

አማርኛ መዝገበ ቃላት

የኢትዮጵያ ጥቅም ጥናትና ፖለቲካ ሚኒስቴር

አማርኛ መዝገበ ቃላት

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የካቲት 1993

መብቱ በህግ የተጠበቀ ነው

የፊት ሽፋን ዳራ:-

በአክሱማውያን ዘመን በኢትዮጵያ ለመጀመሪያ ጊዜ በጥቅም ላይ የዋለውና የኢትዮጵያ የፅህፈት ስርዓት መነሻ የሆነው የፈጸል ገበታ። (ምንጭ:-ተሰማ ሃብተ ሚካኤል+1951። ኩነቱ ብርሃን አማርኛ መዝገበ ቃላት። አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፣ አዲስ አበባ።)

የሂሳ ሽፋን ዳራ:-

የአማርኛ ቋንቋ በፅህፈት ላይ መጥል የጀመረበትን ጊዜ ለማወቅ በሚደረገው ጥረት እስካሁን በተገኘው መረጃ መሰረት በ14ኛው ክፍለ ዘመን ለነገሱት ለላኔ አምደዎንና ለላኔ ዳዊት፣ እንዲሁም በ15ኛው ክፍለ ዘመን ለነገሱት ለላኔ ይሰሃት የተገጠሙ የውዳሴ ግጥሞች በከፊል። (ምንጭ:- ተክለገዳት መኮሪያ፣ 1966። የኢትዮጵያ ታሪክን ከላኔ ይኩና አምላክ እስከ ላኔ ልብኝ ድንግል። ብርሃንና በላም ቀ. ሃ. ስ. ማተሚያ ቤት፣ አዲስ አበባ።)

ለመጀመሪያ ጊዜ በ1993 አ. ም. ታተመ።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል፣ 1993። አማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፤ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

መቅደም

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ለማጥናትና ለእድገታቸው አጋዥ የሆኑ ተግባራትን ለማከናወን የተቋቋመ ተቋም ነው። የማእከሉ መነሻ የነበረው ብሄራዊ የአማርኛ መርሃ ልሳን ድርጅት። በ1964 በአዋጅ ሲቋቋም የነበረው አላማ የአማርኛ ቋንቋን እድገት መከታተል ነበር። ሆኖም በ1966 የተከሰተውን የስርአት ለውጥ ተከትሎ ማእከሉ “የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ” በሚል ስያሜ አቢይ የሆነ የአላማና የአደረጃጀት ለውጦችን በማድረግ በኢትዮጵያ የሚገኙ ቋንቋዎችን ሁሉ በእኩልነት የሚያገለግል ተቋም እንዲሆን ተደረገ።

አካዴሚው በባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር በሃላም በማስታወቂያና ባህል ሚኒስቴር ስር በነበረባቸው ሁለት አስርታት በአዋጅ የተሰጠ ህልውና ሳይኖረውና በሰው ሃይልና ድርጅታዊ አቋም ሳይጠነከር በልዩ ልዩ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ሳይጠቃሚ የሆኑ በርካታ የስነልሰና ጥናቶችን ሊያከናውን ችሏል። እንዲሁም የኢትዮጵያን ልዩ ልዩ ብሄሮችና ብሄረሰቦች የስነቃል ሃብት በመሰብሰብ፣ በማጥናትና ደረጃ በደረጃ እያሳተመ ለህዝብ በማትረብ፣ በልዩ ልዩ ቋንቋዎች ልሳነ ክልሉና ልሳነ ዋህድ መዛግብተ ቃላት በማዘጋጀት፣ ሌሎችም ቋንቋና ስነፅሁፍ ነዝ ተግባራትን በማከናወን የተባለበትን ሃላፊነት ሲወጣ ቆይቷል። ማእከሉ በአዲስ ስያሜና አደረጃጀት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ስር ከተዋቀረ ወዲህም አላማዎቹን ከግብ ለማድረስ ጥረቱን ቀጥሏል።

በዚህ መሰረት እኒያ ይህንን የአማርኛ መዝገበ ቃላት አሳትሞ ለተጠቃሚዎች አትርቧል። ከዚህ ቀደም በአማርኛ ቋንቋ ልሳነ ክልሉና ልሳነ ዋህድ መዛግብተ ቃላት የተዘጋጁ ቢሆንም ይህ መዝገበ ቃላት በቃላት ምርጫው፣ በቃላት አፈታት ዘዴውና በመጠኑ ከሌሎቹ ቀደምት መዛግብተ ቃላት የተለየ ባህርይ አለው። መዝገበ ቃላቱ በዘመናዊ የመዝገበ ቃላት አይነት አከፋፈል መሳከልና መዝገበ ቃላት ተብሎ የሚመደብና በተለይ በሁለተኛና በከፍተኛ ደረጃ የትምህርት እንቅስቃሴ ውስጥ አገልግሎት ሊሰጥ እንደሚችል ሆኖ የተዘጋጀ ነው።

የዚህ መዝገበ ቃላት መታተም በአማርኛ ቋንቋ የእድገት ታሪክ ውስጥ አንድ አቢይ ክንውን እንደሚሆንና በቋንቋው የእድገት ሂደት ውስጥም ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው የታወቀ ነው። ምንም እንኳን በሰራው አድካሚነትና ውስብስብነት የተነሳ መዝገበ ቃላቱ ከስህተት ፈፅሞ የፀዳ ነው ለማለት ባይቻልም ለበርካታ አመታት በብዙ ባለሙያዎች ሲደከምበት የኖረው ስራ ለህትመት ብርሃን መብቃቱና ለተጠቃሚዎች መድረስ መቻሉ የሚያስደስት ነው። በተጠቃሚዎችና በቋንቋ ባለሙያዎች ፍተሻ የሚገኙ ግድፈቶችን መሰረት በማድረግም ወደፊት የታረመና የተሻሻለ ቅጂ ለማዘጋጀት ተስፋ ተደርጓል።

መገደው የሚጠይቀውን አድካሚና አስቸኳይ ስራ በማከናወን ይህን መዝገበ ቃላት በማዘጋጀት ለአያሌ አመታት ለማሰኑት አዘጋጆች፣ ስራው በየጊዜው ያጋጠሙት ችግሮች እንዲፈቱ ልዩ ልዩ ርምጃዎችን በመውሰድ ለረዱ ተቋማት፣ ፅህፈት ቤቶችና የስራ ሃላፊዎች፣ በአጠቃላይ ስራው ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ ሳደረጉ ሁሉ ማእከሉ የላቀ ምስጋናውን ያቀርባል።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

አማርኛ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚነገሩት የደቡባዊ ሴም ቋንቋዎች አንዱ ነው። ቀደም ሲል በኢትዮጵያ ውስጥ የሰራ ቋንቋ ሆኖ ያገለግል የነበረውን ግእዝን በመተካት በ10ኛውና በ13ኛው ክፍላቱ ዘመናት መካከል ባለው ጊዜ አማርኛ የሰራ ቋንቋ ሆኖ ማገልገል እንደ ጀመረ የተለያዩ መረጃዎች ይጠቁማሉ። በሂሳም ከ17ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ በስነፅሁፍ ጭምር እየዳበረ መጥቶ በተለይ ከ19ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ የተሻለ እድገት በማሳየት አሁን ካለበት ደረጃ ደርሷል።

በአሁኑ ጊዜ የአማርኛ ቋንቋ በጎንደር፣ በጎጃም፣ በወሎና በሰሜን ሸዋ እንዲሁም በአገሪቱ በሚገኙ ዋና ዋና ከተሞች ውስጥ በሚኖረው በአብዛኛው ህዝብ በእፍ መፍቻነት የሚነገር ሲሆን በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎችም በርካታ ቁጥር ያለው ህዝብ በሁለተኛ ቋንቋነት ይጠቀምበታል። ቋንቋው ለረዥም አመታት የሰራና የትምህርት መስጫ ቋንቋ ሆኖ ሲያገለግል ከመቆየቱ የተነሳ ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጋር ሲነፃፀር በስፋት የሚነገር ሆኖ እናገኘዋለን።

አማርኛ የፅሁፍ ቋንቋ መሆን ከጀመረበት ጊዜ ወዲህ በተለያዩ ምሁራን ልሳነ ክልሌና ልሳነ ዋህድ የሆኑ መዛግብተ ቃላት ተዘጋጅተውለታል። ከነዚህም መዛግብተ ቃላት ውስጥ አብዛኞቹ የተዘጋጁት በውጭ አገር ምሁራን ሲሆን አላማቸው አማርኛን ከውጭ አገር ቋንቋዎች ጋር በማተራጎም ለልዩ ልዩ የትርጉም ስራዎች አመቺ ሁኔታን መፍጠር ነበር። በዚህም የተነሳ ብዙዎቹ ቀደምት መዛግብተ ቃላት ልሳነ ክልሌ ናቸው። በ1698 እ.ኤ.አ. በሂዮብ ሉዶልፍ የተዘጋጀው የመጀመሪያው “አማርኛ-ላቲን መዝገበ ቃላት” ፥ ከዚያም በ1841 እ.ኤ.አ. በቻርለስ ዊልያም ኢዘንበርግ የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1881 እ.ኤ.አ. በአንቷን ደ'አባዲ የተዘጋጀው “ፈረንሳይኛ-አማርኛ መዝገበ ቃላት”፥ በ1901 እ.ኤ.አ. በኢግናቲዮ ግዊዲ የተዘጋጀው አማርኛ - ኢጣልያንኛ መዝገበ ቃላት እና እንደገናም በ1917 እ.ኤ.አ. በአ. ቤቪላኳ የተዘጋጀው ኢጣልያንኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1910 እ.ኤ.አ. በቻርለስ አርምብሩስተር የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት እና በ1920 እ.ኤ.አ. በዚሁ አጥኚ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1928 እ.ኤ.አ. በሲ. እፋ. ምክር የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1929 እ.ኤ.አ. በጄ. ቤትማን የተዘጋጀው አማርኛ - ፈረንሳይኛ / ፈረንሳይኛ- አማርኛ መዝገበ ቃላት፥

በ1940 እ.ኤ.አ. በኢግናቲዮ ግዌዲ፥ ፍራንቼስኮ ጋሊና እና በኤንሪኮ ቼሩሊ በጋራ ዳብሮ
 የተዘጋጀው አማርኛ - ኢጣልያንኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1965 እ.ኤ.አ. በኢግኑኤል
 ጋንኪንና በከበደ ደስታ የተዘጋጀው መስኮብኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ፥ በ1969
 እ.ኤ.አ. በኢግኑኤል ጋንኪን የተዘጋጀው አማርኛ-መስኮብኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1970
 እ.ኤ.አ. በቶሞኮ ሱዙኪ የተዘጋጀው የጃፓንኛና አማርኛ መዝገበቃላት፥ በ1976
 እ.ኤ.አ. በዎልፍ ሌዝላው የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ እና እንግሊዝኛ -
 አማርኛ መዝገበቃላት፥ በዚሁ አጥኚ በ1973 እ.ኤ.አ. የተዘጋጀው እንግሊዝኛ
 አማርኛ አውደ አገባባዊ መዝገበቃላት፥ በ1983 እ.ኤ.አ. በኢግኑኤል ጋንኪን፥ በኢ.
 ኪዳይቴን እና በኢ. ሚትሮሂና የተዘጋጀው መስኮብኛ - አማርኛ የተማሪዎች መዝገበ
 ቃላት፥ በ1990 በቶማስ ኪን በሁለት ቅደም ተከተል የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ
 ቃላት ልሳነ ክልሌ ከሆኑት ውስጥ የሚጠቀሱ ናቸው። እንደዚሁም በሂለኖቹ አመታት
 በአገር ውስጥ በኢትዮጵያውያን የተዘጋጁትና አማርኛን ከውጭ አገር ቋንቋዎች ጋር
 የሚያተራጉሙ ልሳነ ክልሌ መዛግብተ ቃላትም ከእነዚሁ ወገን ሊመደቡ ይችላሉ።
 ኢትዮጵያውያንም፥ አልፎ አልፎ ከውጭ አገር ምሁራን ጋር በመተባበር፥ ቁጥራቸው የበዛ
 ልሳነ ክልሌ መዛግብተ ቃላት አዘጋጅተዋል። ከእነዚህም መካከል በ1969 በመምህራን
 ግህበር የተዘጋጀው ተራማጅ መዝገበ ቃላት፥ በ1978 የተዘጋጀው አማርኛ -
 እንግሊዝኛ ግርክሳዊ ሌኒናዊ መዝገበ ቃላት፥ በ1986 በኢትዮጵያ ቋንቋዎች
 አካዴሚ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ የሳይንስና ቴክኖሎጂ መዝገበ ቃላት፥
 በ1990 እ.ኤ.አ. በዝድኘክ ፖላቺክ፥ በመሳኮ አዘነና በታምራት ተስፋዬ የተዘጋጀው አጭር
 ግህበራዊና ፖለቲካዊ እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1973 በአምሳሉ
 አክሊሉና በጂ. ፒ. ሞስባክ የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1979
 በአምሳሉ አክሊሉ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1991
 በተክለብርሃን ገብረሚካኤልና በጌታቸው ገብረወልድ የተዘጋጀው የአማርኛና የእንግሊዝኛ
 ቃላት መገንቢያ፥ እንዲሁም በ1991 በግሞ ጉደታና በአለማየሁ ገርማ የተዘጋጀው
 እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ይገኙበታል። ከእነዚህም በተወማሪ ሌሎች
 የውጭ አገር ቋንቋዎችን ከአማርኛ ጋር የሚያተራጉሙ መዛግብተ ቃላት መኖራቸው
 ይታወቃል።

አማርኛን ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጋር ለማተራረም ከተዘጋጁት ውስጥ ደግሞ በ1948 በአለቃ ኪዳነወልድ ክፍሌ የተዘጋጀው መፅሃፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሃዲስ፡ በ1948- 9 በዮሃንስ ገብረ እግዚአብሔር የተዘጋጀው መዝገበ ቃላት ትግርኛ - አምሃርኛ፡ በ1984 በአብዱራህማን ቆራም የተዘጋጀው ጨቅቲ ክታብ (ሃረሪ - አማርኛ መዝገበ ቃላት)፡ በ1989 በአበራ ነፋና ሌሎች የተዘጋጀው አማርኛ-እሮምኛ መዝገበ ቃላት እና በ1991 በኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ የተዘጋጀው ወላይትኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ሊጠቀሱ ይቻላሉ። የአማርኛ ቋንቋን የተመለከቱ መዛግብተ ቃላት ከላይ የተመለከቱት ብቻ ባይሆኑም ቋንቋው በኢትዮጵያ ታሪክና ባህል ውስጥ የሚጫወተውን ሚናና ያለውን ከፍተኛ ድርሻ ለመጠቆም ያህል እነዚህ በቂ ናቸው።

በ20ኛው ምእተ አመት አጋማሽ ለመጀመሪያ ጊዜ በኢትዮጵያውያን ምዕራን አማርኛ በአማርኛ የሆኑ መዛግብተ ቃላት መዘጋጀት ጀመሩ። ከተዘጋጁት መዛግብተ ቃላት መካከል ዋና ዋናዎቹ በ1947 በተፈራ ወርቅ አርምዴ የተዘጋጀው ያማርኛ ስነ ቃላት፡ በ1951 እ. ም በከሳቱ ብርሃን ተሰማ ሃብተሚካኤል ግልው የተዘጋጀው ከሳቴ ብርሃን የአማርኛ መዝገበቃላት፡ በ1952 በመስፍን ልሳኑ የተዘጋጀው የአማርኛ መፅሄተ ቃላት፡ በ1962 እ. ም. በደስታ ተክለወልድ የተዘጋጀው አዲስ የአማርኛ መዝገበ ቃላት፡ በ1961 በሊቀ መዝምራን ሞገስ አቁበ እግዚ የተዘጋጀው አማርኛ በአማርኛ መዝገበ ቃላት፡ እንዲሁም በ1992 በኤፍሬም አስፋ ወረደወርቅ የተዘጋጀው አዲስ የአማርኛ መዝገበቃላት ናቸው። ከተጠቀሱት መዛግብተ ቃላት ከፊሎቹ ባለ ጥቂት ገዎች ወይም የተለየ ደረጃ ያላቸው ሲሆኑ ሌሎች ደግሞ የመደበኛ መዝገበ ቃላት ደረጃ ያላቸው ናቸው። የእነዚህ መዛግብተ ቃላት መዘጋጀት ቋንቋው እንዲያድግና የመደበኛነቱ ደረጃም ከፍ እንዲል ያደረገው አስተዋፅኦ ከፍተኛ ከመሆኑ ጋር አዘጋጆቹ አድካሚ የሆነውንና ታላቅ ጥንካሬ የሚጠይቀውን የመዝገበ ቃላት ዝግጅት ስራ በግለሰብ ደረጃ ለማከናወን ደፍረው በመገላት ውጤታማ ለመሆን መብቃታቸው እጅግ የሚያስመስግናቸው ነው።

አማርኛ ቋንቋ በየጊዜው የቃላት ሃብቱ እየዳበረ መምጣቱ ግልፅ ነው። በተለይ በዘመናዊቷ ኢትዮጵያ ውስጥ የትምህርት መስጫ ቋንቋ ሆኖ ለረዥም ጊዜ መቆየቱ፡ መዋህፍት፡ ጋዜጦች፡ መፅሄቶች ወዘተ. በዚህ ቋንቋ እየታተሙ መውጣታቸው፡ በአገሪቱ ውስጥ የስራ ቋንቋና የጋራ መግባቢያ ሆኖ ማገልገልና ከዘመናዊ አስተሳሰብና ከቴክኖሎጂ እድገት ጋር እየተዋወቀ መምጣቱ የቃላት እድገቱ ፈጣን እንዲሆን ረድቶታል። በአሁኑ ወቅት ደግሞ ከመቼውም ጊዜ ይበልጥ አዳዲስ ፅንሰሃሳቦችን የሚገልፁ ቃላት በነበረው

የቃላት ክምችት ላይ እየተጨመሩ ሲሆኑ ነባር ቃላትም በተጨማሪ ፅንሰፃሳቦች እየጸበሩና የፍች ስፋት እየጨመሩ ይገኛሉ።

ከላይ በጥቅሉ ለማሳየት እንደተሞከረው የአማርኛ ቋንቋ አገልግሎትና የቃላት ሃብት እየሰፋ መምጣት ዘመናዊ መዝገበ ቃላት የማዘጋጀቱን አስፈላጊነት የግድ በማድረጉ ይህ የአማርኛ መዝገበ ቃላት እንዲዘጋጅ ተደርጓል። ይህ መዝገበ ቃላት ከበፊቶቹ መዝግብተ ቃላት የሚለይባቸው የራሱ የሆኑ ባህርያት አሉት።

የቀድሞዎቹ መዝግብተ ቃላት የተዘጋጁት በግለሰብ ደረጃ ሲሆን ይህ መዝገበ ቃላት ግን በተቻለ መጠን ቋንቋውን በአፍ መፍቻነት በሚናገሩ፣ ከተለያዩ አካባቢዎች በመጡና የተለያዩ የኑሮ ልምድ ባላቸው የቋንቋ ባለሙያዎች በኩል እንዲዘጋጅ ተደርጓል።

በከፋቴ ብርሃን ተሰማ ሃብተሚካኤል ከፋቴ ብርሃን የአማርኛ መዝገበ ቃላትና በደስታ ተክለወልድ አዲስ የአማርኛ መዝገበ ቃላት ውስጥ እንደሚታየው በዚህ መዝገበ ቃላት በቋንቋው ውስጥ ያሉት የእርባታ ቅርፆች በሙሉ ተመዝግበው እንዲፈቱ አልተደረገም። በዚህም ምክንያት የመነሻ ግሱ ከሚሃረው ፍቺ ተጨማሪ ሌላ ፍቺ ወይም ፅንሰ ሃሳብ የሌላቸው ውልድ ቃላት (የአእማድ ቅርፅ ያላቸው ቃላት) በአብዛኛው አልተፈቱም። ይህንንም አሰራር መከተል ያስፈለገው የመዝገበ ቃላቱ ተጠቃሚ በመነሻ ቃሉ በተሰጠው ፍቺ መሰረት የውልድ አእማድ ቃላቱን ፍቺ መገመት ይችላል በሚል እምነት ነው።

በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ የተከተቱት ቃላት የተሰበሰቡት ከቀደምት የአማርኛ መዝግብተ ቃላትና ስነፅሁፍ፣ ቋንቋው በስፋት ከሚነገርባቸው አካባቢዎችና ከተለያዩ የሙያ መስኮች ነው። ለመዝገበቃላቱ መነሻ የሆኑት ቃላት የተገኙት ከቀደምት መዝግብተ ቃላት ሲሆን የቀድሞዎቹ ከተዘጋጁበት ዘመን ወዲህ ወደ ቋንቋው የገቡ አዳዲስ ፅንሰፃሳቦችን የሚገልፁ ቃላትን፣ እንዲሁም ነባር ቃላት የያዘቸውን ተጨማሪ ፍቺዎች እንዲያካትት ተደርጓል። ከዚህ ጋር በተገናዘበ ሁኔታ በቀድሞዎቹ መዝግብተ ቃላት ውስጥ የሚገኙና በዛሬው ህይወት ውስጥ እጅግም የማይዘወተሩ ቃላትና የቃላት ፍቺዎች እንዲዘለሉና በአንፃሩ መዝገበቃላቱ ወደወትታዊው የአማርኛ አጠቃቀም እንዲያደላ ተደርጓል። ይህ የሆነበት ምክንያት ነባር ቃላቱ ያላቸውን ጠቀሜታ በመዘንጋት ሳይሆን የዚህ መዝገበ ቃላት ደረጃ “መካከለኛ” በመሆኑና ሊይዝ የሚገባው የቃላት ብዛትም የተወሰነ መጠን ስላለበት ነው።

አብዛኛዎቹ ቃላት በአብዛኛዎቹ የቋንቋው ተናጋሪዎች የእለት ተእለት ኑሮ ውስጥ ተደጋግመው የሚሰሙ ናቸው ተብለው የታመነባቸውና በመደበኛነት የሚታወቁት ሲሆኑ ጥቂቱ ደግሞ በመጠኑም ቢሆን ከውስን አካባቢ አለፍ ያለ ታዋቂነት ያላቸው ቀበልኞችና ከየሙያ ዘርፉ ተመርጠው የተወሰዱ ቃላት ናቸው። ፍቺዎችም የተሰጡት በተቻለ መጠን

በማያሻሙ፡ እጥር ምጥን ባሉና ግልፅ በሆኑ አረፍተ ነገሮች፡ ሃረጎች ወይም ቃላት ነው። በተጨማሪም ከቀድሞዎቹ መዛግብተቃላት ይልቅ በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የቃላቱንም ሆነ የፍቺውን የአጠቃቀም ደረጃ የሚያመለክቱ ማብራሪያዎች (ለምሳሌ እንደ ስድብ፣ ፀያፍ፣ ተራ አነጋገር፣ ሃይማኖት፡... ያሉ መግለጫዎች) በብዛት እንዲታከሉ ተደርጓል። አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜም ተገቢ የሆኑ ተጨማሪ መረጃዎች እንዲሰጡና አልፎ አልፎም ፍቺዎች በስእሎች፣ በተራ ወይም በምሳሌያዊ አነጋገሮች ተጠናክረው የበለጠ ግልፅ እንዲሆኑ ተደርገዋል። እነዚህ ማብራሪያዎችና አስረጅዎች በተለይ የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው አማርኛ ላልሆኑ ሰዎች የቋንቋውን አጠቃቀምና ባህላዊ የአገላለፅ ዘዴዎች በማሳየት ረገድ ከፍተኛ ጠቀሜታ አላቸው። በአጠቃላይ መዝገበቃላቱ ከ25, 000 በላይ መነሻና ውልድ ቃላት፣ ሃረጎችና ዘይቤአዊ አገላለጾች ይዟል።

በቃላት አሰባሰብና አመዘገባብ ደረጃ የመዝገበ ቃላቱ ስራ የተጀመረው በ1970 አ.ም በህዳር ወር ነበር። ይሁን እንጂ ስራው ብዙም ሳይቀጥል ከሃምሌ ወር 1970 አ.ም አንስቶ እስከ መስከረም 1973 አ.ም ድረስ ሙሉ በሙሉ ተቋርጦ ከቆየ በሂሳ በጥቅምት ወር 1973 አ.ም እንደገና እንዲቀጥል ተደረገ። ከዚያም በሂሳ በሆነ ስራው በተለያዩ ምክንያቶች ሲታተት ቆይቶ መላ ዝግጅቱ፣ ረቂቁን በታይፕ የማጻፍ ስራ ጭምር፣ እስከ ሰኔ 1989 አ.ም. ድረስ ሊዘልቅ ችሏል። የዚህ መዝገበቃላት ዝግጅት ተጀምሮ እስከ ተጠናቀቀበት ጊዜ ድረስ በስራው ሃይት ላይ በርከት ያሉ ሙያተኞች በተለያዩ ጊዜ ተሳትፈውበታል። ከተሳታፊዎቹ ውስጥ በጣም ጥቂቶቹ እስከ ዝግጅቱ ፍፃሜ የዘለቁ ሲሆን አብዛኛዎቹ ደግሞ በተለያዩ ምክንያት (በዝውውር፣ የተሻሻ ደሞዝ በመፈለግ፣ ስራው አስልቺና አስቸጋሪ እንደመሆኑ በዚህ አይነት ስራ ላይ መተጠሉን ባለመሻት፡...) ለተወሰነ ጊዜ ብቻ እየሰሩ አቋርጠዋል። ያም ሆነ ይህ ለአመታትም ሆነ ለጥቂት ወራት በስራው ላይ በመሳተፍ፣ አነስም በጣም የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ ስላደረጉ የሁሉም ተሳታፊዎች ስም ዝርዝር በስራው ላይ ከነበሩበት የጊዜ ስፋትና የተሳትፎ አይነት ጋር እንዲመዘገብ ተደርጓል። ዝርዝሩ የሰፈረው በስሞች የፊደል ተራ ቅደም ተከተል መሰረት ነው።

አዘጋጆች

1. ሃረገወይን ከበደ ከመስከረም 1975 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤
2. ልኡልሰገድ እርቅይሁን ከጳጳር 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከቀደምት የአማርኛ መሣግብተ ቃላት ቃላትን እየለቀቀው በእርባታ አወራረድ ቅደም ተከተል መሰረት ካርድ ላይ በመመዝገብ ስራ ተካፋይ በመሆን፤
3. መላኬ አበነ ከሚያዝያ 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከተለያዩ ስነልቦናዊ፡ በተለይም ከአንድምታ የትርጓሜ መግህፍት፡ ውስጥ ለየት ያለ ፍቺ (ትርጉም) ያላቸውን ቃላት በመምረጥና ከነአገላለጽው ካርድ ላይ በመመዝገብ፡ ከመስከረም 1973 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆንና በተጨማሪም ከግንቦት 1987 - ሰኔ 1989 አ.ም. በድኑን በማስተባበር፤
4. መሰለች መልኬ ከታህሳስ 1978 - መስከረም 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፤
5. መሰረት ተስፋዬ ከመስከረም 1976 - ነሃሴ 1976 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፤
6. ሙሉክ መንግስቱ ከጥር 1973 - ሚያዝያ 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ በመካፈል፡ በተጨማሪም ከግንቦት 1980 - ሰኔ 1981 አ.ም. በድኑን በማስተባበርና የስራው ተካፋይ በመሆን፤
7. ታምራት ተስፋዬ ከመስከረም 1973 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ በመካፈል፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤

8. አለሙ ሃይሌ ከታህሳስ 1976 - ሃምሌ 1976 አ.ም በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
9. አረጋ በረደድ ከህዳር 1970 - ነሐሴ 1970 አ.ም. ከቀደምት የአማርኛ መዛግብተ ቃላት ላይ ቃላትን እየለቀሙ በእርባታ አወራረድ ቅደም ተከተል መሰረት ካርድ ላይ በመመዝገብ፡ እንዲሁም ከመስከረም 1973 - ሰኔ 1980 አ.ም. በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ወቅት ቡድኑን በማስተባበርና የሰራው ተካፋይ በመሆን፡
10. አበባ ሲራክ ከጥቅምት 1979 - መስከረም 1981 አ.ም በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - የካቲት 1987 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
11. አድማሱ ጥሩነወ ከመስከረም 1978 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
12. ዘውዴ አክሊሉ ከግንቦት 1973 አ.ም በሞት እስከተለዩበት እስከ ነሐሴ 1979 አ.ም. በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
13. ዳንኤል ካፒስ ከመስከረም 1980 - ሃምሌ 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
14. ጌታሁን አማረ ከመስከረም 1976 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ ከግንቦት 1984 - ጥር 1985 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
15. ጌታቸው ዘሩ ከመስከረም 1980 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበቃላት፡ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ሚያዝያ 1987 አ.ም. በመዝገበቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡ በተጨማሪም ከጥር 1987 - ግንቦት 1987 አ.ም.

16. ግርማ ሃላፊዎች በድኑን በማስተባበር፤ ከህዳር 1970 - ነፃሴ 1970 አ.ም ከቀደምት ስነዕህፎት ላይ ቃላትን ከነአገባባቸው በመልቀምና ካርድ ላይ በመመዝገብ፤
17. ፈለቀ አለመ. ከሃምሌ 1987 - ጥር 1988 አ.ም በመዝገቢያዎች መጨረሻ ላይ በአባሪነት የሚሰፍሩትን ምእላድ ቃላት በፊደል ተራቸው መሰረት በመመዝገብና የአርትኦት ስራ የተካሄደባቸውን የቃላት ፍቺዎች ካርድ ላይ በመገልበጥ፤
18. ፊትለወርት ዕጌ ከህዳር 1986 - ሚያዝያ 1988 አ.ም በመዝገቢያዎች ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤

አ ማ ካ ሪ

ዶ/ር አምሳሉ አክሊሉ የመዝገቢያዎችን የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ በማንበብና ጠቃሚ አስተያየቶችን በመስጠት፤

ፀሃፊዎች /ተቃባዊዎች/

አስካለ ተሾመ	የሺመቤት ቱሉ
እመቤት መንግስቱ	ፀሃይ ሃብታሙ
ዘውዲቱ መንግሻ	

ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት መዝገቢያዎች በቀድሞው የባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር ስር በነበረው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ በሚዘጋጅበት ወቅት በሰራው ላይ የተሳተፉ ሲሆኑ አካዴሚው ወደ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተዛውሮ በአዲስ መዋቅር እንዲደራጅ ሲወሰን ረቂቁ በታይፕ ተዕፎ በጥራዊ ተዘጋጅቶ ነበር። በዩኒቨርሲቲው ስር በአዲስ መዋቅር ስራ የጀመረው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከልም ረቂቁ እንደገና አንድ ወጥ እርምት እንዲካሄድበት፤ በኮምፒውተር እንዲተየብ፤ የመረጃ ስእሎችን እንዲያካትትና ለህትመት ዝግጁ በሆነ መልክ እንዲቀርብ በማድረግ ስራው ከጥቅምት 1990 እስከ ጥር

1993 እንዲቀጥል አድርጓል። በዚህ ወቅት ቀድሞ በስራው ላይ ከነበሩት ባለሙያዎች መካከል በማእከሉ ውስጥ የሚገኙት ወ/ት ሃረገወይን ከበደ ብቻ ስለነበሩ ቀሪዎቹን ስራዎች ለማካሄድ ለስራው ቀረቤታ አላቸው ተብለው የታመነባቸውን ሌሎች ባለሙያዎች በመመደብ፣ በስራው በቂ ልምድ ያላቸውን የቀድሞ ባለሙያዎችና ሌሎች የሙያ እገዛ የሚያደርጉ ሰራተኞችን በትርፍ ሰአት ክፍያ ቀጥሮ በማሰራት መዝገበቃላቱ አሁን በሚገኝበት መልኩ ለህትመት እንዲበቃ ከፍተኛ ጥረት አድርጓል። በዚህ ወቅት በስራው ላይ የተሳተፉት ባለሙያዎች ስም ከተሳትፏቸው አይነት ጋር በፊደል ተራ ቅደም ተከተል ቀጥሎ ቀርቧል።

1. ሃረገወይን ከበደ

ከጥቅምት 1990 - ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣ ከግንቦት 1991 - ጥር 1993 አ. ም. በመዝገበ ቃላቱ የእርምት ንባብና የኮምፒውተር አርትኦት ስራ ላይ ተሳታፊ በመሆን፣ እንዲሁም ጠቅላላ ስራውን በማስተባበርና ክትትል በማድረግ፣

2. መላኬ አዘነ

ከሰኔ 1990 - መስከረም 1991 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ውስጥ ያልተካተቱ ቃላትን ከነፍቻቸው አዚጋጅቶ በሚሟላት፣ ከፀደቀ 1991 ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦትና የእርምት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣

3. ሙሉክበ መንግስቱ

ከጥቅምት 1992 - ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦት ስራና የእርምት ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፣

4. ግርማ ዘነበ

ከጥቅምት ሃምሌ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦት ስራ፣ በእርምት ንባብና በኮምፒውተር አርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣ እንዲሁም ከጥቅምት 1991 - ጥር 1993 አ. ም. አጠቃላይ የስራ ሂደቱን በመከታተልና ሌሎች ቴክኒካዊ ድጋፎችን በመስጠት።

በእርምጃ ንባብ ላይ የተሳተፉ

1. ሃይለየሱስ እንግዳሾች(ዶ/ር) ታህሳስ 1992 አ.ም በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፤
2. ሳሙኤል ሃይሉ ከታህሳስ 1992 - መጋቢት 1992 አ.ም በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆንና በሌሎች ከሰራው ጋር ተዛማጅ በሆኑ ቴክኒካዊ ተግባሮች ላይ ተካፋይ በመሆን፤
3. ስርግሙ ገላው ታህሳስ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፤
4. አድማስ ጥሩነህ ከሰኔ 1992 - ጥር 1992 አ.ም. በመዝገበቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፤

ኮምፒውተር ዕህፈት

አምሰሰት በላይ	እመቤት መንግስት
አስራቱ ብርቃየሁ	ዕጌረዳ ታደለ
አስካለ ተሾመ	

ቴክኒካዊ ስራዎች

የመዝገበ ቃላት የቅርፅ ዝግጅት፡-	ዕጌረዳ ታደለ
ስእሳዊ መግለጫዎች(በክፈል) ፡-	ስላማዊት አቦነህ

በመጨረሻም ያለ መዝገበቃላት ለህትመት እንዲበቃ ሙያዊና ቴክኒካዊ ርዳታቸውን ለሰጡን፡ በሃሳብ ለረዱንና ላበረታቱን ሁሉ ከፍተኛ ምስጋና እናቀርባለን። ስራው ተጀምሮ ለረጅም አመታት በቆየበት ጊዜ በተለያዩ ደረጃ አስተዋፅኦ ላደረጉ የቀድሞው የባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር የሰራ ሃላፊዎች፡ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ ጉባኤ፡ የአካዴሚው የሰራ ሃላፊዎችና ሙያተኞች በሙሉ ምስጋናችን ይድረሳቸው። በተለይም አካዴሚው ወደ ዩኒቨርሲቲ ከተዛወረ በኋላ የሰራው ሂደት እንዳይደናቀፍ ብርቱ ጥረትና

ክትትል ላደረጉልን የቀድሞው የማእከሉ ሃላፊ ለፕሮፌሰር ባዬ ይማም፡፡ በእርሳቸው እግር በመተካት ስራውን ዳር በማድረስ ረገድም ሆነ በስራው ላይ የበኩላቸውን እገዛ በማድረግ ጭምር ብርቱ ጥረት ላደረጉት የማእከሉ ሃላፊ ለዶ/ር ሃይለየሱስ እንግዳሾች ምስጋናችን የላቀ ነው፡፡ እንዲሁም በሙሉ ፈቃደኝነት የመዝገበ ቃላቱን የመጨረሻ ረቂቅ በማንበብ ጠቃሚ የእርምት አስተያየታቸውን ለሰጡን ለአቶ አስፋው ዳምጢ ከፍተኛ ምስጋናችን ይድረሳቸው፡፡

አዘጋጅቶ

ልዩ ማስታወሻ

የዚህ መዝገበ ቃላት ስራ ከተወጠነበት ጊዜ ጀምሮ እስከ ተጠናቀቀበት ድረስ በልዩ ልዩ ደረጃ በስራው ሲሳተፉ ከነበሩት መካከል የሚከተሉት የስራቸውን ውጤት ሳያዩ ከዚህ አልም በሞት ተለይተዋል፡፡

1. ዘውዴ አክሊሉ
2. አረጋ በረደድ
3. ታምራት ተስፋዬ

በተለይ አቶ ታምራት ተስፋዬ ከትምህርት ቤት ከወጡ ጀምሮ ህይወታቸው እስከለፈበት ጊዜ ድረስ አብዛኛውን የስራ ዘመናቸውን በዚህ መዝገበ ቃላት ስራ ላይ ያዋሉ ናቸው፡፡ መዝገበ ቃላቱ ከዚህ ደረጃ እንዲደርስም የርሳቸው ድርሻ፣ ፍፁም የሆነ ፍላጎትና ትጋት ከፍተኛ ነበር፡፡

1. በአገልግሎት ላይ ያለው ነባር የፈደል ገበያ

ሀ	ሀ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ህ	ህ
ለ	ለ	ለ	ላ	ላ	ላ	ላ	ላ
ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ
መ	መ	ማ	ማ	ማ	ማ	ሦ	ሦ
ሠ	ሠ	ሣ	ሣ	ሣ	ሣ	ረ	ረ
ረ	ረ	ሪ	ሪ	ሪ	ሪ	ሪ	ሪ
ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ሰ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ
ቀ	ቀ	ቀ	ቀ	ቀ	ቀ	ቀ	ቀ
በ	በ	በ	በ	በ	በ	በ	በ
ተ	ተ	ተ	ተ	ተ	ተ	ተ	ተ
ቸ	ቸ	ቸ	ቸ	ቸ	ቸ	ቸ	ቸ
ኀ	ኀ	ኀ	ኀ	ኀ	ኀ	ኀ	ኀ
ኃ	ኃ	ኃ	ኃ	ኃ	ኃ	ኃ	ኃ
ኄ	ኄ	ኄ	ኄ	ኄ	ኄ	ኄ	ኄ
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ
ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ
ኸ	ኸ	ኸ	ኸ	ኸ	ኸ	ኸ	ኸ
ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ
ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ
ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ
ዠ	ዠ	ዠ	ዠ	ዠ	ዠ	ዠ	ዠ
የ	የ	የ	የ	የ	የ	የ	የ
ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ
ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ
ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ
ጨ	ጨ	ጨ	ጨ	ጨ	ጨ	ጨ	ጨ
ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ
ጺ	ጺ	ጺ	ጺ	ጺ	ጺ	ጺ	ጺ
ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ
ፌ	ፌ	ፌ	ፌ	ፌ	ፌ	ፌ	ፌ
ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ
ሽ	ሽ	ሽ	ሽ	ሽ	ሽ	ሽ	ሽ

2

12

2

2

2

9

ከ	ኮ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኰ
ወ	ዐ	ዒ	ዋ	ዜ	ወ	ዎ
ዘ	ኸ	ኪ	ዛ	ኬ	ዘ	ዐ
ዡ	ኸ	ኸ	ዣ	ኸ	ዡ	ዣ
የ	ዩ	ዩ	ያ	ዩ	የ	ዣ
ደ	ዶ	ደ	ዳ	ደ	ደ	ደ
ጀ	ጅ	ጀ	ጃ	ጀ	ጀ	ጀ
ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ
ጪ	ጪ	ጪ	ጪ	ጪ	ጪ	ጪ
ለ	ለ	ለ	ለ	ለ	ለ	ለ
ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ	ሀ
ረ	ረ	ረ	ረ	ረ	ረ	ረ
ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ

ፍንዕቆች

ሂ ሳ ሚ ረ ሰ ሸ ቋ ባ ቷ ቸ ኗ ጀ ኳ ዚ ዣ ደ ጀ ን ጧ ጧ ጧ ጧ

ከዚህ በላይ ባለው የፊደል ገበታ እንደሚታየው በቀድሞው የፊደል ገበታ ተመሳሳይ ድምፅ ካላቸው ሞክሼ ፊደላት መካከል በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የተጠቀምንባቸው ሀ፥ ሰ፥ አ እና ፆ ብቻ ናቸው። ስለዚህ በቀድሞው የፊደል ገበታ ይገኙ የነበሩና የነዚህ ፊደላት ሞክሼ የሆኑ ፊደላት በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ አልተሰራባቸውም። በተጨማሪ 'ሀ' በራብአ ድምፅ 'ሃ' እየተባለ መጠራቱ ቀርቶ በግእዝ ድምፅ 'ኸ' እየተባለ እንዲጠራ (ለምሳሌ በቀድሞው አፃፃፍ ይኸው ተብሎ በሚፃፈው ምትክ ይሀው ተብሎ እንዲፃፍና 'ሀ' በ 'ኸ' ድምፅ እየተተካ እንዲነበብ) ተደርጓል። በተመሳሳይ መንገድ 'አ' በራብአ ድምፅ 'አ' እየተባለ መጠራቱ ቀርቶ በ 'አ' ድምፅ እንዲጠራና የ'አ' ን ቦታ እየተካ እንዲነበብ (ለምሳሌ አረ በሚለው ምትክ አረ ተብሎ እንዲፃፍና 'አ' በ 'አ' ድምፅ እንዲጠራ ወይም እንዲነበብ) ተደርጓል። ስለሆነም 'አ' ፥ 'ኸ' እና ቀደም ሲል የጠቀሰናቸው ሞክሼ ሆሃያት ከነዝርያቸው በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ ጥቅም ላይ አልዋሉም።

እንደ ሷ፥ ሚ፥ ረ፥... ሁሉ ቀድሞ ከነበሩት የፍንዕቆች ፊደላት ዘሮች መካከልም የተጠቀምንባቸው ቋ፥ ኳ፥ ን የተባሉትን ብቻ ነው። እንደ ቄ፥ ቀ፥ ኩ፥ ኰ፥ ...ያሉት የፍንዕቆች ፊደላት ዘሮች በተቀራረቢ ወይም በተወራራሽ ድምፆች እንዲተኩ ተደርጓል።

በዚህም መሰረት፡-

‘ቂ’ በ ‘ቆ’ ፡ ‘ቀ’ በ ‘ቀ’ ተተክተዋል።

‘ኩ’ በ ‘ከ’ ፡ ‘ከ’ በ ‘ከ’ “

‘ጐ’ በ ‘ኀ’ ፡ ‘ጐ’ በ ‘ጐ’ “

‘ኑ’ በ ‘ሆ’ ፡ ‘ኑ’ በ ‘ሆ’ “

በተጨማሪም በ ‘ኋ’ ቦታ ‘ኒ’ እንዲተካ ተደርጓል። በአዲሱ የፊደል ገበታ ‘ቨ’ ከ ‘ባ’ ፊደል ዘር ቀጥሎ የተፃፈበት ምክንያት ‘ባ’ እና ‘ቨ’ የቅርፅና የድምፅ ተቀራራቢነት ስላላቸው ተከታትለው ቢቀመጡ ተገቢና አመቺ ሆኖ ስለተገኘ ነው። ምንም እንኳ ይህ መዝገበ ቃላት በአዲሱ የፊደል ገበታ መሰረት ከላይ የተጠቀሱትን ለውጦች ጠብቆ የተዘጋጀ ቢሆንም በአዘጋጅቹም ሆነ በተያባይነት ዘንድ የቀድሞው ፊደል አጠቃቀም ተፅእኖ በመኖሩ አልፎ አልፎ ግድፈቶች ሊኖሩ እንደሚችሉ ግልፅ ነው። ስለሆነም ተጠቃሚው ይህንን ሁኔታ ከግምት ውስጥ እንዲያስገባልን እናሳስባለን።

የስርአተ ነጥብ አጠቃቀም

በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ ስራ ላይ የዋሉ ስርአተ ነጥቦችና የተለያዩ ምልክቶች፡

1. አንድ ነጥብ / . /

ሀ. በአጭሩ የተፃፈን ቃል ያመለክታል።

ምሳሌ፡-

$$ሳይ. = ሳይንስ$$

ለ. ከአንድ በላይ ፍቺ በሚሰጥበት ሁኔታ ከአሃዝ በሂሳ በመቀመጥ አሃዡን ከፍቺዎች ለመለየት ያገለግላል።

ምሳሌ፡-

ግንባር (ግምባር) ለ 1. ፀጉር ከበቀለበት የራሷ ክፍል ቢታች ከአይን በላይ ያለ የሰውነት ክፍል። 2. ፊት ለፊት። **ቤቴ ግንባር** ላይ ነው ያለው። 3.(ዘይ.) እድል፣ ገድ። **ጥሩ ግንባር** ላለው።

2. ሲያፍ መስመር ወይም ህዝባዊ (/)

ሀ. ረዘም ያለ ቃልን ወይም ሃረግን ለማሳጠር ያገለግላል።

ምሳሌ:

ት/ሚ = ትምህርት ሚኒስቴር

ለ. አንድን ሃሳብ የሚወክሉ ወይም የሚገልፁ የተለያዩ ቃላት ሲኖሩ ወይም አንድን ፍቺ ለማብራራት የሚደረጁ የተለያዩ አስረጃጆች ሲኖሩ ወይም አንዱን ቃል የሚተካው ሌላ ቃል ካለ ተተኪው ወይም አማራጩ ቃል ወይም አስረጅ በሲያፍ መስመር እየተለየ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ሆዱ አረረ /ቆሰለ/ ተቃጠለ ተናደደ።

3. የኮከብ ምልክት / * /

ፍቺ ወይም ትርጉም ባልተሰጣቸው ቃላት አናት ላይ በስተማራ በኩል ይቀመጣል። እንደነዚህ ያሉት ቃላት በስፋት የማይታወቁ ወይም በአገልግሎት ላይ የሌሉ ወይም ለውልድ ቃላት መነሻ ናቸው ተብለው የግምት ቅርፅ የተሰጣቸው ቃላት ናቸው።

ምሳሌ:-

***ወለበ**

ወለባ ቅ ቀትረ ቀሊል፡ ነጠላ፡ ሾላካ፡ ጥላ ቢስ ።

ውልብ አለ ግ ታይቶ ጠፋ፡ ከመቅፅበት ሽው ብሎ አለፈ ።

4. የጥቅስ ምልክት / " " /

ከሌላ ዕሁፍ እንዳለ የተወሰደ ገለጻን ወይም አረፍተ ነገርን ወይም በተመልከት ጊዜ (በማጣቀስ ጊዜ) የሚተክርባቸውን ቃላት ለማመልከት ያገለግላል። እንዲሁም አልፎ አልፎ በፍቺ ውስጥ የሚጠቀምን አማራጭ ቃል ለይቶ ለማመልከት ያገለግላል።

ምሳሌ:-

በ-ሆ "በካ" ስር "በ-ኩ"ን ተመ.

ተርጓሚ ስ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረውን ቋንቋውን ለማያውቅ

ሌላ አድማዳ የሚተረጉም፡ "ትርጃግንም" ይባላል።

5. ሰረዝ / - /

ሀ. አንድ ከፊል ቃል ወይም ምእላድ ወይም ያልተሟላ ቃል ሲኖር ከቃሉ ተድሞ ወይም ቀጥሎ ከጎኑ በመቀመጥ ያ ቃል ከሌላ ቃል ጋር የሚጣመር መሆኑን ለመጠቀም ያገለግላል።

ምሳሌ:-

ስነ-

ፀረ-

- ነክ

- አስተኔ

6. ነጠብጣብ / ... /

በመዘርዘር ገለፃ ጊዜ ሁሉንም ነገሮች ከመሃል ይልቅ የተወሰኑትን ብቻ ጠቅሶ ሌሎችም እንዳሉ ለመጠቀም ይገባል።

ምሳሌ:-

ወለድ አግድ ስ አበዳሪዎች በገንዘብ ቅርፍ ወይም አራጣ ፋንታ የተበዳሪን ቤት፣ መሬት፣... በመያዝ የሚጠቀሙበት የብድር ውል አይነት ።

7. አራት ማእዘን ቅንፍ / | | | | /

በተናጠል ወይም ከሌላ ቃል ወይም ምእላድ ጋር በመጣመር የሚነገር ቃል ሲኖርና ቃሉ (ያልተጣመረው) ብቻውንም መነገር የሚችል መሆኑን ለማሳየት ሲፈለግ ተጣማሪው ቃል በአራት ማእዘን ቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ቁምጣ |ሱሪ|

ሸራ |ጫማ|

|የ| ብርድ ልብስ

8. ቅንፍ / () /

ሀ. በተለያዩ ቅርፅ ወይም አጠራር የሚነገር ስም ሲያጋጥም እንደመደበኛ የሚቆጠረው ወይም አንደኛው ቃል ብቻ ከቅንፍ ውጪ ሆኖ ሌላው ቃል በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ቢላ (ቢላዋ ÷ ቢላዎ)
ቀዥቃዥ (ቀዥቀዥ)
ሁልጊዜ (ሁሌ)
ሙቀጫ (ሙገጫ)

ለ. ለየት ያለ የብዙ ቁጥር ቅርፅ ያላቸው ቃላት ካሉ የብዙ ቁጥሩ አንዳንዴም የነጠላ ቁጥሩ ቅርፅ በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ካህን (ብ. ቁ. ካህናት)
ህፃን (ብ. ቁ. ህፃናት)
ልኡል (ብ. ቁ. ልኡላን)
መኳንንት (ነጠ. ቁ. መኮንን)

መ. የሚፈቱት ቃላት ተጨማሪ መግለጫ የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ከቃላቱ ፍቺ በፊት መግለጫው በምህፃሪ ቃል ወይም ሙሉ ቃሉ እንዳለ በቅንፍ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ለብላቢ ቶ (የአራዳ አኒ.) ጠፊ፥ ሰካራም።
በልቃጣ ቶ (ነውር፥ ስድብ) 1. ሃፍረተ ስጋዋ እንዳይታይባት ጥንቃቄ የማታደርግ፥ በርጋዳ። 2. ስነስርዓት የሌላት፥...።
ነነዌ (ነይ ነይ) ስ (ኢ. አ. ተ. ቤ.) ከሁዳዴ ያም መባቻ አበራ አራት...።

ረ. የተሰጡት ፍቺዎች ተጨማሪ መግለጫ ወይም ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ከፍቺው በፊት፥ በፍቺው መካከል ወይም ከፍቺው በፊት መግለጫው ወይም ማብራሪያው በቅንፍ ውስጥ እንዲቀመጥ ይደረጋል።

ምሳሌ:-

ባዶ ቤት ስ 1. ምንም ነገር (ምግብ፥ መጠጥ፥ ገንዘብ፥ ...) የሌለበት ቤት።
2. ሰው የሌለበት ወና ቤት።
በረራ ስ ጉዞ (የአውሮፕላን)።
ተቻቻለ ግ 1. (ክፍያ፥ ወጪ፥ ኪሳራ፥ እዳ፥...) ተጣጣ፥ ተብቃቃ፥ ተካካሰ።

9. ነጠላ ሰረዝ / ቶ / የተለያዩ ነገሮችን ለመዘርዘር ያገለግላል።

ምሳሌ:-

ተገለለ ገ ተለየ፣ ተነጠለ፣ ብቸኛ ሆነ፡... ።

10. ድርብ ሰረዝ / ኔ /

ሀ. አረፍተ ነገር አከል በሆኑ ሃሳቦች መካከል ይገባል።

ምሳሌ :-

አንተበተበ ገ እሳት በደንብ ሳይገባውና እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ቆላ፣ በደንብ ሳያበስል አመሰ።

ለ. በቃላት ፍቺ ውስጥ ወይም በፍቺዎች መካከል መጠነኛ የሆነ ልዩነት ሲኖርና በአንድ ቁጥር የፍቺ ሃሳብ ውስጥ የማይጠቃለሉ ግን ደግሞ በሌላ ቁጥር ተለይተው ሳይሆን በዚያው በአንደኛው ቁጥር ውስጥ እንደ ሁለተኛ ፍቺ ሆነው የሚቀርቡ የፍቺ ሃሳቦችን ለመለየት ያገለግላል። እንዲሁም የአንድ ቃል ፍቺ ከተሰጠ በሂሳብ ተፈቺው ቃል ሌላ ሁለተኛ መጠሪያ ካለው ሁለተኛ ስሙ ወይም መጠሪያው ከፍቺው ቀጥሎ ከድርብ ሰረዝ በሂሳ ይቀመጣል ።

ምሳሌ :-

ተበላለጠ ገ 1. አልመጣጠን ወይም እኩል አልሆን አለ፤ ተዛነፈ።

ተዛነብ ስ ከግድግዳ ውጪ ዙሪያውን የሚገኝ፣ ዝናብ ግድግዳን እንዳይገዳ

ለማድረግ የሚያገለግል የጣራ ክፍል፣ ታዛ፤ ለበሰብ።

11. አራት ነጥብ / ። / በያንዳንዱ አረፍተነገርና በቃል ፍቺ መጨረሻ ላይ ይገኛል።

12. የማጥበቂያ ምልክት / . / አንዳንድ ቃላት የተዋቀሩባቸው ፊደላት ጠብቀው ወይም ላልተው ሲነበቡ የትርጉም ለውጥ የሚያስከትሉ ሲሆኑ ይህንን ለመለየት በሚጠብቀው ፊደል ራስጌ ሁለት ነጥቦች እንዲቀመጥ ተደርጓል።

ምሳሌ :-

አሳሾግ ገ እንዲታማ አደረገ፣ ምክንያት ሆነ።

ገና ተው. ገ ወደፊት እንጂ አሁን ያልሆነን፣ ያልተፈፀመን ድርጊት ለማሳየት

የሚያገለግል ቃል። ምሳሌን ገና አልበላሁም /ሁለተኛ ደረጃን ገና አልወረስም።

ገኛ ስ 1. በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ታህሳስ 29 ወይም በየአራት አመቱ በዘመነ ዮሃንስ ብቻ ታህሳስ 28 ቀን የሚከበር፣ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፣ ልደት። 2. የገና ጨዋታ።

የምህፃረ ቃላት ዝርዝር

ሙሉ ቃል

ሂሳብ
ሃይማኖት
መስተዋደድ
መስተፃምር
መጠይቃዊ ቅፅል
መጠይቃዊ ተውሳጠ ስም
መፅሃፍ ቅዱስ
ማለዘቢያ አነጋገር
ምርቃት
ምሳሌ
ምሳሌያዊ አነጋገር
ምእላድ
ሰዋስው
ሳይንስ
ስም
ስነልሳን
ስነፅሁፍ
ስፖርት
ቃለ አጋኖ
ቅፅል
ቤተክህነት
ብዙ ቁጥር
ተመልከት
ተራ አነጋገር
ተባለታይ ሥታ
ተውሳጠ ስም
ተውሳከ ግስ
ትእዛዝ አንቀፅ
ነጠላ ቁጥር

አሀፅሮት

ሂሳ.
ሃይ.
መዋ.
መዓ.
መጠ. ቅ.
መጠ. ተው. ስ.
መ. ቅ.
ማ. አነ.
ምር.
ምሳ.
ምሳ. አነ.
ምእ.
ሰዋ.
ሳይ.
ስ.
ስነ. ል.
ስነ ፅ.
ስፖ.
ቃ. አ.
ቅ
ቤ. ክህ.
ብ. ቁ.
ተመ.
ተራ አነ.
ተባ. ሥ.
ተው. ስ.
ተው. ግ.
ትእ. አን.
ነጠ. ቁ

ኢኮኖሚ
 አንስታይ ዖታ
 አፍራሽ
 እርግጥን
 እስልምና ሃይማኖት
 ኬሚስትሪ
 ክርስትና ሃይማኖት
 ዘይቤያዊ
 ዝኒ ከማሁ /ይህም እንደ ሳይኛው ነው/
 የማንኳሰስ አጠራር
 የንቀት አነጋገር
 የኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን
 የጊዜ ተውሳክ ግስ
 ያራዳ(የአራዳ) አነጋገር
 ግስ
 ግብርና
 ፍልስፍና
 ፖለቲካ
 ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ

ኢኮ.
 አን. ዖ.
 አፍ.
 እር.
 እስል.
 ኬሚ.
 ክር.
 ዘይ.
 ዝ. ከ.
 የማ. አጠ.
 የን. አነ.
 አ. አ. ተ. ቤ.
 የጊ . ተው. ግ.
 ያራዳ(የአራዳ) አነ.
 ግ
 ግብ.
 ፍል.
 ፖለ.
 ፖለ. ኢኮ.

የመዝገበ ቃላት አጠቃቀም

ይህን መዝገበ ቃላት በአግባቡ ለመጠቀም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን የአጠቃቀም መመሪያዎች መከተል ይጠበቃል።

1. የሚፈለገው ቃል የት / እንዴት ይገኛል?

በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ በፊደል ተራቸው ተደርድረው የሚገኙት መነሻ ቃላት በሶስተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባእታይ ይታያል። የሃላፊ ጊዜ ቅርፅ የያዙ ግሶች ወይም ነባር ስሞች ወይም ደግሞ የት እንደሚገኙ ለመጠቀም ያህል የተመዘገቡ ውልድ ቃላት ናቸው። የመዝገበ ቃላት ተጠቃሚ የሚፈለገው ቃል ግን ከሆነ ታሉን በሶስተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባእታይ ይታያል። በየሃላፊ ጊዜ ቅርፁ በፊደል ተራው ማግኘት ይቻላል። ነባር ስሞችና የዋናው ግስ ውልድ ቃላትም እንደዚሁ በፊደል ተራቸው ይገኛሉ።

አልፎ አልፎ በመንሻነት የተመዘገቡት ቃላት በላይኛው ላይ የኮከብ / * / ምልክት ተደርጎባቸው እንመለከታለን። ይህ ምልክት የተደረገበት ቃል በተቀመጠበት ቅርፅ የሚያነገር ወይም መነገሩ የቀረ ወይም አገልግሎቱ በተወሰነ አካባቢ ብቻ የሆነ ወይም ቀደም ሲል በመንሻነት ያገለግል ነበር ተብሎ የሚታሰብና ግምታዊ (መላምታዊ) በሆነ መንገድ የተሰጠ የግስነት ቅርፅ ነው። እነዚህ መላምታዊ ቅርፆች ገሚሶቹ ባለ ሁለት እግር ገሚሶቹ ደግሞ ባለ ሶስት፣ ባለ አራት ወይም ባለ አምስት እግር ሆነው ይገኛሉ። ይህ አይነቱ የቅርፅ መለዋወጥ የተፈጠረው ቃላት መላምታዊ በመሆናቸውና አንድ ወጥ የሆነ የሰነድ ቅርፅ የሌላቸው ስለሆኑ ነው። የኮከብ ምልክት ተደርጎባቸው መግባታቸው በአገልግሎት ላይ ተገኝተው እንደገቡ ሆነው እንዳይቆጠሩ ለማመልከት ነው።

በቋንቋው ውስጥ ፅንሰግብን የሚገልፁ ሆነው ነገር ግን በተናጠል ሊሰፍሩ የማይችሉ ቃላት ሊጣቸውን ያለፍች እንዲሰፍሩ ወይም ረዳት ግስ እየተጨመረላቸው እንዲፈቱ ተደርጎታል።

ምሳሌ፡

ግው¹

ግው (እግው) አለ ግ ቅልቅ ወይም ወፍራም ነገር ሲጋጭ፣ ሲወፍቅ ወይም ሲመታ የሚፈጥረውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ግው²

ግው አለ ግ በሃይል ነደደ። እሳቱ ግው ብሎ ነደደ።

በመዝገበቃላቱ አሰራር የማንኛውም ውልድ ቃል ፍቺ የተሰጠው በሶስተኛ መደብ፥ ነጠላ ቁጥር፥ ተባእታይ ያታ፥ ሃላፊ ጊዜ በተቀመጠው ግስ ስር በመሆኑ አንድን ውልድ ቃል በመዝገበቃላቱ ውስጥ ለመመልከት የሚፈልግ ተጠቃሚ የቃሉ መገኛ ወደሆነው የሶስተኛ መደብ፥ ነጠላ ቁጥር፥ ተባእታይ ያታ፥ ሃላፊ ጊዜ ግስ ስር ሄዶ መፈለግ ይኖርበታል ማለት ነው። ለምሳሌ "ስብራት"፥ "ሽልማት"፥ "መጥረጊያ" የሚሉትን ቃላት የሚፈልግ ሰው እንደቅደም ተከተሉ "ሰበረ"፥ "ሸለመ"፥ "ጠረገ " በሚሉት ግሶች ስር መመልከት ይኖርበታል።

አለዚያም ቃላቱን በፊደል ተራቸው ሄዶ ቢመለከት ወደእነዚህ ግሶች ሊመሩት የሚችልበት ሁኔታ አለ፤ ሆኖም ይህ ሁሉ የሚያጋጥም አይደለም። እንደ "ተሰበረ" ፥ "ተፈለገ"፥ "አበላ" የመሳሰሉ "ተደራጊ" ወይም "አድራጊ" ውልድ አእማዶች ወይም ከአእማዱ የተገኙ ውልድ ስሞችና ቅፅሎች መነሻ የሆኗቸውን ግሶች (ማለትም ከተሰጠው ምሳሌ አንፃር "ሰበረ"፥ "ፈለገ"፥ "በላ" የሚለውን) በቀላሉ መገመት ስለሚቻል በፊደል ተራቸው አልተቀመጡም። እነዚህን መሰል በ"ተ-"፥ "ተሰ-"፥ "ተሸ-"፥ "ተን-"፥ "አ-"፥ "አሰ-"፥ "አሸ-"፥ "አን-" የሚነሱ ቃላትን መገኛ ማወቅ ካስፈለገ በስተመጨረሻ አባሪ በሆነው የቃላት ዝርዝር ውስጥ መመልከት ይቻላል። መነሻቸውን መገመት የሚያስቸግሩ ውልድ የአእማድ ግሶች ወይም ቃላት ግን በአብዛኛው ወደሚገኙበት ተመላክተዋል።

ጥምር ቃል አብዛኛውን ጊዜ የመጀመሪያው አጣማሪ ቃል በሚገኝበት ቦታ የሚፈታ ስለሆነ የመጀመሪያው ከፊሊቃል ወደሚገኝበት ሄዶ መመልከት ያስፈልጋል። ለምሳሌ "ቤተክርስቲያን" " ቤት " ስር የተሰራ ሲሆን " ማብሪያና ማጥፊያ" ደግሞ "በራ" በሚለው ስር ይገኛል።

2. አመዘጋገብ

በመነሻነት ወይም በውልድ ቃልነት የተመዘገቡት ቃላት ደመቅ ባለ ቀለም የተፃፉት ናቸው። በመነሻነት የተመዘገቡት ቃላት የጻርኛውን ጠርዝ ይዘው የተፃፉ ሲሆን ከነዚህ የሚገኙ ውልድ ቃላት ገባ ብለው ተመዝግበዋል። ከአንድ መነሻ ወይም ውልድ ቃል የሚገኙ ሃረጎች ወይም ዘይቤአዊ አነጋገሮች እንደውልዱ ቃል ደምቀውና ገባ ብለው ተመዝግበው ይገኛሉ።

አንድ ቃል በተባእታይ ያታ ቅርፅ ቢመዘገብም ፍቺው ለሁለቱም ያታ እንደሚያገለግል ሆኖ ተቀምጧል። ይሁንና አልፎ አልፎ አንድ ቃል በተለይም ግስ በአንስታይ ያታ ሲነገር ተጨማሪ ሌላ ፍች የሚኖረው ከሆነ ቃሉ በአንስታይ ያታ እንደማንኛውም መነሻ ወይም ውልድ ቃል ደመቅ ብሎ ከተፃፈ በሂሳ ፍቺ ይሰጠዋል።

በአማራጭነት ወይም በተወዳዳሪነት የሚያገለግል የአንድ ቃል ሌላ መልክ ወይም ቅርፅ ወይም የአፃፃፍ መንገድ መደበኛውን ወይም በአብዛኛው የተለመደውን የአፃፃፍ ስርአት በማስቀደም በቅንፍ ውስጥ ተከትሎ ይመዘገባል። የሚከተለውን ምሳሌ እንመልከት።

ሰበረ	ገ	መነሻ ቃል	
ሰበር	ሰካ	አለ	ሃረግ
ሰብራት	ስ	ውልድ ቃል	
ወለደ	ገ	1..... 2.....	በተባለት የታ መነሻነት የገባ ቃል	
ወለደች	በአንስታይ የታ መነሻነት የገባ ውልድ ቃል	
ረቡእ	(ሮብ)	ስ	አማራጭ ወይም ተወዳዳሪ ቃል

3. ልዩ ልዩ መረጃዎች

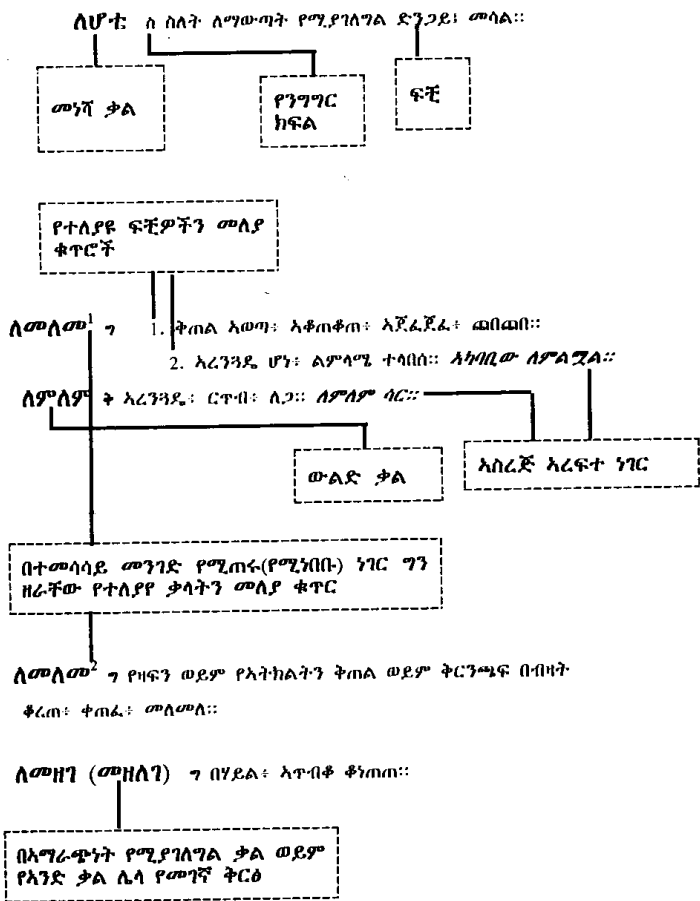
አንድ መነሻ ወይም ውልድ የሆነ ቃል ከተመዘገበ በኋላ ቃሉ ስም ሆኖ ብዙ ቁጥሩን ለየት ባለ መልክ የሚመሰርት ከሆነ የሚቀጥለው መረጃ ይህንን የሚመለከት ይሆናል። ይህም መረጃ ከቃሉ ቀጥሎ በቅንፍ ውስጥ ይሰጣል። ለየት ባለ መልክ የሚመሰረቱ የብዙ ቁጥር ቅርፆች በቅንፍ ውስጥ እንዲቀመጡ ቢደረግም ከነዚህ ውስጥ አብዛኞቹ መደበኛውን የብዜት ስልት ሊከተሉ ይችላሉ። ለምሳሌ፦

ቄስ	→	ቀሳውስት	→	ቄሶች
ወፍ	→	አእዋፍ	→	ወፎች
መፅሃፍ	→	መፃህፍት	→	መፅሃፎች

ቃሉ መደበኛውን የአማርኛ ብዙ ቁጥር መመስረቻ ስርአት ብቻ ተከትሎ የሚሄድ ከሆነ ግን ከቃሉ ቀጥሎ የሚሰጠው መረጃ የንግግር ክፍል ነው። ከንግግር ክፍሉ ቀጥሎ የምናገኘው ፍቺ ሲሆን ቃሉ ከአንድ በላይ ፍቺ ካለው ፍቺዎቹ እየተለዩ ይቀመጣሉ። ቃሉ በተለያዩ የንግግር ክፍሎች የተለያዩ ፍቺዎች ካሉትም የፍቺው ተራ ቁጥር ከመፃፉ በፊት የንግግር ክፍሉ ይመዘገባል።

ለአንድ ቃል የተሰጠው ፍቺ በተወሰነ የስራ ወይም የእውቀት መስክ ብቻ የሚያገለግል ከሆነ ወይም የቃሉ አጠቃቀም ደረጃ ልዩ መግለጫ የሚያስፈልገው (ለምሳሌ ነውር፣ ተራ አነጋገር፣ ስድብ፣...) ከሆነ ይህው ሁኔታ ከፍቺው በፊት በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

አንድን ቃል ተክቶ ሊገባ የሚችል ቃል ከተተኪው ቃል ቀጥሎ በአንድ ህዝባዊ ምልክት ይለያል። ከህዝባዊ ምልክቱ ቀጥሎ ያለው ቃል ቀድሞት የገባውን አንድ ቃል ሊተካ ይችላል ማለት ነው። በተጨማሪም ህዝባዊ አንድን ቃል ለማብራራት የተሰጡ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ አስረጃጂዎችን ለመለያየት ወይም ለመከፋፈል ይገባል። የሚከተሉትን ምሳሌዎች እንመልከት።

ለበን ስለንበጭ፡ የታችኛ ክንፈር።

ለበትን ግለ አካረፈ።

ዘይቤያዊ አገላለፅ
ወይም ሃረግ

ለበናም ት (ስድብ) ለምቦላም።

የቃሉ አጠቃቀም ደረጃ

ለት "እለት" ን ተመ.

ማጣቀሻ ወይም ማመላከቻ

ግብቡ "ገባ" ስር ተመ.

ግቢ ዝ.ክ.

ግብ ዝ.ክ.

ግንድስ "ገነደስ" ስር "ገንዳሳ" ን ተመ.

ሊጦን ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቁሶች በየእለቱ ተራ አስገብተው
የሚያዘሙትና የሚደግሙት የምስጋና ፀሎት።

ቃሉ በዚህ ፍቺ የሚያገለግልበት የስራ ወይም የትምህርት መስክ

ላባ ኳስ ስ /ስፖ./ ክብ በሆነ ቡሽ ላይ የተሰካኩ ላባዎች ያሉት የባድሚንተን መሣሪያ።

ምላጭ ስ 1. ፀጉርን ለመላፈት የሚያገለግል 2. ጠመንጃን፡ ሽጉጥን ለመተኮስ የምትሳብ.....

3. /በይ./ ባአነጋገሩ ቀልጣፋ የሆነ፡ ብልጣብልጥ።

የዘይቤላዊ አጠቃቀም ፍቺን አመልካች

ላብ አጠመቀው /አስጠመው ከድንጋጤ፡ ከድካም፡ ከህመም የተነሳ በጣም አላበው።

ተኪ ቃልን ወይም ተመጣጣኝ የሆኑ የአስረጅ ሃረጎችን ወይም ቃሎችን ለማሳየት የሚያገለግል ምልክት

ታሪካዊ ቅ 1. በታሪክ የተመዘገበ ክንዋኔ የተካሄደበት፡ በታሪክ የሚታወቅ፡ ታሪካዊ ስፍራዎች / ታሪካዊ ቅርሶች።

ማጠቃለያ

ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው ይህ መዝገበቃላት በስራው ላይ በርካታ ሰዎች የተሳተፉበት መሆኑ የቃላት ተዋፅኦውን ሚዛናዊ በማድረግና ልዩ ልዩ የስራና የልምድ ግብአቱን በማጎልበቱ ረገድ የጠቀመውን ያህል ፍች የተሰጠበትን ቋንቋና የፍች አሰፋፈር ስርአት ወጥነት በመጠበቅ ረገድ አሉታዊ ተፅእኖ አሳድሯል። አዲሱን የአማርኛ የፊደል ዝብታ በመጠቀም ረገድም ይህ መዝገበቃላት የመጀመሪያ ሙከራ የተደረገበት ስለሆነ ለረጅም ዘመን በአገልግሎት ላይ የኖረው የቀድሞው የፊደል ዝብታ እውቀት ተፅእኖ በስራው ልዩ ልዩ ደረጃዎች ጣልቃ እየገባ የመዝገበቃላቱን የፊደል አጠቃቀም ጥራት አውኳል። እንዲሁም የኮምፒውተር ስራው የተሰራበት የአማርኛ ፊደል ፕሮግራም መደበኛነትና አንድ ወዋ ስርአት የሚጎድለው በመሆኑ በርካታ የፊደል ግድፈቶችን ፈጥሯል። ለምሳሌ "ን" ተብሎ የተጻፈውን በብዙ ቦታዎች ወደ "ነ" እየቀየረ ይፅፋል። በእነዚህና በሌሎች መስል ምክንያቶች መዝገበቃላቱ፡

- የፊደል ግድፈቶች፡
- የአፈታት ዘዬ ወጥነት ጉድለቶች፡
- የመነሻ ቃልና የውልድ ቃል አቀማመጥ ስርአት ስህተቶች፡
- የውልድ ቃላት የዘርያ ወገኖች አመዳደብ ችግሮች፡
- የፍች ማመላከሪያዎችና ማመላከቻዎች አለመቀናጀት፡ ወዘተ.

የመሳሰሉ እንክኖች ሊጥኝበት እንደሚችል ግልፅ ነው። እነዚህን ግድፈቶች ለመንቀሳና ለማረም በባለሙያዎቹ በኩል ከፍተኛ ጥረት የተደረገ ቢሆንም የተፈለገውን ያህል ጥራት ለማግኘት አልተቻለም። ሆኖም ጉድለቶቹ እጅግ የገነኑና መልእክትን ወይም ዕንገላብን

የሚያፋልሱ እንዳይሆኑ ለማድረግና ተጠቃሚው እነዚህን ስህተቶች በቀላሉ ሊያርማቸውና ሊያቃናቸው ከሚችሉበት ደረጃ ለማድረስ የተቻለውን ያህል ተሞክሯል።

የአማርኛ ቋንቋ እጅግ ውስብስብነት የበዛበትና የአንዳንድ ቃላት አፃፃፍና አጠራርም ገና መደበኛ መልክ ያልያዘ መሆኑ የመዝገበቃላቱን ጥራትና ወጥነት የመጠበቁን ጥረት እጅግ አድካሚ አድርጎታል። ለምሳሌ እንሰሳ - እንሰሳ፥ እፅዋት - እፅዋት፥ ማእርግ - ማእረግ፥ መፅሃፍ - መፅሃፍ፥ አትክልት - አታክልት፥ ረጅም - ረዥም፥ ... አይነት ልዩነቶችን እየተከታተሉ በአንድ ወጥነት የማስፈሩ ተግባር በጣም አስቸጋሪ ሆኗል።

በ "እፅ"ና በ "እፅዋት/እፅዋት" መካከል ያለው የነጠላና የብዙ ቁጥር ግንኙነትም የነጠላ ቁጥር ቅርፁ በተለየ ደረጃ አዲስ የሆነ ፅንሰሃሳብ መግለጫ ሆኖ በመለመዱ በፍች ወቅት ቃሉ በነጠላ ቁጥር ቅርፁ እንዳይሰፍር ተደርጓል። ከዚህ የተነሳ የፍቺው አረፍተነገር ሰዋሰዋዊ ህግ የቃሉን የነጠላ ቁጥር ቅርፅ የሚሻ መሆኑ እየታወቀ በግድ በብዙ ቁጥር ቅርፁ እንዲሰፍር ተደርጓል። በ "ፍሬ"ና በ "ፍራፍሬ"፥ በ "ነፍስ"ና በ "ነፍሳት"፥ ... መካከል ያለው የነጠላና የብዙ ቁጥር አጠቃቀም ይህንን የሚመስል ችግር ያለበት ነው። ስለሆነም የመዝገበቃላቱ ተጠቃሚዎች እነዚህንና ሌሎች መሰል ችግሮችን ከግምት ውስጥ ሊያስገቡ ያሻል።

ምንም እንኳ መዝገበቃላቱ በበርካታ ችግሮች መካከል በመዘጋጀቱ ከእንከፍቶ የፀዳ አለመሆኑ ግልፅ ቢሆንም ይህ የማንኛውም መዝገበቃላት ዝግጅት የሚያጋጥመው ችግር በመሆኑ ባለበት ደረጃ ለህትመት እንዲበቃ ተደርጓል። በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የሚታዩ ድክመቶችንና ጉድለቶችን በሁለተኛው እትም አርጦና ይበልጥ አስተካክሎ ለማቅረብ እቅድ ተይዟል። ከዚያ በመላስ ይህ እትም ረዘም ላለ ጊዜ የተደከመበትና ተፈላጊ የሆኑ ልዩ ልዩ መረጃዎች የሚገኙበት፥ በተለይም ለከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች፥ ለአስተማሪዎች፥ ለተርጓሚዎችና ለሌሎችም የጥናትና ምርምር ሰዎች በመረጃ ምንጭነት የሚያገለግል የማመሳከሪያ መፅሃፍ ነው። ከዚህም ባሻገር መዝገበቃላቱ ለአማርኛ ቋንቋ እድገትና መደበኛነት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ሊኖረው እንደሚችል ይታመናል።

ሀ

ሀ በአግርኛ የፊደል ገበታ መጀመሪያ ላይ የሚገኝ ፊደል (ግእዙ ሆኑ)።

ሀ የ "ሀ" ፊደል ካለበ ዘር።

-ሀ(-ኩ) በግሰ መድረሻ በኩል እየተወመረ "እኔ" የሚለውን የግሰን ባለቤት የሚወክል ምላሳድ። ጽፍሁ (ጽፍኩ)።

ሀለመና ስ ሀለንተና፤ ጠቅላላ አካል።

ሀለት ስ 1. በአንድና በሶስት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ"ጀ"፤ "2" ነው። ት 2. በአንድና በሶስት መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። ሀለት ማህፍት።

ሀለት ሆነ ተገመሰ፤ ተከፈለ።

ሀለት ሆነች ወለደች፤ ተገላገለች።

ሀለት ልብ ሆነ አመነታ፤ ወላወለ፤ ሃሳቡ በአንድ አልፀና አለ።

ሀለት መልክ አወጣ ተጎሳቆለ፤ ከሳ፤ ጠቀረ።

ሀለት ፀጉር አወጣ/ አበቀለ ሸመገለ፤ በእድሜ ገፋ።

ሀለተኛ ት 1. ዳግመኛ። 2. ሌላ፤ ተወማሪ። 3. በተራ ከመጀመሪያው ቀጥሎ የሚመጣ፤ የመጀመሪያው ተከታይ። 4. በደረጃ ወይም በማእረግ ከአንደኛው ዝቅ ያለ። 5. በደረጃ ወይም በማእረግ ከአንደኛው የሚበልጥ። የሀለተኛ አመት ዩኒቨርሲቲ ተማሪ።

ሀለተኛ ደረጃ ት/ቤት ስ ከአንደኛ ደረጃ ትምህርት በሂሳ የቀለም ወይም የቀለምና የሙያ ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት።

ሀለት ምሳሰ/አፍ ዋሽ፤ በፊት የተናገረውን ሽር ሌላ የሚናገር።

ሀለት ባህርይ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ በአካላዊ ተዋህዶ የአምላክነትና የሰውነት ባህርያት ሌሎት የሚል ትምህርተ ሃይማኖት።

ሀለት ነጥብ ስ በእጅ ፅሁፍ ውስጥ ቃልን ከቃል ለመለየት በሀለት ቃላት መካከል ላይና ታች በመሆን የሚቀመጥ የሰርአተ ነጥብ አይነት(፡)።

ሀለት አፍ ሰይፍ በሁለቱም ጎኑ ስለት ያለው ሰይፍ።

ሀለት እጅ አጥፍ።

ሀለት ፊት በሁለት በኩል፤ ሀለት ወገን።

ሀለንተና ስ ጠቅላላ አካል።

ሀለንተናዊ ት አጠቃላይ።

ሀሉ ት መላው፤ ጠቅላላው።

ሀሉ በሀሉ በጠቅላላው፤ በድምሩ። ሀሉ በሀሉ ሙቶ ብር ይሸጣል።

ከሀሉ ከሀሉ በይበልጥ።

ሀለገብ (ሁልገብ) ት 1. በሁሉ ቦታ ሊገነ፤ ሊሰራ፤ ሊያገለግል የሚችል። ስ 2. ቁመት በጣም እነስተኛ የሆነ፤ ለምችና ለሌሎችም በሽታዎች በመድሃኒትነት ያገለገል የሚባል ትጠለ ሻካራ የእፅዋት አይነት።

ሀሉም ት በሙሉ፤ በጠቅላላ።

ሀሉን አቀፍ (ሁልአቀፍ) ት በሙሉ፤ ሀሉን የሚያካትት፤ የሚያጠቃልል።

ሁልቀን ተው፣ በእየቀኑ፤ ዘወትር፤ ሁልጊዜ።

ሁልጊዜ (ሁሌ) ተው፣ ዘወትር።

ሁልቆ መሳፍርት (አልቆ መሳፍርት)

ሁልቆ መሳፍርት የለውም ስፍር ቁጥር የለውም፤ እጅግ በጣም ብዙ ነው።

ሁር

ሁር ወጣ 1. ነፃ ወጣ። 2. ባደውን ቀረ፤ ሙልጭ ወጣ።

ሁት (ውሃ) "ኩት (ውሃ)" ን ተመ.

ሁነኛ "ሆነ" ስር ተመ.

ሁናቴ "ሆነ" ስር "ሁኔታ"ን ተመ.

ሁኔታ "ሆነ" ስር "ሁኔታ" ን ተመ.

ሁክት "አወከ" ስር ተመ.

ሁዳዴ(ኩዳዴ) ስ ክርስቲያኖች ከፋሲካ በፊት የሚሾሙት የኢየሱስ ም፤ አቢይ ም።

ሁዳድ "ሆደደ" ስር ተመ.

ሂ የ "ሀ" ፊደል ሳልሰ ዘር።

ሂሰኛ "ሂሰ" ስር ተመ.

ሂሳብ ስ 1. በአሃዞች አማካይነት እየተሰላ

የሚቀመር የአራቱ መደቦች (መደመር ፤ መቀነስ፤ ማብዛት፤ ማክፈል) የሰሊት ዘዴ፤ በግልፅ በተወሰኑ ዕንባ ሃሳቦችና ምልክቶች አማካይነት የብዛትን፤ የትርፅን፤ የትንብርንና የመጠንን ትክክለኛ ጠባይና ግንኙነት ለመግለፅ የሚያስችል የሰሊት ሳይንስ። 2. ለተገዛ ወይም ለተሸጠ ነገር ወይም ለአገልግሎት የሚከፈል ገንዘብ። ያለበትን ሂሳብ አልከፈለም።

ሂሳቡን አስረከበ በልዩ ልዩ ምክንያት የተቀበለውን ወይም በእጁ የነበረውን ገንዘብ ለሚመለከተው ሰጠ።

ሂሳቡን አወራረደ የወጪና የቀሪን ሂሳብ በማስረጃ ተሳበበ።

ሂሳቡን አገኘ 1. ትጣቱን አገኘ። 2.

ድርሻውን አገኘ።

ሂሳብ አደረገ ወደ 7 ጠን አመሳክረ፤ አሰሳ፤ ተሳሰበ።

ሂሳብ አጣራ ጤና ወደውን አመሳክሮ ትክክለኛነቱን አረጋገጠ።

ሂሳብ ከፈተ ባንክ ቤት ውስጥ ገንዘብ ለማስቀመጥ የሚያስችለውን ፎርማሊቲ አግልቶ ባንኩ ለደንበኞቹ ከሚሰጠው አገልግሎት ተጠቃሚ ሆነ።

ሂሳብ ዘጋ 1. በተወሰነ ጊዜ ለተወሰነ ስራ የተመደበን የገንዘብ ገቢና ወደ በማመዛዘን ሂሳቡን አጠቃለለ። 2. የሚፈለግበትን እዳ ከፍለ። 3. በባንክ ውስጥ ያስቀመጠውን ገንዘብ በሙሉ ወሰደ።

በ **ሂሳብ** በ **_____** ዋጋ። በ5 ብር ሂሳብ ገቡት።

በምን ሂሳብ በምን ምክንያት።

በእገሌ ሂሳብ እገሌ በሚከፍለው፤ በእገሌ ገንዘብ።

ሂሳብ መርማሪ ለ በመንግስታዊ ወይም በህዝባዊ ድርጅት ውስጥ በተወሰነ ወቅት ገቢና ወደ የሆነው ገንዘብ በህጉ መሰረት በትክክል በሰራ ላይ መዋሉን መርምሮ አስፈላጊውን ሪፖርት ለሚመለከተው ክፍል እንዲያቀርብ ሀጋዊ መብት የተሰጠው ግለሰብ ወይም ቡድን፤ አዲተር።

ሂሳብ ተቆጣጣሪ ለ በአንድ ድርጅት ውስጥ ተመድቦ የድርጅቱ የአለት ተአለት የገንዘብ ነክ እንትስቃሲ በትክክል መካሄዱን የሚከታተልና የሚያረጋግጥ ሰራተኛ።

ሂሳብ ክፍል ለ በአንድ ድርጅት አጠቃላይ ሂሳብ ነክ እንትስቃሲ የሚካሄድበትን ገንዘብ ነክ አገልግሎት የሚሰጥበት የአስተዳደር ዘርፍ።

[የ] ሂሳብ መኪና ለ አሃዛዊ ስሌቶችን (መደመር፣መቀነስ፣ማብዛት፣ማካፈል) በተቀላጠፈ ሁኔታና በትክክል ለማሰሳት የሚያስችል ዘመናዊ መሳሪያ።

[የ] ሂሳብ መዝገብ ለ የገንዘብ ወደና ገቢ መጠን የሚሰፍርበት ደብተር፤ መዝገብ።

[የ] ሂሳብ መዝገብ አያያዝ ለ 1. የገቢና የወደ ሂሳብ አመዘጋገብና አያያዝ ዘዴ። 2. የገቢና የወደ ሂሳብ አመዘጋገብና አያያዝ ዘዴን የሚመለከት የትምህርት ዘርፍ።

[የ] ሂሳብ ሰራተኛ ለ ሂሳብ ነክ የሆኑ ጉዳዮችን የሚያከናውን ሰራተኛ።

[የ] ሂሳብ ሹም ለ በአንድ ድርጅት ገቢና ወደ እንዲሁም ሌላ ሂሳብ ነክ እንትስቃሲን በበላይነት የሚመራ ሃላፊ።

ሂሰ ለ 1. በደካማ ጎን ላይ የሚያተኩር

አስተያየትና ነቀፋ። 2. በአንድ የስራ ውጤት፤ በተለይም በሰን ጥበብ ስራዎች (ስነፅሁፍ፣ ቲያትር፣ ሙዚቃ፣ ስእል፣...) ላይ የሚሰነዘር መዛኛ አስተያየት ። 3. ድክመትን ወይም ስህተትን ለማረም ሲባል በተሳሳተው ወገን ላይ የሚቀርብ ቂም በቀል የሌለበት ትችት።

ሂሱን ዋጠ የተሰነዘረበትን ሂሰ አምኖ ተቀበለ።

ሂሰኛ ት ተቺ፣ እቃዊር አውጪ።

ሃያሲ ለ አንድን የስራ ውጤት በተለይም ሰነፅሁፍና ሌሎችንም የሰነጥበብ ስራዎች በተወሰኑ መመዘኛዎች እየለካና እየገመገመ አስተያየት የመስጠት ችሎታ ያለው ሰው።

ሂና ለ ሴቶች እጅና እግራቸውን እንደዚሁም ፀጉራቸውን የሚያቀሉበት የእንሶስላ አይነት።

ሂያጅ " ሄዶ " ስር ተመ.

ሂደት ዝ.ክ.

ሂድ ዝ.ክ.

ሂጃ ዝ.ክ

ሃ የ "ሀ" ፊደል ራብእ ዘር።

ሃ ብሎ ጀመረ ከመነሻው፣ ከመጀመሪያው ጀመረ።

ሃ አለ 1. ፊደል ቆጠረ። ሃ ሳይሉ ፅሁፈት ውል ሳይዙ መግት። 2.ጀመረ። ገና ሃ ከግለቱ ስራውን ጠላው።

ከሃ እስከ ፐ ከመጀመሪያ እስከ መወረሻ። ጉዳዩን ለ ሃ እስከ ፐ አውቀዋለሁ።

ሃሁ ለ 1. ፊደል ቆጠራ፣ የፊደል ትምህርት። 2. የመጀመሪያ ደረጃ እውቀት። የቴክኖሎጂ ሃሁ።

ሃሁ አለ 1. ፊደል ቆጠራ፣ ተማሪ። 2. መጠኛ የሆነ ትምህርት አገኘ።

ሃላፊ "አለፈ" ስር ተመ.

ሃላፊነት ዝ.ክ.

ሃሎ (አሎ) በስልክ ጥሪ ጊዜ መልእክት ለመቀበል ወይም እድማወ መስማቱን ለማረጋገጥ የሚበል ቃል።

ሃመል [አሳት] ለ በመጋቢት ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተወላግራ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሃመልማል ለ ልምላሚ፣ አረንጓዴነት።

ሃመር ት ቀይነት ያለው። ሃመር ፈረሰ።

ሃምራዊ ት ቀይነት ያለው። 2. ወይንማ።

ሃሙስ ለ በሪቤእና በአርብ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከአሁኗ ጀምሮ ሲቆጠር የላምንቱ እምስተኛ ቀን።

ሃሚተኛ " አማ " ስር ተመ.

ሃሚና የ"ላሊበሳ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ሃማል ስ ተሸካሚ ትሉ።

ሃሚታ "አማ" ስር "ሃሚት"ን ተመ.

ሃሚት "አማ" ስር ተመ.

ሃምሌ ስ ከሰኔ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ 11ኛ ወር ስም።

ሃምራዊ "ሃመር" ስር ተመ.

ሃምሳ "አምሳ" ን ተመ.

ሃምስ ስ እንደ " ሄ " ÷ "ሌ " ÷ "ሚ" ÷ ...

ያሉ በራብእና በሳድስ መካከል የሚገኙ የአምስተኛዎቹ ፊደላት ዘርፍ መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክቶች።

ሃምበርገር ስ የተፈጠ ወይም በስሉ የተቀረጠ ስጋ ከተጠበሰ በሂሳ ለሁለት በተሰነጠቀ ጸቦ ውስጥ ተጨምሮ የሚዘጋጅ ምግብ።

ሃሞት (አሞት) ስ ከጠነት ውስጥ የሚመነጭ በሆድ እቃ ውስጥ ምግብን ለማሳም የሚፈጸም ትጠልግ ቀለም ያለው መራራ ፈሳሽ።

ሃሞቱ ፈሰስ ተስፋ ቀረጠ፣ ደክመ፣ ዛለ።

ሃሞተ መራራ ት ጎበዝ፣ ቆራጥ፣ ወኔ

ያለው፣ ኮስታራ።

ሃሞተ ቢስ ት ወኔ ቢስ፣ መንፈስ ደካማ፣ ፊሪ።

ሃረግ ስ 1. ከአጠገቡ በሚገኙ ዛፍችና ቋሚ ነገሮች ላይ እየተጠመመ ወይንም መሬት ለመሬት እየተሳበ የሚያደግ እንደ አዞ፣ ጠር፣ ሃረግ ሬሳ ያለ የእፅዋት አይነት። 2. ለጌጥ ሲዛል በድብጥ እንጨት፣ በመፃህፍት፣ በሃውልተኛና በልዩ ልዩ ነገሮች ላይ እንደ ሃረግ እየተጠላለፈ የሚሰራ ንድፍ። 3. ሁለትና ከሁለት በላይ የሆኑ ቃላት የሚገኙበት፣ ማሰሪያ አንቀፅ የሌለው የአረፍተ ነገር ክፉይ። ምሳ. የሆነው ሆኖ /ወደ ቤቱ፣ ...።

ሃረጉን ቆጠረ /መዘዘ የዘር ሃረጉን ዘርዘረ፣ ትውልዱን ቆጠረ።

ሃረግ ጣለ የሃረግ ንድፍ ሰራ።

ሃረግ ሬሳ (አረግ ሬሳ) ስ ሰዎች ለምች መድሃኒትነት የሚጠቀሙበት የሃረግ ወገን የሆነ የእፅዋት አይነት።

ሃሩር ስ 1. ከፍተኛ የፀሃይ ሙቀት፣ ቃጠሉ። 2. ቆም ፀላፊዎች ጭማቂውን ለጥቁር ቀለም መበጠጫ የሚጠቀሙበት እስኪያር ድረስ ተቆልቶ የተቀላለ የሰንደ ወይም የግብስ ውሃ።

ሃራ ዘመን ስ እንደ ሰው በየአመቱ ስሚያጋጥመው መጥፎም ሆነ ጥሩ ነገር በትድሚያ ለማወቅ የሚደረግ በከክብ ቆጠራ ላይ የተመሰረተ ትንቢያ።

ሃራም ስ ከልክል፣ ግዝት፣ እርም የሆነ ነገር

(ብዙውን ጊዜ በእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች አካባቢ የሚነገር)።

ሃራራ ስ የቡና፣ የሜት፣ የትንባሆ ለሰነ፣ ፍሳት።

ሃራጅ ስ እንዲሸጥ የተወሰነ ንብረት በጨርቃ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ጥጋ የሚሸጥበት መንገድ።

በሃራጅ ሸጠ በእንድ ጨርቃ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ጥጋ ሸጠ።

ሃር ስ 1. ለሰላብ የሆነ፣ እንደሸረሪት ድር ያለና ከሃር ትል የሚገኝ ነጭ ፈትል። 2. ከሃር ወይም ሃርን ከመሰለ ፈትል የሚሰራ፣ እንደአስፈላጊነቱ በልዩ ልዩ ቀለማት የሚዘጋጅ ለሰላላ ጨርት፣ ልብስ።

የሃር ትል ስ የሃር ድር የምትሰራ ትል።

ሃርሞኒካ ስ በትንቶሽ ወይንም በንጉሳ የሚሰራ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(አሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሃር አምባ

ሃርአምባና ቆቦ የተራራቀ፣ የማይገኝ፣ የማይመሳሰል (ሁኔታ፣ ነገር፣ ቦታ)።

ሃሰት ስ 1. ውሸት፣ አብላት፣ ትጥፈት። 2. ትከክለኛ ወይም እውነተኛ ያልሆነ። የገለት ምስክር።

ሃሰተኛ ት 1. ውሸታም። 2. ትከክለኛና እውነተኛ ያልሆነ። ሃሰተኛ የገንዘብ ናት።

ሃሳብ (አሳብ) ስ 1. በእስምር ውስጥ የሚተረፈ፣ የሚታተፍ፣ የሚመላለስ ዕንስ ነገር፣ ግንዛቤ። 2. ስጋት፣ ጭንቀት። ሃሳብ የሆነሽ ያልጀ ነገር ነው። 3. አላማ፣ እትድ፣ ፍሳሳት። 4. አስተያየት። በዚህ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ምንድን ነው?

ሃሳቡ ተቃለለ ጭንቀቱ፣ ችግሩ ተወገደ።

ሃሳቡ ተከፈለ 1. ለመነታ፣ ሁለት ልብ ሆነ። 2. ሃሳቡ ተቃለለ።

ሃሳቡን ለወጠ ውሳኔውን ሻረ።

ሃሳቡን ቆረጠ ወሰነ፣ እንድ ልብ ሆነ።

ሃሳቡን አነሳ 1. ያቀረጠውን ሃሳብ ተወ። 2.

ሃሳብ ለመነጨ፣ አቀረበ።

ሃሳቡን ጣለ ደንታ ቢስ ሆነ፣ ስለችግሩ ማሰብ ተወ። አረፈ፣ ተደላደለ።

ሃሳቡን ፈፀመ አላግውን ከገቡ አደረሰ፣ አሳካ።

ሃሳብ ተቀበለ አስተያየት፣ ምክር ጠየቀ፣ ሰማ ወይም ተቀበለ።

ሃሳብ አቀረበ አስተያየት ሰጠ።

ሃሳብ አካፈለ አስተያየት ወይም ምክር ሰጠ

ሃሳብ የለውም/የለበትም 1. ችግር

የለበትም። 2. ለምንም ነገር አይጨነትም፤ ደንታ ቢሰ ነው።

ሃሳብ የለሽ ፉ የሚያሳስበው፤

የሚያስጨንቀው ነገር የሌለበት።

ሃሳብ ያዘው /ገባው የሚያሳስብ ነገር አጋጠመው፤ ጨነቀው።

በሃሳብ ተዋጦ ስለአንድ ነገር በማሳሳል አእምሮው ተያዘ፤ ተከዘ።

በሃሳብ ተግባሩ በላላማ፤ በፍላጎት ተሰማው።

ሃሳብ ቢስ ፉ ገድ የለሽ፤ ደንታ የሌለው።

ሃሳብ ብኩን ፉ የረጋ ሃሳብ የሌለው።

ሃሳብ ውሱን ፉ ጠባብ አመለካከት ያለው፤ አርቆ የማያስተውል።

ሃሳብ ግትር ፉ እኔ ያልኩት ካላሆነ የሚል፤ ስህተት መሆኑን ቢያውቅም አንድ ጊዜ የያዘውን አስተያየት ለመለወጥ የማይችል፤ መንቻዝ።

ሃሳባዊ (ብ.ቁ. ሃሳባዊያን) ስ 1. የሃሳባዊነት ፍልስፍና ተከታይ። ፉ 2. በሃሳባዊ ፍልስፍና ላይ የተመሰረተ (አመለካከት)።

ሃሳባዊነት ስ ሃሳብን ከቀስ አካል የሚያስቀድም የፍልስፍና አመለካከት ወይም ሃሳብ የቀስ አካል መገኛ ነው የሚል የፍልስፍና ዘርፍ።

ሃሳዊ ፉ ዋሾ፤ ቀጣፊ፤ ሃስተኛ።

ሃሳዊ መሲህ ስ 1. ያልሆነውን ነጻ የሚል ታላይ፤ አሳሳች ዝቢይ። ፉ 2. አሳሳች፤ ሃስተኛ (ሰው)።

ሃሴት ስ ደስታ።

ሃሴት አደረገ ተደስተ፤ ፈንጠዝያ አደረገ።

ሃሺሽ ስ ሱስ የሚያሲዝና አእምሮን የሚያስት እደንዛዥ እዕ።

ሃቅ¹ ስ 1. እውነት፤ ትክክል የሆነ፤ የተረጋገጠ ነገር ። 2. የራስ ድርሻ፤ አንጡራ ንብረት።

ሃቅኛ ፉ እውነተኛ፤ ትክክለኛ።

ሃቅ² (አቅ) ስ ሶስት ከንድ ርዝመት ያለው የብትን ልብስ ወይም የሽግ መጠን፤ ልክ።

ሃበሻ (አበሻ) ስ የኢትዮጵያ ህዝብ የሚጠራበት አጠቃላይ ስም።

[የ] ሃበሻ ልብስ ስ ከጥጥ ፊት ልብስ በሽማግሌ የሚዘጋጅ የኢትዮጵያውያን ልብስ።

[የ] ሃበሻ ቀሚስ ስ ነጠላና ቀሚስ ሆኖ የተዘጋጀ የሃበሻ ልብስ።

[የ] ሃበሻ ጎመን ስ በአንድ ላይ እጅብ ብሎ የሚበትልና ቁመቱ አጠር ብሎ ትጠላ አነስ አነስ ያለ የጎመን አይነት።

ሃብሃብ ስ ቅርፁ ጥላላ ወይም ክብ የሆነ፤ ጹባ

የሚመስል፤ ውስጡ ቀይ ሆኖ ጥቋቁ ፍሬዎች ያሉትና ጣፋጭ ውሃ በብዛት የያዘ የፍሬፍሬ አይነት፤ ተከሉም ሃብሃብ ይባላል፤

ሃብል ስ አንገት ላይ ለጌጥ የሚደረግ ከብር ወይም ከወርቅና ከመሳሰሉት ማእድኖች የሚሰራ ቀጭን ሰንሰለት።

ሃብት ስ 1. ንብረት፤ ጥሬት። 2. እድል፤ እግ።

ሃብቷ ቀና እድሏ እማረላት፤ ተሳካላት፤ አገባች (ልጃገረድ)።

ሃብተ ቀና ፉ እድለኛ።

ሃብተ ሰባራ/ ስንኩል ፉ እድለ ቢስ።

ሃብተ ስጋ ስ ምድራዊ ፀጋ፤ ሃብት።

ሃብተ ቢስ ፉ እድለ ቢስ።

ሃብትሽ በሃብቴ ስ ባልና ሚስት ከተጋቡ በሃላ የሚያፈሩት ንብረት የሁለቱም የጋራ እንዲሆን የሚያደርግ የጋብቻ ውል፤ ስምምነት።

ሃብታም ፉ 1. ባለፀጋ፤ ባለብዙ ንብረት፤ ከበርቱ። 2. (ዘይ.) እድለኛ።

ሃቦየስ ኮርፒስ ያለፍርድ ቤት ትእዛዝ ባልተወሰነ ጊዜ መታሰርን የመቃወም መብት ወይም አንድን ሰው በእስር ለማቆየትም ሆነ ላለማቆየት ብይን ይሰጥበት ዘንድ ፍርድ ቤት እንዲቀርብ የሚያደርግ የዕህፍ ትእዛዝ።

ሃታታ "አተተ" ስር ተመ.

ሃች አምና (ታች) አምና፤ ካች አምና) ስ ከአምና በፊት የነበረው አመት።

ሃኔ ስ ለማረጃና ለማወራረጃ የሚያገለግል እንደ ደጋን የጎበጠ ሰፊ ጎራዴ።

ሃኪም ስ የሀሙስንን በሽታ እይቱና መርምሮ አስፈላጊውን እርዳታ የሚሰጥና መድሃኒት የሚያዝ፤ የሚያዝም የጤና ባለሙያ።

ሃኪም ቤት ስ የጤና ምርመራና የህክምና ተግባር የሚከናወንበት ተቋም።

የሃኪም እረፍት ስ ሃኪም የሚለው ወይም የሚያዝው እረፍት።

የሃኪም ወረቀት ስ ሃኪም መድሃኒት ያዘዘበት ወይም ስለሀሙሱ የተናገረበትና አስተያየት የሰጠበት ዕህፍ።

ሃካይ ፉ ከቶ፤ ተንኮለኛ።

ሃኪት ስ ተንኮል፤ ከቶት።

ሃኪተኛ ት ተንኮለኛ፡ ከተ፡፡

ሃዋላ ስ በባንክ ወይም በፖስታ ቤት አማካይነት ገንዘብ የሚላከበት መንገድ፡ ዘይ፡፡

ሃዋርያ (ብ.ቁ. ሃዋርያት) ስ 1. ወንጌልን ለማስተማር በክርስቶስ ተመርጦ የነበረ አስተማሪ ወይም መምህር (ተመርጠው የነበሩት 12 ሃዋርያት ናቸው)፡፡ 2. የአንድ የተወሰነ አይነት እምነት ወይም ትምህርት ግንባር ቀደም ሲባሉ፡፡ አስተማሪ፡፡

ሃውልት ስ በሰው ወይም በሌላ አምላላ ከድንጋይ ወይም ከነሃስ፡... የተሰራ መታሰቢያ

ሃውልትየሆነ ስራ ስራ ጸጊና ጠቃሚ የሆነ ስራ ስራ፡፡

ሃውዛ "አውዛ"ን ተመ.

ሃዘን (አዘን) ስ 1. ለትላት፡፡

ዋይታ፡፡ 2. ትካዜ፡ መከፋት፡፡

ሃዘኑን ገለፅ ያዘነ መሆኑን

አሳወቀ፡፡

ሃዘን ላይ ነው 1. ለትላ ላይ ነው፡፡ 2. ትካዜ ላይ ነው፡፡ ተከፍቷል፡፡

ሃዘን ገባው በጣም አዘነ፡፡ ተከዘ፡፡ ተከፋ፡፡

[የ] ሃዘን ተካፋይ ለትላ ወይም ሃዘን

ባለበት ቦታ በመገኘት አለዚያም የተሰማውን

ሃዘን በተለያዩ መንገድ (በደብዳቤ፡ በስልክ፡...) በመግለፅ የሟችን ቤተሰብ የሚያፅናና ወዳጅ፡ ዘመድ፡፡

ሃዘኔታ "አዘነ" ስር "አዘኔታ" ን ተመ.

ሃዘንተኛ ት ዘመድ ወይም ወዳጅ የሞተበትና በለትላ ላይ ያለ፡፡

[የ] ሃዘን ልብስ ስ በሃዘን ጊዜ የሚለበስ ጥቁር ልብስ ከል፡፡

[የ] ሃዘን ቤት ስ ለትላ ቤት፡፡

ሃያ ስ 1. በአስራ ዘጠኝና በሃያ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በአሃዝ ሲገፍ "፩" + "20" ነው፡፡ ት 2. በዛቱ ሁለት አስርቶን የሚያህል፡፡

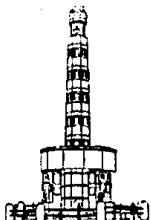
ሃያ ስምት፡፡

ሃያል (ብ.ቁ. ሃያላን) ት 1. ብርቱ፡፡ ጠንካራ፡፡ ጉልበታም፡፡ ሃያላ፡፡

2. ሁሉን ማድረግ የሚችል፡፡ ሃያላ እግዚአብሔር፡፡

ሃያላን መንግስታት ስ በባህል፡፡ በፖለቲካና በኢኮኖሚ የበለፀገና በሌሎች አገሮች ላይ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ ተፅእኖ ለማድረግ የሚችሉ አገሮች (ሩሲያ፡፡ ቻይና፡፡ ሉግሪካ፡፡ እንግሊዝና ፈረንሳይ)፡፡

ሃያሲ "ሂስ" ስር ተመ.

ሃውልት

ሃይ¹

ሃይ አለ ግ ከሐሰል፡ አገደ፡ ተቆጣጠረ፡ ገላገለ፡፡

ሃይ²

ሃይ በል (ሃይ በሌ) አለ ግ አጣደፈ፡፡

አፋጠነ (ስራን፡ መንገድን፡ ...)፡፡

ሃይል ስ 1. ብርታት፡፡ ጥንካሬ፡፡ ጉልበት፡፡

አትም፡፡ 2. አንድን ተግባር የሚፈፅም ቡድን፡፡

3. ዘደን ያልተከተለ ለስገዳጅ ግፊት፡፡

በሃይል ተው.ግ. 1. በብዛት፡፡ ከመጠን በላይ፡፡ በጣም፡፡ በሃይል መጠጣት ለውነትን ይገኛል፡፡

2. በጠና፡፡ እጅግ በጣም፡፡ በሃይል ታገል፡፡ 3. ጉልበትን በመጠቀም፡፡ በማስገደድ፡፡

ሃይል ቃል ስ 1. የሃይል፡፡ የቀጣ ንግግር፡፡ 2. በአንድ ፅሁፍ ወይም ንግግር ውስጥ ዋናውን ሃሳብ ወይም ፍሬ ነገር የያዘ ቃል፡፡ ሃረግ፡፡ አረፍተ ነገር፡፡

የሃይል ሚዛን ስ ከሌላው ወገን ጋር ሲነፃፀር በመብለጥ ወይም በማነስ የሚታይ የሃይል፡፡

የጉልበት፡፡ የአትም መጠን፡፡

የሃይል ስራ ስ በዘዴ፡፡ በብልሃት ያልሆነ፡፡ የጉልበት ስራ፡፡

ሃይላኛ ት 1. ጎበዝ፡፡ ብርቱ፡፡ ጉልበተኛ፡፡ ጠንካራ፡፡ 2. ከዘዴ፡፡ ሃይለኛ ዝናም፡፡ 3. ቁጡ፡፡ የማይበገር፡፡ ግልፍተኛ ኮስታራ፡፡

ሃይማኖት ስ አለምን የፈጠረና ተፈጥሮን በሰላይነት የሚቆጣጠር መለኮታዊ ሃይል እንዳለ የሚቀበል በእምነት ላይ የተመሰረተ አመለካከት፡፡ እምነት፡፡

ሃይማኖቱን ለወጠ የነበረውን (ይዘት የቆየውን) ሃይማኖት ትቶ የሌላ ሃይማኖት ተከታይ ወይም አማኝ ሆነ፡፡

ሃይማኖት የውርድ አውደማ ተተሎ ወይም ማእድ ቀርቦ ሳለ የሚደርስ እንግዳ ምርቱ ይበርክት፡፡ ማእዱ ይባረክ ለማለት የሚናገረው የመልካም ምኞት መግለጫ ቃል፡፡

ሃይማኖተኛ ት 1. የተቀበለውን ወይም የሚከተለውን ሃይማኖት ትእዛዝና ስርዓት በፅኑ የሚያከበር አማኝ፡፡ 2. ጠንካራ፡፡ ቃሉን የማያጥፍ ታማኝ፡፡

ሃይማኖተ ቢስ ት በቃሉ የማይፀና፡፡ ከሃዲ፡፡

ሃይማኖተ አበው ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ቀደምት የሆኑ የክርስትና ሃይማኖት ሊቃውንት ያዘጋጁት ሃይማኖታዊ ትምህርትን የያዘ መፅሃፍ፡፡

ሃይማኖታዊ ት ሃይማኖት ነክ የሆነ፡፡ በእምነት ላይ የተመሰረተ፡፡

ሃይቅ ስ ዙሪያውን በመሬት የተከበበ ስፋትና ጥልቀት ያለው የውሃ ክምችት፡፡

ሃይድሮጅን ስ ከንጥረ ነገሮች ሁሉ ቀላል

የሆነና ከአክሲዲን ጋር ሲዋሃድ ውሃን የሚያስገኝ፡
ቀለምና ሽታ የለለው በተላለ የሚገኝ ጋዝ።
ሃይድሮጅን በንብ ስ ከፍተኛ የሃይድሮጅን
ከምችት የያዘና እጅግ በጣም ታላቅ ጥፋት
ሊያደርስ የሚችል በንብ።

ሃይድጅን ስ የጤና አጠባበቅ ትምህርት፡፡
ሃዲስ ኪዳን "አደስ" ስር "አዲስ ኪዳን"ን
ተመ.

ሃዲድ ስ ለባቡር መሄጃ በመሬት ላይ የተዘረጋ
የተጋደመ መሰላል የሚመስል የብረት ንጣፍ፡፡

ሃዲድ ብረት ስ ጠንካራ የሆነ የብረት
አይነት፡፡

ሃጅ¹ ስ ወደ መካ መዲና የሚደረግ የእስልምና
ሃይማኖታዊ ጉዞ፡፡

ሃጂ ስ መካ መዲና ደርሰው የተመለሱ
የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች የሚጠሩበት
የአክብሮት ስም፡፡

ሃጅ² "ሄደ" ስር "ሂያጅ"ን ተመ.

ሃገር (አገር) ስ 1. በውስጡ ህዝቦች
የሚኖሩበት፣ የተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ክልል
ያለውና በአንድ መንግስታዊ አስተዳደር ስር
የሚገኝ ግዛት፡፡ 2. በተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ክልል
ውስጥ ያለ መሬት፡፡ 3. የትውልድ ስፍራ ወይም
አካባቢ፡፡ 4. (ዘይ.) በተወሰነ ክልል ውስጥ
የሚኖር ህዝብ፡፡ ሰውየውን አገር ይወደዳል፡፡

ሃገሩን ሽጦ ለገል ጥቅሙ ሲል የሃገሩን
ጥቅም ለሌላ ወገን አሳልፎ ሰጠ፡፡

አገር ነው 1. ብዙ ነው፡፡ የገዛሁት ቡና አገር
ነው፡፡ 2. ሰፊ ነው፡፡ አጭሹ አገር ነው፡፡

አገር አጠፋ ህገወጥ ስራ ሰራ፣ ጥፋት
አደረሰ፡፡

አገር አጥፈ ት ስርአት የለሽ፣ ባለፈ፡፡

አገር ፈታ እውክ፣ እስቸገረ፡፡

አገሬው ህዘቡ፡፡

ሃገረሰብ ት 1. ባህላዊ ወይም የባህል፡፡

የሀገርነት መድሃኒት፡፡ ስ 2. ገጠር፣ አገር ቤት፡፡

3. ያገር ቤት ሰው፡፡

አገረ ገዢ ስ በንጉስ ይሾም የነበረ አገር
አስተዳዳሪ፡፡

አገር ምድሩ 1. ስፍራው፣ አካባቢው ሁሉ፡፡

2. ሁሉም፣ ጠቅላላው፡፡

አገር ቂጥ ት በጣም ሩት፡፡

አገር በቀል ት ሃገር ውስጥ የተገኘ፣
የተቋቋመ፡፡

አገር ቤት ስ ከከተማ ውጭ የሆነ አካባቢ፡፡

ገጠር፣ ባላገር፡፡

አገር አቋራጭ ት ረጅም ርቀት ያለው፡፡

ረጅም ርቀት የሚጓዝ፡፡ አገር አቋራጭ ውድድር
/አገር አቋራጭ አውቶሰሰ ።

አገር ወዳድ ት ሃሩጋና ወገኑን የሚወድ፣
በሄራዊ ስራት ያለው፡፡

አገር ወገብ ስ በተላና በደጋ መካከል የሚገኝ
ቦታ፣ ወይና ደጋ፡፡

አገር ጎብኚ ስ የተለያዩ ቦታዎችን፣ ታሪካዊ
ስፍራዎችን፣...እየተዘዋወረ የሚገባው ሰው፣
ቱሪስት፡፡

[የ] ሃገር ልብስ ስ 1. በአንድ ሃገር ወይም
በተወሰነ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች የሚለብሱት
ባህላዊ ልብስ፡፡ 2. ሃበሻ ልብስ፡፡

የሃገር ልጅ/ሰው ስ የአንድ ሃገር ወይም
የአንድ አካባቢ ተወላጅ፡፡

የሃገር ሽማግሌ ስ ህዝብ የሚያከብረው፣
ወገንና ስርአትን የሚያውቅ አዛውንት፡፡

የሃገር ቀንድ ስ ታዋቂ፣ ዋነኛ ሰው፡፡

የሃገር ባህል ስ ባህላዊ የሆነ፣ ሲወርድ
ሲዋረድ የተለመደ ወግ፣ ስርአት፣...፡፡

የአገር አባት ስ የተጣላ የሚያስታርቅ
ሽማግሌ፣ አዛውንት፡፡

ሃገርኛ ት የሃገር ውስጥ የሆነ፡፡

ሃጋይ ስ ከታህሳስ 26 እስከ መጋቢት 25 ያለውና
ከመፀው ቀጥሎ የሚመጣ፣ ሙቀትና ድርቅ
የሚታይበት የበጋ ወቅት፣ አጋይ፡፡

ሃግ

ሃግ አለ ግ ገበያ፣ ተቆጣ፣ መከረ፡፡

ሃጢአት ስ 1. ሃይማኖት የማይፈትደው ስራ
ወይም ድርጊት 2. ክፉ ስራ፣ ጥፋት፣ ወንጀል፡፡
3. በፍትወት ስጋ ግንኙነት ጊዜ ከወንድ ብልት
የሚወጣ ፈሳሽ ዘር፡፡

ሃጢአት ገባ /ሰራ ሃይማኖቱ
የማይፈትድለትን መጥፎ ስራ ሰራ ወይም
አደረገ፡፡

ሃጢአተኛ ት 1. ሃይማኖቱ የማይፈትድለትን
ስራ የሰራ፡፡ 2. ወንጀለኛ፣ በደለኛ፣ ክፉ ሰራ፡፡
ሃጥእ (ብ.ቁ. ሃጥእን) ስ ሃጢአተኛ ሰው፡፡

ሃጫ ት ነጭ፣ በረዶ የሚመስል፡፡

ሃጫ በረዶ ስ ደቃት በረዶ፡፡

ሃፍረት "አፈረ" ስር "እፍረት"ን ተመ.

ሄ የ"ሀ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሄሄ " አሄሄ"ን ተመ.

ሄሊኮፕተር ስ በላይዋ ላይ ባሉት ጠፍጠፍ ያሉ
ተሽከርካሪ ዘንጎች እማካኝነት ለመብረርና በትንሽ
ቦታ ላይ ለማረፍ የምትችል የአውሮፕላን
አይነት፡፡

ሄደ ግ 1. ተጓዝ፣ ገበገበ፣ ተራመደ፡፡ 2. ስፍራን

ለቀቀ። ከዚህ ላካባቢ ይደላ። 3. (ዘይ.) ገብረብርሃን ፈፀመ። ከሊት መሄድ ይቻላል። 4. በዛ፣ ናረ፣ ባለማጽረጥ ቀጠለ። የህዝቡ ቁጥር ይደ። 5. ተሸጠ። እቃው በበጎት ብር ይደ። 6. ተሰማማ። ሽግግር ከሰቱ ጋር ይደላል።

ሂደቱ (ሃጅ) ት 1. መንገደኛ፣ ተጓዥ። 2. ገባገባ። 3. የማይቀይ፣ የማይለሳለሰ። 4. (ዘይ.) ሲሰኝ።

ሂደት ስ ወደ ውጤት የሚያመራ፣ የተከታተለና የተያያዘ ድርጊት፣ ከንዋኔ፣ እንቅስቃሴ።

ሂጃ ስ አሂዶ መሂጃ ስ 1. መራመጃ፣ መተላለፊያ መንገድ። 2. መጠጊያ ዘመድ፣ ረዳት። 3. መሸሻ። 4. መላፈሪያ ገንዘብ። 5. መጓጓዣ (መኪና፣ በቅሎ፣...)።

ተካሄደ ግ ተከናወነ፣ ተሰራ።

አሂዶ ግ 1. የእህልን ከምር በአውድማ ላይ ዘርግሮ በከብቶች እግር አበራዩ፣ እህሉን ወቃ። 2. የትርጓሜ መምህር ምስጢረ መግህፍትን በአንድምታ ትርጓሜ እየተነተነ አስተማረ፣ አስረዳ። 3. የትርጓሜ ተማሪ ምስጢረ መግህፍትን በአንድምታ ትርጓሜ ተማረ፣ አወቀ። 4. በሃይል መታ፣ ደበደበ።

አሂዶ ስ በከብቶች አማካይነት በአውድማ ላይ እህል የመውቃት ወይም የማበራዩት ስራ፣ ሂጃ። አሁያጅ ስ ለእህል ውቂያ በአውድማ ላይ የሚገጥሙ ከብቶችን ከሂሳ ከሂሳቸው እየሄደ የሚነዳ ሰው።

አካሄዶ ግ 1. አንቀሳቀሰ፣ መራ፣ ሰራ (ሰራን)። 2. አጠናቀቀ፣ አከናወነ፣ ፈፀመ። 3. በአውድማ ላይ የአሂዶን ስራ አገዝ ወይም ረዳ። ማካሂጃ ስ ማንቀሳቀሻ፣ ማከናወኛ። ለሰራው ማካሂጃ ገንዘብ ተገኝቷል።

አካሄዶ ስ 1. አረማመድ። 2. ሁኔታ፣ አኳሃን፣ አዝማሚያ፣ አቅጣጫ። የንጉሥ ላካሄዶ ላላግራኝም።

አስሂዶ ግ አቀላጠፈ፣ ቶሎ ቶሎ ሰራ።

ያስከዳ 1. ያስችላል፣ ያዋጣል። ለሉ ያለውም ዘዴ ያስከዳል። 2. ይወስዳል፣ ያደርሳል። ይህ መንገድ ወደ ባዘር ጣጊያ ያስከዳል። 3. ለመሄድ ወይም ለመራመድ ወይም ለግለሰብ ያስችላል፣ ያመቻል። ይህ መንገድ በሚኒያ ያስከዳል? 4. ይወስዳል፣ ይፈኛል። ከላጃስ ለዘግኝ ነገራት በሚኒያ ሁለት ለሁሉ ያህል ያስከዳል።

ህ የ "ሀ" ፊደል ሳድስ ዘር።

-ሀ¹ 1. በግስ መወረሻ እየገባ የሁለተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር ፣ ተባለታይ ያታ ባለቤትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ "መቼ መጣህ")

በሚለው ግስ ውስጥ "-ሀ" "አንተ" የሚለውን ባለቤት አመልካች ምእላድ ነው።

-ሀ² በግስ መወረሻ እየገባ የሁለተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር ፣ የተባለታይ ያታን ተባቢነት የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ "አስተማረህ" በሚለው ግስ ውስጥ "-ሀ" "አንተን" የሚለውን ተባቢ አመልካች ምእላድ ነው።)

-ሀ³ 1. በሰም ላይ እየተወሰነ የሁለተኛ መደብ ባለቤትነትን ወይም ባለ ገንዘብነትን የሚያመለክት ምእላድ። (ለምሳሌ "መፅሃፍህ" በሚለው ቃል ውስጥ "-ሀ" "ያንተ" የሚለውን የባለገንዘብነት ሁኔታ የሚያመለክት ምእላድ ነው።) 2. አድራጊን ወይም ድርጊት ተቀባዩን የሚያመለክት ምእላድ። መሄድህ በጂ/መታሰርህ ተሰምቷል።

ሀለተ ወርቅ ስ በትረ መንግስት፣ የወርቅ ዘንግ።

ሀሊና ስ ከፋና ደግን ለመለየት የሚያስችል አእምሮ ወይም ልቦና።

ሀሊናውን ሳተ አእምሮውን አጣ፣ ሳተ።

ሀሊና ቢስ ት የማያመዛዝን፣ የማያገናዝብ፣ ይሉኝታ የሌለው።

የሀሊና ወቀሳ ስ በሰሩት ጥፋት ወይም ለህተት የሚመጣ ፀፀት።

የሀሊና ፀሎት ስ ድምፅ ሳያሰሙ የሚደረግ ፀሎት።

የሀሊና ፍርድ ስ በራስ አእምሮ ሁኔታን በማመዛዝን የሚሰጥ ፍርድ።

ሀልም ስ 1. በአንትልፍ ልብ ወይም በአንትልፍ ላይ እንዳሉ የሚታይ ሃሳብ፣ ድርጊት ወይም ራሳይ። 2. (ዘይ.) የማይሳካ፣ ከንቱ ምኞት።

ሀልም ሀልም (እልም እልም) አለ በጣም ጥቂት ወይም ትንሽ ተሰማ። (ለማጣፋጫ የሚወመር ውው፣ ስኳር፣...)።

ሀልም ሆኖ ቀረ ሳይፈፀም፣ ሳይሳካ፣ ተግባራዊ ሳይሆን ቀረ።

ሀልም ያርገው/ይሁን የተባለው ክፉ ወይም መጥሮ ነገር ውሽት ይሁን፣ አይፈፀም፣ አይደረስ ለማለት የሚነገር የምኞት መግለጫ አባባል።

ሀልመ ሌሊት ስ በአንትልፍ ልብ በተመሰለ የሚፈፀም የፍትወተ ስጋ ገንኜት።

የሀልም ሩጫ የማይሳካ፣ ከንቱ፣ ዋጋ ቢስ ልፋት።

የሀልም እንጀራ የማይገኝ፣ ባዶ፣ በተሰፋ ብቻ ያለ፣ ከንቱ ምኞት።

ሀልመኛ ት ሊያገኝ ከሚችለው በላይ የሚመኛ።

ሀላውና ስ ኑር፣ የመኖር ባህሪ።

ህልውና አገኘ 1. ተመሰረተ፡ ተቋቋመ፡ 2. መኖሩ ታወቀ፡ ህጋዊ ሰውነት አገኘ፡፡

ህልውናው ተጠበቀ የመኖር መብቱ ተጠበቀ፡፡

የህልውና ጥያቄ የመኖር ወይም ያለመኖር ጥያቄ፡፡ ስራ ግጥንትና አለግጥንት የህልውና ጥያቄ ነው፡፡

ህልፈት "አለፈ" ስር "አልፈት"ን ተመ.

ህመም ሰ 1. በሽታ፡ ደዌ፡ ጤና ማጣት፡፡ 2. ከበሽታ የተነሳ የሚለማ ስሜት፡ ስቃይ፡፡

ህመምተኛ ቅ በሽተኛ፡ ጤንነቱ የተጓደለ፡፡

ህሙማን (ነጠ.ቁ ህሙም) ሰ.

ህመምተኞች፡፡

ህማማት (ማማት) ሰ (እ.አ.ተ.ቤ) ከሆላእና ማግስት ጆምሮ እስከ ቅዳሜ ስእር ያለው ጊዜ፡፡

ህማማተ መስቀል ሰ በመንገድ እንደተፃፈው ኢየሱስ ክርስቶስ በእለተ እርብ የተቀበላቸው 14ቱ ስቃይት (መያዝ፡ መታሰር፡ በጥፊ መመታት፡ መገረፍ፡...)፡፡

ህም ህም አለ ግ 1. ህም ህም የሚል ድምፅ አሰማ፡፡ 2. አገተመተመ፡፡

ህቅ

ህቅታ ሰ ስርቅታ፡፡

ህቅ አለ ግ ሞተ፡ አረፈ፡፡

ህቡእ ቅ ድብቅ፡ ሰውር፡ ምስጢራዊ፡፡

ህቡእ ድርጅት ሰ አባሎቹ እነማን እንደሆኑ እንዳይታወቅ በማድረግ ተግባርን በምስጢር የሚያከናውን የፖለቲካ ድርጅት ወይም ሌላ ማህበር፡፡

ህብር ቅ 1. በጠባይ ወይም በግብር ተመሳሳይነት ያለው፡፡ 2. ላዩን ሊያዩት ባለ አንድ ትርጉም ብቻ የሚመስልና ሲመስጠር ግን ከአንድ በላይ የሆነ ትርጉም ያለው ቃል፡ ሃረግ፡፡

ህብረ ቀለም ስ የልዩ ልዩ ቀለማት ትንብር፡ ቅንጅት፡፡

ህብረ ትርኢት ሰ እንደዘፈን፡ ውዝዋዜ፡ ድራማ፡ እስቂኝ ቀልዶች፡... የመሳሰሉ ልዩ ልዩ መዝናኛዎች የሚቀርብበት የቴሌቪዥን ዝግጅት፡፡

ህብር ቅኔ ሰ በአንድ ቃል ወይም ሃረግ አማካይነት ስምና ወርቁ ተቀናብሮ የሚገኝበት የቅኔ አይነት፡፡

ህብረት ሰ የተለያዩ ሰዎች ወይም ወገኖች ሃይላቸውን፡ አውቀታቸውን፡ ተግባራቸውን አስተባብረው ወይም አቀናጅተው በእንድነት የሚሰሩበት የመረዳዳት ሁኔታ፡ ስምምነት፡፡

በህብረት ተውግ በጋራ፡ በእንድነት፡ በመደጋገፍ፡....፡፡

ሀበረተሰብ ሰ 1. በተወሰነ አካባቢ አንድ አይነት ስርአትን፡ ሀግን፡... እየተከተለ የሚኖር ሀዘብ፡፡ 2. የስራቸው ወይም የኑሮአቸው ቦታና ሁኔታ የሚያገናኛቸው ሰዎች ባጠቃላይ፡፡ **የዩኒቨርሲቲ ሀብረተሰብ፡፡**

ሀብረተሰባዊነት ሰ በላባአደሩ የበላይ ገዢነት የሚመሰረት፡ የማህበራዊ መሳሪያዎች በህዝብ ቁጥጥር ስር የሚሆኑበት ስርአተ ማህበር ወይም የዚህን ስርአተ ማህበር አይቀሬነትና ትክክለኛነት የሚያስተምር ርእዮተ አለም፡፡

[የ] ሀብረት ሱቅ ሰ በአንድ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች ለኑሮ የሚያስፈልጋቸውን ሽቀጣሽቀጥና የፍጆታ እቃዎች በቀላሉ ለማግኘትና በተመጣጠነ ዋጋ መግዛት እንዲችሉ በማሰብ በጋራ የሚያቋቁሙት ሱቅ፡ መደብር፡፡

[የ] ሀብረት ስምምነት ሰ በአንድ ድርጅት አሰሪና በድርጅቱ ሰራተኞች መካከል የሚደረግ ውል፡ ስምምነት፡፡

[የ] ሀብረት ስራ ማህበር ሰ ሰዎች የኢኮኖሚ፡ የፖለቲካና የማህበራዊ ኑሮ ፍላጎታቸውን ለማሟላት እንዲረዳቸው በሙያቸው አንፃር ወይም ለአንድ አይነት ተግባር የሚመርቱት ማህበር፡ ድርጅት፡፡ (ለምሳሌ የገበሬዎች አምራቾች ሀብረት ስራ ማህበር፡ የአደጋበባት ባለሙያዎች አምራቾች የሀብረት ስራ ማህበር፡ የመኖሪያ ቤት የሀብረት ስራ ማህበር፡...)፡፡

ሀብሰት ሰ 1. ለዝክር፡ ለማህበር፡... የሚጋገር ጸቦ፡ ዕጻቅ፡፡ 2. እንደ ድፎ ወፊር ሳይል የተጋገረ ክብ ጸቦ፡፡

ሀብስተ መና ሰ መልኩ የማረ፡ ጣእሙ የሚባፍጥና ነጭ የሆነ ክብ ጸቦ፡፡

ሀትመት "አተመ" ስር ተመ.

ሀገፃ ሰ ለመኖሪያም ሆነ ለሌላ ስራ አገልግሎት እንዲሆን ከድንጋይ፡ ከሸክላ፡ ከከበረትና ከመሳሰሉት ነገሮች የሚሰራ ፎቅ ያለው ወይም የሌለው ቤት፡፡

ሀገፃ ተቋራጭ ሰ የኮንትራት ውል ተዋውሎ እንደ ሀገፃና ድልደይ የመሳሰሉትን የገንባታ ስራዎች የሚሰራ ግለሰብ ወይም ድርጅት፡፡

ሀክምና ሰ ህመማንን ለማዳን (ለማከም) በሃኪሞች የሚደረግ እርዳታ፡ ክትትል፡፡

ሀዋ ሰ ከምድር ከባቢ አየር ክልል ውጪ የሆነ ባዶ ቦታ፡፡

ሀዋስ (ብ.ቁ.ሀዋሳት) ሰ 1. ረቂቅ የሆነ አንድ አይነት ተግባር የሚያከናውንና ህይወት ያለው የማንኛውም አካል መሰረተ ነገር፡፡ 2. ለአንድ አይነት አላማ በተቋቋመ ማህበር ወይም የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ የሚገኝ፡ የተወሰኑ አባላትን የሚይዝና እንትስቃሊዎችን የሚያደርግ የድርጅት

አነስተኛ ክፍል።
 ሁውከት "አወከ" ስር "ሁከት"ን ተመ.
 ሀዝባር ስ ፈደላትን፣ ቃላትን፣ ቁጥሮችን
 ፡...ለያይቶ፣ ከፋፍሎ፣ ከልሎ ለማስቀመጥ
 የሚያገለግል ወደቀኝ ዘንበል ያለ ቀተተኛ
 መስመር(ገ)።

ሀዝብ ስ 1. በተወሰነ መልክአምድራዊ ክልል
 ውስጥ የሚገኙና በአንድ መንግስት ስር
 የሚተጻፉ ጠቅላላ ሰዎች። 2. የአንድ ብሄር
 ወይም ብሄረሰብ፣ጎሳ፣... አባል የሆኑ ሰዎች። 3.
 በአንድ አካባቢ በብዛት የሚታዩ፣ የሚገኙ ወይም
 የሚኖሩ ሰዎች ባጠቃላይ። 4. በመንግስት
 ስልጣን ውስጥ የሌሉ ተራ ሰዎች።

ሀዝብ አዳም ስ (ተራ አነ.) ሰው ሁሉ።
 ሀዝብ ክርስቲያን ስ የክርስትና እምነት
 ተከታዮች፣ ምእመናን።

[P] ሀዝብ ቆጠራ ስ የአንድን ሃገር ሀዝብ
 ብዛት ለማወቅ የሚደረግ የሰዎች ምዝገባ።

ሀዝባዊ ት የሀዝብ ወይም የሀዝብ ወገን።

ሀዝባዊ መንግስት ስ ለሀዝብ ጥቅም የቆመ፣

መሪዎች በሀዝብ እየተመረጡ ሀዝብን

የሚያገለግሉበት መንግስት።

ሀዝባዊ ሰራዊት ስ የመደበኛ ሰራዊት አባል
 ያልሆነ፣ ከሀዝብ ተወጣጥቶ የጦር ትምህርት
 የተከታተለና አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ ወታደራዊ
 አገልግሎት የሚሰጥ ሃይል።

ሀዝባዊ አመፅ ስ የተወፋኝ ሀዝብ በወጃኝ
 ገዢ መደብ ላይ የሚያካሂደው የአልገዛም ባይነት
 ትግል።

ሀዝባዊ ድርጅት ስ በሙያ፣ በስራ፣ በየታ፣
 በእድሜ፣ በአካባቢ ወይም በሌላ ተመሳሳይ
 ማህበራዊ ግንኙነት ባላቸው ሰዎች የሚመሰረት
 ማህበር።

ሀያው ት 1. በሀይወት ያለ። 2. ዘላለማዊ።

ሀይወት ስ 1. ለመራባት፣ ለማደግ፣
 ለመንቀሳቀስ የሚያስችል ሃይል፣ ነፍስ። 2. የሰው
 ነፍስ። በሊደው ለዙ ሀይወት ጠፋ። 3. እድሜ።
 የኑር ዘመን። በሀይወቱ እንደዚህ ያለ ነገር
 ላለቦሙ። 4- የአኗኗር ሁኔታ። ሀይወቱን በገዛ
 እጁ አባላለ።

ሀይወቱን ሰጠ ራሱን መስጠት አደረገ።

ለ _____ ሀይወቱን ሰጠ ለ _____ ጊዜውን።
 ጉልበቱን ወዘተ. አዋለ።

ሀይወቱን አጠፋ ራሱን ገደለ።

የሀይወት ታሪክ ስ አንድ ሰው በሀይወቱ
 ዘመን ውስጥ ያለፈበት የኑር ሁኔታ፣ የፈፀመው
 ድርጊትና ያጋጠመው ነገር ዝርዝር።

የሀይወት ዋስትና ስ የሀይወት መድን፣
 የሞት አደጋ በሚደርስበት ጊዜ በውሉ መሰረት

ክፍያ እንዲደረግ የሚያስችል፣ ከመድን ድርጅት
 ጋር ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚያደርገው
 ስምምነት።

ህዳር ስ ከጥቅምት ቀጥሎ የሚመጣ
 የአመቱ ሰባተኛ ወር።

ህዳር ታጠነ እንደወረረሽኝ ያሉ በሽታዎችን
 ለማጥፋት ሲባል በየአመቱ ህዳር 12 ቀን
 በየቀኑም ጭስ ተወሰነ።

ህዳግ ስ በአንድ ፅሁፍ ራሱንና ግርጌ እንዲሁም
 ጎንና ጎን ላይ የሚገኝ የማይገናበት ባዶ ቦታ።

ህግ (ብ.ቁ.ሀግጋት) ስ 1. የመንግስት ጥበቃ
 የሚደረግለትና ሊጣስ ትግትን የሚያስከትል
 የማህበራዊ ግንኙነት መመሪያ፣ ደንብ። 2. አንድ
 ድርጊት የሚካሄድበት ስርዓት፣ ደንብ። ያለግር
 ኗሪ ወደታ ሀገ። 3. ከብረንፅህና፣ ድንግልና።

ህግ አደረሰ ከብረንፅህናዊን ገሰሰ (በሚስትነት
 ያገባትን ልጃገረድ)።

ህግ ወጣ ደንብ ወይም ስርዓት ወጣ፣ ታወጀ፣
 ተደነገገ።

ህግ አወጣ ደንብ ወይም ስርዓት አወጣ፣
 ደነገገ፣ አወጀ።

ህግ አውጪ ስ ያንድን ሃገር ህግ
 ለማውጣት ስልጣን የተሰጠው የመንግስት አካል።
 ህግ ይጠብቅህ /ያግድህ ስነስርዓት
 ይኑርህ፣ ለህግ ተገዛ።

ህግ ገባ 1 ቃል ቢጻጸ አሰረ፣ አወ። 2- በህግ
 አገባ።

ህግ ጣሰ ደንብ ወይም ስርዓት ተላለፈ።

ህግ ፊት ቆመ በሰራው ጥፋት ተከሰሰ፣
 ለፍርድ ቀረበ።

ህገን ወሰደ ከብረ ጎፅህናዊን ገሰሰ።

በህግ አምላክ አድራጎትህ ትክክል
 አይደለምና ህግ ያግድህ፣ የምታድርገውን አቁም
 ለማለት የሚነገር ቃል።

በህግ አገባ በሀገዊ መንገድ ልጃገረድ አገባ።

ህገ መንግስት ስ አንድ ሃገር
 የምትተጻደርበትና ህብረቷ ለሚያከናውኗቸው
 ተግባሮች ሁሉ መርህ የሚሆናቸው የሁሉም
 የበላይ የሆኑ ህግ።

ህገ ወጥ ት 1. በህግ ያልተፈቀደ። 2.
 ስነስርዓት የሌለው፣ ህግ አፍራሽ፣ ወንበደ።

ህግ መምሪያ [ምክር ቤት] የህግ ረቂቅ
 የማወጣበት የፓርላማ ክፍል።

ህግ መወሰኛ [ምክር ቤት] ስ የህግ
 ረቂቅን የማዕደት ወይም የመሻር ወይም
 የመወሰን፣... መብት ያለው የፓርላማ አካል።

ህግ ማመንጩት ለሚመለከተው ባለስልጣን
 ተርበው እንዲመከርባቸውና በህግ መልክ

እንዲወጡ በማለት መብት በተሰጠው አካል የህግ ሃሳብ ማፍለቅ።

የህግ ሚስት ስ 1. ውል በመፈራረም ወይም ባህሉ በሚፈቅደው ስርአትና ደንብ መሰረት የተገባች ሴት፤ የሰማኒያ ሚስት። 2. በልጃገረድነቷ የተገባች የመጀመሪያ ሚስት።

የህግ ረቂቅ (ረቂቅ ህግ) ስ ህግ ሆኖ እንዲወጣ ለህግ አውጪው ክፍል የሚቀርብ የህግ ጉድፍ።

የህግ ባል ስ 1. ውል በመፈራረም ወይም ባህሉ በሚፈቅደው ስርአትና ደንብ መሰረት የተገባ ባል። 2. የመጀመሪያ ባል።

[**የ**] **ህግ አማካሪ** ስ አንድን ድርጅት ወይም ገለበብ በሚመለከት ለሚነሳ ክርክር ወይም ጉዳይ የህግ አስተያየት የሚሰጥ፤ የሚያማክር የህግ ባለሙያ።

የህግ ጠበቃ "ጠበቀ" ስር "ጠበቃ"ን ተመ.

ሀጋዊ ት በህግ የተፈቀደ።

ሀጋዊ ሰውነት ስ ለአንድ ድርጅት ፣ ግህበር፣... በመንግስት የሚሰጥ የህልውና ፈቃድ ወይም እውቅና።

ሀጥር ስ ሸቶ። በሀጥር በሰንኩል መቶ እጠኑኝ ይላል። አመር ያለው ገላ እንዲያው ደርሶ ያምራል።

ሀፀፀ ስ እንከን፣ ጉድለት።

ሀፃን (ብ.ቀ.ሀፃናት) ስ 1. እድሜው እስከ አምስት አመት አካባቢ የሚደርስ ልጅ፤ ወቅላ። 2. (ዘይ.) ከእድሜው ጋር ሲነፃፀር አስተሳሰቡ ያልበሰለ፤ ወቅላ የሆነ።

ሀፈረት "አፈረ" ስር "እፍረት"ን ተመ.

ሆ¹ የ "ሀ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሆ² በቡሂ በሉ ጭፈራ ላይ በሆተ ተቀባዮች የሚባል። ለምሳሌ ቡሂ በሉ ሆ! ልጆች ሁሉ ሆ!...።

ሆታ ስ በሀብረት የሚካሄድ የጭፈራ ዘፈን።

ሆሆታ ስ ሁካታ + ግርግር + የብዙ ሰዎች ድምፅ።

ሆ አለ ግ 1. ዘፈነ፤ ወፈረ። 2. ንብን ለማስፈር ሆ የሚል ድምፅ አሰማ።

ሆ ብሉ ተነሳ በወኔና በአንድነት ተነሳ።

ሆሄ (ብ.ቀ ሆህያት) ስ ከግእዝ እስከ ሳብዕ (ለምሳሌ ከ ሀ-ሆ ወይም ከ ሀ-ፒ) ያለው የፊደላት ስምና መልክ ወይም ቅርፅ።

ሆሆ (ሆሆይ) ቃ.እ. የእንክር፣ የማድነቅ፣ የማጋንን ቃል ወይም አነጋገር። ሆሆይ! እውነት ሰው ጨረቃ ላይ ወጣ?

ሆመር "ሮቃ" ን ተመ.

ሆመጠጠ "ኮመጠጠ" ን ተመ.

ሆማ " አሆማ" ን ተመ.

ሆምጣጣ "ኮመጠጠ" ስር "ኮምጣጣ" ን ተመ.

ሆረጠ (ኮረጠ) ግ ኮስተር፣ ከሽን ብሎ ጣፈጠ (ቀይ ወጥ)።

ሆሳእና ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይ ኢየሩሳሌም በአሁያ ተቀምጦ ሲገባ ሰዎች ዘንባባ ይዘው የተቀበሉበትን አለት በማስታወስ የሚከበር። ከፋሲካ በፊት በሚገኘው እሁድ የሚውል በአል።

ሆስቴል ስ የመኖሪያ ወይም የመኖሪያና የምግብ አገልግሎት የሚሰጥ፣ ብዙ ክፍሎች ያሉትና ብዙ ሰዎችን ሊያስተናግድ የሚችል የኪራይ ቤት።

ሆስቴስ ስ በአውሮፕላን ውስጥ የምታገለግል የሴት አስተናጋጅ።

ሆስፒታል ስ በይዘቱ ከክሊኒክና ከጤና ጣቢያ የሚሰፋ፣ በተመሳሳሽነት ወይም በሆስፒታሉ ተኝተው የሚታከሙ ህመማማንን እየተቀበለ አስፈላጊውን የጤና አገልግሎት የሚሰጥ የህክምና ተጽም።

ሆቴል ስ የመኝታና የምግብ አገልግሎት የሚሰጥ የንግድ ድርጅት።

ሆነ ግ 1. ተፈፀመ፣ ተደረገ፣ ተከናወነ። **ያልኩት ሆነ** ። 2. በጀ፣ ረባ፣ ጠቀመ፣ ፊየደ። **ሲጃራ የምታወሰው ምን ይሆነኝ ብለህ ነው?** 3. ቀና፣ ተሳካ፣ ተሟላ። 4. ተስማማ። **አገሩ ሆኖታል**። 5. **ልክ መጣ፣ በቃ። ልብሉ ሆኖታል**። 6. አንድን አይነት፣ መጠን፣ መልክ፣ ባህርይ፣ ግብር፣ ስራ ያዘ። **ቀይ ሆነ/ትልቅ ሆነ / ደግ ሆነ /አስተግራ ሆነ፣...** 7. ተቀመጠ፣ ኖረ። **ከአክሱድ ዘንድ ሆኖ ጉምህርቱን ይግራል**። 8. በአካል ተገኘ። ጉዳዩን በመካከላችን ሆኖ ገለፀልን።

-ም ሆነ- 1. ወይም። **እሱም ሆነ እጃ መልእክቱን ሲያደርሱ ይችላሉ።** 2. እና። **ሁሉም። እሱም ሆነ እጃ መማር አለባቸው።**

ሆነ ብሉ (ሆነኝ ብሉ፣ ሆነ ብሉ፣ ይሆነኝ ብሉ) አውቆ፤ እስቀድሞ አስበዋት። **ሆነ ብሉ ነው ይህን ያደረገው።**

ሆኖም መግ. ግን፣ ነገር ግን።

ለመሆኑ እንዲያው ለነገሩ፣ የሆነውስ ሆነና።

ለማይሆን ነገር /ጉዳይ ለማይረባ ወይም ለማይጠቅም ነገር (ጉዳይ) **ለማይሆን ነገር ገንዘብህን አታባክን።**

ሲሆን [ሲሆን] 1. ቢቻል። **ሲሆን አንተ ራስህ ለገድት መጣ።** 2. እንደእውነቱ ከሆነ። **ሲሆን ወላጆችህን መርዳት ነበረብህ።**

ስለሆነ [ም] መግ. ስለዚህ፣ በዚህ ምክንያት።

በሆነ ባልሆነ[ው] በሚረባ በማይረባው፤ በትልቁ በትንሹ። **በሆነ ባልሆነው አትጨቃጨቁ።**

በመሆኑ [ም] መፃ. በዚህ ምክንያት፡ በዚህ የተነሳ።

ቢሆን 1. ቢያሻ፡ ቢያስፈልግ፡ ለትሶ ሮጂደረስ ቢሆን እነገራችሁ አበረ። 2. ሲባል፡ ሳንታ ቢሆን ይሰጡህ አበረ።

ቢሆንም (ቢሆንም ቅሉ፡ ቢሆንም እንኳ) ያም ቢባል፡ ያም ቢደረግ፡ አልሰጥም ቢሆን አበረ። ቢሆንም መጠየቅ አይቀርም።

ቢሆንም ባይሆንም ለሁሉም፡ ለማንኛውም፡ ቢሳካም ባይሳካም።

ባይሆን ሌላው ቢቀር። ምን ብለህ ላትቀር፤ ባይሆን ስለክ ደውል።

አይሆንም እምቢ አይቻልም፤ አይደረግም።

እንደሆነ ይሁን ባወጣ ያውጣው፤ እንዳሻው ይሁን።

እንዳልሆነ ሆነ እንዳልነበረ ሆነ፤ ተበላሽ፡ ተጎላቀለ።

ከመሆኑም በላይ ከዚህም ሌላ፤ በተጨማሪ።

የሆኖ ሆኖ 1. ለማንኛውም። ሰፊውን ተከታተልላች፤ የሆኖ ሆኖ እኛም እመጣለሁ። 2. ነገር ግን። መድሃኒት እየወሰደ ነው፤ የሆኖ ሆኖ አላተሻለውም።

የሆነ ነገር እንዲገለጥ ያልተፈለገ ወይም ያልታወቀ አንዳች ነገር። ስለ እሱ የሆነ ነገር ስምቻህ/ በእጁ የሆነ ነገር ይዟል።

የሆነውን 1. የተገኘውን። ከቀም ሳጥን ውስጥ የሆነውን ልብስ ሰጠች። 2. የነካውን፡ የአጋጠመውን። የሆነውን ላላውቅም ተከዟል።

የሆነው ይሁን 1. የፈለገው ይሁን፡ የመጣው ይምጣ። የሆነው ይሁን መሄዱ አይቀርም። 2. የተገኘውን። የሆነው ይሁን ብቻ ገዛልች።

የሚሆኑ የሚደርሱ፤ የሚያህሉ። ሃያ የሚሆኑ.....

የማይሆን ነገር የማይታመን፤ የማይመስል ነገር።

ያም ሆነ ይህ ለማንኛውም፤ በማንኛውም መንገድ።

ይሁን አሺ።

ይሁንና መፃ. ነገር ግን፤ ሆኖም።

ይሁን እንጂ መፃ. ይሁንና፤ ነገር ግን።

ይሆናል ሳይሆን አይቀርም። ገንዘቡን የወሰደው እሱ ይሆናል።

ሁነኛ ቅ 1. ቁም ነገሮች፤ ታማኝ። 2. አይነተኛ፤ ተስማሚ፤ ጠቃሚ።

ሁኔታ (ሁኖቴ) ስ 1. አኳሃን፤ አገማሚያ። የጊዜው ሁኔታ ላሳማረኝም። 2. ሁለንተና፤ ነገር

በራ። ሁኔታዎ እናቷን ትመሰላለች። 3. ነገር፡ ጉዳይ፤ ድርጊት። ጠቅላላ ሁኔታውን ገለጸልች። 4. ምክንያት። በምን ሁኔታ ነው ትምህርቱን ያቋረጠው። 5. ይዘታ። መጀመሪያ የቤቱን ሁኔታ ለሮውና ስለ ኪራይ እንደጋገራለን።

ተሂሄን ግ ተስማማ፤ ተግባባ። እኔና እሱ አላተሂሄንም።

አኳሃን ግ አስማማ፤ አግባባ።

አኳሃን ስ አገማሚያ፤ አስተያየት፤ አመለካከት፤ አደራረግ።

ሆኖና ቅ ሞኝ፤ ቂል።

ሆያ ሆዬ ስ በሱሄ፤ በዘመን መለወጫና በመስቀል በአል ጊዜ ወንዶች ልጆች የሚዘፍኑት የጭፈራ ዘፈን።

ሆይ¹ አኩብሮትን፤ ፍቅርን፤.... ለመግለፅ ከስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር ቃል። ለግታችን ሆይ/ ወንድሜ ሆይ፤

ሆይ²

ሆይ ሆይ አለ ግ 1. አበረታታ፤ በል በል አለ። ገፋፋ። 2. አዋከበ፤ አቻኮለ። 3. አሽቃበጠ፤ አጫፈረ። ከመጣው ሁሉ ጋር ሆይ ሆይ ግለት ይወዳል።

ሆይ¹ ግ በሰፊው አረሰ።

ሁዳድ (ኩዳድ) ስ ገባሮች እየተገደዱ የሚያርሱት የንጉስ፤ የመልከኛ፤... ይዞታ የነበረ ሰፊ የእርሻ መሬት።

ሁዳድ ፈሪ ስ ሁዳድን ሳያርስ በቀረ ገበሬ ሳይ የሚጣል ቅጣት።

ሁዳደኛ ስ ሁዳድ አራሽ።

ሆዳድ ስ ገባር፤ ጭሰኛ።

ተሆደደ ግ ታረሰ፤ ተዘራ፤ ታረመ፤ ታወደ፤ ተወቃ (የሁዳድ እርሻ) ።

ሆደደ² ግ ሁዳደን የመ።

ሁዳደዬ በፊደል ተራው ተመ.

ሆድ ስ እንደ ወገራ፤ ገብት፤ ኩላሊት፤ አንጀት፤..... የመሳሰሉት የሚገኙበት የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ሆደ መርዝ ቅ ክፉ፤ ቂመኛ።

ሆዱ መረዘ ቂም ያዘ፤ ጥላቻ አደረበት።

ሆዱ ራስ /ቅቤ ጠጣ የልቡ ደረሰ፤ የፈለገው ነገር ስለሆነለት ተደሰተ።

ሆዱ/ልቡ ሻከረ ተቀየመ፤ ቅር ተሰኘ።

ሆዱ/አንጀቱ ቆረጠ እርግፍ አድርጎ፤ ወከኖ ተወ።

ሆዱ/አንጀቱ ቡጭ ቡጭ አለ የማዘን፤ የመራራት ስሜት ተሰማው።

ሆዱ አረረ/ቆሰለ/ተቃጠለ ተናደደ።

ሆዱ/ልቡ/ አንጀቱ ነፈረ በጣም ተናደደ፡ ተበላጩ፡

ሆዱ አይታወቅም/አይገኝም አመሉ፡ ጠባዩ፡ ሃሳቡ አይታወቅም፡

ሆዱ/ልቡ አይጠራም ቁም ይይዛል፡ ልቡ ንቡህ አይደለም፡

ሆዱ ጎሽ ተቀየመ፡

ሆዱ ጎደለ ተራብ፡

ሆዱ/ ልቡ ጠራ ከተንኮል ወይም ከቂም በቀል ራቀ፡ ልቡ ንቡህ ሆነ፡

ሆዱ ጠቡቷል ከመወፈር የተነሳ ምግብ

አይደፍርም፡ አይበላም፡

ሆዱን/ ልቡን ሰጠ ያለውን ሃሳብ፡ ምስጢር ገለፀ፡ አካፊለ፡

ሆዱን/ልቡን ቆረቆረው ከነከነው፡ ቅር አለው፡

ሆዱን ቆረጠው ቆረቆረው፡ ከነከነው፡

ሆዱን በላው 1. አሳዘነው፡ 2. ከነከነው፡ ቆረቆረው፡

ሆዱን ባር ባር አለው ፍርሃት ፍርሃት አለው፡

ሆዴ ወዳጀ፡ አንጀቱ፡... ለማለት የሚነገር ቃል፡

ሆዴን ጋጠኝ ራዘኝ፡ ሞረሞረኝ፡

ሆድ ለቀቀበት አልጠግብ አለ፡ ብዙ ምግብ አሰፈለገው፡

ሆድ ባሰው በትንሽ ነገር ተከፋ፡ አዘነ፡

ሆድ የለውም ብዙ አይበላም፡ በትንሽ ምግብ ይጠግባል፡

ሆድ ይፍጀው ሆድ ይቻለው፡ ስለሁኔታው መናገር አያስፈልገውም፡

ሆድና ጀርባ ሆኑ ተቃቃሩ፡ ተቀያየሙ፡

በሆዱ/በልቡ አሰባ ዓይነገር በዝምታ አሰባ፡ አሰላለለ፡

በሆዱ አነበበ ድምፅ ሳያሰማ በዝምታ አነበበ፡

የሆዱን አውጥቶ ተናገረ ያሰበውን፡ ምስጢሩን አወጣ ወይም ተናገረ፡

ሆድ /ልቡ ሰፊ ፡ ቻይ፡ ታጋሽ፡

ሆድ ቡቡ ፡ ቅ 1. አዛኝ፡ ርህራህ፡ 2. ሆድ ባሻ፡

ሆድ ባሻ ፡ ለማዘን፡ ለማልቀስ ትንሽ

ምክንያት የሚበቃው፡

ሆድ /ልቡ ገር ፡ ርህራህ፡ የዋህ፡ ገራገር፡

ሆዱ/ልቡ አይጠራ ፡ ቂመኛ፡ በቀለኛ፡

ሆዱ ዘመዱ ፡ ብቻውን የሚበላ፡ ለሌላ የማያካፍል፡ ንፋግ፡

ሆድ ሆዱን ስ ስትሙህ "ሆድ ሆዱን" ያለች የምትመስልና ከሆዴ ዘርጠጥ ያለች ርግብ መሳይ የቆላ ወፍ፡

ሆድ ቁርጠት ስ የሆድ ውስጥ ህመም፡

ሆድ አምላኩ ፡ ለሆዱ የሚገዛ፡ ስግብግብ፡

ሆድ እቃ ስ በሆድ ውስጥ የሚገኝ እንደ ጨቅራ፡ ጉብት፡ አንጀት፡... የመሳሰሉ ብልቶች፡

ሆድ ዝማ ስ የተቅማጥ በሽታ፡

ሆድ ድርቀት ስ በተገቢው መጠን፡ ጊዜና ሁኔታ አይነምድር (ሰገራ) ከሆድ እንዳይወገድ ችግር የሚያስከትል የሆድ በሽታ፡

ሆዴም ፡ ጠገብኩን የማያውቅ፡ ስግብግብ፡

ሆጃ ስ በሻይ መልክ ተፈልቶ የሚጠጣ ቁጢ ወይም የቡና ገለፈት፡

ሆጭ(ሆጭ)

ሆጭ(ሆጭ) አለ ግ የጠርሙስ

ሱብርባሪዎች፡ ባንቲሞች የመሳሰሉ ነገሮች ሲወድቁ ወይም ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ ሰጠ፡ አሰማ፡

ሆጭ(ሆጭ) አደረገ ግ 1. አቀረበ፡ ዘረገፈ፡ ሰጠ (ጠገራ ብርን)፡ 2. ሰበረ፡ አረገፈ፡(መስተዋትን)፡

ሂ "ሀ" ፊደል ፍንዕት ዘር፡

ሂሳ ተውግ 1. ቆየት ብሎ ወይም ወደፊት የሚመጣ ሰአት፡ ጊዜ፡ ወቅት፡ ወዘተ. አሁን ልሂድና ሂሳ እመላሳለሁ፡ 2. በመጨረሻ፡ በሂሳ ከሚቆጭህ አሁኑኑ ጥንቃቄ አድርግ፡ 3. ከወደ ጀርባ ያለ ቦታ፡ ከአኔ ሂሳ ተቀምጦ ነበር፡ 4 ታዲያ፡ እንግዲያው፡ የማትሰራ ከሆነ ሂሳ ለምን መጣ?፡

ሂለኛው ፡ 1.በስተጀርባ በኩል ያለ፡ 2.ዘግይቶ የመጣ፡ ከአንድ ነገር ቀጥሎ የሆነ፡ የሂለኛው ስራ አድካሚ ነበር፡

ሂሳቀር ፡ 1. ከጊዜው ሁኔታ ጋር የማይራመድ፡ ጊዜው ያለፈበት፡ 2. ያልሰለጠነ፡

የሂለት ተውግ ወደ ጀርባ፡ ወደ ሂሳ አትጣጡ፡ ልጅ የሂለት ሲሄድ ወደቀ፡

የሂላ ሂሳ ተውግ ቆይቶ ቆይቶ፡ በመጨረሻ፡ የሂላ ሂሳ እውነት ግሸቶ አይቀርም፡

ለ ከ"ሀ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ለ 1. ቀጥተኛ ያልሆነ (አርቱክ) ተባቢ ላይ የሚያርፍና ድርጊት ተቀባይን የሚያመለክት ምሳሌ። መሃፉን ለሰውየው ሰጠሁት። 2. በ ላይ፣ በ ውስጥ። ገደል ለገደል አትሂድ። 3. በየ ። ላገር ለላገር ሲዞር ከርሞ መጣ። 4. እና ። h ። ጋር። አህያ ለአህያ ቢራገጥ ጥርስ አይባበርም። 5. በ ምክንያት፣ ለ ሲል። ለትምህርት ሄደ /ለሃገሩ ተሰዋ። 6. አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመሰራት። ። ለመፃፍ ወረቀት ያስፈልጋል። 7. ሲከፈል። አራት ለሁለት ሁለት ጊዜ ይደርሳል። 8. ሁለት ነገሮች የሚገኙበትን ሁኔታ፣ አቀማመጥ፣ ውጤት። ። በማነሳሰር ለመግለፅ የሚያገለግል ምሳሌ። ልብ ለልብ ተዋውቀዋል /ገን ለገን ተቀምጠዋል /ተጋጣሚዎቹ ሁለት ለአንድ ተለያዩ። 9. ጊዜን ከሚጠቀሙ ቃላት ጋር እየተጣመረ የጊዜውን ርዝመት፣ መጠን፣ ሁኔታ። ። ለመግለፅ የሚያገለግል። ለነገ፣ ለጊዜው፣ ለመጀመሪያ ጊዜ፣ ለጥቂት ጊዜ፣ ። ።

ለሃጭ ስ እየተነተተ፣ እየተዘረበረበ ከአፍ ውስጥ የሚወጣ ምራቅ፣ ልጋግ።

ለሃጫም ቅ (ስድብ) 1. ሲናገር፣ ሲበላ። ። ምራቁ የሚዘረበረብ። 2. (ዘይ.) ቂላቂል።

ለሆሳስ በለሆሳስ ተውገ. በሹክሹክታ። በለሆሳስ ተናገረ።

ለሆቲ ስ ስለት ለማውጣት እንደሞረድ የሚያገለግል ድንጋይ፣ መሳል።

ለመለመ¹ 1. ቅጠል አወጣ፣ አቆጣጠ፣ አጀፈጀ። ጨበጨበ። 2. አረንጓዴ ሆነ፣ ልምላሜ ተላበሰ። አካባቢው ለምልሃ።

ለምለም ቅ አረንጓዴ፣ ርጥብ፣ ሊጋ፣ ለምለም ለር።

ለምለም እንጀራ ስ ወጥ ወይም ማባያ የሌለው እንጀራ።

ለምለም ጀሮ ስ ወደታች ያለውና ጉትቻ የሚንጠለጠልበት የጀሮ ክፍል።

ልምላሜ ስ አረንጓዴነት፣ ርጥብ፣ ሊጋ፣ ለምለም መሆን።

አለመለመ² 1. ለመለመ።

ለመለመ² 1. የዛፍን፣ የአትክልትን ቅጠል

ወይም ቅርንጫፍ በብዛት ቆረጠ፣ ቀጠፈ፣ መለመለ።

ለመመ 1. አደፈ፣ ንፅህና ካለመጠበቅ የተነሳ ቆሸሸ(ጥርስ፣ ድድ)።

ልማም ስ 1. ቢጫነት ያለውና ጥርስ ላይ የሚታይ ቆሻሻ፣ እድፍ። 2. እርሻ በሚታረሰበት ጊዜ በማረሻ ላይ የሚለደፍ ጭቃ።

ለመሰሰ 1. አጋደመ፣ አስተኛ፣ ለሽ አደረገ፣ ለመሸሸ (ሳርን፣ ሰብልን፣...)።

ተለመሰሰ 1. ተኛ፣ ተለሸለሸ።

ለመሸሸ ስ አጋደመ፣ አስተኛ፣ ለሽ አደረገ፣ ለመሰሰ (ሳርን፣ ሰብልን፣...)።

ለመሸቀ 1. ራስ፣ ረጠበ።

ለመነ 1. ችሮታ፣ እርዳታ አድርጎልኝ አለ፣ ምዕዋት ጠየቀ። 2. ፀለየ፣ ተማጠነ። 3. (አንድን ነገር) እባክህ አድርግ ወይም አታድርግ ብሎ ጠየቀ፣ አግባባ።

ለማኝ ስ መንገድ ዳር ተቀምጦ ወይም ከቤት ወደ ቤት በመዛዋወር ጉዳቱን አስተዛዝኖ እየተናገረ ምዕዋት የሚጠይቅ ድሃ፣ የኔ ቢጤ።

ለማኝ ሳያራ በጠየቀ፣ በማለጻ። ለማኝ ሳያራ ተነሳ፤ ሰራዊን ጀመርኩ።

ልመና ስ 1. ምልጃ፣ ፀሎት። 2. ችሮታ፣ እርዳታ፣ ምዕዋት ጠየቃ።

ልመና አቀረበ ለመነ።

የልመና እህል ስ የተለያዩ የእህል አይነቶች ድብልቅ፣ ውጥንቅጥ እህል።

ተለመነ 1. ተጠየቀ፣ እባክህ ተባለ። 2. የተጠየቀውን አደረገ፣ ፊፀመ፣ ፊቃድ ሞላ። መድሃኔአለም ተለምናኛል።

ተለማኝ ቅ ርህሩህ፣ እሽ ባይ። አምላካችን እግዚአብሔር ተለማኝ ነው።

ተለማመነ 1. ዛፍን ወይም ውቃቢን ለመነ፣ ተለማመ።

መለማመኛ ስ ለተለማኝ ዛፍ ወይም ውቃቢ የሚቀርብ ስጦታ፣ ምስ።

አለመነ 1. ለጠየቀ ወይም ለልመነ ሰው ሰጠ፣ ቸረ።

አስለመነ 1. ጆኔ አስጠና፣ ብዙ ተለመነ።

ለመከከ 1. ቀባ፣ ላከከ።

*ለመዘመዘ

ተልመዘመዘ 1. ታሽ፣ ተፍተለተለ።

አልመዘመዘ 1. አሽ፣ አፍተለተለ።

ለመዘገ(መዘለገ) 1. በሃይል አጥብቆ ቆነጠጠ።

ለመደ ፡ ፡ 1. አብሮ ከመቆየት ወይም ከማዘውተር የተነሳ የአንድን ነገር ጠባይ፡ ሁኔታ፡ አሰራር፡...አወቀ፡ ስራውን ለመደው፡ 2. አንድን ነገር መስራት፡ ማድረግ ተማረ፡ ሰለጠነ፡ መኪና መንጻት ለመደ፡ 3. ከአካባቢው ጋር ተስማማ፡ ተዋወቀ፡ አገሩን ለመደው፡ 4. አዘውተረ፡ ደጋገመ፡ የስራ ሰአት ማሳለፍ ለመደ፡ 5. አመል አወጣ፡ ሱሰኛ ሆነ፡ መጠጥ ለመደ፡ 6. ለዘበ፡ ገራም ሆነ፡ ላሟቱ እያደር ለመደ፡

እንዳይለምድህ ሁለተኛ፡ ዳግመኛ እንዳታደርግ፡

ለማዳ(ለማድ) ቅ 1. ገራም፡ በተፈጥሮ የነበረውን የአውራጃ፡ የበርጋንነት ባህርይውን የተው፡ 2. በቀላሉ የሚለምድ፡

ለማድ ቅ 1. አንድን ነገር በመስራት ወይም የሚድረግ ለማወቅ በመማር ላይ ያለ፡ 2. አንድን ነገር መስራት፡ ማድረግ፡ ...ጠንቅቆ የማያውቅ፡ ጀማሪ፡

ልማድ ለ 1. ዘወትር በተደጋጋሚ የሚደረግ፡ የሚሰራ፡ ስፖርት የመስራት ልማድ አለኝ፡ 2. ሱስ፡ የመጠጥ ልማድ አለበት፡ 3. ባህርይ፡ አመል፡ መሳደብ ልማዱ ነው፡ 4. ዘወትር፡ በተደጋጋሚ በመስራቱ ወይም በመደረጉ እንደ ደንብ፡ እንደ ህግ የተወሰደ፡ በጠዋት መነሳቱን ለንደ ልማድ ይዞታል፡ 5. አንድ ማህበረሰብ የሚከተለው፡ ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተላለፈ የመጣ ውግ፡ ስርአት፡ ባህል፡

በዘልማድ ተው. 7. በተለምዶ፡

እንደልማዱ ከዚህ ቀደም ሲያደርግ እንደነበረው፡

ልማደኛ ቅ (ብዙውን ጊዜ መጥፎ ድርጊትን) በተደጋጋሚ የሚፈፅም፡ የሚያደርግ፡

ልማዳዊ ቅ የተለመደ፡ ያልተለወጠ፡ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ፡ ልማዳዊ የሰነተራሪስ ዘዴ፡

ልምድ ለ 1. ከማየት፡ ከመስማት፡ ከማድረግ፡... የሚገኝ እውቀት፡ ገጠመኝ፡ ካለፈው ስራ ጥሩ ልምድ ላገኘ፡ 2. በማዘውተር የሚፈፅም ድርጊት፡ ከእንቅልፈ ጠዋት የመንቃት ልምድ አለኝ፡

የልምድ ልውውጥ ለ በስራ ሂደት ውስጥ የተገኘን እውቀት ለሌላ ማክፈልፍ በአንፃሩም ሌላው ካገኘው ልምድ መማር፡

መልመጃ ለ እውቀትን፡ ብቃትን፡ ችሎታን ለማየት የሚሰጥ የመከራ ጥያቄ፡

ልምምድ ለ የችሎታ ብቃትን ለማግኘት በተደጋጋሚ የሚደረግ ከንውን፡

ተለመደ ፡ በመዘውተሩ ወይም በመደጋገሙ የተነሳ አዲስ ወይም እንግዳ መሆኑ ቀረ፡

አይለመድም 1. ሊለመድ ባለመቻሉ ሁሉ ጊዜ

አዲስ፡ እንግዳ ነው፡ ምት አይለመድም/ስራው ከገድ ነው፡ በቀላሉ አይለመድም፡ 2. ሁለተኛ አይደገምም፡ እንዲህ አይነት ጥፋት አይለመድም፡

እንደተለመደው ከዚህ በፊት እንደሚደረገው እንደሚሰራው፡ እንደሚታወቀው፡

በተለምዶ ተው. 7. በነበረው፡ በቆየው ልማድ፡ ወይም ስርአት መሰረት፡ በዘልማድ፡ 2. ዘመነው ሳይሆን በተለምዶ ሲደረግ የቆየ ነው፡

ተለማመደ ፡ 1. አንድን ነገር በጥራት ወይም በብቃት የማከናወን ችሎታ ለማግኘት አስፈላጊውን ልምምድ አደረገ፡ መኪና መንጻት እየተለማመድኩ ነው፡

2. አንድን ነገር በጥራት ወይም በብቃት የማከናወን ችሎታ አገኘ፡ በሰብአዊ መንጻት ተለማምዷል፡

መለማመጃ ለ መከራ ማድረጊያ ጊዜ፡ ስፍራ፡ እቃ፡

ተለማማድ ቅ በልምምድ ላይ ያለ (ሰው)፡

ተላመደ ፡ 1. ተቀራረበ፡ ተግባሩ፡ አብረውት ከሚሰሩት ሰዎች ጋር ተላመደ፡ 2. እየቻለ፡ እየወቀ መጣ፡ አዲሱን ስራ ተላመደው፡ 3. የ"ለመደ"ን ሰባተኛ ፍቺ ተመ.

አለመደ ፡ ፡ ገራም፡ ለማዳ አደረገ፡

አለማመደ ፡ 1. አስተማሪ፡ አሰለጠነ፡ አሳወቀ፡ መኪና መንጻት አለማመደ፡ 2. አላመደ፡ እንግድነት እንዳይሰማው ከእንግዳው ጋር አብሮ ሆነ፡

አለማማድ ለ አሰልጣኝ፡

አላመደ ፡ እንግዳውን ከአካባቢው ጋር አስተዋወቀ፡ አብሮ በመሆን ብቸኝነት እንዳይሰማው አደረገ፡

አስለመደ ፡ 1. አስተማሪ፡ አሳወቀ፡ አሰለጠነ፡ 2. ሱሰኛ፡ ልማደኛ አደረገ (የሲጋራ፡ የመጠጥ፡...)፡

ለመገገ ፡ ፡ ሳበ፡ መጠመጠ፡ ጠባ (ጡትን)፡

ለመገገ ፡ ፡ ጎፊነት፡ ጎመዘዘ፡

ለመጠ ፡ 1. አንበጠ፡ አስገነባሰ፡ 2. በዱላ መታ፡ ጠለዘ፡ ገለጠ፡ 3. ረግጠ ገዛ፡ አምባገነኑ መሪ ሀዘቡን ለምጠ ገዛው፡

ምን ይለምጥሃል ፡ ምን ይለጥጥሃል፡ ምን ይጀንገሃል፡ ምን ያከራሃል፡

ለማጣ ቅ 1. በቀላሉ የሚጎብጥ፡ የሚታጠፍ፡ 2. አቅመቢሱ፡ ልፍሰፍሰ፡ 3. (ዘይ.) ጠንካራ አጭ የሌለው፡ ባህርያ ደካማ፡

ልምጭ ለ እርፍሜ፡ ለበቅ፡

ልምጭ አይነካሽ ለ ጤንቻ ወይም ነብሮ፡

ለመጥማጣ ቅ 1. ለማጣ፡ 2. ተለማማጭ፡

ልምጥምጥ ዘ.ከ.

ተለመጠ ግ ታጠፈ፡ ጎበጠ፡፡

ተለማመጠ ግ በትህትና ለመነ፡ አግባባ፡ አባበለ፡፡

ተለማማጭ ቅ ከመፍራት፡ አቅም ከማጣት፡... የተነሳ ሌላውን የሚለምን፡፡

ተልመጠመጠ ግ 1. ሰውነቱ ረገደ፡ ተብረረከ፡ አቅም አጣ፡ 2. የሚታጠፍ አይነት ሆነ፡ ረገብ ረገብ አለ፡ 3- እየተቅለሰለሰ ለመነ፡ አግባባ፡ አባበለ፡፡

አለማመጠ ግ ደጅ አስጠና፡ አሸቆጠቆጠ፡፡ ለግይሆን ነገር ምን አለማመጠው፡፡

ለመጠ² ግ እህልን በምጣድ አመሰ፡ ሞቅ ሞቅ አደረገ፡፡

ለመጠ³ ግ ምላጭን በጠፍሮ ሳለ ወይም ሞረ፡፡

ለመጠ⁴ ግ በብዛት ጠጣ፡ ጠላውን ሲለምጥ ያለ፡፡

*ለመጠ

ለሙጥ ቅ ሽንትራት፡ መስመር፡ ሰንበር፡ ጥልፍ፡ ሽልማት፡ ጌጥ፡ ...የሌለው አንድ ወጥ የሆነ መልክ የያዘ፡ ልሰልሰ፡፡

ለሙጥ ሽማ ስ ጥለት የሌለው ሽማ፡፡

ለሙጥ ብርሌ ስ ሽልማት ሽንትራት የሌለው ብርሌ፡፡

ለሙጥ ወረቀት ስ መስመር የሌለው ወረቀት፡፡

ለሙጥ የበቅሎ እቃ ስ ቆዳው ሳይ ሽልማት ወይም ሽንትራት የሌለው የበቅሎ እቃ፡፡

ለሙጥ ጥለት ስ ጥበብ ያልሆነ ጥለት

ለሙጥ ጨርቅ ስ የሃረግ፡ የአበባ፡... ዲዛይን ያልተሳለበት አንድ መልክ የሆነ ጨርቅ፡፡

ለመጠጠ¹ ግ 1. ፈጀ፡ አቃጠለ፡ 2. ገረፈ፡ ሽነቆጠ፡፡

ለመጠጠ² ግ ለጥ አደረገ፡ አስተኛ፡፡

ለምጥጥ አለ ግ 1. ተኛ፡ ለጥ አለ(ፀጉር)፡፡ 2. አይን የሌለው ወይም ለሙጥ ሆነ (እንጀራ)፡፡

ለመጨቀ ግ 1. ላቆጠ፡ ሞቀሞቀ፡ 2. ጨቀየ፡ ጭቃ ሆነ፡፡

ለመጨጨ ግ 1. አስተኛ፡ ለሽ አደረገ (ፀጉርን በቅባት)፡፡ 2. ተኛ፡ ለሽ አለ (ቅባት የበበበት ፀጉር)፡፡ 3. ሞቀሞቀ፡ ጭምልቅ አለ፡፡

ለማ ግ 1. ለመለመ፡ ፀደቀ (ተክል)፡፡ 2. ቀና፡ ሰመረ፡ በእርሻ ዳበረ (መሬት)፡፡ 3. አደገ፡ በለፀገ (በኢኮኖሚ፡ በኢንዱስትሪ፡...)፡፡ አገሩ ለምታል፡፡ 4. በጀ፡ ጠቀመ፡ ከፋም ለማም አሉ ይሻሻል፡፡ 5. ነደደ፡ ተቀጣጠለ (እሳት)፡፡ 6. ዳበረ፡ ወፈረ፡ ሰውነቱ ለምታል፡፡

በመልማት ሳይ ያሉ አገሮች ስ በአፍሪካ፡ በላቲን አሜሪካ፡ በእስያ የሚገኙና ሂሳቀር ኢኮኖሚያቸውን ለማሳደግ ጥረት በማድረግ ሳይ ያሉ አገሮች፡፡

የለሙ አገሮች ስ በኢኮኖሚ፡ በቴክኖሎጂ፡... የበለፀጉ ወይም ያደጉ አገሮች፡፡

ለም ቅ 1. የቀና፡ ምርታማ (መሬት)፡፡ 2. ቢታረስ ጥሩ ምርት ሊሰጥ የሚችል (መሬት)፡፡

ለም ከጠፍ ቅ 1. በከፊል የቀና በከፊል ያልቀና (መሬት)፡፡ 2. በከፊል ብቻ መልማት የሚችል (መሬት)፡፡

የለም ጠፍ መሬት ስ በተፈጥሮው ለም ሆኖ ሳለ ያልታረሰ መሬት፡፡

ልማት ስ 1.ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ እድገት፡ ብልፅግና፡ ግንባታ፡ 2. ጥሩ፡ መልካም ተግባር፡፡ ከልማቱ ጥፋቱ፡፡

አለማ ግ 1. (መሬትን፡ አካባቢውን)አርሶ፡ ዘርቶ አበቀለበት፡፡ 2. በኢኮኖሚ አሳደገ፡ አዳበረ፡፡

አልሚ ምግብ ስ ለአካል ግንባታና ለእድገት የሚበጅ ምግብ፡፡

ለማን "ለመነ" ስር ተመ.

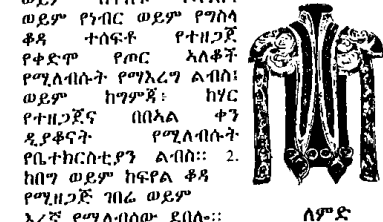
ለማዳ "ለመደ" ስር ተመ.

ለምለም "ለመለመ" ስር ተመ.

ለምባዳ "ለንባዳ" ን ተመ.

ለምቦጭ "ለንቦጭ" ን ተመ.

ለምድ ስ 1. ከግምጃ ወይም ከሃር ወይም ከተለፋ የአንበሳ ወይም የነብር ወይም የግስሳ ቆዳ ተሰፍቶ የተዘጋጀ የቀድሞ የጦር አለቆች የሚለብሱት የማእረግ ልብስ፡ ወይም ከግምጃ፡ ከሃር የተዘጋጀና በበአል ቀን ዲያቆናት የሚለብሱት የቤተክርስቲያን ልብስ፡ 2. ከበግ ወይም ከፍየል ቆዳ የሚዘጋጅ ገበሬ ወይም እረኛ የሚለብሰው ደበለ፡፡

ለምድ

ለምድ ለሰሰ ማድረግ የሚገባውን ባለማድረጉ (ለምሳሌ ለቅሶ ባለመድረስ) አፈረ፡፡

ለምድ አወጣ ለምድ እንዲሆን አድርጎ የበግ ቆዳን ገፈፈ፡፡

ለምፅ (ለምጥ) ስ የቆዳን የተፈጥሮ ቀለም ለውጥ ነጭ የሚያደርግ የቆዳ በሽታ፡፡

ለምፃም ቅ ለምፅ ያለበት (ለው)፡፡

ለሰለሰ ግ 1. ተልጎ ወይም ተፋቆ ሻከራነቱን ተወ፡ ለበበ፡ 2. ላመ፡፡ 3. ተደጋግሞ ታረሰ፡፡

እርሻው ለሰለሰ። 4. ሃይሉን፡፡ ኮስታራነቱን ቀነሰ።
ጠላው ለሰለሰ። 5. ሃይለኛነቱን ተወ፡፡ ገራም ሆነ
(ለጠባይ)።

ለስላሳ ቅ 1. የማይሸከር፡፡ ልዝብ። 2. ሃይል
የሌለው፡፡ የማያሰክር የአልኮል መጠጥ።
ለስላሳ [መጠጥ] አልኮልን፡፡ የሌለው ጣፋጭ
የሆነ መጠጥ።

ለስላሳ ሙዚቃ ስ ፍጥነት ያልበዛበት፡፡ ዝግ
ያለ ምት ያለው የሙዚቃ ቅንብር።

ልሰልሰ ቅ 1. ሽካራነት የሌለው፡፡ ከርጻጻ
ያልሆነ። 2. (ዘይ.) አመሉ ጥፋ የሆነ።
እገሌ አመሉ ልሰልሰ ነው።

ተለሳለሰ ግ 1. ተቅለሰለሰ። 2. ስራ ተወ፡፡
ተቀምጦ ዋለ። 3. ይዘት የነበረውን ጠንከር ያለ
አቋም (አመለካከት፡፡ ጥያቄ፡፡ ውሳኔ፡፡...) ለዘብ
አደረገ፡፡ በረድ፡፡ ቀዝቀዝ አለ።

አለሰለሰ ግ ባዘተ፡፡ ቦጩቀ (ጥጥን)።

አለሳለሰ ግ 1. አዋዛ፡፡ ያዘ ተወት አደረገ
(ሀምም)። 2. ቀስ፡፡ ረጋ፡፡ ለዘብ አደረገ።
ችግርህን ለሃላፊው አላሳለሰህ ንገረው። 3. ሳላ፡፡
ረገብ አደረገ (ግትር አቋምን)።

ለሰሰ ግ ለብ አለ፡፡ በጥቂቱ ሞቀ (ውሃ)።

ለሰሰታ ስ መጠነኛ ሙቀት፡፡ ለብታ።

ለሰታ ዝ.ከ.

ለሰታ ቅቤ ስ 1. ከወተት መናጭ ወዲያው
የወጣ ትኩስ ቅቤ። 2. ያልተነጠረ ቅቤ።

ለሰሰ አለ ግ ለብ፡፡ ሞቅ አለ (ውሃ)።

ለሰ አለ ዝ.ከ.

ለሰቀ ግ 1. እንዲጠጋ፡፡ ለጥ ቀጥ ወይም ልክክ
እንዳል ተደረገ ወይም አደረገ። ጨቃውን
ለሰቀህ አሰረው። 2. ተጠጋ፡፡ ልክክ አለ።

ልሰቅ አለ ግ ልክክ፡፡ ልጥቅ አለ፡፡ ተጠጋ።

ተለሰቀ ግ ተያያዘ፡፡ ተጣብቀ፡፡ ተጠጋጋ።

ለሰነ ግ ልጥፍን፡፡ ምርግን ላላ ባለ ጭቃና ጭድ
እየተባ ተመተመ፡፡ ለቀለቀ፡፡ አባጣ ጎባጣውን
አስተካከለ።

ለሰነበት በጥፊ መታው።

ለሳኝ ስ የመለሰን ስራ የሚሰራ
ባለሙያ።

ልሰን ስ 1. ልጥፋ በጭድና
ባላ ባለ ጭቃ
በመለሰኛ የተሰተካከለና የሰለሰሰ
ምርግ። 2. የመለሰን ስራ።
የቤቱ ምርግ ልሰን ይቀረዋል።
መለሰኛ ስ ልሰሰን ስራ
የሚያገለግል ጠፍጣፋ እንጨት። መለሰኛ

ለቤ ስ ለከት፡፡ ሙልሙል፡፡ ጥቢኛ።

ለሽለሽ ግ ጣለ፡፡ አጋደመ፡፡ አስተኛ፡፡ ረፈረፈ።

ለሽ አለ ግ ተኛ፡፡ ተጋደመ፡፡ ወደቀ።

ተለሽለሽ ግ ተኛ፡፡ ተጋደመ፡፡ ተረፈረፈ።

ለቀለቀ ግ 1. ቀባ (በቅባት ወይም በቀለም፡፡
ወይም በእበት፡፡...)። 2. በሳሙና ወይም
በአሞ፡፡ ወይም በእንደድ፡፡...የታሸውን በውሃ
አጠራ። 3. አጠበ፡፡ አፀጻ። 4. በብዛት ወይም
በስፋት ስራ፡፡ ገጠገጠ (ቤትን፡፡ ድንኳንን፡፡ ...)።
5. ሃፈ (በብዛት)።

ልቅሳቂ ስ 1. እጣቢ። 2. (ዘይ.፡፡ ስድብ)
የማይረባ፡፡ ተልካኝ፡፡ ልክሰክስ።

ተለቃለቀ ግ 1. ተጣጠበ። 2. (ዘይ.)
ተነካካ፡፡ አንጹ ሌላውን በከለ። (ለምሳሌ
በነገር)።

አለቀለቀ ግ አጠበ፡፡ በውሃ አጣራ።

አለቅሳቂ ቅ (ዘይ.፡፡ ስድብ) አጎብጻጅ፡፡
አወድድ ባይ፡፡ አሳባቂ።

አሽቃለቀ ግ አነካካ፡፡ በከለ። (ለምሳሌ በነገር)።

ለቀመ ግ 1. አነሳ፡፡ ብድግ ብድግ አደረገ።
2. ሰበሰበ፡፡ ማገዶ ለቀመ። 3. ፊደሎችን
በተገቢ ቦታቸው በመደርደር ለሀትመት
አዘጋጀ (ማተሚያ ቤት)። 4. ለየ፡፡ ነቀሰ።
ከሰንዴ ውስጥ የተደባለቀውን በቀሉ እየለቀመ
አወጣ። 5. የመቃ ልቅም ጥበብ ሰራ። 6. ሳር
ጋጠ፡፡ በላ። በጎቹ ሳር ይለቅማሉ። 7.
በላ፡፡ የተዘራውን ወፍ ለቅም ጨረሰው። 8.
ያዘ። በከተማው ውስጥ ያሉትን ሌቦች
ፖሊሶች ለቀጧቸው። 9. ገደለ፡፡ ፈጀ፡፡
ጨረሰ። ጠላቶቹን በጥይት ለቀማቸው።
ለቀም (ለቅም) ስ ገጦሽ።

ልቃሚ ቅ 1. ከኢህል ውስጥ ተለይቶ
የሚወጣ ጉድፍ፡፡ ብጣራ። 2. (ዘይ.፡፡ ስድብ)
የማይረባ ልክሰክስ፡፡ ተልካኝ፡፡ ጥርቃሚ።

ልቃሞ ዝ.ከ.

ልቅሞሽ ስ ልጀች አምስት ወይም ሰባት
ጠጠር ይዘው ሽቅብ እየወረወሩና እየቀለቡ
የሚጫወቱት ጨዋታ፡፡ ቅልቦሽ።

መልቀሚያ ስ በሽማ ጥበብ ስራ ጊዜ ሃሩን
(ጥለቱን) ለማወሳሰብ የሚያገለግል ከወደ
ጫፋ ሽል ያለ ጥርብ እንጨት ወይም
ሽንብ።

ለቀም አደረገ ግ ያዘ፡፡ አፈፍ አደረገ።

ለቃቀመ ግ ምንም ሳይቀር ሁሉንም ያዘ፡፡
ወሰደ።

ለቃቃሚ ቅ (ስድብ) ልክሰክስ።

ልቅምቃሚ ቅ 1. ትርፍራፊ፡፡ ጥርቅምቃሚ፡፡
የወዳደሩ። 2. (ዘይ.፡፡ ስድብ) የማይረባ፡፡
ተልካኝ።

ልቅምቅም (ልቅምቃም) ዝ.ከ.

አለቀመ ግ ሳር አጋጠ። አበላ (በብቶችን)።

*ለቀሰ

ለቀሰተኛ ስ ያፈሳ አጃቢ፡ ለቅሶ የሚደርስ፡ የሚያስተዛዝን ሰው።

ለቅሶ (ልቅሶ) ስ 1. ሃዘን። 2. ሙሾ፡ ዋይ ዋይታ። 3. መጮህ፡ ማንባት። 4. የእንባ መመንገጫት፡ መውረድ፡ መፍሰስ።

ለቅሶ ተቀመጠ ዘመድ ወይም ወዳጅ ስለሞተበት ሃዘን ላይ ሆነ (በተወሰነ ቦታ ተቀምጦ አስተዛዛኞችን ወይም ለቅሶ ደራሾችን ለመቀበል)።

ለቅሶ ደረሰ ዘመድ ወዳጅ የሞተበት ሰው ዘንድ ሄዶ (ለማስተዛዘን)።

ለቅሶ ቤት ስ ለቅሶ ወይም ሃዘን ያለበት ቤት (ሰው በመሞቱ ምክንያት)።

ለቅሶኛ ስ ለቀሰተኛ።

ተለቀሰ ግ እንባ በማፍሰስ፡ በመጮህ፡ ዋይ ዋይ በማለት ታዘነ፡ ሃዘን ተገለፀ።

መለቀሻ ስ በለቅሶ ጊዜ ሟች እየታወሰ የሚለቀስበት የሟች ምስል፡ አንበር፡ ፎቶግራፍ፡ የወግ የማእረግ ልብስ፡ ወዘተ.

ተለቃሽ ስ የሟች ቤተዘመድ።

ተላቀሰ ግ 1. በአንድነት ተሰባስቦ በእንባ ሃዘኑን ገለፀ። 2. ተማረረ፡ እርሮ አሰማ።

አለቀሰ ግ 1. በሃዘን፡ በብስጭት፡ በደስታ፡...ሰሜቱ ስለተነካ እንባውን አፈሰሰ፡ አነባ። 2. እንባ አፈሰሰ (አይን በጭስ፡ በህመም፡... ምክንያት)። 3. አማረረ፡ እርሮ አሰማ።

ማልቀሻ ስ መለቀሻ።

አለቃሻ ፉ ነጭናጫ፡ ሆደባሻ፡ በሆነ ባልሆነ ነገር የሚያለቅስ።

አለቃሽ ስ 1. ለቀሰተኛ። 2. በለቅሶ ጊዜ ሙሾ በማውረድ የሚያስለቅስ ሰው (ብዙውን ጊዜ ቤት)።

አለቃሽ ቆመ ሙሾ እያወረደና የሟችን ስም በግጥም እያነሳ ሃዘኑተኞችን ለማሰለቀስ አልቃሹ በለቅሶ መካከል ተገኘ።

አለቃቀሰ ግ ተነጫነ።

አላቀሰ ግ ከሟች ቤተሰብ ጋር አብሮ አለቀሰ፡ አስተዛዘነ።

አስለቀሰ ግ 1. እንዲያለቅስ፡ እንባ እንዲያፈሰ አደረገ። 2. ሙሾ በማውረድ እንዲለቀስ አደረገ። 3. አበባጨ፡ አስከፋ።

ማስለቀሻ ስ መለቀሻ።

አስለቃሽ ስ የ "አለቃሽ" 2ኛ ፍቺን ተመ.

አስለቃሽ ጋዝ ስ እንባ አሰመጧ ጋዝ።

ለቀቀ ግ 1. ተወ። በሽታው ለቀቀው። 2. ነፃ አደረገ፡ ፈታ። እስረኞችን ለቀቃቸው። 3. ፈታ፡ ሰደደ፡ አሰማራ። በብቶችን ለቀቃቸው። 4. (መኖሪያን፡ መስሪያ ቤትን፡ ...) ትቶ ሄደ። 5. ጠፋ፡ ተወገደ። ብርዱ ለቀቀ። 6. መረን ሰደደ፡ ያለ ቁጥጥር ተወ። 7. ተተረተረ። ሰፊቱ ለቀቀ። 8. (የተጣበቀው፡ የተያያዘው፡ ...) ተለያየ። 9. (ቀለሙ፡ መልኩ፡ ...) ቀየረ፡ ደበዘዘ። ጠፋ። 10. (ቆሻሻው) ተወገደ። 11. ዋጋ ቀንሶ ሸጠ። 12. አንድን ድርጊት በሰፋት፡ በብዛት፡ ያለገደብ ወይም ከቁጥጥር ውጪ በሆነ መንገድ አከናወነ፡ ፈፀመ። ጨህቶ/ጎቁን ለቀቀው። 13. ጥጥን ፈትሎ ልቃቂት አወጣ፡ አለቀቀ።

ለቃቃ ፉ ሰፊ። ለቃቃ ቤት /ላፈ ለቃቃ አንሰራ።

ልቃቂት (ልቅ) ስ ጥጥን በመፍተል እንዝርቱ ከሞላ በሂላ የሚወጣው ማፍ፡ ፈትል።

ልቃቂት

ልቅ ፉ 1. ሰፊ። አፋራሹ ልቅ ነው። 2. ስድ፡ ባለፔ። ስ 3. "ልቃቂት" ን ተመ.

ልቅ ወጣ 1. ሙልጭ ወጣ፡ ምንም ሳይካፈል፡ ባያገኝ፡ ሳይዝ ባዶ እጁን ቀረ።

2. ስድ፡ ባለፔ ሆነ፡ ተቆጣጣሪ አጣ።

ልቅ ቀሚሰ ስ ወገቡ ሳይ ሽንሽን የሌለው ሰፊ ቀሚሰ።

መልቀቂያ ስ መሰናበቻ ደብዳቤ (ከስራ፡ ከትምህርት)።

ተለቀቀ ግ 1. ተፈታ (እስረኛ)። 2. ባዶ፡ ነፃ ሆነ (ቤት)። 3. ተተው፡ ቀረ (እገዳ)።

ተለቀቀበት 1. (በብዛት፡ በሰፋት) ተሰማረብት፡ ፋሽን አድርጎ ያዘው። በሆቴል ገንድ ሰጠ ተለቀቀበት/ በአዲሱ ፋሽን ልብስ ሰው ሁሉ ተለቀቀበት። 2. በብዛት ታየ፡ ተከሰተ። በሰፊና በሽታ ተለቀቀበት። 3. ስድብ አወረደበት።

ተላቀቀ ግ 1. ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡ ተገነጠለ። 2. አረፈ፡ ተገላገለ፡ ነፃ ሆነ።

መላቀቂያ ስ መጋጠሚያ (ለሰውነት ክፍል)።

አለቀቀ ግ የ"ለቀቀ" ን 13ኛ ፍቺ ተመ.

አላቀቀ ግ 1. ለያየ፡ ነጣጠለ። 2. አፋሽን፡ አላጋ። 3. ገላገለ።

ማሳቀቂያ ስ ሁለት ነገሮችን ለመለያየት የሚረዳ ነገር ወይም መሳሪያ።

አስለቀቀ ግ 1. ነፃ አወጣ። ምሽጉን አስለቀቀ። 2. አስወጣ። (ለምሳሌ ተከራይን ከቤት)። 3. አፀዳ፣ ንፁህ አደረገ። 4. አስመለሰ (ተይዞበት የነበረውን)። 5. ርኩስ መንፈስን በሌሎችና በጠበል በማስወጣት የታመመውን አዳኝ፣ ፈወሰ።

ማስለቀቂያ ስ 1. ግስግሳ። 2. ግስወገኝ። 3. ግስመለሻ (ተይዞ የነበረውን)። 4. ግስፈቻ። 5. ግልጃ።

ለቀተ ግ አበደረ፣ አለቀተ።

ተለቀተ ግ ተበደረ።

አለቀተ ግ አበደረ፣ ለቀተ።

*ለቃ

ለቆ ስ ብድር።

ለቆኛ ት ተበዳሪ፣ ሁልጊዜ ከብድር የማይወጣ።

ተለቃ ግ ተበደረ።

አለቃ ግ አበደረ።

ለቅም "ለቀመ" ስር "ለቀም" ን ተመ.

ለቅሶ "ለቀሰ" ስር ተመ.

ለቆ ስ 1. ከበጋ ቀጥሎ የሚመጣ የበልግ ወቅት።

2. በበልግ ወቅት የሚበቅል ለምለም ሳር።

3. ከድርቅ በሂሳ የሚበቅል ለምለም ሳርን የበላ ከብት ቅዘን።

ለቆታ ስ ስልቻ፣ ቀላቀሱ።

ለበለበ ግ 1. በእሳት ጠበቅ፣ አሞቀ። ምሬ፣ ለግረት በእሳት ለበለበው። 2. አቃጠለ፣ ፈጀ (ቃሪያ፣ በርበሬ፣ ሳማ፣ ...)። 3. መታ፣ ገረፈ፣ ሽነቆጠ (በአርራሚ፣ በለበቅ፣ በአለንጋ፣ ...)። 4. ቆጠቆጠ፣ አመመ፣ አንጣጣ (ቆስል)። 5. ነክክ፣ ወቀወቀ፣ ነተረከ፣ አንገበገበ (በነገር)። 6. (የአራዳ አነ.) በብዛት ጠጣ (አልኮልን)። 7. አንድን ድርጊት በብዛት አከናወነ። ጥናቱን ሲለበልብ ያለ።

ለብላቢ ት (የአራዳ አነ.) ጠጪ፣ ሰካራም።

መለብለቢያ ስ ቀጭን የመቀነቻ ጠፍር፣ መተለፊያ፣ ግሰሪያ።

ተለባለበ ግ አቃጠለ፣ ተፋጀ (ቃሪያ፣ በርበሬ፣ ...)።

አለብላቢት (ለብላቢት) ስ 1. ሲነኳት እንደ ሳማ የምታቃጥል እፅ። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ምሳሌ፣ ለፍላፈ።

ለበሰ ግ 1. ሽፈን (ሰውነቱን በልብሰት በቆዳ፣ ...)። 2. ተሸፈነ። አካባቢው ጉም ስለ ለበሰ ከፋት ግዮት አይቻልም። 3. ጠጣ፣ ከለበሰ። ሁለት ብርሌ ጠጅ ከለበሰ ሰው አያናገርም።

ለብሰህ ፍጀው አዲስ ልብስ የለበሰን ሰው ልብሱን ለብሰህ ጨርሰው ለማለት የሚነገር ምርቃት።

ለባሽ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) የእለቱ ተረኛ ቀዳሽ።

ልባስ ስ ሽፋን፣ መሽፈኛ።

ልብስ ስ ከሃር፣ ከፀጉር፣ ከጥተ...የሚሰራ የሰውነት መሽፈኛ

ልብስ አስቀደደ/አስለካ ልብስ ለማሰፋት በልኩ አስቆረጠ።

ልብስ መንግስት ስ ንጉስ በቡፋን ሲቀመጥ የሚለብሰው የማእረግ ልብስ።

ልብስ ማርያም ስ በሰማያዊና በቀይ ከፋይ ቀለም የሚሳል የማርያም ስእል ካለ።

ልብስ ተክህኖ ስ በመንፈሳዊ አገልግሎት ጊዜ ቀሳውስትና ዲያቆናት በቤተክርስቲያን የሚለብሱት ልብስ።

ልብስ መስቀያ ስ ከብረት፣ ከእንጨት፣ ... የሚሰራ የልብስ ማንጠልጠያ።

ልብስ ሰፊ ስ እንደ ኮት፣ ሽሚጌ፣ ቀሚስ፣ ... ያሉ ልብሶችን በልብስ ሰፊት መኪና እየሰፋ የሚተዳደር ባለሙያ።

ልብስ አጣቢ ስ ልብስ በማጠብና በመተኮስ በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰው።

የልብስ ሳሙና ስ በተለይ ለልብስ ማዕጃ ወይም ማጠቢያ እንዲያገለግል የተዘጋጀ ሳሙና።

የልብስ ንፅህና መስጫ ስ በዘመናዊ የልብስ ማጠቢያ መሳሪያ ልብሶችን የሚያጥብ ወይም የሚያፀዳ ድርጅት፣ ሳውንድሪ።

ልብስ (ልባሽ) ስ አዲስ ያልሆነ፣ የተለበሰ ልብስ፣ ውራጅ።

መልበሻ ክፍል ስ ለተወሰነ ስራ አስፈላጊ የሚሆነው የሙያ ልብስ የሚቀርበት ክፍል (ለምሳሌ ቲያትር ቤት ውስጥ...)።

ለበስ አለ ግ ወፊር አለ።

ተለባበሰ ግ 1. ተደብሰበለ፣ ተሸፋፈነ። 2. አንዱ የሌላውን ምስጢር ወይም ገመና ሸሽገ፣ ደበቀ።

ተላበሰ ግ 1. ኩታውን መስቀለኛ ለበስ፣ አደገደገ (ካህን፣ ዲያቆን፣ ...)። 2. ተዋሃደ። ተዋናዩ የሚወክለውን ገፀባህርይ ተላብሶታል።

3. አገኘ። ገርግ ምስል ተላበሰ።

አለበሰ ግ 1. በብዛት ሸፈነ። አገመራው አገፋን አልብሶታል። 2. ልብስ ሰጠ፣ ገዛ። አገፋ ለጥምቀት አዲስ ልብስ አለበሰች።

አልብሺኝ አንተርሺኝ የጣጣ ብዛት፣ ሰበብ አስባብ። የሃሬው ቀን በአልብሺኝ አንተርሺኝ መሸ።

አልባሽ ስ (ለንጉስ፥ ለልእሳት፥...) ልብስ የሚያቀርብ፥ የሚያለብስ ባለሟል።

አለባበስ ፡ 1. ነካ ነካ አድርጎ ተወ፥ በሚገባ ሳይሰራ ቀረ። አለባብሰው ቢያርጉ በላረም ይመለሱ። 2. አድበበስ፥ ሽፋፊነ፥ ግልፅ እንዲሆን አደረገ።

ማላባሽ ስ አላባሽ።

አላባሽ ስ አብሮ የሚለበስ፥ ማሟያ ልብስ። ስራው አላባሽ ኮት ያለውም።

ለበቀ ግ 1. ለማስታወክ ወይም ለማስመለስ ተናነቀ። 2. አስታወከ፥ አስመለሰ።

ለበቅ ስ መግረፊያ ነገር፥ ወንገር፥ አርጨሜ፥ ልምድ።

ለበን¹ ስ ለምቦቂ፥ የታችኛ ከንፈር።

ለበኑን ጣለ አኮረፈ።

ለበናም ት (ስድብ) ለምቦቂም።

ለበን² ስ የጠመንጃ አይነት።

ለበደ ግ 1. የአንድን ነገር አካል በቆዳ፥ በወርቅ፥... ሽፊነ፥ ጠረዘ፥ አሸገ። ግድግዳውን በጋሄጣ ለበደ። 2. ሽንቁርን ወይም ቀዳዳን ደፈነ፥ ሸፈነ።

መለበጃ ስ መሸፈኛ (የደብተር፥ የመፅሃፍ)።

ለበጠ ግ በመፅሃፍ፥ በጋሻ፥ ... ላይ ብርን፥ ወርቅን በመለጠፍ አስፎጠ፥ አስዋጠ።

ለበጣ ስ ሽሙጥ፥ ሽርደዳ፥ ምፅት።

የለበጣ ስራ ስ ከልብ ያልሆነ፥ የልግም ስራ። ለብ

ለብታ ስ 1. መጠነኛ መቀት፥ ለሰለታ (የውሃ)። 2. (ዘይ.) ሞቅታ፥ መጠነኛ ሰካር።

ለብታ ውሃ ስ ሞቅ፥ ለሰለ ያለ ውሃ።

ለብ አለ ግ ሞቅ፥ ለሰለ አለ።

ለብ አለው በመጠኑ ሰከረ፥ ሞቅ አለው።

ለብ አደረገ ግ በመጠኑ አሞቀ።

ለብ አደረገው በመጠኑ አሰከረው።

ለብ ለብ ስ ሞቅ ሞቅ የተደረገ ወይም እሳት ያልገባው ከትፎ፥ ዱለት፥ ...።

ለተለተ ግ 1. ወዲያና ወዲህ አለ። 2. ተንከወወደ፥ ተንጠለጠለ፥ ዞረ፥ ተቅበዘበዘ።

ለትላታ (ለተለተ) ት ከውካዋ።

ለትለታ ስ መወዝወዝ፥ መቅበዝበዝ፥ ወዲያና ወዲህ መባከን።

አለተለተ ግ ሰውነቱን አወዛወዘ።

ለተመ ግ 1. በሃይል መታ፥ ገጠ፥ ደቃ። 2. ወጋ (በግ)።

ተላተመ ግ ከአንድ ነገር ጋር ተጋጠ።

አላተመ ግ አጋጠ። መኒናውን ከገንድ ጋር አላተመው።

ለተተ ግ 1. ለፋ፥ ለሰለሰ። 2. ለዘዘ፥ ረጠበ።

ለት "እለት"ን ተመ.

-ለት (በየመደቡ ሲዘረዘር -ላኝ፥ -ላህ፥ -ላሽ፥ -ላት፥ -ላን፥ -ላቸሁ፥ -ላቸው፥ ይሆናል) በግስ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ለእሱ የሚለውን የድርጊት ተጠቃሚ የሚያሳይ ምእላድ። ገንዘብ ሳክለት/ደብዳቤ ገፈፋት።

ለንቀጠ ግ የተገረደፈውንና በውሃ የራሱውን በቆሎ፥ ማሽላ፥... በእጅ ወፍሮ አልሞ ፈጠ፥ ደቆሰ።

ልንቅጥ ስ የተለነቀጠ እህል ሊጥ።

መለንቀጫ ስ ለመለንቀጥ የሚያገለግል የእጅ ወፍሮ።

ለንቋጣ ስ 1. በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ልጡ ማላጋ የሆነ አነስተኛ የእጃዋት አይነት። 2. (ዘይ.) እቅመ ቤት፥ ለዋሳ።

ለንባዳ (ለምባዳ) ት ከልታፋ፥ ምላስ ጎልዳፋ።

ለንበጭ (ለምቦጭ) ስ ወፈርና ዘርበብ ያለ የታች ከንፈር።

ለንበጫን ጣለ አኮረፈ።

ለንበጫም ት (ስድብ) ለንበጫ ትልቅ የሆነ።

ለንጫጭ ስ የጋሚ ከብት ከንፈር።

ለንጫጭም ት (ስድብ) ትልቅ ወይም ከመጠን በላይ የወፈረ ከንፈር ያለው (ሰው)።

ለከለከ¹ ግ 1. በምላሱ እየወለፈ ጠጣ (ውሻ፥ ድመት፥...)። 2. ጠጣ (ወተትን)። 3. በብዛት ጠጣ።

አለከለከ ግ በፀሃይ መቀት፥ በፍጫ፥ ...ምክንያት ከሚመጣ ድካም የተነሳ ቶሎ ቶሎ ተነፈሰ።

አስለከለከ ግ በማሰሮጥ፥ በማራወጥ አደከመ፥ ቁና ቁና አስተነፈሰ።

ለከለከ² "ሎ-ከሎ-ከ"ን ተመ.

*ለከሰከሰ

ልከሰከሻ ስ ከብቶች ሲበሉ የሚያዝረከርኩት ገለባ፥ ሳር፥...።

ልከሰከሰ (ልከሰከሳ) ት (ስድብ) 1. ምናምንቴ፥ የማይረባ። 2. ለቃቃሚ፥ ለከፍከፍ። 3. አመንዝራ።

ተልከሰከሰ ግ 1. ቅጥ አጣ፥ ተዝረከረከ። 2. የማይረባ፥ ለከሰከሰ ሆነ። 3. በተወሰነ አካባቢ ብቻ መለስ ቀለስ አለ፥ ተመላለሰ። 4. ተድበበሰ፥ ተሸፋፈነ (ለነገር)። 5. (ዘይ.) አመንዝረ፥ ሸረሞጠ።

ተልከሳካሽ [ሰይጣን] ስ በየቀኝኛው ላይ ይገኛል የሚባል ሰይጣን።

አልከሰከሰ ግ 1. ቅጥ አሳጣ፡ አገረከረከ፡ በታተነ። 2. ጀምሮ፡ ነካ ነካ አድርጎ ተወ (ምግብን፡ ስራን፡ ...)። 3. ልከሰከሰ አደረገ። 4. መለሰ ቀለሰ እንጂል አደረገ። ለእሪህ አካባቢ ምን ያልከሰከሰሃል።

ለከት¹ ስ 1. ክዳን ወይም ግጣም። 2. ወሰን፡ ወይም ገደብ። ለአኒጋገፍ ለከት የለውም።

ለከት² ስ ጥበኛ፡ አነስተኛ ዳቦ።

ለከከ "ላከከ" ን ተመ.

ለከፈ ግ 1. በመቅመስ፡ በመንካት፡ በመላሰ አረከሰ (ውሻ፡ ድመት፡ ...)። 2. ነካ፡ በሽታ አስተላለፈ (የታመመ ውሻ)። 3. ጀመረ፡ ያዘ (በሽታ)። የዛሬ ላመት የለከፈው በሽታ አሁንም አልለቀቀውም። 4- ጀመር አድርጎ ተወ። ምንድን ለከፈህ ትተወዋለህ። ገርሰህ ብላው እንጂ። 5. ነገር ፈለገ፡ ተነከሰ።

ለከፋ ስ ነገር ፍለጋ፡ ትንኮሳ።

ለካፈ ት ነገር ጫረ፡ ተንኳሽ።

ልክፍት ስ 1. በርኩስ መንፈስ ምክንያት የሚመጣ በሽታ። 2. የበሽታ መነሻ። 3. የቆዳ በሽታ አይነት (ከፍቱን ባደረገ ወይም ንፁህ ባልሆነ ውሃ በመታጠብ ይመጣል ተብሎ የሚታመን)።

ልክፍታም ት ወፈፈ።

ላካከፈ ግ 1. ቀመስ ቀመስ አድርጎ ተወ (ምግብን)። 2. ሁሉንም ለከፈ፡ ነካካ፡ አዳረሰ።

ልክፍክፍ (ለከፍካፋ) ት (ስድብ) ልክሰከሰ፡ የማይረባ፡ ለቃቃሚ።

ተለከፈ ግ በበሽታ ተያዘ፡ ታመመ።

በ _____ **ተለከፈ** 1. በ _____ ተያዘ፡ ተመመደ። በፍትረ **ተለከፈ**። 2. በ _____ ምክንያት በሽታ ያዘው፡ ለበሽታ ተጋለጠ። በብርድ ተለከፈ ለምት ቦታ።

ተለካከፈ ግ 1. ተጣላ፡ ተሰዳደሰ። 2. ተነካካ።

ተላከፈ ግ 1. ተቃመሰ፡ ተካፈለ (ምግብን)። 2. ተጣላ፡ ተተናኮሰ።

ተላካፈ ት ነገረኛ፡ ተላዳቢ።

ተልከፈከፈ ግ ተልከሰከሰ፡ ልከሰከሰ ሆነ።

አለከፈ ግ አቀመሰ (ምግብን)።

አላከፈ ግ አቃመሰ፡ አዳረሰ (ምግብን)።

አልከፈከፈ ግ አልከሰከሰ።

***ለከፈ**

ለካፋ(ልክፍ) ት ከሚጠላበት (ከማይፈለግበት) በታ የማይታጣ፡ ሳይጠፋት የሚመጣ፡ ልክሰከሰ።

ቀላዋጭ።

ተለከፈ ግ ተገተረ፡ ተደቀነ። አፈፋ አትለከፍ።

ለካ¹ ግ 1. ቁመትን፡ ስፋትን፡ ከብደትን፡ ... በተወሰነ መለኪያ መጠን፡ ሰፈረ፡ መዘነ። 2. ልብሰን፡ ጫማን፡ ... ልክ ይሆንዋል እንደሆነ በመልበስ፡ በማድረግ ሞከረ።

ልክ ስ 1. መጠን፡ ብዛት። 2. ትክክል፡ እርግጥ፡ እውነት። 3. ሳይተርፍ ወይም ሳይጎድል በትክክል። ልክ ሰባት ሰላት ሳይ። ት 4. ተሰማሚ፡ ያልሰፋ፡ ያልጠበበ፡ ያላጠረ፡ ያልረዘመ (ልብሰን፡ ጫማ፡ ...)።

ልኩን አገኘ 1. ተገቢውን ቅጣት አገኘ። 2. አቃውን አገኘ (ለጋበቻ)።

ልኩን የማያውቅ አትሙን የማያውቅ፡ ያለ አትሙ የሚንጠራ።

ልክ ልኩን ነገረው ሙልጭ አድርጎ ሰደበው።

ልክ መጣ ተሰማማ፡ ልክ ሆነ።

ልክና መልክ የለውም ቅጥ ያጣ ነው።

ልክ የለውም ብዙ፡ አያሌ ነው።

ልክ ገባ ተስተካከለ፡ ልክ ሆነ።

በልክ ሁን ስርአት ያዝ፡ ታረም፡ ተቆጠብ።

ከልክ ያለፈ ከመጠን በላይ የሆነ፡ በጣም ብዙ።

ያለ ልክ ከመጠን በላይ።

ልክኛ ት የተስተካከለ፡ ያላጠረ፡ ያልረዘመ፡ ያልቀጠነ፡ ያልወፈረ።

መለኪያ ስ ከቀንድ ወይም ከብርጭቶ፡... በትንሹ የተሰራ የአረቄ መጠጫ።

ተለካ ግ ልብሰ ለማሰፋት ልኩን አሳወቀ።

ተለካካ ግ ተነፃፀረ፡ ተወዳደረ (ለምሳሌ ቁመት፡...)።

አለካካ ግ መጠንን፡ ከብደትን፡ ስፋትን አነፃፀረ፡ አወዳደረ።

ለካ² (ለካስ፡ ለካን) ቃ. አ. ያልጠበቁት ነገር ሆኖ ሲገኝ "አሁን ገና አወቅሁ፡ እንደዚህ ነበር ወይ" የሚል እድናቆትን፡ መገረምን፡... የሚገልፅበት ቃል።

ለኮ¹ ስ ከልባብ ጋር የተያያዘ ወይም የተቋጠረ የፈረሰና የበትሉ መሳሪያ ጠፍሮ ወይም ገመድ።

ለኮ² ስ ከመሬት ገና ብቅ ያለ ሳር። ጫሌ።

ለኮስ ግ 1. እሳትን አቀጣጠለ፡ አያያዘ። 2. ተከሰ፡ ፈጀ፡ አቃጠለ። 3. አበራ (ቸቦን፡ ሻማን፡ ...)። 4. አያያዘ፡ አቀጣጠለ (የአለክትሪክ ምድጃን፡ ምጣድን፡...)። 5. (ዘይ.) ጀመረ፡ ጫረ (ጠብን)።

መለኮሻ ስ የእሳት ማያያዣ (ሳይተር፡

ክብሪት፡...።

አለኳኮስ ግ አላኮስ።

አላኮስ ግ አጣላ፡ አፋጀ፡ በነገር አጋጩ።

አላኳሽ ፡ ነገር እየቆሰቆሰ የሚያጣሳ።

***ለኮስ**

ለኳሳ (ልኩስ) ፡ ለዋላ፡ አቅመቢስ፡ ደካማ።

ልኩስ አለ ግ ውሽቅ፡ ውትፍ አለ። ለው ቤት ምን ወስዶ ልኩስ አደረገ።

ልኩስኩስ (ለኩስኳሳ) ፡ 1. የማይረረፍ፡ ውትፍትፍ። 2. ንፅህናውን የማይጠብቅ፡ ፅዳት የሌለው፡ እርምጥም።

ልኩስኩስ አለ ግ ተልኮስኩስ።

ልኩስኩስ አደረገ ግ አልኮስኩስ።

ተለኮስ ግ ተወሸቀ፡ ተወተፈ።

ተልኮስኮስ ግ 1. ተርመጠመጠ፡ ተበላሽ፡ ቆሽሽ። 2. ተድበሰበሰ።

አልኮስኮስ ግ 1. እርመጠመጠ፡ አበላሽ፡ አቆሽ። 2. አድበሰበሰ።

ለኩፈ ግ በትንሹ መታ፡ ነካ አደረገ።

ልኩፍኩፍ (ለኩፍኳፋ) ፡ 1. በደንብ ያልተሰራ፡ ውሽልሽል። 2. ጥራት ያለው ሰራ የማይሰራ።

ተልኩፈኩፈ ግ 1. ነካ ነካ ተደርጎ ተተወ፡ በደንብ ሳይሰራ ቀረ። 2. ተልጎመጎመ፡ ተጎተመተመ፡ በግልፅ ሳይናገር ቀረ።

አልኩፈኩፈ ግ 1. የማያረካ ሰራ ሰራ፡ ነካ ነካ አድርጎ ተወ። 2. አልጎመጎመ፡ አጎተመተመ።

***ለወለወ**

ለውላዋ (ለውለውቱ) ፡ ከውካዋ፡ ጠልጧላ፡ ዘዋሪ።

ለውለው አለ ግ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተንከወከወ።

ለወሰ ግ 1. እንደ ጽቂት ያለን ነገር ፈላሽንት ካለው ነገር ጋር ቀላቅሎ አቦካ፡ አሸ። 2. በጭታ በእበት፡ ... አበላሽ፡ አቆሽሽ። ልብኩን በጭታ ለውሶ መጣ። 3. በእግሩ ረጋገጠ፡ አጻከረ (ያደገ እህልን፡ ሳርን)። 4. አጥመለመለ፡ አደቀቀ፡ አጻከመ፡ ሃይል አሳጣ (በሽታ)። 5. መሬት ላይ ጥሎ መታ፡ ረገጠ።

ለዋሳ ፡ አቅመ ቢስ፡ ደካማ።

ለውስ ፡ 1. ለዋሳ። 2. በወፍራሙ የተቦካ ሊጥ።

ተለወሰ ግ 1. ተበላሽ፡ ተለቀለቀ፡ ተጨማለቀ (በቆሻሻ፡ በጭታ)። 2. በበሽታ ምክንያት ተጻከመ፡ አቅም አጣ፡ ተጥመለመለ።

ተለዋወሰ ግ 1. ተበላሽ፡ ተጨማለቀ

(በቆሻሻ ነገር)። 2. ተልፈሰፈሰ፡ ዛለ፡ ደከመ፡ አቅም አጣ።

ለወጠ ግ 1. የአንድን ነገር ቀድሞ የነበረ ሁኔታ፡ ባህርይ፡ መልክ፡... በሌላ እንዲቀየር፡ እንዲተካ አደረገ። 2. አንድ ነገር ቀድሞ የነበረውን ሁኔታ፡ ባህርይ፡ መልክ፡... በሌላ ቀየረ። **ከመቀየሩ የተነሳ ቀለሙ ለወጠ።** 3. አንድን ነገር ሰጥቶ በምትኩ ሌላ ነገር ወሰደ። **እስከራብቱውን በረርሰሰ ለወጠ።** 4. ቀየረ፡ በሌላ ተካ። **አረጋውን ልብስ ለውጦ አዲሱን ለበሰ።** 5. ቀየረ፡ ተበላሽ (የምግብ ጣእም፡ ሽታ)። 6. ቀድሞ ከነበረው አሻሽለ። **የሊኮኖሚ ፖሊሲው የሀዘቡን ኦር ለውጦታል።** 7. የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ሄደ። **ሰፈረ ለወጠ።**

ን በ _____ ለወጠ ከ _____ ይልቅ _____ መረጠ፡ አስበሰጠ። **ገደኛውን በገንዘብ ለወጠ።**

ለውጥ ስ 1. አንድን ነገር የመስጠትና በምትኩ ሌላ የመውሰድ ሂደት ወይም ድርጊት። **በነፃ የተሰጠኝ ሳይሆን በለውጥ ያገኘሁት ነው።** 2. አንድን ነገር በመስጠት በምትኩ የተወሰደ ነገር። **ይህ መልሳዬ የዚያኛው ለውጥ ነው።** 3. አዲስ ሁኔታ፡ የተለየ ነገር፡ ልዩነት። **ቀደም ሲል ከነበረው አበራር ያሁኑ ብዙ ለውጥ ይታይበታል/ በዚህና በዚያኛው መካከል ምንም አይነት ለውጥ የለም።** 4. የአንድ ህብረተሰብ የፖለቲካ ስርዓት ወይም የመንግስት መዋቅር በሌላ መተካት።

ልዋጭ ስ 1. አንድን ነገር በመስጠት በምትኩ የሚወሰድ ቅያሪ፡ ምትክ። ፡ 2. መቀየሪያ የሚሆን። **ልዋጭ ሽግግር የለውም።**

መለወጫ ስ መቀየሪያ።

ለዋወጠ ግ ቀያየረ።

መለዋወጫ ስ ላለቀ ወይም ለተበላሽ እቃ መተኪያ እንዲሆን የተቀመጠ እቃ።

ለውውጥ ስ አንድን ነገር የመስጠትና በምትኩ ሌላ የመውሰድ ድርጊት።

ለውጥ አለ ግ ቅይር አለ። **እጂ አለመኖሯን ሲያይ ፈቱ ለውጥ አለ።**

ለውጥውጥ አለ ግ ተለዋወጠ።

ተለወጠ ግ 1. በፊት በነበረው ፋንታ ተተካ። 2. የነበረው ሁኔታ ተቀየረ። **የወጡ ቃና ተለውጧል/ያገሪቱ ሁኔታ እንደደረሰው አይደለም፡ ተለውጧል።**

ተለዋጭ ፡ ተቀያሪ።

ተለዋጭ ቀጠሮ ስ ቀደም ሲል በተያዘው ቀን ቀጠሮ ፋንታ የተያዘ ሌላ የቀጠሮ ቀን።

ተለዋወጠ ግ 1. ተቀያየረ። 2. በንዴት ወይም በድንጋጤ መልኩ ወይም ፊቱ፡ ሁኔታው ከበፊቱ የተለየ ሆነ።

ተለዋዋጭ ፡ 1. አንድ ጊዜ አንዱን ሌላ ጊዜ ሌላውን የሚሆን፡ ቶሎቶሎ የሚቀያየር። 2.

ወረተኛ፤ ጠባይ እንደየሁኔታው የሚቀያየር። 3. ተወራራሽ። "ጀገር" ወይም "ጉገር" በሚለው ቃል ውስጥ 'ጀ' ና 'ገ' ተለዋዋጭ ድምፆች ናቸው።

አለዋወጠ ግ አንዱን ባንዱ ወይም አንዱን ወዳንዱ አቀያየረ፤ አዘዋወረ።

ማለዋወጫ ስ መቀያየሪያ።

አሳወጠ ግ 1. ቀየረ፤ ለወጠ። ባለቤት የወደደው አህያ ፈረሰ ያሳውጣል። 2. የአንዱን ወደ ሌላ አዛወረ፤ ቀያየረ።

አስለወጠ ግ አስቀየረ፤ ሌላ አስደረገ። የመስናውን ጎማ አስለወጠ።

ለዋ ግ ጅው አድርጎ ጠባ።

ለውጥ ስ እንደ ድንች በመሬት ውስጥ የሚያፈራና እየተቆላ የሚበላ ፍሬ፤ እቅለ፡፤

ለውጥ "ለወጠ" ስር ተመ።

ለዘለዘ ግ ጠባ፤ መጠመጠ።

ለዘበ ግ 1. ለሰለሰ፤ ሻካራነቱን ተወ። 2. ለፋ(ለቆዳ)። 3. ገራም ሆነ።

ለዘብ ስ በበአል ቀን በቅኔ ማህሊትና በአደት ጊዜ (ታቦት ሲነግስ) ከዕናዕና ከከበር ድምፅ ጋር በመንጻጽት እየተመላለሰ የሚባል የወረብ ዜማ፤ ወረብ።

ለዘቡ ተባለ ግ ተወረበ።

ለዘብተኛ ፅ 1. ስህተት ሲፈፀም እያየ በቸልታ፥ በይሉኝታ፥ በግደለሽነት የሚያልፍ። 2. ወግ አጥባቂ፥ አከራሪ ያልሆነ። 3. በአንድ የፖለቲካ ፓርቲ ውስጥ የፓርቲውን ደንብና ስርአት የማያከብርና የማያስከብር ፥ ቸልተኛ።

ለዘብተኝነት ስ ለዘብተኛ የሆነ የፖለቲካ አቋም።

ለዘብታ ስ እርጋታ፥ ቀስታ።

ልዝብ ፅ 1. ልሰልሰ። 2- ገራም።

ልዝብ ሰይጣን ስ ሲያዩት ደግ፥ ገራገር፥ የዋህ የሚመስል ግብሩ ግን ሰይጣናዊ፥ ተንኮለኛ የሆነ ሰው።

ተለዘበ ግ ተወረበ፥ ለዘቡ ተባለ።

አለዘበ ግ 1. አለሰለሰ። 2. አለፋ(ቆዳን)። 3. አገረመ፥ ገራ፥ አለሰለሰ (ጠባይን)። 4. ወረብ። 5. በደንብ መላልሶ አጠና (ቅኔን፥ ዜማን)።

ለዘዘ ግ 1. ደረቅ የነበረው እንደ መርጠብ ወይም እንደ መራሰ አለ፥ ለተተ። 2. ተሰለቸ፥ ቸከ፥ ተጠላ።

ለዛዛ ፅ 1. እርጥበት ያለው ወይም በደንብ ያልደረቀ። 2. ሞዛዛ፥ ቸካካ።

ተላዘዘ ግ 1. ለዛዛ ሆነ። 2. ተሟዘዘ።

አላዘዘ ግ መጠነኛ እርጥበት እንዲኖረው

አደረገ፥ አራሰ።

ለዛ ስ ውበት፥ ማማር፥ ማራኪነት (የአነጋገር፥ የመልክ፥...)።

ለዛ ሙጥጤ ፅ ለዛ የሌለው፥ ቢናገር የማያምርበት፤ ቸከ።

ለዛ ቢስ ፅ ውበት፥ ማራኪነት የሌለው (የአነጋገር፥ የመልክ፥ ...)።

ለየ ግ 1. መረጠ፥ ነጠለ፥ ከፊለ፥ ለብቻ አደረገ።

2. ከለለ፥ ጋረደ። መገታ ቤቱን በመጋረጃ ለየ።

3. አደላ። ከለጅ ልጅ ቢለዩ ለመትም አይቆዩ።

4. አራቀ፥ አገለለ። የሚጠትም ነገር ሲኖር ሁለጊዜ ለሱን ይለዩታል።

5. አስታወሰ፥ አወቀ። ከውጭ አገር የመጣውን ወንድሙን መጀመሪያ ሲያየው መለየት አቃተው።

6. ታወቀ፥ ግልፅ ሆነ ወይም አሳወቀ፥ ግልፅ አደረገ። አቋሙ ለየ /አቋሙን ለየ።

ለየለት 1. ቁርጡ ታወቀ፥ ተረጋገጠ። 2. ወርሶ አበደ።

አይለየን (ምር.) አሁን አብረን እንዳለን አብሮ ያቆያን።

የለየለት ዋና፥ ቀንደኛ። የለየለት ሊባ ነው።

ይለይለት 1. ቁርጡ ይታወቅ። 2. የመጣው ይምጣ፥ የሆነው ይሁን።

ይለይልን ይዋጣልን፥ አሸናፊው ይታወቅ።

ልዩ ፅ 1. ከሌላ ወይም ከበፊቱ ጋር የሚመሳሰል፥ የተለየ። ከወንድሞቹ መሃል የሱ መልክ ልዩ ነው።

2. ከተለመደው፥ ከመደበኛው የተለየ፤ ብልጫ ያለው። ለፈፀሙት ጀብዱ ልዩ ሽልግት ተጠግቸው።

ልዩ ልዩ ፅ የተለያዩ።

ልዩ ቅናሽ ስ በአንድ ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ በእቃዎች ላይ የሚደረግ የዋጋ ቅናሽ።

ልዩ ፀሃፊ ስ አንድ ከፍተኛ ባለስልጣን የሚመለከታቸውን ጉዳዮች የሚመዘግብና የሚያስፈልግ የዕህፈት ቤቱንም ስራ የሚያከናውን ፀሃፊ።

ልዩነት ስ 1. አንዱ ከሌላው የሚለይበት ሁኔታ፥ አለመመሳሰል። 2. አለመስማማት፥ አለመግባባት። 3. በሁለት ነገሮች መካከል የሚታይ የመጠን ብልጫ ወይም ጉድለት።

መለዩ ስ 1. የወታደር ቆብ። 2. አንዱ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቅበት፤ መለያ።

መለዩ ለባሽ ስ መደበኛ ወታደር።

ለየየ ግ 1. ነጠለ፥ ለየብቻ አደረገ። 2. አሳቀቀ፥ ገላገለ። 3. ከፋፈለ። 4. አቃቃረ፥ አቆራረጠ።

ተለየ ግ 1. ተነጠለ፥ ብቻውን ሆነ፥ ተገለለ።

2. ተከፈለ፥ ተከለለ። 3. ታወቀ፥ ተጣራ፥ ግልፅ ሆነ። 4. ከሌሎች ልዩ ሆነ፥ ሌሎችን አልመስሰል

አለ።

በተለይ ተውገ. 1.በይበልጥ፥ ከሌሎች ይልቅ።
ከልጆቹ መሃል በተለይ እደኝ ይወዳል። 2.
ከሌላው የበለጠ። የደ ቁንጅና በተለይ ነው። 3.
ለብቻ። የሉ ድርሻ በተለይ ይቀመጣሉ።

የተለየ ት 1.ከሌላው የማይመሳሰል። የተለየ
ሃሳብ ካለ ግንኙነት ይቻላል። 2. ከሌላው የባሰ።
የበለጠ። የዛሬው ብርድ የተለየ ነው።

መለያ ስ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቁበት
ምልክት።

መለያ ቁጥር ስ አንድ ነገር መሰሉ ከሆነው
ከሌላው ነገር ተለይቶ የሚታወቁበት ቁጥር።

ተለያየ ግ 1. ተነጣጠለ። 2. ተራራቀ(በሃሳብ፥
በቦታ፥...)። 3. ተፋታ (ከትዳር ባደኘ)።
4.ተላቀቀ።

በተለያየ መንገድ በተለያየ አትጣጫ፥
አንፃር፥ አኳያ።

መለያያ ስ 1. የአካል አንፃ፥ መጋጠሚያ። 2.
መሰባሰቢያ። የመለያ ግብጽ ተደርጎ ነበር። 3.
መንገጥያ (ለመንገድ)።

አለያየ ግ 1. ለየብቻ አደረገ፥ ለያየ። 2.
አላቀቀ፥ ገላገለ። 3. አቆራረጠ፥ አቃቃረ። 4.
አፋታ(ከትዳር)።

ይይስሙላ "ሰማ" ስር ተመ።

ለደለደ ግ ቀጭን የነበረው ፈሳሽ ወፈረ፥
ተምለገለገ (ተልባ፥ አብሽ፥...)።

ልድልድ ት የለደለደ፥ የወፈረ።

አለደለደ ግ 1. ለደለደ። 2.አወፈረ (ፈሳሽ
ነገርን)።

ለደሰ ግ ለጠፈ፥ ቀባ።

ለደፈ ግ 1. አላግባብ ተፋ፥ ለጠፈ (ምራቅን)።
2. ተገቢ ባልሆነ መንገድ ለጠፈ፥ ቀባ (ጭቃን፥
ቆሻሻን...)። 3.የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ
ነገር ተናገረ።

ለድፍ ት አፋ እንዳመጣለት ተገቢ ያልሆነ ነገር
የሚናገር።

ተለደፈ ግ ተለጠፈ፥ ተላከከ።

ለገለገ ግ ጠባ፥ መጠመጠ፥ መገመገ።

ለገመ ግ 1.አለመጠ፥ ጠመመ። 2.
አቄመ (ቀሰል)።

ለገም ስ ከፋት፥ ጥመት።

ለገመኛ ት አልምጥ።

ለገሰ ግ ችረ፥ ሰጠ፥ ናኘ።

ለጋሰ ት ችር።

ለጋሽ ት 1. ችር። 2. ሰጪ፥ ችርታ አፍራጊ

ለጋሰና ስ ችርታ።

ተለገሰግ 1.ችርታ አገኘ፥ ተቀበለ። 2. ችርታ

ተገኘ፥ ተሰጠ።

ለገበ ግ የተቀደደ ልብስን ጣፈ።

ለገተ ግ 1.ደቀነ። 2. ዘጋ፥ ወተፈ፥ ደፈነ።

ለገቻ ስ ተከከር፥ ውድድር።

*ለገዝገዝ

ለገዝገዝ (ለገዝጋዝ) ት ገቶጋታ፥ ነገር
የገይቀርጥ።

ለገዝገዝ አለ ግ ተልገዝገዝ።

ተልገዝገዝ ግ ተንገታገተ፥ ነገር በቶሎ
የማይቆርጥ ሆነ።

አልገዝገዝ ግ አንገታገተ፥ ነገር በቶሎ አልቆርጥ
አለ።

ለገደ ግ 1. ወተፈ፥ ደፈነ፥ መረገ። 2. ዘጋ፥
ገደበ፥ ጋረደ፥ አገደ፥ ከለለ።

*ለገደ

ለገድ ስ ለግጥ፥ ፈዝ።

ለገደኛ ት አላጋጭ፥ አሺፈ።

ተላገደ ግ አሾፈ፥ አላገጠ፥ ተዘባበተ።

*ለገገ

ለጋግ ስ ከአፍ ውስጥ እየተላበሰ እየተዘረበረበ
የሚወጣ ለሃጭ።

ለጋጋም ት (ስድብ) 1. ለሃጭም። 2.
(ዘይ፥ስድብ) ከባታራነት፥ ቆፍጣናነት የለለው።

ተላገገ ግ ተለፋደደ።

አለገገ ግ ለሃውን አዘረበረበ።

*ለገጠ

ለገጥ ስ ፈዝ፥ ቀልድ፥ ቧልት።

ለገጠኛ ት ፈዘኛ፥ ቀልደኛ፥ ቧልተኛ።

ለገጫ ስ ፈዝ፥ ቀልድ፥ ቧልት።

ተላገጠ ግ ተታለለ፥ ተሞኘ።

አላገጠ ግ 1.አፈዘ፥ ቀለደ፥ አሾፈ። 2.
አሞኘ፥ አታለለ።

አላጋጭ ት አሺፈ፥ የሚያፈዝ።

ለገጭ ስ የከብት የታችኛው መንጋጋ።

ለገጫም ት ግንጭላም፥ አገጡ የረዘመ።

ለጋ ት 1. ቀንበጥ፥ ለምለም። 2. ያልበሰለ፥
ጮቃ። 3.(ዘይ.) ልጅ እገር፥ ወጣት።

ለጋ ቅቤ ስ ያልቆየና ያልበሰለ ወይም
ያልከመጠጠ ቅቤ።

ለጋ ደመና ስ ቀለል ያለ አዲስ ደመና።

ለጋ ጎበዝ ስ ልጅ እገር፥ ወጣት፥ ሶታ።

ለጋ ጨረቃ ስ አካሏ ሙሉ በሙሉ የማይታይ
ገና አዲስ የወጣች ጨረቃ።

ለጋ፤ ግ 1.ፋርን ወይም ጥንግን በእጅ ወርወር

አድርጎ መሬት ሳታርፍ በዱላ መታቀፉ፡፡ 2. ኳሲን በረዥሙ መታቀፉ (የእግር ኳስ)፡፡ 3. መታቀፉ በዱላ ሲጋራ፡፡ 4. ገፋ፡፡ ገፈተረ፡፡ ከቃምኩበት ለገፋኝ ሄደ፡፡

ተሳጋ ገ ተጋጩ ተሳተመ፡፡

አሳጋ ገ አጋጩ አሳተመ፡፡

ለጃ² ገ ነው አድርጎ ጠጣ፡፡

ለግሳጋ ት ቁመቱ ዘለግ ያለ ወጣት፡፡

ለጎመ ገ 1. በበቅሉ ወይም በፈረስ አፍ ውስጥ ልጓም አስገባ፡፡ 2. እንዳይበላ የከብትን አፍ በገመድ ወይም በጠፍር አሰረ፡፡ ሸበበ፡፡ 3. ጥይት አጎረሰ (ጠመንጃን፡፡ ሽጉጥን)፡፡ 4. ሰፈትን (አገልግል፡፡ ቁና፡፡ መሰብ፡፡...) በቆዳ ለበደ፡፡ ለበጠ፡፡ ሽፈን፡፡ ከፈፈ፡፡ 5. እንዳይናገር አፋን በጨርቅ ጠቀጠቀ፡፡

ልጉም [አፍ] ት መናገር ሲገባው የማይናገር፡፡ ሃሳቡን የማይገልፅ፡፡ ዝምታ የሚያበዛ፡፡

ልጉም አለ ገ ዝም አለ፡፡ አልናገር አለ፡፡

ልጓም ለ የኮርቻ በቅሉና ፈረስ በጉዞ ላይ እያሉ እንዳይበሉና እንዳይጠሉ የሚከላከል፡፡ ፍጥነታቸውን አቅጣጫቸውን ለመቆጣጠሉ የሚያስችል በአፋቸው ውስጥ የሚጠለቅ ዛብ ያለው ብረት፡፡

ልጓም ለቀቀ 1. ፈረሱ የቻለውን ያህል እንዲጋልብ በልጓም መቆጣጠሩን ተወ፡፡ 2. (ዘይ.) ያለገደብ፡፡ እንደልቡ ሆነ፡፡

ልጓም አሳሳ ቁጥጥሩን ቀነሰ፡፡

ልጓም ጣሰ በልጓም አልገታ አለ፡፡

ልጉምጉም ት ፈታ አድርጎ የማይናገር፡፡

ተለጎመ ገ 1. ሰፈት (መሰብ፡፡ አገልግል፡፡...) በቆዳ ተለበደ፡፡ 2.(ጠመንጃ፡፡ ሽጉጥ) ጥይት ጎረሰ፡፡ 3. አልናገር አለ፡፡ ዝም አለ፡፡ 4. የመናገር ነፃነት አጣ፡፡ እንዳይናገር ተከለከለ፡፡

ተልጎመጎመ ገ ፈታ አድርጎ አልናገር አለ፡፡

አለጎመ ገ 1. ዝም አለ፡፡ አልናገር አለ፡፡ 2. አላመጠ፡፡

አልጉም ት 1. ሃሳቡን ግልፅ አድርጎ አፍታቶ የማይናገር፡፡ 2. አልሆነ፡፡

አልጎመጎመ ገ 1. መናገር የፈለገውን ነገር ግልፅ ወይም ፈታ አድርጎ አልናገር አለ፡፡ 2. እንተተመተመ፡፡

ለጎደ ገ 1. ለጠፈ፡፡ ለደፈ (ጭቃን፡፡ ምራቅን፡፡ ንፍጥን)፡፡ 2. ላከክ (ጥፋትን)፡፡

ተለጎደ ገ ተለጠፈ፡፡ ተለደፈ፡፡

ለጎጠ ገ 1. ላላ አድርጎ ወተፈ፡፡ አገባ፡፡ 2. ጎረሰት አፋ ውስጥ አደረገ (ጡትን፡፡ ጣትን)፡፡

ልጓጥ ለ በጋማ ከብት አፍ ላይ የሚደረግ የእንጨት ልጓም፡፡

ለጠለጠ ገ 1. የቅባት እህልን ቅባት እስኪወጣው ድረስ ወቀጠ፡፡ 2. እስኪልም ድረስ ወቅጦ ጠፈጠፈ (ለምሳሌ ትንባሆን)፡፡ 3. ደጋግሞ በሃይል መታቀ፡፡ ደበደበ፡፡

ልጥልጥ ት 1. እስኪልም ድረስ ተወቅጦ የተጠፈጠፈ (ኦግ፡፡ ሰሊጥ፡፡...)፡፡ 2. የኖራ፡፡ የሰም፡፡...ጥፍጥፍ፡፡ 3. (ዘይ.) ወዘኛው የሚያምር፡፡ ወዛም፡፡ በሚገባ የተቀለበ፡፡ የተመቸው፡፡

ተለጠለጠ ገ 1. ወፈረ፡፡ አማረበት፡፡ 2. በብዛት ተከማቸ፡፡ ተገጠጠ፡፡ ተተከለ (ሀዝብ፡፡ ቤት፡፡ ድንኳን)፡፡

አለጠለጠ ገ ወፈረ፡፡ ተመቸው፡፡

ለጠሰ ገ አስተኛ፡፡ አጋደመ (ፀጉርን፡፡ ሰብልን፡፡ ...)፡፡

ተለጠሰ ገ ተኛ፡፡ ተጋደመ (ፀጉር፡፡ ሰብል፡፡ ...)፡፡

ለጠቀ ገ 1. ቀጠለ፡፡ ተከተለ፡፡ 2. (ዘይ.) ለሰቀ፡፡ ልከክ አለ፡፡

ልጥቅ አለ ገ 1- ተለጠቀ፡፡ ተጣበቀ፡፡ 2- (ዘይ.) ተሰማምቶ፡፡ ልከክ ብሎ ኖረ፡፡

ተለጠቀ ገ 1. ተላከከ፡፡ ተጣበቀ፡፡

ተለጣጠቀ ገ 1. ተጣበቀ፡፡ ተያያዘ፡፡ 2. ተከታተለ፡፡

ተሳጠቀ ዝ.ኪ.

አለጣጠቀ ገ አጣበቀ፡፡ አያያዘ፡፡

አሳጠቀ ዝ.ኪ.

ለጠሰ ገ በለጠብ ከደነ፡፡

ለጠብ(ልጣብ) ለ መከደኛ፡፡

ለጠጠ¹ ገ ሳበ፡፡ ወጠረ፡፡

ልጥጥ ት ጅንን፡፡ ኩፍ፡፡

ተለጠጠ ገ 1. ተሳበ፡፡ ተጎተተ (ለምሳሌ ሳስተክ)፡፡ 2. ኮራ፡፡ ተጀነ፡፡

ለጠጠ² ገ 1. ከመቶ የተረፈውን ድር ቀንሶ አወጣ፡፡ 2. ሳጠ፡፡ ቀረፈ፡፡

ልጣጭ ለ 1. ተቀርፎ ወይም ተልጦ የሚነሳ የብርቱካን፡፡ የሎሚ፡፡ የመዝ፡፡...ላባስ ወይም ሽፋን፡፡ 2. መቶ ከሚችለው በላይ በመሆኑ ተቀንሶ የቀረ ትርፍ ድር፡፡

ለጠጠ³ ገ መታ፡፡

ለጠጦ ለ ረዘም ብሎ ቀጠን ያለ በትር፡፡

ለጠፈ ገ 1. በግድግዳ፡፡ በሰሌዳ፡፡...ላይ አጣበቀ (በእልን፡፡ ወረቀትን፡፡...)፡፡ 2. መረገ፡፡ 3. ለደፈ (ምራቅን፡፡ ንፍጥን፡፡...)፡፡ 4. አመካኘ፡፡ አላከከ፡፡ የራሱን ጥፋት በእኔ ላይ ለጠፈ፡፡

ለጣፋ ት 1. ነገር ለቃቃሚ፡፡ አሾከ፡፡ 2. ራሱን የማይችል፡፡ ጥግ ፈላጊ፡፡ በሰው የሚመክ፡፡

ልጥፍ ለ ገና ያልተለሰነ የጭቃ ቤት ምርጣ፡፡

ልጥፍ አለ ገ ተጠጋ፣ ተሸት አለ።

ተለጠፈ ገ 1. ተላከከ፣ ተጣበቀ። 2. ተጠጋ፣ በጣም ተረበ። ገድገዳ ላይ ተለጥፎ ያለምጥ ነበር።

ተለጣፈ ት ራሱን ችሎ ሳይሆን ሌላውን ተጠግቶ የቆመ፣ የተሰራ። ተለጣፈ ቤት /ተለጣፈ ሱት።

ለጥ

ለጥ አለ ገ 1. ተጋደመ፣ ለሽ አለ። 2. ለረዥም ሰአት ተኛ፣ እንቅልፍ ወሰደው። 3. እንዲፈፅም የሚጠበቅበትን ተግባር ሳያከናውን ዝም ብሎ ቆየ።

ለጥ ብሎ እጅ ነሳ በጣም እንንብሶ ሰላምታ ሰጠ።

ለጥ ያለ ሚዳ አባጣ ጎርባጣ የሌለው፣ ወለል ያለ ሚዳ።

ለጥ ሰጥ አለ 1. ያለምንም ተቃውሞ እሚን ብሎ ተገዛ። 2. ስርአት ያዘ።

ለጥ ሰጥ አደረገ 1. ያለምንም ተቃውሞ እሚን ብሎ እንዲገዛ አደረገ። 2. ሰነ ስርአት እንዲከበር አደረገ።

ለፈለፈ ገ 1. ብዙ ተናገረ፣ አወራ፣ ቀባጠረ። 2. ደጋግሞ አሳሰበ፣ ወተወተ። እኔም አይሆንም ብሎ ለፍል ዘር፣ የሚሰጥኝ ለጣሁ አንጂ።

ለፍላፈ ት (ስድብ) ቀባጣሪ፣ ግውራት የማይሰለጥው።

ተለፋለፈ ገ 1. በመጪጪህ ተነጋገረ። 2. ተወቃወቀ፣ ተነታሪነ (በመጪጪህ)።

አለፋለፈ ገ እነታረከ፣ አወቃወቀ።

አሰለፈለፈ ገ 1. እንዲናገር፣ ምስጢር እንዲያወጣ አደረገ። 2. አናገረ። ሳይሰሙኝ ምን አሰለፈለፈኝ።

*ለፈሰፈሰ

ልፍሰፍሰ (ለፈሰፋሳ) ት 1. አትመሰሰ፣ ደካማ። 2. ሃሞተ ቢስ።

ልፍሰፍሰ አለ ገ ተልፈሰፈሰ።

ልፍሰፍሰ አደረገ ገ አልፈሰፈሰ።

ተልፈሰፈሰ ገ 1. ደከመ፣ አትም አጣ። 2. ሃሞተ ቢስ ሆነ፣ ወኔ አጣ።

አልፈሰፈሰ ገ 1. አዳከመ፣ አትም አሳጣ። 2. ሃሞተ ቢስ ወይም ወኔ ቢስ አደረገ።

ለፈተተ ገ ለዘዘ።

ልፍትት (ለፍታታ) ት ለዛዛ።

ለፈደደ ገ በእርጥበት ምክንያት በተላሉ አልታረሰ፣ አልወጋ አለ (መሬት)።

ለፈዳም (ለፈዲያም) ት (ስድብ) ዘብዛባ፣ አነጋገራ የማይጥም።

ለፍዳዳ (ለፈደደ) ት (ስድብ) 1. ሊናገር ቃላት የሚገትት፣ አቀላጥፎ የማይናገር (የሀገሩን ንግግር አይወምርም)። 2. ወምላቃ። 3. ነዝናዛ፣ ወትሜቃ።

ተለፋደደ ገ የማይጥም ነገር ተናገረ፣ ተወማለቀ።

ለፈወቀ ገ ወቀተ፣ ተወማለቀ።

ለፍሜቃ ት 1. ወምላቃ። 2. ለፍዳዳ። 3. ነዝናዛ፣ ወትሜቃ።

ልፍጭት አለ ገ ጭልት አለ።

ተለፋወቀ ገ 1. ተወማለቀ። 2. ተለፋደደ። 3. ተነዛነዘ፣ ተወቃወቀ።

አለፋወቀ ገ 1. አወማለቀ። 2- ሲበላ አፋን አራህ።

ለፈፈ ገ ሰው እንዲሰማ ሮሆ ተናገረ፣ አወጀ።

ተለፈፈ ገ ታወጀ፣ ተነገረ።

ለፋ ገ 1. ደከመ፣ ጣረ፣ ጋረ፣ ኳተነ፣ ግሰነ። 2. ታላቅ ወይም ተረገጦ ለሰለሰ፣ ለዘበ፣ ለተተ (ቆዳ)። 3. ለረዥም ጊዜ ከማገልገሉ የተነሳ ተጎዳ፣ አረጀ።

ለፍቶ መና 1. ጥር ገር የማያልፍለት፣ የማይሳካለት። 2. የልፋት፣ የድካም ዋጋ የማይገኝበት።

ለፍቶ አዳሪ ለ ጥር ገር፣ በሚያገኘው የሚኖር፣ ሰርተ አዳሪ።

ፈፊያ ለ 1. የቀልድ ታገለ ወይም ድብድብ።

ልፋት ለ 1. ድካም፣ ጥረት፣ ግረት። 2. ውጤት የሌለው ፍሬቢስ ድካም።

ልፍ ት የተለፋ (ቆዳ)።

ተለፋ ገ ለፋ፣ ለሰለሰ፣ ለዘበ (ቆዳ)።

ተላፋ ገ የቀልድ ታገለ ወይም ተደባደበ።

አለፋ ገ 1. አደከመ፣ አኳተነ፣ አማሰነ። 2. አሰለሰሰ፣ አለዘበ (ለምሳሌ ቆዳን)። 3. ብዙ ጊዜ ተገለገለበት (ልብስን፣ ሜማን፣...)።

አልፈ ት አድካሚ።

አሰለፋ ገ አደከመ።

ለፎ ለ ፈረሰኛ ያልሆነ የጥንት አግረኛ ወታደር።

ሉ የ"ለ" ፊደል ካለብ ዘር።

ሉህ (ሉኩ) ለ 1.

ያልተገፈበት ሊጣ ወረቀት፣ ብራፍ። 2- የተላገ ወይም የለዘበ ሳንቃ፣ ሰሊዳ።

ሉል ለ 1. ብልጭልጭፍ ለሰላፍ የሆነ ከባድ የሚገኝ የከበረ ድንጋይ፣ የእንቁ አይነት። 2. ንጉስ

ሉል 3ኛ ፍቺ

ሉቃሳም (ልጽሳም)

በሚነግስ ጊዜ በእጁ የሚይዘው ክብ ሆኖ የተሰራ የአለም ተምሳሌት። 3. በኳስ ቅርፅ የተሰራ የአለም ካርታ።

ሉቃሳም (ልጽሳም) ፡ (ስድብ) 1. ችጋራም 2. ደካማ፡፡ ልፍስፍስ።

ሉባ ፡ ቀልጣፋ፡፡ ንቁ፡፡ ገበዝ።

ሉባንጃ (ልባንጃ) ስ ጥሩ ሽታ ያለው የእጣን አይነት።

ሉተራን ስ ከፕሮቴስታንት ሃይማኖት አንዱ የሆነውና በማርቲን ሉተር ስም የተሰየመው ሃይማኖት ወይም የሃይማኖቱ ተከታይ።

ሉሐላዊ ፡ ነፃ የሆነ፡፡ ምሉእ ስልጣን ያለው (ሃገር፡፡ መንግሥት)።

ሉሐላዊነት ስ ምሉእ የሆነ መብት፡፡ ነፃነትና የስልጣን የበላይነት።

ሉካንጃ (ልኳንጃ) ስ የሰጋ መሸጫ ቤት።

ሉክ ስ የ"ሉሀን" 1ኛ ፍቺ ተመ.

ሉጢ ፡ (ስድብ) 1. አንድ ቦታ ረግቶ የማይቀመጥ፡፡ ከውካዋ። 2. ነገር አመላላሽ።

ሉጫ (ሳሁጫ) ስ ከርዳዳ ያልሆነ፡፡ ለስላሳ ፀጉር።

ሊ የ"ለ" ፊደል ላለስ ዘር።

ሊ _ "ል-"ን ተመ.

ሊሉ ስ 1. የአሞራ አይነት። 2. ከወረቀት ወይም ከስስ ጨርቅ የሚሰራና ከጫፋ ላይ በረዥም ክር እስረው በመያዝ ወደ ሰማይ ሲለቁት የሚንሳፈሩ የልጆች መጫወቻ።

ሊሬ ስ የጣሊያን ገንዘብ ስም።

ሊስት ስ የሰው፡፡ የእቃ፡፡...ስም ዝርዝር ወይም ዝርዝሩ የተፃፈበት ወረቀት።

ሊስትሮ ስ 1. ጫማ ጠራጊ። 2. ጫማ ጠራጊ ቀለምና ቡርሽ የሚያስቀምጥበትና ጫማ እስጠራጊውም እግሩን የሚያሳርፍበት ትንሽ ሳጥን።

ሊሻን "ኒሻን"ን ተመ.

ሊሾ ስ በእሸዋና በሲሚንቶ በልሙጡ የተለቀለቀ ወለል ወይም ግድግዳ።

ሊቅ (ብ.ቁ.ሊቃውንት) ስ 1. በትምህርት የበሰለ፡፡ የተራቀቀ፡፡ ምሁር፡፡ አዋቂ። 2. እንደ ሃይማኖት አባው፡፡ አፈወርቅ፡፡ ቄርሎስ፡፡ ኤጲፋንዮስ፡፡ ቅዳሴ፡፡ አቡሻህር የመሳሰሉ ሃይማኖት ነክ መግህፍት የሚጠሩበት ስም።

ከሊቅ እስከ ደቂቅ ከትልቅ እስከ ትንሽ፡፡ ከልጅ እስከ አዋቂ፡፡ ሁሉም ሰው።

ሊቀ ሊቃውንት ፡ ከሊቃውንት በላይ የላቀ እውቀት ያለው።

ሊቀ መላእክት ፡ የመላእክት አለቃ የሆነ። ሊቀመንበር ስ 1. የአንድ ኮሚቴ፡፡ ማህበር፡፡ ቦርድ፡፡...መሪ። 2. የአንድ ጉባኤ ወይም ስብሰባ መሪ።

ሊቀመኳስ ስ እንደ ንጉስ የሚሰብስብና በንጉስ አጠገብ የሚቆም የንጉስ ባለግጥ።

ሊቀ አርድኢት ስ በቤተ ክህነት ትምህርት ቤት የተማሪዎች አለቃ።

ሊቀ ካህናት ስ የካህናት አለቃ።

ሊቀ ዲያቆን (ሊቀ ዲያቆናት) ስ የዲያቆናት አለቃ።

ሊቀ ጉባኤ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) የጉባኤ፡፡ የስብሰባ መሪ፡፡ አለቃ።

ሊቀ ጠብብት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተ ክርስቲያን ከአለቃ በታች ያለ ማእረግ።

ሊቀ ጳጳሳት (ብ.ቁ.ሊቃነ ጳጳሳት) ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ማእረጉ ከጳጳሳት በላይ ከፓትርያርክ በታች የሆነ መንፈሳዊ አባት።

ሊባ ስ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ የአለም ማእዘን አትጣጫ።(በተወማራ ማእዘን ስር ተመ)።

ሊብሬ ስ የመኪና ባለቤትነት መታወቂያ ደብተር።

ሊትር ስ 1. አንድ ኪሎ ግራም የሚሆን ውሃ የሚይዘውን ያህል ቦታ ሊይዝ የሚችል ፈሳሽ። 2. ከላይ የተጠቀሰው የፈሳሽ መጠን መለኪያ።

ሊትሮ ስ አንድ ሊትር ፈሳሽ ሊይዝ የሚችል ጠርመሮ።

ሊቺንሳ ስ የንግድ ወይም የመንጃ ፈቃድ።

ሊጋባ ስ ወደ ቤተ መንግስት የሚገቡና ከቤተ መንግስት የሚወጡ ሰዎችን እንዲቆጣጠር ይሾም የነበረ የኦጋራዎችና የክልካዮች አለቃ መጠሪያ።

ሊጥ ስ 1.በውሃ የራስና የተለወሰ ጽቂት፡፡ ቡኩ። 2. በደንብ ያልበሰለ (ለምሳሌ ጸቦ)።

ሊጡ ተነሳ ስፍ አለ፡፡ ቦካ።

ሊጠን ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቄሶች በየአለቱ ተራ አስገብተው የሚያዜሙትና የሚደግሙት የምስጋና ፀሎት።

ሊፍት ስ ዘመናዊ በሆኑና ብዙ ፎቅ ባላቸው ህንፃዎች ላይ ሰዎች ለመውጣትና ለመውረድ የሚገለገሉበት በኤሌክትሪክ የሚሰራ መሳሪያ። አሳንሱር።

ሊፒስቲክ ስ ሲቶች ከንፈራቸውን የሚቀቡት ቀለም።

ላ የ "ለ" ፊደል ራብእ ዘር።

ላ - "ል-"ን ተመ.

ላሁጫ "ሉጫ"ን ተመ.

ህይወት ስ 1. ወብት፡ ደምግባት፡ ወዘና፡ 2. የድምፅ ቃና፡

ህሊባ ስ 1. ሳይነጋ በሌሊት በየሰዓዊ ቤት እየዞረ ወይም ተዝክርና በርግ ባለበት እየሄደ በዜግና በግጥም የሚለምን፤ ሃሚና፤ አባሳንዳ፤ አባወደ፤ ደብራሆም፡ 2. (ዘይብድብ) ለፍላፊ፡ ምላሽ፡

ሳሳ ግ 1. የታሰረው ወይም ጠብቆ የነበረው እንደመርገብ፤ እንደመፈታት አለ፡ 2. ቀጠን አለ (ሊጥ)፡ 3. ከመብሰል ወይም ከመበሰበስ የተነሳ ለከላከት ትምክ ትምክ አለ፡ 4. ደከመ፡ ዛለ፡ ሃይልና ጥንካሬ አጣ፡ 5. ለቀቅ፡ ቀሰል አለ (ቁጥጥር፡ ሀግ፡ እስር፡...)፡

ሳሳቴ ስ ለሰላላ የሆነ ትንሽ ጸቦ፡ ሀብስት፡

ልል ት 1. ያልጠበቀ፡ የረገበ፡ 2. በአካል ወይም በባህርይ ጠንካራ ያልሆነ፡

አሳሳ ግ 1. ጠብቆ የነበረውን ወይም የተወጠረውን ለቀት አደረገ፡ አረገበ፡ 2. ቁጥጥርን አቀለለ፡ ለቀት አደረገ፡

ሳም ግ 1. የተፈጠረ ወይም የተወቀጠው ወይም የተደቀሰው፡... በጣም ደቀቀ፡ 2. ለረሃም ጊዜ ከመለበሱ የተነሳ ሳሳ፡ ብን አለ፡

ልም ት 1. የሳሙ፡ የደቀቀ፡ 2. ልሰልሰ፡ 3. ጥንካሬ የሌለው (በውነት)፡

አሳመ ግ በመውቀጥ ወይም በመፍጨት ወይም በመሰለት፡...በጣም አደቀቀ፡

ሳመል "አመል" ስር "ለአመል"ን ተመ.

***ሳመጠ**

ልማጭ ስ ታኘክ የተተፋ የአገዳ ምጣጭ፡ እኛኪ፡ ብላቱ፡

አሳመጠ ግ 1. የነረሰውን (ምግብ) አኘከ፡ 2. እንደመቆጠም እያደረገ አመመ፡ 3. (ዘይ.) በውን በከፋ አነሳ፤ አማ፡

ሳመ ፊጅ ስ ብዙ ስጋ መያዝ የሚችል ትልቅ ድስት፡ ስታቴ፤ መካከለኛ ጎሳ፡

ሳሚዳ "ሳይዳ"ን ተመ.

ሳም ስ 1. መውለድ የጀመረች የቀንድ ከበት፡(በእሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)፡ 2. (ዘይ.) ገር፡ የሆህ፡ 3. (ሰድብ) ጭን፡

ሳም አለን በሰማይ የማይገኝ ነገር፤ በሩት፡ በሞት፡ ብቻ ያለ፡

የሳም ልጅ ስ ወተት፡ እርጎ፡ አይብ፡

የሳም ጨው ስ 1. ሳም በምትታለበት ጊዜ ሳታስቸግር ወተት እንድትሰጥ የሚያልቧት አሞላ ጨት መላሽ፡ 2. ሲበሉት ጨው ጨው የሚል በፍሬው ሳይ እጅህ ያለበት ቀላ ያለ የእዕዋት አይነት፡

ሳም ሳጊ ስ መጠኑ ከድመት አነስ የሚልና

ሳም የሚጠባ አውሬ፡

ሳም አንገት ፈሪ፡

ሳምባ ስ ለኩራዝ የሚያገለግል ነጻጅ፡ ጋዝ ፡ ናፍታ፡

ሳምባዲና ስ የእጅ ባትሪ፡

ሳምዛን ስ አነባበር፡

ሳምፋ (ሳንፋ) ስ 1. የመቃ፡ የአገዳ፡ የበቆሎ፡...ቅጠል፡ 2. (ዘይብ) እትመጢት፡ ደካማ፡

ሳሰ ግ 1. በምላሱ ጠረገ፡ አበሰ፡ 2. የሚበላን ወይም የሚጠግን ነገር በምላሱ ወሰደ፡ ተመገበ፡ **ድመታ ወተቱን ሳሰቸው**፡ 3. ጥርግ አደረገ፡ አሟጠጠ፡ ጨሰ (ስራን፡ መብልን፡...)፡ 4. ፈጅ፡ አቃጠለ፡ ለመጠጠ (አባት)፡ 5. ሰረቀ፡ መነተፈ፡ **ገንዘብን ከሲሴ ሳሰን**፡

መላሽ ስ 1. ከብት የሚልሰው አሞላ ጨው፡ 2. ጉቦ ወይም መማለጃ፡

ምላሰ ስ 1. ለመናገር፡ ለመብላት፡ ለመቅመስ፡ ለመላሰ የሚያገለግል በአፍ ውስጥ የሚገኝ የሰውነት ክፍል፡(በእሉን አፍ ስር ተመ.)፡ 2. በቅርፁ፡ በእንቅስቃሴው፡... ምላሰን የሚመስል ነገር (ለምሳሌ የሚዛን ከብደት ጠቋሚ፡ የአባት ነበልባል)፡ 3. (ዘይ.) ለፍለፋ፡ በውጥ ምላሰ ያበዛል፡

ምላሱ ጥቁር ነው የተናገረው መጥፎ ትንቢት ወይም እርግጥን ይደርሳል፡

ምላሱን አስረዘመ ለነገር ቸኮለ፡ ቀደም ቀደም አለ፡ አፋን አሞጠጥጠ፡ ብዙ ተናገረ፡

ምላሱን አውለበለበ ብዙ ለፈለፈ፡ተናገረ፡

ምላሰ ለቀቀበት ልፍለፋ አበዛ፡

ምላሰ ጽልጹም ት አንደበቱ ፊታ ብሉ ቶሎ ቶሎ መናገር የማይችል፡

ምላሰኛ (ምላሳም) ት 1. ለፍላፊ፡ ተናጋሪ፡ ቀባጣሪ፡ 2. ነገረኛ፡

ምላሰና ሰንበር ስ ከሳም ወይም ከበሬ ምላሰና ሰንበር የሚዘጋጅ ምግብ፡

ተላሳሰ ግ 1. የፍትር፡ የመጥደድ መላሳም ተላሳመ፡ 2. ባከነ፡ ተባነነ (ጽቂት) 3. (ዘይ.) ክልብ ያልመነጨ ምስጋና እርስ በርስ ተመስጋገነ፡ ተወዳደሰ፡

አሳሰ ግ 1. አሞላ ጨውን ለከብት መገበ፡ 2. በጥሬ አሞላ፡ አጠናፈረ፡ 3. ጠጅ ወይም ጠላ ውስጥ ግርጌን፡ ትራሪ ወይም ጠላ ውስጥ ድፍድፍን ጨመረ፡ 4. (ዘይ.) ትንሽ ገንዘብ ሰጠ፡ **ከጥቅሙ ትንሽ አለሰኛል**፡

ማላሻ ስ በበሰለ ወይም በቀጠነ ጠጅ ወይም ጠላ ውስጥ የሚመመር ግር ወይም ድፍድፍ፡

ሳሰሰ ግ አረምን፡ እህልን፡ ሳርን፡...በብዛት

ጨርሶ ነቀለ።

ልሳሽ ስ በአንድ ክረምት አንድ ማሳ ላይ ተዘርቶ የነበረው ሰብል እንደ ታጠፈ ብርክት እየነቀሉ ወዲያው የሚዘፋት የንጹፍ ወይም የሽምብራ ዘር።

ሳስቲክ ስ 1. ሲስቲት የሚለጠጥና ሲለቁት የቀድሞ ቅርፁን የሚይዝ ጎማነት ያለው ነገር። 2. እንደ ጨርቅ በስቲ የተዘጋጀና ለጠረጴዛ ልብስነት፣ ለእቃ መያዣ፣... የሚያገለግል ፕላስቲክ። 3. የተለያዩ ነገሮችን (ብር፣ የተጠቀለለ ነገር፣...) አስሮ ለመያዝ የሚያገለግል ቅርፁ ክብ የሆነ ተለጣጭ ቀጭን ጎማ።

ሳስቲክ ጫማ ስ ከጎማ ወይም ፕላስቲክነት ካለው ነገር የሚሰራ ጫማ።

ሳሽ ግ 1. አልይዝ አለ፣ ሳላ፣ ሟለጠ። 2. ተከላተፈ፣ ተሳሰረ (አንደበት)።

ሳሽቀ ግ 1. ከመተሸሸት፣ ከመፈጋፈግ የተነሳ ለፋ፣ ለሰለሰ (ቆዳ)። 2. ሳላ፣ ጥብቀት አጣ። 3. ሟለጠ ለምሳሌ ወፍጮ፣...። 4. በሰበሰቡ፣ ተጨማለቀ። 5. ከነበረው ደረጃ ወረደ፣ ዝቅ አለ (በአስተሳሰብ፣ በችሎታ)።

ሳሽ ስ ፀጉርን የሚመልጥ በሽታ።

ሳቀ ግ ከፍ አለ፣ በለጠ።

ሳቂያ ስ ብልጫ።

ይልቅ(ይልቅስ፣ይልቁንስ፣ይልቁንም) ተወ.ገ. በይበልጥ። ትምህርቱን ከግዳረጥ ይልቅ ቢቀጥል ይሸለጥል/በቃል ከተነገረ ይልቅ በሁፍ የሰፈረ ነዋሪነት አለው/ እሱ ችክል ነው ይልቅስ እፈ አስተዋይ ነች።/ ይልቁንስ እሱ ቢመጣ ጥሩ ዝር/ ችግሩ አልተቃለለም ይልቁንም እየተባባሰ ሄደ።

ሳቅ ያለ(የሳቅ) ት 1.ከፍ ያለ። ሳቅ ያለ ገንዘብ አገኘ። 2. የሞቀ፣ የደመቀ።**ሳቅ ያለ** አቀባበል ተደረገላቸው።

አሳቅ ግ 1. ከፍ አደረገ። 2. አስበለጠ። **ከኔ** እሱን አልቃ ወደ እሱ ሄደች።

ሳቆጠ ግ 1. በካ፣ ተለወሰ። 2. ተጨማለቀ፣ ጨቀየ።

ልቁጥ ት የተለወሰ፣ የተበካ።

ልቁጥ በርበሬ ስ ተፈጭቶ በውሃ የታሽ ወይም የተለወሰ በርበሬ፤ ድልህ።

አሳቆጠ ግ 1. ለወሰ፣ አባካ። 2. አጨማለቀ።

***ሳባ**

ሳብ (ሳበት) ስ ከመርጥ፣ ብዙ ከመሰራት፣ ከመቀት፣ ከህመም፣... የተነሳ ከሰውነት ቆዳ ውስጥ የሚወጣ ፈሳሽ።

ሳብ ሳብ አለው የፍርሃት፣ የጭንቀት ስሜት ተሰማው።

ሳብ አጠመቀው ከድንጋጤ፣ ከድካም፣...

የተነሳ በጣም አሳበው።

ሳብ አደር ስ የምርት መገልገያ መሳሪያዎች ባለቤት ያልሆነ፣ ለህልውናውም ሲል የሰራ ሃይሉን ለካፒታሊስት በመሸጥ በዘመናዊ ፋብሪካዎችና ኢንዱስትሪዎች ውስጥ ተቀጥሮ በሚያገኘው ምንዳ የሚተዳደር ሰራተኛ፤ ወሳደር።

ሳቦት(ሳበት) ስ ከፈሳሽ ወይም እርጥበት ካለው ነገር ላይ በመቀት ምክንያት የሚነሳ ተን፣ እንፋሎት።

አሳባ ግ 1. ከመቀት፣ ከድንጋጤ፣...የተነሳ ከሰውነት ሳብ ወጣ። 2. ከድንጋጤ፣ ከጭንቀት የተነሳ የፍርሃት ስሜት ተሰማ፤ ፍርሃት ፍርሃት አለ።

ሳባ¹ ስ በደሮ፣ በአሞራ፣ በወፍ፣...ቆዳ ላይ የሚበቅል እንደ ፀጉር ያለ የአካል ሽፋን።

ሳባ

ሳባ ቀረሽ ት ጨርሶ ሊያብድ ትንሽ የቀረው (ሰው)።

ሳባ ኳስ ስ (ሰፓ.) ከብ በሆነ ቡሽ ላይ የተሰካኩ ሳቦዎች ያሉት የባድሜንተን መጫወቻ።

ሳባ ኳስ

ሳባ² ስ ጠላትን ወይም ሌባን ለመከላከል በግንብ ወይም በካብ አጥር ላይ የሚተክል ሽል እንጨት ወይም ብረት ወይም የጠርመሽ ስባሪ።

ሳቦራቸሪ ስ 1.ደም፣ ሽንት፣ አይነምድር፣ ... የሚመረመርበት ከፍል ወይም መከራዎች የሚካሄዱበት ስፍራ፤ ቤተ መከራ።

ሳቦት “ሳባ” ስር ተመ.

ሳተነ ግ እየተማሰለ ተዋሃደ፤ ተገነፋ።

አሳተነ ግ እያማሰለ አዋሃደ፤ አገነፋ።

ሳት¹ ስ 1. በተፈጥሮው ስብ የሆነ የበግ ጅራት 2. የካራ ወይም የጎራዴ እጅ።

ሳት² ስ ጥራጥራን ለመያዝ ወይም ለመላካት የሚያስችል ከመዳፍ በላይ ያለ መሃል እጅ።

ላንድ ላት ሳፋ፡፡

-ላት "-ላት"ን ተመ.

-ላቸው ዝ.ክ.

-ላቸው ዝ.ክ.

ሳንቢታ(ሳንቢታ) ስ የከብደትን ልክ ወይም መጠን የሚያሳይ የሚሳን ምላሰ፡፡ ውልብልቢት፡፡(በእሉን ሚዛን ስር ተመ.)፡፡

ሳንቁሶ ስ 1. ልሙ ሲላት ዝልግልግና ማላጋ የሆነ፡፡ እየተሸነሸነም ለአጥርና ለገድግዳ የሚገራ የሚያገለግል ረዥምና ወፍራም ሃረግ፡፡ 2. ሃይልና ጥንካሬ የሌለው፡፡ አትመቢስ ሰው፡፡

ሳንቃ ስ በመሃል ምላሰ ትይዩ ያለው የእፍ ውስጥ የሳይኛው ክፍል፡፡ ጣሪያ፡፡(በእሉን እፍ ስር ተመ.)፡፡

ሳንቃ ካባ "ካባ ሳንቃ"ን ተመ.

ሳንፋ "ላምፋ"ን ተመ.

ሳለላይ

ሳለላይ መዋቅር ስ በማርክሳዊ ሊኒናዊ ፍልስፍና አመለካከት መሰረት፡፡ በሀብረተሰብ ውስጥ በሚገኙ የኢኮኖሚ ግንኙነቶች ላይ ተመስርተው፡፡ የሀብረተሰቡን የፖለቲካ፡፡ የሀገር፡፡ የሃይማኖት፡፡ የፍልስፍና፡፡... ንቃተ ሀሊና የሚያንፀባርቁ ሃሳቦች፡፡ ድርጅቶችና ተቋሞች፡፡

ሳከ ግ 1.አቃን፡፡ መልእክትን፡፡...በሰው ወይም በሌላ ነገር ሰደደ፡፡ አስተላለፈ፡፡ አቀበለ፡፡ 2. መልእክት እንዲያደርስለት ወይም ጉዳዩን እንዲያሳለት እንዲሁ ሰው ሌላውን ሰው እንዲሄድ አደረገ፡፡ 3. ሳያኘክ ወይም ሳያላምጥ ዋጠ፡፡

ሳኪ ስ 1.በቀጥታ ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ነጋዴ ወይም ድርጅት፡፡ 2. የደብዳቤው ወይም የመልእክቱ ባለቤት፡፡ በደብዳቤው ላይ የሳኪው ስም ለላተሃፈረ፡፡

ልኩካን (ነጠ.ቁ.ልኩካ) በፊደል ተራው ተመ.

መልእክ በፊደል ተራው ተመ.

መልእክት (መልክት፡፡ መላክት) ስ በደብዳቤ፡፡ በቃል፡፡... ከእንድ ሰው ወደ ሌላ ሰው የሚላክ ነገር፡፡ ጉዳይ፡፡

መልእክተኛ (መላክተኛ) ስ እንድን መልእክት ለማድረስ ወይም እንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ወይም ለመፈፀም የሚላክ ሰው፡፡

ተላክ ግ 1. መልእክት ለማድረስ፡፡ ጉዳይ ለመፈፀም ወይም ለማስፈፀም ታዘ ሄደ፡፡ 2. ተሰደደ፡፡ እንዲሄድ ተደረገ (መልእክት፡፡አቃ.)፡፡

ተላክበት ግ መልእክት እንዲነገረው፡፡ እንዲደርሰው ተደረገ፡፡

ተልእክ በፊደል ተራው ተመ.

ተላላክ ግ1.ወደ ተለያዩ ቦታዎች እየተላከ

መልእክት አደረሰ፡፡ የታዘዘውን ፈፀመ፡፡ 2. ደብዳቤ ተገደ፡፡ በደብዳቤ ወይም በሰው አማካይነት ሃሳብ ተለዋወጠ፡፡

የመላላክ ትምህርት "የተልእክ ትምህርት"ን ተመ.

ተላላኪ ስ በመሰራያ ቤት ውስጥ መልእክት የማድረስን፡፡ የመላላክን ስራ የሚሰራ ሰራተኛ፡፡

ላከክ (ላከክ) ግ 1. ቀባ፡፡ ለጠፈ፡፡ 2. አጣቀ፡፡ 3. በሌላ አመካከት፡፡ አሳበበ (ጥፋትን)፡፡ 4. አጋባ፡፡ አስተላለፈ (በሽታን)፡፡

ልክክ ላለ ግ 1. ልክ መጣ፡፡ በትክክል ገጠመ፡፡ 2. ተጠጋ፡፡ ተጣበቀ፡፡ 3. ተሰማማ፡፡ ለመደ፡፡ አብሮ ኖረ፡፡

ልክክ አደረገ ግ በደንብ አድርጎ፡፡ በሚገባ ተመገባ፡፡ ምላሽን ልክክ አደረገ፡፡

ተላከክ ግ 1. ተጣበቀ፡፡ አልለት አለ፡፡ 2. ተመካኘ፡፡ ተሳበበ፡፡ 3. ተጠጋ፡፡ አልለይ አለ፡፡

ላላከክ ግ አመካኘ፡፡ አሳበበ፡፡

*ላወሰ

ላወሰ አለ ግ ተላወሰ፡፡

ተላወሰ ግ 1. ተንቀሳቀሰ፡፡ ተነቃነቀ፡፡ 2. ወዲያ ወዲያ አለ፡፡ ሄደ፡፡

ላላወሰ ግ አንቀሳቀሰ፡፡ አነቃነቀ፡፡

አያላውሰም 1.አያንቀሳቅሰም፡፡ አያነቃነቅም፡፡ 2. ጊዜ፡፡ ፋታ አይሰጥም፡፡

ላውንድሪ ስ የልብስ ንዕህና መስጫ ድርጅት ወይም መሳሪያ፡፡

ላከኛ ስ በእንዳንድ የቀንድ ከብቶች የሞተ ከረጢት ውስጥ የሚገኝ ወርቃማ መልክ ያለው ጠጠር፡፡

ላካ ፡፡ ለሰላላ፡፡ ሉጫ (ፀጉር)፡፡

ላካኛ ስ ጠፍጣፋ ከሆነ ፓስታ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት፡፡

ላይ መ. 1. ከአካባቢው ከፍታማ የሆነ ቦታ፡፡ የስራ ላስኪያዬ ቢሮ የሚገኘው ላይ ነው፡፡ 2. የአንድ ነገር ውጫዊ አካል፡፡ ገፅታ፡፡ ክፍል፡፡ የውስጡን እንጂ እንጂ ሳይሰ ጥፋ ነው፡፡ 3. የአንድ ነገር አካል አናታዊ ገፅታ፡፡ ክፍል፡፡ መገፋፋት ጠረጴዛው ላይ ተቀምጧል፡፡ 4. በአንድ አካል ላይ ወይም ውስጥ መጣበትን፡፡ መለጠፍን፡፡ መታሰርን፡፡ መገኘትን፡፡... የሚያመለክት፡፡ ገድገዳው ላይ ያለው ስለላ /ለብሉ ላይ ቀጥጥ ላለ እጁ ላይ ያለው ሰላት /ወረቀት ላይ ገፈፈ ፊቱ ላይ በጉር ወጣበት /ለውተሰሰ ላይ ተሰፈረ፡፡ 5. አንድ ነገር የሚካሄድበት ጊዜ ወይም ሰላት፡፡ ሰርጉ ላይ ተንታል/በብላ ላይ አልነበረም/በራ ላይ ቀልድ የለም/ በመሄድ ላይ ነው፡፡ 6. የተወሰነ ቦታን፡፡ ጊዜን የሚጠቁም፡፡ መንገድ ላይ

ይጫወታሉሁለት ባለት ላይ እመጣለሁ/ በኔ ላይ ይዘገባል። 7. አንድን ነገር አስመልክቶ ለመናገር ወይም አትጣጫን፤ አንገርን፤ አኳያን ለመጠቀም የሚያገለግል። ጠላት ላይ ዘመተ / ለዚህ ላይ አንድ ችግር አለበለሁ ላይ እምነት ላለኝ / ለውጥዎ ላይ ባቀሰች/ በዚህ ላይ ግብር ተወመረ / ትንግሥ ላይ ቀረጥ ተወመረ። 8. አንድ ነገር ከሰንት ቦታ እንደተከፈለ የሚያሳይ። ጸብውን አራት ላይ ከፈለው።

ላይ ላይን 1. አፋፍ አፋፋን፤ ጋራ ጋራውን። 2. ጠለቅ ላይል፤ ነካ ነካ፤ ገረፍ ገረፍ፤ ጦጪ ጦጪውን። 3. ከአንገት በላይ፤ ለይምሰል። ላይ ላይን ይሰቃል።

ላይ ታች አለ 1. ሽቶብ ቀልቀል አለ፤ ወጣ ወረደ፤ ለፋ። 2. ዘላበደ።

ላይ ታች አለው ትውከትና ተቅማጥ አጣጥረው።

ላይና ታች ረገጠ 1. ተወላገደ፤ መስመሩን ለቀተ። 2. ዘላበደ፤ ቀጣጠረ።

በላይ ላይ በተደራቢ። በላይ ላይ ሌላ ወጃጅ ያዘኛ።

በላይ በማስበለጥ። ከሁሉም በላይ አሉን አወደዋለሁ።

በላይ በላይ ወዲያው ወዲያው፤ ያለማቋረጥ፤ በአናት በአናቱ። በላይ በላይ ወለደች/ ጠጁን በላይ በላይ ሞላለት።

ከላይ እስከ ታች ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ፤ ከትንሽ እስከ ትልቅ፤ በጠቅላላው፤ በሙሉ።

ከላይ እንደተመለከተው በፊት፤ ቀደም ብሎ እንደተመለከተው።

ከላይ ከላይ 1. ከአፍ ካፉ፤ ሳይደራራብ። 2. ዋና ዋናውን፤ ከአናት ከአናቱ።

ከላይ የወረደ ከእግዚአብሔር የመጣ፤ የታዘዘ (ብዙውን ጊዜ ለክፉ ነገር)።

ወደ ላይ አለው አስታወከው፤ አስመለሰው።

የበላይ አለቃ፤ ሹም፤ ባለስልጣን።

የበላይ ባለስልጣን ዚ.ከ.

ላይ ቤት ለ 1. ገነት፤ መንግስት ሰማያት። 2. (ቤ.ክህ.) በንጉደር የሚገኝ የአቋቋም፤ የትርጓሜ መግለጫ ትምህርት ቤት ወይም የትምህርት ጉባኤ፤ በአቋቋም በዜማና በመግህፍት አተረጓጎም ከታች ቤት የሚለይበት የራሱ የሆነ ስልትና ባህል ያለው የትምህርት ተቋም።

ላይኛው ጸ በላይ በኩል ያለው።

የላይኛው ጌታ ለ እግዚአብሔር።

ላይና ላይ ለ ሲጋራ ለመለከስ ወይም እሳት ለማያያዝ የሚያገለግል፤ ጋዝ እየተሞላ እሳት መፍጠር የሚችል መሣሪያ፤ መለከሻ።

ላይዳ (ላሚዳ) ለ እንደ አካፋ ሆኖ ከእንጨት የተሰራና በውድማ ላይ በነፋስ አማካይነት ፍሬን ከእሳትና ከገለባ ለመለየት የሚያገለግል የግብርና መሳሪያ።

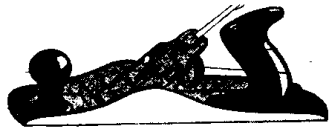
ላይዳ

ላይዳ አለ አውድማ ላይ የተወቃን እህል በላይዳ ወደ ላይ በመበተንና ለነፋስ በመስጠት ፍሬን ከገለባ ለየ።

ላዳን ለ ከሰንደዶ ወይም ከሸንበቆ፤... የሚሰራ የእህል መስፈሪያ፤ መለኪያ (መጠኑ እንደአካባቢው ይለያያል)።

ላገ 7 ትክክል እንዲሆን፤ እንዲለሰለስ፤ እንዲለዝበ አድርጎ ፋቀ፤ ጠረብ (እንጨትን)።

መላጊያ ለ እንጨት መፋቂያ፤ ማስተካከያ የሚያገለግል በመካከሉ ስል ብረት (ምሳሌ) ያለበት የአገጣጠሚ መሳሪያ።

መላጊያ

ላገ² 7 1. ጠባ፤ መገመገ፤ መጠመጠ። 2. አለበ። 3. ራብ፤ ሞረሞረ። ራብ ይዞ ይልገኛል።

ላገ³ 7 አማሰለ፤ አዋሃደ፤ አሰማማ (ለገንፎ)።

ላጊ ለ የጤፍን ፍሬ ከነገለባው በልቶ አገዳውን ላይ የሚያስቀር ተባይ።

ላጠ¹ 7 1. የአንድን አካል ቆዳ፤ ሽፋን፤... አነሳ፤ መለጠ፤ ገፈፈ፤ ሽሸለጠ። 2. ፈጀ፤ አቃጠለ፤ ለመጠጠ። 3. ገረፈ፤ መታ። 4. አሸጋጠጠ፤ ሸረደደ፤ አማ፤ ስም አጠፋ። በነገር ላጠው።

ልጣጭ ለ የሽንኩርት፤ የብርቱካን፤ የሎሚ፤... ቅርፊት ወይም ሽፋን።

ልጥ ለ በዛፍ፤ በተክል፤... ቅርፊት ውስጥ የሚገኝ የእንጨት ሽፋን።

ልጠ ለ የተፈተነ ሰንደ እብቅ፤ ገለባ፤ አሰር።

ልጠ ጉርዶ ለ ከተፈተነ ሰንደ የሚወጣ አሰርና እንቅጥቃጭ።

ልጠ ጉርዶ አወጣ ፈተገ፤ አነፈሰ፤ አበጠረ።

ተላጠ 7 1. ተመለጠ፥ ተገፈፈ፥ ተቀረፈ። 2. ተገረፈ፥ ተመታ።

ተላላጠ 7 1. ተሸላጠ፥ ተገጣጠበ፥ በጣም ተላጠ። 2. ፊት ለፊት ተሰዳደበ ወይም በአሸመር ተሸራደደ።

መላላጫ ስ ከዶሮ ከንፍ በታች ከግራና ቀኝ የሚወጣ የሰጋ ብልት። (ስእሉን የዶሮ ብልት ስር ተመ.)።

ላጠ² 7 1. በፍጥነት አወጣ፥ መዘዘ (ሽጉጥን፥ ጎራዶን፥ ገንዘብን፥...)። 2. ሰረቀ። ሌላ ገንዘቡን ስረቀ ላጠው።

ላጥ ላጥ አለ 7 ፈጠን ፈጠን ብሎ ሄደ፥ መንቀር መንቀር አለ።

ላጥ አደረገ 7 1. በፍጥነት አከናወነ፥ ፈፀመ። 2. ዘረጉ አደረገ (ፈሰን)።

ላጥ ላጥ አደረገ 7 በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፥ ተግባርን፥...)።

ተላጠ 7 1. ፈረጠጠ፥ ሸሸ። 2. ሄደ፥ ነገደ።

ላጠ³ ስ 1. ሻረ፥ ከስልጣን አወረደ። 2. ሻረ፥ ፍርድን ለወጠ።

ተላጠ 7 ተሻረ፥ ተለወጠ፥ ቀረ። ፍርዱ ተላጠ።

*ላጠ

ላጤ ስ 1. ትዳር የለው፥ ብቸኛ ሰው። ት 2. እፍረተ ቢስ፥ ባለጌ።

ላጤ መላጤ ስ ሃብት፥ ንብረት ያላፈራና ቤተሰብ ያልመሰረተ ሰው።

ላጥ ላጥ አለ 7 ስራ ፈታ፥ አውደለደለ።

ላጪ 7 1. ስለት ባለው ነገር (ለምሳሌ በምላጭ) ፀጉርን ከእኩል ቆዳ ላይ ፍቆ፥ ፈግፍን አነሳ፥ መለጠ። 2. አታላለ፥ ሸነገለ።

ላጪ፥ ትጉሩን የተላጪ።

ምላጭ ስ 1. ፀጉርን ለመላጩት የሚያገለግል አነስተኛና ስስ የሆነ ስለታም ብረት። 2. ጠመንጃ፥ ሽጉጥ፥... ለመተኮስ የምትሳብ ቀልጣግ ብረት። 3. (ዘይ.) በአነጋገሩ ቀልጣፋ የሆነ፥ ብልጣ ብልጥ።

ምላጭ አፍ (አፈ ምላጭ) ት አፈ ራሴ፥ ብልጥ፥ ሰውን በንግግር ግታለል የሚችል።

ተላጪ 7 ስለት ባለው ነገር ፀጉሩ ተነሳ፥ ላጪ ሆነ።

ላጺስ ስ በእርሳስ ወይም በቀለም የተፃፈ ዕውፍን ፥ንድፍን ከወረቀት ላይ ፈገፍን ለማጥፋት የሚረዳ ጥገነት ያለው የዕህፈት መሳሪያ።

ላፈ 7 1. አቃጠለ፥ ፈጀ፥ ላጥ አደረገ። 2. መተፈ፥ ሞጋለፈ፥ ነጠቀ። 3. በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፥ መብልን፥...)። 4. ቀረጠ። ቢላዎ አጀገ

ላፈው። 5. ቅርፊትን ከልጥ ለየ፥ ላጠ፥ ቀረፈ። 6. መታ። በጥፈ ላፈው።

ላፍ ላፍ አደረገ 7 በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፥ መብልን፥...)።

ተላፈ 7 ተላጠ፥ ተሸለጠ።

ላፈፈ 7 ላጠ፥ ሞለፈፈ።

ላፋፈ ስ ተልጦ የተነሳ ቅርፊት፥ ግልፋፈ።

ሌ የ "ለ" ፊደል ሃምስ ዘር።

-ሌለ ከሌላ ምእላድ ጋር እየተጣመረ የሚነገርና "አላፍረ፥ አልተገኘ" የሚል ፍቅ የሚሰጥ መድረሻ ምእላድ። ስሌለ፥ ስለሌለ፥ በሌለ፥ እንደሌለ፥...

ሌሊት(ሌት) ስ 1. ፀሃይ ከምትጠልቅበት ጊዜ ጀምሮ እስከምትወጣበት ድረስ ያለው ጊዜ። 2. ጠዋት፥ ማለፍ፥ ንጋት ላይ።

ሌት ተቀን ተው. ሌትና ቀን፥ ዘወትር፥ ያለማድረግ፥ ያለ እረፍት።

የሌሊት ልብስ ስ እንደ ብርድ ልብስ፥ አንሰላ፥ ፒጃማ፥... ያለ ሌሊት የሚለበስ ልብስ።

የሌሊት ወፍ ስ ሌሊት የምትብር እንደ ወፍ ከንፍ፥ እንደ አይጥ ጥርስና ጆሮ ያላት የምታጠባ ወፍ። (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

የሌሊት ዘበኛ ስ ሌሊት ሌሊት የሚጠብቅ ዘበኛ።

ሌላ ት 1. ከበፊቱ የተለየ። ይህ የትድመ አይደለም፥ ሌላ ነው። 2. ሁለተኛ፥ ተወማሪ። ይህን ባትወርስ ሌላ አይገኝም። 3. ከታወቀው፥ ከተለመደው፥ ከሚገመተው ላይሆን ከተለየ። ለትዋዋ ስሌላ ወለደች።

ሌላ ሌላ አለ ጣእሙ፥ ቃናው ቀየረ፥ ለወጠ።

ሌላ ነው ገሩም፥ ድንት ነው። አዲስ የተገዛው ልብስ ሌላ ነው።

ሌላ ጊዜ አሁን ላይሆን በሌላ ሰላት፥ ወቅት።

ሌላው ቀርቶ ቢያንስ ቢያንስ፥ በትንሹ።

በሌላ መንገድ በሌላ ዘዴ፥ በተወማሪ። ሂሳቡን በሌላ መንገድ ቢሰራውም ወጤቱ ተመሳሳይ ነው/መሳሪያ የገንዘብ ልምድ ጊዜን አልባሌ ቦታ ከግላሰፍ ይቀጥላል። በሌላ መንገድ ደግሞ የለውቀት አድግዘንም ያስፋል።

በሌላ በኩል ባንጻሩ። ደመወዝ ተወምሯል። በሌላ በኩል ገን ኑር ተወደል /በአንድ በኩል ይጋገራል። በሌላ በኩል ይበላል።

በሌላ አባባል/አነጋገር/አገላለፅ ይህም ግለት። ከተለያዩ ለምቸ ጋር የገብረ ሲጋ ገንኝነት ግድረገ ለአደጋ ያጋልጣል፤ በሌላ አባባል አንድ ለአንድ መወሰን ይበጃል ግለት ነው።

የሌላ እንዳይመስል ከሚገመተው ወይም

ሊሆን ከሚገባው ውጪ እንዳይመስል።

ከ — ሌላ ከ — በተጨማሪ። ከዚህ ሌላ ምን ትፈልጋለህ።

ሌማት ስ ከአክርማ ወይም ከስንደደ።... የሚሰራና ለእንጀራ ማስቀመጫነት የሚያገለግል መሳብ።

ሌባ¹ ስ 1. የሌላን ሰው ንብረት ስርቆ የወሰደ ሰው። ት 2. የራሱ ያልሆነውን ነገር ስርቆ የሚወስድ። 3. (ዘይ.) ውሽታም፣ አጭበርባሪ፣ አታላይ።

ሌባ ሚዛን ስ ትክክለኛ ያልሆነ ሚዛን፣ ሚዛን ያልሆነ ነገር የከብደት መጠን ያለአግባብ ከፍ ወይም ዝቅ አድርጎ እንዲያሳይ የተደረገ ሚዛን።

ሌባ ሻይ ስ ሌባን አድኖ ለመያዝ ይረዳል ተብሎ የሚታመንበትን መድሃኒት ከጠጣ በሂሳ ወዘኑን በመቀነት ተይዞ ሌባን የሚያድን የቀድሞ ጊዜ ሌባ አሳሾ።

ሌባ ውጋት ስ ድንገተኛ የሆነ የውጋት በሽታ፣ ሀመም።

ሌባ ዝናም ስ ሳይታሰብ ድንገት መጥቶ ሰበሰባ የሚያጠፋ ዝናም።

ሌባ ጣት ስ ከእጅ አውራ ጣት ቀጥሎ ያለው አመልካች ጣት። (ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

የሌባ ተቀባይ ስ ሌባ እየሰረቀ የሚያመጣውን የሚገዛ ወይም እየተቀበለ የሚያስቀምጥ ሰው።

ሌባ² ስ በሚሰነጠቅ ወይም በሚፈለጉ እንጨት መካከል በመሆን አንደኛውን ስንጣቂ ከሁለተኛው ጋር የሚያያይዝና እንዳይለያይም የሚያውክ የእንጨት ስንጣሪ።

ሌባ ጎማ ስ ከሜፋ ቆልመም ያለ፣ በተለይ የተሸከርከሪዎችን ጎማ ከቸርኬው ለመለየት የሚያገለግል ክብረት የተሰራ መሳሪያ።

ሌቢቻይ (ሌቢቻ) ስ በሚጫነ የጋማ ከብቶች ጅራት ስር የሚገባ ጨርቅ ወይም ቆዳ የተጠመጠመበት የመጫኛው ክፍል፤ ውዲሳ።

ሌተና ኮሎኔል ስ በሻለቃና በኮሎኔል መካከል ያለ የወታደር ማእረግ።

ሌተና ጀኔራል ስ ከሚጀር ጀኔራል በላይ ያለ የወታደር ከፍተኛ ማእረግ።

ሌት "ሌሊት"ን ተመ.

ሌቸዌ ስ በተለይ በባሮና አኮቦ ወንዝ አካባቢ የሚገኝ፣ ረጅምና ከርዳዳ ፀጉር ያለው፣ መልኩ በጠቅላላ ጠቆር ያለ ቡናማ የሆነ ሳረ በል እንሰሳ። ሌቷ ሌቸዌ ቀንድ የላትም። (ስእሉን የፋር እንሰሳት ስር ተመ.)።

ሌንቦ ስ ለንቦጭ።

ሌዛ ሃረግ ስ እየተሰማጠቀ ለቤት መማገሪያ የሚያገለግል ቅጠለ ሰፋፊ የሆነ ሃረግ።

ሌጣ ት 1. ነጠላ፣ ብቸኛ። እገሌ ሚስት የለውም፤ ሌጣ ነው። 2. ምንም የሌለው፣ ምንም ያልያዘ፣ ባዶ። አራስ ልትጠይቅ ሌጣ እጅን መጣች። 3. የምታጠባው፣ የምታዝለው ወይም በሆዱ የተረገዘ ልጅ የሌላት (ሴት)። 4. ያልተጫነ (ፈረሰ፣ በቅሎ፣...)።

ሌጣ ምድር ስ አትከልት፣ እፅዋት።... ያልበቀለች ባዶ ወይም ገላጣ ሰፍራ።

ሌጣ ሰማይ ስ ደመና፣ ጭጋጋ ወይም ጉም የሌለበት የጠራ ሰማይ።

ሌጣ ሰው ስ ቤተሰብ የሌለው ብቸኛ ሰው።

ሌጣ ቀን ስ በእል የሌለበት የሰራ ቀን።

ሌጣ ወረቀት ስ ያልተሃፈበት፣ ባዶ ወረቀት።

ሌጦ ስ ያልተለፋ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ።

ል የ "ለ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ል- መ. (ከ"ይ" ከ"እ" ድምጾች በፊት ሲመጣ "ለ-"፣ "ላ-" ይሆናል) ምኞትን፣ ምክንያትን ወይም ሌላ ድርጊትን በሚጠቁሙ ግሶች መሻሻ እየገባ ግሱ እንዳያሰር የሚያደርግ ምእላድ። ለመጣ እፈልጋለሁ /ሳየው ንጉቻለሁ/ ለጌድ ቸኩሏል።

-ላህ -"ለት"ን ተመ.

ልል "ላላ" ስር ተመ.

ልመደው ስ የሁለት አሞሌ ጨው ያህል መጠን ያለው አንድ ትልቅ አሞሌ ጨው።

ልሙጥ "ለመጠ" ስር ተመ.

ልማም "ለመመ" ስር ተመ.

ልም "ለመ" ስር ተመ.

ልምሻ(ልምሾ) ስ ሽባ የሚያደርግ በሽታ፤ ፖሊዮ።

ልምቡጥ "ልንቡጥ"ን ተመ.

ልም አይን ት አይነ ደካማ የሆነ (ሰው)።

ልም እቃ ስ ምራን እንዲሁም የመርገጥና የማንቆ ጠፍር በጥቅሉ የሚጠሩበት ስም።

ልምጭ¹ ስ ቅርፊቱ ጥቁር አረንጓዴ የሆነና ለጥርስ መፋቂያነት የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት።

ልምጭ² ስ "ለመጠ" ስር ተመ.

ልሳን ስ 1. አንደበት፣ የመነጋገሪያ ህዋስ። 2. ቋንቋ። 3. ዛቢያው የሚገባበት የደማ ወይም የመጥረቢያ ጉርሮ። 4. ማንኛውም የፖለቲካ፣ የሃይማኖት፣... ድርጅት አስተያየት፣ ፍላጎት፣ እምነት፣ የሚገልፅበት ጋዜጣ፣ መፅሄት። 5. የሰይፍ ስለት።

ልሳት ተዘጋ መናገር አቃተው፣ ተሳው።

ልሳነ ምድር ስ ሸጠጥ ብሎ ወደ ባህር የገባ

መረት።

ልሳነ ባህር ስ ሾጠጥ ብሎ ወደ የብስ የገባ ባህር።

ልሳነ ብዙ ት 1. ብዙ ወይም የተለያዩ ቋንቋዎችን የሚጠቀም። 2. ብዙ ወይም የተለያዩ ቋንቋዎችን የሚያተራገም ወይም በብዙ ቋንቋዎች የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ብዙ መዝገበ ቃላት)።

ልሳነ እሳት ስ የእሳት ክበልባል ጫፍ።

ልሳነ ክልኢ ት 1. ሁለት ቋንቋ ብቻ የሚናገር። 2. ሁለት ቋንቋዎችን የሚያተራገም ወይም በሁለት ቋንቋዎች የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ክልኢ መዝገበ ቃላት)።

ልሳነ ሞህድ ት 1. አንድ ቋንቋ ብቻ የሚናገር። 2. ባንድ ቋንቋ ብቻ የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ሞህድ መዝገበ ቃላት)።

ልሻ ስ ለሰላሳ የአረሀ ወይም የገደል ሳር።

ልሻ ፀጉር ስ ለሰላሳ፣ ለ-ጫ ፀጉር።

-ልሽ “-ለት”ን ተመ.

ልቃቂት “ለቀቀ” ስር ተመ.

ልቅ ዝ.ክ.

ልቅሞሽ “ለቀመ” ስር ተመ.

ልትና “አለቃ” ስር “አልትና”ን ተመ.

ልቆ “ለቃ” ስር ተመ.

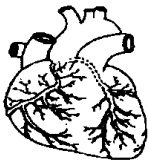
ልቋሳም “ለ-ቃሳም”ን ተመ.

ልቡና “ልብ” ስር “ልቦና”ን ተመ.

ልባብ ስ ከጠፍሮ የተሰራ፣ ፈረሰና በቅሎ ራስ ላይ የሚጠለቅ የፊት ላይ ጌጥ።

ልባንጃ “ለ-ባንጃ”ን ተመ.

ልብ ስ 1. በሰውነት ውስጥ የደምን ዝውውር የሚያከናውን ውስጠ ክፍት የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. እንደ አእምሮ ሁሉ የሰሜት፣ የሃሳብ፣... መፍለቂያ እንደሆነ ተደርጎ የሚወሰድ አካል። 3. የዳቦ ቡጥ ወይም የእንጨት፣ የፍሬ፣...መሃለኛው ክፍል። 4. ከአገናዛቢ ምእላዲት ጋር እየሆነ ሃሳብ፣ ስሜት፣... የሚል ፍቺ የሚሰጥ (ለምሳሌ ልቤ ተሸበረ/ልቤ ተጨነቀ)። 5. (ዘይ.) ድፍረት፣ ወኔ።

ልብ

ልቡ ሄደ በሃሳብ ተዋጠ፣ ሃሳቡ ወደሌላ ሄደ።

ልቡ መታ 1. የልቡ ምት ፍጥነት መመረ፣ ከተገቢው መጠን ወይም ሁኔታ ውጪ ሆነ። 2. ደነገጠ፣ ፍርሃት ተሰማው።

ልቡ ሞተ ደከመ፣ ሰነፈ፣ ወኔ አጣ።

ልቡ ረጋ ከሃሳብ፣ ከጭንቀት፣... ነፃ ሆነ።

ልቡ ራራ ርህራሄ ተሰማው፣ አዞነ።

ልቡ ራሰ ያሰበው ወይም የተመኘው ሆነለት፣ ተሳካለት፣ ደስ አለው፣ ረካ።

ልቡ ሰሳ ትእቢት ያዘው፣ አልታዘዝ አለ።

ልቡ ሳሳ 1. በነገር ተሰላች። 2. በበሽታ፣ በመጠጥ፣... የተነሳ አቅም አነሰው።

ልቡ ሸፈተ ያሰበውን ነገር ለማድረግ ተነሳሳ፣ ሃሳቡ ወደ ሌላ ሄደ።

ልቡ ሻከረ “ሆድ” ስር “ሆዱ ሻከረ”ን ተመ.

ልቡ ቀረ ትር አለው፣ ሆዱ አልቆጥ አለ፣ ሃሳቡ ቀደም ሲል ወደነበረበት ቦታ ተመለሰ።

ልቡ ቆመ ያሰበውን ነገር ለማድረግ ቸኮለ፣ ጓጓ፣ ተነሳሳ።

ልቡ ቆረጠ 1. አንድን ነገር ለማድረግ ወሰነ። 2- እርግፍ አድርጎ ተመ።

ልቡ ቆሰለ 1. በጣም ተናደደ፣ በገነ። 2. በጭንቀት፣ በነገር፣... ብዛት ደከመ ወይም ሰለፈ።

ልቡ ባከነ ሃሳቡ ወዲያና ወዲህ ተበታተነ፣ አንድ ነገር ላይ አልረጋ አለ።

ልቡ ተመለሰ ተረጋጋ።

ልቡ ተሰበረ በጣም አዘነ።

ልቡ ተቃጠለ ተናደደ።

ልቡ ተተረተረ/ትርትር አለ በጣም ደነገጠ።

ልቡ ተነሳ ተቻኮለ፣ አቆበቆበ (አንድ ነገር ለማድረግ፣...)።

ልቡ ተንጠለጠለ 1. ያሰበውን ለማድረግ ወይም ለማግኘት በጉጉት ጠበቀ። 2. ቸኮለ።

ልቡ ተከፈለ 1. ከሁለት ሃሳቦች አንዱን ለይቶ መወሰን ወይም መምረጥ አቃተው፣ አመነታ። 2. ለአንድ ነገር ሙሉ ትኩረት መስጠት አቃተው።

ልቡ ተደፈነ ትእቢተኛ፣ ጥጋቢ፣ አልታዘዝ ባይ ሆነ።

ልቡ ትልቅ ነው 1. ሃሳቡ፣ ምኞቱ ትልቅ ነው። 2. ሃሳቡ፣ ምኞቱ ካቅመ በላይ ነው።

ልቡ ነፈረ “ሆድ” ስር “ሆዱ ነፈረ”ን ተመ.

ልቡ አረፈ ተረጋጋ።

ልቡ አበጠ ተበተ። ጥጋብ ተሰማው።

ልቡ አይገኝም/አይታወቅም ምስጢሩ። ምኞቱ። ሃሳቡ አይታወቅም።

ልቡ አይጠራም "ሆድ" ስር "ሆዱ አይጠራም"ን ተመ.

ልቡ ከዳው ወኔ። ድፍረት አጣ።

ልቡ ወለቀ ደከመ። ሰለቸ።

ልቡ አውልቅ ት 1. ነገር የማይጋግም። ችኩ። ነገናዛ። አሰልፎ። 2. የተነገረውን የማይሰማ። ምክር የማይቀበል።

ልቡ ደረቀ በመጨረህ። በመለፍለፍ ደከመ።

ልቡ ደነደነ ኮራ። ታበደ።

ልቡ ገባ ተፅና። ተረጋጋ።

ልቡ ጠራ "ሆድ" ስር "ሆዱ ጠራ"ን ተመ.

ልቡ ጠፋ ዘነጋ። ረሳ።

ልቡ ፈሰሰ 1. በጣም ደከመው። ዛለ። 2. ሰነፈ።

ልቡ ስንጥቅ አለ ድንግጥ አለ።

ልቡን መታው አትለሽለሽው። አጥወለወለው።

ልቡን ምን በላው/ወሰደው እንዴት ረሳ። እንዴት ዘነጋ።

ልቡን ሰወረው አእምሮውን ሳተ።

ልቡን ሰጠው "ሆድ" ስር "ሆዱን ሰጠው"ን ተመ.

ልቡን ቆረቆረው "ሆድ" ስር "ሆዱን ቆረቆረው"ን ተመ.

ልቡን ነሳው 1. አበደ። አእምሮውን ሳተ። 2. በአጋጠመው ጥፋ ወይም መጥፎ ሁኔታ ተረጋግቶ ማሰብ አቃተው።

ልቡ አልደነገጠለትም አልሳበኝም። አልማረከኝም።

ልቡን ይቆላኛል ከምግብ አለመስማማት የተነሳ ያጥወለውለኛል። የህመም ስሜት ይሰማኛል።

ልብ ለልብ ሃሳብ ለሃሳብ። ልብ ለልብ ይተዋወቃሉ።

ልብ ሰረቀ 1. ስሜትን ሳበ። ማረከ። አማለለ። 2. የሌላውን ልብ አስከዳ። አስሸፈተ። የሃሳቡ ደጋፊና ተባባሪ አደረገ።

ልብ ሰቀለ አጓጓ (ፍጥሜውን። መጨረሻውን። ውጤቱን። ቁርጡን።... ለማወቅ)።

ልብ ሰጠ 1. አደፋፈረ። 2. ማንነቱን።

ጠባብ። ምስጢሩን።... ገለጠ። አሳወቀ።

ልብ በላ አሳዘነ።

ልብ ነሳ 1. አንገብን። አቃጠለ። አስቃየ። 2. ጨተጨተ። ነክክ።

ልብ ነክ 1. አሳዘነ። 2. መስጠ። ስሜትን ነክ። 3. አመመ። አልሰማም አለ (ምግብ። መጠጥ)።

ልብ አለ አስተዋለ። አትኩሮ ተመለከተ። አጤነ።

ልብ አደረገ አስተዋለ። አጤነ።

ልብ አድርግ 1. እማኝ ወይም ምስክር ስለምትሆን ሁኔታውን ተመልከት። 2. ተጠንቅቅ።

ልብ አገኘ 1. ጎበዝ። ደፋር ሆነ። 2. ብርቱ። ታታሪ ሆነ። 3. ማስተዋለ። ማመዛዘን ቻለ።

ልብ አጠፋ 1. ስሜትን ያዘ። ማረከ። 2. አስረሳ። አስዘነጋ። 3. አደከመ።

ልብ ወረደው በጣም ደከመው።

ልብ ይሰልባል ያደክማል። ፀሃዩ ልብ ይሰልባል።

ልብ ይጠይቃል ወኔ። ድፍረት ይጠይቃል።

ልብ ገዛ 1. ሰከነ። ራሱን ተቆጣጠረ። 2. ጠንቃቃ ሆነ።

በልቡ ተኝቷል በደረቱ ተኝቷል።

በልቡ አሰበ "ሆድ" ስር "በሆዱ አሰበ"ን ተመ.

በልቡ ያዘ በአእምሮው መዘገበ። አስተዋለ።

በልቡ አደር /አዳሪ እንዳሻው የሚሆን ተቆጣጣሪ የሌለው።

እንደልብ ሆነ /ተገኘ በብዛት ተገኘ።

ከልቡ ሆነ ተረጋጋ።

ከልቡ መከረ አንድን ነገር ለማድረግ። ለመወሰን። ...አወጣ አወረደ ወይም አሳሳለ።

ከልቡ አልጣፈውም 1. ከቁም ነገር አልቆጠረውም። ናቀው። ነገሬም አሳለው። 2. ዘነጋው።

ከልብ 1. ከምር። የእውነት። ከልብ ነው የምንገርህ። 2. በሙሉ ስሜት ወይም ፍላጎት። ከልብ የተሰራ ስራ ያስታውቃል።

ከልብ የመነገጠ ከእውነተኛ ስሜት ወይም ፍላጎት የመጣ።

የልቡ ሆነለት ያሰበው። የተመኘው ተሳካሊት ወይም ተፈፀመለት።

የልቡ ደረሰ ያሰበው ወይም የፈለገው ተፈፀመ። ተሳካ።

የልቡን ሰራ የፈለገውን ወይም ያሰበውን አደረገ።

የልቡን ተናገረ 1. የሌለውን ተናገረ። 2. በልቡ አምቆ ወይም ደብቆ የያዘውን አውጥቶ ተናገረ።

የልብ ልብ ሰጠው አደፋፈረው።

ልበ ሙሉ ት 1. ደፋርና ገበዝ። 2. በራሱ የሚተግመን።

በልበ ሙሉነት በእርግጠኝነት።

ልበ ሙት ት ሰነፍ፣ ደካማ፣ ወኔ ቢስ።

ልበ ሰፊ "ሆድ" ስር "ሆደ ሰፊ"ን ተመ.

ልበ ቁላ ት 1. ከተቀጠቀጠ በሂሳ የሚሰር በራ፣ በገ፣ ፍየል። 2. ካረጀ ወይም ከመነኮስ በሂሳ የፍትወት ፍላጎት የሚያድርበት (ሰው)።

ልበ ቅን ት ደገ፣ ትሁት፣ የዋህ።

ልበ ቆራጥ ት የማያወላውል፣ የማያመነታ።

ልበ ቢስ ት ዝንጉ፣ ቀልበ ቢስ።

ልበ ብሩህ/ብር ት ብልህ፣ አዋቂ፣ ሁሉ ነገር ቶሎ የሚገባው።

ልበ ተራራ ት ከአትሙ በላይ የሚመኝ ወይም የሚያስብ።

ልበ እውር ት ብልህነት የሌለው፣ ደደብ።

ልበ ክፍት ት ብሩህ እእምር ያለው።

ልበ ደንዳና ት ብዙ የማይወነት፣ ገድ የሌለው፣ ሃሳብ የለ።

ልበ ድንጉጥ ት ሩህሩህ፣ የሰው ችግር ቶሎ የሚሰግው።

ልበ ድንጋይ ት ወነኝ፣ የሰው ችግር የማይሰግው።

ልበ ድፍን ት 1. ትእቢተኛ፣ ጥጋበኛ፣ አልታዘዝ ባይ። 2. ፍርሃት የማይሰግው። 3. ደደብ፣ ትምህርት ወይም እውቀት የማይገባው።

ልበ ገር ት "ሆድ" ስር "ሆደ ገር" ን ተመ.

ልብ ራስ ስ 1. መሃል ራስ፣ አናት። 2. ደረት አካባቢ ያለው የልብ ትርታ የሚሰግበት ቦታ።

ልብ አልባ ት ዝንጉ፣ የሚረሳ።

ልብ አውልቅ/አድርቅ/አቅልጥ ት 1. ነገር የሚደጋገም፣ ችኩ፣ ነዝናዝ። 2. የተነገረውን የማይሰግ፣ ምክር የማይቀበል።

ልብ ወለድ (ልብለድ) ስ 1. እውነት ያልሆነ የፈጠራ ወሬ፣ በእውነት ያልተፈፀመ። 2. እንደ ረኾም ልብለድ፣ አጭር ልብለድ ያለ የፈጠራ ስራ ውጤት የሆነ ስነ ፅሁፍ።

ልብ የለሽ ት ዝንጉ፣ ልበ ቢስ።

ልብ ድካም ስ ልብ ተግባሩን በሚገባ ካለመፈፀሙ የተነሳ የሚመጣ የልብ ሀመም።

የልብ ቁርጠት ስ ሆድ ቁርጠት።

የልብ ትርታ ስ 1. ልብ ደምን በሰውነት ውስጥ ለማስራወት በደቂቃ 70 ያህል ጊዜ የሚያደርገው ምት ወይም ንዝረት። 2. ፍላጎት።
የአንድ ላገር መሪ የሀዘን የልብ ትርታ እጭጦ ፍላጎትን ጥጋላት ይኖርበታል።

የልብ ወዳጅ ስ ምስጢር የሚያካፍለት፣ በጣም የሚያተርቡትና የሚወዱት ሰው።

የልብ ውጋት ት አለልቲ፣ ነዝናዝ፣ ወትጫታ።

ልባም ት 1. አስተዋይ፣ የማይዘነጋ። 2. ባለሙያ።

ልባዊ ት ከሙሉ ፍላጎት ወይም ስሜት የመነገ።

ልቦና (ልቡና) ስ ህሊና ወይም አእምሮ።

ልብላቢ ስ ከተፈጠረ እህል ውስጥ በወንፈት ተለይቶ የሚወጣ የአሰርና የዱቄት ድብልቅ የሆነ እንቅጥታዊ፣ ጥርጉራጊ።

ልብም ስ የመገበሪያ ጭቂት የሚቀመጥበት የሽከላ እቃ።

ልብ አልባ¹ (ልባልባ፣ ልባልማ) ስ በሃርና በወርቅ የተጠለፈና ጌጥ ያለው የቀድሞ ጊዜ የሴት ስራ።

ልብ አልባ² ስ "ልብ" ስር ተመ.

ልብለድ "ልብ" ስር "ልብ ወለድ"ን ተመ.

ልቦና "ልብ" ስር ተመ.

ልቴም ስ የፈንጣጣ ጠባባ።

ልት ስ እንወቱ ጥንካሬ የሌለው፣ የደረቀ ቁስል ያለሰልሳል የሚባልና ሰዎች ለሆድ መድሃኒት ነው እያሉ እየቀቀሉ የሚበሉት ማሳጋነት ያለው የእፅዋት አይነት።

-ልን "-ለት"ን ተመ.

ልንቡጥ (ልምቡጥ) ስ ያልተገረዘ የወንድ ብልት፣ ወሽላ።

-ልኝ "-ለት"ን ተመ.

ልኩል (ብ.ቁ.ልኩላን) ት 1. ከፍ ያለ፣ ከሁሉ በላይ የሆነ። ልኩል እግዚአብሔር። 2. የነገስታት ልጆችና ተወላጆች ለሆኑ ታላላቅ መሳፍንት የሚሰጥ የማእረግ ስም።

ልኩካን (ነ.ቁ. ልኩካን) ስ 1. አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም በመንግስት ወይም በድርጅት ተወካዮች የተላኩ መልእክተኞች። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የአለቱ ተረፎ ቀዳሾች።

ልእልት (ብ.ቁ.ልእልታት) ት የልኩላን ሚስቶች ወይም የነገስታት ሴት ልጆች የሚጠሩበት የማእረግ ስም።

ሐክኛ "ሐካ" ስር ተመ.

ሐክ ዝ.ክ.

ሐክቶት 'ለከፈ' ስር ተመ.

ሐካንዳ 'ለካንዳ'ን ተመ.

ሐደታ ስ የዋራ የመጀመሪያ ቀን፤ መባቻ። (ሐደታ የሚለውን ስያሜ ያገኘው ግርያም የተወለደበትን ግንቦት 1 ቀንን መነሻ በማድረግ ነው።)

ሐደት ስ 1. ታህሳስ 29 (በዘመነ ዮሃንስ ታህሳስ 28) ቀን የሚከበር ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ገና። 2. ግንኙነት ሰው የተወለደበት ቀን። ሐፈ ሐደቱ ነው።

ሐጃላቅሶ (ሐጅ አላቅሶ) ስ ተዘርቶ ተለለችግር የሚደርስ የገብስ አይነት።

ሐጃገረድ ስ ለአትመ ሄዋን የደረሰች ቀድንገላጭ ያለችና ያላገባች ሴት።

ሐጅ ስ 1. ሆነን፤ ወትላ፤ በትርብ ጊዜ የተወለደ። 2. በእድሜ ያልገፋ፤ ወጣት። 3. ያልሸመገለ። ሊያቱ ገና ሐጅ ነው። 4. ተወላጅ። ለሉ የላዲስ ለገባ ሐጅ ነው። 5. የተወለደ፤ ከአብራሃ የወጣ። ስንት ሐጆች አሉህ? 6. የመሳፍንትና የመኳንንት ወንዶች ሐጆች የሚጠሩበት የማእረግ ስም ። ሐጅ ሊያሉ።

ሐጅ በሐጅ ሆነ ብዙ ሐጆች ወለደ።

ሐጅ ነው ያለበለ፤ ለጋ ነው።

ሐጅ እንደ እናቷ ሆነች ከብረ ንፅህናዋ ተገባለች።

ሐጅነቱን ያልጨረሰ እድሜው ትልቅ ሆኖ ባህር ወይም ግብሩ የሐጅ አይነት የሆነ።

ሐጅ እግር ስ ወጣት።

የሐጅ ሐጅ አየ እያት ሆነ።

ሐጅ አላቅሶ 'ሐጃላቅሶ'ን ተመ.

ሐጉም 'ለጎመ' ስር ተመ.

ሐጋግ ስ ለሃዋ።

ሐጋጋም ት (በድብ) ለሃጫ።

ሐጣብ 'ለጠባ' ስር 'ለጠብ'ን ተመ.

ሐጣጭ 'ሳጠ' ስር ተመ.

ሐጥ ዝ.ክ.

ሐጦ ዝ.ክ.

ሐጩ ት ትን፤ ለሰው በጎ ነገር የሚሰራ፤ ውለታ የሚውል፤ ቀምነገረኛ።

ሐጩ 'ሳጩ' ስር ተመ.

ሐፌ (ሐፌ) ስ ጥፍሪ መጥምጥ።

ሐፋጭ ስ ስብነት የሌለው፤ የሚያመለጠውና ሊበላ የማይችል ስጋ።

ሐፋጫም ት (ዘይተሰደብ) የማይረባ፤ ሃዋት ቢስ።

ሐፋፊ ዕድቅ ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) ስርየተ ሂጢአትና ዕድቅ ያስገኛል በሚል እምነት አንዳንድ ሰዎች በቀመታቸው ሐክ በብራና አስፈፊው የሚይዙትና የሚፀላዩበት ከጥቀም በኋላ አብሯቸው እንዲቀበር የሚደረግ ፅሁፍ።

ሐፋፊ 'ሳፊፊ' ስር ተመ.

ሐፌ 'ሐፌ'ን ተመ.

ሎ የ"ለ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሎሌ ስ አሽከር፤ አገልጋይ፤ ምንደኛ።

ሎል ስ እንወትነቱ ከብደት ያለውና በወይና ደጋ የሚበታል ትልቅ ዛፍ።

ሎመለመ ግ ትምክ ትምክ አለ፤ ሳላ፤ ሎከለከ።

ሎሚ ስ 1. እንደ ብርቱካን ያለ ሆኖ መጠኑ አነስተኛ የሆነና ከምጣካነት ያለው የሚመጠ ወይም የሚበላ የፍራፍሬ አይነት።

ሎሚውን የሚያፈራው ተክልም ሎሚ ይባላል። 2. እንደ ሎሚ ከብ ሆነን ተንቀሳቃሽ የገልበት አጥንት፤ ሎሚታ።

የሎሚ እሸት ስ መጠኑና አይነቱ እንደጠላኝ ሆኖ ሽታውና መላካው የሚጣፍጥ የእፅዋት አይነት።

ሎሚታ ስ 1. የ"ሎሚ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 2- በነራዶ ሰገባ ጫፍ ላይ የሚሰካና ከወርቅ፤ ከብር፤ ... የሚሰራ የሎሚ ትርፅ ያለው ጌት።

ሎምቢ ስ የላሳ አይነት።

ሎተሪ ስ 1. የሎተሪ ትኬት። 2. ተከታታይ ቁጥሮች የተሰጧቸው ብዙ ትኬቶች ለሰዎች ተሸከሙ በኋላ፤ እግ በመጣል አሸናፊ ለሆነው ቁጥር የተወሰነለትን ገንዘብ፤ እቃ፤... በመሰጠት የሚካሄድ ተግባር።

ሎተሪ ቆረጠ የሎተሪ ትኬት ገዛ።

ሎተሪ ወጣለት 1. የሎተሪ እግ ደረሰው። 2. ያሳሰበውን ጥሩ ነገር አገኘ።

ሎተሪ አዟሪ ስ የሎተሪ ትኬቶችን እያዞረ የሚሸጥ (ሰው)።

የሎተሪ ትኬት ስ የራሱ የሆነ መለያ ቁጥር ያለውና እግ (ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር) ሊያስገኝ የሚችል በገንዘብ የሚገዛ ትኬት።

ሎቲ ስ 1. በቀድሞ ጊዜ እንበሳ ወይም ዝሆን ወይም አውራሪስ፤ ... የገደለ ጆሮው ላይ የሚያጠለጥለው ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃስ፤... የሚሰራ ቀለበት። 2. እንደ ቀለበት ሆኖ ከወርቅ ወይም ከብር፤... የሚሰራ የሴቶች የጆር ጌት።

ሎከለከ (ለከለከ) ግ ከመብለል፤ ከመበለበስ፤... የተነሳ ጥንካሬውን እግ፤ ትምክ ትምክ አለ፤ ሳላ (ፍራፍሬ፤ እባጭ፤...)።

ሎጋ ስ 1. ትርፅ ሰፋ ያለ፤ ረጅምና

ጠንካራ የሆነ ጦር። ት 2. (ዘይ.) ቁመናው የሚያምር ረዥም፣ መለሎ (ወጣት)።

ሉጋው ሽቦ 1. ባህላዊ የዘፈን አይነት፤ ሆኗል። 2. በሉጋው ሽቦ የሆኑ ግጥም ውስጥ በዜግ እየተመላለሰ የሚባል የግጥም አዝማች።

ሉጤ ት ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ የሚል፤ ቀላዋጭ።

ሉጥ ሉጥ አለ ግ መንደር ለመንደር ዞረ፣ ተንከወከወ።

ሉጥሏጣ ት ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ

የሚል፤ ቀላዋጭ።

ሉፌሳ ስ 1. ፀጉሩ ረዥም የሆነ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ። 2. ፀጉሩ ረዥም ከሆነ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ የሚሰራ ደበሎ፤ ግላስ፤ ጎፈር።

ሉፍ

ሉፌ ት መንደር ለመንደር የሚዘር፤ አውደልዳይ።

ሉፍ ሉፍ አለ ግ መንደር ለመንደር ዞረ፤ አውደለደለ።

ሷ የ“ለ” ፊደል ፍንፅ ዘር።

መ

መ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ "ለ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

መ- (ከ "አ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ማ-" ይሆናል) ከግስ አምድ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ሰዎችን ወይም አርእስትን ለመመስረት የሚያገለግል ምላላድ። ምሳ. መስበር /መስራት/ መፃፍ።

መሀር "መከር"ን ተሙ.

መሃለቅ ከ 1. የክብደት መለኪያ (ለወርቅ)። 2. ክብረት ነክ ነገሮች ክብ ሆኖ የተሰራና ለመገበያያነት ያገለግል የነበረ የድሮ ገንዘብ።

መሃላ "ማለ" ስር "ማለ"ን ተሙ.

መሃል "ማከለ" ስር ተሙ.

***መሃረ**

መምህር (ብ.ቁ.መምህራን) ከ 1. አስተማሪ ። 2. (ቤ.ክህ.) በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ስርአት መሰረት ለገዳም አስተዳዳሪ የሚሰጥ የማእረግ ስም።

መምህራን ማሰልጠኛ ከ መምህራንን በመምህርነት ሙያ የሚያሰለጥን ተቋም።

መምራ ከ 1. በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ስርአት መሰረት የቅስና ሰልጣን ያለው ካህን የሚጠራበት የማእረግ ስም።

ምሁር (ብ.ቁ.ምሁራን) ከ በትምህርት፣ በእውቀት፣ አእምሮው የበለለ ሰው።

ተማረ ግ 1. ትምህርት ቤት ገብቶ ትምህርት ቀሰመ። 2. አወቀ፣ ለመደ፣ ሰለጠነ። ምና ተማረ።

የተማረ ትምህርት፣ እውቀት የቀሰመ፤ ምሁር።

ተማሪ ከ 1. ትምህርት ቤት ገብቶ በመማር ላይ ያለ ሰው። ት 2. ለማጅ፣ ተለማማጅ።

ተማሪ ቤት ከ ትምህርት ቤት።

ትምህርት ከ 1. ትምህርት ቤት በመግባት የሚገኝ ወይም የሚቀሰም እውቀት። 2. ከስራ ልምድ፣ ከህይወት ገጠመኝ፣...የሚገኝ እውቀት። ካለፈው ስህተቱ ትምህርት አግኝቷል።

ትምህርት ወሰደ/አገኘ አወቀ፣ ተረዳ፣ ተገነዘበ።

ትምህርት ቤት ከ ተማሪዎች በአስተማሪዎች አማካይነት የተለያዩ እውቀት፣ ትምህርት የሚቀሰሙበት ተቋም።

ተማማረ ግ አንዱ ከሌላው ትምህርት፣

እውቀት፣ ልምድ፣...ቀሰመ።

አስተማሪ ግ 1. በትምህርት ቤት ውስጥ ለተማሪዎች ትምህርት ሰጠ። 2. አሳወቀ፣ አሰለጠነ። ልብስ መተኮስ ያስተማራት አሉ ነው። 3. እንዲማር ረዳ፣ አገዘ። ያስተማረኝ አገቴ ነው።

አስተማሪ ከ 1. በማስተማር ሙያ ላይ የተሰማራ (ሰው)። 2. አለማማጅ፣ አሰልጣኝ።

አስተምህሮ ከ (ፍል) በተወሰነ የእውቀት ዘርፍ ውስጥ ያለ መሰረታዊ ሃሳብ፤ ትምህርታዊ ይዘት፤ መርህ፤ እምነት፤ ቀኖና።

መሃረብ (መሃረም) ከ ለአፍንጫ፣ ለእጅ፣...ማፅጸ፣ ማበሻ እንዲሆን የተዘጋጀና በዚህ ወይም በወርሳ የሚያዝ አነስተኛ ጨርቅ።

መሃሪ "ማረ" ስር ተሙ.

መሃራ ከ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) 1. ለሙታን መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ተዘጋጅቶ ለካህናት የሚሰጥ ምግብና መጠጥ። 2. ለሙታን መታሰቢያ የሚደረግ ፀሎት።

መሃን "መከነ" ስር "መከን"ን ተሙ.

መሃንዲስ ከ የሀንገን፣ የድልድይን፣...ስራ የሚቀጣጠር ሰራዊትም የሚቆጣጠር ባለሙያ፤ ኢንጅነር።

ምህንድስና ከ የመሃንዲስነት ሙያ ትምህርት።

መሃከለኛ "ማከለ" ስር "መከለኛ"ን ተሙ.

መሃከል "ማከለ" ስር "መከለ"ን ተሙ.

መሃይም(ማይም) (ብ.ቁ. መሃይምናን፤ ማይምናን) ከ 1. ማንበብና መፃፍ የማይችል ሰው። ት 2. (ስድብ) ጠለቅ ያለ እውቀት የሌለው።

መሆዶ(ሞሆዶ) 1. ለ እንደ ሞሰብ ሆኖ ከዋቃ የሚሰራ የእንጀራ ማስቀመጫ። ት 2. (ዘይ.) ሆጽም።

***መለለ**

መለሉ ት ቀጥ ብሎ ረዘም ያለ።

መለል አለ ግ ቀጥ፣ ረዘም አለ።

መለመለ ግ ትጠልግ፣ ትርንጓሬና ከዋናው ገንድ ላይ ቆረጠ፣ ቀነጠበ።

መለሰለ ከ እርቃን፣ ራቀትነት።

መለመላውን ቀረ ያለምንም ንብረት ወይም ገንዘብ ባይ እጁን ቀረ።

ምልማይ ከ ከዛፍ ወይም ከግንድ የተመለመለ ትጠል ወይም ትርንጓሬ።

ምልምል ት ጠላው ወይም ትርንጓሬ የተቆረጠ፣ የተመለመለ (ዛፍ፣ ግንድ፣...)።

መለመለ² ግ የሚሰጣቸውን የሚፈልገውን መሬት (ለአባልነት፣ ለወታደርነት፣...)።

መልማይ ት የሚፈለገውንና ተስማሚነት ያለውን ሰው የሚመርጥ መሬት።

ምልመላ ስ ለአንድ ለተወሰነ ተግባር ወይም ሙያ የሚፈለገውን የሰው ሃይል የመምረጥ ስራ።

ምልምል ት 1. ለተወሰነ ተግባር፣ ሙያ የተመረጠ ወይም የታወቀ፣ ምልምል ወታደር። 2. ወይጥበር ቢድብት የሚይዙት ወጣት የሆነ ወጃጅ።

መለመላ "መለመለ¹" ስር ተመ.

መለስ ግ 1. አንድን ነገር ቀድሞ ወደነበረበት ቦታ አመጣ ወይም ወሰደ። 2. የተቀሰውን ነገር ለባለቤቱ ሰጠ፣ አስረከበ። 3. ለተጠየቀው ነገር ግብራሪያ ወይም መልስ ሰጠ። 4. ከፈለ። ወለታ መለስ። 5. ከአንድ ጽንጻ ወደ ሌላ ጽንጻ ተረሳ። ሁሉን ወደ እንግሊዝኛ የመለው ጸደቅጅ ነው። 6. ደገመ። ሥንኦ እየመለሰ ተናገረ። 7. ገርቦብ አደረገ (በርን፣ መስኮትን)። 8. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) አንባቢ፣ አበላሽቶ ሲያነብ መምህሩ ወይም አድግሞ ትክክለኛውን አንባቢብ ወይም ቃል ሳንባቢው ነገረ። 9. ገታ፣ ከላከለ። 10. አዞረ፣ አትጣጣውን ቀየረ። ፊቱን ወደ ምራቅ መለሰ። 11. አልቀበል አለ። ግብረኛው ቢቱ አይደለም ብሎ መለሰ።

ከ-(በ) መለስ ከ- ወዲህ። ከላዋሽ በመለስ።...

መለስ ቀለስ አለ በተደጋጋሚ መጣ፣ ተመለለ።

መለስተኛ ት መካከለኛ።

መለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ስ የገኛና የፆቻ ክፍል ትምህርት የሚሰጥበት ት/ቤት።

መልስ ስ 1. ለተጠየቀው ጥያቄ የሚሰጥ ግብራሪያ፣ ሃሳብ፣ አስተያየት።... 2. ከሄዱበት ወደነበሩበት የመምጣት ክንውን። 3. ሙሽሮች በተጋቡ በሰሰተኛው ቀን የሴት ወገኖች የሚያደርጉት ግብዣ። 4. የሴቷም ሆነ የወንዱ ወገኖች ከላርጉ በሂሳ ለሙሽሮች የሚያደርጉት ግብዣ። 5. አንድን የተፈጸመ ድርጊት ተከትሎ የሚከናወን አፅፋሂ ድርጊት። 6. በክፍያ ከተሰጠ ገንዘብ ውስጥ ከሚፈለገው ሂሳብ በላይ ትርፍ በመሆኑ ለከፋይ ተመላሽ የሚሆን ገንዘብ።

የመልስ ምት ስ (ሰራ.) በአገር ካለ ጨቃታ ላይ ካለ በገብ መካከን አትጣጣ በተቃራኒው ቡድን ተጓዥቶ ወደ ውጭ ስትወጣ ጨቃታውን እንደገና ለመጀመር የሚደረግ የካስ ምት።

የመልስ ጨቃታ ስ (ሰራ.) ሁለት ቡድኖች አንድ ጊዜ ከተጋጠሙ በሂሳ እንደገና በሌላ ጊዜና ቦታ የሚያደርጉት ግጥሚያ።

ምልስት ስ እንደ ስነፅሁፍ፣ ቲያትር፣... ባሉ የፈጠራ ስራዎች ውስጥ ተከታታይነት ያለውን ድርጊት ወይም ታሪክ በመሃል ለተወሰነ ጊዜ በማድረግና ወደሂሳ በመሄድ ያለፈ ድርጊትን ግብዣ ወይም ያለፈ ታሪክን መተረክ።

ምላሽ ስ 1. የጥያቄ መልስ። 2. ትውኪያ፣ ትፋት፣ ትርጉም።

ምልስ ት 1. ቲም የማይዝ፣ የደረሰበትን ወደፊት ተሎ የሚረሳ ገር። 2. ሐጣው ተሎ የሚበርድ።

መለስ አለ ግ 1. ከበሬቱ ሻል አለ። ንፋሱ መለስ አለ /ዘውንቱ መለስ አለ/ ንደቱ መለስ አለ። 2. ገርቦብ አለ።

መለስ ያለ ት መካከለኛ፣ መጠነኛ የሆነ።

ተመለስ ግ 1. ቀደም ሲል ወደነበረበት ቦታ መጣ ወይም ሄደ። 2. በትውስጥ የተወሰደው ነገር እንደገና ለባለቤቱ ተሰጠ፣ ተከፈለ። 3. ለጥያቄው መልስ፣ መፍትሄ ተሰጠ። 4. እንደገና ሆነ፣ ተደረገ፣ ተደገመ። የጥንቱ ላላባዝ ተመለሰ። 5. ተስተካከለ፣ ታረመ፣ ደህና ሆነ(ምሳ.ጣይ)። 6. ቀደም ሲል ያልተቀበለውን አስተያየት፣ እምነት፣...አሁን ተቀበለ፣ አመነ። ወደ ክርስትና ተመለሰ።

ተመላሽ ት 1. ወደመጣበት ወይም ወደነበረበት የሚመለስ። 2. የተረፈ። ከሰፊላክው ገንዘብ ውስጥ 10 ብር ተመላሽ አለሁ። 3. ለተወሰነ ጊዜ በመያዣነት ተይዞ የሚቆይ(ገንዘብ)።

ተመላሽ ግ 1. በተደጋጋሚ እየመጣ ሄደ። 2. ንግግር ተለዋወጠ። ከፉኛ ደግ ተመላሽ። 3. እርስበርስ አንዱ ለአንዱ ሰጠ፣ አደረገ፣ ውለታ፣ ብድር ተከፋፈለ። ብድር ተመላሽ።

ተመላሻሽ ት ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ በቋሚነት እየሄደና እየመጣ አንድን የተወሰነ ተግባር የሚያከናውን።

ተመላሻሽ መኪያ ስ ከአንድ የተወሰነ ቦታ ወደ ሌላ የተወሰነ ቦታ የሚሄድና የሚመጣ መኪያ።

ተመላሻሽ ሰራተኛ ስ ቀን ቀን ወደ ተቀጠረችበት ቤት እየሄደች በመሰራት ማታ ማታ ለአዳር ወደ ቤቷ የምትመለስ የቤት ስራተኛ።

ተመላሻሽ ተማሪ ስ የአዳሪ ተማሪ ያልሆነ፣ ለቀለቡና ለአዳሩ ወደቤቱ እየተመላለሰ የሚግር ሰው።

ተመላሻሽ ታካሚ ስ ሆስፒታል ውስጥ ሳይተኛ እየተመላለሰ የሚታከም በሽተኛ።

አመላለስ ግ 1. ሰውን፣ እቃን፣...ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ፣ አጓጓዘ። 2. በመሄድና በመምጣት እንዲለፋ ወይም እንዲደክም አደረገ (ጉዳዩን ተሎ ባለመፈፀም)። 3. መልስ አሰጠ።

አወቃወቀ። የሰውም አኔጋገር የሚኖሩኛ
ነበር፤ ጎን ምን ለመላበሽ በግለት ዝም
ለልሉት።

ማመላለሻ ስ ግንኙ (በትሉ፥ መኪና፥
አይርጥላን፥...)።

አስመለሰ ግ 1. አስታወከ። 2. ተወስደበት
የነበረውን ነገር፥ እቃ ወይም ንብረት እንዲሰጠው
አደረገ። 3. በቀጣር የተባላውን ነገዝብ መልሰ
በላ።

መለሰኛ "ለሰነ" ስር ተመ.

መለሳ ስ ታዛ፥ የእንግዳ ግረሬያ።

መለሰተኛ "መለሰ" ስር ተመ.

መለቀሻ "ለቀሰ" ስር ተመ.

መለበጃ "ለበደ" ስር ተመ.

መለብለቢያ "ለበለበ" ስር ተመ.

መለንቀጫ "ለነቀጠ" ስር ተመ.

መለኛ "መላ" ስር ተመ.

***መለከ**

መለከት ስ 1. አምላክ፥ እግዚአብሔር። 2.

ረቂቅ የሆነ የአምላክ ባህርይ።

መለከታዊ ት አምላካዊ።

ምልኪ ስ 1. አንድን ድርጊት ወይም አጋጣሚ
የመጥፎ ወይም የጥሩ ምልክት። አድርጎ
የመውሰድ አምነት፤ ልምላሌ ባዶ እንስራ የያዘች
ሴት አንድን መንገደኛ አድርገው ከሄደች እንደ
መጥፎ ምልክት የሚታይ ሲሆን ባንፃሩ ደግሞ
ውሃ የሞላ እንስራ የተሸጠመች ሴት ካጸረጠችው
እንደ ጥሩ ምልክት ይወስዳል። 2. ለአድባር፥
ለቆሌ፥ ...ቡና ግፍላት፥ ደም ግፍሰስ፥...፤
አምልኮ ባለድ።

ተመለከ ግ ፀሎት፥ ምስጋና፥ መስዋእት
ቀረበለት፥ ተሰገደለት፥ ታመነበት።

አመለከ ግ 1. በእግዚአብሔር ታመነ፥
ለእግዚአብሔር ተገዛ። 2. ለጣየት ሰገደ፥ ተገዛ።
3. (ዘይ.) ተግመነ፥ ተመካ፤ እንደ አምላክ
ቆጠረ።

አመለከበት 1. ተግመነበት። 2. አሟረተበት፥
ከቱ ተመኘበት።

ማምለኪያ ስ አምልኮ የሚፈፀምበት ቦታ
ወይም የሚመለከበት ነገር።

አምላክ ስ እግዚአብሔር።

አምልኮ(አምልኮት) ስ 1. ለእግዚአብሔር
መገዛት፥ መታመን። 2. ለጣየት፥ ለአድባር፥...
መስገድ፥ መገበር።

አምልኮ ባለድ ስ ለጣየት፥ ለአድባር፥...
መገዛት፥ መስገድ።

አምልኮኛ ት 1. በቆሌ፥ በውቃቢ፥...

የሚያምን፥ የሚያመልክ። 2. እንደ ውሻ
ግላዝን፥...ያሉትን ነገሮች እንደ መጥፎ ወይም
እንደ ርግብ፥ ንብ፥ ...ያሉትን ነገሮች ደግሞ
እንደ ጥሩ ምልክቶች በመውሰድ እንዲህ ይሆናል
ብሎ የሚተነብይ ወይም የሚያምን (ሰው)።

***መለከተ**

ምልክት ስ 1. አንድን ነገር ከሌላው ለመለየት
የሚያስችል መለያ። 2. አንድን ነገር ለመጠቀም
ወይም ለግላየት፥ ፍንጭ ለመስጠት፥...
የሚያገለግል ስእለ፥ ፅሁፍ፥ ድምፅ ፥
እንትስቃሌ፥...።

ምልክት ሰጠ 1. ጠቆመ፥ አሳየ። 2. መለያ
አበጀ።

ለምልክት ያህል 1. በጣም በተቂቱ፥
በትንሹ። 2. ምልክት እንዲሆን።

ተመለከተ ግ 1. አየ። 2. ልብ ብሎ አየ።
አስተዋለ።

በተመለከተ አስመልክቶ።

ተመልካች ት 1. ታዛቢ። 2. ተቆጽራ፥
ጠባቂ። 3. ሲኒግን ወይም ቲያትርን ወይም ኳስ
ወዋታን ለመመልከት የሚሄድ ሰው ወይም
ህዝብ።

ተመልካች ነው አስተዋይ ነው።

ለሚመለከተው ሁሉ ጉዳዩ ለሚያገዛው
ሁሉ።

አይመለከተውም ለያገዛውም።

ተመለካክተ ግ በደንብ ሳይሆን ላይ ላይን
ወይም አለፍ አለፍ ብሎ አየ።

ተመላከተ ግ ከሌላ ቃል ወይም ነገር ጋር
ተጣቀሰ።

አመላከተ ግ 1. አሳየ፥ ጠቆመ። 2. አቤቱታ
አቀረበ (በፅሁፍ ወይም በቃል)። 3. አሳበበ፥
አሳወቀ፥ ጠየቀ (በፅሁፍ ወይም በቃል)።

ማመልከቻ ስ አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም፥
ለማስታወስ፥... በፅሁፍ የሚቀርብ የጥያቄ፥
የአቤቱታ፥... ደብዳቤ።

ማመልከቻ አቀረበ /በጠ በፅሁፍ
አመለከተ።

አመልካች ት 1. የሚያሳይ፥ የሚያመለክት፥
ጠቋሚ። 2. አቤቱታ አትራቢ፥ ጠያቂ።

አመልካች ተውላጠ ስም ስ እንደ ይህ፥
ያ፥ እነዚህ፥ እነዚያ፥... ያሉ ተውላጠ ስሞች።

አመልካች ጣት ስ ከእጅ አውራ ጣት
ቀጥሎ የሚገኝ ጣት፤ ሌባ ጣት(ስእለት እጅ ስር
ተመ.)።

አመላከተ ግ አሳየ፥ ጠቆመ። ደህና ሚግ
መገዛት የምችልበትን ቦታ አመላክተኛ።

አስመለከተ ግ አሳበበ፥ አሳኘ፥ አስመኝ።

ምን እንዳስመለከተው እንኛ ቤተ ክርስቲያን አዘውተርለል።
አስመልክቶ ስለ፡፡ ሊትዮጵያን አስመልክቶ ብዙ መናገር ይቻላል።
አመልክከት ስ አስተያየት፣ የአስተሳሰብ አቅጣጫ፣ ርእዮተ አለም።
መለከት ስ የጥሩንባ አይነት (በእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።።
መለከሴ "መነኮሰ" ስር "መነኮሴ"ን ተመ.
መለኪያ "ለካ" ስር ተመ.
መለኮስ "መነኮሰ" ን ተመ.
መለኮሻ "ለኮሰ" ስር ተመ.
መለኮታዊ "መለኮ" ስር ተመ.
መለውጫ "ለወጠ" ስር ተመ.
መለያ "ለየ" ስር ተመ.
መለያያ ዝ.ክ.
መለዮ ዝ.ክ.
መለገ! (መለገገ) ግ ጠባ፣ መጠመጠ (ጠትን)።
መለገ ግ ሽመቀ፣ አደባ።
መለገደ ግ መታ።
መለጠ ግ 1. ፀጉርን ሳው፣ ሙሉጭ እድርሳ ነቀለ ወይም ነው። 2. ቆዳን፣ ልጥን፣...ገፍፍ አነሳ፣ ሳጠ። 3. ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ ተነቀለ ወይም ረገፈ፣ መላጣ ሆነ። 4. በእርጫጫ፣ በጅራፍ፣...ገረፈ።
መለጥ ት (ስድብ) ራስ በራ የሆነ ወይም ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ ያለቀ ወይም የተነሳ።
መላጣ ት 1. ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ የተነሳ። 2. ራስ በራ። 3. ሳር፣ ዛፍ፣...የሌለበት፣ ገላጣ (መራት)።
ተመለጠ ግ 1. ተሳወ፣ መላጣ ሆነ። 2. ራስ በራ ሆነ።
ተመላለጠ ግ ተሳወ፣ ተገጣጠበ፣ ተሸላለጠ።
መላ ስ ዘዴ፣ ብልሃት።
መላ መታ 1. ዘዴ፣ ብልሃት ፈጠረ። 2. የግምት ወይም የይሆናል አስተያየት አቀረበ፣ ሰጠ።
መላ ቅጡ/ቅዱሱ ጠፋ 1. ስርአት አጣ። 2. ተዘበራረቀ።
መላ ቅጡ ጠፋው 1. ገራ ገባው፣ ተወነቀ፣ ተምታታበት። 2. የሚሆነውን፣ የሚሰራውን አሳጣው።
መላቅጥ አጣ መላ ቅጡ ጠፋ።
መላ ቅጥ የለውም 1. ስርአት፣ መልክ የለውም። 2. ስራው የማይወጣበት ነው፣ ውል

የለውም።
መላ የለውም 1. ጥፋ፣ ጥቅም የለውም። 2. መፍትሄ የለውም። 3. ስርአት፣ ቅጥ የለውም።
መላ ጣለ 1. ገመተ፣ እንዲህ ሳይሆን አይቀርም አለ። 2. ዘዴ፣ ብልሃት ፈጠረ።
በመላ በግምት፣ በይሆናል።
መለኛ ት ብልሃተኛ፣ ዘዴኛ።
መላ ምት ት በማስረጃ ያልተረጋገጠ ንድፈ ሃሳብ፣ የግምት አባባል።
መላ ቢስ ት 1. ቅጥ ያጣ፣ ስርአት የሌለው። 2. ደንጋሪ፣ ዘዴ የለሽ።
መላ ግ ሞላ።
መላ ት ጠቅላላ። መላ ሰውነቷን አምኛል።
መላው ሁሉም፣ ጠቅላላው። መላው የኢትዮጵያ ሀገረ።
በመላ በጠቅላላ፣ ሁሉም።
መላላጫ "ላጠ" ስር ተመ.
መላምት "መላ" ስር ተመ.
መላሾ "ላሰ" ስር ተመ.
መላቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.
መላቢስ "መላ" ስር ተመ.
መላከ ሞት "መልአክ" ስር ተመ.
መላከ ፅልመት ዝ.ክ.
መላው "መላ" ስር ተመ.
መላጃን ስ በቀድሞ ጊዜ ንጉስ ክነሰራዊት የሚያርፍበትና ግብር የሚያበላበት ትልቅ ድንኳን።
መላጊያ "ላገ" ስር ተመ.
መላጣ "መለጠ" ስር ተመ.
መልህቅ ስ መርከብ በውሃ ወይም በነፋስ ግፊት እንዳትነዳ ወይም እንዳትንቀሳቀስ ወደ ታች ወጥሮ የሚይዝ መንጠቆ መሰል ከባድ ብረት።

መልህቅ

መልህቅ አነሳ ተንቀሳቀሰ፣ ጉዞ ጀመረ (መርከብ)።
መልህቅ ጣለ ቆመ (መርከብ)።

መልማይ "መለመለ" ስር ተመ.
 መለስ "መለስ" ስር ተመ.
 መልቀሚያ "ለቀመ" ስር ተመ.
 መልቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.
 መልቲ ት አታላይ፥ አጭበርባሪ፥ ቀጣፊ።
 መልእክ (ብ.ቁ.መላእክት) ስ 1. የፈጣሪ መልእክተኛ፥ አገልጋይ የሆነና የማይሞት ርቂት ፍጡር። 2. (ዘይ.) ደግሞ ሩህሩህ፥ ገብረ ሙሉክም ሰው።
 መላከምት ስ. ነፍሱን ከስጋ ለመለየት የሚላክ መልእክ።
 መላክ ሞት የመሰለ በመከላከል፥ በመገርግቱ ወይም በመንሳቀሱ የተነሳ ገፅታው የሚያስፈራ (ሰው)።
 መላክ ፅልመት ስ የወለግ መልእክ፤ ሰይጣን።
 መልእክተኛ "ላክ" ስር ተመ.
 መልእክት ዝ.ክ.
 መልስ መልካም "መልክ" ስር ተመ.
 መልስ ቀና ዝ.ክ.
 መልስ ቢስ ዝ.ክ.
 መልከኛ¹ ስ በየገጠሩ ሰፊ ርስት እየተሰጠው ይኖር የነበረ የገንብ ወገን ወይም ባለጂ።
 መልከኛ² "መልክ" ስር ተመ.
 መልካ ስ ጥልቀትና አባጣ ገባጣ የለው በመሆኑ ለመሸጋገሪያ የሚሆን የወገዝ ውሃ የሚያልፍበት ቦታ።
 መልክ ስ 1. ፊት ወይም ገፅታ። 2. ውበት፥ ቆንጆና። መልክ የላትም ፉጋጋ ናት። 3. ቀለም። መስሪያ መልኩ ምን አይነት ነው? 4. የአንድ ነገር ውጫዊ ገፅታ። 5. በአምስት በአምስት ስንኝ በገጥም የተዘጋጀ የምስጋና ድርሰት። ምሳ. መልከማርያም፥ መልከኢየሱስ፥...።
 መልክ አወጣ ቆንጆ፥ አግረ።
 መልክ ያዘ ስርአት ያዘ፥ ተስተካከለ።
 በመልክ በመልኩ በአይነት በአይነት፥ በተገቢው ቦታ።
 መልክ መልካም ት መልኩ የሚያምር፥ ውብ፥ ቆንጆ።
 መልክ ቢስ ት መልክ ጥፋ።
 መልክ ቀና ት ቆንጆ፥ ውብ፥ ሽጋ።
 መልከኛ ት ቆንጆ፥ ውብ፥ ሽጋ።
 መልከጥፋ ት የገምገማ፥ አስቀያሚ።
 መልካም ት ጥፋ፥ ግለፊያ፥ ደግ።
 መልኬ ጠፋኝ አሁንም አሁንም መልኩን

በመስታወት ግዮት የምትወድ(ሴት)።
 መልክአ ምድር ስ የመረተ አቀማመጥ ወይም ገፅታ።
 መልክተኛ "ላክ" ስር "መልእክተኛ"ን ተመ.
 መልክአምድር "መልክ" ስር ተመ.
 መሉጊያ ስ እቃን በወላገነ ለመሸከም የሚያገለግል እንደው።
 መመሪያ "መሪ" ስር ተመ.
 መመኪያ "መካ" ስር ተመ.
 መሙሊያ "ሞላ" ስር "መሙያ"ን ተመ.
 መማለጃ "ማለደ" ስር ተመ.
 መማከርት "መከረ" ስር ተመ.
 መምህር "መሃረ" ስር ተመ.
 መምሪ ዝ.ክ.
 መምቻ "መታ" ስር ተመ.
 መምች ዝ.ክ.
 መሟጫ "ሟጫ" ስር ተመ.
 መሪመሪ ግ 1. ሃኪም በሽታን፥ የጤንነትን ሁኔታ፥... የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎችን በመጠቀም ወይም ታካሚውን በቃል በመጠየቅ ለማወቅ ጥክረ። 2. የተደበቀን ነገር ወይም ምስጢር ለማወቅ ጠየቀ፥ አውጣጣ። 3. አንድን ጉዳይ በደንብ ተመለከተ፥ አጠና፥ አገናኘበ። 4. ፈተሽ፥ ፈተነ። ለመቻሌ ለመጥከርህ በፊት የውሃውን ጥልቀት በፋሊ መርምረው።
 መርማሪ [ፖሊስ] ስ ወንጀል ነክ ጉዳዮችን እየተከታተለ የሚያጣራ የፖሊስ አባል።
 ምርመራ ስ 1. በሽታን፥ የጤንነትን ሁኔታ፥... ለማወቅ ሃኪም የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎችን በመጠቀም ወይም ታካሚውን በቃል በመጠየቅ የሚያደርገው ጥናት፥ ክትትል። 2. ስለ አንድ ነገር ሁኔታ፥ ምንነት፥... ለማወቅ የሚደረግ ፍተሽ፥ ጥናት።
 ምርመራ አደረገ ግ ህክምና አደረገ፥ በሃኪም ታየ።
 ምርምር ስ አዲስ ገኘት ለማግኘት ወይም ስለ አንድ ነገር ሁኔታ፥ ምንነት፥ ተፈጥሮ፥... ተወማሪ መረጃ ለማስባሰብ የሚደረግ ጥናት።
 ተመራመረ ግ 1. የምርምር ስራ አካሄደ። 2. በሃላብ ተራቀቀ፥ ተፈላሰፈ።
 ተመራማሪ ስ የምርምር ስራ የሚያካሂድ ሰው።
 አመራመረ ግ 1. አጠያየቀ፥ አፈላሰፈ። 2. አፈላለገ።
 ያመራማሪ ስ አንድ እቃ በጠፋ ጊዜ ለአፈላለገ ሰው ወይም አካል የሚሰጥ ገንዘብ

ወይም ሌላ ነገር።
መረመር ለ ውሃ የበረበረው ጉድባ፣ ፈቶ።
መረማመጃ “ረመደ” ስር ተመ.

መረረ ግ 1. ጣእሙ እንደ ሬት ወይም እንደ ኮሶ ሆነ። 2.ከረረ (ለነገር)። 3. (ዘይ.) አንገረገረ። ሰለቸ። ኦሮ መረረው።

መሪር ት የከፋ፣ የጠለቀ። መሪር የዘን።

መራራ ት 1. ጣእሙ ሬት ሬት ወይም ኮሶ ኮሶ የሚል። 2. መሪር።

መራር ዝ.ከ.

ምሬት ለ 1. ኮሶ ኮሶ ወይም ሬት ሬት የማለት ጣእም።2.(ዘይ.)የመሰልቸት፣ አጥብቆ የመጥላት፣ የመንገፍገፍ ሰሜት።

ምር ለ እውነት።

የምር/ከምር የእውነት፣ የቀልድ ሳይሆን።

ተመረረ ግ ሰለቸ፣ ተንገረገረ።

ተማረረ ግ 1. ዝ.ከ. 2. ተከረረ፣ የምር ጥል ተጣለ።

አመረረ ግ 1. ቀልዱን የምር አደረገ፣ ተቀጣ። 2. ኮሰተር ብሎ.አንድን ነገር ግከናወን ቀጠለ።

አምርሮ ተናገረ በብሶት፣ በብስጭት፣ በቱጭት ሰሜት ተናገረ።

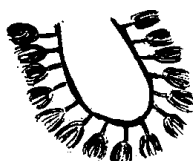
አምርሮ አለቀሰ በጣም አለቀሰ።

አማረረ ግ 1. በጣም እዘነ፣ ብሶት አለማ። 2. አጣ፣ ወቀለ። ስለደረሰበት ችግር የሚያማረረው ዘመዶቹን ነው።

አስመረረ ግ 1. አንገረገረ፣ አሰለቸ። ኦሮ አሰመረረው። 2. አበሳጩ፣ አናደደ።

መረሬ ለ ርጥበት ባጣ ጊዜ የሚሰነጣጠቅ ጥቁር አፈር ወይም መሬት።

መረሽት ለ በበቅሎ አንገት የሚደረግ ባለ መርገፍ ጌጥ።

መረሽት

መረሻት ለ በሃር፣ በወርቀዘቦ፣ በጥልፍ የተሸለመና በበቅሎ ኮርቻ ላይ የሚደረግ ባለጌጥ ልብስ።

መረቀ ግ 1. ባረከ፣ ጥሩ ነገር ይሰጥህ።

ያጋጥም ብሎ ምኞቱን ገለፀ። 2. የተሰጠህ ስጦታ ይገባሃል፣ የተባረከ ይሁንልህ በማለት አፀደቀለት። አዲስ የተገዛለትን ልገብ መረቀለት።

3. ከገዛው ነገር በላይ ሻጭ ለገዢ ተመሳሳይ ወይም ሌላ ነገር ጨምሮ ሰጠ። ሰኳር ሲገዛ ባለሉቱ ከረሜላ መረቀለት። 4. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ለመምህርነት በትሃል ብሎ ማረጋገጫ ሰጠ፣ መስከረ፣ አስተምር ብሎ ፈቀደ።

መርቆ ከፈተ አንድ የተጋበዘ የክብር እንግዳ አዲስ ተቋም፣ ድርጅት፣ ኢንዱስትሪ፣ ሲሚንት፣...ሲከፈት በሚደረገው ልዩ ስነስርዓት ላይ በመገኘት ስራው መጀመሩን ወይም መከፈቱን በይፋ አስታወቀ፤ ገለፀ።

ምረቃ ለ 1. በልዩ ልዩ የትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚሰጡትን የቀለም ወይም የሙያ ትምህርቶችን ላጠናቀቁ ተማሪዎች የምስክር ወረቀት፣ ዲፕሎማ፣ ዲግሪ ለመስጠት የሚካሄድ ስነስርዓት። 2. አዲስ የተሰራ ቤት፣ ሃውልት፣... ለመጀመሪያ ጊዜ አንዲታይ ወይም እንዲገነባ ሲባል የሚካሄድ ስነስርዓት። 3. የወለደን ወይም ከአደጋ የተረፈን ወይም ሌላ ጥሩ ነገር ያጋጠመውን ሰው “እንኳን ደስ አለህ” ወይም “እንኳን አተረፈህ”...ለማለት የሚደረግ ጉብኝት።

ምሩቅ ት 1. ቡሩክ። ለ 2. አንድ የተወሰነ ትምህርት ወይም ሙያ ተከታትሎ ያጠናቀቀና የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ያለው። የስነፅሁፍ ምሩቅ።

ምራቂ ለ 1. ከዋጋ ውጪ ሻጭ ለገዢ (ከገዛው ነገር በተወጣገሪ) የሚሰጠው ተመሳሳይ ወይም ሌላ ነገር። 2. (ዘይ.) ሰውነቱ ተቀጥንና አጭር የሆነ ሰው።

ምርቃት ለ 1. በን ስራ ለስራ ሰው “ተባረከ”፣ “እድሜ ይሰጥህ” በማለት የሚሰነዘር የመልካም ምኞት መግለጫ። 2. ምራቂ። 3. ምረቃ።

ተመረቀ ግ በቀለም ወይም በሙያ ትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ተከታትሎ በመጨረሱ የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ተሰጠው።

ተመራቂ ለ በቀለም ወይም በሙያ ትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ተከታትሎ በማጠናቀቅ የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ለመቀበል የተዘጋጀ ተማሪ።

አስመረቀ ግ አንድ የትምህርት ተቋም፣ ድርጅት፣...ለማስተማር የተቀበላቸውን ተማሪዎች አስተምሮ ወይም አሰልጥኖ አወጣ።

መረቀነ ግ 1. በሜት ሰከረ። 2. ተመኘ፣ ጓጓ፣ ፈለገ።

ምርቃና ለ ሜት በመቃም የሚመጣ ስካር።

መረቀዝ ግ ውስጥ ውስጡን በጣም ቆሰለ፣ ቂም ያዘ (ቆሰለ)።

አመረቀዝ

አመረቀዝ ዝ.ክ.

መረቅ ስ 1. ስጋ የተቀቀለበት ውሃ፡፡ 2. እንደ ስጋ፡ ድንች፡ ዶር፡... ያለ ወጥ ፈሳሽ ከፍል፡፡ 3- ልብስ የታጠበበት የእንደፍ፡ የሳመና፡ የአዋ አረፋ፡፡ በሹራቡ መረቅ ሻትን እጠቢበት፡፡

ከነመረቁ አጠጣው አጠገቡ ሆኖ ከላይ ላይ በመደገን ተኩስ መታው፡፡

መረባርብ "ረበረበ" ስር ተመ.

መረብ ስ 1. ከገመድ ወይም ከከር ጥልፍልፍ ሆኖ የተሰራ የአሳ ግጥመጃ፤ መርበብ፡፡ 2. በእግር ኳስ፡ በጠረጴዛ ኳስ፡ በእጅ ኳስ፡ በሜዳ ቲኒስ ወዋታ ጊዜ በቋሚ እንጨቶች ወይም ብረቶች ተወጥሮ የሚዘረጋ ከከር፡፡ ከገመድ፡... ጥልፍልፍ ሆኖ የተሰራ የስፖርት እቃ፡፡ 3. እንደ ድርጅት ወይም ቡድን እንደን ስራ የሚያከናውንበት ተዋረድ፤ መዋቅር፡፡

መረብ ዘረጋ የአንድን ድርጅት የተለያዩ መዋቅራዊ አካላት መሰረተ፡፡ አዋቀረ፡፡

መረብ ጣለ አሳ ለማጥመድ መረቡን ወደ ባህር ውስጥ ወረወረ፡፡

መረብ ስራ ስ በከር፡ በገመድ፡...እንደ መረብ ተጠላልፎ የሚሰራ የእጅ ስራ፡፡

መረብ ኳስ ስ (ስፖ.) ግራና ቀኝ በተተከሉ የእንጨት ወይም የብረት ቋሚዎች ላይ በተወጠረ መረብ፡፡ ስድስት ስድስት ሰዎችን የያዙ ሁለት ቡድኖች፡፡ ኳስን በእጅ በመቀጠል በመረቡ ላይ አሳልፎ በተቃራኒ ሜዳ ላይ ለማሳረፍ የሚያደርጉት የውድድር ወዋታ፡፡

መረታ¹ ግ 1.ፍሬው ከእብቅ፡ ከገለባ ተለየ፡፡ 2. ብዙ ፍም ወረደ፡ ተንደረከከ፡፡

ምርት ስ 1. በእርሻ፡ በፋብሪካ፡...ተሰርቶ የሚገኝ ግንኙኛውም ውጤት፡፡ 2. እህሉ ተወቅቶ፡ ከእብቅና ከገለባ ተለይቶ የሚገኘው የተጣራ ፍሬ፡፡

ምርታማ ት 1. ጥሩ ምርት የሚሰጥ ወይም የሚያስገኝ፡፡ 2. ብዙ የሰራ ፍሬ የሚያስገኝ፡ ውጤታማ፡፡

ተመረተ ግ 1. ምርት ተገኘ፡፡ 2. ተሰራ፡ ተዘጋጀ፡፡ ዘንድር ብዙ ጫማ ተመርቷል፡፡

አመረተ ግ 1. እህልን ዘርቶ፡ አጭደና ወቅቶ ፍሬ አገኘ፤ አዘመረ፡፡ 2. በፋብሪካ ልዩ ልዩ ነገሮችን ሰርቶ አወጣ፡፡

አምራች ስ ምርት በሚያስገኝ ስራ ላይ የተሰማራ ሰው፡፡

ማምረቻ ስ ለምርት ስራ አገልግሎት የሚውል መሳሪያ፡፡

መረተ² ግ ዛገ፡ መሬት መሰለ፡፡

መረኒ ግ ሞፊርና ቀንበርን በምራን አቆራኘ ወይም አሰረ፡፡

ምራን ስ ሞፊርን ከቀንበር ጋር ግብረኛ ወይም ግሰርያ ጠፍር፡፡(ለእሉን ሞፊር ስር ተመ.)፡፡

መረን ት ልት፡ ባለፈ፡ ስድ፡፡

መረን ለቀቀ ሳይቆጣ ወይም ሳይቆጣጠር ቀረ፤ አባለገ (ልጅን)፡፡

መረን ወጣ ስድ፡ ባለፈ ሆነ፡፡

*መረኮዝ

ምርኩዝ ስ ለመደገፈያነት የሚያገለግል፡ ከብረት ወይም ከእንጨት የሚሰራና ሰዎች በእጃቸው የሚይዙት በትር፤ ከዘራ፡፡

የምርኩዝ ዝላይ ስ (ስፖ.) በረኩም ምርኩዝ በመታገዝ ከተወሰነ ቦታ ላይ ጀምሮ ወደ ሰማይ በመነሳትና በሁለት ቋሚዎች ተደግፎ የተጋደመ ዘንግን ተወርውሮ ለማለፍ የሚደረግ የዝላይ ላይነት፡፡ የከፍታ ዝላይም ይባላል፡፡

ተመረኮዝ ግ ተረዳ፡ ታገዘ፡ ተደገፈ (በምርኩዝ፡ በመቋሚያ)፡፡

ተመርኩዝ ምክንያት፡ መነሻ በማድረግ፡፡

አስመረኮዝ ግ እንዲመረኮዝ አደረገ፡፡ አስደገፈ፡፡

አስመርኩዝ ---፡፡ መነሻ፡ ምክንያት አድርገ፡፡

መረዋ ስ 1. የቤተክርስቲያን ደውል ወይም ቃጭል፡፡ 2. (ዘይ.) ቀጭንና የሚያምር (ድምፅ)፡፡

መረዝ ግ 1. መርዝ አደረገ፤ በመርዝ በከለ፡፡ 2. በጣም ጠላ፡ በከፋ ተመለከተ፡፡ 3. (ቀለም፡ ቅባት...) ከነካው ነገር ላይ አለቅም አለ፡፡ ጃንጣው ውስጥ የነበረው ቀለም ፈሰሰ ልብሰቶን መረዛቸው፡፡

መራሹ ት አነጣጣሪ፡ ተኩስ የማይስት፡፡

መርዝ ስ 1. ሲበላ ወይም ሲጠጣ ወይም ሲሸተት ወይም ሲነካ፡... ህመም ወይም ሞት ሊያስከትል የሚችል ነገር፡፡ 2. ለመልቀቅ የሚያስችግራ ነገሮችን ለማስለቀቅ እንዲሁም የተለያዩ ነገሮችን ለመቀመም፡... የሚያገለግል ንጥረ ነገር፡፡

መርዘኛ ት 1. መርዝ ያለው፡፡ 2. ቂመኛ፡ ከፋ፡፡ 3. ነገረኛ፡፡

ተመረዝ ግ በመጥፎ ፀባይ ወይም ልግድ፡...ተያዘ፡ ተሰከለ፡ ተበላሽ፡፡

መረዳሻ "ረዳ" ስር ተመ.

መረሻ "ረዳ" ስር ተመ.

መረገ ግ 1. በእንጨት የተሰራን የቤት ግድግዳ የበቃ ለጠፈ፡፡ 2. እንደ እንስራና ጋን ያሉትን በክክለ እቃዎች እፍ ወይም ሰባራና ሽንቁርን አሸን፡ ደፈነ፡፡ 3. (ዘይ.) የራሱን ጥፋት በሌላ አመካከ፡ አሳከከ፡፡ የራሱን ጥፋት በልጁ ላይ

መረዝነት።

መራጊ ት ጭቃ መራጊ ት ጭቃ ለጣፈ።

መርግ ስ ትልት ል።

ምርጊት ስ 1. ከጭቃ ጋር ተስኮቶ ከእንጨት በተሰራ የቤት ገደግዳ ላይ የተመረጠ ልጥፍ ጭቃ። 2. ከጭቃ ወይም ከገለባና ከሳር ጋር ተደባልቆ ተስኮቶ ጭቃ የተበጀ የእንስራ፣ የደብኝት፣... ከዳን። 3. እንደ እንስራና ጋን ያሉ የሽክላ እቃዎች አኖ ወይም ሰባራና ሽንቁር የተደልነበት ጭቃ። 4. (ዘይ.) የማይናገር፣ ዝምተኛ፣ ልጉም።

ምርጊት ፊት ስ ሁለጊዜ ፊቱ ላይ ፈገግታ የማይታይበት ሰው።

ምርግ ት 1. የተመረጠ። ስ 2. ገና ያልተለሰነ፣ የጭቃ ልጥፍ ገደግዳ 3. የ"ምርጊት"ን 4ኛ ኖቺ ተመ.

ምርግ አለ ግ (ዘይ.) ልጉም አለ፤ ዝም አለ።

መረገት ግ በጥፈ መታ፤ ደረገመ።

መረገደ ግ በከበርና በፀናፅል ድምፅ እየታጀበ ከአጽዳም የትምህርት አይነት አንዱ በሆነው በመረገድ የዜማ አውራረድ ስልት አዚመ።

መረገድ ስ ከአጽዳም የትምህርት አይነቶች አንዱ የሆነ በከበርና በፀናፅል ድምፅ እየታጀበ የሚባል ዜማ።

አመረገደ ግ መረገደ።

መረገገ ግ ሳመዘዘ፣ ኮመጠጠ።

መረጋገጫ "ረገጠ" ስር ተመ.

መረገድ "መረገደ" ስር ተመ.

መረጠ ግ 1. የሚሻለውን፣ የሚሰማውን ወይም የሚፈልገውን ከሌላው ለይቶ አነሳ፣ አወጣ፣ ወሰደ። 2. ለአንድ አይነት ስራ ወይም ሹመት አጠቃላይ፣ ጠቅሙ፣ መለመለ።

አይመርጥም 1. አያዳላም፣ አይለይም። 2. ጥሩም ሆነ መጥፎ ያገኘውን ሁሉ ያግበሰብላል። ምራጭ ት ከአንድ ነገር ላይ ደህና ደህና ወይም የተሻለው ተወስዶ የቀረ፤ የማይፈለግ።

ምርጥ ት ከሁሉም የሚሻል፣ የሚበልጥ፣ ተፈላጊ።

ምርጫ ስ 1. ከቀረቡት ወይም ካሉት ልዩ ልዩ ነገሮች፣ አማራጮች፣... ተፈላጊውን ወይም ተስማሚውን የመጠቀም ወይም የመምረጥ ተግባር። 2. ፍላጎት። አስተማሪ የሆነው በምርጫው ነው። 3. ለአንድ ጥያቄ ከሚቀርቡት የተለያዩ መልሶች ተፈታኝ ትክክለኛውን ለይቶ ሊመርጥ ወይም ሊጠቁም የሚችልበት የፈተና አይነት።

ተመረጠ ግ 1. ለአንድ አይነት ተግባር ታፈ። 2- ከሌላ ነገር ጋር ሲወዳደር የተሻለ ሆኖ

ተገኘ።

ተመራጭ ስ ለአንድ አይነት ስራ፣ ስልጣን፣... ብዙ ድምፅ አግኘቶ የተመረጠ ሰው። ተመርጦ የቀረ ምራጭ።

አማረጠ ግ 1. አወዳደረ፣ አስተያየት የሚሻውን ለየ። የምትፈልገውን አይነት አማርጠህ ግዛ። 2. ከቀረቡት ነገሮች መሃል ደስ የሚልውን ወይም የሚፈልገውን ለይቶ እንዲወስድ እድል ሰጠ፣ ፈቀደ፣ አስመረጠ።

አማራጭ ት በአንድ ነገር ፊንታ በተለዋጭ ሊወሰድ ወይም ሊደረግ የሚችል።

አስመረጠ ግ 1. ከቀረቡት ነገሮች የወደደውን እንዲመርጥ ፈቀደ፤ አማረጠ። 2. የምርጫ ስነ ስርዓት አካሄድ፣ መራ። 3. ሌላው ሰው እንዲመርጥ አደረገ። ለግህበቱ ሊቀመንበርነት ያስመረጠው ጓደኛው ነው።

አስመራጭ[ኮሚቴ] ት የምርጫውን ስነስርዓት የሚያካሂድ ወይም የሚመራ አካል።

መሪ "መራ" ስር ተመ.

መሪር "መረረ" ስር ተመ.

መራ ግ 1. ፊት ፊት ሂደት ቀደመ። 2. ሰጠ(መራትን)። 3. የተደበቀን፣ የተሰወረን ነገር ወይም እቃ ጠቆሙ፣ አሳየ፣ አመለከተ። 4. ስብሰባን፣ ስራን፣ ጦርነትን፣... በአስተባባሪነት ወይም በበላይነት አካሄደ። 5. አስተዳደረ፣ ገዛ። 6. አስተላለፊ፣ ወደ ሌላ አሻገረ (ጉዳይን፣ አቤቱታን፣...)። ጉዳዩን ወደ ለስተዳደር ከፍል መፍት። 7. ሌላው ሰው የሱን ሃሳብ፣ ፍላጎት እንዲከተል አደረገ። ጸሁፍ በሱ ሃሳብ እንድትመራ ይፈልጋል። 8. (ቤ.ክህ.) ተመራው ከመራው እየተቀበለ እንዲያዜም መራው ቀደም ቀደም እያለ ለተመራው ነገረው። 9. አይነሰውርን ረዳ (እጁን ይዞ መንገድ በማመልከት፣ አብሮ በመጓዝ)።

መሪ ስ 1. ገዥ፣ አስተዳዳሪ፣ የበላይ አካላት። 2. ፊት ፊት ሂደቱ፤ መንገድ የሚያሳይ(ለምሳሌ መንገድ መሪ፣ እውር መሪ)። 3. የመኪና፣ የባቡር፣ የአይርፕላን፣... አካል የሆነና አትማጫውን ለማስያዝ ወይም ለመቀየር የሚያገለግል መዘወሪያ። 4. (ቤ.ክህ.) በማህሉት ወይም በሌላ የዜማ ስነስርዓት ላይ የተወሰኑ ዜማዎችን ወይም ቅኔን ለተመራው እየሻገረ እንዲዜም የሚያደርግ የእለቱ ተረኛ ካህን፤ መዘምር። 5. ጠቅሚ፣ አመልካች (ለምሳሌ የሌላ መሪ)። 6. አለቃ፣ አስተባባሪ (የቡድን፣ የስራ፣...)። 7. ሰጣት፣ ደልዳይ (በታን)።

መሪ ቃል ስ ብዙውን ጊዜ በሃገር መሪ የሚነገርና እንደመመሪያ ወይም መርህ የሚጠቀስ ንግግር።

መሪ ተዋናይ ስ 1. በአንድ ተውኔት ውስጥ አቢዩን ከፍል የሚጫወተው ገፀባህርይ። 2.

ቀንደኛ፡ ዋና፡

መሪ ጌታ ስ (ቤ.ክህ.) 1. በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚካሄደውን የዜማ ስርአት በቋሚነት እንዲመራ የተመደበ መምህር፡፡

2. በአንዳንድ የገጠር ቤተክርስቲያን ከማህለቱ አገልግሎት ስራ በተጨማሪ የአስተዳዳሪነቱን ስራ ደርሶ የሚሰራ የቤተክርስቲያን አለቃ፡፡

ምሪት ስ 1. በመንግስት የተሰጠ መሪ፡፡ 2. አንድን የመንግስት ጉዳይ ለማስፈጸም የተላከ ወታደር፡፡ የመንግስት ባለስልጣን፡፡ ...በየገበሬው ቤት እየገባ በግድታይስተናገድበት የነበረ ስርአት፡፡ ተመራ ግ ወታደር ወይም የመንግስት ጉዳይ የሚያስፈልግ ሰው በየገበሬው ቤት እንዲሰተናገድ ተሰማራ (በባላባታዊ ስርአት)፡፡

መመሪያ ስ አንድን ስራ ለማካሄድ በቃል የተሰጠ ወይም በወረቀት የሰፈረ ደንብ፡፡ ትእዛዝ፡፡ የአስፈራር ስልት፡፡

ተመሪ ስ 1. የመሪ ተከታይ፡፡ ታዛዥ፡፡ ትእዛዝ ፈፃሚ፡፡ 2. መሪው ቀደም ቀደም እያለ የሚናገረውን ዜማ ወይም ቅኔ የሚያዜም መዘም፡፡ 3. ከቦታ ወይም ከርስት መሪ፡፡ በታ ወይም ርስት የተሰጠው፡፡ ተደልዳይ፡፡ 4. በየገበሬው ቤት እየገባ በግድታይስተናገድ የነበረ የመንግስት ባለስልጣን ወይም ወታደር፡፡

አመራ ግ 1. መጣ ወይም ሄደ፡፡ ወደ ቤቱ ለመራ፡፡ 2. አዝማሚያ፡፡ አትግጫ ያዘ፡፡ ነገሩ ወደታ እንደሚያመራ አይታወቅም፡፡

አመራር ስ 1. መመሪያ፡፡ በዚህ ጉዳይ ላይ ለመራር ተስተባብታል፡፡ 2. የመንግስት፡፡ የፖለቲካ ድርጅት፡፡...የበላይ አካል፡፡ ለመራሩ ያለበት ውሳኔ ተቀባይነት አገኘም፡፡

መራራ "መረረ" ስር ተመ.

መራር ዝ.ክ.

መራዥ "መረዘ" ስር ተመ.

መራጃ ስ የድንጋይ መፍለጫ ትልቅ መደሻ፡፡

መራጊ "መረገ" ስር ተመ.

መሪት ስ 1. ለፀሃይ ባላት ቅርበት ሰብተኛ፡፡ በመጠን ከጥላኔቶች አምስተኛና ከዘጠኙ አለማት (ጥላኔቶች) አንዷ የሆነች የምንኖርባት አለም፡፡ ፍር (በተጨማሪ ጥላኔት ስር ተመ.)፡፡ 2. አፈር ፡፡ የበስ የሆነውና ውሃ ያልተኛበት ክፍል፡፡ 3. የቤት ወለል፡፡

መሪቱ (ማሳው) ለስልሷል እየተደጋገመ ታርሷል፡፡

መሪቱ ጠም አደረ ሳይዘራበት ከረመ፡፡

መሪት ለቀቀ 1. ወደላይ ከፍ አለ፡፡ አየር ላይ ሆነ፡፡ 2. ታበዩ፡፡ ተንቀባረረ፡፡

መሪት ነው ቻይ፡፡ ታጋሽ ነው፡፡

መሪት አታሟሽም ለመጥት የመጀመሪያው

ሰው አትሆንም፡፡

መሪት ከዳው አኩሮት ወይም አንሸራቶት ድንገት ሳያሰበው ወደቀ፡፡

መሪት ያዘ ተስተካከሉ ተቀመጠ፡፡

መሪት ይቅለለው አንዳንድ ሰዎች የሟች ዘመዳቸውን ወይም ወዳጃቸውን ስም በሆነ ምክንያት በሚያነሱበት ጊዜ (የመቃብር ጭንቅ ይቅለልለት፡፡ መሪት አትከበደው ለማለት) የሚናገሩት የበጎ ምኞት አባባል፡፡

መሪት ጠበበው 1. በጣም ተደሰተ፡፡ ፈነደቀ፡፡ 2. በጣም ተወነቀ፡፡ አዘነ፡፡ የሚያደርገው አጣ፡፡

መሪት ጠባ አይልም ሳይፈፀም፡፡ ሳይደርስ አይቀርም (ርግማት፡፡ የተናገረው)፡፡

ከመሪት ተነስቶ ያለምንም ምክንያት፡፡

ከመሪት ደባለቀ መሪት ላይ ክፉኛ ጣለ፡፡ አረፈጠ፡፡

መሪት ቅርቡ ፡ 1. ድንከ፡፡ 2. ቁጭ ማለት የሚወድ፡፡ ሰነፍ፡፡ 3. ቶሎ ቶሎ የሚወድቅ፡፡

የመሪት መንቀጥቀጥ ስ ድንገተኛና ሃይለኛ የሆነ የመሪት መነቃነት፡፡ መናወጥ፡፡

የመሪት ምላስ ስ ሾጠጥ ያለና ወደ ባህር ገባ ብሎ የሚገኝ መሪት፡፡ ልሳነ ምድር፡፡

የመሪት ስሪት የ"ስሪት"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

መርሃ ሰሜን ስ የ"ኮምፓስ"ን ፍቺ ተመ.

መርሃ እውር ስ የወረቀታ፡፡ የፀሃይ፡፡ የቀን፡፡ የወር፡፡ የአመት፡፡ የዘመን አቆጣጠር ያለበት መፅሃፍ፡፡

መርሃ ግብር ስ በቅደም ተከተል የተዘጋጀ እቅድ፡፡ ፕሮግራም፡፡

መርህ ስ መመሪያ፡፡

መርማሪ "መረመረ" ስር ተመ.

መርቂ "ሜርቆ"ን ተመ.

መርበብተ ሰለሞን ስ አጋንንትን እጥምዶ ለመያዝና በቁጥጥር ስር ለማድረግ ያስችላል ተብሎ የሚነገርለት አስማት ወይም ድግሞት፡፡

መር አለ "እመር" ስር "እመር አለ"ን ተመ.

መርከብ ስ በነዳጅ ሃይል የሚንቀሳቀስና በመጠን ከጆልሳና ከታንኳ የሚበልጥ፡፡ ሰውን፡፡ እቃን፡፡...በባህር ላይ ለማመላለስ የሚያገለግል የውሃ ላይ መጓጓዣ (ሰሌዳን መጓጓዣ ስር ተመ.)፡፡

መርከብ አዛዥ ስ በመርከብ ላይ የመርከብ ሃላፊ ሆኖ የሚሰራ ሹም፡፡

መርከበኛ ስ 1. መርከብ ነጂ፡፡ 2. በመርከብ ላይ የሚሰራ ሰው፡፡

መርዘኛ "መረዘ" ስር ተመ.

መርዝ ዝከ.

መርዶ "ረዳ" ስር ተመ.

መርዶፋ (መርዶፋ) ስ እቡጃዲ የሚመስል ወፈር ያለ ቆርፋዳ ፊርት።

መርዝም "ረገመ" ስር ተመ.

መርዝጥ "ረገጠ" ስር ተመ.

መርዝጫ ዝከ.

መርዝፍ "ረገፈ" ስር ተመ.

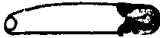
መርዝ "መረገ" ስር ተመ.

መርጦ ስ ሽርተ+ ገልጅም (ሃረር እካባቢ የሚነገር)።

መርፌ ስ 1. በአንደኛው ጫፍ በኩል ሹል የሆነ+ በሌላው ጫፍ በኩል ዶልዶም ያለ ሆኖ የከር ግንባቢያ ቀዳዳ ያለውና ለልብስ መስፊያ የሚያገለግል ተቋን ብረት፤ የእጅ መርፌ። 2. ስሪንጅ ላይ ተሰክቶ ፈላሽ የሆነ መድሃኒትን በውስጡ ወደ ህመምተኛው ሰውነት ለማስተላለፍ የሚያስችል ተቋን ብረት። 3. ተነቃይና ተሰኪ የሆነ+ በሽክላ ላይ የተቀረፀውን ድምፅ ተቀብሎ የሚያስተላልፍ+ ጫቶ ሹል የሆነ ኢሴትሮኒክስ የሽክላ ማጫወቻ እቃ።

መርፌ ነኝ መድሃኒት በመርፌ እየወሰድኩ ስለሆነ ይህንን አልበላም ወይም አልጠጣም ለማለት የሚነገር አባባል።

መርፌ ቁልፍ ስ አንዱ ጫፍ ሹል ሆኖ ሁለተኛው ትይዩ ጫፍ ደግሞ እንደክፉን ወይም እንደ መቆለፊያ ሆኖ እንዲያገለግል የተሰራና ለልብስ ማያያዣነት የሚጠቅም መርፌ።

መርፌ ቁልፍ

የመርፌ እራት ስ መርፌው እንዳይጠፋ ወይም ከተቀመጠበት ቦታ በቀላሉ እንዲነሻ በመርፌው ቀዳዳ ላይ የምትገመለጠል ትንሽ ከር።

መር ስ ለእንጨት ወይም ለድንጋይ መስርቦሪያ+ መስርሶሪያ ወይም መጥረቢያ የሚያገለግል ጫቶ ሹል ወይም ስል የሆነ ብረት።

መር

መሰለ ግ 1. በመልክ፥ በመጠን፥ በባህርይ... ከሌላ ጋር አንድ ሆነ፥ ተቀራረበ። 2. አበረ፥ ተሰማ። 3. አብሮ ሆነ ወይም አብሮ አደረገ።

ተቀላቀለ። 4. በምሳሌ ተናገረ።

ለይምሰል የወሸት፤ ለይስሙላ።

ምን የመሰለ በጣም ቀንጆ+ በጣም ጥሩ+ ደስ የሚል+ የሚያረካ።

ምን ይመስልሃል? ምን እስተያየት አለህ? እንደሚመስለኝ እንደገባኝ፤ እንደተሰማኝ።

እንዲህ አይምሰልህ አንድ ነገር ከሚገመተው በላይ (ጥሩ ወይም መጥፎ) መሆኑን ለመገለፅ የሚነገር አባባል።

የመሰለኝን 1. ያሻንን+ የፈለግሁትን። 2. የታየኝን+ የተሰማኝን+....

የማይመስል ነገር መደረጉ+ መፈጸሙ+ እውነትነቱ የሚያጠራጥር ነገር።

ይህን የመሰለ 1. ከዚህ ጋር የሚቀራረብ+ እንዲህ ያለ። 2. ጥሩ+ ግሩም+ መልካም የሆነ።

መሰል ት 1. የሚመስል። አረንጓዴ መሰል ቀለም ተቀብረል። 2. አምሳያ+ ተወዳዳሪ። ለክፉ+ መሰል የለውም።

መሳይ ት 1. የሚመስል። ጨዋ መሳይ። 2. የሆነ። ነገሩና መሳይ።

መስሎ አዳሪ 1. ከሁሉ የሚሰማም፥ የሚገባባ። 2. ተለማግጥ።

ምሳሌ ስ 1. ቀደም ሲል የተነገረን ነገር ለማጠናከርና የበለጠ ገልፅ ለማድረግ የሚቀርብ ሃሳብ፥ ማብራሪያ።... 2. አርአያ። መሪያች ዮሩ በነምግባር ምሳሌ መሆን ይጠበቅባችኋል። ምሳሌያዊ አነጋገር ስ ቀደም ሲል የተነገረን ነገር ለማጠናከር፥ ይበልጥ ገልፅ ለማድረግና ለላ ለመስጠት ሲፈለግ በንግግር ላይ ተጨማሪ ሆኖ የሚቀርብ አጭር አባባል።

ምስል ስ 1. በፎቶግራፍ ተነስቶ ወይም በውሃና በመስታወት ውስጥ ተንፀባርቆ የሚታይ የአንድ ነገር መልክ። 2. በድንጋይ፥ በእንጨት+ በወርቅ፥... ላይ የተቀረፀ የአንድ ነገር መልክ። 3. የመስቀል ቅርፅ ባለው እንጨት ላይ የሚችን ልብስ በማልበስ በለቅሶ ጊዜ ለማልቀሻን የሚያገለግል ቅርፅ።

ምሰለ ቢስ ት መልክ ጥፋ።

ምስል አፍሳሽ ስ ወርቅ+ ብርት... እያቀለጠ የተለያዩ ቅርንፃፍቶችንና ጊጣጤቶችን የሚሰራ።

ምስያ ት አምሳያ።

ተመሰለ ግ የሌላ ነገርን መልክ፥ ገፅታ፥ ባህርይ ያዘ።

ተምሳሌት ስ በጥሬው ካለው ትርጉም ውጪ ሌላ ነገርን የሚወክል ቃል ወይም ሃረግ። አገበባ የጀግና ተምሳሌት ነው/ጨለማ የመከራ ተምሳሌት ነው።

ተመሳሰለ ግ በመልክ፡ በመጠን፡በባህርይ፡...
ተቀራረበ፡ አንድ ሆነ፡፡

ተመሳሳይ ፡ በመልክ፡ በመጠን፡በባህርይ፡...
የተቀራረበ፡ አንድ የሆነ፡፡

ተማሰለ ግ ተደበላለቀ፡ ተቀላቀለ፡ ተዋሃደ፡፡

አመሰለ ግ በሌላው ላይ ክፉ ተመኘ
(ላይተኩስ ጠመንጃ ደንበት/ ላይመታው ዱላ ቃጣበት)፡፡

አያምስልና እውነት አያድርገውና፡
አያድርስና፡፡

አመሳሰለ ግ 1. ተመሳሳይ፡ ተቀራራቢ
ወይም አንድ አይነት አደረገ፡፡ በፊት ከተሰራው
ጋር አመሳሰለህ ስራልኝ፡፡ 2. አነፃፀረ፡ አወጸደረ፡፡
ኢትዮጵያንና አሜሪካን በእኮናሚ ደረጃ
ማመሳሰል ላይቻልም፡፡

አማሰለ ግ አደበላለቀ፡ አቀላቀለ፡ አዋሃደ፡፡

ማማሰያ ስ ወጥ፡ ገንፎ፡...ሲሰራ ለማማሰል
የሚያገለግል አጠር ቀጠን ያለ እንጨት፡፡

አምሳል ስ የአንድ ነገር ተመሳሳይ፡ አምሳያ፡
ምሳሌ፡፡

አምሳያ ፡ በመልክ፡ በቀለም፡...ሌላውን
የሚመስል፡ ከሌላው ጋር የሚመሳሰል፡፡ አምሳያ
ልጁ ናት፡፡

አስመሰለ ግ 1. ያልሆነና ያልተደረገ ነገርን
እንደሆነ፡ እንደተደረገ አድርጎ አቀረበ፡፡ 2.
ተመሳሳይ፡ ተቀራራቢ፡ አንድ አይነት አደረገ፡፡

አያስመስልብህና አያምጣብህ፡
አያድርስብህና (ክፉ ነገር)፡፡

አስመሳይ ፡ ያልሆነውንና ያልተደረገውን
እንደሆነ፡ እንደተደረገ አድርጎ የሚያቀርብ
ውሸታም፤ አታላይ፡፡

መሰለቂያ “ሰለቀ” ስር ተመ.

መሰላል ስ ከፍ ወጸለ ቦታ (ቤት፡ ዛፍ...) ላይ
ለመውጣትና ለመውረድ የሚያገለግሉ ደረጃ
መሰል መረጋገጫዎች ያሉት ባለሁለት ወይም
ባለአራት እግር እንጨት፡ ብረት፡ ገመድ፡...፡፡

መሰላል

መሰል “መሰለ” ስር ተመ.

መሰረተ ግ አቆመ፡ ተከለ፡ አቋቋመ፡፡

መሰረት ስ 1. ከላይኛው የመሬት ከፍል
በታች የሚሰራ የቤት፡ የህንፃ፡ የግንብ፡...መነሻ፡
መቆሚያ፡፡ 2. ውጥን፡ ጅምር፡፡ ነገሩ የተበላሸው
ገና ከመሰረቱ ነው፡፡

መሰረት ጣለ ጀመረ፡፡ ጸግግዊ ላይ ምኒልክ
ለኢትዮጵያ የዘመናዊ ስልጣን መሰረት የጣለ
መሪ ናችው፡፡

መሰረት ልማት ስ ለአንድ አገር ልማት
በተቀጽሟት አስፈላጊ የሆነ እንደመገናኛ፡
የትምህርት፡ የጤና ተቋም ያለ የሀብረተሰቡ
መገልገያ፡፡

መሰረተ ቢስ ፡ ተጨባጭ ማስረጃ ወይም
እውነትነት የሌለው፡፡ መሰረተ ቢስ ወፊ፡፡

መሰረተ ትምህርት ስ ለመሃይምናን
የሚሰጥ የመጀመሪያው የቀለም ትምህርት፡፡

የመሰረት ድንጋይ ስ አንድ ድርጅት፡
ተቋም፡...ለሰራ በታቀደበት ቦታ ላይ የተጋበዘው
የከብር እንግዳ በመጀመሪያ የሚያኖረውና ለዚሁ
ጉዳይ ተብሎ የተዘጋጀ የድንጋይ ምልክት፡፡

መሰረታዊ ፡ ዋና፡ በጣም አስፈላጊ፤ ከሁሉም
የሚቀድም፡፡

መሰረታዊ ለውጥ ስ ስር ነቀል ለውጥ፡፡

መሰራች ጉባኤ [ስብሰባ] ስ አንድን
ድርጅት ፡ ማህበር ፡... ለማቋቋም የሚደረግ
የመጀመሪያ ስብሰባ፡፡

ምስረታ ስ አንድን ድርጅት፡ ማህበር፡...
የማቋቋም ተግባር፡፡

መሰሪ (መሰሪ) ፡ በጣም ተንክለኛ፤ ሽረኛ፡፡

መሰሪሰሪያ “ሰረሰረ” ስር ተመ.

መሰስ አለ ግ ቀስ፡ ዝግ ብሎ ሄደ ወይም
መጣ፡፡

*መስቀለ

ምስቅልቅል ፡ ዝብርቅርቅ፡ ውጥንቅጥ፡
የተመሰቃቀለ፡፡

ምስቅልቅል አለ ግ ተዘበራረቀ፡ ቅጥ አጣ፡
ተደበላለቀ፡፡

ተመሳቀለ ግ ተደበላለቀ፡ ቅጥ አጣ፡፡

አመሰቃቀለ ግ እውሰበበ፡ አደበላለቀ፡ ቅጥ
አጣጣ፡፡

አመሳቀለ ግ አደባለቀ፡ ቅጥ አጣጣ፡፡

*መስቃ

መስቃ ስ የጦር፡ የግፍ ንግግር፡ ተመችቶኛል
ብለህ መስቃ አትናገር፡፡

ተመስቃ ግ ተመፃደቀ፡፡

መስቅሰቂያ “ስቀሰቀ” ስር ተመ.

መሰብሰቢያ “ስበሰበ” ስር ተመ.

*መስነ

መስነች ግ መከነች፡ አልወልድ አለች(ለቀንድ
ከባት)፡፡

መሲና ስ የማትወልድ (ላም፡ በግ፡...)

መሰናከል "ሰነከለ" ስር ተመ.

መሰናከሪያ "ሰነከረ" ስር ተመ.

መሰናዶ "ሰነዳ" ስር ተመ.

መሰንቆ "ማሲንቆ"ን ተመ.

መሰንባቻ "ሰነበተ" ስር ተመ.

መሰከረ ግ ስላየው፡ ስለሰገው፡ ስለሚያውቀው ነገር ወይም ድርጊት እውነተኛውን ሁኔታ በቃል ወይም በዕውቅ አረጋገጠ፡ አስረዳ።

ምስከር ስ 1. አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው ተገኝቶ ያየ ወይም የሰግ ሰው፤ እማኝ። 2. ስለላየው፡ ስለሰገው፡ ስለሚያውቀው ነገር ህጋዊ በሆነ ቦታ ቀርቦ በመሃላ ቃሉን የሚሰጥ ሰው፤ እማኝ። 3. አንድ ድን፡ ትዳሴ ያሉ በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን የሚሰጡ ትምህርቶችን ለማስተማር የሚችሉ መምህራንን አስተምሮ ስለብቁነታቸው ማረጋገጫ (ምስከር ወረቀት) የሚሰጥ መምህራን መምህር (ለምሳሌ የድጋ ምስከር)።

ምስከር ቆጠረ 1. አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው የነበሩትን ሰዎች እዩልኝ፡ ልብ በሉ፡...አለ። 2. እማኝ ጠራ፤ ምስከርኛ እነ እገሌ ናቸው ብሎ ተናገረ (ለሽማግሌ ወይም ለዳኝ)።

የምስከር ወረቀት ስ 1. አንድን የሙያ ወይም የትምህርት ዘርፍ ተከታትሎ ሳጠናቀቀ ግለሰብ፡ በሰለጠነበት መስክ ብቁ መሆኑን ለመግለፅ፡ ህጋዊነት ወይም ስልጣን ባለው አካል የሚሰጥ የዕውቅ ማስረጃ። 2. ለአንድ ነገር እንደ ማስረጃ ወይም ማረጋገጫ የሚያገለግል የዕውቅ ማስረጃ።

ተመሳካሪ ግ ተያየ፡ ተነፃፀረ፡ ተገናዘበ።

አስመሰከረ ግ 1. ድርጊቱን፡ ማንነቱን፡ ችሎታውን አሳየ ወይም አሳወቀ። 2. (ቤ.ክህ.) በተማርከው ትምህርት የሚፈለገውን ችሎታ አግኝተሃል፡ ልታሰተምር ትችላለህ የሚል ፈቃድ አገኘ፤ ማስረጃ ተሰጠው። ድጋ ለሰመስከሮአል።

መስክ ስ 1. የሳርን፡ የቡቃያን ስር የሚበላ ነዋትል። 2. (ዘይ.) ሀ. ተንኮለኛ፡ ምስጢ። ለ. ቢበላ የማይጠግብ።

መሰገ ግ 1. አሳረ። 2. ሰገነ፡ ሰከ። 2. ከግጦሽ በሂላ አንድ ቦታ ላይ በመሰብሰብ እንዲተኝ አደረገ (እንደ በገና ፍዶል ያሉ የቤት እንስሳትን)።

ምላግ ስ ከብቶች ሳር ከበሉ በሃላ ተሰብሰበው የሚተኝበት ከቤት ውጪ ያለ ቦታ።

*መሰገን

ምስጢን ፅ 1. የተመሰገነ። 2. ጥሩ መስራቱ የታወቀና የተደነቀለት። ምስጢን ሰራተኛ።

ምስጋኛ ስ ጥሩ ሰሰራ፡ ወለታ ለዋለ፡... የሚቀርብ መገላ፡ ውደላ።

ምስጋኛ ይገባው ይጥገስ፡ ይወደስ፡ ይመስገን። ምስጋኛ ይድረሰው፡ መመስገን ይዝባዋል።

ምስጋን ይንሳው 1. ሁለት የተለያዩ ነገር ገን የሚመሳሰሉበት ባህርይ ያላቸውን ነገሮች በግንፃር አንዱ ከሌላው ይበልጣል ለግለት የሚነገር አባባል። ወይ፤ በርበሬው ሲያቃጥል፤ ግጥሚያን ምስጋን ይንሳው። 2. ምስጋና አይዘግውም፡ ምስጋና ያሳጣው።

ምስጋኛ ይድረሰው ምስጋኛ ይገባው፡ ምስጋኛ ለእሱ ይሁን።

ምስጋኛ ቢስ ፅ 1. የማያመለገን፡ ውለታ ቢስ። 2. መልካም ሰራ ሰርቶ ምስጋና የማይሰጠው፡ የማያገኝ (የመቆርቆር አነጋገር)።

ምስጋኛ የለሽ ፅ 1. የማያመለገን። 2. ውለታ ውሎ የማይመለገን፡ ምስጋና የማያገኝ ወይም የማይሰጠው (የመቆርቆር አነጋገር)። ምስጋኛ የለሽ መሆኔን ባውቅም ደግ ነገር ከመሰራት ወደ ጎሳ አልልም።

ተመስገን ግ ተጥገስ፡ ተመረቀ፡ ተባረከ።

ተመስገን ምስጋኛ ይድረሰህ፤ ምስጋኛ ለእንተ ይሁን (ለእግዚአብሔር)።

አመስገን ግ ምስጋኛ አቀረበ፡ አጥገሰ፡ አወደሰ፡ መረቀ፡ ባረከ።

መሰጠ ግ ትኩረት ሳበ፡ ሃሳብ ወሰደ።

ተመስጠ ግ በሃሳብ ርቆ ሄደ፤ ትኩረቱ ተሳበ።

ተመስጠ ስ ልዩ የአእምሮ ትኩረት።

*መስጠረ

ምስጢር(ሚስተር) ስ 1. ይፋ ያልሆነ ነገር፤ ድብት ጉዳይ። 2. በቅኔ ውስጥ ሰምና ወርቁ የያዘው ትርጓሜ፡ ፍሬ ነገር። 3. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ በተለይ ቤተልሄም እየተባለች በምትጠራው ቤት ውስጥ የሚከናወን ተግባር (የሰርአተ ቁርባን ዝግጅት)።

ምስጢር አወጣ ድብት የነበረን ነገር ይፋ አወጣ፡ ገለጠ።

ምስጢር አየ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ድቀና ከተቀበለ በሂላ በቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ በምትገኘውና ቤተልሄም ተብላ በምትጠራው ቤት ውስጥ የሚከናወን ተግባር አየ፡ ተረዳ፡ አወቀ።

ምስጢር ጠበቀ ምስጢር የሆነን ነገር ለማንም ሳያሳውት፡ ሳይናገር ቀረ፤ ደብቆ ያዘ።

ምስጢር ሰሳሌ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) የሰላሌን የአንድነትና የሰላትነት ምስጢር የሚያስረዳ ትምህርት።

ምስጢር ስጋዊ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስለአምላክ (ክርስቶስ) ሰው የመሆንና ስጋ የመልበስ ምስጢር የሚያስረዳ ትምህርት።

ምስጢረኛ ስ የልብን የሚነግሩት ወይም

የሚያዋቅር የቅርብ ወዳጅ፥ ባደኛ።

ምስጢር ኪስ ስ በወንድ ሱሪ ፊት ለፊት በቀኝ በኩል ያለ ትንሽ ኪስ።

ተመሳጠረ ግ 1. በድብቅ ወይም በስውር፥ በምስጢር ተነጋገረ፥ ተመክከረ። 2. አንድ ተንኮል ወይም መጥፎ ነገር ለመፈፀም በስውር ተመክከረ፤ አሰረ።

አመስጠረ ግ ስውር ወይም ሽፍን የነበረውን ሃሳብ ገለፀ፤ አብራራ(ቅኔ)።

መስጥ ስ በአህያ ወይም በኢጋሰስ ሆኖ አካባቢ የሚውልና በጀርባቸው ላይ የተጫነውን በደንብ ለማሰርና ለማጥበቅ እንዲያመች ሆኖ ታጥፎ ወረድ ያለ የመጫኛ መጥለፊያ።

መሲህ ስ የተቀባ ንጉስ ወይም ካህን ወይም ነቢይ።

መሲና “መሰነ” ስር ተመ.

መሳ ፥ አቻ፥ እኩል።

መሳ ለመሳ (መሳ በመሳ) እኩል በኩል።

መሳለሚያ “*ሰለሚያ” ስር ተመ.

መሳል “ሳለ²” ስር ተመ.

መሳሪያ “ሰራ¹” ስር ተመ.

መሳቂያ “ሳቀ” ስር ተመ.

መሳቢያ “ሳበ” ስር ተመ.

መሳድ ስ በቁቲት ውስጥ ያለች የሽማ መወጠኛ ቀጭን እንጨት (ስእሉን ሽማኔ ስር ተመ.)።

መሳፍቻ “ወሳፍቻ”ን ተመ.

መሳፍንት ስ (ነ.ቁ. መስፍን) በቀድሞ ጊዜ ከንጉሱ ጋር በዝምድና የተሳሰሩና በስልጣን ላይ የነበሩ የገዥው መደብ አባላት።

መስህብ ስ የሚማርክ ወይም የሚሰብ ውበት ያለው ነገር (ቅርሳቅርስ፥ መልአምድር፥...)።

መስመር “*ሰመረ” ስር ተመ.

መስሪያ ቤት “ሰራ¹” ስር ተመ.

መስቀለኛ “ሰቀለ” ስር ተመ.

መስቀል ዝ.ከ.

መስቀያ ዝ.ከ.

መስቃ “*መስቃ” ስር ተመ.

መስቆር “ሰቆረ” ስር ተመ.

መስቀርት ዝ.ከ.

መስበቂያ “ሰበቀ” ስር ተመ.

መስተ- በአንዳንድ ቃላት ላይ ባለድ መነሻ በመሆን እየተቀጠለ እርስ በርስ የ—የሚል ፍቺ። የሚሰጥ ምእላድ። መስተዋድድ፥ መስተፋቅር፥....።

መስተሃድርት (መስታድርት) ስ የጠፋ ከብትን አውሬ እንዳይበላው እየተባለ የሚደገም

አስማት ወይም ድግምት።

መስተባርር “በረረ” ስር ተመ.

መስተንግዶ “*ነገዶ” ስር ተመ.

መስተአምር በቃላት መጨረሻ እየገባ ነገሩ (ቃሉ) ቀደም ሲል የተጠቀሰ መሆኑን የሚያሳይ ምእላድ መጠሪያ። መጽሃፉ (መፅሃፍ-ኦ)። መፅሃፍ የተባለው ቃል ቀደም ሲል የተጠቀሰ መሆኑን የሚያመለክተው መስተአምራዊ ምእላዱ “ኦ” ነው።

መስተዋት(መስታወት) ስ 1. መልክን ወይም ከፊት ለፊቱ ያለውን ምስል መልሶ የሚያሳይና ልሙጥ ሆኖ ውሃ መልክ ያለው እቃ። 2. ብርሃን ማስተላለፍ የሚችል፥ ብዙውን ጊዜ በመስኮትና በር ላይ የሚገጠም፥ ጠባር ሆኖ ግን በቀላሉ ሊሰበር የሚችል የህንጻ መሳሪያ እቃ።

መስተዋት መሰለ በጣም ፀዳ፥ አማረ።

መስተዋድድ በስምና ስም አከል በሆኑ ቃላት መነሻ ወይም በመነሻና መድረሻ ላይ እየገባ የነገሮችን ዝምድና የሚያመለክት የንግግር ክፍል። (ምሳሌ ወደ፥ ከ...ጋር፥ በ...ላይ)።

መስተዳድር “አደረ” ስር ተመ.

መስተፃምር በግስ ላይ. እየተጨመረ ግሱ እንዳያስር የሚያግድ እንዲሁም ቃላትን፥ ሃረጎችን፥ አረፍተ ነገሮችን የሚያያይዝ የንግግር ክፍል። አበበና ከበደ ከተዋወቁ ጀምሮ እንደተፋፋሩ ናቸው። (መስተፃምሮቹ ከ፥ ና፥ እንደ፥ ናቸው)።

መስተፋቅር ስ ወንድና ሴትን ወይም ሰዎችን እርስበርስ ያፋቅራል የሚባል አስማት ወይም መድሃኒት።

መስተካ (ማስተካ) ስ ከሙጫና ከሌሎች ቅመሞች የሚሰራ መጣብቅነት ያለው የሚታኘክ ጣፋጭ።

መስታድርት “መስተሃድርት”ን ተመ.

መስጥ ስ 1. ከወንዝ፥ ከምንጭ፥... ተጠልፎ ሰው ሰራሽ የሆነ መንገድ ወይም ቦይ ተበጅቶለት ለእርሻ ስራ የሚውል ውሃ። 2. ከወንዝ፥ ከምንጭ፥... ውሃን በቦይ ወይም በሌላ ዘዴ በመጥለፍ መሬትን ውሃ እያጠጠ የሚካሄድ የግብርና ስራ ወይም ዘዴ። 3. በመስጥ የሚለማ ወይም የለማ መሬት።

የመስጥ መሬት/እርሻ ውሃገብ የሆነ ወይም የመስጥ ውሃ ያለው መሬት፥ እርሻ።

የመስጥ ውሃ (ዘይ.) የራሱ የሆነ ጠንካራ አጭም የሌለው፥ በሌላ ሰው ሃሳብ የሚመራ (ሰው)።

መስከ ስ በሰሜንና በምስራቅ መካከል ያለ የአለም ማእከን አቅጣጫ (በተጨማሪ ማእከን ስር ተመ.)።

መስከረም ስ የአመቱ የመጀመሪያው ወር ስም።

መስከረም ጠባ የመስከረም ወር ገባት ተጀመረ።

መስከ ስ 1. በለምለም ሳር የተሸፈነ ሰፊ ሜዳ፤ መሬት። 2. የመስከ ስራ።

መስከ ወጣ የመስከ ስራን ለማከናወን ሄደ።

የመስከ ስራ ስ የተለያዩ ጥናቶችንና ምርምሮችን የሚያካሄድ ሰው ወይም የቢሮ ሰራተኛ ከመደበኛ የሰራ ቦታው ርቆ በመሄድ የሚያከናውኑ ጥናት ስራ።

መስኮት ስ በቤት ገድግዳ ወይም በተሽከርካሪዎች ጎን ላይ ለአየርና ለብርሃን መግቢያ እንዲሆን የሚሰራና ብዙውን ጊዜ መዝጊያ ያለው ክፍት ቦታ (ስሌትን ቤት ስር ተመ)።

መስዋእት “ሰዋ” ስር ተመ.

መስጊድ ስ የሙስሊሞች ቤተ ፀሎት።

መስፈሪያ “ሰፈረ” ስር ተመ.

መስፈርት ዝ.ክ.

መስፍን ስ እንደማረሻ፣ ቢላዋ፣...ያሉ የተለያዩ መሳሪያዎችን የሚሰሩ ባለሙያዎች ተፈላጊውን የብረት ቁሬጭ ካጋሉ በሂሳ በላዩ ላይ አጋድመው የሚተጠብቁትን ልዩ ልዩ ቅርፅ የሚያወጡበት ጠፍጠፍ ያለ ትልቅ ብረት።

መስፍን “መሳፍንት”ን ተመ.

መሶብ ስ ከአክሮግና ከሰንደዶ የተሰፋ ለእንጀራ ግስቀመጓ ወይም ለመብያ የሚሆን የቤት እቃ (ስሌትን የሰፈረት እቃ ስር ተመ)።

መሶብ ወርቅ ስ ልዩ ልዩ ቀለማት ባላቸው አለላዎች ተጊጦ የተሰፋና ረዘም ያለ እግር ያለው መሶብ (ስሌትን የሰፈረት እቃ ስር ተመ)።

መሸ ግ ሠለሙ፣ ግታ ሆነ።

መሸ በከንቱ ፍሬ ያለው ነገር ሳይሰራ፣ በከንቱ ሲያውደለድል ወይም በግደለሽነት ጊዜውን የሚያሳልፍ ሰው።

መሸ አዳሪ ስ ቋሚ መፍሪያ የሌለውና በደረሰበት ቦታ የሚያድር ሰው።

ምሽት ስ ከፀሃይ ጥልቀት በሂሳ ጨማ እስከሚሆን ያለው ጊዜ።

አመሽ ግ እስከ ምሽት ወይም እስከ ግታ ወይም እስከ ሌሊት ቆየ።

ማምሻ ስ 1. የመኝታ ሰላት እስከደርሰ ለግንደድ የሚለቀም የግንደ እንጨት (ብዙውን ጊዜ በገጠር አካባቢ)። 2. ምሽት። 3. መቆያ፣ የምሽቱን ጊዜ ማሳለፊያ።

ማምሻውን ወደ ግታ ገደማ፣ ግምሻውን ወደ ከተማ ብት ብሉ ነበር።

አመሻሽ ስ ምሽት።

አስመሽ ግ እስከምሽት ወይም እስከ ግታ ወይም እስከ ሌሊት አቆየ።

መሸለቀ “ሞሸለቀ”ን ተመ.

መሸቢያ “ሽበባ” ስር ተመ.

መሸት ግ ለገበያ የሚሆንና የሚሸጥ ጠላት፣ ጠጅ ወይም አረቂ፣... ጠመቀ፣ አዘጋጀ።

መሸታ ስ 1. ለሽያጭ የተዘጋጀ ጠላ ወይም ወይም አረቂ። 2. ቀሉ ለገበያ እንዲደርስ ተብሎ ያለጥንቃቄ የተሰራ መናኛ እቃ፣ ልብስ፣...።

መሸታ ቤት ስ እንደ ጠላት የአገር አረቂ፣ ጠጅ ያሉ መጠመቻ የሚሸጡበት ቤት።

መሸተኛ ስ 1. ጠላ ወይም ጠጅ ወይም የአገር አረቂ፣... እያዘጋጀች የምትሸጥ ሴት። 2. መሸታ ቤት አዘውትሮ በመሄድ የሚጠግ (ሰው)።

መሸንገያ “ሽንገል” ስር ተመ.

መሸኛ “ሸኝ” ስር ተመ.

መሸከ ግ 1. ደቀቀ፣ ነኮተ። 2. ተጥመለመለ፣ ተልወሰነ።

እምሽከክ አለ ግ ስብርብርብ፣ ድቅት አለ።

አመሸከ ግ 1. ደቆቆሰ፣ እንኳኮተ። 2. ጥርጉ፣ ሙጥጥ ወይም እንኮት አድርጎ በላ።

መሸገ ግ 1. ከጠላት ጦር ለመከላከል ጉድጓድ በመማከስ ድንጋይ በመካብ፣... መሸሽጊያ አበጀ፣ ምሽግ ሰራ። 2. ተደበቀ፣ ተሸሸገ። 3. (ዘይ.) በአንድ ቦታ ወይም አካባቢ ተፀላኝ ተቀመጠ ወይም አዘውትሮ ተገኘ።

ምሽግ ስ 1. ከጠላት ጦር ለመከላከል ጉድጓድ በመማከስ ድንጋይ በመካብ፣... የሚሰራ መከላከያ ቦታ፣ ተገኘ። 2. (ዘይ.) ሁልጊዜ የማይታጡበት ቦታ፣ መገኛ፣ መቆያ። የእገሌ ምሽግ ያ ጠጅ ቤት ነው።

ምሽግ ሰበረ ምሽግን ጥሶ ገባ፣ አለፈ።

ተመሸገ ግ ተከለለ፣ ተደበቀ፣ ምሽግ ውስጥ ሆነ።

መሸጋገሪያ “ሻገረ” ስር ተመ.

መሸሳሪያ “ሸሳረ” ስር ተመ.

መሸፈኛ “ሸፈነ” ስር ተመ.

መሸ-ሐኪያ “ሾለከ” ስር ተመ.

መሸ-ሐከሐኪያ ዝ.ክ.

መሸረብ (መትረብ) ስ 1. የውሃ ቱቦ። 2. እሸንጻ።

መሸቀቅ ስ በሰራ፣ በተሟሰ፣...ወገብ ዙሪያ የሚገባ ግሰሪያ፣ ጥብጣብ።

መሸሐኪያ “ሾለከ” ስር ተመ.

መቀመጫ (መቅ) ስ በጣም ጥልቅ የሆነ
ጉድጓድ፤ አዘቅት።
መቀመጫ ወረደ ሲለል ዝብ።
መቀመጫ “*ቀመጠ” ስር ተመ.
መቀራቅር “ቀረቀረ” ስር ተመ.
መቀራቅርት “ቀረቀረ” ስር “መቀራቅር”ን
ተመ.
መቀርሰሚያ ስ የአረቂ መጣጫ፤ መለኪያ።
መቀርቀሪያ “ቀረቀረ” ስር ተመ.
መቀርቀቢያ “ቀረቀቢ” ስር ተመ.
መቀርጠፊያ “ቀረጠፊ” ስር ተመ.
መቀስ ፡ በመቀስ ቆረጠ ወይም ቀደደ።

መቀስ ስ እጅታ ያላቸው ሁለት ትይዩ የሆኑ
ስለታም ብረቶችን በማግጣም የተሰራ
መቁረጫ፤ መቅደጃ፤ መከርከሚያ፤ መቁረጫት።

መቀስ

መቀስ ምት ስ ወደ ላይ በመዝለልና እግርን
እንደ መቀስ በማሰጣጠር በአንድኛው እግር
የሚመቱ አስመስሎ በሁለተኛው እግር የሚመታ
የእግር ኳስ አመታት።
መቀስ ቅድስ ስ አንገትጌው እንደባላ ከስር
ጠባብ ከላይ ሰፋ ብሎ የወጣ የልብስ ቅድስ።
መቀቀያ “ቀቀለ” ስር ተመ.
መቀነስ “ቀነሰ” ስር ተመ.
መቀነሻ ዝ.ክ.
መቅነት “*ቀነተ” ስር ተመ.
መቀነቻ ዝ.ክ.
መቀናጀ “*ቀነጀ” ስር ተመ.
መቀንደቢያ “ቀንደቢ” ስር ተመ.
መቀንጠቢያ “ቀንጠቢ” ስር ተመ.
*መቀኘ
ምቀኘ ስ ሌላው ሰው ጥሩ ነገር እንዲያገኝ
የማይፈልግ፤ የማይወድ ወይም እንዳያገኝ
የሚጥር ሰው።
ተመቀኘ ፡ 1. ለሌላው ጥሩ ነገር
እንዳይደረግለት ተመኘ አደረገ፤ ተከላከለ። 2.
ሌላ ሰው ባለው ወይም ባገኘው ጥሩ ነገር
ያላገባብ ቀና።
መቀየሪያ “ቀየረ” ስር ተመ.

መቀየጃ “ቀየደ” ስር ተመ.
መቀንጠቢያ “ቀጠቢ” ስር ተመ.
መቀጣጫ “ቀጣ” ስር ተመ.
መቀጫ ዝ.ክ.
መቀጮ “ቀጣ” ስር “መቀጫ” ን ተመ.
መቀፍቀፊያ “ቀፈቀፈ” ስር ተመ.
መቁሊያ “ቆላ” ስር ተመ.
መቁረርት “ቆረረ” ስር ተመ.
መቁረጫት “ቆረጠ” ስር ተመ.
መቁረጫ ዝ.ክ.
መቁነን “ቆነን” ስር ተመ.
መቁያ “ቆላ” ስር “መቁሊያ”ን ተመ.
መቁጠሪያ “ቆጠረ” ስር ተመ.

መቂናጥ ስ 1. በሰሰት በኩል በከር የተያያዘና
በሽመና ስራ ጊዜ መኑ ከፍ ዝቅ እንዲል
የሚያደርግ እንደሆነ። 2. ሞላላ ሆኖ እንደዘንገግ
የተሰራና በቱቦ መሰል ብረት ውስጥ ገብቶ
በአንዳች አይነት ግፊት ወደላይና ወደታች
እየተነቃነቀ እንትሰቃሲን የሚሰጥ የሞተር አካል።

መቃ ስ ቅጠሉ ሻካራ፤ ቀጫጭንና ረዣዥም፤
ግንዱ አንገ ያለውና ውስጠ ከፍት የሆነ የአወዋት
አይነት፤ ሸንቦቆ።

መቃ ልቅም ስ በመቃ ስንጥር እየተለቀመ
የሚሰራ የሸማ ጥበብ አይነት።

መቃ መስዩ ስ እንደመቃ ያለ ግን ከመቃ
የሚቀጥን የሚጠነከር የአወዋት አይነት።

መቃ ብእር ስ ከመቃ ተቀርቦ የተዘጋጀና
ቀለም እየተጠቀሰበት የቁም ዕህፊት ለመፃፊያ
የሚያገለግል ብእር።

መቃረቢያ “ቀረቢ” ስር ተመ.

መቃብር “ቀብረ” ስር ተመ.

መቃን ስ በቤት በር ወይም መስኮት ግራና ቀኝ
ጎበኝ ተሸካሚ የቆመ እንደሆነ (ቤት ስር የበርን
ስለል ተመ.)።

መቃኞ ስ 1. አንድ ቤተክርስቲያን ተሰርቶ
እስከሚያልቅ ድረስ ታቦቱ የሚቆይበት ጊዜያዊ
ቤት። 2. አንድ ትልቅ ቤት ተሰርቶ
እስከሚያልቅ ድረስ አጠገቡ የሚሰራና
በጊዜያዊነት የሚያገለግል ትንሽ ቤት።

መቃወሚያ “ቀወመ” ስር ተመ.

መቃድ ስ 1. ጫታ
ወደ ደንደሱ በኩል
ቆለፍ ያለ የብራና፤
የቆርበት መፋቂያ
ቢላም። 2. የመነኩሌ
መታጠቂያ፤ ሰት።

መቃድ 1ኛ ፍቺ

መቃጠሪያ “*ቀጠረ” ስር ተመ.
 መቃጥን ስ የአላ ግጥመኛ መንጠቆ።
 መቄ [ወፍ] ስ በብዛት ሆኖ የሚበር ብዙውን
 ጊዜ በመቃ ላይ ጎጆ ስርተ የሚኖር ቢጫ ወፍ።
 መቅ “መቀመቅ”ን ተመ.
 መቅለምት “ወቅለምት”ን ተመ.
 መቅመቆ ስ ሰፋፊና ለሰላላ ትጠል ያለው፥ ስሩ
 ቢጫ የሆነና ትቢ ቢነጠር ቀለሙን ቢጫ
 እንዲያደርገው የሚጨመር አነስተኛ የእልዋት
 አይነት።
 መቅረዝ ስ ሻግ፥ ጧፍ፥...በላዩ ላይ ተሰክተ
 ለመያዝ የሚያገለግል ከሽከላ፥ ከብረት፥
 ከሃሰት፥...የሚሰራ የግብሪያ እቃ፥ ቀንዲል።

መቅረዝ

መቅረጫ “ቀረፀ” ስር ተመ.
 መቅሰፍታም “ቀሰፈ” ስር ተመ.
 መቅሰፍት ዝ.ክ.
 መቅኒ (መቅን) ስ እንደቅልጥም ባሉ ክፍት
 አጥንተች ውስጥ የሚገኝ የአጥንት ቅባት።
 መቅኖ ስ እርባና፥ በረከት።
 መቅኖ ቢስ እርባና፥ በረከት የሌለው።
 መቅኖ የለውም አይበረከትም።
 መቅዘፊያ “ቀዘፈ” ስር ተመ.
 መቅደስ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 መቅድም “ቀደመ” ስር ተመ.
 መቅጃ “ቀዳ” ስር ተመ.
 መቅጫ “ቀጣ” ስር ተመ.
 መቆለፊያ “ቆለፈ” ስር ተመ.
 መቆሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቆርቆሪት “ቆረቆረ” ስር ተመ.
 መቆስቆሻ “ቆስቆስ” ስር ተመ.
 መቆናቁን “ቆነቆነ” ስር ተመ.
 መቆናጠጫ “ቆነጠጠ” ስር ተመ.
 መቆንጠጫ ዝ.ክ.
 መቆያ “ቆየ” ስር ተመ.
 መቆጣጠሪያ “ቆጠረ” ስር ተመ.
 መቆፈሪያ “ቆፈረ” ስር ተመ.

መቋሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቋረፊያ ስ ካህናት የሚለብሱት እጆ ሰፊና
 ደረተ ክፍት ቀሚሰ።
 መቋቋሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቋደሻ “ቆደሰ” ስር ተመ.
 መቋጠሪያ “ቋጠረ” ስር ተመ.
 መበለት “እመበለት”ን ተመ.
 መበለቻ “በለተ” ስር ተመ.
 መበያ “በላ” ስር “ማባያ”ን ተመ.
 መበ “መብእ”ን ተመ.
 መበቻ “ባተ” ስር ተመ.
 መበል “በላ” ስር ተመ.
 መበረቅ “በረቀ” ስር ተመ.
 መበሩቅ ስ በጥራቱ ከአቡጃዲና ከመርዱ፥
 በጣም የላቀ ዘመናዊ ነጭ ጨርት።
 መበራት “በራ”¹ ስር ተመ.
 መበሻ “በላ” ስር ተመ.
 መበት ስ 1. አንድ ሰው ወይም አካል በአንድ
 ሃገር ወይም ጉዳይ ላይ የሚፈልገውን ለማድረግም
 ሆነ ላለማድረግ የሚያስችለው ስልጣን።2. አንድ
 ሰው አስፈላጊ ሆኖ ሊያደርግ ሊያገኘው የሚገባ
 ነገር፥ አገልግሎት፥ ጥቅም፥...።
 መብቱ ተገፊፈ በሰብአዊነት ወይም በህግ
 ያገኘው መብት ሳይከበርለት ቀረ።
 መብቱን አስከበረ መብቱን አስጠበቀ።
 መብቱን አስጠበቀ በሰብአዊነቱ ወይም
 በህግ ያገኘው መብት ህጋዊ በሆነ ወይም በሌላ
 መንገድ ተጠትሞ፥ በሌላ ሰው ወይም አካል
 እንዳይደፈር ወይም እንዳይነጠቅ አደረገ።
 መብትና ግዴታ ስ አንድ ሰው ወይም
 አካል ያለው መብትና ከእርሱ የሚጠበቅ ግዴታ።
 የመብት ጥያቄ ስ በሰብአዊነት ወይም በህግ
 የተገኘን ወይም ሊገኝ የሚገባን መብት
 አስመልክቶ የሚቀርብ ጥያቄ።
 መብአ(መባ) ስ እንደ ጧፍ፥ እጣን፥
 ዘቢብ፥...ያለ ለቤተክርስቲያን የሚሰጥ ስጦታ።
 መተለገ ግ 1. ቆነጠጠ። 2. ፊብ፥ ጥረጥረ። 3.
 ነጠቀ፥ ጥሽለቀ።
 መተላለፊያ “አለፈ” ስር ተመ.
 መተማመኛ “አመነ” ስር ተመ.
 መተረ¹ ግ መጥኖ ቆረጠ፥ ከተፈ(ስጋን)።
 መተር (አምታር) ስ የተከተፈ ስጋ።
 መተረ² ግ ርዝመትን ለካ።
 ጜትር ስ የርዝመት መለኪያ (1 ጜትር 100
 ሲንቴ ጜትር ይሆናል)።

ጌትር ኩብ ስ ርዝመቱ ጎነና ጥላቀቱ
አንድ አንድ ጌትር የሆነ ግንኙዎ ሃገር።
ጌትር ካሬ (ካሬ ጌትር) ስ የስፋት
መለኪያ (ርዝመቱ 1 ጌትር፣ ጎነም 1 ጌትር
የሆነ የስፋት መጠን፣ መረጃ ጌትር።

መተረፉ "ተረተ" ስር ተመ.

መተረ ስ ፍሬው የኩብ መድሃኒት ነው ተብሎ
የሚባል እንደ ሃረግ ያለ የእፅዋት አይነት።

መተርኮሻ "ተረኮሻ" ስር ተመ.

መተር "መተረ" ስር ተመ.

መተተ ግ መተት አደረገ ወይም አስደረገ።

መተት ስ በሌላ ሰው ላይ ጉዳት ለማድረስ
ወይም መተት አድራጊው የሚፈልገው ሃገር
እንዲፈፀምለት በማለት በተለያዩ ነገሮች ግለትም
እንደ ልብስ፣ ምግብ፣ የቤት ቁሳቁሶች
በመሳሰሉት ላይ የሚደረግ ድግፍት።

መተተኛ ስ በሰው ላይ መተት የሚያደርግ
ወይም የሚያስደርግ ሰው። 2. (ዘይ.) ጉዳዩን
ለማስፈፀም ብዙ ጊዜ የሚሳካለት፤ ከተም ሰው
ገር የሚሆንለት።

መተከዣ "ተከዘ" ስር ተመ.

መተኪያ "ተካ" ስር ተመ.

መተኮሻ "ተኮሻ" ስር ተመ.

መተያያ "አያ" ስር "መተያ" ግ ተመ.

መተዳደሪያ "አደረ" ስር ተመ.

መታ¹ ግ 1. ደበደበ፣ ገረፈ፣ ገመ። 2. በጥይት
አቆሰለ ወይም ገደለ። 3. ለጋ፣ ጠለዘ (እስን)።
4. በጠበጠ፣ ደባለቀ፣ አዋሃደ (ተልባን፣
እንቁላን፣...)። 5. ደረደረ፣ ከረከረ፣ ተጫወተ
(በገናን፣ ከራርን፣ ግሲንቆን፣...)።

መታ ያለ አጠርና ወፈር ያለ።

መምቻ ስ በድር መሃከል የሚያልፈው ግግ
እንዲጠጋጋ ወይም ልሳት እንዲል የሚመታበት
የሽግግ እቃ።

መምቻ ስ 1. እንደ ብይ፣ አከራር፣ ቆርኪ
ላለ የቁጥር ወዋታ ለመምቻነት ተመርጦ
የሚያገለግል ብይ፣ አከራር፣...። 2. እንደ "ሰኞ
ግክሰን" ባለ የልጆች ወዋታ ላይ እየተወረወረ
ለመጓወድ የሚያገለግል የሽክለ ሰባሪ ወይም
ትንሽ ጠፍጣፋ ድንጋይ።

ምታ ስ 1. መቶ አመታት። 2. በግጥምና
በግጥም መሰል ፅሁፎች ላይ የሚታይ የቀለም
ወይም የፈደል አመጣጠን።

ምቻ ስ ትባት ያለው፣ የሚሸት ምግብ፣...
ነካካቱ ወይም ላብ ካብ በሂላ ለፀሃይ በመጋለጥ
ምክንያት ይመጣል የሚባል የበሽታ አይነት።

ምቻ መታው የምቻ በሽታ ያዘው።

[የ] ምቻ መድሃኒት ስ የምቻን ሀመም

ያድናል ተብሎ ከአዩ ልዩ ቅጠላ ቅጠሎች
የሚዘጋጅ መድሃኒት።

ተመታ ግ ተሸንፈ፣ ተደመሰሰ (ለምሳሌ
በጦርነት)።

ተማታ ግ 1. መታ፣ ደበደበ። 2. ተምታታ።

ተምታታ ግ 1. ተዘበራረቀ፣ ተደበላለቀ። 2.
ተሳከረ፣ ተሳሳተ፣ ተወነበበ።

አማታ ግ 1. አጭበረበረ፣ አታለለ። 2.
አዘበራረቀ፣ አደበላለቀ። 3. ምቻ ተጠናወተ፣
አመመ። ተልግ በልተህ ሳትታጠብ አትውግ
ያማታል።

አምታታ ግ 1. አጭበረበረ፣ አታለለ። 2.
አዘበራረቀ፣ አደበላለቀ።

አምታች ግ አጭበርባሪ፣ አታላይ።

መታ² ግ ሰረረ (አህያ፣ ፈረሰ፣...)።

መታረሪያ ስ ጥጥ በሚንደፍበት ጊዜ ደጋትን
ደገፎ ለመያዝ የሚያገለግል ቀጭን እንደወተ
(ስለሌን ደጋን ስር ተመ.)።

መታሰቢያ "አሰቢ" ስር ተመ.

መታቀፊያ "አቀፈ" ስር ተመ.

መታወቂያ "አወቀ" ስር ተመ.

መታያ "አያ" ስር ተመ.

መታጠቂያ "ታጠቀ" ስር ተመ.

መታጠቢያ "አጠቢ" ስር ተመ.

መት ስ መደዳ፣ ረድፍ።

መትረብ "መሽረብ"ን ተመ.

መትረቦሽ ስ በተከታታይ ብዙ ጥይቶችን
በአንድ ጊዜ ሊተኩሱ ከሚችሉ የጦር መሳሪያዎች
አይነት አንዱ።

መቶ ስ 1. በዘጠና ዘጠኝና በመቶ አንድ መካከል
ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ 100፣ ይፃፍ።
2. በዛቱ አስር አስርችን የሚያህል። መቶ
ስምቻ።

መቶ በመቶ ሙሉ በሙሉ።

[የ] መቶ አለቃ ስ ከሻንበል በታች የሚገኝ
ወታደራዊ ግእረግ።

*መቻ

ምቻ ት 1. የሚደላ፣ ምቻት ያለው። 2.
ተሰማሚ የሆነ፣ የሰጠ። ለካሊዊ ትምህርት ቤት
ለመስራት ምቻ ነው።

ምቻት ስ ድሉስ።

ተመቻ ግ 1. ደላ፣ ተሰማሚ። 2. ተሳካ፣
ሆነ። ከተመቻች አመጣህ።

ተመቻች ግ 1. ተደላደለ፣ ተሰተካከለ። 2.
ተዘጋጀ፣ ተሰናዳ።

አመቻ ግ ምቻ፣ ተሰማሚ ሆነ።

አመቺ ት ምቹ የሆነ ተሰማሚ።

አመቻቸ ፡ 1. አደላደለ፡ አስተካከለ። 2. አዘጋጀ፡ አሰናጸ።

መቼ (መቼ) ተው.፡ አንድ ጉዳይ የተከናወነበትን ወይም የሚከናወንበትን ጊዜ ለመጠየቅ የሚያገለግል የጥያቄ ቃል። መቼ መጣ?

መቼም መቼ ምንጊዜም ቢሆን፡ በየትኛውም ጊዜ ቢሆን፡...። መቼም መቼ እንደዚህ ሆኖ ሊያውቅም።

መቼም (መቼውንም) ምንምጊዜ፡ አንድም ተን። መቼም እንደዚህ ላይነት ነገር ሊጋጥሞኝ ሊያውቅም።

ከመቼው ከምንጊዜው (ፍጥነትን ለማድነት የሚነገር)። ከመቼው ሄደህ መጣህ?

ከመቼውም ጊዜ ይልቅ/ይበልጥ/ያነሰ ከምንጊዜውም፡ ከማንኛውም ጊዜ ይልቅ ወይም ይበልጥ ወይም ያነሰ። ከመቼውም ጊዜ ይልቅ ለየቶ ተሰጥሞታኛል።

መነመነ ፡ 1. ቀጠነ፡ ኮሰመነ፡ ከላ። 2. በጣም ትንሽ ሆነ፡ ጠበበ። ተሰፋው መነመነ።

መንማና ት ኮሰማና።

ተመነመነ ፡ ቀስ በቀስ እያለቀ ሄደ (ገንዘብ፡ እህል፡...)።

መነሳንስ “ክሰንስ” ስር ተመ.

መነሽ ፡ 1. በታተነ። የተነጠፈውን ሌላ መነሸው። 2. በቀንዱ መሬት እየሚረና እየቆፈረ አፈሩን ወደላይ ወረወረ (ውጊያ መጣጥም የማረውና ያሰኘው በሬ)።

መንሽ ስ በመወቃት ላይ ያለን እህል ለመበርበርያ፡ ለመበተኛ፡ ለማዝሪያ፡... የሚያገለግል ከእንጨት የተሰራና ብዙውን ጊዜ ሶስት ጣት ያለው የአውድማ መሳሪያ።

መንሽ

ተመነሽ ፡ አውድማ ላይ ያለ እህል በመንሽ ተበረበረ። ተበተነ።

አመነሽ ፡ አውድማ ላይ እየተበራየ ያለን እህል በመንሽ ወደ ላይ በመወርወር በነፋስ እማክይነት ምርቱ ከገለባው እንዲለይ አደረገ።

*መነሸነሽ

ምንሸንሽ ት ያጌጠ፡ ሽሙንመን፡ የተዋበ።

ተምነሸነሽ ፡ 1. ተሸምነሞን፡ አጌጠ። 2. (ገንዘብ ወይም ምግብ፡...) እንደልቡ በብዛት፡ አገኘ ወይም እንደፈለገው በብዛት ተጠቀመበት።

አምነሸነሽ ፡ 1. አስጌጠ፡ አሸሞነሞን። 2. አጠገበ፡ በብዛት ሰጠ ወይም ጋዘበ፡... (ምግብን፡ ገንዘብን፡...)።

መነሻ “ነሳ” ስር ተመ.

መነሽ ዝ.ከ.

*መነቀ

ምንቂያም ት (ስድብ) 1. ምንት ምንት የሚል። 2. ሲሰኛ።

ምንት ምንት አለ ፡ ሲሄድ ወይም ሲራመድ በውነቱ ውዝ ውዝ፡ ውንጥ ውንጥ አለ።

መነቀለ ፡ ከስሩ ነቀለ፡ መነገለ፤ መነቀረ።

መነቀረ ፡ 1. መነገለ፡ መነቀለ። 2. በተነ፡ አፈረሰ፡ አቀማመጡን አበላሸ፤ መነጨረ።

መንቃራ ት (ስድብ) 1. ሰውነቱን እያቅበጠበጠና እያወዛወዘ የሚሄድ፡ ርጋታ የለለው፤ ሲሄድ ወዲያና ወዲህ የሚረገጥ። 2. በሆነ ባልሆነው የቁጣ ስሜት የሚያሳይ፡ ቀልቃላ የሆነ፡ ርጋታ የሌለው።

ምንቅርቅሩ ወጣ በስርአት ተቀምጦ የነበረው ነገር ተበታተነ፡ ተበለሸሸ፡...

ምንቅርቅራቸው ወጣ በከፍተኛ ደረጃ ተጣልተው ወይም ተናቁረው ተለያዩ።

ተመናቀረ ፡ 1. ተጣላ፡ ተናቀረ። 2. በጥል ተለያየ። 3. ወዲያና ወዲህ ረገጠ፡ ተበዬገደ። 4. ርጋታ በሌለው ሁኔታና በቁጣ ስሜት አንድ ድርጊት ፈፀመ (በንግግር፡ በስራ፡...)።

አመናቀረ ፡ 1. አጣላ፡ አናቀረ። 2. በጥል አለያየ።

መነሳንብ “ክሰንብ” ስር ተመ.

መነተገ ፡ መነተፈ፡ ቀማ፡ ነጠቀ።

መነተፈ ፡ 1. ነጠቀ፡ ቀማ። 2. ሰረቀ።

መነቸከ ፡ 1. በጣም አደፈ፡ ቆሸሸ። 2. በጣም ከማደቱ ወይም ከመቆሸሹ የተነሳ ቢያጥቡት አልፀዳ አለ (ለልብስ)። 3. አልታኘከ፡ አልገራ አለ፤ አኞ ሆነ (ስጋ)። 4. አላቆም ወይም አላባራ አለ (ዝናብ)።

መንቻክ ፡ 1. በቀላሉ የማይታኝክ፤ አኞ (ስጋ)። 2. ቶሎ የማያቆም ወይም የማያባራ (ዝናብ)። 3. (ዘይ.) ነዝናዛ፡ ጨቅጫቃ፡ ነገር ከያዘ የማይለት፤ ችኮ።

ተመናቸከ ፡ ችክ አለ።

መነቸፈ ፡ ነጨ፡ በጨቀ።

መነነ ፡ የአለምን ነገር፡ ተድላና ደስታን ንቆና

ትቶ፡ ከሰው ተለይቶ በዱር፡ በጫካ ወይም በገዳም ሊኖር ይደ።

መናኝ (መናኒ) ስ የመነ መነኩሴ፡ ባህታዊ።

ምናኒ (ምነና) ስ (ሃይ.) የአለምን ነገር፡ ተድላ ደስታን ንቆና ትቶ ከሰው በመለየት በዱር፡ በጫካ ወይም በገዳም መኖር።

መነን ስ 1. ነጭ ቀጭን የሆነ የፈትል አይነት። 2. (ዘይ.) ሀ. ቆንጆ፡ ውብ (ለሴት)። ለ. በጣም ቀጭን የሆነና ውሃነት ያለበት (ቡና፡ ጠላ፡...)

መነኩሰ (መለኩሰ) ግ መነኩሴ ሆነ።

መነኩሴ (መለኩሴ) (ብ.ቁ. መነኩሳት)

ስ የምድራዊውን አለም ደስታና ድሎት በቃኝ ብሎ፡ ከፍትውት ስጋ የተገለለና የተፀለየበት ወይም የተባረከ ቆብ የጫነ፡ ለነፍሱ ብቻ ያደረሰው (ለሴት መነኩሴት ይባላል)።

መነኩሴት ወፍ ስ እንደ ቆብ ያለ ቁንጮ ያላት ወፍ።

ምንኩስና ስ በአለም ላይ ያለውን ተድላና ደስታ ትቶና ንቆ በመገለል የመኖር ሀይወት።

አመነኩሰ ግ ቀድሶ ባርኮና ተገቢውን ስርአተ ፀሎት እድርጎ ቆብ ጫነለት። ፤ መነኩሴ አደረገ።

መነዘለ ግ ሚዛን ደፋ፡ ከበደ፡ ወደ አንድ በኩል አጋደለ፡ አዘነበለ፤ አመዘነ።

መነዘረ ግ 1. ጥቅል ገንዘብን ተመጣጣኝ ዋጋ ወደሌላቸው ቅንሰናሽ ብርሾ ወይም ሳንቲሞች ለወጠ፡ ዘረዘረ፡ ሸረፈ። 2. አንድን የሌላ አገር ገንዘብ ወደሌላ የውጭ አገር ገንዘብ ለወጠ፡ ቀየረ፡ ዘረዘረ። 3. ገንዘብ አወጣ፡ አባከነ፡ አጠፋ። ገንዘቡን በሆነ ባልሆነው መንዝር ፈረሰው። 4. ፀሃይ ወይም ነፋስ እንዲመታው ወይም እንዲያገኘው በተነ፡ ዘረጋ፡ አሰጣ፡ ዘረጋ።

ምንዛሪ ስ 1. ከተወሰነ ጥቅል ገንዘብ ጋር እኩል ዋጋ የሚኖረው ቅንሰናሽ ብር፡ ሳንቲም ወይም ዝርዝር ገንዘብ። 2. ለአንድ አገር ገንዘብ አቻ የሚሆን የሌላ አገር ገንዘብ።

ምንዝር ስ 1. በጥንታዊ የመሬት ስሪት ውስጥ በርስት አለቃው ስር ያሉና ዝምድና ያላቸው የርስቱ ተካፋዮች። 2. አለቃ ያልሆነ የበታች ስራተኛ።

መነደበ ግ 1. ደበደበ፡ መታ፡ ነረተ (በዱላ፡ በብትር)። 2. ጎዳ፡ አስቃዬ (ችግር፡ ረሃብ)።

መነደገ ግ በሃይል ነጠቀ፡ መነጠቀ፡ ቀማ።

ተመነደገ ግ በፍጥነት አደገ፡ ረዘመ።

መነጀዘ ግ በጣም አደፈ፡ ቸከ።

መጀሊስ ስ ጉባኤ፡ ሸንጎ፡ ለተወሰነ አላማ

አንድ ቦታ ላይ የተቀመጡ የሰዎች ስብስብ።

መነገለ ግ ከስራ ነቀለ፡ ፈነቀለ።

መነገጃ “ነገደ” ስር ተመ.

መነገገ ግ መንገጭላ ወይም አገጭ ወይም ጉንጭ አካባቢ ይዞ እፍ አስከፈተ፡ ፈለቀቀ።

መንጋጋ በፊደል ተራው ተመ.

መነገለ ግ በላ፡ ነደለ፡ ሰረሰረ።

መንጎል ስ ጠፍርን፡ ቀበቶን፡... ለመብሻ የሚያገለግል እንደ ወስፌ ያለ መሳሪያ።

መነገለ ግ ተናፈጠ፡ ጎልጉሎ አወጣ (ንፍጥን)።

መንጎል ስ ተጎልጉሎ የወጣ ወፍራም ንፍጥ።

መነጠ ግ በጣም ደሀየ፡ ተቸገረ።

መናጢ ት 1. ምንም የሌለው፡ ድሃ፡ ምስኪን። 2. ክፉ።

መነጠረ ግ 1. ጫካ፡ ዱር፡ ሳር ያለበትን ቦታ በመጨፍ ወይም በማጨድ አፀዳ፡ ወለል አደረገ። 2. ለይቶ አወጣ፡ አጠፋ። ሀዘቡ ሊቦችን ከያብሰት መነጠረ። 3. በደንብ፡ ጥርት አድርጎ አጠበ። 4. በአርጩሜ ወይም በአለንጋ ገረፈ።

መነጠቀ ግ 1. በድንገት በሃይል ቀማ፡ ነጠቀ፡ መነጠቀ። 2. ነቅሎ፡ ስበ፡ መዝዞ፡ ጎትቶ አወጣ። 3. ደምን በዋገንነት ሳበ፡ ነጠቀ።

መንጠቆ ስ ሹልና ቆላፋ የሆነ የአሳ መያዣ ወይም ማጥመጃ ብረት።

ተመነጠቀ ግ 1. ድንገት ብድግ ብሎ ሄደ። 2- መጠቀ፡ ራቀ፡ ከፍ አለ ። 3. ፈጣን እድገት አሳየ።

መነጥር “መነፅር” ግ ተመ.

መነጠ ግ 1. ፈለቀ፡ ተንፎለፎለ፡ ፈሰሰ፡ ጎረፈ (ለምሳሌ ውሃ ከመሬት ውስጥ)። 2. ተገኘ፡ ፈለቀ (ሃሳብ)።

ምንጭ ስ 1. ከመሬት ውስጥ ውሃ በተፈጥሮ የፈለቀበት ቦታ። 2. የአንድ ነገር መገኛ፡ መነሻ፡ ምክንያት።

አመነጠ ግ 1. ውሃ አፈለቀ። 2. አፈሰሰ፡ አወረደ (እግን)። 3. አገኘ፡ አመጣ፡ አፈለቀ (ሃሳብን፡ መፍትሄን፡...)

መነጠረ ግ 1. በተነ፡ ጫረ። 2. ጠጉርን በሚደ አሰጠረ።

መንጫራ ት 1. ፀጉሩ የተንጨበረ። 2. (ዘይ.) ቁጡ፡ ጠባዩ የማይመች።

መነጠቀ ግ በሃይል በድንገት ነጠቀ፡ ወሰደ።

***መነጠቀ**

መንጫቃ ት ነዝናዛ፡ ጨቅጫቃ።

ተመናጠቀ ግ ተቆጣ፡ ተቆናጠረ።

አመናጠቀ ግ በቁጣና በማጥላላት ወይም

በንቀትና ስነስርዓት በገደለው አካሄን ተናገረ።
መነፅር (መነጥር) ለ ክብ ወይም ሞላላ ወይም
 አራት ማእዘን ቅርፅ ያላቸው ጥንድ የማሳያ
 ብርጭቆዎች የተገጠመለት፤ ጀርዎች ላይ
 የሚያርፉ ሁለት ዘንግ ያሉትና አፍንጫ ላይ
 እንዲያርፍ ሆኖ የተሰራ፤ በተለያዩ የአይን በሽታ
 ምክንያቶች የማየት አቅም ሲደክም ወይም
 አይንን ከፀሃይ ብርሃን ለመከላከል ሲባል አይን
 ላይ የሚደረግ መሳሪያ፤ አይነርግብ።

መነፅር

መነፍ “ነፈፈ” ስር ተመ.

መና 1. ከንቱ፤ ብላሽ፤ ዋጋ የሌለው። 2. ባዶ።
ገንዘቡን ሳያገኝ መናውን ቀረ።

መና ቀረ 1. ባዶውን ቀረ። 2. ከንቱ፤ ብላሽ
 ሆኖ ቀረ።

መኛ ለ በመፅሃፍ ቅዱስ እንደተፃፈው
 እግዚአብሔር ከሰማይ እያወረደላቸው
 እስራኤላውያን በምድረ በፃ ባሉ ይመገቡት
 የነበረ ምግብ።

መናህሪያ ለ 1. የህዝብ ማንጓገጥ (መኪና፤
 ባቡር፤...) መነሻና መድረሻ ጣቢያ። 2. መገናኛ፤
 መሰብሰቢያ፤ መከማቻ። የነጋዴዎች መናህሪያ
 /የሌቦች መናህሪያ።

መናሄ “ምናሄ”ን ተመ.

መናኛ ት ጥራት የሌለው፤ ተራ።

መናኝ “መነኝ” ስር ተመ.

መናጀ “ነጻ” ስር ተመ.

መናገሻ ከተማ “ነገሰ” ስር ተመ.

መናጢ “መነጢ” ስር ተመ.

መናፈሻ “ነፈሰ” ስር ተመ.

መናፍቅ ለ በአንድ ሃይማኖት ውስጥ አጠቃላይ
 ከሆነው ከእምነቱ ድንጋጌ ውጪ ለየት ያለ
 መንገድ ይዞ የሚከተልና በእምነቱ ውስጥ
 ያሉትን አንዳንድ መሰረታዊ ነጥቦች የማይቀበል፤
 ተጠራጣሪ።

መን ለ ሽማግሌ የግራና የቀኝ እግሩን እያፈራረቀ
 ሲረገጠው አንዱ ወደ ላይ ሌላው ወደታች
 በመሆን ድርና ማግን የሚያሰባጥር ወይም
 የሚያወሳሰብ የሽማግሌ እቃ።

መንማና “መነመነ” ስር ተመ.

መንስኤ “ነሳ” ስር ተመ.

መንሸላሊት “እንሸላሊት” ን ተመ.

መንሽ “መነሽ” ስር ተመ.

መንቀል ለ ረዘም ብሉ ቀጠን ያለ አንገት
 ያለው የውሃ መያዣ ቅል ወይም ሽከላ።

መንቀል

መንቀሻ “ነቀሰ” ስር ተመ.

መንቀሻ “ነቀሰ” ስር ተመ.

መንቃራ “መነቀረ” ስር ተመ.

መንቅር “ነቆረ” ስር ተመ.

መንበር ለ 1. መቀመጫ ወይም ወንበር
 (ለንጉስ፤ ለፓትርያርክ፤...)። 2. እንደ ቁም
 ሳጥን ሆኖ በአራት ማእዘን መልክ የተሰራ
 የታቦት ወይም የፅላት ማስቀመጫ።

መንበረ መንግስት ለ የንጉስ የክብር
 መቀመጫ ወይም ወንበር፤ ዙፋን።

መንበረ ፀባላት ለ ሰማያዊ የአምላክ ዙፋን።

መንታ ለ 1. በአንድ ጊዜ ከአንዲት እናት
 የተወለዱ ቁጥራቸው ከአንድ በላይ የሆኑ ልጆች፤
 ግለገሎች፤...። ት 2. የታችኛው ክፍሉ አንድ
 ሆኖ ከላይ እንደ ባላ ሁለት የሆነ።

መንታ መንገድ ለ ከተለያዩ አቅጣጫዎች
 የሚመጡ መንገዶች የሚገናኙበት ወይም አንድ
 መስመር የነበረው ወደ ተለያዩ አቅጣጫዎች
 የሚከፋፈልበት መንገድ።

መንታ ምላሽ 1. ለፍላፊ፤ ተሳዳቢ። 2.
 አንድን ጉዳይ በሚመለከት አንድ ጊዜ ሌላ፤ ሌላ
 ጊዜ ደግሞ ከበፊቱ የተለየ ሌላ ነገር የሚናገር፤
 ቀላማጅ።

መንትያ ለ ከአንድ እናት ባንድ ጊዜ
 ከተወለዱት መንታ ልጆች አንዱ።

መንቻክ “መነቻክ” ስር ተመ.

መንከላወሻ “ከለወሰ” ስር ተመ.

መንከት “ነከተ” ስር ተመ.

መንከፍ ት ቂል፤ ሞኝ፤ እንከፍ።

መንካ ቀልቋል የ“ቀልቋል” ን 1ኛ ፍቺ
 ተመ.

መንካክ ለ የበቀሉ ትንጹ።

መንኮራኩር ለ ከመሬት ውጭ ወደ አሉ

ጥላቂቶች ወይም በጠፈር ላይ ለሚገኙ ልዩ ልዩ ጥናቶች የሚላኩ ተመራማሪዎች፤ መሳሪያዎች... የሚጓዝበት ዘመናዊ መሳሪያ።

መንደላት "ነደለ" ስር ተመ.

መንደላት ዝ.ከ.

መንደሪን ስ እንደ ብርቱካን ያለ፣ ቅርፊቱ በቀላሉ ሊሳጥ የሚችልና ውስጡ ብዙ ፍሬዎች ያሉት የሚበላ የፍራፍሬ አይነት፤

መንደር ስ በተወሰነ አካባቢ ቤቶች እጅብ ብለው፣ ተቀራርበው የተሰሩበት፣ በገጠር ወይም በከተማ ውስጥ የሚገኝ የመኖሪያ ቦታ፣ ሰፈር፣ አምባ።

መንደረኛ ት መንደር ለመንደር የሚዞር፣ ስራ ፈት፣ አውደልጻይ።

መንደርተኛ (መንደረተኛ) ስ በአንድ መንደር የሚኖሩ ሰዎች።

መንደርቶ ስ ራሳም ወይም ቋራም ዱላ፣ መንደር።

መንደርደሪያ "ደረደረ" ስር ተመ.

መንዲስ ት ወፍራም፣ ደንጻና፣ ግዙፍ።

መንዶ (ሜንዶ) ስ መንደርቶ።

መንዶ

መንጃ ፈቃድ "ነጻ" ስር ተመ.

መንገድ ስ 1. መሄጃ፣ መተላለፊያ፣ መመላለሻ፤ ጎጻና። 2. ዘደ፣ ብልሃት፣ አሰራር። ችግሩን በሌላ መንገድ ግስወገድ ይቻላል። 3. አቅጣጫ፣ መልክ፣ በኩል። ጉዳዩን በሁለት መንገድ ግዮት ይቻላል።

መንገድ ሄደ ራቅ ወጸለ ቦታ ሄደ።

መንገድ ለቀቀ አሳለፈ፣ መተላለፊያ ሰጠ፣ ዞር አለ።

መንገድ መታው ብዙ መንገድ በመሄዱ ደከመ፣ ጣመነ።

መንገድ ሰጠ 1. አሳለፈ፣ ዞር አለ፣ መንገድ ለቀቀ። 2. አንድ ነገር እንዲያደርግ አሳየ፣ መራ።

መንገድ ቀደደ 1. መንገድ አወጣ፣ እበጀ። 2. አዲስ ስራን ለመስራት የመጀመሪያው ሰው ሆነ።

መንገድ አወጣ በፊት ያልነበረ አዲስ መንገድ ወይም መተላለፊያ ሰራ፣ መንገድ

ቀደደ።

መንገድ አገኘ 1. ሰበብ፣ ምክንያት አገኘ። 2. ዘደ፣ ብልሃት አገኘ።

መንገድ ከፈተ 1 አዲስ መንገድ፣ ጎጻና ስራ፣ መንገድ ቀደደ። 2 አሳለፈ፣ ዞር አለ፣ መንገድ ለቀቀ። 3. አዲስ ስራን ለመስራት የመጀመሪያው ሰው ሆነ።

መንገድ ያዘ ፈር፣ መስመር ያዘ።

መንገድ ጠረገ መንገድ ቀደደ።

መንገድ ጠራጊ አንድ አዲስ ስራን ለመስራት የመጀመሪያ የሆነ፣ ጀግሪ።

የመንገድ አልጋ ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነና መተጣጠፍ የሚችል፣ ለማጓጓዝ አመቺ የሆነ አልጋ።

መንገደኛ ስ 1. በመንገድ ላይ የሚተላለፍ፣ አላፈ አገዳሚ። 2. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመጓዝ የተነሳ ወይም በመጓዝ ላይ ያለ። 3. አንድ ቦታ ረግቶ የማይቀመጥና መንገድ የሚያበዛ፣ ሂያድ።

መንገጭላ (መንጋጭላ) ስ የታችኛዎቹ

ጥርሶች የሰፈሩበት አካል፣ አገጭ፣ ግንጭላ።

መንጋ ስ 1. በአንድነት የተሰበሰበ ከብት። 2. ብዙ፣ አያሌ። መንጋ ፈሪ።

መንጋጋ ስ የውሻ ከራንቻ ከሚባለው ጥርስ ሂላ የሚገኝና ምግብ ለማግኘትና ለማድቀት የሚያገለግል ጠፍጠፍ ያለ ትልቅ ጥርስ። (ስእሱን ጥርስ ስር ተመ.)።

መንጋጭላ "መንገጭላ"ን ተመ.

መንግስት "ነገሰ" ስር ተመ.

መንጎል¹ "መንጎለ" ስር ተመ.

መንጎል² "መንጎለ" ስር ተመ.

መንጎል³ ስ ቀለም እየተጠቀሰ የሚገፍበት ብእር የተሰካበት ዘንገ፣ የብእር እጀታ።

መንጠቆ "መነጠቀ" ስር ተመ.

መንጫራ "መነጫረ" ስር ተመ.

መንጫቃ "መነጫቀ" ስር ተመ.

መንጮረር "ጮረረ" ስር ተመ.

መንፈስ (ብ.ቁ. መኖሩበት) ስ 1. የማይጸሰስ፣ የማይወጠጥ፣ ረቂቅ ነገር። 2. ህሊና፣ እእምሮ። የመንፈስ ደስታ አገኘ። 3. በሚት፣ ፍላጎት። መንፈሱ ተነሳስቷል። 4. የነገር፣ የስራ፣ የሃሳብ አገዛዝሚያ፣ ሁኔታ።

መንፈሱ ሞተ ተስፋ ቆረጠ፣ የመንፈስ ብርታት አጣ።

መኖሩበት ስ 1. የመንፈስ ብዙ ቁጥር። 2. አጋንንት።

መንፈስ ደካማ ስ ወኔ ቢስ፣ ሃሞተ ቢስ።

በተላላ ተስፋ የሚቆርጥ።

መንፈስ ጉባኤ (መንፈሳዊ ጉባኤ) ለ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን በመንፈሳዊ ተግባር ረገድ ልትፈፅመውና ልትከተለው የሚገባትን ጉዳይ እየመከረ እንዲወስን በ1918 እ/ም የተጻፉ መግባታት።

መንፈስ ጠንካራ ለ ተስፋ የማይቆርጥ፤ የማይበገር፤ ብርቱ፤ ፅኑ።

መንፈስ ቅዱስ ለ 1. የእግዚአብሔር ባህርይ የሆነ፤ የማይጻሰስና የማይወሰን ረቂቅ መለኮታዊ ሃይል። 2. ከሰቡቱ ሰላሊዎች አንዱ የሆነ እግዚአብሔር አምላክ።

መንፈሳዊ ት 1. ሃይማኖት ነክ። 2. ሃይማኖተኛ፤ አማኝ፤ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የሚያከብር። 3. በሃይማኖት ስርአት መሰረት ከሞት በሃላ ላለው ህይወት ራሱን የሚያዘጋጅ፤ አለማዊ ያልሆነ።

መንፈሳዊ ቅናት ለ ሌላው ከደረሰበት ደረጃ ለመድረስ፤ ያደረገውን ጥሩ ነገር ለማድረግ፤... የሚፈጠር በምትኝነት ላይ ያልተመሰረተ የቴክክስ ስሜት፤ ፍላጎት።

መንፈሳዊ ባህል ለ እንደ ሙዚቃ፤ ስነ-ህጻናት፤ ስእል፤ ርእዮተ-አለም፤ ስነ ምግባር፤... ያለ የአንድ ግህበረሰብ ባህል።

መንፈሳዊ ትምህርት ለ ሃይማኖት ነክ ትምህርት።

መንፈቅ ለ የስድስት ወር ጊዜ ወይም የአመት አጋማሽ።

መንፈቀ ሌሊት ለ እኩለ ሌሊት።

መንፈቀ መአልት ለ እኩለ ቀን።

መኖ ለ የከብት ቀለብ።

መኖሪያ “ኖረ” ስር ተመ.

***መኖ**

ምኞት ለ አንድን ነገር የማድረግ፤ የማገኘት፤... ፍላጎት፤ ጉጉት፤ ከጀል።

ተመኖ ግ አንድን ነገር ለማገኘት፤ ለማድረግ፤... ፈለግ፤ ከጀል፤ ጓጓ።

መኝታ “ተኝ” ስር ተመ.

መአልት ለ ከጠዋት እስከ ግታ ያለው የብርሃን ጊዜ፤ ቀን።

መአት ለ 1. ከፍተኛ አልቂት፤ ችግር፤... የሚያስከትሉ እንደ ረሃብ፤ የመሬት የሚተጥጥ፤ ቃጠሉ፤... የመሳሰለ አደጋ፤ መቅሰፍት። 2. (ዘይ.) በጣም ብዙ፤ አያሌ።

መላት ጸደቃኛ ሌሎት።

መአት አወራ የመከራ፤ የችግር፤... ወሬ አጋኖ ነገረ፤ ተናገረ።

መአት አወራ ሁልጊዜ የመከራን፤

የችግርን፤... መምጣት ብቻ የሚናገር።

መአተኛ ት 1. ብዙ ጊዜ ስለጭንት፤ ስለመከራ፤ ስለችግር፤... አጋኖ የሚያወራ። 2. የሚሰራው ሁሉ የሚያስደንት፤ የሚያስገርም፤ ተአምረኛ።

መአዛ (ማዛ) ለ ደስ የሚል ሽታ ወይም ጠረን።

መከለሻ “ከለሰ” ስር ተመ.

መከላ (መከሎ) ለ ጻል፤ ፍንቃይ።

መከላከያ “ከለከለ” ስር ተመ.

መከመከ ግ ላላ፤ ለሰለሰ፤ ትምክ ትምክ አለ።

መከረ ግ 1. እንዲህ ቢሆን ይሻላል ብሎ ለሌላ ሰው ነገረ፤ ሃሳብ ሰጠ። **ለረገጥቶ የገናነለ ልብህ እንድዝ መከረኝ።** 2. አስጠነቀቀ፤ ጎበፀ። **ጸግመኛ አለኮል እንዳይጠግ መከረው።** 3. ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆነ ሰው ባንድነት ደለተ፤ አሲረ። 4. ተወያየ፤ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ። **ከመሳናኛው በፊት በጉዳዩ ላይ ብዙ መከረውብታል።**

መማከርት ለ የምክር ቤት አባላት።

መካሪ ት 1. ምክር የሚሰጥ። 2. ተቆጻ፤ የሚገባ።

መካር ጊዜ.

ምክር ለ 1. ይጠትማል ተብሎ የሚቀርብ ሃሳብ፤ አስተያየት፤... 2. መደረግ ያለበትንና የሌለበትን ለመምረጥ በሰዎች መካከል የሚደረግ ውይይት፤ ንግግር፤ የሃሳብ ልውውጥ። 3. ተገላፅ፤ ማስጠንቀቂያ። **ይህ ልጅ ፀባዩ እየተበላሸ ነው ምክር ያስፈልገዋል።**

ምክር ሰማ የተባለውን፤ የተነገረውን ተቀበለ፤ ፈፀመ፤ በስራ ላይ አዋለ።

ምክር ተቀበለ ጊዜ.

ምክር ቤት ለ 1. የተወሰኑ ሰዎች በአባልነት ተመርጠው ወይም በሙያቸው ተቀጥረው አንድ የተወሰነ ስራ የሚያከናውኑበትና ድርጅቱ ወይም ቢሮው የተጻፉ መሰባሰብን አላግ መሰረት በማድረግ ልዩ ልዩ ደንቦች፤ መመሪያዎች፤ ውሳኔዎች የሚያስተላልፉበት ቢሮ ወይም ድርጅት፤ የሰዎች ስብስብም ምክር ቤት ይባላል። ምሳሌ ህግ መወሰኛ ምክር ቤት /ንግድ ምክር ቤት። 2. ፓርላማ።

ምክክር ለ መደረግ ያለበትንና የሌለበትን ለመወሰን ከአንድ በላይ በሆኑ ሰዎች መካከል የሚካሄድ ውይይት፤ የሃሳብ ልውውጥ።

ተመክረ ግ 1. ምክር ሰማ፤ ተቀበለ። 2. በአንድ ጉዳይ ላይ ውይይት፤ ምክር ተደረገ።

ተመክሮ ለ ምክር፤ ተፈጥሮን ተመክሮ አይመለከውም።

ተመክከረ ግ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፤

ተወያየ።

ተማከረ ግ አንድን ጉዳይ ለማድረግ ወይም ላለማድረግ የሌላ ሰውን ሃሳብ፣ አስተያየት፣ ጠየቀ፣ ከሌላ ሰው ጋር ተነጋገረ።

አመክሮ ስ ምክር፣ ተግላፅ፣ ማስጠንቀቂያ። **አበረኛቹ በላመክሮ ተፈቱ።**

አማካሪ ግ 1. ምክር፣ ሃሳብ፣ አስተያየት ጠየቀ፣ እንዴት ቢሆን ይችላል ላለ። 2. በምክር ረዳ፣ አገዝ፣ ሃሳብ፣ አስተያየት ሰጠ።

አማካሪ ት 1. አንድን ስራ፣ ጉዳይ፣... በተመለከተ የሙያ ምክር የሚሰጥ ባለሙያ። **የሀገሩ ለማካሪ ስ 2. ሃሳብ፣ አስተያየት፣ ምክር የሚሰጥ።**

መከራ ስ ፈተና፣ ጭንቅ፣ ስቃይ።

መከራ ቀመሰ ችግር፣ ስቃይ ደረሰበት።

መከራ በላ ተሰቃየ፣ ተቸገረ።

መከራ ዛቀ ብዙ መከራ ደረሰበት።

መከራውን አየ 1. ለፋ፣ ማሰኘ። 2. ተቸገረ፣ ተሰቃየ።

መከረኛ ት ችግር፣ ስቃይ፣ መከራ የማይለዋው።

መከር (መሀር) ስ በክረምት ተዘርቶና በቅሉ የደረሰው እህል የሚታወቅበትና የሚሰበሰብበት ወቅት።

መከር ተከተተ በመከር ወቅት የተገኘው ሰብል ታጭዶ፣ ተሰብሰቦና ተወቅቶ ወደ ጎተራ ገባ።

መከተ ግ 1. ተከላከለ (ጦርን በጋሻ፣ ጽላን በጽላ ወይም በእጅ፣...)። 2. አገደ፣ መለሰ፣ ተቋቋመ። 3. ጋረደ፣ ከለለ፣ ሸፈነ፣ መከታ ሰራ።

አይመከተውም 1. አይመልሰውም

2. አይበቃውም፣ አያጠገበውም።

መከታ ስ 1. መከላከያ ወይም መመከቻ ጋሻ። 2. ስሸንበቆ፣ በወፊቃ፣... የሚሰራ ከለላ፣ ግርዶሽ።

ምክቶሽ (ምክት) ስ ሁለት ሰዎች አንዱ ሌላውን በየዘው ጽላ እንዳይመታው እየተከላከለ የሚጣውቱት ባህላዊ ውጭ።

መከተቻ "ከተተ" ስር ተመ.

መከነ ግ 1. የማይወለድ፣ ፍሬ የማይሰጥ ሆነ። 2. ጠፋ፣ ሞተ (ሆድ ውስጥ ያለ የኮስ ትል)።

መከን (መሃን) ስ ሙወለድ የማትችል ሴት ወይም ግሰወለድ የማይችል ወንድ።

መከን እንደድ ስ የማያፈራ እንደድ።

የመሃን ልጅ ብርቱ፣ የሚሳሰሉትና ተሞላቆ ያደገ ልጅ።

***መከኘ**

ምክንያት ስ 1. አንድ ነገር ሊሆን፣ ሊፈፀም፣ ሊደረግ የቻለበት ወይም የሚችልበት መሰረተ ነገር፣ ሳቢያ፣ መነሻ። 2. ሰበብ። **ብሉይ መክንያት ምክንያት አታብዛ።**

ተመከኘ ግ 1. በሌላ ተሳባቢ፣ ተላክከ። 2. ሰበብ፣ ምክንያት ተሰጠ።

አመክኘ (አመሃኘ) ግ 1. በሌላ ላሳበብ፣ ላላክከ። 2. ሰበብ፣ ምክንያት ሰጠ።

መከዳ ስ እንደ ትራስ ሆኖ የተሰራ የእጅ፣ የጎን መደገፊያ።

መከፍከፊያ "ከፈከፈ" ስር ተመ.

መኪና ስ ሰውን፣ እቃን፣... በመሬት ላይ ለማጓጓዝ የሚያገለግል አራት ወይም ከዚያ በላይ ጎማዎች ሊኖሩት የሚችልና ሞተሩ በነዳጅ ሃይል የሚንቀሳቀስ የተሽከርካሪ አይነት (ሰለሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

መኪና ያዘ የሚነዳው መኪና አገኘ ወይም ባለመኪና ሆነ።

መኪና ሰፊ ስ ልብስ ሰፊ።

መኪና ነጂ ስ ሸፈር።

***መኪ**

ተመኪ ግ ተግመን (በሃብቱ፣ በእውቀቱ፣ በወገኑ፣...)።

መመኪያ ስ አለጅታ፣ መከታ፣ መከራያ።

ትምክህት ስ ከመጠን በላይ በራስ መመካት፣ መተማመን፣ ራስን ከፍ አድርጎ የማየት ስሜት።

ትምክህተኛ ት ከመጠን በላይ በራሱ የሚመካ፣ የሚተማመን፣ ራሱን ከፍ አድርጎ የሚያይ፣ ማንክህሉኝ ባይ።

አስመኪ ግ አከራ። **የሚያስመክ ስራ ስርጽላ።**

መኪራ "መከረ" ስር ተመ.

መኪር ዝ.ከ.

መከተቻ "ከተተ" ስር ተመ.

መከኒክ (መክኒክ) ስ ሞተር ነክ የሆነ ነገርጅን፣ ማሽንጅን፣ መኪናን፣... የማይሰጥ የማይጠም፣... ስራ የሚሰራ ባለሙያ።

መከን "መከን" ስር ተመ.

መከከለኛ "መክሰለ" ስር ተመ.

መከከል ዝ.ከ.

መኪያ ስ መወረሻ።

በመኪያው በስተመወረሻ፣ በኋላ። **በመኪያው ነገሩ ሁሉ እንዲህ ሆነ!**

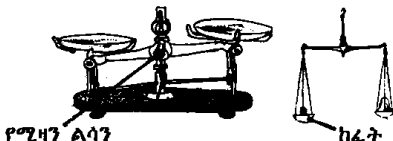
መኪ ስ ኹንጉርጉር መልክ ያለው አደንጓዴ።

መክሊት ስ ሰላሳ ኪሎ ግራም ያህል የሚመዝን የከብደት መሊኪያ።

መክሰሰ ስ በምላሽ በእራት መካከል ለእራት

መዳረሻ ተብሎ የሚባሉ ምግብ መቆያ።
 መከተፊያ "ከተፊ" ስር ተመ.
 መከደኛ "ከደነ" ስር ተመ.
 መከድ ስ የጎራደ እጅታ።
 መከፈላት "ከፈለ" ስር ተመ.
 መከፈቻ "ከፈተ" ስር ተመ.
 መከፊያ "ከፈለ" ስር ተመ.
 መኮሮኒ (ማኮሮኒ) ስ ከስንደ ዱቂት ሊጥ በተለያየ ቅርፅ (ወሰጠ ክፍት+ ጥምዝ+...) ሆኖ ባሳወቀ የሚዘጋጅና ተቀትሎ የሚባሉ የምግብ አይነት።
 መኮስተሪያ "ኮስተሪ" ስር ተመ.
 መኮትኮቻ "ኮትኮት" ስር ተመ.
 መኮንን ስ 1. በወታደራዊ ስርአት ከምክትል መቶ አለቃ በላይ ያለ ግእረግ ያለው ሰው። 2. የአንድ ስራ ወይም ጉዳይ የበላይ+ ሃላፊ+ አሃዥ (በወታደራዊ ስርአት)። የዘመቻ መኮንን።
 መኪንንት (ነጠ.ቱ. መኮንን) ስ በንጉሳዊው ስርአት ውስጥ ለዙፋኑ ቅርበት ያላቸውና ልዩ ልዩ ግእረግ የሚሰጣቸው ሰዎች ።
 መወልወል "ወለወለ" ስር ተመ.
 መወርወሪያ "ወረወረ" ስር ተመ.
 መወድስ "ወደሰ" ስር ተመ.
 መወጠሪያ "ወጠረ" ስር ተመ.
 መወጣጫ "ወጣ" ስር ተመ.
 መዋበለት ስ ትዱስ ያፈድ የደረሰው የዜግ መፅሃፍ ስም፤ በአላትን+ በይበልጥም ደግሞ ሙታንን አስመልክቶ በዜግ የሚባል ምስጋና፤ ፀሎት።
 መዋቅር "ወቀረ" ስር ተመ.
 መዋያ "ዋለ" ስር ተመ.
 መዋጀ ስ ተንበር የሚያርፍበት የበሬ ጫንቃ እንጃይጎጎ ሲባል በቀንበሩ ግራና ቀኝ ላይ የሚደረግ ቀዳ።
 መዋጥ ስ ኪዳን፣ ጆንያን፣ ፍራሽንና የመሳሰሉትን ለመስፋት የሚያገለግል በመርፈ ቅርፅ የተሰራ ረዘምና ወፊር ያለ መስፊያ።
 መዋጭ "ወጣ" ስር ተመ.
 መውረጃ "ወረደ" ስር ተመ.
 መውቀጫ "ወቀጠ" ስር ተመ.
 መውዜር ስ የጠመንጃ አይነት።
 መውደቂያ "ወደቀ" ስር ተመ.
 መውጅ ስ ግእበል፣ ግጥ።
 መውጫ "ወጣ" ስር ተመ.
 መዘለሻ "ዘለለ" ስር ተመ.

መዘለን "ለመዘን" ን ተመ.
 መዘለፊያ "ዘለፈ" ስር ተመ.
 መዘመዘ ግ 1. ቆጠቆጠ፣ ጠዘጠዘ፣ መጠመጠ (ቆስል)። 2. ስበት መጥጠ አወጣ። ልብሉን በበረከና ዘፍዝረህ አቆጥው ቆሻሻውን በደንብ እንዲመዝገብ።
 መዘምር "ዘመረ" ስር ተመ.
 መዘራዝር "ዘረዘረ" ስር ተመ.
 መዘርዘር ዝ.ከ.
 መዘበረ ግ 1. አፈረሰ፣ ናደ፣ ገላበጠ፣ አጠፋ፣ አወደመ። 2. ዘረፈ፣ በዘበዘ፣ ባዶ አስተረ።
 ምዝበራ ስ ዝርፊያ፣ ብዘበዛ።
 ምዝብር ት የተበዘበዘ፣ የተዘረፈ። ምዝብሩ ሀዘዘ።
 ተመዘበረ ግ ተበዘበዘ፣ ተዘረፈ።
 መዘበቻ "ዘበተ" ስር ተመ.
 መዘባበቻ ዝ.ከ.
 መዘን ግ 1. ለካ፣ ሰፈረ፣ መጠነ (ከብደትን)። 2. ከሌላው ይበልጥ ከበደ፣ ወደ አንድ ወገን አጋደለ። ከአንድ ጆንያ ጥጥ አንድ ጆንያ ውው ይመዝናል። 3. ገመተ፣ ገመገመ። የገጥን አካደር መዝና የራሱን ውሳኔ ይወስን።
 ሚዛን ስ 1. የከብደት መለኪያ። 2. የአንድ ነገር ከብደትን ለመለካት የሚያገለግል መሳሪያ።

ሚዛን 2ኛ ፍቺ
 ሚዛኑን ጠበቀ ሳይወድቅ ወይም ሳይንገዳገድ ለመሄድ፣ ለመቆም፣ ለመቀመጥ... ተስተካክለ፣ ተደላደለ።
 የሚዛን ልሳን ስ ከብደቱ ወደበለጠበት የሚደረግ ወይም ወደቀለለበት የሚያቀና የሚዛኑ ልክ ግወቂያ ምልክት፤ ሳንሲታ።
 የሚዛን ውልብለቢት ስ የሚዛን ልሳን።
 ተመዘን ግ ተለካ፣ ተሰፈረ፣ ከብደቱ ታወቀ።
 አመዘን ግ 1. ወደ አንድ በኩል አጋደለ፣ ከበደ፣ አዘነበለ። 2. አደላ። ልቡ ወደ አባቱ ያመዝናል። 3. በለጠ፣ ከፍ አለ። ከጉዳቱ ጥቅሙ አመዘነ።
 በአመዛኙ በይበልጥ።
 አመዛከን ግ 1. አስበ፣ አወጣ አወረደ፣ አሰላለ። 2. አስተያየ፣ አነፃፀረ፣ አወዳደረ።

አመዛኛን ት የሚያስተውል የሚያስብ።
 አስመዘነ ግ በሚሳን አለላት ከብደቱ
 እንዲታወቅ አደረገ።
 መዘከሪያ “ዘከረ” ስር ተመ.
 መዘከር ዝ.ከ.
 መዘወሪያ “ዘወረ” ስር ተመ.
 መዘውር ዝ.ከ.
 መዘዘ ግ ስቦ ለይቶ ጎትቶ አወጣ።

መዝዘ አወጣ ካለበት ከተደበተበት ፈልጎ
 አወጣ። አጋለጠ። አሳየ።
 መዝዘ ስ 1. የጠብ። የነገር። የክፉ አጋጣሚ...
 መሻ ምክንያት፤ ጦሳ፤ ሰብ። 2. በአንድ ነገር
 ምክንያት ተያይዞ የሚመጣ ችግር።
 መዘዘኛ ት ጦሰኛ። ጠንቀኛ። ሰበሰበኛ።
 መዘዘ ስ መለሱ። ቁመቱ ዘለግ ያለ። ሉጋ።
 ተመዘዘ ግ አደገ። ረዘመ። ቁመት ጨመረ።
 ተማዘዘ ግ ከተጣላው ሰው ጋር ለመታከስ።
 ለመፋለም። ለመጋደል።... ዱላ ወይም ሌላ
 መሳሪያ አወጣ። *ከግልጽ ጽ ሸጉት ተግዝዙ።*
 አማዘዘ ግ ሰዎች በዱላ ወይም በሌላ መሳሪያ
 ለመፋለም እንዲጋበዙ ሰበሰቡ። ምክንያት።...ሆነ።
 አጣላ።

መዘገበ ግ 1. በመረጃነት እንዲያገለግል ገፈ።
 በሰነድ አሰፈረ (አንድን የተወሰነ ጉዳይ) ። 2.
 በአንድ ቡድን ወይም ተቀምጦ ውስጥ አባል
 አድርጎ ያዘ ወይም ስሙን ገፈ።

መዝገብ ስ ልዩ ልዩ መረጃዎች (የስም።
 ወይም የሰነድ ዝርዝር ወይም ወጪና ገቢ)
 ተመዝግበው የሚያዙበት ትልቅ ደብተር።

መዝገበ ቃላት ስ በአንድ ቋንቋ ውስጥ
 የሚገኙ ቃላት በፊደል ተራቸው ተመዝግበውና
 በራሱ ወይም በሌላ ቋንቋ ፍቺ ተሰጥቷቸው
 የሚገኙበት መፅሃፍ።

መዝገብ ቤት ስ አንድ መስሪያ ቤት
 የሚያከናውናቸው ጉዳዮችና የመስሪያ ቤቱን
 ሰራተኞች የሚመለከት መረጃ ተመዝግቦ
 የሚቀመጥበት ክፍል።

ምዝገባ ስ ለአንድ ለተወሰነ ተግባር ስምን
 የመገናኛ ወይም የማገናኛ ተግባር።

ተመዘገበ ግ (አንድ መረጃ። ስም ዝርዝር።...)
 በፅሁፍ ሰፈረ። ተፅፎ ተያዘ።

አስመዘገበ ግ አንድ ከፍተኛ ውጤት
 በማግኘት ወይም ከፍተኛ ተግባር በማከናወን
 ራሱን አሳወቀ። የበላይነቱን አሳየ።

*መዝገዝ

ተምዝገዝ ግ እየተወሰደ በሃይል ተወረወረ።
 ተሰፈነ። ተወዝገዘ።

ተምዝገዝ ስ ተወንግፈው ባዩር ላይ ሂያድ ።
 አምዝገዝ ግ በሃይል አስፈንጥሮ። አሸንገዋል
 ወረወረ።

አመዝገዝ ያዩር ላይ ጦር መሳሪያዎችን
 ከምድር ላይ የሚያወረድ።

መዛለያ “ዘለለ” ስር ተመ.

መዛቂያ “ዛቀ” ስር ተመ.

መዛዝኝ (መዛዝይ) ስ ለግንርነት
 የሚያገለግል። መለል ያለ እየሃም የእወጥት
 አይነት።

መዝሙረኛ “ዘመረ” ስር ተመ.

መዝሙር ዝ.ከ.

መዝናኛ “ዘና” ስር ተመ.

መዝገበ ቃላት “መዝገበ” ስር ተመ.

መዝጊያ “ዘጋ” ስር ተመ.

መዞሪያ “ዞረ” ስር ተመ.

መዝረገ ግ ፍሬን ከዛፍ በብዛት ሽመጠጠ።

መዝረጠ ግ ሳበ። ጎትቶ አወጣ። ነቀለ። መዘዘ።
 አወለቀ።

መዝረጥ ስ ለኮሶ መድሃኒት ነው ተብሎ
 የሚወሰድ የእወጥት አይነት።

መዝረግ ስ 1 በአንስሳት ላይ በተለይ በጉያቸው
 አካባቢ የሚጠበቅና ደም የሚመጥ ተባይ። 2.
 (ዘይ. ። ስድብ) ከያዞ የማይለቅ። መንቻካ ሰው።

መዝረግ 1ኛ ፍቺ

መይሳ ት የሚመለስ። ወደኋላ የሚያስኬድ።
 እንዲያገለግል የሚያደርግ። መይሳው ካላ።

መደለያ “ደለለ” ስር ተመ.

መደላድል “ደለደለ” ስር ተመ.

መደመደ ግ 1. በመደላ ቆረጠ። አወደ። 2.
 አሳጥሮ ቆረጠ። ከመከመ። 3. አጠፋ። አወደመ።
 ደመሰሰ። 4. ምድግድ አበጀ።

መደመድ ስ ከአንድ ከነበረ ነገር የቀረ
 ምልክት። ስር። ቅሪት።

ምድማድ ስ መፍሪያ። ግረፊያ (ሰወር ያለ
 ቦታ)።

መደመር “ደመረ” ስር ተመ.

መደረቢያ “ደረበ” ስር ተመ.

መደርደሪያ "ደረረረ" ስር ተመ.

መደቅደቂያ "ደቀደቀ" ስር ተመ.

መደቆሻ "ደቆሰ" ስር ተመ.

መደበ 7 1. መደብ ሰራ (ለመኝታና ለመቀመጫ፤ ለችግኝ ግፍለያ)። 2. በተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር፤ በተፈለገው አይነት ወይም በወገን በወገን ከፋፍሎ አስቀመጠ፤ ለየብቻ አደረገ፤ ደለደለ። 3. ለፈለገው ነገር ወይም ጉዳይ ለግዋል መጥኖ ወይም ወስኖ አዘጋጀ፤ አስቀመጠ። ለወር ቀለብ መቶ ብር መድሃል። 4. አስግራ፤ ቦታ አስያዘ፤ ደለደለ። የታ መሰሪያ ቤት መደቡህ? 5. ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር አስያዘ፤ ሰጠ፤ አስቀመጠ (ለቁጥር)።

መደብ ስ 1. ልዩ ልዩ አትክልተችን ለመዝራት ወይም ችግኞችን ለማፍላት ተቆርቆ የለሰለሰና ከፍ ብሎ የተደለደለ መሬት ወይም አፈር። 2. (በተለይ በገጠር ቤት ሙስጥ) በግድግዳ ጥገና በምሰሰ ዙሪያ ከመሬት ከፍ ብሎ ከፍታ የሚሰራ መቀመጫ፤ መኝታ፤ ድልዳል። 3. በገበያ ቦታ አነስተኛ ነጋዴዎች ሽቀጣቸውን የሚደረፍሩበትና የሚቀመጡበት ከፍ ተደርጎ የተደለደለ ስፍራ። 4. በተወሰነ ልክ ወይም መጠን ከተሸነሸነ፤ ከተከፈለ ነገር አንዱ ክፍል (ለምሳሌ የቅርጫ ስጋ መደብ)። 5. ከእቁብ፤ ከቀጥታ፤... ላይ ለአንድ ሰው የሚደርስ የአንድ ጊዜ ክፍያ። 6. ምሬን የሚያርፍበት የቀንበር አማካይ ቦታ። 7. በንግግር ወይም በፅህፈት ጊዜ ስሙ፤ ተውላጠ ስሙ፤ ግሉ፤... የሚያመለክተው ሰው ደረጃ (አንደኛ መደብ እኔ፤ እኛ፤ ሁለተኛ መደብ እንተ፤ እንቺ፤ እናንተ ወዘተ. እንደሚለው ያለ)። 8. በላዩ ላይ ሌላ ነገር የሚሰራበት የመጀመሪያ ወይም ታችኛው መልክ። መደቡ ጥቁር ሆኖ ቀይ አበባ ያለበት ወርቅ። 9. (ፓ.አኪ.) በአንድ በተወሰነ የእድገት ደረጃ ላይ በሚገኝ ህብረተሰብ ውስጥ በማምረት ተግባር ላይ ባለው ሚና፤ ከማምረቻ መሳሪያ ጋር ባለው ግንኙነት፤ ምርትን በመከፋፈል ረገድ ባለው ድርሻና ድርሻውን በሚያገኝበት ዘዴ አንዱ ከሌላው የሚለይበት የሰዎች ቡድን ወይም ክፍል። የላብ አደሩ መደብ።

መደበኛ ት ቋሚ፤ ዋነኛ። ከመደበኛ ሰራው ውጪ ይነገዳል።

መደበኛ ስብሰባ ስ አንድ የፖለቲካ ወይም ሌላ ድርጅት ወይም ማህበር በተወሰነ ጊዜ በቋሚነት የሚያደርገው ስብሰባ። በምክር ቤቱ 10ኛ መደበኛ ስብሰባ ብዙ ውሳኔዎች ተላልፈዋል።

መደበኛ ቋንቋ ስ በአብዛኛው ህዝብ ዘንድ ተቀባይነት ያለውና የህብረተሰቡ አብዛኛው ክፍል የሚጠቀምበት ቋንቋ።

ምድብ ስ የሰራ ቦታ፤ ክፍል።

ተመደበ 7 1. በተወሰነ መጠን፤ በተፈላጊው

አይነት ወይም በወገን በወገኑ ተከፋፍሎ ተቀመጠ፤ ለየብቻ ተደረገ። 2. ለተፈለገው ነገር ወይም ጉዳይ ለግዋል ተመጥኖ፤ ተወስኖ ተዘጋጀ፤ ተቀመጠ። 3. ስፍራ ያዘ፤ ተደለደለ።

መደብር ስ ሱት።

መደንቀሪያ "ደንቀረ" ስር ተመ.

መደንቆያ "ደንቆለ" ስር ተመ.

መደንጎሪያ "ደንጎረ" ስር ተመ.

መደወሪያ "ደወረ" ስር ተመ.

መደወተ 7 በሃይል መታ፤ ጠለዘ፤ ደወለ።

መደደቂያ "ደደቀ" ስር ተመ.

መደዳ ስ ተርታ፤ መታ፤ ረድፍ።

መደደ ስ (የጉ.አነ.) ያልተግረ፤ ያልሰለጠነ፤ ያልተገራ፤ ተራ ሰው።

መደገሻ "ደገሰ" ስር ተመ.

መደጎሻ "ደጎሰ" ስር ተመ.

መደኝ¹ ስ 1. ዋና ከተማ። 2. ዋና መገኛ ግእዝል። ሕዳሰ አበባ የቀንጃዎቹ መደና ናት።

መደኝ² ስ ብዙውን ጊዜ ይዘቱ ሃዘንና እንጉርጉር የሆነ ባለአራት ሰንኝ የግጥም አይነት።

መዳ ስ ጣታ፤ ጥቅል ወርቅ።

መዳመጫ "ዳመጠ" ስር ተመ.

መዳረሻ "ደረሰ¹" ስር ተመ.

መዳሪያ "ዳረ" ስር ተመ.

መዳሻ "ዳሰ" ስር ተመ.

መዳብ ስ ቀይ ቡናማ መልክ ያለውና የኢሊክትሪክ ሃይልን በጥሩ ሁኔታ ሊያስተላልፉ ከሚችሉ ነገሮች አንዱ የሆነ የግእድን አይነት።

መዳኛ "ዳነ" ስር ተመ.

መዳፍ ስ ከወደ አውራ ጣት አካባቢ ያለው የውስጥ እጅ ታችኛው ክፍል። (በእሉን እጅ ስር ተመ.)።

መድሃኒተኛ "ዳነ" ስር ተመ.

መድሃኒት ጊ.ኪ.

መድሀን ጊ.ኪ.

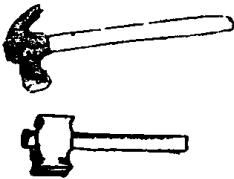
መድሎ "አደላ" ስር ተመ.

መድረሻ "ደረሰ¹" ስር ተመ.

መድረክ ስ 1. በራፍ፤ ደፍ አጠገብ ያለ ቦታ። 2. በስብሰባ፤ በትያትር፤... አዳራሽ ውስጥ ተናጋሪው፤ ተዋናዩ፤... ለሁሉም እንዲታይ ለማድረግ ከወለሉ ከፍ ብሎ የተሰራ ቦታ። 3. በአንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት፤ ሃሳብ ለመስጠት፤... የተዘጋጀ ወይም የሚዘጋጀ አመቺ ሁኔታ።

መድበል ስ ጥንቅር፤ ስብስብ፤ ከምችት (ለምሳሌ

የቃላት መድበል)።
መድን (መድሀን) "ዳነ" ስር ተመ.
መድፍ ስ አፈመዙ ሰፊ የሆነ፣ ትልቅ ጥይት የሚገርሱና በርቀት ለመምታት የሚያስችል ከጠድ መሳሪያ።
መድፈኛ ስ መድፍ የሚተኩስ ወይም የሚያስተኩስ የወታደር ክፍል።
መድፍነ ፀር "ደፊነ" ስር ተመ.
መደሻ ስ ብዙውን ጊዜ ከጠድ የብረት ጭንቅላትና የብረት ወይም የእንጨት እጅታ ያለውና ምስግር ለመምታት፣ ድንጋይ ለመፈርከስ፣ የንበጠ ብረትን ለማቃናት፣... የሚያገለግል የተለያየ መጠን ያለው መሳሪያ።

መደሻ

መጀመሪያ "ጀመረ" ስር ተመ.
መጅ ስ 1. በወፍራሞ ላይ ወደ ፊትና ወደ ሂሳ በማግለል እህልን ለመከነት ወይም ለመፍጨት የሚያገለግል ትንሽ የወፍራሞ ድንጋይ(ስእሉን ወፍራሞ ስር ተመ.)። 2. በመፈጋፈግ የተነሳ የጠነከረ ወይም የደደረ የሰውነት ቆዳ። 3. በብንጅ ወይም በሌላ የቆሰል አይነት ውስጥ የሚፈጠር የጠጠረ እብጠት።
መገለ ግ መገል ወጣ፣ ፈሰሰ።
መገል ስ ከቆሰል ወይም በተለያየ ምክንያት ከተመረዘ የሰውነት ክፍል የሚወጣ ቢጫማ መልክ ያለው ወፈር ያለ ፈሳሽ።
አመገለ ግ መገል የያዘውን የሰውነት ክፍል በመጫን ወይም በማፍረጥ ፈሳሹ እንዲወጣ ወይም እንዲፈስ አደረገ።
መገለጢጥ "ገለጠጠ" ስር ተመ.
መገመገ ግ መጠመጠ፣ ለገለገ፣ ጠባ።
መገበ¹ ግ ቀለበ፣ አበላ፣ አጠጣ።
መጋቢ ስ የአበምኔት ምክትል የሆነ የገጽም ሹም።
መጋቢ ወንዝ ስ ወደ ትልቅ ወንዝ የሚቀላቀል ትንሽ ወንዝ።
መጋቢት ስ በሴት ገጽም ውስጥ የመጋቢነት ግእረግ ያላት ቤት መነኩሲት።

ምግብ ስ 1. ለምቶ፣ እንስሳትና ተክሎች በህይወት ለመቆየትና ለግደግ የሚበሉት፣ የሚጠጡትና የሚወስዱት ግንኙዎች ነገር። 2. እንደ መጠጥ፣ ውሃ፣ ያሉትን የሚጠጡ ነገሮችን የማይጨምር ግንኙዎች የሚባሉ ነገር።

ምግብ ቤት ስ 1. በግንኙዎች ቤት ውስጥ ሊኖር የሚችልና ለምግብ መብያ ተብሎ የተዘጋጀ ክፍል። 2. ምግብ እየተዘጋጀ የሚሸጥበት ቤት፣ ሆቴል።

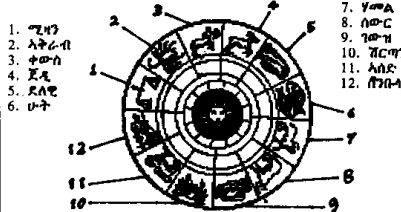
የምግብ ሽቀጥ ስ ለምግብነት የሚውል ሽቀጥ።

የምግብ ጠረጴዛ ስ ምግብ የሚበላበት ጠረጴዛ።

ተመገበ ግ በላ፣ ጠጣ።

መገበ² ግ ዝብ፣ ታየ (ከከብ)። አቅራቢ የተባለው ከከብ የተታየትን ወር ይመግባል።

መገብተ አውራህ ስ የአስራ ሁለቱ ወራት ከከቦች መጠሪያ። (እነዚሁም ሚዛን፣ አቅራቢ፣ ቀውስ፣ ጀዲ፣ ደለዊ፣ ሁት፣ ሃመል፣ ሰውር፣ ገውዝ፣ ሽርጣን፣ አስድና ሰንብላ ናቸው)።

መገብተ አውራህ

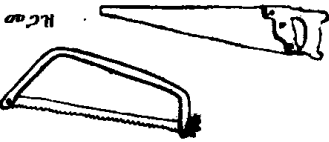
መገበሪያ "ገበረ" ስር ተመ.
መገተሪያ "ገተረ" ስር ተመ.
መገናኛ "ንገኘ" ስር ተመ.
መጋላ ት ጠይም (ለከብት)።
መጋልማ ት ጠይምነት ያለው (ለከብት)።
መጋረጃ "ጋረደ" ስር ተመ.
መጋቢ "መገበ¹" ስር ተመ.
መጋቢ ሃምሳ አለቃ ስ በወታደር ክፍል ውስጥ ከአስር አለቃ በላይና ከሃምሳ አለቃ በታች ያለ ግእረግ።
መጋቢት¹ ስ ከዋክቲት ወር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ሰባተኛ ወር ስም።
መጋቢት² "መገበ¹" ስር ተመ.
መጋኛ ስ 1. የተዘጋጉ ቤት ክፍቶ በድንገት በመውጣት ወይም በመግባት፣ ክፍቱን ባደረ ውሃ በመታጠብ፣... የተነሳ ይመጣል ተብሎ

የሚታመንበት በሽታ። 2. (ዘይ፡ ስድብ) ክፉ፡ ተንኮለኛ።

መጋዘን ስ የእቃ ማስቀመጫ ወይም ማከማቻ ክፍል።

መጋዝ ስ እንደ ማጥፎ ጥርስ ያለውና እነጩት፡ ብረት፡... ለመቆረጥ የሚያገለግል፡ ሳሳ ካለ ብረት የተሰራና እጅታ ያለው መሳሪያ።

መጋዝ

መጋዣ ስ 1. ለግልቢያ የማይሆን፡ ሰጋርነት የሌለው የጭነት ፈረስ፤ አጋሰስ። 2. (ዘይ፡ ስድብ) መብላት የሚወድ፡ ሆጃም።

መጋፊያ “ጋፊ” ስር ተመ.

መግለቦ ስ የአሳ ማጥመጃ።

መግለጫ “ገለጠ” ስር ተመ.

መግላሊት ስ የማሰር ወይም የቶፋ ወይም የምንቸት ክፋን።

መግል “መገለ” ስር ተመ.

መግቢያ “ገባ” ስር ተመ.

መግነዝ “ገነዝ” ስር ተመ.

መግዣ “ገዛ” ስር ተመ.

መግፊያ “ገፋ” ስር ተመ.

መግነጢስ ስ ማግኔት።

መጎናጠፊያ “ጎነፀፊ” ስር “መጎናፀፊያ”ን ተመ.

መጎዛ ስ ቀር እየደፋ ማር የሚበላ፡ ከውሻ የሚያገሰና ከድመት የሚበልጥ አራት እግር ያለው የጻር አውሬ።

መጎጥ ስ አይጠ መጎጥ።

መጎጥ አፍ ቅ (ስድብ) እቶ እንደ አይጠ መጎጥ ያጥጠም።

መጓጓዣ “ጓዝ” ስር ተመ.

መጠለያ “ጠለለ” ስር ተመ.

መጠመጠ ግ 1. በጣም ጠባ፤ መገመገም። ለገለገ። 2. መጠጠ። 3. አጥብቆ ሳመ።

መጠቀ ግ 1. ከፍ አለ፤ ርቆ ወደላይ ወጣ፤ አረገ። 2. ረቀቀ፤ ጥልቀት አገኘ (በአስተሳሰብ በእውቀት፡...)።

ምጥቀት ስ ጥልቀት፡ ብለለ።

አመጠቀ ግ ተኮሰ፤ ወደ ሆጥ ላከ (መንከራከርን)።

መጠቅለያ “ጠቀለለ” ስር ተመ.

መጠባበቂያ “ጠበቀ” ስር ተመ.

መጠነ ግ 1. በቂ፡ ልክ ነው ብሎ ያስበውን ያህል ሰፈረ፡ ገመተ። 2. ልክ ሆነ፡ በቃ። ለፈለ ልብስ አለመጠነውም፤ ለፍብረታል። 3. እቃ፡ ተሰማሚ፡ እኩያ ሆነ። ከግይጣው ለው ጽ ጃደንነት ጀምሯል።

መጠን ስ 1. ልክ። 2. የአንድ ነገር ርዕሰት ወይም አጥረት፡ ስፋት ወይም ጥቅት፡ ወፍረት ወይም ቅጥነት፡ ብዛት ወይም ግዝ።

መጠን የሌለው በጣም ብዙ፡ ስፍር ቁጥር የሌለው።

በመጠኑ ተው.ግ. ሳይበዛ ወይም ሳያንስ በልኩ።

አለመጠን በብዛት፡ አለልክ። አለመገ በልጅ ሆረን ሳመኝ።

ከመጠን በላይ ከሚያስፈልገው በላይ፡ በብዛት።

የመጠን ለውጥ ስ አንድ ነገር በላይነት ሳይሆን መጠኑን በመወመር ወይም በመተካከ የሚያሳየው ለውጥ።

መጠነኛ ቅ ያልበዛ ወይም ያላነሰ፡ ልክኛ።

ምጣኔ ሃብት ስ የአንድ አገር ጠቀላላ ሃብትና ቅስቃሴው፡ ኢኮኖሚ።

ምጥን ቅ 1. ያልበዛ ወይም ያላነሰ፡ ልክኛ። ስ 2. ምጥን [ሽር]፤ ጨው፡ በርበሬ፡ ሽንኩርትና ቅመማቅመም ገብቶበት የተዘጋጀ የሽር ዱቄት።

ተመጠነ ግ ተለክቶ፡ ልኩ ተወስኖ ተዘጋጀ።

የተመጠነ በልክ ተወስኖ የተዘጋጀ።

ተመጣጠነ ግ ተቀራረበ፡ ተስተካከለ፡ ተነፃፀረ (በመጠን፡ በጉልበት፡ በችሎታ፡...)።

የተመጣጠነ ሊይዝ የሚገባውን አስፈላጊ ነገርች በውስጡ በተገቢው መጠን የያዘ (ምግብ፡ መጠጥ፡...)።

የተመጣጠነ ምግብ ስ ለሰውነት እድገትና ጤንነት አስፈላጊ የሆኑትን ነገሮች ሁሉ የያዘ ምግብ።

ተመጣጣኝ ቅ የተቀራረበ፡ የተስተካከለ (በመጠን፡ በጉልበት፡ በችሎታ፡...)።

መጠይቅ “ጠየቀ” ስር ተመ.

መጠውተ “መፀውተ” ን ተመ.

መጠጊያ “ጠጋ” ስር ተመ.

መጠጠ ግ 1. ጠባ፤ መጠመጠ፡ ሳበ። 2. ፈላሽ

የሆነን ነገር ስቦ ወይም መጥጦ አደረቀ። 3. ጠፊፈተ ደረቀ። 4. ምጥጥ አድርጎ ሳመ። 5. በጠቅላላ ጨረሰ። ፈጀ።

መጣጣ ት ወዝ የሌለው። ደረቅ።

ምጣጭ ስ ታኘኩ። ተመጦ የተተፋ። ብላቱ።

መጠጥ አለ ግ ጠፊፍ አለ። መድረቅ ጀመረ (ጭቃ፣ የታጠበ ልብስ።...)።

መጠጥ ያለ 1. ጠፊፍ፣ ደረቅ ያለ። 2. በእድሜ በሰል ያለ።

ምጥጥ ያለ መጣጣ።

ምጥጥ አደረገ ግ. በጣም አከሳ፣ ወዝ አሳጣ። 2. በሙሉ ጨረሰ። 3. መጥምጦ ሳመ።

ተመጠጠ ግ ፈሳሹ ተሰቦ ወጣ፣ ባዶ ቀረ፣ ደረቀ።

አመጠጠ ግ አደረቀ። ጠረፈሃው ላይ የፈሰሰውን ውሃ በጨርቅ አምጥቶው።

መጠጥ “ጠጣ” ስር ተመ.

መጠጫ ዝ.ከ.

መጡብሽ “መጣ” ስር ተመ.

መጢቃ ስ ዲቃላ (ለበግ፣ ለፍየል)።

መጣ ግ 1. ተናጋሪው ወይም “መጣ” ባዩ ወዳለበት አካባቢ ተራመደ። ተጓዘ። ቀረበ። ተጠጋ። 2. ቀድሞ ከሚገኝበት ወይም ከነበረበት ቦታ ተናጋሪው ባለበት አካባቢ ተገኘ። ቤታ ቀይሮ ከናዝሬት ለዚህ መጥቷል። 3. ከሄደበት ተመለሰ። 4. ተቃረበ፣ ተዳረሰ (ጊዜ)። ከረምታ መጣ። 5. ትዝ አለ። ታወቀ። ፈለቀ (ሃሳብ)። አገድ ሃሳብ መጣልኝ! 6. ሆነ (የሰሌት ውጤት)። ሁለት ና ሁለት ሲደመር አራት ይመጣል። 7. ያዘ። ሊወጣ ተቃረበ። ሽንቁ መጣ። 8. ተፈጠረ። አጋጠመ። ደረሰ (ችግር፣ መከራ።...)።

መጣበት ትነሳበት፣ ጀመረው (ንዴት፣ ቁጣ።...)።

መጡብሽ ስ 1. ወደ ተረኛው ማህበረተኛ ቤት የሚገባ ወይም የገባ ፀሐል ፀዲት። 2. ቶሎ የምትገል ስሶ ምጣድ።

በሚመጣው በሚቀጥለው። በሚመጣው ሳምንት ለንገሩለን።

የመጣው ቢመጣ የሆነው ቢሆን፣ የፈለገው ችግር ቢደርስ።

መጣተኛ (መፃተኛ) ስ ለአገሩ ለንግዳ ለሰው ባዳ የሆነ፣ ለደተኛ፣ ባይተዋር የሆነ (ሰው)።

መጤ ት 1. የአገር ተወላጅ ያልሆነ፣ ከሌላ በታ መጥቶ የሰፈረ። 2. አገር በቀል ያልሆነ።

አማጭ (አማጪ) ስ ለሊት ባል ወይም ለወንድ ሚስት የሚያመጣ፣ የሚያገናኝና የሚያጋባ ሰው አማላጅ፣ ሽማግሌ ።

አስመጭ ስ የተለያዩ ሽቀጦችን ከውጭ አገር ወደ አገር ውስጥ ለንግድ የሚያስገባ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

አስመጭና ላኪ ስ የተለያዩ ሽቀጦችን በንግድ መልክ ከውጭ ወደ አገር ውስጥ የሚያስገባና ከአገር ውስጥ ደግሞ ወደ ውጭ አገር የሚልክ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

መጣብር ስ ከሃሰ፣ ከብር፣ ከወርቅ ተሰርተው በፈረስ እቃ ላይ የሚሰቱ ጌጦች።

መጣብቅ “ጠበቀ” ስር ተመ.

መጣያ “ጣለ” ስር ተመ.

መጣጣ¹ (መፃፃ) ስ ሆምጣጣ።

መጣጣ አይብ ስ በሰብላ፣ ሽንኩርትና ሌሎች ቅመማት ተመሥረውበት ለጥቂት ቀናት በደንብ በተከደነ እቃ ውስጥ ከቆየ በሂላ ለምግብነት የሚያገለግል አይብ።

መጣጣ² “መጠጠ” ስር ተመ.

መጣፍያ “ጣፈ” ስር ተመ.

መጣፍጥ ስ የወጥ ማጣፈጫ ቅመም፣ ነጭ አዝመድ፣ ጥቁር አዝመድ።

መጤ “መጣ” ስር ተመ.

መጥለቂያ “ጠለቀ”² ስር ተመ.

መጥረቢያ “ጠረብ” ስር ተመ.

መጥረጊያ “ጠረጎ” ስር ተመ.

መጥረያ “ጠራ” ስር ተመ.

መጥበሻ “ጠበሰ” ስር ተመ.

መጥኔ “ጠና” ስር ተመ.

መጥፎ “ጠፋ” ስር ተመ.

መጨለሰ (ሞጨለሰ) ግ ፀጉርን አስተኛ፣ ለሽ አደረገ (በትባት፣ በውሃ።...)።

መጭላሳ (ምጭልሰ) ት (በትባት፣ በውሃ።...) የተኛ፣ ለጥ ያለ ፀጉር።

ተመጨለሰ ግ ተኛ፣ ለጥ አለ (ፀጉር)።

መጨለፊያ “ጨለፈ” ስር ተመ.

መጨረሻ “ጨረሰ” ስር ተመ.

መጨቃ ስ ነጭና ጠንካራ ድንጋይ።

መጨቅጨቂት “ጨቀጨቀ” ስር ተመ.

መጨበጫ “ጨበጠ” ስር ተመ.

መጨኔ ስ 1. የፈረሰ፣ የበቶሎ ቀላቢና ለጓሚ። 2. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ያጋፋሪ ምክትል።

መጨጌያ ስ መከዳ።

መጫሚያ “ጫማ” ስር ተመ.

መጫሪያ “ጫረ” ስር ተመ.

መጫኛ “ጫነ” ስር ተመ.

መጻወቻ “ጫወተ” ስር ተመ.
መጭ ለ ገንዳም ሆነ ትጠሉ ባጠቃላይ ኦግ
የሚመስል የአረም አይነት።
መጭ በቅሉን “ሂጂ” ለማለት የሚነገር ቃል።
መጭ አለ ግ 1. በቅሉን “ሂጂ” አለ። 2.
(ዘይ.) ፈጥኖ፥ ሮሳ ሂጂ።
መጭሳሳ “መጨለሰ” ስር ተመ.
መጭመቂያ “ጨመቀ” ስር ተመ.
መጭዳጃ “ፀዳ” ስር ተመ.
መጭዳጃ ቤት ዝ.ክ.
መፀወተ (መጠወተ) ግ ለድሃ፥ ለችግረኛ
ችረ፥ ሰጠ፥ ተዘከረ።
ምፅዋት (ምጥዋት) ለ ለተቸገረ፥ ለድሃ
ወይም ለሰማኝ የሚሰጥ ገንዘብ፥ ምግብ፥
ልብስ፥...።
ምፅዋተኛ (ምጥዋተኛ) ት ምፅዋት
የሚሰጠው ድሃ፥ ችግረኛ፥ ለማን፥ ተመፅዋች።
ተመፀወተ (ተመጠወተ) ግ ምፅዋት
ተቀበለ (ድሃ፥ ችግረኛ፥ ለማን)።
ተመፅዋች (ተመጥዋች) ት ምፅዋት
ተቀባይ፥ ድሃ፥ ችግረኛ፥ ለማን፥ በምፅዋት
የሚተዳደር (ሰው)።
*መፀደቀ
ተመፀደቀ ግ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፥
አከራራ፥ ራሱን በራሱ አደነቀ፥ አመሰገነ (እንዲህ
አድርጌ፥ እንዲህ ሰርቼ፥... በማለት)።
ተመፀዳቂ ት እንዲህ አድርጌ፥ እንዲህ ሰርቼ
እያለ ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግ፥ ራሱን
የሚያደንቅ፥ የሚያመሰግን፥ ግብዝ።
አመፀደቀ ግ እንዲህ አድርጌ፥ እንዲህ ሰርቼ
እያለ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፥ አደነቀ፥
አመሰገነ።
መፀወጥ ለ ከመስከረም 26 እስከ ታህሳስ 25 ቀን
ያለው ወቅት፥ ጊዜ።
መፀዋተኛ “መጣ” ስር ተመ.
መፀዋጥ ለ 1. የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የሚኖር
በሽተኛ፥ ሽባ። 2. ሰውነቱ እንደልቡ
የማይታዘዝለት፥ በደረቱ ወይም በጀርባው አካባቢ
እብጠት ያለበት አኖር፥ ገበጥ ያለ ሰው።
መፀዋ “መጣጣ” ግ ተመ.
መፅሃፍ “ዓፈ” ስር ተመ.
መፈናፈኛ “ፈነፈነ” ስር ተመ.
መፈንቅለ መንግስት “ፈነቀለ” ስር ተመ.
መፈክር “ፎከረ” ስር ተመ.
መፋቂያ “ፋቀ” ስር ተመ.
መፍሉስ “ፈለሰ” ስር ተመ.

መፍትሄ “ፈታ” ስር ተመ.
ሙ-የ”ሙ” ፊደል ካለብ ዘር።
ሙ-ሃሂት (ሙ-ሃይት) ለ በስተጓጉ ያለ የጭንፍ
የዳሌ መገናኛ (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
ሙ-ሉ “ሞላ” ስር ተመ.
ሙ-ሳ ለ የጭንፍ የዳሌ መገናኛ፥ መታጠፊያ
(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
ሙ-ልሙ-ል “ሞለሞለ” ስር ተመ.
ሙ-ልጭ-ልጭ “ሞለጠለጠ” ስር ተመ.
ሙ-ሬ (ሙ-ሬ) ለ 1. ፍሬው ጥቁር የሆነና ጤፍ
የሚመስል የሳር አይነት። 2. ከሙ-ሬ ወይም
ከጓሳ፥... የተበጀ መጥረጊያ ወይም ፍሬ መቀቢያ
ቡሩሽ።

ሙ-ሬ 2ኛ ፍቼ

ሙ-ር ት የተማረና እውቀት ያለው ሆኖ ወፈፍ
ስለሚያደርገው ብዙ የሚለፈልፍና የሚናገር፥
ንግግሩ ግን ፍሬ ነገር ያዘለ (ሰው)።
ሙ-ርሙ-ርት “ሞረሞረ” ስር ተመ.
ሙ-ርዝኝ ት ትከ፥ ነገናዛ፥ ነገር ከያዘ የማይለት።
ሙ-ርጥ ለ 1. ቂጥ። (ጎጃም)። 2. (ነውር) የወንድ
ብልት።
ሙ-ርጥ አወጣ ተሰነጠቀ (ምጣድ፥ ድስት)።
ሙ-ሴ ለ 1. አምስቱን የአራት መፃህፍት የዓፄ
የእስራኤል ነቢይ። 2- የሶንበቱ ወይም የፅዋ
ማህበርተኞች ሊቀመንበር፥ አለቃ። 3.
የመስፈሪያ አይነት (እስራ. ስድስት ሙሴ አንድ
ማድጋ ይሆናል)።
ሙ-ስሊም “ስለመ” ስር “እስሊም”ን ተመ.
ሙ-ስና¹ ለ ውበት፥ ደምግባት፥ ላህይ።
ሙ-ስና² ለ ለኮሶ ትል መድሃኒት ይሆናል የሚባል
በቀላ የሚበታል የእፅዋት አይነት።
ሙ-ስና³ ለ በስልጣን ወይም በስራ ድርሻ ላላግባብ
የመሰልገል፥ የመጠቀም ወይም የመጥቀም
ድርረት።
ሙ-ሻ ዘር¹ ለ አንድ ላይ ተጣምረው የሚነገሩ
ድርብ ሰዎች። ለምሳሌ ጥርስ ወርቅ/ቤተ
መፃህፍት።
ሙ-ሻ ዘር² ለ ወጣትነት። ሙ-ሻዘሩ ረገፈ።
ሙ-ሻ ዘር³ ለ በጠመንጃ ወይም በሽጉጥ ቧንቧ
ውስጥ የሚገኝ ክብ ሆኖ ክርክር ያለውና ጥይቷ
ስትተኮስ እየተሸከረከረች እንድትሄድ የሚያደርግ

ነገር።
 ሙሽ ለ በደጋግ አካባቢ የሚበቅል እንደ ቂጠግ ያለ ውስጠ ክፍት ሳር።
 ሙሽራት “ሞሽረ” ስር ተመ.
 ሙሽራ ዝ.ክ.።
 ሙሽሮ “ምሽሮ” ን ተመ.
 ሙሽት “ሚሽ” ስር ተመ.
 ሙሽ ለ ሰው በሞተ ጊዜ በአውራጅና በተቀባይ አግካይነት በግጥምና በዜግ እየታጀበ የሚካሄድ ለትሶ።
 ሙሽ አውራጅ ለ አልቃሽ፣ የለትሶ ግጥምን በዜግ እየሰማ የሚያስለቅስ ሰው።
 ሙቀት “ሞቀ” ስር ተመ.
 ሙቀጫ “ወቀጠ” ስር ተመ.
 ሙቅ “ሞቀ” ስር ተመ.
 [የ] ሙቅ መሬት ለ ወላጅ ከልጆቹ መሃል አንዱን በመምረጥ የሚያወርሰውና ወራሹ ከሌሎቹ ልጆች ጋር የማይካፈለው ለመኖሪያው ቅርብና ጥሩ የሆነ አነስተኛ መሬት።
 ሙታንታ (ሙታንቲ) ስ ከተሚስ ወይም ከሰራ ስር የሚለበስ፣ ገላ ላይ የሚያርፍ የውስጥ ሱሪ፣ ሃፍረተ ስጋን መሸፈኛ።
 ሙት “ሞተ” ስር ተመ.
 ሙትቻ ዝ.ክ.
 ሙና ት ቆንጆ (ለትንሽ ልጅ)።
 ሙናና “ሚነነ” ስር “ሞናና” ን ተመ.
 ሙከራ “ሞከረ” ስር ተመ.
 ሙከት “ሞከተ” ስር ተመ.
 ሙከክ አለ “ሞከከ” ስር ተመ.
 ሙዚቀኛ “ሞዘቀ” ስር ተመ.
 ሙዚቃ ዝ.ክ.
 ሙዚያም ለ የተለያዩ የታሪክ፣ የስነጥበብ፣ የሳይንስ፣... ቅርሶች ተሰብስበው የሚተመጡበትና ለህዝብ እይታ የሚቀርቡበት ቤት።
 ሙዜ “ሚዜ” ን ተመ.
 ሙዝ ለ ሞለል ያለና ተልጦ የሚበላ ጣፋጭ የፍራፍሬ አይነት፣ ሙዙን የሚያፈራው ተክልም ሙዝ ይባላል።
 ሙዝኛ “ሞዘዝ” ስር ተመ.
 ሙዎ (ሞዎ) ለ 1. በአንድ በተወሰነ ስራ ላይ በልምድ ወይም በስልጠና የሚገኝ እውቀት፣ ችሎታ። 2. ቃላት በአረፍተ ነገር ውስጥ የሚሰሩት ስራና የሚሰጡት አገልግሎት (ለምሳሌ እንደ ቅጽል፣ ስም፣... በመሆን)።
 ባለሙያ ለ 1. በአንድ በተወሰነ ስራ ላይ

በልምድ፣ በስልጠና የተገኘ እውቀት፣ ችሎታ ያለው ሰው። 2. በቤት ባልትና ጥሩ ችሎታ ያለው ሰው (ብዙውን ጊዜ ለሌት)።
 ሙያተኛ የ “ቀን ሙያተኛ”ን ተመ.
 ሙያውን “ሞለ” ስር ተመ.
 ሙዳ [ሰጋ] ለ እየተመሰነ የተቆረጠ የሰጋ ጉማጅ፣ ቁርጥ።
 ሙዳይ ለ ሴተች ብዙውን ጊዜ ለጌጣጌጥ፣ ለብርቱድ፣... ግስቀመጫ የሚገለገሉበት፣ በአገልግሎት ቅርፅ የምትሰሩ አነስተኛ የስፈትአቃ።
 ሙጃ ለ በከረምት ወራት በብዛት የሚበቅል የሳር አይነት።
 ሙጃሌ (ሞያሌ) ለ ብዙውን ጊዜ እጅና እግር ቆዳ ውስጥ ሰርሰራ የምትገባና የምታሳክስ ቆንጫ የምትመስል ተባይ።
 ሙገላ “ሞገሰ” ስር ተመ.
 ሙገጫ “ወቀጠ” ስር “ሙቀጫ”ን ተመ.
 ሙጋድ (የሙጋድ እንጨት) ለ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ለመስዋእት መስሪያና ለማእጠንት ፍም የሚያገለግል የማገዳ እንጨት።
 ሙግት “ሞገተ” ስር ተመ.
 ሙግድ (ሞክድ፣ ሞግድ) ለ አከንባሉ።
 ሙጎሳ “ምጎሳ” ን ተመ.
 ሙጢ “ሞጠሞጠ” ስር ተመ.
 ሙጣጭ “ሚጠጠ” ስር ተመ.
 ሙጥልቅ “ሞጠለቀ” ስር ተመ.
 ሙጥኝ
 [የ] ሙጥኝ አለ 7 1. አድኑኝ፣ አስጥሉኝ ብሎ ተጠጋ። 2. አልለይ አለ፣ ተቆራኝ።
 ሙጫ “ሞጫ” ስር ተመ.
 ሙጫሌ ለ ትንሽ የሆነ ጨቅላ ልጅ (ሴቷ ሙጫሌት ትባላለች)።
 ሙጭ ለ እንደ ገና ዱላ ከጫፋ ቆልመም ያለ የጤፍ መውቂያ እንጨት።
 ሙጭራጭ ት አጭርና ቀጭን የሆነ፣ ኮሳሳ።
 ሙጭርጭር “ሚጫረ” ስር ተመ.
 ሙጭጭ አለ “ሞጫጫ” ስር ተመ.
 ሚ የ “መ” ፊደል ሳልስ ዘር።
 ሚሊ
 ሚሊ ሊትር ለ የፈላሽ መጠን መለኪያ (1000 ሚሊ ሊትር 1 ሊትር ይሆናል)።
 ሚሊ ሚትር ለ የርዝመት መለኪያ (1000 ሚሊ ሚትር 1 ሚትር ይሆናል)።
 ሚሊግራም ለ የክብደት መለኪያ (1000 ሚሊ ግራም 1 ግራም ይሆናል)።

ሚሊዮንር ስ በሚሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ ያለው በጣም ሃብታም ሰው።

ሚሊዮን ስ አንድ ሺህ ጊዜ አንድ ሺህ (በቁጥር ሲገፍ 1,000,000 ነው)።

ሚላኦል ስ በወይይ ወቅት የሚታይ የክክብ ስም።

ሚሲዮን (ሚሽን) ስ ከኢትዮጵያ አርቶጳክስ ቤተክርስቲያን በተለየ መልክ የክርስትና ሃይማኖትን የሚከተሉና የሚያስፋፉ የውጭ ዜጎች የመስራቱት የሃይማኖት ማስፋፊያ ድርጅት።

ሚሳይል ስ አንድን ነገር ለመደምሰስ የሚተኮሳና ረጅም ርቀት ለመጓዝ የሚችል ተምዘግዛጊ የጦር መሳሪያ።

ሚስማር "ምስማር"ን ተመ.

ሚስት (ምሽት) ስ ከወንድ ጋር በሀጋዊ ጋብቻ የተጣመረች ሴት፤ የወንድ የትዳር ጓደኛ።

ሚስጥር "መሰጠረ" ስር "ምስጢር"ን ተመ.

ሚኒ "ሚኒስከርት"ን ተመ.

ሚኒስቴር ስ በሰሩ የተወሰኑ የሰራ ዘርፎችን አካቶ የያዘና የመንግስትን አላማዎች፣ ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች የሚያስፋፅም የመንግስት መስሪያ ቤት። (ለምሳሌ የባህልና ማስታወቂያ ሚኒስቴር)።

ሚኒስትር ስ አንድን የሚኒስቴር መስሪያ ቤት ለማስተዳደርና ለመምራት በመንግስት የሚሾም ከፍተኛ ባለስልጣን።

ሚኒስትሮች ምክር ቤት ስ የተለያዩ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች፣ ሚኒስትሮች አባል የሆኑበትና በጠቅላይ ሚኒስትር የሚመራ የመንግስት አካል፣ ጉባኤ።

ሚኒስከርት (ሚኒ) ስ ከኩልበት በላይ የሚውል በጣም አጭር ቀሚስ።

ሚና ስ 1.በታ፥ ጎራ። 2. የሰራ ድርሻ።

ሚናውን ለየ ከሚመስለው፥ ከሚፈልገው ወገን በኩል ሆነ፤ አጽም ያዘ (በአስተሳሰብ፥ በድርጊት)።

ሚናውን ተጫውተ የሚጠብቁበትን የሰራ ድርሻ አበረከተ።

ሚን ሚን አለ ግ ወዲያ ወዲህ አለ፤ ተወዛወዘ።

ሚክሮብ ስ በሽታን የሚያመጥና ለአይን የማይታዩ ጥቃቅን ህዋሳት።

ሚዛን "መዘን"ስር ተመ.

ሚዛን ነፋስ ስ በመስከረም ወር የሚወጣ የክክብ አይነት፤ በተጨማሪ "ኮክብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሚዜ (መ፡ዜ) ስ ከሙሽሮች ጎን በቅርብ

ጽፀ

በመሆን የሰርጉን ስነ ስርአት የሚያካሂድ የሙሽሮች የቅርብ ጓደኛ።

ሚያው ድመት ስትመሆን የምታሰማው ድምፅ።

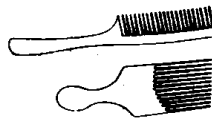
ሚያው አለች (ነውር) የወሲብ ስሜቷ በመነሳሳቱ ተቅባዘበዘች፥ ተባለች ፈለገች(ለሰው)።

ሚያው ብትል አታገኝም ምንም ብትሞክር፥ ብትሰፋ አታገኝም።

ሚያዝያ ስ ከመጋቢት ቀጥሎ የሚመጣ የእመቱ ስምንተኛ ወር ስም።

ሚያዳ ስ ፍየል የምትመስል አነስተኛ የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ)።

ሚያ ስ ከእንጨት፥ ከብረት ወይም ከጥላስቲክ የሚሰራ የፀጉር ማበጠሪያ።

ሚያ

ሚጥሚጣ ስ 1. መጠኑ አነስተኛ የሆነና ሲበሉት በጣም የሚያቃጥል የበርበሬ ቃሪያ አይነት፤ ተክሉም ሚጥሚጣ ይባላል። 2. ከሚጥሚጣ (ከጨው፥ ከከረራማና ከሌሎች ቅመማ ቅመሞች ድብልቅ ጋር ተፈጭቶ) የሚዘጋጅ ማባያ። 3. (ዘይ.) ለፍላፊ ፥ ነገሮች።

ማ¹ የ "መ" ፊደል ራብእ ዘር።

ማ² "ማንን"ን ተመ.

ማ — "መ" ን ተመ.

—ማ¹ አንድ ነገር ያለበት ወይም የበዛበት መሆኑን ለማሳየት በቃል መጨረሻ የሚቀጠል ምእላድ። ድንጋያማ፤ ፀ/ያማ ።

—ማ² የሚመስል ለማለት በቃል መጨረሻ ላይ የሚቀጠል ምእላድ። ቡናማ፤ ነብረማ።

ማህሌት ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በከበርና በፀናፅል እየታጀበ በዚያ የሚባል መንፈሳዊ መዝሙር፤ ምስጋና፥ ፀሎት።

ማህሌት ቆመ በማህሌት ስነ ስርአት ላይ ተገኝቶ ከመዘምራት ጋር አብሮ ዘመረ፥ አመሰገነ።

ማህበር ስ 1.ተመሳሳይ እምነት ያላቸው የተወሰኑ ሰዎች በፈጣሪ ወይም በሌላ ቅዱስ ስም በየተራ እያዘጋጁ በበአሉ ቀን አንድ ላይ በመገናኘት የሚቀምሱት የፀበል ፀዳቅ ዝግጅት፥ ግብሃ። 2.የተወሰነ አላማን በአንድነት ለማራመድ ተመሳሳይ ፍላጎትና አጽም ያላቸው ሰዎች

ሰብሳብና የተሰበሰቡት ድርጅት (ለምሳሌ የሴቶች የነጋዴዎች... ግህበር)።

ግህበር ይጠጣል የፅዋ ግህበር አለው።

ግህበር ገባ የግህበር አባል ሆነ።

ግህበረሰብ (ግህበራዊ ትስስር ያለው) በተወሰነ አካባቢ ወይም ቦታ የሚኖር ህዝብ።

የቆሉ ግህበር ስ የጠላት የቆሉና የዳቦ ዝግጅት ብቻ የሚጠይቅ የፅዋ ግህበር።

የእንጀራ ግህበር ስ ድግሉ ዳቦና ጠላ ብቻ ሳይሆን እንጀራንም የሚወጥስ የፅዋ ግህበር።

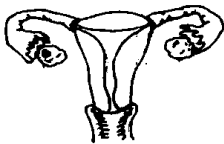
የፅዋ ግህበር የ"ግህበር"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ግህበረተኛ ስ የግህበር አባል።

ግህበራዊ ፅ 1. የህብረት፣ የጋራ። 2. የህዝብ።

ግህደር ስ 1. አንድን ነገር ለማስቀመጫ ተብሎ ከቆዳ ወይም ከሌላ ነገር የተበጀ ሳጥን፣ ኪስ። 2. የመፅሃፉን ቅርፅ ይዞ ከቆዳ የሚዘጋጅ ባለማንጠልጠያ የመፅሃፍ መከተቻ፣ መያዣ (ለምሳሌ የዳዊት፣ የዘማ መፅሃፍ ግህደር)። 3. አንድን ሰው ወይም አንድን ጉዳይ ብቻ የሚመለከቱ ደብዳቤዎች፣ ሰነዶች... የሚቀመጡበት ፋይል፣ ደሴ።

ግህፀን ስ በሴትና በአጥቢ እንስሳት ህፍ ውስጥ የሚገኝ፣ ፅንሰ ለማደግና በህይወት ለመቆየት የሚያስፈልጉትን ነገሮች ከእናቱ እያገኘ የሚቆይበት የሰውነት ክፍል።

ግህፀን

ግህፀን ክፉ የክፉ ወይም የመጥፎ ልጅ እናት።

ግህፀን ደግ ጥፋ ጠባይ ያለው ወይም የደግ ልጅ እናት።

ግህፀኛ ተዘጋ/ተደፈነ 1. እንዳትወልድ ተደረገች። 2. መክኝ።

ግህፀኛ ተፈታ መውለድ ቻለች።

ማለ ግ 1. የተናገረው እውነት መሆኑን ለማረጋገጥ ወይም ለማሳመን እንዲህ ያድርገኝ፣ እንዲህ ይድረስብኝ ወይም እገሌ ይሙት፣... አለ። 2. አንድን ነገር ደግሜ አሳደርግም በማለት በሚያመልከው ወይም በሚወደው ስም ተዝተ።

እርም አለ፣ ቃል ገባ።

ማላ (መሃላ) ስ አንድ ነገር እውነት መሆኑን ለማረጋገጥ፣ ለማሳመን እንዲህ ያድርገኝ፣ እንዲህ ይድረስብኝ፣ እገሌ ይሙት፣... በማለት ወይም አንድን ነገር ደግሜ አሳደርግም በማለት በሚያመልኩት ወይም በሚወዱት ስም፣... የሚገባ ቃል።

ማላ አፈረሰ አሳደርግም ወይም አደርጋለሁ ብሎ በመሃላ የሰጠውን ቃል ተወ፣ አፈረሰ።

ማላ ፋቲ በሆነ ባልሆነው በሃሰት የሚምል፣ መሃላ የማይፈራ።

ማላኛ ፅ ማላ የሚያበዛ።

ማለለ ግ ለመነ፣ ተማፀነ (ብዙውን ጊዜ በፀሉት)።

ተማለለ ዝ.ክ.

ማለቂያ "አለቀ" ስር ተመ.

ማለት "አለ" ስር ተመ.

ማለኛ "ማለ" ስር ተመ.

ማለዋወጫ "ለወጠ" ስር ተመ.

ማለደ 1 ግ በጠዋት ተነሳ።

ማለዳ ስ በጣም ጠዋት።

ማላኛ ፅ በጠዋት መነሳት የሚወድ፣ የሚያዘውትር።

ማለደ 2 ግ ለመነ፣ ደጅ ጠና።

መማለጃ ስ ገብ፣ እጅ መንሻ።

ምልጃ ስ ለመና፣ ደጅ ጥናት።

ተማለደ ግ ተለመነ፣ ይቅር አለ።

አማለደ ግ 1. አስታራቂ፣ ሽመገለ። 2. አንዱ ለሌላው ተለማኝ ለለማኝን ይቅርታ እንዲያደርግ ወይም የሚፈልገውን ጉዳይ እንዲፈፅምለት በለማኝ ስም ከተለማኝ ጠየቀ፣ ለመነ (ለስተኛ ወገን በመሆን)።

አማላጅ ስ 1. አስታራቂ፣ ሽመገለ። 2. አንዱ ለሌላው (ተለማኝ ለለማኝ) ይቅርታ እንዲያደርግ ወይም የሚፈልገውን እንዲፈፅምለት በለማኝ ስም ተለማኝን የሚጠይቅ፣ የሚለምን ሰስተኛ ወገን።

ማለዳ "ማለደ" ስር ተመ.

ማለገ ግ 1. ተዘለገለገ፣ ተሳቦ (ፈሳሽነት ያለው ነገር)። 2. (ዘይ. ተስፋብ) ማገጠ፣ ተሞላፈጠ።

ማላጋ ፅ 1. ዝልግልግ ያለ፣ የሚሳብ (ፈሳሽነት ያለው ነገር)። 2. (ዘይ. ተስፋብ) ማጋጣ፣ ሞልፋጣ።

ማለፊያ "አለፈ" ስር ተመ.

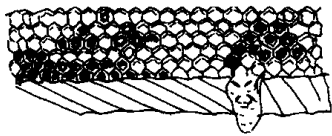
ማላ "ማለ" ስር ተመ.

ማላሻ "ላሰ" ስር ተመ.

ማላቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.

ማላበሻ "ለበሰ" ስር ተመ.
 ማላጅ "ማለደ" ስር ተመ.
 ማላጋ "ማለገ" ስር ተመ.
 ማልቀሻ "አለቀሰ" ስር ተመ.
 ማልድያ (ማልደያ) ስር ተመ. (አዳኞች).
 በአጃቸው ያደርጉት የሰራ ከመዳብ ወይም
 ከነሃስ፡... የሚሰራ የግዳይ ምልክት፡ አምባር።
 ማመላለሻ "መለሰ" ስር ተመ.
 ማመልከቻ "መለከተ" ስር ተመ.
 ማማ ስር ለጥበቃ ወይም አካባቢውን ለመቃኘት
 እንዲያመች ተብሎ በሰብል፡ በአዝመራ፡...
 መሃከል የሚተክል ረዥም ቆጥ።
 ማማሰያ "መሰለ" ስር ተመ.
 ማማት "ሀማማት" ን ተመ.
 ማምለኪያ "መለኪ" ስር ተመ.
 ማምለጫ "መለጠ" ስር ተመ.
 ማምረቻ "መረተ" ስር ተመ.
 ማምሻ "መሻ" ስር ተመ.
 ማሟጠጫ "ሟጠጠ" ስር ተመ.
 ማሟጫ "ሟጫ" ስር ተመ.
 ማረ ፡ በማዘን ወይም በመራራት ይቅር አለ፡
 ተወ፡ ምህረት አደረገ (በደልን፡ እዳን)።
 መሃሪ (ማሪ) ፡ ይቅር ባይ፡ ምህረት
 የሚያደርግ።
 ምህረት (ምረት) ስር ተመ.
 ማረሚያ "አረመ" ስር ተመ.
 ማረሚያ ቤት ዝ.ክ.
 ማረረ ፡ ዘር ለመነ፡ ቃረመ።
 ማራራ ፡ ቃራሚ፡ ለማኝ።
 ማረሳሻ "ረሳ" ስር ተመ.
 ማረሻ "አረሰ" ስር ተመ.
 ማረሻ "አረሰ" ስር ተመ.
 ማረበላ "ማር" ስር ተመ.
 ማረከ ፡ 1. በመርነት ወይም በውጊያ ላይ
 ጠላቱን በቁጥጥር ስር አደረገ፡ 2. በምርኮ
 ወሰደ፡ 3. መስጠ፡ ሳበ።
 ምርኮ ስር በመርነት ጊዜ በቁጥጥር ስር የዋለ
 የጠላት ወታደር፡ መሳሪያ፡ ንብረት።
 ምርኮኛ ፡ 1. በመርነት፡ በውጊያ ላይ
 በቁጥጥር ስር የዋለ የጠላት ወገን፡ 2. (ዘይ.)
 በአንድ ነገር ፍቅር የተያዘ፡ የተጠመደ።
 ማረፊጅ "ማር" ስር "ማረበላ"ን ተመ.
 ማረፊያ "አረፈ" ስር ተመ.
 ማረ "ማረ" ስር "መሃሪ"ን ተመ.

ማራምጣ "ማርአምጣ" ን ተመ.
 ማራሪ "ማረረ" ስር ተመ.
 ማራቶን ስር ከ42 ኪሎ ሜትር ጥቂት በለጥ
 የሚል ርቀት የሚሸፍን ከአለም አቀፍ ሌሎችም
 የሩጫ ውድድር ሙከራ አንዱ።
 ማራገቢያ "ረገበ" ስር ተመ.
 ማር ስር ንቦች አበባን በመቅሰም የሚያዘጋጁትና
 ወፍራም ፈሳሽ የሆነ ጣፋጭ ነገር። 2- (ዘይ.)
 ጣፋጭ፡ ደስ የሚል ፡ የሚጥም።
 ማር ቆረጠ ማርን ከቀፎው ውስጥ በሰለት
 እየቆረጠ አወጣ።
 ማር ተሳሰ በበሰለ ወይም በኮመጠጠ ጠላ
 ወይም በደረቀ ጠጅ ውስጥ ጠላውን ወይም
 ጠጁን ለማደስ ሲባል ማር ተወመረበት።
 ማር ነው ይጣፍጣል፤ ቆንጆ፡ ጥሩ ነው።
 ማር ማር አለ ጣፈጠ።
 ማርም አልሰ በቃኝ፡ ጠግቢአለሁ፡ ከዚህ
 በላይ ምንም አልወጥርም።
 ማረበላ (ማረፊጅ) ስር ማር የሚበላ ቀይ
 ጉንዳን።
 ማርማሽላ ስር ማሽላ፡ በቆሎ።
 የማር ልጅ ስር የጡት ልጅ።
 ማር፡ እሸት ስር 1. አዲስ የተቆረጠ ትኩስ
 ማር፡ 2. በሰው መሬት ላይ ቀፎውን የሰቀለ
 ሰው ለባለ መሬቱ የሚሰጠው ማር።
 የማር እንጀራ ስር ንቦች የሚጋግሩት
 (የሚያዘጋጁት) እንደእንጀራ አይን ያለው የማር
 ግንር።

የማር እንጀራ
 ማርመላታ ስር እንደብርቱካን ወይም ሎሚ
 ወይም እንጀራ፡... የመሳሰሉ ፍራፍሬዎችን
 ከሰካር ጋር ደባልቆ እስኪለደድ በመቀቀል
 የሚዘጋጅ የዳባ ግባያ።
 ማርመሻ "አረመደ" ስር ተመ.
 ማርሰ ስር ከወሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት አራተኛ
 ሆኖ የምትገኝ በወሃይ ዙሪያ ከሚሸረረኩት
 አለማት ወይም ጥላኔቶች አንዱ። ("ጥላኔት"ን
 ተመ.)።
 ማርሻል ስር ከጂኔራል በላይ የሆነ ከፍተኛው

የወታደራዊ ግለረግ ስም።

ግርሽ ስ የተሸርካሪነን ፍጥነት ለመለዋወጥ የሚያስችል ጥርስት ያሉት የተሸርካሪ ክፍል።

ግርሽ ስ በአንድ ወታደራዊ ክፍል ውስጥ የሚገኝ የሙዚቃ ባንድ፣ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን በመጠቀም በሀብረት የሚጫወተው ሙዚቃ።

ግርትሬዛ ስ ግሪያ ቴሌዛ በተባለችው የነምሳ (አስትሪያ) ንገስት ስም በአስትሪያ የተሰራ፣ በ19ኛው መቶ አመትና በ20ኛው መቶ አመት መጀመሪያ በኢትዮጵያ ይሰራበት የነበረ የመገበያያ ገንዘብ፤ ጠገራ ብር።

ግርአምጣ (ማራምጣ) ስ መንታ ጫፍ ያለው አለንጋ።

ግርከሻ “ረከሰ” ስር ተመ.

ግርከ ስ ለፈተና ውጤት የሚሰጥ ነጥብ።

ግርከሲዝም ስ በካርል ግርከስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረ የሶሻሊዝም ፍልስፍና።

ግርከሲዝም ሌኒኒዝም ስ በካርል ግርከስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረና በሂሳ በሌኒን የዳበረ የሶሻሊዝም ፍልስፍና።

ግርያም (ድንግል ግርያም) ስ የኢየሱስ ክርስቶስ እናት።

ግርያም በሽልም ታውጣሽ (ምር.) ጠያቂዎች አራስ ሴትን ጠይቀው በሚወጡ ጊዜ ከአራስ ሴት በደህና አምረሽ ውጭ በግለት ለአራሷ የሚመኝላት የመልካም ምኞት መግለጫ።

ግርያም ጭንሽን ታሙቀው (ምር.) አራስ ሴት የአራስነት ጊዜዋን ወርሳ በድጋሚ ለወሲባዊ ግንኙነት ብቁ እንድትሆን በመመኘት የሚነገር የመልካም ምኞት መግለጫ።

ግርያም የሳመኛው በሰውነት ላይ በተፈጥሮ ጥቁር ሆኖ የሚገኝ እንደነጥብ ያለ አነስተኛ ምልክት።

በግርያም እጅ ተይዛለች እርጉዝ ነች።

የግርያም መቀነት ስ ተስተዳመና።

የግርያም ምሳ ስ ሴት ስትወልድ የምትበላው የመጀመሪያው ገድ።

የግርያም ስፊት ስ ከብልት በታች ከፈንጠጣ በላይ የሚገኝ የተሰፋ የሚመስል የሰውነት ክፍል።

የግርያም ዘንግ ስ ችርጉኝተር፣ በትረመሴ (በተለይ መነኩሲቶች እንደምርኩዝ ወይም እንደ መቋሚያ የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት)።

የግርያም ግርዝ ስ በተፈጥሮው የተገረዘ ሆኖ የሚገኝ የሴት ብልት።

የግርያም ጠላት ስ 1. አባወጓሬ። 2. (ዘይ.)

ሰው ሁሉ የሚጠላው ወይም ሰው ሁሉ ተሰብስቦ የሚደበድበው ሰው።

የማርያም ፈረስ ስ ከአንበሳ አነስ የሚልና ረንግ የሚመስል ነፍሳት።

የማርያም ፈረስ

ማርዬ ስ ከፈንጣጣ በሽታ አይነቶች የአንዱ ስም።

ማርዳ ስ ከጠርና ከጠርጭቆ መስል ጌጥ የሚሰራ የልጆች የአንገት ጌጥ።

ማርገብገቢያ “ረገበ” ስር ተመ.

ማርገጃ “ረገደ” ስር ተመ.

ማርጋሪን ስ ትባላትነት ካለው ስጋ ወይም ከአትክልት የሚሰራ ቅቤ።

ማርጣ ስ የዝሆን ጭራ።

ማሰ ግ ቆፈረ፣ ጉድጓድ አበጀ።

ማሳ ስ የታረሰ መሬት፣ እርሻ።

ማሰሮ ስ ለውሃ ማጥቂያ፣ ለንፍሮ መቀቀያ፣... የሚያገለግል የሽክላ እቃ፣ ምንቸት፣ ተፋ. (በእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)።

ማሰሻ ስ “አሰሰ” ስር ተመ.

ማሰነ ግ ለፋ፣ ደከመ።

ማሲንቆ(መሰንቆ) ስ ከአንገት፣ ከፍየል ቆጻና ከፈረሰ ጭራ የሚሰራ ባለአንድ ክር ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ማሳ “ማሰ” ስር ተመ.

ማሳሰቢያ “አሰበ” ስር ተመ.

ማሰለቀሻ “ለቀሰ” ስር ተመ.

ማሰለቀቂያ “ለቀቀ” ስር ተመ.

ማሰመሪያ “ሰመረ” ስር ተመ.

ማሰረጃ “ረዳ” ስር ተመ.

ማሰተንፈሻ “ተንፈሰ” ስር ተመ.

ማሰተዛዘኛ “አዘነ” ስር ተመ.

ማሰቲካ “መስቲካ” ን ተመ.

ማሰታወሻ “ታወሰ” ስር ተመ.

ማሰታወቂያ “አወቀ” ስር ተመ.

ማስታገሻ “ታገሰ” ስር ተመ.

ማስገንዘቢያ “ገንዘብ” ስር ተመ.

ማስጠንቀቂያ “ጠንቀቀ” ስር ተመ.

ማስጫ “ሰጣ” ስር ተመ.

ማስፈራሪያ ፊት “ፈራ” ስር ተመ.

ማሻሻያ “ሻላ” ስር ተመ.

ማሻሻላ ስ የፍሬው ቅርፅ ዘንጋጻ የሚመስልና የሚያክል ለእንጀራ፣ ለንፍር፣ ለጠላ የሚሆን በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የአገጻ ላህል።

ማሻሻን ስ 1. አንድን ተግባር በቀላሉና በፍጥነት ለማከናወን የሚያስችል፣ በነዳጅ፣ በኤሌክትሪክ፣... ሃይል የሚንቀሳቀስ ዘመናዊ መሳሪያ (ለምሳሌ የሹራብ መስሪያ፣ የጫማ መስሪያ ማሻሻን)። 2. ለዚህ ስራ ተብሎ በተዘጋጀ መሳሪያ ሽብሽቡ ከካውያ ስፊት ይበልጥ ጥቅጥቅ ብሎ የተሰራ ጉርድ ወይም ሙሉ ቀሚስ።

ማሻሻክ ስ ሽረኛ፣ ተንኮላኛ፣ መሰረ።

ማሻ ስ እንደፋናስ ያለ ሆኖ ብርሃኑ ግን በፋናስ የሚበልጥ፣ በነጭ ጋዝ የ ሚ ሰ ራ መብራት።

ማቀቀ ግ በበሽታ፣ በችግር፣... ተሰቃየ፣ መከራ አየ።

ማቀባባያ “ቀበለ” ስር ተመ.

ማቀናነሻ “ቀነሰ” ስር ተመ.

ማቀዝቀዣ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.

ማቀፊያ “አቀፈ” ስር ተመ.

ማቀላሊያ “ቆላ” ስር ተመ.

ማቀረጫ “ቆረጠ” ስር ተመ.

ማቅ ስ ከጥቁር በግ ፀጉር ተፈትሎ የሚሰራ እንደ ብርድ ልብስ ያለ ልብስ።

ማቅ ለበሰ ራሱን በመጉዳት፣ በማጎላቆል በጣም አዘነ።

ማቅረቢያ “ቀረበ” ስር ተመ.

ማቋቋ “ቋተ” ስር ተመ.

ማበረታቻ “በረታ” ስር ተመ.

ማበቻ “አበተ” ስር ተመ.

ማበጠሪያ¹ “በጠረ” ስር ተመ.

ማበጠሪያ² “በጠረ” ስር ተመ.

ማቡኪያ “ቦካ” ስር ተመ.

ማባባያ “ባባለ” ስር ተመ.

ማባዛት “በዛ” ስር “ማባዛት”ን ተመ.

ማብረጃ “በረደ” ስር ተመ.

ማሻ

ማብሪያና ማጥፊያ “በራ” ስር ተመ.

ማብራሪያ ዝ.ክ.

ማብሰያ “በሰለ” ስር ተመ.

ማብዛት “በዛ” ስር ተመ.

ማተሚያ “አተመ” ስር ተመ.

ማተረ ግ 1. ቃኝ፣ ዙሪያውን አየ። 2. አሻግሮ አየ፣ ተመለከተ።

አማተረ ግ አሻግሮ አየ፣ ተመለከተ።

ማተብ ስ (እ.አ.ተ.ቢ.) አንድ ሰው ክርስትና ሲነሳ ለሃይማኖት ምልክትነት በአገገቱ ላይ የሚያስረወድ ክር።

ለማተቡ ሲል ለሃይማኖቱ፣ ለእምነቱ ሲል።

ማተቡን በጠሰ 1. ካደ፣ እምነት አጎደለ። 2. ሰለመ።

ማተብ ቢስ እምነት ቢስ፣ ከሃዲ።

ማተብ የለሽ ዝ.ክ.

ማቲ ስ ብዛት ያላቸው ትንንሽ ልጆች ፣ ወራ።

ማታ ስ ጀጋኛ ከጠለቀችበት አንስቶ እስከ ምሽት አምስት ሰዓት ገደማ ያለው የጨማ ጊዜ።

የማታ ማታ የሂሳ ሂሳ፣ በስተመወረረ።

የማታ ትምህርት ስ በትምህርት ቤት ውስጥ ማታ ማታ የሚሰጥ ትምህርት።

የማታ እንጀራ እድሜ ከገፋ በኋላ የሚገኝ ሃብት፣ ንብረት።

ማታለያ “ታለለ” ስር ተመ.

ማትሪክ ስ የአስራ ሁለተኛ ክፍል መልቀቂያ ብሄራዊ ፈተና።

ማቶት ስ ክብ ሆኖ የተሰራ የእንስራ ወይም የጀበና... መቀመጫ።

ማነቆ “አነቀ” ስር ተመ.

ማን (ማ) ተው.ስ. 1. የትኛው ሰው ብሎ ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል። ግን መጥቶ አለ?

2. መጠሪያ ስምን መጠየቂያ ቃል። ስምህ ግን ነው? ዛሬ ግን ነው?

ማን ለከብሻ ማን ሰደደብኝ፣ አዘዘብኝ (መጥሮ ነገር ወይም ጉዳት እንዲያደርስብኝ)።

ማንአለብኝነት ከኔ በላይ ማንም የለም፣ ማን ያዘኛል፣ ማን ይደፍረኛል ባይነት፣ ትእዚተኝነት።

ማን አባቱ(ማናባቱ) የትኛው፣ እንዴት ያለው ንብዝ ለማለት የሚሰነዘር የንቀት፣ የማስፈራሪያ፣ የድንፋታ ላባባል።

ማንዘራሽ 1. (ስድብ) የመጣበትና የወለደው ሰው የማይታወቅ፣ ምናምንቱ ብሎ ሰውን ለማኮሰስ የሚሰነዘር የንቀት አነጋገር። 2. መደደ፣ ጽርድ፣ ስነስርዓት የጎደለው።

ማናቸውም(ማንኛቸውም) አንጻቸውም።

የሚበሰልበት ቤት፣ ኩሽና፡፡

ማደኛ ለ ብዙ ጊዜ አብሮ የሚበላ የቅርብ ባደኛ፡፡

ማእድን ለ እንደወርቅ፣ ብርቱካን፣ ሃሳብ፣ ብረት፣... ያለ ከመሬት ውስጥ የሚገኝ ንጥረ ነገር፡፡

ማእደት ስ በፋሊካ ማግስት የሚውለው ሰኛ፡፡

ማእጠንት “አጠነ” ስር ተመ.

***ማከለ**

መካከል (መሃከል + መሃል) ፡ 1. አንድ ከብነት ያለው ነገር ከተለያዩ ጫፎች ወደ ውስጥ ሲለካ ሁሉም ጫፎች እኩል ርቀት ላይ የሚገኝበት ቦታ፡፡ 2. የአንድ ነገር አጋማሽ፣ አማካይ ቦታ፡፡ 3. ጻር ያልሆነ፣ በሌሎች ጣልቃ ያለ፡፡

በመሃሉ (በመካከሉ) 1. አንድ ነገር በመከናወን ወይም በመካሄድ ላይ እያለ፡፡ ስብስባው እየተካሄደ በመሃሉ ተነስቶ ሄደ፡፡ 2. በጣልቃ፡፡ በመሃሉ (በመካከሉ) ነጭ ያለበት ቢጫ ጨርቅ፡፡ 3. ከሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ወገኖች በኩል ሳይሆን፣ በተገኘው አጋጣሚ፡፡ እነሱ ሲጣሉ በመሃሉ እሱ ተጠቀመ፡፡

በመሃል ቤት ከሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ወገኖች ወይም ጉዳዮች በኩል ሳይሆን፣ በመሃል፡፡

መሃል ራስ ለ አናት፣ እርግብግቢት፡፡

መሃል ሰፋራ ፡ ከተቃራኒ ወገኖች ያንደኛውንም አቋም የማይከተል ወይም የማይደግፍ፣ ገለልተኛ፣ ከሁለቱም ያልወገነ፡፡

መሃል አገዳ ለ 1. መሃል አጥንት (የቅልጥም፣ የጭን፣ የክንድ)፡፡ 2. በፊት እግር ቅልጥም መሃል ሳይ የሚገኝ የክብት ስ፡፡

መሃል እጅ ለ በመጻፍና በጣት መካከል ያለው ውስጠኛው የእጅ ክፍል፡፡

መሃል ዳኛ ለ ችሎት ሳይ ሆነው ፍርድ በሚሰጡበት ጊዜ በግራና በቀኝ ዳኞች መካከል የሚቀመጥና በስልጣን ከሁለቱ ዳኞች የሚበልጥ ዳኛ፡፡

መካከለኛ (መሃከለኛ) ፡ 1. በመካከል የሚገኝ ወይም ያለ፡፡ 2. አይነቱ ወይም መጠኑ ወይም ሁኔታው፡፡... ከፍተኛ ያልሆነ ወይም ያልበዛ ወይም ያላነሰ፣ መጠነኛ፡፡

ማእከል ለ 1. የተለያዩ እንቅስቃሴዎችና ተግባራት በከፍተኛ ደረጃ የሚከናወንበት ቦታ፡፡ የገንድ ግእከል፡፡ 2. ተቋም፡፡ የባህል ግእከል፡፡ የጤና ግእከል፡፡

ማእከላዊ ፡ 1. ለተለያዩ ወገኖች የጋራ የሆነ፡፡ 2. ለተለያዩ ወገኖች የበላይ የሆነ፡፡

ማእከላዊ መንግስት ለ የተለያዩ

አስተዳደሮችን፣ የፌዴራል ግዛቶችን፡፡... በበላይነት የሚያስተዳድር ወይም የሚመራ የአንድ አገር መንግስት፡፡

ማእከላዊ አሰራር ለ ለተለያዩ ወገኖች የጋራ የሆነና አንድ አይነት መስመር የተከተለ አሰራር፡፡ **ተማከለ** ግ የተለያዩ ድርጅቶች፣ አካላቶች፡፡... እሰራር በአንድ አይነት የበላይ አመራር ስር እንዲወልድ ተደረገ፡፡

አማከለ ግ በሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ነገሮች መሃል እንደ አገናኝ፣ አዛማጅ፡፡... ሆኖ ተገኘ፣ በመሃል ሆነ፡፡

አማካይ ፡ 1. ለሁሉም የጋራ የሆነ፣ በመሃል ያለ፡፡ 2. አጋማሽ፡፡

በ አማካይነት 1. በ _____ ምክንያት፡፡ በገጽረስ አማካይነት የሚመጣ በሽታ፡፡ 2. በ _____ በኩል፡፡ በወንድሙ አማካይነት ጉዳዩ ተፈፀመለት፡፡

ማከፋፈያ “ከፊለ” ስር ተመ.

ማከታ ለ 1. ስለሰት፣ መማለጃ፡፡ 2. መቆያ፣ መክሰስ፡፡

ማኪያዩ ለ መጠኑ በርከት ባለ የፈላ ቡና ውስጥ ትንሽ ወተት ተደባልቆበት የሚዘጋጅ የመጠጥ አይነት፡፡

ማካፊል “ከፊለ” ስር ተመ.

ማክሰኛ ለ በሰኞና በረቡእ መካከል ያለው ቀን ስም፡፡ ከአሁኑ ጀምሮ ቢቆጠር የሳምንቱ ስለተኛ ቀን፡፡

ማከብኪያ “ኮከብ” ስር ተመ.

ማወራረጃ “ወረደ” ስር ተመ.

ማዋለጃ ክፍል “ወለደ” ስር ተመ.

ማውጫ “ወጣ” ስር ተመ.

ማዘንት ለ ክብ ሆኖ ከጭቃ የሚሰራ አመድ አቃፊ የምድጃ ዙሪያ፡፡

ማዘያ “አዘለ” ስር ተመ.

ማዘግ “አዘዘ” ስር ተመ.

ማዘጋጃ ቤት “ዘገጀ” ስር ተመ.

ማዝ “አይን” ስር “አይነ ማዝን” ተመ.

ማዞሪያ “ዞረ” ስር ተመ.

ማዥራት “ማጅራት” ን ተመ.

ማይል ለ የርቀት መለኪያ፡፡ **አንድ ግይል 1.6 ኪሎግራት ያህል ነው፡፡**

ማይም “መሃይም” ን ተመ.

ማይካ ለ እንደሳህን፣ ኩባያ፣ ባልዲ ያሉትን ቁሳቁሶች ለመስራት የሚያገለግል፣ መለመጥና ብርሃን ማሳለፍ የሚችል ጥሬ እቃ፡፡

ማይክሮስኮፕ ለ በጣም ጥቃቅንና ረቂቅ የሆኑ

ነገሮችን አገልጥሮ የሚያሳይ መነፅር።
 ማደሪያ "አደረ" ስር ተመ.
 ማደሪያ መሬት ስ በቀድሞ የመሬት ስሪት ስርላት ውስጥ መተዳደሪያ እንዲሆን ለንጉስ አገልጋዮች ከንጉስ ይሰጥ የነበረ። አፅመ ርስት ያልሆነ መሬት።
 ማደንዘዣ "ደነዘዘ" /C ተመ.
 ማደኛ "ማእድ" ስር ተመ.
 ማደያ "አደለ" ስር ተመ.
 ማደጎ "አደገ" ስር ተመ.
 ማዳበሪያ "ዳበረ" ስር ተመ.
 ማዳወሪያ "ደወረ" ስር ተመ.
 ማድ "ማእድ" ስር ተመ.
 ማድቤት ዝ.ክ.
 ማድያት ስ የፈት ቆዳን የተፈጠረ ቀለም የሚለውጥና የሚያጠቀር በሽታ።
 ማድጋ ስ 1. ከእንስራ ከፍ ከጋን እነሰ የሚል የሽላ እቃ። 2. አስር ቀና ያህል የሚይዝ የእህል መስፈሪያና መለኪያ።
 ማዶ ስ 1. በወዲያ በኩል (ከወንዝ፣ ከተራራ፣...) አልፎ ወይም ተሻግሮ ያለ ቦታ። 2. ራት ብሎ ያለ ቦታ።
 ማጅት ስ ብዙ ጊዜ በእነሰተኛ ጎጆ ቤቶች ውስጥ በመዝታ የተከለለ የእቃ መቀመጫ፤ ጎጂ።
 ማጅራት (ማዥራት) ስ የአገንገት ሂሳ ክፍል፤ ደንደስ። (በእሉን ራስ ስር ተመ.)።
 ማጅራት መቼ ጎ ብዙውን ጊዜ በወለማ ቦታ አድፍመና ደብድቦ የሚዘርፍ ቀጣኛ።
 ማገ ገ 1. ስቦ፣ ምጥጥ አድርጎ ጠጣ። 2. ወደ ውስጥ ሳብ፣ አስገባ (ለምሳሌ አየርን)። 3. ፈላሽ ነገርን መጠጠ፣ ያዘ፤ ራስ።
 አማገ ገ 1. ምጥብ በሚበላበት ጊዜ የሚጠጣ ነገርን (ውሃ፣ ወተት፣...) ተት እያለ ተመገበ።
 ማገረ ገ ለገድግዳ፣ ለአጥር ተብሎ በቆመ እንጨት ላይ ማገርን በገመድ፣ በልጥ፣... በማስር ወይም በምስግር በመምታት አያያዘ።
 ማገር ስ በገድግዳ፣ በአጥር፣... ላይ ለገድም የታሰረ ወይም በምስግር ወይም በሌላ ነገር የተያያዘ እንጨት፣ ብረት፣...።
 ተማገረ ገ በማገር ታሰረ (ገድግዳ፣ጣራ፣...)።
 ማገደ ገ 1. አሳት ውስጥ ከተተ፣ አነደደ። 2. ለአደጋ ወይም ለቸግር ጻረገ።
 ማገዶ ስ ለማብሰል፣ ለመቀቀል፣... የሚነድ እንጨት፣ ከብት፣ ከሰል፣...።
 ማገገሚያ "ግገሚ" ስር ተመ.
 ማገጠ ገ 1. ባለገ፣ ተበላሽ፣ ጥልጊ ሆነ። 2.

አመነዘረ። 3. ጥፋ ሆኖ ሳይታረስ ቀረ (መራት)።
 አማገጠ ገ 1. ስራፊት አደረገ፣ አሰነፈ፤ አባለገ፣ አባላሽ። 2. ወሲብ ፈፀመ፣ ወሽመ፣ አባለገ።
 ማገጥ ስ መጠኑም ሆነ ቅጠሉ እንደ አብሽ ያለ፣ አብዛኛውን ጊዜ ከላር ጋር አብሮ የሚበቅል፣ ፍሬው በደንብ ከመብሰሉ በፊት ከብቶች ከበሉት ሆዳቸውን የሚነፋና ለሞት የሚያደርስ የእፅዋት አይነት።
 ማጉሊያ "ሳጎ" ስር ተመ.
 ማግ ስ 1. በእጅ እየተፈተለ በእንዘርት ላይ የሚጠመጠም፣ ከድር የሚወፍርና ላላ ያለ የጥጥ ክር። 2. በጣቃ ወይም በጥቅል መልክ እየተመረጠ በሚወጣ ጨርት ላይ በወርዱ በኩል ከድፍ ጋር ተሰባጥሮ የሚገኘው ፊትል ወይም ክር።
 ማግሽት ስ ቀጥሎ የሚመጣው ቀን፣ በበነጋው።
 ለጁ በመጣ በማገስቱ ላባትየው ሂደ።
 ማግኔት ስ ብረትን የሚሰብ ብረት።
 *ማጠ
 ምጥ ስ 1. ለመውለድ የደረሰች እንስት በመውለጃቸው ሰላት ልጁ ከማህፀኗ እንዲወጣ የምታደርገው ወደ ታች የመጫን፣ የመገፋትና እህ የማለት ጥረት። 2. (ዘይ.) ጭንቀት፣ ጥበት።
 አማጠ ገ 1. ከሆዱ ውስጥ ወደ ውጭ ገፋ፣ እህ አለ (አይነምድርን)። 2. (ዘይ.) ተጨነቀ፣ ተጠበበ።
 አማጠች እርጉዝ በወሊድ ጊዜ ልጁን ከማህፀኗ ለማስወጣት ወደታች ገፋች፣ እህ አለች።
 አስማጠ ገ አልወጣም በማለት በጣም እህ አሰኘ፣ አስጨነቀ (አይነምድር)።
 ማጠቃለያ "ጠቀለለ" ስር ተመ.
 ማጠናከሪያ "ጠነከረ" ስር ተመ.
 ማጠንት "አጠነ" ስር "ማእጠንት"ን ተመ.
 ማጠንፈፊያ "ጠነፈፈ" ስር ተመ.
 ማጠፊያ "አጠፈ" ስር ተመ.
 ማጣሪያ "ጠራ" ስር ተመ.
 ማጣበቂያ "ጠበቀ" ስር ተመ.
 ማጣፈጫ "ጣፈጠ" ስር ተመ.
 ማጣፊያ "አጣፋ" ስር ተመ.
 ማጥ ስ አረንጓዴ ረገረገ።
 ማጥለያ "ጠለለ" ስር ተመ.
 ማጫሻ "ጨሰ" ስር ተመ.
 ማጫራ ስ በሽንገራ እሽት ቅጠልና በፍሬው ሽፋን ላይ የሚገኝ ጨው ጨው የሚል ወዝ።
 ማጫ "አጫ" ስር ተመ.

ማጫወቻ “ጫወተ” ስር ተመ.

ማጫጫሻ “ጨስ” ስር ተመ.

ማጭደስ ስ የቂጥኝ በሽታ አይነት።

ማጭድ “አጨደ” ስር ተመ.

*ማፀነ

ተማፀነ (ተማጠነ) ገ አጥብቆ ለመነ፥ ተማለዱኝ አለ።

አማፀነ (አማጠነ) ገ 1. ለሌላ ለመነ፥ አማለደ። 2. ተማፀነ።

ማፅናኛ “ጠና” ስር ተመ.

ማፈሪያ “አፈረ” ስር ተመ.

ማፈኛ “አፈነ” ስር ተመ.

ማፋዳ ስ ከቆዳ የተሰራ ኮረጃ፥ ከረጢት፥ በርሳ።

ማግኒያ “ሞላ” ስር ተመ.

ሜ የ “መ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ሜል ስ የሰባ በራ፥ ሰንጋ።

ሜርቆ (መርቆ) ስ በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅል ሰይፍ የሚመስል ረዣዥም ቅጠል ያለው ዛፍ።

ሜርኩሪ¹ ስ ፈላሽ የሆነና ብርማ ነጭ መልክ ያለው ማእድን፤ ባዙቃ።

ሜርኩሪ² ስ ለወሃይ ቅርብ ሆኖ የምትገኝና ፀሃይን ከሚዞሩት ዘጠኝ ፕላኔቶች አንዷ ፕላኔት (በተወሳሰረ ፕላኔት ስር ተመ.)።

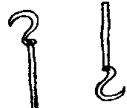
ሜሮን ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) አዲስ አበባ ክርስትና ሲነሳ፥ ከሆን ሲጽም፥ ንጉስ ሲነግስ፥... በከህናት እጅ የሚቀባው ቅባት፤ ቅብአ ቅዱስ።

ሜትር “መተረ” ስር ተመ.

ሜንዶ “መንዶ”ን ተመ.

ሜንጦ ስ ስጋን ወይም ልዩ ልዩ እቃዎችን

እንዲያንጠለጥል ሆኖ የተሠራ ቆላፋ ብረት፥ እንወት፥... ወይም በገንደ ጫፍ ላይ የበቀሉ በርካታ የባላ ጣቶች ያሉት የእንወት መስተያ።

ሜንጦ

ሜካኒክ “መካኒክ”ን ተመ.

ሜዳ ስ 1. ዳገት ቁልቁለት፥ ጫካ የሌለው ለጥ ያለ ሰፊ መሬት። 2. ከቤት ውጪ፥ የትም ቦታ። የጠፋው ቦላት ሜዳ ላይ ወድቆ ተገኘ።

ሜዳ መሉ ብዙ፥ አያሌ።

ሜዳ ወጣ ሜዳ ላይ፥ ጫካ ውስጥ ተፀዳዳ።

ሜዳ ወጣች ጉያዋን፥ ብልቷን ታጠበች፤ የገብር ውሃ ወጣች፤ ተፀዳዳች።

የሚዳ አህያ ስ መላ አካሉ በነጭ ጠቆር ባለ የቀለም ስብጥር የተሽለመለመ፥ ቆመቱ ከአህያ ከፍ የሚል የዱር እንስሳ።(በእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

የሚዳ ፍየል ስ ረዣዥም ቀንዶች ያሉትና ፍየል የሚመስል የዱር እንስሳ(በእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ሚዳይ (ሚዳልያ) ስ ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃስ፥... የተሰራ፥ በተለያዩ የመያ መስኮች ወይም ድድሮች ብልጫ ላሳዩ ወይም ጥሩ ለሰሩ ሰዎች ከመንግስት፥ ከድርጅት፥... የሚሰጥ ሽልማት፤ ኒሻን።

ሚጀር ጀኔራል ስ ከብርጋዲየርና ሌፍቴናንት ጀኔራል መሃል የሆነ ወታደራዊ ማእረግ።

ም የ “መ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ም 1. እንዲሁም፥ በተወሰነ። ደብተር ብቻ አይኖረውም፥ እርሳስም ገሠ። 2. ሌላው ቀርቶ፤ እንኳን። በስተቀርላው ላይ አንድም ሰው ላለተገኘም።

ምሁር “መሃረ” ስር ተመ.

ምህላ ስ ፀሎት፥ ፆልጃ፥ ልመና።

ምህረት “ማረ” ስር ተመ.

ምህንድስና “መሃንዲስ” ስር ተመ.

ምህዋር ስ መዞሪያ፥ መሄጃ መስመር (የፕላኔቶች)።

ምህፃረ ቃል ስ በመሉ ቃል ፋንታ በአጭሩ የሚገኝ፥ የሚነገር ቃል (ለምሳሌ ወዘተርል በማለት ፈንታ ወዘተ.)።

ምላስ “ላስ” ስር ተመ.

ምላሽ “መለስ” ስር ተመ.

ምላት “ሞላ” ስር ተመ.

ምላጭ “ላጪ” ስር ተመ.

ምለመላ “መለመለ” ስር ተመ.

ምለማይ “መለመለ” ስር ተመ.

ምለምላ¹ ዝ.ክ.

ምለምላ² “መለመለ” ስር ተመ.

ምለሰት “መለስ” ስር ተመ.

ምለሰ ዝ.ክ.

ምለአተ ጉባኤ “ሞላ” ስር ተመ.

ምለአት ዝ.ክ.

ምለኩስና “መነኩስ” ስር “ምንኩስና”ን ተመ.

ምለኪ “መለከ” ስር ተመ.

ምለክት “መለክተ” ስር ተመ.

ምለጃ “ማለደ” ስር ተመ.

ምረቃ "መረቀ" ስር ተመ.

ምሩቅ ዝ.ክ.

ምራት "መራ" ስር ተመ.

ምራቅ ስ ከአፍ የሚወጣ አረፋነት ያለው ፈላሽ ነገር።

ምራቁን ዋጠ ጎመጀ፣ ዓጓ።

ምራቁን የዋጠ በእድሜ የበለለ፣ የለክነ ሰው።

ምራት ስ የልጅ ሚስት።

ምራን "መረን" ስር ተመ.

ምራጭ "መረጠ" ስር ተመ.

ምራት "መረረ" ስር ተመ.

ምር ዝ.ክ.

ምርመራ "መረመራ" ስር ተመ.

ምርምር ዝ.ክ.

ምርቃት "መረቀ" ስር ተመ.

ምርቃና "መረቀነ" ስር ተመ.

ምርቅ ስ በሰንደ፣ በገብስ፣... እህል ፍሬ ጫፍ ላይ የሚገኝ እጃሃማ ጭገር።

ምርቅና ፍትፍት ጥሩና መጥፎ።

ምርታማ "መረተ" ስር ተመ.

ምርት ዝ.ክ.

ምርኩዝ "መረኩዝ" ስር ተመ.

ምርኮ "ማረከ" ስር ተመ.

ምርኮኛ ዝ.ክ.

ምርጊት "መረገ" ስር ተመ.

ምርግ ዝ.ክ.።

ምርጥ "መረጠ" ስር ተመ.

ምርጫ ዝ.ክ.

ምርፋት "ረፈቀ" ስር ተመ.

ምስሶ (ምስሶ) ስ 1. በገጠር አካባቢ በተለይ ከብ ቅርፅ ይዞ በሚሰራ የሳር ቤት ውስጥ፣ ከቤቱ ወለል መካከል ላይ ተተክሎ፣ ጣሪያውን ተሽክሞ የሚቆም፣ ቀጥ ያለ፣ ረዥምና ጠንካራ የሆነ ግንዳላ። 2. የኢሊክትሪክ፣ የስልክ፣... ሽቦ የሚታሰርበት ረዥምና ወፍራም እንደሆነ። 3. ለጣሪያ ወይም ለታዛ መደገፊያ ተብሎ በበረንዳ ወይም በቤት ውስጥ የሚተክል የእንደሆነ፣ የብረት ወይም የድንጋይ ቋሚ። 4. (ዘይ.) ዋነኛ፣ ድጋፍ፣ መሰረት። ታላቅ ወንድማቸው የቤቱ ያህል ነው።

ምሳ ስ እኩል ተን ላይ የሚበላ ምግብ።

ምሳ ቋጠሪ ለምሳ የሚሆነውን ምግብ በላገልገል ወይም በለሃን፣... ያዘ።

ምሳሌ "መሰለ" ስር ተመ.

ምሳሌያዊ ንግግር ዝ.ክ.

ምሳር "ጠገራ" ን ተመ.

ምሳና "ብሳና" ን ተመ.

ምሳግ "መሰገ" ስር ተመ.

ምስ ስ 1. ለሰይጣን፣ ለዘር፣ ለቡዳ፣... የሚሰጥ ድርሳ፣ ግብር። 2. ቅጣት። ምሉን ላገኘ።

ምስለቢስ "መሰለ" ስር ተመ.

ምስለኔ ስ በጣላባ፣ ስርአት የመሬት ስሪት ውስጥ መንግስት ወይም መልክኛ፣... የሚወክለው፣ በልጣኑ ከጭቃ ሹም በላይ የነበረ ሹም።

ምስል "መሰለ" ስር ተመ.

ምስራር (ሚስማር) ስ በአንድ በኩል ሹል ጫፍ በሌላ በኩል ጠፍጣፋ አናት ያለው፣ እንደሆነ ቆርቆሮ የመሳሰሉትን ለማያያዝ የሚያገለግል ትንሽ የብረት ዘንግ።

ምስማር

ምስማክ¹ "ሰበከ" ስር "ምስባከ" ን ተመ.

ምስማክ² ስ በመፅሃፍ ገፆች መጋጠሚያ ግራና ቀኝ ላይ ያለ ባዶ ቦታ።

ምስረታ "መሰረተ" ስር ተመ.

ምስራቅ ስ ከአራቱ ማእዘኖች አንዱ የሆነና በፀሃይ መውጫ በኩል ያለ አቅጣጫ፣ የምእራብ ትይዶ።

ምስራቃዊ ት 1. በስተምስራቅ አቅጣጫ ያለ፣ የሚገኝ። 2. የምስራቅ።

ምስራች ስ የደስታ ወራ፣ ዜና።

የምስራች 1. አንድን የደስታ ወራ ለመጀመሪያ ጊዜ ለመናገር ወይም ለማብሰር እንደመገቢያ ወይም እንደመንደርደሪያ ሆኖ የሚነገር ቃል (ለምሳሌ ተናጋሪ "የምስራች" ሲል ሰሚ "ምስር ብለ" ብሎ ይመልሳል)። 2. አንድ ቡና፣ ብርቱካን፣ ወይን፣ ትርንት፣... ያለ ተክል ለመጀመሪያ ጊዜ የሚያፈራው ፍሬ። ቡናው የምስራች ስጦት።

ምስር ስ ከአተር በመጠን የሚያንስ፣ ጠፍጣፋና ከብ የሆነ፣ ለወጥ፣ ለንፍር፣... የሚሆን ከጥራጥሬ እህሎች አንዱ፣ ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ምስር ይባላል።

ምስር ብሳ የደስታ ወራ ለመንገር "የምስራች" ላለ ሰው የሚሰጥ ምላሽ።

ምስር ጥርስ ስ 1. የወተት ጥርስ። 2. በጣም ትንንሽ የሆነ ጥርስ።

ምስራ ከ የቂጥኝ አይነት።
 ምስርቃና (ምስራቃና) ከ እምቢልታ ወይም መለከት።
 ምስርች ከ ቅጠሉ እንደምስር ቅጠል ያለ ሆኖ እንወቱ መለል ብሎ ረዘም ያሉና ለወፊታነት የሚያገለግል የእፅዋት አይነት።
 ምስቅልቅል “*መስቀለ” ስር ተመ.
 ምስባክ “ሰበክ” ስር ተመ.
 ምስኪን ት 1. ያጣ የነጣ፣ ጦም አዳራ፣ የተቸገረ ደሃ። 2. አባዛኝ (ሰው፣ እንሰላ፣...)። 3. የዋህ።
 ምስከር “መስከረ” ስር ተመ.
 ምስያ “መስለ” ስር ተመ.
 ምስጉን “*መስገን” ስር ተመ.
 ምስጋና ዝ.ክ.
 ምስጋን የለሽ ዝ.ክ.
 ምስጢረ ስላሴ “መስጢረ” ስር ተመ.
 ምስጢረ ስጋዌ ዝ.ክ.
 ምስጢረኛ ዝ.ክ.
 ምስጢር ዝ.ክ.
 ምስጥ ከ 1. እንወትን እየበላና እየሰረሰረ የሚገባ፣ በመሬት ውስጥ ለውስጥ መሄድ የሚችል፣ ቅርፁ ጉንዳን የሚመስል ቀይ ነፍሳት። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ግንም ሳያውቅበት እንድን ነገር ውስጥ ለውስጥ የሚፈፅም፣ ግሽንክ።

ምስጥ 1ኛ ፍቺ

ምሰሶ “ምሰሶ”ን ተመ.
 ምሸሽ ከ ከስንደዶና ከአከርማ የሚሰራ የእህል መስፈሪያ፣ ላዳን።
 ምሸሮ (ሙሽሮ) ከ ካንገት ላይ የሚወጣ፣ ተሉ የማይሸር ቁስል፣ ነቀርሳ።
 ምሸት “ሚስት”ን ተመ.
 ምሸት “መሸ” ስር ተመ.
 ምሸግ “መሸግ” ስር ተመ.
 ምቀኛ “*መቀኛ” ስር ተመ.
 ምት “መታ” ስር ተመ.
 ምትሃት (ምታት) ከ ድግምት፣ አሰግት

ወይም ሌሎች ነገሮችን በማድረግ በአይን ብቻ ሊታይ የሚቻል አስገራሚ ድረጊት ሆኖ ነገር ግን ወዲያው የሚጠፋ ወይም እውነትነት የሌለውና የማይወጣበት ነገር።
 ምትሃተኛ ት ምትሃት የማድረግ ወይም የመስራት ችሎታ ያለው (ሰው)።
 ምትክ “ተክ” ስር ተመ.
 ምቹ “መቹ” ስር ተመ.
 ምች “መታ” ስር ተመ.
 ምችት “*መቹ” ስር ተመ.
 ምነና “መነን” ስር “ምናኔ” ን ተመ.
 ምናኔ (መናኔ) ከ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል፣ ቅርፊቱ ነጭ የሆነና በቀላ የሚበቅል አነስተኛ ዛፍ።
 ምናልባት “ምን” ስር “ምንአልባት”ን ተመ.
 ምናምን “ምን” ስር ተመ.
 ምናምንቴ ት የማይረባ፣ ተልካሻ፣ ለክስክስ።
 ምናኔ “መነን” ስር ተመ.
 ምኔት ከ ገዳም።
 አበምኔት ከ የወንዶች ገዳም አለቃ፣ ሹም ወይም አስተዳዳሪ።
 እመምኔት ከ የሴቶች ገዳም ሹም ወይም አስተዳዳሪ (መነኩሲት)።
 ምን (ምንድን፣ ምንድር) ተው.ሰ. 1. ያልታወቀን ነገር ግንነት፣ ምንነት፣ አይነት።... ለግወት ሲፈለግ ጥያቄ ግትረቢያ ሆኖ የሚያገለግል ቃል። ሀ. የምታነበው ምን መፅሃፍ ነው? ለ. ምን እየሰራህ ነው? 2. በጣም፣ የትኛውንም ያህል። መንገዱ ምን ቢርቅ ከሁለት ሰላት በላይ አያሰኪድም።
 ምነው ለምን፣ በምን ምክንያት። ምነው ቀረህ።
 ምኑ ቅጡ ብዛትን በማጋነን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። የልብሱ፣ የወርቁ፣ አረ ምት ትጡ!
 ምኑ ነች 1. ያላቸው ግንኙነት፣ ዝምድና እንዴት ነው? 2. አትበቃውም፣ ታንሰዋለች፣ ትምታ አትለው። አምስት እንደራ ሰላት ምት ነች።
 ምኑንም ምኑንም የተገኘውን ሁሉ (ሳይመርጥ)።
 ምን ሆነ ምን አጋጠመው፣ ምን-ነካው።
 ምን መሆኑ ነው 1. ምንድን ነው። ይሄ እቃ ምን መሆኑ ነው? 2. ምን ማድረጉ ነው? ምን መሆኑ ነው ሰራውን ትቶ የሄደው?
 ምን መጣ 1. የመጣው ምንድነው? 2.

በምን ምክንያት (የእምቢታ አገላለፅ)።
ምንመጣብኝ እንዴት አይነት መጥፎ ነገር ገጠመኝ!
ምን ቆርጠኝ 1. በምን ምክንያት (አላደርገውም፥ ምን በወጣኝ የግለት የእምቢታ መልስ)። 2. ምን አስገድዶኝ፥ ምን እገባብኝ።
ምን በላው የት ሄደ፥ የት ደረሰ።
ምን በወጣኝ ምን ባደረገሁት ምን ባጠፋሁት በምን ምክንያት ለምን።
ምንቤት ነህ ምን አገባህ ምን ጥልቅ አደረገህ።
ምንተዳዩ ምንቸገረኝ ገድ የለኝም።
ምንቸገረኝ 1. ምን አገባኝ። 2. ገደለኝም፥ ይሁን እሼ።
ምንአለበት (ምናለበት) ምን ይገዳል ምን ያስቸገራል (አይገዳም፥ አያስቸገርም፥ ይሁን ለግለት የሚነገር)።
ምንአልባት የገምት፥ የጥርጣራ፥ የይሆን ይሆናል አካላገር። ምናልባት እመጣ ይሆናል።
ምንአባቱ(ምናባቱ) 1. የስድብ ቃል። 2. የተስፋ መቆረጥ፥ የንዴት+... መገለጫ ቃል። ምናባቱ ቢቀርብ! ምናባቱ ላድርገ። 3. የፍርሃትና የእኩባርት መገለጫ ቃል። ምናባቱ ቆርጠኝ ነው እሱን የምናገረው!
ምንአውቂ (ምናውቂ) እኔ አላውቅም፥ እኔ እኛ።
ምንአውቅልህ (ምናውቅልህ) በእንቅፅልሽ ጥያቄ ጊዜ ተጠያቂው ለመልስ መዘጋጀቱን ለመገለፅ የሚናገረው ቃል (ለምሳሌ ጠያቂ "እንቅፅልህ" ሲል መላሽ "ምን አውቅልህ" ይል። ትርጉሙ "ምን ለውቅልህ" ግለት ነው)።
ምንአገባኝ (ምናገባኝ) ምንቸገረኝ፥ ጉዳዩ አይመለከተኝም።
ምንከፋኝ እሼ፥ ይሁን፥ እንደተባለው ይፈፀም፥ ይደረገ።
ምንወሰደው የት ጠፋ፥ የት ነው ያለው፥ የት ሄደ።
ምን ዋጠው ዝክ።
ምን ያህል ስንት።
ምን ይሆናል 1. ምን ይጠቅግል፥ ምን ያገለገላል። 2. የፀዕት ስግግርን ለመገለፅ የሚያገለግል አባል። ምን ይሆናል ላሁን ሁሉም ለሰፊ!
ምንገደኝ 1. ምንቸገርኝ። 2. ለምን እምቢ ላለሁ።
ምንጊዜ (ምንዜ፥ ምንደ፥ምኔ) መቼ፥ በየትኛው ጊዜ፥ በስንት ሰአት።
[ለ] ምንጊዜም 1. ሁልጊዜ። 2. በማንኛውም

ጊዜ።
ምን ጥልቅ አደረገህ ምን አገባህ።
ከምንጊዜው (ከምኔው) ከመቼው፥ እንዴት ባለ ፍጥነት።
ምንኛ ምን የትና የት፥ ወደትና ወደት፥ ሩቅ ለሩቅ፥ የግይደኝ፥ የግይደዳደር፥ የግይመላለል። ምንኛ ትንኝ ምንኛ ናቸው።
እንደምን ነህ ጤንነትህ፥ ኑሮህ፥ በምን አይነት ሁኔታ ላይ ነው ለግለት የሚነገር የሰላምታ ቃል።
ምንነት የለንድ ነገር (በሀሪ፥ እመጣጥ፥ ተፈጥሮ+...) መታወቂያ፥ መለያ።
ምንኛ በጣም፥ በሃይል። ምንኛ ከብሯል!
ምናምን የሆነ ነገር፥ አንድ ነገር።
ምናምን በለኝ አንድ ነገር ጋብዞኝ፥ ስጠኝ።
ምናምኔት አንድም ነገር፥ ላመል ታህል እንኳ። የሚበላ ምናምን የለኝም።
ምንም ት ባደ፥ አንድም፥ ትንሽም። ምንም የለኝም።
ምንም አይቀረው የግያደርገው ወይም የግይበላው ወይም የግይጠጣው+... ነገር የለም።
ምንም አይቀረት ውብ፥ ቀንኝ ናት።
ምንም አይወጣው 1. ምንም አይናገር። 2. እንከን አይገኝበትም።
ከምንም አይቆጥረው 1. ይንቀጥል፥ አይፈራውም። 2. አያስቸገረውም! ለትልሎ ይመለከተዋል።
ምንም ቢሆን የሆነው፥ የፈለገው ቢሆን።
ምንም አይል 1. ደህና ነው! መጠነኝ፥ መካከለኛ ነው። 2. አይገዳም። 3. አይናገርም፥ አይቆጣም። ልጄ ቢያመሽ ላባቱ ምንም አይልም።
ምንም አይደል ገደለም፥ አያስወገንም፥ አያሳስብም።
ምንም [እንኳን] ቢሆንም ትሉ።
በምንም አይነት ፊፅም፥ በጭራሽ፥ የፈለገው ቢሆን።
እንደምንም በተቻለ መጠን፥ በጥረት።
ምንሽር ከ የመመንጃ ስም።
ምንሽንሽ "መንሽንሽ" ስር ተመ.
ምንሽ ከ ተትግጥ።
ምንቂያም "መንቀ" ስር ተመ.
ምንቃር "ነቆረ" ስር የ"መንቆር"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.
ምንቅ ምንቅ አለ "መንቀ" ስር ተመ.
ምንባብ "ኣንበበ" ስር ተመ.

ምንተ—

ምንተ— ስለ___ ምንተግርያም::

ምንተእፍረቱን ስላፈረ:: በሰዎች ፊት ለሰዎቹሁት ምንተእፍረቱን ገንዘቢን ሰጠን::

ምንትሰ የአንድ ነገር ስም ሲላሳ ወይም ስሙን ለመተራት ባልተፈለገ ጊዜ በምትኩ ለየገባ የሚያገለግል ቃል::

ምንችት ስ ለወጥ መሰሪያ፣ ለንፍር፣ ለነመን፣... መቀዳ የሚያገለግል የግሰር አይነት(በእሱን የሸከላ እቃ ስር ተመ::)።

ምንችት አብሽ ስ በጣም ደቆ ከተከተል ስጋ የሚዘጋጅ የወጥ አይነት::

ምንኩስና “መነኩስ” ስር ተመ::

ምንዛሪ “መነዛሪ” ስር ተመ::

ምንዝር “መነዝሪ” ስር ተመ::

ምንዳ ስ የድካም ወይም የሰራ ዋጋ፣ ደመወዝ::

ምንደኛ ት 1. ተቀጥሮ የሚሰራ፣ ደመወዝተኛ:: ስ 2. ትጥረኛ፣ ለገንዘብ የሚሰራ::

ምንድር “ምን” ን ተመ::

ምንዝላት (ምዝላያት፣ ምንዥላት) ስ የሽግግር አባት ወይም እናት፣ ኛው አያት::

ምንጣፍ “ነጠፈ” ስር ተመ::

ምንጭ “መነጭ” ስር ተመ::

ምንጭር ስ የአይኛው ከንፈር (ብዙ ጊዜ ለከበት)::

ምንጭራም ት (ስድብ) የላይኛው ከንፈር ትልቅ የሆነ::

ምንጭርር ስ ስሩ ተቀጥቶ ለማቅለሚያነት የሚያገለግል እዕ::

ምኞት “መኝ” ስር ተመ::

ምእላድ ስ ትርጉም አዘል የሆነና አነስተኛ ወደ ሆነ ሌላ ትርጉም አዘል ክፍሎች ሊከፈል የማይችል የመጨረሻ ንብረት አሃድ ወይም ክፍል (ለምሳሌ “ሆድ” ራሱን የቻለ ቃል ወይም ምእላድ ሲሆን “ሆዳም” ግን የ“ሆድ” እና የትዕል መሰራቹ “-ም” ጥምረት ግለትም የሁለት ምእላዶች ጥምረት የፈጠረው ቃል ነው)::

ምእመን “እመነ” ስር ተመ::

ምእራብ ስ ከአራቱ ግእዘናት አንዱ የሆነና በፀሃይ መጥለቂያ በኩል ያለ አቅጣጫ፣ የምስራቅ ትይዩ (በተጨማሪ ግእዘንን ተመ::)።

ምእራባዊ (ብ.ቁ. ምእራባውያን) ት 1. በምእራብ አቅጣጫ በኩል ያለ፣ የሚገኝ:: 2. የምእራብ:: ስ 3. (ለብዙ ቁጥር ሲሆን) የምእራብ አውሮፓና የሰሜን አሜሪካ አገሮች በአንድ ላይ የሚጠሩበት ስም::

ምእራፍ ስ 1. በመፅሃፍ ውስጥ ያለ የመፅሃፍ

መከፈያ (ብዙውን ጊዜ በቁጥር ይጠራል፤ ለምሳሌ ምእራፍ አንድ፣ ምእራፍ ሁለት):: 2. በረዥም የቦታ ርቀት መሃል የሚገኝ የተወሰነ አጣጣር የቦታ ርቀት:: 3. (እ.አ.ተ.ቤ.) ወደ ቀብር ቦታ የሚጓዝ ራሳን በየመንገዱ እያሳረፉ የጉዞ ፍታት ወይም ፀሎት የሚያደርጉበት ስፍራ:: 4. አንድ ከንቁጌ ወይም ሁኔታ አልፎ ሌላ የሚጀመርበት ወቅት:: በሊኮናሚ አድጎት ላይስ ምእራፍ ጀምረናል::

ምእዙን “ማእዘን” ስር ተመ::

ምኩራብ ስ 1. የአይሁድ ፀሎት ቤት:: 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የሁዳዴ ሾም ለስተኛው ሳምንት::

ምከር “መከረ” ስር ተመ::

ምከትል “ከተለ” ስር ተመ::

ምከቶሽ “መከተ” ስር ተመ::

ምከንያት “መከኘ” ስር ተመ::

ምከከር “መከረ” ስር ተመ::

ምዝላያት “ምንዝላት” ን ተመ::

ምዝራጥ (ምኞራጥ) ስ ትልቅ አንካሊ ሽብዳ::

ምዝበራ “መዘበረ” ስር ተመ::

ምዝብር ዝ.ከ.

ምዝገባ “መዘገበ” ስር ተመ::

ምዝራጥ “ምዝራጥ”ን ተመ::

ምድማድ “መደመደ” ስር ተመ::

ምድር ስ መሪት::

ምድር ሰማይ ዞረበት 1. ነገሩ ሁሉ ተሳክረበት፣ ተምታታበት፣ መለየት አቃተው:: 2. በበሽታ ወይም ከመጠን በላይ የሚያሰክር መጠጥ በመጠጣቱ ሰማይም ምድርም፣ በአካባቢው ያለው ነገር ሁሉ የሚሽከረከር፣ የሚገለባበጥ መሰለው::

ምድር ቀለጠች በደሰታ፣ በፈንጠዝያ፣ በወቃታ ወይም በጠብና በጦርነት ምክንያት ትርምስ፣ ድብልቅነት ሆነ::

ምድር አለፈ (አለፈች) ዝ.ከ.

ምድር ከዳችው ድንገት ሳያስበው ወደቀ (አኩርት፣ አዳልጦት ወይም አንሸራትቶት)::

ምድር ፊት አስቀያሚ::

ከምድር ተነስቶ ያለምንም ምክንያት::

ምድረ— ሁሉ፣ ግንም፣ አንድም ሳይቀር::

ምድረ ኩታሪ ተሰባስቦ ሲንጫጫ ዋለ::

ምድረ በዳ (በዳ) ስ 1. እፅዋትና ውሃ የማይገኝበት ደረት ቦታ፣ በረሃ:: 2. ሰው የማይኖርበት ጭር ያለ ቦታ፣ አካባቢ::

ከምድረ ገፅ (ከገፅ ምድር) ከምድር ላይ::

በላሁት ጊዜ ፈንጣጣ ከምድር ገፅ ጠፍቷል።

ምድር ቤት ስ ፎት ሆኖ በተሰራ ቤት ውስጥ ከመሰረቱ በላይና ከአንደኛው ፎት ስር ያለው ቤት።

ምድር ሰላጤ ስ ከጫፉ ጆልና ሾጠጥ ብሎ ወደባህር የሚገባ የመሬት አካል፣ ጠርዝ።

ምድር ሰት/ወገብ ስ በምስራቅና በምስራብ አትጣጫ በምድር ወገብ ዙሪያ የተሰመረ የሃሳብ መስመር።

ምድር በርበሬ ስ ወደ ቅላት የሚያደግ ቢጫ አበባ ያለው፣ እንጥል ቢወርድ መድሃኒት ነው ተብሎ የሚበላ፣ የሚያቃጥል የእፅዋት አይነት።

ምድር እንባይ ስ ቅጠሉና የፍሬው ሽፋን ቋጥራም የሆነ፣ ሲበለል ቀይ የሚሆን፣ ከክ የሚያካካል ፍሬ ያለውና መሬት ላይ የሚተኛ አካላትና ሃረግን የእፅዋት አይነት።

ምድር ዋልታ ስ የምድር ሰሜናዊ ወይም ደቡባዊ ጫፍ።

ምድር ዝላይ ስ (ስፖ.) ከአንድ ከተወሰነ መነሻ ቦታ ላይ ተነስቶ በአየር ላይ አግድም በመወርወር የሚደረግ ዝላይ።

ምድር ጉድ በጣም አጥር፣ ድንክ።

ምድር ጦር ስ እግረኛን፣ ታንክኛን፣ መድረኛን፣... የሚያጠቃልል በመሬት ላይ እየተጓዘ የሚዋጋ ወታደራዊ ክፍል።

ምድራዊ (ብ.ቁ. ምድራውያን) ፡ 1. አለማዊ፣ ስጋዊ፣ መንፈሳዊ ያልሆነ። 2. በምድር ላይ ያለ፣ የሚገኝ፣ የሚኖር (ፍጡር)።

ምድብ "መደበ" ስር ተመ.

ምድጃ "ነደደ" ስር ተመ.

ምግባር "ንበረ" ስር ተመ.

ምግብ "መገበ" ስር ተመ.

ምሳካ (ሙ-ኀካ) ስ ከሸከላ የሚሰራ የአንጀራ መጋገፊያ ምጣድ።

ምጣት "መጣ" ስር ተመ.

ምጣኔ "መጠኑ" ስር ተመ.

ምጣድ "ጣደ" ስር ተመ.

ምጣጭ "መጠጠ" ስር ተመ.

ምጥ "መግጠ" ስር ተመ.

ምጥማት "ጠመቀ"² ስር ተመ.

ምጥማጥ (ሸለምጥማጥ) ስ 1. መጠኑ ድመት የሚያካል፣ ጅራቱ ረዥምና እግረ እጫጭር የሆነ አውሬ። 2. (ዘይ.፣ ስድብ) በጣም ጥቁር (ለሙልክ)። (ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ምጥቀት "መጠቀ" ስር ተመ.

ምጥን "መጠኑ" ስር ተመ.

ምፅት ስ በቀጥታ የቀረበውን ወይም የተነገረውን ሃሳብ ትርጉም ተቃራኒ የሚያሳይ የንግግር ስልት፤ የዘይቢያዊ አነጋገር አይነት።

ምፅአት ስ በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ክርስቶስ ለሁለተኛ ጊዜ ወደ አለም የሚመጣበት ጊዜ።

ምፅዋት "መፀወተ" ስር ተመ.

ሞ የ"መ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሞሆዶ "መሆዶ" ግ ተመ.

ሞለለ ግ የከብነት ቅርፅ ይዞ ቁመቱ ረዘመ፣ ሞላላ ሆነ።

ሞላላ ፡ ቅርፁ ከብ ሆኖ ቁመቱ ረዘም ያለ።

ሞለሞለ ግ ሾጠጥ፣ ሞለል አለ።

ሙሉሙሉ ስ ሞለል ያለ ሀብት፣ ጢቢኛ (ብዙውን ጊዜ ለቡሄ በአል የሚዘጋጅ)።

አሞለሞለ ግ 1. ሙሉሙሉ ጋገረ። 2. ሞላላ አደረገ። 3. አበጠ፤ አሞጥሞጠ (ለምሳሌ ለመፍረጥ የደረሰ ብጥንጅ፣ እጣጭ፣...)።

ሞለሰሰ ግ 1. በብዛት ነጻ፣ ነቀለ፣ መዘዘ። 2. አስተኛ፣ አጋደመ፣ ለጠባ።

ሞለቀቀ ግ 1. ለለቀቀ፣ ከፈተ። 2. ገፈፈ፣ ሽሰጠ።

***ሞለቀቀ**

ሞልቃቃ ፡ ስርአት የሌለው፣ ቀበጥ።

ተሞላቀቀ ግ 1. ተንቀባረረ፣ ተንደላቀቀ፣ ተቀማጠለ። 2. ስርአት አጣ፣ ቀበጠ።

አሞላቀቀ ግ 1. እንቀባረረ፣ አቀማጠለ። 2. አባለገ፣ ስነስርአት የለሽ አደረገ።

ሞለገገ ግ ቁለ፣ ጀለ።

ሞለገገ (ሞልጋጋ) ፡ ቁለ፣ ጀለ።

ሞለገግ ግ 1. ምንም ሳያስቀር ጠራርጎ ወሰደ፣ ግጠጠ፣ ባዶ አደረገ። 2. ሰረቀ። 3. ገፈፈ፣ ቀጣ (እንደ አለንጋ፣ ጅራፍ፣ አርጨጫ ባለ)። 4. በጣም ተሳደበ።

ሙሉውን (ሙሉጭ) ሂደ 1. ባዶ እጁን ቀረ፣ ምንም አጣ፣ ከሰረ። 2. ምንም ሳያገኝ፣ ምንም ሳይደርስው ባደውን ተሰናበተ፣ ወጣ።

ሙሉውን (ሙሉጭ)ወጣ ዝ.ከ.

ሞላጫ ፡ 1. ወሳላታ፣ የወጣለት ሌባ። 2. የማይያዝ፣ የማይጨበጥ።

ሙሉጭ አለ ግ 1. ሙጥተ አለ፣ ጥርግ አለ። አንድም ባይቀር ሁሉም ሙሉጭ ብሎ ሂደ። 2. ጥርግ አለ፣ በደንብ ፀዳ። እቃው ሙሉጭ ብሎ ታጥሏል።

ሙሉጭ አደረገ ግ 1. ግጠጠ፣ ባዶ

አደረገ፡ ምንም ሳይተው ቀረ። እቃውን ሙሉም
አደረገ ወሰደ። 2. በጣም ተሳደበ። ሌትሮዎን
ሙሉም ሳይረጋት።

***സ്മരണ**

සංඝභ්‍රමණයේ දී දායකයන්ගේ ප්‍රවේශයයි.

መልዕክቱ አለ ግ ተመለሰልዎ።

መልዕክቱ አደረገ ግ አመለከተ።

ተመለከተው 7 1. አልያዝ፥ አልወበጥ
አለ። 2. ግላጋ ሆነ፥ ዳላግ ሆነ።

አመ-ለወለወ ዘ.ክ.

***ᲥᲠᲚᲠ**

ሞልፋጣ ት 1. ስራ ፈት፣ ዋልጌ፣ ግጋጣ። 2. ባለጌ፣ ዘለዘለቱ። 3. በኣነጋገሩ፣ በኣለባበሱ ወይም በሌላ ሁኔታው ይሰ የግየሰኝ።

ተሞላፈጠ ግ 1. ሰራ ፈታተ ዋልጌ ሆነ። 2. ባለገተ ተንዘላዘለ።

አምላፊጣ ፍ አምላቀቀ፥ አንዘላዘለ።

ሞላ ፡ 1. ባዶ ወይም ጎደሉ በነበረ ነገር ውስጥ
 ከአፍ አስከ ገደቱ ጨመረ+ ከተተ+ ጤያ
 አደረገ፡ 2 ቀን+ ጨመረ፡ በጌጌ፡ ሞላ፡ 3.
 በአነሳው ወይም በጎደለው ላይ ጨምሮ ወይም
 አከሉ ልክ አደረሰ+ በቂ አደረገ፡ 4. አደረገ+
 ፊመተ+ ላላከ፡ ሞላ፡ 5. በግዞር+
 በመጠምዝ ወይም በሌላ መንገድ አስፈላጊነት
 ሃይላ ሲጠ+ እንዳሰራ አደረገ፡ ለሐፋት ሞላ፡ 6.
 በተዘጋጀው የመጠይቅ ወረቀት ወይም ባዶ ቦታ
 ላይ አስፈላጊነት መረዳ ገፈ፡ 7. ሊይዝ
 የሚችልን ያህል ያን ሙሉ ሆነ፡ ልፈጽ
 ሞልቷል+ በዚህ በላይ ሰው አይጨምርም፡
 8. ተላካት ተፈፀመ፡ ሃላፊ ሞላ፡ 9. ሆነ፡ ለድህነት
 ለላት ሞላ፡ 10. በተ+ አያሌ ሆነ፡ ከሐ ባት
 በተላገጠው ሞላ፡ 11. ያለውን ቦታ ሁሉ ያዘ፡
 ጌጌውን የሞላው ቆገገ ያው፡

በምሳሌ ሁሉም፣ በጠቅላላ።

ጥልቀታል ብዙ አለው። ፖለቲካ ጥልቀታል።

ሞላለች ተባክለች።

ከሞላ ጎደል ሙሉ በሙሉ ሳይሆን፥ በአብዛኛው።

መጠቀሚያ (መጠቀሚያ) ስ 1. የባለት ሃይል መስጫና ግለትካካያ እድገት። 2. አረፍተ ነገርን ሙሉ ግድረኒያ ቃል ወይም ሃረግ (ለምሳሌ "ዝመከሩ ወደ ትምህርት ቤት ጂደ" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ "ወደ ትምህርት ቤት" የሚለው ሃረግ መጠቀሚያ ነው)።

መ.ሉ. ን ጢሾ ያለ፣ ያልገደለ፣

ያልተቀነሰለት።

በሙሉ አይን አያየውም ከመላላት ወይም ከመፍራት ወይም ከንቀት ወይም ከጥላቻ የተነሳ

አትኩሮ አይመለከተውም።

በመሆኑ ልብ 1. በእርግጠኝነት፡፡ 2.

በድፍረት።

በሙሉ አፍ በድፍረት።

መ.ሉ ለመ.ሉ በጠቅላላ።

ሙሉ ልብስ ስለሚገልጽ ላይ እንዲለበስ ሆኖ የተዘጋጀ አንድ ላይነት ኮትና ሱሪ (የወንድ)።

ሙሉ ሰው ከመጣትነት ያለፈና በጣም
ያልሸመገለ ሰው፤ ጎልግላ።

ሙሉ ቀን ከጠዋት እስከ ማታ።

ሙሉ ቁጥር ስያለ ቀሪ ለሁለት መካፈል
የግኝቱ ቁጥር (2+4+6+...)።

ሙሉ ቃል ስ ምንም ሳይቀነስ ወይም ሳይቀመር እንዳለ የተወሰደ ንግግር።

መ.ሉ በመ.ሉ በጥቅላላ።

ሙሉ ጨረቃ ከ ጨረቃ ሙሉ ክብ ሆኖ
ሰተወጣ የምትጠራበት ስም።

ሙሉ ፍታት ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ለፍታት ተብሎ ከተመደበው ፀሉት ውስጥ ምንም ሰዶቀኛ ለሙታን የማይረገግ ፀሉት።

ባለሙሉ ስልጣን ለተሾመበት ቦታ ሙሉ ስልጣን ያለው።

ባለሙሉ ሰልጣን አምባሳደር ስ

በተመደበበት አገር አገሩን በመወከል
ማንኛውንም ጉዳይ የሚፈፅም አምባሳደር።

ምላት (ምልኣት) ስ ሙሉነት።

ምልኣተ ጉባኤ ለ እንደገና ስብሰባ ለማካሄድ የሚያስችል ከተሰብሳቢዎች ውስጥ መገኘት ያለበትና በሀገ ደገቡ ላይ የተደነገገ የአባላት ቁጥር ብዛት።

ተሞላ ፡ 1. ተጥለቀለቀ፡ ተዋጠ፡ በደስታ
ተሞላ፡ 2. ተላበሰ፡ ፊቱ ፈገገታ ተሞላ፡ 3.
ተጠመደ፡ ተመረዘ፡ በልጅነቱ በተገኘለ ተሞላ፡

ተግባሩ 1. ተፈላጊው ነገር ተገኘ፣ ቀረበ፣
ሙሉ ሆነ። 2. የታለበው የታለመው... ተላካ፣
ተፈፀመ፣ ተፈረገ።

አግግሎት የተረጋገጠውን ነገር አቀረበ፤ የጎደለውን
አገኘ፤ ሙሉ አደረገ።

አግልቶ የሰጠው እንከን የግዴወጣለት፡
ጥንጥ ያልገደለው፡ ሁሉ ያለው።

ማማ ያ ፉ የጋደላ ማስተካከያ።

የላ² ስ ጥምዝ ሆኖ የተሰራ ሲገኝ የመስብስብና ሲገተት ደግሞ የመለጠጥ ባህሪ ያለው ተገኛቸው ወይም ተገተት ሲለቀቅ ወደፊተኛው ትርፅ ወይም ቦታው መመለስ የሚችል ብረት ወይም ሽቦ።

ምሳሌ “ምለጩ” ስር ተመ.

ጥልቃቃ “ጥለቀቀ” ስር ተመ.

ጥልጋጋ “ጥለገገ” ስር “ጥለገገ” ን ተመ.

ጥልፋጣ “ጥለፈጠ” ስር ተመ.

ጥረጥረ¹ ን ቦረቦረ፥ ጥሸለተ፥ ውስተ ውስጡ ተሰግ (ረሃብ)።

ጥረጥረ² ን አሸለ፥ አጥጠጥጠ (አፍን)።

ሙርሙርት ፥ የሸለ፥ የጥጠጥጠ።

ሙርሙርት አፍ ፥ (በድብ) ሹልአፍ፥ ሙጢ አፍ።

ጥረሽ ለ በጭለግ ወይም በአደጋ ጊዜ ከአካባቢው ራቅ ያለ ሰውን ለመጥራት የሚያገለግል የሰም ምትክ (የሰውየው ስም የማይጠራው ሰውየውን ለአደጋ ሳለማጋለጥ ሲባል ነው)።

ጥረደ ን በጥረድ ፈገፈገ፥ ሳለ (ብረትን፥ ወርቅን፥ ጥፍርን፥...)።

ጥረዳይ ለ በጥረድነት የሚያገለግል በበረሃ ወይም በወንዝ ውስጥ የሚገኝ ሻካራ ድንጋይ።

ጥረድ ለ እንጨትን፥ ብረትን፥ ጥፍርን፥ ወርቅን፥... ለማለስለስ፥ ለማሰላት፥ ለማሳነስ፥ ለማሳመር፥...የሚያገለግል ሻካራነት ያለው ብረት።

ጥራ ለ አብዛኛውን ጊዜ እንጀትና ጨፍን ሸፍና፥ አንጻንደም በሙግ ስጋ አካባቢ የሚገኝ ስብነት ያለው ነጭ የስጋ አይነት።

ጥራ ገላጭ ፥ ከብት ከታረደ በኋላ ወዲያውኑ ጥራውን ዘርግቶ በማየት የሚጠነቁል (ሰው)።

ጥራል ለ 1. የመንፈስ ብርታት፥ ጥንካሬ፥ ዕናት። 2. ግብረገብ።

የጥራል ካሳ ለ በስድብ፥ በመንገሳታት ወይም በሌላ ምክንያት ለደረሰ በደል ወይም የክብር መነካት ለተበደለው የሚከፈል ካሳ።

የጥራል ድጋፍ ለ ለማበረታታት የሚሰጥ (ገንዘብ ወይም ቁሳቁስ ያልሆነ) የሃሳብ ድጋፍ።

ጥሸለቀ(መሸለቀ) ን 1. ገሽለጠ፥ ገፈፈ፥ ላጠ። 2. ፈጀ፥ አቃጠለ፥ ላፈ። 3. ገረፈ፥ መታ (በጅራፍ፥በአለንጋ፥...)። 4. ሰረቀ። 5. ራብ፥ ጥረጥረ።

ጥሸላቃ ፥ ሊባ።

ተጥሸለቀ ን አጭብረበረ።

ጥሸጥሸ ን በሙራስ ወይም በመሰበሰበ ሟሸ፥ ለ-ከለ-ከ።

ጥሸረ ን 1. ሸፈነ፥ ጠቀለለ፥ ሸበለለ፥ በውስጥ አደረገ (ለምሳሌ የከባ ተክል መሃል ለመሃል አዲስ የሚወጣውን ትጠሉን)። 2. በአዲስ ልብስ፥ በጌጥ፥... አሳመረ፥ አሰዋበ (ሙሽራን) ።

3. በሜጉላ ቤት አስቀምጦ ጥሩ ጥሩ ነገር መገባ፥ ተከባክበ (ለምሳሌ ሙሽራን)።

ሙሽራ ለ 1. እንደ እንሰት፥ ሙዝፍ ዘንባባ ባሉ ተክሎች አናት ላይ አዲስ እየወጣ ያለውና የተጠቀለለው ወይም የተሸበለለው መሃከለኛው ትጠል። 2. የጋብቻ በአሉን (ዲን) በግክበር ላይ ያለ(ች) ወይም በትርቢ የገባ (ች) እና በሜጉላ ቤት የሚገኝ ወይም የምትገኝ (ሰው)።

ሙሽራት ለ ሲት ሙሽራ።

የሙሽራ ልብስ ለ ሲት ሙሽራ የበርጓ እለት የምትለብሰው ልብስ፤ ሼሉ።

የሙሽራ ቤት ለ ሜጉላ ቤት።

ተጥሸረ ን 1. ሙሽራ ሆነ። 2. አጌጠ፥ ተሸለመ (በስርቅ እለት)። 3. ሜጉላ ቤት ገባ። 4. ተከተተ፤ ከቤት ሳይወጣ በድሎች፥ በከብካቤ ተያዘ፥ ተቀመጠ።

ጥሸላቃ “ጥሸለቀ” ስር ተመ.

ጥቀ ን 1. ጋለ፥ ተከሰ፥ ሰማ። 2. እሳት ላይ ትንሽ ቀዩ፥ ለብ አለ፥ ሙቅ ሆነ። 3. ሙቀት ወሰደ፥ አገኘ። ለሳት ምቀ። 4. ወበቀ። 5. (ዘይ.) ደመቀ፥ ደራ (ጨዋታ፥ ወራ፥...)።

ጥቀቀ የደስታ፥ የኮራት ስሜት ተሰማው።

የጥቀ 1. የደመቀ፥ ከፍ ያለ፥ ትልቅ። የጥቀ አቀባበል። 2. የተመቸ፥ የተደላደለ። የጥቀ ትጻር።

ሳይጥቅ ፈላ (ስድብ) ያለአድሚው የኮርምስና ባህርይ ወይም አድራጎት የሚያሳይ።

ሙቀት ለ 1. ገለት፥ ትኩሳት። 2. ወበቅ። 3. የትዝቃዜ ተቃራኒ።

የሙቀት መለኪያ ለ የትኩሳትን መጠን ለመለካት የሚያስችል መሳሪያ፤ ቴርሞ ሜትር።

የሙቀት መለኪያ

ሙቅ ፥ 1. የሚጥቅ፥ የሚተከሰ። ስ 2. እንደ እጃ ወይም ሰንደ፥... ያለ የእህል ጭቅ፥ በተወሰነ መጠን ከውሃ ጋር ተበጥብጦና ተፈልቶ የሚጠጣ ፈሳሽ ምግብ፤ እንትከትክ ወይም አጥሚት። 3. ከእህል ጭቅ፥ በተለይም ከስንደ የሚዘጋጅና በማጣበቂያነት የሚያገለግል ወሬር ያለ ፈሳሽ።

ጥቃት ፥ የሚጥቅ (ወቅት፥ ስፍራ፥ አካባቢ፥...)።

ጥቅታ ለ መጠነኛ ስካር።

ጥቅ አለ ን 1. ከሚገዛው መጠን ትንሽ

አለፍ፡ በዛ አለ፡፡ ወጡ ወው ሞቅ ብለውታል፡፡
ሞቅ አለው 1. በመጠኑ ሰከረ፡፡ 2.
ሞቀው፡፡3. በአገኘው አስደሳች ሁኔታ የኩራት
ሰሜት ተሰማው፡፡

ተሟሟቅ ግ 1. ደራ፡ ደመቀ፡፡ 2. (ሰፓ.)
መጠኛ የሰውነት እንቅስቃሴ አደረገ፡ ተፍታታ፡፡

አሟሟቅ ግ 1.(ዘይ.) አዳመቀ፡ አቃለጠ፡
ሆይ ሆይ አለ፡፡ 2. (ሰፓ.) አፍታታ፡ አንቀሳቀሰ
(ሰውነትን)፡፡

አሟሟቂ ት ወሬ አዳማቂ፡ ሆይ ሆይ ባይ፡፡

ሞቀለለ ግ ቁመቱ ረዘመ፡ ተንቀላለ፡፡

ሞቀለል (ሞቅላላ) ት ረዥም፡ ቀውላላ፡፡

ሞቀሞቀ ግ 1. በደንብ ባለመብሰል ወይም በሌላ
ምክንያት የተነሳ እንደሌተ ሆነ (አባ)፡፡ 2.
በመቆየት፡ በመበሰስ ወይም በመቀት የተነሳ
ሉክሉክ (ፍራፍሬ)፡፡ 3. በሰበሰበ ሉክሉክ
(ቁስል)፡፡

አሞቀሞቀ ዝ.ከ.

ሞቃት "ሞቀ" ስር ተመ.

ሞቅላላ "ሞቀለለ" ስር ተመ.

ሞቅታ "ሞቀ" ስር ተመ.

ሞተ ግ 1. ነፍሱ ከሰጋው ተለየች፡ በሀይወት
መኖር አቆመ፡ በድን ሆነ፡፡ 2. ተዳከመ፡ ቀነሰ፡፡
ገበያው ሞተ፡፡ 3. ሃይሉ በጣም ተቀነሰ፡ አትም
አጣ፡፡ ባትራው ሞተ፡፡ 4. ከመጠን በላይ ለፋ፡
ደከመ፡፡ በሰራ ብዛት ሞተ/ በራሜ ሞተ፡፡ 5.
ቀነሰ ጠፋ (ፍላጎት)፡፡ 6. የግብረ ሰጋ ግንኙነት
መፈፀም አቃተው (የወንድ አባዘር)፡፡ 7. ሰነፈ
ተስፋ ቆረጠ፡፡ ልዩ ሞተ፡፡ 8. አንድን ነገር
ከተገቢው መጠን በላይ አደረገ፡፡ በላት ሞተ/
ለልቅሶ ሞተ፡፡

ሞተላት 1. እጅግ በጣም ወደዳት፡
አፈቀራት፡፡ 2. ሀይወቱን ሰዋላት፡፡

የሞተ ተልካች፡ የማይረባ፡ ሃሞተ ቢስ፡፡

የሞተ ነገር ያለቀለት፡፡

ይሙት በቃ ስ የሞት ትጣት፡ የሞት
ፍርድ፡፡

ሞተ ከዳ ስ 1. የሞተ ሰው በሀይወት እያለ
ይለብሰው የነበረና ለሌላ ሰው የተሰጠ ወይም
የተሸጠ ልብስ፡ ነፍስ ይግር 2. ባለቤት የሌለው
እቃ፡፡

ሙት¹ ት 1. የሞተ፡ በድን የሆነ፡፡ 2.(ዘይ.)
በጣም ደካማ፡ ሃሞቱ የፈሰሰ፡፡ 3. እጅግ ከፍተኛ
ፍትር ያለው፡፡ ለልጅ ሙት ናት፡፡

ሙት ት ለሁለተኛ መደብ ገለበሰ የተነገረውን
ነገር እውነትነት ለማረጋገጥ የሚደረግ መሃላ
(የተናገርኩት ነገር ሃሰት ከሆነ እንተን በሞት
ልጣ እንደግለት ነው)፡፡ ወንድሜ ሙት! ነገ
ለመጣለሁ፡፡

ለ _____ ሙት ነው _____ በጣም ይወዳል፡፡
ለገደኛ ሙት ነው/ ለገንዘብ ሙት ነው፡፡

ሙት አሙት ስ የሟች አንደኛ አሙት
ወይም በየአመቱ ለግች መታሰቢያ የሚደረግ
ተከር፡፡

የሙት ልጅ ስ አባቱ ወይም እናቱ ወይም
ሁለቱም የሞቱበት ልጅ፡፡

ሙትቻ ት ሰነፍ፡ ደካማ፡አትመ ቢስ፡፡

ሞት ስ የነፍስ ከሰጋ መለየት፡ የሀይወት
ፍትሜ፡ አልፈት፡፡

ሞት ይርሳኝ እንደረሳሁ እኔንም ሞት
ይርሳኝ ለግለት ለገደኛ፡ ለልጅ፡...የሚነገር
የተልድ አባባል፡፡

በሞት ተለየ ሞተ፡፡

የሞት ሞት ትልት ትሌት፡ ውርደት፡፡

የሞት ሞቱን ፍርሃት ወይም ደካም
በተሞላው ከፍተኛ ጥረት፡ ትግል፡ እንደምንም፡፡

የሞት ሽረት ትግል ወሳኝ ፍልሚያ፡
ለመወረሻ የሚደረግ ከፍተኛ ትግል፡፡

የሞት አፋፍ አደገኛ ሁኔታ፡ ለሞት የቀረበ፡፡

የሞት ፍርድ ስ የሞት ትጣት እንዲፈፀም
የሚያደርግ ፍርድ፡፡

ሟች ት 1. የሟሞት፡ ሰው ሁሉ ግች ነው፡፡
ስ 2. የሞተ(ው) ሰው፡፡ የግች ቤተሰብ
በተገኘበት...፡፡

ተሟሟተ ግ ከፍተኛ ትግል ወይም ጥረት
አደረገ፡ ተጋደለ፡፡

አሞተ ግ አደከመ፡ አሰነፈ፡፡ ለበቀድሞ ልቡን
በላሞተው ሰራውን መስራት አቃተው፡፡

ሞተር ስ ነጻጅ በማቃጠል፡ የኢሊክትሪክ ሃይልን
በመጠቀም ወይም በሌላ ሁኔታ ሃይል ሊፈጥር
የሚችል ወይም አንድን መሳሪያ ሊያንቀሳቅስ
የሚችል የመሳሪያው አካል፡፡

ሞተር አጠፋ የሞተሩን እንቅስቃሴ አቆመ፡፡

ሞተር ብስክሌት ስ በሞተር ሃይል
የሚንቀሳቀስ ወይም የሚሽከረከር ብስክሌት፡
ደትደቶ (በአለን መጓጓዣ ስር ተመ.)፡፡

የሞተር ዘይት ስ የሞተርን መሽከርከር
እንዲያቀላጥፍ ሞተር ውስጥ የሚወመር ዘይት፡፡

ሞተረኛ (ሞተር ብስክሌተኛ) ት ሞተር
ብስክሌት በመጠቀም ሰራውን የሚያከናውን፡፡

ሞት "ሞተ" ስር ተመ.

*ሞንሞን

ሞንሟና ት ያግረፈ፡ የተዋበ፡ ሽሙንሙን
(ብዙውን) ጊዜ ለሌት)፡፡

ተሞናሞን ግ ተሸሞንሞን፡ አግረፈ፡ ተዋበ፡፡

አሞናሞን ግ አሸሞንሞን፡ አሳመረ፡ አሰዋበ፡፡

*ሞንደለ

ሞንዳሳ ት ደልደል ያለና ያማረ (ብዙውን ጊዜ ለሴት የሰውነት ቅርፅ)፡

ተሞናደለ ግ ደልደል ብሎ ያማረ ሆነ (የሰውነት ቅርፅ)፡፡

ተሞናደለች ግ ሞንዳሳ ሴት የሰው አይን በሚሰብ ሁኔታ ተራመደች፡፡

አሞናደለ ግ እንዲመቸው፥ እንዲያምርበት አደረገ፡፡

ሞንጨረ ግ 1. በጫጨረ፥ አበላሽ (ለፅህፈት)፡፡ 2. ቧጨረ፡፡

ሙንጭጭር ግ የተበላሸ፥ የተበጫጨረ፥ አስቀያሚ (ለምሳሌ ፅሁፍ፥...)፡፡

ሞንጫጨረ ግ 1. በጫጨረ (ለምሳሌ ሰውነትን)፡፡ 2. በጫጨረ፥ የማይነበብ አድርጎ ወይም አበላሽቶ ፃፈ፡፡ 3. በጣም ያልታሰበበትና ያልተደከመበት፥ እንደ ነገሩ የሆነ ፅሁፍ አዘጋጀ፡፡

ተሞንጫጨረ ግ 1. ተበጫጨረ (ለምሳሌ ሰውነት)፡፡ 2. ተበጫጨረ፥ ተበላሽ (ለፅህፈት)፡፡

ሞንሚና “ሞንሞን”ሰር ተመ.

ሞንዳሳ “ሞንደለ”ሰር ተመ.

ሞናፖላ ስ በአንድ የሰራ መስክ በተለይ የተወሰነ ምርትን በማምረት፥ በመሸጥ፥... ረገድ ብቸኛ የሆነ ባለሙሰት ድርጅት፡፡ ትንሳዔ ምናፖላ፡፡

በሞናፖላ ይዘታል ለብቻው ያለተቀናቃኝ ይዘታል፡፡

*ሞኝ

ሞኝ ት 1. ቂል፥ ጅል፡፡ 2. በቀላሉ የሚታለል፥ ተላላ፡፡ 3. የዋህ፥ ገር፡፡

ሞኝ አንግስ ስ እሴት የሚዘጋጅ አረቂ፤ ካቲካሳ፡፡

ሞኛሞኝ ት ሞኝነት ያለበት፥ ሞኝ ቢጤ፥ ቂላቂል፡፡

ተሞኝ ግ ተታለለ፥ ተደለለ፥ ተሸነገለ፡፡

አሞኝ ግ አታለለ፥ አቂለ፥ ሸነገለ፡፡

ሞከረ ግ 1. አንድን ነገር ለማድረግ፥ ለመስራት፥ ለማወቅ፥... ጣረ ወይም ታገለ፡፡ 2. የአንድን ነገር ምንነት፥ በትክክል መስራትና አለመስራት ወይም መበላሸትና አለመበላሸት፥... ለማረጋገጥ ፈተሽ፥ ፈተነ፥ መረመረ፡፡ 3. በመጠኑ ቻለ፡፡ መኪና መንዳት ይሞከራል፡፡ 4. ቀመሰ፥ አየ፡፡ 5. ጀመረ፡፡ ሞከረ ተወደ፡፡ 6. ለካ፥ አጥልቆ አየ (ልብስን፥ ጫማን፥...)፡፡

አይሞከርም 1. አይቻልም፥ ከባድ ነው፡፡ 2. አይደረግም፡፡

ሙከራ ስ 1. አንድን ነገር ለመስራት ወይም ለማወቅ የሚደረግ ጥረት፡፡ 2. የአንድን ነገር ምንነት፥ መስራትና አለመስራት፥ መበላሸትና አለመበላሸት ለማወቅ የሚደረግ ምርመራ ወይም ፍተሻ፡፡ 3. የመጀመሪያ ልምምድ፡፡

የሙከራ ጊዜ ስ አዲስ የተቀጠረ ሰራተኛ ቋሚ ከመሆኑ በፊት የጠባባና የአስራሩ ሁኔታ የሚመገምበት ወቅት፡፡

ተሞከከሩ ግ ተፈታተኑ፥ ተፈታተሹ (በጉልበት፥ በአቅም፥ በችሎታ)፡፡

ተሞከረ ስ ከተግባር፥ ከልምድ የተገኘ አውቀት፥ ገጠመኝ፡፡

*ሞከሽ

ተሞከሽ ግ 1. ተቆላመ፥ በቁልምጫ ተጠራ፡፡ 2. ተሞገሰ፡፡

አሞከሽ ግ 1. አቆላመ፥ በቁልምጫ ጠራ፡፡ 2- አሞገሰ፡፡

ሞከት ግ 1. ተባለት በግን ወይም ፍየልን አካላሸቀ ወይም ቀጥቅጦ ቀለበ፥ አወፈረ፥ አደለበ፥ አለባ፡፡ 2. ደለበ፥ ወፈረ፥ ሰባ፡፡

ሙከት ስ ተከላሸቀ ወይም ቀጥቅጦ የተቀለበና የሰባ ወፍራም ቡዝ ወይም ፍየል፡፡

ሞከከ ግ 1. በጣም በሰለ (እንደኮሽም፥ ቀጋ፥... ያለ፥ፍራፍራ)፡፡ 2. (ዘይ.) በጣም ሰከረ፡፡

ሙከከ አለ ዝ.ከ.

ሞከሼ ት 1. አንድ አይነት መጠሪያ ስም ያላቸው (ለምኝ)፡፡ ሞከሼ ነን፡፡ 2. ተመሳሳይ መጠሪያ ወይም ድምፅ ያላቸው (ሆኔያት ወይም ፈደላት)፡፡ “አኖ ሳ” ሞከሼ ሆኔያት ናቸው፡፡

ሞከድ “ሙግድ”ን ተመ.

ሞከቀ ግ በሙዚቃ መሳሪያ ተጫወተ፥ አዜመ፡፡

ሙዚቃ ስ ለጆሮ ተሰሚነት ያለው፥ ስሜትን ሊቀሰቅስ የሚችል፥ በመሳሪያና በሰው ድምፅ ወይም በመሳሪያ ብቻ የተቀናበረ ጣእመ ዜማ፡፡

የሙዚቃ መሳሪያ ስ ልዩ ልዩ አይነት ጣእመ ዜማዎችን ለማውጣት፥ ለማጫወት የሚያስችል እንደከራር፥ ዋሽንት፥ ጌታር፥ ፒያኖ፥... ያለ መሳሪያ (ስእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)፡፡

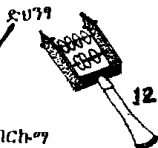
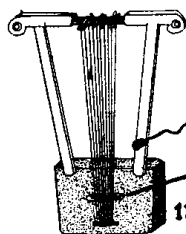
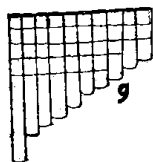
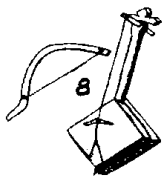
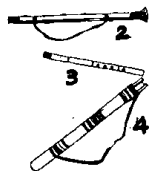
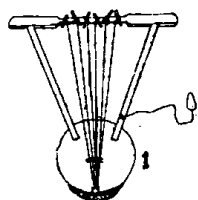
የሙዚቃ ቤት ስ በቴፕ ክር፥ በሽክላ፥... የተቀረፁ ልዩ ልዩ ዘፈኖችና የሙዚቃ ትንብሮች የሚሸጡበት መደብር፡፡

ሙዚቀኛ ግ በእርከስትራ፥ በባንድ፥... ወሰጥ ተቀጥሮ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወት፡፡

ሞዘዘ ግ ቸከ፥ ለዛ ላጣ፥ አሰለቸ፡፡

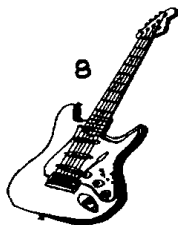
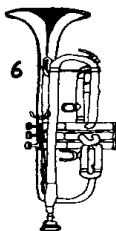
ሙዝኝ ት ሞዛዛ፡፡

ሞዛዛ ግ ለዛ ቢለ፥ ቸከ፡፡

1. ክራር
2. መለኮት
3. ዋሽንት
4. አምቢሊታ
5. ከበሮ
6. ነጋሪት

7. አታሞ
8. ማሲንጽ
9. ፋንፋን
10. ቃላል
11. በገና
12. ፀናል

1. አኮርዲዮን
2. ክላርኔት
3. ቫዮሊን
4. ቪዮላ
5. ፕሮሞኒክ

6. ትራምፔት
7. ፒያኖ
8. ጊታር
9. ሳክሶፎን

ተግዛዝ ግ ተመናቸከ፡ ለዛ አጣ፡
ጥገቸቀ ግ ፈገፈገ፡ ፈተገ (ብዙ ጊዜ ሻካራ በሆነ ነገር)፡፡

ጥያ "ሙያ"ን ተመ.

ጥያሌ "ሙጃሌ" ን ተመ.

ጥይደር ስ ወተት መሰል ፈሳሽ የሚወጣው ሃረግ የሚመስል የእፅዋት አይነት፡፡

*ጥደጥደ

ጥድሚያ ት አሳባቂ፡ ወሬኛ፡፡

ተጥዳጥደ ግ አሳበቀ፡ ወሬ ከወዲያ ወዲህ አመላለሰ፡፡

አጥዳጥደ ዝ.ክ.

ጥዴል ስ 1. ካሁን በፊት ላለ ወይም ወደፊት ለሚሰራ ነገር እንደምሳሌ፡ እንደማስረጃ ሆኖ የሚቀርብና የሚታይ ናሙና፡ ቅርፅ፡ምስል፡፡ 2. ለስእልና ቅርፅቅርፅ ሙያ ጥናት ሲባል በሙያተኞች ፊት በተለያየ አቋም በመሆን ልዩ ልዩ አካላዊ ቅርፆችን፡ ስሜቶችን፡... የሚያሳይ ወይም የምታሳይ (ሰው)፡፡ 3. በተለያዩ ፋሽን የተሰሩ ልብሶችን፡ ጫማዎችን፡ ጌጣጌጦችን፡... በመለበስ ለንግድ የሚያስተዋውቅ፡ የሚያሳይ ጥሩ የሰውነት ቅርፅና ቁመና ያለው ሰው (ብዙ ጊዜ ሴት)፡፡

ጥዴል² ስ 1. የተለያዩ ጉዳዮችን ለመመዝገብ የተዘጋጀ ቅፅ ወይም ሰነድ ወይም ካርታ፡፡ 2. መስሪያ ቤቶች ለሰራተኞቻቸው በቅድሚያ የሚሰጡትና ከደመወዛቸው ላይ ተቆራጭ ሆኖ የሚከፈል የገንዘብ ብድር፡፡

ጥዴሰ ስ ሴቶች በወር አበባ ጊዜ ከሙታንታ ውስጥ አድርገው የሚታጠቁት ከጥጥና ከለሰለሰ ጨርቅ የሚሰራ የወር አበባ ግምገማ፡፡

ጥድ ስ ፋሽን፡ በአዲሱ ጥድ የተሰፋ ቀሚስ፡፡

ጥድሚያ *ጥደጥደ" ስር ተመ.

ጥጀረ ግ 1. ሳይመጥን፡ ሳይለካ በብዛት ጨመረ፡፡ ከወጡ ወስጥ ጨውን ጥጀረችው፡፡ 2- የማይገባውን ወይም የማይስማማውን ነገር ጨመረ፡፡ አፈሩን አይታ ወስጥ ጥጀረበት፡፡

ጥጀጀ ግ 1. ጥገ፡ ከሳ፡ መነመነ፡ ሰለለ፡ ቀጠነ፡፡ 2. ረዘመ፡ ተንተዋለለ፡፡

ጥጃጃ ት 1. ጥጋጋ፡ ከሊታ፡ መንግና፡፡ 2. ረዥም፡ ቀውላላ፡፡

ጥጃ ስ ሃብታም፡ ዲታ፡ ባለጠጋ፡፡

*ጥገሰ

ጥገሰ ስ ከብር፡ ተወዳጅነት፡፡

ጥገሰ አገኘ ተከበረ፡ ተወደደ፡፡

ሙገሳ ስ ምስጋና፡ አድናቆት፡ ውዳሴ፡፡

ተጥገሰ ግ ተመሰገነ፡ ተወደሰ፡፡

አጥገሰ ግ አመሰገነ፡ አወደሰ፡፡

ጥገተ ግ 1. በንብረት፡ በወንጀል፡... ምክንያት ፍርድ ቤት ወይም ሽንገላ ላይ ተከራከረ፡፡ 2. ነዘዘ፡ ጨቀጨቀ፡ ተከራከረ፡፡

ሙግት ስ በፍርድ ቤት ወይም በሽንገላ ላይ ከሳሽ፡ ተከሳሽ የሚያደርጉት ክርክር፡ የሚነጋገሩበት ጉዳይ፡ እሰጥ አገባ፡፡

ተግዚተ ግ 1. አንድ አቋም ይዞ "እንዲህ ነው" ወይም "እንዲህ ይሁን" እያለ ተከራከረ፡፡ 2. ተጨቃጨቀ፡፡

አግዚተ ግ 1. አከራከረ፡ አጨቃጨቀ (ጉዳዩ)፡፡ 2. በዳንነት ተሰይሞ ከሳሽና ተከሳሽን አነጋገረ፡ አከራከረ፡፡

ጥገደ ግ አወከ፡ እምቢተኛ ሆነ፡ አስቸገረ፡ አሻፈረኝ አለ፡፡

ጥገድ ስ አላህ፡ ሃይል፡፡

ጥገደኛ ት ሃይለኛ፡ አላህኛ፡ እኔ ያልኩት ብቻ ይሁን ባይ፡፡

ጥገድ ስ 1. በነፋስ ምክንያት የሚፈጠር የባህር መናወጥ፡፡ 2. በአየር ላይ የሚተላለፍ የድምፅ ስርጭት፡፡

ጥገገ ግ በጣም ከሳ፡ አጥንቱ ገጠጠ፡፡

ጥጋጋ ት ከሊታ፡ አጥንቱ የገጠጠ፡፡

ጥጌ ዝ.ክ.

ጥጌው ወጣ እጅግ ከሳ፡ መነመነ፡ አጥንቱ ገጠጠ፡፡

ጥጋሳ

የጥጋሳ ልጅ (ጥጋሳ) ስ የማደግ ልጅ፡፡

ጥጋጋ "ጥገገ" ስር ተመ.

ጥጌ ዝ.ክ.

ጥግዚት ስ 1. ልጅን የሚያሳድግ፡ የሚንከባከብ ቅጥር ሰራተኛ፡፡ 2. ልጅ ራሱን እስከሚችል ድረስ በበላይነት የሚያስተዳድር፡ የሚንከባከብና ስለሱ ሆኖ ማንኛውንም ጉዳይ የሚፈልግ ሰው፡፡

ጥግድ "ሙግድ"ን ተመ.

ጥጠለቀ ግ ሰረቀ፡ መነተፈ፡ ጥጠለፈ፡፡

ሙጥልቅ ት ጥና ሊባ፡፡

ጥጠለቅ (ጥጥላቃ) ዝ.ክ.

ጥጠጥጥ ግ ሾለ፡፡

ሙጢ [አፍ] ት ነገረኛ፡ ምላሰኛ፡፡

ጥጥሚጣ ዝ.ክ.

ተጥጥጥጥ ግ ተሳደበ፡ ብዙ ተናገረ፡ ለፈለፈ፡፡

አጥጠጥጥ ግ 1. ሾለ፡ አጥጥጥ፡፡ ቀለሉ አጥጥጥ፡፡ 2. ለመሳሰለ ወይም ለመናገር ተዘጋጀ፡ አፋን አሾለ፡፡

ሞግሀት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በአንገት እንዲጠለቅና በደረት በኩል ወደታች እንዲንጠለጠል ሆኖ የተሰራ፣ ቄስ በቤተክርስቲያን ውስጥ ሲያገለግል ከሚለብሳቸው አልባሳት አንዱ።

ሞግሀት

ሞጥሟጣ “ሞጠሞጠ” ስር ተመ.

ሞጨለሰ “መጨለሰ”ን ተመ.

ሞጨለፈ ገ 1. ቀጣ፣ ነጠቀ (በድንገት)። 2. ሰረቀ።

ሞጨለፍ(ሞጭላፍ) ት ቀጣ፣ ነጠቀ፣ ሊባ።

ሞጨሞጨ ገ አይናር ያዘ፣ እንባ አቀረረ፣ ተጨናበሰ (አይን)።

ሞጭሟጭ ት አይኑ አይናር ያያዘ፣ እንባ ያቀረረ፣ ጨንባባ።

አሞጨሞጨ ገ ሞጨሞጨ።

ሞጨጨ (ሚጨጨ) ገ 1. አጣበቀ። 2. ተጣበቀ፣ ያዘ።

ሙጭጭ አለ ገ 1. አለለይ፣ አለለት አለ፤ ተጣበቀ። ሰውየው ልጅቷ ላይ ሙጭጭ አለ። 2. ድርት፣ ሙዝዝ አለ። በሰው አቃ ሙጭጭ አለ።

ሙጫ ስ 1. ከዛፍ የሚወጣና ፈሳሽነት ያለው መጣብቅ። 2. ከያዝ የማይለቅ።

ሞጫጨረ “ሚጨረ” ስር ተመ.

ሞጭሟጫ “ሞጨሞጨ” ስር ተመ.

ሞፈር ስ ወፈር ረዘም ካለ እንወት ተጠርቦ የሚለራና ከቀንዘር ጋራ በምራን የሚያያዝ የእርሻ መሳሪያ።

ሞፈር ሰቀል ት (የን.አኑ.) በቅርብ ጊዜ የእርሻ ስራውን ትቶ ከተማ የገባ ገጠራ፣ ባላገር። ሞፈር ዘመት [እርሻ] ስ ካለበት አካባቢ ርቆ በመሄድ የሚታረስ እርሻ (አሰያሞ-ሞፈር ተሽከሞ መሄድን ያመለክታል)።

ሞፎ ስ 1. የጥራት ደረጃው ዝቅተኛ የሆነ ፋርና፣ ጸቦ። 2. (ዘይ.) ዝግም ወፍራም ሆኖ አቅም የሌለው (ሰው)።

ሟ የ “መ” ፊደል ፋንዕት ዘር።

ሟለጠ ገ 1. በጣም ለዘበ፣ ለሰለሰ፣ ሽክራነት የሌለውና ጸላጣ ሆነ (ለምሳሌ ያልተወቀረ የእጅ ወፍራም)። 2. ስራ ፈት፣ ማጋጣ ሆነ።

ሟላጣ ት 1. ሽክራ ያልሆነ፣ በጣም የለዘበ፣ የለሰለሰ፣ ጸላጣ። 2. (ዘይ.) ስራ ፈት፣ ሞጭ።

አሟለጠ ገ 1. አጸለጠ። 2. አማገጠ። ሞጭ አደረገ።

ሟለጠ ገ ድጥ ሆነ፣ ጸለጠ፣ አልያዝ አልጨበጥ አለ።

ሙልጭልጭ ት 1. ጸላጣ፣ ለመያዝ ወይም ለመጨበጥ፣ ለመርገጥ የሚያስችግር። 2. (ዘይ.) በቃሉ የማይገኝ፣ አታላይ። 3. ሊያገኝት ሲፈልጉ የማይገኝ፣ እዚህ ነው ሲሉት ሌላ ቦታ የሚገኝ (ሰው)።

ሙልጭልጭ አለ ገ 1. አልያዝ አልጨበጥ አለ፣ ግላጋ ሆነ። 2. (ዘይ.) በቃሉ የማይገኝ ሆነ፣ ሞሽ፣ በፈለጉት ቦታ ሳይገኝ ቀረ፣ አልገኘ አለ።

ተሙለጨለጨ ዝ.ክ.

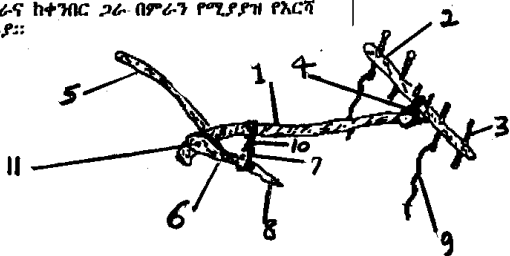
አሙለጨለጨ ገ አልያዝ አልጨበጥ አለ፣ ግላጋ ወይም ጸላጣ ሆነ።

አሟለጨ ገ አልያዝ አልጨበጥ አለ፣ አልረገጥ አለ፣ ግላጋ ሆነ፣ አጸለጠ።

ሟሟ ገ ጠጣር የነበረው ነገር ቀለጠ፣ ወደ ፈሳሽነት ተለወጠ፣ ሟሽ።

ሟረ

አሟረ ገ ቀለሰ።

1. ሞፈር
2. ቀንበር
3. ግንቆ
4. ምራን
5. እርፍ
6. ድግር
7. ወገል
8. ግረሻ
9. የማንቆ ጠፍር
10. የወገል ጠፍር
11. ትትርት

*ሚረተ

ሚርት ስ 1. የመጥፎ ነገር ትንቢት፥ ምልኪ (ለምሳሌ ውሻ ካነጠሰ፥ እንቅፋት ከመታተ፥... መጥፎ ነገር ሊያጋጥም ይችላል የሚል እምነት)። 2. በሌላው ላይ መጥፎ ነገር ወይም ጉዳት እንዲያደርስ ተብሎ ጉዳቱ እንዲደርስበት በተፈለገው ሰው ወይም አካል እካባበ የሚቀበር፥ የሚቀመጥ ወይም የሚጣል፥... መተት፥ ደንቃራ።

ሚርተኛ ት 1. በሌላው ላይ ክፉ የሚተነብይ፥ የሚመኝ፥ የሚያሟርት። 2. ሚርት ወይም ደንቃራ የሚጥል።

አሚረተ ግ 1. በሌላው ላይ መጥፎ፥ ክፉ ነገር ተነበየ። 2. ደንቃራ ጣለ፥ መተት አደረገ።

ሚሰሰ ግ ነጩ፥ ነቀለ (ሳርን፥ እህልን፥...በእጅ)።

*ሚሸ

ሙሽት ስ አዲስ በተሟሸ ምጣኔ ላይ ወዲያው የሚጋገር እንደቂጣ ያለ እንጀራ።

አሚሸ ግ 1. እንደ ምጣኔ፥ ድስት፥... ያለን አዲስ የሸከላ እቃ እንዲጠነከር፥ እንዲለዝብና ለተፈለገው አገልግሎት ብቁ ሆኖ እንዲገኝ በእሳት ለበለበ፥ እንደ ጥፍጥሬ፥ ጎመን ዘር፥... ባለ የቅባት እህል አሸ፥ ወለወለ። 2. (ዘይ.) ለመጀመሪያ ጊዜ ሰራ፥ አከናወነ ወይም በአንድ ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ ተጠቀመ።

ሚሸሸ ግ በመተንፈስ፥ በመከላት፥ በመድረቅ፥... ቀድሞ ከነበረው መጠን ቀነሰ፥ ጎደለ፥ አነሰ፥ ከሰመ።

ሚች "ሞተ" ስር ተመ.

ሚነነ ግ እየቀጠነ፥ እያነሰ ሄደ (ብዙ ጊዜ ለፈትል)።

ሞናና (ሙናና) ት አነሰ፥ ቀጠን ያለና የሚያምር።

አሚነነ ግ አቀጠነ፥ ቀጭን አደረገ (ፈትልን)።

ሚዠ (ሚጀ) ግ 1. ቀለም፥ ትባት፥... ቀባ፥ ለቀለቀ። 2. እለዘበ፥ አለሰለሰ፥ ፈገፈገ (ጅግትን፥ በትርን፥...)።

ሚደደ ግ 1. ከስፋ ጥርግ አድርገ፥ ቆረጠ። 2. (ዘይ.) ሰረቀ፥ ሞለጨ።

ሚደድ ት ጭርስ አድርጎ ጠራርጎ የሚወስድ ሌባ።

ሚጀ "ሚዠ"ን ተመ.

ሚጠጠ ግ 1. ምንም ሳያስቀር ጥርግ አድርጎ አነሳ፥ ወሰደ፥ ባዶ አደረገ፥ ጨረሰ (ቅቤን፥ ድልሀን፥ ቡኮን፥...)። 2. ሰረቀ፥ ባዶ አስቀረ።

ሙጣጭ ት የመጨረሻ፥ ተሟጦ የቀረ፥ እላቂ።

ሚጠጥ [ሌባ] ት ምንም ሳያስቀር ጠርጎ የሚወስድ፥ ሞሽላቃ ሌባ፥ ሚደድ፥ ሌባ።

ተሟጠጠ ግ አለቀ፥ ባዶ ቀረ።

አሚጠጠ ግ ጨረሰ፥ ባዶ አስቀረ።

ማሚጠጫ ት የመጨረሻ። እገሌ ለመላጆቹ ግግጥጫ [ልጅ] ነው።

ሚጨ ግ ፋቀ፥ ጠረገ፥ ፈገፈገ፥ እፅዳ (ጥርስን)።

መሚጫ (ማሚጫ) ስ የጥርስ መፋቂያ።

አሚጨ ግ ግጨ።

ሚጨረ ግ 1. በጥፍሩ ወይም በሹል ነገር ጫረ፥ አቀሰለ፥ ቧጨረ። 2. ላይ ላዩን አረሰ።

ሙጭርጭር ት የተበላሸ፥ የማይነበብ (ፅሁፍ)።

ሞጫጨረ ግ 1. ቧጨረ፥ ሰለጠጠ፥ ሰነጣጠቀ። 2. የተበላሸ፥ የማይነበብ ፅሁፍ ባፈ። 3. እንደነገሩ ባፈ፥ በሚገባ ያልታሰበበትና ያልተለፋበት ፅሁፍ አዘጋጀ።

ሚጨራ¹ ስ ከጤፍ ጋር የሚበቅል ፍሬው ጤፍ የሚመስል ሳር።

ሚጨራ² (ሚጫራ) በእንጀራ ሰበከት ላይ የሚገኝ፥ እጅ ላይ የሚጣበቅና አራራ የሚመስል ነገር።

ሚጨጨ "ሞጨጨ" ስር ተመ.

ፈ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ “መ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኔ)።

ረሀጥ ት ሙያ የሌላት ሰነፍ፥ ገልቱ(ሴት)።

ረሃብ “ራብ” ስር ተመ.

ረሃብተኛ ዝ.ከ.

ረመረመ ግ በእግር ረገጠ፥ ረገጠ፥ ጠቀጠቀ።

ተረመረመ ግ በእግር ተረገጠ፥ ተረገገጠ።

*ረመሰመሰ

ርምስም አለ ግ ተርመሰመሰ።

ተርመሰመሰ ግ በብዛት ሆኖ ተንቀሳቀሰ፥ ተላወሰ።

አርመሰመሰ ግ 1. በብዛት አንቀሳቀሰ። 2. አተራመሰ።

*ረመደ

ርምድ ስ በሩካቤ ስጋ ምክንያት ወደ ሌላው የሚተላለፍ የቂጥኝ ቁስል በሽታ አይነት።

[አ]ርምጃ ስ 1. አካሄድ፥ አረማመድ። 2. በመራመድ ሂደት ላይ ባሉት ሁለት እግሮች መካከል ያለ የቦታ ርዝመት፥ መጠን። 3. እድገት፥ መሻሻል። ስራው ርምጃ አሳይቷል። 4. አንድ ግብ ለመድረስ፥ አላማን ለማሟላት የሚደረግ ተግባራዊ እንቅስቃሴ፥ ውሳኔ። አንድ ርምጃ ካልተወሰደ ነገሩ ፍፃሜ አያገኝም። 5. ቅጣት። በጥፋተኞቹ ላይ ርምጃ ተወስዷል።

ራመድ አለ ግ ሄድ አለ፥ ተራመደ።

ራመድ ራመድ አለ ግ እየፈጠነ ሄደ፥ ተራመደ።

ተራመደ ግ 1. ሄደ፥ ገሰገሰ። 2. አልር፥ ዘለሉ፥ ተሻግሮ ሄደ። 3. እድገት ወይም መሻሻል አሳየ።

ተራማጅ ት 1. ሂደት፥ ፈጣን፥ ገስጋሽ። 2. የሀብረተሰብን እድገት ወደፊት ለማራመድ የሚረዳ (አስተሳሰብ፥ አዋጅ፥ አመለካከት፥...)። ስ 3. በአንድ የታሪክ ወቅት የሀብረተሰብን እድገት ወደፊት ለማራመድ የሚጥር፥ የሚታገል ሰው።

መራመጃ “መረማመጃ”ን ተመ.

ተረማመደ ግ 1. ተላለፈ፥ ተሸጋገረ። 2. ረገጠ አለፈ፥ ተሻግሮ ሄደ። 3. አደገ፥ ወደፊት ሄደ (በማእረግ፥ በትምህርት)።

መረማመጃ(መራመጃ) ስ መተላለፊያ፥ መሸጋገሪያ፥ መወጣጫ።

መረማመጃ የለም መፈናፈኛ የለም፥ ጠባብ ነው።

አራመደ ግ 1. አሰኪደ። እግሩ አላራምድ አለው/መንገዱ ድንጋጥጥ በመሆኑ እንደልብ አያራምድም። 2. አካሄድ፥ አስፋፋ፥ አቀነቀነ (ርእዮተ አለም)። አገሪቱ የሰሻሊቦትን ርእዮተ አለም ታራምዳለች።

አራምደ አየ አሻግሮ አየ፥ ተመለከተ።

አራማጅ ት አቀንቃኝ። የሰሻሊዝም ፍልስፍና አራግጅ።

አረማመደ ግ 1. አሸጋገረ፥ አስተላለፈ። 2. አራቀ፥ አሸሸ። ሌባው ከብተኛን አረማመዳቸው።

አረማመድ ስ የእግር አጣጣል፥ አካሄድ።

ረመዳን ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች፥ ፀሃይ ወጥታ እስከምትጠልቅ የሚያመብት በእስልምና የቀን አቆጣጠር ዘጠነኛው ወር።

ረመጠ ግ ረመጥ ውስጥ ከተተ፥ ወመረ።

ረመጥ ስ የደቀቀ ፍም፥ ፍምነት ያለው አመድ።

ረሞጫ ስ ከፀሃይ ግለት የተነሳ እንደረመጥ የሚፋጅ አሸዋ፥ አካባቢ።

ርሚጠ (ርሚጠሽ) ስ ሊጡን በቅጠል ሸናነው ረመጥ ውስጥ በማስገባት የሚያበሰሉት መልሙል ዳቦ (ብዙውን ጊዜ ለውሻ የሚዘጋጅ)።

[እ]ርምጥምጥ ([እ] ርሙጥሙጥ) ት ለኮስኮስ፥ ፅዳት የለሽ።

ተርመጠመጠ (ተርሞጠሞጠ) ግ በቆሻሻ፥ በማይረባ ቦታ ተልኮስኮሰ።

አራማጥ ት 1. አመዳም፥ ጥላሽታም፥ ፅዳት የሌለው። 2. ጥቁርቁር ያለ፥ ጠጃራ።

አርመጠመጠ (አርሞጠሞጠ) ግ አልኮስኮሰ፥ አንደፈ፥ በቆሻሻ ነገር በከለ፥ ለዋወሰ።

ረሰረሰ ግ ረጠበ፥ ራሰ፥ ወረዛ፥ ረዘዘ።

አረሰረሰ ግ አራሰ፥ አረጠበ፥ አወረዛ።

ረሰሰ ግ በእርሳስ ምልክት አደረገ።

[እ]ርሳስ ስ 1. ከብደትና ለስላሳነት ያለው፥ በቀላሉ የሚቀልጥ የማእድን አይነት። 2. የጥይት አረር። 3. ለመፃፊያ፥ ለመሳያ የሚያገለግል ከእርሳስ ማእድን የሚሰራ የፅህፈት መሳሪያ። (በእሉን ፅህፈት መሳሪያ ስር ተመ.)

ረሳ ግ 1. ዘነጋ፥ ሳተ፥ ማስታወስ አቃተው። 2. በመዘንጋት፥ ባለማስታወስ አንድን ነገር ሳይሰራ፥ ሳያከናውን፥... ቀረ። 3. ተወ፥ ከሃሳብ አወጣ፥ ትኩረት ሳይሰጥ ቀረ። ምጡን እርሻው ልጁን አንሽው/ሃብት ሲያገኝ የቀድሞ ጓደኞቹን ረሳ።

አትርፋ አንድ ሰው ብድሬን እመልሳለሁ

ለማለትና ቂም መያዙን ለማሳወቅ የሚጠቀምበት አነጋገር። መሃሉን አውሰን ብለህ ስለሰላሰኝ አይደለ? አተረጎ!

እርበት አደረገ ገ 1. ዘነጋ። 2. ባለማስታወስ፤ በመዘንጋት ሳይሰራ፤ ሳያከናውን ቀረ።

ተረሳ ገ 1. ሳይታወስ ቀረ፤ ተዘነጋ፤ ከአእምሮ ጠፋ። 2. ባለመታወስ፤ በመዘንጋቱ ተተወ ወይም ቀረ። ለርሳዬ ለሰሮ ተረሳ።

ተረሳሳ ገ እየተተወ፤ እየቀረ፤ እየተዘነጋ ሄደ።

አረሳሳ ገ 1. አዘናጋ። 2. ሃዘንን፤ ንዴትን አስተወ፤ አፅናፍ።

ማረሳሻ ስ ማባበያ፤ ማፅናፍ፤ ማስረሻ፤ እንዲረሳ ማድረግያ።

ረሽነ ገ ሰውን በፍርድም ይሁን ያለፍርድ በጥይት ደብድቦ ገደለ።

ተረሽነ ገ በጥይት ተደብድቦ ሞተ።

ረሽ ስ ለአደን የሚያገለግልና ጥይቱ ብዙ ፍንጣሮ ያለው ጠበንሻ።

ረቀረቀ¹ ገ 1. መላላሶ መታ፤ ደበደበ። 2. ረዘም ላለ ጊዜ ጣለ፤ ዘነበ። ሽናሹ ሲረቀረቀው አደረ።

ረቀረቀ² ገ ሻጠ፤ ሰካ፤ ሰነቀረ፤ ወጋ።

***ረቀረቀ**

ተሰረቀረቀ ገ 1. ተንሰትሰቱ አለቀሰ። 2. ስሜት በሚነካ መልክ ተንቀረቆረ (የድምፁ፤ የዜማው ቃና)።

አሰረቀረቀ ገ 1. አንሰቀሰቀ፤ አሰለቀሰ። 2. ስሜትን በሚነካ መልክ (ዜማን) አንቀረቆረ።

ረቀቀ ገ 1. አነሰ፤ ጥቃትን ወይም ደቃቃ ሆነ።

2. ደቀቀ፤ ላሙ፤ ተፈጠ (የመገበሪያ ስንዴ)። 3. ቀጠነ፤ መነመነ። 4. ለመረዳት፤ ለማወቅ የሚያስቸግር፤ ጥልቅ ወይም ውስብስብ ሆነ። 5. የመጀመሪያና ያላለቀለት፤ በግርድፍ ያለ (የንግግር፤ የፅሁፍ፤... ረቂቅ) ፅሁፍ ተዘጋጀ።

በረቀቀ ዘዴ በብልሃት፤ በማይታወቅ ሁኔታ። ሊባው በረቀቀ ዘዴ እቃ ከሳጥን ውስጥ አውጥቶ ወሰደ።

ረቂቅ ት 1. ግዝፈት ወይም ትልቅነት የሌለው፤ መጠኑ ወፍረቱ በጣም ትንሽና ደቃቃ የሆነ። 2. ትልቅነት ስለሌለው ወይም ደቃቃ በመሆኑ አስቸጋሪ የሆነና ከፍተኛ ጥበብ የሚጠይቅ (የጌጣጌጌጌጌጌ የሆነ፤... ስራ)። 3. በአይን የማይታይ፤ በእጅ የማይዳሰስ። 4. ደቃቅ በሆነ (ጉልህ ባልሆነ) በትንንሽ ፊደል የተፃፈ (ፅሁፍ)። 5. ውስብስብና ጥልቅ የሆነ፤ በቀላሉ መረዳት የማይቻል (አስተሳሰብ፤ የሳይንስ እውቀት፤ ዘዴ፤...)። ስ 6. የተፈጠ፤ የደቀቀ።

የላሙ የመገበሪያ ስንዴ ዱቂት። 7. ስለ አንድ ነገር በመጀመሪያ በወረቀት ላይ የሰፈረ ሃሳብ (እንዳስፈላጊነቱ ሊታረም የሚችል)። 8. ለውሳኔ፤ ለውይይት የቀረበ ፅሁፍ።

ረቂቅ አዘጋጀ/ፃፈ እንዳስፈላጊነቱ ሊታረም የሚችልና ለመንደርደሪያ የሚሆን የመጀመሪያ ፅሁፍ ፃፈ፤ አቀረበ።

ረቂቅ ነፍሳት ስ በአካል ያለና ያለ ግንኙነት መነሻ መታየት የማይችሉ ነፍሳት።

ረቂቅ አዋጅ ስ ህገ ሆኖ እንዲወጣ፤ እንዲወሰን፤ እንዲፀድቅ ለፓርላማ፤ ለምክር ቤት፤ ለሸንጎ የቀረበ አዋጅ።

ርቾት ስ ጥልቀት፤ ረቂቅነት።

ተረቀቀ ገ የመጀመሪያ ደረጃ (ፅሁፍ፤ አዋጅ፤...) በወረቀት ሰፈረ።

ተራቀቀ ገ በሳይንስ፤ በፍልስፍና፤... መጠቀ፤ ተፈላሰፈ፤ ተጠበበ፤ ተመራመረ። በሳይንስ ተራቀቀ።

አረቀቀ ገ 1. ፈጠ፤ አደቀቀ፤ ላሳመ። 2. በትንንሽ የፊደል ቅርፅ ፃፈ። 3. ቃል አውጣጣ፤ ለመጀመሪያ ወይም ለመንደርደሪያ የሚሆን ሃሳብ በፅሁፍ አዘጋጀ።

አርቃቂ ት ፍሬ ሃሳቦችን አጠናቅሮ የመጀመሪያ ወይም መነሻ የሚሆን ፅሁፍ የሚያዘጋጅ። **አርቃቂ ኮሚቴ**።

አራቀቀ ገ 1. በእውቀት የጠለቀ፤ የረቀቀ እንዲሆን አደረገ። **ከፍተኛ ት/ጤቶች መብዛት** **ሃሳቶችን በሳይንስ ጥበብ ሊያራቅቃት ቻለ**። 2. ስራውን፤ ጥበቡን የበለጠ ጥልቅ፤ ውብ፤ ጥርት ያለ እንዲሆን አደረገ። 3. አመሰጠረ (ቅኔን)።

ረበረበ ገ 1. ደረደረ፤ ደራረበ፤ አነባበረ (እንወትን፤ ብረትን፤...)። 2. ረፈረፈ፤ አነባበረ፤ አንዱን በሌላው ላይ ጣለ። **ጠላቶቻችን በጥይት ረበረባቸው**። 3. አርከፈከፈ፤ ረጨ። 4. መንገድን (ድንጋይ በማንጠፍ፤...) አስተካከለ። **መረባረብ** የ"ርብራብ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ርብራብ ስ 1. ድልድይን ወይም ንጣፍን ለመስራትና ለመደልደል የሚያገለግል እንወት፤ ብረት፤ ድንጋይ፤... መረባረብ። 2. እንወት ወይም ብረት በመደርደር የተሰራ።

ርብራብ አልጋ ስ በአግድም የተደረደረ የእንወት ንጣፍ ወይም ርብራብ ያለው አልጋ። **ርብረብ** ስ አንድን ነገር ፍጥረ ላይ ለማድረስ የሚደረግ የጋራ ጥረት፤ የጋራ እርምጃ፤ ትግል።

ተረበረበ ገ 1. ተደለደለ፤ ተሰተካከለ። 2. በውሃ ተርከፈከፈ፤ ተረጨ።

ተረባረበ ገ 1. ተጋዝ፤ ተረዳዳ፤ ሃይሉን አስተባበረ። 2. ተሻማ። **ላብሱን ለመግዛት ሰው ሁሉ ተረባረበ**።

አረብኛ 7 1. ውሃን ረጨ፥ አርከፈከፈ። 2. ንግግር አበዛ፥ ለፈለፈ። 3. (ዘይ.) ሽርጉድ አበዛ፥ አዘጠዘጠ።

አረብኛ-ቢ ት ለፍላፊ አለሁ አለሁ ባይ።

ረበሽ 7 1. በጠበጠ፥ አወከ፥ አስቸገረ፥ ጠብ አነሳ። 2. ሰላም ነሳ፥ እርፍት ነሳ።

ረባሽ ት በጥባቄ፥ አዋኪ።

ረብሻ ስ ሁከት፥ ጠብ፥ ትርምስ፥ ብጥብጥ፥ ግርግር።

ረብሸኛ ት 1. በጥባቄ፥ አዋኪ። 2. ተደባዳቢ፥ ጠብ ወዳድ።

ተረበሽ 7 1. ተበጠበጠ፥ ግርግር ተፈጠረ። 2. ተወነቀ፥ ተጠበበ፥ መንፈሱ ታወከ።

ተረባበሽ 7 ተተረግመሰ፥ ምስቅልቅሱ ወጣ።

ተራብሽ 7 ተበግበጠ፥ ተጣላ።

አራብሽ 7 አጣላ፥ አጋጠ።

ረበበ 7 1. ሰፈፈ፥ ተንገገበ፥ አንገገበ (በአየር ባይ)። 2. አጠላ፥ ጋረደ፥ ደባብን ዘረጋ። 3. አደረ፥ መላ፥ ሰፊነ። መንፈስ ቅዱስ ረበበት።

*ረበተበተ

[አ]ርብትብት ት 1. ፈሪ፥ ድንጉጥ። 2. ሸተተ። ለገጸ ለገደኞቹ ለርብትብት ነው።

[አ]ርብትብት አለ 7 ተርበተበተ።

ተርበተበተ 7 ፈሪ፥ ደነገጠ፥ ተንቀጠቀጠ፥ ራደ።

አርበተበተ 7 አንቀጠቀጠ፥ አርበደበደ።

*ረበየ

ተረባየ 7 1. ተረገጠ፥ ተረመረመ። 2. ተበራየ፥ ተወቃ፥ ተሄደ (የእህል ነዶ)።

አረባየ 7 1. ረገጠ፥ ረመረመ፥ ጠቀጠቀ። 2. አበራየ፥ ወቃ፥ አሄደ።

*ረበደበደ

[አ]ርብድብድ ት ፈሪ፥ ድንጉጥ፥ አርብትብት።

[አ]ርብድብድ አለ 7 ተርበደበደ።

ተርበደበደ 7 ተንቀጠቀጠ፥ ራደ፥ ፈሪ፥ ተርበተበተ።

አርበደበደ 7 አስፈራ፥ አስወነቀ፥ አንቀጠቀጠ፥ አርበተበተ።

ረቡእ (ሮብ) ስ በማከሰኞና በሃሙስ መካከል ያለው ቀን ስም፤ ከአሁኑ ጀምሮ ሲቀጠር የሳምንቱ አራተኛ ቀን።

ረባ 7 1. በመውለድ፥ በመዋለድ በዛ፥ በረከተ፥ ወመረ። 2. ጠቀመ፥ ፈየደ። ለህያ ሰባ ምን ረባ። 3. (ሰዋ.) ገሱ ወይም አንድ ግላዊ ቃል

በጊዜ፥ በየታ፥ በመደብ ተተነትነ፥ ተዘረዘረ።

አይረባም ጥራት፥ ጥንካራ፥ ረዥም አገልግሎት የለውም። የገዛው ሰላት አይረባም።

ረብ ስ ጥትም፥ ፋይዳ።

ርቢ ስ 1. እርባታ፥ ማራባት፥ ማዋለድ፥ ጥብዛት። ስብት ረቢ። 2. የቤት አንስባትን ከሌላ ሰው በውለታ ወስዶ በመቀለብና በማዋለድ የሚገኙትን ውልዶች ከአንስባቱ ባለቤት ጋር እኩል የመካፈል ልምድና ተግባር።

[አ]ርባታ ስ 1. ከብትን የማርባት ስራ። 2. ገሰን ወይም አንድን ግላዊ ቃል በተለያዩ ትርጉሞች መተንተን ወይም ማርባት።

[አ]ርባና ([አ]ርባን) ስ ረብ፥ ጥትም፥ ፋይዳ።

[አ]ርባና ቢስ ጥትመቢስ፥ ዋጋ የለሽ፥ የማይረባ።

ተራባ 7 1. እየተዋለደ በዛ፥ ተባዛ። 2. ተሰፋፋ፥ ተሰራጨ። 3. (ሰዋ.) በእርባታ ዘደ ከአንድ ሰርወ ቃል ባይ እንደሰም፥ ትፅል፥... ያሉ ውልድ ቃላት ተፈጠሩ።

አረባ 7 1. ከብትን፥ ዶርን፥... እየተለበ በማፍር፥ በማፋቀል፥ በማዋለድ አባዛ። 2. (ሰዋ.) በእርባታ ዘደ ተጠትሞ ከአንድ ሰርወ ቃል ባይ እንደሰም፥ ትፅል፥... ያሉ ውልድ ቃላትን ፈጠረ።

—አርቢ (ከብትን፥ ዶርን፥...) እየተለበ፥ እያፋቀለ፥ እያዋለደ የማስፋፋት፥ የማጣዛት ስራ የሚሰራ (ሰው)።

አራባ 7 1. እያዋለደ አበዛ። 2. አሰፋፋ፥ አሰራጨ፥ አዛመተ። ወሬውን ለራሱ። 3. አባዛ። ሮተግራፊን ለራሱ።

ረባሽ “ረበሽ”ሰር ተመ.

ረባዳ ት ጎድጓዳ፥ ዘባጣ (መራት)።

*ረብ

[አ]ረብ አለ 7 ወደቀ፥ ዘፍ አለ፥ እንዘጭ አለ።

ረብ “ረባ” ሰር ተመ.

ረብሸኛ “ረበሽ” ሰር ተመ.

ረብሻ ዝ.ክ.

ረብጣ ስ ጥትል፥ እስር (የገንዘብ፥ የጨርቅ)።

ረታ 7 1. አሸነፈ፥ ድል ነሳ (በሙግት፥ በክርክር፥ በመርነት፥...)። 2. ሰላ፥ ተባ፥ ቀና፥ ስለት አወጣ። 3. ተፍታታ፥ ተቃና ተዘረጋ። 4. እንደበቱ ተፍታቶ በጥሩ ሁኔታ ተናገረ።

ተረታ 7 1. ተሸነፈ፥ ድል ሆነ (በሙግት፥ በክርክር፥...)። 2. ስሜቱ ተሳበ፥ ተመሰጠ ተግረከ። በፍቅሩ ተረታ።

ተረታታ ግ ተፍታታ፥ ተዘረጋጋ።
ረከረከ ግ 1. ዝናብ በጣም ጣለ፥ አወቀዋ።
 ዝናቡ ሲረከረከው አደረ። 2. በርከርከ የዜማ ስልት አዜመ። 3. ፅሁፍን አወጣልቆ፥ በሚጭር ነፈ።

ርከርከ ለ ከያራዳዊ የዜማ ስልቶች ወይም ምልክቶች አንዱ።

ረከሰ ግ 1. ዋጋው ዝቅ አለ፥ ወረደ። 2. በመጥፎ ሰራ ወይም በሃጢአት ላይ ተገኘ። 3. ንፁህነቱን፥ ክብሩን አጣ። 4. ሃይሉ ጨነገ፥ ተበላሽ (አሰማት፥ መድሃኒት፥...)። 5. ከመብዛቱ ወይም ፈላጊ ከማጣቱ የተነሳ ዋጋ አጣ፥ ወደቀ።

ረከሰ ፥ ዋጋው ያልተወደደ፤ ርከሽ።
ርከሽ ፥ 1. ዋጋው ቀላል፥ ዝቅተኛ የሆነ። 2. በአይነቱና በደረጃው ተራ፥ መናኞ፥ዝቅተኛ የሆነ። 3. ከብቶች ሲበሉ ያዝረከረኩት የድርቆሽ ወይም የገለባ ትርፍራፈ።

[እ] ርኩስ ፥ ንፁህ፥ ቅዱስ ያልሆነ፥ ነውረኛ፥ በሃጢአት ያደፈ። 2. አስፀያፊ፥ እንደነውር የሚታይ፤ ሊቀመስ፥ ሊበላ የማይችል። 3. ክፉ፥ የተጠላ፥ ቅን የማያስብ።

[እ] ርኩስ መንፈስ ለ ሰይጣን፥ አጋንንት።
አረከሰ ግ 1. ዋጋን ሰበረ። 2. መጥፎ ስም ሰጠ፥ አንቋሽ። 3. የመድሃኒትን ሃይል ቀነሰ። 4. ሃጢአት አሰራ፤ አነደፈ፤ በከለ።

ማርከሻ ለ መድሃኒት ከተወሰደ በሂሳ ሰውነት የሚነጻ ሆኖ ሲገኝ የመድሃኒቱን ሃይል ለመቀነስ ወይም መርዝነቱን ለማፍረስ የሚወስድ መድሃኒት።

አራከሰ ግ 1. ዋጋ ሰበረ፥ ዋጋ አጣጣ። 2. አጥላ፥ አንቋሽ።

***ረከሰ**
ሩካቢ [ስጋ] ለ ፍትወተ ስጋ፥ የወንድና የሴት የግብረሰጋ ግኝቶች።

ተራከሰ ለ 1. የወንድና የሴት በግብረ ስጋ መገናኘት። 2. ግኝቶች።

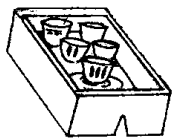
***ረከሰ**
ርከክብ ለ የመቀበልና የመስጠት ክንውን።
ተረከበ ግ ተቀበለ፥ ወሰደ፥ በእጅ አደረገ።
ተረካቢ ለ በአሰረካቢ እጅ የነበረን እቃ ወይም ሰራ የሚቀበል ወገን፥ ተቀባይ ክፍል።
ተረካከበ ግ ተረካቢ ከአሰረካቢ ተቀበለ፥ ወሰደ (እቃን፥ ሰራን፥...)።
አረካከበ ግ በተረካቢና በአሰረካቢ መካከል የሚካሄደውን የርከክብ ሰራ መራ፤ እንደታዛቢ ወይም እንደ ምስክር ሆኖ ተመለከተ።
አረካካቢ ለ የርከክብን ሰራ ወይም ክንውን

የሚቆጣጠር፥ በምስክርነት የሚመለከት ግለሰብ ወይም አካል።

አስረከበ ግ በይዞታ የነበረውን እቃ ወይም ንብረት፥... ለተረካቢው ወገን ሰጠ።

አስረካቢ ለ በይዞታው ስር የነበረውን እቃ፥ ንብረት፥... ለተረካቢ የሚሰጥ፥ የሚያስተላልፍ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ረከሶት ለ ከእንጨት፥ ከብረት፥... የተሰራና ቡና በሚቀዳበት ጊዜ ስኒ የሚደረደርበት እቃ።

ረከሶት

***ረከፈከፈ**
[እ] ርክፍክፍ ለ ካፊያ። በሃምሌ ወጪፍ በሰኔ ርክፍክፍ።

ተርከፈከፈ ግ 1. ተረጠ። 2. ተዝነዝነ፥ ተረበረበ። 3. ጥቂት ጥቂት ተዳረሰ፥ ትንሽ ትንሽ ተሰጠ።

አርከፈከፈ ግ 1. ረጠ። 2. አካፋ፥ አንጠባጠበ። 3. ጥቂት ጥቂት አዳረሰ። 4. ረበረበ፥ ዝነዝነ።

ረከሰ "ረከሰ" ስር ተመ.

ረከ ግ 1. ጠጥቶ ጠገበ፤ ጥሙን ቆረጠ። 2. የልኩ ደረሰ፤ የሚፈልገውን በማግኘቱ ተደሰተ።

[እ] ርከታ ለ የፈለጉትን በአጥጋቢ ሁኔታ በማግኘት፥ በማድረግ፥... የሚገኝ ደስታ።

አረከ ግ 1. አጠገበ። 2. የልብ አደረሰ፥ አስደሰተ።

አርከ ፥ አጥጋቢ፥ የልብ የሚያደርስ።

***ረከተ**
ርኩቻ ለ የአካል ወይም የአስተሳሰብ ግጭት፥ ፍትጊያ፤ ጥል።

ተራከተ ግ 1. ተጣላ፥ ተማታ፥ ተደባደበ። 2. ተሻማ፥ ተናነቀ፤ እንድን ነገር ለማግኘት፥ ለመውሰድ ተጋፋ። 3. ተሟገተ፥ ተከራከረ፥ ተወቃወቀ።

አራኩተ ግ 1. አጣላ፥ አማታ፥ እርሶ በርሶ አደባረሰ። 2. አሻማ።

***ረወጠ**
ተራወጠ ግ ተሯሯጠ፥ ወዲያ ወዲህ ሄደ፥ ካተነ።

አራመ ፡ 1. አባረረ፡ አራረመ፡ 2. አለፋ፡ አዋከበ፡ ወዲያ ወዲህ አባደ፡፡

ረዘመ ፡ ፡ 1. ተመዘዘ፡ አደገ፡ በቁመት ከፍ አለ፡፡ 2. በላ፡ 3. በዛ፡ ከሚፈለገው ወይም ከልኩ በላይ ሆነ፡፡ 4. ተጓተተ፡ ተጓዛዛ፡ የሰራ አስኪያጅ ገግግ ረዘመ፡፡ 5. ብዙ ቆየ፡፡ እድሜው ረዘመ፡፡ ረዥም “ረጅም” ተመ.

ረጅም(ረዥም) ቅ 1. ቁመቱ ትልቅ የሆነ፡፡ ዘለግ ያለ፡፡ 2. የተጓዛዛ፡፡ 3. ብዙ የሚቆይ (የቆየ)፡፡ የእቃው አገልግሎት ረዥም ነው፡፡

ለረጅም ጊዜ ለብዙ ጊዜ፡፡

በረጅሙ ተባራ ጮከ ብሎ፡፡ ድምፁን ዘለግ አድርጎ ጠራ፡፡

በረጅም ጊዜ የሚከፈል ቀስ በቀስ፡፡ ጊዜ ወስዶ የሚከፈል፡፡

ከረጅሙ በአጭሩ አንድን ሃሳብ ከብዙ በተቁቱ ለማቅረብ ሲፈለግ በማያያዝነት ወይም በመንደርደርያነት የሚያገለግል ሃረግ፡፡ ከረጅሙ ባጭሩ ሁኔታውን እንደሚከተለው አቀርባለሁ፡፡

ረጅሜ ስ ረዘም ያለው የደሮ ቅልጥም(ስእሉን የደሮ ብልት ስር ተመ)፡፡

ረጅም ልቦለድ ስ (ሰነዱ) በርከት ያለ-ገጠባርያትና ውስብስብ ታሪኮችን በአንድነት አስተሳሰብ ይዞ የሚጓዝና የፈጠራ ስራ የሆነ፡፡ በስድ ንብብ የተቀነባበረ የስነ ፅሁፍ ዘርፍ፡፡

ርዝመት ስ 1. በቁመት ትልቅ መሆን፡፡ 2. የቁመት ወይም የርቀት መጠን፡፡

ርዝመት አለው በቁመቱ ትልቅ፡፡ ረጅም ነው፡፡

ርዝማኔ ስ የቁመት መጠን፡፡

ተራዘመ ፡ 1. ለሌላ ጊዜ ተላለፈ (ለምሳሌ ቀጠሮው)፡፡ 2. ከጎትራቱ፡ የሰራ ውሉ፡፡... ቀጠሉ፡ የጊዜ ወሰኑ ጨመረ፡፡ 3. የጊዜ መጠኑ ወይም ቆይታው ጨመረ፡፡ ከፍ አለ፡፡

አረዘመ ፡ 1. ከፍ አደረገ (በቁመት)፡፡ 2. አጓተተ፡ አጓዛዛ (ነገርን)፡፡ 3. ብዙ ጊዜ ወይም ዘመን አቆየ፡፡ እድሜውን አረዘመ፡፡

አራዘመ ፡ 1. ለሌላ ጊዜ አስተላለፈ፡፡ 2. (የውልን፡ የኮንትራትን፡...) የቆይታ ጊዜ ጨመረ፡፡ 3. የጊዜ መጠኑን ወይም ቆይታውን ጨመረ፡፡ ከፍ አደረገ፡፡

አስረዘመ ፡ 1. (በቁመት) ከፍ አደረገ፡፡ 2. አጓተተ፡ አጓዛዛ (ነገርን)፡፡ 3. አረዘመ (እድሜን)፡፡

ረዳ ፡ 1. በገንዘብ፡ በቁሳቁስ፡ በሰራ፡ በጉልበት፡ በሃሳብ፡... አገዛ፡፡ 2. በመድሃኒትነት፡ በመፍትሄ ሰጭነት፡... አገልገለ፡፡ መድሃኒቱ ለራስ ምታት ይረዳል፡፡

ርዳ ተራዳ ተጋገዘ፡፡ ተደጋገፍ፡፡ ተባበር፡፡

ረዳት ስ 1. አንድን ሰው በተለያዩ መንገዶች የሚያግዝ፡ የሚረዳ ሰው፡ አጋር፡ ደጋፊ፡፡ 2. በትላልቅ ወይም በንግድ መኪናዎች ላይ ለመኪናው ውሃ፡ ናፍታ፡ ዘይት የመሙላቱን፡ ሽራ የማላበሱን፡... ስራ የሚሰራ ሰው፡ ቅ 3. የበላይ ሃላፊውን በስራ የሚያግዝ ወይም የሚረዳ፡፡

ረድ (ረድእ) ስ በገዳም ውስጥ አትመ ደካማ መነኮሳትን የሚያገለግል ሰው፡፡

ረድኤት (ረዴት) ስ 1. በረከት፡፡ 2. እርዳታ፡፡

አርድኤት በፊደል ተራው ተመ.

[እ]ርዳታ ስ የገንዘብ፡ የቁሳቁስ፡ የጉልበት፡ የሃሳብ፡... አገዛ፡ ድጋፍ፡፡

የ[እ]ርዳታ ድርጅት ስ እርዳታን የሚሰጥ ወይም የሚለግስ በጎ አድራጊ ድርጅት፡፡

ተረዳ ፡ ፡ እርዳታ አገኘ፡፡ ተሰጠው፡፡

ተረጂ ስ በሌሎች እርዳታ የሚኖር ሰው፡፡ 2. ድጋፍ ወይም እርዳታ ተቀባይ፡፡

መረዳጃ ቅ እርዳታን፡ ድጋፍን (ለአባላቱ) የሚሰጥ፡ የሚያስተባብር (ማህበር፡ ተቋም፡...)፡፡

መረዳጃ ማህበር ስ እርዳታን፡ ድጋፍን (ለአባላቱ) የሚሰጥ ወይም የሚያስተባብር ማህበር፡ ተቋም፡፡

ተራዳ ፡ ፡ ረዳ፡ አገዛ፡፡

ተራድኤ ስ የመረዳዳት ወይም እርዳታ የመስጠት ተግባር፡፡

*ረዳ

መርዶ ስ 1. የዘመዱን፡ የወዳጁን፡... መሞት እንዲሰማና እርሙን እንዲያወጣ ለግች ዘመድ ወይም የቅርብ ወዳጅ የሚነገር የሞት ዜና፡፡ 2. አሳዛኝና አስደንጋጭ ዜና፡፡

ተረዳ ፡ 1. ተገንዘበ አወቀ፡፡ 2. የቅርብ ዘመዱን ወይም ወዳጁን ሞት ሰማ፡፡

መረዳ ስ 1. ስለ አንድ ነገር የሚሰጥ ማብራሪያ ወይም መግለጫ፡፡ 2. የትምህርት፡ የሰራ፡ የተሳተፈ፡... ማስረጃ ወይም የምስክር ወረቀት፡፡ 3. አንድ ነገር መሆን አለመሆኑን ወይም መደረግ አለመደረጉን የሚጠቁም፡ የሚያሳይ የዕሩፍ ወይም የቃል ማስረጃ፡፡ 4 የመንግስት የሰለሳ ድርጅት፡፡

አረዳ ፡ መርዶ ነገረ፡፡

አስረዳ ፡ ፡ ገለፅ፡ አብራራ፡ አወቀ፡ አስገንዘበ፡፡

ማስረጃ ስ 1. ምስክር፡፡ 2. የአንድ ነገር ማረጋገጫ ሰነድ ወይም የምስክር ወረቀት፡፡

አስረጅ ስ 1. በአንድ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ የሰጠች ሰው፡፡ 2. እንደምሳሌነት፡ እንደ ምስክርነት፡ እንደማብራሪያ የሚያገለግል ወይም

የሚቀርብ ነገር።

ረዳት “ ረዳ ” ስር ተመ.

ረድ ዝ.ከ.

ረድኤት ዝ.ከ.

ረድፍ ስ ሰዎች ወይም ሌሎች ነገሮች
የተደረፈሩበት፣ የተሰለፉበት መስመር።

ረጅሜ “ረዘመ” ስር ተመ.

ረጅም ዝ.ከ.

ረገመ ግ “እንዲህ ይድረስብህ”፣ “እንዲህ
ያድርገህ”፣ “እንዲህ ሁን” እያለ አወገዝ፣ በሌላው
ላይ እንዳች መጥፎ ወይም ክፉ ነገር እንዲደርስ
ተመኘ።

መርገም ስ የወር አበባ (ብዙውን ጊዜ
የመፅሃፍ ቅዱስ አጠቃቀም)።

[አ]ርጉም ቅ ከይሲ፣ ያልተባረከ፣ ክፉ።

[አ]ርግማን ስ በሌላው ላይ ክፉ ነገር
እንዲደርስ ተብሎ የተነገረ መጥፎ ምኞት፣
ውግዘት።

የተረገመ ቅ መጥፎ፣ ክፉ (ሰው)።

ተራገመ ግ ረገመ።

*ረገረገ

ረግረግ ስ ውስጡ ውጥ ያለበትና ሲረግጡት
ሰምጥ ስምጥ የሚል መረብ።

የረግረግ ወፍ ስ ሙሉ ለሙሉ ጥቁር ሆኖ
ግንባር፣ ነቁ የሆነ፣ በረግረግ ቦታዎች የምትኖር፣
ሴት ደር የምትመስልና የምታክል ወፍ(ስእሉን
ወፍ ስር ተመ.)።

ተረገረገ ግ ነጠር ነጠር እያለ የኩራት አካሄድ
ሄደ።

ተረገረገብኝ ተገቢ ካልሆነ ንግግር ጋር
የትእዚት፣ የንቀትና የቁጣ አካላዊ እንቅስቃሴ
አሳየኝ፣ ተነቀነቀብኝ።

አረገረገ ግ ወደላይና ወደታች ተንቀሳቀሰ፣
ተወዛወዘ (ምችት ለመስጠት ወይም ጥብቀት
በማጣት ወይም በመዘላለጥ፣ ለምሳሌ የሸበ
አልጋ፣ የእንጨት ድልድይ፡...)።

አረግራጊ ቅ ምችት ያለው፣ የሚያነጥር
(አልጋ፣ መኪና፡...)።

ረገብ ግ 1. የተወጠረው፣ የጠበቀው ላላ ወይም
ለቀቅ አለ። የላልጋው ሽቦ ረገዝ፣ 2. በረዶ፣
ተዘቀዘ (የጦርነት፣ የጦብ፡... ውጥረት)።

*ረገበ

[አ]ርግብግቢት ስ በተለይ በሀገርናት አናት
ላይ ከፍ ዝቅ እያለ በትርታ አይነት ሲንቀሳቀስ
የሚታይ ከግንባር ከፍ ብሎ የሚገኝ የሰውነት
ክፍል።

[አ]ርግብግብ ቅ ርሀሩሀ፣ ጭካኔ የሌለው።

ሸቁጥቁጥ።

ተራገብ ግ 1. በማራገቢያ አማካኝነት ነፋስ
እንዲያገኘው ተደረገ። ካልተራገበ ከሰሉ
አይቀጣጠልም። 2. (ዘይ.) ተሟሟቀ፣ ተናፈሰ፣
እንዲጋጋል ተደረገ (ጠቡ፣ ወፊው)።

ተርገብገብ ግ 1. ተወዛወዘ፣ ተወለበለበ። 2.
በማራገቢያ አማካኝነት ነፋስ እንዲያገኘው
ተደረገ። 3. ተንሰፈሰፈ፣ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 4.
(ዘይ.) ተጨነቀ፣ ተሸቆጠቆጠ።

አራገብ ግ 1. ምልክት ለማሳየት አውለበለበ
(ጨርቅን፣ መሃራብን፡...)። 2. በማራገቢያ ነፋስ
ሰጠ። 3. (ዘይ.) አባባሰ፣ አጋጋለ (ነገርን)።

ማራገቢያ ስ 1. እሳትን ለማቀጣጠል ወይም
እብቅን ከፍሬ በንፋስ ሃፊት አማካኝነት
ለመለየት፡... እንዲረዳ በስሱ የተዘጋጀ ሰሌን፣
ቆዳ፣ ማርገብገቢያ። 2. በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ
ጥፋት ሲሰራ የመስመር ዳኛው ምልክት
የሚሰጥበት ጨርቅ።

አራጋቢ ስ በእግር ኳስ ጨዋታ የዋናው ዳኛ
ረዳት፣ የመስመር ዳኛ።

አርገብገብ ግ 1. አወዛወዘ፣ አውለበለበ። 2.
አንሰፈሰፈ፣ እንቀጠቀጠ። 3. (ዘይ.) አሰጨነቀ፣
አሸቆጠቆጠ።

ማርገብገቢያ ስ አየር ወደ እሳት አቅጣጫ
እንዲንቀሳቀስ የሚገፋና እሳትን ለማቀጣጠል፣
እንዲሁም ሞቃታማ አየርን ወዲያና ወዲህ
በፍጥነት በማንቀሳቀስ የሚቀቱን ሃይል ለመቀነስ
የሚረዳ ከሰለን፣ ከሳር፣... የሚሰራ እቃ፣
ማራገቢያ።

ረገዝ

[አ]ርጉዝ ቅ የፀነሰች፣ ያረገዝች (ሴት)፣
ነፍሰጡር።

እርግዝና ስ ፊንስ መያዝ፣ ማርገዝ።

ተረገዝ ግ ተፀነሰ፣ በማህፀን ውስጥ ተቋጠረ
(ሽሉ)።

አረገዝ ስ ምስጢር ያዘ፣ አዘለ። ደመናው
ዝናብ አረገዝ በውድህ በልቡ ነገር ለርግዛል።
አረገዝች በማህፀን ሽል ቋጠረች፣ ፀነሰች።

አስረገዝ ግ እንድትፀንሰ፣ እንድታረግዝ አደረገ
(በግብረሰጋ ግንኙነት)።

ረገደ ግ 1. ተንቀጠቀጠ፣ ተንዘፈዘፈ፣ ራደ።
ከሀመመ የተነሳ ሰውነቱ ረገደ። 2. ዘለለ፣
ጨረሰ፣ መራት እየደቃ አለቀሰ።

ርግዶ (ረግዶ፣ ረገዳ) ስ በለቅቦ ጊዜ
ከሃዘን የተነሳ የሚደረግ ዝላይ፣ ጭፈራ።

ተርገደገደ ግ አቅም ከማጣት የተነሳ
ተንገዳገደ።

አረገደ ግ 1. አቅም ከማጣት የተነሳ
ተንቀጠቀጠ፣ ተብረከረከ። 2. እየዘለለ፣ ደረሰ

እየመታ አለቀሰ። 3. (ዘይ.) ተሸቆጠቆጠ፤ ተለማመጠ፤ ሽርጉድ አለ። **ባለው ቅንቃዳ** ያረገል።

ማርገጽ ስ ከቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ ውጪ የማገኝ የሚች ዘመድና ወጻጅ ደረት እየመታና እየዘለለ የሚያለቅሱበት ክልል ወይም ቦታ።

አርጋጅ ስ ደረት እየመታና እየዘለለ ለሞተ ዘመድና ወጻጅ የሚያለቅስ ሰው።

አርገደገደ ግ አንገዳገደ።

አስረገደ ግ አስፈራ፤ አሸቆጠቆጠ፤ አንቀጠቀጠ።

ረገድ ስ 1. አኳያ፤ በኩል። በትምህርት ረገድ አገራችን ከፍተኛ ጥረት ታደርጋለች። 2. አቅም ፣ መጠን። በተቻለ ረገድ ልረጸህ እሞክራለሁ።

ረገጠ ግ 1. በእግር ደቀደቀ፤ ጠቀጠቀ። ረመረመ። 2. መታ፤ ደበደበ፤ ቀጠቀጠ። 3. እግሩን አሳረፈበት፤ በእግሩ ተጫነ፤ በላይ ላይ ቆመ። **አገራን ረገጠች**፡ 4. በእግር አሽ (ቆዳን፤ ስለቻን፤ ዝተትን፤...)። 5. (ለቤት መምረጊያ የሚሆን ጭቃን ከጭድ ጋር) አበካ። 6. ጨረረ። 7. ናቀ፤ ደፈረ፤ ጥሶ ሄደ (ሰብሰባን፤ ማእድን)። 8. ከለለ (ድንበርን)። 9. ሰረረ፤ መታ (ፈረስ፤ አህያ)።

ረገጠ ገዛ በጭቆና አስተዳደረ።

መርገጥ ስ ወገልንና ሞፊርን የሚያያይዝ ጠፍሮ ወይም ገመድ (ስእሉን ሞፊር ስር ተመ.)።

መርገጫ ስ 1. በወረቀት ላይ ያረፈ ቀለምን ለማምጣጫ የሚያገለግል የዕህፊት መሳሪያ። 2. ግህተምን ወይም የጣት አሻራን ለፊርማ ቀለም የሚያስነኩበት የቀለም መደብ።

ረጋጭ ስ ሰልፍ የሚግር ምልምል ወታደር።

[አ]ርጋጭ ቅ በከብቶች እግር እየተረገጠ የቆሸሸና መጥፎ ጣእም ያለው (ውሃ፤ ሳር፤...)።

[እርግጫ ስ 1. ዱካ፤ ኮቲ፤ ፈለግ። 2. እግርን አንስቶ በመማታት የሚጫወቱት የልጆች ጫታ። 3. ልፊያ። 4. የወታደር የሰልፍ ትምህርት።

ተራገጠ ግ 1. በእርግጫ መታ፤ ተማታ። 2. ተሳፋ፤ ተዛለ።

ተራጋጭ ቅ የመራገጥ አመል ያለበት(ብዙውን) ጊዜ ለከብት)።

ተረጋገጠ ግ በእግር ተረመረመ።

መረጋገጫ ስ 1. መረማመጃ፤ መተላለፊያ መንገድ። 2. መወጣጫ እርከን፤ ደረጃ።

አስረገጠ ግ አሸበሸበ። መዘምራት ለግስረገጥ ተዘጋጅተዋል።

አስረጋጭ ስ አሸብሻቢ (ደብተራ፤ ካህን)።

***ረገጠ**

[አ]ርግጥ ቅ ትክክል፤ የማያጠራጥር፤ ሃት ወይም እውነት የሆነ።

[አ]ርግጠኛ ቅ 1. ትክክለኛ፤ የማያጠራጥር፤ እውነተኛ። 2. ጥርጣሬ የሌለው፤ የማተግመን፤ በትክክል የሚያውቅ። **እቃው ይደረግ ለሙሉ ለርግጠኛ ነኝ**።

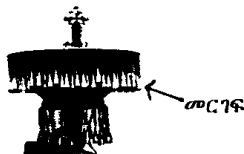
ተረጋገጠ ግ 1. ትክክል መሆኑ፤ እውነተኛ፤ ወይም ሃቀ ታወቀ። 2. እውን ሆነ፤ በተግባር ተተረጎመ።

አረጋገጠ ግ 1. እውነት መሆኑን አጣራ፤ አወቀ። 2. እውነት ወይም ትክክል መሆኑን አሳወቀ፤ መሰከረ። 3. እውን አደረገ፤ በተግባር ላይ አዋለ።

አስረገጠ ግ እውነት ወይም ትክክል መሆኑን፤ አጣራ፤ አወቀ። **አስረገጠህ ተናገር**።

ረገፊ ግ 1. ከነበረበት ወደታች ወረደ፤ ወደቀ፤ ተንጠባጠበ። 2. ጠፋ፤ ጸነ (የኩፍን)፤ የፈንግግ፤... ቀሰል)። 3. ወለቀ፤ ተነቀለ (ጥርስ)። 4. (ዘይ.) ሀ. አለቀ፤ ሞተ። **ብዙ ሰው ረገፈ**። ለ. ጠፋ፤ በነነ። **ወብቱ ረገፈ**።

መርገፍ ስ በድባብ፤ በጃንጥላ፤ በቤተክርስቲያን ጉልሳት፤ በመለበወርት ወይም በበቅሎ እቃ ላይ የሚደረግ ዘርፍ፤ አሜዋች ጌጥ።

ርጋፊ ቅ 1. የወደቀ፤ የተንጠባጠበ (ፍራፍሬ ወይም ሌላ ነገር)። 2. የመጨረሻ፤ እሳቂ፤ መጣጭ (እህል፤ ዱቄት፤...)። 3. (ዘይ.) የተጣለ፤ የማይረባ፤ ይህ ነው የማይባል፤ ውዳቂ።

ርጋፎ ዝ.ከ.

[አ]ርግፍ [አ]ርግፍ አለ ግ 1. ፈሰሰ፤ ዱብዱብ አለ (ለምሳሌ እንግ)። 2. ረገፈ።

[አ]ርግፍ አደረገ ግ 1. ፈሰሰ፤ ጨርሶ ተወ። 2- መጥጥ አድርጎ ጨረሰ።

ተራገፈ ግ 1. ተወገደ (ቆሻሻ)። 2. ባደ ሆነ፤ ተጋጠጠ። 3. ወረደ (ጭነት ወይም ተሳፋሪ)።

አራገፈ ግ 1. አወለቀ፤ ነቀለ (ጥርስ)። 2. አወረደ (ጭነትን፤ ተሳፋሪን)። 3. አስወገደ

(ቆሻሻን)። 4. ጨረሰ፡ አሟጠጠ።

*ረገፈገፈ

[አ]ርግፍግፍ አለ ግ ተርገፈገፈ።

ተርገፈገፈ ግ ተንቀጠቀጠ፡ ተንዘፈዘፈ።

አርገፈገፈ ግ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ፡ ነቀነቀ።

ረጋ

ረጋ ሰራሽ ት አዋቂ ወይም ባለሙያ ያልሰራው እቃ።

ረጋ ግ 1. ቆመ፡ ፀኖ። 2. ወፈረ፡ ተጋገረ፡ ለደለደ። 3. ፀጥ አለ፡ ዘረደ፡ ሰላም ሰፈነ።

ይርጋ ስ (ሀግ) በፍርድ ቤት የሚነሱ ክርክሮች በሀግ በተወሰነው ጊዜ ውስጥ መቅረብ እንደሚገባቸውና ጉዳዮቹ በተቆረጠው የጊዜ ገደብ ካልቀረቡ በጉዳዮቹ ላይ ክስ ማቅረብ አለመቻሉን፡ ክሱም ቀሪ መሆኑን የሚያመለክት ሁኔታ።

እርጋታ ስ ዝግታ፡ ቀስታ፡ የሰከነ ሁኔታ።

እርሳ ስ የረጋ ወተት።

ረጋ አለ 1. እደብ ገዝ፡ መንቀሻቀሻ ተወ፡ ሰከነ፡ ጨመተ። 2. ጋብ፡ ቀዝቀዝ አለ።

ተረጋጋ ግ 1. ፀጥ አለ፡ በረደ (ረብሻ፡ ሁከት)። 2. ተፅናና፡ ተበረታታ፡ የመንፈስ እረፍት አገኘ።

አረጋ ግ 1. አቆመ፡ አሳረፈ። 2. አፀኖ፡ አፀደቀ።

አረጋጋ ግ 1. ሁከትን አበረደ፡ ሰላም አሰፈነ። 2- አፀኖና፡ አበረታታ፡ የእእምሮ እረፍት ሰጠ።

ረጋጭ “ረገጠ” ስር ተመ.

ረግረግ “ረገረገ” ስር ተመ.

ረገዶ “ረገደ” ስር “ርገደ” ን ተመ.

ረጠበ ግ ራሱ፡ ረሰረሰ።

[አ]ርጥብ ት 1. የራሱ፡ የረሰረሰ። 2- ለምለም 3. ያልደረቀ። 4. (ዘይ.) ሞኝ፡ ያልበሰለ (ሰው)።

[አ]ርጥብ ልጅ ስ ያልጠፍ፡ ያልጠነከረ፡ አራስ ልጅ፡ ጨቅላ።

[አ]ርጥብ ሬሳ ስ ሞቶ ያልዋለና ያላደረ፡ ትኩስ ሬሳ።

[አ]ርጥብ ስጋ ስ ያልተጠበሰ ወይም ያልተቀቀለ፡ ትኩስ ጥሬ ስጋ።

[አ]ርጥብ አራስ ስ በቅርብ ቀን የወለደች ሴት።

[አ]ርጥብ እማኝ ስ በሸንጎ ላይ የሚነሳ አጂስ ተመማሪ ምስክር።

[አ]ርጥበት ስ በፈሳሽ ነገር የመራሰ

ሁኔታ፡ በላይ ወይም በውስጡ ያዘለው ፈሳሽ።
አረጠበ ግ 1. ውሃ ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገር አሰነካ። 2. አራሱ፡ አረሰረሰ።

አራጠበ ግ ልትወልድ የደረሰች ቤት በምጥ ሰአት ላይ የእንሽርት ውሃዋ ፈሰሰ።

ረጠበ² ግ የተቸገረን ለመርዳት፡ የጠፋን ለመተካት የገንዘብ ወይም የእቃ ስጦታ አደረገ፡ እርዳታ ሰጠ።

እርጥባን ስ እርዳታ (የገንዘብ፡ የእቃ)።

ተረጠበ ግ እርጥባን ተሰጠው፡ ተቀበለ።

ተረጣቢ ት ገንዘብ ተረጃ።

ረጠጠ ግ አመቀ፡ ተጫነ (የሚሰፈር እህልን)።

ርቫ ስ አነባበሮ (ድልህ፡ ሰሊጥ፡ ኑግ፡ ተልባ ያለበት)።

[አ]ርጥጥ ት 1. እምቅ። 2. (ዘይ.) ውዝፍ።

ተረጠጠ ግ 1. ታመቀ። 2. (ዘይ.) ስራ ፈትቶ፡ ተወዝፎ ተቀመጠ።

አርጣጣ ት 1. ሰነፍ፡ ውዝፍ፡ ከተቀመጠበት የማይነሳ (ሰው)። 2. ቆመተ ረገም፡ በገደብ ሰፊ የሆነች (ሴት)።

ረጪ ግ 1. ፈነጠቀ፡ አርከፈከፈ። 2. ነዛ፡ በተነ፡ ዘራ። 3. አሰራጩ፡ አደረሰ። 4. (ዘይ.) አባከነ (ገንዘብን)።

ተረጪ ግ ተፈነጠቀ፡ ተርከፈከፈ (ለምሳሌ ውሃ፡ ጠበል)።

ተራጪ ግ ረጪ፡ ፈሳሽን ፈነጠቀ (ሌላ ሰው ላይ ወይም እርስ በራሱ)።

ረጪት ግ የቡሆ እቃ እጣቢ፡ ልቅላቂ።

ረፈረፈ ግ 1. ጣለ፡ ለሽለሽ፡ አስተኛ፡ አጋደመ። 2. (ዘይ.) በብዛት ገደለ፡ ጨፈጨፈ።

ረፍረፍ ስ ሹሩባ ያልተሰራ ወይም ያልተሞሸጠ የሴት ፀጉር፡ ጎፈሬነት ያለው።

ተረፈረፈ ግ ወደቀ፡ ተጋደመ፡ ተኛ (በእንቅልፍ፡ በበሽታ፡ በሞት፡...)።

*ረፈቀ

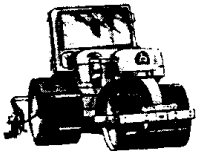
ምርፋቅ ስ 1. በቤተክርስቲያን ጳጳስ በቤተልጌም እጠገብ ካህናት ተረፈ መስዋእት ለመመገብ የሚቀመጡበት ስፍራ። 2. በገዳም የሚኖሩ መነኮሳት በሀብረት የሚመዝገቡት ቤት፡ የምግብ አጻራሽ፡ ቤተምርፋቅም ይባላል።

አረፈቀ ግ 1. አቅም አጣ፡ ደከመ፡ ተኛ፡ ወደፊት 2. እቤት ዋለ፡ ደከመ (ከማግሌ)።

ረፈደ ግ 1. ከኃጋ ቆየ፡ ከጧትነት አለፈ፡ ረፋድ ሆነ። 2. ከሚፈለገው ወይም ከተወሰነው ሰአት በላይ አለፈ፡ ዘገየ።

ረፋድ ስ ጥዋት ከሰበት እስከ አምስት ሰአት

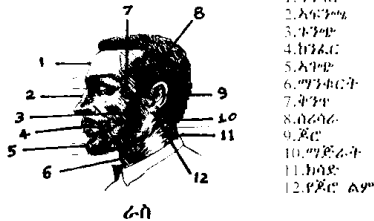
ድረስ ያለው ጊዜ።
 አረፈደ ግ ዘገዩ፣ ቆዩ፣ የተወሰነውን ሰአት
 አሳለፈ።
 አርፋጃ ስ ረፋድ።
 አርፋጅ ት የተወሰነውን ሰአት አሳልፎ
 የሚመጣ፣ የሚዘገይ።
 ረፍረፎ “ረፈረፈ” ስር ተመ.
 ራ ሦ”ረ” ፊደል ካለብ ዘር።
 ራህ ስ ነፍስ።
 ራህራህ “ራራ” ስር “ርህራህ” ን ተመ.
 ራሎ ስ ለመንገድ ስራና ለመሬት መጸመጫ
 (ማስተካከያ) የሚያገለግል ከባድ የሆነ ተንከባላይ
 የብረት አካል ያለው መኪና፣ ጸምጦው።

ራሎ

ሩር(አሩር) ስ 1. ከእንጨት ቁራጭ የሚሰራ
 ድቡልቡል የገና መጫወቻ ኳስ። 2. (ዘይ.፣
 ስድብ) አጭር (ሰው)።
 ሩቅ “ራቀ” ስር ተመ.
 ሩቤኔቶ ስ የቧንቧ መክፈቻና መዝጊያ።
 ሩብ (አሩብ) ት 1. ከአራት አንድ እጅ፣ አንድ
 አራተኛ። ስ 2. በቀድሞ ጊዜ የነበረ፣ በጊዜው
 የብር አንድ አራተኛ ሞጋ የነበረው ገንዘብ።
 ሩካቤ [ሰጋ] “ረከበ” ስር ተመ.
 ሩዝ ስ በአብዛኛው ሞቃት በሆነው የእስያ አህጉር
 ውስጥ የሚበቅልና የአለም አንድ ሰለተኛው ህዝብ
 የሚመዝገው የአህል አይነት።
 ሩጋ ስ የአውሬ መያዣ ወጥመድ።
 ሩጫ “ሮጠ” ስር ተመ.
 ሪ ሦ “ረ” ፊደል ሳለበ ዘር።
 ሪህ ስ በአካል መጋጠሚያዎች ላይ የሚለማ
 የቁርጥማት በሽታ።
 ሪቅ ስ ከእንጨትና ከጭቃ የሚሰራ፣ ከላይ ደረባ
 ያለው የአህል መካተቻ፣ ጎተራ።
 ሪኮርድ ስ 1. ተመዝግቦ የሚገኝ መረጃ። 2.
 (ሰግ.) ተመዝግቦ የሚገኝ ከፍተኛ የውድድር
 ውጤት፣ ነጥብ።
 ሪኮርድ ሰበረ ቀደም ሲል ተገኝቶ የነበረውን

ከፍተኛውን የውድድር ውጤት አሻሻለ።
 ሪኮርድ አለበት ካሁን በፊት የሰራውና
 ተመዝግቦ የሚገኝ የወንጀል ድርጊት መረጃ
 አለበት።
 ሪዝ ስ 1. ጢም። 2. ፀጉሩን ተሸልቶ የማያውቅ
 የበግ ጠቦት። 3. ለመጀመሪያ ጊዜ የተሸለተና
 ለበርፍሰ የሚሆን ለሰላላ የጠቦት በግ ፀጉር።
 ሪጋ ስ 1. ተራ፣ ረድፍ። 2. በጨርቅ ወይም
 በሌላ ነገር ላይ በተደጋጋሚነት የተሰመረ
 መስመር። 3. የልሰን ማስተካከያ ረጅም ጣውላ፣
 እንጨት።
 ሪፈረንደም ስ ውሳኔ ህዝብ።
 ሪፑብሊክ ስ ህዝብ በመረጠው መሪ የሚተዳደር
 መንግስት፣ ህዝባዊ መንግስት።
 ሪፖርተር ስ 1. ሪፖርት የሚያዘጋጅና
 የሚያቀርብ ሰው። 2. ቃል አቀባይ፣ ዘጋቢ።
 ሪፖርት ስ ስለ አንድ ነገር ወይም ሰው የሚሰጥ
 የፅሁፍ ማብራሪያ፣ መግለጫ፣ ዘገባ።
 ራ ሦ”ረ” ፊደል ራብላ ዘር።
 ራሂሎ ስ የዛር ስም (በባላገር እንደወረረሽኝ፣
 ጉንፋን ያለ በሽታ በገባ ጊዜ፣ ራሂሎ ይዛልን
 ትሂዳለችና እንሸኛት በሚል አምነት ገፍሮ
 ቀቅለውና ራቅ ወዳለ ቦታ ወስደው መንገድ ላይ
 ይበትትላታል)።
 ራመመ ግ ፈገፈገ፣ እሸ፣ ጸመጠ፣ አለለለ
 (ብራናን)።
 ራመድ አለ “*ረመደ” ስር ተመ.
 ራማ ስ (መፅ.ት.) ሰማይ።
 ራራ ግ የሃዘኔታ፣ የደግነት፣ የመሳሳት ስሜት
 አሳዩ።
 ራሮት ስ ሃዘኔታ።
 ርህራህ (ራህራህ) ት አዛኝ፣ ጨካኝ ያልሆነ።
 ርህራሄ ስ ሃዘኔታ፣ ቸርነት፣ ደግነት።
 አራራ ግ አዛኝ፣ ርህራህ አደረገ፣ አሳዘነ፣ ልብ
 ነካ።
 ራስ ግ ረጠበ፣ ረሰረሰ።
 አራስ ግ 1. አረጠበ፣ አረሰረሰ፣ አበሰሰሰ። 2.
 አረካ፣ አስደሰተ። አንጆቱን አራሰው።
 ራስ ስ 1. የሰውና የእንስሳት ሰውነት የላይኛው
 ከፍል፣ ጭንቅላት፣ አናት፣ እንጎልን የያዘው ከፍል
 አካል። 2. የአንድ ነገር ጫፍ፣ ቁንጮ፣ አናት።
 3. ከደጃዝማች በላይ ከንጉስ በታች የሆነ የቀድሞ
 ጊዜ የማለረግ ስም። 4. የግለሰብ እኔነት ወይም
 አንድን ሰው በእዕንኦት ለመጥቀስ ሲፈለግ
 የሚያገለግል ተውላጠ ስም። ነገሩን እኔ ራሴ
 አይቻለሁ /አንተ ራስህን ጠብቅ/ ራሳችን
 ባመጣንው ጣባ ሊላውን ልንወቅስ አይገባም።

ራሱ ዞረ 1. ተናደደ፡ ተበሳጨ፡ 2. ግራ ገባው፡ ተምታታበት፡ ተደናገረ፡

ራሱ ጠና በረታ፡ ሰውነቱ ጠነከረ (ሀፃን)፡

ራሱን ሳተ ከድካም፡ ከስካር፡ ከበሽታ፡... የተነሳ ላለ፡ አትም አጣ፡ ደከመ፡ ራሱን መቆጣጠር አቃተው፡

ራሱን ተሳመ እንደዚህ እንደዚህ ያለ ስራ አለብኝና ሰው አስተባብረህ ስራውን እንድትረዳኝ ተብሎ ተጠየቀ፡ ለመና ቀረበለት፡

ራስ ስሞሽ ለ ሰው አስተባብረህ በተሰወነ ቀን ስራ እንድታገዝኝ የሚል ጥብቅ ለመና፡ ጥያቄ፡

ራሱን ቻለ ግ 1. ራሱን በራሱ ማስተዳደር ወይም መርዳት ጀመረ፡ ተቋቋመ፡ 2. የሌላ እርዳታ ከመሻት ጻነ፡ በረታ፡ ጠነከረ፡

ራሱን ነቀነቀ ራሱን በማንቀሳቀስ የዛቻ፡ የማስጠንቀቂያ፡ የሸሸታ፡ የእምቢታ፡ የትዝብት፡... ምልክት ሰጠ፡

ራሱን አራቀ ተገለለ፡ ብቻውን ሆነ፡ ራሱን ለየ፡ ሸሸ፡

ራሱን አሸነፈ የማንንም እርዳታ ሳይሻ ኑሮውን መምራት ቻለ፡

ራሱን አወቀ 1. በረታ፡ አትም አገኘ፡ ራሱን መቆጣጠር ቻለ፡ 2. ማስተዋል፡ ማመዛዘን ቻለ፡ 3. ማንነቱን ተረዳ፡ አወቀ፡

ራሱን አወጣ 1. ከመጥፎ ነገር ራሱን አጸነ፡ 2. ተጣጥሮ በኑሮው ደህና ቦታ ደረሰ፡

ራሱን አዋረደ 1. በመጥፎ ድርጊት ላይ ተገኘ፡ 2. ታዛዥ ሆነ (ከብሩን በፈቃዱ ዝቅ በማድረግ)፡

ራሱን ገታ አንድን ነገር ከማድረግ ተቆጠበ፡

ራሱን ጠበቀ ጤንነቱን ተንከባከበ፡ ራሱን ከአደጋ ወይም ከመጥፎ ነገር አገለለ፡

ራሱን ጣለ በኑሮው፡ በላላበሱ ግደለሽ ፡ ደንታ ቢሰ ሆነ፡

ራስ ላይ ወጣ 1. አስከረ፡ ናላ አዘረ፡ አሳመመ (መጠጥ)፡ 2. ተንጠባረረ፡ ተንቀባረረ፡ ናቀ፡ ተጻፈረ፡ 3. በነገር ጠመደ፡

ራስ በራስ አናት ባናት፡ ላይ በላይ፡ በተከታታይ፡ ራስ በራስ ልጅ ወልዳ ተቸገረች፡

ራስ በራ ት በእድሜ ወይም በዘር ምክንያት፡ በከፊል በራሱ ላይ ፀጉር የለለው፡

ራስ ቡሃ ት በራሱ ላይ ነፍ እክክ ወይም ቆረቆር ያለበት (ሰው)፡

ራስ ክፍት ት ብላ፡ ነገር ቶሎ የሚገባው፡

ራስ ዘናና ት ራስ ትልቅ፡ ጭንቅላታም፡

ራስ መጠበቂያ ለ 1. ጠበንጃ፡ ጨቢ፡ ዱላ የመሳሰለውና ራስን ከወንበዴ ወይም ከአደጋ መከላከያ መሳሪያ፡ 2. ለክፉ ጊዜ የሚያስቀምጡት ገንዘብ፡

ራስ ማስሪያ ለ ሻሽ፡

ራስ ምላሽ ለ የተቀቀለ የበግ ጭንቅላት ከነምላሽ፡

ራስ ምታት ለ የራስ ህመም በሽታ፡

ራስ ሰሪ ለ ፀጉር የምትሰራ ሊት፡ ቆናኝ፡

ራስ ቁር ለ የጥንት ጦረኛ ከራሱ ላይ የሚያደርገው የራስ መከላከያ ቆብ፡

ራስ ክምር ለ ራሱ ክብና ጠፍጣፋ የሆነ የእዕዋት አይነት፡ የፈረስ ዘንግም ይባላል፡

ራስ ወርቅ ለ በጥንት ጊዜ የራሱን ማእረግ የተሰጠው ሰው ራሱ ላይ ያደርገው የነበረ ከወርቅ የተሰራ የራስ ቁር አይነት ቆብ፡ አክላል፡

ራስ ወዳድ ት ለራሱ እንጂ ለሌሎች የማያብጣ፡ ደሉኝታ ቢሰ፡

ራስጌ ለ በመኝታ ጊዜ ራስ ወይም ጭንቅላት የሚወልበት ወይም የሚያርፍበት ቦታ፡ አትጣጫ፡ ትራስጌም ይባላል፡

የራስ የግል፡

እየራሱ እየንጸንዱ፡

[የ]ራስ ቅል ለ አንገልን አትፎና ሸፍና የያዘው የራስ አጥንት፡

የራስ ቅማል ለ በራስ ጠጉር ውስጥ የሚገኝ ወይም የሚፈጠር ጥቁር ቅማል፡

ራሽን ለ 1. በጦርነት፡ በድርቅ፡... አደጋዎች ጊዜ ለእያንዳንዱ ሰው ለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የሚታልል ምግብና መጠጥን የመሳሰለ የፍጆታ እቃ፡ 2. ለወታደሮች፡ ለተማሪዎች፡... ለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የሚታደል የምግብ፡ የመጠጥ አቅርቦት፡ ቀለብ፡

ራሽን ካርድ ለ በራሽን መልክ የሚሰጡ ነገሮች የሚመዘገቡበት ካርድ፡ የመሸመቻ ካርድም ይባላል፡

ራቀ ግ 1. ቅርብ ሳይሆን ቀረ፡ በቀላሉ የማይደረሰበት ፡ ሩቅ ሆነ፡ 2. ረዘመ፡ የሚዘገይ ሆነ (የጊዜ)፡ 3. ተለየ፡ ልጅ ከዘመድ ራቀ፡ 4.

ተወ፡ ተገለለ፡ ከመጠጥ ራቀ፡ 5. በተወሰነ የቦታ ርቀት ወይም ርዝመት ላይ ሆነ፡ ተገኘ፡ ልዩነት ቤቱ ከዚህ አምስት መቶ ሜትር ይረቃል፡፡

ራቀው ሸሸው፡ አጣ፡ ገንዘብ ራቀው /በላም ራቀው፡፡

ሩቅ ቅ ቅርብ ያልሆነ፡፡

ሩቅ ምስራቅ ስ የምእራብ እስያ፡ ቻይና፡ ጃፓንና በአጠገቡ ያሉት ደሴቶች ቀምሮ አጠቃላይ መጠሪያ፡፡

ሩቅ ውዱቅ ቅ ከፈጣሪ የራቀ፡ እንጦርጦስ የወደቀ (ዲያብሎስ)፡፡

[የ]ሩቅ ዘመድ ስ ራቅ ያለ የደም ግንኙነት ወይም ዝምድና ያለው ሰው፡፡

ርቀት ስ 1. ሩቅነት፡ ቅርብ ያለመሆን፡ 2. ከአንድ ቦታ እስከ ሌላው ያለው የርዝመት ወይም የመራራቅ መጠን፡፡

ርቀት አለው ቅርብ አይደለም፡ ሩቅ ነው፡፡

ተራራቀ ግ 1. ሩቅ ለሩቅ ሆነ፡ ቅርብነት አጣ፡ 2. ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡ 3. ከመቀያየም የተነሳ የማይፈላለግ ሆነ፡፡

አራቀ ግ 1. ሩቅ አደረገ፡ 2. ነጠለ፡ ለየ፡ 3. አገለለ፡፡

አርቆ አሳቢ /ተመልካች ቅ አስተዋይ፡ ለወደፊቱ ቀምሮ የሚያስብ፡፡

አራራቀ ግ 1. ሩቅ ለሩቅ አደረገ፡ 2. አለያየ፡ ነጣጠለ፡ 3. አቀያየመ፡፡

አራርቆ ወለደ አከታትሎ ሳይሆን እየቆየ፡ ጊዜ እየሰጠ ወለደ፡ አራርቆ መውለድ ለበተሰብ ምጣኔ ይረዳል፡፡

*ራቆተ

ራቁት ቅ 1. ልብስ ወይም ሽፋን የሌለው፡ እርቃን፡ 2. ባዶ፡ ራቆት ለገጅራ፡፡

ራቁቱን አስቀረው ሙልጭ አድርጎ ወሰደበት (ልብሱን፡ ንብረቱን)፡፡

ተራቆተ ግ 1. መለመላውን ወይም ራቁቱን ሆነ፡ 2. ባዴውን ሆነ፡ 3. ታረዘ፡ ልብስ አጣ፡ 4. (ዘይ.) አጣ፡ ደሀየ፡፡

አራቆተ ግ 1. ልብስን፡ ንብረትን፡... ገፈፈ፡ መለመላ አስቀረ፡ 2. ልብስ ነሳ፡ ከለከለ፡ 3. ባዶ አስቀረ፡ 4. (ዘይ.) አደሀየ፡፡

ራብ ግ 1. ምግብ አሰኘ፡ አስፈለገ፡ 2. ከመቸገር ወይም ለብዙ ጊዜ ምግብ ከማጣት የተነሳ የሚመጣ ስቃይ ያዘ፡ አጋጠመ፡፡

ረሃብ (ራብ) ስ 1. የምግብ ማሰኘት፡ ማስፈለግ፡ 2. ችጋር፡ የምግብ መታጣት፡ 3. ከምግብ እጦት ወይም ማነስ የተነሳ የሚመጣና ብዙ ሰውን ለሞት የሚዳርግ ስቃይ ወይም ጠኔ፡፡

ረሃብ ለቀቀበት በጣም ተራብ፡፡

ረሃብ ገባ በድርቅ ወይም በሌላ ምክንያት የሚበላ አህል ታጣ፡፡

የረሃብ አለንጋ ጠኔ፡ ሃይለኛ ረሃብ፡፡

የረሃብ አድማ ስ ምግብ መብላት በማቆም የሚደረግ፡ የሚቀርብ፡ የሚገለፅ ተቃውሞ (ለሚቀርበው ጥያቄ ተጠያቂው አወንታዊ ምላሽ እንዲሰጥ ለመገፋፋት)፡፡

ተራብ ግ የሚበላው አጣ፡ በረሃብ ተጠቃ፡፡

ራብእ ስ እንደ "ሃ"፥ "ላ"፥ "ማ"፡... ያሉ በሳልስና በሃምስ መካከል የሚገኙ አራተኛዎቹ የፊደላት ዘርፍ መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ራት (አራት) ስ ምሽት(ማታ) ላይ የሚበላ የአለት ምግብ፡፡

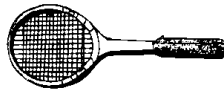
የራት ልብስ ስ በአራት ግብዣ ላይ ብቻ የሚለበስ የወንድ ወይም የሴት የክት ልብስ፡፡

የራት ግብዣ ስ ማታ ላይ የሚደረግ የመብላና የመጠጥ ድግስ፡፡

ራቻ ስ መከር ከመድረሱ በፊት ቀደም ብሎ በመድረስ ለችግር የሚውል ሰብል፡፡

ራአይ ስ በእንቅልፍ ወይም በተመሰጠ ጊዜ የሚታይ ሀሴናዊ ትርኢት፡ ህልም፡፡

ራኬት ስ የጦርጴዛ ኳስን፡ የሜዳ ቱኒስ ኳስን፡... መለጊያ ወይም መጫወቻ መሳሪያ፡፡

ራኬት

ራዎት ስ ርክት፡ ኮዳ፡ የውሃ መያዣ፡፡

ራዛ ስ አንበጣ በል የሆነ ነጭ አሞራ፡፡

ራደ ግ ፊራ፡ ተንቀጠቀጠ፡ ተብረከረክ፡ ተርበደበደ፡፡

ራደት ስ መንቀጥቀጥ፡ መፍራት፡ መብረከረክ፡ መርበደበደ፡፡

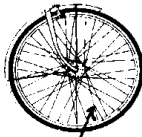
አራደ ግ አስፈራ፡ አንቀጠቀጠ፡ አብረከረከ፡፡

ራዲያተር ስ የመኪና ሞተርን ግለት ለማቀዝቀዝ የሚረዳ ውሃ በውስጡ የሚይዝ የውሃ ጋን፡፡

ራዳር ስ ተንቀሳቃሽ ነገሮች በተወሰነ የአየር ክልል ውስጥ መኖራቸውን ወይም መግባታቸውን የሚያሳይ መሳሪያ፡፡

ራድዮን "ራዲዮ"ን ተመ.

ራጂ ስ ከብ ነገርን፡ ጎማን ከመሃሉ የሚያያይዝ ቀሜሉን ሽቦ፡፡

ራጂ

ሬጅ በኢሊክትሪክ ሃይል በሚመነጭና ለአይን በማይታይ ሃይልኛ ጨርር አማካይነት የሚቀረፅ ውስጣዊ የሰውነት ክፍል ምስል፡ ኤክስሬይም ይባላል፡፡

ሬጨት “ሬጨ” ስር ተመ.

ሬፖር ስ ማመልከቻ፡፡

ሬ የ“ረ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሬሳ ስ 1. ነፍስ የተለየው፡ የሞተ፡ በድን የሆነ አካል፡፡ 2. (ዘይ፡ስድብ) ሙትቻ፡ አቅመቢሰ፡፡

[የ] ሬሳ ሳጥን ስ የሞተ ሰው አስከሬን እንዲቀበርበት የተዘጋጀ ሳጥን፡፡

ሬስቶራንት ስ እየተከፈለ የሚበላበት ምግብ ቤት፡፡

ሬብ ስ የአይነ ምድር መውሳ፡፡

ሬባም ት (ስድብ) ቁሻሻ፡ ዝርከርክ፡ ፈሪ፡፡

ሬት(እሬት) ስ ጠፍጠፍ፡ ረዘምና ሾጠጥ ያለ ቅርፅ ያለውና ወፍራም ቅጠሉን ሲፈነክቱት ዘላግላጋ የሆነ መራራ ፈሳሽ የሚወጣው የእዕዋት አይነት፡፡

ሬት ሬት አለ 1. መረረ፡፡ 2. (ዘይ.) አስጠላ፡ በጣም ሰለቸ፡ ፺፺፭ ሬት ሬት አለኝ፡፡

ሬንሳ (እሬንሳ) ስ በገጠር አካባቢ ለሃገሪሰብ መድሃኒት የሚከፈል ገንዘብ፡፡

ሬንጅ ስ ከነጻጅ ዘይት ድፍድፍ የሚገኝና ለአስፋልት ስራ የሚያገለግል ጥቁር መጣብት፡ ካትራሜ፡፡

ሬኮማንደ ስ 1. የአደራ ደብዳቤ፡፡ 2. ህጋዊ ደብዳቤ የደረሰው ሰው ለመቀበሉ ማረጋገጫ የሚፈርምበት መዝገብ፡፡

ሬዲዮ(ሬድዮ) ስ ከአንድ የተወሰነ አካባቢ የሚተላለፈውን የድምፅ መልእክት እየጠለፈ በሚፈለገው ሁኔታ አጉልቶ የሚያሰማና በባትሪ ወይም በኢሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ፡፡

ሬድዮ አስተላለፊ በሬዲዮ አማካኝነት መልእክትን ነገረ፡ ለሌላ እንዲደርስ አደረገ፡፡

ሬድዮ ከፈተ በሬድዮ የሚተላለፈውን

ፕሮግራም ለማዳመጥ እንዲቻል ተዘግቶ የነበረውን ሬድዮ፡ መክፈቻውን በመጠቀም እንዲሰራና ፕሮግራም እንዲያስተላልፍ አደረገ፡፡ አስጀመረ፡፡

ሬድዮ ዘጋ ሬድዮኑን ዝም እንዲል፡ እንዲያቆም አደረገ፡፡

ሬድዮ ጣቢያ ስ በሬድዮ አማካኝነት የሚተላለፉ መልእክቶች የሚሰራጩበት ስፍራ ወይም መስሪያ ቤት፡፡

ሬጅስትራር ስ ፈቃደኛው በዩኒቨርሲቲ፡ በፍርድ ቤት፡ በሆስፒታል፡... ህጋዊ መረጃዎች ወይም ሰነዶች የሚቀመጡበትና ምዝገባ ባለ ጊዜ ምዝገባ የሚደረግበት ቦታ፡፡ 2. ከላይ በተጠቀሱት ቦታዎችና የሰራ አይነቶች በሃላፊነት የሚሰራ ሹም፡፡

ር የ“ረ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ርህሩህ “ራራ” ስር ተመ.

ርህራሄ ዝ.ክ.

ርሚጦ[ሽ] “ረመጠ” ስር ተመ.

ርምስምስ አለ “ረመስመስ” ስር ተመ.

ርምድ “ረመደ” ስር ተመ.

ርምጃ ዝ.ክ.

ርምጥምጥ “ረመጠ” ስር ተመ.

ርስት ስ 1. ቤተዘመድ የሆነ እያረሰ

የሚጠቀምበትና ለተወላጅ በውርስ የሚተላለፍ መሬት፡ አፅመ ርስትም ይባላል፡፡ 2. የግል ወይም የራስ ይህታ የሆነ ቦታ፡ መሬት፡፡

ርስተኛ ስ በተወላጅነት ርስት አግኝቶ በመጠቀም ላይ ያለ ሰው፡ የርስት ባለቤት፡፡

ርስተ ጉልት ስ በርስትነት ከንጉስ ይሰጥ የነበረ መሬት፡ ጉልት፡፡

ርቀት¹ “ራቀ” ስር ተመ.

ርቀት² “ረቀቀ” ስር ተመ.

ርቢ “ረባ” ስር ተመ.

ርባታ ዝ.ክ.

ርባና ዝ.ክ.

ርባን ዝ.ክ.

ርትእ ስ ትክክለኝነት፡ ቀጥተኝነት፡ ፍትህና ርትእ፡፡

ርቱእ ት 1. ቀጥተኛ፡፡ 2. ግልፅ የሆነ፡ የተብራራ፡፡ ሳንደበቱ ርቱእ ነው፡፡

ርቱእ ተሳቢ ስ (ሰዋ.) በአረፍተ ነገር ውስጥ የተሻጋሪ ግሉ ድርጊት ተቀባይ የሆነው ቃል መጠሪያ (ለምሳሌ “ካሳ ብርቱካን በላ” በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ “ብርቱካን” ርቱእ ተሳቢ ነው፡ ቀጥተኛ ተሳቢም ይባላል)፡፡

ኢርቱኦ ተሳቢ ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ያልሆነ

ተላቢ (ለምሳሌ "አባቴ ገንዘብ ሳክልኝ" በሚለው ውስጥ "ለእኔ" የሚለውን የሚያመለክተው -ልኝ" አርቱኦ ተላቢ ነው)።

ርብራብ "ረበረበ" ስር ተመ.

ርብርብ ዝ.ክ.

ርብትብት "ረበተበተ" ስር ተመ.

ርብትብት አለ ዝ.ክ.

ርብድብድ "ረበደበደ" ስር ተመ.

ርእስ (አርእስት) ስ 1. የአንድን ፅሁፍ ወይም መፅሃፍ ፍሬ ጉዳይ የሚያመለክት የፅሁፉ ወይም የመፅሃፉ መጠሪያ። 2. አንድ ፅሁፍ፣ ውይይት፣...የሚያተኩርበት ጉዳይ ("አርእስት" የብዙ ቁጥር ትርፅ ቢሆንም እንደነጠላ ትርፅ ሆኖም ያገለግላል)።

አርእስት 1. ከመፅሃፍ ገፅ ላይ ከወደአናት በኩል የሚገኝ፣ ፅሁፍ ያልሰፈረበት ክፍት ቦታ፣ የሀጻን ተቃራኒ። 2. የ"ርእስ"ን ፍቺ ተመ.

ርእስ ሊቃነ ጳጳሳት ስ (ቤ.ክህ.)ከሊቃነ ጳጳሳት ከፍ ያለ ግእረግ ያለው ጳጳስ።

ርእስ መምህር ስ የትምህርት ቤት ስራ መሪ፣ ሃላፊ ጳይሬክተርም ይባላል።

ርእስ ብሄር ስ የአንድ ሃገር ወይም መንግስት መሪ።

ርእስ አንቀፅ ስ በአንድ ጋዜጣ ወይም መፅሄት ላይ በዝግጅት ክፍሉ ወይም በዋና አዘጋጁ የሚቀርብ በአብዛኛው የወትቱን አቢይ ጉዳይ ወይም የመፅሄቱን ልዩ ትኩረት የሚመለከት ፅሁፍ።

ርእስ አውዳመት ስ የዘመን መለወጫ በአልፈው፣ እንቁጣጣሽ፣ መስከረም አንድ ቀን፣ የአዲስ አመት መጀመሪያ።

ርእስ ደብር ስ (ቤ.ክህ.) ግእረግ ከሊቀ ጠበብት ቦታች፣ ከቀኝ ጌታና ከግራ ጌታ በላይ የሆነ የመዘምራን አለቃ።

ርኩስ "ረከሰ" ስር ተመ.

ርኩቻ "ረከተ" ስር ተመ.

ርካሽ "ረከሰ" ስር ተመ.

ርካብ (እርካብ) ስ በፈረሰና በበቅሉ ኮርቻ ገራና ቀን የሚገጠሙል፣ ለመወጣጫ፣ እግር ለማሳረፊያ፣ ማዛን ለመጠበቂያ የሚያገለግል የኮርቻ እቃ (በእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ርካታ "ረካ" ስር ተመ.

ርክርክ "ረክረክ" ስር ተመ.

ርክርክ ካህናት ስ ከትንሳኤ በሂላ በሃያ አምስተኛው ቀን፣ ሃዋርያት ሊያሰሰን ያገኙበት አለት ነው ተብሎ የሚታወስ በአል።

ርክክብ "ረከበ" ስር ተመ.

ርክፍካፍ "ረከፈከፈ" ስር ተመ.

ርዝመት "ረዘመ" ስር ተመ.

ርዝማኔ ዝ.ክ.

ርዝራዥ ስ ተርፎ የቀረ ነገር፣ ትራፊ፣ ትሪት።

ርደት "ራደ" ስር ተመ.

ርዳታ "ራዳ" ስር ተመ.

ርጉም "ረገመ" ስር ተመ.

ርጋታ "ረጋ" ስር ተመ.

ርጋጭ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርጋፊ "ረገፈ" ስር ተመ.

ርጋፍ ዝ.ክ.

ርግማን "ረገመ" ስር ተመ.

ርግብ (እርግብ) ስ 1. ብዙውን ጊዜ የሰላም ምልክት ተደርጋ የምትወሰድ ከአጥራ የምታንስ ከወፍ ከፍ የምትል የአለዋፍ አይነት።(በእሉን ወፍ ስር ተመ.) 2. (ዘይ.) የዋህ፣ ገር፣ ደግ፣ ተንክል የሌለው።

ርግብግቢት "ረገበ" ስር ተመ.

ርግብግብ ዝ.ክ.

ርግዶ "ረገደ" ስር ተመ.

ርግጠኛ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርግጥ ዝ.ክ.

ርግጫ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርግፍ ርግፍ አለ "ረገፈ" ስር ተመ.

ርግፍ አደረገ ዝ.ክ.

ርግፍግፍ አለ ዝ.ክ.

ርጥ "ረጠጠ" ስር ተመ.

ርጥበት "ረጠበ" ስር ተመ.

ርጥብ ዝ.ክ.

ርጥጥ "ረጠጠ" ስር ተመ.

ርጭ አለ "እርጭ አለ" ን ተመ.

ሮ የ"ረ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሮማን ስ መጠኑ ብርቱካን የሚያክል፣ ውስጡ ቀይድ ትንንሽ የሆኑ ጠንካራ የዘር ፍሬዎች በብዛት ያሉትና ጣፋጭ የሆነ ፍሬ፣ ተክሉም **ሮግ** ይባላል።

ሮሮ (እርሮ) ስ 1. ሃዘን፣ ዋይታ። 2. ስሞታ፣ ብላት።

ሮስተር ስ የተግራዎች የትምህርት ውጤት የሚሰፍርበት መዝገብ።

ሮቃ ስ ፍሬውን ሲበሉት የሚከመጥ የብርብራ አይነት ዛፍ፣ ሆመርም ይባላል፣ ፍሬውም ሮቃ (ሆመር) ይባላል።

ርቂ ስ ማጥ፡ ረገረግ፡ አረንጽ፡፡

ርብ "ረቡእ" ን ተመ.

ርንደላ ስ የታሰረ ብሉን በንቅናቄ እንዳይፈታ
አፍኖ የሚይዝ፡ መሃሉ ክፍት የሆነ ክብና
ጠፍጣፋ ብረት ወይም ጎማ፡፡

ርጠ ግ 1. ቶሎ ቶሎ ተራመደ፡ በፍጥነት ሄደ፡
ሸመጠጠ፡፡ 2. ችኮለ፡ ተጣደፈ፡፡ ለጠብ
ለምን ትርግለህ፡፡

ሩጫ ስ 1. የጥድፊያ፡ የችኮላ፡ የፍጥነት
እርምጃ፡፡ 2. ችኮላ፡ ጥድፊያ፡፡ 3. በበለጠ
ፍጥነት በመርጥ ሌላውን ለመቅደም የሚደረግ
ሰፖርታዊ ውድድር፡ እሽቅድድም፡፡

ረጭ ት 1. ፈጣን፡፡ ስ 2. በሩጫ ውድድር

የሚካፈል፡ የሚወዳደር ሰፖርተኛ፡፡

ተረረጠ ግ 1. ሌላውን ለመቅደም፡
ለመከተል፡ ለማሳደድ ወይም ተከታትሎ
ለመድረስ ሮጠ፡፡ 2. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዋከበ
(ጉዳይ ለመፈፀም፡ አንድ ነገር ለማግኘት፡...)

አረረጠ ግ 1. አባደደ፡ አባረረ፡ ለመያዝ፡
ለመምታት፡... ሲል ተከትሎ ሮጠ፡፡ 2.
አጣደፈ፡፡ 3. አዳከመ፡ አለፋ፡፡

አርጠ ግ 1. እንዲርጥ አደረገ፡ አጣደፈ፡፡ 2.
አለፋ፡ አደከመ፡ ወዲያ ወዲህ አሰኘ፡፡

ረ ም "ረ" ፊደል ፍንፅቅ ዘር፡፡

ረጭ "ርጠ" ስር ተመ.

ሰ ከ “ረ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሰሃ (ሰሃ) ስ እንከን፥ ሳካ፥ ሳንካ።

ሰሃን “ሳህን” ን ተመ.

ሰለለ¹ ግ 1. ቀጠነ፥ መነመነ። 2. ቀጠነ(ለድምፅ)።

ሰላላ ፅ 1. ቀጭን፥ የመነመነ። 2. ቀጭን(ለድምፅ)። ድምፅ ሰላላ።

ሰላላ መላላ ፅ ትክክል ያልሆነ፥ ቀጭንና ወፍራም ሆኖ የተፈተለ(ፈትል)።

አሰለለ ግ አቀጠነ፥ አመነመነ።

ሰለለ² ግ 1. በማየት፥ በመስማት ወይም በሌላ ዘዴ የሌላውን ወገን ምንነት፥ ሁኔታ፥... በሚመለከት ምስጢራዊ መረጃ አጠናቀረ፥ ሰበሰበ። 2. አየ፥ ተመለከተ፥ ቃኘ።

ሰለል ብሎ ገባ ሰተት ብሎ ሳይታወቅ፥ ሳይሰማ ገባ።

ሰላይ ስ ምስጢራዊ መረጃ የሚያጠናቅርና የሚሰበሰብ ሰው።

ሰለላ ስ የመሰለል ተግባር።

[የ]ሰለላ ድርጅት ስ የሰለላ ሰራን የሚያካሂድ ድርጅት።

ተሰለለ ግ አንድን ሰው፥ ሃገር፥... በተመለከተ ምስጢራዊ መረጃ ተሰበሰበ፥ የሰለላ ተግባር ተካሂደበት።

ተሳለለ ግ የማጠያየት፥ የማፈላለግ ስራ ሰራ፥ አየ፥ ቃኘ። ልጅ ጠፍቶብኛልና እስኪ በአካባቢህ ተሳለልኝ።

አሰለለ ግ 1. ሰላይ ምስጢራዊ መረጃ እንዲያገኝ አደረገ፥ ሁኔታን አመቻቸ። 2. በሌላው ላይ ሰለላ እንዲካሄድ አደረገ።

አሳለለ ግ አጠያየቀ፥ አፈላለገ፥ አየ፥ ቃኘ።

ሰለመ¹ ግ የእስልምና ሃይማኖትን ተቀበለ፥ እስላም ሆነ።

ሙስሊም ስ እስላም።

እስላም ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታይ፤ሙስሊም።

እስልምና ስ በነቢዩ መሃመድ የተመሰረተና አላህን ብቸኛ አምላክ፥ ነቢዩ መሃመድን የአላህ መልእክተኛ ወይም ነቢይ አድርጎ የሚቀበል ሃይማኖት።

ሰለመ² ግ 1. ጨመ። 2. ደከመ፥ ዛለ (አይን፥

ሰውነት፥...)።

ሰልም አለ ግ 1. ጭልም አለ። 2. ዛል፥ ድክም አለ።

ሰልምልም ፅ ዝልፍልፍ ወይም ድክም ያለ።

ሰልምልም አለ ግ 1. ዝልፍልፍ ወይም ድክም አለ። 2. አይቱ በድካም መልክ ከፍት ከድን አለ።

ሰልምልም አደረገ ግ አዝላፈለፈ፥ አደክከመ¹ አይቱን ከፍት ከድን አደረገ።

ተሰለመለመ ግ 1. ተዝላፈለፈ፥ ድክምክም አለ። 2. በድካም መልክ ከፍት ከድን አለ(አይቱ)።

አሰለመለመ ግ 1. አዝላፈለፈ፥ አደክመ። 2. በድካም መልክ ከፍት ከድን አደረገ(አይቱን)።

*ሰለመ

ሰላም ስ 1. ረብሻ፥ ሁከት፥ ጦርነት የሌለበት፥ የተረጋጋ ሁኔታ። 2. ደህንነት፥ ጤንነት፥ የአእምሮ እረፍት። 3. በቁም ዜማና በማህላት መጨረሻ ላይ የሚባል ዜማ።

ሰላም አለ ሰላምታ ሰጠ።

ሰላም ወዳድ ሰላምን የሚፈልግ፥ ለሰላም የቆመ።

በሰላም ተው.ግ. 1. በደህና፥ አደጋ በሌለበት ሁኔታ። በሰላም ይመልህ። 2. ጠብ፥ ረብሻ፥ ግጭት በሌለበት ሁኔታ። በሰላም አብረን እንናራለን። 3. በተረጋጋ መንፈስ። ሰራዩን በሰላም መሰራት አፈላጋለሁ።

በሰላም(በሰላማዊ) መንገድ በመግባባት መልክ፥ ቅራኔን በውይይት በመፍታት፥ ያለ መሳሪያ ትግል።

የሰላም ልኡካን ስ ሰላምን ለማስፈን፥ እርቅን ለማውረድ፥... የተሳኩ መልእክተኞች።

የሰላም ውል ስ በጠብ ወይም በጦርነት ያለ መፈላለግ ውል።

የሰላም ጉባኤ ስ በሃገራችና በህዝቦች መካከል ሰላም እንዲሰፍን፥ ወንድማማቾችንና የጋራ ትብብር እንዲጻብር ለማድረግ የሚደረግ ስብሰባ።

ሰላማዊ ፅ 1. በውታደራዊ እንቅስቃሴ ወይም በጦርነት ላይ ተሳትፎ የሌለው። 2. በወንጀል ወይም በሽብር ፈጠራ ተሳትፎ የሌለው።

ሰላማዊ ሰልፍ ስ ፖለቲካን ኢኮኖሚን ማህበራዊ ጉዳይን አስመልክቶ ደስታን ቅሬታን ለመግለፅ፥ ጥያቄን ለማቅረብ፥መፈክሮችን በመያዝና በአንደበትም በማስማት በርካታ ሰው በሚገኝበት አካባቢና በአደባባይ በይፋ የሚደረግ ሰልፍ ወይም ስብሰባ፥ ትእይንታ ሀዝብ።

ሰላምታ ስ ሰዎች ሲገናኙ እጅ በመጨበጥ፡ ከአንገት ጎንበስ በማለትና እንደምህ፡ እንደምነሽ በመባባል ወዘተ. ወይም በመልእክተኛ፡ በደብዳቤ የሚለዋወጡት የመልካም ምኞት መግለጫና የጦኝነት ጥያቄ፡

ሰላምታ ሰጠ ለሰላምታ እጁን ዘረጋ፡ አጎነበሰ ፡ እጅ ነሳ፡

ሰላምታ ነፈገ ሰላምታ መስጠት ተወ ወይም ከለከለ፡

ሰላምተኛ ትሁት፡ ትህትና ያለው፡ ሰላምታ ሳይሰጥ የማያልፍ፡

ተሳላመ ግ ቤተክርስቲያንን፡ መስቀልን፡ ቅዱሳት መግህፍትን፡ የቂስ እጅን፡ ...በመሳሞና እጅ በመንገት ለእግዚአብሄር ያለውን አምልኮት ወይም ክብርና ምስጋና ገል፡

መሳላሚያ ስ በቤተክርስቲያን አንፃር ወይም ትይዩ ባለ መንገድ ላይ መንገደኛ የሚሳለምበት የእጅ መንሻ ወይም የመሳላሚያ ምልክት (ለምሳሌ የተከመረ ድንጋይ) ያለበት በታ፡

ተሳላሚ ስ ቤተክርስቲያንን ለመሳለም ወይም ለማስቀደስ የሚሄድ ሰው፡

አሳለመ ግ 1. ቄሱ እጁን ወይም መስቀልን፡ ዲያቄት ቅዱሳት መግህፍትን በማቅረብ ምእመናን እንዲሳለሙ አደረገ፡ 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) አስከሬን ወደ መቃብር ከመውረዱ በፊት የቤተክርስቲያንን ደጃፍ ሶስት ጊዜ እጅ እንዲነሳ አደረገ፡ አሰገደ(አስከሬኑን ለ3 ጊዜ ዝቅ ከፍ እያደረጉ በማሰገድ)፡፡

ሰለሰ ግ 1. ለሶስተኛ ጊዜ አደረገ ወይም ደገመ፡ 2. ውሃ ጨመረ (በወጥ፡ በጠላ፡... ውስጥ)፡፡

ሰልስት(ሳልስት) ስ 1. አንድ ቀን አልፎ ያለው ሶስተኛው ቀን፡ 2. ሙት የተቀበረበት ወይም አፈር የቀመሰበት ሶስተኛ ቀን፡

ሰልስትና(ሳልስትና) ከትናንት ወዲያ፡፡

ሳልሳይ(ሳልሳይ) ት ሶስተኛ፡ ሳልሳይ የሃንስ፡፡

ሳልሰ ስ እንደ "ሂ" + "ሊ"፡ "ሚ"፡... ያሉ በካእብና በራብእ መካከል የሚገኙ ሶስተኞቹ የፊደላት ዘርፍ መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሰለ-ሰ ስ 1. በገበግ ጨዋታ፡ ውግ ሊወጋበት የሚችል ሶስት ጠጠር ያለበት ቤት፡ 2. የሶስት ቡድን፡ ሶስት በአንድነት፡ በሰላሳ ጥፍ በሺ ለርገኛ ልግ በሰላሳ ጥፋ በሰላሳ፡፡

ሰለ-ሴ ስ በብር ወይም በወርቅ ወይም በሃሳስ መደብ ላይ በ3 በ3 ረድፍ ተንጠልጣይ (፲፱፻፳፮) ሆኖ የሚሰራና በበቅሎ አንገት ላይ የሚደረግ ጌተ፡፡

ሰላሴ ስ 1. (ክር.) የእግዚአብሄር በአካል፡ በሰም፡ በግብር የሶስትነቱ መግለጫ ሰም፡፡ 2. የታበት ስም፡፡ 3. ስድስት ቤት ያለው የቅኔ አይነት፡፡

ተሰለሰ ግ ሶስት ጊዜ ተደረገ፡፡...

አሰለሰ ግ 1. ሶስት ጊዜ አደረገ ወይም ሰራ፡፡ 2. በየሶስተኛው ቀን መጣ ወይም ሂደ፡፡

አያሰልሰም አያቋርጥም፡ ሁልጊዜ ይመጣል ወይም ይሄዳል፡ ወይም አንድን ነገር ሁልቀን ያደርጋል፡፡

ሰለሰሰ ግ 1. ቀጠነ፡ መነመነ፡ ሰለለ፡፡ 2. ሰነጠቀ፡ ሸነሸነ (ሰሊንን፡ ግራምጣን፡...)

ሰልሳሳ ት ቀጭን፡ መንግሥት፡ ሰላላ፡፡

አሰለሰሰ ግ አቀጠነ፡ አመነመነ፡ አሰለለ፡፡

ሰለቀ ግ 1. ፈጠ፡ ደቆሰ፡ አለዘበ፡ አላመ፡ አደቀቀ፡፡ 2. አመመ፡ አደከመ፡ በሽታው ለለቀው፡፡ 3. አዘረጠ፡ መታ (በዱላ፡ በከርን)፡፡ መሰለቂያ(መሰለቂት) ስ ማላሚያ ወፍፍ (የመገርደፊያ ተቃራኒ)፡፡

ሰልቅ ት የተፈጠ፡ የላመ፡ የደቀቀ (እህል)፡፡

ተሰለቀ ግ በጣም ደቆ ተፈጠ፡ ላመ፡፡

*ሰለቀ

ሰላቅ ስ ፊዝ፡ ለግጥ፡ ቀልድ፡፡

ተሳለቀ ግ አፈዘ፡ አላገጠ፡ ቀለደ፡ አሾፈ፡፡

ተሳልቆ ስ ሰላቅ፡፡

ሰለቀጠ ግ ሳያኽ ወይም ሳያላምጥ ዋጠ፡፡

ሰለበ ግ 1. የወንድን አባለዘር ቆረጠ፡፡ 2. በምትሃት፡ በዘዴ፡ በአስማት፡ የሰውን ገንዘብ ወሰደ፡፡ 3. አደከመ፡ አሃል፡ በሽታው ለሰጥ ሰለበጠ፡፡ 4. ዘጋ (ድምፅን)፡፡

ሰለባ ስ 1. የግዳይ፡ የድል ምልክት፡ ምርኩ፡፡ 2. በዝርፊያ ወይም በቅሚያ የተሰበሰበ እቃ ወይም ንብረት፡፡ 3. በሌላ ሰው ድርጊት ወይም በተለያዩ አደጋዎች ምክንያት መከራ፡ ችግር፡ ጉዳት የደረሰበት ሰው፡አገር፡...፡፡ የጦርነት ሰለባዎች ብዙ ናቸው፡፡

ሰላቢ ስ 1. በምትሃት፡ ባስማት ወይም ሳይታወቅበት የሰውን ገንዘብ የሚወስድ፡፡ 2. (ሰድብ) ሽካካ፡ ቀትረ ቀላል፡፡

ሰልብ ት አባለዘድ የተቆረጠ (ሰው)፡፡

ተሰለበ ግ 1. አባለዘድ ተቆረጠ፡፡ 2. ተፋጠነ፡ ተቀላጠፈ፡ በፍጥነት ተከናወነ፡፡ ተካሄደ፡፡ እገራ መንገድ፡ ሰራ፡...ይሰለብለታል፡፡ 3. ጠፋ፡ ተሰወረ፡፡

ሰለተ¹ ግ የሳር ቤትን ሲሰራ ሰንበሌጡን ወይም

ሳፍን፡...አፍቱን ወደታች ሰፍን ወደላይ አድርጎ ከደነ።

በለታ ስ የሰንበሌጡ ወይም የሳፍ አፍት ወደታች ተዘቅዝቆ፣ ፂጡ ወደላይ ተደርጎ የሚሰራ የሳር ቤት አከፋፈን አይነት፣ የክፍክፍ የቤት አከፋፈን ተቃራኒ።

በለተ² ግ 1. ከሳ፣ ቀጠነ፣ መነመነ። 2. ፍሬ አልባ ሆነ፣ ከሰመ፣ ጠወለገ፣ ደረቀ።

በለታ “በለተ”¹ ስር ተመ.

በለቸ ግ 1. ታከተ፣ ደከመ። 2. ተመረረ፣ ተንገፈገፈ፣ ጠላ (አንድን ነገር ደጋግሞ በመሰራት፣ በማየት፣ በመስማት፡...)። 3. አሰጠላ፣ አስቀየመ (ተደጋግሞ በመሰራቱ፣ በመታየቱ፣ በመስማቱ)።

በልቼ ት ቶሎ የሚጠላ፣ የሚሰለቸ፣ የሚታከት።

ተሰለቸ ግ በመደጋገሙ ተጠላ።

ተሰላቸ ግ በለቸ፣ ጠላ፣ ታከተ።

አሰለቸ ግ 1. አደከመ፣ አታከተ፣ አንገፈገፈ፣ አሰጠላ (በመብዛት፣ በመደጋገም)። 2. ደጋግሞ ጠየቀ ወይም ለመነ፣ ጨቀጨቀ።

አሰልቺ ት 1. በጣም አድካሚ የሆነ፣ የሚያሰለቸ። 2. ጨቅጫታ፣ በልመና፣ በጥያቄ የሚያሰለቸ።

***ሰለከለክ**

ሰለከላካ (ሰልክልክ) ት እንደ እባብ ሹልክልክ እያለ የሚሄድ።

ተሰለከለክ ግ ተሸሎከሎከ።

***ሰለከከ**

ሰልካካ ት አፍንጫው ቀጠንና ረዘም ብሎ የወረደ፣ መልክ ቀና፣ ቆንጆ (ሰው)።

ሰልክክ ያለ ቀጥ ብሎ የወጣና የሚያምር (አፍንጫ፣ መልክ)።

ሰለክላካ “*ሰለከለክ” ስር ተመ.

ሰለጀጀ ግ ደከመ፣ ፈዘዘ፣ ነሆለለ።

በልጃጃ ት ፈዛዛ፣ ነሁላላ።

ተንሰለጀጀ ግ ደከመ፣ ፈዘዘ።

አንሰለጀጀ ግ አደከመ፣ አፈዘዘ።

ሰለጠ ግ ቀና ሆነ፣ ተከነ፣ ቀለጠፈ።

አሰለጠ ግ ቶሎ ቶሎ አከናወነ፣ አፍጥፍ ጨረሰ።

ሰለጠነ ግ 1. አደገ፣ ተሻሻለ፣ ዘመናዊ ሆነ፣ ከፍ ወደላለ የእውቀት ደረጃ ደረሰ፣ ከሂሳ ቀርነት ራቀ (ሃገር፣ ህዝብ)። 2. አንድን ነገር ማድረግ ወይም መሰራት አወቀ፣ ለመደ። 3. ተሻሻለ።

ንቁ ሆነ፣ ቀለጠፈ። 4. አንድን ሙያ ተማረ፣ ተከነ፣ ትምህርት አገኘ። **በሀክምና ትምህርት ሰለጠነ።** 5. ምቹ ሁኔታ አገኘ፣ አየለ። **ገደለ ባለባት ሃገር ዝንጀሮ ይሰጣል።**

ሰልጠና ስ አንድን ተግባር ወይም ድርጊት በተሳካ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስችል እውቀት፣ ተግባራዊ ትምህርት፣ ልምድ።

ሰልጡን ት 1. ንቁ፣ ቀልጣፋ፣ ጩዋ፣ ትሁት፣ ስርአት ያለው። 2. ስልጠና ያገኘ፣ የሰለጠነ።

ሰልጣኔ ስ እድገት፣ ዘመናዊነት፣ ከፍተኛ የእውቀት ወይም የመሻሻል ደረጃ።

ሰልጣን ስ 1. አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመሰራት ወይም ለማሰራት የሚያስችል መብት። 2. የመንግስት አስተዳደርን ወይም አመራርን በባላይነት ለማካሄድ የሚያስችል ሃይል። 3. ሹመት፣ ሃላፊነት። 4 (እ.አ.ተ.ቤ.) የድቁና ወይም ትሰና፣... ማእረግ፣ ክህነት።

ሰልጣኑን አሳየ የተሰጠውን ሃላፊነት ተጠቅሞ እርምጃ ወሰደ።

ሰልጣን ያዘ ሰልጣን ጨጠ፣ ሹመት አገኘ (አብዛኛውን ጊዜ የመንግሥትን)።

ባለሰልጣን ስ አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመሰራት ወይም ለማሰራት አመራርን ለመስጠት፣ ለመወሰን የሚያስችል መብት ያለው ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ከሰልጣን በላይ ሰልጣኑ ከሚፈትድለት፣ ወይም ከችሎታው ከልል ውጥ።

የሰልጣን ሽሚያ ስ ሰልጣንን ለመያዝ ወይም ለመጨበጥ የሚደረግ ውድድር፣ ሽኩቻ።

የሰልጣን ጥመኛ ት ከፍተኛ የሆነ የሰልጣን ጉጉት ያለው።

አሰለጠነ ግ 1. አሳደገ፣ አሻሻለ፣ ዘመናዊ አደረገ፣ ከፍ ወደላለ የእውቀት ደረጃ አደረሰ። 2. አንድን ነገር ማድረግ ወይም መሰራት አሰለመደ፣ ሙያነ አስተማሪ፣ አሳወቀ። 3 ንቁ፣ ቀልጣፋ አደረገ።

ማሰልጠኛ ስ አንድ አይነት የሙያ ትምህርት የሚሰጥበት ተጽም።

አሰልጣኝ ት አንድን ሙያ የሚያስተምር።

ሰለፈ ግ 1. ሰደረ፣ ደረደረ። 2. አንድ ነገር ለማድረግ ተዘጋጀ፣ ቸኮለ፣ አቀቀቀበ፣ በጣም ጓጓ። 3. ለጦርነት፣ ለውጊያ ተዘጋጀ።

ሰልፍ ስ 1. ረድፍን፣ መስመርን፣ ተርታን የያዘና ስነ ስርዓትን የተከተለ የእግር ጉዞ። 2. ረድፍን፣ መስመርን፣ ተርታን ይዞ ስነ ስርዓት ባለው ሁኔታ የቆመ የሰዎች ስብሰባ። 3. ተራ ወይም ቅደም ተከተል ያለው ወይም ረድፍ የያዘ አጽጽም፣ አቀማመጥ።

ሰልፈኛ ለ ረድፍን፡ መስመርን፡ ተርታን ይዞና ሰነበርኣትን ተከትሎ በመጓዝ ወይም በመቆም ሰልፍ ውስጥ የሚሳተፍ ሰው፤ ወይም የሚሳተፉ ሰዎች በጠቅላላ።

ተሰለፈ ግ 1. በተርታ፡ በረድፍ፡ በመስመር ገባ፡ ተደረደረ፡ ተሰደረ፡ ተራ ያዘ። 2. በሰላማዊ ሰልፍ ወይም በሌላ ሰልፍ ተሳተፈ።

ተሰላፊ ስ ሰልፈኛ።

አሰለፈ ግ በሰልፍ፡ በረድፍ፡ በመስመር እንዲሆን አደረገ።

አሰላፊ ስ የሰልፍ አስተባባሪ።

አሰላለፍ ስ በስፖርት ግጦሚያዎች የተጨዋቾች የቦታ አያያዝ፡ምደባ።

ሰሊጥ ስ የመብል ዘይት የሚወጣውን ፍሬ የማያፈራ ሰብል፡ ፍሬውም ሰሊጥ ይባላል።

ሰላ ግ 1. ስለታም ሆነ፡ ተባ፡ ሾል። 2. (ዘይ.) ጎበዝ ሆነ፡ ቀለጠፈ። 3. ሾለከ። ውሃ በቀላፉ ሰለቶ ይወርዳል። 4. (አባያ የነበረው በሬ) ተስተካከለ፡ ተገራ።

ሰል ት 1. ስለት ያለው፡ በቀላሉ መቆረጥ የሚችል። 2. (ዘይ.) ብልህ፡ ቀልጣፋ፡ ጎበዝ የሆነ።

ሰላ² ግ በጀ፡ አማረ፡ ቀና፡ ስመረ፡ ተሳካ።

ሰላ በልልኝ ገር፡ ቀና ሁንልኝ።

አይሰላለትም አይሳካለትም።

ተሳላ ግ 1. ተቀናበረ፡ ተሳካ፡ ተከናወነ። 2. ተስማማ፡ ገጠመ። ምፈርና እርፉ ተሳላለት።

አሳላ ግ አስማማ። ምፈርና እርፍ ላሳላቶ ግረባ ይችላል።

ሰላ³ ግ ማረሻ ቀና ብሎ ወደ ሞፈሩ በመጠጋቱ ወይም ደማ ጋደም ብሎ ወደ እጀታው በመጠጋቱ ጠለቅ አድርጎ የማያርስ ወይም የማይቆፍር ሆነ።

ሰል ት የሰላ (ማረሻ፡ ደማ)።

አሰላ ግ በጣም ጋደም እንዲል፡ ወደ እጀታው ወይም ወደ ሞፈሩ እንዲጠጋ አድርጎ አበጀ (ደማን ወይም ማረሻን)።

*ሰላ

ሰሌት ስ የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማብዛትና የማካፈል ስራ።

ተሳላ ግ ተሳሰበ፡ ተቆጣጠረ።

አሰላ ግ ሂሳቡን አሰበ (ደመረ፡ ቀነሰ፡ አበዛ፡ አካፈለ)።

ሰላላ "ሰለለ"¹ ስር ተመ.

ሰላማዊ "ሰለመ" ስር ተመ.

ሰላም ዝ.ከ.

ሰላምተኛ ዝ.ከ.

ሰላምታ ዝ.ከ.

ሰላሱት ስ ክክ።

ሰላሳ ስ 1. በሃያ ዘጠኝና በሰላሳ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በአሃዝ ሲኖፍ ፴፥30 ነው። ት 2. ብዛቱ ሶስት አስርቶን የሚያክል የቁጥር መጠን። ሰላሳ መግሆኑ።

ሰላቢ "ሰለበ" ስር ተመ.

ሰላት(ሰላት) ስ የአለልምና ሃይማኖት ፀሎትና ስግደት።

ሰላቶ "ሰላቶ" ን ተመ.

ሰላይ "ሰለለ"² ስር ተመ.

ሰላጣ ስ ቅጠሉ ሳይቀቀል ለምግብነት የሚያገለግል የተከል አይነት።(አለሱን ቅጠላቅጠል ስር ተመ.)

ሰላጤ ስ 1. ሹል ወይም ሾጣጣ የሆነ ነገር። 2. በሱራ ወይም በሌላ ልብስ ላይ ሾጠጥ ብሎ የተሰሩ ወሽመጥ።

ሰሌን ስ 1. የዘምባባ ቅጠል። 2. ከዘምባባ ቅጠል የሚሰራ ምንጣፍ።

ሰሌን ባርኔጣ ስ ከዘምባባ ቅጠል የሚሰራ ባርኔጣ።

ሰሌዳ ስ በላዩ ለመፃፍ፡ ማስታወቂያ ለመለጠፍ ወዘተ. የሚያገለግል ዝርግና ጠፍጣፋ የሆነ አንጨት፡ ክርታስ የመባለል ቁም / ልጥፍ ነገር።

ሰልሳላ "ሰለሰለ" ስር ተመ.

ሰልስት "ሰለሰ" ስር ተመ.

ሰልስትና ዝ.ከ.

ሰልካካ "ሰለካካ" ስር ተመ.

ሰልጃጃ "ሰለጃጃ" ስር ተመ.

ሰልፈኛ "ሰለፈ" ስር ተመ.

ሰልፍ ዝ.ከ.

ሰመለለ ግ ጽው አድርጎ ጠጣ፡ ሽመጠጠ።

ሰመመ ግ እሸለበ፡ አንቀላ፡ አንጎላጀ፡ ፈዘዘ።

ሰመመን ስ ሽልብታ፡ አንቅልፍ፡ የመፍዘዝ ሁኔታ።

ሰመመናም ት የሚደብት፡ የሚጫጫን፡ የሚያፈዝ(ሁኔታ፡ አድራጎት፡...)።

ሰመረ ግ አማረ፡ ጥሩ ሆነ፡ ተሳካ።

ሰምረት ስ የማማር፡ የመሳካት ሁኔታ።

አሰመረ ግ አሳካ፡ ጥሩ አደረገ።

*ሰመረ

መስመር ስ 1. ቀተተኝነት ያለውና ረዘም ያለ የቀለም፣ የእርሳስ ወይም የሌላ ነገር ጭረት።
 2. አትጣጣ። የጉዟችን መስመር በሰሜን በኩል ነው። 3. እርሳስት። ውይይታችን መስመሩን ስቷል። 4. ተርታ፣ መደሳ፣ ሰልፍ። 5. ፅሁፍን በቀጥታ፣ በተርታና ወጣ ገባ ሳይል ለመጥፍ እንዲያስቅል በሚጥሩበት ነገር ላይ የተደረገ ምልክት። 6. ፈር፣ ስርአት። ሰፊው መስመር ይዟል። 7. መመላለሻ፣ መጓጓዣ፣ መገናኛ መንገድ። 8. ጣቢያ (የሬዲዮ)። 9. መመሪያ። ትክክለኛ የሆነ የፖለቲካ መስመር ይከተላል።
 መስመር ለቀቀ ተሳባት፣ ትክክል ባልሆነ መንገድ ሄደ።

መስመር ዘረጋ እንደ የኢሊትሪክ፣ የቴሌፎን፣ የውሃ፣ የፍላጎት የትራንስፖርት ያለ የአገልግሎት አውታር ዘረጋ፣ አበጀ፣ አዘጋጀ፣ አቋቋመ።

ከመስመር ወጣ ከደንብ፣ ከስነ ስራነት ውጭ ሆነ።

ከመስመር ውጪ የእግር፣ የመረብ፣ የትርጓሜት ኳስ በመሳሰሉት ጨዋታዎች ከተዘጋጀውና በምልክት ከተከለለው ወይም በስተቀኝ ሆኖ የሚያገለግል ረዳት ዳኛ።

የመስመር ዳኛ ስ በኳስ ጨዋታ ጊዜ የመሃል ዳኛውን ለመርዳት በኳሉ ሜዳ በስተግራ ወይም በስተቀኝ ሆኖ የሚያገለግል ረዳት ዳኛ።

ተሰመረ ግ ቀጥ ያለ መስመር ተደረገ።

አሰመረ ግ ቀጥተኛ መስመር ነደፈ።

አሰመረበት አፅንኦት ሰጠው።

ማስመሪያ ስ ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከፕላስቲክ ወዘተ. የሚሰራ፣ ቀጥተኛ ጎን ያለውና ቀጥ ያለ መስመር ለመስራት የሚያገለግል፣ ቀጭን፣ ረዥም የሆነና በተወሰነ የርዝመት መለኪያ (በሳንቲ ሜትር፣ በኢንች፣...) መጠን የተከፋፈለ የፀህፈት መሳሪያ(ስኬሉን የፀህፈት መሳሪያ ስር ተመ)።

ሰመራታ ስ በአጭር ጊዜ ውስጥ የሚደርስ የገብስ አይነት።

*ሰመር

ሰመር ገባ (በትግል ውድድር ላይ) ተያዘ፣ ተሸነፈ፣ በቁጥጥር ስር ሆነ።

ሰመር ገጠመ በትግል ወይም በትንቅንት ጊዜ ወገብ ለወገብ አጥብቆ ተያያዘ።

ሰመሰመ ግ ቶሎ ቶሎ ጎረሰ፣ በላ።

*ሰመነመነ

ተሰመነመነ ግ ደከመ፣ ደቀቀ፣ ተሰለመለመ(በእንትልፍ፣ በበሽታ፣ በድካም)።

አሰመነመነ ግ አደቀቀ፣ አደከመ።

ሰመማ ስፍራው ጥቁረትና ንጣት የተደባለበትና በቀላ አካባቢ የሚገኝ እንደ ሃረግ ያለ የእወዋት አይነት።

ሰመማማ ት እንደ ሰመማ ፍሬ ጥንጉርጉር፣ ወይም ጠቃጠቆ መልክ ያለው (ለኩብት)።

ሰመጠ(ሰጠመ) ግ ጠለቀ፣ ገባ፣ ሰረገ፣ ዘቀጠ።

ሰምጥ ት ጥልቅ።

ሰምጥ ሽለቆ ስ በመሬት መሰንጠትና በመሰረግ ምክንያት የተፈጠረ በሰሜን ምሰራት አፍራቃ የሚገኝ ጥልቅና ረባዳ ሽለቆ።

ሰምጥ ሰምጥ አለ ግ ትምቡክ ትምቡክ አለ።

አሰመጠ (አሰጠመ) ግ 1. ወደ ውስጥ አጠለቀ፣ አገባ፣ አሰረገ (ውሃ ፣ ረግረግ፣...)። 2. አጠለቀ፣ ዘፈቀ፣ በብዛት ወጣ (ሳብ)።

ሰመጠጠ¹ ግ ሽመጠጠ፣ ጨጠጠ፣ ጠጣ።

ሰመጠጠ² ግ ከተተ፣ እስከ መጨረሻው አስገባ (ሰንጢ፣ ፍቤ፣...)።

ሰመነ ሀማማት "ሰሞን" ስር ተመ.

ሰማ¹ ግ 1. አደመጠ። 2. ተቀበለ፣ የተነገረውን ያዘ፣ ተረዳ። ምክር ይሰጣል።

ይሰማል በመጠኑያውቃል። አግርኛ ይሰጣል።

ሰማልኝ አስተውል፣ ታዘብ፣ ልብ አድርግ።

ሰማ በለው ስ የቃል ትርጉሜን፣ አስተርጓሚ።

በሰማበለው በአስተርጓሚ። ከፈረንጅ ጋር በስግ በለው ተነጋገርኩ።

ሰማ ተሰማማ በቀድሞ ጊዜ አዋጅ ለመንገር ሲፈለግ ይህን አዋጅ አድምጥ፣ ላልሰማም ንገር ለማለት አዋጁ በሚገነርበት ቦታ ላይ በመጀመሪያ የሚባል የተሰባሰቡና የአዋጅ ስሙ ጥሪ ማሰሚያ ቃል።

ለይስሙሳ ለወሬ፣ ለስም ያህል፣ በትንሹ።

ሰሚ ት 1. አድማጭ ወይም አዳማጭ። 2. እሺባይ፣ ተቀባይ።

አልሰሜ ት ያልሰማ፣ ያልተረዳ፣ ለነገሩ እንገዳ የሆነ (ሰው)።

ሰሚ ስ ጭምጭምታ፣ ወሬ።

የሰሚ ሰሚ ስ ጭምጭምታ፣ የወሬ ወሬ።

ሰሚት ስ 1. በአእምሮ ወይም በአካል ላይ የሚንፀባረቅ የአንድ ነገር ተፅእኖ ውጤት። 2. ፍላጎት፣ ዝንባሌ (ለመሰራት፣ ለማወቅ፣...)።

ሰሜቱ ተቀሰቀሰ /ተነሳሳ አንድን ነገር ለመስራት፡ ለማግኘት፡ ለማወቅ ያለው ጉጉት ከፍ አለ።

ሰሜት አይሰጠውም ደንታ የለውም፡ ግድ የለውም።

የሰሜት ህዋሳት ለ ለመሰማት፡ ለመቅመስ፡ ለማየት፡ ለመዳሰስና ለማሸተት የሚያገለግሉ እንደ ጆሮ፡ ምላሽ፡ አይን፡ አፍንጫ የመሳሰሉ የሰውነት ክፍሎች።

ሰሜታዊ ት በግል ፍላጎት የተመረኮዘ፡ ተጨባጭ መለኪያ የሌለው። 2. ነገሮችን ሳያገናኝብ በሰሜቱ ብቻ የሚመራ(ሰው)።

ሰምም ት 1. ጥል፡ ቅዋሚ፡ ግጭት የሌለው። ስ 2. ፍቅር፡ ወዳጅ፡ ሰላም።

ሰምሙ ት ሰምም።

ሰምምነት ስ 1. ፍቅር፡ ወዳጅነት፡ መግባባት። 2. ውል። 3. በመወያየት ወይም በመነጋገር የሚደረሰበት ይሁንታ።

ሰሞታ ስ እገሌ እንዲህ ሰራች፡ አደረገች ብሉ ለሰሰተኛ ሰው የሚነገር ወቀሳ፡ ቅሬታ።

ሰሞተኛ ት ሰሞታ መናገር የሚወድ።

ተሰማ ግ 1. ተደመጠ፡ ጆሮ ገባ። 2. በሌሎች ውቀት። 3. ተቀባይነት፡ ተጻግጭነት አገኘ።

ተሰማው 1. የሃዘን፡ የቅሬታ ሰሜት ገባው። 2. የኩራት፡ የንዴት፡ የበሽታ...፡ ሰሜት ፈጠረበት።

ተሰሚ ት ተቀባይነት ወይም ተደማጭነት ያለው።

ተሳማ ግ ተዳረሰ፡ ተስፋፋ (ወሬው)።

ተሰማማ ግ 1. ተዋዋለ፡ ውለታ ገባ። 2. ታረቀ፡ ቅራጹን አሰወገደ። 3. ጥሩ ሆነ፡ ተመቸ(አየሩ፡ ሃገሩ፡ ልብሱ፡...)። 4. አንድ ነገር ለመስራት አበረ፡ አንድ ሆነ። 5. ተቀበለ፡ አሸ አለ።

ተሰማሚ ት ጥሩ፡ ምቹ (አየር፡ ሃገር፡ ልብሱ፡...)።

አሰማ ግ 1. ነገረ፡ አሳወቀ። አይቱታውን አሳማ፡ 2. እንዲደመጥ፡ ከጆሮ እንዲገባ አደረገ።

አሳማ ግ አዳረሰ፡ አስፋፋ (ወሬውን)።

አሰማማ ግ 1. አስታረቀ፡ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ ባሉ ሰዎች መካከል የነበረውን ቅራጽ፡ ጥል፡ ግጭት አሰወገደ። 2. ለመሸጥ እንደሚፈልግ አሳወቀ ወይም ለገዥ፡ ለደላላ ነገረ። 3. ገዥና ሽጭን አንተ በዚህ ግዛ አንተ በዚህ ሽጥ አለ፡ አግባብ፡ ደለለ።

አሰማሚ ስ አስታራቂ፡ ገላጋይ፡ ሽማግሌ።

ሰማ² ግ ሞቀ፡ ጋለ፡ ጋመ (ለምጣድ)።

አሰማ ግ አሞቀ፡ አጋለ፡ አጋመ።

*ሰማራ

ስምራት ስ 1. ለአንድ አይነት ስራ መሄድ ወይም መውጣት። 2. ግጦሽ መውጣት (የከብት)። 3. (ትራጎንጎርት) የጉዞ መስመር ምደባ።

ተሰማራ ግ 1. ለአንድ አይነት ስራ ሄደ ወይም ወጣ። 2. ለግጦሽ ተነጻ፡ ተወሰደ (ከብት)።

አሰማራ ግ 1. ለአንድ አይነት ስራ ላከ፡ ሰደደ፡ መደበ። 2. ለግጦሽ አወጣ (ከብትን)።

ሰማንያ ስ 1. በሰባ ዘጠኝና በሰማንያ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ በአሃዝ ሲጻፍ “፹” “80” ነው። 2. የጋብቻ ውል። 3. የሙት ሰማንያኛ ቀን፡ ተገዛር። ት 4. ብዛቱ ስምንት አስሮችን የሆነ።

ሰማንያ አወረደ የጋብቻ ውል አፈረሰ፡ ሚስቱን ፈታ።

የሰማንያ ሚስት ስ በጋብቻ ውል የተገባች ህጋዊ ሚስት።

የሰማንያ ባል ስ ህጋዊ ባል።

ሰማእት (ብ.ቁ. ሰማእታት) ስ ለሃገሩ፡ ለእምነቱ፡ ለሃይማኖቱ፡... መስዋእት የሆነ ሰው።

ሰማይ ስ ምድርን የከደናት የሚመስል ህዋ፡ ጠፈር፡ ከመሬት በላይ ከአድማስ እስከ አድማስ ያለው ቦታ።

ሰማይ አረገዝ ሊዘንብ የተቃረበ መስለ።

ሰማይ ከበደ ሰማይ ጠቀረ፡ ደመና ሆነ፡ ጨፈገገ።

ሰማይ ሆኗል/ነክቷል በጣም ውድ ሆኗል (ዋጋው)።

ሰማይ ተደፋበት ተቸገረ፡ የሚያደርገውን አጣ።

ሰማይ ይነካል በጣም ረዥም ነው (ቁመቱ)።

ሰማይ ቤት ስ ከሞት በሃላ ነፍስ ትሄድበታለች ተብሎ የሚታመንበት ቦታ።

ሰማይ ጠቀስ ት ቁመቱ በጣም ረዥም የሆነ። ሰገይ ጠቀስ ፎት አለው።

ሰማይና ምድር ት የተራራቀ፡ የተለያየ፡ የማይመጣጠን።

የሰማይና ምድሩን ያህል በሰፊው፡ እጅጉን (ለሰላም)።

የሰማይ ስባሪ ገዙፍ፡ ትልቅ።

የሰማይ ቁጣ ስ የእግዚአብሔር ቁጣ።

ሰማያዊ ት 1. ሰማይ የሚመስል መልክ

ወይም ቀለም ያለው። 2. መለኮታዊ፤ ምድራዊ ወይም አለማዊ ያልሆነ። 3. በሰማይ የሚኖር።

ሰሜን ስ ፈቱን ወደ ፀሃይ መውላት ላዞረ በስተግራ በኩል ያለ አቅጣጫ፤ የደቡብ ትይዩ።

ሰሜን ምስራቅ ስ በሰሜንና በምስራቅ መካከል ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ፤ መስለ።

ሰሜን ምእራብ ስ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ፤ ባህር።

የሰሜን ዋልታ ስ የምድር ሰሜናዊ ሜዳ።

ሰሜናዊ ት 1. በስተሰሜን አቅጣጫ ያለ ወይም የሚገኝ። 2. የሰሜን።

ሰም ስ 1. በቀላሉ የመቅለጥ ባህርይ ያለው የተለጠለጠ ወይም የተጋገረ የማር ሰፊ። 2. የጣውላ ወለልን ለመወልወል የሚያገለግል ቅባት። 3. (ቅፅ) ላይ ላዩን የሚታይ ወይም ግልፅ ሆኖ ፊት ለፊት የሚተላለፍ ሃሳብ።

ሰምና ፈትል ሆኑ ተስማሙ፤ ተፋቀሩ፤ አንድ ሆኑ።

ሰም ለበሰ ስ ግሱ እንደሰም ሆኖ የገባበት የቅኔ መንገድ።

ሰም ረገፍ ስ ከሰሙ ተለይቶ በወርቅ ብቻ የሚነገር ቅኔ።

ሰምና ወርቅ ስ ባለቤቱ ሁለት ሆኖ ባንድ አንቀፅ የሚነገር የቅኔ አይነት።

ሰምበሌጥ "ሰንበሌጥ" ን ተመ.

ሰምበር "ሰንበር"ን ተመ.

ሰምበቱ "ሰንበተ" ስር "ሰንበቱ" ን ተመ.

ሰምና ወርቅ "ሰም" ስር ተመ.

ሰሞን ስ 1. ሰምንት ቀን። 2. ጥቂት ቀናት። *ለአንድ ሰሞን ወደ ውጪ ሄጀ ነበር።* 3. ቅርብ ቀን። *ሰሞኑን አመጣለሁ።*

ሰሙኑ ህማማት ስ ከሆላእና አሁድ ጀምሮ እስከ ቅዳሜ ስኡር ድረስ ያሉት ቀናት።

የሰሞን መሬት ስ ለቤተክርስቲያን አገልጋዮች (ለቀዳሾች) ይሰጥ የነበረ መሬት።

ሰሞነኛ ስ ከአሁድ እስከ አሁድ በተክርስቲያንን የሚያገለግል ተረኛ ቄስ ወይም ጌያዎች።

ሰረረ ግ ጠቃ፤ መታ፤ በፍትወተ ስጋ ተገናኘ (ለእንስሳ)።

ሰሪያ ስ የእንስሳት ሩካቤ ስጋ።

ሰረ ት የተጠቃች፤ የተሰረረች (ለእንስሳት እንስሳ)።

ተሰረረች ግ ተጠቃች።

አሰረሽ ምችው ሆይ ሆይታ፤ ዘፈን፤የበዛበት

ሁኔታ፤ ፈንጠዝያ።

ሰረሰረ ግ 1. በቀጭኑ በረቦረ። 2. በሳ፤ ነደለ። 3. ቢትን፤ በርን ሰበረ (ለሰርቆት)። 4. ውስጥ ውስጡን አመመ፤ ቆረቆረ(ለምሳሌ አፍንጫን)። 5. ውስጥ ለውስጥ ሄደ።

መሰርሰሪያ ስ ለመብላት ወይም ለመበርበር የሚያገለግል መሰሪያ።

ሰርሳሪ ስ (ሰድብ) ሊባ።

ተሰረሰረ ግ ተዘረፈ፤ ተሰረቀ።

***ሰረሰረ**

ተንሰረሰረ ግ ተቀቀለ፤ በሰለ፤ ነፈረ፤ ፈላ።

አንሰረሰረ ግ በጣም ቀቀለ፤ አበሰለ፤ አነፈረ፤ አፈላ።

ሰረሰር ስ ውስጠ ክፍት የሆነ የአፍንጫ ወይም የአከርካሪ አጥንት።

ሰረቀ ግ 1. የራሱ ያልሆነውን ነገር፤ ንብረት ደብቆ ወሰደ፤ ጥፈላፈፈ። 2. ጠቀሰ። *በአይት ስርቆት ሄድ።* 3. ከትዳር ጓደኛው ደብቆ ከሌላ ጋር የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፤ ወይም በድብቅ የሌላን ሰው የትዳር ጓደኛ በግብረስጋ ተገኘ።

ሰርቆሽ ስ አንድን ነገር በሊብነት የመውሰድ ወይም የመፈፀም ድርጊት።

ሰርቆሽ በር ስ ነገስታትና መኳንንት ከግቢያቸው ሲወጡና ሲገቡ እንዳይታዩ በሚፈልጉበት ጊዜ ብቻ ይገለገላቸው የነበረና ከዋናው የግቢ በር ይልቅ ከአይታ ገለል ባለው አቅጣጫ በኩል ይገኝ የነበረ በር።

ሰርቆት ስ ሊብነት።

ሰርቅ ብሎ ሄደ ሹልክ ብሎ ተሰውሮ ሄደ።

ሰርቅ አድርጎ አየ ሳያዩት በትንሹ ዘወር ብሎ ተመሰከተ።

ተሰረቀ ግ 1. ንብረቱን ተዘፈፈ ወይም በሰርቆት ተወሰደበት። 2. በድብቅ ወይም ባለቤቱ ሳያውቅ ተወሰደ (እቃው ንብረቱ)።

ተሰርቆ ሄደ ተደብቆ ሄደ።

ሰረቀ ግ ወጣ፤ ብቅ አለ (ጨረቃ፤ ፀሃይ)።

ምስራቅ በፊደል ተራው ተመ.

ሰረቦ ግ በውስጡ ደም ያዘ፤ ቋጠረ (ስጋ፤ አይን፤...)።

ሰረቦ ግ ኳስን ወደ ተቃራኒው ቡድን ለጋ ወይም መታ (በመረብ ኳስ፤ በመረጫ ኳስ፤... ጨዋታ ላይ)።

ሰርብ ስ ኳስን ወደ ተቃራኒው ቡድን ለማድረስ የሚለጋ የመጀመሪያ ምት (በመረብ ኳስ፤ በመረጫ ኳስ፤...ጨዋታ ላይ)።

በረነቀ

በረነቀ ግ ወደ ሰርን ውስጥ ገባ፡ አፈነ፡ ትን አለ።

በርጉቅ፡ አደረገ ግ ሰንግ፡ እንቅ አደረገ።

በረዘ ግ 1. በፅሁፍ ላይ አስመራ፡ እንዳይነበብ አደረገ፡ አጠፋ። 2. ከፅሁፍ (ቃል፡ ሃረግ፡...) ስር መስመር አደረገ፡ አስመራ (ከሌላው ይበልጥ አትኩሮት እንዲደረግበት)። 3. አፈረሰ፡ አስቀረ፡ ተወ፡ ሻረ።

በረዝ ስ 1. ከፅሁፍ ስር እንዲሁም ከቃላት በስተሃላ ወይም በስተፊት በኩል በትንሹ አግድም የሚደረግ መስመር። 2. የሰርአተ ነጥቦች ምልክት (ለምሳሌ ነጠላ፡ ድርብ በረዝ)።

በርዝ ስ 1. እንዳይነበብ ለማድረግ ወይም ለማጥፋት በፅሁፍ ላይ የተሰመረ መስመር። 2. አዕንላት ለመስጠት ከፅሁፍ ግርጌ ወይም ስር የተሰመረ መስመር።

በርዝ ድልዝ ስ ፅሁፍ እንዳይነበብ ለማድረግ ሲባል በፅሁፉ ላይ በተደጋጋሚ የተሰመረ መስመር እንዲሁም የነበረው ቃል ተፍቆ በሌላ ቃል የተተካ ፅሁፍ።

ተሰረዘ ግ 1. በፅሁፉ ላይ ተሰመራ፡ እንዳይነበብ ተደረገ፡ ጠፋ። 2. እንዲወጣ ተደረገ፡ አላባልነት ተሰረዘ። 3. እንዲቀር ተደረገ፡ ተተወ። የዛሬው የአገር ጳብ ጭቃ ተሰርዟል።

*በረዩ

በርዩት ስ ምህረት፡ ይቅርታ (የሃጢአት)።

ተሰረዩ የቅርታ ተደረገ፡ ተተወ። ሃጢአቱ ተሰርዶለት።

አስተሰረዩ ግ ይቅርታ ወይም ምህረት አደረገ (ፈጣሪ)።

በረገ¹ ግ ደግሶ ዳረ።

በርግ ስ 1. የጋብቻን በአል ለማከበር የሚደረግ ድግስና የአከባባሩ ስነ ስርዓት። 2. (ዘይ.) ደስታ።

በርግና ምላሽ ደስታ፡ ፈንጠዝያ።

በርግ ቤት ስ የሰርግ ድግስ የተደረገበት ቤት።

የሰርግ ዘፈን ስ ለሰርግ የሚዘፈን ዘፈን።

በርገኛ ስ የሙሽራውና የሙሽራዋ አጃቢ፡ እድምተኛ፡ ታዳሚዎች።

በርገኛ [ጤፍ] ስ ነጭና ቀይ የተቀላቀለበት ጤፍ።

ተሰረገ ግ 1. የሰርግ ድግስ ተዘጋጀ። 2. በሰርግ ተዳረ፡ አገባ።

በረገ² ግ 1. ወደ ውስጥ ገባ፡ ዘለቀ፡ ሰመጠ። 2. ጎደጎደ (አይን)።

በርጎ ገብ ስ ለመሰለል፡ ለመምታት ወይም

አደጋ ለማድረስ ማንነቱን ደብቆ ከጠላት ድርጅት፡ ሰፈር፡ አገር፡... የሚገባ ሰው።

ተሰረገረገ ግ ሰመጠ፡ ወደውስጥ ገባ፡ ተዋጠ።

አሰረገ ግ 1. አሰመጠ፡ ዋጠ። 2. ወደ ውስጥ አገባ፡ ወደ ውስጥ ወሰደ አስቀረ። 3. አከሰረ፡ አሰጨረሰ፡ አቀለጠ (ገንዘብን)።

አሰርግ ግ አከሰር፡ አቅልጥ።

በረገላ ስ 1. ለመጓጓዣ የሚያገለግል በእንስሳት (በተለይ በፈረስ) የሚሳብ ጋራ። 2. በድምድሚት ላይ መሃል ለመሃል የሚጋደም ወፍራም እንመት፡ ብረት፡ ግንዳላ።

በረገላ 1ኛ ፍቺ

በረገላ ቁልፍ ስ ባለዘንግ መከፈቻ ቁልፍ።(በእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)

በረገበ ግ ጠግ፡ ጨለጠ።

በረጎደ ግ በመሰበር፡ በማጨራመት፡...አጎደጎደ።

በርጉድ ት ጎድጓዳ፡ የተሰረጎደ።

በርጉዳት ስ የጎደጎደ ቦታ።

ተሰረጎደ ግ በመሰበር፡ በመጨራመት፡ በመግሸሽ ጎደጎደ።

*በረጪ

በርጭት ስ በተለያዩ ቦታዎች የመድረስ፡ የመዳረስ ወይም የማዳረስ ሁኔታ፡ ተግባር።

ተሰራጪ ግ ተራባ፡ ብዙ ቦታ ተዳረሰ፡ ተሰፋፋ።

አሰራጪ ግ 1. አራባ፡ ብዙ ቦታ አዳረሰ። 2. አከፋፈለ፡ በተነ። 3. አስተላለፈ (ዜናን በራዲዮ፡ በጋዜጣ፡...)

በረፀ ግ 1. በቀለ፡ ወጣ፡ ለመለመ። 2. ዘለቀ፡ ገባ። ትምህርቱ ሰርዶታል።

በራፂ ት የተገኘ፡ የወጣ።

አሰረፀ ግ 1. አስገኘ። 2. (በአእምሮ) ዘለቀ እንዲገባ፡ እንዲቀረፅ አደረገ።

*በረፋ

ተንበራፋ ግ ተሰፋፋ፡ ተደላደለ፡ ብዙ ስፍራ ያዘ።

አንብራፋ ግ አብራፋ፡ አደላደለ፡ ብዙ ስፍራ አስያዘ።

ሰሪሳራ ስ በግንባር ግራና ቀኝ ከጉንጭ በላይ ያለ የወሳኝነት ክፍል(ሰአሉን ራስ ስር ተመ)።

ሰሪቲ(ሰሪቴ) ስ አንገ ያለውና እየሃም የሆነ የአፀዋት አይነት፤ ቀስተንቻ።

ሰራ ግ 1. አደረገ፡ ፊፀመ፤ አከናወነ፤ አዘጋጀ። 2. አቋቋመ፤ አበጀ፤ ገነባ፤ አስገነባ። ትምህርት ቤት ሰራ። 3. ተበላሽቶ የነበረውን አስተካከለ፤ አበጀ፤ ጠገነ። 4. ፈጠረ፤ ፈለሰፈ። አውሮፕላንን መጀመሪያ የሰሩት ሁለት ወንድማማቾች ናቸው። 5. ተግባሩን በትክክል ማከናወን ጀመረ፤ አከናወነ፤ ሰላቱ ይሰራል።

ሰሪት በ አገር የተሰራ። ጃፓን ሰሪት የሆነ መስሪያ።

የሰራ አካላት መላ ሰውነት። የሰራ ላካላቴን ሳምኛል።

ሰራለት መጥፎ ድርጊት ፈፀመበት።

ሲሰራት የዋለ በጣም ቆንጆ የሆነች።

ሰርቶ አደር ስ በማንኛውም የሰራ መስክ ተሰማርቶ በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰው።

መስሪያ ቤት ስ ማንኛውም የመንግስት ወይም የግል፤ የድርጅት ስራዎች የሚካሄዱበት፤ አመራር የሚሰጥበት ቦታ ወይም ቤት።

መሳሪያ ስ 1. አንድን ነገር ለመሰራት፤ ለማምረት አጋዥ ሆኖ የሚያገለግል ማንኛውም እቃ። 2. የጦር መሳሪያ።

መሳሪያ መዘዝ ለማስፈራራት፤ ለመግደል፤... ጠበንጃ፤ ሽጉጥ አወጣ።

ሰራተኛ ስ 1. በተወሰነ የሰራ መስክ ተሰማርቶ የሚያገለግል ሰው። ቅ 2. በሰራው ላይ ብርቱ፤ ታታሪና ትጉህ የሆነ።

የሰራተኛ ማህበር ስ ሰራተኞች መብታቸውን ለማስከበር የሚያቋቁሙት ማህበር።

ሰሪ ሰራው ግ መሰራት፤ ማበጀት የሆነ ወይም-ን በመሰራት ላይ ያለ። ፀገር ሰሪ/ ቤት ሰራ...።

ሰራ ስ 1. የአእምሮ ማሳሰልንም ሆነ የጉልበት እንቅስቃሴን የሚሻና መደረግ፤ መፈፀም ያለበት ነገር፤ ተግባር። 2. አንድን ጤጤት ለማስገኘት የሚደረግ የአእምሮ ማሳሰልና የጉልበት እንቅስቃሴ፤ ከንዋኔ። 3. አገልግሎት፤ ጥቅም፤ ተግባር። ቅ 4. በአል ያልሆነ፤ የአዘበት (ቀን)። ሳራ ስራ ነው በአል ሳይደለም።

ሰራ ለወጠ ወደሌላ መስሪያ ቤት ተዛወረ ወይም ሌላ ሰራ ያዘ፤ ሰራ ቀየረ።

ሰራ ያዘ 1. በሰራ ላይ ሆነ፤ በሰራ ተጠመደ።

2. በአንድ አይነት ሰራ ላይ ተሰማራ፤ ተቀጠረ፤ ተመደበ።

ሰራ ፈታ 1. ሲሰራ የነበረውን ሰራ አቆመ፤ በዘነ። 2. ሰራ አጣ።

ሰራ ፈት ቅ 1. ሰራ አጥ፤ ሰራ የለለው። 2. ሰራውን ትቶ በማደረግ ነገር ጊዜውን የሚያሳልፍ፤ በዘኔ።

ሰራ ማስኬጃ ስ በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት፤ ...ውስጥ ለሰራ ማከናወኛ የሚውል ገንዘብ።

ሰራ አስኪያጅ ስ የአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ሰራ መሪ፤ ሃላፊ።

ሰራ አጥ ቅ የመስራት ችሎታ እያለው ሰራ የለለው ወይም ሰራ ያላገኘ፤ ያልተቀጠረ (ሰው)።

ሰራ አፈፃፀም ስ ሰራተኛ ሰራውን የሚካሂድበት፤ የሚፈፀምበት ሁኔታ ወይም ብቃት።

[የ]ሰራ አፈፃፀም ቅፅ ስ በመንግስት መስሪያ ቤት የሰራተኞች የሰራ አፈፃፀም ግምገማ ውጤት በተቆጣጣሪው የሚመዘገብበት ቅፅ።

የሰራ ልምድ ስ በአንድ የሰራ መስክ ከሰራው ሂደት የተገኘ እውቀት፤ ችሎታ።

የሰራ ሰላት ስ እንደየመስሪያ ቤቱ ሁኔታ ሰራተኛ በሰራ ገበታው ላይ የሚሆንበት፤ ሰራ የሚሰራበት መደበኛው ጊዜ።

የሰራ ሰው ሰራ ወዳድ፤ ማጋጣ ያልሆነ።

የሰራ ቀን ስ እንደየመስሪያ ቤቱ ሁኔታ መደበኛ ሰራ የሚሰራበት፤ በአል ወይም አረፍት ያልሆነ ቀን።

የሰራ ቋንቋ ስ መንግስታዊ መስሪያ ቤቶች የሚገለገሉበት ቋንቋ።

የሰራ ዝርዝር ስ አንድ የሰራ ክፍል፤ ሰራተኛ፤... እንዲያከናውናቸው በቅደም ተከተል የተመለከቱና የተመዘገቡ የሰራ አይነቶች።

ሰር ስ 1. የተሰራ፤ የተበጀ፤ የተመረተ፤ የተዘጋጀ። 2. የተሰራ፤ የተነሳነ(ፀገር)።

ተሰራ ግ 1. ተደረገ፤ ተፈፀመ፤ ሆነ፤ ተከናወነ። 2. ተቋቋመ፤ ተበጀ፤ ተነሳ። 3. ተፈጠረ፤ ተፈለሰፈ፤ ተመረተ። 4. ተበላሽቶ የነበረው ተስተካከለ፤ ተበጀ።

አሰራ ግ 1. አቋቋመ፤ መሰረተ፤ አዘጋጀ፤ እንዲሰራ አደረገ። 2. አስጠገነ፤ የተበላሸው እንዲበጅ ወይም እንዲስተካከል አደረገ።

አሰራ ስ 1. ሰራን በበላይነት እየተቆጣጠረ የሚያሰራ ሃላፊ። 2. ሰራተኛን ቀጥሮ የሚያሰራ ድርጅት ወይም የድርጅት ባለቤት።

አሰራር ስ 1. የአበጃጀት፤ የአደራረግ፤ የአዘገጃጀት መንገድ ወይም ሁኔታ። 2. አንድ መሳሪያ የሚንቀሳቀስበት ስርአት ወይም ሁኔታ።

*ሰቀሰቀ

ስቅሰቅ አለ ግ ምርር ብሉ አለቀሰ።

ተንሰቀሰቀ ግ ምርር ብሉ አለቀሰ። አነባ።

ስቀቀ¹ ግ ሰቀጠጠ። ዘንነ።

ስቀቀን ስ 1. ተሰፋ ያደረጉበትን ወይም ያሰቡትን በማጣት የሚሰማ የቅሬታ ስሜት፤ ዘን። 2. ናፍቆት።

ስቀቀናም ቅ ችግሩም፤ ስግብግብ፤ ስስታም።

ተሰቀቀ ግ በፍርሃት ወይም በስጋት ተሸማቀቀ፤ ተሰቃየ፤ ተጨነቀ።

ተሳቀቀ ግ 1. በፍርሃት ወይም በስጋት ተጨነቀ፤ ተሸማቀቀ። 2. ተሰፋ ያደረገበትን፤ ያሰበውን አጣ።

አስቃቂ ቅ በጣም አስከፊ፤ ዘግኝ፤ አሳዛኝ፤ ስቅጣድ።

አሳቀቀ ግ 1. በፍርሃት፤ በስጋት አሰቃየ፤ አስጨነቀ። 2. አሳይቶ፤ አጓጉቶ ነሳ፤ ከለከለ።

ስቀቀ² ግ መጠቀ፤ ወደላይ ከፍ እያለ ራቀ፤ ሄደ።

ስቀቀናም “ስቀቀ¹” ስር ተመ.

ስቀቀን ዝ.ከ.

ስቀዘ ግ ወጋ፤ ቀስፎ ያዘ፤ አስጨነቀ(ሀመም)።

*ስቀየ

ስቃይ ስ በአካል ወይም በእእምሮ ላይ የሚደርስ ጭንቀት፤ መከራ፤ ሀመም፤ ጉስቀልና።

ተሰቃየ ግ በሀመም፤ በጉዳት፤ በጭንቀት፤ መከራ አየ፤ ስቃይ ተቀበለ።

አስቃየ ግ አኅሳቆለ፤ በሀመም ወይም በጉዳት መከራ አሳየ፤ ስቃይ አደረሰ።

ስቀጠ ግ ዋሽ፤ አታለለ።

ስቃጢ ቅ ውሸታም፤ አታላይ።

ስቀጠጠ ግ ዘንነ።

ስቅጣጭ ቅ የሚዘገንን።

ስቃጢ “ስቀጠ” ስር ተመ.

ስቅ ስ 1. መታጠቂያ፤ ቀበቶ። 2. ማቅ፤ በርኖስ።

ስቆረ ግ በሳ፤ ሽነቆረ፤ ነደለ።

መስቆር ስ መብሻ፤ መሸንቆሪያ፤ ሹል ነገር።

መስቆርት ስ የጀሮ መብሻ።

ስቆቃ (ስቆቃው) ስ ጨህት፤ ዋይታ፤ የመረረ ለቅሶ፤ ሙሾ።

ስበረ ግ 1. አነከተ፤ ቀለጠመ፤ አደቀቀ፤ ሸረፈ። 2. ተበላሸ፤ ልክ አልመጣ አለ(ለዜማ፤ ለግጥም)። 3. ጥሶ አለፈ። 4. ሰርሰሮ ወይም በህገ ወጥ መንገድ ከፍቶ ገባ (ቤትን)። 5. ሰነከለ፤ አጎበጠ፤

አደቀቀ(በሽታ)። 6. አመደ፤ ቆረጠ። ባቂላ ሰበረ።

ስበር ሰካ አለ የቂንጥ አካሄድ ሄደ።

ስበር ስ በአሄድ ጊዜ የከብቶች እግር ያደቀቀው የሶንዶ፤ የገብሰ፤... አገዳ።

ስበር ስ አንድ ጉዳይ የመጨረሻ የፍርድ ውሳኔ ካገኘ በሂሳ፤ መሰረታዊ የፍርድ ስህተት ሲኖረውና በጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ሲታዘዝ፤ወይም በጠቅላይ አቃቤ ህጉ አቤቱታ ሲቀርብበት እንደገና የሚታይበት ሁኔታ።

ስባራ ቅ 1. ጉድለት ያለው፤ የተበላሸ፤ በትክክል የማይሰራ። 2. የአካል ስብራት ያለበት (ሰው)። 3. የተሸረፈ፤ በከፊል የተሰበረ። 4. ሰባራ፤ ሽራ።

ስባራ ስንጣራ ስ አነስተኛ፤ ጥቃቅን፤ መናኛ የቤት እቃ።

ስባራ ቅ ሽራ፤ ቀራጭ፤ ጉማጅ።

ስብራት ስ 1. የመሰበር አደጋ። 2. የአጥንት መሰበር።

ስባባረ ግ አደከመ፤ አደቀቀ (ሰውነትን)።

ስብርባረ ቅ ቁርጥራጭ፤ ድቃቂ።

ስብርብር ያለ ያልተስተካከለ። ለብርብር ያለ አረፍተ ነገር።

ተሰበረ ግ 1. ነከተ፤ ደቀቀ፤ ተሰነጠቀ። 2. ስብራት ደረሰበት።

ተሰባራ ቅ 1. በቀላሉ ሊሰበር የሚችል። 2. (ዘይ.) ሟች። ሰው ተሰባራ ነው።

ተሰባባረ ግ አንድን ነገር ለማግኘት ተጣጣረ፤ ታገለ፤ ተራከተ።

አሳባረ ግ በአቋራጭ መንገድ ሄደ።

ስበሰበ ግ 1. ለቀመ፤ አጋበሰ፤ ወደራሱ አደረገ።

2. አከማቸ፤ በአንድ አደረገ። 3. አጠፈ፤ ኮረተመ፤ መለሰ። እግሩን ሰበሰቡ። 4. በስፋ አድርጎ አስተዳደረ፤ አኖረ (ዘመድን፤ ቤተሰብን)። 5. አመደ፤ አሰባቀ፤ ከተተ(ሰብልን)።

6. ጠቅልሉ ወይም አጥፎ እንዳይንዘሬፍ አደረገ(ልብሰን፤...)። 7. ለጉባኤ ወይም ለውይይት ሰዎችን፤ ተሳታፊዎችን ጠራ፤ በአንድ አደረገ፤ ስብሰባውን መራ።

ስበሰብ (ስብሳብ) ስ በቤት ዙሪያ በስተውጭው በኩል ያለ ቦታ፤ ታዛ።

ስብሳቢ ቅ 1. የሚያኖር፤ የሚያስጠጋ።

ረዳት፤ ስ 2. የሰብሰባ መሪ፤ ሊቀመንበር።

ስብሳባ (ስብሰብ) ቅ ቆጣላ፤ የተቀጣ፤ ጨዋ።

ስብሰባ ስ ለአንድ አይነት ጉዳይ፤ ለውይይት፤ ...የሰዎች በአንድነት መገኘት፤ ጉባኤ።

ስብሰባ ረግጦ ወጣ በስብሰባው አጀንዳ

ወይም በተዘረዘሩት ሃሳቦች ባለመስማማት ሰበሰባውን ያለፈቃድ አቋርጦ ወጣ።

ሰብሰባ ጠራ ጉባኤ ጠራ፡ ለውይይት ሰዎችን በተወሰነ ቦታና ሰዓት እንዲገኙ አደረገ።

ሰብሰባውን ከፈተ ጉባኤውን ንግግር በማድረግ፡... ጀመረ።

ሰብሰብ ት ጥርቅም።

ተሰበሰበ ግ 1. ተለቀመ። 2. ተጠራቀመ። በአንድ ላይ ሆነ። 3. ተሸበሸበ። 4. በሰብሰባ ላይ ተገኘ። 5. አርፎ፡ ተቆጥቦ ተቀመጠ። 6. ረዝሞ የነበረው ክትት አለ፡ ቅልብጭ አለ።

መሰብሰቢያ ስ መገናኛ ቦታ ወይም አጻራሽ።

ተሰባሰበ ግ ከያለበት መጣ፡በአንድ ላይ ሆነ፡ ተሰበሰበ።

አሰባሰበ ግ 1. በአንድ ላይ አደረገ፡ ከያለበት ሰበሰበ። 2. ከሰዎች ሰበሰበ (መዋጮን)።

ሰበቀ ግ 1. አማለ፡ በጠበጠ (አርገን፡...)። 2. ወዘወዘ፡ ነቀነቀ(ጦርን)። 3. አሳትን ለማውጣት በመጻፎቹ መካከል እንጨትን፡ አስቱን አሸከረከረ፡ አሸ (ቀጠን ያለውን እንጨት ወፈር ካለው ላይ በማድረግ)።

መሰበቂያ ስ ሶስት ጣት ያለው ማማሰያ፡ መባጥጫ እንጨት።

መሰበቂያ

ሰበቃ ስ ሁለት ነገሮችን የማፋጨት፡ የማፋተግ ሁኔታ፡ ስራ ወይም የሁለት ነገሮች መፋተግ፡ መፋጨት።

ሰበቀ ግ የሚያጣላ፡ የሚያጋጭ ወሬን አቀበለ፡ አሳጣ።

ሰባቂ ት የሚያጣላ ወሬን አቀባይ፡ ወሬን እያቀበለ የሚያጣላ።

ሰበቅ ስ ሰዎችን ለማጣላት ከአንዱ ወደ ሌላው ተወስዶ የሚነገር ክፉ ወሬ።

ሰብቀኛ ስ ሰበቅ የሚወድ፡ ወሬ አቀባይ።

ሰብቀት ስ ሰበቅ።

አሳበቀ ግ የሚያጣላ ክፉ ወሬ አቀበለ፡ ሰበቀ።

አሳባቂ ት የሚያጣላ ወሬን የሚያቀብል፡ ወሬኛ።

ሰበቀለ ግ ቆነጅ፡ ተዋበ፡ አማረ።

ሰብቅል ት ቆነጅ፡ ውብ፡ የሚያምር።

***ሰበቀለ**

ሰብቅል ት የተመሰቃቀለ።

ተሰባቀለ ግ ተመሳቀለ።

አሰባቀለ ግ አመሳቀለ።

ሰበቃ “ሰበቀ” ስር ተመ.

***ሰበበ**

ሰበብ(ሰበብ) ስ ምክንያት (ብዙውን ጊዜ ማስተባበያ የሚሆን፡ ዋነኛ ምክንያት ያልሆነ)።

ሰበብ አስባብ ስ የሆነ ያልሆነ ወይም በቂ ያልሆነ ምክንያት።

ሰበበኛ(ሰበበኛ) ት 1. ጥቂት ምክንያት፡ ሰበብ የሚፈልግ። 2. ደካማ፡ አቅመቢሰ።

ተሳበበ ግ ተመካኘ።

አሳበበ ግ አመካኘ።

ሰበክ ግ 1. አስተማሪ ሃይማኖት ወይም እምነትን። 2. አግባብ፡ አታለለ፡ አባበለ። 3. ኢ.አ.ተ.ቤ. ቁጽ ወንጌል ከማንበቡ በፊት ዲያቆኑ ከጻዊት መዝሙር አዘመ

ምስባክ(ምስማክ) ስ 1. ኢ.አ.ተ.ቤ.) በፍታት፡ በቅጻሉ ወይም በቦለት ጊዜ ወንጌል ከመነበቡ በፊት ዲያቆኑ ከጻዊት መዝሙር ውስጥ መርጦ የሚያዘመው ሶስት ስንን ያለው ጥቅስ። 2. ወንጌልን ማስተማሪያ፡ አዋጅን መንገሪያ ከፍ ያለ ቦታ ወይም መድረክ።

ሰበክ ስ አጥቢያ፡ ቀበሌ፡ አካባቢ፡ ዙሪያ (የቤተክርስቲያን)።

ሰበኪ ስ 1. ሃይማኖት አስተማሪ። ት 2.ሽንጋይ፡ ደላይ።

ሰብከት ስ 1. ሃይማኖት ትምህርት፡ ህዝብ በተሰበሰበበት የሚሰጥ ወይም የሚነገር የሃይማኖት ቃል። 2.ለማግባባት፡ ለማባበል የሚነገር የመደለያ ወይም የመሸገገያ ቃል።

ተሰበከ ግ 1. የተሰጠውን የሃይማኖት፡ የርእዮት አለም ትምህርት ተቀበለ። 2. ተታለለ፡ ተሞኘ፡ ተደለለ።

ሰበከት ስ የእንጀራ ወይም የቁርበት ጀርባ፡ እንጀራው ምጣድ ላይ ወይም ቁርበቱ መሬት ላይ የሚያርፍበት ወገን።

ሰበክ “ሰበክ” ስር ተመ.

ሰበዘ ግ ሰበዘን ሻጠ፡ ሸጠ።

ሰበዘበት ሻጠበት (ጦርን፡...)።

ሰበዝ ስ የተሰጠቀ ሰንደዶና አክርማ በላይ ላይ እየተጠመጠመበት የሚሰፋና የሚያያዝ ያልተሰጠቀ ሰንደዶ፡ የሰፊት ሳር፡ ሳራም ሰበዝ ይባላል።

***ሰበደበደ**

ሰበድባጻ(ሰብድብድ) ት ፈራ፡ ቡቡ፡ ተርበድባጅ።

ተሰበደበደ ግ ፈራ፡ ባባ፡ ተርበደበደ።

ሰበጠረ(ሰባጠረ) ግ አወሳሰበ፡ አጠላለፈ፡፡

ሰበጢራ-(ሰበጠራ) ስ ከቀርብሃ፡ ከማሸላ አገዳ፡ ከሸምበቆና ከመሳሰሉት የሚሰራ የእንጀራ ቅርጫት ወይም ሰፊ፡፡

ሰብጥር ቅ 1. ውስብስብ፡ ጥልፍል፡፡

2. ከየአይነቱ የተቀላቀለ፡ ቅልቅል የሆነ፡፡

ተሰባጠረ ግ 1. ተጠላለፈ፡ ተወሳሰበ፡፡

2. አልፎ አልፎ ጣልቃ ገባ፡ ተደባለቀ፡፡

አሰባጠረ ግ 1. አስተላለፈ፡ አጠላለፈ፡ አወሳሰበ፡፡ 2. አልፎ አልፎ አስቀመጠ፡ ጣልቃ አስገባ፡፡

ሰባ ስ 1. በሰድሳ ዘጠኝና በሰባ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በእሃዝ ሲፃፍ ፪ ÷ 70 ነው፡፡ ቅ 2. ብዛቱ ሰባት አስርቶን የሆነ፡፡

ሰባ ከብቶች፡፡

ሰባ ግ 1. ወፈረ፡ ደለበ፡ ጮማ ሆነ (እንስሳ)፡፡ 2. ለማ፡ ዳበረ (መሬት)፡፡

የሰባ መሬት ስ ለም የሆነ መሬት ወይም አፈር፡፡

ሰብ ስ 1. ጮማ፡፡ ቅ 2. ለም፡ የዳበረ (መሬት)፡፡ 3. ወፍራም፡ ደንዳና (ለእንስሳት)፡፡

ሰባት ስ ውፍረት፡ ጮማነት (የእንስሳ)፡፡

አሰባ ግ አወፈረ፡ አደንደነ፡ አደለበ፡፡

አሰብቶ አራጅ ወዳጅ መስሎ፡ እዘናግቶ አጥፊ ወይም አድፍጦ፡ አድብቶ የሚጎዳ፡፡

ሰባራ “ሰበረ” ስር ተመ.

ሰባሰገል “ሰብአሰገል” ን ተመ.

ሰባቂ “ሰበቀ” ስር ተመ.

ሰባት ስ 1. በሰድስትና በስምንት መካከል ያለ ቁጥር፡ በእሃዝ ሲፃፍ ፮ ÷ 7 ነው፡፡ ቅ 2. ብዛቱ የአንድና የሰድስት ድምር የሆነ፡፡ ሰባት መፅሃፍት፡፡

ሰባኪ “ሰበከ” ስር ተመ.

ሰባጠረ “ሰበጠረ” ን ተመ.

ሰብል ስ እህል፡ የእርሻ ሰራ ውጤት፡፡

የሰብል ጊዜ ስ እዝመራ፡ እህል

የሚሰበሰቡበት ወቅት፡፡

ሰብራዳ ስ ከጭቅና ጋር ያለ ሁለት የበሬ ጎድን፡፡

ሰብሳቢ “ሰበሰበ” ስር ተመ.

ሰብሳባ ዝ.ከ.

ሰብቀኛ “ሰበቀ” ስር ተመ.

ሰብቅ ዝ.ከ.

ሰብአ ሰገል (ሰባሰገል) ስ ከርስቶስ በተወለደ ጊዜ ከከብ እየመራቸው ከምስራቅ መጥተው እጅ መንሻ (ወርቅ፡ ክርቤ፡ እግን) በማቅረብ የሰገዱለት ሰዎች መጠሪያ፡፡

ሰብአ አይን “ሰብእ” ስር ተመ.

ሰብአዊ ዝ.ከ.

ሰብእ (ሰብ)

ሰብአ አይን ስ ሰላይ፡፡

ሰብአዊ ቅ 1. የሰው ልጅ ሊያደርገው ወይም ሊሆን የሚገባው፡፡ 2. የሰው፡ የሰው ልጅ፡፡

ሰብአዊ ባህርይ፡ አካል፡፡፡፡

ሰብአዊ መብት ስ ሰው በሰውነቱ

ሊደረግለት የሚገባ እንክብካቤ፡ ሊሰጠው የሚገባ ነገት፡፡

ሰብአዊ መብት ረገጣ ስ ሰብአዊ መብትን መንፈግ፡ የመከልከል አድራጎት፡ በሰብአዊ ክብር ላይ የሚደረግ ጭቆና፡ ግፍ፡፡

ሰብአዊ ርህራሄ ስ ለሰው ልጅ የሚደረግ ሃዘኔታ፡ በጎ ተግባር፡፡

ሰብአዊ ርዳታ ስ የእለት ደራሽ የሆነ እንደ ምግብ፡ መጠለያ፡ መድሃኒት የመሳሰለ እርዳታ፡፡

ኢሰብአዊ ቅ ጭካኔ፡ አረመኔነት የተሞላበት፡ በሰው ልጅ ላይ መደረግ የማይገባው፡፡

ሰተረ¹ ግ አሰማ፡ ዘረጋ፡ ለፀሃይ ሰጠ፡፡

ሰተረ² ግ ሸከፈ፡ ሰበሰበ፡ በሰርአት አስቀመጠ (እቃን)፡፡

ተሰተረ ግ ተሸከፈ፡ ተሰበሰበ፡ በሰርአት

እንዲቀመጥ ተደረገ፡፡

*ሰተተ

ሰተቶ ስ ያለ ጋብቻ ውል ወይም ፊርማ ሴት ሴት ገብቶ የሚኖር (ወንድ)፡፡

ሰታታ ቅ 1. ወጣ ገባነት የሌለው፡ ለጥ ያለ (ሜዳ)፡፡ 2. ገላላ፡ ዝርግ፡፡

ሰታቴ ስ ትልቅና ሰፊ የሆነ የሸክላ ድስት፡፡

ሰተት አለ ግ ያለችግር፡ ያለመሰናከል ወደ ውስጥ ገባ፡፡

*ሰተፊ

ተሳተፊ ግ የአንድ ስራ ተካፋይ ሆነ፡፡

የበኩሉን አስተዋፅኦ አደረገ፡ ድርሻውን አበረከተ፡ ተጋራ፡፡

ተሳተፊ ቅ የአንድ ድርጊት ተካፋይ፡፡

ተሳተፎ ስ በአንድ ስራ የመተባበር ወይም የመሳተፍ ተግባር፡፡

አሳተፊ ግ በአንድ ስራ እንዲተባበር ወይም እንዲሳተፍ አደረገ፡፡

*ሰንሰለ

ሰንሰለት ስ እርስ በርስ ከተቆላለፉ ወይም ከተያያዙ ቀለቦቶች የተበጀ ለማሰራዎነት የሚያገለግል የብረት ገመድ፡፡

ተሰናሰለ ግ እርሱ በርስ ተቆላፈ፡ ተያያዘ፡ ተቆራኘ፡

ሰነቀ ግ ለጉዞ ወይም ለመንገድ የሚሆን ምግብ እዘጋጀ፡

ሰንቅ ስ ለጉዞ ወይም ለመንገድ የተዘጋጀ ምግብ ወይም የምግብ መግዣ ገንዘብ፡

ሰንቅና ትጥቅ ስ ለዘመቻ የሚሆን ምግብ፡ ገንዘብ፡ የጦር መሳሪያ፡...

ተሰነቀ ግ ለጉዞ ፡ ለመንገድ ወይም ለዘመቻ የሚሆን ምግብ ተዘጋጀ፡

ሰነቀረ ግ 1. ሻጠ፡ ሰካ፡ 2. ወሽመጥ ወይም ስርዋዕ አገባ፡ 3. ወተፈ፡ ወሻል አገባ፡

ተሰነቀረ ግ 1. ተሻጠ፡ ተሰካ፡ ተተከለ፡ 2. ያለአግባብ ጣልቃ ገባ፡

ሰነበተ ግ 1. ለብዙ ቀን ወይም ጊዜ ቆየ፡ ኖረ፡ ከረመ፡ 2. አዲሰነቱን፡ ትኩስነቱን አጣ (ለሙዘል፡ ለመጠጥ)፡

መሰንበቻ ስ መቆያ (ቀለብ፡ ቦታ)፡ 2. ሰማኑን፡ መሰንበቻዬን እመጣለሁ፡

ሰንበቲ (ሰምበቲ) (እ.ኤ.አ.ቤ) ስ ሰንበትን ምክንያት በማድረግ ምእመናን በየሳምንቱ፡ ጻቦ፡ ጠላ፡ ቆሎ ወደ ቤተክርስቲያን ይዘው ሄደው የሚጠክሩት ዝክር፡

ሰንበት ስ የሳምንት መጨረሻና እርፍት የሚደረግበት ሰባተኛ ቀን፡ እሁድ፡

ሰንብት ስ 1. ከሰራ መልቀቅ ወይም መባረር፡ 2. የመለያየት ስነ ስርአት ወይም የመለያያ ሰላምታ፡

የሰንብት ደብዳቤ ስ አንድ ሰው አንድን መስሪያ ቤት ለቆ ሲሄድ ወይም ከመስሪያ ቤቱ ሲባረር የሚፃፍለት ደብዳቤ፡

ተሰነባበተ ግ የመሰንበቻ፡ የመለያያ ቃል ተለዋወጠ፡

ተሰናበተ ግ 1. ተባረረ፡ ተወገደ፡ 2. ደህና ሁን ተባብሎ ተለያየ፡ 3. ለቅሶ ደርሶ እግዚር ይጥህ ብሎ ሄደ፡ 4. (ዘይ.) ሞተ፡

የመሰናበቻ ግብዣ ስ የመሸኛ ግብዣ፡

አሰነበተ ግ አቆየ፡ አከረመ፡

አሰናበተ ግ 1. አባረረ፡ አስወገደ(ከሰራ፡...)፡ 2. ሸኘ፡ እንዲሄድ አደረገ፡ 3. ለቅሶ የደረሱትን ሰዎች ሸኘ፡ ሰንብት ሰጠ፡

ሰነበጠ ግ በጣ፡ ቆረጠ፡ ቀደደ፡ ሰነጠቀ፡ ከፈለ (ብርቱካን፡ ሎሚ፡ ወዘተ.)፡

ሰንባጭ ቅ ትንሽ ቁራጭ፡ ክፋይ፡

ተሰነበጠ ግ ተበጣ፡ ተቆረጠ፡ ተቀደደ፡ ተሰነጠቀ፡ ተከፈለ፡

ሰነተረ ግ ሸነተረ፡ በጣ፡ ቀደደ፡

ሰንትር ስ ሽንትር፡

ሰነነ ግ 1. በጣም ቀጠነ (ለሰውነት)፡ 2. በጣም ላመ፡ ደቀቀ (እህል፡...)፡

ሰናና ቅ 1. ቀላቱን፡ ሰላላ፡ ቀላላ፡ 2. (ዘይ.) ሞኘ፡ ቂል፡ ፈባዛ፡

*ሰነኘ

ሰንኘ ስ የግጥም አንድ መስመር፡

ተሰናኘ ግ ተስማሚ፡ ተገባጠመ (ሰንኘ)፡

አሰናኘ ግ አጋጠመ፡ አስማማ (ለግጥም፡ ለዜማ)፡

ሰነከለ ግ 1. ሰበረ(እግርን)፡ 2. አሰረ፡ ቀየደ፡ እንደልቡ እንዳይሄድ አደረገ፡

ሰንካላ ቅ 1. እግሩ የተሰበረ፡ አንካላ፡ 2. (ዘይ.) ደካማ፡ ብቁ ያልሆነ፡

ሰንኩል ዝ.ከ.

ተሰናከለ ግ ተጨናገለ፡ ተጨናገፈ፡ ተደናቀፈ፡ ተጎንሰ፡

መሰናከል ስ 1. እንቅፋት፡ 2. (ዘይ.) አንድ ነገር በተሳካ ሁኔታ እንዳይሰራ የሚያደርግ ሁኔታ፡

የመሰናከል ሩሜ ስ በየተወሰነ ርቀት ላይ የተደረደሩና ከፍታ ያላቸውን እግዳሚ እንጨቶች በዝላይ ተሻግረው እያለፉ የሚያደርጉት የሩሜ ውድድር፡

አሰናከለ ግ 1. ጠለፈ፡ እንቅፋት ሆነ፡ 2. አጨናገለ፡ አጨናገፈ፡ አደናቀፈ፡ አስተንሰ፡

ሰነዘረ ግ 1. በሰንዘር ለካ፡ መጠነ፡ 2. በበትር ወይም በእጅ ለመምታት ቃጣ፡ 3. (ዘይ.) ሰጠ (ሃሳብን)፡

ሰንዘር ስ የአውራ ጣት ሜፍ እስከ መካከለኛ ጣት ሜፍ ድረስ ሲዘረጋ ያለው የርዝመት መጠን ወይም ልክ፡

ሰንዘር የሚያህል አነስተኛ፡ ትንሽ፡

ተሰነዘረ ግ ተሰጠ (ሃሳብ)፡

ተሰናዘረ ግ ተላወሰ፡ ወዲያ ወዲህ ሄደ፡ ተንቀሳቀሰ፡

መሰናዘሪያ ስ ወዲያ ወዲህ መላወሻ፡ መንቀሳቀሻ (ቦታ፡ ገንዘብ)፡

አያሰናዘርም 1. አያላውስም፡ አያንቀሳቅስም፡ 2. አያወላዳም፡

ሰነዘረ ግ ቆዳን ለመግፈፍ እንዲያመች ከጅራት እስከ ጉርፎ፡ ከቀኝ እግር ሜፍ እስከ ግራ እግር ሜፍ ቆዳውን በመስመር ሰነጠቀ፡

ሰነደቀ ግ በአንድነት አሰረ፡ ሰበሰበ፡ አጠራቀመ (ነደን)፡

ሰንድቅ ቅ በአንድ ላይ የተሰበሰበ፡ የታሰረ

(ነድ)።

***ሰነድ**

ሰንዱ ት ዝግጽ።

ተሰናዳ ግ ተዘጋጀ።

መሰናዶ ስ ዝግጽት።

አሰናዳ ግ አዘጋጀ።

ሰነድ ስ ስለ አንድ ጉዳይ መረጃዎችን የያዘ ሰውና፡ መዝገብ፡ ማሰረጃ።

ሰነገ ግ 1. በአፍንጫ ቀዳዳ ወደ ጎን ሽቦን ወይም ላባን እስገባ (በኩብት፡ በደሮ)። 2. አጥብቆ፡ ወጥሮ ያዘ።

ሰናግ ስ በአፍንጫ ላይ የተሰከ ላባ፡ ሽቦ (በኩብት፡ በደሮ)።

ተሰነገ ግ በሚያስጨንቅ ሁኔታ ውስጥ ዝግ፡ ተደዘ።

ሰነገ (ሰነጋ) ግ በቃሪያ ውስጥ ያለን ፍሬ አውጥቶ ሽንኩርት፡ ጨውና የመሳሰሉትን ነገሮች ጨመረ።

ሰንግ ቃሪያ ስ ፍሬው ወጥቶ ሽንኩርት፡ ጨው፡...የገባበት ቃሪያ።

ተሰነገ(ተሰነጋ) ግ ፍሬው ከወጣለት በሂላ ሽንኩርት፡ ጨው፡...ገባበት (ቃሪያ)።

ሰነጋ ግ የፈረሰን፡ የበሬን፡ የበቅሎን፡ የወይፈንን፡...አባለ ዘር አኮላሽ፡ ቀጠቀጠ።

ሰንጋ ስ 1. የተቀለበ፡ የሰባ ድልብ በሬ። ት 2. የተኮላሽ፡ የተቀጠቀጠ (ኩብት)።

ሰንጋ ፈረሰ ስ የተቀለበ የግልቢያ ፈረሰ።

ሰንጋ መገን ስ 1. የግጥም አይነት፡ በተለይ ጀግናዎችን ለማጥገስ አገጣጥሞች በዜማ የሚደረጁት ግጥም። 2. የማሲንቆ ወይም የኪራር ቅኝት አይነት።

ሰነጋ "ሰነገ" ን ተመ.

ሰነጠረ ግ በቀጭኑ ሰንጥቆ አወጣ(ለእንጨት)።

ሰንጣሪ ት የተሰነጠረ፡ በቀጭኑ ተሰንጥቆ የወጣ (እንጨት፡...)።

ሰንጥር ሰንጣሪ።

ሰነጠቀ ግ 1. ክፈለ፡ አለያየ፡ ገመሰ። 2. እየጣሰ አለፈ። አውሮፕላኑ አየሩን ሰንጥቆ ሄደ። 3 ከፍተኛ ድምፅ፡ ጮሀት አሰማ። ለራታውን ሰነጠቀው። 4. መስመር አወጣ (የመንገድ)። አውራ ጎዳና በዚህ በኩል ሰንጥቆ አሰራት ሰራ።

ሰንጣቂ ት ሰንጥቅ።

ሰንጣቂ ት ከአንድ ነገር ተሰንጥቆ የወጣ ክፋይ።

ሰንጥቅ ት መክፈል፡ መሰበር፡ መለያየት የጀመረ፡ የተሰነጠቀ፡ የነቃ (እቃ፡ግድግዳ፡...)።

ስ 2. እየተሰበረ፡ እየተሰነጠቀ፡ እየተከፋፈለ ባለ ነገር ላይ የሚታየው ክፍተት፤ ንቃቃት።

ሰንጥቅ አተረፈ የዋናውን ያህል አተረፈ።

ተሰነጠቀ ግ 1. ለመክፈል፡ ለመለያየት፡ ለመሰበር መንገድ አወጣ፡ መላቀቅ ጀመረ፡ ተገመሰ፡ ነቃ። 2. በሃይል ጮሀ (በላቅ፡ በንግግር፡ በቀጣ)። 3.(ዘይ.) በጣም ዋሽ።

ተሰነጣጠቀ ግ ከውርጭ፡ ከድርቀት፡...የተነሳ ንቃቃት ወይም ሰንጥቅ አወጣ (ለምሳሌ ከንፈር፡...)።

ሰነፈ ግ 1.ደካማ ሆነ፤ ብርታት፡ ሃይል አጣ። 2. አንድን ነገር ከመሰራት፡ ከማድረግ ቸል አለ፡ ስራን ጠላ። 3. ደደበ፡ ትምህርት የማይገባው ሆነ።

ሰነፍ ት 1. አቅመቢስ፡ ደካማ፡ ቆራጥነት ያነሰው። 2. ቸልተኛ። 3. ስራ የማይወድ።

ሰነፍ መረቅ ስ ከጨው በስተቀር ቅቤና ቅመም ያልገባበት መረቅ።

ሰነፍ ምርት ስ ገለባው ከፍሬው ያልተለየ ወይም ያልጠራ ምርት።

ሰነፍ ቆሎ ስ አሰሩ ወይም ገለባው ሲያሹት በተላላ ከሚለቅ የገብስ አይነት የሚዘጋጅ ቆሎ።

ሰነፍ እርቅ ስ ዘላቂነት ወይም መሰረት የሌለውና በተላላ ሊፈርስ የሚችል እርቅ።

ሰንፍና ስ ስራ ጠልጎት፤ ቸልተኝነት።

ተሳነፈ ግ ሰነፈ፡ ተዘናጋ።

አሰነፈ ግ ቸል እንዲል አደረገ፡ አቦዘ።

አሳነፈ ዝ.ክ.

ሰነፈጠ ግ ሰረሰረ፡ ፈጀ፡ ለበለበ (አፍንጫን)።

ሰናፍጭ ስ ፍሬው እንደጎመን ዘር ያለና አፍንጫን የሚለበልብ ወይም የሚሰነፍጥ ቅመም።

ሰነፍ "ሰነፈ" ስር ተመ.

ሰናፍ "ሰነነ" ስር ተመ.

ሰናድር ስ ጥንታዊ የሆነ የጠበንጃ አይነት።

ሰናጋ ስ ጨርሶ እንዳይለያይ በልጥ የታሰረ ሰባራ አጥሎ ጨው።

ሰናፊል ስ ጥንታዊ ሱሪ፡ ተነፋነፍ።

ሰናፍጭ "ሰነፈጠ" ስር ተመ.

ሰኔ ስ ከግንቦት ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አስረኛ ወር ስም።

ሰን ስ ከነሃስ ወይም ከመዳብ የተሰራ የእጅ መታጠቢያ፤ ኩስኩስት።

ሰንሰለት "ሰነሰለ" ስር ተመ.

ሰንሰለ ስ እጅብ ብሎ የሚበቅል የእፅዋት አይነት፤ ስሚዛ።

ሰንበሌጥ (ሰምበሌጥ) ስ ለቤት ከጻን የሚያገለግል ረኅም የሳር አይነት።

ሰንበር(ሰምበር) ስ 1. በ ሚ ሻ ክ ር ፡ በሚጎረብጥ ነገር ላይ ከመተኛት ወይም በግርፊያ የተነሳ በአካል ላይ የሚጋደም ምልክት፡ መስመር። 2. በጨርቅ ወይም በሌላ ነገር ላይ የሚደረግ የሰንበር ቅርፅ የያዘ መስመር። 3. በእንስሳት ጨንፈ መገጣጠሚያ ላይ የሚገኝ እንደ ደንደስ ያለ ወፍራምና ልሙጥ የሆነው ክፍል።

ሰንበቱ "ሰነበተ" ስር ተመ.

ሰንበት ዝ.ክ.

ሰንበላ [መሬት] ስ በነሃሴ የሚወጣ ኮከብ። በተወማራ ኮከብ ቆጠራን ተመ.

ሰንተራ ስ የወንጭና ድንጋይ አቃፊው ቆዳ።

ሰንካላ "ሰነከለ" ስር ተመ.

ሰንኬሎ (ሸንኬሎ) ስ ባልጻ።

ሰንኬቶ ስ ትንሽ ጣት ላይ የሚደረግ ቀለበት።

ሰንከፍ(ሸንከፍ) ስ 1.ልባስ፡ ከረጢት (ለምሳሌ ሰውነት ውስጥ የገባ ሙጀሊ የተሸፈነበት)። 2. ያልተገረዘ የወንድ ብልት ሽፋን፡ ቆለፊት፡ ሽለፊት።

ሰንደል ስ ሲያጨሱት ጥፍ ሽታ ያለውና በቀጭን ዘንግ መልክ የሚዘጋጅ የቤት ማጠኛ እንጨት፤ ነድ።

ሰንደል ስ የነጠላ ሜማ አይነት፡ ሰንደል ሜማም ይባላል።

ሰንደቅ ስ የባንዲራ መስቀያ ዘንግ።

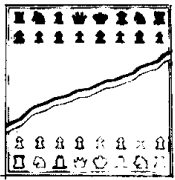
ሰንደቅ አላማ ስ ባንዲራ።

የሰንደቅ አላማ መዝሙር ስ ባንዲራ ሲወጣና ሲወርድ የሚዘመር መዝሙር።

ሰንጋ "ሰነጋ" ስር ተመ.

ሰንጎ መገን ዝ.ክ.

ሰንጠረዥ ስ 1. ልዩ ልዩ ጉዳዮችን በየመደቡ ለመመዝገብ አግድምና ቁልቁል ተሰምርበት የሚዘጋጅ ወረቀት፡ ሰሌዳ። 2. ባለ አራት ማእዘን የሆኑ ስድሳ አራት መደቦች ባሉት ዝርግ የእንጨት፡የጥላስቲክ፡... ሰሌዳ ላይ፡ ሁለት ስምች እያንዳንዳቸው በአስራ ስድስት የመጫወቻ ቅርፆች አማካይነት ለአጠዋውቱ በተወሰነው ህግ መሰረት የሚጫወተትና ስልትን የሚጠይቅ ጨዋታ፡ ቴዝ።

ሰንጠረዥ

ሰንጢ(ሲንጢ) ስ 1. ታጣፊ የሆነ አነስተኛ ቢላዋ። 2. (ዘይ.) ሀ- ብልህ፡ ነገር አዋቂ፡ ለ- (ሰድብ) ነገረኛ።

ሰንግ ስ ወለል ያለ ሰፊ ሜዳ።

***ሰጥ**

ተሰጥ ግ ተባለ፡ ተሰየመ፡ ተጠራ።

አሰጥ ግ 1. አስባለ፡ አስጠራ፡ አሰየመ። 2. አስመጥ፡ አስፈለገ። ምግብ አሰጥቶኛል።

ሰኞ ስ በእሁድና በማክሰኞ መካከል ያለው ቀን ስም፡ ከእሁድ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ሁለተኛው ቀን።

ሰኣሊ "ሰለ" ስር ተመ.

ሰኣልናክ (ሳሊንክ) ስ ለሰንበቱና ለማህበር ከሚጋገሩት ሁለት ጸባዎች አንዱና ትንሹ (ሰኣልናክ የተባለው ፀሎት ከተወለደ በኋላ ማህበርተኞቹ ብቻ የሚቃመሱት)።

ሰኣት ስ 1. ጊዜን በደቂቃ፡ በሰከንድ እየከፈለ የሚያሳይ የጊዜ መቁጠሪያ መሳሪያ። 2. የስድሳ ደቂቃዎች ርዝመት ያለው የጊዜ መጠን። 3. ጊዜ። ብዙ ሰኣት ፈጀ። 4- ቀትር፡ እኩል ቀን። 5. ወትት።

ሰኣት አደረሰ የተወሰነው የምግብ ሰኣት እስኪደርስ ቆይቶ በላ (በምን ቀን)። ቆይቶ ሰኣት ላድርሰህ ትሂዳለህ።

ያለሰኣት ያለወትቱ፡ ያለጊዜው።

ሰኣት ማሰሪያ ስ የእጅ ሰኣትን እጅ ላይ ለማሰር ከብረት ወይም ከቆዳ... የሚሰራ ማሰሪያ።

ሰኣት ቆጣሪ ስ በእጅ፡ በጠረጴዛ ወይም በግድግዳ ሰኣት ላይ ከደቂቃ ቆጣሪው አነስ ያለውና ሙሉ ሰኣትን የሚጠቁመው አመልካች ቀስት ወይም ዘንግ።

ሰኣት እሳፊ ስ ከተወሰነው ሰኣት በኋላ መዘዋወር ወይም መንቀሳቀስ የሚከለክልበት የጊዜ ገድብ።

ሰኣት እሳፊ ተነሳ የሰኣት እሳፊ አዋጅ ተሻረ፡ ቀረ።

ሰኣት እሳፊ ታወጀ ከተወሰነ ሰኣት በኋላ መዘዋወር የሚከለክል የጊዜ ወይም የሰኣት ገድብ ህግ ወጣ።

ከሰኣት [በሃላ] ተውግ. ከቀትር፡ ከእኩል ቀን በኋላ።

ከሰኣት በፊት ተውግ. ከቀትር፡ ከእኩል ቀን በፊት።

ሰኣታት (ሳታት) (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስ ካህናት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሌሊት በዚህ የሚያደርሱት ፀሎት።

ሰኣታት ቆመ የሰኣታትን ፀሎት በዚህ

አደረሰ፡ ፀለየ፡፡

የሰአታት መፅሃፍ ስ የሰአታት ፀሎት መፅሃፍ፡፡

ተሲኦት (ተሲያት) ስ ቀትር፡፡

ሰከም

ሰከም ሰከም አለ ግ ጠደፍ ጠደፍ እያለ ሂደ፡፡

ሰከረ ግ በአልኮል መጠጥ፡ በእፅ... ምክንያት ስሜቱን፡ የሚሰራውን መቆጣጠር አቃተው፡፡

ሰካራም ቅ 1. አልኮል መጠጥ አዘውትሮ የሚጠጣ፡ ጠጪ፡ 2. አልኮል መጠጥ ጠጥቶ የሰከረ፡፡

ሰካር ስ የአልኮል መጠጥን ወይም ሌላ አስካሪ ነገርን በመውሰድ የሚፈጠር ራስን ያለመቆጣጠር ስሜት፡፡

ተሳካረ ግ 1. በአንድ ላይ በመሆንና አልኮል በመጠጣት ሁሉም ሰከረ፡፡ 2. ተምታታ፡ ተዘበራረቀ፡፡

አሰከረ ግ ስሜትን መቆጣጠር እንዲሳን አደረገ፡ ራስ አዞረ (መጠጥ፡ እፅ...)፡፡

አሰካሪ ቅ የሚያሰክር (መጠጥ)፡፡

አሳካረ ግ አዘበራረቀ፡ አምታታ፡፡

ሰከሰከ ግ 1. ተሰገብገቦ፡ ጠራርጎ በላ፡፡ 2. ሰረረ፡፡ 3. ሸቀሸቀ፡ አመቀ፡ ሰገሰገ፡፡

ሰከን ግ 1. ወረደ፡ ዘቀጠ፡ ረጋ (የቡና አተላ)፡፡ 2. ጨመተ፡ ረጋ አለ፡ አደብ ገዛ፡፡ 3. የተለመደ፡ የታወቀ ሆነ፡፡ የሰከን ቃል መጠቀም ያስፈልጋል፡፡

ሰከ ግ 1. ሻጠ፡ ተከለ፡ አገባ፡፡ 2. አጠለቀ፡፡

ሰኬት ስ የአላማ ወይም የድርጊት ክንዋኔ ዘጥፍ ሁኔታ እንደታቀደው መፈፀም፡፡

ሰኬታማ ቅ የተሳካ፡ ጥሩ ውጤት ያለው፡፡

ሰከ ቅ የሚሰካካ፡ የሚገጣጠም፡፡

ሰከ ሳህን ስ የሚገጣጠም ሳህን፡፡

ተሰከ ግ ተሻጠ፡ ተተክለ፡ ተሸገጠ፡፡

ተሰካካ ግ ተገጣጠመ፡፡

ተሳካ ግ ተሟላ፡ ተቃና፡ ተስተካክለ፡ በሚፈለገው መልክ ተከናወነ፡፡

አሳካ ግ 1. አቃና፡ አሟላ፡ በሚፈለገው መልክ እንዲከናወን አደረገ፡፡ 2. አቀናበረ፡ አስተካከለ (ለአረፍተ ነገር፡ ለንግግር)፡፡

ሰከና “ሸሆና” ን ተመ.

ሰከንድ (ሴከንድ) ስ የሰአት አነስተኛ ክፍል፡፡ አንድ ሰከንድ የደቂቃ አንድ ስድሳኛ ነው፡፡

ሰከንድ ቆጣሪ ስ በእጅ፡ በጠረጴዛ ወይም

በግድግዳ ሰአት ላይ ከሙሉ ሰአት ቆጣሪው ረጅም የሆነውና የሰከንድን መጠን አመልካች የሆነው ቀጭን አመልካች ዘንግ፡፡

*ሰወለለ

ተንሰዋለለ ግ ተንቀዋለለ፡፡

አንሰዋለለ ግ አንቀዋለለ፡፡

ሰወረ ግ 1. ደበቀ፡ ጋረደ፡ ሽፈነ፡ ሸሸገ፡፡ 2. አይንን አወረ፡ ጋረደ፡፡

ሰዋራ ቅ ሸሸግ፡ ድብቅ (ቦታ)፡፡

ሰውር ቅ ሸሸግ፡ ድብቅ፡ የማይታይ፡፡

ሰውር ሰፊት ስ ክፍ እንዳይታይ ሆኖ የተሰፋ ሰፊት፡፡

ተሰወረ ግ 1. ተደበቀ፡ ተሸሸገ፡፡ 2. ታወረ፡፡

ሰዋ ግ 1. አረደ፡፡ 2. ሰጠ (ሀይወትን ለሃገር፡ ለሃይማኖት)፡፡ 3. አቀረበ፡ ሰጠ (መሰዋእትን ለአምላክ)፡፡

መስዋእት ስ 1. ለአምላክ የሚሰጥ፡ የሚቀርብ ስጦታ፡፡ 2. (ክር.) ስጋ ወደሙ፡፡

መስዋእት ሆነ ሀይወቱን አሳልፎ ሰጠ (ለአገሩ፡ ለአምነቱ)፡፡

መስዋእት አደረገ ሰዋ፡ መስዋእት አቀረበ፡፡

መስዋእት ከፈለ ለአላማው፡ ለእምነቱ መስዋእት ሆነ፡ ለሀይወቱ ሳይሳሳ ታገለ፡፡

ተሰዋ ግ ሀይወቱን አሳልፎ ሰጠ (ለሃገሩ፡ ለአላማው፡ ለሃይማኖቱ)፡፡

ሰዋራ “ሰወረ” ስር ተመ.

ሰዋሰው ስ የቃላት አመሰራረትና የአረፍተ ነገር አሰካክ ስርአት ወይም ሀግ፡፡ የሰዋሰው ስህተተኛን አርም፡፡

ሰው ስ 1. ማሰብና ማመዛዘን የሚችል፡ ሰብአዊ ፍጡር፡፡ 2. በሰሰተኛ መደብ የሚጠራ፡ ሌላ ግለሰብ፡፡ ሰው መግ / ሰው ነገረኝ / ሰው እንዳይሰግ፡፡ 3. ዘመድ፡ አጋር፡...፡፡ ሰው በሰሌዳኝ ስራ ላይ ሆኖ ተረሀ፡፡

ሰው ሆነ ራሱን ቻለ፡ በረታ፡ አእምሮ ገዛ፡ ንበዝ ሆነ፡፡

ሰው ለየ 1. አወቀ፡ ሀገሩ ሰው ለይቷል፡፡ 2. አዳለ፡ ይህም ጥቅም ሆኖ ሰው ይለይበታል፡፡

ሰው አይሆንም 1. ከደረሰበት ሃዘን፡ ብስጭት፡ ጉዳት፡ መከራ... የተነሳ በጣም ይንዳል፡፡ 2. ለቁም ነገር፡ ለጥሩ ውጤት አይበቃም፡፡

ሰው አይደለም በጣም መጥፎ ሰው ነው፡፡

ሰው መሳይ በሸንጎ በሩቅ ለሚያውቀው ጥሩ ሰው መስሎ የሚታይ፡፡

ሰው ሰራሽ ቅ የተፈጥሮ ያልሆነና ሰው

የሰራው::

ሰው በላ /በሌ ት ጠካኝ: አረመኔ::

ሰው በሰው በሌላ ሰው እርዳታ::

ሰው ጤፉ ሰው የሚገኝ: ያለ እኔ ማን አለ የሚል::

ሰውዬ 1. እንድ ሰው:: ላንድ ሰውዬ ውጭ

ቶጋል 2. አንተ ሰው (ለጥሪ)::

የሰው የሌላ ግለሰብ:: መኪናው የኔ አይደለም: የሰው ነው::

የሰው ልክ አያውቅም ሰውን ያለማባብ ይደፍራል::

የሰው መጨረሻ ነው በጣም ጥሩ ሰው ነው::

የሰው ነጭ ታየ ቁጥሩ የበዛ ሰው ታየ: ወይም ተገኘ::

የሰው ሃይል ስ ሰራተኛ: ለሰራው መፋጠን ተጨማሪ የሰው ሃይል ያስፈልጋል::

የሰው ልጅ ሰው የተባለ ፍጡር በጠቅላላ::

የሰው አይን ባየው ነገር ላይ ጉዳት: ጠንቅ የሚያደርስ ወይም የሚያስከትል አይን::

የሰው አይን በላው ሞተ ወይም ሌላ ጉዳት ደረሰበት (በቡዳ: ... ምክንያት)::

የሰው አገር ሰው ባይተዋር: እንግዳ::

የሰው ዘር ሰው የተባለው ፍጡር ሁሉ::

ሰውነት ስ ገላ: እካላት(እካላት)እለንዮሚተለውገዕ

ሰውነቱ ላመ ከድካም የተነሳ ሰውነቱ

ደቀቀ: ዛለ::

ሰውነቱን ጠበቀ ለሰውነቱ እንክብካቤ ወይም ጥንቃቄ አደረገ::

ሰውኛ ስ ሰው ያልሆነውን ነገር እንደሰው በማናገር ወይም የሰው ባህርይ በመስጠት

የሚነገር የዘይቤ መንገድ::

ሰውር [መሬት] ስ በሚያዝዩ የሚወጣ የከብብ አይነት: በተጨማሪ "ከብብ ቆጠራ" ን ተመ.

ሰየ ግ ጎመጀት ተመኘ::

ሰያቱ ት ስግብግብ: ሁሉ ነገር የሚያምረው::

ሰየመ ግ 1. ስም ስጠ: ስም አወጣ: 2.

አስቀመጠ: አዘጋጀት: አቀረበ::

ሰያሜ ስ 1. ስም: መጠሪያ:: 2. የመሰየም ስራ: አንድን ነገር ወይም ሃሳብ የሚወክል ቃል የመፍጠር ተግባር::

ሰያሜ ቃላት ስ ለውጭ ወይም ለአዳዲስ ዕንስ ሃሳቦች በሃገርኛ ቋንቋ መጠሪያ የመስጠት ስርአት: ተግባር::

ተሰየመ ግ 1. ስም ወይም መጠሪያ ወጣለት:: 2. ተቀመጠ (ለስብሰባ: ለፍርድ:...)::

*ሰየረ (*ሴረ)

ሴራ ስ አድማ: ዱለታ::

ሴራ ቆረጠ አድማ አደረገ: ዶለተ::

ሴራ ጠነሰሰ ተንኮል: ሴራ: አድማ ወጠነ ::

ሴረኛ ት አድመኛ: አድማ አቀነባባሪ::

አሴረ ግ አደመ: ዶለተ: ሴራ ጠነሰሰ::

ሰየፈ ግ 1. በጎራዬ ወይም በሰይፍ መታ:

ቀነጠሰ: በጠሰ: 2. አጋደመ: በሰያፍ አደረገ::

ሰያፍ ት 1. አግድም: የጎንዮሽ የሆነ:: 2.

(ዘይ.) በማስታከክ የተነገረ: ፊት ለፊት ያልሆነ (ለንግግር)::

ሰይፍ ስ በሁለት በኩል ስለት ያለው ቀጥ ያለና ከወደጫፉ ሾጣጣ የሆነ የጦር መሳሪያ::

ሰይፍ

ተሰየፈ ግ በሰይፍ ተመታ: ተቀላ: ተቆረጠ::

አሰየፈ ግ በሰይፍ ቅርፅ ወይም በሰላች ሆነ::

ሰያቱ "ሰየ" ስር ተመ.

ሰያፍ "ሰየፈ" ስር ተመ.

ሰይጣን ስ 1. ተግባሩ መጥፎ የሆነ: እርኩስ መንፈስ: ጋኔን: ... 2. (ዘይ.) ክፉ: መጥፎ (ሰው)::

ሰይጣኑ መጣ ተናደደ: ተቆጣ::

ሰይጣን አትሁንብኝ እንድናደድ:

እንድቆጣኝ መጥፎ ስራ እንድሰራ ምክንያት አትሁንብኝ::

ሰይጣን የለከፈው ክፉ: መጥፎ (ሰው)::

ሰይጣን ያጋለበው/ያጋለበው ሰይጣን

የተጠናወተው: እኩይ ሰው::

የሰይጣን ቁራኛ ት ክፉ: መጥፎ::

የሰይጣን ቁራጭ ት ክፉ: መጥፎ:

አሳሳች: ሰይጣን የሆነ (ለሰው)::

የሰይጣን ዶሮ ስ ባህር ውስጥ ጠልቆ

መቆየት የሚችልና ጠቃጠቆነት ያለው የአሞራ አይነት::

የሰይጣን ፈረስ ት ግልፍተኛ: ቁጡ: ጠብ ሜሪ::

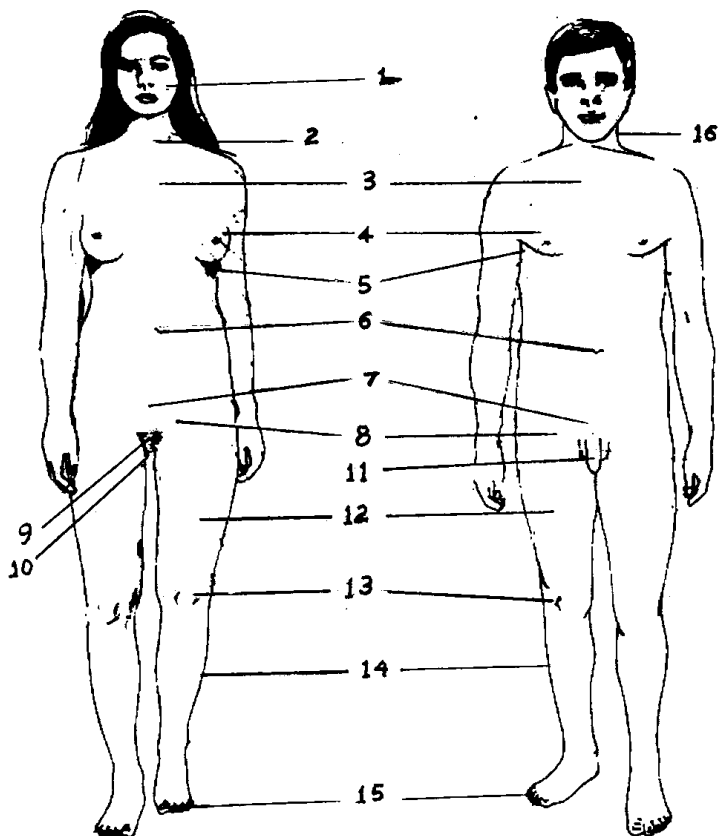
ሰይጣናም ት ተናዳጅ: ግልፍተኛ: ቁጡ::

ሰይፍ "ሰየፈ" ስር ተመ.

ሰደረ ግ ደረደረ: በረድፍ: በተራ አስቀመጠ::

ተሰደረ ግ ተደረደረ: በረድፍ: በተራ

ተቀመጠ::

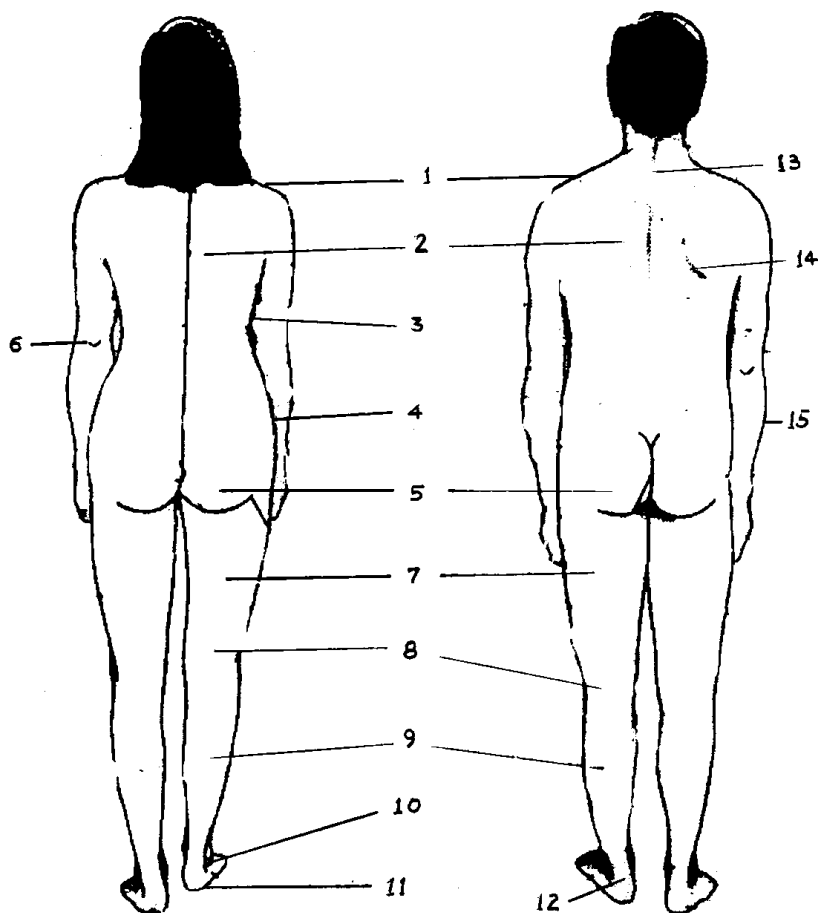

1. ፊት
2. አሳት
3. ደረት
4. ጡት
5. ብብት

6. እምብርት
7. በገረድ
8. መሃረት
9. እምሰ
10. ፍርንትት

11. ቁሳ
12. ጭን
13. ጉልበት
14. ቅልጥም
15. የእግር ጣት

16. አንገት

1. ትከሻ
2. ጆርባ
3. ሽንጥ
4. ጸሊ
5. ቂጥ

6. ክርን
7. ታፋ
8. ቋንቋ
9. ባት
10. ቁርባምቅማት

11. ተረከዝ
12. ካቲ
13. ማንቃ
14. ብራኳ
15. ክንድ

ሰደርያ ስ ከክት ስር፡ ከሸሚዝ በላይ የሚለበስ
እጅጅና አንገትጌ የሌለው ልብሱ፡

ሰደቃ ስ 1. ገበታ፡ መሰብ፡ 2. የእስልምና
ሃይማኖት ተከታዮች ለድሆች የሚያበሉት
ተዝር፡

ሰደበ ግ ዘለፈ፡ ወረፈ፡ አዋረደ፡ እረከሰ፡ ከፍ
ዝቅ አድርጎ ተናገረ፡

ሰድብ ስ ዘለፈ፡ ለማዋረድ ወይም ለማክሰስ
የሚነገር መጥፎ ቃል፡

ሰድብ ቀመሰ ተሰደበ፡

በሰድብ ተለቀቀበት በጣም ሰደበው፡

የሰድብ ናዳ አወረደበት፡

ተሰደበ ግ ተዘለፈ፡ ተዋረደ፡

ተሳደበ ግ አዋረደ፡ ዘለፈ፡

ተሳዳቢ ቅ አዋራጅ፡ መሳደብ ልማዱ የሆነ፡

አሰደበ ግ ለመዋረድ፡ ለመነቀፍ ምክንያት
ሆነ፡

አሳዳቢ ቅ ለመሰደብ ምክንያት የሚሆን
(ተግባር፡ ጠባይ)፡

ሰደደ ግ 1. ላከ፡ 2. አባረረ፡ አሰናበተ፡
3. ለቀቀ፡ ፈታ፡ 4. ከተተ፡ አገባ፡ በሰው ቀበሌ
ለንጋወት ስደድበት ለንጋላ፡ 5. የሰደድ እሳትን
አቀጣጠለ ወይም ለከሰ፡

ሰደድ እሳት ስ ሃይለኛ የሆነና ሤካ ውስጥ
ወይም ቁጥቋጦና ደረቅ ሳር ባለበት የሚነሳ
እሳት፡ ቃጠሉ፡

ሰደት ስ በመባረር፡ በፖለቲካ ወይም በሌላ
ችግር ምክንያት አገርን ለቆ መሄድ፡ ፍልሰት፡

ሰደተኛ ስ አገሩን ያለፈቃዱ ለቆ በሌላ አገር
የሚኖር ሰው፡

ሰድ ቅ 1. ልቅ፡ ያልተከፋፈለ፡ ሰፊ (ቤት)፡
2. (ሰድብ) ባለጌ፡

ሰድ ንባብ ስ ግጥም ያልሆነ ንባብ፡

ሰድ አደግ ስ ባለጌ፡

ተሰደደ ግ በፖለቲካ ወይም በሌላ ችግር
ምክንያት አገሩን ለቆ ሄደ፡

ተሳደደ ግ ተባረረ፡

አሳደደ ግ 1. እየተከታተለ አባረረ፡ 2.

ሰራዬ ብሎ አንድን ነገር ተከታተለ፡

አሳዳጅ ቅ አንድን ነገር ከመወደዱ ወይም
ከመፈለጉ የተነሳ ሰራዬ ብሎ የሚከታተል፡

ሰደፍ ስ የጠመንጃ እግር፡ ላት (በእሉን
ጠመንጃ ስር ተመ.)፡

ሰደፍ ስ እንቁ ወይም ሉልን የምትወልድ
የባህር ፍጥረት፡

ሰገለበ ግ ተሰገበገበ፡ ተጣደፈ፡ ቸኮለ (አንድን
ነገር ለማግኘት ወይም ለማድረግ)፡

ሰግላባ ቅ ቸኮል፡ ስግብግብ፡

ሰገረ ግ በአሜሪካ ጸርምጃ እየፈጠነ በማይነቀንቅ
አካሄድ ሄደ፡ ፈሰሰ (ለበቅሎ፡ ለፈረሰ)፡

ሰጋር ቅ ሲሄድ ወይም ሲራመድ ጋባቢውን
የማይነቀንቅ (ብዙውን ጊዜ ለበቅሎ)፡

ሰገራ ስ (ነውር) አይነ ምድር፡

ሰገራ ወጣ ተወዳዳ፡

ሰገሰገ ግ 1. ጠቀጠቀ፡ በከፍት ቦታ ሞላ፡ ሰካ፡
2. ጠቀጠቀ፡ አጠጋጋ (የጨርቁን ጥለት ወይም
ማግ ለመቋጠት)፡ 3. በብዛት አስገባ፡ ሞላ፡

ሰገሰግ ቅ ጥቅጥቅ፡ በደንብ ተጠጋግቶ

የተሰራ፡

ተሰገሰገ ግ 1. ተጠቀጠቀ፡ በከፍት ቦታ ገባ፡
ተሰካ፡ 2. በብዛት ገባ፡ ሞላ፡

*ሰገበገበ

ሰግብግብ (ሰገብጋባ) ቅ ስስታም፡

ቅቅታም፡

ተሰገበገበ ግ በጣም ጓጓ፡ ሰፍ አለ (ለምግብ
ወይም ለሌላ ነገር)፡

አስገበገበ ግ በጣም አጓጓ፡ አንሰፈሰፈ፡ ሰፍ
አደረገ፡ ምን ያስገበግበል? ቀስ ብለህ
ታገኘሃለህ፡

ሰገባ ስ አይኑ፡ የሰይፍ ማህደር፡

ሰገብጋባ “*ሰገበገበ” ስር “ሰግብግብ”ን
ተመ.

ሰገነት ስ 1. የፎቅ ቤት በረንዳ፡ 2. በአካባቢው
ካለት ነገሮች ሁሉ በጣም ከፍ ብሎ የተሰራ ቦታ
(ለመመልከቻ የሚሆን)፡ 3. ባለአንድ ፎቅ
የገጠር ቤት፡

ሰገደ ግ 1. ተንበረከከ፡ አነሰሰ፡ ተደፋ
(ለአምላክ ፀሎት፡ ምስጋና ለማቅረብ)፡ 2.
ተሸነፈ፡ እጅ ሰጠ፡ የሌላውን የበላይነት አወቀ፡
2. (ዘይ.) አጎበደደ፡

ሰግደት ስ 1. ለአምላክ ክብርና ምስጋናን
ለማቅረብ፡ ይቅርታን ለመጠየቅ እየፀለዩ
የሚያደርጉት የማንንበስ፡ የመንበርከክ ስርአት፡
2. በክርስትና ሃይማኖት መሰረት በሀማማት
ውስጥ በተለይም የሰቅለት እለት እየሰገዱ
የሚያከናውኑት የፀሎት ስርአት፡

አሰገደ ግ ሰጥ ለጥ አድርጎ ገዛ፡

*ሰገደደ

ሰግዳዳ ቅ 1. ደባቃ፡ ሰዋራ (ቦታ)፡ 2.

ጎንባሳ፡ ጎበጥ ያለ፡ 3. ረባዳ፡

ሰግደድ አለ ግ 1. ረባዳ ሆነ፡ 2. ጎንበስ፡
ጎበጥ አለ፡

በጎድ ስ ከወይራ ጋራ ተመሳሳይነት ያለው የዛፍ አይነት።

በጎገ ግ ቀጭንና ረዥም ሆነ (አንገቱ)።

በጋጋ ት አንገተ ረዥም።

በግግ አለ ግ በጣም ቀጥኖ ረዘመ (አንገቱ)።

በግግ አደረገ ግ መዘዘ። አስረዘመ (አንገቱን)።

አሰገገ ግ አንገቱን መዘዘ። አስረዘመ።

በገጠ ግ 1. ሸለመ። ቀመቀመ። አስጌጠ። ዘመዘመ። 2. አጠቆረ። ቋጠረ። አስከፋ (ፊትን)።

በገጥ ስ ዝምዝማት። ጌጥ። ትምቅማት።

ሸልማት። ንቅሳት (የዛባ። የቅል።...)።

ተሰገጠ ግ ተዘመዘመ። ተቀመቀመ። ተሸለመ።

በገጥ (ሰንጥ) ስ መሬት ውስጥ የተተከለና ለመንቀል የሚያስችግር ድንጋይ። የዛፍ ስር።...

በገጥ "ሰገጠ" ስር ተመ.

በጋ ግ ፊራ። መጥፎ ነገር ይደርሳል ብሎ ጠረጠረ። ተጨነቀ።

በጉ ት ብዙ ጊዜ አንዳች መጥፎ አደጋ። ክፉ ነገር።... ይደርሳል ብሎ የሚፈራ።

በጋት ስ ፍርሃት። ጥርጣሬ።

አሰጋ ግ አስፈራ። አስጨነቀ።

አስጊ ት አደገኛ። አስፈራ።

በጋር "ሰገረ" ስር ተመ.

በጋጋ "ሰገገ" ስር ተመ.

በግላባ "ሰገለበ" ስር ተመ.

በግዳዳ "ሰገደደ" ስር ተመ.

በጎን ስ አንገቱና እግሮቹ ረገገኙም። አካሉም ግዙፍ የሆነና የሚይበር በአፍሪቃ የሚገኝ የአለዋፍ አይነት (በአሉን ወፍ ስር ተመ.)።

በጎደ ግ 1. መታ። ጠበቀ። 2. አጎደጎደ። በረጎደ። 3. አበጀ (ጋሻን)።

በጎጥ "ሰገጥ" ን ተመ.

በጠ ግ 1. አደለ። አተበለ። 2. ቸረ። ለገለ።

ለገሌ ለተቸገረ ይሰጣል። 3. ሸለመ። በቋሚነት አስረከተ። 4. ተመቸ። ጥሩ ሆነ። ቆመቱ

ለቅርማት አስ ጨዋታ የሰጠ ነው። 5. ከፈለ። በሰውጡ ሌላ እንዲወስድ አደረገ። ለመፅሃፉ

አስር ብር ብጠው አያዋግኝም አለ። 6. አስገኘ። ፀሃይ ብርሃን ተሰጣለቸ። 7. መስዋእት አደረገ።

መስዋእትነት ከፈለ። ለላላግው ሆውቱን ሰጠ።

8. አዋለ። ለመስዋእትነት አዘጋጀ። ሀይውቱን ለመልካም ተግባር የሰጠ ነው። 9. አስረከበ።

ደብዳቤውን ዛሬ ሰጠሁት። 10. እንዲደርሰው አደረገ። መልእክቱን ሰጠው። 11. ነገሩን አሳወቀ።

ገለፀ። እንዲያውቅ አደረገ። መልሰ ሰጠ። 12. አሳየ። ገለፀ። ነገረ። ምልክት ሰጠ።

13. እንዲያገኝ አደረገ። ስልጣን ሰጠ።

እስጥ አገባ ስ 1. የቀድሞ ጊዜ የሙግት ወይም የክርክር መንገድ። 2. አስፈላጊ ያልሆነ ሙግት። ጭቅጭቅ።

ስጥ ት ቸር። ለጋስ። ደግ።

ስጦታ ስ 1.ገፀ በረከት። 2. ችሎታ።

ስጭ ት 1. ቸር። ለጋስ። 2. አዳይ። አከፋፋይ (በክርታ ጨዋታ)።

ተሰጠ ግ 1. ታደለ። 2. ተበረከተ። 3.

እንዲደርስ ተደረገ። ተነገረ። ምስጋና ተሰጠው።

ተሰጥአ ስ 1. ልዩ ችሎታ። 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በቤተ ክርስቲያን ህዝቡ ከዲያቆንና ከቁስ እየተቀበለ የሚያዘመው የቅዱስ ዜማ። ፀሎት።

ስጦመ "ሰመጦ" ን ተመ.

ስጦሰጠ ግ 1. ደበደበ። ገረፈ። መታ። ወቀጠ።

2. በሃይል ጣለ። ወረደ። ዝናቡ ትናንት ሲሰጠሰጠው አደራ። 3. በብዛት ፃፈ።

*ሲጠጠ

ሲጠጥ አለ ግ በር ሲከፈትና ሲዘጋ ማጠፊያዎች የሚያሰሙትን አይነት ድምፅ አሰማ።

ሲጠጥ አደረገ ዝ.ከ.

ተሰሲያጠጠ ግ ሲጠጥ የሚል አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

አንሲያጠጠ ግ ሲጠጥ የሚል ድምፅ አሰማ።

*ሰጣ

ስጥ ስ ፀሃይ እንዲመታው የተዘረረ ወይም የተዘረጋ እህል።

ተሰጣ ግ ፀሃይ ላይ ተዘረረ ወይም ተዘረጋ (እህል። ልብስ።...)።

አሰጣ ግ ለፀሃይ ሰጠ። ዘረረ። ዘረጋ (እህልን። ልብስን።...)።

ማስጫ ስ 1. እህልን ፀሃይ ላይ ለማሰጣት የሚያገለግል እንደሰፊድ። ኪሻ።... ያለ እቃ። 2. ልብስ የሚሰጣበት ገመድ። ሽቦ።...

አሰጣጣ ግ ስጡን አገለግላለሁ።

ስጥ

ስጥ ለጥ አለ ግ ተሸቆጥቁጠ። እሺ። አሜን ብሏ። ተገዛ። ተጸደረ።

ስጥ "ሰጠ" ስር ተመ.

ስጥር ስ ቀጭን የጎድን አጥንት።

ስጭ "ሰጠ" ስር ተመ.

በፊር ግ 1. ለካ። መጠነ (መጠኑን ለማወቅ)። 2. በተለያዩ መስፈርያዎች እየለካ። እየመጠነ ሰጠ። 3. ከአፍ እስከገደፉ ጢም አድርጎ ሞላ። ከሚገባው በላይ ጨመረ። ቀዳ።...

በሰፈረው ቁና ተሰፈረ ለፈፀመው ክፉ ሰራ ዋጋውን አገኘ። ተከፈለ።

መስፈሪያ ስ መለኪያ። መመዘኛ እቃ (እንደ ቁና፣ ሰሃን፣ ሜትር፣ ...ያለ)።

መስፈሪች ስ መሟላት ያለበት አስፈላጊ ነጥብ፤ መለኪያ። እዚህ መስሪያ ቤት ለመቀጠር የምታሟላቸው መስፈርቶች አሉ።

ስፍር ፡ 1. የተለካ፣ የተመጠነ። ስ 2. ልክ፣ መጠን።

ስፍር ቁጥር የለውም እጅግ በጣም ብዙ ነው።

ተሰፈረ ግ 1. ተለካ፣ ተመጠነ። 2. ተቀበለ (የቀላብ እህልን)።

ሰፈረ ግ 1. መኖሪያ ቦታ ያዘ። ሄሪ ሆነ። 2-አረፈ፣ ተቀመጠ። 3. ቆጥ ላይ ወጣ። ማደሪያውን ያዘ (ዶሮ)። 4. ተፃፈ፣ ተመዘገበ።

ሰፈረበት 1. ለመምታት፣ ለመደብደብ ያዘው፣ ጣለው፣ እሳቱ ላይ ወጣ። 2. ያዘው፣ አደረበት። ጋኔን ሰፈረበት።

ሰፈራ ስ ቀድሞ ከነበሩበት መኖሪያ ተነስቶ ሌላ ቦታ የመኖር ድርጊት።

ሰፈራ ጣቢያ ስ ከሌላ ቦታ የመጡ ሰዎች እየሰሩ እንዲኖሩበት የተዘጋጀ ቦታ።

ሰፈረተኛ ስ የአንድ አካባቢ መንደር ኗሪ (ሆዝብ)።

ሰፋሪ ፡ ቀድሞ የነበረበትን መኖሪያ ሰቆ በሰፈራ ሌላ መኖሪያ ቦታ ይዞ የሚቀመጥ።

ሰፈር ስ 1. በጉዞ ላይ ያሉ ሰዎች ወይም ወታደሮች ጊዜያዊ መኖሪያ። 2. የመኖሪያ አካባቢ።

ሰፍራ ስ ቦታ።

ሰፍራ ያዘ 1. ቦታ አጣበበ። 2. መቀመጫ ቦታ አገኘቶ ተቀመጠ።

ተሳፈረ ግ መኪና፣ አውሮፕላን፣

መርከብ ላይ ወጣ (ለጉዞ)።

ተሳፋሪ ስ ተጓዥ፣ መንገደኛ (በመጓጓዣ)።

አሰፈረ ግ 1. ቦታ አስያዘ፤ የመኖሪያ ቦታ፣ ክልል ሰጠ። 2. ፃፈ፣ መዘገበ።

አሳፈረ ግ 1. ለማንጓዝ ጫን (አውሮፕላን፣ መርከብ፣...)። 2. ተሳፋሪን፣ መንገደኛን ሽኘ (መኪና፣ ባቡር፣... ውስጥ እስከሚገባ)።

*ሰፈሰፈ

ሰፍሳፋ ፡ 1. ገብጋቢ። 2. አለመጠን ችሎታ፣ ጉጉ።

ሰፍስፍ አለ ግ 1. በጣም ተንገበገበ። 2. ተንዘፈዘፈ፣ ተንቀጠቀጠ። 3. ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ። 4. ተሰቃየ።

ተንሰፈሰፈ ግ 1. ተንገበገበ፣ ጓጓ። 2. ተንዘፈዘፈ፣ ተንቀጠቀጠ፣ ተርገበገበ። 3. ተንሰቀሰቀ፣ ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ። 4. የሰቃይ፣ የሀመም ሰሜት ክፉኛ ተሰማው።

አሰፈሰፈ ግ አቆበቆበ፣ ተዘጋጀ፣ በጉጉት ጠበቀ።

አንሰፈሰፈ ግ 1. አንዘፈዘፈ፣ አንቀጠቀጠ። 2. አንገበገበ።

ሰፊነ ግ መላ፣ ከጻር እስከ ጻር ሆነ። ፀጥታ ሰፈነ።

አሰፊነ ግ ከጻር እስከ ጻር እንዲሆን አደረገ፣ መላ። በሃገሪቱ ሰላምን አሰፈነ።

ሰፊፈ ግ ከፈላሽ ነገር ላይ ከላይ ሆኖ ሳይሰጥም ተገኘ ወይም ታየ።

ሰፊፍ ስ የማር አሰር፣ ምጣጭ፣ የጠጅ ገፈት (ሰም የሚሆን)።

ሰፊፍ የለውም እንከን፣ ነውር፣ ክፉት የለውም።

ተንሳፈፈ ግ 1. ከላይ ሆነ፣ ዋኘ፣ ከፈላሽ ነገር ላይ ሆኖ ሳይሰጥም ከላይ ቀረ ወይም ታየ። 2. አንጥበበ፣ በአየር ላይ በረረ። 3. የነበረበት መስሪያ ቤት የመዋቅር ለውጥ በማድረጉና በአዲሱ መዋቅርም ባለመታቀፉ ከሰራ ተወገደ።

ተንሳፈረ ቀረ ከማንኛውም ወገን ሳይሆን ቀረ።

አሰፈፈ ግ ሰፈፈ፣ ተንሳፈፈ።

አንሳፈፈ ግ 1. አሰፈፈ፣ በላይ አደረገ፣ ሳያሰጥም ቃረ። 2. በአየር ላይ አበረረ።

ሰፊ "ሰፋ" ስር ተመ.

ሰፋ ስ ቀጥና መለል ብሎ የሚበቅል፣ ለዘንግ የሚሆን የእፅዋት አይነት፤ ጠፎ፤ ሰማያም ይባላል።

ሰፋ ግ 1. በመርፈና በከር አያያዝ፣ ጠቀመ፣ ዘመዘመ፣ ወሰወሰ (ለምሳሌ ልብስን)። 2. አዘጋጀ፣ አበጀ፣ ሰራ (ሰፊድን፣ ጫማን፣ ...በመርፈና በከር፣ በሰንደዶ፣... በማያያዝ)።

3. ወጋ፣ ሰነገ፣ አሰጨነቀ፣ ቀሰፈ። ውጋት ሰፍቶ ያዘኝ።

ሰፊታ ስ የመሰብኘን የሌላውንም የሰፊት ስራ በደንብ የምታውቅ ባለሙያ።

ሰፊት ስ 1. የመሰፋት ስራ ወይም ሙያ። 2. ልብስ፣ ጫማ ወዘተ. በመርፈና በከር የተያያዘበት ቦታ። 3. እንደመሰብ፣ ሙጻይ፣ ሰፊድ የመሰለውና ብዙውን ጊዜ ከሰንደዶ፣ ከአከርማ፣ ከግራምግ የሚዘጋጅ የቤት እቃ።

የሰፊት መኪና ስ ጨርቃ ጨርቅን፣ ቆጻን፣ ሸራን፣... ለመሰፋት የሚያገለግል ዘመናዊ መሳሪያ።

አባቶ ገ በላኩ እንዲሰጥ አደረገ (ልብሰን)።
 ሰፋ ገ 1. በገን ወይም በወርድ ወይም ዙሪያውን መጠኑ ወመረፈ፣ አደገ፣ ሰፊ ሆነ፣ ተለቀ። 2. ከላክ በላይ ሆነ፣ ተለጠጠ (ለልብስ፣ ለጫማ፣...)። 3. ተንበረቀቀ (ቀዳዳው፣ ክፍተቱ፣ አቶ)። 4. ወመረፈ፣ አደገ፣ ከፍ አለ። እውቀቱ ሰፋ / ድርጅቱ ሰፋ።

ሰፊ (ብ.ቁ. ሰፋፊ) ት 1. የተንጣለ፣ ዙሪያው፣ ወርዱ ወይም ጎኑ ሰፋት ያለው። 2. ከላክ በላይ የሆነ (ልብስ፣ ጫማ ፣...)። 3. በርቃታ፣ ቀዳዳው፣ ክፍተቱ፣ አቶ የሰፋ። 4. ጥልቅ፣ ብዙ፣ ከፍ ያለ፣ ትልቅ። ስለመሃግብተ ቃላት አሰራር ሰፊ እውቀት አለው።

ሰፊው ህዝብ ስ ብዙሃኑ ህዝብ።

ሰፋት ስ 1. ወርድ ወይም ጎን። ሚዳው ሰፋት እንጂ ቁመት ያለው። 2. አንድ ነገር በቁመቱና በጎኑ በአጠቃላይ የሚይዘው፣ የሚጠቀልለው ቦታ። 3. ብዛት፣ ጥልቀት።

[የ]ሰፊት እቃ ስ እንደ ሰፊድ፣ መሰብ፣... ያለ ከሰንደዱ፣ ከአከርማ፣ከግራምግ የሚሰራ የቤት እቃ (ስእሉን የሚቀጥለው ገፅ ተመ)።
 ተሰፋፋ ገ 1. ተንበረቀ፣ ተመቻችቶ፣ ብዙ ቦታ ይዞ ተቀመጠ፣ ተደላደለ። 2. አደገ፣ ተጠናከረ፣ ተደራጀ። ኢንፍሰትሪ በሃገሪቱ ተሰፋፍቷል። 3. ተላመተ፣ ተራባ፣ ተዳረሰ፣ ተሰራጨ። በሽታ ተሰፋፋ።

ተሰፋፊ ት የራሱን ክልልና ድንበር አልፎ ግዛትን የግስፋፋት እቅድ ወይም ፖሊሲ ያለው።

አሰፋ ገ 1. በገን ወይም በወርድ ወይም ዙሪያውን መጠኑን ወመረፈ፣ አሳደገ፣ አተለቀ። 2. ከላክ በላይ አደረገ፣ ለጠጠ (ለልብስ፣ ለጫማ፣...)። 3. አምቦረቀቀ። 4. ወመረፈ፣ አሳደገ፣ከፍ አደረገ (ለእውቀት፣ ለድርጅት፣...)። 5. የእንጀራ ሊጥን በምጣድ ላይ አፈሰሰ፣ አደረገ።

አሰፋፋ ገ 1. አሳደገ፣ ከፍ አደረገ። የንግድ ድርጅቱን አሰፋፋ። 2. አብራራ፣ ተነኮ። 3. አላመተ፣ አራባ። ወሬውን አሰፋፋ / በሽታን አሰፋፋ።

ሰፋራ "ሰፈረ" ስር ተመ.

ሰፋድል ስ በማህፀን ውስጥ ሽል የሚቀመጥበት ስለ የሆነ ከረጢት፣ ክርታስም ይባላል።

ሰፊድ ስ ከአከርማ፣ ከሰንደዱና ከግራምግ የሚሰራና ለእህል ግጠራያና ግንፈግ እንዲሁም ከምጣድ ላይ ለእንጀራ ግውጫ የሚያገለግል ሰፊት (ስእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ)።

ሰፊድ እግር ት ውስጥ እጉና ጠፍጣፋ የሆነ (ሰው)።

ሰፍሳፋ "ሰፈሰፈ" ስር ተመ.

ሰፍነግ ስ 1. ውሃን በውስጡ መቆጠር የሚችልና

በባህር ውስጥ የሚገኝ እንደ ሰፖንጅ ያለ የእዕዋት አይነት። 2. ስፖንጅ።

ሱ የ"ሰ" ፊደል ካለበ ዘር።

ሱልጣን ስ በእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ ሃይማኖታዊ ስልጣን ያለው ሹም ወይም ለሹሙ የሚሰጠው የማእረግ ስም።

ሱረት ስ በጉንጭ የሚያዘ ወይም በአፍንጫ የሚሸተት የትምባሆ ጭቅ።

ሱራ ስ እያንዳንዱን እግር ለየብቻ እንዲሸፍን ሆኖ የተዘጋጀ ከወገብ እስከ ቁርጭምጭሚት ወይም እስከ ጉልበት የሚደርስ ልብስ (ስእሉን ልብስ ስር ተመ)።

ሱሰ ስ 1. አንደ ከተለመደ በሂሳ በየጊዜው ውል የሚል ወይም የሚያስኝ እንደትምባሆ፣ ቡና የመሳሰሉት ነገሮች ልማድ፣ አመል፣ አምሮት። 2. (ዘይ.) ልማድ፣ አመል፣ ፍትር (አንድን ነገር የማድረግ)።

ሱሰኛ ት ሱስ ያለበት፣ ሱስ የያዘው።

ሱቅ ስ ልዩ ልዩ ሽቀጣሽቀጦች ወይም እቃዎች የሚሸጠበት ቤት፣ መደብር።

ሱቅ በደረቴ ስ ሽቀጣ ሽቀጦችን በሻግ ወይም በአነስተኛ ሳጥን እየያዘ በመዘዋወር የሚሸጥ አነስተኛ ነጋዴ።

ሱባኤ ስ 1. ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ የሚደረግ ም፣ ፀሎት፣ ስግደት፣ ቀኖና። 2. (ቤ.ክህ.) የሰባት ቀን ጊዜ።

ሱባኤ ገባ/ያዘ 1. ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ ምና ፀሎት፣ ስግደት አደረገ፣ ቀኖና ያዘ። 2. ከሰው ተለይቶ ተቀመጠ፣ ተደበቀ።

ሱቲ ስ ዝንጉርጉርና መናኛ የጨርቅ አይነት።

ሱጉ "ሰግ" ን ተመ.

ሱጉፋ ስ ስለት ያለው ድንጋይ፣ ሻር።

ሱፍ¹ ስ በጫ አበባ ያለውና ፍሬው የመብል ዘይት የሚወጣው ሰብል። ከዚህ ሰብል የሚገኘው ነጭ ፍሬም ሱፍ ይባላል።

የሱፍ ውሃ ስ ከተወቀጠና ከተቀቀለ የሱፍ ፍሬ የሚዘጋጅ፣ ለመጠገነትና ለግባያነት የሚያገለግል ፈሳሽ።

ሱፍ ስ ከበገ ፀጉር የሚሰራ ጨርቅ።

ሲ የ"ሰ" ፊደል ባለበ ዘር።

ሲ - "ሰ-" ን ተመ.

ሲሊንደር ስ ጥላሳ ትርፅ ያለውና ቡታጋዝ፣ አክሲዮን...የሚጥላበት ከብረት የተሰራ እቃ።

ሲላ ስ ጫውትን፣ ርግቦችን፣ ወፎችን እየጠለፈ የሚበላ የጭላፊት አይነት፣ አዋራ። (ስእሉን አዋራ ስር ተመ)።

ሲል

ሲል አለ ገ ታንቆ፡ ተንጠልጥሎ፡ ተሰቅሎ ሞተ።

ሲሚንቶ (ሰሚንቶ) ስ ከኖራና ከሸክላ አፈር በፋብሪካ ውስጥ ተዘጋጅቶ የሚወጣና ለገንባታ ስራ የሚያገለግል ዱቄት።

ሲምፎኒ ስ በተለያዩ ብዙ የሙዚቃ መሳሪያዎች የሚቀነባበርና 3 ወይም 4 ክፍሎች የሚኖሩት የሙዚቃ ድርሰት።

ሲሪንጅ (ሲሪንጋ) ስ ተቦ የሚመስልና ጫፋ ሹል የሆነ፡ በውስጡ ፈሳሽ መድሃኒትን ለመያዝና በደም ስር ለማስተላለፍ የሚያገለግል የህክምና መሳሪያ።

ሲሪንጅ

ሲራራ

ሲራራ ነጋዴ ስ የተለያዩ ሸቀጣ ሸቀጦችን በአጋሰስ፡... ጭኖ ከሃገር ወደ ሃገር እየሄደ የሚነገድ (ነጋዴ)።

ሲራክ² ት ብልህ፡ አዋቂ።

ሲራክ² ስ በወረቀትና በብራና ገፅ ላይ ፅሁፍ የሚያርፍበት ቦታ ወይም መስመር።

ሲር ስ ከተለፋ ቆዳ በቀጭኑ ተቀዶ የሚወጣ የኮርቻ፡ የሰልቻ ወይም ሌላ የቆዳ እቃ መስፈያ ወይም ከበሬ ማጅራት ላይ የሚወጣ ጅማት።

ሲርሲርታ ስ 1. ሲር ሲር የሚል ድምፅ። 2. ከሳል ወይም ከፋፋ የጉርፍ ህመም የተነሳ የሚመጣ ሲር ሲር የሚል የአተነፋፈስ ሁኔታ።

ሲሳይ ስ 1. ምግብና መጠጥ፡ ሃብት የመሳሰለው ጠቀሜታ ያለው ነገር። 2. ጥፋ እድል።

ሲስተር ስ ሲት ነርሶች የሚጠሩበት ሙያን የሚያመለክት ስም።

ሲሶ ት ከሶስት አንድ እጅ ወይም አንድ ሶስተኛ።

ሲሶ አራሽ ስ ከተገኘው ምርት ከሶስት አንድ እጅ ለመስጠት በመዋዋል የሌላን ሰው መሬት የሚያርስ ገበሬ።

ሲቃ ስ ከመድገፍ ከመድከም፡ ከንዴት፡... የተነሳ የሚመጣ እንቅ እንቅ የሚያደርግ አተነፋፈስ።

ሲቃ ያዘው ከመድገፍ፡ ከመድከም፡ ከእልህ፡... የተነሳ ትንፋሹ እንቅ እንቅ አለ።

ሲቢጣ ት በጣም ቀጭንና አጭር የሆነ፡ ለአይን የማይሞላ (ሰው)።

ሲባሳ ስ 1. ቀጭንና ጠንካራ ገመድ። 2. (ዘይ.) ቀጭንና መጣጣ የሆነ (ሰው)።

ሲኒ (ሰኒ) ስ ለቡና፡ ለሻይ፡... መጠጫ የሚያገለግል የሸክላ እቃ።

ሲኒ ማስቀመጫ ስ ሲኒን በላዩ ላይ ለማስቀመጥ ከሲኒው ጋር አብሮ የሚዘጋጅ ለሃን መሰል እቃ።

ሲኒማ ስ በፊልም ተቀርቦ በፕሮጀክተር አማካይነት በኢሊትሪክ ሃይል እየተንፀባረቀ በነቀ ሰሌዳ ላይ የሚታይ የማንኛውም ነገር የሚንቀሳቀስ ምስል።

ሲኒማ ቤት ስ ህዝብ እየተሰበሰበ ገንዘብ ከፍሎ ሲኒማ እንዲመለከትበት የተዘጋጀ አዳራሽ፡ ፊልም ቤትም ይባላል።

ሲናር ስ ከገብስ ጋር የሚበቅልና ገብስ የሚመስል አረም።

ሲኖዶስ ስ 1. ጳጳሳትና ካህናት ስለቤተክርስቲያን አገልግሎት፡ ሀገና ስርአት ለመወያየትና ውሳኔ ለመስጠት የሚያደርጉት ስብሰባ ወይም ጉባኤ። ውሳኔውም ሲኖዶስ ይባላል። 2. እስከ መካከለኛው ዘመን የተደረጉትን የሲኖዶስ ውሳኔዎች ይዞ የሚገኝ መፅሃፍ።

ሲኦል ስ 1. ከፋ የሰፋ ሰዎች እስከ እለተምፅአት ይኖሩበታል የሚባል የሰቃይና የመከራ ቦታ። 2. (ዘይ.) አስፈሪ፡ አስጨናቂ፡ መጥፎ ጨለማ፡... የሆነ።

ሲካካ [ዶር] ስ እንቁላል የምትጥልና የምታስካካ ዶር።

ሲውሲዋ ስ ከፍ ያለ የዶር ጫወት።

ሲጋራ(ሲጅራ) ስ በስስ ወረቀት ተጠቅሎ የሚጨስ ደረቅ ትምህር።

ሲጋራ ያጨሳል/ ይጠጣል ሲጋራን በእሳት በመለከስ ጨሱን ይምጋል።

ሲጋራ መተርከሻ ስ የሲጋራን አመድ ለማራገፍና ቁራጩን ለመጣዳ እንዲሆን ተብሎ የተዘጋጀ እቃ።

ሲጢጥ አለ ገ “ሰጠጠ” ስር ተመ.

ሲጥ

ሲጥ አለ ገ 1. አይጥ እንደምታሰማው ያለ ጭሃት አሰማ። 2. ሞተ።

ሲጥ²

ሳ የ “ሰ” ፊደል ራብእ ዘር።

ሳ — “ሰ” ን ተመ.

-ሳ — “ሰ” ን ተመ.

ሳህን (ሰሃን) ስ ከሸክላ ወይም ከቆርቆሮ ወይም ከፕላስቲክና ከመሳሰሉት የሚሰራ የምግብ ማቅረቢያ እቃ።

ሳለ ገ የአንድን ነገር መልክ፡ ቅርፅ ወይም አንድን አይነት ሃሳብ በስእል አሳየ፡ ምስሉን በወረቀት፡ በሽራ፡ በግድግዳ፡ ወዘተ. ላይ ቀረፅ፡ አስፈሪ፡ ነደ።

ሰአሊ ስ የሰእል ባለሙያ።

በእል ስለእያንዳንዳቸው ተደርጎ በወረቀት፥ በሽራ፥ በግድግዳ ወዘተ. ላይ በእርሳስ፥ በብሩሽ፥ በብእር...የተሰራ፥ የተነደፈ ወይም ከጠጣር ነገር የተቀረፀ የአንድ ነገር ወይም ሃሳብ፥ መልክ፥ ቅርፅ፥ ምስል።

በእል ሰራ በእልን በወረቀት፥ በሽራ፥... ላይ ነደፈ፥ ሳለ።

በእል አንሳ አንድን መልክ፥ ፎቶግራፍ፥... አስመስሎ ነደፈ፥ ሳለ።

በእል የመሰለች እጅግ ቆንጆ፥ መልክ መልካም (ቤት)።

ሳለ ግ ሞረደ፥ አሾለ፥ አተባ፥ ስለት አወጣ።

መሳል ስለመሳያ፥ ለመሞረጃና ለስለት ግውጫ የሚያገለግል ሽካራ ድንጋይ፤ ለሆቴ።

ስል ቅ የተሳለ፥ የተሞረደ፥ ስለት ያለው።

ስለት ስ 1. የቢላዋ፥ የጎራዴ፥... አፍ ወይም የሚቆርጠው ወገን። 2. እንደቢላዋና ሰንጢ የመሳሰለ ለመቆረጥ የሚያገለግል መሳሪያ።

ስለት አወጣ 1. ስል አደረገ፥ አተባ፥ ሞረደ። 2. ስል ሆነ፥ ተባ።

ስለታም ቅ ስለት ያለው፥ በቀላሉ መቆረጥ የሚችል (ቢላዋ፥ ሰንጢ፥...)።

ሳለ ግ ከጉንፋን ወይም ከሌላ ሁኔታ የተነሳ ከጉርፎ አየርን በሃይልና በተደጋጋሚነት አስወጣ፤ አሁ አሁ አለ።

ሳል ስ ከጉንፋን ወይም ከሌላ በሽታ የተነሳ ትክ ትክ የሚያደርግ፥ አሁ አሁ የሚያሰኝ ሀመም።

ሳል ተከለበት ሳል ፈጠረበት፥ ሳል ያዘው።

አሳለ ግ ትክትክ አደረገ፥ አሁ አሁ አሰኘ፤ ሳለ። ጽንፋኑ በጣም አሳለው።

*ሳለ

በእለት(ስለት) ስ ይህን ካደረከልኝ ይህን አደርግልሃለሁ በግለት ለአምላክ፥ ለመላእክት፥... የሚቀርብ ልመና፥ ብፅላት።

ስለቱ ደረሰ የለመነው፥ የጠየቀው ተሟላለት።

የስለት ልጅ በብፅላት፥ በልመና፥ በስለት የተወለደ ልጅ።

ተሳለ ግ ይህን ካደረከልኝ ይህን አደርግልሃለሁ በግለት ለአምላክ፥ ለመላእክት፥... ልመና፥ ብፅላት አቀረበ።

ሳለ (ካለ)

ሳለ አይሰጥ (ካለ አይሰጥ) ስ ስጋውን

ከላይ ላይ እንደ ልብ ለመጋጥ የማያመች

የአከርካሪ አጥንት።

ሳሳ ስ ቀጥ ብሎ የረዘመና የሾለ ባለክርክራት

ቀንድ ያለው ሳረበል የጽር እንሰሳ (በእልን የጽር እንሰሳ ስር ተመ)።

ሳሳይሽ ስ በፋብሪካ የተመረተ የማግ አይነት።

ሳሌ ስ ከጋን እነሰ ከእንሰራ ተለቅ የሚል የሽክሳ እቃ።

ሳል “ሳለ” ስር ተመ.

ሳልሳ ስ በቆርቆሮ የታሸገ የቲግቲም ድልህ።

ሳልሳዊ “ሰለሰ” ስር “ሳልሳይ”ን ተመ.

ሳልሳይ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሳልሰ ዝ.ከ.

ሳልሰት “ሰለሰ” ስር “ሰልሰት” ን ተመ.

ሳልሰትና “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሳሌን ስ በዘመናዊ ቤት ውስጥ ለእንግዳ መቀበያ የተሰራ ክፍል።

ሳመ ግ ፍቅርን፥ ናፍቆትን፥ አክብሮትን፥ በላምታን ለመግለፅ ወይም ለመግፀን የሌላን አካል በከንፈሩ ነካ፥ ጨመመ።

ሳሙና ግ 1. ከሞራና ከልዩ ልዩ ንጥረ ነገሮች የሚሰራ፥ ቆሻሻን ለማስለቀቅ የሚረዳ አረፋ የሚወጣው የገላ፥ የልብስና የሌላም እቃ ግጠቢያ። ቅ 2. ፈገግ ያለ (የበቅሎ መልክ)። 3. (ዘይ.) ሞላጫ፥ አታላይ።

ሳሙና መታ ሳሙና ቀባ፥ በሳሙና ፈገፈገ።

ሳማ ስ ቅጠሉ የሚለበልብ ጥቃቅን እሾህ ያለበትና በእንዳንድ አካባቢ እየተቀቀለ የሚበላ የእፅዋት አይነት።

ሳምቡሳ “ሳንቡሳ” ን ተመ.

ሳምባ “ሳንባ” ን ተመ.

ሳምንት ስ 1. የሰባት ተከታታይ ቀናት ጊዜ።

2. ከሰኞ ጀምሮ እስከ እሁድ የሰባት ቀናት ጊዜ።

3. ስምንተኛ ቀን።

ሳምንታዊ ቅ በየሳምንቱ የሚደረግ፥ የሚወጣ፥...

ሳር ስ ለከብት ግጠኛና ለቤት ከዳን፥ ለጉዝጓዝ፥... የሚውል እንደ እንግጫ፥ ሰርዶ፥ መጃና ሰንበሌጥ የመሳሰለው ሁሉ።

ሳረበል ቅ ሳር የሚበላ (እንሰሳ)።

ሳርቅጠሉ ሁሉም ነገር፥ ሁሉም ሰው።

ሳር ቤት ስ ብዙውን ጊዜ ግርግጽው ከብ ሆኖ የሚሰራ ጣሪያው በሳር የሚከደን ጎጆ።

ሳርያን ስ የኮት ቅድና አሰፋፍ አይነት።

ሳሳ ግ 1. ስስ ሆነ፥ ቀጠነ። 2. ተራራቀ (የዘር አዘር ወይም የሰብሏ እበቃቀል)። 3. በመንቃቀል፥ በግለት፥ ለመመለጥ ደረሰ (ፀጉር)።

ሰስ ት 1. ውፍረት የሌለውን ደንዳና ያልሆነ፤ ቀጭን። 2. የተራራቀ (የቡቃያ አበቃቀል)።

አባሳ ግ 1. ሰስ አደረገ። 2. አራራቀ (ዝርትን)። 3. ፈለቀቀ + ጥጥፍሬውን በማውጣት አሳሰለ (ጥጥን)።

ሳሳ ግ 1. ሰሰተ + ተሰገበገበ። 2. አዘነ፤ ራራ።

ሰሱ ት 1. ንፋግ + ሰግብግብ + ሰሰታም። 2. አዛኝ + ሩህሩህ።

ሰሰት ስ ንፍገት።

ሰሰታም ት ንፋግ + ቀብቃባ።

አባሳ ግ 1. አጃጃ + አስጎመጀ። 2. አላዘነ።

ሳቀ ግ ፈቱን ፈገግ በማድረግና ድምፅ በማሰማት ደስታውን ገለፅ + ፈነደቀ + ተንክተከተ።

መሳቂያ ት ግሊዝ + ግላገጫ + ማጅፊያ።

ሳቂታ ት ሳት የሚያበዛ + ደስተኛ።

ሳቅ ስፈገግ በማለት + በመንከትከት + ...የሚገለፅ የደስታ + የመገረም + ...ሰሜት።

በሳቅ ፈረሰ በጣም ሳቀ + ተንክተከተ።

ሳቄ መጣ ሊያስቀኝ ደረሰ።

በሳቅ ፈነዳ በጣም ሳቀ + ተንክተከተ።

ተሳቀበት በተናገረው + ባደረገው ነገር

አድማው ወይም ተመልካቹ መደሰቱን + መገረሙን በመሳቅ ገለፀለት።

ተሳቀበት ተፈዘበት + ተላገጠበት።

አባሳ ግ 1. ሳቅ ፈጠረ + አንከተከተ። 2.

(የምፅት አነጋገር) አስገረመ + አስደነቀ።

አስቂኝ ት 1. የሚያስቅ + የሚያንከተከት + ሳት የሚያስመጣ። 2. ባልተኛ + ቀልደኛ።

አባሳቀ ግ 1. አጫወተ + አዘናና። 2. አዋዛ + አታለለ።

ሳበ ግ 1. ጎተተ + ወደራሉ አስጠጋ። 2. እየጎተተ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ አንጓዘ። 3. ስሜትን ያዘ + አማረ + ማረከ። 4. መጠጠ + ማገ። 5. ጠራ + አመጣ (ስደጣንን)። 6. ወጠረ + ገተረ።

መሳቢያ ስ 1. እንደከመደና + ጠረጴዛ + ቆምሳጥን በመሳሰሉ እቃዎች ላይ የሚገጠም + እየተሳበ የሚወጣና እየተገፋ የሚገባ እጅታ ያለው የእቃ ግስቀመጫ ኪስ። 2. ለአረቄ ጣውጫ የሚያገለግል በገመድ የተጠቀለለ ቀርቀሃ።

ሳቢዘር ስ (ሰዋ) አኳሃንን ወይም አደራረገን የሚገልፅ ቃላት። አገጥሮ + አካሄድ + አያያዝ + ... የመሳሰሉት ቃላት ትርፅ ባቢ ዘር ይባላል።

ሳቢያ ስ 1. ሰበብ + መነሻ ምክንያት። ስለሌ ሰራ ማጣ። 2. ዋናው አረቄ ከወጣ በኋላ ዳግመኛ የሚወጣው የአረቄ ትራራ። 3. የከረምቱን ጊዜ ረዘም አድርጎ በተወጣሪ

የሚዘንብ ዝናብ። ስንድር ባቢያ ዝናብ አለ።

ሰበት ስ 1. አንድን አካል ከላይ ወደታች የሚያመጣ + የሚሰብ ሃይል። 2. ማግኔትነት ያለው ነገር ወይም አካል + ብረትን ወይም ሌላ አካልን የመንተት ወይም የመሳብ ሃይል።

ተሳበ ግ 1. ቀስ እያለ እየተጎተተ ተጓዘ + ተጠጋ። 2. ተማረከ + ሰሜቱ ተያዘ። 3. እየተወጠረ እንደ ፕላስቲክ ተለጠጠ። 4. እየተጎተተ ወይም እየተንሰራፋ ሄደ + ረዘመ (የሃረግነት ፅባይ ያለው እንደ ዱባ ቅል ያለ ተክል)።

ተሳቢ ስ 1. የተሻጋሪ ግስ ድርጊት የሚያርፍበት ወይም የሚፈፀምበት ስም ወይም ተውላጠ ስም። "ተማሪው" "መፅሃፉን አነበበ" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ "መፅሃፍ" ተሳቢ ነው። 2. በመኪና ሂሳ የሚቀጠል የእቃ ማንጓጎት + ተጎታች።

ተሳሳቢ ግ በዝምድና + በወዳጅነት + ...ተጠራራ + ተገናኘ። ተደጋገረ።

ሳቢሳ ስ ብዙ እየሆነ ከከብት ጋር ወንዝ ጸርፍ ውሃማ በሆነ ቦታ ላይ የሚሰማራ + መልኩ ነጭ ቅልጥመው ዘለግ ያለ አምራ (ስለሌን አምራ ስር ተመ)።

ሳቢያ "ሳበ" ስር ተመ.

ሳብእ ስ እንደ "ሆ" + "ሎ" + "ሞ" + ... ያሉና ከሳድስ ዘር ቀጥሎ የሚገኙ ሰባተኞቹ የፊደላት ዘር መሬያ ወይም የድምፅ ምልክት።

ሳት ግ 1. አላማውን፤ ሊላማውን ሳይመታ፤ ሳያገኝ ቀረ። 2. ረሳ + ዘነጋ። 3. (ዘይ.) ከእርጅና፤ ከህመም የተነሳ ሽንትን፤ አይነ ምድርን መቆጣጠር አልቸል አለ። 4. ትክክለኛ አትጣጫውን + መንገዱን + ቦታውን፤ አድራሻውን አጣ። 5. ሃጢአት ሰራ። 6. አእምሮውን፤ ራሱን፤ ...መቆጣጠር + ግወት፤ መግዛት፤ ... ተሳነው። በደረሰበት ለደጋ ሀሊናውን ሳተ።

ስህተት ስ 1. ትክክለኛ ያልሆነ ስራ + መልስ፤ ነገር። 2. ጥፋት + እንክን።

ስህተቱን አረመ የተሳሳተውን አስተካከለ።

ስህተት ስራ ተሳሳተ።

ስህተተኛ ት 1. ትክክለኛ ያልሆነ። 2.

ጥፋተኛ + ሃጢአተኛ + በደለኛ።

ተሳት ግ 1. ተረሳ + ተዘነጋ። 2. ታለፈ + ተዘለለ።

ተሳሳት ግ 1. ትክክለኛ ያልሆነ መልስ ስጠ ወይም ትክክለኛ ያልሆነ ስራ ሰራ። 2. ትክክለኛ አድራሻውን አጣ። 3. ተሳክረ + ተፋለሰ + ተዛፈ። 4. ስህተተኛ ሆነ። 5. ሃጢአት + በደል + ጥፋት ሰራ።

አሳት ግ ሃጢአት እንዲሰራ አደረገ።

አሳቻ ቅ 1. የሚያሳስት፣ አደናጋሪ (አቅጣጫ፣ በታ፣ መንገድ፣...)። 2. አይን የማይገባ፣ ለአይን የማይመስል። 3. ሰዋራ፣ ድብቅ (በታ)።

አሳሳት ግ 1. ለህተት እንዲሰራ አደረገ፣ ገፋፋ፣ አደፋፈረ። 2. አዛባ፣ አሳከረ። 3. አደናገረ፣ አጭብረ፣ አወናበደ። 4. ሃጢአት፣ ስህተት፣ በደል አሰራ ወይም እንዲሰራ አደረገ።

አሳሳች ቅ 1. የሚያሳስት፣ ሃጢአት፣ ክፉ ነገር እንዲሰራ የሚገፋፋ። 2. ትክክለኛ ያልሆነ ነገር እንዲሰራ የሚያደርግ፣ የሚገፋፋ። 3. ውስብስብ፣ ተመሳሳይ የሆነና ለመረዳት፣ አንዱን ከአንዱ ለመለየት፣ ለማስታወስ ወይም በትክክል ለመስራት የሚያስችግር፣ የሚያደናግር። ስ 4. የንጉሥ ልብስ ወይም የመሽራ ልብስ የሚመስል በመልበስ ከንጉሱ ወይም ከመሽራው ጎን በመቆም ትክክለኛው እንዳይታወቅ የሚያደናግር ሰው።

ሳተሳይት ስ 1. በመሬትና ሌሎች ፕላኔቶች ዙሪያ የሚሸከርከር፣ ተፈጥሯዊ አካል። ጨረቃ በመባልም ይታወቃል። 2. በመሬትና በሀዋ ውስጥ በሚገኙ አካላት ዙሪያ የሚሸከርከር፣ ለመገናኛ፣ ለምርምርና ለልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ሰው ራሽ አካል።

ሳተርን ስ ከፀሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት ስድስተኛ ተራ ላይ የሚገኝና በዙሪያው ቀለበቶች ያሉት፣ በፀሃይ ዙሪያ የሚሸከርከሩት ፕላኔቶች አንዱ (በተወሃሪ ፕላኔትን ተመ.)።

ሳተነ ግ ፈጠነ፣ ተንቀጥቀጥ። ሳተና(ሳታና) ቅ ፈጣን፣ ቀልጣፋ፣ ከተር፤ ቀነቃነ።

ሳታት “ሰአት” ስር “ሰአታት” ን ተመ. ሳታና “ሳተነ” ስር “ሳተና” ን ተመ.

ሳንሱር ስ ዕሁፎች፣ ፊልሞች፣ ሙዚቃዎች፣... ለሀዘብ ከመቅረባቸው በፊት በፖለቲካና በሞራል በኩል የሚያስከትሉት ችግር እንዳለ የሚደረግ ምርምራ፣ ቁጥጥር፣ ቁጥጥሩን የሚያደርገው ክፍልም ሳንሱር ይባላል።

ሳንሳ (ወሳንሳ) ስ 1. ለሁለት ወይም ከዚያ በላይ በአንድነት ሆነው በአጣና ወይም በቃሬዛ የሚሸከሙት ሽኩም። 2. ለአንድ ሰው የሚከብድን ነገር (ህመምተኛን፣ ሬሳን፣...) ለሁለት ለማንሳትና በትክክል ለማጓጓዝ የሚያስችል መሸከሚያ እንደሆነ ቃሬዛ።

ሳንቃ ስ ለመዝገብ፣ ለወልል ወይም ለሌላ የእንጨት ስራ እንዲሆን ከትልቅ ዛፍ በስሱ እየተሰነጠቀ ወይም እየተጠረበና እየተላገ የሚወጣ እንጨት።

ሳንቃፊ ስ ከብር፣ ከወርቅ፣... የሚሰራና በደረት በኩል የሚሆን የለምድ ወይም የካባ ማያያዣ።

ሳንቡሳ (ሳምቡሳ) ስ የፋርና ዱቄት ሊጥ

ተዳመጠ ከበለለ በሃላ በውስጡ ብዙውን ጊዜ የበለለ ምስር ወይም ስጋ እየተደረገና በሶስት ማእዘን እየተጠቀለለ በዘይት ተጠብሶ የሚዘጋጅ ምግብ።

ሳንባ (ሳምባ) ስ በሰውና በእንስሳት ደረት ውስጥ የሚገኝ፣ አየር ለመሳብና ለማስወጣት የሚረዳ የመተንፈሻ አካል።

ሳንባ (ሳምባ)

ሳንባ ቀለም ስ የሳንባን መልክ የሚመስል ቀለም።

ሳንባ ነቀርሳ ስ ሳንባን የሚያቆስል ተላላፊ በሽታ።

ሳንባ አቃፊ ስ ሳንባን አቅፎ የሚይዝ የሰውነት ውስጣዊ አካል።

ሳንቲ ሜትር “ሴንቲ ሜትር” ን ተመ.

ሳንቲም ስ 1. በጥቅል ወይም በዝርዝር የሚገኝ የብር ክፍልፋይ (መቶ ሳንቲም አንድ ብር ይሆናል)። 2. ገንዘብ። ሳንቲም የለንም።

ሳንቲም የለውም ምንም ገንዘብ የለውም።

ሳንካ (ሳንክ) ስ ጥፋት፣ እንክን።

ሳንዱቅ (ሰንዱቅ) ስ የልብስ፣ የእቃ ማስቀመጫ ሳጥን።

ሳንድዊች ስ ጸቦ ከሁለት በታ ላይ ተሰንጥቆ የተጠበሰ ስጋ ወይም እንቁላል ወይም ልዩ ልዩ አትክልቶች በውስጡ ተጨምረውበት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ሳንጃ ስ በጠመንጃ ጫፍ ላይ የሚሰካና ጫፉ ሹል የሆነ ስለታም ውብ።

ሳካ ስ እንክን፣ ጉድለት፣ ነውር፤ ሳንካ፣ ሳንክ።

ሳክሰፎን እፋ አካባቢ ባለች ቀውን ተውላብላቢ ብረት ለማካይነት ለሚፈጠረው ድምፅ ልዩ ልዩ ቃና ለመስጠት የሚያስችሉ ቁልፎች ያሉት በትንፋሽ የሚሰራ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን ሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሳይንሰ ስ 1. ገድፈ ሃሳቦች፣ ህጎች፣ መላምቶች፣... ተጨባጭ በሆነ መንገድ በምክንያታዊነት እየተረጋገጡ ስለ ተፈጥሮና ስለ ህብረተሰብ ጥናት የሚደረግበትና የሚከማችበት የእውቀት ዘርፍ። 2. ስለተፈጥሮ ማስተዋልና ሙከራ የሚደረግበት የትምህርት፣ የእውቀት፣ የምርምር መስክ።

ሳይንሳዊ ቅ ትክክለኛ የሆነ፣ በሙከራ፣

በማስተዋል፡በምክንያታዊነት የተደገፈ የአጠናንና የምርምር መንገድን የተከተለ፡፡

ኢሳይያስ ት ሳይንሳዊ የሆነ መንገድን ያልተከተለ፡፡

ሳይኮሎጂ ስ ስለ አእምሮ ሁኔታና ጠባይ የሚያጠና የትምህርት ዘርፍ፡ ስነ አእምሮ፡ ስነ ልቦና፡፡

ሳዱሳ ስ 1. በገጠር አካባቢ ልጃገረዶች መሃል ራሳቸው ላይ በከቡ የሚላኩት አለጫፊ፡፡ 2. ላለማግባቷ ምልክት እንዲሆን መሃል ራሷ ላይ ፀጉሯን በከቡ የተላከች ልጃገረድ፡፡ 3. ልጃገረድ፡፡

ሳድሰ ስ እንደ ሀ፡ ል፡ ም፡ ... ያሉ በሃምስና በሳብሊ መካከል የሚገኙ ስድስተኛዎቹ የፊደላት ዘርፎች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሳገ ግ ሻጠ፡ ሰካ፡፡

ሳጋ ስ ክፍተት ባላቸው በግድግዳ እንጨቶች መካከል የሚሰካ ወይም የሚሻጥ አጠር ያለ እንጨት፡፡... 2. ለቤት ግድግዳ የሚሆን ፍልጥ፡፡

ሳገግ ግ ተሻጠ፡ ተሰሰ፡፡

ሳጠራ ስ 1. ከሸንቦቹ ወይም ከቀርከሃ የሚሰራ ምንጣፍ፡ አቴና፡፡ 2. ከሸንቦቹ ወይም ከቀርከሃ የሚሰራ እንደ ወንበር፡ ጠረጴካ፡ ሌማት፡... ያለ እቃ፡፡

ሳጥን ስ 1. ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከሌላ ነገር የተበጀና ብዙውን ጊዜ አራት ማእዘንነት ያለው የልብስ፡ የእቃ፡... ማበቀመጫ፡ ሳንዱት፡፡ 2. በሳጥን መልክ ወይም ቅርፅ የተዘጋጀ ሌላ ማንኛውም ነገር፡፡ 3. በውስጡ እንዲገኝበት፡ ለተለያዩ ጥያቄዎች መልስ እንዲሰጥበት ወይም ምልክት እንዲደረግበት በወረቀት ላይ የተዘጋጀና በአራት ማ እ ዘ ን የተከበበ ወይም የታጠረ ክፍት ቦታ (□)፡፡

ሳፊ ት 1. ሙሉ፡ ያልገደለ፡፡ 2. ያልተበረዘ፡ ያልተቀላቀለ፡፡

ሳፊ ወተት ስ ከሻይ ወይም ከቡና ጋር ያልተደባለቀ ንፁህ የፈላ ወተት፡፡

ሳፋ ስ ለልብስ ማጠቢያ የሚያገለግል ሰፊና ገድዳና የሆነ የቆርቆሮ ሳህን፡፡

ሴ የ “ሰ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሴል ስ ህይወት ባላቸው አካላት ውስጥ የሚገኝ፡ ከህይወት ክፍልፋዮች ውስጥ የመጨረሻው ትንሹ ክፍል የሆነና ያለ ማጉያ መነፅር የማይታይ ህዋስ፡፡

ሴሚናር ስ በተወሰኑ ርእሶች ላይ የጥናት ዕራፎችን በማቅረብ ከተሳታፊዎቹ ጋር ውይይት ለማካሄድ ወይም በተወሰነ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ፡ ገለፃ ለማድረግ የሚደረግ ስብሰባ፡፡

ሴረኛ “ሰየረ” ስር ተመ.

ሴራ ዝ.ከ.

ሴሰነ ግ አመነዘረ፡ ሸረዋጠ፡፡

ሴሰኛ ት አመንዝራ፡ ሸርሙጣ፡ ትንዝረኛ፡፡

ሴት ስ 1. እንስሳት፡ ከወንዱ የተለዩ የተፈጥሮ ምልክቶችና ባህርያት ያሏት ሰው፡፡ 2. የልጃገረድነት ወንድ የጨረሰች ወይም ድንግልና የሌላት ሰው፡፡ ት 3. የተፈጥሮ የእንስሳትነት ምልክቶችና ባህርያት ያሏት (እንስሳ፡ ወፍ፡...)፡፡ 4. (ዘይ.) ፈረ፡፡

ሴት ተወ የግብረ ስጋ ግንኙነት አቆመ፡፡

ከሴት ደረሰ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ (ወንድ)፡፡

ሴተላጤ ስ ያለባል ብቻዋን የምትኖር ሴት፡፡

ሴታሴት ወንድ ሆኖ የሴትነት ጠባይ የሚታይበትና መሸቀርቀርና መኳኳል የሚያበዛ፡፡

ሴት አኩሪ ስ እንደ ኮባ ለዳቦ መጋገሪያነት የሚያገለግልና ቅጠሉ መጠነኛ ሰፋት ያለው አነስተኛ የተከል አይነት፡፡

ሴት አውል ስ ብዙውን ጊዜ ከሌቶች ጋር መሆን ወይም መዋል የሚወድ (ወንድ)፡፡

ሴት አያት ስ የአባት ወይም የእናት እናት፡፡

የሴቶች ገና ስ ከገና በፊት ያለው ቀን ወይም የገና ዋዜማ፡፡

ሴተኛ አዳሪ ስ በሸርሙጥና የምትተዳደር ሴት፡ ሸርሙጣ ፡፡

ሴቴ ት የታዋ ሴት የሆነ (እፅ፥ ተከል፡...)፡፡

ሴቴ ዘር ስ ከወንድወ ዘር ጋር ተዋህዶ ፅንሰ ለማያገለግል የሚችል ከሴቷ የሚገኘው ዘር፡፡

ሴትነት ስ የሴት ሙያ ወይም ባልትና፡፡

ሴንቲሜትር (ሳንቲ ሜትር) ስ የርዝመት መለኪያ፡፡ 100 ሴንቲ ሜትር 1 ሜትር ይሆናል፡፡

ሴንቲ ግሬድ ስ የሙቀት ወይም የትክክል መጠን መለኪያ፡፡ 100° ሴንቲ ግሬድ 212° ፋራናይት ይሆናል፡፡

ሴንጢ “ሰንጢ” ን ተመ.

ሴኮንድ “ሰኮንድ” ን ተመ.

ሴደር ስ የቀይና የነጭ መቀነት ምልክት ያለው የከብት መልክ፡፡

ሰ የ “ሰ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ሰ- ከ “ሰ” ድምፅ በፊት ሲገባ “ሰ-” ከ“አ”

ድምፅ በፊት ሲገባ “ሳ” ይሆናል፡፡ በግሰ ላይ በስተመነሻ እየገባ ግስን ከማሰር የሚያስቀር ምእላድ፡፡ **ሰፊልግ/ሰመግ/ሳያልፍ፡**

- ስ 1. ጥያቄን ለማስከተል በተፈለገ ጊዜ በቃል መጨረሻ የሚገባ ምእላድ፡፡-“ሳ”ም ይሆናል፡፡ **እርሳሱን አገኘሁት፥ መፅሃፉሲሲ መግቢ ምን**

አደርጋለሁ፡ 2. አፍራሽን ወይም የአወዳዳሪ ሃሳብን

በሚያስከትሉ ቃላት መጨረሻ የሚገባ ምእላድ።
መስግትስ ትሰግላችሁ ግን ልብ ሊታደርጋም
/ዝግጅትስ የበሬቱ ይበልጣል።

ሰሃ “ሰሃ” ን ተመ.

ሰህተተኛ “ሳተ” ስር ተመ.

ሰህተት ዝ.ከ.

ሰለ- 1. ቀጥሎ ወይም ተከትሎ “ለተጠቀሰው
ነገር፣ ሃሳብ ሲባል” ለማለት የሚገባ ምእላድ።
ሰለ እግዚአብሔር ብለህ ሊታስቸገር። (ብዙውን
ጊዜ ከግስ ወይም ከስም ጋር እየተጣመረ
የሚነገር)። 2. ቀጥሎ ወይም ተከትሎ
“የተጠቀሰውን ቃል ወይም ርእስ” በሚመለከት
የሚገባ ምእላድ። ስለሃይማኖት ብዙ ተነጋግረናል/
ሰለመዐዙ ጉዳይ በእኔ ጣለው። 3. ምክንያትን
ለመግለፅ ወይም ለማመልከት የሚገባ ምእላድ።
መኪና ስለተበላሸ ዛሬ ልገሄድ አንችልም።
4. “እንደ” ለማለት የሚገባ። ይህ የማሻሻል አንጀራ
አንደት ጥሩ ነው፤ ስለ ጤና ይቆጠራል። 5.
በአንድ ነገር ወይም ሰው ምትክ መደረጉን
ለማመልከት የሚያገለግል። ስለእኛ ሞተ።

ሰለምን ተው.ግ. በምን ምክንያት፣ በምን
መልክ፣ ለምን።

ሰለዚህ መ.።. 1. ይህንን በሚመለከት፣ በዚህ
ርእስ። ስለዚህ ጉዳይ በዚህ በፊት ተወያይተናል።

2. በዚህ ምክንያት። ሰላቱ ደርጋል፤ ስለዚህ
መፈራረም አለብኝ።

ሰለላ “ሰለላ”² ስር ተመ.

ሰለታም “ሳለ”² ስር ተመ.

ሰለት ዝ.ከ.

ሰለት² “ሳለ” ስር “ሰለለት” ን ተመ.

ሰለብ “ሰለብ” ስር ተመ.

ሰለጥ ት ስልጡን፣ ከተፎ።

ሰላሲ “ሰለሲ” ስር ተመ.

ሰላቅ “ሰለቀ” ስር ተመ.

ሰላች ስ ቀጭን፣ አቋራጭ መንገድ።

ሰለት “ሰላ” ስር ተመ.

ሰል¹ “ሰላ”¹ ስር ተመ.

ሰል² “ሰላ”³ ስር ተመ.

ሰል³ “ሳለ”² ስር ተመ.

ሰልል

ሰልል አይገባውም ዘወር ያለ አነጋገር
አይገባውም።

ሰልምልም “ሰለመ”² ስር ተመ.

ሰልሳ(ሰድሳ) ስ 1. በሃምሳ ዘጠኝና በሰልሳ
አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠራያ። በአሃዝ
ሲዓፍ ፰ ፥ 60 ነው። ት 2. የሰድስት አስርቶ

ድምር የሆነ።

ሰልሰ ስ በተማቴምና በሽንኩርት የሚሰራ እንደ
ወጥ ያለ ማባያ።

ሰልቅ “ሰለቀ” ስር ተመ.

ሰልባቦት ስ ከፊላ ወተት አናት ላይ የሚጋገር
የወተት ቅባት።

ሰልብ “ሰለቦ” ስር ተመ.

ሰልት ስ 1. ዘዴ፣ ብልሃት፣ መንገድ (የአሰራር፣
የነገር፣...)። 2. ምት (የመዚቃ፣ የዳንስ፣...)።

3. ክፍል፣ አይነት፣ ወገን። እቃውን በስልት
በስልቱ አስቀመጠ።

ሰልተ ምርት ስ አንድ ሀብረተሰብ ምርት
የሚያመርትበትና የተመረተውንም
የሚከፋፈልበት መንገድ ወይም ስርአት።

ሰልቼ “ሰለቸ” ስር ተመ.

ሰልቻ ስ ከፍጥል ወይም ከበግ፣... ቆዳ ተለፍቶ
የሚዘጋጅ ከረጢት፣ አቀማዳ።

ሰልክ ስ ሩቅ ለሩቅ ያሉ ሰዎች ድምፅን በሽቦ
ወይም በላዩር በማስተላለፍ የሚነጋገሩበት
የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያ፣ ቴሌፎንም ይባላል።

ሰልክ ደወለ በሰልክ እማካይነት ከሚፈልገው
ሰው፣ ድርጅት፣...ጋር መገናኘት የሚያስችል
ጥሪ አደረገ።

ሰልክ ቁጥር ስ ለአያንዳንዱ ሰልክ መስመር
የሚሰጥ የጥሪ መለያ ቁጥር።

ሰልክ እንጨት ስ የሰልክ ሽቦ ወይም
መስመር የተዘረጋበት ረጅም ምሰሶ።

የሰልክ መስመር ስ የሰልክ መገናኛ።

የሰልክ ማውጫ ስ የሰልክ ደንበኞችን ስም፣
አድራሻና የሰልክ ቁጥራቸውን የያዘ መዝገብ።

የሰልክ ጥሪ ስ በሰልክ እማካይነት የሚደረግ
ግንኙነት።

ሰልከኛ ስ የሰልክ ጥሪዎችን የሚቀበልና
የሚያገናኝ ወይም መልእክት የሚያስተላልፍ
ሰራተኛ።

ሰልክልክ “ሰለክለክ” ስር “ሰለክላካ” ን
ተመ.

ሰልጅ ስ ከባቂላ ዱቄትና ከሰናፍጭ የሚዘጋጅ
እንደ ወጥ ያለ ማባያ።

ሰልጡን “ሰለጠኝ” ስር ተመ.

ሰልጣኔ ዝ.ከ.

ሰልጣን ዝ.ከ.

ሰመኛ “ሰም” ስር ተመ.

ሰሙኒ ስ የብር አንድ አራተኛ፣ ሃያ አምስት
ሳንቲም።

ሰሚ “ሰማ”¹ ስር ተመ.

ስሚንቶ “ሲሚንቶ” ን ተመ.

ስሚዛ ለ ግንጹ አንጌ ያለውና በቀላሉ ሊሰበር የሚችል፡ ቅጠሉ ሰፋ ሰፋ ያለ የእፅዋት አይነት፡ ሰንሰል።

ስማርድ ለ የአውሬ ወጥመድ።

ስማ በለው “ሰማ” ስር ተመ.

ስሜታዊ “ሰማ” ስር ተመ.

ስሚት ዝ.ከ.

ስም ለ 1. ለማንኛውም ሰው፡ ነገር፡ ቦታ፡... የሚሰጥ መጠሪያ፡ 2. (ሰዋ.) ለግሉ እንደ ባለቤት ወይም ተሳቢ ሆኖ ሊያገለግል የሚችል የሰው፡ የቦታ፡ የነገር፡ መጠሪያ ቃል፡ 3. አንድ ሰው ወይም ድርጅት የሚታወቅበት ስራ፡ ተግባር፡...። በመስሪያ ቤቱ ውስጥ ጥፋ ስም የለውም።

ለስሙ 1. ለይስሙላ ያህል፡ ለወሬው ያህል። ለሰሙ የሃብታም ቤት ነው፤ ነገር ግን ጥፋ ኮር ላይኛድም፡ 2. ለክብር፡ ለዝና ሲባል። ለሰሚ መጠሪያ ቁፍ ሰፋች።

በ ስም 1. ግፋን በማድረግ፡ በሀዘዝ ስም ግፋብርበር ላይዝም፡ 2. ስለ። በእግዚአብሔር ስም የተባረከ ይሁን፡ 3. ግ በመወከል፡ በስራ አስኪያጁ ስም ገንዘቡን ያንተሳተባል። 4. ለ እንዲሆን፡ ለ ተብሉ። በእርጃታ ስም ብዙ እህል ተሰብ።

ስሙ ጠፋ በክፉ ተነሳ፡ ተጠራ። ስም ሰበረ የሰውን ስም አጠፋ፡ አገደ፡ በመጥፋት አነሳ።

ስም ሰጠ 1. በመጥፋት አነሳ፡ ስም አጠፋ፡ አማ፡ 2. ሰየመ፡ መጠሪያ አወጣ፡ 3. አፃፈ፡ አስመዘገበ (ስሙን)።

ስም ተከለ በየጊዜው ስሙ እንዲጠራ፡ እንዲታወስ አደረገ(ብዙውን ጊዜ በጥሩ ስራ)።

ስም አስጠራ 1. ታዋቂ፡ ዝነኛ እንዲሆን አደረገ፡ አስመሰገነ። 2. የጄኑን የክርስትና ስም በማውሳትና በማስጠራት አስቆረበ፡ አስቀደሰ። ዘከረ።

ስም አወጣ ሰየመ፡ መጠሪያ ሰጠ።

ስም አጠፋ የሰውን ታሪክ ወይም ዝና በመጥፋት አነሳ፡ አገደ፡ ያልሆነውን ሆነ በማለት አወራ፡ አማ።

ስም አጥፈ ት የሰውን ታሪክ፡ ዝና፡... በመጥፋት የሚያነሳ፡ የሚያገድፍ፡ ሃሚተኛ።

ስም ጠራ 1. የተመዘገበ የስም ዝርዝር ጠራ። 2. በፀሎት ላይ የጄኑን የክርስትና ስም አነሳ።

ስመጥር (ስመጥሩ) ት የታወቀ፡ ዝነኛ (በጀግንነቱ፡ በሃብቱ ወይም በሌላ ስራው)።

ስም አይጠራ ለ ስሙን በግልፅ መጥራት መጥፋት ነው ተብሎ የሚታነመንበትን አንደ አባብ፡ ጉንዳን፡ አባጠጃ፡... ያለን ነገር ለመጥራት የሚያገለግል ተለዋጭ ስም። ስም አይጠራ መጣ።

ስም ጠራ ለ የሰዎችን የስም ዝርዝር ይዞ ስም በመጥራት፡ ያለውንና የሌለውን ሰው የሚቆጣጠር (ሰው)።

የስም መጥሪያ ለ የስም ዝርዝር ያለበት መዝገብ ወይም ወረቀት።

ስመኛ ት ስም አጥፈ፡ ሃሚተኛ።

ስምሙ “ሰማ” ስር ተመ.

ስምም ዝ.ከ.

ስምምነት ዝ.ከ.

ስምረት “ሰመረ” ስር ተመ.

ስምሪት “ሰማሪ” ስር ተመ.

ስምንት ለ 1. በሰባትና በዘጠኝ መካከል ያለ ቁጥር። በእሃዝ ሲፃፍ ፭ + 8 ነው። ት 2. ብዛቱ ሁለት አራተኛን የሆነ።

ስምንተኛው ሺህ ለ ክፉትና ተንክል የሚበዛበት የአለም መወረሻ ወይም የምፅአት ጊዜ ይሆናል ተብሎ የሚታመንበት ዘመን።

ስምጥ “ሰመጣ” ስር ተመ.

ስምተኛ “ሰማ” ስር ተመ.

ስምታ ዝ.ከ.

ስራ “ሰር” ስር ተመ.

ስራት “ሰራ” ስር ተመ.

ስሪያ “ሰረረ” ስር ተመ.

ስራ “ሰራ” ስር ተመ.

ስራይ ለ 1. በሰው ላይ ጉዳት የሚያደርስ መድሃኒት ወይም መርዝ። 2. እንደ ጨንፈ በሽታ ያለ የሆድ ውስጥ ህመም፡ ደዌ።

ስር ለ 1. ግንኛውም እፅዋት ምግቡን ከአፈር ውስጥ የሚወስድበትና ከመሬት ወለል በታች የሚለው የተክለ አካል። 2. በሰው፡ በእንስሳትና በእለዋዩ አካል ውስጥ የደም ግመላሻ ሆኖ የሚያገለግል ቀጭን ጅማት። 3. ታችኛ ስፍራ። 4. መነሻ፡ መጀመሪያ፡ መሰረት። ነገር ከነሱ ውሃ ከጥሩ። 5. አጠገብ። ከስራ አይጠፋም።

በ ስር መዋ. 1. በ በታች። 2. በ ውስጥ። በጭቆና ስር ይገኛል።

ከ ስር መዋ. ከ በታች።

ስር ሰደደ 1. ፀደቀ፡ ሰሩ ወደታች ረዘመ፡ ጠለቀ። 2. ተደላደለ፡ መሰረት ያዘ፡ ፀና።

ስር ያዘ 1. መሰረት ያዘ። 2. ስር ሰደደ፡ ፀደቀ (ተክል)።

ከስር ከመነሻ፥ ከመሰረት፥ ከመጀመሪያ።
ስረ መሰረት ስ መነሻ፥ መጀመሪያ (የሃሳብ፥
የነገር፥...)።

ስረ ነገር ስ የነገር መነሻ።

ስረ ወጥ ት ትጥያ የሌለውና ለንድ ወጥ ሆኖ
የተሰራ።

ስረ ብዙ ስ ስራ ለጉንፋንና ለሳል መድሃኒት
ይሆናል የሚባል አነስተኛ የሆነ የእፅዋት
አይነት።

ስራ-ስር ስ 1. እንደ ድንች የመሳሰሉና
በምግብነት የሚያገለግሉ፥ ወፍራም ስር (ፍሬ)
ያላቸው የተከል አይነቶች። 2. ለመድሃኒትነት
የሚያገለግል የእፅዋት ስር።

ስር ሚዜ ስ ለንደኛ ሚዜ።

ስር ሚሽ ስ የስራ-ስር መድሃኒት አዋቂ፤
ጠንቋይ፥ መድሃኒተኛ፥ መተተኛ።

ስርነቀል ት ከስር ከመሰረቱ ከፍተኛ ለውጥ
የሚያመጣ።

ስርነቀል ለውጥ ስ በአንድ ነገር ላይ
የሚታይ ፈጣንና መሰረታዊ የሆነ የአይነት
ለውጥ።

ስርኩል ስ ተፈጭቶ የሚዘጋጅ የኩል አይነት።

ስር ጠምዛዥ ስ መተተኛ፤ በለስማት ወይም
መተት ሰው ይገላል የሚባል።

የስር ፍርድ ቤት ስ አንድን ጉዳይ ከይገባን
ሰግረው ፍርድ ቤት በፊት በመጀመሪያ
የተመለከተው ፍርድ ቤት።

ስርቻ ስ የግደታይ፥ ሰዋራ፥ ደባቃ ቦታ።

ስር² “ሰራ” ስር ተመ.

ስር³ “ሰራ” ስር ተመ.

ስርቅ

ስርቅታ (ስቅታ) ስ 1. ለመተገፈሻነት
የሚያገለግለው ጠንቅና (ጊዮፍራም) የአየር ቧንቧ
እየተደጋገመ ሲከማተር የሚፈጠር፥ ገርሮን
እንት እያደረገ የሚወጣ ድምፅ፥ ሀቅታ። 2.
የመጨረሻ የሀይወት ትጉሽ።

ስርቅ (ስቅ) አለው ሀቅ አለው፥ ስርቅታ
ያዘው።

ስርአት ስ 1. አንድ ነገር የሚሰራበት ወይም
የሚከናወንበት ደንብ፥ ሀገ። 2. ወገ፥ ባህል።

ስርአት ያዘ ተስተካክለ፥ ጥሩ መልክ ያዘ።

ስርአት ማህበር ስ በተወሰነ የእድገት ደረጃ
የሚገኝ ሀብረተሰብ ስልተ ምርትና ማህበራዊ
ገንኙነት የተመሰረተበት ሀኔታ፥ የማህበረሰቡ
የአመራራት፥ የአኗኗርና የአመለካከት ዘይቤ
መሰረት።

ስርአት ቀብር ስ በቀብር ጊዜ የሚከናወን
ሰነድአት።

ስርአት ትምህርት ስ ለትምህርት አላማ
ግብ መምታት በእቅድ እየተዘጋጀ በት/ቤቶች
በየደረጃው የሚሰጥ አጠቃላይ የትምህርት ይዘት።

ስርአት ንግስ ስ ታቦት ወይም ንጉስ
በሚነግስ ጊዜ የሚደረግ ፀሎትና ስነ ስርአት።

ስርአት አልበኛ ት 1. የመንግስትን፥
የደንብንና የሰነ ስርአትን መኖር የሚቃረን ወይም
የሚቃወም። 2. በጥባቄ፥ አዋኪ።

ስርቅታ “ስርቅ” ስር ተመ.

ስርቆሽ “ሰረቀ” ስር ተመ.

ስርቻ “ስር” ስር ተመ.

ስርወ

ስርወ መንግስት ስ በዘር ገንድ ላይ
የተመሰረተ ተከታታይነት ያለው የንግስና ሃረግ።

ስርወ ቃል ስ ለሌላው መገኛ የሚሆን ወይም
ሌላ ምእላድ የሚተጠልበት መሰረታዊ ወይም
መነሻ ቃል።

ስርዋፅ ስ 1. እንደግሰረጃ ሆኖ በነገር መካከል
የሚገባ ተወማሪ ቃል። 2. ሽብልቅ፥ ውሻል።

ስርዝ “ሰረዘ” ስር ተመ.

ስርየት “ሰረየ” ስር ተመ.

ስርጓጉጥ ት ወጣ ገባ የሆነ (ቦታ)።

ስርጥ “ሰርጥ” ን ተመ.

ስርጭት “ሰረጨ” ስር ተመ.

ስሱ “ሳሳ” ስር ተመ.

ስስ “ሳሳ” ስር ተመ.

ስስታም “ሳሳ” ስር ተመ.

ስስት ዝ.ክ.

ስቃይ “ሰቀየ” ስር ተመ.

ስቅለት “ሰቀለ” ስር ተመ.

ስቅላት ዝ.ክ.

ስቅታ “ስርቅ” ስር “ስርቅታ” ን ተመ.

ስበበኛ “ሰበበ” ስር “ስበበኛ” ን ተመ.

ስዩብ “ሰበበ” ስር “ስበብ” ን ተመ.

ስበት “ሳበ” ስር ተመ.

ስባሪ “ሰበረ” ስር ተመ.

ስባት “ሰባ” ስር ተመ.

ስብ ዝ.ክ.

ስብራት “ሰበረ” ስር ተመ.

ስብርባሪ ዝ.ክ.

ስብሰባ “ሰበሰበ” ስር ተመ.

ሰብሳብ

ሰብሳብ "ሰበሰበ" ስር "ሰበሰብ" ን ተመ.
 ሰብሰብ "ሰበሰበ" ስር ተመ.
 ሰብሰብ "ሰበሰበ" ስር "ሰብሰባ"ን ተመ.
 ሰብቀት "ሰበቀ" ስር ተመ.
 ሰብቅል¹ ት ያማረፉ የተዋሰነ።
 ሰብቅል² "ሰበቀለ" ስር ተመ.
 ሰብከት "ሰበከ" ስር ተመ.
 ሰብድብድ "ሰበደበደ" ስር "ሰበድባዳ"ን ተመ.

ሰብጥር "ሰበጠረ" ስር ተመ.
 ሰቱኮ (እስቱኮ) ስ 1. የበር ወይም የመስከት መስታወት እንዳይንገግግግ መስተዋቱ በገባበት ሰንጥቅ ውስጥ የሚጠቀሙት እንደ ጭቃ ያለ ማጣቢያ። 2. ከቀለም ቅብ በፊት ሰንጥቃትን ለመፈረንና ቀለም እንዲቀበል ለማድረግ ግርግዳ ላይ የሚቀባ ጥራ መሰል ነገር።

ሰቱንሰል ስ በላይ ላይ ፅሁፍ ከተቀረፀበት በሂሳ የተቀረፀውን ፅሁፍ በማባዛ መዘና አማካይነት በሌላ ወረቀት ላይ በተፈለገው ብዛት እያተሙ ለማውጣት የሚያስችል ልዩ የወረቀት አይነት።

ሰቱዲዮም (እስታዲዮም) ስ ተመልካቾችንና ተወዳዳሪዎችን እንዲይዝ ተደርጎ የተከለለ፣ የተለያዩ ስፖርታዊ ክንውኖች (ብዙውን ጊዜ እግር ኳስ ወጭታ) የሚካሄድበት ቅጥረ ግቢ፣ ሜዳ፣ ካምፑሉጅም ይባላል።

ሰቱፕለር (እስቱፕለር) ስ የስቱፕለር መርፈ በውስጡ ተጨምሮበት ወረቀትን ለማያያዝ ወይም ለመሰፋት የሚያገለግል መሳሪያ (በእሉን የፅሁፊት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰቱፕለር መርፌ ስ በስቱፕለር ውስጥ ተጨምሮ ወረቀት ለማያያዝ ወይም ለመሰፈያ የሚያገለግል ሽቦ (በእሉን የፅሁፊት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰነ-1. ወበትን የሚያመለክትና ከቃል በስተመነሻ ላይ የሚቀጠል ተጣማሪ ምእላድ። ሰነ ግም። 2. ጥናት፣ ሳይንስ የሚለውን ለማመልከት ከቃል በስተመነሻ ላይ የሚቀጠል ተጣማሪ ምእላድ። ሰነልሳን፣ ሰነልሳና፣...

ሰነልሳን ስ ቋንቋን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ የሚያጠና የእውቀት ዘርፍ።

ሰነልሳና ስ 1. የአንድ ህዝብ የአስተሳሰብ ሁኔታ። 2. የአእምሮን፣ የአስተሳሰብን፣ የሰውን ባህርይ ሁኔታ የሚያጠና ሳይንስ፤ ሰነ አእምሮም (ሳይኮሎጂ) ይባላል።

ሰነልሳናዊ ዘይቤ ስ አንድ ህዝብ ወይም ህብረሰተሰብ ከአደና፣ ከአልምዱ የተነሳ በአእምሮው ውስጥ ያለው ስሜት፣ አስተሳሰብ፣ አመለካከት።

ሰነ መለኮት ስ የአምላክን ባህርይና ተግባራት የሚያጠና የሃይማኖታዊ ትምህርት ዘርፍ፣ ትምህርተ መለኮት።

ሰነ ምግባር ስ 1. መልካም ጠባይ ወይም አድራጎት። 2. በአንድ የሙያ መስክ ከባለሙያው የሚጠበቅ መልካም አድራጎት ወይም አሰራር። 3. መልካምም ሆነ መጥፎ ባህርይ ወይም አድራጎት።

ሰነ ስርአት ስ 1. ዲሲፕሊን፣ ሰነ ምግባር። 2. ደንብ፣ ህግ። 3. አንድን ድርጊት በተመለከተ የተለመደ ስርአትን ወይም ደንብን ተከትሎ የሚሂድ ከንውን።

ሰነ ስቅለት ስ የክርስቶስን ስቅለት የሚያሳይ ስእል ወይም ቅርፅ።

ሰነቃል ስ እንደ ተረት፣ እንቅፅልሽ፣ ምላሪያዊ አነጋገር፣ የሰርግ፣ የለቅሶ ግጥም፣... ያለ ከትውልድ ወደትውልድ በቃል የሚተላለፍ አፍአዊ ሰነፅሁፍ፣ ኪነ ቃልም (ኪነተ ቃልም) ይባላል።

ሰነአእምሮ የ "ሰነልሳና" ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ሰነውበት ስ ስለውበት ምንነት፣ አመጣጥ፣ እድገት፣ ህግና ሚና በማጥናት ስለኪነትበብ አጠቃላይ ግንዛቤ የሚሰጥ የፍልስፍና ዘርፍ።

ሰነጥበብ ስ ስለልን፣ ቅርፃ ቅርፅን፣ ሙዚቃንና ሰነ ፅሁፍን የመሳሰሉ ውበትን የሚያሳይ የፈጠራ ስራዎች ሙያ።

ሰነፅታዊ ስ 1. በልብ ወለድ ወይም በግጥም መልክ የሚዘጋጅና ህይወትን ውብ በሆነ መልክ የሚያንፀባርቅ የፈጠራ ስራ። 2. በአንድ ሃገር ውስጥ ባሉ ቋንቋዎች ተፅፎ የሚገኝ ማናቸውም የፅሁፍ ስራ።

ሰነፈለክ ስ ስለከዋከብት ሁኔታና በልዩ ልዩ ነገሮች ባህርይ ወይም እጣ ላይ ስለሚያሳድሩት ተፅዕኖ የሚያጠና የሳይንስ ዘርፍ።

ሰነፍጥረት ስ 1. በምድርም ሆነ በሰማይ ላይ ያሉ ፍጥረታት በሙሉ። 2. በአለም ላይ ስለሉት ፍጥረታት የሚያጠና ሳይንስ።

ሰኒ "ሲኒ" ን ተመ.

ሰናር በቅሎ ስ ፈጣንና ስጋር የሆነ ረዥም በቅሎ (ከሱዳን ይመጣ የነበረ)።

ሰናግ "ሰነገ" ስር ተመ.

ሰንቀን ስ የተፈጠ ወይም የተደቆሰ ትንባሆ፣ ሱረት።

ሰንቅ "ሰነቀ" ስር ተመ.

ሰንቆ ስ እንደ ጎመን ያለና ተቀቅሎ የሚበላ የቅጠል አይነት።

ሰንብሉ ስ ጥፋ መላክ ያለው የሽቶ አይነት።

ሰንባጭ "ሰነበጠ" ስር ተመ.
ሰንብት "ሰነበተ" ስር ተመ.
ሰንት ት ቁጥርን፥ መጠንን፥ ብዛትን መጠየቂያ ቃል (ምን ያህል? ግለት ነው)።
ሰንትና ሰንት ብዙ። ስራዊቱ ሰንትና ሰንት ነው።
ሰንተኛ ት 1. የአንድን ነገር የጥራቱን ወይም የአመጣጡን ትደም ተከተል ወይም ያለውን ደረጃ ለግወት የመጠየቂያ ቃል። በትምህርትህ በነተኛ ወጣ/ በንተኛ ደረጃ ሱና ነው። 2. ተራን፥ የድገግም ብዛትን መጠየቂያ ቃል። በነተኛ ነህ / እዚህ ስትመጣ ሰንተኛህ ነው።
ሰንቴ(ሰንትዬ) ሰንት ጊዜ።
ሰንትር "ሰነተረ" ስር ተመ.
ሰንኝ "ሰነኝ" ስር ተመ.
ሰንኩል "ሰነኩል" ስር ተመ.
ሰንክሳር ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) 1. የመለከትን፥ የክሊያትን፥ የሃዋርያትን፥ የዓድቃንን፥ የሰግእታትን፥ የደናግልን፥ የመነኮሳትን፥ ወዘተ. የሀይወት ታሪክ አጠናቅቅና አካቶ የያዘ ከአመት እስከ አመት የየአለቱን የገድል ታሪክ የሚናገር መጠነ ትልቅ የቤተ ክርስቲያን መፅሃፍ። 2. (ዘይ.) ሀ- ሃተታ የበላባት፥ የተንዛዛ ነገር። ለ- ጣጣ። ለንግድ ሰነ።
ሰንኳን "እንኳን" ን ተመ.
ሰንዝር "ሰነዝረ" ስር ተመ.
ሰንደዶ ስ ለሰፊት እቃና ለገመድ መሰሪያ የሚያገለግል ርዘም ያለና ጠንካራ የሆነ የባር አይነት።
ሰንደዶ አፍንጫ ስ ተጥ ያለና የተዋበ አፍንጫ።
ሰንዱ "ሰነዱ" ስር ተመ.
ሰንዴ ስ ፍሬው ተቆልቶ፥ ተቀትሎ የሚበላ ወይም ተፈጭቶ፥ ተከክቶ ልዩ ልዩ የምግብ አይነቶችን ለማዘጋጀት የሚሆን የእህል አይነት።
ሰንድቅ "ሰነድቀ" ስር ተመ.
ሰንድድ ስ ለተቸ በእግራቸው ላይ የሚያደርጉት የጫ ጌጥ።
ሰንግ ስ የአንገዶ ልጅ።
ሰንግ² "ሰነግ" ስር ተመ.
ሰንግሪ "ሰነጠረ" ስር ተመ.
ሰንግቂ "ሰነጠቀ" ስር ተመ.
ሰንጥሬ ስ ረዥምና ሹል መንቀር ያለውና ረገረጋግ በሆነ ቦታ የሚኖር የወፍ አይነት።
ሰንጥር "ሰነጠረ" ስር ተመ.
ሰንጥቅ "ሰነጠቀ" ስር ተመ.

ሰንፍና "ሰነፈ" ስር ተመ.
ሰእለት "ሰላ" ስር ተመ.
ሰእል "ላለ" ስር ተመ.
ሰካር "ሰከረ" ስር ተመ.
ሰካቶላ ስ በተባረባረ ገድግዳ ውስጥ ገብቶ የሚጠበቅ የሰልክ ወይም የኤሌክትሪክ ሰኬት አቃፊ።
ሰኬታማ "ሰካ" ስር ተመ.
ሰኬት ዝ.ከ.
ሰከ ዝ.ከ.
ሰከረቢቶ (እስከረቢቶ) ስ ለመግፊያ የሚሆን የጭታ ቀለም ብእር።
ሰከላርሺፕ (እስከላርሺፕ) ስ በመንግስት ወይም በሌላ ድርጅት እርዳታ አማካይነት የሚሰጥ የነፃ ትምህርት እድል።
ሰከላርሺፕ አገኘ ነፃ የከፍተኛ ትምህርት እድል ተሰጠው።
ሰከችቴፕ (እስከች ቴፕ) ስ በአንድ በኩል መጫነት ያለው ከፕላስቲክ የሚሰራ ግጣብቂያ።
ሰኳር ስ በሻይ፥ በኬክ፥...ውስጥ የሚገባ ከሸንኮራ አገገ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራና ጣፋጭነት ያለው ነጭ የሆነ ደቃት ነገር።
ሰኳር ድንች ስ ጣፋጭነት ያለው የድንች አይነት።
የሰኳር በሽታ ስ በጣፊያ መታወክ ምክንያት በደም ውስጥ ከሚፈለገው በላይ ወይም ተመጣጣኝ ያልሆነ ሰኳር እንዲገኝ የሚያደርግ በሽታ።
ሰውር "ሰወረ" ስር ተመ.
ሰያሚ "ሰየመ" ስር ተመ.
ሰደተኛ "ሰደደ" ስር ተመ.
ሰደት ዝ.ከ.
ሰድ ዝ.ከ.
ሰድሳ "ሰልሳ" ን ተመ.
ሰድስት ስ 1. በአምስትና በሰባት መካከል ያለ ቁጥር ሞጠሪያ። በአሃዝ ሲፃፍ ፮፥ 6 ነው። ት 2. ብዛቱ ሁለት ሰባቶችን የሆነ። ስርሰት ለቶች።
ሰድስቶ(ሰድስቶሽ) ስ በአንድነት እጅብ ብለው በሰማይ ላይ የሚታዩ የሰድስት ከዋክብት መጠሪያ።
ሰድብ "ሰደብ" ስር ተመ.
ሰጉ "ሰጋ" ስር ተመ.
ሰጋ ስ 1. የሰውን፥ የእራዊትን፥ የእለዋፍን፥... አጥንት ሽፍና ከቆዳ በታች የሚገኘው ሰብና

ጡንቻ ቅልቅል ያለበት ገላ። 2. ለምግብነት የሚያገለግል የእንስሳ ስጋ፤ ብልት። **ብሬ ስጋ/ብግ ስጋ።** 3. ዘመድ፥ ወገን።

ስጋ ሆነ ሰው ሆኖ ታዩ ወይም ተገለጠ፤ ሰውነት ባህርይ ያዘ (ክርስቶስ)።

ስጋ ለበሰ 1. ዝኢከ። 2. በስጋ ተሸፈነ (አጃህ)።

ስጋ ለባሲ ት ስጋ የለበሰ (ሰው)።

ስጋዋን ሽጠች ሸረጥጦች (ገንዘብ ለማግኘት)።

ስጋ ያዘ ወፈረ፥ ደለበ (ከብቱ)።

የ ___ ን ስጋ እውነትነትን ለማረጋገጥ የሚደረግ መሃላ (የአባቱን ስጋ፥ የእናቱን ስጋ እንደማለት)።

ስጋ መብላት ማማት። በሆኑ ባልሆነው የሰው ስጋ መብላት ይወዳል።

ስጋ በል ት ስጋ ብቻ የሚመገቡ እንስሳት (እንደ አንበሳ፥ ነብር ያሉ)።

ስጋ ቤት ስ 1. የስጋ ክፍል ሹም። 2. ስጋ የሚሸጥበት ቤት፤ ልኳንዳም ይባላል።

ስጋ ወደሙ ስ በሀብትና በወይን መልክ የሚቀርብ የኢየሱስ ክርስቶስ ስጋና ደም፤ ቁርባን፤ መስዋእት።

ስጋ ወደሙ ተቀበለ ቆረበ።

ስጋደዌ (ደዌስጋ) ስ የቀምጥና በሽታ።

የስጋ ትል ስ ባልተዘለዘለና በቂ አየር ባላገኘ ወይም የሚደርቅበት አመቺ ሁኔታ ባልተፈጠረለት ስጋ ላይ የሚፈጠር ትል።

የስጋ ዘመድ ስ በደም ወይም በትውልድ የሚገናኙት ዘመድ።

ስጋዊ ት አለማዊ፤ መንፈሳዊ ያልሆነ።

ስግነት ዝምድና።

ስጋት "ስጋ" ስር ተመ.

ስጋዊ "ስጋ" ስር ተመ.

ስጋጃ ስ ከእንስሳት ፀጉር ወይም ከቃጫ ወይም ከከር... የሚሰራ ምግባ።

ስግስግ "ስግስግ" ስር ተመ.

ስግብግብ "ስግብግብ" ስር ተመ.

ስግነት "ስጋ" ስር ተመ.

ስግደት "ስግደ" ስር ተመ.

ስጎ(ሱጎ) ስ ለጋስታ፥ ለማከረ፥... ማባያ የሚሆንና ከቲግቲም፥ ከስጋ፥...እና ሌሎች ማጣፋጫዎች የሚዘጋጅ የወጥ አይነት።

ስጥ "ስጣ" ስር ተመ.

ስጦታ "ስጦ" ስር ተመ.

ስፋት "ስፋ²" ስር ተመ.

ስፈት "ስፋ¹" ስር ተመ.

ስፍራ "ስፈ²" ስር ተመ.

ስፒል(እስፒል) ስ ምስማር መሰል የወረቀት ማያያዣ ቀጭን መርፈ።

ስፓጌት(እስፓጌት) ስ ፓስታ።

ስፖርት ስ እንደ ዳማና ቺዝ የመሳሰለ የቤት ውስጥ ውድድር እንዲሁም የሰውነትን ቅልጥፍና የሚጠይቅ እንደ እግር ኳስ፥ ሜዳ ቴኒስ ያለ ጨዋታ ወይም የአካል ማጠናከሪያ እንቅስቃሴ።

ስፖርት ይሰራል የስፖርት እንቅስቃሴ ያካሂዳል።

ስፖርት ሜዳ ስ ስፖርት የሚሰራበት ቦታ።

የስፖርት ማዘውትሪያ [ስፍራ] ስ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች የሚካሄዱበት ቦታ።

ስፖርተኛ ት በስፖርት ግጥሚያ ወይም በአካል ማሰልጠኛ እንቅስቃሴ ተሳትፎ ያለው።

ስፖንጃ ስ የከረምበሳ መጫወቻ ጠረጴዛ።

ስፖንጅ ስ ናይሊን መሰል ከሆነ ነገር በፋብሪካ የሚሰራና ውሃ የመምጠጥ ባህርይ ያለው፥ ለፍራሽ፥ ለመቀመጫ፥ ለእቃ ማጠቢያ፥... የሚሆን ለስላሳ ነገር፤ ሰፍነግ።

ስፖንጅ ትራስ ስ ከስፖንጅ የተዘጋጀ ትራስ።

ስፖንጅ ፍራሽ ስ ከስፖንጅ የተዘጋጀ ፍራሽ።

ሶ የ "ሰ" ፊደል ሳብእ ዘር።

***ሶለሶለ**

ሶልሷላ ት ጦልጧላ፥ ወዲያ ወዲህ የሚንቀጥቀጥ፥ ዘዋሪ።

ተንሶለሶለ ግ ተንጦለጦለ፥ ወዲያ ወዲህ ተንቀጥቀጥ፥ ተንከለከለ።

አንሶለሶለ ግ አንጦለጦለ፥ ወዲያ ወዲህ አንቀጥቀጥ፥ አንከለከለ።

ሶለግ(ሶሎግ) ስ ከቀግ ከፍ ብሎ የሚገኘውና ቀጠን ያለው የጅራፍ አካል ወይም ክፍል (በእሉን ጅራፍ ስር ተመ.)።

ሶለግ ውሻ ስ ቀጭንና ሽንጦ ረሺም የሆነ አዳኝ ውሻ።

ሶላት "ሶላት" ን ተመ.

ሶላቶ(ሶላቶ) ስ ኢጣሊያዊ ወታደር።

ሶልሷላ "ሶለሶለ" ስር ተመ.

ሶሎግ "ሶለግ" ን ተመ.

***ሶመሶመ**

ሰምሶማ ስ 1. ርትረታ፤ ከደንገላሳ በፊት ያለ

የፈረስ ፋላ። 2. ዝግ ያለና ሰውነትን ለማሟሟት የሚደረግ ፋላ።

አሰመሶመ ግ አረተረተ፤ ደንገላሳ ለመጋለብ አኮበኮበ።

ሶማያ ስ 1. የጦር እጅታ። 2. (ዘይ.) ቀጥ ብሎ መለል ያለ ቁመና ያለው (ሰው)።

ሶምሶማ “*ሶመሶመ” ስር ተመ.

ሶሞሊኖ ስ ለሙቅ፤ ለገንፎ፤ ለዳቦ፤ ... የሚሆን ፉርኖ ዱቄት።

ሶረን ት ቀይ (በሬ ወይም ላም)።

ሶረኔ (ሶረን) ስ መልኳ ቀይ የሆነ የቆቅ አይነት።

ሶራ ስ 1. ግምጃ ወይም ሱቲ። 2. የጥቁርና የነጭ ጠቃጠቆ ያለበት ከብት።

ሶራ ወፍ (ሶሪት) ስ የጥቁርና የነጭ ዝንጉርጉር የሆነች አብረትራቂ ወፍ።

ሶርዝ ስ መልኩ ጥቁር የሆነ ራስ ትልቅ አሳ።

ሶስት ስ 1. በሁለትና በአራት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በእሃዝ ሲፃፍ ፫፥3 ነው። ት 2. ብዛተ በሁለት ላይ አንድን የሚጨምር። *ለስት ልጆች*።

ሶስቶ (ሶስቶች) ስ በሰማይ ላይ መደዳውን በሰልፍ ሆነው የሚታዩ ሶስት ከዋክብት

መጠሪያ።

ሶስትያ ት ከሶስት አንድ እጅ፤ ሲሶ።

ሶሻሊስት ት በሶሻሊዝም የሚያምንና የሚመራ፤ የሶሻሊዝም ተከታይ።

ሶሻሊዝም ስ 1. የማምረቻ መሳሪያዎች በህዝብ ቁጥጥር ስር የሚውሉበት ስርአተ ማህበር፤ ህበረተሰባዊነት። 2. በካርል ማርክስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረ የሳብ አደራ መደብ ርእዮተ አለም።

ሶታ ት ለግላጋ፤ ወጣት፤ ጥሩ አቋም ያለው።

***ሶከሶከ**

ሶከፃካ ት ጦልጧላ፤ ወዲያ ወዲህ የሚል።

ሱክሱክ አለ ግ ጦል ጦል አለ።

አሶከሶከ ግ ሱክ ሱክ አለ።

ሶኬት ስ ለጥገ ጡቶች መሰኪያ የሚሆኑ ቀዳዳዎች ያሉትና ከኮረንቲ ሽቦዎች ጋር የሚያያዝ የኢሊክትሪክ እቃ።

ሶከፃካ “*ሶከሶከ” ስር ተመ.

ሶፋ ስ ምቹ መቀመጫና ድጋፍ ያለው ወንበር፤ ፎቲ።

ሷ የ “ሰ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ሸ

ሸ ከ “ሰ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ሸህ(ሼህ) ስ የቀርአን ትምህርት ያለው፣ የቀርአን ምሁር።

ሸሆና (ሸኮና፥ ሰኮና) ስ የእንሰላት እግር ወይም መርገጫ ፣ ኮቴ።

ሸለ ግ 1. በዜማና በግጥም የሰራውን ጀብዱ እየጠቃቀሰ አቅራቢ። 2. አጌጠ፣ ተሸቀረቀረ፣ ተሸምነምነ።

ሸለበት ኮራበት፣ ዘንጠበት፣ ተጀነበት ።

ሸላይ ስ 1. የሚያቅራራ (ሰው)። ቅ 2. ውብ፣ ሸቅርቅር፥ ያማረ።

ሸላላ ስ 1. ቀረርቶ። 2. መጊያጊያጥ፣ መሸቀርቀር።

*ሸለ

ሸለሊት ስ “እንሸላሊት” ን ተመ.

ሸለላ አለ ግ ሸረረ አለ፣ ፈጠን ብሎ ሄደ (እንደ እንሸላሊት፣ እባብ ያለ ተሳቢ እንሰሳ)።

ተንሸለለ ግ ሸለላ አለ።

ሸለመ ግ 1. አስጌጠ፣ አስቆነጀ፣ አስዋበ፣ አሸምነምነ። 2. ቅርፅ አወጣ፣ አሻገረገረ፣ ጌጥ አበጀ፣ (በቀለም፣ በቅርፅ ማውጫ ወይም በመታዘብ መሳሪያ)። 3. ለፈፀመው ስራ ማበረታቻ የገንዘብ፣ የቆሳቆስ፣...ሽልማት ሰጠ። 4. ሳይጎዳ በቀላሉ ለቀቀ (ኩፍኝ፣ ፈንጣጣ)።

ሽልም ቅ ጌጥ ወይም ንቅሳት ያለበት።

ሽልማት ስ 1. የገንዘብ፣ የቆሳቆስ፣...ስጦታ፣ ዳረጎት። 2. ጌጥ እንዲሆን ተብሎ የተሰራ እንደ ንቅሳት፣ ሽንትራት ያለ ነገር።

ሽልምልም ቅ ዝርጉርጉር (ሻጉርጉር)።

ተሸለመ ግ 1. ሽልማት፣ ስጦታ ተሰጠው። 2. ተጌጠ፣ ተሸምነምነ፣ ቅርፅ ተበጀለት፣ ተሻገረገረ።

ተሸላሚ ቅ ለሽልማት የቀረበ ወይም ሽልማት ያገኘ።

ተሸላላመ ግ ተጊያጊያጠ፣ ተነቀሰ፣ ተሸምነምነ።

ሸለም ስ የዘንባባ፣ የኮባ፣ የሙዝ ሙሽራ ፣ ውልብለቢት።

ሸለምጥማጥ ስ 1. ረጅም ጅራት ያለውና በዛፍ ቅርንጫፍ ላይ፣ በተበረቦረ ግንድ ወይም በጥሻ ውስጥ የሚኖር ድመት የሚመስል የዱርአውሬ (በእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)። 2. (ዘይታ ስድብ) ጥቁር።

ሸለሽለ ግ 1. ሰነጠቀ፣ ሰነተረ፣ ገመሰ (እርሻን)። 2. በዝቶ የበቀለን አገዳ ነቀለ (በማረሻ)።

ተሸለሽለ ግ በማረሻ ተሰነጠቀ፣ ተሰነተረ፣ ተገመሰ።

ሸለሽል ስ በዱር የሚገኝ የደረቀ የከብት እበት፣ ኩበት።

ሸለቀቀ ግ 1. ላጠ፣ ገለፈ፣ ገፈ፣ ቀረፈ። 2. (ከኪስ፣ ከቦርሳ ብርን) መዘዘ፣ አወጣ።

ሽልቃቂ ስ ልጣጭ፣ ግልፋፈ።

ተሸለቀቀ ግ ተላጠ፣ ተገለፈ፣ ተገፈ።

ሸለቆ ስ በሁለት ተራሮች ወይም ከፍተኛ ስፍራዎች መካከል የሚገኝ ረባዳ ወይም ጎርጓዳ ቦታ።

*ሸለበ

ሸለብታ ስ ቀላል እንቅልፍ።

ሸለብ አደረገ ግ ለትንሽ ጊዜ አንቀላፋ።

አሸለበ ግ 1. አንቀላፋ፣ ለትንሽ ጊዜ ተኝ። 2. (ዘይታ) ሞተ። እንደተኝ በዚያው አሸለበ።

ሸለተ ግ 1. ላወ፣ መደመደ (ፀጉርን)። 2. ጠረበ፣ ላገ፣ ቀረፀ። 3. (ዘይታ) ሀ - አታለለ፣ አላተ፣ ሽነገለ። ለ - ሸረደደ፣ አሸጋጠጠ።

ተሸለተ ግ ተላወ፣ ተመደመደ፣ ፀጉሩ ተነሳለት።

አሸለተ ግ ዳን፣ አገገመ፣ አማረ (ታሞ የነበረ ሰው)።

ሸለጉ ግ አበበ፣ አበላ፣ ለካ፣ ገመተ፣ መዘነ፣ መጣ።

ሸለጉ ግ ሆዱን ወደ ውስጥ አስጠጋ፣ አጣበቀ።

ሸለጉ ግ አታለለ።

አሽልግ ቅ አታላይ።

ሸለፈት ስ 1. ልንቡጥ፣ ወሽላ። 2. ልጣጭ፣ ግልፋፈ።

ሸለፈታም ቅ (ስድብ) ያልተገረዘ (ወንድ)።

ሸለፈፈ ግ ገለፈ፣ ላጠ፣ ቀረፈ፣ ገረፈ።

ሽልፋፈ ስ ግልፋፈ።

ተሸለፈፈ ግ ተገለፈ፣ ተላጠ፣ ተቀረፈ፣ ተገፈ።

ሸመለለ ግ ጠቀለለ፣ ሸበለለ።

ሸመሸመ ግ 1. ከረተፈ፣ ሸረከተ፣ በቀላሉ ፈወ። 2. በብዛት ቃሙ፣ በላ (ፈረሰ፣ በቅሉ... እህልን)።

ሸመቀ ግ አደባ፣ ደፈጠ፣ ተደበቀ (አደጋ ለመጣል)።

ሸማቂ ስ የደፈጣ ተዋጊ።

ሸመቃ ስ የደፈጣ ውጊያ።

ሽምቅ ተዋጊ ስ ያደፈጣ ተዋጊ።

ሽምቅ ውጊያ ስ በማድፈጥና አደጋ በመጣል የሚካሄድ የውጊያ ስልት።

አሽመቀ ግ አደባ፥ አደፈጠ፥ ሽመቀ።

ሽመቀቀ ግ 1. በሽምቀቆ አስተሳሰብ ሳብ አድርጎና አጥብቆ አስረ። አነቀ። 2. ጨምድዶ ያዘ። አካማተረ። እግሩን ሽምቅቆ ይዞት አሳስቤድ አለው።

ሽምቀቆ ስ 1. የከረጢት አፍ ማሰሪያ ጥብጣብ፥ ገመድ፥...። 2. ከጭራ፥ ከጠፍር፥... የተበጀ የወፍ፥ የአውራ መያዣያ ወይም ማነቂያ ወጥመድ። 3. አንደኛውን ጫፍ ሳብ ሲያደርጉት እንደሚጠብቁ ወይም እንቅ አድርጎ እንደሚይዝ ሆኖ የታሰረ ወይም የተቋጠረ ገመድ።

ተሽመቀቀ ግ ተሰበሰበ፥ ተሸበሸበ፥ ተጨማደደ።

ተሽማቀቀ ግ አፈረ፥ ደነገጠ፥ ፈራ። በጥገኝነት ስለሚኖር ሁሉ እንደተሸማቀቀ ነው።

አሽማቀቀ ግ አስፈራ፥ አስደነገጠ፥ አስጨነቀ።

ሽመቃ "ሽመቀ" ስር ተመ.

ሽመተ ግ 1. ገዛ፥ ገበየ (ብዙውን ጊዜ እህልን)። 2. (ዘይ.) ያዘ፥ አተረፈ። ጥንቃቄ ባለማድረጉ በሽታ ሽመተ።

ሽመታ ስ ግዥ (ብዙውን ጊዜ የወር አስቤዛ)።

ሽማች ስ እህልን ለንግድ ሳይሆን ለምግብነት የሚገዛ በላተኛ።

ሽመተረ ግ ሽነቆጠ፥ ገረፈ።

ሽመታ "ሽመተ" ስር ተመ.

ሽመነ ግ ሽማ ሰራ።

ሽማ ስ እንደኩታ፥ የአገር ልብስ፥ ጃኖ የመሳሰሉትን የሚሰራ ጥበበኛ።

[የ]ሽማኔ መወርወሪያ የሚያህል (የን.አነ.) በጣም አጭር የሆነ (ሰው)።

[የ] ሽማኔ እቃ ስ የሽመና ሰራ የሚከናወንባቸው እንደ መን፥ መወርወሪያ የመሳሰሉት።

የሽማኔ ዘንግ ስ ሽማኔ የሚሰራውን ሽማ የሚለካበትና የተወሰነ መጠን ያለው የርዝመት መለኪያ።

የሽማኔ ጉድጓድ ስ ሽማኔ እግሩን አስገብቶ የሚሰራበት እመሬት ውስጥ ያለ ጉድጓድ።

*ሽመደመደ

ሽመድማዳ (ሽምድምድ) ፥ ውልክፍክፍ፥ ጥያልምል፥ ልፍሰፍሰ፥ ለዋሳ።

ሽምድምድ አለ ግ ተሽመደመደ።

ተሽመደመደ ግ 1. ተልፈሰፈሰ፥ ተጥመለመለ።

2. አቅም፥ ጥንካሬ አጣ (መንግስት፥ ኢኮኖሚ፥...)።

አሽመደመደ ግ 1. አጥመለመለ፥ አልፈሰፈሰ። 2. አቅም፥ ጥንካሬ አሳጣ፥ አፍክመ (መንግስትን፥ ኢኮኖሚን፥...)።

ሽመደደ ግ 1. ጨለጦ ጠጣ። 2. ቃል በቃል አጠና፥ በቃሉ ያዘ።

ሽምዳጅ ፥ ሁሉንም ቃል በቃል የሚያጠናና በቃሉ የሚይዝ።

ሽመድማዳ "ሽመደመደ" ስር ተመ.

ሽመገለ ግ 1. እረጀ፥ በእድሜ ገፋ። 2. አስታረቀ፥ ገላገለ፥ አስማማ።

ሽምጋይ ስ አስታራቂ፥ አስማሚ።

ሽማግሌ ስ 1. በእድሜ የገፋ አዛውንት። 2. አስታራቂ፥ ገላጋይ።

ሽማግሌ ተላከበት የሚግልጅ አስታራቂ፥ ጥያቄ የሚያቀርብ ሰው ወደ እርሱ ሄደ ወይም ተላከ።

ሽምግልና ስ 1. እርጅና። 2. የማስታረቅ፥ የማስማማት፥ የማግለጅ ተግባር።

ሽመጠረ ግ ኮመጠጠ።

ሽምጣሪ ፥ ኮምጣጣ።

ሽመጠጠ ግ 1. ነገመገገ፥ መዝረገ፥ ለቀመ(ፍሬን፥ እሸትን)። 2. ኹው አድርጎ ጠጣ፥ ጨለጠ። 3. በፍጥነት ሮጠ፥ ጋለበ። 4. (ዘይ.) ዋሽ፥ አበለ። 5. ገረፈ፥ ቆነደደ። 6. ወደ ሂሳ አስተኛ (እንስሳ ጆሮውን)።

ሽምጥ ስ ፈጣን የፈረሰ ግልቢያ።

ሽመጠጠ ግ ተርታውን በተተከሉ ቋሚ የአጥር እንጨቶች ላይ እንደ አጋም፥ ከትከታ፥ ቀጨም ያሉ ጨፈቃዎችን እያወሳሰበ ወይም እያጠላለፈ አጠረ።

ሽምጥ ፥ በጨፈቃ ተጠላልፎ ወይም ተወሳሰበ የታጠረ (አጥር)።

ሽሚዝ ስ ቀለልና ሳሳ ካለ የወርቅ አይነት የሚሰራና እጅ ሙሉ ወይም ጌርድ ወይም ኮሊታ ያለው ወይም የሌለው፥ አብዛኛውን ጊዜ ወንዶች ከነጻተራ በላይ ከኮት ስር የሚለብሱት የልብስ አይነት።

ሽማ ስ እንደኩታ፥ ነጠላ፥ ጃኖ፥ ጋቢ ያለ ከድርፍ ከማግ የሚሰራ ልብስ።

ሽማሚ ስ ራስ ትልቅ ስንዴ።

ሽማቂ "ሽመቀ" ስር ተመ.

ሽማች "ሽመተ" ስር ተመ.

ሽማኔ "ሽመነ" ስር ተመ.

ሽማዳ ፥ ወልጋዳ፥ ወሽማዳ።

ሽምቀቆ "ሽመቀቀ" ስር ተመ.

ሸምቃቃ ዝ.ክ.

ሸምበቆ "ሸንበቆ" ን ተመ.

ሸምዳጅ "ሸመደደ" ስር ተመ.

ሸምጋይ "ሸመገለ" ስር ተመ.

ሸምጣራ "ሸመጠረ" ስር ተመ.

*ሸምነሞነ

ሸሙነሙን ን በኣኳት ኩንሰንስ፡

በኣለባበሉ መጊያጊያጥ የሚያበዛ፡፡

ሸሙንሙን ኣለ ን ተሸምነሞነ፡፡

ተሸምነሞነ ን ተሸፋፊነ፡ ተከናነበ፡

ተከናነበ፡ ኣጌጠ፡ ተቆነጃጀ፡፡

ኣሸምነሞነ ን ኣኩነነሰ፡ ኣሰጌጠ፡ ኣሳመረ፡

ኣቆነጀ፡ ኣሰዋበ፡፡

*ሸምጠጠ

ሸሙጥ ስ የሸርደዳ፡ የኣሸሙር፡ የኣገባ

ንግግር፡፡

ሸሙጥጫ ዝ.ክ.

ኣሸጂጠጠ ን ሸረደደ፡ ኣንጓጠጠ፡ ኣሸሙር፡

ኣገባ ተናገረ፡፡

ኣሸጂጣጭ ተ ሸርዳጀ፡፡

ሸረሞጠ ን ኣመነዘረ፡ ሲሰነ፡፡

ሸርሙጣ ስ (ሰድብ) 1. ኣመንዝራ፡ 2. ሲተኛ

ኣዳሪ፡ 3. (ዘይ.) በባህርዮ ኣንዲ ከኣንጹ ሌላ ጊዜ

ከሌላው የሚሆንና ነገር የሚያወሳሰብ ወረተኛ፡፡

ሸርሙጥና ስ 1. ኣመንዝራነት፡ 2. ሲተኛ

ኣዳሪነት፡ 3. (ዘይ.) በኣንድ ኣቋም ኣለመርጋት፡

ከሁሉም ጋር ኣለሁ ግለት፡ የጋህቲኛ

ሸርሙጥና፡፡

ተሸራሞጠ ን 1. ሸረሞጠ፡ የብልግና ንግግር

ተናገረ፡፡ 2. (ዘይ.) ጠባይ መጥፎና ተለዋዋጭ

ሆነ፡፡

*ሸረረ

ሸረር ኣለ ን 1. ፈቀቅ፡ ዘወር ኣለ፡፡ 2.

(በሽታ) ተወት ኣደረገ፡ ፋታ ሰጠ፡፡ 3. ተንሻሎ

ሄደ፡፡ 4. ሻ ብሎ ወረደ፡ ፈሰስ(ቀጭን ተቅማጥ)፡፡

ሸረር ኣደረገ ን ኣንደ ውሃ ያለ ተቅማጥ

ተቀመጠ፡፡

ተንሻረረ ን ፈጥኖ ኣለፈ፡ ተንሻለለ፡

ተወረወረ፡ ሸር ብሎ ሄደ፡፡

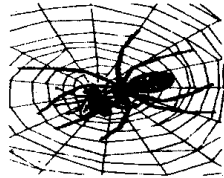
ኣንሻረረ ን ወረወረ፡ ኣንሻለለ፡፡

ሸረሪት ስ ትናንሽ ከሆኑና 8 እግር ካላቸው

ፍጥረታት ኣንዲ የሆነችና በምግብነት

የሚያለግጋትን ነፍሳት ለማጥመጃ ድር የመሰለ

ነገር የምታደራ ነፍሳት፡፡

ሸረሪት

የሸረሪት ድር ስ ሸረሪት የምታደራው ድር፡፡

ሸረሸረ ን ቦረቦረ፡ በረቦረ፡ ፈለፈለ፡፡

ሸረሸር ስ ፈረፈረ፡ ፈፋ፡ ጉድባ፡ የተሸሸረ

ቦታ፡፡

ተሸሸሸረ ን ተቦረቦረ፡ ተሰረሰረ፡ ቀስ በቀስ

ተበላ፡ ተናደ፡፡

*ሸረሸረ

ሸርሸር ስ ለመዝናናት፡ ለመደሰት የሚደረግ

ጉዞ፡፡

ተሸራሸረ ን 1. የተበላ ምግብ በቀላሉ በወጓራ

ተፈጠ፡፡ 2. ተሸጋሽን ተቀመጠ፡፡

ተንሸረሸረ ን ሰገረ፡ ፈጥኖ ተራመደ

(በቅሎ)፡፡

ተንሸራሸረ ን ተዘዋወረ፡ ተናፈሰ፡

ለመዝናናት ወዲያና ወዲህ ሄደ፡፡

ኣንሸረሸረ ን ኣሰገረ (በቅሎን)፡፡

ኣንሸራሸረ ን 1. ለማዝናናት፡ ለማሰደስት፡

ወደ መንገድ ይዞ ሄደ፡ ኣናፈሰ፡ ነፋስ

እንዲቀበል ኣደረገ፡፡ 2. የተበላ ምግብ በቀላሉ

በወጓራ እንዲፈጭ ኣደረገ (መጠጥ)፡፡ 3.

ኣሸጋሽን፡፡

ሸረሸር "ሸረሸረ" ስር ተመ.

ሸረቆጠ ን ቀልጠፍ፡ ሸንቀጥ ኣለ፡ ተሰበሰበ

(በኣለባበሰ፡ በኣካሄድ፡ በኣቀማመጥ)፡፡

ሸርቋጣ (ሸርቁጥ) ተ ሸንቃጣ፡፡

ሸረቦ ን 1. ሰሰት ወይም ኣራት የሚሆኑ

ገመዶችን፡ ክርቆችን፡... በኣንድነት ደበለ፡

ኣየደረቦ ገመድ፡፡ 2. ሹርባ ሰራ፡ ጎነነ፡ ኣሸመ፡፡

3. (ዘይ.) ነገርን ሰራን ኣውጠነ፡ ደለተ፡፡

ሹሩባ (ሹርባ) ስ የራስ ፀጉር ጉንጉን፡፡

(ስእሉን ፀጉር ኣሰራር ስር ተመ.)

ሹሩባ ሰራ ስ የሲት ፀጉር የምትገነኑን ወይም

የምትቆነድ ሲት፡፡

ሹርቤ ብርሌ ስ ኣንገተ ቀጭንና ረዥም

የሆነ ሽልም ብርሌ(ስእሉን ብርሌ ስር ተመ.)፡፡

ሸርቦሽ ስ የተፈተለ ገመድ ወይም ጅራፍ፡፡

*ሸረተተ

ሽርተቲ(ሽተቲ) ለ 1. ቁልቁለት ወይም ተጻፋት ከሆነ ቦታ ላይ ሆነው ወደታች እየተገሸፉት የሚጫወቱት የልጆች ጫዋታ። 2. የተቅማጥ በሽታ።

ሽርታታ ት (ዘይ.) ወላዋይ፥ በቃሉ የማይረጋ።

ተንሸራተተ ግ 1. ወደታች እየተገፋቀቀ ወረደ፥ ተንሻተተ። 2. (ዘይ.) ወላወለ፥ ከጻ፥ በቃሉ ሳይረጋ ቀረ።

አንሸራተተ ግ አጻለጠ፥ አጻጠ፥ አንሻተተ።

አንሸራታች ት የሚያንሸራትት፥ የሚያጻልጥ (በታ)።

ሽረኛ "ሽር" ስር ተመ.

*ሽረከ

ሽረከ(ሽርካ፥ ሽርከ) ለ 1. በጋራ ወይም በአንድነት የሚሰራ ወይም የሚነግድ። 2. ወጻጅ፥ ባልገጀራ፥ ጓደኛ።

ሽርከኛ ለ 1. የሀብረት ስራ ወይም ንግድ። 2. ወጻጅነት፥ ጓደኝነት።

ተሻረከ ግ ተባበረ፥ ተወጻጀ፥ ጓደኛ ሆነ፥ ተስማማ።

አሻረከ ግ አብሮት እንዲሰራ ወይም እንዲነግድ ተስማማ።

*ሽረከረከ

ሽረከራካ (ሽርከርከ) ት ወላዋይ።

ተሻረከረከ ግ ተፍረከረከ፥ ወላወለ።

ሽረከተ ግ 1. ቀደደ፥ ተረተረ፥ ዘረከተ። 2. ሳያደቅ ፈጠ፥ ገረደፈ፥ ኮነ። 3. (በጦር፥ በጠባቢ) ወጋ፥ ዘነጠለ።

ሽርካታ ት (ዘይ.) ውሸታም።

ሽርከት ለ 1. ያልደቀቀ፥ ያልላመ (ዱቄት) ። 2. (ዘይ.) ውሸታም።

ተሽረከተ ግ 1. ተቀደደ፥ ተተረተረ። 2. ሳይደቅ ተፈጠ፥ ተገረደፈ፥ ግርድፍ ሆነ። 3. (ዘይ.) ዋሽቶ ተናገረ፥ ዘባረቀ።

ሽረከራካ *ሽረከረከ" ስር ተመ.

ሽረደደ ግ 1. አሽጧጠ፥ አሸፈ፥ አላገጠ፥ ፎተተ። 2. ያልሆነውን ነገር እንዲህ ነው እያለና በውሸት እያጋነነ ተናገረ።

ሽርዳጅ ት አሽጧጣጭ፥ ፎታች።

ሽርደዳ ለ የአሸጦር፥ የሽጦጥ ንግግር።

*ሽረጠ

ሽርጥ ለ 1. ከወገብ በታች የሚውል ግልጽ። 2. ቆሻሻን ለመከላከል በልብስ ላይ የሚለሰስ፥ የስራ ልብስ። 3. ለሃዘን ተብሎ ተዘቅዝቆየተለበሰ ነጠለ።

ተሽረጠ ግ (ከፋ፥ መጥፎ መንፈስ፥...) ለቀቅ

አደረገ፥ ገለል አለ፥ ተወ።

ተሽረጠለት (ዛር፥ ቁጣ) ተወገደለት፥ ጠፋለት፥ ወደ ቀድሞው ጤናማ ሁኔታ ተመለሰ።

አሽረጠ ግ አገለገመ፥ አደገደገ።

አሽረጠች በሃዘን ጊዜ ነጠላዋን ዘቅዝቃላለች።

ሽረፈ ግ 1. በትንሹ ቆረሰ፥ ሰበረ። 2. (ከብቅ) ጥርሱን ነቀለ። 3. መነዘረ፥ ዘረዘረ፥ ወደ ቅንስናሽ ገንዘብ ለወጠ። 4. ቀነሰ፥ ቆነጠረ።

ሽራፋ ት 1. የተሰበረ (እቃ፥ ጥርስ፥...)። 2. (ስድብ) ጥርሱ የተሽረፈ። 3. በጣም አጭርና ከሳሳ የሆነ (ሰው)።

ሽርፍ ለ ምንዛሪ።

ሽራፊ ት ተሰብሮ፥ ተቆረሰ የወጣ ነገር፥ ሰባሪ።

ሽርፍራፊ ት 1. ሰብርባሪ። 2. ምንዛሪ፥ ቅንስናሽ ገንዘብ።

ተሽረፈ ግ ከላዩ ላይ ትንሽ ተቆረሰ ወይም ተሰበረ።

ተሽራረፈ ግ 1. ሢፍ ሢፋ ብዙ ቦታ ላይ ተሰበረ። 2. ከላዩ ላይ ተቀነሰለት።

አሽረፈ ግ (ገንዘብን) ዘረዘረ፥ መነዘረ።

ሽሪራ¹ ለ 1. ኮርኒስ ላይ የሚመታ ቀጭን እንደ ማስመራያ ያለ እነዉት። 2. ከመጋረጃ ጨርቅ ጋር ተያይዘው ወደ ግራና ቀኝ እየተንሸራተቱ መጋረጃውን መከፈትና መዘጋት የሚያስችሉት ባለ ሃዲድ ትናንሽ ቀለበቶች የሚንሸራተቱበት ጠፍጣፋ ባለሃዲድ ዘንግ ወይም ብረት።

ሽሪከ *ሽረከ" ስር ተመ.

ሽራ ለ ድንኳን፥ ቦርሳ፥ ሻንጣ፥...ለመስራት ወይም በላዩ ላይ ስለልን ለመስራት የሚያገለግል ጠንካራና ሻካራ የሆነ ጨርቅ።

ሽራ [ሚግ] ለ ከሽራ የሚዘጋጅ ሢግ።

ሽራፋ "ሽረፈ" ስር ተመ.

ሽር ለ ተንኮል፥ ከፋት፥ ደባ።

ሽር ሰራ ተንኮል፥ መጥፎ ድርጊት ፈፀመ።

ሽረኛ ት ተንኮለኛ፥ ከፋ፥ መሰሪ፥ ሲረኛ።

ሽርሙጣ "ሽረሞጣ" ስር ተመ.

ሽርተቲ *ሽረተተ" ስር ተመ.

ሽርታታ ዝ.ከ.

ሽርካታ "ሽረከተ" ስር ተመ.

ሽርዳጅ "ሽረደደ" ስር ተመ.

ሽርጣን ለ ብዙ እግር ያለው የባህር ነፍሳት፥ ጎርምተ።

ሽርጣን

ሽርጣን [ውሃ] ስ በሰኔ ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተጨማሪም “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.

ሽሽ 7 1. ከፍርሃት የተነሳ ወደ ሂላ ተመልሶ ሮጠ። ፈረጠጠ። 2. ራቀ። ተለየ። በገዛ ጥፋቱ ከጓደኞቹ ሸሸ። 3. መገኘቱ ቀረ። ጠፋ። ሃብት ሸሸው። 4. (በሽታ፥ ነገር፥...) እንዳያጋጥመው፥ እንዳያገኘው ተጠነቀቀ። 5. በታውን ለቀቀ። ዘመመ፥...።

ሽሽት ስ ከአደጋ ወይም ከሌላ ነገር ለማምለጥ የሚደረግ እንቅስቃሴ፥ ስደት፥ ፍርጠጣ።

መሸሻ ስ መጠጊያ፥ መከለያ፥ መደበቂያ።

አሸሽ 7 1. አገለለ፥ ሰወረ፥ ሸሸገ፥ ደበቀ። 2. አራቀ።

ሸሸገ 7 (እንዳይታይ፥ እንዳይታወቅ) ደበቀ፥ ሸፈነ፥ ከለለ፥ ጋረደ።

ሸሸግ ት ድብት፥ ሰውር።

ተሸሸገ 7 ተደበቀ፥ ተሰወረ፥ ተከለለ።

ሸቀለ 7 ተሸከመ፥ የጉልበት ስራ ሰራ።

ሸቃይ ስ ተሸካሚ፥ ኩሊ።

ሸቀላ ስ የጉልበት ስራ (በአብዛኛው ሸክም)።

ሸቀሸቀ 7 1. ሰቀሰቀ፥ መላልሰ ወጋ። 2. ጠዘጠዘ፥ አመመ፥ ነዘነዘ (ሀመም)።

አሸቀሸቀ 7 1. ተንጠለጠለ፥ አዘዘዘ፥ ሊወድቅ ወይም ሊፈርስ ደረሰ። 2. በሀመም ምክንያት ቆዳው ሊገፈፍ ወይም ሊቀረፍ ደረሰ፤ አፈከፈከ።

***ሸቀሸቀ**

ተንሸቀሸቀ 7 ፈራ፥ ራደ፥ ተንቀጠቀጠ።

አንሸቀሸቀ 7 አስፈራ፥ አራደ፥ አንቀጠቀጠ።

ሸቀበ 7 1. (በሸያጭ ላይ) አታለለ፥ አሞኘ። 2. (የአራቆ አኒ) ለከፈ፥ በነገር ነካ።

ሸቃባ ት (ሰድብ) የሚሸቅብ፥ አታላይ፥ ገደቢስ።

ሸቀን ስ በሰውነት ላይ የተጋገረ እድፍ።

ሸቀናም ት (ሰድብ) እድፋም፥ ጭቅቅታም፥ ቆሻሻ።

ሸቀጠ 7 ሸጠ፥ ለወጠ፥ ቸረቸረ፥ ነገደ።

ሸቀጥ ስ ለራስ ፍጆታ ሳይሆን ለትርፍ የሚሸጥና ጥቅም ላይ የሚውል ማንኛውም እቃ።

ሸቀጣሸቀጥ ስ በአይነት የተለያዩና ብዛት ያላቸው ለሸያጭ የሚቀርቡ እቃዎች።

ሸቃጭ ስ ቸርቻሪ ነጋዴ።

ሸቁራራ(ሸቆረር) ት አይን አፋር።

ሸቃባ “ሸቀበ” ስር ተመ.

***ሸቆመቆመ**

ሸቁምቁም ት .ግድርድር፥ አይን አፋር።

ተሸቆመቆመ 7 ተግደረደረ።

ተሸቆምቋሚ ት ሸቁምቁም።

አሸቆመቆመ 7 አግደረደረ።

ሸቆረር “ሸቁራራ” 7 ተመ.

***ሸቆጠቆጠ**

ሸቁጥቁጥ (ሸቆጥቋጥ) ት ደግ፥ ትሁት፥ ታዛዥ፥ ለሰው የሚጨነቅ ወይም የሚቸገር፥ ርግብግብ።

ተሸቆጠቆጠ 7 1. አከብሮትን፥ ፍቅርን በማሳየት ታዛዥ ሆነ፤ ደግነትን፥ ትሁትናን፥ አሳየ። 2. ተለማመጠ፤ ፈራ፥ ተርበደበደ።

አሸቆጠቆጠ 7 አስፈራ፥ አርበደበደ፥ አሰጨነቀ።

***ሸቆጠቆጠ²**

ተሸቆጠቆጠ 7 አጌጠ፥ ተዋበ፥ አማረ። በወርቅ የተሸቆጠቆጠ ካባ ለብሏል።

አሸቆጠቆጠ 7 አስጌጠ፥ አስዋበ።

ሸቆጥቋጥ*ሸቆጠቆጠ¹ ስር “ሸቁጥቁጥ”ን ተመ.

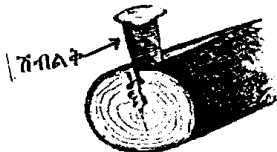
ሸበለለ 7 ጠቀለለ።

ሸብልል (ሸብል) ት 1. ጥቅልል። ስ 2. ወፈር ተደርጎ የተዘጋጀ የገብስ ሊጥ።

ተሸበለለ 7 (ወረቀቱ፥ ብራኛው) ተጠቀለለ።

ሸበለቀ 7 1. ጫፉን አሾለ። 2. በጦር፥ በአንካሴ፥ በሸብልት ወጋ።

ሸብልቅ ስ ውሽል፥ ቅርቃር፥ ሹል እንጨት ወይም ብረት።

***ሸበለበለ**

ሸብልብል ት ሸፍንፍን፥ ጥቅልል።

ተሸበለበለ 7 1. ተሸፋፈነ፥ ተጠቀለለ። 2. (ዘይ.) አማረ፥ ተሸሞንሞነ።

አሸበለበለ 7 1. ሸፋፈነ፥ ጠቀለለ። 2. (ዘይ.) ሀ፡አሳመረ፥ አሸሞንሞነ። ለ፡አባበለ፥ አቆላመጠ፥ ተለማመጠ።

ሸበላ ስ 1. የእንስት፥ የካባ፥...መሽራ። 2.

አጽዳመ መልካም፥ ውብ፥ መዘዘ።

ክብር

ክብር ስ ረብሻ፥ ሁከት፥ ብጥብጥ።

ክብር ፈጣሪ ፥ 1. ረባሽ፥ አዋኪ፥ ሰላምን አደፍራሽ፥ በጥባቄ። 2. (ድርጅት ወይም የድርጅት አባል) በመሳሪያ ሃይል አሳማውን ለማስፈጸም የሚሞክር ክብርተኛ።

ክብርተኛ ፥ ክብር ፈጣሪ።

ተሸበረ ፥ 1. ተረባሽ፥ ታወከ፥ ተበጠበጠ፥ ፀጥታ ደፈረሰ። 2. ፈራ፥ ደነገጠ፥ ባባ፥ ተወነቀ።

ተሸባሪ ፥ በቀላሉ የሚደነግጥ፥ የሚረበሽ።

አሸበረ ፥ 1. አወከ፥ በጠበቀ፥ ፀጥታ ነሳ። 2. አስፈራ፥ አስወነቀ።

አሸባሪ ፥ በጥባቄ፥ አዋኪ፥ ሰላምን አደፍራሽ።

ክብርቀ

ክብርቅ አለ ፥ 1. አማረ፥ ተዋበ። 2. አንፀባረቀ።

አሸበረቀ ፥ አማረ፥ ተዋበ፥ አጌጠ።

አሸብራቂ ፥ ያማረ፥ የተዋበ፥ የሚያገፀባርቅ።

ክብረከ

ክብረካ ፥ ወልጋዳ፥ አሻዳ።

ክብረካ አለ ፥ 1. በርከከ አለ። 2. (ዘይ.) አሺ አለ፥ ከቁጣው በረደ፥ ለሰለሰ አለ።

አሸበረከ ፥ በርከከ አለ።

ክብረሰ

ክብረሰ ፥ 1. አወማደደ፥ አኮማተረ። 2. (ቀሚስት) ሸንሸ።

ክብረሰት ስ የቀሚስ ወገብ፤ ወይም የእጅጌ ሸንሸ።

ክብረሰሰ ስ ሸንሸን ቀሚሰ።

ተሸበረሰ ፥ ተወማደደ፥ ተኮማተረ።

ክብረሰሰ

ክብረሰሰ ስ 1. በመንፈሳዊ ዜማ የታጀበ ውዝዋዜ። 2. ዘፈንን ለማድመቅ የሚደረግ ጭባጫ፥ ጭፈራ፥ ውዝዋዜ።

አሸበረሰ ፥ 1. በመንፈሳዊ ዜማ እየታጀበ አረገደ፥ ተወዛወዘ። 2. በዘፈን እየታጀበ ጨፈረ፥ ተወዛወዘ፥ አወበወበ።

አሸብረሰ ፥ በመንፈሳዊ ዜማ እየታጀበ የሚያረግድ፥ አስረጋጭ (ካህን)፥.... 2. እያወበወበ፥ እየተወዛወዘ ዘፈንን የሚያጸምቅ። 3. (ዘይ.) አወብጫቢ፥ አሽቃባጭ።

ክብር

ክብር ፥ (በገመድ፥ በጠፍር) የበሬን፥ የበቅሉን አፍ አሰረ፥ ለገመድ።
መሸበረሰ ፥ በበሬን፥ የበቅሉን አፍ ማሰሪያ፥

መለገሚያ።

ክብ አደረገ ፥ ሳይጠብቅ ላላ አድርጎ አሰረ።
ተሸበሰ ፥ 1. ዝናብ፥ ብርድ እንዳይገባ የቤቱ ዙሪያ ተጋረደ። 2. (አቶ) ተለገመ፥ ታሰረ።

ክቡት ፥ 1. (አብዛኛውን ጊዜ ከእርጅና የተነሳ) ነጭ ፀጉር አወጣ። 2. (ለእንጀራ፥ ለጠላት...) ሻገተ።

ክቡቶ ፥ 1. ነጭ ፀጉር ያወጣ። 2. በእድሜ የገፋና ክቡት ያወጣ።

ክቡት ስ አብዛኛውን ጊዜ ከእድሜ መግፋት የተነሳ የሚወጣ ነጭ ፀጉር።

ክቡታም ፥ (ለው) ክቡት ያወጣ።

ክቡድ ስ ከባድና ግራና ቀኝ ያለ የጭንፍ የሆድ መጋጠሚያ ቦታ።

ክቡጥ ስ ነጠላ ሜማ።

ክብራካ “ክብረከ” ስር ተመ.

ክት ፥ 1. ጎመራ፥ ደረሰ፥ በሰለ። 2. (ዘይ.) አማረ፥ ተዋበ።

አሸት ስ ለመበላት የደረሰ ለጋ የአህል ዛፋ፥ ዘለላ፥ እንቡጥ ፍሬ።

አሸተ ፥ ጎመራ፥ ደረሰ፥ በሰለ፥ ፍሬ ያዘ።

ክተተ ፥ 1. ጠረ፤ ወይም ሽታው ለአፍንጫ ተሰማ፥ አወደ። 2. ገማ፥ ከረፋ፥ ቆነሰ።

ክታ ስ 1. የአንድ ነገር ጠረን፥ መላዛ (ለአፍንጫ የሚሰማ)። 2. በተፈጥሮ ገላ ሳይ የሚወጣ ጥቁር ምልክት።

ለሽታ ያህል በትንሹ ወይም በመጠኑ ለአመል ያህል።

ክቶ (ክቱ) ስ መልካም መላዛ ካላቸው እዕዋትና ዝባድ የተሰራ ጥፋ ሽታ ያለው ፈሳሽ።

ተሻተተ ፥ ትንሽ ትንሽ ተዳረሰ (ምግብ፥ መጠጥ)።

አሽተተ ፥ 1. የአንድን ነገር መላዛ ወይም ጠረን በአፍንጫ ማገ፥ ሳበ። 2. እንዲገማ፥ እንዲከረፋ አደረገ። ሲጋውን አሽተተክው።

አሻተተ ፥ ትንሽ ትንሽ አዳረሰ (ምግብ፥ መጠጥ)።

ክተቱ “ክረተተ” ስር “ክርተቱ” ን ተመ.

ክንክን ፥ 1. ክብረት፥ ክንክን እንዲሆን አደረገ። 2. ከፋፈለ፥ ቆራረሰ። 3. (እንወትን) በቀጭኑ ሽንታተረ፥ ሰነጣጠቀ፥ ፈለጠ።

ክንክን ስ የተሸበሰበ ቀሚሰ።

ተሸንከን ፥ 1. ተሸበሰበ። 2. ተከፋፈለ፥ በትንሽ በትንሹ ተዳረሰ።

ክንቀረ ፥ 1. ቀረቀረ፥ ሸገጠ። 2. (የሱራን፥ የቀሚሰን) ሜፍ ውሃ ወይም ጭታ እንዳይነካው

ሰበሰበ፣ ቀነፈ፣ ከፍ አድርጎ ሸመ።

ሽንቅር ት የተወተፈ፣ የተቀረቀረ።

ተሸነቀረ ግ ተቀረቀረ፣ ተሸገጠ፣ ተወተፈ።

ሸነቀጠ ግ ቀልባጫ፣ ቀልጣፋ ሆኖ አማረ፣ ተዋበ።

ሸንቃጣ(ሸንቅጥ) ት ከወገኑ ቀጠን ያለ፣ ሸበላ።

ሸነቆረ ግ ቀደደ፣ ነደለ፣ በላ።

ሸንቁር(ሸንቋራ) ት ብስ፣ ቀዳዳ።

ተሸነቆረ ግ ተቀደደ፣ ተነደለ፣ ተበላ።

ሸነቆጠ ግ 1. በአርጨጫ፣ በአለንጋ፣... መታ፣ ሾጥ አደረገ፣ ገረፈ። 2. (ዘይ.) አሰቃቀ፣ ጎዳ (ብርድ፣ ችግር...)።

ሸንቅጣ ስ መግረፊያ፣ አርጨጫ፣ አለንጋ።

ሸነተረ ግ በጣ፣ ቀደደ፣ ሰነበጠ።

ሸንትር ት 1. የተሰነበጠ፣ ብጥ። 2. እንደሰንበር ወይም እንደንቅሳት ያለ መስመር፣ ጌጥ፣ ሽልማት።

ሸንትራት ስ እንደሰንበር ወይም ንቅሳት ያለ መስመር ወይም ጌጥ።

ተሸነተረ ግ 1. ተበጣ፣ ተቀደደ። 2. ሰንበር ወይም መስመር አወጣ።

ሸነተፈ ግ በጣ፣ ቆረጠ።

ሸነከፈ ግ 1. የአሀያን፣ የበግን፣...አንዱን የፊት አግር አጥሮ ወይም ከርትሞ አሰረ፣ ሰነከለ፣ ቀየደ። 2. በጣም ሳያጠብቅ ላላ አድርጎ አሰረ።

ሸንካፋ(ሸንክፍ) ት (ስድብ) እግሩ ወይም እጁ ሰንኮል የሆነ።

ሸነገለ ግ 1. ደለለ፣ አሞኘ፣ አታለለ። 2. አባበለ፣ ተለማመጠ፣ ለመነ። 3. አለከፈ፣ በመጠኑ አበላ።

መሸንገያ ስ ማባበያ፣ መደለያ፣ ማታለያ የሚሆን አነስተኛ ስጦታ።

ሸንጋይ ት አታላይ፣ ሰውን የሚያሞኝ።

ሸንገላ ስ ድለላ፣ ለማባበል ሲባል የሚነገር ወይም የሚደረግ ነገር።

ተሸነገለ ግ በትንሽ ነገር ተደለለ፣ እሺ አለ፣ መሸንገያ ተቀበለ።

***ሸነገረ**

ሸንጋራ ት (ስድብ) ሸውራራ።

ውሸንግር ዝ.ከ.

ተሸናገረ ግ 1. ተንሸቀረረ፣ ተጠናገረ።

2. ተወላገደ፣ ተጣመመ።

አሸናገረ (አወሸናገረ) ግ 1. አይንን

አሸቆረ። 2. አወላገደ፣ አጣመመ።

ሸነጎ ግ በጉባኤ ፣ በሰብሳቢ መከረ ወይም ደለተ።

ሸንጎ ስ 1. ህዝብ የሚሰበሰብበት ወይም ጻኛ የሚያስችለበት ቦታ፣ አደባባይ። 2. ጉባኤ ፣ ሰብሳቢ። 3. በሸንጎ ላይ የተሰበሰበ ህዝብ። 4. የሸንጎው ሰብሳቢ የሆኑት ሽማግሌዎች ወይም የጉባኤው የበላይ አካላት።

ሸንጎኛ ስ በሸንጎ ላይ እየተገኘ የሚከራከር፣ የሸንጎ ሰው።

ሸነጠ ግ የጀግንነትን ስሜት ወይም ወኔን ቀሰቀሰ (ቀረርተው)።

***ሸነፈ**

ሸንፈት ስ መረታት፣ ድል መሆን።

ተሸነፈ ግ 1. ድል ሆነ፣ ተረታ። 2. አቃተው፣ ደከመው። 3. (ዘይ.) እንቢታውን ተወ፣ እሺ አለ፣ ተቀበለ።

ተሸናፈ ት በውድድር ወይም በጦርነት የተረታ።

አሸነፈ ግ 1. ድል መታ፣ ረታ። 2. አቃተ፣ አልቻል አለ። 3. እሺ አሰኘ፣ የተባለውን እንዲቀበል አደረገ።

አሸናፈ ት (በውድድር፣ በግጥሚያ፣...) ድል አድራጊ።

ሸና ግ 1. ሽንቱን ለቀቀ ወይም አፈሰሰ። 2. (ለምሳሌ ባትሪ ድንጋይ) ፈላሽ ነገርን ከአካሉ ውስጥ አመነጨ፣ አወጣ፣ ርጥበት አሳየ። 3. (ዘይ.) ፈራ።

ሽንት ስ ከሰውነት ውስጥ በብልት በኩል የሚወጣ ቆሻሻ ፈላሽ።

ሽንትህን ይባርከው ዘርህን ይባርከው።

ሽንተ መልካም ጥሩ ዘር ያፈራ፣ ጥሩ ልጆች ያሉት።

ሽንት ማጥ ስ ሽንትን በቀላሉ ለመሸናት የሚከለክልና የሚያስምጥ ሀመም።

ሽንት ቤት ስ መፀዳጃ ቤት።

የሽንት ቤት ወረቀት ስ ሽንት ቤት የሚሄድ ሰው በመፀዳጃ ጊዜ የሚገለጽበት ስሰና ለስላሳ ወረቀት።

የሽንት ጨርቅ ስ ለህፃናት ሽንትና አይነ ምድር መቀበያ እንዲሆን ከወገብ በታች የሚቀላለሰትና በትንንሹ ተቆራጭ የተዘጋጀ ጨርቅ።

ሽንታም ት 1. ሽንቱን በላይ ላይ የሚለት። 2. (ዘይ. ፣ ስድብ) ፈራ፣ በቅቧቃ።

ሽንቋራ "ሸነቆረ" ስር "ሸንቁር" ን ተመ.

ሸንቀር(ሸምበቆ) ስ መታ።

የሸምበቆ ምርኩዝ የማያዋጣ፣ አምኖ የተጠጋውን ሊረዳ ወይም ሊደግፍ የማይችል።

ሸንተረር ስ ግራና ቀኙ ገደል ወይም ተዳፋት

የሆነና መካከሉ ከላይ እስከታች እንደሰንበር ሆኖ የሚወርድ የመሬት ቅርፅ።

ሸንክኛ “ሸንክ” ስር ተመ.

ሸንካፋ “ሸንከፈ” ስር ተመ.

ሸንኪሉ “ሰንኪሉ” ን ተመ.

ሸንክ ስ ተንኮል።

ሸንክኛ ት ተንኮለኛ።

ሸንኮራ [አገዳ] ስ ሲጨመቅ ለሰኳር መሰሪያ የሚያገለግል ጣፋጭ ፈሳሽ የሚሰጥና በቆላማ አካባቢ የሚበቅል የአገዳ ተክል።

ሸንኮሬ ስ ሴቶች የሚጠሩበት የተዛምዶ ወይም የአከብሮት ስም።

ሸንኮር ስ በሸንኮራ አገዳ እምሳያ የተቀረፀ ወይም የታነፀ የአልጋ እግር።

ሸንኮፍ “ሰንኮፍ” ን ተመ.

ሸንዳራ ት (ስድብ) አይነ ሽውራራ፥ ጠንጋራ።

ሸንጋራ “ሸንገረ” ስር ተመ.

ሸንጋይ “ሸንገለ” ስር ተመ.

ሸንጎ “ሸንጎ” ስር ተመ.

ሸንጎበት ስ የአገጭ ላይ ጢም።

ሸንጎበታም ት ጢምም።

ሸንጎኛ “ሸንጎ” ስር ተመ.

ሸንጥር ስ ሽለቆ።

ሸኘ ግ 1. አሰናበተ። 2. መንገደኛን በማጀብ ጥቂት መንገድ ወይም የተወሰነ ርቀት አብሮ ሄደ። 3. (ባለጉዳይን) አስተናግዶ ጉዳዩን ፈፅሞ እንዲሄድ አደረገ።

መሸኛ ስ 1. ዘመድ፥ ወዳጅ፥...ለመሸኘት የሚደረግ ግብዣ። 2. ሸኘ ደብዳቤ።

ሸኘ ት አጃቢ።

ሸኘ ደብዳቤ (መሸኛ ደብዳቤ) ስ አንድ ሰው፥ እቃ፥ ጉዳይ፥...ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ በሚላክበት ጊዜ ስለሁኔታው እንዲገልፅ በአጭሩ ተዘጋጅቶ ከተላከው ጋር አብሮ የሚሄድ ደብዳቤ ወይም ፅሁፍ።

ተሸኘ ግ 1. ተሰናበተ፥ ሄደ። 2. መሸኛ ተደረገለት።

***ሸከመ**

ሸከም ስ 1. በሰው ጀርባ፥ ትከሻ፥ ራስ፥... ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ የሚጓዝ እቃ ወይም ቁጥት። 2. ከብደት፥ ጫና፥...ያለውና የሚያስቸግር ወይም የሚያስጨንቅ ማንኛውም ጉዳይ። 3. (ዘይ.) ራሱን ያልቻለ፥ የሌላ ሰው ጥገኛ ሆኖ የሚኖር (ሰው)።

ሸከም ነው ብዙ ነው። በሃያ አምስት ሳንቲም የገላቸው ሸንኮርት ሸከም ነው።

ተሸከመ ግ 1. ከብደት ያለውን ነገር በራሱ፥ በትከሻው፥ በጀርባው፥ ያዘ። 2. (ዘይ.) ተቀበለ፥ ቻለ፥ ታገለ። ይህን ሁሉ ቸግር ተሸከም ኖራል።

ተሸካሚ ስ እቃ በጫንቃው ይዞ የሚያጓጉዝ ዮሐ።

አሸከመ ግ 1. እቃን በተሸካሚው ትከሻ ወይም ራሱ፥... ላይ አደረገ። 2. በብዛት ሰጠ።

***ሸከረከረ**

ሸከርከር ስ ተሸከርካሪ ነገር።

ሸከርከሪት ስ 1. ከገለ፥ ከቅል፥ ከቀንድ ወይም ከእንጨት ክብ ሆኖ የሚለራ የእንዝርት ራስ። 2. በሞተር ወይም በነፋስ ሃይል የሚሸከረከር ውልብልቢት ወይም ክብ ሆኖ የተሰራና እንደ ጎማ የሚሸከረከር ነገር።

ተሸከረከረ ግ 1. ዞረ፥ ሾረ። 2. (ዘይ.) ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተዘዋወረ፥ ሄደ። አርፈህ ተቀመጥ አትሸከርከርብኝ።

ተሸከርካሪ ስ መኪና ወይም እንደ መኪና በጎማ አማካይነት የሚንቀሳቀስ መጓጓዣ።

አሸከረከረ ግ 1. አሾረ፥ አዞረ። 2. (መኪናን፥ ብስክሌትን፥...) ነጻ። 3. (ዘይ.) በሚፈልገው አቅጣጫ አሰኪደ።

አሸከርካሪ ስ መኪና ነጂ፤ ሹፌር።

ሸከሸከ ግ 1. ገለባን፥ ቀንድን ወይም አሰርን ከፍሬው ለመለየት እህልን በመቀጫ ላላ አድርጎ ወፈጠ። 2. (ማግን፥ ሹራብን፥...) ጥብቀት እንዳይኖረው ዘርዛራ አድርጎ ሰራ። 3. በሳሳ፥ ወጋጋ።

ሸከሻሻ ት 1. ዘርዛራ፥ ሳይጠብቅ ተራርቆ የተሰፋ፥ ሰግላጋ(ልብስ)። 2. (ዘይ.) ወሬኛ፤ ምስጢር የማይቋጥር፤ ቁምነገር የሌለው።

ሸከሽከ ት 1. ሳይደርቅ የተወቀጠ፥ ገለባውና ቀንዱ የተለየለት (እህል)። 2. ሳይጠብቅ ዘርዛራ ሆኖ የተሰፋ ወይም የተሰራ (ልብስ፥ ዳንቴል፥...)።

ተሸከሽከ ግ 1. በመቀጫ ላላ ተደርጎ ተወቀጠ። 2. ሳይጠብቅ ዘርዛራ ሆኖ ተሰራ ወይም ተሰፋ (ልብስ)።

አሸከሽከ ግ ሸከሽከ ላላ አድርጎ ወቀጠ።

ሸከኛ “ሸከ” ስር ተመ.

ሸከከ ግ ፈራ፥ ተጠራጠረ።

ሸከ ስ 1. ፍርሃት፥ ጥርጣሬ። 2. ከፋት፥ ተንኮል።

ሸከፈ ግ የተበታተነውን ነገር ባንድ ላይ ለበሰበ።

ሸከኛ ት 1. የተሰበሰበ። 2. ጠንቃቃ።

ሸከራ “ሸከረ” ስር “ሸከራ” ን ተመ.

ሸከ¹ ስ ከፋት፥ ተንኮል።

ሸከኛ ት ከፋተኛ፥ ተንኮለኛ።

ሸክ² “ሸክክ” ስር ተመ.

*ሸክ

ሸክ አደረገ ገ ቀረጠ፥ ገመደ (በሰለት)።

ሸክላ ስ 1. እንደ ጀበና፥ ገበር ምጣድ፥ እንስራ፥...ያለ የቤት ቁሳቁስን ለመስራት የሚያገለግል የተለያዩ የአፈር አይነቶች ውሁድ። 2. ከሸክላ አፈር የሚሰራ እንደ ጀበና፥ ምጣድ ያለ ሊቃ። 3. ለቤት ሀንገና ለወለል ንጣፍ የሚያገለግል ጡብ። 4. ድምፅ የሚቀረፅበትና የተቀረፀውም ድምፅ በሸክላ ማጓወድ አማካኝነት ተመልሶ የሚደመጥበት ክብና ዝርግ ነገር። 5. (ዘይ.) በቀላሉ የሚሰበር፥ ጥንካሬ የሌለው።

ሸክላ ማጓወድ ስ በሸክላ ላይ የተቀረፀን ድምፅ ወይም መዚቃ ለማዳመጥ የሚያስችል በአሌክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ።

ሸክላ ሰራ ስ እንደጋን፥ ምጣድ ያሉትን

የሚሰራ ሰው።

ሸክላ ሳህን ስ ከሸክላ የሚሰራ ዝርግ ወይም ጎድጓዳ ሳህን።

ሸክላ ሰራ ስ የሸክላ ዕቃዎችን የማምረት፥ ሰራ።

[የ]ሸክላ ሊቃ እንደ የቡና ጀበና፥ የእንጀራ ምጣድ ያለ ከሸክላ የሚሰራ ሊቃ።

1

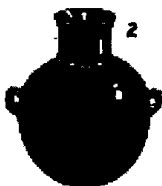
5

6

2

3

7

4

8

1. ጋን
2. እንስራ
3. ምጣድ
4. ጣባ

5. ጊርጊራ
6. ጀበና
7. ሸክላ ድስት
8. ምጣድ

ሽኩሳ በቅሉ ስ ቀይ በቅሉ።

ሽኩሳ ቤት ስ ግድግዳው በጡብ የተሰራ ቤት።

ሽኩም “ሽኩመ” ስር ተመ.

ሽኩኛክ “ሽኩሽክ” ስር ተመ.

*ሽኩመኮመ

ሽኩምኩም ት ተሽኩርማሚ፥ አይን አፋር።

ተሽኩመኮመ ግ 1. ተሽኩረመመ። 2. ተግደረደረ።

አሽኩመኮመ ግ1. አሽኩረመመ፥ አቆላመ። 2. (አውራ-ደር) በአፋ ምግብ ይዞ ክንፉን በእግሩ አኳያ ዘርግቶ በእንስሷ ዶር ዙሪያ ተሽከረከረ።

*ሽኩረመመ

ተሽኩረመመ ግ በአይን አፋርነት ጠባይ አይኑን ሰበር አንገቱን ዘንበል አደረገ፥ ተቅለሰለሰ።

አሽኩረመመ ግ 1. አቆላመ፥ አሳሳቀ፥ አቃበጠ፥ ተጻራ፥ በጥቅሻ፥ በቀልድ፥... አጠዋወተ። 2. አይኑን ሰበር አንገቱን ዘንበል አደረገ፥ አቅለሰለሰ።

*ሽኩተ

ሽኩቻ ስ 1. ተወዳዳሪዎች በእጅ ጣቶቻቸው አማካይነት የተለያዩ ቅርፅ እየሰሩ (የወሰፊ፥ የመቀሰ፥...) ሁሉም በአንድ ጊዜ ብቅ አድርገው በማሳየት የሚያካሂዱት የቁማር ጨዋታ አይነት (ለምሳሌ መቀሰ ወሰፊን፥ ሰይፍ መቀሰን፥... ይረታል)። 2. (አንዱ ሌላውን ለመጣል፥ ለማሸነፍ የሚደረግ) ፋከከር፥ ውጅድር፥ ትግል፥ ሽሚያ።

ተሻኩተ ግ 1. ተወዳዳሪ፥ ተፎካከረ። 2. አጋና ተማታ።

አሻኩተ ግ 1. አወዳደረ፥ አፎካከረ። 2. አጋና አማታ።

ሽኩና “ሽሆና” ን ተመ.

ሽወረረ ግ ጠነገረ፥ ሽነደረ (አይን)።

ሽወራራ ት ጠንጋራ፥ አይኖቹ ወደሁለት የተለያዩ አቅጣጫዎች የሚመለከቱ የሚመስሉ።

ሽወረር አለ ግ ተጠናገረ፥ ተንሸዋረረ (አይኑ)።

ሽወረር አደረገ ግ አጠናገረ፥ አንሸዋረረ (አይኑን)።

ተንሸዋረረ ግ አይኖቹ ወደ ተለያዩ አቅጣጫ የሚመለከቱ መሰሉ።

አንሸዋረረ ግ አጠናገረ፥ አይኖቹን ወደተለያዩ አቅጣጫ የሚመለከቱ አስመሰሉ።

ሽወክ ግ ሰበቀ፥ አዋሽከ።

ሽወክ ስ ሰብቅ።

ሽወከኛ ት ሰብቀኛ፥ አዋሽከ።

አዋሽከ ግ አሳበቀ፥ አማላ።

ሽወደ ግ (የአራዳ እኩ) አታለለ፥ አዋኛ።

ሽዋጅ ት አታላይ።

ሽወዳ ስ ማታለል፥ ማሞኘት።

ተሽወደ ግ ተታለለ፥ ተሞኘ።

ሽወራራ “ሽወረረ” ስር ተመ.

ሽወሽዋ ስ ንፋስ ሲነካው ሽወ ሽወ የሚል የዛፍ አይነት።

ሽወሻዋ ት ከአንድ የማይረጋ፥ ወላዋይ፥ ከውካዋ።

ሽወከኛ “ሽወከ” ስር ተመ.

ሽወክ ዝ.ከ.

ሽዬ (ሽዬ) ስ ከታች ሰፋ፥ ከጫፋ ሽጠጥ የሚልና የሚበላ ፍሬ ያለው ትልቅ የዛፍ አይነት። “እሺ”ም ይባላል።

ሽደሽደ ግ 1. ሰፋ፥ ወሰወሰ፥ ሽከሽከ፥ ዘርዛራ አድርጎ ሰራ። 2. አፋጠነ፥ አጣደፈ። 3. አስቀመጠ፥ ነጻ (ተቅማጥ)።

ተሽደሽደ ግ ተሽከሽከ፥ ዘርዛራ ተደርጎ ተሰራ ወይም ተሰፋ።

*ሽገሽገ

ሽገሽገ ስ ማጠጋጋት፥ማቻቻል፥ ማብቃቃት።

ተሽጋሽገ ግ ተጠጋጋ፥ ተቻቻለ፥ ተብቃቃ።

አሽጋሽገ ግ አጠጋጋ፥ አቻቻለ፥ አብቃቃ።

ሽገን ግ አማረ፥ ተዋበ።

ሽገና ት መልክ መልካም፥ ሽጋ።

ሽጋ ት የማረ፥ ቆንጆ፥ ውብ የሆነ።

አሽገን ግ አሳመረ፥ አስዋበ።

ሽጉራ (ሻጉራ) ት አመሉ ከሰው የማይገጥም፥ አመለ ወልጋዳ።

ሽጎረ ግ 1. ቀረቀረ፥ ሽጎጠ፥ ደነቀረ። 2. ቆለፈ፥ ዘጋ።

መሽጎሪያ ስ (የበር፥ የሳጥን) መቀርቀሪያ።

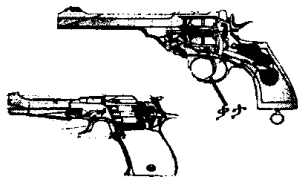
ተሽጎረ ግ 1. ተቀረቀረ፥ ተሽጎጠ። 2. (በራ) ተቆለፈ፥ ተዘጋ።

ሽጎበ ግ 1. (ውሻ) ጅራቱን ወደ ጉያው ከተተ ወይም ሽጎጠ። 2. (ዘይ.) በትንሹ፥ ሰወር አድርጎ ሰጠ (ገንዘብን ለዘመድ፥ ጉብ)።

ሽጎጠ ግ 1. ሻጠ፥ ወተፈ፥ አገባ። 2. ሰወረ፥ ደበቀ፥ ሸሸገ።

ሽጉጥ ስ 1. ከወገብ ላይ ወይም ከብብት ስር የሚታጠቁትና በአንድ እጅ የሚተኮስ አነስተኛ የጦር መሳሪያ። 2. ግማሽ ሊትር የሚይዝ ትንሽ

ጠርመሱ! ቢራ ጠርመሱ::

ሽጉጥ

ሽጉጡን ጠጣ በሽጉጥ ራሱን ገደለ::

ሽጉጥ ታጠቀ ሽጉጥ አንደረፈ፤ እነገበ (በወገብ፥ በብብት ስር)::

ሽጉጥ አለ ግ ተሸገጠ፥ ተጠጋ (ተገን፥ ረዳት ፍለጋ)::

ተሸጎጠ ግ 1. ተሸጠ፥ ተወተፈ:: 2. ተሰወረ፥ ተደበቀ፥ ተሸሸገ::

ሸጠ ግ 1. አንድን ነገር ወይም እቃ በገንዘብ ለወጠ:: 2. (ዘይ.) ለጥቅም ሲል አሳልፎ ሰጠ:: የገሩን ምስጢር የሚሸጥ **ከሃዲ ነው**::3. (የአራዳ አካ.) አታለለ፥ አሞኘ::

መሸጫ ስ 1. አንድ ነገር ወይም እቃ የሚሸጥበት ዋጋ:: 2. እቃ ወይም ሌላ ነገር የሚሸጥበት መደብር::

ሻጭ ት አንድን ነገር ወይም እቃን በገንዘብ የሚሸጥ ወይም የሚለውጥ::

ሸያጭ ስ 1. አንድ ነገር ወይም እቃ የሚሸጥበት ዋጋ:: 2. የአሻሻጥ ሁኔታ::

ተሸጠ ግ 1. በገንዘብ ተለወጠ:: 2. (የአራዳ.አካ.) ተታለለ፥ ተሞኘ::

አሸጠ ግ አንድን ሰው ንብረቱን፥ እቃውን እንዲሸጥ አደረገ ወይም ገፋፋ::

አሻሽጠ ግ ገዢን በማምጣት፥ በመደለል፥ በማግባት እቃው ወይም ንብረቱ እንዲሸጥ አደረገ::

አሻሻጭ ስ 1. ደላላ:: 2. ቡና ቤት የምትሰራ ሲት::

በጠሸጠ ግ በፍጥነትና በብዛት ሰራ፥ አደረገ፥ ጻፈ፥ አዘጋጀ፥...::

ሸጥ ስ ፊፋ፥ ፈረፈር::

ሸፈፈ ስ በቆላ አካባቢ የሚበቅል የዛፍ እይነት::

ሸፈሸፈ ግ በመደዳ አወደ፥ ቆረጠ፥ ከመከመ፥ አስተካከለ፥ ከረከመ::

ሸፍሻፈ ስ 1. ፍትፋቂ፥ ቁርጥራጭ፥ ትርፍራፊ:: 2. መናኛ ሳንቃ፥ ጠርብ::

ሸፈተ¹ ግ አመፅ፥ ከዳ፥ ተለየ፤ ወደ ዱር ወይም ወደ በረሃ ገባ ወይም ለመንግስት አልገዛ አለ::

ሸፍታ ስ አመፀኛ፥ ወንበዴ፥ ቀማኛ::

አሸፈተ ግ አሳመፅ፥ አስከዳ::

ሸፈተ² ግ (በሚናጥ ወተት ላይ) ቅባ፥ ከላይ ሰፍ ንጋደ ጤፍ ፍሬ ጉብጉብ ብሎ ታየ::

ሸፍታ ስ በሚናጥ ወተት ላይ ሰፍ የሚታይ ጤፍ የሚያካክል ቅባት::

ሸፈነ ግ 1. አለበት፥ ከለለ፥ ጋረደ፥ እንዳይታይ አደረገ:: 2. ደበቀ፥ ሰወረ:: 3. ተክቶ ሰራ፥ አሉ በሌለበት ገደቶቹ ሰራውን ሸፈነለት:: 4. ቻለ፥ አጠቃለለ፥ ከፈለ፥ ለትምህርት ቤት የሚያስፈልገውን መሬት ሸፈነለት::

መሸፈኛ ስ የመሰብ፥ የሳህን፥...ልብስ::

ሸፋን ስ 1. ልባስ፥ ከዳን፥ ከለላ:: 2. ስብብ፥ ምክንያት::

ሸፍን ት የተከደነ፥ ድብቅ::

ሸፍን ጫማ ስ እግርን ሙሉ ለሙሉ የሚያለብስ ጫማ::

ሸፍንፍን ስ 1. ድብቅ:: 2. እንጀራ ለብሶ የሚተርብ የስጋ ወጥ::

ሸፋፊን ግ እንዳይታወቅ ወይም እንዳይጋለጥ ደበቀ::

ተሸፈነ ግ 1. ጨርቅን በመልበስ ተከለለ፥ ተጋረደ:: 2. ተደበቀ፥ ተሰወረ፥ እንዳይታወቅ ሆነ:: 3. (ሰራው በሌላ ሰው) ተካሄደ፥ ተከፍወነ:: 4. (ወጪ) ተከፈለ፥ ተጠቃለለ::

ተሸፋፊን ግ1. ለበሰ፥ ተከፍነበ:: 2. (ዝናው፥ ምስጢሩ) ተለባበሰ፥ ተደበቀ፥ እንዳይታወቅ ተደረገ::

ሸፈጠ ግ 1. ከዳ፥ ካደ፥ አበለ፥ ሞሸ::2. (ቁስሉ) የዳነ መስሎ እንደገና ተባባሰ::

ሸፋጭ ት አሞብርባሪ፥ አታላይ::

ሸፍጥ ስ 1. ከሀደት፥ እብላት፥ ውሽት:: 2. ማሞብርባሪ::

ሸፍጠኛ ት 1. ከዳተኛ:: 2. አሞብርባሪ::

ሸፈፈ ግ ተወላገደ፥ ተጣመመ::

ሸፋፋ ት (ሰድብ) እግረ ወልጋዳ፥ ጠማማ፥ በትክክል የማይረገጥ::

ሸፎ ገመዳ (ሰድብ) እግሩን እያወላገደ ወይም እያጋመደ የሚሄድ::

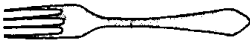
ሸፈፍ አለ ግ ጠመም አለ፥ ወልገድ አለ::

ሸፈፍ ሸፈፍ አለ ግ ወልገድ ወልገድ እያለ ሄደ::

ተንሻፈፈ ግ ተወላገደ፥ ተጣመመ፥ በትክክል የማይረገጥ ሆነ::

አንሻፈፈ ግ አጣመመ፥ ሸፋፋ አደረገ::

ሸፋፊን "ሸፊን" ስር ተመ.
 ሸፋፋ "ሸፊፊ" ስር ተመ.
 ሸፋጭ "ሸፊጠ" ስር ተመ.
 ሸፍት ስ የበሬ የሸንት መሸኛው (የቀዳዳው) ዙሪያ።
 ሸፍጠኛ "ሸፊጠ" ስር ተመ.
 ሸፍጥ ዝ.ክ.
 ሸፍ ገመዳ "ሸፊፊ" ስር ተመ.
 ሹ የሽ ፊደል ካለብ ዘር።
 ሹሉዳ "ሹሉዳ" ን ተመ.
 ሹል "ሹለ" ስር ተመ.
 ሹልክልክ "ሹለክ" ስር ተመ.
 ሹልውልዊት ስ ጅራተ ጎፍላ የሆነችና በዛፍ ላይ የምትኖር አይደልም የምትመስል አውራ።
 ሹልዳ(ሹሉዳ) ስ በታናሽ የሰጋ ብልት ላይ የሚገኝ ገርጣ ያለ ቀይ የሰጋ ብልት።
 ሹመት "ሹመ" ስር ተመ.
 ሹም ዝ.ክ.
 ሹም ሽር ዝ.ክ.
 ሹሩባ "ሹረባ" ስር ተመ.
 ሹራብ ስ ከጥ፡ ከሱፍ፡...ክር የሚሰራና ከወገብ በላይ ያለውን የሰውነት ክፍል የሚያለብስ፡ ባለ እጅጌና ባለኮሊታ ወይም ያለእጅጌና ኮሊታ የሚዘጋጅ የልብስ አይነት።
 ሹርባ "ሹረባ" ስር "ሹሩባ"ን ተመ.
 ሹርቤ ብርሌ "ሹረባ" ስር ተመ.
 ሹሮ "ሹሮ"ን ተመ.
 ሹሻይ ስ ቡላ ወይም የቢጫና ቡላ ድብልት መልክ ያለው፡ በመጠን ጨረባ የሚያክልና የሚመገባቸውን ነፍሳት እሾክ ላይ ከሰካ በሂላ የሚበላ ወፍ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።
 ሹካ ስ ከብረት ወይም ከጥላብቴክ፡... የሚሰራ፡ ሶስት ወይም ከሶስት የበለጠ መውጊያ ጣት ያለውና ምግብን ለመጉረስ የሚያገለግል ባለ እጅታ እቃ።

ሹካ

ሹክ

ሹክታ ስ በቀስታ ወይም በጆሮ የተነገረ ምስጢር፡ ወሬ፡ ሰብት።

ሹክኩክታ ስ 1. ሹክታ። 2. በአነስተኛ ድምፅ የሚደረግ ንግግር። 3. በአደባባይ ያልተነገረና ያልተረጋገጠ ወሬ።
 ሹክ አለ ግ ሰው ሳይሰማ በቀስታ በጆሮ ወሬን ነገረ።
 ተንሾካሾክ ግ ቀስ እያለ በምስጢር አወራ፡ ተነጋገረ።
 አሾከሾክ ግ 1. ሌላ እንዳይሰማበት ቀስ ብለው በሆሳስ አወራ። 2. አባበቀ።
 አሾከሾክ ት አባባቂ፡ ወሬኛ።
 አንሾካሾክ ግ ቀስ ብለው በምስጢር ነገረ፡ አወራ።
 ሹግ (ሽግ) ስ ችቦ።
 ሹጥ ስ (ፀያፍ) የኮሶ ትል።
 ሹጣም ት (ፀያፍ፡ ለጅብ) ሹጥ ያለበት (ሰው)።
 ሹፌር "ሹፊረ" ስር "ሹፌር" ን ተመ.
 ሺ የሽ ፊደል ሳለብ ዘር።
 ሺህ (ሺ) ስ 1. ከዘጠኝ መቶ ዘጠና ዘጠኝ ቀጥሎ የሚመጣ ቁጥር፡ በእሃዝ ሲፃፍ ፲፫ ፡ 1000 ነው። ት 2. መጠኑ አስር መቶዎችን የሆነ። ሺህ ብር።
 ሻ¹ የሽ ፊደል ራብእ ዘር።
 ሻ² ግ ፈለገ፡ አስኘው። ለመሄድ ይሻል።
 ሲሻኝ ስፊልግ፡ ሲያሰኘኝ።
 ቢሻው ቢፊልግ፡ ቢሻው ይያጣ።
 አሻ ግ አስፈለገ፡ አሰኘ። ምን አሻህ ? ምን አላሻም።
 ምን አሻህ 1. ምን ቸገረህ፡ ምን አገባህ። 2. ምን አሰኘህ፡ አስፈለገህ።
 አያሻም አያስፈልገም። እንዲህ ያለ ነገር አያሻም።
 ያሻው ቢሆን የፈለገው ቢሆን፡ የመጣው ቢመጣ።
 ሻህራ "ሻኩራ" ን ተመ.
 ሻህላ "ሻክላ" ን ተመ.
 ሻህኝ ስ ብዙውን ጊዜ አፍንጫ ላይ የሚወጣ የቀስል አይነት።
 *ሻለ
 ሻል አለ ግ ከበፊቱ የበለጠ ጥሩ ሆነ።
 ሻል አለው አገገመ፡ በመጠኑ በጎ ወይም ደህኖ ሆነ፡ ከህመሙ ጸነ።
 ተሻለ ግ 1. በለጠ፡ ላቀ። 2. ህመሙ ለቀቀ፡ በመጠኑ ተወገደ። መድሃኒት ወሰጅ ህመሙ ተሻለኝ።
 የማይሻል የማይበልጥ፡ ከበፊቱ ለውጥ

የሌለው። አዲስ የመጣውም እቃ ከበሬቱ የማይሻል ነው።

ተሻሻለ ግ 1. የተሻለ ሆነ፣ ጥሩ ለውጥ አሳየ። 2. በኑሮ፣ በሰልጣኔ፣ በሃብት አደገ፣ በለወገ። 3. ተለወጠ፣ መጠኑ፣ ጥራቱ፣ ደረጃው ከፍ ወይም ዝቅ አለ። ዋጋው ተሻሻለ።

አሻለ ግ በነ አደረገ፣ አዳነ፣ ሀመሙን አስታገለ።

አሻሻለ ግ 1. ለወጠ፣ ጥሩ አደረገ፣ አሳመረ። 2. መጠኑን፣ ጥራቱን፣ ደረጃውን ከፍ ወይም ዝቅ አደረገ።

ማሻሻያ ስ 1. ማስተካከያ፣ እርምጃ። 2. (የትምህርት፣ የደሞዝ፣ የዋጋ፣...) ደረጃን ከፍ ወይም ዝቅ ማድረግያ።

ሻለቃ ስ 1. ከሻምበል በላይ ቀጥሎ ያለው ወታደራዊ ማእረግ። 2. የተወሰነ ብዛት ያለው ሰራዊት የሚገኝበት የወታደር ክፍል።

ሻል ስ ብዙውን ጊዜ ከለሰላሳና ከሚሞቅ የወርቅ አይነት ወይም ከሱፍ ክር የሚሰራና ሴቶች ትከሻቸው ላይ ጣል የሚያደርጉት አነስ ያለና እንደነጠላ የሚያገለግል ልብስ።

ሸሚት ስ ገፊራ፣ መፍ።

ሸማ ስ 1. ከሰምና ከክር የሚሰራና ሲለኮስ ብርሃን የሚሰጥ ወፍራም የጧፍ አይነት። 2. የኢሊክትሪክ አምጮሎች የብርሃን መጠን ወይም አቅም መለኪያ። ባለበልሳ ሻማ አምጽል።

ሸማ ስ ናይሸንነት ያለው ጨት።

*ሻማ

ሸሚያ ል አንድን ነገር ለማግኘት፣ ለመውሰድ፣ ለመንጠቅ መሸቀዳደም፣ መረባረብ።

ተሻማ ግ 1. አንድን ነገር ለመውሰድ፣ ለመያዝ ከሌላው ጋር ተወዳዳሪ፣ ተሸቀዳደመ፣ ተናጠቀ። 2. ተጋራ።

አሻማ ግ 1. አናጠቀ፣ የቀደመ፣ የቻለ፣ የጋጠመው እንዲወስድ አወዳደረ። 2. ግልፅ አልሆነ አለ፤ እቅፉን የማይገልፅ፣ አጠራጣሪ ሆነ።

አሻሚ ፅ ግልፅ ያልሆነ፣ ከአንድ በላይ አማራጭ ያለው (ነገር)።

ሻሜ ስ የደቃ አይነት።

ሻሜታ ስ ከበሰ የሚዘጋጅ ጅሾና ብቅል የሌለው ወፍራም መጠጥ።

ሻሜት ስ አጥሚት።

ሻም ስ ከነሃስ፣ ከብር ወይም ከሌላ ማእድን የሚሰራና ለከብር፣ ለጌጥ የሚያዝ ጎራዴ።

ሻምበል ስ 1. ከመቶ አለቃ ቀጥሎ የሚገኝ ወታደራዊ ማእረግ። 2. የተወሰነ ብዛት ያለው ሰራዊት የሚገኝበት የወታደር ክፍል።

ሻምፒዮን ስ የሰፖርት ወይም የሌላ ውድድር የሁሉም አሸናፊ።

ሻምፓኝ ስ ብዙውን ጊዜ በሰርግ ወይም በሌላ ልዩ ዝግጅት ላይ ለእንግዳ ልዩ የክብር ወይም የደስታ መግለጫ ሆኖ የሚቀርብ ከወይን የሚዘጋጅና አልኮልነት ያለው መጠጥ።

ሻረ ግ 1. ዳነ፣ ተፈወሰ። 2. ተወ፣ አስቀረ፣ አፈረሰ። የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሳኔውን ሻረ። 3. የመድሃኒት ሃይልን አጠፋ፣ ደመሰሰ፣ ቀነሰ። 4. ጣሰ፣ አፈረሰ። ሀፃን ሽሮ ወንደል ሰፊ። 5. ከሰልጣን አወረደ ወይም አስወገደ። 6. (ዘይ.) የሚበቃውን፣ የሚያረካውን ያህል አገኘ።

ሽረት ስ 1. ፈውስ፣ ደህንነት። 2. ከሰልጣን መውረድ ወይም ማውረድ። 3. ከጠበቁት በላይ ማግኘት፣ መርካት (የውሳኔ፣ የፍርድ፣...)።

ተሻረ ግ 1. ከሰልጣን ወረደ ወይም ተወገደ። 2. ተተወ፣ ቀረ፣ ፈረሰ። 3. ፈረሰ፣ ተገደፈ (ጥም)።

አሻረ ግ 1. አዳነ፣ ፈወሰ (የኮስ መድሃኒት)። 2. ከተጠበቀው በላይ ሰጠ፣ አስደሰተ።

አሻረ ግ አስቀረ፣ አስለወጠ፣ አስገለበጠ (ውሳኔን፣ ፍርድን፣...)።

ሻሲ(ሻንሲ) ስ የመኪና የተለያዩ አነስተኛ ክፈሎች የሚገጣጠሙበትና ዋና ተሸካሚ የሆነ የራሱ መለያ ቁጥር ያለው ትልቅ የመኪና አካል።

የሻሲ ቁጥር ስ በሻሲ ላይ የታተመ መለያ ቁጥር።

ሻሽ ስ 1. ወርዱ ጠበብ ቁመቱ ረዘም ያለ፣ ከጥጥ የተሰራና ስስ የሆነ ነጭ የራስ ማሰሪያ፣ ጥምጥም። 2. ከጥተ፣ ከሃር፣... የሚሰራ የተለያየ ቀለማትና መጠን ያለው የሴቶች የራስ ማሰሪያ ወይም ሽፋን።

ሻሽ የመሰለ በጣም ነጭ የሆነ።

ሻሾ ፅ የነጭ በሬ፣ ፈረሰ፣... የቅፅል ስም።

ሻቀለ ግ 1. ጓጓ፣ ሰየ፣ ቋመ፣ ጎመጀ። 2. ቻከለ፣ ተጣደፈ።

አሻቀለ ግ አንጓ፣ አቋመ፣ አስጎመጀ።

*ሻቀበ

ሽቅብ መ. አቀበት፣ ወደላይ፣ ዳገት፣ የቁልቁል ተቃራኒ።

ሽቅብ ቁልቁል አለ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተሯሯጠ፤ ለፋ፣ ደከመ፣ ኳተነ። 2. በተመሳሳይ ጊዜ ውስጥ አስመለሰ፣ አስቀመጠ።

ሽቅብ አለ አስታወከ።

ሽቅብ ወጣ ወደ ላይ አትጣጫ ወይም ከፍ ወዳለ በታ ሄደ።

ሽቅበት ስ ዳገትጣ፣ ከፍ ያለ በታ።

አሻቀበ ግ ወደላይ፥ ወደ ዳገት ወጣ ወይም ሄደ።

አሻቅቦ ተሳደበ ታላቁን ፥ የበላዩን ሰደበ።

*ሻተተ

ሸተቱ ስ ተቅማ።

ተንሻተተ ግ ተንሸራተተ፥ እየተንጉቀቀ ሄደ።

አንሻተተ ግ 1. አንሸራተተ፥ አዳለ።

2. (ተቅማ፣) አስቀመ።

ሻታ ስ 1. ተቅማ፣ 2. (የአራዳ አኒ.) ትውከት።

ሻንሲ "ሻሲ"ን ተመ.

ሻንቅሳ ት ጥቁር።

ሻንቆ ት በጣም ጥቁር የሆነን በቅፅል ስም መልክ ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

ሻንቆ ጋሻ ስ ጌጥ የሌለውና ልመጥ የሆነ ጥቁር ጋሻ።

ሻንኩራ ስ ባለ አንድ ጆር ማድጋ።

ሻንጣ ስ ከቆዳ፥ ከሸራ፥... የሚሰራ ቀላል ሳጥን።

ሻኛ ስ ከማጅራት ሂሳ የሚገኝ ጉብ ያለ የበሬ ፥ የላም ... ትከሻ።

ሻከረ ግ 1. ኮስኮስ፥ ጎረበጠ፥ ቆረቆረ፥ ለሰላላ አጣ። 2. (ዘይ.) ደስ የማይል ሆነ፥ መጥፎ እዝማሚያ ያዘ። በሁለቱ መሃል ያዘረው ግንኙነት ሽከራ።

ሻካራ ት ለሰላሳ ያልሆነ፥ የሚኮስኩስ፥ የሚጎረብጥ።

አሻከረ ግ 1. ለሰላላ አላጣ። 2. (ዘይ.) አስቀየመ፥ ቅር አሰኘ።

ሻካራ (ሻሁራ) ስ 1. ከነሃስ፥ ከመዳብ፥... የሚሰራና የሚቅጨጨል ወይም የሚንሸሹ መርገፍ ያለው የቤት ጉልላት ወይም በመሰብ ወርቅ ወይም በመረሻት ላይ ያለው የሚንሸሹ ዘርፍ። 2. የቤተክርስቲያን የማእጠንት እቃ፤ ፅንሃህ።

ሻካራ "ሻከረ" ስር ተመ.

ሻካላ (ሻህላ) ስ 1. ከብዙ አገልግሎት በሂሳ የሚፈጠር የሽክላ እቃ የውስጠኛ ክፍል መሆኑን ወይም መቀረፍ። 2. የደረቀ የጥርስ ልማም ወይም ቆሻሻ።

ሻካላ በላው ሻካላ አበላሸው፥ ቦረቦረው፥ ቀረፈው።

ሻወር ስ ውሃ በዝናብ መልክ እንዲወርድ የሚያደርግ ወንፊት መስል ማውረጃ ከጫፋ ላይ የተጠመበት የገላ መታጠቢያ ቧንቧ።

ሻይ ስ 1. ሞቃትና ርጥብ በሆነ አካባቢ የሚበቅል ቁጥቋጦ መስል ተክል። 2. ሻይ ከሚባለው ተክል የሚገኘው ቅጠል ከውሃ ጋር ተፈልቶ፥ ብዙውን ጊዜ ስኳር ተወምሮበት በትኩሱ የሚጠጣ፥ ቀላ

ያለ መልክ ያለው መጠጥ።

የሻይ ማንኪያ ስ ሻይ ለማግለል የሚያገለግል ትንሽ ማንኪያ (ስለሌን ማንኪያ ስር ተመ.)።

ሻይ ቅጠል ስ ደርቆና ደቆ የተዘጋጀ የሻይ ቅጠል።

ሻይ ቤት ስ ሻይ፥ ለሰላሳ መጠጠችና ጸቡ።... የሚሸጠብት የንግድ ቤት።

*ሻገረ

ሽግግር ስ ከአንድ ደረጃ ወደ ሌላ እስኪገባ ድረስ ያለው ጊዜ፥ ሁኔታ፥ ሂደት።

[የ]ሽግግር መንግስት ስ ጽፂ መንግስት እስኪመሰረት ድረስ በጊዜያዊነት የሚጽጽም መንግስት።

የሽግግር ወቅት ስ ከአንድ ደረጃ ወይም ሁኔታ ወደ ሌላ እስኪገባ ድረስ ያለው ጊዜ።

ተሻገረ ግ 1. (ወንዝን፥ ሽለቆን፥ ባርርን፥...) አጽርጦ ሄደ። 2. ተራመደ። 3. አለፈ። 4. ወደ ሌላ ገባ፥ ተላለፈ። 5. (በሽታ) ተጋባ፥ ተላለፈ። ተሻጋሪ ግስ ስ ተላቢ የሚያስፈልገው ግስ። ተሽጋገረ ግ 1. አለፈ፥ ሄደ፥ አጽረጠ። 2. ካንጁ ወደ ሌላ ተላለፈ። 3. እድገት፥ ለውጥ አሳየ። 4. (በዘመን ወደ ዘመን) አለፈ፥ ተሻገረ። 5. (በውርስ) ተላለፈ።

መሻጋገሪያ ስ መተላለፊያ፥ መረማመጃ፥ ድልድይ፥ ርብራብ።

ተሽጋጋሪ ስ የቤትን ጣራ የሚሸከም ወፍራምና ረዥም እንጨት፤ በረገላ።

አሻገረ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ አጓጓዘ ወይም ወሰደ። 2. (ድልድይ፥ መንገድ) መረጋገጫ ሆኖ አሳለፈ፥ አስኪደ። 3. ከአንዱ ወደ ሌላው አስተላለፈ። 4. ከአንዱ መነሻ ቦታ ወደ ሌላው ለመሄድ መተላለፊያው ወይም መንገዱ ችግር የሌለበት ሆነ።

ባሻገር 1. ወዲያ፥ በሂሳ፥ ሌላ፥ በተወማሪ። ከዚህም ባሻገር ሌላ አገልግሎት ይሰጣል። 2. በርቀት ወይም ግድ። ባሻገር የሚታየው የሰውየው ቤት ነው።

ባሻጋሪ በርቀት።

አሻግሮ ተመለከተ በርቀት ያለውን ተመለከተ።

አሻጋሪ ስ ወንዝን የሚያሻግር ዋናተኛ።

አሽጋገረ ግ 1. አስተላለፈ። 2. አደረሰ። እንዲያው ዘመን ወደ ዘመን አሽጋገሪያ። 3. (ገመድን፥ ወራጅ እንወርትን) ከወዲህ ወደዚያኛው ጻር አስተላለፈ (ለማርቅ፥ ለመምታት፥...)።

ሻገተ ግ 1. ሸበተ፥ ከመቆየት፥ ከመቀት የተነሳ ተበላሽ (እንጀራ፥ ጸቡ፥...)። 2. ብዙ ፍረ ቆየ፥

ወይም አረጁ።

ካጋታ ት 1. የታመከ፣ ጥጥ የመሰለ፣ የተበላሸ (እንጀራ፣ ዳቦ፣...)። 2. (ሰድብ) አርጌ፣ የተበላሸ፣ ንፁህና የነደለው።

ካጉራ "ሸጉራ" ን ተመ.

ካግያ ት በጣም ጥቁር የሆነ፣ ጠቋራ።

ካጠ ግ ሰካ፣ ተከለ፣ ሸጎጠ፣ ላገ።

ተካጠ ግ ተሰካ፣ ተሸጎጠ።

ካጠረ ግ 1. አዋዋለ፣ አስማማ፣ አገበያየ። 2. ተብለጠለጠ፣ ተንኮል፣ ሸር ሰራ።

ካጥር ስ ተንኮል፣ ሸር።

ካጥረኛ ት ተንኮለኛ፣ ሸረኛ።

አካጠረ ግ ተንኮል፣ ሸር ሰራ፣ ደባ ፈፀመ።

አካጥር ስ ተንኮል፣ ሸር፣ ሰራ፣ ደባ።

አካጥረኛ ት ተንኮለኛ፣ ሸረኛ፣ ደባ የሚፈፅም።

ካጭ "ካጠ" ስር ተመ.

ካፈደ ግ (ነውር) ቋመጠ፣ ፈለገ፣ ጓጓ (ለወሲብ)።

ካፋዳ ት (ሰድብ) ትንዝረኛ፣ ሲሰኛ።

አካፈደ ግ (ነውር) ለወሲባዊ ግንኙነት አግባባ፣ ቀበቀሰ፣ አነሳሳ።

ካፎ ት ስለት ያለው ሹል (ድንጋይ፣ ሱፋጭ፣ ባልጫት)።

ኬ የ"ሽ" ፈደል ሃምስ ዘር።

ኬህ "ሸህ" ን ተመ.

ሽ የ"ሽ" ፈደል ሳድስ ዘር።

ሸ ከግላዊ ቃል በስተመጨረሻ በኩል እየገባ ፣ የግሉ ባለቤት ወይም ተሳቢ መደቡ 2ኛ፣ ቁጥሩ ነጠላ የታው አንስታይ መሆኑን የሚያመለክት ምእላድ። ለምሳሌ "መፅሃፉን ወሰድሽ?" በሚለው ግላዊ ቃል ውስጥ "ሸ" "አንቺ" የሚለውን የግሉን ባለቤት ያመለክታል። "ጠሩሽ" በሚለው ግላዊ ቃል ውስጥ "ሸ" "አንቺን" የሚለውን ተሳቢ የሚያመለክት ምእላድ ነው። ከላይ ከተጠቀሱት መረጃዎች (መደብ፣ ቁጥር፣ የታ) በተጨማሪ የአንድ ነገር ባለቤት ወይም ባለ ይዞታ መሆንን የሚያሳይ ምእላድ ነው። ለምሳሌ "መኪናሽ" በሚለው ቃል ውስጥ "ሸ" "ያንቺ" የሚለውን የባለቤትነት ይዞታ ያሳያል።

ሸህር ስ መሲና፣ የደለበች የስጋ ላም።

ሸሉዳ "ሹልዳ" ን ተመ.

ሸላን ስ እንስላል።

ሸል ስ 1. ፅንሰ። 2. (ዘይ. ሰድብ) ልፍሰፍሰ፣ ደካማ፣ አትመቢለ(ሰው)።

ሸለሙት ት ተሉ ተሉ የምትፀንስና

የምትወልድ (ሴት)።

*ሸል

ሸል አለ ግ 1. ሰለለ፣ ቀጠነ። 2. (ተራ እኑ) ተደብቆ፣ ተሸሽጎ ሄደ።

ሸልማት "ሸለመ" ስር ተመ.

ሸልም ዝ.ከ.

ሸልምልም ዝ.ከ.

ሸልብታ "ሸለብ" ስር ተመ.

ሸልጦ ስ እንደጢቢኛ ያለ ወፈር ያለ ቂጣ።

ሸልፋ ት 1. የማይረባ፣ አትመቢስ። 2. በአይነቱ በጣም ዝቅተኛና ተራ የሆነ፣ መናኛ።

ሸመለኛ "ሸመል" ስር ተመ.

ሸመላ ስ እግረ ተጥንና ረዥም የሆነ በየወንዙ ዳር የሚታይ የአሞራ አይነት (ስለሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ሸመል ስ 1. እንደመቃ አንጓ ያለው ውስጠ ድፍን የሆነ የእዕዋት አይነት። 2. በትር፣ ዱላ።

ሸመለኛ ት ዱላኛ፣ ተደባዳቢ።

ሸሙ-ንሙን "ሸሞነሞን" ስር ተመ.

ሸሙ-ጥ "ሸሞጠጠ" ስር ተመ.

ሸሙ-ጥጫ ዝ.ከ.

ሸሚያ "ሸማ" ስር ተመ.

ሸማት(ሸማያት) ስ የትማያት አባት ወይም እናት፣ አራተኛ አያት።

ሸማግሌ "ሸመገለ" ስር ተመ.

ሸምብሩት "ሸንብራ" ስር "ሸንብሩት"ን ተመ.

ሸምብራ "ሸንብራ" ን ተመ.

ሸምድምድ "ሸመደመደ" ስር ተመ.

ሸምግልና "ሸመገለ" ስር ተመ.

ሸምጥ¹ "ሸመጠጠ" ስር ተመ.

ሸምጥ² "ሸመጠጠ"² ስር ተመ.

ሸረት¹ "ሸረ¹" ስር ተመ.

ሸረት² "ሸረ²" ስር ተመ.

ሸር

ሸር አለ ግ 1. ፈጠነ፣ ቀለጠፈ (ለሰራ)። 2. ዘነጠ፣ ተሸቀቀረ።

ሸር ጉድ አለ (ሰራ ለመሰራት፣ ለማስተናገድ) ወዲያ ወዲህ አለ።

ሸር ጉድ አበዛ አጉል ታዛዥነት፣ አለሁ አለሁ ባይነት አሳየ።

ሸርሙጥና "ሸረሞጠ" ስር ተመ.

ሸርሸር "ሸረሸረ²" ስር ተመ.

ሽርቁጥ "ሽረቆጠ" ስር "ሽርቋጣ"ን ተመ.
 ሽርቦሽ "ሽረቦ" ስር ተመ.
 ሽርካ "ሽረካ" ስር "ሽሪካ" ን ተመ.
 ሽርከ ዝ.ከ.
 ሽርከርከ "ሽረከረከ" ስር ተመ.
 ሽርከት "ሽረከተ" ስር ተመ.
 ሽርከና "ሽረከ" ስር ተመ.
 ሽርደዳ "ሽረደደ" ስር ተመ.
 ሽርጥ "ሽረጠ" ስር ተመ.
 ሽርፍ "ሽረፈ" ስር ተመ.
 ሽርፍራፊ ዝ.ከ.
 ሽሮ (ሹሮ) ስ ከተቆላ አተር፣ ባቂላ፣
 ሽንብራ፣...ተፈጭቶ የሚዘጋጅ ለወጥ የሚሆን
 ዱቄት። 2. ከሽሮ ዱቄት የሚሰራ ወጥ።
 ሽሽት "ሽሽ" ስር ተመ.
 ሽሽግ "ሽሽገ" ስር ተመ.
 ሽቀላ "ሽቀለ" ስር ተመ.
 ሽቁምቁም "ሽቆመቆመ" ስር ተመ.
 ሽቁጥቁጥ "ሽቆጠቆጠ" ስር ተመ.
 ሽቅበት "ሽቅብ" ስር ተመ.
 ሽቅብ ዝ.ከ.
 ሽቦታም "ሽቦተ" ስር ተመ.
 ሽባ ስ 1. እገሩ ወይም እጁ እንደላብ ሊታዘዝለት
 የማይችል፣ ሰላላ፣ ልምሽ፣ አካለ ስንኩል። 2.
 (ዘይ.) ልፍሰፍሰ፣ አትም ወይም ጥንካሬ የሌለው
 (ሰው)።
 ሽባጥ ስ በጣልቃ ወይም በጎደለ ቦታ የሚገባ
 ስርዋፅ።
 ሽብልል (ሽብል) "ሽበለለ" ስር ተመ.
 ሽብልቅ "ሽበለቀ" ስር ተመ.
 ሽብልብል "ሽበለበለ" ስር ተመ.
 ሽብር "ሽበረ" ስር ተመ.
 ሽብርተኛ ዝ.ከ.
 ሽብሻቅ "ሽበሻቅ" ስር ተመ.
 ሽብሻቅት "ሽበሻቅ" ስር ተመ.
 ሽብሻቅ ዝ.ከ.
 ሽቦ ስ እንደ ክር፣ ሊባጎ፣...ተጭን ሆኖ የተሰራ
 ብረት፣ መዳብ...።
 ሽቦ ራስ (ስድብ) ቁርንድድ ፀገር።
 ሽቦ አልጋ ስ ከብረትና ሽቦ የተሰራ አልጋ።
 ሽቱ "ሽተተ" ስር "ሽቶ" ን ተመ.
 ሽታ "ሽተተ" ስር ተመ.

ሽቶ ዝ.ከ.
 ሽንሽና ስ በወንዝ ዳር የሚበትልና የማይነትዝ
 የዛፍ አይነት።
 ሽንሽን "ሽነሽነ" ስር ተመ.
 ሽንቁር "ሽነቆረ" ስር ተመ.
 ሽንቅር ዝ.ከ.
 ሽንቅጥ "ሽነቀጠ" ስር "ሽንቃጣ" ን ተመ.
 ሽንብራ (ሽምብራ) ስ በጫፋ ላይ ሾል ያለ
 አፍንጫ መሰል ጉጥ ያለው ፍሬ የሚያፈራ
 የለባባ እህል፣ ፍሬውም "ሽንብራ" ይባላል።
 ሽንብራው ፈሰሰ ህፃን በወደቀ ጊዜ
 እንዳያለቅስ ሃሳቡን ወደ ሌላ ለመውሰድ የሚባል
 የማሰባ ያል።
 ሽንብሩት (ሽምብሩት) ስ ሽንብራ
 የምትመስል የንብ አይነት።
 ሽንብራ ዱቤ ስ ፍሬው ትልልቅ የሆነ
 ሽንብራ።
 ሽንታም "ሽና" ስር ተመ.
 ሽንት ዝ.ከ.
 ሽንትራት "ሽነተረ" ስር ተመ.
 ሽንትር ዝ.ከ.
 ሽንኩርት ስ ቀላ ወይም ነጣ ያለ ሙልክ ያለው
 ከብ ሆኖ በመሬት ውስጥ የሚያፈራና የሚፋፋ፣
 የተነባበረ ቆዳ ያለው ተክል።

ቀይ ሽንኩርት ነጭ ሽንኩርት
 ሽንክ ስ ነጭ አባ ወጋሬ የሚመስል ነፍሳት።
 ሽንከላ ስ የውሃ፣ የጠላ፣...መያዣ ግድጋጃ።
 ሽንገላ "ሽነገለ" ስር ተመ.
 ሽንጥ ስ 1. በጀርባ አጥንት ገራና ቀኝ በኩል
 ከትከሻ ገርጌ እስከ ዳሌ አካባቢ ያለው የሰውነት
 ክፍል(ሰሌጉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. ከሻኝ
 ገርጌ እስከ ጅራት አካባቢ የሚደርስ የቀንድ
 ከብት የለጋ ብልት።
 ሽንጣም ት ቁመቱ ረዥም የሆነ።
 ሽንጥ ራስ ስ የሽንጥ ጫፍ ስጋ።
 ሽንፈት "ሽነፈ" ስር ተመ.
 ሽንፍላ ስ 1. ፈርስ የሚቀመጥበት፣ ሲያጥቡት
 ተሉ የማይጠራ የተነባበረና ትንንሽ ከረጢት

ያለው ወንጌ መሰል የሆኑ ሊቃ። 2. (ዘይ.)
የማይጠራ፡ እንከን የማይታጣበት።

ሕዝብ-ሥነ-ጥበብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝ

ሕዝ አለ ግ ተዋብ፡ አገጠ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ከታለ የሚዘጋጅ የውሃ፡ የጠላ፡...

መቀጃ ወይም መጠጫ ሊቃ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ በየገጠው፡ በየጽጥኝ የሚኖር፡ ድመት
የሚያዝልና ትርጉም ሆነ መልኩ አይደል የሚመስል
እግረ አጭር የዱር አውራ(በእሉን የዱር እንሰሳ
ስር ተመ.)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝ

ሕዝብ ስ 1. የምት፡ የግርፋት ህመም። 2.
የነፋስ እንቅስቃሴ (ፍጥነት)። 3. (ዘይ.)
ጭምጭምታ ወሬ።

ሕዝብ አለ ግ ሹው፡ ጭልጥ ብሎ ሄደ። 2.
በፍጥነት በር አለፈ። 3. ነፋስ፡ የነፋስ
እንቅስቃሴ ተሰማ።

ሕዝብ አለበት 1. በትንሹ ተመሳሳይነት። 2.
ዞር አለበት፡ እንደመሰለሽት አለ (ጠላ፡
ጠጅ፡...)።

ሕዝብ አለው 1. ጨፍታ ወሬ ሰማ።
2. በመጠኑ አመመው።

ሕዝብ ሕዝብ አለ ግ 1. መላላት ነፈስ። 2.
ከነፈ፡ ወዲያና ወዲህ አለ፡ ተንከወከው። 3.
በነፋስ ሃይል ተንቀሳቀሰ፡ ተወዛወዘ (ዛፍ፡
ትጠል)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ የአባል ዘር በሽታ፡ ወጠጥ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ከግንባር በታች ያለው የትንድብ ፀጉር
(በገጃምና በገንደር ትንድብ እየተባለ
ይጠራል) (በእሉን አይን ስር ተመ.)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ በአይን ዙሪያ ያለ ፀጉር፡ ትንድብ
እየተባለም ይጠራል(በእሉን አይን ስር ተመ.)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ የሰለት (የጦር፡ የቢላዋ፡ የቀስት፡...)።
ግህደር።

ሕዝ

ሕዝብ ስ ሕዝብ ወይም እጅብ ብሎ የሚወጣ
እከክ መሰል ነገር።

ሕዝብ አለ ግ እጅብ ብሎ ወጣ፡ ታዋ፡ በቀለ፡
አለበት (እንደ ቡቃያ ወይም እከክ ያለ ነገር)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ቀጭን ሹፋብ።

ሕዝብ ስ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ፈረቃ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ግ ከወደ ጫፉ ቀጠነ፡ እንደ ወሰደ ሆነ፡
ሸጠ።

ሕዝብ ስ ከጫፉ የቀጠነ፡ የሸጠ።

ሕዝብ አፍ ስ (ስድብ) ነገረኛ፡ ሞጥሟል።

ሕዝብ ግ ከጫፉ አቀጠነ፡ አሸጠ።

ሕዝብ ስ ምንቃፍ ትልቅ የሆነ የአምራ አይነት
(በእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ሕዝብ ግ 1. በቀዳዳ ወጣ፡ ተፈተለ፡ ወለቀ፡
አልፎ ሄደ። 2. ሳይታይ ቀስ ብሎ ሄደ፡ ጠፋ፡
አመለጠ። 3. ተረፈ፡ ጸነ፡ አመለጠ፡... (ከሞት፡
ከአደጋ፡...)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ መውጫ፡ ማለፊያ፡ ቀዳዳ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ተውግ. ሳይሰማ፡ ሳይታይ፡
ሳይታወቅ።

ሕዝብ ስ 1. (ስድብ) ቀትረ ቀላል፡ ከውክዋ።
2. ሰላይ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ (ስድብ) የማይያዝ፡
የማይወበት፡ እርጋታ የሌለው።

ሕዝብ አለ ግ ድምፁን ሳያሰማ፡ ሳይታይ
ፈጥኖ ወጣ ወይም ሄደ።

ሕዝብ አደረገ ግ አሸላከ።

ሕዝብ ስ ቀስ ብሎ ወይም ተደብቆ ወጣ
ወይም ሄደ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ውስጥ ለውስጥ ተጓዘ፡
አለፈ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ውስጥ ውስጡን
መተላለፊያ መንገድ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ለመተላለፊያ የሚያለገልግል
ቀዳዳ ወይም ክፍተት።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ውስጥ ለውስጥ አስኪደ፡
አሳለፈ።

ሕዝብ ስ አስወጣ፡ አሳለፈ።

አሾለክ ገ እንዲሾለክ አደረገ።

ሾላ ስ ፍሬው የሚበላ ትልቅ ዛፍ፣ ፍሬውም ሾላ ይበላል።

ሾላ በድፍን ነገሩ ወይም ምስጢሩ ሳይገለጥ እንዳለ ይሁን ለማለት የሚነገር አባል።

ሾሌ ስ አፋና ከንፈሩ አካባቢ ነጭ የሆነ ፈረስ፤ አፈ ሾሌም ይባላል።

ሾመ! ገ ስልጣን ሰጠ።

ሹም ስ ባለስልጣን፣ አለቃ፣ አዛዥ፣ ሃላፊ።

ሹም ሽር ስ በስልጣን የነበረውን የማውረድና ሌላ አዲስ ባለስልጣን የመተካት ተግባር።

ሹመት ስ የበላይ ሃላፊነት፣ የአዛዥነት፣ የአለቅነት፣ የአስተዳዳሪነት ማለግ ወይም ስልጣን።

ሹመት አይደንግጥ ከስልጣን ለተሻረ ሰው የሚቀርብ የማዕናኛ አነጋገር።

ሹመት አገኘ ስልጣን አገኘ፣ ሃላፊነት ተሰጠው።

ሹመት ያዳብር (ምር.) ሹመቱ ይዕና፣ እያደገ ወይም ከፍ እያለ ይሂድ፣ ይጨምር (አዲስ ለተሾመ የሚቀርብ የደስታ መግለጫ)።

የሹመት ደብዳቤ ስ እንድ ሰው ለአንድ የሰራ ሃላፊነት የተመደበ መሆኑን የሚገልፅ ደብዳቤ።

ሿሚ ት ስልጣን መስጠት የሚችል ከፍተኛ ባለስልጣን።

ተሾመ ገ ስልጣን፣ ሹመት አገኘ ወይም ተሰጠው።

ተሿሚ ት ከፍተኛ ማለግ ወይም ስልጣን ያገኘ (ሰው)።

አስሾመ ገ ስልጣን አስገኘ። የሚያሸም ሰራ ስርጉል።

ሾመ ገ ሞላ፣ አንቸረፈፈ፣ ጤም አደረገ። ጠላውን በጋን ሾመ።

ተሾመ ገ ተሞላ፣ ተንቸረፈፈ፣ ጤም አለ (ጠቅ ወይም ጠላው በማድጋ፣ በጋን፣...)። 2. በሽታ፣ ዛር፣...በላዩ አደረ። የተሾመበት ዛር አላናገር አለው።

ሾረ ገ 1. ተሸከረከረ፣ ቱረ፣ ተንሻረረ። 2. (ዘይ.) ሀ. ታረመ፣ ተስተካከለ፣ ልክ ገባ፣ ሊሰለጠነ፣ ቀለጠፈ።

አሾረ ገ 1. አሸከረከረ፣ አዞረ፣ አንሻረረ። 2. (ዘይ.) ሀ. አረመ፣ አስተካከለ፣ ልክ አገባ። ለ. ቀላጣፋ አደረገ።

ሾርባ ስ በፊላሽ መልክ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

የሾርባ ማንኪያ ስ ከሻይ ማንኪያ ከፍ

የሚልና ሁለት የሻይ ማንኪያ ያህል የሚይዝ ማንኪያ (ስእሉን ማንኪያ ስር ተመ.)።

የሾርባ ሳህን ስ ለሾርባ ማቅረቢያ የሚያገለግል ጎድጓዳ ሳህን።

ሾርኢ ስ የጎን፣ የእጅ አዙር፣ የተዘዋዋሪ መንገድ። በሾርኢ ሰደበው።

ሾቀ ገ 1. በመጠኑ ተቀቀለ፣ ተንገረገበ። 2. ራሱ፣ ረጠበ። ልብሱ በዝናብ ሾቀ። 3. በሙሉ አለቀ ወይም ሞተ። ሰራጭቱ እንዳለ ሾቀ።

ተሾቀ ገ ተንገረገበ፣ እንዲርስ፣ ተደረገ (በመጠኑ በመቀቀል)።

አሾቀ ገ 1. በመጠኑ ቀቀለ፣ አንገረገበ። 2. አራሱ፣ አረጠበ (ለምሳሌ ዝናብ ልብሰን)።

አሹቀ ስ ተቆልተ በፊላ ውሃ የተንገረገበ ባቄላ ወይም አተር።

ሾተሳይ ስ የወንድና የሴት የደም አይነት ቅንጅት ተስማሚ ባለመሆኑ ሽሉ እንደተፀነሰ ወይም ህፃኑ እንደተወለደ እንዲሞት ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት የወሊድ ችግር።

ሾተሌ ስ እንደ ጭልፈት ያለ የአሞራ አይነት።

ሾተል ስ በሁለት ወገን ስለት ያለው ቀጥ ያለ ቀጭን ሰይፍ።

ሾተል

ሾተል አፍ ት (ስድብ) ተሳዳቢ፣ ምላሽ። *ሾከከ

ሾካካ ት 1. (ስድብ) አሳባቂ፣ ወሬኛ። 2. ጥላ ቢስ፣ ቀላል።

ተንሿከከ ገ 1. ጥላ ቢስ ሆነ። 2. አሳባቂ፣ ወሬ አቀበለ።

አንሿከከ ገ አሳባቂ፣ ነገር አቀበለ።

ሾኬ ስ ሰውን በእግር ጠልፎ የመጣል ዘዴ።

ሾዬ "ሾዬ" ን ተመ.

ሾጦጦ ገ ከወደ ጫፋ ቀጠነ፣ ሞለለ፣ ሾለ።

ሾጣጣ ት ቀጭን ወይም ጠባብ፣ ሞላላ፣ ሹል የሆነ።

አሾጦጦ ገ ሞላላ፣ ሾጣጣ አደረገ።

ሾጤ ት ወገበ ቀጭን።

ሾጤ በርበሬ ስ ቀጭንና ረዥም የሆነ ቃሪያ፣ በርበሬ።

ሾጥ

ሾጥ አደረገ ገ በልምጭ፣ በአለንጋ፣...

ሸነቀጠ፡ ገረፈ፡ መታ፡

*ሾፊ

ተሾፊ ግ ተቀለደ፡ ተዘበተ፡ ተፈዘ፡

አሾፊ ግ 1. እፈዘ፡ ቀለደ፡ 2. ናቀ፡

አቃለለ፡ 3. ለገመ፡ ዳተኛ ሆነ (በሰራ)፡

አፂፊ ት 1. ቀላጅ፡ ፊዘኛ፡ 2. በሰራ ላይ
የሚቀልድ፡ ልግመኛ፡

ሾፊረ ግ መኪና ነጻ ወይም አሽከረከረ፡

ሾፊር(ሾፊር) ስ መኪና ነጂ ወይም
አሽከርካረ፡

ሿ የ "ሾ" ፊደል ፍንፅቅ ዘር፡

ሿሚ "ሾመ" ስር ተመ.

*ሿሿ

ሿሿቴ ስ 1. የገደል ላይ የውሃ ሲፈቱ ድምፅ፡

2. የፀንፃህ፡ የፀናፀል፡ የሽኩራ፡ የመረሸት፡

የጉልላት፡... አጫዋች ወይም መርገፍ፡

ቅሰቃሴ የሚፈጠረው ድምፅ፡

ሿ አለ ግ ተንፃሿ፡ የመፍላት፡ የመፍሰስ
ድምፅ ሰጠ፡

ሿ አደረገ ግ በተነ፡ አሰገላ፡ ጋዝ ያለበት
ውሃ መጠጣት ሆኖ ሿ ያደርጋል፡

ተንፃሿ ግ 1. ፈሰሰ፡ ገነፈለ፡ 2. የመፍሰስ፡
የመፍላት ድምፅ አሰማ፡ 3. ተቅጨለጨለ፡

አንፃሿ ግ 1. አቅጨለጨለ፡ 2. የመፍሰስ፡
የመፍላት ድምፅ አሰማ፡

ቀ

ቀ ከ “ሸ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ቀለህ (ቀለሃ) ለ ጥይቱ ከተተኮሰ በሂሳ ወይም በሌላ ምክንያት ያለባሩድና ያለ እርሳስ የሚቀረው ባደው ቀር(ስእሉን ጥይት ስር ተመ.)።

ቀለህ ራስ ጎ (ስድብ) ባደ፡ የማያስብ፡ የማያመዛዝን (ሰው)።

ቀለለ ገ 1. አነሰ፡ ቀነሰ፡ ከብደት አጣ። 2. ተዋረደ፡ አፈረ። ውሸት ተናግሮ በሀዘብ ፈት ቀለለ። 3. የማያስቸግር ሆነ፡ ገራ። ፈተናው ቀለለ። 4. ተሻለ። ሀመሙ ከትናንት ዛሬ ቀለለው። 5. ኮሰሰ፡ ዝቅ ብሎ ታየ።

ቀላል ጎ 1. ከባድ ያልሆነ። 2. (ስድብ) ወራዳ፡ ከብሩን የማይጠብቅ፡ ባለፈ።

በቀላሉ ተውገ. ያለብዙ ችግር፡ ድካም። ችግሩን በቀላሉ ተወግዡት።

ቅለት ለ የመቅለል፡ ከባድ ያለመሆን ሁኔታ።

ቅሌት ለ ውርደት፡ የሚያላፍር፡ ነውር ስራ።

ቅሌታም ጎ (ስድብ) ወራዳ፡ ነውረኛ።

ተቃለለ ገ 1. ቀስ በቀስ ከላይ እየተነሳለት አነሰ፡ ቀነሰ። 2. ተጣፋ፡ ተካፈለ። 2/4ኛ ቢቃለል 1/2 ይሆናል። 3. መፍትሄ አገኘ፡ ችግሩ ተወገደ።

አቃለለ ገ 1. አዋገደ፡ አገባደደ (ስራን)። 2. (ሂሳብን)አጣፋ፡ አካፈለ። 3. መፍትሄ ሰጠ፡ አስወገደ (ችግርን)። 4. ናቀ፡ አኮሰሰ፡ አዋረደ።

ቀለመ¹ ገ ቀለም ያዘ፡ ነካ፡ በቀለም ተነክረ።

ቀለም (ብ.ቁ.ቀለማት) ለ 1. ከእፀዋት ወይም ከአፈርና ከሌሎችም ልዩ ልዩ ነገር ት በፈላሽ ወይም በዱቄትና በጭቃ መልክ የሚከጋጅና ለማትለግያ ወይም ለመጻፈያ የሚያገለግል እንደ አረንጓዴ፡ቢጫ፡ ቀይ፡ በማያዊ፡ ጥቁር፡...ያለ መልክ ያለው ነገር። 2. መልክ። የሴትዮዋ ቀለም ተበላሽቷል። 3. አይነት። ቀለሙ ነጭ ነው። 4. (ዘይ.) ትምርት። ቀለም ይገባዋል።

ቀለም አገባ በቀለም ነከረ።

ቀለም ይይዛል ትምህርት ይገባዋል።

ቀለም ገባው ትምህርት ገባው።

ቀለም ቀቢ ለ ስራው የቢት ገድገዳማችን፡ በርና መስኮቶችን... ቀለም መቀባት የሆነ ሙያነኛ።

ቀለም ቅብ ለ በሽራ፡ በሰሌዳ፡

በወረቀት፡...ላይ በቀለም የሚሰራ የስኦል ጥበብ። የቀለም ልዩነት ለ ነጮች በጥቁር ላይ የሚያደርጉት የዘር መድልም።

የቀለም ሰው ለ 1. የትምህርት ወይም የእውቀት ሰው፡ ሊቅ፡ ምሁር። 2. ብሩህ አእምሮ ያለው፡ ትምህርት የሚገባው ሰው።

የቀለም ቀንድ ለ 1. ቀለም የሚበጠበጠትና የሚቀመጥበት ከቀንድ የተሰራ የቀለም መያዣ። 2. (ዘይ.) ምሁር፡ ሊቅ።

የቀለም ትምህርት ለ ሙያ ነክ ያልሆነ ትምህርት።

የቀለም አባት ለ አስተማሪ፡ ሙያህር።

ቀለማም ጎ ቀለሙ ደማቅ የሆነ።

አቀለመ ገ ቀለም አገባ ወይም ቀለም ውስጥ ነከረ።

ቀለመ² “ቀለበ²”ን ተመ.

*ቀለመ

ቀለም ለ ቀሰም፡ ቀጭን መቃ።

ተቀለመ ገ ተዳወረ።

አቀለመ ገ አዳወረ፡ አጠነጠነ፡ በቀሰም ላይ ፈትልን ጠቀለለ።

አቅላሚ ለ አዳዋሪ።

ቀለማም “ቀለመ¹” ስር ተመ.

ቀለም¹ “ቀለመ¹” ስር ተመ.

ቀለም² “*ቀለመ” ስር ተመ.

ቀለሰ ገ 1. አገበጠ፡ አሰንበሰበ። 2. በአሂደ ጊዜ ቀላሽ በራ አዞረ፡ አሟረ፡ ሌሎች ከብቶች እሱን እየተከተሉ ክብ በመኮር ነደውን እንዲረግጡ መራ።

ቀላሽ ለ አሟሪ፡ ፊት መሪ በራ (በአሂደ ጊዜ)።

*ቀለሰለሰ

ቅልሰልሰ(ቀለሰላሳ) ጎ 1.ደካማ፡ ዝልፍልፍ፡ ልፍሰፍሰ። 2. አይንአፋር፡ ተሸከርማሚ።

ተቅለሰለሰ ገ 1. ደካሙ፡ ተዘለፈለፈ፡ ተልፈሰፈሰ። 2. እንደማፈር፡ እንደመሸከርመም አለ።

አቅለሰለሰ ገ 1. አይከመ፡ አዘለፈለፈ፡ አልፈሰፈሰ። 2. በመሸከርመም፡ በማፈር አይነት ራሱን ዘንበል ቀና አደረገ።

*ቀለሽሸ

ቅልሽሽሽ ለ ማጥወልወል።

ቅልሽሽሽ አለ ገ 1. አጥወለወለ፡ ልውጣ ልውጣ አለ (ትውከት)። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፡ አንገፈገፈ።

አቅለሽሽሽ ገ 1. አጥወለወለ፡ ልውጣ ልውጣ አለ (ትውከት)። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፡ አንገፈገፈ።

*ቀለቀለ

ቀለቃላ (ቀለቀል) ት ቀኝቃህ፡ ከውካዋ፡ ተውቃዋ፡

ቅልቅል አለ ግ ተንቀለቀለ፡ ተንቀዝቀዝ፡ ተንከወከወ፡ ተንቀወቀወ፡

ቅልቅል አደረገ ግ አንቀለቀለ፡ አንቀዝቀዝ፡ አንከወከወ፡ አንቀወቀወ፡

ነቀልቃል ስ የእሳት ወላፊን፡ ነበልባል፡

ተንቀለቀለ ግ 1. ተንቀዝቀዝ፡ ተንከወከወ፡ ተንቀወቀወ፡ 2. ተንበለበለ፡ ተንበገበገ፡ በሃይል ነደደ (እሳት)፡፡

አንቀለቀለ ግ 1. አንቀዝቀዝ፡ አንከወከወ፡ አንቀወቀወ፡ 2. አንበለበለ፡ አንበገበገ (እሳትን)፡፡

ቀለቀንዳ (ቃለቀንዳ) (ሰድብ) ት 1. አፈኛ፡ ነገረኛ፡ ለፍላፊ፡ 2. አሳባቂ፡፡

ቀለበ¹ ግ 1. አዘውትር ምግብንና መጠጥን እያዘጋጀ ለተቀላቢ መገባ፡ አበላ፡ 2. እየመገበ አወፈረ፡ አደለበ (መክትን፡ ሰንጋን፡...)፡፡

ቀለብ ስ 1. በየጊዜው እየተዘጋጀ ለተጠቃሚው የሚቀርብ ምግብና መጠጥ፡ 2. ለተወሰነ ጊዜ የሚበቃ እህል፡ የምግብ ፍጆታ፡ 3. በተወሰነ ጊዜ የሚከፈል የአገልግሎት ዋጋ፡ ደመወዝ፡፡

ቀለብ ሰፈረ ቀለብ ሰጠ (በወር፡ በአመት፡...)፡፡

ቀለብተኛ ስ 1. ከአንድ ግለሰብ... ዘንድ ምግብን፡ መጠጥን፡እያገኘ የሚኖር ጥገኛ፡ ተረፎ፡ በላተኛ ሰው፡ 2. ስ ከአንድ ግለሰብ፡ ቤተሰብ፡...ጋር ባለው የሰራ ወይም የሌላ ነገር ግንኙነት ምክንያት በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ገንዘብ፡ እህል፡... የሚሰጠው ወይም የሚከፈለው ደመወዝተኛ፡፡

ቀላቢ ስ ምግብና መጠጥን እያዘጋጀ ገንዘብ በማስከፈል ወይም በነፃ በቋሚነት ተቀላቢውን የሚያበላና፡ የሚያጠጣ፡፡

ቅልብ ት ወፍራም፡ ድልብ፡፡

ተቀለበ ግ በተወሰነ ቦታ በቋሚነት ተመገብ፡ በላ፡ 2. በሚገባ እንዲመገብ ተደረገ፡ ወፈረ፡ ደለብ፡፡

ተቀላቢ ስ በአንድ በተወሰነ ቦታ በቋሚነት የሚበላ ተመጋቢ፡ የምግብ ደንበኛ፡፡

ቀለበ² (ቀለመ) ግ የተወረወረን ነገር ምድር ሳይነካ ያዘ፡ በእጁ አደረገ፡፡

ቅልቦሽ (ቅልሞሽ) ስ ልቅሞሽ፡፡

ቅልቦሽ (ቅልሞሽ) ስ ልጃች ኳስን ምድር ላይ እያጠራ በመቅለብ የሚጫወቱት ጨዋታ፡፡

*ቀለበለ

ቅልብልብ(ቀለብላባ) ት 1. ችሎል፡ ከላባ፡ ከልብልብ፡ 2. ምላሰኛ፡፡

ቅልብልብ አለ ግ ተቅለበለበ፡፡

ተቅለበለበ ግ ችሎል፡ ተክለበለበ፡ ተጣደፈ፡፡ 2. አፈቸለ፡ ቀጣጠሉ፡፡

አቅለበለበ ግ 1. አስገበገበ፡ አስቸለለ፡ አክለበለበ፡ አጣደፈ፡፡ 2. አስቀጣጠረ፡ አናገረ፡፡

ቀለበሰ ግ 1. ወደ ውስጥ ወይም ወደ ውጪ አጠፈ፡ ገለበጠ፡ ቀነፈ (የወርቅንና የመሳሰለውን ጫፍ)፡ 2. ወደ ሂሳ መለሰ፡ ጳፊን ቀለብሶ መታ፡፡

ቀልባሽ ት አድሃሪ፡ ጎታች፡ አደናቃፈ፡፡

ቅልበሳ ስ የአንድን አዲስ ስርአተ ማህበር እርምጃ ለማወናገፍ የሚደረግ እንቅስቃሴ፡፡

ቅልብሳት ስ እጥፋት፡ ቅንፋት፡፡

ተቀለበሰ ግ ወደሂሳ ተመለሰ፡፡

*ቀለበሰ

ተንቀላበሰ ግ አልብሎኝ፡ አንተርሎኝ፡ አንሱኝ ደግፋኝ አለ (በድሎት፡ በመቀማጠል ወይም በሀመም ምክንያት)፡፡

አንቀላበሰ ግ ተንከባከበ፡ በጥንቃቄ ያዘ፡፡

ቀለበት ስ 1. ከብር ወይም ከወርቅ ወይም ከነሃስ...የሚሰራ ከብና ክፍት የሆነ የጣት ጌጥ፡ 2. ማንኛውም ዙሪያ ከብነት ያለው ውስጠ ክፍት ነገር፡ 3. የጋብቻ ውል መፈራረሚያ ቀን፡ ፍጥምጥም፡፡

ቀለበት አሰረ 1. የጋብቻ ቃልኪዳን ምልክት የሆነውን ቀለበት አደረገ፡ 2. የጋብቻ ውል ተፈራረመ፡፡

ቀለበት አደረገ ቀለበት አሰረ፡፡

ቀለበት ውስጥ ገባ በማያመልጥበት፡ መፈናፈኛ በማያገኝበት ሁኔታ ውስጥ ገባ፡፡

የቀለበት ጣት ስ በትንሽ ጣትና በመሃል ጣት መካከል የሚገኝ (የቃል ኪዳን ወይም የጋብቻ ቀለበት የሚደረግበት) የግራ እጅ ጣት፡፡

*ቀለበዉ

ቀልባጫ ት 1. እጥር ምጥን ያለ፡ 2. ቀልጣፋ፡፡

ቅልብጭ (ቀልበጭ) ያለ ዝ.ከ.

ቀለብ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቀለብላባ “ቀለበለበ” ስር “ቅልብልብ” ን ተመ.

ቀለብተኛ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቀለት ግ ረዳ፡ አዝ፡ ረጠበ (ለተቸገረ፡ ንብረት ለጠፋበት፡ እዳ ለገባ፡...)፡፡

ቀለታ(ቀለት) ስ እርጥባን፡ እርዳታ፡፡

ቀለንጅ (ቀሌንጅ) ስ መጠኑ ትንሽ የሆነ የገዝን ጥርስ።

*ቀለው

ቀላዋ ት ከላባ፥ ከላፋ፥ ቀኝቃዣ።

ቀለው ቀለው አለ ግ ተጎተዝተዝ።

ቀለዋ (ቀላዎ) ስ ፍሬው የእከከ መድሃኒት ነው የሚባል መጠኑ አነስተኛ የሆነ የዛፍ አይነት።

ቀለደ ግ 1. አባለተ፥ ተረብ፥ ዋዛ ፈዛዛ ተናገረ።

2. አላገጠ፥ አሾፈ፥ አፈዘ። በበራ ይቀላጻል።

ቀላጅ ት፡ 1. አባላች፥ ተረብ። 2. አላጋጭ፥ አሸፈ።

3. ተጫዋች፥ ጨዋተኛ።

ቀልድ ስ 1. ባልት፥ ተረብ፥ ፊዝ፥ ጨዋታ።

2. ወሽት፥ የምር ያልሆነ ነገር።

የቀልድ የእውነት፥ የምር ያልሆነ።

ቀልደኛ ት 1. ባልተኛ፥ ተረብ፥ ፊዝኛ፥ ተጫዋች።

2. አላጋጭ፥ አሸፈ።

ተቀለደ ግ ተላገጠ፥ ተሾፈ፥ ተፈዘ።

ተቀላለደ ግ በቀልድ ተጨዋውተ።

ተቃለደ ዝ.ከ.

ተቃላጅ ት ቀልደኛ፥ ተጫዋች።

አቃለደ ግ አዋዛ፥ አሟወተ። እያቃለደ በራዩን አሰናጋጅ።

ቀለጠ ግ 1. ግግግ ወደ ፈሳሽነት ተለወጠ (ከመቀት የተነሳ)።

2. ደራ፥ ደመቀ፥ ሞቀ (ዘፈኑ፥ እልልታው...)

3. ተሸበረ፥ ተደበላለቀ (እራታ፥ ጨህት፥ ኡኡታ...)

4. (ዘይ.) ሀ.ጠፋ። ገንዘብ ቀለጠ። ለ.ከሰረ።

5. ተመታ፥ ተደበደበ። ሌባው በጥፈ ቀለጠ።

6. ወፈረ፥ ደነደነ፥ ሰባ፥ ሙግ ሆነ።

7. ተናደ፥ ፈረሰ፥ ወደቀ። ዝናብ ስለበዛበት ኮረብታው ቀለጠ።

8. ከህመም፥ ከከባድ ስራ... የተነሳ ደከመ፥ ተዝለፈለፈ።

9. ተሞላቀቀ። ልጅህ ቀልጧልና ስነስርአት አስተምረው።

ቀለጤ ት ቅብጠት የሚያበዛ፥ ሞልቃቃ (ለልጅ)።

ቅልጣን ስ 1. ምቹት፥ ድሉት። 2. ቅብጠት፥ መሞላቀቅ።

ቅልጥልጥ ት ወዛም፥ ስብነት ያለው።

ቅልጥ አለ ግ 1. ሄዶ ቀረ፥ ጥፍት አለ። 2. ቀለጠ።

ቅልጥ ያለ 1. በጣም የደመቀ። ቅልጥ ያለ ከተግ።

2. በጣም የለባ። ቅልጥ ያለ ሰንጸ። 3. በጣም የተሞላቀቀ።

ቅልጥ ያለ ልጅ። ተቃለጠ ግ ተግታ፥ ተደባደበ (እርስ በእርስ)።

ጎረምሶች በጽላ ተቃለጡ።

ተቅለጠለጠ ግ 1. ወዛ፥ ቅባት የተቀባ መሰለ።

2. ሰባ፥ ሙግ ሆነ።

አቃለጠ ግ 1. አጻመቀ። 2. አሟረሰ (የብትን አብሮ በግባከን)።

አቃልጣ ት ወሬ አጻጻፈ።

አቅልጥ (አቅላጭ) ት አከላፈ።

አቅለጠለጠ ግ አወዛ፥ ቅባት የተቀባ አስመሰለ።

አቅለጥልጥ ት አቃልጣ።

ቀለጠመ ግ መታ፥ ሰበረ፥ አነከተ (ለምሳሌ እጅግ፥ እግርን)።

ቀልጣማ ት በቀላሉ የሚሰበር፥ አትመ ቢስ።

ቅልጥም ስ 1. ከጉልበት እስከ ግጥ ያለው የእግር ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

2. በሁለት አንጻዎች መካከል የሚገኝ፥ በሙሉ ቅባት ወይም መቅኒ የሚይዝ፥ መላ ያለ ውስጠ ክፍት አጥንት።

3. በሁለት አንጻዎች መካከል የሚገኝ መላ ያለ አካል።

4. ከቅልጥም አጥንት ውስጥ የሚገኝ ቅባት፥ መቅኒ ወይም መቅኒ።

ቅልጥሙ ፈሰሰ ዛለ፥ ደከመ፥ ተብረከረከ።

ቅልጥም አለ ግ እንክት አለ፥ ተሰበረ።

ቅልጥም አወጣ 1. አደገ፥ በረታ፥ ጎለበተ።

2. አደገ፥ አንጻ ለየ፥ አበጀ (የእገጻ እህል)።

ቅልጥማም ት ረገዥናም ቅልጥም ያለው።

ቀለጣጠመ ግ ሰባበረ።

ተቀለጠመ ግ ተሰበረ።

ተቀለጣጠመ ግ ተሰባበረ።

*ቀለጠጠ

ቀልጣጣ (ቀለጠጥ) ት 1. ግልጥ ወይም ከላላ አልባ የሆነ (በታ)።

2. በልጣጣ፥ አይት የሚገንባዋቸው ሃፍረተ ቢስ።

ቅልጥጥ ዝ.ከ.

ቅልጥጥ አለ ግ 1. ግልጥ አለ፥ ወለል ብሉ ታየ፥ ከላላ አልባ ሆነ።

2. ተንበላጠጠ፥ አይት ተንቀሽቀሽ።

ቅልጥጥ አደረገ ግ ገለጠ። ወለል፥ ግልጥ አድረገ አሳየ።

ተንቀለጠጠ ግ 1. ተከፈተ፥ ተገለጠ፥ ወለል ብሉ ታየ።

2. ሃፍረተ ቢስ ሆነ። 3. ተንገለጠጠ፥ ተንቀረከከ፥ ጋመ (ፍም)።

ቀለጠፈ ግ ሲበፍጥነት፥ በቀሉ ተከፍወነ፥ ተደረገ፥ ተሰራ።

2. ፈጠነ። ቀልጣፋ ት አንድን ነገር በፍጥነት መሰራት የሚችል፥ ፈጣን።

ቅልጥፍ ስ በፍጥነት የመሰራት ችሎታ፥ ፍጥነት።

ቅልጥፍጥፍ ያለ ዝርከርከ ያልሆነ፥ ጥንቅቅ

ሰብሰብ ያለ።

ተቀላጠፈ ግ 1. በፍጥነት ተከናወነ። 2. በፍጥነት አከናወነ።

ተቀለጣጠፈ. ህ.ክ.

አቀላጠፈ ግ በፍጥነት አከናወነ፤ ተሎ ፈፀመ፤ ሰራ።

አቀላጥፎ ይናገራል በደንብ፤ በትክክል ይናገራል። ለግርግ ለቀላጥፎ ይናገራል።

ቀለጤ “ቀለጠ” ስር ተመ.

ቀላ¹ ግ 1. ቀይ ሆነ። 2. በሰለ፤ ጎመራ (ለፍራፍሬ)።

ቀያቴ ፤ ቀይነት ያለው (ለአፈር)።

ቀይ(ብ.ቁ.ቀያይ) ፤ 1. ግምጃ፤ በርበሬ፤ ደም የሚመስል። ስ 2. ከጠይም ፈካ የሚል የሰው መልክ። 3. በርበሬ፤ ደም፤...የሚመስል ቀለም።

ቀይ መስቀል ስ የጦርነት ወይም የተፈጥሮ አደጋ ባጋጠመበት ቦታ ፈጥኖ እየተገኘ ጉዳት ለደረሰባቸው ሁሉ አስፈላጊውን ሰብአዊ እርዳታ የሚያደርግ አለማቀፋዊ የእርዳታ ድርጅት።

ቀይ ስር ስ ደም የሚመስል ቀለም ያለውና ስሩ እንደድንች ያለ የሚበላ ተክል።

ቀይ ስር

ቀይ ሽብር ስ በሶሻሊስት ስርአት ማህበር ውስጥ የሰርአቱ አራማጆች፤ ፀረ አብዮተኞች ናቸው በሚሏቸው ላይ የሚያካሂዱት የግድያ ተገባር።

ቀይ ሽንኩርት ስ ትርፁ ክብ ሆኖ እንደ ድንች በመሬት ውስጥ የሚያድግ፤ የተነባበረ ልጣጭ ያለው፤ ለምግብ ማጣፈጫነት የሚያገለግል ተክል።

ቀይ አፈር ስ ቀይነት ያለው አፈር፤ ቦረቦር።

ቀይ ወጥ ስ በርበሬ የገባበት ወጥ።

ቀይ ዳማ ስ ቀለሙ በጠይምና በቀይ መካከል የሆነ የሰው መልክ።

የቀይ ጥቁር ሆነ ቀይ የነበረው በጉስቱልና ምክንያት ጠቆረ።

የቀይ ጥቁር ነው መልኩ እንደ መልአክ ቀይ ቢሆንም ከቶ፤ ተንኮለኛ ነው።

ቅላት ስ ቀይነት፤ ግምጃ መልክ።

ቀላ² ግ መታ፤ ለጋ (እርርጉ፤ ጥንግን፤ ኳስን፤...)።

ቅሌ ስ አሩር፤ ጥንግ።

ቀላ³ ግ ቆረጠ። ለንጉሥን በገራይ ቀላው።

ቀላል “ቀለለ” ስር ተመ.

ቀላመደ ግ ዘላበደ፤ ቀላፈተ፤ ዘባረቀ፤ የሆነ ያልሆነውን ቀባጠረ፤ ውሸትና እውነትን ቀላትሎ ተናገረ።

ቀልማዳ(ቀላማጅ) ፤ 1. ዋሽ፤ ወሽካታ፤ ቀላፋች። 2. ዘባራቂ፤ ዘላባጅ።

አስቀላመደ (አቀላመደ) ግ 1. አስዋሽ፤ አስቀላፈተ፤ አስቀባጠረ። ምን ያስቀላምድያል። 2. አስዘላበደ፤ የሆነ ያልሆነውን አስቀባጠረ።

ቀላሽ “ቀለሰ” ስር ተመ.

ቀላቀለ ግ 1. ቀየጠ፤ ዘነቀ። 2. አገናኘ፤ ደባለቀ።

ቅልቅል ፤ 1. ድብልቅ፤ ቅይጥ። ስ 2. አልኮለነት ያለው የመጠጥ አይነት። 3. የወንድና የሴቷ መሽራ ቤተሰቦች መሽራው ቤት በአንድነት ተገናኝተው ራት የሚጋበዙበትና የሚተዋወቁበት ቀን።

ተቀላቀለ ግ 1. ተደባለቀ፤ ተቀያየጠ። 2. ገባ፤ አብሮ ሆነ፤ ተደባለቀ።

አቀላቀለ ግ 1. አገናኘ (ዘመድ ከዘመድ)። 2. (ውር) ዘመዳሞችን በወሲብ ተገናኘ።

ቀላቢ “ቀለቢ” ስር ተመ.

ቀላባ ፤ ከላባ፤ ቀለብላባ።

ቀላወጠ ግ 1. ሳይጠራ፤ ሳይጋበዝ፤ ሳይፈለግ በየቤቱ እየሄደ በላ፤ ጠጣ። 2. ለመነ፤ ቀፈፈ፤ ቧገተ። 3. ከጆሉ፤ ፈለገ፤ ሻ፤ ንጓ። ላይታ ቀላወጠ።

ቀላዋጭ ስ ሳይጠራ፤ ሳይጋበዝ፤ ሳይፈለግ፤ በየቤቱ እየሄደ የሚበላ፤ የሚጠጣ።

ቅልውጥ ስ 1. ባልተጋበዙበት፤ ባልተፈለጉበት ቦታ እየተገኘ የመብላትና የመጠጣት ድርጊት። 2. ለመና፤ ቀፈፋ።

አቀላወጠ ግ ለቀላዋጭ ሰጠ፤ አበላ።

ቀላዋ “ቀለወ” ስር ተመ.

ቀላዎ “ቀላዎ” ን ተመ.

ቀላይ (ብ.ቁ. ቀላያት) ስ ጥልቅና ሰፊ የሆነ ባህር፤ ውቅያኖስ።

ቀላድ ስ 1. ርዝመቱ 150 ክንድ ሆኖ ከታላቋ ወይም ከእንስት ወይም ከጭረት፤... የተሰራ ገመድ፤ ወደር። 2. በቀላድ የተለካ፤ የተሰፈረ መሬት።

ቀላድ ወደቀ/ተጣለ በቀላድ ተለካ፤ ተሰፈረ

(መሬት፥ እርስት)።

ቀላድ ጣለ 1. መሬትን በቀላድ ለካ፥ ሰፈረ።
2. በቀላድ እየለካ ሰጠ(መሬትን)።

ቀላድ ጣይ ስ መሬትን በቀላድ እየለካ ለታዘዘለት ሰው ይሰጥ ይነበረ የመንግስት ሰራተኛ።

ቀላጅ “ቀለደ” ስር ተመ.

ቀላጤ (ቃለአጤ) ስ 1. አቤት ባይ ወይም ተበዳይ ከበላይ አካል የሚያመጣው የውላኔ ማገጃ ወይም ማፍረሻ ትእዛዝ። 2. የንጉስን ወይም የባለስልጣንን ትእዛዝ በቃል ተቀብሎ በቃል ለሚመለከተው ወገን ያደርስ የነበረ መልእክተኛ።

ቀላጥም ስ የቃሬዛ፥ የመሰላል፥...አግዳሚ እንደሆነ።

ቀላጥቤ “ቅላጥቤ” ን ተመ.

ቀሌንጅ “ቀለንጅ” ን ተመ.

ቀልማዳ “ቀላመደ” ስር ተመ.

ቀልቀሎ ስ ስልቻ።

ቀልቃላ “*ቀለቀለ” ስር ተመ.

ቀልበቢስ “ቀልብ” ስር ተመ.

ቀልባሽ “ቀለበሰ” ስር ተመ.

ቀልባጫ “ቀለበጩ” ስር ተመ.

ቀልቤ ስ ከሽፋል በላይ በማንባር ዙሪያ በቀጭት ታስሮ ጫፍና ጫፉ በማጅራት በኩል የሚወርድ ሻሽ።

ቀልብ ስ ማስተዋል፥ ማስታወስ የሚያስችል አእምሮ፥ ልብ።

ቀልቡ ጠፋ 1. ረሳ፥ ዘነጋ (አንድን ነገር ማድረግ፥ መፈፀም፥...)። 2. ማስተዋል ተሳነው፤ ልቡ ጠፋ።

ቀልብ ገዛ አስተዋይ ሆነ፥ ጨመተ።

ቀልበ ቢስ ት 1. ልብ ቢስ፥ ዝንጉ፥ ቶሎ የሚረሳ። 2. ጥላ ቢስ፥ ከውካዋ።

ቀልበ ደረቅ ለዛ ቢስ።

ቀልደኛ “ቀለደ” ስር ተመ.

ቀልድ ዝ.ከ.

ቀልጣማ “ቀለጠመ” ስር ተመ.

ቀልጣጣ “*ቀለጠጠ” ስር ተመ.

ቀልጣፋ “ቀለጠፈ” ስር ተመ.

ቀመለ ን 1. ቅማልን ለቀመ፥

እነሳ፥ ገደለ። 2.

ቅማል፥ አፈራ።

ቅማል ስ በሰው ልብስና በፀጉር ንፅህና ጉድለት ምክንያት የሚፈጠርና ደም እየመጠጠ የሚኖር ጥቁር

ቅማል

ወይም ነጭ ተባይ።

ቅማላም ት 1. (ስድብ) ዘወትር ቅማል የማይለየው። 2- (ዘይቅድብ) ምንም ሃብት የሌለው፥ ቸግረኛ። **ቅማላም ድሃ።**

ቅመም ን ልዩ ልዩ ነገሮችን መጥኖ በመደባለትና በማዋሃድ እንደመድሃኒት፥ መርዝ፥ ቅመም፥...ያሉትን አዘጋጀ።

ቅማሚ ት 1. መድሃኒትን፥ መርዝን፥ ቅመምን፥...የሚያዘጋጅ። 2. የቅመማ ተግባር ባለሙያ።

ቅመማ ስ ቅመም የማዘጋጀት ተግባር።

ቅመም ስ 1. ከተለያዩ ተክሎች ፍሬፍሬ ወይም ስራስር ወይም ትርፈት፥... የሚዘጋጅና ለምግብ ማግፈጫነት የሚያገለግል እንደ ነጭ ጥቁር አዝመድ፥ ጅንጅብል፥ ሽንኩርት፥ ቀረፋ ያለ ነገር። 2. አንድን ነገር ለመሰራት አስፈላጊ የሆነ ንጥረ ነገር። መድሃኒትን ለመሰራት አስፈላጊ የሆኑት ቅመሞች ተዘጋጅተዋል። 3. (ዘይ.) ባለሙያ። ልጅቷ ቅመም ናት።

ቅመማ ቅመም ስ የተለያዩ የቅመም አይነቶች።

ቅምም ት በቅመም የተዘጋጀ፥ የተከሸነ፤ የተቀመመ።

ቀመረ ን 1. ቆጠረ። 2. አዘጋጀ፥ አከናወነ።

ቀመር ስ ቁጥር፥ ስለፈ።

ቀመር¹ ስ ፍሬው ትንንሽ የሆነ አደንጓሬ።

ቀመር² ስ ዋልታ፤ የባጥ ገበታ።

ቀመር³ “ቀመረ” ስር ተመ.

ቀመስ ን 1. በጥቂቱ በላ፥ ጠጣ፥ ለከፈ። 2. ጣእሙን ለማወቅ በጥቂቱ ጎረሰ፥ ፉት አለ፥ ላለ። 3. አየ፥ ተቀበለ (ቸግርን፥ መከፈን፥...)። 4. (ዘይ.) ሀ-ከዚህ በፊት ተገናኝቷት የማያውቃትን ሴት ለመጀመሪያ ጊዜ በግብረ ስጋ ተገናኘ። ለ-ተመታ፥ ተደበደበ። ጽላ ቀመሰ።

-ቀመስ -ነክ፥ በትንሹ ያለበት ወይም ከ-ጋር ገነኝነት ያለው። ታሪክ ቀመሰ/ አሸዋ ቀመሰ/ ከተማ ቀመሰ።

ቀማሽ ት በቤተ መንግስት ይደረግ በነበረ ግብዣ ላይ፥ የተዘጋጀው ምግብ ለንጉሱ ወይም ለተጋባዥ ከመቅረቡ በፊት ምግቡና መጠጡ ደረጃውን የጠበቀና ተስማሚ መሆኑን በመቅመስ ይቆጣጠር የነበረ ባለግጥ።

ቅምሻ ስ አነስተኛ ምግብ ወይም መጠጥ፤ ለመቅመስ ያህል የቀረበ።

ተቀማመስ ን 1. በጥቂቱ ተከፋፈለ፥ ተዳረሰ። 2. ተደባደበ፥ ተማታ (አንዱ ከሌላው ጋር)።

ተቃመስ ን ተቀማመስ።

አቀመስ ን 1. መታ። 2. አዋጠ፥ አበላ።

አጠጣ፡ (መድሃኒትን)፡፡3. በትንሹ አበላ፡ አጠጣ፡...፡፡

አያቀምስም (አያስቀምስም) ምንም አይሰጥም፡፡

አቀማመሰ ግ ለዚህም ለዚያም በትንሹ በትንሹ አቀመሰ፡ አዳረሰ (ለምሳሌ ምግብን)፡፡

አቃመሰ ዝ.ኪ.

አሳስቀምስ አለ ከለከለ፡ አልሰጥ፡ አላስነካ አለ፡፡

አይቀመስም አይደፈርም፡ አይበገርም፡ አይነካም፡፡

ቀመቀመ¹ ግ 1. የልብስን ጠርዝ በትንሹ አጥፎ ወይም ሌላ ማፈኛ ከፈፍ አስገብቶ ዳር ዳሩን ሰፋ፡ ዘመዘመ፡፡ 2. የልብስ ቁልፍ ማስገቢያ ቀዳዳዎችን ዙሪያ በከር ዘመዘመ፡፡

ቅምቅማት ስ የልብስ ጠርዝ፡ ዝምዝማት፡፡

ቀመቀመ² ግ በትንሹ ወጣ፡ በቀለ፡ ብቅ ብቅ አለ፡፡

ቀምቀም ስ በትንሹ የወጣ፡ የበቀለ፡ ብቅ ብቅ ያለ ጠጉር፡፡

አቀመቀመ ግ ፀጉር አወጣ፡ አበቀለ፡፡

ቀመቀመ³ ግ ብዙ ጠጣ (የሚያስከር መጠጥ)፡፡

ቀምቃማ⁴ ፍ ላይዘውትሮ የሚጠጣ፡ ጠጪ፡፡

ቀመቀመ⁵ ግ ፀጉርን ፡ ተከላን፡...አስተካከለ፡ ቆረጠ፡፡

ቀምቃማ ስ ፀጉር አስተካካይ፡፡

***ቀመቀመ**

ተቀማቀመ ግ ህፃኑ ልጅ ወይም ገመምተኛው ምግብ ለመብላት ሞከረ፡ ጣረ፡፡

አቀማቀመ ግ ምግብ መብላት እንዲለምድ ገፋፋ፡ ረዳ (ህፃንን፡ በሽተኛን)፡፡

***ቀመደመደ**

ቀመድማዳ (ቅምድምድ) ፅ ሽምድምድ፡ ዝልፍልፍ፡ አትመቢስ፡ ጥምልምል፡፡

ተቅመደመደ ግ አቅም አጣ፡ ተዝለፈለፈ፡ ተሸመደመደ፡፡

አቅመደመደ ግ አሸመደመደ፡ አዝለፈለፈ፡ አጥመለመለ፡ አቅም አሳጣ፡፡

***ቀመጠ**

ቅ፡፡፡ ስ ተቅጥጥ፡፡

ቅግጫም ፅ (ስድብ፡ ነውር) ተቅግጣም፡፡

ቅምጥ ፅ 1. የተቀመጠ፡ ቁጭ ያለ ወይም የተደረገ፡ ስ 2. ቁጭታ፡ በቁም ያለሆነ፡፡ **ከትምጥህ ሳትነሳ አቀብለኝ፡፡** 3. በአንድ ሰው ተወሰነ በውሽምነት የተቀመጠች ሴት፡ እቁባት፡፡ **ቅምጠሽ (ቅምምጠሽ)** ስ ልጆች አንዱ

በአንዱ ትከሻ ላይ እየተቀመጡ፡ ኳስ እየወረወሩና እያነጠሩ በመቅለብ የሚጫወቱት ወዋታ፡፡

ተቀመጠ ግ 1. ቁጭ አለ፡፡ 2. ቁጭ ተደረገ፡፡ 3. ቆየ፡ ሰነበተ፡ ኖረ፡፡ **አዲስ አበባ ውስጥ ብዙ ጊዜ ተቀመጠ፡፡** 4. ከበቅሎ፡ ከፈረሰ፡ ጀርባ ላይ ቁጭ አለ፡፡ 5. አይነምድርን ተፀዳዳ፡፡

ተቀማጭ ፅ 1. ቁጭ ያለ ወይም የሚል፡ የተቀመጠ፡ **ተቀማጭ ሰለፈኛ፡፡** 2. ነዋሪ፡፡ 3. ለልዩ ልዩ ጉዳዮች መጠባበቂያ እንዲሆን የሚጠራቀም ወይም የተቀመጠ (ገንዘብ)፡፡

መቀመጫ ስ 1. ቁጭ የሚባለበት፡ ማረፊያ (ወንበር፡ በርጨማ፡ መደብ፡ ድንጋይ፡...)፡፡ 2. መኖሪያ (ቤት፡ አገር፡ ቦታ፡...)፡፡ 3. ቂጥ፡፡

ተቅማጥ ስ 1. የሚያስቀምጥ፡ የሚያስቀዝን በሽታ፡፡ 2. ቀጭን አይነ ምድር፡ ቅዝን፡፡

ተቅማጥ ነዳው (ነውር) በብዛት አስቀዘነው፡ አስቀመጠው፡፡

ተቅማጥም ፅ (ስድብ፡ ዘይ.) ፈረ፡፡

አቀማመጥ ስ 1. አደራደር፡ ቦታ አያያዝ፡፡ **የአቃዎቹ አቀማመጥ አልተሰተካከለም፡፡** 2. አኗኗር፡ **ከዚህ አገር አቀማመጥህ እንዴት ነው?** 3. የተፈጥሮ ሁኔታ (የመሬት፡ የአገር፡ የከተማ፡...)፡፡ **የቦታው አቀማመጥ ለእርሻ አይሆንም፡፡**

አስቀመጠ ግ 1. ቁጭ አድርጎ፡ ይዞ፡ ጠብቆ አቆየ፡ አኖረ (አቃን)፡፡ 2. ቁጭ አደረገ፡፡ 3. ቁጭ አሰኘ፡ ቁጭ እንዲል አደረገ፡፡ 4. አኖረ፡ መኖሪያ ሰጠ (ለሰው)፡፡ **ወንድሜ ከሲቱ አስቀምጠኝ ነበር፡፡** 5. መቀመጫ ቦታ ሰጠ፡፡ **እንገዳውን አስቀምጡት፡፡** 6. ቦታው በቂ ሆነ (ለሚቀመጠው ነገር)፡፡ **ይሄ ቦታ ቆምሳጥትን ሊያስቀምጠው ይችላል፡፡** 7. አጠራቀመ፡ ተቀማጭ አደረገ(ገንዘብን)፡፡ 8. እቁባት ያዘ፡ አኖረ፡፡ 9. አስቀዘነ (መድሃኒቱ፡ በሽታው፡...)፡፡ **አሳስቀምጥ አለው** አስቸገረው፡ ጎተሳተው፡ ፋታ ነላው፡፡

ቀመጠል ግ 1. ጎመደ፡ ጎረደ፡ ቀነጠሰ፡ ቆረጠ፡፡ 2. ገመደለ፡ ቆረሰ፡ ከፈለ፡፡ 3. አሳነሰ፡ አጎደለ፡ ከተገመተው በታች ዝቅ አደረገ፡፡

ቅምጥል አለ ግ 1. የታሰበውን ያህል ሳይሆን ቀረ፡ በረከት አጣ፡ **ምርቱ ቅምጥል አለ፡፡**

ተቀመጠለ ግ አነሰ፡ ጎደለ፡ ከተገመተው በታች ዝቅ አለ፡፡ 2. ተጎመደ፡ ተቀነጠለ፡ ተቆረሰ፡፡

ተቀመጣጠለ ግ ተቆረሰ፡፡

ቀመጠል "ተቅማጠለ" ስር "ቅምጥል" ን ተመ.

ቀሚስ ስ 1. ቁጭ እስከተረከዝ ሊደርስ የሚችል፡ የአንገትና የእጅ ማስዝሊያ ያለው

ወይም ልቅ የሴቶች ልብስ።

2. ርዝመቱ እስከ ቁርጭምጭሚት የሚደርስ፤ ጎኑ ሰፊ የሆነ፤ በእጅጠባብ ቅርፅ የተዘጋጀ የካህናት ልብስ። 3. ፈረሰና በቅሎ ከተጫኑ በሂሳ ኮርቻውንና አካላቸውን በረዥሙ የሚሸፍን የወግ ልብስ። 4. የመሰብ ልብስ፤ መሸፈኛ። 5. በቀድሞ ጊዜ ባለስልጣን የሆኑ የቤተመንግስት ሰዎች የሚለብሱት የእጅጠባብ ቅርፅ ያለው የማእረግ ልብስ። 6. በቅዳሴ ጊዜ ከሌሎች ዲያቆናት ይልቅ ዋናውን የመሪነት ቦታ ይዞ የሚቀድሰው ዲያቆን (ገባሬ ሰናይ ዲያቆን)።

ቀማ 7 1. በሃይል ወይም በጉልበት ወሰደ። 2. ነጠቀ፤ መነጨቀ (አንድን ነገር ከእጅ ላይ)። 3. ዘረፈ፤ ገፈፈ (ሃብትን፣ ንብረትን)።

ቀማኛ ስ ነጣቂ፤ ዘራፊ፤ ወንበይ።

ቅሚያ ስ ዝርፊያ፤ ንጥቂያ፤ የውንብድና ተግባር።

ተቃማ 7 ተሻማ፤ ተናጠቀ።

አቃማ 7 አሻማ።

አስቀማ 7 በጥንቃቄ ጉድለት፤ በንገህላልነት አስወሰደ፤ አስነጠቀ።

ቀማሚ “ቀመመ” ስር ተመ.

ቀማሽ “ቀመሰ” ስር ተመ.

ቀማኛ “ቀማ” ስር ተመ.

*ቀማጠለ

ቅምጥል(ቀምጣላ፥ ቀመጠል) ቅ 1. በድሎት፤ በምቶት፤ በእንክብካቤ የሚኖር። 2. ተብራራ።

ተቀማጠለ 7 1. በድሎት፤ በምቶት ተያዘ፤ በእንክብካቤ ኖረ። 2. ተሞላቀቀ፥ ተንቀባረረ።

አቀማጠለ 7 1. በድሎት፤ በምቶት ያዘ፤ ተንክባከበ። 2. አሞላቀቀ፤ አንቀባረረ።

ቀምቀሞ “ቀመቀመ”² ስር ተመ.

ቀምቃሚ¹ “ቀመቀመ”³ ስር ተመ.

ቀምቃሚ² “ቀመቀመ”⁴ ስር ተመ.

ቀምበር “ቀንበር” 3 ተመ.

ቀምበጥ “ቀንበጥ” 3 ተመ.

ቀረ 7 1. የመጣ ተቃራኒ፤ አልመጣም ለማለት ሲፈለግ የሚነገር። ይመጣል የተባለው ሰው ቀረ። 2. የሄደ ተቃራኒ፤ አልሄደም ለማለት ሲፈለግ የሚነገር። ይሄዳል የተባለው ሰው ቀረ። 3. ቆመ፤ ታገደ፤ ተሰረዘ፤ ተተወ፤ ተከለከለ። ጢሰንንት ቀረ። 4. ቆየ፤ ዘገየ። ምንው ቀረህ ተቀሎና እንጂ። 5. ተረፈ። ስንት ቀረህ? 6. ጎደለ፤ አነሰ። ስፍራው ሲሞገስ ይቀረዋል። 7. ጻነ ተአመለጠ፤ ተረፈ። ስሞት የሚቀር የለም። 8. በዚያው ፀና፤ ረጋ። አሚሪካ ሄዶ ቀረ። 9. አለመሳካትን፤ አለመፈፀምን፤

አለመደረግን፤... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ሳያይ ቀረ/ሳይሰማ ቀረ/ሳያገኝ ቀረ። 10. አልተገኘም፤ ጠፋ። ቀለበቱ ወድቆ ቀረ።

ቀረበት አመለጠው (ጥሩ ነገር)።

በቀረ (በተቀረ፥ በስተቀር) አለበለዚያ፤ በታጠና ይገልሃል በቀረ ትወድቃለህ።

ከ በስተቀር (በተቀር፥ በቀር) መዋ.

1. ከ _____ ሌላ፤ በላይ፤ በተረፈ። ከዚህ በስተቀር ምንም አላገኘሁም። 2. ሳይጨምር፤ ሲቀር። ከአባትየው በስተቀር ሌሎች ሰምተዋል። የቀረው (የተቀረው) ሌላው። ይህን ሰምቻለሁ፤ የቀረው ምንድን ነው?

የቀረው ቢቀር ሌላው ተትቶ፤ ቢያንስ ቢያንስ። የቀረው ቢቀር በሩ መገጠም አለበት።

ይቅር አለ ምህረት አደረገ፤ ቅሬታውን፤ ቂሙን ተወ።

ይቅር ባይ መሃረ።

ይቅር ተባባለ ታረቀ፤ ተሰማማ።

ይቅርታ ስ 1.ቂም ወይም ቅሬታ እንዳይኖር፤ በዳይ ተበዳይን ምህረት የሚጠይቅበት የልመና ቃል። ይቅርታ! ሳይ ገፋሁህ። 2. በደልን፤ ቂምን መተው፤ ይቅር ማለት፤ ምህረት ማድረግ። ለእስራኞች ይቅርታ ተደረገላቸው። 4. በንግግር መሃል ጣልቃ ገብቶ ለመናገርም ሆነ ጥያቄ ለመጠየቅ ሲፈለግ የአድማጭን ፈቃድ ማግኘት እንዲቻል በቅድሚያ የሚነገር የትህትና ቃል። ይቅርታ! በጨዋታችሁ መካከል አንድ ነገር ልናገር።

ይቅርታ አደረገ ማረ፤ ቅሬታውን፤ ቂሙን ተወ።

ቀሪ ቅ 1. የቀረ፤ ያልመጣ ወይም ያልሄደ። 2. ተራፊ። 3. ያለ፤ የሚኖር። የምተስ ሞተ ይብላኝ ለቀረው።

ቅሪት ቅ 1. እርጉዝ፤ ነፍሰጡር፤ የፀሐንች (ሴት)። ስ 2. ርዝራዥ (ለምሳሌ ሃብት)።

ቅሪተ አካል ስ ጥንት ህይወት የነበራቸው፤ አሁን ግን ደርቀው በከርሰ ምድር ውስጥ የሚገኙ ጠጣር ነገሮች።

ቅሪት አለው/ብሎታል ገና ነው። እንደተፈለገው አልሆነም፤ መጠነኛ ጉድለት አለው (ለመብሰል፤ ለመድረስ፤ ለመሙላት፤...)። ቅርት አለ 7 1. በጣም ቆየ፤ ዘገየ። 2. ድንገት ትንፋሹ ተደረጠ፤ ድብን አለ፤ ሞተ። 3.ዛለ፤ መራመድ አልቻል አለ (አግር)። እገሬ ወደሂሳ ቅርት አለብኝ።

አስቀረ 7 1. ወሰደ፤ ለራሱ አደረገ። 2. ከለከለ፤ ሳይመልስ ቀረ።3. እንዳይሄድ ወይም እንዳይመጣ አደረገ።

*ቀረመተ

ቅርምት ስ የሰጋ ክፍፍል፥ ቅርጫ።

ተቀረጣመተ ግ 1. ተካፈለ፥ ተቃረጠ። 2. ተሻማ፥ ተሻጣቀ።

ተቀራመተ ዝኪ.

አቀራመተ ግ 1. አካፈለ፥ አቃረጠ። 2. አሻማ፥ አሻጣቀ።

ቀረረ ግ 1. ጠራ፥ ጠለለ። 2. አዘለ፥ ያዘ(አይት እንባን)። እንባው ቀረረ።

ቀረራ ስ ሊጥ ተባከቱ ኩፍ ካለ በሃላ ከአናቱ ላይ ጠሎ የሚታይና እርሾነት ያለው ከምጣጣ ፈላሽ።

ቅራራ ስ 1. ቀረራ፥ የቀረረ፥ ጥላይ። 2. ጠላው ተጠጥቶ ወይም ተቀድቶ ካለ በሃላ አተላው ላይ ውሃ ተሞልቶ የሚገኘው መናኛ ጠላ፤ አሰር ውሃ።

ቀረር አደረገ ግ የጠራው፥ የጠለለው እንዳይደፈርስ ቀስ አድርጎ ቀዳ።

አቀረረ ግ 1. የጠራውን፥ የጠለለውን ቀስ አድርጎ ቀዳ። 2. አጠለለ፥ ውሃ ከላይ ያዘ፥ አዘለ። 3. ያዘ፥ ቋጠረ፥ አዘለ (አይን እንባን)።

አንቃረረ ግ 1. ከዚህም ከዚያም አሚለጠ፥ ጠጣ፤ አጠረቃቀመ (መጠጥን)። 2. አጥለሉ፥ አቅረሮ ቀዳ።

አንቃራራ ት ጠጪ፥ ሰካራም።

*ቀረረ

ቀረርቶ (ቀረርቱ) ስ ሽለላ፤ የጦር፥ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማ።

አቅራራ ግ ሽለለ፤ የጦር፥ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማ አዜመ።

አቅራራ ስ የጦር፥ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማን የሚያዜም ሰው፤ ሽላይ።

አንቃረረ ግ ድምፁን ከፍ አድርጎ ጮህ።

ቀረራ “ቀረረ” ስር ተመ.

ቀረርቱ “ቀረረ” ስር “ቀረርቶ”ን ተመ.

ቀረሮ (ቀራሮ) ስ እንወቱ ጠንካራ የሆነና ለተለያየ አገልግሎት የሚውል የዛፍ አይነት።

ቀረሽ ግ የጠባውን፥ የተጋተውን እንደግስታወክ አይነት ፍልቅ አደረገ (ሀፃን ልጅ)።

ቅርሻት ስ በትወከት እምሳያ ሆኖ ከሀፃን ልጅ ሆኖ በመጠኑ ፍልቅ ብሎ የሚወጣ ፈላሽ።

ቅርሻታም ት 1. ቅርሻት የሚበዛበት። 2. (ሰድብ) በሰካር ምክንያት ተገቢ ያልሆነ ንግግር የሚናገር፥ የሚሳደብ፥ ባለፒ።

አቀረሽ ግ ቀረሽ።

እስኪአቀረሽው እስኪያንገፈግፈው፥ እስኪሰለቸው። እስኪሳቀረሽው ታው ያንገርኩት።

ቀረሽመ ግ 1. ከረሽመ፥ ቀረጠመ፥ ጎረደመ። 2. ሰበረ፥ አነከተ።

ቅርሽም አለ ግ እንክት፥ ሰብር አለ።

ቀረሻሽመ ግ 1. ከረሻሽመ፥ ቀረጣጠመ፥ አደቀ፥ 2. ሰባረ፥ አነከተ።

ቅርሽምሽም አለ ግ ሰብርብር አለ።

ቀረሻሽንቦ (ቀረሻሽምቦ) ስ እንደጉሎና እንደሽንቦቆ ውስጠ ክፍት የሆነ፥ በቀላሉ የሚለበር የእፀዋት ላይነት።

ቀረቀረ ግ 1. በርን ወይም መስኮትን እንዳይከፈት በመወርወሪያ፥ በመቀርቀሪያ ዘጋ፥ ሽጎረ፥ ከረቸመ። 2. አስገባ፥ ጨመረ፥ ደነጎረ፥ ከተረ። 3. ደበቀ፥ እማይታይ ቦታ አስቀመጠ፥ ሰወረ።

መቀራቅር(መቀራቅርት) ስ ለመውጣትና ለመግባት የሚያስቸግር ጠባብ ቦታ።

መቀርቀሪያ (ቅርቃር) ስ በርና መስኮት እንዳይከፈት የሚያግድ መሽንጎሪያ፥ ቅርቃር ወይም መወርወሪያ።

ቀርቀራ ስ በጣም ጎድጓዳና ሽለቋማ የሆነ የቆላ መሬት።

ቀርቀር ስ ገደለ።

ቅርቃር “መቀርቀሪያ” ን ተመ.

ቅርቅር አለ ግ ተቀረቀረ፥ ገብቶ ቀረ፥ ተወሸቀ።

ተቀረቀረ ግ ገብቶ ቀረ፥ አልወጣ አለ።

ቀረቀብ ግ 1. ሁለት ተመጣጣኝ ሽክምን (ጭነትን) በአህያ፥ በአጋሰስ።... ጀርባ ግራና ቀኝ እንዲውል አድርጎ አሰረ፥ አቆራኘ፥ ወደነ። 2. እቃን፥ ልብሰን፥...ለብሰን፥ ጠቅልሎ በአንድነት አሰረ። 3. (ዘይ.) በጣም እስኪጠግብ በላ።

መቀርቀቢያ ስ ቀርቃባን ለማሰር የሚያገለግል ጠፍር።

ቀርቃባ (ቅርቃብ) ስ 1. በአህያ፥ በአጋሰስ።...ጀርባ ላይ ለመጫን እንዲያመቸ ተመጣጣኝ ሆኖ የታሰረ ወይም የተቆራኘ መንታ ጭነት፥ ሽክም።

*ቀረቀብ

ቀርቀቦ ስ 1. ግንቀርቀቢያ፥ ሰፊድ። 2. “ቀርባቦ”ን ተመ.

ተንቀረቀብ ግ 1. ግርድፋ ከደቃቁ እንዲለይ ሆኖ በሰፊድና በመሳሰለው እቃ ተበጠረ፥ ተንገኘላ። 2. ተናወጠ፥ ተንቀጠቀጠ፥ ራደ (ምድር።...)። 3. ደጋግሞ ነጠረ (እስ እግር ላይ)።

አንቀረቀብ ግ 1. ግርድፋ ከደቃቁ እንዲለይ አድርጎ በሰፊድና በመሳሰለው አብጠረ፥ አንጠረጠረ፥ አንገጥለለ። 2. አናወጠ።

አንቀጠቀጠ፡ አራዳ (ምድርን፡...)፡3. ደጋግሞ አንጠረ፡ ጢብ ጢብ አደረገ (ኋላን በእግር)፡፡
ማንቀርቀሲያ ስ ለማንጠጠር፡ ለማበጠር የሚያገለግል እቃ፡ ሰፊ፡፡

እንቅርቃሲ ስ ከተፈጠ ወይም ከተወቀጠ ነገር ውስጥ በሰፊው ተንገዋሉ፡ ተንጠርጥርና ተለይቶ የሚወጣው ያልደቀቀው ክፍል፡፡

ቀረበ ግ 1. ተጠጋ፡ ቅርብ፡ አጠገብ ሆነ፡፡ 2. ደረሰ፡፡ አመቶ በሌላ ቀረበ፡ 3. መጣ፡ በቦታው ላይ ተገኘ፡፡ ወንጀለኛው ቀረቡ፡ 4. ዝግጁ ሆነ፡ ተሰራ፡፡ ገበታው ቀረቡ፡ 5. ይበልጥ ተጠጋ፡ ተዛመደ፡ ተግባብ፡ ከላንተ የቀረበ ገደኛ ያለኝም፡፡ 6. ተነገረ፡ ተሰጠ፡ ተሰነዘረ፡፡ ያላብ ቀረበ፡፡

ቀረቤታ ስ ቅርብነት (የዝምድና፡ የወዳጅነት)፡፡

ቅርብ ቅ 1. አጠገብ ያለ፡ የተጠጋ፡ ሩቅ ያልሆነ፡፡ 2. የጠበቀ፡ በጣም የተጠጋ (ለዝምድና፡ ለወዳጅነት)፡፡

ቅርብ ለቅርብ የተጠጋ፡ ያልተራራቀ፡ አጠገብ ለአጠገብ ያለ፡፡

[በ]ቅርብ ቀን በዚህ ሰዎን፡ በቅርቡ፡፡

የቅርብ ሩቅ 1. ቅርብ ሆኖ የሩቅን ያህል የሚያደክም(መንገድ)፡፡ 2- አጠገብ ለአጠገብ ሆኖ የማይገናኝ፡ የማይጠያየቅ፡፡

ቅርብነት ስ 1. አጠገብነት፡፡ 2. የጠበቀ ግንኙነት (ለወዳጅነት፡ ለዝምድና)፡፡

ተቀራረበ ግ 1. ተጠጋ፡ ቅርብ ለቅርብ ሆነ፡፡ 2. ተግባብ፡ ተሰማማ፡፡ 3. ተመሳሰለ፡ ተመጣጠነ፡፡

ተቀራራቢ ቅ ተመሳሳይ፡ ተመጣጣኝ፡፡

ተቃረበ ግ 1. ተዳረሰ (ጊዜው)፡፡ 2. ተጠጋ፡ ወደ አካባቢው ቀረበ፡፡

መቃረቢያ ስ 1. መዳረሻ፡፡ 2. ዋናው ቤተክርስቲያን እስኪሰራ ድረስ ለጊዜው እንደቤተክርስቲያን ሆኖ የሚያገለግል አነስተኛ ቤት፡ የታቦት ማፈፊያ፡ መቃቅ፡፡

አቀረበ ግ 1. አስጠጋ፡ አጠገብ አደረገ፡፡ 2. ተላላ እንዲደርስ አደረገ፡ አሳጠረ (የቀጠሮ ጊዜውን) 3. አመጣ፡፡ 4. (ዝግጅቱን) ሰጠ፡ አበረከተ፡ አሳየ፡፡ 5. ዘመድ ወዳጅ አደረገ፡፡ 6. ሰጠ፡ ሰላምታ አቀረበ፡፡ 7. ሰነዘረ፡ ወቀባ አቀረበ፡፡

ማቅረቢያ ስ 1. ማምጫ፡ ማስቀመጫ፡ ማጓጓዣ(እቃ)፡፡ 2. ማባበያ፡ መማለጃ፡ ስጦታ፡...

አቅራቢ ቅ ልዩ ልዩ ነገሮችን ወደሚያስፈልገው ቦታ የሚያቀርብ (ሰው፡ ድርጅት)፡፡

አቅራቢያ ስ 1. በቅርብ ያለ ቦታ፡፡ 2.

አካባቢ፡፡ ሊኔጋጋ አቅራቢያ እቦታው ደረሰን፡፡

አቅርቦት ስ በተወሰነ ቦታና ጊዜ የተፈለገውን ሽቀጥ የማቅረብ አቅም፡፡

አቅራቢ ግ አመጣ፡ አዘጋጀ፡ ደረደረ (የተለያዩ ነገሮችን)፡፡

አቅራቢ ግ 1. አጠጋ፡፡ 2. ግንኙነት፡ ስምምነት እንዲፈጠር አደረገ፡፡ አግባብ፡፡

***ቀረበበ**

ቀርባባ(ቀረበብ) ቅ ከርፋፋ፡ ጎርባባ፡፡

ቀርባባ ጆሮ ስ ትልቅ ጆሮ፡፡

ተንቀረበበ ግ ተንከረፈ፡ ተንጎረበበ፡፡

አንቀረበበ ግ አንከረፈ፡ አንጎረበበ፡፡

ቀረባ ስ እሾህንና የመሳሰለውን ቆንጥጦ ለመንቀላ የሚያስችል መቆንጦጫ፡ ወረንጦ፡፡

ቀረቤታ “ቀረበ” ስር ተመ.

ቀረቦ “ቀርበቦ” ን ተመ.

***ቀረነ**

ቅራኔ ስ 1. አለመስማማት፡ አለመግባባት፡ ቅዋሜ፡፡ 2. ጥል፡ ግጭት፡፡

ተቃረነ ግ 1. ተቃወመ፡ አልስማማ አለ፡፡ 2. እርስ በእርስ ተጣላ፡ ተጋወ፡፡

ተቃራኒ ቅ 1. ተቃራኒ፡ አፍራሽ፡፡ 2. ጠላት፡ ተቃዋሚ፡፡ 3. እርስ በርስ የማይስማማ፡፡ 4. ለአንዱ ቃል ፍቺ ተቃራኒ ፍቺ ያለው ቃል፡ “መጣ” የሚለው ተቃራኒ ነው፡፡

ተቃራኒ የታ ስ በየታ የማይመሳሰል (እንደሆነ ተባለት)፡ ተቀባለት፡ ተቃራኒ የታ እንስት ስትሆን የእንስቷም ተቃራኒ የታ ተባለት ነው፡፡

ቀረነተ (ቀረነጠ) ግ ጠረነቀ፡ ጥፍር አድርጎ አሰረ፡፡

ቀረና ግ 1. ቀንድ፡ ቆዳ፡ ፀጉር፡...ሲቃጠል እንደሚፈጠረው ያለ ሽታ ሸተተ፡፡ 2. ገማ፡ ከረፋ፡፡ 3. ጎረና (ለወጥና ለመሳሰለው)፡፡

ቅርናት ስ 1. ከተቃጠለ ቀንድ ወይም ቆዳ ወይም ፀጉር የሚወጣ መጥፎ ሽታ፡፡ 2. ክርፋት፡ ግማት፡፡

ቅርናታም ቅ (ስድብ) ግማታም፡ ክርፋታም፡፡

አቀረና ግ መታ (በዱላ፡ በጥፈ፡...)፡፡

ቀረንጠሉ ስ የተበጣጠሰና ያደፈ ልብስ፡ ጥርንቀስ፡ ቅርንጥስ፡፡

ቀረንጠሏም ቅ (ስድብ) የተበጣጠሰና ያደፈ ልብስ የሚለብስ፡ ቅርንጥላም፡ ቡትቷም፡፡

ቀረዋ¹ “ቀራዎ¹” ን ተመ.

ቀረዋ² “ቀራዎ²” ን ተመ.

ቀረደደ ግ 1. ቆረጠ፡ ሽረከተ፡፡ 2. ቀረጠፈ፡፡

ሰነጠቀ። 3. (ዘይ.) ሳያፍር ዋሽ፥ ወሸከተ።

ተቀረጸደደ ግ 1. ተቀረደ፥ ተቆረጠ፥ ተሸረከተ፥

ተሰነጠቀ። 2. (ዘይ.) ሳያፍር ዋሽ፥ ወሸከተ።

ተቀራረደ ግ በሰለት ተሸራከተ።

*ቀረደደ

ቀረደደ(ቀርዳዳ) ት ከረፈፍ፥ ቀረፈፍ፥ ከርፋፋ፥ ቀርፋፋ።

ተንቀረደደ ግ ተንከረፈ፥ ተንቀረፈፈ (ለእካሄድ)።

አንቀረደደ ግ አንከረፈ፥ አንቀረፈፈ።

ቀረጠ ግ ግብር ተቀበለ ወይም አስከፈለ (ከሸያጭ ወይም ከሌላ ገቢ፥ ጥቅም)።

ቀረጥ ስ 1. ከሸያጭና ግዢ ወይም ከሌላ ነገር ለተገኘ ገቢ ወይም ጥቅም ለመንግስት የሚከፈል ግብር፤ ታክስ፤ አሹራ። 2. በፊደል ተራ ውተመ።

የቀረጥ ቴምብር ስ ለመንግስት ገቢ እንዲያስገኝ ባለትዳሪ እየገዛ በማመልከቻ፥ በልዩ ልዩ የፈቃድና የምስክር ወረቀት፥ የንግድ እቃ፥... ላይ የሚለጠፍ ቴምብር።

ቀራጭ ስ በገበያ መግቢያ በሮች፥ በመንገድ ከላዎች ላይ እየተገኘ ቀረጥ የሚያስከፍል የመንግስት ሰራተኛ።

ቅርጫ ስ ከፍፍል፥ ቅርምት (የሰጋ)።

ተቃረጠ ግ ተከፋፈለ፥ ተቀራመተ (ሰጋ)።

አቃረጠ ግ አከፋፈለ፥ አቀራመተ (ሰጋ)።

ቀረጠፈ ግ 1. ከጫፍ ከጫፉ ላይ በአጭር በአጭር ቅረጠ፥ ከረተፈ (ጌሾን ወይንም ሌላ ነገርን)። 2. ጎመደ፥ ቅረጠ። 3. አጣበቀ፤ ቆነጠጠ፥ ቅረጠ። መዝጊያው እጀን ቀረጠፈኝ። 4. በላ፥ አነከተ፤ ጅብ ቀረጠፈው። 5. አመመ (ቁርጥማት)።

መቀርጠፊያ ስ አነስተኛ መጥረቢያ።

ቀረጥ ስ ቅጠሉ ለቁርባት ማቅሊያ፥ ላልተሟሸ ወይም ለአዲስ ቅል ማሟሻ የሚሆን አነስተኛ የዛፍ አይነት።

ቀረጥ² "ቀረጠ" ስር ተመ።

*ቀረጠ

አንቀራጠ ግ ቅርጭው ቅርጭው አደረገ፥ ቅረጠመ።

ቀረጠመ "ቅረጠመ" ግ ተመ።

ቀረጠጠ ግ በሃይል ነከሰ (በጥርስ)።

ቀረፀ (ቀረጠ) ግ 1. አነፀ፥ አበጀ፥ ቅርፅ ሰራ። 2. አሸለ። እርሳሉን ቀረፀ። 3. ቀዳ፥ መዘገበ፥ አነሳ (ድምፅን፥ ምስልን፥... በቴፕ፥ በፊልም፥...)። 4. ፈጠረ፥ ሳለ (አንድን ስሜት በአእምሮ ውስጥ)። 5. ሰራ፥ አበጀ (ለምሳሌ

ፊደልን)።

መቅረጫ ስ በውስጡ ስለት ያለው የእርሳስ ማሻያ።

ቀራጭ (ቀራጺ) ስ ሃውልት፥ ምስል ሰራ።

ቅርፅ ስ 1. ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከነሃስ፥...የተሰራ የአንድ ነገር ምስል። 2. የአንድ ነገር ውጫዊ ገፅታ፥ መልክ። 3. የሰውነት አጽም፥ ቁመና።

ቅርፃ ቅርፅ ስ ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከነሃስ፥...የተሰራ የልዩ ልዩ ምስሎች፥ እቃዎች፥... አሰራርና አይነት።

ቀረፊ ግ 1. አነሳ፥ ሳጠ፥ ገለፈፈ (ቅርፊትን፥ ምርጊትን፥...)። 2. ተወ፥ አስወገደ (ቂምን፥ ችግርን)።

ቀራፊ ት የሙጋድ እንጨት ሰባራ፥ ፈላጭ፥ አቅራቢ።

ቀራፎ ስ 1. የቅል፥ የአንከላ ጉማጅ፤ ፋጋ። 2. (ዘይ፥ ስድብ) ከርፋፋ፥ ቂል።

ቅራፊ ት ተቀርፎ፥ ተገልፍፎ ከላይ የተነሳው የእንጨት ወይም የሌላ ነገር ቅርፊት።

ቅርፊት ስ ከላይ ተቀርፎ፥ ተልጦ የተነሳ የእንጨት፥ የዳቦ፥... ልባስ፥ ሽፋን።

ቅርፊት ያዘ/አበጀ ቅርፊት ለበስ፥ ደረቀ (ቀስል)።

ቅርፍርፍ ት ሰንጥቅጥቅ፥ ፍርክርክ።

ቀረፈ ግ ተነሳ፥ ተሳጠ፥ ተገለፈፈ።

ተቅረፈፈፈ ግ ተሰነጣጠቀ፥ ተፍረከረከ።

ቀረፈተ ግ ቀረፈ፥ ሳጠ፥ ሽሸለጠ።

ተቀረፈተ ግ ተቀረፈ፥ ተሳጠ፥ ተገሸለጠ።

ቀረፈፈ ግ ሳጠ፥ መለጠ፥ ገፈፈ፥ ገለፈፈ፥ ቀረፈ።

*ቀረፈፈ

ቀረፈፍ(ቀርፋፋ) ት ከረፈፍ፥ ከርፋፋ።

ተንቀረፈፈ ግ 1. ዝግ አለ፥ ተንከረፈፈ፥ ፍጥነት አጣ። 2. ረዘመ፥ ተንቀረበበ።

ተንቀራፈፈ ዝ.ከ.

አንቀረፈፈ ግ አንከረፈፈ፥ አረዘመ፥ አንቀረበበ።

አንቀራፈፈ ዝ.ከ.

ቀረፋ ስ በቅመምነት የሚያገለግል ጥሩ ጣእምና ሽታ ያለው የእንጨት ቅርፊት።

ቀረቦ ስ ጌሻ የሌለውና በጠላ መልክ የሚዘጋጅ መጥጥ።

ቀራ ግ ከብቶችን ሌሊት ጠበቀ።

ቅራት ስ የሌሊት ከብት ጥበቃ። ቅራት ወጣ።

ቅራተኛ ስ ሌሊት ከብት የሚጠብቅ ሰው።

ቀራ² ገ ቁርአን ተግረ።
ቀራሮ "ቀረሮ" ን ተመ.
ቀራዎ¹ (ቀረዋ) ስ መስፈሪያ ቁና። (ሃረር)
ቀራዎ² (ቀረዋ) ስ የጎራደ አይነት።
ቀራጭ¹ "ቀረጠ" ስር ተመ.
ቀራጭ² "ቀረፀ" ስር ተመ.
ቀራፂ "ቀረጠ" ስር "ቀራጭ" ን ተመ.
ቀራፊ "ቀረፈ" ስር ተመ.
ቀራፎ "ቀረፈ" ስር ተመ.
ቀርም "ቃረመ" ስር "ቃርሚያ" ን ተመ.
ቀርቀም ስ ፊጦ የሚመስልና ፍሬው የማይበላ ወንዝ ዳር የሚበቅል የእፀዋት አይነት።
ቀርቀሬ "ቀረቀረ" ስር ተመ.
ቀርቀር ዝ.ከ.
ቀርቀቦ "ቀርበበ" ን ተመ.
ቀርቃሃ "ቀርከሃ" ን ተመ.
ቀርቃባ "ቀረቀበ" ስር ተመ.
ቀርበቦ (ቀረቦ፥ ቀርቀቦ) ስ ከላም ወይም ከበሬ ግምባር ቆዳ የሚሰራ ወታቦ መስል ቅርጫት ወይም ቁና መስል ትንሽ እቃ።
ቀርበታ ስ 1. ለውሃ መቅጃ የሚያገለግል ስልቅ። 2. (ዘይ.፥ ስድብ) ሆኖም፤ ቀፈታም።
ቀርባባ "ቀረበበ" ስር ተመ.
ቀርን ስ ቀንድ።
ቀርከሃ (ቀርቃሃ) ስ አንድ ቦታ እጅብ ብሎ የሚበቅል እንደሽንበቆ ያለ ግን ትልልቅና ጠንካራ የሆነ የእፀዋት አይነት።
ቀርዳዳ "ቀረደደ" ስር "ቀረደደ"ን ተመ.
ቀርጥ ስ ስፋቱ ሃምሳ ሜትር በሃምሳ ሜትር ወይም 50 መረባ የሆነ መሬት።
ቀርጫ
ቀርጫ ቀርጫ አለ ገ ሲበሉት ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ ሰጠ።
ቀርፋፋ "ቀረፈፈ" ስር "ቀረፈፍ"ን ተመ.
ቀሰመ ገ 1. ጣፋጭ ፈሳሽን ከእበባ ውስጥ ወሰደ፥ ሰበሰበ፥ ለቀመ (ንብ፥ቢረቢረ)። 2. ተግረ፥ ወሰደ። ዝዝ ተግሪ ለውቀትን ከመሆኑ ይቀሰግል።
ቀሰም ስ ከቀጭን መቃ ወይም ሽንበቆ ባጭር ባጭር ተቆርጦ የተዘጋጀ የማግ ማዳገፊያ፥ መጠቅለያ።
ቀሰረ ገ 1. አቆመ፥ ገተረ (ጭራን፥ ጣትን፥...)።
ቀሳራ (ቅስር) ት ገታራ፥ የተቀሰረ።
ቅስር ቅስር አለ ገ ገትር ገትር አለ

(ለእካሄድ)።
ተቀሰረ ገ ተገተረ፥ ቆመ።
ቀሰሰ¹ ገ የቅስናን ማእርግ ወይም ስልጣን ከህጉን ተቀበለ፤ ቄስ ሆነ።
ቀሰሰ ስ ስልጣን ከህጉን ያለው የቤተክርስቲያን አገልጋይ፥ ካህን።
ቄስ (ብ.ቁ. ቀሳውስት) ዝ.ከ.
ቄስ ገበዝ "ገበዝ" ን ተመ.
ቄስአጤ ስ በቀድሞ ዘመን የንጉስ ነፍስ አባት፥ ዘውድ አጣት፥ ማእድ ባራኪ የነበረ ካህን።
የቄስ በቅሎ እየሄደ ባለ መንገድ ላይ ሰው ባገኘ ቁጥር በየቦታው የሚቆም፥ የሚገተር።
የቄስ ተማሪ ስ 1. ከፊደል ቆጠራ እስከ ዳዊት ደገማ ያለውን ትምህርት በቄስ ትምህርት ቤት የሚከታተል ተማሪ። 2. የቆሎ ተማሪ።
የቄስ ትምህርት ቤት ስ ህፃናት በመጀመሪያ ከፊደል ቆጠራ እስከ ዳዊት ደገማ የሚማርበት በየመንደሩና በየቤተክርስቲያኑ የሚገኝ ትምህርት ቤት።
ቅስና ስ የቄስነት ማእርግ፥ ስልጣን።
አቀሰሰ ገ ቅስና ሰጠ፤ ቄስ አደረገ።
ቀሰሰ¹ ገ ፈዘዘ፥ ቀዘዘ።
ቀሰሰተኛ ት በበሽታ፥ በተፈጥሮ፥...ምክንያት አትም ያጣ፥ ዝግ ብሎ የሚራመድ። 2. ፈዛዛ።
ቀሳሳ ት ቀዛዛ፥ ፈዛዛ።
ቅስስ አለ ገ ፍዝዝ፥ ቅዝዝ አለ።
ቀሰቀሰ ገ 1. አስነሳ፥ አነቃ (ከእንትልፍ)። 2. አስተማረ፥ አነቃ፥ አነሳሳ (አንድ ነገር ለመስራት)። 3. እንደገና እንዲነሳ፥ እንዲታወስ አደረገ። ትዝታውን ቀበቀለበት። 4. ጀመረ፥ አጫረ። ጠቢቅ የተሰቀለው ልጅየው ነው። 5. በረበረ፥ ፈተሸ፥ ፈለገ (እቃን)። 6. ነካካ፥ አወከ (ቦታውን እንዲለቅ)። ገሱን ከቀፎው ቀበቀለው። 7. አጫረ፥ አነሳሳ። የወጡ ሽታ የምግብ ፍላጎቱን ቀበቀለበት።
ቅስቀሳ ስ በምቅን ለአንድ አላማ ወይም ስራ ለማሰልፍ የሚሰጥ ማነቃቂያ፥ ማነሳሻ፥ መጎትጎቻ ትምህርት።
ቀስቀስ አለ ገ በጥቂቱ ተንቀሳቀሰ፥ ተላወሰ።
ቅስቀስ አለ ገ ንትንት አለ። ቀስቀስ እንቅጥ።
ቅስቅስ ብሎ ወጣ በጠቅላላ፥ በብዛት ወጣ።
ተቀስቀስ ገ እንደገና ተነሳ፥ ተጀመረ።
ተቀስቅሶ ወጣ በብዛት ወጣ።
*ቀስቀስ
ቅስቃሴ ስ ንትናቄ፥ እንትስቃሴ።

ተንቀሳቀሰ 7 1. ተነቃነቀ፡ ተላወሰ፡ 2 ጉዞ ጀመረ፡ ተነሳ፡ 3. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዘዋወረ (ከበታ ወደ ቦታ)፡፡

መንቀሳቀሻ ስ መነሻ፡ መጀመሪያ የሚሆን ገንዘብ (ለንግድ ስራ)፡፡

ተንቀሳቃሽ ሕ 1. ከቦታ ወደ ቦታ ሊዘዋወር የሚችል፡፡ 2. የሚላወስ፡ ህይወት ያለው ነገር፡፡

ተንቀሳቃሽ ሂሳብ ስ ወለድ የማይኖረውና በተፈለገ ጊዜ በቼክ ሊወጣ የሚችል በባንክ የሚቀመጥ ገንዘብ፡፡

አንቀሳቀሰ 7 1. አነቃነቀ፡ አላወሰ፡ 2. አስጀመረ፡ አስነሳ (ሞተርን፡...)፡ 3. አካሄደ፡ መራ፡ ድርጅቱን የሚያንቀሳቅሰው ግንዛቤ 4. ገንዘብን ወጪ ገቢ አደረገ፡ በስራ ላይ አዋለ፡፡

እንቅስቃሴ ስ 1. የመነቃነቅ፡ የመላወስ ሁኔታ፡፡ 2. አንድን ስራ ለመስራት የሚደረግ መራገጥ፡፡ 3. የተቃውሞ ርምጃ፡ ንቅናቄ፡ አመል፡፡

ቀስብ ስ ማንኛውም እንደ መታ ያለ ውሰጠ ክፍት እንወጥ ወይም ብረት፡፡

ቀስተ 7 1. ቅስት ስራ፡ አበጀ፡ አንበበ፡ እንደ ደጋን አደረገ፡፡

ቀስት ስ 1. በደጋን አይነት ወይም ቅርፅ የተሰራና ገመዱን ለጥጠው ሲለቁት ፍላግ የሚያስፈነጥር የጦር መላሪያ፡፡ 2. ጫቶ ሹል የሆነና በደጋን አውታር የሚስፈነጠር፡ለጦር መላሪያነት የሚያገለግል ብረት፡ ፍላግ፡፡ 3. በፍላግ ምስል የተሰራ የአቅጣጫ ማመልከቻ ምልክት፡፡

ቀስተደመና ስ የተለያዩ ቀለማት (አረንጓዴ፡ ቢጫ፡ ቀይ፡...) ያለውና በተለይ ካፊያ በሚኖርበት ጊዜ በደጋን ቅርፅ ከሰማይ ወደመሬት ተተክሎ የሚታይ የፀሃይ እንደብራቂ፡ የማርያም መቀነትም ይባላል፡፡

ቀስተኛ ስ በቀስት የሚዋጋ፡ የሚያድን ሰው፡፡

ቅስት ስ 1. በበር፡ በመተላለፊያ፡ በድልድይ ላይ እንደ ደጋን ጎብጦ ወይም በአራት ማእዘን ቅርፅ ሆኖ የሚሰራ እንወጥ፡ ብረት ወይም ገምብ፡፡ 2. እንደ ጦረኤካ እግር ወይም የግድግዳ ጽግ እንወጥ፡ የመሳሰለ ነገር እንዳይዋልልና እንዳይወድቅ ወጥሮ የሚይዝ ሰዶፍ ማገር፡፡

ቀስንዲ ት ቆሽግዳ፡ ወልጋዳ፡፡

ቀስጦ 7 1. ቆንጦር አድርጎ ሰረቀ፡ ቀንሶ ወሰደ፡፡ 2. አበለ፡ ቀጠፈ፡ ዋሽ፡፡

ቀሳጢ ሕ 1. ሌባ፡ 2. አባይ፡ ዋሽ፡፡

ቀስፊ 7 1. ያለጊዜው ገደለ፡ ቀጠፈ፡ ቀወ፡፡ 2. ሰቀዘ፡ ወጠረ፡ አስወነቀ (ውጋትና የመሳሰለው)፡፡

ቀስፎ ያዘ ወጥሮ፡ አስወነቀ፡ ወገቱ ያዘ፡፡

መቅሰፍት ስ እልቂትን የሚያስከትል እንደተላላፊ በሽታ፡ ጎርፍ፡ የመሬት

መንቀጥቀጥ፡ ቸነፈር የመሳሰለ ከባድ አደጋ፡ መአት፡፡

መቅሰፍታም ት መቅሰፍት፡ በሽታ የሚበዛበት (ቦታ፡ ጊዜ)፡፡

ቀሳፊ ት ገዳይ፡ አጥፈ፡ የቀሳፊው ኤድስ ሰለባ ላለመሆን ከልቅ ወሲብ መቆጣጠል ያስፈልጋል፡፡

ቅሰፊት ስ 1. በአጭር መቀወት፡ በድንገት መሞት፡፡ 2. ሞት የሚያስከትል አደጋ፡ መአት፡ በሽታ፡...፡፡

ተቀሰፊ 7 ያለጊዜው ሞተ፡ ተቀወ፡ ተቀጠ፡፡ 2. ፋታ አጣ፡ ተወጥሮ ተያዘ፡ ተቀሰፍ ተይዟል፡፡

ቀሲስ "ቀሰስ" ስር ተመ.

ቀሳ ስ ተላላፊ በሽታ ወደ ጤናማው ሰው እንዳይተላለፍ ከሰፈር ራቅ ብሎ በሚገኝ ገለልተኛ ቦታ ላይ ለበሽተኛው መታመማያ የሚሰራ ጊዜያዊ ቤት፡፡

ቀሳ ወጣ ገለል ወዳለ ቦታና ቤት ውስጥ እንዲቀመጥ ተደረገ (በሽታ የያዘው ሰው)፡፡

ቀሳራ "ቀሰረ" ስር ተመ.

ቀሳሳ "ቀሰሰ" ስር ተመ.

ቀሳውስት "ቀሰሰ" ስር ተመ.

ቀሳጢ "ቀሰጠ" ስር ተመ.

ቀሳፊታ 7 ቀላመደ፡ ዘላበደ፡ አበለ፡ ዋሽ፡፡

ቀሳፋች ት (ሰድብ) ቀጣጣሪ፡ ለፍላፊ፡ ውሸት የሚያበዛ፡፡

ቀስፋታ ዝ.ከ.

አስቀሳፊተ 7 አሰዋሽ፡ አሳበለ፡ አስቀጣገረ፡፡

ቀሳፊ "ቀሰፊ" ስር ተመ.

ቀሳፋች "ቀሳፊተ" ስር ተመ.

ቀስ ዝግ፡ ረጋ፡፡

ቀስ በቀስ ተው.7. በጊዜ ብዛት፡ በዝግታ፡ ቀስ እያለ፡ ቀስ በቀስ እንቁላል በእግሩ ይሄዳል፡፡

ቀስታ ስ ዝግታ፡ ርጋታ፡፡

በቀስታ ተው.7. 1. በዝግታ፡ በርጋታ፡፡

2. በዝቅተኛ ድምፅ ፡ በሹክሹክታ፡ በሊሳሳስ፡ የተገኙትን እንዳትቀስቅሱ በቀስታ ተነጋገሩ፡፡

ቀስተኛ ት ዝግተኛ፡ ዘገምተኛ፡፡

ቀስ አለ 7 1. ዝግ አለ፡ ረጋ አለ፡ ከመጣደፍ ተቆጠበ፡ ቀስ እያለ ተራመደ፡፡ 2. ከፍ ያለ ድምፅ ሳያሰማ ወይም ጮክ ሳይል ወይም ሃይል ሳያበዛ፡... አደረገ፡ ቀስ ብለው ይናገሩ ለባክሾ /ምስማሩን በመደሻ ቀስ እያለ ቀጥቶ አቃናው፡፡

ቀስ አደረገ 7 1. ፍጥነት ቀነሰ፡ ዝግ አደረገ፡፡

2. በዝግታ፡ በእርጋታ፡ በጥንቃቄ፡... አደረገ፡ በሽተኛውን በአልጋው ላይ ቀስ አድርጎ

ለስተኛው 3. በትንሹ፥ ሃይል ሳይጨምር ሰራ ወይም አደረገ። ስሉን ቀስ አድርገው ምታ።

ቀስተኒ(3)ቻ ስ መጠኑ ከፅጌረዳ የማይበልጥ፥ ግንዱ ውስጠ ክፍት፥ የሚለመጥ፥ ለቀስት የሚሆን የእፀዋት አይነት፥ ሰራቴ።

ቀስተኛ "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስተደመኛ "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስታ "ቀስ" ስር ተመ.

ቀስት "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስፋታ "ቀሳፊተ" ስር ተመ.

ቀሽመ ግ (የአራዳ አነ.) አንድን ነገር የመሰራት፥ የማድረግ ዘዴው፥ እውቀቱ፥ ችሎታው፥ ብልሃቱ ቀነሰ።

ቀሽም ት 1. አንድን ነገር በሚገባ መሰራት ወይም ማድረግ የማይችል፤ በቂ መቶ የሌለው። ለገር ስለ ሲጻፈው ቀሽም ነው። 2. ከሹ፥ የማይረባ፥ ጥራት የሌለው። ያደረገችው ጻግ ቀሽም ነው።

ቀሽመደ ግ 1. ሰበረ፥ አነከተ። 2. መታ፥ አዘረጠ (በብትር)።

ቀሽማዳ (ቀሽመድ) ት ሰባራ፥ ደካማ፥ አትመበረ፥ ተልካሻ።

ቅሽምድምድ ት ውልክፍክፍ፥ ልፍሰፍሰ፥ አትመበረ።

ቀሽረ ግ 1. ከሸነ፥ አሳመረ። 2. በመውቀጥ ወይም በመከካት ፍሬውን ከገለባ ለየ (ብዙውን ጊዜ ለቡና)።

ቀሽር(ቅሽር) ስ ገለባው ወይም ቆዳው ከላዩ ላይ የተነሳለት ቡና፥ የተፈለፈለ ቡና።

ተቀሽረ ግ ተከሸ፥ አማረ።

ቀሽረረ ግ ከሳ፥ ደረቀ።

ቀሽራራ (ቀሽረር) ት ከሲታ፥ ደረቅ።

ተንቀሽረረ ግ ከሳ፥ ደረቀ።

አንቀሽረረ ግ አከሳ፥ አደረቀ (ሰውነትን)።

*ቀሽቀሽ

ተንቀሽቀሽ ግ ተነካከተ፥ ተሰባበረ።

አንቀሽቀሽ ግ ሰባበረ፥ አነካከተ።

እንቅሽቅሽ አለ ግ እንክትክት፥ ስብርብር አለ።

እንቅሽቅሽ አደረገ ግ አነካከተ፥ ሰባበረ።

ቀሽመሪ (ሬ) ስ የቀድሞ ጊዜ ጌጠኛ ጥብጣብ፥ መታጠፊያ።

ቀሽማዳ "ቀሽመደ" ስር ተመ.

ቀሽም "ቀሽመ" ስር ተመ.

ቀሽራራ "ቀሽረረ" ስር ተመ.

ቀሽር "ቀሽረ" ስር ተመ.

ቀሽር² ስ ያለሻይ ቅጠል በገንጅብል ብቻ የተፈላ ሻይ።

ቀቀለ ግ 1. በውሃ ውስጥ እድርን በመቀት ሃይል አበሰለ፥ አምክክ፥ አነፈረ (ብዙውን ጊዜ ለምግብ)። 2. አቃጠለ፥ ለበለበ፥ (በረሃው፥ መቀቱ፥...)።

መቀቀያ ስ የሚቀቀልበት፥ እንደድስት፥ ማሰር፥ ብረት ድስት፥ ሰታቴ ያለ እቃ።

ቀቃይ ስ አብላይ።

ቅቅል ስ 1. ተቀቅሎ የበሰለ ስጋ ከነመረቁ። 2. የተቀቀለ (በቆሎ፥...)።

ተቀቀለ ግ 1. በሰለ፥ ሞከክ፥ ነፈረ (በውሃና በመቀት)። 2. ተቃጠለ፥ ተለበለበ (በፀሃይ፥ በበረሃ መቀት፥...)።

ቀቀረ ግ ጆርውን ጣለ፤ ለማዳመጥ፥ ለመስማት ጆርውን አቆመ። ጆርውን ቀቅሮ ያጸምጥ ነበር።

ቀቀተ ግ ነፈገ፥ ሰበተ።

ቅቅት (ቀቀት) ስ ንፍገት፥ ሰበት።

ቅቅታም ት (በድብ) ንፉግ፥ ሰበታም።

ቀቃይ "ቀቀለ" ስር ተመ.

ቀቅ ስ በማሳ ላይ ያለ እህልን የሚያበላሽ ውርጭ፥ ሞግ።

ቀቅ² ስ ለተመታና ለቆሰለ ሰው የሚሰጥ አነስተኛ ካሳ። ለገሌ የቀቅ ስፈለ።

*ቀበለ

ቀበሌ ስ የሰውን ድምፅ ተቀብሎ የሚያስተጋባ የገደል ማሟቶ።

ቅበላ ስ የምን ዋዜማ፥ ምን ከመግባቱ በፊት ቀደም ብሎ ያለው ቀን ወይም ሰዓት።

ቅብብል ስ አንዱ ለሌላው የሚያደርገው የመስጠት፥ የማቀበል፥ የማሻገር ድርጊት።

እቃው የተጓዘው በቅብብል ነው።

ቅብብሉሽ ዝ.ከ.

ተቀበለ ግ 1. ወሰደ፥ እጁ አደረገ፥ ተረከበ። 2. ተሰማማ፥ ፈቀደ፥ እሼ አለ። የተረበውን ሃሳብ ስሟፎው ተቀበለው። 3. አመነ፥ የራሱ አደረገ።

ክርስትናን ተቀበሉ። 4. የመጣን እንግዳ አስተናገደ። 5. ተሰማሚ ሆነ፥ አማረ። የለበሰው ልብስ ተቀበሉታል። 6. አየ፥ ደረሰበት፥ ተሸከመ። መከራ ተቀበለ/ሰቃይ ተቀበሉ። 7. አገኘ፥ ወሰደ (በልጣንን፥ ማእረግን፥ ሃሳፊነትን፥...)።

ፈቀኛ ተቀበለ። 8. በዘፈን፥ በመሾ፥... ጊዜ አውራጁን በድምፅ አጀበ፥ አደመቀ፥ አዝማቹን አለ፥ አዘመ።

ተቀባበለ ግ 1. አንዱ ለሌላው እየሰጠ አስተላለፈ፥ አሸጋገረ። 2. ጠመንጃው ወይም ሽጉጡ ጥይት ጎርሶ ለተኩሰ ተዘጋጀ፥ ከቃታው ወደ ጋኑ ገባ።

አቀበለ ግ ሰጠ። አሻገረ። አሳለፈ።

አቀባበለ ግ ጠመንኛውን አጉርሶ ለተኩስ አዘጋጀ፤ ጥይቱን ወደ ጋት አስገባ።

ማቀባበያ ስ የገረሰን ጥይት ለተኩስ ማዘጋጀ፤ ወደ ጋት ማስገቢያ።

አቀባበለ ስ 1. እንግዳን የመቀበልና የማስተናገድ ስነ ስርአት። ሳሪ ከውጭ የመጡት እንግዳ ስፍ ያለ አቀባበል ተደረገላቸው። 2. መስተንገድ። ሴትየዋ እንግዳ አቀባበል ያውቃሉ።

ቀበለ ስ 1. ሰፊር፣ መንደር፣ አጥቢያ። 2. ነዋሪዎች በማህበር ተደራጅተው የሚተዳደሩበት የተወሰነ ክልል የያዘ ቦታ፣ አካባቢ። 3. ያንድ ከፍተኛ ከተማ ንኡስ ክፍል። 4. የከተማ ነዋሪዎች ማህበር ዕህፈት ቤት።

ቀበሌ ገበሬ ማህበር ስ በተወሰነ ክልል(ብዙውን ጊዜ በየሃያ ጋሻ) ክልል ውስጥ የሚገኙ ገበሬዎች በማህበር ተደራጅተው የሚገኙበትና የአስተዳደርና የኢኮኖሚ፣ የሰላምና የፖለቲካ ጉዳዮችን በአጠቃላይ የመከታተልና የማስተካከል ተግባር የሚያከናውን ማህበራዊ ድርጅት። ገበሬ ማህበር እየተባለም ይጠራል።

ቀበሌ “ቀበለ” ስር ተመ.

ቀበረ ግ 1. ራሳን ወይም ሌላን ነገር ጉድጓድ ውስጥ አስገብቶ በአፈር፣ በድንጋይ፣... ጉድጓዱን ሞላ፣ ደፈነ። 2. በቀብር ስነ ስርአት ሳይ ተገኘ። 3. ደበቀ፣ ሰወረ፣ ሸሸገ። 4.(ዘይ.) ወቆነ፣ እድገት ከላከለ (የደመወዝ፣ የሰልጣን፣...)። 5. ኳስን ወደተጋጣሚው ወገን በኩል አካርሮ ቀልቀል መታ (የመረብን፣ የጠረጴዛ ቴኒስን ኳስ፣...)።

መቃብር ስ የፊሳ ማኖሪያ ጉድጓድ፣ ቦታ።

መቃብር ቆፋሪ ስ የመቃብር ቦታን እየቆፈረ የሚያዘጋጅ (ሰው)።

መቃብር ቤት ስ ብዙውን ጊዜ መነኮሳት፣ የቆሎ ተማሪዎች፣...የሚኖሩበትና በቤተክርስቲያን ክልል ውስጥ የሚገኝ፣ በመቃታን መቃብር ላይ የተሰራ ቤት።

ቀባሪ ስ 1. ወደ መቃብር ቦታ ራሳን አጅቦ የሚሄድ ለቅሶኛ። 2. ጉድጓድ ቆፍሮ ራሳውን አፈር የሚያሰብስ።

ቀባሪ አታሳጣኝ የከፋ ቀን ወገን፣ ዘመድ አታሳጣኝ ለግለት የሚነገር አባባል።

ለቀባሪው አረዱት ጉዳዩን በይበልጥ ለሚያውቀው ሰው እንደማያውቅ አድርገው ነገሩት።

ቀብር ስ 1. ራሳን ለመቅበር የሚደረግ ስነስርአት፣ ስርአት ቀብርም ይሳላል። 2. አስከሬን የሚቀበርበት ቦታ፣ ጉድጓድ፣ መቃብር።

ተቀበረ ግ 1. ወደ መቃብር ገባ፣ አፈር

ለበሰ። 2. ተደበቀ፣ ተሸሸገ፣ ተሰወረ። 3. እድገት አጣ፣ ተከለከለ (የደመወዝ፣ የሰልጣን፣...)።

አያቀባብርም ያቀያይማል፣ ያጣላል፣ ያወክክናል (ነገሩ፣ ጉዳዩ፣ ድርጊቱ)።

አቀበረ ግ የዳነ መስሎ መግል ያዘ፤ ለገመ (ቆሰ)።

አቃበረ (አቀባበረ) ግ 1. ራሳን ለቀብር አጅቦ ወሰደ። 2. በቀብሩ ስነስርአት ላይ ተገኘ፣ አገዛ። ረዳ።

አስቀበረ ግ በቀብሩ ስነስርአት ላይ ተገኘ።

*ቀበረረ

ቀብራራ (ቀበረር) ት 1. ደልቃቃ። 2. ሞልቃቃ፣ ልቅ ሆኖ ያደገ።

ትብርር አለ ን ተንቀባረር።

ትብርር አደረገ ግ አንቀባረር።

ተንቀባረረ ግ 1. ተቀማጠለ፣ ተንደላቀቀ። 2. ተሞላቀቀ፣ ተኩራራ።

አንቀባረረ ግ 1. አቀማጠለ፣ አንደላቀቀ። 2. አሞላቀቀ፣ አኩራራ።

ቀበርኝ ስ ብዙውን ጊዜ በደጋ የሚበቅል፣ እሾህ ያለውና ስሩ ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የእዕዮት አይነት።

ቀበሮ ስ በብዛት ቀይ ዛገልማና ወርቅማ መልክ፣ ሸጣጥ ጆሮዎችና ረዥም እግር ያለው፣ ጅራቱ ረዥምና በጣም ፀጉራም የሆነ፣ ትናንሽ የቤት እንስሳትንና እንቁላል የሚመገብ ስጋ በል የዱር እንስሳ(ስእለት የዱር እንስሳ ስር፣ተመ...)።

የቀበሮ ባህታዊ ት አስመሳይ፣ አታላይ፣ አሳሳች፣ የዋህ፣ ደግ መስሎ በመጠጋት የሚያጠፋ፣ የሚነጻ።

የቀበሮ ጉድጓድ ስ በጦርነት ጊዜ ወታደሮች ለመከላከያ ወይም ለመሸሸጊያ የሚጠቀሙበት ጉድጓድ፣ ጉድብ፣ ምሽግ።

ቀበቀበ¹ ግ መሬትን ደጋግሞ አረሰ፣ አለሰለሰ።

ትብቅብ ስ ተደጋግሞ የታረሰ፣ ልስልስ እርሻ።

ቀበቀበ² ግ 1. የደንዘን ብረት አሾለ፣ አሰላ፣ አተባ። 2. ቸከለ፣ ተከለ፣ ወጋ፣ ወደ ውስጥ አስገባ (ቸካልን)። 3. መታ፣ ቆረቆረ፣ እንኳኳ (በርን)።

ትብቃብ ስ ቸካል።

*ቀበቀበ

ቀብቃባ(ቀበቀብ) ት ገብጋባ፣ ስስታም፣ ትቅታም፣መስጠት ወይም ማውጣት የማይፈልጉ፣ ቆንጽና።

ትብቅብ አለ ግ ተንቀቀበ።

ተንቀቀቀበ ግ ተንገበገበ፣ ሰሰተ፣ ቀቀተ።

አንቀቀቀበ ስ አንገበገበ፣ አሰሰተ፣ አቀቀተ።

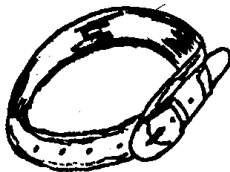
ቀበተተ ገ ነፋ፡ ወጠረ። የበላሁት ምግብ ሆኗን ቀበተተ።

ቀብታታ (ቀበተት) ት የተነፋ፡ የተወጠረ፡ ያበጠ (ሆኗ፡ ስልቻ...)።

ቅብትት ዝ.ክ.

ተቀበተተ ገ ተነፋ፡ ተወጠረ።

ቀበቶ ለ 1. ከቆዳ ወይም ከሽፊ ወይም ከወርቅ፡... የሚሰራና ወገብ ላይ የሚውል መታጠቂያ፡ ሰቅ። 2. በበረራ፡ በጉዞ ላይ ከአደጋ ለመከላከል እንዲረዳ በመኪና ወይም በእውጥጥን ወንበር ላይ ሆኖ ተሳፋሪው ወይም ነጂው የሚታጠቀው ቀበቶ መሰል ሸራ፡ ቆዳ።

ቀበቶ 1ኛ ፍቺ

ቀበቶህን አጥብቅ በርታ፡ ጥና፡ ጠንክር።

ቀበኛ ለ 1. ልብሰና የመሳሰለውን የሚበላ ከብት። 2. (ዘይ.) (ልብስ + እህል) ተሉ የሚወርስ፡ የማይበረከትለት።

ቀበገባዛ 'ቃበዝ' ስር ተመ.

ቀበደደ ገ 1. ነፋ፡ ወጠረ፡ ቀበተተ። 2. መታ፡ ደበደበ።

ቀብዳዳ (ቀበደድ) ት ዘርጣጣ፡ ሆዱ የተነፋ።

ቅብድድ ዝ.ክ.

ተንቀበደደ ገ ሆዱ ገፋ፡ ተነፋ፡ ተንዘረጠ።

አንቀበደደ ገ አንዘረጠ፡ ነፋ፡ አሳበጠ (ሆኗን)።

እንቅብድ ት ዘርጣጣ፡ ሆደ ትልት።

ቀበጠ ገ 1. ተቀናጣ፡ ባለገ፡ ግድረግ የማይገባውን ነገር አደረገ። 2. (ዘይ.) ምቾት አገኘ፡ ዘበነ። የቀበጠ ጌታ።

ቀበጢና ት ቀበጥ።

ቀበጥ ት. 1. ትልብልብ፡ ክልፍል። 2. እረፍተ ቢስ፡ ግድረግ የማይገባውን የሚያደርግ። 3. ትንጦ።

የቀባጭ ለ አያገባው ገብቶ የተናገረ ወይም

የሰራ የሚከፍለው መቀጫ።

ቅብጠት ለ 1. በመቀናጣት የሚፈፀም ተገቢ

ያልሆነ ድርጊት። 2. ልፊያ።

ቅብጥብጥ (ቀበጥባጣ) ት 1. ቁንጥንጥ፡ አርፎ የማይታመን ትልብልብ። 2. ብስጡ፡ ነጭጫ። ሆኖ ስመው የተነሳ ቅብጥብጥ ሆነ። 3. (ዘይ.) ዘበናይ፡ ትንጦ።

ተቃበጠ ገ ተሳፋ፡ ተዳራ።

አቀበጠ ገ ቀበጥ አደረገ፡ አሞላቀ።

ተቅበጠበጠ ገ 1. ተቆነጠነጠ፡ ተወራጩ።

2. አመለ ቢስ ሆነ፡ ተበላጠ፡ ተነጫጫ።

አቅበጠበጠ ገ 1. አቆነጠነጠ፡ አወራጩ። 2. አበላጠ፡ አነጫጫ።

ቀበሪ ተስፋ ለ ተስፋ መቁረጥ።

ቀባ ገ 1. አንድን ነገር ለማራሰት ለማለስለስ፡ ለማውሳት፡ መልክ ለመስጠት፡... በቅባት ወይም በቀለም፡... ለቀለቀ፡ አበሰ። 2. የንጉስነት ወይም የነቢይነት ወይም የክህነት፡... ስልጣን ሰጠ፡ ወይም የተፀለየበትን ቅባት በመቀባት ባረከ። 3. (ዘይ.) ሃጢአተኛ፡ በደለኛ አስመሰለ፡ ስም አጠፋ። ስሙን ተቡት።

ቅባት ለ 1. ከሰብ፡ ከወተት ወይም ከሌሎች ነገሮች የሚገኝ ዘይትን፡ ቅቢን፡ ሞራን፡ ትልጥምን የመሳሰለ ሁሉ። 2. ከዘይት፡ ከሰብ፡ ... ነገሮች ጋር ተቀምጦ በፈላሽ ወይም በጭቃ መልክ የሚሰራ መድሃኒት ወይም የሰውነት ቆዳን፡ ፀጉርን ማበሻ፡ ማለስለስ፡ ማውጣት።

የቅባት እህሎች ለ እንደ ኑግ፡ ሰሊጥ፡... የመሳሰሉ ዘይት ሊወጣቸው የሚችል የእህል አይነቶች።

ቅቤ ለ ከወተት የሚገኝ ቅባት።

ቅቤን አነገሰ ቅቤን አንጥሮ ለረዥም ጊዜ አቆየ።

ቅቤው በሰለ ቆየ፡ ጠንክረ።

ቅቤ አንጃች/ጠባሽ እወደድ ባይ፡ አድር ባይ፡ አሽቃባጭ፡ አዛኝ መሳይ።

የቅቤ ቅል ለ 1. ቅቤ መያዣ፡ ግስቀመጫ።

2. (ዘይ.) አዘውትሮ ቅቤ የሚቀባ።

የቅቤ ቅል መሰለ ወዛም ሆነ፡ ወዙ ተቅለጠጠ።

የቅቤ አር ለ ቅቤ ተነጥሮ ሲጠለል ከሰሩ የሚቀረው ዝቃጭ፡ አተላ።

ቅብ ት የተቀባ። ወርቅ ቅብ ሰላት አለች።

ቅብኢ መንግስት ለ ንጉስ ወይም ንግስት ዘውድ ሲጭት (ሲነግሱ) በቤተክህነት ሰዎች የሚቀሩት የተፀለየበት ቅባት (ዘይት)።

ቅብኢ ቅዱስ (ቅባቅዱስ) ለ ከወይራ ፍልጥ የሚዘጋጅ የተፀለየበትና ሆኖት ክርስትና

ሲነሱ፡ ታቦት በሚባረክበት እለት የሚቀበሉት ዘይት፡ ትብላ ሚርገም ይባላል።

ትብላ ኑግ (ትባኑግ) ስ ከኑግ የሚወጣ ትባት፡ ዘይት።

ትብላክህነት ስ የቤተክርስቲያን አገልጋዮች ስልጣን ከህነት በሚቀበሉበት ጊዜ የሚቀሱት የተፀለዩበት ትባት (ዘይት)።

ተቀባ ግ የነቢይነት ወይም የክህነትነት... ስልጣን ተቀበለ፡ ተሾመ ወይም የተፀለየበትን ትባት በመቀባት ተባረከ።

ተቀብላ ስ ተሰጥሏል።

ተቀባባ ግ 1. ተነካካ፡ ተዳረሰ፡ እርስ በርስ አንዱ ባንዱ ላይ ላከከ (ነገርን)።

ቀባ (ቃባ) ስ በዋግ ወይም በገደል ወይም በውስጡ ከፍት ግንድ ውስጥ የሚገኝ ማር ከነገሱ።

ቀባቆራጭ ስ የቀባ ማር የሚቆርጥ ሰው።

ቀባሪ “ቀበረ” ስር ተመ.

ቀባገረ(ቀባጀረ) ግ ቀባጠረ፡ ዘባረቀ፡ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ።

ቀባገሪ ት (ስድብ) ቀባጣሪ፡ ዘባራቂ፡ የሆነ ያልሆነውን የሚናገር።

አስቀባገሪ ግ አስቀባጠረ፡ አስዘባረቀ፡ የሆነ ያልሆነውን አናገረ።

ቀባጠረ ግ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡ ለፈለፈ።

ቀባጣሪ ት (ስድብ) የሆነ ያልሆነውን የሚናገር፡ ለፍላፈረ።

አስቀባጠረ ግ የሆነ ያልሆነውን አናገረ፡ አስለፈለፈ።

ቀብራራ “ቀበረረ” ስር ተመ.

ቀብር “ቀበረ” ስር ተመ.

ቀብቃባ “ቀበቀበ” ስር ተመ.

ቀብታታ “ቀበተተ” ስር ተመ.

ቀብዳድ “ቀበደደ” ስር ተመ.

ቀብድ (ቃብድ) ስ እቃን ለመግዛት ወይም ለማሰራት በትድሚያ የሚከፈል ገንዘብ፡ መያዣ።

ቀተረ¹ ግ ነፋ፡ አሳበጠ፡ ቀበተተ፡ ወጠረ።
የፈላ በትር ሆኖ ይቀትር።

ትትር ት የተነፋ፡ ያበጠ፡ ውጥር።

ተቀተረ ግ ተነፋ፡ ተወጠረ፡ አበጠ፡ ተቀበተተ።

ቀተረ² ግ ቀረቀረ፡ ሸነረ።

ትትርት ስ ሞፈሩንና በሞፈሩ ገራና ቀኝ ያሉትን ድግሮች አጣምሮ እንዲያያይዝ በተጠቀሱት እቃዎች አዳዳ ውስጥ የሚሰካ ቀጭን እንጨት(ስእሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

ተቀተረ ግ ተቀረቀረ፡ ተሸነረ።

ቀተረ³ ግ ገተረ፡ ቀሰረ፡ አቆመ።

ተቀተረ ግ ተገተረ፡ ተቀሰረ፡ ቆመ።

***ቀተረ**

ተቀታተረ ግ ተወዳደረ፡ ተፎካከረ፡ ተከራከረ።
ከባለቀትር አትቀታተር።

አቀታተረ ግ አወዳደረ፡ አፎካከረ፡ አከራከረ።
ያለአትሙ ምን አቀታተረው።

ቀትር¹ ስ ቁመና፡ የሰውነት ቅርፅ።

ቀትረ ቀላል ት ቀጠን ያለና ለአይን ጎሳ ብሎ የማይታይ (ሰው)።

ቀትር² ስ እኩል ቀን፡ የቀን አጋማሽ።

የቀትር እባብ ስ 1. አደገኛ፡ መርዘኛ እባብ። 2. (ዘይ.) በጣም ተንኮለኛና መርዘኛ የሆነ (ሰው)።

ቀንሰ ግ 1. አሳነሰ፡ አንደለ፡ ከላይ ላይ አነሳ፡ ዝቅ አደረገ (ብዛትን፡ ክብደትን፡ ቁመትን፡ መጠንን)። 2. ቀድሞ ከነበረው አነሰ፡ መነመነ፡ ዝቅ አለ፡ ጎደለ። **ከታመመ ወዲህ ሰውነቱ ቀነሰ።** 3. በረድ አለ፡ ታገሰ፡ ሻል አለ (ህመሙን ንደቱ...)። 4. ዝቅ አደረገ፡ አረከሰ (ዋጋን)። 5. ቀድሞ ከነበረው በታች ሆነ፡ ረከሰ (ዋጋ)። 6. ዝግ አደረገ (ፍጥነትን)። 7. ዝግ አለ(ፍጥነት)።

መቀንሰ ስ ከተወሰነ ቁጥር ወይም መጠን ላይ የተወሰነ ቁጥር ወይም መጠን በማንሳት የሚሰራ የሂሳብ ስሌት መንገድ፡ ከአራቱ የስሌት መደቦች አንዱ።

መቀንሻ ስ ከአንድ ነገር ላይ እያነሱ ወደሌላ መገልበጫ፡ ማዛወሪያ እቃ፡ ማቀናኝም ይባላል። ለምሳሌ ከጋን የሚቀንስ ጠላ የሚቀመጥበት እንስራ ወይም ገንቦ።

ቅናሽ ስ 1. አነስተኛ ወይም ርካሽ ዋጋ። **በቅናሽ የተገዛ እቃ ንወ።** 2. ጠላ ሲሞላ ከላይ ተቀንሶ የቀረ፡ ሰለልታ።

ቀናነሰ ግ ከዚህም ከዚያም ቀንሰ፡ አነሳ።

ቅንስናሽ ስ ጋን ሲሞላ ተቀንሶ የቀረ፡ የተረፈ ጠላ።

ቅንስናሽ ገንዘብ ስ ዝርዝር፡ ሽርፍራፊ ገንዘብ።

ተቀንሰ ግ ከተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር ላይ ተነሳ፡ ዝቅ አለ።

ተቀናሽ ት ከተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር ላይ የሚቀንስ ወይም የሚነሳ።

ተቀናነሰ ግ ተቀነሰ።

ተቀናናሽ ሂሳብ ስ ከተለያዩ መጠኖች ላይ ተቀንሶ የቀረ ሂሳብ።

አቀናነበ ግ ቀነሰ፡አንዱን ከአንዱ ላይ አነሳ ። ማቀናነባሽ “መቀነባሽ” ን ተመ.

ቀነቀነ¹ ግ 1. ነቀዘ፡ ጠነጠነ። 2. በላ፡ አሳከከ።

ቅንቅን ስ 1. ነቀዘ፡ የእንጨት፥ የእህል ትል። 2. በጣም ትንንሽ የሆነ ቅጂም መሰል ተባይ (ብዙውን ጊዜ ደር ላይ የሚገኝ)።

ቅንቅናም ት (ስድብ) 1. ቅንቅን ያለበት፥ የበዛበት። 2. (ዘይ.) ሰበሰቡም፥ ንፋግ፥ ቆንጽና።

ቀነቀነ² ግ መረመረ፥ ፈተሽ፥ ፈተነ።

ቅንቀና ስ 1. ምርመራ፥ ፍተሻ (ለጥናትና ምርምር ተግባር የሚደረግ)። 2. ዜማ ማውረድ።

አቀነቀነ ግ 1. አዜመ፥ ዘፈንን አወረደ። 2. አራመደ (አላማን፥ ሃሳብን)።

አቀንቃኝ ስ 1. የዜማ፥ የዘፈን፥... አውራጅ። ት 2. አንድን አላማ አራማጅ።

ቀነበረ ግ በእሳት፥ በፀሃይ ተንቃቅቶ ደረቀ፥ ጠና፥ በሰለ (እንጀራ፥ ጻብ)።

*ቀነበረ

ቅንብር ስ አንዱ ከአንዱ ጋር እንዲጣማም፥ አብሮ እንዲሄድ አድርጎ የማስተካከል ስራ ወይም ውጤት፥ ቅንጅት፥ ጥንቅር። የመዘቃ ቅንብር።

ተቀናበረ ግ ተቀናጀ፥ ተጠናቀረ፥ አንዱ ከአንዱ ጋር እንዲጣማምና አብሮ እንዲሄድ ሆኖ ተዘጋጀ፥ ተደራጀ።

ተቀነባበረ ዝ.ከ.

አቀናበረ ግ አቀናጀ፥ አጠናቀረ፥ አንዱ ከአንዱ ጋር እንዲጣማምና አብሮ እንዲሄድ አድረጎ አዘጋጀ፥ አደራጀ።

አቀናባሪ ት አዘጋጀ። ዜና አቀናባሪ።

አቀነባበረ ግ አቀናበረ።

ቀነበበ ግ ከበበ፥ ከብ አደረገ።

ቅንብብ ት መሃሉን ትቶ ዙሪያውን የተላወ (የራስ ፀጉር ወይም ራስ)።

*ቀነተ

መቀነት ስ ከፈትል የተሰራ የሴቶች የወገብ መታጠቂያ።

መቀነቷን ፈታች በልጃገረድነት የመጀመሪያ ባል አገባች።

መቀነትማ ት የሆዱና የጀርባው መካከለኛ ዙሪያ መቀነት የሚመስል ቅርፅ የያዘ ነጭ መስመር ያለበት (ፍጥል)።

መቀነቻ ስ 1. መታጠቂያ፥ ወገብ ማሰሪያ ቀበቶ፥ ለቅ፥... 2. ኮርቻ ወደ ግራና ቀኝ እንዳይዋልል አጥብቆ የሚይዝ፥ በፈረሰና በበቅሉ ሆኖ ላይ የሚታሰር ዘለበት ያለበት ጠፍር(ስእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ቅናት ስ 1. ለቅ፥ ቀበቶ፥ መታጠቂያ። 2. መነኩሴዎች፥ ባህታዊዎች፥... ወገባቸውን ጠልፈው በአንገታቸው የሚያጠልቁት፥ በደረሰ በኩል መስቀልኝነት ያለው ሰንሰለት ወይም ጠፍር።

ቀነዘረ ግ 1. ፈጥኖ ደረሰ፥ ያለጊዜው አደገ፥ ፋፋ (ተክል፥ አዝመራ፥...)። 2. ሲሰነ፥ በአንድ ሴት የማይረጋ፥ የማይወሰን ሆነ።

ቅንዝር ስ ከፍ ያለ የዝመት፥ የፍትወት ስሜት።

ቅንዝረኛ ት (ስድብ፥ ነውር) ሲሰኝ፥ ዘማዊ፥ አመንዝራ።

*ቀነዘነዘ

ቅንዝንዝ (ቀነዝናዛ) ት (ስድብ) አርፎ፥ ረግቶ የማይቀመጥ።

ቅንዝንዝ አለ ግ ተቅነዘነዘ።

ቅንዝንዝ አደረገ ግ አቅነዘነዘ።

ተቅነዘነዝ ግ ተንቀጥቀጥ፥ እረፍት፥ እርጋታ አጣ።

አቅነዘነዝ ግ አንቀጥቀጥ፥ እረፍት፥ እርጋታ ከለከለ።

ቀነዘፈ ግ 1. ቆረጠ፥ ቀነጠሰ፥ ዘነጠፈ፥ ገነጠለ (የተክልን፥ የዛፍን ቅርንጫፍ)።

ቅንዛፈ ስ የዛፍ ምልማይ፥ ግንጣይ።

ቅንዝፍ ቅንዝፍ አለ ግ ዱብ ዱብ አለ፥ ወረደ(እንባ)።

ተቀነዘፈ ግ ተቀነጠሰ፥ ተገነጠለ፥ ተዘነጠፈ።

ቀነዝናዛ “*ቀነዘነዝ” ስር “ቅንዝንዝ” ን ተመ.

ቀነደለ ግ 1. ቀነደበ፥ በጣ፥ ቆረጠ (ቅንድብን)። 2. መታ፥ ደበደበ።

ቅንድል ት የተቀነደለ፥ የተቀነደበ፥ የተበጣ (ቅንድብን)።

ተቀነደለ ግ ተበጣ፥ ተቆረጠ፥ ተቀነደበ።

*ቀነደረ

ተሽቀነደረ ግ 1. የኩራት አሰባሰብና አካሄድ አሳየ። 2. ተቀናጣ፥ ዘለለ (በደስታ)።

አሽቀነደረ ግ አቀናጣ፥ አዘለለ (በደስታ)።

ቀነደሸ ግ 1. ሰበረ፥ እነከተ፥ መታ፥ ቀነደበ (ራሱን፥ ቀንድን፥ ቅንድብን)። 2. አረጀ፥ ተንቋጭ፥ ጎበጠ።

ቅንዳሻም ት (ስድብ) ያረጀ፥ የጎበጠ (ሰው)።

ቀነደሸ¹ ግ 1. ቅንድብን፥ የአይንን ቆብ በጣ። 2. አናትን፥ ቀንድን፥...መታ። 3. ቅንድብን ላጨ፥ ነቀለ።

መቀንደቢያ ስ ትንድብን እየነቀሉ የሚልገውን ቅርፅ እንዲይዝ ለማድረግ የሚያገለግል የውበት እቃ።

መቀንደቢያ

ቅንድብ ስ ከአይን በላይ አግድም የሚበቅለው ፀጉር ወይም ፀጉሩ የሚበቅልበት ቦታ። በአይን ቆብ ወይም በአይን መሸፈኛ (ከዳን) ጠርዝ ዙሪያ ያለውም ፀጉር ቅንድብ ይባላል(ስእሉን አይን ስር ተመ.)።

ቀንደብ² ግ በጉንት ጠጣ። ላንድ ብርሌ ጠጅ ቀንደብና ሄደ።

ቀንዳ ግ ደረቀ፥ ከረረ። እገሌ ወገቡ ተንድቶ ጎንበስ ቀና ግለት ላቅቶታል።

ቀንዳ ቀንዳ አለ ፈጠን ፈጠን ብሎ ተራመደ፥ ሄደ፥ ተሸቀነ። 2- ቀደም ቀደም አለ (በአነጋገር)።

አቀንዳ ግ 1. አደረቀ፥ አከረረ። 2. መታ (በሃይል)።

*ቀንጀ

መቀናጀ ስ ከሌላ ሰው በሬ ጋር እየተጣመረ የሚያርስ አንድ በሬ፤ አጣማጅ።

ቅንጅት ስ 1. ዝግጅት፥ ቅንብር፥ ጥንቅር። 2 ግንኙነት፥ ጥምረት።

ተቀናጀ ግ 1. ተጣማጅ ወይም አጣማጅ አገኘ፥ ከሌላ በሬ ጋር ተጎዳኝ፤ ተጣመደ። 2. ተጣመረ። 3. ተቀናበረ፥ ተስተካክሎ ተዘጋጀ።

አቀናጀ ግ 1. አንዱን በሬ ከራሱ፥ ሁለተኛውን ከሌላ አምጥቶ ጠመደ። 2. አጣመረ። 3. አቀናበረ፥ አስተካክሎ አዘጋጀ።

*ቀንጠረ

ተሸቀነጠረ ግ በሃይል ርቆ ተወረወረ፥ ተሰፈነጠረ።

አሸቀነጠረ ግ አርቆ በሃይል ወረወረ፥ ጣለ።

ቀንጠረ ግ 1. በጠሰ፥ ቆረጠ፥ ጎመደ። ሳንገቱን በነሬዱ ቀንጠሰው። 2. የጎመንን፥ የሳማን ቅጠል ከግንዱ፥ የበርበሬን ዛፋ ከቂንዱ እየለየ ቆረጠ፥ ቀንጠሰ።

ቅንጥስ አለ ግ 1. በአጭር ተቀፎ፥ ሞተ። 2. ተቀነጠሰ።

ተቀነጠሰ ግ ተቆረጠ፥ ተቀነጠሰ።

ቀንጠሰ ግ 1. በትንሹ ቆረጠ፥ ከጫፍ ቀነጠሰ። 2. በጥቂቱ ወሰደ፥ አነሳ።

መቀንጠቢያ ስ በጥጥ መንደፊያ(ደጋን) ላይ የተወጠረን ጅማት ለማንዘር የሚያገለግል የቅል አንገት ቆራጭ(ስእሉን ደጋን ስር ተመ.)።

ቅንጣቢ ስ በልኳንዳ ቤተች ውስጥ ከየብልቱ በትንሹ በትንሹ ተቆርጦ የተጠራቀመ ቁርጥራጭ ስጋ።

ተቀነጠሰ ግ ከጫፍ ላይ በትንሹ ተበጠሰ፥ ተቆረጠ።

ተቀነጣጠሰ ግ ተቆራረጠ፥ ተበጣጠሰ፥ ተቀነጣጠሰ።

ቀነጣ ግ ከራ፥ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፥ ታበየ።

ቅንጡ ፥ ቀብራራ፥ ቅምጥል።

ቅንጦት ስ 1. ከመጠን ያለፈ ድሎት፥ ምቹት። 2. የመንቀባረር፥ የመንደላቀቅ ሁኔታ።

ቅንጦት እቃ ስ ለሀይወት ወይም ለኑሮ እጅግም አስፈላጊ ያልሆነና ድሎት፥ ምቹት ለማግኘት ሲበል የሚገዛ ውድ እቃ።

ቅንጦተኛ ፥ ደልቃቃ፥ ቀብራራ።

ተቀናጣ ግ 1. ተቀማጠለ፥ ተኩራራ፥ ቀበጠ። 2. ከሚያስፈልገው በላይ (የማይችለውን፥ የማይገባውን) ላድርግ አለ።

አቀናጣ ግ 1. አቀማጠለ፥ አኩራራ፥ አንደላቀቀ። 2. አቀበጠ።

ቀንጨረ ግ 1. ሳያድግ፥ ሳይፋፋ ባለበት ጠና፤ ጠነከረ፥ ከረረ። 2. ደረቀ፥ ጠነከረ። ቆሎው ቀንጭሯል።

ቀንጫራ (ቅንጭር) ፥ ሳያድግ፥ ሳይፋፋ የቀረና በዚያው ባለበት ሁኔታ የጠነከረ፥ የከረረ፤ ድባና።

ቀንጨብ ግ 1. ቆነጠረ፥ ቆንጥሮ ወሰደ። 2. በገበግ ጨዋታ ላይ ጀግሪ ሆነ፥ የጅመራውን ዙር ተጫወተ።

ቅንጫቢ ስ የተቆነጠረ፥ የተቀነጨበ ጥቂት ነገር።

ቀንፈ ግ 1. የልብስን ጫፍ ጻር ጻፋን አጥር፥ ቀልብሶ ሰፋ። 2. የትንፋሽ ምልክት አኖረ።

ቅንፍ ስ 1. የተነፈሰ፤ ወደላይ ታጥፎ፥ ተቀልብሶ የተሰፋ ከፈፍ። 2. አንዱን ከሌላው ለመለየት፥ በአማራጭነት ለማስቀመጥ፥ ለማብራራት፥... ከአንድ ፊደል፥ ቃል ወይም አረፍተ ነገር ግራና ቀን የሚቀመጥ ደጋንማ ምልክት፤ ምልክቱም " ()" ነው።

ቅንፋት ስ አጥፋት፥ ቅልብሳት።

ቀኝ²¹ ግ 1. ተመቀኘ፥ ሌላው ባደረገው ወይም ባገኘው ተከፋ፥ ተናደደ። 2. ሌላው ያገኘውን መልካም ነገር በማየት ለራሱም ተመኘ። 3. የተጻር ጓደኛን ወይም ፍቅረኛን እነጣቃለሁ፥ አጣለሁ ወይም ከሌላ ጋር የፍቅር ግንኙነት

ይኖራል በሚል ስጋት የንዴት፣ የብስጭት፣ የሙብክንክን ስሜት ተሰጣው።

ቀናተኛ ፡ 1. ምቀኛ፣ ለላው ባደረገው ወይም ባገኘው የሚከፋ፣ የሚናደድ። 2. የሚቆረቆር። የኢትዮጵያ ህዝብ ለገዢ ነፃነት ቀናተኛ ነው። 3. የቅናት ስሜት ያለበት።

ቅናት ስ 1. የምቀኝነት ስሜት፣ ለላው ባለው፣ በሚያገኘው ወይም በሚያደርገው መከፋት፣ መናደድ። 2. በሌላው መልካም ነገር የመደሰትና ለራሱም የመመኘት ስሜት። 3. የትዳር ጓደኛን ወይም ፍቅረኛን አጣለሁ፣ እነጠቃለሁ፣...በሚል ስጋት የሚፈጠር የብስጭት፣ የመከፋት፣ የንዴት ስሜት ወይም አድራሳት።

ቅናተኛ ፡ የቅናት ስሜት ያለበት።

አስቀና ፡ 1. ለቅናት መነሻ ምክንያት ሆነ፣ ወደ ቅናት ገፋፋ። 2. ያደረገው ወይም የተደረገው፣ የተሰራው መልካም ነገር በሌላው ላይ የበሳ ቅናት ስሜት አሳደረ፣ አጓጓ፣ አተጋ።

ቀና ፡ 1. ቀጥ አለ፣ ረታ (የጎበጠው፣ የተጣመመው)። 2. ቀጥ አለ፣ ቆመ፣ ተነሳ (ተጋድሞ የነበረው)። 3. ተሳካ፣ ተከናወነ፣ ሰመረ። የደርሰበት ቀና። 4. በመታረስ ወይም መኖሪያ በመሆን እንዲያገለግል ተደረገ፣ ለማ (በታ)። 5. እርሻ ለመደ፣ ተማረ፣ ሰላ፣ ተንካሳካላ (ወይፈን)። 6. ገባ፣ ሰረዘ። ጥምረቱ ቀናው። 7. አሻረ፣ አዳነ። ስላው ቀናው። 8.

ተስተካከለ፣ ታረመ። 9. ገር፣ የዋህ። 10. ምቹ፣ ቀላል። 11. ጥሩ፣ ደግ፣ ተንኮል የሌለበት (ለስተያየት ወይም ለስተሳሰብ)። 12. አስቸጋሪ ያልሆነ፣ ጠማማኝነት የሌለው፣ ቀጥታ የሆነ።

ቀና በቀና/ቀና ለቀና አንፃር ለአንፃር፣ ፊት ለፊት። ቀና በቀና ተናገረ።

ቀና አለ ፡ 1. ቀጥ አለ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረው)። 2. እንደመቆም፣ እንደመነሳት አለ ተጋድሞ የነበረው)።

ቀና አደረገ ፡ አቀና፣ ቀጥ አደረገ (ጎበጠ የነበረውን)። 2. እንደማቆም እንደማንሳት አደረገ (ተጋድሞ የነበረውን)።

ቅናት ስ የድምፅን ተነሽነት የሚያሳይ የያደገዊ ዜማ ምልክት። ምልክትም (ኛ) ነው።

ቅን ፡ 1. ደግ፣ ገር፣ ከፋት፣ ተንኮል የሌለው (ስው)። 2. ጥሩ፣ ገር የሆነ፣ ከፋት የሌለው (ሃሳብ፣ አስተያየት)።

ቅኝ [ማዛት] ስ በሌላ አገር መንግስት የተወረረና በወራሪው መንግስት ቁጥጥር ስር የሚተዳደር፣ ነፃነቱን ያላገኘ አገር።

ቅኝ አገዛዝ ስ ሌላን አገር በመውረር የብዝሃና የጭቆና አስተዳደር የማካሄድ ፖሊሲ።

ቅኝ ገዢ ስ ሌላን አገር በወረራ በመያዝ በቁጥጥር ስር አድርጎ የሚያስተዳድር መንግስት።

ተቃና ፡ 1. ቀጥ እንዲል ተደረገ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረው)። 2. ተሳካ፣ ሰመረ። ለድሉ ተቃና።

አቀና ፡ 1. ሸጠ (አህልን)። 2. አቅጣጫ ያዘ፣ አቀና። 3. ለመኖሪያ፣ ለእርሻ፣ ለአስተዳደር ምቹ እንዲሆን አደረገ፣ አለማ (በታን፣ አገርን)።

አቅኝ (አቅኝ) ፡ አልሚ (አገርን፣ በታን)።

አቃና ፡ 1. ቀጥ አደረገ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረውን)። 2. አሳካ፣ አሳመረ፣ ጥሩ አደረገ። ለድሉን አቃናለት። 3. አስተካከለ፣ አረመ።

ቀናተኛ "ቀና" ስር ተመ.

ቀናነሰ "ቀንሰ" ስር ተመ.

ቀን ስ 1. (ብ.ቁ. ቀናት) ሃያ አራት ስላታት የሚሆን የብርሃንና የወለማ ጊዜ። ለጎድ ለመት ለስት ሙቶ ስርሳ ለምስት ቀናት አሉት። 2. ከጠቀሱ ለስከ ማታ ያለው የብርሃን ጊዜ። ቀን ቀን ለየተጓዘን ማታ ማታ ከርጉሕን እናድር ነበር። 3. ወቅት፣ ጊዜ። ያጣም ያገኘና ያገኘም ያጣና፣ ያስተካከለና ይሄ ቀን ያልፍና። 4. ስላት፣ ጊዜ። ቀኑ እንደት ይደግል? 5. የተወሰነ፣ የተጠበቀ ጊዜ፣ ቀጠሮ። ቀኑ ደርሶ ነው የሞተው የሙሉሸኖ ቀን ደርሷል።

ቀኑ ስንት ነው? የወሩ ስንተኛው እለት ነው?

ቀኑ ነደደ የእለቱ የፀሃይ ሙቀት በረታ፣ አየለ፣ ቃጠሉ ሆነ።

ቀኑ ከበደ ደመና ሆነ፣ ጨፈገ፣ ሰማዩ ጠቆረ።

ቀኑ ደረሰ የመሞቻው፣ የመጥፊያው ጊዜ ተቃረበ፣ መጣ።

ቀን ሆነ ረፈደ፣ ወደእኩል ቀን ተጠጋ።

ቀን ሰጠ 1. ጊዜን በማራዘም ፋታ ሰጠ። 2. ጊዜው፣ ወቅቱ ለመቼ፣ የፈለጉትን ለማድረግ አስቻለ።

ቀን ቆረጠ ጊዜ፣ ቀጠሮ ወሰነ።

ቀን ወጣ 1. የቸግር ጊዜ አልፎ የብልፅግና፣ የጥጋብ ጊዜ ተተካ። 2. ዝናቡ ቆመ፣ ፀገደ ወጣ፣ ብራ ሆነ።

ቀን ወጣለት ከቸግር ተገላገለ፣ አለፈለት፣ ተመቸው።

ቀን ጎደለበት የመከራ፣ የአደጋ፣ የቸግር ቀን ሆነበት፣ አደጋ አጋጠመው።

ቀን ጎደሎ (የቀን ጎደሎ) ለአደጋ፣ ለመከራ የሚጻርግ መጥፎ አጋጣሚ የሚያጋጥምበት ቀን።

ቀን ጣለው ደሀየ፣ ተቸገረ (ቀድሞ ሃብታም የነበረው)።

ቀኗ ደረሰ የመውለጃዋ ጊዜ ተቃረበ።

ቀን ለቀን ተው.ገ. በቀን ብርሃን ባለበት ጊዜ።

ቀን በቀን ተው.ገ 1. ሁል ቀን፥ ሁልጊዜ።
2. በቀን ብርሃን ባለበት። ቀን በቀን ሊባ ከጤቱ ገብቶ ዘረፈው።

ቀን ቆጠሮ ስ የቆጠሮ አለት (የፍርድ ቤት+...)።

ቀን መቁጠሪያ ስ የአመቱ ወራትና ቀናት የሚውሉባቸውን አለታት ለመቁጠርና ለመለየት የሚያስችል ሰሌዳ፥ ሰንጠረዥ።

የቀን ሰራተኛ/ሙያተኛ ስ በቋሚነት የተቀጠረበት ሰራ የሌለውና በቀን ከፍታ የሚያገለግል የተልበት ሰራተኛ፥ ሽቃይ፥ ኩሊ።

የቀን ተማሪ ስ ቀን ቀን በመደበኛ የትምህርት ሰአት ትምህርቱን የሚከታተል ተማሪ።

የቀን ጅብ ምህረት የለሽ፥ ጨካኝ፥ እናት አይምሬ (ያገኘውን ከመንጠቅ፥ ከመብላት፥ ከመግደል የማይቆጠብ)።

ቀነኛ (የቀንኛ) ስ (በገጠር አካባቢ የሚባል) ምሳ።

ቀንበር (ቀምበር) ስ በእርሻ ጊዜ በሁለት በራዎች ትከሻ ላይ የሚያርፍና ከሞፈሩ ጋር በምራን የሚያያዝ የግብርና እቃ(ስሌትን ሞፈር ስር ተመ.)።

ቀንበር ተሽከመ መከራ፥ ስቃይ ተቀበለ።

የ--ቀንበር የ--- ሽክም፥ ጫና። የባርነት ቀንበር።

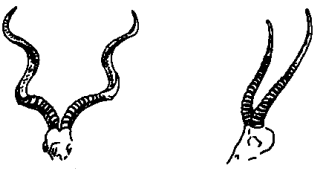
ቀንበጥ(ቀምበጥ) ስ በጣም ለምለም የሆነው ትጠል የሚገኝበት የዛፍ ወይም የተክል ጫፍ፥ አዕት።

ቀንዘል ስ የዛፍ፥ የተክል ቅርንጫፍ።

ቀንደኛ "ቀንድ" ስር ተመ.

ቀንዲል ስ መቅረዝ።

ቀንድ ስ በእንስሳትና በአራዊት ራስ ላይ ሹል ሆኖ የሚበቅል ጠንካራ አካል።

ቀንድ

ቀንዱን አለው 1. በቁጣ፥ በሰድብ፥... ዝም አሰኘው፥ አሳፈረው። 2. አናቱን፥ ጭንቅቱን መታው፥ ቀነደበው።

ቀንደ መለከት ስ ከቀንድ የተበጀ መለከት።

ቀንድ አውጣ /አበቀለ ተናደደ።

ቀንድ አውጣ (ቀንዳውጣ) ስ ልብሰ የዛጎል አይነት የሆነ፥ እየተሳበ የሚሄድ፥ ለስላሳ አካል ያለው፥ በክረምት በብዛት የሚታይ ትል።

ቀንድ አውጣ

የቀንድ ከብት ስ የበሬና የላም አጠቃላይ ስም። እንደ በሬና ላም ያሉትን እንስሳት ከጋማ ከብቶች ለመለየት የሚያገለግል ስም።

የቀንድ ዋንጫ ስ ከቀንድ የተበጀ ዋንጫ።

ቀንደኛ ት የነኛ፥ ግንባር ቀደም (በአብዛኛው ለመጥር ድርጊት)።

ቀንዳም ት ቀንዱ ረኽም የሆነ (በሬ፥...)።

ቀንጃ "ቀነጀ" ስር ተመ.

ቀንጠልባ ት ለፍላፈ፥ ቀጣጣሪ፥ ወሬኛ።

ቀንጠፋ ስ መጠቱ አነስተኛ የሆነ፥ እሾህ ያለው የእውዋት አይነት።

ቀንጠ "ቂንጠ" 3 ተመ.

ቀንጫራ "ቀነጨረ" ስር ተመ.

ቀኖት ስ የብረት ችንካር፥ ምስግር።

ቀኖና ስ 1-(ክር.) ሰባኢ። 2- ህግ፥ ደንብ፥ ስርአት (የቤተክርስቲያን)። 3- የማይለወጥ፥ የማይሻሻል ህግ፥ ደንብ፥ መመሪያ (ፍልስፍና)።

ቀኖና ያዘ ሰባኢ ገባ።

*ቀኘ(ቀነየ)

ቅኔ ስ 1. የተለያዩና የተወሰኑ የዜማ ምጣኔዎች ያሉት፥ እንደ ግጥም ቤት የሚመታ፥ ይዘቱ ውበትና ጥልቅ ምስጢር እንዲኖረው ተደርጎ በልዩ ልዩ የቅኔ መንገድ አይነቶች የሚቀናበርና በትምህርት አማካይነት የሚቀሰም ሰነ ቃላዊ ድርሰት። 2. ምስጢር አዘል ንግግር።

ቅኔ ሰጠ ለምስጋና፥ ለአክብሮት፥... የሚሆን ቅኔ አበረከተ።

ቅኔ ቆጠረ 1. ቅኔ አዘጋጀ። 2. ቅኔ አወቀ።

ተግረ (በመጠኑ)።

ቅኔ ነጠቀ ባለቅኔው አዘጋጅቶ በግሰማት ላይ ካለው ቅኔ ውስጥ ድንቁን ክፍል (ስንኝ) ሊላው አድማጭ ቀድሞ ተናገረ። ሞላ።

ባለቅኔ ቅኔ የሚያውቅ፣ የተማረ።

ቅኔ ማህሌት ስ በቤተክርስቲያን ውስጥ መዘምራን በመጽሀፍ፣ በከበርና በፀናፅል የሚታደበውን የምስጋና ዝምራ የሚያሰመብት ክፍል።

ቅኔ ቤት ስ የቅኔ ትምህርት ቤት።

ተቀኘ ግ 1. የመጀመሪያውን ደረጃ የቅኔ ትምህርት ጨርሶና ራሱን ችሎ ቅኔ ለመድረስ ቻለ። 2. ቅኔ አዘጋጅቶ አቀረበ፣ ሰጠ፣ ተናገረ፣ አሰማ።

አስቀኘ ግ ቅኔ አስተምሮ እንዲቀኝ አደረገ።

ቀኝ ስ 1. የግራ ተቃራኒ፣ አንድ ሰው ፊቱን ወደ ሰሜን ሲያደርግ በስተምስራቅ በኩል የሚገኘው የሰውነት ክፍል፣ አትጣጫ። 2. (ዘይ.) ምቹ፣ ቀና፣ የማያስቸግር።

ቀኞች ስ ወግ አጥባቂ ወይም አድሃሪ የፖለቲካ መስመር ተከታዮች።

[ባ] ቀኝ አውለኝ በደህና፣ በሰላም አውለኝ።

ቀኛዝማች ስ 1. በጦርነት ጊዜ ከሞናው መሪ (ከፈታውራሪው) በስተቀኝ በኩል ባለው የጦር ግንባር ለሚሰለፍ የጦር አለቃ የሚሰጥ የቀድሞ ግእረግ ስም። 2. ቀደም ባለው ጊዜ ለአንዳንድ ባለባቶችና ሃብታሞች ይሰጥ የነበረ የግእረግ ስም።

ቀኝ እጅ ስ 1. በስተቀኝ በኩል የሚገኘው የሰው አንደኛው እጅ። 2. መከታ፣ መመኪያ፣ አለኝታ፣ ደጋፊ። እገሌ ቀኝ እጅ ነው።

ቀኝ እጅን ሰጥቼሃለሁ/አውጼሃለሁ እንደጌ ሆነን ምታልኝ፣ ደብድብልኝ።

ቀኝ ክንፍ ስ (ፖሊ.) ወግ አጥባቂ።

ቀኝ ጌታ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ) ግእርጌ ከርእሰ ደብር በታችና ከግራ ጌታ በላይ የሆነ፣ በቅኔ ማህሌት ውስጥ በስተቀኝ በኩል በመቀም ስርአቱን የሚቆጣጠር ሹም።

የቀኝ ዳኛ ስ በፍርድ ሰራ ጊዜ ከመሃል ዳኛው በስተቀኝ በኩል የሚቀመጠው ዳኛ።

ቀወለለ ግ ቀውላላ ሆነ።

ቀውላላ (ቀወለለ) ቅ 1. ቆመተ ረዥም። 2. ዘዋሪ፣ ወዲያና ወዲህ የሚል።

ተንቀዋለለ ግ 1. ረዘመ፣ ቆመ፣ አደገ። 2. ወዲያና ወዲህ አለ፣ ቦረ፣ ያለሰራ ተንከራተተ።

አንቀዋለለ ግ 1. አረዘመ፣ ቀውላላ አደረገ። 2. አንከራተተ፣ ወዲያና ወዲህ ያለሰራ አዘረ።

*ቀወመ

መቃወሚያ ስ መከላከያ።

ቅዋሚ ስ አለመስማማት፣ ተቃውሞ።

ተቃወመ ግ 1. አለመስማማቱን ገለጠ፣ ነገሩን ሳይቀበል ቀረ፣ ተቃረነ።

ተቃዋሚ ቅ 1. ተቀናቃኝ፣ ባላንጣ። 2. ተግራሪ፣ አግራጭ ሃሳብ ያለው (ሰው)።

ተቃውሞ ስ አለመስማማት፣ ቅዋሚ።

የተቃውሞ ሰልፍ ስ አንድን ነገር፣ ሃሳብ፣ ድርጊት፣... ለመቃወም የሚደረግ ሰልፍ።

ቀወሰ ግ አበደ፣ አእምሮው ተነካ፣ ወፈረ ሆነ።

ቀውስ ስ 1. እብድ፣ ንክ፣ ወፈረ። 2. የነገርን መሳከር፣ መዘበራረቅ፣ ውዥንብር።

ተቃወሰ ግ 1. ተናጋ። 2. ተምታታ፣ ተሳክረ፣ ተዘግረ።

አቃወሰ ግ 1. አናጋ፣ አበላሸ። 2. አምታታ፣ አሳከረ፣ አዘግረ።

*ቀወቀወ

ቀውቃዋ(ቀወቀው) ቅ ከውክዋ፣ ቀኝታዋ፣ የማያርፍ።

ቀውቀውቱ ዝ.ከ.

ተንቀወቀወ ግ ተንከወከው፣ ተንቀዣቀዣ።

አንቀወቀወ ግ አንከወከው፣ አንቀዣቀዣ።

ቀውላላ "ቀወለለ" ስር ተመ.

ቀውስ¹ "ቀወሰ" ስር ተመ.

ቀውስ² [እሳት] ስ በህጻር የሚወጣ የኮከብ ስም። በከተማ ሪከብ ቀጠራን ተመ.

ቀውቀውቱ **ቀወቀወ" ስር ተመ.

ቀውቃዋ ዝ.ከ.

ቀውጢ ቅ ሽብር፣ ሁከት የበዘበነ አስቸጋሪ፣ ክፉ (ጊዜ)። ቀውጢ ቀኝ/ ቀውጢ ዘመን።

*ቀዘመዘመ

ቅዝምዝም ስ ውዝግዝግ፣ ምዝግዝግ።

ተቅዘመዘመ ግ በአየር ላይ ተውዝዝግ፣ ተምዝዝግ (ለምሳሌ ጹላት ዘንግ)።

አቅዘመዘመ ግ በአየር ላይ እውዝዝግ፣ እምዝዝግ (ጹላት፣ ዘንግ)።

ቀዝቀዝ ግ 1. በረደ፣ መቀቱን አጣ። ቡፍው ቀዝቀዝ። 2. ብርድ ሆነ። ለየቱ ቀዝቀዝ። 3. (ዘይ.) ቀነሰ፣ አነሰ (ጨቃው፣ ገበያው፣ ጦርነቱ፣...)

ቀዝቃዛ ግ 1. የበረደ፣ የቀዝቀዘ፣ መቅ ያለሆነ። 2. ብርድ ሆነ። ለየቱ ቀዝቀዝ። 3. (ዘይ.) ቀነሰ፣ አነሰ (ጨቃው፣ ገበያው፣ ጦርነቱ፣...)

ቀዝቃዛ ጦርነት ስ የራሱን ጥቅም ለማስከር፣ ሃይልን ለማጠናከርና አንዱ በሌላው ላይ ስጋት፣ ውጥረትና ውዝግብ ለመፍጠር።

በመንግስታት መካከል የሚካሄድ፡ የመሳሪያ ውጊያ የሌለበት፡ ልዩ ልዩ አይነት ጥቃት፡ ዘመቻ (ድንበር አካባቢ ጦር መሳሪያ ማዝማቸትና የጦር ልምምድ ማድረግ፡ የሰለላ፡ የሃሰት መረጃ የመናኘት ተግባር)።

ትዝቃዜ ስ ብርድ።

ተቀዛቀዘ ግ የብርድ ስሜት ተሰማ።

ማቀዝቀዣ ስ ምግብን፡ መጠጥን፡ መድሃኒትንና የመሳሰለውን ነገር ለተወሰነ ጊዜ ሳይበላሽ አቀዝቅዞ የሚያቆይና ፈሳሽ ነገርን ወደ በረዶነት ሊለወጥ የሚችል፡ በሳጥን ወይም በቁምሳጥን ቅርፅ የተሰራ የቤት እቃ፡ ፍሪጅ፡ በረዶ ቤት።

ቀዘባ ስ 1. ፍሬ ሊይዝ የተቃረበ የሰንደቅ፡ የገቢስ ፡...በቃያ፡ ሰበል። 2.(ዘይ.) ዛው፡ ቁመናውያማረ፡ የተዋበ፡ ለግላጋ፡ ሰታ።

ቀዘነ ግ 1. ቀጭን አይነምድር ተቀመጠ፡ ከሳ፡ ተፀዳጸ። 2. (ዘይ.) ፊራ፡ ስጋ፡ ተርበደበደ።

ቅዘን ስ ቀጭን አይነ ምድር፡ ተቅማጥ።

ቅዘን በቅዘን ሆነ በጣም ፊራ፡ ተርበደበደ።

ቅዘን ነዳው “ተቅማጥ ነዳው” ን ተመ.

ቅዘናም ት (ስድብ) ፊራ፡ ጸርጸራ፡ ሃሞተ ቢለ፡ በቅጋቃ።

ቀዘዘ ግ ፈዘዘ።

ቀዛዛ ግ ፈዛዛ፡ የቀዘዘ።

ቅዝዝ አለው ፈዘዘ፡ ቀፈፈው።

ቀዘፈ ግ በውሃ ላይ በታንኳ፡ በጀልባ፡...ለመሄድ ወይም ለመዋኘት እንዲያስችለው በመቅዘፈያ ወይም በእጅ ውሃውን ወደ ሂሳው ግራና ቀኝ ገፋ።

መቅዘፈያ ስ ታንኳን፡ ጀልባን፡... በውሃ ላይ ለመቅዘፍ፡ ለመምራትና ውሃውን በመግፋት በሚገኝ ተቃራኒ ሃይል ታንኳው ወይም ጀልባው ወደፊት እንዲሄድ ለማድረግ የሚረዳ፡ ከጓፋ ጠፍጠፍ ያለ እቃ፡ ትርክዛ።

ቀዛዛ “ቀዘዘ” ስር ተመ.

ቀዝቃዛ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.

*ቀዣቀዣ

ቅዣቃዣ (ቀዣቀዣ) ት (ስድብ) ከውከዋ፡ አንድ በታ ረገቶ የማይቆይ፡ ከለፍላፋ።

ቅዣቅዣ አለ ግ ተንተዣቀዣ።

ቅዣቅዣ አለ ግ በጣም ተንተዣቀዣ።

ተንቀዣቀዣ ግ ተንከወከው፡ ተከለፈለፈ፡ ተቅለበለበ።

አንቀዣቀዣ ግ አንከወከው፡ አከለፈለፈ፡ አቅለበለበ።

*ቀየመ(ቋመ)

ቂም ስ በደል የተፈፀመበት ሰው፡ በተፈፀመበት በደል ምክንያት የሚይዘው የቁጭት፡ የጥላቻ ስሜት፡ ቁርጽ።

ቂሙን ቀረፈ ቂሙን ተወ።

ቂሙን ተወጣ ተበቀለ፡ የበቀል እርምጃ ወሰደ።

ቂም አበቀለ ተቀያየመ፡ ተቃቃረ።

ቂም ያዘ 1. አቂሙ፡ በተደረገበት በደል ምክንያት የቁጭት፡ የጥላቻ፡ የበቀል ስሜት አደረበት። 2. ቶሎ አልድን አለ፡ አቀበረ፡ አመረቀዘ (ቁስል)።

ቂም በቀል ስ 1.ቂምን ለመወጣት የሚወሰድ ወይም የተወሰደ ርምጃ። 2. በቂም ላይ የተመሰረተ ጥላቻ፡ ክፉ ሃሳብ።

ቂመኛ ት 1.ቂም የሚይዝ፡ የተፈፀመበትን በደል የማይረሳ። 2. ቂም የያዘ፡ የተፈፀመበትን በደል ያልረሳ ጠበኛ፡ ደመኛ። እፅና እሉ ቂመኛኝ ነን።

ቅያሚ ስ በፀብ፡ በጥል፡ ባለመስማማት ምክንያት የሚፈጠር ቅሬታ፡ የጥላቻ ስሜት።

ቅይም አለ ግ 1. ክፍት አለው ተቀየመ። 2. በደንገት ከፊት ላይ የመቀየም፡ ቅር የመሰኘት ስሜት አሳየ። 3. ጠላት ተጠየፈ።

ተቀየመ ግ በደረሰበት ወይም በተፈፀመበት በደል ምክንያት ተከፋ፡ ጥላቻ፡ ቅሬታ አደረበት አከረፈ።

ተቀያየመ ግ እርስ በርስ አንዱ በሌላው ቅር ተሰኘ፡ ተኮራረፈ።

አቋመ ግ 1. በተደረገበት በደል ምክንያት የቁጭት፡ የጥላቻ፡ የመበቀል ስሜት አደረበት። 2. ቶሎ አልድን አለ፡ አቀበረ፡ አመረቀዘ (ቁስል)።

አቀያየመ ግ አጣላ፡ አኮራረፈ።

አቀያያሚ ት ከሌላው ጋር የሚያጣላ፡ የሚያጋጭ (ነገር፡ ጉዳይ)።

አስቀየመ ግ 1. ቅር አሰኘ፡ አስከፋ፡ እንዲቀየም አደረገ። 2. መጥፎ ሆነ፡ አስጠላ፡ አስጠየፈ (መልኩ፡ ስራው፡...)።

አስቀያሚ ት (ስድብ) አስጠሊታ፡ መጥፎ፡ አስከፈ፡ አስጠያፈ (መልኩ፡ ስራ፡...)።

ቅየረ ግ 1. ለወጠ፡ ሌላ አደረገ። 2. ተካ። ዘገኛውን የሚቀይረው ሰው አልተገኘም። 3. ተለወጠ፡ ሌላ ሆነ (መልኩ፡ ቀለሙ፡...)። 4. ተበላሽ፡ ለወጠ (ጣእሙ፡ ሽታው፡...)። 5. አዛወረ፡ ከነበረበት ቦታ ለወጠ።

መቀየሪያ ስ መለወጫ፡ ቅያሪ፡ (በትርፍነት ያለ)።

ቅያሪ (ቅያሬ) ስ 1. ዝውውር (የሰራ ቦታ)።

2. በአንድ ነገር ምትክ የሚሰጥ፣ የሚወሰድ ወይም የሚያገለግል መለወጫ።

ቅይር አለ ግ በጣም ተቀየረ፣ ተለወጠ፣ ፊት ከነበረበት ሁኔታ ተለየ።

ቀያየረ ግ አንዱን በሌላ ተካ፣ ለዋወጠ።

ተቀየረ ግ 1. ለወጠ፣ ሌላ ሆነ። 2. ፊት ከነበረበት ሁኔታ፣ መልክ፣ ጠባይ፣... የተለየ ሆነ። 3. ተዛወረ፣ ለወጠ (ለሰራ፣...)።

ተቀያሪ ት 1. ተተኪ፣ ተለዋጭ፣ ምትክ። 2. ሊለወጥ፣ በሌላ ሊተካ የሚችል።

ተቀያየረ ግ 1. እርስ በርስ እንደ የሌላውን ወሳይ፣ ተለዋወጠ። 2. ፊት ከነበረበት ሁኔታ፣ መልክ፣ ጠባይ፣... የተለየ ሆነ። 3. ተተካካ፣ ተለዋወጠ።

ተቀያያሪ ት ተለዋወጭ፣ የሚቀያየር።

ቀየሰ ግ የቦታን ርቀት፣ ሰፋት፣ ከፍታ፣ እቅጣጫ በሚትር፣ በገመድ፣ በልዩ ልዩ መሳሪያ ለካ፣ ሰፈረ፣ መጠነ፣ ገመገመ።

ቀያሽ ስ የቅየሳ ስራ ባለሙያ።

ቅየሳ ስ የተወሰነ የቦታን ርቀት፣ ሰፋት፣... በተለያዩ ዘመናዊ መሳሪያዎች የመለካት ጥበብ፣ ዘዴ፣ ተግባር።

ቅያሽ ስ ልክ፣ መጠን፣ ንድፍ (የቦታ፣ የመንገድ፣ የቤት፣...)።

ተቀየሰ ግ ተለካ፣ ተመተረ (መንገድ፣ ቤት ለመስራት)።

ቀየደ ግ 1. አሰረ፣ ጠፈረ፣ ሰነከለ (የከብት እግርን)። 2. ኮልታቶ፣ ለንባዳ አደረገ፣ መናገር ከለከለ (አንደበትን)።

መቀየሻ ስ ግሰሪያ ገመድ፣ ጠፍር።

ቅይድ ት የታሰረ፣ የተሰነከለ።

ቀየጠ ግ ቀላቀለ፣ ደባለቀ።

ቅይጥ ት 1. ቅልቅል፣ ድብልቅ። ስ 2. የተለያዩ አህሉችን በመደባለቅ የተዘጋጀ እንጀራ።

ቅይጥ አለ ግ ተቀየጠ።

ተቀየጠ ግ ተቀላቀለ፣ ተደበላለቀ።

አቀያየጠ ግ አቀላቀለ፣ አደበላለቀ።

ቀያሽ “ቀየሰ” ስር ተመ.

ቀያቲ “ቀላ” ስር ተመ.

ቀያየረ “ቀየረ” ስር ተመ.

ቀይ “ቀላ” ስር ተመ.

ቀደመ ግ 1. አለፈ፣ ከፊት ሆነ (በሩጫ፣ በአካሄድ፣...)። 2. መጀመሪያ ሆነ። **ከእንጀራው ወጡ ቀደመ**። 3. ሌላው ከማድረጉ በፊት እሱ አደረገ፣ ሰራ። 4. (ዘይ.) ከመመታቱ በፊት አስቀድሞ እሱ መታ (በጥል ላይ)።

በቀደም ተው.ግ. አሁን ለታ፣ በቅርብ፣ ካለፉት ቀናት ውስጥ ባንዱ።

ቀድሞ ተው.ግ ድር፣ ጥንት፣ ፊት።

ቀድሞውኑ ፊት፣ መጀመሪያው። **ተደሞውኑ ተናገረ ዘር።**

መቅደም ስ በመፅሐፍ የመጀመሪያ ገጾች ላይ የሚገኙ፣ አብዛኛውን ጊዜ በለመፅሐፉ አጠቃላይ መግለጫ የሚሰጥ ዕሁፍ።

ቀደምት ት የቀደመት፣ የድርዎች፣ የጥንቶች፣ የመጀመሪያዎች።

ቀዳሚ ት 1. ፊት መሪ። 2. የቀደመ። 3. ጀግሪ።

ቀዳሚ ስ 1. የመጀመሪያ እርሻ፣ ጭፍለታ፣ እዳሪ ግግጥ፣ 2. የኮርቻ የፊተኛ ድጋፍ። **ቀዳሚ** እየተባለም ደጠራል(በእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ቀዳሚዊ ት አንደኛ፣ የመጀመሪያ።

ቅደም ተከተል ስ ተራ፣ ቀዳሚና ተከታይ።

ቅድመ አያት ስ የአያት እናት ወይም

አባት፣ ሁለተኛው አያት።

ቅድሚያ ስ ከሁሉም በፊት የመሆን፣ የመገኘት፣ የማግኘት እድል፣ መብት።

ቅድሚያ ክፍያ ስ አንድን እቃ ለመግዛት ወይም አንድን አገልግሎት ለማግኘት አስቀድሞ የሚከፈል ሙሉ ወይም የተወሰነ ክፍያ።

በቅድሚያ ተው.ግ. በመጀመሪያ።

ቅድም ስ ከጥቂት ደቂቃዎች ወይም ሰአታት በፊት ያለው ጊዜ።

ቀደም ቀደም አለ ቸኮል ቸኮል አለ፤

ጠደፍ ጠደፍ አለ፤ ተንቀሳቀሰ።

ቀደም ብሎ ተው.ግ. አስቀድሞ፣ በፊት።

ተቀደመ ግ 1. ታለፈ፣ ወደሂላ ሆነ። 2. (ዘይ.) ላይመታ ተመታ። 3. እሱ ከማድረጉ በፊት ሌላ ወገን ፊጥፍ አደረገ ወይም ሰራ።

ተቀዳሚ ት ቀዳሚ፣ በኩር፣ የመጀመሪያ።

ተቀዳደሚ ግ ተላለፈ፣ ፊትና ሂላ ሆነ።

ተሽቀዳደሚ ግ 1. በሩጫ፣ በግልቢያ፣... እንደ ሌላውን ለመቅደም ተወዳደረ፣ ተፍክከረ።

2. ቸኮል፣ ፊጠነ፣ ቀደመ። **አይሆንም እያልኩት ተሽቀዳደሚ ሂላቱን እሱ ከፈለ።**

አቀዳደሚ ግ አስተላለፈ፣ ፊትና ሂላ አደረገ።

አስቀደመ ግ አሳለፈ፣ ፊት አደረገ፣ ቅድሚያ ሰጠ።

አስቀድመኝ መጀመሪያ እኔን ገደለኝ (ከምዳኛው በፊት)።

አስቀድሞ ተው.ግ. መጀመሪያ፣ ቀደም ብሎ፣ ከሁሉ በፊት።

አሽቅዳደመ ግ በሩጫ፥ በግልቢያ፥...
 አወዳደረ፥ አርካከረ።
አሽቅድድም (አሽቅድምድም) ስ
 የሩጫ፥ የግልቢያ፥... ውድድር፥ ሐክከር።

ቀደሰ ግ 1. ስርአተ ቅዳሴን ለማካሄድ በተዘጋጀው ስጋወደሙ ላይ ተገቢውን ፀሎትና ምስጋና በማቅረብ ራሱም ቆርቦ ምእመናንን አቆረበ። 2. አነፃ፥ አጠራ፥ ባረከ። 3. ጀመረ።
ቀዳሽ ስ የቅዳሴ ስነ ስርአት የሚያከናውን ቁስ ወይም ዲያቆን።

መቅደስ ስ በቤተክርስቲያን ውስጥ ስልጣን ክህነት ያላቸው ካህናት ብቻ የሚገቡበት፥ ታቦቱና መንበሩ የሚገኙበትና ቅዳሴ የሚቀደስበት ክፍል።

ቅዱስ (ብ.ቁ. ቅዱሳን፤ አን. ቅድስት፤ አን. ብ.ቁ. ቅዱሳት) ፥ 1. የተቀደሰ፥ የተባረከ፥ የነፃ፥ የበቃ፥ ንፁህ፥ ብሩክ። 2. ጠባዩ መልካም። 3. ርከስ ያልሆነ።

ቅዳሴ ስ ስልጣን ክህነት ባላቸው ቀላውስት፥ ዲያቆና፥...አማካይነት በስጋወደሙ ላይ በዜማና በንባብ የሚፀለይ ፀሎት፤ ፀሎቱ የተገፈበ፤ መፅሃፍም ቅዳሴ ይባላል።

ቅዳሴ ወጡ ቅዳሴውን ፈፀሙ፥ አበቁ።

ቅዳሴ ገቡ ቅዳሴ ጀመሩ።

ቅዳሴ ገባ የቅዳሴውን ስነስርአት ከሚያከናውኑት አንዱ በመሆን ወደ መቅደስ ገባ።

ቅዳሴ ጠበል ስ ከቅዳሴ ስነስርአት በሂላ ምእመናን በፀበል መልክ የሚቀምሱት የተቀደሰበት ውሃ።

ቅድስና ስ ቅዱስነት፥ ንፁህና፥ ብሩክነት።

የተቀደሰ ፥ የተከበረ፥ የተባረከ።

አስቀደሰ ግ የቅዳሴ ስነስርአት በሚካሄድበት ቦታ ተገኝቶ የፀሎቱ ተካፋይ ሆነ።

አስቀዳሽ ስ በቅዳሴ ስነስርአት ላይ ተገኝቶ የፀሎቱ ተካፋይ የሚሆን ምእመናን።

ቅደደ ግ 1. ሰነጠቀ፥ ተለተለ፥ ሸረከተ (ወርቅን፥ ወረቀትን)። 2. በሳ፥ ሽንቆረ፥ ነደለ። 3. ከፈተ፥ ጀመረ።

ቀዳዳ ፥ 1. የተሰነጠቀ፥ የተሸረከተ። **ከቀዳዳ ይገባል** ጨዋታ። 2. ብለ፥ ሽንቆር። 3. (ዘይ፥ ስድብ) ምስጢር፥ ነገር የማይቋጥር፤ ወሬኛ (ሰው)።

ቀዶ ሀክምና ስ በአደጋ ወይም በበሽታ ምክንያት የተጎዳን አካል በመቅደድና በመሰፋት ሀክምና የመስጠት ዘዴ፤ አፕራሲዮን።

ቅዳጅ ስ ከጨርቅ፥ ከወረቀት፥... ተቀዶ የወጣ ብጫቂ፥ ብጣቂ፥ እራፈ፥ ቁራጭ።

ቅድ ስ 1. የልብስ ሰፊት የአቀዳደድ አይነት።

ጽንጥሳ ቅድ ተሟሎ፡ 2. (ዘይ.) ምስጢር የማይቋጥር፥ ወሬኛ።

ተቀደደ ግ 1. ተሸረከተ። 2. (ዘይ.) ዋሽ፥ ውሽት ነገር አወራ።

ተቀዳጀ ፥ በቀላሉ ሊቀድድ፥ ሊሸረከተ የሚችል።

ተቀዳደደ ግ በእርጅና ወይም በሌላ ምክንያት ተበጫጩቀ፥ ተሸረካከተ።

አስቀደደ ግ ልብስ ለማሰፋት በልኩ አስቆረጠ፥ በልኩ እንዲሰፋለት አደረገ።

ቀዳ ግ 1. ፈሳሽ ነገርን፥ ለምሳሌ ውሃን ከወንዝ ወይም ፈሳሹ ከአለበት ቦታ በእቃ አድርጎ በተወሰነ መጠን ጨሰፈ፥ ወሰደ። 2. አንቆረቆረ፥ ጨመረ፥ ሰጠ። **አባላፊው ሁለት ብርሌ ጠጅ ቀዳልኝ**። 3. አመጣ። **ውሃ ከቀዳኛ በሂላ ወደ ገበያ ሄደኝ**። 4. ገለበጠ (ፅሁፍን ወይም ሌላን ነገር ከሌላው ላይ)። 5. ቀረፀ (ድምፅን)። 6. ከረጀ።

ቀዳው በብዛት አወረደው፥ አገሩን አደረ።
ዝናቡን ቀዳው/ወሬውን፥... ቀዳው።

መቅጃ ስ 1. መጥለቂያ፥ መጭለፊያ፤ ፈሳሽ ነገር ከአንዱ ወደሌላው የሚገለበጥበት ወይም የሚወሰድበት እቃ። 2. ውሃ የሚቀዳበት ስፍራ፥ ምንጭ፥ ኩፊ፥ ወንዝ፥...። 3. ቤተ፥ በሽክላ፥... የሚቀረፀውን ድምፅ መቀበያ፥ ማስተላለፊያ መሳሪያ።

ቅድ ስ ከአንድ መፅሃፍ ተውጣጥቶ በከፊል የተገፈ ፅሁፍ። **ቅድ ድኛ**።

ቅጂ ስ 1. ጠላ ተጠምቆ፥ ጠጅ ተጥሎ፥ ቅቢ ተነጥሮ፥... የሚገኘው ውጤት፥ የተጣራው ክፍል። **አንድ ጋን ጠላ አራት እንስራ ቅጂ ይወጣዋል**። 2. ከሌላ የተገለበጠ፥ የተወሰደ ፅሁፍ ወይም የተቀረፀ ድምፅ። 3. የመጀመርያውን መስሎ የተባዛ፥ የተገለበጠ፥ የተቀረፀ (ፅሁፍ፥ ደብዳቤ፥...)፤ ኮፒ።

ተቀዳው 1. ወጣው። ጋኑ አራት እንስራ ጠጅ ተቀዳው። 2. ብዙ ፈሰሰው። **እንገ ተቀዳው**።

ቀዳሚ "ቀደመ" ስር ተመ.

ቀዳማ ጊ.ክ.

ቀዳማዊ ጊ.ክ.

ቀዳማይ "ቀደመ" ስር የ"ቀዳማ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ቀዳሚት "ቅዳሚ" ን ተመ.

ቀዳሽ "ቀደስ" ስር ተመ.

ቀዳዳ "ቀደደ" ስር ተመ.

***ቀዳጀ**

ተቀዳጀ ግ አገኘ፥ ተጎናፀፈ (ድልን፥ ክብርን፥ ዘውድን)።

አቀዳጀ ግ ሰጠ፡ አስገኘ፡ አገናፀፈ (ድልን፡ ከብርን፡...)።

ቀጋ ስ እንወቱና ፍሬው የፅጌረዳ ተክል የሚመስል፡ እሾህ ያለው የእፀዋት አይነት። ፍሬውም ቀጋ ይባላል።

ቀጠለ ግ 1. ተቋርጦ የነበረውን ሰራ፡ ድርጊት፡... እንደገና ጀመረ፡ ማካሄድ ያዘ፡ ገፋ። 2. ተቋርጦ የነበረው ሰራ፡ ድርጊት፡... እንደገና ተጀመረ። 3. የጀመረውን ሰራ፡ ድርጊት፡... ሳያቋርጥ አካሄደ፡ በዚያው ገፋ። 4. የተጀመረው ሰራ፡ ድርጊት፡... ሳይቋረጥ ተካሄደ፡ በዚያው ገፋ። 5. ጨመረ፡ አክለ፡ ከፍ አደረገ (ቁመትን፡ ርዝማኔን) ። 6. ከፍ አለ፡ ጨመረ፡ በዛ፡ የሊቃው ምጋ ቀጠለ። 7. አያያዘ፡ አገኘ፡ ቋጠረ (የተበጠሰን፡ ለየብቻ የነበረን፡ የተለያየን ነገር)። 8. ተከተለ፡ ለጠቀ፡ ተራ ያዘ። ከዚህ ቀጥሎ ሌላ ይመጣል። 9. አገባ፡ መስመር ዘረጋ(የውሃ፡ የኤሌትሪክ፡...)።

ቀጥል ሂድ፡ አድርግ፡ ጀምር።

ቀጠላ ስ 1. ከወለላ በቀር ከዳፍ ቀለህ የሌለበት የግር እንጀራ። 2. በግንብና በካባ ቅጥር ላይ የተቀመጠ የድንጋይ ክዳን፡ ድምድማት። 3. "ቀፅላ" ን ተመ.

ቅጥል (ቅፅል) ት 1. የተቀጠለ። 2.

"ቅፅል"ን በፊደል ተራው ተመ.

ቅጥል (ቅጥያ) ስ 1. ትርጉሜ፡ አፅቶ። 2. በሌላ ነገር ላይ የተቀጠለ፡ የተጨመረ፡ የታከለ፤ ዋና ያልሆነ።

ቀጣጠለ ግ 1. የተለያየውን ወይም የተበጣጠነውን እርስ በርስ አያያዘ፡ ቋጠረ። 2. ጨመረ፡ አክለ (ወራን)።

ቅጥልጥል ት የተያያዘ፡ ያልተቋረጠ።

ቅጥልጥል ሐሁ / ቅጥልጥል ቤት።

ተቀጣይ ት ተጨማሪ ሆኖ የተያያዘ ወይም የሚያያዝ።

ተቀጥላ (ተቀፅላ) ስ 1. ተጨማሪ፡ ተደራቢ፡ ትርፍ ነገር። 2. በሌላ ዋና ላይ ጥገኛ ሆኖ ወይም ተጣብቆ የሚበቅል የእፀዋት አይነት።

ተቀጣጠለ ግ እንዲ ከሌላው ጋር ተያያዘ፤ ያልተቋረጠ ወይም ቅጥልጥል ሆነ።

አቀጣጠለ ግ እንዲ ከሌላው ጋር አያያዘ፡ ቀጣጠለ።

ቀጠረ ግ በየተወሰነ ጊዜ በሚሰጥ ከፍያ ወይም ደምዘ ስራ ለማሰራት ከሰራተኛ ጋር ተዋዋለ፤ ሰራተኛ ወሰደ፡ አስገባ።

ቀጣሪ ስ አሰራ (ግለሰብ፡ ድርጅት፡...)።

ቀጣሪና አስቀጣሪ ስ አሰራና ሰራተኛን የሚያገናኝ አዋቂ፤ ደላ።

ቅጥር ስ 1. የተቀጠረ፤ ለግለሰብ፡ ለድርጅት

፡...በከፍያ ወይም በደመወዝ የሚሰራ። 2. አቀጣጠር፤ የአቀጣጠሩ ሁኔታ፡ ከንዋኔ። ትጥሩ የሚከናወነው በዋናው መገቢት በኩል ነው።

ቅጥረኛ ስ አንድ ነገር እንዲፈፅም፡ እንዲሰራ በከፍያ ወይም በጥቅም የተገዛ (ብዙውን ጊዜ ለወንጀል ስራ)። በቅጥረኛ ተገደለ።

ተቀጣሪ ት በገንዘብ ወይም በሌላ ጥቅም ተዋውሎ ለግለሰብ፡ ለድርጅት፡... የሚሰራ፡ ምልጋታ፡ የሚሰጥ።

ቀጠረ ግ ቦታና ጊዜ ወስኖ ነገር (አንድ ነገር ለማድረግ፡ ለመገናኘት፡...)።

ቀጠረ ስ አንድ ነገር ለመስራት፡ ለመገናኘት፡... የሚደረግ የቦታ፡ የጊዜ ውሳኔ። የትኛ መቼ እንደምንገኝና ቀጠረ አኖርረግ። 2. ባለጉዳዮች የተሰማመኑበትና የወሰኑት የመገናኛ ቦታና ጊዜ። ቀጠረህ የትኛ መቼ ነው?

ቀጠረ ሰጠ ጊዜና ቦታ ወስኖ ነገረ፡ ቀጠረ (ለመገናኘት፡ አንድ ነገር ለማድረግ)።

ቀጠረ ተቀበለ የትኛ መቼ መገኘት እንዳለበት አወቀ፡ የቀጠረው ጊዜና ቦታ ተወስኖ ሲነገረው ተሰማግ።

ቀጠረ አከበረ በቀጠረው ሰላት በቦታው ተገኘ።

ቀጠረ አካባሪ ት በተቀጠረበት ወይም በተቃጠረበት ቦታ በጊዜው የሚገኝ።

ቀጠረ አፈረሰ በቀጠረው ሰላት በቦታው ሳይገኝ ቀረ።

ቀጠረ አፍራሽ ት በቀጠረው የማይገኝ።

ቀጠረ ያዘ የሚገናኝበትን ቦታና ጊዜ ወሰነ፡ አስወሰነ።

ቀጠረ ጠየቀ ቀጠረ እንዲሰጠው አመለከተ፡ አሳለበ።

ተቀጣጠረ (ተቃጠረ) ግ አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለመገናኘት ቦታና ጊዜውን በመወሰን ተሰማግ።

መቃጠሪያ ስ ቀጠረ የሚደረግበት መገናኛ ቦታ።

አቃጠረ ግ 1. ወንድና ሴትን ለወሲብ ወይም ለፍቅር ስራ አገኘ፡ አስማግ። 2. አሳበቀ፡ ወሬ አቀበለ።

አቃጣሪ ስ (ሰድብ) 1. ወንድና ሴትን ለፍቅር ስራ የሚያገናኝ። 2. አሳባቂ፡ ወሬ አቀባይ።

አስቀጠረ ግ ጉዳዩ የሚታይበትን ቀን አስወሰነ።

ቀጠረ ግ አጠረ፡ ከበበ፡ ከለለ።

ቅጥር(ቅፅር) ስ አጥር።

ቅጥር ግቢ (ቅፅረ ግቢ) ስ በአጥር የተከለለ ግቢ፡ የተከበበ ቦታ።

ቀጠሮ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቀጠቀጠ ግ 1. አንድን ነገር ለመስበር፣ ለማግባት፣ ለማትናት፣ ለመጠፍጠፍ... በመደባደብ ወይም በሌላ መሳሪያ ደጋግሞ መታ፡፡ 2. ወቀጠ፡፡ አደቀቀ፡፡ ሰበሰበ፡፡ 3. ደጋግሞ መታ፡፡ ደበደበ፡፡ ጨፈፈ፡፡ ሰወዋውን እንደእባብ ቀጠቀጠው፡፡ 4. መታ፡፡ ጉዳት አደረሰ፡፡ መደባደብ ጣቱን ቀጠቀጠው፡፡ 5. አካላቸው ወቀጠ (የወይፈንን፣ የበግን፣ የዘር ማመንጫ)፡፡ 6. አንኳኳ፣ ደጋግሞ በሃይል መታ (በርን፣ ግርግዳን፡፡...)፡፡ 7. ጎዳ፣ አሰቃየ፡፡ በሽታ ቀጠቀጠው፡፡

ቀጥቅጦ ገዛ ጨቁኖ፣ ረግጦ ገዛ፡፡

ቀጥታዊ ስ (የን.አነ.) ብረትን በማቅለጥና በመቀጥቀጥ የተለያዩ ነገሮችን የሚሰራ የእደጥበብ ባለሙያ፡፡

ቅጥታጤ ስ የሌሊት ቅገጥ፡፡

ቅጥቅጥ ስ 1. ለመብራትነት የሚያገለግል የተቀጠቀጠ እንደሆነ፡፡ ቅ 2. የተከላሸ፣ የተወቀጠ (በራ፣ ፍየልና በግ)፡፡ 3. በመደብደብ፣ በመመታት ወይም በሌላ አደጋ ምክንያት የህመም ስሜት ያለበት አካል ወይም ገሳ፡፡

እንቅጥታዊ (ቅጥታዊ) ስ ገብስና ስንደን የመሳሰለ እህል፣ ተወቅጦ ወይም ተከክቶ ሲበጠር ወይም ሲንቀረቀብ ተለይቶ የሚወጣው ትንንሹና ስብርባሪው ክፍል፡፡

*ቀጠቀጠ

ቀጥታዊ(ቀጠቀጥ) ት 1. በህመም ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ የሚንቀጠቀጥ፣ የሚንዘፈዘፍ፡፡ 2. ስሰታም፣ ገብጋባ፣ ጉቶግ፣ ቀጥቋጣ፡፡ 3. ፈሪ፣ ቡካን፡፡

ተንቀጠቀጠ ግ 1. በፍርሃት፣ በብርድ፣ በበሽታ፡፡... አካሉ ራደ፣ ተንዘፈዘፈ፣ ተርገፈገፈ፡፡ 2. ስሰተ፣ ተንገበገበ፡፡

አንቀጠቀጠ ግ 1. አራደ፣ አንዘፈዘፈ፣ አርገፈገፈ (ፍርሃት፣ ብርድ፣ በሽታ)፡፡ 2. አሰሰተ፣ አሰገበገበ፡፡ አንድ ብር ለመስጠት ምን እንቀጠቀጠህ፡፡

አንቀጥቅጦ ገዛ ስጥ ለጥ እንዲሉ አድርጎ፣ አስወጥቶ ገዛ፡፡ የአውራጃውን ሀዘብ እንቀጥቅጠው ይገዙት ዘር፡፡

ቀጠብ ግ 1. ለካ፣ መጠነ፣ ምልክት አደረገ (ሽማግሌ ድርጅ)፡፡ 2. ወሰነ፣ መጠነ (ለምሳሌ እድሜን፡፡...)፡፡

መቀጠቢያ ስ በከንድ የተመጠነ የሽማግሌ መለኪያ፣ ድሩ ላይ ምልክት ማድረግ እንደሆነ፡፡ ዘንግ፡፡

ቅጥብ ስ 1. እየተሰራ ባለ የሽማ ድር ላይ በመቀጠቢያ ተለክቶ፣ ተመጥኖ የተደረገ ምልክት፡፡ 2. የእድሜ መወረሻ፣ ወሰን፡፡ ትጥቁ ሲጥባ ሞተ፡፡

ቅጥባት ዝ.ከ.

ቅጥጥብ ስ ዝብብት፣ ሽሙጥ፡፡

ተቀጣጠብ ግ ተዘባበተ፣ አፈዘ፣ አሽሟጠጠ፡፡

ቀጠነ ግ 1. አነሰ፣ ሳሳ፣ ቀነሰ፣ ሰለለ (አካል)፡፡ 2. ውፍረት፣ ልድላዲ አጣ፣ ወደ ውሃነት ተጠጋ (ፈሳሽ ነገር)፡፡

ቀጭን (ቀጪን)(ብ.ቁ.ቀጫጭን) ት 1. ውፍረት የሌለው፣ የሳሳ፣ የሰለለ (አካል)፡፡ 2. ውፍረት፣ ልድላዲ የሌለውና ወደ ውሃነት የተጠጋ (ፈሳሽ)፡፡ 3. ለቁመቱ ተመጣጣኝ የሆነ በቂ ውፍረት የሌለው (ሰው)፡፡

ቀጭን እመቤት ራ፲ን የቻለች ሃብታም ሴት፡፡

ቀጭን ጌታ ራሱን የቻለ ሃብታም ሰው፡፡

ቀጭን ሰጥር ስ 1. ከአንድን ሁሉ የምትቀጥን ቀጭን የጎን አጥንት፡፡ 2. እንደውጋት አድርጎ የሚያም የወገብ ላይ በሽታ፡፡

ቀጭን ድምፅ ስ ጎርናና ያልሆነ ወይም እንደተወጣ ያለ ድምፅ፡፡

ቀጭን ፈታይ ት በፈትል ስራ ባለሙያ የሆነች፣ በቀጭኑ የመፍተል ችሎታ ያላት (ሴት)፡፡

ቀጠና ስ የረሃብ ዘመን፣ ችጋር፡፡

ቀጠብ ግ 1. እንዳይበላላጥ አድርጎና አስተካክሎ ሽለተ፣ አወደ፣ ቀረጠ፣ ቁመቱን አሳጠረ (ለጠገር፣ ለሳር፡፡...)፡፡ 2. ጉብጠትን፣ ጠማማንትን እያነፃ፣ እየቀረፀ አስተካክለ፣ አሳመረ፡፡

ቀጠብ ግ ነፋ፣ ቀበተተ፣ አሳበጠ (ሆድን)፡፡

ተቀጠጠ ግ ተነፋ፣ ተቀበተተ፣ አበጠ፡፡

ቀጠጥና ስ ቅርፃቸው የአህያ ጆሮ የሚመሳሰል ሻክራና አመድማ የሆኑ ሰፋፊ ቅጠሎች ያሉት የእወዋት አይነት፣ የአህያ ጆሮም ይባላል፡፡

ቀጠብ ስ የማሽላ አይነት፡፡

ቀጠፊ ግ 1. ቆረጠ፣ በጠሰ፣ ቀነጠበ (የዛፍ፣ የተክል ቅጠልን፡፡...)፡፡ 2. (ዘይ.)ቀሰፊ፣ ያለጊዜው ገደለ፣ ቀወ፡፡

ተቀጠፊ ግ 1. ተበጠሰ፣ ተቆረጠ፣ ተቀነጠበ፡፡ 2. (ዘይ.) ተቀወ፣ ተቀሰፊ፣ ያለጊዜው ሞተ፡፡

ቀጠፊ ግ አበለ፣ ዋሽ፡፡

ቀጣፊ ት ዋሽ፣ አባይ፣ አጥበርባረ፡፡

ቅጥፊት ስ ውሸት፣ እብለት፣ ሃስተኛ ቃል፡፡

ቀጣጠፊ ግ አበለ፣ ዋሽ፣ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡፡

ቅጥፍጥፍ አለ ግ ዋሽ፣ ወሻክተ፡፡

ቀጣ ግ 1. ላደረገው ጥፋት ወይም ላደፋው በደል አጥፈውን ገንዘብ አስከፈለ፣ አሰረ፣ መታ፡፡... 2. አሰቃየ፣ አጎሳቀለ፡፡ በአላግችን

ላይ ረሃብ የቀጣው ሀዝብ ቁጥር ቀላል አይደለም። 3. ከጥፋት እንዲታረምና በስነስርአት እንዲያደግ ገሰፅ፡ ተቆጣጠረ፡ ቆነጠጠ (አሳዳጊ ልጅን)፡ ታላቅ ታናሽን። 4. (ሰፊ) ዳኛ አጥፊ ቡድንን ወይም ተጫዋቾችን ለተወሰነ ጊዜ ከወደቀታ (ከውድድር) አገደ፡ አስወጣ ወይም ሌላ ውሳኔ ሰጠ።

መቅጫ ስ መግረፊያ፥ መደብደቢያ (አለንጋ፥ አርፎጫ፥...)።

ቅጣት ስ ጥፋት በፊወመ ግለሰብ፥ ቡድን ወይም ድርጅት ላይ የሚሰጥ ውሳኔ (የእስር፥ የገንዘብ ከፍያ፥...)።

[የ]ቅጣት ምት ስ (ሰፊ) ከፍፁም ቅጣት ክልል ውጭ፥ ከሁለት ቡድኖች የአንደኛው ቡድን ተጫዋች ጥፋት ሲፈፀም (ለምሳሌ ኳስን በእጅ በመንካት፥ በመጋፋት፥ በመጥለፍ፥ አንድን ተጫዋች ለሁለት በመያዝ፥... የመሳሰሉ ጥፋቶች ሲፈፀሙ) ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ ምት።

ቅጣተኛ ት ቅጣት የተቀበለ ወይም የተበየበት።

ተቀጣ ግ 1. ሳይረገው ጥፋት ወይም ለፊወመ በደል ገንዘብ ከፈለ፡ ታሰረ፡ ተመታ፡ ተገደለ ወይም ሌላ አይነት ጉዳት ደረሰበት። 2. ተሰያየ፥ ተጎላቆለ። **ሀዝቡ በረሃብ ተቀጣ፡** 3. (ሰፊ) አጥፊው ቡድን ወይም ተጫዋቹ ለተወሰነ ጊዜ ከወደቀታ (ከውድድር) ታገደ፡ ወጣ ወይም ሌላ ውሳኔ ተወሰነበት። 4. (ዘይ.) ተሸነፈ፥ ድል ሆነ። 5. ከጥፋት እንዲታረምና በስነስርአት እንዲያደግ በየጊዜው ምክር፥ ተግሳፅ ወይም ሌላ ቅጣት ተሰጠው። **ተቀጥቶ ያደገ ልጅ ነው።** 6. ቀደም ሲል በደረሰበት ቅጣት ወይም ችግር ምክንያት ጥፋቱን እንዳይደግም ትምህርት ወሰደ።

መቀጫ (መቀጮ) ስ ጥፋተኛ የሚከፍለው ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር። **ያለብህን እጻ በወቅቱ ካሳጠናቅቅህ መቀጫ ትከፍላለህ።**

መቀጫ ጣለ ቅጣት በየ፡ ወሰነ።

መቀጣጫ ስ 1. ጥፋቱ ወይም ስህተቱ ዳግም እንዳይፈፀምና ለአጥፊውም ሆነ ለሌላው ሰው ትምህርት (ማስፈራሪያ) እንዲሆን የተሰጠ ወይም የሚሰጥ ከባድ ቅጣት። 2. መዛባታ።

ቀጣሪ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቀጣኒት ስ ትንሽ ጉልማ መሬት።

ቀጣይ ስ 1. በገደልና በገደል መካከል ያለ የሰውና የሰብት መሃጃ፥ መተላለፊያ ቀጭን መንገድ። 2. የተወሰኑ ቦታዎችን ወይም አካባቢዎችን የሚያጠቃልል መልክአምድራዊ ክልል።

ቀጣጠለ “ቀጠለ” ስር ተመ.

ቀጣጠፈ “ቀጠፈ” ስር ተመ.

ቀጣጥይ “ቅጣጥይ” ን ተመ.

ቀጣፊ “ቀጠፊ” ስር ተመ.

ቀጤማ “ቄጠማ” ን ተመ.

ቀጥ

ቀጥታ ት ጠማማ ወይም ወልጋዳ ያልሆነ።

[በ] ቀጥታ ተውግ. ወደሌላ ቦታ ሳይከድ። **በቀጥታ ወደ ስራ አሰኪያጅ ቢር ሄደ።** 2. ፊት ለፊት፥ በግልፅ፥ ሳይድበስበስ (ቅኔነት፥ አሽመር፥... በሌለበት አነጋገር)። **ምክንያት ከምታበዛ በቀጥታ ለምን አልገልጽም አትልም?**

ቀጥታ ስልክ ስ በማዘሪያ በኩል ያልሆነ፥ ወደተፈለገበት ቦታ በቀጥታ መደወል የሚያስችል ስልክ።

ቀጥተኛ ት ያልተጣጣጠ፥ ያልተወላገደ፥ ትክክለኛ የሆነ (መስመር፥ መንገድ፥...)። 2. ግልፅ የሆነ፥ እውነተኛ፥ ትክክለኛ (ሰው)። 3. በሌላ በኩል ወይም በተዘዋዋሪ ያልሆነ፥ **በመካከላችን ቀጥተኛ ግንኙነት አለ።**

ቀጥ አለ ግ 1. ቆመ፥ ገተረ። 2. መንቀሳቀሱን ተወ፡ ረጋ። 3. ጎበጠ፥ ተጣጦ፥ ተወላግዶ የነበረው ተስተካክለ፥ ቀኘ። 4. ስነስርአት ያዘ (በቅጣት፥ በተግሳፅ፥ በምክር፥...የተነሳ)። 5. መስራት አቆመ (በብልሽት ወይም በሌላ ምክንያት)። **ሰላቴ ቀጥ አለች**። 6. ተቋረጠ፥ ቆመ፥ ተወ። **ዝናብ ቀጥ አለ።** 7. መንገዳገዱን ተወ፥ ሚዛኑን ጠበቀ። **ሆነን ቀጥ ብሎ መሄድ ጀመረ።**

ቀጥ ብሎ ተውግ. ወዲያ ወዲህ ሳይል፥ ሳያመነታ። **ቀጥ ብሎ ወደ ትምህርት ቤት ሄደ።**

ቀጥ አደረገ ግ 1. አቆመ፥ ገተረ። 2. እንዳይንቀሳቀስ አደረገ። 3. ጎበጠ፥ ተጣጦ፥ ተወላግዶ የነበረውን አስተካክለ፥ አቃና። 4. ስነስርአት አስያዘ (በመቅጣት፥ በመግሰፅ፥ በመምከር፥...)። 5. እንዳይሰራ አደረገ። **ምተፋን ቀጥ አደረገው።** 6. አቋረጠ፥ አቆመ፥ አስተወ። **መድሃኒቱ ሳሉን ቀጥ አደረገለት።**

ቀጥ አድርጎ በደንብ አስተካክሎ፥ ያለችግር። **ሰራውን ቀጥ አድርጎ የሚሰራው እሱ ነው።**

ቀጥቃጣ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ቀጥቃጭ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ቀጠ ግ 1. አክርማን፥ ስንደደን ከአንጓው ወይም ከቅልጥሙ ላይ እየሰበረ ሰበሰበ። 2. በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ አደጋ የአካል መኖሯት፥ የሰር መዞር፥ ወልምታ፥... አደረሰ። **ሀፃኑ ስትሸክም በጥንቃቄ ካሳነሳህህ ልትቀጠው ትችላለህ።** 3. (ዘይ.) ሀ-ቀሰፊ፥ ገደለ (በልጅነት)። ለ- ከመጀመሪያው በአጭሩ አስቀረ፥ አሳጠረ (ነገርን፥ ሃሳብን፥...)።

ቅጭት ስ በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ

አደጋ የደረሰ የአካል መኖራት፣ የስር መዞር፣ ወለምታ።

ተቀጣ 7 1. በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ አደጋ የአካል መኖራት፣ የስር መዞር፣ ወለምታ፣ ... ደረሰበት። 2. (ዘይ.) ሀ-ተቀሰፈ፣ በልጅነት፣ ያለአድማው ሞተ። ለ-ከመጀመሪያው በአጭሩ እንዲቀር ተደረገ (ሃሳብ፣ ነገር፣...)።

ቀጠ 7 እጅጉ፣ ከገፈርን፣...ሰጣጣቀ፣ ስነታተረ (ብርዱ፣ ውርጃ፣...)።

ቀጭ ለ በብርድ፣ በውርጭ የሚመጣ የእጅ፣ የከገፈር፣...መሰጣጣቀ።

ቀጠለ "ታጠለ" 3 ተመ.

ቀጠመ 7 ትጫም ያዘ፣ አፈራ።

ትጫም(ትማም) ለ የጠፍ ፍሬ የሚያካክልና ነጣ ያለ የትማል እንቁላል።

ትጫማም ት (ሰድብ) ትጫም ያለበት፣ ገፅሃውን የማይጠብቅ።

***ቀጠመ** 1

ቀጠማ(የቀጠማ) ለ የጠፋ ከብት ይዞ ላመጣ ወይም ላሳደረፈ፣... የከብት ባለቤት የሚከፍለው ገንዘብ፣ የጅብ አፍም ይባላል።

ቀጠም አደረገ 7 አፈፍ፣ ለቀም አደረገ፣ ያዘ።

***ቀጠመ** 2

ትጭም አለ 7 ከሃዘን፣ ከድንጋጤ፣... የተነሳ ፊቱ ከሰትር፣ ቁጥር፣ ቅደም የማለት ወይም የመከፋት መልክ አለየ።

አቀጠመ 7 ከሃዘን፣ ከድንጋጤ፣... የተነሳ ፊቱን አከፋ፣ አጠቆረ፣ ቋጠረ።

ቀጠሞ ለ ፍሬው ሲቀምሱት የሚገመገዝና የኮላ መድሃኒት ነው የሚባል የእውነት አይነት።

ቀጠቀጠ 7 1. በጥርሱ ሰባበረ፣ አደቀቀ፣ ፈጠ። 2. ደጋግሞ ነከሰ፣ በለ።

ተንቀጫቀጠ 7 1. እርስ በርሱ በመገጫጨት ወይም በንትናቱ የተነሳ ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ ሰጠ (ብረታ ብረት፣...)።

እንቀጫቀጠ 7 እርስ በርስ በማጋጨት ወይም በማንታት ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቀጠጠ 7 በሚዘገው መጠን ሳያድግ፣ ሳይወፍር ቀረ።

ቀጫጫ ት 1. ከሰማና፣ ከሳሳ፣ ደቃቃ (ለእውነት)፣ ጌ(ሰድብ) አጥር፣ ቀጭን (ለሰው)።

ቀጭ "ቀጠ" ስር ተመ.

ቀጭ

ቀጭ አለ (እቀጭ አለ) 7 ምስማር በመደሻ ሲመታ፣ ድንጋይና ድንጋይ ሲጋጭ፣

ደረቅ እንጨት ሲሰበር፣... የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ቀጭ አደረገ (እቅጭ አደረገ) 7 ድንጋይና ድንጋይ ሲጋጭ፣ ደረቅ እንጨት ሲሰበር የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቀጭ ቀጭ አደረገ 7 1. ቆረጠመ (ቆሉን)። 2. ቆሙት፣ ቀጠቀጠ (ለምሳሌ ምስማርን፣ ቆረ መታ፣...)።

ቀጭ ቀንቧ አለ የአካሄድ ሁኔታን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። **ቀጭ ቀንቧ እያለች መጣች።**

ቀጭቋ አለ (እቀጭ እቋ አለ) በቀጭት የሚሰማን የጫማ ኩቱ ድምፅ አይነት አሰማ።

ቀጭኔ ለ ቁመቱ ከአራዊት ሁሉ የሚበልጥ፣ አንገቱ ብቻ ሁለት ሚትር ያህል የሚረዝም፣ ቆጻና ፀጉር የለበሱ ሁለት ቀንዶች፣ ረገም ፀጉር ያለው ጭራ፣ ከረር ያለ ሻካራ ጋማ፣ ስንጥቅ ሾሆና፣ ግንባሩ ላይ ቀንድ መሰል ነገር ወይም ጉንቁል ያለው ቀላ ያለ ቡናማ ሆኖ ነጣ ያሉ መስመርቶች የተሰበረጠናበት ሻንጉርጉር መልክ ያለው፣ የዛፍ ቁጥቋጥና ሳር የሚመገብና በአፍሪካ የሚገኝ ታላቅ የዱር እንሰሳ(ለአሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ቀጭን "ቀጠነ" ስር ተመ.

ቀፀለ 7 1. የተማረውን መንፈሳዊ ትምህርት እንዳይረረው በየጊዜው መላልሶ አንበቡ፣ ደገመ፣ አዘመ። 2. ተማረ፣ አጠና። ድን የቀፀለው በልጅነቱ ነው።

ትፀላ ለ (ቤ.ክህ.) ጥናት።

አስቀፀለ (አስቀጠለ) 7 መንፈሳዊ ትምህርትን አስተማረ፣ አስጠና።

ቀፀላ ለ ክህናት በራሳቸው ላይ የሚጠመጥሙት ወይም ለፊት መሸፈኛ የሚያደርጉት ሰሰ ሻጅ።

ቀፈረ 7 ጀሮን አቆመ፣ ዘረጋ፣ ቀሰረ፣ አቀና (ለማጻፍት)።

***ቀፈረረ**

ቀፍራራ(ቀፈረረ) ት 1. ርዝማኔው የሚያስቀይም። 2- ከርፋፋ፣3. ከፍራፋ።

ትፍርር አለ 7 1. ተንቀፈረረ፣ በሚያስቀይም ሁኔታ ረዘመ። 2. ተንከፈረረ።

ተንቀፈረረ 7 1. በሚያስቀይም ሁኔታ በጣም ረዘመ። 2. ተንከረፈፈ። 3. ተንከፈረረ።

አንቀፈረረ 7 1. በሚያስቀይም ሁኔታ በጣም አረዘመ። 2. አንከረፈፈ። 3. አንከፈረረ።

ቀፈቀፈ 7 1. (ዘይ.) ብዙ ወለደ። 2. ጠረበ፣ ከረከረ (እንጨትን...) 3. መለመለ (የዛፍ ክንፍን፣ ቅርንጫፍን፣...)።

ቀፈቀፈች 7 የታቀፈችውን እንቁላል ፈለፈለች፣ ጫጨት አወጣች(ዶር)።

መቀጥቀጫያ ስ የሚጠራበት፡ የሚከረከርበት፡ የሚመለመልበት መጥረቢያ፡፡

ተቀጥቀጥ ፡ 1. ተፈለፈለ፡ ወጣ (ሜውት ከእንቁላ ውስጥ)፡፡ 2. በብዛት ተወለደ፡፡

ቀፊታም "ቀፊት" ስር ተመ.

ቀፊት (ቀፊድ፡ ቅፍንድ) ስ ዙሪያውን ትካል የሚወጠርበት የቁርበት ቀዳዳ ወይም ብስ፡፡

ቀፊት ስ ትልቅ ሆኖ፡ ሰርጭ፡፡

ቀፊታም (ቀፊዳም) ት (ስድብ) 1. ሆደ ዘርጣጣ፡ ሰርጫም፡፡ 2. (ዘይ.) በልቶ የማይጠገብ፡፡

ቀፊደደ ፡ 1. አጥብቆ አስረ፡ ጠፈረ፡፡ 2. ነፋ፡ ወጠረ፡ ቀበተተ (ሆድ)፡፡

ቅፍድድ (ቅፍድ) ት የተወጠረ፡ የተቀፊደደ (ሆድ)፡፡

ተንቀፊደደ ፡ ሆዱ ትልቅ ሆነ፡ ተንከረጠ፡፡

*ቀፊደደ

ቀፊደድ (ቀፍዳዳ) ት (ስድብ) ፍጥነት፡ ትልጥፍና የለለው፡ ከርፋፋ፡፡

ተንቀፊደደ ፡ ተንከረፈፈ፡፡

አንቀፊደደ ፡ አንከረፈፈ፡፡

እንቅፍድ ት (ስድብ) የተንቀፊደደ፡ ከርፋፋ፡፡

ቀፊዳም "ቀፊት" ስር ተመ.

ቀፊ¹ ፡ 3 ተመ.

ቀፊ¹ ፡ ሜፍ ሜፋን በመቁረጥ አስተካከለ፡ ከረከመ (ብራናን፡ ቆዳን፡ ቅልን፡...)

ቅፊፍ ስ 1. ተከርክሞ የወጣ ቁራጭ (የብራና፡ የቁርበት፡ የቅል፡...) ቁራጭ፡፡ 2. አካባቢ፡ ክልል፡ ሰበካ፡፡

ቅፊፊ ት ተቆርጦ የወጣ፡ ቁራጭ፡፡

ቀፊፊ² ፡ መንደር ለመንደር እየዞረ የእለት ጉርሱን ለመነ፡ ሰበሰበ) የቆሎ ተማሪ፡ ለማን፡፡

ቀፊፋ ስ ምግብ ለማግኘት መንደር ለመንደር እየዞረ የሚደረግ ልመና፡፡

ቀፊፊ ት ለማን፡፡

አቀፊፊ ፡ አለመነ፡ ተከረ፡ ለለማን ሰጠ፡፡

ቀፊፊ³ ፡ ስሜትን፡ በውነትን ደስ አልል አለ፡ አስጠላ፡ ወፈገ፡ ከበደ፡፡

ቀፊፊ ት (ስድብ) ደስ የማይል፡ አስጠሊታ፡ አስቀያሚ፡፡

ቀፊፋ "ቀፊፊ²" ስር ተመ.

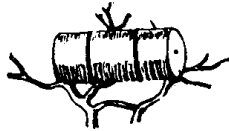
ቀፊፊ¹ ዝ.ከ.

ቀፊፊ² "ቀፊፊ³" ስር ተመ.

ቀፍራራ "ቀፊረረ" ስር ተመ.

ቀፍዳዳ "ቀፊደደ" ስር "ቀፊደደ" ፡ ተመ.

ቀፍ ስ 1. ከመቃ፡ ከሃረግ ወይም ከተሟጭን እንወት (ከቀጠሞ፡ ከከትከታ፡...) ተወላሰበ የሚሰራ የንብ ቤት፡፡ 2. (ዘይ.) ውስጠ ክፍት፡ ባዶ ነገር፡፡

ቀፍ 1ኛ ፍቺ

ቀፍ ለቀፍ ስጋ ለስጋ፡ ውስጥ ለውስጥ፡ በውየውን የመታው ጥይት ቀፍ ለቀፍ ሄዶ በለወጣ አጥንቱ ደሀና ነው፡ አልተሰበረም፡፡

ቀፍ ቆራጭ ስ ከቀፍ ውስጥ ማርን የሚቆርጥ ለው፡፡

ቁ የ"ቀ" ፊደል ካለብ ዘር፡፡

ቁላ ስ 1. (ነውር) የሰውና የእንስሳ ወንድ አባለዘር፡ የወንድ ብልት ዘንግ፡ ወይም ዘንጉና ፍሬዎቹ ባንድ ላይ(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡ 2. መቀርቀሪያ፡ የመዝጊያ መወርወሪያ፡፡ የመዝጊያ ቁፋ፡ 3. ለመደወያ እንዲያገለግል በደወልና በቃጭል ጉያ የሚንጠለጠል ብረት፡፡ የመረዋ ቁፋ፡፡

ቁላ ቀረሽ (ነውር) ወንዳወንድ ሮህኛ ሊት፡፡

ቁላ ብብት ስ ያልተወቀጠ፡ ያልተወከነ ከብት፡፡

ቁሌታም "ቁላ¹" ስር ተመ.

ቁሌት ዝ.ከ.

ቁልል "ቆለለ" ስር ተመ.

ቁልልታ ዝ.ከ.

ቁልምጫ "ቆለመጠ" ስር ተመ.

ቁልቁለት "ቆለቆለ" ስር ተመ.

ቁልቁል ዝ.ከ.

ቁልቋል ስ 1. በቆላና በወይና ደጋ የሚበትልና የሚበላ ፍሬ ያለው እሾሃም የእፀዋት ላይነት፡ የባህር ቁልቋልና መንካ ቁልቋልም ይባላል፡፡ 2. በቆላና በወይና ደጋ የሚበትል፡ ወተት የሚመስል ፈላሽ የሚወጣው፡ እሾህ ያለው ቁልቋል 2ኛ ፍቺ

ወይም የሌለው የእፀዋት አይነት።

ቁልቢጥ ስ ከቁና የሚያንሰ የእህል መስፈሪያ፤ ቃጤ።

ቁልጭልጭ “*ቆለፊ” ስር ተመ.

ቁልፍ “ቆለፈ” ስር ተመ.

ቁልፍልፍ ዝ.ከ.

ቁመት “ቆመ” ስር ተመ.

ቁመና ዝ.ከ.

ቁማር “ቆመረ” ስር ተመ.

ቁማርተኛ ዝ.ከ.

ቁም “ቆመ” ስር ተመ.

ቁምጣ “ቆመጠ” ስር ተመ.

ቁምጤ ስ አንጌ ያለውና እንደ ሰርዶ መሬት ላይ የሚተኛ የሳር አይነት።

ቁምጥማጭ “ቆመጠ” ስር ተመ.

ቁምጥምጥ ዝ.ከ.

ቁምጥና ዝ.ከ.

ቁምጭር (ቁንጭር) ስ ሽማግሌ ጫፉ ላይ ብስ ያለውን የሽማ መጠቅለያ እንጨት የሚሰካበት አናቱ ሹል የሆነ አጭር ችካል(ስእሉን ሽማግሌ ስር ተመ.)።

ቁረን(ቆረን) “ቆረን” ስር “ቆረን”ን ተመ.

ቁረንጮ (ቁርንጮ፥ ቆረንጮ) ስ ያለቀ፥ የደቀቀ አርጌ ዝተት፤ እላቂ ጨርቅ ወይም ደላሃ።

ቁሪት ስ ተቀማጭ ገንዘብ፥ ቅርስ፥ ጥሪት።

ቁራ ስ ድፍን ጥቁር ወይም በጀርባውና በደረቱ ላይ ወይም በራሱ ላይ ብቻ ነጭ ያለበት የአሞራ አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ቁራ ይጮሀበታል ባዶ፥ ጠፍ ነው (በታ፥ አገር)።

የቁራ መላክተኛ ተልኮ የማይመለስ፥ በዚያው የሚቀር።

የቁራ ጨሀት ስሚ የሌለው ጨሀት፥አቤቱታ።

የቁራ ምሳ ስ ፍሬው ሲበስል ቀይ የሚሆን የሃረግ አይነት፤ የእጥል ምሳም ይባላል።

የቁራ ወስፌ ስ የእፀዋት አይነት።

ቁራሽ “ቆረሰ” ስር ተመ.

ቁራን “ቁርአን” ን ተመ.

ቁራኛ “*ቆረኘ” ስር ተመ.

ቁራጫም “ቆረጠ” ስር ተመ.

ቁራጭ ዝ.ከ.

ቁሬማ ስ 1. እህል የማያበቅል መሬት። 2.

(ዘይ.) ጨባጭ፥ አይን የማይገባ አጭር (ሰው)።

ቁር¹ ስ የብረት ቆብ።

ቁር²

ቁር አለ ን በገበገባ ጨዋታ ላይ እንድ ጠጠር ሲይዝና ባዶ ቤት ሲያጋጥመው ጠጠሯን እስቀምጦ አረፉ፥ ተራ ለሌላው ሰጠ።

ቁር³ “ቆረረ” ስር ተመ.

ቁርምቢ “ቁርንቢ” ን ተመ.

ቁርምባጥ “ኩርምባጥ” ን ተመ.

ቁርስ “ቆረሰ” ስር ተመ.

ቁርስራሽ ዝ.ከ.

ቁርሾ (ቅርሾ) ስ ቂም።

ቁርሾ ያዘ ቂም ያዘ።

ቁርቁምባ ስ ከገመድ የተሰራ ጠርሙስ መሰል የአሳ መያዣ።

ቁርቁራ ስ ፍሬው የሚበላ፥ በቆላ አካባቢ የሚበቅል እሾህ ያለው ዛፍ፤ ፍሬውም ቁርቁራ ይባላል።

ቁርቆሳ “ቆረቆሰ” ስር ተመ.

ቁርበት ስ 1. የተለፉ የከብት ቆዳ። 2. የገላ ቆዳ (ሽፋን)።

ቁርበተ ሞኝ ለማያውቀው ሰው ሲያዩት ሞኝ የሚመስል (ሰው)።

ቁርበት ፋቂ “ፋቂ” ስር “ፋቂ” ን ተመ.

ቁርባ (ቁርምባ) ስ የሚያስታውክ፥ የሚያስቀምጥ፥ ሰውነትን የሚያደርቅ ድንገተኛ በሽታ።

ቁርባብቻ “*ቆረበበ” ስር “ቆርባብቻ” ን ተመ.

ቁርባን “ቆረበ” ስር ተመ.

ቁርብቻ “*ቆረበበ” ስር “ቆርባብቻ”ን ተመ.

ቁርብጭታ “ቆረበፊ” ስር ተመ.

ቁርንቢ (ቁርምቢ) ስ ለመታረድ የደረሰ የፍየል ወጠጤ።

ቁርንባጥ “ኩርንባጥ” ን ተመ.

ቁርንዳድ (ቁርንድድ) ት ቁርንጭጭ፥ ከርዳዳ፥ ቁጥርጥር (ፀጉር)።

ቁርንጫጭ ት 1. ቁርንዳድ፥ ከርዳዳ፥ ቁጥርጥር (ፀጉር)። 2. (ዘይ.) ነጭናጫ (በአመል)።

ቁርንጮ “ቆረንጮ” ን ተመ.

ቁርንፋድ “ቅርንፋድ” ን ተመ.

ቁርአን (ቁራን) ስ የእስልምና ሃይማኖት ቅዱስ መፅሃፍ።

ቁርዝ ስ 1. የበሬ ወይም የወይፈን ብልት (አባላዘር)። 2. ወሽላ፤ ያልተገረዘ የወንድ ብልት።

ቁርዛም ት (ስድብ) ወሸላ።
 ቁርዶ በ እገረ ረዥም አሞራ፡ ሸመላ (በብዛት ሆኖ የሚዘምት)።
 ቁርጠት “ቆረጠ” ስር ተመ.
 ቁርጠኛ ዝ.ከ.
 ቁርጣ ዝ.ከ.
 ቁርጥ ዝ.ከ.
 ቁርጥማት “ቆረጠመ” ስር ተመ.
 ቁርጥራጭ “ቆረጠ” ስር ተመ.
 ቁርጫ [ጸሃ] ት አንጻች ነገር የሌለው (ሰው)።
 ቁርጭምጭሚት በ በትልጥምና በጫማ መጋጠሚያ ገራና ቀኝ ከተረከዝ ከፍ ብሎ በስተጎን በኩል የሚገኝ ጉጥ መሰል የሰውነት ክፍል(ስላሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
 ቁርጭኝ በ ከትላት መፅሃፍ የተወጣጣ አጭር ፅሁፍ።
 ቁርፍድ “ቆረፈደ” ስር ተመ.
 ቁስ
 ቁሳቁስ በ ልዩ ልዩ የቤት እቃ።
 ቁሳዊ ት ቁስአካላዊ።
 ቁስአካላዊ ት (ፍል.) ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድም።
 ቁስአካላውያን በ ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድመውና ሃሳባዊነትን የሚቃወመው የፍልስፍና ፈርድ ተከታዮች።
 ቁስአካላዊነት በ ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድምና ሃሳባዊነትን የሚቃረን የፍልስፍና ፈርድ።
 ቁስለት “ቆሰለ” ስር ተመ.
 ቁስለኛ ዝ.ከ.
 ቁስል ዝ.ከ.
 ቁሻሻ “ቆሽሽ” ስር “ቆሻሻ” ን ተመ.
 ቁሽቢያም “ቆሽቢ” ስር ተመ.
 ቁሽብ ዝ.ከ.
 ቁቁ
 ቁቁታ በ ኡኡታ፡እረታ፡የድረሱልኝ ጨህት።
 ቁቁ አለ ግ ኡኡ፡ እረ አለ፡ የድረሱልኝ ጨህት አሰማ።
 ቁቅ
 ቁቅ አለ ግ ቀጠን ያለ የፈሰ ድምፅ ተሰማ።
 ቁቅ አደረገ ግ በትንሹ ፈሳ፤ ቀጠን ያለ የፈሰ ድምፅ አሰማ።
 ቁባት (እቁባት) በ ትምጥ፤ ውሽማ።
 ቁቤላ በ የዝሆን ጊደር።

ቁብ በ ደንታ፡ ገድ። የረለገሀውን ብትሆን ቁብ የለኝም።
 ቁብየለሽ ት ደንታ ቢስ፡ ገድ የለሽ።
 ቁብ
 ቁብ አለ ግ ከፍ ያለ ቦታ ላይ ወይም ፈረስና በትሱ ጀርባ ላይ ወጣ፡ ተቀመጠ፤ ጉብ አለ።
 ቁብ ቁብ አለ ግ የጫማ ኮቴ ድምፅ እያሰማ ተራመደ።
 ቁብላ በ ወይፈን።
 ቁቲት (ቁጢት) በ የነጠላ፡ የጋቢ፡ የኩታ፡...ዘርፍ፤ የሚጻፈው ክፍል።
 ቁቲት በጣሽ (የጌ.እነ.) ሽማ።
 ቁትቻ “ቆተቸ” ስር ተመ.
 ቁቻ በ የእንጉዳይ አይነት።
 ቁፍ በ ለህል መስፈሪያ (መለኪያ) የሚያገለግል የሰፊት እቃ(ስላሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።
 ቁፍሳም “ቆነሰ” ስር ተመ.
 ቁፍሰ ዝ.ከ.
 ቁንቁኔ “ቆነቆነ” ስር ተመ.
 ቁንቁን “ቆነቆነ” ስር “ቁንቁኔ” ን ተመ.
 ቁንን “ቆነን” ስር ተመ.
 ቁንዲ “ቁንደ” ን ተመ.
 ቁንዳላ “ቆነደለ” ስር “ቆንዳላ” ን ተመ.
 ቁንድድ “ቆነደደ” ስር ተመ.
 ቁንድደ “ቆነደደ” ስር “ቁንድድ” ን ተመ.
 ቁንደ (ቁንዲ) ት ባለሙያ (ሴት)።
 ቁንደ በርበሬ በ በሻይ፡ በወጥ፡... ውስጥ የሚገባ የትመም አይነት።
 ቁንጅና “ቆነጀ” ስር ተመ.
 ቁንጢጥ “ቆነጢጥ” ስር “ቁንጥጫ” ን ተመ.
 ቁንጣሪ “ቆነጣሪ” ስር ተመ.
 ቁንጣሪ በ ፈንጣ።
 ቁንጣን በ ብዙ ከመብላት የተነሳ ሆድን የሚወጥ፡ የሚያስጨንቅ የህመም ስሜት።
 ቁንጣናም ት (ስድብ) ያለልክ በልቶ ሆዱ የተነፋ፡ የሚጨነቅ።
 ቁንጥር ቁንጥር አለ “ቆነጣሪ” ስር ተመ.
 ቁንጥንጥ “ቆነጣሪ” ስር ተመ.
 ቁንጥጫ “ቆነጣሪ” ስር ተመ.
 ቁንጫ “ቆነጫ” ስር ተመ.
 ቁንጫጫት “ቁጫጭ” ን ተመ.

ቀንጭር¹ “ቀምጭር” ን ተመ.

ቀንጭር² (ጭንቁር) ለ አብዛኛውን ጊዜ በጉንጭና በአፍንጫ አካባቢ የሚወጣ የቁስል አይነት፤ ሻህኝ።

ቀንጮ ለ 1. ዙሪያውን ከተላላፊ በሂሳ መሃል አናት ላይ የሚቀር የልጅ ፀጉር። 2. የሳር ቤት ከጻን አናት (ጉልላት የሚቀመጥበት)። 3. (ዘይ.) ዋነኛ፣ የበላይ፣ ታዋቂ፣...።

ቀንፅል “ቆነፀለ” ስር ተመ.

ቁዘማ “ቆዘመ” ስር ተመ.

ቁዝር “ቆዘረ” ስር ተመ.

ቁዳማ “አቁማዳ” ን ተመ

ቁጊያም (ቁጋም) “ቆጋ” ስር ተመ.

ቁግ ዝ.ክ.

ቁጠባ “ቆጠበ” ስር ተመ.

ቁጡ “*ቆጣ” ስር ተመ.

ቁጢ ለ የቡና ቅጠል (ሲደርቅ ታምሶ እንደ ሻይ ቅጠል ተፈልቶ የሚጠጣ)፤ መጠጡም ቁጢ ይባላል።

ቁጢላ “ኩቲላ” ን ተመ.

ቁጢጥ “ቁቲት” ን ተመ.

ቁጢጥ አለ “ቆጠጠ” ስር ተመ.

ቁጣ “*ቆጣ” ስር ተመ.

ቁጣጥ “ቆጠጠ” ስር ተመ.

ቁጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቁጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቁጥርጥር ዝ.ክ.

ቁጥቋጦ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.

ቁጥብ “ቆጠበ” ስር ተመ.

ቁጥጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቁጨት “ቋጨ” ስር ተመ.

ቁጫጭ (ቁንጫጨት) ለ መጠኗ አነስተኛ የሆነ፣ መልኩና ቅርጿ ጉንጻን የሚመስል ነጻሳት።

ቁጭ

ቁጭ ብድግ አለ 1. ተሽቆጠቆጠ፣ ወዲያ ወዲህ አለ (እንግዳን ለማስተናገድ)። 2. ተንቆራጠጠ።

ቁጭ ነው በጣም ይመስላል (ከ __ ጋር አንድ አይነት ነው ለማለት የሚነገር)። አሁን የተወለደው ልጅ አባቱን ቁጭ ነው።

ቁጭ አለ ግ ተቀመጠ፣ ኖረ።

ቁጭ ብዬ ለ አጭር የማሻሻላ አይነት።

ቁጭ አደረገ ግ አስቀመጠ፣ አኖረ።

ቁጭት “ቆጨ” ስር ተመ.

ቁፋሮ “ቆፈረ” ስር ተመ.

ቁፍ

ቁፍ አለች ግ እንቁላል መጣል አቁማ ተቀመጠች፣ ጭር አለች፣ ጭክ አለች (ዶሮ)።

ቁፍ ቁፍ አለች ግ ቁፍ ቁፍ የሚል ድምፅ አሰማች፣ ጨክኮች (ዶሮ)።

ቂ የ”ቀ” ፊደል ባልስ ዘር።

ቂላቂል “ቂለ” ስር ተመ.

ቂል ዝ.ክ.

ቂመኛ “*ቀየመ” ስር ተመ.

ቂም ዝ.ክ.

ቂብ

ቂብ አለ ግ 1. ቁብ፣ ጉብ አለ። 2. ቁጢጥ አለ።

ቂን

ቂን ቂን አለች ግ (ተራ.አነ.) ልታይ ልታይ አለች።

ቂንድ ለ የማሻሻላ፣ የበቆሉን፣... ፍሬ ከቆረቆንዳው ጋር የሚያያዘው ክፍል።

ቂንጥር ለ (ነውር) 1. በሴት ብልት አፍ አካባቢ በላይ በኩል የሚገኝ ቆም ያለ እንጥል መስል አካል። 2. የሴት አባለ ዘር፣ ብልት።

ቂንጥራም ቅ (ነውር፣ ስድብ) ደካማ፣ ፈራ፣... ለማለት የሚነገር።

ቂጣ ለ 1. ዱቂት በወፍራሙ በውሃ ተለውሶ ሳይበካ ወዲያውኑ የሚጋር የምግብ አይነት። 2. በደንብ ያልተጋገረና አይን የሌለው እንጆራ። 3. ወፍራም፣ ፊተ ከባድ። ቂጣ ፊት ነው። 4. (ዘይ.) በአስተሳሰብ ያልበሰለ (ሰው)።

ቂጥ ለ 1. ከወገብ በታች በስተሂሳ በኩል ወጣ ብሎ የሚታይ የአካል ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. አካላዊ የኩስ መውጫ፤ ፊንጢጣ። 3. እንደ እንስራ፣ ብርሌ፣ ጣሳ፣ ብርጭቆ፣... ያሉ እቃዎች የታችኛ ክፍል፣ መቀመጫ። 4. የመጨረሻ፣ የታችኛ ክፍል። የሽንኩራ አገጽ ቂጥ።

ቂጡ ቁጠማ ቆረጠ 1. ከፍርሃት የተነሳ ሰውነቱ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 2. በጣም ተደሰተ።

ቂጡን ጣለ 1. ልብሱ ተቀዶ ሰውነቱ ታየ (በተለይ ከወደቂጡ)። 2. አጣ ነጣ፣ ደሀየ።

ቂጥ ለቂጥ ገጠመ ተሰማማ፣ አበረ፣ አብሮ ሆነ (ለማደም፣ ለማሰር፣...)

ቂጥ ሳሰ (ነውር፣ የን. አነ.) ተለማመጠ።

ቂጥም ቅ ቂጠ ትልቅ።

ቂት

ቂጥ አለ ገ ከፍ ባለ ቦታ ላይ ተቀመጠ።
ቂጥ አለ።

ቂጥጥ አለ ዝ.ከ.

ቂጥ አደረገ ገ ከፍ ባለ ቦታ ላይ
አስቀመጠ። አኖረ።

ቂጥጥ አደረገ ዝ.ከ.

ቂጥኝ ስ ተላላፊ ከሆኑና ሰውነትን ከሚያቆሳሰሉ
የላባለዘር በሽታዎች አንዱ።

ቂጥኛም ት (ስድብ) ቂጥኝ ያለበት። የያዘው።

ቃ¹ የ"ቀ" ፊደል ራብእ ዘር።

ቃ²

ቃ አለ ገ 1. ደረቅ። ቀንበር። በሰል አለ
(ለቂጣ። ለዳቦ)። 2. በመሰበር። በመጋጨት።...
"ቃ" የሚል ድምፅ አሰማ።

ቃ አደረገ ገ 1. ደረቅ። ቀንበር። በሰል
አደረገ (ለቂጣ። ለዳቦ)። 2. በመሰበር።
በመጋጨት።... "ቃ" የሚል ድምፅ እንዲሰማ
አደረገ።

ቃቃ አለ ገ "ቃቃ" የሚል ድምፅ
አሰማ።

ቃቃ አደረገ ገ "ቃቃ" የሚል ድምፅ

እንዲሰማ አደረገ።

ቃቃቃ ስ "ቃቃ" የሚል ድምፅ። ኳኳታ።

ተንቃቃ ገ 1. እሳት ወይም ፀሃይ ላይ ቆየ።
ደረቀ። ቀነበረ። 2. "ቃቃ" የሚል ድምፅ ሰጠ።
ተንቋቋ። 3. የተወሰነ ቦታ ላይ ሆኖ አንድን ነገር
ረዘም ላለ ጊዜ በመጠበቅ ተንገላታ። ተሰቃየ።
ለሉ ይመጣል ብዬ በመጠበቅ ብዙ ተንቃቃሁ።

አንቃቃ ገ 1. ከሳት ወይም ከፀሃይ ላይ አቆየ።
አደረቀ። አቀነበረ። 2. "ቃቃ" የሚል ድምፅ
እንዲሰጥ አደረገ። አንቋቋ። 3. አስቆየ።
አስጠበቀ። አንገላታ። በተጠረው ሰላት
በላመገኘቱ እንግዲህ ፀሃይ ላይ አንቃቃኛው።

ቃለቀንዳ "ቀለቀንዳ" ን ተመ.

ቃለአጤ "ቀላጤ" ን ተመ.

ቃለሆ¹ ስ የወንዝ ወይም የጅረት ዳር። ደገፍ።
ከንገረፍ። እስከ ውሃው ያለው ቦታ። ደንጋጋ።

ቃለሆ² (ቃለብ) ስ በትንባሆ መጫ (በጋያ)
አኖት ላይ ያለው የትንባሆና የእሳት ማስቀመጫ።

ቃል (ብ.ቁ.ቃላት) ስ 1. አንድን ፅንሰ ሃሳብ
ለመወከል በድምፅ የተነገረ ወይም በዕህፍ የሰፈረ
የድምፅ ምልክቶች ቅንብር። አነስተኛው የአረፍተ
ነገር ከፍልፋይ። 2. ስለአንድ ነገር የተባለ።
የተነገረ። የተፃፈ ሃሳብ። አስተያየት።
መልእክት።... ቃሉ የአሉ ነው። (በነጠ.ቁ.ብቻ)
ትእዛዝ። መመሪያ። ልጅ የላባቱ ቃል አይወጣም
የገንዘብ ቃል አይሻረም። 4. ድምፅ። ቃሉ

ተዘግፏል። 5. እግዚአብሔር ወልድ። እያሰለ
ክርስቶስ። በሚገለጽ ቃል አገረ። ቃል
በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ። ቃል እግዚአብሔር
ነበረ።

ቃሉ ተዛነፈ እፈፅግለሁ። አደርጋለሁ።...
ያለውን ሳይፈፅም ቀረ።

ቃሉን አከበረ /ጠበቀ 1. እፈፅግለሁ።
አደርጋለሁ ያለውን ፈፀመ። አደረገ። ቢቃሉ ፍና።
2. ትእዛዙን። መመሪያውን ፈፀመ።

ቃሉን እንደለ አደርጋለሁ ብሎ የጣውን
ቃል አፈረሰ። ሳይፈፅም ቀረ።

ቃሉን አጠፈ የተናገረውን ሳይፈፅም ቀረ።
ካደ።

ቃል ለምድር ለሰማይ በተናገረት
እፀናለሁ ለማለት የሚነገር መሃላ።

ቃል ለቃል ፊት ለፊት። በገዛር
በመገናኘት። በምጽ ተገናኝተው ቃል ለቃል
ተነጋገረዋል።

ቃል ሰጠ 1. ለተጠየቀው ጥያቄ ማለት
መለስ። መስከረ (በፍርድ ቤት። በሚሆን።...)።
2. ቃል ገባ። አረጋገጠ። እንደሚያደርግ ተከፈ
ሰጠ።

ቃል ተቀበለ ከሳሽ ወይም ተከላሽ ወይም
ምስክር የሰጠውን ቃል። ቃል ተቀብሮ ማለት።

ቃል ተቀብሎ ስ ከሳሽ ወይም ተከላሽ ወይም
ምስክር የሰጠውን ቃል መዝጋቢ። ፀሃፈ ።

ቃል አቀባይ ስ ዜና አስተላለፈ።

ቃል አሰረ ተፈጣጣሚ። ቀለበት አደረገ።
ቃልኪዳን ገባ (ለጋብቻ)።

ቃል ማሰሪያ ስ ለመጋባት ውል
የሚፈፀምበት። ቃልኪዳን የሚገባበት። ቀለበት
የሚደረግበት ስነስርዓት። ፍጥምጥም።

ቃል አጠረው/አነሰው ሁኔታው ከባድ።
ጉልህ። አስደናቂ። አስደሳች። ...ከመሆኑ የተነሳ
ተመጣጣኝ የሆነ መግለጫ ወይም ቋንቋ አነሰው።

ቃል ገባ አንድ ነገር ለማከናወን ወይም
ለመፈፀም ተስማማ። ውል ገባ። ተሰፋ ሰጠ።

ቃልም ይደረሰኝ ከቃልም አልወጣም። ግዝት
ይሁንብኝ ለማለት በቂስ ፊት የሚነገር የመሃላ
ቃል።

ቃለ መሃላ ስ 1. አንድ ሰው ሊምል
የሚናገረው የመሃላ ቃል። 2. አንድን ሐላማ
ከግብ ለማድረስ ወይም አንድን ተግባር በትንንትና
በታማኝነት ለማከናወን ከልብ እንደሚጥፋ
ለማረጋገጥ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ስነስርዓት
ላይ የሚገባ ቃል ኪዳን።

ቃለ መሃላ ፊደል 1. አንድን ነገር
እፈፅግለሁ። አደርጋለሁ በማለት ቃል ገባ። 2.
ቃል ኪዳን ገባ።

ቃለ መጠይቅ ስ 1. ስለ አንድ ጉዳይ መረጃ፣ አስተያየት፣ ትምህርት ለማግኘት በሁለት ወገኖች (ጠያቂና ተጠያቂ) መካከል የሚደረግ ጥያቄና መልስ። 2. አንድን ሰራተኛ ለመቀጠር የሚደረግ የቃል ፈተና።

ቃለ ምልልስ ስ 1. ከልዩ ልዩ ጉዳዮች አስተያየት ወይም ትምህርት ለማግኘት በሁለት ወገኖች (ጠያቂና ተጠያቂ) መካከል የሚደረግ ጥያቄና መልስ ያለበት ውይይት። 2. (ፍሊ.) ክርክር። 3. (ሰነ ፅ.) በገፅ ባህርያት መካከል የሚደረግ የንግግር ልውውጥ።

ቃለ ቡራኬ ስ የማሳረጊያ ፀሎት።

ቃለ አጋጥ ስ መገረምን፣ ማጋነንን፣ ማዳከምን...የሚያመለክት ቃል። አይት! /ወይ ጉድ!

የቃለአጋጥ ምልክት ስ የማጋነን ምልክት ስም፣ ምልክትም "!" ነው።

ቃለ እግዚአብሄር ስ የእግዚአብሄር ቃል፣ መንፈሳዊ ትምህርት።

ቃለ ጉባኤ ስ የአንድን ሰብአዊ ውይይትና ውሳኔ የያዘ ፅሁፍ (በዙውን ጊዜ የሰብሳባውን ቦታ፣ ጊዜና አጀንዳ፣ የአባላት ስም ዝርዝር ይወጃል)።

ቃለጉባኤ ያዘ/ተቀበለ ግ በሰብሳቢ ላይ የሚሰነዘሩትን ፍሬ ነገሮች መዘገብ፣ ገፈ።

ቃል በቃል 1. በጥሬው እንዳለ፣ ለአንድ ቃል አንድ ትርጉም በመስጠት። 2. የተነገረው ወይም የተገፈው እንዳለ፣ በሙሉ። የተነገረውን ሁሉ ቃል በቃል ይዞታል።

ቃል አባይ ፦ ዋሾ፣ ቀጣፊ፣ ቃሉን የሚያጥፍ።

ቃልኪዳን ስ አንድን ነገር ለማድረግ የተገባ ቃል፣ የተሰጠ ተሰፋ።

ቃልኪዳን አሰራ አው፣ ለጋብቻ ውለታ ፈፀመ።

ቃልኪዳን ገባ አንድ ነገር ለመፈፀም ተስፋ ሰጠ፣ ውል ገባ።

የቃል ኪዳን ቀለበት ስ የጋብቻ ቀለበት።

የቃላት ልውውጥ የሃይለቃል ምልልስ።

የቃላት አሰካክ የቃላት ትንብር፣ አገባብ።

የቃል ትምህርት ስ (ቢ.ክህ.) በቃል የሚጠና (የሚማሩት) የገባብ፣ የዜማ ትምህርት።

ቃልቻ ስ አውቃለሁ፣ እድናለሁ ባይ፣ ጠንቋይ፣ ባለዛር።

ቃመ ግ 1. በርከት አድርጎ ወደ አቶ አስገባ፣ በላ (ጥራጥሬን፣ ጽቂትን፣...)። 2. ለበላ፣ ተሸፈነ (በጽቂት፣ በእመድ፣...)። 3. በላ፣ አገኘ (ሜትን)።

ቃሚ ፦ አዘውትሮ ሜት የሚበላ፣ የሜት ሰላኛ።

ቃሚያ ስ በአንድ ጊዜ ሊቃም የሚችል መጠኑ አንድ ጉንጭ የሚሆን እንደ ቆሎ ያለ ምግብ።

ቅሞ (ቃሞ) ስ ብዙውን ጊዜ ጥርስ ለሌላቸው ሰዎች የሚዘጋጅና እየተቃመ የሚበላ በቆሎ መልክ ተሰናድቶ የተፈጠረ ገብስ።

አቃመ ግ በብዛት ሰጠ። ገቦ አቃመው።

*ቃረ

ቃር ስ በወጓራ መታወክ ወይም በምግብ አለመስማማት የተነሳ በደረሰ አካባቢ የሚሰማ የማቃጠል ስሜት።

ቃር አያውቅሽ ታሞ የማያውቅ፣ ጤናማ ሆኖ የሚኖር(ሰው)።

አቃረ ግ የቃር ስሜት ተሰማ።

ቃረመ ግ 1. ሰብል ከታወደ ወይም ከተነቀለ በኋላ የወዳደቀውን ወይም የረገፈውን ዛፋ ወይም ፍሬ ከማሳው ላይ ለቀመ፣ ሰበሰበ። 2. ከዚህም ከዚያም ትንሽ ትንሽ ሰበሰበ፣ አጠራቀመ። ከዚያም የቃረመውን ገንዘብ ልብስ ገብቶ። 3. (ዘይ.) አንድ በአንድ፣ ተራ በተራ ሁሉንም ገደለ። ጠላቶቹን ቃረማቸው።

ቃራሚ ፦ ቃርሚያ የሚሰበሰብ፣ የሚለቅም (ሰው)።

ቃርሚያ (ቀርም፣ ቅራሚ) ስ ሰብል ከታወደ ወይም ከተነቀለ በኋላ በማሳው ላይ የሚቀረው የወዳደቀ የሰብሉ ዛፋ ወይም ፍሬ፣ ተለቅቶ በአንድነት የተከማቸውም ዛፋ ወይም ፍሬ ቃርሚያ ይባላል።

ቃርሞሽ ዝ.ክ.

ቃሪያ ስ 1. ያልቀላ፣ ያልበለፈ የበርበሬ እሾት ዛፋ፣ ቃሪያ በርበሬም ይባላል። 2. እንጭብ፣ ገና ያልበለፈ፣ ያልደረሰ (ፍራፍሬ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ ያልበለፈ (ሰው)።

ቃሪያ በርበሬ ስ የቃሪያን አንደኛ ፍቺ ተመ.

ቃሪያ ጥፊ ስ በውስጥ እጅ ጀርባ ወይም በአይበላባ የሚደረግ ጥፊ ወይም ምት፣ በተወማራ "ጥፊ"ን ተመ.

ቃራሚ "ቃረመ" ስር ተመ.

ቃሬ ስ ከጎንና ከጎን ያለውን ፀጉር ተላጭቶ በመሃል ራስ ከገንባር እስከ ማጅራት የሚወርድ ቀንሙ(ሰሌሱን ፀጉር አሰራሪ ስር ተመ.)።

ቃሬዛ ስ 1. ቀስለኛን፣ ራሳን ወይም ለመሄድ የሚይችል ሀመምተኛን ተሽክሞ ለማንጓዝ የሚያገለግል፣ እግር በሌለው አጋው ቅርፅ የሚዘጋጅ መሽከሚያ፣ ወሰክ፣ ወሳንሳ። 2. በሙታን ስም የሚዘጋጅና ፀሎተ ፍትሃት ለሚያደርጉ ካህናት የሚቀርብ ምግብና መጠጥ፤

ድግስ። 3. ከእንጨት ወይም ከሸንቦቆ የሚሰራ የድግስ መብሊያ ገበታ። በተጨማሪ አቆልድይና አውራጅን ተመ.

ቃሪዛ 1ኛ ፍቺ

ቃር “* ቃረ” ስር ተመ.

ቃርሚያ “ቃረመ” ስር ተመ.

ቃርሞሽ ዝ.ከ.

*ቃሰተ

አቃሰተ ግ ከድካም፣ ከሰቃይ፣... የተነሳ ሲተነፍስ የመጨነቅ አተነፋፈሰ ወይም ድምፅ አሰማ፣ አቃተተ።

ቃቃ ግ ጎመጀ፣ ሰየ፣ ፈለገ።

አቃቃ ግ አጎመጀ።

*ቃቃረ

ተቃቃረ ግ ተቀያየመ፣ ተሸካከረ።

አቃቃረ ግ አቀያየመ፣ አሸካከረ።

ቃቃቃ “ቃ” ስር ተመ.

ቃቂዳ ስ ግትቻ፣ እላቂ (የሰፈድ፣ የእንቅብ፣...)።

ቃበዛ ግ አንድ ነገር ለማየት፣ ለመስማት፣... ወዲያና ወዲህ ሄደ፣ ተራወጠ፣ ባከነ።

ቀበዝባዛ (ቅብዝብዝ) ት አንድ ነገር ለማየት፣ ለመስማት፣... ወዲያና ወዲህ የሚሄድ፣ የሚባከን።

ቅብዝብዝ አለ ግ በጣም ተቅብዝበዘ።

ተቅብዝበዘ ግ ባከነ፣ ባዘነ፣ ናወዘ፣ ወዲያ ወዲህ ተሄደ።

አቅብዝበዘ ግ አባከነ፣ አባዘነ፣ አናወዘ፣ ወዲያና ወዲህ አሄደ።

ቃባ “ቀባ” ን ተመ.

ቃብድ “ቀብድ” ን ተመ.

ቃተተ ግ 1. የጭንቅ ትንፋሽ ተነፈሰ፣ አቃሰተ።
2. ተንከራተተ፣ ለፋ፣ ደከመ፣ ዞረ።

ቃታ ስ በሩሜ፣ በሀመም፣...ምክንያት የሚፈጠር የሲቃ አተነፋፈሰ።

አቃተተ ግ 1. ቃተተ፣ አቃሰተ። 2. አለፋ፣ አደከመ፣ አንከራተተ።

ቃተኛ ስ ቅቤና ድልህ (አዋዜ) አንድ ላይ ተለወሰ የተቀባ ትኩስ እንጀራ።

ቃታ ስ የጠመንጃ፣ የሽጉጥ፣...ጥይት ማሳንሻ፣ መተኮሻ(አሉን ሽጉጥ ስር ተመ.)።

ቃታ ሳበ ጥይት ተኮሰ።

ቃታ² “ቃተተ” ስር ተመ.

ቃና ስ 1. የምግብ፣ የመጠጥ ጣእም። 2. የድምፅ ወይም የሙዚቃ ለዛ፣ ወዘና፣ ጣእም።

ቃና ዘገለላ ስ 1. አያሱስ ክርስቶስ በሰርግ ቤት ተገኝቶ ውሃውን ወደ ወይን ጠጅ በመለወጥ የመጀመሪያውን ተአምር ያደረገበት የበታ ስም። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) በቃና ዘገለላ የተፈፀመውን ተአምር ለማስታወስ በየአመቱ ጥር 12 ቀን የሚከበር በአል።

ቃንዛ ስ የደም ስርን የመጠጠጠ፣ የመንዘር ሀመም።

ቃኘ ግ ወዲያና ወዲህ እየ፣ ተመለከተ፣ ማተረ፣ ገበኛ፣ ለሌለ።

ቅኘት ስ የተወሰነ አካባቢን የማየት፣ የመለለል ድርጊት።

ተቃኘ ግ ተጎበኘ፣ ተዳሰሰ።

ቃኘ² ግ 1. እንደ ክራር፣ በገና፣... ያለ የሙዚቃ መሳሪያ ጅማቶች (ክርች) እያንዳንዳቸው ልዩ የሙዚቃዊ የድምፅ ቃና እንዲኖራቸው፣ ጅማቶቹን በመወጠርና በማላላት ቅንብራቸውን አስተካከለ። 2. በዚህ አለ፣ አሰማ።

ቅኘት ስ 1. የሙዚቃ መሳሪያ ክርችን በማጥበቅ ወይም በማላላት የሚፈለገውን የድምፅ ቃና እንዲያወጡ የማስተካከል ድርጊት። 2. የሙዚቃ መሳሪያ ክርች የተቃኘበት የተወሰነ የሙዚቃዊ የድምፅ ስልት (ለምሳሌ አምባሰል፣ ባቲ፣...)።

ተቃኘ ግ ተነቃቃ፣ ተመራ። ለእምሮው በመንፈስ ቅዱስ የተቃኘ ደራሲ።

ቃዛ ስ ስጋ ለመምተር የሚያገለግል የሸንቦቆ ስነጥቂ።

ቃዝ ግ 1. የተዘበራረቀና የማይጨበጥ ህልም አየ። 2. በእንቅልፍ ላይ እያለ ሙሀ፣ አላዘነ ወይም አንጻች ነገር ተናገረ። 3. (ዘይ.) ያልተስተካከለ ወይም የተዘበራረቀ ነገር ተናገረ፣ አወራ።

ቅዝት ስ 1. የተዘበራረቀና በትክክል ለማስታወስ የማይቻል ህልም። 2. በእንቅልፍ ላይ እያለ የማላዘነ፣ ጨህት የማሰማት ወይም አንጻች ነገር የመናገር ድርጊት። 3. (ዘይ.) የተዘበራረቀ፣ የማይጨበጥ ወይም ሊታመን የማይችል ወሬ።

ቅዝታም ት (ለድብ) ዘባራቂ፣ ትክክለኛ ያልሆነ ነገር የሚናገር።

አቃዝ ግ 1. የተዘበራረቀና የማይጨበጥ ህልም አላየ። 2. በእንቅልፍ ላይ እስሮሙ፣ አስጨነቀ፣ አስለፈለፈ።

ቃዲ ስ 1. በእስልምና ሃይማኖት የሃይማኖት ተከታዮች መንፈሳዊ ጻኞች። 2. የሸረሰ ፍርድ ቤት

ጻፍ ወይም አቃቤ ህግ።

ቃዳ ስ ገዝም፥ እመም (የተወሰነ የእርሻ መሬት ስፋት፥ ልክ)።

*ቃጠለ

ቃጠሎ ስ 1. በእሳት የመያያዝና የመንደድ አደጋ። ቃጠሎው በሀይወትና በንብረት ላይ ጉዳት አደረሰ። 2. (ዘይ.) ለፍላፊ፥ ምላሰኛ። ሴትየቃ ቃጠሎ ናት።

ቅጥል አለ ግ 1. በጣም ተቃጠለ፥ አረረ፥ ከሰለ። 2. በጣም ተበሳጨ፥ ተማረረ፥ ተናደደ፥ ተቆመ።

ቅጥል አደረገ ግ 1. አቃጠለ፥ አሳረረ፥ አከሰለ። 2. አበሳጠ፥ አስቆመ፥ አናደደ።

ተቃጠለ ግ 1. በእሳት ነደደ፥ ጋዋ፥ ወደመ፥ አረረ፥ ከሰለ። 2. በፀሃይ ብዛት ወይም በውሃ እጦት፥... የተነሳ ደረቀ፥ አረረ (ተክል)። 3. (ዘይ.) በጣም ተናደደ፥ በገነ። 4. የጊዜ ገደቡ ከማለፉ የተነሳ ከአገልግሎት ውጪ ሆነ። በተወሰነው ቀን ባለመገደቡ ለእስቴዲየም መግቢያ የገዛው ቴኪት ተቃጠለ። 5. ተሰቃየ፥ ተንገበገበ (በውሃ ጥም፥ በፍቅር፥...)። 6. በውስጡ ያለው ብርሃን ሰጪ ሽቦ በመርገፉ አምፖሎ ብርሃኑ መስጠቱን ወይም መብራቱን አቆመ። 7. ተፈጀ፥ ተለበለበ (በእሳት፥ በግለት፥ በበርበሬ፥...)። 8. አሳግባብ ባከነ፥ ጠፋ፥ አለቀ (ጊዜ፥ ገንዘብ፥...)። 9. (ዘይ.) በጨህት፥ በጫጫታ፥... ብዛት ታወከ፥ ተረበሸ። ሰፊ፥ በጫጫታ ተቃጠለ።

ተቀጣጠለ ግ ተያያዘ፥ ተለኮሰ፥ ጀመረ (እሳት፥ ነገር፥...)።

አቃጠለ ግ 1. አነደደ፥ አጋዋ፥ አከሰለ፥ አሳረረ (በእሳት)። 2. ፈጀ፥ ተኮሰ፥ ለበለበ (እሳት፥ በርበሬ፥...)። 3. የፀሃይ ብዛት ወይም የውሃ እጦት አደረቀ፥ አሳረረ (ለምሳሌ ተክልን)። 4. (ዘይ.) አናደደ፥ አበገነ። 5. አንገበገበ (ውሃ ጥም፥ ፍቅር፥...)። 6. አሳግባብ አባከነ፥ አጠፋ፥ ጨረሰ (ጊዜን፥ ገንዘብን፥...)። 7. በነገር፥ በጨህት፥... አወከ፥ ረበሸ።

አቀጣጠለ ግ ለኮሰ፥ አያያዘ (እሳትን፥ ነገርን፥...)።

ቃጣ ግ 1. ፈለገ፥ ከጀለ፥ ጻፈ (አንድ ነገር ለማድረግ)። 2. አንድ ነገር ለማድረግ እጁን አነሳ፥ ሰነዘረ።

ተቃጣ ግ 1. ታለመ፥ ታቀደ። 2. ተሞከረ።

ቃጤ ስ 1. ከቁና አነሰ ያለ የእህል መስፈሪያ፥ መለኪያ። 2. ለቆሎ ወይም ለመጠነኛ ምግብ ማቅረቢያ የሚያገለግል አነስተኛ የሰፊት አቃ(በእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

*ቃጨለ(ቀጨለ)

ቃጭል ስ መሃሉ ላይ ከተንጠጠለ ትንሽ ብረት ጋር ሲጋጭ የሚጮህ ድምፅ እንዲሰጥ ተደርጎ በዋንጫ ቅርፅ የተበጀ፥ እጅታ ወይም ማንጠልጠያ ጆሮ ያለው አነስተኛ የብረት ወይም የነሃስ መረዋ (በእሉን የመዘቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ቃጭል

ቅጭል አለ ግ አነስተኛ የሆኑ ብረታ ብረቶች ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ቅጭል አደረገ ግ የቃጭል አይነት ድምፅ አሰማ፥ አቃጨለ።

ቅጭልጭል ስ እንደ ጥቃቅን ብረታብረቶች፥ ስበርባሪ ጠርመሶች፥... ያሉ ነገሮች እርስ በርስ ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ የሚሰጥ ቆሳቆስ።

ተቃጨለ ግ ተመታ፥ ተደወለ፥ ድምፅ እንዲሰጥ ተደረገ (ደወለ፥ ቃጭሉ፥...)።

ተቅጨለጨለ ግ 1. ተቃጨለ። 2. እርስ በርስ ከመገጫወት የተነሳ ቃጭል የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

አቃጨለ ግ 1. የቃጭሉን እጅታ ወይም ጆሮ ይዞ በመወዝወዝ እንዲጮህ ወይም ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. የቃጭል አይነት ድምፅ ሰጠ፥ አሰማ።

አቅጨለጨለ ግ እንደቃጭል አጮህ፥ የቃጭል አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቃጫ ስ ለገመድና ለልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ጭረት (ቀጫጭን ክር፥ ፀጉር) የሚወጣው የተክል አይነት፥ ከላይ ከተጠቀሰው ተክል የሚገኘው ጭረትም ቃጫ ይባላል።

ቃጭል “ቃጨለ” ስር ተመ.

ቃጭማ ስ ቅጠሉ ሰፋፊ፥ ግንዱ ውስጠ ከፍት፥ ፍሬው ዘይት አዘል የሆነ የእፀዋት አይነት ። ጉሎ እየተባለም ይጠራል።

ቃጨል ስ የጠላትን እንቅስቃሴ ለመሰለፍ ለመጠቀም የተመደበ የጥበቃ ጓድ ወይም ወታደር።

ቄ የ”ቀ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቄለ ግ ሞኝ ሆነ።

ቂል ት ሞኝ፥ ጅል።

ቂሳቂል ት ሞኝ ሞኝ፥ ጅላጅል፥ በተላሎ

ሊታለል የሚችል።

አቋለ ግ 1. አሞኘ፡፡ ሊታለል። 2. ሞኝ አደረገ፡፡ አጀለ።

ቂራ ስ የእርድ ከብቶች፡ በንች፡... እየተወሰዱ የሚታረዱበት ቦታ፡ እርድ የሚያከናውን ድርጅት።

ቂስ “ቀሰሰ” ስር ተመ.

ቂብ ት ገና መውለድ ያልጀመረችና ለመውለድ የሚያበቃ የእድሜ ደረጃ ላይ የደረሰች (እንስት ዶሮ፡ በግ፡ ፍየል፡...)።

የቂብ ልጅ ስ 1. ከቂብ በግ ወይም ፍየል፡... የተወለደ ግልገል ወይም ልጅ። 2. (ዘይ፡ ስድብ) ባለጌ፡ ያልተቀጣ፡ ስነስርአት የሌለው ልጅ።

የቂብ [ዶሮ] እንቁላል ስ ቂብ ዶሮ የጣለችው ወይም የወለደችው እንቁላል።

ቂንጥ ስ 1. የአነጋገር፡ የአላባበስ፡ የአሰራር፡... ለየት ያለ ሁኔታ። 2. አቃቂር።

ቂንጥ አወጣ 1. የተለየ ሁኔታ አበጀ፡ ፈጠረ፡ አሳየ (በአነጋገር፡ በአላባበስ፡...) 2. አቃቂር አወጣ፡ ነቀፈ።

ቂንጦኛ ት ዘናድ፡ በአላባበስ ወይም በሌላ ከሌላው ለየት የሚልበት ነገር ያለው።

ቂንጦ ት ሽቅርቅር።

ቂንጦ¹ (ቀንጦ) ስ ትንንሽ ቆላፋ እሾህ ያለው የዛፍ አይነት።

ቂንጦ² “ቂንጥ” ስር ተመ.

ቂደር ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ቀላውስት ንስሃ ለሚቀበለው ምእመን የሚያደርጉለት ሀሎትና የንስሃ ጥምቀት፡ የሚፀልዩበት መፅሃፍም [መፅሃፈ] ቂደር ይባላል።

ቂደር ተጠመቀ የንስሃ ጥምቀት ተጠመቀ።

ቂጠማ (ቀጤማ) ስ በወንዝ፡ በምንጭ ጳርና ጳር ወይም ውሃነት ባለው ቦታ ላይ መለል ብሎ የሚበቅል፡ ከብ ቅርፅ ያለውና ወፍራም የሆነ የሳር አይነት።

ቂጠ ስ ቃሪያ።

ቅ የ “ቀ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ቅለት “ቀለለ” ስር ተመ.

ቅሉ እንኳን። ለባላይ ቢያመለክትም ቅሉ ሊሳካለት አላቻለም።

ቅላት “ቀላ” ስር ተመ.

ቅላጥቤ (ቀላጥቤ) ት (ስድብ) ከለፍላፋ፡

በነገር ሁሉ አለሁ አለሁ የሚል።

ቅሌ “ቀላ” ስር ተመ.

ቅሌታም “ቀለለ” ስር ተመ.

ቅሌት ዝ.ከ.

ቅል ስ 1. በውስጡ ትናንሽ የፍሬ ዘሮችን የያዘ፡ ከብና ውስጠ ክፍት የሆነ ትልቅ ፍሬ የሚጥል ወይም የሚያፈራ፡ መሬት ላይ ተንሰራፍቶ ወይም በአጥርና በዛፍ ላይ እየተንጠለጠለ የሚያደግ ሃረግማ የተክል አይነት፡ ፍሬውም ቅል ይባላል። 2. ከዚሁ ፍሬ ለውሃ መቅጃና መያዣ ወይም ለጥራጥሬ፡ ለሽሮ፡ ለድልህ፡ ለቅቤ፡... ማጥሪያ የሚዘጋጅ እቃ፡ ቅምጫና፡ ዋምራ።

ቅሌን ጨርቁን አለ ሰብብ። ምክንያት አበዛ።

ለየቅል (እየቅል) ተው.ግ. ለየብቻ፡ ለየራሱ፡ ለየግል። ጽባና ቅል አበቃቀሉ ለየቅል።

ቅል ራስ (ስድብ) የማያመዛዝን፡ እእምሮው ባዶ የሆነ፡ እውቀት የሌለው።

ቅል አንገት ስ መቀንጠሪያ።

ቅልላምሽ “ቀለበ” ስር “ቅልላላሽ” ን ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላሽ “ቀለበ” ስር “ቅልላላሽ” ን ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ

ቅልላላሽ አለው አቅለሽለሽው፡ አጥወለወለው፡ ክልብሽ አለው።

ቅልላላሽ ያለ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ ዝ.ከ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ ዝ.ከ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ ዝ.ከ.

ቅልላላሽ ዝ.ከ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልላላሽ ዝ.ከ.

ቅማት “ቅማያት” ን ተመ.

ቅማንጅር (ቅማንኸር) ስ በቅንድብ፡ በሽፋል፡... ላይ የሚወጣ እንደ መኸገር የሚጣበቅ ትንንሽ ተባይ፤ ቅጫም፡፡

ቅማንጅራም ት (ሰድብ) ቅማንጅር የያዘው፡ ያለበት፡፡

ቅማያት (ቅማት) ስ የቅድም አያት አባት ወይም እናት፤ ለስተኛ አያት፡፡

ቅማጫም “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅማጭ “*ቀመጠ” ስር “ቅጫም” ን ተመ.

ቅማጭ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅም

ቅምአላለውም አልበቃውም፡አልጠቀመውም፡፡

ቅም ቅም አለው ጣመው፡ ጨምር ጨምር አሰኘው፡፡

ቅምሆ ስ እስከጅሮ የሚሰማ የጉሮሮ ህመም፤ ለቅዳ፤ ተንሲል፡፡

ቅምምጠሽ “ቀመጠ” ስር “ቅምጠሽ” ን ተመ.

ቅምሻ “ቀመሰ” ስር ተመ.

ቅምቅማት “ቀመቀመ”¹ ስር ተመ.

ቅምቡርስ “ቅንቡርስ” ን ተመ.

ቅምብቻ “ቅንብቻ” ን ተመ.

ቅምቦ “ቅንቦ” ን ተመ.

ቅምድምድ “*ቀመደመደ” ስር

“ቀመድማዳ” ን ተመ.

ቅምጥ “አይን” ስር “አይናር” ን ተመ.

ቅምጥ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅምጥል “*ቀማጠል” ስር ተመ.

ቅምጠሽ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅምጫና የ “ቅል” ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ቅሞ (ቃሞ) ስ ፍሬው የሚበላ የእወዋት አይነት፤ ፍሬውም ቅሞ ተብሎ ይጠራል፡፡

ቅረላ ስ ለመጫኛ፡ ለጠፍር፡...የሚያለግል የተለፋ የበሬ ቆዳ፡፡

ቅረት “ቀረ” ስር ተመ.

ቅረሚ “ቃረመ” ስር ተመ.

ቅረሞ ዝ.ከ.

ቅረሪ “ቀረረ” ስር ተመ.

ቅረቅንቦ ስ ኩላንኩስ፤ ኩተት፡፡

ቅረተኛ “ቀረ” ስር ተመ.

ቅረት ዝ.ከ.

ቅረና ስ 1. የቀርቃባ ጠፍር፡፡ 2. ለምራን፡

ለቀርቃባ ወይም ለመጫኛ የሚሆን ጠፍር ሊወጣው የሚችል የተለፋና ገና በጠፍር መልክ ያልተሸነሸ የበሬ ቆዳ፡፡

ቅራኔ “*ቀረን” ስር ተመ.

ቅራፊ “*ቀረፈ” ስር ተመ.

ቅራ ስ በሽርመጥና የምትተዳደር ሴት፡፡

ቅራ² ስ “እድር” ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

ቅራታ “ቀረ” ስር ተመ.

ቅር

ቅራታ (ቅርታ) ስ 1. ያለመስማማት፤ ያለመደሰት ስሜት፡፡

ቅራታ ተሰማው ቅር ተሰኘ፡፡

ቅር ተሰኘ 1. ያለመርከት፤ ያለመደሰት ስሜት ተሰማው፡፡ 2. ተቀየመ፡፡ 3. አዘነ፤ ተከፈ፡፡

ቅር አለው 1. ሳይረካ፤ የልቡ ሳይደርስ፤ ደስ ሳይለው ቀረ፤ ቅራታ ተሰማው፡፡ 2. የተሟላ ለመሆን ትንሽ ተጨማሪ አስፈለገው፡፡ ስፍራ ቅር አለው፡፡

ቅር ቅር አለው ከመለያየት፤ ከመራራቅ ወይም የለመደውን ከማጣት ወይም ከአንዳች ነገር መንደል የተነሳ ቅራታ አደረበት፤ የመናፈቅ ስሜት ተሰማው፤ አንድ ነገር ትዝ አለው፡፡

ቅር አሰኘ 1. አሳዘነ፤ አስቀየመ፡፡ 2. ቅራታ አስከተለ፡፡

ቅርምት “*ቀረመተ” ስር ተመ.

ቅርስ ስ 1. የተከበበ ሃብት፤ ጥሬት፡፡ 2. እንደ ሃውልት፤ ህንፃ፤ የእደጥበብ ውጤቶች፡... የመሳሰለ የአንድን ሃገር ጥንታዊ ታሪክና ባህል የሚያንፀባርቅ፤ ከትውልድ ወደ ትውልድ የተላለፈና የሚተላለፍ ቋሚ መረጃ፡፡

ቅርሻታም “ቀረሸ” ስር ተመ.

ቅርሻት ዝ.ከ.

ቅርሾ “ቁርሾ” ን ተመ.

ቅርቃር “ቀረቀረ” ስር “መቀራቅር” ን ተመ.

ቅርቃብ “ቀረቀበ” ስር “ቀርቃባ” ን ተመ.

ቅርቅፍት ስ ለመሄጃ አመቺ ያልሆነ፤ በደንብ ያልቀና፤ ድንጋያማ፤ ወጣ ገባ መንገድ፡፡

ቅርበት “ቀረበ” ስር ተመ.

ቅርብ ዝ.ከ.

ቅርታ “ቅር” ስር “ቅራታ” ን ተመ.

ቅርናታም “ቀረና” ስር ተመ.

ቅርናት ዝ.ከ.

ቅርንጥስ ስ የተጣጣፈ አሮጌ ጨርቅ፤ ጭርንቀስ፤ ደባደቦ፡፡

ቅርንጫፍ ስ 1. በዛፍ ወይም በማንኛውም እዕዋት ግንድ ዙሪያ ከታች እስከ አናት ድረስ ጋደም ጋደም እያለ የሚበቅል፣ የዛፍ ወይም የእዕዋት ከንፍ። 2. የአንድ ዋና አካል ቅጥያ፣ ዘርፍ።

ቅርንጫፍ መስሪያ ቤት ስ ከዋናው መስሪያ ቤት ራቅ ብሎ ሌላ ቦታ ላይ የሚገኝና ዋናው መስሪያ ቤት የሚያከናውነውን ተመሳሳይ ስራ የሚያከናውን የዋናው መስሪያ ቤት አካል፤ ዘርፍ።

ቅርንፋድ (ቁርንፋድ) ስ ጥሩ ሽታና ጣእም ያለው የቅመም አይነት።

ቅርጫ "ቀረጠ" ስር ተመ.

ቅርጫት ስ ከሸንበቆ፣ ከቀርከሃ፣ ከሃረግ፣... የሚበጅ ለእቃ መያዣና ማንገገጥ የሚያገለግል የቤት እቃ።

ቅርጫት ኳስ ስ አምስት አምስት ተጫዋቾችን በያዙ ሁለት ቡድኖች መካከል፣ ከመሬት እስር ጫማ ያህል ከፍታ ባለው ምሰሳ ላይ በተሰቀለ የተቃራኒ ቡድን ቅርጫት ውስጥ ኳስን በእጅ እየወረወሩ ለማስገባት የሚካሄድ የውድድር ጨዋታ አይነት፤ ኳሱም ቅርጫት ኳስ ይባላል(በእለ-ን ኳስ ስር ተመ.) ።

ቅርፃ ቅርፅ "ቀረፀ" ስር ተመ.

ቅርፅ ዝ.ክ.

ቅርፊት "ቀረፈ" ስር ተመ.

ቅርፍርፍ ዝ.ክ.

ቅስም ስ አካላዊ ገፅታ፣ ወዘና፣ ብርታት፣ ጥካሬ።

ቅስሙ ተሰበረ 1. ተስፋ በመቁረጥ ህሊናዊ ክብሩ፣ ጥንካሬው ወደቀ፣ ስሜቱ ተጎዳ። 2. አካላዊ ጥንካሬው፣ ወዘናው ጉዳት ላይ ወደቀ።

ቅስር "ቀሰረ" ስር ተመ.

ቅስቀሳ "ቀሰቀሰ" ስር ተመ.

ቅስቃሴ "ቀሰቀሰ" ስር ተመ.

ቅስና "ቀሰሰ" ስር ተመ.

ቅስፈት "ቀሰፈ" ስር ተመ.

ቅሽምድምድ "ቀሽመደ" ስር ተመ.

ቅሽር "ቀሸረ" ስር "ቀሸር"ን ተመ.

ቅቅል "ቀቀለ" ስር ተመ.

ቅቅታም "ቀቀተ" ስር ተመ.

ቅቅት ዝ.ክ.

ቅበላ "ቀበለ" ስር ተመ.

ቅቡጭ

ቅቡጭ አለ ግ እንስ፥ ጉድል አለ፤ በቶሎ፥ በድንገት እልቅ አለ።

ቅባት "ቀባ" ስር ተመ.

ቅቤ ዝ.ክ.

ቅብ ዝ.ክ.

ቅብቃብ "ቀበቀበ" ስር ተመ.

ቅብቅብ "ቀበቀበ" ስር ተመ.

ቅብቅቦ ስ ላይጠበበ የሚበላ፣ በጨው የታሽ የማሽላ እሸት።

ቅብብል "ቀበለ" ስር ተመ.

ቅብብሎሽ ዝ.ክ.

ቅብትት "ቀበተተ" ስር ተመ.

ቅብኢ መንግስት "ቀባ" ስር ተመ.

ቅብኢ ቅዱስ ዝ.ክ.

ቅብኢ ኑግ ዝ.ክ.

ቅብኢ ከህነት ዝ.ክ.

ቅብዝብዝ "ቃበዘ" ስር ተመ.

ቅብድድ "ቀበደደ" ስር ተመ.

ቅብጠት "ቀበጠ" ስር ተመ.

ቅብጥብጥ ዝ.ክ.

ቅትር "ቀተረ" ስር ተመ.

ቅትርት "ቀተረ" ስር ተመ.

ቅናሽ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅናተኛ "ቀና" ስር ተመ.

ቅናት ዝ.ክ.

ቅናት² "ቀና" ስር ተመ.

ቅናት³ "ቀነተ" ስር ተመ.

ቅኔ "ቀኘ" ስር ተመ.

ቅን "ቀና" ስር ተመ.

ቅንስናሽ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅንቀና "ቀነቀነ" ስር ተመ.

ቅንቅናም "ቀነቀነ" ስር ተመ.

ቅንቅን ዝ.ክ.

ቅንቡርስ (ቅምቡርስ) ስ እርጥበት ባለው ኮሊ መሬት ወይም ተቆልሎ በከረመ አዛባ ውስጥ የሚገኝ ወፈር ያለ ነጭ ትል።

ቅንብር "ቀነበረ" ስር ተመ.

ቅንብብ "ቀነበበ" ስር ተመ.

ቅንብቻ (ቅምብቻ) ስ ከስንደዶ ሰፊት ወይም ከቆዳ የሚዘጋጅ የከተት ማስቀመጫ፣ መከተቻ።

ቅንብቻ ሆድ ጉስር ያለች ትንሽ በርጭ ያለው (ሰው)።

ቅንብ(ቅምብ) ስ ትላልቅ ፍሬ ያለው፣ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነና በበረሃ የሚገኝ የእዕዋት አይነት።

ቅንዓፊ “ቀነዘፊ” ስር ተመ.
 ቅንዝረኛ “ቀነዘረ” ስር ተመ.
 ቅንዝር ዝ.ከ
 ቅንዝንዝ “*ቀነዝነዝ” ስር ተመ.
 ቅንዳሻም “ቀነደሸ” ስር ተመ.
 ቅንድል “ቀነደለ” ስር ተመ.
 ቅንድብ “ቀነደበ” ስር ተመ.
 ቅንጅት “*ቀነጀ” ስር ተመ.
 ቅንጡ “ቀነጣ” ስር ተመ.
 ቅንጣቢ “ቀነጠበ” ስር ተመ.
 ቅንጣት ለ 1. ነጣፋ፣ ለንድ ብቻ የሆነ።
 2. ትንሽ።
 ቅንጥ ለ በአይንና በጆሮ መካከል አካባቢ ላይ የሚገኝ አካል(በእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
 ቅንጦተኛ “ቀነጣ” ስር ተመ.
 ቅንጦት ዝ.ከ.
 ቅንጫቢ “ቀነጨበ” ስር ተመ.
 ቅንጫፍ ለ ከሰንደ ወይም ከገብስ ወይም ከአጃ ከከ የሚዘጋጅ የምገብ አይነት።
 ቅንጭር “ቀነጨረ” ስር “ቀንጫራ” ን ተመ.
 ቅንጭብ ለ ሲቆረጥ ወተት የሚመስል ፈሳሽ የሚወጣው በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።
 ቅንፋት “ቀነፈ” ስር ተመ.
 ቅንፍ ዝ.ከ.
 ቅኝ “ቀኘ” ስር ተመ.
 ቅኝት¹ “ቃኘ” ስር ተመ.
 ቅኝት² “ቃኘ” ስር ተመ.
 ቅዋሚ “*ቀወመ” ስር ተመ.
 ቅው
 ቅው አለ ገ የመጋጨት፣ ኳ የማለት ድምፅ ስጦ ወይም አሰማ።
 ቅው ቅው አለ ዝ.ከ.
 ቅው ቅው አደረገ ገ የማጋጨት፣ የማንኳኳት፣ የመቀጥቀጥ ድምፅ አሰማ።
 ቅዘናም “ቀዘነ” ስር ተመ.
 ቅዘን ዝ.ከ.
 ቅዛዛ ለ የብርሌ፣ የብርጭቆ፣... መስታወት ወይም ሰሊዳው።
 ቅዝምዝም “*ቀዘመዘመ” ስር ተመ.
 ቅዝቃዜ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.
 ቅዝዝ አለው “ቀዘዘ” ስር ተመ.

ቅዠታም “ቃዠ” ስር ተመ.
 ቅዠት ዝ.ከ.
 ቅያሚ “*ቀየመ” ስር ተመ.
 ቅያሪ (ቅያራ) “ቀየረ” ስር ተመ.
 ቅያስ “ቀየሰ” ስር ተመ.
 ቅይድ “ቀየደ” ስር ተመ.
 ቅይጥ “ቀየጠ” ስር ተመ.
 ቅደም ተከተል “ቀደመ” ስር ተመ.
 ቅዱሳት “ቀደሰ” ስር “ቅዱስ” ን ተመ.
 ቅዱሳን ዝ.ከ.
 ቅዱስ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 ቅዳሚ ለ በአርብና በአሁድ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከአሁድ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ሰባተኛ ወይም መጨረሻ ቀን፣ ቀዳሚትም ይባላል።
 ቅዳም ሹር (ሰኡር) ለ በስቅለት ማግስት የሚውለው ቅዳሚ ስም።
 ቅዳሴ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 ቅዳጅ “ቀደደ” ስር ተመ.
 ቅድ ዝ.ከ.
 ቅድ “ቀዳ” ስር ተመ.
 ቅድመአያት “ቀደመ” ስር ተመ.
 ቅድሚያ ዝ.ከ.
 ቅድም ዝ.ከ.
 ቅድስት¹ “ቀደሰ” ስር “ቅዱስ” ን ተመ.
 ቅድስት² ለ በአርቶዶክስ ቤተክርስቲያን በተለይ ከብ ቅርፅ ይዘው በተሰሩት ህንፃዎች ውስጥ በመቅደሱና በቅኔ ማህሊቱ መካከል ያለው ቦታ።
 ቅድስና “ቀደሰ” ስር ተመ.
 ቅጅ “ቀዳ” ስር ተመ.
 ቅጠል ለ 1. ከገንዱ ላይ ለምለም ሆኖ የሚበቅል፣ ብዙውን ጊዜ ቀለሙ አረንጓዴ፣ አካሉ ስብ የሆነ የእፅዋት አካል ክፍል ። 2. ነጣፋ፣ አንድ ብቻ (ለወረቀት)።
 ቅጠላ ቅጠል ለ 1. አይነቱ የተለያየ ብዙ ቅጠል። 2. አንድ ጎመን፣ ሰላጣ ላሉና ለሚበሉ የተከል አይነቶች የጥቅል መጠሪያ።
 ቅጠል በጣሽ ለ (የጌ.እነ.) ቅጠላ ቅጠሎችን አየበበሰበ በመቀመም የባህል መድሃኒት የሚያዘጋጅ (ሰው)።
 ቅጠል የለሽ ለዛ ቢስ፣ ንግግሩ ጣለም የሌለው።
 ቅጠልማ ት ቀለሙ ቅጠል የሚመስል፣ አረንጓዴ።
 ቅጠልያ ዝ.ከ.

ትግተኛ “ቀጣ” ስር ተመ.

ትግተት ዝ.ክ.

ትግተይ (ቀጣተይ) ስ በመጨረሻ የሚወጣ መንጋጋ።

ትጥ ስ ስርአት፡ ደንብ።

ትጡ ጠፋው 1. የሚያደርገውን አጣ፡ ተደናገረው። 2. ስርአት አጣ።

በትጥ(በትጡ) በደንብ፡ በስነስርአት፡ በትክክል።

አለትጥ (ያለ ትጥ) ከመጠን በላይ።

ትጥ የለሽ የተበላሸ፡ ስርአት ያጣ።

ትጥል “ቀጠለ” ስር ተመ.

ትጥልጥል ዝ.ክ.

ትጥረኛ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ትጥራን ስ 1. መጣብቅ ወይም ሙጫነት ያለው ዝፍት። 2. ፊንጅ፡ ካትራጫ።

ትጥር¹ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ትጥር² “ቀጠረ” ስር ተመ.

ትጥር ግቢ ዝ.ክ.

ትጥቃጤ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ትጥቃጭ “ቀጠቀጠ” ስር “እንትጥቃጭ” ን ተመ.

ትጥትጥ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ትጥባት “ቀጠበ” ስር ተመ.

ትጥብ ዝ.ክ.

ትጥይ(ትጥያ) “ቀጠለ” ስር ተመ.

ትጥጥብ “ቀጠበ” ስር ተመ.

ትጥፈት “ቀጠፈ” ስር ተመ.

ትጫማም “ቀጨመ” ስር ተመ.

ትጫም ዝ.ክ.

ትጭት “ቀጨ” ስር ተመ.

ትፀላ “ቀፀለ” ስር ተመ.

ትፅ ስ ጥራዝ፡ ተከታታይነት ያለውና በተለያዩ ጥራዝ የተዘጋጀ መፅሃፍ።

ትፅል ስ 1. (ሰዋ.) ከስምንቱ የንግግር ክፍሎች የአንደኛው ስም። 2. የአንድን ነገር ጠባይ ወይም መልክ ወይም መጠን።... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል (ለምሳሌ ደግ በው፡ ቀይ ልጅ፡ ጥቂትን ገንዘብ በሚለው ውስጥ “ደግ”፡ “ቀይ”፡ “ጥቂት” ትፅል ናቸው)።

የትፅል ስም ስ ከግብሩ ወይም ከባህርይ ወይም ከመልኩ... የተነሳ በዋናው መጠሪያ ስም ላይ እንደ ተጨማሪ ሆኖ የሚያገለግል ስም።

ትፅረ ግቢ “ቀጠረ” ስር “ትጥር ግቢ” ን

ተመ.

ትፅር “ቀጠረ” ስር ትጥር” ን ተመ.

ትፅበት ስ አፍታ፡ በጣም አጭር የሆነ የጊዜ ልክ።

ትፅበተ አይን ስ አይን እንደ መከደን ብለ- እስኪገለጥ ድረስ ያለና እጅግ በጣም አጭር የሆነ የጊዜ ልክ።

በትፅበት (ከመትፅበት) ተው.ግ. እጅግ በጣም አጭር በሆነ ጊዜ ውስጥ፡ ወዲያውኑ።

ትፈፍ “ቀፈፈ” ስር ተመ.

ትፍለት ስ አንዱ ከሌላው ሂሳ በመሆን እንደሰንሰለት ተቀጣጥሎ የሚጓዝ የተጫነ የነጋዴ ግመል መንጋ።

ትፍንድ “ቀፈት” ን ተመ.

ትፍድድ (ትፍድ) “ቀፈደደ” ስር ተመ.

ቆ የ “ቀ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ቆለለ ግ 1. ከመረ፡ አንባበረ፡ አደራረበ፡ በአንድ ላይ ሰበሰበ። 2. እበዛ፡ ጨመረ፡ ከመጠን በላይ ከፍ አደረገ (ዋጋን፡...)።

ቁልል ት ከምር።

ቁልልታ ስ ጉብታ፡ ከአካባቢው ተለይቶ እንደ ኮረብታ ከፍታ ያለው መሬት።

ቆለመመ ግ ጠመዘዘ፡ ቀለበ፡ አጎበጠ።

ቆለማማ ት 1. ጎጣ፡ ትልሰ። 2.(ዘይ.) ጠማማ፡ ወልጋዳ (ለጠባይ)።

ተቆላመመ ግ 1. ተጠማዘዘ፡ ተጣመመ፡ ተወላገደ። 2. አልገጥም፡ አልሰማማ አለ፡ አስቸገረ፡ እምቢአለ።

አቆላመመ ግ አጠማዘዘ፡ አጎበጠ፡ አጣመመ።

*ቆለመጠ

ቁልምጫ ስ የመውደድ፡ የመለማመጥ፡ የማባበል፡ የማጥካሽት፡ የማወደስ፡... እነጋገር ወይም አጠራር።

የቁልምጫ ስም ስ ዋናውን የመጠሪያ ስም ትርፅ ለወጥ አድርጎ ለመጥራት የሚያገለግል፡ በቤተሰብ ወይም በዳደኛ አማካይነት የሚወጣ የፍቅር ስም። ለምሳሌ አበበን “አቤ”፡ ዘነበችን “ዘኑ” እንደማለት ያለ አጠራር።

ተቆላመጠ ግ በቁልምጫ ተጠራ፡ ተጥካሽ።

አቆላመጠ ግ በቁልምጫ ጠራ፡ አጥካሽ።

አቆላማጭ ት እሽቃጭ።

ቆለቆለ ግ ወደታች ወረደ፡ ዝቅ አለ።

ቁልቁል ተው.ግ. ወደታች፡ ዝቅ ወዳለ ቦታ።

ቁልቁለት ስ ወደ ዝቅተኛ ቦታ የሚወስድ ተጻፋትነት ያለው መንገድ፡ ቦታ።

ቆልቋላ ት ላዳጉትነት ያለው ስቅዳታ።
ተቆለቆለ ግ ቁልቁል ሄደ፣ ወደታች ወረደ።
ተሽቆለቆለ ዝ.ከ.

አቆለቆለ ግ 1. ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሄደ፣ አዘቀዘቀ፣ ወደታች ወረደ። 2. ቀነሰ፣ ዝቅ አለ፣ ወረደ (ዋጋ)።

አቆልቋይ ስ 1. ወደታች የሚሄድ፣ ወራጅ። 2. በአንድ ጊዜ ብዙ ሰው ሊመግብበት የሚችል ሞላላ ገበታ፣ አውራጅ፣ አቆልቋይ ገበታም ይባላል።

አሽቆለቆለ ግ 1. ወደታች ወረደ፣ ቁልቁል ሄደ። 2. ዝቅ አለ፣ ቀነሰ፣ ወረደ (ዋጋ)።

ቆለቆል ስ መርዛማ የሆነና ውተት የሚመስል ነጭ ፈሳሽ የሚወጣው፣ በቆላማ ቦታ የሚገኝ፣ ቁልቋል መሰል የእፀዋት አይነት።

ቆለኛ “ቆላ” ስር ተመ.

ቆለጥ ስ ከወንድ ብልት መባቀያ ስር ከረጢት መሰል በሆነ የአካል ክፍል ውስጥ የሚገኝ፣ ወንድ ዘርን የሚያመነጭ ጥንድነት ያለው ፍሬ የሚመስል አካል።

ቆለጣም ት (ዘይ.) ትእቢተኛ ጎረምሳ።

***ቆለጧ**

ቆለጭ ት አይነ መልካም፣ አይነ ከብላላ።

ቁልጭ አለ ግ 1. ጠራ፣ ንፁህ ሆነ። 2. ወለል ብለ፣ ግልፅ ሆኖ ታየ። 3. ይፋ ወጣ፣ ግልፅ ሆነ።

ቁልጭ ያለ ት 1. ያማረ፣ የጠራ፣ ንፁህ የሆነ። 2. ግልፅ የሆነ።

ቁልጭ አደረገ ግ 1. አጠራ፣ ንፁህ አደረገ። 2. ግልፅ አደረገ።

ቁልጭ ቁልጭ አለ ግ ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ በማንከባለል አየ፣ ተመለከተ።

ቁልጭ ቁልጭ አደረገ ግ ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣...የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ በማንከባለል አየ፣ ተመለከተ።

ቁልጭልጭ ት ውብ፣ መልካም፣ አይናማ።

ቁልጭልጭ አለ ግ ተዋበ፣ ፀጸ፣ አማረ።

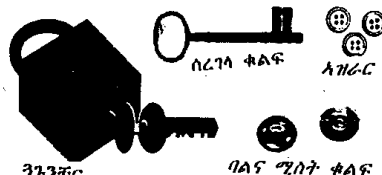
ቁልጭልጭ አደረገ ግ አስዋበ፣ አፀጸ፣ አሳመረ።

ተቆለጧለጧ ግ 1. ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑ ወዲያና ወዲህ እየተንከባለለ አየ፣ ተመለከተ። 2. ተዋበ፣ አማረ።

አቆለጧለጧ ግ 1. ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ እያንከባለለ አየ፣ ተመለከተ። 2. አስዋበ፣ አሳመረ። 3. አጻጻ፣ አስጎመጀ።

ቆለፈ ግ 1. በርን፣ ሳጥንን፣... በቁልፍ ዘጋ፣ እንዳይከፈት አደረገ። 2. የሽሚዝን፣ የኮትን፣ የተሟሰን፣ የኪሰን፣...ክፍተት በአዝራር፣ በቻርኔሳ(በዚፕ)፣... አያያዘ፣ ገጠመ፣ ዘጋ። 3. አጎበጠ፣ ቀለሰ። 4. አንቆ ያዘ፣ አልለት፣ አሳንቀሳቅሰ አለ።

ቁልፍ ስ 1. የበር፣ የሳጥን፣...መዝያ እንዳይከፈት አንቆ ወይም ጠርቅሞ የሚይዝ፣ ከብረት ብረት የሚሰራ እቃ፣ ጓጉንቸር። 2. የቁልፍ መክፈቻ እና መቆለፊያ። 3. አዝራር። 4. (ዘይ.) ዋነኛ፣ ከፍተኛ ሚና መሟላት የሚችል ወይም የሚያስችል (ሰው፣ ቦታ፣...)። ት 5. በቁልፍ የተቆለፈ፣ የተዘጋ። ቤተ ቁልፍ በመሆኑ መግባት አለተቻለም።

ቁልፍ

ቆላፍ ት ከወደጫቱ የተቀለሰ፣ የተቆላመመ (እንጨት ወይም ብረት)።

ቁልፍ ት (ዘይ.) ዝግ፣ መናገር የማይችል።

ቆላለፈ ግ 1. እንዱን ከሌላው ጋር አጠላለፈ፣ አወሳሰበ፣ አያያዘ። 2. ቆለፈ።

ቁልፍልፍ ት እንዱ ከሌላው ጋር የተጠላለፈ፣ የተወሳሰበ፣ የተያያዘ።

መቆለፊያ ስ 1. ቁልፍ ወይም ጓጉንቸር። 2. የ"ቁልፍ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 3. እንደ አዝራር ያለና በቁልፍነት የሚያገለግል ማንኛውም ነገር።

ተቆለፈ ግ 1. ተዘጋ፣ ተገጠመ። 2. ጎበጠ፣ ታጠፈ፣ ተቀለሰ።

ተቆላለፈ ግ 1. ተጠላለፈ፣ ተሳሰረ፣ ተወሳሰበ፣ ተያያዘ (እንዱ ከሌላው ጋር)። 2. አንድም ሳይቀር ሁሉም ተቆለፈ፣ ተዘጋ።

***ቆለፈ**

ቆለፈት ስ የወሽላ ሽፋን፣ ሽለፈት፣ ልምቡጥ።

ቆለፈታም ት (ሰድብ) ሽለፈታም፣ ወሽላ፣ ያልተገረዘ (ወንድ)።

ቆላፍ ት 1. ያልተገረዘ፣ ወሽላ። 2. የአህዛብ ወገን፣ አረማዊ።

ቆላ ግ 1. ምጣድን እሳት ሳይ አድርጎ

በማስማትና በላዩ ላይ እንደ ጥራጥራ ያሉ የምግብ አይነቶችን በማስቀመጥና በማመስ አበሰለ። 2. ከሰማ ምጣድ ላይ የተደረገን ጥራጥራ ወይም ሌላን ነገር በመቆያ አመለ። አገላበጠ። 3. አቃጠለ። ፈጀ (በሽታ፡ ዐሃይ፡ ረሃብ፡ ችጋር፡ ጥይት፡...)። 4. አቃረ። አቃጠለ(አብን)። 5. ወዘወዘ፡ ወንወን፡ ነቀነቀ (ውሻ፡ ድመት፡... ጅራትን)።

ቆላው (ነውር) የወሲብ ፍላጎት አትነካከው።
መቁሊያ (መቁያ) ስ ከሰማ ምጣድ ላይ የተነዘን ጥራጥራ፡ ቡና፡... እንዲያር እያመሱ ወይም እያገለበጡ ለማብሰል የሚረዳ ከጫቶ ቆሊማም ያለ እንጨት ወይም ብረት፡...።

ቁሌት ስ እንደ ሽንኩርት፡ በርበሬ፡ ቅመም፡ ዘይት ያሉትን ከትንሽ ውሃ ጋር አንድነት አድርጎ በማብሰል የሚዘጋጅና በርካት ብሎ ለሚሰራው ወጥ እንደ መነሻ ሆኖ የሚያገለግል የወጥ ጅምር፡ ውጥን።

ቁሌታም ት (ነውር፡ ስድብ) ከፍተኛ የወሲብ ፍላጎት ያለው።

ቆሎ ስ ከሰማ ምጣድ ላይ ተደርጎና ታምሶ የበሰለ ጥራጥራ።

የቆሎ ተማሪ ስ እየለመነ ከየመንደሩ የሚያገኘውን ቁራቢ እንጀራ፡ እንዲሁም ጥራጥራውን በቆሎ መልክ እያዘጋጀ በመመገብ እንደ ንብብ፡ ዜማ፡ ቅኔ፡... ያሉትን የትምህርት አይነቶች የሚቀፅል የቤተክህነት ተማሪ።

ተቆላ ግ (ነውር) የወሲብ ፍላጎት ተነሳበት።

ተቆላላ ግ 1. ወጥ ለመሰራት በቀዳሚነት የሚፈለገው ቅመም (ሽንኩርት፡ ቅጣት፡ በርበሬ ወይም ማቀላሊያ) እሳት ላይ በተጣደ ድስት ውስጥ ተደርጎ እየተማሰለ ተቀቀለ። ያወጡ የመጀመሪያ ደረጃ ስራ ተከናወነ። 2. (ዘይ.) ተጉላላ።

አቁላላ ግ ወጥ ለመሰራት በቀዳሚነት የሚፈለገውን ቅመማቅመም ወይም ማቀላሊያ እሳት ላይ በተጣደ ድስት ውስጥ ጨምሮ እያማሰለ ቀቀለ። አበሰለ።

ማቀላሊያ ስ እንደ እብሽና በሰብላ፡... ያሉ ቅመሞች ተጨምረውበት የተዘጋጀ የሽንኩርት ዱቄት።

ቆላ ስ አቀማመጡ በጣም ዝቀተኛና ሞቃታማ የሆነ ቦታ፡ ሃገር፡ የደጋ ተቃራኒ።

ቆላና ደጋ ረገጠ 1. ሲራመድ ሚዛኑን ስቶ እዚህና እዚያ ማዶ ረገጠ። ተግተረተረ። 2. ያልተስተካከለ ነገር በመናገር ዘባረቀ። ዘላበደ።

የቆላ ቁስል ስ እየሞቀሞቀ የሚያስቸግርና ቶሎ የማይድን የቁስል አይነት።

የቆላ ዝንብ ስ በጣም ቆላማ በሆነ አካባቢ የሚገኝ፡ ከብቶችን እየነደፈ የሚገድል መርዛማ

የዝንብ አይነት።

ቆለኛ ት 1. በቆላ የሚኖር። 2. ሽክላ በመሰራት ወይም ቆዳ በመፋት፡ በማልፋትና በማለስለስ ወይም ለተለያየ አገልግሎት የሚውሉ ስራታብረቶችን በመሰራት የሚተዳደር የእጅ ባለሙያ።

ቆላማ ት ቆላነት ያለው፡ ሞቃታማ።

ቆላበፊ "ቆለፊ" ስር ተመ.

ቆላፋ ዝ.ከ.

ቆላና "ቆለፊ" ስር ተመ.

ቆሌ ስ የአንድን ሰው ወይም አካባቢ ደህንነት ይጠብቃል ወይም ግርማ ሞገስ ይሰጣል ተብሎ የሚታሰብ እንደ ውቃቢ፡ ዛር፡ ከራማ፡ አድባር፡... ያለ የባላድ አምልኮ መንፈስ።

ቆሌ ገፈፈ በጣም አስደነገጠ።

ቆሌው ተገፈፈ ውቃቢ ራቀው፡ ግርማ ሞገሱን አጣ፡ በጣም ደነገጠ።

ባለ ቆሌ ት ውቃቢ፡ ዛር ያለበት (ሰው)።

ቆሌቢስ ት 1. ግርማ ሞገስ የሌለው፡ ጥላ ቢስ፡ ከውክዋ። 2. ረድኤት የለሽ።

ቆልማሚት ስ በጣም ረጅም ቅልጥምና ቆልማማ የሆነ ረጅም አንገት ያለው፡ በአብዛኛው መልኩ ነጭ የሆነ፡ ብዙውን ጊዜ በሃይቆች አካባቢ በመንጋ ሆኖ የሚገኝ የአሞራ አይነት(በአሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ቆልማማ "ቆለመመ" ስር ተመ.

ቆልቋላ "ቆለቆለ" ስር ተመ.

ቆሎ "ቆላ" ስር ተመ.

ቆመ ግ 1. ከተቀመጠበት ተነሳ፡ ብድግ አለ። 2. ተገተረ። 3. ተገታ። ታገደ። 4. እንቅስቃሴው፡ ሂደቱ ተቋረጠ። መሰራቱን ተወ። ሰአቱ ቆመ። 5. አበቃ፡ አለቀ፡ ተፈፀመ። 7፡፡፡፡፡ እንደቆመ ትርኢቱ ይቀጥላል። 6. ጠበቃ፡ ወኪል፡ አጋዥ ሆኖ ተከራከረ። ለሰላም እንቆግላን። 7. ረገጠ። እግሬ ላይ ቆመ። 8. ተሰራ፡ ተቋቋመ። ተመሰረተ። ተተክለ። ትምህርት ቤት ቆመ/ሃውልት ቆመ።

ቆማ ቀረች ባል ሳታገባ ቀረች።

ቆሞ ቀር (ቁሞ ቀር)

ቅ (ስድብ) ባል ሳታገባ ጊዜው ያለፈባት።

መቆሚያ ት መጨረሻ፡ ማለቲያ። ወሬው መቆሚያ ያለውም።

መቆሚያ ስ ብዙውን ጊዜ ካህናት በቤተክርስቲያን ውስጥ

መቆሚያ

የሚደገፉበት፡ ገዝማሚ የሚዘመቡበት፡ የሚመረከቱትና በሰተ አናቱ በኩል ለመደገፊያነት እንዲመች ሆኖ የተሰራ ምርኩዝ።

በቁሙ (በቁም) ተው. 7. 1. በሀይወት እያለ፡ 2. ሳይቀመጥ፤ እንደቆመ፤ ሳይርፍ። 3. ሳይነቀል፤ ሳይታወድ፤ ሳይሰበሰብ፤ ሳይወቃ፤ በተዘራበት እርሻ ላይ እንዳለ፡ ስብሉን በቁሙ ሸጠው።

በቁሙ ሞተ 1. መጥፎ፤ አሳዛኝ ነገር ደረሰበት ወይም ተፈፀመበት። 2. በጣም ተጎሳቆለ፤ ከሰውነት ተራ ወጣ።

በቁሙ የሞተ ቅ እርባና የሌለው፤ ራሱን ያዋረደ፤ መንፈስ ደካማ።

ቁም ለቁም (ሰድብ) 1. ቀውላላ፤ ረዥም፤ ከርፋፋ። 2. ሰራ መበራት የማትወድ፤ ገልቱ፤ ሰነፍ። 3. በወርዱ ወይም በጎት ሳይሆን በቁሙቱ።

ቁም ሳጥን ስ ቁመቱ ረዘም ያለና የቤት በር የመሰለ መዝጊያ ያለው፤ ብዙውን ጊዜ ለልብስ መስቀያና ማስቀመጫ የሚያገለግል ትልቅ ሳጥን።

ቁም ስቃይ ተው. 7. ከፍ ያለ ስቃይ፤ ጭንቅ፤ መከራ።

ቁም ስቅሉን አየ መከራ ተቀበለ፤ ተሰቃየ።

ቁም ነገር ስ ፍሬ ያለው ወይም ጠቃሚ የሆነ ነገር፤ ሃሳብ።

ቁም ንባብ ስ በቤተክህነት የንባብ ትምህርት ቤት ከወርድ ንባብ ቀጥሎ የሚሰጥ ፈጠን ያለ የአንባብ አይነት።

[የ] ቁም እስር ስ ከተወሰነ የቦታ፤ የሃገር ክልል ወይም አካባቢ ውጭ መንቀሳቀስ የማይፈቀድበት የእስር አይነት፤ ግዙ።

ቁም ከብት ስ እንደ በግ፤ ፍጹም፤ በሬ፤ ላም፤... ያለ የቤት እንስሳ ሃብት።

ቁም ዜማ ስ (ቤ.ክህ.) የድን ዜማ።

ቁም ፅህፈት ስ ብዙውን ጊዜ በመቃ ብእር በብራና ላይ የሚጻፍ ጉልህና ውብ የሆነ የእጅ ዕሁፍ።

ቁመት ስ 1. የርዝመት መጠን። 2. ከእግር እስከ አፃት ድረስ ያለው ርዝመት።

ቁመና ስ የሰውነት ወይም የአካል ቅርፅ፤ አቋም።

በቁመና 1. በሀይወት እያለ። 2. በአካል ቅርፅ፤ በአቋም። 3. ሳይሰበሰብ በተዘራበት እርሻ ላይ እንዳለ፡ ስብሉን በቁሙ ያሸጠው።

ቋሚ ስ 1. ከእንጨት በሚሰራ የቤት ግድግዳ ዙሪያ አልፎ አልፎ የሚተክል ቀጥ ያለ ጠንካራ እንጨት። 2. አሳላፊ፤ አስተናጋጅ፤ አስተናባሪ። 3. በሀይወት ያለ (የሚች ዘመድ፤ ቤተሰብ፤

ወገን)። 4. ዘላቂ።

ቋሚ ሰራተኛ ስ የመከራ ጊዜውን የወረሰና መደበኛ ተቀጣሪ የሆነ ሰራተኛ።

ተቆም 7 (ቤ.ክህ.) በዜማ ተባለ፤ ተፀለየ። ለአታት ተቆመ።

ተቋም ስ ልዩ ምርምርና ጥናት የሚካሄድበት የልዩ ልዩ ሙያዎች ስልጠና የሚሰጥበት ድርጅት።

ተቋቋም 7 1. ተመሰረተ። 2. ስር ሰደደ፤ ተጠናከረ፤ ደረጀ። አስኪቋቋሙ ድረስ ኑሮ ያስገኘራል። 3. መከተ፤ ተከላከለ። 4. ተሟገተ፤ ተከራከረ።

መቋቋሚያ ስ አንድን ተግባር ለማካሄድ የሚያስፈልግ ገንዘብ ወይም ሌላ ንብረት፤ መነሻ ሃብት።

አቆመ 7 1. ብዙ እንዲቆም፤ እንዲቆይ አደረገ፤ አስቆመ። 2. ብድግ፤ ቀጥ አደረገ። 3. ገታ፤ አገደ፤ ከሰከለ፤ አስቀረ። 4. ገተረ። 5. እንዳይሰራ፤ እንዳይንቀሳቀስ አደረገ። 6. የመሃድ፤ የመምጣት፤ የመንጓዝ እንቅፃፃሴ አቋረጠ። 7. መሰረተ፤ አቋቋመ። 8. አበቃ፤ ፈፀመ።

አቋም ስ 1. ማንኛውም ነገር ከእድሜ፤ ከጥንካራ...አኳያ ሲገመገም የሚገኝበት ሁኔታ፤ አኳሂን። 2. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ የሚወሰድ የራስ አስተያየት፤ አመለካከት፤ ፍላጎት፤ ውሳኔ። የአቋም መግለጫ ስ አንድን ጉዳይ አስመልክቶ በተደረገ ስብሰባ ላይ የተላለፉ የውሳኔ ነጥቦችን ይዞ የሚወጣ መግለጫ።

አቋም ወሰደ አንድን ጉዳይ በተመለከተ አንድ አይነት አመለካከት፤ ውሳኔ ያዘ።

አቋቋመ 7 1. መሰረተ፤ ሰራ፤ አበጀ። 2. አደራጀ፤ አጠናከረ፤ አበረታታ፤ አገዝ፤ ረዳ። ልጆቹ ንጉድ ቤት ከፍታ እንድትሰራ ያቋቋሟት ወላጆቿ ናቸው። 3. ወላጆች ልጃቸውን ከርስትና በሚያስነሱበት ቦታ በመገኘት አብሮ ስርአቱን አከበረ፤ ተከታተለ።

አቋቋም ስ 1. የመቆም ሁኔታ (ቀጥ በማለት ወይም ባለማለት)። 2. መዘምራን ከመቋሚያ ውዘዎች፤ ከፀናፀልና ከከበሮ ድምፅ ጋር እያቀናጁና እያሰማሙ የሚያዘሙት የማህሌት ዜማ፤ ትምህርቱም አቋቋም ይባላል።

አስቆመ 7 1. ብዙ አስጠበቀ (በመንገድ ላይ)። 2. አሳገደ፤ አስከለከለ። 3. እንዲያቆም ወይም እንዲቆም አደረገ።

ቆመረ 7 ቁማር ተጫውተ።

ቁማር ስ ገንዘብን፤ ንብረትን አሲዘው በጨቃታ ብላጫ ተክከር አንዱ ሌላውን ለመርታትና የተያዘውን ለመውሰድ ወይም ለመብላት የሚደረግ ጨቃታ።

ቁጣርተኛ ስ አዘውትሮ ቁጣር የሚጫወት ሰው።

ቆመጠ ገ 1. ቆማጣ አደረገ፣ አካልን አጎደለ (ቁምጥና ወይም ደዌ ስጋ)። 2. ጎመደ፣ ጎረደ፣ በጠሰ፣ ቆረጠ። 3. በዱላ መታ፣ ነረተ። 4. (ዘይ.) አሳነሰ፣ ቀነሰ፣ አጎደለ። ወፍጮው አህሉን ቆምጦ አስቀረው።

ቆምጠ ቀጥል ፉ ውሸታም፣ ያልሆነውን ሆነ፣ ያልተደረገውን ተደረገ ብሎ የሚያወራ።

ቁምጣ ስ 1. ከጉልበት በላይ የሚውል አጭር ሉረ። 2. የኩንታል አጋማሽ የሚሆን ጀንድ።

ቁምጥና ስ መላ ሰውነትን የሚያቀስል፣ የሚቆራርጥ ደዌ ስጋ።

ቆመጥ ስ አጭርና ወፈር ያለ ዱላ።

ቆማጣ ት (ሰድብ) በደዌ ስጋ አካሉ የቀሰለ፣ የተቆረጠ፣ የተጎዳ (ሰው)። 2. አጭር፣ ሰንካላ፣ ጎደሎ።

ቁምጥ አለ ገ 1. ተቆመጠ። 2. አሁሉት ተከፈለ፣ ግምስ አለ። 3. (ዘይ.) ሳይታሰብ በድንገት መጠኑ አነሰ፣ ቀነሰ።

ቆማመጠ ገ 1. ብዙ ቦታ ላይ ቆመጠ፣ አቀሰለ (ደዌ ስጋ)። 2. ቆራረጠ፣ ጎራረደ።

ቁምጥምጥ (ቆመጥማጣ) ት (ሰድብ) ቆማጣ።

ቁምጥምጥ አለ ገ ተቆማመጠ።

ቁምጥማጭ ት ቁርጥራጭ።

ተቆመጠ ገ 1. ደዌ ስጋ (ቁምጥና) ያዘው፣ ቀሰለ፣ ቆማጣ ሆነ። 2. ተቆረጠ፣ ተጎመደ።

ተቆማመጠ ገ 1. በቁምጥና ሀመም ቆሳሰለ፣ አካሉ በቀስል ተበጣጠሰ። 2. ተቆራረጠ፣ ተጎማመደ።

ቆሞስ ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ)ስልጣን ክህነቱ ከኢጲስቆስስ ቦታች የሆነ የቤተክርስቲያን መንፈሳዊ አባት።

ቆረረ ገ ጭንቅላትን በትንሹ መታ፣ ለኮፍ አደረገ፣ ኮረከመ።

***ቆረመደ**

ቆርማዳ (ቆረመድ) ት የተጎሳቀለ፣ ጨባጥ፣ ድህነት ያጠቃው።

ተቆራመደ ገ 1. ተከማተረ፣ ተከራመተ፣ ተወበጠ፣ ቆረፈደ። 2. በችግር፣ በድህነት ተጎሳቀለ፣ ተሰቃየ።

ተቆረማመደ ገ ተቆራመደ።

አቆራመደ ገ 1. አከማተረ፣ አከራመተ፣ አቆረፈደ። 2. በችግር፣ በድህነት አጎሳቀለ፣ አሰቃየ።

አቆረማመደ ገ አቆራመደ።

ቆረረ¹ ገ በቀጭኑ ኮለል ብሎ ወረደ፣ ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

ቁርር ብሎ ወረደ ገ ቆረረ።

መቆረርት ስ ብዙውን ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የቅዱስ መልክ የሚያድሉበት እንደሚገኝቁርቆሪያ ያለ እቃ፣ ኩስኩስት።

ቆረረ² ገ እጅግ በጣም በረደ፣ ቀዝቀዘ።

ቁር(ቆራ) ስ እጅግ በጣም ሃይለኛ የሆነ ትዝቃዜ፣ ውርጭ።

ቆረሰ ገ ገመሰ፣ ከፈለ፣ ቀረደደ፣ ሸረፈ (አንጀራን፣ ዳቦን፣...)።

ቁራሽ ት 1. የእንጀራ ክፋይ ወይም ሽራ። 2. ትንሹ። ቁራሽ መሬት አለችን።

ቁርሰ ስ ብዙውን ጊዜ ጧት የሚበላ መጠነኛ ምግብ።

ቁርሰራሽ ት ብዙ ቁራሽ፣ ሽርፍራ።

ተቆረሰ ገ ተገመሰ፣ ተከፈለ፣ ተቀረደደ፣ ተሸረፈ (አንጀራ፣ ዳቦ፣...)።

ተቋረሰ ገ ተካፈለ፣ ተጋራ (ምግብን)።

አቋረሰ ገ አካፈለ፣ አጋራ፣ አሳተፈ (ምግብን)።

***ቆረሰሰ**

ቆርሳሳ(ቆረሰሰ) ት ከርፋፋ፣ ዘንምተኛ፣ ቀርፋፋ።

ተንቆረሰሰ ገ ቀስ እያለ ተራመደ፣ አዘገመ፣ ተንቀረደደ።

አንቆረሰሰ ገ በቀስታ አራመደ፣ አስኪደ፣ አንቀረደደ።

ቆረቆረ ገ 1. ወጋ፣ ጎረበጠ፣ አሳመመ፣ ምቹት ነሳ (አይንን፣ ገላን)። 2. መታ፣ አንኳኳ (በርን፣ ጠረጴዛን፣...)። 3. ቆጩ፣ ቅር አለኝ፣ አሳዘነ፣ ከነከነ (ነገር፣ ድርጊት፣ ሁኔታ)። 4. ጀመረ፣ መሰረተ፣ ሰራ (መንደርን፣ ከተማን)። 5. በመቆርቆሪት እየታዘዘ የሽከላን ቀዳዳ በሞራና በወርቅ ጠቀጠቀ፣ ደፈነ፣ ቀዳዳው እንዳያፈሰ መረገ። 6. በሹል ብረት ወይም በመቆርቆሪት በሳ፣ ነደለ፣ ሸነቆረ። 7. በትካዜ መንፈስ መሬትን መታ መታ አደረገ፣ ጫረ።

መቆርቆሪት ስ 1. የብረት፣ የቆርቆሮ፣... መብሽ፣ መሸንቆሪያ፣ እንዲሁም የተሸነቀረ ሽከላን በወርቅና በሞራ እየጠቀጠቀ ለመድፈን የምታገለግል ሹል ብረት። 2. አነሰተኛ መደሻ።

ተቆረቆረ ገ 1. እዘነ፣ ቅር ተሰኘ፣ ተቆጠ። 2. ተጀመረ፣ ተመሰረተ፣ ተሰራ (መንደር፣ ከተማ)።

ተቆርቋሪ ት አሳቢ፣ አዛኝ፣ የሚቆጭ።

አይቆረቁሪ ክፋት፣ ተንኮል የማያውቅ፣ ጥሩ

ጠባይ ያለው፡ ሰው የማያስቀይም።

*ቆረቆረ

ተንቆረቆረ ግ 1. ፈላሽ የሆነ ነገር በቀጭኑ ወረደ፡ ፈሰሰ። 2. ተቀዳ። ጠጅ በጠርሙስ እየተንቆረቆረ ተቀምጧል።

አንቆረቆረ ግ 1. ፈላሽ የሆነ ነገር በቀጭኑ ቀዳ፡ ከአንዱ እቃ ወደ ሌላው እቃ አስተላለፈ። 2. ለዘገባ ላለና በሚያስደስት ድምፅ አዜመ።
ዜግውን አንቆረቆረው።

ማንቆረቆረት ስ ፈላሽነት ያለውን (እንደ ዘይት፡ ጋዝ፡...ያለን) ነገር ከአንዱ እቃ ወደ ሌላው ያለማፋሰስ በትክክል ለማዛወር ወይም ለመቅዳት የሚረዳ እንደ ቅል አገንት ጠበብ ያለ ቀዳዳ ወይም ጡት ያለው እቃ።

ማንቆረቆረት

ማንቆረቆሪያ ስ ብዙውን ጊዜ ለጠላና ለጠጅ ማደያ የሚያገለግል፡ ውስጡ ያለውን ፈላሽ ወደ ሌላ እቃ ውስጥ ያለማፋሰስ ለማዛወር የሚረዳ እንደ ጀበና ያለ ጡት ያለው፡ ከኒኬል ወይም ከሌላ ማእድን የሚሰራ የቤት እቃ።

ቆረቆር ስ ራስ ላይ ጉብ ጉብ ብሎ የሚወጣ የቀለል ህመም አይነት።

ቆረቆራም ት (ስድብ) ቆረቆር ያለበት።

ቆረቆሰ ግ በገና ጨታ ጊዜ ጨታውን ጀመረ፡ ባረከ (እሩሩን በገና ዱላ በመምታት)።

ቁርቆሳ ስ ጅመራ (የገና ጨታ ወይም የጠብ)።

ተቆራቆሰ ግ 1. በገና ጨታ ላይ ዱላና ዱላን በማጋመትና እሩርን በመምታት ጨታውን ጀመረ። 2. ተጋመ፡ ተጣላ፤ ጠብ፡ ጦርነት ጀመረ፡ አጫረ።

አቆራቆሰ ግ 1. የገና ጨታ ተጫዋቾች (የቡድን አባቶች) በግብ ለማካይ በታ ላይ ሆነው እሩሩን እኩል ተሻምተው በመምታት ጨታውን እንዲጀምሩ አደረገ፤ እንደ ጻፉ ሆኖ የጨታውን እጀማመር ስርአት ተቆጣጠረ። 2. አጣላ፡ አጋመ፡ እንዲተናኮሉ፡ እንዲጣሉ አደረገ።

አቆራቆሽ ስ 1. የገና ጨታ ተጫዋቾችን ያወጣ፡ እጀማመር ስርአት የሚቆጣጠር ሽማግሌ፡ ጻፉ። 2. (ዘይ.) አንዱን ከሌላው ጋር የሚያጣላ፡ የሚያጋጭ፡ ነገረኛ (ሰው)።

ቆረቆሰ ግ አረጀ፡ ተቆራመደ፡ ቆረቆዘ።

ቆርቆሳ ት (ስድብ) ያረጀ፡ የተቆራመደ።

ቆረቆንዳ ስ 1. ፍራዎቹ ተፈልፍለው ከላዩ ላይ ከተወሰዱ በኋላ የሚቀረው የበቆሉ ፍራዎች ተሸካሚው አካል። 2. (ዘይ.፡ ስድብ) ለሣው ያለቀ፡ የተጓጠጠ (ሽማግሌ፡ አርጌት)።

ቆረቆዘ ግ 1. ቀመጨ፡ ጫጫ፡ ኮሰመን። 2. ደሆ።

ቆርቋዛ (ቆረቆዝ) ት ኮሰማና፡ ቀጫጫ።

አቆረቆዘ ግ 1. አቀመጨ፡ አኮሰመን። 2. በዘበዘ፤ አደሆ።

አቆርቋዥ ት በዝባዥ፡ ሌላው የደከመበትን የሰራ ውጤት ያለአግባብ የሚወስድ።

ቆረቢ ግ (ክር.) 1. የክርስቶስን ስጋ በላ፡ ደሙን ጠጣ፤ ስጋ ወደሙ ተቀበለ። 2. ስጋ ወደሙ በመቀበል በአንድ የትዳር ጓደኛ ተወሰነ።

ቆራቢ ት (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ የሚቀበል ወይም የተቀበለ። 2. ትዳሩ ወይም ጋብቻው በቁርባን ወይም በስጋ ወደሙ የተወሰነ።

የቆራቢ እራት ስ (ክር.) የሟች ቤተሰብ በሟች ስም አዘጋጅተው ለቀዳሽ ክህናት የሚሰጡት ምግብና መጠጥ፤ ጠበል ጠዲት።

ቁርባን ስ (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ። 2. የሟችን ስም እየጠሩ በቤተክርስቲያን ፀሎት ለሚያደርጉ ክህናት እንዲሁም ለድሆች ይሰጥ ዘንድ በሟች ቤተሰብ የሚዘጋጅ ምግብና መጠጥ፤ ጠበል ጠዲት፤ መከፈልት።

ተቆረቢ ግ (ክር.) 1. በቤተክርስቲያን የቅዳሴ ሰነሰርአት ተካሄደ፡ ተቀደሰ። 2. የቁርባን ስርአት ተካሄደ፡ ተከናወነ፤ ስጋ ወደሙ ለምእመናን ተሰጠ።

አቆረቢ ግ (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ ሰጠ፡ አቀበለ (ክህን)። 2. ወደ ቤተክርስቲያን ወሰደ ስጋ ወደሙ እንዲቀበል አደረገ (ቤተሰብ ልጅን ወይም እቅድደካማ የሆነን ሰው)።

አቁራቢ ት (ክር.) ለቆራቢዎች ስጋ ወደሙ ያቀበለ ወይም የሚያቀብል ክህን።

ያቁራቢ ስ (ክር.) ለአቁራቢዎች (ለቀደሱና ስጋ ወደሙ ላቀበሉ ክህናት) የሚሰጥ ምግብና መጠጥ ወይም ገንዘብ።

አስቆረቢ ግ (ክር.) 1. በቤተክርስቲያን ተገኝቶ የቅዳሴው ሰነሰርአት አስኪያልቅ ድረስ የፀሎቱ ተካፋይ ሆነ። 2. ፀሐል ፻፯ት በሟች ስም እያዘጋጀ ለክህናትና ለእዳዎች በመስጠት የሟችን ስም በፀሎት አስጠራ። በሟች ስም ቅዳሴ አስቀደሰ።

አስቆራቢ ት (ክር.) በሟች ስም ቅዳሴ እንዲቀደስ፡ ቁርባን እንዲቆረብ በማድረግ የሟችን ስም በፀሎት የሚያስጠራ (የሟች ቤተሰብ)።

*ቆረበበ

ቆርባብቻ (ቁርባብቻ፡ ቁርብቻ) ስ ከቀዳ ወይም ከጨርቅ የተሰራ ከረጢት።

ቆርባባ (ቆረብብ) ት ጎርባባ፡ ኮርፋፋ።

ተንቆረበበ ግ ተንቅረፈፈ፡ ተንንረበበ።

አንቀረበበ ግ አንኮረፈፈ፥ አንጎረበበ።
 ቆረበ። ግ አተረ፥ አበጠ፥ ጎረበ፥ ውሃ ያዘ፥
 ወይም አዘለ (የሰውነት ቆዳ)።
 ቆረብጭታ ስ እትራት፥ እበጥ።
 አቆረበ። ግ ቆረበ።

ቆረባ ግ ደረቀ፥ ጎረ።
 ቆርባ ቆርባ እለ ግ ተንቆራ።
 ተንቆራ። ግ እንደ ደረቀ ቆዳ ተንኳኳ፥
 ተንቅ።
 አንቆራ። ግ ዝከ.

ቆርባብቻ “ቆረበበ” ስር ተመ.

ቆረን ግ 1. ወሰን፥ ድንበር ለመከለል ድንጋይ ተከለ፥ ምልክት አበጀ። 2. ሰብሉን አጭዶ በማንሳት ማሳው ቆረን እንዲሆን አደረገ።

ቆረን (ቆረን) ስ 1. ጤፍ፥ ስንዴ፥ ገብስ፥... ከታወደ በሂሳ ማሳው ላይ የሚቀረው የሰብሉ አገ። 2. ሰብሉ ታጭዶ ባደውን የቀረ ማሳ።

ቆረንጮ “ቆረንጮ” ን ተመ.

*ቆረኝ

ቆራኝ ስ 1- ከዳኛ ዘንድ እስኪደርስ ወይም እስኪፈረድ ድረስ፥ እግሩ ወይም እጁ ከጠላት እግር ወይም እጅ ጋር እንዲጣመር ተደርጎ ከጠላት ጋር በአንድነት ይታሰር የነበረ ሰው። 2. (ዘይ.) የማይለት፥ አብሮ የሚኖር እንደ ዛር፥ ርኩስ መንፈስ ያለ በሽታ።

ተቆራኝ ግ 1. እጁ ወይም እግሩ ከጠላት እግር ወይም እጅ ጋር እንዲጣመር ተደርጎ ታሰረ። 2. (ዘይ.) አልተውም፥ አልለይም፥ አልነጠልም ብሉ አብሮ ሆነ።

አቆራኝ ግ 1. አንዱን ከሌላው ጋር አጣምሮ አሰረ። 2. ከ__ጋር አብሮ እንዲኖር፥ ከእርሱ እንዳይለይ፥ እንዳይነጠል አደረገ።

*ቆረዘዘ

ቆርዝዝ እለ ግ ተንቆረዘዘ።
 ተንቆረዘዘ ግ ሊወርድ፥ ሊፈስ ተቃረበ፥ ተንጠጠለ (እንባ፥ ጤዛ፥...)።
 አንቆረዘዘ ግ ሊያወርድ፥ ሊያፈስ፥ ሊያዘንብ ተቃረበ፥ አዘለ (ደመና ዝናብን፥ እይን እንባን፥...)።

ቆረጠ ግ 1. በጣ፥ ሰነበጠ፥ ሰነጠቀ፥ ቀደደ (ስለት አካልን)። 2. ጎመደ፥ ጎረደ፥ በጠሰ። 3. መደመደ፥ አሳጠረ፤ ከረከረው፥ አስተካከለ (ፀጉርን፥ አታከልትን፥...)። 4. ወሰነ፥ ጨከነ (አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ሳለማድረግ)። 5. ከተሰጠው ጥቅል ገንዘብ ላይ ለአቃው ወይም ለአገልግሎት መከፈል ያለበትን ያህል ሂሳብ ቀንሶ ወሰደ (ገንዘብ ተቀባይ)። 6. ገዛ ወይም

ሸጠ (ትኩትን)። 7. ወሰነ፥ በየነ፥ አሳጠረ (ነገርን)። 8. የቀጠሮ ቀን ወሰነ፥ አበጀ። ቀን ቆረጠ። 9. ቀጠፈ (ቅጠልን፥ ፍሪን ከዛፍ ላይ)። 10. ማርን ከተሮ ሰበሰበ፥ አወጣ። ግሮ የሚቆረጠው በማን ወር ነው? 11. ጠረሰ፥ ፈፀመ (በመሰራት ላይ የነበረን ሽማ፥ ሰፈት)። 12. አመመ፥ አሰቃየ። ሆዴን ቆረጠን። 13. (ዘይ.) ቆፊ፥ ከነከነ። ገላ ሆዴህን ከሚቆርጥህ አሁን ተናገረውና ይወግዳህ።

ቆርጠ ቀጥል ት ውሸታም፤ ወሬው የማይታመን (ሰው)።
 መቁረጪት ስ አነስተኛ መቀስ።
 መቁረጫ ስ 1. ለመቁረጥ የሚያገለግል ስለት ያለው መሳሪያ። 2. የመጨረሻ ልጅ። መቁረጫዬ ሊት ልጅ ናት።

ቆራጭ ት የአንድ ነገር ከፋይ፥ ጉማጅ፥ ብጣሽ።

ቆራጭም ት (ስድብ) ምናምንቴ፥ የሰው ጎደሎ፤ ብጣሽም።

ቆርጣ ስ በመጀመሪያው እርሻ ጊዜ መሬቱ የታረሰው ከታች ወደ ላይ ከላይ ወደታች እየተባለ ከሆነ፥ በድጋሚው ጊዜ የዚህ ተቃራኒ የሆነ አቅጣጫ ተከትሎ የሚደረግ የአስተራረስ አይነት።

ቆርጥ ት 1. እርግጠኛ፥ ትክክለኛ። ቆርጡ አልታወቀም። 2. የማይቀር፥ መደረግ ያለበት፥ የመጨረሻ ውሳኔ። ዘንድሮ ቆርጥ ነው፤ ትዳር እመነርታለሁ። ስ 3. ሳይቀቀል ወይም ሳይጠበስ ጥራውን የሚበላ የከብት ስጋ፤ እርጥብ ወይም ቆርጥ ስጋም ይባላል።

ቆርጥ ስራ ስ በተወሰነ ገንዘብ የሚሰራ የተወሰነ የሰራ መጠን።

ቆርጠት ስ የሆድ ውስጥ የህመም ስሜት አይነት።

ቆርጠኛ ት 1. እርግጠኛ። 2. ወደሂላ የማይል፥ የማያወላውል (አንድ ነገር ለማድረግ)።

ቆርጠኛ ዘመድ ስ ታማኝ፥ የማይከዳ፥ ለከፋ ጊዜ የሚደርስ ዘመድ፥ ወዳጅ።

ቆራጣ ት (ስድብ) 1. አካለ ጎደሎ፥ አካሉ ሙሉ ያልሆነ። 2. እንከን ያለበት፥ ያልተሟላ፥ ጎደሎ (ነገር)።

ቆራጥ ት ደፋር፥ ጎበዝ፥ የማያወላውል፥ በውሳኔው የሚፀና።

ቆርጥራጭ ት በተሰጣሽ፥ ክፍልፋይ፥ ከተቆራረጠ ነገር ላይ የተራረፈ።

ቆርጥርጥ እለ ግ ተቆራረጠ።

ቆርጥርጥ አደረገ ግ አንድን ነገር ብዙ ቦታ ላይ ቆረጠ፥ ጎመደ።

ተቆረጠ ግ ተጎረደ፥ ተጎመደ፥ ተበጠሰ።

ተቆራጭ ት 1. በተወሰነ ጊዜ የሚከፈል ወይም የሚሰጥ መተዳደሪያ ገንዘብ (ለምሳሌ ለወላጅ ወይም ለልጅ ማሳደጊያ)። 2. ከሙሉ ሂሳብ ወይም ገንዘብ ላይ ተከፋይ ሆኖ የቀረ ወይም የሚቀር (ገንዘብ)።

ተቆራረጠ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ ተቆረጠ። ተበጠለ። ተጎመደ። 2. በጠብ፣ በቂም ወይም በሌላ ምክንያት ተለያየ፣ ተራራቀ፣ ግንኙነት አቆመ።

ተቋረጠ ግ 1. ቆመ፣ ቀረ። መብራት ተቋረጠ። 2. የተወሰነ ስራ ለመስራት ተዋዋለ፣ ተኮናተረ።

ተቋራጭ ስ ውለታ በመዋዋል የተወሰነ ስራ እየተረከበ የሚሰራ፣ ተኮናተረ።

አቆረጠ ግ አቆመ፣ ተወ (ለምሳሌ ገናም፣ የወር አበባ)።

አቆራረጠ ግ 1. አቀያየመ፣ አጣላ። 2. በአጭር፣ በአጽራጭ መንገድ ሄደ።

አቆራራጭ ት 1. አጭር (መንገድ)። 2. የሚያጣላ።

አቋረጠ ግ 1. አቆመ፣ ተወ። ትምህርቱን አቋርጦ ስራ ያዘ። 2. በአጭር መንገድ ሄደ፣ አሳበረ። 3. ተሻገረ፣ ሰንጥቆ አለፈ። ወንዙን፣ አቋርጦ ሄደ። 4. አደናቀፈ፣ በንግግር መሃል ጣልቃ ገባ።

ማቋረጫ ት 1. አጭር የሆነ (መንገድ)። 2. ማለቂያ፣ መጨረሻ። ወሬው ማቋረጫ የለውም።

አቋራጭ [መንገድ] ስ ወደሚሄዱበት ቦታ በቶሎ የሚያደርስ አጭር መንገድ።

በአቋራጭ በአጭር፣ ባልታሰበ፣ ባልተገመተ ዘዴ፣ አኳሂን፣ መንገድ። በአቋራጭ ስልጣን አገኘ።

አስቆረጠ ግ 1. አስወረሰ፣ የመጨረሻውን ቃል ወይም ሃሳብ አገኘ፣ አስወሰነ። 2. ገዛ (ትኩትን)።

ቆረጠመ ግ 1. በጥርስ ሰባበረ፣ አደቀቀ፣ በላ (ጥራጥሬን፣ አጥንትን)። 2. አመመ (ሰውነትን)።

ቆርጥማት ስ የእግርን፣ የእጅን፣... ውስጠኛ ክፍል የሚገተገት የህመም አይነት።

***ቆረጠጠ**

ቆርጣጣ (ቆረጠጥ) ት ከጭንቀት፣ ከንደት፣...የተነሳ ቁጭ ብድግ፣ ሄድ መጣ፣ ገባ ወጣ የሚል፣ የሚቀነጠነጥ(ሰው)።

ቆርጠጥ ቆርጠጥ አለ ግ ከጭንቀት፣ ከንደት፣... የተነሳ ቁጭ ብድግ፣ ሄድ መለስ፣ ወጣ ገባ አለ፣ ተቀነጠነጠ፣ ተንቆራጠጠ።

ተንቆራጠጠ ግ ከጭንቀት፣ ከንደት፣... የተነሳ ቁጭ ብድግ፣ ሄድ መለስ፣ ወጣ ገባ አለ።

ተቀነጠነጠ።

አንቆራጠጠ ግ 1. አንጎራደደ፣ ወዲያና ወዲህ አሰኘ፣ አሳሳርኛ አለ። 2. ወዲያና ወዲህ ወሰደ፣ ከቦታ ወደቦታ እዘዋወረ፣ አንድ ቦታ ላይ እንዳይቆይ አደረገ። 3. (ዘይ.) አስወነቀ፣ አስቃየ።

ቆረጠመ (ቀረጠመ) ግ ቆረጠመ፣ አደቀቀ፣ ሰበረ (በጥርስ)።

ቆረፊደ ግ ደረቀ፣ ሻካራ ሆነ፣ ልሰላሲ አጣ።

ቆርፋዳ (ቆረፊድ) ት 1. የደረቀ፣ ሻካራ። 2. (ዘይ.) አመለ መጥፎ፣ ገታራ።

ቁርኖድ ት ቆርፋዳ።

ተቆራፊደ ግ 1. ደረቀ፣ ሻካራ፣ ልሰላሲ አጣ። 2. ጠባዩ መጥፎ ሆነ። 3. በችግር ተቆራመደ።

አቆራፊደ ግ በችግር አቆራመደ፣ አማቀቀ።

***ቆረፊፊ**

ቆረፊድ (ቆርፋፋ) ት ኮርፋፋ።

ተንቆረፊፊ ግ ተንኮረፊፊ።

አንቆረፊፊ ግ አንኮረፊፊ።

ቆሪ (ቆሬ) ስ በጣባ ወይም በደቅ አምሳያ እንደ ዋንዛ ካለ ግንድ እየተጠረበ የሚሰራና ለውሃ መያዝ፣ ለማስታጠቢያ፣... የሚያገለግል የቤት እቃ፣ ገበቴ።

ቆሪ

ቆሪ¹ ግ 1. በስለት ሰውነት ላይ በጣ፣ ምልክት አደረገ። 2. በብትር መታ፣ ቆረመ። 3. በትንሹ ላጠ። በቀረ።

ቆሪ² "ቆረረ" ስር "ቁር" ን ተመ.

ቆሪቢ "ቆረበ" ስር ተመ.

ቆሪጣ "ቆረጠ" ስር ተመ.

ቆሪጥ ዝ.ከ.

ቆሬ "ቆሪ" ን ተመ.

ቆርማዳ "ቆረመደ" ስር ተመ.

ቆርሳሳ "ቆረሰሰ" ስር ተመ.

ቆርቆር ስ 1. በቀላሉ ሊተጣጠፍ የሚችልና የሚብልወለጥ እንደ ብረት ያለ የማእድን አይነት። 2. ከላይ ከተጠቀሰው የማእድን አይነት የሚሰራ ስስ የሆነ የጣሪያ መዝደኛ። 3. ከላይ ከተጠቀሰው የማእድን አይነት በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ፣ በውስጡ ፊሳሽ ወይም ጠጣር ነገሮችን

ለመያዝ የሚያገለግል እቃ።

ቆርቆሮ ራስ ፡ (ዘይ.፥ ስድብ) ደደብ፤ ማስተዋል፤ ማመዛዘን የሚሳነው።

ቆርቆሮ ቤት ለ ጣሪያው በቆርቆሮ የተሸፈነ ወይም ጣሪያውም ገድግዳውም በቆርቆሮ የተሰራ ቤት።

የቆርቆሮ ምግብ ለ በፋብሪካ ውስጥ የሚዘጋጅና በቆርቆሮ ውስጥ እየታሸገ ለተጠቃሚው የሚቀርብ ምግብ።

ቆርባባ “ቆረበበ” ስር ተመ.

ቆርኪ (ቆርኪ) ለ ከቆርቆሮ የተሰራ የጠርሙስ እፍ ማሸጊያ፤ መክደኛ።

ቆርኪ

ቆርኪ ለ ከትከሻው ከፍ ከዳሌው አጠር የሚል፥ ቀላ ያለ ቡናማ መልክ ያለው፥ ጫፋቸው ወደ ውስጥ ጎበጦ የሚሉ ቀንዶች ያሉት፥ ጠበብ ያለ ረዥም ፊትና ከቀንዶቹ መነሻ ላይ ጉብር ያለ አጥንት ያለው፥ ሳርበል የሆነና በቆላ አካባቢ በመንጋ የሚኖር የዱር እንስሳ(ስእሉን) የዱር እንስሳ ስር ተመ.።

ቆርጣጣ “ቆረጠጠ” ስር ተመ.

ቆርፋዳ “ቆረፈደ” ስር ተመ.

ቆርፋፋ “ቆረፈፈ” ስር ተመ.

ቆሮ “አባ ቆሮ” ን ተመ.

ቆስለ ፡ 1. በጦርነት፥ በጠብ ወይም በሌላ ምክንያት ተጎድቶ የሚደማ ወይም የሚመግል የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ቁርሾ፥ ቂም፤ መጥፎ ጎንር፤... ምክንያት ስሜቱ ተገዳ፥ ተነካ፥ በጣም ተናደደ።

ቁስል ለ 1. በመቆረጥ፥ በመወጋት፥... ምክንያት ተጎድቶ የሚደማ ወይም የሚመግል የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ቁርሾ፥ ቂም፤ መጥፎ ጎንር፤... ምክንያት ስሜቱ ተገዳ፥ ተነካ፥ በጣም ተናደደ።

ቁስሉ ደረቀ 1. ሻረ፥ ዳነ። 2. ቁርሾው ተተወ፥ እርቅ ወረደ።

ቁስለ ስጋ ለ የአካል መቁሰል፤ ቁምጥና፥ ደዌ ስጋ።

ቁስለት ለ ንዝንዝ፥ ጭትጭት፤ ንዴት ፥ ብስጭት።

ቁስለኛ ለ በጦርነት ወይም በሌላ አደጋ ምክንያት አካሉ ላይ ጉዳት የደረሰበት ሰው።

ተቆሳሰለ ፡ (ዘይ.) ተጣላ፥ ቂም ተያያዘ።

ተቋሰለ ዝ.ከ.

አቁሰል ፡ አናዳጅ፥ አብግን። ልጁ ላቁሰል ነው።

ቆስቆሰ ፡ 1. ማገደን ወደ እሳት ውስጥ ገፋ፥ ጨመረ። 2. (ዘይ.) ጫረ፥ ጀመረ (ነገርን፥ ጠብን)።

መቆስቆሻ ለ ማገደን (ደቃቅ እንጨትን፥ ፍግን) ወደ እሳት ውስጥ መግፈያ፥ መጥቀሻ (ቆላፋ እንጨት ወይም ብረት)።

ቆስቋሽ ፡ 1. ማገደን (እንጨትን፥ ኩበትን፥...) ወደ እሳት ውስጥ የሚገፋ፥ የሚጨምር። 2. (ዘይ.) ጠብ ጫረ።

ተቆሳቆሰ ፡ ተማታ፥ ተዋጋ፥ ተገዳደለ፥ ተፋጀ፥ ተላለቀ።

አቆሳቆሰ ፡ አማታ፥ አዋጋ፥ አፋጀ፥ አስተላለቀ።

ቆሽመደ ፡ ከሳ፥ አቅመ ቢስ ሆነ።

ቆሽማዳ (ቆሽመድ) ፡ (ስድብ) አቅመቢስ፥ ደቃቃ፥ ከሲታ።

ቆሽሽ ፡ አደፈ፥ ዕዳት አጣ፥ ንዕህና ጎደለው።

ቆሻሻ (ቁሻሻ) ፡ 1. ንዕህና፥ ዕዳት የሌለው። ለ 2. ጥራጊ፥ እድፍ፥ ጉድፍ። 3. (ዘይ.፥ ስድብ) ሀ- ንዕህናውን ወይም ዕዳቱን የማይጠብቅ። ለ- በግብሩ፥ በጠባይ ብልሹ የሆነ፥ ልክለክስ።

የቆሻሻ መኪና ለ ተጠራቅሞ የሚቆየውን ቆሻሻ ለብስቦ እየወሰደ ከመኖሪያ አካባቢ ራቅ ብሎ በሚገኝ በተወሰነ ቦታ ላይ የሚጥል መኪና።

የቆሻሻ መጣያ ለ 1. የሚያስቀይሙ፥ ለጠና ጠንቅ የሆኑና በቆሻሻ ደረጃ የሚታዩ ነገሮች እየተወሰዱ የሚጣሉበት ከመኖሪያ አካባቢ ራቅ ብሎ የሚገኝ የተወሰነ ቦታ። 2. እንደ ቅርጫት፥ በርሜል፥... ያለ ጊዜያዊ የቆሻሻ ማጠራቀሚያ።

ተንቋሽሽ ፡ ተጥላላ፥ በመጥፎነት ወይም በቆሻሻነት ታየ።

አንቋሽሽ ፡ የአንድን ነገር መጥፎነት ወይም ቆሻሽነት በመናገር አጥላላ፥ አናናቀ፥ አኪያኪያለ።

ቆሽቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ ደረቀ፥ ገረረ። 2. (ዘይ.) በጣም አረጀ፥ ሰውነቱ ደረቀ።

ቆሽቋሻ (ቆሽቆሽ) ፡ 1. ከመጠን በላይ ከመድረቁ የተነሳ በተላሉ ሊሰበር የሚችል። 2. (ዘይ.፥ ስድብ) በጣም ከማርጀቱ ወይም ከመሳዳቱ የተነሳ ሰውነቱ የደረቀ፥ አቅም የሌለው፥ ቀሽማዳ።

ተንቆሻቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ ደረቀ፥ ገረረ። 2. በጣም ከማርጀቱ የተነሳ ሰውነቱ ደረቀ፥ አቅመ ቢስ፥ ቆሽማዳ ሆነ፤ ጠነጠነ።

አንቆሻቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ እንዲደርቅ፥

እንዲገር አደረገ፡፡ 2. አደቀቀ፡ ሰበበረ፡ እንቋቋ (የተጎዳ ሰውነትን በማሸት ወይም በመጫን)፡፡

እንቁሽቁሽ ፡፡ ደራቁቻ፡ ደቃቃ፡ አቅመ ቢስ፡፡

ቆሽበ ግ የምግብ ፍላጎት አሳጣ፡ ከለከለ፡፡

ቆሻሻ (ቁሽብ) ፡፡ ምግብ የማይደፍር፡፡ በሚገባ የማይበላ፡፡

ቁሽቢያም ዝ.ክ.

*ቆሽበለ

ተንቆሻበለ ግ ተቀማጠለ፡፡

አንቆሻበለ ግ አሽበለበለ፡፡ አቀማጠለ፡፡

ቆሽንዳ ስ ከሊታ፡ ደራቁቻ፡፡

ቆሽደ ግ ደረቀ (እንጀራ)፡፡

ቆሽድ ስ የደረቀ እንጀራ፡ ኮቸሮ፡፡

ቆሻሻ “ቆሽሽ” ስር ተመ.

ቆሻሻ “ቆሽበ” ስር ተመ.

ቆሽማዳ “ቆሽመደ” ስር ተመ.

ቆሽቋሽ “ቆሽቆሽ” ስር ተመ.

ቆሽት ስ በአፈጣጠኛ ከጨንፈ ጋር የተያያዘ ሆኖ የደቀቀና የላመ ምግብ የሚገኝበት ከረጢት መሰላ የሰውነት ክፍል፡፡

ቆሽቱ አረረ በጣም ተናደደ፡ ተበሳጨ፡፡

ቆሽት አንድድ አናጻጅ፡ አብሽቅ፡፡

ቆቀር ስ ትንሽ ፍሬ ወይም አንኳር(የእጣን፡ የአፈር፡...)፡፡

ቆቅ ስ 1. መጠኗ ዶሮ የሚያህል፡ በጫካ የምትኖር፡ ሰዎች በወጥመድ እየያዙ እንደ ዶሮ የሚበሉት የአለዋቅ ዝርያ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)፡፡ 2. (ዘይ.) ንቁ፡ ጠርጣሪ፡ ጠንቃቃ፡ ብልጥ፡፡

ቆቅማ ፡፡ ሀብረ ቀለሙ ቆቅ የሚመስል፡፡

ቆበር ስ በበሽታ ወይም በሌላ ምክንያት በአፍ ዙሪያ የሚታይ አረፋ መሰል ምራቅ፡፡

ቆበሩን ደፈቀ 1. ከአፋ ብዙ ምራቅ ወጣ ወይም አወጣ (ብዙውን ጊዜ በሀመም ምክንያት)፡፡ 2. (ዘይ.) የማይጥምና ተገቢ ያልሆነ ነገር ተናገረ፡ ለፈለፈ፡፡

ቆበራም ፡፡ (ስድብ) ቆበር ያለበት፡ ቆበር የሚደፍቅ፡፡

*ቆበቆበ

አቆበቆበ ግ 1. አጎረበ፡ አጎበገበ፡ አቆረበ፡፡ 2. አከበከበ፡ ዝግጁ ሆነ (ለመሃድ፡ ለመናገር፡...)፡፡

አቆብቋቢ ፡፡ ለመሄድ፡ ለመናገር፡... የቸነለ፡፡ ተዘጋጅቶ በመጠበቅ ላይ ያለ፡፡

ቆባ ስ የአተር፡ የባቋላ፡...ፍሬሽፋን፡ እንቁራባ፡፡

ቆባ² ፡፡ 1. ለፍላፈ፡ ምላሰኛ፡፡ 2. ንቁ፡ ባለሙያ (ሴት)፡፡

ቆብ ስ 1. ከጨርቅ ወይም ከከር የሚለራና መነኩሲ ወይም መንፈሳዊ ሰው ራሱ ላይ የሚደፋው አስኪማ፡፡ 2. ለፀሃይ ወይም ለብርድ መከላከያ ራሱ ላይ የሚደረግ ኮፍያ፡፡

ቆብ 1ኛ ፍጅ

ቆቡን ቀደደ/ጣለ ምንኩስናውን ትቶ አለማዊ ሆነ፡ ስልጣኑን አፈረሰ፡፡

ቆብ ደፋ 1. ቆብ ራሱ ላይ አደረገ፡ ራሱን ወይም ጭንቅላቱን በቆብ ሸፈነ፡፡ 2. መነኩሲ ቆብ ጫነ፡፡

ቆብ ጫነ መነኩሲ፡፡

የቆብ ተዝካር ስ የመነኩሱ ሰዎች በመነኩሱበት እለት ወይም በመነኩሱ በአርባኛው ቀን ወይም በየአመቱ፡ በሞተ ሰው አምሳያ ፀሎተ ፍትሂት ከተደረገላቸው በሂሳ ለካህናትና ለነጻያን የሚያበሉት ድግስ፡ ተዝካር፡፡

የቆብ አባት ስ አንድ ሰው በሚመነኩሰበት ጊዜ፡ በተዘጋጀለት ቆብ ላይ ፀሎት አድርጎ ቆቡን ራሱ ላይ የሚደፋለት ድንግላዊ መነኩሲ፡ አመንኳሽ፡፡

ቆቦ ስ በፍሬው መሸፈኛ ውስጥ ነጭ ሃር የሚመስል ባዘቶ ያለው፡ በቆላ የሚገኝና ውተታም የሆነ የእፅዋት አይነት፡፡

*ቆተቻ

ቆተቻ ስ ውጪርድ፡፡

ተቆታቻ ግ ተወራረደ፡፡

አቆታቻ ግ አወራረደ፡፡

ቆቻ ስ ብርታት፡ ጥንካሬ፡፡

ቆቻ ዋለ ከቀትር በፊት ከአንድ በሬ ጋር፡ ከቀትር በሂሳ ደግሞ ከሌላው በሬ ጋር በመጠመድ ምንም ድካም ሳያሳይ ቀኑን ሙሉ በጥንካሬ አረሰ (ንበዝ የሆነ በሬ)፡፡

ቆኝሰ ግ በጣም ገማ፡ ሸተተ፡ ከረፋ፡ ጠነባ፡፡

ቆኝሰ ስ ግማት፡ ከርፋት፡፡

ቆኝሳም ፡፡ (ስድብ) ግማታም፡ ክርፋታም፡፡

ቆኝቆኝ ግ ነቀዙ፡ ጠነጠነ፡፡

ቆንቁን (ቁንቁኔ) ስ ነቀዝ፡ ጥንጣን፡ እንጻንድ የደረቀ የእንጨት አይነቶችን ውስጣዊ አካል እየቦረቦረ በመብላት ለብልሽት የሚጻርግ

የትል ወይም የነፍሳት አይነት።
ቅንቅን² ግ ሰሰተ፡ ቀቀተ።
ቅንቋና ት ሰሰታም፡ ንፋግ፡ ቅታታም።
ታቆናቅን ግ ሰሰተ፡ ተንቆጣቆጠ።
ቅንቅን³ ግ በጥቃት ከተፈ፡ መተረ።
መቆናቅን ለ ጽላት።
ቅንን¹ ግ ጎነጎነ፡ ሸረበ፡ ታታ (ፀጉርን፡ ጥራን፡...)።
ቅናን² ስ ፀጉር ሰሪ፡ ሹሩባ ሰሪ።
ቅንን² ግ ጀነነ፡ ኮፈሰ፡ አኮራ። ምን ይቆንንሃል ራመድ ራመድ በል እንጂ።
ቅንን ግ ጅንን፡ ኩሩ።
ተቅንን ግ ተጀነነ፡ ተኮፈሰ፡ ኮራ።
ቅንን³ ግ እየለካ፡ እየመጠነ፡ እየሰፈረ ሰጠ (የተለብ እህልን፡ድርጎን)።
መቅንን ስ በገጽም ውስጥ በማህበር ለሚኖሩ መነኮሳት በቀን አንድ ጊዜ ተለክቶና ተመጥኖ ወይም ተሰፍሮ የሚሰጥ ምግብ፡ ድርጎ።
ቅናን ት መቀነን እየለካ ለድርጎኛ የሚሰጥ፡ አጻይ፡ አከፋፋይ።
ተቅነን ግ መቀነን ታደለ፡ ተሰጠ፡ መቀነን አገኘ፡ ተቀበለ።
ቅንደለ ግ ሹሩባ ሰራ፡ ጎነጎነ፡ ቅነን (ፀጉርን)።
ቅንዳላ (ቅንዳላ) ስ ሹሩባ የተሰራ ፀጉር።
ቅንደደ ግ ሹሩባ ሰራ (ጎፈሬ ሆኖ የቆየውንና አስከበህም ርዝማኔ የሌለውን ፀጉር እየሰበ)።
ቅንድድ(ቅንድድ) ስ 1. የአጭር ፀጉር ሹሩባ፡ ት 2. ጎፈሬ ሆኖ የቆየውን ፀጉር ሹሩባ ያደረገች፡ የተሰራች። 3. ፀጉረ አጭር።
ቅንዳዳ ት አጭር፡ ሻካራና ቁጥርጥር ፀጉር።
ቅንደደ² ግ 1. በጅራፍ፡ በአለንጋ ገረፈ፡ በለበቅ መታ። 2. አሰቃየ (ብርድ፡ ረሃብ፡...)። 3. (ዘይ.) ቀጣ። ጥፋተኛውን መቶ ብር ቅንደደው።
ቅንጀ ግ አማረ፡ ተዋበ፡ መልከመልካም ሆነ።
ቅንጀች ለአትመ ሄዋን ደረሰች።
ቅንጅና ስ ውበት፡ ደምግባት፡ መልክ መልካምነት።
የቅንጅና ሳሉን ስ የሊቶችን ፀጉር የሚተኩስ፡ የሚሰራና የውበት አገልግሎት የሚሰጥ ንግድ ቤት።
ቅንጀ ት 1. ውብ፡ ጥሩ፡ ሸጋ፡ ያማረ። ስ 2. ለአትመ ሄዋን የደረሰች ልጃገረድ።
ተቅንጃጀ ግ ተዋበ፡ አማረ፡ ራሱን አስዋበ፡ አሳመረ።
አቅንጀ ግ አስዋበ፡ አሳመረ።
ቅንጎለ “ጎንቆለ” ን ተመ.

ቅንጠረ ግ 1. በጥቂት እነሳ (ለመውሰድ ወይም ለመስጠት)። 2. ወጋ፡ ቅንጠጠ፡ ቦጠቀ።
ቅንጣሪ ስ ብዛት ካለው ነገር ላይ በጥቂት ወይም በትንሹ ተከፍሎ የተነሳ፡ ጥቂት፡ ትንሽ ነገር።
***ቅንጠረ**
ቅንጣራ ት በትንሽ ነገር በመቆጣት ተነስቶ በፍጥነት የሚሄድ፡ ቁጡ።
ቅንጥር ቅንጥር አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ፡ በንዴት፡በቁጣ መንፈስ ተራመደ።
ተቆናጠረ ግ በቁጣ መንፈስ፡ በንዴት ተናገረ ወይም ተራመደ።
አቆናጠረ ግ ቆጣ ቆጣ አሰኘ፡ አስደረገ ወይም በቁጣ መንፈስ አራመደ።
***ቅንጠነጠ**
ቅንጥንጥ (ቅንጥናጣ) ት ቅብጥብጥ፡ ሰውነት፡ አንድ ቦታ ላይ ረግቶ የማይቀመጥ።
ቅንጥንጥ አለ ግ ተቀነጠነጠ፡ ተቅብጠጠ።
ቅንጥንጥ አደረገ ግ አቀነጠነጠ፡ አቅብጠጠ።
ተቀነጠነጠ ግ ተቅብጠጠ፡ አረፍት፡ አረጋታ አጣ።
አቀነጠነጠ ግ አቅብጠጠ፡ አረፍት፡ አርጋታ አሳጣ።
ቅንጠጠ ግ 1. በእጅ ጣቶች ወይም በሌላ ነገር ሰውነትን አጥብቆ በመያዝ አሳመመ። 2. በአግር ጣቶች አጥብቆ ያዘ (እርካብን፡ መራትን)። 3. በጉጠት፡ በመቆንጠጫ አጣብቆ ያዘ። 4. (ዘይ.) ቀጣ፡ ስርአት ይዞ እንዲያድግ አደረገ(ልጅን)። 5. ቆጥሶ፡ ሰሰቶ ያዘ፡ አጠራቀመ (ሃብትን፡ ንዝብን፡...)። 6. (ዘይ.) የሴቷን ጎሳ በጣት በመቆንጠጥ ለፍትር ጉዳይ እንደሚፈልጋት ምልክት ሰጣት።
ቅንጥጣለች አርግዛለች።
ቅንጥጦ አጠበ ልብሰን፡ ጨርቅን ሙሉ በሙሉ ሳይሆን ቆሻሻ የነካውን ክፍል ብቻ አጠበ።
መቆንጠጫ ስ 1. ፍምን ወይም የጋለ ብረትን ቅንጥጦ ለመያዝና ከአንድ ቦታ ወደሌላው ለማዘዋወር እንዲረዳ የሚዘጋጅ፡ መንታ ሜፍ ለውጦ በንጹ ወይም ብረት። 2. ገመድ ላይ የተሰጣ ልብሰ ለንጹደው፡ ከገመዱ ጋር አጣብቆ እንዲይዝ ሆኖ የተሰራ መንታ ሜፍ ለውጦ እንጨት ወይም ሌላ ቁሳቁስ።
ቅንጥጫ (ቅንጢጥ) ስ 1. በአመልካች ጣትና በአውራ ጣት አማካይነት ሰውነትን በሃይል አጥብቆ የመያዝና የማሳመም ድርጊት። 2. የእጆችን የመጻፍ ጀርባዎች በጣት ቅንጥጦ

በመያዝና አንዱን በአንዱ ላይ በማነባበር፤ እንዲሁም የተነባበሩትን በማለያየትና እንደገና ድርጊቱን በመድገም የሚካሄድ የልጆች ጩታ።

ቆንጠጥ አለ ግ ጠንቀቅ፥ ኮስተር አለ።

ተቆነጠጠ ግ ተቀጣ፥ ስነስርአት እንዲኖረው ተደረገ።

ተቆንጥጦ ያደገ አስተዳደግ መልካም የሆነ፤ ጩታ፥ ስነስርአት ያለው።

ያልተቆነጠጠ ባለፊ፥ ስነ ስርአት የሌለው (ልጅ)።

ተቆናጠጠ ግ 1. በጣቶቹ ሰውነትን አጥብቆ በመያዝ አሳመመ። 2. ተደላደለ፥ መሰረት ያዘ፥ ተቋቋመ (ለኑሮ)።

መቆናጠጫ ስ መቋቋሚያ፥ መነሻ (ገንዘብ)።

አቆናጠጠ ግ አቋቋመ፥ አደላደለ፥ አጠናከረ (አስፈላጊውን እርዳታ በማድረግ)።

ቆንጥናጣ “ቆነጠነጠ” ስር “ቁንጥንጥ”ን ተመ.

ቆነጩ ግ ቁንጫ አፈራ፥ ፈጠረ፥ ቁንጫ ሆነ (ቤቱ)።

ቁንጫ ስ ተፈናጣሪና ዘላይ የሆነች፥ ቅማል የምታህል፥ ብዙውን ጊዜ ዕዳቱ በሚገባ ባለተጠበቀ መኖሪያ ቤት ውስጥ የምትገኝ ጥቁር ቡናማ ተባይ።

ቁንጫ

ቆነፀለ ግ ስለ አንድ የእውቀት ዘርፍ በጥቂቱ ወይም በቀንዕሉ እውቀት ተማረ፥ ተረዳ።

ቁንፅል ት ሙሉነት የሌለው፥ ጎደሉ።

ቁንፅልፅል ት ያልተሟላ፥ ብዙ ነገር የጎደለው።

ቆናኝ¹ “ቆነኝ¹” ስር ተመ.

ቆናኝ² “ቆነኝ³” ስር ተመ.

ቆንሲል ስ የአገሩን መንግስት በመወከል በሌላ አገር የሚቀመጥ ተወካይ፤ ጉዳይ ፈፃሚ።

ቆንቋና “ቆነቆነ²” ስር ተመ.

ቆንዳላ “ቆነደለ” ስር ተመ.

ቆንዳዳ “ቆነደደ” ስር ተመ.

ቆንጅ “ቆነጅ” ስር ተመ.

ቆንጣራ “ቆነጠረ” ስር ተመ.

ቆንጥር ስ የሚነካውን ሌላ አካል ወይም ገላ የሚበጭቅ ቀላፋ እሾህ ያለው የእዕዋት አይነት።

ቆዘመ ግ 1. አዘነ፥ ተከዘ። 2. አለቀሰ፥ የሃዘን እንጉርጉሮ አንጎራጎረ።

ቁዘማ ስ 1. ሃዘን፥ ትካዜ። 2. ልቅሶ፥ የሃዘን እንጉርጉሮ።

ቆዘረ ግ ነፋ፥ ጎሰረ፥ ቀበተተ (ሆድን)።

ቁዝር ት ሆዱ ጉሰር፥ ዝርጥጥ ያለ።

ቁዝር አለ ግ ሆዱ ጉሰር፥ ቅብትት አለ፤ ተቆዘረ።

ተቆዘረ ግ ሆዱ ተቀበተተ፥ ተጎሰረ።

ቆየ ግ 1. ኖረ። ሰውዬው እዚህ አገር ብዙ ጊዜ ቆይቷል። 2. ጠበቀ። ቆየኝ እየመጣሁ ነው። 3. ዘገየ፥ ጊዜ አሳለፈ። በጣም ቆይቶ መጣ።

የቆየ ት 1. ብዙ ጊዜ የሆነው፥ የሰነበተ። 2. የድሮ የጥንት፥ በፊት ጀምሮ የነበረ፥ የኖረ።

ቆይ [ብቻ] ዛቻን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ቆይ እንዳሸፍክ አትቀርም።

መቆያ ስ በምላና በእራት መካከል የሚበላ አነስተኛ መጠን ያለው ምግብ፤ መካሰስ፤ የእራት መዳረሻ።

ቆይታ ስ በአንድ ጉዳይ ላይ በምስጢር ለመምከር፥ ለመነጋገር የሚደረግ አጭር ስብሰባ (ብዙውን ጊዜ በተከበሩ ሰዎች መካከል)። 2. በአንድ ቦታ፥ አገር፥... ሆኖ የሚያልፍ ወይም የሚያሳልፉት የተወሰነ የጊዜ መጠን። በናዝሬት ቆይታቱ ደስተኛ ነበርኩ። 3. ከተወሰነ ሰው ጋር ወይም ከተወሰነ ቦታ ሆኖ የተወሰነ ጊዜ ማሳለፍ።

***ቆደሰ**

መቋደሻ ስ የዶሮ ጩታ።

ተቋደሰ ግ 1. ተካፈለ፥ ተጋራ፥ ተቋረሰ። 2. ቀመሰ። አፋን አሟሸ።

አቋደሰ ግ1. አካፈለ፥ አጋራ፥ አቋረሰ። 2. አቀመሰ። አለከፈ።

ቆዳ ስ 1. ከሰው ወይም ከማንኛው የእንስሳ ስጋ በስተላይ የሚገኝ የስጋ ሽፋን፥ ልባሰ። 2. ከእንስሳ ስጋ ላይ የተገፈፈና ከስጋው ተለይቶ ለብቻው የተደረገ የስጋ ሽፋን፤ ቁርበት፥ አንጋሬ፥ ሊጠ። 3. የፍራፍሬ ሽፋን፥ ልጣጭ። 4. (ዘይ.) ነገር ቶሎ የማይገባው፤ ደደብ።

ቆዳ መሬት ስ ለምነት የሌለው፥ ቢዘፋበት የማያበቅል መጥፎ መሬት።

የቆዳ ስፋት ስ የአንድ ቦታ፥ ክልል፥ ሃገር፥... ጠቅላላ ስፋት።

የቆዳ በሽታ ስ በሰውነት ቆዳ ላይ የሚወጣ ማንኛውም አይነት ህመም (እከክ፥ ቁስል፥...)።

ቆጋ ግ 1. በጅራፍ ገረፈ፥ ሸነቆጠ፥ ቆነደደ። 2. የጅራፍን ጫፍ (ቁግን) አበጀ። 3. (ተራ.አነ.) ሸጠ።

ቁግ ስ የገመድ ጅራፍ ጫፍ(ስለሉን ጅራፍ ስር

ተመ.::

ቁጊያም (ቁጋም) ት (ስድብ) ከሲታ::

ቆጠረ 7 1. አንድ፡ ሁለት፡...እያለ የአንድን ነገር ብዛት ለይቶ አወቀ (በማስላት፡ (በመጠረር ወይም ነገሮችን አንድ በአንድ በማሰብ፡ በማየት፡ በመንካት፡...))፡ 2. የቁጥሮችን ስም (1፡2፡3፡...) በየተራ ጠራ፡ 3. ጥቅም ላይ የዋለን የመብራት፡ የውሃ፡... መጠን፡ ልክ መዘገበ (ስራተኛው ወይም ቆጣሪው)፡ 4. አዘጋጀ (ቅኔን)፡

እንደ **ቆጠረ** እንደ **አይ**፡ ተመለከተ፡
እኔንም እንደ ሰው ቆጥረህ ቸርኝትህን
አደረግክልኝ ፈጣሪዬ?

ከ **ቆጠረ** ከ **መደበ፡ አሉንም ከሰው ቆጠርከው?**

መቁጠሪያ ስለ አንድን የዐሎት ቃል ስንት ጊዜ መላለሰው መጥራታቸውን ለማስታወስ ይረዳቸው ዘንድ ዐሎተኞች እንደ ዶቃ በከር ሰከተው የሚይዙት፡ ቅርፅ ድክልቱል ሆኖ መጠኑ ዳቦ ቆሎ የሚያካክል፡ ብዛቱ እንደየዐሎተኛው ፍላጎት የሚወሰን፡ ከእንጨት ወይም ከሌላ ነገር የሚዘጋጅ የዐሎት መገልገያ አቃ፡

መቁጠሪያ ቁጥር ስለ ከአንድ ጀምሮ ያሉ አሃዛዊ ቁጥሮች (1፡2፡3፡...)፡

ቆጠራ ስለ የገባውን፡ የወጣውንና በእጅ ላይ ያለውን ንብረት ለይቶ ለማወቅና ለመመዝገብ የሚደረግ እቃን የመቁጠር ተግባር፡ የንብረት ቆጠራም ይባላል፡

ቆጣሪ ስለ አገልግሎት ላይ የዋለን የመብራትና የውሃ መጠን በየጊዜው መዘገብ የሚይዙ፡ ከውሃ ቧንቧው አፍ አጠገብ እንዲሁም ከመብራት መስመር መቀበያ ላይ የሚደረግ መሳሪያ፡

የቆጣሪ [ግብር] ስለ ጥቅም ላይ ከዋለ የውሃ ወይም የመብራት ፍጆታ ዋጋ ሌላ፡ ለቆጣሪው እቃ ተብሎ በግብር መልክ የሚከፈል ገንዘብ፡

ቁጥር ስለ 1. መጠን፡ ልክ፡ ብዛት፡ **የህዝቡ ቁጥር** **ምን ያህል ነው?** 2. መጠንን፡ ልክን፡ ብዛትን፡...የሚያሳይ ምልክት (እንደ 1፡2፡3፡...)፡ 3. እንደ መለያ የሚያለግል አሃዝ፡ **ቁጥሩ** **የሆነ ሸጉት**፡ 4. የአንድ ነገር የርዝመት፡ የስፋት፡... መጠን፡ ደረጃ፡ **የሚማህ ቁጥር ስንት ነው?** 5. ሂሳብ፡ ስሌት (የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማባዛት፡ የማካፈል አሰራር፡ ትምህርት)፡

በቁጥር ነው፡ ጥቂት ነው፡ **ያላየኛው ላገሮች በቁጥር ናቸው፡**

በ **ቁጥር** **በ** **ጊዜ** ሁሉ፡ **በመጣ ቁጥር ይጠይቃል፡**

ከቁጥር አይገባም ትንሽ ነው፡ አይረሳም፡ እንዳለም አይታሰብ፡

ከቁጥር ወጣ 1. ተለየ፡ ተገለለ፡ ተባረረ፡

ተወገደ (ከማህበር፡ ከሁድን፡... አንድነት)፡ 2. እንደሰው ወይም እንደ ቁምነገር የሚያየው ታዛ፡ ጠፋ፡

ቁጥጥር ስለ የአንድን ነገር ሁኔታ የመከታተል፡ የመጠባበቅ፡ የመቆጣጠር ተግባር፡

[በ÷ከ] ቁጥጥር ስር አዋለ /አደረገ በስልጣኑ፡ በፍላጎቱ፡ በትእዛዙ፡... ስር እንዲሆን አስገደደ፡

ተቆጠረ 7 1. ታሰበ፡ ተሰላ፡ ቁጥሩ ተነገረ፡ ታወቀ፡ 2. ታየ፡ ታሰበ፡ ተገመተ፡ **እንደ ስህተት ተቆጠረ፡** 3. በነጥብ ተያዘ፡ ታሰበ፡ 4. ተዘረዘረ፡ ተነገረ፡ **ተቆጥሮም አያልቅ፡**

ተቆጣጠረ 7 1. ተከታተለ፡ ተጠባበቀ፡ 2. አንድን ነገር ወይም ቦታ በይዘታው ስር አደረገ በቁጥጥሩ፡ በፍላጎቱ ስር እንዲውል አስገደደ፡

መቆጣጠሪያ ስለ የአንድን ነገር ተግባር፡ እንትስቃሊ፡ ሁኔታ፡... ለመከታተል፡ ለመቆጣጠር፡... የሚያስችል ዘዴ፡ መንገድ፡ መሳሪያ፡

ተቆጣጣሪ ስለ አንድ ተግባር በአግባቡ መፈጸሙን፡ ንብረት በአግባቡ መያዙን፡ ደንብና ስርአት በወጉ መጠበቅን የሚከታተል ሰው፡

ተቋጠረ 7 ዘሩን ወይም ትውልዱን በመቁጠር የእነማን ወገን መሆኑን ለማስረዳት አንዱ ለሌላው ተናገረ፡ አወራ፡ እገሊን የወለደው እገሊ ነው እያለ የዘመዶቹን ስም በየተራ ጠራ፡

የተቋጥሮ ዝምድና ስለ የሩቅ ዝምድና፡ ዝምድናው እንደ አጎትና አክሰት በጣም ቅርብ ያልሆነ የትውልድ ግንኙነት፡

አቆጣሪ ስለ መቁጠሪያ አማካኝነት የሚደረግ ዐሎት፡

አቆጣጠር ስለ የቆጠራ፡ የስሌት መንገድ፡ **እንደ አትዮጵያ አቆጣጠር/ እንደ አውሮፓ አቆጣጠር፡**

ቆጠቢ 7 1. ቶሎ እንዳያልቅ በጥንቃቄ ያዘ፡ ተጠቀመ፡ አጠቃቀሙን በጥቂቱ፡ በመጠኑ፡ በልኩ፡... አደረገ፡ 2. በየጊዜው ትንሽ ትንሽ በማስቀመጥ ገንዘብ አጠራቀመ፡

ቆጠባ ስለ ገንዘብን፡ ንብረትን፡... በአግባቡ በስነስርአቱ የመገልገል ወይም በመጠን በመጠኑ የመጠቀም ድርጊት፡

የቁጠባ ሂሳብ ስለ በየጊዜው ጥቂት በጥቂት ባንክ ወስጥ በማስቀመጥ የሚጠራቀምና ወለድ ሊያስገኝ የሚችል ገንዘብ፡

የቁጠባ ቤት ስለ በአነስተኛ ወጪ በመንግስት እቅድ የሚሰራ ቤት፡

ቁጥብ ተብሎ ከመናገር፡ ከማድረግ የታቀበ፡ ራሱን በራሱ የጠበቀ፡ የተቆጣጠረ፡

ቆጣቢ ት ብዙ የማያጠፋ፡ የማያባክን

(ገንዘብን፣ ገብረትን፣...)።

ተቆጠቦ ግ ተጠቦቀ፥ ተወ፤ አንድን ነገር ከማድረግ፣ ከመፈፀም ራቀ፥ ራሱን ተቆጣጠረ።

ቆጠቆጠ ግ 1. አቃጠለ፥ ለበለበ፥ ፈጀ፤ የተላጠ ቁስል ውሃ ወይም ሌላ ነገር ሲነካው የሚሰማውን የሀመም አይነት ስሜት ተሰማ። 2. (ዘይ.) አንገብገበኝ ቆጩ፥ የቁጭት ስሜት ተሰማ።

ቆጠቆጠ ግ 1. የዛፍን ቅርንጫፍ፥ ክንፍ፥ ቅጥያ መለመለ። 2. ቁጥቋጥን፥ ቅጠላ ቅጠልን መነጠረ።

ቁጥቋጥ ስ 1. በተፈጥሮ ቁመናው እንደ ዛፍ ትልልቅ (ረገጥኛም)፥ ወፍራም ያልሆነና እንደ ቀጋ፥ አጋም፥... ያለ የእዕዋት አይነት። 2. አዲስ በተቆረጠ የዛፍ ጉቶ ወይም ጉራጅ ላይ የሚበቅል የዛፍ ሊጋ ቅጣይ፥ ቀንበጥ።

አቆጠቆጠ ግ አለመለመ፥ አፈጠፈጠ፥ አጀፈጀፈ።

***ቆጠቆጠ**

ቆጥቋጥ (ቆጠቆጥ) ቅ ገብጋቢ፥ ሰለታም፥ ቆንቋና።

ቁጥ ቁጥ ተወ.ግ. የመቆናቆን፥ የስስት፥ የቆጣቢነት አድራጎት። ሲሰጥ ሊጋስ ነው ቁጥቁጥ አያውቅም።

ቁጥቁጥ አለ ግ ተስገብገበ፥ ሰስተ፥ ተንቆጣቆጠ።

ተንቆጣቆጠ ግ ተስገብገበ፥ ሰስተ፥ ቁጥቁጥ አለ።

አንቆጣቆጠ ግ አቆናቆነ፥ አሰሰተ።

***ቆጠቆጠ**

ተንቆጠቆጠ ግ አሸበረቀ፥ አጌጠ፥ አማረ፥ ተዋበ።

አንቆጠቆጠ ግ አሸበረቀ፥ አሰጌጠ፥ አሰዋበ።

እንቁጥቁጥ ቅ ያሸበረቀ፥ ያጌጠ።

ቆጠቆጥ “ቆጠቆጠ” ስር **“ቆጥቋጥ”** ን ተመ.

ቆጠጠ ግ 1. ኮሳ፥ ቁጣጥ ጣለ። 2. ጎበበ፥ ቆበበ፤ ጉብ፥ ጉች ብሎ ታየ።

ቁጣጥ ስ በጣም ትንሽና ለስላሳ የሆነ የጨቅላ (ጥጃ፥ ግልገል፥ ልጅ) ኩስ።

ቁጢጥ አለ ግ ሙሉ በሙሉ ሳይሆን በእግሮቹ ጫፎች በቋፍ ሆኖ ተቀመጠ።

***ቆጣ**

ቁጡ ቅ ንዴተኛ፤ በትንሹ ነገር ሁሉ የሚበሳጭ፥ ቶሎ የሚናደድ።

ቁጣ ስ 1. የንዴት የመበላጨት፥ የመናደድ፥ ሃይለቃል የመናገር፥ የማኩረፍ አድራጎት። 2. ምክር አዘል ተግላፅ፤ ዘለፋ። 3. (ዘይ.) መእት፥

መቅሰፍት፥ ውርጂብን።

ቆጣ አለ ግ ሲቀምሱት ጣእሙ ኮምጠጥ፥ ኮስተር፥ በሰል አለ (ጠላ፥ ጠጅ፥ ቅፄ)።

ተቆጣ ግ 1. ተናደደ፥ ተበላጠ፥ በቁጣ ስሜት ተናገረ። 2. ተቀየመ፥ አከረፈ። 3. ምክር አዘል በሆነ እነጋገር ገሰፅ፥ ሰደበ፥ ዘለፈ (አባት ልጁን፥ ታላቅ ታናሽን፥...)። 4. ቆጣ አለ። 5. በተለያየ ምክንያት ሰውነት ወይም ገላ አበጠ፥ ተጉረበረበ፥...።

ተቆጭ ስ መካሪ፥ ተቆጣጣሪ። **ተቆጭ የሌላቸው ልጆች መጨረሻቸው ሳያምር ይችላል።**

ተቆጣጣ ግ መከረ፥ መከከረ። **የተጣሉትን ልጆች ተቆጣጥቶ አስታረቃቸው።**

አስቆጣ ግ 1. አናደደ፥ አበላጠ። 2. ቁጣ እንዲደርስበት፥ እንዲቆጡት አደረገ። 3. አስቀየመ፥ አስከረፈ። 4. እንዲቆጣ አደረገ።

ቆጣሪ “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቆጣቢ “ቆጠቦ” ስር ተመ.

ቆጥ ስ አራት እግሩ መረጋ ውስጥ የተተከለና ከፍታው ረገም የሆነ የእንጨት አልጋ (ብዙውን ጊዜ በገጠር ገበሬዎች ቤት የሚገኝ)።

ቆጣስር (ቆጥ አስር) ስ ሚስት ያዉ ወንጅ ልጅ የጋብቻቸው ወጣ ተጠናቆ ጎሯ ከመውጣታቸው በፊት ከሚሰቱ ወላጆች ዘንድ ተቀምጦ ለተወሰኑ አመታት እነርሱን ያገለግልበት የነበረ ጥንታዊ የጋብቻ ውል አይነት፥ ደንብ ወይም ስርአት።

ቆጥቋጥ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.

ቆጩ ግ ከነክነ፥ ቅሬታ አሳደረ፥ ፀፀተ።

ቁጭት ስ 1. ፀፀት፥ ንዴት፥ መቆርቆር። 2. ቂም፥ ቁርሾ። **ኢጋጣሚ ጠብቆ ቁጭቱን ተወጣ።**

ቁጭቱን ተወጣ አስቀይሞት ወይም አናደት የነበረውን በመበቀል ረካ፥ ንዴቱን አበረደ።

ተቆጩ ግ ቅር ተሰኘ፥ ተናደደ፥ ተቀረቆረ፥ ተፀፀተ።

አስቆጩ ግ አስፀፀተ፥ ቅር አሰኘ፥ አናደደ።

***ቆጩቆጩ**

ቆጭቋጫ ቅ ነጭጭ፥ ብሰጠ።

ተንቆጫቆጩ ግ ተነጫነ፥ ተበላጠ።

አንቆጫቆጩ ግ አነጫነ፥ አበላጠ።

ቆፈረ ግ 1. ማሰ፥ ጎደፈረ፥ ጫረ (መሬትን)። 2. (ዘይ.) ጎረጎረ፥ ፈለፈለ፥ መረመረ (የተደበቀ ነገርን ለማግኘት፥ ለማውጣት)።

መቆፈሪያ ስ አንድ ደማ፥ ድጅኖ፥ አንካሊ፥... ያለ መሬትን የመማሻ መሳሪያ።

ቁፋሮ ስ 1. በደማ እማካይነት መሬትን የማረስ፥ የመጎድፈር ድርጊት። 2. በደማ

አማካይነትን የተቆፈረ መሬት።

ቆፋሪ ት 1. በደማ መሬትን የሚገደፍር፡ የሚያርስ። ለ 2. ደመኛ፡ መሬትን ለሚረስ ለመጫር በደማ የሚገለገል ሰው።

ቁፍርፍር አለ ግ ተቆፋፈረ።

ተቆፈረ ግ ተማሰ፡ ተገደፈረ፡ ተጫረ፡ በደማ ታረሰ።

ተቆፋፈረ ግ ፈላሰሰ፡ እዚህም እዚያም ተማሰ፡ በደማ ታረሰ።

ቆፈነን ግ እጅንና እግርን ያዘ፡ አላንቀሳቅሰ አለ፡ አደነዘዘ (ብርድ)።

ቆፈን ለ እጅንና እግርን የሚይዝ፡ የሚያደነዝዝ ብርድ፡ ትዝቃዜ።

ቆፈናም ት 1. በጣም ብርዳም ወይም ቀዝቃዛ የሆነ (ቦታ)፡ 2. (ሰድብ) ሰውነቱ በቆፈን ያደነዘዘ፡ ከርፋፋ። 3. (ዘይ.) ስሰታም፡ ሲሰጥ እጁ በስሰት የሚንቀጠቀጥ።

***ቆፈጠነ**

ቆፍጣና ት ንቁ፡ ቀልጣፋ፡ ኩፋ።

ቆፋሪ “ቆፈረ” ስር ተመ.

ቆፍ

ቆፍ ቆፍ አደረገ ግ የመቆርቆር፡ የማንኳኳት፡ የመምታት አይነት ድምፅ አሰማ።

ቆፍጣና “ቆፈጠነ” ስር ተመ.

ቆፋ የ “ቀ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ቋ²

ቋ አለ ግ ቀጭ፡ ኳ አለ፡ የመሰበር፡ የመገጠት አይነት ድምፅ አሰማ።

ቋለማ ለ የተከተፈን ስጋ በቅመም አጣፍጦ በታሰበ ወተት አንጀት ውስጥ በመከተት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቋመጠ ግ ጎመጀ፡ ጓጓ፡ ከጀለ (አንድን ነገር ለማየት፡ ለማድረግ፡ ለማግኘት)።

አቋመጠ ግ አጎመጀ፡ አጓጓ።

ቋሚ “ቆመ” ስር ተመ.

ቋር ለ በእንጨት ላካል ላይ ተድቦልቡሉ ወይም አትር የሚታይ የእንጨት ዝጉ።

ቋራም ት ቋር ያለበት (እንጨት)።

ቋርፍ ለ ብዙውን ጊዜ መናኞች የሚመገቡት ከፋር እፅዋት ፍራፍሬና ሰራሰር የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቋር ለ ራስ ትልቅ አሳ።

ቋቁኛ ለ ብዙውን ጊዜ በሰው ፊት፡ አንገት፡ ደረት ላይ የሚወጣ የቆዳ በሽታ አይነት።

ቋት

ቋት አለ ግ 1. አስመለሰ፡ አስታወሰ። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፡ አስጠላ። ሰራው አሰቸጋሪ ከመሆኑ የተነሳ ቋት አለው።

ቋት እስኪለው እስኪያንገፈግፈው፡ እስኪሰለቸው።

ቋቋ

ቋቋቲ ለ የፍሬ መያዣውን ከረጢት በጣም አጣብቀው ሲጫኑት ከረጢቱ የፍንዳታ ድምፅ በማሰማት የሚተረተር የእፅዋት አይነት።

ቋ አለ ግ ተንቋቋ።

ተንቋቋ ግ 1. ቋቋ የሚል የድምፅ አይነት አሰማ። 2. በጣም ከማርጀትና ሰውነቱ ከመማረፋ የተነሳ በሚንቀሳቀሰበት ጊዜ ሰውነቱ ቋቋ የሚል ድምፅ አሰማ።

አንቋቋ ግ ቋቋ የሚል የድምፅ አይነት አሰማ ወይም እንዲሰማ አደረገ።

ቋተ ግ አንድ ቦታ ላይ ተጠራቀመ፡ ተከማቸ (ለምሳሌ ፍሳሽ ውሃ)።

ቋት ለ 1. እህል ሲከፍም ሆነ ወይንም ሲፈጭ ከወፍጮው ላይ የሚወርደው ከከ ወይም ዱቄት የሚከማቸበት፡ ከባህላዊው የቁም ወፍጮ ጋር ተያይዞ ከጭቃ ወይም ከሽክላ የሚሰራ ማጠራቀሚያ። 2. መጠራቀሚያ፡ መከማቻ። ስውየው የበሽታ ቋት ነው። (ዘይ.) ሆኖ። ቀን ከሌት የሚሰራው ቋትን ለመመላለስ ነው።

ቋት ጠብ አይልም 1. አይጠራቀምም። 2. አይሟላም፡ አይሳካም።

ከቋት ከቋቲ ከስር ከስሩ፡ ወዲያው ወዲያው፡ ሳይቆይ።

አቋት ግ 1. የሚፈጨውን እህል ከወፍጮው አናት አካባቢ አደረገ፡ ወይም የሚፈጨውን እህል በወፍጮው ማቋቻ ላይ ደቀነ። 2. አንድ ቦታ ላይ ተከማቸ፡ ከተረ (በመፍሰስ ላይ ያለ ፈሳሽ ነገር)።

ማቋቻ ለ የሚፈጨው እህል የሚቀመጥበት (የሚደቀንበት) የወፍጮው የላይኛው ጠርዝ፡ ወይም አይቲ።

ቋንቋሪ ለ መንገደኛ የሚሸከመው ቅራትን። ሰባራ ስንጥሩ፡ ጥቃቅት እቃ ሁሉ ባንድ ላይ (ቅላ፡ አገልግሎት...)።

ቋንቋ ለ 1. ሰዎች እርስ በርስ ለመግባቢያነት የሚገለገሉበት፡ ሃሳባቸውን፡ ስሜታቸውን የሚገልፁበት፡ ስርአት ያለው የድምጾች የቃላት፡... ጥንቅር። 2. የአንድ ቡድን፡ ሃገር፡ ብሄረሰብ፡... አባላት ለመግባቢያነት የሚገለገሉበት የቋንቋ ቅርፅ ወይም አይነት። **የሴም ቋንቋ** /**አማርኛ ቋንቋ**/ **የአፍ መፍቻ ቋንቋ**። 3. የአገላለፅ መንገድ፡ ሃሳቡን ተውና ቋንቋውን ብቻ አርምልኝ/ ገንዘቡን እንደማይከፍል በማያሻማ ቋንቋ ነገራቸው። 4.

የተወሰነ የህዝብ ክፍል እርስ በርስ ለመግባባት የሚገለገልበት ቃል ወይም ሃረግ፡...። የአራቱ ቋንቋ ሥላሶች ቋንቋ፡፡

ቋንዣ “ቋንቋ” ን ተመ.

ቋንዶ [ሃረግ] ስ ጠንካራ የሃረግ አይነት፡፡

ቋንቋ (ቋንዣ) ስ ከጉልበት በስተሂሳ በባትና በጥን መካከል የሚገኝ መታጠፊያው ከፍል(ስሌትን በውነት ስር ተመ.)፡፡

ቋንቋ ቆራጭ ስ የሰው ሃብትና ንብረት የሚዘርፍ፡ በሰዎች ላይ ገፍ የሚፈፅም፡ ወንጀለኛ፡ ሽፍታ፡ ወንዝዶ፡፡

ቋንጣ ስ 1. በቀጭን ተዘልዝሎና ገመድ ወይም ሽቦ ላይ ተሰትሎ እንዲደርት የሚደረግ የእንስሳት ስጋ፡፡ 2. ለየቦሰሰና የደረቀ የበለሰ ወይም የዋርካ ፍሬ፡፡ 3. (ዘይ.) ከሲታ ወይም በጣም ቀጭን የሆነ (ሰው)፡፡

ቋንጣ እግር እግረ ቀጭን የሆነ (ሰው)፡፡

ቋንጤ ወንበር ስ በጠፍሮ የተሰራፍ፡ መደገፊያ ያለው የእንጨት ወንበር፡፡

ቋንጣ ስ በእንዝርት አናት ላይ የሚሰካ፡ ቆላፋ የሆነ ቀጭን ሽቦ፡፡

ቋኛት ስ ከሃረግ ወይም ከመቃ የሚሰራ የአሳ መያዣ ሞላላ ቅርጫት፡፡

ቋዝመን ስ እንደ ጨቢ ያለ አነስተኛ ካራ፡፡

ቋዶ ስ የደረቀና ያልታወደ የበረሃ ሳር፡፡

የቋዶ እሳት ስ በቋዶ ላይ የሚነሳና ከፍተኛ የመቀጣጠል ፍጥነት ያለው የሰደድ እሳት፡፡

ቋድ ስ እንደዛብ አራት ማእዘንነት ያለው የሃር፡ የጠፍሮ፡... ጉንጉን፡፡

ቋጠረ ግ 1. አንዱን ከሌላው ጋር አያያዘ፡ አቆራኘ፡ አጠላለፈ (ለምሳሌ አንድን ገመድ ከሌላ ገመድ ወይም ከሌላ ነገር ጋር)፡፡ 2. በጨርቅ ወይም በሌላ በተመሳሳይ ነገር ጠቅልሎ፡ ሸፍኖ አሰረ፡፡ እረኛው ምሳውን በልብሱ ቋጥሮ ሄደ |ሴትዮ ሳንቲም፡፡ በመሃረብ ቋጥሮ አስቀመጠች፡፡ 3. በውስጡ ያዘ፡ አዘለ፡ አቆረ፡ የእሳት ክበልባል የገረፈው ገላው ውሃ ቋጠረ፡፡ 4. አፍኖ ያዘ፡ ተቆጣጠረ፡፡ ከስብሰባ ላይ ተነስቶ መውጣት ስለፈራ ሽንቱን ቋጥሮ ዋለ፡፡ 5. አጠራቀመ፡ አካበተ፡ አኖረ፡፡ ትንሽ ጊዜ ነገዶ ደሀና ገንዘብ ቋጥሯል፡፡ 6. አሰረ፡ ተበተበ (ነገርን)፡፡

ቋጠረች ፀነሰች፡ አረገዘች፡፡

መቋጠሪያ ስ 1. ማሰሪያ (ገመድ)፡፡ 2. መከተቻ፡ መያዣ፡ መጠቅለያ (ከረጢት፡

ስልቻ፡ ጨርቅ፡...)

መቋጠሪያው ተበጥሷል ፈሉን መያዝ፡ ወይም መቆጣጠር አይችልም፡ በመጣበት ጊዜ ሁሉ ይፈላል፡፡

ቁጥር ስ እስር፡ ቁጥሩ የጠበቀ ነው፡ ላይፈታም፡፡

ቁጥርጥር ት 1. እርስ በርሱ የተያያዘ፡ የተሳሰረ (ነገር)፡፡ ፀጉሩ **ቁጥርጥር ብሏል**፡ ተበጥሮም ሊያውቅ፡፡ 2. ብዛት ያለውና ተቋጥሮ ተቋጥሮ የተቀመጠ እቃ፡፡ ሴትዮዋ የገሃችውን ትመግ ትመዋ ለያይታ ከቋጠረች በሂሳ **ቁጥርጥርን** በአንድነት ተሸነግ ሄደች፡፡

ቁጥርጥር አለ ግ እርስ በርስ ተጠላለፈ፡ ተያያዘ፡ ተተባተበ፡ ተወሳሰበ፡፡

ቋጠሮ ስ 1. እስር (የገመድ፡ የጨርቅ፡...)

ተቋጠረ ግ 1. ታሰረ፡፡ 2. አብሮ ሆነ፡ አልነጠል አለ፡፡ 3. ደደረ፡ ባንለ፡፡

ተቆጣጠረ ግ እርስ በርስ ተጠላለፈ፡ ተተባተበ፡ ተወሳሰበ፡፡

ቋጥኝ ስ መጠኑ በጣም ትልቅ የሆነና መሬት ላይ ጉብ ብሎ የሚገኝ ድንጋይ፡፡

ቋጪ ግ 1. የነጠላን፡ የጋቢን፡...ጫፍ ወይም ዘርፍ ገመድ፡ አከረረ፡ ፈተለ፡፡ 2. (ዘይ.) አንድን ሃሳብ፡ነገር፡ ጉዳይ፡... ከውሳኔ ወይም ከውጤት ላይ አደረሰ፡ አጠቃለለ፡ ደመደመ፡፡

ቁጩት ስ 1. የነጠላን፡ የጋቢን፡...ጫፍ ወይም ዘርፍ የመግመድ፡ የማከረር ወይም የመፍተል ተግባር፡፡ 2. የተገመደ ወይም የተፈተለ የነጠላ፡ የጋቢ፡... ጫፍ ወይም ዘርፍ፡፡

ቋጪራ ስ ለቤት ከዳን ስራ እንዲያመች በገብስ ነዶ መጠን የሚታሰር ሰንበሌጥ፡ ባላ፡...፡፡

ቋጫ ስ ከሰንደዶ ወይም ከአከርማ የሚሰራ የውተት ማለቢያ፡ ጮጮ፡፡

***ቋፊ¹**

ቋፍ ስ ጫፍ፡ ጠርዝ፡ አፋፍ፡፡ **ቋፍ ላይ** አትቀመጥ፡ ትወድቃለህ፡፡

በቋፍ [ላይ] ነው ትንሽ ለቡብ፡ ምክንያት ይበቃዋል (አንድ ነገር ለመሆን፡ ለማድረግ፡...)

***ቋፊ²**

ተቋፊ ግ ተቆነ፡ ተጀነነ (በአካሄድ፡ በአነጋገር፡...)

አቋፊ ግ ቆነ፡ ጀነነ፡ ቀስ አደረገ፡፡

አስቋፊ ዝ.ከ.

በ

በ ከ “ቀ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

በ 1. በስም መነሻ ላይ እየተቀጠለ ግድረረያነትን የሚያመለክት ምእላድ። ተግራው በብሉር ይቃላል። 2. ተውሳክ ግላዊ አገልግሎት የሚሰጥ ወይም የድርጊት ሁኔታን ለማመልከት የሚያገለግል ምእላድ። በላሰቸኳይ በገንጋታ/ ቀስ በቀሱ። 3. ቦታን፣ አቅጣጫን፣ ጊዜን፣... ከሚያመለክቱ ቃላት ጋር እየተጣመረ መለተዋድዳዊ ሃረግን የሚመሰርት ምእላድ። በጠረጴዛው ላይ በወንዙ አጠገብ/ በቀኝ በኩል/ በሃሬው አለት።

በ¹ “ብ”ን ተመ.

በ³ “ከ”ን ተመ.

በሃ “ቡሃ”ን ተመ.

በሃ በግ “ቡሃ” ስር “ቡሃ በግ”ን ተመ.

በሃ (ብሃ)ድንጋይ ስ በቀላሉ ፍርክስክስ የሚል ነጣ ያለ የድንጋይ አይነት፤ ብክነ እየተባለም ይጠራል።

በሀረ ሎሚ “በከረ” ስር “በኩረ ሎሚ”ን ተመ.

በሀር “*በከረ” ስር “በኩር”ን ተመ.

በለለ ግ 1. ተበላሽ፣ ጠፋ፣ መና ቀረ። 2.

ተዋላቀቀ፣ ቀበጠ፣ ጠባዩ ብልሹ ሆነ። 3. በነነ፣ በረረ።

ብሉል ት ከንቱ፣ መና፣ ብልሹ።

በለሴ ስ በወፍራሙ የተፈተለ፣ ሻክራና ዘክሳካ የሆነ የሽግ አይነት።

በለስ ስ 1. አጻምና ሄዋን በንነት ሳሉ የፈጣሪን ትእዛዝ ጥሰው ፍሬዋን ስለበሉ የተረገሙበት ዛፍ እንደሆነች የሚነገርላት በንነት የምትገኝ ዛፍ ስም። 2. ቅጠሉ ነጣ ብሉ ሰፋ ያለ፣ ነጭ ፈሳሽ የሚወጣው የእፅዋት አይነት፤ ከዚህ እፅዋት፣ የሚገኘው ፍሬም በለስ ይባላል።

በለስ ቀናው / አገኘ 1. አደን ሄዶ የሚፈልገውን ገድሎ ተመለሰ። 2. ተሳካሲት፣ ሆነለት፣ ጥሩ እድል አጋጠመው።

*በለሽ

ብላሽ ት 1. የማይረባ፣ ከንቱ፣ ለቁም ነገር የማይሆን። 2. ነፃ። ይህን ልብስ በብላሽ ሰጠን።

ብልሽ ት የማይረባ፣ ከንቱ፣ ለቁም ነገር የማይሆን።

ብልሽት ስ እክል፣ ሳንካ፣ ጉድለት። ሊቃው

ብልሽት አለው።

ብልሽት አለ ግ ተበላሽ።

ብልሽትሽት አለ ግ 1. ፈፅሞ የተበላሽ፣ ጥቅም የማይሰጥ ሆነ። 2. አመሉ፣ ጠባዩ መጥፎ ሆነ።

ተበላሽ ግ 1. አይፈ፣ ቆሸሸ። 2. ተሰናከለ፣ እክል አጋጠመው። መኪናው ተበላሸ። 3. ጠባዩ መጥፎ ሆነ። 4. ከንቱ፣ የማይረባ፣ የማይጠቅም ሆነ። 5. ያለጊዜው፣ ያለአግባብ ሞተ።። ያንን የመሰለ ጀግና ተበላሽ።

አበላሽ ግ 1. አንደፈ፣ አቆሸሸ። 2. አሰናከለ፣ የማይሰራ እንዲሆን አደረገ። 3. ጠባዩ መጥፎ አደረገ። 4. ከንቱ፣ የማይረባ፣ የማይጠቅም አደረገ። 5. ያለጊዜውና ያለአግባብ ገደለ፣ አጠፋ።

በለቀጠ ግ ሙሉ በሙሉ ከፈተ፣ በረገደ።

በለቃጣ ት (ነውር፣ ስድብ) 1. ሃፍረተ ስጋዋ እንዳይታይባት ጥንቃቄ የማታደርግ፣ በርጋዳ። 2. ሰነሰርላት የሌላት፣ የሰው አይን የማትፈራ፣ መንቃራ።

ተበለቀጠ ግ ተከፈተ፣ ተበረገደ።

ተበላቀጠ ግ ስነ ስርአት አጣ፣ ተመናቀረ።

*በለበለ

ነበልባ ስ 1. የነዲድ እሳት ጫፍ፣ ላንቃ፣ ልሳን። 2. (ዘይ.) ለፍላፊ፣ ምላሽ።

ተንበለበለ ግ 1. በሃይል ነደደ፣ ተንቀለቀለ፣ ተንባገገ። 2. (ዘይ.) በፍጥነት ተናገረ፣ ለፈለፈ።

አንበለበለ ግ 1. በሃይል አነደደ፣ አንቀለቀለ፣ አንባገገ። 2. (ዘይ.) ያለ ምንም ችግር በፍጥነት አነበበ።

በለተ ግ ታሮዶ ቆዳው የተገፈፈን እንስሳ አካል በመልክ በመልክ እየለየ ቆረጠ፣ ገነጠለ፣ ከፈለ፣ ብልት አወጣ።

መበለቻ ስ ብልት ለማውጣት የሚያገለግል ቢላዋ፣ ካራ።

በላች ት ከብት አርዶ፣ ቆዳውን ገፎ፣ ብልቱን በየመልኩ እየለየና እየቆረጠ የሚውጣት ሙያ ያለው፤ አራጅ፣ ብልት አውጪ።

ብልት ስ 1. እንደ ሽንጥ፣ እግር፣... ያለና ከዋፍላ አካል ተለይቶ ሊታወቅና ለብቻው ተነጥሎ ወይም ተቆርጦ ሊወጣ የሚችል ከፍለ ስጋ፣ አካል። 2. ሃፍረተ ስጋ። 3. (ዘይ.) ስልት። የነገር ብልት ግወቅ ጢቃሚ ነው።

ብልት አወጣ የታረደ እንስሳን አካል

በየብልቱ እየለየ ቆረጠ፤ እግሩን፣

ሽንጡን፣... እየቆረጠ እየብቻ አደረገ።

ብልት አውጪ ስ የታራጅ የእንስሳን አካል በየከፍሉ ለያይቶ የመቀረጥ ችሎታ ያለው፤ በላች።

በለተተ ግ አረጀ፤ ሸመገለ።

ባልቲት ት 1. አርጊት። ስ 2. ልባም፥ ባለሙያ ሴት።

በለዝ ግ 1. በአደጋ ወይም በሌላ ምክንያት የቀድሞ መልኩ ተለወጠ፥ ጠቆረ፥ ዘነነ። 2. ቸክ፥ አደፈ፥ ልማም ያዘ(ጥርስ)።

ብልዝ ት 1. የጠቆረ፥ የበለዘ። 2. የቸክ፥ ልማም የያዘ (ጥርስ)።

በለገ ግ 1. በበልግ ወራት በበልግ የሚበቃ ዝናም ዘነመ። 2. የበልግ አዝመራ ስመረ፥ አማረ።

በልግ(ብላጊ) ስ ለአዝመራና ለግጥሽ ባር በቂ የሚሆን የበጋ ዝናም የሚገኝበት ወቅት (በአብዛኛው ከየካቲት እስከ ሚያዝያ ያሉት ወራት)።

በልግ ሰጠ በለገ፤ በልግ ሆነ።

የበልግ እህል ስ በበልግ ወቅት ተዘርቶ የሚሰበሰብ አዝመራ።

የበልግ ዝናም ስ በበልግ ወቅት የሚጥል ዝናብ።

አበለገ ግ የበልግ ዝናም ጣለ፥ በልግ ሆነ።

በለጠ ግ 1. (በርዝመት፥ በከብደት፥...) ከሌላው ላቀ፥ ከፍ አለ። 2. ከሌላው ተሻለ።

በበለጠ(በይበልጥ) በተሻለ፥ በአብዛኛው።

ብልጫ ስ ከፍታ፥ ትልቅነት።

ተበለጠ ግ 1. ከሌላው አነሰ፥ የበታች ሆነ። 2. ተሸነፈ። 3. ተሞኘ፥ ተታለለ።

ተባለጠ ግ እኩል አልሆነ አለ፥ አንዱ ከሌላው አነሰ ወይም ላቀ፥ ተዛነፈ።

ተባለጥ ስ እኩል አለመሆን፤ ተዛነፍ።

ተበላለጠ ግ 1. አልመጣጠን ወይም እኩል አልሆነ አለ፤ ተዛነፈ። 2. አንዱ ከሌላው ጋር በቀመጥ ተለካካ፥ ተወዳደረ።

አበለጠ ግ አላቀ፥ ከፍ አደረገ።

አበላለጠ ግ 1. አዛነፈ፥ አንዱን ከፍ ሌላውን ዝቅ አደረገ። 2. አወዳደረ፥ አንዱን ከሌላው ጋር አነፃረ (የሚልቀውን፥ የተሻለውን ለማወቅ)። 3. አዳላ።

አባለጠ ግ አበላለጠ።

አስበለጠ ግ 1. ከሌላው አላቀ፥ ከፍ አደረገ። 2. በሌላው እንዲበለጥ አደረገ።

በለጠ ግ በአስተሳሰብ፥ በእውቀት፥...ከሌላው ላቀ፥ ከፍ አለ።

ብልጥ ት 1. ብልህ፥ አዋቂ። 2. ሌሌ፥ አራዳ።

ብልጣብልጥ ት ሌሌነት የሚያበዛ።

ብልጠት ስ 1. ብልሃት፥ ዘይ። 2. ሌሌነት።

ተብለጠለጠ ግ 1. ተትከረከረ፥ ተጋ፥ ተጣጠረ። 2. ብልጠት፥ ሌሌነት አበዛ።

ተብለጥላጭ ት 1. ትጉህ፥ ታታሪ። 2. ሌሌ።

አብለጠለጠ ግ 1. አተጋ፥ አትከረከረ። 2. ብልጣብልጥ አደረገ።

በለጠገ "በለፀገ" ን ተመ.

በለጠጠ ግ ያለውን፥ ያለቅጥ በጣም አድርጎ ከፈተ፥ ገለጠ (አይንን፥ መዝጊያን፥...)።

በልጣጣ(በለጠጥ) ት (ዘይ) 1. ሃፍረተቢስ፥ የሰው አይን የማይፈራ። 2. ቀበጥ፥ ሞልፋጣ፥ እዩኝ እዩኝ ባይ።

ብልጥጥ አለ ግ ተበለጠጠ።

ተበለጠጠ ግ ያለውን፥ ያለአግባቡ በጣም ተገለጠ፥ ተከፈተ (አይን፥ መዝጊያን፥...)።

ተንበላጠጠ ግ 1. በማስፈራራት መልክ አይነት አፍጥጦ ወዲያና ወዲህ መላለሱ ተመለከተ። 2. እዩኝ እዩኝ የሚል አይነት አድራጎት አሳየ። 3. (ዘይ.) ቀበጠ፥ ተሞላፈጠ።

አንበላጠጠ ግ በማስፈራራት መልክ አይነት ያለ ቅጥ ገለጦ ወይም አፍጥጦ ወዲያ ወዲህ አየ፥ ተመለከተ።

*በለጠ

በለጭ ስ ብልጭልጭነት ያለው የድንጋይ አይነት፤ ቦረቦጭ።

በለጭማ ግ ግንባሩ ላይ ነጭ የሆነ (እንስሳ)።

ብልጭታ ስ በግታ፥ ድንገት ታይቶ የሚጠፋ የብርሃን ነፃብራቅ።

ብልጭልጭ ት 1. የሚያብረቀርቅ፥ የሚያንፀባርቅ፥ በግበግ የሚል። 2. (ዘይ.) ሲያየት ለጊዜው አይን የሚሰብ፤ ደስ የሚል ግን በጣም ጊዜያዊና ተራ የሆነ፥ መናኛ (እቃ፥ ጌጥ፥...)።

ብልጭልጭታ ስ ነፃብራቅ፥ ብርቅርቅታ (የመብረቅ፥ የመስታወት፥...)።

ብልጭልጭ አለ ግ አብጠልጠ።

ብልጭ አለ ግ ድንገት በግ አለ፤ በራ።

ብልጭ አለለት ድንገት ታየው፥ ትዝ አለው፥ ተከሰተለት(ሃሳብ)።

ብልጭ አለበት የሚያናድድ፥ የሚያስቆጣ ነገር ድንገት ተሰማው።

ብልጭ ድርግም አለ ብርት፥ ጥፍት፥ ጥርዥ ብርዥ አለ።

ብልጭ አደረገ ግ 1. አበራ፥ አነደደ

(በጥቂቱ)። 2. ጥቂት ፍንጭ ሰጠ (ለሃሳብ)።

ተብለጨለጨ ግ 1. ተንፃባሪቀ፥ ተብረቀረቀ።

2. ተጊያጊያጦ፥ ተሸቀረቀረ፥ አሸበረቀ።

አብለጨለጨ ግ አንፀባረቀ፥ አብረቀረቀ። 2.

ተጊያጊያጦ፥ ተሸቀረቀረ፥ አሸበረቀ።

በለፀገ(በለጠገ) ግ ከበረ፥ ሃብት አገኘ።

ባለፀጋ(ባለጠጋ) ስ ሃብታም፥ ከበርቴ፥ ባለገንዘብ።

ብልፅግና ስ ሃብታምነት፥ የኢኮኖሚ እድገት።

አበለፀገ ግ 1. ባለፀጋ፥ ሃብታም አደረገ። 2. አዳበረ፥ አሳደገ።

በላ ግ 1. ተመገበ። 2. አላመጠ፥ አነኘ።

3. ነክሰ። *ውጃ እንዳይበላህ ተጠንቀቅ።* 4. አሳከከ፥ ቆጠቆጠ። 5. አሸነፈ፥ ረታ፥ ገቢ አገኘ (በቁማር)። 6. ጨረሰ፥ ፈጀ። *መኪናዎ በጊዜን ትበላለች፤ ተቀበለ፥ ወሰደ። ካሳ በቀ፡ 8. አቃጠለ፥ ፈጀ። አሳት በላው።*

ሲበሉ የሳኩት 1. የተላከውን መልእክት (ቃል) የሚረሳ፥ የሚዘነጋ። 2. ችኩል፥ ወደመጣበት ለመመለስ የሚጣደፍ።

እበላ ባይ የግል ጥቅም ለማግኘት ሲል ሌላውን ለመምሰል የሚጥክር፥ ለጥቅም ሲል ከሌላው ጋር የሚተባበር፥ እስመሳይ፥ አጎብላጅ። **የበላበትን ወጪት ሰባሪ** ውለታ ቢስ፥ መልካም ላደረገለት ክፉ የሚመልስ።

የብላ ተባላ ዘመን መተሳሰብ፥ መተዛዘን የሌለበት፥ የግል ጥቅም፥ ፍላጎት ሰውን እርስበርስ የሚያናቁበት፡...ጊዜ።

ይብላኝ (ይብላኝለት) ሃዘንን፥ ትገዛበትን የሚገልፅ ቃል። *ይብላኝ ይህንን የመሰለ ልጅ የሚያስጠጋው አጥቶ ከበረንዳ ያድራል / በእርሱ ይብላኝ እንጂ እኔስ እንዳጣሁ አልቀርም።*

መብል ስ ምግብ፥ የሚበላ ነገር።

በሊታ ት ያገኘውን ሁሉ የሚበላ፥ ሆጃም።

በላተኛ ስ 1. በአንድ የቤተሰብ ሃላፊ ስር የሚተዳደር ሰው፥ ተቀላቢ። 2. ተመጋቢ፥ ምግብ ፈላጊ። ት 3. ብዙ የሚበላ፥ ሆጃም።

-በል(-በላ)፥ -በሌ 1. (በቡዝ አንቀፅ ከሚነገር ግስ ጋር የሚጣመር ከፊል ቃል) ቀደም ሲል የተጠቀሰውን ስራ እያካሄደ የሚኖር፥ የሚተዳደር። *ለርሶ በል።* 2. (ከስም ጋር የሚጣመር ከፊል ቃል) ቀደም ሲል የተጠቀሰውን ነገር የሚበላ ወይም ዘወትር የሚመገብ። *ባሪ በል እንሳ።*

ብላቶ ስ 1. ፍሬው ከተበላ በሃላ የሚቀረው የእህል ገለባ፥ የፍሬው ሽፋን፥ ጥርጣሪ፥ ትርፍራፊ። 2. የአገዳ ምጣኞ። 3. አውሬ

ያስተረፈው ቅንጥብጣቢ ስጋና ቆዳ። 4. በፈንጣጣ፥ በቂጥኝ፥... ቁስል ምክንያት ከሰውነት ላይ የሚቀር ጠባሳ።

ብሎት(-ብልት) ስ የፍስክ ቀን።

በላ በላ አደረገ ተሎ ተሎ ተመገበ፥ ፈጠን ፈጠን እያለ በላ።

ተበላ ግ 1. አለቀ፥ ሳሳ። *ሰፊው ጌልበቱ ላይ ተበላቷል።* 2. ተረታ፥ ተሸነፈ። 3. ተገደለ።

ተባላ ግ 1. እርስ በርስ በነገር ተናቆረ፥ ተራኩተ፥ ተጋጠ፥ ተጣላ፥ ስምምነት አጣ። 2. በጣም አዘነ፥ አነባ፥ ተላቀሰ (ብዙ ሰው)። 3. ተገዳደለ፥ ተጨራረሰ፥ ተበላላ።

ተብላላ ግ 1. ተዋሃደ፥ ተሟጧቀ፥ ፈላ (ድፍድፍ)። 2. ተውጠነጠነ፥ ታሰበበት፥ ተመክረበት(ሃሳብ)። 3. የ"ተባላ"ን ሶስተኛ ፍቺ ተመ.

አበላ ግ 1. መገበ። 2. ሰጠ። *ገባ አብልቶ ጌዳዩን አስፈፀመ።*

አበል ስ ድርሻ፥ ክፍያ (በአይነት ወይም በገንዘብ የሚሰጥ)።

አባላ ግ እርስ በርስ አጣላ፥ አናቆረ፥ አጋጠ።

አባላሽኝ ስ የፅፈ ረሃብ ወቅት ወይም ጊዜ።

ማባያ(መበያ) ስ ከእንጀራ፥ ከዳቦ፡...ጋር የሚበላ፥ ወጥ፥ በርበሬ፡...።

አብላላ ግ አሳሳለሰ፥ አውጠነጠነ፥ አበለለ (ሃሳብን)።

አስበላ ግ አሳጣ፥ አጋለጠ፥ ለክፉ ነገር (ለጠላት) አሳልፎ ሰጠ።

በላች "በለተ" ስር ተመ.

-በል "በላ" ስር ተመ.

በልቃጣ "በለቀጠ" ስር ተመ.

በልግ "በለገ" ስር ተመ.

በልጣጣ "በለጠጠ" ስር ተመ.

በሎታ ስ ከወደ ቂጡ ድቡልቡልነት ያለው አጭር ጸላ፤ ከንተሮ ።

በረሃ ስ 1. አየር በጣም ሞቃታማ፥ አፈሩ

አሸዋማ፥ የሚያገኘው የገናም መጠን እጅግ ዝቀተኛ የሆነ አካባቢ። 2. ሜካ፥ ውድማ፥ ሰው ያልሰፈረበት ቦታ ወይም አካባቢ።

በረሃ ገባ 1. ሸፈተ። 2. መነነ።

በረሀኛ ት በበረሃ የሚኖር።

በረሃማ ት የአየር ንብረቱ እንደ በረሃ ያለ ቦታ ወይም አካባቢ።

በረረ ግ 1. በአየር ላይ በከንፍ ሄደ፥ ከነፈ (አጥፊ፥ ወፍ፡...)። 2. ሮጠ። 3. በአውሮፕላን

ሄደ፡ ተጓዘ፡

በረራ ስ ጉዞ (የአውሮፕላን)፡፡

በረር ስ በጎችን የኩልኩልት በሽታ የሚያሲዝ ትል ወይም ጀርም፡፡

በረር ስ ቀለሙ እንደ ትሃን የቀይ ቡኒ የሆነ መጠት ከጥንዚዛ አነስ ብሎ ጠፍጠፍ ያለ፡ ብዙውን ጊዜ ሙቀት ያለባቸውን ጥጋጥ አካባቢዎች (የማቀዝቀዣ ሞተር ተቴፕ፡ ፊደሮ፡ቴሌቪዥን፡ሳጥን፡ልብስ፡...)የሚያዘወትር ሲሄድ ፍጥነት ያለው የቤተ ውስጥ ነፍሳት፡፡

በረር

በረራ ት 1. ከንፍ ያለው፡ በከንፍ የሚሄድ (ትንን፥ ዝንብ፡...)፡፡ 2. ሯጭ፡፡ 3. እንደ መደበኛዎቹ (ተረኞቹ) ተራ ወይም የመነሻ ሰአት ሳይጠብቅ ያገኘውን ሰው ብቻ ጭኖ ከተረኞቹ እየቀደመ የሚጓዝ የሀዘዝ ማመላለሻ መኪና፡፡ 4. አውሮፕላን ላይ የሚሰራ የእለቱ ተረኛ ተጓዥ፡፡ 5. ከአንድ በላይ ቅጂ(ኮፒ) እንዲኖራቸው ሲባል ተመሳሳይ የገፅ ቁጥር ከሚሰጣቸው የካርኒ ወረቀቶች ውስጥ የመጀመሪያው ትጠል ወይም ወረቀት፡፡

ብራራ ት 1. ፍንጣራ፡፡ 2. መጤ፡ ባይተዋር፡ አድራሻው ወይም የመጣበት ከየት እንደሆነ በውል የማይታወቅ (ሰው)፡፡

ብራሮ ስ ሲቆላ ከምጣድ ላይ እየተፈናጠረ የሚወድቅ የእህል ትንጣት፡፡

ብር ብር አለ ግ በችኮላ፡ በፍጥነት ተንቀሳቀሰ፡ ተዘዋወረ፡ ወዲያ ወዲህ ሄደ፡፡ 2. ተርገበገበ፡ በፍጥነት ተንቀሳቀሰ(አይን፡ ልብ)፡፡ ተባረረ ግ 1.(በስራ ምክንያት) በጥድፈያ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዋከበ፡፡ አረፍቶ የለውም ተባሮ ነው የሚኖረው፡፡ 2. ተወገደ፡ ተገለለ፡፡ 3. ተሰደደ፡፡

ተባራራ ት 1. በሽሽት ላይ ያለ (ሰው)፡፡ 2. ቋሚ መኖሪያውን ትቶ ወደሌላ አካባቢ እንዲሰድድ የተደረገ፡፡

ተባራራ ወሬ ስ እርግጠኛነቱ የማይታወቅ፡ ተዛማች ወሬ፡፡

ተባራራ ጥይት ስ ኢሳግውን ስቶ ወደ ሌላ አትጣጣ የሄደ ጥይት፡፡

አበረረ ግ 1. አርጠ፡ አጣደፈ፡፡ 2. አስወገደ፡፡ 3. ከስራ አሰናበተ፡፡ 4. በሃይል፡ በፍጥነት ነጻ፡ አሸከረከረ፡፡

አብራራ ት አውሮፕላን ነጂ፡፡

አባረረ ግ 1.አርጠ፡፡ 2. አሳደደ፡፡ 3. አስወገደ፡፡ 4. ተከታተለ፡፡

መስተባርር ስ የተደገመበትን ሰው ከሚኖርበት ቤት፡ ቦታ የማባረር ሃይል አለው ተብሎ የሚነገርለት አስማት ወይም ድግምት፡፡

አባራራ ት 1.አሳዳጅ፡፡ 2. አንድን ነገር ስራዬ ብሎ የሚከታተል፡፡

በረሰ ግ 1.ተሻረ፡ ረከሰ (መድሃኒት፡አስማት)፡፡ 2. ተበረዘ፡ በረደ፡ ቀዝቀዘ፡፡

ማብረሻ ስ የመድሃኒት መሻሪያ፡ ማርከሻ፡፡

በረቀ ግ ቦግ፡ ብልጭ፡ ፍልቅ አለ፡ ተብለዉለዉ፡፡

መብረቅ(ብራቅ) ስ 1.የሰማይ ብልጭታን ተከትሎ የሚሰማ ከፍተኛ የፍንጻታ ድምፅ፡ ነጎድጓድ 2. ከፍተኛ ሙቀትና ሃይል ያለው፡ እጅግ በጣም ከፍተኛ በሆነ ፍጥነት ተምዘገዝሳና በለውም ሆነ በንብረት ላይ አንዳንድ ጊዜ ጉዳት እድርሶ በቅዕበት ከእይታ ውጪ መሆን የሚችል የሰማይ ብልጭታ፡፡

በረቅ ስ 1.መብረቅ፡፡ 2. ነጭ የሆነ የማእድን አይነት (አፈር፡ትንጋይ)፡፡

ብርቅርቅ ት ብልጭጭ፡፡

ብርቅርቅታ ስ ብልጭጭ፡፡

ብርቅርቅ አለ ግ እብረቀረቀ፡፡

ተብረቀረቀ ግ ተብለዉለዉ፡ ተፍለቀለቀ፡፡

አበረቀ ግ ብልጭ አለ ወይም ብልጭ አደረገ (ሰማይ)፡፡

አብረቀረቀ ግ አብለዉለዉ፡ አፍለቀለቀ፡ አንተገተገ (ውሃ፡ መስታወት፡...)፡፡

በረቀሰ ግ 1. ነደለ፡ በሳ፡ በረወደ፡ ከፈተ፡፡ 2. አፈረሰ፡ ጣሰ፡ በጣጠሰ፡፡

ተበረቀሰ ግ 1.ተነደለ፡ ተበሳ፡ ተበረወደ፡ ተከፈተ፡፡ 2. ፈረሰ፡ ተበጣጠሰ፡፡

በረቅ "በረቀ" ስር ተመ.

በረቋ ግ 1. ነጣ፡ ገረጣ፡፡ 2. በሰለ፡ ደረሰ፡ ጎመራ(ሰብል)፡፡

በረበረ ግ 1. ጎረጎረ፡ መረመረ፡ ፈተሽ፡ ፈለገ፡፡ 2.በዘበዘ፡ ዘረፈ፡ ሰረቀ፡፡ 3. በመወቃት ላይ ያለን ሰብል (ገብስ፡ ሰንደ፡...) የላዩን ወደታች፡ የታችን ወደላይ አደረገ፡፡ 4. ሆድ እቃን አተረጎመሰ፡ አገለባበጠ፡ ጤና ነጥ፡በባዶ ሆዶ

አረቁ ጠጥቺ ሆዴን በረበረኛ።

በርባሪ ቅ 1. ዘራፊ፡ ቀማኛ፡ ከሰው ቤት ገብቶ የሰው ንብረት ዘርፎ የሚሄድ። 2. በመወቃት ላይ ያለን (እንደ ገብስ፡ ባቄላ፡...ያለን) ሰብል የላይ ወደታች፡ የታችን ወደላይ ለማድረግ በመንሽ የሚገለብጥ (ሰው)።

ብርባሮ ስ በመወቃት ላይ ያለን እህል ወይም ሰብል በመንሽ የመገለበጥ ስራ።

እንቡርባሪ ስ በመንሽ ተበርብሮ የወጣ ያልደቀቀ ገለባ፤ እንግዳላይ።

በረታ ግ 1. ጠነከረ፡ ጎበኝተ፡ ሃይል አገኘ። 2. አየለ፡ ተጋነነ፡ ጎላ (ነገር፡ጥል)። 3. አገገመ፡ ተሻለ። 4. ተፍጨረጨረ፡ ጎበዘ፡ ታገለ። በትምህርቱ በርት፡ፊል። 5. ተበረታታ፡ ተፅናና (ለሃዘን)።

ብርቱ ቅ ፅኑ፡ ጠንካራ፡ ጎበዘ።

ብርቱ ነዎት? ጠንካራን፡ ደህንነትን በተመለከተ የሚቀርብ የሰላምታ ቃል።

ብርቱ ጉዳይ ስ በጣም አስፈላጊና ጥበቅ የሆነ ነገር፡ ስራ።

ብርታት ስ ሃይል፡ ፅናት፡ ጥንካራ፡ ጉልበት።

ተበረታታ ግ ተጠናከረ፡ ተፅናና፡ ጎበዘ።

ተበራታ ግ ተበረታታ።

አበረታታ ግ 1. እንዲበረታ፡ እንዲጠነከር አገዘ፡ ገፋፋ፡ ደገፈ። 2. አፅናና።

ማበረታቻ ስ ግጠናከሪያ፡ ማፅናኛ (ስጦታ፡ ሽልማት፡...)።

በረት ስ እንደ ከብቶች፡ በጎች፡... ያሉ እንስሳት የሚያድሩበት ቤት።

በረት ነው በጣም ሰፊ ነው (ለቤት)።

በረት አፍ(ስድብ) 1. እፋ ሰፊ የሆነ (ሰው)። 2. እንደፈለገ የሚናገር፡ መጥፎ ተናግሮ ሰውን የሚያስቀይም (ሰው)።

በረንዳ ስ በቤት ዋና በር፡ በስተውጪ በኩል ከቤቱ ጣሪያ ጋር ተያይዞ የሚሰራ፡ ብዙውን ጊዜ በእንደ በኩል ብቻ ግድግዳ የሚኖረው የቤቱ የውጪ አካል(ስእሉን ቤት ስር ተመ.)።

በረንዳ አዳሪ ቅ 1. የሚያድርበት ወይም የሚጠለለበት ቤት የሌለው፡ ብዙውን ጊዜ በከተማ ውስጥ በየመንገዱ ዳር በሚገኙ ታላላቅ ህንፃዎች ታዛ ስር ወይም በየጥጋ ጥጉ ተኝቶ ሌሊቱን የሚያሳልፍ ሰው፤ ሰዘኔ። 2. (ዘይታስድብ) ወርበላ፡ ዱር አዳሪ፡ ወስላታ፡ ሌባ፡ ቀማኛ። ቅ 3. ዘዋሪ፡ በቁምነገር ሰራ ላይ በመዋል ፈንታ በሰራ ፈትነት ሲያውደለድል የሚውል።

በረኛ “በር” ስር ተመ.

በረክ ግ ጉልበቱ ራዶ፡ ተንቀጠቀጠ፡ አቅም

አጣ።

ብርክ ስ ከድንጋጤና ከፍርሃት የተነሳ በድንገት አቅመቢስ መሆን፡ መድከም፡ መፃል፡ መርበትበት፡ መልፈሰፈሰ።

ብርክ ያዘው በድንገተኛ ድንጋጤ ምክንያት ጉልበቱ፡ ተልፈሰፈሰ፡ መንቀሳቀሱ ተሳነው።

ብርክርክ ቅ ቀጥቃጣ፡ ድንጉጥ፡ ፈረ።

ብርክርክ አለ ግ ተብረከረከ።

ተብረከረከ ግ 1. አቅም አጣ፡ ጉልበቱ ራዶ፡ ተንቀጠቀጠ። 2. ፈራ፡ ተርበደበደ፡ ተርበተበተ።

አብረከረከ ግ 1. እርገደገደ፡ አልፈሰፈሰ፡ አቅም አሳጣ። 2. እስፊራ፡ እርበደበደ፡ አራዶ፡ አንቀጠቀጠ፡ አርበተበተ።

በረከተ ግ 1. በዛ፡ መጠኑ ጨመረ። 2. ተረፈ፡ ተትረፈረፈ። 3. ብዙ ቆየ፡ ሰነበተ(ለአላቂ ነገሮች)።

በረከት ስ 1. ረድኢት፡ መቅኖ። 2. ስጦታ። እነሆ በረከት፡ 3. ፀጋ፡ ምርቃት።

በረከት የለውም ረድኢት፡ መቅኖ የለውም።

በረከት ያውርድ ይብዛ፡ ይትረፍረፍ፡ ይባረክ፡ ረድኢት ያግኝ ለማለት የሚባል የበጎ ምኞት መግለጫ ወይም ምርቃት የማትረቢያ ቃል።

በረከተ ስጋ ስ ስጋዊ ፀጋ፡ ሃብት፡ ምድራዊ ብልፅግና።

በረከተ ቢስ ቅ ረድኢት የሌለው፡ አሲዳም።

በርካታ ቅ አያሌ፡ ብዙ።

ብርካቱ ስ 1. ብዛት። 2. ረድኢት፡ መቅኖ።

ተበረከተ ግ ተሰጠ (ስጦታ)።

ተበራከተ ግ እየበዛ ሄደ፡ ተትረፈረፈ።

አበረከተ ግ ሰጠ (ገበየረከትን)።

*በረከክ

በርከክ አለ ግ ተንበረከከ።

ተንበረከክ ግ 1. በጉልበቶቹ ቆመ፡ መሬት ነካ። 2. (ዘይ.) ተሸነፈ፡ ታዛዥ፡ ተገዥ ሆነ።

አንበረከክ ግ 1. በጉልበት አስቆመ። 2. አሸነፈ፡ የበታች አደረገ፡ ገዛ፡ አስገበረ።

እንብርከክ (እንብርክ) ስ በጉልባት መሬት የመንካት ወይም መሬት ላይ የመቆም ድርጊት።

በእንብርከክ (በእንብርክ) ያስኬዳላ ሃይለኛ ነው፡ ያስድሃል። ጠላው በእንብርከክ ያስኬዳል።

በረኪና ስ ያደፈን ወይም የመንቸክን ነጭ ልብስ ለማፅዳት እንዲያግዝ ከውሃና ከሳሙና ጋር እየተደባለቀ ልብስ የሚታጠብበት ፈላሽ የሆነ

ከሚካል፡፡

በረካ ለ በሃገር ባህል መሰረት ቡና በጀበና በሚፈጠሩ ጊዜ ከአባሉና ከሁለተኛው ቀጥሎ የሚጠጣው ቡና ፡ ለስተኛ ቡና፡፡

በረካ ሁን (ምር.) የተባረከ፡ የተቀደሰከ ሁን፡፡

በረከተ ግ ሊጥን በጋላ ድንጋይ ወይም በፍም ላይ አስቀምጦ ርሚጦ ወይም ቂጣ ጋገረ፡ አበሰለ፡፡

ብርኩታ ለ ርሚጦ፡ በጋላ ድንጋይ ወይም በፍም ላይ ተደርጎ የበሰለ ቂጣ፡፡

በረዝ ግ 1. ማርን በውሃ በጥብጦ ብርዝ አዘጋጀ፡፡ 2. የጠላን ድፍድፍ በውሃ በጠበጠ፡ አቀጠነ፡ ሞላ፡፡ 3. ሃይለኛውን መጠጥ ለሰለሰ ካለው ጋር ደባለቀ፡ ቀየጠ፡፡ 4. ሙቅ ውሃን ከቀዝቃዛ ጋር ደባለቀ፡ ከለሰ፡፡

ብርዝ ለ ጌሾ የማይገባበትና ማርን በውሃ በቀጭኑ በመበጥበጥ የሚዘጋጅ የመጠጥ አይነት፡፡

ተበረዘ ግ ተመረዘ፡ ተበላሽ፡ አእምሮው በመጥፎ አስተሳሰብ ተበረዘ፡፡

ተባረዘ ግ እንዱ ከሌላው ጋር ተቀላቀለ፡ ተቀየጠ፡ ተደበላለቀ (ለፈሳሽ)፡፡

አበረዘ ግ አበረደ፡ አበረሰ፡ አቀዘቀዘ፡፡

አባረዘ ግ አቀላቀለ፡ አደባለቀ፡ ከለሰ፡፡

በረዋ ግ በረዝ፡ ደነበረ፡ ሸሸ፡ እባብ ያዩ በላጥ በረዋ፡፡

***በረዋ**

ተበራዋ ግ ከማላ የተሰበሰበው ሰብል ውድማ ላይ ተደርጎ በከብት እግር እንዲረገጥ ሆነ (ፍሬውን ከገለባው ለመለየት)፡፡

አበራዋ ግ ከእርሻ ቦታ የተሰበሰበን ሰብል ውድማ ላይ እድርጎ በከብት እግር አስረገጠ፡ ወቃ፡ አሄደ፡፡

በረዶ ግ 1. ቀዝቀዘ፡ ሙቀት አልባ ሆነ፡፡ 2. ቆፈነነ፡ ብርድ ሆነ፡፡ 3. ተረጋጋ፡ ሰላም ሆነ፡፡ ጠላ በረድ፡፡ 4. ከዝሙት ስራ ራቀ፡ ለመተ፡፡ 5. ደነዘ፡ አልቆርጥ፡ አልፈልጥ አለ፡፡ ስለቱ በረድ፡፡

በረዶ የ"በረዶ"ን እንደኛ ፍቺ ተመ.

በረዶ ለ 1. እጅግ በጣም ከመቀዝቀዱ የተነሳ ወደ ጠጣርነት የተለወጠ ውሃ፡ በረድ፡፡ 2. በጣም ቀዝቃዛ፡፡ እጁ በረዶ ነው፡፡

በረዶ ቤት ለ ምግብና መጠጥ ለማቀዝቀዝ ወይም ላይበላሽ ረዘም ላለ ጊዜ እንዲቆይ ለማድረግ የሚረዳ በረዶ ያለበት ቤት፡ ክፍል፡ እቃ፡፡

በረዶማ ፡፡ በረዶ በብዛት ያለበት (ቦታ)፡፡

በራዳ (በራድ) ፡፡ በጣም ቀዝቃዛ፡፡

ብርድ ለ 1. ቁር፡ ቆፈን፡ ውርጭ፡ በጣም የሚቀዝቅዝ አየር፡፡ 2. በቀዝቃዛ አየር ምክንያት የሚያጋጥም ህመም፡፡

ብርድ መታው 1. የብርድ በሽታ ያዘው፡፡ 2. በቀዝቃዛ አየር ምክንያት ብልሽት አገኘው (ሰብል)፡፡

ብርድ ብርድ አለው ከብርድ ጋር የተያያዘ ወይም ከብርድ ጋር የተመሳሰለ የህመም ስሜት ተሰማው፡፡

ብርድ ፈደፈደው ቀዝቃዛ አየር ሰውነቱን አስቃየው፡፡

ብርድ ልብስ ለ ከጥጥ ወይም ከሱፍ፡... የሚሰራና በመጋታ ጊዜ ሰዎች ለሙቀት የሚለብሱት እንደ ማቅ፡ ዝተት፡ ባና ያለ ወፍራም ልብስ፡፡

ብርዳም (ብርዳማ) ፡፡ ሃይለኛ ቅዝቃዜ ያለበት(ቦታ፡ ወቅት)፡፡

ተባረደ ግ 1. አየሩ ቀዝቀዘ፡ የቅዝቃዜ ስሜት አሰማ፡ ፈጠረ፡፡ 2. ተባረዘ፡ ተካለሰ (ሙቅና ቀዝቃዛ ውሃ)፡፡

አበረደ ግ 1. አቀዘቀዘ፡ ሙቀቱ እንዲቀንስ አደረገ፡፡ 2. አስታገሰ፡ አስወገደ፡፡ በመካከላቸው ገብቶ ጥሉን አበረደ፡፡

ማብረጃ ለ የሾርቤ ብርሌ ቅርፅ ያለውና ከብርሌ ላቅ ያለ የጠላና የጠጅ መያዣ ጠርመሮ፡፡

አብራጃ ፡፡ ቀዝቃዛ፡ ነፋሻ (ቦታ)፡፡

በረደደ ግ ጠና፡ በረታ፡ ጠነከረ፡፡

በረደድ(በርዳዳ) ፡፡ ፅኑ፡ ብርቱ፡ ጠንካራ፡፡

በረዶ "በረዶ" ስር ተመ.

በረዶ ዝ.ከ.

***በረጀረጀ**

ተብረጀረጀ(ተብረዝረዝ)ግ 1. በመጠጥ ወይም በሌላ ምክንያት ሰውነቱ ባለ፡ ፈዘዘ፡ ተርገደገደ፡ ተንግጥጠገ፡፡ 2. ተተበረበረ (አይን በነብራቅ)፡፡

አብረጀረጀ(አብረዝረዝ) ግ 1. ሰውነትን አካለ፡ አደከመ፡ አርገደ፡ ደገደ፡ አንግጥጠገ፡፡ 2. አይንን አተበረበረ (ነብራቅ)፡፡

በረገደ ግ 1. ሙሉ በሙሉ ከፈተ፡ ወለላ አደረገ (በዙውን ጊዜ ሃይልና ፍጥነት በተቀላቀለበት ሁኔታ)፡፡ 2. ከሁለት ከፈለ፡ ሰነጠቀ፡፡ ግንዱን በመጥረቢያ በረገደው፡፡

በርጋዳ(ብርግድ) ፡፡ 1. ያልተዘጋ፡ የማይዘጋ፡ ክፍት፡፡ 2. (ስድብ) ስትቀመጥ፡ ስትሄድ መሸፈን ያለበትን የሰውነቷን ክፍል የማትሸፍን፡ እርቃደን

ስለ መጋለጡ የማትጨነት፥ የማትጠነቀቅ።
ተበረገደ ግ 1. ተከፈተ፥ ወለል አለ።
 2. ተከፈተ፥ ተሰነጠቀ።
ተበራገደ ግ በአጽቆም፥ በአካሄድ፥ በአቀማመጥ እግሮቹን በጣም ከፈተ።
በረገገ ግ ደንግጦ ሸሸ፥ በረዋ፥ ደነበረ።
በርጋጋ ፥ ድንገተኛ ፈራ፥ ደንባራ።
ብርግግ ብርግግ አለ ከፍርሃት፥ ከድንጋጤ የተነሳ ብትት ብትት አለ፥ ሰውነቱ የድንጋጤ እንቅስቃሴ አደረገ።
ተበራገገ ግ ተደናገጠ፥ ተደናበረ።

*በረጠጠ

በርጣጣ ፥ ኩራተኛ፥ ጌረኛ፥ ትእቢተኛ፥ በጥራራ።
ተንበራጠጠ ግ ኩራ፥ ታበየ፥ ተንበጣረረ።
አንበራጠጠ ግ አኩራ፥ አንበጣረረ።
በራ (ራስ በራ) ፥ ፀጉሩ ከወደ ግንባሩ የሸሸ፥ የተመለጠ (ሰው)።

በራ¹ ግ 1. በግ አለ፥ ብርሃን ሆነ። 2. ነጣ ፥ ፈካ፥ ብሩህ ሆኖ ታታ።
መብራት ለ ከቸቦ ወይም ከሻማ ወይም ከጧፍ አሳት።...የሚገኝ ወይም ከኢሊክትሪክ ሃይል የሚመነጭ ብርሃን።
መብራት ሃይል ለ 1. የኢሊክትሪክ ሃይል ማመንጫውንና የአስተዳደሩን ጉዳይ አጠቃሎ የሚመጥ መስሪያ ቤት። 2. የኢሊክትሪክ ሃይል ማመንጫ ጣቢያ።
ብሩህ (ብር) ፥ የበራ፥ የፈካ፥ ንፁህ፥ የጠራ።

ብሩህ አእምሮ ለ ነገሮችን በፍጥነት መረዳት የሚችል አስተዋይ አእምሮ።
ብርሃን ለ 1. የመብራት፥ የፀሃይ፥...ውጋጋን፥ የወለብ ተቃራኒ። 2. ፋኖ፥ መብራት። 3. ቀን፥ ፀሃይ ወጥታ አስዘምትጠልቅ የለው ጊዜ። 4. የአይን የማየት ችሎታ። **ብርሃኔን ያጣሁ** **እንዲል** **አይነ ሰው**።

ብርሃነ ልደት ለ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ለለት፥ በላለ ልደት፥ ልደት።
ብርሃነ ትንሳኤ ለ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ ከመቃብር የተነሳበት ለለት፥ በላለ ትንሳኤ፥ ትንሳኤ።
ብርሃነ ጥምቀት ለ ኢየሱስ ክርስቶስ በዮርዳኖስ ወንዝ በዮሃንስ እጅ የተጠመቀበት ለለት፥ በላለ ጥምቀት፥ ጥምቀት።
ተብራራ ግ ተፍታታ፥ ግልፅ እንዲሆን ተደረገ (ሃሳብ)።

አበራ ግ 1. መብራት ለኩሳ፥ ብርሃን እንዲሆን አደረገ። 2. በግ አለ፥ አብላጠጠለሁ፥ አንፀባረቀ። 3. አዳነ፥ ፈወሰ (የታወረ አይንን)።
ማብሪያ ማጥፊያ ለ የኢሊክትሪክ አምፖል ወይም ሌላ በኢሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ እንዲባራ ወይም እንዲጠፋ ለማድረግ የሚያገለግል የኢሊክትሪክ እቃ።
አብራራ ግ ተነተነ፥ ግልፅ አደረገ፥ በሚገባ አሰራር (ሃሳብ)።
ማብራሪያ ለ ግልፅነት የሚደለውን ሃሳብ ግልፅ ለማድረግ የሚረዳ መግለጫ።

በራ² ግ ዝናም መዝነውን አቆመ፥ ብራ ሆነ።
ብራ ለ ዝናም የቆመበት ወይም የለለበት ጊዜ።
ብራ ሆነ ዝናም ቆመ፥ ጠፋ።
አበራ ግ ዝናም መጣሉን ተወ፥ አቆመ።
በራራ "በረረ" ለር ተመ.
በራድ¹ ለ የጃይ ግፍሊያ ወይም ማትረቢያ ማንቆራቆሪያ።
በራድ "በረደ" ለር "በራዳ"ን ተመ.
በራፍ "በር" ለር ተመ.

በራ ለ ከተንድ ከብት ወገን የሆነ፥ ብዙውን ጊዜ ለእርሻ ስራ የሚያገለግል ተባእት የቤት እንሰሳ(በአሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ ስድብ) ሞኝ፥ ቂል።
በራ ወለደ የሚል ትንጣት ያህል እንኳ እውነትነት የሌለው ወራ የሚያወራ።
የበራ ልብ ለ መጠኑ ብርቱካን የሚያህል፥ ትርፅ ልብ የሚመስል የፍራፍሬ አይነት።

የበራ ሽንት ለ ቀጥታነት የሌለው፥ አንድ ጊዜ ወደቀኝ አንድ ጊዜ ወደግራ እየተጠግዘዘ የሚሄድ የመስመር ትርፅ፥ መንገድ።

የበራ ሽንት

የበራ ግንባር የምታህል በጣም ትንሽ የሆነች (መሬት)።
በር ለ 1. ሰውም ሆነ ሌላ ነገር ሊተላለፍበት እንዲችል የተወሰነ ክፍተት እንዲኖረው ተደርጎ የተሰራ፥ ሲያስፈልግ ከፍተኛ በመዝጊያ ሊከለል የሚችል የቤት ወይም የገቢ መግቢያና መውጫ፥ መተላለፊያ (በአሉን ቤት ስር ተመ.)። 2.

መዝጊያ። 3. ኪላ፡ ከአንድ የተወሰነ የቦታ ክልል ወደሌላው ለመሄድ እንደ መተላለፊያ የሚያገለግል መንገድ።

በር መታ በር አንኳኳ፡ ደበደበ፡ ቆረቆረ።

በር አወጣ ለመተላለፊያ ወይም ለመግቢያና ለመውጫ እንዲያገለግል በር አበጀ፡ ሰራ።

ከበር መልስ ከቤት በር ጀምሮ ወደ ውስጥ ያለው ሁሉ በጠቅላላ።

በራፍ(በር አፍ) ስ ወደቤት ወይም ወደግቢ ለመግባትና ከቤት ወይም ከግቢ ለመውጣት እንደመተላለፊያ የሚያገለግል የቤት ወይም የአጥር በር፡ ደጃፍ።

በር ጠባቂ ስ ዘበኛ፡ ዋርዲያ፡ በረኛ።

በረኛ ስ 1. በር ጠባቂ፡ ዘበኛ። 2. በእግር ወይም በእጅ ኳስ ጨዋታ ጊዜ ኳሷ ወደ ግብ እንዳትገባ የሚከላከል፡ የሚጠበቅ ተጫዋች፡ ግብ ጠባቂ።

በርሚል(በርሚል) ስ ከእንጨት ወይም ከቆርቆሮ ወይም ከፕላስቲክ የሚሰራና ለጠጅ መጣጥ ወይም ለጠላ መጥመቂያ ወይም ለሌላ ነገር መያዣ የሚያገለግል ትልቅ እቃ።

በርጥሌ ስ የሽቶ ስም።

በርበሬ ስ 1. የበሰለ፡ የጎመራ ወይም ከመብሰሉ የተነሳ ወደ ቀይነት የተለወጠ የቃሪያ ተክል ሃለ። 2. ከበሰለ ወይም ከጎመራ የቃሪያ ሃላ በድልህ ወይም በአዋዜ ወይም በዱቄት መልክ የሚዘጋጅ ሲበሉት የሚፋጅ ወይም የሚያቃጥል የወጥ ቅመም። 3. ከላይ የተገለፀውን ሃላ የሚያፈራ ተክል።

በርባሪ “በረበረ” ስር ተመ.

በርባሮስ ስ መቀመጫ፡ ሰፊና ጥልቅ የሆነ ጉድጓድ።

በርኖሴ ስ ፀረ እህል ተባይ፡ ተምች።

በርኖስ ስ ከጥቁር የበገ ፀጉር የሚሰራ፡ እንደ ካባ ከኩታ በላይ ተደርሶ የሚለበስ ወፍራም ልብ(ስእሉን ልብስ ስር ተመ.)።

በርካታ “በረከተ” ስር ተመ.

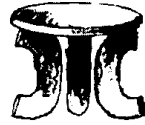
በርዳዳ “በረደደ” ስር ተመ.

በርጋዳ “በረገደ” ስር ተመ.

በርጋጋ “በረገገ” ስር ተመ.

በርጣጣ “በረጠጠ” ስር ተመ.

በርጨማ ስ 1. ቅርፁ ከብ ሆኖ መሃሉ ጎድጎድ ያለ፡ ከአንድ ግንድ ወጥ ሆኖ የተሰራ ባለ ሶስት እግር መቀመጫ፡ ወንበር። 2. ሁለት አሜጭር እግሮች ያሉት የእንጨት መቀመጫ፡ አነስተኛ አገዳሚ ወንበር።

በርጨማ 1ኛ ፍቺ

በሰለ ግ 1. ለምግብነት ደረሰ፡ ጎመራ (ሰብሏ፡ ፍራፍሬ)። 2. አንድ የምግብ አይነት(ጥራጥሬ፡ ሊጥ፡...) በመቆላት ወይም በመጋገር፡... ለምግብነት ከሚያበቃው ደረጃ ላይ ደረሰ 3. ጸበረ፡ በለፀገ (እእምሮው በእውቀት)። 4. ቆሰለ፡ ተጎዳ፡ በጣም ተናደደ(እእምሮው በነገር)። 5. ለፍጥሜ ደረሰ፡ ተቃረበ(ጉዳይ)። 6.ሀመመ፡ ለመዳን ተቃረበ፡ ስቃይ ቀነሰ (ለምሳሌ ጉንፋን)። 7. መግል ያዘ፡ ሊፈነዳ ደረሰ (ያበጠ ቁስል)። 8. ብዙ ከመቆየቱ የተነሳ ቦካ፡ ከመጠጠ (ቅቤ)። 9.ሳይመስልበት ጠንከረ፡ ጠጠረ፡ ጉልበት አወጣ(ልጅ)። 10. ነፍስ አወቀ፡ ከፋና ደግ ለየ (ልጅ)።

የበሰለ ቅቤ ስ የቆየ፡ የቦካ ቅቤ።

በሰላ ስ 1. ታርሶ ለገነረት የተዘጋጀ፡ የለሰለሰ እርቆ ወይም ማሳ። 2. ለባለእጻ መክፈል ያለበት ገንዘብ።

የበሰላ ዋስ ስ እዳን የመክፈል ሂሳፊነት ያለበት ዋስ።

በሰሎ ስ ተዘጋጅቶ የተቀመጠ ምግብ፡ መጠጥ።

በሳይ ቅ 1.ሲቀቅሉት ቶሎ የሚበሰል (ጥራጥሬ ወይም ተክል)። 2. ብዙ የቆየ፡ የጠንከረ። 3. በትምህርት፡ በእውቀት፡...የበለፀገ።

ብሳይ ቅ በጉድጓድ፡ ተጠራቅሞና ተብላልቶ የቆየ (አካባ፡ ፍግ)።

ብስል ቅ 1.የጎመራ፡ ለምግብነት የደረሰ (ፍራፍሬ)። 2. ተቀቅሎ ወይም ተቆልቶ፡... የሚገኝ (ምግብ)። 3. (ዘይ.)ሀ. አዋቂ፡ ማመዘዘን የሚችል (ሰው)። ለ. ብልህ፡ ብልጥ።

ብስል ቀይ በጣም ቀይ የሆነ።

ብስል ተቀሊል ከጥሩው ወይም ከመጥፎው ብቻ ያልሆነ፡ ሁለቱም ተቀላቅለው የሚገኝበት።

ብስለስ ስ 1. የመጎምራት፡ ለምግብነት የመድረስ ሁኔታ (ለፍራፍሬ)። 2. (ዘይ.) ሀ. እውቀት፡ አዋቂነት። ለ.ብልህነት፡ ብልጠት።

ተባሰለ ግ በነገር ተቋሰለ፡ ተበሻሸቀ፡ በጣም ተቃቃሪ።

አበሰለ ግ 1. ምግብ አዘጋጀ (በመቀቀል፡ በመጋገር፡...) 2. በጣም አመመ፡ ጎዳ (በሽታ)።

3. በሃይል፥ በጣም አጥብቆ አደረገ፥ ከወነ።
አብስሎ ተማረ።

ማብሰያ ስ 1. የምግብ ማዘጋጃ (መቀቀያ፥ መጋገሪያ፥...)እቃ። 2. ለምግብ ማዘጋጃ የሚያገለግል ማገደ።

አብሳይ ስ ምግብ አዘጋጅ (በመቀቀል፥ በመጋገር፥...)።

አብስል ቅ አናዳጅ፥ አብሸቅ።

***በሰረ**

ብስራት ስ የምስራች መልካም ዜና።

ተበሰረ ግ የምስራቅ ወይም ብስራቱ ተነገረ፥ ተወራ።

አበሰረ ግ የምስራች አለ፥ መልካም ወራ ወይም ዜና ተናገረ።

አብሳሪ ቅ ብስራት ወይም የምስራች ነጋሪ።

በሰቆለ ግ ተንገላታ፥ ተጉላላ፥ ጎበቆለ።

በስቋሳ(ብስቁል) ቅ ችግር ያንገላታው፥ የተጉላላ፥ ጎበቆላ።

ብስቁልና ስ እንግልት፥ መጉላላት፥ ጉስቁልና።

ተበሳቆለ ግ ተንገላታ፥ ተጉላላ፥ ተሳቆለ።

በሰበሰ ግ 1. በውሃ ወይም ፈሳሽ በሆነ በሌላ ነገር ራስ፥ ረሰረ፥ ረጠበ። 2. ጎህናው ባለመጠበቁ ወይም አየር ሳያገኝ ታጅሎ በመቀመጡ ወይም በሌላ ምክንያት ተበሳሸ፥ መጥፎ ጠረን ወይም ጣእም ፈጠረ። 3. በጣም አደፈ፥ ቆሸሸ (ለምሳሌ ልብስ)። 4. ክብካቤ ባለማግኘቱ ወይም እድሜውን በመወረሱ ከጥቅም ውጪ ሆነ፥ ነገለ። **የግድግዳው እንደተሰበሰ** በሰበሰ ቤቱ ተገረሰሰ ። 5. ፈረሰ፥ ፈራረሰ፥ ወደ አፈርነት ተለወጠ። 6. (የን.አነ.) በጣም አረጀ፥ ሸመገለ። 7. በአንድ በተወሰነ ቦታ ላይ በመሆን ብዙ ጊዜ አሳለፈ፥ እነዚያው አረጀ፥ ተረላ። በወጣትነቱ እንደታሰረ ወህኒ ቤት በሰብሶ ቀረ።

ብስባሻ ቅ የበሰበሰ፥ ቆሻሻ፥ ውድቅዳቂ።

ብስብስ(በሰበሰ፥በሰባሳ) ቅ 1. የቆሸሸ፥ የተበሳሸ፥ የበሸቀጠ። 2. (ስድብ) ሁ፥(ነውር) ግም፥ ክርፋታም። ለ፦ ያረጀ።

ተበሰበሰ ግ በመጠነኛ ውሃ እየታሸ እንዲርስ ተደረገ (ለበሰ ዱቄት)።

ተበሳበሰ ግ ተበሸቀጠ፥ ተግማማ፥ ተበለሸ።

አበሰበሰ ግ በሰን ወይም ለእንኩሮ የተዘጋጀን ዱቄት ከመጠነኛ ውሃ ጋር አደባለቀ አሸ፥ አዘጋጀ።

አበሳበሰ ግ አበሸቀጠ፥ አግማማ።

በሰኛ ግ የማይሰማ ምግብ በመመገቡ መጥፎ ጠረን ያለው ግሳት አገሳ።

ብስና ስ የማይሰማ ምግብ በመመገብ ወይም በሆድ መታወክ ምክንያት የሚፈጠር፥ መጥፎ ጠረን ያለው ከሆድ የሚወጣ ግሳት።

ብስናታም ቅ (ስድብ) ክርፋታም፥ ግግታም።

በስክ ግ በትንሹ በጨት አደረገ፥ በጠቀ፥ በጨቀ፥ ቀደደ።

ብስክ ቅ ብጥቅ፥ ቡጭት።

ብስክ ብስክ አለ ግ ብጥስ ብጥስ አለ (ለምሳሌ ክር)።

ብስስስክ ቅ 1. ብጥስተስ፥ ብትክትክ። 2. (ዘይ.) ነጭናጫ፥ ብስጩ።

ተበሰከ ግ ተበጠሰ።

ተበሳሰከ ግ ተበጣጠሰ።

ተብስከከ ግ 1. አቅም አጣ፥ ተበጣጠሰ። 2. (ዘይ.) ተነሣነጨ፥ ተበሰጨ።

አብስከስክ ግ አቅበጠጠ፥ ብስጭትጭት አደረገ፥ አነሣነጨ።

***በሰጨ**

ብስጨ ቅ ቁጡ፥ ተናዳጅ፥ ተነሣናጭ።

ብስጭት ስ ንዴት፥ መነሣነጭ፥ የህሊና ሰላም ማጣት።

ብስጭት አለ ግ ተበሳጨ፥ ተናደደ፥ ተነሣነጨ።

ተበሳጨ ግ ተናደደ፥ ተነሣነጨ፥ ተቆጣ።

አበሳጨ ግ አናደደ።

በሳ ግ ሽነቆረ፥ ነደለ፥ ቀደደ።

መብሻ ስ መሸንቆሪያ፥ መንደያ (መሳሪያ)።

ብስ ቅ ሽንቆር፥ ቀዳዳ።

ተበሳ ግ ተሸነቆረ፥ ተቀደደ።

በሳል “በሰለ” ስር ተመ.

በስቋሳ “በሰቆለ” ስር ተመ.

በሰባሳ “በሰበሰ” ስር “ብስብስ” ን ተመ.

በስተ ___ አቅጣጫን ከሚያመለክቱ ቃላት በፊት እየገባ በ ___ በኩል የሚለውን ፍቺ የሚያመጣ ምእላድ። **በስተሰሜን/ በስተቀን/ በስተዚያ።**

በስተሂሳ 1. ከሂሳ፥ ከጀርባ። 2. ቆይቶ በመጨረሻ ጊዜ። 3. ከሂሳ በኩል።

በስተርጅና በእርጅና ጊዜ___

በስተይያ ወዲያ። **ከነን በስተይ እመለሳለሁ።**

በሶ ስ ዱቄቱ በውሃ እየተራሰ ከታሸ በሂሳ እየተጨበጠ የሚበሳ፥ ተቆልቶ ከተፈጠ ገብሰ

የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።
በሰብላ ስ ጥሩ ሽታና ጣእም ያለው የወጥ ትመም አይነት፤ ዘቃትቢ።

በሽረካ ግ ሽረካተ፥ ቀደደ፥ በሽከተ።
በሽረካ(በሽራካ) ት ሽርከት፥ ቀዳዳ።
ተበሽረካ ግ ተሽረካተ፥ ተቀደደ።

በሽቀ¹ ግ ተበላጠ፥ ተናደደ።
አብሽቅ(አብሻቂ) ት አናዳጅ።

በሽቀ² ግ ረጠበ፥ ራሱ፥ በሰበሰ።
ብሽቅ ት የበሰበሰ፥ የገማ።

በሽቀጠ ግ 1. አደፈ፥ ቆሸሸ። 2. ራሱ፥ በሰበሰ።
3. ገማ፥ ሸተተ።
በሽቀጥ(ብሽቅጥ፥ በሽቃጣ) ት (በድብ) ገም፥ በሰባሳ።

ተበሻቀጠ ግ ተግማማ፥ ተበላበሰ።
አበሻቀጠ ግ አኪያኪያሰ፥ አራከሰ፥ አጥላላ፥ አቃለለ፥ አዋረደ።

*በሽበሽ
በሽ(በሽ) ነው ሞልቷል፥ ተርፏል፥ የተፈለገውን ያህል ይገኛል። ጠጁ በሽ በሽ ነው።
ተንበሽበሽ ግ የፈለገውን ያህል አገኘ፥ ረካ።
አንበሽበሽ ግ የተፈለገውን ያህል በመስጠት ደስ አለኝ፥ አረካ።

በሽተ ግ አመመ፥ አወከ (ሆድን)።
በሽታ ስ ህመም።
በሽታ ላይ ወደቀ ታመመ፥ በሽተኛ ሆነ።
በሽታ ሽመተ/ገበየ/ገዛ/አተረፈ/ አፈራ በሽታ ያዘው፥ አጋጠመው።
በሽተኛ ት በሽታ ያያዘው፥ ያደረበት፤ ህመምተኛ።

ተበሽተ ግ ታመመ፥ ታወከ። ሆዱ ተበሽቷል።
በሽራካ "በሽረካ" ስር "በሽረካ"ን ተመ.
በሽቃጣ "በሽቀጠ" ስር "በሽቀጥ" ን ተመ.
በሽታ "በሽተ" ስር ተመ.
በሽ አለው "ብሽ" ስር "ብሽ አለው"ን ተመ.

በቀለ ግ 1. አንቆለ፥ የብቅል ጭራ አወጣ (በውሃ ተርሶ የተቀመጠ እህል)። 2. ከማሳ ላይ የተዘራው ዘር (የእህል ወይም የሌላ እዕዋት ፍሬ) ተሰማሚውን አፈር፥ አየርና ርጥበት ሲያገኝ እምበቃላ ግንዱንና ቅጡሉን በትንሹ ከአፈር ውስጥ ብቅ አደረገ፥ ፀደቀ። 3. ወጣ፥ አቀመቀመ (ፀገር)።

—በቀል ት 1. ሆኖ የበቀለ፥ የወጣ፥ የተገኘ።

አንድ በቀል ዛፍ፡ 2. —ደራ፥ አደግ። አብር በቀል፡ 3. የ —ውስጥ። አገር በቀል።

በቆልት (በቀልት፥ በቆልቲ) ስ በውሃ ርሶ የበቀለ ወይም የጎነቆለ ባቂላ ወይም ሌላ ጥሬ።

ቡቃያ(ብቋያ) ስ አዲስ የበቀለ ወይም ከበቀለ ብዙ ጊዜ ያልሆነው፥ በማደግ ላይ ያለ የእህል ብቆል።

ብቅል ስ ጠላ ለማዘጋጀት (ለመጥመቅ) ከሚያስፈልጉት ነገሮች አንዱ የሆነ፥ ለተወሰነ ጊዜ በውሃ ርሶ ከቆየ በሂሳ በቅጠል ተሸፍኖ ጉድጓድ ውስጥ ወይም በተመሳሳይ ቦታ እንዲቀመጥ ተደርጎ የበቀለ ገብስ ፥ ሰንደ፥...።

ብቅል ረገጠ ገብስን ወይም ሰንደን ለተወሰነ ጊዜ በውሃ ውስጥ ነከሮ ካቆየ በሂሳ ከውሃው ለይቶና ጉድጓድ ውስጥ በቅጠል ጀቡኖ በማስቀመጥ ብቅል እንዲሆን አደረገ።

ብቅል አውራጅ በጣም ረጅም የሆነ (ሰው)።

አበቀለ ግ1. አንቆለ፥ አፈጠፈጠ። 2. አቀነቀነ፥ አቀመቀመ(ፀገር)። 3. አወጣ፥ አፈራ። አገር ሲያረጅ ጸርት ያበቃላል።

በቀል ስ 1. ቂም። 2. የክፉ ድርጊት ከፋ ምላሽ።

በቀለኛ ት ቂመኛ፥ ተበቃይ።
ተበቀለ ግ ቂመን ተወጣ፥ ለተፈፀመ ክፉ ድርጊት ምላሹን በክፉ ሰጠ።

—በቀል "በቀለ" ስር ተመ.

በቀልቲ "በቀለ"ስር "በቆልት"ን ተመ.

በቀልት ዝ.ክ.

በቀረ "ቀረ" ስር ተመ.

በቀር ዝ.ክ.

*በቀቀ

ተንባቀቀ ግ ተሰነጣጠቀ፥ ተላቀቀ፥ ተከፈተ (ኩትቻ መሬት በበጋ ወሬት)።

አንባቀቀ(አምባቀቀ) ግ አዛጋ፥ አፋሽከ፥ አፋን አለልክ ከፈተ።

በቀቀን ስ መንቆሩ ወደታች ቆልመም ያለና ቀለሙ ደማት የሆነ የሰዎችን ንግግርም ሆነ ሌሎች ድምጾችን ማስመሰል የሚችል ወፍ(በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

በቀበቀ ግ ሰነጠቀ፥ ተረተረ፥ ማረሻውን አጥልቆ አረሰ።

በቀበቅ ስ የተገመሰ፥ የታረሰ መሬት።

ተንበቀበቀ ግ በቅ በቅ አለ፥ አፈ ጠባብ ከሆነ እቃ ውስጥ ውሃ ሲቀዳ (ሲንቆረቆር) የሚሰጠውን

አይነት ድምፅ ሰጠ፤ ተንደቀደቀ።

አንበቂበቂ ግ በቅ በቅ የሚል ድምፅ አሰማ (ለምሳሌ ከቅል ውስጥ ውሃ ሲቀዳ የሚሰማውን የድምፅ አይነት አሰማ)።

በቀተ¹ ግ ነክነክ፥ ነተረከ፥ ጨቀጨቀ።

በቀታ(በቀታ) ስ ንገዛሃ፥ ጭቅጨቀ።

በቀተ² ግ ተሰደደ፥ አገር ጥሎ ሚደ።

በቀት ስ ስደት፥ አገር ጥሎ መሄደ።

በቀደም "ቀደመ" ስር ተመ.

በቂ "በቃ" ስር ተመ.

በቃ ግ 1. ልክ፥ በቂ ሆነ (ልብስ፥ ቦታ፥...)። 2. አለቀ፥ ተፈፀመ። **የእርሱ ነገር በቃ**። 3. ለሰለፍ፥ ተጠገበ፥ የማያስፈልግ ሆነ። **እስኪበቃው በቀ**። 4. ደረሰ። **ለትዳር በቃ**። 5. ቻለ። **ጥር ገር አሳማውን ለማሳካት በቃ**። 6. ከሃጢአት ነፃ፥ እግዚአብሔር ቀረበው፥ ፍፁም ፃድቅ ሆነ። **ሃጢአተኞች የክብሩም ከብዙ ታጋድሎ በሂሳ ሊበቁ ችለዋል**። 7. ቀረ፥ ቆመ፥ ተተወ። **እንደሌጅነት ጊዜ መሆን በቃ**። 8. የመጨረሻ ውሳኔ መሆኑን ለመግለፅ የሚነገር አባባል። **በቃ አሰጥላለሁ** / **በቃ በዚህ እኔ አልሰማምም**።

በቃህ በለው ማረው፥ ይቅር በለው፥ ተወው።

በቃኝ አልሻም፥ አልፈልግም።

ለ — በቃ ለ — ደረሰ። **ለትዳር በቃ**።

የበቃ ፥ ፍፁም ፃድቅ የሆነ።

የበቃ የነቃ ያወቀ፥ የተመራመረ።

በቂ(የሚበቃ) ፥ ልክ፥ አጥጋቢ። **ምክንያቱ በቂ ነው**።

በቂ ቅፅል ስ እንደ ስም ሆኖ ሊያገለግል የሚችል ቅፅል። (ለምሳሌ ሟች፥ ገዳይ፥...)።

ብቁ ፥ 1. ተገቢ፥ ተስማሚ ተፈላጊ ችሎታ፤ እውቀት፥... **ብቁ ባለሙያ**። 2. በቂ።

ብቃት ስ 1. ሙሉነት፥ ተገቢነት፥ ተስማሚነት። 2. ፍፁምነት፥ ቅዱስነት።

ብቅት አለ ግ 1. ሰውነቱ ተነፃ፥ ከሳ። 2. ተዳክመ፥ ሊሞት ደረሰ።

ተባቃ ግ 1. ተዳረሰ። 2. ለጠብቆ ለከርፊያ፥ ለመጋደል፥... ደረሰ። **ለቶላ የተባቃነው በርፂ ምክንያት ነው**።

ተብቃቃ ግ ተዳረሰ።

አበቃ ግ 1. ጨረሰ፥ ፈፀመ። 2. ከሳ፥ ደከመ፥ ወዳደቀ። 3. አረጀ፥ አፈጀ። 4. አለቀ። **በራው አበቃ**።

አባቃ ግ 1. አዳረሰ። 2. ለፀብ፥ ለከርፊያ፥... አደረሰ።

አብቃቃ ግ እንዲበቃ፥ በቂ እንዲሆን አደረገ።

በቅሎ ስ 1. በአባቱ አህያ በእናቱ ፈረሰ የሆነ፥ ለጭንቅ (ሰውን ወይም እቃን ለማጓጓዝ) የሚያገለግል የጋማ ከብት(ስእሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ፥ ስድብ) ልትወልድ የማትችል፤ መሃን (ሴት)።

በቅጡ(በቅጥ) "ቅጥ" ስር ተመ.

በቆልት "በቀለ" ስር ተመ.

በቆሎ (በቆሎ) ስ በቆላና በወይና ደጋ ሊበቅል የሚችል፥ ቅጠሉ ሾጦጥ ብሎ ርዝመት ያለው፥ ድርብርብ በሆነ ሽፋን ተጠቅልለው የሚገኙ ብዙ ፍሬዎች ያሉት የአገዳ እህል አይነት፥ የጣህር ማሽብ፤ ባርማሽብ። ተክሉም በቆሎ ይባላል።

በቋል(በቋሊ) ስ በእህል ሰብል ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ የወፍ አይነት፤ ጥሬ ፊጅ ወፍ፤ ጨባ።

በተሃ ስ ሺኾ ያልበዛበት ሊጋ ጠጅ።

በተለይ "ለየ" ስር ተመ.

በተቀር "ቀረ" ስር "በስተቀር" ን ተመ.

በተበተ ግ ቦጠቦጠ፥ ውስጥ ውስጡን በላ፤ ቦተቦተ።

በተተ ግ አረጀ፥ አለቀ፥ ተቀዳደደ (ልብስ)።

ቡትቶ(ቡቱቶ፥ብትቶ) ስ እላቂ፥ ድሪቶ፥ የተቀዳደደ አርጌ ልብስ።

ቡትቷም ፥ (ስድብ) 1. የተቀዳደደና የተጣጣፈ ልብስ የሚለብስ። 2. (ዘይ.) ዝባዝንኪያም።

በተነ ግ 1. ረጨ፥ ዘራ። 2. ለያየ፥ ለየብቻ አደረገ (በአንድነት የነበረን ነገር)። 3. አባክነ፥ ያለአግባብ አጠፋ (ገንዘብን)። 4. (ስብሰባን ፥ አድማን፥...) እንዲቆም፥ እንዲቋረጥ፥ እንዲቀር፥... አደረገ።

ብትን ፥ በአንድነት ያይደለ፥ ተለያይቶና ለየብቻ ሆኖ የሚገኝ።

ብትን ድልህ ስ በውሃ ያልታሸ ወይም ያልተላቆጠ የበርበሬ ዱቄት።

ብትን ጨርቅ ስ ገና ያልተሰፋ በጣቃ ወይም በነዶ ደረጃ የሰ ጨርቅ።

ብትንትነ ወጣ ተቃታኑነ።

ተበተነ ግ 1. ተረጨ፥ ተሰራጨ፥ ተዘራ። 2. ተለያየ፥ በየፊጅው ሄደ።

ተበታተነ ግ ተበተነ።

በተከ ግ ቆረጠ፥ በጠሰ፥ በጠቀ፥ በሰከ።

ብትከትከ ፥ ቁርጥርጥ፥ብጥስጥስ፥ ብጥቅጥቅ፥ ብስክስክ።

ተብተከተከ ግ 1. ተበጣጠሰ፥ ተበጣጠቀ።

ወጣ፡

በገ፡

ርዎች

2-

በት፡

ገይን

፡ 2.

እድ፡፡

3.

እድ፡፡

ገረው

ፊሃፍ

ይም

ካሳ

" }

ንግስት

ቶች

ት፡

ትል

መ፡

3.

ከም

ያለ

ፊድ

፡፡

ቀ፡

ነነ

በአል (ብ.ቁ. በአላት) ስ በላምንት ወይም በወር ወይም በአመት አንድ ቀን የሚከበር፤ ስራ የማይሰራበትና ታርፎ የሚዋልበት ቀን (ለምሳሌ ሰንበት፤ ጥምቀት፤...የሚውልበት ቀን)፡፡

በአል አከበረ በበአል ምክንያት ስራ ሳይሰራ አርፎ ዋለ፡፡

በአለ የ_በአል፡፡ በላለ ልደት፡፡

የበአል ቀን ስ በበአል ምክንያት ስራ ሳይሰራበት ተከብሮ የሚውል ቀን፡፡

በእንተ(በንተ) ስለ፡፡ ምፅዋት ጠያቂው በእንተ ማርያም እያለ ይለምናል፡፡

በክለ ግ 1. አበላሽ፤ አቆሽሽ፤ አጠፋ (ስምን፤ ልብስን፤ እየርን፤...)፡፡ 2. አስተላለፊ፤ አጋባ (በሽታን፤ መጥፎ ባህርይን፤ አስተላለብን)፡፡

ብካላ ስ የማበላሸት፤ የማቆሽሽ፤ የማጥፋት ድርጊት፡፡

ተበክለ ግ ተበላሽ፤ ቆሽሽ፤ ጠፋ፡፡

***በከረ**

በኩረሎሚ(በህረ ሎሚ፤ በትረ ሎሚ) ስ ጣእሙም ሆነ መልኩ ብርቱካን የሚመስል፤ መጠኑ ከሎሚ በለጥ ኩብርቱካን አነስ ያለ የሎሚ አይነት(ስእሉን ፍራፍሬ ስር ተመ.)፡፡

በኩር(በከር፤በህር) ት 1. አንጋፋ፤ የመጀመሪያ (ልጅ)፡፡ 2. አለቃ፤ ታላቅ፤ ግንባር ቀደም፡፡

በኩራት ስ በአራት ህግ መሰረት ለቤተመቅደስ ይሰጥ የነበረ የሰውም ሆነ የእንስሳ የመጀመሪያ ልጅ፤ እንዲሁም መጀመሪያ የደረሰ የሰብል ፍሬ፡፡

ብኩርና ስ 1. በኩር መሆን፡፡ 2. ልቅና (አልቅና)፡፡

በካር ት ወልዳ የማታውቅና መውለድ የመጀመሪያ ጊዜዋ የሆነ (ሴት)፡፡

ተበከረች ግ ለመጀመሪያ ጊዜ ወለደች፡፡

አበከሮ ተው.ግ. 1. አስቀድሞ፤ ቀደም ብሎ፡፡ **ጉዳዩን አበከሮ** ንው የነገረች፡፡ 2. አጠንክሮ፤ አስተንክሮ፡፡

በከራ¹ ስ ታላቅ የጋሻ አይነት፡፡

በከራ² ስ 1. መካከሉ ቀጠን ያለ፤ ዳርዳሩ እንደ እንገርት ራስ ከብ የሆነ፤ መሃሉ ላይ በከር ታስሮ ወደላይና ወደታች ሲወረውሩት የሚጠቀለልና የሚተረተር የልጆች መጫወቻ፡፡ 2. የስፊት መኪና ከር ማጠንጠኛ ወይም ክፍ የሚጠመጠምበት እንጨት፡፡

***በከባክ**

ተንበካክ ግ ተንደከደከ፤ ፈላ (ለምሳሌ የሽር ወጥ፤ የጠላ ድፍድፍ)፡፡

አንበካክ ግ አንደከደከ፤ አፈላ፡፡

በከተ 7 1. በሰበሰቡ፡ ገማ፡ ከረፉ። 2. በጣም ራሱ፡ ረሰረሰ (በውሃ፡ በዝናብ)። 3. አደፈ። 4. ተበርኮህ ሳይታረድ ሞተ (ከብት)።

በከት ት 1. የጠነባ፡ የበሰበሰ። 2. ሳይባረክ ወይም ሳይታረድ የሞተ (ከብት)። 3. (ሱሩ) የማይረባ፡ ደደብ።

በ_በኩል 1. ከሰም፡ ከተውላጠ ስም፡...ጋር እየተቀናጀ አቅጣጫን ለማመልከት የሚነገር ቃል። በታች በኩል/ በቀኝ በኩል፡...። 2. ከሰም፡ ከተውላጠ ስም፡...ጋር እየተቀናጀ ድርሻን፡ ፈንታን፡ ሃላፊነትን ለመጠቀም የሚያገለግል ቃል። በእኔ በኩል ችግር የለም።

በኩረ ሎሚ “በከረ” ስር ተመ.

በኩራት ህ.ክ.

በኩር ህ.ክ.

በካር ህ.ክ.

በካር “በከረ” ስር “በኩር”ን ተመ.

በከት “በከተ” ስር ተመ.

በወዛ 7 ቀላቀለ፡ ደባለቀ።

በወዛ ስ ማቀላቀል፡ ማደባለቅ።

በዘበዝ 7 1. ዘረፈ፡ ገፈፈ፡ ቀማ፡ መዘበረ። 2. አይንን እንፀባረቀ፡ አጥበረበረ፡ አፈዘዘ፡ ማየት አለከለ።

በዝባሻር ት 1. ዘራፈ፡ ቀማ፡ ገፈፈ። 2. ሰራተኛው ለሚያፈሰው ላብ ተገቢውን ክፍያ የማይሰጥ፡ በሰራተኛ ጉልበት አላግባብ የሚጠቀም።

በዝባዝ ስ 1. ዘረፈ፡ ቅሚያ፡ ገፈፈ። 2. የሰራተኛውን ጉልበት ያለ ተገቢው ክፍያ መጠቀም።

ተበዘበዘ 7 ንብረቱን፡ ጉልበቱን ያለአግባብ፡ ያለበቂ ክፍያ ተነጠቀ።

ተበዝባሻር ት እንደ ሰሻሊዝም ርእዮተ አለም አመለካከት፡ ለጉልበቱ ዋጋ ተገቢውን ክፍያ ሳያገኝ ለካርታሊስቱ የሚሰራ፡ ምዝብር፡ ጭቅን።

በዘፈቀደ “ፈቀደ” ስር ተመ.

በዚህ(በይህ) “እዚያ” ስር ተመ.

በዚህም በዚያም ህ.ክ.

በዚያ ህ.ክ.

በዛ 7 1. ከልክ፡ ከመጠን አለፈ፡ በረከተ። 2. ወለደ፡ ረባ።

ሲበዛ 1. በሃይል፡ በጣም፡ ከመጠን በላይ። ሲበዛ ተናጻጽ ነው። 2. ከመጠን ሲያልፍ፡ ሲበዛ ግርም ይመራል።

ሲበዛ ሲጠና፡ ግፋ ቢል። ዋጋው ሲበዛ አስር ብር ቢሆን ነው።

በዙ ት አያሌ፡ በርካታ።

በዙሃኑ [ህዝብ] ስ አብዛኛው፡ ሰፊው ህዝብ።

በዙ ቁጥር ስ (ሰዋ.) ቁጥሩ ከአንድ በላይ ለሆነ ነገር (ሰም፡ ቅፅል፡...) የተሰጠ መጠሪያ (ለምሳሌ የመምህር ብዙ ቁጥር መምህራን፡ የክቡር ደግሞ ከቡራን ነው)።

በዙ ጊዜ ተው.7. በተደጋጋሚ።

በዛት ስ 1. የአንድ ነገር ቁጥር፡ በመጠን፡ 2. አያሌ፡ በርካታ መሆን፡ በቁጥር፡ በመጠን ከፍ ማለት።

ተባዛ 7 1. ተበራከተ። 2. ተዋለደ፡ በዛ። 3. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ ያሉ ቁጥሮች እርስ በርሳቸው ተባዝተው ማስገኘት የሚችሉትን የቁጥር መጠን ያህል እንዲያስገኙ ሆነ። (ለምሳሌ 2X4=8)።

አባዛ 7 1. አበረከተ፡ ብዙ አደረገ። 2. የማብዛት ስሌት ሰራ።

አባዛው ከመጠን በላይ አደረገ፡ ከገደብ አላለፈ (ብዙውን ጊዜ መጥፎ ድርጊትን)።

ማብዛት(ማባዛት) ስ 1. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ቁጥሮች እርስ በርሳቸው ተባዝተው የሚሰጡትን ትልቅ ቁጥር እንዲያስገኙ የሚያደርግ የስሌት መንገድ። ለምሳሌ 3 X 2=6። 2. ከአራቱ የሂሳብ መደቦች የአንዱ መጠሪያ።

የማብዛት(የማባዛት) ምልክት ስ ሁለት ወይም ከሁለት የሚበልጡ ቁጥሮች እርስ በርስ መባዛታቸውን ወይም የሚባዙ መሆናቸውን ለማሳየት በግራ በኩል ከቁጥሮቹ ጎን ወይም በቁጥሮቹ መሃል የሚቀመጥ ምልክት /X/።

አብዛኛው ብዙው፡ ይበልጣል።

አባዛ 7 1. አንድን ፅሁፍ ወይም ስእል፡...ብዙ ትጅ ወይም ኮፒ እንዲወጣው አደረገ። 2. አበራከተ፡ ብዙ እንዲሆን አደረገ። 3. አራባ፡ አዋለደ። 4. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ቁጥሮች እርስ በርሳቸው ተባዝተው የሚፈለገውን ከፍተኛ ቁጥር እንዲያስገኙ አደረገ።

የማባዛግ መኪና ስ አንድን ፅሁፍ፡ ስእል፡...እንዳለ ዋናውን አስመሳለ- በተፈለገው ብዛት አትሞ የሚያወጣ ወይም የሚያራባ መኪና።

*በዛበዝ

በዝባዛ ት አሰልቺ፡ ነገር ከጀመረ በቀሎ የማይተው (ሰው)።

ተምበዛበዝ 7 ተንዛዛ፡ አሰልቺ ሆነ።

አምበዛበዝ 7 አንዛዛ፡ አሰልቺ፡ አሰልቺ አደረገ።

በዝባኝ “በዘበዘ” ስር ተመ.

በዝድ(በደድ) ስ ከእምብርት በታች ከብልት በላይ በግራና በታች ያለ የሰውነት ክፍል(ለእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

በየ በማንኛውም፣ በሁሉም፣ በያንዳንዱ። በየቦታው ይታያል።

በየን 1. ደንገን፣ ስርአት አበጀ። 2. ወሰነ።

በያች ት ፈራጅ፣ ወሳኝ፣ ዳኛ።

ብያኔ ስ 1. ውሳኔ። 2. ድንጋጌ፣ ደንብ፣ ስርአት።

ብይን ስ ውሳኔ።

ብይን ሰጠ የቀረበውን የክስ ጭብጥ መርምሮ ሊያስከሰስ ወይም ሊያስከሰስ ይችል እንደሆነ በመለየት ውሳኔ ሰጠ።

አስበየን ግ አስወሰነ።

በየደ ግ የተሰበረን ወይም የተሸነፈን ብረት ወይም ብረት ነክ እቃን ቀላጭ ብረት እያፈሰሰ በከፍተኛ የሙቀት ሃይል እርስ በርሱ እንዲያያዝ አደረገ፤ ተኮሰ፣ ደፈነ፣ ጠገነ።

በያጅ ስ ብረታ ብረት የሆኑ ነገሮችን እያቀለጠ በማያያዝ፣ በመድፈን፣...የሚሰራ ባለሙያ።

ብይድ ት በማትለጥ የተደፈነ፣ የተበየደ (ብረት ነክ እቃ)።

በያን “በየን” ስር ተመ.

በይበልጥ “በለጠ” ስር “በበለጠ” ን ተመ.

በደለ ግ 1. በሌላው ላይ ከፋ ስራ ስራ፣ ተገቢ ያልሆነ ነገር ፈፀመ። 2. ጎዳ። አካባቢው ተፈጥሮ የበደለው ነው።

በደለኛ ት 1. በሌላው ላይ በደል የፈፀመ፣ ጥፋተኛ፣ ስህተተኛ፣ ግፈኛ፣ በዳይ። ለምናላሁ በደለኛ ነኝና ይፈረድብኝ። 2. ተበዳይ፣ በደል፣ ግፍ የተፈፀመበት፣ የተጠቃ፣ የተበደለ። በደለኛው ላይ ነኝና ፍረጥልኝ።

በደል ስ ተገቢ ያልሆነ ስራ፣ ግፍ፣ ጥፋት።

በዳይ ት በደል ፈፃሚ።

ተበደለ ግ 1. በደል ተዋለበት። 2. ተጎዳ።

ተበዳይ ት በደል የተፈፀመበት፣ ተጠቂ።

ተባደለ ግ ያንዱ ወገን በዛ የሌላው አነሰ፣ እኩል ለእኩል ሳይሆን ቀረ።

ተባዳላ ስ ያንዱ ወገን በዝቅ የሌላው አነሰ ግለት፣ ያለ መመጣጠን። ቀርቃጣው ተባዳላ ሆኗል።

*በደረ

ብድር ስ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ ለመመለስ

ከሌላው ዘንድ የሚወሰድ ወይም የተወሰደ ገንዘብ። 2. በተወሰደው መጠን፣ ተመሳሳዩን ከተወሰነ ጊዜ በሃላ ለመመለስ ቃል ተገብቶ የሚወሰድና ለራስ ግልጋሌት የሚውል የሌላ ሰው ንብረት (ለምሳሌ እህል)። 3. ውለታ፣ ወርቃ፣ በን ምላሽ። 4. ከፋ ምላሽ፣ አፅፋ። ለንደተሰደብኩ ላለቀርህ ብድሪን ለመላላሁ። 5. እዳ።

ብድሩን መለስ 1. ውለታውን ከፈለ። 2. እዳውን ከፈለ። 3. ቂሙን ተወጣ፣ ተበቀለ፣ ለተፈፀመው ከፋ ድርጊት አፅፋውን መለሰ።

ብድር ይድረሰው እንደ ሰራው ያማኝ፤ ለሰራው ስራ አፅፋውን ወይም ተገቢውን ያማኝ።

ብድራት ስ ለተፈፀመ ጥሩ ወይም መጥፎ ድርጊት የሚመለስ ጥሩ ወይም መጥፎ አፅፋ።

ተበደረ ግ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ ለመመለስ ከሌላ ሰው ወሰደ (ለምሳሌ ገንዘብ)። 2. በወሰደው መጠን ያንኑ የሚመስል ለመመለስ ቃል ገብቶ የሌላ ሰው እህል፣...ወሰደ።

ተበዳሪ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ በውለታው መሰረት ለመመለስ የሌላ ሰው ገንዘብ የወሰደ ወይም የሚወስድ። 2. በወሰደው መጠን ተመሳሳዩን ወይም ላይነቱን ለመመለስ ቃል ገብቶ የሌላውን እህል፣...የወሰደ ወይም የሚወስድ። 3. በወሰደ የሚያዘውር።

አበደረ ግ ብድር ወይም በብድር ሰጠ።

አበዳሪ ስ 1. ብድር ወይም በብድር የሚሰጥ (ሰው)። 2. ገንዘብ ያለውና ለሌላ እያበደረ የሚጠቀም።

*በደረገ

በድረግ(በርደግ) አለ ግ ድንገት አፈፍ፣ ፈጠን ብሎ ተነሳ።

ተበደረገ ግ አፈፍ፣ ፈጠን ብሎ ተነሳ።

*በደበደ

በድባዳ(በደበድ) ት 1. ቀጥቃጣ፣ እርብትብት። 2. ፈራ፣ ቡከን።

ተንበደበደ ግ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ፣ ፈራ።

አንበደበደ ግ አራዶ፣ አንቀጠቀጠ፣ አስወነተ።

እንብድብድ ት ቀጥቃጣ፣ ፈራ፣ ቡከን።

በደን ግ 1. ደነዘ፣ ፈዘዘ፣ እንደ በድን ሆነ። 2. የማይለማ፣ የማይለማ ሬሳ ሆነ፤ ሞተ፣ በድን ሆነ።

በድን ስ 1. ሙት፣ ሬሳ፣ ነፍሱ ከሰጋው የተለየች አካል። 2. (ዘይ.) የደነዘ፣ የፈዘዘ፣ ከሙት የማይሻል።

በዳ ግ (ኑወር) ወንድ ሴትን በግብረ ስጋ ተገናኘ።

በዴ ት (ኑወር) ከተለያዩ ሴቶች ጋር የግብረ

በጋ ግንኙነት ማድረግ የሚያዘወትር።

ብድ ስ (ነውር) የግብረሰጋ ግንኙነት ድርጊት።

በዳይ “በደለ” ስር ተመ.

በድባዳ “*በደበደ” ስር ተመ.

በድን “በደነ” ስር ተመ.

በጀ¹ ግ ረባ፣ ጠቀመ፣ ተሻለ። የሚበጀውን ያውቃል።

በጀ² ግ 1. ደግ፣ መልካም አደረገ። በጅተሃል እንኳን መጣህ። 2. ደግ፣ መልካም፣ ጥሩ ሆነ። መምጣትህ በጀ እንጂ አትሰማም ነበር።

ተበጀ ግ ተሰራ።

ተበጃጀ ግ 1. ተሰራ። 2. ተጊያጊያጠ፣ ተቆነጃጀ።

አበጀ ግ 1. ሰራ፣ አዘጋጀ። 2. መልካም፣ ጥሩ፣ ደግ አደረገ። 3. አፈራ፣ አገኘ። ዘመድ አበጅቷል።

አበጃጀ ግ 1. ሰራ፣ አዘጋጀ። 2. አሰማመረ፣ አቆነጃጀ።

በጀት(ባጀት) ስ ለሰራ ማስኬጃ ወይም ለእቅድ ማስፈፀሚያ የሚመደብ ገንዘብ።

የበጀት አመት ስ ለሰራ ማስኬጃ ወይም ለእቅድ ማስፈፀሚያ ተብሎ የሚመደብ ገንዘብ ስራ ላይ ሊውል የሚችልበት የተወሰነ ጊዜ (አንድ አመት)።

በጀድ “በዠድ” ን ተመ.

በጀ እሽ፣ ይሁን።

በጅርንድ ስ ቀደም ባለው ጊዜ የነበረ የመንግስት ግምጃ ቤት ሃላፊ፤ የገንዘብ ሹም።

በገረ ግ 1. ለካ፣ መጠነ፣ ምልክት አበጀ፣ ነደፈ። 2. ቀየሰ፣ መሰረት ጣለ፣ ቆረቆረ፣ ጀመረ።

ቢጋር ስ 1. ንድፍ፣ ምልክት። 2. ቅያሰ፣ ጅምር።

በገረ² ግ ሞከረ፣ ደፈረ።

አይበገርም አይረታም፣ አይሸነፍም።

በገበግ ግ 1. አቃጠለ፣ በላ (እሳት፣ ቁስል)። 2. ገረፈ፣ አሳመመ፣ አቆሰለ።

በገነ ግ 1. ተቃጠለ፣ አረረ፣ ከሰለ። 2. በጣም ተናደደ፣ ጦፈ።

ብገን ስ አዘውትሮ እሳት ዳር በሚቀመጥ ሰው ቅልጥም ላይ የሚታይ የቆዳ መልክ መቀየርና ንብት መምሰል፣ መደደር።

ብገናም ት (ሰድብ) ብገን ያለበት።

አበገነ ግ 1. በጣም አሳመመ፣ አበሰለ። አብገኖ መታው። 2. እናደደ፣ አበሸቀ።

አብገን ት እናዳጅ፣ አብሸቅ።

በገና ስ ባለ አስር አውታር (ጅማት) የሙዚቃ መሳሪያ(ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

በገና መታ /ደረደረ በገና ተጫወተ።

በገና መች(ደርዳሪ) ስ በገና ተጫዋች፣ በገነኛ።

በገነኛ ስ በገና መች።

በገፈጅ “በግ” ስር ተመ.

በጋ ስ 1. ከአራቱ አመታዊ ወቅቶች አንዱ የሆነ፣ በመፀውና በፀደይ መካከል ያለ፣ ከታህሳስ 26 እስከ መጋቢት 25 ቀን ድረስ ያለው ፀሃይና ድርቅ የሚበዛበት ወቅት። 2. ከመስከረም እስከ ግንቦት ያሉትም ዘጠኙ ወራት በተለምዶ የበጋ ወራት እየተባሉ ይጠራሉ።

በግ ስ 1. ስጋው ለምግብ፣ ፀጉሩና ቆዳው ለልብስ የሚሆን፣ የላይ የፊት ጥርስ የሌለው ሳረበል የቤት እንስሳ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ሀ.ሞኝ፣ ቂል፣ የዋህ። ለ. የገድቅ ምሳሌ።

በገፈጅ ስ የአንድ በግ ስጋ በአንድ ጊዜ መቀቀል የሚችል ትልቅ ድስት።

በጋማች (በግአማች) ስ በቀድሞ ጊዜ በግ እያረደ ይሸጥ የነበረ የስጋ ነጋዴ።

በጎ ት ደህና፣ ደግ፣ ማለፊያ፣ መልካም።

በጎ ሆነ 1. ተሻለው፣ ዳነ፣ ተፈወሰ። 2. ጥሩ መልካም፣ ደግ ሆነ።

በጎ ምግባር ስ መልካም ስራ፣ ደገኛ ምግባር።

በጎ አድራጊ ት ለጋሽ፣ ችሮታ አድራጊ።

በጎ አድራጎት ስ ድሆችን፣ አቅመ ደካሞችን፣... ለመርዳት የሚደረግ መልካም ስራ።

***በጠለጠለ**

ብጥልጣይ ት የተበጫወቀ፣ የተቀደደ።

ብጥልጥል አለ ግ ተብጠለጠለ።

ተብጠለጠለ ግ 1. ተቀዳደደ፣ ተበጫወቀ። 2. ስሙ በሃሜት ክፉኛ ጠፋ ወይም ጎደፈ።

አብጠለጠለ ግ 1. ቀዳደደ፣ በጫወቀ፣ ቆራረጠ። 2. አማ፣ በሃሜት የሌላውን ስም አጎደፈ።

***በጠረ**

ብጣሪ ስ ከእህል ውስጥ በሰፊ ወይም በማበጠሪያ ተለይቶ የወጣ አስር፣ ንፋሽ፣...።

ብጥር ት ከቆሻሻው፣ ከንፋሹ ተለይቶ የወጣ፣ የጠራ፣ ጥሩ (እህል)።

ብጥር ያለ ጥሩ፥ ንፁህ፥ እንከን የሌለበት፡፡
ብጥርጥር አደረገ ግ 1. አበጠረ፡፡ 2. (ዘይ.)
አጣርቶ መረመረ፥ ፈተሽ፡፡ 3. ሊያየ፥ ብትንትን፥
ግልፅልፅ አደረገ፥ ተነተነ፡፡

ተበጠረ ግ ተነፈሰ፥ ተንጓለለ፥ ተፈላጊው ፍሬ
ከአሰር ተለየ፡፡

አበጠረ ግ 1. አነፈሰ፥ እንጓለለ፥ ጥፋውን
ከመጥፎው ለየ፡፡ 2. (ዘይ.) አጣርቶ መረመረ፥
ፈተሽ፡፡

ማበጠሪያ ስ ማንፈሻ፥ ማንጠጠሪያ፥ ፍሬን
ከገላባ መለያ ሰፊኛ ወይም ሌላ ነገር፡፡

*በጠረ

ተበጠረ ግ በሚዶ ተነቀሰ (ፀጉር)፡፡

አበጠረ ግ ፀጉርን በሚዶ አፍታታ፥ ነቀሰ፥
አሳመረ፡፡

ማበጠሪያ ስ ሚዶ፥ የፀጉር መንቀሻ፡፡

*በጠረረ

በጥራራ(በጠረር) ፥ ኩራተኛ፥ ትእቢተኛ፡፡

ተንበጣረረ(ተንበጠረረ) ግ ተንደደ፥
ተጀነነ፥ ተኩራራ፡፡

እንበጣረረ(እንበጠረረ) ግ አኩራራ፥
ጀነነ፡፡

በጠሰ ግ ቆረጠ፥ ጎመደ፥ በሰከ፥ በተከ፡፡

በጣሳ ፥ 1. አቅመቢስ፥ በቀላሉ የሚበሰክ፥
የሚቆረጥ፡፡ 2. (ዘይ.) ኩራተኛ፥ ትእቢተኛ፡፡

ብጣሽ ፥ 1. ጉራጅ፥ ጉማጅ፥ ቁራጭ፡፡ 2.
ትንሽ፡፡ ብጣሽ ወረቀት ልክልኝ አያውቅም፡፡

ብጣሻም ፥ (ስድብ) 1. ጎደሉ፥ ምናምንቴ፥
የማይረባ፡፡ 2.(ዘይ.) ያለአቅሙ የሚኮራ፥
ኩራተኛ፡፡

ብጥስ ፥ የተቆረጠ፥ የተጎመደ፡፡

ብጥስጥስ ፥ 1. ብሰክሰክ፥ ብትክትክ፥
ቁርጥርጥ፡፡ 2. የተቀዳደደ፥ የተበጫጨቀ፥ እሳቂ
(ጨርቅ)፡፡ 3. ምናምንቴ፥ ቆሻሻ፡፡ 4.(ዘይ.)
ኩራተኛ፥ ያለአቅሙ የሚምበጣረር፡፡

ብጥስጣሽ ፥ 1. ቁርጥራጭ፡፡ 2. ምናምንቴ፥
ቆሻሻ፡፡

ተበጠሰ ግ ተቆረጠ፥ ተጎመደ፥ ተበሰከ፥
ተበተከ፡፡

ተበጣሽ ፥ አቅመቢስ፥ በቀላሉ ሊጎመድ
የሚችል፡፡

ተበጣጠሰ ግ 1. ተበታተከ፥ ተበሳሰከ፥
ተጎማመደ፡፡ 2. ተበላሽ (ወተት)፡፡ 3. (ዘይ.)
ተኩራራ፥ ተንቀባረረ፡፡

ተብጠሰጠሰ ግ 1. ተበላሽ(ወተት)፡፡ 2.

(ዘይ.)ተኩራራ፥ ተንቀባረረ፡፡

አብጠሰጠሰ ግ 1. አኩራራ፥ አንቀባረረ፥
አሞላቀቀ፡፡ 2. አብሰከሰከ፥ የአእምሮ እረፍት
አሳጣ፥ አቅበጠጠ፡፡

በጠቀ ግ በጨቀ፥ በጠሰ፥ ቆረጠ፥ በሰከ፡፡

በጣጠቀ ግ በጫጨቀ፥ በጣጠሰ፥ ቆራረጠ፥
በሳሰከ፡፡

ብጥቅጥቅ(ብጥቅጣቂ) ፥ ብጭቅጭቅ፥
ብጥስጥስ፡፡

ተበጣጠቀ ግ ተበጫጨቀ፥ ተበጣጠሰ፥
ተቆራረጠ፥ ተበሳሰከ፡፡

በጠበጠ ግ 1. ደበላለቀ፥ ቀላቀለ፥ አዋሃደ
(ድፍድፍን ወይም ሽሮን፥... ከውሃ ጋር)፡፡
2. አደፈረሰ፥ ጠርቶ ወይም ኮለል ብሉ የነበረውን
የምንጭ ወይም የወንዝ ውሃ ከጭቃ ጋር
አቀላቀለ፡፡ 3. ረበሸ፥ እወከ፥ ፀጥታ ነሳ፡፡

በጥባጭ ፥ አዋኪ፥ አስቸጋሪ፥ ረባሽ፡፡

በጥብጥ ዝ.ከ.

ብጥብጥ ፥ 1. ከውሃ ጋር የተቀላቀለ (ሽሮ
ወይም ድልባ)፡፡ 2. አዲስ የተሞላና ገና ያልጠራ
ወይም ከውሃ ጋር ከተቀላቀለ ብዙም ያልቆየ
(የጠላ ድፍድፍ)፡፡ 3. ድፍርስ (ውሃ)፡፡ 4. ለዳቦ
የማሻነት እንዲሆን በወፍራሙ ተበጥብጦ
የሚያድር የእርሾና የትንሽ ጭቅጭቅ፡፡

ብጥብጥ ስ ንዝንዝ፥ ጭቅጭቅ፥ ሁከት፥
ረባሽ ወይም ግርግር፡፡

ተበጠበጠ ግ 1. ተጠመቀ(ጠላ፥ ጠጅ)፡፡ 2.
ደፈረሰ፥ ጠሉ የነበረው ገሽ (ፈላሽ ነገር)፡፡ 3.
ታወከ፥ ተረበሸ፡፡

ተበጣበጠ ግ ተጣላ፥ ተራበሸ፡፡

አበጣበጠ ግ አጣላ፥ አራበሸ፡፡

በጠጥ ስ የፍየል ወይም የበግ አይነ ምድር፡፡

በጠጣም ፥ (ነውር፥ስድብ) ፈሪ፥ በቅቧቃ፡፡

በጣ ግ ቆራ፥ ሰነጠቀ፥ ሸነተፈ፥ ሰነጠቀ(አካልን)፡፡

ብጥ ፥ የተቆራ፥ ሸንትፍ፥ ሸንትር፡፡

በጣም ተው.ግ. ከቅፅሉችና ከግሶች በፊት እየገባ
መልእክቱን የሚያሳሳ ቃል፡፡ በጣም ቀይ ነው
በጣም ተደሰተ፡፡

በጣሙን እጅጉን፥ በብዙ፥ በአያሌው፡፡

በጣሙን ደክፖል፡፡

በጣሳ “በጠሰ” ስር ተመ.

በጥራራ “በጠረረ” ስር ተመ.

በጥባጭ “በጠበጠ” ስር ተመ.

በጥብጥ ዝ.ከ.

በጨቀ ግ በሰከ፥ በጠሰ፥ ቆረጠ(ጨርቅን፥
ትጠልን)፡፡

ብጫቂ ፥ ብጣሽ፥ ቅዳጅ፡፡

ብጭትጫቂ(ብጭትጭት) ት ብጥሰጣሽ ቁርጥራጭ፡፡ የተቀዳደደ፡፡

ተበጠቀ ግ ተቆረጠ፡፡ ተበተከ፡፡

ተበጫቀ ግ 1.ተበጣጠሰ፡፡ ተቀዳደደ፡፡ 2. ተቀራመተ፡፡ ተናጠቀ፡፡ አሀያይቱን ጅቦች ተበጫቀቱ፡፡

*በጨበጨ

በጭባጫ (በጨበጭ+ብጭብጭ) ት 1.የማይጣፍጥ፡፡ የማይረባ፡፡ መናኛ(ወጥ፡፡ ጠላ)፡፡

2. (ሰድብ) ፈራ፡፡ ቡከን፡፡ ቦቅቧቃ፡፡

ተንበጫበጨ(ተንበጨበጨ) ግ 1.ጣእም የሌለው፡፡ የማይረባና መናኛ ነገር ሆነ (ወጥ፡፡ መጠጥ)፡፡ 2. (ነውር) ቀጭን አይነ ምድር አስቀመጠው፡፡ 3. (ዘይ.) ፈራ፡፡ ተርበደበደ፡፡ ከመጠን በላይ ተጨነቀ፡፡

አንበጨበጨ ግ 1. ጣእመበሰ፡፡ መናኛ እንዲሆን አደረገ(ወጥን፡፡ መጠጥን)፡፡ 2. (ነውር) ቀጭን አይነምድር አስቀመጠው፡፡ ቀዘነ፡፡ 3. (ዘይ.) አስፈራ፡፡ አርበደበደ፡፡

አንበጫበጨ ዝ.ከ.

በፍታ ስ ለሰላናና ስለ የሆነ የጨርቅ አይነት፡፡

ቡ የ"በ" ፊደል ካለበ ዘር፡፡

ቡሃ (በሃ÷ቦሃ) ስ 1. እንደቆረቆር፡፡ ደረመን ያለና ራስ ላይ የሚወጣ፡፡ ነጭነት ያለው ቁስል፡፡ ት 2. ራስ መላጣ፡፡

ቡሃ ሃረግ ስ ግንዱ ነጣ ያለ የሃረግ አይነት፡፡ ሃረግ እራሳ፡፡

ቡሃ ራስ ት 1. ራስ መላጣ፡፡ በራ፡፡ 2. ነጣ ያለ ቆረቆር ወይም ቁስል ያለበት ራስ፡፡

ቡሃ ቁራ ስ ራሱ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት፡፡ ሌላው አካሉ ግን ጥቁር የሆነ ቁራ፡፡ አሞራ፡፡

ቡሃ በግ ስ ግንባሩ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት፡፡ ሌላው አካሉ ግን ጥቁር የሆነ በግ፡፡

ቡሃቃ "ቦካ" ስር ተመ.

ቡሄ ስ ለጆች ጅራፍ አበጅተው የሚያጮሁበት፡፡ በዋዜማው ችቦ የሚበራበት፡፡ ሙልሙል ተዘጋጅቶ ለልጆች የሚታደልበት፡፡ በየለሙቱ ነሃሴ አስራ ሶስት ቀን የሚከበር በአል፡፡ ደብረታቦር፡፡

ቡሆ "ቦካ" ስር "ቡኮ" ን ተመ.

ቡላ¹ ት 1.ቀለሙ ወይም መልኩ አመድ የሚመስል፡፡ ስ 2. አመድማ መልክ ያለው (አሀያ)፡፡

ቡሉማ ት አመድማ፡፡

ቡላ ስ ከእንስት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት፡፡

ቡላጅ [ድንጋይ] ስ ሲጋጭ እሳት ሲፈጥር የሚችል የድንጋይ አይነት፡፡

ቡልሃ ት ሞኝ፡፡ የዋህ፡፡

ቡልቅ

ቡልቅ አለ ግ 1.ፍልቅ፡፡ ቡጥልቅ ብሎ ወጣ፡፡ ፈሰሰ፡፡ 2. በሃይል ወጣ፡፡ ተፈተለከ፡፡ ቦነነ፡፡ መድኛ ሲተሳስ ስአፈመዙ ጨሰ ቡልቅ ይል ነበር፡፡

ቡልማ "ቡላ¹" ስር ተመ.

ቡልኮ ስ በውፍረትም ሆነ በርዝመት ከጋቢ የሚበልጥ፡፡ ከጥጥ የሚሰራ ትልቅ ሽማ፡፡

ቡልዶዘር ስ መሬትን እየቆፈረ፡፡ ድንጋይን እየፈነቀለ ለመጥረግ ወይም ለመግፋት የሚያስችል ጠንካራ፡፡ ወፍራምና ሰፊ የብረት መጋፊያ (ምላጭ) በፊቱ በኩል የተገጠመለት ከባድ ተሽከርካሪ የግንባታ መሳሪያ፡፡

ቡሎን (ቡሎን) ስ ብረቶችን፡፡ እንጨቶችን፡፡...አንዱን ከሌላው ጋር ለማስተላለር የሚያገለግል፡፡ ከአንድ ጫፋ በኩል ዙሪያውን ክርክራት ያለው፡፡ እንደ ወፍራም ምስማር ያለ የብረት ችንካር፡፡

ቡርሽ "ቦረሽ" ስር ተመ.

ቡርክ(ብርክ) "ባረክ" ስር ተመ.

ቡራቡራ "ቡራ" ስር ተመ.

ቡራከረዩ አለ ግ ደነፋ፡፡ ተቆጣ፡፡ ያዙኝ ልቀቁኝ አለ፡፡

ቡራኪ "ባረክ" ስር ተመ.

ቡራ ት 1.ዝንጉርጉር፡፡ የነጭ የጥቁር ቀለም አይነቶች የተፈነጣጠቁበት ወይም ቀለሞች እየተሰባጠፉ እዚህና እዚያ የሚታዩበት (የቀለም ቅይጥ መልክ)፡፡ 2. ቡራቡራ፡፡

ቡራቡራ የተለያዩ ቀለማት ድብልቅ ወይም ቅይጥ የሆነ መልክ፡፡ ዝንጉርጉር፡፡

ቡርቅቅ "ቦረቀቀ" ስር "ቦርቃቃ" ን ተመ.

ቡርቡማ አለ ግ ሞላ አለ፡፡ በመጠኑ ጠገበ (ሆድ)፡፡

ቡርዲ ስ በላይኛው የለው ከንፈር በሚገኘው ድድ ላይ ተለጥሮ የሚታይ ድርብና ወፍራም የድድ ስጋ፡፡

ቡርዲያም ት ቡርዲ ያለበት፡፡

ቡርዲ² ት ፈራ፡፡ ቶስቷሳ፡፡

ቡሲ(ቡሲ) ስ 1. ጥንካሬ የሌለው፡፡ ውስጠ ከፍት የሆነ የእዕዋት አይነት፡፡ 2. (ዘይ.) አትመበሰ፡፡ ደካማ (ሰው)፡፡

ቡሽ ስ ሳጋቱራ (የእንጨት ፍቅፋቂ) ከመሰለ ነገር የሚሰራ የጠርሙስ፡፡ የኮዳ፡፡...ክዳን፡፡

ቡቃ (ቡአ) ስ በበገዢ አካባቢ የሚሰማ የአንጀት ህመም አይነት፡፡

ቡቃ ወረደው በበገዢ አካባቢ የአንጀት

ሀመም ተሰገው::

ቡቃያ "በቀለ" ስር ተመ.

ቡትሬ (ቡትሬ+ቡትሬ) ለ ጊሾ የሌለውና ያልፈለገ ጠላ::

ቡቡ "ባባ" ስር ተመ.

ቡትቷም "በተተ" ስር ተመ.

ቡታ ለ አራታ፡ አሉታ፡ ደረሰላኝ የሚል ጨህት::

ቡታ፡ ሰደደ አራ አለ፡ የደረሰበትን በደል በጨህት፡ በአራታ አሰግ፡ አሉ አለ::

ቡታ ጋዝ ለ 1. ከአጅ ድፍድፍ የሚመረትና መንደድ የሚችል፡ በሲሊንደር ተሞልቶ ለማብሰያ፡ ለመብራት...የሚያገለግል ፈሳሽ ጋዝ:: 2. በሲሊንደር የተሞላ ቡታጋዝ በተጭን ተቦ ተላልፎለት ለማብሰያ የሚያገለግል ምደጃ::

ቡትሌ የ"ብጥሌ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ቡትርፍ "በተረፈ" ስር ተመ.

ቡትቶ "በተተ" ስር ተመ.

ቡቺ ውሻ የሚጠራበት ስም::

ቡች ቡች አለ ና ና ብሎ ጠራ(ውሻን)::

ቡችላ ለ የአንበሳ ወይም የውሻ...ግልገል::

ቡፍ ለ 1. ተቆልቶ፡ ተወቅጦና ከውሃ ጋር ተፈልቶ የሚጠጣውን ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ቡና ይባላል:: 2. ከቡና ፍሬ (ተቆልቶ) ተወቅጦና ከውሃ ጋር ተፈልቶ) የሚዘጋጅ መጠጥ::

ቡፍ መፈልፈያ ለ ቡፍን ፍሬ ከገለፈቱ ለመለየት የሚያገለግል መሳሪያ::

ቡፍ ቤት ለ እንደ ቡና፡ ሻይ፡ ለሰላሳ፡ የአልላል መጠጦችና ምግብ የሚሸጥበት የንግድ ቤት::

[የ] ቡፍ ቆርስ ለ ቡፍ ሲጠጣ የሚበላ እንደ ቆሎ፡ ቂጣ ያለ ወይም መጠነኛ የሆነ ምግብ::

[የ] ቡፍ ጀቦና ለ ቡፍ ግፍያ የሚያገለግል ከሸክላ የተሰራ ጀቦና (በእሉን የሸክላ እቃ ስር ተመ)::

ቡፍማ(ቡኒ) ፡ 1. የደረቀ የቡፍ ፍሬ ቅርፊት ወይም ጀንፈል ቡፍ የሚመስል መልክ ያለው:: ለ 2. የደረቀ ጀንፈል ቡፍ የሚመስል የቀለም አይነት::

ቡፍኝ "ቦነነ" ስር ተመ.

ቡንኝ ለ በሰላት ወር የሚደርስ የጥቁር ጤፍ አይነት::

ቡአ "ቡቃ" ን ተመ.

ቡከን ፡ 1. ለራሱ፡ እርብትብት::

ቡኪት "ቦካ" ስር ተመ.

ቡክቡካ "ቦከቦከ" ስር ተመ.

ቡኩ "ቦካ" ስር ተመ.

ቡይት ለ ከንገቦ ከፍ ከእንስራ አነሰ የሚል የሸክላ እቃ::

ቡደን ለ በአንድ እጅ ሊዘራ የሚችልና በግረሻ የተሰጠቀ ወይም የተከፈለ የእርሻ መሬት፤ እመም::

ቡዳ ለ 1. እንደ ሀብረተሰብ ልማዳዊ እምነት፡ የምውንና ቀለቡ የረፈበትን ሰው ወይም እንስሳ ለሀመም ወይም ለሞት የሚዳርግ መጥሮ አይን ያለው ሰው:: 2. ክፉ:: 3. እሱ የሚለራው ነገር ሁሉ ድብቅ የሆነ፡ በሌላ በኩል ደግሞ በድብቅ ወይም በምስጢር የሚደረጉ ነገሮች የማያመለኩት (ሰው)::

ቡዳ በሳው ቡዳ የሆነ ሰው ስለአየው ታመመ ወይም በጤናው ላይ ጉዳት ደረሰበት::

ቡድሰ "ቦደሰ" ስር ተመ.

ቡድን "ቦደን" ስር ተመ.

ቡጉር "ብጉር" ን ተመ.

ቡግ

ቡግ አለ ግ 1. ተስተካክሎ፡ እምርና ደምቆ በብዛት በቀለ (ቡቃያ):: 2. ችፍ አለ፡ ግልብጥ ብሎ በብዛት ወጣ (የኩፍኝ፡ የፈንጣጣ...ሽፍታ፡ ቀለል)::

ቡግሪት ለ 1. ለጠላ መጥመቂያ የምትሆን እንደ እንስራ ያለች የሸክላ እቃ:: 2. እንደ መንቀል ያለች ለመጠጫነት የምታገለግል የሸክላ ዕዋ::

ቡጢ ለ ጡጫ፡ በቅስ፡ የተወሰጠ እጅ::

ቡጥ "ቦጠቦጠ" ስር ተመ.

ቡጥልቅ አለ "ቦጠለቀ" ስር ተመ.

ቡጥጫ "ባጠጠ" ስር ተመ.

ቡጫቂ "ቦወቀ" ስር ተመ.

ቡጭር "ባጠፈ" ስር ተመ.

ቡጭርጭር ዝከ.

ቡጭቅ "ቦወቀ" ስር ተመ.

ቡጭቅጫቂ ዝከ.

ቡፌ¹ (ቱፌ+ቱፍታ) ለ ለማስተንፈሻነትና ቅቢ መውጣቱን ለማጥት የምታገለግል፡ በሚያስፈልግበት ጊዜ ብቻ የምትከፈት፡ ለወተት መናጫ በሚያገለግል እቃ ጎን ላይ የምትገኝ ቀዳፅ፡ ሽንቀራት::

ቡፌ² ለ ብዙውን ጊዜ የምግብ እቃዎችን በወስጡ ለማስቀመጥ የሚያገለግል፡ በጠረጴዛ ወይም በቀምጥጥን ቅርፅ የሚዘጋጅ የቤት እቃ::

ቡፍ

ቡፍ አለ ግ 1. ድምፁ ዝቅ ያለ ጨህት አሰግ

(ውሻ)። 2. ኩፍ አለ። ተነፋ። ወደላይ ከፍ። ብድግ አለ (ሊጥ)። 3. (ዘይ.) የኩርፊያ። የቀጣ ገፊታ አሳየ። ፊቱን አከበደ። አጠቀረ።

ቡፍና ለ 1. ጊሽ የሌለው ተቋን ጠላ በትሬ። 2. ያልፈላና ጉሽ የሆነ መናፍፍ ጠላ።

ቢ የ "ቢ" ፊደል ላለበ ዘር።

ቢ "ቢ"ን ተመ.

ቢላ¹ (ቢላዋ። ቢላዋ) ለ በአንድ ጎቱ ስለት ያለው። ለስጋ። ለሽንኩርት።...መቆረጫ። መታተፊያ የሚያገለግል የወጥ ቤት እቃ።

ቢላ ለ በደረቀ ሳር ጫፍ ላይ የሚገኝ እንደ ምርት ያለ እሾህን ጭነት።

ቢላባሉ "ቢላ²" ስር ተመ.

ቢል

ቢል አለ ግ 1. በተላላሪ በፍጥነት ነደደ። ተቀጣጠለ። 2. (ዘይ.) በጣም ተናደደ።

ቢል²

ቢላቢሉ (ቢሉ) ፅ ስስ (ልብስ)

ቢል አለ ግ በጣም ስስ ሆነ።

ቢል ያለ በጣም ስስ የሆነ።

ቢልቃጥ "ብልቃጥ" ን ተመ.

ቢራ ለ በተብረካ ውስጥ ከገብስ ተዘጋጅቶ የሚተርብ የአልኮል መጠጥ አይነት።

ቢራቢሮ ለ በተለያዩ ህብረተሰቦች ያሸበረቀ ከንፎች ያላት። በበጋ ወራት በብዛት የምትታይ የነፍሳት አይነት።

ቢራቢሮ

ቢርካ ለ ስፍ ውሃ።

ቢሮ ለ የመንግስት ወይም የድርጅት ወይም የግል ጉዳይን ለማከናወን የሚያገለግል። የፀሀፊት ስራ የሚካሄድበት ክፍል። ቤት።

ቢሲ ለ ቡዳ። ከቶ መንፈስ። ለይጣን።

ቢስ አይይህ (ምር.) እክቶ ሰው አይን አትገባ። ከቶ። መጥሮ ነገር አይገጠምህ።

ቢስ ገላ ለ ጸዋ.ስጋ። ቆምጥና።

ቢስ ፅ ንተገ። ስስታም።

ቢስ የሌለው። አርሳ ቢስ።

ቢስክሌት "ብስክሌት" ን ተመ.

ቢሻው "ሻ" ስር ተመ.

ጀጃጃ

ቢሽቃጥ ለ ጉጠት።

ቢተዋ ለ በጥንት ጊዜ አርበኛ ወይም ገዳይ ከንጹህ ላይ የሚያጠልቀው እንደ አምባር ያለ ጌት።

ቢትወደድ ለ ቀደም ባለው ዘመን ለንጉሳነት። እንደጥና አማካሪና ጉዳይ ፈጥሮ ሆኖ ለሚያገለግል ባለጌል ደሰጥ የነበረ የግእረግ ስም።

ቢጎን ለ ፊደሎችና ቁጥሮች ያለባቸውን የእጣ ካላችና የመጫወቻ ካርዶችን በመጠቀምና በአጫዋች የሚሰጠውን ትእዛዝ ቀድሞ በመስራት። አድልዎች ለወጥታው የተመደበውን ሽልማት የሚያገኙበትና በርካታ ስምች የሚሳተፉበት እንደ ሉተሪ ያለ ወጥታ(በወጥታው ቀድሞ ያሸነፈው መክ ብሎ "ቢጎን" ግለትና የታዘዘውን መስራቱን ማስመርመር ይጠበቅበታል)።

ቢና "ቢና" ን ተመ.

ቢያጆ ለ እንደ ዙር ጉዞ። በትላቅ መሪና አሰር ቢያጆ ድጋይ ቢመጣልና ሳብስቦት ቢጌት ስራ ይበቃያል።

ቢጃማ "ፒጃማ" ን ተመ.

ቢጋር "ቦገረ" ስር ተመ.

ቢጎዲን ለ የሊተች ፀጉር መጠትለያ።

ቢጎዲን

ቢጤ(ብጤ) ለ 1. በጉብር። በጠባይ።...

ተመሳሳይ የሆነ ወይም የሚመሳሰል። ቢጤውን ፈልጎ ገደኛ አብረ። 2. እንደ-ያለ። ጽላ ቢጤ አቀብለኝ።

ቢጫ ፅ 1. የእንቁላል አስኳል ወይም አደይ አበባ የሚመስል። ለ 2. አደይ አበባ የሚመስል የቀለም አይነት።

ቢ የ "ቢ" ፊደል ራቢአ ዘር።

ቢ² በግ ሲጮህ የሚያስጣው የድምፅ አይነት።

ቢ አለ ጮህ (በግ)።

ቢ - "ቢ-" ን ተመ.

ባህል ለ የህብረተሰብ የአኗኗር ዘዴ። ወገ። ልማድ። እምነት።...

የባህል ልውውጥ ለ የቦራስን ባህል እንዲለለው ለማስተዋወቅ በአገሮች መካከል የሚደረግ ግንኙነት።

የባህል ስምምነት ለ በተለያዩ አገሮች መካከል የሚደረግ ባህል ነክ ስምምነት። ውል።

ባህላዊ ት ባህልን የሚያንፀባርቅ፥ ባህል ነክ የሆነ።

ባህረኛ “ባህር¹” ስር ተመ.

ባህር¹ ስ ስፋትና ጥልቀት ያለውና በተወሰነ ቦታ የተከማች ውሃ።

ባህሩን ቆርጦ ተሻገረ ባህሩን በዋና አቋርጦ ተሻገረ።

ባህር ነው (ዘይ.) በጣም ሰፊ ነው።

ባህረ ሰላጤ ስ ሾጦጥ ብሎ ወደ መሬት አካል የገባ የባህር ወሽመጥ፥ ምላሰ።

ባህረ ሸሽ(ባህር ሸሽ) ስ የባህር ውሃ ተንቀበት ከቆየ በሂሳ ትቶት የሄደ መሬት።

ባህረ አረብ (ባህር አረብ) ስ የተለፋና የቀለመ ሌጦ።

ባህረ ጥምቀት (ጥምቀት ባህር) ስ 1. የጥምቀት አለት ምእመናን ይጠመቁበት ወይም ይረፈውት ዘንድ በየአመቱ በወንዝ ዳር ወይም አመቹ በሆነ ቦታ ላይ የሚከተር ውሃ፥ ባህር። 2. ከላይ የተጠቀሰው ስነ ስርአት የሚካሄድበትና ታላቅ የሚያደርሰበት ቦታ።

ባህረ ገብ ስ ሾጦጥ ብሎ ወደ ባህር አካል መካከል የተዘረጋ መሬት፥ ልሳነ ምድር።

ባህር መዝገብ ስ ማንኛውም ጉዳይ ወይም ነገር (ንብረት ወይም ገቢና ወጪ...) በቋሚነት ተመዝግቦ የሚቀመጥበት ትልቅ መዝገብ።

ባህር ማሽላ (ባር ማሽላ) ስ በቆሎ።

ባህር ማዶ ስ ውጭ አገር።

ባህር ቅል ስ ዱባ።

ባህር ወላድ ስ የብዙ ልጆች እናት።

[የ] ባህር ዛፍ ስ በጸግማዊ ምኒልክ ጊዜ ፍሬው ከአውስትራሊያ እንዲመጣ ተደርጎ ኢትዮጵያ ውስጥ የለማ፥ የተለያዩ ዝርያዎች ያሉትና በጥቂት አመታት ውስጥ ለአገልግሎት የሚደርስ የትላልቅ ዛፍች አይነት።

የባህር አሞራ ስ በዙውን ጊዜ በባህር ውስጥ የሚኖሩ ጥቃቅን ነፍሳትን (አሳዎችንና ሌሎችንም) ከባህር ውስጥ እያወጣ የሚመገብ የአሞራ አይነት፤፤.

የባህር እቃ ስ እንደ ብርጭቆ፥ ብርሌ፥... የመሳሰሉና በቀላሉ ሊበሰሩ የሚችሉ እቃዎች አይነት።

የባህር ወለል ስ የመሬትን ከፍታ ወይም የውቅያኖስን ጥልቀት ለመለካት እንደ መነሻ ነጥብ ሆኖ ያገለግል ዘንድ በአማካይ የተወሰደ ከውቅያኖስ ውሃ ከላይኛው አካል ጋር ትይዩነት ያለው የመሬት ንጣፍ።

የባህር ወሽመጥ ስ ባህረሰላጤ።

ባህረኛ ስ መርከበኛ።

ባህር² ስ በደቡብና በምእራብ መካከል የሚገኝ የአለም ማእዘን። በተጨማሪ ማእዘንን ተመ.

ባህርይ ስ 1. የአንድ ነገር አፈጣጠር፥ ሁኔታ። 2. የአንድ ነገር ምንነት፥ ሁኔታ። 3. ጠባይ፥ አመል ወይም ግብር።

ባህታዊ ስ ከሰው ተለይቶ እየሞመ፥ እየወለደ፥ እየሰገደ በዱር በገደል የሚኖር መናኝ፥ ናከሬዊ፥ መነኩሲ።

ብህትውና ስ የባህታዊ ተግባር፥ የአኗኗር ስርአት።

ባለ-

ባለሁለት ስ ማህበረተኞቹን እቤቱ የማስተናገድ ተራ የደረሰው፥ ከባለ ሳምንት ቀጥሎ የሚደግስ የፅዋ ጠጪ ማህበረተኞች አባል።

ባለህግ ስ ጋብቻውን ከመሰረቱ ወይም ከጅምሩ በቆርባን ስርአት የፈፀመ ሰው።

ባለመለዮ ስ መደበኛ ወታደር።

ባለመብት ስ 1. የአንድ ነገር ባለቤት። 2. ባለጊዜ፥ በጊዜው ስልጣን ወይም ተሰሚነት ያለው ሰው።

ባለሙያ “ሙያ” ስር ተመ.

ባለማደሪያ ስ የመንግስት መሬት ተሰጥቶት በእሱ እየተጠቀመ ለመንግስት ግልጋሎት ይሰጥ የነበረ ወታደር።

ባለሟል ስ 1. ከንጉስ ወይም ከታላቅ ባለስልጣን ጋር አብሮ የሚውል፥ አንድን ጉዳይ ለመፈፀም ሆነ ለማስፈፀም ችሎታ ወይም ተሰሚነትና ተቀባይነት የነበረው ሰው። 2. ቤተኛ፥ የቅርብ ወጻጅና አገልጋይ።

ባለርስት(ባለመሬት) ስ 1. የራሱ የሆነ የተወሰነ የመሬት ይዞታ ያለው ሰው። 2. የብዙ ወይም የሰፊ መሬት ባለቤት የሆነ፥ የመሬት ከበርቱ።

ባለሰሞን ስ ተራ ሲደርስው ለሰዎችን ቀን በቤተክርስቲያን አገልግሎት የመስጠት ሃላፊነት ያለበት ተረኛ ዲያቆን፥ ቄስ፥ ሰጡኝ።

ባለሳምንት ስ 1. ደግሰ ደግሰ የፅዋ ማህበረተኞቹን ለማስተናገድ ተራ ወይም እጣ የደረሰው የማህበሩ አባል። 2. የሚቀጥለው ተረኛ።

ባለስልጣን ስ ስልጣን ያለው ሰው።

ባለስም ስ ዝና፥ ታዋቂነት ያገኘ ሰው።

ባለቀላድ ስ በቀላድ እየተለካ የሚሰጥ መሬት ወይም ርስት የነበረው ሰው።

ባለቅኔ ስ ቅኔ የሚያውቅ፥ ቅኔ የተማረ ሰው።

ባለቤት ስ 1. የአንድ ነገር ባለይዞታ፥ ባለመብት። 2. ባል ወይም ሚስት። የእገሌ

ባለቤት አገሉት ናት ወይም ያለገሉት ባለቤት አገሉ ነው። 2. በአንድ አረፍተ ነገር ውስጥ የሚገኘው ገስ ደርጊት በማን ወይም በምን እንደተፈጸመ የሚያመለክትና በአረፍተ ነገሩ መጀመሪያ እርከን ላይ የሚገኝ ቃል ወይም ቃላት።

ባለቤት አከል ለ እንደባለቤት የማዘዝና የመወሰን መብት ያለው ሰው።

ባለተራ “ተራ” ስር ተመ.

ባለተሰፋ 1. አገኛለሁ ብሎ በተሰፋ የሚጠብቅ። 2. የሚጠብቀውን ነገር የማግኘት ተስፋ ያለው ሰው።

ባለታሪክ “ተረክ” ስር ተመ.

ባለትዳር ት ስዳር ያለው ወይም ያላት።

ባለነገር ት ክርክር ወይም ሙግት ያለበት (ሰው)።

ባለነጋሪት ለ ነጋሪት የማስገምገም መብት የነበረው ራስ ወይም ደጃዝማች።

ባለአልጋ ለ የንጉስ ወገን፣ ባላባት፣ ንጉሰ።

ባለአገሃ ለ (ቤ.ክህ.) መምህር፣ አስተማሪ።

ባለእኩል ለ 1. ከተፋታች ንብረት ከባላ ጋር እኩል የመካፈል መብት ያላት ሴት። 2. ንብረትን ከሌላው ጋር በጋራ የያዘ ሰው።

ባለእዳ ት እዳ ያለበት (ሰው)።

ባለእጅ (ባለጅ) ለ (የጌ.እነ.) ለተለያየ አገልግሎት የሚውሉ የሽክላ እቃዎችን ወይም እንደ ማረሻ፣ ማጭድ ያሉ መሳሪያዎችን የሚሰራ ባለሙያ።

ባለወልድ (በአለ ወልድ) ለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበትን ቀን ምክንያት በማድረግ በየወሩ በሃያ ዘጠኝ የሚከበር በአል።

ባለወንበር ለ (ቤ.ክህ.) ወንበር ዘርግተው የሚያስተምሩ መምህር።

ባለወግ ለ በቤተክህነት ወይም በቤተ መንግሥት ድርጅ ወይም አበል የሚያስጥ የተወሰነ ሹመት ወይም እልትና የነበረው ሰው።

ባለውለታ “ዋለ” ስር ተመ.

ባለውቃቢ “ውቃቢ” ስር ተመ.

ባለዝና ለ ስመጥር፣ የታወቀ ሰው።

ባለደም ለ በነፍስ ገድያ ምክንያት ጠላት የተሃሃነ ሰው።

ባለጅ “ባለእጅ”ን ተመ.

ባለጊዜ ለ 1. ጊዜ ያነሳው፣ ጊዜ የተሰማው፣ ጊዜ የሆነው ሰው። 2. የጊዜው ሹም፣ የጊዜው ባለስልጣን።

ባለ ተው. 1. በመሰለ። አክሊና አክሊ እንዲህ ባለ ነገር ተጣልተዋል / እንዲህ ባለ ወረቀት

ላትዎ። 2. በኖረ፣ በነበረ፣በአለ።

ባለቀ ግ አደገ፣ ጎረመሰ፣ ለአትመ አዳም ደረሰ። ያልባለቀ ት ገና ለአትመ አዳም ያልደረሰ (ልጅ)።

ባለገ ግ 1. ስርአት የለሽ፣ ሀገወተ፣ ስድ አደገ ሆነ። 2. ከተቃራኒ የታ ጋር በስርቆሽ የግብረሰጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ አመነዘ።

ባለጌ ት ስነስርአት የሌለው፣ ስድ አደገ፣ ያልታሪመ።

ብልገና ለ አስነዋሪ ድርጊት።

አባለገ ግ 1. ስነስርአት በሌለው ሁኔታ አሳደገ፣ አስተዳደረ፣... 2. አማገጠ።

ባለጠጋ(ባለፀጋ) “በለፀግ” ስር ተመ.

ባላ ለ ከላዩ ላይ እቃ ለማንጠልጠል፣ ለመስቀል ወይም ለመውደት ያዘመመን አጥር፣ ቤት፣... ለመደገፍ የሚያገለግል ራስ መንታ የሆነ እንጨት።

ባላባልቾ ለ የወስፈንጥር መስሪያ ባላ እንጨት።

ባላና ደንቆር ለ ድር ባላ

በሚደራበት ጊዜ፣ ድሩን ለመዘርጋትና ወጥሮ ለመያዝ እንዲያገለግል፣ በድሩ በአንደኛው ጫፍ በኩል የሚተከለው መንታያ ጫፍ ያለው ባላ እንጨትና ሲባል፣ በሁለተኛው ጫፍ በኩል ያለውና ጫፉ መንታነት የሌለው እንጨት በአንድነት የሚጠራበት ስም።

ባላምባራስ ለ ከግራዝማችነት ዝቅ የሚል የቀድሞ የማእረግ ስም።

ባላባት ለ 1. ጭሰኞች ይገብሩለት የነበረ የአንድ አካባቢ አለቃ፣ ሹም ወይም የመሬት ክበርቴ የነበረ ሰው። 2. ከአያት ከትድመ አያቱ ጀምሮ የአንድ የተወሰነ አካባቢ ተወላጅ የሆነ እውቅ ሰው።

ባላና ደንቆር “ባላ” ስር ተመ.

ባላንግ ለ 1. ባላጋራ። 2. ይህ የኔ ነው ወይም ለእኔ ነው የሚገባው ባይ፣ ተቀናቃኝ። 3. ተርካካሪ፣ ተወዳዳሪ (ለመብለት፣ የበላይ ለመሆን ለማሸነፍ)።

ባላገር (ባለአገር) ለ 1. ገጠር ወይም አገር ቤት። 2. ገጠር ወይም አገር ቤት ውስጥ የሚኖር ሰው። 3. (የጌ.እነ.) ያልሰለጠነ፣ ቅልጥፍና የሌለው።

ባላጋራ ለ ጠላት፣ ደመኛ።

ባለቤትራ ለ የመኪናውን ሻንሲ የመሸከም ሃይል ያለው ጠንካራና ጠፍጣፋ ደጋንግ ብረት።

ባሌት ስ በንግግር ወይም በዘፈን ሳይሆን በሙዚቃ እየታጀበ በተወዛዋዦች አካላዊ እንቅስቃሴ እግዛይነት የሚከናወን ድራማ ወይም የሚተላለፍ የጥበብ ዘርፍ።

ባል ስ ባለ ሚስት፣ ሚስት ያለው ወንድ፣ የሚስት አጣማጅ፣ የትዳር ጓደኛ።

ባልና ሚስት ቁልፍ ስ እርስበርሱ የሚገጣጠም የቁልፍ አይነት (ስእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)።

ባልበላ ስ የኤሌክትሪክ ሃይል በመስመር ላይ እንዲተላለፍ ወይም እንዳይተላለፍ ለማድረግ የሚያገለግል፣ ከቆጣሪ ጋር የሚያያዝ የኤሌክትሪክ እቃ።

ባልቴት “በለተተ” ስር ተመ.

ባልትና ስ የቤት እያያዝ፣ የምግብ አዘገጃጀት፣...እውቀት፣ ሙያ፣ ችሎታ።

ባልትናቢስ ት (ስድብ) ሙያ ቢስ፣ ሙያ የለሽ።

ባልንጀራ ስ 1. ጓደኛ፣ ምስጢርኛ። 2. አብሮ አደግ፣ እኩያ ወይም አቻ።

ባልደረባ ስ 1. ጓደኛ፣ ባልንጀራ። 2. አባል። ሳውዶዊ የመስሪያ ቤታችን ባልደረባ አበሩ። 3. አጋዥ፣ አገናኝ፣ አስታዋሽ። ሃላፊው ጉዳዩን ከሰሙ በኋላ ባልደረባ ሰጡኝ።

ባልደራሽ ስ የመንግስት ፈረስና በትሎ ቤት ሹም፣ አዛዥ።

ባልዲ ስ ለውሃ መቅጃና ማስቀመጫ።... የሚያገለግል፣ ከብረት ወይም ከፕላስቲክ የተሰራ ባለማንጠልጠያ የቤት እቃ፣ ሽንኬሎ።

ባልፊት ስ እንደ ሻፎ ወይም እንደ ሱፋው ስለት የሚወጣው ድንጋይ።

ባምባ(ባንባ) ስ እንደ ሾላ የሚበላ ፍሬ ያለው የትልቅ ዛፍ አይነት።

ባረቀ ግ 1. በጥንቃቄ ማነስ ወይም በሌላ ምክንያት ሳይታሰብና ሳይፈለግ ድንገት ጥይቱ ተተኮሰ (ጠመንጃ፣ ሽጉጥ)። 2. ሰማይ ጮህ፣ መብረቅ ተወረወረ። በተወማሪ “በረቀ”ን ተመ. መብረቅ “በረቀ” ስር ተመ.

ብራቅ ስ መብረቅ።

አምባረቀ (አንባረቀ) ግ 1. እንደ ብራቅ ጮህ፣ ከፍተኛ ድምፅ አለማ። 2. አብለጨለጨ፣ ተብለጨለጨ (ሰማይ፣ መብረቅ)።

አባረቀ ግ 1. ሳይታሰብና ሳይፈለግ መሳሪያው ራሱ በራሱ እንዲተኮስ የሰህተቱ ምክንያት ሆነ። 2. አምባረቀ።

ባረከ ግ 1. መስቀል አሳለመ። 2. አማተበ። 3. ፀሎት አድርጎ ቀደሰ፣ አነሳ። 4. ጀመረ። 5. የሚበሉ እንስሳትን አንገት ቆረጠ፣ አረዘ። 6.

አመሰገነ(አምላክን)። 7. መረቀ። 8. ቆረሰ።

ቡራኬ ስ 1. ፀሎት፣ ምስጋና፣ ምርቃት። 2. ለባለ ወግ (ለቄስ፣ ላቃቢ፣...) የሚሰጥ ተባርኮ የተቆረሰ ትልቅ የዳቦ ቁራሽ።

ቡራኬ ሰጠ ፀሎት አድርጎ ባረከ፣ መስቀል አሳለመ።

ቡሩክ ት 1. ደግ፣ ምስጉን፣ ትሁት፣ የተመረቀ። 2. የተመሰገነ፣ የተቀደሰ፣ የተከበረ (አምላክ)።

ቡሩክ ሁን (ምር.) የተባረከ፣ የተቀደሰክ ሁን። ተባረከ ግ 1. ዘርማንዘር በዛ፣ በረከተ። 2. እድሜ አገኘ፣ ቆየ።

ተባረከ(ምር.) ቡሩክ ሁን።

ባሩድ ስ 1. የቀለህ ከምሰር፣ በመውጊያ ወይም በመወርወሪያ ሲመታ (ሲወጋ) ፍንዳታና ከፍተኛ ግፊት እንዲፈጠርና ከቀለሁ አፍ ላይ የተገጠመው የጥይት እርሳስ እንዲተኮስ ወይም ተስፈንጥሮ እንዲበር የሚያደርግ፣ በቀለህ ውስጥ የሚጥላ የማእድን ውሁድ። 2. የማእድን አይነት።

ባሪያ(ባርያ) ስ 1. በጦርነት ላይ እየተማረከ ወይም በገንዘብ እየተገዛና እየተሸጠ ወይም ካለበት አካባቢ በግድ ታፍኖ እየተወሰደ ለማራከው ወይም ለገዛው ወይም አስገድዶ ለወሰደው ሰው በነፃ አገልግሎት ይሰጥ የነበረ ሰው። 2. አገልጋይ፣ ታዛዥ፣ ሱሌ። 3. መብትና ነፃነት የለለው በተገኘነት የሚኖር ህዝብ። 4 (የገ. አነ.) ጥቁር። 5. (ዘይ.) በማም ጠንካራና ጥሩ አገልግሎት የሚሰጥ (ለእቃ)።

ባርያ ድንጋይ ስ በቀላሉ የማይሰበር፣ ጥቁርና ጠንካራ የሆነ የድንጋይ አይነት።

[ባሪያ] ፈንጋይ ስ የባሪያ ነጋዴ፣ ሰዎችን አፍኖ እያሰገደ ለባርነት ይሸጥ የነበረ ሰው። የባርያ [አሳዳሪ] ስርአተ ማህበር ስ በህብረተሰብ የእድገት ታሪክ ውስጥ ከጥንታዊው የጋርሾሽ ስርአተ ማህበር ቀጥሎ የመጣ ስርአተ ማህበር።

ባራ ግ አቆመ፣ አባራ (ዝናብ)።

ብራ ስ ዝናብ ያቆመበት ወይም የሌለበት ጊዜ፣ ቀን ወይም ወቅት።

አባራ ግ 1. ዝናብ መጣሉን አቆመ፣ ተወ። 2. (ዘይ.) (መናገሩን፣ መለፍለፉን፣ ማልቀሱን) ተወ፣ አቆመ።

ባሬታ ስ ሽንት መሸኛ፣ መክፈያ፣ ፖፖ።

ባርማሽላ “ባህር ማሽላ” ን ተመ።

ባርባር

ባርባር አለው ፍርሃት፣ ጭንቀት ተሰማው።

ባርኔግ ስ ለገናብና ለፀሃይ መከላከያ እንዲሁም ለጌጥ በራስ ላይ የሚደፋ፣ የሚደረግ፣ ከሱፍ ወይም ከጥጥ የሚሰራ ኩፍያ።

ባርኔግ

ባርክ ስ ለማንጓጥነት የሚያገለግል የጀልባ አይነት።

ባርያ¹ ስ ራስ የሚያዘርፍ የሚጥል የበሽታ አይነት።

ባርያ ጣለው የሚጥል በሽታ አመመው።

ባርያ² - “ባሪያ” ን ተመ.

ባሮ ሜትር ስ የአየር ግፊት መለኪያ መሰሪያ።

ባሰ ግ 1. አንድ ነገር ከበፊቱ ይልቅ እየጠና፣ እየበረታ ሄደ፣ እየለ (በሰጋ ወይም በከፋ መልኩ)። 2. የብስጭት፣ የሃዘን ስሜት ተሰማ። ሆኖ ለባለው ጥፍሩ አታውቀው። 3. ቸገረ፣ ገደደ። ምን ባዘዘ። 4. ላቀ፣ በለጠ። ለንተ ትብሰ ለንተ ትብሰ ተባብሰ።

የባሰ ከበፊቱ የበለጠ፣ የበረታ፣ የጠነከረ።

የባሰ የባሰውን ዋና ዋናውን።

የባሰ ይባሰ የፈለገው ይሁን።

ይባሰ ብሎ ጭራሹ።

ብሶት ስ በአእምሮ ውስጥ ታምቆ የተቀመጠ ችግር፣ በደል፣ ቅሬታ።

ብሶተኛ ት ብሶት ያለበት (ሰው)።

ተባባሰ ግ እያየለ፣ እየወመረ፣ እየከፈ ሄደ።

አባሰ ግ ከበፊቱ ይበልጥ እጠነከረ፣ አበዛ።

አብሶ በተለይ፣ በይበልጥ። ላለፈ ለንተ።

አባባሰ ግ ከበፊተኛው ይበልጥ የከረረ፣ የጠነከረ፣ የከፋ እንዲሆን አደረገ።

ባሻገር “ሻገረ” ስር ተመ.

ባቄላ ስ ከአበባ እሁላች ወገን የሆነ፣ ፍሬው ሞለል ብሎ ተለቅ ተለቅ ያለ፣ ብዙውን ጊዜ በሽሮ፣ በአሹት፣ በንፍሮ፣... መልክ ለምግብነት የሚውል የእህል አይነት።

*ባበለ

ተባበለ ግ ተለመነ፣ ተቆላመጠ፣ ተሸበለበለ።

አባበለ ግ 1. ለመነ፣ አቆላመጠ፣ አሸበለበለ።

2. ሸነገለ፣ ደለለ።

ማባበያ ስ መሸንገያ፣ መደለያ።

ባቡር ስ ከብረት በሚሰሩ በሁለት ሃዲዶች ላይ የሚጓዝ፣ በድንጋይ ከሰል ወይም በነጻጅ ወይም በሌላ ሃይል ግፊት የሚንቀሳቀስ የመጓጓዣ አይነት (ስእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

ባቡር መንገድ ስ መኪና ወይም ባቡር የሚሄድበት መንገድ።

ባቡር ጣቢያ ስ የባቡር መነሻና መቆሚያ ቦታ።

[የ]ባቡር ሃዲድ ስ ለባቡር መጓጓዣ ተብሎ ጥርጊያ ይዞ የተዘረጋ የብረት መስመር።

ባቡቲ ስ ከሰንደ ዱቄት የሚዘጋጅ ጥበቻ፣ ሀብስት።

ባባ ግ 1. ራራ፣ አዘነ። 2. ፈራ፣ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 3. ባነነ። 4. የናፍቆት ስሜት አደረበት።

ባባ

አንባባ ግ ስሪያ የፈለገ ወጠጤ ፍየል እንስሷን በእግሩና በአፋ እየጓገጠ በመጮህ ለስሪያ ጎተጎተ፣ እነሳሳ።

ቡቡ-(ብቡ) ት 1. ስት፣ የሚፈራ። 2. አዛኝ፣ ርህራህ።

አባባ ግ 1. አሳዘነ፣ መንፈስን አሸበረ። 2. አባነነ። 3. አስፈራራ።

ባተ ግ አዲስ ወር ወይም አመት ገባ።

መባቻ ስ የወር መጀመሪያ ወይም መገቢያ (+ን)።

አባተ ግ ጀመረ (አዲስ የገባ ወርን)። መስከረምን የላባተው ለገር ቤት ነው።

ባተለ ግ 1. ብቻውን ለፋ፣ ደከመ። 2. ሚስት አልባ ሆነ።

ባተሌ ት 1. አጋዥ፣ ረዳት የሌለው፣ ብቻውን የሚለፋ። 2. ሚስት የሌለው (ወንድ) ወይም ባል የሌላት (ሴት)።

ባተሎ-(ዘባተሎ) ስ ውዳቄ፣ ቡትቶ የሆነ ልብስ፣ ወርት።

ባት ስ ከቅልጥም በስተሂሳ፣ በቋንጥና በተረከዝ መካከል የሚገኝ፣ ፍርጥም ያለ የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ባትህን አሳቦኝ ቶሎ ቶሎ ተራመድ፣ ሂድ።

ባተ ሁለት ከጉያና ከጭን አካባቢ ሰፊ ሆኖ ወደታች ጠበብ እያለ ይወርድና ባት ላይ የሚቆም የሱሪ አይነት።

-ባት “-ባት” ን ተመ.

ባትሪ¹ ስ በፈላሽ ወይም በጠጣር መልክ ተዘጋጅቶ አስፈላጊውን ሃይል፣ ብርሃን፣ ሙቀት ለመስጠት የሚያገለግል የኤሌክትሪክ ጉልበት ከምችት።

ባትሪ² (የእጅ ባትሪ) ስ አነስተኛ በሆነ እሽግ ውስጥ በተሞላ የኤሌክትሪክ ሃይል (ባትሪ ድንጋይ) የሚሰራ፡ በጨለማ ጊዜ ብርሃን ለመስጠት የሚያገለግል፡ የተለያዩ ቅርፅና መጠን ያለው እቃ፡ የባትሪ ቀጭ፡ ሳምባዲና እየተባለም ይጠራል፡፡

ባትሪ

ባትሪ ድንጋይ ስ ለባትሪ(ለእጅ ባትሪ)፡ ለፌዲየ፡...ተግባር የሚያገለግል፡ በአነስተኛ እሽግ ውስጥ ተከማችቶ የሚገኝ የኤሌክትሪክ ሃይል ወይም ጉልበት፡፡

-ባቸው “ባት” ን ተመ.

-ባችሁ ዝኪ.

ባነነ ግ 1. እንቅልፍ ላይ እንዳለ ሰውነቱን በድንጋጤ አንቀሳቀሰ፡ ብትት አለ፡፡ 2. ከእንቅልፍ ድንገት ነቃ፡ ተነሳ፡፡ 3.(ዘይ.) ዘግይቶ ነቃ፡ አወቀ፡፡

ባና ስ ከበግ ፀጉር የሚሰራ ነጭ ወይም ቀይ ወይም የተለያዩ ቀለማት ያሉት (ዝንጉርጉር የሆነ) እንደብርድ ልብስ የሚያገለግል ወፍራምና ሻካራ የሆነ የሉፍ ልብስ አይነት፡፡

ባንባ “ባምባ” ን ተመ.

ባንክ ስ 1. ጥሬ ገንዘብና እንደ ወርቅ ያሉ ውድ ማእድናት በጥንቃቄ ተጠብቀው የሚቀመጡበት እንደሳጥን ያለ እቃ፡፡ 2. ጥሬ ገንዘብን እንደውለታው ወለድ እየከፈለ ወይም ያለወለድ የሚያስቀምጥ ወይም ለደንበኞቹ በወለድ የሚያበድር፡ ልዩ ልዩ ሰነዶችንና ማእድናትን በአደራ የሚያስቀምጥ የአገልግሎት ሂሳብ እያስከፈለ የሃዋሳና ሌሎች ተዛማጅ አገልግሎቶችን የሚሰጥ ድርጅት፡፡

የባንክ ኖት ስ በሀገር የተፈቀደና ለመገበያየት አገልግሎት የሚውል የወረቀት ገንዘብ፡፡

ባንኮኒ ስ በቡና ቤቶች ውስጥ የቡና ማፍሊያ መኪናና የአልኮል መጠጥ ጠርሙሶች በተደራደሩበት ቦታ አጠገብ የሚደረግ፡ በውስጡ ቀለል ያሉ እቃዎችን ለመደርደር ወይም ለማስቀመጥ የሚችል፡ በጠረጴዛ ቅርፅ የሚሰራ እቃ፡፡

ባንዲራ ስ በአብዛኛው የተወሰኑና የተለያዩ ቀለማት ካሏቸው ጨርቆች የሚዘጋጅ፡ የአንድ

አገር የነፃነት ምልክትና መለያ፡ ለንደት አላማ፡፡

ባንድ ስ በአንድ ቡድን ውስጥ ተደራጅተው የሚሰሩ የመብቃ ተጫዋቾች የሚገኙበት አካል፡፡

ባኞ ስ የገላ መታጠቢያ ገንዳ፡፡

ባኞ ቤት ስ የገላ መታጠቢያ ገንዳ የሚገኝበት ክፍል፡፡

ባእድ (ብ.ቁ. ባእዳን) ት (ሰዋ.) 1. የስጋ ዘመድ ያልሆነ፡ ባዳ፡፡ 2. ለአንድ ነገር የራሱ አካል ያልሆነ፡ ሌላ (አካል)፡፡

ባእድ መነሻ ስ (ሰዋ.) መጀመሪያውን በስርወ ቃሉ ወይም በአንድ የቃል መነሻ ስር ላይ ያልነበረ፡ በእርባታ ጊዜ ከውልድ ቃል በስተመነሻ በኩል በተቀጣይነት ገብቶ የውልድ ቃሉ አካል ሆኖ የሚያገለግል እስር ምእላድ፡፡ መ፡-ቢ፡-ተላ፡-... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ - መስሪያ፡ በሰራ፡ አሰራር፡...)

ባእድ መድረሻ ስ (ሰዋ.) በስርወ ቃሉ ላይ ያልነበረ፡ ከውልድ ቃል በስተመድረሻ በኩል በተቀጣይነት የሚገባ እስር ምእላድ፡፡ -ያ፡ -ሀ፡... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ - መስሪያ፡ ሰራህ፡...)

ባእድ ቋንቋ ስ አገርኛ ያልሆነ የውጪ አገር ቋንቋ፡፡

ባእድ አገር ስ ውጪ አገር፡፡

ባሳባድ አገር ሰው ስ የውጪ ዜጋ የሆነ ሰው፡፡

ባእድ ዘር ስ (ሰዋ.) በስርወ ቃሉ ላይ ያልነበረ፡ በእርባታ መንገድ ተፈጥሮ በውልድ ቃል መነሻና መድረሻ ላይ በቅጥያነት ገብቶ የውልድ ቃሉ አካል መስሎ ወይም ሆኖ የሚገኝ እስር ምእላድ፡፡ መ፡-ያ፡-... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ - መስሪያ)፡፡

ባክነ ግ 1. አለቀ፡ ጠፋ-(ገንዘብ)፡፡ 2. ገንዘቡ ያለ አግባብና ያለ አላማ እንዲጠፋ፡ እንዲያልቅ ተደረገ፡፡ 3. ለፋ፡ ዞረ፡ ደከመ፡፡

ባካና ት 1. ገንዘብ የማይበረክትለት፡ የሚያጠፋ፡፡ 2. እረፍት የለሽ፡ ባተሊ፡፡

-ብኩን ዝኪ.

አባካነ ግ 1. ገንዘብን ወይም ሌላ ነገርን ያለአግባብ አጠፋ፡ በተነፃ፡፡ 2. አለፋ ተ አደከመ፡ አዞረ፡፡

አባካኝ ት ገንዘብ የማይበረክትለት፡ እጁ ላይ የማይቆይለት፡ ለሚረባውም ለማይረባውም ነገር ገንዘብ የሚያጠፋ፡፡

ተብክነክነ ግ 1. በጣም ተናደደ፡ በቁጭት፡ በንደት ተቃጠለ፡፡ 2. ጠፋ፡ ተድፋፋ፡ አላግባብ አለቀ፡፡ 3. ናወዘ፡ ተንከራተተ፡ ለፋ፡፡

አብክነክነ ግ 1. በጣም አናደደ፡ የሀሊና እረፍት አላማ፡ ቆጩ፡ ከነክነ፡፡ 2. አጠፋ፡ አጥፋ፡፡

ባክቴሪያ ስ በአይን የማይታይና ረቂቅ የሆነ፡ በአየር፡ በውሃ፡ በአፈር፡ እንዲሁም ህይወት ባላቸው ወይም በሞቱ ነገሮችና በተከለኑ ውስጥ የሚገኝ አንጻንዱ ጠቀሜታ ያለው አንጻንዱ ለበሽታ ምክንያት የሚሆን ሆኖ፡፡

ባውሌ ስ ለድር ማድሪያና ለማዳሪያ የሚያገለግል አንክርት፡ ዋጋምቦ፡፡

ባዘቀ ግ ተነክረ፡ ተዘፈቀ (በእጻ ወይም በሌላ ነገር)፡፡

ባዘተ ግ 1.በእጁ ፈለቀቀ፡ በጨቀ፡ አፍታታ፡ አለሰለሰ (ጥጥ)፡፡ 2.ተፍታታ፡ ተፈለቀቀ፡ ተበጨቀ፡ ለሰለሰ (ጥጥ)፡፡ 3. ላመ፡ ደቀቀ፡ ድርና ማጉ ቡን አለ፡ አለቀ (የተዘወተረ ልብሰ)፡፡ 4. ዛለ፡ ደከመ፡ ጣመን (ሰውነት)፡፡

ባዘቶ ስ የተፈለቀቀ፡ የተበጨቀ፡ የለሰለሰ ጥጥ፡፡

ባዘቶ ገላ ቅ ሰውነቱ ለሰላላ፡ ድንብሽቡሽ የሆነ፡፡

ብዝተ ስ ባዘተ፡፡

አባዘተ ግ 1. የ"ባዘተ"ን አንደኛ ፍቺ ተመ. 2.(ዘይ.) አማ፡፡

ባዘነ ግ 1. ወይት እንደሚሄድ ትክክለኛውን መንገድ ስለሳተ ወደሌላ አትጣጫ ሄደ፡፡ 2. ወዲያና ወዲህ ተንከራተተ፡፡

ባዙቃ ስ በትከሻ ላይ የሚያደርጉት፡ ከብደት የሌለው አፈ ሰፊ የጦር መሳሪያ፡፡

ባዛር ስ የተለያዩ ሽቀጣሽቀጦች የሚተዋወቁበትና ረከስ ባለ ዋጋ የሚሸጡበት፡ ብዙውን ጊዜ ለተወሰኑ ቀናት ብቻ የሚቆይ ወይም የሚካሄድ ገበያ፡፡

ባዜቃ ስ ፈሳሽ ሆኖ ከብደት ያለው፡ በባር ሜትር፡ በቴርሞ ሜትር፡...ውስጥ የሚደረግ ንጥረ ነገር፡ ሜርኩሪ፡፡

ባዝራ ስ ፈረስና በቅሎ የምትወልድ ፈረስ፡፡

ባዝራ ከድንጉል ወለደ አስቀድሞ ሴት ቀጥሎ ወንድ ልጅ ወለደ፡፡

ባይተዋር ቅ ለአካባቢው እንግዳ ወይም አዲስ የሆነ መጠ፡፡

ባዳ "ባእድ" ን ተመ.

ባድማ ስ ጠፍ፡ ወና፡ ባዶ ቦታ፡፡

ባድሜንተን ስ ከመረብ ወዲያና ወዲህ በመሆን የላባ ኳስን በራኬት እየመቱ ነጥብ ለማስቆጠር ስለታዊ እንቅስቃሴ የሚታይበት የጨዋታ አይነት፡ የላባ ኳስ ጨዋታ፡፡

ባዶ ቅ 1. ምንም ነገር በውስጡ የሌለበት ፡ ወና፡ ስ 2. ምንም ያለመኖር ሁኔታ፡፡

ባዶውን ቀረ ምንም ሳይዝ፡ ምንም ሳይተርፈው ቀረ፡፡

በባዶ ሆዱ /አፋ ሳይበላ፡ እህል ሳይቀምስ፡፡ ባዶ ለባዶ ዜር ለዜር፡ በሁለቱ ተፈካካሪ ቡድኖች መካከል ምንም አይነት ነጥብ ወይም ወጤት አልተገኘም፡ ባዶ ለባዶ ናቸው፡፡

ባዶ ራስ የማያስተውል፡ የማያመዛዝን፡ የማያገናኝብ፡ እውቀት የለሽ (ሰው)፡፡

ባዶ ቤት ስ 1. ምንም ነገር (ምግብ፡ መጠጥ ወይም ገንዘብ፡...) የሌለበት ቤት፡፡ 2. ሰው የሌለበት ወና ቤት፡፡

ባዶ እጁን ምንም ሳይዝ፡፡

ባዶ እጁን ቀረ ያለ ወገን፡ ያለ ንብረት፡... ብቻውን ቀረ፡፡

ባዶ እግሩን ሜግ ሳያደርግ፡ ያለሜግ፡፡

ባጀ ግ ቆየ፡ ከረመ፡፡

ባጀት "በጀት"ን ተመ.

ባንተ "ቧገተ" ን ተመ.

ባንታ "ቧገተ" ስር "ቧገታ"ን ተመ.

ባጠጠ ግ ተሞላቀቀ፡ ባለ፡፡

ባጣጭ ቅ ሞልቃቃ፡ ባላ፡፡

ባጥ ስ የቤት ጣሪያ፡፡

ባጥ አለ ወደላይ እመር፡ እንጣጥ አለ፡፡

ቤ የ"በ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ቤርሳ "አልቤርሳ" ን ተመ.

ቤሳ ስ እንደ ሳንቲም ያለ የድር ገንዘብ፡፡

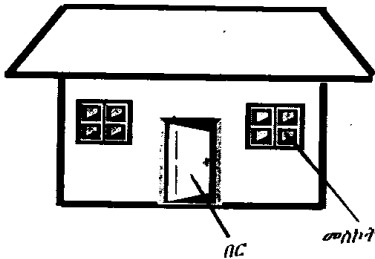
ቤሳ ቤስቲን የለውም ምንም ገንዘብ የለውም፡፡

ቤሳ ምላጭ ስ ምላጭ፡፡

ቤት ስ 1. ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከጡብ፡... የሚሰራና ለተለያዩ አገልግሎት (ለሰው ወይም ለእንስሳት መኖሪያ፡ ለእቃ ማስቀመጫ፡...) የሚውል፡ ዙሪያው በግድግዳ፡ ላይ በጣሪያ የተከለለ መጠለያ፡ ጎጆ፡ ሳር ቤት፡ ቆርቆሮ ቤት፡ ህንፃ፡... (እነሱን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)፡፡ 2. የትውልድ ወይም የዝምድና ደረጃ፡ ሃረግ፡፡ አጅና አንተ አራት ቤት ነን ወይም የአንድ ትራሙሊያት ልጆች ነን ግለት ነው፡፡ 3. የገበግ መጫወቻ ጉድጓድ፡፡ 4. ትዳር፡፡ ለጅህ ቤት ይዟል? 5. የአሃዞች የአቀማመጥ ደረጃ፡፡ የአንድ ቤት/የአሰር ቤት፡፡ 6. የአንድ ነገር ማስቀመጫ፡ መከተቻ፡ ሳጥን፡፡ የከብሪት ቤት፡፡ 7. የግጥም ስንኞች የመጨረሻ ሆኔ፡፡ 8. ንጉድ ወይም ሰራ የሚያካሄድበት ቦታ፡፡ ንጉድ ቤት/ፍቶ ቤት፡፡

ቤቱ ሞቀ ኑሮው ተሳካ፡ ተሟላ፡፡

ቤቱ ተዘጋ የቤቱ ዋና የነበረው ሰው በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ስለተለየ በቤተሰቡ ላይ ችግር መጣ፡ ወደቀ፡፡

ቤት

ቤቱ ፈረሰ 1. ንብረቱ፣ ሃብቱ ተበተነ፣ ባከነ ድህነት ላይ ወደቀ። 2. ከትዳር ተፈናቀለ (በፍቺ ወይም በሌላ ምክንያት)።

ቤቱን ሰው አያውቀውም ከቤቱ ሰው ጋር፤ አብልቶ፣ አጠጥቶ አያውቅም።

ቤቱን አሸንፈ ራሱን ችሎ ቤቱን አስተዳደረ፣ ሰርቶ በሚያገኘው የቤቱን ችግር አስወገደ።

ቤቴ ቤቴ አለ ለትዳሩ፣ ለንብረቱ ተጋ፣ አሰበ፣ ተትኮረኮረ፣ ጣረ።

ቤት ለእንጋባ አዲስ ቤት ውስጥ የገቡ ሰዎችን ለመጠየቅ የሚሄድ ሰው መልካም ምኞቱን ለመግለፅ የሚያቀርበው የሰላምታ ቃል።

ቤት ለእንግዳ ከቤት ደጃፍ ላይ የቆመን እንግዳ ወደ ቤት ዝለቅ፣ ግባ ለግለት የሚነገር የመጋበዣ ቃል።

ቤት ሙላ (ቤ.ከሀ.) ከጉባኤ ቃና ጀምሮ እየተማረ መወድስ ላይ ደረሰ፤ የቅኔ ትምህርቱን አዳረሰ።

ቤት አሳዩ መልስ ጠርቶ ጋበዘ (መሸረሸ)።

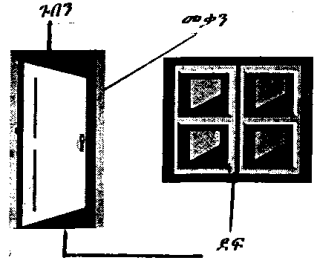
ቤት ከቤቱ ገባ በሃብት፣ በደረጃ ፣ ... ተመሳሳይነት ያላቸው ሰዎች በጋብቻ ተሳሰሩ ወይም ተጋቡ።

ቤት ያፈራው ከቤት ውስጥ ሊገኝ የቻለ ግንኙውም ምግብና መጠጥ።

ቤት ይቆጠረው የችግሩ፣ የመከራው፣ የሟቹ ሰው ብዛት ልክ በትክክል ሊታወቅ አይችልም፤ ስፋት አለው።

[ከ]ቤት (እቤት) ዋለ በህመም ወይም በሽምግልና ምክንያት ከቤት ተቀመጠ፣ ከቤት ለመውጣትና ወዲያ ወዲህ ብሎ ለመሰራት አትም አጣ።

ቤቶች(እዚህ ቤት) ከውጪ የቆመ እንግዳ በቤት ውስጥ ሰው እንዳለና እንደሌለ ለማወቅ

ወይም ሰዎቹ ከቤት ውስጥ ብቅ ብለው እንዲያነጋግሩት ሲፈልግ ሰዎቹን የሚጠራበት ቃል።

ቤተልሂም ስ 1. በኢየሩሳሌም የምትገኝ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቦታ። 2. በቤተክርስቲያን ቅዕረ ግቢ ውስጥ ከቤተክርስቲያን በስተምስራቅ በኩል የምትገኝና መስዋእት የሚዘጋጅበት አነስተኛ ቤት።

ቤተመቅደስ ስ 1. የእራት እምነት ተከታዮች ፀሎትና አምልኮ የሚያደርጉበት ቤት። 2. በቤተክርስቲያን ውስጥ የቅዳሴ ፀሎት የሚደርስበት፣ መስዋእት የሚፈተትበት ክፍል፤ መቅደስ።

ቤተመንግስት ስ የአንድ ሃገር መሪ ወይም ርእሰ ብሄር የሚናገሩት የመንግስት ቤት።

ቤተመዘከር ስ ጥንታዊና ታሪካዊ የሆኑ ቅርሶች ተጠብቀው የሚቀመጡበትና በህዝብ የሚጎበኙበት ቤት።

ቤተመዛግብት ስ ልዩ ልዩ ሰነዶችና ዕውሮች የሚከማቹበትና ተጠብቀው የሚቀመጡበት ቤት።

ቤተመፃህፍት ስ የተለያዩ መፃህፍት የሚገኙበትና አንባቢያን በትውስጥ ወይም ከውስጡ ገብተው በማንበብ የሚገለገሉበት ቤት።

ቤተምርፋት “ረፈቀ” ስር “ምርፋት” ን ተመ.

ቤተሞገስ ስ የቤተክርስቲያን ወይም የትልቅ ቤት ጉልላት።

ቤተሰብ ስ 1. የሰጋ ዝምድና ያላቸው ሰዎች። 2. በአንድ ቤት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች። 3. የሚቀራረቡ፣ የሚተሳሰቡ፣ የሚዋደዱና እንደ ዘመድ የሚተያዩ ጓደኞች፣ አብሮ አደገኝ።

ቤተሰብ አፈራ ትዳር መሰረተ፣ ልጅ ወለደ።

ቤተሳላገኝ ስ ከጎድን ጋር የተያያዘ የከብት ስጋ ብላት።

ቤተንጉሥ ስ ሰቀላ ወይም ሞላላ ያልሆነ ክብር ቤት።

ቤተአምልኮ ስ 1. ሃይማኖታዊ ስነ ስርአት የሚፈፀምበት ቤት። 2. ባለድ አምልኮ የሚፈፀምበት ቦታ። ቤት።

ቤተእግዚአብሄር ስ እግዚአብሄር የሚወደበት፣ የሚመለከበት፣ ሃይማኖታዊ ስነ ስርአት የሚካሄድበት ቤት፣ ቤተ መቅደስ፣ ቤተክርስቲያን፣...።

ቤተክህነት ስ የሃይማኖትና የክህናት አስተዳደር ነክ ስራ የሚካሄድበት ድርጅት፣ መስሪያ ቤት ወይም ቤር።

ቤተክርስቲያን ስ የክርስትና እምነት ተከታዮች ለሱት፣ ለሰጋዶች፣ ስብከተ ወንጌልን ለመከታተል፣... የሚሰበሰቡበት፣ ለዚሁ አላማ ተብሎ የተሰራ ቤት፣ ቤተእግዚአብሄር።

ቤተክርስቲያን ሳመ ወደቤተክርስቲያን ሄዶ እጅ ነሳ፣ ሰገደ፣ ተሳለመ፣ ፀሎት አደረገ፣...።

ቤተክርስቲያን ሳሚ ት አዘውትሮ ወደቤተክርስቲያን እየሄደ እጅ የሚነሳ፣ የሚሰገድ፣ የሚሰለም፣ የሚፀልድ (ምእመን)።

ቤተክርስቲያን ዘጋ 1. ቤተክርስቲያን አገልግሎት እንዲቋረጥ ወይም እንዲያካሄድ አደረገ። 2. ቤተክርስቲያንን በር በመዘጋት መሃላ ፈፀመ(አላደረገውም፣ አልፈፀምኩም በማለት)።

ቤተዘመድ ስ ዘመዳሞች፣ የሰጋ ዝምድና ያላቸው ሰዎች።

ቤተዘመድ ዳኛ/ጉባኤ ስ የተጣሉ ባልና ሚስትን ወይም ዘመዳሞችን ለማስታረቅ ወይም ለማስማማት የተመረጡ፣ የፍርድ ቤት ድጋፍ ያላቸው የሽምጋይ ዳኞች አካል።

ቤተፀሎት ስ ሃይማኖታዊ ትምህርት የሚሰጥበት፣ ፀሎት የሚደረግበት... ቤት።

ቤተፈት ት 1. አግኝቶ ያጣ፣ የደሀየ። 2. ትዳሩ የፈረሰ።

ቤት ማያ ስ አዲስ ለተጋቡ ሰዎች የሚደረግ ግብዣ፣ መልስ።

ቤት ሰርሳሪ ስ ዘራፊ፣ ሌባ።

ቤት ልጅ ስ 1. (የን.እኔ) ከቤት አገልጋይ የተወለደ ልጅ። 2. ዘዋሪ ያልሆነ፣ ጨዋና ጭምት የሆነ ልጅ። 3. በአንድ ቤተሰብ ውስጥ ያደገ የሌላ ሰው ልጅ።

ቤት መኪና ስ ሰዎች በማላቸው ለመጓጓዣነት የሚጠቀሙበት አነስተኛ መኪና (በእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

ቤት ሰራተኛ ስ በግለሰቦች መኖሪያ ቤት ተቀጥሮ የሚያገለግል ሰው።

የቤት ስራ ስ 1. በመኖሪያ ቤት ውስጥ የሚከናወን እንደ ምግብ ማብሰል፣ ልብሰ ማጠብ፣... ያለ ስራ። 2. ተማሪዎች ከትምህርት ስላት ውጪ ከመኖሪያ ቤታቸው ወስደው እንዲሰሩት የሚሰጣቸው የትምህርት ስራ።

የቤት ስር(ስራ) ስ ከቤት ውስጥ ተፈትሎ የተዘጋጀ ሸማ።

የቤት እመቤት ስ በቤር ስራ ወይም በሌላ ከቤት ውጭ በሆነ መተዳደሪያ ላይ ያልተሰማራች ባለትዳር ቤት።

ቤተኛ ት እንደቤተሰብ የሚታይ፣ የሚታሰብ ወዳጅ።

ቤንዚን ስ ፔትሮሊየም ከሚባል ድፍድፍ የሚገኝ፣ በፍጥነት የመቀጣጠል ባህርይ ያለውና የተለያዩ ሞተሮችን ለማንቀሳቀስ የሚችል እንዲሁም እንደ ሱፍ ያሉ ልብሶችን በደረቁ ለመጥረግና ለማፅዳት የሚረዳ በፈሳሽ መልክ የሚገኝ ነጻጅ።

ቤዛ ስ 1. አጻኝ፣ መድሃኒት። ክርስቶስ ቤዛችን ነው። 2. ዋቢ፣ ሃላፊ፣ መድን። የግዛታት ፈረስ ቤዛ አለው። 3. መከላከያ። ባርዲግ የፀሃይና የብርድ ቤዛ ነው። 4. በካሳ መልክ ወይም እንደምትኩ፣ እንደ መለወጫ፣ እንደ መያዣ ሆኖ የሚቀርብ ነገር። ጠላፊዎች ተጠላፊውን የለቀቀት ቤዛ ተቀብለው ነው።

ቤዠ

ተቤዠ ግ አጻኝ፣ ታደገ፣ ቤዛ ሆነ።

ብ የ"ቦ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ብ _ (ከ "ይ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ብ-" ፣ ከ "እ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ብ-" ይሆናል። በሃላፊ ጊዜ በሚነገር ግስ ላይ "ብ-" ይሆናል)። በግስ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ምክንያትን፣ ምኞትን፣ ፀዕትን፣... የሚገልፅና ግስን ከማሰር የሚያስቀር ምእላድ። ብፊልግ እሂዳለሁ/ ቢመጣም ባይመጣም ቦታው ይዘጋጅ/ በአገልግሎት እመሰግናለሁ እንጂ አልወቀስም /በልግቱን በተቀበለ ኖሮ ጥሩ ነበር።

ብሃ "ብሃ" ን ተመ.

ብሄር ስ 1. ሃገር። 2. አንድ አይነት ቋንቋ፣ ባህልና ስነልቦናዊ አመለካከት ያለው፣ በታሪክ፣ በእኩልነት፣...የተሳሰረና በተወሰነ ክልል ውስጥ የሚኖር ህዝብ።

ብሄረሰብ ስ ከደም አንድነት ይልቅ በክልል፣ በቋንቋና በባህል አንድነት ላይ የተመሰረተ፣ የተለያዩ ነገዶች የተዋሃዱበት ማህበረሰብ።

ብሄር አቀፍ ት አገር አቀፍ።

ብሄራዊ ት የሃገር።

ብሄራዊ ወታደር ስ በብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት ላይ ያለ ዜጋ።

ብሄራዊ ውትድርና ስ በተወሰነ የእድሜ ክልል ውስጥ ለተወሰነ ጊዜ በውትድርና ተግባር ተሰልፎ አገርን የማገልገል የዜግነት ግዴታ።

ብሄራዊ ጦር ስ በአንድ አገር ውስጥ ከሚገኙ ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች የተውጣጣ ሰራዊት።

-ብህ "በት"ን ተመ.

ብህትውና "ባህታዊ" ስር ተመ.

ብሆር ስ መልኩ በአብዛኛው ድፍርስ ያለ ቢጫ ሆኖ በአይኖቹ ዙሪያ ነጫጭ ፀጉሮች ያሉበት፤ ቀጫጭን ሁኔወ ወደፊት ቀልበስ ያሉ ቀንዶች ያሉት፤ በብዛት አለትና ቁጥጭ በሚገኝበት ተራራማ ስፍራ የሚኖር፤ ሳርና ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንስሳ (ሰሌሱን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

-ብሽ "በት"ን ተመ..

-ብን ዝ.ከ.

-ብኝ ዝ.ከ.

ብሉል "በለለ" ስር ተመ.

ብሉይ[ኪዳን] ስ ከአሪት ዘፍጥረት እስከ ትንቢተ ሚልክያስ ያለው የመፅሃፍ ቅዱስ ክፍል።

ብላሽ "በለሽ" ስር ተመ.

ብላታ ት በቤተመንግስት ውስጥ ለሚያገለግልና ለንጉሱ ዋና ጉዳይ ፈጣሪ ለሆነ ሲቢል ሰው ይሰጥ የነበረ ከባላቴን ጌታ ዝቅ የሚል የማእረግ ስም።

ብላቴና ስ ወጣት ወይም ለታ የሆነ ወይም የሆነች ልጅ።

ብላቴን ጌታ ስ በሚኒስተርነት ደረጃ ላለ ወይም በሌላ ክፍተኛ የስልጣን እርከን ላይ ለደረሰና ዝንባሌው ወደ ስነሰውና ጥናት ለሆነ ሲቢል ሰው ይሰጥ የነበረ ማእረግ።

ብላጊ "በለገ" ስር "በልግ" ን ተመ.

ብሌን (የአይን ብሌን) ስ የአይን ጥቁሩ ክፍል፤ የአይን ማሚታ ያለችበት ጥቁር አካል (ሰሌሱን አይን ስር ተመ.)።

ብል ስ ልብስን፤ ቆዳን፤...የሚበላ፤ የሚበላግ የተባይ አይነት፤ ነቀዝ።

ብልህ ት አዋቂ፤ አስተዋይ፤ ዘዴኛ።

ብልሃት ስ 1. እውቀት፤ ጥበብ፤ ዘዴ። 2. ምክንያት፤ ሰበብ። ያለጣለታት ሊቀር አይቻልም።

ብልሃተኛ ት ጥበበኛ፤ ዘዴኛ።

ብልሹ "በለሽ" ስር ተመ.

ብልሽት ዝ.ከ.

ብልቃጥ(ቢልቃጥ) ስ ለሽቶ ወይም ለቀለም፤...መያዣ የሚሆን አነስተኛ ጠርሙስ።

ብልት "በለተ" ስር ተመ.

ብልዝ "በለዝ" ስር ተመ.

ብልግና "ባለገ" ስር ተመ.

ብልጠት "በለጠ" ስር ተመ.

ብልጣ ብልጥ ዝ.ከ.

ብልጥ ዝ.ከ.

ብልጫ "በለጠ" ስር ተመ.

ብልጭልጭ "በለጩ" ስር ተመ.

ብልጭልጭት ዝ.ከ.

ብልጭታ ዝ.ከ.

ብልፅፃፍ "በለፀገ" ስር ተመ.

ብሎት "በላ" ስር ተመ.

ብረት ስ 1. የህንጻ መሳሪያዎችን፤ እንደ

መጥረቢያ፤ ደማ፤ ቢላዋ፤... ያሉ ቁሳቁሶችን ለመስራት በጥራ እቃነት የሚያገለግል ጠንካራ የማእድን አይነት። 2. ጠመንጃ። 3. (ዘይ.)

ብረቱ፤ ጠንካራ።

ብረት አውርድ ጠመንጃህን ከትከሻህ ላይ አውርድ የሚል የወታደራዊ ሰልፍ ስነስርአት ትእዛዝ።

ብረት አውጣ ጠመንጃህን ከትከሻህ ላይ አድርግ የሚል የወታደራዊ ሰልፍ ስነስርአት ትእዛዝ።

ብብረት ሰላም በል(ብብረት ሰላምታ ስጥ) በወታደራዊ የጠመንጃ ሰላምታ አሰጣጥ ደንብ መሰረት ሰላምታ አቅርብ ወይም የሰላምታ ምልክት አሳይ የሚል ትእዛዝ።

ብረት ለበስ ተሽከርካሪ ስ አካሉ በብረት የተሸፈነ ተሽከርካሪ፤ መኪና።

ብረት ማእዘን ስ አናጤዎች፤ ግንቦኞች፤... የማእዘን ቅርፅ ለማውጣት ወይም የቅርፁን ትክክለኛነት ለማረጋገጥ የሚለኩበት የማእዘን ቅርፅ ያለው መሳሪያ፤ እስኳድራ እየተባለም ይጠራል።

ብረት ምጣዳ ስ ለቡና፤ ለጥራጥ መቁያና ለቂጣ መጋገሪያ፤... የሚያገለግል ከብረት የተሰራ ምጣዳ።

ብረትቀለም ስ ብረትና ብረት ነክ የሆኑ ነገሮችን ለመቀባት (ለማስጌጥ) የሚያገለግል፤ በቀላሉ የማይለቅ የቀለም አይነት።

ብረት ቀጥቃጭ ስ (የን. አነ.) በገጠር አካባቢ እንደ ማረሻ፤ ቢላዋ፤ ማጭድ ያሉ መሳሪያዎችን ከቤቱ ውስጥ እያዘጋጀ ለተጠቃሚው የሚሸጥ የእጅ ባለሙያ። 2. (ስድብ) ቡዳ፤ ጠይብ።

ብረት ቆብ ስ ከብረት የተሰራ ቆብ፤ የራስ ቁር።

ብረት አቅላጭ

ብረት አቅላጭ ስ ብረት የሚገኝበትን አፈር ወይም ማለድን እያጠራ የተጣራውን ብረት በማውጣት እንደ ማረሻ፣ ደማ፣...ያሉ ልዩ ልዩ መሳሪያዎችን የሚሰራ ጥበበኛ።

ብረት ድስት ስ ከብረትና ብረት ነክ ከሆኑ ነገሮች የተሰራ ድስት።

የብረት ቆሎ /አለሎ (ዘይ.) ጠንካራ፣ የማይበገር፣ ጀግና።

የብረት አር ስ የብረት ማለድን ወይም ብረት የሚወጣው አፈር በእነሳት እንዲቀጥ ከተደረገና ብረቱ ተለይቶ ከወጣ በሂላ የሚቀረው ዝቃጭ፣ ጠጣር ንል።

ብሩህ "ብራ" ስር ተመ.

ብሩሽ "ቦረሽ" ስር ተመ.

ብራ "ብራ" ስር ተመ.

ብራሪ "ቦረረ" ስር ተመ.

ብራሮ ዝ.ከ.

ብራቅ "ቦረቀ" ስር "መብረቅ" ን ተመ.

ብራና ስ እንደ ወረቀት ለመፃፈያነት የሚያገለግል የተፋቀና የለሰለሰ የበግ ወይም የፍየል፣... ቆዳ።

ብራና ራስ ስ (ስድብ) መላጣ።

ብራኳ ስ ከወገብ በላይ ከማጅፍት በታች የሚገኝ የትክሻ አጥንት፣ መጋፊያ።

ብር ስ ውስጠ ክፍት የሆነ የገብስ ወይም የሰንዴ፣...አገዳ።

የብር እህል ስ እንደ ገብስ፣ ሰንዴ፣ አጃ፣... ያለ የእህል አይነት።

ብረሽሽ ጎሳ ብሎ የማይታይ፣ ከላሳ ሰው።

ብረሽሽ እህል አገዳው ወይም ብሩ አጠር አጠር ብሎ ፍሬው ጥሩ የሆነ የገብስ ወይም የሰንዴ ሰብል።

ብር ስ 1. ገንዘብ፣ 2. መቶ ሳንቲም ወይም የመቶ ሳንቲም ዋጋ ያለው የወረቀት ገንዘብ፣ 3. ከአፈር ተነጥሮ የሚወጣ፣ደረጃው ከወርቅ ቀጥሎ ገባ ብሎ የሚገኝ የማለድን አይነት።

ብርአለንጋ ስ 1. እጅታው ከብር የተሰራ አለንጋ፣ 2. የዛር ስም።

ብርአምባር ስ 1. ከብር የተሰራ እምባር፣ 2. ከብረንፅህና፣ ድንግልና።

ብርአፍሳሽ ስ ብር እያቀለጠ የተለያዩ ጌጣጌጦችን የሚሰራ የእጅ ባለሙያ።

ብር ጉብጉባት ስ በለምድ፣ በካባ፣ በቀሚስ፣... ጥልፍ ላይ የሚደረግ፣ ልዩ ልዩ ቅርፅ ያለው የብር ጌጥ።

ብርጣፋ ጋሻ ስ በብር የተጌጠ ጋሻ።

የብር ኢየቤልዩ ስ የአንድ ድርጊት 25ኛ

አመት በአል።

ብርሃን "ብራ" ስር ተመ.

ብርሌ ስ ከአንገቱ ቀጠን ብሎ ከሆዱ ሰፋ የሚል፣ ከብርጭቆ መስሪያ ቁሳቁስ የሚሰራ፣ ለጠላና ለጠጅ መጠጫ የሚያገለግል እቃ።

አፈ ድስት ብርሌ

ፕርቢ ብርሌ

ብርቅ ቅ 1. አዘውትሮ የማይታይ፣ የማይገኝ፣ የማይደረግ ነገር ግን ሲያጋጥም ተወዳጅነት፣ ማራኪነት፣ ተፈላጊነት የሚኖረው። 2. ገና ያልተጠገበ፣ ያልተሰለፈ፣ አዲስ ወይም እንግዳ የሆነ።

ብርቅዬ ቅ 1. ደስ የሚል፣ የሚያምር። 2. ድንቅ።

ብርቅርቅ "ቦረቀ" ስር ተመ.

ብርባሮ "ቦረቦረ" ስር ተመ.

ብርብራ ስ ፍሬው ወይም ቅጠሉ አሳን እስከሮ ለመያዝ የሚያገለግል የዛፍ አይነት።

ብርቱ "ቦረታ" ስር ተመ.

ብርታት ዝ.ከ.

ብርቱካን ስ ከሌላው ከፍ የሚለፍ ጣእሙ ጣፋጭ የሆነ ውሃ ያለው የፍራፍሬ አይነት። ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ብርቱካን ይባላል።

ብርት ስ ከመዳብ ወይም ከነሃስ የተሰራ የእጅ መታጠቢያ ሳህን።

ብርንዶ[ስጋ] ስ ያልተቀቀለ ወይም ያልተጠበሰ ቀይ ሙዳ፣ ጥሬ ስጋ።

ብርእ "ብእር" ን ተመ.

ብርኩማ ስ 1. ከእንጨት የሚሰራ ትራስ። 2. በእጅቻቸው እየተመረከቱ በእንፋትቅ የሚሂዱ የአካል ጉዳተኞች እጅቻቸው እንዳይገዱ እንደ እጅ መጫማያ የሚገለገሉበት ከእንጨት የሚሰራ አጭር የእጅ መርገጫ። 3. የበገና ወይም የክራር፣... አውታር መደገፊያ፣ መወጠሪያ (በአለኑ የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ብርኩማ ስፍፍ

ብርኩማ² ስ የበርበሬ ዛፋ ቂጥ እንደሆነ::

ብርኩታ "በረኩቱ" ስር ተመ.

ብርካቴ "በረከተ" ስር ተመ.

ብርክ "በረክ" ስር ተመ.

ብርክርክ ዝ.ክ.

ብርኮት(ብርኳኔ) ስ ቆዳ የለበሰ የእንደሆነ

ትራስ፡ ብርኩማ::

ብርዝ "በረዝ" ስር ተመ.

ብርድ "በረደ" ስር ተመ.

ብርትድ ስ ጣፋጭ መዛዛ ወይም ሽታ ያለው፡ ሊቶች ገላቸውን በጭሱ የሚታጠኑበት የእንደሆነ አይነት፡ ቡክቡካ::

ብርጌድ ስ 1. በውስጡ የተወሰነ ቁጥር ወይም በዛት ያላቸውን የጦር አባላት የሚይዝ የአንድ ክፈለ ጦር እግረኛ ክፍል:: 2. ለተወሰነ አላማ የተደራጁ ሰዎች የሚገኙበት ቡድን::

ብርግድ "በረገደ" ስር "በርጋዳ" ን ተመ.

ብርጭቆ ስ መስታወት ከሚሰራበት ንጥረ ነገር የሚሰራ ለውሃ፡ ለጠላት፡... መጠጫ የሚያገለግል እቃ::

ብርጭቆ ወረቀት ስ እንደብረትና እንደሆነ ያሉ ነገሮችን ለመፈገፈግና ለማለለስ የሚያገለግል፡ እንደኛው ገፁ ለስላሳ ሁለተኛው ደግሞ እንደ አሸዋ የደቀቀ የጦርመስ ስብርባሪ የተጣበቀበት ሻካራ ወረቀት::

ብሳና (ምሳና) ስ ቅጠሉ ሰፊ ያለና ለስላሳ የሆነ፡ በአብዛኛው ወይደጋ ላይ የሚበቅል የዛና አይነት::

ብሳይ "በሰለ" ስር ተመ.

ብስ "በሳ" ስር ተመ

ብስለት "በሰለ" ስር ተመ.

ብስል ዝ.ክ.

ብስራት "በሰራ" ስር ተመ.

ብስቁል "በሰቆለ" ስር ተመ.

ብስቁልና ዝ.ክ.

ብስባሽ "በሰበሰ" ስር ተመ.

ብስብስ ዝ.ክ.

ብስና "በሰና" ስር ተመ.

ብስናታም ዝ.ክ.

ብስናት ዝ.ክ.

ብስኩት ስ ጽቂት፡ ውሃ፡ ቅባት፡ ውጭ ወይም ስኳር (እንደየአስፈላጊነቱ እንቁላል፡ ወተት ወይም የተለያዩ ቅመማት ሊጨመሩበት ይችላል) ተደርጎቶ ከተበካ በኋላ በስሱ በተለያየ ቅርፅ የሚጋገር የደረቅ ምግብ አይነት::

ብስክ "በሰክ" ስር ተመ.

ብስክሌት ስ በእግር በሚንቀሳቀሱ

መዘወሪያዎች አማካይነት ሊሸከረከር የሚችልና ብዙውን ጊዜ ባለ ሁለት ጎማ የሆነ መጓጓዣ (ስእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)::

ብስክስክ "በሰክ" ስር ተመ.

ብስጭ "በሰጭ" ስር ተመ.

ብስጭት ዝ.ክ.

ብሶተኛ "ባሰ" ስር ተመ.

ብሶት ዝ.ክ.

ብሽ አለ(በሽ አለ) 7 1. አትለሽለሽ፡ ቅልብሽ አለ:: 2. ድንገት ግልፍ አለ፡ የንዴት፡ ቀጣጣ ስሜት ተሰማ::

ብሽሽት ስ በጭንና በሆድ መጋጠሚያ ላይ በፍርንጎት አካባቢ የሚገኝ ገላ (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)::

ብሽቅ "በሽቀ" ስር ተመ.

ብሽቅጥ "በሽቀጠ" ስር ተመ.

ብቀታ "በቀት" ስር "በቀታ" ን ተመ.

ብቁ "በቃ" ስር ተመ.

ብቃት ዝ.ክ.

ብቅ

ብቅ አለ 7 1. ወጣ፡ ተገለጠ፡ ታዩ:: 2. መጣ:: ዛሬ ከጥት ብቅ አላችሁ:: 3. ሄደ፡ ደረሰ:: ወደገጠር ብቅ ብዬ እመጣለሁ::

ብቅ አደረገ 7 አወጣ፡ ገለጠ፡ አሳየ::

ብቅ ጥልቅ አለ ወጣ ገባ አለ::

ብቅ ጥልቅ አደረገ ወጣ ገባ አደረገ::

ብቅል "በቀለ" ስር ተመ.

ብቅያ "በቀለ" ስር "ቡቃያ" ን ተመ.

ብቡ "ባባ" ስር "ቡቡ" ን ተመ.

ብብት(ብብቻ) ስ እጅና ትኩሻ ከሚጋጠሙበት ላይ በስተውስጥ በኩል የሚገኝ፡ ከተወሰነ እድሜ በኋላ ለስላሳ ፀጉር የሚበቅልበት የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)::

ብቱቶ "በተተ" ስር "ቡትቶ" ን ተመ.

ብትር "በትር" ን ተመ.

ብትቶ "በተተ" ስር "ቡትቶ" ን ተመ.

ብትን "በተነ" ስር ተመ.

ብትክትክ "በተክ" ስር ተመ.

ብቻ 1. በተናጠል፡ ሌላ ላይጨምር:: እሉ ብቻ ይሆናል:: 2. ይሁን እንጂ:: የጠፊቱን ሂሳብ አልከፈልኩኝም፤ ብቻ ለዛሬው አልጠይቅሁም:: 3. ቅሬታን፡ አለመርከትን፡... ለመገለፅ የሚያገለግል ቃል:: የተሰጠኝ ርስት የሰርኝ አይደለም፤ ብቻ ለሌላ ተግባር ይጠቅም ይሆናል::

4. ግን፡ ወደግታ እንድትመጡ ብቻ እንዳታመሽ፡፡

ለየብቻ በተናጠል፡ ለየራሱ፡ ለየብቻ መብላት ግጥሞችን እጅግም ያልተለመደ ባህል ነው፡፡

ብቻ ለብቻ 1. እንደ ሌላንድ፡ ጻዊትና ጎልድ ብቻ ለብቻ ተፋለሙ፡፡ 2. በተናጠል፡ ለየራሱ፡ ብቻ ለብቻ እየመጣችሁ አነጋግሩን/ ብርጭቆሞቼ እንዳይሰበሩ ብቻ ለብቻ አስተምጣቸው፡፡

የብቻ 1. የግል፡ የራሱ፡ 2. ልዩ፡ ድንቅ፡ የሱ ትጥልፍና የብቻ ነው፡፡

ብቸኛ ት 1. ከሌላ ሰው ጋር የማይገጥም፡ ጓደኛ የሌለው፡፡ 2. እንደ በቀል፡ እንድያ፡ ብቸኛ ልጅን ለምት አሳልፎ ሰጠው፡፡

ብናኝ “በነን” ስር ተመ.

ብንታ ዝ.ከ.

ብእር(ብርእ) ስ ሓፋን ቀለም እያሰነኩ ወረቀት ወይም ብራና ላይ ለመገፍ የሚያገለግል ከመቃ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራ ወይም የተወሰነ የቀለም መጠን በውስጡ የሚይዝና እስካለቀ ድረስ ሳያቋርጥ ሊያስፅፍ የሚችል ሓፋ ብረት የሆነ የፅህፈት መሳሪያ፡፡

የብእር ስም ስ ማንነቱ እንዲታወቅበት የማይፈልግ ፀሃፊ ለህዝብ በሚያቀርባቸው ፅሁፎች ላይ የሚጠቀምበት የምስጢር ስም፡፡

ብከላ “በከለ” ስር ተመ.

ብኩርና “በከረ” ስር ተመ.

ብኩን “ባከነ” ስር ተመ.

ብከካ “በሃ ድንጋይ” ን ተመ.

ብወዛ “በወዘ” ስር ተመ.

ብው

ብው አለ 1. በሃይል ተቀጣጠለ፡ ነደደ (እሳት)፡፡ 2. (ዘይ.) በሃይል ተቆጣ፡ ተናደደ፡፡ 3. ፊነዳ፡ የፍንዳታ ድምፅ አሰማ፡፡

ብው ብሎ ስከረ በጣም ስከረ፡ ጥንብዝ አለ፡፡

ብዙ “በዛ” ስር ተመ.

ብዙሃኑ ዝ.ከ.

ብዙውን ዝ.ከ.

ብዛት ዝ.ከ.

ብዝበዛ “በዘበዘ” ስር ተመ.

ብዝተ “ባዘተ” ስር ተመ.

ብሹ

ብሹኛ አለ ን ግልፅ ሆኖ በትክክል አልታይ አለ፡፡

ብሹኛታ ስ በግልፅ ወይም በትክክል ያለመታየት

ሁኔታ፡፡

ብያኔ “በየነ” ስር ተመ.

ብይ ስ ብርጭቆ ከሚሰራበት ንጥረ ነገር የተሰራ የተለያየ መልክ (ቀለም) ያለው ድቡልቡል የልጆች መሳወቻ፡፡

ብይን “በየነ” ስር ተመ.

ብይድ “በየደ” ስር ተመ.

ብድ “በዳ” ስር ተመ.

ብድራት “በደረ” ስር ተመ.

ብድር ዝ.ከ.

ብድግ

ብድግ አለ ን ከተቀመጠበት ወይም ከተኛበት ተነሳ፡ ቆመ፡፡

ብድግ አደረገ ስ አነሳ፡፡

ብገናም “በገነ” ስር ተመ.

ብገን ዝ.ከ.

ብጉር(ቡጉር) ስ ብዙውን ጊዜ በጉርምስና እድሜ አካባቢ ባሉ ሰዎች ፊት ላይ የሚወጣ፡ ጥቃቅን እትራት ወይም እበጥ መሰል የቆዳ ሀመም አይነት፡፡

ብጉንጅ ስ ብዙውን ጊዜ ለስለስ ባለ የሰውነት ክፍል ላይ የሚወጣ እበጥ፡ መግልና ቁስል የሚያስከትል የሀመም አይነት፡፡

ብጣረ “በጠረ” ስር ተመ.

ብጣሻም “በጠሰ” ስር ተመ.

ብጣሽ ዝ.ከ.

ብጤ “በጤ” ን ተመ.

ብጥ “በጣ” ስር ተመ.

ብጥሌ ስ 1. እንጎቻ፡፡ 2. መጠኑ አነሳተኛ የሆነ እቃ (ለምሳሌ የቢራ ጠርመስ)፡ ቡትሊም ይባላል፡፡

ብጥልጣይ “በጠለጠለ” ስር ተመ.

ብጥር “በጠረ” ስር ተመ.

ብጥስ “በጠሰ” ስር ተመ.

ብጥስጣሽ ዝ.ከ.

ብጥስጥስ ዝ.ከ.

ብጥቅጣቂ “በጠቀ” ስር “ብጥቅጥቅ”ን ተመ.

ብጥቅጥቅ “በጠቀ” ስር ተመ.

ብጥብጥ “በጠበጠ” ስር ተመ.

ብጥብጥ ዝ.ከ.

ብጫቂ “በጨቀ” ስር “ቡጫቂ” ን ተመ.

ብጭቅጭቂ “በጨቀ” ስር ተመ.

ብጭቅጭቅ “በጨቀ” ስር “ብጭቅጭቂ”ን

ተመ.

ብጭብጭ “*በጨበጨ” ስር “ብጭብጭ” ን ተመ.

ብፀ-እ ት ከቡር፡ ምስጉን፡ ብርክ፡ ፃድቅ፡

ብፀአት ስ ስለት፡ የስለት ስጦታ፡

ብፀእና ስ መንፈሳዊ ክብር፡ ብፀእነት፡ ቅድስና፡

ብፌ ስ ተጋባዢ የፈለገውን እያነሳ እንዲመገብ የተለያዩ የምግብ አይነቶች በተለያዩ እቃዎች ላይ እየተደረጉ ጠረጴዛ ላይ ተደርድረው የሚቀርቡበት የግብዣ አይነት፡

ቦ የ “ቦ” ፊደል ሳብሊ ዘር፡

ቦሃ “ቦ-ሃ” ን ተመ.

ቦሃቃ “ቦ-ሃቃ”ን ተመ.

ቦለ¹ ግ ቦነነ፡ ጨስ (አባራ፡ ጨስ፡...)፡

ቡል አለ(ቡልል አለ) ግ ቦሃይል ቦነነ፡ ጨስ፡

ቡል ቡል አለ (ቡልል ቡልል አለ) ግ ቡን ቡን አለ፡ ተትጎለጎለ፡ ጨስ፡

ተንቧለለ ግ ቦሃይል ጨስ፡ ጨሱ ወደላይ ተነሳ፡ ተትጎለጎለ፡

ቦለ² ግ ቦላሌ፡ ሰፊ ሆነ፡

ቦላሌ(ሱሪ) ስ ከወገብ በታች እስከ መጨማሪያ አካባቢ የሚደርስና ሰፊ የሆነ ሱሪ፡ የቀምጣ ሱሪ ተቃራኒ፡

ተንቧለለ ግ 1. ሰፋ፡ ቦላሌ ሆነ፡ 2. ሰፊ ልብስ (ቀሚስ) ልብስ በዙር ተሽከረከረ፡

*ቦለቦለ

ቦለቦለ(ቦልቧለ) ት ተገባቢ፡ ተጫዋች፡ ቦረቦር፡

ተንቦለቦለ ግ 1. በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሰሽ)፡ 2. በብዛት ወጣ፡ ተትጎለጎለ (ጨስ)፡

አንቦለቦለ ግ 1. አንዶለዶለ፡ በብዛት አፈሰሰ፡ 2. በሰፊው አወራ፡

ቦለደ ግ 1. እንጨትና እንጨትን በማፋጨት፡ ድንጋይና ድንጋይን በማጋጨት እሳት እንዲፈጠር አድረገ፡ እስቲ አወጣ፡ 2. (ዘይ.) ፋፍ፡ በሪህኛ ሆነ፡ ሽፈተ፡

ቦለድ(ቦለዴ) ት 1. ከጅራው (ከወገኖቹ) ተለይቶና ለብቻው ተሰማርቶ የሚታይ (ዝንጀሮ)፡ 2. (ዘይ.) ቤቱን ለቆ፡ ከህዝብ ለየት ብሎ ጫካ ለጫካ የሚዞር (አጋሚዶ፡ ሽፍታ)፡

ቦሊንግ ስ ትልቅነትና ክብደት ያለውን ኳስ ከጣውላ በተሰራ ወለል ላይ በማሽከርከር፡ በጦርመስ ቅርፅ የተሰሩና በወለሉ ጫቶ የተደረደሩ አስር እንጨቶችን በመጣል የሚደረግ ጨዋታ፡

ቦላሌ “ቦለለ”² ስር ተመ.

ቦልቧለ “*ቦለቦለ” ስር “ቦለቦል”ን ተመ.

ቦምብ ስ የተለያየ መጠንና ቅርፅ ያለው፡ ሲፈነዳ በሰውም ሆነ በንብረት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል አደገኛ የጦር መሳሪያ አይነት፡

በቦምብ ደበደበ በተወሰነ ነገር ወይም ቦታ ላይ ቦምብ በተደጋጋሚ በመወርወር ወይም ከአየር በመጣልና በማፈንዳት አደጋ አደረሰ፡

ቦምብ ጣለ በቦምብ መታ፡ ቦምብ ወረወረ፡

ቦምብ ጣይ አይርፕላን ስ በተወሰነ አላማ ላይ ቦምብ ከአየር ለመወርወር የሚያገለግል የጦር አይርፕላን፡

ቦረሽ ግ በቡርሽ ጠረገ፡ አፀዳ፡

ቡርሽ(ቡሩሽ) ስ ከፀጉር ወይም ከጥላስቲክ የሚሰራ ቀለም ለመቀቢያ፡ ልብስ ለመተረጎያ፡ ጦርመስ ለማጠቢያ፡...የሚያገለግል እቃ፡

ተቦረሽ ግ በቡርሽ ፀዳ፡ ተጠረገ፡

ቦረቀ ግ ፈነጠ፡ ፈነጠዘ፡ ዘለለ፡

ቡረቃ ስ ፍንጠዛ፡ የደስታ ዝላይ፡

*ቦረቀቀ

ቦርቃቃ(ቦርቅቅ) ት በጣም የሰፋ፡ የተንቧለለ፡ ቦርቃቃ ሱሪ፡

ተንቦረቀቀ ግ አለቅጥ ሰፋ፡ ተንቧለለ፡

አንቦረቀቀ ግ አለቅጥ ሰፊ አደረገ፡ አንቧለለ፡

ቦረቦረ ግ 1. በመሮ ወይም በመቆፈሪያ፡...

በመፈለፈል አጎደጎደ(እንደ ግንድ፡ አለት፡ መሬት፡...ድፍን የነበረን ነገር)፡ 2. ሽረሽረ (ጎርፍ መሬትን)፡ 3. ሞረሞረ (የሪሃብ ስሜት)፡ 4. ቀስ በቀስ ውስጥ ውስጡን እየጎዳ አደከመ፡

ቦረቦር ት 1. ቀይነት ያለውና ፍርክስ፡ ፍርክስ የሚል (የአፈር አይነት)፡ 2. (ዘይ.) ገራም፡ የዋህ የሆነ (ሰው)፡

ቦርቧራ ት (ዘይ.) ገራም፡ የዋህ፡ ተንኮል የሌለው (ሰው)፡

ተቦረቦረ ግ 1. ጎደጎደ፡ ተሽረሽረ፡ ተሰላ፡ 2. ሃይሉ ቀስ በቀስ፡ ውስጥ ውስጡን እየተቀነሰ ሄደ፡

ቦረቦጭ ስ የተለያየ ቀለም ያለውና ብርጭቆ የሚመስል የድንጋይ አይነት፡

ቦረንትቻ ስ ለአድባር፡ ለቆሌ ተብሎ የሚታረፍ ከብት፡ የሚጋገር ቂጣ፡...

ቦራ ግ ግንባሩ ላይ ነጭ ፀጉር ያለው (ፈረስ፡ በሬ ወይም ሳም)፡

ቦርማ(ቦርማ) ዝ.ክ.

በርሳ ስ ከቆጸ ወይም ከጥላስቲክ የሚሰራ፥ የተለያየ መጠን ያለው ለገንዘብ ወይም ለእንዳንድ እቃዎች መያዣ የሚያገለግል እቃ።

በርበርቲ ስ የብረት ቆብ፥ የራስ ቁር።

በርቧራ “በረበረ” ስር ተመ.

በርጼ ስ በጠላ መልክ በወፍራሙ የሚዘጋጅ፥ ጊዜ የማይገባበት የመጠጥ አይነት።

በርጭ ስ ወደውጪ ዘርጠጥ ብሎ የሚታይ የሆድ ውፍረት፥ ቀፊት።

በርጭ አወጣ ሆዱ ተንዘረጠ። ቀፊታም ሆነ።

በርጫም ፥ ሆደ ዘርጣጣ።

በቀልት “በቀለ” ስር “በቆልት” ን ተመ.

በቀረ ግ 1. መሃሉን ቀንብሶ የራስ ፀጉርን በመላጨት ሳዱላ ወይም ጋሜ አወጣ። 2. ማሳን አለፍ አለፍ እያለ በማረሻ ተለመ። 3. በእንድ ማሳ ላይ ከተዘራው እህል ውስጥ የደረሰ የደረሰውን ብቻ አለፍ አለፍ እያለ አወደ።

በቅራት ስ 1. መሃል ራስን መላጨት። 2. መሃሉ ላይ የተላጨ የራስ ፀጉር።

በቀስ ግ በቅስ መታ።

በክስ(ቅስ) ስ 1. ቡጢ፥ የተጨበጠ እጅ። 2. (ስጋ) የራሱ የሆነ የአጨዋወት ህግና ስርአት ያለው፥ በተወሰነ የቦታ ክልል ወይም መድረክ ላይ ትንት ባጠለቁ ሁለት ተጋጣሚዎች መካከል የሚካሄድ በቡጢ የመደባደብ ውድድር።

በክስኛ(ቅስኛ) ፥ 1. በቅስ የሚማታ፥ የሚደባደብ። 2. በቅስ ስጋርት ትምህርት የሰለጠነና በዚሁ ሙያ የሚተዳደር ስጋርተኛ።

*በቀቦቀ

በቅ ስ ሳያቋርጥ ለረዥም ጊዜ የሚጥል ዝናም የሚያስከትለው ፍሳሽ።

በቅቧቃ(ቀቀቅ) ፥ ፈሪ፥ ቡክን።

ተንቦቀቦቀ ግ 1. በብዛት ወረደ፥ ፈሰሰ (ውሃ፥ ጎርፍ)። 2. በጣም ፈሪ።

እንቦቀቦቀ ግ 1. በሃይል ዘነመ፥ ረዘም ላለ ሰአት ሃይለኛ ዝናም ጣለ። 2. አስፈራራ።

እምቡቅቡቅ ፥ ፈሪ፥ ቡክን።

ቦቃ ፥ ግንባሩ ላይ ነጭ ፀጉር ያለው (ከብት)።

ቦቅማ ዝ.ክ.

ቦቅ “*ቦቀቦቀ” ስር ተመ.

ቦቅስ “ቦቀስ” ስር ተመ.

ቦቅቧቃ “ቦቀቦቀ” ስር ተመ.

ቦቆሎ “በቆሎ” ን ተመ.

ቦተረፊ ግ በሃይል በጨቀ፥ ዘነጠለ።

ቡትርፍ ፥ ቡጭት።

ተቦተረፊ ግ ተቦጨቀ፥ ተዘነጠለ።

ቦታ ስ 1. ስፍራ፥ የተወሰነ አካባቢ፥ ክልል። 2. ይዞታ (የመሬት)። 3. መገኛ፥ መኖሪያ፥ መቀመጫ። 4. መስማሪያ (የሰራ)። 5. ደረጃ፥ ማእረግ(የሰልጣን)።

ቦታ ለቀቀ 1. የነበረበትን ስፍራ ተወ። 2. ከነበረበት ስፍራ ተነሳ፥ ተወገደ።

ቦታ ሰጠ 1. አስቀመጠ። ለእንግዶቹ ቦታ ሰጣቸው። 2. ከቁም ነገር ቦታ አገባ። ላንተ ልፍለፋ ግን ቦታ ይሰጠዋል።

ቦታ ያዘ ተቀመጠ፥ ተደላደለ።

ቦታ ቦታ አለው ለሁሉም ነገር ጊዜ፥ ሁኔታ፥ ዘይቤ፥ አጠቃቀም፥ አፈፃፀም አለው።

ቦታ ቦታውን ያዘ እንደየአግባቡ ተቀመጠ፥ ተደላደለ።

ቦት ስ ከቆጸ ወይም ከጥላስቲክ፥... የሚዘጋጅ እስከ ባት ድረስ የሚሸፍን ረሽም ሜግ።

ቦነነ ግ 1. ጨሰ፥ በነነ። አባራው በነነ። 2. ላመ፥ ደቀቀ፥ አለቀ፥ በነነ። ተዘውትሮ ከመለበሱ የተነሳ ሱራው ከጉልበቱ ላይ በነነ።

ቡናኝ “ቡነኝ” ስር “ብናኝ” ን ተመ.

አቦነነ ግ 1. አጨሰ፥ አበነነ (ጨሰን፥ አባራን፥...)። 2. ጨረሰ፥ አበነነ(ልብስን)። 3. ጨረሰ፥ ፈሀመ(ስራን)። 4. በሃይል መታ፥ አዘረጠ፥ በሽመል አቦነነው።

ቦና ስ ዝናም፥ ልምላሜ የሌለበት ወቅት፥ ድርቅ።

የቦና ጥጃ ስ በድርቅ ምክንያት የተነጻጸ ወይም የከላ ጥጃ።

ቦና ስ በሆቴል ቤቶች፥ በሽይ ቤቶች፥... የሽያጭንና የግንርን ሁኔታ ለመከታተያ እንዲያገለግል ከጥላስቲክ፥ ከቆርቆሮ፥... የሚዘጋጅ የገንዘብ ምትክ።

[የ]ቦና ውሃ ስ በነፃም ሆነ በግንር የባንቧ ውሃ የሚታደልበት ስፍራ፥ ቢርካም ይባላል።

ቦክቦክ ግ በሰበሰበ። ከእድሜው ብዛት የተነሳ የዛቴ ስር ቦክቦክ።

ቡክቦክ ስ ጨሰ ጥሩ መላካ ወይም ሽታ ያለው እንጨት፥ ስራሰር።

ቦካ “ቦኪ”ን ተመ.

ቦካፍ ግ 1. ኩፍ፥ ብድግ አለ፤ ለመጋገር ደረሰ (ሊጥ)። 2. ጨቀቀ፥ ጭቃ ሆነ (መሬት)። 3. ለቤት ምርግ እንዲሆን ከጭድና ከውሃ ጋር የተረገጠ ወይም የታሽ ጭቃ ተብላላ፥ ሸተተ፤ ለምርግ ደረሰ። 4. በጣም ወፈረ፥ ሰባ። 5. ራደ፥ ፈራ። 6. ከመጠጠ፥ ሆመጠጠ።

ቡሃቃ(የቡሆ እቃ፥ቦሃቃ) ስ 1. ሊጥ ወይም ቡከ የሚዘጋጅበትና የሚቀመጥበት እቃ። 2. (ስድብ) የፊቱን ላይ ንፅህና የማይጠብቅ።

ትChChh::

ቡሃቃ ለዩ አንድነት እየኖሩ በጋራ እያዘጋጁ ይመገቡ የነበሩ፤ ለየብቻ እያዘጋጁ ለየብቻ መመገብ ያዙ፤ ተለያዩ።

ቡኮ(ቡሆ፣ቡኪ፣ቡኪት) ስ ከእርሾ ጋር በውሃ የተለወሰ ጹፍት፤ ሊጥ።

ማቡኪያ ስ 1. ሊጥ የሚባከበት እቃ (ዋዲያት፣ ገበቲ፣ ጎልቅ ሳህን)። 2. ቡሃቃ።

ቦኪ(ቦኪ) ስ ከከብት ሃሞት ውስጥ የሚገኝ እንደጠጠር ያለ ቢጫ እንክብል፤ ሳዙና።

ቦክሰኛ “ቦቀሰ” ስር ተመ.

ቦክሰ ገ.ከ.

ቦዘ ግ1. ፊዘዙ፤ ነሆለለ፤ ዘንጋ። 2. መልኩ ተቀየረ፤ ገረጣ፤ ነበዘ።

ቦዝ ት ልበ ቢስ፤ ዝንጉ።

ቦዝ አንቀፅ ስ (ሰዋ.) እንደ “በልቺ”፣ “በልተን”፣ “በልተህ”፣ “በልቶ”፣....ያለ፤ ብዙውን ጊዜ በማሰራያ አንቀፅነት የማይገኝ አንቀፅ ወይም የግስ እርባታ ክፍል።

ቦዘን ግ 1. ሰራ ፊቱ ዋለ። 2. ሰራ ተወ፤ ቸል ለዘ። 2. ሰራ ፊት፤ ቦዘኝ ሆነ።

ቦዘና ሽር ስ ስጋ ጣል ጣል የተደረገበት ወይም ስጋ በመጠኑ ያለበት የሽር ወጥ፤ ቦዘና ወጥ እየተባለም ይጠራል።

ቦዘኝ ስ ሰራ የሌለው፤ ሰራ ፊት፤ አውደልዳይ።

ቦዘን ስ ሰራ መፍታት።

ቦዘንተኛ ት 1. ሰራ ፊት። 2. ቸልተኛ፤ ዝንጉ።

አቦዘን ግ አሰነፈ፤ ሰራ አሰፈታ።

*ቦገርቦገር

ተንቦገርቦገር ግ 1. በመጠጥ ሞቅታ

ሁለንተናው ተደሰተ፤ ተፍነከነከ። 2.

ተንቀብቶገር፤ ግራ ተጋባ። 3.ፊራ፤ ተርበደበደ።

አንቦገርቦገር ግ 1. በመጠጥ ሞቅታ ሰውነቱን አሰደሰተ፤ አፍነከነከ። 2. አንቀብቶገር፤ ግራ አጋባ። 3. አሰፈራራ፤ አርበደበደ።

ቦዬ ስ ተቀትሎ የሚበላ እንደ ስኳር ድንች ያለ ስር ያለው ሃረግግ የሆነ የተክል አይነት።

ቦዬ ስ አሳማ።

ቦዬ¹ ስ ለውሃ ወይም ለፍሳሽ መሄጃ እንዲያገለግል ጎድጎድ እንዲል ተደርጎ የተቆፈረ የፍሳሽ መስመር።

ቦዬ² ስ የሻይ ወይም የሆቴል ቤት ወንድ አስተናጋጅ።

ቦይና ስ ስኳር ድንች የሚመስል፤ ሻካራ የሆነ ስር ያለው፤ ቅጠሉ ረዘም ብሎ ሰፋ ሰፋ የሚል፤ ሰራ ተቀትሎ የሚበላ የተክል አይነት።

ቦደሰ ግ በሰፊው ገመሰ፤ ጎመደ፤ በጨቀ (የአንድን ነገር አካል)።

ቡድስ ት በሰፊው የተገመሰ፤ የተቦጨ።

ተቦደሰ ግ በሰፊው ተገመሰ፤ ተጎመደ፤ ተቦጨ።

ቦደን¹ ግ 1. ቀኝ እጁን ወደውጪ አድርጎ፤ ጋቢውን ወይም ኩታውን በቀኝ ብብቱ ስር በማሳለፍ በግራ ትከሻው ላይ አጣፋ፤ አደገደገ። 2. ከሚሰነዘርበት የዱላ ወይም የድንጋይ ጥቃት ለመከላከል ወይም ለምክቶሽ ይረዳው ዘንድ ልበሱን እግራ እጁ ላይ ጠመጠመ፤ ደገለለ። 3.ጋረደ፤ መከተ።

*ቦደን² ወገን፤ ቡድን አበጀ፤ ያዘ።

ቡድን ስ 1.አንድን የተወሰነ ተግባር በቅንጅት የሚያከናውኑ ሰዎች የሚገኙበት አካል። 2.

የተወሰነ ወገን፤ ክፍል፤ ምድብ።

የቡድን መሪ ስ የቡድን አለቃ፤ ሃላፊ፤ አስተባባሪ።

የቡድን አባት ስ በተለይ እንደገና ባሉ የባህል ጨዋታዎች ላይ እንደ አለቃ ሆኖ በመሰየም ለራሱ ቡድን የሚሆኑትን ተጫዋቾች የሚመርጥና አብሮ የሚጫወት ሰው።

ተቧደነ ግ 1.ከቡድን አባቶች ፊት ቀርቦ ለመመረጥ አንዱ ከሌላው ጋር ተጣመረ፤ ተጓደነ፤ ተቀናጀ። 2. ቦደን።

አቧደነ ግ አንዱን ከሌላው ጋር አጣመረ፤ አጓደነ፤ አቀናጀ።

ቦዳ መሬት ስ የሰባ መሬት።

*ቦገቦገ

ቦገታ ስ ብልጭታ፤ ተገታ (የመብረት፤ የብርሃን)።

ቦግ አለ ግ 1. ብልጭ፤ ተግ አለ፤ በራ። 2. ድንገት በሃይል ነደደ፤ ተቀጣጠለ (አሳት)። 3. ፏ ብሎ፤ ደምቆ ወይም ጎልቶ ታየ።

ቦግ ቦግ አለ ግ ብልጭ ብልጭ፤ ተግ ተግ አለ።

ተንቦገቦገ ግ 1. ተብለጨለጨ። 2. በሃይል ነደደ፤ ተንበለበለ።

አንቦገቦገ ግ 1. አብለጨለጨ፤ አንተገተገ። 2. አንቀለቀለ፤ አንበለበለ።

*ቦጠለቀ

ቡጥልቅ አለ ግ ተቦጠለቀ።

ተቦጠለቀ ግ ድንገት በሃይል ተሰፈንጥሮ ወጣ (ትውክት፤ አክታ፤...)።

ቦጠጦጦ ግ 1. ቦረቦረ፤ የውስጥ የውስጡን ወይም ልብ ልቡን በላ (ለምሳሌ የጻቦን)። 2. ቦጥርሱ እየፈለቀቀ በላ (የባቄላ፤ የአተር

ቡጢ

እሽትን)፡፡3. ጎጠጎጠ፡፡ ኮረኮረ (ብብትን)፡፡ 4. በቡጢ ውስጥ ውስጡን መታ፡፡ ደበደበ፡፡ 5. (ዘይ.) ውስጥ ውስጡን በላ፡፡ በዘበዘ፡፡ አራቆተ (ገንዘብን)፡፡

ቡጢ ስ የተወበበ እጅ፡፡ ጡጫ፡፡

ቡጥ ስ 1. የዳሶ ውስጠኛ ክፍል፡፡ ልብ፡፡ 2. የእንጨት መሃለኛውና ለስላሳው ክፍል፡፡ ልቡ፡፡ 3. ጉጉ፡፡ 4. የባቂላና የአተር እሽት ፍሬ ልባስ፡፡

*ቦጨረቀ

ቦጭራቃ ት 1.ቦጭቧጫ፡፡ ውሃ የበዛበት (ወጥ፡፡ ጠላ፡፡...)፡፡ 2. (ዘይ.) ቁምነገር የሌለው፡፡ ፍሬቢስ፡፡

ተንቦጫረቀ (ተምቦጫረቀ) ግ 1. እጅን ወይም እግሩን ውሃ ውስጥ ከቶ ተንቧቸ፡፡ ተፈራገጠ ወይም በሙሉ አካሉ ውሃ ውስጥ ገብቶ ተወራጨ፡፡ ተንደፋደፈ፡፡ 2. ውል፡፡ መልክ ሳይዝ ቀረ፡፡ ተበላሽ፡፡

አንቦጫረቀ(አምቦጫረቀ) ግ1. አንቧቸ፡፡ በጠበጠ (ውሃን)፡፡ 2 መልክ፡፡ ቅጥ አሳጣ፡፡ አበላሽ፡፡

ቦጨቀ ግ 1. ቡተረፈ፡፡ ቦደሰ፡፡ ቀደደ፡፡ ነጩ፡፡ ዘነጠለ፡፡ 2. ጥጥን አፍታታ፡፡ አባበተ፡፡3. (ዘይ.) አማ፡፡ በሃሜት የሰው ስም አካላ፡፡

ቡጫቂ ት ከዋናው አካሉ ላይ በመቦትረፍ ወይም በመቀደድ ተለይቶ የወጣ (ቁራጭ፡፡ ዝንጣይ፡፡ ቅዳጅ፡፡...)፡፡

ቡጭቅ ት 1.ቡጫቂ፡፡ ስ 2. የተባዛተ ጥጥ፡፡ ባዘቶ፡፡

ቡጭቅጫቂ ት የተበጣጠሰ፡፡ የተቀዳደደ፡፡

ተቦጨቀ ግ ተቦተረፈ፡፡ ተቀደደ፡፡

ተቦጫጨቀ ግ ተቦጣጠሰ፡፡ ተቀዳደደ፡፡

ተቧጨቀ ግ 1. እርስ በርስ ተናክሰ፡፡ ተባላ፡፡ 2. ተቀራመተ፡፡ ተሻማ፡፡ ተናጠቀ፡፡

*ቦጨባጫ

ቦጭቧጫ ት 1. ውሃ የበዛበት፡፡ ጣእም የሌለው፡፡ መናኛ የሆነ (ጠላ፡፡ ወዘተ ...)፡፡ 2. ቦትቧቃ፡፡ ቡከን፡፡ ፈራ፡፡ 3. (ዘይ.) ቁምነገር የሌለው፡፡ ፍሬቢስ የሆነ ነገር፡፡

ቡጭ ቡጭ አለ ግ 1.ጎደል ያለ ፊሳሽ ነገር (ለምሳሌ ውሃ) የያዘ እቃ ሲነቀነቅ በውስጡ ያለው ፊሳሽ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ፡፡ 2. (ዘይ.) ከሃዘን፡፡ ከርሀራሄ የተነሳ ተንሰፈሰፈ (ሆድ)፡፡

ተንቦጫቦጨ(ተምቦጫቦጨ) ግ 1. ቦጭ ቦጭ የሚል ድምፅ አሰማ፡፡2. ፍርሃት ፍርሃት አለው፡፡ ከዘመድ ሲለይ ሆኗ ተንቦጫቦጨ፡፡

አንቦጫቦጨ(አምቦጫቦጨ) ግ 1.ወዘወዘ፡፡ ናጠ፡፡ ቦጭ ቦጭ የሚል ድምፅ እንዲሰማ አደረገ

(ጎደሉ ፊሳሽ የያዘን እቃ)፡፡ 2. (ዘይ.) አበለሽ፡፡ ጣእም አሳጣ፡፡

እንቡጭቡጭ ት 1. ጣእመቢስ፡፡ መናኛ፡፡ የማይረባ፡፡ 2. ቡከን፡፡ ፈራ፡፡

ቦጭራቃ **ቦጨረቀ" ስር ተመ.

ቦጭቧጫ **ቦጨቦጨ" ስር ተመ.

ቦፍ

ቦፌ ት ውፍረት እንጂ ጥንካሬ የሌለው፡፡ ውስጠ ልል፡፡

ቦፍ አለ ግ ዘጭ አለ፡፡ በአወዳደቁ ቦፍ የሚል አይነት ድምፅ አሰማ፡፡ ወደቀ፡፡

አምቦፍ(እንቦፍ) አለ ዝ.ከ.

ቧ የ "ቦ" ፊደል ፍንፅት ዘር፡፡

ቧሄ ሃረግ ስ ግንጽ ነጭ የሆነ ሃረግ፡፡ ሃረግሬላ፡፡ እዕባቢን እየተባለም ይጠራል፡፡

ቧሄ ቁራ ስ ራሱ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት ቁራ፡፡

*ቧለተ

ቧልት(ቧልታ) ስ 1. ፈዝ፡፡ ቀልድ፡፡ ዋዛ ፈዛዛ፡፡ 2. ተረብ፡፡

ቧልተኛ ት 1.ፈዛኛ፡፡ ቀልደኛ፡፡ 2. ተረቦኛ፡፡

አቧለተ ግ 1. አፈዘ፡፡ ቀለደ፡፡ 2. ተረብ፡፡

ቧምቧ "ቧንቧ" ግ ተመ.

*ቧቧ

ተንቧቧ(ተምቧቧ) ግ በብዛት ፈሰሰ፡፡

ተንደለደለ(ፈሳሽ)፡፡

አንቧቧ (አምቧቧ) ግ በብዛት አፈሰሰ፡፡

አንደለደለ(ፈሳሽን)፡፡

*ቧተረ

አንቧተረ(አምቧተረ) ግ ያዘኝ ልቀቁኝ በማለት ተጋበዘ፡፡ የተነሳሁበትን አደርጋለሁ፡፡ አትገላግሉኝ ብሎ ወዲያ ወዲያ ዘለለ፡፡ ተቀነጠነጠነ፡፡ ጉራ ነዛ፡፡ ላያደርገው ተማደረደረ፡፡ አንቧታሪ (አምቧታሪ) ት ጉረኛ፡፡ የማያደርገውን እንደሚያደርግ አስመስሎ የሚታይ፡፡ ለመደባደብ የሚቃጣ፡፡ ለማስፈራራት የሚሞክር፡፡

*ቧቸ

ተንቧቸ(ተምቧቸ) ግ 1. በውሃ ተንቦጫረቀ፡፡ 2. ተጫወተ፡፡ ተንጫጫ፡፡ ተንቻቻ፡፡ 3. እንደልቡ፡፡ እንደልገው ሆነ፡፡ ያባትሆን ቤት ግን ይከሰካልሃል ግባና ተንቧቸቦት፡፡

አንቧቸ(አምቧቸ) ግ 1. ውሃ አንቦጫረቀ፡፡ 2. አጫወተ፡፡ አንጫጫ፡፡ አንቻቻ፡፡

ቧንቧ(ቧምቧ) ስ ውሃ ወይም ፊሳሽ ነገር በውስጡ ሊሄድበት የሚችል፡፡ ክብነት ያለው

ውስጠ ክፍት ብረት ወይም ፕላስቲክ ወይም ሌላ ነገር።

ዲገተ(ባኅተ) ግ 1. በየውድማው እየዞረ እህል ተመፀወተ። 2. ለመነ፥ ቀፈፈ።

ዲገታ(ባኅታ) ስ 1. በየውድማው እየሄዱ እህል የመመፅወት፥ የመቀበል ድርጊት። 2. ልመና፥ ቀፈፋ።

ዲጋች ስ 1. የውድማ ላይ ተመፅዋች። 2. ለማኝ።

አዲገተ ግ 1.ውድማ ላይ ለተገኙት ተመፅዋች ከምርቱ እያፈሰ ሰጠ፥ መፀወተ። 2. አለመነ፥ ቸረ፥ ሰጠ።

አዲጋች ት 1.ውድማው ላይ ከተንጣለለው ምርት ወይም ከተቆለለው እህል ለተመፅዋች እያፈሰ የሚሰጥ። 2. አለማኝ፥ የሚቸር።

ዲጠጠ ግ 1. በጥፍር ሚጨረ፥ ያጨረ፥ ሜረ። 2. ፍግፍግ አድርጎ ጠረገ፥ ፈቅፍቆ አነሳ(እንደ ጭቃ፥ አዛባ፥ ቅቤ፥...ያለን ነገር ከሚገኝበት ቦታ ላይ)። 3. ጠረገ(ጉረርን)። 4. በእጁ ጣቶች ወግቶ ያዘ፥ አጥብቆ ጨመደደ። *ጸገቱን የወጣው በእጁ እየዲጠጠ ነው።*

ቡጥጫ ስ ሙጭሪያ፥ በጥፍር መዲጠጥ።

ዲጨረ ግ ሚጨረ፥ ሜረ።

ቡጭር ት የተሟጨረ፥ የተሜረ።

ቡጭርጭር ት 1. አካሉ በጥፍር ወይም በሌላ ነገር የተሞላጨረ፥ የተዲጠጠ። 2. ትክክለኛውን ቅርፅ ያልያዘ፥ የተወላገደ (ፅሁፍ)።

ተዲጨረ ግ ተሟጨረ፥ ተሜረ።

ሸ

ሸ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ“በ” ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሹ የ“ሸ” ፊደል ካለብ ዘር።

ሺ የ“ሸ” ፊደል ባለስ ዘር።

ሺላ [ሺት] ስ ፍት ያልሆነና የተለያዩ ክፍሎች ያሉት፤ ለብቻው ራሱን ችሎ በዘመናዊ መልክ የተሰራ መኖሪያ ቤት።

ሺታሚን(ሻይታሚን) ስ ለሰውም ሆነ ለእንስሳት ጤንነት አስፈላጊ የሆነ፤ ከተለያዩ ምግቦች ሊገኝ የሚችል ንጥረ ነገር።

ሺኖ(ሺኖ) ስ ከወይን የሚዘጋጅ የአልኮል መጠጥ፤ ወይን ጠጅ።

ሺዛ ስ አንድ ሰው ወደ አንድ ሌላ አገር እንዲገባ፤ እንዲተላለፍ ወይም ከአገር ውስጥ እንዲወጣ መፈቀዱን ለመግለፅ በሚመለከተው አገር ባለስልጣን በተጓዥ ፓስፖርት ላይ የሚደረግ ማህተም።

ሺዛ ተሰጠው/አገኘ/ተመታለት ወደ አንድ አገር እንዲገባ ወይም ከአገር እንዲወጣ ፈቃድ አገኘ።

ሺዛ ታደሰለት በአንድ ሌላ አገር ውስጥ እንዲቆይ የተፈቀደለት ጊዜ ወይም ከአገር ውስጥ እንዲወጣ የተሰጠው የጊዜ ገደብ ተራዘመለት።

ሺዮላ ስ ከሻዮሊን ከፍ የሚል የክር ሙዚቃ መሳሪያ (በእሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሺዲዮ ስ በሺዲዮ ክር (ጥብጣብ) ላይ የተቀረፀን ምስልና ድምፅ በቴሌቪዥን አማካይነት ለማሰየትና ለማስማት የሚያስችል መሳሪያ።

ሺዲዮ መቅረጫ ስ በሺዲዮ ክር ላይ ምስልና ድምፅን ለመቅረብ የሚያስችል መሳሪያ።
የሺዲዮ ክር ስ በቴሌቪዥን ሊተላለፍ የሚችል ምስልና ድምፅ የሚቀረበት ማግኔታዊ ጥበባዊ።

ሻ የ“ሸ” ፊደል ራብእ ዘር።

ሻርኒሽ ስ በአብዛኛው እንደ ጠረጴዛ፤ ሳጥን፤ መደርደሪያ በመሳሰሉ ወይም ሌሎች የእንጨት ስራዎች ላይ ከላይ በስሱ እንዲያለብስ ተደርጎ የሚቀበና መልክ የሚሰጥ፤ እንደ ቀለም ያለ ፈሳሽ ነገር።

ሻክዩም ስ ከማንኛውም አይነት ነገር ወይም

ጋዝ ነፃ የሆነ ባዶ ቦታ ወይም በአንድ ሳጥን ወይም በሌላ መያዣ ነገር ውስጥ የሚገኝ አየር በሙሉ ወይም በከፊል ከውስጡ የወጣለት ባዶ ቦታ።

ሻውቸር ስ ለአንድ ነገር ክፍያ መፈፀሙን የሚያሳይ ሰነድ፤ ደረሰኝ።

ሻዝሊን ስ ለሰውነት ቆዳ ማለስላሻና ማውዣ የሚያገለግል የቅባት አይነት።

ሻይረስ ስ ከባክቴሪያ የሚያንሰ፤ ተላላፊ በሽታን የሚያስከትል ህዋስ።

ሻይታሚን “ሺታሚን”ን ተመ.

ሻዮሊን ስ አገጭ ስርና ትከሻ ላይ አድርገው ደጋን በመሰለ ማንዘሪያ እንደመሰንቆ እየገዘዘ የሚጓዝተበት የክር ሙዚቃ መሳሪያ (በእሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሼ የ“ሸ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ሼሎ ስ ሊት ሙሽራ የጋብቻ ሰነድአቲን በምትፈፅምበት እለት የምትለብሰው በዝር ተደርጎ በልዩ ሁኔታ የሚሰሩ ስስ የሆነ የሰርግ ልብስ።

ሼሎ

ሼቶ ስ ድምፅን በድምፅ ወይም ውሳኔን በውሳኔ የመሻር በልጣን።

ሼንስ(ሼትስ) ስ በሚርኩሪና በመሬት መካከል የምትገኝ ከፀሃይ ሁለተኛ ተራ ላይ ያለች ፕላኔት። በተወሃሪ “ፕላኔት”ን ተመ.

ሽ የ“ሸ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ሾ የ“ሸ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ሾልት ስ የኢሌክትሪክ ሃይል መጠን መለኪያ አሃድ።

ሿ የ“ሸ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ሿልስ ስ በለስላሳ ሙዚቃ እየታጀቡ ጥንድ በመሆን በዝግታ የሚደንሱት ጻንሰ።

ተ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ “በ” ፊደል ዘር ቀተሉ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ተ (በጥ.) 1. በአድራጊ አምድ ግስ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ተደራጊ አምድን የሚመሰርት ምእላድ። ገደለ→ተገደለ። 2. ድርጊት ተቀባይነትን የሚያሳይ ምእላድ። ተሾመ። 3. በአደራራጊ አምድ ግሶች መነሻ ላይ እየተቀጠለ ሁለት ነገሮች እርስ በርስ አንድ ነገር መደራረጋቸውን ለመግለፅ የሚያለገግ። ተደራራጊ አምድን ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ። ፈላገግ→ተፈላገገ። 4. በእስር አምድ ላይ እየተቀጠለ ተዳራጊ አምድን የሚመሰርት ምእላድ። ጋደለ→ተጋደለ። 5. በአንድ አይነት ሁኔታ ውስጥ መገኘትን ለማመልከት የሚያገለግል ምእላድ። ተቸገረ / ተደለተ።

ተሃዋስያን (፲.ቁ.ተሃዋሲ) ለ ጥቃቅን የሆኑ ተንቀሳቃሽ ነፍሳት በሙሉ።

ተለለ ግ ፈለሰ። ኮለል ብሎ ወረደ።

ተለል አለ ግ ኮለል ብሎ ወረደ። ለገባው በጉንጭ ላይ ተለል ብሎ ወረደ።

ተለለ ግ ጠራ። ጠለለ። ጥሩ ሆነ (ፈላሽ)። አተለለ ግ አጠለለ። አጠራ።

ተለሳ ለ መስመር። መደዳ። ረድፍ።

ተለመ ግ 1. አንድ ፈር አወጣ። ቀደደ። ሰነጠቀ። ገመለ (በማፈሻ)። 2. አቀደ። ወጠነ። ጀመረ። 3. ሰንበር እስኪያወጣ በጅራፍ። በአርፈውሜ ገረፈ።

ትልም ለ 1. አንድ ጊዜ የተሄደበት የእርሻ ፈር። ጅምር። 2. እቅድ። ጅምር። ውጥን። 3. በግርፈያ ምክንያት ሰውነት ላይ የወጣ ሰንበር። ምልክት።

ተተለመ ግ 1. ትልም ወጣ። 2. ተጀመረ። ተወጠነ።

ተለምዶ “ለመደ” ስር ተመ.

ተለቀ ግ 1. አደገ። ትልቅ ሆነ። 2. ከሚፈለገው መጠን በላይ ሆነ።

ታላቅ ት 1. (ብ.ቁ.ታላሳቅ) ከፍ ያለ (በእድሜ። በማእረግ)። 2. የሰጋ ብልት ስም።

ትልቅ(ብ.ቁ. ትልልቅ÷ትላልቅ) ት 1. ታላቅ። በቁመት። በርዝመት። በመጠን።በእድሜ። በማእረግ ከፍ ያለ። 2. ጥሩ። ከፍተኛ የሆነ። ትልቅ ሰራ ሰርቷል።

አተለቀ ግ ትልቅ አደረገ ። አገዘፈ።

ተለተለ ግ 1. ተረተረ። ፈታ። መዘነ። ለየ (ማግን ከድር)። 2. ቀደደ። ሰነጠቀ። 3. በጣ። ሸነተፈ (በውነትን በሰለት)። 4. ገረፈ። አሰነበረ። አደግ (በውነትን በጅራፍ። በአለንጋ።...)።

ትልታይ ለ 1. ከድር የወጣ ማግ ወይም ከማግ የተለየ ድር። 2. ቀጠን ረዘም ያለ የጨርቅ ቅዳጅ።

ትልትል ት 1. ትርትር(ጨርቅ)። 2. ሰንጥቅ። ብጥ። ሰንትር (በውነት)።

ትልትላት ለ ከሰውነት ላይ በሰለት የተደረገ ትፍትፋት። ሰንጥቃት። ሰንትራት።

ተለዘ ግ ደከመ። እቅም አጣ።

ትልዝ ትልዝ አለ ግ ደከመ። ጭልጭል አለ።

ተላ ግ በመሰበሰበ ወይም በመበላሸት ትል አወጣ። ፈጠረ።

ትል ለ አካሉ በለሰላሳ ቆዳ የተሸፈነና በሰበሰቡ ነገሮች ላይ። በውሃና በአፈር ውስጥ የሚገኝ። በደረት እየተሳበ የሚሄድ። መተጣጠፍና መጠቅለል የሚችል አነስተኛ ነፍሳት።

ትላበራ-(ትልእበራ) ለ በጨማ ውስጥ ስትሄድ ብልጭ ድርግም የሚል ብርሃን የምታሳይ ትል።

ትላም ት 1. ትል ያለበት ወይም የበዛበት። 2. (ነውር። ስድብ) የበሰበሰ። ቆሻሻ።

አተላ ግ 1. ትል አወጣ። 2. እንዲተላ አደረገ።

ተላላ “*ታለለ” ስር ተመ.

ተልባ ለ 1. ፍሬው ቅባትነት ያለው የሰብል አይነት። 2. ከተልባ ፍሬ በዱቄት መልክ ተዘጋጅቶ በዘይት ፈንታ ወጥ ውስጥ የሚገባ ማጣፈሚያ። 3. (ዘይ.) በቃሉ የማይረጋ። የማይታመን። ሽርታታ። የተልባ ስፍርም ይባላል።

ተልባ ማሻ ለ ቅልባ የሚታሸበት ገብቲ።

[የ] ተልባ ድርጥ ለ በውሃ የታሸ የተልባ ልጥልጥ።

ተልብማ ት መልኩ ተልባ የሚመስል።

ተልእኮ ለ አንድን ነገር ለማከናወንና ከግብ ለማድረስ የያዙት አላማ፤ የሚቀበሉት ሃላፊነት ወይም ግዳጅ። ለገርገና ወገንን ግጥጥ ለደገፍ ሁሉ ተለእኮ ሊሆን ይገባል።

የተልእኮ ትምህርት ለ በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ላይ የተዘጋጁ ፅሁፎችን ከትምህርት ሰጭው ከፍል ጋር በመላላክ የሚካሄድ ትምህርት፤ የመላላክ ትምህርት።

ተልካሻ(ተልካሳ) ት 1.ደካማ። አቅመቢስ። 2. ጎታታ። ሰነፍ። ሰራ ጠብ የማይለል። 3.

መናኛ፥ ተራ፥ የማይረባ፡፡

ተመመ 7 1. እም... የሚል ድምፅ አሰማ (የውሃ አወራረድ፥ የብዙ ሰው ንግግር፥ የንብ ዝቅ...)፡፡ 2. ብዙ ሆኖ ተጓዘ፡፡ 3. ድምፅ አሰማ፥ ሮህ (ከበር፥ አታሞ)፡፡

ተመስጦ "መስጦ" ስር ተመ.

ተመተመ 7 1. መታ፥ ለተመ፥ ገመ፡፡ 2. አስተካከለ፥ ደመደመ፡፡ 3. እንጀራ ወይም ጸበን በማባያው ጠቀሰ፥ አረመደ፡፡ 4. በማባበል በእጁ ቸብ ቸብ፥ ነካ ነካ አደረገ (ሆንን፥ ፈረሰን፡...)፡፡ ትምትም ስ በልጥፍና በልሰን መካከል ያለ የቤት ምርግ ስራ አይነት፡፡

ተመነ 7 ገመተ፥ ወሰነ(ዋጋን)፡፡

ተመን ስ ዋጋ የዋጋ ገምት፡፡

ተመን አወጣ የዋጋ ዝርዝር፥ ገምት አወጣ፡፡ ዋጋ መደብ፡፡

ተማኝ ስ ዋጋ መጻቢ፡፡

ተመክሮ "መከረ" ስር ተመ.

ተመን(ትሙን) ስ የብር እንድ ስምንተኛ

የነበረ የጥንት ዘመን ንገዝብ፡፡

ተማሪ "መሃረ" ስር ተመ.

ተማኝ "ተመነ" ስር ተመ.

ተምር(ቴምር) ስ በጣም ቀዳት የሆነ የአየር ጠባይ ባለው አካባቢ የሚበቅል፥ ዘንባባ የሚመስል ረኅዥም ቅጠሎች ያሉትና ሲበስል ቡና አይነት መልክ የሚኖረው፥ ውስጡ ቀጭንና የሃላ የሆነ ጠንካራ የዘር ፍሬ ያለው ጣፋጭ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡፡ ፍሬውም ተምር ይባላል፡፡

ተምሳሌት "መሰለ" ስር ተመ.

ተምች ስ የአሁል ቡቃያን ወይም ሳርን በልቶ የሚያጠፋ የትል አይነት፡፡

ተሞክሮ "ሞከረ" ስር ተመ.

ተረር ስ ፍሬው የሚበላ አነስተኛ የእፅዋት አይነት፡፡

ተረኛ

ተረር አለ 7 ስንጥቅ አለ፥ ተቀደደ፥ ተተረተረ፡፡

ተረር ብሉ ሄደ በአንድ መስመር ተከታትሎ ሄደ፡፡

ተረር አደረገ 7 ስንጥቅ፥ ክፍል አደረገ፡፡

ተረበ 7 1. ቀለደ፥ አፈዘ፥ አላገጠ፥ አሾፈ፡፡ 2. ነደፈ፥ ጠቅ አደረገ፥ ወጋ(በነገር)፡፡

ተረብ ስ ቀልድ፥ ፊዝ፥ ሽመጥ፡፡

ተረበኛ ፥ ቀልድኛ፥ ፊዝኛ፥ ወዋታ አዋቂ፡፡

ተራቢ ፥ አሸጋግጭ፥ ፎታታ፡፡

ትረባ ስ ማሸጋጠጥ፥ ፋተታ፡፡

ተረተ 7 1. በእውነት ያልተፈፀመን ነገር ወይም የፈጠራ ታሪክን፥ በእውን እንደተደረገ አድርጎ ተናገረ፥ አወራ፥ ተረከ፡፡ 2. ምሳሌያዊ ንግግርን በንግግሩ ውስጥ ተጠቀመ፡፡

መተረኛ ስ መዘባባቻ፥ መቀለጃ ወይም ለመቀለጃ በምሳሌነት የሚጠቀስ፥ የሚቀርብ ድርጊት፡፡

ተረት ስ 1. እውነት ለመሆኑ ማስረጃ የለለው ወይም እንደተደረገ ሆኖ የሚነገር በፈጠራ የተቀነባበረ ታሪክ፡፡ 2. ምሳሌያዊ አነጋገር፡፡ አባባል፡፡

ተረት ተረት በተለይ ረኾም ተረት የሚያወራ ሰው ለተረቱ እንደ መግቢያ ወይም እንደመነሻ አድርጎ የአድማሳቸውን ትኩረት የሚጠይቅበት ቃል (አድማው "የላምተ" ወይም "የመሰረት" በማለት ተረቱን ለማጻመጥ መዘጋጀቱን ይገልጻል)፡፡

ተረትና ምሳሌ ምሳሌያዊ አነጋገር፡፡

የተረት አባት ስ ልጆችን ሰብሰቦ ተረት የሚያወራ ተረት አዋቂ ሽማግሌ፡፡

ተረተኛ ፥ 1. ተረት አዋቂ፥ ባለተረት፡፡ 2. በሆነ ባለሆነው ተረት ግንኙረብ የሚወድ፡፡

ተራች ስ ተረት ተናጋሪ፡፡

ተተረተ 7 በተረት መልክ ተነጋሪ፡፡

ተረተረ 7 1. ፈታ፥ ለያየ፥ አላቀቀ (የተሰፋን፥ የተገመደን፥ የተጸጠረን ነገር)፡፡ 2. ቀደደ፥ ሰነጠ፡፡ 3. ፈነከተ፥ ከፈለ፥ ገመሰ፡፡ 4. ፍጥ ብሎ ተረተረ፡፡ 4. አረሰ፥ ገመሰ፡፡ 5. ወሽት ተናገረ፥ አወራ፡፡

ትርትር ፥ ስንጥቅ፡፡

ትርታሮ ስ ገመሰ፥ ገመሰ የሚያደርጉት የአስተራረስ አይነት፡፡ ጭናቃ፥ ገመሰ፡፡

ተተረተረ 7 1. እንደገና ተፈታ፥ ተለያየ፥ ተላቀቀ (የተገመደ፥ የተሰፋ ነገር)፡፡ 2. ተቀደደ፥ ተሰነጠ፡፡ 3. ተፈነከተ፥ ተከፈለ፥ ተገመሰ፡፡ 4. ታረሰ፥ ተገመሰ፡፡ 5. (ዘይ.) ዋሽ፡፡

*ተረተረ

ተረተር ስ የተራራ፥ የኮረብታ፥ የጉብታ ተጻፋት፡፡

አተረተረ 7 በረድፍ፥ በተራ ተሰለፈ፥ ተለደረ፡፡

ተረተኛ "ተረተ" ስር ተመ.

ተረት ዝ.ከ.

ተረኛ "ተራ" ስር ተመ.

ተረከ 7 ስላለፈ ነገር ዘርዘር ተናገረ፥ አወራ፥ አወጋ፥ አተተ፡፡

ተራኪ ስ ታሪክ ተናጋሪ፥ ፀሃፊ፥ አንባቢ፡፡

ታሪክ ለ 1. በጊዜ ቅድም ተከተለ የሚሄድ፡ ስላለፈ የሀዘብ፡ የመንግስታት፡ የመሪዎች ድርጊትና ሁኔታ የሚዘረዝር፡ የሚያጠናና አጠቃላይ መግለጫ የሚሰጥ የሀብረተሰብ ሳይንስ፡ 2. የአንድን ነገር ሁኔታና የአድገት ሂደት የሚያሳይ ዝርዝር መግለጫ፡፡ **የላማርኛ ስነሁሴ ታሪክ፡፡** 3. በልቦለድ ፈጠራ ላይ የተመሰረተ የአንድ ወይም የብዙ ሰዎች የተያያዘና የተጠላለፈ ከንዋኔን፡ የኑሮ ገጠመኝ ሂደትን የሚገልፅ ፅሁፍ፡፡

ታሪክ ነው ግሩም፡ አስደናቂ ነው፡፡

ባለታሪክ ለ 1. የአንድ አኩሪ ስራ ከንዋኔ ባለቤት የሆነ፡ ጥሩ ወይም ትልቅ ስራ የሰራ፡፡ 2. ገፅ ባህርይ፡፡

ታሪክ ፀሃፊ የሀዘብን፡ የመንግስታትን፡ የመሪዎችን ከንዋኔ እያጠና መዝገብ አጠቃላይ ገፅታውን የሚያሳይ ባለሙያ፡ ፀሃፊ ታሪክ፡፡

ታሪከኛ ት 1. ተደናቂ፡ አስገራሚ፡፡ 2. ዝነኛ፡ ስመጥር፡፡

ታሪካዊ ት 1. በታሪክ የተመዘገበ ከንዋኔ የተካሄደበት፡ በታሪክ የሚታወቅ፡፡ **ታሪካዊ ሰፍራዎች /ታሪካዊ ቅርሶች፡** 2. የተለየ ወይም ድንቅ የሆነ ነገር ወይም ድርጊት የተፈፀመበት፡፡ **በዚህ ታሪካዊ ቀን...**

ትሪካ ለ ታሪክ መተረክ፡፡

ተረከክ ግ ሰነጠቀ፡ ፈነከተ፡፡

ተንተረከክ ግ 1. በሰለ፡ ጎመራ (ፍራፍሬ)፡፡ 2. ፍም ወረደ፡ መረተ (የአባት)፡፡ 3. ወፈረ ደለበ፡፡

አንተረከክ ግ 1. አበሰለ(ፍራፍሬን)፡፡ 2. ፍም እንዲወርደው አደረገ (አሳትን)፡፡ 3. አወፈረ፡ አደለበ፡ አሰባ፡፡

ተረከክ ለ ከሂላ በኩል የሚታወቅና መሬት የሚረገጠው የውስጥ እግር ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ባለተረከክ ጫማ በተረከክ በኩል መርገጫው ረዥም የሆነ ጫማ፡ ታክ ጫማ፡፡

ተረከክ ሎሚ ስንጥቅ ወይም ምልክት የለበሰ፡ እንደሎሚ የሚያምር ተረከክ ያላት፡፡

ተረከክ ክት ቅርፅ መልካም የሆነ አጭር ተረከክ ያላት፡፡

ተረከሳ ገበሬንድ ወይም በሚቃጠል የእንጨት፡ የጧፍ፡... ጫፍ ላይ የሚገኘውን ክሳይ ወይም አመድ አስወገደ፡፡

መተርኮሻ ለ ከእንጨት ወይም ከሽክላ... የሚሰራ የሲጋራ አመድና ቁራጭ ማጠራቀሚያ፡፡

ትርኳሽ ለ እሳቱ፡ ፍጹም እንዲጠፋ የተደረገ (እንጨት፡ ሲጋራ፡...)፡፡

ተረገገገ ግ ተጠቀጠቀ፡ ታወቀ፡ ሞላ፡፡

ተረጎመ ግ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረን ሃሳብ ወደ ሌላ ቋንቋ መለስ፡ ለወጠ፡፡ 2. አንድን አባባል ወይም የተነገረ ነገር ፈታ፡ አብራራ፡፡ 3. አንድን እንደዚህ እንደዚህ ማለት ነው፡... እያለ በቅዱሳን መፃህፍት ውስጥ የሚገኝን አንድ ሃሳብ ወይም አባባል በተለያየ መልክ እያገናዘበ ዘርዘር፡ አፍታትቶ፡ ተንትኖ አስረዳ፡፡ 4. አንድን ሃሳብ በአንድ በሌላ አይነት መልክ ተረዳ፡፡

ተርጓሚ ለ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረን ሃሳብ በሌላ ቋንቋ ለወጣ የሚናገር፡ የሚያሰማ፡ "አስተርጓሚ"፡ "ትርጁማን"ም ይባላል፡፡ 2. በአንድ ቋንቋ የተፃፈ ነገር ወደሌላ ቋንቋ እየመለሰ የሚፅፍ፡፡ 3. ቅዱሳን መፃህፍትን በአንድምታ ትርጓሜ መንገድ የሚተነትን፡፡

ተርጓሚ ደርጋሚ በፅሁፍ ተፅዕኔ እንዲተላለፍ የሚፈለገውን መልእክት ሌላ ፍቺ በመስጠት አዛብቶ ወይም አጣጥሞ የሚያቀርብ፡፡

ትርጉም ለ 1. ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ቋንቋ የተመለሰ፡ የተለወጠ፡ የተተረጎመ ሃሳብ፡ ፅሁፍ፡...፡፡ 2. የአንድ ቃል ፍቺ፡፡ 3. አንድ የተባለን፡ የተነገረን፡ የተፃፈን፡... ሃሳብ ለማብራራት ወይም ግልፅ ለማድረግ የተነገረ ወይም የተሰጠ ተወማሪ መግለጫ፡፡

ትርጉም ሰጠው በሌላ ሃሳብ (መልክ) ተረጎመው፡ በመጥፎ ተረዳው፡፡

ትርጉም አይሰጠኝም ስሜት አይሰጠኝም፡ አያረካኝም አያስደስተኝም፡፡

ትርጉም የለውም ምንም የሚያመጣው ለውጥ የለም፡ ጥቅም የለውም፡፡ **ባለ ነገር ፀዕት ማብዛት ትርጉም የለውም፡፡**

ትርጓሜ ለ 1.ፍቺ፡ ማብራሪያ፡፡ 2. አንድ ሃሳብ ተስፋፍቶ፡ ተዘርዝሮና ተመስጥሮ በአንድምታ የአተረጓጎም ወይም የአፈታት ስልት የሚቀርብበት የትሪካ፡ የገለፃ፡ የትንተና መንገድ፡፡

ተተረጎመ ግ 1. ተፈታ፡ ተብራራ፡ ተገለፀ፡፡ 2. በአንድ ቋንቋ የተነገረ ቃል፡ አረፍተነገር፡...ወደሌላ ቋንቋ ተመለሰ፡ ተለወጠ፡፡ 3. አንድ አባባል ወይም አገላለፅ ተናጋሪው ያላሰበውን ትርጉም ወይም መልእክት አስተላለፈ፡፡

አስተረጎሙ ግ በአንድ ቋንቋ የተነገረውን ወደ ሌላ ቋንቋ በቃል እየተረጎመ ተናገረ፡፡

አስተርጓሚ የ "ተርጓሚ" ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ተረፈ ግ 1. ከሚፈለገው መጠን በላይ ሆነ፡ ከተወሰነው መጠን አለፈ፡ በዛ (በቁጥር፡ በስፍር፡...)፡፡ 2. ቀረ (ሳያልቅ፡ ሳይጠፋ፡...)፡፡ **ላጅ ብር ተረፈኛ፡** 3. ለሌላ ሆነ፡ ወደ ሌላ

ተሻገረ። ለሃጥላን የወረደ ለገደቃን ይተርፋል።
4. ሞላ። የባት ተረፈው። 5. አገኘ። በጠጪነቱ
የተነሳ በሽታ ተረፈው። 6. ጸነ። አመለጠ
(ከበሽታ፣ ከሞት...)።

አልተረፈም በጣም ተነድቷል።
በተረፈ ከዚህ ሌላ ወይም በተወማሪ ለማለት
የሚያገለግል። በተረፈ በሰማ ለንግድ / በተረፈ
ደብዳቤ ለፅፍልሃለሁ።

ተረፍ ስ የተረፈ ወይም የቀረ።
ተረፈ መስዋእት ስ ለመስዋእት ከቀረበ
ነገር ላይ የተረፈ፣ የቀረ (ሀብት ወይም ሌላ
ነገር)።

ተረፈ ምርት ስ ትርፍ ምርት።
ትሩፋት ስ ለዕድቅ ተብሎ የሚለራ መልካም
ሰራ፣ በጎ አድራጎት።

ትራፊት ፡ 1. ቀሪ፣ የተረፈ። ስ 2. ፍርፋሪ፣
ቁርስራሽ፣ ከመብል የተረፈ (እንጀራ፣ ጸቦ፣...)።
ትርፍ ፡ 1. አብላጫ፣ ከሚፈለገው በላይ ሆኖ
የሚገኝ። 2. ቀሪ። ስ 3. ከአንድ ነገር የሚገኝ
ውጤት። 4. በሽያጭ ወይም በንግድ ከሚገኘው
ገቢ ሞናውን ወይም ወጪውን ከቀነሱ ወይም
ከመለሱ በሃላ የሚቀረው ገንዘብ። 5. ጥቅም።

ትርፍ ንግግር የማያስፈልግ፣ የሚያጣላ
መጥፎ ንግግር።

ትርፍ ሰላት ስ 1. ከተመደበው የሰራ ሰላት
በላይ የሆነ የሰራ ጊዜ። 2. ለማንኛውም የሰራ
አይደት ከተመደበው ሰላት ውጪ ያለ ጊዜ።

ትርፍ አንጀት ስ 1. በትልቁ አንጀት
መጻረሻ ላይ ተቀጥሎ የሚገኝ አጭርና ቀጭን
የሆነ የአንጀት ቅጥያ። 2. ትርፍ አንጀት
የተባለው የሰውነት ክፍል በሽታ ወይም ህመም።

ትርፍ የኩል/የጋራ ስ ከንግድ ስራ ወይም
ሽያጭ የሚገኘውን ትርፍ በጋራ እኩል
ለመከፋፈል የሚደረግ ስምምነት ውለታ።

የትርፍ ትርፍ ስ 1. አንድ ትርፍ እንደዋና
(ካፒታል) ሆኖ ስራ ላይ ውሎ የሚያስገኘው
ሌላ ትርፍ። 2. ከመጠን ያለፈ ብዙ ትርፍ።

ትርፍራፊት ፡ የተራረፈ፣ ፍርፋሪ፣ ቁርስራሽ።
ትርፍሮፍ አለ ግ ሞላ፣ ተንቅረፊ፣ በጣም
ብዙ ሆነ።

ተራረፈ ግ በብዛት ተረፈ፣ ቀረ።
የተራረፈ ቀሪ የሆነ፣ የተመለሰ (ምግብ ወይም
ሌላ ነገር)።

ተትረፈረፈ ግ ከልክ አለፈ፣ በጣም በዛ፣
ከበቂ በላይ ሆነ።

አተረፈ ግ 1. ከንግድ፣ ከሽያጭ ትርፍ
አገኘ። 2. ትርፍ አስገኘ። 3. አጋጠመ።
አመጣ፣ አገኘ፣ ውጤት አስከተለ። ገንድ

ባለመርጋቱ በሽታ አተረፈ / በመልካም ሰራው
መልካም ስም አተረፈ። 4. አጸነ (ከአደጋ፣
ከመጥፎ አጋጣሚ)።

አትራፊ ስ 1. የትርፍ ነጋዴ። ፡ 2. ትርፍ
የሚያስገኝ።

አታረፈ ግ አባለጠ፣ አካፊ (ልብሽ)።
አትረፈረፈ ግ በጣም አበዛ፣ በብዛት አቀረበ፣
ከልክ አሳለፈ።

ተረፈሰ ግ 1. አፈሰ፣ አብዘቱ ዘገነ። 2. ቃመ።
3. በሰፊትና በፍጥነት ተራመደ።

*ተረፈፈ
ተንተረፈፈ ግ ተንደረበበ፣ ሞላ።
አንተረፈፈ ግ አንደረበበ፣ ሞላ።

ተረፍ "ተረፈ" ስር ተመ.

ተራ ስ 1. ረድፍ፣ ሰልፍ፣ ተርታ፣ መደጻ፣
መስመር። 2. ወረፋ፣ ቅደም ተከተለ። 3.
ተመሳሳይ ሽቀጦችን የሚያቀርቡ ወይም
ተመሳሳይ የንግድ ሥራ የሚሰሩ ነጋዴዎች
በመደጻ ተሳታፊነት የሚገኝበት አካባቢ፣ ስፍራ።
ሽንኩርት ተራ። ፡ 4. ሹመት፣ ማእረግ
የሌለው። 5. ደረጃው ገዝቶ ያለ፣ መናኘ።

በተራ 1. በመደጻ፣ በሰልፍ። 2. በወረፋ፣
አንድ ባንድ።

ባለተራ አንድ ነገር ለማድረግ ወረፋ
የደረሰው።

ተራ መታ በቅደም ተከተል፣ በረድፍ በረድፍ
ሆነ፣ ተሰለፈ።

ተራ ሰጠ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ለሌላው
ሰው እድል፣ ወረፋ ሰጠ። 2. በቅደም ተከተል
አስቀመጠ፣ ወረፋ አስያዘ።

ተራ ያዘ በቅደም ተከተል ወይም እንዳመጣጡ
ከተሰለፈው ወይም ከተደረደረው በመቀጠል ቦታ
ያዘ።

ተራ ደረሰው ለመሰራት፣ ለመውሰድ ወይም
አንድ ነገር ለማድረግ ወረፋው ወይም ተራው
ሆነ።

ተራ ገባ በወረፋ ለመሰራት፣ ለማድረግ
ተሰለፈ፣ ተዘጋጀ።

ተራ ጠበቀ ወረፋ እስኪደርሰው ቆየ።

ተራ ቁጥር ስ 1. ቅደም ተከተልን የሚያሳይ
ወይም በቅደም ተከተል ያለ ቁጥር። 2. አንድ
ሰው ወይም ነገር የያዘውን ተራ የሚያመለክት
ቁጥር።

ተራ ንግግር 1. ፍሬ ነገር ወይም ቁም ነገር
የሌለው አነጋገር። 2. መደበኛ ወይም ያደባባይ
ያልሆነ አነጋገር፣ ወራ።

ተራ ወታደር ስ ወታደራዊ ሹመትና
ማእረግ ያልተሰጠው የፖሊስ ወይም የመከላከያ

ሰራዊት አባል።

ተረኛ ት ባለወረሩ፣ ባለተራ፣ ባለፋንታ።

ተራራ ስ ከአካባቢው መሬት በጣም ከፍ ብሎ የሚገኝ የመሬት አካል፣ ትልቅ ጉብታ።

ተራራ ያህላል 1. ትልቅ ወይም ግዙፍ ነው። 2. ብዙ ነው (እጻ፣ ችግር፣...)።

*ተራመስ

ትርምስ ስ 1. ግርግር፣ ሽብር፣ ሁከት፣ ብጥብጥ። 2. ምስቅልቅል ያለ ሁኔታ።

ትርምስምስ ስ 1. ብዙ ግርግር፣ ሽብር፣ ብጥብጥ። 2. ምስቅልቅል።

ትርምስምሱ ወጣ ተደበላለቀ።

ትርምስ አለ ግ ተመሳቀለ፣ ድብልቅልቅ አለ።

ትርምስምስ አለ ግ ተመሳቀለ፣ ተደበላለቀ፣ ስርአት አጣ።

ተተራመስ ግ 1. ተሸበረ፣ ተበጠጠ። 2. ተመሰቃቀለ።

ተተረማመስ ግ 1. ተሸበረ፣ ታወከ፣ ተበጠጠ። 2. ተበጣበጠ። 3. ተመሰቃቀለ።

አተራመስ ግ 1. በጠጠ፣ አሸበረ። 2. አመሳቀለ፣ አደበላለቀ።

አተረማመስ ግ 1. በጠጠ፣ አሸበረ። 2.

አመሰቃቀለ፣ አደበላለቀ።

*ተራስ

ትራስ ስ በመጃታ ላይ ራስን ለማሳረፍ የሚያገለግል እንደ መክፉ፣ ብርኩማ ያለ ወይም የሞላ ቅርፅ እንዲኖረው ተደርጎ በተዘጋጀ ክረጢት ውስጥ ጥጥ ወይም ስፖንጅ ወይም ሌላ ለስላሳ ነገር ተሞልቶበትና ተሰፍቶ የሚዘጋጅ ድጋፍ።

ትራስጌ ስ በመጃታ ጊዜ ራስ ወይም ጭንቅላት የማውልበት ወይም የሚያርፍበት የትራስ ቦታ፣ አቅጣጫ፣ “ራስጌ”ም ይባላል።

ትንተራስ ግ 1. ራስን በትራስ ወይም በሌላ ድጋፍ ላይ አድርጎ ተኛ። 2. መሰረት አደረገ፣ ተደገ። የተፈጠረውን አለመግባባት ተንተርስ የተላለፈው ውሳኔ ትክክል አይደለም።

አንተራስ ግ 1. የሌላን ሰው ራስ በትራስ ወይም በሌላ ድጋፍ ላይ አሳረፈ። 2. መሰረት አደረገ፣ አስደገፈ። የደረሰውን ስላራ አንተርስ ድርጅቱን ዘጋ።

ተራቢ “ተረቢ” ስር ተመ.

ተራች “ተረተ” ስር ተመ.

ተራኪ “ተረከ” ስር ተመ.

ተራከቦ “ኒከቦ” ስር ተመ.

ተራዳ ስ የድንኳን ምሰሶ።

ተራድኦ “ረዳ” ስር ተመ.

ተሬ ስ 1. ከአካባቢው መሬት ከፍ ብሎና ተያይዞ አግድም የሚሄድ የመሬት አካል፣ ተረተር። 2. በተራራ፣ በተረተር ላይ አግድም ተያይዞ በመደዳ የሚገኝ ዛፍ፣ ደን። 3. የቀረው ወገን ተላጭቶ ከጎንባር እስከ መሃል ራስ ድረስ በቀጭኑ የሚቀር የወንድ ልጅ ፀጉር(ስለሉን ፀጉር አሰራር ስር ተመ.)።

ተርብ ስ 1. ተናጻፊና መርዘኛ የሆነ በራሪ ነፍሳት፣ የውሻ ጉብም ይባላል። 2. (ዘይ.) ነገረኛ፣ ተንኳን።

ተርቡት ት ነገረኛ፣ ጨቅጫቃ (ሴት)።

ተርብ እንጀራ ስ ተርብ የሚሰራው የግር እንጀራ የሚመስል ከዳ።

ተርታ ስ 1. ረድፍ፣ መደዳ። 2. ወረፋ። ት 3. ሹመት፣ ማለረግ የሌለው። 4. መናኛ።

በተርታ በመደዳ፣ በሰልፍ።

ተርንሚ “ተረጎሙ” ስር ተመ.

ተርፏ

ተርፏ ተርፏ አለ በድንጋጤ ተሸበረ (ሰሜን)። ሆኖ ተርፏ ተርፏ አለ፤ ምን እንደሚያስወገቱን እንጃ።

ተሰባ ግ መረዳት፣ ማወቅ ተቻለ። ነገሩ ላሁን ተሰባተኛል።

ተሰባኝ ነገሩ ገባኝ፣ ተረዳሁት።

*ተሰተሰ

ተሰታሳ (ተሰተሰ) ት ቶስቷሳ፣ ፈራ።

ተንተሰተሰ ግ ፈራ።

አንተሰተሰ ግ አስፈራራ።

ተሰጥኦ “ሰጠ” ስር ተመ.

ተሲያት “ሰኣት” ስር ተመ.

ተሳልቆ “ሰለቀ” ስር ተመ.

ተሳቢ “ሳበ” ስር ተመ.

ተሳቦ ስ ቀንድአውጣ ወይም ትል።

ተሳትፎ “ሰተፈ” ስር ተመ.

ተሳኘ ግ አቃተ፣ አቅም የለለው ሆነ (አንድ ነገር ለማድረግ)። ከሀመመ የተነሳ መናገር ተሳነው።

ተስቦ ስ ተላላፊ በሽታ፣ ወረርሽኝ።

ተስፋ ስ 1. ይገኛል፣ ይፈፀማል፣ ይሆናል፣ ይደረጋል ተብሎ የሚጠበቅ ፣ ምኞት። 2. ስለኝታ። 3. አነሰተኛ ሙሉሙል፣ ጢቢኛ (በቤተክርስቲያን ለነጻያን የሚሰጥ)።

ተስፋ ሰጠ 1. ለመፈፀም ቃል ገባ። 2. አፅናና፣ አበረታታ።

ተስፋ ቆረጠ የተሻለ ነገር እንደማይገኝ

ወይም እንደማይመጣ አመነ፤ ምኞቱን፡ አላኛታውን ከሃሳቡ ሰረዘ፤ ተወ።

ተስፋ አደረገ 1. አንድ ነገር እንደሚገኝ፤ እንደሚሆን፤ እንደሚፈፀም አሰበ፤ ገመተ፤ ጠበቀ፤ ተማመነ። 2. አላንታ አደረገ።

ተስፋ አገኘ (አንድ ነገር) ይሆንልሃል፤ ይፈፀምልሃል ተባለ ወይም እንደሚሆንለት ከሁኔታዎች ገመተ፤ ተማመነ።

ተስፋ የለውም 1. ፍላጎቱን፤ ምኞቱን፤ እቀዱን ለመፈፀም ወይም ለማግኘት አይችልም። 2. አይድንም፤ አይተርፍም (ከሞት፤ ከሰሸታ፤ ከአደጋ፤...)።

ተስፋ ጣለበት በአንድ ነገር ላይ እምነት አሳደረ፤ ተማመነ።

ተስፋ ቢስ ከንቱ፤ ወደፊት ደሀና ነገር የማይጠብቀው ወይም የማይጠብቅ።

ተስፈኛ ስ በአዳሪ ትምህርት ቤት አካባቢ ከተማሪዎች የሚተርፈውን ምግብ እየተመገበ የሚኖር ጥገኛ ተማሪ።

ተሽ

ተሽ አለ ግ የመቃጠል፤ የመጠበስ፤ የመፍላት፤...ድምፅ ሰጠ።

ተሽሞረሞረ ግ በልዩ ልዩ ጌጥ ተዋበ፤

ተሽቀረቀረ።

ተቀምጧ ስ ፍሬው ብዙ የሆነ ቁመተ አጭር የማሽላ አይነት።

ተቀብሏ ስ የተፈጥሮ ስጦታ (እንደ ግርማ ሞገስ፤ በሰው የመወደድ፤ የመከበር፤ የመሳሰለው)።

የተቀብሏ ስም ስ የሹመት ወይም የማእረግ ስም (የንግስና፤ የጽሕፈት፤...)።

ተቀናቀነ ግ ተፎካከረ፤ ተሸከተ፤ ተጋፋ (የሌላውን ይዞታ ለመንጠቅ)።

ተቀናቃኝ ት ባላንጣ፤ ተፎካካሪ።

ተቃውሞ “ቀወመ” ስር ተመ.

ተቅማጣም “ቀወመ” ስር ተመ.

ተቅማጥ ዝ.ከ.

ተቋም “ቆመ” ስር ተመ.

ተበተ(ተቤተ፤ ታበየ) ግ ኩራ፤ ተጀነ፤ ሰው ነቀ፤ በትእቢት ተሞላ።

ትእቢት ስ ኩራት፤ ንቀት፤ ማንኛልብኝነት።

ትእቢተኛ ት ኩራተኛ፤ በውን የሚንቅ።

አተበተ ግ አኩራ፤ ትእቢተኛ አደረገ።

ተበተበ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ አሰረ፤ ጠመጠመ፤ ጠላላ። 2. ከበበ፤ ያዘ። 3. በአሰማት፤ አዚም በማድረግ፤ በድግምት አሰረ፤ አፈዘዘ፤... 4. ነገር ጸጠረ፤ ደለተ፤ አሰረ።

ተብታቢ ት 1. መተተኛ፤ ጠንቋይ፤ አስማተኛ። 2. መሰራ፤ ሲረኛ፤ ነገረ ሰራ።

ትብትብ ት የታሰረ፤ የተተበተበ፤ የተጠላለፈ፤ የተቆላለፈ (ነገር)።

ትብትብ ስ ዝብዝብ፤ አተካራ።

ተተባተበ ግ ተሳሰረ፤ ተጠላላፈ፤ ተቆላለፈ፤ ተወሳሰበ።

***ተበተበ**

ተብታቢ ት አተ የሚተሳሰር፤ በትክክል የማይናገር፤ ኮልታፋ።

ተንተባተበ ግ ሲናገር አንደበቱ ተሳሰረ፤ ተኮላተ።

አንተባተበ ግ አፍን ያዘ፤ አሰረ፤ አኮላተ።

***ተበተበ²**

ተንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገጣው እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ተቆላ፤ በዝትተኛ የመብሰል ደረጃ ታመሰ (ገብስ፤ ሰንዴ፤...)።

አንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገጣውና እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ቆላ፤ በደንብ ሳያብሰል አመሰ።

አንትብትብ ት በዝትተኛ የመብሰል ደረጃ የታመሰ፤ የተቆላ (ገብስ፤ ሰንዴ፤...)።

ተባ ግ 1. ሰላ፤ ተሞረደ። 2. ቀለጠፈ (በንግግር)።

ትብ ት ስል፤ ስለት ያለው።

አተባ ግ ሳለ፤ ሞረደ።

ተባለ “አለ” ስር ተመ.

ተባእት ስ ወንዴ የታ።

ተባእታይ ት ወንዴ።

ተባይ ስ 1. እንደ ቅማልና ቁንጫ ያለ ደም መጣጣ ወይም ሰብል የሚያጠፋ ነፍሳት። 2. (ዘይ.) በጥባቄ።

ተቤተ “ተበተ” ን ተመ.

ተብታቢ “ተበተበ” ስር ተመ.

ተብታባ “*ተበተበ¹” ስር ተመ.

ተተገ “ተገተገ¹” ን ተመ.

ተትሃላላ ግ ቡል፤ እያለ በብዛት ወጣ (ጨስ)።

ተቸ ግ 1. አተተ፤ አስተያየት ሰጠ፤ ማሰረጃ እየጠቀሰ ተናገረ። 2. ነቀ፤ አንቋሸ።

ተቺ ስ 1. አታች፤ አስተያየት ወይም ትችት የሚሰጥ ሰው። ት 2. ነቀ።

ትችት ስ 1. አተታ፤ በማሰረጃ የተደገፈ አስተያየት። 2. ነቀ።

ተተቸ ግ 1. በማሰረጃ የተደገፈ አስተያየት ተሰጠበት። 2. የነቀፋ አስተያየት ተሰጠበት።

አስተታቻ ግ ነቀፋ አስከተለ፡፡ አስነቀፈ፡፡

ተነበየ ግ አንድ ነገር ከመደረጉ ወይም ከመድረሱ አስቀድሞ ነገሩ ወደፊት እንደሚደረግ ወይም እንደሚደርስ በቅድሚያ ተናገረ፡፡

ትንቢት ስ ወደፊት ይደረጋል፡፡ ይደርሳል፡፡ ይፈፀማል ተብሎ በቅድሚያ የተነገረ ቃል፡፡ ንግርት፡፡

ትንቢት ተናገረ ተነበየ፡፡

[የ]ትንቢት አንቀፅ ስ (ሰዋ.) ያልተፈፀመ ድርጊት ወይም ወደፊት የሚፈፀም ድርጊት የሚገለፅበት የግስ ቅርፅ (ለምሳሌ እንደ ይበሳል፡፡ ይጠግል፡፡... ያሉ)፡፡

ትንቢተኛ ስ ትንቢት ተናጋሪ፡፡

ተተነበየ ግ እንዲህ ይሆናል ተብሎ አስቀድሞ ተነገረ፡፡

ተነተነ ግ 1. ከፋፈለ፡፡ መደበ፡፡ ደለደለ፡፡ ሸነሸነ፡፡ 2. ዘረዘረ፡፡ እየነጣጠለ አብራራ፡፡ አስረዳ፡፡

ተንታኝ ት በዝርዝር አብራራቶ የሚያስረዳ፡፡ የሚያቀርብ፡፡

ትንተና ስ 1. የማብራራት ወይም የመዘርዘር ተግባር፡፡ 2. ማብራሪያ፡፡ ዝርዝር ሃሳብ፡፡

ትንታኔ ስ 1. የመከፋፈል፡፡ የመዘርዘር፡፡ የማብራራት ተግባር፡፡ 2. በዝርዝር ተከፋፍሎና ተብራርቶ የቀረበ ሃሳብ፡፡

አስተነተነ ግ በአእምሮው አወጣ፡፡ አወረደ፡፡ አሰበ፡፡ አሰላለለ፡፡

አስተንታኝ ስ 1. ስራ ደልዳይ፡፡ አከፋፋይ፡፡ መሪ፡፡ 2. አመዛዛኝ፡፡ አስተዋይ፡፡

ተነነ ግ 1. ወደ እንፋሎትነት ተለወጠ፡፡ 2. ጨነቀ፡፡ በነነ፡፡ በነነ፡፡ 3. ከነፈ፡፡ በረረ፡፡

ተን ስ 1. እንደጤዛ በአንጻንድ ነገሮች ላይ ተንቅርቦ የሚገኝ ውሃ፡፡ እንፋሎት፡፡ 2. በሙቀት ምክንያት የሚፈጠር እንደ ጭስ ያለ የፈሳሽ ነገር ብናኝ፡፡

አተነነ ግ 1. ወደ እንፋሎትነት እንዲለወጥ አደረገ፡፡ 2. አጨነቀ፡፡ አበነነ፡፡

ተነኮለ ግ ሸር፡፡ ተንኮል ሰራ፡፡

ተንኮል ስ ሌላውን ለመጥጣት ወይም ለማታለል፡፡ ለማስደንገጥ፡፡... በዘዴ የሚከናወን ድርጊት ወይም ክፉ ስራ፡፡ ሸር፡፡

ተንኮለኛ ት በሌላው ላይ መጥፎ ስራ የሚሰራ፡፡ ክፉ፡፡ ሸረኛ፡፡

ተተናኮለ ግ ጠብ ለመፍጠር፡፡ ለመጣላት ፈለገ፡፡ ነገር ቆሰቆሰ፡፡

ተነኮሰ ግ ነገር ፈለገ፡፡ ጠብ አጫረ፡፡

ተንኳሽ ት ጠብ አጫረ፡፡ ነገር ፈላጊ፡፡

ትንኩሽት ስ 1. ጠብ አጫረ፡፡ ነገረኛ፡፡

ቁጡ፡፡ 2. ተናካሽ የሆነ በቆላ የሚገኝ የቁጫጭ አይነት፡፡

ትንኮሳ ስ ጠብ መጫር፡፡ ነገር መፈለግ፡፡

ተተናኮሰ ግ ነገር ፈለገ፡፡ ተነኮሰ፡፡

ተነፈሰ ግ 1. አየር ወደ ሳንባው እያስገባ አስወጣ፡፡ 2. እውስጥ ታምቆ የነበረው አየር ወጣ፡፡ ገማው ተነፈሰ፡፡ 3. አወራ፡፡ ተናገረ፡፡ እስከመፍ ዝም ትላለህ፡፡ ተንፍሰ እንጂ፡፡ 4. እረፍት፡፡ ፋታ አገኘ፡፡ ችግሩ፡፡ ስቃይ ተቃለለለት፡፡

ትንፍሽ እንዳትል ምንም ቃል እንዳትናገር፡፡ ዝም በል፡፡

መተንፈሻ ከለከለ እረፍት ነሳ፡፡ ፋታ ከለከለ፡፡ አስወነቀ፡፡

ትንፋሽ ስ ከሳንባ የሚወጣ አየር፡፡

ትንፋሹን ዋጠ 1. ሳይናገር ወይም ሳይተነፍስ ፀጥ ብሎ ቆየ፡፡ 2. ከድካሙ ጥቂት አረፈ፡፡

ትንፋሹ እስካለ በሀይወት እስካሉ፡፡

አስተነፈሰ ግ 1. በአንድ ነገር ውስጥ የተሞላን፡፡ የታመቀን አየር አስወጣ፡፡ 2 ገላገለ፡፡ አሳረፈ፡፡ እጩ አሰኘ፡፡ 3. አበረደ (ጥጋብን፡፡ ትእቢትን)፡፡

አላስተነፍሰ አለ 1. እረፍት ነሳ፡፡ ፋታ ከለከለ፡፡ ጨነቀ፡፡ 2. አላናገር አለ፡፡ መናገር ከለከለ፡፡

ማስተንፈሻ ስ በአንድ ነገር ውስጥ የተሞላን አየር፡፡... ማስወጫ፡፡ መልቀቂያ ቀዳዳ ወይም መቆጣጠሪያ፡፡

ተነፈገ ግ ገማ፡፡ ሸተተ፡፡ ከረፋ (ከመታፈን የተነሳ)፡፡

ትንፋግ (ትንፋገን) ስ 1. ርጥበት ካለው ቆሻሻ ነገር ላይ እንደጤዛ እየሆነ የሚነሳ መጥፎ ሽታ፡፡ 2. አየር እንደልብ በማይገኝበትና በማይዘዋወርበት ቦታ የሚፈጠር የታፈነ ጠረን፡፡ ትንፋሽ፡፡

ተነፋነፍ[ሱሪ] ስ ከሰውነት ጋር ልክክ የማይል በጣም ሰፊ የሆነ የረዥም ሱሪ አይነት፡፡

ተን “ተነነ” ስር ተመ.

ተንበረከ ስ ለፀሎት በርከክ በሚባልበት ጊዜ ለጉልበት ማሳረፊያ ያገለግል ዘንድ በአንጻንድ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚገኝ እንደ መከዳ ያለ ነገር፡፡

ተንታኝ “ተነተነ” ስር ተመ.

ተንኮለኛ “ተነኮለ” ስር ተመ.

ተንኮል ዝ.ክ.

ተንኳሽ “ተነኮሰ” ስር ተመ.

ተኛ ግ 1. ጎጥ ምድር ነካ ወይም ተጋደመ፡፡ ተዘረረ፡፡ ወደቀ፡፡ 2. እንቅልፍ ላይ ሆነ፡፡ እንቅልፍ ወለደው፡፡ 3. ተለሸሸ፡፡ ለጥ እለ

(ፀገር፥ ጤፍ፥...)። 4. በግብረ ስጋ ተገናኘ። 5. ረጋ፥ እንደ ቦታ ተቀመጠ። ሚዳው ላይ ውሃ ተችቶበታል። 6. መሰራት አቆመ። ሰለፍ ተችታለች። 7. መንቀሳቀስ ወይም እንደን ስራ ማንቀሳቀስ ተወ። 8. አዘነበለ፥ አንነበለ፥ ተንጋደደ።

መጻኃ ስ 1. በእንቅልፍ፥ በድካም፥ በህመም፥... ጊዜ ሰውነት የሚያርፍበት፥ የሚጋደምበት ቦታ፥ አልጋ፥ መደብ፥...። 2. አልጋ ላይ መጋደም፥ መተኛት። ሰነፍ ሰው መጻኃ ያበዛል።

መጻኃ ቤት ስ ለመጻኃ ወይም ለመተኛ እንዲሆን የተዘጋጀ ክፍል።

አስተኛ ግ 1. አጋደመ፥ ዘንበል አደረገ። 2. መተኛት አስቻለ። አልጋው ሰስት ሰው ያስተኛል። 3. እንቅልፍ አስወሰደ። 4. ወዘፈ (ሰራን)። 5. ጠብን ወይም ነገርን አበረደ፥ አረገበ።

ተኛ ግበ ወይም ስም በሆኑ በአንዳንድ ቃላት ላይ በስተመድረሻ በኩል እየታከለ ሌሎች ስሞችን ወይም ቅፅሎችን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ። በላተኛ/ቀለብተኛ/ዝምተኛ።

ተአማኒ “አመነ” ስር “ታማኝ”ን ተመ.

ተአምር(ታምር) ስ አስደናቂ፥ አስገራሚ፥ ልዩ የሆነ ነገር። “ታምራት”ም ይባላል።

ተአምረኛ ት ተአምር የሚሰራ፥ ልዩ ችሎታ ያለው።

ተአቅቦ “አቀበ” ስር ተመ.

ተከለ ግ 1. የተከለን ፍሬ፥ ዘር ወይም የችግኝን ስር ከአፈር ውስጥ አስገባ፥ ሻጠ፥ ሸገጠ፥ ቀበረ (እንዲለማ፥ እንዲፀድቅ፥ እንዲበቅል)። 2. ቸከለ። 3. ሰራ፥ መሰረተ፥ አቆመ (ቤተክርስቲያንን ወይም ሌላ ድርጅትን)። 4. ጣለ፥ ፈጠፈጠ። መሬት ላይ በራሱ ተከለው። 5. ሰጠ፥ አፀና፥ አስያዘ (መሬትን፥ ሰራን፥...)። 6. መደበ፥ ደነባ (ግብርን፥ ስርአትን፥...)።

ተከል ነቀል ተዘዋዋሪ፥ በተወሰነ ቦታ ፀንቶ የማይቀመጥ።

ተካይ ነቃይ ስ ጀሚሻ ሻረ፥ ርስት ለመስጠትና የተሰጠውንም ለመንጠቅ የሚችል የቀድሞ ጊዜ ባለበልጣን።

ተከል ስ 1. ልምላሚ ያላቸው የእፀዋት ዝርያዎች በጠቅላላ የሚጠሩበት ስም። 2. ሰው ይሆኑኝ ብሎ ተከሎ የሚንከባከበው እንደ ጌሾ፥ ገመን፥ አበባ ያሉ የሚበሉ ወይም የማይበሉ እፀዋት አጠቃላይ ስም። “አትክልት”ም ይባላል።

አትክልት(አታክልት) ስ 1. ለመብልነት የሚያገለግሉ እንደጎመን፥ ድንች፥ ቀይ ስር የመሳሰሉ የእፀዋት ዝርያዎች። 2. የ “ተከል” ን

2ኛ ፍቺ ተመ.
አትክልት ሻጭ ስ በፍራፍሬ፥ በአትክልት ንግድ ስራ ላይ የተሰማራ ነጋዴ።

አትክልተኛ ስ አትክልትን በመትከልና በመንከባከብ ሙያ ላይ የተሰማራ ሰራተኛ።

ትክል ት የተተከለ፥ የቆመ።

ትክለ መልካም አጽመ መልካም፥ ያማረ (ብዙውን ጊዜ ለሌት)።

ትክለ ሰውነት ስ 1. አጽም፥ የሰውነት ቅርፅ። 2. የአንድ ሰው አጠቃላይ የማንነትና የባህርያ ሁኔታ።

ትክል ድንጋይ ስ በመቃብር ላይ ወይም በሌላ ቦታ ሆን ተብሎ ለምልክት የተተከለና ቅርፅ ያለው ድንጋይ።

ትክለኛ ስ በቀድሞ ዘመን ከመንግስት በጽሚ ባለቤትነት ርስት ወይም መሬት የተሰጠው፥ ባለቀላድ፥ “ተተካይ” ም ይባላል።

ተተከለ ግ 1. እፀዋት፥ ተከል፥ ፍራፍሬ፥...እንዲበቅል፥ እንዲፀድቅ በመሬት ወይም በአፈር ውስጥ ተሸገጠ። 2. ወደቀ፥ ተፈጠፈጠ። ባፍጠሜ ተተከለ። 3. ተመሰረተ፥ ተቋቋመ። 4. ተመደበ(ግብር፥ በጀት፥...)።

ተከተከ ግ 1. ጠቀጠቀ፥ ጨቀጨቀ፥ መላለሰ ወጋ። 2. ጥሬን እየለቀመ በላ (ዶሮ፥ ወፍ፥...)።

ትክትክ ት የተወጋጋ፥ የተበላላ፥ የተጠቀጠቀ።

***ተከተከ**

ትክትክ አለ ግ በጣም ፈልቶ በሰለ፥ ተንተከተከ (ወጥ፥ አጥሚት፥...)።

ትክትክ አደረገ ግ በጣም አፍልቶ አበሰለ፥ አንተከተከ (ወጥን፥ አጥሚትን፥...)።

ተንተከተከ ግ በጣም ፈላ፥ በሰለ።

አንተከተከ ግ በጣም አፈላ፥ አበሰለ።

እንተከትከ ስ አጥሚት፥ ሙቅ።

ተከነ ግ 1. በጣም ተንተከተከ፥ በሰለ (ውሃ ብዙ የሌለበት ወጥ)። 2. ተናደደ፥ በገነ።

ትክን አለ ግ 1. በጣም በሰለ (ውሃ ብዙ የሌለበት ወጥ)። 2. በጣም ተናደደ።

ትክን ያለ ወጥ (ውሃ ላይበዛበት) በደንብ የበሰለና የጣፈጠ ወጥ።

ተትከነከነ ግ በሃዘን፥ በብዙዉት፥ በንደት ተተሰለሰለ።

አትክን(አትካኝ) ት አብሸቅ፥ አናዳጅ።

አትከነከነ ግ በሃዘን፥ በብዙዉት፥ በንደት አብሰለሰለ።

ተከዘ ግ 1. በሃሳብ ተዋጠ፥ አዘነ፥ ቆዘመ። 2. ዋናው እስኪመጣ ድረስ ለጊዜው ሌላ ነገር ይዞ አዘገመ፥ ጠበቀ። ምግብ እስኪቀርብ በዚች ቆሎ

ተክሃ።

መተከሃ ስ መቆያ።

ትካዜ ስ ሃዘን፣ ቁዘማ፣ በሃሳብ መዋጥ።

ትካዜ ገባው በጭንቀት፣ በሃሳብ ተዋጠ።

ተኩላ ስ ከብና ሰፋፊ ጆሮዎች ያሉት፣ ትልቅ ውሻ የሚያክል፣ በዋሻ፣ ጥቅጥ ባለ ሳር ወይም በጉራጌጉር ውስጥ የሚኖር ስጋ በል የሆነ የጽር እንሰሳ (ስእሉን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ተኩስ “ተኩስ” ስር ተመ.

ተካ ግ 1. በጠፋ፣ በተወሰደ፣ በሄደ ነገር ፋንታ ሌላ ሰጠ፣ አመጣ፣ መለሰ፣ ከፈለ። 2. ወክለ። 3. በሌላ ሰው ወይም እቃ ፋንታ ገባ፣ አገለገለ።

መተኪያ ስ በአንድ ነገር ፋንታ በተመሳሳይ ሁኔታ የሚያገለግል፣ መለወጫ።

መተኪያ የሌለው በእሱ ፋንታ ሊሆን፣ ሊገባ፣ ሊያገለግል የሚችል ምትክ፣ ልዋጭ የማይገኝለት፣ ብቸኛ የሆነ።

ምትክ ስ 1. ተተኪ። 2. ልዋጭ።

በምትኩ 1. በፋንታው። ተፈላጊው እቃ ለሰጠ፣ በምትኩ ሌላ ገዛሁ። 2. በለውጠ። ለሱን ለጠንኛ በምትኩ ይሄን እሰጥላሁ።

ትክ ስ ምትክ።

ተተካ ግ 1. በጠፋ፣ በተወሰደ፣ በሄደ ነገር ፋንታ ሌላ ተሰጠ፣ ተመለሰ፣ ተከፈለ። 2. በሌላ ነገር ፋንታ መጣ፣ ገባ፣ አገለገለ። 3. ተወክለ።

ተተኪ ት በአንድ ሰው ወይም ነገር ፋንታ ተተክቶ የሚገባ ወይም የሚመጣ ቀጣይ፣ ተከታይ።

ተተኪ ትውልድ ካለው ትውልድ ቀጥሎ የሚመጣ አዲስ ትውልድ።

ተካሪል(አተካሪስ) ስ በቀሚስ ላይ የሚሰፋ ወፈር ያለ መታጠቂያ ወይም መቀነት።

ተካን “ካን” ስር ተመ.

ተክሊል ስ 1. የቤተክህነት ሰዎች፣ የነገስታት ቤተጳጳስ በበአል ቀን ወይም ሙሽሮች በቤተክርስቲያን ጋብቻቸውን ሲፈፅሙ ራሳቸው ላይ እንደቆብ የሚደፉት ክብር፣ ከወርቅ፣... የሚሰራ የክብር ወይም የማእረግ ምልክት (“አክሊል” ን ስእሉ ተመ.)። 2. በእርቶዶክስ ቤተክርስቲያን እማካንነት የሚፈፀም ስርአተ ጋብቻ።

ተክሊል አደረገ በበርአተ ተክሊል አገባ።

ተክል “ተክል” ስር ተመ.

ተኮረ ግ ትክ ብሎ አየ፣ ተመለከተ፣ አስተዋለ።

ተኳር ት አተኮሮ የሚመለከት፣ የሚያስተውል።

ትኩረት ስ አፅንኦት፣ ሃሳብን በይበልጥ አንድ ነገር ላይ ማሳረፍ።

ትኩረት ሰጠ (ለጉዳዩ) ከፍ ያለ ግምት ሰጠ፣ ይበልጥ አሰበበት።

ትኩረት ሳብ የለው ሃሳብ ወደእሱ እንዲሆን አደረገ።

ትኩረት አገኘ ይበልጥ ታሰበበት።

ትኩር ብሎ አየ አተኮሮ ተመለከተ።

ተተኮረ ግ ትኩረት ተደረገበት፣ በደንብ ታየ። በዚህ ጉዳይ ላይ ለምን ለንገደተኮረ አልገነንም።

አተኮረ ግ 1. አይኩን በአንድ ነገር ላይ ተክሎ፣ አስተውሎ ተመለከተ። 2. ሃሳቡን በሙሉ ወደ አንድ ነገር ላይ አደረገ።

አትኩሮት ስ አፅንኦት፣ ትኩረት።

ተኮሰ ግ 1. እቃጠለ፣ ለበለበ፣ ፈጀ። 2. በጣም ተፋጀ፣ ከመጠን በላይ ሞቀ። 3. በጣም ሞቀ(ሰውነት)። 4. በጋላ ብረት ጠበበ(ገላን)። 5. በካውያ ጸመጠ፣ ለመጠጠ፣ አስተካከለ (የተወማደደ ልብስን)። 6. በሙቀት ሃይል በሚሰራ መሳሪያ እየጠቀለለ፣ እያስተካከለ አስዋበ (ፀጉሮች)። 7. በግንብ ድንጋጌቶች መጋጠሚያ ላይ የሚገኘውን ቦታ በሲሚንቶ እየመረገ ጸመጠ፣ ለመጠጠ። 8. መሳሪያን ወይም እንደሮኬት፣ ሚሳይል የመሳሰሉ ሩቅ የሚሄዱ ተወርዋሪ ነገሮችን አስፈነጠረ፣ ሰደደ። 9. በመሳሪያ (በጠመንጃ፣ በሽንጥ፣...) ጥይትን ወደፊት አስፈነጠረ፣ አበረረ። 10. (ዘይ.) ፈፀመ፣ አከናወነ (ጉዳዩን)።

ፅዕተኮሻ ስ 1. በእሳት ወይም በኤሌክትሪክ ሃይል አግሎ አንድን ነገር ለመተኮስ የሚያስገልግል እንደ ብረት ዘንግ፣ ሽቦ እንገር ወይም መሳሪያ። 2. ካውያ። 3. እላማ።

ተኩስ ስ 1. የእሳት ጠባሳ ምልክት። 2. በጦር መሳሪያ የመተኮስ ወይም የመታኮስ ሁኔታ። 3. ክጦር መሳሪያ የማወጣት የጥይት ድምፅ። 4. በካውያ የተተኮስ ልብስ እጥፋት፣ የአተኳኮስ ሁኔታ።

ተኩስ ከፈተ በሌላ ወገን ላይ የጦር መሳሪያ መተኮስ ጀመረ።

የተኩስ ልውውጥ በተለያዩ ወገኖች መካከል በመሳሪያ የሚደረግ የተኩስ ምልልስ፣ ውጊያ።

የተኩስ አቁም ስምምነት በተኩስ ወይም በውጊያ ላይ ያሉ ወገኖች፣ ባለብት ሁኔታ ላይ እንዳሉ ውጊያውን ለማቆም የሚያደርጉት ጊዜያዊ ስምምነት።

ተኳሽ ት 1. አንድን መሳሪያ ለመተኮስ የተመደበ ሰው። 2. ተኩስ ኢሳማውን ሳይሰት የመምታት ችሎታ ያለው ሰው፣ አነጣጣሪ።

ትኩስ ት 1. ሙቀት ያለው፣ ገና ከእሳት ላይ የወረደ። 2. አዲስ፣ ለጋ።

በትኩሱ 1. ሳይቆይ፣ ሳይዘገይ 2. ሳይበርድ።

ሳይተከትዝ።

ትኩስ ስጋ ያልዋለ ያላደረ ስጋ።

ትኩስ ዜና አዲስ ዜና፣ ከዚህ በፊት ያልተሰማ ወይም ያልተነገረ።

ትኩሳት ለ 1 ብዙ ጊዜ የሀመም ምልክት የሆነና ከተለመደው መጠን በላይ የሚወጣ የሰውነት መቀት። 2. ወበት፣ ሃሩር። 3. ንጻድ፣ የወባ በሽታ። 4. ጠላባ (የእሳት)።

ተተኮሰ ፡ 1. ተጻመጠ ወይም ተስተካከለ (ለብስ በካውያ)። 2. በመቀት ሃይል በሚሰራ መሳሪያ እንዲስተካከል፣ እንዲዋብ ተደረገ። *ልጅ ፀጉረን ተተኮሳች*። 3. ወደ ላይ ወጣ፣ ኖረ (ዋጋ)። 4. መልክና ቅርፅ ተበጀለት (የግንብ መጋጠሚያ በሲሚንት)። 5. የጦር መሳሪያ (ጥይት፣ ሮኬት፣ ሚሳይል...) ተሰፈነጠረ፣ ተወረወረ፣ ፈነዳ። 6. ተበደደ።

አተኮሰ ግ ሰውነት በጣም ሞቀ (ከበሽታ የተነሳ)።

አስተኮሰ ፡ 1. ተኩስ እንዲከፈት አዘዘ፣ የውጊያ ወይም የተኩስ መመሪያ ሰጠ። 2. በእሳት አስጠበቀ፣ አስበደደ።

አስተካሽ ለ ኮፋት ቦታ ሆኖ ከከፈ መሳሪያ ተካሾች ጋር በረዲያ መገናኛ እየተነጋገረ ተፈላጊውን እሳማ፣ ቦታ የሚያስደበድብ፤ አዋጊ።

ተካር "ተኮረ" ስር ተመ.

ተካሽ "ተኮሰ" ስር ተመ.

ተወ ፡ 1. አንድን ስራ፣ ድርጊት፣ ግንኙነት፣ ለግድ መፈፀም ወይም ማካሄድ።...አቆመ፣ አቋረጠ፣ ከማድረግ ተቆጠበ። 2. ይዞት፣ ወብጦት የነበረውን ነገር ለቀቀ። 3. አንድን ነገር ችላ አለ፣ ትኩረት የማይሰጠው ሆነ። 4. ገደፈ፣ አስቀረ፣ ጣለ። 5. ይቅር አለ፣ ማረ። 6. ለቀቀ(ሀመም)። *ገ.ላላባዚው መታታቱ፣ መገኘቱ ቀረ፣ ሰፈሩን ትቶታል።*

ተወኝ እባክህ አታስቸግረኝ፣ አትወቅጥቀኝ፣ ... ለግለት የሚነገር።

ተተወ ፡ 1. ተገደለ፣ ቀረ፣ ተጣለ፣ ታለፈ። 2. ተማረ፣ ይቅር ተባለ።

ተወነ ግ በተወኔት መልክ ሰራ ወይም አሳየ።
ተዋናይ ለ በትያትር ውስጥ አንድን ገጠባርይ ወክሎ የሚጫወት፣ ትያትር የሚሰራ፣ የጥበብ ሰው።

ተውኔት ለ በሰነፅሁፍ መልክ ተዘጋጅቶና በመድረክ ላይ ለተመልካች ቀርቦ የሚታይ የስነጥበብ ውጤት፤ ትያትር።

ተዋሀዶ "ዋሃዶ" ስር ተመ.

ተዋናይ "ተወነ" ስር ተመ.

ተዋፅኦ ለ ከአንድ ነገር የተገኘ ውጤት (ለምሳሌ

ትቢ ፡ አይደለ፤...ከወተት የሚገኝ ተዋፅኦ ነው)።
ተውላጠ ስም ለ ሰጥ. በስም ፋንታ ተተክቶ የሚገባና እንደ ስም ሆኖ የሚያገለግል የንግግር ክፍል (ለምሳሌ እኔ፣ አንተ፣ እሱ...)።

ተውሳክ ግስ ለ ሰጥ. "እንደት"፣ "መቼ"፣ "የት" የሚለውን ጥያቄ የሚመልስና የገሰን፣ የትፅልን ወይም የሌላ ተውሳክ ግስን ሁኔታ የሚገልፅ የንግግር ክፍል (ለምሳሌ፡- ቶሎ፣ እዚህ፣ በፍጥነት...)።

ተውሳክ ለ በሽታ።

ተውኔት "ተወነ" ስር ተመ.

ተዛምዶ(ተዘምዶ) "ዘመዶ" ስር ተመ.

ተዛነብ ለ ከግድግዳ ውጭ ዙሪያውን የሚገኝ፣ ዝናብ ግድግዳን እንዳይገዳ ለማድረግ የሚያገለግል የጣራ ክፍል፤ ታዛ፤ ሰበሰብ።

ተየበ ግ በታይፕ ገፈ።

ታይፕ ለ በወረቀት፣ በስቴንስል ላይ ለመጻፍ የሚያገለግል የፅሁፈት መኪና።

ታይፕ መታ በታይፕ ገፈ።

ተደለቀ ፡ 1. ተቆነ፣ በዝግታ ሄደ፣ ተጀነ።

ተዳፋት "ደፋ" ስር ተመ.

ተድላ "ደላ" ስር ተመ.

ተገበ ፡ 1. በነፋስ ሃይል የሚወነወድ ዝናብ ጣለ፣ ውሽንፍር ሆነ። 2. ያለማቋረጥ አካፋ፣ ችፍ ችፍ አለ።

ተግባ ለ ውሽንፍር ያለው የክረምት ዝናብ፤ ወሊስ።

ተገብሮ ግስ "ገበረ" ስር ተመ.

ተገተገ (ተተገ) ፡ 1. ገረፈ። 2. ተኮለ፣ አያያዘ (በእሳት)።

ትንታግ ፡ 1. የእሳት ክፉይ። 2.(ዘይ.) ሃይለኛ፣ ቁጡ፣ ተናጋሪ፣ ምላሰኛ።

ተንተገተገ ፡ 1. በራ፣ አበራ፣ ተብለወለወ፣ ተብረቀረቀ።

አንተገተገ ፡ 1. አበራ፣ አብለወለወ፣ አብረቀቀ።

ተገተገ ፡ 1. አጠጋግቶ በብዛት ተከለ (ችግኝን)።

ተገነ ግ ከለለ፣ ጋረደ።

ተገን ለ 1. ከነፋስ፣ ከብርድ፣...የሚከላከል የእንወት፣ የድንጋይ፣ የዛፍ ከለለ፤ መከታ። 2. ረዳት፣ ወገን፤ መመኪያ።

ተገን አደረገ ፡ 1. መከታ፣ ከለለ አደረገ። 2. አንድን ሰው መመኪያ አደረገ።

ተገድራ ለ እንደ ዋርካ፣ ወይራ፣...ባሉ ዛፍች ግንድ ላይ በጥንኝነት እጅብ ብሎ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

ተጉመጠመጠ ፡ 1. አፋን (ውስጡን) በውሃ

አጠበ፡ አፀፃ።

ተጋ ፡ 1. በረታ፡ ጠነከረ፡ ከስንፍና ራቀ። 2. አሰበ፡ ስለ አንድ ጉዳይ ተወነቀ።

ትጉህ(ትጉ) ፡ 1. ብርቱ፡ ታታሪ። 2. ንቁ፡ አሳቢ።

ትጋት ስ 1. ብርታት፡ ታታሪነት፡ ጥረት። 2. ንቁነት።

አተጋ ፡ እነቃ፡ አበረታ፡ ትተጎተ።

ተጋበ "ገባ" ስር ተመ.

ተጋድሎ "ገደለ" ስር ተመ.

ተግ

ተግታ ስ የዝናብ መቆም ወይም ብራ መሆን።

ተግ አለ ፡ 1. ቦጉ፡ ብልጭ አለ፡ በራ። 2. ቆመ፡ አባራ(ዝናብ)።

ተግ አደረገ ፡ አበራ።

ተግሳፅ "ገሰፀ" ስር ተመ.

ተግባር "ገበረ" ስር ተመ.

ተግብ "ተገበ" ስር ተመ.

ተግታ "ተግ" ስር ተመ.

ተግዳሮት "ግደረ" ስር ተመ.

ተጠናወተ ፡ 1. ጥል ፈለገ፡ ባላጋራ ሆነ፡ ተተናኮለ፡ ተጣላ። 2. አዘውትሮ በተደጋጋሚ አመመ።

ተጠናወታት አስወረዳት፤ ወነገፈች።

ተጣባ ፡ (የኮላ ትል በሰውነት ውስጥ) መኖሩ ታወቀ፡ ታየ።

ተፈሪ ሱሪ ስ ከላይ ሰፊ ሆኖ ከጉልበቱ በታች እስከ ቀርጭጭሚት በጠባቡ የሚወርድ ሱሪ።

ተፈተፈ ፡ ላይ ላይን በሰለት ከብዙ ቦታ ላይ በጣ፡ ሰነተረ፡ ሰነጠቀ።

ትፍትፍ ፡ 1. ከብዙ ቦታ ላይ በሰለት የተወጋጋ፡ የተሸነታተረ። 2. በኩታ ወይም በነጠላ ጸር ጸር ላይ ተሰባጥሮ የተጣለፍ የተለያዩ ቀለማት ያሉት ጥለት።

ትፍትፋት ስ የተሰነጠቀ፡ የተሰነተረ፡ የተበጣ የአካል ላይ ሸንጎት።

ተተፈተፈ ፡ ከብዙ ቦታ ላይ በሰለት ተቆረጠ፡ ተበጣ።

*ተፈተፈ

ተፈ ፡ ፈጣን፡ ከተፎ።

ተፍተፍ አለ ፡ ስራን ለማከናወን በፍጥነት ወዲያ ወዲህ አለ።

አተፈተፈ ፡ ፈጠነ፡ ቸኮለ፡ ወዲያ ወዲህ አለ (ለስራ፡ ለወራ፡...)

አተፍታፈ ፡ ወራን ወዲያ ወዲህ የሚያመላለስ።

ተፈጥሮ "ፈጠረ" ስር ተመ.

ተፋ ፡ 1. ከፋ አስወጣ፡ አስወገደ፡ እንትፍ አለ (ምራቅን፡ ምግብን ወይም ሌላን ነገር)። 2. አስመለሰ፡ አስታወከ። 3. ወደ ጸር አወጣ፡ ጣለ (ውሃ የወሰደውን ሰው ወይም እንስሳ)። 4. አዳን፡ አተረፈ፡ አወጣ (ከችግር፡ ከአደጋ፡ ከመጥፎ አጋጣሚ...)። 5. ወደ ውጭ መለሰ፡ አልወሰደ፡ አልቀበል አለ። 6. የያዘውን (እስ) ለቀቀ። 7. (እስከራብቶ ወይም ብእር) ቀለሙ ገነፈለ፡ አፈሰሰ። 8. (ዘይ.) ጠላ፡ አገለለ። ሀዝብ የተፋቸው ባለስልጣናት።

ትፋት ስ 1. ከአፍ የወጣ ምራቅ፡ አክታ። 2. ትውከት።

ትፋታም ፡ 1. (ስድብ) ትውከታም (ለሰካራም)። 2. አነጋገሩ ያልታረመ፡ ባለ።

ትተፋ ፡ (ዘይ.) በጣም ተጠላ፡ ተገለለ፡ እንዲወገድ ተደረገ።

አስተፋ ፡ (ዘይ.) አስወንቆ አስከፈለ (ገንዘብን፡ እቃን፡...)

ተፈ "ተፈተፈ" ስር ተመ.

ቱ የ"ተ" ፊደል ካለበ ዘር።

ቱሃን "ትሃን" ን ተመ.

ቱሊ ስ 1. (ኃውር) የቂጥ ቀዳ፡ ቱኒ። 2.

ተረፈ ኩስ።

ቱሊያም ፡ (ኃውር ፡ ስድብ) ቱሊውን በሚገባ የማያፀዳ።

ቱልቱላ ስ 1. ከቀንድ ወይም ከነሃስ... የሚሰራ እንደጥሩንባ ድምፅ የሚሰጥ ባህላዊ የትንፋሽ መዘቃ መሳሪያ(ስእሉን የመዘቃ መሳሪያ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) የውሸት፡ የጉራ ወሬ ማውራት የሚወድ።

ቱልት ስ ሲቀጠቀጥ ማላጋ የሆነ ጭማቂ የሚወጣው፡ ስሩ ረዥም የሆነ የእፅዋት አይነት።

ቱማታ ስ ጫጫታ፡ ውካታ፡ ውህታ፡ ረብሻ፡ ትርምስ።

ቱምቢ ስ ግንብን በትክክል ቀጥ አድርጎ ለመገንባት ወይም ወደ አንድ ወገን አለማንሰሉን ለማረጋገጥ ግንበኞች የሚገለገሉበት በሲባን የሚገጠለጠል የቆራጭ ብረት መሳሪያ።

ቱሪስት ስ ብዙውን ጊዜ ለደስታና ለመዝናናት ሲል ልዩ ልዩ ድንቅና ታሪካዊ ቱምቢ

በታዎችን በየአገሩ እየዞረ የሚያይ ገብኚ።

ቱሪናፋ ት ወሬኛ፥ ጉራ የሚያበዛ።

ቱር

ቱር አለ ግ 1. ነጣ፥ ጉፅህ ሆነ። 2. ነጭ ልብስ ለበሰ።

ቱር አለ ግ በረረ (ወፍ)።

ቱርኪ ት ፈሪ፥ ቡክን።

ቱስ

ቱስ አለ ግ 1. ተነፈሰ፥ የታመቀው አየር ወጣ (ከነግ ወይም ከሌላ ነገር)። 2. ቀስ ብሎ በጀሮ ነገረ።

ቱስ አደረገ ግ ድምፅ ሳያሰግ ፈሉን ለቀቀ።

ቱስክ

ቱስኪያም ት ፈጣም።

ቱስክ አለ ግ በነ፥ ጨሰ(ፈሰ)።

ቱስክ አደረገ ግ ፈላ።

ቱሽ

ቱሽ አለ ግ ቱሽ የሚል ድምፅ ሰጠ፤ በተቆላ ትክስ ባቂላ ወይም አተር ላይ ውሃ ሲጨመርበት የሚሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ቱቢት ስ 1. ለሃዘን የሚለበስ፥ ጻርኖ ጻሩ ጥቁር ናይለን ጨርቅ የተመታበት ነጠላ። 2. የሃዘን ምልክት ጥቁር ወርቅ።

ቱባ ስ 1. በጥንተ መሰረቱ ላይ ሌላ ያልታከለበት፥ ያልተቀየመ፥ ያልተከለሰ ጉፅህ ነገር። ቱባ ጉይቶ። 2. ያልተቀነሰ ሙሉ የድር ወይም የሹራብ ክር ጥቅል።

ቱቦ ስ ውስጠ ክፍት ሆኖ በተለያየ መጠን ከላሚንቶ ወይም ከብረት ወይም ከጥላብቲክ፥... የሚሰራ በውስጡ እንደ ፈሳሽ ነገር፥ የኢሌክትሪክ ሽቦ ያሉትን ነገሮች ለማስተላለፍ የሚያገለግል እቃ።

ቱታ ስ በስራ ልብስነት የሚያገለግል፥ ሽሚዝና ሱው ከአንድ አይነት ወፊር ያለወርቅ ወጥ ሆኖ ወይም ተያይዞ የተሰፋ ወይም ባለማንንቻ ሆኖ ደረት የሚሸፍን ቅጥያ ያለው ሰፊ የሆነ ሱሪ።

ቱቻ(ቱሻ) ስ ገመድ ለመስራት የሚያገለግል፥ ሳር፥ ከዚህ ሳር የሚዘጋጀው ገመድም ቱሻ ገመድ ይባላል።

ቱኒ ስ 1. (ነውር) የቂቂ ቀጻጻ። 2. በክን፥ ፈሪ።

ቱኒያም ት (ነውር፥ ስድብ) ፈጣም።

ቱኪ ስ 1. ዋና ሹም ያልሆነ እንደ ምትክ ወይም የዋናው ሹም ረጻት ሆኖ የሚያገለግል (ሰው)። 2. (ዘይ.) ወሬ አቀባይ፥ አሳባቂ።

ቱክ

ቱክ ቱክ አለ ግ ፈላ፥ ተንደክደክ።

ቱጃር ስ ሃብታም ነጋዴ።

ቱግ

ቱግታ ስ የቁጣ፥ የንደት ንግግር፥ ሁኔታ።

ቱግ አለ ግ 1. በፍጥነት ነደደ። 2. በሃይል ተቆጣ፥ ተናደደ። 3. አንድ ላይ ብዙ ሆኖ በቀለ።

ቱፋህ ስ ፖም

ቱፌ "ቡፌ"ን ተመ.

ቱፍ

ቱፍ አለ ግ ተፋ፥ እንትፍ አለ።

ቱፍታ "ቡፌ"ን ተመ.

ቲ - ምት" ፈደል ሳልስ ዘር።

ቲማቲም ስ ውስጡ በጥቃትን ፍሬዎችና ፈሳሽ እዘል በሆነ አካል የተሞላ፥ ድቡልቡል ወይም ሞላላ ቅርፅ ያለው፥ ሲበስል የሚቀላ፥ ቆጻው ለሰላሳ የሆነ የሚበላ አትክልት፤ ተክሉም ቲማቲም ይባላል።

ቲም

ቲም አለ ግ ከአፍ እስከ ገደፉ ሞላ፤ ጢም፥ ቲፍ አለ።

ቲኬት ስ ሲኒማ ቤት ወይም ቲያትር ቤት ለመግባት፥ በአውቶቡስ፥ በባቡር፥...ለመጓዝ ወይም እቃ ለመግዛትም ሆነ ሌላ አገልግሎት ለማግኘት የሚያስችልና በላይ ላይ አስፈላጊው መረጃ (ዋጋ፥ ተራ ቁጥር፥ ማህተም፥...) የተጻፈበት ቆራጭ ወረቀት ወይም ካርድ።

ቲኬት ቆራጭ ቲኬት ገዛ ወይም ሽጠ።

ቲኬት ቆራጭ ስ ቲኬትን የሚሸጥ ሰራተኛ።

ቲዎሪ ስ ንድፈ ሃሳብ።

ቲፍ

ቲፍ አለ ግ በጣም ሞላ።

ታ ምት" ፈደል ራብስ ዘር።

ታህሳስ ስ ከህጻር ወር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አራተኛ ወር ስም።

*ታለለ

ተላላ ት ሞኝ፥ በቀላሉ የሚታለል።

ተታለለ ግ 1. ተሞኝ፥ ተጭበረበረ። 2. ተሸነገለ።

አታለለ ግ 1. አሞኝ፥ አጭበረበረ፥ አቂለ። 2. ሸነገለ።

ማታለያ ስ ማባባያ፥ መሸንገያ፥ መደለያ፤ ትንሽ ሰጠታ።

አታላይ ት 1. ውሸታም። 2. እያባበለ ወይም እየሸነገለ ጉዳዩን የሚፈፅም ወይም የሚያስፈፅም፤ ሸንጋይ። ስ 3. ሌባ።

ታለ አይሰጥ ስ የከብት ሰረሰር፥ አጥንት።

ታላላቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ታላቅ ዝ.ከ.

ታልማ ስ 1. የወተት እንጀትና የጨጓራ መገናኛ የትንሹ እንጀት ጥቅል። 2. (ዘይ.) አቅመቢስ፥ እንጃሳ።

ታምር “ተአምር” ን ተመ.

ታምቡር ስ ጠቅላላ ቅርፁ ክብ ሆኖ ሁለት አፎቹ በቆዳ የተለበዱ፥ አብዛኛውን ጊዜ ስልፈኞች የሚታጀቡበት፥ በእንድ ወይም በሁለት አጫጭር በትሮች እየተመታ የከበሮ ድምፅ የሚሰጥ የሙዚቃ መሳሪያ።

ታሪክ “ተረክ” ስር ተመ.

ታሪፍ ስ 1. በገቢ ወይም በወጪ ሽቀጦች ላይ መንግስት የሚጥለው ቀፈጥ። 2. ሆቴሎችና ተመሳሳይ አገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች ለምግብ ወይም ለሚሰጡት አገልግሎት የሚያስከፍሉት የተወሰነ የዋጋ ዝርዝር።

ታርጋ ስ በተሸርካሪዎች የፊትና የሂሳ አካል ላይ ተፅዕ በግልፅ የሚታይ የመለያ ቁጥር።

ታበየ “ተበተ”ን ተመ.

ታቦት ስ 1. ዕላት። 2. ዕላት የሚቀመጥበት ሳጥን፤ የዕላት ማህደር።

ታቦት ነገሰ ታቦት ከቤተክርስቲያን ወጥቶ በመንፈሳዊ ስነስርአት ተከበረ።

ታቦት ራት ስ የከተራ እለት ታቦት በሚያደርግበት ቦታ ከምእመናን ለካህናቱ የሚሰጥ ምግብና መጠጥ።

ታተረ ግ ተፍጨረጨረ፥ ጣራ፥ ተጋ። መገሻል እንደኛር በስራ መታተር ያስፈልጋል።

ታታሪ ፅ ትጉህ፥ ተፍጨርጫሪ።

ታታ¹ ግ ጠላሰፈ፥ አሰባጠረ፥ አወሳሰበ ወይም እንደወንፈት፥ አቴና፥ መረብ ያለ ነገር ሰራ።

ትት ፅ 1. እንደወንፈት፥ መረብ፥...ጥልፍልፍ የሆነ። ስ 2. ቱባ (የድር ወይም የጥለት ክር)።

ታታ²

ታታ አለ ግ ተንታታ፥ ተከታታይ የእሩምታ ተኩስ ድምፅ ሰጠ ወይም ተሰማ።

ተንታታ ግ የተከታተለ የተኩስ ድምፅ ሰጠ፥ ተሰማ፥ ተንጣጣ።

አንታታ ግ የተከታተለ የተኩስ ድምፅ አሰማ።

ታታሪ “ታተረ” ስር ተመ.

ታች መፃ. 1. ከአንድ ነገር ስር ወይም በስተግርጌ ያለ። 2. ቁልቁል፥ ዝቅተኛ የሆነ (ስፈራ፥ መንገድ፥...)።

በታች መፃ. 1. በግርጌ፥ በስር [በኩል]። 2.

በቁልቁለት [በኩል]።

የበታች ፅ 1. ዝቅተኛ። 2. ከታች ያለ። 3. ታናሽ።

የበታች መኮንን ስ ከምክትል መቶ አለቃ በታች ከተራ ወታደር በላይ ሹመት ያለው ወታደር።

ከ በታች 1. ከ_ግርጌ ወይም ስር። 2. ከ_ቀጥሎ። ከዚህ በታች የተዘረዘሩት፥... 3. ከ_ ዝቅ የሚል ወይም የሚያንስ። ከዚህ በታች በሆነ ዋጋ ላይገኝም።

ወደታች አለው አስቀመጠው(ተቅማጥ)።

ታችኛ ፅ 1. በስተስር፥ በስተግርጌ ያለ። 2. ዝቅ ብሎ የሚገኝ።

ታች አምና “ሃች አምና” ን ተመ.

ታኒክ ስ ገረወይና። በአንዳንድ አካባቢ እንደ ጣላ፥ ኩባያ፥... ያሉ እቃዎችም ታኒክ እየተባሉ ይጠራሉ።

ታናሽ “አነስ” ስር ተመ.

ታንክ ስ መላ አካሉ ብረት ለበስ የሆነ፥ የሚሸከረከርበት የብረት ሰንሰለት ወይም ጎማ ያለው፥ አስፈላጊውን ትጥቅና ስንቅ ከነወታደሮቹ በውስጡ ሽፍኖ ሊይዝ የሚችል ከባድ የጦር ተሸርካሪ ወይም መኪና።

ታንክኛ ስ በታንክ ምድብ የጦር ክፍል ውስጥ የሚያገለግል ወታደር።

ታንኳ ስ ከቀርካሃ ወይም ከሸንቦቆ ወይም ከደንገል፥... የሚሰራ የውሃ ላይ መንጓገፍ(ስእሉን መንጓገፍ ስር ተመ.)።

ታከተ ግ ሰለቸ፥ ደከመ።

አታከተ ግ አሰለቸ፥ አደከመ።

አታካች ፅ 1. አድካሚ፥ አሰልቺ የሆነ (ሰራ)። 2. በጠባዩ አሰልቺ የሆነ (ሰው)።

ታኬታ ስ ለእግር ኳስ ጨቃታ የሚያገለግል፥ ስሩ(ሰሉ) መሬት ለመቆንጠጥ የሚያስችሉ የሳስቲክ ወይም የብረት ጡቶች ያሉት የቆዳ ጫማ።

ታክሲ ስ በስተማ ውስጥ መንገደኞች ገንዘብ እየከፈሉ ከቦታ ወደ ቦታ የሚጓዙበት አነስተኛ አውቶሞቢል።

ታክሲ ያዘ/ወሰደ በታክሲ ተሳፈረ፥ ሄደ።

ታክቲክ ስ ዘዴ፤ አንድን ላላማ ለመፈፀም፥ ተግባራዊ ለማድረግ የሚገለገሉበት ስልት።

ታክቲክኛ ፅ ዘዴኛ።

ታከ ስ 1. ታከ ጫማ፤ ባለተረከዝ ጫማ። 2. ከመሬት ከፍታ ያለው የጫማ ተረከዝ።

ታከ² ስ የቆመ መኪና እንዳይንሸራተት ሳግምቹ ስር የሚደረግ የብረት፥ የእንጨት ወይም የድንጋይ፥... ድጋፍ።

ታወሰ ግ ትዝ አለ፡ ታሰበ (የተረሳ ነገር)።

ትውስታ ስ ትዝታ።

ትውስ አለ ግ ትዝ አለ፡ ታሰበ።

አስታወሰ ግ 1. የቆየን፣ ያለፈን፣ የተረሳን ነገር ትዝ አሰኘ። ትዝ እንዲል አደረገ። 2. የተረሳን ሰው ወይም ነገር ማን ወይም ምን እንደሆነ ሊያውቅ ቻለ፡ ትዝ አለው። 3. የቆየን ወይም ያለፈን ነገር እንደገና አሰበ። 4. አሳሰበ፡ እንዳይረሳ አደረገ(ሌላን ሰው)።

ማስታወሻ ስ 1. እንዳይረሳ፣ እንዳይዘነጋ፣ ትዝ እንዲል በመታሰቢያነት የሚቀመጥ ሃውልት ወይም ሌላ ነገር። 2. አንድ ነገር እንዲሰራ ወይም እንዲፈፀም የሚያሳስብ ፅሁፍ። 3. እንዳይረሳሉ፣ እንዲተሳሰቡ ወይም ፍቅርና አክብሮትን ለመግለፅ ለዘመድ፣ ለወጃጅ የሚደረግ ስጦታ። 4. ማስታወሻ [ደብተር] ፣ የተለያዩ የግል ጌዳዮች፣ ነጥቦች አድራሻዎች፣... የሚፃፉበት ትንሽ ደብተር።

አስታዎሽ ት 1. የማይረሳ፣ ዝንቅ ያልሆነ። 2. አሳሳቢ፣ አስገንዛቢ። 3 ጠያቂ ፣ ረዳት።

ታዋቂ “አወቀ” ስር ተመ.

ታዘበ ግ 1. ሌላው የሰራውን መጥፎ ተግባር በማየት ቅር ተሰኘ። 2. ሁኔታዎችን በመግምገም ተመለከተ ፣ አስተዋለ።

ታዘቢ ስ 1. ተመልካች። 2. ተቆርቋሪ። 3. ምስክር፣ እማኝ።

ትዝብት ስ አንድ ሰው የሚያደርገውን መጥፎ ተግባር የመገምገም አመለካከት።

ተዛዘበ ግ አንዱ ሌላውን በመታዘብ ሁኔታ ገመገመ።

አስተዛዘበ ግ አንዱ ሌላውን (እርስ በርስ) እንዲታዘብ፣ እንዲተዛዘብ፣ እንዲገማገም፣ እንዲገማመት አደረገ።

ታዛ ስ በስተውጭ ያለ የቤት ዙሪያ ጣሪያ።

ታዛቢ “ታዘበ” ስር ተመ.

ታይፕ “ተየበ” ስር ተመ.

ታደገ ግ አዳነ፣ ቢዛ ሆነ።

ትድግና ስ መታደግ፣ ማዳን።

ታዳጊ ት አዳነ፣ ቢዛ።

ታዲያ አንድን ሃሳብ ቀደም ብሎት ከተነገረው ጋር ለጥያቄ የሚያገለግል ቃል፣ የንግግር፣ የአረፍተ ነገር ማያያዣ።

ታዲያስ 1. ከሲያስ፣ እናስ እያሉ አንድ ሰው በጀመረው ነገር ወይም ገለፃ እንዲተላለፍ፣ እንዲገፋፋ፣ ለማድረግ ከአድግቶ የሚሰነዘር ቃል። 2. “አምን” ለማለት በቃል ንግግር ላይ የሚያገለግል ቃል። ጠያቂ፣ ሰራውን ወረሰክ ግለት ነው። መላሽ፣ ታዲያስ። 3. በጣም

በሚቀራረቡ ሰዎች መካከል ለሰላምታ የሚባል ቃል።

ታዳጊ ¹ “ታደገ” ስር ተመ.

ታዳጊ ² “አደገ” ስር ተመ.

ታጀረ ግ ኮራ፣ ተጀነ።

ታገለ ግ 1. አንዱ ሌላውን ለመጣል፣ ለማጥቃት፣...ተያያዘ፣ ተናነቀ፣ ግብግብ ወይም ትግል ገጠመ። 2. አንድን ነገር ለማከናወን፣ ለማግኘት፣... ተጣጣረ፣ ለፋ፣ መስዋእትነት ከፈለ። 3. አስቸገረ፣ በቀላሉ የሚከናወን አልሆነ አለ።

ታጋይ ት 1.ትግል፣ ግብግብ የመግጠም ችሎታ ያለው። ስ 2. ለአላማው፣ ለእምነቱ መከበር ወይም እውን መሆን የሚታገል፣ መስዋእትነትን የሚከፍል (ብዙውን ጊዜ ለፖለቲካ አላማ)።

ትግል ስ 1.አንዱ ሌላውን ለመጣል ወይም ለማጥቃት፣... የሚያደርገው ትንቅንቅ፣ ፍትሊያ፣ ግብግብ። 2. ተግባርን፣ ስራን ለማከናወን የሚደረግ ጥረት፣ መፍጨርጨር። 3. (ብዙውን ጊዜ የፖለቲካ) አላማን ለማሳካት የሚደረግ ጥረት፣ መፍጨርጨር።

አታገለ ግ 1.አለፋ፣ አደከመ፣ በቀላሉ የማይከናወን ሆነ። 2.ትግልን መራ።

ታገሰ ግ ረጋ አለ፣፣ ሳይቸኩል በእርጋታ ጠበቀ። 2. ትንኮሳን ቻለ።

ታጋሽ ት ረጋ ያለ፣ ቻይ፣ የማይቸኩል፣ ተሉ የማይናደድ።

ትእግስት ስ እርጋታ፣ መቻል፣ አለመቸኩል። ትእግስተኛ ት ረጋ ያለ፣ ቻይ፣ ችኩል ያልሆነ።

አስታገሰ ግ 1. ዝም አሰኘ፣ አቀዘቀዘ፣ ረጋ እንዲል አደረገ። 2. ቀነሰ፣ አበረደ፣ ለጊዜው አቆመ (በመምን፣ ረሃብን፣...)።

ማስታገሻ [መድሃኒት] ስ ለጊዜው ሀመምን፣ ስቃይን የሚቀንስ መድሃኒት።

ታጠቀ ግ 1. በወገቡ ላይ ሽብ አደረገ፣ አሰረ (ቀበቶን፣ ዝናርን፣...)። 2. ለበሰ (ሱሪን፣ ቁምጣን)። 3. አሸረጠ፣ አደገደገ። 4. አንደ ሽጉጥ ወይም ጠመንጃ ያለ መሳሪያ ያዘ፣ በቀላልም ሆነ በከባድ የጦር መሳሪያ ተደራጀ፣ ተዘጋጀ። 5. ተዘጋጀ፣ ተጠነቀቀ፣ ቆርጦ ተነሳ። መሃይማኖትን ለማጥፋት ታጥቀን ተነስተናል። መታጠቂያ ስ መቀነት፣ ቀበቶ።

ታጣቂ ስ የጦር መሳሪያ የያዘ ሰው።

ትጥቅ ስ 1. ሽርተ፣ ድግድግ። 2. የጦር መሳሪያ። 3. አንድ ነገር ለማካሄድ (ጦርነት፣ ስራ፣ ጉዞ...) የሚያስፈልግ ነገር፣ ዝግጅት።

ትጥቅ ፈታ የያዘውን የጦር መሳሪያ

አስረከበ፡ ተቀማ፡

ትጥቀ መልካም በአላባባዊ ጥሩ የሆነች ሴት፡

ትጥቅና ስንቅ ስ ጦርነትን ለማካሄድ የሚያስፈልገው የጦር መሳሪያ፡ ቀለብና ሌላም ቁሳቁስ፤ ስንቅና ትጥቅም ይባላል፡፡

የትጥቅ ትግል ስ በጦር መሳሪያ አማካኝነት የሚካሄድ ትግል፡፡

አስታጠቀ 7 1. አለበስ (ሱሪን፡ ቲታን)፡፡ 2. የጦር መሳሪያ ሰጠ፡ አደለ፡ በጦር መሳሪያ አደራጀ፡፡ 3. (ዘይ.) ሰደበ፡ አዋረደ፡፡ በስድብ አስታጠቀው፡፡

ታፋ ስ ከጭን በላይ ከወጣበ በታች ከመቀመጫ በስተጎን በኩል ያለ አካል፡ ሰርጎድ ያለው የሰውነት ክፍል(ስላሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ቴ የ “ተ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ቴሌስኮፕ ስ የቱቦ ቅርፅ ያለውና ሩቅ ያሉ ነገሮችን አቅርቦና አጉልቶ የሚያሳይ መሳሪያ፡፡

ቴሌቪዥን ስ ኩቴሌቪዥን ጣቢያ የሚሰራውን ስላል፡ እንቅስቃሴና ድምፅ ከአየር ጋርጠለፈ የሚያሳይና የሚያሰማ መሳሪያ፡፡

ቴሌቪዥን ጣቢያ ስ በኢሌክትሮኒክና በልዩ ልዩ ዘመናዊ መሳሪያ፡ ድምፅ፡ ስላልና ማንኛውም አይነት እንቅስቃሴ በአየር ውስጥ ወደተፈለገው ቦታ እንዲሰራጭ የሚያደርግ ጣቢያ፡፡

ቴሌክስ ስ መልእክትን በትየባ መልክ በሚፀፍና በኢሌክትሮኒክ ሞገድ አማካኝነት ወደተፈለገው ቦታ በሚያስተላልፍ ወይም በዚሁ መልክ የተሰራውን መልእክት ተቀብሎ ወዲያውኑ በሚፀፍ መሳሪያ አማካኝነት የሚካሄድ ግንኙነት፤ መሳሪያውም “ቴሌክስ” ይባላል፡፡

ቴሌግራም ስ በኢሌክትሮኒክ ሞገድ አማካኝነት የሚተላለፍ የፅሁፍ መልእክት፡፡

ቴሌፎን “ስልክ” ን ተመ.

ቴምር “ተምር”ን ተመ.

ቴምብር ስ ተፈላጊው ቀረጥ ለመንግስት መከፈሉን እንዲያረጋግጥ በፖስታዎች፡ በደብዳቤዎች፡ በሽቀጦች፡...ላይ የሚለጠፍ፡ በላዩ ላይ የቀረጡ ዋጋና ልዩ ምልክት (አርማ) የታተመበት፡ መጠኑ እነስተኛ የሆነ በመንግስት የሚዘጋጅ ስስ ወረቀት፡፡

ቴርሞ ሜትር ስ የሙቀት መጠን መለኪያ መሳሪያ፤ የሙቀት መጠን መለኪያ፡፡

ቴስተር ስ በኢሌክትሮኒክ ሽቦ ውስጥ ወይም የኢሌክትሮኒክ ሃይል በሚያልፍበት እቃ ውስጥ የኢሌክትሮኒክ ሃይል መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

ቴክኒክ ስ 1. ከሞተር፡ ከሜካኒክ፡ ከእንጨት

ስራ ጋር የተያያዘ የእጅ ሙያ ጥበብ፡፡ 2. ዘዴ፡ ብልሃት፡፡

ቴክኒክ ትምህርት ስ የእደጥበብ፡ የሜካኒክ፡ የኢሌክትሮኒክ፡... ዘርፍን የሚመለከት የሙያ ትምህርት፡፡

ቴክኒሻን ስ የቴክኒክ ስራዎችን የሚያከናውን ባለሙያ፡፡

ቴክኖሎጂ ስ የሳይንሳዊ ግኝቶች በተለይ ለኢንዱስትሪያዊ ጠቀሜታ ተግባራዊ የመሆን ስልት ጥናትና እውቀት፤ ተግባራዊ ሳይንስ፡፡

ቴፕ (ቴፕሪከደር) ስ በቴፕ ክር ላይ ድምፅን ለመቅረፅና የተቀረፀውንም ድምፅ መልሶ ለመስማት የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

ፑቴፕ ክር ስ ማግኔትነት ያለው፡ በቴፕ አማካኝነት ድምፅን እየቀረፀ የሚያስቀር፡ ለስ የሆነ የፕላስቲክ ጥበባጣ፡፡

ት የ “ተ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ትሁት ት ትን፡ ታዛዥ፡ ለው አከባሪ፡፡

ትህትና ስ ትንነት፡ ታዛዥነት፡ ለው አከባሪነት፡ ራስንና የራስን ዝቅ አድራጊነት፡፡

ትህርምት ስ መጥፎ የተባሉ ድርጊቶችን ከመፈፀም ራስን የመቆጣጠር ሃይማኖታዊ ተግባር፡፡

ትሁት “ትሁት” ስር ተመ.

ትሂን(ቱሃን) ስ እንደቁንጫና ትግል የሰውን ደም በመምጠጥ የሚኖር የቤት ውስጥ ተባይ፡፡

ትሂናም ት (ስድብ) ትሂን ያለበት ወይም የበዛበት፡፡

ትላም “ተላ” ስር ተመ.

ትላበራ ዝ.ከ.

ትላንት “ትናንት”ን ተመ.

ትል “ተላ” ስር ተመ.

ትልልቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ትልም “ተለመ” ስር ተመ.

ትልቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ትልታይ “ተለተለ” ስር ተመ.

ትልትላት ዝ.ከ.

ትልትል ዝ.ከ.

ትልአበራ “ተላ” ስር “ትላበራ” ን ተመ.

ትሙን “ተሙን” ን ተመ.

ትምህርት “መሃረ” ስር ተመ.

ትምቡሽ

ትምቡሺ(ትንቡሺ) ት ድንቡሺ፡ ወፍራም፡፡

ትምቡሽ አለ ን ድቡልቡል አለ፡ ወፈረ፡፡

ትምባሆ (ትንባሆ) ስ ርጥቡን ቅጠል ለጥልጠው በአፍ የሚይዙት ወይም አድርቀውና አሸተው በሲጋራ መልክ ጢሱን የሚምጉት ሱስ የሚያሲዝ እዕ።

ትምባሂም ት (ስድብ) ትምባሆ የሚያጤስ፡ የትምባሆ ሱስ ያለበት።

ትምትም “ተመተመ” ስር ተመ.

ትምክ

ትምክ አለ ግ ስርጉድ፥ ስምጥ አለ፥ ላላ።

ትምክ ትምክ አለ ግ ሲነኩት ስምጥ ስምጥ፥ ስርጉድ ስርጉድ አለ።

ትምክህተኛ “መካ” ስር ተመ.

ትምክህት ዝ.ክ.

ትረባ “ተረብ” ስር ተመ.

ትሩፋት “ተረፈ” ስር ተመ.

ትራምፔት ስ ጥሩምባ የሚመስል በትንፋሽ የሚሰራ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስአሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ትራስ “ተራሰ” ስር ተመ.

ትራስጌ ዝ.ክ.

ትራንስፎርመር ስ 1. በኢሊክትሪክ ሃይል በሚሰሩ በራዲዮ፥ በቴሌቪዥን፥ በቴሌቪዥን፥... ውስጥ የሚገኝ የኢሊክትሪክ ሃይልን እየመጠነ የሚያሰራጭ መሳሪያ። 2. የኢሊክትሪክ ጋን።

ትራንስፖርት ስ መጓጓዣ መንገድ ወይም መኪና፥ አውሮፕላን፥... የመሳሰለው መገልገያ።

ትራክተር ስ የእርሻ መኪና።

ትራክማ ስ የሚያቃጥልና የሚያሳክክ ተላላፊ የአይን በሽታ፡ አይነ ማዝ።

ትራጂኛ ስ መድረኩ በሃዘን ድባብ የተሞላ ሆኖ በዋና ገፅባህር ውድቀት ወይም ሞት የሚያበቃ የትያትር አይነት።

ትራፊ “ተረፈ” ስር ተመ.

ትራፊክ ስ 1. በመንገድ ላይ የሚታየው የሰዎች የተሽከርካሪዎች፥... እንቅስቃሴ ወይም በመንገድ ላይ የሚንቀሳቀሱ ሰዎች፥ ተሽከርካሪዎች፥... በአንድነት የሚጠሩበት ስም። 2. አሽከርካሪዎች የትራፊክ ደንብ የሚጠቀሙን ስነርእሳት ማሟላታቸውን የሚከታተል ፖሊስ፡ ትራፊክ ፖሊስ ።

የትራፊክ ህግ/ደንብ ስ ስለተሽከርካሪዎች ደህንነት፥ ስለአሽከርካሪዎችና የመንገድ ስነርእሳትን የሚመለከት በትራፊክ ፅ/ቤት የወጣ ወይም የተዘጋጀ መመሪያ፥ ደንብ፥ ህግ።

የትራፊክ መብራት ስ መስተላለፊ መንገድ ባለበት አካባቢ ተሽከርካሪዎች ተራቸውን

ጠብቀው እንዲቆሙ ወይም እንዲሄዱ ምልክት የሚያሳይ ባለቀለም (አረንጓዴ፥ ቢጫ፥ ቀይ) መብራት።

ትር

ትርታ ስ ምት ንዝረት (ብዙውን ጊዜ የልብ)።

ትር ትር አለ ግ ድው ድው አለ፥ መታ ንዝረ (ብዙውን ጊዜ ልብ)።

ትርምስ “ተራመሰ” ስር ተመ.

ትርሽም

ትርሽም አለ ግ ተሰበረ።

ትርሽም አደረገ ግ ሰበረ።

ትርታ “ትር” ስር ተመ.

ትርታሮ “ተረተረ” ስር ተመ.

ትርትር ዝ.ክ.

ትርንጎ ስ መጠኑ ከፓፓዬ እነሰ የሚል፥ ሽፋት ሳሳ፥ አካሉ ጠንከር ያለ፥ ጥሩ መዳካ ያለውና የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ትርንጎ ይባላል።

ትርኢት ስ እንደ ሙዚቃ፥ ትያትር፥ አክሮባት፥... ያለ ለህዝብ ቀርቦ የሚታይ ዝግጅት።

ትርኪምርኪ ስ 1. ቅራቅንቦ፥ ኮተት። 2. (ዘይ.) የማይረባ ነገር።

ትርከም

ትርከምከም ት የማይረቡ እቃዎች ስበስብ።

ትርካሽ “ተረኮሰ” ስር ተመ.

ትርጁማን ስ በአንድ ቋንቋ የተነገረን ነገር በሌላ ቋንቋ ለውጦ የሚናገር፥ አስተርጓሚ።

ትርትም “ተረጎመ” ስር ተመ.

ትርግ

ትርግታ ስ ምት፥ ንዝረት (የልብ፥ የእርግብግቢት፥ የደምስር፥...)።

ትርግ ትርግ አለ ግ መታ፥ ተርገበዝ (ልብ፥ እርግብግቢት፥...)።

ትርጓሚ “ተረጎመ” ስር ተመ.

ትርፍ “ተረፈ” ስር ተመ.

ትሰብእት ስ (ክር.) ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስጋ የለበሰበት ቀን (መጋቢት 29)።

ትብብ “ተብተ” ስር ተመ.

ትቢያ ስ ደቃቅ አፈር፥ አባራ።

ትብ “ተባ” ስር ተመ.

ትብትብ “ተብተብ” ስር ተመ.

ትብትብ ዝ.ክ.

ትት “ታታ” ስር ተመ.

ትችት “ተቸ” ስር ተመ.

ትናንሽ “አነሰ” ስር ተመ.

ትናንት(ትላንት÷ትናንትና) ለ. 1. ከዛሬው ቀን በፊት የነበረው፣ ያለፈው ቀን። ትናንትናን የማስታወሻበት ብዙ የሚገርም ነገር አጋጥሞኛል። 2. (ዘይ.) ከዚህ በፊት፣ ባለፈው ዘመን ወይም ያለፈው ዘመን። ትናንት ህዝብን ሲበድሉ የነበሩ ባለቤታዊና...

ከትናንት ወዲያ(በስቲያ)ከትናንት በፊት የነበረው ቀን።

ትናጋ(ትናግ) ለ ከአፍ ወደ ጉሮሮ በሚወስደው መስመር ላይ ከላንቃ መዳረሻ አካባቢ የሚገኝ የአፍ ውስጥ የላይኛው ክፍል(ሰእሉን አፍ ስር ተመ.)።

ትናጋ ድምፅ ለ (ሰእሉ) እንደ ቀ፥ ገ፥ ክ ያለ የምላስን የሂለኛ ክፍል ከትናጋ ጋር በማገናኘት የሚፈጠር የንግግር ድምፅ።

ትን

ትንታ ለ የሚያፍን፣ የሚያስነጥስ፣... ወደ ስርን ወይም ወደ አየር ቧንቧ የገባ የምግብ እኛኪ ወይም የመጠጥ ፍንጣቂ የሚያስከትለው የማፈን፣የማስነጠስ፣...ሆኔታ ።

ትን አለ ግ የምግብ እኛኪ ወይም የመጠጥ ፍንጣቂ ወደአየር ቧንቧ ወይም ወደ ስርን በመሄድ አፍንጫን፣ ጉሮሮን ዘጋ ወይም አስነጠሰ፣ አሳለ።

ትንሳኢ ለ 1.(ክር.) ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ ከሙቃብር የተነሳበት አለት፤ ፋሲካ። 2. ከሞት ወይም ከውድቀት በሂላ መነሳት።

ትንሳኢ ሙታን ለ (ክር.) በአጠቃላይ ሙታን ሁሉ የሚነሱበት ቀን፤ ጳጉም ምፅላት።

ትንሽ “አነሰ” ስር ተመ.

ትንቡሺ “ትምቡሽ” ስር “ትምቡሺ” ን ተመ.

ትንቢተኛ “ተነበየ” ስር ተመ.

ትንቢት ዝ.ክ.

ትንባሆ “ትምባሆ” ን ተመ.

ትንተና “ተነተነ” ስር ተመ.

ትንታ “ትን” ስር ተመ.

ትንታኔ “ተነተነ” ስር ተመ.

ትንታግ “ተገተገ” ስር ተመ.

ትንኝ ለ ብዙውን ጊዜ እርጥበት ወይም ፈላሽ ነገር ባለበት አካባቢ የምትገኝ አነስተኛ የሆነች በራሪ ነፍሳት።

ትንኩሽት “ተነኩሰ” ስር ተመ.

ትንኮሳ ዝ.ክ.

ትንግርተኛ “ነገረ” ስር ተመ.

ትንግርት ዝ.ክ.

ትንፋሽ “ተነፈሰ” ስር ተመ.

ትንፋገን “ተነፈገ” ስር “ትንፋግ” ን ተመ.

ትንፋግ “ተነፈገ” ስር ተመ.

ትእምርት ለ ምልክት (አንድን ሰው፣ ሃሳብ፣ አላማ፣... የሚጠቁም)።

ትእምርተ መስቀል ለ የመስቀል ምልክት።

ትእምርተ ሰላቅ ለ የተፃፈው ነገር ሰላቅ መሆኑን ለማሳየት የሚደረግ ምልክት። ምልክቱም / ነው።

ትእምርተ ጥቅስ ለ ሌላ ሰው የተናገረው፣የፃፈው፣... መሆኑን ለማመልከት ከሚጠቀሰው ነገር መጀመሪያና መጨረሻ ላይ በሰተ አናት በኩል የሚደረግ ምልክት። ምልክቱም “ ” ነው።

ትእቢተኛ “ተበተ” ስር ተመ.

ትእቢት ዝ.ክ.

ትእዛዝ “አዘዘ” ስር ተመ.

ትእግስተኛ “ታገሰ” ስር ተመ.

ትእግስት ዝ.ክ.

ትከሻ ለ 1. ከአንጉት መቆሚያ እስከ ክንድ መብቀያ (መጋጠሚያ) ድረስ ያለው የሰውነት ክፍል (ሰእሉን “ሰውነት” ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) እድል።

በ — ትከሻ በ-እርዳታ። በሰው ትከሻ ነው እዚህ የደረሰው።

ትከሻ ሰጠ/አሳየ ታበየ፣ ንቀት አሳየ፣ አልታዘዝ አለ።

ትከሻ ወረደ እስከስታ ወረደ፣ እስከስታ መታ፣ እስከስ አለ።

ትከሻ የለውም እድል የለውም ወይም እድሉ ጥሩ አይደለም።

ትኩረት “ተኮረ” ስር ተመ.

ትኩሳት “ተኮሰ” ስር ተመ.

ትኩሰ ዝ.ክ.

ትካዜ “ተዘዘ” ስር ተመ.

ትካ “ተካ” ስር ተመ.

ትካ

ትካ አለ ግ ትኩር አለ፣ አይኑን አንድ ቦታ ተከለ።

ትካ ብሉ ተመለከተ ትኩር ብሉ ተመለከተ፣ አስተዋለ።

ትካል “ተከለ” ስር ተመ.

ትክትክ “ተከተከ” ስር ተመ.

ትክትክ ስ ብዙውን ጊዜ ህፃናትን የሚያጠቃ ቶሎ ቶሎ የሚያስል በሽታ።

ትክከለኛ “አከለ” ስር ተመ.

ትክከል ዝ.ከ.

ትውልድ “ወለደ” ስር ተመ.

ትውር

ትውር እንዳትል ድርሽ፣ ዝር እንዳትል። ምንም ቢቸግርህ እነዚያ ክፉዎች ወዳሉበት አካባቢ ትውር እንዳትል።

ትውስታ “ታወሰ” ስር ተመ.

ትውከት “አወከ” ስር ተመ.

ትውውቅ “አወቀ” ስር ተመ.

ትዛዝ “አዘዘ” ስር ተመ.

ትዝ

ትዝታ ስ 1. ትውስታ(የናፍቆት፣ የፍቅር፣...)።

2. የሙዚቃ ዜማ ቅኝት አይነት።

ትዝ አለ ግ ታወሰ፣ ታሰበ።

ትዝብት “ታዘበ” ስር ተመ.

ትያትር ስ በልብወለድ የድርሰት ዘዴ ተዘጋጅቶና ተቀናብሮ በመድረክ ላይ ለህዝብ የሚታይ የስነሰራተኛ ዘርፍ፣ ተውኔት።

ትያትር ቤት ስ ትያትር የሚታይበት አዳራሽ።

ትይዩ “አየ” ስር ተመ.

ትዳር ስ 1. ወንድና ሴት ባልና ሚስት ሆነው እንዲኖሩ የሚያስችላቸው፣ በቃልኪዳን የታሰረና ሀጋዊ የሆነ ጥምረት፣ አንድነት። 2. የባልና የሚስት የአንድነት ኑሮ፣ ጋብቻ። 3. ቤት፣ ንብረት። 4. ባል ወይም ሚስት።

ባለትዳር ያገባ፣ ትዳር ያለው።

ትዳሩ ሞቀ ትዳሩ ተመቻቸ፣ ኑሮው ተግላለት።

ትዳሩ ፈረሰ ከትዳር ጓደኛው ተለያየ።

ትዳር ያዘ/ያዘች ሚስት አገባ/ባል አገባች።

የትዳር ጓደኛ ስ ሚስት ወይም ባል።

ትጉህ “ተጋ” ስር ተመ.

ትጋት ዝ.ከ.

ትግ¹

ትግ አለ ግ አባራ፣ ቆመ (ዝናብ)።

ትግ²

ትግ ትግ አለ ግ በቁጣ ወይም በንዴት ቶሎ ቶሎ ተናገረ፤ ግንፍል ግንፍል አለ።

ትግል “ታገለ” ስር ተመ.

ትጥቅ “ታጠቀ” ስር ተመ.

ትፋታም “ተፋ” ስር ተመ.

ትፋት ዝ.ከ.

ትፍ “እንትፍ” ን ተመ.

ትፍትፋት “ተፈተፈ” ስር ተመ.

ትፍትፍ ዝ.ከ.

ቶ የ“ተ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ቶሎ ተውግ ወዲያው፣ በፍጥነት፣ በአስቸኳይ።

ቶሎ በል ፍጠን፣ ቀልጠፍ በል።

ቶሎ ቶሎ ተውግ. 1. ወዲያው ወዲያው፣ እያከታተለ። ቶሎ ቶሎ ያመጣል። 2. በፍጥነት።

ቶሎ ቶሎ ይራመዳል።

ቶሎ ቶሎ አለ ግ ፈጠነ፣ ቸከለ።

ቶረበ ግ አራርቆ በመውጋት በክር አያያዘ፣ ተራ ሰፊት ሰፋ፣ ወሰወሰ፣ ሸደሸደ።

ቶራ ፈረሰ ስ ጋማና ጭራ ያለው ባለሁለት ቀንድ የዱር እንስሳ(በእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

*ቶሰቶሰ

ቶሰቷ ፣ 1. እርፎ የማይቀመጥ ሰክደካ። 2. ወሬኛ። 3. ፊሪ።

ተንቶሰቶሰ ግ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ አውደለደለ። 2. በጣም ፊሪ።

አቶሰቶሰ ግ ከስር ከስር ተከተለ፣ ወዲያ ወዲህ አለ (ለወሬ፣ ለሰብቅ፣...)።

አቶሰቷሽ ፣ ሰብቀኛ፣ አቶክቷኪ።

ቶታን ስ በመፃህፍት ጥራዝ ራስጌና ግርጌ ላይ እንደ ክሬፍ ወይም እንደጌጥ ተደርጎ የሚሰፋ ከብራና ወይም ከባህር አረብ ትልታይ የሚሰራ ጉንጉን።

ቶኒክ ስ ከጥራጥሬና ከፍራፍሬ የሚሰራ ውሃ የሚመስል የመጠጥ አይነት።

ቶንሲል “ቅምሆ” ን ተመ.

ቶፋ ስ 1. እንደማሰር የሚያገለግልና ማሰር የሚመስል የሽክላ እቃ(በእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) መልክ ጥፋ።

ቶፍቷፋ ፣ ወፍራምና ውስጠ ልል፣ ዶፊደፍ።

ቶፋ ስ የሌላን ሰው ሰራ ወክሎ የሚሰራ (ለምሳሌ ቄስን ወክሎ የሚቀድስ ወይም ባለርስትን ወክሎ የሚገብር)።

ቷ¹ የ“ተ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ቷ²

ቷ አለ ግ 1. ጧ አለ፣ ፈነዳ፣ ተበጠሰ። 2. ፈጥኖ ወጣ፣ ፈሰሰ (ደም)። 3. ቦግ አለ፣ በራ።

ተንቷቷ ግ ተንጧጧ፣ ተከታታይ የፍንዳታ ድምፅ ሰጠ።

አንቷቷ ግ አንጧጧ፣ አከታትሎ ተከሰ፣ አፈነዳ።

ቸ

ቸ ከ"ተ" ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ገላቱ ሆኗ)።

ቸለሰ ግ 1. አብዛቱ ሠመረ። 2. ከነበለ። አፈለሰ። ደፋ (ፈላሽን)።

ቸል

ቸልታ ለ 1. ምንቸገረኝነት፣ ለምንም ነገር ያለመጨነት። 2. ተገቢ ምላሽ ለመስጠት ያለመፍጠን፣ ያለመፈለግ ስሜት። 3. ልግመት።
በቸልታ ተውገ. በመናትና በመተው፣ በምንቸገረኝነት፣ ምንም አይነት እርምጃ ባለመውሰድ። **የተቃዋብንን ጥቃት በቸልታ** አናልፈውም።

ቸልተኛ ፉ 1. አንድን ጉዳይ ትኩረት ሰጥቶ የግይፈፅም፣ ግደየለሽ፣ ዳተኛ። 2. ልግመኛ።

ቸልተኝነት ለ የምንቸገረኝነት፣ የግደለሽነት ስሜት።

ቸል አለ (ቸላ አለ) ግ ተወጥሶ አደረገ፣ ገፋ ተወ፣ ትኩረት ሳይሰጥ ቀረ፣ ለመፈፀም ወይም ለግክናውን ዳተኛ ሆነ።

ቸላ ባይ ፉ ቸልተኛ፣ ግደለሽነት የሚያበዛ።

ቸመቸመ ግ 1. አደለደመ፣ አደነዘ፣ ቸረቸመ። 2. ደመደመ፣ አስተካከለ (አባጣ ጎባጣ የሆነውን)። 3. በመደዳ አሰለፈ፣ ገጠጠ።

ቸምቻማ ፉ ደልደማ፣ ስለቱ የደነዘ።

ቸምቸም 1. የተቸመቸመ፣ የተጠጋጋ።

ቸምቸም ያለ መንደር። 2. ተጠጋግቶና በቁመት ተስተካክሎ የበቀለ።

ተቸመቸመ ግ 1. በብዛት እጅብ ብሎ፣ ተጠጋግቶ በቀለ፣ ተቀመጠ፣... ተገጠጠ። 2. ደለደመ።

ቸረ ግ ለገሰ፣ ሰጠ።

ቸር ፉ 1. ለጋስ፣ ደግ። 2. በጎ፣ ደሀና፣ መልካም። **ቸር ያውልህ/ ቸር ያለግህ**።

ቸር ወሬ የሚያሳዝን ነገር የሌለበት፣ ጥሩ የሆነ፣ የሚያስደስት ወሬ።

ቸርነት ለ ርህሩህነት፣ ለጋስነት፣ ደግነት።

ቸሮታ ለ ስጦታ፣ ልገሳ።

***ቸረረ**

ቸረር አለ (ቸር አለ) ግ እመር አለ፣ ተወርውሮ አለፈ፣ ዘለለ፣ ተስፈነጠረ።

ተንቸረረ ግ ተወረወረ፣ ተስፈነጠረ።

አንቸረረ ግ ወረወረ፣ አስፈነጠረ።

ቸረቸመ¹ ግ አደለደመ፣ አደነዘ፣ ቸመቸመ።

ቸርቸም ፉ ስለቱ የደነዘ፣ ዳልዳም።

ቸረቸመ² ግ በአፋ ሙሉ ቃመ (ጥሬን፣ ቀሎ፣...)።

ቸረቸረ ግ 1. እቃን ወይም ሸቀጥን በጅምላ ሳይሆን እየከፋፈለ በትንሽ በትንሹ ሸጠ፣ ሸቀጠ፣ ነገደ። 2. ነዛ፣ አወላ። **ገሬውን ይቸረቸራል**።
ቸርቸረ ለ እቃን ወይም ሸቀጥን በጅምላ ሳይሆን፣ በክፍልፋይ መልክ በትንሽ በትንሹ ለተጠቃሚ የሚሸጥ ነጋዴ።

ቸርቸረ ፉ ጅምላ ያልሆነ፣ በነጠላ ወይም በአነስተኛ መጠን የተገዛ(ሸቀጥ)።

ቸርቸሮ ለ የሸቀጥ እቃ በጅምላ ሳይሆን በነጠላ ወይም በአነስተኛ መጠን ለተጠቃሚ የሚቀርብበት የንግድ አይነት።

ቸርቸሮ ነጋዴ ለ ሸቀጥን በቸርቸሮ የሚሸጥ ነጋዴ።

***ቸረቸፈ** ግ አደለደመ፣ ቸረቸመ።

ቸርቸፍ ፉ ዳልዳም፣ ቸርቸም።

ተቸረቸፈ ግ ስለቱን አጣ፣ ደለደመ።

ቸረፈፈ

ቸርፍፍ አለ ግ ሞላ፣ ተንቸረፈፈ።

ተንቸረፈፈ ግ ሞላ አለ፣ ተንደረበበ፣ ሰፍር ሊሆን ትንሽ ቀረው።

አንቸረፈፈ ግ ሞላ አደረገ፣ አንደረበበ።

ቸር "ቸረ" ስር ተመ.

ቸርቸሪ "ቸረቸረ" ስር ተመ.

ቸርነት "ቸረ" ስር ተመ.

***ቸሰሰ**

ቸሰሰ(ቸሰ)አለ ግ 1. ውሃ በእሳት ወይም በጋለ ብረት ሳይ ሲፈሰ የሚሰጠውን አይነት ጅምፅ ሰጠ። 2. በረዶ፣ ቀዘቀዘ (የጋለ ነገር በውሃ)።

ቸሰሰ(ቸሰ) አደረገ ግ 1. ቸሰ የሚል ጅምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. አበረዶ፣ አቀዘቀዘ። 3. አረካ (ውሃ ጥምን)።

ቸቦቸቦ ግ 1. በዱላ፣ በዘንግ ወቃ (እህልን በአውጅማ ሳይ)። 2. ሳይጎዳ በትንሹ መታ መታ አደረገ፣ ገረፈ። 3. በብዛት ሸጠ፣ ሸቀጠ።

ቸብቸቦ ለ 1. ከአንገት በላይ ያለ አካል ከነቁንዳላው ወይም ከነፀጉሩ። 2. ፍጥነት ያለው የቤተክርስቲያን ወረብ ወይም የከበሮ ምት አይነት።

ቸብ አደረገ ግ1. በማይጎዳ ሁኔታ በቀስታ መታ አደረገ። 2. ሸጠ።

ቸብ ቸብ አደረገ ግ 1. መታ መታ.

አደረገ። 2. አወበወበ።
ተቸባቸቦ ግ 1. ተወቃ። 2. ተገረፈ። 3. በብዛት ተሸጠ።

ቸነከረ ግ 1. በችንካር ወይም በምስግር መታተፍ።
ጠረቀ። አጣበቀ። ሰፋ። አያያዘ። 2. ቀረቀረ።

ችንካር ስ 1. ለመዝጊያነት እንዲያገለግሉ በተፈለፈሉ የሳንቃ ቀዳዳዎች ውስጥ የሚሰካ የእንጨት ትርቃር። 2. ብረት ነክ የሆኑ ነገሮችን ለማያያዝ የሚረዳ እንደ መጫ ያለ መጣብቅ። 3. ከብረታ ብረት የሚሰራ የድሮ የምስግር አይነት።

ተቸነከረ ግ 1. ተጣበቀ። ተሰፋ። ተያያዘ። ተወጋ (በምስግር ወይም በችንካር)። 2. ተቀረቀረ።

ቸነፈር ስ የተላላፈ በሽታ አይነት፤ ወረርሽኝ፤ ተሰቦ፤ አልቂት፤ መቅሰፍት።

ቸንቧ

ቸንቧ አለ ግ (ግዙፍ አካል) ከውሃ፣ ከባህር ውስጥ ተወርወሮ ሲገባ በጭ የሚል ድምፅ ተሰማ።

ቸንቧ ቸንቧ አለ ግ ውሃ ውስጥ ገብቶ ተንበጫረቀ።

ቸንች ስ ድድ። በሎሲ ቸንቸን ብሎት ይደ።

ቸክ ግ 1. አደፈ። ቆሸሸ። 2. መዝገዝ አለ። መነቸከ። አልለቅ። አልተው አለ።

ቸክ ስ ጥርስ ላይ የሚጋገር እድፍ፣ ቆሻሻ፣ ልማም።

ቸኮ ት ከያዘ የማይለቅ፣ መንቻክ፣ ሞዛዛ።

ቸክ አለ ግ 1. በጣም ከመቆሸሹ የተነሳ ቢያጥብቅ የማይለቅ ሆነ። 2. አልለቅ አለ። ቸከ። 3. አልተው አለ። ተግዘዘ። ድርቅ አለ።

አቸክ ግ በጣም አሳደፈ። አቆሸሸ።

ቸከለ ግ ተከለ(ቸካልን እመሬት ላይ)።

ቸካል ስ መሬት ላይ የሚተከል ብረት፣ እንጨት፣ ካስማ።

ተቸከለ ግ መሬት ላይ ተተከለ።

ቸከቸክ ግ 1. መላል ወጋ፣ ወቀወቀ።

2. ነቀሰ። ጠቀጠቀ። 3. አጠጋግቶ፣ አቀራርቦ ተከለ (አትክልትን)። 4. ነክዘ። ነተረከ። ዘበዘበ። 5. ጥቅጥቅ አድርጎ አብዝቶ ዓፈ።

ቸከቻክ ት ነክፍዛ።

ተቸከቸክ ግ ጥቅጥቅ ያለ ሆነ (የአተካከል፣ የአፃፃፍ)።

*ቸከቸክ

ተንቸከቸክ ግ ተንፈቀፈቀ፣ ተንተከተከ፣ በለለ (ለምሳሌ ወጥ)።

አንቸከቸክ ግ አንፈቀፈቀ፣ አንተከተከ።

አበለ (ለምሳሌ ወጥ)።
ቸከቻክ "ቸከቸከ" ስር ተመ.

ቸኮለ ግ 1. ተጣደፈ። 2. ፈጠነ።

ቸኮል ት ርጋታ የሌለው፣ የሚጣደፍ፣ ራጋ ብሎ አለቦ የማይሰራ።

ቸኮላ ስ ጥድፊያ።

ተቻኮለ ግ 1. ተጣደፈ። 2. ፈጠነ።

አቻኮለ ግ አጣዳፈ።

አስቸኮለ ዝ.ከ.

አስቸካይ ት አጣዳፈ፣ ጊዜ ወይም ፋታ የማይሰጥ።

የአስቸካይ ጊዜ ሁኔታ ስ በጦርነት ወይም ከባድ አደጋ ምክንያት በመላ ሃገሪቱ ወይም በተወሰነ አካባቢ ጊዜያዊ ሆነን ለመደንገግ የሚያስገድድ ሁኔታ።

ቸገረ ግ 1. ታጣ፣ ጠፋ። ጭጭ ገንዘብ ቸገረ። 2. ወነቀ፣ ጠበበ። 3. ተሳነ፣ አቃተ።

ቸጋር ስ አጠት፣ ረሃብ።

ቸጋራም ት 1. (የን.አነ.) ያጣ የነጣ፣ ምንም የሌለው ደሃ። 2. (ስድብ) ገብጋቢ፣ ስስታም፣ በልቶ የማይጠግብ።

ቸግር ስ 1. እከል፣ እንቅፋት፣ ሳንካ። 2. መከራ፣ ጭንቅ፣ ፈተና። 3. አዳጋች ነገር። 4. ድህነት። 5. እጦት። በመለዋወጫ አቃ ቸግር ስራው አልተሰራም።

ቸግሩን ተወጣ ቸግሩን ተቋቁሞ አሳለፈ።

ከቸግር ወጣ ከቸግር፣ ከጭንቅ ተላቀቀ፣ ተገላገለ።

ቸግረኛ ት 1. ያጣ፣ ርዳታ ፈላጊ። ስ 2. ደሃ።

ተቸገረ ግ 1. አጣ (የሚፈለገውን ነገር)። 2. ደሀየ። 3. መከራ፣ ጭንቅ ደረሰበት። 4. ተወነቀ፣ ተጠበበ። 5. አቃተው፣ ተሳነው።

አስቸገረ ግ 1. አቃተ፣ አሸነፈ፣ አዳገተ። 2. አወከ። 3. አንድ ነገር እንዲደረግለት፣ እንዲሰራለት፣ እንዲፈፀምለት ጠየቀ፣ ወተወተ።

አስቸጋሪ ት 1. ለመስራት፣ ለመፈፀም፣ ወይም ለመገልገል የሚያዳግት፣ የሚያቅት። 2. አዋኪ፣ ጠባዩ መጥፎ።

ቸገነ ግ የእፅዋትን ፍሬ ተቆፍሮ በተሰናዳ መሬት ላይ በመዝራት እንዲበቅል፣ እንዲፈላ አደረገ፤ ቸግኝ አዘጋጀ።

ቸግኝ ስ አዲስ የበቀለ የእፅዋት ፍል።

*ቸፈረረ

ቸፍራራ ት ወፍራራ።

ተንቸፈረረ ግ ደረቀ፣ ከቸች አለ፣ ተንወፈረረ።

አንቸፈረረ ግ አደረቀ፣ ከቸች አደረገ።

አንጨፈረረ።

ቸፈቸፈ ግ 1. ተፈተፈ + ብዙ ቦታ ላይ መላልሰ ወጋ፥ ወቀወቀ። 2. አካፋ።

ቸፈቸፍ ስ የማያቋርጥ ካፊያ።

ቸፍቻፋ ት ወቅጫቃ።

ቸፍቻፊ ስ ቁርጥራጭ፥ ፍቅፋቂ (የአንጨት)።

ቸፍ ቸፍ አለ ግ ያለማቋረጥ የካፊያ ዝናብ ዘበበ።

ቸፈገ ግ ጠቀጠቀ፥ እጅብ አደረገ፥ ወፈቀ።

ቸፍግ ት እጅብ ያለ፥ ጭፍቶ።

ቸፍግ አለ ግ አንድ ላይ እጅብ ብሎ በቀለ።

ቸፍራራ “ቸፈረረ” ስር ተመ.

ቸፍቻፋ “ቸፈቸፈ” ስር ተመ.

ቸ የ“ቸ” ፊደል ካለበ ዘር።

ቸ የ“ቸ” ፊደል ላልበ ዘር።

ቸንጊያ ስ ለሞተር ማዘያ የሚያገለግልና

ከላቢቲክ፥ ከሸራ... የተሰራ ከብ ጥብጣብ።

ቻ የ “ቸ” ፊደል ራብእ ዘር።

ቻለ ግ 1. አንድ ነገር ለማድረግ፥ ለማከናወን፥...

አትም አገኘ ወይም ብቁ ሆነ። ሃምሳ ሲሉ ለቃ ለማግለት ቻለ / ለቁ አሰር በው መያዝ ቻለ። 2.

እውቀት፥ ችሎታ አገኘ። እውቀት፥ ቋንቋውን መናገር ቻለ / ለግርኛ ይችላል / መኪና መንገድ ቻለ። 3. መብት አገኘ፥ ኖረው።

መሳፈርተን የሚያግሉት በሙሉ መሆን ለመረጥ ይችላሉ። 4. በቂ ሆነ። ገንዘቡ ሙሉ ልብስ መግዛት ቻለ። 5. ከፈለ፥ ሸፈነ(ወጨን)።

ደጓሽርሲቲው መታገድ የግብረሰብ ይችላል። 6. ታገበ። 7. ተቋቋመ። ብርዱን አልቻልኩትም / ማግኘት አደጋ ይችላል።

ቻይ ት 1. ታጋሽ። 2. አደጋ ወይም አስቸጋሪ ሁኔታን የሚቋቋም።

ችሎት ስ የዳኝነት ስራ የሚካሄድበት ቦታ፥ ሸንጎ።

ችሎት አስቻለ ዳኝነት ለማየት ተሰየመ።

ችሎታ ስ 1. አትም። 2. አንድን ነገር የማካሄድ፥ የመስራት እውቀት። 3. ስልጣን።

ተቻለ ግ አንድን ነገር ለማድረግ፥ ለማከናወን፥...አትም፥ መብት፥ ፈቃድ፥...ተገኘ።

በተቻለ መጠን የአትምን ያህል በመጥከር ወይም እንደምንም። በተቻለ መጠን ነገ ለመመለስ ጥከር።

አልተቻለም 1. አዳጋች ሆነ፥ አቃተ። 2.

አልተሳካም።

የተቻለው ነው ሃብታም ነው።

የተቻለውን ያህል አትም የፈቀደውን ያህል።

ይቻላል 1. (ማድረግ፥ ማካሄድ፥ መሆን፥...) የተፈቀደ ነው፥ ከልክል የለውም። 2.

(ለማድረግ፥ ለማካሄድ፥ ለመሆን፥...) እድሉ፥ አትሙ አለ። በኪያ በሂሳ መሃንዲስ ለመሆን ይቻላል።

አይቻልም 1. በጣም ሃይለኛ፥ አስቸጋሪ ነው። ሊቋቋሙት ያዳግታል። 2. አይሆንም፥ አይደረግም፥ አይፈቀድም።

ተቻቻለ ግ 1. (ከፍታ፥ ወጪ፥ ኪሳራ፥ እዳ፥...) ተጣጣ፥ ተብቃቃ፥ ተካካሰ። 2. አንዱ ሌላውን ታግሶ፥ እርስ በርስ ተከባብሮ፥ ተፈቃቅዶ አብሮ ኖረ።

አቻቻለ ግ አጣጣ፥ አብቃቃ (እዳን፥ ከፍታን)።

አስቻለ ግ 1. አበቃ፥ ብቁ አደረገ፥ ረዳ። 2. ትእግስት ሰጠ። 3. ችሎት ላይ ተቀመጠ፥ ተሰየመ (ለመዳኘት ወይም በዳኝነት ለመመልከት)።

ቻርጂላ ስ ተካፋች በሆነ ኩት፥ በርሳ፥ ሻንጣ፥...ላይ የሚሰፋና እርስ በርስ ሊቆላለፍ የሚችል መዝጊያና መክፈቻ። ዚፕ እየተባለም ይጠራል።

ቻቻ

ቻቻታ ስ ማጫታ፥ ውክታ።

ተንቻቻ ግ ተንጫጫ።

አንቻቻ ግ አንጫጫ።

ቻይ “ቻለ” ስር ተመ.

ቻ² የ“ቸ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቻ² ፈረስ እንዲሄድ፥ እንዲርጥ፥ እንዲጋልብ ለማድረግ የሚላል።

ቻቼ ስ ለአልህ ወይም ና ታዘል (ፈረስ ለሁንልህ እንደ ግለት) ለማለት ለህፃን የሚነገር ቃል።

ቻቼ አለ ግ በጀርባ ተሸከመ፥ አዘለ (ልጅን)።

ቻዝ ስ በንጠረዥ ወዋታ።

ች የ“ቸ” ፊደል ባድስ ዘር።

-ች በግስ ላይ በስተመድረሻ እየተቀጠለ ሶስተኛ መደብ አንስታይ የታን የሚያመለክት ምላሳድ። (ለምሳሌ ወለደች፥ ትግራለች...)።

ችላ ባይ “ቸል” ስር ተመ.

ችሎታ “ቻለ” ስር ተመ.

ችሎት ዝ.ከ.

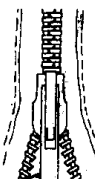
ችምችም “ቸመቸመ” ስር ተመ.

ቸርቻሪ “ቸረቸረ” ስር ተመ.

ቸርቻሪ ዝ.ከ.

ቸርቸም “ቸረቸመ” ስር ተመ.

ቸርቸፍ “ቸረቸፈ” ስር ተመ.

ቸርታ “ቸረ” ስር ተመ.

ቸብሃ ስ ወተት የሚወጣውና ለምለምነት የሚይለዋው እንደሸላ ያለ ዛፍ።

ቸቦ ስ 1. በመብራትነት የሚያገለግል ባንድነት የታሰረ ጭራሮ፤ ሽግ ወይም ጸቦት። 2. ለቡሃ ወይም ለእንቁጣጣሽ ዋዜማ እንዲሁም የደመራ አለት (ለመስቀል ዋዜማ) የሚበራ ባንድነት ከታሰረ ጭራሮ የሚዘጋጅ የበአል መቀበያ መብራት (ቸቦ የሚበራበት አለት እንደየአካዛዚው ሊለያይም ይችላል) ።

ቸንካር “ቸንከረ” ስር ተመ.

ቸኮል “ቸኮለ” ስር ተመ.

ቸካል “ቸከለ” ስር ተመ.

ቸከ¹

ቸከ ቸከ አለ ግ ያለማጽረጥ የካፊያ ዝናብ ዘንባ።

ቸከ² ግ “ቸከ” ስር ተመ.

ቸኮ ዝ.ከ.

ቸኮላ “ቸኮለ” ስር ተመ.

ቸጋራም “ቸገረ” ስር ተመ.

ቸጋር ዝ.ከ.

ቸግ¹ በግን ለማባረር፣ ሂድ ለማለት የሚባል።

ቸግ አለ ግ ሂድ አለ (በግን)።

ቸግ²

ቸግ አለ ግ ተንገረገበ (ጥሬ)።

ቸግ አደረገ ግ አንገረገበ (ጥሬን)።

ቸግ³

ቸግ አለ ግ እጅብ ብሎ ወጣ፣ በቀለ (እዕዋት)።

ቸግረኛ “ቸገረ” ስር ተመ.

ቸግር ዝ.ከ.

ቸግኝ “ቸገኝ” ስር ተመ.

ቸፌ ስ አብዛኛውን ጊዜ በእጅና በእግር ላይ ሽፍ ብሎ የሚወጣ፣ የሚያሳክክና እጅ የሚይዝ የቀበል አይነት።

ቸፍ

ቸፍታ ስ ሽፍ ብሎ በሰውነት ላይ የሚወጣ እንደ እከከ ያለ ነገር።

ቸፍ አለ ግ በሰውነት ላይ ሽፍ ብሎ ወጣ (እከከ)፣ ሽፍታ)።

ቸፍርግ ስ ቁመቱ በጣም አጭር ከመሆኑ የተነሳ ብዛት ያላቸው ቅርንጫፎቹ መሬት ላይ ተኝተው የሚታዩ፣ ጠንካራ ሆኖ ውልግድግድ ያለ ግንድ ያለው አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ቸፍታ “ቸፍ” ስር ተመ.

ቸፍቻፌ “ቸፌቸፌ” ስር ተመ.

ቸፍግ “ቸፌግ” ስር ተመ.

ቸ የ”ቸ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ቸከ ስ ለሰላሳና ነጭ ከሆነ ድንጋይ የሚሰራ፣ በጥቁር ስሌዳ ላይ ለመፃፍ የሚያገለግል ብዙ ጊዜ ቀለሙ ነጭ የሆነ የዕህፈት መሳሪያ፣ “ጠመኔ” እየተባለም ይጠራል።

፳ የ”ቸ” ፊደል ፍንዕቅ ዘር።

ነ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ“ቸ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ነሃሲ (ናሲ) ስ ከሃምሌ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አሰራ ሁለተኛ ወር ስም።

ነሃሲ(ንሃሲ፣ናሲ) ስ ቀለሙ ወደ ቢጫ የሚጠጋ፣ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል፣ የቆርቆሮና የመዳብ ቅይጥ የሆነ የማእድን አይነት።

ነሁላላ “ነሆለለ” ስር ተመ.

ነህ (አፍ. “አይደለህም”) “ነው”ን ተመ.

ነሆለለ ግ ሞኝ፣ ቂል፣ ፈዛዛ ሆነ፣ ጀለ።

ነሁላላ (ነሆለል) ቅ ሞኝ፣ ቂል፣ ፈዛዛ፣ ጀል።

ተነሃለለ ግ ነሆለለ፣ ቄለ፣ ተጃጀለ።

ነረተ ግ ከቶኛ መታ፣ ጠለዘ፣ ደበደበ።

ነረተ² ግ 1. ነፋ፣ ቀበተተ(ሆድን) 2. አወፈረ፣ አደነደነ።

ናረት ስ ዳውላ፣ ትልቅ አቁማዳ፣ ጭልጊ።

ናረት ሆድ ቅ (ዘይ.)ሆዱ ትልቅ የሆነ፣ በርጫም።

*ነረነረ

ነርነርቱ ቅ አነጥናጭ፣ አደዝጸፃ፣ ወደላ።

አነረነረ ግ አደዘደዘ፣ አነጠነጠ፣ ወደለ።

ነርስ ስ በሆሰፒታል ውስጥ ሃኪሙን በሰራ ለመርዳትና የሀመምተኞችን ጤና ለመከታተል የሰለጠነ ወይም የሰላጠነች የህክምና ባለሙያ።

ነሰረ ግ ከአፍንጫ ውስጥ ደም ወጣ፣ ፈሰሰ (በሀመም)።

ነስርታል 1. ነስር አምታል። 2. በዝቅቦታል። ወጡ ትሴ ነስርታል።

እስኪነሰረው እስኪበቃው፣ እስኪያቅለሽል ሾው። እስኪነሰረው ልክ ልክን ነገረው።

ነስር ስ ከአፍንጫ ውስጥ ደም እንዲፈሰ የሚያደርግ ሀመም፣ የሚፈሰው ደምም ነስር ይባላል።

አነሰረ ግ ከአፍንጫ ውስጥ ደም ወጣ፣ ፈሰሰ (በሀመም ምክንያት)።

አይነሰረውም ምንም ገንዘብ አይሰጥም፣ ስስታም ነው።

አስነሰረ ግ አደማ (አፍንጫን)።

ነስነሰ ግ 1. ጎዞዝ፣ በተነ (ሳርን)። 2. እንቀሳቀሰ።

ወዘወዘ (ጭራን)። 3. በቁጣ ፀጉሩን አቆመ (ለምሳሌ ድመት)። 4. በተነ። ቁስሉ ላይ መድሃኒት ነሰነሰበት። 5. (ዘይ.) ሀ. ነዛ። ጌውን ክነነቱ ለ. ያላግባብ አባከነ፣ በተነ፣ አጠፋ (ገንዘብን)።

መነሳንሰ ስ በጭራ መልክ የሚሰራና እንደጭራ ያለ የሃር ጎፍላ ወይም የሃር ፊትል።

ተነሰነሰ ግ ተሰራጩ፣ ተዘራ። በሽታ በላገፋ ላይ ተነሰነሰ።

ነሲብ ስ ያልተለካ፣ ያልተመዘነ የግምት አስተያየት።

በነሲብ በግምት፣ ሳይለካ፣ ሳይመዘን። ለሁሉን የገዛውን በሚሳን ሳይሆን በነሲብ ነው።

መነሳንሰ

ነሳ ከለከለ፣ ሳይሰጥ ቀረ። ሲጋ ሰጥተው ቢሳዋ ነሉ።

ተነሳ(ተነሳው) ግ አጣ፣ ራቀው፣ ተከለከለ። ረድኤት ነሳው።

ነሳ ግ ወሰደ። ከሲጋም ሲጋ ከነፍጃ ነፍስ ክነቱ ሰው ሆነ።

ነሳ³ ግ “እጅ” ስር “እጅ ነሳ” ን ተመ.

መንሰሌ ስ ሰበብ፣ ምክንያት መነሾ።

ተነሳ ግ 1. ብድግ አለ፣ ቆመ። 2. ተሳወሰ፣ ተንቀሳቀሰ። ነቃ (ለምሳሌ ከእንቅልፍ)። 3. ተንቀሳቀሰ። ገዛ ጀመረ። ባሉ ስደቱ በሁለት ሰአት ተነሳ። 4. ተጀመረ፣ መጣ። ጦርነት ተነሳ/ጠቡ በምን ተነሳ። 5. መጣ፣ ገጣ። በሽታ ተነቶ። 6. ተሻለው፣ ዳነ። ታም የነበረው ተነሳ።

7. ነፍስ ዘራ፣ ከሞት ወደ ሀይወት ተመለሰ። አልላሃር ከሞተ ከላራት ቀን በሃሳ ከመቃብር ተነቶ። 8. በካ፣ ኬፍ አለ። ስጦ ተነሳ። 9. ተሸጠ፣ ገዢ አገኘ። ሸቀጡ ተነቶ። 10. ሃብት አገኘ፣ ከበረ፣ ገነነ። የተነሳው በቆዳ ንግድ ነው።

11. ተወሳ፣ ተጠራ፣ ተነገረ። በዚህ ጉዳይ ስሙ ተነሳተም አያውቅ። 12. ተቀነሰ፣ ተከፈለ፣ ተወሰደ። ከሰባቱ ላይ አራቱ በለተነሳለት ቀረው ሰላት ብቻ ነው። 13. ተሻረ፣ ተሰረዘ፣ ተለቀቀ። ሰላት ለላፈው ተነቶ። 14. በልቡ አሰበ፣ ወሰነ፣ ቆረጠ። ልቡ ተነስቷልና ከመሄድ አይቀርም።

15. ተቀሰቀሰ፣ አበረ፣ በእንድ አላማ ተሰለፈ። ሀዘቡ ተነቶ። 16. ተወገደ። መሰናከሉ ወይም እንቅፋቱ ተነሳ።

መነሻ ስ የአንድ ነገር ወይም ድርጊት መጀመሪያ (በታ፣ ጊዜ፣ ምክንያት)።

መነሻ ስ 1. መንስኤ፡ ሰበብ፡ ምክንያት፡ 2. ለጠበቃ ወይም ለስራ ተዋዋይ መጀመሪያ ላይ የሚከፈል የገንዘብ መጠን፡ 3. በሙታን ስም ተዘጋጅቶ ለካህናት ከሚቀርብ በበል ዐጃቅ ላይ ተቀንሶ ለካህናቱ አለቆች የሚሰጥ መጠነኛ ምግብና መጠጥ፡

ተነሳሳ ግ ተነቃቃ፡ ተደፋፈረ፡ ተገፋፋ (አንድ ነገር ለማድረግ)፡

አነሳ ግ 1. ከፍ፡ ብድግ አደረገ፡ 2. ጀመረ፡ አሜረ፡ ጦርነት አነሳ፡ 3. አከበረ፡ አበለ፡ አላቀ፡ አሱን ያነሳው የጨው ንግድ ነው፡ 4. አወሰ፡ አስታወሰ፡ ያለፈውን ሊያነሳ ተጓወተ፡ 5. ወሰደ፡ እዚህ የነበረውን እቃ ግን አነሳው፡ 6. ተወ፡ ሰረዘ፡ አቀርቦት የነበረውን የተቃውሞ ነገሥት አንሰረ፡ 7. በብዛት ወሰደ፡ ፈጀ፡ ፍቄቱ ውሃ ያነሳ፡ 8. አጠቃሉ ያዘ፡ ቻለ፡ በሰላት ግድጋዎች የነበረውን ድፍድፍ አንድ በርሟል አነሳው፡ 9. አምኖ ተቀበለ፡ ያባቱን እጽ አነሳ፡ 10. ተከተለ፡ አጠና፡ ያዘ፡ ተማረ፡ ልጅየው ያባቱን ሙያ አንሰረ፡ 11. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) የሚቀጥለው ጊዜ ተረኛ በመሆኑ የእለቱ ተረኛ መሪ የሚያዘመውን አየተቀበለ አዜመ፡

ንሳ በል፡ እባክህ፡ ንሳ ያንን እቃ አቀብለኝ / ንሳ ተቀበለ፡

አንሺ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ከእለቱ ተረኛ የዜማ መሪ ቀጥሎ ተረኛነቱን የሚረከብ (መዘምር፡ ደብተራ)፡

አነሳሳ ግ1. አበረታታ፡ አደፋፈረ፡ ገፋፋ፡ 2. ቀሰቀሰ፡ አሳደመ፡

አነሳሽ ቅ ቀስቃሽ፡ አሳዳሚ፡

አስነሳ ግ እንዲነሳ አደረገ፡

ነስር "ነሰረ" ስር ተመ.

ነሽጦ ግ በል በል፡ አድርግ አድርግ የሚል ስሜት ተሰማ፡ ገፋፋ፡ አነሳሳ፡

ነሽጥ አደረገ ግ ነሽጦ፡

ንሽጥ አደረገ ዝ.ከ.

ነሽ (አፍ. አይደለሽም) "ነው" ን ተመ.

ነቀለ ግ 1. መዘዘ፡ መነገለ፡ 2. አወለቀ፡ ለያየ፡ 3. አባረረ፡ አስወገደ(ከርስት)፡ 4. ሰረዘ፡ ፋቀ (ከመዝገብ)፡ 5. አጠፋ (በሽታን)፡ 6. ጥርግ ብሎ ሄደ፡ ሰራዊቱ ካደረበት ቦታ በፀጉ ነቅሎ ሄደ፡ 7. (ዘይ.) አራቆተ፡ አደህየ፡ አድር መጪው / ነቀለኝ፡

ነቀላ ስ እንግሜ የሚነቀልበት የእንቁጣጣሽ ዋዜማ፡

ነቀል ተከል ቅ በአንድ በተወሰነ ቦታ ዐንቶ የማይኖር፡ እንደዘላን ጎጆ ወይም ቋሚ ቦታ የሌለው፡

ነቃላ ቅ 1. ሲራመድ ድፍት ድፍት ያለ የሚመስልና ፈጠን ያለ አረማመድ ያለው፡ ቀትረ ቀላል (ሰው)፡ 2. (ስድብ) ጥላቢስ፡

ነቃይ ተካይ ስ የመሸር፡ የመሸም፡ ከርስት ላይ የማባረር፡... ስልጣን ያለው ሹም፡

ንቃይ(ንቅል) ስ አገልግሎት ላይ እንዲውል ተደርጎ ከቶየ በሃላ ፈርሶ ወይም ከነበረበት ተነስቶ ለሌላ ተግባር ሊውል የሚችል (የአጥር እንጨት፡ የቤት ከጻን ቆርቆሮ፡...)፡

ነቀልቃል "ቀለቀለ" ስር ተመ.

*ነቀረ

ንቃሪ (እንቃሪ) ስ ጭላጭ፡ ሙጣጭ (ፈላሽ ለሆነ ነገር)፡

አነቀረ ግ ሙጥጥ አድርጎ ወሰደ፡ ጨለጠ (ፈላሽን ከመያዣው ውስጥ)፡

አንቅሮ ተፋ ፈፅሞ ጠላ፡ ተወ፡ የነበረውን ግንኙነት አቋርጠ፡

ነቀርሳ ስ ብዙውን ጊዜ በአንገት፡ በጡት፡ በደረት፡...አካባቢ የሚፈጠርና በቀላሉ የማይሸር ወይም ጭራሹት ሊሸር የማይችል ጠንቀኛ የቀሰል በሽታ አይነት፡

ነቀርሳ ሆነበት 1. ሲጀምር ቀላል የነበረው የቀሰል ሀመም ውሎ አድሮ ወደ ነቀርሳ ተለወጠበት፡ 2. (ዘይ.) የማይገላገለውና የማይላቀቀው ችግር ሆነበት (ለነገር)፡

ነቀሰ ግ 1. የጥላሸት ቀለም በተቀባ የመርፈ ወይም የሾህ ሜፍ ገላን(ድድን፡ አንገትን፡...) ደጋግሞ በመውጋት ወይም በመጨቅጨቅ የተወጋው ገላ ጌጠኛ እንዲሆን አደረገ፡ በንቅሳት አስጊጠ፡ ወቀረ፡ 2. ከወርቅ፡ ከብር፡... በሚሰራ ጌጥ ላይ የተለያየ ቅርፅ በመንደፍ ጌጡን አስዋበ፡ 3. የተፋተለተለውን፡ የተቆጣጠረውን የራስ ፀጉር በሚይ አበጠረ ወይም ከፈከፈ፡ 4. ቆሻሻን ወይም ጉድፍን ከልብስ ወይም ከጥጥ ላይ አነሳ፡ 5. ነቀለ፡ መነገለ (እሾህን ከእግር፡ ፀጉርን ከአይን ቆብ ጽር ላይ)፡

መንቀሻ ስ 1. ለንቅሳት ስራ የሚያገለግል መርፌ ወይም እሾህ፡ 2. ማበጠሪያ፡ ሚዶ፡

በነቂስ አንድም ሳይቀር፡ በሙሉ፡ ሀዘሱ በነቂስ ወጣ፡

ንቃሽ ስ ከልብስ፡ ከጥጥ፡... ላይ የተለቀመ ጌድፍ ወይም ቆሻሻ የጠበቀ ጥጥ ወይም በርበፊ፡

ንቅሳት ስ ጥላሸትን በውሃ በጥብብ በመርፈ ወይም በእሾህ ሜፍ እያጠቀሱ ገላን (ድድን፡ አንገትን፡...) ደጋግሞ በመጠቅጠቅ የሚሰራ የሰውነት ላይ ጌጥ፡ ውቅራት፡

ንቅስ ስ 1. ንቅሳት፡ 2. ለጌጥ፡ ለውበት ተብሎ እንደ ሽክና፡ መስቀል፡ ዝናና፡... ባሉ ቁሳቁሶች አካል ላይ የሚሰራ ቅርፅ፡ ሽልማት፡

ነቀሰ² ግ መሰከረ፡ እውነትን ከውሸት ለይቶ ተናገረ።

ነቃሽ ስ ምስክር፡ እማኝ።

ነቀሰ³ ግ ቀነሰ፡ ወረደ (ዋጋ)።

ንቃሽ ት የዋጋ ቅናሽ።

በንቃሽ በቅናሽ።

*ነቀሽ

አነቀሽ ግ ሰበረ፡ እነከተ።

እንቅሽ አለ ግ ተሰበረ፡ እነከተ።

እንቅሽ አደረገ ግ ሰበረ፡ እነከተ።

ነቀነቀ ግ 1. ወዘወዘ፡ ናጠ፡ ጎነተለ፡ ጎሽመ። 2. ቀሰቀሰ፡ እነሳሳ፡ ገርፓፓገዳው ሀዘቡን ነቀነቀው።

ንቅናቄ ስ 1. ቅስቃሴ፡ ውዝዋዜ። 2. እንቅስቃሴ (የአመፅ፡ የተቃውሞ)።

ንቅንቅ ብሎ ወጣ ግልብጥ ብሎ በብዛት ወጣ። ሀዘቡ ንቅንቅ ብሎ ወጣ።

ንቅንቅ አይልም አይበገርም፡ አይሞክርም፡ ፍንክኝ አይልም።

ተነቀነቀብኝ - ተገቢ ካልሆነ እነጋገር ጋር የተሰበረ፡ የንቀትና የቁጣ አካላዊ እንቅስቃሴ አሳየኝ፡ ተረገገብኝ።

ተነቃነቀ ግ 1. ተወዛወዘ። 2. ተንቀሳቀሰ። 3. ተነሳሳ፡ ተቀሰቀሰ።

ተነቃናቂ ት ተዘዋዋሪ፡ ተንቀሳቃሽ።

አነቃነቀ ግ 1. አወዛወዘ፡ አንቀሳቀሰ። 2. እነሳሳ።

ነቀዘ ግ 1. በነቀዘ ተበላ፡ ተበላሽ። 2. ነቀዘ አፈራ፡ ፈጠረ።

ነቀዘ ስ 1. ሙቀት ባለበት አካባቢ የሚፈጠርና እንዳንድ የእህልና የእንጨት አይነቶችን ውስጣዊ አካል በመበርበርና በመብላት ለብልሽት የሚጸርግ አነስተኛ የተባይ አይነት። 2. (ስድብ፡ ዘይ.) ብዙ የሚበላና በልቶም የማይጠረቃ (ሰው)።

ነቀፈ ግ 1. ተቸ፡ ተቃወመ። 2. አንኳሰሰ፡ አጥላላ፡ እንከን አወጣ።

ነቀፋ ስ1. ትችት፡ ትዋሜ። 2. እንከን፡ ነውር ማውጣት።

ነቀፌታ ዝ.ክ.

ነቃፌ ት 1. ተቺ፡ ተቃዋሚ። 2. አቃቂር፡ እንከን አወጠ።

*ነቀፈ

አነቀፈ ግ 1. አደናቀፈ፡ አሰናከለ፡ መታ (እንቅፋት እግርን)። 2. ጣልቃ በመግባት ችግር ፈጠረ፡ መሰናከል ሆነ።

እንቅፋት ስ 1. ሲራመዱ እግርን

የሚያደናቅፍ፡ የሚያሰናክል እንደ ድንጋይ፡ ጉቶ፡... ያለ ነገር። 2. ሳይታሰብ የሚያጋጥምና አንድን ጤናማ ሂደት የሚያውክ ችግር፡ መሰናከል።

እንቅፋት አነደደው እንቅፋት እግርን መታው።

ነቀፋ "ነቀፈ" ስር ተመ.

ነቀፌታ ዝ.ክ.

ነቁጥ "እንቆጠ" ስር ተመ.

ነቃ¹ ግ 1. እንቅልፉን ጨረሰ፡ ከእንቅልፉ ተነሳ። 2. ባንነ፡ ከእንቅልፉ ተቀሰቀሰ። 3. ንቁ፡ ትንህ፡ ቀልጣፋ ሆነ። 4. ጠረጠረ። 5. አወቀ፡ ተረዳ፡ ፈጥኖ ተገነዘበ።

ንቁ ት 1. እንቅልፍ የማያሸንፈው፡ ባስፈላገው ጊዜ መነሳት የሚችል። 2. ትንህ፡ ቀልጣፋ፡ ራሱ።

ንቃት ስ 1. ትጋት፡ ቅልጥፍና። 2. አርቆ የማስተዋል፡ ሁኔታዎችን ፈጥኖ የመረዳት ችሎታ። 3. ከፖለቲካዊ ትምህርት የሚገኝ እውቀት፡ ግንዛቤ።

ንቃተሀሊና ስ የተግባራዊና የነባራዊ ሁኔታ ነብራቅ ውጤት የሆነ የሰው ልጅ የአእምሮ ግንዛቤ፡ አስተሳሰብ፡ እውቀት።

አነቃ ግ የፖለቲካ ትምህርት አስተማሪ፡ ቀስቀሰ።

አንቂ ስ የፖለቲካ ትምህርት ለህዝብ የሚሰጥ፡ ቀስቃሽ።

አነቃቃ ግ አበረታታ፡ ገፋፋ፡ ጎተጎተ፡ ቀሰቀሰ።

ማነቃቂያ ስ ማበረታቻ።

ነቃ² ግ ተሰነጠቀ፡ ተተረተረ።

ንቃቃት ስ ሰንጥቃት፡ ትርትራት (የመሬት፡ የእግር፡...)።

ንቃቃታም ት (ስድብ) እግሩ ሳይ ንቃቃት ያለበት፡ በንቃቃት የተሳዳ (ሰው)።

ነቃላ "ነቀለ" ስር ተመ.

ነቃሽ "ነቀሰ" ስር ተመ.

ነቃፈ "ነቀፈ" ስር ተመ.

*ነቆረ

መንቆረ ስ 1. የወፍ፡ የአሞራ፡ የዶሮ አፍ። 2. ባላ ያለው ረዘም ያለ እንጨት። 3. እንደ እግር ብረት ሆኖ ለማሰራዘን የሚያገለግል ቀዳዳ ወይም ብስ ያለው ግንድ።

ነቋራ ት አንድ አይቲ የጠፋ።

ተናቆረ ግ 1. አንዱ ከሌላው ጋር ተነካከሰ (ዶር)። 2. አንዱ ከሌላው ጋር ተጣላ፡ ተጣመደ፡ ተያያዘ።

አንቆረ ገ. ወጋ፥ ደንቆለ፥ ጠነቆለ (አይፃ፡)

2. 24 ÷ 40 (375)::

አናቆረ ግ አጣጥሮ አናከሰ።

*580

ነቁጥ ስ በቃል፡ በሃረግና በአረፍተ ነገር መጨረሻ ላይ የሚደረግ ነጥብ።

አነቆጣ 7 ነጥብ አደረጉ፥ አስቀመጡ።

ነጻራ “*ነቆረ” ስር ተመ.

ነበልባል “*በለበለ” ስር ተመ.

ክብረ(ነበር) ገዢ "ነው" እና የ "እለ" ሃላፊ ጊዜ
ገባ:: ዛሬ ፀሃይ ነው ትናንት ግን ዝናም ክብረ
አለኝ እንጂ ክብረኝ አይመታምም::

ለነበር ለወግ፣ ለዝና፣ ለማስታወሻ፣ ለታሪክ።
ለነበር ይጠቅማልና ታሪካችን በወገ ተፅፎ
በቀመጥ አይከፋም።

ነበርኩ ባይ እንዲህ ነበርኩ እያለ በማውራት የሚከራረሩ ገረጃ።

ነባሪ ስምስከር፥ እማኝ።

ከባሪዎች ት ተጠባቂዎች የሆኑ (ካገር)።

ነባር ጉዳዩን ላይ የሚገኝ ጥቅም ሲሆን፡ ለሰውነት በረከብ ሲሆን፡

5044 7 1. ቁለት ነፃላላ። 2. ተንገላረረ።

ነበረር(ነብረሩ) ቶ 1 ነድሳሳ። 2. ገብራራ።

45066-7 30663

አነባረረ 7 1. አቁለ፡ አነሆለለ። 2. አንገረባረ።

*30606

ንብርብር (ንብብር) ፡ ድርብርብ (አንዱ በሌላው ላይ ተደርቦ መገኘት)።

ንብርብር ኣለ ን ተነባባሪ።

ተነባበረ ግ 1. ተደራረበ፡ አንዱ በሌላው ላይ
የነፃ፡ 2. ተጋዝ፡ ተረዳዳ።

አነባበረ ግ አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፤
አደራረበ።

አነባበር ስለሰሉ የወጣን እንጂራ ምጣድ ላይ ከተሰፋና ገና ካልበሰለ ሊጥ (እንጂራ) ላይ በመደረግና አብሮ በማብሰል የሚዘጋጅ ወፍራምና ድርብርብ እንጂራ።

ነበር “ነበረ” ን ተመ.

ነበበ ግ 1. ታወቀ፣ ከበረ፣ ገነነ። 2. በሃይል
ጮሁ፣ ጨሀቱ አስተጋባ፣ ከሩቅ ተሰማ (የክበር፣
ደመገድ)።

*500

ምንባብ ስ 1. አጠር ያለና ለንባብ ማስተማሪያ የተዘጋጀ ስህተት። 2. መፅሃፍ፣ መጣጥፍ፣ ስህተት።

ጌባብ ስ 1. በዕሁፍ ላይ የሰፈረገ ነገር በአንደበት ወይም በድምፅ እማካይነት ሊድርጉ የማይብኑ፤ የመናገር፤ የማስማት ድርጊት፤ 2. በቤተክህነት ትምህርት ቤት ከድርድ ጌባብ ቀተላ - የሚሰጥ የአነባበብን ተፈራርቶ ፍጥነት የሚመለከት ትምህርት።

ንባብ ቤት ስ (ቢ.ክህ.) ከፈደል እስከ ዳዊት ያለውን ትምህርት የሚማሩበት ትምህርት ቤት።

ተነበበ ግ 1. በንባብ ተባለ፥ ተነገረ (ዕሁፍ ላይ የሰፈረው ነገር)። 2. የሚታይና የሚነበብ ወይም ለነበብ የሚችል ሆነ። *ዕሁፍ ላይዘብዝም።*

ተነባቢ ት 1. አጣጣሉ ግልፅና ጥሩ ሆኖ የተፃፈና ለአንባቢ የማያስቸግር (ፅሁፍ)። 2. ተወዳጅ ፅሁፍ በመሆኑ ብዙዎች የሚያነቡት።

ተናበበ ገገ. ተመሳካሪ፥ ተያየ (ዋናው ፅሁፍ ከቅጂው ጋር አንድ አይነት ስለመሆኑ)። 2. አንዱ የሌላውን ሃሳብ ተረዳ፥ በዚህም መንገድ ተግባሩ፥ ተዋወቀ።

ተናባቢ ለ 1. ለየብቻቸው ሳይሆን እንደ እንድ ቃል ተደርገውና በእንድነት ተጠቅለው የሚነገሩ ጥምር ቃላት (ለምሳሌ ቤተመንግስት፡ ርእሰብሃር፡...)። 2. (ስል.) ከእፍ ውስጥ የሚወጣው እየር ሲቆም ወይም ሲታገድና ሲገባው የሚፈጠር እንደ በ፡ረ፡ክ፡... ያለና እናባቢ ያልሆነ ናቸው።

አነበበ ግ በዕውቁ ላይ የሰፈረን ነገር ድምፅ
እያሰማ በአንደበቱ አለ፡ ተናገረው ወይም ድምፅ
ሳያሰማ በአገሥሮው ዘለቀው።

አንባቢ ት 1. የማንበብ ችሎታ ያለው። 2. አዘውትሮ መጻህፍትን ማንበብ የሚወድ። 3. ስራው (ውክ) ብሎ ማንበብ የሆነ። ለና አንባቢ።

አኖበበ ገ 1. ዋናውን ዕህፍ ከቅጂው ጋር አስተያየ፡ አመላከረ። 2. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የተለያዩ ቃላትን በመግጣጠም እንደ አንድ ቃል አድርጎ በድምፅ ጠራ (ለምሳሌ ቢት፡ መንግስት ቢተመንግስት)።

አናባቢ ስ ከእፍ ውስጥ የሚወጣው አየር ሳይቆም ወይም ሳይታገድና ሳይጋጭ በሚወጣበት ጊዜ የሚፈጠር እንደ እፉ፡... ያለና ተናባቢ የልሆነ ድምፅ።

አስነበበ 7 1. (አንድን ዕሁፍ) ሌሎች
እንዲያነቡት አደረገ። 2. ንባብ ወይም አነባበብ
አስተማረ።

እስከባቢ ስ በመፃህፍት ማንበቢያ ክፍል ለአንባቢዎች አስፈላጊውን እገዛ የሚያደርግ የቤተ መፃህፍት ሰራተኛ።

*2050

መነባንብ ስ በአእምሮ የሚመላለስን ሃሳብ
ለአድማዱ ሳይሆን ለገዛ ራስ ብቻ ጮክ ተብሎ
የማይረግ ንግግር(ትያትር)።

ንካች ጊ.ከ.

እነከተ 7 1. ሰበረ: አደቀቀ:: 2. ደሀና አድርጎ ተመገበ::

እንከት አለ 7 ነከተ: እንቅሽ አለ::

እንከት አድርጎ በላ ምንም ሳያስቀር ጠርጎ: ጨርሶ በላ::

እንከትከት አለ ስብርብር: ድቅቅ አለ::

እንከትከት አደረገ ስብርብር: ድቅቅ አደረገ::

ነከነከ 7 1. እንደልቡ በብዛት ተመገበ:: 2. በብዛት ለረዥም ሰአት ዘነመ: ጣለ:: ገናሙ ሲነከነከው አደረገ::

ነከነከ (ናከናከ)

ነከናከ (ናከናከ) ት 1. ሰባራ በመሆኑ ድምፁ ጥራት የሌለው (ቃጭል: ደወል:...):: 2. ሲናገር የሚነፋነፍ: አፍንጫው ችግር ያለበት በመሆኑ ትከክለኛ ድምፅ ለማውጣት የሚይችል::

ነካ 7 1. ጸሐፊ:: 2. ጎጠ፡ ጎሽመ:: 3. ጎዳ: አሳመመ:: ቅባት የበዛበት ምግብ በልቺ ሆይን ነካቹ: 4. ገጠበ: አቆሰለ:: ጭነቱ የላሆነውን ጀርባ ነካው: 5. በደለ: ተተናከለ:: የማንን ወንድም ማን ይነካዋል: 6. አሽጧጠጠ: ሽረደደ: ሰደበ:: በነገር ነኩ: 7. ተዳፈረ: ነቀፈ:: የሰው ከብር አትንኩ: 8 በግብረሰጋ አወቀ: ተገናኘ:: ያቺን ሊትዮ በነካ ጀምሮ ልቡ በፍትረ ተይዟለ:: 9. አንድን ነገር በብዛት አደረገ: አከናወነ: እስከሰታውን ነካው:: 10. በከለ: አበላሸ:: ለብሉን ጭቃ ነካው::

ያልነካ ይንካሽ አደረጉት ሁሉም ደበደቡት:: መቱት::

-ነከ -ቀመስ:- መሰል:- ጠቀስ:: ሉፍ ነከ ልብስ እወዳለሁ::

ነክህን በገጠጣና በቅልቦሽ ጨቃታ ጊዜ አንድ ተጫዋች መጀመሪያ ከነካው ወይም ከነሳው ጠጠር ሌላ በሌላ ጠጠር እንዳይሄድ (እንዳይጫወት) በተቃራኒው ወይም በተጋጣሚው እንደበት የሚባል የመከልከያ ቃል::

ነክ ት 1. እንከን ያለበት: ሰባራ (እቃ):: 2. በከባድ ጭነት ምክንያት ጀርባው የተገጠበ: የቀሰለ (አህያ: በቅሎ: ፈረሰ):: 3. የአእምሮ በሽታ ያለበት: ቀውስ: ወፈፈ::

ነክች አላደርገውም ፊፅም አልነካውም: አልዋከረውም::

ነክች አድርገኝ መምታት ቀርቶ በጣትህ ጸሐፊ ወይም ነክ ብታደርገኝ ጉድህ ይፈላል ለማለት በጠብ ጊዜ ለጠበኛ የሚሰጥ የማከጠንቀቂያ ቃል::

ንከኪ(ንከከ፥ ንከኪት) ስ 1. አካላዊ ግንኙነት ወይም መነካካት (የአንዱ ነገር ከሌላው

ጋር):: 2. ጥል: ፀብ:: ንከኪ ናችው:: 3. ወዳጅነት: ትውውቅ (የግብረሰጋ) :: 4. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ) በየም ቀን ከሰጋ ወይም ከቅቤ ጋር ተነካክቶ የተገኘ እቃ ወይም ምግብ::

ነካካ 7 1. ደብዘበ: ጸሐፊ ጸሐፊ አደረገ: 2 ተነካሰ:: በነገር ይነካካል::

የነካካው (የነካው) 1. በመጠኑ አልፎ አልፎ ወጥ ያለበት: ወጥ ያራሳው (እንጀራ):: 2. ወፊና የሚያደርገው (ሰው)::

ተነካ 7 1. ወፈፈ: ቀወሰ: ተለከፈ:: ጤነኛ ሊይደለም ተነክቷል:: 2. ተጎዳ:: ሰሜቱ በሃክን ተነካ::

ተነካካ 7 1. እጅ አረፈበት: በእጅ ተጸሐበ:: 2. ተበከለ:: የም እቃ በሰጋ ተነካካ: 3. ተዋወቀ (በግብረሰጋ):: 4 ተቃቀረ: ተቀያየመ: ተጣላ: 5. ተፋሰሰ: በካከነ: ተላላሰ:: ጭቅ ተነካረ: 6. ተጎነተለ:: ለሳትና ድሃ ሲነካረት ሊይወድም::

አነካካ 7 1. አንዱን አካል ከሌላው ጋር አገጣጠመ: አገናኘ:: 2. አቀያየመ: አጣላ: አጋጨ: 3. የፍሰቱ ምግብ (ሰጋና ቅቤ) ለየም ከሚሆነው ምግብ ወይም እቃ ጋር እንዲገናኝ አደረገ: በካከለ:: 4. አብቃቃ: በመጠኑ ተጠቀመ:: በቂ ወጥ ስለሌለ እያነካካ በላ::

አነካኪ ት ነገረኛ: ከሰው ጋር የሚያቀያይም: የሚያጣላ::

አናካ 7 አነካካ::

አሰነካ 7 1. በመድሃኒት አሳመመ: ጉዳት ላይ ጣለ:: ሰውየውን መድሃኒት አሰነካው:: 2. አንድን ድርጊት በደንብ አከናወነ: ሰራ:: ዘፈኑን ለነካው::

ነካታ "ነከተ" ስር ተመ.

ነክ "ነካ" ስር ተመ.

ነከናከ "ንከነከ" ስር ተመ.

ነከረ 7 ተቆራረሰ: ተፈረፈረ: እንኩር ሆነ::

አነከረ 7 1. ለጠላ ጠቃሚ ገጣጅት እንዲሆን ተቆልቶም ሆነ ሳይቆላ የተፈጠረ የገብስ ወይም የበቆለ::... ዱቂት እንደ በሰ ከውሃ ጋር ካሽ በሂሳ በሰማ ምጣድ ላይ አድርጎ እስኪበስል ድረስ እያገላበጠ አመሰ:: 2. ከምጣዱ ላይ ሳይቆራረስ በደሀና መውጣት የሚኖርበት እንጀራ ወይም ጸባ ከጥንቃቄ ወይም ከሙያ ማነስ የተነሳ እየተቆራረሰ እንዲወጣ አደረገ: 3. መነሳት የሌለበትን ሃሳብ በማንሳት ነገር አበላሸ::

አንኳራ ት ነገር የሚያበላሽ: የሚዘባርቅ::

እንኩር ስ 1. በውሃ ተበስብሶ ምጣድ ላይ እየተገላበጠ እንዲበስል የተደረገና ለጠላ የሚሆን ዱቂት:: 2. ከምጣድ ላይ በደሀና ሁኔታ መውጣት የነበረበት የእንጀራ ወይም የጸባ ቁርስራሽ: ስብርባሪ:: 3. (ዘይ.) ቂሳቂል:

አነጋገረ ጅል፥ ዘባራቂ፥ ነገረ ዘንቁል።
ነኩተ ግ ደቀቀ፥ መሸከ፥ ተሰባበረ።

ነኳታ ት ደቃቃ፥ ሰባራ።
አነኩተ ግ 1. አደቀቀ፥ አመሸከ። 2. እንኩቶ አዘጋጀ።
እንኩቶ ስ 1. እረኞች ከብት በሚጠብቁበት አካባቢ ተሰብስበው በአንድነት የሚበሉት ከነአገጻው ወይም ከነብሩ በእሳት ተለብለቦ የበሰለ የአተር ወይም የባቄሳ ወይም የገብስ።... አህል። ት 2. (ዘይ.) የማይረባ፥ ምንም ሊፈይድ የማይችል።

*ነወረ
ነውር ት 1. በሀብረተሰቡ ባህልና እምነት መሰረት እንደ መጥፎ ነገር የሚታይ፥ የሚቆጠር (ድርጊት፥ ምግባር፥...)። ስ 2. ገመና። ነውሪህን አታሳይ።
ነውር ነው 1. ፀያፍ ፡ መጥፎ ነው። 2. ተገቢ አይደለም፥ ጥፋት ነው።

ነውር ንጡ ነውር የሆነ ነገር ሲሰራ የማያፍር፥ ይሉኝ አይል(ሰው)።
ነውረኛ ት መጥፎ ፥ አፀያፊ ምግባር ያለው፤ ባለጌ።
አነወረ ግ አጣጣለ፥ አንቋሸሸ፥ ነቀፈ፥ ነውረኛ አደረገ።

አስነወረ ግ 1. ነውረኛ አደረገ። 2. እማገጠ፥ አባላገ፥ ደፈረ (ሴትን በግብረ ስጋ)። 3. የሚያስከፋ፥ የሚያስቀይም ሆነ።
አስነዋሪ ት አፀያፊ፥ አሳፋሪ።

ነወር(ኖር) ሰዎች ተቀምጠው ወደ አሉበት ቦታ በመቅረብና ሰላምታ በመስጠት ላይ ላለ ሰው፥ ተቀማጮቹ ብድግ ብለው "ይቀመጡልን" ለማለት ለሰውየው የሚያቀርቡት የአክብሮት መግለጫ ቃል።

ነወር አለ ወደአጠገቡ በመምጣት ላይ ያለን ሰው ከመጠቀሚያው ተነስቶ በአክብሮት ተቀበለ፤ ይቀመጡ ብሎ ጋበዘ።

*ነወጠ
ነውጥ ስ 1. ሁከት፥ ብጥብጥ፥ ሽብር። 2. ርደት፥ ንቅናቄ (የመሬት ነውጥ)።
ነውጠኛ ት 1. ሁከት ፈጣሪ፥ ረብሸኛ። 2. እሸባሪ።
ተናወጠ ግ 1. ተነቃነቀ፥ ራደ። 2. ታወከ፥ ተበጠበጠ፥ ተሸበረ።
አናወጠ ግ 1. አራደ፥ አነቃነቀ፥ አንቀጠቀጠ። 2. አወከ፥ በጠበጠ፥ እሸበረ።

ነዋሪ "ኗሪ" ን ተመ.
ነው (አፍ. አይደለም) ግ 1. ምንነትን ወይም

ማንነትን፥ መጠንን፥ አይነትን፥ ግብርን፥ ሁኔታን፥... ለመግለፅ ከሚነገሩ ቃላት ጋር እየተጎዳኝ የሚነገር የአሁን ጊዜ የመሆን ግብ።
ኢትዮጵያዊ ነው/ረዥም ነው/ቀይ ነው/ደግ ነው/ጤናማ ነው። 2. በተወሰነ ስፍራ ወይም ሁኔታ ላይ መሆንን ወይም መገኘትን ለማመልከት ወይም ለማወቅ ከተለያዩ ቃላት ጋር እየተጎዳኝ የሚነገር ቃል።
አፈር ላይ ነው/በብዙሃ ላይ ነው። (በየመደቡ ሲዘረዘር፦ 1ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር "ነኝ"፤ ብዙ ቁጥር "ነን"። 2ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፥ ተባለታይ ይታ "ነህ"፤ አንስታይ ይታ "ነሽ"፤ ብዙ ቁጥር "ናኛሁ"። የአክብሮት "ነዎት"። 3ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር አንስታይ ይታ "ናት" (ነኛ)፤ ብዙ ቁጥር ወይም የአክብሮት "ናኛው"።)

ነውረኛ "ኣወረ" ስር ተመ.
ነውር ዝ.ከ.
ነውጠኛ "ኣነወጠ" ስር ተመ.
ነውጥ ዝ.ከ.

ነዎት (አፍ. አይደለም) "ነው" ን ተመ.
ነዘረ¹ ግ 1. በጣት ሲነካኩት ወይም ሲገርፋት ከፍ ያለ መዝቃዊ ድምፅ ስጠ (የበገና ወይም የክራር ጅማት)። 2. ሰውነትን የንዝረት ስሜት ተሰማ። 3. ጠዘጠዘ፥ እየደጋገመ ወጋ (የቁስል ሀምም)።

ንዝረት ስ ከኢሉክትሪክ ሽቦ ጋር በሚደረግ ያልታሰበ መነካካት ወይም እንደ ክርን ያሉ ገላዎች በሚመቱበት ጊዜ የሚሰማ ሰውነትን የሚመር ድንገተኛና ጊዜያዊ የሀምም ስሜት።
አነዘረ ግ በመርገብገብ መዝቃዊ ድምፅ እንዲፈጠር የበገናን ወይም የክራርን ጅማት በጣቱ ገፈፈ፥ መታ።

ነዘረ ግ ለመምታት በሰው ወይም በእንስሳ ላይ በትር ወይም ሌላ ጎጂ ነገር አሳረፈ፥ ጣለ።

ነዘነዘ ግ 1. ጨቀጨቀ፥ ነተረከ። 2. ደጋግሞ በመጠየቅ፥ በመለመን አሰለቸ፥ አስመረረ። 3. ጠዘጠዘ፥ ነዘረ፥ አመመ(ቁስል)።

ነዝናዛ ት ጨቅጫቂ፥ አንዴ ነገር ከጀመረ በቶሎ የማይለቅ፥ ቸኮ ።

ንዝንዝ ስ ጭቅጭቅ፥ ንትርከ።

ንዝንዝኛ ት ተጨቃጫቂ፥ ተነታራኪ ።

ተነዛነዝ ግ ተጨቃጨቀ፥ ተነታረከ።

ተነዛናዥ ት ተጨቃጫቂ፥ ተነታራኪ።

አነዛነዝ ግ አጨቃጨቀ፥ አነታረከ።

አነዛናዥ ት አጨቃጫቂ፥ አነታራኪ።

*ነዘዘ

ንዛዥ ስ ትንታ፥ ከሰውነት ጋር ባለመስማማቱ ወይም በሌላ ምክንያት ከተበላና ከተጠጣ በኋላ

ጥቂት ባፍንጫ በኩል በመምጣት ችግር የሚያስከትል ምግብ ወይም መጠጥ።

እነዚህ ግ ተዘቅዝቆ በመተኛት ወይም በሌላ ምክንያት የተበላውና የተጠጣው ባፍንጫ ወጣ።

ነዛ ግ 1. ረጨ፥ ፈነጠቀ። 2. የተወሰነን የአሀል መጠን በሰማ ምጣድ ላይ በተን አደረገ (ለመቁላት)። 3. አጠፋ፥ ጨረሰ፥ አባከነ (ገንዘብን)። 4. አዛመተ፥ አሰራጨ፥ አዳረሰ (ለምሳሌ ወሬን)። 5. ስምን በከንቱ አነሳ፥ አጠፋ። **ሰሚን እየሰረ ነው**።

ንዛት ስ ምጣድ ላይ በአንድ ጊዜ ለመቆላት የሚችል የተወሰነ የአሀል መጠን (ለምሳሌ አንድ ወይም ሁለት እፍኝ ጥሬ)።

ነዝናዛ "ነዝነዝ" ስር ተመ.

ነይ ግ በሁለተኛ መደብ፥ በነጠላ ቁጥር፥ በአንስታይ ያታ ጊዜ የሚያገለግል የመጣ። ትእዛዝ አንቀፅ። **አንቺ ሉሉ ነይ**።

ነይነይ "ነነዌ" ን ተመ.

ነይለ ግ በሳ፥ ሸነቆረ።

መንደልት ስ 1. የጆሮ መብሻ። 2. ድጅና።

መንደልቶ ስ ሰፊ ወይም ትልቅ የጆሮ ሎቲ።

ነዳላ ት ብስ፥ ሸንቁር፥ ቀዳዳ።

ተነደለ ግ ተበላ፥ ተሸነቆረ፥ ተቀደደ።

ተነዳደለ ግ ተበላ፥ ተሸነቆረ።

ነደደ ግ 1. ተያያዘ፥ ተቃጠለ (አሳት)። 2. ተቃጥሎ አመድ ሆነ። 3. በጣም ሞቀ፥ በሙቀት ሃይል ተሰቃየ።

ነዲድ ስ በመቃጠል ላይ ያለ ነገር። (ለምሳሌ እንጨት)።

ነዳጅ ስ ሞተርን ለማንቀሳቀስ የሚያገለግል በጋዝ ወይም በቤንዚን መልክ የሚገኝ የሃይል ምንጭ።

ነድ ስ የአሳት ነበልባል፥ የአሳት ላንቃ።

ንዳድ ስ 1. በጣም ሃይለኛ ሙቀት፥ ቃጠሎ፥ አሳት። 2. ተኩሳት ያለበት ወጣ።

ማንደዳ ስ 1. እሳትን በቀሎ ለማቀጣጠል የሚረዳ እንደሳር፥ ወረቀት ያለ ተቀጣጣይ ነገር። 2. እሳትን ንንበስ ብሎ በእፍ እፍ እያሉ በማቀጣጠል ፈንታ ራቅ ብሎ ትንፋሽን በውስጡ ለማሳለፍና በእሳቱ ወላፊን ሳይጎዱ እሳቱን ለማቀጣጠል የሚረዳ፥ ለዚሁ ተብሎ የሚዘጋጅ የሸንበቆ ቁራጭ። 3. እሳት የሚነድበት ቦታ፥ እቃ ወይም እሳቱ የሚቀጣጠልበት ቦታ።

ምድጃ ስ 1. ምግብ ለማብሰል እሳት የሚነድበት ቦታ ወይም እሳቱ የሚቀጣጠልበት እቃ። 2. በጋዝ ወይም በኤሌክትሪክ አማካይነት እሳት ለመፍጠር የሚያስችልና ለምግብ ማዘጋጀት የሚያገለግል እቃ።

ነደደ² ግ 1. ተበላጨ፥ በገን፥ በሸቀ። 2. ተሰቃየ፥ ተጠመደ (በፍቅር)።

ንዴት ስ ብስጭት፥ ብገነት፥ ብሸቀት።

ንዴተኛ ት ብስጩ፥ ቁጡ።

ተናደደ ግ ተቆጣ፥ ተበላጨ፥ በገን፥ በሸቀ።

ተናዳጅ ት ብስጩ።

አናደደ ግ አስቆጣ፥ አበላጨ፥ አበገን፥ አበሸቀ።

አናዳጅ ት አብሸቅ፥ አናዳጅ።

ነደፈ¹ ግ በደጋን ላይ የተወጠረ ጅማትን በቅል አንገት እየሳበ በማንዘር ለፈትል የሚዘጋጀውን ጥጥ አፍታታ፥ ንድፍ እንዲሆን አደረገ።

ንድፍ ስ ከፍሬው ተለይቶ፥ በደጋን ተነድፎና (የንደቁልል ደመና በስሉ ተከምሮ የሚገኝ፥ ለፈትል ወይም ለእንዘርት የተዘጋጀ ጥጥ)።

ንድፍ ይመስላል በጣም ነጭ ነው።

ነደፈ² ግ በወረቀት ላይ ቀየሰ። ጥላን ሰራ፥ ሳለ፥ በገረ።

ንድፍ ስ ቢጋር፥ ቅያስ፥ ጥላን።

ነደፈ³ ግ 1. ነከለ፥ በመርዝ ወጋ (ለምሳሌ እባብ)። 2. ወጋ (በቀስት)። 3. እመመ፥ አስቃየ (የመጠከጠዝ፥ የመውጋት፥ የራስ ምታት ስሜት)። 4(ዘይ.)ወጋ፥ ጠቅ አደረገ (በነገር) ።

ተነደፈ ግ ተለከፈ፥ ተጠመደ፥ ተመረዘ፥ ተያዘ(በመጥፎ ነገር)።

ተናደፈ ግ ወጋ፥ ጠቅ አደረገ።

ተናዳፈ ት 1. መርዘኛና ተናካሽ የሆነ። 2. (ዘይ.) ተሳዳቢ፥ አሽመረኛ፥ በነገር ሰውን የሚያስቀይም።

ነዲድ "ነደደ" ስር ተመ.

ነዳ ግ 1. ወደ አስፈላጊው ቦታ ወሰደ (ለምሳሌ እንስሳትን)። 2. አሽከረከረ፥ ሾፈረ (ለምሳሌ መኪናን)። 3. (ዘይ.) በብዛት አስቀመጠ (ተቅማጥ)።

መናጆ ስ 1. ብቻውን በመሆኑ እየደነበረ በዝህ ላይ ችግር ለሚፈጥር አዋቂ ከብት፥ እንደአጃቢ ሆኖ አብሮ እንዲሄድ የሚደረግ ገራም ከብት። 2. ከሌላው ጋር አብሮ ወይም ሌላውን አጅቦ የሚሄድ፥ አካሄዶጅ (ሰው)።

መንጃ ፈቃድ ስ በማሽከርከር ሙያ ለሰለጠነ ሰው የሚሰጥ የሙያ ብቃት ማስረጃ።

ነጅ(ነጂ) ስ 1. እረኛ፥ ወዲያና ወዲህ የሚሄዱ ከብቶችን የሚከተል፥ የሚጠብቅ። 2. ሾፈር፥ አሽከርካሪ።

ተነዳ ግ 1. ተወሰደ፥ እንዲሄድ ተደረገ(ከብት)። 2. (ዘይ.) በሌላ ሰው ሃሳብ ተመራ።

ነዳላ "ነደለ" ስር ተመ.

ነጻይ (ብ.ቁ.ነጻያን) ስ ተመልከቱ ድሃ።

ነጻድ "ነደደ" ስር ተመ

ነድ¹ ዝ.ከ.

ነድ² (ነድ ቀለም) ስ ፍም የሚመስል የቀይ ቀለም አይነት።

ነድ³ ስ እሳት የሚመስል ቀይ ዶቃ።

ነዶ ስ ከነብርኩ (ከነአገጻው) እየታወደና ሁለት ሁለት ወይም ሶስት ሶስት ጭብጥ በአንድነት እየተደረገ የታሰረ እንደገባለ። ስንዴ።... ያለ የእህል ሰባል።

ነድ(ነዲ) "ነዳ" ስር ተመ.

ነገ "ነጋ" ስር ተመ.

ነገለ ገ ከስሩ ተነቀለ። ተመነገለ።

ነገረ ገ በአእምሮው የያዘውን ወይም ያሰበውን ለሌላው ገለፀ። አሰማ። አሳወቀ።

ነገረለት 1. መልእክት አደረሰለት። 2. መሰከረለት ቀ በምስክርነት ራዳው (ረቺ፣ አሸናፊ እንዲሆን)።

ነገረበት 1. አወራበት። ለሌላ አሰማበት። 2. መሰከረበት። ተረቺ ወይም ተሸናፊ አደረገው።

ነገረው 1. አስረዳው። 2. ሰደበው። አዋረደው። ልክ ልኩን ነገረው።

ነገራሃሉ የቁጣ፣ የዛቻ፣ የማስጠንቀቂያ ሃሳብ መግለጫ ቃል። ነገራሃሉ ከፊቴ ሂድ።

ነገረ ሰሪ ት አሳባቂ፣ ሸውከቻ፣ አዋቅኪ።

ነገረ ሰይጣን ት ክፉ አሳቢ፣ ተንኮለኛ።

ነገረ ሰራ ስ ሁኔታ፣ አኳኒ። ነገረ ሰራው አላግረኝም።

ነገረ በላ ት 1. ነገር የሚያመነግር። የሚያብሰለሰል። 2. ነገር ወዳድ። ነገረኛ። 3. መግት አዋቂ።

ነገረ ዘርቅ ስ ቀምነገር የሌለው ዘልቅ፣ ፊዝ፣ ቀልድ።

ነገረፈድ ስ ጠበቃ፣ ተሟጋች፣ አበኩቱ።

ነገር ስ 1. ድርጊት፣ ስራ፣ ተዛዢ። አይ የሰው ነገር፣ ሁኔታ፣ አኳኒ። ነገሩ አላግረኝም። 3 ጉዳይ። ያ ነገር ከምን ደረሰ? 4. ምክንያት፣ ጉዳይ። ያለ ለንድ ነገር ድንገት ለገር ለቆ አይደድም ነበር። 5. መግት፣ ክርክር። ፍርድ ቤት ነገር አለብኝ። 6. ጠብ፣ ጭቅጭቅ፣ ንትርክ። ነገር አያጣውም። 7. ወሬ፣ ዜና። የሰግሁት ነገር አለ። 8. በስም ያልተጠቀሰ አቃን ወይም ጉዳይን እየተከ የሚነገር ቃል። ለንድ ነገር እገዛለሃለሁ።

በነገር ጎሽመ ሌላውን ሰው ሊያስቀይም ወይም ሊያስቆጣ የሚችል ነገር በቀጥታ ሳይሆን በተዘዋዋሪ ወይም በአግባ ተናገረ።

በነገር ጠለፈ/አጠመደ 1. በንግግ፣ በምክር።... ሌላውን አሳሳተ፣ ለህተት ላይ ጣለ። 2. አንዱ የተናገረውን አጣጦ በመተርጎም ሌላ አትጣጫ እንዲይዝ አደረገ። ወንጀለ።

ነገሩ በሰለ በሚገባ ተብላለ። ለፍጥሜ ተቃረበ።

ነገር ለኮሰ ጥል እንዲፈጠር አደረገ። ጠብ ቀሰቀሰ።

ነገር ሰራ አሳባቀ፣ አዋሸከ፣ አጣላ።

ነገር ቆሰቆሰ/ጫረ ጠብ ጫረ፣ ነገር አነሳሳ።

ነገር ቋጠረ 1. ያለተ፣ አሌረ፣ ክፉ ነገር አሰበ። 2. ክፉ ምክር ጠነሰ።

ነገር በሆዱ ይዟል ቂም ይዟል። ተቀይሟል።

ነገር ተወለደ ያልታሰበ ችግር ተፈጠረ።

ነገር ነገሩን ይዞታል ከሞላ ገደል ስለ ጉዳዩ ያውቃል። ስለ ሁኔታው በመጠኑ ተገንዝቧል። ለመሆን ወይም ለመምሰል ሞክሯል።

ነገር አለሙን ትቶታል ለማንኛውም ጉዳይ ግዴላሽ ሆኗል።

ነገር አመላለሰ አሳባቀ፣ ያንዱን ነገር ለሌላው ነገረ።

ነገር አረገዝ ቂም ያዘ።

ነገር አስከረው በነገር ብስጭትና ንዴት ምክንያት ራሱን መቆጣጠር ተሳነው። እንደሰከረ ሰው ሆነ።

ነገር አቡኪ ነገር የሚያባብስ፣ የሚያጣላ፣ ነገር ወዲያና ወዲህ በማመላለስ ሰዎችን የሚያጋዎ።

ነገር አታባዳ (ነውር) ያንዱን ለሌላው እየነገርክ ሰው አታጣላ፣ አታፋጅ።

ነገር አወጣ ምስጢር አወጣ፣ ተናገረ።

ነገር አወጣ አወረደ አሳሳለ።

ነገር አዞረ በቀጥታ የተነገረውን ሃሳብ በሌላ ተረጎመ። ወደ አልታሰበበት አትጣጫ ለወጠ፣ ጠመዘዘ።

ነገር አጥባቂ ት ማንኛውም ጉዳይ በጥንቃቄ የሚይዝ፣ በቀላሉ የማይተው።

ነገር ገመደ/ሸረበ/ነጎነ/ፈተለ 1. አሌረ፣ ያለተ። 2. አንድን ነገር ወይም ጉዳይ በቀና መንፈስ በማየት ፈንታ ልዩ ልዩ ትርጉም በመስጠት ቀላል የነበረው ከባድ፣ ቀና የነበረው የተመሰሰበና አስቸጋሪ እንዲሆን አደረገ።

ነገር ጎተተ 1. ያልታሰበ ነገር(ችግር) ውስጥ ገባ፣ ነገር አመጣ። 2. ነገር ተሎ አልቆርጥ አለ።

ነገር ፈለገ ነገር ጫረ።

ነገርን ነገር ያነሳዋል ስለ አንድ ነገር ሲወራ ወይም ሲወሳ ሌላው ነገር ትዝ ይላል።

ነገር ሽራቢ ት አድመኛ፥ ሴረኛ፥ ነገር ጠምዛዥ፡፡

ነገር ቀማሚ ት ነገር አዋቂ፥ አሳማሪ፥ ምክር አዋቂ፡፡

ነገር አሽታች ት ጠብ ፈላጊ፥ ጥል ወደ አለበት የሚሳብ፡፡

ነገር ወዳድ ት ጠብ ወዳድ፥ ነገረኛ፡፡

ነገር የበላ ት 1. ነገር አዋቂ፥ አስተዋይ፥ አመዛካኝ፥ ብዙ የሚያውቅ፡፡ 2. ነገረኛ፡፡

[ነገር] ግን መፃ. የመጀመሪያውን ሃሳብ ከሚቀጥለው ጋር ለማጋጠም ወይም በተቃራኒው አንፃር ለመገለፅ የሚያገለግል፡፡ ስራቸው አድካሚ ነው፤ ነገር ግን ከፍቶቻቸው ዝቀተኛ ነው ለሱ ይወዳሉ፤ ነገር ግን እፅ ትጠላዋለች/የሚልህን አድምጥ፤ ነገር ግን አትመነው፡፡

ነገር ጠምዛዥ ት በቀና መንፈስ ግልፅና ቀጥተኛ በሆነ መንገድ ለሚቀርበው ሃሳብ ሁሉ ተቃራኒ የሆነ ትርጉም የሚሰጥ፥ ጠማማ፥ ተንኮለኛ፡፡

በነገራችን ላይ በጭውውት ጊዜ ሌላ ጉዳይ በጣልቃ አስገብቶ ለመናገር ሲያስፈልግ እንደ ይቅርታ መጠየቂያ በማድረግ ተናጋሪው ለአድማው የሚያሰማው ቃል፡፡

የነገር መንገድ የነገር ስልት፥ የነገር አያያዝ፡፡

የነገር አባት ስ ባልና ሚስት በሚጋቡበት ጊዜ ከእያንዳንዳቸው በኩል የሚቀርብና በውሊታው ላይ የሚገኝ፥ አለመግባባት በሚፈጠርበት ጊዜ ለቆመለት ወገን የሚከራከር ሰው፡፡

የነገር ስም ስ (ሰዋ.) ከንግግር ክፍሎች ውስጥ ረቂቅ የሆኑ ስሞች፥ (ለምሳሌ ነፃነት፥ ብርሃን፥...) የሚጠሩበት የስም አይነት፡፡

የነገር ቋት ስ ወሬኛ፥ ነገረኛ፡፡

ነገረተኛ ሙግት፥ ከርከር ያለበት ሰው፡፡

ነገረኛ ት 1. ጠብ ጫራ፥ ተንኮለኛ፡፡ 2. ምላሰኛ፡፡

ንግር(ንግርት) ስ አንድ ድርጊት (ከመሬፀሙ በፊት) ወደፊት እንደሚፈፀም በቅድሚያ የተነገረ ሃሳብ፤ ትንቢት፡፡

ንግረኛ(ንግርተኛ) ወደፊት ስለሚሆነው ነገር አስቀድሞ የተነገረለት፥ የተወራለት፥ እንዲህ እንዲህ ይሆናል የተባለለት (ሰው)፡፡

ንግግር ስ 1 አንድ ተናጋሪ ለአድማው በቃል የሚያቀርበው ሃሳብ፥ መልእክት፥ አስተያየት፥...፡፡ 2. በሰዎች መካከል የሚደረግ፥ የቃል ጭውውት፥ የሃሳብ ልውውጥ፡፡ 3. ጭቅጭቅ፥ ንትርክ፡፡ ያ ጉዳይ በተለየ የማይፈፀም ከሆነ ከንግግር እንዳያደርስን አሰጋሪህ፡፡

ንግግር አያውቅም 1. ሃሳቡን በሚገባ የመግለፅ ችሎታ የለውም፡፡ 2. ቃላት ሳይመርጥ እፋ እንዳመጣለት ስለሚናገር ነገር ያበላሻል፡፡

ንግግር አደረገ ስ ሰዎች በተሰበሰቡበት ቦታ ላይ ስለ አንድ ጉዳይ በቃል ወይም በዕውቅ ሃሳብ፥ መግለጫ፥ ማስረጃ፥... አቀረበ፥ ሰጠ፡፡

የንግግር ቋንቋ ስ 1. ያደባይ ያልሆነ፥ በንግግር ላይ ብቻ የሚያገለግል ቃል፡፡ 2. ገና በዕውቅ ላይ ያልዋለ ቋንቋ፡፡

ተነገረ ግ ተባለ፤ መልእክት፥ ሃሳብ ተላለፈ፡፡

ተነገረው ተረዳ፥ ሰማ፡፡ ያባቱ ሞት ተነገረው፡፡

የተነገረለት እውቅ፥ የታወቀ፡፡

ትንግርት ስ ጉድ፥ ድንቅ፥ ተአምር፡፡

ትንግርተኛ ት ተአምረኛ፡፡

ተነጋገረ ግ 1. ተወያየ፥ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፡፡ 2. ተጨዋውት፥ አወራ፡፡ 3. ተዋዋለ፡፡ ቤቴን ያንዲያድሰልኝ ከመሃንዲስ ጋር ተነጋግርለሁ፡፡ 4. ተጣላ፥ ተጨቃጨቀ፡፡ ከፉና ደግ ተነጋገሩ፡፡ 5. ታረቀ፡፡ ተክረፈው የነበሩት ተነጋገሩ፡፡

ተናገረ ግ 1.ሃሳቡን ገለፀ፥ አሰማ፡፡ 2. አወራ፥ ለፈለፈ፡፡ 3. አሳበቀ፡፡ 4. ተቆጣ፥ አስቀየመ፥ አስከፋ፡፡

ተናጋሪ ት 1. ንግግር አዋቂ፥ ጥፋ የንግግር ችሎታ ያለው፡፡ ስ 2. ንግግር አድራጊ፡፡ 3. (ዘይ.) ምላሰኛ፥ ለፍላጊ፥ በንግግሩ ሰውን የሚያስቀይም፤ ተሳዳቢ፡፡

አነጋገረ ግ 1. አጨዋውት፥ አወራ፡፡ 2. ጠየቀ፥ ሃሳብ ተለዋወጠ፡፡ ስለሆነው ሃኪም አነጋግሯል፡፡ 3. በቋንቋ የማይግባቡ ሰዎች በእሱ አስተርጓሚነት ሃሳብ እንዲለዋወጡ፥ እንዲግቡ አደረገ፡፡ 4 አገናኘ፥ አስማማ፡፡ አዋዋለ፡፡ ጉዳይህን በተለየ ሊፈፀምልህ የሚችል ጠበቃ ፈልገ አነጋግርሃለሁ፡፡ 5. አነታረክ፥ አጨቃጨቀ፡፡ እኔ ካንታ ጋር ምን አነጋገራኝ ያደረገከውን ለሚመለከተው አሳውቃለሁ፡፡

አነጋጋሪ ት 1. አጠያያቂ፥ የሚያወያይ (ነገር፥ ሃሳብ)፡፡ ስ 2. አጫዋች፥ ጓደኛ፡፡ 3. አስተርጓሚ፡፡

አናገረ ግ 1. ጠየቀ፥ አወያየ፡፡ 2. አስቀባጠረ፥ አስለፈ፡፡

አናጋሪ ት 1. አስቀባጣሪ፥ አስለፍላፈ፡፡ 2. ከፋ ተናግሮ የሚያናግር፥ ተንኮለኛ፥ አሳሳች፡፡ ተናግሮ አናጋሪን ያዝልን፡፡

አስነገረ ግ 1. አሳወጀ፡፡ 2. ንግርት ጠየቀ፡፡ 3. አስጠነቀለ፡፡ 4. (ቤ.ክህ.) የተማሪዎችን ቅጼ እየሰማ አረመ፥ አስተካከለ፥ አስተማረ፡፡ ፤

ነገሰ ግ 1. ዘውድ በመጫን የሃገር መሪ ሆነ፥ ዙፋኑ ላይ ተቀመጠ፡፡ 2. (ታቦት) በአመት በእሱ

ቀን ወደ ውጪ ወጥቶ ቤተክርስቲያኑን ዞሮ ገባ።
3. አየለ፥ ገነነ።

መንግስት (ብ.ቁ. መንግሥታት) ስ 1. የአንድ አገር ህዝብና የግዛት ስርዓት፤ 2. የአንድ አገር ህዝብና ግዛት፤ መስተዳድር።

መንግስት ግልበጣ ስ አንድን መንግስት፤ መስተዳድር በሃይል ከስልጣን ማስወገድ፤ መፈንቅለ መንግስት፤ ኩዴታ።

መንግስተ ሰማይ (መንግስተ ሰማያት) ስ (ሃይ.) ከሞት በሂላ ዓድቃን (ደገኞች) የሚኖሩባት ናት ተብሎ የሚታመንባት ሰማያዊት ቦታ።

ነገስት "ንጉስ" ን ተመ.

ነጋሲ ቅ 1. ነጋሽ፥የነገሰ፥ የሚነግስ። ስ 2. ንጉስ ወይም የንጉስ ልጅ።

ንጉስ (ብ.ቁ. ነገስት፥ ነገስታት) ስ 1. በዘውዳዊ አስተዳደር ዙፋን ላይ የተቀመጠ የሃገር መሪ። 2. በአንድ ቡድን ውስጥ ዋነኛ መሪ። **አንበሳ የሰራዊት ንጉስ ነው።** 3. እንደ ሰነጠረዥ፥ ጸማ፥ ካርታ ባሉ መጻህፍቶች ውስጥ ከመጻህፍቶቹ ጠጠርች ወይም ካርታዎች የአንዱ መጠሪያ።

ንግስት (ብ.ቁ. ንግስታት) ስ 1 በዘውዳዊ አስተዳደር ዙፋን ላይ የተቀመጠች የሃገር መሪ። 2. የንጉስ ሚስት። 3. በሰነጠረዥ መጻህፍቶች በካርታ ውስጥ የአንደኛው መጻህፍት መጠሪያ። 4. የንብ አውራጃ።

ንጉሰነገስት ስ ለእርሱ የሚገብሩ፥ ትእዛዙን የሚቀበሉና በእርሱ ግዛት ስር በንጉሰነት ማእረግ ላሉ ንጉሶች የበላይ የሆነ፥ የንጉሶች ንጉስ።

ንጉሳዊ (ብ.ቁ. ንጉሳውያን) ቅ የንጉስ።

ንግስ ስ ታቦት የሚወጣበት ክብርበል።

መናገሻ ከተማ ስ 1. የአንድ አገር መሪ መኖሪያና የአገሪቱ ዋና ከተማ። 2. የንጉሱ የንግስና ስርዓት የሚካሄድበትና ንጉሱ የሚኖርበት ከተማ።

አነገሰ ግ 1. የታቦት በአል በሚከበርበት ቦታ ተገኝቶ የበለጸ ተካፋይ ሆነ። 2. አጋነነ። 3. አኩራራ፥ አተበተ፥ ትእቢተኛ እንዲሆንና አጉል አስተሳሰብ እንዲያድርበት ተገቢ ባልሆነ መስመር መራ፥ አሳደገ፥...

አንጋሽ ስ 1. የንጉስ የንግስና ስነስርዓት በሚፈፀምበት ጊዜ ንጉሱን ቀብቶ የሚያነግስና ስነስርዓቱን የሚመራ ካህን ወይም ጳጳስ። 2. የታቦት ክብር በአል በሚደረግበት ቦታ ተገኝቶ የበለጸ ተሳታፊ የሆነ ህዝብ። 3. አጋናኝ። **ወሬ አንጋሽ።**

አነጋገሰ ግ አሞጋገሰ፥ አሞካሽ፥ አዳነቀ።

ነገነገ ግ ከመረ፥ ደረደረ፥ ቆለለ።

***ነገነገ**

አነገነገ ግ ወፈር ባለና አስፈሪ በሆነ ድምፅ ጮህ፥ የጮሁት፥ የጉምርምታ ድምፅ አሰማ (የነበር፥ የአንበሳ፥...)።

***ነገነገ**

አነገነገ ግ ተነቃነቀ።

ነገደ ግ 1. የንግድ ስራ ስራ፥ አካሄደ። 2. በመደብር ውስጥ ሆኖ ወይም ገበያ ወጥቶ ሸጠ፥ ሸቀጠ።

መነገሻ ስ ለንግድ ስራ የሚያገለግል ማንቀሳቀሻ ገንዘብ።

ነጋዴ ስ በንግድ ስራ የሚተዳደር ሰው።

ንግድ ስ ትርፍ ለማግኘት ሲባል ሸቀጦችን የመግዛትና የመሸጥ፥ አገልግሎት የመስጠት፥ የማምረት ወይም ሸቀጥን በሸቀጥ የመለወጥ ስራ።

ንግድ ምክር ቤት ስ የአንድን አገር የንግድ እንቅስቃሴ ለማስወገድና አመቺ ሁኔታዎች ለመፍጠር፥ በንግድ ስራ ላይ በተሰማሩ ግለሰቦች ወይም ድርጅቶች የሚቋቋም ማህበር።

የንግድ ልውውጥ ስ በአገሮች መካከል የሚካሄድ የተለያዩ ምርቶችን የመግዛትና የመሸጥ ተግባር።

***ነገደ**

እንግዳ ስ 1. ያልዋለ፥ ያላደረ ወይም ያልሰነበተ፥ ከሌላ አካባቢ፥ አገር፥ ቤት፥... የመጣ ሰው። ቅ 2. ባይተዋር፥ ባእድ። 3. አዲስ የመጣ ወይም ለአካባቢው አዲስ የሆነ።

እንግዳ መቀበያ ስ 1. የእንግዳ ማረፊያ ወይም መቆያ ክፍል፥ ቤት፥ ቦታ። 2. ለእንግዳ መቀበያ የሚሆን ወይም የሚያገለግል (የክትልብስ፥ ገንዘብ)፥...

እንግዳ ተቀባይ ቅ እንግዳ ወዳድ፥ ተንከባ ካቢ፥ አስተናጋጅ (በመጋበዝ፥ በማጻፈወት፥...)።

እንግዳ ነገር ስ ቀደም ብሎ ያልተሰማ፥ ያልታሰበ፥ ያልተጠረጠረ ድንገተኛ ነገር።

እንግዳ ደራሽ ስ ሳይታሰብ ድንገት የመጣ እንግዳ።

እንግዳ ጎርብጥ ስ እንደ ምንጣፍ የሚያገለግል ያልተለፋ ደረቅ የከብት ቆዳ።

ተሰብተናገደ ግ 1. በአንግድነት ተጋበዘ፥ መስተንግዶ ተደረገለት። 2. የሚፈልገው ጉዳይ እንዲፈፀምለት ተደረገ።

መስተንግዶ ስ 1. ተጠርቶ ወይም ሳይጠራ በአንግድነት ለመጣ ሰው የሚደረግ ግብዣ። 2. እንግዳ አቀባል፥ የእንግዳ አቀባል ስነስርዓት።

አስተናገደ ግ 1. በእንግድነት ተቀብሎ ጋበዘ። 2. አስተናበረ፥ ባለጉዳይን በመቀበል አስፈላጊውን ስራ አከናከነ።

አስተናጋጅ ቅ 1. እንግዳ የሚቀበል።

የሚጋብዝ፡፡ ስ 2. አስተናግረ፡፡

ነገድ ስ በባህል፡ በኢኮኖሚና በአካባቢ ይዞታ አንድነት ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ያለው፡ ከጎሳ ይልቅ መጠነ ሰፊ የሆነ ማህበረ ሰብ፡፡

ነጉላ **"ነጎላ"** ስር ተመ.

ነጋ ግ 1. ሌሊቱ አልቆ ብርሃን ተተካ፡ ወገግ አለ፡ ጎህ ቀደደ፡ 2. አለፈ፡ ወጣ፡ **ከረምቱ ሰኔጋ እንመጣለን፡፡**

ነገ(ነግ) ስ 1. ማግስት፡ ከዛሬ ቀጥሎ ያለው ቀን፡፡

ነገ ዛሬ አለ አንድን ድርጊት በጊዜው አልፈዎም አለ፡ አዘገዩ፡ ቀጠሮ አራዘመ፡፡

ነግ በኔ አለ ነገሩ በእኔም ላይ ሊደርስ ይችላል ብሎ አሰበ፡፡

ከነገ ነገ አለ አዘገዩ፡ ቀን አልቆርጥ አለ፡ ጊዜ አጠፋ፡፡

በነጋታው (በበነጋው) በማግስቱ፡ በሚቀጥለው፡ በሁለተኛው ቀን፡፡

ከነገ በስቲያ ከነገ ቀጥሎ ያለው ቀን፡፡

ከነገ ወዲያ ዝ.ክ.

ነጋ ጠባ ዘወትር፡ ሁልጊዜ፡፡

ነግህ ስ ጧት፡ ማለጻ፡፡

ንጋት ዝ.ክ.

ነጋጋ ግ ንጋት ተቃረበ፡ ጨለማው እየለቀቀ ሂደ፡፡

አነጋ ግ 1. አንድ ቦታ ሆኖ አሳለፈ(ሌሊትን፡ ከረምትን)፡፡ 2. እንቅልፍ ሳይወስደው አደረ፡ ሳይተኛ ቀረ፡፡

***ነጋ**

ንግ ት ሊወልቅ፡ ሊላቀቅ የደረሰ፡ እንከን ያጋጠመው፡ መዛባት የደረሰበት (የአጥንት መጋጠሚያ ወይም የማንኛውም አካል መገጣጠሚያ)፡፡

ተናጋ ግ መጀመሪያ ከነበረው ስሪቱ (አፈጣጠሩ) ተፋለሰ፡ ተነቃነቀ፡ ተናወጠ፡፡

አናጋ ግ አናወጠ፡ እነቃነቀ፡፡

ነጋሪት ስ እንደ ዋርካ፡ ዋንዛ፡...ካሉ የዛፍ ግንድ ቁራጭ ተፈልፍሎ የሚሰራ ጎነ ሰፊ፡ ቁመተ አጭር የሆነና በአዋጅ፡ በዘመቻ፡...ጊዜ ይጎሰም የነበረ የከበሮ አይነት (ስለሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

ነጋሪት ጋዜጣ ስ የመንግስት አዋጆች የሚወጡበት ጋዜጣ፡፡

ነጋሲ "ነገሰ" ስር ተመ.

ነጋዴ "ነገደ" ስር ተመ.

ነጋድራስ ስ 1. በመንግስት ይጅም የነበረ

የቀድሞ ጊዜ የነጋዴዎች ተቆጣጠሪ፡ አለቃ፡፡ 2. ከንግድ ዘርፍ የሚገኘውን የመንግስት ግብር ይሰበስብ የነበረ ሹም፡፡

ነጋጋ "ነጋ" ስር ተመ.

ነግ "ነጋ" ስር "ነገ" ን ተመ.

ነግህ ዝ.ክ.

***ነጎላ**

ነጉላ ት ሞኝ፡ ጅል፡፡

ነጎል ስ ንፍጥ፡፡

አነጎለ ግ (ንፍጥን) አፈረጠ፡ አወጣ፡ ተናፈጠ፡፡

ነጎረ ግ በእሳት ቀልጦና ውሃ ተጨምርበት ከቆሻሻው እንዲለይ ተደረገ (ቅቤ)፡፡

ንጉር ት እንዲቀልጥ ተደርሳና ውሃ ተጨምርበት ከቆሻሻ የፀጻ (ቅቤ)፡፡

ንጉር ቅቤ ስ ከቆሻሻ የፀጻና የተነጠረ ቅቤ፡፡

አነጎረ ግ ቅቤን በእሳት አቅልጦና ውሃ ጨምርበት በማሰንበት ቆሻሻው ከውሃው ጋር እንዲወገድ አደረገ፡፡

***ነጎተ**

እንጎቻ ስ መጠኑ እነስተኛ እንዲሆን ተደርሳ የሚጋገር እንጀራ፡፡

ተነጎተ ግ እንጎቻ ተጋገረ፡፡

አነጎተ ግ እንጎቻ ጋገረ፡፡

አስነጎተ ግ እንጎቻ አስጋገረ፡፡

ነጎደ ግ ሂደ፡ ተጓዘ፡ እልም አለ፡፡

ነጎዴ(ነጎድ) ስ 1. አንድ ላይ ግር ብሎ የሚበር የወፍ አይነት፡ መቁ፡፡ 2. ከጦርነት ቦታ እየሸሸ የሚመለስ ብዛት ያለው ጀሌ ጦር፡፡

አነጎደ ግ አስኪደ፡ በብዛት አካናወነ፡ አጣደፈ (ሰራን)፡፡

ነጎደ ግ ተመታ፡፡

አነጎደ ግ በሃይል መታ፡፡

ነጎዴ "ነጎደ" ስር ተመ.

ነጎድጓድ "አጎደጎደ" ስር ተመ.

ነጎ ግ 1. ጓ፡ ደ አለ፡ ጮህ (ጅራፍ፡ ፍንጻታ +...)፡፡ 2. ጓ፡ደ የሚል ድምፅ በመፍጠር ተሰበረ፡፡

አነጎ ግ 1. አጮህ፡ አፈነጻ፡ 2. ሰበረ፡ ሲሰብር ጓ፡ ደ የሚል ድምፅ አሰማ፡፡

ነጠለ ግ 1. ለየ፡ ለየብቻ አደረገ፡ 2. ዘረጋ፡፡ **የታጠፈውን ነጠሎ፡፡**

ነጠላ ስ 1. ከድርጅት ማግ የሚሰራ፡ እንደ ጋቢ እጥፍ ያልሆነ ሸማ፡ 2. እጥፍ፡ ድርብ፡ መንታ ያልሆነ ነገር፡ ት 3. ኮከቱ እጥፍ ያልሆነ (ዶር)፡፡ 4. (ዘይ.) ጥላቢስ፡ ከውካቸ፡፡

ነጠላ ሰረዝ ስ በዝርዝር የሚፃፉ ነገሮችን ለመለያየት የሚያገለግል የስርአተ ነጥብ አይነት፤ ምልክቱም ፡፡" ወይም "T" ነው (ለምሳሌ ጤፍ፡ ሰንደቅ፡ ገብስ፡...)።

ነጠላ ቁጥር (ሰዋ.) አንድ ብቻውን የሚገኝ ነገር ወይም አካል ብዙነት ካለው ነገር ወይም አካል ተለይቶ የሚጠራበት የቅርፅ ስም። ለምሳሌ "የበጎች" ነጠላ ቁጥር "በግ" የሚለው የስም ቅርፅ ነው።

ነጠላ አረፍተ ነገር ስ (ሰዋ.) አንድ ባለቤትና አንድ አንቀፅ ብቻ የሚገኝበት አረፍተ ነገር። ለምሳሌ "ልጁ አድጓል" የሚለው ነጠላ አረፍተ ነገር ነው።

ነጠላ ጫማ ስ ሽፍን ያልሆነና ተረከዝ የሌለው፤ ብዙውን ጊዜ ለቤት ውስጥ የሚያገለግል የጫማ አይነት።

ንግደ ት ነጠላ የሆነ፤ ብቻውን ያለ።

ንጥል ዝ.ክ.

ተነጠለ¹ ግ 1. ተለየ፤ ተከፈለ፤ ተለይቶ ለብቻ ሆነ። 2. ተዘረጋ።

ተነጠለ² ግ ተለያየ።

ተናጣላ ት ብቸኛ፤ ብቻውን የሆነ።

ተናጣላ ሆነ ግ 1. ብቸኛ ሆነ። 2. ከሰራ ተለየ፤ ራቀ። 3. ሳሳ፤ አልፎ አልፎ ብቻ ሆነ (ቡቃያ፤ ፀጉር፡...)።

በተናጠል ተው.ግ. ለየብቻ።

አነጣጠለ ግ አለያየ።

ነጠረ¹ ግ 1. ጠራ፤ ንፁህ ሆነ፤ የሚፈለገው ነገር ከማይፈለገው ተለይቶ እንዲወጣ ተደረገ፤ በእሳት ቀልጦ ተጣራ (ቅቤ፤ ብረት፡...)። 2. ትክክለኛው ነገር ታወቀ፤ ተረጋገጠ። ለውነቱ ነጥሮ ወጣ።

ነጥሮ ወጣ ችግርን፤ መከራን ተቋቁሞ አለፈ፤ ታግሎ አሸነፈ።

ንጣሪ ት የቅቤ እር፤ ዝቃጭ።

ንጥሮ ት የጠራ፤ ከቆሻሻ ወይም ከማይፈለግ ነገር የተለየ (ቅቤ፤ ግር፡...)።

አንጣሪ ት ከብር፤ ከወርቅ፡... የተለያየ ጌጣጌጦችን የሚሰራ ባለሙያ።

አንጥረኛ ዝ.ክ.

ነጠረ² ግ መሬት ነክቶ ወደላይ ዘለለ፤ ኖረ፤ ጓሃ (ለምሳሌ ኣስ)።

ንጥር ንጥር አለ ግ ኖር ኖር አለ፤ የቁጣ አረማመድ ተራመደ።

*ነጠረ

ተነጣጠረ ግ ከጻኛ ፊት ቀርቦ ከባላጋራው ጋር ተከራከረ፤ ተግንቶ።

ተነጣጣሪ ት ከርከር፤ ሙግት ያለበት፤

ባለጉዳይ።

አነጣጠረ ግ 1. አግንተ፤ አከራከረ፤ የከላሽንና የተከላሽን ማስረጃዎች አነፃፀረ፤ መረመረ፤ አመዛዘነ። 2. አለመ፤ አዘገበ፤ አላማ አስተካከለ።

አነጣጣሪ ት አስተካከለ፤ አላማውን መምታት የሚችል፤ ተኣኘ።

ነጠረቀ ግ በሃይል መታ።

*ነጠስ

እንጥስታ(ንጥሻ) ስ በጉንፋን ወይም እንደበርበራ ባለፍ የሚሰነፍጥ ሽታ ባላቸው ነገሮች ምክንያት ከውሃ አዘል አየር ጋር ከአፍንጫ ውስጥ በከፍተኛ ሃይል ተገፍቶ የሚወጣ ድምፅ።

እንጥስ አለ ግ አነጠስ።

አነጠስ ግ በጉንፋን፤ አፍንጫን በሚሰረር ወይም በሚሰነፍጥ ሽታ ምክንያት ውሃ አዘል አየር ወይም እስትንፋስ ከአፍንጫው ድንገት በሃይል አስወጣ፤ የእንጥስታ ድምፅ አለማ።

እስነጠስ ግ 1. አነጠሰ። 2. ለማንኛው ምክንያት ሆነ።

ነጠቀ ግ 1. ቀማ፤ ወሰደ። 2. በብርጭቆ አገመ (ትንሽ ውሃና ጥጥ ከብርጭቆ ውስጥ አድርጎና ጥጡን በእሳት ለኩስ ብርጭቆውን ወዲያውኑ የህመም ስሜት ባለበት አካል ላይ በመድፋትና ቆየት ብሎም ብርጭቆውን መንጭቆ በማንሳት)።

ነጣቂ ት ቀማኛ።

ንጥቂያ ስ ቅሚያ፤ ዝርፊያ።

ነጠቅ ነጠቅ አለ ግ ፈጠን ፈጠን አለ (በአካሄድ፤ በአነጋገር)።

ተነጠቀ ግ 1. ወደ ሰማይ ወጣ፤ አረገ ። ስለነርሱ ጋር በደመና እንነጠቃለን። 2. ተሳበ፤ ተመሰጠ።

ተናጠቀ ግ 1. ነጠቀ። 2. ተሻማ።

አናጠቀ ግ አሻማ።

ነጠብ ግ 1. ጠብ አለ፤ ወደቀ። 2. ተሳተ፤ ተገደፈ፤ አመለጠ (ነገር ወይም ቃል ከአንደበት)።

ነጥብ ስ 1. አንድን ቃል ከሌላው ቃል ለመለየት በቃላት መካከል የሚደረግ የቀለም ጠብታ ምልክት (፡) ። 2. ፍሬ ነገር። ነጥብ ነጥቡን ብቻ ንገረን።

ነጠብጣብ ስ 1. በቅደም ተከተል በተራ የተቀመጠ የቀለም ጠብታ ምልክት (....)። 2. የፈላሽ ጠብታዎች ወይም አነስተኛ ካፊያ።

ተናጠብ ግ የጀመረውን ሳይጨርስ በመካከል እንዲያቋርጥ ሆነ።

ተንጠባጠበ ግ 1. መዝነብ ጀመረ፤ ዝናቡ

ጠብ ጠብ አለ። 2. በየቦታው ወደቀ፡ ተዘረከረከ።

አነጠብ ግ ነጥብ አደረገ፡ ሰራ፡ ዓፈ።

አነጠብ ግ በጣልቃ ገብቶ አቋረጠ፡ አደናቀፈ (ሰራን፡ ነገርን)።

አንጠባጠብ ግ 1. መዝናብ ጀመረ። 2. በየቦታው ጣለ፡ አገረከረከ።

እንጥብጣቢ ት 1. የፈሳሽ ጠብታዎች፡ ጠፈጠፍ። 2. ተዘረከረከ ወይም ወዳድቆ የቀረ።

*ነጠብ

ተንጠብጠብ ግ 1. ተንቀጠቀጠ፡ ተንዘፈዘፈ (በብርድ ወይም በህመም)። 2. ተሸቆጠቆጠ፡ ጠብ እርግፍ አለ።

አንጠብጠብ ግ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ።

ነጠነጠ

አነጠነጠ ግ 1. ሰውነቱ ዳበረ፡ ወፈረ፡ ተመቸው። 2. ጠገበ፡ አረጠረጠ፡ አዘጠዘጠ።

*ነጠፈ

ምንጣፍ ስ በላዩ ላይ ለመቀመጥ ወይም ለመተኛት ወይም ቤትን ለማስጥብ የሚዘረጋ ቁርባት ወይም ጀንዲ ወይም ስጋጃ፡...።

ንጣፍ ስ 1. ምንጣፍ። 2. የመንገድን ወይም የጣን አባራና ጭቃ ለመሸፈን መሬት ላይ የሚደረግ የጠፍጣፋ ድንጋይ ወይም የሽክላ፡... ልባስ። 3. መንግስት ከግለሰብ ለሚወስደው ቦታ በምትክነት የሚሰጠው ሌላ ቦታ።

ተነጠፈ ግ 1. ተዘረጋ፡ ተስተካከለ (ምንጣፍ፡ አልጋን፡...)። 2. ተረበረበ፡ ተደረደረ። መንገዱ በድንጋይ ተነጠፈ። 3. በቀሙ ወደቀ፡ ተጋደመ፡ ተዘረረ።

አነጠፈ ግ 1. ዘረጋ፡ አስተካከለ (ምንጣፍን፡ አልጋን፡...)። 2. አለበሰ፡ ሸፈነ (በጣውላ ወይም በሽክላ ወይም በድንጋይ፡... ወለልን፡ መሬትን)። 3. ጣለ፡ ዘረረ (በመምታት)።

አንጣፊ ስ 1. በቤተ መንግስት የአልፍኝ አሽከርኝ ሃላፊ የነበረ ሹም። 2. በቤተክርስቲያን ውስጥ ስጋጃ ምንጣፍችን የሚያፀዳና የሚያነጥፍ እንዲሁም ወለሉን የሚጠርግና የሚወለውል ሰራተኛ።

ነጠፈ ግ ደረቀ፡ መስጠት አቆመ።

ነጠፈች ግ ወተት መስጠት አቋረጠች፡ ደረቀች (ለምሳሌ ላም)።

ነጣ ግ 1. ነጭ ሆነ። 2. ፀዳ፡ ጠራ፡ ንፁህ ሆነ።

ነጭ (ብቁ.ነጫጭ) ት 1. ወተት ወይም ንድፍ የመሰለ። ስ 2. ፈረንጅ። 3. ወተት፡ ንድፍ፡... የሚመስል ቀለም።

በነጩ ይዞታል በቶሎ የሚያባራ አይደለም፤ ቀስ እያለ ነው የሚዘንመው (ዝናም)።

ነጭ ሃር ስ ቀለሙ ነጭ የሆነ የሃር ልብስ አይነት።

ነጭ ለባሽ ስ 1. መተዳደሪያ መሬት ከመንግስት ተሰጥቶት፡ እስፈላጊ ሆኖ ሲሾ ወታደራዊ አገልግሎት ይሰጥ የነበረ የነበረ ወታደር። 2. የሲቪል ልብስ የሚለብሰና በምስጢር የሰለላ፡ የወንጀል ክትትል ሰራ የሚያካሂድ፡ ፖሊስ የህዝብ ደህንነት ሰው።

ነጭ መጣፍጥ ስ ነጭ አዝመድ።

ነጭ ሽብር ስ በኮሚኒስት ስርአት ግህበር ውስጥ የሰርአቱ አራማጆች፡ ተቃዋሚዎቻቸው የሚፈፀሙባቸውን ጥቃት የሚጠሩበት ቃል ወይም ስም።

ነጭ ሽንኩርት ስ ፍሬው ነጭ ሆኖ እንደቀይ ሽንኩርት በመሬት ውስጥ የሚፋፋና የሚያከርት፡ ሃይለኛ ሽታና ጣእም ያለውና አብዛኛውን ጊዜ ለምግብ ግጣፈጫነት የሚውል የተክል አይነት (በእለን ሽንኩርት ስር ተመ.)።

ነጭ አዝመድ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የትመም አይነት።

ነጭ(ነጩ) ዝንጀሮ ስ በጥቂቱ ቡናግ ቀለም የጣለበት ሆኖ አመድግ መልክ ያለው፡ መቀመጫው መላጣ የሆነና በቆላ አካባቢ በቁጥቋጦ ውስጥ የሚኖር፡ በእትቶኦኖና በሱ ግሊያ ውስጥ ብቻ የሚገኝ የዝንጀሮ አይነት።

ነጭ ደመና ስ የውሃ ነጠብጣብ ይዞቱ በጣም ዝቅተኛ የሆነና ጥጥ መስሎ የሚታይ የደመና አይነት።

ነጭ ጤፍ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የጤፍ አይነት።

ነጫጭባ ት (ስድብ) ሰውነቱ ወዘና የሌለው፡ አመዳም (ሰው)።

ነጭሎ ስ በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ትጠሎ ነጭ የሆነ የቁጥቋጦ አይነት።

ንጣት ስ ነጭነት፡ ንጣቱ ወተት ይመስላል።

ነጣቁ "ነጠቀ" ስር ተመ.

ነጥር(ልጥር) ስ የክብደት መልኪያ(ብዙውን ጊዜ እንደ ማር፡ ቅቤ፡ ወርቅ፡... ለመሳሰሉ) አንድ ነጥር እስራ ሁለት ወቅት ያህል ነው።

ነጥብ "ነጠብ" ስር ተመ.

ነጩ ግ 1. በጨቀ፡ ግጥም ስለሌለው በእጁ ላር ነጭ ይዞ መጣ። 2. ዘነተረ (ስጋን በጥርስ)። 3. ጋጠ፡ በላ (ከብት ሣርን)። 4. ፈተገ፡ መለጠ፡ ላጠ (ፊትን በሽክራ ነገር በመፈግፈግ)። 5. ገረፈ፡ ሸነቀጠ (በአለንጋ፡ በአርጨሜ)። 6. ቀምቶ፡ አታልሎ፡ በቁማር አሸንፎ፡... ወለደ (ገንዘብን)።

ተነጩ ግ ተነቀለ፡ ተነላለሰ(ፀጉር)። 2- (ገንዘቡ) ተሰላ፡ ተወሰደ (በቁማር፡ በቀማኛ፡...) ።

አናፊ ግ አበሳጩ፡ አናከሰ፡ አፈቃጠቀ፡፡

ነጩ(ነጩ) ት አመላ ነጩና፡ ከሰው የማይስማማ፡፡

*ነጩነጩ

ነጩና፡ (ነጩነጩ) ት አመለቢስ፡ ሐቅቃ፡ ብሰጩ፡፡

ንጭንጭ አለ ግ ተነጩነጩ፡፡

ተነጩነጩ ግ ተበሳጩ፡፡

አነጩነጩ ግ አበሳጩ፡ አመላ ነሳ፡፡

ነጩነጩ ባ "ነጣ" ስር ተመ.

ነጩ ዝንጀሮ "ነጣ" ስር "ነጭ ዝንጀሮ" ግ ተመ.

ነጭ "ነጣ" ስር ተመ.

ነጭሎ ዝ.ከ.

*ነፀረ

ንፅፅር ስ አንድን ነገር ወይም ሁኔታ ከሌላው ጋር የማስተያየት፡ የማወዳደር፡ የማመዛዘን ድርጊት፡፡

አንፃር ስ ትይዩ፡ አኳያ፡ ፊትለፊት፡ ቢታችን ለንፃር ለአንፃር ነው፡፡

ከ አንፃር ከ አኳያ፡ ነገሩን ከሚሰጠው ጥቅም ለንፃር መመለስት ይበጅ ይሆናል፡፡

ተነፃፀረ ግ 1. ተስተያየ፡ ተመሳካሪ፡፡ 2. ተወዳደረ፡፡

አነፃፀረ ግ 1. አስተያየ፡ አመሳካሪ፡፡ 2. አወዳደረ፡፡

ነፀብራቅ "ፀበረቀ" ስር ተመ.

ነፃ ት 1. ወንጀል፡ ሃጢአት፡... የሌለበት፡፡ 2. እዳ፡ ብድር የሌለበት፡፡ 3. ግዴታ፡ ሃላፊነት፡...የሌለበት፡፡ 4. የሌላ ያልሆነ ወይም በሌላ ወገን ያልተያዘ (ለምሳሌ መሬት)፡፡ 5. ከጭቆና፡ ከባርነት፡ ከተገኘነት የተላቀቀ፡፡ 6. እንደፈለገው መሆን የሚችል፡ ቁጥጥር የሌለበት፡፡ 7. ያለ ክፍያ፡ በብላሽ የሆነ፡፡ ነፃ አገልግሎት የሚሰጥ፡፡

ነፃ ወጣ 1. ወንጀል ሳይገኝበት ቀረ፡ ከቅጣት ዳ፡፡ 2. ከእዳ፡ ከተገኘነት፡... ተላቀቀ፡፡ 3. ራሱን ችለ፡ ራሱን በራሱ ለማስተዳደር በቃ፡ እንዳገኘው ለመሆን ችለ፡፡

ነፃ አውጪ ት ሀዘቡን (ወገኖቹን) ከጭቆና፡ ከቅን አገዛዝ ቀንበር ለማላቀቅ ትግል የሚያካሂድ (ሃይል፡ ሰራዊት፡...)፡፡

ነፃ ትምህርት ስ ትምህርቱን ለመከታተል አስፈላጊ የሚሆኑትን ነገሮች ተማሪው ያለክፍያ (በነፃ) የሚያገኝበት የትምህርት (የመማር) እድል፡ ለከላርሽጥ፡፡

ነፃ ወደብ ስ የሌላ አገር ሽቀጦችን ያለ ቀረጥ

አሳርፎ ተመልሶ የሚወጣበት ወደብ፡፡

ነፃነት ስ 1. አርነት፡ የምንም ነገር ጥገኛ አለመሆን፡፡ 2. ሌላውን ሳይነኩ የፈለጉትን ነገር የመስራት፡ የመናገር፡ የመጻፍ፡...መብት፡፡ 3. በበእድ መንግስት ወይም በሌላ ሰው ቁጥጥር ስር አለመሆን፡፡ 4. ራሱን በራሱ የማስተዳደር፡ የመምራት ስልጣን፡ መብት፡፡

ነፃ ግ ንፁህ ሆነ፡፡

ንፁህ ት 1. የፀዳ፡ የጠራ፡፡ 2. ወንጀል፡ ሃጢአት የሌለበት፡፡ 3. ቅን፡ ተንኮል፡ ምቀንነት የሌለው፡፡ 4. ከሌላ ጋር ያልተደሳለቀ፡ ያልተበረዘ፡፡ ንፁህ ወርቅ፡፡

ንፁህ ደም ፊሰሰ የሰራው በደል ሳይኖር እንደበደለኛ ደመ እንዲፈስ ተደረገ፡፡

ንፁህና ስ 1. ንፁህ ሆኖ መገኘት፡፡ 2. ከሃጢአት፡ ከወንጀል ነፃ መሆን፡፡

ነፃነት "ነፃ" ስር ተመ.

ነፈለለ ግ ነሆለለ፡ ቄለ፡ ጀለ፡፡

ነፈለለ(ነፍላላ) ት ነሁላላ፡ ቄል፡ ጅል፡፡

ተነፋሰለ ግተነሂለለ፡ ቄለ፡ ተጃጃለ(ሲናገር)፡፡

አነፋሰለ ግ አነሂለለ፡ አቄለ፡ አጃጃለ፡፡

ነፈረ ግ 1. በጣም ሞቀ፡ ፈላ፡ ተፍለቀለቀ፡፡ አንደ አሳት የሚያቃጥል ሆነ (ውሃ)፡፡ 2. በጣም በለለ፡ ሞክክ (ንፍሮ)፡፡ 3. ብዙ ቦታ ሳይ ቆሳለለ፡ ሰውነቱ በቁስል ተወረረ፡፡

ንፍር ውሃ ስ በጣም የሞቀ፡ የፈላ ውሃ፡፡

ንፍሮ ስ ተቀቅሎ በጣም የበለለ ወይም የሞክክ አንደ ባቄላ፡ አተር፡ ስንዴ ያለ የጥራጥሬ እህል አይነት፡ ምግብ፡፡

ተናፈረ ግ በነገር ተቋለለ፡ ተባለለ፡፡

አነፈረ ግ 1. ንፍሮ ቀቀለ፡፡ 2. በጣም አቃጠለ፡፡ ገዩ ምሳሌን አነፈረው፡፡

ነፈረቀ ግ 1. በጣም አለቀሰ፡ ተንሰቀሰቀ፡፡ 2. ቁስሉ ፈነዳ፡ መገለ፡ እገፍ ፈሰሰ፡፡

ነፈረቅ (ነፍራቃ፡ ንፍርቅ) ት አልቃሻ፡፡

ተነፋረቀ ግ 1. በጣም አለቀሰ፡ ማልቀሱን አላቆም አለ፡፡ 2. በጣም ቆሳለለ፡ ቁስሉ በእገናና በመግል ተጨመላለቀ፡፡

አነፋረቀ ግ 1. አሰለቀሰ፡፡ 2. በቁስል አጨመላለቀ፡ ቁስል በቁስል አደረገ፡፡

ነፈሰ ግ 1. ነፋስ ተነሳ፡ ተንቀሳቀሰ፡ ሽው ሽው አለ፡፡ 2. ተሰራጨ፡ ተዛመተ፡ ተነዛ (ወሬ)፡፡ 3. (ዘይ.) በጊዜያዊ ፍቅር ከነፈ፡፡

ነፈሰበት 1. በተገቢው መንገድ ሳይከደን በመቅረቱ ተበላሽ (ለምሳሌ ጣላ፡ እንጀራ)፡፡ 2. ወቅቱ፡ ጊዜው አለፈበት፡ ተሰለፈ፡፡ የነፈሰበት ወሬ፡፡

ነፋስ(ንፋስ) ስ 1. በሃይል የሚንቀሳቀስ፡፡

ነፋሽ መታው

የሚከናወን አየር። 2. (ዘይ.) ሀ. ፈጣን፣ ሯጭ። ለ. ከውክዋ፣ እረፍተኛ።

ነፋሽ መታው 1. በእሽት ደረጃ ላይ ያለው ሰብል በሚገባ ከመሳምራትና ከመብሰሉ በፊት ተሰማሚነት የሌለው ነፋሽ ስለገረፈው ፍሬው ሳሳ፣ ቀጠላ። 2. አየር እንዲያገኘ፣ እንዲነፍስበት ተደረገ።

ነፋሽ ተቀበለ ከመኖሪያ ቤቱ ወይም ከአካባቢው ራቅ ብሎ በመሄድ ተንሸራሽረ፣ ተዝናና።

ነፋሽ እንዳይወስደው እንዳይሰራጭ፣ እንዳይዛመት(ወሬ)።

ነፋሽ ገባቸው ተቀያየሙ፣ ፍቅራቸው ተቋረጠ፣ ተለያዩ።

ነፋሽ ያልነካው ወሬ ብዙ ሰው ያልሰማው አዲስ ወሬ።

ነፋሻ ቅ 1. ተሰማሚ የሆነ ነፋሽ ያለበት (ቦታ)። 2. ነፋሽ የሚበዛበት (ቦታ)።

ንፋሽ ለ ከደህናው እህል ተለይቶ እንዲወጣ የተደረገ ብጣሪ፣ ግርድ፣ አሰር።

ተናፈሰ 1. የታመቀው፣ የታሸገው ነገር (እቃ፣ ልብስ...) ተከፍቶ ወይም ተነጣጥሎ አየር እንዲያገኘው ተደረገ። 2. ነፋሽ ተቀበለ፣ ተዝናና፣ ተዘዋወረ፣ ተንሸራሽረ። 3. ተሰራጨ፣ ተነዛ (ወሬው)። 4. ተፀዳገ፣ አይነምድርን፣ ሽንትን ለማስወገድ ወደ መፀዳጃ ቤት ገባ ወይም ገለል ወዳለ ቦታ ሄደ።

መናፈሻ ለ 1. ለነፋሽ መቀበያ የተሰራ ሰንኩ። 2. ነፋሻ አየር፣ እትክልትና ለምለም ሳር ያለበት፣ በከተማ አካባቢ ለመዝናኛነት የተከለለ ቦታ፣ መስክ።

አነፈሰ 1. እህልን በሰፊ ያለጠረ፣ ከቆሻሻ ለየ።

አናፈሰ 1. አዲስ አየር እንዲያገኘው አደረገ። 2. አዝናና፣ አንሸራሽረ። 3. ነዛ፣ አሰራጨ (ወሬን)።

አናፋሽ (ወሬ አናፋሽ) ቅ ወሬኛ፣ ወሬ የሚያዛምት።

ነፈነፈ 1. በብዛት ተመገበ፣ ጠጣ። ምስጢንም ሆነ መጠጡን እስኪሰለቸኝ ነፈነፍኩት። 2. ነረተ፣ መታ፣ ደበደበ፣ በቦታሽ ነፈነፈው።

ነፈነፈ 1. ነፍፍፋ ቅ ሲናገር አፍንጫውን የሚይዘው፣ ኮንኳና።

ተነፋነፈ 1. አፍንጫው እንደልብ አየር የማያስተላልፍ በመሆኑ ሲናገር ድምፁ ጥራት የሌለው ሆነ። 2. ብልሽት ስላለው ድምፁ ጥራት የሌለው ሆነ (ለምሳሌ ሬዲዮ፣ የሙዚቃ መሳሪያ)። 3. አጉተመተመ፣ የቅሬታ።

የብሰት፣... ንግግር ለገዛ ራሱ ተናገረ፣ አለቃቀሰ።

***ነፈነፈ** 2. **አነፈነፈ** 1. አሸተተ፣ አፈነፈነ። **አነፍናፈ** ቅ አሳዳጅ፣ ፈልጎ የሚያገኝ (ወሬን፣ ሊባን፣ የተደበቀ ነገርን፣...)።

ነፈዝ ቅ ፈዛዛ፣ ነሁላ፣ ቂሳቂል።

ነፈገ 1. ከለከለ፣ ነሳ። 2. ሰሰተ፣ ተንቀበቀበ።

ንፋግ ቅ (ስድብ) ሰሰታም፣ ቅቅታም።

ንፍገት ለ ሰሰት፣ ቅቅት።

ንፍጊያ ዝ.ከ.

ተነፈገ 1. ተከለከለ፣ እንዳያገኝ ተደረገ።

***ነፈጠ** **ንፍጥ** ለ 1. በንጉሩን ህመም ምክንያት የሚፈጠርና በአፍንጫ ቀዳዳዎች ውስጥ የሚወጣ ዝልጋልግ ነጭ ፈሳሽ። 2. (ስድብ) የማይረባ ሰው።

ንፍጣም ቅ 1. ንፍጥ ከአፍንጫው የማይጠፋ (ሰው)። 2. (ዘይ.፣ስድብ) የማይረባ፣ ጅላጅል (ሰው)።

ተናፈጠ 1. ንፍጡን ከአፍንጫው ጠረገ፣ አፀዳ።

አናፈጠ 1. የሌላውን ንፍጥ ከአፍንጫው ጠረገለት (ለምሳሌ የሀፃንን)። 2. አፍንጫን መታ።በቦታሽ አናፈጠው። 3. ደበደበ።

ነፈፈ 1. ጀለ፣ ሞኝሞኝ ሆነ።

መነፍ ቅ ጅል፣ ሞኝሞኝ።

ነፋፋ(ነፍ) ዝ.ከ.

ነፋ 1. ቀበተተ፣ ወጠረ (ሆድን)። 2. በአየር ሞላ (ኳሰን፣ ጎማን፣...)። 3. ትንፋሽን በሙዚቃ መሳሪያ ውስጥ በማሳለፍ ሙዚቃዊ ድምፅ እንዲፈጠር አደረገ። **ዋሽንት ነፋ**። 4. በብዛት አወራ፣ በየቦታው ወሬን አሰራጨ። 5. እንድንድርጊት ከመጠን ባለፈ ሁኔታ አከናወነ። 6. ቡፍ አለ፣ ተቀበተተ። **እርሾ ስላለበት ዳቦው በጣም ነፋ**።

ንፋው ቅ (ስድብ) ውሽታም፣ ወሬኛ።

ተነፋ 1. አበጠ፣ ተቀበተተ (የተነጻ ገላ)። 2. (ዘይ.) በቂጣ ወይም በኩርፊያ ተከመረ፣ አበጠ፣ ተነረተ።

ነፋ 1. ጥሩውን ከቆሻሻ በወንፊት ለየ፣ አጠራ። **ዱቂት ነፋ**።

ንፈት(ንፈት) ለ እህል ወይም ዱቂት በሚነፋበት ጊዜ በመጨረሻ ከወንፊቱ ላይ የሚቀረው አሰር፣ ቆሻሻ።

ነፋሽ "ነፈሰ" ስር ተመ.

ነፋሻ ዝ.ከ.

ነፍሳላ "ነፈለለ" ስር ተመ.
ነፍራቃ "ነፈረቀ" ስር "ነፈረን" ን ተመ.
ነፍሳት ስ 1. የ"ነፍስ" ብዙ ቁጥር። 2.
እንደትላትል። በረሮ።... ያሉ ጥቃቅን
ፍጥረታት።
ነፍስ (ብ.ቁ.ነፍሳት) ስ ስጋ ለባሽ ለሆነ ፍጡር
ሁሉ እንደ አንቀሳቃሽ ሞተር የምትቆጠር።
ከሕንሰት እስከ እለተ ሞት ስጋን ተዋህዶ
የምትቆይና በሞት ጊዜ ከስጋ የምትለይ ረቂቅ
ህላዌ ፣ ሀይወት። ነፍስ የተለየው ስጋ በድን ነው፤
ህይወት የለውም።
ለነፍሱ አይሳሳም ደፋር ነው፤ አይፈራም፤
አደጋ ፈርቶ ወደሂሳ አይልም።
ለነፍሱ/ለእግዚአብሔር ያደረ ደግ፤
የፅድቅ ስራ የሚሰራ።
በነፍሱ ደረሰ 1. የታመመው...ሳይሞት
ደረሰ፤ በሀይወት አገኘው። 2. ለእርዳታ ደረሰ
(በቸግር ወይም በላሳሳቢ ሁኔታ ላይ ላለ)። 3.
እቃው፤ ጉዳዩ፤... ሊያልቅ ትንሽ ቢተረው
ደረሰበት።
በነፍስ ተይዟል በጣም ታሟል።
በነፍስ ደረሰ ለቸግር በቶሎ ደረሰ፤ ተገኘ።
ነፍሱ ተመለሰ 1. ራሱን አወቀ፤ ጻነ
(በሀመም ወይም በሌላ ምክንያት ራሱን ስቶ
የሰራ)። 2. በረታ፤ ሃይል አገኘ።
ነፍሱ ወጣ(ወጣች) 1. በጣም ደነገጠ። 2.
ነፍሱ ተለየችው፤ ሞተ።
ነፍሱ ጥላው ሄደች በጣም ደነገጠ።
ነፍሱን ሳተ 1. በድን ሆነ፤ ደነዘዘ። 2.
ማንነቱን ዘነጋ፤ እንደ እነዚህ ሆነ።
ነፍሱን ሽጦ በነፍሱ ፈረደ፤ ቆረጠ
(የሚያጋጥሙትን አደጋ ለመጋፈጥ)።
ነፍሱን አወቀ ሀመሙ ተሻለው፤ ሰውነቱን
ተቆጣጠረ።
ነፍሱ እስኪወጣ ከመጠን በላይ፤ በሃይል።
ነፍሱ እስኪወጣ ይወዳታል።
ነፍሱን አጥቶ ከመጠን በላይ፤ በሃይል፤
በጣም፤ በትጋት። ነፍሱን አጥቶ ነው የሚሰራው።
ነፍስ ሆነ በጣም ተወደደ።
ነፍስ አሳለፈ ሰው ገደለ።
ነፍስ አወቀ አደገ፤ አእምሮው በሰለ (ሀፃን
የነበረው)።
ነፍስ አዋለ በአምባገሮ መካከል ገብቶ
እንዳይገዳደሉ ጠበቅቼን ገላገለ፤ ጠቡን አበረደ።
ነፍስ የለውም 1. አይረባም፤ ሙትቻ ነው።
2. ቀዥቃገ፤ ከውካዋ ነው። 3. በጣም
ይዋከባል፤ይጣደፋል፤ ይጅጅግል (በሰራ ጉዳይ)።

ነፍስ ዘራ ተሻለው፤ አንሰራራ።
ነፍሱና ስጋው ተለያየ 1. በጣም ደነገጠ።
2. ሞተ።
የነፍስ ዋጋ ያደርግለት (ምር.) ላደረገው
ወይም ለተደረገው መልካም ስራ ብድሩን በሰማይ
ቤት እግዚአብሔር ይክፈለው።
ነፍሰበሰ ት 1. ድንቅጥ። 2. ችግል፤
ቀዥቃገ። 3. ደፋር።
ነፍስ ገዳይ ት 1. የሰው ነፍስ ያጠፋ፤ ሰው
የገደለ። 2. ጨካኝ፤ አረመኔ።
ነፍሰጡር ት እርጉዝ፤ ሽል በሆዷ የያዘች
(ሴት)።
[የ]ነፍስ አባት ስ (እ.ኤ.አ.ተ.ቤ.) የንስሃ አባት፤
በማስተማር፤ በመምከር፤... ያንድን ክርስቲያን
መንፈሳዊ ሀይወት የሚጠብቅ ቁስ ወይም
መንኲሲ።
ነፍስ ያለው ት 1. አዋቂ፤ ልጅ ያልሆነ፤
ትልቅ(ሰው)። 2. ጥሩ፤ ጠቃሚ። ለሁኑ ገና ነፍስ
ያለው እቃ ገዛህ።
ነፍስ ጥት ት 1. ቢቀጠቅጡት፤ ቢወጉት ቶሎ
የማይደክም ወይም የማይሞት። 2. ጠንካራ፤
መከራ ቻይ።
የነፍስ ልጅ ስ የንስሃ ልጅ።
የነፍስ ወከፍ እያንዳንዱ ሰው በየግል ያለው፤
የማይዘው፤ የማያገኘው። የነፍስ ወከፍ
ገቢ/የነፍስ ወከፍ መሳሪያ።
ነፍሱ "ነፈነፈ" ስር ተመ.
ነፍጥ ስ ጠመንጃ።
ነፍጠኛ ስ ባለነፍጥ፤ የቀድሞ ጊዜ ወታደር።
ነፍ "ነፈፈ" ስር ተመ.
ኑ¹ የ"ን" ፊደል ካለበ ዘር።
ኑ² ግ በሁለተኛ መደብ፤ በብዙ ቁጥር ጊዜ
የሚያገለግል የ "መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ (እናንተ
"ኑ" እንጂ "ምጡ" ወዲህ የሚል አነጋገር
በቋንቋው ውስጥ ያልተለመደ ነው)።
ኑር "ኖረ" ስር ተመ.
ኑስ "ንኡስ" ን ተመ.
ኑዛዜ "ናዘዘ" ስር ተመ.
ኑግ ስ ፍሬው ጥቁር ሆኖ መጠኑ ተልባ
የሚያህል፤ አገጸው መጭ የሚመስል የቅባት
እህል አይነት።
ኑፋቄ ስ (ሃይ.) ጥርጣሬ፤ ከሀይት፤ መናፍቅት።
ኒ የ"ን" ፊደል ሳለበ ዘር።
ኒቫን(ሊቫን) ስ ከብር ወይም ከወርቅ፤...
የሚሰራና በደረት ላይ የሚደረግ፤ ለሃገር፤
ለወገን፤... አኩሪ ስራ ለሰራ ሰው በሽልማት
መልክ የሚሰጥ የክብር ወይም የታላቅ ስራ

ምልክት።

ኒካ ስ የእስልምና ሃይማኖት የጋብቻ ውል ስርአት።

ኒካ አሰራ ተፈጣጦሙ፡ የጋብቻ ውል ተዋዋለ።

ኒኬል ስ መልኩ ግራሜ የሆነ ጠንካራ የማእድን አይነት።

ኒያላ ስ መልኩ በጠቅላላ ግራሜ ሆኖ ትንሽ ቀላ የማል፡ ከአይኖቹ ቦታች፡ በአንገቱና በደረቱ ላይ ነጫዊ ሽንትሮች ያሉበት፡ እጋዘን የሚመስልና ቀንዶች ጠመዝማዛ የሆኑ ፥ በኢትዮጵያ-ቦቻ የሚገኝ የዱር እንሰሳ (ሰእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተሙ)።

ና¹ የ"ሃ" ፊደል ራብእ ዘር።

ና² ግ መደቡ ሁለተኛ፡ ቁጥሩ ነጠላ፡ የታው ተባእታይ የሆነን የግስ ባለቤት የሚመለከት የ "መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ ("ና" እንጂ "ምጣ" አይባልም)።

-ና¹ (እና) መፃ. ቃልን ከቃል ጋር ለማቆራኘት ወይም ለማጣመር የሚያገለግል መስተጻምራዊ ቃል። *ምግብና መጠጥ*።

ና² ስምን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ ጥብቅ ጥብቅና ፡ ድርቅ ድርቅና ፡ ቅልጥፍ ቅልጥፍና)።

ናሳ ስ አንገል፡ አእምሮ።

ናላው ዞረ 1. አእምሮው ተቃወሰ። 2. ተበሳጠ፡ ተናደደ።

ናሙና ስ ብዛት ካለው ነገር ውስጥ ለአይነት ያህል ተመርጦ የሚቀርበው ክፍል። *ከተገኙት ግእድናት ውስጥ ለናሙና ያህል አንጻጽ ይዘን መጣን*።

ናረ ግ 1. ጓነ፡ ነጠረ። 2. ተወደደ፡ ዋጋ ጨመረ።

ንረት ስ ውድነት። *የዋጋ ንረት ያመጣው ቀውስ*።

ናር ናር አለ ቆጣ ቆጣ አለ፡ ሃይለ ቃል ተናገረ።

ናረት "ነረተ" ስር ተመ.

ናርጅ (ናርድ) ስ ከሆዱ ዘርጠጥ፡ ከላይና ከታች ጠባብ እንዲል ተደርጎ ከግንድ ቀራጭ ተጠርቦና ተፈልፍሎ የሚሰራ የቅቤ ማስቀመጫ።

ናስ ግ ገነባ፡ ግንብ ሰራ።

ናስ ስ ግንብ።

ናስ ቤት ስ ግንብ ቤት።

ናሴ "ነሃሴ" ን ተመ.

ናሴ "ነሃሴ" ን ተመ.

ናሴ² "ናሰ" ስር ተመ.

ናስተሮ ስ ያልተሸፈነ የኤሌክትሪክ ሽቦዎች አደጋ እንዳያደርሱ በመሸፈኛነት የሚያገለግል

የጥላስተር አይነት።

ናቀ ግ 1. በገቡተኛ ደረጃ ተመለከተ፡ እንደተራ ነገር ቆጠረ። 2. ጠላ፡ ተገቢውን ክብር፥ ዋጋ፥ ሳይሰጥ ቀረ።

ናቂ ት 1. አንኳሳሽ። 2. ኩሩ።

ንቀት ስ አንድን ነገር አቃሉና ዝቅ አድርጎ የማየት ሁኔታ፡ ለአንድ ነገር ተገቢውን ክብር፥ ቦታ፥ ደረጃ፥...አለመስጠት።

ተናቀ ግ 1. ተንኳሰሰ፡ በገቡተኛ ደረጃ ታየ። 2. ተጠላ፡ ተገቢውን ቦታ፥ አስተያየት አጣ።

አናናቀ ግ አንኳሰሰ፡ አንድሸሸ፥ አጥላላ።

አስናቀ ግ ከሌሎች ተሸሎ፡ ልቆ፥... በመገኘቱ ሌሎች እንዲናቁ አደረገ።

ናበዘ ግ ፈዘዘ፡ ንቃት ወይም ቅልጥፍና አጣ።

ናባዛ ት ፈዛዛ፡ ንቃት ወይም ቅልጥፍና ያለለው።

ናት (አፍ. "አይደለችም") "ነው"ን ተመ.

ናትራ(ናትራን) ስ ነጭ የሸቱ ተክል፥ አራቴ።

ናቸው (አፍ. "አይደለም") "ነው"ን ተመ.

ናችሁ (አፍ. "አይደላችሁም")ዝ.ከ.

ናና (ናእናእ) ስ በትመም መልክ ከሻይ ውስጥ የሚጨመር፥ ጣፋጭ መእዛና ጣእም ያለው አነስተኛ የተክል አይነት።

ናኘ ግ 1. በብዛትና በሰፊት ሰጠ፡ አደለ፥ ነዛ። 2. አዘዘ፡ እንደፈለገው አደረገ። *ገላዋሪ ቤት እንገዳ ናንበት*።

ተናኘ ግ ተሰራጩ፥ ተነዛ፥ ተዘራ። *በሽታው ተናኘ*።

ናወዘ(ናወተ) ግ ተንከራተተ፥ ዋተተ፥ ተንገላታ።

አናወዘ(አናወተ) ግ 1. አንከራተተ፥ አዋተተ፥ ላባከነ። 2. አንገለጆጀ፥ አንገላታ (እንቅልፍ)።

ናዘረ ግ ሻፊደ፡ ዛዘነ፥ በወሲብ ፍላጎት ተቅበጠበጠ።

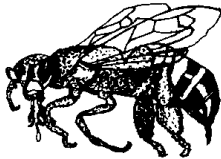
ናዘዘ ግ 1. (ኢ.እ.ተ.ቤ.) ስልጣን ከህጎች ያለው ከህገ በማንኛውም አይነት የስርአት ፀሎት መጨረሻ ላይ የማሳረጊያ ፀሎት አድርጎና እግዚአብሔር ክርስቶስ እንበል ብሎ ከጨረሰ በሂላ እግዚአብሔር ይፍታህ በማለት ምእመናንን አሰናበተ። 2. አረጋጋ፥ አፅናና።

ጉዛዜ (ንዝ) ስ አንድ ሰው ከመሞቱ በፊት ሃብቱን ለወራሾች ያከፋፈለበት ሰነድ ወይም በሽማግሌ ፊት የተናገረው ውርሱን የሚመለከት ቃል።

ጉዛዜው ፈሰሰ የጉዛዜው ቃል ተነገረ፥ ተሰማ፥ ሰነዱ ተነበ።

የጉዛዜ ወረቀት/ ሰነድ ስ የጉዛዜ ቃል

ያሉት ካህን)።
ንሳ “ንሳ” ስር ተመ.
ንሰር ስትልት የአዋራ አይነት (ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።
ንሺ¹ (ንሺቲ) በአንድ ነገር አለመስማማትን ወይም ተቃውሞን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል (የእነጋገር ፊሊፕ)። አረ ንሺ ÷ ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል።
ንሺ² (ንሺ) ስ ዘር ለማብቀል በቂ የሆነና በእርሻ መሬት ውስጥ የሚገኝ የዝናም ርጥበት።
ንሺ ሆነ ዝናም በመጣሉ እርሻው ዘር ለማብቀል የሚያስችል ርጥበት አገኘ።
ንቀት “ናቀ” ስር ተመ.
ንቁ “ንቃ” ስር ተመ.
ንቃሪ “ንቀረ” ስር “እንቃረ”ን ተመ.
ንቃሽ¹ “ንቀሰ¹” ስር ተመ.
ንቃሽ² “ንቀሰ³” ስር ተመ.
ንቃተህሊና “ንቃ¹” ስር ተመ.
ንቃቃታም “ንቃ²” ስር ተመ.
ንቃቃት ዝ.ክ.
ንቃት “ንቃ¹” ስር ተመ.
ንቃይ(ንቅል) “ንቀለ” ስር ተመ.
ንቅሳት “ንቀሰ¹” ስር ተመ.
ንቅስ ዝ.ክ.
ንቅናቄ “ንቀነቀ” ስር ተመ.
ንቡረእድ (ንብሪድ) ስ በአክሱም ዕድገና በላዲክ አለም ደብረዕድን አብያተክርስቲያን ላይ ለሚሾሙ የካህናት አለቆች የሚሰጥ የማእረግ ስም።
ንባብ “ንበባ” ስር ተመ.
ንባብ ቤት ዝ.ክ.
ንብ ስ 1. ተናጻፊ የሆኑት፣ እራት ከንፎች ያሏት፣ አበቦችን እየቀሰመች ማር የምትሰራ አነስተኛ የነፍሳት አይነት። 2. (ዘይ.) ትኑህ፣ ታታሪ፣ ባለሙያ።

ንብ 1ኛ ፍቺ

ንባበል (ንብአበል) ስ መጠኑ ከመስኝ ጋር የሚቀራረብ፣ መልኩ ነጣ ያለና ጥፋ መላዛ ያለው፣ ለቀፎ ማጠኛነት የሚያገለግል የእዕዋት አይነት።
ንበበል ስ የቀይና የአረንጓዴ ሽንጉርተር መልክ ያለው፣ መንቆራ ረዘም ብሎ ሹል የሆነና እንደ ንብ፣ ቢራቢሮ፣...ያሉትን እየጠለፈ የሚበላ የወፍ አይነት (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።
የንብ አውራ (ንግስት) ስ የንብ ሰራዊት አለቃ።
የንብ እንጀራ ስ ንቦች በቀፎ ውስጥ የሚያዘጋጁት የእንጀራ ቅርፅ ያለው ወፍራም የማር ግግር።
የንብ እጭ ስ ገና ከንፍ ያላወጣና በትልነት ደረጃ ላይ ያለ የንብ እንቁላል ፍልፍል።
ንብረት ስ 1. እንደ ቦታ፣ ቤት፣... ያለ የማይንቀሳቀስ ሃብት ወይም ጥሪት። 2. በአጠቃላይ የሚንቀሳቀስና የማይንቀሳቀስ ሃብት።
ንብርብርብ (ንብብር) “ንበረበረ” ስር ተመ.
ንብዝ “ንበዘ” ስር ተመ.
ንትርክ “ንተረክ” ስር ተመ.
ንኡስ (ኑስ) ቅ አነስ ያለ፣ አነስተኛ የሆነ።
ንኡስ ሃረግ ስ ባለቤትና ማሰሪያ አንቀፅ የሌለው ጥምር ቃል (ለምሳሌ በዛፍ ላይ፣ ከምድር በታች፣ በከፉ ዘመን፣...)።
ንኡስ አንቀፅ ስ የንኡስ አንቀፅ አይነቶች አምስት ሲሆኑ እነሱም “መፈለግ፣ ፈልጎ፣ ፈላጊ፣ አፈላለግ፣ ፍለጋ” ያሉት የግስ እርባታ ቅርጾች ናቸው። ስማቸውም በቅደም ተከተል፡- አርእስት፣ ቦዝ፣ ግሳዊ ቅፅል፣ ሳቢዘርና ጥሬዘር በመባል የሚታወቁት የግስ እርባታ ቅርጾች መጠሪያ።
ንኡስ ከበርቱ ስ በሶሻሊዝም ፍልስፍና አመለካከት መለስተኛ ገበሬዎችን፣ ነጋዴዎችን፣ ባለሙያዎችን፣... የሚያካትት የህብረተሰብ ክፍል።
ንካች “ንከተ” ስር ተመ.
ንክ “ንካ” ስር ተመ.
ንክር “ንክረ” ስር ተመ.
ንክሻ “ንክሰ” ስር ተመ.
ንክች “ንካ” ስር ተመ.
ንክኪ ዝ.ክ.
ንክኪት (ንክክ) ዝ.ክ.
ንዋይ ስ ገንዘብ፣ ሃብት።
ንዋየ ቅድሳት ስ እንደ አልባሳት፣ ሻህል፣ ዕዋ፣...ያሉ በአብያተ ክርስቲያናት ውስጥ

የሚገኝ የተቀደሱ እቃዎች።
 ንዛት "ንዛ" ስር ተመ.
 ንዛዥ "ንዛዘ" ስር ተመ.
 ንዝ "ናዘዘ" ስር "ኑዛዜ" ን ተመ.
 ንዝህላል "እንዝህላል" ን ተመ.
 ንዝረት "ንዘረ" ስር ተመ.
 ንዝንዘኛ "ንዘንዘ" ስር ተመ.
 ንዝንዝ ዝ.ከ.
 ንዳድ¹ "ንደደ" ስር ተመ.
 ንዳድ² ስ የሚያተኩስ፤ የሚያንቀጠቅጥና የሚያቃዥ የወባ በሽታ።
 ንዳዳም ት ንዳድ ወይም ወባ ያለበት።
 ንዴተኛ "ንደደ" ስር ተመ.
 ንዴት ዝ.ከ.
 ንድፈሃሳብ ስ የተለያዩ ነገሮችንና ክስተቶችን በማገናዘብ ስርአት ባለውና በተጠቃለለ መልክ የሚገለፅ ወይም የሚያብራራ በተግባር ያልተተረጎመ እውቀት።
 ንድፍ¹ "ንደፈ" ስር ተመ.
 ንድፍ² "ንደፈ" ስር ተመ.
 ንድፍት ስ በቀላማ አገር ውስጥ የሚገኝ የጋማ ከብተችን የሚያጠቃ የበሽታ አይነት።
 ንጉር "ንጎረ" ስር ተመ.
 ንጉር ቅቤ ዝ.ከ.
 ንጉሳዊ "ንገሰ" ስር ተመ.
 ንጉስ ዝ.ከ.
 ንጋት "ንጋ" ስር ተመ.
 ንግ "ንጋ" ስር ተመ.
 ንግረኛ (ንግርተኛ) "ንገረ" ስር ተመ.
 ንግር(ንግርት) ዝ.ከ.
 ንግስ "ንገሰ" ስር ተመ.
 ንግስት ዝ.ከ.
 ንግድ "ንገደ" ስር ተመ.
 ንግግር "ንገረ" ስር ተመ.
 ንግሪ "ንጠረ" ስር ተመ.
 ንግት "ንግ" ስር ተመ.
 ንግይ "ንጠለ" ስር ተመ.
 ንግፍ "ንጠፈ" ስር ተመ.
 ንጥል "ንጠለ" ስር ተመ.
 ንጥር "ንጠረ" ስር ተመ.
 ንጥሻ "ንጠሰ" ስር "እንጥስታ" ን ተመ.
 ንጥቂያ "ንጠቀ" ስር ተመ.

ንፁህ "ንቫ" ስር ተመ.
 ንፅህና ዝ.ከ.
 ንፅፅር "ንፀረ" ስር ተመ.
 ንፉግ "ንፈገ" ስር ተመ.
 ንፊፊት "ንፍፊት" ን ተመ.
 ንፋስ "ንፈሰ" ስር "ንፋሰ" ን ተመ.
 ንፋሽ "ንፈሰ" ስር ተመ.
 ንፋው "ንፋ" ስር ተመ.
 ንፊት(ንፊት) "ንፋ" ስር ተመ.
 ንፍር ውሃ "ንፈረ" ስር ተመ.
 ንፍርት "ንፈረቀ" ስር "ንፈረቅ" ን ተመ.
 ንፍር "ንፈረ" ስር ተመ.
 ንፍቅ [ቂስ፥ ዲያቆን] ት (እ.አ.ተ.ቤ.) ረዳት፤ የትዳሌ ስነስርአት በሚካሄድበት ጊዜ በቀናነት ተሰይሞ ስርአቱን ከሚያከናውነው ቂስ ወይም ዲያቆን በተወሰነ በእለቱ ስርአት ላይ የሁለተኛነቱን ቦታ ይዞ የሚቀድስ ዲያቆን ወይም ቂስ።
 ንፍቅ እግር ስ እንደጋማ ከብት ድፍን ሳይሆን እንደ ሳም፥ በግ፥ ፍየል፥... ለንጥቃት ያለው ሰከፍ።
 ንፍገት "ንፈገ" ስር ተመ.
 ንፍጊያ ዝ.ከ.
 ንፍጣም "ንፈጠ" ስር ተመ.
 ንፍጥ ዝ.ከ.
 ንፍሬት(ንፊሬት) ስ 1. ፍርንትት፤ የበጀድና የቀን መጋጠሚያ፥ ጉያ። 2. በእግር ወይም በእጅ ጣት ላይ በሚያጋጥም ህመም ምክንያት በፍርንትት ወይም በብብት ውስጥ የሚሰማ የህመም ስሜት።
 ኖ የ"ነ" ፊደል ሳብእ ዘር።
 ኖረ ፡ 1. ቆየ፥ ተቀመጠ። ዘጠና ላመት በሀይወት ኖረ። 2. አለ፥ ተገኘ። እቃው አቢት ከኖረ ዛሬውኑ ልትወስደው ትችላለህ።
 መኖሪያ ት 1. የአንድ ነገር ቋሚ አድራሻ፥ መተመሳ፤ መገኛ፥ ግደሪያ (ቤት፥ ሰፈር፥አገር)። 2. መተዳደሪያ፤ የአመት ልብስ፥ የእለት ጉርስ ለግግት የሚሰጥበት የተግባር አይነት።
 የመኖሪያ ፊቃድ ስ አንድ ሰው በባለድ አገር ሲኖር በዚያ አገር ውስጥ ለመኖር የሚያስችለውና በሚመለከተው የመንግስት አካል የሚሰጥ ፊቃድ።
 ነዋሪ (ኗሪ) ት 1. የቆየ፥ ተቀጣጥ። ሰውየው እዚህ ቦታ ነዋሪ ነበረ። 2. ቋሚነት፥ ዘላቂነት ያለው።
 ኑሮ ስ 1. አንድ ሰው በእድሜ ዘመኑ

የሚያሳልፈው ህይወት። 2. ለህይወት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች የሚገኙበት ሁኔታ። 3. አኗኗር።

ኑሮ ኑሮዬ አለ ለቤቱ፣ ለቤተሰቡ፣ ለትዳሩ በማሰብ ጣረ፣ ጋረ፣ አጥብቆ ሰራ።

አኖረ 7 1. አስቀመጠ። 2. አቆየ፣ አከረመ። 3. ረዳ፣ አስተዳደረ። የሚያኖረኝ አጎቴ ነው።

አኗኗር ስ የኑሮ ሁኔታ።

ኖራ ስ ከተቃጠለ በሃ ድንጋይ የሚገኝና ለግንባታ ስራ የሚያገለግል ነጭ ንጥረ ነገር።

ኖር “ነወር”ን ተመ.

-ኖር ተው.ግ. ትንቢታዊ ሃላፊ ጊዜን የሚገልፅ

ቃል። ብትመጣ ኖር በላሉን አብረን እናከብር ነበር።

***ኖቀኖቀ**

አኖቀኖቀ 7 አጉተመተመ፣ አጉረመረመ።

አኖቅኗቂ ት አጉረምራሚ፣ ነጭናጫ።

ኖታ ስ የተለያዩ የሙዚቃ ድምፅ ቃናዎችን ለመግለፅ የሚያስችል የሙዚቃ ዜማ ምልክት።

ኖት ስ ህጋዊነት ያለው የወረቀት ገንዘብ።

ኖክኗካ “ኦክክክ” ስር **“ክክኖካ”** ን ተመ.

ኗ የ“ኔ” ፊደል ፍንፅን ዘር።

ኗሪ “ኖረ” ስር **“ነዋሪ”**ን ተመ.

አ

አ ከ"ኘ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ)።

አረ 1.ሎሃጋንን የሚባል። አረ ጉድ ፈላ/ 2.መገረምን ለመግለፅ የሚባል። አረ/ የሚገርም ነው። 3.ለመጠየቅ ወይም ለማረጋገጥ የሚባል። አረ? እውነትህን ነው? 4.ለመለመን፣ እባክህ ለማለት ከሌላ ቃል ጋር በመጣመር የሚባል። 5.አባዝህ ስጠኝ። 5.ምክር እዘል ማስጠንቀቂያ ለመስጠት ወይም አንድን ነገር በርትተህ፣ ጠንክረህ እድርግ ለማለት ከሌላ ቃል ጋር ተጣምሮ የሚባል። አረ ተው ሂድ/ አረ አጥና።

ኡ የ"አ" ፊደል ካለብ ዘር።

ኡሁ

ኡሁ አለ ግ ባለ።

ኡኡ

ኡኡታ ስ ጨሀት፣ እራታ።

ኡኡ አለ ግ እራ አለ፣ ጮህ።

ኡደት "አወደ" ስር ተመ.

ኢ የ"አ" ፊደል ሳለበ ዘር።

ኢ- የአፍራሽነት ትርጉም ይዞ ከሌላ ቃል ጋር የሚገባ እስር ምእል። ኢሳይገላዊ/ኢሳሳዊ። ኢሳማ "አለመ" ስር ተመ.

ኢማማ ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች የሚያደርጉት የራስ ጥምጥም።

ኢማም ስ የእስልምና ሃይማኖት ምሁር፣ የፀሎት መሪ።

ኢምንት ስ 1.በጣም ትንሽ፣ ትንጣት። 2. የተናቀ፣ ከቁጥር የማይገባ።

ኢምፔሪያሊዝም ስ ግዛት በማስፋፋትና በሰላው አገር ላይ ተፅእኖ በማድረግ ወይም በእርቸን በቅኝ ግዛትነት በመያዝ መርህ ላይ የተመሰረተ የፖለቲካ እምነት።

ኢርቱኦ ተሳቢ "ርቱኦ" ስር ተመ.

ኢሰብአዊ "ሰብ (ሰብአ)" ስር ተመ.

ኢሳይገላዊ "ሳይገሰ" ስር ተመ.

ኢንሱሊን ስ ከእንስሳት ቆሽት የሚዘጋጅና ለስኬር ህሙማን የሚሰጥ መድሃኒት።

ኢንሳይክሎፒዲያ ስ በሁሉም የእውቀት ዘርፎች ወይም በአንድ በተወሰነ የሙያ መስክ ያሉ ፅንሰ ሃሳቦችን በፊደል ተራ መዝግቦ ሰፋ ባለ ሁኔታ አብራርቶ የሚገልፅ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ጥራዎች ያሉት መፅሃፍ።

ኢንስቲትዩት ስ ተቋም።

ኢንሹ ስ መልኩ ከወደላይ ጠቆር ያለ ግራጫ ሆኖ ከወደታ ላይ የሆነ፣ ረጅምና ከወደጫፉ ቆልመም ያለ አፍንጫና ቀጭን እንገት ያለው፣ እሾሃማ ቁጥጭዎች ባለብት ቆላማ ስፍራዎች የሚገኝ፣ ሳርና ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንሰሳ(በእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)።

ኢንሹራንስ ስ 1.መድን፣ በጭንት በየወሩ የተወሰነ ገንዘብ በማስከፈል ደንበኞቹ የሞት፣ የአካል መጉደል፣ የቤት ንብረት መዘረፍ፣ መቃጠል።... ሲያጋጥሟቸው በደንቡ መሰረት ገንዘብ በመክፈል ወይም የጠፋውን፣ የተበላሸውን ንብረት በመተካት አገልግሎት የሚሰጥ ድርጅት። 2. ከላይ በተራ ቁጥር አንድ በተጠቀሰው መሰረት ለደንበኞች ድርጅቱ የሚሰጠው ዋስትና ወይም አደጋው በአጋጣሙ ጊዜ የሚሰጠው የገንዘብ ወይም የንብረት ክፍያ።

ኢንሹራንስ አለው ከኢንሹራንስ ወይም ከመድን ድርጅት የሚሰጠው ዋስትና አለው።

ኢንሹራንስ ገባ የኢንሹራንስ ወይም የመድን ድርጅት በሚሰጠው አገልግሎት ተጠቃሚ ለመሆን በየወሩ ክፍያ እየከፈለ ደንበኛ ሆነ።

ኢንቶ (አንቶ) ስ እንጉዳይ የሚመስልና ቁመቱ ከእንጉዳይ ክፍ የሚል፣ መልኩ ነጣ ያለና ተጠብቦ የሚበላ ተክል።

ኢንዱስትሪ ስ 1.የፋብሪካዎችና ትላልቅ የምርት ድርጅቶች አጠቃላይ መሬት። 2. በአንድ አይነት ዘርፍ ብዙውን ጊዜ በርካታ ሰዎችን በማሳተፍና የሚገኝ መሳሪያዎችን በመጠቀም የሚካሄድ ሰራ።

የኢንዱስትሪ ውጤት ስ ከኢንዱስትሪ የተገኘ ምርት።

ኢንጂነር ስ መሃንዲስ።

ኢኮኖሚ ስ 1.የአንድ ነገር የተፈጥሮ ሃብት አያያዝና አጠቃቀም ስርዓት። 2.ቀጠባ። ኦርውን በኢኮኖሚ ማግራት መቻል አለበት።

የኢኮኖሚ ቀውስ ስ የስርዓት ኢኮኖሚ መዛባት።

ኢኮኖሚስት ስ በኢኮኖሚክስ ሳይንስ የሰለጠነ ባለሙያ።

ኢኮኖሚክስ ስ የአንድን አገር ሃብት አመራረትና አጠቃቀም የሚያጠና የማህበራዊ ሳይንስ ዘርፍ።

ኢኳቶር ስ በምድር ወገብ ላይ ያለ የሃሳብ መስመር፣ የምድር ስት።

ኢየሱስ [ክርስቶስ] ስ መድሃኒት፣ አጻጻ፤ ከሰቱ ሰላሌዎች አንዱ የሆነው እግዚአብሔር ወልድ።

-ኢያ "-ያ"ን ተመ.

ኢ.ፋ.ዴ.ሪ ለ አንድን ትልቅ ድርጊት ወይም ሁኔታ ለማስታወስ በየሃያ አምስት አመት የሚከበር በላል። የወርቅ ኢ.ፋ.ዴ.ሪ /ገባር ኢ.ፋ.ዴ.ሪ።

ኢ.ፋ.ዴ.ሪ አበባዬ (እነሆ አበባዬ) ለ የመስቀል ዋዜማ አለት ችሎ ሲያበሩ ወይም ችበውን ይዘው ደመራውን ሲዘሩ የሚዘፍኑት ዘፈን።

ኢድ አል አድሃ ለ ነቢዩ ኢብራሂም ከአላህ በታዘዘው መሰረት ልጁን አስማኢልን ለመሰዋት ሲዘጋጅ በምትኩ አላህ ከሰማይ በግ ያወረደበትንና በጉ ጋታረደበትን ቀን ለማዘከር መስለሞች በየአመኑ የሚያከብሩት የበላል ቀን፤ አረፉ።

ኢድ አልፈ.ጥር ለ በመስለሞች ዘንድ የሚከበር የምድቅ ዘል።

አ¹ የ"አ" ፊደል ራብእ ዘር።

አ²

አ በል አፍህን ክፈት።

አ አለ አፋን ክፈት።

አ- 1.አድራጊነትንና አደራራጊነትን ለመግለፅ ከሌላ ገስ ጋር የሚገባ አስር ምእላድ። አበባ/ አጠጣ/ አመጣ። 2. በ"አ" ለማይጀምሩ ግሶች የሳቢ ዘር መነሻ። አበባ/ አጠጣጥ።

አሁን ተው.ግ. 1.በዚህ ቅፅበት። 2.በዚህ ሰላት፤ ጊዜ፤ ወቅት፤ ዘንድር። 3.ከጥቂት ጊዜ በፊት። ሲጠበቅህ ቆይቶ አሁን ነው የሄደው። 4.ከጥቂት ጊዜ በኋላ። ትንሽ ጠብቃት፤ አሁን ትመጣለች። 5.እስኪ። አሁን እንዲህ ግድረጉ ለምንድን ነው? በአሁን ጊዜ ተው.ግ. በዛሬው ጊዜ፤ ዘመን፤ ወቅት።

አሁን-ት ተው.ግ. በዚህ ሰላት ውስጥ፤ ቶሎ፤ ወዲያው። አሁን-ት ለመለሳሁ።

አሁን በአሁን ተው.ግ በዚህ ሰላት ውስጥ፤ በፍጥነት፤ ወዲያው። አሁን በአሁን በረቀው።

አሁንለት (አሁን ለታ) ተው.ግ ከጥቂት ቀናት በፊት።

አሁንም እንደገና፤ በድጋሚ።

አሁንም ቢሆን በዚህ ጊዜም፤ ወቅትም፤ ሁኔታም፤ ምክንያትም ቢሆን።

ከአሁን ቀደም ተው.ግ. ከዚህ ቀደም፤ ከአሁን በፊት።

ከአሁን [ከ] አሁን ተው.ግ. በቅርብ ጊዜ፤ ትንሽ ቆይቶ፤ አሁን። ከአሁን አሁን ይመጣል ብሎ ሲጠብቀው ቀረ።

የአሁን ጊዜ ለ (ለጥ.) ድርጊቱ አሁን እየተከናወነ ያለ መሆኑን የሚገልፅ የግስ ቅርፅ።

አሂደ "ሄደ" ስር ተመ.

አሃ! 1.አንድ ነገር ጠፍቶ ወይም ተረስቶ ቆይቶ በኋላ ሲገኝ ወይም ትዝ ሲል የሚባል። 2.አንድን ነገር አሁን ተረዳሁት፤ ገባኝ ለማለት የሚያገለግል አባባል። አሃ! ለዚህ ነው ፊቱን ያጠቁረብኝ።

አሃዝ ለ ቁጥር፤ የቁጥር ምልክት (1፤ 2፤ ወይም ፩፤ ፪፤...) ።

አሃዱ ለ አንድ። አሃዱ ብሎ ስራውን የጀመረው በዚህ ወር ነው።

አሂሄ (ሂሄ)! መገረምን፤ መደነትን፤ ግዝንን፤ መቆጣትን፤ ዛቻን ለመግለፅ የሚነገር አባባል።

አህዛብ ለ ሃይማኖት የለሽ፤ በጣላት የሚያመልክ ሀዝብ።

አህያ ለ 1.በአጽም ከፈረሰና ከበቅሎ የሚያንብ፤ ለጭነት የሚያገለግል የጋማ ከብት። ቅ 2. (ስድብ) ደደብ፤ የማይገባው(ስለሉን የቤት እንሳስ ስር ተመ.)።

የአህያ ሆድ ሲመስል (በማይ) ሊነጋ አካባቢ።

የአህያ ኪንታሮት ለ 1.በፊንጢግ ላይ የሚወጣ ቀስል። 2. በውስጥ እግር ላይ የሚወጣና ለመርገጥ የሚያውክ ቀስል።

የአህያ ውሃ ጠፂ የፈለገውን ነገር ቀስ ብሎ ሳይታወቅበት የሚያደርግ።

አህጉር ለ ክፍለ አለም።

አሆ ለ በሆታ ጊዜ አውራጁን ተከትለው ተቀባዮች የሚሉት የሆታ ዜማ።

አሆሌ "አኮሌ" ን ተመ.

አሆማ (ሆማ) ለ የዛፍ አይነት።

አለ ግ 1.ተናገረ። 2.መልእክቱን፤ ሃሳቡን አስተላለፈ። 3. መታ። በጥፈና በእርግጥ አለው።

ማለት ለ የአንድን ነገር ትርጉም፤ ምንነት ለማስረዳት ወይም ነገሩን ሲገልፁ ቆይቶ ሃሳብ ለመመርኮፍ ይበልጥ ለማብራራት ሲፈለግ የሚባል ቃል። አገር ግለት ሀዝብ ነው/ለመወያየት ግለት ሃሳብ ለሃሳብ ለመለያወጥ።

ስትለው ለሰለተኛ ሰው እንዲተላለፍ የተፈለገን ነገር ለመልክተኛው እንዲህ ብለህ ንገረው ለማለት የሚባል ቃል። በቶለን ስትለው ንገ ከፈትህ ለመግለሁና ጠብቀኝ በለው።

እንደምትለው ስትለው።

እንዳለ እንደፈለገ፤ እንዳዘዘ። እሱ እንዳለ ይደረጋል።

በል (የ "አለ" ትእዛዝ አንቀፅ) 1.ተናገር። 2.አድርግ፤ ፈፅም። በል ብላ / በል ሂድ።

በለው 1.ንገረው፤ አለግግ። 2.ምታው፤ ደብድበው።

በል ሲለው ሲያሰኘው።

በል በል አለው አሳኘው፥ ገፋፋው፥ አድርግ አድርግ የሚል ስሜት አነሳሳው።

በደልኝ ቢሆንልኝ፥ ቢሳካልኝ ኖሮ።

አልኩ ባይ የማይፈፅመውን ነገር ለመወደድ ሲል የሚያወራ።

ይሉታል ይጠራል፥ ይሰኛል፥ ይባላል። *ገዝ ነው ይሉታል።*

ምን ይሉታል 1.ምን ተብሎ ይጠራል። 2.ስለ አሉ ምን አያሉ ያወራሉ።

ይሉኝታ ትዝብት፥ የሰው አስተያየት ፍራቻ፥ ምን ይሉኝ፥ ሰዎች ይተቸኛል፥ ይታዘቡኛል ብሎ ያለአውነተኛ ፍላጎት እንድን ነገር ከማድረግ መቆጠብ ወይም ለማድረግ መገደድ።

ይሉኝ አይል ይሉኝታ ቢስ።

ይሉኝታ ቢስ ፥ ትዝብትን፥ ሃሜትን የማይፈራ፤ ይሉኝታ የሌለው።

ይበል ግሩም፥ ድንቅ ለማለት የሚባል ቃል (ብዙውን ጊዜ ለጥሩ ቅኔ ማወደሻ የሚሰነዘር ቃል)።

ተባለ ግ 1.ተነገረ፥ ተወራ። 2.ተሰየመ፥ ስም ተሰጠ። የት/ቤቱ ስም የአውቀት ሮሬ ተባለ።

— በመባል — በመሰኘት ወይም —በሚል ስም። ት/ቤቱ የአውቀት ሮሬ በመባል የሚታወቅ ነው።

የማይባል የማይነገር፥ መባል የማይገባው።

ይባላል ተብሎ ይጠራል።

አባባል ስ 1.አነጋገር። 2.የአነጋገር ፈሊጥ፥ ዘዮ።

አለ ግ 1.በሀይወት ነው። አልሞተም አለ።

2.ይገኛል። ምግብ አለ። 3.ተገኘ፥ ኖረ። ገንዘብ አለቀም አለ/መብራቱ ጠፍቷል? አይ አለ።

4.የአንድ ነገር ባለቤት ወይም ባለ ይዞታ መሆንን ለማመልከት የሚያገለግል። መልዕክ አለኝ።

አለሁ አለሁ ባይ (ስድብ) 1.እዩኝ እዩኝ፥ ልታወቅ ልታወቅ ባይ። 2.እጎብጧቢ።

አለበት አንድ ነገር እንዲደረግ፥ እንዲፈፀም የገዴታ አስፈላጊ መሆኑን የሚገልፅ ቃል።

ወገደለኛው ለፍርድ መቅረብ አለበት።

ያለ የሌለ 1.አያሉ፥ ብዙ። 2.በሙሉ። ያለ የሌለ ንብረቱን ፎጠ።

አለኝታ ስ መመኪያ።

እንዳለ 1.በሙሉ፥ በጠቅላላ፥ ምንም ሳይቀር።

2.ምንም ሳይነካለት፥ ቀደም ሲል የነበረበት ሁኔታ ሳይጓደል።

አለ—(ያለ—) 1.ሳይኖር፤ ከ-በስተቀር። አለገንዝብ

እቃውን ግጥኝት አይቻልም/ያለእሱ አይሆንም።

2.አፍራሽ ምእላድ። አለመባራት ድህነትን ሊያስከትል ይችላል።

አለበለዚያ (ያለበለዚያ፥ አለዚያ፥ ያለዚያ፥ አሊያ) ቀድሞ የተነገረው ነገር ካልሆነ (ይህ ካልሆነ) ለማለትና አማራጭ ለመስጠት የሚነገር። ስራህን አካዝር፤ አለበለዚያ ትችገራለህ።

አለለ¹ ግ አለለ ሆነ።

አለል ዘለል አለ ስራ ፈታ፥ አውደለደለ፥ ዋሊ ሆነ።

አለሌ ስ 1.ከፈረሰ በቅሉን የሚያስወልድ፥ በቁመናውና በጥንካሬው ተመርጦ እየተቀለበ የሚቀመጥ አህያ። ፥ 2.(በድብ) ቅንዝረኛ።

አለለ² ግ አቀለመ፥ ቀለም ነከረ።

አለላ ስ ቀለም የተነከረ ስንደዶ ወይም አዘርማ።

አለላ ሙዳይ ስ ከአለላ የተሰራ ትንሽ አገልግል ወይም ሙዳይ።

አለሌ "አለለ¹" ስር ተመ.

አለሎ "አሎሎ"ን ተመ.

አለመ¹ ግ ህልም አየ።

አልም "ህልም"ን ተመ.

አለመ² ግ 1.ተኩሶ ወይም ወርወር ለመምታት አነጣጠረ። 2.አቀደ፥ ተለመ፥ ነደ።

ኢሳማ ስ በማነጣጠር ወርወር ወይም ተኩሶ የሚመታበት የተወሰነ ቦታ ወይም ምልክት።

አሳማ ስ 1.አሳማ። 2.እቅድ፥ ትልም።

3.ሰንደቅ አሳማ።

አለመኛ "አለም" ስር ተመ.

አለመጠ ግ ለገመ፥ ቀለደ፥ አሾፈ፥ አላገጠ (በስራ ላይ)።

አልምጥ (አልማጭ) ፥ ለገመኛ፤ በስራ ላይ የሚያቆፍ።

አለም ስ መሬትና በመሬት ላይ ያሉ ህዝቦችና እገሮች በሙሉ።

አለሙን አየ 1.አገባ፥ ተዳረ፥ ትዳር መሰረተ። 2.በደስታ፥ በድሉት ኖረ።

አለም በቃኝ ስ 1.የእድሜ ልክ እስራት። 2.የእድሜ ልክ እስራት የተፈረደባቸው ሰዎች የሚታሰሩበት ቦታ።

አለም በቃኝ አለ መነነ።

አለም አቀፍ ፥ መላውን አለም ወይም በርካታ እገሮችን የሚመለከት፥ የሚያካትት፥ የሚያጠቃልል (ድርጅት፥ ስብሰባ፥ ...)።

የአለም ስም ስ የአንድ ሰው የክርስትና ስም ሳይሆን ዘወትር የሚጠራበት ስም።

የአለም ጦርነት ስ ብዙ የአለም አገሮች የተሳተፉበት ጦርነት (ለምሳሌ 1ኛና 2ኛ

የአለም ጦርነት)።

አለመኛ ት የደላው ተቃውሞ።

አለማዊ ት 1. በምድር ላይ በህይወት ለሚቆይበት ጊዜ ብቻ የሚጨነት፣ ከሞት በሂሳ ላለው ህይወት ገድ የሌለው። 2. መንፈሳዊ ያልሆነ፣ ሲጋዊ።

አለቀ ግ 1. ተፈፀመ፣ ተጨረሰ። 2-ሞተ። በአደጋው ብዙ ሰው አለቀ። 3. አረጀ (ልብስ፣ ጨርቅ፣ ...)።

ማለቂያ ስ መጨረሻ፣ ማብቂያ።

አሳቂ ት ለብዙ ጊዜ የማይቆይ ወይም የማያገለግል፣ በአጭር ጊዜ የሚያልቅ።

እሳቂ ት 1. አገልግሎቱን የጨረሰ፣ ያረጀ (ልብስ)። 2. አገልግሎት ሰጥቶ ሊያልቅ ትንሽ የቀረው። አሳቂ ሳሙና።

እልቂት (እልቀት) ስ በብዛት መሞት፣ ማለት።

ተላለቀ ግ ተጋደለ፣ ተፋጀ።

አለቃ ስ 1. ሹም፣ የበላይ፣ አሣዥ፣ ዋና። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የ አንድ ቤተ ክርስቲያን ሹም ወይም አስተዳዳሪ።

አለቃና ምንዝር ሹምና ጭፍራ።

እልቅና (ልቅና) ስ አለቅነት።

አለቅት 'አልቅት'ን ተመ.

አለበ¹ ግ 1. ጡትን በመላግ ወተት አወጣ። 2. (ዘይ) በዘበክ፣ በጠባቢ፣ ገንዘቡን አለበው።

አለበ² ግ 1. አነጣጠረ፣ አለመ፣ አዘገበ። 2. ምልክት፣ እልባት አደረገ።

እልባት ስ 1. አንፃቢ የሚፈልገውን ወይም ያቆመበትን ገፅ ለማወቅ እንዲረዳው በመፅሃፍ ውስጥ የሚያስቀምጠው ምልክት። 2. የነገር ማብቂያ፣ መደምደሚያ፣ መጨረሻ። ጉዳዩ እልባት አገኘ።

እልባት አደረገ ግ 1. አንፃቢው የሚፈልገውን ወይም ያቆመበትን ገፅ ለማወቅ በመፅሃፍ ውስጥ ምልክት (ክር፣ ሳር፣...) አስቀመጠ። 2. ነገርን ወይም ጉዳይን ደመደመ፣ ፈፀመ፣ ቋጨ።

አለበለዚያ (አለዚያ፣ ያለበለዚያ፣ ያለዚያ) ሙ. ሊከተል የሚችል ውጤትን የሚገልፅ ሃሳብን ለማያያዝ የሚያገለግል አያያዥ ቃል። መከላከያውን ወሰድ አለበለዚያ ትታመግለህ።

አለብላቢት 'ለበለባ' ስር ተመ.

አለተለተ ግ በጣም ወፈረ (ሰውነት)።

አለት ስ በመሬት ላይ ወይም በወንዝ ውስጥ በተፈጥሮ ተነጥሮ የሚገኝ ጠንካራ ድንጋይ።

አለታም ት አለት የሚበዛበት ስፍራ።

አለገጋ ስ ከጠፍሮ ወይም ከጉማሬ ቆዳ፣... የሚሰራ መግረፊያ።

አለገጋ ጣት ስ ቀጠንና ረዘም ያለ የሚያምር የእጅ ጣት።

አለኝታ 'አለ' ስር ተመ.

አለዚያ 'አለበለዚያ'ን ተመ.

አለፈ ግ 1. ሄደ። 2. ሞተ። ለመኪና አደጋ ሀይወቱ አለፈ። 3. ተወ፣ ዘለለ። እኔን አልፎ አጠገቤ ሳለው ሰው ለጠ። 4. ቂስ፣ ዋቢ ሆነ። የጠየቀህን ገንዘብ አበድረው እኔ አልፍለታለሁ። 5. ቀረ፣ ተተወ። በአለፈ ነገር መናደድ አይጠቅምም። 6. ከልኩ፣ ከወሰኑ፣ ከመጠኑ በለጠ ወይም ጨመረ። ወገን አለፈ። 7. ከአለበት ከፍልና ደረጃ ወደሚቀጥለው ከፍል ተዛወረ። ወደ 5ኛ ክፍል አለፈ። 8. ሸለከ፣ ወጣ። ብርሃኑ በተዳደው አልፎ ገዛ። 9. ቀደመ፣ ወደ ሂላ ተወ። እሱ ሲንቀረፈፍ እኔ አልፈው ሄድኩ።

አለፈለት ከችግሩ ተሳቀቀ፣ ቀን ወጣለት።

አለፈበት 1. ሂላ ቀር ሆነ፣ ፋሽኑ አበቃ። 2. ጊዜው ሄደበት፣ ሳይጠቀምበት ቀረ።

ያለፈበት ዘመናዊ ያልሆነ፣ ሂሳብ የሆነ። **ያለፈበት አለባባስ።**

ይለፍ (ይይለፍ ወረቀት) ስ ወደ አንድ ቦታ ለመግባት ወይም ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመዘዋወር የሚሰጥ የፈቃድ ወረቀት።

ማለፊያ ስ 1. ጥሩ፣ ውብ፣ ደህና። ት 2. መተላለፊያ።

ሃላፊ (አላፊ) ት 1. ጽሟ ያልሆነ፣ ለዘላለም የማይናር። ገንዘብ ሃላፊ ጠፈ ነው። ስ 2. ዋና፣ ባለቤት፣ አሣዥ። የቢሮ ሃላፊው ማን ነው።

አላፊ ለማዳሚያ ወጪ ወራጅ፣ ተመላላሽ መንገደኛ።

ሃላፊ ጊዜ ስ (ሰዋ.) ድርጊቱ የተከናወነ ወይም የተፈፀመ መሆኑን የሚገልፅ የግስ ቅርፅ (ለምሳሌ ሞተ፣ ሄደ፣ ...)።

ሃላፊነት (አላፊነት) ስ 1. ተያዥነት፣ ዋቢነት፣ ተጠያቂነት። ለቃው ቢጠፋ ሃላፊነቱን አልወጣድም። 2. ስልጣን። ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ግዛር።

ሃላፊነቱን አወረደ ዋቢነቱን፣ ተያዥነቱን አነሳ፣ ሰረዘ።

ሃላፊነቱን ወሰደ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለመፈፀም ግድታ ውስጥ ገዛ። 2. ስለ ጉዳዩ ተጠያቂው እኔ ነኝ እለ። በድብት ጥቃት ያደረሰው ወገን ግንኙነቱን ገልጾ ስለደርጊቱ ሃላፊነቱን ወሰደ።

ሃላፊነት የሚሰማው 1.ሃላፊነትን ወይም ግዴታን መወጣት ይችላል ተብሎ እምነት የሚጣልበት። 2.ግዴታውን የተገነዘበና በተግባር የሚተረጎም (ሰው)።

አለፊታ ለ 1.ትርፍ ነገር፤ አፍ እላፊ። 2.ከተገቢው መጠን በላይ፤ እላፊ።

እላፊ ት 1.አፍ እላፊ። 2.ከተወሰነው ልክ ወይም ገደብ በላይ የሆነ።

አለፊት (ሀልፊት) ለ መሞት፤ ከዚህ አለም በሞት መለየት።

ሀልፊት አለም ለ የአለም ፍጻሜ ወይም መወሰን።

ተላለፈ ገ 1.ከአንዱ ወደ ሌላ ተራመደ፤ ተዛመተ፤ ተጋባ (በሽታ)። 2.ጣቡ፤ አፈረሰ (ሀገን)። 3.ተዛወረ፤ ተሸጋገረ፤ ለሌላ ጊዜ እንዲሆን ተወሰነ። 4.ሄደ፤ አለፈ። በዚያ በኩል ሲተላለፍ ላየው ነበር። 5.ከአንዱ ወደ ሌላው ተሻገረ፤ አለፈ፤ ሲወርድ ሲዋረድ መጣ፤ ተደረሰ። **ከትውልድ ትውልድ ተላለፈ**። 6.እያንዳንዱ ወደየተቃራኒው አቅጣጫ ሄደ፤ ተጠላለፈ። **ተላለፍ ተቀለፈ**። 7.ተሰራጨ፤ ተነገረ። **አዲስ መመሪያ ተላለፈ**። 8.ሳይገኝኝ ቀረ።

መተላለፊያ ለ መሄጃ፤ መጥለኪያ፤ ማለፊያ (በር፥ መንገድ፥ ...)።

ተላላፊ ት 1.ወጭ ወራጅ፤ መንገደኛ። 2.በግራና በቀኝ ያለውን የልብሱን ክፍል፤ አንዱን በአንዱ ላይ በማላለፍ የሚቆለፍ (ከት፥ ቀሚስ፥ ...)።

ተላላፊ በሽታ ለ በንክኪ፤ በትንፋሽ፤ በዝንብ ወዘተ. ምክንያት ከአንዱ ወደሌላ የሚጋባ ወይም የሚዛመድ በሽታ።

አሳለፈ ገ 1.በጊዜው ወይም በወቅቱ ሳይደርስ ቀረ፤ ዘገየ። **የሰራ ሰላት አሳለፈ**። 2.አደለ፤ አስተናገደ፤ አቀረበ። **ጠጅ ያላልፋል**። 3.ተወ፤ ማረ፤ ታገለ፤ ይቅርታ አደረገ። **የዛሬውን አሳለፈሃለሁ**። 4.ከችግር አላቀቀ፤ ቀን አወጣ። **ወንድሙ ነው ያሳለፈለት**። 5.መንገድ ለቀቀ። **አሳለፈው፤ ሊሄድ ችሏል**። 6.ነፍሱ አጠፋ፤ ገደለ። **ሀይወቱን በገሃ እጅ አሳለፈ**። 7.አቅለክ፤ አስገባ። **እንሩን በወንበር ስር አሳለፈ ረገጠኝ**። **አሳልፎ ሰጠ** ለባለጋራ ወይም ለጥቃት ጻረገ፤ አጋለጠ።

አሳላፊ ለ በድግስ ወይም በግብዣ ላይ የሚያስተናግድ፤ ድሚ።

አስተላለፊ ገ 1.አዘዋወረ፤ ለሌላ ጊዜ ቀየረ። **ሰብስባውን ለሌላ ጊዜ አስተላለፊት**። 2.አዛመደ፤ አጋባ (ተላላፊ በሽታን)። 3.አወሳሰበ፤ አመሳቀለ። 4.አሰራጨ፤ ነገረ (በዜና ማሰራጫ፤ በፅሁፍ፤ ...)። 5.በውስጡ እንዲያልፍ

አደረገ (ከረንቴን፤ ድምፅን፤ ብርሃንን፤ ...)። 6.ላከ፤ ሰጠ፤ ወሰደ። **ወደ ወሀጂ ቤት አስተላለፉት**። 7.አወረሰ።

አሉባልታ ለ ያልተረጋገጠ ወሬ፤ ሃሜት።

አሉባልተኛ ት (ስድብ) የአሉባልታ ወሬን የሚያዛምት ወይም የሚያወራ።

አሉታ ለ አሌ ማለት ወይም እብለት፤ የአወንታ ተቃራኒ።

አሉተኛ ዋሾ።

አሳህ ለ (አስል.) ፈጣሪ፤ አምላክ፤ እግዚአብሄር።

አሳል ለ በጋማ ከብት ጭነት ላይ ተጫማሪ ሆኖ የሚደረብ ትንሽ ጭነት።

አሳማ “አለመ” ስር ተመ.

አሳቂ “አለቀ” ስር ተመ.

አሳባ ለ 1.የአህል ወይም ከመሬት የሚገኝ የማንኛውም ነገር ምርት። 2.የሰራ ውጤት ወይም ፍሬ።

አሳዘነ ገ 1.ለቅሶ በሚመስል ድምፅ ፎህ፤ አንቋረረ (በተለይ ውሻ)። 2.ስለአንድ ጉዳይ ደግሞ ደጋግሞ አወራ፤ ችክ አለ።

አሳደ ለ የብር እኩሌታ የነበረ ገንዘብ፤ ሃምሳ ሳንቲም።

አሌ

አሌ አለ ገ አበለ፤ ካደ።

አሌጠ ገ አፈዘ፤ አላገጠ።

አል— (በሚያስር ጊዜ “-ም”ን ይጨምራል) አፍራሽ ሃሳብ መመስረቻ ምእላድ። (ለምሳሌ ስራ→አልስራም/ በላ→አልበላም)።

አልሚ ምግብ “ለማ” ስር ተመ.

አልማዝ ለ 1.ከንፁህ ካርቦን የሚገኝና በጥንካሬው የሚታወቅ ብሩህ የሆነ የከበረ ድንጋይ። 2.ከአልማዝ የተሰራ ጌት።

አልምጥ “አለመጠ” ስር ተመ.

አልቃሽ ለ አልሄድ ያለን በሬ፤ አህያ፤... እንዲሄድ ወይም ፍጥነት እንዲጨምር የሚያደርግ ሹልነት ያለው መጓጓዣ መሳንተያ እነወት ወይም ብረት።

አልቅት (አለቅት) ለ በውሃ ውስጥ የሚኖርና ከብቶች ውሃ ሲጠጡ በአፋቸው ገብቶ ገርርዳቸው ውስጥ በመቀመጥ ደም የሚመጥ ትል መሳይ ነፍሳት።

አልቢትር “አርቢትር”ን ተመ.

—አልባ ት —የሌለው። ስርአት አልባ።

አልባሌ ት 1.የማይረባ፤ የማይታወቅ። **አልባሌ ቦታ** ለትያል። 2. ተራ፥ ተርታ። **ምስጢሩን ያመጣ አንድ አልባሌ ሰው ነው**።

አልባብ ለ ሲጨስ ጥሩ ሽታ ያለው የጭስ

እንጨት።

አልቤርን (ቤርን) ስ እንግዶች ለማረፊያነት የሚከራዩት የሆኑል ቤት ክፍል ወይም መኝታ ቤት።

አልቤን ስ የጠመንጃ አይነት።

— **አልቦ ት** — የሌለው።

አልቦ ስ ከወርቅ ወይም ከብር የሚሰራና ሴቶች በእግራቸው ላይ የሚያደርጉት ጌታ።

አልቴት ስ እንደ ራስ ምታት ያለን በሽታ ያድናል ተብሎ የሚሸተት እንደ ሙሉ ያለ ነገር።

አልኮል ስ 1. እንደ ቢራ፡ ጃን፡ ውስኪ፡ ... ባሉ መጠኑት ውስጥ የሚገኝ አስከሪ ንጥረ ነገር። 2. በሳላሉ ተኖ ወደ ጋዝነት ሊቀየርና በቀላሉ በእሳት ሊቀጣጠል የሚችል፡ በሆስፒታል ውስጥ ለቀስል መጥረጊያና ለተለያዩ ተግባራት የሚያገለግል ፈሳሽነት ያለው ንጥረ ነገር።

አልኮል መጠጥ ስ በውስጡ ያለው የአልኮል መጠን ከፍተኛ የሆነ እንደ ጃን፡ ብራንዲ፡ አረቄ፡... ያለ የመጠጥ አይነት።

አልጀብራ ስ በፊደላትና በሥልክት ጭምር የሚጠቀም የሂሳብ ትምህርት ዘርፍ።

አልጉም "ለጎመ" ስር ተመ.

አልጋ ስ 1. በላይ ላይ ለመተኛት እንዲያመች ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከብረት፡ ... የሚሰራ ባለፊት እግር መተኛ። 2. ዙፋን።

አልጋ ለዩ ለየብቻ ተኛ (ባልና ሚስት)።

አልጋ ላይ ዋለ ከህመም የተነሳ የአልጋ ቁራኛ ሆነ፤ ታመመ።

አልጋ በአልጋ ቀና፡ ምቹ (ለመንገድ)።

አልጋ ነቀነቀ ሸፈተ፡ አመፀ፡ ንጉስን ተቃወመ።

አልጋ ያዘ 1. አልቤርን ተከራየ። 2. የአልጋ ቁራኛ ሆነ፤ ታሞ ተኛ።

አልጋ ፈረሰ ንጉሱ ከስልጣን በመወገዱ አገሩ መሪ አልባ ሆነ።

ከአልጋ ወደቀ በህማማት ጊዜ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ።

[የ]አልጋ ልብስ ስ አልጋን ለማስጌጥ ከብርድ ልብስ በላይ የሚነጠፍ የአልጋ መሸፈኛ።

አልጋ አንጣፊ ስ በሆኑል ቤት ውስጥ አልጋ በማንጠፍ ስራ ላይ የተሰማራ ሰው።

አልጋ ወራሽ ስ በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ንጉስ ዙፋኑን በሚለቅበት ጊዜ ንጉሱን ተከቶ መንገስ የሚችል የንጉስ ልጅ ወይም ወገን።

የአልጋ ቁራኛ ት ለረዥም ጊዜ በመታመሙ ምክንያት ከአልጋ የማይነሳ በሽተኛ።

አልጌ ስ በረጋ ውሃ ላይ ተንሳፎ የሚገኝና አረንጓዴ ቀለም ያለው ለስላሳ የእፅዋት አይነት።

አልሜ ስ 1. በእርድ ወይም ያለእርድ የተሰራ በርበሬ የሌለው ወጥ። ት 2. (ስድብ) ኮስታራ ያልሆነ፡ ልፍስፍስ። **የወንድ አልሜ**።

አሎሎ (አሎሎ) ስ እንደ ቅመማ ቅመም ያሉ ነገሮችን ለመቀጥቀሚ፡ ለመደፍጠሚ፡ ... የሚያገለግል ድብልብልና ከባድ የሆነ ድንጋይ።

አሎሎ ውርወራ ስ (ስፓ.) የብረት አሎሎን አርቆ ለመድወር የሚደረግ ውድድር።

አመሃኘ "መካኘ" ስር "አመካኘ"ን ተመ.

አመለ ግ ከመቆየት የተነሳ ሽታው ወይም ጣእሙ ተበላሽ፡ እምክ እምክ አለ (ጥራጥሬ፡ ጽቁት)።

አማላ ት ከመቆየት የተነሳ፡ ሽታው ወይም ጣእሙ የተበላሽ፡ እምክ እምክ የሚል (ጥራጥሬ፡ ጽቁት)።

አመለመለ ግ የተነደፈን ጥጥ በትንሽ በትንሹ በመሽብለል ወይም በመጠቅለል ለፈትል አዘጋጀ።

አመልማሎ ስ ተነድፎ በትንሽ በትንሹ የተሸበለለ ወይም የተጠቀለለና ለፈትል የተዘጋጀ ጥጥ።

አመለኛ "አመል" ስር ተመ.

አመለጠ ግ 1. እስረኛ ወይም በቁጥጥር ስር ያለ ወንጀለኛ ከእስሩ ወይም ከቁጥጥሩ ራሱን በሀገው መንገድ ነፃ አደረገ፡ ተሰወረ። አስረኛው **አመለጠ**። 2. ጥፋት፡ ወንጀል፡... ስርቶ ሳይያዝ ወይም ሳይደረስበት ሸሸ፡ ተሰወረ። **ሌግው ስርቆ አመለጠ**። 3. ተረፈ፡ ጸነ። **ከምቶ አመለጠ**። 4. በድንገት ወይም ሳይታሰብ ወደቀ (አቃ)፡ አፈተላከ፡ ወጣ (ወሬ፡ ምስጢር፡ ሽንት፡...)። 5. በወቅቱ ወይም በጊዜው በአንድ የተወሰነ ቦታ ላይ ካለመገኘት የተነሳ ተፈላጊው ነገር ሳይገኝ ወይም ሳይደረስበት ቀረ። **ሳርፍደ በመፍጽቱ ባለቶ አመለጠው**።

ማምለጫ ስ መጻፍ፡ መትረፊያ (መንገድ፡ ዘዴ፡ ብልሃት ወይም ቦታ)።

አመል ስ 1. ባህርይ፡ ልማድ፡ ጠባይ። 2. ሱስ፡ ሃራራ። **የሲጋራ አመል አለበት**።

ለአመል (ሳመል) 1. ለልማድ። **ሌግ ለአመሉ ጸባ ይላላል**። 2. ትንሽ ወይም ጥቂት። **ጨው አታብዝ**፡ ለአመል ያህል ብቻ ጨምሪበት።

አመል ነሳው አነሳሳጠው፡ ጠባዩን አበላሸው።

አመል አወጣ 1.መጥፎ ጠባይ አመጣ።
2.ደሀና የነበረው ይበላሽ ጀመረ (እቃ)።

አመለ ልስልስ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።
የማያስቸግር።

አመለ ቢስ ት ጥሩ ጠባይ የሌለው።
ነጭና።

አመለ ናጫ ት ጨት። አመለቢስ።

አመለ ወርቅ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።

አመለ ድሃ ት ጥሩ ጠባይ የሌለው።
ነጭና። ከሰው የማይሰማማ።

አመለ ጌታ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።

አመለኛ ት 1.ልማደኛ። 2.መጥፎ ጠባይ
ወይም ባህርይ ያለው። አስቸጋሪ።

አመልማሎ "አመለመለ" ስር ተመ.

አመመ¹ ግ የጤና ማጣት ስሜት ተሰማ።

ሀመም በፊደል ተራው ተመ.

ሀመምተኛ "ሀመም" ስር ተመ.

ሀመማን ዝ.ከ.

ታመመ ግ ሀመምተኛ ሆነ። ጤና አጣ።
በሽተኛ ሆነ።

ታማሚ ት ሀመምተኛ። በሽተኛ።

አሳመመ ግ የሀመም ስሜት እንዲሰማ
አደረገ።

አስታመመ ግ 1.ለበሽተኛ የሚፈለገውን
ነገር በማድረግ ረዳ። ተንከባከበ። 2.ታሰነ። ቻለ።
አባለ። 3.ቀስ አድርጎ ያዘ። በጥንቃቄ
ተጠቀመ። እቃው ጨርሶ ከጥቅም ውጭ
እንዲሆንብኝ እያስታመምኩ ነው
የምሰጥለበት።

አመመ² ግ በመደዳ በአንድ ጊዜ ሊሰራ
የሚችለውን ስራ ገምቶና መደቦ መስራት
ጀመረ (ለአጠቃላይ። ለአረም። ለቁፋሮ)።

አመም ከ በአንድ ጊዜ በመደዳ የሚካሄድ
ስራ (አጠቃላይ። አረም። ቁፋሮ)።

አመረቃ ግ አረካ። አስደሰተ።

አመርቂ ት በጣም ጥሩ የሆነ። የሚያረካ።
አመርቂ ውጤት ተገኝቷል።

አመራሮ ስ በደጋ አካባቢ የሚበቅል። ቅጠሉ
እንደቀላም ሰፋ ሰፋ ያለና ሲቀምጡት የሚመር።
መጠኑ ከግራዋ የማይበልጥ የእዕዋት አይነት።

አመስ ግ 1.ጥራጥሬ። ጭቅጥ። ... በሰማ
ምጣድ ላይ በመጠኑ ሞቅ ሞቅ አደረገ።
2.አወከ። በጠበጠ። ረበሸ። አተራመሰ።

እምስ ስ በጣም ሳይበስል በምጣድ ላይ ሞቅ
ሞቅ የተደረገ ጥራጥሬ። ጭቅጥ። ...።

አመስላሳ ስ የወፋድ የመጨረሻ ቀን።

ለመስከረም አመስላሳ እንገናኝ።

አመስኳ ግ አመነገገኩ።

አመቀ ግ 1.አንድን ነገር በብዛት እቃ ውስጥ
በመጠቅጠቅ ከተተ። ጨመረ። አጨቀ። 2.ደብቆ
ያዘ። ቻለ (ምስጢርን። ወሬን። ስሜትን)።

እምቅ ት የታመቀ። የታጨቀ።

አመቀመቀ ግ አመነታ። ወላገ። አቅማማ።

አመት ስ 1.አስራ ሁለት ወሮች ወይም ሶስት
መቶ ስልሳ አምስት ቀኖች ወይም ደግሞ
በየአራት አመት አንድ ጊዜ ሶስት መቶ ስልሳ
ስድስት ቀኖች ያሉት የጊዜ መጠን። 2.ዘመን።
ጊዜ።

አመት አመት ድገመን ከአመት አመት
አድረሰን (ብዙውን ጊዜ የአዲስ አመት እሸት
ሲቀመስ የሚባል)።

አመተ ምህረት ስ ከክርስቶስ ልደት ወዲህ
ያለው ዘመን መጠሪያ።

አመተ አለም ስ 1.አለም ከተፈጠረችበት
ጊዜ ጀምሮ ያለው ዘመን። 2.ክርስቶስ ልደት
በፊት ያለው ዘመን መጠሪያ።

አመት በአል ስ አውደ አመት። በየአመቱ
የሚከበር በአል (ገና። እንቁጣጣሽ። ጥምቀት።
ፋሲካ። ...)።

አመነ ግ 1.ያለጥርጥር ተቀበለ። ተሰማማ።
2.ማድረጉን ወይም መፈጸሙን ተቀበለ።
አረጋገጠ። መገደሉን አመነ። 3.ታዘዘ። ገበረ።
ተገዛ። ሽፍቶቹ ለገንቡ አምነው ገቡ።
4.አመለከ። በእግዚአብሔር ያመነ ይድናል።
5.አምነት ጣለ።

ምእመን (ብ.ቁ. ምእመናን) ስ አማኝ
(አማኞች)።

አማኝ ት 1.የአንድ ሃይማኖት ተከታይ።
2.የሚከተለውን ሃይማኖት አጥብቆ የያዘ።

አመን። 1.ታማኝ። የታመነ (ሰው)።
2.የታመነ። እውነት ነገር። በድርቆ ብዙ ሰው
መንፃቱ አመን ነው።

አማኝ ስ አንድ ድርጊት ሲፈፀም የነበረ
ወይም ያየ ወይም የሰማ ሰው። ምስክር።

እምነት ስ 1.ሃይማኖት። አምልኮ።
2.እርግጠኝነት። 3.ሃላፊነት። ታማኝነት። እምነት
የሚጣልበት ሰው አይደለም።

እምነት አጎደለ እንዲጠብቅ። እንዲይዝ
የተደረገውን አጠፋ። ላባከነ። ሃላፊነቱን ሳይወጣ
ቀረ።

እምነት ጣለ አመነ። ተመካ። እርግጠኛ
ሆነ።

የእምነት ክህደት ቃል ስ የተወነጀለበትን
ወይም የተከሰሰበትን ነገር ማመን ወይም
አለማመን። አድርጌያለሁ ወይም አላደረግሁም

በማለት የሚሰጥ የአወንታ ወይም የአሉታ ቃል።
የአምነት ከሀደት ታሉን ሲጠ፡፡

እምነት ቢስ ት እምነት የማይጣልበት፤
ከሃዲ፡፡

ታመኒ ግ እምነት ተጣልበት፡፡

ታማኝ (ተአማኒ) ት የሚታመን፤
እውነተኛ፤ ሃቀኛ፤ የማይጠረጠር፤ ከሃዲ
ያልሆነ፡፡

ተማመነ ግ 1. ተመካ፡፡ በገላበቱ ተገመኑ፡፡
2. እርግጠኛ ሆነ፡፡ በችሎታው ይተገመናል፡፡

ተማመኑ ግ ተከክደው በነበረው ጉዳይ ላይ
ሃቁን አረጋግጠው በመቀበል ተስማሙ፡፡

መተማመኛ ስ ማስረጃ፤ ማረጋገጫ፤
ዋስትና፡፡

አሳመነ ግ 1. እንዲያምን አደረገ፡፡
2. (በማስረጃት ወይም በመግለፅ) አንድ ሃሳብ
ተቀባይነት እንዲኖረው አደረገ፡፡

አሳማኝ ት ትክክለኛ፤ እውነተኛ፤ ተገቢ፤ ...
ነው በማለት የሚቀበሉት (ሃሳብ፤ ነገር)፡፡

አስተማመነ ግ እርግጠኛ፤ የማያጠራጥር
ሆነ፡፡

አስተማማኝ ት እርግጠኛ፤ የማያጠራጥር፡፡

አመነታ (አመናታ) ግ ላድርግ ላላድርግ
አለ፤ ሃሳቡ ለሁለት ተከፈለ፤ አወላወለ፡፡

አመነዘረ ግ ከጋብቻ ውጪ የግብረ ስጋ
ግንኙነት አደረገ፤ ዝሙት ፊፀመ፡፡

አመንዝራ ት ከጋብቻ ውጪ የግብረ ስጋ
ግንኙነት የሚያደርግ፤ ዝሙት የሚፈፅም (ሰው)፡፡

አመነዝረክ ግ እንደ በሬ፤ በግ፤ ... ያለ እንሰላ
በደንብ ሳያደቅ የዋጠውን ከሆዱ እያወጣ
እንደገና በማኘክ አደቀቀ፤ አመሳኳ፡፡

ምንዝህ ስ ከብቶች ያመሰኩት ወይም
ያመነዝረኩት (መኖ)፡፡

አመንዝራ “አመነዘረ” ስር ተመ.

አመክሮ “መከረ” ስር ተመ.

አመድ ስ አንድ ነገር በእሳት ሲቃጠልና እሳቱም
ከጠፋ በሂላ የሚቀረው እንደ ዱቄት ያለ ነጣ
ያለ ነገር፡፡

አመዱ ቡን አለ በጣም ደነገጠ፤ ከው
አለ፡፡

አመድ ነፋበት አመድ መሰለ፤ ወዝ አጣ
(ሰውነት)፡፡

አመድ አደረገ ጨርሶ አወደመ፤ እልም
አደረገ፤ አጠፋ፡፡

አመዳም ት (ስድብ) 1. ወዝ የሌለው፤
ነጫጭብ፡፡ 2. ድሃ፤ ያጣ የነጣ፡፡

አመዳይ ስ አመድማ መልክ ያለው ውርጭ፡፡

አመድማ ት አመድ የሚመስል፤ ግራጫ
መልክ ያለው፡፡

አመፅ (አመጠ) ግ 1. ከዳ፤ ሸፈተ፡፡
2. አስቸገረ፤ እምቢ አለ፤ አወከ፡፡

አመፅ ስ 1. ሁከት፤ ረብሻ፡፡ 2. የተቃውሞ
እንቅስቃሴ፡፡

አመፀኛ (አመጠኛ) ት ረባሽ፤ በጥባቄ፤
ፀጥታ አደፍራሽ፡፡

አሳመፀ ግ አመፅ አስነሳ፤ አሳደመ፡፡

አሚና (ሃሚና) ስ የ”ላሊበላ”ን 1ኛ ፍቺ
ተመ.

አሚን

የአሚን ሚስት ወይም ባል የመጀመሪያ
ሚስት ወይም ባል፡፡

አማ ግ አንድን ሰው በሌለበት በጥፋቱም ሆነ
ያለጥፋቱ በከፋ አነሳ፤ ነቀፈ፡፡

ሃሚት (አሚት፤ ሃሚታ፤ አሚታ) ስ
1. አንድን ሰው በሌለበት በመጥፎ ግንሳት፡፡
2. አንድን ጉዳይ በማስመልከት የተነገረ
ያልተረጋገጠ ወሬ፡፡ የመንገስት ገንዘብ ላይደላ
የሚል ሃሚት አለ፡፡

ሃሚተኛ (አሚተኛ) ት በአጠገቡ የሌለን
ሰው በመጥፎ የግንሳት ልማድ ያለው (ሰው)፡፡

ታማ ግ አንድ የሆነ ነገር አድርጓል ወይም
ፊፅጋል ተብሎ በመጠርጠር ወሬ ተወራበት፡፡

አሳማ ግ እንዲታግ አደረገ፤ ምክንያት ሆነ፡፡

አማላ “አመለ” ስር ተመ.

አማረ ግ 1. ተዋቢ፤ ቆነጀ፡፡ 2. ውል አለ ወይም
አሰኘ፡፡ ስጋ ላማረኝ፡፡ 3. ሰመረ፤ ጥፋ ሆነ፡፡

የአንድሮው አዝመራ አምጽል፡፡

አምሮት ስ ፍላጎት፤ ምኞት፡፡

አምሮቱን ቆረጠ ያማረውን ነገር አግኝቶ
ረከ፡፡

አምሮቱን ተወጣ የሚፈልገውን ነገር

አግኝቶ ወይም አድርጎ ረከ፡፡

አማሮት ስ 1. ቀጭን ድምፅ የምትሰጠውና በግራ
እጅ በኩል የምትሆነው የከበሮ ቂጥ፡፡ 2. አረሆ፡፡
3. ቀጭን ድምፅ ከሚሰጡት ከላሰቱ የበገና
አውታሮች አንዱ፡፡

አማተብ ግ በመስቀል ወይም ሁለት ጣቶቹን
በማንባበርና የመስቀል ቅርፅ በመስራት ግንባርን፤
ደረቱንና ትክክልታቸውን መጀመሪያ ግራውን ቀጥሎ
ቀኝን በመንካት የመስቀል ምልክት፤ አሳየ፤
አደረገ (በፀሎት፤ በመሳሰለም ጊዜ)፡፡

አማት ስ 1. የባል ወይም የሚስት እናት ወይም
አባት፡፡ 2. የባል እናት፡፡

አማምቻ ስ አሁንኑን ከዳሩ በሂላ አማች

የሆነውን ሰው እህት በማግባት የሚመሰረት
የጋብቻ ትስስር።

አማኝ ስለ የእህት ወይም የልጅ ወይም
የዘመድ ባል።

ያማኝ ዳሩ ስለ ጫካ ወይም ክፉ አማኝ።

አምቻ ስለ አማኝነት፡ በጋብቻ መተሳሰር።

አምቻ ጋብቻ ስለ የጋብቻ ዝምድና።

አማን ስለ ሰላም። በአማን አውለኝ።

አማኝ "አመነ" ስር ተመ.

አማጋ ስለ ከመኖሪያ ቤት አካባቢ ርቆ የሚገኝ
የከብቶች ማደሪያ ወይም በረት።

አሚራ ስለ ቀለሙ ለመነቀሻ የሚሆን የእፅዋት
አይነት።

አሚባ ስለ 1. ያለ ማይክሮስኮፕ በአይን ብቻ
ሊታይ የማይችልና በአፈር፡ በውሃ ወይም
በሰውና በእንስሳት አካል ውስጥ ጥገኛ ሆኖ
የሚኖር ባለአንድ ህዋስ ነፍሳት። 2. በአሜሪካ
ምክንያት የሚመጣ የተቅማጥ በሽታ።

አሚተኛ "አማ" ስር "ሃሚተኛ"ን ተመ.

አሚታ "አማ" ስር "ሃሚት"ን ተመ.

አሚት ዝ.ከ.

አሚን ስለ እሺ፡ ይሁን፡ ይደረግ ለማለት
በወሎትና በምርቀት ላይ የሚባል ቃል።

አሚን ብሎ ተቀበለ እሺ ብሎ ተቀበለ።

አሚከላ ስለ 1. በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡
አንጓው አጠር ያለና ጭንቅላቱ እንደ ኳስ
የተደበለበለ የእሾህ አይነት። 2. (ዘይ)
ምቀኛ፡ ሰላም የሚነሳ ባላጋራ።

—አም ቅ —በብዛት ያለበት፡ ያለው ወይም
መጠኑ ከሌላው ከፍ ያለ ነው ለማለት
የሚያገለግል ምእላድ። ብርዳም /እክካም/
ወተታም/ ጭንቅላታም።

አምላክ "መለከ" ስር ተመ.

አምልኮ ዝ.ከ.

አምልኮኛ ዝ.ከ.

አምሮት "አማረ" ስር ተመ.

አምሳ (ሃምሳ) ስለ 1. በአርባ ዘጠኝና በሃምሳ
አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ
ሲዋና '፶'፡ '50' ነው። ቅ 2. በአርባ ዘጠኝና
በሃምሳ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ።
ሃምሳ ልጆች።

አምሳ (ሃምሳ) አለቃ ስለ ከአስር አለቅነት
ቀጥሎ ያለ ወታደራዊ ማእረግ ስም።

አምሳ (ሃምሳ) እግር ስለ ብዙ እግሮች
ያሉት፡ በክረምት ጊዜ የሚፈጠር ወይም
የሚታይ ትል።

አምሳ (ሃምሳ) እግር

አምሳል "መለለ" ስር ተመ.

አምሳያ ዝ.ከ.

አምስት ስለ 1. በአራትና በስድስት መካከል ያለ
ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲዋና '፩'፡ '5' ነው። ቅ
2. በአራትና በስድስት መካከል ያለ ብዛትን
የሚያሳይ። አምስት ጥቶች።

አምበል (አንበል) ስለ 1. መሪ፡ አለቃ፡

አባዥ፡ አገማች። የጦር አምበል። 2. የእግር
ኳስ፡ የመረብ ኳስ፡ ... ጫታ የቡድን ተጠሪ
ወይም መሪ።

አምበልጋ ቅ ፈሪ፡ ቡከን።

አምበራ ጭቃ ስለ ለፀጥ የሚያገለግልና ፈላሽ
ያልሆነ የቅባት አይነት።

አምበሳ "አንበሳ"ን ተመ.

አምቡላ (አንቡላ) ስለ የጠጅ አተላ።

አምቡላንስ ስለ ድንገተኛ ህመም ወይም አደጋ
ያጋጠማቸውን ወይም በጦር ሜዳ ላይ ጉዳት
የደረሰባቸውን ሰዎች እርዳታ ወደሚያገኙበት
(ክሊኒክ፡ ሆስፒታል፡...) የሚያጓጉዝ መኪና።

አምባ ስለ 1. በአንድ አካባቢ ተቀራርቦ የተሰራ-
መንደር። 2. በተራራ ወይም በከረብታ ላይ ያለና
ለመኖሪያነት የሚሆን ሰፊ ሜዳ።

አምባላይ ስለ ነጭ (ፈረስ)።

አምባራይሌ ስለ መልኩ ቀላ ያለ ዳለቻ ሆኖ
ከጀርባው ወደ ሆዱ የሚወርዱ ነጫጭ ሽንትሮች
ያሉበት፡ ረጅምና ከሁለት እስከ ሶስት ጊዜ
የተመገዘቡ ቀንዶች ያሉት፡ እሾሃማ ቁጥጭች
ባሉባቸው ቆላማና ዝቅተኛ ስፍራዎች የሚኖርና
አጋዝን የሚመስል የዱር እንስሳ።

አምባር ስለ ከወርቅ ወይም ከብር፡ ... የሚሰራና
ሴቶች በእጃቸው ላይ የሚያደርጉት ጌታ።

አምባርሚያ ስለ አምባር የሚደረግበት የእጅ
ክፍል(ስለሉን እጅ ስር ተመ.)።

አምባሳደር ስለ አገሩን ወክሎ እንዲሰራ በውጭ
አገር የሚመደብ ባለስልጣን።

አምባሻ ስለ ሽልማት ተደርጓልበት በወፍራም ቂጣ
መልክ የሚጋገር የስንዴ ዳቦ።

አምባባ ግ ስርያ የፈለገ ፍየል የእንስሱቲኔን ፍየል

የሂሳ አካል በእግሩና በአገሬ እየጎነተለ ባባባ የሚል ጨነት አሰማ።

አምባዛ ስ ሙልኩ ጠቆር ያለ፡ ቀሜቴንና ረግግንም ፀጉር መሳይ ነገር አፋ ጻርና ጻር ያለው፤ ስጋው ውስጥ ጥቅቅን እሾህ መሰል አጥንቶች የሌሉበት የአሳ አይነት፤ ጥቁሬ አሳም ይባላል።

አምባገነን ስ በሀዘብ ሳይመረጥ በሃይል ስልጣን የያዘ፤ ሁሉን የማድረግና የመወሰን ሙሉ ስልጣን ለራሱ የሰጠና የሀዘቡን ፍላጎት አፍኖ የሚገዛ መሪ ወይም መንግስት።

አምባገንሮ ስ ጠብ፤ ጥል።

አምቦ ስ ጨውነት ያለው ውሃ ወይም አፈር።

አምቦልክ "ኢንፔሎፕ"ን ተመ.

አምታሮ "መተረ" ስር "መተሮ"ን ተመ.

አምቻ "አማት" ስር ተመ.

አምኖ ስ አሁን ካለው አመት በፊት ያለው አመት፤ ያለፈው አመት።

አምኘ ስ ክርምቱ ካለፈ በኋላ በመስከረም የሚዘራ ሰንደ።

አምዛ ስ ተነባብሮ የተጋገረ እንጀራ፤ አነባበሮ።

አምድ ስ 1.ምስራ፤ 2.በአርእስትና በሀጻን መካከል ያለ ወይም በተፃፈበት መካከል ለገፅ መክፈያ የሚተው ባይ ቦታ። 3.በመፅሃት ወይም በጋዜጣ ላይ ሁልጊዜ አንድን ጉዳይ በተመለከተ የሚፋፍበት የመፅሃቱ አንድ ክፍል። *የባህል አምድ*።

አምደ ወርቅ ስ በቅኔ ማህሊት ውስጥ በስተቅድስት በኩል በሁለት በሮች መካከል የቆመ አምድ።

አእማድ ስ 1.የአምድ ብዙ ቁጥር። 2.እንደ ተደራጊ፤ ተደራራጊ፤ አድራጊ፤ አደራራጊ፤ አስደራጊ፤ ... ያሉ የግስ እርባታ ቅርፆች (ስርአተ እርባታ)።

አእማደ ምስጢር ስ ምስጢሩ ሰላሳን፤ ሚስጢሩ ስጋዊን፤... የያዘ መፅሃፍ።

አምጃ ስ በደጋና በወይና ደጋ አካባቢ ጥቅጥቅ ብሎ የሚበቅል የቁጥቋጦ አይነት።

አምፋሮ "አንፋሮ"ን ተመ.

አምፖል(አምፑል) ስ በኢሌክትሪክ ሃይል አማካይነት ብርሃን ለመስጠት የሚችሉ ቀሜቴን ሽቦዎች በውስጡ የሚገኙበት፤ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው የኢሌክትሪክ መብራት ብርጭቆ።

አምፖል ማቅፊያ ስ ከኢሌክትሪክ ሽቦ ጋር የሚያያዝና አምፖል የሚሰካበት ተጻጻፍ ያለው የኢሌክትሪክ እቃ።

አምሌ [ጨው] ስ ከዛህር ውስጥ ሳይሆን መሬት ውስጥ በድንጋይ መልክ የሚገኝ ጨው

(በድሮ ጊዜ ለመዝያዎ እንደገንዘብ ሆኖ ያገለግላል ነበር)።

አሞራ ስ 1.እንደጥንብ አንሳ፤ የሉሰ፡ ጋጋኖ ፡ ... ያሉ ትላልቅ አእዋፍ። 2.(ዘይ.) ፈጣን፤ ቀልጣፋ። *ላጁ አሞራ ነው።* (ስለሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)

የአሞራ ምሳ ስ ሲበሰል ቀይ የሚሆንና ጣፋጭ ፍሬ ያለው የሃረግ አይነት፤ ፍሬውም የአሞራ ምሳ ይባላል።

አሞርቲዛተር ስ በመኪናዎች ጎማ አጠገብ የሚገጠምና መኪናው በመጥፎ መንገድ ላይ እንዳይንገግግጥ የሚረዳ አረግራጊ መሳሪያ።

አሞት "ሃሞት"ን ተመ.

አሞጭ ስ ስሩ ነጭ ሽንኩርት የሚመስል ፍሬ የሚያፈራና የማይበላ የእወቀት አይነት።

አሞጭ የመሰለ በጣም ነጭ የሆነ።

አማረ የ"ቀለስ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አሟዳ ቅ አፍንሄ ጎራጻ፤ ደፍጣጣ።

አረህ ስ በገደል መካከል ያለ ተጻፋት ቦታ።

አረሆ ስ ከቦታ ቦታ እየተዘዋወረች የምትዘፍን ቤት።

አረመ ግ 1.ከእህል ጋር የበተለን አረም ነቀለ። 2.አስተካከለ፤ አቃና፤ እርማት ሰጠ። 3.ሰህተት ወይም ልክ መሆኑን እያረጋገጠ ተገዢውን ነጥብ ሰጠ (ለፈተና)። 4.ቀጣ፤ ገራ (ጠባይን)።

ማረሚያ ስ ማስተካከያ፤ ማሻሻያ (ዕውፍ)።

ማረሚያ ቤት ስ ወንጀል የሰራ ወይም ህግ ተላልፎ የተፈረደበት ሰው እስከ ቅጣቱ ፍፃሜ ድረስ የሚቆይበት ቦታ፤ እስር ቤት።

አረም ስ ከእህል ጋር አብሮ የሚበቅልና እስፈላጊ ባለመሆኑ ተነቅሎ የሚጣል ማንኛውም አይነት እወቀት።

አረም ጫነበት ተወው፤ ችላ አለው (ለስራ፤ ለጉዳይ፤...)።

አራሙቻ ስ አረም።

እርማት (እርምት) ስ 1.የማረም ወይም የማስተካከል ስራ ። 2. ማሻሻያ። *እርማት ተደረገበት።*

ታረመ ግ 1.ከአረም ፀጻ፤ አረሙ ተነቀለለት። *ጠቶ ታረመ።* 2.ተስተካከለ፤ ተሻሻለ (ዕውፍ)። 3.ተሻሻለ፤ ጥፋ ሆነ (ጠባይ)።

አረመመ ግ ገዝ፤ አለ፤ ከመኖር ተቆጠበ።

አርምሞ ስ ገዝታ ወይም ፀጥታ።

በአርምሞ በገዝታ፤ በፀጥታ፤ በተመሰጠ። *በአርምሞ አጻመጠ።*

አረመኔ ቅ 1.ጨካኝ፤ ርህራሄ የሌለው። ስ

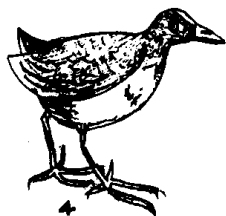
1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

1. ጆረ አሞራ
2. ዳክዬ
3. ጆብራ
4. የሲሳን ዶር

5. ጉጉት
6. ዝዬ
7. ጆግራ
8. ጥንብ አንሳ

9. ሳቢሳ
10. ቆልማማት
11. ሲሳ
12. ንስር

13. ገደ
14. ገርጊሶ
15. የወንዝአመቱ
16. ጋጋኖ

2. ሃይማኖት የሌለው፡ በጣላት አምላክ።

አረመደ ግ በእንጆራ፡ በጸቦ፡... ብትን በርበሬን ደመደመ ወይም አጠቀሰ።

ማርመጃ ስ ድልህ፡ በርበሬ።

አረማሞ ስ በእዝመራ ጊዜ ተፈላጊውን መልካም ፍሬ እንዲያፈራ ጥቀርሻ መሰል በሆነ የእህል በሽታ ተጠቅቶ የሚገኝ የሰንዴ፡ የጉበስ፡... ዛ።

አረማቂ ት አረመኔ የሆነ፡ የአረመኔ ወገን።

አረም "አረመ" ስር ተመ.

አረረ ግ 1. ተቃጠለ፡ ተከነ (ከሚፈለገው በላይ እሳት የበዘበት ምግብ ነክ ነገር)። 2. ተናደደ፡ በገነ። 3. በጣም አዘነ፡ ልቡ በሃዘን ተነካ። 4. ቀጨጨ፡ ማደግ የሚገባውን ያህል ሳያድግ ቀረ።

— **አረረበት** — አጣ፡ ተቸገረ። ቆሎ አረረበት። ቆሎ እንደነ አጣ።

አረረም መረረም ተወደደም ተጠላም።

አራራ ት ያረረ፡ የተቃጠለ።

እርር ምርር አለ ግ 1. በጣም አለቀሰ፡ ተንሰቀሰቀ። 2. በጣም አማረረ፡ ተማረረ፡ ተንገፈገፈ።

እርር ብሎ አስቀሰ ምርር ብሎ አለቀሰ።

እርር ኩምትር አለ ግ በጣም አረረ፡ ተናደደ።

አሳረረ ግ መታ፡ ሽንቆጠ፡ ገረፈ (በጅራፍ፡ በአርጨሜ)።

አረር ስ የጥይት እርሳሰ።

አረሰ¹ ግ በማረሻ ገመሰ፡ ተለመ፡ ሰነጠቀ (የእርሻ መሬትን)።

አርሶ በሳ ስ አርሶ አደር፡ ገበሬ።

አርሶ አደር ስ ገበሬ፡ በግብርና ስራ የሚተዳደር ሰው።

ማረሻ ስ በእርፍ ላይ ተሰክቶ መሬትን ለመትለሚያ፡ ለመሰንጠቂያ፡ ለማረሻ የሚያገለግል ከብረት የሚሰራ የእርሻ መሳሪያ (ለእለኑ "ሞፈር" ስር ተመ.)።

አራሽ ስ ገበሬ፡ አርሶ አደር።

እራሽ ስ ማሳ፡ የእርሻ ይዞታ።

እርሻ ስ የእዝርእት መዝሪያና ማብቀያ፡ የታረሰ ወይም የሚታረሰ መሬት።

የእርሻ መኪና ስ ለእርሻ ስራ የሚያገለግልና በሞተር የሚሰራ መኪና፡ ትራክተር።

የእርሻ መኪና

የእርሻ ውጤት ስ ከእርሻ የሚገኝ ምርት።
አሳረሰ ግ በተለያየ ውለታ (በኪራይ፡ በእርቦ፡...) በመስማማት ሌላ ሰው እንዲያርስለት አደረገ።

አሳራሽ ት ባለመሬት ሆኖ ሌሎችን በማሳረስ የሚጠቀም።

አረሰ² ግ አራሱን ተንከባከበ (በምግብና በሚያስፈልገው ነገር ሁሉ)።

አራሱ ስ 1. ከወለደች ብዙ ቀን ያልሆኑት ሴት። 2. ጨቅላ ወይም ከተወለደ ብዙ ጊዜ ያልሆነው ሀፃን ልጅ።

አራሱ ነብር ሆነ በጣም ተቆጣ፡ ተበላጨ።

አራሱ ልጅ ስ ጨቅላ ወይም ከተወለደ ብዙ ጊዜ ያልሆነው ሀፃን ልጅ።

አራሽ ት አራሱን የሚንከባከብ (ብዙ ጊዜ ሴት)።

ማረሻ ስ የወለደች ሴትን ለመንከባከብ የሚዘጋጅ ምግብ።

ታረሰች ግ (አራሱ ሴት) በጥፋ ሁኔታ እንክብካቤ ተደረገላት።

አረቀ ግ 1. እርጥበት ያለውን የንበጠ እንጨት በእሳት ለብልቦ አቃና፡ ቀጥ አደረገ፤ ወይም ቀጥ ያለውን እርጥብ እንጨት በእሳት ለብልቦ አሳበጠ፡ ለመጠ። 2. በምክር፡ በተግላፅ፡... እንዲያስተካክል አደረገ (ጠባይን)። 3. ያጋደለውን የአህያ ወይም የአጋሰስ ጭነት አስተካከለ። 4. መታ፡ በደላ አረቀው።

***አረቀ**

እርቅ ስ ቀድሞ የነበረን ጥል ወይም ቅሬታ በማስወገድ የሚደረግ ስምምነት፡ ፍቅር፡ ሰላም።

እርቅ ወረደ ቀደም ሲል የነበረው ጥል ወይም ቅሬታ ተወገደ፡ ሰላም ሆነ፡ ስምምነት ተፈጠረ።

እርቀ ሰላም ስ በመካከላቸው ጠብ ወይም ቅሬታ በነበረባቸው ወገኖች መካከል የሚደረግ እርቅ፡ ስምምነት።

ታረቀ ግ ከተጣላው ወይም ከተቃቀረው ሰው ጋር ስምምነት፡ ሰላም ፈጠረ።

አስታረቀ ግ ጥሰኞችን አስማማ፡ በመካከላቸው ሰላም እንዲፈጠር አደረገ።

አስታራቂ ት በተጣሉ ወገኖች መካከል በመግባት እርቅ ወይም ሰላም እንዲፈጠር የማያደርግ።

አስታራቂ [ሽማግሌ] ዝ.ክ.

ያስታራቂ ስ ለአስታራቂ ሽማግሌዎች የሚደረግ ግብዣ።

አረቄ¹ ስ የአልኮል መጠጥ አይነት።

አረቄ²

አረቄ መርፌ ስ አጭርና ቀጭን መርፌ፡
ጥልቅ መርፌ፡፡

አረቄ³

አረቄ ወገብ ት ወገበ ቀጭን፡፡

አረበደ ግ በመቻቸልና በመለፍለፍ ወዲያ ወዲህ
አለ፡ ተረፈ፡፡

አረቦን ስ ቀብድ፡ዋስትና ወይም መያዣ(ነገር)፡፡

አረተረተ ግ በሰምሰማ ሮጠ፡፡

አረንጃ ስ ረግረግ፡ ማጥ፡፡

አረንዛ ስ 1.ብዙ ድንጋይ ያለበት ቦታ፡፡ 2.ጥቁር
ድንጋይ የበዛበትና ውስጡ ውሃ የሚሰማው፡
ረግረግነት ያለው መሬት ወይም ቦታ፡፡

አረንጓዴ ት 1.ለምለም ቅጠልን ወይም ባርን
የመሰለ የቀለም አይነት፡፡ 2.አልጌ፡፡

*አረዘ

እርዛት ስ የልብስ እጦት ወይም ችግር፡፡

ታረዘ ግ የሚለብሰው አጣ፡፡

አረዛ ግ 1.የሰውን ወይም የእንስሳትን አንገት
ስለት ባለው መሳሪያ ቆረጠ፡፡ 2.ቆረጠ፡፡ እቆን
በረገፍ አረደው፡፡ 3.በቦይ ቅርፅ አይነት መሬትን
ገመሰ፡፡ አንደገደ፡፡ ጎደበ፡፡ መሬቱን አረደው፡፡ 4.
(ዘይ.) አታለለ፡ ጉድ ሰፊ፡፡

አረዶች ሄደ አታለ፡፡ ጉድ ሰርቶኝ ሄደ፡፡

አረድ ት አታላይ፡ ሌባ፡፡

አራጅ ስ በሬን፡ ሳምን፡ ፍዋልን፡ በገን፡ ...
የማረድ፡ የመግፈፍና ብልት የማውጣት ችሎታ
ያለውና ለሚሰጠውም አገልግሎት ገንዘብ
ባለሙያ፡፡

እርድ ስ 1.ለድግስ፡ ለግብዣ፡... የታረደ
እንስሳ (በሬ፡ ሳም፡ በገ፡ ...)፡፡ 2.ምሽግ፡
ጉድባ፡ ጉድጓድ፡፡

ለእርድ ቀረበ ለመታረድ ቀረበ፡፡

ያለእርድ ዋለ በበአል ቀን በግ፡ ደሮ፡...
እቤቱ ሳይርድ ቀረ፡፡

ተራረደ ግ ተገዳደለ፡ ተጨፋጨፈ፡፡

አረዳ¹ ስ የአንድ አካባቢ ነዋሪ ህዝብ፡፡

አረዳ² "ረዳ" ስር ተመ.

አረዳ³ ስ ፍግ ወይም ጥራጊ የሚፈሰበት ቦታ፡፡

አረዳ [መሬት] ስ የዳበረ መሬት፡፡

አረጀ ግ 1.ሸመገለ፡፡ 2.አሮጌ ሆነ (ልብስ፡ እቃ፡
...)፡፡

አርጅና ስ ሽማግሌ ወይም አሮጊት መሆን፡፡

አስረጀ ግ አሮጊት ወይም ሽማግሌ አደረገ፡፡

አረገ ግ ከመሬት ወደ ሰማይ ወጣ፡፡ ክርስቶስ
ከመታብር ተነስቶ ወደ ሰማይ አረገ፡፡

እርገት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ክርስቶስ ወደ ሰማይ
ያረገበትን ቀን ለማስታወስ በየአመቱ በግንቦት
ወይም በሰኔ ወር ከፋሲካ በኋላ በአባኛው ቀን
ሃሙስ እለት የሚከበር በአል፡፡

አሳረገ ግ የማሳረጊያ ወይም የመደምደሚያ
ፀሎት አደረገ፡፡

ማሳረጊያ ስ መጨረሻ፡ መደምደሚያ፡
መፈፀሚያ፡፡

አረጋዊ (ብቁ.አረጋውያን) ት ሽማግሌ፡
አዛውንት፡፡

አረግ ሬሳ "ሃረግ" ስር "ሃረግ ሬሳ"ን ተመ.

አረጠረጠ ግ 1.በረቀቀ፡ ፈነጨ፡፡ 2.አዘጠዘጠ፡
ወዲያ ወዲህ አለ፡፡

አረጥራጭ ት አዘጥዛጭ፡፡

አረጠች ግ እድሜዋ በመግፋቱ ምክንያት የወር
አበባዋ ቆመ፡ መፅነሰ፡ መውለድ አቆመች፡፡

አረጥራጭ "አረጠረጠ" ስር ተመ.

አረፍ ስ ጭረ፡፡

አረፈ ግ 1.እጩ አለ፡ ድካሙን አስወገደ፡
አረፍት አደረገ፡፡ 2.ሞተ፡፡ 3.ከመኖር፡ አንድን
ነገር ከመስራት፡... ተቆጠበ፡፡ 4.ወረደ፡በታ ያዘ፡
ተቀመጠ፡፡ ሰፈረ(ከአየር ወደ መሬት፡ዛፍ፡...)

ገዙ አጥፋ ባይ አረፈ / አውጥገኝ አረፈ ፡፡

5.ተገላገለ፡ ተላቀቀ፡፡ ከጭትጭት አረፈ፡፡

6.በእንግድነት ተቀመጠ፡ ፍረ፡፡ በአገሩ ሲመጣ

ወገድሙ ዘንድ አረፈ፡፡

ማረፊያ ስ 1.የእንግዳ መቆያ፡ መቀመጫ፡፡
2.ቤት፡ መኖሪያ፡ መጠለያ፡ ግረፊያ ባይኖረው
ትዳር ማስብ የለበትም፡፡

ማረፊያ ቤት ስ እስር ቤት፡፡

አረፍት ነገር ስ አንድ የተሟላ ሃሳብን
የሚይዝ የቃላት ስብስብ፡፡

አረፍት ስ 1.መቀመጫ፡ ማረፊያ፡፡ 2.በገጠር
ቤቶች ለእቃ ማስቀመጫነት እንዲያገለግል
ከግድግዳ ጋር ተያይዞ የሚሰራ መደርደሪያ፡፡
ዘለንጋ፡፡

አረፍ 1. አረፍ፡ ተው አታድርግ፡...፡፡ 2.
አረፍት አድርግ፡፡

አረፍት (እርፊት) ስ ማረፍ፡ እጩ
ማለት፡፡ 2.ለተወሰነ ጊዜ ከሰራ፡ ከትምህርት፡
ከስብሰባ፡... ተለይቶ የሚቆይበት ጊዜ፡ ማረፊያ
ጊዜ፡፡ 3.ሞት፡፡

አረፍተ ቢስ (እርፊተ ቢስ) ት እርፎ
ወይም ተቆጥቦ የማይቀመጥ፡ ቀዥቃዣ፡፡

አረፍት የለሽ ት 1. ማረፊያ ጊዜ የሌለው

ባተሌ። 2. እረፍተ ቢሰ።

አሳረፊ ግ 1. እረፍት፣ ፋታ እንዲያገኝ አደረገ። 2. ሸክምን አስቀመጠ። 3. ገላገለ፡ አዳነ። 4. ገደለ፡ አሳለፈ። በዱላ ግጅራቱን ብሉ አሳረፈው። 5. መራት አሰየዘ፡ አወረደ (አውሮፕላን ላይ)።

አሳራፊ (አራፊ) ት እንደ እግር ኳስ፣ መረብ ኳስ፣ ቅርጫት ኳስ፡ ... ባሉ ስፖርታዊ ጭታዎች ላይ አንድ ተጫዋች በደንብ መጫወት ባይችል ወይም ቢደክመው በምትኩ ገብቶ፣ ሊጫወት የሚችል ተጫዋች።

አሳርፊው ተው በለው፣ ክልከለው።

አረፈፊ ግ ረጨ፡ አርከፈከፈ።

አረፋ¹ ስ እንደድ፡ ሳሙና፡ አሞ፡ ... በውሃ ሲበጠበጥ የሚፈጥረው ነጭ የሚከረፈረፍ ነገር፤ ወይም የባህር ውሃ በማእበል ሲጋጭ የሚፈጥረውና ውሃው ላይ ተንሳፎ የሚታየው ነጭ ነገር።

አረፋ ደፈቀ በህመም፡ በድካም፡... የተነሳ ከአፋ አረፋ የሚመስል ነገር ወጣ።

አረፋ² ስ ኢድአል አድሃ።

አረማጥ "ረመጠ" ስር ተመ.

አረባራ ስ መጠኑ ርግብ የሚያክል፡ የጅራቱ ቀለም ነጭና ጥቁር፣ ሌላው አካሉ ጥቁርና አመድማ የሆነ የወፍ አይነት (በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

አራቲ ስ አመድማ መልክና ጥሩ ሽታ ያለው የተክል አይነት፤ ናትራን።

አራ ግ (ነውር) 1. አይነምድር ከሰውነቱ አስወጣ፤ ተፀዳዳ። 2. (ዘይ.) ተጨማለቀ፣ ተሞላቀቀ፣ ተንጠባረረ።

አር ስ 1. (ነውር) ሰገራ ወይም አይነ ምድር። 2. ቆሻሻ ፣ አሰር (የቅቤ)።

አሩን በላ 1. ከፋች ተደበደበ። 2. ተሰቃየ ወይም ለፋ።

አሩን ይጠፈጥፋል በጣም እርጅቷል።

አራም ት (ነውር፣ ስድብ) 1. ጨዋላቃ፡ ባለጌ። 2. ፈሪ።

አራሙቻ "አረም" ስር ተመ.

አራማጅ "*ረመደ" ስር ተመ.

አራም "አራ" ስር ተመ.

አራራ "አረራ" ስር ተመ.

አራራይ ስ ከሰባቱ ያፊዳዊ የቤማ አይነቶች አንዱ።

አራሰ "አረሰ"² ስር ተመ.

አራሽ "አረሰ"¹ ስር ተመ.

አራሽ "አረሰ"² ስር ተመ.

አራባ ስ የድር፣ የጥለት፣ ... ጥቅል፡ እስር፡ ቱባ።

አሯባ "ረባ" ስር ተመ.

አራት ስ 1. በሶስትና በአምስት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ '፱'፣ '4' ነው። ት 2. በሶስትና በአምስት መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። **አራት ማግዎች**።

በአራቱም ማእዘን በሁሉም አቅጣጫ።

አራቱ መደብ ስ የመደመር፣ የመቀነስ፣ የማባባትና የማካፈል ስሌት አጠቃላይ መጠሪያ።

አራት ማእዘን ስ 1. አራት ገፅ ወይም ጎን ያለው ማንኛውም ነገር። 2. የሰሜን፣ የደቡብ፣ የምስራቅና የምእራብ አቅጣጫዎች ጥቅል መጠሪያ። 3. መረባ።

አራት ነጥብ ስ በአረፍተ ነገር ማለቂያ ወይም መደምደማያ ላይ የሚቀመጥ ስርአተ ነጥብ (፡፡) ።

አራኝ ስ ጎረዶማን።

አራዊት (ነጠ.ቁ. **አርዌ**) ስ 1. በዱር በገደል የሚኖሩ አውሬዎች በጥቅል የሚጠሩበት ስም። ት 2. (ዘይ.) ጨካኝ፣ አረመኔ፣ ክፉ።

አራዢ ግ አመመ፣ አሰቃየ፣ እረፍት ነሳ፣ እናወዘ፣ አስጨነቀ (ህመም፣ መድሃኒት፣ ...)።

አራዳ ስ 1. በከተማ ወስጥ የሚገኝ የገበያ ቦታ። 2. ዛሬ ፒያሳ እየተባለ የሚጠራው የአዲስ አበባ ያለ፣ ቀሪ ደፍቶ ማር መጠሪያ። 3. (ዘይ.) ጮሊ፣ ብልጥ፣ ቀልጣፋ።

የአራዳ ልጅ/ሰው ንቁ፣ ብልጥ፣ ቀልጣፋ።

አራጅ¹ ስ ረጅም ጅራት ያለውና ከአፋ ሞጥሞጥ ያለ፣ ቀሪ ደፍቶ ማር መጠሪያ አውሬ፤ ፋደት።

አራጅ² "አረደ" ስር ተመ.

አራጣ ስ ከፍተኛ የገንዘብ ብድር ወለድ።

አራጣ አበዳሪ ስ ስከፍተኛ የወለድ መጠን ገንዘብ የሚያበድር ሰው።

አራራ ስ የረጋ ወተት ተንጠ ቅቢው ከወጣ በሂላ የሚቀረው ቀጭን ወተት።

አርመን ስ የጉድጓድ ወይም የግንብ ወይም የካብ የጎን ሰፋት።

አርማ ስ የአንድ ድርጅት፣ ማህበር፣ ... ህጋዊ መለያ ወይም ምልክት።

አርምም "አረመመ" ስር ተመ.

አርበኛ ስ ለአገሩ፣ ለወገኑ ክብርና ነፃነት ሲል በአገር ወዳድነት ከውጭ ወራሪ ጋር የተዋጋ ጀግና።

አርቢትር (አልቢትር) ስ በአንድ ስፖርታዊ ውድድር ወቅት እንደ ውድድሩ አይነት ከሜዳ ውጭ ወይም በሜዳ ውስጥ በመሆን ስፖርታዊ

ህጎችን የሚቆጣጠርና ውሳኔ የሚሰጥ ሰው፤ ጻኛ።
አርባ ለ 1.በሰላላ ዘመኝና በአርባ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በእሃዝ ሲገፍ 'ግ'፡ '40'።
 2.አንድ ሰው ከሞተ በሃላ በአርባኛው ቀን የሚደረግ ተዝክር። ቅ 3.በሰላላ ዘመኝና በአርባ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። **ላርባ** ሰዎች።

አርብ¹ ለ በሃሙስና በትግራይ መካከል ያለው ቀን ስም፤ ከአሁኗ ጀምሮ ሊቀጠር የሚችል ስድስተኛ ቀን።

የአርብ ውሃ ለ አርብ እለት የተቀዳ ውሃ (ለሰንበት አከባሪዎች ተቀድቶ የሚቀመጥ)።

አርብ² ለ 1.ድር የሚቋጠርበት የሸሃኔ እቃ። 2.የማንኛውም ጨት ጎን ወይም ወርድ ወይም ስፋት።

አርቲስት ለ 1. ሰኣሌ። 2.እንደ ተዋናይ፤ ዘፋኝ ጸንኪረኛ ያለ የመድረክ ሰው።

አርቲቡርቲ ለ ፍሬክሮስኪ ፤ የማይረባ ነገር።

አርቲፊሻል ት ተፈጥሮአዊ ያልሆነ፤ ሰው ሰራሽ። **ላርቲፊሻል** **ጊዊጊፕ**።

አርታኢ (ብ.ቁ. **አርታኢያን**) ለ ብዙውን ጊዜ ሊላው ያቀረበውን ፅሁፍ (መፅሃፍ፤ መፅሄት፤...) ከህትመት በፊት የሚያስተካክልና የሚያቀናባብር ሰራተኛ፤ ኤዲተር።

አርት ለ መፅሃፍ፤ መፅሄትን፤... በማረምና በማቃናት ለህትመት የማዘጋጀት ሰራ።

አርነት ለ ነፃነት።

አርሳያ ለ 1.ምሳሌ፤ አብነት። 2.ምሳሌ፤ አምሳሌ፤ መልክ።

አርእስት ለ 1.የ "ርእስ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ. 2. በስተመነሻ በኩል በግሶች ላይ በሚቀጠል ምእላድ("መ-") አማካይነት የሚመሰረት ቃል (ግሉ በ"አ" የሚጀምር ከሆነ "መ-" ወደ "ማ-" ይለወጣል)። ለምሳሌ ብላ → መብላት/አባላ → ማብላት።

አርእስተ ነገር ለ የአንድ ነገር ወይም ሃሳብ መነሻ፤ ጭብጥ።

አርኬና ለ የንብ አውራ ወይም የምስጥ ንጉስና ንግስት ወይም የጣዝማ መኖሪያ።

አርያም ለ በክርስትና ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ የእግዚአብሄር ዙፋን የተዘረጋበት ነው ተብሎ የሚታወቅ ከሰማያት በላይ ያለ የመጨረሻው ሰማይ።

አርዮስ ለ ክፉ፤ ጨካኝ፤ አረመኔ (ሰው)።

አርድእት ለ 1.የኢየሱስ ክርስቶስ ተከታዮች የነበሩ አሰራ ሁለት ሃዋርያትና ሰባ ሁለት ደቀመዛሙርት። 2.በሰባ ሁለቱ አርድእትና በሃዋርያት ስም የተፃፈ እንደአስማትና እንደ ልብወለድ ያለ መፅሃፍ።

አርጃኖ ለ አዞ የሚመስል፤ ቆዳው ሻካራና ጠንካራ የሆነ፤ በውሃ ውስጥና በድንጋይ ስር የሚኖር አውራ።

አርጃኖ

አርጨሜ ለ ለበት ወይም ልምጭ።

አርጌ ት 1.ሽማግሌ፤ ያረጀ። 2.የቆየ፤ ያረጀ፤ አዲስ ያልሆነ።

አርጊት ለ ያረጀች ሴት፤ ባልቴት።

አሰሳ¹ ገ አደባ።

አሰሳ² "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳ³ "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳ⁴ "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳሰሰ ገ ስለ አንድ ነገር በተመሰጠ ረዘም ላለ ጊዜ አሰበ፤ አወጣ አወረደ።

አሰረ ገ 1.እንዳይበተን፤ እንዳይዝረከረከ ወይም አንድ ላይ እንዲሆን በከር፤ በገመድ፤ በሲባን፤ ... በማያያዝ ቋጠረ። 2.ጥፋተኛ ወይም ወንጀለኛ ነው ተብሎ የተጠረጠረን ወይም ጥፋተኛ ወይም ወንጀለኛ የሆነን ሰው ያዘ፤ በሀገ ቁጥጥር ስር አዋለ። 3.ወዲያ ወዲህ እንዳይንቀሳቀስ አደረገ፤ አንድ ቦታ አስቀመጠ። 4.አረፍተ ነገሩን በማሰሪያ አንቀፅ ደመደመ ወይም ጨሰ።

እስር ለ 1.እስረኛ። 2.በዛቱ ከአንድ በላይ የሆነና አንድ ላይ የታሰረ ወይም በተወሰነ መጠን ተደርጎ የታሰረ ነገር። **አንድ እስር** **ለንጋወት/አንድ እስር ትሪ**። 3.(ስነ.ል.) ራሱን ችሎ የማይቆም ወይም የማይነገር (ምእላድ)።

እስር ምእላድ የእስርን 3ኛ ፍቺ ተመ.

እስር ቤት ለ በጥፋታቸው የተፈረደባቸው ወንጀለኞች ወይም ወንጀላቸው በመጣራት ላይ ያሉ ሰዎች በቁጥጥር ስር ውለው የሚቀመጡበት ቦታ፤ መሄሬ ቤት።

እስረኛ ለ 1.በሀገ ቁጥጥር ስር የዋለ ወይም በእስር ቤት ያለ ሰው። 2.በስራ ወይም በተለያዩ ምክንያት ከቤት የማይወጣ ወይም ወደ ውጭ ወጥቶ የፈለገውን የማይሰራ ወይም የማይዘናና ሰው።

እስራት ለ በሀገ ቁጥጥር ስር መዋል ወይም የማዋል ድርጊት።

ተሳሰረ ገ 1.ተያያዘ፤ ተቆላላፊ፤ ተተባብሮ።

2. ተንተባተበ፡ ተከላተፈ፡ ላንደቦቹ ተሳሰረ፡
3. በቅልጥፍና ወይም በደንብ መንቀሳቀስ
አቃተው፡ በውነቱ ተሳሰረ፡

አሰር¹ ስ 1. በሙቀት ወይም በወፍጮ አማካይነት
እንደ ንብረት፡ አጃ፡ ባቄላ፡... ካሉ የአሀል
ፍሬዎች ላይ እየተገለፈፈ የሚወጣ የፍሬዎቹ
ሽፋን፡ ገለባ፡ ንፋሽ፡ 2. እፍታው የተነሳለት
ወጥ፡

አሰር ውሃ ስ የ"ቅራሪ"ን ጊኛ ፍቺ ተመ.

አሰር² ስ ኩቲ፡ ዱካ፡ ፈለግ፡

አሰር³ ግ 1. የሚፈልገውን ለማግኘት እየተዘዋወረ
መረመረ፡ ፈተሽ፡ ፈለገ፡ 2. በኩረት አጻረሰ፡
ከተማውን አሰሰና ተመለሰ፡ 3. ምጣድን በማሰሻ
ወለወለ፡ አለሰለሰ፡

ማሰሻ ስ 1. ለምጣድ ማለሰለሻ ወይም
መወልወዩ የሚያገለግል የተወቀጠ ገመን ዘር
ወይም ጉሎ ወይም የጥጥ ፍሬ፡ 2. ለምጣድ
መወልወዩ የሚያገለግል እራፊ ጨርቅ፡

አሰር ስ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት ከበታ
በታ እየተዘዋወሩ መመርመር፡ መፈተሽ፡
መፈለግ፡

አሳሽ ቅ 1. የተደበቀ ነገርን እየዞረ
የሚመረምር ወይም የሚፈትሽ፡ አሳሽ ሱድጌ፡
2. ዘዋር፡

አሰቦ ግ 1. በአእምሮው ውስጥ ስለአንድ ነገር
አወጣ አወረደ፡ አሰሰለሰ፡ 2. አሰላ፡ ሂሳብ
አደረገ፡ 3. ተጨነቀ፡ ሰጋ፡ 4. አሰታወሰ፡ ትዝ
አለው፡ ያለፈውን ሳስበው ይገርመኛል፡
5. አቀደ፡ ቀየሰ፡ ነደፈ፡ ነገ ናከሬት ለመሄድ
አሰቤያለሁ፡ 6. ፈለገ፡ ፈቀደ፡ ለትዳር
አሰቧታል፡ 7. በአንድ ጉዳይ ላይ ያገባኛል፡
ይመለከተኛል በማለት ተጨነቀ፡ ሃላፊነት
ተሰማው፡ ለአገሩ ያስጣል ለቤተሰቦቹ ያስጣል፡
አሳቡን ጣለ ማሰብ፡ መጨነቅን ተመ፡

አሳቢ ቅ ሃላፊነት የሚሰማው፡ የሚጨነቅ፡
የሚቆረቆር፡

አሳብ "ሃሳብ"ን ተመ.

አሳቤ ስ ምን ሃሳብ፡

ታሰበ ግ 1. ትዝ አለ፡ ታወሰ፡ 2. ታጨ፡
ተመለመለ፡ ለከፍተኛ ስልጣን ታሰቧል፡

ታሰቦ ዋለ አንድ ልዩ ነገር የተፈጸመበትና
መታወስ ያለበት እለት፡ ሌሎች በአላት
በሚከበሩበት መልክ ሳይሆን በማስታወስ ብቻ
ተከበረ፡

መታሰቢያ ስ አንድን የተፈፀመ ድርጊት
ወይም የጥተ ሰውን ለማስታወስ የሚደረግ
ወይም የሚዘጋጅ ወይም የሚቀመጥ፡...
ማንኛውም ነገር (ድግስ፡ ሃውልት፡ ህንፃ፡
ወይም ልዩ ልዩ እቃዎች)፡

ታሳቢ ስ 1. ወደፊት ባንድነት ተጠቃሎ
የሚታሰብ፡ ወደፊት የሚያመር ወይም የሚቀነስ
የተወሰነ የገንዘብ መጠን፡ 2. አሳል እንዲሆን
የታሰበ፡ የታጨ፡

ተሳሰበ ግ 1. ተሳላ፡ ተቆጣጠረ፡ 2. ተረዳዳ፡
ተደጋገፈ፡ 3. ተፈላለገ፡ ተፈቃቀደ (ለፍቅር፡
ለንደንነት፡ ለጋብቻ)፡

አሳሰበ ግ 1. አስታወቀ፡ አስንዘበ፡
2. አስጨነቀ፡ አሰጋ፡ 3. አሰላ፡ ሂሳብ አስደረገ፡
4. ትዝ እንዲል፡ እንዲታወስ አደረገ፡

ማሳሰቢያ ስ ማስገንዘቢያ፡

አሳሳቢ ቅ 1. አሰጊ፡ አሰፈረ፡ 2. አስጨናቂ፡

አስተሳሰበ ግ 1. እንደ ለሌላው እንዲያሰብ፡
እንዲጨነቅ አደረገ፡ 2. እዝ፡ አብሮ አሰላ
(ሂሳብን)፡

አስተሳሰብ ስ አመለካከት፡

አስንዳቦ ስ በኩትቻ ወይም በዋልካ መሬት ላይ
የሚበቅልና ኩብቶች የሚበሉት ፍሬ ያለው የሳር
አይነት፡

አሰኘ¹ ግ አስፈለገ፡ አማረ፡ ሱና አሰኝቶኛል፡

አሰኘ² "ሐሰኘ" ስር ተመ.

አሰድ [አሳት] ስ በሃምሌ ወር የሚወጣ የኮከብ
አይነት፡ በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

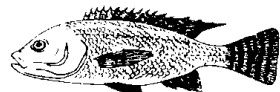
አሰገረ¹ ግ አጠመደ (አሳን)፡

አሰገረ² ግ አንድ ቀን አሳለፈ፡ ዘለለ፡ በዚህ ወር
ሰኞ የዋለችው ልደታ በሚቀጥለው ወር
ግዝሰኛን አሰገራ ረቦላ ትውላለች፡

አሲድ ስ 1. ከተለያዩ ንጥረ ነገሮች የሚገኝ፡
ፈሳሽ የሆነ፡ የመርዝነት ባህሪ ያለውና ለልዩ
ልዩ አገልግሎት የሚውል ኬሚካላዊ ንጥረ
ነገር፡ 2. እንደ ሎሚ፡ ብርቱካን፡ ኮምጣጤ፡ ...
ባሉ ፍሬፍሬዎች ውስጥ የሚገኝና የሚከመጥጥ
ጣእም ያለው ንጥረ ነገር፡

አሲዳም ቅ 1. (ስድብ) ቢባላ የሚይጠረቃ፡
ሆዳም፡ 2. ልብስ ሜማ፡ ገንዘብ፡ ... ቶሎ
የሚያልቅበት ወይም የሚይበረክትለት፡

አሳ ስ በስንጥቤ እየተነፈሰ በውሃ ውስጥ የሚኖርና
ከውሃ ውጭ ሊኖር የማይችል፡ ለምግብነት
የሚያገለግል ውሃ ውስጥ ከሚኖሩ ፍጥረታት
አንዱ፡

አሳ

አሳ ለቃሚ ስ የወንዝ አመቱ፡ ምንቃረ ረዥም የሆነችና አሳ እየበላች የምትኖር አሞራ።
 አሳ ነባሪ (አሳ አንበሪ) ስ በውቅያኖስ ውስጥ የሚኖርና ከአጥቢ እንሰሳት ጋር የሚመደብ በጣም ትልቅ የአሳ አይነት።

አሳ ነባሪ

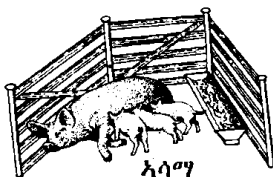
አሳ አውጪ ስ አሳ ለቃሚ።
 አሳ አድን ስ ነጭና ጥቁር መልክ፡ አጭርና ሹል ምንቃሪ፡ እንዲሁም አጭር ቅልጥም ያለው፡ በዙፍን ጊዜ በሃይቆች እካባቢ የሚገኝና አሳ በመመገብ የሚኖር፡ በመጠን ዋጌን የሚያክል የወፍ አይነት።

አሳ አጥማጅ ስ አሳን አጥመዶ በመሸጥ የሚተዳደር ሰው፡ አሳ አስጋሪ።

አሳ ወርቂት ስ መካከለኛ መጠንና ወርቃማ መልክ ያለው የአሳ አይነት።

[የ]አሳ ዘይት ስ በጣህር ውስጥ ከሚገኝና ትልቅ ከሆነ አንድ አይነት የአሳ ጉበት የሚዘጋጅ፡ ሻይታሚን "ዳ"ና "ኢ" ያለው፡ ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የዘይት አይነት።

አሳማ ስ በ.ሸክናው ድፍን፡ እግሮቹ አሜጭሮች፡ አጭ ሞጥሞጥ ያለ፡ ያገኘውን ነገር የሚመገብ፡ ከአጥቢ እንሰሳት ወገን የሚመደብ እንሰሳ።
 2.(ሰድብ፡ ዘይ.) ሆዳም፡ በቃኝ የማይል ።

አሳማ

አሳማ "ሰማ" ስር ተመ.

አሳማ "አማ" ስር ተመ.

አሳር ስ መከራ፡ ጭንቅ፡ ስቃይ።

አሳሩን በላ ተሰቃዩ፡ ተቀገረ፡ መከራውን አዩ።

አሳረኛ ቅ መከረኛ፡ ጎስጃላ።

አሳሽ "አሰሰ" ስር ተመ.

አሳቢ "አሰበ" ስር ተመ.

አሳብ "ሃሳብ"ን ተመ.

አሳቻ "ሳተ" ስር ተመ.

አሳጣ "አጣ" ስር ተመ.

አሳጣ ግ 1.አጋለጠ፡ አጋፈጠ። 2.ሰሞታ አሰማ።

አሳጭ ቅ አጋፋጭ።

አስ—(ሰዋ.) .ከግስ በፊት እየገባ አስደራጊነትን ወይም አድራጊነትን የሚገልፅ እስር ምሳሌ። መጣ → አስመጣ/ተኛ → አስተኛ።

አስማት ስ ለበጎ ወይም ለመጥፎ ነገር ማስፈጸሚያ ይሆናል ተብሎ የሚደረግ ድግሞት፡ ምትሃት።

አስማተኛ ስ አስማት ማድረግ የሚችል ሰው፡ ምትሃተኛ።

አስም ስ የመተንፈስ ችግር የሚያስከትል የበሽታ አይነት።

አስር ስ 1.በዘጠኝና በአስራ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በእሃዝ ሲሃፍ '፲'፡ '10' ነው። 2.ቅ በዘጠኝና በአስራ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። አስር ተግራጾች።

አስር አለቃ ስ ከአምሳ አለቅነት በፊት የሚሰጥ ወታደራዊ ማእረግ።

አስር ጊዜ (አስራ) በተደጋጋሚ። አንደ ነገረሀኛል አስር ጊዜ አትወቅጭቶን።

አስርቱ ቃላት/ትእዛዛት ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው ከእግዚአብሔር በሙሴ በኩል ለሰዎች የተሰጠው አስር ትእዛዛት።

አስራት ስ ከአስር አንድ የሚከፈል ግብር።

አስራት በኩራት ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ በታዘዘው መሰረት ለእግዚአብሔር ወይም ለቤተ መቅደስ የሚሰጥ የእህል፡ የወይን፡ የዘይት እስራት፡ እንዲሁም የሰው ወይም የእንሰሳ የመጀመሪያ ወይም የበኩር ልጅ።

አስቤስቶስ ስ ነጭ ወይም ግራሜ መልክ ያለውና ለስላሳ የሆነ የቃሜ ክር የሚመስል፡ በሰለጻ ወይም በቆርቆሮ መልክ የሚሰራና አሳት ወይም ሙቀትን መቋቋም የሚችል፡ ከመሬት ውስጥ የሚገኝ ማእድን።

አስቤዛ ስ የወር የቤት ወጪ።

አስብ ስ ለእረኛ፡ ለቤት ሰራተኛ፡ ... የሚሰጥ የሰራ ዋጋ፡ ምንዳ።

አስተምህሮ "መሃረ" ስር ተመ.

አስተነከረ ግ አስረገጠ፡ አፅንኦት ሰጠ። መልእክቱን አስተንከረህ ንገርልኝ።

አስተናበረ ግ 1.አንድን ስብሰባ ወይም ዝግጅት አቀናበረ፡ አዘጋጀ፡ መራ። 2.አሳለፈ፡ በስርአት እያስቀመጠ አስተናገደ፡ ጋበዘ (በድሃነት፡ በግላጦር፡... ጊዜ)።

አስተናባሪ ቅ 1. አንድን ሰብሰባ ወይም ዝግጅት የሚያቀናብር፡ የሚመራ፡፡ 2. አስተናጋጅ፡ አሳላፊ (በድግስ፡ በግብዣ፡... ላይ)፡፡

አስተናግር (እፀፋርስ) ስ ቅጠሉ ለሰላሳና ሰፋ ሰፋ ያለ፡ ግንዱ ውስጠ ክፍት ሆኖ በእፅህማ ሽፋን ውስጥ የታቀፉ ጥቋቁርና ጠፍጣፋ ፍሬዎች ያሉት አነስተኛ የእፅዋት አይነት፡፡

አስተኔ እንደ ያለ፡ መሰል በማለት ብሌን ወይም አይነትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ **ቢጫ አስተኔ፡**

አስተዋለ ግ 1. አተኩሮ ተመለከተ፡ በደንብ አየ፡፡ 2. ተገንዘበ፡ አጤነ፡፡

አስተዋይ ቅ 1. ብልህ፡ አዋቂ፡ የሚያመዛዝን፡፡ 2. ተመልካች፡ ታዛቢ፡፡

አስተያየት "አዎ" ስር ተመ.

አስተጋባ ግ 1. አንድን የድምፅ አይነት ተቀብሎ እንደገና ጎሳ አድርጎ ወይም ራሱ ብሎ አሰማ፡፡ 2. የሊሳውን ሰው ሃሳብ ወይም አስተያየት እንደሰውየው ሆኖ ገለፅ ወይም አስታወቀ፡፡ 3. አንድን ሃሳብ ወይም አስተያየት ለሌሎች ገለፅ ወይም አስታወቀ፡፡

አስታ (አስቴ) ስ 1. በደጋ አካባቢ ችፍግ ብሎ የሚበቅል፡ ቅጠሉ የጥድ ቅጠል የሚመስል የቁጥቋጦ አይነት (እንጨቱ ሲሰበት እሳት ይወጣዋል)፡፡ 2. እንጨትን በእንጨት በመሰበትና በማፋተግ እሳት የማውጣት ድርጊት፡፡ 3. በአስቴ እሳት የተተኮሰ የክንድ ላይ ጠባሳ፡፡

አስትሮኖሚ ስ ስለ ፀላይ፡ ጨረቃ፡ ከዋክብትና ስለመሳሰሉት አካላት የሚያጠና የእውቀት ዘርፍ፡፡

አስከሬን ስ ሀይወት የሌለው ወይም በድን የሆነ የሰው አካል፡ ሬሳ፡፡

አስከሬን መስጻል በጣም ከስቷል፡፡

አስኳል ስ 1. በደረ፡ በወፍ፡... እንቁላል ውስጥ የሚገኝ ቢጫው ክፍል፡፡ 2. (ዘይ.) ዋና ፍሬ ነገር፡፡

አስፋልት ስ ከተፈጠረ ድንጋይና ከሬንጅ ድብልቅ ልመጥ እንዲሆን ተጽምጦ የተሰራ መንገድ፡፡

አሽ ግ 1. እሀልን ወይም ፍሬን ከገለባ ወይም ከሽፋኑ ለመለየት በሁለት እጆቹ መጻፍ መሃል በማስገባት አፍተለተለ፡፡ 2. በደንብ እንዲገናኝ ወይም እንዲዋሃድ አድርጎ አባካ (ለጥን፡ ተልዛን፡...)፡፡ 3. አለፋ፡ አለሰለሰ (ቆጸን)፡፡ 4. ወለምታን ለመመለስ፡ ውልቀትን ለመግጠም፡ መቀትን ለማግኘት ወይም እድፍን ለማውጣት ሰውነትን በእጅ አፍተለተለ፡፡ 5. ቆሻሻው እንዲለቅ በደንብ ፈገፈገ፡ አጠበ (ልብሰን፡ወለልን፡...)፡፡ 6. በደንብ አድርጎ

ደበደበ፡ ረገጠ፡ 7. ቀጠቀጠ፡ አኮላሽ (የበሬን፡ የበግን፡... አባላ ዘር)፡ 8. አለፋ፡ አደከመ፡ ደጅ አስጠና፡፡

ታሽ ግ 1. ተለጠጠ፡ ተጀነ፡፡ **ስጦይቀው ለየታሽ መለሰልጅ፡** 2. ለገመ፡ ፈጠን ብሎ ለመሰራት ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ፡፡

ተሻሽ ግ 1. ሰውነት ለሰውነት ተነካካ፡ ተፋተገ፡፡ 2. ሰውነትን እርስ በእርስ ተደባበሰ (ተቃራኒ የታ)፡፡ 3. ከመታሸት፡ ከመፋተግ የተነሳ ተባላሽ፡ ተጎላቆለ (ወረቀት፡ ፋይል፡...)፡፡

አሻሽ ግ ደባበስ፡ ጸሰስ፡ ፀጉሩን አገሹ፡፡

አሽለ ግ 1. ጨመረ፡ አከለ፡ 2. ለካ፡ ከነጸ፡፡

አሻል ስ በሂሳ የተደራ ተጨማሪ ድር፡፡

አሽል ቅ ተጨማሪ፡፡

አሽመ ግ ወደውስጥ ጎነነ፡ ቆነነ፡ ሰራ (ፀጉርን)፡፡

አሽም ስ በወፍራሙ የተጎነነ የፀጉር አሰራር አይነት፡፡

አሽቦ (አሻቦ) ስ ጥሬ ጨው፡፡

አሽቦ መሰለ ነጫዊባ፡፡

አመጽም ሆነ፡፡

አሽን ስ መሬት ውስጥ ተፈልፍሎ ከቆየ በሂሳ፡ ብዙውን ጊዜ በከረምት መግቢያ አካባቢ ከጉድጓዱ በብዛት እየወጣ የሚርመስመስና ወደ ሰማይ የሚበር የምስጥ አይነት፡ ከረምት አግቢም ይባላል፡፡

አሽን ነው ከብዛቱ የተነሳ

ቁጥሩን መገመት ያስቸግራል፡፡

እጅግ ብዙ ነው፡፡

እንደ አሽን ፈላ በብዛት ወጣ፡ ታየ፡፡

አሽንክታብ ስ በረዥም ማተብ ላይ ከወርቅ ወይም ከብር፡ ... የተሰሩ ትናንሽ ጌጦች የተሰኩበት በአንገትና በእንድ ትከሻ ብቻ የሚጠለቅና በሁለተኛው ትከሻ በኩል ከብላት ስር እስከ ጸሌ የሚደርስ የሌቶች ጌጥ፡፡

አሽንጻ ስ 1. ከብረት ወይም ከቆቆሮ፡... የሚሰራ፡ በቤት ከፈቃ ዙሪያ የሚውል፡ ውስጡ ክፍት የሆነ የውሃ መውረጃ፡ ጎረንጻዩ ለየተባለም ይጠራል፡፡ 2. ፈላሽ ነገር የሚያልፍበት እንደ ቱቦ ያለ ነገር፡፡

አሽከት "አሻከት"ን ተመ.

አሽዋ ስ በወንጌ፡ በባህር ጻርቻና በበረሃማ አካባቢ የሚገኝ ደቃቅ የድንጋይ አይነት፡፡

አሽዋ ግርፍ ስ በአሽዋ፡ በደቃቅ ጠጠርና በሲሚንቶ ድብልቅ የተለሰነ የቤት የውጭኛው

አሽን

ገድግዳ።

አሸዋማ ት አሸዋ የበዛበት (ስፍራ)።

አሸገ ግ 1. እንዳይገለጥ ወይም እንዳይፈታ ጠቅልሎ በማሽጊያ አያያዝ፣ ሽፈን (እቃን)። 2. በመጣብቅ ወይም በሙጫ ዘጋ (ፖስታን)። 3. ከሚመለከተው ወይም ባለሙበት ከሆነ አካል በስተቀር በሌላ አካል እንዳይከፈት በላይ ላይ ማህተምና ፈርማ የተደረገበትን ዕውፍ በመለጠፍ ዘጋ (ለምሳሌ ቤትን፣ ካዝናን፣ ...)። 4. (ምግብን፣ መጠጥን፣ መድሃኒትን፣ ...) በቆርቆሮ ወይም በላስቲክ፣ ... ውስጥ ጨምሮ መረገ፣ ዘጋ፣ ደፈነ።

እሽግ ት የተጠቀለለ ወይም የታሸገ ማንኛውም እቃ (በዙውን ጊዜ ገና አገልግሎት ላይ ያልቀለ እቃ)።

የታሸገ ምግብ ስ በቆርቆሮ፣ በጠርመሱ፣ በላስቲክ፣ ... ውስጥ በመታሸግ የተዘጋጀና ለገበያ የሚቀርብ ምግብ።

አሹ አሰይ፡ እንኳን፡ ይሁን ለማለት የሚባል ቃል።

አሹራ ስ በንብረት ሽያጭ ጊዜ ለመንግስት የሚከፈል ግብር።

አሹት "ሸቀ" ስር ተመ.

አሻ¹ "ሻ²" ስር ተመ.

አሻ² አይ፡ አይሆንም፡ አይደለም።

አሻል¹ ስ 1. ቀደኑትና ነጭት ያለው ጨው ወይም አሸቦ። 2. በመረፈና በተይ አፈር መካከል ያለ ለሰሰው መሬት፡ አበልሴ። 3. በአራት እግሮቹ ጫና ላይ ነጭ ያለበት እንሰሳ (በሬ፡ ፈረስ፡ ...)። ት 4. ግንባሩ ላይ ነጭ ያለበት (እንሰሳ)።

አሻል² "አሽለ" ስር ተመ.

አሻመደ ግ በላ (በብዛት)።

አሻራ ስ የጣት የውስጠኛ ክፍል እንደ መስታወት ባለ አካል ላይ ሲያርፍ የሚተው ዱካ ወይም ጣትን ቀለም አሰክቶ ማንኛውም ነገር ላይ ሲጫኑት የሚታየው ምልክት።

አሻራ

አሻራ ቢስ ት እድለ ቢስ፡ ገደ ቢስ።

አሻሮ ስ ለጠላ መጥመቂያ የሚሆንና በመጠኑ አረር እስኪል የተቆላ የጉበስ ወይም የሰንዴ ወይም የበቆሎ አህል።

አሻሮ ሆነ አረረ።

አሻቦ "አሽቦ"ን ተመ.

አሻንጉሊት ስ በልዩ ልዩ ቅርፅና አምሳል (በሰው፡ በእንሰሳ፡ ...) ከጨርቅ፣ ከጥላስቲክ፣... የሚሰራ የልጆች መጫወቻ።

አሻጥረኛ "ሻጠረ" ስር ተመ.

አሻጥር ዝ.ከ.

አሻፈረ

አሻፈረኝ አለ ግ እምቢ፡ አልታዘዝ፡ አልሰራ፡ አልፈፅም፡ ... አለ።

አሽሙር ስ አግቦ፡ ሽሙጥ፡ ምፅት።

አሽሙረኛ ት አግቦኛ፡ አሽሟጣጭ።

አሽሟጣጭ¹ ስ በጎራዬ አፍት ጫፍ ላይ የሚገኝ ድቡልቱል ጌጥ።

አሽሟጣጭ² "ሸሞጠጠ" ስር ተመ.

አሽቆመቆመ "ሸቆመቆመ" ስር ተመ.

አሽከር ስ 1. ለሌላ፡ አገልጋይ። 2. እድሜው ከ7-15 አመት የሆነ ልጅ፡ ብላቲና (ጎንደር፡ ጎጃም)።

አሽከቲ ስ እንደ በሶ ብላ ያለ፡ አበባው ቢጫ የሚመስልና ሽታው ጣፋጭ የሆነ የእዕዋት አይነት።

አሽክላ ስ 1. ለቀፎ ወይም ለወጥመድ መስሪያ የሚያገለግል፡ ፍሬውን ልጆች ለጌጣጤጥ መስሪያ የሚጠቀሙበት የሃረግ አይነት። 2. መአዛው ጣፋጭ የሆነና ለጥርስ መፋቂያ የሚሆን የእዕዋት አይነት።

አሽክት (አሽክት) ስ መልኩ ጠቆር ያለና መጠኑ ድንብላል የሚያክል፡ ጠጣር ፍሬ ያለው እሸክማ የሆነ ሃረግ መሰል አነስተኛ የእዕዋት አይነት። ፍሬውም አሽክት ይባላል።

አሽንበበ ግ 1. ነገር አጣመመ። 2. አሽቃበጠ። 3. ዳርዳሩን ዞረ፡ አስፈራራ።

አሽንባቢ ት 1. ነገር ጠማማ። 2. አሽቃባጭ።

አሽንበጠ ግ አሽሟጠጠ።

አሽንባጭ ት አሽሟጣጭ።

አሽለቀ ግ አሽለኮ፡ አሙልቆ አየ።

አቀረቀረ ግ አንገቱን ጎንበስ አደረገ፡ መሬት መሬት አየ።

አቀበ ግ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለመስዋእት የሚሆነውን ሰንዴ በመልቀምና በመፍጨት ቤተክርስቲያንን አገለገለ።

አቃቢ ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለመስዋእት የሚሆን ሰንዴ በመልቀምና በመፍጨት እንዲሁም ለበዘል የሚሆን ውሃ ቀድቶ በማቅረብ ቤተክርስቲያንን የሚያገለግል ባህታዊ፡ መነኩሴ።

አቃቢት ስ የአቃቢነት ስራ የምታከናውን መነኩሲት።

*አቀበ

ታቀበ ግ ተቆጠበ (ከመናገር ወይም ከማድረግ)።

ተአቅቦ ስ "ድምፅ" ስር "ድምፅ

ተአቅቦ"ን ተመ.

አቀበት (አቀብ) ስ ጻገት።

አቀነቀነ¹ ግ አቀመቀመ። አበቀለ (ጢም)።

አቀነቀነ² "ቀነቀነ"²ን ተመ.

አቀንጭራ በፍጥነት የሚስፋፋና በእህል ሰብላ ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ የአረም አይነት፤ ደሃ ነቀል።

አቀደ ግ ወጠነ፤ ነደፈ፤ ቀየሰ።

አቅድስ 1.አቅድ። 2.ሰልት፤ ዘደ፤ ብልሃት። የጦር አቅድ ያውቃል። 3.መልክ፤ ስርአት፤ ጥሩ ቅርፅ። የጌቱ አሰራር አቅድ የለውም።

አቅደ ቢስ ቅ ያልተስተካከለ፤ የማያምር።

አቅድ ስ በተወሰነ ጊዜ ሊሰራ የተወጠነ፤ የታሰበ፤ የተቀየሰ ስራ።

አቀጠለ ግ 1. ከተቆረጠ ወይም ከተመለመለ በኋላ እንደገና ቅጠል አወጣ፤ አቆጣጠር። 2.ጠገን፤ ጻገ፤ እንደበፊቱ ሆነ (የተሰበረ አጥንት)።

አቀፈ ግ 1.በከንዱ ወደ ደረቱ አስጠግቶ ያዘ። 2.ከበበ፤ በኩሪያ ሆነ። ለሊንደሩን አቅፎ የዘዘው ብረት ዝጋል። 3.አስጠጋ፤ በሰሩ ያዘ። ሀዘዱ ዝፈተኛን አቅፎ ይዟቸዋል መብሪያ ቤቱ በሰሩ ሰላት ድርጅቶችን ያቅፋል።

ማቀፊያ ስ 1.መታቀፊያ። 2.አንድን ነገር ኩሪያውን አቅፎ የሚይዝ። ለምግል ግብፊያ /ወረቀት ግብፊያ።

አቃፊ ቅ የ"ማቀፊያ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አቅፍ ቅ 1. በአንድ ጊዜ በአንድ ወይም በሁለት ክንድ መሃል ሊያዝ የሚችል መጠን። ላንድ አቅፍ ለገጠነ። 2.አንድን ነገር አቅፎ ለመያዝ የሚያስችል የክንድና የደረት አካባቢ።

አቅፍ አበባ ስ ለሰጠታ እንዲሆን በርካት በሉና በአንድ ላይ ታስሮ የተዘጋጀ አበባ።

አቅፍ ዶሮ ስ 1.በሁለት ክንድ ውስጥ ሜወቶቿን የታቀፈች ዶሮ። 2.ሜወቶችን ለመፈልፈል እንቁላ ታቅፋ የተቀመጠች ዶሮ።

አቅፎሽ ስ አቅፍ።

ታቀፈ ግ በከንዱ ወይም በእጁ ወደ ደረቱ ጠጋ አድርጎ ያዘ።

መታቀፊያ [ጨርቅ] ስ ህፃን ልጅን ጠቅልሎ ወይም ሽፍኖ ለመያዝ የሚያገለግል

ጨርቅ፤ ፎጣ፤....።

አሳቀፈ (አስታቀፈ) ግ 1.ሜወቶች እንድትፈለፍል ዶሮን እንቁላሉቿ ላይ እንድትቀመጥ አደረገ። 2.ደግፎ እንዲይዘው ዙሪያውን አደረገ (አፈርን፤ ድንጋይን በተከል ዙሪያ)።

አስታቅፎ ሄደ ለሌላ ሰው ትቶ ወይም ጥሉ ሃደ። ልጆቹን ለስታቅፋው ሄደች/ ሃብቱን ለሚሰቱ ለስታቅፋት ሄደ ።

አቁላ ስ የጅራትን እጅጋና ጅራትን የምታያይዝ ቀጭን ገመድ(ስእሉን ጅራፍ ስር ተመ.)።

አቁማዳ ስ ሰልቻ።

አቁዳማ ስ በጥንት ጊዜ ጀብዱ የሰራ ሰው ግንባሩ ላይ የሚያንጠለጠል ጌጥ።

አቁጣሮ "ቆጠረ" ስር ተመ.

አቃሰተ "ቃሰተ" ስር ተመ.

አቃቂር ስ ቂንጥ።

አቃቂር አወጣ ቂንጥ አወጣ።

አቃቂር አውጪ ቅ ቂንጥ አውጪ።

አቃቂረኛ ቅ አቃቂር የሚያወጣ።

አቃቅማ ስ በቆላማ አካባቢ መሬት ላይ ተለጥፎ የሚበቅል የእሾህ አይነት፤ ኩርንችት።

አቃቢ "አቀበ" ስር ተመ.

አቃቢት ዝ.ክ.

አቃቤ ህግ ስ ህጎች መከበራቸውንና በትክክል በሰራ ህግ መቀላቸውን የሚቆጣጠር፤ ህገወጥ ድርጊቶች እንዳይፈፀሙ የሚከላከለና ከተፈፀሙም ተከታትሎ ለፍርድ የሚያቀርብ የመንግስት ሹም ወይም አካል።

አቃቤ ስራይ ስ የባህል መድሃኒት አዋቂ።

አቃተ ግ 1.ተሳነ። 2.አስቸገረ፤ አልበገር አለ፤ አሸነፈ።

አቃፊ "አቀፈ" ስር ተመ.

አቅል ስ አደብተ ትእግስት።

አቅለ ቢስ ቅ ጦልጧላ፤ ከውከዋ፤ ትእግስት ወይም ለደብ የለለው።

አቅማማ ግ አንድን ነገር ላድርግ ላላድርግ ብሎ አበባ አወላወለ፤ አማኝታ።

አቅም ስ ችሎታ፤ ጉልበት፤ ሃይል፤ ብርታት። ይህንን ለግዢላት ለላቸው ስለትን በላይ ነው ለግዢው ከሮ ነው ለመጠጥ አቅም የለኝም።

ለአቅመ ሄዋን ደረሰች በእድሜና በእካል ከልጅነት ወደ ኮረዳነት ከፍ አለች፤ ወደ እናትነት ደረጃ ደረሰች፤ ቆነጀች።

ለአቅመ አዳም ደረሰ በእድሜና በእካል ከልጅነት ወደ ጉርምስና ደረጃ ከፍ አለ፤ ወደ

አባትነት ደረጃ ደረሰ።

አቅሙን አያውቅ ከሹሉታው፡ ከተልቡቱ፡...

በላይ ለማድረግ የሚሞክር ወይም የሚመኝ።

ከአቅም በላይ ሆነ አስቸጋሪ፡ ከባድ ሆነ።

አቅሙ ቢስ ት ጉልበት የሌለው፡ ደካማ።

አቅራቢያ “ቀረበ” ስር ተመ.

አቅራብ [ውሃ] ስ በጥቅምት ወር የሚወጣ

የኮከብ አይነት። በተጨማሪ “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.

አቅርቦት “ቀረበ” ስር ተመ.

አቅድ “አቀደ” ስር ተመ.

አቅጣጫ ስ 1. አንፃር፡ መስመር፡ በኩል። ፀሃይ ሁለጊዜ በበተምበራት አቅጣጫ ትወጣለች። 2. አዝማሚያ፡ ሁኔታ። የነገሩ አቅጣጫ አላማረገም።

አቆረ ግ (ጎድጓዳ ቦታ) ውሃ ቋጠረ፡ ያዘ። አጠራቀመ። 2. በስራ ወይም በህመም ምክንያት ሰውነት ደም ወይም መግል ያዘ።

አቆር አለ ግ በመጠኑ አበጠ፡ እትራት አወጣ።

አቆሰጣ ስ በብዛት ጠቆር ያለ መልክ ያለው፡ ከቆመቱ ጋር ሲወዳደር ርዝመቱ ትልቅ የሆነ፡ በውሃ ውስጥና ከውሃ ውጪ መኖር የሚችል፡ አጭርና ጥቅጥ ያለ ሆኖ እንደሃር የሰለለሰ ፀጉር ያለው፡ እንደ አሳ፡ እንቁራሪት፡... ያሉትን እንሰሳት የሚመገብ አውሬ።

አቋም “ቆመ” ስር ተመ.

አበለ ግ 1. ዋሽ፡ ቀጠፈ። 2. ሸፈጠ። 3. ፍሬ፡ ምርት አልሰጥ አለ። መሬቱ አበለ።

አባይ ት ዋሽ፡ ቀጣፈ።

አባይ ሚዛን ስ በትክክል የማይመዝን ወይም ጎደሎውን እንደሙሉ አድርጎ የሚያሳይ ሚዛን።

አባይ ጠንቋይ ስ ሊሆን ወይም ሊደረግ የማይችለውን ይሆናል፤ ይደረጋል እያለ ሰዎችን የሚያታልል፤ አዋቂ ነገር ጠንቋይ።

አብለት ስ ውሸት፡ ቅጥፈት።

አስተባበለ ግ የተባለው ነገር ውሸት ነው አለ። ስለገድያው የተሰራጨውን ወሬ አስተባበለ።

አበል “በላ” ስር ተመ.

አበልጅ ስ አንዱ የሌላውን ሰው ልጅ ክርስትና በማንሳቱ ምክንያት በመካከላቸው የሚፈጠር የዝምድና አይነት (አንሽውም ሆነ የልጁ ወላጆች እርስ በርሳቸው አበልጅ በመባል ይጠራሉ)።

አበምኔት “ምኔት” ስር ተመ.

አበረ ግ አንድ ሆነ፡ ተባበረ።

አብሮ በአንድ ላይ፡ በአንድነት ሆኖ። ስለሱ ጋር አብሮ ይሰራል።

አብሮ አደግ ስ በአንድ አካባቢ አብሮ ያደገ የእድሜ እኩባ።

አባሪ ስ በተጨማሪ መረጃነት ወይም ማረጋገጫነት ከዋናው ጉዳይ ጋር ተያይዞ የሚቀርብ የዕውፍ ማሰረጃ።

አባሪ ተባባሪ ት አጋኝ፡ ረዳት (በጠብ፡ በወንጀል ድርጊት ላይ)።

ተባበረ ግ ተጋዝነ፡ ተረዳዳ፡ በሀብረት ሆነ።

ተባባሪ ስ በሃሳብ፡ በሰራ፡... አጋኝ፡ ረዳት።

ትብብር ስ 1. አንድነት፡ ሀብረት። 2. መረዳዳት፡ መተጋገዝ።

አስተባበረ ግ አንድ የሆነ ጉዳይን እንዲያከናውኑ የተለያዩ ወገኖች አንድ ላይ እንዲሆኑ አደረገ፡ አሳስቦ።

አስተባባሪ ት 1. አንድ የሆነ ጉዳይ እንዲያከናውኑ የተለያዩ ወገኖች አንድ ላይ እንዲሆኑ የሚያደርግ፡ የሚያሰባስብ፡ የሚያቀናጅ። 2. የስራ ሃላፊ፡ ተቆጣጣሪ።

አበሰ ግ 1. ጠረገ፡ ወለወለ። ጠረጴዛውን በጨርቅ አብሰው/ወጡ ስለአለቀ ድስቱን አብሰህ ብቱ። 2. ቀባ። ፊትህ አመድ መሰጋል ቅባት አበሰ አድርገው።

እባሽ ት 1. ጥራጊ፡ ትራፊ (የወጥ)። 2. ወጥ የነካው፡ ትራፊ (እንጀራ)።

እብስ አደረገ ግ ሙጥጥ፡ ጥርግ አደረገ።

ተባበሰ ግ ተቀባባ (ሰውነትን በቅባት)።

አበሱዳ ስ ጥቁር አዝመድ።

አበሳ ስ 1. መከራ፡ ስቃይ፡ ፍዳ። 2. ጥፋት፡ ሃጢአት፡ በደል።

አበስኩ ገበርኩ ሰዎች የሚያስደነግጥ ወይም የሚያስፈራ ነገር ባዩ ወይም በሰሙ ጊዜ ከእንደዚህ አይነት ሰውረን፤ አድንን ለማለት የሚጠቀሙበት አባባል።

አበሻ “ሃበሻ”ን ተመ.

አበቀ¹ ግ እያመቀና እየጠቀጠቀ ከእቃ ውስጥ ከተተ፡ ጨመረ (ለምሳሌ ዱቄትን)።

አበቀ² ግ ወጋ፡ በጦር አበቀው።

አበቀ³ ግ የቀጠነ ሊጥን ዱቄት በመጨመር እንዲወፍር አደረገ።

አበቅ ስ 1. አብት። 2. እክክ፡ ደረመን።

አበባ ግ 1. አበባ አወጣ። 2. አማረ፡ ደመቀ፡ አሸበረቀ።

አበባ ስ 1. ማንኛቸውም የእፅዋት አይነቶች የፍሬ ጊዜያቸው ሲደርስ ፍሬያቸውን የሚመሰርቱበት፡ ከእንቁጥ ውስጥ ተሸልቅቆ የሚወጣና እንደ እፅዋቱ የዝርያ አይነት የተሻያየ ቀለም፡ ቅርፅና መጠን ያለው የእፅዋቱ አካል፡

የእፅዋቱ ፍንድ። 2.አይን የሚሰብና ለጌጥ የሚሆን ውብ ቀለም ያለው አበባ የሚያወጣ የተክል አይነት።

አበባ ምንጣፍ ስ በአበባ ንድፍ ወይም ምስል የተጌጠ የምንጣፍ አይነት ወይም ስጋጃ።

አበባ ጎመን ስ የአበባ ቅርፅ ያለውና ቅጠሉ ጥቅል ጎመን የሚመስል፥ መጠኑ ትንሽ የሆነ የጎመን አይነት።

አበባ ጎመን

የአበባ ማስቀመጫ ስ ለጌጥ ሲባል አበባ ተቆርጦ የሚቀመጥበት፥ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው፥ ከብርጭቆ ወይም ከሸክላ ወይም ከፕላስቲክ፥... የሚሰራ አቃ።

የአበባ እህል ስ አበባው ጎሳ ብሎ የሚታይ እንደ ባቄላና አተር ያለ እህል አይነት።

የአበባ ጉንጉን ስ ከብ ወይም ሌላ አይነት ቅርፅ ባለው ነገር ላይ ዙሪያውን አበባ በመሰካት የሚዘጋጅና በአንድ ውድድር (ፍጫ፥ ኳስ ጨዋታ፥...) ተወዳድሮ ላሸነፈ ወይም የጀግንነት ስራ ለሰራ፥... የሚበረከት ወይም በቀብር ስነሰርአት ጊዜ በመቃብር ላይ የሚደረግ አበባ።

አበተ ግ አሰረ።

ማበቻ ስ ለማሰራዎት የሚያገለግል እንደ ገመድ ያለ ማንኛውም ነገር።

አበኑስ ስ ትንሽ ጣባ ወይም ቆሬ።

አበክሮ “*በከረ” ስር ተመ.

አበው (ኑጢ.ቁ.አብ) ስ የቀድሞ ሰዎች፤ ሽማግሌዎች፤ አባቶች።

አበይት “አቢይ”ን ተመ.

አበደ ግ 1.እእምሮው ተቃወሰ፤ የእእምሮ ሀመምተኛ ሆነ። 2.በጣም ተናደደ። 3.ወደደ፤ አፈቀረ። 4.ከገደብ ያለፈ ወይም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት ፈፀመ።

አበደላት በጣም አፈቀረ።

በ-ያበደ በ-ጥሩ ሆኖ የተሰራ። (ምግብ፤ መጠጥ፥...)። በቅመም ያበደ ሻይ።

አብድ ቅ ቀውስ፥ ወፈፌ፥ የእእምሮ ሀመምተኛ።

አብድ ቀን ስ ያሰቡት ያልሆነበት ወይም ያልተሳካበትና ትርምስ የበዛበት ቀን።

አብድ ውሻ ስ እእምሮውን የታመመ ውሻ።

አብደት ስ 1.በእእምሮ መታመም ወይም መቃወስ የተነሳ የሚመጣ በሽታ። 2.ከመጠኑ ያለፈ ወይም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት።

አባብደ ግ በጣም አሳመረ፤ አሰጊጠ። ስለሉን አባብደ ሰራው።

አበደም ስ ጠላት፥ ባላጋራ (በነፍስ ግድያ ምክንያት)።

አበገደ ስ ጥንታዊ የግእዝ ቋንቋ ፊደል ተራ።

አበጋዝ ስ “ጦር” ስር “የጦር አበጋዝ”ን ተመ.

አበጋዝ ግ 1.ተነፋ፤ ተነረተ (ሰውነት)። 2.ተጀነ። በትእቢት ተወጠረ። 3-አኮፈፈ።

አባጣ ቅ አበጥ ያለ ወይም እባጭ ያለበት። 2-ጉብታ ወይም ከፍታ።

አባጣ ጎባጣ ቅ ወጣ ገባ ወይም ያልተስተካከለ።

እበጥ ስ እባጭ።

እባጭ ስ እንደ እጢ ሆኖ ሰውነት ላይ የሚወጣ የበሽታ አይነት።

አብጠት ስ በሀመም ወይም በመመታት ምክንያት የሰውነት ማበጥ፤ መነረት።

አበጠ ግ አወሰ፤ ረበሸ፤ በጠበጠ። ልጁ አላተኛም ብሎ ሲያብጠን ዋለ።

አቡነ ዘለብ ስ የበትሎን ወይም የፈረሰን የጭራ ስር ከኮርቻ ጋር የሚያያዝ ጠፍር(ስእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

አቡን ስ የጳጳስና የኢጲስ ቆጶስ የወል መጠሪያ።

አቡነ- የጳጳስና ወይም የኢጲስ ቆጶስነት ስልጣን ካላቸው የቤተክርስቲያን ሰዎች ስም ጋር እየተጣመረ ለመጠሪያነት የሚያገለግል የማእረግ ስም። *ለቡነ ሰላማ*።

አቡጆዲ ስ በፋብሪካ የሚሰራና ነጣ ያለ ቀለም ያለው የጨርቅ አይነት።

አቡጊዳ ስ በቤተክርስቲያን ትምህርት ቤት ከሁ ቀጥሎ ከመልእክተ ጥንበ በፊት የሚሰጥ የፊደል ትምህርት።

አቢይ (ብ.ቁ.አበይት) ቅ ትልቅ። ዋና።

አቢይ ሃረግ ስ (ሰዋ.) የአንድን አረፍተ ነገር ዋና ግስ ወይም ማሰራያ አንቀፅ የያዘ ሃረግ።

አቢይ የም ስ ሁዳዬ። የመ ኢየሱስ፤ የመ አርበኛ።

አባ¹ ስ ከስም ጋር እየተጨመረ ወይም ለብቻው በመሆን ወንድ መነኩሲን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል። ትርጓሜውም አባት ማለት

ነው።

አባሆይ ስ ወንድ መነኩሴን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

አባ² ግ ሸሽገ፡ ደበቀ። ሆኖ ያባውን ብቅል ያወጣዋል።

አባ—1.የ- ባለቤት፡ የ-ጌታ እንደ ማለት ሲሆን በአብዛኛው ለፈረስ ከሚወጡና ጀግንነትን ከሚገልፁ ሰዎች ጋር በማጣመር የፈረሱን ባለቤት በፈረሱ ስም ለመጥራት የሚያገለግል የቅፅል ስም። አባታጠቅ /አባበዝብዝ/ አባጽገው/አባጠቅል ... ። 2.የአንድን ሰው ጠባይ፡ ስራ፡... ለመግለፅ ከጠባዩ ወይም ከሰራው ቀድሞ የሚገባ የቅፅል ስም። አባመስጠት = ቸር፡ ለጋራ።

አባሆይ “አባ¹” ስር ተመ.

አባላዘር ስ 1.የወንድ ብልት ወይም ሃፍረተ ስጋ። 2.የወንድ ወይም የሴት ብልት።

የአባላዘር በሽታ ስ አብዛኛውን ጊዜ በግብረ ስጋ ግንኙነት ሳቢያ የሚተላለፍ እንደ ቂጥኝና ጫብጦ ያለ በሽታ።

አባል ስ የሱድን፡ የማህበር፡ የድርጅት፡... አካል ወይም ማህበርተኛ፡ የፓርቲ አባል።

አባሎ ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ ፍልጡ ለጠላና ለወተት እቃ ማጠኛ የሚያገለግል የእወዋት አይነት።

አባሪ “አበረ” ስር ተመ.

አባር ፡ ድርቅ፡ ዐና።

አባሰንጋ ስ የከብት በሽታ አይነት።

አባበለ “*ባበለ” ስር ተመ.

አባባ “ባባ¹” ስር ተመ.

አባባ ስ 1.አባቴ ለማለት ልጆች አባታቸውን የሚጠሩበት ቃል ወይም የተዘምዶ ስም። 2. ሽማግሌዎች ፡ አዛውንቶች የሚጠሩበት የአካብሮት ቃል ወይም ስም።

አባተ¹ ግ አየለ፡ በረታ፡ የበላይ ሆነ፡ በቁጥጥር ስር አደረገ፡ አሸነፈ።

አባተ² “ባተ” ስር ተመ.

አባት ስ የታው ተባእታይ የሆነ ትልቅ ወንድ ወይም ወንድ ወላጅ የሚጠራበት የወል ስም።

ያባት ነው ደንብ፡ ወግ፡ ስርአት ነው። ወላጆችን መርጻት ያባት ነው።

አባወራ ስ የቤተሰብ ሃላፊ፡ አስተዳዳሪ (ወንድ)።

አባዜ ስ 1.መጥፎ ቀራኛ፡ ሞገድ፡ እልክ። 2.ቸግር፡ እንቅፋት።

አባያ ፡ 1.በደንብ የማያርስ፡ የሚለግም (በሬ)። 2.ልግመኛ፡ አልምጥ።

አባዩ ስ ልጅ አባቱን የሚጠራበት ቃል ወይም

የተዘምዶ ስም።

አባይ “አበለ” ስር ተመ.

አባጀህኝ ስ በበጋ ወራት ሳይደርት ለአመት ያህል ጥቅም የማሰጥ የሳመን አይነት።

አባጎንዳ ስ አሚና፤ ላሊበላ።

አባጣ “አበጠ” ስር ተመ.

አባጣንሬ ስ 1.የሚከሰትና ወፍራራ ፀጉር ያለው ትል። 2.(ዘይ.) ፀባዩ እስኩጋሪ የሆነ (ሰው)።

አቢት 1.ወንድ ሲጣራ “አለሁ፡ ምን ልታዘዝ፡...” ለማለት በስም የተጠራው ሰው ለጠራው የሚያስማው ትህትናን የተላበሰ የመልስ ቃል። 2.የሚያስደንቅ ወይም የሚያስገርም ነገር ሲታይ ወይም ሲሰማ አድናቆትን ወይም መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። አቢት! ምን ይህል።

አቢት አለ ግ አቢቱታ አቀረበ ወይም አሰግ፤ አመለከተ።

አቢት ባይ ፡ አቢቱታ የሚያቀርብ።

አቢቱታ ስ በደል ደርሶበኛል የሚል ሰው በደሉን ለበላይ ባለስልጣን ወይም ለሚመለከተው ለሌላ ሰው በቃል ወይም በዕህፍ የሚያቀርበው ፍሬ ሃሳብ፡ ክስ፡ በደል።

አቢቱታ አቀረበ/አሰማ አቢት አለ።

አብላላሊት ስ አለብላላሊት።

አብራክ

ከአብራኪ የወጣ/የተከፈለ[ልጅ]

የወለድኩት ልጅ።

አብሲት ስ እንጆራን ለማለስልና ለማሳመር ሲባል የበካ ሊጥ ሳይ የሚወመር የፈላ ውሃ ወይም ከሱኮው ተቀንሶ በፈላ ውሃ የሚበጠበጥ ሊጥ።

አብሲት ጣለ አብሲት አዘጋጅቶ በሊጥ ሳይ ወመረ።

አብሽ ስ ፍሬው አነስ ያለና መልኩ ቢጫ የሆነ፡ በጣም የሚመር፡ ተፈጭቶና ተበጥብጦ የሚጠጣ ወይም በቅመምነት የሚያገለግል የቅመም አይነት። ተክለም አብሽ ይባላል።

አብሽሎ ስ ከጻጉላ ወይም ከበቆሎ፡... የሚዘጋጅ የጠላ ቂጣ።

አብሾ ስ ፍሬውን ወይም ቅጠሉን ሲበሉት ለተወሰነ ጊዜ የሚያሰክር ወይም አእምሮ የሚለውጥ አደንዛዥ እዕ።

አብሽም ፡ 1.አብሾ ጠጥቶ አእምሮው የተነካ፡ ወፈፍተኛ። 2.ትንሽ ጠጥቶ የሚሰክር፡ ሰካራም።

አብነት¹ ስ ምሳሌ፡ አርአያ።

አብነት² ስ1. ከተለያዩ ስራ-ስሮችና ቅጠላ ቅጠሎች የሚቀመምና የሚደገምበት የባህል

መድሃኒት። 2.የጠልቀ ትምህርት ያለውና እውቅ
መምህር፣ ምስክር። **አለቃ አገሌ የብሉይና**
የሃዲስ ሲዳን ትርጓሜ አብነት ነበር።

አብዛኛው "በዛ" ስር ተመ.

አብቤ ስ ልጅ አባቱን አባቤ፣ አባቱ ለማለት
ወይም አንድ ሰው ታላቁን ወይም
ሽማግሌዎችን ትዛዛውንቶችን የሚጠራበት
የተዘምደ ወይም የአክብሮት ቃል ወይም ስም።

አብዮት ስ በአንድ ነገር ከስተት ወይም ሂደት
ውስጥ ያሉ ቅራጾች ተካረው ከፍተኛ ደረጃ
ላይ ሲደርሱ የሚፈጠር መሰረታዊ ለውጥ፣ አዲስ
ከፍተኛና የተሻለ ነገር፣ ከስተትና ሂደት ወይም
አስተሳሰብና እውቀት የሚከሰትበት።

አቦል [ቡና] ስ በአገር ባህል የቡና አፈላል
ልማድ በመጀመሪያው ዙር ላይ ተፈልቶ
የሚቀዳው ቡና።

አቦልሴ ት የጥቂት የቀይ ቀለም ቅይጥ መልክ
ያለው (ጤፍ፣ አፈር፣...)። **አቦልሴ መሬት።**

አቦሬ ስ አፈ ሰፊ የሆነ ትልቅ ሽክና።

አቦሬ አፍ (ስድብ) ት 1.አቶ ትልቅ ወይም
ሰፊ የሆነ (ሰው)። 2.(ዘይ.) ሳያስብና ሳያመዛዝን
እንዳመጣለት የሚናገር (ሰው)።

አቦስጥ ስ መላምት፣ ግምት። **ፈተናውን በአቦስጥ**
ሰራሁት።

አቧራ (አዋራ) ስ ደቃቅ አፈር ወይም ትቢያ።

አቧራማ ት አቧራ የበዛበት (ቦታ)።

አተላ ስ 1.ጠላ ተጠጥቶ ካለቀ በሂሳ ከስፋ
የሚቀረው ዝቃዋ። 2.የማንኛውም ፈሳሽ ነገር
ዝቃዋ።

አተመ ግ 1.በማተሚያ መሳሪያ ፃፈ።
2.በማህተም ረገጠ ወይም ማህተም አደረገ።
3.አሸገ፣ ዘረ (ደብዳቤን)።

ሀትመት ስ በማተሚያ መሳሪያ አማካይነት
ዕህፍን የማተም ስራ።

ማህተም ስ 1.በአንድ መስሪያ ቤት፣ ድርጅት
ወይም ማህበር ውስጥ ለሚከናወኑ ተግባራት
እንደ መለያ የሚሆነው የመስሪያ ቤት፣
የድርጅቱ ወይም የማህበሩ ስም ወይም አርማ
በላይ ላይ የተቀረበበትና ቀለም ላይ እየተረገጠ
ምልክቱን በደብዳቤዎች፣ በማስታወቂያዎች፣...
ላይ ለማስቀመጥ የሚያገለግል ከእንጨት ወይም
ከብረት፣ ... የሚሰራ ምልክት ማድረጊያ
የዕህፈት መሳሪያ። 2.ከላይ በተጠቀሰው መሳሪያ
በመጠቀም በደብዳቤዎች፣ በማስታወቂያዎች፣
... ላይ የሚቀመጥ ምልክት።

ማተሚያ ስ ልዩ ልዩ ዕህፍቶችን ቅርፆችን
አትሞ ወይም ቀርቦ የሚያወጣ መሳሪያ።

ማተሚያ ቤት ስ ልዩ ልዩ ዕህፍቶችን
በመፅሄት፣ በመፅሃፍ፣... መልክ በማተሚያ

መሳሪያ እያተመ የሚያወጣ ድርጅት።

አታሚ ት አሳታሚ።

እትም ስ በአንድ ዙር ታትሞ የሚወጣ የአንድ
መፅሃፍ፣ መፅሄት፣ ጋዜጣ፣ ... ቅጂ በሙሉ።
አንደኛ ለትም፣ ሁለተኛ ለትም...

ታተመ ግ 1.ማተሚያ ቤት ገብቶ በማተሚያ
መሳሪያ ታትሞ (ተፅፎ) ወጣ (መፅሃፍ፣
መፅሄት፣ ጋዜጣ፣...)። 2.ታሸገ፣ ተዘጋ።

አሳተመ ግ መፅሃፍ፣ መፅሄት፣ ጋዜጣ፣...
አዘጋጅቶ ለህትመት አበቃ አትሞ አወጣ።

አሳታሚ [ድርጅት] ስ በሌላ አካል
የሚቀርቡ ረቂቅ መዋህዳቶችን፣ መፅሄቶችን፣
ጋዜጦችን፣... ሃላፊነት በመውሰድ አዘጋጅቶ
እንዲታተሙ የሚያደርግ ድርጅት።

አተረ ግ እንደ አተር ድድር ወይም ጥጥር ብለው
አበጠ።

አተር ስ ድቡልቡል ፍሬዎች በሽፍን ውስጥ
ድርድር ብለው የሚገኙና አገዳው እንደ ሃረግ
ሆኖ የሚያድግ የአበባ እህል።

አተሬ [ቂጥኝ] ስ የአተር ፍሬ መስለው
የሚወጣ የቂጥኝ አይነት።

እትራት ስ እንደ አተር ፍሬ ያለ እብጠት።

አተበ ግ እትብት ቆረጠ።

አታቢ ት እትብት የመቁረጥ እውቀት ያለው
ሰው።

እትብት ስ ህይወት ያለው ፍጡር በእናቱ
ማህበር ውስጥ ባለበት ጊዜ፣ ከእናቱ ምግብ
የሚያገኝበት ከእምብርቱ ጋር የተያያዘ የምግብ
ማመላለጻ አካል።

ታተበ ግ እትብቱ ተቆረጠ።

አተተ ግ በዝርዝር አብራራ፣ ተነተነ (በዕህፍ፣
ቤቃል)።

ሃተታ (አተታ) ስ 1.በአንድ ሃሳብ ላይ
በዝርዝር የሚቀርብ ማብራሪያ። 2.ዝርዝር ወሬ።
በአጭር ተናገር ሃተታ አታብዛ።

ታተታ ግ ተብራራ፣ በዝርዝር ቀረበ።

አተካሪስ "ተካሪስ" ን ተመ.

አተካራ ስ ንዝንዝ፣ ጭቅጭቅ።

አቱኝ ስ ለባህል መድሃኒትነት የሚጠቀሙበት
እነስተኛ የእፅዋት አይነት።

አታሚ "አተመ" ስር ተመ.

አታሞ ስ እነስተኛ ከበር።

አታቢ "አተበ" ስር ተመ.

አታክልት "ተክለ" ስር "አትክልት"ን ተመ.

አቴቴ ስ የዛር አይነት።

አቴና ስ ከቀርከሃ ወይም ከሸንበቆ እንደ ቅርጫት

አትላስ

እየተታታ የሚሰራ የቤተ ክርስቲያን ወይም የቤተ መንግስት ወለል ንግፍ (ይህ ንግፍ ይሰራ የነበረው የቤት ወለል በሳንቃ፡ በሲሚንቶ፡ ... በማይሰራበት ጊዜ ነበር)።

አትላስ ስለ የተለያዩ የመልክዓ ምድር ክርታዎች ብቻ ያለብት መሆኑ።

አትሌቲክስ ስለ ራሱ፡ ዝላይና ውርወራን የሚያጠቃልል የስፖርት አይነት።

አትሌት ስለ ሱፊ፡ በዝላይና በውርወራ የሰለጠነ ስፖርተኛ።

አትሮንስ ስለ ባለ ሰዓት

ወይም ባለ አራት አግር ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከብረት የሚሰራና መሪነት አላዩ ላይ ተዘርግቶ ለማንበቢያነት የሚያገለግል ብዙ ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚገኝ

አትሮንስ

አትክልት “ተከለ” ስር ተመ.

አትኳር ስለ እንደ አንፋር ያለ በወይና ደጋ የሚበቅል የእወዋት አይነት።

አቶ ሕንጻዊ ደጃዝማች፡ ደክተር፡ ...ያለ የማእረግ ስም ከሌላው ትላልቅ ወንዶች ስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር የአክብሮት ስም ወይም መጠሪያ። አቶ ታምራት።

አቶሚክ (አውቶሚክ) በንብ ስለ ከአቶም የሚሰራ በንብ።

አቶም ስለ የአንድ ቁስ አካል የመጨረሻው ትንሹ ክፍል ወይም ንጥረ ነገር።

አቶሳል ስለ ጠቁ ያለ የሰንዴ አይነት።

አቻ ሕክምና፡ በእኩል ደረጃ የሚገኝ።

አነር ስለ ምድቡ ከድመትና ከነብር ወገን የሆነ፡ አካሉ ወርቅማ ሆኖ ጥቋቁር መቃጠፍ ሽንትሮች ያለበት፡ እንደአይፕ፡ እንሽላሊት፡ ደር፡ ... ያለትን የሚመገብ የዱር አውራ(ስእሉን የዱር እንሳስ ስር ተመ.)።

አነስ ግ 1.ቀነሰ፡ ጎደለ (መጠን፡ ብዛት)። 2.ዝቅ አለ (ደረጃ፡ ጥራት)። ቢያንስ በትንሹ። ለልብሱ ቢያንስ መቶ ብር ያስፈልገዋል።

አናሳ ሕትንሽ።

አነስተኛ ሕትንሽ የሆነ፡ ዝቅተኛ (በብዛት፡ በመጠን፡ በደረጃ)።

ታናሽ (ብ.ቁ. ታናናሽ) ሕንጻዊ ከሌላው የሚያንስ ወይም ትንሽ የሆነ። 2.ትንሽ እህት ወይም ወንድም። ታናሽ በቀመት ትበልጠኛለች። 3.ከስጋ ብልቶች አንዱ የሆነው የበሬ የፊት እግር።

ትንሽ (ብ.ቁ. ትንንሽ፡ ትናንሽ) ሕንጻዊ፡ ዝቅ ያለ (በእድሜ፡ በመጠን፡ በማእረግ)። 2. ጥቂት።

ትንሽ ሰው ነው ወራዳ፡ ባለጊነው።

ትንሽ ጣት ስለ ከቀለበት ጣት ጎን በዳር በኩል የምትገኝ፡ ከሌሎቹ ጣቶች አጠርና ቀጠን ያለች ጣት(ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

አነቀ ግ 1.ጉሮሮን በመያዝ፡ በማሰር፡ ... መተንፈስ ከለከለ። 2.በጉሮሮ ውስጥ ተወተፈ፡ አልወርድ አለ (ምግብ)። 3. አድብቶ ወይም ተደብቆ በድንገት ያዘ። ሌቦቹ በጨለማ ሰው ይዘናሉ።

ማንቆ ስለ በተበሳ ቀንበር ውስጥ ገብቶ በበረው አንገት ግራና ቀኝ የሚውልና በረው እንደፈለገው ወዲያና ወዲህ እንዳይንቀሳቀስ የሚያግድ የእርሻ እቃ (ስእሉን ሞፈር ስር ተመ.)። 2.እንቅፋት። ስራው እንዳይቀላጠፍ ቢርከራሲው ትልቅ ማንቆ ሆነብን።

ታነቀ ግ 1.በገባ እጁ ራሱን በጣድ ወይም በቀበቶ፡ ... አነቀ ወይም ሰቀለ። 2.በጉሮሮው ውስጥ በተወተፈ ወይም አልወርድ ባለ ምግብ፡ ... የተነሳ መተንፈስ አቃተው።

ተናነቀ ግ 1.ታገለ። 2.ሊወጣ ፈለገ (ትውኪያ)።

ትንቅንቅ ስለ 1.ግፊያ፡ ትርምስ። 2.ትግል።

አነበ ግ ንብ አረባ።

ንብ በፊደል ተራው ተመ.

አነባ ግ አለቀሰ፡ እንባ አፈሰሰ።

እንባ (እምባ) ስለ ሲለቀስ ወይም አይን ላይ ጉዳት ሲደርስ ከአይን የሚወጣ ውሃ መላይ ፈሳሽ።

በእንባ ተለያዩ ተላቅሰው ተለያዩ።

በእንባ ተራጩ በጣም ተላቀሱ።

እንባ በእንባ ሆነ በጣም አለቀሰ።

እንባ አነቀው (ተናነቀው) ከውስጥ ፈንቅሎ በወጣ ሃዘን፡ ብስጭት ምክንያት እንባው ተንቆረዘዘ። ለማልቀስ ወይም ለማንባት ተቃረበ።

እንባ እንባ አለ ጨው በጣም አነሰው።

እንባ እንባ አለው እንባው መጣበት።

አልቅስ የሚል ስሜት ያዘው።

እንባው ረገፈ እንባው ፈሰሰ።

እንባው ቅንዝፍ ቅንዝፍ አለ እንባው ጽብ ጽብ አለ። ፈሰሰ።

እንባውን አወረደው አለቀሰ። አነሳ።

እንባውን ጠጣ የመጣበትን እንባ እንደምንም ብሎ እንዳይፈሰ አደረገው።

እንባ አስመጪ ጋዝ የሚያስለቅስ ወይም እንባ የሚያስመጣ የጋዝ ጭስ(ብዙ ግዜ ስልፍ ወይም ግርግር ለመበተን የሚያገለግል)።

እንባ አድርቅ ስ 1.ለቀባሪ የሚቀርብ ገፍሮ። 2.ደምፅ መጥፎ አልቃሽ። 3.(እ.አ.ተ.ቤ...) ከሬሳ ጋር ወደ ቤተክርስቲያን የሚወሰድ እንጀራና ጠላ።

እንባ ጠባቂ ስ ፍርድ አስተካካይ፣ እውነተኛ ጸኛ፣ ለድሃ ተቆርቋሪ የሆነ ሹም።

አነባበር “ነበረበረ” ስር ተመ.

አነከለ ግ አነከሰ።

አንካላ ቅ አንካሳ።

አነከሰ ግ በሀመም ወይም በሌላ ጉዳት የተነሳ አንድ እግሩ በደንብ ሳይረግጥ እንደኛው ብቻ በደንብ እየረገጠ ተራመደ።

አንካሳ ቅ 1.በሀመም ወይም በሌላ ጉዳት የተነሳ በአንድ እግሩ ብቻ በደንብ እየረገጠ የሚሄድ፣ ሸንካሳ፣ 2.ያልተሟላ፣ ያልተሰተካከለ (ሃሳብ፣ ስራ፣ ...)።

የአንካሳ የወላጅነት አንድ እግርን በማጠፍ በሌላው (በሁለተኛው) እግር እየዘለለ በመሄድ የሚጫወቱት የልጆች ጫታ።

አስነከሰ ግ አንካሳ አደረገ።

አነገረ ግ ያልበሰለን የኮሽም ወይም የቅም ፍሬ መሬት ውስጥ ቀብሮ እሳዩ ላይ እሳት በማንደድ እንዲበሰል አደረገ።

አነገበ ግ 1.ተሸከመ፣ ያዘ። 2. አነገተ።

አነገተ ግ የአንድን እቃ ማንገቻ በትከሻ ወይም በአንገት ላይ በማድረግ እቃውን ተሸከመ፣ አነገበ፣ አንጠለጠለ።

ማንገቻ ስ 1.አንድን እቃ በትከሻ ወይም በአንገት ላይ ለማንጠለጠል የሚረዳና ከእቃው ጋር የታሰረ ጠፍር ወይም ግጥሙ ወይም ሌላ ነገር። 2.በጥብጣብ ወይም በቀበቶ መልክ የሚዘጋጅና በሁለቱም ትከሻዎች ላይ አልፎ በወገብጌ ጀርባና ፊት በኩል የሚያያዝ ወይም የሚሰሩ እንደጉርድ ቀሚስና ሱሪ ያሉ የልብስ አይነቶች አካል።

እንጋች ስ የጦር መሳሪያ በመታጠቅ እንደ አሽከር ሆኖ ጌታውን የሚያድብ ወይም የሚጠብቅ ወታደር።

እንግት ስ የእንጋች የጦር መሳሪያ ወይም ትጥቅ።

አነገጠ ግ 1.አነቀፈ፣ መታ። 2.በነገር ነካ ወይም ንገጠ።

አንጉጥ ቅ (ስድብ) ነገር ቆስቋሽ፣ በነገር የሚወጋ።

አነጠጠ “ነጠነጠ” ስር ተመ.

አነፀ (አነጠ) ግ 1.ጠረበ፣ ላገ። 2.ሰራ፣ ገነባ።

ሀንዓ በፊደል ተራው ተመ.

አናፂ (አናጢ) ስ ከአንጨት የሚሰሩ ቤቶችና እቃዎችን የሚሰራና የሚጠግን ባለሙያ።

ታነፀ ግ 1.ተጠረበ፣ ተላገ። 2.ተሰራ፣ ተገነባ (ሀንዓ፣ ሃውልት፣ ...)።

አኒሳ ስ በዳሌ ስጋ አካባቢ የሚገኝና ውስጡ ቅባት ያለው፣ በቀላሉ የሚታኘክ የእንሰሳት አጥንት።

አናት ስ 1.መሃል ራስ፣ ጭንቅላት። 2.እንጥል። **ልጁ አናት ወረደው።**

አናቱ (አናቷ) ላይ በትክክል። ሁለትሰላት **አናቱ ላይ እንገኛቸው።**

አናት ላይ ወጣ 1.የበላይ ሆነ፣ በቁጥጥር ስር አደረገ። 2.ባለገ፣ አልታዘዝ አለ። ከሰነ ስርአት ውጪ ሆነ።

አናናስ ስ አበቃቀሉ እንደ እሬት ሆኖ አነሰ ያለና ስሩ ተገምሶ ውስጡ የሚበላ የፍራፍሬ አይነት።

አናደለ ግ 1.ጠገበ፣ ተቤተ። 2.ዘለለ፣ ጨፈረ።

አናጠረ ግ 1.ዘለለ፣ ጨፈረ። 2.ተኩራራ፣ ተቤተ። 3.ከበረ፣ በለፀገ።

አናፂ “አነፀ” ስር ተመ.

አናፈለ “ናፈለ” ስር ተመ.

አናፈረ “ናፈረ” ስር ተመ.

አናፋ ግ 1.ጮሀ፣ ድምፅ አሰማ (አሀያ)። 2.በገደል ጮሀ፣ ደነሳ።

አንሲያጠጠ “ሰጠጠ” ስር ተመ.

አንስታይ “እንስት” ስር ተመ.

አንሰሳ ስ ከጥጥ ወይም ከሌላ ለሰላሳ ከሆነ ጨርቅ በብርድ ልብስ ቅርፅ ጥንድ ሆኖ የሚዘጋጅና እንደኛው በፍራሽ ላይ የሚነጠፍ ሌላኛው ደግሞ ከብርድ ልብስ ስር የሚለበስ ሳሳ ያለ የሌሊት ልብስ።

አንቀላፋ ግ 1.አንገላቸ። 2.አሸለበ፣ ተኛ። 3.ፈዘዘ፣ ጀለ፣ ነሆለ። 4.ሞተ።

እንቅልፍ ስ አይንን በመጨረግና አካልን በማሳረፍ አእምሮና የስሜት ሀዋሳት፣ ... ለተወሰነ ጊዜ የሚያገኙት እረፍት።

እንቅልፋን ለጠጠ ጥሩ እንቅልፍ ወሰደው፡ በደንብ ተኛ፡፡

እንቅልፍ አጣ 1.እንቅልፍ ሳይወሰደው፡ ሳይዘው ቀረ፡፡ 2.ሃሳብ ገባው፡ በጣም አሰበ፡፡

እንቅልፍ ወሰደው አሸለበ፡ ተኛ፡፡

እንቅልፍ ያዘው ዝ.ከ.

እንቅልፋም ት 1.ንቅልፍ የሚያበዛ፡፡ 2.ፈዛዛ፡ ነሁላ ፡፡

አንቀልባ ስ ተፍቆ ከተለፋ ቆዳ የሚሰራና ለሀገን ልጅ ማዘያ የሚያገለግል ስሰና ለሰላሳ ቆዳ፡፡

አንቀርሻ ስ በጣም የጠቀረ፡ ተቀርሻ የሚመስል ነገር፡፡

አንቀቃ ስ 1.የአረፍተ ነገር ማሰሪያ፡ ግስ፡፡ 2.በሀሁፍ ውስጥ ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ ገባ ብሎ በአዲስ መስመር የሚጀምርና ብዙ አረፍተ ነገሮችን ሊይዝ የሚችል አዲስ ሃሳብ ወይም ጭብጥ፡፡ 3.በሀገና ህግ ነክ በሆኑ ሰህፍቶች ውስጥ በተለያዩ ርእሶች ለሚከፋፈሉ ደንቦች ወይም ድንጋጌዎች እንደመከፈደ ሆኖ የሚያገለግል ርእሰ ነገር፡፡

አንቃ (አንቋ) ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ እንጨቱ ኮርቻ ለመሰራት ወይም በዋና ጊዜ ጀርባ ላይ ታዝሎ ለመንሳፈፍ የሚያስችል፡ እንደ አስቴ ሲሰበት እሳት ሊወጣው የሚችልና ቀላልነት ያለው የእዕዋት አይነት፡፡

አንቃር ስ 1. የጥሮር የላይኛው ክፍል፡፡ 2.እንጥል፡፡ 3.የሚሳን ልሳን፡ ውልብልቢት፡፡

አንቃር መታው አስታወከው፡፡

አንቃሩን ቅቤ ያልነካው ሲጮህ ወይም ሲያለቅስ ድምፁ የሚሰቀጥጥ፡፡

አንቆሳለጪ ግ ላይሰጥ እያሳዩ አንቃ፡ አገመዝ፡፡

አንቁልጭልጭህ (አንቁልልጭህ) እንቁልጭልጭሽ፡፡

አንቁልጭልጭሽ (አንቁልልጭሽ) ስ አንድን ነገር እያሳዩ የማንቃት፡ የማስገምዝገጥ፡ ድርጊት (የልጆች ድርጊት)፡፡

አንቋ "አንቃ"ን ተመ.

አንቋለጠ (ነውር) ግ 1.ቂጡን ወደፊትና ወደሃላ ወዘው፡ ናጠ (ለወሲብ ድርጊት በሚመስል መልክ)፡፡ 2.ነገር ወዲያና ወዲህ ወሰደ፡ አዋሽከ፡ አጣላ፡፡

አንቋሊት ስ አይብ፡፡

አንቋረረ ግ ለቅሶ በሚመስል ድምፅ ጮህ፡ እንደ እንቁራሪት ያለ ድምፅ አሰማ፡፡

አንበል "አምበል"ን ተመ.

አንበሳ (አምበሳ) ስ 1.ከድመት ወገን ካሉት እንሰላት ሁሉ የሚበልጥ፡ ፀጉሩ ወርቃማ ቢጫ

ሆኖ ሆዱ ላይ ትንሽ ነጣ የሚል፡ ረጅም ጅራትና ጋማ ያለው በደን ውስጥ በረጃጅም ዛፎች ስር የሚኖር ሃይለኛና አስፈሪ የሆነ ስጋ በል የዱር እንሰሳ፡ ሴቷ አንበሳ ጋማ የላትም(በእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)፡፡ 2. (ዘይ.) ጀግና፡ ደፋር፡፡

አንበሳ መደብ ስ ሸንት ቤት ወይም ሰገራ ቤት (የንጉስ)፡፡

አንበጣ ስ 1.በበረሃ አሸዋ ውስጥ የሚፈለፈልና ሳር፡ ቅጠልና ሰብል የሚበላ፡ በከንፍ የሚበር የነፍሳት አይነት፡፡ 2.(ስድብ፡ ዘይ) ሆዳም፡ ከርሳም፡ በልቶ የማይጠግብ፡፡

አንቡላ "አምቡላን" ተመ.

አንብር ስ (እ.እ.ተ.ቤ) መግቻን ወይም ማቆሚያን የሚያሳይ የዜማ ምልክት ()፡፡

አንባባ "ቋባባ" ስር ተመ.

አንባቃ ት ፈራ፡ ቡከን፡ በቅባቃ፡፡

አንተ ተው. ስ በስም ምትክ እየገባ ለሁለተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥርና ተባላታይ የታ የሚያገለግል ቃል፡ ተውላጠ ስም፡፡

አንቱ ተው.ስ የሁለተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥር የአክብሮት መጠሪያ፡፡

አንቱታ ስ አንቱ ማለት፡ የአክብሮት አጠራር ወይም አነጋገር፡፡

አንቴና ስ ለራዲዮ ወይም ለቴሌቪዥን ድምፅና ምስልን ከአየር ተቀብሎ የሚያስተላልፍ ሽቦ መሰል መሳሪያ፡፡

አንቺ ተው.ስ በስም ምትክ እየገባ ለሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥርና አንስታይ የታ መጥሪያ የሚያገለግል ቃል፡ ተውላጠሰም፡፡

አንከሊስ ስ 1.ከፍኝ፡፡ 2.ደካማ፡ አቅመቢስ፡ ከሳሳ፡፡

አንከርት "አንከርት"ን ተመ.

አንካሳ "አንከላ" ስር ተ.መ.

አንካሳ "አንከሰ" ስር ተመ.

አንካሴ ስ ለመቆፈሪያ ወይም ለመውጊያ እንዲያገለግል መጠነኛ ውፍረት ባለው ዘንግ ላይ የተሰከ ሹል ብረት፡፡

አንካቦ ስ 1.ትልቅ ዋንጫ፡፡ 2. (ዘይ.) ትልቅ ወይም ሰፊ አገር (የሰው)፡፡ 3. ከሰሊን ወይም ከገሳ የተሰራ የጨው መያዣ፡፡

አንኬል ስ እንደማቶት ያለና ከብረት ወይም ከሃረግ... የሚሰራ ክብ የእቃ ግስቀመጫ፡፡

አንከር

በአንከር በአድናቆት፡ በመገረም፡፡

አንኮ ስ 1.የዝንጀሮ መንጋ፡ ጅር፡፡ 2. የዝንጀሮ መጥሪያ ቃል፡ ት 3.(ዘይ.) ቂል፡ ጅል፡ ከርፋፋ፡፡

አንኮላ ስ 1.ለውሃ መቅጃ የሚያገለግል ከወደ ቂጡ በኩል ያለው የቅል ጉማጅ። 2.(ዘይ.) ሞን፣ ቂል። አንከፍ።

አንኳር ቅ 1.ያልፈራረሰና አንድ ላይ ተያይዞ ያለ የሰኳር፣ የጨው... ቻል። 2.ዋና ፍሬ ሃገር። ዝርዝር ውስጥ ሳትገባ የጉዳዩን አንኳር ብቻ ገረጅ።

አንኳኳ “ኳ” ስር ተመ.

አንገሮት “አንጀት”ን ተመ.

አንገርቢ (አንደርብ) ስ አንድ ሰው የጠላቱ ቤት እንዲቃጠል ወይም የሚበላው ምግብ ቆሻሻ እንዲነብሩ።... ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት ድግምት፣ አስማት።

አንደበት ስ ለመናገር የሚያስችል የሰውነት ክፍል፤ ልሳን።

አንደበቱ ተዘጋ ዝም አለ። መናገር ተሳነው።

አንደበቱ ተፈታ መናገር ጀመረ (በሆነ ምክንያት ሳይናገር የቆየ)።

አንደበቱን ቆለፈው መናገር ተሳነው ወይም አቃተው (በሀመም ምክንያት)።

አንደበተ ልቅም ቅ ቁጥብ።

አንደበተ ርቱእ ቅ ጥፍ ተናጋሪ፣ ንግግር አዋቂ።

አንደበቱ የረታ ቅ ንግግር አዋቂ።

አንድ ስ 1.የመቁጠሪያ ቁጥሮች መጀመሪያ፣ በአሃዝ ሲፃፍ ‘፩’፣ ‘1’ ነው። 2.ነጠላ፣ ብቻውን የሆነ። ቅ 3.ሚገኝውም። **አንድ ሃገር የራሱን ጸር ድንበር ግሰክበር አለበት።**

አንድ ሁለት ተባባሉ 1.ክፉና በጎ ተነጋገሩ። ተሰዳደቡ። 2.ተገባበቡ (ለመጠጥ)።

አንድ ሁለት ሲሉ 1.በትንሹ ወይም በጥቂቱ ጀምረው። 2.ቀስ በቀስ፣ ሳይቸኩሉ።

አንድ ሁለት ያህል ጥቂት ወይም አነስተኛ የሆነ።

አንድ ሃመስ የቀረው የተጎሳቆለ፣ የከላ፣ የተጎዳ፣ ለሞት የደረሰ የሚመስል።

አንድ ሆነ 1.ተባበረ፣ ተሰማማ። 2.ተመሳሰለ፣ ተቀራረብ (በመልክ፣ በቅርፅ፣...)።

አንድ በለኝ 1.አንድ መልስ ሰጠኝ። 2.ጋብዞኝ (መጠጥ)። 3.ገላግለኝ። **ይህን ሰው አንድ በለኝ።**

አንድ በለው 1.ዝም አትበለው፣ መልስ ሰጠው፣ አናግረው፣ ጉዳዩን ፈፅሞለት። 2.ተው በለው። 3.ምክረው።

አንድስ ያህላል አንዳች ያህላል።

አንድና ሁለት የለውም አያጠራጥርም፣ የተረጋገጠ ነው።

በአንድ ልብ 1.ባለማመንታት፣ ባልተበታተነ ሃሳብ። 2.በአንድነት፣ በሀብረት፣ በአንድ ላይነት ሃሳብና ፍላጎት። **ለላገራችን በአንድ ልብ መስራት አለብን።**

በአንድ ቃል/ድምፅ በተመሳሰለና አንድ ላይነት በሆነ አጭም፣ አስተሳሰብ።

በአንድ አፍታ በፍጥነት፣ በቅፅበት።

አንዱ በቃኝ 1.በጣም ሃይለኛና አስካሪ የሆነ (መጠጥ)። 2.(ሽመጥ) ጥራቱ መናኛ የሆነና ተፈላጊነት የሌለው።

አንድ ለአንድ 1.(ስጋ) በውድድር ጊዜ አንድ አንድ ነጥብ በማግኘት እኩል ለእኩል መሆን። **ሳይሸናፉ አንድ ለአንድ ተለያዩ።** 2.ብቻ ለብቻ።

አንድ ላይ በጅምላ፣ በጥቅል።

አንድ በአንድ 1.በየተራ፣ በተናጠል። 2.በጠቅላላ፣ አንድ ሳይቀር፣ ሁሉም።

አንድ ቀን 1.ወደፊት ከሚመጡት ቀናች በአንዱ። **አንድ ቀን እመባለሁ።** 2.ካለፉት ቀናት መካከል በአንደኛው ቀን። **ባለፈው ወር አንድ ቀን ተገናኝተን ነበር።**

አንድ በቀል መንትያ የሌለው፣ አንድ ቅንጣት ብቻ የሆነ።

አንድ ነገር ያልተገለፀ ወይም ያልታወቀ ነገር።

አንድ አገር አያሌ፣ ብዙ። **ምሳዬን አንድ አገር እንጀራ በልቻለሁ።**

አንድ እግር ስ አንዷ ነጠላ ተክል ወይም ችግኝ (የበርበሬ፣ የጌሾ)።

አንድ ወርዶ ስ አንዱ አጎንብሶ ሳለ ሌላው ከሂላ እየጮ መጥቶ ያነሳሰውን በመዝለል የሚጫወቱት የልጆች ጪዋታ።

አንድ ጊዜ (አንዴ) ተውግ 1.ሳይደጋገም፣ ብዙ ጊዜ ሳይሆን። **ደብዳቤ የገፈፈች አንድ ጊዜ ብቻ ነው።** 2.ለተወሰነ አጭር ጊዜ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **አንዴ ይህን መፅሃፍ ያዝልኝ።**

በአንድ ጊዜ 1.ሳይደጋገም። 2.በፍጥነት፣ ትላ። **በአንድ ጊዜ አደን።**

አንድ ፍሬ ትንሽ። አንድ ፍሬ ቆሎ።

አንደኛ ቅ 1.ቀዳሚ፣ ፊተኛ፣ መጀመሪያ። 2.በደረጃ ወይም በማእረግ ወይም በጥራት ከፍ ያለ፣ የበለጠ።

አንደኛ ደረጃ ት/ቤት ስ ከ1ኛ እስከ 6ኛ ክፍል ድረስ ያለው ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት።

አንዲት

አንዲት ት በሴቱ የታ የሚጠፋ ስሞችን ተከትሎ የሚገባና አንድ ለማለት የሚያገለግል ቃል። አንዲት ሴት።

አንዳች ት ምንነቱ ያልታወቀ፣ ያልተለየ፣ ያልተገለጠ (አንድ ነገር)። አንዳች ነገር በዚህ አለፈ።

አንዳች አይፈታሽ ምንም ነገር የማይበግረው።

አንዳች (አንድስ) ያህላል ትልቅ ወይም ግዙፍ ነው።

አንዳንድ 1.ጥቂት፣ መጠነኛ፣ የተወሰነ። 2.በነፍስ ወከፍ አንድ። ለሁሉም አንዳንድ ስጣቸው።

አንዳንድ ጊዜ ተውግ አልፎ አልፎ፣ ሁልጊዜ ሳይሆን።

አያንዳንዱ ት 1.አንዱ፣ ነጠላው። የአያንዳንዱ ግንኪያ ዋጋ አንድ ብር ነው። 2.ማንኛውም። አያንዳንዱ ሰው ምግብ ማግኘት አለበት።

አንድም 1.ምንም፣ ማንም። 2.አለዚያ፣ ወይም።

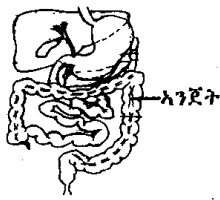
አንድምታ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) አንድ መፅሃፍ ሲተረጎም አባባሉን በተለያየ መንገድ አጉልቶና ዘርዘሮ ሚስጢሩን የመተርጎሚያ ስልት።

አንድነት ስ 1.ሀብረት። 2.ተመሳሳይነት።

አንድዬ ስ እግዚአብሔር ወይም አምላክ ለማለት የሚነገር ቃል ።

አንዲዱ "ዱ" ስር ተመ.

አንጀት (አንገቶት) ስ በመጓራ ውስጥ የተፈጠረ ምግብ የሚተላለፍበት ቀጭን ቱቦ መሳይ የሰው ወይም የአንስሳ ውስጣዊ አካል።

አንጀቱ ራስ /ቅቤ ጠጣ የልቡ ደረሰ፣ የፈለገው ነገር ስለሆነለት ተደሰተ።

አንጀቱ ቆሰለ /ከሰለ በጣም ተናደደ።

አንጀቱ ቆረጠ "ሆድ" ስር "ሆዱ ቆረጠ"ን ተመ.

አንጀቱ ቡጭ ቡጭ አለ "ሆድ" ስር

"ሆዱ ቡጭ ቡጭ አለ" ን ተመ.

አንጀቱ (ሆዱ) ተቆለፈ 1.ምግብ አለበላህ አለው ወይም አስጠላው። 2.ተቀየመ።

አንጀቱ ተበጠለ ተስፋ ቆረጠ።

አንጀቱ ነፈረ "ሆድ" ስር "ሆዱ ነፈረ"ን ተመ.

አንጀቱን ቋጥሮ ተርቦና ተጠምቶ፣ ተቸግሮ።

አንጀቱን አለበው ሃይለኛ ተቅማጥ ያዘው።

አንጀቱን በላኝ አሳዘነኝ።

አንጀቱን አራሰው አስደሰተኝ፣ አረካኝ።

አንጀት ራቀው በምግብ እጠት ወይም በበሽታ ምክንያት ደከመ፣ መናገር አቃተው።

ከአንጀቱ— ከውስጥ በመነሳሳ ስሜት፣ ከልቡ። ከአንጀቱ ሳቱ።

አንጀት የለሽ ት ጨካኝ፣ አረመኔ።

የአንጀት ወዳጅ ስ ችግርንም ሆነ ደስታን የሚያካፍሉት የቅርብ ጓደኛ፣ ምስጢረኛ።

አንጃ ስ ከአንድ የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ ተገንጥሎ የወጣ የፖለቲካ ቡድን።

አንጃ ግራንጃ ት 1.ገባዝነቱ፣ ትርኪምረኪ። 2.ጭቅጭቅ፣ ንትርክ።

አንጀ (አኞ) ት 1.የከላ፣ ያረጀ (ከብት)። 2.ለማንኛውም የሚያስቸግር ጠንካራ ስጋ። 3.(ዘይ.) ሊያገኙትና ሊያጋግሩት የማይፈልጉት መንቻካ ሰው።

አንገት ስ ጭንቅላትንና ትከሻን የሚያያይዝ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

አንገቱን ደፋ ተከዘ፣ አዘነ፣ ቅስሙ ተሰበረ።

አንገቱን የደፋ ትሁት፣ ታዛዥ፣ ልታይ ልታይ የማይል።

አንገቷን የደፋች 1.ጨዋ፣ አይናፋር። 2.ትሁት፣ ታዛዥ፣ ልታይ፣ ልታይ የማትል።

አንገት የለውም 1.የነበረበትን ወይም የደረሰበትን ችግር አያስታውስም። 2.የተዋለለትን ውለታ የማይመልስ፣ ውለታ የማይከብደው፣ ውለታ ቢስ ነው።

አንገተ መቃ ረዥም አንገት ያለው።

አንገተ ሰባራ አይን አፋር፣ ትሁት፣ ጭምት።

አንገተ ደንዳና ምክር የማይሰማ፣ ደንታ ቢስ፣ ግድ የለሽ።

ከአንገት በላይ ለይምሰል፣ ከልብ ወይም ከአንጀት ያልሆነ።

የአንገት ልብስ ስ ከመቀነት እጠርና ሰፋ ብላ ከጥጥ በሽማጭ የምትሰራ፣ በሜፍና በሜፍ

በኩል ጥለት ያላትና ሴቶች ራሳቸውንና ትከሻቸውን የሚሸፍኑበት ልብስ።

የአንገት ማስገቢያ ትንሽ ቤት ወይም ጎጆ። የአንገት ማስገቢያ ካህህ በቂ ነው።

የአንገት ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በአንገት ላይ የሚደረግ ጌጥ።

አንገትጌ ስ እንደ ሸሚዝ፤ እጅጣብብ፤ ኮት፤ ... ባሉ ልብሶች ላይ በአንገት በኩል የሚውለው ጥልብስ ከፍል፤ ከሳድ፤ ከሊታ።

አንጉዝ ስ ቆሰሉ የዳነ ወይም የሻረ ጠባሳ።

አንጉጥ “አነጎጠ” ስር ተመ.

አንጋሬ ስ የደረቀ የፍዋል ወይም የበግ ቆዳ።

አንጋች “አነገተ” ስር ተመ.

አንጋፋ ት 1. ታዋቂነትና ቀደምትነት ያለው። 2. ታላቅ፤ የበክር (ለልጅ)። 3. በእድሜ የገፋ፤ አዛውንት።

አንጎል ስ 1. የነርቭ ማእከል በመሆን አስተሳሰብንና ስሜትን የሚቆጣጠር፤ በራስ ቅል ውስጥ የሚገኝና በጣም ለስላሳ የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ንፍጥ።

አንጎሉ ዞረ 1. በትክክል መስራት አቃተው ወይም ተሳነው። 2. በጣም ተበሳጨ።

አንጎል ነው ቀውስ፤ እብረት ወፈፈ ነው።

አንጎለ ቢስ ማስተዋል ወይም ማመዛዘን የማይችል፤ ይሉኝታ ቢስ።

አንጎላም (ስድብ፤ ዘይ.) 1. ጅል፤ 2. ንፍጣም።

አንጎራ-ጎረ ጉ 1. ለሰለሰ ባለ ድምፅ ዘፈነ ወይም አዜመ። 2. ሃዘኑን፤ ብሶቱን የሚመለከት፤ እንጉርጉር አሰማ።

አንጉርጉሮ ስ እንድ ሰው ብቻውን የሚያዜመው የደስታን ወይም የሃዘንን ስሜት የሚገልፅ ለስላሳ ዜማ።

አንጎርባ ስ ሆድ የሚነፋና ቆብር የሚያስደፍቅ የከብት በሽታ።

አንጎን ስ 1. የጣት ወይም የቅልጥም ወይም የአገዳ ከርከራ። 2. በከርከራ መካከል ያለ አካል።

አንጡራ ሃብት/ንብረት ስ የጠራ ሃብት፤ አንድ ሰው ጥር ግር፤ ወዘን አፍሰሶ በግሉ ያገኘው ሃብት።

አንጣሪያ ስ እራሱን ችሎ ወደ ላይ መቆም የማይችል የእፅዋት አይነት። አንጣሪያ ለአንጣሪያ ቢደጋገፍ ተያይዞ ዘፍ።

አንጣቆ “አንጣቆን” ተመ.

አንጥረኛ “ነጣረ” ስር ተመ.

አንጧጧ “ጧ” ስር ተመ.

አንፃር “*ነፀረ” ስር ተመ.

አንፊሳ ስ ተቀቶሎ የሞከከ ንፍር ወይም ስጋ ወይም ከእነእንቡጡ የተቀላቀለ የአተር ወይም የባቂላ እሸት።

አንፋሮ ስ 1. የአንበሳ ጋማ። 2. ዙሪያውን

አንደቆብ በራስ ላይ የሚደረግ የአንበሳ ጋማ።

አንፎርሻ ት ያልጠራ ወይም የደፈረሰ (ውሃ)።

አንፏሽረ “ፏሽረ” ስር ተመ.

አንፏሻሪ ዝ.ከ.

አንክ ግ አሳመጠ፤ አመነገርክ (ምግብን)።

አይታኝክም ሲበሉት ለጥርስ ያስቸግራል፤ ጠንካራ ነው።

እኛኪ ት ተበልቶና ተመጦ የተተፋ፤ ብላቶ።

አኝ—

አኝ አደረገ ግ ቀረጨ። ነክሰ።

አኞ “አንጆ”ን ተመ.

አክላፍ “አልፍ” ስር ተመ.

አክማድ “አምድ” ስር ተመ.

አክምሮ ስ ህሊና፤ ናላ።

አክምሮው ላሸቀ ቀድሞ ከነበረበት ደረጃ ወደረ፤ ዝቅ አለ (በአስተሳሰብ፤ በችሎታ)።

አክምሮው ዛገ እእምሮው ደነዘ፤ ደደበ።

አክምሮ ቢስ 1. ይሉኝታ ቢስ። 2.

የማያመዛዝን። 3. የማያስታውስ።

አክለ ግ ኩ—ጋር እኩል፤ ትክክል ሆነ። ልጅ

አባቱን አክለ።

እኩሌታ ት ግማሽ።

እኩል ት 1. ግማሽ፤ እኩሌታ። 2. አቻ፤ የማይበላለጥ።

እኩሉ ግማሹ። እኩሉ ሲዘፍን እኩሉ ያለታላል።

እኩል ለእኩል 1. መሳ ለመሳ። 2. እኩል ነጥብ ወይም ውጤት ያለው።

እኩል በእኩል ግማሽ በግማሽ።

የእኩል የጋራ።

ያህል (ያክል) 1. መጠንን፤ ብዛትን፤ ልክን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል ። ስምንት ያህል መፅሃፍ ላለኝ። 2. የአንድን ነገር ድርጊት ወይም መጠን ወይም ክብደት፤ ... በማንፃወር ለመግለፅ የሚገባ ቃል። ዘመድ የሞተበት ያህል አዘኝ።

ሰ—ያህል (ያክል) 1. በብዛት ሳይሆን በመጠኑ ለማለት የሚነገር ቃል። ለመቅመስ ያህል። 2. ከልብ ሳይፈልጉ የሚያደርጉትን ነገር ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ለውጉ ያህል።

—አሳከለ መጠኑ—ን እንዲያክል (እንዲያህል) አደረገ። በራ አሳከለ/ጠፍ አሳከለ።

እኩለ ሌሊት ስ የሌሊት አጋማሽ፤ መንፈቀ ሌሊት።

እኩለ ቀን ስ ቀትር፤ ከቀት ስድስት ሰአት፤ ተሰላት።

እኩሌታ ት ግማሽ፤ እኩል።

እኩያ ት አቻ፡ ተመጣጣኝ ጓደኛ።

ተካከለ ግ እኩል ሆነ፡ ተሰተካከለ።

ትክክል ት 1.ልክ፡ እውነት፡ ሃቅ፡ እርግጥ።

2.እኩል የሆነ። ሁለቱ በቀመት ትክክል ናቸው።

3.አኳያ፡ አንፃር። በሐፋ ትክክል ቀም። 4.ቀጥ

ያለ፡ አባጣ ጎባጣ የሌለው።

ትክክለኛ ት እውነተኛ፡ እርግጠኛ።

ተሰተካከለ ግ 1.እኩል ሆነ፡ ተመጣጣኝ።

2.ተኩል፡ ተደለደለ። መንገዱ ተሰተካከለ።

3.ተቆረጠ፡ ተቀመቀመ (ፀጉር፡ ፅድ)።

4.ትክክለኛውን መስመር ያዘ ወይም ተከተለ።

5.ተገቢውን ደረጃ ወይም መጠን እንዲይዝ

ተደረገ። ደመወዜ ተሰተካክሎልኛል። 6.በርሐት

ያዘ፡ ልክ ወይም ትክክል ሆነ። 7.ታረመ። ፅሁፉ

ተሰተካከለ። 8.ተዘጋጀ፡ ተበጀጀ። ፎቶ ለመነሳት

ተሰተካከለ። 9.በአንድ ነገር ትይዩ ወይም አንፃር

ሆነ።

አስተካከለ ግ 1.እኩል አደረገ። 2.ትክክል

አደረገ፡ አረመ። 3.አነጣጠረ። 4.ቀመቀመ።

ቆረጠ (ፀጉርን፡ ፅድን)። 5.ተገቢውን ደረጃ

ወይም መጠን እንዲያገኝ አደረገ። 6.ጠረገ፡

ደለደለ። መንገዱን አስተካከለ።

አከለ² ግ ሠመራ፡ ደረበ። በሃብት ላይ ሃብት

አከለበት።

አከመ ግ በሽተኛን አይቶና መርምሮ መድሃኒት

በመስጠት። በመጠገን።... ጤናው

እንዲመለስበት እርዳታ አደረገ።

ሃኪም በፊደል ተራው ተመ.

ሃኪም ቤት "ሃኪም" ስር ተመ.

ሀኪምና በፊደል ተራው ተመ.

ታከመ ግ ከበሽታው ለመፈሰስ ወይም ለመጸን

በሃኪም ታይቶና ተመርምሮ የሀኪምና እርዳታ

አገኘ።

ታካሚ ት የሀኪምና እርዳታ ለማግኘት

ሆስፒታል ወይም ክሊኒክ የሚገኝ ህመምተኛ።

አሳከመ ግ የሀኪምና እርዳታ እንዲያገኝ

አደረገ።

አከረ¹ ግ አንድ የእርሻ መሬት በተደጋጋሚ

ይዘራበት የነበረውን የእህል አይነት በመተውና

ሌላ እህል በመዝራት ወይም ምንም ሳይዘራበት

ቢያንስ ለአንድ አመት ያህል በዝና እንዲከርም

በማድረግ የራሱን የተፈጥሮ ማዳበሪያ

እንዲያዘጋጅ አደረገ።

እከር ስ በተደጋጋሚ ታርሶ በማርጀቱ

የተፈጥሮ ማዳበሪያ ለማዘጋጀት እንዲረዳው

የእባባ እህል ተዘርቶበት የቆየ የእርሻ መሬት

(በተደጋጋሚ የታረሰ መሬት)። የጣፋላ የላተር፡

... እከር።

ታከረ ግ በተለያዩ ጊዜ የተለያዩ ዘር

ለየተፈራረቀ ተዘራበት (ማሳ፡ እርሻ)።

አከረ² ግ ጠጠረ፡ ደደረ።

አከርካሪ ስ የጀርባ አጥንት።

አከበ ግ ሰበሰበ፡ አጠራቀመ፡ አከማቸ።

አከተ ግ 1.ከተቱን ጠቀለለ፡ ሰበሰበ። 2.በተወሰነ

ቦታ አከማቸ ወይም ሰበሰበ።

እከት ስ ከተት፡ ቅራቅንቦ።

እከታም ት ከተታም፡ ቅራቅንባም።

አከቴ (አከት) ስ የጥርስ እድፍ፡ ልማም።

አከከ ግ 1.ደረመን ወይም እከከ የያዘው ሰው

በጥፍሮቹ ሰውነቱን ፎከተ፡ ፈገፈገ። 2. (ዘይ.)

ተጎሳቀለ፡ ተቆራመደ (በቸግር)።

እከከ ስ ደረመን፡ ፎከተ።

እከከ ለበሰ እከከ ያዘው ወይም ወረሰው።

እከካም ት 1.እከከ፡ ደረመን የወረሰው ወይም

የያዘው። 2.(ዘይ፡ ስድብ) ቆርማጽ፡ ድሃ፡

ቸጋሪም።

ታከከ ግ 1.አካሉን ከሌላ ነገር ጋር በማነካካት

ተሸሸ፡ ተፈጋፈገ። 2.ተጠጋ፡ ነካ። ጃፊ የሰሉን

እንጨት ታካ አለፈች። 3. ተሳበበ ተመካኘ።

አሳከከ ግ በላ፡ አስፎከተ፡ እኩኩን እኩኩን አለ

(ጎሳ)።

አሳከኩው እከከ ያዘው፡ በላው።

አሰታከከ ግ 1.አሰነካ፡ አሰጠጋ። 2.አመካኘ፡

አሳበበ።

አኩፋዳ (አቁፋዳ) "አኩፋዳ"ን ተመ.

አካል (ብ.ቁ. አካላት) ስ 1.ሰውነት፡ ገላ።

2.ከፍል፡ የገላይ አካል።

ለአካለ መጠን ያረሰ ለጋብቻ ያረሰ።

አካሌ ፍቅሬ፡ ወዳጆ ለማለት የሚጠቀሙበት

ቃል።

አካለ ስንኩል (ብ.ቁ.አካለ ስንኩላን) ት

በተፈጥሮ ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ የጎደለ

(ሰው)።

አካለ ጎደሎ ት ከመወለዱ በፊት ወይም

ከተወለደ በኋላ በደረሰበት ጉዳት አካሉ የጎደለ፡

ሙሉ አካል የሌለው።

አካል ማሰልጠኛ ስ ለአካል ብቃት

የሚደረግ እንቅስቃሴ ንግግር።

የአካል ጉዳተኛ ስ በተፈጥሮ ወይም በሌላ

ምክንያት አካሉ የጎደለ ሰው።

አካርሚኝ "ከረመ" ስር ተመ.

አካከ ዘራፍ ቁጣን በተሳበሰና ከፍ ባለ ድምፅ

የሚባል የጀግንነት፡ የወፄ፡... መግለጫ የሆነ

የቱከራ ቃል።

አካይሰት ት ክፉ፡ ከይሰ።

አካዴሚ ስ 1.በተለያዩ የሙያ ዘርፎች ሰዎችን

የሚያሰለጥን ከፍተኛ የትምህርት ተቋም። ጦር

አካዴሚ፡ 2.በተለያዩ የእውቀት መስኮች ላይ

ጥናትና ምርምር የሚያካሂድና የተገኙትን

ውጤቶች ጥቅም ላይ ለማዋል፡ ለማስተዋወቅ፡ ለማበልፀግና የእውቀት መስኮቹን በሚመለከት ማንኛውንም ሃላፊነት የሚወስድ ተቋም።
 የቀንዳዎች አካደሚያ /ባይንስ አካደሚያ፡፡

አካፋ ስ የብረት ወይም የእንጨት እጀታ የተዋደደበት፡ የላይዳ ወይም የማንኪያ ቅርፅ እንዲኖረው ተደርጎ ከብረት የተሰራና ለአፈር፡ ... መዛቂያ የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

አካፋ

አካፋ “*ካፋ” ስር ተመ.

አክ

አክታ ስ በጉንፋን፡በሳል፡... ምክንያት ከጉርሮ የሚወጣ እንደ ንፍጥ ያለ ዝልግልግ ምራቅ፡፡

አክ አለ ግ አክታውን ከጉርሮው አወጣ፤ አክ እንትፍ ብሎ ተፋ፡፡

አክሊል ስ የቤተክርስቲያን ሰዎች ወይም የነገስታት ወገኖች በበአል ቀን በራሳቸው ላይ እንደቆብ የሚደፉት ከብር ወይም ከወርቅ፡ ... የሚሰራ የክብር ወይም የማእረግ ምልክት፡፡

አክሊል

አክሊል ደፋ በራሱ ላይ አክሊል አደረገ፡፡

አክላላ “ከለል” ስር ተመ.

አክምባሎ “አክንባሎ”ን ተመ.

አክርማ ስ ለሰፈድ፡ ለቆና፡ ለወንፊት መሰሪያ የሚያገለግል የሳር አይነት፡፡

አክሰት ስ የአባት ወይም የእናት እህት፡፡

አክታ “አክ” ስር ተመ.

አክንባሎ (አክምባሎ) ስ ከጭቃ ወይም ከቀርከሃ ተሰርቶ እበት የተለቀለቀ የምጣድ መክደኛ፡ ሙግድ፡፡

አክንባሎ

አክንባሎ ሰበራ የአራሳት ጊዜዋን ከወረሰች ሲት ጋር ለመጀመሪያ ቀን የሚደረግ የግብረ ስጋ ግንኙነት፡፡

አክፋይ “*ከፈለ” ስር ተመ.

አክፈሎት ዝ.ከ.

አኮሌ (አሆሌ) ስ ከቅል የሚሰራ የወተት ማለቢያ፤ ግራራ፡፡

አኮረተ ግ አፈራ፡ ፍሬው ትልልቅ ሆነ (ሽንኩርት፡ ድንች፡...)፡፡

አኮርባጅ ስ ከጉማራ ቆዳ የሚሰራ ወፈር ያለ አለገጋ፡፡

አኮርዲዮን ስ ሙዚቀኛው በየተራ በጣቱ የሚነካካቸው ከእምስት እስከ ሃምሳ የሚደርሱ የድምፅ መስጫ ቁልፎች ያሉትና በነፋስ ሃይል የሚሰራ ሳጥን መሰል አነስተኛ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስሉንን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

አኮቴት ስ ለቁርባን የተዘጋጀ ሀብት፡፡

አክክ “እንኮክ”ን ተመ.

አኮፋዳ (አኮፋዳ፤ አቀፋዳ) ስ ከቆዳ ወይም ከሰሌን የሚሰራና የቆሎ ተማሪ ምግቡን ወይም እቃውን የሚይዝበት ኮረጃ፡፡

አኳሂን “ሆነ” ስር ተመ.

አኳሰ “*ኳሰ” ስር ተመ.

አኳሸ “ኳሸ” ስር ተመ.

አኳያ ስ 1.ትይዩ፤ አፍላሃ፤ ፊት ለፊት፡፡

ት 2. አቻ፤ እኩያ፡፡

አወረ ግ እውር አደረገ፡፡

እውር ት 1.አይኑ የጠፋ፤ ግዮት የማይችል፤ አይነ ሰውር፡፡ 2.(ስድብ፤ ዘይ) ደንባራ፤ ጠምባራ፡፡

እውር እክክ ስ በጣም የሚያሳካክ ሃይለኛ የሆነ ደረመን ወይም እክክ፡፡

እውር የዘራው በየአትጣጫው የተዘረከረከ፤ የተመሰቃቀለ፤ በወግና በስርአት ያልተቀመጠ፡፡

ታወረ ግ እውር ሆነ፡፡

አወቀ ግ 1.ተረዳ፤ ተገነዘበ፤ አስተዋለ፡፡ 2.ለየ፡፡ ገና ከፋቱ ሳየው እሱ እንደሆነ አወቀ፡፡ 3.ተማረ፤ አጠና፡፡ የላግሮች ቋንቋ ጠንቀቅ አወቀ፡፡ 4.በግብረ ስጋ ተገናኘ፡፡ ላያም ደግንን አወቃት፡፡

አውቆ ሆን ብሎ። አውቆ ነው የጠፋው።

አዋቂ ስ 1.በእድሜ የበለለ፣ ጎልማሳ።

2.ብልህ። 3.ጠንቋይ። 4.ምሁር፣ ሊቅ።

የአዋቂ አጥፊ ፉ ጥፋትነቱን እያወቀ ጥፋት የማፈፅም።

እውቀት ስ የሰው ልጅ በትምህርት ወይም በልማድ የሚያገኘውና ለማሰብ፣ ለማስተዋል፣ ለመመራመር የሚያበቃው አእምሮአዊ ችሎታ። በእውቀት በለፀገ አእምሮው በእውቀት ዳበረ።

እውቅ ፉ ዝነኛ፣ ስመጥር።

እውቂያ ስ ትውውቅ።

ታወቀ ግ 1.ዝነኛ ሆነ፣ ስሙ ዝነነ። 2.ተለየ። ሌላው አለ መሆኑ ታወቀ። 3.ተገለጠ። ይፋ ወጣ፣ ዝሃድ ሆነ።

መታወቂያ[ወረቀት] ስ ለተበሉ ነዋሪዎች፣ ለመንግስት መስሪያ ቤት፣ ለድርጅት፣ ... ሰራተኞች መለያ እንዲሆን የባለቤቱ ፎቶና አስፈላጊው መረጃ ተፅዕኖ የሚሰጥ ካርድ ወይም ወረቀት።

ታዋቂ ፉ ስመጥር።

ተዋወቀ ግ በፊት ከማያውቀው ሰው ጋር ስምና አድራሻ ተገላለፀ፣ ተጨዋውተ፣ ሃሳብ ተለዋወጠ።

ትውውቅ ስ ቀደም ብለው ከማያውቁት ሰው ጋር ስም፣ አድራሻ፣... መለዋወጥ፣ ግንኙነት፣ ጭውውት ማድረግ።

አሳወቀ ግ 1.ገለፀ፣ አስረዳ። ጉዳዩን ለበላይ ባለቤቱ ሳሳወቀ። 2. ይፋ አደረገ። ወራሽ መሆኑን በጋዜጣ አሳወቀ።

አስታወቀ ግ 1.አሳወቀ። 2.ታየ፣ ግልፅ፣ ጉልህ ሆነ። ተደጋግሞ ቢታጠብም ቀለም ነክቶት እንደነበረ አስታወቀ።

ማስታወቂያ ስ የመንግስት መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ለመግለፅ ወይም ለማስተላለፍ የፈለገውን ነገር ዕፅ በሚታይ ቦታ ላይ የሚለጥፈው ወይም በዜና ማሰራጫ የሚያስተላልፈው መግለጫ።

ማስታወቂያ አወጣ በማስታወቂያ ገለፅ ወይም ነገረ።

የማስታወቂያ ሰሌዳ ስ የተለያዩ

ማስታወቂያዎች የሚለጠፉበት ሰሌዳ።

አስተዋወቀ ግ 1.በፊት ትውውቅ ያልነበራቸውን ሰዎች አገናኘ፣ አነጋገረ። 2.ከዚህ በፊት ያልታየን ወይም ያልተሰማን እንግዳ ነገር እንዲታይ፣ እንዲሰማ ወይም እንዲታወቅ አደረገ።

አስተዋዋቂ ፉ አንድን ጉዳይ በተመለከተ

ለአድማሮች ወይም ለተመልካቾች የሚገልፅ ወይም የሚያስረዳ።

አወን “አዎ”ን ተመ.

አወንታ “አዎ” ስር ተመ.

አወከ ግ በጠበጠ፣ ረበሸ፣ አስቸገረ።

ሁከት (ሀውከት፣ እውከት) ስ ረብሻ፣ ብጥብጥ፣ ግርግር።

ሁከተኛ (ሀውከተኛ፣ እውከተኛ) ፉ ረብሸኛ፣ በጥባቄ።

አዋኪ ፉ በጥባቄ፣ ረባሽ፣ አስቸጋሪ።

ታወከ ግ ተበጠበጠ፣ ተረበሸ፣ ተሸበረ፣ ተቸገረ።

*አወከ

ትውከት ስ ከተበላና ከተጠጣ በሂላ በሀመም ወይም ባለመስማማት ከሆድ ተመልሶ በአፍ የሚወጣ ምግብና መጠጥ፣ ትፋት።

አስታወከ ግ አስመለሰ፣ ለበቀ፣ ቋቅ አለ።

አወደ¹ ግ 1.ጥፋ ጥፋ ሸተተ። 2.ቤተክርስቲያንን አጠነ።

አወደ² ግ የቤተክርስቲያንን ዙሪያ ዞረ።

ኡደት ስ 1.በክብረ በአል ቀን ታቦትን አጅቦ ቤተክርስቲያንን የመዞር ስነ ስርአት። 2.በድግግሞሽ የሚካሄድ የአንድ ድርጊት ክንዋዜ ወይም ሂደት፣ ዙረት።

ታወደ ግ ታቦትን አጅቦ ቤተክርስቲያንን በመዞር የሚከናወነው ስነ ስርአት ተካሂዶ ወይም ተፈፀመ።

አሳወደ ግ ታቦት ሲነግስ በሰነ ስርአቱ ላይ ተገኝቶ በአሉን አከበረ።

አወደወደ ግ አውደለደለ፣ አደሸደሸ።

አዘጠጠ።

አወጀ ግ አዋጅ አወጣ ወይም ተናገረ።

አዋጅ ስ በመንግስት የሚወጣና በይፋ የሚገለጥ ማናቸውም አቢይ ህግ፣ ደንብ፣ ውሳኔ።

አዋጅ አወጣ/ነገረ አወጀ።

አዋጅ ነጋሪ ስ ዘመናዊ የዜና ማሰራጫ ድርጅቶች ባልተስፋፉበት ወቅት በገበያ ቦታ ወይም በአደባባይ እየተገኘ መንግስት ያወጣውን አዋጅ ለህዝብ ያሰማ የነበረ ባለስልጣን ወይም የመንግስት ወኪል።

ታወጀ ግ አዋጅ ወጣ ወይም ተነገረ።

አሳወጀ ግ አንድን ጉዳይ (ውርስን፣...) በተመለከተ ያገባኛል የሚል ተቃዋሚ ወይም ተከራካሪ ካለ በተወሰነ ጊዜ እንዲቀርብ በጋዜጣ አሳወቀ።

አው ስ የጅብ ጨህት።

አው አለ ገ ሙሀ (ጅብ)።
 አውላ ስ ንቦች የሚያዘጋጁት የማር እንጀራ ውጥን ወይም ጅምር።
 —አዊ “ዊ”ን ተመ.
 አዋልድ ስ ቁጥራቸው ከሰማንያ አሃዱ መፃህፍት ውስጥ ያልሆነና እንደ ገድል፡ ድርሳን፡ ታምር የመሰሉ በሃይማኖት ሰዎች የተዘጋጁ መፃህፍት።
 አዋልድጌሳ ስ ፊክ ያለ ቡናማ መልክ ያለው፡ ጀርባው እንደደጋን የገበጠ፡ አፋና አፍንጫው፡ ደርሳን፡ ሞጥሞጥ ያለ፡ ጆሮቹ ረጃጅም፡ ጅራቱ ከሰፍ ደንደን ብሎ ከወደጫፋ ሾል ያለ፡ በቆላማ ስፍራዎች የሚኖርና በጣም ረጅም ምላሽ ያለው ጉንዳንና ምስጢ የሚመገብ አሳማ የሚመስል የዱር እንሰሳ(ሰአሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።
 አዋራ “አባራ”ን ተመ.
 አዋሽ ት (ዘይ.) ትልቅ፡ ሰፊ። አዋሽ በርግጫ።
 አዋቂ “አወቀ” ስር ተመ.
 አዋኪ “አወከ” ስር ተመ.
 አዋዜ ስ 1. ከትመም ጋር የተደቆሰና በውሃ የታሸ በርበሬ ወይም ልቁጥ ድልህ። 2. በጠጅ ወይም በጠላ።... ታሸቶ የሚዘጋጅ የርበሬ ጭቅት ብጥብጥ ወይም ድልህ።
 አዋጅ “አወጀ” ስር ተመ.
 አውሊያ ስ ዛር።
 አውላላ ት ግልፅና ሰፊ የሆነ (ስፍራ፡ ሜዳ፡...)።
 አውላላ ሜዳ ስ ዛፍ፡ ጉብታ፡... የሌለበት ሰፊና የተንጣለለ ሜዳ።
 አውሎ ንፋስ ስ በሰውም ሆነ በንብረት ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ሃይልኛ ነፋስ።
 አውራ ስ 1. ኮርማ፡ ወይፈን። 2. ያልተቀጠቀጠ ወይም ያልተካላሸና እንስትን ማጥቀት የሚችል ተባእት እንሰሳ። 3. ዋና፡ አይነተኛ።
 አውራ መንገድ ስ ሰፊ፡ ትልቅ መንገድ፡ አውራ ጎዳና።
 አውራ ንብ ስ ንግስቷን ንብ የሚጠቃ ንብ።
 አውራ አዘል ት ለመጠቀት የደረሰች (ጊደር)።
 አውራ ዶሮ ስ ትልቅ ወንድ ዶሮ።

አውራ ዶሮ

አውራ ጎዳና ስ አውራ መንገድ።
 አውራ ጣት ስ ከአመልካቹ ጣት ጎን የሚገኝ አጭርና ወፍራም ጣት(ሰአሉን እጅ ስር ተመ.)።
 የአውራ እራት ስ ማር ሲቆረጥ ለንቡ አውራ ተብሎ የሚተው ትንሽ ማር።
 አውራሪስ ስ ከቴንቅላቱ አሳማ መሰሉ አፍንጫው ላይ አንድ ትልቅና አንድ ትንሽ ቀንድ ያሉት፡ ብዙውን ጊዜ ቆላማ በሆነ ስፍራ የሚኖርና የዛፍ ቅጠል፡ ቅርፊትና ስራሰርቶ የሚመገብ ቁጡና ሃይለኛ የዱር እንሰሳ(ሰአሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።
 አውራጅ “ወረደ” ስር ተመ.
 አውራ ስ 1. በዱር፡ በጫካ፡ በባቦር የሚኖር እንደ እባብ፡ ጊንጥ፡ ጅብ፡ አዞ፡ ... ያለ ፍጥረት። ት 2. (ዘይ.) ክፉ፡ ጨካኝ፡ አረመኔ። 3. ከሰው የሚይጠጋ፡ ከሰው ርቆ ወይም ሽሽቶ ለብቻው የሚኖር።
 አውሮፕላን “አይሮፕላን”ን ተመ.
 የአውራ እራት ሆነ በአውራ ተበላ።
 አውታር “*ወተረ” ስር ተመ.
 አውታንቲ ስ እንደ ጭነት መኪና፡ አውቶቡስ፡... ባሉ የንግድ መኪናዎች ውስጥ ተከኒክ ነክ የሆነ ወይም ያልሆነ አገልግሎት የሚሰጥ የሾፊር ረዳት።
 አውቶማቲክ ስ 1. በውስጣዊ ባህርይ ምክንያት በራሱ ሃይል በመንቀሳቀስ የተወሰነ ተግባር የሚከናወን ችሎታ ያለው መሳሪያ። 2. (ዘይ.) ፈጣን፡ ቀልጣፋ። ለንጹ ሲሰራ አውቶማቲክ ነው።
 አውቶሞቢል ስ ለሰው መንገድ የሚያገለግል አነስተኛ መኪና፡ የቤት መኪና።
 አውቶቡስ ስ ከክፍለ ሃገር ወደ ክፍለ ሃገር ወይም በከተማ ውስጥ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰዎችን ማንገድ የሚችል ትልቅ መኪና።
 አውቶቡስ ማቆሚያ ስ የከተማ አውቶቡስ በተወሰነ ርቀት እየቆመ ሰዎችን የሚያሳፍርበትና የሚያወርድበት ቦታ፡ ፌርማታ።
 አውዛ (ሃውዛ) ስ የተቀቀለ የጫት ውሃ።
 አውድ ስ አደባባይ፡ ሽንገ፡ የሀገብ መሰብሰቢያ።
 አውደ አመት ስ የዘመን መለወጫ በአል ወይም በየአመቱ የሚከበር እንደ ገና፡ ፋሲካ ያለ አቢይ በአል።
 አውድማ (ውድማ) ስ አሁል የሚወቃበት የተስተካከለና የለሰለሰ ቦታ።
 አውጥ ስ ከፊፍ ባለ ለሰላላ ሽፋን ውስጥ የሚገኝና ሲበሰል ሲበላ የሚችል ፍራ ያለው የተክል አይነት። ፍሬውም አውጥ ይባላል።

አዎ (አወን፡ አዎን) ግ አንድን ነገር ወይም ድርጊት ልክ ነው፡ እውነት ነው ወይም ነው ለማለት የሚያገለግል ቃል። ድመት ጥርስ ላላት? አዎን ላላት።

አወንታ ስ እሽታ፡ ይሁንታ።

አዘለ ግ 1.በጀርባ ተሽከመ (ልጅን ወይም ሌላን)። 2. በጎኑ ፍሬ ያዘ፡ ሸገጠ (በቆሎ)። 3. ያዘ፡ አካተተ። ቁም ነገር የአዘለ ንግግር።

አዛዩን ነካሽ በችግር ጊዜ በደረሰለት ወይም ውለታ በዋለለት ሰው ላይ ተንኮል የሚፈልግ ሰው።

ማዘያ ስ 1.ልጅን በጀርባ መሸከሚያ ጨርቅ፡ አንቀልባ። 2.እቃን በጀርባ ለመያዝ ወይም ለመሸከም የሚያስችል ጨርቅ።

—አዘል ት —የያዘ፡—ያካተተ። ቁም ነገር አዘል።

እዝል ስ 1.ሸክም። 2.ተጨማሪ ወይም አባሪ የሆነ ነገር (ዕሁፍ፡ መረጃ፡ ...)።

ታዝለ ግ 1.በጀርባ ተያዘ። 2.እራሱን መቻል አቃተው፡ የሌላ ሰው ሽክም ወይም ጥገኛ ሆነ።

ተዛዛለ ግ 1.አንዱ በአንዱ ላይ ሆነ፡ ተነባበረ፡ ተደራረበ። 2.አንዱ ሌላውን በጀርባው ተሸከመ።

አስተዛዘለ ግ 1.አንዱን በአንዱ ላይ አደረገ፡ አነባበረ፡ አደራረበ። 2.አንዱ ሌላውን እንዲሸከም አደረገ።

አዘመረ¹ ግ 1.እንደ ማረሰና መዝራት ያለ የእርሻ ስራ ሰራ። 2.አመረተ።

አዝመራ ስ ሰብል፡ የእርሻ ውጤት።

አዝመራው ሰጥቷል ብዙ ሰብል ወይም ምርት ተገኝቷል።

አዘመረ² “ዘመረ” ስር ተመ.

አዘረጠ ግ 1.በሃይል መታ፡ ደበደበ። በዱላ አዘረጠ። 2.ጨፈፈ፡ ሞሸለቀ፡ አዋረደ። በስድብ አዘረጠው።

አዘራ¹ ግ ከፋኛ መታ ወይም ሰደበ።

አዘራ² “ዘራ” ስር ተመ.

አዘቅት ስ ጥልቅ ጉድጓድ።

አዘበዘበ ግ 1.ተንጠለጠለ፡ ለመፍረስ ወይም ለመደቅ ተቃረበ (ያረጀ ካብ፡ የገድገዳ ምርጊት)። 2.ያለ ቅጥ ወፈረ (ከምቾት የተነሳ)።

አዘቦት {ቀን} ስ በአል ያልሆነ ተራ የሰራ ቀን።

አዘነ ግ 1.ተፀፀተ፡ ተከፋ፡ ተቆረቆረ፡ ተከዘ። 2.ራራ።

አዘኔታ (ሃዘኔታ) ስ ደገነት፡ ርሀራሄ።

አዘን “ሃዘንን” ተመ.

አዛኝ ት ደገ፡ ርሀራህ።

አዛኝ ቅቤ አንጓች ተቆርቋሪ መሳይ፡ አልኩ ባይ።

አዛኝቱ ት የድንገል ማሪያም የቅፅል ስም።

[የ]እዝን ስ ሃዘን ወይም ለቅሶ ቤት የሚወሰድ ምግብ፡ መጠጥ፡....።

ተዛዘነ ግ ተሳለበ፡ ተረዳዳ፡ አንተ ትብስ አንተ ትብስ ተባለ።

አሳዘነ ግ 1.አስከፋ፡ አስቀየመ፡ ቅር አሰኘ። 2.አራራ፡ አባባ።

አስተዛዘነ ግ ዘመድ ወይም ወዳጅ የሞተበትን ሰው አዋየ፡ አፅናና፡ አረጋጋ።

ማስተዛዘኛ ስ 1.የእዝን። 2.የተዛዘበትን ሞጋ ብቻ ሊያስገኝ የሚችል የሎተሪ እጣ።

አዘዘ ግ አንድ ነገር እንዲሰራ ትዕዛዝ ሰጠ።

አዘዘበት ፈረደበት፡ መጥፎ እድል ወይም መጥፎ አጋጣሚ ላገኘው።

ማዘዝ ስ 1.አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲከበር የተፃፈ ትእዛዝ፡ ደብዳቤ። 2.ከላይ በኩል አድራሻና አርማ ያለውና ልዩ ልዩ ጉዳዮች የሚፃፉበት የመንግስት ወይም የግል መስሪያ ቤት ወረቀት።

አዛዥ ስ 1.የቤተ መንግስት ወይም የታላላቅ መኳንንት የንብረት ሹም ወይም አስተዳዳሪ። 2.የበላይ ሃላፊ፡ አለቃ፡ የጦር ሃይሎች አዛዥ።

እዝ ስ በአንድ ማእከል ስር አመራርን የሚቀበል ምድብ፡ ቀጣና፡።

[የ] እዝ ኢኮኖሚ ስ በኢኮኖሚው ዘርፍ ከግል ባለሃብቶች ተሳትፎ ይልቅ መንግስት ኢኮኖሚውን በብቸኝነት የሚቆጣጠርበት ሁኔታ።

ታዘዘ ግ 1. እሺ አለ፡ ትእዛዝ ተቀበለ። 2.አንድ ስራ በተወሰነ ጊዜ እንዲሰራ ተነሣሪ፡ ትእዛዝ ተሰጠ። 3.ከተጠቃሚው ወይም ከተገልጋዩ ትእዛዝ ተቀበለ ወይም የሚፈልጉትን ነገር ጠየቀ፡ አስተናገደ (ቡያ ቤት፡ ምግብ ቤት፡...)።

ታዛዥ ት 1.ትሁት፡ ሰው አከባሪ፡ እሺ ባይ። 2.አሽከር፡ አገልጋይ፡ ሌሊ።

ትእዛዝ ስ 1.አንድ ነገር መሰራት ያለበት መሆኑን የሚገልፅ የበላይ ውሳኔ። 2.ፍርድ፡ ድንገተኛ አደጋ።

ትእዛዝ አንቀፅ አንድ ነገር መደረግ ወይም መከናወን ያለበት መሆኑን ለመገለፅ የሚነገር ገስ (ለምሳሌ ሂድ፡ እንድትሄድ)።

አዘገበ ግ አለመ፡ አነጣጠረ።

አዙራት “ዞረ” ስር ተመ.

አዚዎ ስ የሚያፈዝ ወይም የሚያደነገዝ መተት፡ አስግት።

አዚ መኛ ት የሚያፈዝ ወይም የሚያደነግዝ መተት ወይም አስማት በሰው ላይ የሚያደርግ፡፡

አዚ ማም ቅ. 1. አዚም የተደረገበት (ቦታ፡ ነገር)፡፡ 2. የሚቀፍ፡ የሚከብድ፡፡

አዚፋ ስ የተቀቀለ ምስር ከተደቆሰ በሂሳ ከቃ ሪያ፡ ከሽንኩርት፡... ጋር ተዋህዶና ተደባልቆ የሚሰራ የያም ምግብ አይነት፡፡

አዛመ ት አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ (ወባ፡ ብርድ፡...)፡፡

አዛመረ ግ አወላዳ፡ አሳወሰ፡ አሰናዘረ፡፡

አያዛምርም አያሰናዝርም፡ አያወላዳም፡፡

አዛምር ስ የእወዋት አይነት፡፡

አዛቆነ¹ ግ አደቆነ፡፡

አዛቆነ² "ዛቆነ" ስር ተመ.

አዛባ ስ 1. የላቆጠ የከብቶች እበት፡፡ 2. (ዘይ፡ ስድብ) ረሀጥ፡ ሰነፍ፡ ገልቱ፡፡

አዛኝ "አዘነ" ስር ተመ.

አዛኝቱ ዝ.ከ.

አዛውንት ስ ሽማግሌ ወይም አርጊት፡፡

አዛኸር "አዘዘ" ስር ተመ.

አዛጋ ግ አፋሽገ፡ አፋን አላቀቀ፡፡

አዜብ ስ በደቡብና በምስራቅ መካከል ያለ የአለም ማእዘን አቅጣጫ (በተመሳሳይ ማእዘን ስር ተመ.)፡፡

አዝመራ "አዘመረ"¹ ስር ተመ.

አዝማሚያ "ዘመመ"¹ ስር ተመ.

አዝራር ስ ከተለያየ ነገር (ከቀንድ፡ ከእንጨት፡...) በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ የልብስ ቁልፍ፡፡

አዞ ስ በደረት ከሚሳቡት አራዊት ሁሉ የመጨረሻው ትልቅ የሆነ፡ ርዝመቱ እስከ 6 ሜትር የሚደርስ፡ አካሉ ከወደላይ ደንዳና ሆኖ እንደ ጥፍር በጠነከረ ቅርፊት የተሸፈነ፡ ከወደሰፋ ቆዳው ለሰላላ የሆነ፡ መጋዝ ጥርሶችና ረጅም አፍ ያለው፡ በብዛት በሞቃት አካባቢ በሚገኝ ትልልቅ ጅረቶችና ሃይቆች ውስጥ የሚኖር የውሃ ውስጥ አውሬ፡፡

አዞ ሃረግ ስ ቅጠሉ ሰውነትን ሊያቃጥልና ሊያቆስል የሚችልና እንደ ልጥ ለማሰርና ወይም ለቀድ መሰሪያ፡... የሚያገለግል ጠንካራና ረጅም የሆነ የሃረግ አይነት፡፡

አዞጠ ግ በሃይል መታ፡ ገረፈ፡ ደበደበ፡፡

አዝገ ግ 1. አመራቱ፡ መገለ፡፡ 2. በትንሹ ማፍለስ ጀመረ፡፡ እንስራው አዝ፡፡

አየ ግ 1-ተመለከተ፡ አተኮረ፡ ተረዳ፡መረመረ፡፡

አስተዋለ፡፡ 2. ጎበኘ፡፡ ጠየቀ፡፡ 3. ታዘበ፡፡

አየሁሀ 1. ታዘብኩህ፡፡ 2. ልጆች የሚጫወቱት የድብብቆሽ ጨዋታ አይነት፡፡

አላየሁም 1. አላጋጠመኝም፡፡ አላገኘሁም፡፡ እንደ እጌ ያለ ሰው አላየሁም፡፡ 2. አልወሰድኩም፡ አልነካሁም፡፡ የእሱን ገንዘብ አላየሁም፡፡

እዩኝ ባይ 1. በማያገባው ቦታ ወይም ነገር ውስጥ ጥልቅ የሚል፡፡ 2. የልሆነውን መስለ-መታዋት የሚኝ፡፡

ታየ ግ ታወቀ፡ ተገለፀ፡ ተከሰተ፡፡

ታይቶ ጠፋ ሞተ፡ ተቀጨ፡፡

ታየበት ተፈረደበት፡፡

ታየው 1. ተረዳው፡ ተገንዘበው፡፡ 2. ተገለፀለት፡፡

መታያ (መተያያ) ስ ገበበረከት፡ ስጦታ፡ እጅ መንሻ፡፡

ተያየ ግ በአካል ተገናኘ፡፡

ትይዩ ስ ፊት ለፊት፡ ማዶ ለማዶ፡፡

አሳየ ግ 1. አመለከተ፡፡ ጠቆመ፡፡ መራ፡፡ 2. አሰረዳ፡ አሳወቀ፡፡ 3-አቀመሰ (በዱላ፡ በስድብ፡...)፡፡

አሳይቶ መለሰው በጠና ታሞ ዳነ ወይም ከከባድ አደጋ ተረፈ፡፡

አሳየኝ 1. እግዚአብሔር ይፍረደኝ፡፡ 2. (ርማማን) ችግር፡ ስቃይ ገጥሞት ለማየት ያብቃኝ፡፡ የእርሱን ነገር ያሳየኝ፡፡

አስተያየ ግ 1. አመሳከረ፡፡ አገናዘበ፡፡ 2. አወደደረ፡ አነፃፀረ፡፡

አስተያየት ስ 1. አመለካከት፡፡ 2. ሃሳብ፡፡ ጥፍ አስተያየት ሰጠኝ፡፡

አስተያየት አደረገ 1. ዋጋ ቀነሰ፡፡ እቃውን አስተያየት አድርጎ ሸጠለት፡፡ 2. ራሱ፡ አዘነ፡፡ ለእስረኞቹ አስተያየት አደረገላቸው፡፡

አየለ ግ በረታ፡ ጠነከረ፡ ጠና፡፡

ሃይል በፊደል ተራው ተመ.

ሃይለቃል "ሃይል" ስር ተመ.

ሃያል ዝ.ከ.

አየመ ግ በድጋሚ አረሰ፡ አለሰለሰ (ማሳን)፡፡

አየር ስ 1. መሬትን የከበበና ህይወት ለአላቸው ነገሮች አስፈላጊ የሆነ የብዙ ጋዞች ጥርትም፡፡ 2. ከምድር በላይ ከጠፈር በታች ያለ ቦታ፡፡ 3. አይርጥላን፡፡

አየር ለወጠ ከነበረበት ቦታ ወደ ሌላ ሄደ (ለእረፍት ወይም በጤና ምክንያት)፡፡

አየር ማረፊያ ስ የአይርጥላን ማረፊያ፡፡

አየር ተቀበለ "ነፋስ" ስር "ነፋስ

ተቀበለ”ን ተመ.

አዦር ወሰደ 1.አዦር ወደ ሳምባው አስገባ፡
ወደ ውስጥ ተነፈሰ፡፡2.አዦር ተቀበለ፡፡

አዦር ሃይል ስ 1.በተዋጊ አይሮፕላኖች
የአዦር ላይ ውጊያ ማሰልጠኛ ተቋም፡፡ 2.በዚሁ
ተቋም የሰለጠነ ወታደር፡፡

አዦር መቃወሚያ ስ የጠላትን ተዋጊ
አውሮፕላን መትቶ ለመጣል የሚያገለግል የጦር
መሳሪያ፡፡

አዦር መንገድ ስ ሰውን ወይም እቃን በአዦር
የሚያጓጓዝ የንግድ ድርጅት፡፡

አዦር ትራንስፖርት ስ በአዦር ላይ የሚ
ደረግ ጉዞን በበላይነት የሚቆጣጠር የበላይ ሃላፊ
ወይም ተጠሪ የሆነ መስሪያ ቤት፡፡

አዦር ወለድ ስ 1.ከአውሮፕላን ላይ በፓራሹት
እየወረዱ የሚዋጉ ወታደሮች የሚሰለጥኑበት
ተቋም፡፡ 2. በዚሁ ተቋም የሰለጠነ ወታደር፡፡

የአዦር መልእክት ስ በአውሮፕላን የሚላክ
መልእክት ወይም ደብዳቤ፡፡

የአዦር ጠባይ ስ አንድ የተወሰነ ቦታ በተ
ወሰነ ጊዜ የሚኖረው የዝናም፡ የነፋስ፡
የመታረቅ፡... ሁኔታ፡፡

አያ (አይያ፥ አይዋ) ስ ታናሽ ታላቅ
ወንድሙን ወይም ዘመዱን ለመጥራት
የሚጠቀምበት የአክብሮት መጥሪያ ወይም ስምን
ተከትሎ እየገባ ተባለታይ ያታን በአክብሮት
ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡፡ *አያ ስለድ፡*

አያሌ (አያል) ት ብዙ፡ በርካታ፡፡

አያት ስ የአባት ወይም የእናት አባት ወይም
እናት፡፡

አያያዝ “ያዝ” ስር ተመ.

አዬ (ቃ.አ.) ቅሬታን፡ ጥርጣሬን፡... ለመግለፅ
የሚነገር ቃል፡፡

አዬ ጉድ ቃ.አ. ማዘንን፡ መገረምን፡
መደነትን፡... ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡፡ *አዬ
ጉድ! ወክህ ከአገር ልትወጣ ነው?*

አይ 1.አይደለም ወይም አይሆንም ለማለት
የሚያገለግል አፍራሽ ቃል፡፡ 2.ቀጣን ለመግለፅ
የሚነገር ቃል፡፡ *አይ! እንግዲህ አትወህብኝ፡*

አይሁድ ስ (ዘይ.) እርሳም፡ ከፋ፡ ከሃዳ፡፡

አይሮፕላን(አውሮፕላን) ስ ሰውንና እቃን
በሰማይ ላይ ለማጓጓዝ የሚችል ሰው ሰራሽ በራሪ
አካል፤ አዦር፡፡

አይሮፕላን ማረፊያ ስ አይሮፕላን
የሚያርፈበት ቦታ ወይም ጣቢያ፡ አዦር ማረፊያ፡፡

አይበለብ (አይበለብሽ) ስ የእጅ መጻፍና
ጣት ጀርባ የሆነው የሰውነት ክፍል(አለሉን እጅ
ስር ተመ.)፡፡

አይበለብሽ ጥፊ ስ በጣት ጀርባ የሚመታ
ጥፊ፤ ቃሪያ ጥፊ፡፡

አይበት ስ ከወይፈን ቆጻ የሚሰራ ስልቻ፡፡

አይብ ስ በቅጡ የወጣለት ወተት (ወገሚት)
ከተፈላ በሂላ ዘቅጦ ከአንት ስር የሚቀረው
የምግብ አይነት፡፡

አይት ስ የባል አህት ወይም የወንድም ሚስት፡፡

አይነምድር ስ ሰገራ፡ አር፡፡

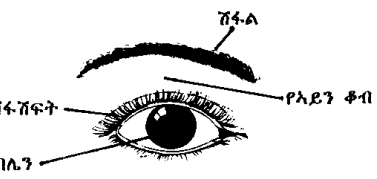
አይነት¹ ስ 1.ቀለምን፡ መልክን፡ ጠባይን፡
ተፈጥሮን፡ ሁኔታን፡ ... ለመግለፅ ወይም
ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል፡፡ *ለገሰ ይሉሃል
የዚህ አይነት ነጻነትን አይነት ሰው ነው ረፈላኝ
የነበረ? 2.ቁጥራቸው ከአንድ በላይ የሆኑ ልዩ
ልዩ ምግቦች፡፡*

የአይነት ለውጥ ስ (ፍል.) በአንድ ነገር ላይ
(ቀድሞ በነበረው ጠቅላላ ባህርይ፡ መልክ፡
ምንነት ላይ) ፈጣን በሆነ መንገድ ወይም
በቅዕበት የሚመጣ መሰረታዊ ለውጥ፡፡

አይነተኛ ት ሞነኛ፡ አቢይ፡፡

አይነት² ስ እከክ የሚመስል ቁስል፡፡

አይን ስ 1.የማያ ወይም የመመልከቻ አካል፡፡
2.በእንጀራ፥ በማር ከጻ፡... ላይ አይን መስሎ
የሚታይ ጠቃጠቆ፡፡ 3.ብስ፡ ቀጻጻ (የመርፈ፡
የመዋጥ፡...)፡፡ 4.በእንጨት ግንድ ላይ ቅርንጫፍ
ከመውጣት በፊት የምትወጣ ጉጥ፡፡ 5.በእጅ ባትሪ
ወይም በተሽከርካሪዎች መብራት ውስጥ
የምትገኝ ትንሽ እምጽል፡፡

አይንንኛ ፍቺ

ለአይን አይሞላም በጣም ትንሽ ወይም
ጥቂት ነው፡፡

ለአይን ያዘ ወለም አለ፡፡

በአይነ ስጋ በአካል፥ ፊት ለፊት፡፡ *በአይነ ስጋ
ለመገናኘት ያብቃ፡፡*

በአይነ ቁራኛ በሰውር ከትትል፡፡ *አካባቢው
በአይነቀራኛ እየተጠበቀ ነው፡፡*

በአይነ ላይ ዞረ/ሄደ 1.ናፈቀ፥ ትዝታው
መጣበት፡፡ 2.አማረ፡ አሰኘ፡፡

በአይኔ መጣህ በጣም የምወደውንና

እንዲካሄድ የማልፈልገውን ነገር ነካህ፡፡ ጠየቅህ፡፡ እነሳህ፡፡ ...፡፡

አይነት ላይ ጣለበት አይነት ብረት ላይ ነጭ ነገር በመውጣት የማየት ሃይሉን በመጠኑ ጋረደው፡፡

አይነት ሰከረ የሚያየው ነገር ከመብዛቱ የተነሳ የሚመርጠውን አጣ፡፡

አይነት ቀላ /ደም ለበሰ ተመቀኘ፡፡ ቀና፡፡

አይነት በራ እውር የነበረው አይነት ዳነ፡፡

አይነት ባከነ አይነት አንድ ነገር ለማየት ተንከራተተ፡፡ ተቅበዘበዘ፡፡ ወዲያና ወዲህ አየ፡፡

አይነት ብር አለ 1. ከህመም፡፡ ከድካም፡፡... የተነሳ አይነት ፈዘዘ፡፡ 2.ናፈቀ፡፡ ለማየት ጓጓ፡፡

አይነት ተመረገ አይነት አልገለጥ አለ፡፡ ተደፈነ፡፡

አይነት ተንከራተተ አንድን ነገር ለማግኘት ጎምጆቶ ወይም ጓጉቶ ወዲያ ወዲህ ተመለከተ፡፡

አይነት ተከፈተ/ተገለጠ ማስተዋልና ማመዛዘን ቻለ፡፡ ክፉና ደጉን ወይም ጠቃሚና ጎጂውን ለየ፡፡ ብልህ ሆነ፡፡

አይነት አረፈበት/ወደቀበት ወደደው፡፡

አይነትን ጣለበት፡፡

አይነት እንባ አቀረረ እንባው በአይነት ሞላ፡፡

አይነት ደም ጎረሰ 1.ተበሳጨ፡፡ ተናደደ፡፡ 2.ተመቀኘ፡፡ ቀና፡፡

አይነት ደገደገ አይነት ፈዘዘ ወይም ደከመ (በእድሜ መግፋት)፡፡

አይነት ደፈረሰ 1.አይነት ቀላ፡፡ ደም መሰለ፡፡ 2.ተቆጣ፡፡ ተመቀኘ፡፡ ቀና፡፡

አይነት ጠገበ የሚፈልገውን ነገር በብዛት በማግኘት፡፡ በማየት ብቻ ረካ ወይም ጠገበ፡፡

አይነት ፈሰሰ አይነት ፈረጠ፡፡ ጠፋ፡፡ ታወረ፡፡

አይነት ፈጠጠ 1.ተጨነቀ፡፡ 2.ከው አለ፡፡ ደነገጠ፡፡

አይነትን ሰበረ ከማፈር፡፡ ከመሸከርመም የተነሳ ወደ መራት ተመለከተ፡፡

አይነትን ሰካ/ተከለ 1.ወደ አንድ አቅጣጫ ብቻ ተመለከተ (በሀመም ምክንያት)፡፡ 2.አተኩር ተመለከተ፡፡ ትክ ብሎ አየ፡፡

አይነትን ቁልጭ አደረገ 1.አይነትን ገለጠ፡፡ ተመለከተ፡፡ 2.ከእንቅልፍ ነቃ፡፡

አይነትን ቁልጭ ቁልጭ አደረገ 1.ጓጓ፡፡ በጉጉት አየ፡፡ 2.ከመደንገጥ፡፡ ከመገረም፡፡... የተነሳ ሁኔታዎችን በእርምጃ ተመለከተ፡፡

አይነትን በአይነት አየ ልጅ ወለደ፡፡

አይነትን በጩው አጥቦ እፍረቱን፡፡

ይሉኝታውን ትቶ፡፡

አይነትን አያሳየኝ አለ ጠላው፡፡ አራቀው፡፡

አይነትን አጎረጠ/ጎለገለ አይነትን አፈጠጠ፡፡ አጉረጠረጠ፡፡

አይነትን ከደነ 1.አይነትን ጨነ፡፡ 2.እንቅልፍ ያዘው፡፡ አሸለበው፡፡

አይነትን ወረወረ አሻግሮ አየ፡፡

አይነትን ገለጠ 1.ፈደል ቆጠረ፡፡ ተማረ፡፡ 2. ነቃ፡፡ አወቀ፡፡

አይነትን ጋረደው /ከለለው ማየት ተሳነው፡፡

አይነትን ጣለበት ወደደው፡፡ ፈለገው፡፡ መረጠው፡፡

አይነትን ግንባር ያድርገው አለ አሳየሁም፡፡ አልሰማሁም፡፡ አላውቅም አለ፡፡

አይነት ለአይነት ተያየ ከተለየው ወይም ከናፈቀው ሰው ጋር ተገናኘ፡፡ ለመተያየት በቃ፡፡

አይነት ለአይነት ተጋጩ አንዱ ሌላውን በስርቆት ለማየት ሲል ወይም ባጋጣሚ ሁለቱም ተያዩ፡፡

አይነት በላው 1.ቡዳ በላው፡፡ 2.ተስፋ ተጥሎበት ሳለ እንደተጠበቀው ሳይሆን ቀረ፡፡ ተበላሽ፡፡

አይነት በአይነት በገሃድ ወይም በግልፅ፡፡

አይነት ነው ዋና፡፡ አይነተኛ፡፡ ብቃት ያለው ነው፡፡ ሰውየው ለተመደበበት ስራ አይን ነው፡፡

አይነት አወጣ ከመጠን በላይ ደፈረ፡፡ እፍረተ ቢስ ሆነ፡፡

አይነት አውጣ ፡፡ የማያፍር፡፡ ይሉኝታ ቢስ፡፡

አይነት አዋጅ ሆነበት ሁሉም ስለአማረው ምርጫውን ለመወሰን ተቸገረ፡፡

አይነት ገባ 1.ቡዳ በላው፡፡ 2.ሁሉም አተኩረበት፡፡ የሁሉንም ስሜት ሳበ፡፡

አይነትን ለአፈር አለ ፊፅም ጠላ፡፡

አይነትና ናጫ / አፈር የማይሰማማ፡፡ የማይጣጣም፡፡

አይነት ሌባ ፡፡ የአመንዝራነት ጠባይ ያለው፡፡ አይነት የሚቃብዝ፡፡ በአይነት የሚጠቅስ፡፡

አይነት ማዝ ስ ትራኩማ የሚባል የአይነት በሽታ፡፡

አይነት ስብ ስ 1. ከአይነት በታች በኩል ያለ ስስ ቆዳ፡፡ 2.የአይነት ጉድጓድ፡፡

አይነት ስውር ስ አይነት ለማየት የማይችል፡፡ እውር፡፡

አይነት ቀላጭ ፡፡ ሁሉንም ለማየት አይነት የሚራወጥ፡፡ የሚቃብዝ፡፡

አይነ ቆሎ ት አይነ ትልልቅ።

አይነ በላ ት (ሰድብ) እኖረተ ቢስ፡ አይነ አውጣ።

አይነ በጎ ስ ከወገራ ጋር ተያይዞ የሚገኝ የማር እንጂራ የመሰለ አይነ ያለው ከእንስሳት የሆድ እቃ አንዱ።

አይነ አፋር ስ እንግዳ ሰውን ትክ ብሎ ግዩት ወይም ማነጋገር የሚፈራና የሚያፍር ሰው።

የአይነ መቃድ ስ የአይነ የቅዱ ቅርፅ።

የአይነ ማሚቶ ስ የአይነ ብሌን።

የአይነ ምስክር ስ አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው የነበረና የተመለከተ እማኝ።

የአይነ ቆብ ስ ከቅንድብ በታች ያለው የአይነ መከደኛ፡ ሽፋን (ሰላሉን አይነ ስር ተመ)።

የአይነ ብረት/ብሌን ስ ጥቁር የአይነ ክፍል።

የአይነ አባት ስ ህፃን ወንድ ሲገረዝ አይኑን የሚይዝለትና በዚህም የተነሳ ዘመድ የሚሆን ሰው።

የአይነ እናት ህፃን ሴት ስትገረዝ አይኗን የምትይዝለትና በዚህም የተነሳ ዘመድ የምትሆን ሴት።

አይናማ ት ጎላ ጎላ ያለ አይነ ያለው፡ አይነ ትልልቅ።

አይናማ ድንጋይ ስ እንደ ብስ ያለ ጠቃጠቆ ያለበት ድንጋይ።

አይዋ “አያ”ን ተመ.

አይያ ዝ.ከ.

አይደለም የ”ነው” ተቃራኒ።

አይደርቂ “ደረቀ” ስር ተመ.

አይጥ¹ ስ በቤት አካባቢ ወይም በዱር የሚኖርና በሰብልም ሆነ በቤት ውስጥ የተለያዩ ምግቦችንና ነገሮችን በመብላት ጥፋት የሚያደርስ ጅራተ ረጅም ትንሽ አውሬ።

አይጠ መጎጥ ስ እፋ ሾል ያለና የአይጥ መልክ ያለው አነስተኛ አውሬ።

[የ]አይጥ ሃረግ ስ የተንገረገገ ድቡልቡል ፍሬ ያለው ቀጭን ሃረግ፡ እንሳቺት።

[የ]አይጥ ምስር ስ ፍሬው ምስር የሚመስል የእፀዋት አይነት።

[የ]አይጥ አተር ስ እንደ አተር ያለ ፍሬና ሃረግ ያለው የእፀዋት አይነት።

አይጥ² ስ የከንድ ጡንቻ።

አይለ ግ ሰጠ፡ አከፋፈለ።

ማደያ ስ ማከፋፈያ።

አዳይ ት 1.አሳላፊ፡ አስተናባሪ።2.አከፋፋይ።

እደላ ስ የማዳረስ፡ የማከፋፈል ስራ፡ ስርጭት።

እድል ስ 1.እጣ ክፍል፡ ግንባር። 2.ድርሻ።

እድሉ ተሰበረ እድሉ ተሰናከለ፡ ኑሮ ሳይሳካለት ቀረ።

እድለ ሰባራ ት እድለ ቢስ፡ ያልታደለ፡ መልካም ወይም ጥፋ ነገር የማይገጥመው።

እድሉ ተዘጋ 1.በእድሉ እንዳይጠቀምበት ሆነ። 2. በነበረው እድል መጠቀም ተከለከለ፡ ታገደ።

እድሉ ጠባብ ነው የነገሩ የመሆን ወይም የመፈፀም ተስፋው ያነሰ ነው።

እድለ ቢስ ት መልካም ነገር የማይገጥመው፡ ያልታደለ።

እድል ፈንታ ስ እጣ ፋንታ፡ድርሻ።

እድለኛ ት መልካም ወይም ጥፋ ነገር የገጠመው ወይም የሚገጥመው።

እድላም ዝ.ከ.

ታደለ ግ ጥፋ ነገር አገኘ፡ መልካም እድል ገጠመው።

የታደለ ት እድለኛ።

አደመ¹ ግ አሲረ፡ ደለተ።

አድማ ስ ሲራ፡ ዳለታ።

አድማ መታ አሲረ።

አድመኛ ት ለተንክል ስራ ሌሎችን

የሚያስተባብር፡ ሲረኝ።

አሳደመ ግ ለተንክል ስራ ሌሎችን

አስተባብረ፡ ሲራ ቆረጠ ወይም አድማ መታ።

አደመ² ግ ጠራ፡ ጋበዘ (ለሰርግ፡ ለግብጥ ት...)።

እድምተኛ(እድመኛ) ስ ለሰርግ ወይም ለግብጥ፡... የተጠራ ሰው፡ ተጋባዥ።

ታደመ ግ ተጠራ፡ ተጋበዘ (ለሰርግ፡ ለግብጥ)።

ታዳሚ ስ ተጋባዥ፡ ተጠራ።

አደረ ግ 1.በቤት ውስጥ ወይም ሌላ ስፍራ ሆኖ ሌሊቱን አሳላፊ ወይም አነጋ። 2.(ዘይ.) ተስማምቶና መስሎ ኖረ። ከሰው ግደር ይቻላል። 3. ለሌላ ጊዜ ተላለፈ። ውሳኔው በሰለቱ ሳይሰጥ አደረ።

—አደረበት ያዘው። ትናት አደረበት/በሽታ አደረበት።

አድሮ ልጅ ከርሞ ጥጃ፡ እድገት ወይም መሻሻል የማያሳይ።

እያደር ተው.ግ ቀስ በቀስ፡ እየሰነበተ፡

እየቆየ።

ማደሪያ ስ 1.ሌሊቱን ማሳለፊያ ቦታ ወይም ቤት። 2.መተዳደሪያ (ሰራተኛ)።

አዳሪ ። 1.የሌሊት ተረኛ (የተወሰነ ተግባር ለማከናወን)። 2.በሚግርበት ቦታ የሚኖር (ተግራ ወይም ሰልጣኝ)።

አዳሪ ትምህርት ቤት ስ ተግራዎች የምግብ፣ የመኝታ፣... አገልግሎት እያገኙ የሚግሩበት ት/ቤት።

አዳር ስ 1.ትዳር። 2-ኑሮ። 3.የአንድ ሌሊት ጊዜ። 4.ማደሪያ።

አዳሩ ሞቀ ትዳሩ ለመረ፣ ሃብት ንብረት አገኘ።

አዳሩን ሄደ ወይም መጣ ለማደር ሄደ ወይም መጣ።

አድርባይ ። ለተቅሙ ሲል የሚያሳበድድ፣ ተለማግጭ።

ተዳደረ ግ 1. በተወሰነ ደንብ ተመራ 2. ተኳሂን፣ ተለማግ፣ ተመሳሰሉ ኖረ። 2.ኖረ። በእርሻ ሰራ ነው የሚተዳደረው።

መተዳደሪያ ስ 1.ሰራ። 2.ደንብ፣ ስርአት።

ተዳደሪ ። ከሌላው ጋር ተለማግተ መኖር የሚችል።

መስተዳድር ስ የአንድን ሃገር የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚያዊ የማህበራዊ ጉዳዮችን በሃላፊነት የሚመራ ከፍተኛው የመንግስት ሰልጣን አካል።

አሳደረ ግ 1. በሃላፊነት ያዙ፣ ተንከባከበ (ቤተሰብን)። 2.ለሌላ ጊዜ አስተላለፈ (ጉዳይን ተሰራን...)።

አሳዳሪ ስ 1. የቤተሰብ ሃላፊ ተንከባካቢ። አሳዳሪ ግንነው? 2.በሊት መሸራ ቤት የወንድን መሸራ ተቀብሎ የሚያስተናግድና የሚጋብዝ ሰው። 3.የአሽከር፣ የሎሌ፣ የገረድ ጌታ።

አስተዳደሪ ግ 1.ተቆጣጠሪ፣ መራ፣ አኖሪ (ሀዘብን፣ ቤተሰብን፣ ሰራተኛን)። 2.አብሮ አደረ።

አስተዳደር ስ 1.የሰራ አመራርና የሃላፊነት ተግባር። 2.የሰው ሃይልንና የሰራን አመራር በተመለከተ ሰልጣንና ሃላፊነት ያለው አካል። 3.የሌሊቱ አጠቃላይ ሁኔታ ወይም አኳሃን። የዛሬ ሌሊት አስተዳደርህ እንዴት ነበር? ለልተገለህም? 4.የቤተሰብ አጀድር ሁኔታ።

አስተዳዳሪ ስ መሪ፣ ሃላፊ (የድርጅት፣ የተወሰነ ሃገር ክፍል...)።፤ 2.አብሮ የሚያድር።

አደራ እንደ አድርጉልኝ፣ ጠብቁልኝ፣ አስቀምጡልኝ፣... የመሳሰሉት ቃላት የሚያስተላልፉትን መልእክት በተመለከተ የሚነገር የጠበቀ ተግፅኖ፣ ልመኖ፣ ግሳሳቢያ፣... ቃል። አደራ ይህንን እቃ አስቀምጥልኝ/አደራ

ነገ እንድትመጣ።

ባለአደራ አንድን ነገር ለማከናወን፣ ለማስቀመጥ፣... በፊቃደኝነት ሃላፊነትን የተቀበለ ሰው።

አደራ በላ ግ 1.አስቀምጥልኝ፣ ያዝልኝ፣... የተባለውን እቃ ወይም ገንዘብ፣... አጠፋ፣ ተጠቀመበት።፤ 2.አንዲጠብቅ፣ እንዲይዝ፣... የተሰጠውን እቃ ወይም ገንዘብ፣ ... ያጠፋ፣ የበላ (ሰው)።

አደራ አለ ግ አንድ ነገር እንዲደረግለት አጥቆ አሳሰበ፣ ተግፅኝ።

አደራ ከታች ት እንዲይዝ ወይም እንዲያስቀምጥ የተሰጠውን እቃ ወይም ገንዘብ፣... በጥንቃቄ የሚይዝ ወይም የሚጠብቅ፣ ታማኝ።

የአደራ— አስቀምጡልኝ፣ ጠብቁልኝ የተባለ (እቃ፣ ገንዘብ፣ ...)።

የአደራ ደብዳቤ ስ ከተራ መልእክት በተለየ ብልጭ የተከፈለበት፣ ደረሰኝ የሚሰጠውና ልዩ ጥንቃቄ ተደርጎለት ለተላከለት ሰው በእጁ የሚሰጥ ደብዳቤ።

አደሰ ግ 1.ጠን፣ አሮጌውን አዲስ እንዲሆን ወይም እንዲመስል አድርጎ ሰራ። 2.እፅዳ፣ አሰመረ። 3.እንደገና ተስማማ ወይም ተዋዋለ። ከንጉራቱን አደቱ። 4-አስደሰተ ወይም አዝናኛ። መብቃው መገረገጥ አደሰው።

አዲስ (ብ.ቁ.አዳዲስ) ት 1.ከተሰራ ወይም ከተገዛ ያልቆየና አሮጌ ያልሆነ ወይም ያላገለገለ። 2.አንገዳ፣ ከመጣ ያልቆየ (ሰው)። 3.ከዚህ በፊት ያልተሰማ ወይም ያልተባለ ወይም ከሌላው የተለየ (ሃሳብ)።

አዲስ የመጣ ት ከጠፋቱ የተለየ፣ አዲስ ተሰርቶ የተረበ። ያረገችው ጫማ አዲስ የመጣ ፋሽ ነው።

አዲስ መስመር ስ በፅሁፍ ላይ አዲስ አንቀፅ የሚጀመርበትና ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ ዝግ ያለ ቦታን የአንቀፅ መጀመሪያ።

አዲስ [ሃዲስ] ኪዳን ስ አራቱን ወንጌሎች፣ የሃዋርያት ሰራን እንዲሁም የሃዋርያት መልእክቶችንና የዮሃንስ ራእይን የሚያጠቃልል የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል።

እድሳት ስ 1.ጥገና። 2.ውልን፣ ፈቃድን፣ ... የማራዘም ሁኔታ።

ታደሰ ግ አገረሽ። ሀሙስ ታደሰበት።

አደሰ ስ ቅጠሉ ደርቆ ከተወቀጠ በሂላ ቤቶች ከቅቢ ጋር ለውሰው ፀጉራቸውን የሚቀሩት ጥፋ ሽታ ያለው የእፅዋት አይነት።

አደበ ግ ዝም አለ፣ ወመተ፣ ረጋ።

አደብ ስ ዝምታ፣ እርጋታ፣ ትእግስት።

አደብ ገዛ ወዋ፥ ጭምት ሆነ።

አደባባይ ስ 1. ብዙ ሀዝብ የሚሰበሰብበት ወይም የሚገኝበት ቦታ። 2. ሽንገ ወይም ችሎት የሚካሄድበት ቦታ። 3. አብዛኛውን ጊዜ በከተማ መንገዶች መጋጠሚያ መሃል ላይ በከፍተኝነት ተትቶ አትክልት፥ ሳር... የሚተክልበት ወይም ሃውልት የሚቆምበት ቦታ።

የአደባባይ ልብስ ስ የሰራ ልብስ ያልሆነ፤ የከት ልብስ።

የአደባባይ ሚስጢር ሁሉም የሚያውቀው።

አደብ “አደቦ” ስር ተመ.

አደኝ ግ 1. አድብቶ ወይም አሳዶ ያዘ ወይም ገደለ። 2. ከዚያም ከዚህም እያለ ሰበሰበ፥ ቃረመ። ወሬ ሲያድን ይውላል። 3. አሰስ፥ ፊለገ። አሳደደ፥ ተከተለ። ሴት ሲያድን ይውላል። አደኝ ስ አውሬን አሳዶ ወይም አድብቶ የመያዝ ወይም የመግደል ድርጊት።

አዳኝ ት 1. እንደ አንበሳ፥ ነብር፥ ... ያሉ ሃይለኛ አውሬዎችን በመግደል የሚታወቅ ሰው። 2. ፈላጊ፥ አሳሽ። ልባ ላዳኝ።

አዳኝ ውሻ ስ አንድን የሚፈለግ ነገር (ለምሳሌ አውሬን፥ ወንጀለኛን፥...) በጦረን ወይም በሽታ ተከታትሎ የሚይዝ ወይም ምልክት የሚሰጥ የሰለጠነ ውሻ፤ ሰለግ ውሻም ይባላል።

ታደኝ ግ 1. ተፈለገ፥ ከትትል ተደረገበት። 2. ተፈለገ እንዲያዝና በቁጥጥር ስር እንዲውል ተደረገ (ሰው)።

አደንጌ ስ ቅርፁ ባቄላ የሚመስል ነገር ግን ጠፍጠፍ ያለና የተለያየ ቀለም ያለው ባለሃረግ የአበባ አህል።

አደይ [አበባ] ስ በመስከረም ወር የሚፈነዳ ብሜ ቀለም አበባ።

አደገ ግ 1. ቁመቱ ጨመረ፥ ተለቀ፥ ተመነደገ። 2. ለመረ፥ በረከተ፥ በዛ። 3. ላቀ፥ ከፍ አለ (በደረጃ፥ በሃብት፥ በስልጣኔ ...)

ማደሳ ስ በተለያየ ምክንያት ከወላጆቹ ተነጥሎ ባለድ ወይም ዘመድ ቤት ያደገ።

አዳጋ ት ከፍ ያለ፥ ዳገታማ። ላዳጋ ቦታ።

እድገት ስ 1. ከፍ ወይም ላቅ ያለ ደረጃ። 2. ብልፅግና ወይም ሃብት። 3. የቀመት መመመር።

ታዳጊ ት 1. ቶሎ ቶሎ የሚያድግ። 2. ከ7-14 አመት ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ ያለ ወጣት (ልጅ)።

ታዳጊ አገሮች ስ በመልማት ላይ ያሉ አገሮች።

አሳደገ ግ ተንከባክቦ ለትልቅነት አበቃ ወይም

አደረሰ።

አሳዳጊ ት ለጆችን በመንከባከብ የሚያሳድግ፥ ወላጅ፤ ሞግዚት።

አሳዳጊ የበደለው (ስድብ) ያልተቀማ፥ መረገ አደግ፥ ባለጊ (ልጅ)።

አስተዳደግ ስ የእድገት ሁኔታ። የልጁ አስተዳደግ ምቹት ያለው ክር።

አደጋ ስ ድንገት ሳይታሰብ የሚደርስ መጥፎ አጋጣሚ ወይም ጉዳት።

አደጋ ላይ ጣለ አደጋ እንዲደርስበት አደረገ።

አደጋ ወደቀበት አደጋ አጋጠመው።

አደጋ ጣለ አድፍጦ በሌላው ላይ አደጋ ወይም ድንገተኛ ጉዳት አደረሰ።

አደገኛ ት 1. ጉዳት የሚያስከትል ወይም የሚያደርስ። 2. ሃይለኛ፥ ብርቱ፥ ጠንካራ። 3. ተንኮለኛ፥ ክፉ።

አደፊ ግ ቆሽሽ፥ እድፍ ያዘ።

አዳፋ ት የቆሽሽ።

እድፍ ስ ቆሻሻ፥ ጭቅቅት።

እድፋም ት (ስድብ) ቆሻሻ፥ ጭቅቅት ያለበት ወይም የበዛበት።

አደፍ ስ የሴቶች የወር አበባ።

አዱኛ ስ ሃብት፥ ብልፅግና።

አዲስ “አደሰ” ስር ተመ.

አዳል በግ ስ በጣም ቆላ በሆነ አካባቢ የሚረባና ላቱ ሰፊ የሆነ የበግ አይነት።

አዳሜ (የጌ.አነ.) ስ ሀዝብ፤ የአዳም ዘር። ላዳሜን ስቀልብ ላኛር ነው እንደ?

አዳም ሃሙስ ስ ከፋሲካ በሂላ ለሚመጣው የመጀመሪያው ሃሙስ የተሰጠ ስም።

አዳሪ “አደረ” ስር ተመ.

አዳራሽ ስ 1. ለሰብሰባ፥ ለትርኢት ማሳያ፥ ... የሚያገለግልና ብዙ ሰው የሚይዝ ሰፊ ቤት። 2. ሰፊ፥ ትልቅ (ሰቤት)።

አዳር “አደረ” ስር ተመ.

አደሴቀኒ ስ ጥቁር መልክ ያለው፥ ከአይጥ በለጥ የሚልና አይጥ መሰል የጹር አውሬ።

አዳኝ “ዳነ” ስር ተመ.

አዳኝ “አደኝ” ስር ተመ.

አዳይ “አደለ” ስር ተመ.

አዳጋ “አደገ” ስር ተመ.

አዳፋ “አደፊ” ስር ተመ.

አዳፍኔ “ደፊኝ” ስር ተመ.

አድለቀለቀ ግ እናወጠ፥ አንቀጠቀጠ።

አድልዎ *ደላ" ስር ተመ.

አድመኛ "አደመ" ስር ተመ.

አድማ ዝኪ.

አድማስ ስ ሰማይና ምድር የተገናኙበትና የምድር ጻር ድንበር መስሎ የሚታይ ቦታ።

አድራሻ "ደረሰ" ስር ተመ.

አድርባይ "አደረ" ስር ተመ.

አድባር "ደበረ" ስር ተመ.

አድናቆት "ደነቀ" ስር ተመ.

አይ ስ እንደዝሆንና አንበሳ ያሉ ሃይለኛ አውሬዎችን የገደለ አጻኝ ያደርገው የነበረ ከዝሆን ኩቱ የሚሰራ አምባር ወይም ሎቲ።

አይቀረ ፡ ሲጠራ ጆሮው እየሰማ እንዳልሰማ በመምሰል ዝም አለ ወይም መልሰ ሳይሰጥ ቀረ። አይበረ።

አይወሸባዩ ስ አውሬ (አንበሳ፣ ዝሆን...) ለጋደለ አጻኝ ይዘፈን የነበረ ዘፈን።

አይለ ፡ 1.የደረቀ ወይም የገረረ ቆጻን ቅባት ቀብቶ በቅጠል በመጠቅለልና ድንጋይ ጭና በማሰንበት እንዲለዝብ ወይም እንዲለሰልስ አደረገ። 2.የተሰበረ ወይም ቦታውን የለቀቀ አጥንትን ለማስተካከል ወይም ለመጠገን እንዲያመች አብሽ ቀብተና በወርቅ ጠቅልሎ አሰነበተ። 3.ረዘም ላለ ጊዜ አንድ ቦታ ላይ አስቀመጠ። ወዘፈ።

አይላት የአስተጻጀል ሁኔታ ወይም መንገድ።

ታይለ ፡ ገ አንድ ቦታ ሳይንቀሳቀስ ለረጅም ጊዜ ቆየ። ስንት ሰላት መሎ እዚህ ታይዬ እቀመጣለሁ?

አይረ ፡ ገ ሄ፡ ቀበተተ (ሆድን)።

አይበ ፡ 1.ከበበ፡ ከግራ ከቀኝ፡ ከፊት ከሂላ በመሆን አብሮ ሄደ፤ ተከተለ። 2.አንድ ቦታ ላይ ሰበሰበ ወይም አከማቸ።

አይብ ስ 1.የማይብ ስራ። 2.አጃቢ።

አጃቢ ስ 1.ከንጉስ፡ ከባለስልጣን፡ ... ጋር ወደ ተለያዩ ቦታ አብሮ የሚሄድ፡ ጠባቂ። 2.የተለያዩ የመብቃታ መሳሪያዎችን በመያዝ ድምዳሜን (ዘፋኝን) የሚያጻምቅ የኪነት ንድ።

አይብ ግራም፡ድንቅ፡ጉድ ለማለት የሚነገር ቃል።

አይንጻ ስ 1.አድራሻና ከእለት እስከ አመት የተከናወነ ወይም የሚከናወኑ ጉዳዮች የሚመዘገቡበት የቀን መቁጠሪያ ያለበት ማስታወሻ ደብተር። 2.ለስብሰባ ወይም ለውይይት የሚቀርቡና በተራ ቁጥር የተዘረዘሩ ርእሰ ጉዳዮች።

አጃ ስ የተነበበረ ሽፋንና ምርቅ ያለው ሰንደ የሚመስል እህል።

አጃቢ "አጀበ" ስር ተመ.

አጅሬ ት ጎበዙ፡ የማይሳካው፡ የታወቀው (በጥሩም በመጥሩም)። አጅሬ ስራውን በጠዋት ወርሶ ሄደ/ቤቱ ከፍት ከሆነ አጅሬ ገብቶ ይሰርቃል።

አገለ¹ ገ ከተከተተ፡ አፈር አስታቀፈ (ተከለን)።

አግል ስ የተከተተና ስራ አፈር የታቀፈ (አትከፈት)።

አገለ² ገ አገረሽ፡ መልሶ አመመ (ቂጥኝ)።

አገል ስ የአገረሽ የቂጥኝ በሽታ።

አገልግል ስ በውስጡ ምግብ ወይም የተለያየ እቃ ለመያዝ የሚያገለግል ባለመከደኛ የሰፊት እቃ።(ስለሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)

አገልግሎት "ገለገለ" ስር ተመ.

አገማ ገ የታመመን ሰው ገላ በጥቶ የተበከለውን ደም በማምት ስቦ አወጣ።

አገም ጠቀም አደረገ 1.በአንድ በኩል የጠቀመ አስመስሎ በሌላ በኩል ጎዳ ። 2.ጥሩ ወይም መጥፎ የማይባል ሰራ ሰራ።

ዋገምት በፊደል ተራው ተመ.

አገምደደ ግ አከሳተረ፡ አወማደደ፡ አጠቆረ (ፊትን)።

አገር "ሃገር"ን ተመ.

አገተ ግ 1.የተከለከለ ቦታ የገባና አትከፈት፡ ሳር፡ አዝመራ፡... የበላን፡ ያበላሽን ኩብት ይዞ አሰረ ወይም አገረ። 2.የዋሰን ንብረት በእጽ ያዘ ወይም ወሰደ። 3. አንድን ጉዳይ በማስገደድ ለማስፈጸምዎችን በመያዣነት ያዘ።

አጋች ት1. በተከለከለ ክልል ውስጥ የገቡ ኩብቶችን ወይም ዋስ ሆኖ ግዴታውን ያልተወጣ ሰውን በመያዝ ወይም በማሰር አስፈላጊውን እርምጃ የሚወስድ ወይም ለማስወሰድ የሚችል (ሰው)። 2. አንድን ጉዳይ አስገድዶ ለማስፈጸም ሰዎችን በማያዣነት ያያዘ።

አግት ስ በህግ የተያዘ (ከብት፡ እቃ፡ ንብረት፡...)።

ታገተ ግ 1. በህግ ተያዘ (ዋስ፡ ንብረት፡...)። 2.በመያዣነት ተያዘ።

ታጋች ት በዋሰኑና ምክንያት ወይም በላውጡ ጥቅም ለማግኘት ሲባል በህግ ወይም በህገወጥ መንገድ በቁጥጥር ስር እንዲውል የተደረገ ሰው፡ ንብረት፡...

አገነደረ "ገነደረ" ስር ተመ.

አገና (አጋና) ስ በሻጭና በገዢ መካከል የሚደረግ ስምምነት፡ ውል።

አገና ተማታ ሻጭና ገዢ ተስማማ፤ ተሸነ።

አገና አማታ ሻጭና ገዢን አስማማ፤አሸነ።

አገዝ ግ ረዳ፥ ደገፈ፥ ተባበረ።

አጋዥ ፥ ረዳት፥ ደጋፊ።

አጋዥ ግንድ ስ ከፊት ግንድ ቀጥሎ የሚገኝና የፊት ግንድ ረዳት የሆነ የሽማግሌ እቃ።

እገዛ ስ እርዳታ።

ታገዝ ግ ተረዳ፥ ተደገፈ።

ተጋገዝ ተረዳዳ፥ ተባበረ (እርስ በእርስ)።

አገደ ግ 1.ከለከለ፥ አቆመ። 2.ገደበ፥ ከተረ። 3.ከብትን ጠበቀ።

አጋጅ ፥ እረኛ ወይም ጠባቂ።

እገዳ ስ 1.ከብት ጥበቃ። 2.ማእቅብ።

እግድ ግ 1.ከልከለ፥ ዝግ። 2.ከትር፥ ግድብ።

አገደደ ግ 1.አዛረ፥ ጠመዘዘ። ላገገፉን ላገደደ። 2.ጠመመ፥ ወለገደ።

አገዳ ስ 1.እንደ በቆሎ፥ ማሸላ፤ ... ያሉ የአገርአት አህሎች ግንድ። 2.ሸንከራ አገዳ። 3.ከጉልበት እስከ ቁርድም፡፡ሚት ወይም ከክርን እስከ አምባር መዋያ ያለው የእግርና የእጅ ክፍል።

አገዳ ሰበር ስ የአጥራ አይነት፤ ወድቆ የሚያገኘውን የበሬ ቅልጥም መቅን ለመብላት ሲል ወደ ሰማይ አውጥቶ ድንጋይ ላይ በመጣል ስለሚሰበር ቅልጥም ሰባሪ እየተባለም ይጠራል።

የአገዳ እህል ስ እንደ ማሸላ፥ በቆሎ፡... ሁሉ አገዳ ያለው የእህል አይነት።

አገጭ ስ በታችኛው ከንፈር አካባቢ የሚገኝ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ)።

አገጫም ፥ (ሰድብ) አገፊ ትልቅ የሆነ ሰው፤ግንጭላም።

አጉል "አጎለ" ስር ተመ.

አጉመተመተ "አጉተመተመ"ን ተመ.

አጉራ "አጎረ" ስር ተመ.

አጉራዶ "ሳረዶ" ስር ተመ.

አጉተመተመ(አጉመተመተ) ግ አጉረመረመ።

አጉተምታሚ (አጉመትማች) ፥ አጉረምራሚ።

አጋ

አጋ ለየ በጥል ጊዜ ወገን፥ አጋር፥ አንጃ ለየ፤ የአንዱ ወገን ከሌላው ተለይቶ በመተባበር በአንድ በኩል ሆነ።

አጋመዳ ፥ (ሰድብ) ሆዳም፥ ክርሳም።

አጋሚዳ ስ በሀዘብና በመንግስት ላይ ያመፀ። ዱር የገባ ወንበዴ፥ ሽፍታ።

አጋም ስ ፍሬው የሚበላ እሾም የእዕዋት

አይነት።

አጋም መሰለ 1.ቀላ ያለ መልክ ያዘ። 2.በሰለ፥ ጎመራ።

አጋም አዙርበት በአጋም ተነቀሰ (ጥርስህን)።

አጋራ ስ ገበሎ።

አጋር ስ ረዳት፥ ተባባሪ፥ ግብረ አበር።

አጋሰሰ ስ 1.ለእቃ መጫኛ የሚያገለግል በቅሎ ወይም ፈረሰ። 2.(ሰድብ ዘይ) ሀ. ሆዳም፥ በልቶ የማይጠግብ፡፡ሉ. ገልቱ፥ ሙያ የሌለው።

አጋች "አገተ" ስር ተመ.

አጋንንት "ጋኔን"ን ተመ.

አጋዘን ስ ምድቱ በከብት ዘር ውስጥ የሆነ፥ ጠምዛና ረጃጅም ቀንዶች ያሉት ቅጠላ ቅጠል የሚመጣብ የዱር እንሰሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)።

አጋዥ "አገዝ" ስር ተመ.

አጋይ "ሃጋይ"ን ተመ.

አጋደደ ግ አበደረ፥ አዋሰ።

አጋጅ "አገደ" ስር ተመ.

አጋፈረ ግ በቤተመንግስት፥ በግብጥ ቦታ፥... በር ላይ ቆሞ የሚገባውንና የሚወጣውን ሰው አስተናበረ፥ አስተናገደ።

አጋፋሪ ፥ አስተናባሪ (ብዙውን ጊዜ በግብጥ ወይም በቤተመንግስት በር ላይ በመቆም ስርአት የሚያስኩበር)።

አጋፈተ ግ 1.ተረከዙ፤ ላይ ቁጢጥ ብሎ በመቀመጥና በውስጥ በእግሮቹ ጣቶች መሬት በመርገጥ እጆቹን እጉልበቶቹ ላይ አድርጎ እፍ እፍ የሚል ድምፅ እያሰማ ወደ ላይ እንጣጥ እንጣጥ በማለት እየዘለለ ተጨውተ። 2.ያለ ስራ ከወዲያ ወዲህ ሮጠ፤ አደሽደሽ።

አጋፋሪ "አጋፈረ" ስር ተመ.

አግፍፍ ስ ወረቀቶችን በአንድነት አጣብቆ ለመያዝ የሚያገለግል መንታ ጫፍ ያለው ሽቦ ወይም ብረት።

አግባብ "ገባ" ስር ተመ.

አግቦ ስ አሸመር፥ ሽመጥ። አግራፍ

አግቦኛ ፥ አሸማጭ፥ አሸመረኛ።

አግድመት "ገደመ" ስር ተመ.

አግድም ዝ.ከ.

አግድሞሽ ዝ.ከ.

አጎለ ግ አወከ፥ አስቸገረ፥ መሰናከል ሆነ።

አጉል (አንጉል) ፥ የማይመች፥ መጥፎ።

ታህሳ ግ ተዳፈነ፥ ተቋረጠ(ግብር፥ቅዳሌ፥ ...)።

ተጓጎለ ግ ተሰናከለ፡ መደረግ የሚገባው ሳይደረግ ወይም ሳይከናወን ቀረ።

አስታጎለ ግ አዳፊነት አቋረጠ (ቅዳሴን፡ ግብርን፡...)።

አጎረግ ግ አጎነቆለ፡ አጎመገመ።

አጎረ ግ 1.ከብቶችን ወደ በረት አስገብቶ በሩን ዘጋ። 2.አከማቸ፡ ሰበሰበ፡ አከተ።

አጉራ ስ ከብቶች እንዳይወጡ በበረት በር ላይ የሚጋደም እንጨት።

አጉራህ ጠናኝ አለ ተረታሁ፡ ተሸነፍኩ አለ (በሙግት ጊዜ)።

አጉራ ዘለል ቅ (ሰድብ) ባለፔ፡ ስድ፡ ስነ ስርአት የጎደለው፡ ጋጠ ወጥ።

አጎበር ስ 1.አባራን ወይም ነፍሳትን ለመከላከል በአልጋ ወይም በዙፋን ዙሪያ ላይ እንደ ድንኳን የሚዘረጋ መጋረጃ። 2.በአልጋ ቅርፅ የተሰራ፡ በላይ ላይ እንደ ጣሪያ የሚያገለግሉ ቅስቶች የተደረጉበትና በግምጃ ወይም በጨርቅ የተሸፈነ የሬሳ ወይም የበሽተኛ ማጓጓዣ። 3.ግድግዳውና ጣሪያው ወጥነት ባላቸው እንጨቶች በቅስት መልክ የሚሰራ ጎጆ፡ ቅልስ።

አጎበሰበ ግ አሸቃጠ፡ አቃለጠ።

አጎብጋቢ ቅ (ሰድብ) አሸቃጣ፡ አቃላ፡ አወብላጠ።

አጎዛ ስ 1.ተለፍቶ ለልብሰት ወይም ለንግፍ የሚያገለግል የበግ ወይም የፍጥል ቆዳ። 2.(ሰድብ ዘይ.) ሞኝ፡ ጅል።

አጎዛ ስ የከብት ኮቴ። ከብቱ ሲነዳ አጎዳው ከሩቅ ይለግ ዘር።

አጎዶ¹ ስ 1.እንደ ክሰል፡ ወርቅ፡... ያለ ማእድን የሚወጣበት ጉድጓድ። ት (ሰድብ) መልክ ጥፋ።

አጎዶ² ስ የላም በረት (ጎንደር)።

አጎት ስ የላባት ወይም የእናት ወንድም።

አጎጠጎጤ “አጎጠጎጠ” ስር ተመ.

አጎጤ ዝ.ከ.

አጎመጠ “ጎመጠ” ስር ተመ.

አጎራ ግ ተደጋጋሚ ጨህት አለማ (ዛር የሰፈረበት ሰው)።

አጎት ስ አራራ ወይም ወገሚት ከተፈላ በሃላ አይቡ ሲዘቅጥ ከላይ ጠልሎ የሚቀረው ውሃ መሰል ወተት ወይም ነጭ ፈሳሽ።

አጎጉል “አጎለ” ስር ተመ.

አጎጎት (ጎጎት) ስ ብዙውን ጊዜ በፊት ወይም በእጅ ላይ የሚታይ እንደ ጭርት ያለ የቆዳ በሽታ።

አጠረ¹ ግ 1.ቁመቱ ወይም ርዝመቱ ተቀነሰ፡ አጭር ሆነ፡ አነሰ። 2.አጠጠ፡ ቸገረ (ገንዘብ፡

ጊዜ፡ ...)።

አጣራ ት አጭር ወይም ቁመቱ ዘለገ ያላለ።

አጭር (ብ.ቁ.አጭር) ት 1. ርዝመቱ ወይም ቁመቱ ያነሰ። 2.ድንክ፡ ድውይ። 3.የተወሰነ፡ ጥቂት (ጊዜ+...)።

በአጭር ቀረ 1.ያለ እድሜው በተሉ ሞተ። 2.እድገቱ ተደናቀፈ ፡ ተቀደ።

በአጭር ቅር (እር.) አትደግ፡ ያለእድሜ ቶሎ ይገደላህ።

በአጭር ታጠቀ ከልብ ተዘጋጀ (ለስራ፡ ለጉዞ፡...)።

አጭር ልቦለድ ስ በጥቂት ገፅ ባህርያትና በአጠረ ጊዜ ተመጥኖ በአንድ ታሪክና በዚያ ታሪክ ነጠላ ውጤት ላይ የሚያተኩር፡ በስድ ገባብ የተቀነባበረ የስነፅሁፍ አይነት።

አጭር ቃል ስ ሃተታ የሌለበት ንግግር፡ ፍሬ ነገሩ ብቻ።

አጭራ ስ 1.ቁመተ አጭር የዘንጋዳ አይነት። 2.ከደር ስጋ ብልት የጭኑ ክፍል።

እጥረት ስ የአንድ ነገር ማነስ፡ በበቂ ሁኔታ ወይም በብዛት አለመገኘት።

እጥር ምጥን ያለ ሳያጥር ሳይረዝም፡ ሳይበካ ሳያንስ በልክ የሆነ፡ የተመጠነ።

አጠበ² ገ1. በእንጨት፡ በድንጋይ፡ በእሾህ፡ ... የቤትን የአዝርአትን፡ ... ዙሪያ ከለለ ወይም ጋረደ።2. ከለከለ፡ዘጋ፡አላላልፍ አለ።

አጥር ስ በእንጨት ወይም በድንጋይ ወይም በእሾህ... በቤት፡ በአዝርአት... ዙሪያ የሚደረግ ከለላ፤ ገረገራ፤ ትጥር።

አጥር ቅጥር ስ የቤት አጥርና ገቢ።

አጥር ግቢ ስ ከአጥር በውስጥ በኩል ያለ የቤት አካባቢ፡ ገቢ።

አጠበ ግ 1. ለፀዳ፡ አጠፎ፡ አነፃ፡ ቆሻሻን አስለቀ፡ ወይም አስወገደ (በውሃ፡ በሳሙና፡...)። 2.መጥጥ አድርጎ ወሰደ ወይም ሰረተ (ገብረትን)። 3. ከፎቶግራፍ ሬልም ላይ ምስልን በወረተ፡ ላይ አወጣ፡ አተመ።

ቢያጥረት አይጠራ 1.ተመኛ፡ ነገር በሆዱ የሚይዝ (ሰው)። 2.እንከን፡ ጉድለት፡... የማያጣው።

እጣቢ ስ ከሚታጠብ ነገር ላይ የሚወጣ እድፍ ወይም ቆሻሻ።

እጥብጣቢ ዝ.ከ.

እጥብጥብ አለ ግ 1.ተጣጠበ፡ ፀዳ።

2.አለቀ፡ ተግጠጠ፡ ባዶ ሆነ።

እጥብጥብ አድርጎ ወሰደ ምንም ሳያስተር መጥጥ አድርጎ ወሰደ።

ታጠበ ግ 1. ከቆሻሻ ጠራ፡ ፀዳ፡ ነፃ።

2. በዜማክል አማካይነት በሮቶግራፍ ፊልም ላይ ያለ ምስል እንዲታይ ማድረግ፡ ማጥቆር።

ታጥብ ጭቃ ስለ አንድን አጉል ልማድ ወይም አታድርግ፡ አይሆንም የተባሉትን ነገር ለጊዜው ከተወሰነ በሂሳ እንደገና ወደዚያው የመመለስ ድርጊት።

መታጠቢያ ስለ ገላን (ሰውነትን) ለመታጠብ የሚያገለግል (ውሃ፡ ሳሙና፡ ቦታ)።

መታጠቢያ ቤት ስለ ገላን (ሰውነትን) ለመታጠቢያ የሚያገለግል ቤት ወይም ክፍል።

ተጣጠበ ግ ተሰቃለቀ፡ ታጠበ።

አስታጠበ ግ እጅ ላይ ውሃ በመጨመር እንዲታጠብ አደረገ።

አጠነ ግ 1. እንደ አጣን፡ ሰራሰር፡ ቅጠላ ቅጠል፡ ... ያሉ ነገሮችን እሳት ላይ አድርጎ በማጠስ መላዛው እንዲሸት ወይም እንዲያውድ አደረገ። 2. የታጠበ ልብስ ወይም የጠላ እቃ ጥሩ መላክ እንዲያገኝ የማእጠንት ጢስ እንዲጠሰበት አደረገ።

አጣኝ ስ ቤተ ክርስቲያንን ወይም ቤተ ፀሎትን የሚያጥን ቄስ።

ያጣኝ ስ (እ.አ.ተ.ቤ .) ዋናው ተዝካር በተበላ በሰሰተኛው ቀን ለተወሰኑ ካህናት ብቻ ይደረግ የነበረ መጠነኛ ግብዣ።

እጣን ስ ጢሱ ጥሩ መላክ ያለው የእንጨት ሙዳ።

እጣነ ሞገር ስ ከቅዱስ መጨረሻ ገደማ ላይ የሚባል የግእዝ ቅኔ።

ማእጠንት (ማጠንት) ስ እንደ ሰንኩል፡ ኡድ፡ ጥንገሮት፡ ... ያለና ጥሩ መላክ ያለው የጢስ እንጨት።

አሳጠነ ግ እንዲታጠን አደረገ ወይም አስደረገ።

አጠናቀረ “*ጠነቀረ” ስር ተመ.

አጠናገረ “*ጠነገረ” ስር ተመ.

አጠድ “አፀድ”ን ተመ.

አጠገብ ተውግ እየቀረ።

አጠገብ ለአጠገብ ቅርብ ለቅርብ፡ ያልተራራቀ።

አጠጠ ግ አነሰ፡ ጎደለ።

እጥጥ ሙጥጥ አለ ግ አለቀ፡ ተሟጠጠ።

አጠፈ ግ 1. ሰፋት ወይም እርዝመት ያለውን ነገር (ጋቢ፡ ነጠላ፡ ...) ደጋግሞ በመቀልበስ መጠኑ አነስ እንዲል አደረገ። 2. ቆለመመ፡ አስጎነሰሰ። ምስግፍን አጠፈው። 3. ዘጋ፡ ከደነ (መፅሃፍን)። 4. ያለውን ቁጥር ያህል መጠኑ ጨመረ፤ አጠፈታ አደረገ።

ማጠፊያ ስ መገደያንና መስኮትን ከመቃን ጋር ለማያያዝና ወዲያና ወዲህ ለማንቀሳቀስ (ለመዝጋትና ለመክፈት) የሚያገለግል ብረት።

አጠፈታ ስ እጥፍ።

እጥፍ ት ድርብ፡ ጥንድ፡ ነጠላ ያልሆነ።

እጥፍ ድርብ ት አያሌ፡ ብዙ።

እጥፋት ስ ቅልብሳት፡ ስብራት (የልብስ)።

ታጠፈ ግ 1. ቀጥታውን መንገድ ትቶ ወደ ጎን አመራ። 2. ተቀንፈ፡ ተቀለሰ። 3. ተጎነበሰ፡ ተቆለመመ።

ታጣፈ ት ሊያጥር ወይም ሊተጣጠፍ፡ ሊቆለመም የሚችል (አልጋ፡ ወንበር፡ ብረት፡ ...)።

ተጣጠፈ ግ ተኮራመተ፡ ተጨበበ።

አጣ ግ 1. ተቸገረ፡ ደሀደ። 2. የፈለገውን ወይም የተመኛውን ሳያገኝ ቀረ። 3. ረሳ፡ ጠፋበት፡ ሳያውቀው ቀረ። የጥያቄውን መልስ አጣው።

አጣ ነጣ በጣም ተቸገረ፡ ደሀደ።

እጠት ስ ችግር፡ ድህነት።

እጠተኛ ት ችግረኛ፡ ደሃ።

ታጣ ግ 1. ጠፋ፡ ሳይገኝ ቀረ። 2. ተረሳ፡ ተዘነጋ።

ተጣጣ(ተጣጡ) ግ 1. ተረሳሳ፡ አንዱ ሌላውን ማስታወስ ተሳነው፡ ተጠፋፋ። 2. ሳይገናኙ ቀሩ።

አሳጣ ግ ከለከለ፡ ነሳ።

አጣራ “ጠራ”²¹ ስር ተመ.

አጣራ ዝ ከ.

አጣራ “አጠረ”¹ ስር ተመ.

አጣቆሰ ግ አሳበቀ፡ አዋሽከ።

አጣቢ “አጠበ” ስር ተመ.

አጣና ስ የተለያየ አገልግሎት የሚሰጥ፡ መጠነኛ ውፍረት ያለውና መለል ብሎ ዘለግ ያለ ድፍን እንጨት(ብዙውን ጊዜ ባህርዳፍ)።

አጣኝ “አጠነ” ስር ተመ.

አጣጥ ስ ትንንሽ እሾህ ያለው የቁጥቋጥ ዛፍ አይነት።

አጣፋ ግ 1. ጋቢን፡ ነጠላን፡ ኩታን፡... ከአንደኛው ትከሻው እስከ ሁለተኛው ትከሻው በመዘርጋት ሰውነቱን ሸፈነ፡ አለበሰ። 2. መክፈል የሚችሉ ቁጥሮችን እክፈል (ሂሳብ)።

ማጣፊያ ስ የኩታ፡ የጃና ቁመት ወይም ርዝመት።

ማጣፊያ አጠረው የሚናገረውን ወይም የሚያደርገውን ወይም የሚሆነውን አጣ፡ ተቸገረ፡ ዘደ፡ ተለላሃት ጠፋው፡ አጠረው።

አጣፊኝ ስ በአንገት ላይ የሚለበስ ባለ አንድ ፊርጅ ነጠላ።

አጤ "አፄ"ን ተመ.

አጥሚት ስ በአብዛኛው የአጃ ወይም የገብስ ወይም የሰንደ ዱቄትን በውሃ በጥብጠ እሳት ላይ በማንተከተክ (በማብሰል) በፈሳሽ መልክ የሚዘጋጅ ምግብ፤ መቅ፤ እንትከትክ።

አጥር "አጠረ" ስር ተመ.

አጥቅ "አፅቅ" ን ተመ.

አጥቢያ¹ ስ አካባቢ፤ ለባክ፤ ቀበሌ።

አጥቢያ ዳኛ ስ በአንድ በተወለነ አካባቢ በጻጻንት እንዲያገለግል ከህዝብ መካከል ተመርጦ የተሰየመ ዳኛ።

አጥቢያ² "ጠባ" ስር ተመ.

አጥናፍ "ጠንፍ" ስር ተመ.

አጥንት ስ በሰጋና በቆዳ የተሸፈነውና ጠንካራ የሆነው የአካል ክፍል።

አጥንት ሰባራ ት ዘሩ ወይም ትውልዱ ከሃብታም፤ ከባላባት፤ ከወዋ ዘር ያልሆነ ሰጻለት በቀድሞ ጊዜ ይነገር የነበረ ቃል።

አጥንት የሚሰብር ሰሜት የሚገዳ፤ ዘርን የሚነካ መጥፍ ስድብ ወይም ንግግር ።

አጥንቱ የወጣ በጣም የከላ፤ አጥንቱ የገጠጠ።

የአጥንት ልጅ መደበኛ የመወለድ ጊዜውን አሳላፍ የተወለደ ልጅ።

የአጥንት ፍላጭ የሰጋ ቆራጭ ከአብራክ የወጣ የገዛ ልጅ።

አጥግቢኝ "ጠገበ" ስር ተመ.

አጥፍ "አፅፍ"ን ተመ.

አጪ ን 1. መለመለ፤ መረጠ (ለሹመት፤ ለእድገት)። 2. ቃል ኪዳን አሰረ፤ ለትዳር መረጠ፤ ተዋዋለ።

ማጫ ስ ለሚሰትነት ለተመረጠችው ልጅ የሚ ሰጥ ገንዘብ፤ ከብት፤

አጭታ ስ አንድን ቤት ልጅ ለትዳር መርጦ ወይም መልምሎ በቃል ኪዳን ያስቀመጠ ሰው።

አጪ ት ለአንድ ገዳይ (ለሹመት፤ ለሰራ፤ ...) የተመለመለ ወይም የታሰበ (ሰው)።

አጮኛ ስ ቃል ኪዳን የገባ ወይም ቀለበት ያሰረ የወደፊት የትዳር ጓደኛ።

አጪለገ ን 1. በአንድ አይት በቀዳዳ ተመለከተ፤ አጮለቀ፤ አነጣጠረ። 2. አታልሎ ወሰደ፤ ሰረ።

አጭልግ (አጭላጊ) ት አታላይ፤ ሊባ።

አጪቀ ን በብዛት አመቀ፤ ከተተ፤ ወመረ።

ታጪቀ ን በብዛት ተከተተ፤ ታመቀ።

አጪናፈረ "ጪናፈረ" ስር ተመ.

አጪደ ን በብዛት በመያዝ ከስር ቆረጠ (ሳርን፤ ሰብልን፤...)።

አጪደው ጪረሰው፤ ፈጀው። ረሃብ ሀዘለን አወደው።

ማጭድ ስ ከብረት

የሚሰራ፤ እንደ ደጋን

ጎበጥ ብሎ በአንድ በኩል

ከስር እስከ ጫፍ ስለት

ያለውና ሳርን፤

ሰብልን፤... ለማወድ

የሚያገለግል ባለእጅታ

የግብርና መሳሪያ።

አጪዳ ስ የማወድ ተግባር።

አጫዳ ስ (ዘይ፤ ስድብ) እግረ ሽፋ።

አጭልግ "አጪለገ" ስር ተመ.

አጭራ "አጠረ" ስር ተመ.

አጭር ዝኪ.

አጭታ "አጪ" ስር ተመ.

አጮለ "ፍጮለ" ስር ተመ.

አጮለቀ ን አዩኝ አላዩኝ እያለ ቀስ ብሎ በስርቆት ተመለከተ።

አጮልቆ አየ ዝኪ.

አፀድ (አጠድ) ስ 1. የአትክልት ወይም የዛፍ ቦታ። 2. በቤተ ክርስቲያን ዙሪያ ያለ አትክልት ወይም ዛፍ።

አፀደ ሀሃናት ስ ሀሃናትን ለመደበኛ ትምህርት የሚያዘጋጅ ትምህርት ቤት።

አፀደ ነፍስ ስ ሰው ከሞተ በሂሳ ነፍሱ በሰግይ ትፍርበታለች ተብሎ የሚታመንበት ቦታ።

አፀፋ ስ ምላሽ።

አፄ (አጤ) ት በንጉስ የተፀውአ ስም ላይ ተደርቦ በመነገር ንጉሣዊ ግእረገን

የሚገልፅ ቃል። ላይ የሃንታ፤

ላይ ግደላኩ፤ ላይ ያይለ ሰላ።

አፅም ስ አጥንት።

አፅሙ የረገፈበት

የተቀበረበት።

አፅመ ርስት የ"ርስት"ን

1ኛ ፍቺ ተመ.

አፅቅ (አጥቅ) ስ 1. የዛፍ

ማጭድ

አፅም

ወይም የተክል ቅርንጫፍ አናት፡፡ ጫጫቱ፡፡
2.ከአንን እስከ አንን ያለ የጣት ክፍል፡፡
ቅልጥም፡፡

አፅናፍ “ጠንፍ” ስር “አጥናፍ”ን ተመ.

አፅፍ (አጥፍ) ስ ከአጋዘን ወይም ከበሬ ቆዳ
የሚሰራ የመነኩሴ ልብስ፡፡

አፈለ ግ 1.ጎለመሰ፡፡ ጎረመሰ፡፡ 2.ጠነከረ፡፡ በረታ፡፡
ጎበዘ፡፡

አፍላ ቅ 1.ጎረምሳ፡፡ ወጣት፡፡ 2.ያልዘገየ፡፡ ያል
ቆየ፡፡ ትኩስ፡፡

አፍላ እንቅልፍ ከጀመረ ብዙም ያልቆየ
ሃይለኛ እንቅልፍ፡፡

አፍለኛ ቅ 1.ጎረምሳ፡፡ ወጣት፡፡ 2.አፍለኝ፡፡

አፍለኝ (አፍለኛ) ቅ ከአልባካ ሊጥ የተጋገረ
እንጀራ፡፡

አፈላማ ስ አትክልቱ ወይም ሰብሉ በከብት
የተበላሰበት ሰው ከባለከብቱ የሚቀበለው ገንዘብ፡፡

አፈሙዝ ስ የጠመንጃ፡፡ የሽጉጥ፡፡ ... አፍ፡፡

አፈረ ግ 1.በአሳፋሪ ድርጊቱ ተዋረደ፡፡ ቀለለ፡፡
2.ፈራ፡፡ ተሸረመመ፡፡ 3.ጠወለገ፡፡ ደረቀ፡፡
4.ሸፈጠ፡፡ ከዳ፡፡ አሌ አለ፡፡ ቃሉን ለወጠ፡፡
5.እያነሰ ወይም እየገደለ ሄደ (ምንጭ)፡፡

ማፈሪያ ስ አሳፋሪ፡፡ አዋራጅ፡፡

እፍረት (ሃፍረት፡፡ ሀፍረት) ስ
1.ወርደት፡፡ ቅሌት፡፡ ነውር፡፡ 2.ፍርሃት፡፡
መሽከርመም፡፡ 3.ሸፍጥ፡፡

እፍረቱን ጣለ 1.እርቃትን ሆነ፡፡ 2.ማፈር
መፍራቱን ተወ፡፡ አይነ ደረቅ ሆነ፡፡

ሃፍረት የሌለው (እፍረት የሌለው)
1.(ስድብ) የግያፍር፡፡ ቅሊታም፡፡ ወራዳ፡፡
ነውረኛ፡፡ 2.ይሉኝታ የለሽ፡፡ የግይፈራ፡፡

እፍረተ ስጋ ስ የሌት ወይም የወንድ ብልት፡፡

እፍረተ ቢስ ቅ ሃፍረት የሌለው፡፡

ታፈረ ግ ተፈራ፡፡ ተከበረ፡፡

ተፋፈረ(ሩ) ግ ተፈራራ፡፡

አሳፈረ ግ 1.አዋረደ፡፡ አቃለለ፡፡ 2.አስከበረ፡፡
አሰጠበቀ፡፡

አሳፋሪ ቅ አዋራጅ፡፡ ዝቅ የሚያደርግ፡፡ ቅሌት
ሳይ የሚጥል፡፡

አፈር ስ 1.የተፈረፈረ ወይም የተቆፈረ የመሬት
አካል፡፡ 2.አባራ፡፡ ትቢያ፡፡

አፈሩን ገለባ ያድርግለት የጥተን ሰው
ሰም በግንሳት ሃሳቡን ለመግለፅ የሚፈልግ ሰው
የግኝትን ሰም ከመጥራቱ በፊት “መከራው
ይቅለልለት” ለግለት የሚጠቀምበት የገባ ምኞት
መግለጫ ቃል፡፡

አፈር ሆነ 1.ጥተ፡፡ ተቀበረ፡፡ 2.በበሰሰ፡፡
ወደአፈርነት ተለወጠ፡፡ ትቢያ ሆነ፡፡

አፈር ስሆንልህ አንድ ነገር እንዲደረግ፡፡
እንዲሰራ ለመለመን የሚያገለግል የልምምጥ
ወይም የግንባቢያ ቃል፡፡ አፈር ስሆንልህ ይቻን
ገረባልኝ፡፡

አፈር ለበሰ ተቀበረ፡፡

አፈር አለበሰ ተበረ፡፡

አፈር አልባሽ 1.ተባሪ (ዘመድ፡፡ ቤተሰብ፡፡
ወገን)፡፡ 2.ጧሪ ቀበረ፡፡

አፈር መለሰ ተበረ፡፡ በአፈር ሸፈነ፡፡

አፈረ መሰለ ፊቱ በጣም ጠቆረ፡፡ ጠወለገ፡፡
ተጎሳቆለ፡፡

አፈር ቀመሰ 1.ጥተ፡፡ 2.ተቀበረ፡፡

አፈር ቃመ 1.አፈር በላ፡፡ 2.በአፈር ተለወሰ፡፡
ተበላሸ፡፡

አፈር በላ 1.ጥተ፡፡ 2.ተበላሸ፡፡ ከጥቅም ውጭ
ሆነ፡፡

አፈር በላው ጥተ፡፡

አፈር ብላ/ቃም (እር.) ሙት፡፡ አፈር ሁን፡፡
ተቀበር፡፡

አፈር ይብላኝ ግዝንን ወይም መፀፀትን
ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ አፈር ይብላኝ
ከጤቱ አንደኛው በዚያው ድፍት ብሉ ቀረ፡፡

አፈር ጋጠ ብዙ ለፋ፡፡ ደከመ፡፡

አፈር [ድቤ] አስጋጠ 1.በሃይል ደበደበ፡፡
መታ፡፡ 2.አለፋ፡፡ አደከመ፡፡

አፈር ጠራው ከከረበት ቦታ ወደ ሌላ ቦታ
እንደ ሄደ በድንገት ጥቶ እዚያው ተቀበረ፡፡

እንደ አፈር ነው ብዙ፡፡ አያሌ ነው፡፡

አፈር ገፊ ስ ዝገሬ፡፡ አርሶ አደር፡፡

አፈርማ ቅ አፈር የሚመስል፡፡

አፈርሳታ ስ አንድን ወንጀል በድብት የፈፀመን
ሰው ለማውጣት ወይም ለግጋላጥ የሚደረግ
የሰፈር ሰብሰባ፡፡ እውጫጭን፡፡

አፈሰ ግ 1.ዘንተ፡፡ ዛቀ፡፡ ተረፈሰ (እህልን፡፡
አፈርን፡፡...)፡፡ 2.ሰውን ያለፍላገቱ በግንገደድ
ወሰደ፡፡

አፋሽ አጎንባሽ ግንኛውም ተራ ሰው፡፡
ትንሽ ትልቁ፡፡

አፈሳ ስ 1.ለተወሰነ አላግ ሰዎችን አለፍላ
ጎታቸው ይዞ የመውሰድ ድርጊት፡፡ 2.ዝቅሽ፡፡
ርካሽ፡፡ የዘንድሮው ዝያ ሌላ ነው፡፡

ታፈሰ ግ 1. ተያዘ፡፡ ተወሰደ፡፡ 2. በብዛት
ተጠገ፡፡ በረከተ (ምርት)፡፡ 3. ተዛቀ፡፡ተተረፈሰ፡፡

አፈቀላጤ “አፍ” ስር ተመ.

አፈተተ

እንደ አፈተተው እንደአሻው፡ እንደፈለገው፡ እንደ አፈተተው ያደርግ፡

አፈቸለ ግ ለፈለፈ፡፡

አፈነ¹ ግ 1.ትንፋሽ ከለከለ፡ ዘጋ፡ 2.አወለመ፡ ሸፈነ (ጉም፡ ጭጋግ)፡፡ 3.ወሬን እንዳይሰራጭ ወይም እንዳይሰማ አደረገ፡፡ 4.የመናገር ወይም ሃሳብ የመግለፅ እድል አሳጣ፡፡ 5.በቤት አስር ቀለበ (አንሰሳትን)፡፡ 6.አስገድዶ ወይም አንቆ ወሰደ፡፡ 7.አውድግ ላይ የሚያበራየውን የበሬ አፍ አሰረ ወይም ሸበበ፡፡ 8.እጅብ እጅብ አደረገ፡፡ ከበበ፡፡

ማፈኛ ስ የጆሮ ጌተ፡ ጆሮ ላይ ከተሰከ በሂላ እንዳይወልቅ ከበስተሂላ በኩል ዘንጉ ላይ የሚሰካ ነገር፡፡

አፈና ስ 1.አስገድዶ ወይም አፍኖ መውሰድ፡፡ 2.ጭጋግ፡ ጌምና ዝናብ የሆነበት ቀን፡፡

አፋኝ [ቡድን] ስ ሰውን እያስገደደ የሚወስድ፡ የሚያስር፡ የሚሰውር ቡድን፡፡

እፍንፍን ስ ትፍግፍግ፡ ጭንቅንቅ፡፡

እፍንፍን አለ ግ ተጣበበ፡ ተወናነቀ፡፡

ታፈነ ግ 1.አየሩ በጠስ፡ በጭጋግ፡... ተበከለ፡ ተሞላ፤ ገፅህ አየር ታጣ፡፡ 2.ትንፋሹ ተቋረጠ፡ ተዘጋ፡፡

ተፋፈነ ግ ተፋፈነ፡ እፍንፍን አለ፡፡

አፈነ² ግ በእፍኝ ዘንኑ፡ ቆነጠረ፡፡

እፍኝ ስ 1.ጥራጥ፡ ውሃ፡...መያዝ የሚያስችል የተገጣጠመና ጣቶች ወደ ላይ ቀና ያለበት የሁለት እጆች የውስጥ ክፍል፡፡ 2.በእፍኝ የተያዘ ወይም የተለካ ጠጣር ወይም ፈላሽ ነገር፡፡ 3.ጥርኝ፡ ጭብጥ፡፡

አፈነገጠ “*ፈነገጠ” ስር ተመ.

አፈንጋጭ ዝ.ክ.

አፈና “አፈነ¹” ስር ተመ.

አፈኛ “አፍ” ስር ተመ.

አፈከፈከ ግ በሀመም ምክንያት የሰውነት ቆዳ ሊገለፈ ወይም ሊቀረፍ ደረሰ፤ አሸቀሸቀ፡፡

አፈገ ግ አመገ፡ አፈነ፡፡ 2-መሰገ፡ አከተ፡ አገረ (ከብትን)፡፡

እፍግ ጌ ት በመተፋፈን ወይም በመታፈግ የሚፈጠር መጥፎ ሽታ፡ እምክ፡፡

ታፈገ ግ ታመገ፡ ታመከ፡ ታፈነ፡፡

ተፋፈገ ግ ተጣበበ፡ ተወናነቀ፡፡

አፈገፈገ ግ ወደ ሂላ ሸሸ፡፡

አፈጠረ ግ (እስል.) የረመዳን ያም ሲያም ውሉ ግታ ላይ ምግብ በላ፡ ፈለከ፡፡

አፈጠፈጠ ግ አቆጠቆጠ፡ ቅጠል አወጣ፡፡

አፈፈ ግ ከረከመ፡ አስተካከለ፡፡

እፋፊ ጌ ትፋፊ፡ ቁራጭ፡፡

*አፈፈ

አፈፍ አለ ግ በፍጥነት ተነሳ፡ ብድግ አለ፡፡

አፈፍ አፈፍ አለ ግ ፈጠን ፈጠን፡ ቸኮል ቸኮል ብሎ ተራመደ፡፡

አፈፍ አደረገ ግ ለቀም አደረገ፡ በፍጥነት ያዘ ወይም ጨበጠ፡፡

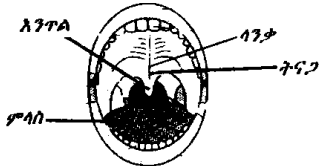
አፋ ስ እንደሰይፍ ያለ ትልቅ ቢላዋ፡ ካራ፡፡

አፋኝ [ቡድን] “አፈነ¹” ስር ተመ.

አፋጭ “አፍ” ስር ተመ.

አፋፍ ስ 1.የገደል አፍ ወይም ጠርዝ፡ 2.የተራራ ወይም የኮረብታ ጫፍ፡፡

አፍ ስ 1.በውስጡ ምሳሰንና ጥርስን የያዘና ለምግብ መብያ፡ ለመተንፈሻና ለመናገሪያ የሚያገለግል፡ የሚዘጋፍ የሚከፈት የሰውነት ክፍል፡፡ 2.ሰለት፡ ሁለት አፍ ያለው ሰይፍ፡፡ 3.ቋንቋ፡ ልሳን፡ የፈረንጅ አፍ ያውቃል፡፡ 4.ለምስገቢያና ለምስመጫ የሚያገለግል በአንድ በኩል ብቻ ያለ ክፍፍተት፡፡ የጠርመሱ አፍ ጠባብ ነው፡፡ 5.ፈርጅ፡ ጠርዝ (የጠላት፡ የጋቢ፡ ...)፡፡ ሌላውን ቋጭ አንድ አፍ ይቀረጻል፡፡ 6.(ዘይ.) ነገር፡ ጭቅጭቅ፡ ንትርክ፡፡ አፍ ያበላ፡፡

አፍ 1ኛ ፍቺ

ለአፋ ገደብ (ለስት) የለውም እንደልቡ፡ እንደመጣለት ይናገራል፡፡

በአፈ በጠበቃዬ፡፡

በአፍ በአፋ አገረሰው በላይ በላይ ቶሎ ቶሎ አገረሰው፡፡

አፋ ተዘጋ ዝም አለ፡፡

አፋ ላይ ተንቀዋለለ የምግብ ፍላጎት ከማጣት የተነሳ የገረሰው ምግብ አልሞተ አለው፡፡

አፋን ለጎመ ዝም ወይም ፀጥ አለ፡ አልናገር አለ፡፡

አፋን ሞልቶ ተናገረ በድፍረት፡ በሙሉ እምነት፡ ሳያመነታ፡ ሳይጠራጠር ተናገረ፡፡

አፋን ነጠቅ ነጠቅ ያደርገዋል 1.ሲናገር እንደበቱ በጣም ይፈጥራል። 2.ሲናገር ጠንቃቃ አይደለም፤ መናገር የማይገባውን ሁሉ ይናገራል።

አፋን ነጠበው ሳያስበው፥ መናገር የማይገባውን ነገር በድንገት ተናገረ።

አፋን አሟሽ እህል ውሃ ቀመሰ።

አፍ ማሟሻ ስ ቀርሰ።

አፋን አሸለ ለነገር፥ ለስድብ አቀበቀ።

አፋን አበላሽ /አጠፋ የለመነውን ወይም የጠየቀውን ሳያገኝ ቀረ።

አፋን አዳለጠው /አዳጠው መናገር የማይገባውን ነገር ተሳስቶ ተናገረ፤ ነገር አመለጠው።

አፋን ከፈተ 1.ጮሁ፥ ቀባጠረ፥ ለፈለፈ። 2.በጣም ተሰነጠቀ።

አፋን ያዘ ዝም ወይም ፀጥ አለ።

አፋን አስያዘው ዝም ወይም ፀጥ አሰኘው፤ አሳፈረው።

አፋን ይበላዋል ለመናገር ይቸኩላል፥ ዝም ማለት አይችልም፤ እንዲናገር የሚገፋፋው ስሜት አለ።

አፋን ይይዘዋል በትክክል መናገር ይሳዋል፤ ይነተባተባል፥ ይከፋተፋል (ለትልቅ ሰው)።

አፋን ጠበቀ የማይገባ ነገር እንዳይናገር ጥንቃቄ አደረገ።

አፋን ፊታ መናገር ጀመረ (ህፃን)።

አፈ ላይ ነው ትውስታው አእምሮዬ ውስጥ እያለ በእንደበቱ ነገሩን መጥራት አቃተኝ።

አፍ ለቀቀበት “ላሰ” ስር “ምላሰ ለቀቀበት”ን ተመ.

አፍ ለአፍ ፊት ለፊት፥ ትይይ።

አፍ ለአፍ ገጥመው ሲያወሩ ተቀራርበው በሹክሹክታ ሲያወሩ።

አፍ ቂጡ ሳቀ (ተራ.እነ.) በጣም ተደሰተ፥ ተፍከነከ።

አፍ ቂጡ ሸበተ (ተራ.እነ.) በጣም አረጀ፥ አፈጀ።

አፍ ተካፈተ ተሰዳደበ፤ ከፋና ደግ ተነጋገረ።

አፍ አትሰጠው አትመልስለት፥ አታናግረው።

አፍ አወጣ ተናጋሪ፥ ለፍላፊ ሆነ።

አፍ ያለው አስመስሎ መናገር የሚችል፥ ነገር አሳማሪ።

የአፍሽ የቂጥሽ ወሬ (ተራ.እነ.) ዝሙት ነክ ወሬ።

የአፍ አመል አለበት 1.ይዋሻል። 2.ወሬ

ያሳብቃል ወይም ያመላልሳል።

አፈ ልስልስ መጥፎ ወይም ከፋ ነገር የማይናገር።

አፈ ምላጭ “ላዉ” ስር “ምላጭ አፍ”ን ተመ.

አፈ ሾሌ ፥ ከንፈሩ የበለለ ሾላ የሚመስል (ፈረስ)።

አፈ ቀላጤ ስ 1.እንድን ሰው ወይም ቡድን ወይም ድርጅት ወክሎ መግለጫ የሚሰጥ ሰው። 2.ለእንድ ሰው ወይም ቡድን ወይም ድርጅት ወግኖ የሚከራከር።

አፈ ትቤ /ጮማ ነገር አሳማሪ፤ አለስልሶና አሳምር የመናገር ችሎታ ያለው።

አፈ ቅይድ /እስር ኮልታፋ፥ ተብታባ፥ ለፍጻጻ።

አፈ ብልጥ 1.ጮሌ፥ ንግግር አሳማሪ። 2.በእነጋገሩ ጮሌ ወይም ብልጥ የሚመስልና በተግባር ሲታይ ግን ያልሆነ።

አፈ ታሪክ ስ በፅሁፍ ሳይሆን በቃል ብቻ ሲወርድ ሲዋረድ፥ ሲነገር የቆየ ታሪክ።

አፈ ንጉሰ ስ 1.በንጉሱ በታ ሆኖ ማንኛውንም ነገር የሚፈፅም የንጉሱ ባለጂል። 2.የጻኞች የበላይ ሹም፤ አለቃ።

አፈ ለቃቃ ፥ ሰፊ አፍ ያለው (እቃ)።

አፈ ወሪሳ ፥ አፋ እንዳመጣለት የሚተባበር፥ የሚያወራ።

አፈ ዋሾ ውሽታም፥ ሃሰተኛ።

አፈ ዘርጣ /ግም አፋ እንዳመጣለት የሚተባበር፥ አስተውሎ የማይናገር።

አፈ ዝናም ንግግር ከጀመረ የማያቋርጥ ወይም ብዙ የሚናገር።

አፈ ድስት ስ ከሆጻ ዘርጠጥ፥ ከአፋ ጠበብ ብሎ ከንፈሩ እንደ ድስት ወደውጪ ቀልበስ ያለ ብርሌ(ስእሉን ብርሌ ስር ተመ.)።

አፈ ጉባኤ ስ ጉባኤውን ወክሎ የሚናገር የጉባኤ አለቃ፥ ተጠሪ፥ መሪ።

አፈ ጨዋ 1.እውነትነት የሌለው፥ ያለአዋቂ ሰው የሚናገረው ወግ፥ ታሪክ። 2.መጥፎ ነገር የማይናገር።

አፈ ጭቃ እነጋገረ ጅል።

አፈ ፀያፍ መጥፎ፥ ነውር፥ ባለጌ ነገር የሚናገር።

አፈ ገድቅ እውነተኛ ወይም ጥሩ ሰው በመምሰል በአፋ ጥሩ ነገር እየተናገረ መጥፎ ነገር የሚፈፅም።

አፍ ሳቻ ሳይታሰብ የተነገረ የአፍ ስህተት።

አፍ ተጅ ትርብ፥ አጠገብ።

አፍ አሳፊ ሊያስቀይም ወይም ሊያስቆጣጥር የሚችልና ተገቢ ያልሆነ ንግግር።

የአፍ ወለምታ ሊሳውን የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ ፀያፍ ንግግር።

አፈኛ ት ነገረኛ፥ ምሳሌ፥ ለፍላፈ።

አፋዊ ት 1.በቃል ብቻ የሚነገርና በፅሁፍ የሌለ። 2.ከልብ፥ ከአንጀት ያልሆነ፥ ከአንገት በላይ የሆነ። 3.ወጫዊ፥ የላይን ቅርፅ ብቻ የሚያመለክት።

አፍለኛ "አፈለ" ስር ተመ.

አፍለኛ ገ.ከ.

አፍላ ገ.ከ.

አፍላል ስ ከግሰር የሚበልጥና ከአንስራ የሚያንስ ትልቅ ድስት።

አፍርንጅ ስ ለጥሬ ስጋ መብያ የሚያገለግል የተደቆነና የተቀመመ የበርበሬ ፍሬ።

አፍር አይገባ ስ እንደ ጥንብ አንሳ ያለ ሆኖ ግን መጠኑ ከጥንብ አንሳ አነስ የሚል የአጥራ አይነት (ካልተረቡት የማይሸሽ)።

አፍታ ተወ.ገ. አጭር ጊዜ።

አፍን ስ ነብርግ መልክ ያለውና እንደ በጉ፥ ፍየል፥... ያሉትን የሚበላ የጭር እውሬ።

አፍንጫ ስ ከአፍ በላይ ከግንባር በታች የሚገኝ፥ ለማሸተቻና፥ ለመተንፈሻ የሚያገለግል ሁለት ቀዳዳዎች ያሉት የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ.)።

አፍንጫ አፍንጫው ትልቅ ወይም ትንሽ ወይም ጎራዳ ወይም ደፍጣጣ የሆነ ሰው (በቀሊድ የሚነገር)።

አፍንጫውን ነፋ ተቆጣ፥ አኮረፈ።

አፍንጫውን ይዞ ተቀበለው አስገድዶ፥ አስወገቱ ተቀበለው።

አፍንጫ ጎራዳ ት አፍንጫው ትንሽና አጭር የሆነ፥ ተንጋ።

አፎቄ ስ ትልቅ ስለታም ጦር።

አፎት ስ የሰይፍ ወይም የጎራዴ ቤት፥ ሰገባ።

ኤ የ "አ" ፊደል ሃምስ ስር።

ኤሊ ስ ገዛዋ በጣም ጠንካራ በሆነ ቅርፊት መስል አካል (ዛጎል) የተሸፈነና አረማመዷ በጣም ዝግ ያለ፥ አስፈሪ ነገር ስታይ ጭንቅላቷንና እግርቿን ከጠንካራው ሽፋኗ ውስጥ የምትደብቅ እንስሳ።

ኤሊ

ኤሌክትሪክ ስ ሙቀትን፥ ብርሃንን የሚስጥ እንዲሁም ማሽኖችን ለማንቀሳቀስ የሚያስችል ኤሌክትሮንና ፐርቶን ከተባሉ ነገሮች በተለያዩ መንገድ የሚገኝ ሃይል።

ኤሌክትሪክ ማጥቂያ ስ በትዝታዜ ጊዜ አንድን ክፍል በኤሌክትሪክ ሃይል ለማጥቅ የሚያገለግል መሳሪያ።

ኤሌክትሪክ ሽቦ ስ ለኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ ተብሎ የተሰራ የመዳብ ሽቦ።

ኤሌክትሪክ ገመድ ስ የኤሌክትሪክ ሃይል በወሰጡ ለማስተላለፍ የሚችል የጥላስቲክ ሽፋን ያለው ሽቦ።

ኤሌክትሪክ ጋን ስ የኤሌክትሪክ ሃይልን ከጣቢያው ተቀብሎ በተፈለገው መጠን (ጉልበት) በመወጣር ወይም በመቀነስ) ለተጠቃሚው አካባቢ የሚያሰራጭ ትልቅ የኤሌክትሪክ እቃ፥ ትራንስፎርመር።

የኤሌክትሪክ ሃይል ስ የኤሌክትሪክ ጉልበት፥ የመብራት ሃይል።

የኤሌክትሪክ መስመር ስ የኤሌክትሪክ ሃይል የሚተላለፍበት ሽቦ።

የኤሌክትሪክ ምድጃ ስ በኤሌክትሪክ የሚሰራ ምድጃ።

የኤሌክትሪክ ጉልበት ስ የኤሌክትሪክ ሃይል።

ኤምባሲ ስ የአንድ አገር አምባሳደር ተልእኮና ተግባር የሚከናወንበት መስሪያ ቤት።

ኤርግራም ስ በጣጥፎ እንደ ፖስታ ሊታሸግ የሚችልና ሌላ ፖስታ እንዲሁም ቴምብር የማያስፈልገው በአየር የሚላክ የደብዳቤ መግፈያ ወረቀት።

ኤንቪሎፕ ስ ደብዳቤ አሸን ለመላክ የሚያገለግል የወረቀት ከረጢት፥ ፖስታ። አልፎ አልፎ አምቦልክም ይባላል።

ኤክስራይ ስ በአጭር ርቀት ወደ አንድ አካል ውስጥ ዘልቆ በመግባት ተፈላጊውን የሰውነት ወይም የአካል ክፍል ለማሳየትና በፊልም ለመቅረብ የሚያስችል ሃይልኛ የብርሃን ወረር። አልፎ አልፎ ፊልሙም ሆነ መሳሪያው ኤክስራይ ይባላል።

ኤክስራይ አንበባ ኤክስራይ (ፊልሙ) ላይ የተሳሳውን ወይም የተቀረፀውን ምስል በግዮት ምን እንደሆነ ተናገረ፥ ተረጎመ።

ኤክስፐርት ስ በአንድ የሙያ መስክ የተለየና ጠለቅ ያለ እውቀት ያለው ባለሙያ።

ኤዲተር ስ አርታኢ።

ኢዲያ ቃ.አ. 1.ወዲያ! ኢጥ! ለማለትና ጥላቻን፥ ንቀትን፥... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ሌዲያ! ላትጠቅምታ። 2.አንድን ነገር

በግጋን ለግድነት የሚነገር ቃል።
አዲያ/አንድህ ነው እንጂ በራ።

ኤድስ በበሽታን የመጽዳም ተፈጥሮአዊ ሃይልን በማጽከም ሰውነት በቀላሉ በበሽታ እንዲጠቃና ለሞት እንዲበቃ የሚያደርግ፣ በዙውን ጊዜ በግብረ ስጋ ግንኙነት አማካኝነት በሚተላለፍ ቫይረስ የሚመጣ በሽታ።

ኤግዚቢቪን በ 1. የሰላል፣ የምርት ውጤቶች፣...ትርኢት። 2. ህዝብ እንዲያያቸው የተፈለገ ነገር ምን ተሰባስበው የሚታዩበት ቦታ ወይም አዳራሽ፣ መካነ ትርኢት።

ኤሊስ ቆዳስ በ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ማእረጉ ከቆሞስ በላይ፣ ከጳጳስ በታች የሆነ መንፈሳዊ አባት።

አ የ "አ" ፊደል ሳይሰ ዘር።

አ— ሃላፊ ካላሆነ ገሰ ጋር እየተጣመረ የሚገባ የአንደኛ መደብ አመልካች ምእሳድ።
አመጣጠህ።

አሁኑ በትጽሕፍት በሰኛ መካከል ያለው ቀን ስም፣ የሳምንቱ መጀመሪያ ቀን።

አህ

አህ አለ ግ ወሬ ጠየቀ፣ ለበሰበ፣ አዳመጠ።

አህህ የሃዘን፣ የሀመም ስሜት የሚገለፅበት ድምፅ።

አህል በ 1. ለምግብ የሚያገለግል የአዝርኢት ውጤት። 2. ምግብ።

አህል ቀመሰ ተመገብ፣ በተቂቱ በላ።

አህል በአህል ማገያው ስጋ የሌለበት ምግብ።

አህል ውሃ 1. አንዱ ከሌላው ጋር በመኖር የሚያሳልፈው ጊዜ። 2. እድል ወይም እግ ረገታ። አህል ውጥ ሆኖ አዚሁ ቤት ለረጅሁ። 3. ኦር፣ ሀይወት። 4. ምግብና መጠጥ።

አህል ውሃ አያሰኝም ትልቅ ወይም ከገድ ነው፣ በመታ ሊገድል ይችላል። ፋላው አህል ውሃ አያሰኝም።

አህል ውሃው አለቀ ካለበት ቦታ ለቀቀ፣ ጥተ፣ ተለያየ (አብርት ከነበረው ሰው ጋር)።

አህት በ 1. ከአንድ እናትና አባት ወይም ከሁለቱ በአንደኛው ከተወለዱት ልጆች መካከል ሲታ ልጅ ለወንዱ ልጅ ወይም ለሌላዬቱ ሴት ልጅ ያላት የስጋ ዝምድና መጠሪያ። 2. ባላት ቀረቤታ (በዝምድና፣ በቤተሰብነት) እንደ አህት የምትቆጠር የሴት ዘመድ። 3. የማያውቋትን ሴት በትህትና ለመተራትና ለማናገር የሚያስገልግል ቃል።

አህትማማች (አትማማች) በ ከአንድ እናትና አባት ወይም ከሁለቱ በአንዱ የተወለዱ ሴት ልጆች።

አለት በ ቀንና ሌሊትን ወምር ያለው ሃያ አራት

ሰአት፣ ቀን።

የእለቱ እለት (የለቱለት) በዚያ ቀን፣ በዚያው እለት።

የእለት እራት/እንጀራ በ የእለት ምግብ።

እሳቂ "አለቀ" ስር ተመ.

እሳፊ "አለፈ" ስር ተመ.

እሌት በ ጽቂት ከተነፋ በሃላ በወንፊት ላይ የሚቀረው ትጥቃዊ፣ ንፋሽ፣ ጥራጊ ጽቂት።

አላህ (አልክ) በ እንደት ተደፈርኩት. ተነካህ የሚያሰኝ የእምቢታ፣ የሞገደኝነት ስሜት።

አላህ አስወራሽ እጅግ በጣም አድካሚ፣ አስቸጋሪ፣ አስልጅ።

አላህ ያዘው የአላህ ስሜት አደረበት።

አላህኛ (አልከኛ) ት የአላህ ስሜት ያለበት፣ ሞገደኛ።

አላል

አላል (አልላታ) በ አላል አላል በግለት የሚገለፅ የደስታ ውህት።

አላል አለ ግ 1. አላልታ ለሰግ። 2. ተደሰተ።

አላም¹

አላም አላም አለ ግ በጣም በተቂቱ፣ በትንቹ ተሰግ (ለግጣሬግ የሚወመር ውሃ፣ ስእር፣...)። ወው ሊታብዩ አለም አለም ካጠ ይበቃል።

አላም² "ህላም"ን ተመ.

አላም

አላም አለ ግ 1. ጠፋ፣ ወለመ (መብራት)። 2. ጠፋ፣ አልገኘ አለ፣ ትዝ አላል አለ። 3. ጠፋ፣ ተሰወረ። 4. ተደመሰሰ (ፅሁፍ)። 5. ሄደ፣ ነገደ። አላም ድርግም አለ ግ ፈፅሞ ጠፋ።

አላምልም አለ ግ 1. ጠፋ፣ ጥልምልም አለ (መብራት)። 2. ተበላሽ፣ ተደመሰሰ፣ ወደመ።

አላምልም አደረገ ግ 1. አጠፋ፣ አወለመ (መብራት)። 2. አበላሽ፣ አወደመ፣ ደመሰሰ። 3. አባከነ፣ አጠፋ (ገንዘብን...)።

አለቀት "አለቀ" ስር "አለቂት"ን ተመ.

አለቂት "አለቀ" ስር ተመ.

አለት በ በአንገትና በደረት መጋጠሚያ ላይ ገድገድ ብላ የምትገኝ የሰውነት ክፍል (በእለን ሰውነት ስር ተመ.)።

አለትና "አለቃ" ስር ተመ.

አለቆ መሳፍርት "ሁልቆ መሳፍርት"ን ተመ.

አለበት (ህለበት) በ ገንቱሉ የደረቀ አብሽ ከተከሳ ባቂላ ጋር በግብፈውት እንደ ገንፎ

ተዘጋጅቶ በደንብ ከቀዘቀዘ በሂሳ በማንኪያ ወይም በእጅ እስኪቀጥን ድረስ ተመትቶ ብዙውን ጊዜ ከሰን ጋር እየተቀላቀለ በእንጀራ የሚበላ የምግብ አይነት።

አልባት “አለበ”² ስር ተመ.

አልከኛ “አልሀ” ስር “አልሀኛ”ን ተመ.

አልክ “አልሀ”ን ተመ.

አልፈት “አለፈ” ስር ተመ.

አልፈት ዝ.ክ.

አልፍ¹ ስ 1.አስር ሺህ። 2.(ዘይ.) ብዙ፥ አያሌ።

አእላፍ ስ መቶ ሺህ።

አልፍ አእላፍ/አእላፋት ት እጅግ ብዙ፥ አያሌ።

አልፍ² ስ የሰንጋ ወይም የገብስ እሸት ዛፋ፤ አንድ ራስ እህል።

አልፍኝ ስ ቀደም ባለው ጊዜ ነገስታቱና መኳንንቱ ታላላቅ እንግዶችን ለመቀበያና ለማስተናገጃ ይገልገሉበት የነበረና ከዋናው ቤት በስተሂሳ በኩል የሚገኝ ትንሽ ቤት።

አልፍኝ አስከልካይ ስ የአልፍኝ አሽከሮች አለቃ።

[የ]አልፍኝ አሽከር ስ 1.በቤተ መንግስት ውስጥ ያልተፈቀደለት ሰው ወደ ቤተ መንግስት እንዳይገባ የሚጠብቅ በአልፍኝ አስከልካይ የሚታዘዝ አሽከር። 2. ቀደም ባለው ስርአት የቤተ መንግስት አንጣፊ፥ ጋራጅ፥ አስታጣቢ፥ አልባሽ የነበረ ሰራተኛ ይጠራበት የነበረ ስም።

አልፍ አእላፍ “አልፍ” ስር ተመ.

እመም¹ “ሀመም”ን ተመ.

እመም² “አመመ”² ስር ተመ.

እመምኔት “ምኔት” ስር ተመ.

እፅዕር

እፅዕርታ ስ 1.ዝላይ። 2.እድገት፥ እርምጃ።

እፅዕር አለ (መር አለ) ግ እንጣጥ ብሎ ተራመደ።

እፅዕር እፅዕር አለ ግ ፊጠን ፊጠን እያለ በረጅሙ ተራመደ።

እመበለት (መበለት) ስ 1.መነኩሲት። 2.ባሏ የምትባት ወይም በብቸኝነት የምትኖር ጠና ያለች ሴት።

እመቤት ስ 1.ባለፀጋ ወይም ሃብታም ሴት። 2.ቆንጆ፥ ውብ፥ ደርባባ ሴት።3. ሃላፊ፥አዛዥ፥ አስተዳዳሪ ሴት(በመኖሪያ ቤት)።

እመብርሃን ስ የቅድስት ድንግል ማርያም ሌላ መጠሪያ።

እመት¹ (እምነት) ስ በውሃ በተብሎ ቢጠጡት ወይም ለውነትን ቢቀቡት ከሀመም ይፈውሳል

ተብሎ የሚታመንበት በቤተ ክርስቲያን የሚጨስ እጣን አመድ።

እመት² ስ 1. ሴት ስትጣራ “አለሁ፥ ምን ልታዘዝ፥...” ለማለት በስም የተጠራው ሰው ለጠሪዋ የሚያሰማው የትህትና መልስ ። 2.ትልልቅ ሴቶችን እመቤቱ ወይም እሜቱ ለማለትና አክብሮትን ለመግለፅ ስምን ቀድሞ የሚገባ ቃል። **እመት እገረጽ**።

እመጫት ስ 1.ከወለደች ብዙ ያልቆየች ወይም አራስ ሴት። 2.ከዛፍ ላይ የሚበቅል የሌላ እፅዋት ችግኝ። 3.በፅህፈት ወቅት ተዘልሎ የነበረና መፃፍ በነበረበት ቦታ ትክክል ወደላይ ከፍ ብሎ የሚገና ወይም የሚገባ ቃል፤ ስርዋፅ።

እሙን “እመን” ስር ተመ.

እማ “እማ ሞ”ን ተመ.

እሚታ ስ ሴት አያት።

እማሆይ ስ የመነኩሲት መጠሪያ።

እማማ (እማ፥ እማዬ) ስ 1.ልጆች እናታቸውን የሚጠሩበት ቃል ወይም የተዘምደ ስም። 2.በእድሜ የገፋች ታላቅ ሴትን በአክብሮት ለመጥራት .ነምን ቀድሞ ወይም ብቻውን የሚነገር ቃል።

እማኝ ስ ምስክር።

እማኝ አነሳ ምስክር ቆጠረ ወይም ጠራ።

እማዬ “እማማ”ን ተመ.

እሚቱ ስ በእድሜም ሆነ በደረጃ ከፍ ብላ የምትገኝን ሴት በካብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

እምር

እምር ታህል በጣም ትንሽ።

እምስ ስ (ነውር) የሴት ብልት ወይም ሃፍረተ ስጋ(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

እምስ አንቀጥቅጥ/ፈሪ ስ በአብዛኛው በገደል አካባቢ የሚበቅል አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

እምስ “አመሰ” ስር ተመ.

እምቅ “አመቀ” ስ. ተመ.

እምቡር “እንቡር”ን ተመ.

እምቡስ (እንቡስ) ስ አብዛኛውን ጊዜ በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እምቡሽቡሽ ስ ጉሽ ጠላ።

እምቡጣ “እንቡጣ”ን ተመ.

እምቡጣጢያ “እንቡጣጥያ”ን ተመ.

እምቡጥ “እንቡጥ”ን ተመ

እምቡፍና “እንቡፍና”ን ተመ.

እምቢ “እንቢ”ን ተመ.

እምቢልታ "እንቢልታ"ን ተመ.
እምባ "አነባ" ስር "እንባ"ን ተመ.
እምብርት "እንብርት"ን ተመ.
እምብርክክ "በርክክ" ስር "እንብርክክ"ን ተመ.
እምብዛም (እምብዛ) እፍራሽ አንቀያችን እያስከተለ ብዙም፣ እስከዚህም፣... የሚለውን አሉታዊ ስሜት ለመገለፅ የሚነገር ተውሳክ ገባዊ ቃል ። ወረቀቱ እምብዛም አይፈለግም/ እዚህ በፈር እምብዛም አይመጣም።
እምቦሳ "እንቦሳ"ን ተመ.
እምቦጭ አለ "ነቦጩ" ስር ተመ.
እምቦፍ አለ "ቦፍ" ስር ተመ.
እምቧይ "እንቧይ"ን ተመ.
እምቧ "እንቧ"ን ተመ.
እምቧጮ "እንቧጮ"ን ተመ.
እምነት¹ "አመነ" ስር ተመ.
እምነት² "እመት"ን ተመ.
እረብ አለ "ረብ" ስር ተመ.
እረኛ ስ 1.መባቂ፣ አጋጅ (ከብትን)። 2.(በድብ፣ ዘይ.) ባለፔ፣ ስድ።
እረፍት "አረፈ" ስር ተመ.
እሩምታ ስ ለተወሰነ ጊዜ ያለማድረግ የሚሰማና ተከታታይነት ያለው የጥይት ተከስ።
እሩር "ሩር"ን ተመ.
እሪ
እሪታ ስ አደጋ በደረሰ ጊዜ እርዳታ ለመጠየቅ የሚደረግ የጨህት ማሰሚያ ቃል፤ ኡኡታ።
እሪ አለ ግ ለደረሰበት አደጋ እርዳታ ለማግኘት ሙህ፤ ኡኡ አለ።
እራሽ "አረሰ" ስር ተመ.
እራት "ራት"ን ተመ.
እራቻ "ራቻ"ን ተመ.
እራፊ ፣ የጨርቅ ቁራጭ።
እራት "ራት"ን ተመ.
እራንሳ "ራንሳ"ን ተመ.
እርማት "አረመ" ስር ተመ.
እርም ስ ከሐሐ፣ ውጉዝ፣ ሃራም። የሰው ስጋ መብላት እርም ነው።
እርሙን በሳ ከነእርሙ በሳ።
ከነእርሙ በሳ የዘመዱን ሞት ሳይሰማ ቀረ ወይም እልቅሶ እርሙን ሳያወጣ ቀረ።
እርመ በሳ ዘመዱ መሞቱን ሰምቶ ያላለቀሰ

ወይም ለቅሶ ያልደረሰ።
እርሙን አወጣ 1.የዘመዱን ሞት ሰምቶ አለቀሰ። 2.አንድ ነገር ተመልሶ እንደማይመጣ፣ እንደማይደረግ፣... ወይም ይሆናል ብሎ ያሰበው ወይም የተመኘው ነገር እንደማይሆን በመረዳት ተሰፋ ቆረጠ።
እርም ታህል በጣም ትንሽ።
እርም አለ ፊፀጥ ተወ፣ አጽረጠ፣ አቆመ።
እርም ይሁንብኝ ድጋሚ አላደርገውም።
እርምት "አረመ" ስር "እርማት"ን ተመ.
እርምጃ "ረመደ" ስር ተመ.
እርምጥምጥ "ረመጠ" ስር ተመ.
እርርት ስ 1.በሰውና በከብት አይን ላይ የሚወጣ ሞራ መሳይ ነገር። 2.በከብት ጭራ ላይ የሚወጣ ቁስል።
እርሳም ተው.ስ. በሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር የ ሂነገር ተባእታይም ሆነ አንስታይ የታን (አኩብርት ለመጥራት የሚያገለግል ተውላጠ ስም)።
እርሱ "እሱ"ን ተመ.
እርሳስ "ረሰሰ" ስር ተመ.
እርሳቸው "እሳቸው"ን ተመ.
እርሷ "እሷ"ን ተመ.
እርሻ "አረሰ" ስር ተመ.
እርሾ ስ 1.ያልበካን ሊጥ እንዲበካ የሚያደርግ ቀደም ብሎ የበካ ሊጥ፤ የሰነበተ የሊጥ ጥሪት። 2.ባይካርበኔት ሶዳ የሚባልና ሊጥ እንዲበካ የሚያደርግ፣ በጽቂት መልክ የተዘጋጀ ከሚካል። 3.አንድን ተግባር ለማከናወን እንደመነሻ ሆኖ የሚያገለግል መጠነኛ ገንዘብ ወይም ጥሪት።
እርቃን ስ ራቁት፣ መለመላ።
እርቃኑን ቀረ 1.ራቁቱን ሆነ። 2.አጣ፣ ደሆ። 3.ተጋለጠ፣ መጥፎ በራው ታወቀ።
እርቃኑን አስቀረው 1.ያለውን ሁሉ ወሰደበት፣ ሰረቀው። 2.ራቁቱን አስቀረው። 3.አጋለጠው።
እርቃኑ ስጋ ስ ያልበሰ ወይም ራቁቱን የሆነ አካል፣ ሰውነት።
እርቅ "አረቀ" ስር ተመ.
እርባታ "ረባ" ስር ተመ.
እርባና ቢስ ዝ.ከ.
እርባና¹ ስ የተለያየ ጥቃትን ቅርፅ ቅርፅ ያለበትና በረቀቀ ዘዴ በጥበብ የተሰራ የቀሰበት፣ የኮርቻ፣ የመስቀል፣ ... ንቅስ ወይም ንድፍ።

እርባን ስራ ስ በላዩ ቀጭን ሽቦ የተመመመበትና ረቂቅ ንቅስ ያለበት፡ የረቀቀ አሰራርን የተከተለና ውበት ያለው የወርቅ ወይም የብር ጌጥ ስራ።

እርባን² “ረባ” ስር “እርባና”ን ተመ.

እርብትብት “*ረበተበተ” ስር ተመ.

እርብድብድ “*ረበደበደ” ስር ተመ.

እርቦ ስ 1.የቁና አንድ አራተኛ የሆነ የእህል መስፈርያ። 2.ከሰፈረት የተሰራ የቁርስ ወይም የቆሎ ማቅረቢያ። 3.ጤሰኛ ለባለርስት ይሰጠው የነበረ አንድ አራተኛ የምርት ውጤት።

እርቦ አራሽ ስ የባለርስትን መሬት እያረሰ ከሚያገኘው ምርት አንድ አራተኛውን ለባለርስቱ የሚሰጥ ገበሬ።

እርቦ አፍሳሽ ዝ.ክ.

እርከን ስ 1.ደረጃ፣ መውጫ መውረጃ። 2.መሬት እንዳይሸረሸርና በካርፍ እየተጠረገ እንዳይወሰድ ደግሮ የሚይዝ የድንጋይ ካብ። 3.ለመንግስት ሰራተኛ በየተወሰነ ጊዜ የሚሰጥ የደመወዝ ጭማሪ።

እርኩም ስ ሙሉ በሙሉ ጥቁር ሆኖ ከፊቱ በኩል አንገቱ አካባቢ ቀይ ያለበትና መንቀረ ረዥም የሆነ ከጥንብ አንሳ ከፍ የሚል ትልቅ የአሞራ አይነት።

እርኩም አፍ (ስድብ) ያሞጠሞ ወይም የሾለ አፍ ያለው።

እርኩስ “ረከስ” ስር ተመ.

እርካብ “ርካብ”ን ተመ.

እርካታ “ረካ” ስር ተመ.

እርክፍካፍ “*ረከፈ.ከፈ.” ስር ተመ.

እርኮት ስ ከበሬ ወይም ከጉማሬ፡... ቆዳ የሚሰራ የውሃ መያዣ።

እርዛት “*አረዘ” ስር ተመ.

እርዳታ “ረዳ” ስር ተመ.

እርድ¹ ስ ቢጫ ቀለም ያለው የትመም አይነት።

እርድ² “አረድ” ስር ተመ.

እርጅና “አረጅ” ስር ተመ.

እርገት “አረገ” ስር ተመ.

እርጉም “ረገመ” ስር ተመ.

እርጉዝ “*ረገዝ” ስር ተመ.

እርጋታ “ረጋ” ስር ተመ.

እርጋጭ “ረገጠ” ስር ተመ.

እርግማን “ረገመ” ስር ተመ.

እርግብ “ርግብ”ን ተመ.

እርግብግቢት “*ረገብ” ስር ተመ.

እርግብግብ ዝ.ክ.

እርግዝና “*ረገዝ” ስር ተመ.

እርግጠኛ “*ረገጠ” ስር ተመ.

እርግጥ ዝ.ክ.

እርግጫ “ረገጠ” ስር ተመ.

እርግፍግፍ አለ “*ረገፈ.ገፈ.” ስር ተመ.

እርሳ “ረጋ” ስር ተመ.

እርሻ ስ መወርወርያ ውስጥ በሚጋደም ቀስም ውስጥ ተሰክታ፡ ቀስሙ (ድውሩ) እንዲሸከረከርና ማጉ በድሩ መካከል እንዲዘረጋ የምትረዳ እንደሰንበሊጥ አገዳ ያለች ቀጭን ሽመል።

እርጥባን “ረጠብ” ስር ተመ.

እርጥብ “ረጠብ” ስር ተመ.

እርጥጥ “ረጠጠ” ስር ተመ.

እርጭ

እርጭ (ረጭ) አለ ገ ፀጥ፡ ዝም አለ።

እርፊት “አረፈ.” ስር “እረፍት”ን ተመ.

እርፍ ስ በአንድ በኩል ከማረሻና ከሞፈር ጋር የሚዋደድ፡ በሌላ በኩል ገበሬ ሲያርስ የሚጨብጠውና የሚረሻውን ጥልቀትና ሂደት የሚቆጣጠርበት የበሬ እቃ(ስእሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

እርፈ መስቀል ስ ከመያዣው በኩል የመስቀል ትርፅ ያለበት የሰጋ ወደሙ ማቀበያ ወይም መስጫ ማንኪያ።

እርፍ መጣያ ስ ገበሬ የእርሻ ስራውን በነሃሴ ወር ከጨረሰ በኋላ የግብርና እቃውን የሚያስቀምጥበት ወቅት።

እርሮ “ሮሮ”ን ተመ.

እሰይ ደገ፡ ማለፊያ ለግለት የሚነገር የደስታ መግለጫ ቃል።

እሱ (እርሱ) ሶስተኛ መደብ ተባእታይ ያታ፡ ነጠላ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እሳቤ “አሰብ” ስር ተመ.

እሳት ስ 1.ብርሃንና ሙቀት የሚሰጥና የግቃጠል፡የግፍላት፡የግብሰል፡ የግንደድ፡... ሃይል ያለው ነጻድ ወይም ፍም። 2.(ዘይ.) ገብዝ፡ ቀልጣፋ፡ ገቁ፡ ራሴ። በትምህርቱ ላላት ነው።

እሳት ሆነ 1.በጣም ተናደደ፡ በሸቀ። 2.እጅግ ተወደደ፡ ውድ ሆነ። ቡና ባሁኑ ጊዜ ላላት ሆኗል።

እሳት መታው በእሳት በጣም በሰለ።

እሳት ሰደደበት ቃጠሉ አሳት፡ በእሳት እያያዙ፡ ለክ።

እሳት በላው ላላት ፈጀው፡ እቃጠለው።

እሳት ተነሳ

እሳት ተነሳ የእሳት ቃጠሉ ወይም አደጋ ተፈጠረ።
 እሳት አፍ (ስድብ) ለፍላፊ፣ ነገረኛ፣ ምሳሰኛ።
 እሳት ገባው ከሚያስፈልገው በላይ በሰለ።
 እሳትና ጭድ የማይስማሙ፣ አጥፊና ጠፊ።
 እሳተ ገሞራ ስ ከመሬት ከርስ ውስጥ የተለጠ ድንጋይና ሌሎች ነገሮችን በመያዝ ፈንድቶ የሚወጣ እሳት።
 እሳት አደጋ ስ 1.በእሳት ምክንያት በቤት ወይም በንብረት ላይ የሚደርስ አደጋ፣ ቃጠሉ።
 2.በእሳት ምክንያት በቤት ወይም በንብረት ላይ ቃጠሉ ሲነሳ ጥሪ እየተደረገለት አደጋውን የሚከላከል ድርጅት(ሙሉ መጠሪያው የእሳት አደጋ መከላከያ ነው መኪናውም እሳት አደጋ ይባላል) ።
 የእሳት ሳንቃ ስ የእሳት ነበልባል።
 የእሳት ራት ስ ማታ ማታ በእሳት ወይም በመብረት ዙሪያ የምትበር ቢራቢር።

የእሳት ራት

የእሳት ክፋይ ጎ ጫፋ በእሳት የፋመ የእንጨት ጉማጅ።
 እሳቸው (እርሳቸው) እሱ ወይም እሷ የሚባሉት ተውላጠ ሰምቶ ፈንታ የሚገባ የእኩበርት ተውላጠ ሰም።
 እስላም "ሰለሙ" ስር ተመ.
 እስልምና ዝ.ክ.
 እስረኛ "አሰረ" ስር ተመ.
 እስራት ዝ.ክ.
 እስር ዝ.ክ.
 እስሰት¹ ስ 1.የመልኳን ቀለም ከእካባቢያ ቀለም ጋር የምታመሳሰል፣ዝርያዋ ከገበሉ ወገን የሆነ፣ረኝም ምላስ ያላት እነስተኛ ፍጡር።
 2.(ዘይ.) ባህሪው የሚለዋወጥ፣ ጠባዩ የማይታወቅ ሰው።

እስሰት 1ኛ ፍቺ

እስሰት² ስ ማንቁርት። እስሰቱን ላንቆ ገንዘቡን ተቀበለው።
 እስቱኮ "ስቱኮ"ን ተመ.
 እስቲ "እሰኪ" ን ተመ.
 እስታዲያም "ስታድያም"ን ተመ.
 እስቱንስል "ስቱንስል"ን ተመ.
 እስቱፕለር "ስቱፕለር"ን ተመ.
 እስትንፋስ ስ ትንፋሽ።
 እስትንፋስ ዘራብት ህይወት ሰጠው።
 እስከ መዋ. መድረሻን አመልካች ቃል። እስከ ድሬዳዋ እጂዳላህ/ እስከ ነገ እፅያላህ።
 እስኩታ ስ በጠላ ላይ የሚንሳፈፍ የጊሾ፣ የበትልና የእሻር አሰር፣ ገፈት።
 እስኪ(እስቲ) (ላንድን ድርጊት)ፊልም/አትፊልም፣ አድርጎ/አታድርግ ለግለት ኮገስ ቀድሞ የሚነገር ቃል። እስኪ ገፈው/ እስኪ ሰጠኝ/ እስኪ ንክኝ።
 እስከረቢቶ "ስከረቢቶ"ን ተመ.
 እስከስታ (እስከስ) ስ በዘፈን ጊዜ ምትን ጠብቆ የሚደረግ የትከሻና የእንገት እንትስቃሊ።
 እስከስታ ወረደ (እስከስ አለ) በዘፈን ጊዜ ምትን ጠብቆ በትከሻና በእንገቱ እንትስቃሊ አደረገ።
 እስኮላርሽፕ "ስኮላርሽፕ"ን ተመ.
 እስኮችቴፕ "ስኮችቴፕ"ን ተመ.
 እስኳድራ-"ብረት" ስር "ብረት ማእዘን"ን ተመ.
 እስፒራ "ስፒራ"ን ተመ.
 አሷ (እርሷ) በሰላተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፣ እንስታይ ፃታን የሚያመለክት ተውላጠ ሰም።
 እሸት "ሸተ" ስር ተመ.
 እሺ 1. ለላንድ ድርጊት፣ ስራ፣... መስማማትን፣ ፈቃደኝነትን ለመግለፅ የሚባል ቃል።2. በጋራ ወዋታ ወይም ንግግር ጊዜ አድግጭ አውራውን ተጥላ፣ ከዚያስተ... ለግለት የሚጠቀምበት የወራ ግራዝሚያ ቃል።
 እሺታ ስ ፈቃደኝነት፣ መስማማት፣ ይህንታ።
 እሺ አለ ን ተስማማ፣ ፈቃደኛ ሆነ።
 እሺ ባይ ታ ኃዛኙ፣ ይህን ባይ።
 እሽ 1.ዝንብን፣ ወፍን፣ ዶርን ለማሳረር የሚነገር ቃል። 2.ዝም በል ወይም ፀጥ በል ለ ግ ለ ት የሚነገር ቃል።
 እሽ አለ ን 1.ዝንብን፣ ወፍን፣ ዶርን አሳረረ፣ ተከላከለ። 2.ዝም በል ወይም ፀጥ በል አለ።
 እሽል "እሽለ" ስር ተመ.

እሸም "እሸመ" ስር ተመ.

እሸሩሩ የታዘለ ወይም በእትፍ የተያዘ ህፃን ሲያለቅስ ዝም እንዲል እየተዋዛወዙ በዜማ የሚባል የማሳበያ ቃል።

እሸሩሩ አለ ግ 1.የሚያለቅስ ህፃን ልጅ ዝም እንዲል በዜማ እሸሩሩ እያለ አባባለ፣ ዝም እንዲል አደረገ። 2.(ዘይ.)ተለማመጠ፣አሽበለበለ።

እሸቅድድም (እሸቅድምድም) "ቀደመ" ስር ተመ.

እሸኮለሌ ስ የስድብ ምልልስ።

እሸኮኮ "እንኮኮ"ን ተመ.

እሸግ "እሸገ" ስር ተመ.

እሸህ (እሸክ፥ ሾክ) ስ እንደ እጋም፥ግራር፥ ... ባሉ እዕዋት ላይ የሚገኝ እንደመርፌ ሹል የሆነና የሚዋጋ የእዕዋት አካል።

እሸህ ነው ክፉ፥ ነገረኛ ነው።

እሸህ አፍ ፅ (ስድብ) ተሳዳቢ፥ ነገረኛ (ሰው)።

እቁባት "ቁባት"ን ተመ.

እቁብ ስ 1.ሰዎች በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ክፍያ እየከፈሉና ገንዘቡ አንድ ላይ ተሰብሶ ገቢ እየሆነ በየተራ ወይም በእጣ ለእያንዳንዳቸው እንዲደርስ ለማድረግ የሚያቋቁሙት ማህበር።

2.ለዚህ ማህበር የሚከፈል ገንዘብ። በየላምንቱ አቀብ ይጥላል።

እቁብ ደረሰው ተራው ደርሶ (እጣ ወጥቶለት) የተሰበሰበውን ገንዘብ ወሰደ።

እቁብ ጠጣ የእቁብ ማህበር አባል ሆነ።

እቁብ ጣለ በእቁብ ውስጥ ለሚሰበሰበው ገንዘብ የራሱን ድርሻ ከፈለ።

እቁብተኛ ፅ የእቁብ ማህበርተኛ ወይም አባል።

እቃ ስ 1.ተንቀሳቃሽ የመገልገያ መሳሪያ፥ ቁሳቁስ። 2.ጓዝ። 3.(ዘይ.) ሰራሱ አስተሳሰብ መሰረት የማይንቀሳቀስ፥ ደካማ፤ እንደፈለጉ ወዲያ ወዲህ የሚያደርጉት ሰው።4.(ዘይ.) የወንድንም ሆነ የሴትን አባላዘር በስሙ ላለመጥራት ተተክቶ የሚባል የማለዘዘያ ቃል።

እቃ ቤት ስ የእቃ ማስቀመጫ ወይም ማጠራቀሚያ ክፍል።

እቃ ግምጃ ቤት ስ 1.በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ለአገልግሎት እንዲውሉ የተገዙ እቃዎች የሚቀመጡበት ቤት ወይም ክፍል። 2.በእቃ ግምጃ ቤት ውስጥ በሃላፊነት የሚሰራ ሰራተኛ።

እቅድ "አቀደ" ስር ተመ.

እቅፌን አርገውን፥ እውነቱን።

እቅፌን ተናገረ እውነቱን፥ ትክክለኛውን ተናገረ።

እቅፍ "አቀፈ" ስር ተመ.

እቅፎሽ ዝ.ከ.

እበት ስ 1.የቀንድ ከብት እዳሪ፥ ፍግ። 2. (ስድብ፥ ዘይ.) ሰነፍ፥ ጅል፥ የማይረባ።

እበት ጣለ ኮላ (የቀንድ ከብት)።

እበጥ "አበጠ" ስር ተመ.

እቡይ ፅ ክፉ፥ ትእቢተኛ።

እባሽ "አበሰ" ስር ተመ.

እባብ ስ 1.እግር የሌለው፥ በልቡ እየተሳበ ወይም እየተንጎለለ የሚሄድ መርዘኛ እውሬ፤ ከይሲ። 2.(ዘይ.) ክፉ፥ ምቀኛ፥ ተንኮለኛ።

እባብ ጣጭ [አሞራ] ስ አንገቱ ረጅም፥ መልኩ ገብስማ የሆነና ብዙ ጊዜ እባብና ትላትል የሚመገብ የአሞራ አይነት።

እባክህ አንድ ነገር እንዲሆን፥ እንዲደረግ ለመጠየቅ ወይም ለመለመን ሲፈለግ ከሚጠየቀው ነገር ቀድሞ የሚነገር የልመና ማቅረቢያ ቃል። እባክህ ሰራውን ተለ- ተለ- ጠርሰልኝ።

እባጭ "አበጠ" ስር ተመ.

እብለት "አበለ" ስር ተመ.

እብሪት ስ ጥጋብ፥ ትእቢተኛ፥ ማን አለብኝነት።

እብሪተኛ ፅ ጥጋቦኛ፥ ትእቢተኛ።

እብቅ ስ ከእህል ላይ ተለይቶ የሚወጣ የደቀቀ ገለባ፥ ንፋሽ።

እብነበረድ ስ በተፈለገው ቅርፅና መጠን እየተስተካከለ ለተለያየ አገልግሎት (ለቤት፥ለሃውልት፥ ... ግንባታ) የሚውል፥ የተለያየ መልክ ያለውና ዋጋው ከፍተኛ የሆነ የድንጋይ አይነት።

እብደት "አበደ" ስር ተመ.

እብደ ዝ.ከ.

እብጠት "አበጠ" ስር ተመ.

እቦኛ ፅ ክፉ፥ ጠካኝ፥ እቡይ።

እቴቴ ስ ታላቅ እህትን፥አክስትን፥...በአክብሮት ለመጥራት የሚያለገልግል ቃል።

እቴጌ ስ የንጉስ ሚስት የማእረግ ስም።

እትማማች "እህት" ስር "እህትማማች"ን ተመ.

እትም "አተመ" ስር ተመ.

እትራት "አተረ" ስር ተመ.

እትብት "አተቦ" ስር ተመ.

እትት

እትትት አለ

እትትት አለ ግ ብርድ፡ ቆፈን የያዘው መሆኑን እትትት በማለት ገለሀ።

እትዬ ስ ዘመድ ወይም ቅርብ የሆነችን ሴት በአካብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡ ማንኛውንም ሴት ለመጥራት ያገለግላል።

እቶን ስ የእንጨት አሳት የሚነድበት ጎድጎድ ያለ ትልቅ ምድጃ።

እቸክ እቸክ ቀዝቃዛ ውሃ ወይም ብርድ የነካው ሰው የሚያሰማው የመሳቀቅ ድምፅ።

እት— ከነጠላ ስም ጋር ተጣምሮ በመነገር ከነጠላው ስም ጋር ሊጎዳን የሚችለውን ስም ሁሉ አጠቃሎ ለመጥራት የሚያገለግል ምላሳድ።
ለነስበደ መጡ።

እነሆ ይህው፡ ይህውና።

እነርሱ (እነሱ) በሶስተኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እነዚህ (እነኚህ፥ እኚህ) በሁለተኛ መደብ የብዙ ቁጥር አመልካች ቅፅል ወይም ተውላጠ ስም። (አመ.ት.) ለነዚህ መግሠፍት የሊትዮፊያ ቋንቋዎች አካዳሚ ናቸው። (አመ.ተ.ስ.) የሊትዮፊያ ቋንቋዎች አካዳሚ መፃህፍት ለነዚህ ናቸው።

እነዚያ (እነኚያ፥ እኚያ) በሶስተኛ መደብ የብዙ ቁጥር አመልካች ቅፅል ወይም ተውላጠ ስም።

እና “-ና”ን ተመ.

እናት ስ 1.የወለደች ሴት ከወለደችው ጋር ባላት የተዛምደ ግንኙነት የምትጠራበት ቃል፡ ወላጅ ።
2.ሴት ሞግዚት ወይም አሳዳጊ። 3.(ዘይ.) ደግ፡ ሩሀሩሀ።

እናት አልባ እናት የሌለው ወይም እናቱ የሞተችበት።

እናት አገር ስ የአንድ ሰው የትውልድ አገር።

እናንተ ተው.ስ. በሁለተኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እኔ ተው.ስ. በአንደኛ መደብ ነጠላ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

የእኔ ብጤ ደሃ፥ ለምኖ አዳሪ።

እንሰሳ “እንሰሳን” ተመ.

እንሰት ስ ስሩ ቆጮ የሚባለውን ምግብ ለማዘጋጀት የሚያገለግል፡ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነ የተከል አይነት፤ ከባ።

እንሰላል ስ እንጠቁ ውስጠ ከፍት የሆነና ቅጠሉ አረቄ አረቄ (የፈረንጅ) የሚሸት የተከል አይነት።

እንሰራ ስ ከሸክላ አፈር የሚሰራ የጠላ መጥመቂያ ወይም የውሃ መቅጃና ማስቀመጫ እቃ(ሰላሱን “ሸክላ እቃ” ስር ተመ.)።

እንሰሳ (እንሰሳ) ስ 1.ማንኛውም ሀይወት ያለውና በራሱ ሃይል ከቦታ ቦታ የሚንቀሳቀስ ፍጥረት። 2.እንደ ሳም፡ በግ፡ ድኩላ፡... ያለ የቤትና የዱር ፍጥረት። 3.(ስድብ፡ ዘይ.) ሞን፡ ጅል፡ ቂል፡ የሞህ ።

የቤት እንሰሳ ስ በቤት ውስጥና በቤት አካባቢ የሚኖር፡ ለሰው ልዩ ልዩ አገልግሎት የሚሰጥ እንደ ዶሮ፡በግ፡ፈረሰ፡...ያለ ግንኛውም እንሰሳ።

የእንሰሳት ሃኪም ስ የቤት እንሰሳትን በማከም ሙያ የሰለጠነ ሃኪም።

የዱር እንሰሳ(አውሬ)ስ በዱር በጫካ የሚኖር እንደ አንበሳ፡ቀጭ፡ዝንጀሮ፡...ያለ ማንኛውም እንሰሳ።

እንሰት ስ የተባለት ተቃራኒ፤ ሴት።

እንሰታይ ት ሴቱ።

እንሰሰላ ስ ሴቶች እጅና እግራቸውን የሚያቀሉበት የእዕዋት አይነት።

እንሻፎ ስ ብርድ ወይም ውርዳ የመታው እህል።

እንሽላሊት (መንሽላሊት) ስ ጅራቷና ጭንቅላቷ እባብ የሚመስልና አራት እግር ያላት ትንሽ አውሬ።

እንሽላሊት

እንሽርት [ውሃ] ስ ለመውለድ በምጥ ላይ ካለች የሴት ብልት የሚፈስ እንደ ውሃ ያለ ፈሳሽ ነገር፡ “ሽንት ውሃ”ም ይባላል።

እንቀት ስ 1.የሰንደ ወይም የገብስ ክክ፡ ቅንጠ። 2.የእህል እንቅጥቃጭ።

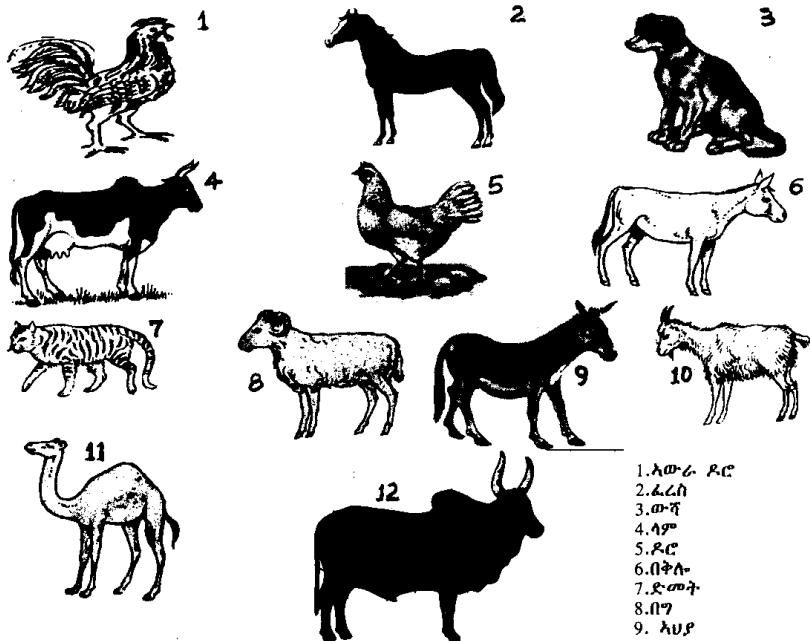
እንቁ ስ በጣም ውድ የሆነና ለጌተነት የሚያገለግል በባህር ውስጥ የሚገኝ የከበረ ድንጋይ፤ ሱል።

እንቁላል ስ 1.በአብዛኛው ከእለዋፍ ወገን የሆኑ እንሰሳት የሚወልዱት፥ በሰሰና ጠንካራ ቅርፊት የተሸፈነ፥ ውስጡ በነጭ ፈሳሽ የተከበበ አስኳል ያለው እንክብል። 2.ዕንስ ሊሆን የሚችል ሴቱ ዘር።

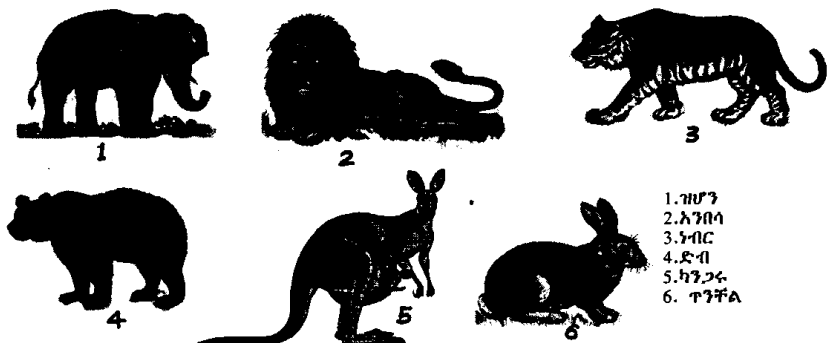
እንቁላ መስጋል በጣም አምርቦታል።

እንቁላ ጣለች እንቁላ ወለደች (ዶሮ፥ ወፍ፥ ...)።

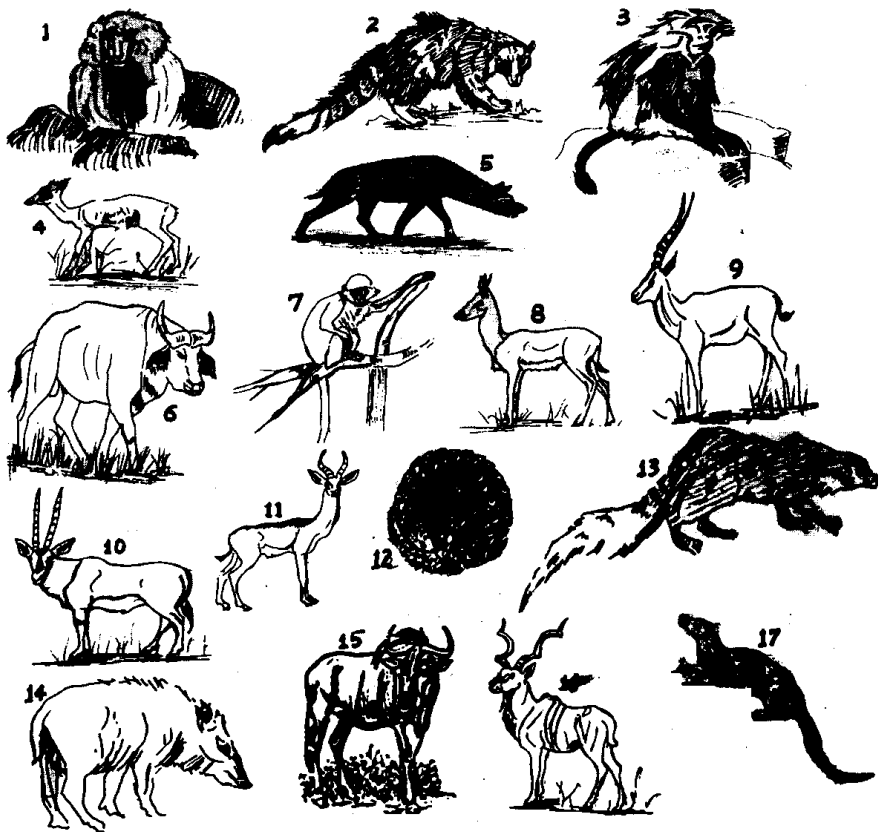
የእንቁላ ውሃ ስ በእንቁላ ውስጥ የሚገኝ ውሃ መሳይ ፈሳሽ ነገር፤ ዞፍ።

1. አውራ ጾሮ
2. ፈረስ
3. ውሻ
4. ላም
5. ጾሮ
6. በቅሉ
7. ድመት
8. በግ
9. አህያ
10. ፍየል
11. ግመል
12. ቦሬ

1. ዝሆን
2. አንበሳ
3. ነብር
4. ድብ
5. ካንጋራ
6. ጥንቸል

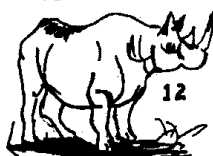
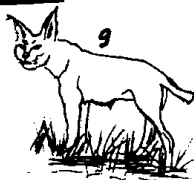
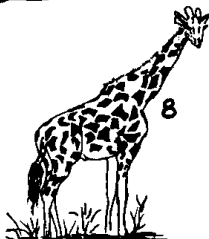
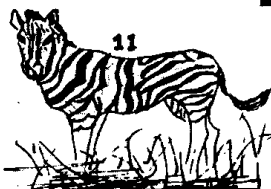

1. ኃፃ ዝንጀር
2. ጥርጥር
3. ጥላላ
4. ኢንቲ
5. ጅብ

6. ንብ
7. ጠጣ
8. ፈቆ
9. የግግ ፍቃ
10. ላላ

11. ግራኮ
12. አዋልፎግ
13. ፋደት
14. ጥ. ዌ
15. ቶራ ፈረስ

16. አጋን
17. ሸለቆጥጥ

1. ጉራዛ
2. ዋልያ
3. አቆሰጣ
4. ድኩላ
5. ቀበሮ

6. ሽኩኮ
7. ሚዳጽ
8. ቀጭኔ
9. ጻልጋ እንበላ
10. አነር

11. ሚዳ እሀያ
12. አውራሪስ
13. ኒያላ
14. ወዞ ሽማኔ
15. ቀርኪ

እንቁላጭሽ (እንቁልልጭሽ) ስለጆች አንድ ነገር ይዘው፡ ላይሰጡ እያሳዩና እያንጉ የሚናገሩት የወጣታ ቃል።

እንቁራሪት ስጅራት የሌላት፡ በውሃ ውስጥና በየብስ መኖር የምትችል፡ ጡብ ጡብ እያለች የምትሄድ ትንሽ አውሬ፡ ባንታቸር።

እንቁራሪት

እንቁር ስ ከጠፍር ወይም ከእንጨት የተበጀ እርር፡ ተገንጋ።

እንቁርባ ስ የአተር፡ የባቂላ፡ የሽንብራ፡... ፍሬ ልብስ፡ ገለባ፡ ገለፈት።

እንቁሽቁሽ "ቆሽቆሽ" ን ተመ.

እንቁጣጣሽ ስ 1. መስከረም አንድ ቀን የሚውል የዘመን መለውጫ በአልፈው ቅዱስ ዮሃንስ፡ የአዲስ አመት የመጀመሪያ ቀን። 2. በአዲስ አመት መጀመሪያ ቀን ልጆች ለወጃድ፡ ለዘመድና ለነረቤት እንደ ገበበረከት የሚያቀርቡት እንግዲና አደይ አበባ፡ የአዲስ አመት የበጎ ምኞት መግለጫ ስጦታ።

እንቁጥቁጥ "ቆጠቆጠ" ስር ተመ.

እንቃሪ "ኦንቀረ" ስር ተመ.

እንቃቅ¹ ስ አራስ ልጅ።

እንቃቅ² ስ እንደ እንሸላሊት ያለ የገበሉ አይነት።

እንቅልፋም "እንቀላፋ" ስር ተመ.

እንቅልፍ ዝ.ከ.

እንቅርት ስ በሰው አንገት ላይ ብዙውን ጊዜ በፊት ለፊት በኩል በጉርር ላይ የሚወጣ እባጭ መሰል በሽታ።

እንቅርታም ፡ እንቅርት ያለበት ሰው።

እንቅሽ አለ "ነቀሽ" ስር ተመ.

እንቅሽ አደረገ ዝ.ከ.

እንቅብ ስ አስር ቁና ያህል የሚይዝ ከአካርማ ወይም ከስንደዶ የሚሰራ ሰፊና ጎድጓዳ የሰፊት እቃ (መጡት እንደየአካባቢው ይለያያል)(በእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

እንቅብ ሆድ (ስድብ) በርጫም።

እንቅጥቃጭ "ቀጠቀጠ" ስር ተመ.

እንቅፋት "ኦንቀረ" ስር ተመ.

እንቅፍድ "ቀረደደ" ስር ተመ.

እንቅቅልሽ ስ ድፍን ያለና ምስጢር አዘል ነገር (ጭውውት) በጥያቄ መልክ የሚቀርብበት የሰነ ቃል አይነት።

እንቅቅልሽ ሆነ ምስጢሩ አልታወቅ አለ፡ ድፍን ያለ ነገር ሆነ።

እንቅቆ ስ ፍሬው ለኮሶ መድሃኒት የሚሆን፡ አብዛኛውን ጊዜ በወይና ደጋ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

እንቡር (እምቡር)

እንቡር አለ ግ ዘለለ፡ እመር አለ።

እንቡር እንቡር አለ ግ ዘለለ፡ እንጣጥ እንጣጥ አለ።

እንቡርባይ ስ "በረበረ" ስር ተመ.

እንቡስ "እምቡስ"ን ተመ.

እንቡሽቡሽ [ጣላ] ስ ቢጠጡት የማያሰክር ጉሽ ጣላ።

እንቡቅቡቅ "ቀቀቀቀ" ስር ተመ.

እንቡቡ

እንቡቡ አለ ግ ልጅን በጀርባ ላይ በእንቀልባ ወይም በልብስ አዘለ ወይም ተሽከመ።

እንቡጣ (እምቡጣ) ስ ጥጃቸው ሲጥት ላግጥ ወተት መስጠቷን እንዳታቋርጥ የጥጃቸውን ቆጃ ጭድ ወይም ሳር ሞተው በላግጥ ፊት የሚያቆሙት የጥጃ ምስል፡ ጎፍላ።

እንቡጣጢያ (እምቡጣጢያ) ስ ለጋ፡ ጨትላ።

እንቡጥ (እምቡጥ) ስ 1. እንደ ባቂላ፡ አተር፡ ሽንብራ፡... ያሉ የአበባ እህሎች አበባቸው ከረገፈ በኋላ በአበባው ቦታ የሚተካው የፍሬ አያያዝ ጅምር፡ ውጥን። 2. እንደ ባቂላ፡ አተር፡ ... ያሉ የአበባ እህሎች በእሽትነታቸው ጊዜ ፍሬውን ሽፍኖ ወይም ጠቅልሎ የሚይዘው ገለፈት። 3. ለጋ ፡ ጮርቃ።

እንቡጥ ያህላል በጣም ትንሽ ነው።

እንቡጥ ጣለ ተከሉ አበባውን አራግፎ ፍሬ ማፍራት ጀመረ።

እንቡጭቡጭ "ቀጠቆጠ" ስር ተመ.

እንቡፍና (እምቡፍና) ጣላ ስ ያልጠራና ያልፈላ ጉሽ ጣላ።

እንቢ (እምቢ) ተው.ግ. አይሆንም፡ አሻፈረኝ ወይም አላደርገም ለማለት የሚያገለግል ቃል ።

እንቢያ ዝ.ከ.

እንቢታ ስ እሺ ወይም ይሁን አለማለት።

እምቢተኛ ፡ እልቀበልም፡ አላደርገም፡

አይሆንም ባይ።

እንቢ አለ ፡ 1.አልቀበልም፡ አሻፈረኝ፡ አልታዘዝም፡ ... አለ። 2.አልበራ፡ አልሆን አለ (እቃ፡ መሳሪያ፡...)።

እንቢ ነገር ስ የለበሰበ ቁርበት እንደ ከረጢት ተሰፍቶ በውስጡ ገለባና ሳር ከተሞላበት በሂሳ በአጋሰሰና በአህያ ጀርባ ላይ ከጭነት በታች የሚውል የጀርባ መከላከያ፤ መደላድል።

እንቢልታ (እምቢልታ) ስ በላፍ የሚነፋ፡ ወፍራምና ቀጭን ድምፅ ማውጣት የሚችል፡ ከቀርከሃና ከብረት የሚሰራ እንደ ዋሽንት ያለ የሙዚቃ መሳሪያ(ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

እንቢልታ ነፊ ስ በእንቢልታ መጫወት የሚችል ሙዚቀኛ።

እንቢልተኛ ዝ.ከ.

እንቢያጉሰ ስ በጭነት በቅሎ ወይም በፈረሰ ደረት ላይ የሚውል ከቀደሚያና ከቅናት ጋር የሚያያዝ የበቅሎ እቃ(ስእሉን "ኮርቻ" ስር ተመ.)።

እንባ "አነባ" ስር ተመ.

እንብርቢጣ ስ ብብት።

እንብርት (እምብርት) ስ 1.በሆድ መካከል የሚገኝ እትብት የሚቆረጥበት ወደ ውስጥ ሰርነድ ያለ ከብና ትንሽ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2.መሃል። ቤቷ ከስተገው **እንብርት ብዙም አይርት**።

እንብርት የለሽ በልቶ የማይጠገብ፤ ሆኳም።

እንብርክክ (እንብርክ) "ብርክክ" ስር ተመ.

እንብድብድ "ብደብደ" ስር ተመ.

እንቦሳ (እምቦሳ) ስ ከወተት በቀር ውሃ የማይጠጣና ሳር የማይበላ ያልጠነከረ ትንሽ ጥጃ።

እንቦሳ እስፋ ወደ አዲስ ቤት ሲገባ "ቤት ለእንቦሳ" በማለት መልካም ምኞትን ለሚገልፅ እንግዳ በሃላሹ የሚቀርብ የመልካም ምኞት መግለጫ።

እንቦቀቅላ (እንቦቃቅላ) ስ 1.አበባው ቅላት ያለው በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት። 2.ያልጠና፡ ለጋ (ልጅ፡ ቀንበጥ፡...)።

እንቧ (እምቧ)

እንቧ አለ ፡ ሙሀ፡ ድምፅ አሰማ (በፊ፡ ላም)።

እንቧይ (እምቧይ) ስ ፍሬው ድቡልቡል የሆነና ሲበሰል ሎሚ የሚመስል፡ እሾሃማና የማይበላ የእፅዋት አይነት፤ ፍሬውም እንቧይ ይባላል ።

እንቧጮ (እምቧጮ) ስ ቅጠሉ ለሰላሳ፡

አገዳው ውስጠ ክፍት የሆነና ሲቀምሱት ጨው ጨው የሚል ጣእም ያለው የእፅዋት አይነት።

እንተን "እንትና"ን ተመ.

እንትብትብ "ተባተባተ" ስር ተመ.

እንትና (እንትን፡ እንትኔ፡ እንትኔ)

የአንድን ሰው ስም በረሱ ጊዜ ለሰሙ ምትክ ወይም ልዋጭ ሆኖ የሚያገለግል ተውላጠ ስም። **እንትና መጣ።**

እንትን የአንድን ነገር ወይም እቃ ስም በረሱ ጊዜ ለሰሙ ምትክ ወይም ልዋጭ ሆኖ የሚያገለግል ተውላጠ ስም። **እንትን ሰጠኝ።**

እንትከትክ "ተከተከ" ስር ተመ.

እንትፍ

እንትፍታ ስ የተተፋ ምራቅ፡ አክታ።

እንትፍ አለ ፡ አክ አለ፡ ተፋ (ምፊቅን፡ አክታ)።

እንትፍ እንትፍ አለ ፡ ምራቅን በጥቂት በጥቂቱ በሚመረቀው ነገር ላይ በመትፋት ምርቃት ስጠ፤ መረቀ።

እንትፍትፍ አለ ዝ.ከ.

እንቶ "ኢንቶ"ን ተመ.

እንቶ ፈንቶ የማይረባ፡ የማይጠቅም፡ ምናምን፡ ቅራቅንበ ነገር።

እንቶኔ "እንትና"ን ተመ.

እንችፍ ስ የሰንዴ ወይም የገብስ እንግዳላይ፡ ገርድ።

እንከን ስ ጉድለት፡ ነውር፡ ፀያፍ፡ ባንካ።

እንከፍ (መንከፍ) ት ቂል፡ ጅል፡ ሞኝ፡ ከርፋፋ።

እንከፍ እንከፍ አለ ፡ ሲሄድ ጎፊፍ ጎፊፍ ዘርፈፍ ዘርፈፍ አለ።

እንኩር "ነኩረ" ስር ተመ.

እንኩቶ "ነኩተ" ስር ተመ.

እንኪያስ ቃ.አ. ታዲያ፡ እንግዲያማ፡ እንግዲያውስ።

እንካ አንድን ነገር በእጅ ይዞ ለሌላው ለመስጠት ሲፈለግ ተቀበል፡ ውስድ፡ያዝ ለማለት የሚያገለግል ቃል።

እንካ ሰላንቲያ ስ 1.በአብዛኛው እርኞች ልጆች በጥያቄ መልክ እየተጠያየቁ የሚጫወቱት የቀልድ ጨዋታ። 2.ጭቅጭት፡ንትርክ፡...፤የሰድብ ልውውጥ።

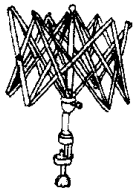
እንካ በእንካ መጠቃቀም፡ ሰጥቶ መቀበል።

እንካ አለ ፡ ለመስጠት እጁን ዘረጋ፡ ውስድ አለ።

እንክል

እንክል አለ ግ እንከሰ አለ፡ ሸመድ ሸመድ አለ።

እንክርት (አንከርት) ስ 1.ከበታ በታ ሊዘዋወር የሚችል ከሸክላ ወይም ከብረት የተሰራ ምድጃ። 2.የድርጉ አራባ ለማጠንጠን ወይም ለማድራት አራባው የሚወጠርበት መቃ። ሞንግጋ።

እንክርት 1ኛ ፍቺ

እንክርዳድ ስ1.ከሰንደ ጋር አብሮ የሚበቅልና የፍሬው መጠን ከሰንደ የሚያንስ። ሲበሉት ወይም ጠላውን ሲጠጡት ራስ የሚያዘር ወይም የሚያሰክር የአረም አይነት። 2.(ዘይ.) መጥፎ፡ ተፈላጊነት የሌለው (ሰው)።

እንክርድ “*ከረፈፈ” ስር ተመ.

እንክብል “*ከበለለ” ስር ተመ.

እንክብካቤ “*ከበከበ” ስር ተመ.

እንክብከብ¹ ዝ.ከ.

እንክብከብ² “*ከበከበ²” ስር ተመ.

እንክፍር “ከፈረረ” ስር ተመ.

እንኮኮ (እሽኮኮ) ስ ልጅን ማጅራት ላይ በማስቀመጥ ሁለት እግሮቹ በሁለት ትከፋ በኩል ደረት ላይ እንዲንጠለጠሉ ተደርጎ የሚያዘበት የእሸክክም አይነት (እኮኮ ወይም ኮኮ ይባላል)። **እንኮኮ (እሽኮኮ) አለ** ግ ልጅን ማጅራት ላይ በማስቀመጥ ሁለት እግሮቹ በደረት ላይ እንዲንጠለጠሉ በማድረግ ተሸከመ።

እንኮይ ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል፡ ፍሬው እንደወይን ሆኖ ከፍ ከፍ የሚልና የሚበላ የእዕዋት አይነት።

እንኳን 1.በአንድ ድርጊት ላይ የመደለስና የመስማማትን ሁኔታ ለመግለፅና ደግ፡ እሰይ፡ እሹ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እንኳን አተረፈህ!** 2.አንዱን ከሌላው ለማነፃፀር የሚነገር ቃል። **እንኳን እሱ ለንተም ለታልፍ።**

እንኳን ማርያም ማረችሽ (ምር.) አራስ ሲትን እሰይ በደህና ወለድሽ፡ ተገላገልሽ ለማለት የሚነገር።

እንከረዘይ ስ አበቃቀሉ እንደ ፊላ፡ ስፍ እንደ ሽኩርት ያለና አበባው ቀይ የሆነ የእዕዋት አይነት።

እንዘጥ (እንዘጭ)

እንዘጥ አለ ግ ድንገት ወደቀ፡ እንበፍ አለ(በኩውን ጊዜ በቂጥ)።

እንዚራ ስ 1.ማንኛውም የሙዚቃ መሳሪያ

የሚጠራበት የጥቅል ስም። 2.በገና የሚመስልና የሚንገር አውታር ያለው የሙዚቃ መሳሪያ።

እንዛዝላ ስ 1.ወይራንን ለማቅናት ወይም ለመግራት ሲባል በሜንቃው እንዲንትተው የሚደረግ ረገጥም ግንድ፡ ጅንግላ። 2.ስድ፡ ባለጊ። 3.አልቃሽ።

እንዘህላል (ንዘህላል) ት 1.ግዴለሽ፡ ሃብ በሰ። 2.ዝንጉ፡ ተላላ። 3.ሰራ ፈት አውታታ።

እንዝርት ስ 1.እጅታው ከቀጭን ቀርከሃ ወይም ሸመል የሚሰራ፡ በራሱ ላይ ከብ የሆነ የቅል ስባሪ የተገጠመበትና ሜፋ ላይ የሚሰካ አነስተኛ ቆልማማ ሽቦ ያለበት የፈትል መሳሪያ። 2.ሰላፊት መኪና በውስጥ በኩል የሚያስፈልገው ክር የሚጠጠንበት የሰፊት መኪና እቃ።

እንዝዝ¹ ስ ጢንዚዝ።

እንዝዝ² ስ እበት እያድበለበለ **እንዝርት** 1ኛ ፍቺ

የሚያንከባልል ከጥንዚዛ አነስ የሚል ነፍሳት።

እንገፍባን (እንጁባን) ስ ጣፋጭ ሽታ ያለው በሰብላ መሰል የእዕዋት አይነት።

እንዥቦ (እንጅቦ፡ እንጅሞ) ስ ሳይቀቀል ከእንጅራ ጋር የሚበላ ወተታም የእዕዋት አይነት።

እንደ- 1. ከ-በሂላ፡ወዲያው።**እንደመጣ ይምጣ።** 2.መሆኑን፡-መደረጉን፡- መፈፀሙን፡...። **እንደሞተ አውቃለሁ/እሱ እንደ ወሰደ ወንበተኛል።** 3. ለማድረግ፡ ለመፈፀም፡... መሞከሩን/ለማሳየት የሚገባ ምእላድ። **እንደመተኛትላለ።** 4.የ-ያህል። **እንደላባት ያዋል።** 5.ከ-ጋር ተመሳሳይ ነው፡-አይነት ነው፡...**እንደ ወንድሙ ቀይ ነው/እንደ ሰማይ ይርቃል።** 6. ከመደብ፡ከየታና ከቁጥር መቀያየር ጋር መጠነኛ የቅርፅ ለውጥ እያደረገ ይሆን፡ይፈፀም፡...ዘንድ ለማለት በግስ ላይ የሚቀጠል ምእላድ። **እንደ መጣ ንገረው/እንድንራብ አንፈልገም።**

እንደሂሀሳ (እንድሆህላ፡ እንዳሀሳ) ስ ቁመት በአማካይ እስከ አንድ ከንድ ሊረዝም የሚችል፡ ግንዱ አቅመቢስ የሆነ፡ በጣም ወፍራምና ለስላሳ ቅጠል ያለው፡ በወይና ደጋ የሚበቅል አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

እንዱሽዱሽ “*ዶሽዶሽ” ስር ተመ.

እንዲያው ተው.ግ. 1.ምንም ጥቅም ለሌለው፡ በጣይ፡ በከንቱ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እንዲያው ነው የሰፋሽው።** 2.በነፃ፡ በበላሽ፡ ባለሱቁ ወረቀቱን እንዲያው ሰጠኝ። 3.አረ። **እንዲያው ምን ይሻልሃል?**

እንዲያውም ተው.ግ. 1.በጭራሽ፡ ፊዕም።

እንዲያውም መተቶ አያውቅም፡፡ 2. እማራው ሃሳብ ለማትረቢያነት የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዲያውም ነገ እንዲያለገገ፡፡

እንዳለ "አለ" ስር ተመ.

እንዳለ "አለ" ስር ተመ.

እንዴ የጥያቄነት የመገረምን ሃሳብ ለማስተላለፍ ከሌሎች ቃላት ጋር በመጣመር ሃሳቡን፣ ጥያቄውን፣... ለማገኘት የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዴ/ ከየት መጣህ? /ትይዳለህ እንዴ?

እንዴታ አዎ፣ ነው ለማለት እርግጠኛነትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዴታ/ መደረ ለፈለጋለሁ፡፡

እንዴት የእንድን ነገር አሰራር፣ ሁኔታ፣ አኳኝን ወይም ምክንያት ለማወቅ፣ እንዲሁም በሰላምታ አለጣጥ ጊዜ የጤንነትን ሁኔታ ለመረዳት ጥያቄ የሚቀርብበት ቃል፡፡ እንዴት ተሰራ? /እንዴት መጣህ? እንዴት አደርክ?፡፡

እንድርማሚት ከ ትልቅ ቁንጮና ረዥም ምንቃር ያላት ሽንገራትና የወፍ አይነት(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)፡፡

እንዶድ ከ ቀጥ ብሉ መቆም የማይችልና እንደ ሃረግ የሚሳብ፣ ፍሬው ለልብስ ግጠቢያ የሚያገለግል የእፅዋት አይነት፡፡

እንጀራ ከ 1.የቦካ የጤፍ ወይም የስንዴ፣ የገብስ፣... ሊጥ አብሲት ከተወመረበት በሃሳ በሚፈለገው መጠን ቀጥኖ ምግድ ላይ በሰፊውና በስሉ ክብ ሆኖ የሚጋገር (የሚሰፋ) ብዙ አይን ያለው ምግብ፡፡ 2.(ዘይ.) መተዳደሪያ፣ መኖሪያ፡፡ እንጀራ ነሳ አደሀ፣ ለችግር ዳረገ፡፡

እንጀራ ወጣለት ሃብት እገኘ ወይም ባለፀጋ ሆነ፡፡

[የ]እንጀራ ልጅ ከ ባል ወይም ሚስት ከውጭ ወይም ከሌላ ሰው የወለዱት ልጅ፡፡

እንጀራ ቤት ከ 1.ቀደም ባለው ጊዜ በነገስታትና መኳንንት ገቢ ውስጥ በተለይ እንጀራ የሚቀመጥበት ቤት ወይም የእንጀራ ቤት ሃላፊ፡፡ 2.በድንገት ወይም በገብዣ ጊዜ እንጀራ ለማትረብ ወይም ለማደል የተመደበ አስተናጋጅ፡፡

[የ]እንጀራ አባት ከ ሚስቱ ከሌላ ወንድ ለወለደችው ልጅ እንደሁለተኛ አባት የሚቀጠር ወንድ፡፡

[የ]እንጀራ እናት ከ ባሏ ከሌላ ሴት ለወለደችው ልጅ እንደሁለተኛ እናት የምትቀጠር ሴት፡፡

[የ]እንጀራ እናት ጡጦ ከ ሀፃናትን ለማበል አፋቸው ላይ የሚደረግ ወተት መያዣ የሌለው ጡጦ፡፡

የእንጀራ እናት ጡጦ

እንጀራ ጋጋሪ ከ ሰራዊ እንጀራ መጋገር የሆነና በዚሁ የምትተዳደር ሴት፡፡

እንጃባን "እንገርባን"ን ተመ.

እንጂ ብዙውን ጊዜ እፍራሽ ሃሳብን የሚያስከትል አነጻጻ ምእላድ፡፡ አሉ ጥቁር እንጂ ነፃ ለይደለም/ይሞታል እንጂ ገንዘብ አይወጣውም/ መግለህ እንጂ መቶ ተረብህ፡፡

እንጃ ቃ.አ. በለ አንድ ነገር አለማወቅን፣ ጥርጣራን፣ እንቢታን ለመግለፅ የሚነገር አሉታዊ ቃል፡፡ መጥቀሱን እንጃ፡፡

እንጅላት ከ የምዝላት አባት ወይም እናት 6ኛ አያት፡፡

እንጅልሽ ከ እጅግ በጣም ብዙ፣ አያሌ፣ ከብዙኑ የተነሳ ስፍር ቁጥሩ የማይታወቅ የቁጥር መጠን፡፡

እንጀሪ ከ 1.ገንዳ እንደ ሃረግ ያለ፣ ክብ ትርፅ ያለውና ሲበስል ወይም በጣም ቀይ ሲሆን የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ እየሃግ የእፅዋት አይነት፤ ፍሬውም እንጀሪ ይባላል፡፡ 2. ተግዳሮትና ረዣዥም ትርጉማዊች ያሉት፣ ሲበስሉ ቀይደ የሚሆኑና የሚበሉ ሞላላ ትርፅ ያላቸው ትናንሽ ፍሬዎች የሚያፈሩ የእፅዋት አይነት፡፡ ፍሬውም እንጀሪ ይባላል፡፡ 3.እንደቁጥጥ ሆኖ የሚበትልና የሰስት ግለሽን ትርፅ ያለው ሞላላ የሆነ ጣፋጭ ውሃ ያዘለ፣ ሲበስል በጣም የሚቀላና የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡፡ የፈረንጅ እንጀሪም ይባላል፡፡

እንገር ከ ላም፣ ፍየል፣... እንደወለደች የምትታለበው የመጀመሪያው ወፍራም ወተት፡፡

እንገርገር "አንጎራጎራ" ስር ተመ.

እንጉዳይ ከ በከረምት የሚበቀልና ዣንጥላ የሚመስል ትርፅ ያለው የእፅዋት አይነት፡፡

እንግሊሳ (እንግላል)

"*ጋለለ"ስር ተመ.

እንጉዳይ

እንግሊዝ (ዘይ.) መሰሪት ግንኙክ፡፡

እንግርግብ "**ገረገበ" ስር ተመ.

እንግት "እነገት" ስር ተመ.

እንግውላይ "ገወለለ" ስር ተመ.

እንግዲህ (እንግዲህ) ማ. 1.ታዲያ፣ እንኪያ፡፡ እንግዲህ ምን ይቻላል ሁሉም ነገር ሌላነት አሉ፡፡ 2.እህ፣ ይህ፡፡ ተመልከት! እንግዲህ በሽታው ተነበት፡፡ 3.ሁን፡፡ ምን

ቀርቧል፤ እንግዲህ እንብቁ፡ 4.ካሁን በሂላ፣ ካሁን ጀምሮ፡፡ እንግዲህ ወደየቢታችሁ ሂዱ፡፡ 5.ዳግመኛ፣ ሌላ ጊዜ፡፡ ደሀና ሰንብቱ፤ እንግዲህ የምመጣ አይመስለኝም፡፡

እንግዲህማ 1.አሁንም፡፡ 2.ካሁን በሂላ፡፡

እንግዲህም 1.አሁንም፡፡ 2.ካሁን በሂላም፣ እንደገና፡፡

እንግዲህስ ለ 1.አሁንስ፡፡ 2.ካሁን በሂላ፡፡

ከእንግዲህ [ወዲህ] ካሁን ጀምሮ፣ ከዚህ በሂላ፡፡

እንግዲያ (እንግዲያማ፣ እንግዲያስ፣ እንግዲያውስ) 1-እንደዚያ ከሆነ፡፡ እንግዲያ ወደቤ፣ እጅጋለሁ፡፡ 2-ታዲያ፡፡ እንግዲያ ለምን ቁጭ ብለን አንጫወትም፡፡

እንገዳ “*ነገደ” ስር ተመ.

እንገደ ልጅ ለ በእርግዝና ወቅት ከሽል ጋር በማህፀን የሚፈጠር፣ ፅንሱ በእትብት አማካይነት እየተመገበ የሚዳብርበትና ህፃኑ ከተወለደ በሂላ የሚወጣ አካል፡፡

እንግጫ (ግጫ) ለ የዘመን መለወጫ ጊዜ ልዳገረደች ከአበባ ጋር እየጎነጎነ የመልካም ምኞት ስጦታ የሚያደርጉበት የሳር አይነት፡፡

እንግፍጥ “*ገፈጠጠ” ስር ተመ.

እንጎቻ “*ነጎተ” ስር ተመ.

እንጎችት ዝ.ከ.

እንግቆ (አንግቆ) ለ በእገዳ እህል ቡቃያና በጎመን ላይ የሚገኝ መርዛማ ትል፡፡

እንግጢት ለ ተልባ፡፡

እንግጥ

እንግጥ አለ ግ 1.ድንገት ዘለለ፣ እመር አለ፡፡ 2.(ዘይ.) ከእትም በላይ ተንጠራራ፡፡

እንጥል ለ በጉርሮ ውስጥ ከላይኛው ጫፍ የተንጠለጠለችና ምላስ የምትመስል የሰውነት ክፍል፡፡(ስሌት “አፍ” ስር ተመ.)

እንጥል ወረደው እንጥሉ አበጠ፣ ታመመ፡፡

እንጥልጥል “*ጠለጠለ” ስር ተመ.

እንጥርጣሪ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

እንጥስታ “*ነጠሰ” ስር ተመ.

እንጥብጣቢ “ነጠቦ” ስር ተመ.

እንጥፍጣፈ “*ጠፈጠፈ” ስር ተመ.

እንጦ¹ (ህንጦ) ለ ገና አዲስ የተወለደ አራስ ልጅ፡፡

እንጦ² ለ 1.እንደቀለም ያለ ውስጠ ክፍት ነገር፡፡ 2.የሚያመነክሩ እንሰላት ሁለተኛ ጉር ር፣ የምንገባ መተላለፊያ፡፡

እንጦርጦስ ለ መቀመጫ፣ ጥልቀቱ የማይታወቅ የጠለማ ጉድጓድ፡፡

እንጦት ለ 1.የዛፍ ወይም የተክል ጠንካራው አካል፡፡ 2.ከዛፍ ላይ ተቆርጦ ለተለያየ አገልግሎት የሚውል የዛፍ ወይም የተክል ጠንካራው ክፍል፡፡

እንጦት ሰበረ ጫካ ሄዶ የማገዶ እንጦት ለቀመ ወይም ለበሰበ፡፡

የእንጦት ሽበት (ስድብ) ቅሌታም፣ ወራዳ (ምገባረ ብልሹ ለሆነ አዛውንት የሚነገር)፡፡

እንጦት ፈላጭ ለ እንጦት በመፍለጥ ስራ የሚተዳደር ሰው፡፡

እንጫጭላ ት እምቦቃትላ፣ ለጋ፣ ያልጠና፡፡

እንጭብራ “*ጨበረረ” ስር ተመ.

እንጭብር ለ ቅጠለ ሻካራ የሆነ አነስተኛ የሃረግ አይነት፡፡

እንጭጭ ት ለጋ፣ ሮርቃ፡፡

እንፈፍ ት ጅጋጅል፣ ሞኝ፣ ቂል፡፡

እንፋቅቅ “ፎቀቀ” ስር ተመ.

እንፋጭ ለ 1.ውርጭ የመታውና ፍሬው የተጨራመተ እህል፡፡ ት 2.(ዘይ.) ጅል፣ ሞኝ (ሰው)፡፡

እንፋሎት ለ ከፈላ ውሃ ወይም እርጥበት ካለው መሬት ላይ በፀሃይ መቀት ምክንያት የሚነሳ ጭስ፣ ተን፡፡

እንፍሴ ለ 1.የተቀቀለ ሰጋ፡፡ 2.ከነጎንቡጡ የተቀቀለ የባቂላ ወይም የአተር እሸት፡፡

እኚያ “እነዚያ”ን ተመ.

እኛ በአንደኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውሳጠ ስም፡፡

እኛን ምሰል እኛ የምናደርገውን አድርግ ለግለት የሚነገር፡፡

እኝ¹ ለ ወንፈል፡፡

እኝ²

እኝ አለ ግ ጥርሱን አገጠጠ፣ ከንፈሩን ገልጦ ጥርሱንና ድጉን አሳየ፡፡

እኝህ “እነዚህ”ን ተመ.

እኝኝ

እኝኝ አለ ግ 1.ዝናቡ ያለማግኘት ለረዥም ጊዜ ዘነበ፡፡ 2.ተነካካዝ፣ ተጨቃጨቀ፡፡

እኝኝ ብላ ለ ከነሃሌ 28-30 ድረስ አፍናና ካፊያ ሆኖ የሚሰነብትበት ሰሞን፡፡

እኝያ “እኚያ” ን ተመ.

እከሌ “እገሌ”ን ተመ.

እከካም “እከከ” ስር ተመ.

እኩክ ዝ.ክ.

እኩየኛ ትእኩይ፡ ትእኩየተኛ፡፡

እኩደክ (እኩድእኩድዬ፡ እኩድዬ)

መደንቅን፡ መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡፡

እኩደክ! ምንድን ጉድ ሰራህ?

እኩሊታ “እኩለ” ስር ተመ.

እኩል ዝ.ክ.

እኩያ ዝ.ክ.

እኩል ሰ 1.ድንገተኛ ችግር፡ 2.ሃዘን፡ ለቅሶ፡፡

እኩር “እኩረ” ስር ተመ.

እኩታም “እኩተ” ስር ተመ.

እኩት ዝ.ክ.

እኩ (እኩን) ተውግ. 1.ከተለያዩ ቃላት ጋር በመጻወት የሚነገር አገላማሽ ምእላድ፡፡እኩ ስጦት /ከደ እኩ ገበዝ ነው፡፡ 2.እንጂ፡፡ ተው እኩ፡ 3.ነው፡፡ ነው እንጂ፡፡ እንደነገርከኝ እቃው ለወነትም ጥሩ ነው፡፡ እኩ!

እውር “እውረ” ስር ተመ.

እውቀት “እውቀ” ስር ተመ.

እውቂያ ዝ.ክ.

እውቅ ዝ.ክ.

እውን እውነት፡ እርግጥ፡፡

እውነታ ሰ 1.ሃት፡ እርግጥ፡ ትክክል፡፡

2.በተጨማሪ ያለው ነገር ወይም ሁኔታ፡፡

እውነት ዝ.ክ.

እውነተኛ ት 1.ሃተኛ፡ የማይዋሽ፡፡

2.ትክክለኛ፡ የሃሰት ያልሆነ፡፡ እውነተኛ የብር ናት፡፡

እውከተኛ “እውከ” ስር ተመ.

እዚህ ት ቅርብ ወይም አጠገብ የሆነ ቦታን ወይም ተናጋሪው ያለበትን ስፍራ ለማመልከት የሚያገለግል ቃል፡፡ እዚህ አገር ከገባሁ አስር አመት ሆነኝ/ ቤቱ ሩቅ አይደለም፡፡ እዚህ ጋ ነው፡፡

ለዚህ ለዚህ ለውጥ ለሌለው፡ ለማያረካ፡፡ በጣም ውድ ነው ለዚህ ለዚህ ፒያባ መግዛት ይቻላል፡፡

እዚሁ ለዚህ ቅርብ፡፡ጌታችን እዚሁ ለዚህ ሆኖ ብዙ አንገናኝም፡፡

እዚሁ በዚሁ አሁን በአሁን፡ በአንድ አፍታ፡፡እዚሁ በዚሁ ብራን ሰረቀኝ፡፡

እዚያና እዚያ ሩቅ ለሩቅ፡፡

ያለዚያ (ያለዚ) የተባለው፡የተነገረው ካልሆነ፡፡

በዚህ 1. የቅርብ አቅጣጫን ወይም ቀደም ሲል የተጠቀሰን ወይም የታወቀን ጉዳይ የሚያመለክት ቃል፡፡ በዚህ በኩል ለለፍ፡ በዚህ

ምክንያት /በዚህ መሰረት/በዚህ ሁኔታ/ለዚህ ነገር ውስጥ አታስገዙኝ...፡፡2.አንድን፡ተግባር፡ድርጊት፡፡ ...ለመፈፀሚያ የሚያገለግል አቃን፡ነገርን፡፡... የሚያመለክት ተውላጠክም፡፡ በዚህ ገመድ ለሰረው፡፡

በዚህ ላይ በተጨማሪ፡፡

በዚህም በዚያም 1.በሁሉም በኩል፡ በሁሉም አቅጣጫ፡፡ 2.በማንኛውም አይነት፡ ምክንያት፡፡ ሁኔታ፡፡

ከዚህ አሁን ካለበት ቦታ፡ ሁኔታ፡ ነገር፡፡ ጊዜ፡፡... ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡

ከዚህ ሌላ 1.ሌላ፡፡ 2.በተጨማሪ፡፡

ከዚህ ቀደም ባለፈው ጊዜ፡ አሁን ካለበት ጊዜ በፊት፡፡

ከዚህ በኋላ አሁን ካለበት ቦታ፡ ሁኔታ፡ ነገር፡፡... ቀጥሎ፡፡

ከዚህ ውጭ ከተባለው ወይም ከተጠቀሰው ሌላ፡፡

ከዚህም በላይ በተጨማሪ፡፡

እዚያ ሩቅ ቦታን ወይም አቅጣጫን ወይምአንድ የታወቀ ሁኔታን፡ጉዳይን፡፡... ለማመልከት የሚያገለግል ቃል፡፡ እዚያ ብትጠይቅ ታገኘዋለህ/ እዚያ ጉዳይ ውስጥ አንገባ፡፡

በዚያ ሩቅ ቦታን ወይም አቅጣጫን ወይም የታወቀ ጉዳይን፡ ሁኔታን፡ጊዜን፡፡ ... አመልካች ቃል፡፡ በዚያ ሂደ/ በዚያ ዘመን/በዚያ ጭቅጭቅ፡፡

እዚያ ላይ ወጣ 1.(ለዋጋ) ተወደደ፡፡ 2.ከፍተኛ ቦታ ላይ ሆነ፡፡ ደረሰ፡፡

በዚያ በዚህ ብሎ እንደምንም፡፡

ከዚያ 1.ከአንድ ነገር፡ ሁኔታ፡ ቦታ፡፡... ቀጥሎ፡፡ ምሳ እንብላና ከዚያ ወደ ት/ቤት እንሄዳለን/በመጀመሪያ ለዲባ አበባ ሂደን ከዚያ ናዝሬት እንሄዳለን፡፡ 2.ወዲያ፡፡ እዚያ፡፡ ከዚያ ግዱ ከሚተየው ቤት ውስጥ ነው የሚኖረው፡፡

ከዚያ በኋላ ከአንድ ነገር፡ ሁኔታ፡ ቦታ፡፡... ቀጥሎ፡፡

ከዚያ በላይ በተጨማሪ፡፡

እዝ “እዝዝ” ስር ተመ.

እዝል¹ ከ ስሰሰቱ ያራዳየ የዜማ አይነቶች አንዱ፡፡

እዝል² “እዝለ” ስር ተመ.

እዝን “እዝነ” ስር ተመ.

እየ—¹ ከገሰ ጋር በመጣመር አንድ ድርጊት በመካሄድ ላይ መሆኑን የሚገልፅ እስር ምእላድ፡፡ ለማረ ነው፡፡

እየ—²

እያንዳንዱ “አንድ” ስር ተመ.

እዩዩ

እዩዩ አለ አለቀሰ፡ አነባ፡
 እይታ ስ 1.አስተያየት፡ አመለካከት፡ 2.ገፅታ፡፡
 እደላ "አደለ" ስር ተመ.
 እዳ ስ 1.በድርጉ፡ ቅጣትን፡ ካሳን፡...
 የሚመለከት ክፍያ፡ 2.(ዘይ.) ችግር፡ ስቃይ፡
 እዳዩን ላያሁ፡
 ምን እዳዩ/ተዳዩ ምን ቸገረኝ፡ ምን እዳ
 አለብኝ፡ እኔን ምን አገባኝ፡
 በእዳ ተነከረ እዳ ውስጥ ገባ፡ ባለእዳ ሆነ፡፡
 በእዳ ያዘ እዳ ያለበትን ሰው ወይም ንብረቱን
 በመያዝ እዳውን እንዲከፍል ጠየቀ፡ አስገደደ፡፡
 እዳ በእዳ ሆነ እዳ በዛብት ወይም እዳ
 ተወማመረበት፡፡
 እዳ ከሚዳ ያልታለበ ያልተጠበቀና
 ይመለከተኛል የማይሉት ችግር ወይም እዳ፡፡
 እዳ ሰርጉ እዳ የማይከብደው ወይም
 የማያስጨንቀው፡፡
 እዳሪ ስ 1.ከዚህ በፊት ታርሶ የማያውቅ ወይም
 በርከት ላሉ አመታት ሳይታረስ የቆየ መሬት፡፡
 2.ሰገራ፡ ኩስ፡ 3. ከቤት፡ ከግቢ ውጪ፡ ሜዳ፡
 ደጅ፡፡
 እዳሪ ወጣ ተፀዳዳ፡፡
 እዳሪ አወጣ ለእርሻ ሰራ ውሎ የማያውቀውን
 ወይም ረዘም ላሉ አመታት ሳይታረስ የቆየውን
 መሬት አረሰ፡ አለማ፡፡
 እዳሪ መሬት የ"እዳሪ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.
 እዳይት (እድያት) ስ በነጠላ፡ በጋቢ፡
 በቀሚስ፡... ጠርዝ ወይም ክፈፍ ላይ ለጌጥ
 የሚሰራ የተለያየ ቀለም ያለው ጥለት፡፡
 እድለኛ "አደለ" ስር ተመ
 እድላም ዝ.ከ.
 እድል ዝ.ከ.
 እድመኛ "አደመ²" ስር "እድምተኛ"ን
 ተመ.
 እድሜ ስ ከተወለዱበት እለት ጀምሮ ያለ ዘመን
 ወይም ጊዜ፡፡
 በእድሜ ገፋ አረጀ፡ ሸመገለ፡፡
 እድሜ አገኘ ብዙ ዘመን ኖረ፡ ቆየ፡፡
 እድሜ የለውም ብዙ አይቆይም፡ ተሉ ያል
 ቃል፡ ይሞታል፡፡
 እድሜው በሰለ ነፍስ እውቀት፡ እደገ፡፡
 እድሜው አጠረ ያለጊዜው ተሉ ሞተ፡
 ተሰበረ (ለሰው፡ ለእቃ፡...))፡፡
 እድሜ ልክ 1.እስከ እለተ ሞት፡ 2.ሁልጊዜ፡፡

እድሜ ይፍታህ ስ እስከ እለተ ሞት ድረስ
 በእስር የሚያቆይ ፍርድ፡፡
 እድምተኛ "አደመ²" ስር ተመ.
 እድሞ ስ 1.የካብ ወይም የገምብ አጥር፡፡
 2.በአጥር በር ላይ የተሰራ ቤት፡ 3.ለአጥር በር
 የተሰራ ግሪያ፡፡
 እድር ስ 1.የአንድ አካባቢ ሰዎች ችግራቸውን
 በሀብረት ለመወጣት የሚያቋቁሙት የመረዳሻ
 ግህበር (በአብዛኛው ለሞት ጊዜ)፡፡ 2.ልግድ፡፡
 3.ግህበር፡ ቡድን፡፡
 እድር ለፋፊ ስ ለትሶ ባለ ጊዜ እድርተኞች
 እንዲሰበሰቡ ጥሩንባ በመንፋት እየሰራ የሚናገር
 ሰው፡፡
 እድርተኛ ስ የእድር አባል፡፡
 እድሳት "አደስ" ስር ተመ.
 እድያት "እዳይትን" ተመ.
 እድገት "አደገ" ስር ተመ.
 እድፋም "አደፈ" ስር ተመ.
 እድፍ ዝ.ከ.
 እጀታ "እጅ" ስር ተመ.
 እጀኛ ዝ.ከ.
 እጅ ስ 1.ከትከሻ እስከ እጅ ጣት ድረስ ያለው
 የሰውነት ክፍል፡፡ 2.ከእጅ መዳፍ እስከ ጣት
 ድረስ ያለው አካል፡፡ 3.ከአንድ ሙሉ ነገር
 ውስጥ የተወሰነው ክፍል፡፡ ሃብቴን ሁለት ቦታ
 ከፍላገሁ እንፋን እጅ ለድሆች ሰጠልኝ፡፡

እጅ 2ኛ ፍቺ

እጀ ሰባራ አደረገ ጥራት የሌለው ወይም
 ሰራውን የማያስመሰግን ሆነ (የተሰራው ስራ)፡፡
 እጁ ረጠበ ገንዘብ አገኘ፡፡
 እጀ እርጥብ ት ገንዘብ የማያጣ፡፡
 እጁ ቀዳዳ ነው ገንዘብ አይበረክትለትም፡፡
 እጁ አመድ አፋሽ ነው ውለታው
 አይቆጠረለትም፡ አይመሰግንም፡፡
 እጁ አቆመ መስጠቱን ተወ፡ አቋጠ
 (ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር)፡፡
 እጁ አጠረ 1. ገንዘብ አጣ፡ ተቸገረ፡፡

ገንዘብ አነሰው (አንድ ነገር ለማከናወን)።

እጅ አጭር ትድሃ፣ ቸግረኛ።

እጁ ወርቅ ነው ጥሩ የእጅ ሞያ አለው።

እጁ ጣለው ውሉን ለዋለለት ወይም ጥሩ ስራ ለሰራለት ሰው መጥፎ በመስራቱ መጥፎ ነገር ወይም ጉዳት አጋጠመው።

እጁን ሰበሰበ መጥፎ ነገር ከመስራት ተቆጠበ፣ አደብ ገዛ።

እጁን በእጁ ቆረጠ በገዛ ወገኑ ላይ ጉዳት አደረሰ።

እጁን በደም ነከረ በግፍ የሰው ህይወት አጠፋ።

እጁን አነሳ 1.ተወ፣ ለተቀ። 2.ተሸነፈ፣ የመሸነፍ ምልክት አሳየ።

እጁን አወጣ 1.ራሱን ጽለ። 2.አመለጠ (ከቸግር)።

እጁን ከብብቱ አገባ ሰነፈ፣ ያለ ስራ ተቀመጠ።

እጁን ዘረጋ ሰጠ፣ ቸረ፣ ለገሰ።

እጁን ጫነበት ያዘው፣ ለመውሰድ ወይም የግሉ ለማድረግ ፈለገው።

እጅ መታ የሌላን ሰው የወሰጥ እጅ በመምታት ግለ።

እጅ ሰጠ 1.ተማረከ፣ በቁጥጥር ስር ዋለ። 2.ተሸነፈ፣ ተዳከመ (በበሽታ፣ በቸግር...)።

እጅ በዛበት ወላጁ ወይም ተካፋዩ በዛ፣ በብዙ ሰው ተነካካ።

እጅ ተጣፋ ተግግላ።

እጅ ነሳ ሰላምታ አቀረበ።

እጅ አስነሳ 1.የአክብሮት ሰላምታ ተቀበለ። 2.ከባለስልጣን ዘንድ ቀርበው እጅ እንዲነሱ ወይም ሰላምታ እንዲሰጡ አደረገ። 3.ሰዎች እሱን እንዲለግመሉት ወይም እንዲያከብሩት አደረገ።

እጅ አስገባ 1.ተባበረ፣ ተሳተፈ። 2.ያዘ፣ ወሰደ።

እጅ አሳስገባም አለ ለማረም ወይም ለማወድ አስቸገረ (አረም)።

እጅ አዛወረ አንድን ይዞታ ከአንዱ ወደ ሌላው አስተላለፈ።

እጅ አደረገ ያዘ፣ ወሰደ፣ ተረከበ።

እጅ እጅ አለ 1.ጣእሙ ተበላሽ (ምግብ)። 2.በላቸ፣ አስጠላ (ነገር)።

እጅህን አውሰኝ ስለእኔ ሆነህ ምታልኝ፣ በልልኝ።

እጅ ያስቆረጥማል በጣም ይጣፍጣፈ።

የእጁን ሰጠው እንደ መጥፎ ስራው መጥፎ ነገር አጋጠመው።

የእጅ አመል አለበት ሌባ ነው፣ የመሰረት ልምድ አለበት።

በእጁ ሄደ ጉቦ ሰጠ።

በእጅ አለ ዝ.ከ.

በእጅ አደር በእጅ ያለ፣ የተያዘ።

በእጁ አደሪ ትባለው የእጅ ሙያ (አውቀት) እየሰራ የሚተዳደር።

እጅ በእጅ ተው.7. 1.በአንድነት፣ በህብረት፣ በመረዳት(ለስራ)። 2.ከፍተኛ ወዲያውኑ የሚፈጸምና ጽቢ ያልሆነ።

እጅ ከፍንጅ ተው.7. አንድን ወንጀለኛ ወንጀል በመፈጸም ላይ እንዳለ የመያዝ ሁኔታ።

እጅ መርዝ ትባለው የመታው ወይም ያቆሰው ተሉ የማይድን።

እጅ መናኛ ትባለው ንብረት የሚወስድ።

በእጅ መናኛ በጉቦ ወይም በእጅ አዙርና በገንዘብ የሚፈጸም (ሀገ ወጥ ድርጊት)።

እጅ ሙሉ ት.7. ቸር፣ ለጋህ። 2.ባለረጅም እጅጌ (ልልብስ)።

እጅ ሰብ (እጅ ሰብእ) ስ መተት፣ ድግምት፣ ስራይ።

እጅ ሰፊ ትቸር፣ ለጋህ።

እጅ ብልህ ትጠበቅ፣ የእጅ ስራ አዋቂ።

እጅ ደረቅ ትባለው የቆረጠው ተክል መልሶ የገንዘብቱን ወይም የሚደርቅበት።

እጅ ጠባብ ስ እጅጌው ጠባብና ረጅም፣ ቁመቱ ከጉልበት በታች የሚወርድ፣ ከነገና ከነጉ ከላይ እስከታች ድረስ ስንጥታት ወይም ክፍተት ያለው ልብስ።

[የ]እጅ ጠብቅ ዋስ ስ እንሌ ለህይወቱ ያስጋኛል ብሎ ለዳኛ ያመለከተ ሰው ባላጋራው ለአመልካቹ የሚጠራለት ዋስ።

እጅ መንሻ ስ አንድ ነገር እንዲደረግለት የፈለገ ሰው ለባለስልጣን የሚሰጠው ስጦታ ወይም ገበረከት።

እጅ ማሟሻ ስ በዳግም ትንሳኤ ማግስት የሚውለው ቀን (ሰኞ) የሚጠራበት ስም (ስራ የሚጀመርበት ቀን)።

እጅ አዙር ስ አንድን ድርጊት በስወር በሌላ ሰው እንዲፈጸም ማድረግ።

እጅ አዙር ቅኝ አገዛዝ ስ አንድን አገር በፖለቲካ ስልጣን በኩል ነፃ አድርጎ በኢኮኖሚው በኩል ጥገኛ የሚያደርግ የቀድሞ ቅኝ ገዢዎች አዲሱ የብዝሃነት ፖሊሲ።

እጅ ጥበብ የእጅ ሙያ + እውቀት።
 የእጅ መብራት ስ ባትሪ።
 የእጅ ሙያ ስ እንደ ጥላቻ፣ ሽክላ ስራ +
 አናጢነት... ያለ በእጅ የሚሰራ ስራ ችሎታ +
 እውቀት።
 የእጅ ስራ ስ 1. የእጅ ጥበብን የሚጠይቅ
 እንደ ስራት + ሽክላ + ጥላቻ... ያለ ስራ።
 2. በወርቅና በክር የሚሰሩ እንደ ጥላቻ + ዳንቴል
 የመሳሰሉ ስራዎች።
 የእጅ ሰላት ስ አምባር መዋያ ላይ የሚታሰር
 ሰላት።
 የእጅ ሹራብ ስ 1. ከጥ ወይም ከሱፍ
 የሚሰራ የእጅ መሸፈኛ ዳንት። 2. በፋብሪካ
 ሳይሆን ሰዎች በቤት ውስጥ በእጃቸው የሚሰሩት
 ሹራብ።
 የእጅ ባትሪ “ባትሪ²” ን ተመ.
 የእጅ ቦምብ ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነ በእጅ
 የሚወረወር ቦምብ።
 የእጅ ኳስ ስ ኳስን በእጅ በመቀበልና
 በመሬት ላይ በማንጠር ብቻ ግብ ለማግባት
 የሚደረግ የውድድር ስፖርት።
 የእጅ ውሃ ስ ለእጅ መታጠቢያ የሚቀርብ
 ውሃ።
 የእጅ ፅሁፍ ስ በፅሁፈት መሳሪያ (በቀለም +
 በብሔር...) አግካይነት በእጅ የተዘጋጀ ፅሁፍ።
 እጅታ ስ የመጥረቢያ + የሳራዲ... መያዣ።
 እጅኛ ት ለባ + ቀግኛ + ዘራፈ።
 እጅጌ ስ በእጅ በኩል ያለና እጅ የሚገባበት
 የላብስ ክፍል።
 ባለእጅጌ ት አጥር ወይም ረጅም እጅጌ
 ያለው፣ ጃፖን ወይም እጅጌ ጉርድ ያልሆነ
 (ልብስ)።
 እጅጌ ሙሉ ት ከትከሻ አንስቶ አምባር
 መዋያ ድረስ የሚጠለት እጅጌ ያለው (ልብስ)።
 እጅጌ ጉርድ ት እጅጌው ከትከሻ እስከ ከርን
 አካባቢ ድረስ ብቻ የሆነ (ልብስ)።
 እጅላት “አጀለ” ስር ተመ.
 እጅጌ “እጅ” ስር ተመ.
 እጅግ ት 1. በዙ፣ አያሌ። 2. በጣም። እጅግ
 ትልቅ ነው።
 እጅጉን ተው.ጉ. በጣሙን፣ በአያሌው
 (ለሰላምታ የሚነገር)።
 እጅግም ነው ብዙም አይደለም፣ በጥቂቱ
 ነው።
 እገላ (እስሊ) ተው.ስ. ስሙ በተዘነጋ፣ ባልታወቀ
 ወይም ስሙን ለመጥራት ባልተፈለገ ሰው ስም
 ምትክ እየገባ የሚነገር።
 እገዛ “እገዝ” ስር ተመ.

እገዳ “አገደ” ስር ተመ.
 እገል¹ “አገለ¹” ስር ተመ.
 እገል² “አገለ²” ስር ተመ.
 እግር ስ 1. ለመሄጃ + ለመራመድ + ለመቆሚያ
 የሚያገለግል የሰውነት ክፍል (በእለን ሰውነት
 ስር ተመ.)። 2. ከብረት + ከእንጨት... የሚሰራ
 የወንበር + የአልጋ... መቆሚያ።
 በእገላ እግር በእገላ ምትክ፣ ቦታ።
 በእግር በፈረስ በብዙ አትጣጫ በመሄድና
 በመልፋት፣ በጉጉት + በጥብቅ በፍለጋ ። በእግር
 በፈረስ ስለምትፈለግ ቶሎ ድረስ።
 እግሩን ዘረጋ ሰነፈ + ቦዝ።
 እግሩ አውጧች አለ ተፈተሰክ፣ ሮጠ
 (ከአንድ ነገር ለማምለጥ)።
 እግር ሳሰ/ ሳመ ተለግመ።
 እግር በእግር ወዲያም እንደሄደ +
 እንደወጣ + ሳይቆይ + ተከታትሎ።
 እግር አወጣ ዘዋሪ ሆነ።
 እግር እስኪነቃ ቢኬድ ቢዞር + ቢለፋ።
 እግር ከወርች ታሰረ ሁልት እግሩ ከአንድ
 እጁ ጋር ታሰረ።
 እግር ጣላው ሳይታሰብ ድንገት ደረሰ።
 እግረ ሙሉ ስ የኮበለለን ሰው ወይም
 የጠፋን ከብት ወደ ቤቱ እንዲመለስ ያደርጋል
 ተብሎ የሚታመንበት ድገምት ወይም መተት።
 እግረ መንገድ ተው.ጉ. በዚያው። እግረ
 መንገድህን ያንን እቃ ይዘህልኝ ና /እግረ
 መንገድን እንደ ጥያቄ ለጠይቅዎት።
 እግረ ሙቅ ስ እግር ብረት።
 እግረ ቀላል ት ፈጣን + ችሎል (ለአካሄድ)።
 እግረ እርጥብ ት እድለኛ + ገዳም።
 እግረ ደረቅ ት በሄደበት ወይም በደረሰበት
 የግይታናው + እድል ቢሰ።
 እግረ ጭራሮ ት በጣም ቀጭን እግር ያለው
 (ሰው)።
 እግረ ፀሃይ ስ የፀሃይ ጨረር ወይም
 አውታር።
 እግር ብረት ስ ጥፋት ያጠፋ ወይም ወንጀል
 የፈፀመ ሰው እግሩን የሚታሰርበት ብረት፣ እግረ
 ሙቅም ይባላል።
 እግር ተከል ት መቆም የጀመረ (ሀገን
 ልጅ)።
 የእግር መንገድ ስ 1. ለእግረኞች ብቻ
 የተፈቀደ መንገድ። 2. መኪና የማይገባውና
 በእግር ብቻ የሚያስኬድ መንገድ።
 የእግር ኳስ ስ አሰራሳንድ አሰራ ስንድ

ተጫዋቾች በያዙ ሁለት ቡድኖች መካከል ኳስን በእግር እየመቱና እየተቀቀበሉ ወደ ተቃራኒ ቡድን ግብ (ጎል) ለማግባት የሚደረግ ጨዋታ፤ ኳሱም የእግር ኳስ ይባላል።

የእግር ውሃ ስለእግር መታጠቢያ የተዘጋጀ ውሃ።

እግረኛ ት 1.በመጓጓዣ አገልግሎት የሚይጠቀም፡ በእግሩ የሚጓጓዝ። 2.ዘዋሪ፡ ከውክዋ።

እግረኛ [ወታደር] ስለ የነፍስ ወከፍ መሳሪያ በመያዝ የምድር ላይ ውጊያ የሚያካሂድ ወታደራዊ ክፍል።

እግረኛ [ጦር] ዝ.ከ.

እግት “አገተ” ስር ተመ.

እግዚአብሔር (እግዜር) ስ አለማትን የፈጠረና የሚቆጣጠር፤ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው፡ የሁሉ በላይ የሆነ አምላክ።

እግዜር ይስጥልኝ (ምር.) አንድ ነገር ለሰጠ ወይም ላደረገ ሰው የሚቀርብለት የምስጋና ቃል።

እግዜር ይይለት (እር.) እግዜር ይፍረድበት።

የእግዚአብሔር ሰላምታ ስ ሰዎች በሚገናኙበት ጊዜ እንደምን አደርክ፤ እንደምን ሰነበትክ፤ እግዚአብሔር ይመሰገን፤... በማለት የሚለዋወጡት ሰላምታ።

እግዚአ ቃ.እ. 1.አቤቱ ጌታዬ ብሎ ለፈጣሪ የሚቀርብ የልመና ወይም የመማሪያ ቃል። 2.አድናቆትን፤ መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል።

እግዚአታ ስ ለፈጣሪ የሚቀርብ አቤቱታ፤ ፀሎተ ምህላ።

እግዜር “እግዚአብሔር”ን ተመ.

እግድ “አገደ” ስር ተመ.

እንለማውታ (ብ.ቁ እንለማውታን) ስ እናት አባት የሞቱበት ልጅ፤ ድሃ አደግ።

እጢ ስ እንደ እበጥ ወይም እንደ ኳስ ድብልብሉ የሆነ ቅርፅ ይዞ በሰውነት ላይ የሚወጣ የህመም አይነት።

እጢ ስ የተለያዩ የሰውነት ክፍሎች ተግባራቸውን በጥሩ ሁኔታ እንዲያከናውኑ የሚረዳ ፈሳሽን በማመንጨት ወደየክፍሎቹ በደም አማካኝነት የሚያስተላልፍ ውስጣዊ የሰውነት አካል።

እጢው ዱብ አለ ደንገጠ፡ ከው አለ።

እጣ ስ 1.እድል። 2.ድርሻ፤ ፈንታ። 3.ከአንድ በላይ ከሆኑ ነገሮች መካከል አንዱን ከሌላው ለመምረጥ ሲያስቸግር ስምን በቁራጭ ወረቀት

ዕድ በመጠቅለል ወይም ቁርጥራጭ እንጨቶችን ለምርጫ በቀረቡት ነገሮች በመተካትና ከነዚህ መካከል በመላ አንዱን በማንሳት ተመራጩን ለመለየት፤ ለመምረጥ የሚጠቀሙበት የምርጫ ዘዴ።

እጣ አወጣ ከተሰበሰቡት እጣዎች ወስጥ አንዱን አነሳ ወይም ባለእጣውን ለየ፤ አሳወቀ።

እጣ ጣለ 1.እጣዎች እንዲወጡ አደረገ። 2.እጣ አወጣ።

እጣ ተጣለ /ወጣ/ወደቀ በእጣ አንዱ ከሌላው ተለየ፡ ተመረጠ፤ የያንዳንዱ ድርሻ ተለይቶ ታወቀ።

እጣቢ “አጠበ” ስር ተመ.

እጣነ ሞገር ስ በቅዱሲ መጨረሻ አካባቢ የሚባል የግእዝ ቅኔ አይነት።

እጣን “አጠነ” ስር ተመ.

እጥረት “አጠረ” ስር ተመ.

እጥብጣቢ “አጠበ” ስር ተመ.

እጥፋት “አጠፈ” ስር ተመ.

እጥፍ ዝ.ከ.

እጦተኛ “አጣ” ስር ተመ.

እጦት ዝ.ከ.

እጩ ስ የደብረ ሊባኖስ ገዳም አስተዳዳሪ የማእረግ ስም።

እጭ “አጪ” ስር ተመ.

እጭ ስ ገና አዲስ የተፈለፈለና መንቀሳቀስ ያልጀመረ ገብ ወይም መሰል ነፍሳት።

እጮኛ “አጪ” ስር ተመ.

እፀብ ት አስገራሚ፤ አስደናቂ የሆነ።

እፅ(ብ.ቁ. እፅዋት) ስ በሳር፤ በቁጥጽጦ፤... መልክ የሚገኝ ማንኛውም ተክል።

እፅ መሰውር ስ አንድ ሰው እውን ከያዘ ሰዎች ሊያዩት አይችሉም ተብሎ የሚታመንበት እዕ፤ መድሃኒት።

እፅ ምናሂ ስ ለተለያዩ በሽታዎች መድሃኒት ይሆናል የሚባልና በቆላ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እፅ በለስ ስ የ“በለስ” አንደኛ ፍቺ ተመ.

እፅ ጳጦስ ስ ረገዣም ቅጠል ያለውና በደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እፅፋርስ (እጠፋርስ) ስ የትምህርት አብነት ይሆናል በማለት የቆሎ ተማሪዎች የሚቀምቡት የእፅዋት አይነት።

እፉኝት ስ ትንፋሹ ሰውን፤ ከበትን፤... በማሳበጥ ጉዳት የሚያደርስ የእባብ አይነት።

እፊያ ስ የመሰብ፤ የድስት፤... መክደኛ።

እፍ

እፍ አለ ግ ሃይለኛ ግፊት ያለው ትንፋሽ በአፉ በኩል ተነፈሰ (አሳትን ለማንደድ ወይም ለማጥፋት፡፡ የሻማ ብርሃንን ለማጥፋት፡፡ አሁራን ወይም ጉድፉን ለማስወገድ፡፡ ...)።

እፍ አሉ በጣም ተዋደዱ፡፡ ተቀራረቡ፡፡ ተፋፋሩ።

እፍ ያለ 1.የወጣለት፡፡ የታወቀ (ሸርሙጣ)።

2.በጣም ስለ የሆነ (ለምሳሌ ጨርቅ)።

እፍ ያለ ሜዳ አባጣ ጎርባጣ ያልሆነ፡፡ ለጥ ያለ ሜዳ።

እፍ እፍ አለ በወረት ወደደ፡፡ አፈቀረ።

እፍረት "አፈረ" ስር ተመ.

እፍንፍን "አፈነ"¹ ስር ተመ.

እፍኝ "አፈነ"² ስር ተመ.

እፍግ "አፈገ" ስር ተመ.

እፎይ

እፎይታ ስ እረፍት፡፡ ከሃሳብ፡፡ ከድካም ግልግል።

እፎይ አለ ግ 1.አረፈ፡፡ ከድካም፡፡ ከሃሳብ ተገላገለ። 2-ተነፈሰ።

እ የ"እ" ፊደል ሳብእ ዘር።

እሞ ስ ለልብስ፡፡ ለእቃ፡፡... ማጠቢያ የሚያገለግል በዱቄት መልክ የተዘጋጀ ሳሙና (ስያሜው ለማንኛውምዎዱቄት ሳሙና ቢያገለግልም "እሞ" የአንድ አምራች ድርጅት የንግድ ምልክት ነው።

እሪት ስ 1.በሙሴ የተፃፈ የእስራኤላውያን ወይም የእብራውያን ሃይማኖት ህግ። 2. በብሉይ

ኪዳን ውስጥ የሚገኝና ከእሪት ዘፍጥረት እስከ እሪት ዘዳግም ያለው አምስቱ የሙሴ መፅሃፍት።

እሪታዊ ት 1.የእሪት ወይም የእሪት ጊዜ። 2.በእስተሳሰቡ ሂሳ ቀር የሆነ።

እርቶዶክስ ስ ከኒቂያ ጉባኤ በሂሳ በክርስቶስ አምላክነት እምነታቸውን ላፀኑት ወገኖች የተሰጠ ተጨማሪ መጠሪያ።

እርቶዶክስ ተዋህዶ ስ ቃልና ስጋ በተዋህዶ አንድ አካል፡፡ አንድ ባህርይ፡፡ አንድ ልጅ፡፡ ፍፁም አምላክና ፍፁም ሰው ሆነ የሚል ትምህርተ ሃይማኖት።

እርኪስትራ ስ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወቱ ሰዎችንና ድምፃውያንን የያዘ የሙዚቃ ቡድን።

እርጋን ስ በጣት የሚነኩ ቁልፎችና በአየር ግፊት አማካይነት ድምፅ የሚሰጡ ብዙ ቧንቧዎች ያሉት የሙዚቃ መሳሪያ።

እቶሞቢል "እውቶሞቢል" ን ተመ.

-እች (-ዎች) ብዛትን አመልካች ምእላድ። (ለምሳሌ አንበሳ-አንበሶች/በሬ-በሬዎች)።

አዞን ስ የፀሃይ ጨረር በቀጥታ መሬት ላይ እንዳይርፍና ጉዳት እንዳያስከትል የሚከላከል፡፡ ምድርን ከሸፈናት ከባቢ አየር በላይ የሚገኝና ሃይለኛ ሽታ ያለው የእክስጅን ንብርብር የሆነ ልባስ።

አፈ ያፌድ ስ ድምፀ መልካም ወፍ።

አፔራ ስ በሙዚቃና በዜማ በመታጀብ የሚቀርብ ድራማ።

ከ

ከ "አ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኒ)።

ከ- መዋ. 1. መነሻን ለመግለፅ የሚያገለግል ምላላድ። *ከተንደር መጣ*፡ 2. ከተለያዩ ቃላት ጋር እየተጣመረ ጊዜን፥ ቦታን፥ ...። የሚያመለክት ምላላድ። *ከመረጸላው ስር/ከወንበሩ አጠገብ/ ከአሁን በፊት/ ከህንጻው ፊት ለፊት /ከገደኛው ጋር*። መዋ. 2. ቅድመ ሁኔታን አመልካች ምላላድ። *እቃውን ከሰጠኝ ገንዘቡን አመልሳለሁ*። 3. አንድ ድርጊት ገና እንደተደረገ ወይም እንደተከናወነ ወዲያውኑ ለማለት የሚያገለግል ምላላድ። *ፍጹህ ከመድረሷ...* 4. አንድ ድርጊት መከናወኑን ወይም መፈፀሙን ለማመልከት የሚያገለግል ምላላድ። *መንገዱ ከተሰራ ሁለት አመት ይሆናል*። 5. አመዛኝነት ወይም አነፃፃሪ ምላላድ። *ብዙ ከመናገር ብዙ ማጻመጥን ይወዳል*።

ከሃዲ "ካደ" ስር ተመ.

ከለለ¹ ግ 1. ጋራደ (በአጥር፥ በወርቅ፥...)። 2. አወረሩ አሳወረ፥ ማየት ከለከለ (አይንን)። 2. ወለን፥ ድንበር አበጀ።

ከለላ ስ 1. ግርዶሽ። 2. መከታ። 3. አጥር።

ከላይ ቅ ጽንበር ወይም ወለን እንዲለይ ወይም እንዲ ያበጅ የተመደበ ወይም የተመረጠ (ሰው)።

ከልል ስ 1. ወለን ወይም ድንበር ተበጅቶለት ከሌላው ቦታ፥ አካባቢ እንዲለይ የተደረገ ቦታ ወይም አካባቢ። 2. ድንበር፥ ወለን።

ተካለለ ግ 1. ድንበር ለየ። 2. ድንበር ተኛ፥ ወለን ተኛ ተሂሂን።

አካለለ ግ 1. አዋሰነ። 2. ብዙ ቦታ ዞረ፥ አዳረሰ።

ከለለ² ግ እንደ ደወል ወይም መረዋ ያለ ድምፅ አለማ፡ ሮህ።

ኪል (ኪልል) አለ ግ የቃጭል ወይም የደወል ድምፅ አይነት አለማ።

አክላላ ግ አቅራቢ፥ ሽለለ፥ ዘፈነ።

ከለለ³ ግ በጣም ኳ ብሎ ደረቀ፥ ከሽለለ።

ከለለ⁴ ግ ቆረጠ፥ ሰየፈ (አንገትን)።

ከለላ "ከለለ" ስር ተመ.

ከለሚዳ ስ ቀይ ሃር ወይም ግምጃ።

ከለለ¹ ግ ተምሮ ወይም አጥንቶ ያለፈውን እንደገና መልሶ አጠና።

ከለላ ስ ተምሮ ያለፈውን እንደገና ደግሞ

መማር።

ተከለሰ ግ በእውቀቱ ማነስ ምክንያት አልፎት የሄደውን የትምህርት ዘርፍ ወይም ክፍል ደግሞ እንዲማር ተደረገ።

አስከለሰ ግ ረሰቶት የነበረውን ትምህርት እንደ ገና እንዲያጠናው አደረገ፥ ረዳ።

ከለሰ² ግ 1. ቀላቀለ፡ ደባለቀ፥ ቀየጠ። 2. ቸለሰ፥ በብዛት ጨመረ (ፈላጎትን)።

መከለሻ [ቅመም] ስ ቁንዶ በርበሬ፥ ቀረፋ፥ ቅሩንፋድ፥ ጥምዝ፥... በአንድ ላይ ተወቅጦ የሚዘጋጅ የወጥ ቅመም።

ክልስ ቅ የተለያዩ ዘር ካላቸው ሰዎች የተወለደ (ለምሳሌ ከፈረንጅና ከሃበሽ)።

ክልስ በርናስ ስ በላዩ ላይ ፀፑር እየተነሳሰና ውሃ ውስጥ በእግር እየታሸ እድሳት እንዲያገኝ የተደረገ አሮጌ በርናስ።

ክልስ ጥይት ስ በአካባቢው የሚገኘውን ባሩድ ዋናው ፋብሪካ ከሰራው የጥይት ባሩድ ጋር በመቀየጥ የሚሰራ ረጋ ሰራሽ ጥይት።

ክለበ ግ ተጣደፈ፥ ቸኮለ፥ ሮጠ።

ከላባ ቅ (ስድብ) ቀዥቃዣ፥ ክልፍልፍ፥ ከውካዋ።

ክልብ 1. ከላባ። 2. ውሻ።

ክልብልብ (ክልብላባ) ቅ (ስድብ) ክልፍልፍ፥ ቀዥቃዣ፥ ከውካዋ።

ተካለበ ግ 1. ተቻኮለ፥ ተጣደፈ። 2. ተክለፈለፈ፥ ተንቀጥቀጥ።

ተከለበለበ ግ ተክለፈለፈ፥ ተንከወከወ፥ ተንቀጥቀጥ።

አካለበ ግ 1. ተቻኮለ፥ አጣደፈ። 2. አክለፈለፈ፥ አንቀጥቀጥ።

አክለበለበ ግ አክለፈለፈ፥ አንቀጥቀጥ፥ አጣደፈ።

ከለበሰ ግ 1. በአንድ ትንፋሽ ገጥሞ አድርጎ ጠጣ። 2. ደፋ፥ ቸለሰ፥ አፈሰሰ።

ክልብላባ "ክለበ" ስር "ክልብልብ"ን ተመ.

ከለቻ ስ የራስ ቀር፥ ጥሩር።

ከለከለ ግ 1. ነሳ። 2. አገደ፥ አቆመ፥ ገታ። 3. ጠቀ፥ ሃይ አለ። 4. አጋፈረ፥ ተቆጣጠረ፥ በስነ ስርአት አስተናገደ።

ከልካይ ስ አጋፋሪ፥ በረኛ (የቤተ መንግስት)።

ክልክል ቅ የተከለከለ፥ ያልተፈቀደ።

ክልክል [ሳር] ስ ከብቶች ገብተው እንዳያበሉት ወይም እንዳይበሉት ተብሎ ለብቻው ተክልሎ ወይም ታጥሮ የሚጠበቅና

ለድርቆሽ የሚዘጋጅ ሳር።

ተከላከለ ግ 1. እንዳይወስድ ወይም እንዳይጠቀም ተደረገ (እንድን ነገር)። 2.ታገደ። 3.እንዳይከናወን ተደረገ።

ተከላከለ ግ 1.አንድ ነገር እንዳይደረግ ወይም እንዳይፈፀም።... ከላከለ። 2.ከሚሰነዘርበት አደጋ ራሱን ለማዳን ተጣጣሪ፣ ሞከረ።

መከላከያ ስ 1.ምሽግ፣ ከላሳ፣ አምባ። 2.የጦር መሳሪያ። 3.የሃገርን ድንበርና ሉላዊነት የሚያስከብር ሰራዊት። 4.የወሊድ መቆጣጠሪያ ኪኒን።

መከላከያ ምስክር ስ ተከላሽ የሚያቀርበው (የተከላሽ) ምስክር።

ተከላካይ ት (ሰፊ) በራሱ ጎል ክልል የተቃራኒው ቡድን ተጫዋቾች የማጥቃት ጭቃ እንዳያደርጉ የሚጠብቅ ተጫዋቾች።

አከላከለ ግ እንዳይደረግ ወይም እንዳይፈፀም አስደረገ፣ አስተወ።

*ክለወሰ

ክለዋሳ ት ጎስጽላ፣ ከሲታ፣ ለዋሳ።

ተንክላወሰ ግ 1.ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተላወሰ፣ ተንቀሳቀሰ። 2.አዘገመ።

መንክላወሻ ስ መላወሻ ወይም መንቀሳቀሻ (ቦታ፣ ገንዘብ)።

አንክላወሰ ግ 1.ወዲህ ወዲያ አሰኘ፣ አላወሰ፣ አንቀሳቀሰ። 2.አዘገመ። 3.አንገዋለለ። በሰን ስርላት ብላ ምግቡን አታንክላወሰው።

ክለፈ ግ ሰረቀ፣ ቀማ፣ ነጥቆ በረረ።

*ክለፈ

ክላፋ ት (ስድብ) ከውክቶ፣ ቀኝታገ።

ክለፍልፍ (ክለፍላፋ) ዝ.ክ.

ተክለፈለፈ ግ ተንከወከው፣ ተንቀገሩገሩ።

አክለፈለፈ ግ አንከወከው፣ አንቀገሩገሩ።

ክሊፋ ስ (አሰል.) በቀራን ሀገ መሰረት የመንግስት ወይም የሃይማኖት እንደራሴ ወይም ወገል።

ክላ ግ አስወገደ፣ ዞር አደረገ፣ አነሳ።

ክላ ግ ዞር በል፣ ወገድ።

ክላባ "ክለበ" ስር ተመ.

ክላይ "ክለለ" ስር ተመ.

ክላፋ "ክለፈ" ስር ተመ.

ክል ስ 1.ከቀንጠፋና ከጠረት አር ይዘጋጅ የነበረ ጥቁር ቀለም። 2.ጥቁር ቀለም የተነከረ የሃዘን ልብስ።

ክልብ "ክለበ" ስር ተመ.

ክልካይ "ክለከለ" ስር ተመ

ክለዋሳ "ክለወሰ" ስር ተመ.

ከመ

ከመጤፍ አይቆጥረውም ከምንም አይቆጥረውም፣ ይንቀጥል፣ አያከብረውም፣ አይፈራውም።...

ከመትሰበት ወዲያው፣ እጅግ በጣም አጭር በሆነ ጊዜ ወስጥ፣ በፍጥነት።

ከመእንስሳ (ስድብ) ከእንስሳ የማይሻል፣ እንደ እንስሳ ያለ።

ከመረ ግ 1.አንዱን በአንዱ ላይ አነባብሮ አስቀመጠ። 2.ቆለለ።

ከምር ስ ቆለለ።

ተከመረ ግ 1.ተቆለለ። (ዘይ.) አኮረፈ።

ተከመረበት በድንገት ዘሉ እላዩ ላይ ወጣበት ጉብ አለበት ። በሜካ ውስጥ ሲገድ ነበሩ በድንገት ተከመረበት።

*ከመቻ

ከምችት ስ ስብስብ፣ ጥርትም።

ተከማች ግ ተሰበሰበ፣ ተጠራቀመ።

አከማች ግ ሰበሰበ፣ አጠራቀመ።

ከመከመ ግ ከረከመ፣ አስተካከለ፣ ደመደመ (ፀርጉን፣ ሳርጉን።...)።

ከመከም [ጎፈሬ] ስ በደንብ ተስተካከሉ የተቀረጠና የተበጠረ ጎፈሬ።

ከምከም [ጎፈሬ] ዝ.ክ.

ከመን ስ መልኩ እንደ ነጭ አዝውድ ነጣ ያለ፣ ትርፅ ተጓጉንና ትናንሽ ሆኖ ከአንድ ጋር ተመሳሳይነት ያለው፣ ብዙ ጊዜ ከመክላሻ ትመም ድብልቆች አንዱ ሆኖ የሚያገለግል የትመም ላይነት።

ከማን አንሺ ት 1.ያለአትመና ያለግእረጉ ሌሎችን ለመምላል የሚፈልግ ወይም የሚሞክር ሰው። ስ 2.አግር የሚያሳብጥ በሽታ፣ ኩብሽ።

ከምሱር ስ ሲተከላ ታታው የሚወጋው የጥይት ቀለህ ቂጥ፣ እምብርት(የጥይትን ስእል ተመ.)። 2.አዘለበት ግዝግቢያ ተብሎ በተዘጋጀ የተባተ፣... ቀላፋ ዙሪያ የሚገባ ከነሃስ ወይም ከጠረት፣... የሚሰራ ክፈፍ።

ከረመ ግ 1.የከረምትን ወራት አሳለፈ፣ ከረምት አስከጣጣ ቆየ ወይም ኖረ። 2.ሰነበተ፣ ቆየ።

ከርሞ ስ ወደፊት የሚመጣው ወይም የሚቀጥለው አመት።

ከርሞ ጥጃ ት የማይሻገል፣ በያመቱ በመሻ ሻል ፊንታ እያሽቀለቀለ የሚሄድ።

ከራሞት ስ ጎር፣ አደደደ።

ተከራራሪመ ግ በመቻቻል አብሮ ቆየ ወይም

ሰነበተ፡ ተደረፈ፡፡

ተካረመ ዝከ.

አካርሚኝ ስ 1.ለከረምት ወራት በመኖሪያነት የሚያገለግል ቤት፡፡ 2.ዋናው ቤት እስኪሰራ ድረስ ለመኖሪያነት የሚያገለግል አነስተኛ ቤት፡ መታኞ፡፡

ከረሜላ ስ ከልዩ ልዩ ቅመማት፡ ፍራፍሬዎች፡ ስእር፡... በተለያየ ቅርፅ፡ መጠንና አይነት የሚዘጋጅ ጣፋጭ፡፡

ከረረ ግ 1.ደረቀ፡ ገረረ፡፡ 2.መዘ፡ ደበነ፡ ጠበቀ (ገመድ፡ ፈትል)፡፡ 3.ተነፋ፡ አበጠ፡ ተነረተ (ሆድ)፡፡ 4.ባሰ፡ አየለ፡ ፀና (ነገር፡ ፀብ፡...)፡፡ 5.አለመጠን ሮህ፡ ተንጨረጨረ(ድምፅ)፡፡

ከራራ ት 1.ደረቀ፡፡ 2.(ስድብ፡ ዘይ.) አጭር፡ ድባና፡፡

ከር ስ ለሰፈት፡ ለሹራብ፡ ለዳንቴል፡... ሰራ የሚያገለግል ከጥተ፡ ከሱፍ፡ ከናይለን፡... የሚዘጋጅ የከረረ ወይም የጣዘ ፈትል፡፡

ከርር አለ ግ 1.ሞተ፡፡ 2-ወደቀ፡ፍንቅር አለ፡፡ 3.ከረረ፡፡

ተካረረ ግ ተባባሰ፡ አየለ፡ ጠነከረ (ነገር፡ፀብ፡...)፡፡

ተካረሩ ግ የምር ተጣሉ፡፡

አከራሪ ት በሚከተለው እምነትና አስተሳሰብ ውስጥ ፍፁምነት ሊኖር ይገባል ብሎ የሚያምንና የቆየውን እምነትና አስተሳሰብ ከዘመናዊው ሁኔታ ጋር ማስተካከልና ማጣጣም የማይፈልግ አጥባቂ (ሰው)፡፡

ከረሸመ “ኮረሸመ”ን ተመ.

ከረበተ ግ 1.ጣለ፡ አጋደመ፡፡ 2.ገለበጠ፡ አፈሰሰ፡፡ 3.ሰነጠቀ፡ ገመሰ (አርሻኝ)፡፡

ተንከረባበተ ግ ተገለባበጠ፡፡

አንከረባበተ ግ ገለባበጠ፡ አደራረበ፡፡

ከረባት “ከራባት”ን ተመ.

ከረሶ “ከበሮ”ን ተመ.

ከረተሰ ግ ከረተፈ፡ ሸረከተ፡ ከካ፡፡

ከርትስ ት ከርትፍ፡ ሸርከት፡፡

*ከረተተ

ከርታታ (ከረተት) ት 1.ከቦታ ቦታ የሚዘዋወር፡ ቋሚ ቦታ የሌለው፡፡ 2.አውታታ፡ እንግልቱ፡፡

ከርትት (ከርተት) አለ ግ ተንከራተተ፡፡

ተንከራተተ (ተንከረተተ) ግ 1.ወዲያ ወዲህ በማለት ተንገላታ፡ ተጉላላ፡ ባዘነ፡፡ 2.ዘረ፡ ብዙ ቦታ ሄደ ወይም አዳረሰ፡፡

አንከራተተ (አንከረተተ) ግ 1.እንገላታ፡ አጉላላ፡ አባዘነ፡፡ 2.አዞረ፡ ብዙ ቦታ እንዲሄድ

ወይም እንዲያዳርስ አደረገ፡፡

አንከርት (አንከርት) በፊደል ተራው ተመ.

ከረተፈ ግ 1.በትንሽ በትንሹ ቆረጠ፡ ቀረጠፈ፡፡

2.ገረደፈ፡ ሸረከተ፡ ከካ፡፡

ከርትፍ ት ግርድፍ፡ ሸርከት፡፡

ከረቸመ ግ 1.አጥብቆ ገጠመ፡ ዘጋ፡ ቆለፈ፡፡

2.ቸነከረ፡፡ 3.ጥቅጥቅ አድርጎ አጠረ (አጥርን)፡፡

4.ቀፈደደ፡ ጠፈነገ፡ አጥብቆ አሰረ፡፡

ከርችም አለ የ “ተከረቸመ”ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ከርችም ብሎ ዋለ ምንም ሳይቀምስ ወይም ሳይበላ ዋለ፡፡

ተከረቸመ ግ 1.ግጥም ብሎ ተዘጋ፡ ተቆለፈ፡፡ 2.አንድ ቤት ወይም ከፍል ውስጥ ለረዥም ጊዜ ዘግቶ ተቀመጠ፡፡ 3.ያለ ጋብቻ ውል ከሴት ቤት ውስጥ በባልነት ለመኖር ገባ፡፡

ተከርቸም ስ ያለ ጋብቻ ውል ከሴት ቤት ውስጥ በባልነት ለመኖር የመግባት ድርጊት፡፡

ተከርቸም ገባ የ”ተከረቸመ”ን 3ኛ ፍቺ ተመ.

ከረነተ ግ አጥብቆ አሰረ፡ ጠፈነገ፡፡

ከረን ግ በከርን መታ፡ ደለቀ፡፡

ከርን ስ የእጅ ረዣዥም አጥንቶች ከሚጋጠሙበት በስተ ጀርባ ያለ የሰውነት ክፍል፡ ከርማ(በእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ከረከመ ግ ለማሳጠር፡ ለማሳመር፡... ቆረጠ፡ አስተካከለ፡፡

ከረከረ ግ 1.ዝገዝ፡ መዝ፡፡ 2.ከርከር አበጀ፡፡ 3.ከነከነ፡ ገርርዶን ይከረከረኛል፡፡ 4.አጥብቆ፡ ሰርሰሮ ያዘ (ቀለበት፡ ቀበቶ፡ ከር፡...)፡፡

ከርከር ስ ተላላፊ የሆነ የአባላዘር በሽታ፡፡

ከርከር (ከርከራት) ስ ልሙጥ በሆኑ ነገሮች ላይ የሚገኝ ብዙውን ጊዜ የቀለበት ቅርፅ ያለው የተገዝዘ ወይም እንደ ሰንበር ያለ ምልክት፡፡

ከርከሮሽ ዝከ.

ተከረከረ ግ ከርከር አወጣ ወይም አበጀ፡፡

አከረከረ ዝከ.

*ከረከረ

ከርከር ስ 1.በፍርድ ቤት ወይም በሽንጎ ላይ ከሳሽና ተከሳሽ የሚያደርጉት እስጥ አገባ ወይም ሙግት፡፡ 2.ወላንድ ጉዳይ ላይ የተለያየ አስተያየትና እምነት... ባላቸው ሰዎች መካከል አንዱ ሌላውን ለማሳመን የሚያደርጉት የንግግር ምልልስ ወይም እሳጥ አገባ፡፡ 3.በገንገርና በሻጭ መካከል የሚደረግ የዋጋ ቀንስ አልቀንሰም ንግግር፡፡

ተከራከረ ግ 1. በፍርድ ቤት ወይም በሽንጎ

ሳይ አንዱ ከሳሽ ሌላው ደግሞ ተከሳሽ ሆኖ ተሟገተ። 2. በአንድ ጉዳይ ሳይ ከራሱ አስተያየትና እምነት፣... የተለየ አስተያየትና እምነት፣ ... ካለው ሰው ጋር (የራሱን እምነትና አስተያየት፣... እንዲቀበልለት ወይም እንዲረዳለት ለማድረግ) ሃሳብ ተለዋወጠ፣ ተወቃወቀ። 3. ዋጋ ቀንስ በማለት ገዢ ከሻወ ጋር ተወቃወቀ።

አከራከረ ግ አወዛገበ፣ አወቃወቀ።

አከራካሪ ፡ አወዛጋቢ፣ አወቃወቀ።

ከረከሰ ግ 1.አረጀ። 2.ተጎሳቀለ። 3.ከርካሳ ሆነ። ከርካሳ ፡ አርጌ፣ በሚገባና በተሟላ ሁኔታ መስራት የማይችል (ለምሳሌ መኪና)።

*ከረየ

ኪራይ (ክራይ) ስ አንድ ተገልጋይ ለተወሰነ ጊዜ ለተገለገለበትና የራሱ ሳልሆነ መገልገያ ነገር (እንደ እንስሳ፣ መኪና፣ ቤት፣ ቆሳቆስ፣... ሳሉት) ለባለንብረቱ የሚከፍለው የጉልበት ወይም የአገልግሎት ዋጋ።

ተከራየ ግ 1.አንድን መገልገያ(ቤት፣ መኪና፣ ቆሳቆስ፣...) ኪራይ እየከፈለ ለመጠቀም ከባለንብረቱ ወሰደ ወይም ተረከበ። 2.መገልገያ የሆነው ነገር ለባለንብረቱ ኪራይ እየከፈለ ለሚጠቀም ተገልጋይ ተሰጠ።

ተከራይ (ኪራይተኛ) ስ ኪራይን እየከፈለ የራሱ ባልሆነ ነገር የሚጠቀም ሰው።

አከራየ ግ ኪራይ እየከፈለ እንዲጠቀምበት መገልገያ ነገሮችን (ቤት፣ መኪና፣ ቆሳቆስ፣...) ለተገልጋዩ ሰጠ።

አከራይ ስ አንድን መገልገያ ለተከራይ እየሰጠ ኪራይ የሚቀበል ሰው።

ከረደደ ግ ደረቀ፣ ጠነከረ (ለምሳሌ ፀጉር)።

ከርዳዳ (ከረደድ፣ ከርድድ) ፡ ደረቀ፣ ጠነከረ፣ የለሰሳ ነገር ተቃራኒ።

ከረጢት ስ እንደ ኮሮጃ ወይም እንደ ሰልቻ ሆኖ ከወርቃ ወርቅ የሚሰሩ የእቃ መያዣ።

ከረጫ ስ እህል ውስጥ የሚገኝ ደቃቅ ድንጋይ፣ አሽቶ።

*ከረፈፈ

ከርፋፋ (ከረፈፍ) ፡ 1.(ሰድብ) ቅልጥፍና የሌለው፣ ጎታታ፣ ዘርፋፋ። 2.ልጥፍ ወይም ልስት የማይል፣ ጎርባብ።

ከርፍፍ አለ ግ ተንከረፈፈ።

ተንከረፈፈ ግ 1.ቅልጥፍና አጣ፣ ተጎተተ፣ ተንከረፈፈ። 2.ተንገረበበ፣ ልጥፍ ወይም ልስት ሳይል ቀረ።

አንከረፈፈ ግ 1.ቀልጥፍ እንዳይል አደረገ፣ አንከረፈፈ። 2.ልጥፍ ወይም ልስት ወይም ጠጋ

እንዳይል አደረገ፣ አንጎረበበ።

አንከርፍ ፡ ከርፋፋ።

ከረፋ ግ ግጥ፣ ጠባቢ።

ከርፋት ስ ግጥት፣ መጥፎ ሽታ።

ከርፋታም ፡ (ሰድብ) ግጥታም፣ ጥንባታም።

ከራራ “ከረረ” ስር ተመ.

ከሬ ስ 1.በቂጥ መጋጠሚያ ሳይ የሚገኝ የአከርካሪ አጥንት። ፡ 2.በጣም የከሳ፣ አጥንቱ የገጠጠ።

ከርሞ “ከረመ” ስር ተመ.

ከርስ ስ ሆድ።

ከርሰ ሃመር ስ 1.የመርከብ ውስጠኛ አካል አማካይ ቦታ። 2.(ኢ.አ.ተ.ቤ.) በመንበር ውስጥ የታቦት ማስቀመጫ ክፍል።

ከርሰ መቃብር ስ የመቃብር ውስጣዊ ክፍል።

ከርሰ ምድር ስ የመሬት ውስጠኛ ክፍል።

ከርሰ ፊደል ስ በያንዳንዱ የፊደል ትርፅ ውስጥ የሚገኘውና ቀለም የሳረፈበት ክፍት ቦታ።

ከርሳም ፡ (ሰድብ) 1.ሆዳም። 2.ቀፈታም።

ከርቤ ስ 1.ጥፋ ሽታ ያለውና እንደ እግን የሚጠሰ የዛፍ ሙጫ። 2.ከርቤ የተባለው ሙጫ የሚገኝበት ዛፍ።

ከርታታ “ከረተተ” ስር ተመ.

ከርካራሜ ስ ፡ ቅልጥፍና ረጅም የሆነ፣ ቀንሞ ያለውና ምንቃፋ ትልቅ የሆነ የአምራ አይነት።

ከርከሮ ስ 1.አሳማ የሚመስል፣ ጥርስ ወጣ ያለና ቀንድ ያለው የዱር እንስሳ(ሰእሉንየዱር እንስሳ ስርተመ.)።2.አጭርና ጉልበተኛ የሆነ ሰው።

ከርከሮ “ከረከረ” ስር ተመ.

ከርዳዳ “ከረደደ” ስር ተመ.

ከርፋፋ “ከረፈፈ” ስር ተመ.

ከሰለ ግ 1.ከነደደ በሂሳ ወደ ከሰለ ተለወጠ (እንወት)። 2.አረረ፣ ጠቀረ፣ ከሰለ መሰለ። 3. (ዘይ.) ተናደደ፣ በገነ፣ አረረ። 4.በከሰለ ወይም በጥቁር ቀለም ፃፈ፣ ሳለ፣ ቀባ። 5.ሰረዘ (ፅሁፍን)።

ከሰል (ከሰል) ስ እንወት ትንሽ እየር እንዲያገኝ ተደርጎ በገገታ ከነደደና እንዲጠፋ ከተደረገ በሂሳ ጥቁር ሆኖ የሚገኘው የእንወት ክፍል የከሰለ እንወት።

ከሰሌ ስ ለከሰል የሚሆንና እጅክ የሌለው የግራር አይነት።

ከሰልማ ፡ የከሰል አይነት፣ ጥቁር።

ክስላ ት የበርዝ ምልክት፥ እርግት የተደረገበት ዕሁፍ።

ክስላ አክሳይ ት ከሰላ አምራች።

ክስመ ግ 1. ግሽ፥ ደረቀ፥ ረገፈ፥ ሻረ (የኮፍኝ፥ የጌንጣጣ፥ የቂጥኝ ቁሳል)። 2. ጠፋ።

ክስረ ግ 1. ሸቀጡ ከተገዛበት ዋጋ ዝቅ ብሎ በመሸጡ ሻፊ ዋናውን ሳያገኝ ቀረ፥ ጎደለበት። 2. የፈለገውን ሳያገኝ ቀረ፥ አጣ። *ለገሊግ ላገንግላሁ ብዬ ደጀ ከሰረ መጣሁ።*

ኪሳራ ስ 1. አንድ ሸቀጥ ከተገዛበት ዋጋ ዝቅ ብሎ በመሸጡ በዋናው ወይም በወረቱ ላይ የሚደርስ ጉድለት። 2. ያለመሳካት፥ የፈለጉትን ሳያገኝ መቅረት። 3. የቀማር ጫዋታ አይነት። 4. ወጪ። *በሉ ኪሳራ ተገንገዝ።*

ኪሳራ ነው ትርፍ የለውም።

ኪሳራ ውስጥ ገባ ከሰረ።

ክስረት ስ የ"ኪሳራ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ።

አክሰረ ግ 1. ዋናውን ሳይመለስ ቀረ፥ አጎደለ (ሸቀጥ)። 2. እንዲጠፋ ወይም እንዲባከን ምክንያት ሆነ።

አክሳሪ ት 1. ብዙ ወጪ የሚያስወጣ። 2. ትርፍ የማያስገኝ። *አክሳሪ ድርጅት።*

ክስሰ ግ 1. የደረሰበትን በደላ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ አካል አመለከተ፥ አቤቱታ አቀረበ። 2. አጋለጠ፥ ወንጀለ፥ አሳጣ። 3. በዳይን ወይም ወንጀለኛን ከሀገ ፊት አቀረበ።

ከሳሽ ስ ወንጀልን ወይም በደልን አስመልክቶ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ አካል በዕሁፍ ወይም በቃል አቤቱታ አቅራቢ።

ክስ ስ ወንጀልን ወይም በደልን አስመልክቶ በዕ ሁፍ ወይም በቃል የሚቀርብ አቤቱታ።

ተክሰሰ ግ ክስ ቀረበበት፥ ተወንጀለ።

ተክሳሽ ስ ጥፋተኛ ነው ተብሎ ክስ ወይም አቤቱታ የቀረበበት ሰው።

ተክሰሰ ግ ከሳሽ ወይም ተክሳሽ በመሆን ህግ ፊት ቀረበ።

ተክሰሱ ግ አንዱ ከሳሽ ሌላው ተክሳሽ በመሆን ህግ ፊት ቀረበ።

አክሰሰ ግ ለክስ ምክንያት ሆነ።

ክስተ ግ ገለጠ፥ እንዲታወቅ አደረገ።

ክስተበት ተጋለጠ፥ ታወቀበት።

ክስተት ስ 1. ሊዳሰስ፥ ሊሸተት፥ ሊሰማ ወይም ሊታይ የሚችል ማንኛውም ነገር። 2. መግለጥ፥ መታየት።

ተክሰተ ግ ታየ፥ ተገለጠ።

ክስከስ ግ 1. ሰፃሰ፥ አደቀቀ። 2. ፈነከተ፥ ፈለጠ፥ መታ (በዱላ፥ በድንጋይ)። 3. ብዙ ገንዘብ

አፈሰሰ፥ አወጣ፥ አጠፋ። 4. አጠጋግቶ በብዛት አስቀመጠ፥ ችመችመ። 5. በብዛት አደረገ፥ ፈፀመ (መብላትን፥ መሰራትን፥ ...)።

ክስካሽ ት ሰርባረ።

ክስከስ ት ተጠጋግቶ ወይም ተቀራርቦ በብዛት የተቀመጠ፥ ድርድር።

ተክሰከስ ግ 1. ወድቆ ተሰበረ። 2. በሃይል ወደቀ፥ ፈረጠ።

ተክሳከስ ግ ተፈናከተ፥ ተደባደበ።

አክሰከስ ግ በብዛት አበላ ፥ አጠጣ፥።

አክሳከስ ግ ለመደባደብ ወይም ለመፈናከት ምክንያት ሆነ።

ከሳ ግ ቀጠነ፥ የሰውነቱ ውፍረት ቀነሰ፤ ሞገዘ።

ከሲታ ት ኮሰማና፥ ሞጋጋ።

ከሳት ስ ቅጥነት፥ የውፍረት ተቃራኒ።

ከሳት "ክሰሰ" ስር ተመ።

ከሴ ስ ቅጠሉ ሽካራ ሆኖ ጥሩ ሽታ ያለው የእዕዋት አይነት።

ክስከስ ስ ቅጠሉ ለሰላሳ ሆኖ ነጣ ያለ፥ ጥሩ ሽታ ያለውኛ ችምችም ብሎ የሚበቅል የቁጥጥር አይነት።

ክሽሌላ (ኮሽሌላ) ግ ኳ ብሎ ደረቀ።

ክሽሌላ (ኮሽላላ) ት ደረቀ።

ክሽነ ግ 1. አሳምሮ ሰራ። 2. አጣፍጠ ሰራ (ወጥን)።

ክሽን ት የሚያምር፥ ዝይን።

ተክሽነ ግ አማረ፥ ተዋበ።

ክሽከሽ ግ ኩርሽም ኩርሽም ወይም ክሽ ከሽ

እያደረገ አኘከ፥ በላ (ለምሳሌ የደረቀ እንጀራን)።

ክሽከሼ ስ ሲበሉት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ የሚሰጥ በፀሃይ ወይም በሰማ ምጣኛ ተንቃቅቶ የደረቀ እንጀራ።

ክሽፈ ግ 1. ተሰናክለ፥ ተጨናነለ፥ ሳይሳካ ቀረ። 2. አልተከሰ አለ (ጥይት)።

ከሽ

ከሽ አለ ግ እንደ ሽክላ እቃ፥ ጠርመሰ፥ ... ያለ ነገር ወድቆ ተሰበረ ወይም የተጠቀሱት እቃዎች ወድቀው ሲሰበሩ የሚሰጡት አይነት ድምፅ ሰጠ።

ከሽ ከሽ አለ ግ (እንደ ቃሪያ፥ ድርቆሽ፥... ያለ ነገር) ሲያንኩት ኩርሽም ኩርሽም የሚል ድምፅ ሰጠ።

ክሽከሼ "ክሽከሽ" ስር ተመ።

*ክሰሌላ

ከብሉል ከብሉል አለ ግ ደብሌላ ደብሌላ አለ፥ ተገላበጠ።

ክብሉል አለ

ክብሉል አለ ግ ተንከባለለ።

ተንከባለለ ግ 1.መሬት፥ አልጋ፥... ላይ ወዲያ ወዲህ ተገባበጠ። 2.እየተንደባለለ ቁልቁል ወረደ።

እንከባለለ ግ 1.አንደባለለ። 2.እየተንደባለለ ቁልቁል እንዲሄድ ወይም እንዲወርድ አደረገ። እንከብል ስ 1.ከብና ድቡልቡል የሆነ ነገር። 2.ኪኒን።

ከበረ ግ 1.ባለፀጋ ወይም ሃብታም ሆነ።

2.ከብር፥ አከብርት፥ ማእረግ አገኘ።

ከበራታ ስ ከብር፥ ማእረግ።

ከበርቴ ስ ሃብታም ወይም ባለፀጋ።

ከቡር በፊደል ተራው ተመ።

ከብረት ስ ከብር።

ከብር ስ 1.ማእረግ፥ ወግ። 2.ልእልና፥ ገናናነት፥ ታዋቂነት።

ከብሩን ጠበቀ 1.ከብሩ እንዳይደፈር አደረገ። 2.በወዋነት ተገኘ።

ከብረን ጠበቀች ድንግልናዋን ሳታጣ ባል እስከምታገባ ድረስ ቆየች።

ከብረ ሰማይ ስ ሰዎች ለቀስል መድሃኒት ይሆናል ብለው የሚጠቀሙበት የማእድን አይነት።

ከብረ በአል ስ በየአመቱ የሚከበር ትልቅ መንፈሳዊ በአል።

ከብረ ነክ የአንድን ግለሰብ ወይም አካል ከብር የሚያገድፍ፥ የሚያንቀሽሽ (ነገር፥ ሁኔታ፥ ...)።

ከብረ ነገስት ስ በንቡረእድ ይሰሃት የተዘጋጀ የነገስታት ታሪክ መፅሃፍ።

ከብረ ንፅህና ስ ድንግልና፥ የግብረ ሰጋ ግንኙነት ፈፅሞ ያለማወቅ ሁኔታ (ለሌት)።

ከብረ ወሰን ስ ብዙውን ጊዜ በስፖርታዊ ውድድር ላይ አዲስ የሚገኝና ከዚህ በፊት በሌላ ተወዳዳሪ ያልተደረሰበት ከፍተኛ የውጤት እርከን፤ ሪከርድ።

የክብር መዝገብ ስ ኤግዚቢሽን፥ትርኢት ጎብኚዎች ስለተመለከቱት ነገር ያላቸውን አስተያየት እንዲያስፍሩበት በኤግዚቢሽኑ በታ የሚቀመጥ ወይም በኤምባሲ ወይም በቆንሰላ ዕቢቶች ውስጥ ለሃዘን ጊዜ የየአገሩ መሪዎች ወይም ትልልቅ ባለስልጣናት ሃዘናቸውን ገልፀው እንዲፅፉበት የሚዘጋጅ መዝገብ።

የክብር ተከታይ ስ አንድ ርእሰ ብሄር ከራሱ አገር ውጪ በሚሄድበት ጊዜ አብርት የሚሄድ አጃቢ፥ ባለጂል።

የክብር እንግዳ ስ እንደ ግብዣ፥ ስብሰባ

ባሉ ዝግጅቶች ላይ ከሌሎች ተጋባዥ እንግዶች በተለየ ሁኔታ ጥሪ ተደርጎለት የሚገኝ እንግዳ። የክብር ዘብ ስ አንድን ታላቅ ባለስልጣን ለማጀብ ወይም ለመጠበቅ የተመደበ ወታደራዊ ኃይል።

ክብርና ስ ድንግልና፥ ክብረ ንፅህና።

ተከበረ ግ 1.ክብር አገኘ ወይም ተሰጠው። 2.ታፈረ፥ ተፈራ። 3.እንዳይነካ ተደረገ፥ ተከለከለ፥ ተጠበቀ (ሃብት፥ ንብረት)። 4.አንድን በአል በሚመለከት ተገቢው ሰነርአት ተካሄደ። አከበረ ግ 1.አላቀ፥ ከፍ አደረገ፥ ወግ ማእረግ ሰጠ። 2.ከበራታ ሰጠ፥ በትህትና አስተናገደ። 3.በአል አደረገ፤ በበአሉ ምክንያት አረፈ ወይም ስራ ሳይሰራ ዋለ። 4.በበአሉ ሰነርአት ላይ ተሳታፊ ሆነ።

አስከበረ ግ 1.በህግ አስጠበቀ፥ አስከለከለ፥ እንዳይነካ አስደረገ (ንብረትን)። 2.እንዳይደፈር አደረገ ወይም አስደረገ (አገርን፥ ወገንን፥ ...)።

ከበረ (ከረቦ) ስ አብዛኛውን ጊዜ የሾላ፥ የቦርች፥... ግንድ ጉማጅ ከአፋ ሰፋ ከቂጡ ጠበብ ያለ ቅርፅ እንዲይዝ ተደርጎ ውስጡ ከተቦረረ በሂሳ እፍና ቂጡ ላይ ቆዳ ተወጥሮ የሚበራና በእጅ ሲመቱት ድምፅ የሚሰጥ የመብራቅ መሳሪያ። (ነጋሪትን፥ አታምን፥ ድቢን ተመ።)(በአሉን የመብራቅ መሳሪያ ስር ተመ።)።

ከበረ ቤት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በትኔ ማህሊትና በአንድ ወርቅ ግራና ቀንያ የሚገኝ በማህሊት ጊዜ ተማሪዎች የሚቆሙበት ቦታ።

ከበሰ ግ 1.መመጠሙ፥ ደገበለ (ሻሽን)። 2.አሳበጠ፥ አድበለበለ (እግርን)። 3.ከባስ አበጀ።

ክባስ ስ 1.ቆሶች ራሳቸው ላይ የሚጠመጥሙት ትልቅ ተምጥም። 2.በወጋግራ ጫፍ ላይ የሚሰካና ጣሪያ ተሽካሚ የሆነው አግዳሚ ማእዘን የሚያርፍበት ሞላላ ቅርፅ ያለው አጭር እንጨት።

*ከበሰበሰ

ክብስብስብ ት ዘርፋፋ፥ ክባስ 1ኛ ፍጅ ንታታ (በአለባበስ፥ በአካሄድ)።

ተከበሰበሰ ግ ሰፊና ረጅም ልብስ ለብሶ እየተገበሰበሰ በዝግታ ተፈመደ፥ ተጎተተ።

አከበሰበሰ ግ እንዘረፈ፥ ንተተ (ልብስን)።

ከበበ ግ 1.ከብ ሰራ። 2.ከራያውን ያዘ። ከተግውን ከገውታል። 3.አንድን ነገር መሃል በማድረግ ዙሪያውን ሆነ። ዘፋኝን ከገው ይወፍራሉ። 4.ከራያውን አደረገ። በውሃው ጉድጓድ ውስጥ ቆሻሻ እንዳይገባበት ዙሪያውን

በድንጋይ ከበበው፡ 4.አጀበ፡ ተከተለ፡ አብሮ ሆነ፡፡

ከባቢ ስ አንድን ቦታ ወይም ጠላትን፡... በኩሪያ የመ ከባቢና የመቆጣጠር ድርጊት፡፡

ከባቢ አደረገ ግ አንድን ነገር ለመያዝ ወይም ለማጥቃት ወይም ለመውረር ከበበ፡፡

ከባቢ አየር ስ በመሬት ዙሪያ ያለ አየር፡፡

ከባቢ ጦር ስ የጠላትን ጦር መሃል አድርጎ ዙሪያውን በመክበብ የሚዋጋ ጦር፡፡

ከባቢ ስ የመቅረዝ መብራትን ለማጥፋት በመቅረዙ ላይ የሚደፉ መለኪያ የሚመስል እቃ፡፡

ከባቢ ስ 1.ለአንድ አይነት አላማ ወይም ማህበራዊ ጉዳይ ሰዎች የሚሰጥበት ቡድን ወይም ድርጅት፡፡ 2.መዝናኛ ቦታ (ብዙውን ጊዜ መስሪያ ቤት አካባቢ)፡፡ 3.ዙሪያ፡፡

ከብ ት 1.እንደቀለበት ዙሪያነት ያለው (አካል፡ ቅርፅ)፡፡ 2.ድቡልቡል፡ እንክብል፡፡

አክበብ ግ ክብ ሰራ፡፡

አካባቢ ግ አዋሰነ፡ ቀበነትኛ ሆነ፡ አካለለ፡፡

አካባቢ ስ 1.ስፍራ፡ ቀበሌ፡ ቦታ፡፡ 2.የአንድ ነገር ዙሪያ፡ ጅክክ፡ አጠገብ፡ አቅራቢያ፡፡ 3.ገደማ(ሊጊዜ)፡፡ አሰራ ሁለት ሰላት አካባቢ አንገናኝ፡፡

*ከሰከሰ¹

ተንከባከብ (ተከባከብ) ግ 1.በድሉት ወይም በምቾት ያዘ፡ አቀማጠል፡፡ 2.በጥንቃቄ ያዘ፡፡

እንከባከብ ግ ተንከባከብ፡፡

እንከብካቢ (ክብካቢ) ስ 1.መልካም አያያዝ፡፡ 2.ምቾት፡ ድሉት፡፡

እንከብክብ ት በምቾት ወይም በድሉት የተያዘ፡ ቅምጥል፡፡

*ከሰከሰ²

እንከሰከብ ግ 1.አድበለበለ፡ እንደ ኳስ አደረገ፡፡ 2.በቀላሉ ብድግ አድርጎ ተሸከመ፡፡

እንከብክብ ት ድቡልቡል፡፡

ከበደ ግ 1.መዘነ፡ በዛ (ሸክም)፡፡ 2.አቃተ፡ በረታ፡ አስቸገረ፡፡ ፈተና ከበደ / ኦር ከበደ፡፡ 3.ተጫጫነ፡ ራሱን ከብደኛል፡፡ 4.ቀፈፈ፡ ቀኑ ከብደኛል፡፡ 5.ታፈረ፡ ተፈራ፡ ተከበረ፡፡

ከበደች አረዝች (ላም፡ ፈረሰ፡...)፡፡

ከባድ ት 1.ከብደት ያለው፡ ቀላል ያልሆነ፡፡ 2.ትልቅ፡፡ 3.ብርቱ፡ መንካራ፡፡ 4.አስቸጋሪ፡ አዳጋች፡፡ 5.አስፈሪ፡፡ 6.ጎበዝ፡ ሃይለኛ፡፡ ከባድ ኳስ ተጫዋች ነው፡፡ 7.ከፍተኛ፡፡ ከባድ ወጪ የሚጠይቅ ሰራ፡፡

ከባድ መሬት ስ ጥቁር አፈር፡ መረፈ፡፡

ከባድ ሚዛን ት ከፍተኛ ክብደት ያለው፡፡

የከባድ ሚዛን ሶስተኛ፡፡

ከባድ ምግብ ስ ጨንፈ በቀላሉ ሊፈጠው የማይችለው ምግብ፡፡

ከባድ ኢንዱስትሪ ስ ማምረቻ መሰሪያዎችን የሚያመርት ኢንዱስትሪ፡፡

ከበድ ት እርጉዝ (እንስሳ)፡፡

ከብደት ስ 1.የመመዘን፡ የመክበድ ሃይል፡፡ 2.አስቸጋሪነት፡ አዳጋችነት፡፡ 3.ከፍተኛነት፡ አስፈላጊነት፡፡ የጉዳዩን ክብደት አይተው አስቸኳይ ስብሰባ ጠፋ፡፡ 4.ትኩረት፡ ትልቅ ግምት፡፡ ለንገሩ ክብደት አልሰጠውም፡፡

ክብደት ያነሳል ሰውነቱን ለማዳበርና ለማጠንከር እንዲሁም ለስፖርታዊ እንቅስቃሴ ተብሎ የተዘጋጀ ድንጋይ ወይም ብረት በእጆቹ ወደላይ በማንሳትና በማስቀመጥ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ ያደርጋል፡፡

ክብደት አንሺ ስ ሰውነቱን ለማዳበርና ለማጠንከር ክብደት ያለውና ለዚሁ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ ተብሎ የተዘጋጀ ድንጋይ ወይም ብረት በእጆቹ ወደላይ በማንሳትና በማስቀመጥ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ የሚያደርግ ሰው፡፡

ተካባደ ግ ከበደ፡፡

አክበደ ግ አጋነነ፡ ትልቅ ቦታ ሰጠ፡ በቀላሉ ሊያልቅ የሚችለውን ጉዳይ አክብረህ አትየው፡፡

ከባቢ "ከበቢ" ስር ተመ.

ከባቢ ዝ.ከ.

ከባድ "ከበደ" ስር ተመ.

ከብት ስ 1.እንደ ላም፡ ፈረሰ፡ በግ፡... ያሉ የቤት እንስሳት በጥቅል የሚጠፋበት ሰም፡፡ 2.በሬ ወይም ላም፡፡ 3.(ስድብ፡ ዘይ.) ሞኝ፡ ጅል፡፡

ከብት ነጂ ስ 1.የከብት ሊባ ወይም ዘራፈ፡፡ 2.ከብት የሚጠብቅና የሚያንጉዝ የከብት ነጋዴ ተቀጣሪ፡፡

ከብት አርቢ ስ መተዳደሪያው ከብት ማርባት ላይ የተመሰረተ (ሰው)፡፡

የከብት ሃኪም ስ የእንስሳት ሃኪም፡፡

የከብት ዝምብ ስ ትልቅ የሆነ ዝምብ፡፡

*ከተለ

ምክትል ስ ለአንድ ባለቤቱ የቅርብ ተተኪ ወይም የቦታች ባለቤቱን ወይም በማእረግ (በደረጃ) ሁለተኛው የሆነ ሰው፡፡ ምክትል ሰራ አስኪያጅ፡፡

ከተለ አለ ግ ወዲያውኑ ተከተለ፡፡

ከተለ አደረገ ግ ቀጠል አደረገ፡ አስከተለ፡፡

ተከተለ ግ 1.ለጠቀ፡ ቀጠላ፡፡ 2.ከአንድ ነገር

ሂሳ ሂሳ ሂደ። 3.በሌላው ተመራ። 4.እመነ፥ ተቀበለ (የሌላውን መሪነት፥ ሃሳብ፡...)።

ተከታይ ፡ 1.ላጣቂ፥ ቀጣይ። 2.አጃቢ ወይም አብር ሂያድ። 3.አማኝ። **የክርስቲያን ሃይማኖት ተከታይ**፡ 4.ከታላቁ ቀጥሎ የተወለደ፥ ታናሽ (በእድሜ)። **የእኔ ተከታይ** ሴት ናት።

ተከታተለ ፡ 1.አንዱ ከሌላው ቀጠለ ወይም አንዱ ሌላውን ተከተለ። 2.በትጋት ወይም በጎታይ፥ ተመለከተ፥ ተቆጣጠረ፥ ተጠባበቀ፥ አጠና። 3.አሳደደ። **ተከታትሎ ያዘው**።

ተከታታይ ፡ 1.ለማቋረጥ አንዱ ከሌላው የሚቀጥል። 2.ታላቅና ታናሽ የሆኑ (ለሰው)። 3.ጉዳይ አስፈፃሚ።

አከታተለ ፡ 1.አንዱን ከሌላው ቀጠለ። 2.ወዲያውኑ ቀጠለ። **አሉን ካነጋገረች በሂሳ አከታተላለሁ** ለኔ ይወላች። 3.ደጋገመ። **አከታትሎ ሰባት ብርጭቆ ውሃ ጠጣ**።

አስከተለ ፡ 1.ተከታይ አደረገ። 2.አንድ ነገር ከሌላው ነገር ቀጥሎ እንዲሄድ ወይም እንዲመጣ አደረገ።

አስከታይ ፡ የተከታይን 5ኛ ፍቺ ተመ.

ከተለበ ፡ ሞጨለ፥ ነጥቆ ሮጠ።

***ከተለበ**

ከተላባ ፡ ከላባ።

ተከታለበ ፡ ተካለበ።

አከታለበ ፡ አካለበ።

ከተለፈ ፡ ሞጨለ፥ ነጥቆ ሮጠ።

ከትላፋ ፡ (ሰድብ) 1.ሞጭላፋ። 2.ከላፋ፥ ቀዥቃዥ።

ከተመ¹ ፡ 1.ከተማ ቆረቆረ ወይም መሰረተ። 2.ተሰበሰበ፥ ተከማቸ፥ ሰፈረ፥ ባንድነት ኖረ (ሀዘብ)።

ከተማ ስ ከግብርና በስተቀር በሌሎች መቶዎች የሚተዳደሩ በርካታ ሰዎች በተጠጋጉ ቤቶች ውስጥ የሚኖሩበት፥ ድርጅቶችና የመንግስት መስሪያ ቤቶች የሚገኙበት ቦታ፥ ሰፊ፥ አካባቢ።

ከተማ ቀመስ ገጠር ሆኖ በአንዳንድ ሁኔታዎች ከከተማ ጋር የሚመሳሰል ቦታ ወይም ገጠራ ሆኖ አንዳንድ የከተማ ባህርይ የሚታይበት ሰው።

የከተማ ልጅ ስልጡን፥ ራሴ።

ከተሜ ስ የከተማ ሰው።

ተከታተመ ፡ አንፃር ለአንፃር ወይም ጎን ለጎን በመሆን ድንኳን ተከለ፥ ሰፈር አደረገ (ዘማች፥ ጦር ሰራዊት)።

ከተመ² ፡ የተፈላው ቡና ከአንደኛ እስከ

ሶስተኛ ተጠጥቶ አለቀ።

አከተመ ፡ 1.የተፈላውን ቡና ከአንደኛ እስከ ሶስተኛ (አቦል፥ ቶናና በረካውን) ጠጥቶ ጨረሰ። 2.አበቃ፥ አለቀ፥ ተፈፀመ።

ከተማ "ከተመ¹" ሰር ተመ.

ከተሜ ዝ.ክ.

ከተረ ፡ 1.ከመሄድ ታገደ፥ ቆመ፥ ረጋ (ለምሳሌ ውሃ)። 2.እንዳይሄድ ገደበ፥ ከሰከለ፥ አቆመ (ለምሳሌ ውሃን)።

ከተራ ስ ለመጠመቂያ እንዲያገለግሉ ወንዞች የሚጠረኩበትና የሚገደቡበት ቀን፤ የጥምቀት ሞኪማ።

ከትር ፡ ግድብ፥ እገድ።

ከተባ¹ ፡ ገፈ።

ከታብ ስ 1.ከሸገታ እንዲያድን ወይም ከከተ ነገር እንዲጠብቅ ተብሎ በብራና ወይም በወረቀት ላይ ተፅፎና ተጠቅልሎ በአገገት ወይም በክንድ ላይ የሚታሰር መድሃኒት። 2.በቆዳ ወይም በጨርቅ ተጠቅልሎ አንገት ወይም ክንድ ላይ የሚታሰር የሰራሰር መድሃኒት።

ከተባ² ፡ ከትባት ሰጠ ወይም አደረገ።

ከትባት ስ በሽታን እንዲከላከል በመርፈ ወይም ሰውነትን በመብጣት የሚሰጥ መድሃኒት።

ተከተበ ፡ ከትባት ወሰደ ወይም ተደረገለት።

ከተተ ፡ 1.ደለ፥ ጨመረ፥ አገባ፥ አስገባ። 2.አስቀመጠ፥ አኖረ። **ገንዘቡን ባንክ ቤት ከተተ።** 3.ሰበሰበ (አዝመራን)። 4.ቻለ፥ ያዘ፥ በቃ። **ይህን ሁሉ ልብስ ጎንጣው ላይከተውም።** 5.ተሰበሰበ፥ አጠረ። **ረጅም የነበረው ቀረጽ ሲታጠብ ከተተ።** 6.ዋጠ። **ድመ፥ ትልቁን ላይጥ እንዳለች ከተተቻች።** 7.ተጠቃሎ ተሰበሰበ፥ አንድ ቦታ ተከማቸ። **አዎኝ ከተነገረ በሂሳ ሰራዊቱ ከተተ።**

ከታች ስ አዝመራ ተሰብሰቦ የሚያበቃበት ወቅት።

ከት ፡ 1.እጥር ምጥን ያለ። 2.ቁጥብ፥ አመለ ስብስብ።

የከት ፡ የዘወትር ያልሆነ።

የከት ልብስ ስ ለበላል የሚለበስ ልብስ፥ የስ ርክ ልብስ ያልሆነ።

ከትን አለ ፡ ግ ወዲያ ወዲህ ግለት ወይም መዞር ተወ፤ ተሰበሰበ። **እሱ በጣም ጨዋ ነው በጊዜ ቤቱ ከትን ይላል።**

ተከተተ ፡ 1.ከትን አለ። 2.ተፈፀመ፥ አበቃ።

የእኔ ነገር አበቃ ተከተተ።

ተካተተ ፡ 1. ተጠቃለለ። 2. ተጠናቀቀ። 3. ተጨመረ፥ ታከለ።

መካተቻ ስ ግለቲያ፥ መደምደሚያ፥ ፍፃሜ።

አካተተ ፡ 1. አጠቃለለ፥ አጠቃሎ ያዘ። 2.

አጠናቀቀ፡ ጨረሰ፡ ፈፀመ፡፡ 3. ጨመረ፡
አከለ(ቀድሞ በነበረው ላይ)፡፡

ከተከተ ግ በአጭር በአጭሩ ወይም በትንሽ በትንሽ ቆረጠ፡ ቀረጠ፡ ሸነሸነ፡፡ 2. ጨፈጨፈ፡ ቆረጠ፡፡ 3. ቆረጠመ፡ ገተገተ (ሀመም ሰውነትን)፡፡

ከትካች ት ቁርጥራጭ፡ ሰብርባሪ (የእንጨት)፡፡

ተከታከተ ግ አንዱ ከሌላው ጋር ተማታ፡ ተቀጣቀጠ፡ ተደባደበ (በዱላ)፡፡

አከታከተ ግ ለመደባደብ ምክንያት ሆነ፡፡

***ከተከተ**

ከት ብሎ ሳቀ በጣም ሳቀ፡፡

ከትከት አለ ግ ተንከተከተ፡፡

ከትከት ብሎ ሳቀ ዝ.ከ.

ተነከተከተ ግ በጣም ሳቀ፡ ተንፈቀፈቀ፡፡

እንከተከተ ግ በጣም አሳቀ፡ እንፈቀፈቀ፡፡

ከተፈ ግ በትንንሹ መተረ፡ ቆረጠ፡ ሸነሸነ፡፡

መከተፈያ ስ እንደ ሸንኩርት፡ ስጋ፡... ያሉ ነገሮችን ለመቆራረጥ ወይም ለመከተፍ የሚያገለግል ዝርግ እንጨት ወይም ሌላ ነገር፡፡

ከትፎ ስ ቅቢና ሚጥሚጣ ተጨምሮበት ብዙ ውን ጊዜ ጥፊውን እንዲበላ ሆኖ የሚዘጋጅ ድቅት ብሎ የተከተለ ብርጌንደ ስጋ፡፡

ከትፎ ለብለብ ስ በመጠኑ ወይም በጣም ሳይበሰል የተጠበሰ ከትፎ፡፡

***ከተፈ**

ከተፎ ት ፈጣን፡፡

ከተፍ አለ ግ ከች አለ፡ በድንገት መጣ ወይም ደረሰ፡፡

ከትፍትፍ ት 1. ፈጣን፡፡ 2. ቅዥቃዥ፡፡

ተከተፈተፈ ግ 1. ተቅለበለበ፡ ተንቀጥቀጥ፡፡ 2. ተጣደፈ፡ ተቻኮለ፡፡

አከተፈተፈ ግ አጣደፈ፡ እቻኮለ፡፡

ከትላባ *ከተለበ ስር ተመ.

ከትላፋ "ከተለፈ" ስር ተመ.

ከቶ 1. ጭራሽ፡ ፈፀሞ፡፡ 2. አረ፡ እንዲያው ለመሆኑ፡፡

ከቶውንም ተው. ግ. ጭራሹንም፡ ይብሉንም፡ ይልቁንም፡፡

ከቸረ (ከቸረ) ግ ደረቀ፡ ከቸቸ፡፡

ከቸሮ ት ለዛ ቢሰ፡ ደረቅ፡ ችኮ፡፡

ከቸሮ ስ 1. የደረቀ እንደራ፡፡ 2. ለሰንቅ እንዲ ሆን ተብሎ ከሰንደ ጭቅት፡... እንደ ብስኩት ሆኖ የሚዘጋጅ ደረቅ ምግብ፡፡

ከቸቸ ግ 1. ደረቀ፡ ወዝ ላጣ፡፡ 2. ለዛ ላጣ፡ ችኮ ሆነ፡፡

ከቻቻ (ከች) ት 1. ደረቅ፡፡ 2. ለዛቢሰ፡ ችኮ፡፡

ከችች አለ ግ 1. ደርቅ አለ፡፡ 2. ከው አለ (በድንጋጤ)፡፡ 3. ሙዝዝ አለ፡ ችኮ ሆነ፡፡

***ከቸቸ**

ከቸቸ አለ ግ ከተፍ አለ፡ ድንገት መጣ ወይም ደረሰ፡፡

ከች አለ ዝ.ከ.

ከቻቻ "ከቸቸ" ስር ተመ.

ከነ (ከእነ) መግ. ጋር፡ ጭምር፡
... ሳይቀር፡፡ ሲትየህ ከነልጄ ተሸልግ ዝር /ልጄን ለይቼ አላውቀውም ከነመልኩ ጠፍቶኛል፡፡

***ከነበ**

ከንብንብ ስ ነጠላ፡ ጋቢ፡... ሲለበስ ጭንቅላት ላይ የሚያርፈው የልብሉ ክፍል፡፡

ከንብንብ አለ ግ ተከናነበ፡፡

ተከናነበ ግ እንደ ጋቢ፡ ነጠላ፡... ባሉ ልብሶች (በዙውን ጊዜ አይኑ አካባቢ ያለው የፊት ክፍል ሲቀር) ጭንቅላቱን፡ ማጅራቱን፡ ... ጭምር ሸፈነ፡፡

አከናነበ ግ በልብስ ሸፈነ ወይም ሸፈነ፡፡

አከናነበው አሸከመው (ሰድብን)፡ ፈረደበት (ፍርድን)፡ ቆለለበት፡ ጫበበት (እጻን)፡፡

ከነበለ ግ 1. ቸለሰ፡ አፈሰሰ፡፡ 2. ገለበጠ፡ ደፋ፡፡ 3. ጣለ፡ ፈነገለ፡፡

ከንባላ ት በቂጡ ቅርፅ የተነሳ መሬት ላይ ተደላድሎ መቀመጥ የማይችል፡ ፍንገል የሚል (እቃ)፡፡

ተከነበለ ግ 1. ፈሰሰ፡፡ 2. ተገለበጠ፡ ተደፋ፡፡ 3. ወደቀ፡፡

ከነተረ ግ በሃይል መታ፡ ጣለ፡ አፈረጠ፡፡

ከንተሮ ስ 1. በአንደኛው ጫቶ ላይ ጉልጥምት ወይም ጽር ያለው አጭር ጽላ፡፡ ት 2. አጭር ሆኖ ፈርጠምና ጠንክር ያለ (ሰው)፡፡

ከንትር ስ አጣድፎ የሚገድል በሽታ፡፡

ከንትር አለ ግ 1. ፍንቸር አለ፡፡ 2. ወዲያው ወይም ከመቅፅበት ሞተ፡፡

ከነቸረ ግ 1. ቀነመረ፡ ደረቀ፡ ደሰነ፡፡ 2. አጭርና ቀጭን ሆኖ ጠነከረ፡ ከረረ፡፡ 3. ቀፍድድ ወይም ጦርንቆ አሰረ፡፡ 4. በሃይል ወርውሮ ጣለ፡ ከረረ፡ ፈነቸረ፡፡

ከንቸር አለ ግ 1. ወደቀ፡ ተዘረረ፡ ተፈነቸረ፡፡ 2. ወዲያው ወይም ከመቅፅበት ሞተ፡፡

ተከነቸረ ግ ተፈነቸረ፡ ወደቀ፡፡

ከነአካቴው "ከናካቴው"ን ተመ.

ከነከታቴው ዝ.ከ.

ከነከነ ግ 1. ከረከረ፡ ሰረሰረ (ጉሮሮን)፡፡

2.ቆረቆረ፡ አሳሰበ (ነገር)። 3.ፀፀተ፡ ቆጩ።

*ከነወን

ከንውን ስ 1.ድርጊት፡ ተግባር። 2.አሰራር፡ አፈፃፀም።

ከንዋኔ ዝ.ክ.

ተከናወነ ግ 1.ተሰራ። 2.ተጠናቀቀ ወይም ተፈፀመ። 3.ተሳካ፡ ሰመረ።

አከናወነ ግ 1.ሰራ። 2.አጠናቀቀ፡ ፈፀመ፡ ጨረሰ። 3.አሳካ፡ አሳመረ።

ከነዳ ግ 1.በከንድ ለካ። 2.ከጻኝ ዘንድ እንዲቀርብ የተወሰነበት ሰው ሳይቀርብ በመቅረቱ ተቀጣ፡ ኪሳራ ከፈለ (የቆየ አጠቃቀም)። 3.በአጠፈታ ከፈለ (ካሳን፡ መቀጫን)።

ከናድ ስ የልብስ እጅጊ።

ከንድ ስ 1.ከእጅ ጣት እስከ ትከሻ ያለው የሰውነት ክፍል። 2.ከኮርማ እስከ እጅ ጣት ያለው የእጅ ክፍል። 3.ርዝመቱ ከኮርማ እስከ እጅ ጣት መጨረሻ የሚደርስ የርዝመት መለኪያ(በእሉን ሰውነት ስር ተመ)።

ከንዴ ነው አጋሬ፡ ደጋፊዬ፡ ረዳቴ ነው።

ከንዴን ሳልንተራስ ሳልሞት ወይም በሀይወት እያለሁ።

ከንድ አከለ አፈረ ወይም ኩምሸሽ አለ።

ከንድ ያህላል 1.ትልቅ ነው (ለሙዝ፡ ለበቆሎ)። 2.ጣም አጭር ነው (ለሰው)።

ከንድህን አሳይ ሃይለህን፡ተልበትህን አሳይ።

ከንድህን አንሳ በሀብረት፡በአንድነት ተዋጋ፡ ተፋለም፡ ተከላከል።

ከንድህን አውሰኝ ምታልኝ፡ ደብድብልኝ። አስከነዳ ግ 1.አስከፈለ (እጻን)። 2.በለጠ፡ ረታ፡ ላቀ። ለገሌ ለገሌን በሹሉታ ያስከነዳዋል።

ከነፈ ግ 1.በረረ (በከንፍ)። 2.በከፍተኛ ፍጥነት ሮጠ፡ በነነ። 3.ተዋከበ፡ ተቻከለ፡ ተራወጠ። 4.የሚያደርገውን አጣ፡ አበደ (በፍቅር፡ በደስታ፡...)።

ከንፍ ስ በወፍ፡ በዝንብ፡... ጎን ግራና ቀኝ ላይ የሚገኝ በአየር ላይ እየተንሳፈሩ ለመብረር የሚያስችል የአካል ክፍል።

ከንፍ

ከንፉን ዘረጋ በከፍተኛ ፍጥነት ሮጠ፡ በነነ።

ተከነፈነፈ ግ ተከለፈለፈ፡ ተንቀጥቀጥ። አከነፈነፈ ግ አከለፈለፈ፡ አንቀጥቀጥ።

*ከነፈሰ

አከነፈሰ ግ አሸረገደ፡ አጎበንበ።

አከንፋሽ ፡ አሸርጋጅ፡ አጎበንበ።

ከናካቴው (ከነከታቴው፡ ከነአካቴው) ይባሉ ብሎ፡ ከነጭራሹ። እታው ተበላሽ ስንላ ከናካቴው ጠፋ።

ከናፍር "ከንፈር"ን ተመ.

ከንባላ "ከነበለ" ስር ተመ.

ከንተር "ከነተረ" ስር ተመ.

ከንቱ ፡ ብላሽ፡ የሚደባ፡ ጥትም የሌለው፡ ዋጋ ቢሰ።

ከንቲባ ስ በማዘጋጃ ቤት አለቶዳደር ዋናው የከተማ ሹም።

ከንትር "ከነተረ" ስር ተመ.

ከንዋታ ፡ ከዋሪ፡ በራ ፈት።

ከንፈር. (ብ.ቁ ከናፍር) ስ 1.ከአፍንጫ በታች፡ ከአገጭ በላይ የሚገኝ የላይና የታች ጥርሶች ሽፋን፡ የአፍ ግጣም(በእሉን ራስ ስር ተመ)። በተጨማሪ "አንበጭንና "ምንጭርን" ተመ. 2.ዳርቻ፡ ዳር፡ ጠርዝ። ወንዙ ከንፈሩ ድረስ ያላፈረ።

ከንፈሩን መጠጠ አዘነ።

ከንፈሩን ነከሰ ዛተ፡ እስፈራራ።

የከንፈር ቀለም ስ ከንፈርን ለማስዋብ የተዘጋጀ ማሪጫ ቀለም።

የከንፈር ወዳጅ ስ ፍቅረኛ (ከጋብቻ በፊት በወጣትነት ጊዜ የሚያዝና ግንኙነቱ በመሳሳም ሳይ የተወሰነ)።

ከንፈራም ፡ ከንፈሩ ትልቅ የሆነ።

ከካ ግ 1.ጥራ ጥራን በወፍሮ በትልቅ በትልቁ ፈነከተ፡ ገረደፈ። 2.(ዘይ.) በብዛት ጠጣ፡ በላ፡ እወራ፡ (አልኮልን፡ ቆሎን፡ ወሬን፡...)። 3.ፈነከተ (በዱላ፡ በድንጋይ ጭንቅላትን)።

ከክ ስ ሳይደቅ በትልቅ በትልቁ በወፍሮ የተ ፈነከተ ወይም የተገረደፈ የጥራ ጥራ እህል።

ከዚህ "እዚህ" ስር ተመ.

ከዚያ "እዚያ" ስር ተመ.

*ከወረረ

ከውራራ (ከወረር) ግ ዘዋሪ፡ ቀውላላ።

ተንከዋረረ ግ ዞረ፡ ተንቀዋረረ።

አንከዋረረ ግ አዞረ፡ አንቀዋለለ።

*ከወተተ

ከወተት(ከውታታ) ት እውታታ፡ ከርታታ፡፡
 ተንከዋተተ ግ ተንከራተተ፡ ባዘነ፡፡
 ተንከዋታች ት ተንከራታች፡ ባዘነ፡፡
 እንከዋተተ ግ እንከራተተ፡ አባዘነ፡፡
 ከወነ ግ 1.አዘጋጀ፡ አሰናጸ፡ 2.አሰጌጠ፡
 አሳመነ፡ 3.ፈፀመ፡ ጨረሰ፡፡

*ከወከወ

ከውካዋ (ከወከው፥ ከውከውቱ) ት
 ቀዥታዋ፡ ቀውቃዋ፡ ዘዋሪ፡፡
 ከውከው አለ ግ ተንከወከወ፡፡
 ከውከው አደረገ ግ እንከወከወ፡፡
 ተንከወከወ ግ ተንቀገርቀገር፡ ተንቀወቀወ፡
 ዞረ፡፡

እንከወከወ ግ እንቀገርቀገር፡ እንቀወቀወ፡፡

ከውር "ኩየት"ን ተመ.

ከውታታ "ከወተተ" ስር "ከወተት"ን ተመ.

ከውከውቱ "ከወከወ" ስር "ከውካዋ"ን ተመ.

ከውካዋ "ከወከወ" ስር ተመ.

ከዘራ ሲ በእንድ ሚቶ ቆልመም
 ያለ የእጅ መጨበጫ ያለው
 የእንጨት ወይም የብረት፡...
 ምርኩዝ፡፡

ከይሲ ስ 1.የእባብ ሌላ ስም፡፡
 2.(ከይ፡ ስድብ) ከቶ፡፡
 ተንክለኛ፡ እርጉም፡፡

ከደነ ግ 1.ገጠመ፡ ዘጋ (ከፍት
 የሆነ እቃን)፡፡ 2. ሸፈነ፡ አለበሰ
 (የቤት ጣሪያን በሳር፡
 በቆርቆሮ፡...)፡፡

ከዘራ

መከደኛ ስ የተለያዩ ነገሮችን ለሚይዙ ወይም
 ለሚከቱ እንደ በርሜል፥ መሰብ፡ ድስት፡... ሳሉ
 የእቃዎች አፍ የሚሆን መዝጊያ፥ መግጠሚያ፡፡
 ከዳን ስ 1.ግጣም፡ መከደኛ፥ እፊያ፡፡ 2.ለቤት
 ስራያ መከደኛ ወይም መሸፈኛ የሚሆን ሳር
 ወይም ቆርቆሮ፡፡

ከዳ ስ ግሩ ተመጦ ባደውን የቀረ ሰፊፍ፡ ገጋ፡፡
 ከዳ ግ 1.ከበለ፥ ሽሽ፥ ጠፋ (ለምሳሌ ከነገር)፡፡
 2.በእመቃ፥ በእምቢተኝነት ትቶ ሂደ (ከሰራዊት፥
 ከፖለቲካ ድርጅት፡...)፡፡ 3.ግንኙነቱን አቋረጠ፥
 ተወ፡፡ ገንዘብ ሲያጣ ጓደኛው ከላው፡፡
 4.አልታዘዘ አለ፡፡ እጉሩ ከዳው፡፡ 5.ሸሸ፡ ጣለ፡፡
 እንሸራተተ፡፡ የቆመበት መሬት ስለከዳው ወደቶ፡፡
 6.አሌ አለ፥ ሸፈጠ፥ ካደ፡፡ 7.አዘናግቶ ነከሰ
 (ውሻ)፡፡
 ከዳተኛ ት የገባውን ቃል፥ የተጣለበትን አደራ
 ወይም እምነት የሚያፈርስ፥ የሚያጎድል፡፡

ከጀለ ግ ተመኘ፡ 33፡ ፈለገ፡ ቋመጠ፡፡
 ከጀላ ስ ምችት፡ ጉጉት፡፡

ከፊለ ግ 1.ውለት አደረገ፡ ሰነጠቀ፡ ገመሰ፡፡
 2.ለየ፡ ነጠለ፡ ለየብቻ አደረገ፡ 3.ቀነሰ፡ እንደለ
 (ከእንድ ነገር ላይ)፡፡ 4.ለገዛው ነገር ዋጋውን
 ለገጠ፡ ሰጠ፡፡ 5. መልሰ ሰጠ፡ መልሰ (ብድርን፡
 ውለታን፡...)፡፡ 6.ሸንቱን ሸኛ፡፡

መከፊያ ስ እንደ ፖፖ፡ ቅል፡... ያለ የሸንት መሸኛ እቃ፡፡

ከፊል ት ገሚሰ፡፡

በከፊል መሉ በመሉ ሳይሆን በገሚሰ ወይም በተወሰነ መጠን፡፡

ከፋይ "ገንዘብ" ስር "ገንዘብ ከፋይ"ን ተመ.

ከፋይ ት ቁራዊ፡ ቁራሽ፡፡

ከፍል ት 1.ወገን፡ 2.ፋንታ፡ ድርሻ፡ እጣ፡ ስ
 3.ምድብ፡፡ 4.በግድግዳዎች የተከፋፈለ የአንድ
 ቤት ውስጣዊ አካል፡፡ 5.በትምህርት ቤት
 ለመማሪያ የሚያገለግል ቤት፡፡ 6.የተወሰነ
 ትምህርት በተወሰነ ደረጃና ይዘት ተመጥኖ
 የሚሰጥበት የትምህርት ምድብ፡፡ 1ኛ ክፍል / 2ኛ
 ክፍል፡፡ 7.በአንድ መስሪያ ቤት የተወሰነ ስራን
 የሚያካሂድ አካል፡፡ ሂሳብ ክፍል፡፡ 8.በአንድ
 ምእራፍ ውስጥ የሚገኝ ንጉስ ምእራፍ፡፡

ከፍለ ሃገር ስ በውስጡ ብዙ አውራጃዎችን
 የሚያቅፍ የአንድ ሃገር የተወሰነ አቢይ
 የአስተዳደር ክልል፡፡

ከፍለ አለም ስ ከሰባቱ ታላላቅ የአለም ክፍ
 ሎች (አፍሪካ፥ እስያ፥ አውሮፓ፡...) አንዱ፡
 አህጉር፡፡

ከፍለ ዘመን ስ የአንድ መቶ አመት ጊዜ፡፡

ከፍለ ጊዜ ስ አንድ ነገር በቋሚነትና
 በተደጋጋሚ የሚፈፀምበት የተወሰነ የጊዜ
 ርዝመት፡፡

ከፍለ ጦር ስ በወታደራዊ የሰራዊት ክፍልና
 ምደባ በሰሩ ብዙ ብርጌዶችን አካቱ የያዘ የአገረኛ
 ሰራዊት ስብስብ ወይም ምድብ፡፡

ከፍለ ሰራ ስ ተማሪዎች በትምህርት ሰላት
 ከፍል ውስጥ እንዲሰሩት ወይም እንዲመልሱት
 የሚሰጣቸው ጥያቄ፥ መልመጃ፡፡

ከፍያ ስ ለአንድ ለተደረገ፥ ለተገዛ፡... ነገር
 ወይም ለተሰጠ አገልገልሎት የሚከፈል ዋጋ፡፡
 ገንዘብ፡፡

ከፋፊለ ግ አንድ ላይ እንዳይሆን አደረገ፡፡

ለየ፡፡

ከፋፋህ ግዛ በህዝቦች መካከል የዘር፡ የሃይማኖት፡... ልዩነትን ወይም አለመግባባትን በመፍጠር የሚካሄድ የአገዛዝ ስልት፡፡

ክፍል ፩ ስ እንደ 1/2: 2/4: 3/4: 3/4:... ያሉ ቁጥሮች ወይም የምጣኔ መግለጫዎች።

ተካፊ ለ 1. አብዮት ሆነ፡ ተገኘ፡ ተሳተፈ (በሃዘን፡ በደስታ፡ በሰብሰባ፡... ላይ)። 2. ተጋራ፡ ድርሻውን ወሰደ። 3. ተካፊ ሆነ።

ተካፊው ለ 1. አብዮት የሚሆን፡ የሚገኝ፡ የሚሳተፍ (በደስታ፡ በሃዘን፡... ጊዜ)። 2. ንብረትን የሚካፈል፡ የሚጋራ፡ ባለድርሻ።

ተካፊው ቁጥር ስ እንድ ቁጥር በሌላ ቁጥር ሲካፈል የሚከፈለው ቁጥር። ለምሳሌ አራት ለሁለት ቢካፈል (4÷2) 4 ተካፊው ቁጥር ነው።

ተከፋፈለ ለ 1. ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡ ለየብቻ ሆነ። 2. ድርሻ ድርሻውን ወሰደ፡ ተቀራመተ።

አካፊ ለ 1. አጋራ፡ ድርሻ ድርሻውን ሰጠ። 2. ሁለት አደረገ፡ ገመሰ። 3. አዋየ፡ አግኝቶ (ለሃሳብ)።

ማካፊ ስ ከአራቱ የሂሳብ መደቦች አንዱ የሆነና አንድ የተወሰነ ቁጥር ለሌላ የተወሰነ ቁጥር እኩል እንዲዳርስ፡ እንዲሸነሽ የማድረግ የሰሌት ዘዴ።

አካፊው ለ አጋማሽ።

አካፊው ቁጥር ስ እንድ ቁጥር የሚካፈለበት ሌላ ቁጥር። ለምሳሌ አራት ለሁለት ቢካፈል (4÷2) 2 አካፊው ቁጥር ነው።

አከፋፈለ ለ 1. ድርሻ ድርሻውን ሰጠ። 2. ወደ ተለያየ ቦታ ወይም አቅጣጫ እንዲዳርስ ወይም እንዲሰራጭ አደረገ።

ማከፋፈያ ስ 1. ማደያ። 2. ማሰራጨ።

አከፋፋይ ለ ወደ ተለያየ ቦታ ወይም አቅጣጫ እንዲዳርስ ወይም እንዲሰራጭ የሚያደርግ (ለምሳሌ ሸቀጥን)።

*ክፈለ

መክፈልት (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስ የሞተን ሰው ነፍስ ለማስማር ሲሉ የሚች ዘመዶች በቤተክርስቲያን ለካህናት የሚያቀርቡት ምግብና መጠጥ፡ ፀበል ዐዲቅ፡ የቆራቢ እራት።

አከፈለ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ግ ከፀሎተ ሃሙስ ወይም ከሰቅለት ማታ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ሌሊት ድረስ ምግብና መጠጥ ሳይቀምስ ቆየ ወይም የመ።

አከፋይ ስ የሚያከፍል፡ ከፀሎተ ሃሙስ ወይም ከሰቅለት ማታ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ሌሊት ምግብ ሳይቀምስ የሚያም ሰው።

የአከፋይ ስ ለሚያከፍል ሰው የሚደረግ ስጦታ (አብዛኛውን ጊዜ ምግብና መጠጥ)።

አከፍሎት ስ ምግብና መጠጥ የማይቀመስበት ከፀሎተ ሃሙስ እስከ ትንሳኤ ድረስ ያለው የምና የየሙ ጊዜ።

ክፈረረ ግ በጣም ደረቀ፡ ቀፈረረ።

ክፈረር (ከፍራራ) ለ በጣም የደረቀ፡ ቀፍራራ።

ተንከፈረረ ግ 1. በጣም ደረቀ፡ ተንቀፈረረ። 2. (ዘይታ) ሞተ።

እንከፍር ለ በጣም የደረቀ፡ እንትፍር።

ከፈተ ግ 1. የተዘጋጋ የበር፡ የመስኮት፡... መገቢያ ወይም መከለያ ዘወር ወይም ገለል በማድረግ ዝግ የነበረው በር፡ መስኮት፡... ከፍት እንዲሆንና መግባትና መውጣት እንዲቻል አደረገ። 2. ግጥምን ወይም መክደኛን እነሳ፡ አስወገደ። (ለምሳሌ የመሰብን፡ የድስትን፡... ግጥም)። 3. መተላለፊያ መንገድ ሰጠ ወይም ለቀቀ። 4. አላቀቀ፡ ፈታ (የበር፡ የሳጥን ቁልፍን)። 5. ጀመረ። ስብዝሃውን በንጉረ ከፈተ። 6. አጽጽመ፡ ሰራ። ት/ቤት ከፈተ። 7. ከፍት፡ ብራህ አደረገ (አእምሮን፡ ልብን)። 8. ገለጠ፡ በራ፡ ወለል አለ፡ ለቀቀ (ጭጋን፡ ጉም፡...)።

ቢከፍቱት ተልባ 1. ከላይ ወይም ከውጪ ቢታይ ይህና የሚመስል፡ ግን ውስጡ መናኘና የማይረባ ሆኖ የሚገኝ። 2. ቁም ነገር የለለው።

መከፈቻ ስ 1. የተቆለጠን መፍቻ ወይም ቁልፍን። 2. እንደ ቆርቆሮ፡ ጠርመሮ፡... ያሉትን እቃዎች ከጻገ ወይም ግጥም ለመክፈት የተሰራ መሳሪያ።

የመከፈቻ ንግግር ስ በሰብሰባ፡ በሌሚ ናር፡... ላይ የሚደረግ የመገቢያ ወይም የመጀመሪያ ንግግር።

ከፋታ ለ 1. በጥሩ ሁኔታ የማይከደን ወይም ያልተከደነ። 2. አፈ ሰፊ እቃ።

ከፍት ለ 1. ያልተዘጋ፡ ያልተከደነ። 2. ተከፋች የሆነ። 3. ያልተያዘ። ክፍት ቦታ።

ከፍት መኪና ስ ከሰበተሃው ኮፈን የሌለው መኪና።

ከፍት ቦታ ስ ያልተያዘ ስፍራ።

ከፍት [አፍ] ለ (ስድብ) 1. ጭሂ፡ ተሳዳጊ። 2. ባለፈ፡ ንግግር ያልታረመ፡ ጋጠወጥ። 3. ፈዛዛ፡ ነሁላ።

ከፍት የስራ ቦታ ስ ሰራተኛ ያልተጠረበት የስራ መደብ።

ከፍተት ስ 1. ተጻጻፍን፡ ስንጥቃት። 2. የአንድ ነገር ግንኙነት መፈረጥና ከፍት ሆኖ መገኘት።

ተከፋች ለ ተከፋች።

ተካፋች ለ 1. የሚከፈል። 2. ዚጥ ወይም ቁልፍ ያለው (ልብስ)።

ከፈት ስ የሚመዘን እቃ የሚቀመጥበት የሚሳን ቀዳ(እለሉን ሚሳን ስር)።

ከፈቸረ ግ በጣም ደረቀ፥ ከቸረ።

ከፍቻራ ት ከፍራራ፥ ደረቅ።

ከፈን ግ በከፈን ሽፈነ፥ ጠቀለለ፥ ገነዘ (ፊሳን)።

ከፈን ስ የሬሳ መጠቅለያ ልብስ፥ መግነዝ።

ከፈከፈ ግ 1.የቤትን ጣሪያ በከፍክፋት የአሰራር አይነት በሳር ከደነ። 2.አበጠረ፥ ከመከመ (ጎሬሬን)።

መከፍከፊያ ስ 1.ባለከፍክፋት የሳር ክዳን ቤት ሲሰራ የሳፍ ቂጥ እንዲስተካከል የሚተመተምበት ጠፍጣፋ እንጨት። 2.የፀጉር ማበጠሪያ።

ከፈከፍ ስ ከፍክፋት።

ከፍክፋት ስ ወጣ ገባ እንዳይኖረው ተደርጎ በመከፍከፊያ እየተተመተመ በጥንቃቄ የሚሰራ የሳር ቤት አከዳደን።

ከፍክፍ ስ 1.በከፍክፋት የአሰራር አይነት የተሰራ የሳር ቤት ክዳን። ት 2.በደንብ ተስተካከለ የተበጠረ (ጎሬሬ)።

ከፈይ (ከፋይ) ስ ልጥፍ ያለ ለሰላሳ ፀጉር ያለውና ወፈር ያለ የልብስ አይነት።

ከፈፈ ግ 1.ከፈፍ አበጀ። 2.ከረከመ፥ አስተካከለ (የአንድን ነገር ጠርዝ፥ ግርጌ)።

ከፈፍ ስ ለውበት ወይም ለጥንካሬ ተብሎ በአንድ ነገር ሜፍ ዙሪያ ላይ የሚሰፋ ወይም የሚለበድ እንደ ጨርቅ፥ እንጨት፥ ቆርቆሮ፥... ያለ ጠርዝ።

ከፈል "ከፈለ" ስር ተመ.

ከፋ ግ 1.መጥፎ ሆነ፥ ጨከነ፥ ከፋ ሆነ። 2.ባለ፥ ጠፍ፥ በረታ፥ የበለጠ ተበላሽ (ለመጥፎ ነገር)።

በከፋም ቢለማም ቢሆንም ባይሆንም።

አይከፋም ምንም አይል፥ ይሁን፥ ደህና ነው።

ከፋው አዘነ፥ ተበላጠ፥ ተከዘ።

ከፋ ት 1.መጥፎ፥ ጨካኝ። 2.ስስታም፥ ንፋግ። 3.ሃይለኛ።

ለከፋ አይሰጥም በጣም መጥፎ አይደለም፥ ደህና ነው።

በከፋ አይን አየ በተላቻ አይን አየ።

ከፋና ደግ ተነጋገሩ የሚያቀያይም ወይም የሚያጣላ ነገር ተነጋገሩ።

ከፋ መንፈስ ስ ሰይጣን፥ ጋኔን።

ከፋ ቀን ስ በረሃብ፥ በበሽታ፥ በጦርነት፥... ምክንያት የሰውና የከብት እልቂት የደረሰበት ወይም የሚደርሰበት ጊዜ።

ከፋኛ ተው.ግ. በጣም፥ በሃይል፥ በፅኑ፥ *ክፋኛ ታጋል*።

ከፋት ስ 1.መጥፎነት፥ ተንኮል። 2.ምቀኝነት። ተከፋ ግ 1.አዘነ፥ ተከዘ። 2.ተበላጠ።

ተናደደ። 2. ተቀየመ፥ አከረፈ።

አከፋ ግ 1.ከፋ እንዲሆን ምክንያት ሆነ።

2.አከፋ።

አከፋፋ ግ አጥላላ፥ አንቋሸሸ።

አከፋፋ ዝ.ከ.

አስከፋ ግ 1.አስቀየመ፥ አሳዘነ። 2.አስጠላ።

አስከፈ ት 1.መጥፎ፥ አስቀያሚ። 2.አሳዛኝ።

አስከፈ የሆነ እልቂት ደረሰ።

ከፋታ "ከፈተ" ስር ተመ.

ከፋይ "ከፈይ"ን ተመ.

ከፍ

ከፍታ ስ 1.ከአካባቢው መሬት ወደ ላይ ላት ያለ መሬት፥ ጉብታ። 2.አንድ ነገር ከመሬት ወደ ላይ ሲለካ የሚኖረው ርዝመት። 3.ብልጫ።

ከፍተኛ ት 1.ከፍታ ያለው። 2.ትልቅ። 3.የበላይ። 4.በከተማ ውስጥ የተወሰነ ቀበሌዎችን አጠቃሎ እንዲይዝ የተደረገ የተወሰነ የቦታ ክልል ወይም አስተዳደሩ።

ከፍ አለ ግ 1.ወደላይ ወጣ አለ። 2.በለጠ፥ ላቀ። 3.አደገ፥በዛ፥ ጨመረ (መጠኑ፥ ቁጥሩ፥...)።

ከፍ አደረገ ግ 1.ወደ ላይ ብድግ አደረገ። 2.አበለጠ፥ አላቀ፥ ከብር ሰጠ። 3.አበዛ፥ ጨመረ (በመጠን፥ በቁጥር፥...)።

ከፍ ከፍ አለ ግ በለጠ፥ ላቀ፥ ከብር አገኘ።

ከፍ ከፍ አደረገ ግ አላቀ፥ ከብር ሰጠ።

ከፍ ዝቅ አደረገ አዋረደ (በስድብ፥ በግልምጫ፥...)።

ከፍራራ "ከፈረረ" ስር "ከፈረረ"ን ተመ.

ከፍተኛ "ከፍ" ስር ተመ.

ከፍታ ዝ.ከ.

ከፍቻራ "ከፈቸረ" ስር ተመ.

ኩ የ "ከ" ፊደል ካለብ ዘር።

-ኩ -ሁ ን ተመ.

ኩሊ ስ 1.በሽክም ሰራ የሚተዳደር ሰው፥ ሽቃይ። 2.የቀን ሰራተኛ።

ኩሊሊት ስ በመጠን ከርግብ አነሰ የሚል፥ መልኩ አሸማ ሆኖ ረጅምና ቀጭን የሆነ ቀይ ትልጥም ያለው፥ ማታ ወይም ሌሊት ላይ ሰው ወይም አውሬ ሲያይ የሚጮህ ወፍ፥ ሌባ ጠሪም ይባላል።

ኩላሊት ስ በሰው ወይም በእንስሳ ሰውነት ውስጥ በወገብ አካባቢ ከጀርባ በኩል ጥንድ ሆኖ የሚገኝ ከደም ውስጥ ቆሻሻ ፈሳሽን ወይም ሽንትን የሚያጣራ የሰውነት ክፍል።

ኩላሊት

ኩላሊት ስሜንጦ፡

ኩላ "ኳለ" ስር ተመ.

ኩላላ ኩላላ አለ ግ ወንድ አህያን ጠራ.

(የወሲብ ፍላጎት እንዲነሳ)፡፡

ኩላሽ "ኩላሽ" ስር ተመ.

ኩላትፍ "ኩላተፈ" ስር "ኩላታፋ" ን ተመ.

ኩላኩላ ዶርን ለመጥራት የሚሰል ቃል፡፡

ኩላኩላት ስ 1. በበግና በፍጥረት አንገት ላይ በበሽታ ምክንያት የሚወጣ እንደ እንቅርት ያለ እብጠት፡፡ 2. ከድሉት የተነሳ ከአገጥሮ ስር በሰው አንገት ላይ የሚንጠለጠል ውፍረት ወይም ስጋ፡፡

ኩላኩላቲያም ት (ስድብ) ኩላኩላት ያለበት (ሰው)፡፡

ኩላፍልፍ "ኩለፈ" ስር ተመ.

ኩም

ኩም አለ ግ አፈረ፡ ደነገጠ (ያልጠበቀው ስለሆነበት)፡፡

ኩም አደረገ ግ አሳፈረ፡ አስደነገጠ፡፡

ኩምሽሽ

ኩምሽሽ አለ 1. ቁብጥ፡ ኩርምት አለ፡፡ 2. አፈረ፡ ተሸማቀቀ፡ ደነገጠ፡፡

ኩምቢ (ኩንቢ) ስ የዘሆን አፍንጓ(የዘሆንን ስእል ተመ.)፡፡

ኩምት ስ የክርን ላይ እከክ፡፡

ኩምችች

ኩምችች አለ ግ 1. እጥር፡ እንስ አለ፡፡ 2. ኩርችች አለ፡፡ 3. አፈረ፡ ተሸማቀቀ፡፡

ኩምችች አደረገ ግ 1. አሳጠረ፡ አሳሳሰ፡፡ 2. አሳፈረ፡ አሸማቀቀ፡፡

ኩምክና "ኩመክ" ስር ተመ.

ኩረጃ "ኩረጀ" ስር ተመ.

ኩሩ "ኩሩ" ስር ተመ.

ኩሩምባ "ኩርምባ"ን ተመ.

ኩሩሩ ት በጣም አጭር፡፡

ኩሩተኛ "ኩሩ" ስር ተመ.

ኩሩት ዝ.ከ.

ኩሩብ ስ 1. መጠኑ ከቀለም ብልቃጥ ትንሽ ከፍ የሚል፡ ለከርና ለላምባ ወይም ለፍጥ ማስገቢያ የሚሆን ጠባብ አፍ ያለውና በውስጡ የሚገኘው ክር ጫቶ ሲቀጣጠል ብርሃን የሚሰጥ የመብራት እቃ፡፡ 2. (ዘይ.) አጭር (ሰው)፡፡

ኩሪ ስ በጥልቀትም ሆነ በስፋት መጠኑ ከሃይት እነስተኛ የሆነ፡ የተጠራቀመና የማይንቀሳቀስ ውሃ፡፡

ኩርማ ስ ክርን፡፡

ኩርማን ት የአንድ ነገር አንድ አራተኛው ክፍል (የእንጀራ፡ የመሬት፡...)፡፡

ኩርምባ (ኩርንባ) ስ ጥቅል ጎመን፡፡

ኩርምባጥ (ቁርምባጥ) ት አጭርና ቀጭን (ሰው)፡፡

ኩርር... 1. ተደጋግሞ ሲነገረው ያልሰማን ሰው ጀርባ አይሰማም? ለማለት ተናጋሪው በቁጣ የሚያሰማው ድምፅ፡፡ 2. አንድ የሚረብሽ ነገር ወይም ድምፅ ጀር ውስጥ ሲኖር፡ የሚረብሹትን ነገር ለማስወገድ ጀር ውስጥ በመጮህ የሚያሰሙት ድምፅ፡፡

ኩርሲ ስ በርዕዱ፡፡

ኩርሽሜ ስ ሲያንኩት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ የሚኖረውና ለጥርስ የሚገራ እንደ ቃሪያ፡ ፍርምባ፡ አኳሳ፡.. ያለ ምግብ፡፡

ኩርባ ስ መታጠፊያ፡ ማከሪያ (የመንገድ)፡፡

ኩርችች

ኩርችች አለ ግ ኩርምት ብሎ ተቀመጠ፡፡

ኩርንችች ስ 1. መሬት ላይ ልጥፍ ብሎ የሚበቅል ጠንካራ እሾህ ያለው የእዕዋት አይነት፡፡ 2. ለጫማ ማያያዣ የሚያገለግልና መጠኑ በጣም ትንሽ የሆነ ምስማር፡፡

ኩርኩር¹ አህያን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡፡

ኩርኩር² ስ

1. ባለ ሰበት ጎማ

የሆነና እንደ

ሞተር ቢስክሊት

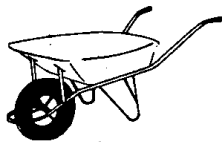
ያለ፡ከሂሳው ሰው

ሊጭን የሚችል

መ ን ን ዣ ፡ ፡

20 እጅ የሚገፋና

ኩርኩር 2ኛ ፍጅ

እቃ ለማጓጓዣ የሚያገለግል

ባለ አንድ ጎማ ጋራ፡፡

ኩርኩር አለ ግ ድክ ድክ፡ ውንክር ውንክር አለ፡፡

ኩርኩም "ኩረከመ" ስር ተመ.

ኩርኳሚ ዝ.ከ.፡፡

ኩርዲያ ስ አራጂትን የሚያሰለጥን ወይም

የሚገራ ሰው።
 ኩርዳ ት ከርዳዳ (ለፀጉር)።
 ኩርፈኛ “*ኮረፈ¹” ስር ተመ.
 ኩርፍያ¹ ዝ.ክ.
 ኩርፍያ² “ኮረፈ²” ስር ተመ.
 ኩርፋድ ት አጭርና መልክ ጥፋ (ሰው)።
 ኩርፋፍቻ (ኩርፋፊያ) ስ እፋኝት።
 ኩርፍ “*ኮረፈ¹” ስር ተመ.
 ኩርፍተኛ ዝ.ክ.
 ኩርፍታም ዝ.ክ.
 ኩሳ ስ ኩሽ።
 ኩሳይ ት የኩሳ ዘር ወይም ወገን።
 ኩሳንኩስ ስ ግሳንግስ፣ ኩተት፣ ቅራቅምቦ።
 ኩሳይ “ኩሳ” ስር ተመ.
 ኩስ “ኩሳ” ስር ተመ.
 ኩስቱባን ስ የጣት ቤዛ፣ ልብስ ዘምዛሚዎች መርፌ እንዳይወጋቸው በጣታቸው ላይ የሚደፉት ከብረት የተሰራ የጣት ቆብ።
 ኩስታሪ “ኮስተሪ¹” ስር ተመ.
 ኩስ ኩስ
 ኩስኩስ አለ ግ ቱስ ቱስ አለ (የአካሄድ አይነት)።
 ኩስኩስት ስ 1.ከሸላ ወይም ከነሃስ፣... በጀና ቅርፅ የሚሰራ የእጅ ማስታጠቢያ። 2.የቡና ጀቦና (ጎጃም)።

ኩስኩስት 1ኛ ፍቺ
 ኩሸተኛ “ኳሽ” ስር ተመ.
 ኩሸት ዝ.ክ.
 ኩሸና ስ ማድቤት፣ ወጥ ቤት።
 ኩሸኔታ (ኩቸኔታ) ስ በአንድ ማሽን ውስጥ እንቅስቃሴ እንዲኖር የሚረዳና ፍትሊያን የሚቀንስ ክብ ሆኖ በውስጡ ድቡልቡል የብረት ብዮች ያለበት መሳሪያ።
 ኩብት ስ የደረቀ የክብት እባት።
 ኩብት ወረራ ስ የዳግማይ ትንሳኤ ማግስት ለኛ፣ ከበአሉ በሂሳ ሰራ የሚጀመርበት የእጅ

ሚሟሻ ቀን።
 ኩባንያ ስ ህጋዊ ሰውነት ያለው ግለሰብ ብህብረት የሚያቋቁሙት የንግድ ድርጅት።
 ኩባያ ስ ከኒኬል ወይም ከፕላስቲክ ወይም ከሸክላ፣... የሚሰራና እንደ ብርጭቆ ወይም ዋንጫ ለመጠጫ የሚያገለግል እቃ።
 ኩብ “*ኮበኮብ” ስር ተመ.
 ኩብኩብ ዝ.ክ.
 ኩተት ስ 1.የተገነኘ የልጅ ወይም የፈረስ ቁንጮ። 2.የሀፃንነት ጊዜ ወይም ዘመን። ከኩተት እስከ ሽቦት እንጂሉ።
 ኩቲ ስ 1.ውሻን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል። 2.ውሻ።
 ኩቲሳ (ቋጢሳ) ስ የውሻ ግልገል፣ ቡቸላ።
 ኩታ ስ ድርፍ ማጉ ቀጭን ሆኖ በሁለት ነጠላ መጠን ከተሰራ በሂሳ እጥፉን ተሰፍቶ እንደ ጋቢ የሚለበስ ሽማ።
 ኩታ ገጠም ስ ድንበርተኛ፣ ወሰንተኛ።
 ኩታራ ስ 1.ጉብል፣ ብላቴና። 2.ተራ፣ አልባሌ ሰው።
 ኩት ዶሮን ሂድ ወይም ወግድ ለማለት የሚባል ቃል።
 ኩት [ውሃ] ስ በየክቲት ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተጨማሪ “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.
 ኩትኮታ “ኩተኮተ” ስር ተመ.
 ኩትኳቶ ዝ.ክ.
 ኩነኔ “ኮነነ” ስር ተመ.
 ኩንሰንሰ “*ኮነሰንሰ” ስር ተመ.
 ኩንቢ “ኩምቢ” ን ተመ.
 ኩንታል ስ አንድ መቶ ኪሎ የሚመዝን ማንኛውም እቃ።
 ኩንትሽ “ኮነተሽ” ስር ተመ.
 ኩኩሉ (አኩኩሉ) 1.የወንድ ዶሮ ጨህት። 2.የልጆች የድብብቆሽ ጨዋታ ስም።
 ኩኩ መለኩቴ ስ 1.ዋኔ የምትጠራበት ሌላ ስም። 2.የዋኔ ጨህት። 3.ልጆች እያዜሙ የሚጫወቱት የጨዋታ አይነት።
 ኩኪ ስ የጆሮ ግንድ።
 ኩክ ስ ጆሮ ውስጥ የሚገኝና መጣብቅነት ያለው ቅባት።
 ኩክ ማውጫ ስ ከጆሮ ውስጥ ኩክ ለማውጣት የሚያገለግል የማንኪያ ቅርፅ ያለውና መጠኑ ትንሽ የሆነ መሳሪያ።
 ኩክኒ ስ 1.ጭርት። 2.ነጭ እኩክ።
 ኩክኒያም ት (ስድብ) ኩክኒ ያለበት።

ኩዋት (ከውር) ስ ሳር ወይም ወርቅ ከቀለጠ በሃላ የተፈለገውን ቅርፅ ይዞ እንዲወጣ ለማድረግ የሚያገለግል የአንጥረኛ መሳሪያ።

ኩይሳ "ኮዩሰ" ስር ተመ.

ኩዳዳ "ሁዳደ"ን ተመ.

ኩዳድ "ሆደደ" ስር "ሁዳድ"ን ተመ.

ኩዴታ ስ መፈንቅለ መንግስት።

ኩፊት ስ ቆብ፣ ባርጌጣ።

ኩፍሰ "ኮፊሰ" ስር ተመ.

ኩፍታ "**ኮፊፊ" ስር ተመ.

ኩፍታ ዝ.ክ.

ኩፍታ ስ መብላጥቅ፣አይሁዶችና ካቶሊኮች የሚያደርጉት ክብና ትንሽ የሆነ ቆብ።

ኩፍን ስ ሃይለኛ ትኩሳት የሚያስከትልና እንደ እክክ በሰውነት ላይ የሚወጣ የሆነና በሽታ።

ኩፍ ጫማ ስ ባለ ተረከዝ ሽፍን ጫማ።

ኪ ዩ "ከ" ፊደል ባለስ ዘር።

ኪሎ ሜትር ስ አንድ ሺህ ሜትር የሆነ የርዝመት መለኪያ።

ኪሎ ዋት ስ የኤሌክትሪክ ሃይል (ጉልበት) መለኪያ።

ኪሎ ግራም ስ አንድ ሺህ ግራም የሚመዝን የክብደት መለኪያ።

ኪራይ "**ከረዩ" ስር ተመ.

ኪሮሽ (ኪሮሺ) ስ ጻቴል ለመሰራት የሚያገለግልና ጫቶ ቆልመም ብሎ የተሰራ ተጭን ሽቦ።

ኪሳራ "ከሰራ" ስር ተመ.

ኪስ ስ 1.እንደ ሱሪ፣ ቀሚስ፣ ኮት፣... ባሉ ልብሰት ላይ ተሰፍቶ የሚገኝና አነስተኛ እቃዎችን ለመያዝ የሚያገለግል እንደ ከረጢት ያለ የልብሱ ክፍል። 2.የጦርጸዛ፣ የቁም ሳጥን፣... መሳሪያ።

ኪሱ ተራቆተ ኪሱ ባዶ ሆነ፣ ገንዘብ አጣ።

ኪስ በርባሪ ት ኪስ አውላቂ፣ ሊባ።

ኪስ ቦታ ስ በቤተች መካከል የሚገኝ፣ ቤት ያልተሰራበትና ባለቤት የሌለው ባዶ ቦታ።

ኪስ አውላቂ ስ ከሰዎች ኪስ ገንዘብ የሚሰርት ሊባ።

የኪስ መዝገብ ቃላት ስ በኪስ ለመያዝ በሚያመች ቅርፅ የተዘጋጀ፣ መሰረታዊ ቃላትንና ፍቺያቸውን በአጭር የያዘ መዝገብ ቃላት።

የኪስ ሰላት ስ በኪስ የሚያዝ ባለሰንሰለት ሰላት።

የኪስ ገንዘብ ስ ለጥቃትን ጉዳዮች ይውል

ዘንድ አንዳንድ ትምህርት ቤቶች ለተግባራዊነት እንዲሁም ወላጆች ለልጆቻቸው የሚሰጡት አነስተኛ ገንዘብ።

ኪታ ስ ትንሽ ጥብቆ።

ኪነ

ኪነ (ኪነት) ቃል ስ ስነቃል።

ኪነ ጥበብ ስ እንደ ሰሌዳ፣ ቅርፅ፣ ቅርፅ+... ያለ የእጅ ጥበብ ሰራ።

ኪነት ስ 1.ኪነ ጥበብ። 2.የመብቃት የዘፈን፣ የውዝግዜ ጥበብ።

ኪኒን ስ በፍራ ወይም በእንክብል መልክ የሚዘጋጅ የህመም ግስታገሻ መድኃኒት።

ኪንታሮት ስ 1.መጠኑና ቅርፁ እንደብጥ ሆኖ አብዛኛውን ጊዜ በእጅና በእግር ላይ እየወጣ ረዘም ሳለ ጊዜ የሚቆይ ጠንካራ፣ ቫካራና እንደ እትራት ያለ የቀዳ በሽታ። 2.የአህያ ኪንታሮት።

ካ ዩ "ከ" ፊደል ራብእ ዘር።

ካህን "ካነ" ስር ተመ.

ካሊም ስ ከወፍራም ክር የተሰራ፣ ሹንጉርጉር የሆነና እንደ አልጋ ልብስ ወይም ምንጥፍ የሚያገለግል ልብስ።

ካሊሲ ስ ከኩፍ ወይም ከናይላን፣... በእግር ጫግ ልክ የሚሰራ፣ የእግር ግስገቢያ ያለው፣ እስከ ጉልበት ሊደርስ የሚችል የእግር ልብስ ወይም መሽፈኛ፣ የእግር ሹራብ ።

ካሊሲየም ስ ነጭ ለሰላሳ ሆኖ ለህይወት የሚያስፈልጉ የብዙ ነገሮች ውህድ የሆነ፣ በጥርስና በአጥንት ውስጥ የሚገኝ ንጥረ ነገር።

ካልቾ ስ በእግር ጫፍ በላይኛው ክፍል የሚደረግ ምት።

ካሎስ ስ የሃር ክር አይነት።

ካሚዮን ስ የጭነት መኪና።

ካሜራ ስ የፎቶግራፍ ማንሻ መሳሪያ።

ካምቦሎጆ "ስታዲየም"ን ተመ.

ካምፕ ስ 1.ወታደራዊ የጦር ሰፈር። 2.ሰፈር።

ካሪ "ካሪ"ን ተመ.

ካራ ስ ቢላዮ።

ካራቲ ስ በሩቅ ምስራቃውያን ዘንድ የተለመደና መሳሪያ ባልያዙ ሰዎች መካከል በእጅ፣ በእግር፣ በራስ የሚከናወን ሃይለኛና ጥበባዊ የአመታት ዘዴ።

ካራት ስ 1.አንድ ወርቅ የወርቅነት፣ ደረጃ ወይም ጥራት ምን ያህል እንደሆነ የሚገለፅበት መለኪያ። 2.የክብር ድንጋዮች ክብደት መለኪያ።

ካሪ (ካሪ) ስ ፡ መረባ አራት እኩል ጎፍች ማእዘኖች ያሉት ቅርፅ።

ካሬ ሜትር ስ በአራቱም ጎኖቹ በኩል አንድ አንድ ሜትር ርዝመት ያለው ቅርፅ ወይም ወለል፤ መረባ ሜትር።

ካሬ ኪሎ ሜትር ስ በአራቱም ጎኖቹ በኩል አንዳንድ ኪሎ ሜትር ርዝመት ያለው ቅርፅ ወይም ወለል ፤ መረባ ኪሎ ሜትር።

ካሬታ የ "ኩርኩር"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ካርቡሬተር ስ ቢንዚንን ከነፋስ አደባቂ ለሞተሩ የሚያቀብል የመኪና አካል።

ካርባይን ስ የጠበንጃ አይነት (በጥንት ጊዜ የፈረሰኛ ወታደር ትጥቅ)።

ካርባሃይድሬት ስ ካርቦን፣ ሃይድሮጅንና አክሰጅን በውስጡ ያለበት እንደ ሰኳር፣ ስታሮች፣ ሌሎች፣ ... ያለ ንጥረ ነገር።

ካርቦን ስ 1.እንደ ልዑዝ፣ ግራፋይት፣ዶንጋይ ከሰል፣... ባሉ ግእድናት ውስጥ በተጣራ መልኩ፣ እንዲሁም ሀይወት ባላቸው ነገሮች ውስጥ በቅይጥነት የሚገኝና ብረትነት የሌለው ንጥረ ነገር። 2.በላዩ ላይ የሚፃፍበት የማንኛውም ነገር ትክክለኛ ቅጂ ከሰሩ በሚገኘው ሌላ ወረቀት ላይ እንዲቀረፅ የሚያደርግ፣ በካርቦን ወይም በሌላ ነገር ተቀልሞ የሚዘጋጅ ስለ ወረቀት።

ካርቦንሞኖክሳይድ ስ ከተቃጠለ ካርቦንና በነጻጅ ከሚንቀሳቀሱ ሞተሮችና ማሽኖች የሚወጣ መርዝነት ያለው ጭስ።

ካርቦንዳኮክሳይድ ስ ሰውና እንስሳ ወደ ውጪ ሲተነፍሱ ወይም አንዳንድ ነገር ሲቃጠል የሚወጣ የተቃጠለ አየር (ጋዝ)።

ካርቱን ስ ስለአንድ ሰው ወይም ሁኔታ በበዎች አስተያየት ላይ ተፅእኖ ለማሳደር ወይም አንድ አይነት መልእክት ለማስተላለፍ በአስቂኝ (ከተፈጥሮ መልኩ ለየት ባለ) ሁኔታ የሚሰራ የስእል አይነት።

ካርቱን ፊልም ስ በተንቀሳቃሽ ፊልም የሚቀርብ የካርቱን ስእል።

ካርታ¹ ስ 1.የአገሮችን፣ የውቅያኖሶችን፣ የወንዞችን፣ የተራሮችን፣... የቦታ ክልል ወይም አንድን የተወሰነ ቅርፅ የሚያሳይና በወረቀት፣ ... ላይ የተሰራ ስእል፤ የመሬት የተወሰነ ክፍል ወይም ቅርፅ። 2.ሊጊዜ ማሳለፊያ፣ ለቁማር፣ ለወዋታ የሚያገለግል ልዩ ልዩ ስእሎች ወይም ቁጥሮች ያለበት ካርድ።

ካርታ 2ኛ ፍቺ

ካርታ² ስ የጥይት ማቀፊያ ወይም መያዣ።

ካርቶን ስ 1.ወፍራም ወረቀት ወይም ክርታስ። 2.ከወፍራም ወረቀት ወይም ክርታስ እንደ ሳጥን ሆኖ የሚዘጋጅ የእቃ መያዣ።

ካርኒ ስ በተለያዩ ምክንያቶች እቃ ወይም ገንዘብ ገቢ ወይም ወጪ መሆኑን ወይም መሸጡን ለማረጋገጥ የሚዘጋጅ የፅሁፍ ማሰረጃ።

ካርኒ ቆረጠ ካርኒ ሸጠ ወይም ገዛ።

ካርኒ ቆራጭ ስ ገንዘብ እየተቀበለ ካርኒ የሚሸጥ ሰው።

ካርድ ስ የተለያዩ ጉዳዮች የሚፃፉበት፣ ብዙውን ጊዜ መጠኑ አነስተኛ የሆነና ወፈር ያለ ወረቀት (ራሽን ካርድ፣ ሪፖርት ካርድ፣ የሃኪም ቤት ካርድ፣ ፖስታ ካርድ፣ የተማሪዎች ውጤት መግለጫ ካርድ፣...)።

ካሮት ስ ሰሩ የሚበላ፣ ቀለሙ በቀይና በቢጫ መካከል የሆነ የተከል አይነት። የሚበላው ከፍልም ካሮት ይባላል።

ካሮት

ካሰ ግ ካሳ ሰጠ፣ ከፈለ ወይም ሌላ ጠቀሜታ ያለው ነገር አደረገ (በዳይ ለተበዳይ)።

ካሳ ስ በዳይ ለተበዳይ የሚሰጠው ወይም የሚከፍለው ወይም የሚያደርገው ማንኛውም ነገር።

ካሳ ቆረጠ የካሳውን አይነትና መጠን ወሰነ።

ካሳ በሳ ካሳ ተቀበለ።

ተካሰ ግ ካሳ ተቀበለ፣ ወሰደ፣ አገኘ።

ተካካሰ ግ 1. ተጣጣ፣ ተቻቻለ፣ የሳደለው በሌላ ተሟላ። 2. ለደረሰበት ችግር፣ በደል፣... ማካካሻ፣ መርሻ፣ መፅናኛ፣... የሚሆን ጥቅም አገኘ።

አካካሰ ግ አጣጣ፣ አቻቻለ።

ካሴት ስ የቴፕ ወይም የቪዲዮ ክር።

ካስማ ስ የድንኳንን አውታር ወጥሮ ለመያዝ የሚያገለግል ራስ ቆላ፣ እንጨት ወይም ብረት፣ ትካል(ስእሉን ድንኳን ስር ተመ.)።

ካስክ ስ በኢሌክትሪክ የሚሰራና የረጠበ የራስ ጠጉርን በሙቀትና በነፋስ ሃይል ለማድረግ የሚያገለግል መሳሪያ።

ካሸር ስ የባንክ፣ የግምጃ ቤት፣ የሆቴል ቤት፣... ገንዘብ ተቀባይ ወይም ከፋይ።

ካሽ ስ ጥሬ ገንዘብ።

ካብ ግ 1.ድንጋይን በድንጋይ ላይ በማንባበር የድንጋይ አጥር ወይም የድንጋይ ግድግዳ ሰራ። 2.ቀለለ፣ ከመረ። 3. አምገሰ፣ አምካሽ፣ ከፍ ከፍ አደረገ።

ካብ ስ ድንጋይን በድንጋይ ላይ በማንባበር የሚሰራ አጥር ወይም ግድግዳ።

ካቡት ስ ባለመከፈቻ ረጅም ቀሚሰ።

ካቢኔ ስ በአንድ መንግስት ርእሰብሄር ተመርጠው የመንግስትን ፖሊሲና አስተዳደር በሃላፊነት የሚመሩ የሚኒስትሮች ቡድን።

ካባ ስ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል ድንጋይ የሚገኝበትና የሚፈለገበት ቦታ።

ካባ ስ ቅርፁ ከብ ሆኖ ከፊት በኩል ክፍትነት ያለው ከሴፍ ወይም ከሃር፣ ... የሚሰራና ከልብስ በላይ የሚለበስ መደራቢያ።

ካባ ላንቃ (ላንቃ ካባ) ት ያንገቱና የትክ ሻው ዙሪያ የለምድ ቅርፅ ባለው የወርቅ ጥልፍ የተገጠ የካባ አይነት።

ካቤላ ት 1.የኩቴው ጥፍር እድገ ወደላይ የተቆለመመ (አሀያ)። 2.(ስድብ፣ ዘይ.) እግሩ ወይም ሜማው ሰፊና ሸፋፋ የሆነ (ሰው)።

ካብ "ካብ" ስር ተመ.

ካብ¹ ስ አራት ቁና የሚይዝ መስፈርያ።

ካብ² ስ ትልቅ የሆነ የዋንጫ ወይም የፅዋ አይነት።

ካቦ ስ በሀንፃ፣ በመንገድ፣ በፋብሪካ፣... ሰራ ላይ የሚሰማሩ የጉልበት ሰራተኞችን እንደአለቃ ሆኖ የሚያሰራ ሰው።

ካቦርት (ካቦርታ፣ ካፖርት) ስ ከማንኛውም ልብስ በላይ ተደርቦ የሚለበስና ለብርድ መከላከያ የሚያገለግል ረኽም ከት።

ካቲ ስ ከተረከዝ ከፍ ብሎ የሚገኝና ለብቻው ቀጥ ብሎ የሚታይ ወፍራም ጅማት።

ካቲካላ ስ በፋብሪካ ላይሆን በመኖሪያ ቤት ውስጥ የሚዘጋጅ የአልኮል መጠጥ።

ካታሎግ ስ 1.በፊደል ተራ በካርድ ላይ የተመዘገበ የማንኛውም ነገር ዝርዝር። 2.በአይነት፣ በመጠን ወይም በሚሰጡት ገልጋሎት፣... መሰረት ለምርጫ እንዲያመች ሆኖ የተዘጋጀ የእቃዎች፣ የልብሶች፣ የቦታ፣

የሰዎች፣ ... ዝርዝር ያለበት ወረቀት፣ ጥራዝ ወይም መፅሃፍ።

ካቴና ስ 1.ሰንሰለት። 2.በሰንሰለት ትርፅ ከወርቅ የሚሰራና እጅ ላይ የሚደረግ ጌጥ። 3.ሁለት ትልልቅ የብረት ቀለቦችን በሰንሰለት በማገኘት የተሰራና የአሰረኝን እጅ ወይም እግር ለማሰር የሚያገለግል ሰንሰለት።

ካቴድራል ስ ደረጃው ወይም ግእረት ከፍተኛ የሆነ ታላቅ ቤተ ክርስቲያን፣ ርእሰ አድባራት፣ ገዳም።

ካትራሜ ስ ራንዣ።

ካቶሊክ ስ 1.የርማ ቤተክርስቲያን እምነት። 2.የካቶሊክ እምነት ተከታይ።

ካቻምና "ሃች አምና"ን ተመ.

ካኒ ግ 1.የድቁና ወይም የቅስና ስልጣን ሰጠ፣ ሾመ፣ ከሀነት ሰጠ። 2.አስተማሪ፣ አሰለጠነ።

ካህን (ብ.ቁ.ካህናት) ስ በቤተ እግዚአብሔር ለማገልገል የሃይማኖት ትምህርትና ስልጣን ያለው መንፈሳዊ አገልጋይ፣ አስተማሪ።

ክህነት ስ ሃይማኖታዊ ስልጣን።

ክህነት ተቀበለ የቅስና ወይም የድቁና ስልጣን (ማእረግ) አገኘ።

ተካኒ ግ 1.ክህነት ተቀበለ። 2.ሰለጠነ፣ በደምብ አወቀ።

ካናቴራ(ካኒቴራ) ስ ከከር ወይም ከናይላን ወይም ከጥተ፣... የሚሰራ ከወገብ በላይ የሚለበስ የውስጥ ልብስ።

ካንሰር ስ የማይድንና አደገኛ የሆነ፣ ብዙውን ጊዜ ሞት የሚያስከትል በሽታ።

ካንዴላ ስ እሳት በመርወት የመኪናው ሞተር እንዲነሳ የሚረዳ የመኪና እቃ።

ካንጋሩ ስ ለመዝለል የሚያስችሉ ጠንካራ የሆኑ የሃላ እግሮች ያሉት፣ በአውስትራሊያ ብቻ የሚገኝ የዱር እንስሳ። ሲቷ ካንጋሩ ልጁን ለመሸከም የሚያስችላት ከረጢት መበል አካል በስተውጪ በኩል በሆዱ ላይ አላት(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ካእብ ስ እንደ ሁተ ሉተ ሙተ ... ያሉ በገእዝና በሃልስ ፊደላት መካከል የሚገኙ ሁለተኛዎቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክቶች።

ካከመ ግ ዛላ፣ ደከመ፣ ጣመ።

ካከረ ግ ጠነከረ።

ካከረ ግ ጠንካራ፣ ብርቱ።

ካኪ ስ በአይነቱ ከአቡጃዲና ከመርዶሩ ሻልና ጠንክር ብሎ በተለያዩ ቀለማት ከጥጥ የሚሰራ የወርቅ አይነት።

ካኪ መልክ/ቀለም የመዳብ ወይም የነሃስ ወይም የአፈር መልክ ያለው ቀለም።

ካኪሳ ስ በጣም ያሳደገና ያልጠነከረ አደገኛ አዳኝ ዘንድ።

ካካ (አካካ) ስ 1.ኩስ፡ አይነምድር። 2.ቆሻሻ፡ መጥፎ (ለልጆች ወይም ከልጆች የሚነገር)።

***ካካ**

ካካቴ ት ሳቂታ።

ተንካካ ግ 1.ከመውደቅ ወይም ከመጋጨት የተነሳ የሚንካካ ድምፅ ሰጠ። 2.እንደ ብርጭቆ፡ ጠርመሰ፡ ሽክላ፡ ... ያለ እቃ ተደራርቦ ሲወድቅ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ። 3.ሳቀ፡ ተንከተከተ።

አንካካ ግ 1.አሳቀ፡ አንከተከተ። 2.እንደ ብርጭቆ፡ ጠርመሰ፡... ያሉ እቃዎችን አተራመሰ፡ አጋጣ።

አሰካካ (አሸካካ) ግ 1.እየመሀ ሳቀ። 2.መሀ (ፈረሰ)። 3.ሳቅ የሚመስል የጨህት ድምፅ አሰማ (ጅብ በስራያ ጊዜ)።

ካካቴ¹ ስ የአራባራ ሌላ ስም።

ካካቴ² “*ካካ” ስር ተመ.

ካከራ “ካከረ” ስር ተመ.

ካውያ ስ የልብስ መተኮሻ።

ካዝና ስ እንደብር፡ ወርቅ፡ ንዝብ፡... ያሉ ውድ ንብረቶች የሚቀመጡበት የብረት ሳጥን።

ካይንት ስ የዝይ ሌላ ስም።

ካደ ግ 1.ሃይማኖቱን ተወ፡ ለወጠ። 2.እሌ አለ፡ ሸፈጠ። 3.ውል፡ ቃል ኪዳን አፈረሰ ወይም ጣሰ። 4.ለየ፡ አገለለ፡ ያለውን የሰጋ ዝምድና ትስስር ሰረዘ።

ከሃዲ ት 1.ቃሉን የሚያጥፍ፡ እምነት የማይጣልበት። 2.ሃይማኖቱን የከዳና የገዛ ሃይማኖቱ ተቃዋሚ የሆነ።

ከሀደት (ከደት) ስ 1.የእምነት ተቃራኒ። 2.ሸፍጥ።

ካደመ ግ አገለገለ (ቡና በማፍላት)።

ካዳሚ ት በባህላዊ መንገድ ቡና አፍልቶ ለጠጪዎቹ የሚያድል።

ካድራ ስ በመንግስታዊ ተቋም፡ በፓርቲ፡ በሙያ ማህበራትና በህዝባዊ ድርጅቶች ውስጥ በተወሰነ የሰራ መስክ የተመደበና ለተመደበበትም ሰራ የሰለጠነ ሰራተኛ። በጦር ሃይሎች ውስጥ በቋሚ ሰራ ላይ የሚገኙ መኮንኖችና የበታች ሹማምንትም ካድራዎች ተብለው ይጠራሉ።

***ካፈፈ (*ካፈፈ)**

ተንካፈፈ (ተንካፈፈ) ግ ተንሳፈፈ።

አንካፈፈ (አንካፈፈ) ግ አንሳፈፈ።

ካፈር “ካፍር” ተመ.

ካፊቴሪያ ስ ተመጋቢዎች ራሳቸውን የሚያስተናግዱበት ምግብ ቤት ወይም ሆቴል።

***ካፋ**

ካፊያ ስ በጣም ቀላል የሆነ ዝናብ (ብዙውን ጊዜ ዝናብ መዝነብ ሲጀምር ያለው አይነት ዝናብ)።

አካፋ ግ ካፊያ ጣለ።

ካፍር (ካፈር) ስ በበትሉ ከንፈር ላይ የሚወጣ የበሽታ አይነት።

ካፒታሊስት ስ 1.በካፒታሊስት ስርአተ ማህበር መርህ የሚተዳደር አገር። 2.የካፒታል ባለቤት።

ካፒታሊዝም ስ የአንድ አገር ንግድ፡ ኢንዱስትሪ፡... በባለሃብቶች የግል ይዞታ ስር ሆኖ የሚንቀሳቀስበት የኢኮኖሚ ስርአት።

ካፒታል ስ ትርፍ እንዲያስገኝ በንግድ፡ በምርት፡... ሰራ ላይ የዋለ ወረት፡ ንዝብ።

ካፒቴን ስ አለቃ፡ አዛዥ (የመርከብ፡ የአይርፕላን፡...)።

ካፖርት “ካቦርት” ተመ.

ኪ የ“ኪ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ኪሳ ስ የይለፍ ወይም የፈቃድ ወረቀት የያዙ ሰዎችና በህጋዊነት ሊገቡ ወይም ሊወጡ የሚችሉ እቃዎች የሚተላለፉበት፡ ይህንን ተግባር እንዲቆጣጠሩ በተመደቡ ሰዎች የሚጠበቅ የአገር ውስጥ መንገድ ወይም የጠረፍ በር።

ኪሳ ሰበረ አስፈላጊውን የይለፍ ወይም የፈቃድ ወረቀት ሳይዝ በህግ ወጥ መንገድ ኪሳን አልፎ ሄደ።

ኪሳ ተሰበረ በሰርግ ጊዜ ልጁንድ ድንገልናዋ ከተገሰሰ በሂሳ የሚባል የሰርግ ዘፈን።

ኪሚስት ስ በኪሚስትሪ የሌለጠነ ሰው።

ኪሚስትሪ ስ ልዩ ልዩ ንጥረ ነገሮች ከምን እንደተሰሩ፡ እርስ በእርሳቸው እንዴት ሊዋሃዱ እንደሚችሉና በተለያዩ ሁኔታዎች ጊዜ ምን አይነት ጠባይ እንደሚያሳዩ የሚያጠና የሳይንስ ዘርፍ።

ኪሚካል ስ ለኪሚስትሪ ሰራ የሚውል ወይም የኪሚስትሪ ሰራ ውጤት የሆነ ንጥረ ነገር።

ኪማ ስ የደግ ወይም የግራሻ አላቂ ብረት።

ኪሻ ስ ከቱጦግ ወይም ከዝንባላ ወይም ከእንስሳት... የሚሰራ ምንጣፍ ወይም ከረጢት።

ኪብል ስ በምድር ወይም በባህር ወስጥ የስልክና የቴሌግራም መልእክቶችን እንዲያስተላልፍ የተቀበረ የሽቦዎች ስብስብ።

ኪንትሮስ ስ በዲግሪ የሚለካና ከግሪንዊች ወደ ምስራቅ ወይም ምእራብ አትጣጣ ያለ የቦታ ርቀት።

ኪክ ስ ከተርኖ ዱቄት፡ ክእንቁላል፡ ከቅቤ፡ ከሰኳር፡... ተዘጋጅቶ የሚጋገር ጣፋጭ ምግብ፡፡

ኪክሮስ ስ በዲግሪ የሚለካና ከምድር ወገብ ወደሰሜን ወይም ወደ ደቡብ አቅጣጫ ያለ የበታርቀት፡፡

ክ የ“ከ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

—ክ “—ህ” ን ተመ.

ክህነት “ካነ” ስር ተመ.

ክህደት “ካደ” ስር ተመ.

ክለሳ “ክለሰ” ስር ተመ.

ክለብ “ክበቡ” ስር የ “ክበብ”ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ.

ክሊኒክ ስ ብዙውን ጊዜ ተመላሳሽ ታካሚዎችን እየተቀበለ የሚያከም አነስተኛ የህክምና ተቋም፡፡

ክላ “ክላ” ስር ተመ.

ክላርኔት ስ ሙዚቃዊ የድምፅ ስልቶችን ለማውጣት የሚረዱና በጣት የሚነኩ ቁልፎች ያሉት በትንፋሽ የሚሰራ ዋሽንት መሳይ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሎን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

ክላሰር ስ ልዩ ልዩ የማስረጃ ሰነዶች የሚያዘቡት ወፍራም ወረቀት፤ ዶሊ፡፡

ክላቢካል ሙዚቃ ስ 1.ከጥንት ጀምሮ የኖረና ዘመን አመጣሽ ያልሆነ ረቂቅ የሙዚቃ ጥበብ፡፡ 2.ድምፃዊ ሳይኖርበት በመሳሪያ ብቻ የተቀነባበረ ሙዚቃ፡፡

ክላክስ ስ የመኪና ጥፋንባ፡፡

ክላል “ክለለ”¹ ስር ተመ.

ክላስ “ክለስ”² ስር ተመ.

ክላብላብ “ክለብ” ስር ተመ.

ክላብሽ

ክላብሽ አለው ግ አቅለሽለሽው፡፡

ክላትው

ክላትው አለ ግ ከድካም፥ ከመዛል፥... የተነሳ ወደቀ፥ ተዘረረ፤ ተኛ፡፡

ክላትው አደረገ ግ ጣል፡፡

ክልክል “ክለክለ” ስር ተመ.

ክልፍልፍ “ክለፈ” ስር ተመ.

ከምር “ከመረ” ስር ተመ.

ከምችት “ከመቸ” ስር ተመ.

ከረምት ስ ከሰኔ 26 እስከ መስከረም 25 ድረስ ያለው የዝናብ ወራት ወይም ጊዜ፡፡

ከረምት አግቢ (አግባ) ስ በከረምት መግቢያ ሰሞን ከመሬት ውስጥ በብዛት የሚፈላ

በራሪ ነፍሳት፤ አሸን፤ ምስጢ፡፡

ክሪክ ስ የመኪና ጎማ በሚቀየር ጊዜ ወይም ሌላ ጥና ማድረግ ሲያስፈልግ የመኪናውን አካል ወደ ላይ ለማንሳት የሚጠቅም መሳሪያ፡፡

ክራር ስ ሳለስድስት አውታር (ክር) ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሎን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

ክራሞት “ክረመ” ስር ተመ.

ክራባት (ክረባት) ስ ቀጠንና ረዘም ተደርጎ ከጨርቅ ወይም ከቆዳ የሚዘጋጅ፥ በእንገት ላይ ከሸሚዝ ኮሌታ ስር የሚታሰርና በደረት ላይ ቁልቁል የሚገጠጠል ወይም በአጭር በቢራቢሮ ቅርጽ ተዘጋጅቶ በስተፊት በኩል በሸሚዝ ኮሌታ ላይ የሚደረግ የሸሚዝ ማስጌጫ፡፡

ክራንቻ (የውሻ ክራንቻ) ስ በፊት ጥርስና በመንጋጋ መካከል ከላይና ከታች በኩል ግራና ቀኝ የሚገኙ፥ ቀጠንና ሾል ያሉ አራት ጥርሶች(ስኦሎን ጥርስ ስር ተመ.)፡፡

ክራንቻ ጥርስ ዝ.ዘ.

ክራይ “ክረዋ” ስር ተመ.

ክር “ክረረ” ስር ተመ.

ክርስቲያን የክርስትና ሃይማኖት ተከታይ፡፡

ክርስትና ስ 1.የኢየሱስ ክርስቶስን እምነትን በመቀበል ወይም በማመን ላይ የተመሰረተ ሃይማኖት፡፡ የክርስትና እምነት፡፡ 2.አንድ ሰው የክርስትና ሃይማኖት አባል በሚሆንበት ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚፈፀምለት ስርአት ጥምቀት፡፡

ክርስትና ተነሳ የክርስትናን እምነት ተቀበለ፤ በአብ፥ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ተጠመቀ፡፡

ክርስትና አነሳ አንድ ሰው በጥምቀት አማካይነት የቤተክርስቲያን አባል በሚሆንበት ጊዜ ስርአቱ ላይ ተገኝቶ ቃልኪዳን በመግባት የተጠማቂው ሰው የክርስትና አባት ሆነ፡፡

ክርስትና ልጅ ስ ለክርስትና አባት ወይም እናት በቃል ኪዳን የተሰጠ የሃይማኖት ወይም የጥምቀት ልጅ፡፡

ክርስትና አባት ስ ወንድ ልጅ በሚጠመቅበት ጊዜ ሃይማኖትን ሊያስተምረው ቃል ገብቶ ሃላፊነትን የሚወስድ የቃል ኪዳን ወይም የሃይማኖት አባት፡፡

ክርስትና እናት ስ ሴት ልጅ በምትጠመቅበት ጊዜ ሃይማኖትን ሊያስተምረው ቃል ገብታ ሃላፊነትን የምትወስድ የቃል ኪዳን ወይም የሃይማኖት እናት፡፡

የክርስትና ስም ስ አንድ ህፃን ወይም ትልቅ ሰው ሲጠመቅ ወይም ክርስትና ሲነሳ በቀላውስት

የሚሰጠው ሃይማኖታዊ ስም።

ክርስቶስ ለ የኢየሱስ የተቀብላ (የሹመት) ስም ሲሆን፤ ብዙ ጊዜ ከስሙ ጋር ተጣምሮ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይም ለስሙ (ለኢየሱስ) እንደተለዋወጠ ስም ሆኖ ያገለግላል።

ክርታስ ለ 1.መፃሔያ ወረቀት ወይም ብራና። 2.ለእቃ መያዣ፣ ... እንዲሆን በኪስ፣ ሳጥን፣ ... መልክ ተደርጎ የሚሰራ ወፍራም ወረቀት፣ ካርቶን። 3.በማህፀን ውስጥ ያለ ሽል የሚጠቀሰለበት ብራና መሰል ስስ ቆዳ፣ ሰፋድል።

ክርትስ “ክረተስ” ስር ተመ.

ክርትፍ “ክረተፈ” ስር ተመ.

ክርን “ክረና” ስር ተመ.

ክርካር ለ በኪራይ ለተወሰደ ከብት የሚከፈል የጉልበት ዋጋ።

ክርክራት “ክረክረ” ስር “ክርክር”ን ተመ.

ክርክር “ክረክረ” ስር ተመ.

ክርክር “*ክረክረ” ስር ተመ.

ክርክርሽ “ክረክረ” ስር ተመ.

ክርድድ “ክረደደ” ስር ተመ.

ክርፋታም “ክረፋ” ስር ተመ.

ክርፋት ዝ.ክ.

ክሰል “ክሰለ” ስር “ክሰል”ን ተመ.

ክሳት “ክሳ” ስር ተመ.

ክሳድ ለ 1.በማጅራት በኩል ያለ የአንገት ክፍል። 2.አንገት።

ክሰ¹ “ክሰሰ” ስር ተመ.

ክሰ² ፍልገና በግን ሂድ ወይም ወግድ ለማለት የሚባል ቃል።

ክሰል “ክሰለ” ስር ተመ.

ክሰረት “ክሰረ” ስር ተመ.

ክስተት¹ ለ ከጻዊት መዝሙር ተውጣጥቶ የተቀናበረ ያሬጻዊ የዜማ ድርሰት።

ክስተት² “ክስተ” ስር ተመ.

ክስካስ ለ የጭነት ከብት ወገብ እንዳይጓዳ ከኮርቻ ወይም ከጭነት ስር የሚደረግለት ድልዳል።

ክስካሽ “ክስካሰ” ስር ተመ.

ክስክስ ዝ.ክ.

ክሸን “ክሸነ” ስር ተመ.

ክሸክሸት (ክሸክሸ) ለ 1.ጤፍ የሚያካክልና ጎመን ላይ የሚገኝ የጎመን ትል። 2.ነጭ የጆሮ እክክ።

ክሰብ “ክሰበ” ስር ተመ.

ክሰድ “ክሰደ” ስር ተመ.

ክሱራት “ክብርት”ን ተመ.

ክሱራን “ክሱር”ን ተመ.

ክሱር (ብ.ቁ.ክሱራን፣ አን. ክብርት፣ አን. ብ.ቁ.ክሱራት) ት 1.በከፍተኛ ደረጃ ላይ ለሚገኝ ባለስልጣን የሚቀርብ የማእረግ መግለጫ ቃል። **ክሱር ሚኒስትር/ክሱር ላቶ** እ ገለ። 2.የአክብሮት መግለጫ ቃል። **ክሱር ወንድሜ ሆይ**።

ክሲ

ክሲ ሰራው ጉድ አደረገው።

ክባለ “ክበለ” ስር ተመ.

ክብ “ክበበ” ስር ተመ.

ክብረ ሰማይ ለ. ሰዎች ለቀሰል መድሃኒት ይሆናል ብለው የሚጠቀሙበት የማእደን አይነት።

ክበረ በአል “ክበረ” ስር ተመ.

ክብረ ነክ ዝ.ክ.

ክብረ ነገስት ዝ.ክ.

ክብረ ንፅህና ዝ.ክ.

ክብረ ወሰን ዝ.ክ.

ክብረት ዝ.ክ.

ክብሪት ለ 1.ከክብሪት ቤት ላይ ወይም ሻካራ ነገር ላይ ሲጭሩት እሳት የሚሰጥ ማእድን የተጣበቀበት አነስተኛ እንጨት ከነመያዣው። 2.(ዘይ.) ነገር አያያዣ።

ክብሪት ሜረ የክብሪትን እንጨት ለዚሁ ተብሎ ከተዘጋጀና ሻካራነት ካለው ነገር ጋር በማፋተግ እሳት አያያዝ።

የክብሪት ቤት ለ ከጠንካራ ወረቀት ወይም ፕላስቲክ፣... በሳጥን ቅርፅ (በውስጡ የክብሪት እንጨቶችን እንዲይዝና ውጫዊ ክፍሉ ደግሞ ክብሪትን ለመጫር እንዲያገለግል ሆኖ) የተሰራ መጠኑ አነስተኛ የሆነ የክብሪት መያዣ።

የክብሪት እንጨት ለ በአንደኛው ጫፍ ላይ እሳት የሚሰጥ ማእድን የተጣበቀበት ቀጭንና ትንሽ እንጨት።

ክብር “ክበረ” ስር ተመ.

ክብርት “ክሱር”ን ተመ.

ክብርና “ክበረ” ስር “ክብረ ንፅህና”ን ተመ.

ክብሰብሰ “*ክበሰበሰ” ስር ተመ.

ክብካቢ “ክበክቦ” ስር “እንክብካቢ”ን ተመ.

ክብደት “ክበደ” ስር ተመ.

ክታብ “ክተብ¹” ስር ተመ.

ክታች “ክተተ” ስር ተመ.

ክት ዝክ.

ክትር “ክተረ” ስር ተመ.

ክትባት “ክተባ” ስር ተመ.

ክትካት “ክተክተ” ስር ተመ.

ክትክታ ስ ለአጥር፣ ለጹላ፣... የሚያገለግል፡
በለጋነቱ ደግሞ ተቀጥቶ መብራት ሊሆን
የሚችልና ጥንካሬ ያለው አነስተኛ የዛፍ አይነት፡፡

ክትፍትፍ “ክተፈ” ስር ተመ.

ክትፍ “ክተፈ” ስር ተመ.

ክችሌ ስ እንደ ጥቁር ሰሌዳ ለሕፃናት የሚያገለግል
ጠፍጣፋ ድንጋይ፡፡

ክች “ክችች” ስር ተመ.

ክናድ “ክነዳ” ስር ተመ.

ክንብንብ “ክነበ” ስር ተመ.

ክንከና ስ በበርበሬ ዛላ ውስጥ ፍሬውን
የሚሸከመው ክፍል፡፡

ክንዋኔ “ክነውነ” ስር ተመ.

ክንውን ዝክ.

ክንድ “ክነዳ” ስር ተመ.

ክንፍ “ክነፈ” ስር ተመ.

ክክ “ክካ” ስር ተመ.

ክው አለ¹ ግ በጣም ደነገጠ፡፡ክው አለ² ግ በጣም ደረቀ (በፀሃይ)፡፡ክው አለ³ ግ ሮህ፥ ኪው አለ (ደወል፥
ቆርቆር)፡፡

ክዳን “ክደነ” ስር ተመ.

ክጀላ “ክጀለ” ስር ተመ.

ክፈፍ “ክፈፈ” ስር ተመ.

ክፋ “ክፋ” ስር ተመ.

ክፋኛ ዝክ.

ክፋት ዝክ.

ክፋይ “ክፈለ” ስር ተመ.

ክፍል ዝክ.

ክፍልፋይ ዝክ.

ክፍልፍል ዝክ.

ክፍተት “ክፈተ” ስር ተመ.

ክፍት አፍ ዝክ.

ክፍት ዝክ.

ክፍክፋት “ክፈክፈ” ስር ተመ.

ክፍክፍ ዝክ.

ክፍያ “ክፈለ” ስር ተመ.

ኮ የ “ኮ” ፊደል ሳብእ ዘር፡፡

ኮለለ¹ኮለል (ኩልል) አለ ግ 1. ተስ እያለ ወረደ፥
ፈሰሰ (ፈሳሽ)፡፡ 2. እየተንከባለለ፥ እየተሸከረከረ
ሂደ (ብዙውን ጊዜ ድቡልቡል ወይም ክብ
ነገር)፡፡

ተንክላለ ዝክ.

*ኮለለ²ኮለል (ኩልል) አለ ግ ወለል ወይም ጥርት
ብሎ ታየ፡፡ ኮለል ያለ ውሃ /ኮለል ያለች ፀሃይ፡፡ኮለሌ ስ ከቀዳ ለተሰራ ሚዛን ማንጠልጠያና እንደ
ክብደት መጠን መለኪያ ሆኖ የሚያገለግል
እንጠት፡፡ኮለል ስ 1. የወንድ አባልዘር ጫፍ፡፡ 2. የተጠረበፍ
የተላገ ሻሙልሙል የበር መቀርቀሪያ እንጠት፡፡
3. የሞፈር ቂጥ፡፡ 4. ድብልብል የሚዛን ድንጋይ፥
እንደኪሎ ያለ መለኪያ፡፡ 5. ወፍፍን ከመደብ
(ከወፍሬው የወፍፍ ሀንቅ) ጋር የሚያገናኘው
ቀጭን የበረት ሀንቅ፡፡

*ኮለተፈ

ኮለተፋ (ኩለትፍ) ፥ አፋን እንዳልፈታ
ሀንን የሚናገር፥ ተብታብ፡፡ተኮለታተፈ ግ አፋን እንዳልፈታ ሀንን አድርጎ
ተናገረ፥ ተንተባተብ፡፡

ተኮለተፈ ዝክ.

አኮለታተፈ ግ አፋን እንዳልፈታ ሀንን አድርጎ
ተናገረ፥ ተንተባተብ፡፡

አኮለተፈ ዝክ.

ኮለኮለ¹ ግ በአንድ ቦታ በብዛት ሰበሰበ፥
አኮማቸ፥ ደረደረ፡፡መኮለኮያ ስ በቤተ መንግስት በር ላይ የሚገኝ
አደባባይ (ለዎች ግብር ለመብላት ተራ
የሚጠብቁበት)፡፡

ኮለኮሌ ፥ ትራትንቦ፥ ኮተት፡፡

ተኮለኮሌ ግ ተሰበሰበ፥ ተደረደረ፥ ተኮማቸ፡፡

ኮለኮለ² ግ የ“ኮረኮረ”ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ
ተመልከት፡፡ኮለፈ ግ በጭቃ፥ በደም፥ በወጥ... በክለ፥
አበላሽ (ላብሰን፥ አካልን)፡፡ኩልፍልፍል ፥ የተበከለ፥ የተበላሸ (በጭቃ፥
በደም፥ በወጥ፥...)፡፡ኮላ¹ ግ የቆሽ ወይም መልኮ የደበዘዘ ወርቅን፥
ብርን፥ ነሃስን፥ ... በኮመር እፅዳ፥ በረሽ፥
ወለወለ፡፡ 2. ብር ወይም ወርቅ ያልሆኑ የጌጥ
እቃዎችን፥ ብር ወይም ወርቅ እንዲመስሉ ብር
ወይም ወርቅ ቀባ፡፡ኮላ² ስ እንደሙትና ሙጫ ያለ ማጣቢያ፡፡

*ኮላሽ

ኩልሽ ት አባለ ዘሩ የተቀጠቀጠ በሬ፥ በግ፥...።

ተኮላሽ ግ 1.ተቀጠቀጠ (የወንድ አባለ ዘር)።

2.ተሰናከለ፥ ተወናገፈ።

አኮላሽ ግ ቀጠቀጠ (የወንድን አባለ ዘር)።

2.አሰናከለ፥ አወናገፈ።

ኮሌታ ስ አንገት፤።

ኮሊጅ ስ ልዩ ልዩ የሙያ ወይም ከፍተኛ ትምህርት የሚሰጥበት የትምህርት ተቋም።

ኮላሽ ስ 1.ከጎሽ ወይም ከበሬ፥ ... ቀንድ የሚሰራ ዋንጫ። 2.ከቀንድ የሚሰራ የሳራዴ ወይም የቢላዋ እጅታ። 3.ከጎሽ ቀንድ የሚሰራ ሎቲ ወይም ቀለበት።

ኮልባቋሬ ስ የውስጠኛውና የላይኛው ክፍል የተለያየ መልክ ያለው የካባ ወርቅ።

ኮልታፋ “*ኮለተፈ” ስር ተመ.

ኮልኮሌ “ኮለኮለ” ስር ተመ.

ኮሎኒያሊስት ስ ቅኝ ገዢ።

ኮሎኒያሊዝም ስ ቅኝ አገዛዝ።

ኮሎኔል ት ከሌተናል ኮሎኔል በላይ ከብርጋዶር ጀኔራል በታች ያለ የወታደራዊ ማእረግ ስም።

ኮመረ

ኮመረች ግ እንደ ጠላ፥ ያገር አረቁ፥ ጠጅ፥... ያሉትን መጠጦች እያዘጋጀች ሸጠች።

ኮማሪ (ኮማሪት) ግ እንደጠላ፥ ያገር አረቁ፥ ጠጅ፥ ... ያሉትን መጠጦች የምትሸጥ ሴት።

ኮመር ስ 1.ለነሃስ፥ ለብር፥... ጊጣጌጦች ማሳመሪያ ወይም ማደሻ የሚያገለግል በአንድነት የፈላ የወው፥ የባሩድ፥ የድኝ፥ የእንቆቆ ድብልቅ። 2.እንደ ብር፥ ወርቅ፥... ያሉትን የጌጥ እቃዎች ለማደስ ወይም ለማሳመር የሚያገለግል የኬሚካል አይነት።

*ኮመተረ

ኮምታራ ት 1.ጨምዳ፥ ጨምታራ።2.ኮስታራ።

ኮምታራ ስ በጣም የከረረ የድር አይነት።

ኩምትር አለ ግ 1.ጭምድድ፥ ጭምትር አለ።

2.ቁጥር፥ ኩስትር አለ (ፊት)።

ኩምትር አደረገ ግ 1.ጭምድድ፥ ጭምትር አደረገ። 2.ቁጥር፥ ኩስትር አደረገ (ፊት)።

ተከማተረ ግ 1.ጭምድድ፥ ጭምትር አለ።

2.ቁጥር፥ ኩስትር አለ (ፊት)።

አከማተረ ግ 1.አወማተረ። 2.ቁጥር፥ ኩስትር አደረገ (ፊት)።

ኮመከ ግ 1.አስቂኝ የሆነ ድርጊት ፈፀመ (ሆነ ብሎ)። 2.አሞኘ፥ ሸወደ፥ አታለለ (ለቀልድ)።

ኩምክና ስ አስቂኝ የሆነ ድርጊት።

ኮሚክ ት ቀልደኛ፥ አስቂኝ።

ተኮመከ ግ ተሞኘ፥ ተሸወደ፥ ተታለለ (በቀልድ)።

ኮመከመ ግ 1.በሰፊው ተመገበ፥ ጠጣ። 2.ወሬን ለረኽሞ ሰአት አወራ ወይም አዳመጠ።

ኮመጠጠ (ሆመጠጠ) ግ ሊጥ፥ ጠላ፥...

ከመብካት ወይም ብዙ ከመቆየት የተነሳ እንደ ሎሚ ኮስተር ያለ ባእም አመጣ።

ኮምጣጤ (ሆምጣጤ) ስ 1.መጠኑና ቅርፁ እንደ ብርቱካን ያለ ሆኖ የሚከመጥጥ ፍሬ የሚያፈራ የብርቱካን ዛፍን የሚያክል ተክል። ፍሬውም ኮምጣጤ ይባላል።

2. ከኮምጣጤ ፍሬ እየተዘጋጀ በሰላጣ ውስጥ የሚወመር ፈሳሽ።

ኮሚሽነር ስ የኮሚሽን መስሪያ ቤት የበላይ ሂሳ።

ኮሚሽን ስ 1.የተለያዩ ጉዳዮችን የሚያከናውንና ሀጋዊ ስልጣን ያለው አካል። 2.እቃዎችን በማሻሻጥ፥ ጉዳይ በማስፈፀም፥... አገልግሎት ለሰጠ ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚከፈል የአገልግሎት ዋጋ።

ኮሚቴ ስ ልዩ ልዩ ጉዳዮችን ለማከናወን ሌሎችን በመወከል ከብዙ ሰዎች መካከል የተመረጠ አካል ወይም ቡድን።

ኮሚኒስት ስ የኮሚኒዝም ፍልስፍና ወይም ርእዮተ አለም ተከታይ።

ኮሚኒዝም ስ የአንድ አገር ሃብትና የማምረቻ መሳሪያዎች በማህበረሰቡ የጋራ ይዞታ ስር የሚውሉበት ስርዓተ ማህበር።

ኮሚክ “ኮመከ” ስር ተመ.

ኮማ ስ ከህመም ዕናት የተነሳ ራስን የመሳት ሁኔታ፥ ፃእር።

ኮማሪ(ት) “ኮመረ” ስር ተመ.

ኮሚዲ ስ አስቂኝ ድርጊቶች የሚታዩበት የድራማ አይነት።

ኮሚዲኖ ስ በተለያዩ መጠንና ቅርፅ የሚዘጋጅ መሳቢያ፥ መደርደሪያ፥... ያለውና ለቤት እቃዎች (ሳህን፥ ብርሃቶ፥ ልብስ፥ ...) ማስቀመጫነት የሚያገለግል ባለመዝጊያ ቋሚ ሳጥን።

ኮምበር (ኮንበር) ስ ደንዳና ለምቡቁ።

ኮምታራ “*ኮመተረ” ስር ተመ.

ኮምታራ ዝ.ከ.

ኮምጣጣ “ኮመጠጠ” ስር ተመ.

ኮምጣጤ ዝ.ከ.

ኮምፒውተር ስ ልዩ ልዩ መረጃዎችን ለማከናወን እንዲሁም በተሰጠው መረጃ መሰረት ለተለያዩ ችግሮች መፍትሄ ለመፈለግና ሌሎች ማጃፍችን ለመቆጣጠር ወይም ለማስራት

የሚያስችል በኢሌክትሮኒክ ሃይል የሚሰራ የኢሌክትሮኒክስ መሳሪያ።

ኮምፓስ¹ ስ ወደ ሰሜን በሚጠቀም መርፈው (ማንጅት) አማካኝነት እንደ ሰሜን፣ ... ያሉ አቅጣጫዎችን ለማመልከት የሚያገለግል መሳሪያ፣ መርሃ ሰሜን።

ኮምፓስ² ስ ከብ መስመር ለመሰራት የሚያገለግል፣ በአንድ አፋ ሹል መርፈ በሌላ ሜት እርሳስ የሚሰካበት ዘንግ ያለው መሳሪያ።

ኮረመተ (ኮረተመ) ፡ 1. አጠፈ፣ ጨበጠ (ሰው-ነትን)። 2. ጨመደደ፣ ጨበጠ።

ተኮረመተ ፡ ፡ ተኮራመተ።

ተኮራመተ ፡ 1. አጥፍ፣ ጭብጥ አለ (በአቀ ማመጥ፣ በአተኛኛት)። 2. (ዘይ.) በጣም ተቸገረ።

ኮረምቱ ስ የገሆን አውራ።

ኮረሪማ ስ ሽፋኑ ጠንካራ የሆነና ፍሬው ለቅቤ ማንጠሪያ፣ ለወጥ... የሚሆን የቅመም አይነት።

ኮረሸመ (ከረሸመ) ፡ ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ እያሰማ አኛክ (ቃሪያን፣ የእንጀራ ድርቆሽን፣...)።

ኮረብታ ስ ከአካባቢው መሬት ከፍ ብሎ የሚገኝ ስፍራ፣ አነስተኛ ተራራ፣ ጉብታ።

ኮረተ ፡ 1. ከፍተኛ ባለው ግንብ መካከል ኮረትን ሞላ፣ ለገሰገ (በግንብ ስራ ጊዜ)። 2. ተሰበሰበ፣ ተከማቸ። 3. አከረተ።

ኮረት ስ አነስ አነስ ያለ ወይም የተሰበሰበ ድንጋይ።

ኮረተመ "ኮረመተ"ን ተመ.

ኮረት "ኮረተ" ስር ተመ.

ኮረንቲ ስ 1. ኢሌክትሮኒክ። 2. (ዘይ.) ሃይለኛ። *ጠጥ ኮረንቲ ነው።*

ኮረንቲ ጨበጠ በጣም ተናደደ።

ኮረኮም ፡ 1. እጁን ጨብጦ ወይም ጣቶቹን አጥር በኩርኩም መታ። ገፊ (ጭንቅላትን)። 2. ከአንድ ነገር ላይ በመጠኑ ቀነሰ፣ አነሳ፣ ቆረሰ፣ ሸረፈ።

ኩርኩም ስ በታጠፉ የእጅ ጣቶች ጭንቅላት ላይ የሚደረግ ምት።

ኩርኳሚ ስ ያጥል ሽራ ወይም ሰባሪ።

ኮረኮረ ፡ 1. የብብትን አካባቢ በጣት ወጋ ወጋ እደረገ፣ ኮለኮላ (ለማሳት፣ ለማናገር)። 2. ከበቅሎ ወይም ከፈረሰ ላይ የተቀመጠ ሰው የእንስሳውን አካል በተረከቡ ነካ ነካ፣ መታ መታ እደረገ፣ ኮለኮላ (ፍጥነቱን እንዲጨምር ለማድረግ)።

3. ጎተጎተ፣ ቀሰቀሰ፣ በነገር ነካካ (ለማናገር፣ ነገር ለማውጣት፣ ጠብ ለመጫር፣...)። 4. በጣት፣ በሳር፣ በሳባ፣... የጀርን፣ የአፍንጫን፣... ውስጥ ነካካ፣ አከከ፣ ጎረጎረ። 5. አማራትን ወይም የከበርን ቂጥ እየደጋገመ በስልት መታ።

ኮረኮረ ፡ 1. የብብትን አካባቢ በጣት ወጋ ወጋ እደረገ፣ ኮለኮላ (ለማሳት፣ ለማናገር)። 2. ከበቅሎ ወይም ከፈረሰ ላይ የተቀመጠ ሰው የእንስሳውን አካል በተረከቡ ነካ ነካ፣ መታ መታ እደረገ፣ ኮለኮላ (ፍጥነቱን እንዲጨምር ለማድረግ)።

3. ጎተጎተ፣ ቀሰቀሰ፣ በነገር ነካካ (ለማናገር፣ ነገር ለማውጣት፣ ጠብ ለመጫር፣...)። 4. በጣት፣ በሳር፣ በሳባ፣... የጀርን፣ የአፍንጫን፣... ውስጥ ነካካ፣ አከከ፣ ጎረጎረ። 5. አማራትን ወይም የከበርን ቂጥ እየደጋገመ በስልት መታ።

ኮረኮረ ፡ 1. የብብትን አካባቢ በጣት ወጋ ወጋ እደረገ፣ ኮለኮላ (ለማሳት፣ ለማናገር)። 2. ከበቅሎ ወይም ከፈረሰ ላይ የተቀመጠ ሰው የእንስሳውን አካል በተረከቡ ነካ ነካ፣ መታ መታ እደረገ፣ ኮለኮላ (ፍጥነቱን እንዲጨምር ለማድረግ)።

3. ጎተጎተ፣ ቀሰቀሰ፣ በነገር ነካካ (ለማናገር፣ ነገር ለማውጣት፣ ጠብ ለመጫር፣...)። 4. በጣት፣ በሳር፣ በሳባ፣... የጀርን፣ የአፍንጫን፣... ውስጥ ነካካ፣ አከከ፣ ጎረጎረ። 5. አማራትን ወይም የከበርን ቂጥ እየደጋገመ በስልት መታ።

ኮረኮረ ፡ 1. የብብትን አካባቢ በጣት ወጋ ወጋ እደረገ፣ ኮለኮላ (ለማሳት፣ ለማናገር)። 2. ከበቅሎ ወይም ከፈረሰ ላይ የተቀመጠ ሰው የእንስሳውን አካል በተረከቡ ነካ ነካ፣ መታ መታ እደረገ፣ ኮለኮላ (ፍጥነቱን እንዲጨምር ለማድረግ)።

3. ጎተጎተ፣ ቀሰቀሰ፣ በነገር ነካካ (ለማናገር፣ ነገር ለማውጣት፣ ጠብ ለመጫር፣...)። 4. በጣት፣ በሳር፣ በሳባ፣... የጀርን፣ የአፍንጫን፣... ውስጥ ነካካ፣ አከከ፣ ጎረጎረ። 5. አማራትን ወይም የከበርን ቂጥ እየደጋገመ በስልት መታ።

ኮረኮራ ስ በበጋ ወራት የሚፈጠር የዋልካ መሬት ለንጥቃት፣ ንቃቃት።

ኮረኮር¹ ስ የበጋ ወይም የፍየል በጠጥ።

ኮረኮር² ስ ሊባ።

ኮረኮንች ስ 1. ጭንጫ ወይም ድንጋያማ መሬት። 2. በከረት ወይም በድንጋይ ስበርባሪ የተሰራ (መንገድ)።

ኮረኳ ፡ ነቀለ፣ መነገለ።

ኮረዳ ስ ለአቅመ ሂዋን የደረሰች ልጃገረድ።

ኮረጀ ፡ የሌላን ሰው ስራ ወይም ሃሳብ የራሱ ስራ ወይም ሃሳብ እንደሆነ አድርጎ አቀረበ፣ ገለበጠ፣ ቀጸ።

ኩረጃ ስ ስርቆት (የእውቀት፣ የስራ)።

ኮረጃ ስ በተወሰነ ቁጥር ልክ እየሆነ በአንድነት የታሰረ የፍየል ወይም የበግ፣... የደረቀ ቆጸ።

ኮረጃ "ኮረጃ"ን ተመ.

ኮረጠ "ሆረጠ"ን ተመ.

ኮረፈ ፡ አረፋ አወጣ።

ኮረፊ ስ 1. አረፋ። 2. በድፍድፍ መልክ ተዘጋጅቶ የተቀመጠና አስፈላጊ በሆነ ጊዜ በውሃ ተበጥብጦ ጥቂት ከቆየ በሂሳ የሚጠጣ አረፋነትና ጉሽነት ያለው ወፍራም ጠላ።

ተኩረፈረፈ ፡ 1. አረፋ አበጀ። 2. ኩፍ አለ፣ አረፋ አበጀ፣ ፈላ።

***ኮረፈ¹**

ኩርፍ ፡ ተለ፣ ተለኛ፣ ጠበኛ። *ለከፊና ለከፊ ኩርፍ ናቸው።*

ኩርፈኛ ጊ.ክ.

ኩርፍታ ስ ኩርፊያ።

ኩርፍተኛ ፡ አኩራፈ።

ኩርፍታም ጊ.ክ.

ኩርፊያ ስ በመቀየም፣ በመከፋት፣ በመናደድ የተነሳ ንግግር ወይም ግንኙነት ግብ።

ተኩራረፈ ፡ ጥቀያየመ፣ ከጠበኛው ጋር ንግግር፣ ግንኙነት አቆመ።

ተኳረፈ ጊ.ክ.

አኮረፈ ፡ በጥል ወይም በሌላ ምክንያት ተቀይሮ ንግግር ወይም ግንኙነት አቆመ።

አኩራፈ ፡ በትንሽ በትልቁ የሚቀየም፣ የሚቀርፍ።

አኮራረፈ ፡ ጥቀያየመ፣ እንዳይነጋገሩ እደረገ፣ አጣ።

አኳረፈ ጊ.ክ.

አስኮራፊ ግ አስቆጣጣ፡ አስቀየሙ፡፡

*ኮራፊ²

ኩርፊያ ስ በእንቅልፍ ላይ እያለ የሚያንኮራፋ ሰው የሚያሰማው ድምፅ፡፡

አንኮራፋ ግ በእንቅልፍ ላይ እያለ ጎርናና

የአተነፋፈስ ድምፅ እያሰማ ተነፋሰ፡፡

አንካራፊ ዝ.ክ.

*ኮራፊፊ

ተንኮራፊፊ ግ አኮራፊ፡፡

አንኮራፊፊ ግ አስኮራፊ፡፡

ኮራፊ "ኮራፊ" ስር ተመ.

ኮሪዶር ስ በቤት ውስጥ (ብዙ ጊዜ በክፍሉች መካከል) የሚገኝና ቀጠን ብሎ ረዘም ያለ ክፍት መተላለፊያ ቦታ፡፡

ኮራ¹ ግ ታብዩ፡ ታጀረ፡፡ 2. ተቆነ፡ ተጀነ፡፡

3. ተመካ፡ ተማመነ፡ የምኮራበት ወንድሚ ነው፡፡

ኩሩ ት 1. ጅንን፡ ቁንን፡ 2. ቁጥብ፡ ጩዋ፡፡

3. ኩራተኛ፡፡

ኩራት ስ 1. ትእቢት፡፡ 2. የመጀነን፡ የመከፈስ ስሜት፡፡ 3. የንቀት ስሜት፡፡ 4. በአንድ ነገር ላይ መመካት ወይም አንድን ነገር አለኝታ ማድረግ፡፡

ኩራተኛ ት 1. ትእቢተኛ፡፡ 2. ጅንን፡፡ 3. ሰው የሚገኝ፡፡

ተኩራራ ግ 1. ተንቀብረ፡፡ 2. ተማመነ፡ ተመካ፡፡ 3. ተበተ፡፡

አኩራ ግ 1. አለኝታ ወይም መመኪያ ሆነ፡፡ የሚያከራ ዘመድ አለው፡፡ 2. የደስታ፡ የአድናቆት፡ የርካታ፡ የክብር ስሜት እንዲፈጠር ምክንያት ሆነ፡፡ አገሩን የሚያከራ ሰራ ሰራ፡፡ 3. ትእቢተኛ አደረገ፡፡

አኩራራ ግ የኩራት ስሜት ፈጠረ፡፡

ኮራ² ግ ሾጠጠ፡ ተንቋጠጠ፡ ቁጢጥ አለ (የቤት ጣሪያ)፡ የደራ ተቃራኒ፡፡

ኮራ³ ግ በኩርኩም፡ በዱላ፡... ጭንቅላትን መታ፡፡

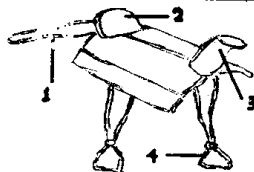
ኮርማ ስ ያልተካሸና ልጅነት ያለው በፊ፡፡

ኮርስ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ የተወሰነ የሙያ ወይም የቀለም ትምህርት ስልጠና (የጤና ረዳትነት፡ የዐሃፊነት፡...)፡፡ 2. በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ የተወሰነ የቀለም ትምህርት (ኮሊጅ፡ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ)፡፡

ኮርቤሳ ስ ያልተካሸና ልጅነት ያለው ፍጹል፡ ወጠጠ፡፡

ኮርቻ ስ 1. በበቅሉ፡ በፈረሰ፡... ጀርባ ላይ ተደርጎ የሚታሰርና በላዩ ላይ ሰው የሚቀመጥበት ከእንጨት፡ ከቆዳ፡... የሚሰራ አቃ፡፡ 2. በሰከሊት ጋሳቢ የሚቀመጥበት የሰከሊት ክፍል፡፡

ኮርቻ አራገፊ ከፈረሰ፡ ከበቅሉ፡ ... ጀርባ ላይ ኮርቻ አወረደ፡፡

1. ወደላ
2. ጸግራይ
3. ቀዳማይ
4. ርካብ

ኮርቻ 1ኛ ፍቺ

ኮርቻ ሰፊ ስ ኮርቻ ሰረ፡፡

ኮርቻ ትክል ስ የሱራን ወንበር ወይም በቂጥ በኩል የሚውለውን የሱር ጨርቅ አቀዳዳድና አሰፋፍ ብቻ የሚመለከት ሰያፍ ቅድ፡፡

የኮርቻ ከብት ስ ለኮርቻ ጭነት ብቻ የተመደበና ሰው የሚንጓዝበት በቅሎ ወይም ፈረሰ፡፡

ኮርቻ ስ ግንዱ ከበሮ፡ ኮርቻ፡... ለመሰራት የሚያስገልግል እሾሃማ ዛፍ፡፡

ኮርናፋ ት 1. ነፍፍ፡፡ 2. ኮርፍተኛ፡፡

ኮርንሬሽን ስ በሰሩ የተለያዩ ወይም ተመሳሳይ ስራ የሚያከናውኑ ድርጅቶችን የያዘ ትልቅ ድርጅት፡፡

ኮሮጆ (ኮረጆ) ስ እንደ ማህደር፡ አኩፋዳ፡ ቦርሳ፡ ከረጢት ያለ የእቃ መያዣ፡፡

ኮሰመነ ግ ኮሰሰ፡ ቀጠነ፡ መነመነ፡ ሰለሰለ፡ ሜጠ፡፡

ኮሰማና ት 1. (ስድብ) በጣም ቀጭን፡ ከሳሳ፡ 2. ቀጭን፡ ደቃቃ፡ አቅመ ቢስ፡፡

ኮሰረት ስ ለቅቤ ማንጠሪያ የሚያስገልግል ከሲ የሚመሰል የተክል አይነት፡፡

ኮሰሰ ግ 1. ከሳ፡ ኮሰመነ፡ በአካል አነሰ፡፡ 2. ደከመ፡ አቅመቢሰ ሆነ፡፡

ከሳሳ ት 1. ከሲታ፡ ኮሰማና፡ 2. አቅመ ቢስ፡፡

ኮሰሰ ብሎ ቀስ፡ ዝግ ብሎ፡፡

አኮሰሰ ግ አናናቀ፡ አቃለለ፡ አንቋሽ፡፡

አንካሰሰ ዝ.ክ.

ከሰተረ¹ ግ 1. ተረከሰ፡ ለይቶ አስወገደ (የተቃጠለ የእንጨት፡ የሲጃራ፡ የጧፍ፡... ሜፍን)፡፡ 2. ጠረገ፡ አዐዳ፡ 3. ቆሰቆሰ፡ ወደ እሳት ገፋ፡ ጨመረ (በምድጃ ውስጥ ያለ እንጨት መንደጁን እንዳያቋርጥ)፡፡

መከሰተሪያ ስ 1. መተርከሻ፡ የሲጋራ አመድ ማጠራቀሚያ፡፡ 2. መተረጊያ፡፡

ከስታሪ ስ 1. የነደደ የጧፍ፡ የሲጃራ ከሳይ ወይም አመድ፡፡ 2. በርቶ ወይም ነደ ያለለቀ የጧፍ፡ የሻማ፡ የእንጨት፡... ትራፊ፡፡ 3. ቆሻሻ

ጥራጊ።
ኮሰተረ² ግ 1.ፊጅ፥ ተኮሰ፥ ለበለበ (በርበሬ)።
2.እንደመከምጠ፥ እንደ መሾምጠር አለ (ጠላ፥...)። 3.ዳጠረ፥ አጠቆረ፥ አኮማተረ (ፊትን)። 4.ከወነ፥ ጠነቀቀ፥ ሰበሰበ (የተንዘረከሰውን፥ የተንዘረፈፈውን፥... እቃ)።
ኮሰታራ ት 1.ንቁ፥ ጥንቁቅ፥ ቀልጣፋ።
2.ሃይለኛ። 3.ዋሃ ፈዛሃ የማይወድ፥ ቁም ነገረኛ።
ተኮሳተረ ግ 1.ተቆጣ፥ ፊቱን አጠቆረ።
2.የሚያቃጥል፥ የሚፋጅ ወይም የሚለበልብ ሆነ (በርበሬ)።
አኮሳተረ ግ አስቆጣ፥ ከሰከሰ (ፊትን)።

ኮሰተረ³ ግ 1.አረመ፥ ከተከተ (አትክልትን)።
2.ቆፈረ።

ኮሰኮሰ ግ እንደማትና በርኖስ ወይም እንደ አባጨጓራ ያለ ነገር ሰውነትን ሲነካ የሚሰማውን አይነት ስሜት ተሰማ፥ ሻከረ፥ ሞረደ (ገላን)።
ኮሰኳሳ ት 1.እንደበርኖስ ፀጉር የሚወጋ ወይም የሚሞርድ፥ ሻከረ። 2.(ዘይ.) አመለ መጥፎ፥ ነጭና። ጠባዩ የማይመች።

ኮሰኳሴ (አሳ ኮሰኳሴ) ስ አባ ጨጓራ።

ኮሲ ስ 1.ቀዬ። 2.የቤት ጥራጊና የከብት ፍግ የሚፈሰበት፥ በቤት አካባቢ የሚገኝ የዳበረ ቦታ ወይም መሬት።

ኮሳ ግ ከሱን ጣለ፥ ተፀዳዳ (ዶሮ፥ አሞራ፥ ...)።
ኩሰ ስ የዶሮ፥ የአሞራ፥... አይነ ምድር።

ኮሳሳ "ኮሰሰ" ስር ተመ.

ኮሰማና "ኮሰመነ" ስር ተመ.

ኮሰታራ "ኮሰተረ²" ስር ተመ.

ኮሰኳሳ "ኮሰኮሰ" ስር ተመ.

ኮሰኳሴ ዝ.ከ.

ኮሶ 1.በጥራ ስጋ አማካይነት ከሰው ሆድ ገብቶ በመኖር ሀመም የሚያስከፍል ጥገኛ የትል አይነት። 2.ኮሶ የተባለውን ትል ከሆድ ውስጥ ለመግደል ወይም ለማስወጣት ተወቅጦና ተበ ጥብጠ የሚጠጣ መራራ ፍሬ። ፍሬውንም የሚያፈራው ዛፍ ከሶ ይባላል።

ኮሶ ታየው /ተጋደደው/ ተጣባው የኮሶ ትል በሆዱ በመኖሩ ከአይነ ምድሩ ጋር ትሉ ወጥቶ ታየ።

ኮሶ ኮሶ አለው መረረው፥ ሰለቸው፥ እንገፈገፈው።

ኮሶ ፊት ፊቱ የማይፈታ፥ ፈገግታ የማይታይበት፥ ጨፍጋጋ ፊት።

የኮሶ ስንብት/መሰናበቻ ስ የኮሶ መድሃኒት ለጠጣ ሰው የሚሰጥ ወይም የሚዘጋጅ ምግብና መጠጥ ወይም ግብዣ።

ኮሶኛ ት የኮሶ መድሃኒት የወሰደ ወይም የጠጣ።
ኮሸለለ "ከሸለለ"ን ተመ.

ኮሸሽላ (ከሸሌ) ስ ግንዱም ቅጠሉም በሸክ የተሞላ የቁጥቋጦ አይነት።

ከሸከሸ ግ ሲያንኩት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅየሚሰጥ እንደ ቃሪያ፥ አገዳ፥ ... ያለን ነገር በላ ወይም ኮረሽመ።

ኮሸከሽ ስ ሲያንኩት ለጥርስ የሚገራ እንደ ፍርንባ፥ ... ያለና ኩርሽሜ የሆነ አጥንት።

ኮሸከሽ ስ 1.ሰሰና አትመቢስ የሆነ የአፍንጫ ወይም የሰርን አጥንት። 2.(ስድብ) ተልካሻ።

ኮሽ

ኮሽታ ስ ኮሽ የሚል አነስተኛ የድምፅ እንቅስቃሴ።

ኮሽ አለ ግ የደረቀ ቅጠል፥ ሳር፥ ... በነፋስ ወይም በሌላ ሃይል ሲንቀሳቀስ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

ኮሽ አይልም ምንም አይነት ድምፅ የለም ወይም አይሰማም። ፀጥ ያለ ነው።

ኮሽ ኮሽ አለ ግ ተንኮሻከሽ።

ተንኮሻከሽ ግ የደረቀ ቅጠል፥ ሳር፥... በነፋስ ወይም በሌላ ሃይል ሲንቀሳቀስ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

አንኮሻከሽ ግ በመንቀሳቀስ ወይም በሌላ ሁኔታ ኮሽ ኮሽ የሚል ድምፅ እንዲፈጠር አደረገ።

ኮሽላላ "ከሸለለ" ስር "ከሸለለ"ን ተመ.

ኮሽም ስ እሾህ ካለው የቁጥቋጦ አይነት የሚገኝ ፍሬው እንደ እንኮይ ያለ፥ ሲበስል ቢጫ የሚሆንና ሲበሉት በመጠኑ እንደመከምጠጥ የሚል ፍሬ። ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ኮሽም ይባላል።

ኮሽታ "ኮሽ" ስር ተመ.

ኮሰለለ ግ የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ተደብቆ ወይም ተሸሽሳ ሄደ ወይም ጠፋ።

አኮበለለ ግ አስከድቶ ወሰደ።

አሰኮበለለ ዝ.ከ.

ኮበሌ ስ ወጣት፥ ልጅ እግር፥ ጎረምሳ።

***ኮበኮበ**

ኩብ ስ 1.በኳስ ቅርፅ የተጠነከነ ወይም የተጠቀለለ ፊትል፥ ክር፥... 2. የ"ኩብኩባ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ኩብኩባ ስ 1.በአንበጣ የእድገት ኡደት ውስጥ ክንፍ አውጥቶ ከመብረሩ በፊት ያለው የማልገሉ አንበጣ መጠሪያ። 2.(ዘይ.) ወጣት።

አኮበኮበ ግ 1.ተንደረደረ፥ አቆበቆበ (ወደሰማይ ለመብረረ)። 2.ተዘጋጀ፥ ቃጣ፥ ተነሳ፥...(አንድን

ነገር ለማድረግ።

ማኮብኪቢያ ስ በተለይ ለአውሮፕላን መነሻና ማረፊያ እንዲሆን በተዘጋጀ ቦታ ላይ አውሮፕላን መሬት እስከሚለቅ እንዲሁም ለማረፍ ሲፈልግ መሬት ነክቶ ወደመቆሚያው እስከሚደርስ በጎማዎች አማካይነት የሚንደረደርበት ረዥምና ሰፊ የሆነ መንገድ።

ከባ ስ የእንሰት ተክል። ቅጠሉም ከባ ይባላል።

ከብሽ ስ ከሜማ እስከ ጉልበት ያለውን የእግር ክፍል የሚያድበለብል ወይም የሚያሳብጥ በሽታ፣ ከማን አንሼ።

ከብሽም ት ከብሽ የያዘው።

ከተተ

ከተት አለ ግ ተንኳተተ።

ከተት አደረገ ግ አንኳተተ።

ተንኳተተ ግ 1.ቀስ እያለ ሄደ ወይም ተጓዘ።

2.ዳሀ፣ ተንፏቀቀ።

አንኳተተ ግ 1.ቀስ እያለ አጓዘ ወይም ወሰደ።

2.አንፏቀቀ።

ከተቴ ስ ጥቁር የአደንጓሬ አይነት።

ከተት ስ 1.ቅሬትንቦ፣ ግሳንግስ። 2.ብዙና የተለያዩ እቃዎች ባንድነት የሚጠሩበት ስም። 3.እድፍ፣ ጭቅቅት።

ከተኮተ ግ አረምን ለማስወገድና አትክልቱን የለበሰ አፈር ለማስታቀፍ በአትክልቱ ዙሪያ ያለውን መሬት ቆፈር ቆፈር አደረገ።

መኮትኮቻ

ለኩትኳቶ ስራ

የሚያገለግል መሳሪያ፣

አነስተኛ ደማ፣....

ኩትኮታ ስ ኩትኳቶ።

ኩትኳቶ ስ

የመኮትኮት ተግባር።

ኩትኳቶ ትአትክልቶችን

በማረምና በመ ኩትኮት

የሚንከባከብ (ሰው)።

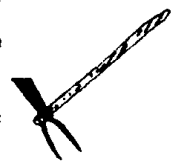
*ከተኮተ

ኩትኮተ አለ ግ አኮተኮተ።

አኮተኮተ ግ 1.ሱክ ሱክ እያለ ቶሎ ቶሎ ተራመደ። 2.አቆበቆበ፣ ለመጀመር ተዘጋጀ። 3.አሳቀቀ፣ አዋሽከ፣ ነገር ሰራ።

አኮተኳቶ ት አሳባቂ፣ አዋሽከ፣ ነገር ሰራ።

ኮታ ስ ለተወሰነ ወገን፣ ክፍል፣ ሰው፣... የሚሰጥ የተወሰነ የመጠን ወይም የቁጥር ድርሻ (በተለይ በአንድ የተወሰነ ጊዜና ሁኔታ ሊመረቅ ወይም ሊሸጡ የሚገባቸው እቃዎች ብዛት ወይም ለአንድ የተወሰነ ነገር የሚያስፈልጉ የሰዎች

መኮትኮቻ

ወይም የሌላ ነገር ቁጥር፣ መጠን)።

ኮቴ ስ 1. መሬት የሚረግጠው የእግር ክፍል።

2. ከቦት ወይም ሰው የረግጠው ለሰላሳ ቦታ ላይ የሚቀረው ምልክት።

ኮት ስ በሽሚዝ ወይም በሹራብ ላይ የሚለበስ፣ ባለእጅጊ የሆነና ከፊት ለፊቱ ክፍት ሆኖ ቁልፍ ያለው።

ኮትቻ ስ መረሬ፣ ጥቁር አፈር፣ ዋልካ መሬት።

ኮትኳቶ "ኮተኮተ" ስር ተመ.

ኮቸመ ግ በጥንቃቄ ልቅምና ጥብቅ አድርጎ ሰራ (ብዙ ጊዜ የእጅ ስራ)።

ኮቸረ "ኮቸረ"ን ተመ.

ኮቸሮ ዝ.ከ.

*ኮነሰነሰ

ኩንሰንሰ ት ዝይን፣ ዘናፍ፣ ሽመንመን

ሽቅርቅር (በአላባበስ፣ በአካላዊ አኳሂን)።

ኩንሰንሰ አለ ግ ተኩነሰነሰ።

ተኩነሰነሰ ግ ተዘየነ፣ ዘነጠ፣ ተሸምነምነ፣

ተሸቀረቀረ (በአላባበስ፣ በአካላዊ አኳሂን)።

አኩነሰነሰ ግ ዘየነ፣ አሸምነምነ፣ አሸቀረቀረ (በአላባበስ፣ በአካላዊ አኳሂን)።

*ኮነተረ

ተሸኮነተረ ግ አጌጠ፣ ተዋበ፣ አማረ።

ተሸኮንታሪ ት ሽቅርቅር።

አሸኮነተረ ግ አስጌጠ፣ አስዋበ፣ አሳመረ።

ኮነተሽ ግ በጣም አሳጠር ቆረጠ።

ኩንትሽ ት በጣም አጭር።

ኩንትሽ አለ ግ ተኮነተሽ።

ኩንትሽ አደረገ ግ ኮነተሽ።

ተኮነተሽ ግ በጣም አጠረ።

ኮነነ ግ 1.ተጣ (ነፍሱን)። 2.ወነጀለ፣ ጥፋተኛ አድርጎ አቀረበ።

ኩነነ ስ የነፍስ ቅጣት (ከሞት በሂሳ በገሃነም ይደርሳል ተብሎ የሚታመንበት)።

ኩነነ ገባ የሚያስኮንን ሰራ ሰራ።

ኮናኝ ት የሚኮንን፣ ፍርድ የሚሰጥ።

አስኮናኝ ት 1.የሚያስኮንን። 2.አቅመ ቢስ፣ ደካማ፣ ምስኪን (ለኩነነ ምክንያት የሚሆን)።

*ኮናተረ

ኮንትራት ስ 1.የቁጥጥ ስራ ውል ወይም ስምምነት። 2.ለተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ግልጋሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት የሚያስችል ውል ወይም ስምምነት።

ኮንትራት ወሰደ የሰራ ወይም የሌላ ኮንትራት ውል ተዋዋለ፣ ተቀበለ ።

የኮንትራት ሰራተኛ ስለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የተቀጠረ ሰራተኛ።

ተከናተረ ግ 1. የቁርጥ ስራ ለመስራት ወይም ለማሰራት ተዋዋለ ወይም ተሰማማ። 2. ለተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ግልጋሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት ተዋዋለ ወይም ተሰማማ። 3. ንጉዝነት እየተከፈለበት አገልግሎት እንዲሰጥ ተደረገ (መኪና፣ ቤት፣...)።

አኮናታሪ ት የሰራ ተቋራጭ፣ የተወሰነ ስራ በተወሰነ ክፍያ የሚሰራ። 2. በተወሰነ ክፍያ የተወሰነ ግልጋሎት (የቤት፣ የመኪና፣...) ለማግኘት ከባለ ሃብቱ ጋር የተዋዋለ።

አኮናታሪ ግ የተወሰነ ክፍያ ለማግኘት አንድን ነገር (ለምሳሌ ቤትን) ለተወሰነ ጊዜ ለተገልጋይ (ለተከናታሪ) ሰጠ።

አኮናታሪ ት አንድን ስራ ወይም መገልገያ (ለምሳሌ ቤትን) ለተከናታሪ የሰጠ ወይም የሚሰጥ (ሰው)።

ከፍኝ "ኮነነ" ስር ተመ.

ኮንበር "ኮምበር"ን ተመ.

ኮንትራክተር ስለ የሰራ ተቋራጭ።

ኮንትርጋል ስለ ተቆጣጣሪ።

ኮንትርጋንድ ስለ ለመንግስት ቀረጥ ሳይከፈልበት በድብቅ የሚካሄድ ህገ ወጥ ንግድ።

ኮንዶም ስለ ያልተፈለገ እርግዝናንና ልዩ ልዩ የአባላዘር በሽታዎችን ለመከላከል ሲባል ወሲብ በሚደረግበት ወቅት በወንዱ አባላዘር ላይ የሚጠለቅ ከላስቲክ መሰል ነገር የሚሰራ መከላከያ።

ኮንግረስ ስለ ጉባኤ።

ኮንጎ [ጫማ] ስለ የላስቲክ ሕሳብ።

ክክብ (ብ.ቁ.ከዋክብት) ስለ 1. በምሽት በሰማይ ላይ ብልጭ ብልጭ እያሉ ከሚታዩና ብርሃን ካላቸው አካላት አንዱ። 2. የአንድን ሰው ባህርይ ይወክላል፣ የወደፊት እድሉንም ይወስናል ተብሎ የሚታመንበት የኮከብ ስምና ባህርይ። 3. በክክብ ቅርፅ የተሰራ የወታደራዊ ማእረግ ምልክት። 4. እውቅ፣ ተደናቂ፣ ጎበዝ። ክክብ ተዋናይ።

ከባባቸው ገጠመ ተሰማሙ፣ ተካሄኑ።

ከክብ ቆጠረ ሰዎች በሚወሉበት ቀንና ሲወሉ በሚኖሩት ከዋክብት መካከል ያለውን ግንኙነት ወይም የሰዎችን ስምና የእናቶቻቸውን የመጠሪያ ስም ፊደሎች ቁጥር ከልዩ ልዩ ከዋክብት ጋር በግንኙነት ስለሰዎቹ ባህርይና የወደፊት እድል በቅድሚያ ተናገረ፣ ጠነቆለ፣ መፅሃፍ ገለጠ።

ከክብ ቆጠራ ስለ ከክብን በመቁጠር ስለሰዎችና ስለተለያዩ ሁኔታዎች የሚደረግ ትንበያ(ለትንበያው የሚገልጹባቸው ከዋክብቶች

አቅራቢ፣ቀውስ፣ ጀደይ፣ ደለው፣ ሁት፣ ሃመል፣ ተውር፣ጀውዛ፣ሸርጣን፣ አሰድ፣ ስንቡላ የተባሉት ናቸው)።

ኮከብ ቆጣሪ ስለ ኮከብ በመቁጠር የሚጠነቁል፣ መፅሃፍ ገላጭ።

ኮከብ ጫነ የኮከብ ምልክት ያለው ወታደራዊ ሹመት አገኘ።

ኮከብ ነጠላ ት እድል ቢሰ።

ኮከን (ኮከኔ) ስለ 1. የአውራ ዶር ቀንጮ። 2. ከኩሉ ማለት የጀመረ ዶር።

ኮከ ስለ ምላል ያለ ክብ ቅርፅ ያለው፣ የቆዳው ቀለም አረንጓዴ መሰል ቢጫ ሆኖ በሚበላውና በሰላላው ክፍል ውስጥ የተሸፈነ ጠንካራና ሻካራ ፍሬ በውስጡ የሚገኝ የፍራፍሬ አይነት። ፍሬውን የሚያፈራው

ተከልም ኮከ ይባላል።

ኮከቴል ስለ መጠጥፍ ቀላል ምግብ የሚገኝበትና ሰዎች ቆመው የሚጋበዙበት የግብግብ አይነት።

ኮከ "እንኮከ"ን ተመ.

ኮከኔ "ኮከን"ን ተመ.

ኮየሰ ግ 1. ኩይሳ ሰራ። 2. ቆለለ፣ ከመረ (አፈርን)።

ኩይሳ ስለ አፈር በመቆለል ምስጢች ለራሳቸው የሚሰሩት መኖሪያ ቤት።

ከደከደ ግ አግር ተወርቅ አሰረ።

ከደደ "ሆደደ"ን ተመ.

ከዳ ስለ ከጥላስቲክ ወይም ከኒኪል፣... የሚሰራና ማንነቻ ያለው የመንገዶች ውሃ መያዣ።

ከድ ስለ 1. ምስጢራዊ የሆነ መልእክትን ለማስተላለፍ ወይም ረጅም መልእክትን አሳጥሮ ለማቅረብ የሚያገለግል ቋንቋ ወይም ምልክት። 2. መለያ፣ ልዩ ምልክት(ለአንድ ነገር፣ እቃ፣... የተሰጠ ወይም የሚሰጥ)።

ከፈሰ ግ 1. በሚደ ነቀሰ ወይም አበጠረ (ፀጉርን)። 2. በከንቱ ውዳሴ ካበ፣ አምገሰ፣ አኩራራ።

ከፍሰ ት 1. በደንብ ተስተካከሉ የተበጠረ ጎፈ። 2. ጥሩ ልብስ በመልበስ የተሸዋነሞነ ወይም የተዋበ። 3. ጅንን።

ተከፈሰ ግ 1. ጥሩ ልብስ በመልበስ ተሸዋነሞነ፣ ተቀበ። 2. ተጀነነ። 3. አከረፈ።

ከፈተረ ግ በአንድነት ጠቀለለ፣ ጠመዘዘ (ሰበዘን)።

*ኮፈነነ

ከፍናና ት ጅንን።

ተከፋነነ ግ ተኩራራ፣ ታጀረ፣ ተዘገነ።

ከፈን ስለ የመኪናውን ሞተር ከዝናብና ከአባራ የሚከላከል የሞተር ክጻን።

*ኮፊኮፊ

ኮፊኮፊ (ኮፍኳፋ) ት 1. ልክክ የማይል፥ የሚንከረፈፍ (ልብስ)። 2. (ስድብ) ቁጡ።

ኩፍኩፍ አለ ግ ተንኮፊኮፊ።

ተንኮፊኮፊ ግ 1. ጎረበ፥ ቆረበበ፥ ተነሳ፥ ሊላጥ ቀረበ (የሰውነት ቆዳ፥...)። 2. አኮረፈ።

አኮፊኮፊ ግ ጎረበ፥ ቆረበበ፥ ተነሳ፥ ሊላጥ ቀረበ (የሰውነት ቆዳ፥...)።

ኮፊፊ

ኩፍታ¹ ስ 1. ኩፍ ማለት (ሊጥ)። 2. ኩርፍታ።

ኩፍታ² ስ ሊጡ ኩፍ ካለ በሂላ የተጋገረ ቂጣ (ብዙውን ጊዜ የሽምብራ)።

ኮፊፍተኛ (ኮፊፍታ) ስ አፍለኛ፥ በጣም ሳይበካ የተጋገረ እንጀራ ወይም ቂጣ።

ኩፍ (ኩፍፍ) አለ ግ 1. ተነሳ፥ ብድግ አለ፥ በካ (ሊጥ)። 2. አኮረፈ።

ኮፊፍ አለ ግ ልበቅ ወይም ልጥፍ ሳይል ቀረ፥ ወደላይ ጉብ ብሎ ታየ።

ኮፍናና *ኮፊካነ* ስር ተመ.

ኮፍኳፋ *ኮፊኮፊ* ስር "ኮፊኮፍ"ን ተመ.

ኮፒ ስ ቅጂ፥ ግልባጭ (የሰላም፥ የዕሁፍ፥...)።

ኳ¹ የ"ከ" ፊደል ፍንዕት ዘር።

ኳ²

ኳ አለ ግ እንደ እንጨት፥ ድንጋይ፥ ሳህን፥... ያለ ነገር ሲወድቅ ወይም ሲጋጭ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ወጣ።

ኳ አደረገ ግ እንደ እንጨት፥ ድንጋይ፥ ሳህን፥... ያለ ነገር ሲወድቅ ወይም ሲጋጭ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፤ ዓ አደረገ።

ኳኳታ (ኳኳቴ) ስ ድግግሞሽ ያለው የሚንኳኳ ድምፅ።

ኳ ኳ አለ ግ ተንኳኳ።

ኳ ኳ አደረገ ግ አንኳኳ።

ተንኳኳ ግ 1. ኳ የሚል ድምፅ በተደጋጋሚ ሰጠ። 2. ተመታ፥ ተቆረቆረ (በር፥...)።

አንኳኳ ግ 1. በተደጋጋሚ ኳ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፤ 2. ቆረቆረ፥ መታ (በርን፥...)።

ኳ³

ኳ አለ ግ በጣም ደረቀ።

ኳ አደረገ ግ በጣም አደረቀ።

ኳ⁴

ኳ አለ ግ ወለል ወይም ፍንትው አለ፥ ጠራ። ሰግዶ ኳ ብሎ ጠርቷል።

ኳለ ግ 1. የአይንን ቅንድብ በኩል ቀባ፥ አስጊጠ።

2. ቀባ፥ ዓፈ (በቀለም)።

ኩል ስ በዱቄት ወይም በእርሳስ መልክ ተዘጋጅቶ ሲቶች የአይናቸውን ቅንድብ በመኳል የሚያስጊጡበት ጥቁር የማእድን አይነት።

ተኳለ ግ የአይን ቅንድብ በኩል ተጊጠ።

የተኳለ የተዳረ በሰርአት ተድሮ ለወግ ለማእረግ የበቃ (ልጅ)።

ተኳኳለ ግ ተጊያጊያጠ፥ ተሸሞነሞነ።

*ኳስ

ኳስ ስ ለልዩ ልዩ የጠየቀ አይነቶች እንዲያገለግል በተለያየ መጠን ከጨርቅ ወይም ከቆዳ ወይም ከላስቲክ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራ ድብልብል ቅርፅ ያለውና ውስጡ ባዶ ወይም ድፍን የሆነ መጫወቻ። የእጅ ኳስ/የጠረፌሃ ኳስ።

ኳስ አበደች ኳስ ወደሰማይ ጎነች።

ኳስ ሜዳ ስ ኳስ ጠየቀ የሚደረግበት ቦታ ወይም ሜዳ(ብዙውን ጊዜ የእግር ኳስ) ።

ተኳስ ግ እንደ ኳስ ሆነ፥ ተድበለበለ።

አኳስ ግ 1. እንደ ኳስ አደረገ፥ አድበለበለ።

2. ኳስ አነጠረ።

ኳሽ¹ ግ 1. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ አወደሰ፥ ካበ፥ አሞካሽ። 2. ዋሽ፥ ጉራ ነዛ። 3. አጋነነ፤ ትንሿን እውነት በትልቅ ውሸት አገልግሎት አጋኖ ተናገረ። 4. ያመሰገነ መስሎ ተሳደበ፥ ተረበ።

ኩሽት ስ 1. ጉራ። 2. ውሸት። 3. ትንሿን እውነት በትልቅ ውሸት አገልግሎት አጋኖ ለመናገር የሚያስችል የቅኔ መንገድ።

ኩሽተኛ ት 1. ያመሰገነ መስሎ የሚሳደብ፥ ተራቢ። 2. ዋሽ። 3. ጉራኛ። 4. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ የሚያወድስ፥ የሚክብ፥ የሚያሞካሽ።

አኳሽ ግ 1. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ አወደሰ፥ ካበ፥ አሞካሽ። 2. ደለለ፥ አሞኘ፥ እንዲገመጅ ወይም እንዲጓዝ አደረገ (በውሸት)።

ኳሽ² ግ ረበሽ፥ አስቸገረ (ህፃን)።

ኳተ ግ ቆፈረ፥ ማሰ፥ ፋረ።

ኳተነ ግ ማሰ፥ ደከመ፥ ለፋ (በእግር በመሄድ)።

ኳንክ ስ 1. ኮከኔ። 2. በእውራ ዶር አንገት ላይ የሚገኝና ኮከኔ የሚመስል እንጥልጥል።

ኳንኳ ስ ታንኳ።

ኳክ

ኳክ አለ ግ ሞህ፥ ድምፅ አሰማ (ዶር)።

ኳድሮ ስ የመኪናን ሞተር ለማስነሳት የሚረዳ የመኪና እቃ።

ወ

ወ ከ“ከ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ወህኒ [ቤት] ስ እስር ቤት፥ ከርቸሌ።

ወህኒ ወረደ ታሰረ ወይም እስር ቤት ገባ።

ወለላ ት ከጻ ወይም ሰፊፍ፥... የሌለበት ንፁህ (ማር) ።

ወለሌ “ወለል” ስር ተመ.

ወለል ስ 1. በአፈር የተደለደለ ወይም በጣውላ ወይም በስሚንቶ፥...የተሸፈነ የቤት ውስጥ የመሬት ገፅታ። **ወንበር የለም፤ ወለሉ ላይ ተቀመጥ** ። 2.ውሃ ልኩ የተስተካከለ፥ ተጋደላ ያልሆነ።

ወለል¹

ወለሌ ስ የስቃይ ወይም የሃዘን ዋይታ፥ ውሀት ።

ወለል ያድርገኝ እኔ ልዘን ወይም ልንከራተት ለማለትና ሃዘንን ለመግለፅ የሚነገር አባባል ።

ወለል²

ወለል አለ ግ 1. ብርሃን ሆነ፤ ግልፅ አለ።

2. ጠራ፥ ፀጸ። 3. በሰፊው ተከፈተ (በር)።

ወለል አደረገ ግ 1. ግልፅ አደረገ፥ አጠራ፤ አፀጸ ። 2. በሰፊው ከፈተ (በርን)።

***ወለመ**

ወለምታ ስ ከትክክለኛ ቦታው በመዛወሩ ወይም በመዛነፋ፥ እጥፍ በማለቱ፥... የሚሰማ የስር ላይ ወይም የአጥንት መጋጠሚያ ሀመም ።

ወለም አለ ግ ከትክክለኛ ቦታው በመዛወሩ ወይም በመዛነፋ ሀመም ተሰማ (የአጥንት፥ የስር)።

ወለም ዘለም አለ ግ ስራ ፈትቶ ወዲያ ወዲህ አለ፥ አውደለደለ፥ አደሸደሽ ።

***ወለመመ**

ወልማማ ት (ስድብ) ወልጋዳሬ ጠማማ፥ ሽፋፋ ።

ተወላመመ ግ ተዛወረ፥ ተዛነፈ፥ ተጣመመ፥ ተወላገደ ።

አወላመመ ግ አዛወረ፥ አዛነፈ፥ አጣመመ፥ አወላገደ ።

***ወለመጠ**

ወልማጣ ት (ስድብ) 1. ለማጣ፥ ቀጥተኛ

የሆነ አካላዊ አቋም የሌለው። 2. ጠንከር ብሎ መስራት የማይወድ፥ አልምጥ፥ ዋልጌ። 3. የተናገረውን ቃል የማያከብር፤ ወላዋይ ።

ውልምጥምጥ ት ልምጥምጥ፤ አቋሙ ወይም አካላዊ አፈጣጠሩ ቀጥተኛ ያልሆነ ።

ተወላመጠ ግ ስራ ፈትቶ ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተዘዋወረ ።

ወለምታ “*ወለመ” ስር ተመ.

ወለሰ ግ ሳያቋርጥ ቀስ እያለ ለብዙ ሰአት ዘነመ ።

ወሊሰ ስ ሳያቋርጥ ቀስ እያለ ለብዙ ሰአት የሚጥል ዝናብ ።

ወለሽ ስ ውሃ የተሻበት ለም መሬት ።

ወለቀ ግ 1. ተነቀለ። **ጥርሱ ወለቀ።** 2. ወጣ፥ ተነሳ፥ ተገፈፈ። **ልብሱ ወለቀ።** 3. ተዛባ፥ ተዛነፈ፥ ቦታውን ለቀቀ። **ከንዱ ወለቀ።**

ወላቃ ት 1. ሙሉ ያልሆነ፥ የወለቀለት። 2. ጥርሱ የተነቀለ፤ ጥርሱ ወላቃ እየተባለም ይጠራል።

ውልቃት ስ የአጥንት መጋጠሚያ ከቦታው መዛባት።

ወልቅ አለ ግ 1. ሹልክ ብሎ ወጣ ወይም ሂደ። 2. ሙልጭ ብሎ ወጣ፥ ለቀቀ (እድፍ)።

ወላለቀ ግ 1. ተነቃቀለ፥ ተለያየ፥ ተበታተነ፥ ተፈታታ። 2. ደከመ፥ ዛለ፥ ጣመነ። **ብዙ ከመሄድ የተነሳ ሰውነቱ ወላለቀ።**

ውልቅልቅ ት የወላለቀ፥ የፈራረሰ፥ የተነቃቀለ።

ውልቅልቁ ወጣ 1. ተነቃቀለ፥ ተበታተነ፥ ተፈታታ። 2. በጣም ደከመ፥ ዛለ።

አወለቀ ግ 1. አነሳ፥ አወጣ፥ ገፈፈ (ልብሱን፥ ጫማውን፥...ከላይ ላይ)። 2. ነቀለ፥ አወጣ። 3. (ዘይ.) መታ፥ ደበደበ። **በቦክስ አወለቀው** ።

አወላለቀ ግ 1. አወለቀ (ልብሱን፥ ጫማን፥...)። 2. ቦታተነ፥ ፈታታ፥ ለያየ ። **የመኪናውን ብሎኖች አወላለቀ ።**

አውለቀለቀ ግ አደከመ፥ አዛለ (ሰውነትን)።

***ወለበ**

ወላባ ት ቀትረ ቀሊል፥ ነጠላ፥ ሽላካ፥ ጥላቢ።

ውልብ አለ ግ ታይቶ ጠፋ፥ ከመቅፅበት ሽው ብሎ አለፈ ።

ወለብላባ ት ለፍላፊ፥ ምላሰኛ ።

ውልብልብ ት የሚውለበለብ፥ የሚርዝገብ።

ውልብልቢት ስ 1. የኮባ፥ የዘንባባ፥ የተምር ዛፍ ቀንበጥ ወይም ጫፍ ። 2. የእሳት ላንቃ። 3.

ክብደት በሚዛን ላይ ሲወጣ መጠኑን እስከምትጠቁም ድረስ ወዲያ ወዲህ የምትዋዥቅ ምልክት፣ የሚዛን ምላስ ፡፡ 4. ብዙውን ጊዜ በንፋስ የሚውለበለብ፣ የሚሸረከር ማንኛውም ነገር (ለምሳሌ የአውሮፕላን ውልብልቢት)፡፡

ተውለበለበ ግ 1. ተወዘዘ፡፡ ተነቃነቃ፡፡ ተርገበበ (ለምሳሌ ባንዲራ)፡፡ 2. ለፈለፈ ፡፡

አውለበለበ ግ ወዘወዘ፡፡ ነቀነቀ፡፡ አርገበበበ፡፡

ወለባ ስ በድሮ ጊዜ ፀጉር ላይ የሚሰካፍ ከብር ወይም ከወርቅ፡፡... የሚሰራ የጌጥ አይነት፡፡

ወለብላባ “*ወለበ” ስር ተመ.

ወለከፈ ግ አደናቀፈ፡፡ ሰነከለ ፡፡

ወልካፋ ቅ (ስድብ) ደንቃፋ፡፡ ሰንካላ፡፡ ሸፋፋ፡፡ አካሄድ የማይችል ፡፡

ውልክፍክፍ ቅ ድንቅፍቅፍ፡፡ ሰንክልክል፡፡ ሸፋፋ፡፡

ተወለካከፈ ግ ተደነቃቀፈ፡፡ ተሰነከለ ፡፡

ተወላከፈ ግ 1. ተደናቀፈ፡፡ ተሰናከለ፡፡ 2. ተንሻፈፈ፡፡ ተጣመመ፡፡

አወለካከፈ ግ አደናቀቀ፡፡ አሰናከለ፡፡

አወላከፈ ግ 1. አደናቀፈ፡፡ አሰናከለ፡፡ 2. አንሻፈፈ፡፡ አጣመመ ፡፡

ወለወለ ግ 1. ጠረገ፡፡ አሰሰ፡፡ አበሰ፡፡ አፀዳ፡፡ አጠራ ፡፡ 2. ደጋግሞ በጥፊ መታ፡፡ ልጁን በጥፊ ወለወለው፡፡

መወልወያ ስ ማበሻ፡፡ መጠራረጊያ፡፡ ማሰሻ፡፡ ማዕጃ (ጨቅ ወይም ሌላ ነገር)፡፡

ውልውል ቅ የተጠረገ፡፡ የፀዳ፡፡ የተወለወለ፡፡

ተወለወለ ግ ተጠረገ፡፡ ታሰሰ፡፡ ታበሰ፡፡ ፀዳ፡፡

አወለወለ ግ ፊቱ አማረበት ወይም ወዛ ፡፡

ወለወልዳ ቅ አሳባቂ፡፡ ወሸካታ ፡፡

ወለደ ግ 1. ልጅ አገኘ፡፡ ዘር ተካ፡፡ ረባ፡፡ 2. በዛ፡፡ ተባዛ፡፡ በረከተ፡፡... 3. አተረፈ፡፡ አራጣ አሰገኘ (ገንዘብ፡፡...)፡፡ 4. እንደራሱ ልጅ አደረገ (ክርስቲያን በማንሳት፡፡ ጡት በማጥባት፡፡...)፡፡ 5. እንደማሽላ፡፡ ገብሰ፡፡... ያሉ እህሉች ከአደበደቡ በኋላ ፍሬ የሚይዘው ሜፋቸው ወጣ፡፡ ዘርዘረ፡፡ 6. አዳነ፡፡ አወጣ፡፡ አተረፈ (ከችግር)፡፡

ወለደች ተገላገለች ፡፡ ልጅ አገኘች (እርጉዝ የነበረች እንስት)፡፡

ውለዱ ክበዱ (ምር.) ልጅ አግኙ፡፡ ክበሩ፡፡

ውለድ(ውለዳት) ከየትም ብለህ አምጣ (አምጣት)፡፡

ወለድ ስ የገንዘብ ትርፍ፡፡ አራጣ (በማበደር የሚገኝ ወይም በመበደር የሚከፈል) ፡፡

ወለድ አግድ ስ አበዳሪዎች በገንዘብ ትርፍ ወይም አራጣ ፋንታ የተበዳሪን ቤት፡፡ መሬት፡፡... በመያዝ የሚጠቀሙበት የብድር ጡል አይነት ፡፡

ወሊድ ስ በመውለድ ላይ መሆን፡፡ በወሊድ ሞተች ፡፡

ወላዲተ አምላክ ስ ማርያም፡፡ የክርስቶስ እናት፡፡

ወላድ ቅ 1. የወለደች፡፡ የምትወልድ፡፡ መካን ያልሆነች፡፡ 2. ብዙ የምትወልድ ወይም የወለደች፡፡ ስ 3. እናት፡፡ ወላድ በድባብ ትሂድ፡፡

ወላጅ ስ እናት ወይም አባት፡፡ ወላጅ አባቱ ሌላ ነው፡፡ ይህኛው አሳዳጊ ነው፡፡

ውላጅ ቅ ከቤት አገልጋዮች የተወለደ (ልጅ)፡፡

ውልድ ቃል ስ በጃንዳ የቃላት አመሰራረት ህግ መሰረት ቀደም ሲል በነበረ ቃል ላይ ተመስርቶ የሚፈጠር ወይም የተፈጠረ ሌላ ቃል፡፡

ልደታ በፊደል ተራው ተመ.

ልደት በፊደል ተራው ተመ.

ልጅ በፊደል ተራው ተመ.

ተወለደ ግ 1. ልጁ ከማህፀን ወጣ፡፡ 2. ከተወሰነ ዘር፡፡ ሰው፡፡ ቤት፡፡... ተገኘ፡፡ 3. መጣ፡፡ ተገኘ፡፡ ታየ፡፡ ላዲስ ነገር ተወለደ፡፡

እንደገና ተወለደ ደርሰበት ከነበረው ከፍተኛ ችግር፡፡ ስቃይ ዳነ ወይም አመለጠ፡፡

ተወላጅ ቅ ወገን፡፡ ዘር፡፡ ቤተሰብ፡፡ ዘመድ፡፡

ትውልድ ስ 1. በእንድ ዘመን፡፡ ወቅት ያለ ህዝብ፡፡ 2. የተወለዱበት ቦታ ወይም ዘር ፡፡

ተዋለደ ግ 1. ተራባ፡፡ ተባዛ፡፡ 2. የአንዱ ወገን የሌላውን ወገን አግብቶ በመውለድ ተዛመደ፡፡

አዋለደ ግ 1. ወላድን በወሊድ ጊዜ ረዳ፡፡ አገዛ፡፡ 2. አንዱ ከሌላው እንዲወልድ አደረገ፡፡ አረባ፡፡ አባዛ፡፡

ማዋለጃ ክፍል ስ ሌቶች ምጥ በየዛቸው ጊዜ በሃኪም እየታገዙ የሚወልዱበት ክፍል ፡፡

አዋላጅ ቅ የሚያዋልድ፡፡ ወላድን በምጥ ጊዜ እንድትወልድ የሚረዳ (ሃኪም፡፡ ባለሙያ) ፡፡

ወለድ¹ “ወለደ” ስር ተመ

ወለድ² ስ ከካርታ መጻሕፍቶች አንዱ፡፡ ከአስር ቁጥር ካርታ ቀጥሎ የሚገኝ ወይም የሚከተል ካርታ፡፡

ወለገመ ግ ጠመመ፡፡ ወለገደ፡፡

ወልጋማ ቅ ጠማማ፡፡ ወልጋዳ፡፡

ውልገምት ቅ ከፋ፡፡ ጠማማ፡፡ ትንት የሌለው፡፡

ተወላገመ ግ ተጣመመ፡፡ ተወላገደ፡፡

አወላገመ ግ አጣመመ፡ አወላገደ፡፡
ወለገደ ግ ጠመመ፡ ሳበጠ፡፡
ወልጋዳ ግ ጠማማ፡ ጎባጣ፡ ጠመዝማዛ የሆነ (እንጨት፡ እግር፡...)፡፡
ውልገድ ግ የጎበጠ፡ ጎባጣ፡፡
ውልገድግድ ግ ጉብጥብጥ ያለ፡ ከብዙ ቦታ ላይ የተጣመመ፡፡
ተወለጋገደ ግ ብዙ ቦታ ላይ ተወላገደ፡ በጣም ጥምም፡ ጥምዝብ አለ፡፡
ተወላገደ ግ ጠማማ ሆነ፡ ተጠማዝዘ፡፡
አወለጋገደ ግ ብዙ ቦታ ላይ አወላገደ፡፡
አወላገደ ግ አጣመመ፡ ጎባጣ፡ ጠምዝብ አደረገ፡፡
ወለፈሰ ግ የማይረባ፡ ልፍስፍስ፡ ቁም ነገር የሌለው ሆነ፡፡
ወልፋሳ ግ (ስድብ) የማይረባ፡ ልፍስፍስ፡ ልክስክስ፡ በቁም ነገር ስራ የማይጠመድ፡፡
ውልፍስፍስ ዝ.ከ.
ወለፈተ ግ 1. ያልተጠየቀውን ቀባጠረ፡ ዘላበደ፡ በአነጋገሩ ቁም ነገር የሌለው ሆነ፡፡ 2. ስራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ በዘኔ ሆነ፡፡
ወልፋታ ግ (ስድብ) 1. ወልፋሳ፡ ቀባጣሪ፡፡ 2. ስራ ፈቶ፡ ዛሪ ፡፡
ወለፌንድ ግ አመለ ጠማማ፡ ወልጋዳ፡፡
የወለፌንድ(የወለፌንዳ) ከሰው የማይስማማ፡ የማይገጥም (ስራ)፡ ስራዋ ሁሉ የወለፌንድ ነው፡፡
ወሊስ “ወለስ” ስር ተመ.
ወሊድ “ወለደ” ስር ተመ.
ወላ
ወላ ሸግላ አለ ግ ወላወለ፡ የማያደርገውን አደርጋለሁ አለ ፡፡
ወላለቀ “ወለቀ” ስር ተመ.
ወላሳ ግ አባኝ፡ ርህራሄ፡ ደግ፡ ገር ፡፡
ወላቃ “ወለቀ” ስር ተመ.
ወላባ “ወለበ” ስር ተመ.
ወላንሳ ስ 1. ቀይ ከፋይ ወይም አረንጓዴ ባለወርቅ ዘርፍ ሆኖ በዙፋንና በመከፋ ላይ የሚዘረጋ፡ የሚጠፍ ለስላሳ ምንጣፍ፡ ግ 2. ሰውን የማያስቀይም አመለ ለስላሳ፡ ጥሩ፡፡
ወላወለ ግ 1. ተነቃነቅ፡ ተወዛወዘ፡ አልረጋ አለ፡፡ 2. አመነታ፡ ሁለት ሃሳብ ሆነ፡ አልቆጥ አለ፡፡
ወላዋይ ግ ሁለት ልብ፡ ተጠራጣሪ፡ የሚያመነታ፡ ቆራጥነት የሌለው ፡፡
አወላወለ ግ አመነታ፡ ተጠራጠረ ፡፡

አወላዋይ ግ 1. አጠራጣሪ፡፡ 2. የሚያመነታ፡ ወላዋይ ፡፡
***ወላዳ**
ተወላዳ ግ 1. ደፈረ፡ ተሰናዘረ (የጀግንነት ወይም ሌላ ስራ ለመስራት)፡፡ 2. ተዝናኖ፡ ተቀናጣ፡፡
አወላዳ ግ 1. አሰናዘረ፡ ወዲያ ወዲህ ማለት አስቻለ፡፡ 2. አዝናኖ፡ አቀናጣ ፡፡
ወላድ “ወለደ” ስር ተመ.
ወላጅ ዝ.ከ.
ወላፈን ስ ከፍት የሚጋረፍ የእሳት ነበልባል ወይም ላንቃ ፡፡
ወላፎ ግ ሸፋፋ ፡፡
ወል
በወል መዋ. በጋራ፡፡ መላሪያውን በወል መጠቀም **እንቸላለን** ፡፡
የወል ግ የጋራ ፡፡
የወል ስም ስ ተመሳሳይ ነገሮች ባንድነት ወይም በጋራ የሚጠፋበት የስም አይነት ፡፡
ወልማማ “ወለመመ” ስር ተመ.
ወልማጣ “*ወለመጠ” ስር ተመ.
ወልካሳ(ውልካስ) ግ አንካሳ፡ ተልካሻ፡ የማይረባ፡፡
ወልካፋ “ወለከፈ” ስር ተመ.
ወልይ ስ ስለወደፊት ሁኔታዎች ይተነብያል የሚባል ሰው፡ ጠንቋይ ፡፡
ወልድ ስ (ክር.) ቅደመ አለም ከአብ ያለ እናት፡ ድሀሪ አለም ከቅድስት ድንግል ማርያም ያለ እሳት የተወለደ የአብ የባህርይ ልጅ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡
ወልጋማ “ወለገመ” ስር ተመ.
ወልጋዳ “ወለገደ” ስር ተመ.
ወልጌ “ዋልጌ” ግ ተመ.
ወልፋሳ “ወለፈሰ” ስር ተመ.
ወልፋታ “ወለፈተ” ስር ተመ.
ወልፍ ስ ሱስ (የቡና፡የሲጋራ፡...)፡፡
ወመቲ ስ ስራፊት፡ ዱርዬ፡ ወርበላ፡፡
ወመኔ ስ ዱርዬ፡ ወርበላ ፡፡
ወማይ ስ ተለሙ ጠቆር ያለ አረንጓዴ ሃር የሚመስል ወፍ፡፡
ወረሃ ግ አገሮቹ እንደደጋን የጎበጡ፡፡
ወረረ ግ 1. የሌሎችን ሃገር በወታደራዊ ሃይል ያዘ ወይም በቁጥጥር ስር አደረገ ፡፡ 2. አንድን አካባቢ በብዛት አለበሰ፡ ሸፈነ (ለምሳሌ አንበሳ፡ ጉንጃን)፡፡ 3. በሰውነት ወይም በገላ ላይ

የመዘግንን፡ የመሰቅጠጥ ስሜት ተሰማ። 4. ዘረፈ፡ በዘበዘ፡ በረበረ።

ወረር አደረገ ግ በመጠኑ አሞቀ፡ ሞቅ አደረገ። ልብሱ ይሰጣና ፀሃይ ወረር ይደርገው።

ወርበላ ስ ዘራፊ፡ ጽርዬ፡ ዘርድ ወይም ቀምቶ የሚበላ።

ወራሪ ስ 1. ከበባ፡ ዘረፋ። 2. የሌሎችን አገር ለመያዝ የሚደረግ ጦርነት ወይም ዘመቻ።

ወረርሽኝ ስ ከአንዱ ወደ ሌላው እየተላለፈ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰዎችን የሚያጠቃ እንደ ጉንፋን፡ ተሰቦ፡... ያለ በሽታ።

ወራሪ ስ አገርን በጦር ሃይል በቁጥጥር ስር ለማድረግ የሚወር ጦላት፡ ዘራፊ።

ተወረረ ግ 1. ተያዘ፡ በቁጥጥር ስር ዋለ (አንድ ሃገር በሌላ ሃገር ጦር)። 2. ተሸፈነ፡ ለበሰ (አንድ ሃገር፡አካባቢ)። 3. ተዘረፈ፡ ተበዘበዘ፡ ተበረበረ።

የተወረረ ይመስላል ጭር ብሏል (አካባቢ)።

ወረር ስ የፊት አወራረድ፡ ገፅታ፡ መልክ።

ወረርሽኝ “ወረረ” ስር ተመ.

ወረሰ ግ 1. ከወሳጁ፡ ከዘመዱ በኋላ የተሰጠውን ንብረት ወሰደ፡ ተቀበለ፡ የንብረቱ ባለቤት ሆነ።

2. የሌላውን ሰው ንብረት በቁጥጥር ስር አደረገ፡ ወሰደ (ያለካሳ፡ ያለክፍያ፡ ያለፈቃድ)። 3. ተቀበለ፡ ተማረ። ወጣቱ የአባቶቹን እውቀት ወርሷል።

4. ያዘ፡ አለበሰ፡ አጠለቀ፡ ዋጠ (ለምሳሌ እከክ ሰውነትን፡ አረም መሬትን፡...)።

ወራሽ ስ የሚተላለፍለትን ሃብት፡ ትምህርት፡... በባለቤትነት የሚቀበል፡ ተረካቢ።

ውርስ ቅ የተወረሰ፡ በመውረስ የተገኘ (ንብረት፡ እውቀት፡ ባህል፡...)።

ውርስ አደረገ ግ ወረሰ፡ በእጅ አገባ፡ ያዘ (የሌላ ሰውን ንብረት)።

ውሮስ አደረገ ግ አለበሰ፡ አጠለቀ፡ ያዘ፡ ከብብ አደረገ (ለምሳሌ እከክ ሰውነትን፡ አረም መሬትን፡...)።

ተወረሰ ግ 1. ያለካሳ፡ ያለክፍያ ተወሰደ ወይም ተወደበት (ሃብቱ፡ ንብረቱ፡...)። 2. ለተከታይ ተላለፈ፡ ተሸጋገረ። 3. በብዛት ተያዘ፡ ተከበበ፡ ተወረረ (በእከክ፡ በአረም፡ በቅማል፡...)።

ተወራረሰ ግ 1. በአንድ ወረቀት ላይ ያለ መረጃ በሌላ መዝገብ ላይ ሰፈረ፡ ተመዝገበ።

2. ተመሳሰለ፡ አንድ አይነት ባህርይ ያዘ።

ተወራራሽ ቅ አንዱ በሌላው ቦታ ሊተካ የሚችል፡ ተመሳሳይነት ወይም ተቀራራቢነት ያለው።

አወረሰ ግ ሰጠ፡ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ (ሃብትን፡ እውቀትን፡...)።

አወራረሰ ግ በአንድ ወረቀት ላይ የሰፈረን መረጃ በሌላ መዝገብ ላይ አሰፈረ፡ መዘገበ።

ወረቀት ስ 1. ከእንጨት፡ ከልጥ፡ ከገለባ፡ ከጨርቃ ጨርቅና ከመሳሰሉ ነገሮች በስሱ እየተሰራ ለፀሀፊትና ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል እቃ፡ የፀሀፊት መሳሪያ። 2. ደብዳቤ፡ ማዘገ።

ወንድሜ ወረቀት ሂረፈኛ።

ወረቀት አቀረበ ጥናታዊ ዕሁድ አዘጋጅቶ በስብሰባ ላይ አነበበ፡ አሰማ።

የወረቀት መብሻ ስ ወረቀትን ለመብላት የሚያገለግል የፀሀፊት መሳሪያ።

የወረቀት ማቀፊያ ስ ብዙ ወረቀቶችን በአንድ ላይ እድርጎ ለመያዝ፡ ለማስቀመጥ የሚያገለግል የፀሀፊት መሳሪያ።

የወረቀት ገንዘብ ስ በወረቀት መልክ ታትሞ የተዘጋጀ ህጋዊ ገንዘብ።

ወረሰ ግ በዜማ ወረብን አሰማ፡ አለዘበ።

ወረብ ስ ምንባባዊ ይዘቱ አጠር ያለ ሆኖ ካህናት ከፀናዕል፡ ከክብሮ ጋር እያቀናበሩ የሚያለዝቡት፡ የሚወርሱት፡ የሚያሸበሽቡት መንፈሳዊ ዜማ።

ወረሰ ግ 2 የካፊያ አይነት ዝናብ ጥሎ በመጠኑ መሬትን አረጠበ።

ውረባ ስ ሌሊት መሬትን አርጥቦ የሚገኝ መጠኝ፡ የካፊያ አይነት፡ ጤሃ፡ ውርጭ፡ ርጥበት።

ወረብ “ወረብ” ስር ተመ.

ወረተኛ “ወረት” ስር ተመ.

ወረታ “ወሮታ” ን ተመ.

ወረት ስ 1. በእጅ ያለ ገንዘብ፡ ንብረት፡ ጥራት። 2. እንደመነሻ ሆኖ ለንግድ ስራ የሚያገለግል ዋና ገንዘብ፡ ነጥታል።

ወረት ስ ፅናት ወይም መሰረት የሌለው ጊዜያዊ ፍቅር።

ወረቱ አለቀ በአዲስነቱ የነበረው ፍቅር አለቀ፡ ሰለቸ።

በወረት ሳይሰለች፡ በአዲስነቱ ጊዜ፡ በወረት ብዙ ተበላ።

ወረተኛ ቅ 1. በአንድ የማይፀና፡ ፅኑ ፍቅር የሌለው፡ አንዴ ከአንዱ፡ አንዴ ከሌላው የሚሆን። 2. ፍቅሩ የማይቆይ።

ወረንጦ ስ እሾህን ለማውጣት የሚያገለግል የብረት መቆንጠሚ።

ወረንጦ ቂጥ ቅ (ስድብ፡ ዘይ.) ቀጭን፡ የቂጣም ተቃራኒ።

ወረንጦ አፍ ቅ (ስድብ) ነገረኛ።

ወረወረ ግ 1. ጣለ፡ አሸቀነጠረ። 2. ሰደደ፡

ለቀቀ፡... (ቀስትን፡ ጦርን፡...)። 3. ዘጋ፡ ቆሰ፡ ቀረቀረ (የበር፡ የመስኮት መቀርቀሪያን)። 4. አቀረበ፡ ሰነዘረ (ሃሳብን፡...)። 5. በንቀት፡ በተላቻ፡...ሰጠ፡ ከፊቱ ሂድላች ብሎ ትንሽ ንገዝብ ወረወረለት። 6. ማግን በድር መሃል በመወርወሪያ አስተላለፈ ። 7. በርካሽ ሸጠ። 8. ሻው አድርጎ ጣጣ።

መወርወሪያ ስ 1. መቀርቀሪያ፡ መሸጎሪያ። 2. ማግን በድር መሃል ለማስተላለፍ የሚረዳ የሽመና መሳሪያ።

ተወረወረ ግ 1. ዘለለ፡ እንጣጥ ብሎ አለፈ፡ ተሸቀነጠረ (በአንድ ነገር ላይ ለማረፍ ወይም አንድን ነገር ለመያዝ)። 2. በፍጥነት ሂደ፡ ፈትሰክ አለ ።

ተወርዋሪ ኮከብ ስ በምሽት ከሚታዩ ኮከቦች መንገድ በድንገት ቁልቁል እየተወረወረ ሲጠፋ የሚታይ ኮከብ።

ተወርዋሪ ጦር ስ በድንገት እየደረሰ አደጋ የሚጥል ጦር።

ተወራወረ ግ 1. ወረወረ፡ ጣለ። 2. ስድብና ዘላፋን፡...ተለዋወጠ፡ ተመላለሰ።

ወረዛ ግ ራሱ፡ ርጥበት ይዘ ።

ወረዘት ስ የእንፋሎት ነጠብጣብ፡ ርጥበት።

አወረዛ ግ አረጠበ፡ አራሰ።

ወረደ ግ 1. ከፍ ካለ ቦታ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሂደ፡ ተንዘ፡ አቆለቆለ። 2. መሬት ላይ እረፈ (ከዛፍ፡ ከመኪና፡...)። 3. ፈሰሰ። እንገዳ ይወርዳል። 4. ተሳረረ፡ ተወገደ (ከማእረግ፡ ከስልጣን፡...) ። 5. አነሰ፡ዝቅ አለ። መቀቱ ወረደ ። 6. ረከሰ፡ ዋጋ ቀነሰ ። የቡና ዋጋ ወረደ ። 7. ደረሰ፡ ወደቀ። ችግር ወረደበት። 8. ተንዘረፈፈ፡ ረዘመ (ለምሳሌ ፀጉር) ። 9. ሰፈነ፡ተገኘ። ሰላም ወረደ። 10. ተላለፈ፡ ከላባት ወደ ልጅ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ። 11. ሙታ፡ ጨፈረ (እስከስታን በአንገት፡ በትከሻ)።

መውረጃ ስ መሃጃ ፣ መተላለፊያ፣ መንገድ።

ወረደበት 1. ብዙ ተቆጣው፡ ዘለፈው፡ ሰደበው። 2. ብዙ በላ (ምግብ፡...) ።

ወረዳ ስ ከአውራጃ ቦታች ያለ የአስተዳደር ክፍል።

[የ]ወረዳ ወረደ ከማእረግ፡ ከደረጃው ዝቅ ብሎ ያለብጤው ዋለ ።

ወረዳ ምክር ቤት ስ በወረዳ ደረጃ የተቋቋመና የተወሰነ ስልጣን ያለው ምክር ቤት።

ወረዳ አስተዳዳሪ ስ የወረዳ አስተዳደር ክፍተኛ ባለስልጣን ።

ወረዳ ገዥ ስ የወረዳ ክፍተኛ ባለስልጣን ወይም አስተዳዳሪ የቀድሞ መጠሪያ ።

ወራዳ ት (ስድብ) ነውረኛ፣ ልክስክስ።

ቅሊታም።

ወራጅ ት 1. የሚሂድ፡ የሚወርድ፡ የሚፈስ፡ ረገጥ ያልቆመ (ውሃ፡ ወንዝ፡...)። 2. ከተሳፈረበት መኪና ውስጥ የሚወርድ፡ ወደውጭ የሚወጣ። 3. ወደታች ሂያጅ፡ ተንሻ። 4. የቤት ክዳን ቆርቆሮ የሚመታበትን ማገር የሚሸከም አቆልጭ እንጨት፡ አውራጅ እየተባለም ይጠራል።

ወርድ ስ የጎን ሰፋት ።

ውራጅ ት አሮጌ፡ ያገለገለ (ልብስ፡ ሜሃ፡...)።

ውርደት ስ ቅሊት፡ አላፋሪ ነገር ።

ውርዴ ት የቂጥኝ በሽታ ታዋ ያዳን ።

ውርድ ንባብ ስ ንተት የሚሊና በዜማ መልክ የሚነበብ የንባብ ቤት ትምህርት፡ የአንባብብ መንገድ ።

ውርድ ከራሴ በሚደርሰው ጉድለት፡ ጥፋት፡...እኔ አልጠየቅም ለማለት የሚነገር አባባል።

ውርጃ ስ የሽል፡ የፅንሰ መጨንገፍ።

ውርጅብኝ ስ ቁጣ፡ መአት፡ድንገት የመጣ አደጋ።

ውርርድ ስ እንዲህ ነው፡ አይደለም፡ ይሆናል፡ አይሆንም በሚል በተለያዩ ሃሳብና አስተያየት ምክንያት በሰዎች መካከል የሚደረግ ፋክክር (ተረጎ፣ የሚሆነው ወገን የተወሰነውን ነገር ለመክፈል ቃል የሚገባበት ስምምነት)።

ውርድ ተከለ ለውርርድ የሚሆን ገንዘብ አሰያዘ፡ አስቀመጠ፡ መደበ።

ተወረደ ግ ፊፀመ፡ ጨረሰ፡ተወጣ። እገሌ እዳውን ተወረደው።

ተወራጅ ት አነሰተኛ፡ ዝቅተኛ፡ ምክትል (ሹም)።

ተወራረደ ግ 1. ተፎካከረ፡ ቢረታ ወይም ቢሸፍ በውርርዱ ጊዜ የተወሰነውን ነገር ሊከፍል ቃል ገባ፡ ተዋዋለ። 2. ተሰለተ፡ ተቆረጠ (ሰጋ)። 3. የጦጪ ማሰራጀው ቀርቦ ከወጪ ቀሪው ተመለሰ።

ተወራራጅ ት ተፎካካሪ (በውርርድ) ።

ተዋረደ ግ 1. ከክብሩ ዝቅ አለ፡ ቀለለ፡ በሚያሳፍር ሁኔታ ተገኘ። 2. ተላለፈ (ካለፈው ወደሚቀጥለው፡...)። ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ሻል።

ተዋረድ ስ ከክፍተኛ ወደዝቅተኛ የሚሂድ፡ የሚወርድ ደረጃ፡ እርከን።

በተዋረድ በደረጃ፡ ከላይ ወደታች።

አወረደ ግ 1.አስወገደ፡ አስነሳ (ከስልጣን፡ ከማእረግ)። 2. ከፍ ብሎ ከነበረበት ቦታ ወደታች አመጣ(ለምሳሌ ፍራፍሬን ከዛፍ ላይ)። 3.

ከመኪና ፡ ከባቡር፡... ላይ አራገፈ (ሰውን ወይም እቃን)፡፡ 4. አሳነሰ ፡ ቀነሰ ፡ ገቅ አደረገ፡፡ 5. አሰፈነ፡ አነገሰ፡ አሳደረ፡፡ ሰላም አወረደ/በረከት አወረደ፡፡ 6. በዐናዕልና በከበር እየታጀበ በአጭም የዜማ ስልት መንገድ አዜመ፡ ዜማውን አንቆረቆረ፡ አሰማ፡፡ ዚቅ አወረደ፡፡ 7. አቀነቀነ፡ ዘፈነ፡ ዘፈን አውራጅ ሆነ፡፡ 8. አገሮንዳንድ (ሰድብን፡ ቁጣን፡...)፡፡ 9. አቃለለ፡ አራገፈ (ሸክምን፡...)፡፡ 10. በብዛት ሰጠ፡ አዘነበ፡፡ 11. ምድር ላይ ጣለ፡፡ አውሮፕላኑን በጥይት አወረደው፡፡ 12. አነሳ፡ ሰረዘ (ዋስትናን፡ ሃላፊነትን)፡፡

አውራጅ ስ 1. አቀንቃኝ፡ የዘፈን መሪ፡ ዘፋኝ፡፡ 2. እቃን፡ ሸክምን ከውነት ላይ የሚያወርድ ሰው፡፡ 3. አቆልጃይ፡ ሞላላ የመቃ ወይም የሳንቃ ገበታ፡፡ 4. የቆርቆሮ ቤት የጣሪያ ማገር ተሸካሚ እንጨት፡ ወራጅ ፡፡

አዋረደ ግ 1. አቃለለ፡ ከማእረግ፡ ከከብር ገቅ አደረገ፡፡ 2. ሰደበ፡ አሳፈረ፡ እፍረት ላይ ጣለ ፡፡

አዋራጅ ት ተሳዳቢ፡ ባለጌ፡ ሰውን የሚያዋርድ፡ የሚያሳፍር፡፡

አውራጃ ስ በስፋ የተወሰኑ ወረዳዎችን የያዘ የአስተዳደር ክፍል ፡፡

አወራረደ ግ 1. የወጪ ማስረጃን በማቅረብና ቀራውን ተመላሽ በማድረግ ሂሳብን ዘጋ፡፡ 2. አፎካከረ፡ እንዲወራረዱ አደረገ፡፡ 3. ቆረጠ፡ በለተ፡ ሰየፈ፡፡ 4. አየጠጣ፡ ፋት አያለ፡ አያራሰ ሰለ፡፡ ምሳውን በገዳ እያወራረደ ሰላ ፡፡

ማወራረጃ ስ ምግብን በደንብ ለመብላት ወይም የተበላውን ለማንሸራሸር የሚረዳ መጠጥ፡፡ **አስወረደ** ግ እንዲወርድ አደረገ፡፡

አስወረደች ግ ሽሉ ፡ ፊንቱ ከማህበሩ እንዲወጣ ፡ እንዲጨነፍ አደረገች፡፡

አስወረዳት ግ (ሽሉ ወይም ፊንቱ) ወጣባት፡ ጨነፈች፡፡

***ወረገረገ**

ተውረገረገ ግ ተረገረገ፡ የኩራት፡ የቄንጥ አራማመድ ተራመደ፡፡

ተውረግራጊ ት የሚውረገረግ፡ የሚረገረግ፡፡

ወረገት ስ ቀደም ቢል በነበረው ስርአት የመንግስትን የእርድ ከብቶች የሚቀልብ ሰው ወይም ከብቶቹ ይቀለቡበት የነበረ ቦታ ፡፡

ወረጋ ት 1. ጓዝ የለሽ፡ ባዶ እጁን የሚጓዝ፡ የሚሂን፡ ሊጣ (ተጓዥ)፡፡ 2. ያልተጫነ፡ ቁንነት የለለው (የጋማ ከብት) ፡፡

ወረግቡ “ወር” ስር ተመ.

ወረጪ ግ ውርጭን፡ አመዳይን ጣለ፡ በረደ፡ ቀዘቀዘ ፡፡

ውርጭ ስ በበጋ ወራት በአየር ትዝቃዜ የተነሳ

ለሊቱን መሬት ወይም ላር ላይ ተጋግሮ የሚገኝ ርጥበት ፡፡

ውርጭ አንደደው ውርጭ መታው፡ ጎዳው፡፡

ውርጭ ከካው ዝ.ክ.

***ወረጪ**

ተወረጪ ግ ተቅብጠጠ፡ የጭንቅ እንቅስቃሴ ተንቀሳቀሰ፡ ተንፈራገጠ ፡፡

አወረጪ ግ አቅብጠጠ፡ አንፈራገጠ፡ እረፍት ነሳ፡፡

ወረፈ ግ ሰደበ፡ ዘለፈ ፡፡

ወራፊ ት ሰዳቢ፡ ዘላፊ ፡፡

***ወረፈ**

ወረፋ ስ ለአንድ ጉዳይ አንድ ቦታ ላይ የተገኙ ሰዎች እንደአመጣጣቸው ቅደም ተከተለ የሚጠብቁት ተራ ፡፡

ወረፋ ነው/አለ ተራውን ይዞ የሚጠብቅ ብዙ ሰው አለ ፡፡

ወረፋ ያዘ ተራ ያዘ፡ እንደአመጣጡ በቅደም ተከተለ ተሰለፈ ፡፡

ወረፍ ወረፍ አደረገ ግ አለፍ አለፍ እያለ፡ እየዘለለ ሰራ፡ አነበበ፡ አጫደ ፡፡

ወሪራ ት ገርጋሪ፡ ደንባሪ፡ በርጋጊ (ከብት) ፡፡

ወሪሳ ስ ድንገተኛ ወረራ፡ ዘረፋ ፡፡

ወሪሳ መታ ድንገተኛ ወረራ፡ ዘረፋ አካሄደ፡፡

አፈ ወሪሳ ሳያስቡ ድንገት አፍ እንዳመጣ መናገር ፡፡

ወራ ግ ቢጫ መልክ ያዘ፡ ቢጫ መሰለ ፡፡

አወራ ግ ቢጫ አሰመሰለ፡፡

***ወራ**

ወሬ ስ 1. በሰዎች መካከል የሚደረግ ቁውውት፡ ንግግር፡ አንዱ ለሌላው የሚያስተላልፈው የሃሳብ ልውውጥ (ብዙውን ጊዜ ተራ የሆነ)፡፡ 2. አዲስ የሚሰማ ነገር፡ ዜና፡፡ ምን ወሬ አለ ?

[ለ]ወሬ ነጋሪ አልቀረም ሁሉም አልጽፈ፡ ጥቷል ወይም በቦታው የለም ፡፡

ወሬ ለቀመ ወሬ ሰበሰበ ፡፡

ወሬ ለቃሚ ት እጾክጂኪ፡ ከአንዱ ሰምቶ ለሌላ የሚያቀብል ፡፡

ወሬ ነው ውሸት ነው፡ ያልተደረገ፡ ያልተፈጸመ፡ ያልተረጋገጠ ነገር ነው ፡፡

ወሬ አቀበለ አንጀክክ፡ አሳበቀ፡ ነገር አቀበለ፡፡

ወሬ አቀባይ ት ወሬን ከአንዱ ወስዶ ለሌላው የሚነግር፡ አሳባቂ ፡፡

ወራ አየ በአካባቢው የሚደረገውን፡
የተፈጠረውን ነገር ተመለከተ ።

ወራ ዘረጋ ወራ ያዘ፡ ቀጠለ ።

ወራ ይቀዳል ወራ ይሰበሰባል።

ወራ ይቀዳል ወራ ዘርግቷል፡ ወራ በማውራት
ወይም በማጸመጥ ላይ ነው ።

ወራን ዘራ ወራን አሰራ። ለሁሉ አዳረሰ።

ወራው ተዛመተ/ዘመተ ወራው በሰፊው
ተሰራ። ተሰማ፡ ተዳረሰ።

ወራው ደራ ወራው ደመቀ፡ ሞቀ፡
እየመሰረ፡ እየሰፋ ሂደ ።

ወራው ጠፋ ስለአንድ ሰው፡ ጉዳይ፡ ነገር፡...
የሚሰማ ነገር ታጣ።

ወራውን ይሰልቃል ስራ ፈትቶ ያወራል ።

ወራውን ይከሰክሳል/ ይከካል/

ይከመከማል ወራውን በሰፋት እያወራ ወይም
እያጸመጠ ይገኛል ።

ወራ ምሳው ወራ ወዳድ፡ ወራኛ፡ ወራ ካገኘ
ለምሳው እምብዛም ግድ ያለለው ።

የወራ አባት 1. ወራውን መጀመሪያ ያወራው
ወይም ያመጣው (ሰው)። 2. ወራኛ ።

የወራ ቋት ወራ የሚወድ፡ የሚሰበሰብና መልሶ
የሚነሳ፡ በስራ የሚይጠመድ ።

የወራ ምንጭ ወራውን በመጀመሪያ ያመጣ
ወይም ያወራ ።

ወራኛ ቅ 1. ወራ የሚወድ፡ ብዙ የሚያወራ።
2. አባባል፡ ወራ አመላላሽ።

ተወራ ግ ተነገረ፡ ተባለ፡ ተሰራ። (ወራው) ።

አወራ ግ ነገረ፡ አሰራ። አስተላለፈ (ወራን)።

አዋራ ግ 1. አናገረ። 2. አወራ ወይም
አዳመጠ(ወራን) ።

አስወራ ግ አስነገረ፡ እንዲሳመት ወይም
እንዲሰራጭ አደረገ (ብዙውን ጊዜ የውሸት
ወራ)።

ወራሪ “ወረረ” ስር ተመ.

ወራሽ “ወረሰ”ን ተመ.

ወራት “ወር”ን ተመ.

ወራንታ ስ ከግራምጣ ወይም ከአክሮማ፡...
የሚሰፋና ከቀና ከፍ፡ የሚል የእህል መስፈሪያ ።

ወራውራን ስ በፀሃይ መጥልቂያ ጊዜ የሚታይ
ደብዝቦ ያለ የፀሃይ ብርሃን ወይም የእሳት
ወጋገን።

ወራዳ “ወረደ” ስር ተመ.

ወራጅ ዝ.ክ.

ወራፊ “ወረፈ” ስር ተመ.

ወራ “*ወራ” ስር ተመ.

ወራኛ ዝ.ክ.

ወር (ብ.ቁ.ወራት) ስ 1. ሰላሳ ቀናትን የሚይዝ
የአመቱ አንድ አስራ ሁለተኛ ክፍለ ጊዜ
(ለምሳሌ ከመስከረም አንድ እስከ መስከረም ሰላሳ
ያለው ጊዜ አንድ ወር ነው)። 2. ሰላሳ
ተከታታይ ቀናትን የያዘ የጊዜ መጠን። መጋቢት
10 ሲመጣ ስራ ከጀመርኩ 1 ወር ይምላኛል።

ከወር እስከ ወር 1. ሁልቀን፡ ሁልጊዜ።
ከወር እስከ ወር እረፍት ያለውም፡ 2. ለወር
ያህል ጊዜ። ደመወዙ ከወር እስከ ወር
አያደርሰውም።

ወረግቡ ቅ ልትወልድ የደረሰች፡ ዘጠነኛ ወራን
የያዘች (ሴት) ።

ወር ተራ ስ በየተራ ለወር ያህል የሚካሄድ
የስራ ፈረቃ፡ ጊዜ ።

ወር ተረኛ ቅ የወሩ ባለተራ (አንድን ተግባር
ለማከናወን) ።

ወር አለፍ አንድ ወር እያለፉ በየሁለተኛው
ወር (የሚደረግ፡...) ።

የወሩ (የወር) ነው የአመቱ አይደለም፡
አይነግስም፡ ታቦት አይወጣም። የጥቅምቱ
ሚካኤል የአመቱ መሰሉኝ ነበር፡ ለነበ የወሩ
ናሯል ።

የወር አበባ ስ በየወሩ እስከ ሰባት ቀናት
ከሊቶች ማህሀን የሚፈስ ደም፡ አደፍም ይባላል።
የወር ክፍያ ስ በየወሩ የሚከፈል ገንዘብ
(የአገልግሎት፡ የት/ቤት፡ ...)።

ወርሃ _ ያ _ ወቅት፡ ጊዜ። ወርሃ ክረምት፡

ወርሃ ፅሄ ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ከመስከረም ሃያ
ስድስት እስከ ህዳር ስድስት ቀን ድረስ ያለው
የአበባ ጊዜ፡ ማርያም ልጇን ይባ ከእየሩሳሌም
ወደ ግብፅ የተሰደደችበት ወራት መታሰቢያ ።

ወርሃዊ ቅ በየወሩ የሚደረግ፡ የሚወጣ፡
የሚታተም፡...።

ወርቅ ስ 1. ልዩ ልዩ ጊዛ ጌጠኝን፡ ገንዘቦችን
ለመስራት የሚያገለግል የከበር ማእድን። 2.
በሰም ተደብቆ፡ ተሸፍኖ የሚነገር የቅኔ ውስጠ
ምስጢር። 3. (ዘይ.) ጥሩ፡ ቆንጆ። ላመሉ ወርቅ
ነው።

በወርቅ ነደደ በወርቅ ተሸቆጠቆጠ፡ እጌጠ ።

ወርቀ ዘቦ ስ በወርቅ ፈትል የተጌጠ፡
የተጠለፈ (ካባ፡ ግምጃ፡...) ።

ወርቃ ወርቅ ስ ሰሙን ትቶ በወርቅ ብቻ
የሚነገር የቅኔ መንገድ፡ ሰም ራገፍ ።

ወርቅ ቀለም ስ በወርቅ የተዘጋጀ ወይም
ወርቅን የሚመስል ቀለም ።

ወርቅ ቅብ ቅ ውስጡ ሌላ ሆኖ ላይ ወርቅ

ወይም ወርቅ ቀለም የተቀበ፡ የተከላ (እቃ) ።
ወርቅ ሰራ ስ ከወርቅ፡ ከብር...የተለያዩ ጌጦችን የሚሰራ ባለሙያ ።

ወርቅ በሜዳ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል፡ በመሬት ላይ ልጥፍ ብሎ የሚበቅል፡ ወርቅ የሚመስል ቅጠል ያለው የእዕዋት አይነት።

ወርቅ ውሃ ስ የወርቅ ቀለምን ለመበተበጥ የሚያገለግል ፈሳሽ ።

ወርቃማ ቅ 1. ወርቅ የሚመስል፡ የሚያምር። 2. ጥሩ፡ ተፈላጊ፡ ውድ የሆነ። **ወርቃማ ጊዜ** ።

ወርቅዬ ስ ፍሬው ትልልቅ፡ ገለባው በቀላሉ የሚለቅ፡ ለቆሎና ለእንጀራ የሚሆን የገብስ አይነት።

የወርቅ ኢየቤልዩ ስ የአንድ ድርጊት ሃምሳኛ አመት ክብረ በእል ።

የወርቅ ጥርስ ስ ሰው ሰራሽ የሆነ፡ ብዙውን ጊዜ በወለቀ ጥርስ ፈንታ የሚተክል ከወርቅ የተሰራ ጥርስ ።

የወርቅ ፍልቃቂ በጣም የሚያምር፡ ውብ፡ ቆንጆ ።

ወርች ስ የከብት የፊት እግር ስጋ ።

ወርች ከምብል ቅ ዘቅዛቃነት፡ ቁልቁለትነት ያለው፡ ተዳፋት (መሬት) ።

ወርካ “ዋርካ” ን ተመ.

ወርድ “ወረደ” ስር ተመ.

ወሮ በላ “ወረረ” ስር ተመ.

ወሮታ(ወረታ) ስ 1. ለመልካም ስራ የሚሰጥ፡ ለውለታ የሚከፈል ጥሩ ነገር፡ ሽልማት። 2. በጎ ስራ፡ ድርጊት፡ ውለታ ።

ወሰለተ(ወሳለተ) ግ ባለገ፡ ማገጠ፡ በስራ የማይገኝ ሆነ፡ ዋለገ ።

ወሰላታ ቅ በቃሉ የማይገኝ፡ እምነት የማይጣልበት፡ አታላይ ።

ወሰልትና ስ 1. አለመታመን፡ የማታለል ድርጊት። 2. ማጋጣነት፡ ስራ ፈትነት ።

አወሰለተ ግ አማገጠ፡ አባለገ ።

ወሰራ[ዶሮ] ስ መላው አካሉ ነጭ ሆኖ ጀርባው ወይም ከንፋ ላይ ቀይ ያለበት ዶሮ ።

ወሰሰ ግ ቀጠነ፡ መነመነ፡ ቀለለ (የሰንዴ፡ የገብስ ፍሬ) ።

ወሰሰ ቅ ቀጭንና ቀላል የሆነ (የሰንዴ፡ የገብስ ፍሬ) ።

***ወሰሰበሰ**

ውስብስብ ቅ 1. የተጠላለፈ፡ ውትብትብ (ከር፡ ገመድ፡ መንገድ፡...)። 2. አስቸጋሪ፡ በቀላሉ ሊቃለል የማይችል። 3. በጣም

የተመሰቃቀለ፡ ግልፅ ያልሆነ፡ በቀላሉ መረዳት የማይቻል።

ተወሳሰበ ግ 1. ተጠላለፈ፡ ተሳሰረ፡ በቀላሉ ሊለያይ ወይም ሊፈታ የማይችል ሆነ (ለምሳሌ ክር፡ ገመድ፡...)። 2. ረቀቀ (ሃሳብ፡ ነገር)። 3. አስቸጋሪ፡ ከባድ፡ በቀላሉ መፍትሄ ሊያገኝ የማይችል ሆነ። **ፈጣን እርምጃ ባለመወሰዱ ችግሩ ሁሉ ተወሳሰቧል።**

አወሳሰበ ግ 1. አጠላለፈ፡ አቀላለፈ፡ እርስ በርስ አስተሳሰረ (ለምሳሌ ገመድን፡ ክርን)። 2. አስቸጋሪ፡ ከባድ፡ በቀላሉ የማይፈታ አደረገ (ችግርን፡...)።

ወሰነ ግ 1. አንድ ነገር እንዲፈፀም ወይም አንድ አይነት እርምጃ እንዲወሰድ ተስማሚ፡ አቀደ፡ አዘዘ። 2. ገደበ፡ ክለለ። 3. ደነገገ፡ ስርአትን አበጀ፡ ሰራ። 4. ቆረጠ፡ እንዲህ ይሁን አለ። **ቀን ወሰነ/ዋጋ ወሰነ/ሃሳቡን ወሰነ ።**

ወሰን ስ 1. ድንበር፡ የቦታ፡ የሃገር ክልል።

2. ገደብ፡ ሙወረሻ፡ **አንተን በማግኘቴ ደስታዬ ወሰን የለውም ።**

ወሰን ገፋ ከክልሉ፡ ከድንበሩ አልፎ የሌላውን ቦታ ያዘ።

ከወሰን ያለፈ እጅግ ብዙ።

ወሰንተኛ (ወሰነተኛ) ቅ ድንበርተኛ ።

ወሳኝ ቅ 1. የሚወሰን፡ ውሳኔ የሚሰጥ። 2. ለውጤት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያለው፡ ከፍተኛ ሚና የሚጫወት። **ያንተ መገኘት ወሳኝ ነው።**

ውሳኔ(ውሰን) ቅ 1. በጥቂት ነገሮች ብቻ የተገደበ፡እንደፈቀደው በሁሉም ቦታ የማይገኝ፡ ቁጥብ ። 2. ጥቂት፡ ብዙ ያልሆነ።

ውሳኔ ስ የተሰጠ ትእዛዝ፡ እንዲፈፀም፡ እንዲደረግ የተባለ ወይም በስብስብ ወሰነው ያሳለፉት ስምምነት።

ውሳኔ አስተላለፈ ውሳኔ ሰጠ።

ውሳኔ ሀዘብ ስ ሀዘብ ፍላጎቱን፡ ምርጫውን የሚገልፅበት መንገድ።

ተወሰነ ግ 1. ውሳኔ፡ ትእዛዝ ተሰጠ ወይም ተላለፈ፡ ውሳኔ አገኘ። 2. ተደነገገ። 3. ተገደበ፡ ተከለለ። 4. ተቆረጠ፡ እንዲህ ይሁን ተባለ።

የተወሰነ መጠነኛ ቁጥር ያለው። **የተወሰነ ሀዘብ በስብስቡ ተገኘ/ ለተወሰነ ሰአት ተገኘኛ ነበር።**

ያልተወሰነ ጊዜ በዚህ ቀን ይሁን ተብሎ ገደብ ያልተሰጠው ወይም ቀጠሮ ያልተያዘለት ጊዜ።

ተዋሰነ ግ 1. ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ ሆነ። 2. ድንበር ተካለለ ። አበጀ።

ተዋሳኝ ቅ ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ።

አዋሰነ ግ 1. በድንበር፡ በወሰን ተገኘ።

በስተምእራብ በኩል ሱዳን ኢትዮጵያን ታዋቅሶታች:: 2. አካለለ:: ድንበር አበደ::

አዋሳኝ ቅ ወሰንተኛ:: ድንበርተኛ:: በወሰን የሚገኝ::

ወሰካ ስ ቃፊዛ::

ወሰክ ስ ቆሻኝ:: እድፍ::

ወሰወሰ ግ 1. ጥብቅ ያልሆነ ስፊትን ሰፋ:: ሸደሸደ:: 2. እጅና እግሩን ቶሎ ቶሎ አንቀሳቀሰ:: አወራጩ (ለመጥኘት):: 3. እረፍት ነሳ:: ገፋፋ:: በል በል አለ ::

ወሰዋሳ ቅ 1. (ስድብ) አርፎ የሚይቀመጥ:: እርጋታ የሌለው:: ቶክቷካ:: 2. ሰባቂ:: ቀጣፊ:: ሌባ::

ተወሰወሰ ግ 1. ጥብቅ ያልሆነ ስፊት ተሰፋ:: 2. እረፍት አጣ:: ተገፋፋ ::

ተወሳወሰ ግ ቀጣፊ:: ሌባ:: ወሰዋሳ ሆነ ::

አወሳወሰ ግ 1. አዛመረ:: አፈናፈነ:: አንቀሳቀሰ:: አወላዳ:: ዋሰ አያወሳውሰ :: 2. አባባቅ:: አዋሽከ:: ነገር አመላለሰ ::

ወሰወ፡ ቀ.እ. ድንቅ:: ግሩም:: መልካም:: ጎሽ:: እስደ ለማለት የሚነገር አባባል:: እጅግ ጠቃሚ ስራ ስርቶ ነበር:: ወሰው ያለው የለም እንጂ::

ወሰደ ግ 1. ተቀበለ:: ተረከበ:: 2. ያዘ:: በእጁ አደረገ:: 3. ወደ አንድ ቦታ ይዞ ሄደ:: 4. በላ:: ጠጣ::... (ምግብን) መጠጥን:: መድሃኒትን:: 5. ሰረቀ:: ግብረቱን ሌባ ወሰደው:: 6. ፈጅ:: አመራ:: ያዘ:: ጊዜ ወሰደ/በኩ ቦታ ወሰደ:: 7. ወሰራ:: አደረሰ:: ወደ መ/ዜቱ የሚወሰደው መንገድ ተዘግቷል:: 8. ቀነሰ:: አነሳ:: ከሃያ ላይ አሰር ሲወስድ አሰር ይቀራል:: 9. ቆጠረ:: ገመቱ:: ያደረገሁለትን ሁሉ በከፋት ወሰደው:: 10. ያዘ:: መዘገበ:: ሰልክ ቁጥር ወሰደ/ነጥብ ወሰደ:: 11. ተመለከተ:: አየ:: መረመረ:: ለምሳሌ ይህን ብንወስድ::

ወሰድ ያደርገዋል 1. አእምሮውን ሳት ያደርጋል:: ከትክክለኛው የአእምሮና የሃሳብ መንገድ ይወጣል:: 2. አልፎ አልፎ ነገር ይዘኛል:: ይስታል::

ወሳጅ ስ ሰይጣን:: ሰላብ:: እሁሉን ወሳጅ ወሰደው መሰለኝ አልበረክት አለ ::

ወሳሰደ ግ በጥቂቱ ደጋግሞ ጠጣ (የአልኮል መጠጥን) ::

ተወሰደ ግ 1. በሌላ ሰው ቁጥጥር:: እጅ:: ይህ ብር ገባ:: 2. ተይዞ ሄደ:: በፖሊስ ተወሰደ:: 3. ተሰረቀ:: 4. ተፈጅ:: ተጠቀመ:: ጊዜ ተወሰደ ከተሰራ በጥሩ ሁኔታ ያልቃል::

ተወሰደለት ተነሳ:: ተቀነሰ (ከላዩ) ::

ተወሰደበት 1. ተቀማ:: ተወረሰበት:: 2. ተሰረቀ ::

አሰወሰደ ግ እንዲወሰድ አደረገ::

ወሲብ ስ በመንድና በሌት መካከል የሚፈፀም ፍትወተ ስጋዊ ስራ:: ግብረ ስጋ::

ወሲባዊ ግንኙነት የግብረ ስጋ ግንኙነት::

የወሲብ ፍላጎት የግብረ ስጋ ፍላጎት ::

ወሲፋ(ወሲፍ) ስ ኮረዳ:: ወጣት:: ልጅ እግር::

ወሳ

ተወሳ ግ 1. ተባለ:: ተነገረ:: ታተተ:: 2. ታወሰ:: ታሰበ:: ተነሳ (ነገሩ...)::

አወሳ ግ 1. አተተ:: ተናገረ:: 2. አስታወሰ:: አነሳ (ነገሩን...)::

ወሳለተ "ወሰለተ" ን ተመ.

ወሳሰደ "ወሰደ" ስር ተመ.

ወሳብሬ ስ የግመል ጊደር ::

ወሳኝ "ወሰኝ" ስር ተመ.

ወሳጅ "ወሰደ" ስር ተመ.

ወሳፍቻ(መሳፍቻ) ስ እንደ ወሰፊ ያለ የሚመስል:: የኮርቻ::... መስፈያ::

ወሰላታ "ወሰለተ" ስር ተመ.

ወሰከምቢያ(ወሰከምባይ) ስ ከግራምጣ ወይም ከአክርማ::...የሚሰፋ የሌማት:: የመሳብ::... መክደኛ::

ወሰከምት ስ 1. የውሻ ማሰሪያ:: ማነቆ:: 2. መቃጥን:: የአሳ ማጥመጃ ቆላፋ ብረት:: 3. ጅንግላ::

ወሰዋሳ "ወሰወሰ" ስር ተመ.

ወሰፈንጥር ስ 1. ጎበጥ ካለ እንጨት የሚሰራ የወፍ:: የቆቅ::... መያዣ:: ወጥመድ::

2. እንደጠፍር ያለ ሆኖ ሜፍና ሜፋ ባላነትባለው አነስተኛ እንጨት ላይ የታሰረና ልጆች ጠጠር

አጉርሰው እያሰፈነጠፍ

ወፎችን::... የሚመቱበት

ተለጣጭ ጎማ ወይም ላሳቲክ::

ወንጭፍም ይባላል::

ወሰፋት ስ 1. ቀጭን:: ረጅም የሆኑ ውስጥ ትል:: 2. አንድን ነገር በጥሩ ስሜት የማድረግ:: የመቀበል:: የመውሰድ::... ፍላጎት (ብዙውን ጊዜ ከመብላትና ከመጠጣት ጋር ተያይዞ የሚነገር)::

ወሰፋቱ ተቆለፈ /እምቢ አለ/ አልቀበል አለ የምግብ ፍላጎት አጣ:: አልበላለት አለ ::

ወሰፈንጥር

ወስፋታም ቅ 1. (ስድብ) ወስፋት ያለበት፡ ወስፋት የያዘው፡ 2. ብዙ ምግብ የማይበላ፡ የምግብ ፍላጎት የሌለው፡ 3. ቀጫጫ ።

ወስፌ ለ እንደ መሰብ፡ ሙዳይ፡... የመሳሰሉትን የሰፈት እቃዎች ለመስፋት የሚያገለግል ቀጭንና ሹል ብረት።

ወስፌ ቂጥ ቅ 1. (ስድብ፡ ዘይ.) እንድ ቤታ አርፎ የማይቀመጥ፡ ቀኝጥታ፡ 2. የቂጣም ተቃራኒ ።

ወሽለ ግ እንደ ነገሩ ሳያጠብቅ አሰረ።

ወሻላ ቅ ውትፍትፍ፡ ውሽልሽል፡ ጠባቂ ያልሆነ።

ውሽልሽል ቅ ጥብቅነት የሌለው፡ ልል ።

ተውሽለሽለ ግ ተውተፈተፈ፡ ጥብቅነት የሌለው ሆነ ።

አውሽለሽለ ግ አውተፈተፈ፡ እንደ ነገሩ ሰራ፡ ሳያጠብቅ አሰረ ።

ወሽለክ ግ 1. አልያዝ፡ አልጨበጥ አለ፡ ሾለክ።2. ወሰለተ ።

ወሽላካ ቅ (ስድብ) ወሰላታ፡ ቁም ነገር የሌለው፡ የማይጨበጥ ።

ወሽላ ለ 1. ያልተገረዘ የወንድ ብልት። 2. (ዘይ.) ፈራ፡ ወኔ የሌለው።

ወሽመ ግ ውሽማ ያዘ፡ አደረገ፡ ሚስቱ ካልሆነች ሴት ጋር በወዳጅነት፡ በፍቅር ተሳሰረ።

ውሽማ ለ ቢጋብቻ ያልታሰረ ድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ያለው ወዳጅ፡ ፍቅረኛ።

ተውሽመ ግ ውሽማ ሆነ።

ወሽቀ ግ አንድን ነገር በሌላ ነገር ውስጥ ሽጎ፡ ሻጠ፡ አገባ፡ ወተፈ ።

ወሻቃ ቅ (ስድብ) 1. የማይረባ ፡ ፈራ፡ ተልካሻ። 2. ልክስክሰ፡ ወታፋ ።

ውሽቅ አለ ግ 1. በአንድ ነገር ውስጥ ድብቅ፡ ሽጉጥ ብል፡ ተቀመጠ ። 2. ወደ ውስጥ ገባ፡ ተሸገጠ።

ተውሽቀ ግ 1. ተሸገጠ፡ ወደ ውስጥ ገባ ። 2. ተደበቀ፡ ተሸሸገ።

ተውሽቆ ዋለ ወደ ውጪ ሳይወጣ ከቤት ውስጥ ዋለ ።

ወሽባ¹ ለ 1. ጥቅልል፡ ሽብልል፡ ቀጭን የማግ አመለማሎ ። 2. መልክ መልካም፡ ሎጋ ።

ወሽባ² (ውሽባ) ለ ሀመምተኛ የሆነ ሰው በተወሰነ ስፍራ ተገልሎና ከሰው ተለይቶ በመቀመጥ የሚደረግለት ባህላዊ የሀክምና አይነት።

ወሽባ (ውሽባ) ገባ ከሰው ተለይቶና በተወሰነ ቦታ ቤት ዘግቶ በመቀመጥ በባህላዊ መድሃኒት

ታከመ (በእፅዋት በመታጠን፡ በመታጠብ፡...)

ወሽን ቅ ደግ፡ ማለፊያ።

ወሽኔ ቅ ውብ፡ ቆንጆ።

***ወሽከ**

አዋሽከ ግ አሳበቀ፡ ነገር አቀበለ።

አዋሽኪ ቅ አሳባቂ፡ ነገር የሚያቀብል።

ወሽከፊ ቅ (ስድብ) የማይረባ፡ ተልካሻ ።

ወሽከተ ግ የሆነ ያልሆነውን አወራ፡ እውነቱንና ሃሰቱን እየደባለቀ ተናገረ፡ ለፈለፈ፡ ቀላመደ።

ወሽካታ ቅ (ስድብ) የሆነ ያልሆነውን የሚያወራ፡ ውሽታም ፡ ቀባጣረ።

ተወሽከተ ግ የሆነ ያልሆነውን አወራ፡ ዋሽ፡ ቀላመደ፡ ወሽከተ።

ወሽገረ ግ ወለገደ፡ ጠመመ።

ወሽጋራ ቅ ወንጋራ፡ ወልጋዳ።

ተወሽገረ ግ ተወናከረ፡ ተወላገደ።

አወሽገረ ግ አወናከረ፡ አወላገደ።

ወሻቃ "ወሽቀ" ስር ተመ.

ወሽ ለ የላም ጡት (እንደ ከረጢት ያለው የወተት መዋገፍ)።

ወሽላካ "ወሽለክ" ስር ተመ.

ወሽመጥ ለ 1. ከብብት እስከ ሙሃይት ያለ ገጽ። 2. የጠበበ ልብስን ለማሰፋት በሰላች ተቆርጦ የሚገባ ጨርቅ፡ ሰላጢ።

ወሽመጥ ቆረጠ ተሰፋ አስቆረጠ።

ወሽማዳ ቅ (ስድብ) ውልክፍክፍ፡ ወልጋዳ።

ወሽካታ "ወሽከተ" ስር ተመ.

ወሽጋራ "ወሽገረ" ስር ተመ.

ወቀረ ግ 1. የወፍጮ ድንጋይን አተባ፡ አሻከረ፡ እንዲፈጭ አዘጋጀ። 2. ለቤት ህፃን የሚሆን ድንጋይን ቀረፀ፡ አዘጋጀ፡ ጠረበ። 3. ነቀሰ (ጥርስን)። 4. አሰለጠነ፡ ትምህርት የማይገባው ተማሪ እንዲገባው ጥረት አደረገ።

መዋቅር ለ 1. ከዋሊታ እስከ ታዛ የሚወርድ ዋና ዋና የጣሪያ እንጨት፡ ወራጅ። 2. አንድ ድርጅት የተመሰረተበት ልዩ ልዩ ክፍሎችና ውስጣዊ ግንኙነታቸው፡ አደረጃጀታቸው።

መዋቅር ዘረጋ ልዩ ልዩ ድርጅቶችን በየደረጃው መሰረተ፡ አቋቋመ፡ አደራጀ ።

ውቃሪ ቅ 1. ከተወቀረ ወፍጮ የሚወጣ የድንጋይ ድቃቂ። 2. እህል ከተከከ በሂሳ የሚቀር ድቃቂ ።

ውቅር ቅ 1. የጣራ ውጥን፡ ጅምር። 2. የተወቀረ (የድንጋይ ወፍጮ፡...)

ውቅራት ለ ንቅሳት፡ ጥቁራት ።

ተወቀረ ግ 1. ተባ፡ ሻከረ(የወፍጮ ድንጋይ)።
2. ተጠረበ፡ ተቀረፀ (ድንጋይ)። 3. ተነቀሰ
(ጥርስ)። 4. እንዲሰለጥን፡ ትምህርት እንዲገባው
ተደረገ (ተማሪ)።

ተዋቀረ ግ 1. ተወጠነ፡ ተጀመረ፡ ተሰራ
(ጣራው)። 2. ተመሰረተ፡ ተደራጀ፡ ተቀናበረ።

አዋቀረ ግ 1. ወጠነ፡ ጀመረ፡ ሰራ
(ጣራውን)። 2. መሰረተ፡ አደራጀ፡ አቀናበረ ።

ወቀረ ስ አጋሰሰ፡ የኮርቻ ፈረሰ ያልሆነ ።

ወቀሰ ግ 1. ባለፈ የተደረገን ጥፋት በማንሳት፡
በማስታወስ ገሰፀ፡ ነቀፈ። 2. የተፈፀመበትን
በደል፡ የተሰማውን ሃዘን፡ ቅሬታ፡...እያነሳ
በደሉን ላደረሰበት ወገን በምሬት ተናገረ፡
በደልኩን አለ ።

ወቀሰ ስ 1. ነቀፋ፡ ተግሳፅ፡ ምክር። 2. በደል
የተፈፀመበት ሰው የሚያሰማው የሃዘን፡ የቅሬታ፡
የቀጭት፡ የፀፀት፡ የብሶት ቃል፡ እሮሮ ።

ተወቀሰ ግ 1. ተተቸ፡ ተገሰፀ፡ ተመክረ
(ባደረሰው ጥፋት፡ በደል)። 2. ወቀሳ ቀረበበት ።

ተወቃሽ ቅ 1. ጥፋትኛ፡ በደለኛ ተደርጎ
የሚቆጠር። 2. ወቀሳ የሚቀርብበት ወይም
የቀረበበት (አጥፊ፡ በደል ፈፃሚ)።

አስወቀሰ ግ 1. አስነቀፈ፡ አስተቸ። ይህ
ድርጊት ያስወቅሳል። 2. በደለኛ፡ ጥፋትኛ
አስደረገ።

ወቀጠ(ወገጠ) ግ 1. እህልን ወይም ሌላ ነገርን
በሙቀጫ ውስጥ አድረጎ ሸከሸከ፡ አደቀቀ። 2.
በሃይል መታ፡ ደበደበ። 3. ቀጠቀጠ፡ አኮላሽ
(የከብትን አባልዘር)።

ሙቀጫ ስ የሙቀጫ ግልገል፡
ዘነዘና ።

ሙቀጫ(ሙገጫ) ስ ባንድ ጫፋ
በኩል መሃሉ ከተሰረበረ ግንድ
የሚዘጋጅና በዘነዘና አማካኝነት እህልና
የመሳሰሉት ነገሮች ውስጥ ተጨምረው
የሚወቀጡበት የቤት እቃ።

ሙቀጫ ቂጥ (ስድብ) ቂጠ
ትልቅ።

ሙቀጫ

ሙቀጫ እግር ስ (ስድብ) ከቁርጭምጭሚት
እስከ ጉልበት ያበጠ፡ የወፈረ እግር ያለው።

የሙቀጫ ልጅ ስ ዘነዘና።

ውቅጥ ስ 1. በሙቀጫ የተወቀጠ፡ ያልላመ
በርበሬ፤ ውቅጥ በርበሬም ይባላል። ቅ 2. የተኮላሽ
(እንሳሳ)።

ተወቀጠ ግ 1. እህል ወይም ሌላ ነገር ሙቀጫ
ውስጥ ተደርጎ ተሸከሸከ፡ ደቀቀ። 2. በሃይል
ተመታ፡ ተደበደበ። 3. ተኮላሽ፡ ተቀጠቀጠ
(የከብት አባልዘር)።

ወቃ ግ 1. አበራየ፡ የእህልን ነዳ አውድማ ላይ
ዘርግሮ ፍሬው ከአገዳው ወይም ከብሩ እስኪላቀቅ
ድረስ ከብቶች በላይ ላይ እየዞሩ መላልሰው
እንዲረግጡት በማድረግ፡ በከብት እግር ፍሬው
ከገለባው ያልተለየውን ወይም መጠኑ አነስተኛ
የሆነን የእህል ነዳ በዱላ በመቸብቸብና ፍሬውን
ከገለባው በመለየት ምርቱን ሰበሰበ። 2. አጋድሞ
መታ፡ ደበደበ። 3. በሃይልና በብዛት ጣለ ወይም
ዘሰጠ፡ ዝናቡ ወቃው።

ውቂያ ስ እህልን የመውቃት፡ የማበራየት
ስራ።

ተወቃ ግ 1. ፍሬው ከአገዳው ወይም ከብሩ
እስኪላቀቅ ድረስ የእህል ነዳ አውድማ ላይ
ተዘርግሮ ከብቶች በላይ ላይ እየዞሩ መላልሰው
እንዲረግጡት ከተደረገ በሂሳ ከገለባው እየተለየ
ምርቱ ተሰበሰበ። 2. በሃይል ተመታ፡ ተደበደበ።

ተዋቃ ግ በዱላ ተደባደበ ።

ወቄራ ስ ካራ፡ ቢላዋ ።

ወቄት ስ የወርቅ ከብደት መለኪያ (አንድ ወቄት
28 ግራም ነው)።

ወቅላሎት(መቅላሎት) ስ ቢላዋ፡ ካራ ።

ወቅት ስ 1. በአየሩ ሁኔታ መለዋወጥ መሰረት
ከተመደቡት የአመቱ አራት ክፍለ ጊዜያት
አንዱ(የመፀው፡ የበጋ፡ የፀደይ፡ የክረምት ጊዜ)።
2. ጊዜ፡ ሰአት። በበርግ ወቅት የሚዘፈን ዘፈን/
በወቅቱ እንድንደርስ መፍጠን አለብን።

የወቅቱ ሁኔታ በአሁን ጊዜ ያለው ሁኔታ ።

ወቅታዊ ቅ 1. አሁን ያለው። ወቅታዊ ሁኔታ።
2. ጊዜያዊ፡ ዘላቂነት የሌለው። ወቅታዊ ችግር።

ወበራ¹ ስ ሰዎች በየተራ የሚያካሄዱት የመረዳዳት
ስራ፡ ደቦ ።

ወበራ² ግ 1. ወሽ፡ በረዩ። 2. ቀበጠ፡ ተቀናጣ።

ወብራ ቅ ቀበጥ ።

ተወባራ ግ ተቀናጣ፡ ቀበጠ ።

ወበራ³ ግ ገረጣ፡ ደረቀ፡ ለመታጨድ ደረሰ
(የገብስ፡ የሰንዴ፡...ሰብል)።

ወበቀ ግ ጋለ፡ ጥቀ፡ ትኮሰ፡ ላብ ላብ አለ ።

ወበቅ ስ ሙቀት (የአየር) ።

ወባ ስ በትንኝ አማካኝነት የሚተላለፍ፡ ትኩሳት
ያለውና የሚያንቀጠት የበሽታ አይነት ።

የወባ ትንኝ ስ የወባ በሽታን የምታስተላልፍ፡
አብዛኛውን ጊዜ በቆሳ አካባቢ የምትገኝ ትንኝ ።

ወባት ስ ለተቸገረ የሚቆም ጠበቃ ።

ወባት ገባ ለተጨነቀ፡ ለተቸገረ ጥበቃና ቆመ፡
ረዳ፡ አገዘ።

ወብራ "ወበራ"¹ ስር ተመ.

ወሰኛማኔ(አሶሽማኔ) ስ ነብር የሚመስል፡

በቢሜ መደብ ጥቁር ጠቃጠቆ ያለበት የዱር አውራ(ስለሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ)።

*ወተረ

ውትርትር ት 1. ለመራመድ የሚፍጨረጨር፡ የሚግተረተረ፡ 2. አልፎ አልፎ የተተከለ፡ የተታታ (አጥር፡ የቤት ጣራ፡...) ።

ውትር ውትር አለ ግ 1. ከአቅም ማነስ፡ ካለመቻል የተነሳ እየተንገዳገደ ለመራመድ፡ ለመሄድ ሞከረ። 2. ተፍጨረጨረ፡ ተግተረተረ።

ተውተረተረ ግ 1. ተፍጨረጨረ፡ ተግተረተረ። 2. አልፎ አልፎ ተተከለ፡ ተታታ።

አውተረተረ ግ 1. የማድግዳን፡ የአጥርን እንጨት አልፎ አልፎ ተከለ፡ አያያዘ። 2. እንደ ነገሩ ለመስራት ሞከረ፡ ተፍጨረጨረ፡ አውተፈተፈ።

ወተር ስ የሽራራት ድር ።

አውታር ስ 1. የጀልባ፡ የድንኳን፡ የቀስት መወጠሪያ ገመድ። 2. የድርጅት፡ የተቋም፡ ... የተለያየ ቅርንጫፍ፡ ድርጅቶች ብዙ የማከፋፈያ አውታሮችን ዘርግተዋል ።

*ወተበተበ

ውትብትብ ት የተውተበተበ፡ የተሳሰረ፡ የተያያዘ፡ የተጠላለፈ ።

ተውተበተበ ግ ተሳሰረ፡ ተያያዘ፡ ተጠላለፈ።

አውተበተበ ግ አስተሳሰረ፡ አያያዘ፡ አጠላለፈ።

ወተት ስ 1. አጥቢ እንስሳት ልጆቻቸውን በጡት አማካይነት የሚመግቡት ወይም በተፈጥሮ ከሚገኘው ጋር ተመሳሳይ ይዘት እንዲኖረው ተደርጎ በዱቄት መልክ የሚሰራና ተበጥብጦ የሚጠጣ ነጭ ፈሳሽ። 2. ከቁልቋል፡ ከቅንጭብ ወይም ከሌላ እዕዋት የሚወጣ ነጭ ፈሳሽ።

ወተት ነው (ዘይ.) 1. የዋህ፡ ገር ነው። 2. ቀላል ነው። ፈተናው ወተት ነው።

ወተት ይመስላል በጣም ነጭ ነው ።

ወተቱ ስ ገራም የሆነች የፈንጣጣ አይነት የምትጠራበት የቁልምጫ ስም ።

ወተት አንጀት ስ የአንጀት አንዱ ክፍል ።

የወተት ፐርስ ስ ሌላ በማብቀል የሚተካ ጊዜያዊ የልጅነት ፐርስ ።

ወተውተ ግ 1. ያለማቋረጥ ለፈለፈ፡ ብዙ አወራ። 2. ጎተጎተ፡ ደጋግሞ ተናገረ፡ አሳሰበ ።

ውትወታ ስ ጉትጎታ ።

ወተፈ ግ 1. ጨርቅን ወይም ሌላ ነገርን በመከተት ቀዳዳን፡ ሽንቁርን ደፈነ። 2. ሻጠ፡ አስገባ፡ ቀረቀረ ።

ወታፋ ት 1. (ስድብ) አቅመ ቢስ፡ ደቃቃ። 2.

ከተጠላበት ቤት የማይወጣ፡ የማይጠፋ ።

ውታፍ ስ 1. የጠርመሱ አፍ ወይም የሌላ ሽንቁር ነገር መክደኛ። 2. የሌላውን ሰው ስራ ለመሸፈን በምትክነት የገባ ወይም የሚገባ ።

ውትፍትፍ(ወተፍታፍ)ት የማይረባ፡ ውሽልሽል ስራ።

ውትፍትፍ አለ ግ ውሽልሽል አለ፡ ጥብቀት የለለው ሆነ ።

ተወተፈ ግ 1. ተሸንጠ፡ ተከደነ። 2. ገባ፡ ተቀረቀረ ።

ተወታተፈ ግ ጥብቀት በሌለው፡ በማይረባ ሁኔታ ተሰራ ።

አውተፈተፈ ግ የማይረባ፡ መናኛ፡ ጥብቀት የለለው ስራ ሆነ ።

አውተፈተፈ ግ ጥብቀት በሌለውና በማይረባ አካሄድ ስራ ።

ወታቦ ስ 1. እንደ ቁና ባለ ቅርፅ ከጭቃ ተዘጋጅቶና በእበት ተለቅልቆ ለእህል፡ ለጥራጥሪ መያዣ ወይም ማስቀመጫ የሚሆን እቃ። 2. (ስድብ) ክፍት አፍ። 3. (ዘይ.) መልክ ጥፋ፡ ቅርፀቢስ፡ ፉንጋ።

ወታደር ስ በፖሊስ ወይም በጦር ሰራዊት ውስጥ ገብቶ የሚያገለግል መለዩ ለባሽ ።

ወታደራዊ ት በወታደሩ ክፍል ያለ ወይም የሚካሄድ፡ የወታደር። **ወታደራዊ ሰልፍ**፡

ወታደራዊ መንግስት ስ ከወታደሩ ክፍል ተውጣጦቹ የአገሪቱን አመራር በሃይል በመያዝ የሚቋቋም መንግስት ።

ወታደራዊ ሰላምታ ስ ወታደር እጁን ወደ ግንባሩ አካባቢ በማውጣት የሚያሳየው የአክብሮት መግለጫ፡ ሰላምታ ።

ወታደራዊ ሰልፍ ስ የወታደሩ ክፍል በልዩ ልዩ የጦር መሳሪያዎች እየታጀበ የሚያሳየው የሰልፍ ትርኢት ።

ወታደራዊ ትምህርት ስ መከላከልን፡ ጠላት ማጥቃትን፡ የውጊያ ስልትን የመሳሰለ ትምህርት።

ወታደራዊ አስተዳደር ስ ህዝባዊ ውክልና በሌለው የወታደሩ ክፍል የበላይነት የሚካሄድ የሃገር አስተዳደር ።

ወታደራዊ አገዛዝ ስ ከወታደሩ ክፍል የወጡ ጥቂት ሰዎች የመንግስት ስልጣን በሃይል ከነጠቁ በሂላ የሚያካሄዱት የሃይልና የጭቆና አስተዳደር ።

ወታደራዊ ካምፕ ስ የወታደሩ ክፍል አባላት የሚሰበሰቡበት፡ ትምህርት የሚያካሄዱበት፡ የሚኖሩበት፡ መሳሪያ የሚያስቀምጡበት ግቢ፡ ካምፕ።

ወታደራዊ ጣልቃ ገብነት ስ በሌላ ሃገር

ጉዳይ ውስጥ በጦር ሃይል ጭምር የሚደረግ ጣልቃ ገብነት ።

ወታፋ “ወተፈ” ስር ተመ .

ወትሮ ተውገ 1. ቀድሞ፡ በፊት። 2. ዘወትር፡ ሁልጊዜ ። **ወትሮ በዚህ ሰአት እዚህ ይገኝ ነበር።**
ያለወትሮው ያለልማዱ። **ያለወትሮው** ዛሬ በጧት መጣ ።

ወንበደ ግ 1. ወንበዴ፡ ቀማኛ፡ ዘራፊ. ሆነ።2. ስራ ፈት፡ ዘዋሪ፡ ጽርዬ ሆነ። 3 ደንበረ፡ ሸሸ፡ ሮጠ፡ አመለጠ (ከብት) ።

ወንበዴ ስ ቀማኛ፡ ዘራፊ፡ ሸፍታ ።

ውንብድና ስ ሸፍጥ፡ ቅሚያ፡ ዝርፊያ ።

ተወንባበደ ግ ተሳሳተ፡ ተምታታ፡ ተጭበረበረ፡ ተደነጋገረ።

ተወናበደ ግ 1. ተደናበረ፡ ተደናገረ። 2. ተሳሳተ፡ ተምታታ ።

አወናበደ ግ 1. አደናበረ፡ አደናገረ። 2. አሳሳተ፡ አምታታ፡ አጭበረበረ። 3. የሃሰት ወሬ፡ ፕሮፓጋንዳ ነዛ ።

አወናባጅ ቅ አታላይ፡ አጭበርባሪ ።

***ወነከረ**

ወንካራ ቅ ሲሄድ የሚገንዳገድ፡ የሚወላገድ፡ ድክድክ የሚል ።

ወንክርክር ቅ ውልግድግድ ።

ተወናከረ ግ 1. ተወላገደ፡ ተገንዳገደ፡ ተውተረተረ። 2. አቋቋመ፡ የተወላገደ ሆነ (ግድግዳው፡ አጥፋ፡...) ።

አወናከረ ግ አወናገረ፡ አውተረተረ።

***ወነወነ**

ውን ውን አለ ግ ተነቃነቀ፡ ተወዛወዘ ።

ውን ውን አደረገ ግ አወዛወዘ፡ እነቃነቀ ።

ተወናወነ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ ።

አወናወነ ግ አወዛወዘ፡ እነቃነቀ (ጅራቱን)።

ወንጀል ግ በጥፋት፡ በወንጀል ከሰሰ፡ በደለኛ አደረገ (በሃሰት ወይም በእውነት) ።

ወንጀል ስ 1. ህገወጥ የሆነ ተግባር (እንደ ሌብነት፡ ግድያ፡...የመሳሰለ)። 2. ጥፋት፡ በደል፡ ስህተት ።

ወንጀል ስራ/ፊፀመ ህገወጥ የሆነ ድርጊት፡ ጥፋት ፈፀመ ።

የወንጀል ችሎት ስ የወንጀል ክስ የሚታይበት ችሎት ።

ወንጀለኛ ስ የወንጀል ድርጊት፡ ጥፋት የፈፀመ ሰው (ስርቆት፡ እምነት ማጉደል፡ ግድያ፡...)።

ወንጀለኛ መቅጫ [ሀግ] ስ የወንጀል አይነቶችና የሚያስከትሉትን ቅጣት የሚዘረዝር ደንብን ወይም ሀገን የያዘ መላሃ።

ወንጃይ ቅ 1. ኮኖኝ፡ ስም አጥፈ። 2. ከሳሽ።
ተወንጀለ ግ ሀግ በመጣስ፡ ወንጀል በመፈፀም ተከሰሰ፡ በደለኛ፡ ጥፋተኛ ተባለ።

አስወንጀለ ግ አስጠየቀ፡ አስከሰሰ። **ሰዎችን ለግዳን ያደረጉሁት** አያስወንጅለንም።

ወነገ ግ ወዘወዘ፡ እንጽለጠ።

ውንግ ውንግ አለ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ።

ተወነገ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ (ከወገቡ፡ ከጅራቱ፡...) ።

***ወነጠ**

ውንጥ ውንጥ አለ ግ ውልምጥ ውልምጥ አለ።

ተወነጠ ግ ተወነገ፡ ተወዘወዘ።

ወነጨፈ ግ ድንጋይን በወንጭፍ ወረወረ።

ወንጭፍ ስ 1. ከጠፍር ወይም ከገመድ የሚሰራ የድንጋይ መወርወርያ።2. የ“ወስፈንጥርን” 2ኛ ፍቺ ተመ.

ወንጭፍ

ተወነጨፈ ግ ተወረወረ፡ ፈጥኖ ሄደ፡ አለፈ፡ ተራመደ፡ ተምዘዘገ።

ተወናጨፈ ግ 1. ተወራጩ፡ ተፈራገጠ። 2. ተወረወረ፡ ተምዘዘዘ፡ ተፈናጠረ ።

አወናጨፈ ግ 1. አወራጩ፡ አፈራገጠ። 2. ወረወረ፡ አምዘዘዘ፡ አፈናጠረ ።

***ወነፈለ**

ወንፈል ስ በገጠር አካባቢ በየተራ የሚደረግ የመረዳዳት ስራ፡ ደቦ (በግብርና፡ በፈትል፡...)።

ወንፈል አወጣ ቀደም ሲል በስራ ያዝወን ወይም የረዳውን ሰው በተራው አገዝ፡ ረዳ፡ ብድሩን መለሰ።

ወንፈለኛ ቅ ወንፈል ያለበት፡ የወንፈል ስራ ማህበርተኛ፡ በበኩሉ ባለተራውን በስራ የሚረዳ።

ተወናፈለ ግ በየተራ በስራ ተረዳዳ (የግብርና፡የፈትል፡...ስራን በመስራት)።

አወናፈለ ግ አገዝ፡ የወንፈል ስራን ሰራ።

ወና (እና) ቅ ባዶ፡ ምንም የሌለበት (ቤት፡ ቦታ)።

ወና ሆነ ባዶ ሆነ (ቤት፡ ቦታ)።

ወናሄ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የዛፍ አይነት ።

ወናሃ ይመስላል ነጭ ነው። **ጥርሱ ወናሃ ይመስላል።**

ወናፍ ስ 1. ጨበጥ ለቀቅ ሲያደርጉት ወደ ውስጥ

እየሰበ መልሶ በሚያስወጣው የአየር ግፊት የእጅ ባለሙያዎች (ቢላዋ፡ ማረጃ፡...ሰራተኞች) ብረታ ብረቶችን ለማጋል የሚጠቀሙበትን ክስል የሚያፍሙበት፡ የአየር ማስገቢያና ማስወጫ ጠባብ ዓንቧ የተገጠመበት ስልቻ፡ 2. (ዘይ.) ወሬኛ ፡፡

ወኒ ስ ድፍረት፡ ልቦ ሙሉነት፡ አስፈራ ጎጥርን፡ መከፈን ለመጋፈጥና ለመቋቋም የሚያስችል የቆራጥነት ስሜት፡፡

ወኒ የለውም ቆራጥነት፡ ድፍረት የለውም፡ ፈሪ ነው፡፡

ወኒው ሽና ፈራ፡ አሞቱ ፈሰሰ ፡፡

ወኒው ተቀስቀሰ የቆራጥነት፡ የጀግንነት ስሜቱ ተነሳሳ ፡፡

ወኒ ቢስ ቅ ፈራ፡ ቆራጥነት፡ ድፍረት የለው ፡፡

ወንበላ ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ ፍልጡ ለማጠናት የሚያገለግል ዛፍ ፡፡

ወንበር ስ 1. ከእንጨት፡ ከብረት፡...የሚሰራ፡ ለመቀመጫነት የሚያገለግል እቃ፡ 2. ጻኞች (ለምሳሌ፡- የግራ ወንበር፡ የቀኝ ወንበር)፡፡ 3. ከሂሳ በመቀመጫ በኩል ያለ የተነፋናፍ ሱሪ ክፍል፡፡ 4. ትምህርት፡፡ **ወንበር ተዘርጋል**፡፡

ወንበር ተከለ (ቢ.ክህ.) ማስተማር ወይም መማር ያዘ ፡፡ ጀመረ፡፡

ወንበር ተዘረጋ (ቢ.ክህ.) ትምህርት ተጀመረ፡፡

ወንበር ታጠፈ (ቢ.ክህ.) የትምህርት ጊዜ አበቃ፡ አቆመ፡፡

ወንበር ዘረጋ “ወንበር ተከለ” ን ተመ.

ወንበር ያሞቃል ያለምንም ስራ ተቀምጦ ይውላል፡፡

ወንበር ገፋ ባለተራው ያስተጓጎልውን፡ ያላሟላውን ስራ ተከታዩ ተረኛ አሟላ፡ሰራ፡፡

ወንበር ገፍ (ገፊ) ስ በተረኛው ምትክ የሚሰራ፡ የሚከፍል፡ተከታይ ተረኛ ፡፡

ወንበር-ተኛ ስ (ቢ.ክህ.) አንድ አይነት ትምህርት በአንድነት አብሮ የሚማር የትምህርት ጓደኛ፡፡

ወንበዴ “ወንበደ” ስር ተመ.

ወንካራ “*ወንከረ” ስር ተመ.

ወንዝረጭ ስ ጅራተ ረዥም ወፍ፡፡

ወንዝ ስ ተፈጥሮአዊ የሆነ፡በሰፊ፡ በይ እየወረደ ወደ ባህር፡ ወደ ሃይት፡... የሚገባ ወይም ከሌላ ወንዝ ጋር የሚቀላቀል ወራጅ ውሃ፡፡

ወንዝ አድምቅ ስ በወንዝ ጻር፡አካባቢ

የሚበቅል የእወዋት አይነት፡፡

የወንዝ ልጅ የአካባቢ፡ የአገር ልጅ፡፡

የወንዝ እመቱ ስ ረዘም ያለ ቅልጥምና መንቀር ያለው፡ መልኩ ጥቁር ቡናማ የሚመስል፡ በወንዝ አካባቢ የሚገኝ የአዋራ አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)፡፡

ወንድ ቅ 1. ከሴት የሚለይበት ተፈጥሮአዊ የቦታ ምልክቶች (ለምሳሌ ዓም ወይም ሌላች መለያዎች) ያሉት ሰው ወይም ሌላ ስጋዊ ፍጡር፡ አንስሳ፡ 2. (ዘይ.) ጎበዝ፡ ጀግና ፡፡

ወንድ ወጣው ስ ጎበዝ፡ በረታ ፡፡

ወንደላጤ ስ ያላገባ ወንድ ፡፡

ወንዳ መንዴ ስ ማጠፊያ የሌለው የገጠር ቤት ጎንቃ (መገገያ) ከላይ ከጉበኑ፡ ከታች ከደፉ ላይ ተሰክቶ በመቆም ያለችግር እንዲከፈትና እንዲዘጋ የሚረዳ፡ በጎንቃው የላይና የታች ጠርዝ ሜፍ ላይ እንደ ቀንድ ሾል ሾል ተደርጎ የሚሰራ የጎንቃው አካል ፡፡

ወንዳ ወንድ ቅ 1. ወንድ፡ ጀግና፡፡ 2. በሰውነት አቋሚ ወይም በባህርይዋ ወንድ የምትመስል (ሴት)፡፡

ወንዳ ገረፈ ስ 1. የወንድና የሴት ተፈጥሮአዊ የቦታ ምልክት ያለው፡ ፍናፍንት፡፡ 2. (ስድብ) ሴታሴት የሆነ ጠባይ ያለው ወንድ ፡፡

ወንድ አያት ስ የእናት ወይም የአባት አባት፡፡ **የወንዶች ገና** ስ የገና በአል የሚከበርበት እለት (ወንዶች የገና ጨቃታ የሚሟሟቱበት ስለሆነ የወንዶች ገና ተባለ) ፡፡

ወንዲላ ቅ በቅርብ ወይም በጠባይ የወንድ ባህርይ ያላት፡ ወይም የቤት ባልትና የሌላት (ሴት)፡፡

ወንዴ ቅ የወንድ የታ ያለው (ለሰው፡ ለእንስሳም ሆነ ለእወዋት ይነገራል) ፡፡

ወንድም ስ 1. አንድ ሰው ከእናቱ ወይም ከአባቱ ወይም ከሁለቱም ከሚወለደው ወንድ ልጅ ጋር ያለው ዝምድና መጠሪያ፡፡ **ልጅቱ ከእናትና ከአባቷ የተወለደ አንድ ወንድም ብቻ አላት**፡፡ 2.የአክስት ወይም የአጎት ወይም የቅርብ ዘመድ ወንድ ልጅ፡፡ 3. እንደ እናት ልጅ የሚቆጠር ጥሩ ጓደኛ፡፡ 4. በእድሜ ተመጣጣኝ የሆነን ወይም አነስ የሚልን ሰው በአክብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡፡ **ወንድም ስንት ስላት ነው**፡፡

ወንጀለኛ “ወንጀለ” ስር ተመ.

ወንጀል ዝ.ክ.

ወንጃይ ዝ.ክ.

ወንጌል ስ በሃዲስ ኪዳን ውስጥ ከተፃፉትና ስለአየሱስ ክርስቶስ ታሪክ፡ ትምህርትና ተአምራት ከሚተርኩት የመጀመሪያዎቹ አራት መጻህፍት አንዱ ወይም አራቱ፡፡

ወንጌላዊ(ብ.ቁ.ወንጌላውያን) ስ የወንጌል መምህር፡ ሰባኪ፡፡

ወንጠፍት ስ እንደ ወንፊት ሆኖ የሚሰራ ለፈሳሽ ግጥለያነት የሚያገለግል እቃ፡ ማጥለያ፡፡

ወንጭፍ “ወነጫፈ” ስር ተመ.

ወንፈለኛ “*ወነፈለ” ስር ተመ.

ወንፈል ዝ.ክ.

ወንፊት ስ 1. እህልን ወይም ዱቄትን ለመንፋትና ተፈላጊውን ከማይፈለገው ለመለየት የሚያገለግል ከአክርሚ፡ ከስንደዶ፡ ከግራምጣ ወይም ከሽቦ ተታቶ የሚሰራ እቃ፡፡ 2. (ዘይ.) ወሬኛ ፡፡

ወከለ ግ ለንብረቱ ወይም ለሰራው እንደ ራሱ ሆኖ እንዲሰራለት የሚተማመንበትን ሰው መርጦ መደብ፡ ተካ፡ ሃላፊ አደረገ፡፡

ወከል ስ እንደ ዋናው ሆኖ የሚሰራ ተጠራ፡ ሃላፊ፡ ዋናውን ተክቶ እንዲሰራ የተመረጠ ሰው፡ አካል ፡፡

ወክልና ስ ለአንድ ሰው ወይም ድርጅት ወኪል፡ ተጠሪ መሆን ፡፡

ተወከለ ግ 1. ተጠሪ፡ ወኪል ሆነ፡፡ 2. አንድን ህዝብ ወክሎ በምክር ቤት፡ በሰብሰባ፡...ተገኘ ፡፡
ተወካይ ቅ አንድን ግለሰብ፡ ድርጅት፡ ሃገር፡ ህዝብ፡ ... የሚወክል ተጠሪ ፡፡

***ወከበ**

ተዋከበ ግ ተጣዳፊ፡ ተቻኮለ፡ ግራ ታገባ ፡፡

አዋከበ ግ አጣደፊ፡ አቻኮለ፡ ግራ አገባ ፡፡

ወከከ

ወከከ አለ ግ 1. ተሰነጠቀ፡ ተተረተረ፡፡ 2. በድንጋጤ ወይም በደስታ ልቡ ተሰነጠቀ፡ ክው አለ፡፡

ወከል “ወከለ” ስር ተመ.

***ወካ**

ወካታ(ዋካታ) ስ መደማመጥ የሌለበት፡ የብዙ ሰው ንግግር፡ ወሬ፡ ጨህት ፡፡

ተዋካ ግ እርስ በርሱ እየተንጫጫ፡ ሳይደማመጥ አወራ፡ ተነጋገረ ፡፡

አወካ ግ አወራ፡ ተንጫጫ፡ ሳይደማመጥ ተነጋገረ ፡፡

አውካካ ግ እየተሳሳቀ፡ እየተንጫጫ አወራ፡ ተጫወተ ፡፡

ወዛላ ስ የአካል፡ የቁመና ውበት፡፡

ወዘበራታ ስ ባልት፡ የጨዋታ፡ የቀልድ ንግግር፡፡

ወዘተ ግ 1. ውሃን ወይም ሌላ ነገርን ለማሞቅ በጣሳ፡ በማንቆርቆሪያ፡ በማሰሮ፡... እሳት ዳር አስቀመጠ፡ ጣደ፡፡ 2. ተሰርቶ ማለቅ የሚገባውን ሳይሰራ አስቀመጠ፡ ወዘፈ፡፡

ወዘት ስ የእሳት ዳር ወይም የምድጃ ሙቀት፡፡
ውዝት ቅ ከተቀመጠበት የማይነሳ፡ ውዝፍ፡ ሰነፍ፡፡

ተወዘተ ግ 1. እንዲሞቅ፡ እንዲሸቅ ወይም እንዲበስል በማሰሮ፡ በጣሳ፡... ተደርጎ በእሳት ዳር ተቀመጠ፡ ተጣደ፡፡ 2. ሳይንቀሳቀስ ስራፊቶ ተቀመጠ፡ ተጎለተ፡ ተወዘፈ፡፡

ወዘተርፈ(በአህጽሮት ሲገፍ ወዘተ.) ተው.ግ. የመሳሰሉት፡ የተቀሩትም ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡ **አልኮል ነክ የሚባሉ መጠጦች አረፉ፡ ኮኛክ፡ ወዘተ. ናችው፡፡**

ወዘና ስ ውበት፡ ደምግዛት፡ ለዘ፡፡

ወዘናቢስ ቅ ችኮ፡ ለዘቢስ፡፡

ወዘወዘ ግ 1. ነቀነቀ፡፡ 2. አንገላታ ፡፡

ውዝዋዜ ስ የእስከስታ፡ የዳንስ እንትስቃሴ፡፡

ተወዘወዘ ግ ተነቃነቀ፡ ወዲህ ወዲያ አለ፡ ሃደ፡ ተንቀሳቀሰ፡፡

ተወዛወዘ ግ 1. ተወዘወዘ፡፡ 2. እስከስ አለ፡ ደነሰ፡፡

ተወዛዋዥ ቅ 1. ተነቃናቂ፡ ወዲያ ወዲህ እያለ የሚንቀሳቀስ፡ ስ 2. እስከስታ ወራጅ፡ ደናሽ፡፡

አወዛወዘ ግ አነቃነቀ፡ ወዲያ ወዲህ አንቀሳቀሰ፡፡

ወዘፈ ግ 1. ጎለተ፡ አስቀመጠ፡፡ 2. በየጊዜው ሳይፈፅም አስቀመጠ፡ አከማቸ (ስራን)፡፡

ወዘፍ ቅ 1. ስራ የማይሰራ፡ ዝም ብሎ መቀመጥ የሚወድ ሰነፍ፡፡ 2. በአጥር መልክ እንዲያገለግል እየተቆረጠ የተጋደመ እሾግግ እንጨት፡፡

ውዝፍ ቅ 1. (ስድብ) ሰነፍ፡ ከተቀመጠበት የማይነሳ፡፡ 2. ሳይከፈል የቀረ፡ የተጠራቀመ፡፡ **ውዝፍ ለጸ፡** 3. ያልተሰራ ወይም ሳይሰራ የቀረ (ስራ)፡፡

ተወዘፈ ግ 1. ተጎለተ፡ ተቀመጠ፡፡ 2. በጊዜው ሳይከፈል ተጠራቀመ (እዳ)፡፡ 3. በየጊዜው ሳይሰራ፡ ሳይከናወን ቆየ፡ ተቀመጠ (ስራ)፡፡

ወዛ ግ 1. ወዘ ወይም ሳቡ ወራደ፡ ፈሰሰ፡፡ 2. ቅባት የተቀባ መሰለ፡፡

ወዝ ስ ፊት ላይ ወይም ሌላ ነገር ላይ ቅልጥጥ ብሎ የሚታይ ሳበት፡ ቅባት፡፡

ወዝ የሌለው የማይጥም፡ ደስ የማይል (ጨዋታ፡ ንግግር፡...)

ወዝ አደር “ሳብ አደር” ን ተመ.

ወዛም ቅ መልኩ ያወለወለ፡ የማረበት፡፡

ተወዛዛ ግ ቅባት ተቀባዛ፡ ተባበሰ፡፡

አወዛ ግ ወዝ ሰጠ፡ በቅባት አሳመረ ።

***ወዛገበ**

ውዝግብ ስ ንትርክ፡ አተካራ፡ ጭቅጭቅ ።

ተወዛገበ ግ ተጨቋጨቀ፡ ተጣላ፡ ተነታረክ።

አወዛገበ ግ አጣላ፡ አጨቋጨቀ፡ አነታረክ።

አወዛጋቢ ቅ አጨቋጫቅ፡ አነታራክ። ጉዳዩ አወዛጋቢ እየሆነ ሄደል።

ወዝ “ወዛ” ስር ተመ.

ወየበ ግ 1. ቢሜ ሆነ። 2. ወደ ቢሜነት ተለወጠ፡ ተበላሽ (ሰብል)።

ወይባ ስ 1. ቢሜ ቅርፊት ያለው የዛፍ አይነት። 2. ቢሜ ቀለም የተነከረ የባህታዊ ልብስ።

ወይባ ቀለም ስ ቢሜ ቀለም።

ወየው(ውየ) የዝነን ስሜት መግለጫ ቃል።
ጓደኛው የጥተ አለት ወየው እያለ ሲያለቅስ ነበር።

ወይኔ ስ 1. ሸፍቶ በረሃ የገባ አመፀኛ፡ ጦር ጠማሽ። 2. ለግዳይ ሲል ጦርነት የሚገጥም ሰው።

ወይ¹ አንድ ሰው የሌላውን ሰው ስም በሚጠራበት ጊዜ ተጠሪው አቤት፡ አለሁ ለማለት ለጠረው የሚመልሰው ወይም የሚያስማው ቃል (ጠረው ልጅ ወይም የእድሜ ጓደኛ ካልሆነ ግን በወይ ፈንታ አቤት ወይም እመት ይባላል፡ በማቆላመጥ ለመናገር “ወይ” ይባላል)።

ወይ² የጥያቄ ማቅረቢያ ቃል። ልጅ መግ ወይ? መገረምን፡ አድናቆትን መግለጫ ቃል። ወይ ጉድ/ ወይ ግሩም። 2. የ”ወይም”ን ፍቺ ተመ.

ወይ ነዶ እንዴት ያናድዳል።

ወይኔ የጭንቀትና የቁጭት ስሜትን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ወይኔ ተበላሽ/ወይኔ ጉድ መግብኝ!

ወይ ጉድ መገረምን፡ መደነትን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ወይ ጉድ! የሰው ልጅ ጨረቃ ላይ ወግ?

ወይም(ወይንም፡ወይ) መግ. አማራጭን ለመጥቀስ የሚያገለግል ቃል፡ ለጥያቄ ሲሆን “ወይስ” ይሆናል። ቀዶን ወይም ጥቁሩን ባርኔግ ሰጠኝ /ወይ እኔ ወይ አንተ እንሄዳለን/ ትመግለህ ወይስ ትቀራለህ?

ወይራ ስ 1. ጨሱ ሊጋን፡ ለእንስራ፡...ማጠኛ እንጨቱ ለተለያየ ተግባር የሚውል ጠንካራ ዛፍ። 2. (ዘይ.) ብርቱ፡ ጠንካራ (ሰው)።

የወይራ ዘይት ስ ከወይራ የሚዘጋጅ ዘይት።

ወይስ “ወይም” ን ተመ.

ወይባ “ወየበ” ስር ተመ.

ወይና ደጋ ስ በቆላና ደጋ መካከል የሆነ፡ አየሩ ቀዝቃዛና ነፋሻነት ያለው አካባቢ፡ አገር።

ወይና ግፍት ስ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል፡ ሽታ ያለው የእፀዋት አይነት።

ወይኔ “ወይ³” ስር ተመ.

ወይን ስ ተጠጋግተውና በብዛት እጅብ ብለው ወደታች የሚንገረጉ ጣፋጭ ፍሬዎችን የሚያፈራ፡ በቆላና በወይና ደጋ አካባቢ የሚገኝ፡ ግንዱ እንደሃረግ ያለ ስለሆነ ራሱን ችሎ የማይቆም የተከል አይነት፡ ፍሬውም ወይን ይባላል።

ወይኖ ቅ ወይንማ፡ የበሰለ የወይን ፍሬ የመሰለ ቀለም ያለው ።

ወይን ጠጅ ስ 1. ከወይን ጭማቂ የሚዘጋጅ መጠጥ። ቅ 2. የበሰለ ወይን የሚመስል ቀለም ያለው ።

የወይን ዘለላ ስ በአንድነት እጅብ ብለው በቅርንጫፋቸው ላይ የተንገረጉ የወይን ፍሬዎች ስብስብ።

ወይንማ ቅ የወይን ፍሬ የሚመስል ቀለም ያለው፡ ወደ ሰማያዊነት የሚያደላ የጥምራዊ ቀለም አይነት።

ወይንም “ወይም” ን ተመ.

ወይንጠጅ “ወይን” ስር ተመ.

ወይኖ ዝከ.

ወይዘሮ (ብ.ቁ. ወይዛዝርት) ስ ያገባች ሴት የምትጠራበት የአክብሮት ስም።

ወይዘራት ስ ያገባች ሴት የምትጠራበት የአክብሮት ስም።

ወይድ “*ወገድ” ስር “ወግድ” ን ተመ.

ወይጉድ “ወይ³” ስር ተመ.

ወይፈን ስ ከጥጃ ከፍ፡ ከበሬ አነስ ያለና ያልተቀጠቀጠ ወንድ ከብት ።

ወዮ “ወየው” ን ተመ.

ወደ መዋ. መድረሻን ለመጠቀም የሚያገለግል ቃል። ወደ አዲስ አበባ ሂደ /ወደ ማታ እመግለሁ።

ወደለ¹ ግ አፈረ፡ ጠበደለ ።

ወደላ ቅ (የጥላቻ አኒ.) ጠብደል፡ ወፍራም ።

ወደል ዝከ.

አወደለ ግ አወፈረ፡ አጠበደለ ።

ወደለ² ግ ከኮርቻ ሂላ ሜን፡ አሰረ።

ወዴላ ስ 1.ከኮርቻ በስተሂላ የሚውል፡ ከበቅሎና ከፈረስ ጅራት ስር የሚገባ፡ ከወደመታጠፊያው በኩል በጨርቅ ትልታዊ ወይም

በለሰሳሳ ቆዳ የተሸፈነ፡ የተደገለለ ጠፍር፡ አቡነ ዘለብ፡ 2. የጋማ ክብቶች ጭነት በሚጫኑበት ጊዜ ከጅራታቸው ስር የሚገባው ጠፍር ፡ ለቤቻ።

ውዲሳ ስ ከከርቻ ደሃራይ በስተሂለ የምትታሰር አነስተኛ ጭነት ።

ወደላ "ወደላ" ስር ተመ.

ወደላ ዝ.ኪ.

ወደመ ግ ጠፋ፡ አለቀ፡ እልም አለ፡ ተበላሽ።

አወደመ ግ አጠፋ፡ ጨረሰ፡ አበላሽ።

ወደረ ግ 1. እንዳይሂድ ወይም እንዳይራገጥ የክብት እግርን አሰረ፡ ቀየደ። 2. ሳበ፡ ወጠረ፡ ገተረ ።

ወደረ ስ ገመድ።

ተወደረ ግ 1. (የክብት እግር) እንዳይሂድ፡ እንዳይራገጥ ታሰረ፡ ተቀየደ። 2. ተሳበ፡ ተወጠረ፡ ተገተረ።

***ወደረ**

ወደረኛ ቅ 1.ተተክቢይ፡ ተመሳሳይ፡ ተነግረ፡ ተወዳዳሪ። 2. ተቃራኒ፡ ተፃራሪ ።

ወደረኛ መስተግምር ስ (ሰዋ.) ራሳቸውን ችለው መቆም የሚችሉ አረፍተ ነገሮችን የሚያጣምር፡ የሚያያይዝ፡ የሚያጫፍር ቃል ወይም ምእላድ (ለምሳሌ አበበና ወርቁ ነገ ይመጣለ /እኔ ረጅም ነኝ፡ እሱ ግን አጭር ነው። በሚሉት አረፍተ ነገሮች ውስጥ "ና" እና "ግን" ወደረኛ መስተግምር ናቸው)።

ወደረ ቅ እኩያ ፡ አቻ። **ወደረ የለውም**።

ውድድር ስ ፋክከር፡ ለአንድ ነገር የሚደረግ ሽግግር።

ተወዳደረ ግ ተፎካከረ።

አይወዳደርም የላቀ፡ የበለጠ ነው። **የሰለላ ችሎታው ከግንም አይወዳደርም**።

ተወዳዳሪ ቅ 1. አቻ። 2. ተፎካከረ ። **ተወዳዳሪ የለውም** ።

አወዳደረ ግ 1. እነፃሠረ፡ አስተያየ። 2. አፎካከረ።

ወደረ "ወደረ" ስር ተመ.

***ወደሰ**

መወድስ ስ 1. ባለስምንትና ባለዘጠኝ ቤት የሆነ የቅኔ አይነት። 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) አሁኑ አሁኑ ሌሊት በቤተክርስቲያን የሚጊዘም፡ የሚደረስ የምስጋና ፀሎት።

ውዳሴ ስ ብዙውን ጊዜ ለአምላክ የሚቀርብ ምስጋና፡ ሙገሳ ።

ውዳሴ ከንቱ ስ ተገቢ ያልሆነ ምስጋና፡ ሙገሳ።

ተወደሰ ግ ተመሰገነ፡ ተሞገሰ ።

አወደሰ ግ አመሰገነ፡ አሞገሰ ።

ወደቀ ግ 1. በሌላ ሃይል ምክንያት ወይም የራሱን ሚዛን ባለመጠበቅ ከላይ ወደታች በመወርወር እምድር ላይ አረፈ፡ ተጋደመ፡ ተፈጠፈጠ። 2. ደህዋ፡ ከሰረ፡ ተንኮታኮተ (በንግድ፡ በኢኮኖሚ፡...) ። 3. ዋጋው ቀነሰ፡ ረከሰ። 4. አረፈ። **የቤተሰቡ ሃላፊነት እርሱ ላይ ወደቀ።** 5. ወደሚቀጥለው ደረጃ ሳይሸጋገር ቀረ። **ተማሪው በትምህርቱ ወደቀ።** 6. በሰው ወይም በአካባቢው ላይ ደረሰ፡ መጣ፡ ወረደ (አደጋ፡ በሽታ፡ መብረቅ፡...)። 7. ተቀባይነት አጣ። **በድምፅ ብልጫ ሃሳብ ወደቀ።** 8. ተጣለ፡ አገልግሎት መስጠት አቆመ። 9. አረጀ፡ በእድሜ ገፋ። 10. ተዘናፈለ (ወጥሮ) ። 11. ቀጥ፡ ጠንከር፡ ፈርጠም ብሎ የነበረው ላላ፡ ተኝ (ጡት) ።

ወድቀህ ተነስ የሚለው የለውም የሚያስብለት፡ የሚቆረቆርለት፡ የሚረዳው ዘመድ፡ ወዳጅ የለውም ።

ወድቆ ቀረ የሚያነሳው፡ የሚያስታውሰው አጣ።

የወድቀበት አይታወቅም ጠፍቷል፡ የት እንዳለ አይታወቅም ።

መውደቂያ ስ መጠጊያ፡ መኝሪያ፡ መጠለያ።

ወዳቂ ቅ 1. አገልግሎት የሌለው፡ የሚጣል። 2. ወደሚቀጥለው ደረጃ ሳይሸጋገር የቀረ። 3. ተቀባይነት ያጣ።

ወዳቃ ቅ አቅመቤስ ።

ውዳቂ ቅ 1. የተጣለ፡ ቆሻሻ። 2. (ስድብ) የማይረባ፡ ተልካሻ። 3. የበክተ፡ ጥንብ ።

ውድቅ ቅ ተቀባይነት ያጣ። **ያቀረበው ሃሳብ ውድቅ ሆነበት** ።

ውድቀት ስ ከሰረት።

ውድቅት ስ እኩሉ ሌሊት፡ ጥቅጥቅ ያለ ጨለማ።

ተዋደቀ ግ ታገለ፡ ተጋደለ፡ ተሟሟተ(ለሀግ፡ ለነፃነት፡...)።

አዋደቀ ግ አራከሰ፡ ዋጋ አሳነሰ፡ አጥላላ፡ አንኳሰሰ።

ወደብ ስ ለመርከብ መጫኛና ማራገፊያ የተዘጋጀ የባህር ዳርቻ።

የወደብ ኪራይ ስ ለወደብ አገልግሎት የሚከፈል ገንዘብ።

ወደቴ ቅ አውደልዳይ፡ ስራፊት፡ ዘዋሪ።

ወደነ ግ ሁለት ሁለቱን ሽክም ወይም ጭነት እያቀናጀ አሰረ፡ አቆራኝ፡ ቀረቀበ ።

ውድን ቅ ሁለት ሁለት እየሆነ የታሰረ፡

የተቆራኘ ሽክም ወይም ጭነት፤ ቅርቃብ ።

ተወደነ ግ ታሰረ፤ ተቀረቀበ ።

ወደዚህ(ወደህ) መጥ. ተናጋሪው ወዳለበት ቦታ፤ አትጣጫ ።

ወደዚያ(ወደያ) መጥ. 1. ከተናጋሪው ራቅ ብሎ ያለ ቦታ፤ አትጣጫ። 2. በሂላ። ካሁን ወዲያ እንደዚህ እንዳታደርግ ።

ወደደ ግ 1. አፈቀረ፤ ፈቀደ። 2. ፈለገ፤ ደስ አለው። ችግራቸውን ሊያቃልላቸው ይወዳል።

ሳይወድ በገድ ተገድዶ፤ በግዴታ። ገንዘቡን ሳይወድ በገድ ይከፍላል።

ወዶ ሰጠ ሳይገደድ በፈቃዱ ሰጠ ።

ወዶ ዘማች ስ ግዴታ ሳይኖረበት በፈቃዱ የዘመተ ሰው ።

ወዶ ገባ ት 1. ግዳጅ ሳይኖርበት በፈቃዱ ሌላ ሰው ቤት ገብቶ የሚኖር (ለምሳሌ ውሻ)። ስ 2. በተፈጠሮ ለዛቢያነት ተሰማሚ ሆኖ የተገኘ እንጨት (የደማ፤ የመጥረቢያ፤... እጅታ)።

ወዳድ ት በጣም የሚወድ። ገንዘብ ወዳድ።

ወዳጅ ስ 1. ባልንጀራ፤ ዓደኛ። 2. ፍቅረኛ፤ ውሸማ። ት 3. አፍቃሪ፤ የሚወድ።

ውዴታ ስ ፈቃደኝነት፤ ግዳጅ የሌለበት አድራጊነት።

የውዴታ ግዴታ ስ በራስ ፈቃደኝነት የሚገቡት ግዴታ።

ውድ ስ 1. ፍቅር። 2. ፈቃድ። ያለውድ በገድ። ት 3. ዋጋው ከፍተኛ የሆነ፤ እንደልብ የማይገኝ። 4. ተወዳጅ፤ ተፈቃሪ።

በውድም በገድም በፈቃደኝነትም ሆነ በመገደድ፤ በማንኛውም መንገድ።

ወደድ አለ ግ ዋጋው ከፍ አለ፤ ጨመረ፤ ኖረ።

ተወደደ ግ 1. ተፈቀረ። 2. ዋጋው ጨመረ፤ ኖረ።

ተወዳጅ ት ተፈቃሪ። ለተወዳጅ ወንድሜ።

ተዋደደ ግ 1. ተሰማማ፤ ግጥምጥም አለ (መጥረቢያው፤... ከዛቢያው ጋር)። 2. ተፈቀረ።

አዋደደ ግ 1. አሰማማ፤ አግባጠመ (ዛቢያውን ከመጥረቢያው ጋር)። 2. ዋጋ ከፍ አደረገ ።

አስወደደ ግ ዋጋን ከፍ አደረገ ።

ወዲህ "ወደዚህ" ን ተመ.

ወዲያ "ወደዚያ" ን ተመ.

ወዲያው ተው.ግ. 1. በፍጥነት፤ ከመቅፅበት። ከሂደበት ቦታ ወዲያው ተመለሱ። መግ. 2. በዚያው፤ እግረመንገድን። ወደ ገበያ ሄጆ ወዲያው ዘመድ እጠይቃለሁ ።

ወዳቂ "ወደቀ" ስር ተመ.

ወዳቃ ዝ.ከ.

ወዳድ "ወደደ" ስር ተመ.

ወዳጃ ስ አምልኮአዊነት ባለው ሁኔታ አዛውንት ሌሊት ሌሊት ጫት እየቃመኝ ድቤ እየመቱ የሚያደርጉት ልመና፤ ፀሎት።

ወዳጅ "ወደደ" ስር ተመ.

ወደላ "ወደለ" ስር ተመ.

ወዴት ተው.ግ. አትጣጫን፤ አድራሻን ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል። መሰሪያ ቤትህ ወዴት ነው? ወዴት ሄደ ተው.ግ. የት አለ፤ የት ጠፋ ።

ወጀብ ስ ከነፋስ ጋር ተቀላቅሎ አግድም የሚወረወር ዝናብ።

ወጀድ ስ በቤት ዓፍና አቅራቢያ የሆነ እርሻ፤ ቦታ (በአጥር፤ በቅጥር የተከበበ)።

ወጆ "ዋጀ" ስር "ዋጀ"ን ተመ.

ወገል ስ የቀለበት ቅርፅ ባለው ጫፋ በኩል ማረጋገጥ እርፍን ከድግ ጋር ባንድነት ጠርገቆ የሚይዝ፤ እንደ ሜንጦ ባለው ሌላው ጫፋ ደግሞ በወገል ጠፍር አማካይነት ከሞፈር ጋር የሚቆራኝ የግብርና እቃ(ለእሱን ሞፈር ስር ተመ.)።

ወገሚት(ወገሚት) ስ ተጓጎሞ ቅቤው የወጣለት ወተት፤ አፈራ።

ወገረ ግ 1. በድንጋይ መታ፤ ደበደበ። 2. ያዘ፤ አጠመደ (አላን)።

ተወገረ ግ ተመታ፤ ተደበደበ።

ወገሬ ስ ነጭ የሆነ የማሽላ አይነት።

ወገርት ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል አነስተኛ የሆነ የእፅዋት አይነት፤ ጨለማ ጥፋ ሽታ ስላለው በማእጠንትነት ያገለግላል።

ወገሽ ግ በጣም ተቆጣ፤ ርጠ፤ በረረ፤ ፈረጠጠ፤ ደነበረ (ሰው፤ ከብት)።

ወገብ ስ 1. ከቂጥ በላይ ከትከሻ አካባቢ ቦታች ያለ የአካል ክፍል። 2. ከዳሌ በላይ ከነን ቦታች ያለ የአካል ክፍል። በሁለት እጆቹ ወገቡን ይዞ ቆጋ። 3. ዙሪያውን በቀበሉ ወይም በመቀነት የሚታሰረው የሰው አካላዊ ክፍል። 4. ከፍታ ወይም ቁመት ላለው ነገር እንደ አማካይ የሚወሰድ ቦታ። ብርጭቆውን አትመላው፤ እስከ ወገቡ ብቻ ትዳልኝ።

ወገቡ ቁምጥ አለ ሳያሰበው፤ በድንገት ደነገጠ፤ ተስፋ ቆረጠ ።

ወገቡን ሞክረ ተፀዳ፤ እዳሪ ወጣ ።

ወገቡን ያዘው አስቸግረው፤ አስጨነቀው (ችግር) ።

ወገቤን አለ አነሰ፤ ቅቡጭ አለ፤ ሳይበቃ ቀረ (ገንዘብ፤...) ።

ወገበ ቀላል ት ሲሄድ፣ ሲራመድ ቀልጣፋ

የሆነ፣ ፈጣን ።

ወገበ ነጭ ት ጠለት ያለ እውቀት የሌለው፣
ጥራዝ ነጠቅ ።

ወገበጌ ከ ጥበባብ ወይም ቀበቶ የሚያርፍበትና
ወገብ ላይ የሚውለው የሱራ የላይ ጫፍ ።

ወገን ግ ወገን፣ ተባባሪ፣ አጋዥ ሆነ። *ከጠፋት ጋር ወገኛ ወጋኝ።*

ወገን ስ 1. ዘመድ፣ ጓደኛ፣ በትውልድ፣
በብሄር፣ በዜግነት አንድ የሆነ። 2. አቅጣጫ፣
አኳያ፣ በኩል፣ ክፍል። *በዚህ ወገን በገዥ ይበሉ፣ በዚያኛው ወገን ላምቸን እናስማራለን ።*

ወገን ለየ በዘር፣ በጎሳ፣ በነገድ ከፋፈለ ወይም
ተከፋፈለ፣ በየፊናው፣ በየቡድኑ ሆነ። 2. ለዘመድ፣
ለወጻጅ አደላ ።

ወገን አደረገ ግ አጋር፣ ዘመድ፣ ጓደኛ
አደረገ።

ባለወገን ት ደጋፊ፣ አጋዥ ያለው።

የወገን ቅፅል ስ ምድናን፣ ወገንነትን

የሚያሳይ ቅፅል (-ዊ)። *ሊትጥሉያዊ።*

የወገን ጦር ስ የራስ የሆነ ጦር ።

ወገኛ “*ወጋ” ስር ተመ.

*ወገዝ

ውጉዝ ት (ሃይ.) የተወገዘ፣ የተከለከለ፣ መጥፎ
የተባለ።

ውግዝት ስ 1. ግዝት። 2. መነቀፍ፣ መረገም
(በመጥፎ ድርጊት፣ ሁኔታ ምክንያት) ።

ተወገዝ ግ 1. ከሃይማኖት ማህበር እንዲወጣ፣
እንዲለይ፣ እንዲገለል ተደረገ ተገዝተ። 2.
ተጥላላ፣ ተነቀፈ፣ መጥፎ ተባለ ። 3. መጥፎ
በመሆኑ በፅኑ ተረገመ፣ ተከለከለ።

አወገዝ ግ 1. ከሃይማኖት ማህበር አሰወጣ፣
ለየ፣ ረገመ። 2. ተቃወመ፣ ነቀፈ፣ አጥላላ።

ወገዝ ስ ከጥጃ በላይ ከወይፈን ወይም ከጊደር
በታች የሆነና ጡት የተወ ከብት ።

*ወገደ

ወገድ(ወጊድ፣ ወይድ) ግ ራቅ፣ ዞር በል፣
ከፊት ሂድ የሚል ትእዛዊ የቁጣ ቃል ።

ተወገደ ግ 1. ራቀ፣ እንዳይደርስ ተከለከለ፣
ተለየ። 2. ጠፋ፣ ተቃለለ። *ጅግሩ ተወገደ ።*

አስወገደ ግ 1. አራቀ፣ አገለለ። 2. አጠፋ፣
እንዳይኖር አደረገ፣ አቃለለ (ጥግር፣...)።

ወገግ

ውጋገን(ውጋጋን) ስ ከርቀት የሚታይ

የፀሃይ፣ የወረቃ፣ የእሳት ፣... ብርሃን።

ወገግታ ስ የንጋት ብርሃን።

ወገግ አለ ግ ብርሃን ረገጠቀ፣ ታየ፣ ወለግ
የነበረው ብርሃን እየሆነ መጣ።

ወገጠ “ወቀጠ” ን ተመ.

ወጊድ “*ወገደ” ስር ተመ.

ወጋ ግ 1. በመርፈ፣ በጦር፣ በላንጃ ወይም በሌላ
ሹል ነገር አንድን አካል ጠቅ አደረገ፣ ሸቀሸቀ።

2. (ዘይ.) ክፉ ነገርን ተናገረ፣ አሸጋጠጠ።

በነገር ወጋኝ። 3. ውጋት አመመ (ላንጋ፣
ጀርባን፣...)። 4. በውግ የገበገ ወቃታ ጊዜ

የጠጠር አህገው (የተጫዋቹ) የመወረሻ ጠጠር

ሶስት ጠጠር በያዘ ጉድጓድ ውስጥ አረፈ፣

ጉድጓዱም የተወቃቹ ውግ ሆነ። 5. አይን ላይ

የህመም ስሜት ፈጠረ፣ አይንን አስወፈነ (ወሰነ፣
ሃይለኛ የብርሃን ነፃብራቅ)። 6. በጦር ሃይል

አጠቃ፣ ጉዳት አደረሰ። 7. ለተመ፣ ገወ፣ በሳ
(በሬ፣ በግ፣... በግንባር፣ በቀንድ፣...)።

ውጊያ ስ ጦርነት፣ ፍልሚያ።

ውጋት ስ 1. ጠቅ የሚያደርግ፣ ቀስሮ የሚይዝ

የህመም አይነት። ት 2. (ዘይ.) ወቅጫቃ፣

ነዝናዛ።

ውግ ስ በውግ የገበገ ወቃታ ላይ አንድ
ተጫዋች ጠጠር በሚያዞርበት ጊዜ እጁ ላይ

የምትቀረዋ የመወረሻዋ ጠጠር የምታርፍበት

ሶስት ጠጠር የያዘች ጉድጓድ፣ ያቺም ጉድጓድ

የተጫዋቹ ውግ ትሆናለች።

ተወጋ ግ 1. በመርፈ፣ በጦር፣ በላንጃ ወይም
በሌላ ሹል ነገር ጠቅ ተደረገ፣ ተሸቀሸቀ። 2.

ተጠምዶ ተያዘ (በጥላቻ)።

ተዋጋ ግ 1. ጦር፣ ጠመንጃ፣... በመያዝ በጦር

ሚዳ ተፋለመ። 2. ታገለ (በመግት፣በክርክር፣...)።

3. ተላተመ፣ ተፋለመ (ከብት)።

ተዋጊ ት 1. በውጊያ ላይ ያለ ወይም ለውጊያ

የተዘጋጀ ሃይል ወይም ሰው። 2. አመለኛ፣

አስቸጋሪ የሆነና የሚዋጋ ከብት።

አዋጋ ግ 1. በጦር ሚዳ ላይ ተዋጊዎቹን

በማዘዝና በመምራት አፋለመ ። 2. በጦርነት

ለመፋለም ምክንያት ሆነ። 3. (ዘይ.) ክፉ

ነገርን፣ ወራን ከአንጻሩ ሰው ወደ ሌላው

በማስተላለፍ አጣላ።

አዋጋ ግ 1. በጦርነት ላይ የሚያፋልም

የወታደሮች መሪ። ት 2. ነገር እያሳበቀ

የሚያጣላ።

አስወጋ ግ እንዲጠመድ አደረገ (በነገር)።

*ወጋ

ወግ ስ 1. ስርአት፣ ደንብ (ከጥንት ሲያያዝ
የመጣ)። 2. ወራ፣ ነገር፣ ጭውውት።

ለወግ ለማእረግ ደረሰ ትጻር፣
ሹመት፣...ለመያዝ፣ ለማግኘት በቃ ።

ወግ ወጉን ይዞታል የተገኘው ባይሆን ለግሰመሰል ሞክሯል (አንድን ነገር በግድረግ) ።
ወግ ደረሰው 1. ክብር አገኘ፣ የደንቡ ተገኝቶታል። 2. ሌሎች የሚያደርጉትን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ አደረገ። *ለፋሲካ ወግ ደርሶት በግ አረደ።*

በወግ በወጉ በመልክ በመልኩ ወይም ስነስርዓት ባለው መንገድ ።

ወግ ጠርቅ ቅ 1. ወሬኛ፣ ተናግሮ የማያባራ። 2. ወገኛ፣ ወሬ ወዳድ።

ወግ አጥባቂ ቅ የጥንትን ወግ፣ ባህል እንዳለ እንዲቆይ፣ እንዳይሻሻል፣ እንዳይለወጥ የሚሻ (ሰው፣ ድርጅት፣...) ።

የወግ እቃ ስ ባህላዊ የሆነ የሽልማት፣ የጌጣጌጥ፣ የክብር፣...እቃ ።

ወገኛ ቅ 1. ወግን፣ የቆየ ደንብን አጥባቂ። 2. (ስድብ) ጉረኛ ከሆነው በላይ ለመምሰል ፈላጊ።
አወጋ ግ አወራ፣ ተሣውተ።

ወጋግራ ስ የቤት ጣርያን እንደምሰሰ ደግሮ በመያዝ የሚያገለግል ወፍራም እንጨት።

ወጊሻ ስ ወለምታን፣ ስብራትን ፣ ውልቃትን በማሸት፣ በመጠገን የሚያከም የልምድ ወይም ስልጠና ያለው ባለሙያ።

ወግ “*ወጋ” ስር ተመ.

ወግድ “*ወገደ” ስር ተመ.

ወጠምሻ ስ እድሜው ያልገፋ፣ ደንዳና፣ ወፍራም፣ ጉልበታም ሰው።

ወጠረ ግ 1. ሰቦ ያዘ፣ ለጠጠ (የአጋጋ ሽቦን፣ ብራናን፣ ቆዳን፣...)። 2. ሆድን ነፋ፣ ቀበተተ። *የበላሁት ምግብ ሆደን ወጥሮታል።* 3. መጣሁ መጣሁ አለ፣ አስጨነቀ (ሽንት፣ አይነምድር)። 4. አፋጠ ያዘ፣ መረመረ። *በጥያቄ ወጥሮ ያዘው።* 5. ትእቢት ያዘ፣ ኩራት ኩራት አሰኘ። *ምን ይወጥረዋል?* 6. ጠበቀ፣ በደንብ አልገባ አለ (ልብሰ)። 7. መንገዱ ለጠላት እንዳያመቸ በወታደራዊ ስልት ጠበቀ። *ኮንቦይ ሊያልፍ ነውና ከድልድፍ እስከ ከተማው ያለው መንገድ ይወጠር።*

መወጠሪያ ስ 1. ከእንጨት የተሰራ የቆዳ፣ የብራና መገተሪያ። 2. በልብስ ስፊት መኪና አማካይነት ጨርቅ ላይ ጥልፍ ለመጥለፍ የሚያስችል ከእንጨት ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራና ጨርቁን ወጥሮ የሚይዝ ክብ እቃ።

ወጥረት ስ ጭንቀት፣ ጥበት (በሰራ ብዛት፣ በጠርነት፣...)።

ወጥሮ ወጥሮ አለ ግ በኩራት መንፈስ ቁንን ቁንን አለ፣ ቁንጥር ቁንጥር አለ፣ ያላቅሙ ተንጠራራ።

ተወጠረ ግ 1. ተሰቦ ተያዘ፣ በሃይል ተዘረጋ፣ ተገተረ፣ ተለጠጠ። 2. ተያዘ፣ ተጨነቀ (በችግር፣ በፈተና፣...)። 3. በትእቢት ተሞላ፣ ታበየ። 4. ቁዝር አለ፣ ተነፋ፣ ተቀበተተ (ለምሳሌ ሆድ)።

ተወጣጠረ ግ አለቅጥ ኩራ፣ ትእቢት ያዘው።

ወጠቀ ግ በብዛት በላ፣ ጠቀጠቀ ።

ወጠነ ግ 1. ጀመረ፣ መሰረት ጣለ። 2. አቀደ።

ውጥን ቅ ጅምር፣ እቅድ።

ተወጠነ ግ ተጀመረ፣ ታቀደ።

ተውጠነጠነ ግ ታሰበ፣ ታቀደ፣ (አንድን ድርጊት ለመፈፀም፣ ለመሰራራት) ።

አውጠነጠነ ግ አሰበ፣ አሰላለ፣ አወጣ፣ አወረደ፣ አቀደ (ሃሳብን) ።

ወጠጤ ስ 1. ለመጥቃት የደረሰ ወንድ በግ፣ ፍጥል። 2. (ስድብ) ያልሰነኑ፣ ያልበሰለ፣ ውረጋጥ ።

ወጣ ግ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ ሄደ። 2. ከታች ወደላይ፣ ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ ቦታ ተንቀሳቀሰ፣ ተረማመደ። 3. አለ፣ ተናገረ። *ከታላ ወጣው።* 4. ተለየ፣ ተወገደ። *ከጌት ከወጣ ብዙ ጊዜው ነው።* 5. በቀለ፣ አደገ፣ ረዘመ። 6. ጨረሰ፣ ዘለቀ፣ ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው ድረስ። *መፅሃፉን ወጣው።* 7. ይፋ ሆነ፣ ተነገረ፣ ተገለፀ። *ምስጢሩ ወጣ።* 8. ታየ፣ ብቅ አለ። *ፀሃይ ወጣች።* 9. ደረሰ፣ የባለ እድሉ ስም፣ ቁጥር ተወረጠ (ሱተሪ ወይም እጣ)። 10. ወጪ ተደረገ። 11. በሰብሰበ፣ በሰልፍ ላይ ተገኘ። *ለሰለፉ ብዙ ሰው ወጣ።* 12. ተነቀለ፣ ተወገደ። *ጥርኩ ወጣለት።* 13. በቀለ፣ ተፈጠረ። *ብጉር ወጣለት።* 14. ለቀቀ። *እድፉ ወጣ።* 15. ለህዝብ ቀረበ። *መፅሃፉ ታትሞ ወጣ።* 16. የ__ ማእረግ፣ ደረጃ ያዘ ወይም አገኘ። *በሩሜ አንደኛ ወጣ።*

ወጣ አለ ግ 1. ለትንሽ ጊዜ ከቤት ወይም ከሃገር ውጭ ሄደ። 2. ለየት አለ፣ አፈነገጠ ።

ወጣለት 1. ረከ (የፈለገውን ተናግሮ፣ በልቱ፣ አድርጎ፣...)። 2. ጸነ፣ ሻረ። *ኩፍኝ ወጣለት።*

ወጣው 1. ሆነ። *ጥሩ ሃኪም ወጣው።* 2. ተናገረ። *ያልወጣኝን ተናገረ ለትብላ።* 3. አጠፋ፣ ከፈለ (ገንዘብን)። *ሃሬ ገና ገንዘብ ወጣው።*

በ__ ወጣ __ን መሰሉ ተወለደ፣ ባህርዩን ወረሰ፣ አደገ። *በላባቱ ወጣ።*

በወጣ ያውጣው (እንዳወጣ ያውጣው) እንደሆነ ይሁን።

የወጣለት ደንበኛ፣ አይነተኛ፣ የታወቀ።

የወጣለት ሰካራም ነው።

የወጣለት ስራ የተሳካ ስራ፣ ጥሩ ሆኖ የተሰራ።

ወጣ ገባ ት ያልተስተካከለ፡ አባባ ነገባ ።
ውጣ ውረድ ስ ድካም፡ ልፋት ።
መውጫ ስ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ፡ ከገዛትተኛ ወደ ከፍተኛ ቦታ መተላለፊያ ወይም መሸለኪያ (በር፣ መሰላል፡...)። 2. መፍትሄ። *ከጥፋ መውጫ ጠፋ።* 3. ብቅ የሚባልበት፣ የሚታይበት ጊዜ፣ አትጣጫ። *በፀሃይ መውጫ በሌል ።*
መውጫ መግቢያ አጣ ተቆገረ፣ ተወኔቀ፡ ሲወጣ ሲገባ ችግር ገጠመው ።
መውጫ መግቢያውን ያውቃል፡ የቤተን፣ የቦታውን፡... ሁኔታ ጠንቅቆ ያውቃል።
መውጫ ቀዳዳ አጣ ከችግር፣ ከጭንቅ የሚላቀቅበት ዘዴ አጣ ።
ወጥ ት 1. ሙሉውን በአንድ አይነት መልክ የተሰራ፣ አንድ አይነት የሆነ። 2. አዲስ፣ ያልተቀዳ፣ ያልተከረጀ (ሃሳብ፣ ድርሰት፡...)።
ወጪ (ወጭ) ስ ለልዩ ልዩ ጉዳይ የተከፈለ ወይም ለሰራ፣ ለኑሮ የሚያስፈልግ ገንዘብ ።
ወጪ አደረገ ለተለያየ ጉዳይ፡ ለሰራ፡... ገንዘብ ከፈለ።
ወጪውን ሽፈኑ ለሰራ፣ ለኑሮ፣ ለድግስ፡... የሚያስፈልገውን ገንዘብ ሰጠ፣ ከፈለ፣ ቻለ ።
ወጪና ገቢ ስ የተከፈለና የተሰበሰበ ገንዘብ ።
የወጪ አንድ ሰው ወደ ሌላ ቦታ በሚሄድበት ጊዜ የሚደረግ የመሰባበቅ ግብዣ ።
የወጪ ሰነድ ስ ገንዘብ ለተወሰነ ጉዳይ መከፈልን የሚያረጋግጥ ማስረጃ፣ ደረሰን ።
ውጤት ስ 1. አንድን ምክንያት ወይም ድረጊት ተከትሎ የመጣ፣ የታየ ሁኔታ ወይም ነገር። 2. ጥሩ ነገር፣ ፍሬ። *ድካም ስንቱ ሳይቀርም፣ ውጤት ይኖረዋል።* 3. በፈተና ወይም በውድድር፡... የተደረሰበት፣ የተገኘ ነጥብ። 4. በመደመር፣ በማባዛት፡... የተደረሰበት የሂሳብ፣ የሰሌዳ መልስ፤ በምርመራ፣ በመከራ የታወቀ ግኝት። 5. ፍሬ፣ አላባ፣ ምርት። 6. ትርፍ፣ ጥቅም። *ንጉሥ ውጤት የለውም።*
ውጤት አመጣ በፈተና፣ በውድድር፣ በሰራ ነጥብ ወይም ጥቅም አገኘ።
ውጭ(ውጪ) ተው. 1. ደጅ። 2. ከአንድ ዘላለ፣ ድንበር፣ አጥር፡... ወዲያ። 3. በአንድ ደንብ፣ ስርዓት፣ ህግ፣ ባህል፡... ውስጥ የሌለ ።
ውጭ አደረ ሐወትር በሚያድርበት ቤት ሳይሆን ሌላ ቦታ አደረ ።
በውጭ ሲያዩት ጠለት ሳይሉ፣ ሳይ ሳይን ሲያዩት።
ውጭ ነፍስ ግቢ ነፍስ ጭንቅ፣ ጣር ።
ውጭ [አገር] ስ ባህር ማዶ፤ በሌላ መንግስት የሚመራ ሃገር ።

ውጭ ጉዳይ ስ በሃገሮች መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከት ጉዳይ ።
የውጭ ንግድ ስ ከሌላ ሃገር ጋር የሚደረግ ንግድ ።
የውጭ ምንካራ ስ የሌላ ሃገር ገንዘብ፤ ዶላር፣ ፓውንድ፡...።
የውጭው አለም ስ 1. ሌሎች አገሮች። 2. አካባቢ። *በሰሜን ሆላታችን አግዲይነት ስለውጭ አለም እናውቃለን።*
ተወጣ ግ ተግባሩን፣ ግዳጁን፣ ችግሩን አተላለ፣ ወረሰ፤ ፈፀመ።
መወጣጣዊ ስ መሸጋገሪያ፣ እርካብ፣ መሰላል።
ተዋጣ ግ 1. ገንዘብ ለእርዳታ ወይም ለሌላ ጉዳይ ተሰበሰበ። 2. አግረ፣ ተሳካ፣ ሰራ።
መዋጮ ስ ከተለያዩ ግለሰቦች፣ ቡድኖች፡... የተውጣጣ፣ የተሰበሰበ ገንዘብ።
ተውጣጣ ግ 1. ከተለያዩ ወገን፣ አካባቢ ወይም ቡድን፡... ተሰባሰበ (ሰው፣ ሃሳብ፡...)። 2. የተለያዩ ዘዴን በመጠቀም ሊደረሰበትና ሊታወቅ ቻለ፣ ይፋ ሆነ፣ ታወቀ (ምስጢሩ) ።
አወጣ ግ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ ወሰደ፣ አጓዘ። 2. ከፈለ፣ ወጪ አደረገ፣ አጠፋ (ገንዘብን)። 3. ወሰደ፣ ወጪ አደረገ (ገንዘብን ከጣንክ)። 4. አበጀ፣ ሰራ፣ ፈጠረ። *መንገድ ላውጣ/አት ላውጥ።* 5. ፈለፈለ፣ አገኘ (ግእድንን፣ ወይም ሌላ የተደበቀ ነገርን፡...)። 6. ተሸጠ፣ አሰገኘ። *መሳተ አሰር ብር ላውጥ።* 7. አስነገረ፣ ለህዝብ አቀረበ፣ አሰጣ። *አዋጅ ላውጣ/ገስታውጅ ያውጥ።* 8. አበቀለ። *ጥርስ ላውጣ/ሽበት ላውጥ።* 9. ይፋ፣ ግልፅ አደረገ (ምስጢርን፡...)። 10. አተረፈ፣ አዳነ። *አግዛር ላውጣ።* 11. ደነገ። *ሀገ ላውጣ።* 12. ነደፈ፣ ቀየሰ። *ጥገን ላውጣ።*
አወጣ አወረደ አሰበ፣ አሰላለ ።
አውጭ ስ እራሳ እያወጣ የሚበላ አውሬ ።
ማውጫ ስ 1. በየመፅሃፉ፡... የመጀመሪያ ገጾች አካባቢ ተፅዕኖ የሚገኝ፣ በመፅሃፉ ውስጥ ያሉትን ንጉሳን ርእሶች ወይም አርእስተ ነገሮችና መገኛቸውን ገፅ የሚመለከት ዝርዝር። 2. በሉተራል እሸናፊ የሆኑትን አጣጦች ዝርዝር የያዘ ሰንጠረዥ።
አዋጣ ግ 1. የሚደርስበትን ወይም የሚችለውን ያህል ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር ሰጠ (ለችግር፣ ለደስታ፣ ለግብዣ፡... የሚሆን)። 2. ትርፍ አሰገኘ። *ሸቀጡን በሰላላ ብር ገሽጠው ያዋጥኛል።* 3. አዛለቀ። *ሁሉን መዝናናት እያዋጣም።*
አውጣጣ ግ 1. ደብቆ የያዘውን ምስጢር ወይም ጉዳይ (የተለያዩ ዘዴ በመጠቀም) እንዲናገር ገፋፋ፣ አስለፈለፈ። 2. ከተለያዩ ቦታ አሰባሰበ (ሰምችን፣ ገንዘብን)።

አውጫዎችን ስ በሰውር ከብት ሲሰረት፡ ሰው ሞቶ ሲገኝ ወይም የተለያየ ወንጀል ሲፈፀም የአካባቢው ሰው ተሰብስቦ ወንጀለኛውን ለመጠቀም የሚጠቀምበት ዘዴ፤ አፈርሳታ ።

ወጣት ስ 1 እድሜው ከአስራ ስምንት እስከ ሰላሳ አመት የሚሆን ሰው። 2 ጠንካራ፡ ብርቱ፡ ያላረጀ። ላባቱ ገና ወጣት ናቸው። 3 አዲስ፡ ያልደረጀ፡ ያልዳበረ።

ወጣጠረ “ወጠረ” ስር ተመ.

ወጥ ስ ሽር ወይም ከክ ወይም አትክልት ወይም ስጋ፡... በዘይት ወይም በትቢ ከተቁላላ ሽንኩርት፡ በርበሬ ወይም እርድ እንዲሁም ከውሃ ጋር አዋህዶ በማብሰል የሚዘጋጅ የእንጀራ ማባያ።

ወጥ ረገጠ ባለገ፡ ገደብ አለፈ፡ ስርአት የለሽ ሆነ (ታላቁን፡ መከበር ያለበትን ባለማከበሩ፡...)። ወጥ ሰራ ወጥን አዘጋጀ፡ አበሰለ።

ወጥ አወጣ ወጥን በጭልፍ እየጨለፈ ከለሃን ወይም ከእንጀራ ላይ አደረገ።

ወጥ ቤት ስ 1. መደበኛ ሰራው ወጥ መስራት የሆነ ሰራተኛ። 2. በድግስ ወይም በግብዣ ጊዜ ወጥ ለማሳለፍ የተመደበ ሰው። 3. ወጥ የሚዘጋጅበት ቤት፤ ኩሽና ።

የወጥ ቤት እቃ ስ ድስት፡ ሰሃን፡ ጭለፋ፡...የመሳሰሉት የምግብ ቤት እቃዎች።

ወጥ “ወጣ” ስር ተመ.

ወጥመድ ስ 1. አውሬን ለመያዝ ወይም ለመግደል የሚያገለግል መሳሪያ። 2. አንድን ሰው ለመጉዳት የተቀናበረ ወይም የተዘጋጀ ተንኮል፡ ሲራ፡...።

ወጥመዱ ያዘለት ለመጉዳት ያዘጋጀው ሲራ፡ ተንኮል ተሳካለት።

ወጥመድ ውስጥ ገባ የሲራ የተንኮል፡... ስለባ ሆነ።

ወጪ¹ ስ ከነፋስ ጋር እየተቀላቀለ አግድም የሚዘንብ ዝናብ፤ ውሽንፍር።

ወጪ² ስ ጥንት የነበረ የጠመንጃ አይነት ።

ወጪ “ወጣ” ስር ተመ.

ወጭ “ወጣ” ስር “ወጪ”ን ተመ.

ወጭማዳ ፤ 1. (ስድብ) ሰባራ፡ ሰንካላ። 2. አትመ ቢስ፡ ተልካሻ ።

ወጭት ስ ከሽክሳ ወይም ከነሃስ ወይም ከብረት የሚሰራ የወጥ ቤት እቃ ።

ወጭት ሰባራ ውለታ ቢስ።

ወጭት አብሽ ስ ከባቁላና ከአብሽ የሚሰራ፡ ከለላ ወጥ በፊት የሚቀርብ ማባያ።

ወፈረ ገ 1 አካል ጨመረ፡ ደነደነ፡ ሰባ፡ ግዙፍ

ሆነ። 2. ለደለደ፡ የውሃው መጠን እንስ ያለ ሆነ (ወጥ፡ ቡና፡...)።

ወፍራም ፤ 1. ጠብደል፡ ደንዳና፡ ግዙፍ። 2. ቀጭን ያልሆነ (ለምሳሌ ወጥ፡ ቡና፡...)።

ወፍራም ቆዳ አለው ችግር፡ መከራ ይችላል ወይም ይጽጽማል።

ወፍራም ደመወዝ ትልቅ ደመወዝ።

ወፍረት(ውፋራ) ስ 1. የሰውነት ድንዳ። 2. የአንድ አካል የመዳንስ መጠን፤ ግዝፈት ።

አወፈረ ግ ወፍራም አደረገ።

ወፈፈ ግ አበደ፤ አእምሮውን ሳተ።

ወፈፍ አደረገ ግ አሳበደ፡ አእምሮን አሳተ ።

ወፈፌ ፤ እብድ፤ ቀዥቃዥ ።

ወፈፍተኛ ፤ 1. በድንገት የሚቆጣ፡ ግልፍተኛ። 2. እብድነት ያለበት፡ አእምሮው የተነካ ።

ወፍ(ብ.ቁ. ወፍች፡ አእዋፍ) ስ 1. ሁለት እግርና ሁለት ክንፍ ያለው፡ አየር እየቀዘፈ መብረር የሚችል፡ አካሉ በላባ የተሸፈነ እንስሳ (ስእሉ፡ በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)። 2. በአንድ ጫፉ ሰረገላ ላይ የሚቆም በሌላው ጫፉ ወራጅ የሚሸከም፡ ጣሪያ ለማዋቀር የሚያገለግል በወፍ ትርፅ የሚዘጋጅ እንግዳት። 3. አውጫዎች ወይም አፈርሳታ በሚካሄድበት ጊዜ ወንጀለኛውን ለሚጠቀም ሰው የሚሰጠው የድብቅ ስም።

ወፌ ቆመች በእግሩ ለመቆም የሚሞክርን ሀገን ለማበረታታት የሚላል አነጋገር ።

ወፊ ያፊድ ስ ድምፅ መልካም የሆነ የወፍ አይነት።

ወፊ ገነት “ጣዎስ” ን ተመ.

ወፊ ገዝት ፤ ግዝት አስፈላጊነት ሳይኖረው ወይም ባለማወቅ አግባብነት በሌለው ጉዳይ ላይ ሁሉ የግዝት ቃል የሚያስተላልፍ ።

ወፍ ሲንጫጫ በጧት፡ በማለዳ ።

ወፍ አርግፍ ስ ቡዳ፡ ጠይብ ።

ወፍ አእላፍ ፤ እጅግ በጣም ብዙ የሆነ (ሰው ወይም የወፍ መንጋ) ።

ወፍ እግር ስ 1. በእጅ መርፈ የሚሰፋ፡ ጫፍና ጫፉ የወፍ እግር የሚመስል ጥልፍና የሆነ የነጠላ ልብሶች አሰፋፍ። 2. (ስድብ) ቀጭን አግር።

ወፍ ዘረር “ዘረር” ን ተመ.

ወፍዘራሽ ስ 1. ሰው ሳይተከለው በዱር የበቀለ ተክል፤ ወፍ አራሽም ይባላል። ፤ 2. በጥሩ ስነምግባር ያላደገ፡ ባለፈ።

የወፍ ቆሎ ስ ስሩ ሲበሉት የሚጣፍጥ የእንግጫ አይነት።

1. ግሥስ
2. በቀቀን
3. ጣለቁ
4. ንበበል

5. ግንደ ቆርቆር
6. የሌሊት ወፍ
7. ቆቅ
8. ድንቢጥ

9. ጭሩ
10. ጭሪ
11. የረገረግ ወፍ
12. ለጎን

13. ዋኔ
14. ርግብ

የወፍ ቋንቋ ስለ ለብዙዎች ግልፅ ያልሆነ፤ ጥቂት ሰዎች ፈጥረው የሚገለገሉበት ምስጢራዊ ቋንቋ ።

የወፍ በሽታ ስለ አይንን፣ ጥፍርን፣ ሽንትን ቢጫ የሚያስመስል የጉበት በሽታ ።

የወፍ ጎጆ ስለ ወርቅ ከሳር፣ ከገለባ፣ ከሳባ፣...የሚሰሩት ማደሪያ፣ እንቁላል መጣያና መፍሪያ ።

ወፍራም "ወፈረ" ስር ተመ.

ወፍች ስለ የደረቀ የእንስት ትርፈት ።

ወፍራስ ስለ በሰው ጉልበት ወይም በሞተር ሃይል ሊሰራ የሚችልና እህልን ወይም ሌላ ነገርን ለመፍፈት፣ ለማድቀቅ የሚያገለግል እቃ፣ መሳሪያ፣ ወይም የተወቀረ ድንጋይ።

ወፍራስ መድፈያ ስለ ከሆላኒና ዋዜማ በፊት ያለው አርብ ቀን፣ እህል የማይፈጭበት ።

ወፍራስ ቤት ስለ የሞተር ወፍራስ የተተከለበትና አገልግሎት የሚሰጥበት ቤት ።

የወፍራስ ልጅ ስለ የወፍራስ መጅ ።

የወፍራስ እህል ስለ ሊፈጭ የተዘጋጀ እህል ።

ወ. የ"ወ" ፊደል ካለብ ዘር ።

ዊ የ"ወ" ፊደል ሳለብ ዘር ።

-ዊ (-አዊ) 1. ከተወው አስዎች በስተመወረሻ እየገባ ወገንነትን የሚገልፅ ምእላድ፣ የወገን ቅዕል። ሊትዮጵያዊ፣ 2. በ _ በኩል፣ ሂ የሚል ትርጉም የሚሰጥ ምእላድ። ውስጣዊ /ውጫዊ/የይማናታዊ/ ወቅታዊ ።

ዋ¹ የ "ወ" ፊደል ራብእ ዘር ።

ዋ² የማስጠንቀቂያ፣ የማስፈራሪያ፣ የዛቻ መገለጫ። ዋ¹ ተሳስተህ ታበላሽና ትቀጣለህ ።

ዋ³ የሃዘን፣ የትካዜ መገለጫ። ዋ¹ ያን የመሰለ ጀግና ተበላሽ ።

-ዋ¹ የሶስተኛ መደብ አንስታይ የታን የሚያመለክት መስተአምር። አንበሳዋ ።

-ዋ² የሶስተኛ መደብ አንስታይ የታ አገናዛቢ ምእላድ። ቦርሳዋ ተከፍቷል።

-ዋ³ "ሆይ" እንደማለት የሚያገለግል ቃል አጋኖ። አንቸዱዋልጀዎ።

***ዋሃደ**

ውህደት ስለ አንድ መሆን፣ መቀላቀል ።

ተዋሃደ ግ አንድ ሆነ፣ ተቀላቀለ ።

ተዋህዶ ስለ መለኮትና ትስብእት ተዋህደው አንድ አካል፣ አንድ ባህርይ፣ አንድ ፈቃድ ሆኑ የሚል የይማናታዊ አስተምህሮ ።

አዋሃደ ግ አንድ አደረገ፣ አቀላቀለ ።

ዋለ¹ ግ 1. ሙሉውን ቀን ወይም ክቱኑ አብዛኛውን ክፍል በአንድ ቦታ ቆየ፣ ብዙ ጊዜ አሳለፈ። 2. ስራ ተሰራበት፣ አገልግሎት ሰጠ። 3. በአንድ በተወሰነ ቀን ላይ ሆነ፣ አረፈ። አንቀጣጣሽ አሁኗ አለት ዋለ። ዋለ አደረ ሰነበተ፣ ለተወሰኑ ቀናት ቆየ።

ሳይውል ሳያድር ዛሬውኑ ።

በዋል ፈሰስ በጃደበት የሚቆይ፣ ቶሎ የማይመለስ፣ ግዴለሽ ።

ውሎ አደረ ቆየ፣ ሰነበተ ።

ውሎ ገባ(ውሎ ገብ) ት በጧት ሃደው ሳያድር የሚመለሱበት የደርሶ መልስ መንገድ፣ ገዢ። መንገዱ የውሎ ገብ መንገድ ነው ።

ውሎ ይገባ (ምር.) በሰላም፣ በጤና ይኑር፣ በሰላም ውሎ በሰላም ይመለስ ።

እየዋለ እያደረ እየቆየ፣ እየሰነበተ ።

የዋለ ት ቆየ፣ ትኩስ ያልሆነ። የዋለ እንጀራ።

መዋያ ስለ ቀኑን፣ ጊዜውን ማሳለፊያ ቦታ።

ውሎ ስለ 1. የሙሉ ወይም የግማሽ ቀን ቆይታ። 2. ፊሳዊ በሌለበት ዘመድ ወዳጅ ተሰብስቦና አልቃሽ ቆሞ ቀኑን ሙሉ ለሞተው ሰው የሚደረግ ልቅሶ ።

ውሎ ተዋለ ሲለቀስ ዋለ።

የውሎ አበል ስለ ሰራ ጉዳይ ከመስሪያ ቤቱ ርቆ ለሚሄድ ደመወዝተኛ በቀን ሂሳብ የሚከፈል ገንዘብ።

አዋለ ግ 1. አቆየ። 2. አንድ ስራ እንዲሰራበት፣ እንዲካሄድበት አደረገ (ገንዘብን፣ ጉልበትን)። ገንዘቡን ንግድ ላይ አዋለ።

አዋይ ስለ የቤት ውስጥ ቆሌ።

የአዋይ አዋይ ትፈልገዋለች በሚል ልማዳዊ እምነት መሰብ ውስጥ የሚቀመጥ ቁራሽ እንጀራ።

የአዋይ በላ ት ለአዋይ የሚቀመጠውን ቁራሽ እንኳ የሚበላ ችጋራም፣ ስግብግብ፣ ረሃብ የማይችል።

ዋለ² ግ 1. በጎ ስራ ስራ፣ ውለታ አደረገ። 2. ረዳ፣ አገዛ፣ እዳ፣ ዛሬ እገዛር ዋለልኝ ።

ውል ስለ 1. ስምምነት፣ ለመስራት፣ ለመፈጸም የተገባ ቃል፣ ውለታ። 2. የቋጠሮ መፍቻ ምልክት።

ውል ሰርዘ በውሎ መሰረት ማከናወን ማቆሙን

አሳወቀ፡ ውሉን አፈረሰ።

ውል አፈረሰ በተዋዋለውና በተሰማማው መሰረት ማከናወኑን ተወ። ስምምነቱን ጣሰ ።

ውል ገባ(አደረገ) ተዋዋለ፤ ተሰማማ ።

ውሉ ጠፋ ተምታታ፥ መፍትሄ አፈላለጉ አስቸጋሪ ሆነ።

ውል ሰሚ ስ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች ወይም ድርጅቶች ሊዋዋሉ በእማኝነት፥ በምስክርነት የሚያዳምጥ ።

ውል ሰጪ ስ በውል ስምምነት ድርድር ላይ በራው እንዲሰራለት፥ ጉዳዩ እንዲፈፀምለት የሚጠይቀው ወይም ቃል የሚያስገባው ወገን (ለምሳሌ በሀገን ስራ ውል ውስጥ አሰራው ውል ሰጪ ነው)።

ውል ተቀባይ ስ አንድን ተግባር ለማከናወን፥ ለመሰራት ከገለሰብ፥ ከድርጅት ጋር ውል የገባ ወገን።

ውል የለሽ ት 1. በቃሉ የማይገኝ፥ ቀልጣ።
2. የተወሳሰበ፥ የተሳሰረ፥ የተምታታ ።

ውል ያለው ነገር መልክ ያለው፥ መሰረት ያለው ነገር፤ ቁም ነገር ።

ውለታ ስ 1. አንዱ ለሌላው የሚያደርገው በን ስራ፥ ቁም ነገር። 2. የ“ውል”ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ውለታ መለሰ ለተደረገለት በን ተግባር በፈንታው በን ነገር አደረገ፤ ብድር መለሰ ።

ባለውለታ በን ተግባር ያደረገ፥ ቁም ነገር የሰራ። አገሌ ባለውለታዬ ነው።

ውለታ ቢስ ት የተደረገለትን ውለታ የሚከነጋ፥ ምስጋና ቢስ ።

ውለኛ ት ቁምነገረኛ፤ በተናገረበት፥ ባለበት የሚገኝ ።

ተዋዋለ ገ ተሰማማ፥ ውል ገባ፥ የውል ስምምነት ፈፀመ።

አዋዋለ ገ አሰማማ (በስራ፥ በገንዘብ) ።

አዋዋይ ስ ውል የሚያፈራርም፤ የሚያስማማ አካል ።

ዋለለ ገ 1. ዋገዥ፥ ተነቃነቅ፥ ወዲያና ወዲህ አለ። 2. ባከነ፥ እርጋታ አጣ። 3. መወሰን አታውወ።

አዋለለ ገ 1. እንዲዋልል አደረገ፥ አነቃነቅ፥ አዋገዥ። 2. አባከነ፥ እርጋታ አሳጣ።

ዋለገ ገ ወሰለተ፤ ከስራው ላይ ሾልቱ፥ ተሰርቆ ሄደ ።

ዋሌ ት በስራው ላይ የማይገኝ፥ ወሰላታ፥ አልምጥ ።

አዋለገ ገ 1. አወሰለተ፥ በስራው ላይ

እንዳይገኝ አደረገ፥ ስራ አሰፈታ። 2. አባለገ፥ አወሳለተ።

ዋሊያ¹ ስ አቶ፥ እግሮቹና አይኖቹ አካባቢ ፈካ ያለ፥ ከወደ ሆዱ ነጣ ብሎ ሌላው አካሉ ጥቁር ቡናማ የሆነ መልክና የተቀለበሱ ረገፍኸም ቀንዶች ያሉት፥ ተራራማና ገደላማ በሆኑ ስፍራዎች የሚኖር፥ በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኝ ሳረበል የዱር እንሰሳ(በእሱን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ዋሊያ² ስ የማሽላ ሰብል እየበላች የምታስቸግር፥ ከርግብ አነስ የምትል ወፍ ።

ዋሊሴ ስ ስለቱ እንደማጭድ በስተውስጥ የሆነ ነጣባ ካራ ።

ዋሊታ ስ 1. በመካከሉ የምሰሰ ጫፍ መግቢያ ሰፊ ቀዳዳና በዙርያው ብዙ ብስ ያለው፥ በስተላይ በኩል ውቅር ወይም ጭምጭማት የሚደረግበት የበጥ ገበታ፤ ጣራ መወጠኛ። 2. ጋሻ፥ መከታ። 3. መሬት የምትሸከረከርበት የሃሳብ ዘንግ ስሜናዊ ወይም ደቡባዊ ጫፍ።

ዋሊካ ስ መረሬ፤ ጥቁር አፈር ።

ዋሊጋ(ወሊጌ) ስ በገግ ገልገል የሚበላ ተበር መሰል አውሬ ።

ዋሊጊ “ዋለገ” ስር ተመ.

ዋመሳ ስ ረኽሞ ጦር ።

ዋሚራ ስ በአንጓና በአንጓ መካከል የሚገኝ የአገዳ አገዱ ክፍል፥ መለልታው ።

ዋምራ ስ 1. ለውሃ መቅደ፥ ለጠላ መያዣ የሚያገለግል ትል። 2. ሽከና ።

ዋር ስ የጣቃ አጥፋት ።

ዋርሳ ስ ሚስት የባሏን ወንድም ወይም ወንዱ የወንድሙን ሚስት የሚጠራበት የተዛምዶ ስም ወይም በሁለቱ መሃል ያለ ባህላዊ ዝምድና ።

ዋርካ(ወርካ) ስ ከሸላ ፍራ አነስ የሚልና ከበለለ በሂላ ብዙውን ጊዜ ደረት ሲል የሚበላ ፍራ ያለው፥ ትጠሉ ሰፋፊ የሆነና እንጨቱ ነጣ ያለ ፈሳሽ የሚወጣው፥ ጥቅጥ ብለው በገንዱ ዙሪያ አገድም የሚንሰራ፥ በርካታ ትርንጓሬዎች ያሉት በጣም ትልቅ የሆነ ዛፍ።

ዋርዳ ስ 1. ጠቆር ያለ መልክ ያለው የወፍ አይነት። ት 2. ጠቆር ያለ መልክ ያለው (ለበትሉ ወይም ለአህያ)።

ዋርዳ ሳሙና ስ ከጥቁርነት ፈገገ ያለ ወደ ትላት የሚወስደው የበትሉ መልክ ።

ዋርደ የ“ዋርዳ” ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

***ዋስ**¹

ዋስ ስ በእዳ፥ በወንጀል ወይም በሌላ ጉዳይ ተጠያቂ በመሆኑ የሚፈለገን ሰው ለማትረብ፥ ካላቀረበም በእሱ ፈንታ ወይም ቦታ ለመጠየቅ

የውዴታ ግዴታ የሚገባ ሃላፊ፤ ተያዥ፡ መድን።
ዋስ ሰጠ ተያዥን ወይም ዋስ የሚሆነውን ሰው አቀረበ።

ዋስ በራሴ አለ እራሱን ለራሱ ዋስ አደረገ።
ዋስ ጠራ ዋስ ሰጠ፡ አቀረበ ።

ዋስ አጋች ስ የዋሰን እቃ የሚይዝ፡
የሚወስድ፡ የሚያግት ሰው ።

ዋስ የለሽ ት ዋስ የማያገኝ፡ ወሰላታ (ሰው)።

ዋስትና ስ 1. ዋስ መሆን፡ ዋስነት። 2. የሚያስተማምን፡ አስተማማኝ የሚያደርግ ማረጋገጫ። ስፖርትን ግዝውተር ለጤንነትና ለትልተኛና ዋስትና ነው።

ዋስትናውን አወረደ ዋስነቱን ወይም ዋስ ለመሆን የገባውን ውል ሰረዘ ።

ዋስትና የሌለው ዘላቂነቱ፡ አገልግሎቱ የማያስተማምን ።

ተዋስ ግ በእዳ፡ በወንጀል ወይም በሌላ ጉዳይ ተጠያቂ የሆነን ሰው ለማቅረብ፡ ካላቀረበም በእሱ ቦታ ለመጠየቅ የውዴታ ግዴታ ገባ፤ ሃላፊ፡ ተያዥ፡ መድን ሆነ ።

*ዋስ²

ውሰት ስ ለባለቤቱ ተመላሽ የሚሆን እቃን፡...ለተወሰነ ጊዜ የመውሰድ ተግባር ።

ተዋስ ግ በሂላ ለመመለስ ለጊዜው ብቻ በውሰት ወሰደ።

የተውሶ ት የትውስት፤ የራስ ያልሆነ፡ ለባለቤቱ ተመላሽ የሚሆን ።

አዋስ ግ ለጊዜው ብቻ እንዲገለገልበት በውሰት ሰጠ ።

ዋስ “*ዋስ¹” ስር ተመ.

ዋስትና ዝ.ከ.

ዋስዳ ስ 1. ብዙውን ጊዜ የከብት ስጋ ብልቶችን ከላይ ላይ ስክቶ በማንጠልጠልና ለሁለት ተሽክሞ ከቦታ ወደ ቦታ ለማንጓዝ የሚያገለግል እንደ አጠና ያለ እንጨት። 2. ከሃረግና ከመሳሰለው የሚሰራና ለጋን ማስቀመጫ የሚሆን ትልቅ ማቶት።

ዋሽ ግ 1. አበለ፡ ቀጠፈ፡ ሃሰት ተናገረ። 2. ተስፋ ሰጠ። ልብስ እንዳለሁ ብሎ ዋሽቶልናል።

ዋሽ ት ውሽታም፡ አባይ፡ ቀጣፊ፡ ሃሰተኛ።

ውሽት ስ ሃሰት፡ እብለት፡ ቅጥፈት።

ውሽቱ በቁመቱ ልክ ነው በጣም ዋሽ ነው።

ውሽቱ ቆሞ ይሄዳል በጣም ይዋሻል።

የውሽት የቀልድ ፡

የውሽት ጎሬ ት ውሽታም ።

ውሽተኛ ት ሃሰተኛ፡ ቀጣፊ፡ አባይ ።

ውሽታም ዝ.ከ.

ዋሻ ስ 1. ተራራ፡ ገደል፡ ቋጥኝ፡...ባለበት አካባቢ በተፈጥሮ ወይም በሰዎች ወይም በአውሬዎች የተቆፈረ መኖሪያ፡ ጎሬ፡ ጉድጓድ። 2. መሸሽጊያ፡ መደበቂያ፡ መሰብሰቢያ። የሊባ ዋሻ ነው።

ዋሽንት ስ ውሰጠ ክፍት ከሆነ ቀርኮሃ ወይም ሽንብቆ፡...የሚሰራ አራትና ከዚያም በላይ ብሶቹ ያሉት ባህላዊ የትንፋሽ የሙዚቃ መሳሪያ።(ስለሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።

ዋሽንት ይነፋል በዋሽንት ሙዚቃ ይጫውታል።

ዋሽ “ዋሽ” ስር ተመ.

*ዋበ

ውብ ት ቆንጆ፡ ያማረ፡ የተዋበ፡ ሽጋ፡ ለካ ያለው።

ውበት ስ 1. የመልክ፡ የድምፅ፡ የቅርፅ፡ የአቋቋም፡...ቆንጆና፡ ማማር፡ የመሳብ ሃይል፡ ለዛ። 2. የሰነ ጥበብ ውጤት ማማር፡ ቆንጆና የመሳብ ሃይል።

ተዋበ ግ አማረ፡ ቆንጆ፡ ሽጋ ሆነ።

አስዋበ ግ አቆንጆ፡ አሳመረ፡ አስጌጠ።

ዋቢ ስ ሃላፊ፡ ተጠያቂ፡ ዋስ ።

ዋቢ መፃህፍት ስ በምርምር ፅሁፍ ጊዜ አገልግሎት ላይ የዋሉ፡ የተነበቡ የማመሳከሪያ መፃህፍት ።

ዋተተ ግ ተንከራተተ፡ ባተለ፡ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ደከመ፡ ለፋ፡ ታከተ ።

አዋተተ ግ አንከራተተ፡ አባተለ፡ አደከመ፡ አለፋ ።

ዋነኛ “ዋና” ስር ተመ.

ዋና “ዋኘ” ስር ተመ.

ዋና ት 1. አለቃ፡ ሃላፊ፡ ባለቤት፡ ቀዳሚ፡ ከሁሉም በላይ የሆነ፡ የበለጠ። 2. በጉልህ የሚታይ፡ የሚታወቅ፡ አስፈላጊ የሆነ። ዋና ዋና ጉዳዮች ታይተዋል። ስ 3. መነሻ፡ መነገሻ፡ መንቀሳቀሻ ገንዘብ (ትርፋን ሳይወምር)።

ዋና ነው የዋካ አይደለም ።

ዋናውን መለስ ለንግድ የተገዛው እቃ፡ ድርጅት፡...የተገዛበትን ዋጋ መለስ፡ አስገኘ ።

ዋና ሃሳብ ስ ፍሬ ነገር፡ ዋና መልእክት። የፅሁፉ ዋና ሃሳብ ምንድን ነው?

ዋና መስሪያ ቤት ስ ከስፋ ሌሎች ቅርንጫፍ መስሪያ ቤቶች ያሉት የበላይ መስሪያ ቤት ።

ዋና መንገድ ስ ከሌሎች ይልቅ በርካታ ተመላላሾች የሚገለገሉበት ትልቅ መንገድ ። ዋና ስራ አስኪያጅ ስ የአንድ ድርጅት የስራ አመራር ከፍተኛ ባለስልጣን፣ መሪ ።

ዋና በር ስ ከሌሎች አነስተኛና በየአቅጣጫው ከሚገኙ በርች የተለየ ትልቅ የሆነ የፊት ለፊት በር ።

ዋና ከተማ ስ 1. ዋና ዋና መንግስታዊ መስሪያ ቤቶች፣ ድርጅቶች፣ ተቋሞች፣... የሚገኙበት የአስተዳደሩ ማእከል። 2. የአንድ አገር ርእሰ ብሄር የሚኖርበት የአገሪቱ ዋና መዲና።

ዋና ክፍል ስ ከመምሪያ በታች ሆኖ በሰሩ የሚገኙትን የተለያዩ ክፍሎች ስራ የመምራት፣ የመቆጣጠር፣ የማስተባበር ስልጣን ያለው ክፍል።

ዋና ፀሃፊ ስ የአንድ ድርጅት የስራ አስፈጻሚ የበላይ ባለስልጣን።

ዋነኛ ት ላይነተኛ፣ አስፈላጊ፣ ከሁሉም የበለጠ።

ዋናተኛ “ዋኘ” ስር ተመ.

ዋኔ ስ ርግብ የምትመስልና ከርግብ አነስ የምትል ወፍ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ዋንኪ [በግ] ስ ቆላ በሆነ አካባቢ የሚገኝ የበግ አይነት።

ዋንዛ ስ ፍሬው የሚበላ፣ እንጨት ጠንካራ፣ ቅጠሉ ሰፋሪ የሆነ ትልቅ ዛፍ።

ዋንዛ ስ 1. ከቀንድ፣ ከእንጨት፣ ከወርቅ፣ ከብር፣... የሚሰራ መጣ። 2. ከወርቅ፣ ከብር፣... የሚሰራ ስበጋርት ወይም በሌላ ውድድር ላሽነፊ ወይም የበለጠ ውጤት ላገኘ የሚሰጥ ሽልማት።

ዋንዛ 1ኛ ፍቺ

ዋንዛ 2ኛ ፍቺ

ዋንዛ ወሰደ አሸናፊ በመሆን ወይም በሌላ ምክንያት ዋንዛ ተቀበለ ።

ዋንዛ ልቅለቃ ስ በእንገት የሚወርዱት የእስክስታ አይነት ።

ዋንዛ አንጣጭ ስ ዋንዛ የሚሰራ ሰው ።

ዋኖስ ስ ርግብ የምትመስል ወፍ፣ ዋኔ ።

ዋኘ ግ በእጅ፣ በእግር፣ በክንፍ፣...እየተዘፈ በባህር፣ በሃይት፣... ላይ ሄደ፣ ተንሳፈፈ።

መዋኛ ስ ለዋና እመቅ የሆነ ባህር፣ ሃይት፣... ወይም ለዋና ተብሎ የተዘጋጀ ሰፊ የውሃ ገንዳ

ያለው ስፍራ።

ዋና ስ በእጅ፣ በእግር፣... እየተተዘፈ በባህር፣ በወንዝ፣ በሃይት፣...ላይ የሚደረግ ጉዞ፣ እንትስቃሲ ውሃ ዋናም ይባላል።

የዋና ልብስ ስ በዋና ጊዜ የሚለበስ ልብስ።

ዋናተኛ ት ዋና አዋቂ።

አስዋኘ ግ መዋኘት አስቻለ። ወንዙ ጥልቀት ስለለለው አያስዋኝም።

ዋካታ “ወካ” ስር ተመ.

ዋዋ ግ ጣመ፣ ጣፈጠ።

ዋዋቱ ስ ስሩ ሲያንኩት በመጀመሪያ የሚመር፣ እየቆየ የሚጣፍጥ የእፀዋት አይነት።

አዋዋ ግ 1. ጥሩ ጣእም ሰጠ፣ አጣፈጠ። 2. ዋዋ።

ዋዛ ስ ቀልድ፣ ፈዝ፣ ዘበት፣ ሷልት፣ ጩታ። ዋዛ አታብዛ ።

እንደዋዛ ትኩረት ሳይሰጠው፣ እንደቀልድ፣ ሳይታሰብበት።

የዋዛ አይደለም በቀላሉ የሚታይ፣ የሚናት አይደለም።እገሬ ምኞት ይመስላል እንጂ የዋዛ አይደለም ።

ዋዛ ፈዛዛ ስ ቀልድ፣ ፈዝ። በዋዛ ፈዛዛ ጊዜን ግብኝን ላይገዝም ።

ዋዘኛ ት ቀልደኛ፣ ፈዘኛ፣ ተጫዋች ።

ዋዘኛ መስሎ ሳይጠረጠር፣ ቀም ነገር ያለው ሳይመስል።

ተዋዛ ግ ተቃለደ፣ ተቃበጠ።

አዋዛ ግ 1. አታለለ፣ አግለለ፣ አዘናጋ፣ አጫወተ። 2. ቀስ ብሎ እያላመደ፣ በዘዴ ተጠቀመ (አንድን ነገር ለግድረግ)፣ አለላለለ፣ አባበለ። መቀርቀሪያውን አዋዝተህ ለሰገዝው።

ዋዜማ ስ 1. ከዋና በኋላ ወይም ከአንድ ከሚጠቀስ ቀን አስቀድሞ የሚውል ቀን። 2. አንድ መንፈሳዊ ክብረ በኋላ ከሚከፈርበት ለላት አንድ ቀን ቀደም ብሎ በኋሉን በሚመለከት በቤተክርስቲያን የሚዘመር ከሃያ ሁለቱ የድክ አርእስተ ዜግዎች አንዱ ። 3. ባለ አምስት ቤት ትኔ ።

ዋዝቀ ግ 1. ተነቃነቀ፣ ተወዛወዘ፣ ዋለለ። 2. አንድ አጽም እጣ፣ ወላወለ። 3. አንዴ ከፍ አንዴ ዝት አለ (ዋጋ፣...) ።

ዋዝቂ ት ወላዋይ ።

ዋዝማ ስ ከብቶች ሲበሉት ሆዳቸውን የሚነፋ፣ ከላር ጋር የሚበትል አነስተኛ የእፀዋት አይነት ።

ዋዝንቢጥ(ዋዝንቢት) ስ ከንጅጅ ላይ ቀይ ያለባት፣ ጠቆር ያለች ነፍሳት ።

*ዋየ

ውይይት ለ. 1. የሃሳብ ልውውጥ፣ ምክክር፣ ጭውውት። 2. ከሾፈሩ በስተሃላ አምስት አምስት ተሳፋሪዎችን የሚያስቀምጡ ሁለት የግራና የቀኝ አግዳሚ መቀመጫዎች ያሉት የከተማ ታክሲ መጠሪያ።

ተወያየ ግ 1. ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፣ አስተያየት ሰጠ፣ ተቀበለ። 2. ተነጋገረ፣ ተጨዋወተ፣ ተመካከረ።

አዋየ ግ 1. አስተዛዘነ፣ አሜወተ (በችግር፣ በመከራ ጊዜ)። 2. አማከረ ።

አወያየ ግ ሃሳብ ለሃሳብ አለዋወጠ፣ አነጋገረ ።

አወያይ ስ የሰብሰባ፣ የውይይት መሪ፣ ሊቀመንበር።

የይ

የይታ ስ ጨህት፣ እራታ።

የይ አለ ግ ሮህ፣ አለቀሰ ።

የይ የለሽ ግድ የለሽ፣ ሃሳብ የለሽ ለማለት የሚነገር።

የይከማ ስ የእንጨት ልገም፣ ልገጥ።

የዲያት(የድያት) ስ ብዙውን ጊዜ የሊጥ ማብኪያ በመሆን የሚያገለግል ጎድጓዳ የሽከላ ወይም ተለቅ ያለ የእንጨት እቃ።

የጀ ግ 1. ገዛ። 2. ካሳ፣ ጉማ።... ከፈለ (ከሞት፣ ከባርነት፣... ለማዳን)። 3 አዳነ ።

የጀ(ወጀ) ስ በሰው እጅ ለተገደለ ሰው የገዳይ ወገን ወይም ገዳዩ ለሟች ቤተሰብ የሚከፍለው የጥፍስ ዋጋ፣ ካሳ፣ ጉማ (ገንዘብ፣ ከብት፣...) ።

የጅለት ስ ያልታረሰና አረም መጣያ ሆኖ የቆየ ለም መራት ።

የገምት(የግምት) ስ የታመመ ሰው ገላ ከተበጣ በሂላ በበሽታ የተበከለ ደሙን መጠ ለማውጣት የሚያገለግል ከቀንድ የሚሰራ ባህላዊ የህክምና መሳሪያ።

የጊኖስ ስ በደጋ የሚበቅል መድሃኒትነት አለው የሚባል የእፀዋት አይነት።

የጋ ስ 1. አንድ ነገር የሚገዛበት ወይም የሚሸጥበት፣ አንድ ስራ ለተሰራበት ወይም ለተሰጠ አገልግሎት የሚከፈል የገንዘብ መጠን፣ ልክ፣ ተመን። 2. ረብ፣ ጥቅም፣ ፋይዳ። ዋጋ ያለውም። 3. ተገቢ፣ ተመጣጣኝ ቅጣት።

የጋውን ለገን/ የጋዬን ሰጠኝ።

የጋ ሰቀለ የጋ አስወደደ።

የጋ ሰበረ መግዣ የጋውን አራከሰ፣ የጋ ቀነሰ።

የጋ ቆለለ የጋውን በጣም አበዛ፣ ከልክ አሳለፈ ።

የጋ ቆረጠ የጋውን ወሰነ፣ ርግጡን፣ መሸሜውን፣ መግዣውን ተናገረ።

የጋ አሳረረ መግዣ የጋውን ከፍ አድርጎ፣ ከሌላው አብልጦ ሰጠ (ተሜራኛ)።

የጋ አዋረደ መግዣ የጋውን አሳንሶ፣ ዝቅ አድርጎ ሰጠ (ገዥው)።

የጋ አፋረሰ በተነጋገረበት የጋ ሳይሰማ ቀረ፣ እንዳይሸጥ፣ እንዳይገዛ አደረገ።

ያለ የጋ በከንቱ፣ ያለጥቅም። እዚያ ድረስ የደከምኩት ያለ የጋ ነው።

የጋ ቢስ ቅ የማይረባ፣ ጥቅም የሌለው ።

የጋ የለሽ ዝ.ከ.

የጋ ያለው ከፍ ያለ ጠቀሜታ፣ ቁምነገር ያለው ።

የየጋ ቅናሽ ከወትሮው፣ ከመደበኛው፣ ከነበረው የጋ ዝቅ ያለ የየጋ መጠን ።

የየጋ ንረት የ“የጋ ግሽበት” ን ተመ.

የየጋ ውጣ ውረድ የየጋ ከፍና ዝቅ ማለት፣ መዋገጥ ቅ ።

የየጋ ግሽበት የገንዘብ የመግዛት ሃይል መቀነስ፣ አጠቃላይ የሸቀጦች የጋ ማሻቀብ፣ የየጋ ንረትም ይባላል።

የግ ስ ማሳ ሳይ ያለ እህልን ወይባ የሚያስመስልና ፍሬ እንዳያፈራ የሚያደርግ የእህል በሽታ።

የግ መታው የግ እህሉን እንዳያፈራ አደረገው፣ አበላሸው።

የግምት “የግምት”ን ተመ.

የግንቦ(የግምቦ) ስ 1 ከእንጨትና ከሽንብቆ፣... የሚሰራ የድር አራባ መወጠሪያና ማድሪያ። 2. የወጥመድ አይነት።

የጠ ግ 1.ወደ ሆድ አስገባ ፣ ሰለቀጠ። 2. አጠሰቀ፣ አሰረገ፣ አሰመጠ (ጭቃ፣ ውሃ፣...ሰውን ወይም ሌላ ነገርን)። 3. በብዛት በላ። 4. አፍኖ ያዘ፣ ቻለ፣ ታገሰ። ጌዴቴን ያጠ። 5. ቻለ፣ አጠቃሉ ያዘ። ሳዳራሹ ያን ሁሉ ሰው ያጠው። 6. ሸፈነ፣ ወረሰ። ሰብሉን አረም ያጠው።

ምን የጠው 1. ምን በጀው። 2. የት ሂደ፣ የት ጠፋ።

አልዋጥ አለው ነገሩን መቀበል፣ ማመን አቃተው።

ተዋጠ ግ 1. ጠለቀ፣ ሰረገ፣ ሰጠመ (በጭቃ፣ በውሃ፣...)። 2. ተወረረ፣ ተሸፈነ፣ ተዋለቀለቀ (ለምሳሌ ሰብል በአረም)። 3. ተሳረደ፣ ድምቅ ሳይሰማ፣ ሳይነበብ ቀረ (ፊደል፣ ቀለም፣...)። 4. ከብዙ ነገር ጋር በመደባለቁ ወይም አብሮ በሰጣቱ መኖሩ የማይታወቅ ሆነ፣ ተሸፈነ።

አዋጠ ግ አበላ፣ አሳረሰ ።

የጣ ስ (የማ. አጠ.) አገማሪ፣ ማሲንቆ ተሟዋች።

የፍሬስ በቆላ አካባቢ የሚበቅል ነጭ ግራር።

ዌ የ“ወ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ው የ“ው” ፊደል ሳድስ ዘር።

-ው¹ የተወሰነ ነገር እመልካች ምእላድ፤ መስተላምር። ለውዴው/ገቢያው።

-ው² 1. በግብ መጨረሻ እየገባ “እሱን” የሚለውን ተሳቢ የሚያመለክት ምእላድ። ጠው/ገደለው። 2. በግብ መጨረሻ እየገባ “ለእሱ” የሚለውን ትርጉም የሚያመጣ ምእላድ። ለጠው/ንገረው።

ውሃ ስ በዝናብ መልክ የሚወርድ፤ በምንጭነት የሚፈልቅና በሃይቅ፤ በኩሬ፤ በባህር፤ በወንዝ የሚገኝ ለመጠጥና ለሌሎችም አገልግሎቶች የሚውል ፈሳሽ፤ የሁለት እጅ ሃይድሮጅንና የአንድ እጅ አክሲጅን ውሁድ።

በውሃ ይለቅ አዲስ ልብስ ለለበስ ወይም ለገባ ሰው የሚነገር ምርቃት።

ውሃ ሆነ 1. ቀጠነ፤ ጣእሙ፤ ሃይሉ ቀነሰ። 2. ደነገጠ፤ ከው አለ ። 3. ጠረሰ፤ አላንክ አለ (ጥርስ)። 4. ቀለጠ፤ ሟሟ።

ውሃ ቀጠነ አለ ምክንያት ሊሆን የማይገባን ነገር እንደምክንያት አድርጎ ጠብ ፈለገ ።

ውሃ ቅዳ ውሃ መለሰ የተለየ ውጤት የማይኖረው፤ ድርጊቱ ቢደጋገምም ውጤቱ ያው አንድ አይነት ነገር ብቻ በመሆኑ ልፋት እንጂ ለውጥ የለለው።

ውሃ ቋጠረ 1. በተለያዩ ምክንያት (በህመም፤ በቃጠሉ፤...) ውሃ መሰል ፈሳሽ ያዘ፤ አዘለ (እጅ፤ እግር፤...)። 2. ውሃ ያዘ፤ አቆረ፤ አጠራቀመ (መሬቱ፤ መንገዱ፤...)።

ውሃ በላው 1. በውሃ ሙላት አደጋ ሞተ። 2. ድራሹ ጠፋ፤ የት እንደሄደ ሳይታወቅ ቀረ፤ አልም አለ። 3. መና፤ ከንቱ ሆኖ ቀረ።

ውሃ ቢወቅጡት እምቦጭ ለውጥ ለማስገኘት ጥረት ቢደረግም ተመልሶ ያንኑ ሆኖ መገኘት፤ አለመሻሻል፤ ለውጥ አለማሳየት ።

ውሃ አሳየውም ፊደሉ አልታጠበም፤ ውሃ አልነካውም።

ውሃ ወረደ ከወንዝ፤ ከምንጭ...ውሃ ለመቅዳት ሄደ።

ውሃ ወሰደው 1. በውሃ ሙላት አደጋ ሞተ። 2. በመጠጥ ሰከረ።

ውሃ ውሃ አለ 1. ቀጠነ፤ ሳይጣፍጥ ቀረ፤ ጣእም አጣ (ለምሳሌ ጠላ፤ ጠጅ፤...)። 2. ደከመ፤ አለከለከ (በመሮጥ፤ ዳገት በመውጣት፤...)።

ውሃ ውሃ አሰኘ አደከመ።

ውሃ ያነሳል ብዙ ውሃ ይፈልጋል (ለምሳሌ የሚበካ ዱቄት)።

ውሃ ጠጣ ጠፋ፤ ቀለጠ፤ ታጣ (ገንዘብ፤

ንብረት፤...)።

የውሃ መንገድ አደረገው ብዙ ጊዜ ተመላለሰበት።

የውሃ ሽታ ሆነ ጠፋ፤ ብዙ ጊዜ ሳይታይ ቆየ።

ውሃ ልክ ስ 1. የቤት ግድግዳ፤ ወለል፤...ትክክለኛና ቀጥ ያለ ገፅታ ይዞ መገኘትና አለመገኘት፤ አቀማመጡ በውሃ ወለል ልክ መሆኑና አለመሆኑ። ውሃ ልክ አልተስተካከለም። 2. ግድግዳ፤ ወለል፤...አባጣ ጎባጣ መሆን አለመሆኑ የሚለካበት፤ የሚቀረጥ ውሃ ውስጡ ያለበት ባለመስተዋት መሳሪያ። 3 በቤት ግድግዳ ስር ከውጪ በኩል ግድግዳውን አቅርፍ ከመሬት ከፍ ብሎ ዙሪያውን የሚገነባ መደብ መሰል ግንብ።

ውሃ ሙላት ስ በዝናብ ምክንያት የሚመጣ ጎርፍ፤ ሃይለኛ ውሃ።

ውሃ ሰማያዊ + ፈካ የሚል ሰማያዊ።

ውሃ ሽንት ስ ሽንት ብቻ (አይ) ምድርን የማይጨምር መሆኑን ለማመልከት።

ውሃ ቀለም ስ በውሃ የሚበጠበጥ ቀለም ።

ውሃ አጣጭ ስ ባል ወይም ሚስት፤ የትዳር ቅደኛ ።

ውሃ ዋና “ዋኝ” ስር “ዋና”ን ተመ.

ውሃ ገብ ውሃ ያለበትና ለመስኖ እርሻ የሚያመች መሬት ።

ውሃ ጥርስ ስ የፀዳ ወይም እድፍ፤ ልማም የማይዘ ጥርስ ።

[የ] ውሃ ቆጣሪ ስ ከባንባ የተጠቀሙበትን የውሃ መጠን የሚቆጥር፤ የሚመዘገብ መሳሪያ ።

የውሃ እናት ስ 1. በረጋ ውሃ ላይ የምትዋኝ፤ የምትከር ጠቆ ያለችና ከጥንዚዛ አነስ የምትል የነፍሱት አይነት። 2. (ዘይ.) ብዙ ውሃ የሚጠጣ ሰው ።

የውሃ ወፍጮ ስ በውሃ ሃይል የሚሰራ ወፍጮ።

የውሃ ጉድጓድ ስ ውሃ የሚቀዳበት ወይም የሚወጣበት ጉድጓድ ።

የውሃ ጋን ስ ለአንድ ለተወሰነ አካባቢ መገልገያ የሚሆን ውሃ ማጠራቀሚያ፤ ማከማቻ።

የውሃ ግድብ ስ ለተለያዩ አገልግሎት ሊውል የሚችል ወራጅ ውሃን አግዶ ለመያዝና በከፍተኛ መጠን ለማከማቻት የሚችል በግንብ የሚሰራ የውሃ መከተሪያ ።

የውሃ ጎማ ስ አትክልትን ውሃ ለማጠጣት፤ ውሃን ከአንድ ቦታ ስዐ ወደ ሌላ ቦታ ለመውሰድ፤...የሚያገለግል እንደ ቱቦ ሆኖ

በረጅሙ የተሰራና የሚጠቀሙ ገማ ::
የውሃ ጥም ስ የውሃ፣ የመጠጥ ፍላጎት ::
ውህደት “ዋሃደ” ስር ተመ.
ውለታ “ዋለ²” ስር ተመ.
ውለን¹ ስ የጆሮ ያለመስማት ችግር፣ የጆሮ መዘጋት፣ መደንቆር ::
ውለናም ት (ስድብ) 1. ጆሮው የማይሰማ:: 2. ደንቆሮ፣ ደደብ ::
ውለን² ስ ያልጥላ የእህል ስፍር፣ ድርብብ::
ውለኛ “ዋለ²” ስር ተመ.
ውሊጥ ውሊጥ አለ ግ እንድ ጊዜ ወደ ግራ እንድ ጊዜ ወደ ቀኝ እያለ አስቸገረ፣ እንድ መስመር አልይዝ አለ::
ውላጅ “ወለደ” ስር ተመ.
ውላ “ዋለ²” ስር ተመ.
ውላ
ውላታ ስ እምሮት፣ ትዝታ::
ውላ አለ ግ እንደ ሱስ ትዝ አለ፣ አማራ፣ ተናፈቀ::
ውላ ውላ አለ ዝ.ክ.
ውልምጥምጥ “*ወለመጠ” ስር ተመ.
ውልቃት “ወለቀ” ስር ተመ.
ውልቅልቅ ዝ.ክ.
ውልብልቢት “*ወለበ” ስር ተመ.
ውልብልብ ዝ.ክ.
ውልብኝ ስ በእሳት ተጠብቦ የሚበላ የማሽላ እሽት ::
ውልክስ “ወልካሳ” ን ተመ.
ውልከፋ ስ መለል መለል ያለ ቁመና ያለው፣ ለጡ ለማሰሪያነት የሚያገለግል የጨቃ ዛፍ አይነት ::
ውልክፍክፍ “ወለከፈ” ስር ተመ.
ውልውል “ወለወለ” ስር ተመ.
ውልገምት “ወለገመ” ስር ተመ.
ውልገድ “ወለገደ” ስር ተመ.
ውልገድገድ ዝ.ክ.
ውልፍስፍስ “ወለፈሰ” ስር ተመ.
ውሎ “ዋለ¹” ስር ተመ.
ውሎ አበል ዝ.ክ.
ውሪ ስ (የጌ.አኒ.) ትንሽ ልጅ ::
ውሪያ ስ መልኩ ቢጓነት ያለው የወፍ አይነት::
ውራ ስ ስሩን ውስጥ ለውስጥ እየሰደደ የሚንሰራፋ የሳር አይነት::

ውራ ት በውድድር፣ በእሽቅድድም መጨረሻ የወጣ ::
ውራጅ “ወረደ” ስር ተመ.
ውር¹
ውር አለ ግ ጠራ (ድመትን)::
ውር ለድመት መጥሪያነት የሚያገለግል ቃል::
ውር²
ውር ውር አለ ግ በብዛት ሳይሆን አልፎ አልፎ ሲንቀሳቀስ፣ ሲመላለስ ታየ::
ውርርድ “ወረደ” ስር ተመ.
ውርስ “ወረሰ” ስር ተመ.
ውርባ “ወረበ²” ስር ተመ.
ውርንጭላ ስ የአህያ ገልገል፣ ውርንጫ እየተባለም ይጠራል ::
ውርደት “ወረደ” ስር ተመ.
ውርዴ ዝ.ክ.
ውርድ ዝ.ክ.
ውርጃ ዝ.ክ.
ውርጅብኝ ዝ.ክ.
ውርጋጥ ስ (የጌ.አኒ) ለአትመ አይም ያልደረሰ፣ ገና እድገቱን ያልጨረሰ፣ በአመለካከት፣ በአስተሳሰብ::... ያልገለመሰ ልጅ ::
ውርግርግ “*ወረገረ” ስር ተመ.
ውርጭ “*ወረጨ¹” ስር ተመ.
ውር “ውር¹” ስር ተመ.
ውስት “*ዋስ²” ስር ተመ.
ውሱን “ወሰነ” ስር ተመ.
ውሳኔ ዝ.ክ.
ውስ ጥጃን ለማባረር፣ የሚያገለግል ቃል::
ውስ አለ ግ ጥጃን ከለከለ፣ አባረረ፣ አገደ፣ ተው፣ ወይድ አለ::
ውስልትና “ወሰለተ” ስር ተመ.
ውስብስብ “*ወሰበሰበ” ስር ተመ.
ውስን “ወሰነ” ስር ተመ.
ውስኪ ስ እንደ አጃና ገብሶ ከመሳሰለው የእህል ብቅል የሚሰራ፣ ከፍተኛ አልኮልነት ያለው መጠጥ::
ውስያን ስ የእቃ፣ የስጋ መስቀያ፣ ማንጠልጠያ::
ውስጥ መ. 1. የውጭ ተቃራኒ፣ በስተውጭ ያልሆነ፣ 2. ከጥላ ጎደል ዙሪያው ዝግ ሆኖ መሃሉ ከፍትነት፣ ባደነት ያለው:: ጌድጌድ ወነጥ /ዝ ወስጥ/ ብርጭቆ ወሰጥ:: 3. ለውጭ ወይም ለሌላ ሰው በገልፅ የማይታይ ነገር፣

ሁኔታ። ውሰጤን የማውቀው እኔ ነኝ። 4. በግልፅ በይፋ ሳይሆን በምስጢር። ትእዛዙን በውስጥ ሽረውታል።

በ_ ውስጥ 1. በ_ ጊዜ። በወር ውስጥ ስርቶ ጨረሰው። 2. በተወሰነ ቦታ። ክልል፣ አካባቢ። በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ እቃ ገዝቶልን መጣ። 3 መሃከል። በእኔና በእሱ ውስጥ አትግባ።

ውስጡን ለቁስ 1. ገልጠው ሲያዩት፣ ጉዳዩን ሲረዱት የማይረባ። 2. ጉዳዩ ምስጢር ነው። ለሁሉ አይነገርም ለማለት የሚነገር።

ውስጡ ምስጢር ስ ድብት የሆነ፣ ያልታወቀ ምስጢር።

ውስጡ ወይራ ስ በተላላ ሊረዱት የማይቻል ምስጢር እዘል አነጋገር ።

ውስጥ ለውስጥ ሳይታይ፣ ሳይታወቅ በምስጢር ።

ውስጥ ልብስ ስ ሲቶች ከቀሚስ ስር የሚለብሱት ብዙውን ጊዜ ስሰ የሆነ ገላ ነክ ልብስ ።

ውስጥ ሱሪ ስ ሙታንቲ፣ ገላ ነክ የሆነ አነስተኛ ሱሪ ።

ውስጥ አዋቂ ት 1. ቤተኛ፣ ሙውጫ መግቢያውንና ሁኔታውን የሚያውቅ፣ ሲገዳ የሚችል (አብዛኛውን ጊዜ ለሊባ የሚነገር)። 2. ምስጢሩን በቅርብ የሚያውቅ።

ውስጥ እጅ ስ የእጅ ውስጠኛ ክፍል፣ መሃል እጅ (ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

ውስጥ እግር ስ መሬት የሚረግጠው ውስጠኛው የእግር ክፍል።

ውስጥ ውስጡን ይፋ ሳይሆን፣ በድብት።

የውስጥ በሽታ በውጫዊ አካል ሳይ የማይታይ በሽታ (ለምሳሌ የልብ፣ የእንጀት በሽታ)።

የውስጥ ጉዳይ ሌሎች እንዲገቡበት የማያስፈልግ የራስ ጉዳይ፣ በባለቤቱ ብቻ ሊፈታ የሚገባው የግል ችግር (ብዙውን ጊዜ ለሃገር) ።

ውስጠኛ ት ከውስጥ ያለ፣ በውስጥ በኩል የሆነ።

ውስጣዊ ት 1. የግል፣ የራስ የሆነ። ውስጣዊ ችራቸንን አራባቸን እንፈቃዋለን። 2. በግል፣ እርስ በእርስ፣ በምስጢር። ውስጣዊ ስምምነት ሊደርግዋል። 3. የውስጥ።

ውሽተኛ "ዋሽ" ስር ተመ.

ውሽታም ዝ.ከ.

ውሽት ዝ.ከ.

ውሻ ስ 1. ከሰው ጋር አብሮ የሚኖር፣ የጌታውን

ቤትና ንብረት የሚጠብቅ ለማዳ አውሬ፣ ሰው ወዳጅ፣ ቤት ጠባቂ፣ ያልለመደው ሰው ወይም አውሬ ሲመጣ የሚመራ፣ የሚናከስ። 2. (ስድብ) ልክስክስ፣ ተለማማጭ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)።

የውሻ ቀስል ያድርግልህ ቀስሉ ቀሉ ዳደንልህ ለማለት የሚነገር ምርቃት ።

ውሻ በጨው የማይቀምሰው (ዘይ.)

አስቀያሚ፣ የማይረባ፣ የማይፈለግ ።

ውሻ ሆኗ (ዘይ.) የማይጨክን፣ የማይቆርጥ፣ ቲም የማይዝ።

የውሻ ምላስ ስ 1. መልኩ ጥቁር አረንጓዴ ሆኖ መለል መለል ብሎ የሚበቅልና በግራ በቀኝ እሾህ ያለው ጠፍጣፋ የእፅዋት አይነት። 2. ጠፍጣፋ ሆኖ በጣም የሳሳ (ብዙውን ጊዜ ለእንጀራ)።

የውሻ ስንደዶ ስ ስንደዶ የሚመስል የሳር አይነት።

የውሻ በሽታ ስ በንክሻ የሚተላለፍ፣ የሚያሳብድና ካልታከሙት እስከሞት ሊያደርስ የሚችል የደመ ሞቃት እንስሳት የነርቢ ስርአት በሽታ ።

የውሻ ዝምብ ስ ተርብ ።

ውሻል ስ 1. በጎደለ መሙሊያ ወይም የነገር ጭማሪ። 2. ሽብልቅ። 3. (ስድብ) እራሱን ያልቻለ፣ ለማሟያነት የሚገባ። 4. የሳሳ እስርን ለማጥበቅ የሚገባ አነስተኛ ውቃድ።

ውሽልሽል "ወሽለ" ስር ተመ.

ውሽማ "ወሽመ" ስር ተመ.

ውሽሽ ስ ስሩ ድንች የሚመስል የተክል አይነት።

ውሽባ "ወሽባ" ን ተመ.

ውሽንፍር ስ ንፋስ የተቀላቀለበት አግድም የሚዘንብ ዝናብ፣ ወጪ።

ውቂያ "ወቃ" ስር ተመ.

ውቃሪ "ወቀረ" ስር ተመ.

ውቃቢ ስ 1. ከእያንዳንዱ ሰው ጋር አብሮ ይኖራል የሚባል ጠባቂ መልእክ፣ ውቃቢ አምላካም ይባላል። 2. ዛር፣ ርኩስ መንፈስ።

ውቃቢ ራቀው 1. ጥላቢስ ሆነ፣ ተጎሳቀለ። 2. በረከት እጣ ።

ውቃቢ ቀረበው 1. ጥሩ ነገር ገጠመው፣ ተሳካለት። 2. የተረጋጋ ጫ የሰው ሆነ፣ ግርማ ሞገስ እገኘ ።

ውቃቢ አስራቀው 1. አስደነገጠው (በጨህት፣ በስድብ፣...)። 2. በረከት አጣጣው።

ውቃቢው ተገፈፈ በጣም ደነገጠ።

ውቃቢው አልወደደውም ደስ አላለውም፣ አስጠልቶታል (ያየው፣ የተመለከተውና

የቀረበለት፡... ነገር)።

ባለውቃቢ ለ ውቃቢ ያለበት፡ ጠንቋይ፡

ባለዛር።

ውቃቢ ቢስ ጥላቢ፡ ነጠላ፡ ቀትረ ቀላል፡
ገርማ ሞገስ የሌለው ።

ውቃቢ የለሽ ዝ.ክ.

ውቃጭ "ወቀጠ" ስር ተመ.

ውቅራት "ወቀረ" ስር ተመ.

ውቅር ዝ.ክ.

ውቅያኖስ ለ 1. የመሬትን ለስት አራተኛ
የሚሸፍን፡ ጥልቅና በጣም ሰፊ የሆነ ባህር (እንደ
አትላንቲክና ህንድ ውያቅኖስ የመሳሰለው)። 2.
(ዘይ.) ጥልቅ፡ ሰፊ።

ውቅጥ "ወቀጠ" ስር ተመ.

ውበት "ዋበ" ስር ተመ.

ውብ ዝ.ክ.

ውታፍ "ወተፈ" ስር ተመ.

ውትርትር "ወተረ" ስር ተመ.

ውትብትብ "ወተብተበ" ስር ተመ.

ውትወታ "ወተወተ" ስር ተመ.

ውትፍትፍ "ወተፈ" ስር ተመ.

ውን

ውን ውን አለ ገ 1. ተነቃነቅ፡ ተወዛወዘ
(ጭራ)። 2. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዘዋወረ የደከመ
ሰው)።

ውንብድና "ወነበደ" ስር ተመ.

ውንክርክር "ወነከረ" ስር ተመ.

ውካታ "ወካ" ስር ተመ.

ውክልና "ወከለ" ስር ተመ.

ውዘት "ወዘተ" ስር ተመ.

ውዝዋዜ "ወዘወዘ" ስር ተመ.

ውዝግብ "ወዘገበ" ስር ተመ.

ውዝፍ "ወዘፈ" ስር ተመ.

ውዥሞ ለ ውስጠ ክፍትና ረዥም የሆነ፡ በጋያ
የሚጨስ ትንባሆ መጠጫ (ሸንበቆ፡ ቧንቧ፡...)።

ውይይት "ዋዋ" ስር ተመ.

ውዳሴ "ወደሰ" ስር ተመ.

ውዳቂ "ወደቀ" ስር ተመ.

ውዴላ "ወደለ" ስር ተመ.

ውዴታ "ወደደ" ስር ተመ.

ውድ ዝ.ክ.

ውድማ ለ ጫካ፡ ደን የወረሰው፡ ሰው
የማይኖርበት መሬት።

ውድማ "አውድማ" ን ተመ.

ውድቀት "ወደቀ" ስር ተመ.

ውድቅ ዝ.ክ.

ውድቅት ዝ.ክ.

ውድን "ወደነ" ስር ተመ.

ውድንቢ ለ መልኩ ወርቅማ ሆኖ በጀርባው ላይ
ነጫጭ ሽንትሮች ያለበት፡ ጠመዝግዝ ቀንድ
ያለው፡ ጫካ ባለበት ቆላማ ስፍራዎች መንጋ
ሆኖ የሚታይና ስጋው ለምግብነት የሚያገለግል
የዱር እንስሳ (ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ውድድር "ወደረ" ስር ተመ.

ውጉዝ "ወገዝ" ስር ተመ.

ውጊያ "ወጋ" ስር ተመ.

ውጋት ዝ.ክ.

ውጋገን "ወገግ" ስር ተመ.

ውጋጋን "ወገን" ስር "ውጋገን" ን ተመ.

ውግ "ወጋ" ስር ተመ.

ውግዘት "ወገዝ" ስር ተመ.

ውጤት "ወጣ" ስር ተመ.

ውጥረት "ወጠረ" ስር ተመ.

ውጥኔ ለ ወደ ብርቱካንነት መልክ የሚቀርብ
የቀይና የቢጫ ቅልቅል የሆነ የቀለም አይነት ።

ውጥን "ወጠነ" ስር ተመ.

ውጥንቅጥ ፡ የተቀላቀለ፡ የተቀያየጠ፡
የተደባለቀ።

ውጥንቅጥ ወጣ ተመሰቃለ፡ ተደበላለቀ።

ውፌ "ወጣ" ስር "ውጭ" ን ተመ.

ውፍ "ወጣ" ስር ተመ.

ውፋሬ "ወፈረ" ስር "ውፍረት" ን ተመ.

ውፍረት "ወፈረ" ስር ተመ.

ዎ የ"ወ" ፊደል ሳብእ ዘር ።

-ዎ (-ዎት) (የአክብሮት አጠቃቀም) የሁለተኛ
መደብ፡ ነጠላ ቁጥር እንኳዛቢ ምእላድ።

መሳፍዎ።

-ዎች "-አች" ን ተመ.

H

H ከ“ወ” ፊደል ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል
(ግእዝ ሆሂ) ።

Hሃ “ዘሃ” ን ተመ.

ዘለለ¹ ግ 1. ወደ ላይ እንጣጥ አለ። **ዘሎ የቤቱን ጣራ በእጁ ነኑ።** 2. እመር አለ። እግሮቹን ከመሬት ከፍ አድርጎ በማንሳት ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ተንቀሳቀሰ። ተሻግረ። **የቦታው ውሃ በእግሩ ሳይነካ ዘሎ ተሻግረ።** 3. ተጫወተ። ቦረቀ። ጨፈረ። 4. አለፈ። ተወ። **ሶስተኛውን ገፅ ዘሎ አራተኛውን አነበቡ።** 5. ከተወሰነው መጠን አለፈ። ከፍ አለ። በለጠ።

ዘለሀ አትሳደብ ያለምክንያት፣ ከመሬት ተነስተህ አትሳደብ።

ዝላይ ለ 1. ጭፈራ፣ ጨዋታ። 2. መዝለለ፣ እንጣጥ ማለት።

ዘለል አለ ግ ላት ብሎ ታየ፣ በለጥ አለ።

ተዘለለ ግ ታለፈ፣ ተረላ፣ ተተወ ።

የማይዘለል የማይተው፣ የማይታለፍ፣ ችል የማይባል።

ተዛለለ ግ ተጫወተ፣ ተሳፋ ።

መዛለያ ለ 1. መረማመጃ፣ መሸጋገሪያ። 2. የልጆቹ መጫወቻ ቦታ ።

ዘለለ² ግ በበለላ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ጨረሰ፣ ሞላ፣ ሾመ ።

ዝልል ለ በበለላ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ከተሞሰበት በሂሳ ወዲያው በወንፊት ተጣርቶ ሊጠጣ የሚችል የጠላ አይነት ።

ተዘለለ ግ በበለላ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ተጨመረ፣ ተሞላ፣ ተሾመ ።

ዘለላ ለ 1. (የእንባ) አነስተኛ ጠብታ። 2. ፍሬ የተሸከመች አነስተኛ ቅርንጫፍ። **የወይን ዘለላ ።**

ዘለሰ ግ 1. ቆረጠ፣ ጣለ፣ አጋደመ፣ ለሸለሸ (ዘፍን)። 2. አቀረቀረ፣ ደፋ (አንገትን)።

መዘለሻ ለ አነስተኛ መጥረቢያ ።

ዘለሰኛ ለ ግጥሙ ባለ ሁለት ቤት የሆነ፣ ቀስና ዝግ ወይም ረገብ ተደርጎ የሚኬም የመሰንቆ ምትና ዜማ ።

ዘለቀ ግ 1. መጣ። **ወደዚህ መቼ ትዘልቃለህ?** 2. አንድን ነገር ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ አከናወነ፣ ጨረሰ፣ ተወጣ። 3. ራቀ። **ዘለቆ ሄደ።** 4. ቆየ፣ ከረመ፣ ሰነበተ። **ከረምቱን አብሮን ዘለቀ።** 5. ከአንድ ወገን ጫፍ በመነሳት፣ በውስጥ በኩል አልፎ በሌላው ወገን ጫፍ በኩል ታየ፣ ብቅ አለ።

ዘለቆታል 1. ገብቶታል፣ በደንብ አውጃል። **ትምህርቱ ዘለቆታል።** 2. እስከ መጨረሻው ሄደል።

ዘለቃ ለ 1. ዘለአለም፣ መጨረሻ። **እስከ ዘለቃው አንገናኝም።** 2. ወደፊት። **ያለፈው አልፏል!** **ለዘለቃው ግን ለሰብበት ።**

ዘለቄታ ለ ዘለቃ።

ዘለቄታ የለውም አይቆይም፣ እድሜ የለውም።

ለዘለቄታው ለወደፊቱ፣ እስከመጨረሻው።

ዘላቂ ት እስከ መጨረሻ የሚሄድ፣ የሚቆይ።

ዝለቅ ግ ግባ፣ ጎራ በል።

ተዘለቀ ግ ተከናወነ፣ ተፈፀመ፣ ተጨረሰ።

አይዘለቅም በቀላሉ አይገፋም፣ ያስቸግራል፣ እንዲህ በዋዛ የሚወጡት አይደለም።

ተዛለቀ ግ ተቻችሎ ኖረ፣ ቆየ።

አዘለቀ ግ አቆየ፣ አከረመ፣ አሰነበተ፣ የተወሰነ ጊዜ አደረሰ።

አዛለቀ ግ 1. እስከ መጨረሻው አብሮ ሆነ፣ ቆየ። 2. አዋጣ፣ ጠቀመ። **ሁሉ መጠጣት አያዛልቅም።**

ዘለበት ለ ከብረት፣ ከጥላብቱ ወይም ከቀንድ፣... የሚሰራ የቀበቶ፣... መቆለፊያ።

ዘለባብቅ “ዘላበደ” ስር ተመ.

ዘለንጋ ለ ከግድግዳ ጋር ተያይዞ ከእንጨትና ከጥቃ የሚሰራ የእቃ መደርደሪያ።

ዘለአለም (ዘላለም) ተወ.ግ. ሁልጊዜ፣ ዘወትር።

ዘለአለማዊ ት 1. ቋሚ፣ ኗሪ። 2. መጨረሻ፣ ፍጥሚያ የሌለው።

ዘለዘለ ግ 1. ቁራጭ ስጋን በበለት እየሰነጠቀ በመሸንሸን ቅጥነትና ርዝማኔ እንዲኖረው አደረገ። 2. በጥርሶ ነክሰ፣ ዘነተረ (አካልን)። 3. (ዘይ.) አማ፣ አዛወ (ሰውን)።

ዘለዘል (ዘለዘልቱ) ት (ስድብ) 1. ዘልዛ። 2. ዘዋሪ፣ ስራ ፊት፣ ማጋጣ።

ዘልዛላ ት 1. (ስድብ) ባለጌ፣ ስድ አደግ። 2. (ስድብ) ዘዋሪ፣ ስራ ፊት። 3. ያለአግባብ በጣም የረዘመ (ለምሳሌ ልብስ)።

ዝልዝል ለ የተዘለዘለ ስጋ።

ተንዘለዘለ ግ ተንጠለጠለ፣ ውዝወዝ አለ።

ተንዝላዘለ ግ 1. ስራ ፊቱ ወዲያ ወዲህ አለ፣ ባለገ። 2. አለቅጥ ረዘመ።

እንዘለዘለ ግ እንጠለጠለ፣ ውዝ ውዝ እንዲል አደረገ።

አንዝላለ ግ በአስተዳደግ ጉድለት አባለግ ።

ዘለገ ግ ረዘመ፥ በለጠ፥ ከፍ አለ (በቁመት) ።
ዘለግላጋ ት መለሰ፥ ረጅም ቁመት ያለው ።

*ዘለገለገ

ዘልግልግ ት ምልግልግ ።
ዘልግልግ አለ ግ ተዘለገለገ፥ ማለገ፥
ሙልጭልጭ አለ ።
ተዘለገለገ ግ እንደለግሞ ተገተተ፥ ተምለገለገ፥
ግለገ።
አዘለገለገ ግ አምለገለገ፥ አዘረበረበ።

ዘለግላጋ “ዘለገ” ስር ተመ.

ዘለገሰ ግ ሲፅፍ ወይም ሲያነብ ቃልን፥
ፊደልን፥... እየዘለለ፥ እየገደፈ ሃፈ፥ አነበበ።
ዘልጉሰ ት 1. በጥንቃቄ ያልተገፈ፥ የተገደፈ
(ፅሁፍ)። 2. ጥንቃቄ የሌለው፥ ግድ የለሽ።

ዘለፈ ግ ነቀፈ፥ ሰደበ።
ዘለፋ ስ ነቀፋ፥ ሰድብ፥ ቁጣ።
ዘለፊያ ዝ.ከ.

ዘለፈ² ግ 1. ዘለሰ፥ ጣለ፥ አጋደመ(ዛፍን፥...)። 2.
ዘንበለ፥ ደፋ አደረገ (አንገትን)።
መዘለፊያ ስ ትንሽ መጥረቢያ።

*ዘለፈለፈ

ዘልፍልፍ(ዘለፍላፋ) ት 1. አቅመቢስ፥
ደካማ። 2. ለሰላላ፥ ዝግፍልፍል።
ዘልፍልፍ አለ ግ ተዘለፈለፈ።
ዘልፍልፍ አደረገ ግ አዘለፈለፈ።
ተዘለፈለፈ ግ ዛለ፥ አቅም አጣ፥ ደከመ፥
ተፈረሰ።
አዘለፈለፈ ግ አዛለ፥ አቅም አጣ፥ አደከመ።

ዘለፋ “ዘለፈ” ስር ተመ.

ዘለፍላፋ “*ዘለፈለፈ” ስር “ዘልፍልፍ”ን
ተመ.

ዘላለም “ዘለአለም” ን ተመ.

ዘላቂ “ዘለቀ” ስር ተመ.

ዘላቢያ ግ ያልተያያዘና እውነትነት የሌለው ነገር
ተናገረ፥ ቀባጠረ፥ ቀላመደ።

ዘላባጅ ት ቀላግጅ፥ ቀባጣሪ።

ዘለባብጻ ዝ.ከ.

ዘላን ስ 1. አንድ ቦታ ላይ ቋሚ የሆነ መኖሪያ
ቤት የሌለው፥ ለከብቶቹ ሳርና ውሃ ለማግኘት
ሲል እንደየወቅቱ ሁኔታ ከቦታ ወደ ቦታ
እየተዘዋወረ የሚኖር ሀዘብ። 2. (ዘይ.)
ተቆጣጣሪና ቋሚ አድራሻ የሌለው፥ በፈለገበት
የሚያድር ሰው።

ዘልቆሊታል “ዘለቀ” ስር ተመ.

ዘልዘልቱ “ዘለዘለ” ስር “ዘልዛላ” ን ተመ.
ዘልዛላ “ዘለዘለ” ስር ተመ.

ዘመመ¹ ግ 1. አዘነበለ፥ አጋደለ። 2. ዝማሚ
ተብሎ የሚጠራውን የዜማ ስልት ተከትሎ
መቋሚያውን (ዘንጉን) ወደግራና ወደቀኝ፥...
በማወዛወዝ አብሮ እየተንቀሳቀሰ
እዜመ(ደብተራ)።

ዝማሚ ስ ከሰውነትና ከመቋሚያ ውዝዋዜ
ጋር እየተቀናጀ የሚዜም የአቋቋም የዜማ
ስልት።

አዘመመ ግ አዘነበለ፥ አጋደለ።

አዝማሚያ ስ ዝንባሌ፥ አካሄድ፥ አቅጣጫ
(የነገር፥ የአስተሳሰብ፥ የፍላጎት፥...)።

ዘመመ² ግ የእህልን ነዶ ሞላላ ቅርፅ አስይዞ
ከመረ።

ዘመረግ ስ ቀላ የሚልና ምስጥ ወይም
ጉንዳን የሚመስል ነፍሳት።

ዘመረ ግ በድምፁ እያዜመ አመሰገነ፥ አወደሰ፥
ዜማን አሰማ።

መዘምር (ብ.ቁ. መዘምራን) ስ በዜማ
የሚያወድስ፥ የሚያመሰግን፥ የዜማ ባለሙያ
የሆነ ደብተራ።

መዝሙር ስ 1. በዜማ የተዘጋጀና እሁድ
እሁድ በእትዋቅያ እርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ
ክርስቲያን የሚዘመር የያፊድ ድርሰት። 2.
ከላይ የተጠቀሰውን ድርሰት የያዘ መፅሃፍ። 3.
የተወሰነ የዜማ ስልት ተከትሎ በድምፅ የሚዜም
መንፈሳዊ ወይም ስጋዊ ድርሰት።

መዝሙረኛ ስ ዘማሪ፥ መንፈሳዊ ወይም
አለማዊ የመዝሙር ድርሰትን በዜማ የሚያሰማ
(ሰው)።

ዘማሪ (ብ.ቁ. ዘማርያን) ስ መዝሙርን
በዜማ የሚያሰማ፥ መዝሙረኛ።

ዝማሪ ስ 1. ዜማ። የወፎቹ ዝማሪ ከፋት
ይሰገላ። 2. በዜማ የሚቀርብ ውዳሴ፥ ምስጋና።
3. ከእጣን ሞገር በፊት በቅኔማህሌት የሚባል
ያፊዳዊ የዜማ ድርሰት።

ዝማሪ መዋሰኝነት ስ ዝማሪና መዋሰኝነት
የሚባሉትን የያፊድ ድርሰቶች በአንድነት የያዘ
የዜማ መፅሃፍ።

አዘመረ ግ1. ማሲንቆ እየመታ በዜማ ግጥም
ደረደረ፥ ዘፈነ (አዝማሪ)። 2. ሙህ፥ ፎከረ፥
ደነፋ።

አዝማሪ ስ 1. በባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያዎች
እየታጀበ በመዝፈን የሚተዳደር (ሰው)፥ ት 2.
(ሰድብ) ምላሰኛ፥ ተሳዳቢ።

ዘመተ ግ 1. ሂደት፥ ተጓዝ (ለጦርነት፥ ለውጊያ
ወይም ለሌላ ተግባር)። 2. ተስፋፋ፥ ተናኘ፥
ተሰራው (በሽታ፥ ወሬ፥...)። 3. ተንሰራፋ፥

ተራባ (አትክልት+...):

ዘመቻ ስ 1. ለጦርነት የሚደረግ እንቅስቃሴ፡ ነዛ፡፡ 2. በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲጠናቀቅ በሀብረትና በርብርቦች የሚከናወን ተግባር፡፡

ዘማች ስ ወደ ዘመቻ ለመሄድ በዝግጅት ላይ ያለ ወይም የዘመታ ሰው፡፡

ዘማች አሞራ ስ ወቅቶችን እየጠበቀ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በመዘዋወር የሚኖር የአሞራ አይነት፡፡

ተዛመተ ግ ተራባ፡ ተስፋፋ፡ ተናኘ (በሽታ፡ ወሬ፡...):

አዘመተ ግ 1. በጦርነት ወይም በሌላ ስራ ላይ አስማራ፡፡ 2. ግንዱ የራሱን ስርና ቅርንጫፍ በማውጣት እየተራባ እንዲሄድ ለማድረግ ከስራ ሳይነቀል ቅርንጫፉን አፈር ውስጥ እንዲጋደምና ከወደ አናቱ ብቻ ቀጥ ብሎ እንዲቆም በማድረግ አራባ፡፡

አዝማች ስ 1. የዘማች አለቃ ወይም መሪ፡፡ 2. በዜማ፡ በዘረን ወይም በግጥም ስንጃች መካከል አልፎ አልፎ ጣልቃ እየገባ በመደጋገም የሚባል የዜማ፡ የዘፈን፡ የግጥም ቃል ወይም ሃረግ፡፡

አዛመተ ግ 1. አሰራጩ፡ አዳረሰ፡ ነዛ፡፡ 2. አለማ፡ አራባ፡ አዛዛ፡፡

ዘመነ(ዘበነ) ግ ዘመናይ ሆነ፡፡

ዘመን(ብ.ቁ.ዘመናት) ስ ጊዜ፡ ወቅት፡ አመት፡፡

ለዘመናት ለረጅም ጊዜ፡ ለብዙ አመታት፡፡

ዘመነ ሃዲስ ስ ከክርስቶስ ልደት ወዲህ ያለው ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ ሉቃስ ስ በዘመነ ማርቆስና በዘመነ ዮሃንስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ መሳፍንት ስ በኢትዮጵያ ክላሲካል ስምንተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ እስከ አሰራ ዘመናት መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ ድረስ ስልጣን በመላፍንት ተከፋፍሎ የነበረበት ጊዜ፡፡

ዘመነ ማርቆስ ስ በዘመነ ማቴዎስና በዘመነ ሉቃስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ ማቴዎስ ስ በዘመነ ዮሃንስና በዘመነ ማርቆስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ ብሉይ ስ የአረብ ዘመን፡፡

ዘመነ አስተርእዮ ስ ከጥምቀት (ከጥር 11 ቀን ጀምሮ) እስከ ሁዳይ ያም መገቢያ ያለው ወቅት፡ ጊዜ፡፡

ዘመነ እንኮዩ ስ በማንኛውም በኩል ችግር የሌለበት ደግ ጊዜ፡፡

ዘመነ ዮሃንስ ስ በዘመነ ሉቃስና በዘመነ

ማቴዎስ መካከል ያለው ጊዜ፡ ዘመን፡ አመት፡፡

ዘመነ ግርንቢጥ/ገልምቢጥ ስ እውነት የጠፋበት፡ ሃሰት የሰፈነበት ጊዜ፡ ነገሩ ሁሉ የተገላበጠሽ የሆነበት፡ የነበረው ባህል፡ ልምድ፡... የተለወጠበት ጊዜ፡፡

ዘመነ ፅጌ ስ ከመስከረም 26 እስከ ሀዳር 6 ቀን ያለው ጊዜ፡ የአባባ ወቅት፡፡

ዘመን መለወጫ ስ የአመቱ የመጀመሪያ ቀን፡ እንቁጣጣሽ፡ እንደ ኢትዮጵያ የቀን አቆጣጠር መስከረም አንድ ቀን፡፡

ዘመን አመጣሽ ስ አዲስ የተፈለለፈ፡ የተሰራ፡ የመጣ፡ የታየ፡ የተገኘ፡፡

ዘመናዊ ስ 1. በአይነቱ ወይም በሁኔታው አዲስ የሆነ፡፡ 2. በወቅቱ ያለውን አዲስ ሁኔታ (የአስተሳሰብ፡ የአደናገጥ...) የሚከተል፡፡

ዘመናይ (ዘበናይ) ስ 1. ባለጊዜ፡ እንደፈለገው ለመሆን ጊዜ ያመቸው፡ ኑሮው የተሳካለት፡፡ 2. የ"ዘመናዊ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ዘመዘመ ግ 1. ለቁልፍ (ለአዝራር) ማገቢያ ተብሎ በልብስ ላይ የሚበጁ የቀዳዳዎችን አፍ፡ የልብስን ጦርዝ ወይም ክፈፍ፡... በከር ቀመቀመ፡፡ 2. በበርናስ፡ በወርቅ፡...ላይ የጥልፍ ስራ ስራ፡ ጠለፈ፡፡

ዘምዛማ ስ የዝምዝማት ስራ ባለሙያ፡፡

ዝምዛማት(ዝምዝም) ስ በወርቅ ወይም በበርናስ፡...ላይ የሚሰሩ ቅምትማት፡ ጥልፍ፡፡

ተዘመዘመ ግ 1. ጻር ጻፋ በከር ተሰፋ፡ ተቀመቀመ፡፡ 2. ጥልፍ ተጠለፈበት (በወርቅ፡ በበርናስ፡... ላይ)፡፡

*ዘመደ

ዘመድ ስ 1. በትውልድ የአባት ወይም የእናት ወገን የሆነ ሰው (ለምሳሌ አጎት፡ አክስት፡ የአጎት ወይም የአክስት ልጅ)፡፡ 2 ወዳጅ፡፡

ዘመድ አፈራ/አበጀ/ገዛ ዘመድ፡ ወዳጅ አገኘ፡፡

ዘመድ አዝማድ ስ ተወላጅ፡ ዝርያ፡ ወገን፡ ቁጥሩ በርከት ያለ ዘመድ፡፡

የዘመድ ዋጋ ስ በዝምድና፡ በወዳጅነት ወይም በመተዋወቅ የተነሳ አንድን ነገር ከተወሰነው ዋጋ በመቀነስ ለገዥው የሚሸጥበት ዋጋ፡፡

ዝምድና ስ 1. ተዛምዶ፡ የዘር ወይም የትውልድ ግንኙነት፡፡ 2. መመሳሰል፡ ግንኙነት፡፡ ምድና ያላቸው ሃሳቦች የበለጠ ቢብራሩ መልካም ነው፡፡

ተዛመደ ግ 1. ተወዳጀ፡ ተሰግግ፡፡ 2. ተቀላቀለ፡ ተዋሃደ፡፡ 3. ተጋባ፡ በጋብቻ ተሳሰረ፡ ተዋለደ፡፡

ተዛምዶ(ተዘምዶ) ስ ዝምድና ።

አዛመዶ ግ 1. አወዳጀ፡፡ አስማማ፡፡ 2. አዋሃደ፡፡ 3. አገናዘበ፡፡ አመሳሰለ፡፡ አያያዘ፡፡ አገናኘ ።

አዛማጅ ት አገናኝ።

አዝማች ቅፅል ስ (ለዋ.) መስተዋምሩ "የ" በሃላፊ እንቀፅ ላይ እያረፈ ግሉን ከስም ጋር የሚያዛምድ ምእላድ፡፡ መስተዋምራዊ ቅፅልም ደባላል (ለምሳሌ፡- የገባ ያገለግላል በሚለው አነጋገር ውስጥ "የ" አዛማጅ ቅፅል ነው፡፡ በአሁንና በትንቢት ጊዜያት ደግሞ "የም" ወይም "የሚ" ይሆናል፡፡ የምትናገረውን አስበህ ተናገር በሚለው ውስጥ "የም" አዛማጅ ቅፅል ነው)፡፡

ዘማሪ "ዘመረ" ስር ተመ.

ዘማች "ዘመተ" ስር ተመ.

ዘማትም ስ ጥንበ በላ የአምራ አይነት።

ዘማዊ "ዘሞተ" ስር ተመ.

ዘምቢል "ዘንቢል" ን ተመ.

ዘምባባ "ዘንባባ" ን ተመ.

ዘምናና "ዘበነነ" ስር "ዘብናና" ን ተመ.

ዘምዛሚ "ዘመዘመ" ስር ተመ.

ዘሞተ ግ ሲሰነ፡፡ አመንዘረ።

ዘማዊ ስ አመንዘራ፡፡ ሲሰኝ፡፡

ዝሙት ስ ሲሰኝነት፡፡ ሽርሙጥና፡፡ አመንዝራነት፡፡

ዝሙት አዳሪ ስ በሽርሙጥና የምትተዳደር ሴት፤ ሴተኛ አዳሪ፡፡

ዝሙተኛ ት ዘማዊ፡፡ አመንዝራ፡፡

ዘረመትራን(ዘረመትር) ስ የላሳ መያዣ ወጥመድ፤ መግለበ፡፡

ዘረመጠ ግ በሃይል ወጋ፡፡ ቀረቀረ፡፡ ከተተ፡፡ ዶላ (ጦር፡፡ ጋራጣ፡፡...)፡፡

ዘረምቦ "ዘረንቦ"ን ተመ.

ዘረረ ግ 1. ዘረጋ፡፡ አሰጣ፡፡ 2. አጋደመ፡፡ 3. ጣለ፡፡ ደበለለ፡፡

ተዘረረ ግ 1. ተዘረጋ፡፡ ተሰጣ፡፡ 2. ተጋደመ፡፡ ወደቀ፡፡ ተኛ፡፡

ዘረር ስ ለናፍጭ የሚመስል፡፡ በየማሳው ውስጥ በቅሉ የሚገኝ የጎመን አይነት፤ ወፍ ዘረር እየተባለም ይጠራል፡፡

ዘረ ቆርጥም "ዘራ" ስር ተመ.

*ዘረበረበ

ተዝረበረበ ግ ተንጠባጠቦ (ለሃጭ)፡፡

አዝረበረበ ግ አንጠባጠቦ፡፡

*ዘረበበ

ተንዘረበበ ግ ተንጠባጠቦ፡፡ ተንዘለዘለ፡፡ ወደ ታች ወረደ (ከንፈር)፡፡

አንዘረበበ ግ አንጠባጠቦ፡፡ አንዘለዘለ፡፡ ወደታች አወረደ(ከንፈርን)፡፡

ዘረ ቢስ "ዘራ" ስር ተመ.

ዘረነቀ ግ 1. አለቦታው፡፡ አለአግባቡ አስገባ፡፡ ዶላ፡፡ ወመረ፡፡ 2. ዘባረቀ፡፡ ነገር አበላሸ፡፡

ዘረንቦ (ዘረምቦ) ስ እድሜው አነስተኛ የሆነ ከሚውት ከፍ የሚል ድር፡፡

ዘረኝ "ዘራ" ስር ተመ.

ዘረኝነት ዝ.ከ

ዘረ አዳም ዝ.ከ

*ዘረከረከ

ዘረከራካ (ዝርከርከ) ት ጥንቁቅ ያልሆነ፡፡ ጥንቃቄ፡፡ ብቃት፡፡ ጥራት፡፡... የሚያስገኝ፡፡

ዝርከራኪ ት የተንጠባጠቦ፡፡ ወድቶዳቂ፡፡

ዝርከርከ አላ ግ ተዝረከረከ፡፡

ዝርከርከ አደረገ ግ አዝረከረከ፡፡

ተዝረከረከ ግ 1. ተንጠባጠቦ፡፡ እዚህም እዚያም ተበታተነ፡፡ 2. ፅዳት የጎደለው ሆነ፡፡ በመልክ በመልኩ ያልተሰናዳ ሆነ፡፡ ምስቅልቅል አለ፡፡ 3. ሳይሰበሰብ፡፡ ሳይከናወን፡፡ ሳይጠናቀቅ ቀረ፡፡ 4. ተጎለጎለ፡፡ ወጣ፡፡ ተነገረ(ምስጢር)፡፡

አዝረከረከ ግ 1. አንጠባጠቦ፡፡ ቦታተነ፡፡ 2. ያለ ጥንቃቄ አደረገ፡፡ ሰራ፡፡...፡፡ 3. እዚህም እዚያም ምስቅልቅል አደረገ፡፡ 4. ሳይሰበሰብ፡፡ ሳይከናወን፡፡ ሳይጠናቀቅ ቀረ፡፡ 5. ጎለጎለ፡፡ አወጣ፡፡ ተናገረ(ምስጢርን)፡፡

ዘረከቦ ት ቀፈታም፡፡ ሆደ ዘርጣጣ፡፡

ዘረከተ ግ ቀደደ፡፡ በሽረከ፡፡ ሽረከተ፡፡

ተዘረከተ ግ ተቀደደ፡፡ ተሽረከተ፡፡

ዘረከራካ "ዘረከረከ" ስር ተመ.

ዘረዘረ ግ 1. እንደ ገብሰ፡፡ ሰንዶ፡፡ በቆሎ፡፡ ዘንጋጃ፡፡... የመሳሰለው ቡቃያ እድገ ማሸት ወይም ማፍራት ጀመረ፡፡ 2. ሸክሸከ፡፡ ጥቅጥቅ እንዳይል አደረገ (ለምሳሌ ሽማግሌ ሽማግሌ)፡፡ 3. ነጣጠለ፡፡ ለየዋ፡፡ በተንተን አደረገ፡፡ 4. ጥርሱ ላለቀ ማጭድ ጥርስ አበጀ፡፡ ሞረደ፡፡ 5. ጥቅል ገንዘብን ወደ አነስተኛ ክፍልፋይ ወይም ሽርፍራፍ ገንዘብ ቀየረ፡፡ ለወጠ፡፡ መንዘረ፡፡ 6. አልፎ አልፎ ሽበት ጣል ጣል አደረገበት፡፡ ገብሰማ ሆነ (ፀገር)፡፡ 7. ተነተነ፡፡ ዝርዝር አወጣ፡፡ ጥቅል የነበረውን አፍታታ፡፡

ዘረዘረች ግ ባል ሳታገባ ጊዜው አለፈባት፡፡ ቆማ ቀረች(ልጃገራድ)፡፡

መዘራዘር ስ ስራው ሊያልቅ ትንሽ የቀረውና ከፊት ግንድ አካባቢ የደረሰ የሽማ ድር አንድነት እጅብ እያለ ለአሰራር አንጻያስችግር ሽማግሌው ድፋን በከፊል በከፊል እየመደበ የሚያበጀው ቋጠር፣ ቁጥረት፡፡

መዘራዘር ገባ ተሰርቶ ሊያልቅ ደረሰ (ሽማ)፡፡ መዘርዘር ስ ሪፖርት፣ ዘገባ፡፡

ዘርዘራ ት ያልተጠጋጋ፣ በመሃሉ ሰፋ ሰፋ ያለ ከፍተኛ ያለው (ማጭድ፣ ወንፊት፣ ጥርስ፣...)፡፡

ዘርዘራ ወንፊት (ዘይ.) ምስጢር የማይደብቅ፣ ወሬኛ፡፡

ዘርዘር ስ 1. የጥቅል ገንዘብ ክፍልፋይ፣ ምንዛሪ፣ ሽርፍራፊ፡፡ 2. እያንዳንዱ ስም፣ እቃ፣...የተመዘገበበት ዕሁፍ፡፡ ት 3. በተናጠል ያለ ወይም የተቀመጠ እያንዳንዱ (ነገር)፡፡ 4. በደረ ጭንቅላት ላይ እንደ ቁንጮ ህኖ የሚበታል ስስና ነጠላ ቆዳ፣ ጽልጽም ያልሆነ፡፡ ዘርዘር ዶሮ፡፡ 5. ጥቅጥቅ ያልሆነ፣ የተበታተነ፡፡ በዘርዘር አንድ ባንድ፣ በሰፋት፡፡ እናውን በዘርዘር ነገረኛ፡፡

ዘርዘር ውስጥ ገባ ስለእያንዳንዱ ጉዳይ በስፋትና በጥልቀት ተናገረ ፡፡

ዘርዘር እርባታ ስ (ሰዋ.) ግስገሳ ስምን በተለያዩ መደቦች፣ ሦታና ቁጥር (እኔ፣ አንተ፣ አንቺ፣ እኛ፣...) የመተንተን ተግባር፡፡

ተዘረዘረ ግ 1. አንድ ባንድ ተተነተነ፣ ተነገረ፣ ተጠቀሰ፡፡ 2. ወደ ቅንስናሽ ገንዘብ ተለወጠ፣ ተመነዘረ (ጥቅሉ ገንዘብ)፡፡ 3. ተራራቀ፣ በተን በተን አለ፤ ሳይጠቀጠቅ፣ ሳይጠጋጋ ቀረ፡፡ ተዘራዘረ ግ ተሰዳደበ፣ አንዱ የሌላውን ጉድ አወጣ፡፡ አዘረዘረ ግ 1. ማፍራት፣ ፍሬ መያዝ ጀመረ፡፡ 2. ሸበተ፣ ገብስማ ሆነ (ፀጉር)፡፡ 3. መነዘረ፡፡

*ዘረዘረ ተንዘረዘረ ግ ተንቀጠቀጠ (በእልህ፣ በቁጣ፣ በህመም፣...)፡፡

አንዘረዘረ ግ አንቀጠቀጠ (እልህ፣ ቁጣ፣ ህመም)፡፡

ዘረገፊ ግ 1. ዘከዘከ፣ ጎለጎለ (ከውስጥ)፡፡ 2. ደፋ፣ ገለበጠ፣ አራገፊ፡፡ 3. አወጣ፣ ዘረዘረ (ምስጢርን)፡፡

ዘርጋፋ ት (ዘይ.) ቦርጫም፣ ሆደ ትልቅ፡፡

ዘርግፍ ዝ.ክ. ዘርግፍ ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራ የአንገት ጌጥ አይነት፡፡

ዘርግፍግፋ ወጣ 1. ተዘረገፊ፣ ተበታተነ፡፡ 2. ተጎለጎለ፡፡ 3. (ዘይ.) ገዘፊ፣ ወፈረ (ሰውነቱ)፡፡

ተዘረገፊ ግ 1. ተዘከዘከ፣ ተጎለጎለ፡፡ 2. ተደፋ፣ ተገለበጠ፣ ተበተነ፡፡ 3. ቦርጭ አወጣ፣ በጣም ወፈረ፡፡

ዘረጋ ግ 1. አጋደመ፣ አንጋለለ፣ አስተኛ፡፡ 2. ቀጥ አደረገ፣ አረዘመ፡፡ በጣቶቹ ዞርኒሱን ለመንካት እጁን ዘረጋ/ዛፋ ቅርንጫፍችን በሰፊው ዘረጋ፡፡ 3 ከፊት፣ ገለጠ፡፡ መፅዋትን ዘረጋ፡፡ 4. ወጠረ፡፡ ዝናብ እንዳይመታው ጥላውን ዘረጋ ፡፡ 5. ቀጥ አደረገ፣ እቃና፣ አስተካከለ (የተጣጠፈን፣ የተጨበጠን፣ የተጠግዘዘን፣ የተኮማተረን፣ የጎረበን፣...)፡፡ 6. አሰጣ፣ አነጠፊ፣ ዘረረ፡፡ የታጠበውን ልብስ ከሽቦው ላይ ዘረጋ/ ምንጣፉን ከወለሉ ላይ ዘረጋ፡፡ 7. ፈታ፣ ተረተረ (የተጠቀለለን)፡፡ 8. ጣለ፣ ዘረረ (በዱላ፣ በጥይት፣...)፡፡ 9. አቋቋመ፣ አበጀ፣ መሰረተ፡፡ የልግት አውታሮችን ዘረጋ፡፡

ዘርግ ት 1. የተዘረጋ፣ ስታታ፣ ጠፍጣፋ የሆነ፡፡ 2. (ስድብ) ሰራፊት፣ ሰነፍ፡፡

ዘርግ ሳህን ስ ስታታ የሆነ ወይም ጎድጓዳነት የለለው የመመዝገያ ሳህን፡፡

ዘርግት አለ ግ ወደቀ (በህመም፣ በጥቅ፣...)፡፡

ተዘረጋ ግ 1. ተጋደመ፣ ተኛ፡፡ 2. ተወጠረ፣ ተገተረ፡፡ 3. ቀና፣ ቀጥ አለ፤ ተስተካከለ፡፡ 4. ተመሰረተ፣ ተቋቋመ፣ ተዘጋጀ ፡፡

ተዘረጋጋ ግ አቅም አጣ፣ ተዘለፈለፈ፣ ጁ ብሎ ተኛ፡፡

ተንዘራጋ ግ ጁ ብሎ ወደቀ፡፡ አንዘራጋ ግ ከፋኛ ጣለ (በሽታ ሰውን)፡፡

*ዘረጠ

ዘረጠ ት 1. (ስድብ) ፈላም፡፡ 2. ፊሪ፣ ቡከን፡፡ 3. ሰራፊት፣ አውደልዳይ፡፡

ዘርጣ ት አፋ እንዳመጣለት የሚናገር፣ ተሳዳሲ፣ ምላስኛ፡፡ አፈ ዘርጣ ፡፡

ዘረጥ አለ ግ የፈሰ ድምፅ ተሰማ፡፡

ዘረጥ አደረገ ግ የፈሰ ድምፅ አሰማ፡፡

ዘረጥራጣ(ዘርጥርጥ) ት 1. (ስድብ) ፈላም፣ ፊሪን እንደ አህያ የሚያመህ፡፡ 2. ፊሪ፣ ቡከን፡፡ ተዘረጠረጠ ግ ተንቀጠቀጠ፣ ፊስ በፊስ ሆነ፡፡

አዘረጠ ግ ፊሪን እንደ አህያ ዘረጥ አደረገ፣ የፈሰ ድምፅ አሰማ፡፡

አዘረጠረጠ ግ 1. አምቀቀቀ፣ አከታትሎ የፈሰ ድምፅ አሰማ፣ አመህ፡፡ 2. አስጨቀ፣ አርበደበደ፡፡ 3. ጉድ አስወጣ፣ አስጎለጎለ፡፡

አንዛረጠ ግ 1. እንደ አህያ ፈላ፤ ፊሪን አመህ፣ አሰማ፡፡ 2. አዘጠዘጠ፣ ስራ ፈታ፣ አውደለደለ፡፡

አንዛራጭ ት ስራ ፈታ፣ አውደልዳይ፡፡

ዘረጠጠ ግ 1. እግርን ሳበት ጎተተ (ለመጣል)።
2. በጥርሱ ዘንጠል፣ በተረፈ፣ ዘረገፈ፣ ጣለ።
ጅቡ ላህያጥን ዘረጠጣት። 3. ናደ፣ አፈረበ፣
ዘረገፈ (ከምርን)። 4. ከፈት ከፈት አደረገ፣
አራራቀ። 5. ለእንድ ሰው የሚገባውን ክብር
ነሳ፣ አዋረደ (በመጥፎ እነጋገር)።

ዘርጣጣ(ዘረጠጥ) ት (ስድብ) ቀብዳዳ፣
ቀፈታም፣ በርጫም።

ዝርጥጥ ዝ.ከ.

ዝርጥጥ አለ ግ 1. ከስፋ ሰፋ ያለ ሆነ።

የአሁኑ ክምር ዝርጥጥ ብሏል። 2. ተንዘረጠጠ።

ተዘረጠጠ ግ ተናደ፣ ፈረሰ (ከምር)።

ተንዘረጠጠ ግ ተንቀበደደ፣ ተንገፈጠጠ፣
በርጫም ሆነ።

አንዘረጠጠ ግ አንገፈጠጠ (ሆድን)።

ዘረጥራጣ *ዘረጠ* ስር ተመ.

ዘረጠ ዝ.ከ.

ዘረፈ ግ 1. ቀማ፣ ነጠቀ፣ ወሰደ (የሌላውን
ንብረት)። 2. ጊዜ ሳይፈጅበት በእንድ አፍታ
ትኔ አቀነባብሮ (አሳከቱ) አቀረበ፣ አሰማ፣
ተናገረ። 3. በጣም በርካሽ ገዛ።

ዘረፋ ለ 1. የሌላን ንብረት በሃይል መውሰድ፣
ትሚያ፣ ንጥቂያ። 2. ጊዜ ሳይፈጅ በፍጥነት
እየተቀነባበረ በቃል የሚነገር የትኔ አደራረሰ። 3.
የርካሽ ገዢ።

ዘራፊ ለ 1. ቀማኛ፣ ወንበደ፣ ነጣቂ። 2. ጊዜ
ሳይፈጅበት፣ ወዲያው ወዲያው ትኔ የማተናበር፣
የማዘጋጀት፣ የማፍለት ችሎታ ያለው (ለትኔ
ተማሪ)።

ዘራፍ ለ 1. ጀግንነትን፣ ለበመሉነትን፣
ድፍረትን፣ ቆራጥነትን፣ አልበገር ባይነትን፣...
በማስመልከት፣ ከፍ ባለ ድምፅ የሚባል ፋከራ፣
የፋከራ አዝማች፣ የድንፋታ ቃል። ት 2. ችር፣
ለጋስ፣ ሲሰጥ እጁ የማይሳሳ። እገሌ እጁ ዘራፍ
ነው።

ዘራፍ አለ 1. ተቆጣ፣ ደነፋ፣ እንደት
ይሆናል ላለ። 2. ፍክረ።

ዝርፊያ ለ ትሚያ፣ ንጥቂያ።

ተዘረፈ ግ ተቀማ፣ ተነጠቀ፣ ንብረት
ተወሰደበት።

***ዘረፈ**

ዘርፍ ለ 1. በጃንተላ፣ በሌላጋ ልብስ፣... ዳር
ዳር ለጌት የሚሰራ መርፍ። 2. ክፍል፣ ወገን።
አጅ. በሌላው ጊዜ ዘርፍ ብዙ እርምጃዎች
ተወሰደዋል። 3. (በዋ.) በእንድነት እንዲናበሱ
ወይም እንዲጣመሩ በሚደረጉ ቃላት ውስጥ "የ"
የሚያርፍበት ቃል ምጠሪያ። (ለምሳሌ የቤት
ልጅ፣ የእንጀራ እናት፣ ቤተክርስቲያን

(የክርስቲያን ቤት) በሚሉት ሃረጎች ውስጥ፣ ልጅ
የቤት፣ እናት የእንጀራ፣ ክርስቲያን ደግሞ የቤት
ዘርፍ ናቸው)።

ዘረፍራፋ ት 1. ዘርፍ ያለው። 2. ዝርከርከ።
ተዘረፈ ግ ሁለት ወይም ከሁለት የበለጡ ቃላት
ተጣምረው የእንድ ቃል መልክ እንዲይዙና
በእንድነት እንዲነበሱ ተደረገ፣ ተያያዘ፣ ተጣመረ
(ቃልና ቃል)።

ተዘረፈረፈ ግ 1. ዘርፋ በዛ፣ ረዘመ። 2.
ተዘናፈለ (ፀጉር)። 3. ተዘረከረከ።

አዛረፈ ግ (በዋ.) ቃልና ቃልን አጣመረ፣
አናበሰ፣ አያያዘ፣ ዘርፍና ባለቤት አደረገ።

አዝረፈረፈ ግ አዝረከረከ፣ አበላሸ።

***ዘረፈጠ**

ዘረፈጥ (ዘርፋጣ) ት (ስድብ) ከተቀመጠበት
የማይነሳ፣ ሰነፍ፣ ረሀጥ፣ ሰራ የማይችል፣ ገልቱ።

ዝርፍጥ ዝ.ከ.

ተዘረፈጠ ግ በሰንፍፍ ወይም በግደላሽነት
እግሩን ዘርግቶ ተቀመጠ።

ተንዘራፈጠ ግ ተመቻችቶ፣ ተደላድሎ፣
እንደልቡ ተቀመጠ።

አንዘራፈጠ ግ አመቻችቶ፣ አደላድሎ
አስቀመጠ።

***ዘረፈፈ**

ዘረፈፍ (ዘርፋፋ) ት 1. ከርፋፋ፣ ቀርፋፋ።
2. በጣም ረጅም በመሆኑ መሬት ሊነካ የደረሰ
(ለምሳሌ ልብስ፣ የዛፍ ትርንጓዴ)።

ዝርፍፍ አለ ግ ተንዘረፈፈ።

ዝርፍፍ አደረገ ግ አንዘረፈፈ።

ተንዘረፈፈ ግ 1. አለትጥ ረዘመ (ለምሳሌ
ልብስ፣ መጋረጃ)። 2. ተንቀረፈ፣ ተንቀረደ፣
ተጎተተ።

አንዘረፈፈ ግ 1. አለትጥ አስረዘመ (ለምሳሌ
ልብስን)። 2. አንቀረፈ፣ ጎተተ።

ዘረፋ "ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘረፍራፋ *ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘራ ግ 1. እንዲበቅል በመሬት ላይ በተነት ረወ፣
ነሰሰ (ዘርን)። 2. ነፃ፣ አዳረሰ፣ ኖሾ (ወረን፣
በሽታን)። 3. (ዘይ.) በተነት አባከነ (ገንዘብን)።

ዘር ለ 1. ሲዘፋት የሚበቅል ፍሬ (የእፅዋት፣
የአህላ፣...)። 2. ልጅ (የሰው፣ የእንሰላ)። 3.
ወገን፣ ዘመድ፣ ትውልድ፣ ተወላጅ። 4. በግብረ
ሰጋ ግንኙነት ጊዜ ከወንዱ አባል ዘር የሚወጣው
ፈሳሽ። 5 የፈደላት ትርፅ ወይም መልክ። ልጁ
የፈደላትን ዘር በሚገባ ለይቷል።

ዘር ቆጠረ የትውልድ ሃረግን ተነተነ፣ ዘረዘረ።

ዘር ተካ ወለደ።

ዘር ይመስክር ከተም ሆነ ደግ የወላጅ የሰራ-
ውጤት በልጅ ላይ ይታይ (በልጅ መባረክ
ወይም መረገም ይገለጻል)።

ዘር ይውጣልህ (ምር.) ዘርህ፥ ትውልድህ
ይባረክ፥ ደህና ልጆች ይበቀሉበት።

ዘርህ ይለምልም (ምር.) ዘርህ ይባረክ፥
ይበርከት፥ ይብዛ።

ዘረቆርጥም ፥ 1. የዘሩበትን የማያበቅል
(መሬት)። 2. የተማረውን ትምህርት በቶሎ
የሚረሳ (ሰው)። 3. የተማረውን ለሌላ ሳያስተምር
የቀረ (ምሁር)።

ዘረቢስ ፥ (የን.አነ.) የመጣበት የማይታወቅ።

ዘረአዳም ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) 1. ለኔቢጤ ወይም
ለባይተዋር በነፃ የሚደረግ አጠር ያለ የፀሎተ
ፍትሃት አይነት። 2. የሰው ዘር።

ዘር ማንዘር (ዘራንዘር) ስ የአንድ ነገር
ዝርያ በአጠቃላይ።

የዘር ሃረግ ስ የዘር፥ የትውልድ አመጣጥ፥
ተዛምዶ።

የዘር ልዩነት ስ አንዱን የሰው ዘር
በመደገፍና ከፍ ከፍ በማድረግ ሌላውን ዘር
የማገለል፥ የመጫን፥ የመለየት፥ የመወቅን
ድርጊት።

የዘር መድልዎ ስ በዘር ላይ ተመስርቶ
በሰዎች ላይ የሚደረግ አድልዎ፥ ተፅእኖ።

የዘር ወራት ስ ዘር የሚዘራበት ወቅት።

የዘር ግንድ ስ የአንድ ቤተሰብ ወይም
ተወላጆች ከዘር ተያይዞ የመጣ ዋነኛው መስመር
(የዘር አባት ወይም እናት)።

ዘረኛ ፥ ለሰዎችን በዘር ከፋፍሎ የሚያጋጭና
በዘር ምክንያት ለአንዱ እያደላ ሌላውን የሚነሳ፥
የዘረኝነት አስተሳሰብን፥ አመለካከትን
የሚያራምድ።

ዘረኝነት ስ የዘር ልዩነት፥ በዘር መድልዎ ላይ
የተመሰረተ አስተምህሮ፥ ፖሊሲ አመለካከት።

ዝራት ስ ተዘርቶ የበቀለ የአህል ቡቃያ።

ዝር ስ በማሳ ላይ የተዘራ፥ የተበተነ አህል።

ዝርያ ስ 1. ዘመድ፥ ወገን፥ ነገድ፥ ተወላጅ።

2. አይነት።

ትዘራ ግ 1. በእርሻ ላይ ተበተነ፥ ተረወ
(ዘር)። 2. ተሰራው፥ ተራባ።

አዘራ ግ የአህልን ፍሪ ከገለባ ወይም ከእብት
ለመለየት ወደላይ እየበተነ አነሰ፥ ለንፋስ ሰጠ።

አዘራች ሽል ያዘች፥ አረዝች (ሳም)።

ዘራፊ "ዘረፊ" ስር ተመ.

ዘራፍ ዝ.ክ.

ዘር "ዘራ" ስር ተመ.

ዘርማንዘር ዝ.ክ.

ዘርዛራ "ዘረዘረ" ስር ተመ.

ዘርጋፋ "ዘረገፈ" ስር ተመ.

ዘርጣ "ዘረጠ" ስር ተመ.

ዘርጣጣ "ዘረጠጠ" ስር ተመ.

ዘርጭ እንባይ ስ ቁመቱ አስተናግር
የሚያህል፥ አተር የሚያካክል፥ ፍሬዎች ያሉት፥
ንጉዱና ትጠሉ ላይ እጅህ ያለበት የአፅዋት
አይነት።

ዘርፋጣ "ዘረፈጠ" ስር ተመ.

ዘርፋፋ "ዘረፈፈ" ስር ተመ.

ዘርፍ "ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘቀዘቀ ግ 1. የላዩን ወደ ታች አደረገ፥ ገለበጠ፥
ደፋ። 2. ጋዳላ፥ ዘንባላ፥ ቀልቋላ እንዲሆን
አደረገ። 3. ጋዳላ፥ ዘንባላ ሆነ፥ አቀለቀለ። 4.
ወደ ታች ወረደ፥ አመራ፥ ተጓዘ።

ዘቅዛቃ ፥ 1. ዘንባላ፥ ጋዳላ፥ ቀልቋላ። 2.
ተጻፋት፥ ቀልቀለት (መንገድ)።

ዝቅዝቅ ፥ 1. ቀልቀል። 2. ጥለቱ ወይም
መቋጫው እንደተሟሰ ጥለት በእግር አትጣጫ
እንዲሆን ተደርጎ የተዘጋጀ (ጋቢ፥ ኩታ)።

ተዘቀዘቀ ግ 1. ከወደ ላይ በኩል የነበረው
ወይም ከላይ መሆን የነበረበት ወደታች በኩል
ሆነ። 2. ከራሱ በኩል ወደ ታች፥ ከእግሩ በኩል
ወደ ላይ ሆነ።

አዘቀዘቀ ግ አቀለቀለ፥ ወደ ታች ወረደ፥
ሄደ።

አዘቀዘቀች በግርጌ በኩል የሚውለውን የጠላ
ጫፍ በራሱን በኩል አድርጎ ለበሰች፤ አሸረጠች
(በነዘን ምክንያት)፤ ዘቅዝቃላችም ይባላል።

ዘቀጠ ግ 1. ሰመጠ፥ ዘገጠ፥ ወደ ስር ወረደ
(በፈላሽ ውስጥ)። 2. ሰረገ፥ ወደ መሬት ውስጥ
ገባ፥ ተቀመጠ (ፈላሽ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ፥
በአደራጉቱ ብልሹ፥ እጥፊ ሆኖ ተገኘ፥
አሸቀለቀለ ወራዳ ሆነ።

ዝቃጭ ስ ከፈላሽ ስር ተኝቶ የሚገኝ እንደ
አተላ ያለ አስር፥ ቆሻሻ።

ዝቃጫም ፥ (ስድብ) ቆሻሻ።

ዝቅጥቃጭ ስ በብዛቱም ሆነ በአይነቱ በርከት
ያለ ዝቃጭ።

አዘቀጠ ግ ዘተጠ።

ዘቃቅቢ (ዝቃቅቢ) ስ በትመምነት
የሚያገለግል እነስተኛ ተክል፤ በሰብላ።

ዘቅዛቃ "ዘቀዘቀ" ስር ተመ.

ዘበለለ ግ ትልትና ደንዳና የሆነ አይነት ምድር
አወጣ፥ ተፀዳዳ።

ዘበተ ፡ 1. ተሳለቀ፡ ቀለደ፡ አሳገጠ፡
አሸጋጠጠ፡ 2. ዛተ፡ ፎከረ፡ አበፈራራ፡

መዘበቻ ስ መሳለቂያ፡ መቀለጃ፡ መተረፍ፡

ዘበት ስ ቀልድ፡ ለገጥ፡ ፈዝ፡ ቧልት፡

ዘበት ነው ቀልድ ነው፤ አይሆንም፡

አይደረግም፡

ዝብብት ስ ስላት፡ ሽሙጥ፡ ፈዝ፡ ቧልት፡

ተዘባበተ ፡ ተሳለቀ፡ ቀለደ፡ አሾፈ፡ አፌዘ፡

መዘባበቻ ስ 1. መቀለጃ፡ ማሾፊያ፡ መተረፍ፡

2. መዛዛቻ፡ መፎካከሪያ፡

ዘበተረ ፡ ገበጃ፡ ቦጃ፡ ዘነተረ፡

ዘበት "ዘበተ" ስር ተመ.

ዘበነ "ዘመነ"ን ተመ.

*ዘበነነ

ዘብናና (ዘምናና) ፡ ኩራተኛ፡ ቀብራራ፡

ዝብንን አለ ፡ ተዘባነ፡

ዝብንን አደረገ ፡ አዘባነ፡

ተዘባነነ ፡ ተኩራራ፡ ታንቀባረረ፡

ተዘባናኝ ፡ ኩራተኛ፡

አዘባነነ ፡ አኩራራ፡ አንቀባረረ፡

ዘበናይ "ዘመነ" ስር "ዘመናይ"ን ተመ.

ዘበኛ "ዘብ" ስር ተመ.

ዘበዘበ ፡ 1. ነተረከ፡ ነዘነዘ፡ ጨቀጨቀ፡ 2. ነገር

አበረዘመ፡ አንዛዛ፡

ዘብዛባ ፡ ነትራካ፡ ነዘናዛ፡ ጨቅጫቃ፡ 2.

ነገር ቱሎ የማይቆርጥ፡

ዘበጠ ፡ 1. መታ (በዱላ)፡ 2. ተለመጠ፡ ጎበጠ፡

3 ጎደጎደ (መሬት)፡

ዘባጣ ፡ 1. ጎባጣ፡ ለማጣ፡ 2. የጎደጎደ፡ ረባዳ

(መሬት)፡

ዘብጥ ዝ.ከ.

ተዘበጠ ፡ ተመታ፡

አዘበጠ ፡ 1. ዘባጣ አደረገ፡ 2. ዘበጠ፡

ዘበጠጥ (ዘብጣጣ) ፡ (ስድብ) ቂጣም፡

ዘቢብ ስ የደረቀ የወይን ፍሬ፡

ዘባ ፡ ጎበጥ አለ፡ ተለመጠ፡ ተጣመመ፡

ተዛባ ፡ 1. ጎበጥ አለ፤ ተዛነፈ፡ መስመሩን

ለቀቀ፡ 2. ተሳሳተ፡ ተጣመመ፡

አዛባ ፡ 1. አዛነፈ፡ መስመሩን እንዲለቅ

አደረገ፡ 2. አሳሳተ፡ አጣመመ፡ ነገሩን አዛብቶ

አቀረበ፡

ዘባረቀ ፡ 1. አምታታ፡ ደባለቀ፡ አሳሳተ

(ሃሳብን ወይም ሌላ ነገርን)፡ 2. የሆነ ያልሆነውን

ተናገረ፡

ዘባራቂ ፡ አምታታ፡ ነገር የሚያሳክር፡
እንደመጣለት የሚለፈልፍ፡

ተዘባረቀ ፡ ተደባለቀ፡ ተቀላቀለ፡ ተምታታ፡

ተዘበራረቀ ፡ ተደባለቀ፡ ተመስቃቀለ፡
ተምታታ፡ ግልፅነት አጣ፡

አዘባረቀ ፡ አምታታ፡ አደባለቀ፡ ስርአት
አሳጣ፡

አዘበራረቀ ፡ አመለቃቀለ፡ አደባለቀ፡
አምታታ፡

ዘባተሎ ስ ቡትቶ፡ የተቀዳደደ ልብስ፡

ዘባተሊም ፡ (የጌ. አነ.) ዘባተሎ የሚለብስ፡
ቡቲቷም፡

ዘባጣ "ዘበጠ" ስር ተመ.

ዘብ ስ በጥበቃ ስራ ላይ የተመደበ ሰው፡

ዘብ ቆመ በጥበቃ ስራ ላይ ሆነ፡ ተሰማራ፡

ዘብ ጠባቂ ስ ዘበኛ፡

ዘበኛ ስ መሰሪያ ቤቶችን ወይም የግለሰቦችን
ቤትና ንብረት የሚጠብቅ ሰው፡

ዘብናና "ዘበነነ" ስር ተመ.

ዘብዛባ "ዘበዘበ" ስር ተመ.

ዘብጣጣ "ዘበጠጥ"ን ተመ.

ዘብጥ "ዘበጠ" ስር ተመ.

ዘብጥያ ስ እስር ቤት፡

ዘብጥያ ወረደ እስር ቤት ገባ፡ ታሰረ፡

*ዘቦጠቦጠ

ዝቡጥቡጥ ፡ 1. የወፈረ፡ የደፈረሰ፡ ያልጠራ
(ጠላ ወይም ፈሳሽነት ያለው ነገር)፡ 2. ጓጓላ

ያለበት፡ በወጉ ያልተበጠጠ (ለምሳሌ ተልባ)፡

3. በሚያስጠላ ሁኔታ የወፈረ (ሰው)፡

ዝቡጥቡጥ አለ ፡ ተዝቦጠቦጠ፡

ዝቡጥቡጥ አደረገ ፡ አዝቦጠቦጠ፡

ተዝቦጠቦጠ ፡ 1. በወፍራሙ ተበጠበጠ፡
ጓጓላ ሆነ፡ 2. ያለ ልክ ወፈረ፡

አዝቦጠቦጠ ፡ በወፍራሙ በጠበጠ፡ አጓጓለ፡

2. ያለ ልክ አወፈረ፡

ዘች

ዘች ዘች አለ ፡ ርጥ ርጥ፡ ዘጭ ዘጭ አለ
(የወፍራም ሰው አሯሯጥ)፡

ዘነቀ ፡ ቀየጠ፡ ቀላቀለ፡ ደባለቀ፡ ጨመረ፡

ዝንቅ ፡ ቅይጥ፡ ደብልቶ፡ ቅልቅል፡

ዝንቅ ኢኮኖሚ ስ ቅይጥ ኢኮኖሚ፡

ተዘነቀ ፡ ተቀላቀለ፡ ተቀየጠ፡ ተደባለቀ፡

ተዛነቀ ዝ.ከ.

አዛንቀ ፡ አደባለቀ፡ አቀያየጠ፡

ዘነቆለ ግ ወጋ፥ ጠነቆለ፥ ደነቆለ።

ዘንቁል ት የነገር ስልት የማያውቅ፥ ዘባራቂ፥ ነገር የሚያበላሽ።

ዘነብ (ዘነመ) ግ ከሰማይ፥ ከዳመና ወስጥ ዝናብ ወረደ፥ ወደ መሬት ተንጠባጠበ።

ዘነበለት አገኘ (ገንዘብ)።

ዝናብ (ዝናም) ስ ከላይ፥ ከሰማይ፥ ከዳመና ወደ መሬት የሚወርድ የውሃ ነጠብጣብ።

ዝናቡን ለግዕድ በቂ ዝናብ ዘንቧል።

ዝናቡን ቀዳው በጣም ዘነበ።

ዝናብ መታው / ደበደበው ዝናብ አበለበለው፥ ዘነበበት።

ዝናብ ጣለ ዝናብ ዘነበ።

የዝናብ ልብስ ስ ውሃ የማያስገባ፥ በዝናብ ጊዜ የሚለበስ ልብስ።

ዝናባማ ት ዝናብ የሚበዛበት፥ ብዙ ጊዜ የሚዘንብበት (በታ፥ አካባቢ፥ ሃገር፥ ...)።

አዘነብ ግ 1. ዝናብ እንዲጥል አደረገ። 2. (ዘይ.) እጅግደግደ (ሰድብን፥ ...)።

*ዘነበለ

ዘንባላ ት ወደ አንድ ወገን ጋደል፥ ዘመም ያለ።

ዘንባሌ ስ 1. አዝማሚያ። 2. ምርጫ፥ ፍላጎት። የሰነድ ወገን ስላለው።

ዘንበል አለ ግ 1. ወደ አንድ ወገን ዘመም፥ ጋደል አለ። 2. ወደ አንድ ወገን አደላ።

ዘንበል አደረገ ግ ጋደል፥ ዘመም አደረገ።

አዘነበለ ግ 1. አጋደለ፥ አዘመመ። 2. አደላ (የፍላጎት፥ የምርጫ)።

ዘነተረ ግ ቦጨቀ፥ ቦተረፈ።

ተዘነተረ ግ ተቦጨቀ፥ ተቦተረፈ።

*ዘነከተ

ዘንካታ ት ያማረ፥ ውብ፥ መለሰ።

ተዘናከተ ግ ተዋበ፥ አማረ (በአረማመድ፥...)።

ዘነከነ ግ ከፋፈለ፥ በነሽነ፥ አደላደለ።

ዝነዘና ስ በነሽና፥ ድልደላ።

ተዘናዘነ ግ ተከፋፈለ።

አዘናዘነ ግ በነሽና፥ አከፋፈለ።

ዘነዘና¹ ስ ከወፍራም እንጨት ወይም ከብረት የተሰራ መውቀጫ፥ የመውቀጫ ግልገል (በእሉን መውቀጫ ስር ተመ.)።

ዘነዘና² ስ 1.ውስጡ ከፍት የሆነ የእፅዋት አይነት። 2. ከዘነዘና እንጨት የሚሰራ ውዥም፥ የጋያ ጫብ መማሂያ።

ዘነጋ ግ ረሳ፥ ሳያስታውስ ቀረ።

ዝንጉ ት 1. የሚረሳ፥ የማያስታውስ። 2. ቸልተኛ፥ ተላላ።

ዝንጋታ ስ መርሳት።

ተዘነጋ ግ ተረሳ።

ተዘናጋ ግ ሳይጠነቀቅ ቀረ፥ ቸል አለ፥ ተሳፈ።

አዘናጋ ግ 1. አረሳላ፥ አታለለ። 2. አስረሳ።

አዘናጊ ት ሆነ ብሎ የሚያረሳላ።

አዘነጋ ግ አረሳላ፥ አዘናጋ፥ አታለለ።

ዘነጠ ግ 1. ተሸቀረቀረ፥ አማረ፥ አጊጠ፥ ቆነጀ። 2. (ዘይ.) ተኩራራ።

ዘናጭ ት 1. አለባበሱን የሚያሳምር፥ ሽርቅርቅ። 2. ጥሩ፥ ሽጋ።

አዘነጠ ግ አሸቀረቀረ፥ አስጊጠ፥ አሳመረ።

ዘነጠለ ግ 1. ቀደደ። 2. ገነጠለ፥ ከዋናው አካል ለየ። 3. ቦጨቀ፥ ቦተረፈ። ፩-ብ የዘነጠለው ይመስላል። 4. በዝንጥል መታ፥ ደበደበ። 5. ያነባበብን ስርአት እያበላሽ አነበበ። 6. (ዘይ.) አከብሮት ለሚገባው ሰው ተገቢውን አከብሮት ሳይሰጥ ቀረ (ለምሳሌ "እርሴም" መባል የሚገባቸውን ሰው "አንተ" ወይም "አንቺ" እያለ አናገረ)።

ዝንጣይ ስ ገንጣይ፥ የተገነጠለ የዛፍ ትርንጓዴ ወይም የሌላ አካል ክፍል።

ዝንጥል ዝ.ከ.

ተዘነጠለ ግ 1. ተቀደደ፥ ተሸረከተ። 2. ተቦጨቀ፥ ተቦተረፈ። 3. ተዘነጠፈ፥ ተቆረጠ፥ ተገነጠለ። 4. ቦርጫም ሆነ፥ ሆኖ ተንቀበደደ።

ዘነጠፈ ግ ገነጠለ፥ ዘነጠለ፥ ቆረጠ፥ ቀጠፈ።

ዘንጣፋ ት ረዥም፥ ዠርጋዳ፥ ጥሩ አጽም ያለው።

ዝንጣፊ ት የተቆረጠ ትርንጓዴ።

ተዘነጠፊ ግ 1. ወረደ፥ ዱብ አለ። 2. ተዘረረ፥ ወደቀ።

*ዘነፈ

ዝንፋት ስ ተባለጥ፥ እሳፊ፥ የሽግ ፈርጆች መበላለጥ፥ ያንዱ ፈረጅ ርዝመት ከመንትያው ዝቅ ወይም ከፍ ብሎ መገኘት።

ዝንፍ እንዳትል 1. ከአካባቢው ዞር እንዳትል፥ እንዳትነቃነት፥ ወደሌላ እትጣጫ እንዳትሄድ። 2. ቃልህን፥ ሃሳብህን፥... እንዳትቀይር።

ተዛነፈ ግ 1. ከመስመር ወጣ፥ ተዛባ፥ ተንጋደደ። 2. ተበላለጠ፥ እንዱ ከሌላው (ከአጣጥረው) ጋር ርዝመቱ ሳይመጣጠን ቀረ፥ ተረፈ (የገጠላ ወይም የጋቢ ፈርጅ)።

ተዛነፍ ስ ከፍና ዝቅ የማለት፤ ያለመስተካከል ሁኔታ።

አዛነፈ ግ 1. ከመስመር አወጣ፤ አዛባ፤ እንጋደደ፤ አወሳገደ። 2. አበላሰ፤ አንጹ ፈርጅ ከአንጻፍ እንዲያንስ ወይም እንዲበልጥ አደረገ።

***ከነፈለ**

ከንፋላ ት 1. ውብና ለስላሳ የሆነ፤ የሚያምር (ለምሳሌ ፀጉር)። 2. አጽሙ የሚግርክ፤ በምቶት የተያዘ፤ ሸበላ፤ ዠርጋጽ።

ተዘናፈለ ግ 1. ረጅምና ለስላሳ ሆኖ አደገ (ፀጉር)። 2. በመጠኑ ጋደም፤ ከንበል አለ (ለምሳሌ የተመቸውና ቁመናው ያማረ ሰበል)።

ዘና ግ 1. ረታ፤ ቀና፤ ተፍታታ፤ ተዘረጋጋ (ተኮራምቶ፤ ተወግጥሮ የነበረ አካል)። 2. ረጋ፤ አረፈ፤ ሃሳቡን ጣለ።

ዘና አለ ግ 1. ተዘናጋ። 2. ተመቻቸ፤ ተደላደለ፤ በድሉት ላይ ሆነ።

ተዛና ግ 1. ተፍታታ፤ ተዘረጋጋ። 2. ሃሳቡን ጣለ፤ ተደሰተ፤ እንደልቡ ሆነ፤ ተመቻቸ። 3. ቀበጠ፤ ተቀናጣ። 4. ተዘናጋ፤ ቸል አለ።

ተዝናና ግ 1. ተዛና፤ በልዩ ልዩ ነገር ራሱን አስደሰተ። 2. ሰውነቱን አፍታታ። 3. ተኮራራ። 4. ተቀናጣ፤ ቀበጠ።

መዝናኛ ስ የመደሰቻ፤ የማረፊያ ቦታ ወይም ጊዜ።

አዝናና ግ 1. በልዩ ልዩ ነገር አስደሰተ። 2. እንዲፍታታ፤ እንዲዘረጋጋ፤ እንዲመቻቸ፤ እንደልቡ እንዲሆን አደረገ።

አዝናኝ ት አስደሳች።

ዘናና ት ጭንጥቱ ወይም ራሱ ትልቅ ሆኖ ወደ እንድ በኩል ከንበል ያለ።

ዘናጭ "ዘነጠ" ስር ተመ.

ዘንቆል "ዘነቆለ" ስር ተመ.

ዘንቢል (ዘምቢል) ስ ከሰሊን ወይም ከታላ... የሚሰራና በእጅ የሚንጠለጠል የእቃ መያዣ።

ዘንባለ "ዘነበለ" ስር ተመ.

ዘንባባ (ዘምባባ) ስ የሰሊን ዛፍ አይነት።

ዘንች ስ ወደ ትልቅ ሪት ወይም ጎተራ ወስጥ ለመግባት ሲፈለግ በመረጋገጫነት እንዲያገለግል ተብሎ የሪቁን ወይም የጎተራውን ቁመት በማግኘል አገድሞ የሚሰካ እንደሆነ።

ዘንካታ "ዘነከተ" ስር ተመ.

ዘንድ 1. ከስምና ተውላጠ ስም ጋር እየገባ ቦታን፤ በአጠገብ መገኘትን፤ ... የሚያመለክት ቃል። *መፅሐፍን እሱ ዘንድ ታገኘዋል/መፅሐፍ ከሀደ ዘንድ ነው።* 2. በትንቢት አንቀፅ ከሚነገር

ግስ ጋር እየገባ ግሉ እንዳያስር የሚያደርግ ቃል። *በዝግጅቱ ላይ ይገኙ ዘንድ ተጋብዘዋል።*

ዘንድሮ ይህ አመት፤ አሁን ያለንበት፤ የያዝነው አመት።

ዘንዶ ስ ርዝመቱና መጠኑ በጣም ትልቅ የሆነ የእባብ አይነት።

ዘንዶ

ዘንጋዳ ስ መጠኑና ቅርፁ ማሸላ የሚመስል የእገዳ አህል።

ዘንግ እንደምርኩዝ ወይም በትር ሆኖ የሚያገለግል ቀጠን፤ ረዘምና ቀጥ ያለ እንደሆነ ወይም ብረት።

ዘንጣፋ "ዘነጠፈ" ስር ተመ.

ዘንፋላ "ዘነፈለ" ስር ተመ.

ዘከረ ግ 1. ሰጠ፤ መፀወተ። 2. በእግዚአብሔር፤ በዓድቃን፤... ስም ዝክር አዘጋጅቶ አበላ፤ አጠጣ። 3. የተዘጋጀውን ጠበል ጠዲት ፀሎት አድርጎ ባረከ። 4. አሰበ፤ አስታወቀ።

መዘከሪያ ስ ፀሎት እንዲደረግበትና እንዲባረክ ከዝክር ድግስ ላይ በትንሹ የሚወሰድ ጠበል ጠዲት።

ዝክር ስ በእግዚአብሔር፤ በዓድቃን፤... ስም የሚዘጋጅ ጠበል ጠዲት፤ ድግስ።

ተዘከረ ግ 1. ሰጠ፤ መፀወተ። 2. ታወሰ፤ ታሰበ። 3. የተዘጋጀው ጠዲት ፀሎት ተደርጎበት ተቆረሰ።

ተዝከር ስ በሙታን ስም የሚዘጋጅ የመታሰቢያ ድግስ (ምግብና መጠጥ)።

ተዝከሩ ተባላ አለቀለት፤ አበቃ።

ተዝከሩ ወጣ 1. አለቀለት፤ አበቃ። 2. ለምተ ሰው የአባባ ወይም የሰማንያ ቀን መታሰቢያ ተደገለለት።

አዘከረ ግ ዝክር አደረገ፤ ደገሰ።

አዝከረ ስ የዝክር ድግስ አዘጋጅቶ የሚያበላ፤ የሚያጠግ ሰው።

ከከከ ግ 1. ከረገፈ፤ አራገፈ፤ ገለበጠ። 2. በሃይል ነከሰ፤ በጥርሱ በተረፈ፤ ወጋ። 3. በሰለት ወጋ፤ ቀደደ፤ ዘነጠለ። 4. ዘረዘረ፤ ሸከሸከ፤ ግግን አራርቆ ጣለ። 5. ተፈላጊውንና የማይፈለገውን ሳይለይ በሙሉ አሳለፈ፤ አወረደ (ወንፈት)። 6. (ዘይ.) የሚያውቀውን ሁሉ አወራ፤ ምስጢር አወጣ።

ዘክላካ(ዝክላካ) ት 1. ዘርዛራ፡ ሽክሽክ፡
ያልተጠቀጠቀ (ልብስ፡ ወንፈት፡...)፡፡ 2. (ዘይ.)
ምስጢር የማይጠብቅ፡ ወሬኛ፡፡

ዘካ ስ በእስልምና ሃይማኖት ከማንኛውም የሰራ-
ውጤት ከአሰር እንድ የሚሰበሰብ አሰራት፡
የአስራት ከፍያ፡ ምዕዋት፡፡

ዘኪ ስ 1. ለተዝካር ተብሎ የሚዘጋጅ
እንጀራ፡፡... 2. ለሙታን መታሰቢያ ተብሎ
የሚዘጋጅ መከፈል፡ ምግብና መጠጥ፡፡

ዘክላካ “ዘክላካ” ስር ተመ.

ዘሰረ ግ አዞረ፡ ጠመዘዘ፡ አሽከረከረ፡፡

መዘወሪያ ስ ማዞሪያ፡ መጠምዘዣ፡ እጀታ፡፡

መዘውር ስ 1. ማሽከርከሪያ፡ ማዞሪያ፡
እጀታ፡፡ 2. እንድን ነገር እንዲዞር፡
እንዲሽከረከር የሚያደርግ መካኒካዊ ጉልበት፡
ሃይል፡፡ 3. ጠፍር፡ ቋድ (የበቅሎ፡ የፈረስ
መሰንከያ)፡፡ 4. የመኪና መሪ፡፡

ዘውውር “ዞረ” ስር ተመ.

ዘወርዋራ “ዞረ” ስር ተመ.

*ዘወተረ

ዘወተር ተው.ግ. ሁል ጊዜ፡ በየእለቱ፡ በየቀኑ፡፡

የዘውተር የሁል ጊዜ፡ የዘውተር ልብሃ
የዘውተር ጠባይ፡፡

ተዘወተረ ግ ተደጋገመ፡ የሁልጊዜ ድርጊት
ሆነ፡፡

አዘወተረ ግ መላልሶ፡ ደጋግሞ፡ ሁልጊዜ
አደረገ፡፡

አዘውታሪ ት እንድን አይነት ድርጊት መላልሶ
በየጊዜው የሚፈፅም፡፡

ዘው

ዘው አለ ግ ጥልቅ፡ ግብት አለ፡፡

ዘው ዘው አለ ግ እዚህም እዚያም ገባ፡
ጥልቅ አለ፡፡

ዘው አደረገ ግ ጥልቅ

አደረገ፡፡

ዘውድ ስ ከወርቅ፡
ከእንቁ፡... የሚሰራና
ነገስታት እንደአክሊል፡
እንደቆብ በራሳቸው ላይ
የሚደፉት የነጋሲነት
ግእረግ ምልክት፡፡

ዘውድ ደፋ ነገስ፡፡

ዘውድ ጫነ ዝ.ኪ.

የዘውድ ስርአት ስ

በንጉስ የሚመራ ስርአት፡፡

የዘውድ አማካሪ ስ በንጉስ አማካሪ፡፡

ዘውድ

የዘውድ አገዛዝ ስ በንጉስ የሚመራ ስርአት፡፡

*ዘየመ

ዜማ ስ ቃና፡ ስልትና ተከታታይነት ያለው፡
የተለያዩ የዝን ወይም የደስታ ስሜቶችን መግለፅ
የሚያስችል ሙዚቃዊ ድምፅ፡፡

ዜማ ሰበረ ዜማው ከስንጅ ወይም ከግጥሙ
ምግብ ጋር አልጣጣም አለ፡ ተበላሽ፡፡

የዜማ ምልክት ስ እንደ ቁረት፡ ድፋት፡
ደረት (ኦህ) ያለ፡ እንድ ዜማ በምን አይነትና
እንዴት እንደሚዜም የሚመራ፡ የድምፅ
አወጣጥን ሁኔታ የሚያሳይ ምልክት፡፡

የዜማ ቤት ስ (ቤ.ክህ.) መንፈሳዊ የዜማ
ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት፡፡

አዜመ ግ 1. ዜማን አሰማ፡፡ 2. ዘፈነ፡
አንጎራሂ፡፡

ዘየረ ግ (እስል.) 1. ሰላም አለ፡ ሰላምታ ሰጠ፡፡
2. በዜማ አወደሰ፡ ምስጋና አቀረበ፡፡ 3. ጎበኘ፡
ተላለመ (ቅዱስ የሆኑ ቦታዎችን)፡፡

ዘየራ ስ (እስል.) 1. የእጅ ሰላምታ፡፡ 2. በዜማ
የሚቀርብ ውዳሴ፡ ምስጋና፡፡ 3. ጉብኝት (ቅዱስ
የሆኑ ቦታዎችን)፡፡

ዘየነ ግ አሰጊጠ፡ አሰዋበ፡ ሽለመ፡ አሽቀረቀረ፡
አሳመረ፡፡

ዝይን ት ሽቅርቅር፡ የተዋበ፡ ያማረ፡፡

ተዘየነ ግ አጌጠ፡ አማረ፡ ተሽቀረቀረ፡ ተዋበ፡፡

ዘየደ ግ ብልሃት ፈጠረ፡ አበጀ፡፡

ዘዴ ስ 1. ብልሃት፡ ጥበብ፡ እውቀት፡፡ 2.
የአሰራር መንገድ፡ ስልት፡፡

በዘዴ ተው.ግ በብልሃት፡፡

ዘዴኛ ት ብልሃተኛ፡ ጥበበኛ፡ ዘዴ አዋቂ፡፡

ዘዬ ስ 1. ፈሊጥ፡ የአሰራር መንገድ፡፡ 2. ልማድ፡፡
3. አካባቢያዊ አነጋገር፡ ቀበልኛ፡፡

ዘይቤ ስ 1. ውስጠ ምስጢር ያለው አነጋገር፡፡ 2.
በምሳሌ፡ በንፅፅር፡ በማካይነት ንግግርን
በማሰዋብ ስሜትን ለመግለፅ የሚያስችል
የአነጋገር ስልት፡፡

በዘይቤ ተናገረ በቅጂ፡ ሰወር አድርጎ
ተናገረ፡፡

ዘይቤአዊ አነጋገር ስ በምሳሌ፡ በንፅፅር፡
በሰውኛ፡... አማካይነት ጎልቶ ወይም ተውቦ
የሚቀርብ አነጋገር፡፡ (ለምሳሌ አንበሳ የሆነ
ወንድም አለኝ / እንደ ርግብ የዋህ ሆኑ)፡፡

ዘይቱን ስ ሲበልል የቆዳው ቀለም ቢጫ፡ ውስጡ
ደግሞ ቀይ ወይም ነጭ የሚሆንና በትናንሽ
ጠንካራ ፍሬዎች የተሞላ፡ ቆዳው ጭምር የሚበላ
ሎኝ የሚያክል ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡ ፍሬውም
ዘይቱን ይባላል፡፡

ዘይት ስ 1. እንደ ኑግ፡ ሰሊጥ፡... ካሉ የቅባት ሕሀሎች ወይም እንደ ጉሉ ካሉ ፍሬዎች ተጨምቆ የሚወጣ ወይም ከሌሎች ነገሮች የሚዘጋጅ ቅባትነት ያለውና ከውሃ ጋር ሊቀላቀል የማይችል፡ ለምግብ ማጣፊጫነት፡ ለቅባትነት የሚያገለግል ፈሳሽ። 2. ከከርሰ ምድር ወጥቶ የሚዘጋጅና በልዩ ልዩ ሜካኒካዊ መሳሪያዎች ውስጥ (ለምሳሌ የመኪና ሞተር፡...) ፍትሂያ እንዲያኖር ለመከላከል፡ ለማለስለስ፡... የሚያገለግል፡ ከውሃ ጋር ለመቀላቀል የማይችል፡ ዝልግልግነት ያለው ፈሳሽ።

ዘይት ቀለም ስ ዘይትነት ያለው፡ በእሎችን ወይም ልዩ ልዩ ቀለም ትቦችን ለመሰራት የሚያገለግል ቀለም።

ዘዴ "ዘዩደ" ስር ተመ.

ዘዴኛ ዝ.ከ.

***ዘገመ**

ዘገምታ ስ ዝገታ።

ዘገምተኛ ት ዝገተኛ፡ ቀስ የሚል።

አዘገመ ግ በቀስታ፡ በዝገታ ተራመደ፡ ተንቀሳቀሰ።

አዝጋሚ ት በቀስታ የሚራመድ፡ የሚሄድ።

አዝጋሚ ለውጥ ስ በቀላሉ ግልፅ ሆኖ የማይታይ፡ ነገር ግን ቀስ በቀስ የሚካሄድ የመጠን ለውጥ።

ዘገር ስ ጦር።

ዘገበ ግ 1. አጠናቀረ፡ አዘጋጀ (ወሬን፡ ሪፖርትን፡...)። 2. ገፈ፡ መዘገበ። 3. ሰበሰበ፡ አከማቸ፡ አጠራቀመ።

ዘገባ ስ 1. ስለ አንድ ነገር የተሰጠ ዝርዝር መግለጫ። 2. የዜና ጥንቅር።

ዘጋቢ ስ ዜና አዘጋጅ፡ አጠናቃሪ።

ዘገነ ግ በእጅ አፈሰ፡ አነሳ፡ ያዘ (እንደ ጥራጥሬ፡... ያሉትን)።

ዝገን ስ 1. ተቀቅሎ ከተመተረ በሂላ ለብቻው ከተሰራ ሽር ወጥ ጋር ወይም ብቻውን ሊበላ የሚችል ስጋ። 2. የስጋ ጥብስ ወጥ። 3. ዝግኝ።

ዝገኝ (ዝገን) ት በአንድ እጅ ብቻ የታፈሰ፡ የተዘገነ (የጥራጥሬ ወይም የሌላ ነገር መጠን)።

ተዘገነ ግ በዝግኝ ተነሳ፡ ታፈሰ፡ ተወሰደ (ጥራጥሬ፡ ውሃ፡...)።

ዘገነኝ ግ ስቀጠጠ ወይም የሚያስፈራ፡ የሚያስደነግጥ ስሜት ፈጠረ።

ዘግናኝ ት ለቅጣጭ፡ አስደንጋጭ፡ አሳዛኝ፡ የመኪናው ላደጋ እጅግ ዘግናኝ ነበር።

ዘገዩ ግ ቆየ፡ ወደሂላ ቀረ፡ ቀስ አለ።

አዝዞ ግ አቆየ፡ ወደ ሂላ አስቀረ።

***ዘገጀ**

ዝገጁ ት የተዘጋጀ፡ ሰነዱ።

ዝገጅት ስ 1. መሰናዶ። 2. የተጠናቀቀ ወይም የሚጠናቀቅ የስራ ክንውን። 3. አንድን ዕሁፍ፡ ፊልም፡ ትያትር፡... ለተደራሰቦች በሚቀርብ መልክ የሚዘጋጀት ተግባር።

ተዘጋጀ ግ 1. ተሰናዳ። 2. ተከናወነ፡ ተቀናበረ። 3. ተሰርቶ አለቀ፡ ቀረበ።

ተዘገጃጀ ግ ተሰናዳ።

አዘጋጀ ግ 1. አሰናዳ። 2. አከናወነ። 3. ሰርቶ፡ ፅሪ አወጣ፡ አቀረበ።

ማዘጋጃ ቤት ስ የከተማን አስተዳደር በተመለከተ የተለያዩ ስራዎችን የሚሰራ መስሪያ ቤት።

አዘጋጅ ስ 1. የትያትርን፡ የፊልምን ዝግጅት የሚሰራ (ሰው)። 2. መፅሄትን፡ ጋዜጣን ወይም መፅሃፍን አጠናቅሮ የሚያወጣ ግለሰብ ወይም ድርጅት። 3. አንድ አይነት ፕሮግራም፡ ሴሚናር፡ ስብሰባ፡ እንዲካሄድ የሚያደርግ፡ የሚያቀነባብር ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ዘገጠ ግ ዘቀጠ፡ ሰረገ፡ ሰጠመ።

አዘገጠ ግ 1. አዘቀጠ፡ አሰረገ፡ አሰጠመ። 2. ዘገጠ።

ዘገ¹ "ዘጋ" ስር ተመ.

ዘገ² "ዘጋ" ስር ተመ.

ዘጋ ግ 1. ገጠመ፡ ከደነ፡ ደፈነ (በርን፡ መፅሃፍን፡ ...)። 2. እንዲያቆም፡ እንዲያቋርጥ አደረገ። ፊደሎችን ዘጋግጥሏቸውን ዘጋ። 3. አገደ፡ ከለከለ (መተላለፊያን፡...)። 4. ከሰው ተለይቶና ቤት ዘገቶ ሱባኤ ያዘ፡ ለብቻው ተቀመጠ (ባህታዊ)። 5. የምግብ ፍላጎት አሳጣ፡ ምግብ ከለከለ፡ አስጠሳ። 6. አጠቃለለ፡ ደመደመ፡ ወረሰ። 7. አንቆ ያዘ፡ አሳናግር አለ። ጉንፋን ደቃፊን ዘጋው። 8. (የአራዳ አነ.) ዝም አለ፡ አዘረፈ። 9. (የአራዳ አነ.) አስጠሊታ፡ አስቀያሚ ሆነ።

መዝጊያ ስ 1. የበር ግጣም፡ ሳንቃ። 2. መከደኛ። 3. ፊደሎች፡ ቧንቧ ወይም ሌላ ነገር በማያስፈልግበት ጊዜ እንዲሰራ ማቆሚያ። 4. መደምደሚያ፡ ማጠቃለያ (የዕሁፍ፡ የሃሳብ፡ የስብሰባ፡...)።

ዘገ ት ተራ (ራዳ አነ.) ደስ የማይል፡ አስቀያሚ፡ አስጠሊታ።

ዝገ ት 1 የተከደነ፡ የተደፈነ፡ የተቆለፈ። 2 የተከለከለ፡ የታገደ (መንገድ)። 3 በራ ያቆመ። 4 (ዘይ.) የማይናገር፡ ሁሉንም ነገር በሆዱ አምቆ የሚይዝ።

ዘገ ስብሰባ

ዘገ ስብሰባ ለ ከተፈቀደላቸው የተወሰኑ ሰዎች በስተቀር ሌላ ሳይገባበት የሚካሄድ ስብሰባ።

ዘገ ችሎት ለ ለአደባባይ፣ ለህዝብ ክፍት ሳይሆን የሚመለከታቸው ሰዎች ብቻ ባሉበት የሚካሄድ ችሎት፣ ዳኝነት።

ተዘጋ ግ 1. ተደራጊ። 2. ታገደ፣ ተከለከለ፤ የማያሳልፍ ሆነ። መንገድ ተዘጋ። 3. ዝም አለ። 4. ስራ አቆመ (ት/ቤት፣ ፋብሪካ፣...)።

*ዘጋ

ዘጋ የሚያደራ (ድርጅት)። እንደ ዝሃ ዘጋ ምን ያመላልሳል።

አዘጋ ግ ድር ወይም ዝሃ አደራ፣ ዘጋ።

አዝጋ የአድራጅ ድርጅት የሚያደራ።

ዘጋቢ "ዘገቢ" ስር ተመ.

ዘግኝኝ "ዘገነነ" ስር ተመ.

*ዘሳረሳ

ዝጉርጉር (ኸጉርጉር) የጠቃጠቆ (የነጥፍ ጥቁር ወይም የተለያዩ ቀለማት ስብጥር)።

ተዝሳረሳ (ተኸሳረሳ) ግ የተለያዩ ቀለማት ስብጥር ወይም ቡራቡራ ሆነ።

አዝሳረሳ(አኸሳረሳ) ግ የተለያዩ ቀለማት ስብጥር ወይም ቡራቡራ አደረገ።

ዘጠረ ግ 1. በብዛት መመሪያ፣ ሞጀረ። 2. ገጠገጠ፣ ተከለ (ድንኳን)። 3. ነፋ፣ ወጠረ (ሆድን)።

ዝጥር የውጥር፣ የተወጠረ።

ተዘጠረ ግ 1. በብዛት ተመመረ፣ ተሞጀረ። 2. ተገጠገጠ፣ በብዛት ተተከለ (ድንኳን)። 3 ተነፋ፣ ተወጠረ፣ አበጠ።

ዘጠና ለ 1. በሰማንያ ዘጠኝና በዘጠና አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ፣ '90' ነው። የ 2. ብዛቱ፣ መጠኑ ዘጠኝ ጊዜ አስር ያህል የሆነ። ዘጠና ብር።

ዘጠኝ ለ 1. በሰማንያና በአስር መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ '9' ነው። የ 2. መጠኑ ወይም ብዛቱ በሰማንያና በአስር መካከል የሆነ። ዘጠኝ መፅረፍ።

*ዘጠዘጠ

ዘጠዘጥ (ዘጥዘጣ) የ (ስድብ) አፋዳሽ፣ አውደልዳይ፣ ያለ ስራ ከወዲያ ወዲህ እያለ የሚያረጋግጥ።

ዘጥ ዘጥ(ዘጭ ዘጭ) አለ ግ 1. አዘጠዘጠ፣ አረጠረጠ። 2. ሩጫ አይሉት ርመኝ አይነት አካሄድ ሂደት (ብዙውን ጊዜ ወፍራም ሰው)።

አዘጠዘጠ ግ አውደልደለ፣ አፋደሰ።

አዘጥዘጭ የ ስራ የማይሰራ፣ አውደልዳይ፣ አረጥራጭ።

ዘጥ

ዘጥ አለ (ዘጭ አለ) ግ ዱብ አለ፣ ወደቀ።

ዘጥዘጣ "ዘጠዘጠ" ስር "ዘጠዘጥ"ን ተመ.

ዘጭ አለ "ዘጥ" ስር ተመ.

ዘፈር ለ ዘርፍ።

ዘፈቀ ግ 1. ደፈቀ፣ ነከረ፣ አስገባ፣ አሰመጠ፣ ከተተ (ውሃ ውስጥ)። 2. (ዘይ.) ከተተ፣ አስገባ (እዳ፣ መከራ፣... ውስጥ)።

ዝፍቅ የ (ስድብ) ሞኝ፣ ቴል።

ተዘፈቀ ግ 1. ተነከረ፣ ገባ፣ ሰጠመ (ውሃ ውስጥ)። 2. ገባ (እዳ፣ መከራ፣... ውስጥ)።

ዘፈነ ግ 1. አዘመ፣ አንጎራጎረ (ዘፈነን)። 2. ዘፈንን፣ ዜማን አሰግ (ሬዲዮ፣ ቴፕ)። 3. ተንቀጠቀጠ፣ ተንዘፈዘፈ (ሰውነት)።

ዘፈነብኝ ተረገገገብኝ፣ የሰድብና የቁጣ ንግግር ተናገረኝ።

ዘፈን ለ ዜማ፣ አንጎርጉር (አለማዊ የሆነ)።

ዘፈን አወረደ ዘፈኑን በዜማ፣ በአንጎርጉር መራ፣ አቀነቀነ።

ዘፈን አወጣ አዳዲስ ዘፈኖችን አቀረበ፣ ደረሰ፣ ለህዝብ አሰግ።

ዘፋኝ የ ድምጽ ተጫዋች፣ አንጎራጎሪ።

አስዘፈነ ግ ሰውን፣ ሬዲዮን ወይም ቴፕን፣ እንዲዘፍን፣ ዘፈን እንዲያሰማ አደረገ።

ዘፈዘፈ ግ 1. እንዲርስ ውሃ ውስጥ ለብዙ ሰአት አቆየ፣ ነከረ፣ ዘፈቀ (ጥራጥራን፣ ልብስን፣ ...)። 2. ከመራ፣ ቆለለ። 3. በብዛት ቆረጠ፣ ረፈረፈ፣ ለሸለሸ (ዛፍን)።

ዘፋዘፍ የ ረዥምና ወፍራም፣ ሰውነት ከባዳ የሆነ፣ ትርፅቢሰ።

ዝፍዛፋ ዝ.ዘ.

ዝፍዝፍ የ 1. እንዲርስ የተነከረ። 2. (ስድብ) ረሀተ፣ ከተቀመጠበት የማይነሳ፣ ሰነፍ።

ተዘፈዘፈ ግ 1. ውሃ ውስጥ ተነከረ (እንዲርስ)። 2. ስራ ሳይሰራ ተቀምጦ ጥለ፣ ተረፈቀ፣ ሰነፈ።

*ዘፈዘፈ

ተንዘፈዘፈ ግ ተንቀጠቀጠ።

አንዘፈዘፈ ግ አንቀጠቀጠ።

*ዘፈጠጠ

ዘፍጣጣ (ዝፍጥጥ) የ ሆደ ዘርጣጣ፣ ገፍጣጣ።

ዝፍጥጥ አለ ገ ተንዘፈጠጠ።

ተንዘፈጠጠ ገ ተንዘረጠጠ፡ ተንገፈጠጠ (ሆድ፡...)።

አንዘፈጠጠ ገ አንዘረጠጠ፡ አንገፈጠጠ፡ (ሆድ፡...)።

ዘፈፈ ገ ተንዛፈፈ።

ዘፋፋ ት 1. ትልቅነትና ስፋት ያለው (የዛፍ ቅርንጫፍ)። 2. እርዝማኔና ከባድነት ያለው (አካላዊ አጽም)። 3. ዘርፋፋ፡ ሰፊና ረጅም (ልብስ)።

ተንዛፈፈ ገ 1. ሰፋ፡ ተንሰራፋ፡ ተዘረጋ (የዛፍ ቅርንጫፍ)። 2. ተንዘረፈፈ፡ ረዘመ (ልብስ)።

ዘፋኝ "ዘፈነ" ስር ተመ.

ዘፋዘፍ "ዘፈዘፈ" ስር ተመ.

ዘፋፋ "ዘፈፈ" ስር ተመ.

ዘፍ

ዘፍ አለ ገ በቁመቱ ሙሉ ወደቀ፡ ተጋደመ።

ዘፍ አደረገ ገ በቁመቱ ሙሉ እንዲወድቅ አደረገ፡ ጣለ።

ዘፍዛፋ "ዘፈዘፈ" ስር ተመ.

ዘፍጣጣ "ዘፈጠጠ" ስር ተመ.

ዙ የ "ዘ" ፊደል ካለበ ዘር።

ዙረት "ዙረ" ስር ተመ.

ዙሪያ ዝ.ከ.

ዙር ዝ.ከ.

ዙርያ "ዙረ" ስር "ዙሪያ"ን ተመ.

ዙርሽ ዝ.ከ.

ዙጣ ት ወፈር ያለ፡ አጭር (ሰው)።

ዙጥ

ዙጥ አደረገ ገ ፈሳ።

ዙፋን ስ 1. የንጉስ መንበር፡ አልጋ። 2. ንጉስ የሚተመጥበት የተጌጠ ትልቅ ወንበር።

ዙፋን ቤት ስ የንጉስ ዙፋን የሚተመጥበት ቤት።

ዙፋን ችሎት ስ ንጉስ በዳኝነት የሚተመጥበት ችሎት።

ዚ የ "ዘ" ፊደል ሳልስ ዘር።

ዚቅ ስ 1. (እ.አ.ተ.ቤ.) በግህሊት ጊዜ ከመልክ መረገፍ ቀጥሎ በፀናፅልና በከበር እየታጀበ የሚባል ዜግ። 2. የዜግ መፅሃፍ ስም።

ዚቅ አወረደ በከበርና በፀናፅል እየታጀበ አዜመ (ዚቅን)።

ዚቀኛ ት ተረበኛ፡ ተረብ አዋቂ።

ዚጥ ስ ብዙውን ጊዜ እንደሱሪ፡ ጃኪት ያሉ ልብሶችን ለመቆለፍ ወይም እንደጃንጣ፡ በርሳ የመሳሰሉትን ለመዝጋት የሚያገለግል ተወሳሳቢ ወይም እርስ በርሱ የሚሰካገር ጥርስ ያለው መቆለፊያ፡ ቻርኔላም ይባላል።

ዛ የ "ዘ" ፊደል ራብእ ዘር።

ዛህርት ስ ትልቅ ሆድ።

ዛህርታም ት ሆጽም።

ዛለ ገ ደከመ፡ አትም አጣ፡ ተልፈሰፈሰ።

ዝለት ስ ድካም፡ አትም ማጣት።

አዛለ ገ አደከመ፡ አትም አሳጣ፡ አልፈሰፈሰ።

ዛሳ ስፊፍሬ ያዘለ የሰንደብ የገብስ፡ ... ራስ፡ እልፍ። 2. የሰውነት አጽም፡ ቁመና።

ዛሳ በርበሬ ስ የበሰለ ወይም የቀላ ቃሪያ።

ዛራም "ዛር" ስር ተመ.

ዛሬ ስ 1. በትናንትናና በነገ መሃል ያለ ጊዜ፡ ያለንበት ቀን። 2. የአሁኑ ዘመን። በዛሬው ጊዜ አሁል ተወዷል።

ዛሬ ነገ አለ አመነታ፡ ቀጠሮ አበዛ፡ በተፈለገው ጊዜ፡ ቀን፡... ሳያደርግ፡ ሳይፈፀም ቀረ (ጉዳዩን፡...)።

ዛር ስ ውቃቢ፡ የሚያስጓራ ክፉ መንፈስ።

ዛር አንጋሽ ት ጠንጃይ፡ ቃልቻ፡ የዛር ባለጌል፡ ዛር አነጋጋሪ ነኝ የሚል።

የዛር ውላጅ ስ ዛር የወለደው፡ ስጋ የለበሰ ጋኔን ነው ተብሎ የሚታመን (ርኩስ መንፈስ)።

የዛር ፈረስ ት ዛር የያዘው (ሰው)።

ዛራም ት 1. ዛር ያለበት። 2. ክልፍልፍል ቀኝ፡ ቃጥ። 3. ቁጡ፡ ነጭናጫ።

ዛቀ ገ 1. አፈስ፡ በብዛት ወሰደ። 2. ዓጠጠ፡ ግጠጠ፡ ጠረገ። 3. ደነቆለ፡ ጠነቆለ (አይንን)። መዛቂያ ስ እንደ አካፋ፡ ግንኪያ ያለ ግፈሻ፡ ግንሻ እቃ።

ዝቆሽ ነው በትንሽ ዋጋ የተገዛው ነገር በጣም ብዙ ነው።

ተዛቀ ገ 1. ታፈሰ፡ በብዛት ተወሰደ። 2. ተግጠጠ፡ ተጠረገ። 3. በርካሽ ተገኘ።

ዛቀጠ ገ ለፋ፡ ግሰነ።

ዛቆን¹ ገ ዲያቆን ሆነ፡ ዳቆን።

አዛቆን ገ ዲያቆን አደረገ፡ አዳቆን።

ዛቆን² ገ ለፋ፡ ደከመ።

አዛቆን ገ አለፋ፡ አደከመ።

ዛበረ ገ 1. ለፋ፡ ባከነ። 2. ቃዠ፡ ለፈለፈ።

ዛባሪ ት ለፍላፈ፡ ቀላግጅ።

አዛበረ ገ 1. አለፋ፡ አደከመ። 2. አቃዠ፡

እስላሌለ።

ዛቢያ ስ 1. የመጥረቢያ፣ የደማ፣... እጅታ። 2. መሬትን መሃል ለመሃል ሰንተቆ የሚያልፍና መሬት የምትሸከረከርበት የሃሳብ መስመር።

ዛቢያ ገንጥል ጉልበታም፣ ፈርጣማ ጡንቻ ያለው (ሰው)።

ዛባሪ "ዛበረ" ስር ተመ.

ዛብ ስ የበትሎ ወይም የፈረሰ ልገም ጽድ፣ ጠፍር።

ዛት ግ አስፈራራት ጉዳት እንደሚያደርስ ተናገረ፤ ፎከረ።

ዛቻ ስ የምስፈራራት ንግግር፤ ተከራ።

ዛቲ ስ በቤተክርስቲያን ለሰዎች የሚታደል ከየቤቱ የመጣ የዳቦ፣ የአነባበር፣ የእንጀራ ቁራሽ፣...፤ ጣዲት።

ዛቻ "ዛተ" ስር ተመ.

ዛኒጋባ ስ ጣሪያው ባለ አንድ አትጣጫ ወይም ተፋሰስ የሆነ አነስተኛ ቤት።

ዛንታ ስ ወግ፣ ታሪክ።

ዛዛቲያም "ዛዛ" ስር ተመ.

ዛዛቴ ዝ.ከ.

ዛዘለ ግ ረዘመ፣ ተጎተተ፣ ተገዢነቱ።

ዛዘነ ግ 1 ዞረ፣ ባዘነ፣ናበዘ። 2 ሻፈደ፣ ፈለገ(ዘመት)።

ዛዛኝ ፣ ሻፋዳ።

*ዛዛ

ዛዛቴ ስ የተጓዛ፣ ከልክ ያለፈ ወሬ፣ ነገር።

ዛዛቴያም ፣ ነገር ተሎ የማይቆርጥ፣ ወሬኛ።

ተጓዛዛ ግ ከመጠን አለፈ ፣ በጣም በዛ።

አጓዛዛ ግ ከመጠን አላለፈ፣በጣም አበዛ።

ዛዛኝ "ዛዘነ" ስር ተመ.

ዛገ ግ አፈር ላይ በመውደቁ ወይም እርጥበት በማግኘቱ፣ ሳይሰራበት በመቆየቱ፣... መልኩ ተቀየረ፣ ተበላሽ፣ አፈር መሰለ(በረት)።

ዝገት ስ አፈር ላይ ከመውደቅ፣ እርጥበት ላይ ከመቆየት፣... የተነሳ ብረታ ብረት በሆኑ ነገሮች ላይ የሚደርስ አፈር የመምሰልና የመበላሸት ሁኔታ።

አዛገ ግ አባላሽ፣ ዝገት እንዲይዝ እደረገ(በረታ ብረትን)።

ዛጎለ ግ ዛጎል መሰለ፣ እንደመገጣት አለ።

ዛጎል ስ በባህር ውስጥ የሚኖሩ አንዳንድ ነፍሳት በሀይወት እያሉ ለሰውነታቸው ጠንካራ ልባስ ሆኗቸው የሚኖርና ከሞቱ በኋላ እንደ ጌጥ የሚያገለግል ጠጣር አካል።

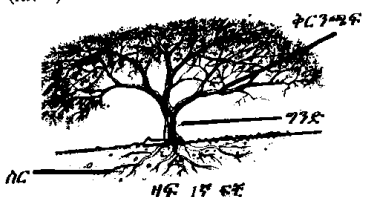
ዛጎል ጣለ ዛጎል መሬት ላይ በመጣል ጠንቅለ።

ዛጎል ጣይ ስ ዛጎል በመበተን የሚጠነቀል ጠንቋይ፣ ግርተኛ።

ዛጎል በርበሬ ስ ቀይ ጣላ በርበሬ፣ በቀይ ቀለሙ ላይ ነጭ የጣለበትና ጥራቱ ዝቅተኛ የሆነ በርበሬ።

ዛጎልማ ፣ መልኩ፣ ቀለሙ ዛጎል የሚመስል።

ዛፍ ስ 1. ግንድና ቅርንጫፎች ያሉት፣ መጠኑ ትልቅና ትንሽ የሆነ፣ ለረጅም ጊዜ ሊቆይ የሚችል የእዕዋት አይነት። 2. (ዘይ.) ረጅም (ለሰው)።

ዛፍ ቆራጭ ስ ሰራው ዛፍ መቀረጥና መፍለጥ የሆነ መያተኛ ።

ዜ የ "ዘ" ፊደል ሃምስ ዘር ።

ዜማ "ዘዋዋ" ስር ተመ.

ዜሮ ስ ባዶ፣ ምንም፣ በአሃዝ ሲገፍ "0" ነው።

ተወዳዳሪዎቹ ያለ ውጤት ዜሮ ለዜሮ ተለያዩ።

ዜሮ ሻማ ስ እጅግ በጣም አነስተኛ የሆነ ብርሃን ያለው የኮረንቲ አምባ።

ዜና ስ ወሬ።

ዜና መዋለል ስ የቀድሞ ነገስታት የእለት ወይም የጦርነት ውሎአቸው ተመዝግቦ የሚገኝበት መፅሃፍ።

ዜና ማሰራጫ ስ እንደፊደል፣ ቴሌቪዥን፣ ጋዜጣ ያለ ዜና ማስተላለፊያ።

ዜና አረፍት ስ የአንድ ሰው የመሞቱ ወሬ።

ዜጋ ስ በአንድ ሃገር ውስጥ በመወለዱ ወይም ፈቃድ በማግኘቱ የተወላጅነት መብት ያለው ሰው።

ዜግነት ስ በአንድ አገር ውስጥ በተወላጅነት ወይም በፈቃድ የሚገኝና ሰውዬው የዚያ አገር ሰው የመሆኑ መገለጫ።

ዝ የ "ዘ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ዝሃ(ዝሃ) ስ ድር።

ዝሃ አዘጋ ድር አደራ።

ዝሃ በዝሃ ድር በድር፣ ማንም ድር የሆነ (ልሰበ)።

ዝሆኔ ስ እገር የሚያሳብጥ በሽታ፣ ኩባሽ።

ዝሆን (ዝሆን) ስ በጣም ትላልቅ የሆኑና ከከንፈሩ ወደ ውጪ የወጡ ሁለት ጥርሶች፣ ሰፋፊ ጆሮዎችና አንድ ኩምቢ ያለው፣ ምግብ በአብዛኛው ሳርና ቅጠላቅጠል የሆነ ግዙፍ እንሰሳ (ስእሉን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

የዝሆን ጥርስ ስ በላይ በኩል ከከንፈሩ ውጪ የሚታይና 5 ሜትር ያህል ርዝማኔ ያለው፣ ብዙውን ጊዜ በጊጥነት የሚያገለግል፣ ነጭ ሆኖ ወፍራምና ረጅም ቀንድ የሚመስል የዝሆን የውሻ ከራንቻ።

ዝለቅ “ዘለቀ” ስር ተመ.

ዝለት “ዛለ” ስር ተመ.

ዝላይ “ዘለለ”¹ ስር ተመ.

ዝልል “ዘለለ”² ስር ተመ.

ዝልንግድ ት 1. ረጅም፣ ቀውሳላ። 2. የማይረባ፣ ሰነፍ ።

ዝልዝል “ዘለዘለ” ስር ተመ.

ዝልጉስ “ዘለገስ” ስር ተመ.

ዝልጊት ስ የጠላ፣ የጠጅ ማጥለያ ወንፊት፣ ወንጠፍት።

ዝልግልግ “*ዘለገለገ” ስር ተመ.

ዝልፊያ “ዘለፈ”¹ ስር ተመ.

ዝልፍልፍ “*ዘለፈለፈ” ስር ተመ.

ዝሙተኛ “ዘሞተ” ስር ተመ.

ዝሙት ዝ.ክ.

ዝማሚ “ዘመመ”¹ ስር ተመ.

ዝማም¹ ስ እንዳይበላ ወይም እንዳይጠጣ በከብት አፍ ላይ የሚጠለቅ ቅርጫት መሰል መሸበቢያ፣ ልዳም።

ዝማም² ት ያማረ፣ የተዋበ፣ የተወለወለ።

ዝማም ወርቅ ስ 1. በተደጋጋሚ የተነጠረ ወርቅ። 2. በጆሮ ወይም በአፍንጫ ላይ የሚንጠለጠል ወርቅ።

ዝማሬ “ዘመረ” ስር ተመ.

ዝም

— ብሎ ዝም ነው ጥሩ፣ የማይነቅ፥... ነው።
መፅኖ ብሎ ዝም ነው።

ዝምታ ስ 1. አለመናገር። 2. ፀጥታ።

ዝምተኛ ት ብዙ የማይናገር፣ ጭምት።

ዝም አለ ግ 1. ሳይናገር ቀረ፣ ጭጭ አለ። 2. መልስ ሳይሰጥ ቀረ። 3. ምንም አይነት ርምጃ፣ እንቅስቃሴ ሳያደርግ ቀረ፣ ተወ።

ዝም ብሎ 1. ያለምክንያት። ዝም ብሎ ተጣው። 2 ባለማቋረጥ። ዝም ብሎ ይፈላል። 3.

ምንም ሳይናገር፣ ሳያደርግ፣...። ዝም ብሎ ያደ።

ዝም አሰኘ ግ ዝም እንዲል፣ እንዳይናገር፣ ድምፅ እንዳያሰማ አደረገ፣ ፀጥ አደረገ።

ዝምባም “ዝንብ” ስር ተመ.

ዝምብ ዝ.ክ.

ዝምተኛ “ዝም” ስር ተመ.

ዝምታ ዝ.ክ.

ዝምዝማት “ዘመዘመ” ስር ተመ.

ዝምዝም “ዘመዘመ” ስር “ዝምዝማት” ን ተመ.

ዝምድና “*ዘመድ” ስር ተመ.

ዝራት “ዘራ” ስር ተመ.

ዝራንጭ ስ የቱንጭ አይነት።

ዝር “ዘራ” ስር ተመ.

ዝርከራኪ “*ዘረከረከ” ስር ተመ.

ዝርከርከ ዝ.ክ.

ዝርዝር “ዘረዘረ” ስር ተመ.

ዝርያ “ዘራ” ስር ተመ.

ዝርግ “ዘረጋ” ስር ተመ.

ዝርግፍ “ዘረገፈ” ስር ተመ.

ዝርጥርጥ “*ዘረጠ” ስር “ዘረጥራጣ” ን ተመ.

ዝርጥጥ “ዘረጠጠ” ስር ተመ.

ዝርፊያ “ዘረፈ”¹ ስር ተመ.

ዝርፍጥ “*ዘረፈጠ” ስር ተመ.

ዝቃቅቤ “ዘቃቅቤ” ን ተመ.

ዝቃጫም “ዘቀጠ” ስር ተመ.

ዝቃጭ ዝ.ክ.

ዝቅ

ዝቅታ ስ ታችኛ ቦታ፣ የከፍታ ተቃራኒ።

ዝቀተኛ ት 1. አነስተኛ። ዝቅተኛ ደመወዝ ያላቸው። 2. ጎድጓዳ፣ ረባዳ፣ ዘባጣ (ቦታ)። 3. የቦታች።

ዝቅ አለ ግ 1. ወደ ታች ወረደ። 2. አነሰ።

ዝቅ አደረገ ግ 1. ወደ ታች አወረደ። 2. አሳነሰ። 3. ከደረጃ፣ ከማለረግ አወረደ።

ዝቅ አድርጎ ተመለከተ በማኮሰስ፣ በንቀት ተመለከተ ።

ዝቅዝቅ “ዘቀዘቀ” ስር ተመ.

ዝቅጥቃጭ “ዘቀጠ” ስር ተመ.

ዝቡጥቡጥ “*ዘቦጠቦጠ” ስር ተመ.

ዝባዝንኪ ስ 1. ዝግንትል፣ ኩተት። ት 2. የማይረባ (ለነገር)።

ዝባዝንኪያም ት ዝገንትላም፡፡ ኮተታም ።
ዝባዝ ከ ጥርኝ ኮሚባል አውሬ የሚገኝና ሽቶ
ለመስራት የሚያገለግል እንደ ጆሮ ኩክ ያለ
የወዝ ወይም የላበት ግግር።
ዝብርቅርቅ “ዘባረቀ” ስር ተመ.
ዝብብት “ዘበተ” ስር ተመ.
ዝብድይ ስ እግራም ጣባ፡ ወጭት።

ዝተት ስ 1. ከበግ ፀጉር የሚሰራ (እንደባና፡
ግት፡...ያለ) የብርድ ልብስ አይነት። ት 2.
(ስድብ) የማይረባ፡ ቅልጥፍና የሌለው። 3.
የተቀያይደ፡ የተጣጣፈ አርጌ ልብስ፡ ቡትቶ።
ዝተታም ት (ስድብ) ዝተት ወይም አርጌና
የተቀደደ ልብስ የሚለብስ፡ ቅርንጥፍም።

ዝነኛ “ዝና” ስር ተመ.
ዝና ስ 1. ታዋቂነት። 2. ታሪክ። ትልቅ ዝና
ያለው ሰው ነው። 3. ወሬ። በዝና አውቀዋለሁ ።
ዝነኛ ት ታዋቂ፡ ስመጥር ።

ዝናር ስ ዙሪያውን የጥይት መያዣዎች ያሉት፡
ብዙውን ጊዜ ወታደሮች ወገባቸው ላይ
የሚታጠቁት ሰፊ ቀበቶ።

ዝናም “ዝንበ” ስር “ዝናብ”ን ተመ.
ዝናባማ “ዝንበ” ስር ተመ.
ዝናብ ዝ.ከ.

ዝንቅ “ዝንቀ” ስር ተመ.
ዝንባሌ “ዝንባለ” ስር ተመ.
ዝንባም “ዝንብ” ስር ተመ.
ዝንብ(ዝምብ) ስ ዝንብ እነሰ
የምትልና ቆሻሻ ባለበት አካባቢ
የምትገኝ በራሪ ነፍሳት።

ዝንበ በል ስ መጠኑ
የመስቀል ወፍ የሚያህል፡ ዝንብ
ጭራው ረሻም፡ ጭንቅላቱ
ጥቁቅ ሰማያዊ የሆነና ቀንጮ
ያለው፡ በወንዝ አካባቢ
የሚኖርና ነፍሳትን የሚመገብ ወፍ።

ዝንበ ከልክል ስ ሊማት፡ የመሰብ አይነት።
ዝንባም(ዝምባም) ት 1. (ስድብ) ንዕህና
የሌለው፡ ቆሻሻ። 2. ፈዛ፡ ገልጃጃ።

ዝንታ አለም ተው.ገ. ዘለአለም፡ ሁልጊዜ።
ዝንኪላ ስ ፍሬው ለማቅለሚያነት የሚያገለግል
ደም የሚመስል ቀለም ያለው እሾሃማ የእፀዋት
አይነት ።

ዝንዘና “ዝንዘነ” ስር ተመ.
ዝንጀሮ(ጅንጀሮ) ስ 1. ከትከሻው ከፍ ከወደ
ዳሊው አጠር የሚል፡ በአንገቱና በትከሻው
አካባቢ ያለው ፀጉር ጎፈርማ የሆነ፡ ፈቱና

መቀመጫው ላይ ፀጉር የሌለው፡ በቆላም
በደጋም መኖር የሚችል የዱር አውሬ (ስእሉን
የዱር እንሰባ ስር ተመ.)። 2. (ስድብ፡ ዘይ.)
መልክ ጥፋ።

ዝንጅብል(ጅንጅብል) ስ እንደ ድንቅ
በመሬት ውስጥ የሚንሰራ፡ ስፋ፡ በቅመምነት
የሚያገለግል ተክል፡ ከስፋ የሚገኘውና
በቅመምነት የሚያገለግለው ክፍልም ዝንጅብል
ይባላል።

ዝንጉ “ዝነጋ” ስር ተመ.
ዝጉርጉር “*ዘነረነረ” ስር ተመ.
ዝንጋታ “ዝነጋ” ስር ተመ.
ዝንጣይ “ዝነጠለ” ስር ተመ.
ዝንጣፈ “ዝነጠፈ” ስር ተመ.
ዝንጥል “ዝነጠለ” ስር ተመ.
ዝክር “ዘከረ” ስር ተመ.
ዝክዝክ “ዘከዘከ” ስር ተመ.
ዝውውር “ዝወረ” ስር ተመ.
ዝራ “ዘየረ” ስር ተመ.

ዝይ ስ ዳክዬ የሚመስል፡ ዝንጉርጉር ግራጫ
ቀለም ያለው፡ እፋ፡ ከዳክዬ አፍ ጠበብ የሚል፡
በወንዝና በባህር አካባቢ የሚኖር የአሞራ
አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።
ዝይን “ዘየነ” ስር ተመ.
ዝገት “ዘገ” ስር ተመ.
ዝግ

ዝግታ ስ ቀስታ፡ ፍጥነት የሌለው ሁኔታ።
ዝግተኛ ት ቀስተኛ፡ የማይቸኩል፡ ረጋ ያለ።
ዝግ አለ ግ ቀስ አለ፡ ፍጥነት ቀነሰ ።
ዝግ አደረገ ግ ቀስ አደረገ፡ ፍጥነቱን ቀነሰ ።
ዝግ “ዘጋ” ስር ተመ.

ዝግባ ስ በደጋ ወይም በወይና ደጋ የሚበቅል፡
ሁልጊዜ ልምላሚ የማይለየው፡ በጣም ወፍራም
የሆነና ቀጥ ብሎ የሚወጣ ረሻም ግንድ ያለው
ዛፍ።

ዝግባ ያህላል በጣም ግዙፍ ነው (ለለው)።
ዝግታ “ዝግ” ስር ተመ.
ዝግን “ዝገነ” ስር ተመ.
ዝግንትል ስ የማይረባ፡ ኮተት።
ዝግንትላም ት ኮተታም።
ዝግኝ “ዝገነ” ስር ተመ.
ዝግጁ “*ዘገጀ” ስር ተመ.
ዝግጅት ዝ.ከ.
ዝጥር “ዘጠረ” ስር ተመ.

ዝፍቅ “ዘፈቀ” ስር ተመ.

ዝፍት¹ ስ ከእንወት የሚገኝ ቅጥራን፤ መጣብቅ የሚሆን መጫ ።

ዝፍት² ስ 1. አተላ፥ ዝቃጭ። ቅ 2. (ዘይ.) ሰነፍ።

ዝፍዝፍ “ዘፈዘፈ” ስር ተመ.

ዝፍጥጥ “*ዘፈጠጠ” ስር “ዝፍጣጣ”ን ተመ.

ዘ የ“ዘ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ዘላ ስ ስራ መፍታት፥ በዘን።

ዘላ ዋለ ግ በዘነ፥ ስራ ፈታ።

ዘማ ቅ ለሰላላ፥ ያማረ (ፀጉር)።

ዘረ ግ 1. በአንድ ነገር ዙሪያ ሄደ፤ ከበበ። ታቦቱ ቤተክርስቲያንን ስለት ጊዜ ዞር። 2. ተሽከረከረ፥ ክብ ሰራ፥ ሾረ። 3. የነበረበትን ቦታ፥ አቅጣጫ ቀየረ፤ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ተላለፈ። 4. ብዙ ቦታ ሄደ፥ ደረሰ። ላለምን ዞር። 5. ወዲያና ወዲህ ሄደ፥ ተንቀጥለለ። 6. ወደ ሌላ ተላለፈ፥ ተሸጋገረ።

ዘረሽ እቀፊኝ(አዙረሽ እቀፊኝ) ስ በተመቀ አራራ (ወገሚት) ላይ ወተት ተጨምሮ የሚዘጋጅ የአይብ አይነት ።

ዘረበት 1. ግራ ተጋባ፥ ተምታታበት። 2. አተከረበት፥ አጥብቆ ያዘው፥ ጠመደው።

መዘሪያ ስ መታጠፊያ።

ዘዋራ ቅ 1. ሰዋራ (ቦታ)። 2. ጠመዝማዛ (መንገድ)።

ዙሪያ(ዙርያ) ቅ 1. ክብ። ስ 2. አካባቢ። 3. ጻር፥ የአንድ አካል ጠርዝ።

ዙሪያ ነው ጠመዝማዛ ነው (መንገድ፥ ነገር)።

ዙሪያ ገባው አካባቢው በሞላ።

ዙሪያ ጋሜ ስ መሃሉ ተላጭቶ በራስ ዙሪያ የሚቀር ፀጉር (ስእሉን ፀጉር አሰራር ስር ተመ)።።።

ዙሪያ ጥምጥም ቅ ቀጥተኛነት የሌለው፥ ጠመዝማዛ የሆነ ረዥም (መንገድ)።

ዙር ቅ 1 ክብ። ስ 2 አንድ የደርሰ መልስ ጉዞ። 3 አንድ የተወሰነ ድርጊት የሚከናወንበት ጊዜ። 1ኛ ዘር/ 2ኛ ዘር። 4. ተራ።

ዙረት ስ 1. የተወሰነ አላማ ሳይኖር ከቦታ ወደ ቦታ መሄድ፥ መንሸራሸር። 2. ኡደት፤ በአንድ አካል ዙርያ የመሄድ፥ የመንቀሳቀስ ድርጊት።

ዚሪ ቅ 1. ከአንድ ቦታ ወደ አንድ ቦታ ወይም ወደተለያየ ቦታ የሚሄድ፥ አንድ ቦታ ረገቶ የግይቀመጥ። 2. የተላለፈ፥ የሚተላለፍ (ከአንድ

ገፅ ወደሌላው) ።

ዞር አለ ግ 1. ገለል አለ። 2. ጠምዘዝ አለ ።

ዞር አለበት 1. አመመው። 2. ግራ ተጋባ፥ ተምታታበት።

ዞር አደረገ ግ 1. ገለል አደረገ። 2. አሸሸ። 3. ጠምዘዝ አደረገ፤ አቅጣጫን ቀየረ።

ዘወርዋራ ቅ ጠመዝማዛ፥ ቀጥተኛነት የሌለው።

ዝውውር ስ ቅያራ፤ ልውውጥ፤ እንቅስቃሴ።

ተዘዋዋረ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ሄደ። 2. ተለዋወጠ፥ ተቀያየረ። 3. ተዛዘረ፥ ተጠማዘዘ (ቦታውን ለቆ)። 4. ወዲያና ወዲህ ሄደ፤ ዞረ።

ተዘዋዋሪ ቅ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ የሚሄድ፥ ተንቀሳቃሽ፥ ዛሪ። 2. ጽሚ አድራሻ የሌለው። ተዘዋዋሪ ነጋዴ።

በተዘዋዋሪ ተው.ግ. 1. በሌላ ሰው አማካኝነት፥ በእጅ አዙር። 2. በሌላ አባባል። 3. በሰአ ደዋዩ ሳይሆን የተደወለለት ሰው ሂሳቡን የሚከፍልበት የሰልክ ጥሪ።

ተዛወረ ግ 1. ተቀየረ፥ ተለወጠ። 2. ተላለፈ፥ ተጋባ (በሽታ)። 3. ወደ ሌላ ቦታ ተመደበ (ለሰራ፥ ለኑር)። 4 ከአንድ ደረጃ ወደሌላ ደረጃ፥ ከክፍል ወደክፍል አለፈ፥ ተሸጋገረ (ለተማሪ)።

ተዛዘረ ግ 1. ወዲያና ወዲህ አለ፥ ተንቀሳቀሰ። 2. ተቀያየረ፥ ተለዋወጠ ።

ተዛዘሪ ቅ 1. ጽሚ አድራሻ የሌለው። ተዛዘሪ ነጋዴ።2. ተቀያየረ።

አዘዋወረ ግ 1. አቀያየረ፥ አለዋወጠ። 2. ወደ ሌላ ስራ፥ ስፍራ መደበ። 3 ወዲያ ወዲህ ወሰደ፥ አንቀሳቀሰ፥ አንጓዘ። 4. አቀያየረ።

አዛወረ ግ 1. ቀየረ፥ ለወጠ። 2. አስተላለፈ (በሽታን)። 3. ወደ ሌላ ስራ መደበ፥ ክፍል አሳለፈ ።

አዞረ ግ 1. አሽከረከረ፥ ጠመዘዘ። 2. ጠመጠመ። 3. አንቀጥለለ፥ አንከራተተ። 4. አሄደ፥ አበራዩ። 5.አጥወለወለ፥ አመመ (ራሳን)። 6. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ። 7. አቅጣጫ ቀየረ፥ አስቀየረ። 8. አስተላለፈ፥ አሻገረ። በጆቶን አዞረ።

አዙሮ አየ ለመዛዘነ፥ አስተዋለ።

አዞረበት 1. አምታታበት፥ ግራ አጋወው። 2. መታታታ አደረገበት።

ማዘሪያ ስ 1. ከኑል ወይም ከቆርቆሮ የሚሰራና ሊገን ምግጽ ሳይ በክብ ቅርፅ እያሰፉ ለመጋገር የሚያገለግል እቃ። 2. ከተለያዩ ቦታዎች የሚመጡትን የሰልክ ጥሪዎች በመቀበል

ከሚፈለገው መስመር ጋር የማገናኘት ስራ የሚካሄድበት የስልክ ክፍል። 3. የትራንስፖርት መስመር መነሻ፥ መድረሻ፤ መታጠፊያ።

አዙሪት ስ 1. በወራጅ ውሃ ወይም በወንዝ ላይ ክብ እየሰራ የሚሸከረከር ውሃ። 2. አእምሮ የሚያስት፤ የሚጥል በሽታ ።

አዚሪ ስ የሚሸጡ እቃዎች በመያዝ ወዲያና ወዲህ እየተዘዋወረ የሚሸጥ ነጋዴ ።

አዚሪ ግ አለዋወጠ፥ አቀያየረ።

ዘግ ስ ወገን፥ ነገድ ።

ዘፍ ስ1. ከእንግዴ ልጅ ጋር የሚወጣ ሽል

የተጠቀለለበት ልፋጭ መስል ነገር። 2. የጣዝማ ማር ሽፋን። 3. በእንቁላል ውስጥ በአስኳሉ ዙሪያ የሚገኝ ነጭ ዝልግልግ ፈሳሽ።

ዘጴ(ዘጲ) ስ በበረሃ የሚበትል፥ እንጨቱ ጥቁርና ጠንካራ የሆነ የእፀዋት አይነት።

ዚ¹ የ“ዘ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ዚ²

ዚ ብሎ ተኛ ተዘርግቶ፥ ተመቻችቶ ተኛ።

ዚ ብሎ ወደቀ በቀመቱ፥ እንጻለ ዘፍ ብሎ ወደቀ ።

ዚሪ “ዞረ” ስር ተመ.

ዝ

ዝኸኸ“ዘ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ)።

ዝሉተ “ጀሉተ” ን ተመ.

ዝለጠ(ጀለጠ) ግ. 1. በዱላ መታ (ወደ ጀርባ፥ ቂጥ ወይም ጎን አካባቢ)። 2. አለፋ(ለምሳሌ ልብስን አዘውትሮ በመልበስ፡ያልተለፋ ቆዳን በእግር በመርገጥ፡...)።

ዝመገገ ግ ሽመጠጠ፡ ፍሬ የተሸከመውን ዛላ በመዳፋና በጣቶቹ መሃል አስገብቶ ወደታች በመሳብ፡በመጎተት (በማለብ አይነት) ፍሬውን እየለየ አራገፈ፡ ወሰደ።

*ዝሞለሞለ

ዝሙልሙል ት ሞላላ ቅርፅ ያለው።

ተዝሞለሞለ ግ 1. ሞላላ ቅርፅ ያዘ። 2. ተትጎለጎለ (ጫሰ)።

አዝሞለሞለ ግ ሞላላ አደረገ።

*ዝረረ

ዝረር አለ ግ በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ።

ዝረር አደረገ ግ በብዛት አፈሰሰ፡ አወረደ።

ዝረገደ¹ ግ መታ፡ደበደበ።

ዝረገደ² ግ ፈለፈለ፡ ብዙ ወለደ።

ዝረገደ³ ግ አረዘመ።

ዝርጋዳ ት ቁመቱ ትልቅ የሆነና የሚያምር ፡ መለሎ።

ተዝረገደ ግ ቁመታም ሆነ።

ዝረገገ(ጀረገገ) ግ ዝመገገ፡ ሽመጠጠ (ፍራፍሬን ከዛፍ ላይ)።

ዝርግግ አለ ግ በብዛት አፈራ፡ ፍሬው ተንጠለጠለ።

ተንዝረገገ ግ በብዛት ተንጠለጠለ (ፍራፍሬ፡...)።

አንዝረገገ ግ በብዛት አንጠለጠለ። ገግጊጥ ነገሮች እንገደ ላይ እንዝርግጋለች/ወይታ እንዝርግጋል።

ዝርባ “ጀርባ”ን ተመ.

*ዝቀዝቀ

ዝቅዝቃ ት በብዛት የሚያፈስ።

ተንዝቀዝቀ ግ 1. በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሳሽ)። 2. ተርበደበደ፡ ፈራ፡ ራደ።

አንዝቀዝቀ ግ 1. በብዛት አወረደ፡ አፈሰሰ (ፈሳሽ)። 2. አርበደበደ፡ አስፈራራ፡ አራደ።

*ዝባረረ

ዝብራራ(ጀብራራ) ት 1. ነሁላ፡ ነገሮችን ልብ ብሎ የማያስተውል ። 2. ሰካራም።

ዝብርር አለ ግ 1. በጣም ተንዝባረረ። 2. ሰከረ።

ዝብርር አደረገ ግ 1. በጣም አንዝባረረ። 2. በጣም አሰከረ።

ተንዝባረረ ግ 1. ነሆለለ፡ ነገሮችን ልብ ብሎ የማያስተውል ሆነ ። 2. በጣም ሰከረ።

አንዝባረረ ግ 1. አነሆለለ፡ አጃጃለ። 2. በጣም አሰከረ።

ዝቦበ ግ ሸለብ አደረገ፡ ዘመመ።

ዝቦብ አደረገ ግ ሸለብ አደረገ፡ አንቀላፋ።

*ዝቦበ

ዝባባ ለ የሚንገቦበብ(አሞራ፡...)።

ተንዝቦበ ግ ተዘረጋ፡ ተንሳፈፈ(በከንፍ...)።

ዝቦበ ግ ከንፉን ዘረጋ፡ ወጠረ።

ዝቦደ(ጀቦደ) ግ ዝለጠ።

ዝቦድ አደረገ ዝ.ከ.

ዝብራራ “*ዝባረረ” ስር ተመ.

ዝብዱ(ዝብዱ) “ጀብዱ” ን ተመ.

ዝተሬ “ዝተሬ” ን ተመ.

ዝንዲ “ጀንዲ” ን ተመ.

*ዝወለለ

ዝውላላ ት ትትት፡ ረጅም ።

ዝውልል አለ ግ ተንዝሞለለ ።

ተንዝሞለለ ግ ጎተተ፡ ወደጎን ረዘመ ።

አንዝሞለለ ግ ጎተተ፡ አረዘመ።

ዝውዝዎ “ጀውጃዎ” ን ተመ.

ዝገገገ¹ ግ የፍየል የበግ አንጀትን ፡ጀማትን አከረረ (ለክራር፡ ለደጋን)።

ዝገገገ² ግ አለመጠን ረዘመ፡ ቅጠ ቢስ ሆነ።

*ዝጎረጎረ

ዝጉጉርጉር ት ዝጉርጉር፡ ቡራቡሬ፡ ነብርማ ።

ተዝጎረጎረ ግ ተዝጎረጎረ፡ በተለያዩ ቀለማት ቀለመ ።

አዝጎረጎረ ግ አዝጎረጎረ፡ በተለያዩ ቀለማት አቀለመ፡ ሸለመ ።

ዝጠዝጠ ግ ዝጠጠ፡ በብዛት ተሰለ፡ ደረደረ።

ዝዩ የ“ዝ” ፊደል ካለብ ዘር ።

ዝሮ የ“ዝ” ፊደል ሳልስ ዘር ።

ዝዮ የ“ዝ” ፊደል ራብአ ዘር ።

ዣንደረባ “ጃንደረባ” ን ተመ.

ዣንጥላ “ጃንጥላ” ን ተመ.

ዣገረ ግ አንስቶ ያዘ ፥ ተሸከመ።

ዣግሬ ስ 1፡ የሚሸከም። 2. መላሪያ ይዞ ሂላ
ሂላ የሚከተል ለሌ።

ገፍ የ“ዣ” ፊደል ሃምስ ዘር ።

ዣ የ“ዣ” ፊደል ሳድስ ዘር ።

ዣሙልሙል “*ዣሞለሞለ” ስር ተመ.

ዣማት “ጅማት” ን ተመ.

ዣምባዣቦ ስ ወላንላ፤ በመተባበር በትከሻ

የሚያዝ ሸከም ማንጠልጠያ ።

ዣረት “ጅረት” ን ተመ.

ዣራት “ጅራት” ን ተመ.

ዣብራ “ጅብራ” ን ተመ.

ዣንፎ “ጅንፎ” ን ተመ.

ዣጉርጉር “*ዣጎረጎረ” ስር ተመ.

ዣዋዣዌ “ጅዋጅዌ” ን ተመ.

ዣው “ጅው” ን ተመ.

ዣግራ “ጅግራ” ን ተመ.

ዣ የ“ዣ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ዣተሬ(ዣተሬ፥ጅተሬ) ስ ራብ ብትን የዘንጋዳ
ሰብል አይነት።

ዢ¹ የ “ዣ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ዢ²

ዢ ብሎ ዘንመ በገይል ዘንመ።

ዢ ብሎ ፈሰሰ ግልብጥ ብሎ ፈለሰ።

ዢ መንገድአለ ግ 1.አንደልቡ ሆነ።2.በገፍ
ሰጠ፥ ቸረ።

የ

የ ከ “የ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ) ።

የ— 1. ባለገንዘብነትን የሚያመለክት ወይም በገላጭነት የሚያገለግል ቅፅላዊ ሃረግ ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ። **የለጅ መፅሃፍ/የፕሬዚዳንቱ አማካሪ**። 2. ከ—የመጣ፡ የተገኘ፡ በ—ውስጥ የተሰራ፡ የተመራት ለማለት የሚያገለግል። **የጎጃም ሰፍ/የአገሪቱ የፍጥነት**። 3. በ—የተሰራ፡ የተደረገ፡ የተከናወነ፡ የቀረበ ወይም ስርቶ ያወጣው፡ የስጥኘው፡ የቀረበው።

የሽግግር ጥበብ/የፋብሪካ ወጪት/የተማሪዎች መዝሙር። 4. በ—ላይ ያለ፡ የሚታይ፡ የሚገኝ ወይም—የለው። **የመዘናኛው ቀለም/የመንገዱ ርዝመት/የቤቱ ባረድ**። 5.—የሚገኝበት፡ የሚተመጥበት፡ የሚኖርበት። **የገንዘብ ቦርሳ/የከብት ማደሪያ**። 6. ከ—የተሰራ፡ የተዘጋጀ ለማለት የሚያገለግል። **የወርቅ ቀለበት/የገብስ ጠላት**። 7.—ንጉሥነቱ ያደረገ፡ የሚያዘውትር፡ አጥብቆ የሚይዝ፡ የሚያግዛብርት።

የሚታይበት። **የሰራ ሰው/የፋቅጭት ቤት**። 8.—ን በተመለከተ ያለ ለማለት የሚያገለግል። **የዘመድ ናፍቆት/የሃገር ፍቅር/የመኖሪያ ቤት ችግር**። 9. በ—ውኔታ ላይ ያለ። —የደረገ፡ የሰራ፡ ይከናወኑ በማለት በትዕል መልክ ለመግለፅ ወይም በመስተአምርነት የሚያገለግል። **የቸገላ ሰው ችግረኛን የረዱ**። 10. በ —ውኔታ፡ መልክ የተከናወነ፡ የተደረገ፡ የተሰራ ለማለት ወይም ውልድ ተውሰክ ግሰን ለመመስረት የሚያገለግል። **የእምብርክ/የፊጥኝ**። 11. ለ— ሲባል። **የቦቴ/የለገልገሎት** ።

የለ ግ አለመኖርን ለመግለፅ የሚያገለግል የ“እ” አፍራሽ፡ ተታራኒ፡ “አይደለም” ለማለት በአፍራሽነት ለመኖር የሚያገለግል። **አመጣለሁ አልኮን እንዴ? የለም አላልኩህም**። በሚያስር ጊዜ “ምን” ይጨምራል (ለምሳሌ፡ እኔ የለውም፡ አንተ የለህም፡ እሱም የለም፡ ...)፤ ከጥገኛ መስተዋምር “የ” ጋር ሲገዛ “የለለው”፡ “የለለ”፡... እያል ይዘረዝራል። የፍቅ ሃላፊው “አልነበርኩም”፡ “አልነበርኩም”፡ አልነበረም...ይላል። የትንቢት አንተዬ አልኖርም፡ አትኖርም፡ አይኖርም፡... እያል ይዘረዝራል። —**የለሽ** — የለለው ለማለት የሚያገለግል። **ሰይላት የለሽ** ።

የለሙ አገሮች “ለማ” ስር ተመ. **የላም** ጨው “ላም” ስር ተመ. **የሎሚ እሸት “ሎሚ”** ስር ተመ. **የለብስ** ስ ግልገል አንሳ፡ ግዙፍ የአምራ አይነት። **የምር “መረረ”** ስር ተመ. **የምስራች “ምስራች”** ስር ተመ.

የብስ ስ በሰፊ ውሃ ያልተሸፈነው፡ ውቅያኖስ ያልሆነው፡ ደረቁ የመሬት ክፍል።

የበ ስ ትንሽ ወር ።

የተፀውኦ ስም ስ (ሰዋ.) ሰው፤ ድርጅት፡ ሃገር፡... የሚጠራበትና ተለይቶ የሚታወቅበት ስም።

የት ተውሰ. አትባሉኝ፡ በታን ለማወቅ የሚቀርብ መጠየቂያ።

የቱ (የትኛው) ተውሰ. ማንነቱን፡ አንዱን ከሌላው ለይቶ ለማወቅ፡ ለመጠየቂያ የሚያገለግል ቃል። **ሰራ አሰሪያጁ የቱ ነው?**

የትም የት የትም ቢሆን፡ በማንኛውም ቦታ።

የትም የት ብትሂድ አታመልጠኝም።

የትና የት 1. አይመጣጠንም፡ ይለያያል ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እዚህ የሚሸጠውና እዚያ የሚሸጠው የትና የት፡ አይገናኝም?** 2. በጣም ሩቅ ለማለት የሚያገለግል። **ቤቱ ቅርብ እንዲመሰሰል፡ የትና የት ነው።**

የትየለሌ(የት እየለሌ) በጣም ሩቅ ወይም በጣም ብዙ ለማለት የሚያገለግል አባዛል።

የኔ ቢጤ “እኔ” ስር ተመ.

የኔታ(የንታ) ቅ (ቢክህ.) መምህራ፡ አስተማሪያ ለማለት የሚያገለግል የአክብሮት አጠራር ።

የአዋይ “ዋለ” ስር ተመ.

የከቲት ስ ከጥር ቀጥሎ የሚመጣ የአውቱ ስድስተኛ ወር ስም ።

የክት “ከተተ” ስር ተመ.

የወል “ወል” ስር ተመ.

የዋህ ። 1 ገር፡ ትንን፡ 2 ሞኝ፡ ተላላ ።

የዬ ስ ተኩላ ።

የጉድፍ “ጎደፈ” ስር ተመ.

የፊጥኝ “ፊጥኝ” ን ተመ.

ዩ የ“የ” ፊደል ካለብ ዘር ።

ዩራኒየም ስ የኢቶሚክ ሃይልን ለማመንጨት የሚያገለግል የማእድን አይነት ።

ዩኒቨርሲቲ ስ ከፍተኛ ትምህርት በዲግሪ ደረጃ የሚሰጥበት የትምህርት ተቋም ።

ዩኒፎርም ስ በአንድ አይነት የሰራ መስክ የተሰማሩ ሰዎች ወይም በአንድ ትምህርት ቤት ውስጥ

የማሳፋት ተማሪዎች ከሌላው እንዲለዩበት ታስቦ የሚለብሱት አንድ አይነት ስፍራና ቀለም ያሉው ልብስ።

ዩ የ“የ” ፊደል ሳልስ ዘር።

ያ¹ የ“የ” ፊደል ራብሊ ዘር።

ያ² (ብ.ቁ. እኒያ፡ እነዚያ፡ እነሳ፡ እን.ያ.ያቺ) የፋት አመልካች ተውላጠ ስም። ያ መፅሃፍ ያኔ ነው።

—**ያ** (—**ኢያ**) በእርእሰታዊ ስሞች መድረሻ ላይ እየተቀጠለ አንድ ነገር የሚፈፀምበትን ጊዜ፡ ቦታ፡ መሰሪያ፡ ዘዴ፡... የሚያመለክቱ የማድረጊያ ስሞችን ለመመስረት የሚያገለግል ምእሳድ (ለምሳሌ፡ መተራረግ የመተራረጊያ፡ መስበር የመስበርያ)።

ያህል(ያክል) “አከለ” ስር ተመ.

ያለ—አለ— ን ተመ.

ያለበለዚያ “አለበለዚያ” ን ተመ.

ያለዚያ ዝኪ.

ያመራማሪ “መረመረ” ስር ተመ.

—**ያን** “—ዊ” ን በተቀጠለ በተመሰረቱ ትዕሉች ላይ እየገባ የብዙ ቁጥር ስምን ለመመስረት የሚያስችል ምእሳድ (ለምሳሌ፡ ኢትዮጵያ ኢትዮጵያውያን፡ ሃሳባዊ ሃሳባዊውያን)።

ያዝ ግ 1. ለቀም፡ አፈፍ አደረገ፡ በእጁ እስገባ፡ ጨበጠ። 2. ተሸከመ፡ አነሳ፡ ታቀፈ። 3. አቆረ፡ ጸጠረ። መግል ያዘ። 4. ቻለ፡ አካተተ። እንሰራው ሁለት ገንቦ ውሃ ያዘ። 5. በቁጥጥር ስር አዋለ። ወንጀለኛ ያዘ/ ጠላት ከተማውን ያዘ። 6. አቆመ፡ አገደ፡ እንዳይሰራ፡ እንዳይሄድ አደረገ። በወሬ ያዘች። 7. ማቆጥቆጥ፡ ማብቀል፡ ማፍራት፡... ጀመረ። ብርቱካኑ ይዛል። 8. አንድን የተወሰነ ድርጊት በማከናወን ላይ ሆነ፡ ተሰማረ። ጨዋታ ያዘ/ ሰራ ያዘ። 9. ንብረትን፡ ገንዘብን ወይም ሌላ ነገርን አኖረ፡ አስተመጠ። 10. በአገምሮው መዝገበ፡ አስታወሰ። 11. በእጁ ኖረው፡ በእጁ አደረገ። ገንዘብ ይዛል/ መታወቂያ ይዛል። 12. ከ—ጋር አብሮ ሆነ። ልጆቹን ይዞ ሃደ/ ሰው ይዝ አከራከራለሁ። 13. አመመ። ጉፋኑን ያዘው። 14. እጁን በአንድ ነገር ላይ አሳርፈ። ወዝቡን ይዞ ቆመ/ በመገረም ራሱን ያዘ። 15. በአንድ አይነት ደረጃ፡ ይኔታ፡... ተገኘ። የአንደኛነትን ደረጃ ያዘ። 16. አደረሰበት። ኖሮሃት ያዘው።

ያዘች ግ ዕንሳች፡ አረዝች።

ያዝ ለቀቅ አደረገ ግ 1. አጥብቆ ሳይከታተል ቀረ (ጉዳይን)። 2. አንድ ጊዜ ጤንነት ሌላ ጊዜ ደግሞ ህመም ተሰማ።

ይዞህ ይሂድ(እር.) ለሞት ይጸርግህ።

መያዣ ስ 1. እጅታ፡ መጨባጫ። 2. እቃ

መክተቻ፡ ማስቀመጫ (መቋቋሚያ፡ ከረጢት፡...)። 3. እንደዋስትና የሚያገለግል እቃ፡ ገንዘብ። 4. ከነጭ ጤፍ እንጂራ ስር ተደርጎ የሚቀርብ የቅይዋ ወይም የጥቁር ጤፍ እንጀራ።

ይዘት ስ 1. በአንድ ነገር ውስጥ ያለ፡ የሚገኝ ነገሮች በጥቅል። 2. በአንድ ሰውፍ ውስጥ የሚገኝ ነገር ጉዳይ፡ መልእክት፡... 3. ባለአንድ ነጥብ ያራዳዊ የዜማ ምልክት፡ ምልክቱ (.) ነው።

ይዘታ ስ 1. በንብረትነት ያለ እቃ፡ ነገር፡ ሃብት፡... ብዙውን ጊዜ መፈት። 2. አኳኒን፡ ውኔታ፡...

ተያዘ ግ 1. በፖሊስ ወይም በዘዘብ ቁጥጥር ስር ዋለ፡ ታሰረ። 2. ያመለጠ፡ የሸሸ፡...ለው ወይም እንስሳ በቁጥጥር ስር ሆነ፡ እጅ ገባ። 3. በቅድሚያ ለመግ ሰው ወይም በሌላ ውኔታ ቦታው፡ መቀመጫው፡ እቃው፡... ለሌላ ተቀመጠ፡ ተከበለ፡ ቆየ። በትያትረ ቤቱ ወንበር ተይዞላል። 4. ተለከፈ(በሸሸታ)። 5. ተጠመደ(በሰራ)። 6. በመያዣ መልክ ተቀመጠ (እቃ፡ ገንዘብ፡...)።

ተያዥ ስ ዋስ፡ አንድ ሰው ጥፋት ቢያደርስ ስልስውዩው ተጠያቂ ለመሆን በፈቃድነት ሃላፊነቱን የሚወስድ ሰው።

ተያያዘ ግ 1. ተሳሰረ፡ ተቆላለፈ፡ ተጣመረ፡ ተጣበቀ። 2. ተቀጣጠለ፡ ነደደ (ላሳት)። 3. ተጣበቀ፡ ተጣለ። 4. ተናነቀ፡ ሞብሞብ ገጠመ። 5. ፈር ያዘ፡ ተጀመረ፡ በመከናወን ላይ ሆነ (ሰራ፡...)።

አያያዘ ግ 1. አነደደ፡ አተጣጠለ(እነትን)። 2. አጣለ። 3. አገዘ፡ ስራው እንዲጀመር አደረገ። 4. አጣበቀ፡ ተቆላለፈ፡ አጣመረ፡ አስተሳሰረ። 5. ረዳ፡ አገዝ (በሸሸ)ም።

አያያዝ ስ የስራ አጀማመር፡አንድን ድርጊት የማከናወን ዘዴ፡ አኳኒን፡... አያያዙ/ አያያዙ/እንደአያያዙ ስራውን ተራ ይጨርሳል።

አያያዥ ቅ አጣይ፡ ነገረኛ።

አስያዘ ግ 1. በቁጥጥር ስር እንዲሆን አደረገ። 2. አንድን እቃ፡ ገንዘብ በመያዣ ሰጠ።

ዩ የ“የ” ፊደል ሃምስ ዘር።

—**ዩ** “—ኢ” ን ተመ.

ዩ የ“የ” ፊደል ሳልስ ዘር ።

ይህ(ብ.ቁ.እነዚህ/እኒህ፡ እን.ያ. ያቺ) የቅርብ አመልካች ተውላጠ ስም ወይም ትዕል። ሰፊው ጠረጴዛ ይህ ነው/ ይህ ጠረጴዛ ሰፊ ነው።

ይሆናል “ሆነ” ስር ተመ.

ይለይለት “ለየ” ስር ተመ.

ይሉኝታ “አለ” ስር ተመ.

ይሉኝ አይል ዝኪ.

ይልቅ "ላቀ" ስር ተመ.

ይሙት በቃ "ሞተ" ስር ተመ.

ይርጋ "ረጋ" ስር ተመ.

ይቅርታ "ቀረ" ስር ተመ.

ይበል "ኣለ" ስር ተመ.

ይበላኝ "በላ" ስር ተመ.

ይቶት ስ መነኩሲት ወይም ኣቃቢት
የምትጠራበት ስም፡ እማሆይ፡፡

ይድረስ "ደረሰ" ስር ተመ.

ይግባኝ "ገባ" ስር ተመ.

ይፋ ቅ ገሃድ፡ ግልፅ፡፡

በይፋ በገሃድ፡ በግልፅ፡፡

ይፋ ወጣ 1. ሁሉም እንዲያውቀው ተደረገ፡
ተነገረ፡፡ 2. ታየ፡ ተገለጠ፡፡

ዮ ዮ"ዮ" ፊደል ሳብእ ዘር፡፡

—ዮሽ ኣንድ ነገር ስንት እጅ፡ የስንት ወገን፡
የምን ወገን እንደሆነ ለማሳየት ከቁጥር
በስተመድረሻ የሚገባ ምእላድ፡፡ ሁለትዮሽ/
ዮጋርዮሹ፡፡

ዮጋ ስ የራሱ ፍልስፍናና ኣስተምህሮ ያለው
የሂንዱ ስፖርታዊ የሰውነት እንቅስቃሴ፡፡

ደ ከ "የ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።

ደሀየ ግ ተቸገረ፡ ለትሮ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን አጣ።

ደሃ (ድሃ) ቅ 1. ችግረኛ። ስ 2. በቀ መተዳደሪያ የሌለው ሰው። 3. ለማኘ።

ደሃ ነቀል ስ የአረም አይነት፡ አቀንጭራ።

የደሃ አባት ስ ለደሃ የሚያዝን፡ ደሃን የሚረዳ፡ ቸር፡ ሊገባ ሰው።

ደሃ አደግ ቅ እናት አባቱ የሞቱበት፡ በችግር ያደገ።

***ደሃረ**

ደሃራይ(ደሃራ፡ዳህራይ፡ዳራ) ስ በስተሂሳ ያለ የክርቻ ላይ ድጋፍ፡ መደገፊያ(ስእሉን ኮርቻ ስር ተመ)።

ድሀረ _____ ከ _____ በሂሳ፡ የ "ትድመ" ተቃራኒ። **ድሀረ መሊድ/ድሀረ አብዮት**።

ድሀረ ምረቃ ስ ከመጀመሪያ ዲግሪ በሂሳ የሚሰጥ የትምህርት መርሃ ግብር።

ደሀና ቅ 1. ጥሩ፡ መልካም። 2. ሰላም፡ ጤና። **ደሀና ነህ ?**

ደሀንነት ስ 1. በጥሩ፡ በመልካም ሁኔታ ላይ መሆን። 2. ጤንነት። 3. የአንድን አገርና ህዝብ ሰላም፡ ፀጥታ፡ ጥቅም፡... ለማስከበር ተፃራሪ ሁኔታዎችን በምስጢር የሚከታተልና መረጃዎችን የሚሰበስብ (ሰው ወይም ድርጅት)፡ ነጭ ለሃሽ፡ ሰላይ።

ደሀሀ ግ ድሀሀ አዘጋጀ።

ድሀሀ ስ 1. ተፈጭቶ በውሃ የተላቆመ በርበፊ። 2. የተፈጠረ በርበፊ።

ድሀሀ መሰለ ቀላ፡ በርበፊ መሰለ።

ደለለ¹ ግ አባበለ፡ሸንገለ፡ አሞኘ፡ አታለለ።

መደለያ ስ መሸንገያ፡ ማባባያ።

ደላይ ቅ ሸንጋይ፡ አታላይ።

ድለላ ሸንገላ።

ድልል ቅ በቀላሉ የሚታለል፡ የሚሸንገል።

ተደለለ ግ ተሸንገለ፡ ታለለ።

ደለለ² ግ ገንዘብ እየተከፈለው ተፈላላጊዎችን (ሻጭና ገዥን፡አከራይና ተከራይን፡...) አገናኘ፡ አስማማ።

ደላሳ ስ 1. በመደለል ስራ ላይ የተስማራ ሰው። ቅ 2. አታላይ፡ በውሸት አግባብቶ

ለማሳመን የሚሞክር።

ድለላ ስ ተፈላላጊዎችን የማገናኘት፡ የማስማማት ስራ።

ድላል ስ ለደላላ የሚከፈል ገንዘብ።

ደለለ³ ግ ቆለል፡ ከመረ (ጎርፍ አፈርን)፡አሸሞን፡...።

ደለል ስ ከነበረበት ቦታ በዝናብ ወይም በጎርፍ ተሽካሚነት ተጠርጎ ሌላ ቦታ የሚከመር አፈር፡ አሸሞ፡...።

ደለላም ቅ ብዙ ጊዜ ደለል የሚገኝበት (ቦታ)።

ደለመ ግ 1. ጠለመ፡ ጨለመ። 2. ጠላ፡ ተደመሰሰ (አይን፡ ስለት፡ ትዳር፡...)።

ደለማ ስ ጨለማ።

ደላማ ቅ ለምጣጣ፡አይን የሌለው(አንጀራ)።

ደለመጠ ግ ወፈረ፡ፈረጠመ።

ደልማጣ ቅ ፍርጥም ያል፡ወፍራም።

ድልምጥ ዝ.ኪ.

አደለመጠ ግ ወፈረ፡ ፈረጠመ።

ደለማ "ደለመ" ስር ተመ.

ደለሰ ግ 1. ቀባ፡ ባከከ (ቅቤን፡...)። 2. አስተኛ፡ መጨለሰ(ወትርን)። 3. ጠፈጠፈ፡ ደለሽ አበጀ።

ደለሽ ስ የተለያዩ የእህል አይነቶችን በአንድ ጎተራ ውስጥ እያንባዘሩ ለማስቀመጥ ሲያስፈልግ፡ አንዱ አይነት እህል ከሌላው ጋር እንዳይቀላቀል በየመካከላቸው የሚደረግ ሰፊ ድመሰል የጭቃ ጥፋቶች።

ደለቀ ግ 1. ደቃ፡ ጎሰመ፡ መታ። 2. ዘለለ፡ ጨፈረ።

ድለቃ(ድልቂያ) ስ ጭፈራ።

ተደለቀ ግ ተጨፈረ።

ደለቀቀ ግ ዝቆ አነሳ (ወጥን፡ገንፎን፡...)።

***ደለቀቀ**

ደለቀቅ(ደልቃቃ) ቅ 1. ቅምጥል፡ የደላው፡ ቀብራራ። 2. ጥልቃቃ።

ድልቅቅ አለ ግ ተንደላቀቀ ።

ድልቅቅ አደረገ ግ አንደላቀቀ።

ተንደላቀቀ ግ 1. ተቀማጠለ፡ተንቀባረረ። 2. ተሞላቀቀ።

አንደላቀቀ ግ 1. አቀማጠለ፡ አንቀባረረ። 2. አሞላቀቀ።

ደለሰ ግ 1. ለብዙ ጊዜ ተቀመጠ፡ ተከማቸ፡ ተካበተ፡ ተጠራቀመ። 2. ሻገተ፡ ዛገ(ተከማችቶ ብዙ ጊዜ ከመቀመጡ የተነሳ)። 3. ወፈረ፡ ሰባ።

ድልብ ቅ 1. የሰባ፡ በጣም የወፈረ(ከብት)። 2. በብዛት ተከማችቶ ብዙ ጊዜ የተቀመጠ።

ደለንቲ (ደለንቲ) ቅ ደንዝ፡ፈዛዛ።

ጸለክ¹ ግ ሰረዘ፡ አጠፋ፡ ደመሰሰ (ዕሁፍን በቀለም)።
ድልዝ ቅ 1. ሰርዝ፡ 2. ፊት የነበረው ዕሁፍ ተፍቆ ወይም ቅርፁን እንዲለውጥ ተደርጎ በላዩ ላይ ሌላ ሃሳብ የሰፈረበት (ዕሁፍ)።
ተደለዘ ግ ተሰረዘ፡ጠፋ፡ ተደመሰሰ (ዕሁፍ)።
ጸለከ² ግ 1. መታ፡ ደለቀ፡ ነረተ። 2. በርበሬን ከሽንኩርት፡ ከዝንጅብል፡ ከጨው፡... ጋር በማደባለቅ አብሮ ወቀጠ።
ድልዝ ቅ ከሽንኩርት፡ ከዝንጅብል፡ ከጨው፡... ጋር አብሮ የተወቀጠ (በርበሬ)።
ጸለይ (ነፋስ) ስ በጥር ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት፡ በተጨማሪ “ኮከብ ቆጠራ” ን ተመልከት።
ጸለደለ ግ 1. አስተካከለ፡ አመቻች፡ 2. መደበ፡ ከፋፈለ፡ 3. ወፈረ፡ ፈረጠመ። 4. ድልድይ ሰራ፡ አበጀ። 5. ከተረ፡ ገደበ (ውሃን ባፈርኖ በድንጋይ)።
ድልዳል ስ 1. ለመኝታ፡ ለመቀመጫ እንዲመች ሆኖ የተዘጋጀ ጉዝጓዝ፡ ምንጣፍ። 2. በጭነት ከብት ጀርባ ላይ ከጭነቱ ስር የሚደረግ ጉዝጓዝ፡ መደላድል።
ድልድይ ስ በመንዝ ወይም በመንዝ ቅርፅ ባለው መሬት ላይ ከእንጨት፡ ከድንጋይ፡ ከበረት፡... የሚሰራ መሻገሪያ፡ መሸጋገሪያ።
መደላድል ስ ድልዳል።
ተደለደለ መደላድል ተበጀ፡ ጉዝጓዝ ተደረገ።
ደልዳላ ቅ 1. አባጣ ጎባጣ የሌለበት፡ የተስተካከለ (በቃ፡ መሬት፡...)። 2. የተመጣጠነ አካላዊ አቋም ያለው (ሰው)። 3. (ዘይ.) በእድሜና በአስተሳሰብ የበሰለ።
ድልድል ቅ የተደለደለ፡ የተስተካከለ (መሬት)።
ድልጅል ስ 1. ከፍፍል። 2. ምድብ፡ ምደባ።
ድልጅል አለ ግ በጣም አበጠ (ሰውነት በሀመም ምክንያት)።
ተደላደለ ግ 1. ተከፋፈለ። 2. (ዘይ.) ረጋ፡ ተመቻቸ (በኑሮ፡...)።
አደላደለ ግ 1. አከፋፈለ። 2. አመቻቸ፡ አስፈላጊውን አግኝቶ።
ጸለፈሰ ግ 1. አፈሰ፡ ዛቀ። 2. ጨፈለቀ፡ ረገጠ (ጭቃን፡...)።
ደላ ግ ተመቻቸ፡ ተሰማማ።
ድሉት ስ ምችት።
ተደላ ዝ.ክ.
***ደላ**

አደላ ግ 1. አድልዎ ፈፀመ። 2. ወደ አንድ ፊት፡ በኩል፡ አቅጣጫ፡ ወገን፡... አጋደለ፡ በለጠ፡ ረዘመ፡ በዛ፡... ።
አዳላ ግ አደላ ።
አድልዎ (መድሎ) ስ ይሁንን ብሎ አንዱን ወገን በመጉዳት ሌላውን ወገን የመጥቀም ዝንባሌ፡ ድርጊት ።
ደላላ “ደለለ²” ስር ተመ.
ደላማ “ደለመ” ስር ተመ.
ደላይ “ደለለ¹” ስር ተመ.
ደላሳ ስ 1. ድብዳብ፡ የበግ ቆዳ። 2. የቁርበት፡ የነት እሳቂ። 3. (ዘይ.) ስድብ ቂል፡ ሞኝ።
ደልማጣ “ደለመጠ” ስር ተመ.
ደልቃቃ “ደለቀቀ” ስር ተመ.
ደመለለ ግ ጠቀለለ፡ ሸመለለ።
ተደመለለ ግ ተጠቀለለ፡ ተሸመለለ።
ደመመ ግ አፈር አለበሰ፡ በአፈር ሸፈነ።
መደምመ (መደንን) ስ ድራር፡ አስከሬኑን አፈር እንዳይነካው ከቴድንዱ አፍ ዝቅ ብሎ የሚደረግ ርብራብ፡ ግጣም።
***ደመመ**
ተደመመ ግ 1. ተደነቀ፡ ተገረመ። 2. ዝም አለ፡ ዐጥ አለ።
አስደመመ ግ አስደነቀ፡ አስገረመ ።
ደመረ ግ 1. ሰበሰበ፡ አከበ፡ አካማቸ፡ ቆለለ። 2. አንድ ላይ አጠቃለለ (የተለያዩ ነገሮችን፡ ቁጥሮችን፡...)። 3. ደመራ ሰራ፡ አበጀ።
መደመር ስ ከአራቱ የሰሊት መደቦች አንዱ የሆነና ልዩ ልዩ መጠን ያላቸውን አሃዞች በአንድ ላይ አጠቃሎ የመቀመር ዘዴ።
የመደመር ምልክት ስ የመስቀል ቅርፅ ያለው የሰሊት ምልክት፡ ምልክቱም (+) ነው።
ደመራ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስ 1. መስከረም 16 ቀን የሚከበር የመስቀል በአል ዋዜማ። 2. ከላይ የተጠቀሰውን በአል አስመልክቶ በሰነ ስርአቱ ላይ እንዲገድ የሚደረግ የእንጨት ቁልል፡ ስበሰብ።
ድምር ስ 1. ክምችት፡ ጥቅል። 2. በአንድነት የተሰላ፡ የተቀመረ የብዙ ቁጥሮች ጥቅል ውጤት።
ደመሰሰ ግ 1. አጠፋ፡ እንዳልነበር አደረገ። 2. ገደለ፡ በመሉሉ ጨረሰ።
ድምስሰ አለ ግ ተደመሰሰ።
ተደመሰሰ ግ 1. ጠፋ፡ ተበላሸ፡ እንዳልነበር ሆነ። 2. ተገደለ፡ ተጨረሰ (ሙሉ በሙሉ)።
ደመቀ ግ 1. ጎሳ፡ ቦግ አለ (ቀለም፡...) ። 2. ተግግቀ፡ ተጋጋለ (ጨዋታ፡ ወሬ፡...) ።

3. አማረ፡ ተዋበ፡ ተሸላለመ፡፡ የሰው ወርቅ አያደምቶ፡፡

ደማቅ ቅ 1. የጎሳ፡ በግ ያለ (ቀለም፡...)፡፡ 2. የዋቀ፡ የተጋጋለ (ጨዋታ፡ ዘፈን፡...)፡፡

አደመቀ ግ 1. አሟሟቅ፡ አጋጋለ (ጨዋታን፡ ወሬን፡...)፡፡ 2. ተውበ፡ አምሮ፡ ጎልቶ እንዲታይ አደረገ፡፡

ደመና “ዳመኑ” ስር ተመ.

ደመኛ “ደማ” ስር ተመ.

ደመወዝ(ደሞዝ) ስ 1. አሰራው ወገን ለሰራተኛው በየተወሰነ ጊዜ የሚከፍለው የተወሰነ የገንዘብ መጠን፡ የጉልበት፡ የሰራ፡ የድካም ዋጋ፡፡ 2. ቀለብ ፡፡

የደመወዝ ጭማሪ ስ ቀድሞ በነበረው ደመወዝ ላይ የታከለ፡ የተጨመረ ገንዘብ፡፡

ደመወዝ ከፋይ ስ ለሰራተኞች ደመወዝ እንዲከፍል የተመደበ ሰራተኛ ፡፡

ደመደመ ግ 1. ደፈነ፡ ተመተመ፡፡ ቁሰሉን በመድሃኒት ደመደመው ፡፡ 2. ጨረሰ፡ ፈፀመ፡፡ 3. በእጅ እየተመነ አስተካከለ፡ አበጃጀ፡ ከመካመ (ፀጉርን)፡፡

ድምድማት ስ የግንብ ወይም የግድግዳ አናት፡ መጨረሻው፡ ክፈፋ፡፡

*ደመጠ

ድምጥ “ድምፅ” ን ተመ.

ድምጥማጥ በፊደል ተራው ተመ.

ተደመጠ ግ ሰሚ አገኘ፡ ተሰማ፡፡

ተደማፍቱ ቅ ተሰሚ፡ ሃሳቡ ተቀባይነት ያለው፡፡

ተደማመጠ ግ አንዱ ሊሳው የሚለውንሰማ፡፡

አደመጠ(አዳመጠ) ግ በጆሮው ሰማ፡ ስምቶ ልብ አደረገ፡፡

አድማፍቱ ስ ሰሚ፡፡

ደማ ግ 1. ደም ወጣው፡ ደሙ ፈሰሰ፡፡ 2. (ዘይ.) ለሃገሩ፡ ለወገኑ መስዋእትነት ከፈለ፡ ታገለ፡፡

አይደማውም ስስታም ነው፡ አይሰጥም፡፡

ደም ስ 1. በሰው፡ በእንስሳትና በነፍሳት አካላት ውስጥ የሚዘዋወር ቀይ ፈሳሽ፡፡ 2. ወዘና፡ ላህይ፡፡

[ደሙ]ደመከልብ ሆነ በደረሰበት አደጋ የፈሰሰው ደሙ እንደ አልባሌ ነገር በከንቱ ቀረ፤ ብድር መሳሽ አጣ (በፈፃሚው የፍርድ ወይም የበቀል እርምጃ ባለመወሰዱ)፡፡

ደሙ ደረቀ በገዳይና በሟች ቤተሰብ መካከል ተፈጥሮ የነበረው ጠብና ቂም በእርቅ አማካኝነት ቀረ፡ ተተወ፡፡

ደሙ ሳይደርቅ የተፈፀመው በደል ሳይቆይ፡ ሳይረሳ፡ በትኩሱ፡፡

ደሙ ፈላ በጣም ተናደደ፡፡

ደም ፍላት ድንገት የሚያጋጥም ሃይለኛ ንዴት፡ ቁጣ፡፡

ደሙን መለስ/ተወጣ ለተሰነዘረበት ጥቃት ብድሩን መለስ፡ ተበቀለ ፡፡

ደም መላሽ በሌላ ሰው ላይ የተፈፀመን ግፍ የሚበቀል፡ ብድር የሚመልስ፡፡

ደም መልስ በሰውነት ውስጥ ያለን ደም ወደ ልብ የሚወስድ ትልቅ የደም ቧንቧ፡፡

ደሙን አዘራ ደሙን አፈሰሰ፡፡

ደሙን አፈሰስ ተዋጋ፡ ተጋደለ፡ መስዋእት ሆነ፡፡

ደም መታት ከግህፀድ ብዙ ደም ፈሰሳት፡፡

ደም ረገጠ 1. ለጭዳ ተብሎ የፈሰሰ ደም በመርገጡ በበሽታ ላይ ወደቀ፡ ደንቃራ ገባ (አምልኮ)፡፡ 2. ወደ ቤቱ ሲገባ እርድ ታረደለት (አዲስ ቤት ለሚገባ፡ ለሙሽራ...)፡፡

ደም ሽተተው ጠብ፡አምባፃር አሰኘው፡፡

ደም ተቃባ /ተጋባ ጠላት ተካሂነ (በነፍስ ግድያ ምክንያት)፡፡

ደም ተፋ በጣም ደከመ፡ ለፋ፡ ተሰቃየ፡ ጣረ (አንድን ነገር ለማከናወን)፡፡

ደም ተፋሰስ 1. ደም ተቃባ፡ 2. ተጋደለ፡፡

ደም አስተፋው 1. በጣም ደበደበው፡፡ 2. እጅግ በጣም አሰቃየው (ሰራ...)፡፡

ደም አስተፈ ስ ስሩ ቀይ ቀለም የሚመስል ፈሳሽ ሊወጣው የሚችል የእፅዋት አይነት፡፡

ደም አስተፈት ስ መርዛማ በመሆኑ የማይበላ የእንጉዳይ አይነት፤ ምላስ ገልጉል፡፡

ደም አፈታበት ደሙ ከመፍሰስ አላቆም አለ፡፡

ደም አለው ቀፈፈው፡ ደስ የግይል ስሜት ተሰማው፡፡

ደም ጎረሰ በደም ተለወሰ፡ ደም ሰረበ፡፡

ደም ጠማው የመግደል ፍላጎት ያዘው፡፡

ደም ጠራው በሃደበት ድንገተኛ ሞት ሞተ፡፡

ደም ፈሰሰ 1. ነፍስ ጠፋ፡ ግድያ ተፈፀመ፡፡ 2. እንደደር፡ በግ ያለ እንስሳ ታረደ፡፡ 3. ሰው ተፈነከተ፡ ቀሰለ፡፡፡፡

ደም አፈሰሰ 1. ደር፡ በግ... ከቤቱ አረደ፡፡ 2. ሰው ፈነከተ፡ አቆለለ፡ አደማ፡፡ 3. ሰው ገደለ፡ ነፍስ አጠፋ፡፡

ደም አፋሰስ አጋደለ፡ መሳሪያ እንዲግዝዙ፡ እንዲጣሉ፡ እንዲመታቱ ምክንያት ሆነ፡፡

ደም አፋሳሽ ቅ ለሌሎች መጣላት፡ መደባደብ፡ መገዳደል ምክንያት የሆነ ወይም

የሚሆን።

ደሚ ቀረ ሆነሰች።

ደሚ ጠራ የወር አበባ ቆመ።

ደሚ ፍልቅ ያለ የተዋበች፤ የማረች።

የደም አበላ ወሰደው ብዙ ደም ፈሰሰው።

ደመ መራራ ቅ የሚናገረውን፤ የሚያደርገውን ነገር ሁሉ ሰዎች በክፉ የሚተረጎሙበት፤ ነገር የሚነግሰበት፤ የሚገንበት (ሰው)።

ደመ ሞቃት ቅ ትንዝረኛ።

ደመ ሞቃት እንሰሳት ስ በአካላቸው ውስጥ ያለው ደም ሞቃት የሆነና በየትኛውም የአየር የጠባይና አካባቢ የደማቸው ሙቀት የማይለዋወጥ እንሰሳት።

ደመ ቀዝቃዛ ቅ 1. ትንዝረኛ ያልሆነ። 2. ቶሎ የማይቆጣ፤ ረጋ ያለ።

ደመ ቀዝቃዛ እንሰሳት ስ በአካላቸው ውስጥ ያለው ደም ቀዝቃዛ የሆነና በተለያዩ የአየር ጠባይና አካባቢ የደማቸው ሙቀት ከፍ ወይም ዝቅ በማለት የሚለዋወጥ እንሰሳት።

ደመ ነፍስ(ደማዊት ነፍስ) ስ 1. የእንሰሳት ነፍስ። 2. (ሰድብ) የሚያስብ፤ የማይመነገን (ሰው)።

በደመ ነፍስ 1. ባለማመዛዘን፤ ባለማስተዋል። 2. በተፈጥሮ በተገኘ እውቀት (የሚያከናውኑት ድርጊት)።

ደመ ግቡ ቅ መልክ መልካም፤ ውብ፤ ማራኪ ገዕታ ያለው።

ደም ግባት ስ ውበት፤ ቁንጅና፤ ወዘና።

ደም ቅዳ ስ ከልብ ወደ ሌላው የሰውነት ክፍል የሚሰራጨውን ደም የሚወስድ ትልቅ የደም ቧንቧ።

[የ] ደም ግፊት/ብዛት ስ የግፊቱ መጠን መሆን ከሚገባው በላይ ከፍ ብሎ በደም ስርች ውስጥ የሚካሄድ የደም ዝውውር ሂደት፤ በዚህ የተነሳ የሚፈጠረው ህመምም ደም ግፊት ይባላል።

ደም ጥሪ የወር አበባ የሚቆምበት ጊዜ ወይም እንደቆመ ያለው ጊዜ።

የደም ስር ስ 1. በሰውነት ውስጥ ደም የሚዘዋወርበት ቀላጭን ቧንቧ። 2. ዋና፤ በጣም አስፈላጊ ነገር። **ቡና ለአገሪቱ ሊኮኖሚ የደም ስር ነው።**

የደም አይነት ስ በሰዎች ደም ንጥረ ነገርና አይነት መካከል ያለውን ልዩነት መሰረት በማድረግ የተከፋፈሉት የደም አይነቶች፤ የደም አይነቶቹም ኢቢ፣ ኤ፣ ቢ እና ኦ ናቸው።

የደም ገንቦ ደማም፤ ቆንጆ፤ ውብ (ለሴት)።

የደም ጋን ስ በሽንጥና በጻሌ መገጣጠሚያ አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል።

ደመኛ (ደበኛ) ቅ ጠላት፤ ባላጋራ።

ደማም ቅ የደስ ደስ ያለው፤ ውብ (ሰው)።

ተዳማ ግ ደም ተፋሰሰ።

አዳማ ግ ደም አፋሰሰ።

ደማሚት (ደማሚት) ስ ተራራ ለመፈንቀል፤ የማእድን ጉድጓድ ለመቆፈር።... የሚያገለግል ሃይለኛ ፈንጂ።

ደማም “ደማ” ስር ተመ.

ደማቅ “ደመቀ” ስር ተመ.

ደም “ደማ” ስር ተመ.

ደምበኛ “ደነባ” ስር “ደንበኛ” ን ተመ.

ደምበጃን(ደንበጃን) ስ የተለያዩ መጠን ያለውና ብዙ ፈሳሽ ሊይዝ የሚችል በጣም ትልቅ የሆነ ጦርሙስ።

ደምባራ “ደነበረ” ስር “ደንባራ”ን ተመ.

ደምብ “ደነባ” ስር “ደንብ” ን ተመ.

ደሞዝ “ደመወዝ” ን ተመ.

ደረመስ ግ ጠረመስ፤ ናዶ፤ አፈረሰ።

ድርምስ አለ ግ ተደረመሰ።

ተደረመሰ ተጠረመሰ፤ ተናዶ፤ ፈረሰ።

ደረመን ስ 1. እከክ፤ ፎክት። 2. የቁምጥና በሽታ።

ደረመናም ቅ 1. (ሰድብ) እከካም፤ ፎክታም። 2. የቁምጥና በሽታ የያዘው።

ደረሰ ግ 1. ቀረበ፤ ተጠጋ። 2. መጣ፤ ከች አለ። **በጧት ደረሰ።** 3. ሄደ። **ሃሲም ቤት ደረሰ መጣ።** 4. ገባ። **መንገደኛው በሶስት ሰአት ደረሰ ደረሰ።** 5. በቃ። **ልጁ ለወግ ደረሰ።** 6. አደገ። **ጎልመሰ።** **ቤቱን የሚጠብቅ የደረሰ ልጅ አለን።** 7. ሆነ፤ ተፈፀመ። **ንግርቱ ደረሰ።** 8. ዝግጁ ሆነ (ለ መ በላት፤ ለ መ ታ ጨ ድ፤ ለ መ ጣ ጣት፤ ለ መሰብሰብ።...)።

ደረሰለት 1. መጣለት፤ ተገኘለት።... 2. አለቀለት፤ ተጠናቀቀለት (ሰራ)።

ደረሰበት 1. አገኘው፤ አጋጠመው። **መከራ ደረሰበት።** 2. ተተናከለው፤ ነገር ፈለገው። 3. ተጠጋው፤ ቀረበው።

ደረሰባት በግብረ ስጋ ተገናኝት።

ደረሰው አገኘ፤ ተረከበ፤ ወሰደ። **ሎተሪ ደረሰው።**

አያድርስ አያምጣው፤ አይጣል (ክፉን ነገር)።

መድረሻ ስ 1. መግቢያ፤ መጠጊያ፤ 2. አንድ ነገር ከአንድ ቦታ ተነስቶ ሂደቱን የሚያቆምበት፤

የሚያርፍበት ቦታ።

መድረሻ ቢስ መጠጊያ የሌለው።

ደረሰኝ ስ አንድ ግለሰብ ወይም ድርጅት አንድን እቃ ወይም ገንዘብ ከአንድ ድርጅት ወይም ግለሰብ መረከቡን የሚያረጋግጥበትና ለአስረካቢው የሚሰጠው የፅሁፍ ማስረጃ።

ደራሽ ውሃ ስ ድንተነት የውሃ ሙላት።

ደርሶ ያለማከንያት ዝም ብሎ። ደርሶ መታኝ።

ደርሶ መልሴውሎ ገብ። 2. ከሄዱበት ቦታ ሳይሰነብ፣ ፈጥኖ መመለስ

ደርሶ መልስ ቲኬት ስ ወደ አንድ ቦታ ለመሄጃና ለመመለሻ የሚያገለግል የመጓጓዣ ቲኬት።

-ድረስ መዋ የቦታን፣ የጊዜንና የሃሳብን የተወሰነ መድረሻ፣ ልክ ለመግለፅ የሚያገለግል መስተዋድዳዊ ምእዳ። ከላጃስ አበባ ደሴ ድረስ/ማታ ድረስ/ አስከዚህ ድረስ አትጠነቅ።

ድራሽ ት 1. አድራሻ፣ የደረሰበት፣ የሄደበት። ለውየው ድራሹ ጠፋ። 2. ድምጥማጥ፣ ማንነት። ድራሽህ ይጠፋ!

ድራሹ ጠፋ ያለበት፣ የሚገኝበት የማይታወቅ ሆነ፣ ደብዛው የለም፣ ያለበት አልታወቀም።

ድርስ ስ 1. ለመወለድ የተቃረበች ሴት። 2. የፊዳዊ የዜማ ምልክት።

ድርሱን ቁርጠን፣ የመጨረሻውን (ለዋጋ)። ድርሱን ንገረኝ።

ድርስ እርጉዝ ት ለመውለድ ጊዜዋ የደረሰ።

ድርስ ጥርስ ስ የመነቀቀው ጊዜ በመድረሱ ሊነቀል የተቃረበ ጥርስ።

ድርሻ ስ እድል፣ ፋንታ፣ እጣ። ድርሻውን ወሰደ።

ተደረሰ ግ 1. ተቀረበ፣ መጠጋት ተቻለ። እዚያ መቻ ተደረሰና ነው? 2. ሆነ፣ ተደረገ። ስምምነት ላይ ተደረሰ። 3. ተገባ፣ መገኘት ተቻለ። ልክ በሁለት ሰአት ከተባለው ቦታ ተደረሰ። 4. ተበቃ። ለዚህም ተደረሰ እንዴ?

ተዳረሰ ግ 1. ለሁሉም ቢቃ። ወረቀቱ፣ ለሁሉም ተዳረሰ። 2. ተገባደደ። ቀረበ፣ ተጠጋ። ጊዜው ተዳርጓል። 3. ተሰራጨ። ተናኘ። ወሬው በእንዴ ተዳረሰ። 4. ተነካካ። ተገኘና። ተጣለ። በምን ተዳረሱ? 5. ሊስማማ ተቃረበ(በዋጋ)።

መዳረሻ ስ 1. መቃረቢያ፣ መድረሻ። 2. መቆያ (ምግብ)።

አደረሰ ግ 1. አቀረበ፣ አስጠጋ ። 2. አመጣ። ለውዬው እዚህ አድርሶኝ ተመለሰ። 3. ወሰደ። ጧት በመስኖ አደረሰኝ። 4. አበቃ። በሽታው ለምት አደረሰው። 5. ፈፀመ። አጠናቀቀ። አገባደደ። የልቡን አደረሰ። 6. አስከተለ። ጎርፉ ከፍተኛ ጉዳት አደረሰ። 7. ሰውነቱ ሞላ። አደገ።

ጎለመሰ። አካለ መጠን አደረሰ። 8. ለአካለ መጠን፣ ለሙሉ ሰውነት አበቃ። ወንድ ልጅ አደረሰ።

አድርሰናል ቀደም ብሎ ለመጣ ለማኝ ወይም ለጠፋሪ ስተተናልና አትቁም። የምንሰጥህ የለንም ለማለት ከበር ለቆመ ለማኝ ወይም ለጠፋሪ የሚነገር ቃል።

አድራሻ ስ 1. አንድ ሰው ወይም አንድ ነገር በጊዜያዊነት ወይም በቋሚነት የሚገኝበት፣ የሚኖርበት የተወሰነ ቦታ። 2. አንድ ደብዳቤ ወይም እቃ የትና ለማን መሰጠት እንዳለበት የሚያመለክት፣ በደብዳቤው ወይም በእቃው ላይ የሚሰፍር፣ የፅሁፍ መግለጫ።

አድራሻውን አጠፋ የሚኖርበት፣ የሚገኝበት ቦታ እንዳይታወቅ አደረገ።

አደራረስ ግ አነካካ፣ አጠላ። ምን አደራረሳችው።

አዳረሰ ግ 1. ለሁሉም በሰፊው ሰጠ። ናኘ። 2. ሁሉም ዘንድ እንዲደርስ አደረገ (ወሬ)። 3. ለሁሉም በማብቃቃት ሰጠ። 4. ለሁሉም ደረሰ። በቃ። 5. አገባደደ፣ ለፍፃሜ አቃረበ። 6. አነካካ፣ አጣላ።

አዳራሽ ስ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰው ሊይዝ የሚችል ሰፊ የሆነ ቤት ወይም የቤት አንድ ክፍል። 2 ሰፊ።

ደረሰ² ግ ድርሰት አዘጋጀ፣ ጻፈ።

ደራሲ ስ ድርሰት አዘጋጀ፣ ፀገፈ።

ድርሰት ስ 1. በስድ ንባብ፣ በግጥም፣ በቅኔ።... መልክ የሚዘጋጅ ስነፅሁፍ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) መፅሃፍ ቅዱስን ሳይጨምር በድርሳን፣ በገድል፣ በታምር።... መልክ የተዘጋጀ የቤተክርስቲያን መፅሃፍ።

ድርሳን(ብ.ቁ.ድርሳናት) ስ ስለመላእክት፣ ስለቅዱሳን፣... የተደረሰ መንፈሳዊ መፅሃፍ። ድርሳን ሚካኤል።

አደራረስ ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በታላቅ በአል ጊዜ ብቻ የሚዘመር ያፊዳዊ የዜማ ድርሰትና ስርአተ ማህሌት።

ደረሰኝ “ደረሰ¹” ስር ተመ.

ደረቀ ግ 1 እርጥበት አጣ፣ ከሸለለ። 2 (ዘይ.) ጎሳበ ግትር ሆነ።

ደረቅ ስ 1 እርጥበት፣ ልምላሜ የሌለው። 2 (ዘይ.) ከቻቻ፣ ለዛቢስ፣ እፍረተቤስ።

በደረቀ ተው.ግ. ያለምንም ማዋግ (እህል ውሃ)። በደረቀ ያደከመኛል ።

በደረቀ ላጩ አታለለ፣ ሸነገለ።

በደረቅ አፋ ምንም ሳይበላ፣ ሳይቀምስ።

ደረቅ ሌሊት ስ ውድቅት።

ደረቅ ምች ስ ሃይለኛ ምች፡ ከወሃይ ሙቀት የተነሳ የሚመጣ ህመም፡፡

ደረቅ ሳል ስ አክታ የሌለው ሳል፡፡

ደረቅ ስንቅ ስ እንደከቸሮ፡ በሰ፡ ቋንጣ ያለ ለብዙ ጊዜ ሳይበላሽ የሚቆይ ምግብ፡፡

ደረቅ ትንቢት ስ መልእክቱ ስውርነት የሌለው፡ ግልፅ የሆነ ትንቢት ወይም ንግር፡፡

ደረቅ እርሳስ ስ ቀለምነት የሌለውና (ኮሮ እርሳስ ያልሆነ) ለመፃፊያ የሚያስገልግል እርሳስ፡፡

ደረቅ እንጀራ ስ ወጥ የሌለው እንጀራ፡፡

ደረቅ ወንዝ ስ ውሃ የሌለው ወንዝ፡፡

ደረቅ ወዝ ስ ፎረፎር፡፡

ደረቅ ጉንፋን ስ አክታ የሌለው ጉንፋን፡፡

ደረቅ ግንባር እድለበ፡፡

ደረቅ ጠጅ ስ የበሰለ ወይም የቆየ ጠጅ ፡፡

ደረቅ ጣቢያ ስ ለተሳተፈ ምንም የሚበላ የሚጠጣ የሌለበት የባዙር ጣቢያ፡፡

ደረቅ ጦር ስ የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች፡፡

ደረቅ ጭነት ስ ፈሳሽ ነክ ያልሆነ የጭነት አይነት ፡፡

ደረቆት ስ ገብስ ወይም በቆሎ ተቀቅሎ ወይም በውሃ በደምብ ርሶ ከተቆላ በሂላ ተፈጭቶ የሚዘጋጅ የጠላ እህል፡፡

ደራቁቻ ት 1. ከሲታ፡ ጠሚጋ፡፡ 2.እርጥበነት፡ ልምላሚ የሌለው፡፡

ደራቃ ጊዜ.

ድርቅ ስ ዝናም የጠፋበት ወቅት፡ ጊዜ፡፡

ድርቅ መታው ዝናብ አጣ፡ ቦና ሆነ፡፡

ድርቅ ገብቷል በዝናብ መታጣት ምክንያት ረሃብ፡ ችግር ጥበቷል፡፡

ድርቄ ስ ጌጥ ያልተሰራለት ወይም በባህር አረብ ያልተሸለመ ሰገብ፡ አፎት፡፡

ድርቀት ስ 1. እርጥበት አልባነት፡፡ 2. የሆድ ወይም የአንጀት ልባላሲ ማጣት የሚያስከትለው ህመም፡፡ 3 (ዘይ.) ከንቱ መጨፈህ፡ ውጤት ለሌለው ነገር መልፍለፍ፡፡

ድርቅና ስ ለዛቢነት፡ ችኮነት፡ አይን አውጣነት፡፡

ድርቆሽ ስ 1.ታጭዶ የደረቀ ሳር፡፡ 2. ሆን ተበሎ እንዲደርቅ የተደረገ እንጀራ (የተወቀጠ ወይም ያልተወቀጠ)፡፡

ድርቅ አለ ግ በጣም ደረቀ፡፡

ተዳረቀ ግ 1. (ዘይ.) ተነታሪነት ተጨፈህ፡ ተለፋለፈ፡ ተጨቃጨቀ፡፡ 2. ተሰላች፡ ታከተ (በነገር፡ በጭቅጭቅ)፡፡

አደረቀ ግ (ዘይ.) እሰለች፡ አታከተ (በነገር፡

በጭቅጭቅ)፡፡

አድርቅ (ልብ አድርቅ) ት 1. ነዝናዛ፡ ጨቅጫቅ፡፡ 2. በተደጋጋሚ ቢነገረውም፡ ቢመከርም ለውጥ የማያሳይ፡ የሚነገረውን ተግባራዊ የማያደርግ፡ ልብ አውልቅ፡፡

ደረብ ግ 1. አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፡ ጨረሰ፡፡ ጫነ፡ አነባበረ፡፡ 2. በለበሰው ልብስ ላይ ሌላ ልብስ ጨምሮ ለበሰ፡፡ 3. ጨመረ፡ ደአከለ፡፡ ይህ ቃል ሌላ ፍቺ ደርቦ ይሄል፡፡

መደረቢያ (ድራብ) ት እንደኩታ፡ ቡሉኩ ወዘተ. ያለና ከልብስ በላይ የሚለበስ ልብስ፡፡

ደርብ ስ በድሮ ጊዜ የሚሰራ ባለአንድ ፎቅ ቤት፡፡

ድርብ ት 1. እጥፍ ፡፡ 2. የተደረበ፡፡ 3. ስ ሰፊ ጥበብ ያለውና የማእረግ ልብስ የሆነ ኩታ (ጥንድ ድርብም ይባላል)፡፡ 4. የሸማ ጥበብ አሰራር አይነት፡፡

ድርብ ሰረዝ ስ ከሰርአተ ምልክቶች አንዱ ምልክትም (1) ነው፡፡

ድርብ ቃል ስ ጥምር ቃል፡፡

ድርብ ታቦት ስ በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ በደባልነት የሚገኝ ሌላ ታቦት፡ ደባል ታቦትም ይባላል፡፡

ድርብ ትርጓሜ ስ አንድምታ፡፡

ድርብ ዜማ ስ ንባቡ አንድ አይነት ሆኖ ዜማ ወይም ምልክቱ ከአንድ በላይ የሆነ፡፡

ድርብ ጃኖ ስ የጥለቱ ጻፍ ጻፍ በድርብ ጥበብ አሰራር የተከበበ ጃኖ፡፡

ድርብ ጥርስ ስ በጥርስ ላይ ተደርቦ የሚወጣ ጥርስ፡፡

ተደራረበ ግ 1. በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ የተመታችን ኳስ አቅጣጫዊን እንድትስት አደረገ፡፡ 2. አበረ፡ አገዘ፡፡ ተደርቦ መታው፡፡

ተደራቢ ት ተጨማሪ፡፡

ተደራረበ ግ 1. አንዱ በሌላው ላይ ሆነ፡ ተነባበረ፡፡ 2. ተጨማሪ፡ በላይ በላይ ሆነ፡፡

ተደራራቢ ት ተደጋጋሚ፡ አንዱ በሌላው ላይ የመጣ፡ የሆነ፡ የተደረገ፡፡

አደራረበ ግ አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፡ ጫነ፡ አነባበረ፡፡

*ደረበበ

ደርባባ ት 1. ሰውነቱ ወፈር፡ ደልደል ያለ (ሰው)፡፡ 2. ረጋ ያለ፡ ጭምት፡ ዝምተኛ፡፡

ድርበብ ስ የመስፈሪያውን እቃ (ቀና+...) እስከ አፋ ድረስ በቻ የሚሞላ የጥራ ጥሬ ወይም የደረቅ ነገር የአሰፋፈር አይነት፡ ተቆልሎ ያልተሰፈረ፡፡

በድርብ በልኩ፡ በመጠኑ፡ እንደነገሩ፡፡

ፍቅራችን በድርብ ነው።

ተንደረበበ ግ 1. እስከመስፈሪያው እቃ አፍ ድረስ ብቻ ሞላ፡ ተሰፈረ። 2. ጨመተ፡ ዝም አለ።

አንደረበበ ግ እስከመስፈሪያው እቃ አፍ ድረስ ብቻ አስተካከለ፡ ሰፈረ።

ደረባ ስ በጣሪያ መልክ የተዘጋጀ የጎተራ ክዳን።

ደረባ ግ ናደ፡ አፈለሰ፡ አፈረሰ።

ደረተ ግ 1. አንድን ጨርቅ በሌላው ላይ እየደረበ መላልሶ ሰፋ። 2. ደራረበ።

ድራሪ ስ 1. ተደራርቦ ብዙ ቦታ ላይ የተሰፋ አርጌ ጨርቅ። 2. የተቀዳደደና ቡትቶ የሆነ ልብስ። 3. (ዘይ.) የተደጋገመ (ሃሳብ)። 4. (ስድብ) ፈቱ ላይ ጠቃጠቆ (ጠባሳ) የበዛበት (ሰው)።

ድራቷም ት 1. (ስድብ) ድራቶ ለባሽ። 2. ደሃ።

ድርት ት ተደራርቦ የተሰፋ፡ ቡትቶ።

ደረት ስ 1. በስተፊት በኩል ከአንገት ቦታች ከሆድ በላይ ያለ የሰውነት ክፍል። 2. ያፊዳዊ የዜማ ምልክት/ጤ።

ደረተን ገልብጦ ያለፍርሃት፡ በትእቢት።

ደረቷን ደቃች ደረቷን መታች (በልቅሶ ጊዜ)።

ደረቷን ጣለች በሃዘን ምክንያት ደረቷን አራቁታ ሃዘኗን ገለቦች።

***ደረከከ**

ደረከከ (ደርካካ) ት አጭር ወፍራም።

ድርክክ አለ ግ 1. በጣም በሰለ (ፍሬ)። 2. ፋመ። ፍም ወረደው (እሳት)። 3. አጭርና ወፍራም ሆነ።

ተንደረከከ ግ 1. አጭርና ወፍራም ሆነ። 2. በጣም በሰለ፡ ጎመራ (ፍሬ)። 3. በጣም ፋመ። ፍሙ መረተ (እሳት)። 4. ቀስ ብለው በአጭር ተራመደ (አጭር ወፍራም ሰው)።

አንደረከከ ግ 1. አጭርና ወፍራም አደረገ። 2. አሰለለ (ፍሬን)። 3. ፍም እንዲወጣው፡ እንዲወርደው አደረገ።

ደረዘ ግ 1. ለጎመ፡ ከፈፈ (ሰፊድን፡ መሰብን፡...)። 2. እንዴ በተሰፋው የሰፊት መስመር አስጠግቶ እንደ ገና ሰፋ፡ ደርዘ አበጀ።

ደርዘ ስ 1. ከፈፍ (የሰፊድ፡ የመሰብ፡...)። 2. ሰፊት ተደጋግሞ የሄደበት የልብስ ዳርቻ።

ደርዘ ያለው ንግግር ውል፡ መልክ፡ ጭብጥ፡... ያለው ንግግር።

ደርዘኛ ት 1. አነጋገር አዋቂ። 2. እምነት ጠባቂ።

ደረደረ ግ 1 በተራ፡ በረድፍ አደረገ፡ ሰደረ፡

ኮለኮለ፡ አሰለፈ። 2. አነባበረ፡ ቆለለ፡ ከመረ። 3. ሃሳብን አንድ ባንድ ገለፀ፡ አሰማ። ግጥም ደረደረ/በሰለ ደረደረ። 4. መታ፡ ገረፈ፡ ነዘረ (በገናን) ።

መደርደሪያ ስ ከእንጨት፡ ከብረት፡... በተለያየ መጠንና ቅርፅ የሚሰራና ልዩ ልዩ እቃዎችን በረድፍ ለማስቀመጥ የሚያገለግል አቃ። መግህፍት መደርደሪያ/እቃ መደርደሪያ።

ድርድር ስ በረድፍ የተቀመጠ እቃ።

ድርድር ስ አንድን ነገር ወይም ሁኔታ አስመልክቶ ስምምነት ላይ ለመድረስ የሚደረግ፡ ውይይት።

ተደረደረ ግ በረድፍ፡ በተራ ተሰደረ፡ ተኮለኮለ።

ተደራደረ ግ ተዋዋለ፡ ተስማማ፡ ተነጋገረ (እንደዚህ ይሁን ወይም አይሁንም፡ እንደዚህ ነው ወይም አይደለም እየተባለ በመከራከር)።

ተደራዳሪ ት 1. ውል ተዋዋይ። 2. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ ከሌላ ወገን ጋር እንዲነጋገር፡ እንዲከራከርና ስምምነት እንዲያደርግ ውክልና የተሰጠው (ሰው)።

አደራደረ ግ አዋዋለ፡ አስማማ።

አደራዳሪ ስ አዋዋይ፡ አስማማ።

***ደረደረ**

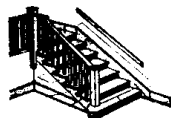
ተንደረደረ ግ 1. ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሮጠ። 2. ተፈተለከ፡ በሃይል ሮጠ።

መንደርደሪያ ስ 1. ለመሮጥ እመቺ የሆነና ተዳፋትነት ያለው ቦታ። 2. መነሻ፡ መጀመሪያ (የሃሳብ)። 3. ለማረፍ ወይም ለመነሳት የሚያገለግል ማከብከቢያ (ለአውሮፕላን)።

አንደረደረ ግ አሮጠ።

ደረጀ ግ 1. ጠና፡ ጠክረ። 2. ተደላደለ፡ ሀብት ያዘ፡ ንብረት አበጀ።

ደረጃ ስ 1. ለመውጫና ለመውረጃ የሚያገለግል እርከን (በአብዛኛው ለፎቅ ቤቶችና ከፍታ ላይ ለማገኘት ቦታዎች)። 2. ማለረግ (የትምህርት፡ የሾመት፡...)። 3. ቅደም ተከተል። **ጉዳዩን ደረጃ በደረጃ እናየዋለን**። 4. ጥራት። ለውጭ ገበያ የሚቀርበው ቡና ደረጃው ከፍ ያለ ነው። 5. አቅም፡ ችሎታ። የሰለተኛው አለም ሀዝብ የኑሮ ደረጃ ዝቀተኛ ነው። 6. ክብር፡ ልክ። ደረጃህን ጠብቅ።

ደረጃ 15 ፍቺ

ድርጅት ስ 1. የተወሰነ የሰራ አይነት የሚከናወን ወይም የሚከናወንበት የሰራ ተቋም (ፋብሪካ፣ ሆቴል፣...)። 2. ዝግጅት። 3. የተወሰነ አላማን ለማራመድ ሰዎች በአባልነት የሚሰበሰቡት ማእከል፣ ማህበር፣...

ተደራጃጀ ግ ተዘጋጅ፣ ተሰነዳጃ።

ተደራጀ ግ 1. ተጠናክረ፣ ተደላደለ። 2. ተዘጋጀ፣ ተሰነዳ። 3. ተሰባስበ፣ አባል ሆነ (በፖለቲካ ድርጅት፣ በሙያ ማህበራት፣ ...)።

አደራጀ ግ አጠና፣ አጠናክረ፣ አገለበተ።

አደራጀ ግ 1. አዘጋጀ። 2. ሰዎች በፖለቲካ ድርጅት፣ በማህበር፣... እንዲሰባሰቡ አደረገ።

*ደረገ

ድርጊት ስ ተግባር፣ ስራ፣ ክንውን።

ተደረገ ግ 1. ተከናወነ። 2. ተፈፀመ፣ ተሰራ። 3. ሆነ።

ተደራጊ ት (ሰዋ.) የድርጊት ተቀባይነትን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

ተደራራጊ ት (ሰዋ.) እርስበርስ አንዱ በሌላው ላይ ድርጊት መፈፀሙን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

ተደራጊ ዝ.ክ.

አደረገ ግ 1. አከናወነ፣ ፈፀመ፣ ሰራ። 2. አናረ፣ አስቀመጠ። ደብተሩን ጠረጴዛ ላይ አደረገ። 3. ለበሰ፣ አጠለቀ፣... (ለብስን፣ ሰላትን ማግኘት...)።

ቁርስ አደረገ በላ፣ ተመዝገበ።...

አድራጊ ት (ሰዋ.) 1. ድርጊት ፈፃሚነትን የሚያመለክት (ግስ ቅፅል)። 2. ፈፃሚ፣ አከናዋኝ።

አድራጊ ፈጣሪ ሁሉን ነገር የሚያደርግ፣ ምንም የማይሳካው፣ አዛዥ።

አደረገ ግ 1. በድርጊት፣ በስራ አገዝ፣ ረዳ። 2. አገናኘ (በጋራ እንዲሰሩ)።

አደራራጊ (ሰዋ.) 1. የድርጊት አጋዥነትን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)። 2. ሁለት ነገሮች እርስ በርስ አንዱ በሌላው ላይ አንድ ድርጊት እንዲፈፀምበት ማስደረጉን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

አዳረገ ግ አደራረገ።

አዳራጊ ት አደራራጊ።

አስደረገ ግ 1. አሰራ፣ አሰበጀ። 2. አስፈፀመ (አንድን ድርጊት)።

አስደራጊ ት (ሰዋ.) ለአንድ ድርጊት መፈፀም ምክንያት መሆኑን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

ደረገመ ግ 1. አጠፋ፣ እልም አደረገ (መብራትን፣ አይንን፣...)። 2. በሃይል ዘጋ

(መዝጊያን)። 3. መታ (በጥፊ)። 4. (ዘይ.) ከሚፈለገው በላይ ጨመረ። ወጡ ውስጥ ጨዋ ደረገመችበት።

ተደረገመ ግ 1. ጠፋ፣ እልም አለ። 2. በሃይል ተዘጋ።

*ደረፎጫ

ደርፏጫ(ድርፋጭ) ት አጭርና ጎነ ሰፊ የሆነ።

ድርፋጭ አለ ግ ደርፏጫ ሆነ።

ድርፋጭ አደረገ ግ ደርፏጫ አደረገ ።

ደራ¹ ግ ዘበጠ፣ ተለመጠ።

ድራት ስ ዝብጠት፣ ለማጣነት።

ደራ² ግ 1. ጋለ፣ ሰማ(ምጣድ)። 2. ሞቀ፣ ደመቀ (ዝቦታ፣ ጨዋታ)።

*ደራ¹

ደራች ግ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈለገች (ለእንስሳ)።

ድሪያ(ድሪ) ስ ለቆቅር የሚፈላለጉ ሴትና ወንድ የሚያደርጉት ልፊያ፣ ጨዋታ።

ተዳራ ግ ተላፋ፣ ተቃበጠ።

*ደራ²

ድር ስ ዘሃ፣ ቀጭንና ጠንካራ የሆነ ፈትል ።

ድርና ማግ ሆኑ የግብረ ስጋ ግንኙነት አደረጉ፣ መርፈና ክር ሆኑ።

ተደራ ግ ተተረተረ፣ ተዘረጋ(ድር፣...)።

አደራ ግ ተረተረ፣ ዘረጋ (ድርን፣...)።

ደራሲ "ደርሰ²" ስር ተመ.

ደራሽ "ደረሰ¹" ስር ተመ.

ደራቁቻ "ደረቀ" ስር ተመ.

ደራች *ደራ¹ ስር ተመ.

ደራጎን ስ በጥንታዊ ታሪኮች ውስጥ የሚጥቀስ

(አብዛኛውን ጊዜ ከንፍ ያለው እሳት

የሚተፋ፣ አጫጭር እግሮች ያሉት) ዘንዶ

መሰል አውሬ።

ደራ ስ በቆላ የሚገኝ፣

እንወቁ ጠንካራ የሆነ

የዛፍ አይነት ።

ደራጎን

ደርበት ስ ሁለት እንስራ ያህል ውጥ ሊይዝ የሚችል የሽከላ እቃ።

ደርባባ *ደረበበ" ስር ተመ.

ደርብ "ደረበ" ስር ተመ.

ደርካካ “*ደረከከ” ስር “ደረከከ” ን ተመ.

ደርዘን ስ ብዛቱ 12 የሆነ ተመሳሳይ እቃ።

ደርዝ “ደረዘ” ስር ተመ.

ደርግ ስ ኮሚቴ።

ደርፏጫ “ደረፎጫ” ስር ተመ.

ደሰመ ግ ገጫ፣ ለተመ፣ መታ።

ደሰሰ ግ ዘመመ፣ ዘንባላ ሆነ።

ደሳሳ ት ያዘመመ፣ ያገነበሰ (ጎጆ)።

ተንዳሰሰ ግ ደሳሳ ሆነ።

*ደሰሰ

ተንዳሰሰ ግ አዘገመ፣ ተንቆረሰሰ።

አንዳሰሰ ግ አንቆረሰሰ፣ በዝግታ አስኬደ።

ደስቀ ግ 1. መታ፣ ደቃ (በከርን፣ በጡጫ)።

2. ተጫጫነ፣ ደበተ (እንቅልፍ)።

ደስቅ ስ የሚደብት፣ የሚጫጫን እንቅልፍ።

ደስቃም ት የሚያስፈራ፣ የሚቀፍ፣ የሚደብት ቦታ።

*ደሰተ

ደስታ ስ ፍሰሃ፣ ሃሊት፣ ፈንጠዞያ የምላበት ወይም ሃዘን፣ ትካዜ፣... የሌለበት ሁኔታ።

በደስታ ሰከረ በጣም ተደሰተ።

በደስታ ዋኘ በጣም ተደሰተ።

ደስተኛ ት 1. በእንድ ሃገር ወይም ድርጊት የተደሰተ። 2 በእድፈት፣ በሀይወቱ ርካታ ያገኘ፣ ብዙ ጊዜ የሃዘን ስሜት የማይታይበት።

ደስ አለ ግ ቆንጆ፣ ማራኪ፣ አስደሳች፣... ሆነ።

ደስ አለው ግ ተደሰተ።

ደስ የሚልቅ ቆንጆ፣ ማራኪ፣ አስደሳች።

ደስ አሰኘ ግ አስደሰተ።

ደስ ደስ አለው ግ ተደሰተ።

የደስ ደስ የተገኘውን ደስታ ምክንያት በማድረግ የሚደረግ ግብግብ ወይም ስጦታ።

የደስደስ ያለው 1. ቆንጆ፣ ውብ፣ ማራኪ የሆነ። 2. ደስታ የተሰማው፣ በደስታ የተሞላ።

ተደሰተ ግ ደስታ ተሰማው፣ ፈነደቀ።

ተደሳች ት ህይወት የፈካችለት፣ ችግር፣ ጭንቀት፣ ብስጭት፣ ሃዘን፣ ትካዜ፣... የማይታይበት።

አስደሰተ ግ ደስታ እንዲሰማው፣ እንዲያገኝ አደረገ።

አስደሳች ት ውብ፣ ማራኪ፣ ደስታ የሚሰጥ።

ደሳሳ “ደሰሰ” ስር ተመ.

ደሴት ስ በውሃ (በባህር) የተከሰበ መሬት ።

ደስቃም “ደስቀ” ስር ተመ.

ደስቅ ዝ.ከ.

ደስተኛ “*ደስተ” ስር ተመ.

ደስታ¹ ዝ.ከ.

ደስታ² ስ 1. የከብት በሽታ አይነት። 2. በተሉ የምትለቅ የኩፍኝ በሽታ አይነት።

*ደሽደሽ

አደሽደሽ ግ አዘጠዘጠ፣ አደዘደዘ፣ አውደለደለ።

አደሽዳሽ ቅ(ስድብ) አዘጥዛ፣ አውደልዳይ።

ደቀለ ግ ዲቃላ ወለደ።

ዲቃላ ስ 1. ከጋብቻ ውጭ የተወለደ ልጅ። 2. የተለያየ ዘር፣ ቀለም ካላቸው ሰዎች የተወለደ ልጅ (ለምሳሌ ጥቁር ክንፍ) 3. መጢቃ፣ ክልስ። 4. (ዘይ.) የተለየ የማይገጥም።

ተደቀለ ግ ከጋብቻ ውጪ ተወለደ።

ተዳቀለ ግ 1. ተዛመደ (በመውለድ)። 2. ከሁለት የተለያዩ ዘሮች ተፈጠረ፣ ተወለደ (ለአዝርእት፣ ለእፀዋት፣ ለእንሰሳት፣...)።

አዳቀለ ግ ሁለት የተለያዩ ዘሮችን በማገናኘት ለየት ያለ ዘር እንዲፈጠር አደረገ።

ደቀመዝሙር(ብ.ቁ.ደቀመዛሙርት) ስ

1. (ቤ.ኪ.) ተማሪ። 2. የላላማ ተከታይ።

ደቀቀ ግ 1. ለዘበ፣ ላመ፣ 2. ተሰበረ፣ ነከተ፣ መሸከ። 3. ትናንሽ ሆነ፣ ረቀቀ (ፅሁፍ፣...)። 4. ጫፈ፣ ቆረቆዘ። 5. (ዘይ.) ደከመ፣ ዛለ። በውኑሩ ደቀቀ።

ደቂቃ ስ የአንድ ሰአት 1/60ኛ የሆነ የጊዜ ክፍል።

ደቂቅ ት 1. በጣም ትንሽ፣ ለአይን ጎልቶ የማይታይ። ስ 2. ልጅ። *ከሊት ለሰከ ደቂቅ* ።

ደቃቃ ት 1. በጣም ትናንሽ የሆነ። 2. (ዘይ.) ደካማ፣ አቅመቢስ።

ደቃቅ ት 1. ልም፣ ልዝብ፣ የተሰለቀ። 2. በጣም ጥቃቅን የሆነ።

ድቃቂ ት ስብርባሪ፣ ንኩትኳች።

ተዳቀቀ ግ ተጻክመ፣ አቅም አጣ።

አደቀቀ ግ 1. ፈጠ፣ አለዘበ፣ አላመ። 2. ሰበሰበ፣ አመሸከ። 3. አደከመ፣ አቅም አላጣ። 4. አቀመጠ፣ አረቀቀ(ፅሁፍን)።

ደቀነ ግ 1. ከሚወርደው ወይም ከሚፈሰው ሃገር ስር መቀበያ የሚሆን እቃ አስጠጋ፣ አስቀመጠ፣ ለገተ። *ከረገገው ስር ባልፈ ደቀነ*። 2. ጀመረ፣ ወጣነ። 3. ደገነ፣ አነጣጠረ፣ አለመ። 4. ጋረጠ።

ድቅን ጅምር፣ ውጥን።

ተደቀን ግ ተጋረጠ። እፊቱ እየተደቀነ አስቸገረኝ።

ደቀደቀ ግ 1. ጠቀጠቀ፥ ተመተመ። 2. መታ፥ ደበደበ። 3. ቆፈረ።

መደቅደቂያ ስ የጠመንጃን አፈመዝ (ዓንጂውን) ለመጥረግ የሚያገለግል ቀጭን ብረት።

ድቅድቅ ቅ 1. የተጠቀጠቀ፥ ጥቅጥቅ። 2. እንድ ጊዜ የታረሰ (መሬት)። 3. ቁፍር።

ድቅድቅ ጨለማ ድፍን ያለ፥ ምንም የማይታይበት ጨለማ።

*ደቀደቀ

ተንደቀደቀ ግ 1. ደቅ፥ ደቅ የሚል ድምፅ ሰጠ፥ ተንበቀበቀ። 2. የፋከራ ድምፅ አሰማ።

አንደቀደቀ ግ 1. ደቅ ደቅ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፥ አንበቀበቀ። 2. የፋከራ ድምፅ አሰማ።

ደቂቃ “ዶ.ቅ” ስር ተመ.

ደቂቅ ዝ.ከ.

ደቃ ግ መታ (በጡጫ፥ በከርን፥...)።

ደቅ አለ ግ 3፥ ደቅ የሚል ድምፅ አሰማ።

ደቅ አደረገ ግ ደቃ።

ደቃቃ “ደቀቀ” ስር ተመ.

ደቃቅ ዝ.ከ.

ደቅ ስ ከጣባ የሚበልጥ፥ ከዋዲያት የሚያንሰ የሽክላ እቃ።

ደቆስ ግ 1. በመደቆሻ አደቀቀ፥ አላመ። 2. ጨለቀ። 3. (ዘይ.) ደበደበ መታ።

መደቆሻ ስ 1. እነስተኛ የድንጋይ ወፍጮ። 2. ለመደቆስ የሚያገለግል ጠፍጣፋ እንጨት።

ድቁስ ስ የበርበሬ ዱቄት።

ተደቆስ ግ 1 ላመ፥ ደቀቀ፥ 2 ዛለ፥ ደከመ።

ተዳቆስ ግ ተማታ፥ ተደባደበ።

ደበለ ግ 1. ጨመረ፥ ደረበ። 2. ቀየጠ፥ ደባለቀ፥ ቀላቀለ። 3. ሽረበ፥ ጠመረ፥ በአንድነት ፈተለ (የተለያዩ ክርኝን፥...)።

ደባል ስ 1. የሌላ ሰው ይዞታ በሆነ ቤት ውስጥ ተደርቦ የሚኖር ሰው። 2. በአንድ ቤት ክርስቲያን በድርብነት የሚገኝ ታቦት። ቅ 3. ተጨማሪ፥ ተቀላቀላ፥ ተደራቢ፥ በፊት ያልነበረ። ደባል ባህርይ አወጣ።

ድብል ስ ወፍራም ሽርብ ገመድ።

ተዳበለ ግ 1. ደባል ሆነ። 2. እንድ ነገር ከሌላ ነገር ጋር ባንድ ላይ እንዲቀመጥ ተደረገ።

አዳበለ ግ 1. ከቤቱ ደባል አስቀመጠ። 2. አንድን ነገር ከሌላ ነገር ጋር ባንድነት

አስቀመጠ።

ደበለለ¹ ግ ጣለ፥ አንከባለለ።

ተንደባለለ ግ ተንከባለለ።

አንደባለለ ግ አንከባለለ።

ደበለለ² ግ አከበደ፥ ትልቅ ላ ደረገ (ሽክምን)።

ድብል ቅ ትልቅ ሽክም።

ተደበለለ ግ ትልቅ ሽክም ተሽከመ።

ደበለቀ “ደባለቀ” ን ተመ.

*ደበለበለ (*ደባለባለ)

ድብልብል(ድቡልቡል) ቅ 1. እንደአለለ፥ እንደኳሰ ያለ፥ ከብ፥ አንከብል። 2. መላ አካሉ የወፈረ።

ድብልብል(ድቡልቡል)አለ ግ ተደበለበለ።

ድብልብል(ድቡልቡል) አደረገ ግ አድበለበለ።

ተድበለበለ(ተድባለባለ) ግ 1. ድብልብል ሆነ። 2. ወፈረ (መላ አካሉ)።

አድበለበለ(አድባለባለ) ግ 1. ድብልብል አደረገ። 2. አወፈረ (መላ አካሉ)።

ደበላ ስ እንደሻሻ፥ መጋረጃ፥... ሆኖ ሊያገለግል የሚችል ስስ የአቡጃዲ አይነት።

ደበላለቀ “ደባለቀ” ስር ተመ.

ደበለ¹ ስ 1. ከነጠጉሩ ከተለፋ በሂላ በካባ ቅርፅ ተቀጣጥሎ የተሰፋ የቆሎ ተማሪዎች የሚለብሱት የበግ ቆዳ። 2. ከነጠጉሩ ከተለፋ በሂላ በለምድ መልክ ትከሻ ላይ የሚለበስ የበግ ቆዳ።

ደበረ¹ ግ ደብር ወይም ገዳም አደረገ።

የደብርነት ወይም የገዳምነት ማእረግ ሰጠ።

ደብር(ብ.ቁ.አድባራት) ስ 1. በአስተዳደር እርከን፥ በካህናት፥ በመካህፍት፥ በመምህራንና በሃብት ብዛት እንፃር ማእረጉ ከገጠር ቤተክርስቲያን የላቀና እንደ መወደስ፥ ስላታት፥ ማህሊት፥ ቅዳሴ፥... የመሳሰሉት መንፈሳዊ ተግባራት በተወሰኑ ጊዜያት ተዘውትረው የሚከናወኑበት ቤተክርስቲያን። 2. ገዳም።

ደብረ በጥብጥ ረባሽ፥ በጥባቃ።

አድባር ስ 1. በኩውን ጊዜ በሴት የምትጠራ የመኖሩበት አይነት፥ ቆላ። 2. የአካባቢው ቆላ ወይም መንፈስ የሚኖርበት ነው በሚል እምነት ሰዎች ቅቤ በመቀባት፥ ቡና በማፍላት፥... የሚያከብሩትና እምልኮ የሚያደርጉበት ዛፍ፥ ድንጋይ፥...።

አድባር ነው በሚኖርበት አካባቢ በከበሬታ ላይን የሚታይ ታላቅ አዛውንት ነው። እከሌ

አድባር ነው።

ደበረ² ግ 1. ደበ፡ እነባበረ፡ ደበለ። 2. ሰደረ፡ ደረደረ፡ በተርታ አስቀመጠ።

ደበረ³ ግ (የአራዳ እነ.) አስጠላ፡ ተጫጫነ፡ ቀፈፈ።

ደባሪ ፡ አስጠሊታ፡ ቀፋፈ።

ድብርት ስ የመቅፈፍ፡ የመክበድ፡ የመጫጫን ሁኔታ።

ድብር አለ ግ ተደበረ ወይም ደበረው።

ተደበረ ግ ትፍፍ አለው፡ አስጠላው፡ ደስ የሚል ስሜት አጣ።

ደበሰ ፡ ነበዘ፡ ደበዘ፡ ቆሸሸ፡ ቁልጭ ብሉ አልታይ አለ (ዕሁፍ፡ ስእል፡...)።

ድብስብስ(ደበስባሳ) ፡ 1. ቁልጭ ብሉ የማይታይ፡ ጭፍንፍን፡ የደበዘዘ። 2. በጥራት ያልተሰራ።

ተድበስበስ ግ 1. ተሸፋፈነ፡ ተለባበሰ (ነገርን፡...)። 2. በጥራት፡ በደንብ ሳይሰራ ቀረ። አድበስበስ ግ ሽፋፈነ፡ አለባበሰ (ነገርን፡...)።

*ደበሰሰ

ደበሰሰ(ደብሳሳ) ፡ ቆርሳሳ፡ ጎታታ።

ተንደበሰሰ ግ ተንቆረሰሰ፡ ተጎተተ፡ አዘገመ።

አንደበሰሰ ግ አንቆረሰሰ፡ ጎተተ።

ደበስባሳ "ደበሰ" ስር "ድብስብስ" ን ተመ.

ደበሽ(አዲበሽ) ፡ 1. ፈዛነ፡ ንቃት የሌለው። 2. ግድየለሽ፡ ሰነፍ ችልተኛ። 3. ወፍራም (ለሀገን)።

ደበቀ ግ 1. ሰወረ ፡ሸሸገ። 2. እንዳይታወቅ አደረገ።

ደበቅ ፡ ስውር፡ ሰዋራ (ቦታ)።

ደበቅ ጦር ስ ያሸመቀ ጦር።

ደባቃ ፡ ሰዋራ (ለቦታ)።

ድብቅ ፡ ስውር፡ ምስጢር የሆነ።

ድብብቆሽ ስ 1. የተደበቀውን ልጅ ፈላጊ ለማግኘት የሚደረግ የልጆች ጩታ ። 2. ነገሩ ለሁሉም ወገን ግልፅ ሆኖ ባለ አንዱ ሌላውን ለማምኘት የመሞከር ድርጊት።

ተደበቀ ግ ተሰወረ፡ ተሸሸገ፡ ምስጢር ተደረገ።

ተደባበቀ ግ 1. ተደበቀ። 2. አንዱ ለሌላው ግልፅ የሆነ ሃሳብ ነፈገ።

ደበበ ግ ጠየመ፡ ደበሰ።

ደባባ ፡ ጠይም።

ደበተ¹ ግ 1. ተጫነ፡ ከበደ፡ ገረዘዘ (እንቅልፍ)። 2. አንዱን በሌላው ላይ ጫነ፡ ቆለለ።

ደበተ² ግ 1. እንዲርስ እንዲለሰለስ በጭቃ ውስጥ ቀበረ (የእንጨት ልጥን)። 2. በአዛባ አጅሎ አቆየ (ገበታን፡ ቆራን፡...)።

ደበተረ ግ የድብትርናን ትምህርት ተማረ፡ አወቀ።

ደብተራ ስ 1. የዜማ፡ የአጃጃም፡ የቅኔ፡... ምሁር፡ መዘምር። 2. መፅሃፍ ገላጭ፡ ኮከብ ቆጣሪ ።

ድብትርና ስ የደብተራነት ሙያ፡ ትምህርት፡ ስራ ።

ደበነ ግ 1. በጣም ጠበቀ፡ ከረረ። 2. በጣም አጠረ፡ ከረረ። 3. አረረ፡ ተቃጠለ፡ ደረቀ። 4. በጣም ተናደደ።

ድብን አድርጎ ቆነጠጠ አጥባቆ በሃይል ቆነጠጠ።

ድባኖ ፡ በጣም አጭር፡ ከራራ።

ደበኔ ስ የኔ፡ ቡላል።

ደበን¹ ፡ ቆሻሻ፡ እድፍ።

ደበን² ስ ፀጉር።

ደበን³ ፡ ሞኝ፡ ነሆለል።

ደበን አንሳ ስ (የማንኳኳስ እነ.) ባለእጅ።

ደበኛ "ደማ" ስር "ደመኛ" ን ተመ.

*ደበከበከ

ድብከብከ ፡ ትዝብ፡ ትዝብ፡ ድፍርስ፡ አተላ የበባነ። 2. በጣም ወፍራም (ሰው፡...)።

ድብከብከ አለ ግ ተድበከበከ።

ተድበከበከ ግ 1. ተዝቦጠቦጠ፡ አልጠራ አለ፡ አተላው ከጥሩው አልለይ አለ። 2. በጣም ወፈረ (ሰው፡...)።

አድበከበከ ግ 1. አዝበጠጠ፡ አተላ አደረገ። 2. አወፈረ (ሰው፡...)።

ደበዘዘ ግ 1. ብሩህነት፡ ደማቅነት አጣ። 2. ደከመ፡ ፈዘዘ። 3. (ዘይ.) ጎልተ የማይታይ፡ የማይታወቅ ሆነ።

ድብዛዛ ፡ 1. ብሩህነት፡ ደማቅነት የሌለው (ቀለም)። 2. ደካማ፡ ፈዛዛ (ብርሃን)።

*ደበዘዘ

ደበዘዘ ፡ ቀርፋፋ፡ ጎታታ።

ተንደበዘዘ ግ ቀስ አለ፡ ተንቀረፈ።

አንደበዘዘ ግ አንቀረፈ፡ ቀስ አደረገ።

*ደበየ¹

ድባያት(ደበያት) ስ በቀል።

ደባይ ፡ 1. ወራሪ፡ ዘራፈ። 2. ድንገተኛ አደጋ።

አደባባይ 7 1. አሸነፈ፡ ረታ፡፡ 2. ጣለ፡ ረገጠ፡ አፈር አስጋጠ፡፡

*ደበዎ²

ደባ ስ ተንኮል፡ ሴራ፡፡

አደባ 7 አደፈጠ፡ አሸመቀ (ለመጥፎ ስራ)፡፡

ደበዎታ¹ (ደባዎታ፥ ደብዎታ) ስ ወንፈል፡

ደቦ፡ ጅጌ፡፡

ደበዎታ² “ደበዎ¹” ስር “ደባዎታ” ን ተመ.

ደበደበ¹ 7 1. መታ፡ ቀጠቀጠ፡፡ 2. አበሰበሰ፡

አራሱ፡ መታ (ዝናብ) ፡፡

ደብዳቢ ት መቼ፡፡

ድብደባ ስ የመምታት ወይም የመመታት

ድርጊት፡፡

ድብድብ ስ 1. እርስ በርስ

መመታታት፡ የአካል ግጭት፡ መፈናከት፡፡ 2.

ልፊያ ትግል፡፡

ተደበደበ 7 1. ተመታ፡ ተቀጠቀጠ፡፡ 2.

በሰበሰ፡ ራስ (በዝናብ)፡፡

ተደባደበ 7 1. መታ፡፡ 2. ተማታ፡

ተቀጣቀጠ፡ ተናረተ (እርስ በርስ)፡፡ 3. ተላፋ፡፡

ተደባደቢ ት ዱለኛ፡ ዘወትር ከሰው የሚጣላና

የሚደባደብ፡፡

አደባደበ 7 አጣላ፡ አማታ፡፡

አስደበደበ 7 አስመታ፡ አስቀጠቀጠ፡፡

ደበደበ² 7 1. ጠቀመ፡ ጣፈ፡ ደረተ፡፡ 2. ደፈነ፡

መረገ፡ ቆረቆረ (የእቃ ሽንቁርን)፡፡

ደባደበ ስ የተጣጣፈ፡ ድራቶ፡፡

ድብድብ ት ሽንቁፋ፡ በሰም፡ በመጫ፡...

የተደፈነ የሸክላ እቃ፡፡

*ደበደበ

ድብድብ ስ መዘርዘር፡ ፍሬ መያዝ የጀመረ

የእገዳ ወይም የብር እህል (ፍሬው ከድብድብ

ደረጃ ሲያልፍ ጮርቃ ይባላል)፡፡

ተንደበደበ 7 አተረ፡ አበጠ፡ ጉብጉብ አለ

(ሰውነት ላይ)፡፡

አደበደበ 7 ፍሬ መያዝ ጀመረ (ያገዳ ወይም

የብር እህል)፡፡

አንደበደበ 7 ሰውነትን አጉረበረበ፡ እትር

እትር እንዲል አደረገ፡፡

ደቡብ ስ በሰሜን ትይዩ የሚገኝ የመሬት

አቅጣጫ፡ የሰሜን ተቃራኒ፡፡

የደቡብ ዋልታ ስ በደቡብ አቅጣጫ ያለው

የምድር ሜዳ ፡፡

ደቡብ ምስራቅ ስ በደቡብና በምስራቅ

መካከል የሚገኝ አቅጣጫ፡፡

ደቡብ ምእራብ ስ በደቡብና በምእራብ

መካከል የሚገኝ የመሬት አቅጣጫ፡፡

ደቡባዊ ት በስተደቡብ በኩል ያለ፡ የሚገኝ፡፡

ደባ “ደበዎ²” ስር ተመ.

ደባለቀ(ደበለቀ) 7 ቀላቀለ፡ ቀየጠ፡ ዘነቀ፡፡

ድብልቅ ት ቅልቅል፡ ቅይጥ፡፡

ድብለቅ አለ 7 ተደባለቀ፡ አብሮ ሆነ፡

ተቀላቀለ (ከሰፈፈኛ፡ ከተሰበሰበ፡ ከለቀስተኛ፡...

ጋር)፡፡

ደበላለቀ 7 1. ቀያየጠ፡ ቀላቀለ፡፡

2. አመሰቃቀለ፡ አተረማመሰ፡፡

ድብልቅልቅ ት 1. ቅይጥይጥ፡ የተደበላለቀ፡፡

2. ትርምስምስ፡ ዝብርቅርቅ፡፡

ድብልቅልቅ ያለ ት በጣም ከፍተኛ የሆነ

(ጠብ፡ ድግስ፡...) ፡፡

ተደበላለቀ 7 ተቀላቀለ፡ ተቀየጠ ፡፡

ተደበላለቀ 7 1. ተቀያየጠ፡ ተቀላቀለ፡፡

2. ተመሰቃቀለ፡ ተተረማመሰ ተረበሸ፡፡

አደባለቀ 7 1. ቀላቀለ፡ ቀየጠ፡፡ 2. አተራመሰ፡

በጠበጠ፡፡

ደባል “ደበለ” ስር ተመ.

ደባሪ “ደበረ³” ስር ተመ.

ደባቃ “ደበቀ” ስር ተመ.

ደባባ “ደበባ” ስር ተመ.

ደባዎታ¹ “ደበዎ¹” ስር ተመ.

ደባዎታ² “ደበዎታ¹” ን ተመ.

ደባይ¹ “ደበዎ¹” ስር ተመ.

ደባይ² ስ መረሬ አፈር ወይም መሬት፡፡

ደባይ³ ስ 1. ትልቅ ነጋሪት፡፡ 2. የከበሮ አፍ

(ሰፊው ወገን)፡፡

ደባደበ “ደበደበ²” ስር ተመ.

ደብር “ደበረ” ስር ተመ.

ደብሳሳ “ደበሰሰ” ስር “ደበሰሰ” ን

ተመ.

ደብተራ “ደበተረ” ስር ተመ.

ደብተር ስ 1. በዕውፍ ማስታወሻ ለመያዝ

የሚያገለግል፡ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው፡

በመፅሃፍ ወይም በጥራዝ መልክ የሚዘጋጅ

ወረቀት፡፡ 2. የባለቤትነት መታወቂያ ወይም

ሊብሬ፡ መንጃ ፈቃድ፡ የመሳሰለና በአነስተኛ

ጥራዝ የተዘጋጀ ህጋዊ ሰነድ፡፡

ደብዛ ስ 1. መለያ ምልክት፡ መልክ፡፡

2. አድራሻ፡ ደብዛው ጠፋ፡፡

ደብዛዛ “ደበዘዘ” ስር ተመ.

ደብዎታ “ደባዎታ¹” ን ተመ.

ደብዳቤ “ደበደበ” ስር ተመ.

ደብዳቤ ስ በዕውቀት የሚተላለፍ ሰላምታ፥ መልእክት፥ ትእዛዝ፥...

ደቦ ስ በልመና ወይም በወንፌል መልክ ሰዎች ተሰባስበው ለአንድ ግለሰብ የሚያከናውኑት ሰራ፥ ጅጌ፥ ወንፌል፡፡

*ደቦለቦ “ደበለበለ” ን ተመ.

ደቦል ስ 1. የአንበሳ ግለገል፡፡ 2. አካሉ ፍርጥም ያለ የሰው ወይም የእንስሳ ልጅ፡፡

ደቼ ስ አፈር፡፡

ደቼ ብላ አፈር ብላ፡፡

ደቸኛ ስ 1. ባለመሬት፥ ባላባት፡፡ 2. እውቅ ሰው፡፡

ደኒስ ስ በመብቃዊ ስልት እየተመራ ማራኪ የሆነ አካላዊ እንቅስቃሴ አደረገ፥ ተወዛወዘ፥ ጨፈረ፡፡

ዳንስ ስ ከመብቃ ጋር በሚሰማማ መልክ የሚደረግ አካላዊ እንቅስቃሴ፥ ስልታዊ ውዝዋዜ፡፡

ዳንስኛ ስ የዳንስ ባለሙያ፡፡

አስደነስ ስ አስጨፈረ፡፡ መብቃው በደንብ ለሰደነሰን፡፡

*ደነሰረ

ደንሳራ(ድንስር) ት ሰነፍ፥ ውዝፍ፡፡

ድንስር አለ ስ ተደነሰረ፡፡

ተደነሰረ ስ ተመቻችቶ ተቀመጠ፥ ተወዘፈ፡፡

ደነቀ ስ ገረመ፡፡ ጉዳዩን ለሰማ በማም ደነቀኝ፡፡

ድንቅ ት ግሩም፥ እፁብ፡፡

ተደነቀ ስ 1. ተገረመ፥ እፁብ አለ፡፡ 2. ግሩም፥ እፁብ ተባለ፥ ከፍተኛ አድናቆት ተሰጠው፡፡

ተደናቂ ት ግሩም የሆነ፥ ከፍተኛ ዝና ያለው፡፡

አደነቀ ስ ግሩም፥ እፁብ አለ፥ አሞገሰ፥ አመሰገነ፡፡

አድናቂ አሞጋሽ፥ አወደሽ፡፡

አድናቆት ስ 1. ምስጋና፥ ሙገሳ፡፡ ለድናቆትን ለገኝ፡፡ 2. የመገረም፥ የመደነቅ ስሚት፡፡

አዳነቀ ስ (ዘይ.) አሟጧቀ፥ አጋነነ(ነገርን)፡፡

አዳናቂ ት ነገር አጋኖ፥ ሞቅ አድርጎ የሚያወራ፡፡

አስደነቀ ስ አስገረመ፥ እፁብ አሰኘ፡፡

አስደናቂ ት አስገራሚ፥ እፁብ ድንቅ የሆነ፡፡

ደነቀረ ስ 1. መዝጊያን እንዳይከፈት ከውስጥ በኩል በአጠና፥ በድንጋይ፡፡... ደገፈ፥ ዘጋ፥ ሸገረ፡፡ 2. መሰናከል፥ እንቅፋት የሚሆን ነገር አስቀመጠ፥ ጋረጠ፡፡ 3. ከተተ፥ ሰከ፥ ቀረቀረ፡፡ መደንቀሪያ ስ የመዝጊያ መቀርቀሪያ፡፡

መሸገሪያ (ድንጋይ፥ እንወት፥...)፡፡

ደንቃራ ስ 1. የገዛ ራስን በሽታ ወደ ሌላ ሰው በማስተላለፍ መጻን ይቻላል በሚል እምነት ብዙውን ጊዜ በመንገድ ላይ የሚጣል እንደሌላ፡፡ እንቁላል፥ ቂጣ ያለ የሚርት አይነት፡፡ 2. መሰናከል፥ እንቅፋት፡፡

ተደነቀረ ስ 1. ተቀረቀረ፥ ተሰሳ፡፡ 2. ተጋረጠ፡፡

*ደነቀፈ

ደነቀፈ(ደንቃፋ) ት ሰንካላ፥ ወልካፋ፡፡

ደንቀፍቃፋ(ድንቅፍቅፍ) ት ወልካፍካፋ፥ ሰንካልካ፡፡

ተደነቃቀፈ ስ ተወለካከፈ፥ ተሰነካከለ፡፡

ተደናቀፈ ስ ተወላከፈ፥ ተሰናከለ፥ እንቅፋት አገኘው፡፡

አደነቃቀፈ ስ አወለካከፈ፥ አሰነካከለ፡፡

አደናቀፈ ስ 1. አወለከፈ፥ አሰናከለ፥ አነቀፈ፡፡ 2. እንዳይካሄድ፥ እንዳይሳካ አደረገ፡፡ አደናቃፈ ት መሰናከል፥ እንቅፋት የሆነ፡፡

ደነቅለ ስ ጠነቆለ፥ ዘነቆለ፥ እነቆረ፥ ወጋ፡፡

መደንቆሪያ ስ ማንቆሪያ፥ መውጊያ፡፡

ደነቅረ ስ 1. ጀርው ተደፈነ፥ ድምዕ አለሰማው አለ፡፡ 2. ጀለ፥ ፈዘዘ፥ ነሆለለ፡፡ 3. እውቀት፥ ስልጣኔ የሌለው ሆነ፡፡

ደንቆሮ ት 1. ጀርው የማይሰማ፡፡ 2. (ዘይ.) ደደብ፥ እውቀት የሌለው፡፡ 3. ያልተማረ፡፡

ደንቆሮ እንስራ ስ ጀርው የተገነጠለ ወይም ጀር የሌለው እንስራ፡፡

ደንቆሮ ወፍሬ ስ የሚለጠና ያልተወቀረ ባህላዊ የእጅ ወፍሬ፡፡

ድንቆርና ስ 1. የጀር አለመሰማት፡፡ 2. ደደብነት፥ እውቀት የለሽነት፡፡ 3. ማይምነት፥ ሂሳብነት፡፡

ተደናቀረ ስ 1. ደነቀረ፡፡ 2. እያንዳንዱ በየበኩሉ እየጮህ ለመደማመጥ በሚያውክ ሁኔታ ባንድ ጊዜ አወራ፥ ተነጋገረ፡፡

አደነቅረ ስ በሰው ጅር ላይ አለጥበብ ጮህ፡፡

አደናቀረ ስ 1. አጭጭህ፥ አለፋለፈ፡፡ 2. አታለለ፥ አወናበደ፡፡

ደነበረ ስ 1. ደነጠ፥ ፈራ፥ ገረገረ፡፡ 2. በረገገ፥ ዘለለ፥ ወገሽ፥ ሸሸ፡፡

ደንባሪ ት ድንጉጥ፥ በርጋጌ፡፡

ደንባራ ዝ.ክ.

*ደነበረ

ደንባራ (ደምባራ) ት 1. በትክክል ማየት፥ ግድረት፡፡... የማይቻል፡፡ 2. (ስድብ) እውር፡፡

አፈጠ።
 ደንገገ ግ ወሰነ። ህግ፡ ደንብ አወጣ።
 ድንጋጌ ስ ህግ፡ ደንብ፡ ስርአት።
 ተደንገገ ግ ህግ፡ ደንብ ወጣ ወይም ተሰራ።
 ደንገጠ ግ 1. ድንገት አእምሮው ተረበሸ፤ ታወቀ (እንድ ነገር በማየቱ ወይም በመስማቱ፡... የተነሳ)። 2. ፈራ፡ ራደ።
 ደንጋጣ ት ስጉ፡ ፈራ፡ በርጋጋ።
 ድንጉጥ ት 1. ስጉ፡ ፈራ። 2. ሽቁጥቁጥ፡ ትሁት።
 ድንጋጤ ስ ድንገት የሚያጋጥም ፍርሃት ወይም መረበሽ።
 ተደናገጠ ግ ደንገጠ፡ ፈራ።
 ደንጎረ¹ ግ በደንጎራ ቆፈረ፤ ደቀደቀ፤ ማለ (መፈትን)።
 መደንጎሪያ ስ ዛቢያው ቀጥ ያለና ወፍራም ሆኖ በጫፋ ላይ ማረሻ ወይም መጥረቢያ መሰል ደማ የተዋደደበት መቆፈሪያ፤ ደንጎራ።
 ደንጎራ ዝ.ከ. መደንጎሪያ
 ደንጎረ² ግ 1. መተላለፊያን ወይም በርን በእንጨት፤ በድንጋይ፡... ዘጋ፡ አገደ። 2. (ዘይ.) አንድን ነገር ካለበታው አስገባ። 3. አባጣ ጎባጣ፤ ጉራንጉር አደረገ።
 ድንጉርጉር ስ ጉራንጉር፤ ድንጋይ የበዛበት ቦታ።
 ድንጉርጉር አለ ግ ተደንጓረ።
 ድንጉርጉር አደረገ ግ አደንጓረ።
 ተደንጓረ ግ ተመሰቃቀለ፤ ተደበላለቀ፤ ተተረማመሰ።
 ተደናጎረ ዝ.ከ.
 አደንጓረ ግ አመሰቃቀለ፤ አዘበራረቀ፤ አተረማመሰ።
 አደናጎረ ዝ.ከ.
 ደንፈቀ ግ በብዛት እንባ እያፈሰሰ አለቀሰ፤ ተንሰቀሰቀ፤ ነፈረቀ።
 አስደንፈቀ ግ በጣም አስለቀሰ፤ አነፋረቀ።
 ደንፋ ግ 1. እየተንጎራደደ የተከራ ቃል አሰማ። 2. ዛተ፤ ፎከረ።
 ደንፊ ት 1. ዛት፤ ፎካሪ ። 2. ጉረኛ።
 ድንፋታ ስ 1. ተከራ ። 2. ዛቻ።
 ደናዛ “ደነዝ” ስር ተመ.
 ደናግል “ድንግል” ን ተመ.
 ደን ስ ጫካ፤ ዱር (ዛፍ፤ ቁጥጽጦ፡... በብዛት የሚገኝበት)።

ደንሳራ “ደነሰረ” ስር ተመ.
 ደንሴ(ደንሶ) ት አመለ ልስልስ፤ ገራም።
 ደንቀፍቃፋ “ደንቀፈ” ስር ተመ.
 ደንቃራ “ደንቀረ” ስር ተመ.
 ደንቃፋ “ደንቀፈ” ስር “ደንቀፍ”ን ተመ.
 ደንቆሮ “ደንቆረ” ስር ተመ.
 ደንበርባራ “ደነበረ” ስር “ድንብርብር”ን ተመ.
 ደንበሾ “ደነበሽ” ስር ተመ.
 ደንበኛ “ደነባ” ስር ተመ.
 ደንበጃን “ደምበጃን” ተመ.
 ደንባሪ “ደነበረ” ስር ተመ.
 ደንባራ¹ “ደነበረ¹” ስር ተመ.
 ደንባራ² “ደነበረ²” ስር ተመ.
 ደንባዛ “ደነበዛ” ስር ተመ.
 ደንብ “ደነባ” ስር ተመ.
 ደንታ ስ ግድ፤ ቁብ።
 ደንታ ቢስ ት ግድ የለሽ።
 ደንታ የለውም ግድ የለውም፤ አይጨነትም።
 ደንካራ “ደነከር” ስር ተመ.
 ደንዛዛ “ደነዘዘ” ስር “ደነዘዝ” ን ተመ.
 ድንደሮ¹ ት ወፍራም፤ ጠብደል ።
 ደንደሮ² ስ የከሸሸላ አይነት።
 ደንደስ ስ 1. ማጅራት፤ ጫንቃ። 2. ከማጅራት እስከ ጭራ የሚዘልቅ ረዥምና ባለብዙ አጥንት፤ አከርካሪ።
 ደንደሳም ት ማጅራቱ፤ ጫንቃው የወፈረ።
 ደንጻ(ዳንጻ) ስ ማማ።
 ደንጻና “ደነደነ” ስር ተመ.
 ደንጻኔ ዝ.ከ.
 ደንገላሳ ስ በሽምጥና በሶምሶማ መካከል ያለ የፈረሰ ግልቢያ አይነት።
 ደንገል ስ በወንዝ ጻርቻ፤ ውሃ በተኛበት ቦታ የሚበቅል፤ እንደ መቃ ያለና ለታንኳ የሚያገለግል ወፍራም ሳር።
 ደንገሎ ስ ለውሻ፤ ለበቅሎ፡... መኖ እንዲሆን ዱቱ፤ ከነእስሩ ተበክቶ የሚዘጋጅ ቂጣ።
 ደንገጡር(ደንገጥር) ስ ቀደም ባለው ጊዜ የእመቤቷን ጌጥ ተሸክማ እመቤቷን ትከተል ወይም ታጅብ የነበረች ሴት።
 ደንገጥር¹ ስ በሽማ ጥበብ ጻርና ጻር በክፈፍነት የሚጣል ጥለት።
 ደንገጥር² “ደንገጡር” ን ተመ.

ደንጊያ “ድንጋይ” ን ተመ.

ደንጋራ “ደነገረ” ስር ተመ.

ደንጋጣ “ደነገጠ” ስር ተመ.

ደንግ ስ ከብር፥ ከወርቅ፥... የሚሰራ የጌጥ አይነት።

ደንጎለጥ(ደንጎሊጥ) ት 1. አመሉ አስቸጋሪና መጥፎ የሆነ (ሰው)። 2. ትምህርት የማይገባው፥ አእምሮው ትምህርት የማይቀበል (ሰው)።

ደንጎላጉል(ደንጎለት) ት አባጣ ጎባጣ፥ አስቸጋሪ፥ አንጉል፥ የማይረባ።

ደንጎሎ ስ የአደንጓሬ አይነት።

ደንጎራ “ደነገረ” ስር ተመ.

ደንፊ “ደነፋ” ስር ተመ.

ደከመ ን 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት አጣ፥ ጉልበት አለቀ። 2. ፈዘዘ፥ ሃይል ቀነሰ። 3. ዛለ፥ ተልፈሰፈሰ። 4. ታከተ፥ ሰለቸ። 5. ሰነፈ። 6. አረጀ። 7. ጣር ያዘው፥ ለሞት ተቃረበ። 8. ብዙ ጣረ፥ ጋረ፥ ለፋ።

ደካማ ት 1. አቅመቢስ። 2. ሰነፍ። 3. አካለ ሰንኩል። 4. ልል፥ ጠንካራ ያልሆነ። 5. የአስተሳሰብ ብቃት የሌለው፥ አስተሳሰቡ እንጭጭ የሆነ። 6. ጥራት፥ ብቃት፥... የሌለው። የበራው በራ ደካማ ነው።

ደካማ ጎን እንከን፥ ጉድለት (የአስተሳሰብ፥ የአድራጎት)።

ደኩም ት 1. ደካማ፥ ሰነፍ። 2. (ብ.ቁ. ደኩማን) አካለ ሰንኩል።

ደካም ስ 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት ማጣት። 2. ልፋት፥ ጥረት።

የደካም ዋጋ ስ ለሰራ፥ ለአገልግሎት የሚደረግ ክፍያ።

ደከመት ስ 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት ማጣት። 2. ሰንፍፍ። 3. እንከን፥ ጉድለት (የአስተሳሰብ፥ የአድራጎት)።

ተደከመ ን ጥረት ተደረገ። *ላልተቀካም እንጂ ለዚህ ላገር ብዙ ተደከም ነበር።*

ተዳከመ ን 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት አጣ። 2. ዛለ፥ ተልፈሰፈሰ። 3. ሰነፈ። 4. አረጀ። 5. ጣር ያዘው፥ ለሞት ተቃረበ። 6. ቀዘቀዘ፥ እንቅስቃሴው ቀነሰ። *ዝያው ተዳከመ።*

አደከመ ን 1. አለፋ። 2. ብርታት፥ ሃይል አቅም አሳጣ።

አድካሚ ት አሰልፎ፥ አልፈ፥አዋኪ(በራ፥...)

አዳከመ ን 1. ሃይል፥ ብርታት እንዲያጣ ወይም እንዲደከም አደረገ። 2. በጥፋ ሁኔታ እንዳይሰራ፥እንዳይንቀሳቀስ፥...አደረገ። *ድርጅቱን ያዳከመ ተባረሩ።*

3. አሳነፈ።

ደክረ ን 1. አቀረበ፥ አዘጋጀ፥ ደቀነ። 2. አዘገበ፥ አነጣጠረ።

ተደክረ ን 1. ቀረበ፥ ተዘጋጀ፥ ተደቀነ። 2. ተዘገበ፥ ተነጣጠረ።

ደክነ ን በትንሽ በትንሹ ከመረ፥ ቀለለ፥ (የታመደ ሰብልን)።

ድክን (ድክን) ስ አነስተኛ ክምር (የሰብል)።

ደክከ ን 1. አጠረ። 2. አጭርና ወፍራም ሆነ።

ደካካ ት አጭረና ወፍራም።

ተንዳከከ ን 1. ደካካ ሆነ። 2. ተንቆረሰሰ፥ ፍጥነት አጣ (በአካሄድ)።

አንዳከከ ን አንቆረሰሰ፥ ፍጥነት አሳጣ (በአካሄድ)።

ደክደክ ን ራሱ፥ በሰበሰበ።

ደክደክ (ደክዳክ) ት የራሱ፥ የሰበሰበ።

*ደክደክ

ዶኬ ስ 1. ቅመምና ቅባት የሌለው መናኛ ወጥ። 2. ወፍራም የሽሮ ወጥ።

ደክ ደክ አለ ን ተንደክደክ።

ተንደክደክ ን 1. ፈላ (ሽሮ ወጥ)። 2. ወፍራም ሽሮ ሲንተከተክ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

አንደክደክ ን አፈላ፥ ቀቀለ (ሽሮን)።

ደክደክ “ደክደክ” ስር ተመ.

ደካ¹ ን ወሰን፥ ክልል፥ ድንበር አበጀ።

ዱካ ስ ፈለግ፥ ኩቴ፥ ፋና።

ደካ ስ 1. ወሰን፥ ክልል። 2. የወሰን፥ የክልል ምልክት (ድንጋይ፥ እንጨት፥...)።

ተዳካ ን ተዋሰኑ፥ ተካለለ።

ደካ² ን 1. ገለጠ፥ አለፋ። 2. ደቃ፥ መታ።

ደኮ ስ የለፋ ደበለ፥ ድብዳብ።

ደካማ “ደከመ” ስር ተመ.

ደካካ “ደክከ” ስር ተመ.

ደክዳካ “ደክደክ” ስር “ደክደክከ ን ተመ.

ደካካ(ድካ) ስ 1. የእንጨት ትራስ፥ ብርኩማ። 2. በእጃቸው እየተረዱ አካለ ሰንኩላን የሚጠቀሙበት የእጅ ብርኩማ ወይም መንጃቀቂያ። 3. ለመቀመጫነት የሚያገለግል በርዳማ።

ደወለ ን 1. ደወልን መታ እንቃጨለ፥ የደወል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. የደወል ድምፅ አሰማ። 3. መታ፥ ደቃ፥ ደለቀ (በቡጢ)። 4. የሰልክ ጥሪ አደረገ፥ በሰልክ አነጋገረ። 5. በነፍስ ግዳይ ወይም በሌላ ከፍተኛ ጠብ ምክንያት ቂም

በቀል ከያዙበት ሰዎች ጋር እንዲያስታርቁት የቤተክርስቲያን ደወል በመደወል ከህፃናትን ተማጠኑ፡፡ ለመነ፡፡

ደወል ስ 1. ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከድንጋይ፡... በተለያዩ ቅርፅ ተሰርቶ በብረት ወይም በድንጋይ፡... ሲመቱት ድምፅ የሚሰጥ፡ ለጥሪ የሚያገለግል መሪዋ (ብዙውን ጊዜ በቤተ ክርስቲያን፡ በት/ቤት የሚገኝ)፡ 2. በእሌትሪክ ሃይል የሚሰራ፡ በጣት ሲጫኑት (የእሌትሪክን አደገ መስመሩን በማነካካት) ድምፅ የሚሰጥ መጥሪያ (በቢሮ፡ በመኖሪያ ቤት፡...የሚገኝ)፡፡

ደዋይ ቅ 1. ተግባሩ በየወቅቱ ደወል መደወል፡ የደወል ጨህት ማሰማት የሆነ (ሰው)፡፡ 2. የሰልክ ጥሪ አድራጊ (ሰው)፡፡ ተደወለ ግ 1. የደወል ድምፅ ተሰማ፤ ደወል ተመታ፡፡ 2. የሰልክ ጥሪ ተደረገ፡፡ ተዳወለ ግ ተማታ፡ ተዳለቀ /በቡጢ፡.../፡፡

ደወል ግ ከመጠመ፡ ጠቀለለ፡ አጠነጠነ (ፊትልን፡ ክርን፡...)፡፡

መደወሪያ(ማዳወሪያ) ስ ፊትልን፡ ክርን፡... ለማጠንጠን የሚያገለግል ባህላዊ የሽማግሌ እቃ፡፡

ደዋሪ(አዳዋሪ) ስ ድውር አጠንግኝ፡፡

ድውር ስ በቀሰም ላይ የተጠመጠመ፡ የተጠቀለለ ፊትል፡ ክርን፡...፡፡

ተደወረ ግ ተጠመጠመ፡ ተጠቀለለ፡ ተጠነጠነ (ፊትል፡ ክርን፡...)፡፡

ተዳወረ ጊዜ.

አዳወረ ግ ደወረ፡፡

ማዳወሪያ "ደወረ" ስር "መደወሪያ"ን ተመ.

አዳዋሪ "ደወረ" ስር "ደዋሪ" ን ተመ.

ደዋይ "ደወላ" ስር ተመ.

ደዌ(ዱያት) ስ 1. ህመም፡፡ 2. የቆዳ በሽታ፡፡

ደዌ ስጋ ስ ቁምጥና፡፡

ዱያታም ቅ (ስድብ) የተለያየ በሽታ ያለበት (ሰው)፡፡

ድውይ ቅ 1. (ስድብ) ቆማጣ፡፡ 2. በሽተኛ፡፡ 3. (ዘይ.) በጣም አጭር (ሰው)፡፡

ደውዳዋ ቅ አውደልዳይ፡ አደሽዳሽ፡፡

ደዘደዘ ግ 1. መታ፡፡ ጠለዘ፡፡ 2. ወቀጠ፡፡

*ደዘደዘ

ደዘደዝ ቅ አውደልዳይ፡ አደሽዳሽ፡ ስራ ፊት፡፡

አደዘደዘ ግ አውደልደለ፡ አደሽደሽ፡ ስራ ፊት፡፡

አደዝዳሽ ቅ (ስድብ) አውደልዳይ፡ ስራ ፊት፡፡

ደየነ ግ ኮነነ፡ ለመከራና ለስቃይ ዳረገ፡፡

ደይን ስ የመከራና የስቃይ ቦታ፡ ሲቆል፡፡ ደይን(ደይኔን) አየሁ ተሰቃየሁ፡ ተንገላታሁ፡፡

ደይሆ ስ በቆላና በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅል ትናንሽ ፍሬዎችን የሚያፈራ አነስተኛ ዛፍ፡፡

ደደረ ግ ጠጠረ፡ ጠነከረ (ብዙውን ጊዜ የእጅ መዳፍ፡ ውስጥ እግር፡...)፡፡

ድድር ቅ ጥጥር፡ ጠንካራ፡፡

ደደቀ ግ በመደደቁ መሬቱን እየወጋ ቆፈሩ፡ አፈሩን ማስ፡ ኃሉን ገለበጠ፡ ደነረ፡፡

መደደቂያ ስ ሹል የሆነ መንታ ጫፍ ያለው ብረት የተዋደደበት መቆፈሪያ፡ መደንገሪያ፡፡

ድድቅ ቅ በመደደቂያ የተቆፈረ (መሬት)፡፡ መደደቂያ

ደደቆ ስ 1. ኩልኩልት፡፡ 2. የበግ አንገት የሚያሳብጥ በሽታ፡፡

ደደበ ግ 1 ደነዘ፡ እውቀት የሚይገባው ሆነ፡፡ 2. በድን ሆነ፡ ደነዘ (ሰውነት)፡፡

ደደብ ቅ 1. (ስድብ) ደነዘ፡ እውቀት የማይገባው፡፡ ስ 2. ቆዳ ሲገፈፍ ከቆዳው ላይ ተለጥፎ የቀረ ስጋ፡፡

ደጅ ሰላም "ደጅ" ስር ተመ.

ደጀን ስ ብጉንግር ስሚሰለፈው ወገን (ብዙውን ጊዜ የጦር ሃይል) ድጋፍ ሰጭ ወይም ተጠባባቂ እንዲሆን ከበስተሂሳ በኩል የሚሰለፍ ሃይል፡፡

ደጅ ስ 1. ከቤት ውጭ ያለ ቦታ፡፡ 2. የቤት በር፡ መግቢያ፡፡ ደጅን ዝጋው፡፡

ደጅ ወጣ 1. ለመፀዳዳት ወደ ቅር ሃይ፡፡ 2. ከሀመሙ አገጣግ ደጅ ለደጅ መንቀሳቀስ ጀመረ፡፡ 3. የደረሰበትን ግፍ ለመበቀል ሽፈተ፡፡ 4. ይፋ ሆነ፡፡ ነገሩ ደጅ ወጣ፡፡

ደጅ ወጣች 1. ግብር ውሃ ወጣች፡ ለመፀዳዳት ወደ ቅር ሃይች፡፡ 2. ከወሊድ በሂሳ የሚያስፈልገውን የእረፍት ጊዜ ጨርሳ ተነሳች፡ ስራ ጀመረች፡፡

ደጅ ጠና ጉዳዩን እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ዘንድ እየተመላለሰ እጅ ነሳ፡ ተለማመጠ፡ ልመና አቀረበ፡፡

ደጅ ጠኚ(ደጅ ጠኚ) ስ ጉዳዩን እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ባለስልጣን ዘንድ እየሄደ የሚለማመጥ፡ እጅ የሚነሳ፡ ልመና የሚያቀርብ ሰው፡፡

ደጅ ጥናት ስ አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ወደሚመለከተው ባለስልጣን ዘንድ እየተመላለሱ ልመና፡ አቤቱታ ማቅረብ፡ መለማመጥ፡፡

ጸጅ አስጠና በጸጅ ጥናት አጉላላ፥ አለፋ።
 ጸጂ ሰላም ስ 1. በቤት ወይም በእድሞ መልክ ሆኖ የሚሰራ፥ ወደ ቤተ ክርስቲያን ግቢ ለመግባትና ለመጣት እንደመተላለፊያ የሚያገለግል የቤተክርስቲያን አጥር ዋና በር። 2. ካህናት መከፈልት የሚበሉበትና በቤተክርስቲያን ግቢ ውስጥ የሚገኝ ቤት።

ጸጂ ብርሃን ስ ቤተሰብ።
 ጸጃዝማች(ጸጃማች፥ጸጃች) ስ 1.በቀድሞ ጊዜ የጦር የበላይ ሹም የማእረግ ስም። 2.በራስና በፈታውራሪ መካከል ያለ የማእረግ ስም።

ጸጃፍ ስ 1. በመዝጊያ የሚከለል የቤት ክፍተት፥ መግቢያና መውጫ። 2. በቤት በር አካባቢ የሚገኝ ቦታ። 3. የቤት መዝጊያ።

ጸገለለ ግ በወፍራሙ ጠቀለለ፥ ጠመጠመ።

ጸገሌ ስ ማቶት።

ጸገመ¹ ግ 1. አንድን ነገር እንደገና መልሶ አደረገ። 2. አከለ፥ ጨመረ። 3. ወደቀ። ፈተና ሳያልፍ በመቅረቱ እነበረበት ክፍል በመቆየት እንደገና እንዲግር ሆነ።

ጸጋሚ ፥ ፈተና ሳያልፍ በመቅረቱ እነበረበት ክፍል በመቆየት እንደገና እንዲግር ዋለ።

ጸግሞ 1. እንደገና። 2. በተጨማሪ።

ጸግም(ጸግሚያ) ጸግመኛ።

ጸግም(ጸግሚያ) ትንሳኤ ስ ከትንሳኤ በሃላ ያለው የመጀመሪያው እሁድ።

ጸግም [አረቄ] ስ በድጋሚ እንዲጣራ ወይም ነጥር እንዲወጣ የተደረገ አረቄ።

ጸግመኛ (ጸግሞሽ) ተው.ግ. እንደገና፥ ለሁለተኛ ጊዜ።

ጸግማዊ ፥ ሁለተኛ። ለግግሪ ምኒልክ።

ድጋሚ ተው.ግ. 1. እንደገና፥ ለሁለተኛ ጊዜ። 2. በተጨማሪ።

ድጋገመ ግ አንድን ነገር መላልሶ አደረገ።

ድግም ስ ተደጋጋሚ፥ የአንድ ድርጊት ምልላስ፥ ተደጋግሞ መሆን፥ መደረግ።

ድግምሽ ዝ.ከ.

ተደጋገመ ግ አንድ ነገር ተመላልሶ ተደረገ።

ተደጋጋሚ ፥ ተመላልሶ የሚደረግ፥ የተደረገ።

አደጋገመ ግ አንድ ድርጊት ከተከናወነ በሃላ ተመልሶ እንደገና እንዲደረግ አስፈለገ።

አዳገመ ግ አደጋገመ።

አስደገመ ግ እንደገና (በድጋሚ) አስደረገ።

ደገመ² ግ 1. በሰላሳ ለነበበ፥ ለነበነበ

(ፀሎትን)። 2. ተማረ፥ ጨረሰ (ደዊትን)።

ደገመበት ድምት አደረገበት።

ደጋሚ ስ በንባብ ፀሎት የሚያደርስ፥ ለነብሰ።

ድጋም ስ በሰላሳ የሚደረግ ፀሎት።

ድግምት ስ የአስማት መነሳንብ።

ድግምተኛ ስ አስማተኛ፥ መተተኛ።

ድግምታም ዝ.ከ.

አስደገመ ግ 1. አስማት አስደረገ። 2. የፀሎት መፅሃፍ እንዲነበብ አስደረገ፥ አስፀለየ። 3. አስተማረ፥ አስጠና (ዳዊትን)።

ደገሰ ግ 1. አሰናዳ፥ አዘጋጀ (ምግብና መጠጥ ወይም ሌላ ነገር ለተጋባዦች)። 2. ጠነሰ፥ አዘጋጀ (ሴራ፥ ተንኮል፥...)።

መደገሻ ስ ድግስ የሚዘጋጅበት ገንዘብ፥ ቦታ፥...

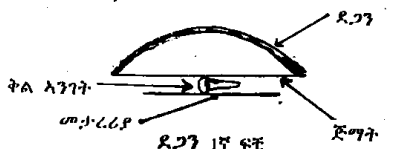
ደጋሽ ፥ ድግስ የሚያዘጋጅ።

ድግስ ስ 1. ለግብዣ፥ ለሰርግ፥... የሚዘጋጅ ምግብና መጠን። 2. አንድ ነገር ለግዝናወን የሚደረግ ዝግጅት።

ተደገሰ ግ ተሰናዳ ፥ ተዘጋጀ (ድግስ ወይም ሌላ ነገር)።

ደገነ ግ 1. ለገበጠ (እንደደጋን) ። 2. ለዘገበ፥ ለነጣጠረ።

ደጋን ስ 1. ለጥ፥ ለሱፍ ፀጉር፥... መንደፊያ የሚያገለግል ጅግት የተወጠረበት ገባባ እንጨት። 2. እንደ ደጋን ሆኖ የተሰራ የቀስት ግፊናጠሪያ።

ደጋን እግር ፥ (ሰድብ) የእግሩ ትልጥ እንደ ደጋን የገበጠ።

ደጋን ወገብ ፥ ከወደ ወገኑ ገበጥ ያለ።

ድጋን መትረፍ ስ ስለእግር መትረፍ።

ድጋን መጋዝ ስ እጅታው በደጋን ትርፅ የተሰራ መጋዝ።

ደገኛ "ደጋ" ስር ተመ.

ደገኛ "ደግ" ስር ተመ.

*ደገዝ (*ደገዝዝ)

ድግዝግዝታ ስ ጥልልም ያለ፥ ምሽት።

ድንግዝግዝ አለ ግ ጨመ።

ደገደገ¹ ገ 1. ከላ፥ ከሰሰ፥ መነመነ። 2. ፈዘዘ (አይን)።

ደግዳጋ ፥ ከሲታ፥ ከሳላ።

ደገደገ² ገ አደፈ፥ ቸከ።

ደግዳጋ ፥ አዳፋ፥ የቸከ።

*ደገደገ

ድግ ስ ርዝመቱ ከ25 እስከ 30 ከንድ የሚሆን፥ በቀድሞ ጊዜ ወንዶች ወገባቸው ላይ ይመጡባቸው፥ የነበረ መታጠቂያ፥ በጣም ረጅም የሆነ መቀነት።

ድግድግ ስ ድግድጋት።

ድግድጋት ስ 1. ወደ ቤተክርስቲያን፥ ወደ ቤተ መንግስት ሲገባ ወይም ክብር ሊሰጠው ወደሚገባ ሰው ዘንድ ሲቀረብ የሚደረግ የተለያየ የሽማ አላባባስ ስርአት። 2. በሃዘን ጊዜ ሴቶች የነጠላቸውን አንዱን ጫፍ በጥለቱ በኩል ወገባቸው ላይ አስረው ሌላውን ጫፍ በትከሻቸው በኩል በማጣፋት የሚያደርጉት የአላባባስ ስርአት።

አደገደገ ገ 1. ሽማውን በድግድጋት አላባባስ ስርአት ለበሰ። 2. (ዘይ.) ሀ. ታጠቀ፥ ተዘጋጀ፥ አሰፈሰፈ (አንድ ነገር ለማድረግ)። ለ. ተለማመጠ፥ አብደደደ።

አደገደገች እሸረጠች።

አደግዳጊ ፥ (ዘይ.) ተለማማጭ፥ ሽርጉድ ባይ።

አስደገደገ ገ (ዘይ.) አስጨነቀ፥ አስፈራ፥ ሽርጉድ አሳባለ።

አስደግዳጊ ፥ ሃይለኛ፥ አስፈራ፥ አስጨናቂ፥ ሽርጉድ የሚያስብል።

ደገፈ ገ 1. ድጋፍ ሆነ። 2. ረዳ፥ አገዘ። 3. ቀደም ሲል የተሰነዘረን ሃሳብ መቀበልን ወይም ትክክለኛ ሃሳብ መሆኑን በማጠናከር ተናገረ፥ ሃሳብ ሰጠ።

ደገፋ ስ 1. ወጋግራ፥ ምሰሰ። 2. የአልጋ ሽንኮር ወይም እግር።

ደገፋ ስ ቃሊብ፥ የወንዝ ዳርና ዳር። ወንዙ ስላፍ ለስከ ደገፋ ሞልቷል።

ደጋፊ ፥ ረዳት፥ አጋዥ።

በድግፍግፍ በብዙ ድጋፍ፥ በእርዳታ።

ድጋፍ ስ 1. እርዳታ፥ አገዛ። 2. አንድ አካል ባለበት ቦታ ሳይነቃነቅ ወይም ሳይወድቅ እንዲቆይ ጥንካሬ የሚሰጥ ሌላ አካል። 3. መከዳ፥ ትራስ። 4. ማጠናከሪያ፥ ተጨማሪ ሃይል።

የድጋፍ ሰልፍ ስ አንድን እጅም በመደገፍ የሚደረግ ሰልፍ።

ተደገፈ ገ 1. ተረዳ፥ ታገዘ፥ ድጋፍ ተደረገለት። 2. ድጋፍ አገኘ።

ተደጋገፈ ገ 1. ተረዳዳ። 2. እርስ በርስ፥ አንዱ ለሌላው ደጋፍ ሆነ።

ተደጋጋፊ እርስ በርስ የሚተጋገዝ፥ የሚረዳዳ።

አስደገፈ ገ ድጋፍ ላይ አደረገ፥ በድጋፍ አስያዘ።

ደጋ ስ ከባህር ወለል በጣም ከፍ ብሎ የሚገኝና የእየር ጠባዩ ቀዝቃዛ የሆነ አካባቢ፥ የቆላ ተቃራኒ።

ደገኛ ስ በደጋ የሚኖር ሰው።

ደጋሚ¹ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደጋሚ² “ደገመ²” ስር ተመ.

ደጋሽ “ደገሰ” ስር ተመ.

ደጋን “ደገነ” ስር ተመ.

ደጋመ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደጋፊ “ደገፈ” ስር ተመ.

ደግ ፥ 1. ጥሩ፥ መልካም። 2. ቸር፥ ለጋስ። 3. ይሁን፥ እሺ ለማለት የሚነገር አባባል።

ደገኛ ፥ ጥሩ፥ መልካም (ለነገር፥ ለሰው)።

ደግሞ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደግዳጋ¹ “ደገደገ¹” ስር ተመ.

ደግዳጋ² “ደገደገ²” ስር ተመ.

*ደጎለጎለ

ድጉልጉል ፥ ወፍራምና ቅርፅ ቢስ የሆነ።

ድጉልጉል አለ ገ ተድጎለጎለ።

ድጉልጉል አደረገ ገ አድጎለጎለ።

ተድጎለጎለ ገ 1. ወፍራምና ቅርፅ ቢስ ሆነ። 2. ከወፍረትና ከቅርፅ ቢስነት የተነሳ ቀልጠፍ ብሎ መራመድ ተሳነው።

አድጎለጎለ ገ አወፈረ፥ ቅርፅ ቢስ አደረገ።

ደጎመ ገ ደገፈ፥ በመጠኑ እርዳታ አደረገ፥ በነደለ እየሞላ አገዝ (በገንዘብ፥...)።

ደጓሚ ፥ አጋዥ፥ እርዳታ የሚያደርግ (የገንዘብ፥...)።

ድጎማ ስ በነደለ መሙያ ወይም ለማጠናከሪያ የሚሆን መጠነኛ አገዛ፥ እርዳታ (የገንዘብ፥...)።

ተደጎመ ገ ተደገፈ፥ በመጠኑ እርዳታ ተደረገለት፥ ታገዘ (በገንዘብ፥...)።

ደጎሰ ገ የመፃህፍትን ገበታ በቆዳ፥ በባህር አረብ ሸፍና ወይም ለብዶ ልባዱን በልዩ ልዩ ቅርፅ ሽለመ፥ አሰጊጠ።

መደሃሻ ስ በመፅሃፍ ልባድ ላይ ልዩ ልዩ ቅረፍችን ለመስራት የሚያገለግል ከብረት የተሰራ

የቅርፅ ግውጫ።

ደንብ ስ መፅሃፍ ጠራዥ።

ድጉስ ስ 1. የተደሰነ። የተጌጠ። የተሸለመ የመፅሃፍ ገበታ ሽፋን። 2. ሰጣት። አፎት።

ደንባ¹ ት በቂ የቀለም ትምህርት የሌለው፤ ትምህርት አልገባ የሚለው (ሰው)።

ደንባ² ስ 1. የአንበጣ ኩብኩባ። 2. ሰታ። ወጣት።

ደንባሚ “ደንባሚ” ስር ተመ.

ደንብ “ደንብ” ስር ተመ.

ደጭመረጭ ስ በቆላና በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅልና መድሃኒትነት አለው የሚባል አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ደፈረ ፡ 1. ጎበዝ። በረታ። 2. ጨካኝ። ሳይፈራ ቀረ። 3. ናቀ። አዋረደ። ገዝቶ አድርጎ ተመለከተ። እንደት ብትደፍረኝ ነው የጎሪጥ ያሆነኝ። 4. ሲትን በግብረ ስጋ ተገናኝ (ከፍላጎቷ ውጭ በሆነ መንገድ። በማሰገደድ)።

ደፋር ት 1. ጎበዝ። ብርቱ። ቆራጥ። 2. ጨካኝ። የማይፈራ። 3. (ዘይ.) ባለጌ። ሰው የማያብብር።

ደፍረት ስ 1. አለመፍራት። ቆራጥነት። 2. (ዘይ.) ብልግና። ሰው አለማከበር። ንቀት።

ተደፈረ ፡ 1. ተጣሰ። ተነካ። (ደንበር። ሀፃ።...)። 2. (ዘይ.) ተናቀ። ተዋረደ።

ተደፋፈረ ፡ 1. ተበረታታ። ሳይፈራ ቀረ። 2. ተናናቀ።

ተደፋፈሩ (ዘይ.) በግብረ ስጋ ተዋወቁ።

ተዳፈረ ፡ 1. የደፍረት ድርጊት ፈፀመ።

አደፋፈረ ፡ 1. አበረታታ። አነቃቃ። ገፋፋ።

ደፈረሰ ፡ 1. ተበጠበጠ። ከጭቃ። ከአፈር።... ጋር ተደበላለቀ። ጥራቱ ተበላሽ (ውሃ)። 2. ጎሽ። አተላ (ጠጅ። ጠላ።...)። 3. (ዘይ.) ታወከ። ተሸበረ። ተረበሽ (አገር። ፀጥታ።...)።

ደፍርሰ ፡ 1. ብጥብጥ። ከጭቃ። ከአፈር።... ጋር የተደበላለቀ። ያልጠራ። 2. ከአተላ ጋር የተደበላለቀ። ያልጠራ (ጠላ። ጠጅ።...)።

አደፈረሰ ፡ 1. በጠበጠ። ከጭቃ። ከአፈር።... ጋር ደበላለቀ። ጥራቱን አበላሽ (የውሃን።...)። 2. ከአተላ ጋር ደበላለቀ (ጠላ። ጠጅ።...)። 3. አወከ። ረበሽ። አሸበረ (አገርን። ፀጥታን።...)።

አደፍራሽ ት አዋኪ። በጥባቄ።

ደፈር ስ የተራራ ጫፍ። ገመገም።

ደፈቀ ፡ ፡ ፡ ዘፈቀ። ነከረ (ፈላሽ ውስጥ)።

ደፈቃ ስ 1. ዘፈቃ (በውሃ ዋና ጊዜ አንዱ ሌላውን በማክጠም የሚጫወቱት ጨዋታ። 2. (ሰፖ.) በመረብ ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስ በተቃራኒው

ቡድን ሜዳ ውስጥ እንድታርፍ አከርሮ ወደ መሬት መምታት።

ተደፈቀ ፡ ፡ ተዘፈቀ። ተነከረ።

ደፈነ ፡ 1. ከፍት የነበረውን በአንድ ነገር ዘጋ። ገጠመ። ሸፈነ። መረገ። አሸገ። 2. ቀበረ። ደበቀ። ሰወረ። 3. ተደፈነ (አይን)። 4. የተሰጠውን ጥያቄ ሙሉ በሙሉ መለስ። ሙሉውን ነጥብ አገኘ።

በደፈናው ሙዋ. በአጠቃላይ (ዝርዝር ሁኔታው ሳይገለጥ)።

ድፍን ት 1. ምንም ያልተነካለት። ሙሉ። ድፍን እንደራ። 2. ምንም አይነት ቀዳዳ። ሽንቁር ያለለው። 3. ያልተከፈተ። እሽግ (ውስጡ ባዶ ቦታ ሊኖረው ወይም ሳይኖረው ይችላል)። 4. መላው። ጠቅላላው። ወረውን ድፍን አይስ አበባ ሰገው። 5. (ዘይ.) ከልክ በላይ ዝምታ የሚያበዛ። የማይናገር። 6. ሲያናግሩት መልስ የማይሰጥ። ጋርጋርታም። 7. (ዘይ.) ትምህርት የማይገባው።

ድፍን አለ ፡ 1. በጣም ጨለመ። 2. ዝግት አለ።

ድፍን ራስ ድንጋይ ራስ። ደደብ።

ድፍንፍን ት 1. ግልፅ ያልሆነ። ጭፍንፍን። 2. ልኩሰኩስ። ርምጥምጥ። ስራ የማይሳካለት።

ድፍንፍን አለ ፡ 1. በጣም ጨለመ። 2. ተደፈነ።

መድፍነ ፀር ስ አንድን ሰው ጠላት እንዳይነሳበት ደረዳዋል ወይም ጠላቱ ሊያደርስበት ከሚችለው ጉዳት ሊጠብቀው ይችላል ተብሎ የሚታመንበት የአስገዳጅ አይነት።

ተደፈነ ፡ 1. ከፍት የነበረው ቦታ ወይም ቀዳዳ ተዘጋ። ተገጠመ። 2. ተጨፈነ (አይን በበሽታ ምክንያት)።

ተዳፈነ ፡ 1. ተቀበረ። ተሸፈነ (እሳት።...)። 2. (ዘይ.) በምስጢር ተይዞ። ተደብቆ እንዲኖር ተደረገ። ሳይጋለጥ ቀረ። ተሸፋፈነ።

ተድፈነፈነ ፡ ፡ ተርመጠመጠ። ተልኮሰከሰ።

አደፈነ ፡ ፡ ላይ የዳን መስሎ ውስጡ ቂም ያዘ። አቀበረ። ለገመ (ቁልስ)።

አዳፈነ ፡ ፡ 1. የእሳት ፍምን በአመድ ውስጥ ቀበረ። ሸፈነ (አንዳይጠፋ)። 2. (ዘይ.) እንዳይገለጥ ወይም ተሸፋፍኖ እንዲቀር አደረገ (አንድን ነገር ወይም ጉዳይ)።

አዳፈነበት በጥይት።... መታው። ገደለው።

አድፈነፈነ ፡ ፡ 1. አጭፈነፈነ። 2. አልኮሰከሰ። አርመጠመጠ። 3. ደባበቀ።

ደፈጸፈ ፡ ፡ 1. እንኩርንፍ ቂጣን ከጥንሰስ ጋር በውሃ ለወሰ። አዋሃደ። በወፍራሙ በጠበጠ።

2. መረገ፡ ለደፈ፡ መድሃኒቱን ቀስሎ ላይ ደፈደ፡፡ 3. (ዘይ.) ላከኩ፡ አሳበበ፡፡ ጥፋቱን በመሉ በወንድሙ ላይ ደፈደ፡፡

ድፍድፍ ስ 1. በወፍራሙ በውሃ ተለውሶ የተዘጋጀ የጥንበስ፡ የእንኮር፡ የቂጣ ውሁድ፡ ድብልቅ፡፡ 2. ሳይጠራ በድፍድፍ መልክ የሚገኝ ማንኛውም ጥንተ ነገር፡ የነፃድ ዘይት ድፍድፍ፡ ድፍድፍ አለ ግ ወፈረ (ለትርፅ)፡፡

*ደፈደፈ

ደፈደፍ (ደፈዳፋ) ትርጉሙ፡፡ ደፍደፍ አለ ግ ተንደፈደፈ፡፡ ተንደፋደፈ ግ 1. ተንፈራፈረ፡ ተንፈራጠጠ፡፡ 2. ተፍጨረጨረ፡ ተጣጠረ፡፡ 3. ተርመጠመጠ፡ ተልኮሰከሰ፡፡ አንደፋደፈ ግ 1. አንፈራፈረ፡ አንፈራገጠ፡፡ 2. አርመጠመጠ፡፡

ደፈጠ ግ 1 ሸመቀ፡ ተደበቀ፡፡ 2. አጠመደ፡፡ ደፈጣ ስ ሸመቃ፡፡ የደፈጣ ውጊያ ስ ሸምቅ ውጊያ፡፡ ደፋጣ ት ሰዋራ፡ ደባቃ (ቦታ)፡፡ አደፈጠ ግ አሸመቀ፡ ተደበቀ፡፡ አድፋጭ ት 1. ሸማቂ፡፡ 2. (ዘይ.) ሁኔታዎች እስከሚረጋጉ ወይም እስከሚለይላቸው ድረስ ድምፁን አጥፍቶ የሚቀመጥ፡፡

ደፈጠጠ (ደፈጨጨ) ግ ረገጠ፡ ዳመጠ፡ ጨለቀ፡ ዳጠ፡፡ ደፍጣጣ(ድፍጥጥ፡ ድፍጥ) ት 1. ቅርፁ የተበላሸ፡ የተጠፈጠፈ፡፡ 2. አፍንጫው ጠፍጣፋ የሆነ፡፡ ተደፈጠጠ ግ 1. ተረገጠ፡ ተዳመጠ፡ ተጨለቀ፡ ተዳጠ፡፡ 2. ተጠፈጠፈ፡ ደፍጣጣ ሆነ፡፡

*ደፈጠፈጠ

ድፍጥፍጥ አለ ግ ተድፈጠፈጠ፡፡ ድፍጥፍጥ አደረገ ግ አድፈጠፈጠ፡፡ ተድፈጠፈጠ ግ ተፍረጠፈጠ፡፡ አድፈጠፈጠ ግ አፍረጠፈጠ፡፡

ደፈጣ " ደፈጠ" ስር ተመ. ደፈጨ "ደፈጠጠ" ን ተመ. ደፈጫ ስ አብ ፡፡ ደፋ ግ 1. ባፍጢሙ ጣለ፡ ፈነገለ፡፡ 2. አፈሰሰ፡ ከነበለ (ፈሳሽን)፡፡ 3. ዘረገፈ፡ ገለበጠ (ፈሳሽ ያልሆነን ነገር)፡፡ 4. አዘነበለ፡ ወደ አንድ በኩል አመዘነ፡፡ 5. አፋን ወደ መሬት አድርጎ አስቀመጠ (እቃን)፡፡ 6. በአደራ አስቀመጠ (ሳይሸጥ የቀረን እቃ)፡፡

ደፋት ያለ ውዴታዋ በግብረ ስጋ ተገናኝተ፡፡ ደፋው ገደለው፡፡

ደፋ ቀና አለ ግ በሰራ ተጠመደ፡ ለፋ፡ ባተሌ ሆነ፡፡ ደፋታ ስ ቁልቁለት፡ ሽርታታ፡፡ ድፋት ስ የድን ዜማ ምልክት፡ ምልክቱም (ጫ) ነው፡፡

ድፌት ስ በቆብ ቅርፅ የሚሰራ የሹርባ አይነት፡፡ ድፎ ስ የአበሻ ትልቅ ዳቦ፡፡ ደፋፋ ግ 1. አፋሰሰ፡፡ 2. አባከነ፡፡ 3. በርካሽ ቶሎ ቶሎ ሸጠ፡፡ ደፋ ደፋ አለ ግ በመቻኮል ቶሎ ቶሎ ሃደ፡፡ ደፋ ደፋ አደረገ ግ ደፋፋ፡ ፎሎ ቶሎ ፈፀመ፡ አደረገ፡፡

ድፍት ብሎ ቀረ ሞተ (በዙውን ጊዜ ባልታሰበ ቀንና ቦታ)፡፡ ድፍት ብሎ አደረ ጠውን አደረ፡፡ ተደፋ ግ 1. ተፈነገለ፡ ወደቀ፡፡ 2. ፈሰሰ፡ ተከነበለ፡፡ 3. አዘነበለ (ወደ አንድ በኩል)፡፡ ተደፋፋ ግ ተድፋፋ፡፡ ተዳፋ ግ ተቆለቆለ፡ ወደታች ወረደ፡፡ ተዳፋት ስ ቁልቁለት፡፡ ተደፋፋ ግ ባከነ፡ ያለ አግባብ ቶሎ ቶሎ እንዲያልቅ ሆነ፡፡ አዳፋ ግ ገፈተረ፡ አንገላታ፡ አጣደፈ፡ አቻኮለ፡፡ አድፋፋ ግ አባከነ፡ ያለ አግባብ እንዲያልቅ አደረገ፡፡ አድፋፊ ት አባካኝ፡፡

ደፋር " ደፈረ" ስር ተመ. ደፋታ "ደፋ" ስር ተመ. ደፋጣ "ደፈጠ" ስር ተመ. ደፋፋ "ደፋ" ስር ተመ. ደፍ ስ የግራና የቀኝ መቃኛችን የሚያቆሙበት ከመዝጊያ ስር የሚገኝ አግዳሚ እንጨት(ቤት ስር የ"በር"ን ስለል ተመ.)፡፡

ደፍ ደፍ አለ "ደፈደፈ" ስር ተመ. ደፍዳፋ "ደፈደፈ" ስር "ደፈደፍ"ን ተመ. ደፍጣጣ "ደፈጠጠ" ስር ተመ. ዱ የ "ደ" ፊደል ካለብ ዘር፡፡ ዱለታ "ደለተ" ስር ተመ.

ዱለት¹ ስ ከተከተፈ በግ ወይም የፍየል ጨረራና ጉበት በድልህና በቅቤ የሚዘጋጅ ምግብ (እንደአስፈላጊነቱ አንጻንድ ጊዜ የሸንጥ ስጋ

በመጠኑ ይታከልበታል።
ዱለት² “ዱለት” ስር “ዱለታ” ን ተመ.
ዱላ ስ 1. ለመምቻ፡ ለመመርኮዣ፡...
እንዲያገለግል ሆኖ ከእንጨት የሚዘጋጅ
በትር። 2. (ዘይ.) ድብድብ፡ ጠብ።
በዱላ ተለቀቀበት (ተለቀቀው) በዱላ
ደበደበው።
በዱላ አንቆራጠጠ እየተከታተለ
በዱላ መታ፡ ነረተ፡ ደበደበ።
በዱላ ከካው ጭንቅላቱን በዱላ ፈነከተው።
ዱላ ቀረሽ ጠብ ስ ከዱላ በመለስ በቃላት
ወይም በስድብ ብቻ የሚካሄድ ከፍተኛ ጠብ።
ዱለኛ ት ተደባዳቢ ።
ዱልዱም “ዱለደመ” ስር ተመ.
ዱማች ስ ምሳ፡ የቀንኛ።
ዱር ስ ጫካ፡ ደን፡ ሰው ያልሰፈረበት ቦታ።
ዱር ቤቴ አለ ወመኔ ሆነ፡ እቤቱ ማደር
ተወ፡ ወንበደ፡ ሸፈተ።
ዱር አደሪ ት 1. ቤት የለሽ። 2. ዱርዬ።
ዱርዬ ት ወመኔ።
ዱርር “ዱረረ” ስር ተመ.
ዱርሽት ስ ቅጠሉ የሚከረፉ፡ የሚገማ የሃረግ
አይነት።
ዱርዬ “ዱር” ስር ተመ.
ዱሮ(ድሮ) ስ 1. ጥንት፡ ቀድሞ የነበረው ጊዜ።
በድሮ በሬ ያረሰ የለም፡ ተው. 2. ከዚህ ፊት
በነበረው ጊዜ። ድሮ የገዛው ልብስ አለ።
ዱሽ ስ 1. ኩንትሽ፡ ጣቶቹ የተቆረጡ እጅ
ወይም እግር። 2. ቆማጣ።
ዱቂት ስ የደቀቀ፡ የተፈጠ፡ የላመ (ብዙውን
ጊዜ እህል)።
ዱቂት ሆነ በጣም ደቀቀ፡ ተሰባበረ።
ዱቅንዱቅ (ዱቅንዱቂት) ስ የትል
አይነት።
ዱቢት ስ 1. ወፍራም የሽንብራ እንጀራ፡
ሰረባት። 2. በአካ አምሳያ ከሽንብራ የሚዘጋጅ
ትንሽ ጥቢኛ።
ዱባ ስ 1. ተቀትሎ የሚበላ
ድቡልቡል ወይም ሞላላ
የሆነ ትልቅ ፍሬ ያለው
ሃረግ ተክል፤ ፍሬውም
ዱባ ይባላል። 2. (ዘይ.)
አጭርና ወፍራም የሆነ
(ሰው)።

ዱባ 1ኛ ፍቺ

[የ] ዱባ ፍሬ ስ ነጭና ጠፍጣፋ የሆነ የዱባ
ተክል ዘር።
ዱቤ ስ የእቃውን ወይም የአገልግሎቱን ዋጋ
በሌላ ጊዜ ለሚከፈል፡ በገዢና በሻጭ መካከል
የሚካሄድ የገበያ ስምምነት።
ዱቤ ስ በፋብሪካ ተዘጋጅቶ የሚቀርብ የዱቂት
አይነት።
ዱቤ በርበሬ ስ ዛጣው ወፍራምና ረዥም የሆነ
የማይፋጅ በርበሬ።
ዱብ
ዱብ እዳ ስ ድንገተኛ፡ ያልታሰበና ያልተፈለገ
ነገር። የመሬትና የትርፍ ቤት መወረስ አጭር
ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው።
ዱብ አለ 7 1. ከላይ ወደታች ዘለለ፡ ጡብ
አለ። 2. ወደቀ፡ ጡብ አለ (ዝናብ፡ እንባ)።
ዱብ አደረገ 7 ጣለ።
ዱብ ዱብ አለ 7 1. አንድ ቦታ ላይ ሆኖ
ደጋግሞ ዘለለ፡ እንግጥ እንግጥ አለ። 2. ጡብ
ጡብ አለ፡ ወዳደቀ።
ዱብ ዱብ አደረገ 7 1. ጡብጡብ አደረገ፡
አፈሰስ (እንባን፡ ዝናብን፡...)። 2. ጣል ጣል
አደረገ፡ አንጠባጠበ።
ዱታ
ዱታ ነኝ አለ ያዜኝ ልቀቁኝ አለ፡
ለመማታት፡... ተጋበዘ ።
ዱካ¹ “ደካ” ስር ተመ.
ዱካ² ስ በርጫማ፡ ግርንቡድ።
ዱያታም “ደዌ” ስር ተመ.
ዱያት “ደዌ” ን ተመ.
ዱዳ(ዲዳ) ት 1. መናገር የማይችል (ሰው)።
2. (ዘይ.) ሃሳቡን ወይም የልቡን አውጥቶ፡
አብራረቶ፡ ግልፅ አድርጎ መናገር የማይችል።
ዱድማ ዝ.ከ.
ዱግ ስ 1. ቀደም ባለው ጊዜ የሹም ወኪል
ወይም እንደራሴ መጠሪያ። 2. ተወላጅ፡
ዝቅተኛ፡ የቦታች ሹም።
ዴ የ “ደ” ፊደል ባልስ ዘር።
ዴሞትፈር ስ የጠመንጃ አይነት።
ዲሞክራሲ ስ 1. ስለጣን በጠቅላላው ህዝብ
በሚመረጡ ተወካዮች እጅ የሚሆንበት
ስርአተመንግስት። 2. የተለያዩ ፖለቲካዊ
አመለካከቶችን፡ የንግግና፡ የፅሁፍ፡ በላማዊ
ሰልፍ የማድረግ፡... ነፃነትን የሚፈቅድ ስርአት።
ዲሞክራሲያዊ ት ህዝባዊ።
ዲሞክራት ስ አፍቃሪ ዲሞክራሲ የሆነ ሰው።
ዲሬከተር(ዳይሬከተር) ስ 1. የትምህርት

ዴር

ቤት ስራ መሪ፤ ርእሰ መምህር። 2. ስራ አስኪያጅ፤ ስራ መሪ።

ዴር ስ 1. ጥሩር፣ ከብረት የተሰራ ልብስ። 2. የድንጋይ አጥር። 3. በሰንጠረዥ መጫወቻ ውስጥ ያለ ግንብ። 4. ፈረሰኛ።

ዲስከስ(ዲስክ) ስ ከድንጋይ፣ ከእንጨት ወይም ከብረት የሚሰራ፣ ቅርፁ ክብና ጠፍጣፋ የሆነ፣ ለውርወራ ስፖርት የሚያገለግል እቃ።

ዲስኩር ስ ብዙ ሰው በተሰበሰበበት የሚደረግ ንግግር።

ዲቃላ “ደቀለ” ስር ተመ.

ዲባታግ ስ መልኩ ወደዳለቻነት የሚያደግፍ ፊካ ያለ ወይን ጦጅ የሚመስል፣ እንደ ማጭድ ወደፊት የገበጡ ቀንዶች ያሉት፣ በበረሃማ ስፍራዎች የሚገኝ፣ አንገተ ረጅም የሆነ፣ እዕዋት በል እንሰሳ ።

ዲብ ስ ከፍታው አነስተኛ የሆነ የአፈር ጉበታ፣ ቀልልታ።

ዲና ስ አመፀኛ፣ አደጋ ጣይ (ሰው)።

ዲና ደመታ አደጋ ጣለ።

ዲናሞ ስ የእንፋሎትን ወይም የውሃን...ሃይል ወደ ኢለክትሪክ ሃይል የሚለውጥ ሚካኒካዊ መሳሪያ።

ዲናር ስ የገንዘብ ስም።

ዲዛይን ስ አንድ ነገር በተወባቁ ከመሰራቱ በፊት በወረቀት ላይ ተስሎ የሚታይ ንድፍ።

ዲያቆን “ዳቆን” ስር ተመ.

ዲያቢሎስ(ዲያብሎስ) ስ 1. የሰይጣን አለቃ። 2. (ዘይ.) ርጉም፣ ክፉ።

ዲደን ስ ብርዳማ የሆነ ሃይለኛ ነፋስ።

ዲዳ “ዱዳ” ን ተመ.

ዲግሪ ስ 1. በዩኒቨርሲቲ ደረጃ ትምህርቱን ተከታትሎ ለፈፀመና ፈተናውን ላለፈ ሰው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት፣ የትምህርት ማስረጃ። 2. የማእዘን ወይም ዘዊ መለኪያ አሃድ። 3. የሙቀት መጠን መለኪያ አሃድ። በሙቀ ዲግሪ ለጉቴ ጉፊና ውሃ ወደ አገፋሎትነት ይለወጣል።

የዲግሪ ፕሮግራም [ትምህርት] ስ የአስራ ሁለተኛ ክፍልን በሄራዊ ፈተና ካለፉ በኋላ በዩኒቨርሲቲ ውስጥ በተለያዩ የትምህርት ዘርፎች ለአራት አመት ወይም ከዚያ በላይ የሚሰጥ የትምህርት ፕሮግራም።

ዲፕሎማ (ዲፕሎም) ስ በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ላይ ተገቢውን ስልጠና ወይም እውቀት ላገኝ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ወይም የትምህርት ማስረጃ።

ዲፕሎማሲ ስ በሃገሮች መካከል ሊኖር የሚጣውን ግንኙነት አስመልክቶ በየውጪ ጉዳይ

መስሪያ ቤቶች በኩል በተመደቡ የኢምባሲ ሰራተኞች የሚከናወን ስራ፤ ከላይ የተጠቀሰውን ስራ የማከናወን ዘዴ፣ ጥበብ።

ዲፕሎማት ስ የዲፕሎማሲን ስራ የሚያከናውን ግለሰብ፤ የኢምባሲ ከፍተኛ ባለስልጣን።

ዲፕሎም “ዲፕሎማ” ን ተመ.

ዳ የ “ደ” ፊደል ራብእ ዘር።

ዳህ(ዳከ) ን በእግርና በእጁ ሄደ (በተለይ ለሀገን)።

ዳህራይ “ደሃራይ” ን ተመ.

ዳለቻ(ዳለች) ት አመድማ፣ ቡላ፣ ግራጫ ቀለም ያለው።

ዳለጠ ን ግለጠ።

ዳላጣ ት ድጥ፣ የሚያግልጭ።

አዳለጠ ን አግለጠ፣ አዳጠ፣ አግለጠ።

ዳሌ ስ ከጭን በላይ፣ ከወገብ በታች ያለ የሰውነት ክፍል።

ዳልጋ ስ በበሬ፣ በሳም... አንገት ላይ ከማንቁርት እስከ ፍርንባ የተንጠለጠለ ቆዳ።

[የ] ዳልጋ አንበሳ ስ አሸዋማ ቀይ ሆኖ ወደ ሆዱ ነጣ የሚልኖ ወደ ጉያውና እግሮቹ አካባቢ ደብዘዝ ያሉ ጠቃጠቆ ምልክቶች ያሉበት፣ የኋላ እግሮቹ ከፈተኞቹ ይበልጥ ረዘም የሚሉ፣ ታላላቅ ጳጥኞች በሚገኙባቸው ኮረብታዎች ላይ የሚኖር፣ የአንበሳ ዘር የሆነ የዱር አውሬ (ሰእሉን የዱር) እንሰሳ ስር ተመ.።

ዳመነ ን ደመና ሆነ።

ዳመና(ደመና) ስ በእንፋሎት ወይም በተን መልክ ከመሬት ከተነሳ በኋላ የተነደፈ ጥጥ በመምሰልና ልዩ ልዩ ቅርፅ በመያዝ በሰማይ ላይ ሲንሳፈፍ የሚታይ ረቂቅ የሆኑ የውሃ ነጠብጣብ ከምችት።

ዳመና አረጋዝ(ጣለ) ዳመና አንገብበ፣ ዳመና ሆነ፣ ሊዘንብ የተቃረበ መሰለ።

ድምንምን አለ ን ጥቁርቀር፣ ጭምም አለ።

ተድመነመነ ን ጠጽቀረ፣ ጭምም አለ።

አዳመነ ን ዳመነ።

አድመነመነ ን አጠጽቀረ፣ አወላለመ።

ዳመጠ ን 1. ጸጠ፣ ደፈጠጠ። 2. አባጣ ጎባጣ የነበረውን እንዲስተካከል ወይም ልበት እንዲል አደረገ። 3. የተፈለቀቀን ጥጥ በመዳመጫ ድንጋይ ላይ በማድረግና አጭርና ቀጭን በሆነ የብረት ዘንገ ከላይ ወደታች በመጸጥ ጥጡን ከፍረው ለዩ።

መዳመጫ ስ ጥጥን ለመዳመጥ የሚያገለግል ጠፍጣፋና ለስላሳ ድንጋይ።

የመዳመጫ ብረት ስ የተፈለቀን ጥጥ ከፍረው ለመለየት የሚያገለግል አጭር፥ ቀጭንና ለሰላሳ የሆነ የብረት ዘንግ።

ዳመጠ ስ 1. በመዳመጫ ተዳምጦ ከፍረው የተለየ ጥጥ። 2 (ዘይ.) አፍንጫ ደፍጣጣ (ሰው)።

ዳማ¹ ቅ ደም የሚመስል የቀይ አይነት። ዳማ ፈረስ።

ዳማ² ስ ከብና ጠፍጣፋ ሆነው ከጥላብቲክ ወይም ከእንጨት፥... የተሰሩ ጠጠሮችን በሰሌዳ ላይ በማንቀሳቀስ የሚደረግ ጨዋታ።

ዳማከሲ ስ ሰዎች ለመድሃኒትነት የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት።

ዳምጠው ስ መንገድ ሲሰራ በትላልቅ የብረት መዳመጫዎች ንጣፋን እየዳመጠ የሚያስተካክል እጅግ ከባድ ተሽከርካሪ።

ዳሞትራ ስ መልክ ሽረሪት የሚመስል ጥቁርና ተናጻፊ የሆነች ነፍሳት።

ዳሞት ወይራ ስ እንደ ወይራ ጠንካራ የሆነ የዛፍ አይነት።

ዳራ ግ አጋባ፥ ትዳር አስያዘ፥ ሴትና ወንድን በትዳር አጣመረ፥ ጋብቻ እንዲመሰርቱ አደረገ።

መዳሪያ ስ ልጆች በተጋቡ ጊዜ ከወላጆች የሚሰጥ ሃብት፥ ንብረት።

ዳረገ ግ 1. ድርጎ ፈቀደ፥ እንዲሰጥ አደረገ። 2. (ዘይ.) አጋለጠ፥ አሳልፎ ሰጠ።

ዳረጎት ስ 1. ድርጎ። 2. ስጦታ፥ ጉርሻ።

ድርጎ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ ለድርጎች የሚሰጥ የተወሰነ መጠን ያለው ምግጅ፥ መጠጥ፥... 2. እንደ እርቦ ያለ መስፈሪያ፥ መለኪያ።

ድርጎኛ ቅ በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ መጠን ያለው ምግብና መጠጥ፥... የሚሰጠው ወይም የሚቀበል ሰው።

ተዳረገ ግ 1. ተሰጠ። 2. ለችግር፥ ለመከራ፥... ተጋለጠ።

አደራጎት ግ ዳረጎት ሰጠ።

ዳሩ ታዲያ፥ ግን፥ ፈላጊው ዘረዘ ጽፍ ምን ያደርጋል ላላገኘሁት።

ዳሩ ግን የሆነ ሆኖ፥ ግን፥ ሆኖም፥ ምን ያደርጋል፥ ምን ይሆናል። ትምህርቱን ተስታትዬ ዘረዘ ጽፍ ግን ፈተናውን አልወሰድኩም።

ዳራ "ደሃራይ" ን ተመ.

ዳር (ዳርቻ) ስ 1. ጠርዝ፥ ጫፍ። 2. አጠገብ። ሴቱ ከመንገድ ጽር ነው። 3. ከእንድ ከተወሰነ ክልል ውጭ። ኳደ ወደዳር ወጣች። 4. መጨረሻ፥ ጫፍ። ነገሩ ጽር ሳይደርስ አልተረፈም። ዳር አገር ጠረፍ፥ ሰውዬው ጽር አገር ይኖራል።

ዳር አደረሰ ፍጻሜ አደረሰ።

ዳር ወጣ 1. ይፋ ሆነ። ነገሩ ጽር ወጣ። 2. ሊያልቅ ደረሰ። ነገሩ ጽር ደርሷል።

ዳር ዳር አለ 1. ከጀለ። 2. አመነታ። መወሰን አቶቶት ጽር ጽር ይላል።

ዳር እስከ ዳር በሙሉ፥ በጠቅላላው። ወረውን ሀዘሰ ጽር እስከ ጽር ሰምቶታል።

ዳሰ ግ 1. የወፍሮውን መጅ በሃይል ሳይጫን ወይም ሳያጠብቅ እንደ አሻሮ ያለውን አህል በቀላሉ ፈጠት ፈጠት አደረገ። 2. ዳመጠ፥ ደፈጠጠ።

መዳሻ ስ ትልቅ የወፍሮ መጅ።

ዳሰሰ ግ 1. ዳበሰ፥ ነካ፥ ነካካ። 2. ቃኝ፥ ፈለገ።

ዳሰሳ ስ 1. ዳበሳ፥ መነካካት። 2. አንድን ጉዳይ በተመለከተ የሚደረግ ቅኝት ወይም አጠቃላይ የሆነ ፍለጋ ወይም የግኝቱ ገለጻ።

በዳሰሳ በግምት፥ በመላ።

ዳሰ ስ ብዙውን ጊዜ ድግስ ያለባቸው የገጠር ሰዎች እንግዶቻቸውን በአንድነት ለመጋበዝ ያስችላቸው ዘንድ እንደ አጠና፥ ጨቃና ቅጠላ ቅጠል ባሉ ነገሮች የሚሰሩት ጊዜያዊ መጠለያ።

ዳሰ ጣለ ዳሰ ሰራ፥ አዘጋጀ።

ዳሰተር ስ በቁጥር ሰሌዳ ላይ በጠመኔ የተፃፈን ፅሁፍ ለመጥረግ፥ ለማጥፋት የሚያገለግል ፀጉራም መጥረጊያ።

ዳሽቀ ግ 1. ተረገጠ፥ ታሽ፥ ደቀቀ። 2. በሰበሰ፥ በካ (ጭቃ)። 3. ደከመ፥ አቅም የሌለው ሆነ። ሊኮኖሚው ዳሽዳል።

አዳሽቀ ግ በሃይል መታ፥ ረገጠ።

ዳቆነ ግ የድቀና ማእረግ ተቀበለ።

ድቆና ስ የዲያቆንነት ማእረግ፥ ስልጣን።

ዲያቆን ስ በድቆና ማእረግ በቤተክርስቲያን የሚያገለግል ቀዳሽ፥ ካህን።

አዳቆነ ግ የዲያቆንነት ማእረግ ወይም ስልጣን ሰጠ።

ዳበረ ግ 1. ፋፋ፥ ወፈረ፥ ተመቸው። 2. ሰፋ፥ ተሰፋፋ፥ ብዛት አገኘ። 3. ለተክል፥ ለሰብል የሚሰማማና የሚጠቅም ጥሩ አፈር ሆነ። 4. አደገ፥ ላቀ፥ ጨመረ።

አዳበረ ግ አሳደገ፥ ቀደም ሲል በነበረው ላይ በመጨመር አስፋፋ (ለምሳሌ ሃሳብን)።

ሻዳበሪያ ስ አፈር ለተክል ወይም ለሰብል ተሰማሚና ጠቃሚ ነገር እንዲኖረው የሚያደርግ እንደ ፍገ ያለ ወይም በፋብሪካ ተሰርቶ የሚወጣ የልዩ ልዩ ንጠረካገሮች ውሁድ።

አዳባሪ ሃሳብ ስ አገላማሽ፥ አጠናካሪ ሃሳብ።

ዳበሰ ግ 1. ነካ፥ ዳበሰ። 2. ፈተሽ፥ መረመረ፥

ፈለገ (በእጅ በመነካካት)።
ዳበሳ ስ ዳሰሳ።
በዳበሳ 1. ማየት በማይቻልበት ሁኔታ በእጅ ብቻ በመነካካትና በመረዳት። *ከበራቱን በዳበሳ አገኘሁት*። 2. በግምት፣ በመላ፣ በዳሰሳ።
ዳቢት ስ የጎድን ዘርፍ፣ ከብራኳ ጋር የተያያዘ የትክክ ስ።
ዳባ ስ 1. የበሬ ቆዳ፣ ቁርበት። 2. ከበሬ፣ ከአጋዘን፣...ቆዳ የሚሰራ የመናንያን ልብስ፣ አፅፍ።
ዳባ ለባሽ ስ የበሬ፣ የአጋዘን፣... ቆዳ የሚለብስ መናኝ መነኩሊ።
ዳቤ ስ ሊጡ በወፍራሙ ተዘጋጅቶ የሚጋገር ወፍራም እንጀራ።
ዳብሬ ስ ከእንስራ አነስ የሚል ትልቅ ገንቦ።
ዳቦ ስ 1. ብዙውን ጊዜ የሰንዴ ዱቄት በወፍራሙ ተበክቶ በተለያየ ቅርፅና መጠን የሚዘጋጅ ምግብ። 2. (ዘይ.) ወፍራም (እንጀራ ወይም መጠጥ)።
ዳቦ ደፋ ዳቦ (ድፍ) ጋገረ።
ዳቦ ቆሎ ስ በአብዛኛው የሰንዴ ወይም የፍርኛ ዱቄት በወፍራሙ ከተበካ በሂሳ ሊጡ እየተደበለበሰ በቆሎ ቅርፅ ተዘጋጅቶና ተቆልቶ የሚቀርብ የምግብ አይነት።
ዳቦት ስ ችቦ።
ዳተኛ ት ችልተኛ፣ ልግመኛ።
ዳነ ግ 1. ህመሙ ለቀቀው፣ ተፈወሰ፣ ታሞ የነበረው ጤነኛ ሆነ፣ ሻረ። 2. ተረፈ፣ አመለጠ። *ደርሶ ከነበረው አደጋ እርሱ ብቻ ዳነ*።
መዳኛ ስ 1. መትረፊያ፣ ማምለጫ። *መዳኛ የለውም*። 2. መድሃኒት።
መድሃኒት (መዳኒት) ስ 1. ከተለያዩ ስራስርቶች ማእድናት ቅጠላ ቅጠሎች... በዱቄት፣ በእንክብል፣ በትባት፣ በፈሳሽ፣... መልክ የሚዘጋጅ የህመም መፈወሻ። 2. አብነት። 3. በጤና ላይ ጉዳት የሚያስከትል መተት፣ ደግሞት፣ ስራይ፣...።
መድሃኒት ቀመሰ 1. የኮሶ መድሃኒት ጠጣ። 2. በጠላት የተዘጋጀ ጎጂ መድሃኒት ተደረገበት (በምግብ ወይም በመጠጥ አማካይነት)።
መድሃኒት ነክቶታል መጥፎ መተት፣ መድሃኒት ተደርጎበታል።
መድሃኒት ቀማሚ የተለያዩ መድሃኒቶችን በተለያዩ መልክ የሚያዘጋጅ ባለሙያ።
መድሃኒት ቤት ስ መድሃኒት የሚሸጥበት መደብር።
መድሃኒተኛ ስ 1. ባለመድሃኒት፣ መድሃኒት

አዋቂ። 2. ጠላቶቹ ናቸው ብሎ በሚገምታቸው ሰዎች ላይ ጎጂ መድሃኒት የሚያደርግ ሰው።
መድን (መድህን) ስ የቤ፣ የባትና።
ተዳነ ግ የቤ፣ መድን ሆነ። *ግን ተዳነህ*።
አዳኝ ት ፈዋሽ።
ዳንስ "ደነስ" ስር ተመ።
ዳንኪራ ስ 1. ጭፈራ፣ ድለቃ፣ ዝላይ። 2. ሽብሸባ።
ዳንኪራ መታ /ረገጠ ጨፈረ፣ ደለቀ።
ዳንዳ "ደንዳ" ን ተመ።
ዳንዴ ት 1. ጠረንገሎ፣ ጠብደል። 2. (ዘይ.) ወንበዴ፣ ቀማኝ።
ዳንግሌ በግ ስ ትላቱ እሳት የሚመስል ቀይ በግ።
ዳኘ ግ የከላሽንና የተከላሽን፣ የበዳይንና የተበዳይን ከክርክር ወይም ጉዳይ ሰምቶ ፍርድ ሰጠ።
ዳኝ ስ 1. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ ብያ፤። ፍርድ፣ ውሳኔ፣...ለመስጠት ስልጣን ያለው ሰው። 2. (ሰፖ.) በአንድ ስፖርታዊ ውድድር ወቅት እንደ ውድድሩ አይነት ከሚዳው ውጭ ወይም ከሚዳው ውስጥ በመሆን የስፖርት ህጎች መከበርን የሚቆጣጠርና ውሳኔ የሚሰጥ።
ዳኝ ረገጠ አልዳኝም አለ። የዳኝን ፍርድ አንኳለሰ።
ዳኝ ቀጠነኝ አለ ዳኝን ናቀ።
የዳኝ ራት ስ ወደ አንድ አካባቢ ለሂደ ባለስልጣን የአካባቢው ነዋሪ አዋጥቶ ያቀርበው የነበረ ምግብና መጠጥ።
ዳኝነት ስ የመፍረድ፣ የመወሰን፣ የመበየን ተግባር።
ዳኝነት ገባ 1. የተወሰነበትን የዳኝነት መቀጫ ከፈለ። 2. የዳኝነት መቀጫ ተጣለበት።
የዳኝነት የዳኝነቱን ስራ ላከናወነው ፍርድ ቤት ተረፈው የሚከፍለው ገንዘብ።
ተዳኝ ግ ለሀገ ተገዛ፣ ታዘዘ፣ የዳኝን ብያ፤ ተቀበለ፣ ስርላት ያዘ።
አዳኝ ግ ለዳኝ አቤት አለ። ከሰሰ።
ዳክረ ግ 1. ላቆጠ፣ ተለወሰ። (ጭቃ ውስጥ)። 2. (ዘይ.) በጣም ለፋ፣ ደክመ፣ ማሰነ።
አዳክረ ግ 1. አላቆጠ፣ ለወሰ። 2. በጣም አለፋ፣ አማሰነ።
አዳካሪ ት በማይመለከተው ጉዳይ ውስጥ ጥልቅ የሚል፣ ዘባራቂ፣ የሰው ጉዳይ የሚያበላሽ።

ዳካ ስ ብዙውን ጊዜ ለማብረያ የሚያገለግል እንደ ዋጋያት ያለ እቃ ።

ዳክዬ ስ የእግሮቹ ጥቶች እርስ በርሳቸው በሰስ ቆዳ የተያያዙ፣ ምንቃና ጠፍጠፍ የሚል፣ አንገቱና እራሱ ላይ የሚያበለጠጠው ግራጫ ቀለም ያለው፣ በወንዝ፣ በባህር ወይም በየብስ የሚኖር የአሞራ አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ዳዊት(መዝሙረ ዳዊት) ስ በመፅሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኝ የፀሎት መፅሐፍ ክፍል ወይም ራሱን ችሎ የተዘጋጀ የዚሁ የፀሎት መፅሐፍ መጠሪያ።

ዳዊት ደገመ 1. መፅሐፈ ዳዊትን ተምሮ ጨረሰ። 2. መፅሐፈ ዳዊትን በማንበብ ፀለየ፣ፀሎት አደረገ ።

ዳዊት ደጋሚ ስ 1. ፀሎተኛ(ዳዊትን በማንበብ)። 2. ከዳዊት ትምህርት በስተቀር ተወማሪ ሌላ ትምህርት የለው።

ዳዊት አስደገመ 1. ዳዊት ተምሮ እንዲጨርስ አደረገ። 2. የዳዊት ፀሎት እንዲፀለይለት አደረገ።

ዳዋ ስ ጥሻ።

ዳውላ ስ 1. ሃያ ቁና የሚይዝ ትልቅ ሰልቻ። 2. በጭነት ከብት ጀርባ ላይ የሚደረግ መደላደላ፣ የቁርቋራ መከላከያ። 3. (ዘይ.፥ ስድብ) ጠብደል።

ዳውዳ ስ ከቱጢማና ከቃጫ የሚሰራ ምንጣፍ።

ዳዳ ግ ከጀለ፣ማድረግ ፈለገ።

ዳዴ ስ ሀፃን ልጅ በሌላ ሰው እየተደገፈ የሚያደርገው የመራመድ ልምምድ ወይም ሙከራ።

ዳዴ አለ ግ 1. ለመራመድ ሞከረ (ሀፃን)። 2. ቀስ እያለ ሄደ። 3. እድገቱ ፍጥነት በሌለው ሁኔታ ሆነ።

*ዳገተ

ዳገት ስ አቀበት፣ ወደፊት ሲሄዱ ከፍ እያለ የሚሄድ አስቸጋሪ መንገድ ወይም ቦታ፣ የቆልቆለት ተቃራኒ።

አዳገተ ግ አስቸገረ፣ አቃተ።

አዳጋች ት አስቸጋሪ፣አዋኪ።

ዳጉሳ ስ ፍሬው ጥቁር፣ቀይ ወይም ነጭ የሆነና ጎመን ዘር የሚያክል የእህል አይነት።

ዳግመኛ "ደገመ" ስር ተመ.

ዳግሚያ "ደገመ" ስር "ዳግም" ን ተመ.

ዳግማዊ "ደገመ" ስር ተመ.

ዳግም ዝ.ክ.

ዳግሞሽ "ደገመ" ስር "ዳግመኛ" ን ተመ.

ዳጎስ ግ ወፈረ።

ዳጎስ ያለ ት ወፈር ያለ።

ዳጠ ግ 1. ደፈጠጠ፣ጨፈለቀ። 2. ዳለጠ፣ ድጥ ሆነ፣ እግር አስከዳ፣ አንሻተተ።

ዳጥ ስ ሲረግጡት የሚያሟልጭ ጭቃማ (ቦታ)።

ድጥ ዝ.ክ.

ድጣም ት ዳጥ የሆነ (ቦታ)።

አዳጠ ግ አዳለጠ፣አንሸራተተ።

ዳፈ ግ ገፋ፣ አዳፋ፣ገፈተረ።

ዳፈለ ግ ገፍላ አይነት ፀጉር አወጣ፣ፀጉራም ሆነ።

*ዳፊን

ዳፊን ስ 1. አንድን ግዴታ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ያለመፈፀም ሁኔታ (ግብርን በወቅቱ አለመክፈል፣ቅዳሴን ማስታገል፣...)። 2. አንድን ግዴታ በተወሰነ ጊዜ ባለመፈፀም ምክንያት የሚከፈል መቀጮ።

ተዳፊን ግ 1. ታላቅ፣ መፈፀም የነበረበት ነገር ሳይፈፀም ቀረ። 2. አመድ ለበስ፣ ተቀበረ(እሳት)።

አዳፊን ግ አስታላ፣መፈፀም የሚገባውን ነገር ሳይፈፀም ቀረ።

ዳፋ ስ ጦስ፣መዘዘ።

ዳፍንት ስ አነስተኛ ብርሃን ባለበት ወይም በወለሃ ውስጥ በደጋብ ለማየት የማያስችል (የዘለክካ) የአይን በበታ።

ዳፍንታም ት 1. ዳፍንት የያዘው ሰው። 2. (ዘይ.) ሀ. ንቃት፣ ቅልጥፍና የሌለው። ለ. ደደብ፣ ትምህርት የማይገባው።

ዴ የ "ደ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ዴሲማል ስ ከነጥብ በሂሳ የሚፃፍ በአንድና በዜር መካከል ያለ ማንኛውም ቁጥር፣ አስርዮሽ ወይም በአስርዮሽ፣ በመቶኛ፣... የሚገለፅ ከፍልፋይ ቁጥር፣(ለምሳሌ 0.27 ዴሲማል ቁጥር ሲሆን ሃያ ሰባት መቶኛ የሚለውን አሃዝ ያሳያል ወይም ይወክላል)።

ዴሲ ሜትር ስ የርዝመት መለኪያ፣ 10 ዴሲ ሜትር 1 ሜትር ይሆናል።

ዴፈረንሽያል (ዲፈሪንሻል) ስ ሁለቱን የመኪና የሂሳ እግሮች ፍጥነት ለማስተካከያነት የሚረዳ የመኪና አካል።

ድ የ"ደ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ድሁር ት በጣም አጭር (ለው)።

ዴሂት ስ 1. አጭርና ቀጭን የሆነች የዋልታ ዙሪያ ማገር። 2. የቂጥኝ አይነት።

ድሃ "ደሃ" ን ተመ.

ድሀንን ስ የበገና፣ የክራር ጅግት መግረፊያ። (የበገናን ስእል ተመ.)።

ድለላ¹ "ደለለ" ስር ተመ.
ድለላ² "ደለ" ስር ተመ.
ድለቃ "ደለቀ" ስር ተመ.
ድላል "ደለለ" ስር ተመ.
ድል ስ ተፎካሪን፣ ተቀራጭን፣ ጠላትን፡..
በማሸነፍ፣ በመርታት የሚገኝ ውጤት፡..
ድል ሆነ/ተነሳ ተሸነፈ፡..
ድል መታ/ነሳ/ አደረገ/ ተቀዳጀ/
አሸነፈ፣ የበላይነት አገኘ፣ ረታ፣ ።
ድልህ "ደለህ" ስር ተመ.
ድልምጥ "ደለመጠ" ስር ተመ.
ድልቂያ "ደለቀ" ስር ተመ.
ድልብ "ደለበ" ስር ተመ.
ድልዝ¹ "ደለዝ" ስር ተመ.
ድልዝ² "ደለዝ" ስር ተመ.
ድለዳል "ደለደለ" ስር ተመ.
ድልድል ዝ.ክ.
ድልድል ዝ.ክ.
ድልድይ ስ በወንዝ ወይም የወንዝ ቅርፅ ባለው መራት ላይ ከእንወት፣ ከድንጋይ፣ ከብረት፣... የሚለራ መሸጋገሪያ፡..
ድሎት "ደላ" ስር ተመ.
ድመት ስ ብዙውን ጊዜ አይጥ እንዲያድን ተብሎ በቤት ውስጥ እንዲኖር የሚደረግ፣ፀጉሩ ልስልስ የሆነ ትንሽ የቤት እንስሳ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)፡..
ድማሚት "ደማሚት" ን ተመ.
ድም
ድም አለ ን እንደ ከበር ወይም አንደ መድፍ ውህት ያለ ድምፅ አስማ፣ ግም አለ፡..
ድምር "ደመረ" ስር ተመ.
ድምበር "ደነበረ" ስር "ድንበር"ን ተመ.
ድምበር ተኛ**ደነበረ" ስር "ድንበር ተኛ" ን ተመ.
ድምቡሎ(ድንቡሎ) ስ 1. ባለ አምስት ሳንቲም መሃለት፡ 2. (ዘይ) ድንቡሞ ያለችና ደመገቡ የሆነች ልጅ እገር ሲት፡..
ድምቡሽ(ድንቡሽ) ት የፋፋ፣ ያማረበት (ሀገን ልጅ)፡..
ድምቡጮ ዝ.ክ.
ድምቢጥ "ድንቢጥ" ን ተመ.
ድምብላል ስ መጠኑ እንደ ዘንጋዳ የሆነ ሌብለቡል የትመም አይነት፡..
ድምብል "ድንብል" ን ተመ.

ድምድማት "ደመደመ" ስር ተመ.
ድምጥማጥ
ድምጥማጡ ጠፋ 1. ደብዛው ጠፋ፣ ያለበት፣ አድራሻው ታዛ፡ 2. ተደመሰሰ፡..
ድምፅ(ድምጥ) ስ 1. በመናገር፣ በግዜያ፣ በአንትስቃሲ አግካይነት ወይም አንድ አካል ከሌላው ጋር ሲሳተም የሚፈጠርና ጆር ሊሰማው የሚችል ግንኙነትም ስርአት የቀረበለ ውህት ።
2. አንድን ጉዳይ፣ ሃሳብ፣... በመደገፍ.. ወይም በመቃወም ወይም ሌላ አጽም በመያዝ የራሱን ውሳኔ፣ምርጫ በይፋ (እጅ በግውጣት) ወይም በምስጢር (ካርድ በመጣል) የግላውን፣ የማስመዝገብ ሁኔታ፡..
ድምፁ አይሰማም ዝምተኛ፣ጭምት ነው፡..
ድምፁ ያምራል ጥፋ ድምፅ አለው፡..
ድምፁ ጠፋ 1. ዝም አለ፡ 2. አድራሻው ታዛ፡..
ድምፁን ሰለበው ድምፁን ዘጋው፡..
ድምፅ ሰጠ 1. በምርጫ ወይም በውሳኔ ጊዜ ድጋፉን ወይም ተቃውሞውን እጅ በግውጣት ወይም በሌላ ዘዴ አሳወቀ፡ 2. ድምፁ እንዲወምር፣ እንዲገላ አደረገ (የራዲዮ፣የቴሌቪዥን)፡ 3. ድምፅ አለግ፡..
ድምፅ ሰጪ ስ መራጭ (ድምፅ በመስጠት)፡..
ድምፅ መረዋ ት ጥፋ ድምፅ ያለው ሰው፡..
ድምፅ ተአቅቦ ስ በስብሰባ ላይ ለሚተላለፍ ውሳኔ የድጋፍ ወይም የተቃውሞ ድምፅ አለመስጠት፡..
ድምፅ መቅጃ ስ ግንኙነትም ድምፅ (ውህት፣ንግግር፣ዜማ፣...) እየተቀበለ በከር ጥብጣብ ወይም በሽክላ ላይ እንዳለ መዝገብ ወይም ቀርቦ የሚያስቀር መሳሪያ፡..
ድምፅ ማጉያ ስ የአንድን ነገር ድምፅ እየተቀበለ መልሶ እንደአስፈላጊነቱ የድምፁን ሃይል ውምርና አንላት የሚያስገኝ መሳሪያ፡..
ድምፅ የሌለው መሳሪያ ስ እንደ ውቤ፣ ጎራጌ፣ ሰንጠፋ... ያለ የጦር መሳሪያ፡..
ድምጻዊ ት 1. ሲያዜም ወይም ሲዘፍን ድምፁ የሚያምር፣ ደስ የሚል፡ 2. ዘፋኝ፡..
ድረስ "ደረሰ" ስር ተመ.
ድሪ ስ ከብር ወይም ከወርቅ የሚለራ የአንገት ጌጥ፡..
ድሪ "ደሪ" ስር "ድሪያ" ን ተመ.
ድሪቶ "ደረተ" ስር ተመ.
ድሪቷም ዝ.ክ.
ድሪያ "ደሪ" ስር ተመ.

ድራማ ስ በቴላትር ቤት፡፡በሬዲዮ፡፡ በቴሌቪዥን የሚቀርብ ወይም የቀረበ ተውኔት፡፡

ድራማ ስ ያልተወቃ የዘንጋዳ ወይም የማሽላ ራስ ክምር፡፡

ድራር¹ ስ አስከሬን ወይም የሬሳ ሳጥን መቃብር ውስጥ ከገባ በሂሳ አፈር እንዳይጫነው ከለሳ የሚሆን የእንጨት ወይም የድንጋይ ርብራብ፡፡

ድራር አቃፊ ስ በመቃብር ውስጥ በሬሳ ሳጥን ዙሪያ የሚደረደርና ርብራቡን (ድራፋን) የሚሸከም ድንጋይ፡፡

ድራር² ስ የትልቅ በላል ዋዜማ፡፡

ድራሽ "ደረሰ" ስር ተመ.

ድራብ "ደረበ" ስር "መደረቢያ" ን ተመ.

ድራት "ደራ" ስር ተመ.

ድራፍት[ቢራ] ስ በፋብሪካ ተጠምቆ እንደ ወጣ፡፡ ብዙ ሳይቆይ በትኩሱ ለተጠቃሚ የሚቀርብ ቢራ፡፡

ድር "ደራ" ስር ተመ.

ድርሰት "ደረሰ" ስር ተመ.

ድርሳን ዝ.ክ.

ድርስ "ደረሰ" ስር ተመ.

ድርሻ ዝ.ክ.

ድርቀት "ደረቀ" ስር ተመ.

ድርቄ ስ ሰገጣ፡፡

ድርቅ "ደረቀ" ስር ተመ.

ድርቅና ዝ.ክ.

ድርቆሽ ዝ.ክ.

ድርበብ "ደረበበ" ስር ተመ.

ድርብ "ደረበ" ስር ተመ.

ድርብብ "ደረበበ" ስር ተመ.

ድርት "ደረተ" ስር ተመ.

ድርያ "ደራ" ስር "ድሪያ" ን ተመ.

ድርድር "ደረደረ" ስር ተመ.

ድርድር ዝ.ክ.

ድርድር "ደረጀ" ስር ተመ.

ድርገት ወረዱ ስ (ኢ.ኦ.ጉ.ቤ.) በቅዳሴ ስነ ስርአት ማብቂያ ላይ ምእመናኑን ለማቆረብ መስዋእቱን ይዘው ቀዳሲያኑ በእንድነት ከመቅደስ ብቅ አሉ፡፡

ድርጊት "ደረገ" ስር ተመ.

ድርጎ "ዳረገ" ስር ተመ.

ድርጎኛ ዝ.ክ.

ድርጭት ስ አሸዋማ መልክ ያለውና ከርግብ አነስ የሚል የወፍ አይነት፡፡

ድርፋጭ "ደረፎጫ" ስር ተመ.

ድር "ዱር" ን ተመ.

ድስት ስ ወጥ ለመሰሪያ ወይም ለመቀቀያ እንዲያገለግል ከሸከላ ወይም ብረት ነክ ከሆኑ ነገሮች የሚሰራ፡፡የተለያዩ መጠን ያለው እቃ፡፡

ድቀት ስ 1. ክሰረት፡፡ 2. ውርደት፡፡

ድቁስ "ደቆሰ" ስር ተመ.

ድቁና "ዳቆኑ" ስር ተመ.

ድቃቂ "ደቀቀ" ስር ተመ.

ድቅን "ደቀኑ" ስር ተመ.

ድቅድቅ "ደቀደቀ" ስር ተመ.

ድቋ ስ በጉሽ ጠላ መልክ የሚዘጋጅ የጠላ አይነት፡፡

ድቡልቡል "ድብልብል" ን ተመ.

ድቡሽት ስ ሲረገጡት ትምክ ትምክ የሚል አሸዋማ መሬት፡፡

ድባ ስ ድቡልቡል ቅጽዕ ያለው የደቃ አይነት፡፡

ድባቅ

ድባቅ መታ አጠፋ፡፡ አወደመ፡፡ አሸነፈ፡፡ ደመሰሰ፡፡

ድባብ ስ ከሃር ጨርቅ የሚሰራና የብር ወይም የወርቅ መርገፍ ያለበት፡፡ በበላል ቀን በቤተክርስቲያን ለታቦት የሚዘረጋ ትልቅ ጥላ፡፡

ድባም "ደበኑ" ስር ተመ.

ድቤ ስ ለመቃብር ተብሎ የተቆፈረ አፈር፡፡

በድቤ ተቀበረ ያለ ሳጥን ወይም ያለ ድራር ተቀበረ(አስከሬት አፈር ብቻ ለበሰ)፡፡

ድቤ ስ ትንሽ ነጋሪት፡፡ የቃልቻ ከበሮ፡፡

ድብ¹ ስ ረጅም ፀጉርና ጥፍር ያለው፡፡ ጠንካራና ሃይለኛ የሆነ አውሬ፡፡

ድብ²

ድብ አለ ግ ወደቀ፡፡ ዱብ አለ፡፡

ድብ አደረገ ግ አፈረጠ፡፡ ጣል፡፡

ድብል¹ "ደበለ" ስር ተመ.

ድብል² "ደበለለ" ስር ተመ.

ድብልቅ "ደባለቀ" ስር ተመ.

ድብልቅልቅ ዝ.ክ

ድብልብል "ደበለበለ" ስር ተመ.

ድብርቅ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል፡፡ ፍሬው ተወቅጦና ከአጥሚት ጋር ተፈልቶ የሚጠጣ፡፡ በወይና ደጋ የሚበቅል የእፀዋት አይነት፡፡

ድብርት "ደበረ" ³ "

ድብርብስ "ደበስ" ስር ተመ.

ድብቅ "ደበቀ" ስር ተመ.

ድብብቆሽ ዝከ

ድበት ስ ትንሽ የእህል ክምር።

ድብትርና "ደበተረ" ስር ተመ.

ድብኝት ስ 1. ከጭቃ የተሰራ የእህል

ማስቀመጫ፤ ጎታ ጉሰጉሻ። 2. (ዘይ.)

አጭርና ወፍራም የሆነ (ሰው)።

ድብኝት 1ኛ ፍቺ

ድብክብክ "ደበክበክ" ስር ተመ.

ድብደባ "ደበደበ" ¹ " ስር ተመ.

ድብዳብ ስ ለመቀመጫነት የሚያገለግል ከነፀጉሩ

የተለፋ የበግ ቆዳ።

ድብደባ ስ የአፈር፣ የጉድፍ ክምር፣ ኩይስ።

ድብድብ "ደበደብ" ስር ተመ.

ድብድብ "ደበደበ" ² " ስር ተመ.

ድንስር "ደነስረ" ስር "ደንሳራ"ን ተመ.

ድንቁርና "ደነቀረ" ስር ተመ.

ድንቅ "ደነቀ" ስር ተመ.

ድንቅፍቅፍ "ደነቀፈ" ስር

"ደንቀፍቃፋ"ን ተመ.

ድንበር "ደነበረ" ³ " ስር ተመ.

ድንበርተኛ ዝከ

ድንቡሉ "ድምቡሉ" ን ተመ.

ድንቡሽ "ድምቡሽ"ን ተመ.

ድንቢጥ (ድምቢጥ) ስ ለመጠና አነስተኛ የሆነ

የወፍ አይነት።

ድንብል (ድምብል) ስ ሲቶች በከር ስኩተው

አንገታቸው ላይ የሚያደርጉት ቀለበት።

ድንብርብር "ደነበረ" ² " ስር ተመ.

ድንት አለም ዝንት አለም ።

ድንች ስ የፍሬው ቅርፅ ከብ ወይም ሞላላ ሆኖ

በመሬት ውስጥ እንደ ሽንኩርት የሚያፈራና

የሚፋፋ፣ ተቀቅሎ፣ ተጠብሶ፣... የሚበላ ተክል።

ድንን ስ 1. ችፍግ ብሎ የሚገኝ ደን። 2.

(ዘይ.) ችፍግ ያለ ፀጉር።

ድንኩል

ድንኩል ድንኩል አለ ገ ድክ ድክ አለ
(የሀፃን ልጅ አካሄድ)።

ድንክ ት ከመሰሎቹ በተለየ በጣም አጭር የሆነ
ትክል ሰውነት ያለው።

ድንክ አልጋ ስ አጠር፣ ጠብብ ብሎ
ለመቀመጫም እንዲያገለግል ሆኖ ከእንጨትና
ከጠፍር የሚሰራ አልጋ።

ድንኳን ስ ከሽራ ወይም ከአቡጃዲ፣... የሚሰራ፣
እንደ ቤት ሆኖ በጊዜያዊነት የሚያገለግል
መጠለያ።

ካስማ

ድንኳን

ድንኳን ጣለ (ተከለ) ድንኳን ዘረጋ።

ድንገት ተው. 1. ላይታሰብ። ለወደዱ ድንገት
ሞተ። 2. ምናልባት። ድንገት መኪና ከላገህ
ነገ እንዳለሁ።

ድንገተኛ ት 1. ያልታሰበ። ስ 2. ድንገት
የሚያጋጥም የህመም አይነት። 3. ድንገተኛ
ለተባለው በሽታ ማስታገሻ ይሆናል የሚባል
መድኃኒት(ብዙውን ጊዜ ሰራሰር)።

ድንገተኛ ክፍል ስ ድንገት የታመመ
ወይም አደጋ የጋጠማቸው ለሞቶ የሚታከሙበት
ክፍል (ሃኪም ቤት)

ድንኩላፈረስ] ስ ያልተከላሸ ፈረስ።

ድንጉል ስ 1. ከአንድ የንብ መንጋ መካከል
ሰራው ውሃ ማጋዝ የሆነና የማይናደፍ ንብ ። 2.
ድንጉል ከሚባለው የንብ ድምፅ ጋር የሚመሳሰል
ወፍራም ድምፅ የሚወጣው የበገና ግጥማት።

ድንጉርጉር "ደነሳረ" ² " ስር ተመ.

ድንጉጥ "ደነገጠ" ስር ተመ.

ድንጋሌ "ድንግል" ስር ተመ.

ድንጋይ(ደንጊያ) ስ 1. ብረትነት የሌለው
ጠጣር የማለድን አይነት። 2. (ዘይ.) ደደብ፣ ነገር
የማይዘልቀው፣ ጠንካራ፣ ቻይ። 3. "ባትሪ" ስር
" ባትሪ ድንጋይ" ን ተመ.

ድንጋይ ነው ደደብ፣ የማይገባው ነው።

የድንጋይ ልብስ ስ በድንጋይ ላይ ተለጥፎና
ጭፍቶ ብሎ የሚበቅል አረንጓዴ የእውነት
አይነት።

የድንጋይ ከሰል ስ እየነደደ ሙቀት

የሚሰጥና ጋዝ የሚገኝበት ጥቁር ጠጣር ማእድን።
ድንጋይ ልብ (ልብ ድንጋይ) 1. ጫካ።
2. የግይዝገው። ድንጋይ ልብ ስለሆነ ቢነግሩት
አይዝውም።

ድንጋይ ራስ ደደብ።

ድንጋይ በእግሩ ሰነፍ ትልጥፍ የሌለው
ጎታታ።

ድንጋያማ ት ድንጋይ የበዛበት ቦታ ወይም
መሬት።

ድንጋጌ “ደነገገ” ስር ተመ.

ድንጋጤ “ደነገጠ” ስር ተመ.

ድንግል (ብ.ቁ.ደናግል) ስ 1. ድንግልና። 2.
የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፅሞ ያላደረገ። ት 3.
ታርሶ ተቀፍሮ የግያውት (መሬት)።

ድንጋሌ ስ ገፅህና፣ ህይወትን በሙሉ የግብረ
ስጋ ግንኙነት ፈፅሞ ሳያደርጉ የመኖር ሁኔታ።

ድንግላዊ (ድንግላይ) ት ህይወቱን በሙሉ
ከግብረ ስጋ ግንኙነት ርቆ የሚኖር።

ድንግልና ስ 1. ከብረ ገፅህና፣ ህግ። 2.
ከግብረ ስጋ ግንኙነት ርቆና ተጠብቆ የመኖር
ሁኔታ።

ድንፋታ “ደነፋ” ስር ተመ.

ድኝ ስ ቀለሙ ቢጫ የሆነ የግእድን አይነት።

ድከን “ደከነ” ስር ተመ.

ድኩሳ ስ አንገቱ ነጭ፣ በጀርባው ላይ አልፎ
አልፎ ነጣ ያሉ ምልክቶችና ጥቁር ሽንትር
ያለው፣ ሌላ አካሉ ወርትማ የሆነ፣ ከአጋዘንና
ከኒያላ ወገን የሚመደብ፣ ቀንዶቹ እስከ 50 ሳንቲ
ሜትር የሚረዝመ፣ ቅጠላቅጠል፣ ሳር፣...
የሚመገብ የዱር እንስሳ (በእሉን “የዱር
እንሰሳ” ስር ተመ.)።

ድኩም “ደከመ” ስር ተመ.

ድካ “ደካ” ስር ተመ.

ድካም “ደከመ” ስር ተመ.

ድካመት ዝ.ክ.

ድከን “ደከነ” ስር “ድከን” ጎ ተመ.

ድኮት ስ ከብር ወይም ከነሃስ የሚሰራ እንደ
አገሳር ያለ የእግር ጌጥ።

ድኳ “ደኳኳ” ጎ ተመ.

ድው¹

ድው አለ ገ ፀጥ፣ አረፎ አለ።

ድው አለው ፍዝዝ፣ ቅዝዝ አደረገው።

ድው²

ድው አለ ገ ገው የሚል ድምፅ አሰማ።

ድውር “ደወረ” ስር ተመ.

ድውይ “ደዌ” ስር ተመ.

ድድ ስ በጥርሶች መብቀያ፣ ጥርሶችን አጥብቆ
የሚይዝ ስጋ።

ድዱን አሰጣ ገለፈጠ፣ በሆነ ባልሆነ ነገር
ሳቀ።

ድዳም ት (ስድብ) 1. ከተለመደው መጠን በላይ
ድዱ ከጥርሶቹ ጎልቶ የሚታይ ሰው። 2. በሆነ
ባልሆነ ነገር የሚሰቅ፣ የሚገለፍጥ።

ድድር “ደደረ” ስር ተመ.

ድድቅ “ደደቀ” ስር ተመ.

ድጅኖ ስ ሁለቱም ጫፎቹ ድንጋይ ለመፈንቀል፣
መሬት ለመማስ እንዲያገለግል ሆኖ ሙሉ በሙሉ
ከብረት የተሰራ መሳሪያ።

ድጀኖ

ድጉልጉል “ደጎለጎለ” ስር ተመ.

ድጉስ “ደጎስ” ስር ተመ.

ድጋሚ “ደገመ” ስር ተመ.

ድጋም “ደገመ” ስር ተመ.

ድጋፍ “ደገፈ” ስር ተመ.

ድግ “ደገደገ” ስር ተመ.

ድግምተኛ “ደገመ” ስር ተመ.

ድግምታም ዝ.ክ.

ድግምት ዝ.ክ.

ድግር ስ ከሞፈር ቂጥ ጋር በትትርት ከእርፍና
ከማረሻ ጋር በወገል የሚያያዝና ግረሻ
የሚሰነጠቀውን መሬት እያሰፋ የሚሄድ የእርሻ
መሳሪያ (በእሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

ድግስ “ደጎስ” ስር ተመ.

ድግዝግዝታ “ደገዝ” ስር ተመ.

ድግድግ ዝ.ክ.

ድግግም “ደገመ” ስር ተመ.

ድግግሞሽ ዝ.ክ.

ድግግ ስ የግንዱ ውፍረት እንደ ጨቃ ሆኖ
መለል መለል ያለ፣ በወይና ደጋ የሚበቅል
የእፅዋት አይነት።

ድግማ “ደጎመ” ስር ተመ.

ድጎ¹ ስ የፊድ ከደረሳቸው መካከል ትልቁ የዜግ
መፅሃፍ።

ድጎ² ስ ደቃት ገብሳ እብት።

ድግም “ዳጠ” ስር ተመ.

ድጥ ዝ.ክ.

ድጦሽ ስ ተቀቅሎ የተደፈጠጠ ምስር፥ የአተር ከክ፡፡

ድፊት ስ ወፍ፥ ቆት፥... ለመያዝ የሚያገለግል እንደ ወንፊት ያለ፥ ቅርጫት መሰል ወጥመድ፡፡

ድፋርሳ ስ መልኩ ግራጫማ ቡና ቀለም የሆነ፥ በአንገቱ ዙሪያ፥ ከቂጡ አካባቢና ከየኩሪዎቹ በላይ እንደ ቀለበት የኩፋ ነጫጭ ሽንትሮች ያሉት፥ ቆዳው መጥፎ ጠረን የሚያመነጭ፥ እንደ ደጋን ጎበጥ ያሉ ቀንዶች ያሉት ሳረበል የዱር እንሰሳ፡፡

ድፋት “ደፋ” ስር ተመ.

ድፊት ዝ.ክ.

ድፍረት “ደፈረ” ስር ተመ.

ድፍርስ “ደፈረስ” ስር ተመ.

ድፍን “ደፊነ” ስር ተመ.

ድፍንፍን ዝ.ክ.

ድፍድፍ “ደፈደፈ” ስር ተመ.

ድፍጥ “ደፈጠጠ” ስር “ደፍጣጣ” ን ተመ.

ድፍጥጥ ዝ.ክ.

ድፎ “ደፋ” ስር ተመ.

ዶ የ “ዶ” ፊደል ላብአ ዘር፡፡

ዶለ ን ከተተ፥ ወመረ፥ አገባ፡፡

ዶለተ ን 1. አሲረ፥ አደመ፡፡ 2. ተሰበሰበ (ለምክክር)፡፡

ዶለታ(ዱለት) ስ ሲራ፥ አደማ፡፡

ዶለተኛ ት አድመኛ፥ ሲረኛ፡፡

ዶለዝ ት 1. ስለት የሌለው፥ ዱልዱም፡፡ 2. ወፍራምና ፍርጥም ያለ ሰውነት ያለው (ሰው)፡፡ 3. (ዘይ.) ደደብ፥ ደነዝ፥ እውቀት የማይገባው፡፡

*ዶለዶሌ

ዶልዶሌ ት ችር፥ ለጋሽ፡፡

ተንዶለዶሌ ን በብዛት ወረደ፥ ፈሰሰ (ፈሳሽ)፡፡

አንዶለዶሌ ን በብዛት አወረደ፥ አፈሰሰ፡፡

ዶለዶመ ን ደነዝ፥ ስለት የለሽ ሆነ፡፡

ዱልዱም ት 1. ስለት የሌለው፥ ደነዝ፡፡ ስ 2. አጠር ብሎ ችግሩም ያለ የዶሮ ኮከቷ፡፡

ዶልዱማ ት ስለት የሌለው፥ ደነዝ፡፡

አዶለዶመ ን ስለትን አደነዝ፥ ዱልዱም እንዲሆን አደረገ፡፡

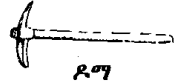
ዶሳር ስ በአጫሪካ፥ በካናዳ፥ በእውስትራሊያ፥...

የሚያገለግል የገንዘብ ስም፡፡

ዶልዶሌ “*ዶለዶሌ” ስር ተመ.

ዶልዶማ “ዶለዶመ” ስር ተመ.

ዶማ ስ እጀታ ያለው መቆፈሪያ፡፡

ዶመኛ ስ 1. በሬ ስለሌለው የእርሻ መራቱን እየቆፈረ በግምረት የሚተዳደር ሰው፡፡ 2. በዶማ የሚቆፍር፡፡

*ዶረረ

ዱርር ት ጅንን፥ ኩ፡፡

ተዶረረ ን 1. ኮራ፥ ተጀነ፡፡ 2. ተቀጣ፥ አኮረ፡፡

ተዶራሪ ት ኩ፥ ጅንን፡፡

አዶረረ ን አኮረ፥ ተቆጣ፡፡

ዶሮ ስ 1. የሚረባ፥ ስጋው ለምግብነት የሚያገለግል፥ የአጥራ ወገን የሆነ የቤት እንስሳ(ስእሉን የ“ቤት እንስሳ” ስር ተመ.)፡፡ 2. (ዘይ.) ደቃቃ የሆነ፥ አትም የሌለው (ሰው)፡፡

የዶሮ ብልት ስ ዶሮ ከተገነጣጠለ በኋላ የሚወጣው እንደ መላላጫ፥ ፈረሰኛ፥...ያለው የዶሮ አካል፡፡

ዶሮ ሮሀ እኩለ ሌሊት ሆነ፡፡

ዶሮ ማታ 1. አንድ ሰው አንድን ከበድ ያለ ነገር ፈጥኖ እንዲፈፅም(ለምሳሌ መራራውን ኮሶ ጅው አድርጎ እንዲጠጣ) የሚነገር የማደፋፈሪያ ቃል፡፡ 2. ባዶ ተሰፋ፡፡

ዶሮ በጋን 1. በጣም ትንሽ ለሆነ ነገር በጣም የተለቀ መከተቻ፥ መያገጥ ማድረግ፡፡ 2. እጅግ አለመጠን ያነሰ፡፡

የዶሮ ማር ስ ከገረንገሪና ከአምጽ እንወት ላይ የሚገኝ ማር የሚመስል ሙጫ፡፡

የዶሮ ብልት ስ እንደ ፈረሰኛ፥ መላላጫ፥... ያለ የዶሮ ስጋ፡፡

የዶሮ ብልት

[P] ዶሮ ወጥ ስ ከዶሮ ብልት ብቻ የተዘጋጀ ወጥ።

ዶሮ ዳቦ ስ ሊጡ በዶሮ ወጥ ተለውሶ ከአንቀላሉና አጥንቱ ጋር አብሮ የተጋገረ የአበሻ ዳቦ።

ዶሰኛ ት ሃይለኛ፥ ጉለበተኛ።

ዶሴ ስ ማህደር፥ ፋይል።

ዶሴ ከፊተ ፋይል ከፊተ፥ ሙግት ጀመረ።

*ዶሽዶሽ

ዶሽዶሽ አለ ግ ተንዶሽዶሽ፥ ተንጦሽጦሽ።

ዶሽዶሽ አደረገ አንዶሽዶሽ፥ አንጦሽጦሽ።

ተንዶሽዶሽ ግ 1. በውሃ የራስ ጥሬ (ሽንብራ፥ ባቂላ...) ሲቆላ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ። 2. ተቆላ (የራስ ባቂላ፥ አተር፥...)።

አንዶሽዶሽ ግ 1. በውሃ የራስ ጥሬ ሲቆላ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. ቆላ (የራስ ባቂላን፥ አተርን፥...)።

እንዱሽዱሽ ስ በውሃ በጣም ከራስ በሂሳ የተቆላ ጥሬ (ባቂላ፥ አተር፥...)።

ዶቃ ስ ብዙውን ጊዜ ጥቁር ሰማያዊ ቀለም ያለውና ቅርፁ እንደ ወፍራም ቀለበት የሆነ፥ መጠኑ ከቀለበት ያነሰ፥ በከር ተሰክቶ አንገት ላይ በጌጥነት የሚንጠለጠል ከጠርሙስ የሚሰራ የልጆች ጌጥ።

ዶቅማ ስ ጥቁር ፍሬ የሚያፈራና ፍሬውም የሚበላ ጠንካራ የሆነ የዛፍ አይነት፤ ፍሬውም ዶቅማ ይባላል።

*ዶበረ

አዶበረ ግ ተከፋ፥ ተቀየመ፥ አኮረፈ።

አሰዶበረ ግ አሰከፋ፥ አሰቀየመ፥ አሰኮረፈ።

ዶቢ ስ የሳማ አይነት።

ዶኩሜንት ስ በምስክርነት ወይም በማሰራጃነት ሊያገለግል የሚችል ማንኛውም የፅሁፍ መረጃ፥ ሰነድ።

ዶኩሜንታሪ ፊልም ስ የሰዎችን የአኗኗር ዘዴ፥ የእለት ተእለት የሰራ እንቅስቃሴና ውጤት፤ የእንስሳትን አኗኗር፥ ጠባይ፥...፤ የተፈጥሮ አካባቢን ሁኔታ የሚያሳይ ጥናታዊ

ወይም ዘጋቢ ፊልም።

ዶኬ “*ዶከደከ” ስር ተመ.

ዶክተር ስ 1. የህክምና ሳይንስ ምሩቅና በህክምና ስራ ላይ የተሰማራ ባለሙያ። 2. በማንኛውም የእውቀት ዘርፍ በዩኒቨርሲቲ የሚሰጠውን ከፍተኛውንና የመጨረሻ ደረጃ የሆነውን ሶስተኛ ዲግሪ የተቀበለ ሰው።

ዶዶ ስ (የጌ.አነ.) ቅመም፥ ቅባት፥... የሌለበት መኖኛ ወጥ።

ዶግ ስ ጥንካሬ የሌለው፥ ቅጠሉ እንስሳል የሚመስል የእፅዋት አይነት።

[P] ዶግ አመድ አደረገ አወደመ፥ አጠፋ።

ዶጃማ ት በጥቁርና በቀይ መካከል ያለ የኩብት መልክ።

ዶጮ ስ 1. መጠኑ አነስተኛ የሆነ የገንቦ አይነት። 2. (ዘይ.) አጭርና ወፍራም የሆነ (ብዙውን ጊዜ ለልጅ)።

ዶፊ ግ ከነፋስ ጋር የተቀላቀለ ሃይለኛ ዝናብ ያለማድረጥ ጣለ፥ ዘነበ።

ዶፍ ስ ነፋስ ትልቅል የሆነና ለረጅም ሰአት ያለማድረጥ የሚዘንብ ሃይለኛ ዝናብ።

ዶፊዶፊ ግ ዝዘፈ፥ ወፈረ።

ዶፊዶፍ (ዶፍዶፋ) ት ወፍራም፥ ቅርፀቢስ፥ ከመወፈሩ የተነሳ ቅርፁ የማያምር፥ የተደበለበለ።

ዶፍ “ዶፊ” ስር ተመ.

ዶፍደፋ “ዶፊዶፊ” ስር ተመ.

ደ¹ የ “ደ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ደ²

ደ₁ አለ ግ እንደ ጥይት ጮህ ወይም እንደ በንብ ፊነዳ።

ደ₂ አደረገ ግ እንደ ጥይት ተኩስ ወይም እንደ በንብ ፍንዳታ ያለ ድምፅ አሰማ፥ አጮሀ።

ተንደደ₂ ግ በተደጋጋሚ የተኩስ ወይም የፍንዳታ ድምፅ ሰጠ ወይም ተሰማ።

አንደደ₂ ግ ተከታታይ የሆነ የፍንዳታ ወይም የተኩስ ድምፅ አሰማ።

ጀ

ጀ ከ“ደ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።

ጀለ ግ ቁለ፡ ሞኝ ሆነ።

ጀላ ት ቁለ፡ ሞኝ።

ጀላጅላ ት ቁላቂል፡ ሞኝሞኝ፡ ወደቂልነት የሚወስደው።

ተጃጃለ ግ 1 ቁለ፡ ሞኝ ሆነ። 2 ተሞኘ።

አጀለ ግ አቁለ፡ አሞኘ።

አጃጃለ ዝ.ክ.

ጀለተ (ዠለተ) ግ በዛ፡ ሰፋ፡ ተንሰራፋ (አትክልት፥ ፀጉር)።

*ጀለጀለ

ጀልጃላ ት አለቅጥ የረዘመ፥ ዘልዛላ (ብዙውን ጊዜ ለልብስ)።

ጀልጅላ አለ ግ ተንጀለጀለ፥ ተንዘረፈፈ።

ተንጀለጀለ ግ ያለቅጥ ረዘመ፥ ተንዘረፈፈ።

ተንጀላጀለ ዝ.ክ.

አንጀለጀለ ግ ያለቅጥ አረዘመ ወይም አስረዘመ (ብዙውን ጊዜ ለልብስ)።

አንጀላጀለ ዝ.ክ.

ጀለጠ “ዠለጠ” ን ተመ.

ጀላ ከ (ነውር) የወንድ ብልት።

ጀሌ ከ 1. የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች። ት 2. ተራ ሀዝብ ። 3. መሪ ያልሆነ፥ ተከታይ፥ ወይም ተራ አባል (የእንትስቃሊ፥ የድርጅት)።

ጀልባ ከ መጠኑ አነስተኛ የሆነ የውሃ ላይ መጓጓዣ። (በእሱን “መጓጓዣ” ስር ተመ.)

ጀልጃላ “*ጀለጀለ” ስር ተመ.

ጀመለ ግ በብትን፥ በዝርዝር የነበረውን በአንድነት አደረገ።

ጀመላ ከ ጥቅል፤ ያልተበተነ፥ በአንድነት የሆነ።

በጅምላ ተው.ግ 1. በጥቅል፤ በነጣላ ያልሆነ (የሸቀጣ ሸቀጥ ግዢና አሻሻጥ መንገድ)። 2. በአጠቃላይ። ሁሉም ሰራተኛ በጅምላ ሰነፍ አይባልም።

ጅምላ ነጋዴ(ሻጭ) ከ ሸቀጦችን በችርቻሮ ሳይሆን በጥቅል የሚሸጥ ነጋዴ፤ አከፋፋይ።

ጀመረ ግ 1. አንድን ስራ፥ ተግባር ለመስራት አንድ ብሎ ከመነሻው ተነሳ። 2. አንድን ስራ፥

ድርጊት ማካሄድ፥ መስራት ያዘ። ስራ የምንጀምረው በሁለት ሰላት ሳይ ነው። 3. አንድን ስራ ለማከናወን፥ ለመፈፀም ወጠነ። 4. አንድ ድርጊት መካሄድ ያዘ፥ ወይም አንድ ሁኔታ ድንገት ተከሰተ። ለንባ መወረድ ጀመረ/ዝናብ መዝነብ ጀመረ። 5. አንድን ነገር ለመስራት፥ ለማውጣት ቀዳሚ ሆነ። የሀገራችን ስራ የጀመረችው ነገር ትደነቃለች። 6. (ነገርን፥ ጠባቢን፥...) ማረ፥ ተነከሰ ወይም ድርጊቱን ለመፈፀም የመጀመሪያው ወገን ሆነ። 7. አንድ ነገር፥ መሳሪያ፥... ተግባሩን ማከናወን ያዘ፥ ወይም አንድ ሁኔታ መሆኑ፥ መካሄዱ ተከሰተ። ሆኖታ ስራ ጀመረ። መጀመሪያ ከ 1. መነሻ። ተው.ግ. በቅድሚያ፥ በፊት።

ለመጀመሪያ ጊዜ 1. ማንም ሳያደርገው በፊት፥ ለመጀመሪያ ጊዜ አለምን የነረ አሉ ነው። 2. ለአንድኛ ጊዜ። 3. ከዚህ ቀደም ሳይሞከር፥ ሳይደረግ። ቀለም የቀበሁት ለመጀመሪያ ጊዜ ነው።

የመጀመሪያ እርዳታ ከ አደጋ የደረሰበት ሰው ሁኔታውን ህክምና እስኪያገኝ ድረስ ለጊዜው የሚደረግለት የመጀመሪያ ህክምና።

ጀማሪ ት 1. ቀዳሚ፥ መስራች፥ ቆርቋሪ። 2. ተለማማጅና ለአንድ ስራ ገና አዲስ የሆነ።

ጀማሪ ከ 1. የአነሳስ፥ የአጀማመር ሁኔታ። 2. የመጀመሪያ ደረጃ።

ጀማሮ “ጀምሮ” ን ተመ.

ጀምር (ጀማሮ) ት 1. ያላለቀ፥ ስራው የሚቀጥል፥ የተጀመረ። 2. የአጀማመር ሁኔታ። 3. አንድ ሰው የጀመረውና ያልወረሰው ስራ። ጀምረን ለወርስ።

አስጀመረ ግ 1. አንድ ሰው አንድን ስራ እንዲሰራ አያያዘ፥ አቆናጠጠ። 2. አንድ ስራ፥ ጉዳይ፥... እንዲጀመር ወይም ለመጀመሪያ ጊዜ እንዲሰራ አደረገ።

ተጀመረ ግ 1. መካሄድ፥ መከናወን፥ መስራት ያዘ። 2. ለመጀመሪያ ጊዜ ታየ፥ ተከሰተ። የትያተር ጥበብ በሃገራችን ከተጀመረ ሃምሳ አመታት አልፏል። 3. ተሞከረ። ለላተሳካም አንጃ ተጀምሮ ዘር።

ጀማ ከ ለአንድ ለተወሰነ ጉዳይ የተሰበሰቡ ሰዎች፤ ጉባኤ።

ጀምበር (ጀንበር፥ ችምበር፥ ዠንበር) ከ ፀሃይ። ጀምዘር ስትጠልቅ ወደ ቤቱ ይገዛል። ጀምበር ስትጠልቅ ወደ አመሻሽ ላይ፥ መሸት ሲል።

ጀምብ ከ ከሁለት የቀርቃባ ጭነት አንዱ።

ጀጥ ስ ከብረት የሚሰራና ቅርፁ ላይ ወይም አካፋ የሚመስል አሳት መጫሪያ።

ጀረጀፈ ግ አረጀ፡ ገረጀፈ።

ጀረገገ “ገረገገ” ን ተመ.

ጀርባ (ገርባ) ስ 1. ከማጅራት እስከ መቀመጫ ያለ በሆድና በደረት ተቃራኒ አቅጣጫ የሚገኝ የሰውነት ክፍል (ሰውነት ስር ተመ.)። 2. የአንድ ነገር (ወረቀት፡ ሰለዳ፡ ቤት...) የፂላኛ ገፅታ።

ጀርባውን ሰጠ /አዞረ/ 1. ፊቱን አዞረ። 2. ችላ አለ።

የጀርባ አጥንት ዋነኛ የሆነ፡ በጣም አስፈላጊ ነገር። ቡና ለአገሪቱ ሊኮሚ የጀርባ ላጥንት ነው።

ጀበና ስ ከቀርቀር ወይም ከነሃስ ወይም ከሸክላ የሚሰራና ለቡና ለሻይ፡... ጣፍያነት የሚያገለግል ሊቃ።

ጀበደ “ገብደ” ን ተመ.

ጀባ ግ እነሆ፤ ይህው ወይም ለባክዎን ይጋበዙ ለግለት የሚያገለግል ቃል። ላላ ጀባ።

ጀባ አለ ግ (ተራ እኔ) ስጠ።

ጀባ ስ ፀጉሩ ሳይመለጥ የተለፉ የበሬ ቆዳ።

ጀብራራ “* ገብረረ” ስር “ገብረራ” ን ተመ.

ጀብዱ(ጀብድ፡ ገብድ፡ ገብዱ) ስ የገብዝና የጀገንነት ስራ።

ጀብደኛ ት 1 ጀብዱ የሰራ። 2 ለዝና ሲል ሁኔታዎችን ሳያመዛዝን አጉል የሆነ የድፍረት ስራ የሚሰራ።

ጀቦኝ ግ ሸፋፊነት አለበለ።

ተጀቦኝ ግ ጠቅላላ ወይም መላ አካሉን ተሸፈነ።

ጀተሬ “ገተሬ” ን ተመ.

ጀነቶ ስ የነጭና የቀይ ጠቃጠቆ ያለበት ድብልብል ዶቃ።

ጀነን ግ አከራ፡ አተበተ።

ጅንን ት ኩ።

ተጀነን ግ ኮራ፡ ተቤተ።

ጀነጀነ ግ በብዛት ሰበሰበ፡ አስገባ፡ ጠቀጠቀ።

ተጀነጀነ ግ በብዛት ተሰበሰበ፡ ተጠቀጠቀ።

ጀንበር “ጀምበር” ን ተመ.

ጀንዲ (ገንዲ) ስ ለመኝታ ንጣፍ የሚያገለግል የተለፉ የበሬ ወይም የላም ቆዳ።

ጀንፊል(ጀፊል) ስ ከነእምቡጡ የሆነ ወይም ያልተፈለፈለ ቡና።

ጀውጃዋ(ዝውዝዋ) ት ከውካዋ፡ አቅለቢስ።

ጀዲ[መሬት] ስ በታህሳስ ወር የሚወጣ የኮከብ

አይነት። በተወማራ “ኮከብ ቆጠራ” ን ተመ.

ጀጀረ ግ የምግብ ፍላጎት አላጣ።

ጀጀበ ዝ.ከ.

ጀገነ ግ ጎበዝ፡ ደፈረ፡ ጀግና ሆነ።

ጀግና ስ 1. ለሃገር፡ ለወገን መስዋእትነት ከፍሎ ጥሩ ተግባር ያከናወነ፤ ወኔ፡ ድፍረት በሚጠይቅ ሁኔታ ላይ ጀብዱ የሰራ። 2. ብርታት፡ ጥንካሬ በሚጠይቅ ስራ ላይ ችግርን ተቋቁሞ ለውጤት የበቃ ጎበዝ። 3. ወጣት፡ ጎረምሳ።

ጀጎለ ግ አጠረ፡ ቀጠረ፡ አጥር አበጀ።

ጀጎል ስ አጥር፡ ቅጥር።

ጀፊጀፈ ግ ብዙ ቅርንጫፍ አወጣ።

ጀፍጃፋ ት ብዙ ቅርንጫፍ፡ ቅጠል ያለው።

ጀፍጀፎ ት እጅብ ብሎ በብዛት የበቀለ (ቡቃታ፡ ችግኝ፡...)።

ጁ ግ “ጀ” ፊደል ካሉበት ዘር።

ጁሆ ስ መያዣ፡ መድን።

ጁ የ “ጀ” ፊደል ሳልሰ ዘር።

ጂምናስቲክ ስ ሰውነትን ለማፍታት፡ ለማጸበር... የሚሰራ የአካል ማስልጠኛ ስፖርት።

ጂምናዚየም ስ ጂምናስቲክ ለመስራት የሚያገለግሉ የተለያዩ መሳሪያዎች ያሉበትና ጀምናስቲክ የሚሰራበት ትልቅ አዳራሽ።

ጂኒ (ጅን) ስ ሰይጣን።

ጂኒው ተነሳበት ቁጣ ቁጣ አለው፡ ተናደደ።

ጂኒያም ት (ሰድብ) 1. ሰይጣናም። 2. ተናዳጅ።

ጂና ስ 1. የቀንድ ከብት ጅራት። 2. ከበሬ ጅራት ወይም ከበገና ከፍየል ቅልጥም ላይ ተገፍ እንደጅንፍ ከበትር ወይም ከጹላ ላይ የሚጠለቅ ቆዳ።

ጂኦሎጂ ስ የመሬትን አካል (እንደ ድንጋይ አፈር ግእድን፡... ያሉትን) አፈጣጠርና ምንነት የሚያጠና ሳይንስ፡ የክርስ ምድር ጥናት።

ጂሎሜትሪ ስ የመስመርችን፡ የማእዘኖችን፡ የወለሉችን ጠባይና ዝምድና የሚያጠና ሳይንስ።

ጂኦተርማል ስ ከክርስ ምድር የሚገኝ የተፈጥሮ እንፋሎት ሃይል።

ጂኦግራፊ ስ ስለመሬት ገፅታ፡ ስለአገሮች አቀማመጥ፡ ስለወንዞች፡ ተራሮች፡ አየር ጠባይ

ሀዝብ ሁኔታ፡... የሚያጠና ሳይንስ፤ የመልክአምድር ጥናት፡፡

ጃ ዮ “ጀ” ፊደል ራብላ ዘር፡፡

ጃል በንግግር ላይ መገረምን፤ መደነትን፤ ግራ መጋባትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ ምንው ጃለ፤ እንዲህ ላይረገፍ፡፡

ጃሎ ስ መሬት ለመቀየስ የሚያገለግል የመሃንዲስ ዘንግ፡፡

ጃሎ- [መገን] በሸላ ወይም በቀረርቶ ጊዜ እንደመገቢያ ሆኖ የሚያገለግል ቃል፡፡

ጃርት ስ አካሉ በአደጋ ጊዜ በየአቅጣጫው እንደጦር በሚወረወር ጫ ሹል ነገር የተሸፈነ ድንች ዱባ፤ በቆሎ፡... የሚበላ አውሬ፡፡

ጃርት

የጃርት ወበፈ ስ በጃርት ሰውነት ላይ እንደ ፀጉር የሚበቅል፤ መጠኑ እርሳስ የሚያህል፤ ውስጡ ከፍተኛ ቀለመ ዝንጉርጉር የሆነ፤ በአደጋ ጊዜ በየአቅጣጫው እንደጦር የሚወረወር ጫ ሹል አካል፡፡

ጃሰ እንድን ነገር እንዲያባርር ውሻን ሩጥ፤ ያዝ ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡

ጃንሆይ “ትልቁ!”፤ ገናኖው! በማለት ነገስታትን ለመጥራት የሚያገለግል የአክብርት መጥሪያ ቃል፡፡

ጃንደረባ (ዣን ደረባ) ስ በጥንት ጊዜ ንግስቲቱን እንዲጠበቅ፤ እንዲያጫውት ተብሎ ቤተመንግስት ውስጥ እንዲቀመጥ ይደረግ የነበረ ስልብ፡፡

ጃንጥላ (ዣንጥላ) ስ 1. ከዝናብ፤ ከሃይላ ለመከላከል የሚያገለግል ጥላ፡፡ 2. ከፍ ካለ ቦታ ወይም ከአየር ወደ ምድር በቀስታ ለመውረድ የሚያገለግል እንደ ጥላ ያለ ነገር፤ ፖራሹት፡፡

በጃንጥላ ወረደ በጃንጥላ (ፓራሹት) አማካይነት ከአውሮፕላን ላይ (ከአየር) ወደ ምድር ወረደ፤ እምድር ላይ አረፈ፡፡

ጃኖ ስ ሰፊ የሆነ ቀይ ጥለት ያለበት ትታ፡፡

ጃኖ የመሰለ በጣም ቀይ የሆነ፡፡

ጃኬት ስ አጭር ኮት፡፡

ጃዊሳ ፤ 1. አካሉ ገዙፍ የሆነ ጉልበታም(ሰው)፡፡ 2. ሆኖም፡፡ 3. ቀማኛ፤ ወንበደ፡፡

ጃዝ[መ-ዚቃ] ስ የተለያዩ የመ-ዚቃ ምት አይነቶችን የሚይዝና በእንቅስቃሴ የተሞላ ነገ የአወዋወት ስልት የተላበሰ ዘመናዊ መ-ዚቃ፡፡

ጃጀ ግ በጣም ከማርጀቱ የተነሳ አእምሮው በትክክል ማሰብ፤ ማስታወስ፡... ተሳነው፡፡

ጃፖኒ ስ እጅጉ የሌለው ወይም እጅጌው ከትክክ ላይ የሚቀር ቀሚስት ሽሚዝ፡...፡፡

ጀ ዮ “ጀ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ጀላቲ ስ ከተለያዩ የፍራፍሬ አይነቶች የተዘጋጁ ትመማት፤ ሰኔር፤ ውሃ፤ የምግብ ቀለም፡... በአንድነት ተደባልቆ በበረዶ መልክ የሚዘጋጅ ጣፋጭ፡፡

ጀት ስ ፈጣን የአውሮፕላን አይነት፡፡

ጀኔራል ስ በወታደራዊ ክፍል ውስጥ ከሊተና ጀኔራል በላይ ያለ ከፍተኛ የጦር መኮንኖች ግእረግ፡፡

ጀ ዮ “ጀ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ጀላጅል “ጀለ” ስር ተመ.

ጀል ዝ.ክ.

ጀማሪ “ጀመሪ” ስር ተመ.

ጀማት(ዣማት) ስ 1. የደም ስር፡፡ 2. በተለይ ጡንቻማ በሆኑ የስጋ ብልቶች አካባቢ የሚገኝ ተፍቆ የከረረና የደረቀ የፍየል ወይም የበግ አንጀት፡፡

ጀማታም ፡ (ስድብ) በጣም ቀጭን (ሰው)፡፡

ጀምላ “ጀመለ” ስር ተመ.

ጀምር “ጀመረ” ስር ተመ.

ጀረት(ዣረት) ስ ወንዝ፡፡

ጀሪ (ጀር) ስ በአንድ አለቃ (ገመሬ) የሚመራ የዝንጀር መንጋ፡፡

ጀራት (ዣራት) ስ 1. በእንስሳት የሂለኛ አካል ላይ የሚገኝ፤ በአብዛኛው በፀጉር የተሸፈነ ተወዛዋዥ የሰውነት ክፍል፤ ጭራ እየተባለም ይጠራል፡፡ 2. በትርፅ ወይም በያዘው ቦታ ጭራ (ጀራት) የመሰለ ነገር፡፡ ጀራት ያለው ከከብ /የአውሮፕላን ጀራት፡፡

ጀራት ሆነ መወረሻ ሆነ፤ ሂለ ቀረ፡፡

ጀራቱን (ጭራውን) ቆላ ተለግመጠ፡፡

ጀራታም ከከብ ስ ጀራት መሰል ትጥያ ያለው የከከብ አይነት፡፡

ጀራፍ ስ ከወደ ጓፉ ቀጭን ሆኖ ከወደ መያዣው ወይም ግንጠልጠያው በኩል እየወረረ የሚሄድ ከለጥ ወይም ከታጓ፡... የሚለራ፤ ሲያናጭቀት የሚመሰናፍ ለመገረፊያ የሚያገለግል ገመድ፤ ጉንጉን ወይም የተሰፋ ጠፍር፡፡

ጅራፍ

ጅር “ጅራ” ን ተመ.

ጅርጅር

ጅርጅር አለ ገ ግርግር አለ፥ ወዲያና ወዲህ ተመላለስ።

ጅስ የቀንድ ከብትን “ሂድ”፥ “ዞር በል” ለማለት የሚያገለግል ቃል።

ጅስም ስ ሰውነት፥ አካል፥ ገላ (ወሎ)።

ጅብ ስ 1. ከትከሻው ከፍ ብሎ ከጻሌው አጠር ያለ፥ መልኩ እንደየዝርያው ቀላ ያለ፥ አፈርማ፥ ግራጫ፥ አመድማ ሆኖ በአብዛኛው ኸንጉርጉር አለበለዚያም ሽልምልም የሆነ የማሽተትና የማየት ችሎታ ያለው ስጋ በል የጻር አውሬ(ስእሉን የጻር እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ጉልበተኛ። (ስድብ፥ዘይ.) ሆጻም፤ ስግብግብ።

ጅብ ወስደው ጅብ በላው።

የጅብ ምርኩዝ ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

የጅብ ሽንኩርት ሽንኩርት የሚመስልና በጻር የሚገኝ የእዕ አይነት።

[የ] ጅብ ጥላ ስ ቀለሙ ነጣ ያለ፥ ገንጥላ መስል ቅርፅ ያለው፥ እንደእንጉዳይ ያለና በመስክ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

ጅብሪል ስ አፋ ቀይ፥ ክንፉ በስተላይ በኩል ጥቁር በስተውስጥ ነጭ የሆነ፥ ሃይለኛ ድምፅ ያለው የአሞራ አይነት።

ጅብራ (ኸብራ) ስ ግንዱ ቀጥ ያለና ረጅም፥ ቅጠሉ ሰፋሬ የሆነና ጀደጋ የሚበቅል በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኝ የእዕዋት አይነት።

ጅን “ጂኒ” ን ተመ.

ጅንን “ጀነነ” ስር ተመ.

ጅንጀር “ዝንጀር” ን ተመ.

ጅንግላ ስ 1. እንደ እግር ብረት ለማሰሪያ የሚያገለግል ግንድ። 2. የአባያ በሬ መቅጫ ረጅም ግንድ፤ እንዝዝላ (እንደ ቀንበር በትከሻው የሚጎትተው)።

ጅንፎ (ኸንፎ) ስ በትር እንዳይሰነጠቅ

በብትና ቂጥ ላይ የሚሰካ ከብረት የሚሰራ ጥምዝ ቀለበት።

ጅዋጅዌ (ኸዋኸዌ) ስ ግራና ቀኝ በተተከሉ የእንጨት ወይም የብረት ምሶሶዎች አናት ላይ ከተጋደመ እንጨት ወይም ብረት ጋር በገመድ ታስሮ በተገጠለጠለ መቀመጫ ላይ ተቀምጠው ወደፊትና ወደሂላ በአየር ላይ በመወርወር ልጆች የሚጫወቱበት መጫወቻ፤ ጨዋታውም ጅዋጅዌ ይባላል።

ጅዋጅዌ

ጅው (ኸው)

ጅው አለ ገ ሃደ።

ጅው ብሎ ሃደ 1. ምንም ሳያቆመው፥ ሳያገደው ነጎደ። 2. ወደግራ ወይም ወደቀኝ ሳያመራ ወይም ሳይቆም ቀጥ ብሎ ሃደ።

ጅው አለበት ራሱን አዞረው።

ጅው ያለ ቀጥ ያለ (መንገድ፥ ገደል፥...)።

ጅው ያለ ገደል ጥልቀት ያለው ቀጥ ያለ ገደል።

ጅው አደረገ ገ በአንድ ጊዜ ጭልጥ አድርጎ ጠጣ።

ጅጊ (ጅጊ) ስ የያንዳንዱን ሰው ስራ በየተራው በቡድን እየሆነ ለማከናወን፥ ለማካሄድ በስምምነት የሚፈጠር ጊዜያዊ የሰራ ሀብረት፤ ደቦ፤ ወበራ።

ጅግራ(ኸግራ) ስ ሰጋው የሚበላ፥ በጻር የሚገኝ እንደዶር ወይም እንደቆት ያለ ዝንጉርጉር የአሞራ ወገን(ስእሉን አሞራ ስር ተመ)።

ጅ ዮ “ጀ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ጅሮ ስ 1. ለመስማት ወይም ለማጻመጥ የሚያገለግል የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ.)። 2. የሲኒ፥ የኩባያ የእንስራ፥... መያዣ።

ጅሮ ጻባ ልበስ አለ ስምቶ እንዳልሰማ ሆነ።

ጅሮውን ሰጠ 1. ሆን ብሎ አጻመጠ። 2. ስምቶ ተቀበለ፥ አመነ።

ጅሮውን ተከለ አንድ ነገር ለመስማት፥ ለማጻመጥ አቆበቆበ፥ ጣረ።

ጅሮውን ቀሰረ ለማጻመጥ ተዘጋጀ፥ ጓጓ፥ ፈለገ።

ጅሮውን ጣለ 1. ለማጻመጥ አቆበቆበ፥

ጆሮውን ዝግጁ አደረገ፡፡ 2. በሀመም ምክንያት ጆሮውን ወደታች አንጠለጠለ፤ አንዘለዘለ (ለምሳሌ ውሻ)፡፡

ጆሮዬ ገማ በየጊዜው የምልማው መጥፎ ነገር በዛ፤ ስለቸኝ፡፡

ጆሮ ለጆሮ ቅርብ ለቅርብ፡፡

ጆሮ የሚጠልዝ ጆሮን የሚያሳምም፤ የሚያደነቁር ከፍተኛ ድምፅ፡፡

የጆሮ ልም/ቅጠል ስ ቀለበትን፤ ጉትቻን፤ ሉቲን ለማንጠልጠያ እንዲሆን የሚበሳው፤ ከወደታች ያለው የጆሮ ጫፍ(ስእሉን ራስ ስር ተመ.)፡፡

የጆሮ ታምቡር ስ በጆሮ ውስጠኛ ክፍል የሚገኝ፤ የድምፅ ሞገድ ሲያርፍበት የሚርዝገብ ስስ ነገር ወይም አካል፡፡

የጆሮ ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በጆሮ ላይ የሚንጠለጠል ጌጥ፡፡

ጆሮ ደግፍ ስ ከጆሮ በታች የሚገኝ አጢዎችን የሚያሳብጥ በሽታ፡፡

ጆሮ ግንድ ስ በጆሮ አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል፡፡

ጆሮ ግንዱን አለው 1. ከጆሮው አካባቢ መታው፡፡ 2. ሸጠው፡፡ 3. አታለለው፡፡

ጆሮጠቢ ስ ወሬ እየለቃቀመ የሚያቀብል፤ ሰላይ፡፡

ጆተሬ “ገተሬ”ን ተመ.

ጆተኒ (ጆቶኒ) ስ የእግር ኳስ ሜዳና የተጫዋቾች ምስል ያሉበትን ቅርፅ ከነእጆታዎቹ እንዲይዝ ተደርጎ በጠረጴዛ መልክ የተሰራ የኳስ መጫወቻ፤ ጨዋታውም ጆተኒ ይባላል፡፡

ጆፌ ስ ጀፍጃፋ፤ ፀጉሩ ወይም ላባው፤... ብዙ የሆነ፡፡

ጆፌውን ጣለ በአንድ ነገር ዙሪያ ወይም አካባቢ እንዣበበ፡፡

ጆፌ አሞራ ስ ላባው ብዙ የሆነ ትልቅ አሞራ፤ ጥንብ አንሳ (ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)፡፡

ጆፍጆፌ ስ ብዛትና ርዝመት ያለው ፀጉር፡፡

ጆ ስ የ “ጀ” ፊደል ፍንዕት ዘር፡፡

ገ

ገ ከ“ጀ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

ገሃ ስ 1. ጠንካራነት የሌለው፣ በቀላሉ ፍርክስክስ የሚልና እርጥበት ቶሎ የሚለየው የአፈር አይነት። 2. በፍም የሚበሰል ብርኩታ፣ ቂጣ።

ገሃነም ስ ሃጢአት የሰራ ወይም በደል የፈፀመ ሰው ከሞት በሂሳ ቅጣት ይቀበልበታል ተብሎ በሃይማኖት ሰዎች ዘንድ የሚታመንበት የስቃይና የፍጻ ቦታ።

ገሃነመ እሳት ዝ.ክ.

ገሃድ ስ 1. ሰውር ያልሆነ፣ ግልፅ ወይም ይፋ። 2. “ጋድ” ን ተመ.

*ገለለ

ገለልተኛ ት 1. በሰው ነገር ጣልቃ የማይገባ። 2. ከሌላው ነጠል ወይም ራት ብሎ ያለ።

ገለልተኛ አገሮች ስ ሃያላን ተብለው ከሚታወቁት አገሮች ጋር ከየትኛውም ያልወጡ ወይም የእነሱ ተባባሪ ያልሆኑ አገሮች።

ግላሎ (ግላሎ፣ጋለሎ) ስ ከእርሻና ከአዝርአት መሃል ተነትሎ ወደ ውጭ የሚጣል አረም።

ግል በፊደል ተራው ተመ.

ተገለለ ግ ተለየ፣ ተነጠለ፣ ራቀ፣ ብቸኛ ሆነ።

አገለለ ግ ለየ፣ ነጠለ፣ አራቀ፣ ለብቻ አደረገ።

ገለመጠ “ገላመጠ” ን ተመ.

ገለማ ግ 1. ብዙ ከመመገብ የተነሳ አንገፈገፈ (ብዙ ጊዜ ጣፋጭ ነገር)። 2. ጣእሙ ወይም ሽታው ተበላሽ (ብዙውን ጊዜ ምግብ)።

ገለሞተ

ገለሞተች ግ ጋለሞታ ሆነች።

ጋለሞታ ስ 1. እድሜዋ ለትጻር ደርሶ ያላገባችና ብቻዋን የምትኖር ሴት። 2. ባል አግብታ የሞተባትና ብቻዋን የምትኖር ሴት። 3. ሽርሙጣ፣ አመንዝራ ሴት። 4. ባል ፈታ ብቻዋን የምትኖር ሴት።

ግለሙትና ስ 1. የብቸኝነት ኑር (ለሴት) 2. የዝሙት ኑር፣ ሽርሙጥና ።

አገለሞተ ግ ከባልዋ የተፋታች ሴትን አስጠጋ ወይም ረጸ።

*ገለሰለሰ

ገለሰላሳ ት ክፍል ክፍል ብሎና ተዘናፍሎ

የሚታይ (የጤፍ ዛፋ፣ ሳር፣ ፀጉር)።

ተግለሰለሰ ግ ክፍል ክፍል ብሎ ተዘናፍሎ ወይም ተኝ (የጤፍ ዛፋ፣ ፀጉር፣...)።

አግለሰለሰ ግ ክፍል ክፍል ብሎ እንዲዘናፍሎ ወይም እንዲተኝ አደረገ (የጤፍ ዛፋን፣ ፀጉርን፣...)።

ገለሰሰ ግ 1. ገለፈጠ ወይም ድድን አሳየ። 2. (ሰው ወይም ነፋስ) ዛፍን ከሰር ነትሎ ጣለ፣ ገረሰሰ፣ ገነደሰ።

ተገለሰሰ ግ ተገረሰሰ፣ ተገነደሰ (ዛፍ)።

ገለበ¹ ግ እንደ ቀሚስ ያለ ልብስን በመግለጥ ወይም በመግፈፍ እርቃንን አሳየ፣ ራቀት አደረገ።

ተገለበ ግ ተገለጠ፣ እርቃኑን ቀረ፣ ተራቀተ።

ገለበ² ግ ላይ ላይን ብቻ አቃጠለ፣ አሳረረ (እሳት)። አገሮውን አሳት ገለበው።

ግልብ ት 1. በደንብ ያልበሰለ ወይም ላይ ላይን ብቻ አሳት ያገኘው። 2. (ዘይ) ሀ. በጠለቀ እውቀት ላይ ያልተመሰረተ ወይም በደንብ ጥናት ያልተደረገበት፣ ብሰለት የለሌው። ያቀረበው ሃሳብ ግልብ ነው። ለ. የጠለቀ እውቀት የለሌው፣ ጥራዝ ነጠቅ (ሰው)።

ተገለበ ግ ላይ ላይን ተቃጠለ ወይም አረረ።

*ገለበለበ

ግልብልብ ት በፍጥነት ቶሎ ቶሎ የሚነድ ወይም የሚቃጠል (እንደሳርና ገለባ ያለ ነገር)።

ተግለበለበ ግ በፍጥነት ቶሎ ቶሎ ነደደ፣ ተንቀሳብሰ፣ ተንበለበለ።

አግለበለበ ግ በፍጥነት ቶሎ ቶሎ አንቀለቀለ፣ አነደደ፣ አንበለበለ።

ገለበጠ ግ 1. አንድን ነገር ከአንድ እቃ ወደ ሌላ እቃ አዛወረ። 2. አጋባ፣ ባዶ አደረገ። 3. ደፋ፣ ከነበሰ። 4. በብዛት ጠጣ ወይም ከለበሰ። 5. ለወጠ፣ ቀየረ (ፍርድን፣ ሃሳብን፣...)። 6. የውስጡን ወደ ውጭ ወይም የታቹን ወደ ላይ በኩል አደረገ። 7. አንድን ፅሁፍ ከሌላ ፅሁፍ ላይ እየወሰደ ገፈ ወይም ቀጸ። 8. ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ተረጎመ ። 9. በሃይል ስልጣን ነጠቀ ወይም ወሰደ። የዘውድ ለገዛዙን የገለበጠው ወታደር ነው።

ገልብጥ ት (ስድብ) ጠጪ፣ ቀምቃሚ።

ገልባጣ 1. በአንድ አሳብ የማይረጋ፣ አጽም የለሽ፣ ወላዋይ። 2. ቅርፅ እንደ ሰፈድ ወይም ዝርግ ሰሃን ያለ ሆኖ ከሰረኛው ወይም ከታችኛው ክፍል ወደላይ የተለመጠ፣ ገላሳ (እቃ)።

ገልባጭ ት ገልብጥ።

ገልባጭ መኪና እንደ አፈር፣ አሸዋ፣ ድንጋይ ያሉትን ነገሮች ተጭኖ ሌላ ቦታ በመውሰድ ያለ ሰው ጉልበት በራሱ ሃይል ማራገፍ የሚችል መኪና።

ግልባጭ ስ ቅጅ፡ ኮፒ (የዕሁፍ)።

ግልብጥ ት 1. የውስጠኛው ክፍል ወደላይ የሆነ ወይም የተገለበጠ። 2. ወላዎቹ፡ በሃሳቡ የማይረጋ፤ የቀድሞ ሃሳቡን ለውጦ ተቃራኒውን የያዘ። ስ 3. አሰራሩ ወደ ውጭ የሆነ ጉንጉን፤ የሹርባ አይነት።

ተገለበጠ ግ 1. ተደፋ፥ ተከነበለ። 2. የውስጠኛው ወይም የታችኛው ክፍል ወደ ውጭኛው ወይም ወደላይኛው በኩል ሆነ። 3. ተለወጠ፡ ተቀየረ (በፊት ከነበረው አስተሳሰቡ፡ እምነቱ፡...)። 4. በሃይል ከስልጣኑ ተወገደ ወይም ወረደ። 5. ተተረጎመ፡ ተወሰደ። ይህ ቃል ከአንግሊዝኛ የተገለበጠ ነው። 6. ከሌላው ነገር ላይ ተቀዳ፡ ተፃፈ።

ተገለባበጠ ግ 1. ተተረጎመለ፡ ተመሰቃለ። 2. ተቀያየረ፥ ተለዋወጠ (ሃሳብ፡ ውሳኔ፡...)። 3. በፊት የነበረው ሃሳቡ፡ ውሳኔው፡ አጽሙ ተለወጠ ወይም ተቀየረ።

ተገለባባጭ ት ሃሳቡን የሚቀያይር፥ ወላዎቹ፥ በአንድ አጽም የማይፀና።

ተገላበጠ ግ 1. ከነበረበት ከአንደኛው ወገን፡ አቅጣጫ ወይም ጎን ወደ ሌላው ወገን ወይም አቅጣጫ ዞረ። 2. በመግዛትና በመሸጥ ሂደት ላይ ገንዘቡ ተንቀሳቀሰ። 3. ከመወረር የተነሳ ከወደመቀመጫ በኩል ያለ የሰውነት ክፍል በመራመድ ጊዜ ገልቶ በሚታይ ሁኔታ ተንቀሳቀሰ።

አገለባበጠ ግ 1. አተረጎመለ፡ አመሰቃለ። 2. ቀያየረ፥ ለዋወጠ። 3. ሽቀጥን በመግዛትና በመሸጥ ገንዘብን አንቀሳቀሰ።

አገላበጠ ግ 1. አለዋወጠ፥ አቀያየረ፥ አዘዋወረ። 2. ሽቀጥን በመግዛትና በመሸጥ ገንዘብ አንቀሳቀሰ። 3. መታ፡ አንቆራጠጠ (በዱላ)። 4. እየገለጠ አየ (መፅሃፍን፥ መፅሄትን፡...)።

አስገለበጠ ግ አራሱ የገፈውን ወይም የሰራውን ሌላ ሰው እንዲቀዳ፥ እንዲፅፍ ፈቀደ፤ አስከረጀ።

ገለባ ስ 1. የተሰባበረ የገበያ፥ የሰንደ፡... አገዳ ወይም የብርህ ድቃቂ። 2. የእህል አሰር፥ ጉፋሽ፥ እንግዳሪ። 3. (ዘይ.) ቀላል፥ ፍሬቢስ ቁም ነገር የሌለው።

*ገለታ

ግልቱ ት ከርታታ፥ ባካና፥ ባተሊ።

ተንገሳታ ግ ተጉላላ፥ ተንከራተተ።

አንገሳታ ግ አጉላላ፥ አንከራተተ።

ገለታ ስ ወርታ፥ ወሰታ፥ ብድራት።

*ገለወደ

ገለዋዳ ት (ስድብ) ሰራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ የሚላ፥ አውደልዳይ።

ተንገላወደ ግ ሰራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ዞረ።

አንገላወደ ግ ሰራ አስፈታ፥ ወዲያና ወዲህ አንቀዋለ።

*ገለደመ

ገለድም ስ ከወገብ በታች ሰውነት ላይ ተጠምጥሞ የሚለበስ ብትን ወይም ዝርግ ጨርቅ፡ሽርጥ።

ግለድሞሽ ዝ.ክ.

ተገለደመ ግ በወገብ ላይ ታሰረ፥ ተሸረጠ (ያልተሰፋ ብትን ጨርቅ፥ ሽርጥ)።

አገለደመ ግ አሸረጠ፤ ከወገቡ በታች ሰውነቱ ላይ በመጠምጠም ያልተሰፋ ጨርቅን ወይም ግለድምን ለበሰ።

ገለዶ ስ ቅርፅ ደጋን የበግ ፀጉር መሸለቻ ቢላዋ።

*ገለጀጀ

ገለጃጃ (ገለጀጅ) ት (ስድብ) ቂል፥ ሞኝ፥ ነሁላላ ፥ጅል።

ተንገላጀጀ (ተንገለጀጀ) ግ ተጃጃለ፥ ሞኝ ሆነ፥ ቆለ።

አንገላጀጀ (አንገለጀጀ) ግ አጃጃለ፥ አቆለ፥ ሞኝ አደረገ።

*ገለገለ

ግልጋሎት ስ ጥቅምተኛ።

ተገለገለ ግ ለአንድ አይነት ተግባር ተጠቀመ። በባንክ የተገለገለ ብዙ ሰው ነው / መኪናውን ለሰራ ብቻ ተገልገለበት።

ተገልጋይ ት ተጠቃሚ ።

አገለገለ ግ 1. ጥቅም ሰጠ ወይም ጥቅም ላይ ዋለ። 2. ተቀጣሪ በመሆን ወይም በሌላ መልክ ስራ ሰራ፤ የጉልበት፥ የእውቀት አገልግሎት አበረከተ።

አገልጋይ ት ተቀጥሮ የሚያገለግል (ብዙውን ጊዜ በገለሰብ ቤት ውስጥ)።

አገልግሎት ስ ጥቅምተኛ ስራ።

ከአገልግሎት ውጭ ነው አርጅቷል ወይም ተበላሽቷል፥ ጥቅም አይሰጥም።

የአገልግሎት አንድ ሰው ለተሰጠው ገልጋሎት የሚከፍለው ተወግሮ ከፍያ ወይም አንድ ሰው ለሰጠው አገልግሎት የሚከፈለው ተወግሮ ከፍያ።

የአገልግሎት ካሳ ስ አንድ ሰው ተቀጥሮ ካገለገለበት መስሪያ ቤት ሲለት ወይም መስሪያ ቤቱ ሲፈርስ መስሪያ ቤቱ የሚሰጠው ገንዘብ ። የአገልግሎት ዘመን አንድ ሰው ወይም ነገር የሰራበት ወይም የሚሰራበት፥ ጥቅም የሰጠበት ወይም የሚሰጠበት ጊዜ።

ገለጠ (ገለፀ) ግ 1. ገፈፈ፥ ገለበ፥ ከፈተ (ለብስን፥መጋረጃን፥የተሸፈነን፥የተከናዘን ነገር)።

2. ወለል አለ፡ ብርሃን ሆነ፡ ጠራ፡ ለቀቀ፡ **ወለግው ገለጠ።** 3. ምስጢርን በይፋ አወጣ፡ ተናገረ ወይም አወራ። 4. አስረዳ፡ አብራራ፡ አፍታታ፡ ግልፅ አደረገ።

መግለጫ ስ 1. ስለአንድ ጉዳይ በፅሁፍ ወይም በቃል የሚቀርብ ማብራሪያ። 2. አንድ ምልክት ስለሚወከለው ሃሳብ ማብራሪያ ሆኖ የሚያገለግል ፅሁፍ።

ገለፃ(ገለጣ) ስ ማብራሪያ፡ መግለጫ ።

ገላጣ ት ሚዳ፡ መስክ ወይም በላይ ላይ የተሰራ ወይም የበቀለ ነገር የሌለበት፡ በምንም ነገር ያልተሸፈነ (ባዶ መሬት)።

ገላጭ (ብዙ ጊዜ ከ "ብ" ጋር ይነገራል) ስ 1. ያለምንም ተሻሚ፡ ለብቻ፡ የሚፈለገውን በገላጭ አገኘው። 2. ዝናብ ወይም ደመና የሌለው፡ ብራ (ቀን፡ ሰማይ)።

ግልፅ (ግልጥ) ት 1. ገሃድ፡ ይፋ። 2. ሽፍን ወይም ድፍን ያልሆነ። **ግልፅ መሄድ።** 3. የተብራራ፡ ቀላል፡ ውስብስብ ያልሆነ (ሃሳብ፡ ፅሁፍ...)።

ተገለጠ ገ 1. ተገፈፈ፡ ታየ፡ተከፈተ (የተሸፈነ ነገር)። 2. ይፋ ወጣ፡ ተነገረ ወይም ተወራ (ምስጢር)። 3. ግልፅ ሆነ፡ ታወቀ፡ታየ።

ተጋለጠ ገ 1. የፈፀመው ድርጊት ይፋ ወጣ፡ ታወቀበት። 2. ለአደጋ፡ለአፍሪት፡... ተዳረገ፡ ተጋፈጠ። 3. ችግር ወይም አደጋ ሊደርስበት ሆነ፤ ለአደጋ ወይም ለችግር ተመቻቸ።

አጋለጠ ገ 1. አሳልፎ ሰጠ፡ ወነጀለ (ምስጢር በገውጣት)። 2. አንድን ነገር አብሮ ለማድረግ ከተሰማ ለሂሳ ሃሳቡን ለውጦ አፈገፈገ። አጋፈጠ።

ገለጠመ ገ 1. ሰበረ፡ ቀለጠመ፡ አነከተ። 2. ገረሰለ፡ ገነደለ፡ ጣለ(ዛፍን)። 3. (ዘይ.) ናቀ፡ ሰደበ፡ አዋረደ።

ገለጠጠ ገ በለጠጠ፡ በጣም ገለጠ።

መገለጢጥ ት (ስድብ) በሆነው ባልሆነው የሚስት፡ ገልፋጣ።

ገልጣጣ (ገለጠጥ) ት መገለጢጥ።

ተገለጠጠ ገ ተበለጠጠ፡ በጣም ተገለጠ።

ተንገለጠጠ ገ ተገለጠጠ።

አንገለጠጠ ገ ገለጠ።

ገለፅ "ገለጠ"ን ተመ.

ገለፃ "ገለጠ" ስር ተመ.

ገለፈት ስ 1. ቅርፊት፡ ልጣጭ፡ ሽፋን (የጥራጥሬ፡...)። 2. የእባብ ቆዳ ግልፋፊ።

ገለፈጠ ገ 1. በሆነ ባልሆነው ነገር ሳቀ፡ ድዱን ገለጠ። 2. ላጠ፡ ገለፈ።

ገለፋጣ (ገለፈጥ) ት (ስድብ) በሆነ ባልሆነ ነገር የሚስት፡ መገለጢጥ።

ገልፍጥ ዝ. ከ.

ተገለፈጠ ገ ተላጠ፡ ተገለፈ።

ገለፈፈ ገ ላጠ፡ ገፈፈ (ገለፈትን፡ ቆዳን)።

ገለፈፍ (ገልፋፋ) ት ሞን፡ ጅል፡ ቂል።

ገለፋፈ ስ ልጣጭ፡ ቅርፊት።

ግልፍፍ ት ገለፈፍ።

ተገለፈፈ ገ ተላጠ፡ ተነሳ (ቆዳ፡ ቅርፊት፡...)።

ገላ ስ ከላይ የሚታየው ሰውነት ወይም ላካል።

ገላው ነውር አወጣ ገላው አበጠ ወይም ቆሰለ ወይም ለምፅ ወጣበት።

ገላውን ሰደደ አረፈ፡ ፍርሃት አልባ ሆኖ ያለ ስራ ወይም ያለ ስጋት ተቀመጠ።

የገላ ሳሙና ስ በተለይ ለሰውነት መታጠቢያ የተሰራ ሳሙና።

ገላ ነክ ስ ከውስጥ የሚለበስና በቀጥታ ገላ ላይ የሚያርፍ (ውስጥ ልብስ፡ መታንታ)።

ገላላ "ዳግለ" ስር "ግላላ"ን ተመ.

ገላመጠ (ገለመጠ) ገ 1. በግልምጫ አይን ተመለከተ። 2. አቃጠለ፡ ፈጀ(የእሳት ወላፊን)።

ግልምጫ ስ የጥላቻ፡ የንቀት፡ የቁጣ አስተያየት።

ተገላመጠ ገ 1. ወደ ሂሳ ወይም ግራና ቀኝ ዞር ዞር እያለ አየ። 2. ገላመጠ።

ገላገለ ገ 1. ለያየ ወይም አስጣለ፡ ከለከለ (እየተደባደቡ ወይም እየተጣሉ ያሉ ሰዎችን)። 2. አስታረቀ፡ አስማማ። 3. ከችግር፡ ከመከራ፡... አሳረፈ፡ አላቀቀ።

ገላጋይ ት ተው ባይ፡አስታራቂ።

ገላግሌ ት የሚያረካ፡ የሚያስደስት፡ አንጀት አርሰ።

ግልግል ስ 1. እፎይታ፡ እረፍት። 2. እርቅ፡ ሽምግል።

ተገለገለ ገ ለማታ ወይም ለደባደብ አለ፡ ተጋበዘ።

ተገላገለ ገ 1. ከችግር፡ ከስቃይ፡ ከጭንቀት፡... ተላቀቀ፡ አረፈ። 2. ታረቀ፡ ተሰማማ።

ተገላገለች ገ ወለደች።

አገላገለ ገ 1. አለያየ፡ ከለከለ፡ አስተወ፡ ገላገለ (እየተደባደቡ ወይም እየተጣሉ ያሉ ሰዎችን)። 2. አዋለደ።

ገላጣ "ገለጠ" ስር ተመ.

ገል ስ በአብዛኛው ለእሳት መጫሪያ የሚያገለግል

የክክላ እቃ ሰባሪ።
ገልባጭ "ገለበጠ" ስር ተመ.
ገልብጥ ዝ. ከ.
ገልቱ ት (ስድብ) ሙያ ቢስ፥ ረሀ፡፡
ገልዋዳ "ገለወደ" ስር ተመ.
ገልጃጃ "ጋለጀጀ" ስር ተመ.
ገልጣጣ "ገለጠጠ" ስር ተመ.
ገልፋጣ "ገለፈጠ" ስር ተመ.
ገልፋፋ "ገለፈፈ" ስር ተመ.
ገመለ ግ 1. በወፍራሙ የተሰካን የማሽላ ወይም የበቆሉ ሊጥ በወፍራሙ ጋግሮ ሳይበስል አወጣ።
 2. ወፍራምና የማያምር እንጀራ ጋገረ።
ግምል ስ 1. ሳይበስል የወጣ ጸባ ወይም ቂጣ።
 ት 2. (ዘይ.)ከተቀመጠበት የማይነሳ፥ ውዝፍ፥ ሰነፍ።
ተገመለ ግ ተጋግሮ ሳይበስል ወጣ (ቂጣ፥ጸባ፥...)።
ገመመ ግ ሰበረ ወይም ጎረደ (የክክላ እቃ እንገትን)።
ገመሞ ት አንገቱ የተሰበረ ወይም የተሸረፈ (እንስራ፥ ገንቦ፥...)።
ገመሞ ራስ ስ (ስድብ) ትልቅና ሞላላ የሆነ ራስ።
ገመምተኛ "ግገመ" ስር ተመ.
ገመረ ግ አደገ፥ ተለቀ፥ ከፍ አለ።
ገመሬ [ዝንጀሮ] ስ ትልቅ አውራ ዝንጀሮ።
ገመሮ "ጉመሮ"ን ተመ.
ገመሰ ግ 1. ሁለት ቦታ ከፈለ፥ ሁለት አደረገ።
 2. አረሰ፥ሰነጠቀ(መሬትን)። 3. ፈነከተ፥ ተረተረ።
ገሚስ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
ግማሽ ት አንድ ሁለተኛ ወይም የአንድ ነገር እኩሌታ።
ግማሽ ቀን ስ ከሰአት በፊት ወይም ከሰአት በሂሳ ያለው ቀን።
ተጋመሰ ግ 1. እኩል ተጋራ ወይም ተካፈለ።
 2. ግማሽ ላይ ደረሰ፥ ሊያልቅ ተቃረበ።
ተጋማሽ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
አጋመሰ ግ 1. አካፈለ ወይም አጋራ። 2. ግማሽ ላይ አደረሰ ወይም ሊጨርስ ተቃረበ።
አጋማሽ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
***ገመሽረ**
ተገማሽረ ግ 1. አማረበት፥ ተዘናፈለ፥ ጸበረ (ሰብል፥ ሳር፥...)። 2. (ዘይ.) የኩራት አካሄድ ሂደ፥ ተጎማለለ።

አገማሽረ ግ አሳመረ፥ አዘናፈለ፥ አጸበረ (ሰብልን፥ ሳርን፥...)።

ገመት ግ 1. በአይነ ሁለና መዘነ ወይም ገመገመ።

2. ይሆናል ብሎ አሰበ።

ገማች ት ዋጋ የሚተምን።

ግምት ስ 1. የአንድ ነገር (የመጠን ወይም የልክ) ተመን። 2 ትክክለኛው መጠን፥ ልክ ወይም ሁኔታ ሳይታወቅ በይሆናል እንዲህ ነው ተብሎ የሚሰጥ አስተያየት።

ተገመተ ግ 1. በይሆናል ተመዘነ፥ ተለካ፥ ተገመገመ። 2. በሰራው፥ በተናገረው፥... ተመዘነ፥ ተገመገመ፥ ትዝብት ላይ ወደቀ።

ተገማመተ ግ እርስ በርስ ተፈታተነ፥ ተሞክከረ (በትልበት፥ በጠባይ) ።

አገማመተ ግ አስተዛዘበ።

አስገመተ ግ ትዝብት ላይ ጣለ።

ገመነ ግ ተናደደ፥ በገነ።

ተገመነመነ ዝ. ከ.

ገመና ስ 1. እንዳይታወቅ ወይም እንዳይገለጥ የሚፈለግ ነውር፥ ድክመት፥ እንክን። 2. ሌላ ሰው እንዲያውቀው የማይፈለግ የራስ ችግር ወይም የግል ሁኔታ።

ገመና ከታች ነውርን ወይም ምስጢርን የሚደብቅ ወይም የሚጠብቅ።

ገመደ ግ ሸረበ፥ አጠላለፈ (ከርን፥ገመድን፥...)።

ገመድ ስ ከፈትል ወይም ከልጥ ወይም ከቃጫ... እየተሸረበና እየተጠላለፈ የሚሰራና ለማሰሪያ፥ ለማንጠልጠያ... የሚያገለግል ነገር።

ገመድ

በገመዱ ገባ አንዱ በሰራው ወንጀል ወይም ነገር ሌላው ተቀጣ፥ ታሰረ።

[የ]ገመድ ዝላይ ስ ጫፍ ጫፍን ተይዞ በጭንቅላት ላይና በእግር ስር የሚዞርን ገመድ በተደጋጋሚ በመዝለል የሚደረግ ጫታ።

ገመድ አፍ (ስድብ) ተብታብ፥ ኮልታፋ (ለአዋቂ)።

ገመድ ጉተታ ስ ቁጥራቸው የተመጣጠነ ሁለት ቡድኖች ከወዲያና ከወዲህ የገመዱን ጫፍ ተይዞ በመጎተት አንደኛው ወገን ሌላውን ከተወሰነ ክልል ውስጥ ጎትቶ ለማስገባትና አሸናፊ ለመሆን የሚደረግ የመድድር ጫታ።

ገመደለ ግ 1. በትልቁ ቆረሰ (ለምሳሌ ጸባን)።

2. አዛባ፣ አጣመመ (ፍርድን)። 3. አራከሰ፣ ዝቅ አድርጎ ገመተ (ዋጋን)።

ገመድ “ገመደ” ስር ተመ.

ገመገመ ግ 1. ገመተ፣ ተመነ፣ በአይነ ህሊና ለካ። 2. የአንድን ስራ ሁኔታ፣ ጥራት፣ አሰራር አጥንቶ ወይም አይቶና መዝና ለስተያየት ሰጠ፤ ድክመትና ጥንካሬውን አሳየ።

ገምጋሚ ቅ የአንድን ነገር ጥራት፣ ዋጋ፣ ... ወይም የአንድን ስራ ሁኔታ ወይም ክንውን፣... አይቶ ወይም አጥንቶና መዝና ለስተያየት የሚሰጥ።

ግምገማ ስ የአንድን ስራ ሁኔታ፣ክንውን፣ ጥራት፣... የግየት ወይም የግጥናትና የመመዘን ተግባር።

***ገመገመ**

ተሰገመገመ ግ ዝናም ሊጥል ተቃረበ፤ ሰማዩ ተጉረመረመ፣ የነጻድጓድ ድምፅ ተሰግ።

አስገመገመ ግ አጉረመረመ፣ የነጻድጓድ ድምፅ ለሰግ (ሰማይ)።

ገመገም ስ የተራራ አገድመት፣ ተረተር።

ገመጠ ግ 1. በጥርሶ ቆርሶ በላ (ዳቦን፣ ፍራፈሬን፣...)። 2. ሸረፈ፣ ሰበረ (ለምሳሌ እንስራን፣...)።

ገማጣ ቅ ሸራፋ፣ ሰባራ፣ ገመሞ።

ተገመጠ ግ ተሸረፈ፣ ተሰበረ።

ገመጠጠ ግ አሸጋጠጠ፣ አንጓጠጠ።

ገምጣጭ ቅ አሸጋጣጭ፣ ነቃፈ ።

ገሚስ “ገመሰ” ስር ተመ.

ገማ ግ ከረፋ፣ ሸተተ፣ ጠነባ።

ግማት ስ መጥፎ ሽታ፣ ክርፋት።

ግማታም ቅ (ስድብ) መጥፎ ሽታ ያለው፣ ክርፋታም።

ግም ቅ 1. ቆሻሻ፣ ፅዳት የሌለው፣ መጥፎ ሽታ ያለው። 2. (ዘይታ ስድብ) ረሀጥ፣ ሙያ ቢስ፣ ዝርከርከ።

ተግማማ ግ ተበላሽሽ፣ ተበላሰሰ፣ ገማ።

አገማች ግ ሳትሊልፍልፍ ቀረች፣ አበሰበሰች (ደርፍ አንቁላጓን)።

አገመቶ በል ስ ስጋን እስከሚሸት አቆይቶ የሚበላ እንደ ነብር ያለ አውራ።

አገማማ ግ 1. አበሰበሰ፣ አበላሽሽ፣ እንዲገማ አደረገ። 2. (ዘይ.) አጥላላ፣ አበሻቀጠ፣ አራከሰ።

ገማች “ገመተ” ስር ተመ.

ገማጣ “ገመጠ” ስር ተመ.

ገምባሌ (ገንባሌ) ስ ከቁርጭጭሚት አንስቶ እስከ ጉልበት ያለውን የእግር ክፍል የሚያለብስ

ከቆዳ ወይም ከሹራብ የሚሰራ የቅልጥም መሸፈኛ ወይም መከለያ።

ገምቤሌ “ጋምቤሌ”ን ተመ.

ገምቦ (ገንቦን) ተመ.

ገምናና (ገምናኔ) ቅ 1. ኩፋ፣ ድንገ። 2. ጀግና፣ ጎበዝ።

ገምጋሚ “ገመገመ” ስር ተመ. **ገምባሌ**

ገምጣጭ “ገመጠጠ” ስር ተመ.

ገሞራ ቅ ብርቱ፣ ሃይለኛ፣ ጎበዝ።

ገረመ¹ ግ 1. ጨመተ፣ ረጋ አለ። 2. ገራም ሆነ፣ ለመደ።

ገይለኛ ቅ 1. ቅን፣ ርህሩህ፣ ገራገር። 2. ሃይለኛ ያልሆነ፣ አመለ ለሰላሳ (ከብት)።

ገረመ² ግ ደነቀ። **ወሬውን ለሰግ ገረመኝ።**

ግሩም ቅ 1. ቆንጆ፣ ጥሩ። 2. ድንቅ።

ተገረመ ግ ተደነቀ፣ እፁብ ድንቅ አለ።

አስገረመ ግ አስደነቀ፣ እፁብ ድንቅ አሰኘ።

አስገራሚ ቅ አስደናቂ።

ገረመመ ግ ገላመጠ፣ በቁጣ አይን አየ።

ገረመደ (ጎረመደ) 1. በችልቁ ቆረሰ፣ ገመሰ። 2. ምድርን ገለባበጠ፣ በረቀቀ፣ አረሰ (በመድፍ በወምብ፣...)።

ገረረ ግ 1. በጣም አቃጠለ፣ ከረረ (ፀሃይ)። 2. በጣም ጋለ፣ ሰማ፣ ጠበረረ. (ምጣድ)። 3. ተንበለበለ፣ ነደደ (አሳት)። 4. በጣም ደረቀ፣ ቆረረደ፣ ተንከፈረረ (ብዙውን ጊዜ ቆዳ)።

ገራራ ቅ የጋለ፣ የሚያቃጥል።

ገረሰሰ ግ ከከሩ ነትሉ ጣለ፣ አፈለሰ። **ነሱ ሃፋን ከሱ ገርዝ ጣለው ።**

ገረሽ

ግርሻ ስ አንድ በሽተኛ እንደ መሻል ካለው በሃላ እንደገና እንደ ላዲስ የሚያመው የመጀመሪያው አይነት በሽታ።

አገረሽ ግ 1. ተሸሎ ወይም ለቆ የነበረ በሽታ እንደገና አመመ፣ ሀመመ ተመለሰ። 2. (ዘይ.) እንደገና ተነሳ ወይም ተጀመረ (ፀብ፣ ፍቅር፣...)።

***ገረበበ**

ገርባባ (ገረበብ) ቅ ጉጥም፣ ልስት፣ ልክክ የማይል ወይም ያላለ (ከዳን፣ ሙዝጊያ)።

ገርበብ አለ ግ ጉጥም ሳይል ቀረ፣ በመጠኑ ከፈት አለ፤ መለሰ አለ (ከዳን፣ በር)።

ገርበብ አደረገ ግ ጉጥም ሳያደርግ ወይም ላለ አድርጎ ከደነ ወይም ዘጋ፣ መለሰ አደረገ።

ተንገረበበ ግ አልጠጋ ወይም ልክክ አልል አለ፤ ተንከረፈ፣ ገርባባ ሆነ።

አንገረበበ

አንገረበበ ገ ገርበብ አደረገ።
ገረትክ ስ ሙሉ ቀላ ያለ አሸዋግ ሆኖ ጀርባው ላይ ደመቅ የሚል፣ ጉያውና ደረቱ እንዲሁም የአይኖቹ ዙሪያ ነቁ የሆነ ሙሉ ያለው፣ ደረቅ በሆኑ ቀላግ ስፍራዎች የሚኖር የጻር እንስሳ ገጉናቱም ይባላል (በእሉን የጻር እንስሳ ስር ተመ.)።

ገረንገራ ስ 1. በወይና ደጋ የሚበቅልና ጥንካሬ የሌለው የዛፍ አይነት። 2. ከገረንገራ እንጦት የሚገኝ ሙጫ።

ገረኘ ገ አግር ከወርች አሰራ፣ ቀፈደደ።

ገረዘ(ገዘረ) ገ 1. የወንድን ብልት ልንቡጥ ወይም የወሽላን ሽፋን ቀነጠበት ቀረጠ። 2. የረዘመ የተከለን ጫፍ ቀረጠ፣አስተካከለ።

ገርዝ ት የተገረዘ።

ገርዘት(ገዝረት) ስ የወንድን ብልት ልንቡጥ ወይም የወሽላን ሽፋን የመቀረጥ ድርጊት።

ተገረዘ ገ ተቀነጠበት፣ተቀረጠ(የወንድ ብልት ልንቡጥ ወይም ሽፋን ወይም ተከል)።

ገረዘዘ ገ ተጫጫን፣ አሸነፈ፣ ጣለ(ለምሳሌ እንቅልፍ)።

ገረደ ገ ገረድ አደረገ።

ገረድ ስ በገንዘብ ተተጥራ ሰው ቤት የምታገለግል ቤት፣ የቤት ሰራተኛ።

ገርድና ስ ገረድ ሆኖ ግገልገል።

ተገረደች ገ ገረድ ሆነች።

ገረደሰ ገ ገደለ።

ገረደፈ ገ ከካ፣ ሸረከተ(አሁን)።

ገርድፍ ት 1. ሽርክት፣ ክርትፍ፣ ያልደቀቀ። 2. (ዘይ.) ያልተባላ፣ ያልበሰለ ወይም በደንብ ጥናት ያልተደረገበት (ሃሳብ፣ አስተያየት...)።

ገረድ "ገረደ" ስር ተመ.

ገረጀፈ ገ ያለእድሜው ሰውነቱ ገዙፍ ሆነ፣ ትልቅ ሰው መሰለ፣ አረጀ።

ገርጃፋ ት ያለእድሜው ሰውነቱ ገዙፍ የሆነና ያረጀ የሚመስል።

ገረገረ ገ 1. ገረገራ ሰራ፣ በገድገጽ ሙሉን በአጠና አጠረ፣ ገደገደ። 2. እንትፋት ሆነ፣ አሰናከለ፣ አከላከለ፣ አወከ።

ገረገራ ስ 1. በአጠና ወይም በፍልጥ የሚሰራ የቤተክርስቲያን አጥር። 2. በመስመር እንደ አጥር ሆኖ የተተከለ የቤተክርስቲያን አፅድ።

ገርጋሪ ት እንትፋት የሚሆን፣ የሚያሰናክል፣ አጥኪ።

ገረገረ ገ 1. በረዝተ ደነበረ (ከብት)። 2. አቀበቀበ ለመበርገግ ጻርጻር አለ።

ገርጋሪ ት ደንባሪ፣ ድንገተ።

አንገረገረ ገ ለመበርገግ ወይም ለመደንበር አቀበቀበ፣ ጀርወን ሸመጠጠ (ከብት)።

ገረገራ "ገረገረ" ስር ተመ.

***ገረገበ**

ገርገብ አለ ገ 1. በመጠኑ በሰለ፣ ሸቀ (ባቂላ፣ አተር...)። 2. ታገለ ወይም በረድ አለ (ረሃብ፣ ንደት፣ ቀጣ)።

ተንገረገበ ገ በመጠኑ ተቀቀለ ወይም በሰለ፣ ሸቀ (ባቂላ፣ አተር...)።

አንገረገበ ገ 1. በመጠኑ አበሰለ ወይም ቀቀለ፣ አሸቀ (ባቂላን፣ አተርን...)። 2. (ዘይ.) አጠቃ፣ አሸነፈ (ጠላትን)።

እንግርግብ ስ በመጠኑ የተቀቀለ (ባቂላ፣ አተር...)።

ገረገደ "ገደገደ"ን ተመ.

ገረጋንቲ ስ ጠጠር፣ ኮረት።

ገረጣ ገ 1. ነጣ፣ በሰለ፣ ለመሰብሰብ ደረሰ (ብላ)። 2. ወዘና ወይም ደምግባት አጣጣ አመድግ ሆነ።

ገረፈ ገ 1. መታ፣ ሽነቆጠ (በአለንጋ፣ በእርጫ፣...)።2. ለበሰበ፣ ለመጠጠ (የእሳት ወላገ)። 3. ገድገጽን በአሸዋ፣ በደቃት ጠጠርና በሲሚንታ ድብልት በሽካራው መረገ። 4. ወይረንን ለእርሻ ገራ ወይም አሰለጠነ።

ገርፊያ ስ በአለንጋ ወይም በጅራፍ፣... የሚደረግ ምት።

ገርፋት ስ 1. ገርፊያ። 2. በተገረፈ ገላ ላይ የሚታይ ሰንበር፣ ቀስል። 3. ብዙውን ጊዜ በእፍ ውስጥና በእፍ አካባቢ እንደ እከከ ሽፍ ብሉ የሚወጣ ቀስል። 4. ምች ።

ገርፍ ስ 1. በተገረፈ ሰውነት ላይ የሚታይ ሰንበር፣ ቀስል። 2. እርሻ የተለግመደ ወይረን። 3. አንድን ሰራ፣ ሙያ ፣ እምነት ወይም አስተሳሰብ ከሌላ ሰው በመትሰም ወይም በመግር በድርጊቱ ወይም በአስተሳሰቡ እንደአስተግራው የሆነ ሰው። የእገሌ ገርፍ። ት 4. በአሸዋ፣ በደቃት ጠጠር፣ በሲሚንታ በሽካራው የተመረገ (ገድገጽ)።

ገረፍ ገረፍ አደረገ ገ አልፎ አልፎ ወይም ላይ ላዩን ተመለከተ ወይም ተናገረ።

ተጋረፈው 1. በላት አካባቢ ወይም በላት ውስጥ እንደ እከከ ሽፍ የሚል ቀስል ወጣበት፣ አመመ።2. ምች መታው።

ገራ ገ ፈረሰን፣ በትሉን አሰለጠነ(እንዲጋልብ፣ እንዲለገር)።

ገር ት የተገራ፣ የሰለጠነ (ፈረሰ፣ በትሉ)።

ተገራ ገ ተግረ፣ ሰለጠነ (ፈረሰ፣ በትሉ እንዲጋልብ፣እንዲለገር)።

ገራ² ግ ለዘበቱ ገር ሆነ፥ ቀለለ።

ገር ት 1. የዋህ፥ ቅን፥ ተንኮል የሌለበት። 2. ጠንካራ ያልሆነ፥ ልል።

ገራ-ገር ት የዋህ ቅን፥ ተንኮል የሌለበት።

ገራ-ራ “ገረረ” ስር ተመ.

ገራ-ም “ገረመ” ስር ተመ.

ገራ-ገር “ገራ²” ስር ተመ.

ገራ ስ 1. ማሩ የተመጠጠ ሳይ የማር እንጀራ፤ ከጻ። 2. ገመምተኛ (ከወጣ በሽታ)።

ገራንጭ ስ የበርበራ የመጀመሪያው ምርት ወይም ዛላ ከተለቀመ በሂሳ በማሳው ሳይ ቆሞ የሚቀረው የበርበራ ተክል፤ ተክሉ በድጋሚ የሚሰጠው ፍሬ ወይም ዛላም ገራንጭ ይባላል።

ገር “ገራ²” ስር ተመ.

ገርባባ “ገረበበ” ስር ተመ.

ገርጻሳ ስ ፀጉርን ወደ ሳይ ደግፎ እንዲይዝ ተደርሳ በራስ ዙሪያ የሚታሰር ሻሽ፤ ቀለቤ።

ገርጻሳ ሻሽ ዝ.ክ.

ገርጽፋ “ገረጀፈ” ስር ተመ.

ገርጋሪ¹ “ገረገረ¹” ስር ተመ.

ገርጋሪ² “ገረገረ²” ስር ተመ.

ገርጌሶ ስ መንቀሩ ጠፍጠፍ ብሎ በጣም ረዥም የሆነ፥ ነጭ ወይም ቡላ መልክ ያለውና ሞቃታማ በሆነ አካባቢ በመንጋ የሚኖር ትልቅ የአምራ አይነት(ስእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ገሰረ ግ በብዛት ጠጣ፤ ሽረ።

ገሰሰ¹ ግ 1. ጣስ፥ ተላለፈ፥ አፈረሰ(ህግን) ። 2. ሻረ፥ ለወጠ፥ ገለበጠ (ፍርድን)። 3. አጠፋ፥ ወሰደ (ከብረ ንፅህናን)።

ገሰሰ² ግ ለቀቀ፥ ደበዘዘ፥ ደበሰ(ወርቅ)።

ገሰሰ³ ግ ገሰን አረባ።

ግሰ ስ (ሰዋ.) የአረፍተ ነገር መግቻ፤ ግሰሪያ አንቀፅ ወይም ቃል።

ተገሰሰ ግ ረባ (ግሰ)።

ገሰበ ግ 1. ይህንንም ያንንም ሳይመርጥ በላ ወይም ጠጣ። 2. በብዛት ጠጣ፤ ገሰረ።

ገሰገሰ ግ 1. ቶሎ ቶሎ ተራመደ፥ ተጣደፈ ፥ ፈጠነ። 2. አደገ፥ ረዘመ፥ ትልቅ ሆነ (ለምሳሌ ተክል)። 3. ተሻሻለ፥ አደገ(በእውቀት፥ በስልጣኔ፥...)።

ገሰጋሽ ት ፈጣን ሂያድ።

ገሰፀ(ገሰጠ) ግ 1. ተቆጣ። 2. መከረ።

ግሳዪ ስ 1. ቁጣ። 2. ምክር።

ተገሰፀ ግ 1. ቁጣ ደረሰበት፥ ተቀጣ። 2. መከረ።

ተግሳፅ ስ 1. ቁጣ። 2. ምክር።

ገሳ ስ 1 ጠርዙ እንደ ሰይፍ ስለትና ስፋት ያለው በረግረግ ቦታ የሚበትል የሳር አይነት። 2. ከገሳና ከቁጣም የሚሰራ የእረኞች የዝናም ልብስ።

*ገሳ

ግሳት ስ 1. ከሆድ ውስጥ በአፍ በኩል የሚወጣ ጋዝ ወይም ብስና። 2. ከሆድ ውስጥ ጋዝ ወይም ብስና በአፍ በኩል ሲወጣ የሚሰማው ድምፅ።

ግሳታም ት (ስድብ) ብስናታም።

አገሳ ግ 1. ከሆዱ ውስጥ በአፍ በኩል ጋዝ ወይም ብስና አስወጣ። 2. አስገሳ። 3 ለማስፈራራት፥ ቁጣን ለመግለፅ፥... ከፍተኛ ደምፅ አሰማ (አንበሳ፥ በፊ፥...)።

አስገሳ ግ ከሆድ ውስጥ በአፍ በኩል ጋዝ ወይም ብስና እንዲወጣ ምክንያት ሆነ (ምግቡ፥ መጠጡ፥ ...)።

ገሰጋሽ “ገሰገሰ” ስር ተመ.

ገሶ ስ ደንጎራ፤ ረዘምና ቀጥ ያለ እጅታ ያለው መጥረቢያ መሰል የቱድጓድ መቆፈሪያ።

ገሰጠጠ ግ 1. ሳጠ፥ መለጠ፥ ገፈፈ(ሽፋንን፥ ቆጻን)። 2. ገረፈ። 3. ፋቀ ወይም መለጠ (የቁርበት ፀጉርን)። 4. ስጋን ከአጥንት ለየ፥ ሳጠ። 5. ፈጀ፥ ለበለበ፥ አቃጠለ(የፈላ ውሃ ወይም እሳት)። 6. መነተፈ፥ ወሰደ፥ በላ (ገንዘብን)። 7. (ዘይ.) አማ።

ግሽልጥ ት የተሽለጠ፥ ምልጥልጥ፥ተሳጠ፥ መለመሳውን የቀረ።

ተገሽለጠ ግ 1. ተሳጠ፥ ተገለፈ፥ ተገፈፈ(ሽፋን፥ ቆጻ፥...)። 2. ተመለጠ፥ ተነሳ (የቁርበት ፀጉርን)። 3. ተሳጠ፥ ተለየ፥ ተሳቀቀ(ስጋ ከአጥንት)።

ተገሽላለጠ ግ ተሳጠ፥ ተመላለጠ።

ገሽረ¹ ግ 1. በአንድ ቦታ ለረጅም ጊዜ እንዲቀመጥ አደረገ። 2. አቆየ፥ አዘገየ፥ አስቀመጠ (ለምሳሌ ሰራን)።

ተገሽረ ግ በአንድ ቦታ ለረጅም ጊዜ ተቀመጠ።

ግሽር ስ የጋን ወይም የማድጋ ውሃ።

ገሽረ² ግ በብዛት ጠጣ።

*ገሽሽ

ገሽሽ አደረገ ግ ችላ አለ፥ ተወት አደረገ፥ አገለለ።

*ገሽገሽ

ግሽግሽ አለ ግ ተንገሽገሽ።

ግሽግሽ (እንግሽግሽ) አደረገ ግ ተንገሽገሽ።

ተንገሽገሽ ግ ተማረረ፥ ተሰላቸ፥ ተንገፈገፈ።

አንገሽገሽ ግ 1. አስመረረ፥አሰለቸ፥አንገፈገፈ።

ገበሉ

2. መረረ፡ ጎፈነነ።

ገበሉ ስረኝም ጭራ፡ አራት እግርና ሽኩራ ቀዳ ያለው፡ ከተሳቢ እንሰባት ወገን የሚመደብ አነስተኛ እንሰሳ።

ገበረ ስ 1. ግብር ሰጠ፡ ከፈለ። 2. ለጥ ሰጥ አለ፡ አሜን ብሎ ተገዛ።

መገበሪያ ስ 1. ግብር ወይም አስራት የሚገበርበት ስጋ ወይም ገበሉ ጊዜ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) ለቁርባን ወይም ለመስዋእት እንዲሆን ለቤተክርስቲያን የሚሰጥ ነጭ ስንዴ።

የመገበሪያ ቁፍ ስ በአንዳንድ አካባቢዎች ገበሬው ለቤተክርስቲያን ወይም ለመንግስት የሚሰጠውን አህል የሚሰፍርበት ቁፍ።

ገባር ስ የራሱ የሆነ ርስት የሌለውና የሌላ ሰው ርስት እያረሰ ለባለመሬቱ ግብር ይከፍል የነበረ ገበሬ ወይም አራሽ።

ግብር ስ 1. ገቢ ያለው ዜጋ ሁሉ በተወሰነ ጊዜ እንደገቢው መጠን ለመንግስት የሚከፍለው የተወሰነ ገንዘብ። 2. በቤተ መንግስት ወይም በታላላቅ ባለስልጣናት ቤት ይደረግ የነበረ ግብር። 3. ቀደም ገበሬ ለሚያርሰው መሬት ለመንግስት፡ ለመልክቻ፡... በአህል፡ በገንዘብ፡ በከብት፡ በጉልበት ስራ፡... መልክ ያደርግ የነበረው ክፍያ።

ግብር ገባ በቤተመንግስት ወይም በታላላቅ ባለስልጣናት ቤት በሚደረገው ግብር ላይ ተጋባዥ ሆኖ ተገኘ።

ግብር አገባ አንድ ባለስልጣን ወይም ንጉስ ድንብ አዘጋጅቶ ብዙ ሰዎችን ጋበዘ።

የግብር ይውጣ የግደለሽነት ወይም ከልብ ያልሆነ ድርጊት።

የግብር ስንዴ የ “መገበሪያ”ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ግብረ በላ በድር ጊዜ ደመወዝ ወይም ሌላ መተዳደሪያ የሌለውና በንጉስ፡ በመሳፍንት፡... ቤት እየተቀለበ የሚኖር (ሰው)።

ግብረ ጠል ት ለያዘው መሬት ለመንግስት ግብር ያልከፈለ።

አስገበረ ግ አንድን አካል በጦር ወይም በሃይል አሸንፎ እንዲገብርለት አደረገ።

*ገበረ¹

ምግባር ስ 1. ስራ፡ አድራጎት። 2. ባህርይ ወይም ጠባይ።

ምግባረ መልካም ት ጥሩ፡ የሚያስመስገን ባህርይ ወይም ጠባይ ያለው።

ምግባረ ሰናይ ስ መልካም ስራ።

ገበር[ግስ] ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ተሳቢ የሚያስፈልገው የግስ አይነት፡ አድራጊ ግስ።

ገባራ ሰናይ ስ 1. በጎ አድራጊ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በስርአተ ቅጽሊ ጊዜ ቅጽሊን በመሪነት የሚቀድስ ዋናው መሬ ቄስ ወይም ዲያቆን።

ግብር ስ ስራ፡ አመል ጠባይ።

ግብረሃዋርያ ስ የክርስቲስ ሃዋርያት የሰሩትንና ያስተማሩትን ትምህርት የሚገልፅ የሃዲስ ኪዳን መልሃፍ ክፍል፡ የሃዋርያት ስራ።

ግብረሰዶም ስ በወንድና በወንድ መካከል የሚደረግ የግብረሰጋ ግንኙነት።

ግብረሰጋ ስ ፍትወት፡ ሩካቢ ስጋ፡ ወሲብ።

ግብረአበር ስ በተንኮል ወይም በመጥር ስራ ተባባሪ ወይም አባሪ የሆነ፡ ሴረኛ።

ግብረገብ ስ 1. የጥሩ ወይም የመልካም ስራ ትምህርት። 2. መልካም ምግባር።

ተገብሮ [ግስ] ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ተሳቢ የማያስፈልገው የግስ አይነት ወይም ተደራጊ ግስ። ያለቀብ አረጅ።

ተግባር ስ ስራ፡ ድርጊት።

ተግባረ ስጋ ስ እንደ እርሻ፡ ንግድ የመሳሰለና በዚህ አለም ላይ ለመኖር የሚያስፈልግ ስጋዊ ስራ።

ተግባረ ነፍስ ስ እንደ ምናፍ ፀሎት ያለና ለመንፈሳዊ ህይወት የሚያስፈልግ መንፈሳዊ ስራ።

ተግባረ እድ ስ እንደ አናጢነት፡ ሚካኒነት፡...ያለ የእጅ መቶ።

*ገበረ²

ገበሬ ስ በእርሻ ስራ የሚተዳደር ሰው፡ አርሰ አደር፡ አርሰ በላ፡ አራሽ።

ገበሬ መጣኝ ት እንደ ገበሬው ጉብዝና ወይም ስንፍና በደንብ ወይም እየለገመ የሚያርስ በሬ፡ አባያ በሬ።

ገበሬ ማህበር ስ ብዙ ገበሬዎች በህብረት ስርተው ለመጠቀም የሚያጽፏቸው ማህበር።

ግብርና ስ የእርሻና የከብት እርባታ ስራ።

ገበር ስ እንደ ከተተሞረ፡ ጃኪት፡... ባለ-ልብላቅ ላይ በውስጥ በኩል የሚሰሩ፡ ብዙውን ጊዜ ለሰላላና ስለ የሆነ ጨርት።

ገበር ምጣድ ስ እንደ ምጣድ ጠፍጣፋ ሆኖ ነሪያውን ጠርዞ እንደ ጎድጓዳ ሳህን ከፍ ያለና ከሸክላ የሚሰራ የዳቦ መጋሪያ።

ገበርባሬ ስ ሰፋፊ በሆነ ጥቁር፡ ቀይና ቢጫ ጥለት ይሰራ የነበረ የሃር ልብስ።

ገበር እንባይ ስ ነጣ ያለ ሰፋፊ ትጠል ያለው ትጠሎም ግንዱም እሾሃማ የሆነ ፍሬው ሲበሰል ሎሚ የሚመስልና በአንዳንድ አካባቢዎች

እንደሳሙና ለልብስ ማጠቢያነት የሚያገለግል ኣነስተኛ የእዕዋት ኣይነትነ፡ ፍሬውም ገበር እንባይ ይባላል።

ገበርዲን ስ ለኮትና ለሰራ የሚሆን የሱፍ ጨርቅ ኣይነት።

***ገበሰበሰ**

ግብሰብሰ ስ 1. ጥራጊት ቆሻሻ። 2. ት (ዘይ.) ከጥራቱ ይልቅ ብዛቱ ያመዘን።

ተግበሰበሰ ግ 1. የሚፈለገውም የማይፈለገውም በብዛት ተሰበሰበ። ተከማቸ። 2. ረጅም ልብስ ለብሶ ተንጋፈፈ። ተንተተ። ተንዘረፈ።

አግበሰበሰ ግ 1. በብዛት ሰበሰበ። ወሰደ። 2. ያገኘውን ሁሉ ሳይመርጥ በላ። 3. ጥራቱን ሳይጠብቅ ያገኘውን ሁሉ ሰበሰበ። ኣከማቸ። 4. ትተተ። ኣንዘረፈ። (ልብስን)።

ገበታ ስ 1. ክሙቃ ወይም ከተርክሃ ባለእግር ሆኖ የሚሰራና እንደ መሰብ ያለ እቃ። 2. ማእድ፣ ምግብ የተረበበት እቃ። 3. ከእንጨት ተጠርቦ የሚሰራ በመፅሃፍ ጥራዝ ገራና ቀኝ ሳይ የሚገኝ የመፅሃፍ እቃ። 4. ዋለታ። 5. ገበቲ። 6. ኣስራ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሚሆኑ ትናንሽ ክብ ጉድጓዶች ያሉት ከእንጨት የሚሰራ የገበግ መጓወቻ።

ገበታ(ማእድ) ዘረጋ ምግብ ኣተረበ።

ገበታ ጣለ ዝ.ክ.

ገበታው ደነገጠ የተረበው ምግብ በሙሉ ተጂጥጦ ተበላ። ምንም ሳይተርፍ ቀረ።

ገበታ ኣስደንጋጭ (ስድብ) የሚተርበለትን በሙሉ ምንም ሳያስተር የሚበላ።

የገበታ መዝገበ ቃላት ስ በተላሉ ከእንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ ለማዘዋወር የማይቻል በመሆኑ እንድ ቦታ ተቀምጦ ለማመሳከሪያነት የሚያገለግልና ሰፋ ያሉ መረጃዎችን የያዘ ትልቅ መዝገበ ቃላት።

ገበታ ሃዋርያ ስ 1. “ግብረ ሃወርያ”ን ተሙ። 2. (ቤ.ክህ.) ልጆች ፈደል ተምረው ከጨረሱ በኋላ የሚጥሩት የጥንብ መልእክት።

ገበታ ራስ ስ (ስድብ) ራሱ ትልቅና ጠፍጣፋ የሆነ (ሰው)።

ገበቲ ስ ከእንጨት የሚሰራ ሰፊና ጎድጓዳ የሆነ የቤት እቃ፤ ቀረ።

***ገበዝ**

ግብዝ ት 1. ያልሆነውን እንደሆነ። የማይቸለውን እንደሚቻል ወይም ያላደረገውን እንዳደረገ ኣድርጎ የሚያስብና ያገግብሰ ሰራሱ ከፍተኛ ግምት የሚሰጥ (ሰው)። 2. ጥንካሬ የሌለው መኖኛ ስራ።

ተገበዝ ግ ግብዝ ሆነ።

ገበዝ (ቄስ ገበዝ) ስ (እ. . እ. ተ. ቤ.) በቤተክርስቲያን ትዕረ ገቢ ውስጥ ያለውን የቤተ ክርስቲያን ግብረት የመጠበቅና የመንከባከብ ሃላፊነት የተሰጠው ካህን።

ግብዝና ስ የገበዝነት ስራ።

ገበየ ግ ገዛ። ሸመተ።

ገበያ ስ 1. የንግድ ልውውጥ የሚካሄድበት ቦታ። 2. (ዘይ.) ሰው የበዛበት። ጫጫታና ሁካታ የሞላበት ስፍራ። 3. ተሎ የመሸጥ። የመግዛት ሁኔታ። ተፈላጊነት። **ገበያ ላለው/ገበያው ምድላ**። **ለገበያ ቀረበ** ለሽያጭ ቀረበ።

[ከ] ገበያ ላይ ዋለ ዝ.ክ.

ገበያ ቆመ መሸጥና መለወጥ ተጀመረ (በገበያ ቦታ) ።

ገበያ ኣወጣ በጥሩ ዋጋ ተሸጠ።

ገበያ ያውቃል ጥሩ እቃ መርጦ መግዛት ወይም በደህና ዋጋ መግዛትና መሸጥ ያውቃል።

ገበያው ተፈታ ገበያው ተበተነ ወይም ኣበቃ።

ገበያው ኣበደ በገበያ ላይ ለሽያጭ የተረበው እቃ ተወደደ።

ገበያው ጠገበ ገበያው ላይ የሚሸጠውና የሚለወጠው ነገር ተትረፈረ።

ገበያተኛ ስ ገበያ ተገኝቶ የሚሸጥ ወይም የሚገዛ ሰው።

ግብይት ስ የመሸጥና የመግዛት ተግባር።

ተገባደደደ ግ የመሸጥና የመግዛት ተግባር ለከናወነ። ተሻሻለ። ተገዛዛ።

ገበደ ግ ገንድን ወይም እንጨትን በወፍራሙ ረለጠ።

ግብዳ ት 1. በወፍራሙ የተፈለጠ (እንጨት)። 2. (ዘይ.) በጣም ትልቅ። ገዙፍ።

***ገበደደ**

ተገባደደደ ግ ሊያልቅ ተቃረበ። ተቂት ቀረ።

ኣገባደደደ ግ ሊወርስ ተቃረበ። ተቂት ቀረው።

***ገበገበ**

ገብጋባ ት (ስድብ) ጉፉጉ። ስስታም።

ግብግብ ኣለ ግ ተንገበገበ።

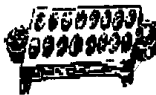
ተንገበገበ ግ 1. ተንሰረሰ። ተሰገበ። 2. ጉፉጉ። ስስታም ሆነ። 3. ከፍተኛ የሆነ ስሜት ተሰግጦ (የገዝን። የቀጭት። የገደት። የፍትር። ...)። 4. በጣም ተቃጠለ። ተሰበሰበ (ለምሳሌ በህመም) ።

ኣንገበገበ ግ 1. ኣንሰረሰ። ኣሰገበ። 2. ጉፉጉ። ስስታም ኣደረገ። 3. ኣበገነ። ኣቃጠለ (ነገር። ሃዘን። ፍትር።...)። 4. በጣም ኣቃጠለ።

ለበለበ።

አንገብጋቢ ት አስቸኳይ፥ አጣጥረ፤ ትድሚያ ሊሰጠው የሚገባ።

ገባጣ ስ 1. ዝርግ ሆኖ የጠጠር ግንባታና የሚሆኑ አስራ ሁለት ትናንሽና ክብ ጉድጓዶች ያሉት፥ ከአንደኛው ወይም ከድንጋይ... የሚሰራ መጫወቻ፤ ገበታም ይባላል። ገባጣ 1ኛ ፍቺ 2. በገበታ መጫወቻ ላይ ባሉ 12 ጉድጓዶች ውስጥ በሚወጡ 48 ጠጠሮች አግካሪነት የሚካሄድ ጨዋታ።

ገቢር "ገቢረ" ስር ተመ.

ገባ ግ 1. ወደ ውስጥ ጠለቀ፥ ሰጠሙ ዘለቀ። 2. አንድ ላይ ሆነ፥ ተባብረ፤ አባል ወይም ተሳታፊ ሆነ፥ በአንድ ስራ ወይም ድርጊት ላይ ተሰግራ። አድር ገ / ትምህርት ቤት ገ / ዘጠነት ገ። 3. ተወመረ፥ ተቀላቀለ። ጠጡ ጨዋታዎቻቸው። 4. ጀመረ (ከረገጥት፥ ዘመን፥...)። 5. ተቀመጠ፥ ጀመረ። ሰራ ገ። 6. መጣ ወይም ሄደ፥ ረዘለ። አዲስ ለገባ በላት ገ። 7. ተቀጠለ፥ መስመር ተዘረጋ። መሰራት ገ። ገባው አወቀ፥ ተረዳ። ያገባኛል (ጉዳዩ) ይመለከተኛል። ገቢ ነፍስ ውጪ ነፍስ ስቃይ፥ ጣር፥ ጥንት። ገባ በገመዱ እኔ በሰራሁት ጥፋት አንተ ተቀጣ፤ ተጠየቅ። መግቢያ ስ 1. ወደ ውስጥ የሚታለፍበት ስር። 2. መጠገያ፥ መጠለያ፥ መሃሻ። ለሁሉ ስምተት ሌላ ማግለጫ ያለው። 3. የሚደረገውን ነገር ለማየት ወይም በሚከፍነው ድርጊት ላይ ተሳታፊ ለመሆን የሚያስችል (ትኩት፥ ካርድ፥...)። 4. አንድ በስፋት ወይም በዝርዝር ሊቀርብ ለታሰበ ነገር (መሳሪያ፥ ንግግር) እንደ ገንባታዊነት ወይም መንደርደሪያ ነጥብ ሆኖ የሚቀርብ ዕሁፍ፥ ንግግር፥...። 5. መጀመሪያ። ከረገጥታ ማግለጫ ላይ ይመጣል። መግቢያ ዋጋ ስ ትያትር፥ ቢኒግ፥ ስፖርት፥... ለማየት የሚከፈል ገንዘብ። ይግባኝ ስ (ህግ) በተሰጠ ውሳኔ (ፍርድ) ቅር የተሰኘ ወገን ጉዳዩ በበላይ አካል እንደገና እንዲታይ የሚያቀርበው አቤቱታ፥ ጥያቄ ። ይግባኝ ስሚ (ህግ) የይግባኝ ጥያቄን የማየት ስልጣን ያለው የበላይ አካል። ገቢ ስ 1. ለኑር ወይም ለመተዳደሪያ የሚሆን ገንዘብ። 2. በእለት፥ በወር፥... ከሸያጭ ወይም ከሌላ የገቢ ምንጭ የሚገኝ ገንዘብ። የገቢ ምንጭ ስ ለኑር ለመተዳደሪያ፥... የሚሆን ገንዘብ የሚገኝበት መንገድ፥ ዘይቤ፥ ስራ። ጋብቻ ስ 1. አንድ ወንድና አንዲት ሴት በትዳር (ባልና ሚስት ሆነው) ለመኖር እንዲችሉ የሚፈልጉት ስነሰርዓት፥ ቃል ይዳን። 2. ትዳር።

አንድ ወንድና ሴት ሀጋዊ በሆነ መንገድ አብረው ለመኖር የሚያስችላቸው የጉር ትስስር፤ ትዳር። የጋብቻ ቀለበት ስ ባልና ሚስት በተጋቡ እለት ወይም እመኛዎች በተጫው እለት አንዳቸው ላንዳቸው የሚያደርጉት የቃል ዚዳን ምልክት ሆነን ቀለበት።

ገቢ ስ 1. ጋብቻ። 2. መኖሪያ ቤት፥ መስሪያ ቤት፥... ያለበትና ዙሪያውን በአጥር የተከለለ ቦታ። 3. አንድ ቤተ መንግሥት፥ ዩኒቨርሲቲ ያለ ቦታ።

ግባተ መሬት (ግብአተ መሬት) ስ 1. ራሳ ወደ መቃብር ሲወርድ ወይም ሲገባ የሚደረገው ስነሰርዓት፥ ፀሎት። 2 (ዘይ.) የአንድ ነገር ግብቂያ ወይም ፍጥጫ ።

ግብ ስ 1. በአገር ኳስ፥ በእጅ ኳስ፥ በገና ጨዋታ፥... ላይ ኳዲ ወይም እሩሯ በአጥቂው ቡድን ተመታታ ወይም ተወርውራ የምታርፍበትና ነጥብ የምታስቆጥርበት ቦታ፤ ጎል። 2. በአገር ኳስ፥ በእጅ ኳስ፥ በገና ጨዋታ፥... ላይ ኳዲ ወይም እሩሯ በአጥቂው ቡድን ተመታታ ጎል ውስጥ መግባት። 3. አላግ።

ግቡን መታ የታደው ወይም የታለመው ተፈፀመ፥ ተሳሳ ወይም ያቀደውን ወይም ያለመውን ፈፀመ፥ አሳካ።

ግብ አስቆጠረ ጎል ወይም ግብ አገ።

ግብ(ግብ-ግብ) ት ተገባቢ፥ ተስግሟ። ከብዙ ሰው ጋር ግብ፤ ነው።

በሚገባ በደንብ፥ በትክክል።

በተገባ ግ ተገቢ በሆነ። ጉዳዩን ለስተዳደር ለትነገረኝ በተገባ ዘር።

አይገባም እያከፈለግሁ ማንን የለበትም።

የሚገባ አስፈላጊ፥ ትክክል።

የተገባ ዝ.ከ.

ተገቢ ት መሆን ያለበት፥ የሚገባ፥ ትክክል።

ተጋባ ግ 1. በአንድ እቃ ውስጥ የነበረው ነገር ወደ ሌላ ቦታ ወይም እቃ ተዛወረ፥ ተገለበጠ። 2. ባዶ ሆነ (ውስጡ የነበረው ነገር ወደ ሌላ እቃ ስለተዛወረ ወይም ስለተገለበጠ)። 3. ተላለፈ፥ ተዛመተ (ለምሳሌ በሽታ)። 4. ጋብቻ ፈፀመ። 5. በጋብቻ ዝምድና ተሳሰረ፥ ተዛመደ። ተጋቦ ስ የበሽታ ከአንዱ ወደ ሌላው ሰው መተላለፍ።

ተግባባ ግ ተስግግግ ተወዳጀ፥ ተለግመደ።

ተግባቢ ት ከሰው ጋር ተሉ የሚወላጅ፥ የሚገባ።

አገረ ግ 1. ውጭ የነበረውን ወደ ውስጥ ለደረጉ ከተተ፥ ወመረ። 2. ትዳር ያዘ፥ ጋብቻ ፈፀመ።

አያገባህም ጉዳዩ አይመለከትህም፤ ሊያሳስብህ ወይም ልትሳተፍበት አያስፈልገም።

አጋባ ግ 1. ጋብቻ እንዲፈፅም አደረገ። 2. አስተላለፉ፤ አዛመተ (ለምሳሌ በሽታን)። 3. አንድን ነገር ከአንድ እቃ ወደ ሌላ በመገልበጥ ወይም በማዛወር እቃውን ባደረገ ወይም ወደ ሌላ እቃ ገለበጠ፤ አዛወረ።

አግባባ ግ 1. አወዳጀ፤ እንዲቀራረብ ምክንያት ሆነ። 2. አባባለ፤ ገፋፋ። አብረው ለንድሃድ ለግባሃ።

አግባብ ስ 1. እውቂያ፤ ወዳጅነት። 2. ስነስርዓትን ወይም ደንብን የተከተለ ወይም ተገቢ የሆነ። አግባብ ባለው መንገድ ላለተሰራም። 3. ግንኙነት። ከጉዳዩ ጋር አግባብ ያለው መስሪያ ቤት።

ገባሬ ሰናይ “ገበሬ” ስር ተመ.

ገባር “ገበሬ” ስር ተመ.

ገብረ ጉንዳን ስ ጉንዳን።

ገብስ ስ ለአንጀራ፤ ለጠላት...የሚሆን የብርአ እህል።

ገብስ ነው ገራገር ነው፤ ክፋት የለውም፤ ቀላል ነው።

ገብሰማ ት አልፎ አልፎ የጭ ስብጥር ያለበት ጥቁር ቀለም፤ የመልክ አይነት (ብዙውን ጊዜ ለዶር)።

ገብጋባ “ገበገበ” ስር ተመ.

የገቦ ነገር አድራጊው ወይም አስደራጊው የማይታወቅ።

የገቦ [እህል] ስ ሰብል በሚሰበሰብበት ጊዜ ግሳው ላይ ረገፍ የሚቀረውና አንደገና እዚያው ግሳ ላይ በትሉ የሚገኝ እህል።

*ገተለተለ

ገተለተለ ስ የተያያዘ፤ ትጥልጥል፤ ተጥርጥር፤ ዝባዝነኪ ነገር።

ገተለተለም ት (ስድብ) ከተታም፤ ዝገንትላም።

ገተለተለ አለ ግ ተገተለተለ።

ገተለተለ አደረገ ግ አገተለተለ።

ተገተለተለ ግ በብዛት ሆኖ አንዱ አንዱን እየተከተለ ተጓዘ፤ ተንጋጋ።

አገተለተለ ግ በብዛት ሰበሰቦ አመጣ ወይም ወሰደ፤ አንጋጋ።

ገተረ ግ እያፈሰ ቃመ (ቅሉን፤ ንፍርን፤...) ።

ገተረ ግ 1. ወጠረ፤ ለጠጠ። 2. (ነውር) አቆመ፤ ቀሰረ (የወንድን ብልት)። 3. ያዘ፤ አስወነፈ (በነገር፤...)። 4. ሰረጅም ጊዜ አቁሞ አቆየ። ለመግለሁ ብሉ ገትሮን ቀረ። 5. ተቋቋመ።

አልሸነፍ አለ። 6. ወደ መሬት ያለው ቀጥታነት የበዛ ሆነ፤ ጋደም ላይል ቀረ (ከምፈር ጋር ለተዋረደ ማረሻ፤ ለደማ፤...)።

መገተሪያ ስ በውስጡ ተጨቅን ሽቦዎች የተሰተቡት ወይም በሌላ ዘዴ ደርቶ እንዲል ተደርጎ የተሰራና የመሽራ ልብስ ወይም ሌላ የሴት ቀሚስ ቡፍ ብሉ እንዲታይ የሚያደርግ ገበር፤ ቡፋንቲ።

ገታራ ት ግትር።

ግትር ት 1. ያልሰላ፤ በትክክል ያልተገጠመ፤ ወደ ውስጥ የሚወጋ (ማረሻ፤ እርፍ፤...)። 2. ሃሳቡን በቀላሉ የማይለውጥ ወይም የሌላውን ሃሳብ በቀላሉ የማይቀበል (ሰው)።

ተገተረ ግ 1. ቀጥ ብሉ ቆመ። 2. ሕያል ቀረ (የቤት፤ የአጥር፤...ስራ)።

ተገተራ ቀረች ባታገባ ጊዜዋ አለፈባት።

ተጋተረ ግ ተያያዘ፤ ተጋፈጠ። ስራውን ተጋትሮታል።

ተግተረተረ ግ 1. ተውተረተረ፤ ተንገዳገደ። 2. ቆመ፤ ተገተረ (የደም ስር)።

አግተረተረ ግ 1. አውተረተረ፤ አንገዳገደ። 2. አቆመ፤ ገተረ (የደም ስር)።

ገተተ ግ 1. ተበጫወተ፤ ተበጣጠሰ (በእርጅና ምክንያት)። 2. ጎተተ።

ገታታ ት 1. (ስድብ) ከርፋፋ፤ ቂል፤ ሞኝ። 2. ጎታታ።

ግተት ስ 1. ያረጀ ወይም ያለቀ የሰፊት እቃ፤ ግትቻ። 2. (ስድብ) ጎታታ፤ ከርፋፋ፤ ሞኝ።

ግትት ዝ.ክ.

ግትቻ ስ 1. ያረጀ ወይም ያለቀ የሰፊት እቃ። 2. (ስድብ) ሀ. የሽመግለ፤ ያረጀ (ሰው)። ለ. ቀርፋፋ፤ ገልጃ።

ተንጋተተ ግ ተንከረፈፈ።

አንጋተተ ግ አንከረፈፈ።

ገተገተ ግ 1. ቆረጠመ፤ አኘከ (ሀመም ሰውነትን)። 2. መጠመጠ፤ መገመገ፤ ጠባ (ጡትን)።

*ገተገተ

ገተጋታ(ገተገተ) ት 1. የያዘውን (ነገር፤ ሃሳብ፤ እምነት፤...) የማይለቅ፤ ነገዝና፤ መንቻካ። 2. ቀብቃባ።

ተንገታገተ ግ 1. የያዘውን (ነገር ሃሳብ፤ እምነት፤...) ላለመልቀቅ ባለው አቅም ተፍጨረጨረ፤ ተጣጣረ። 2. ተንቀቀቀ።

ገታ ግ 1. አቆመ፤ አገደ፤ ከለከለ፤ እንዳይቀጥል አደረገ። 2. ተወ፤ አቋረጠ።

ግት ስ የተገታ፤ የታደገ፤ እግድ።

ተገታ ግ 1. ታገደ፤ ተከለከለ፤ እንዳይቀጥል

ገታራ

ተደረገቱ ቆመ። 2. ተቆጠቡ ተወ።

ገታራ “ገተረ” ስር ተመ.

ገታታ “ገተተ” ስር ተመ.

ገትጋታ “*ገተገተ” ስር ተመ.

*ገቶገቶ

ገቶጋቻ ት የማይሰግር ወይም መጋዣ የሆነ (በትሉ+ ፈረሰ)።

ተገንገቶገቶ ግ ከከከከ ወይም ዘጥ ዘጥ አለ።

አገንገቶገቶ ግ አገንጫገወ+ ነቀነቀ።

ገቶ ስ 1. ጠላ የሚቀላበት ወይም የሚጽምበት ትልቅ ጋን። 2. ትልቅ ድልብ ሰንጋ፤ ፍሪዳ።

*ገነበጠ

ገንብጥ ስ ገና ያልጠና ወይም ያልዘረዘረና ብት ብሉ የሚታየው የበቆሉ ወይም የብርሕ አህል ፍሬ።

አገነበጠ ግ 1. በንጉሳዊ ፍሬ ሻጠ+ አዘለ(የበቆሉ አገዳ)። 2. አገነደረ+ ወገቡ ላይ ታጠቀ (ለምሳሌ ጎራደገ)።

ገነባ ግ 1. አነፀ+ ገንብ ሰራ። 2. አዳበረ+ አበለፀገ።

ገንቢ ት ጠቃሚ+ ለእድገት የሚረዳ (አስተያየት+ ሃሳብ+...) ።

ገንቢ ምግብ ት ሰውነትን ለመገንባት ወይም ለማድረጅ የሚያገለግል ፐርቲኒንት ያለው የምግብ አይነት።

ገንብ(ገምብ) ስ በድንጋይ+ በከረት+ በአሸዋና በሰሚንት+... የታነፀ ወይም የተሰራ (ቤት+ አጥር+ ሀንፃ+...)።

ገንበኛ(ገምበኛ) ስ የገንብ ስራ ባለሙያ።

ገንባታ (ገምባታ) ስ 1. የልማት+ የእድገት እንትስታሲ። የኢኮኖሚ ገንባታ። 2. የማነፅ+ የመገንባት ስራ።

ተገነባ ታነፀ+ ተሰራ።

ገነተረ ግ 1. በደንብ ሳይሆን ላይ ላይን በሰለ (ስጋ) ። 2. አልታኘክ አለ+ አቆ ሆነ (ስጋ)። 3. (ዘይ.) ሃሳቡን አልቀይር አለ+ እምቢ አለ።

ገንታራ ት 1. በሚገባ ያልበሰለ ወይም የገነተረ (ስጋ) ስ 2. (ዘይ.) ሃሳብ ገትር።

ገንትር ት በሚገባ ያልበሰለ (ስጋ)።

አገነተረ ግ 1. በደንብ ሳያበሰል ቀቀለ+አገነፈለ (ስጋ)። 2. ነገር እንዲባሰስ ወይም እንዲጠነከር አደረገ።

ገነት ስ 1. በአራት ዘፍጥረት ምእራፍ 3. ላይ እንደተፃፈው አጻምና ሃቀን የፈጣሪያቸውን ትእዛዝ ተሳልፈው ከመባረራቸው በፊት ይኖሩበት ነበር ተብሎ የሚታመንበትና በተለያዩ ተክሎች የተቀበ አስደሳች ቦታ። 2. እንደ ክርስትና ባሉ

ሃይማኖቶች እምነት መሰረት ገድታን ወደ መንግስት ሰማያት ከመግባታቸው በፊት ወይም እስከ እለተ ምልክት የሚቆይበት ሰማያዊ ቦታ።3 (ዘይ.) በሁሉም ረገድ በጣም አስደሳች የሆነ ስፍራ፤ አካባቢ+ ሃገር ።

የገነት ወፍ ስ 1. ጅራቷ ረጅም+ መጠኗ ትንሽና መልክ ሽልምልም የሆነ፤ በወንዝ አካባቢ የምትገኝ በመስከረምና በጥቅምት ወራት ብቻ የምትታይ ወፍ። 2. “ጣምስ” ግ ተመ.

ገነታ ግ በቁጣ ወይም በንደት አነጋገር ጊዜ ድምፅ የተለመደ ቃናውን ለወጠ+ ከረረ።

ገነነ ግ 1. ከፍ ከፍ አለ+ በጣም ታወቀ+ ገነኛ ወይም ታዋቂ ሆነ። 2. አየለ+ በረታ (ሀመም+ ነገር+...)። 3. ጎልቶ ታወቀ ወይም ተሰጣ(ጣለም)። 4. ለመለመ+ አደገ (ተክል)።

ገናና ት ገነኛ+ ታዋቂ+ ለመጥር።

ገንት ስ በልዩ ልዩ የፈጠራ ስራዎች (በስነልቦና+ በስነጥበብ+...) ውስጥ ደራሲው ሊያስተላልፍ የፈለገውን ሃሳብ ተደራሲው በደንብ እንዲረዳው ወይም እንዲሰማው ለማድረግ ሲባል አንድን ድርጊት ወይም ሃሳብ አጋኖ የማትረብ ቴክኒክ ወይም ዘዴ ።

ተጋነነ ግ አንድ ነገር ከሚገባው ወይም ከሆነው በላይ (የተሻለ ወይም መጥር+ ትልቅ ወይም ትንሽ+...) እንደሆነ ተደርጎ ቀረበ።

አገነነ ግ 1. በጣም ትልቅ+ ዋና+... አድርጎ አቀረበ(ሰማ)። 2. ጎልቶ እንዲታወቅ ወይም እንዲሰማ አደረገ(ጣለም)።

አጋነነ ግ አንድን ነገር ከሚገባው ወይም ከሆነው በላይ የተሻለ ወይም መጥር+ ትልቅ ወይም ትንሽ+... እንደሆነ አድርጎ አቀረበ።

*ገነኛ

ገንኛነት ስ 1. ተመሳሳይነት። 2. ዝምድና+ ቀረቢታ። 3. የተለያዩ ወገኖች ለተለያዩ ላሳማዎች (አብሮ ለመስራት+ በአንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ለመለዋወጥ+ ንግድ ለማካሄድ+...) ሲሉ በመካከላቸው የሚፈጥሩት ቀረቢታ። 4. ወሲብ ወይም የግብረ ስጋ ድርጊት።

ግኛት ስ ስለአንድ ነገር ተፈጥሮ+ ምንነት+ አሰራር+ ጥቅም+... ምርምር ወይም ጥናት በማድረግ የታወቀ አዲስ መረጃ ወይም የተደረሰበት አዲስ ውጤት።

ተገኘ ግ 1. ጠፍቶ+ ተደብቆ+ ተረሰቀ+...የነበረው ወይም የሚፈለገው ነገር ወጣ+ ተከስተ+ ተያዘ+ በእጅ ተደረገ። 2. በአንድ የተወሰነ ቦታ ድርጊት+... ላይ ተሳታፊ ሆነ። ለብላጣው ላይ ብዙ ሰው ተገኘ።

የማይገኝ በጣም ጥሩ+ ጥራት ያለው+ ምርጥ+ እንደሌለ የሌለ። የግህልሃ ለላት የማይገኝ ነው።

የተገኘውን ግንኙውንም፡ የሆነውን፡
የተገኘውን ልብስ ስጠኝ፡፡

ተገኘኝ ግ 1. አብሮ ለመስራት ወይም በአንድ
የተወሰነ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ለመለዋወጥ፡... ሲል
ከሌላ ወገን ጋር አንድ ቦታ ላይ ተሰባስበ፡፡ 2.
በአካል ተቀራሪ ተያየ፡ ተነጋገረ ወይም
ተገጣጠመ፡፡ ከሰራ አስሲያጁ ጋር ተገኘኝ፡፡ 3.
ተያያዘ፡፡ 4. ወሲብ ወይም ሩካቤ ስጋ ፈፀመ፡፡

መገኘኛ ስ 1. በተለያዩ ወይም በተራራቁ
ቦታዎች ላይ የሚገኙ ክፍሎችን ለማገናኘት
የሚረዳ እንደ አይርጥሳን፡ መኪና፡ ፊደሮች፡
ስልክ፡ ፋክስ፡... ያለ መሳሪያ፡፡ 2. አንዱን ቦታ
ከሌላው የሚያገናኝ መንገድ፡ መስመር፡፡ 3.
ከተለያዩ አቅጣጫ የሚመጡ መንገዶች
የሚገጣጠሙበት ቦታ ወይም ስፍራ፡፡ ቅ 4.
ገንኝነት ለማድረጋ ወይም ለመሰባሰቢያ
የሚሆን (ቦታ፡ ጊዜ፡ ምክንያት፡...)፡፡

መገኘኛ ብዙሃን ስ የተለያዩ መረጃዎችን፡
ዜናዎችን፡...በአንድ ጊዜ ለብዙ ሰው ለማስራጨት
የሚያገለግል እንደ ጋዜጣ፡ ፊደሮች፡ ቴሌቪዥን
ያሉ የማስራጫ እውታሮች ፡ መሳሪያዎች፡፡

አገኘ ግ 1. ጠፍቶ፡ ተደብቆ፡ ተረስቶ፡...
የነበረን ነገር በእጁ አደረገ፡ ያዘ አስገባ፡
ወሰጠ፡፡ 2. ርባላቤት ሆነ፡ ሃብት አገኘ፡፡ 3.
አንድ የተወሰነ ቦታ ላይ ተገጣጣሙ፡ ተያየ፡...፡፡
ተገኝቶ ሲጎግ ቤት አገኘሁት፡፡ 4. አወቀ፡
ደረሰበት፡፡ የጠሉን መነሻ አገኘው፡፡ 5. አጋጠመ፡፡
ኛገር አገኘው፡፡

አገኘኝ ግ 1. ገንኝነት እንዲኖራቸው
አደረገ(ለስራ፡ አንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ
ለመነጋገር ወይም ለሌላ አላማ)፡፡ 2. ተለያይቶ
ወይም ተራርቆ የነበረው እንዲቀራረብ አደረገ፡፡
3. ተለያይቶ የነበረውን አያያዘ፡ አግባብ
(ለምሳሌ የኢሊክትሪክ ሽቦን)፡፡

አስገኘ ግ 1. በፊት የሌለ ወይም ያልነበረ ነገር
እንዲኖር አደረገ፡፡ 2 እንዲገኝ አደረገ፡፡

ገነዘ ግ ከፈነ፡፡

መግነዝ ስ ከፈነ፡፡

ግንዘት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ለሞተ ሰው ፍትሃት
ወይም ፀሎት የሚደረግበት የፀሎት መፅሃፍ፡፡

ግንዝ ት የተገነዘ (ሬሳ)፡፡

*ገነዘበ

ግንዛቤ ስ 1. ልብ ማድረግ፡ መረዳት፡፡ 2.
እውቀት፡፡ ስለግንኙ ጥፋ ግንዛቤ ይገኛል፡፡

ተገነዘበ ግ ልብ አደረገ፡ አስተዋለ፡ ተረዳ፡
አወቀ፡፡

ተገኘዘበ ግ ተነፃፀረ፡ ተመሳከረ፡፡

አገኘዘበ ግ 1.አስተዋለ፡2.አነፃፀረ፡ አመሳከረ፡፡

አገናዛቢ አፀፋ ስ (ሰዋ.) ባለቤትነትን
የሚያመለክት ተውላጠስም (ምሳሌ፡ ቤት
ቤትህ /አባት _____ አባቷ፡፡

አስገንዘበ ግ 1. አሳወቀ፡ አስረዳ፡፡ 2.
አስታወቀ፡ አሳሰበ፡፡

ማስገንዘቢያ ስ 1.ማሳሰቢያ፡2.ማስገንዘቢያ፡፡

*ገንደረ

አገንደረ ግ ታጠቀ፡ አገነበጠ (ለምሳሌ
ጎራደን)፡፡

አጋንዱር ቅ 1. ወደል፡ ጠብደል፡፡ 2.
ዘርጣጣ፡ እንቅብ ሆድ፡፡

ገንደስ ግ 1. ቆርጦ ጣለ፡ ገረሰሰ (ዛፍን)፡፡ 2.
አጋደመ፡ ደበለለ፡ አስተኛ፡፡

ገንዳሳ(ግንድስ) ቅ (ስድብ) መተኛት
የሚያበዛ፡ እንቅልፋም፡፡

ገንደሰ ገንደሰ አለ ግ ፈንደስ ፈንደስ እያለ
ቀስ ብሎ ተራመደ (ወፍራም ሰው)፡፡

ተገንደሰ ግ 1.ተቆጦ ወደቀ፡ ተገረሰሰ (ዛፍ)፡፡
2. ተንደላለ፡ ወደቀ፡፡ 3. ተጋደመ፡ ተኛ፡፡

ገነገነ ግ ጠረጠረ፡ ስጋ፡፡

ገንጋኛ ቅ ጠርጣሪ፡፡

ገንጋኝ ዝ.ክ.

ግንገና ስ ጥርጣሬ፡ ፍርሃት፡ ስጋት፡፡

አገነገነ ግ ገነገነ፡፡

ገነጠለ ግ 1. ዘነጠል፡ ዘነጠፈ፡ ለየ (ለምሳሌ
የዛፍ ቅርንጫፍን)፡፡ 2. ተያይዘው ወይም
ተጣብቀው የነበሩትን ለያየ፡ ነጠል፡ ቀደደ (፡
ገፅን የመፅሃፍ ሽፋንን፡...ከጥራዙ ላይ)፡፡ 3 አንድ
የነበረውን ለያየ፡ ከፋፈለ (ለምሳሌ ሃገርን)፡፡

ገንጣይ ቅ 1. ተገንጣይ፡፡ 2. የሃገርን የተወሰነ
ክፍል ለመገንጠል ወይም ለመለየት የሚታገል
ወይም ይህ አላማ ያለው (ድርጅት፡ቡድን፡...)፡፡

ግንጣይ ቅ ከዋናው ዛፍ ወይም ከግንዱ
የተቆረጠ፡የተለየ፡...ቅርንጫፍ፡፡

ግንጥል ቅ ከመሰሉ፡ ከወጉ የተለየ ወይም
የተገነጠለ፡፡

ግንጥል ጌጥ ስ አብሮት ካለው ጋር
የማይስማማ ወይም ያልተሟላ ጌጥ፡፡

ተገነጠለ ግ 1. ተዘነጠለ፡ ተዘነጠፈ፡ ተለያየ
(ለምሳሌ የዛፍ ቅርንጫፍ)፡፡ 2. ተለያየ፡ ተሳቀቀ፡
ተቀደደ (ገፅ፡ የመፅሃፍ ሽፋን፡...)፡፡ 3.ተለየ
ብቻውን ሆነ ወይም ብቻውን መተዳደር ጀመረ፡፡
4. ተለያየ (መንገድ)፡፡

ተገንጣይ ቅ ከአንድ አገር ውስጥ የተወሰነውን
ክፍል ወይም አካባቢ ነጥሎ ወይም ለይቶ ለብቻ
የማድረግና ሌላ መንግስት የመመስረት አላማ
ያለው ድርጅት ወይም ቡድን፡፡

ገንፈላ ፡ 1. ፈላት ፈለሰ። 2. ታምቶ ታገዶ የነበረው ፈንታው ወጣ (እንባ፡አመፅ፡...)። 3.(ዘይ.)ተቆጣ፡ ቱገ አለ።

ተገንፈላ ፡ በደንብ ሳይበሰል በውሃ ብቻ ተቀተለ (ለምሳሌ ስጋ፡ የራስ ባቂ) ።

አገንፈላ ፡ በደንብ ሳይበሰል በውሃ ብቻ ተቀለ።

*ገንፋ

ገንፎ ስ የገብሰ ወይም የሰንደ፡... ፋቂት የፈላ ውሃ ውስጥ ተጨምሮ በግግሱ በወፍራሙ እየታሸ ከበሰለ በሂሳ በትቤ፡ በዘይት፡ በብጥብጥ ተልባ፡... የሚበሳ ምግብ።

ተገንፋ ፡ 1. ገንፎ ተሰራ። 2. እንደ ገንፎ ሆኖ ተሰራ።

አገንፋ ፡ 1.ገንፎ አዘጋጀ። 2. እንደ ገንፎ አድርጎ ሰራ። 3. በግግሱ አሸ፡ ላገ (ገንፎን)።

ገኘ ተው.፡ ምሳሌዎች፡ ምሳሌደረገን፡ ምሳሌረሰን፡ ምሳሌተግሳን፡... ወይም ወደፊት የሚፈጸምን፡ የሚደረግን፡ የሚሆንን ነገር፡ ጉዳይ፡... ለግሳየት ወይም ለመገለፅ የሚያገለግል ምሳሌ፡ ምሳሌን ገኘ አልበላውም /ሁለተኛ ደረጃን ገኘ አልወረዘም።

ገኘ ለገኘ ምን አልባት፡ ወደፊት።

ገኝ ስ 1. በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ታህሳስ 29 ወይም በየአራት አመቱ በዘመን የሃንስ ብቻ ታህሳስ 28 ቀን የሚከበር፡ እየሰሰ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፡ ልደት። 2. የገና ጨዋታ።

ገኝ መምቻ ስ 1. ሩር ወይም ጥንግ የሚመታበት፡ በአንድ በኩል ከጫቶ ቀልበሰ ያለ ብትር። 2. የገና መጫወቻ ሚዳ ክልል።

ገኝ ተሳዳሲ ስ የገና አለት የገና ጨዋታ ተሸናፊውን ወገን በሆኑና በጥም የሚሳደብ የአሸናፊው ወገን አቀንቃኝ።

የገኝ ጀንበር ስ ቀኑ አጭር ሊሊቱ ደግሞ ረዥም የሚሆንበት ወትት።

የገኝ ጨዋታ የገና አለት ወንዶች በሁለት ቡድን ተከፋፍለው ሩርን ወይም ጥንግን በገና መምቻ እየመቱና ግብ አግብተው አሸናፊ ለመሆን የሚወዳደሩበት ጨዋታ።

ገናና "ገነነ" ስር ተመ.

ገንቢ "ገነባ" ስር ተመ.

ገንባሌ "ገምባሌ" ን ተመ.

ገንቦ (ገምቦ) ስ ከእንስራ አነስ፡ ከምንቸት ከፍ የሚልና ከሽክላ የሚሰራ የጠፋ፡ የጠጅ፡የውሃ፡... መያዣና ግንባራያ እቃ (ሽክላ ስር ተመ) ።

ገንቦሬ "ጎምቦሬ" ን ተመ.

ገንታራ "ገነተረ" ስር ተመ.

ገንዘብ ስ 1. በመግዛትና በመሸጥ ሂደት ውስጥ ሻጭና በገዥ መካከል ተቀባይነት ያለው ለመጠያ የሚያገለግል ነገር፡ አብዛኛውን ጊዜ ከመዳብ + ከጠር ወይም ከወርት፡... የሚሰራና የተወሰነ ልክ ላይ የታተመበት የሳንቲም ወይም የወረቀት መጠያ። 2. ንብረት።

ገንዘቤ ነው የገለ፡ ንብረቱ ነው።

ገንዘብ ጸጠረ ገንዘብ አጠራቀመ።

የገንዘብ ትጣት ስ የተወሰነ ገንዘብ በማስከፈል የሚፈጸም የትጣት አይነት።

ገንዘብ ቤት ስ 1. በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ገንዘብ የሚተመታበት ክፍል። 2. ገንዘብ ያዥ።

ገንዘብ ከፋይ ስ በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ደመወዝ ወይም ሌላ ወጭን የመክፈል ስራ የሚሰራ ሰው።

ገንዘብ ያዥ ስ በአንድ መስሪያ ቤት፡ ድርጅት ወይም እንደ እድር፡ ግህበር ባለ-ግህበራዊ አካላት ውስጥ ተቀጥሮ ወይም ተንቀሳቃሽ የሆነውን ገንዘብ በሃላፊነት ተረክቦ የሚይዝ ሰው።

ገንዳ ስ 1. ወፍራም ገንድን አገድሞ በመቦርቦር የሚዘጋጅና ለከብቶች ውሃ መጠጫነት የሚያገለግል እቃ። 2. ሰው ውስጡ ገብቶ ሊታጠብበት የሚችል በባሻ ቤት ውስጥ የሚገኝና ከሽክላ ወይም ሲራሚክስ፡... የሚሰራ እቃ።

ገንዳሳ "ገንደሰ" ስር ተመ.

ገንገበት ፡ 1. (ሰድብ) ያልሰጠነ፡ ከርፋፋ። 2. ገብጋቢ፡ሰስታም።

ገንጋና "ገነገነ" ስር ተመ.

ገንጋኝ ገ.ክ.

ገንጣይ "ገነጠለ" ስር ተመ.

ገንፎ "ገንፋ" ስር ተመ.

*ገመለለ

ተንገዋለለ (ተንገለለ) ፡ 1. ቆሻሻው ከደህናው ወይም ደህናው ከቆሻሻው በሰፊ ወይም በወንፊት፡... እምካይነት ተለየ (ለምሳሌ ቆሻሻ ያለበት፡ እህል)። 2. (ዘይ.) ስራ ፈተ ዞረ፡ ተንገላወደ።

አንገዋለለ ፡ 1. ቆሻሻውን ከደህናው ወይም ደህናውን ከቆሻሻው ለመለየት በሰፊ ወይም በወንፊት ላይ እድርጎ ሰፊ፡፡ ወይም ወንፊቱን ወደፊት ወደሂሳ አነቃ፡፡ ወይም አዞረ (ብዙውን ጊዜ ለእህል)። 2. አገለለ፡ ለየ። 3(ዘይ.)አዞረ፡ አንከራተተ።

እንግዳይ ስ ከተፈለገው እህል ወይም ጥራጥራ ላይ ተለይቶ የሚተረፈው የማይፈለገው የእህል ወይም የጥራጥራው ክፍል ወይም ቆሻሻ፡

ብጣራ።

ገውዝ [ገፋሰ] ስ በግንቦት የሚወጣ የኮከብ ስም። በተወማሪ “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.

ገውጋዋ ቅ 1. ሞኝ፥ ቂል። 2. ዘዋሪ፥ ቀውላላ።
ገዘረ “ገረዘ”ን ተመ

ገዘተ ግ አንድ የተወሰነ ድርጊት እንዳይደረግ ከለከለ። አወገዘ(የክህነት ስልጣን ያለው ሰው)።

ገዝት ስ እንዳይደረግ ካህን የከለከለው ነገር።

ተገዘተ ግ 1. አንድን የተወሰነ ድርጊት እንዳያደርግ ተከለከለ። ተወገዘ (በካህን)። 2. ማለ።

ገዝገዝ ግ 1. ለመቁረጥ ከረከረ። 2. ቀስ በቀስ እዳከመ። አትም አላጣ፥ ውስጥ ውስጡን ቦረቦረ። የነበረውን መንግስት ተቃዋሚዎቹ ገዝገዘው ጣሉት /በሽታ ገዝገዝ ገደለው።

ተገዝገዝ ግ 1. ተከረከረ። 2. ተዳከመ፥ አትም አጣ፥ ተቦረቦረ።

***ገዝገዝ**

ገዝጋዛ (ገዝገዝ) ቅ 1. ነገር የማይቆርጥ፥ ወቅጥቃ፥ ነገናዛ። 2. ሲናገር ወይም ሲያነብ ድምፁ የሚንቀጠቀጥ። 3. አንድን ስራ በቅልጥፍና የማይሰራ፥ ቀርፋፋ።

ተንገዛገዝ ግ 1. ተንገዳገደ። 2. ፊደሎችን እየቆጠረና እየጎተተ አነበበ ወይም ተናገረ።
አንገዛገዝ ግ አንገዳገደ።

ገዘፈ ግ 1. በጣም ወፈረ፥ ደነደነ። 2. ረቂቅ የነበረው በአካል ወይም በቅርፅ ገልቶ ታየ፥ ተከሰተ። 3. አገራ (በዛር ምክንያት)።

ገዙፍ ቅ በጣም ወፍራም ወይም ትልቅ።

ገዝፈት ስ ውፍረት።

አገዘፈ ግ ትልቅ፥ ትልህ ሆኖ እንዲታይ አደረገ።

ገዛ ግ 1. ገበየ፥ ሸመተ። 2. አስተዳደረ፥ መራ (መሪ፥ ባለስልጣን)። 3. አፈራ፥ አበጀ። በገንዘቡ ወዳጅ ገዛ።

በገዛ እጁ በሌላ ሳይሆን እራሱ በራሱ። በገዛ እጁ ተሰለለ።

የገዛ ራሱ የራሱ፥ የግሉ።

መግገዥ ስ መገቢያ ገንዘብ።

ገገር ስ የበላይ አስተዳዳሪ፥ ባለስልጣን(ለምሳሌ አገረ ገገር፥ የባንክ ገገር)።

ግዛት ስ 1. የተወሰነ የአስተዳደር ክልል። 2. ክልል።

ግገር ስ የመግዛት ተግባር።

ተገዛ ግ 1. ተገበየ፥ ተሸመተ። 2. ተመራ፥ ተዳደረ።

አገዛዝ ስ አስተዳደር።

ገዝጋዛ “ገዝገዝ” ስር ተመ.

ገዝጥ “ገጀጥ” ን ተመ.

ገዢ “ገዛ” ስር ተመ.

***ገዦጠ**

ጌጥ ስ አንድን ነገር ለማስዋጠ የሚያገለግል እንደ ወርቅ፥ ብር፥ አልማዝ፥ ጥልፍ፥... ያለ ነገር።

ጌጠኛ ቅ በጌጥ የተዋበ።

ጌጣጌጥ ስ ልዩ ልዩ አይነት ጌጥ።

ተጌጠ ግ በጌጥ ተዋበ፥አማረ።

ተጌያጌያጠ ግ ተሸቀረ፥የተለያዩና የሚያሳምሩ ነገሮችን በመጠቀም ተዋበ።

አጌጠ ግ ተሸላለመ፥ አማረ፥ ተዋበ።

አስጌጠ ግ በጌጥ እንዲያምር ወይም እንዲዋብ አደረገ።

ገደቢስ “ገድ” ስር ተመ.

ገደለ ግ 1. ሀይወት አጠፋ፥ እንዲሞት አደረገ። 2. እንዳይኖር አደረገ፥ አጠፋ (ስሜትን፥ ሞራልን፥...)። 3. እንዳይከናወን አደረገ። ስራውን ገደለው። 4. ጎዳ፥ አደከመ። ፀሃዩ ገደለው።

ገዳይ ቅ የሰው ሀይወት ያጠፋ(ሰው)። 2. አዳኝ።
ገዳዩ ዝሆን ገድሎ ተመለሰ።

ግዳይ ስ በጦርነት የተሳተፈ ሰው ጠላት ለመግደሉና የጀግንነት ስራ ለመፈፀሙ የሚጠቅሰው ማስረጃ፥ የሚያቀርበው ምርኮ ወይም አዳኝ እድኖ የሚያቀርበው አውሬ፥ እንሰሳ ወይም ከታደነው እንሰሳ ወይም አውሬ አካል ላይ ተወሰደ ለማስረጃነት የሚቀርብ ምልክት።

ግዳይ ጣለ በጦርነት የተሳተፈ ሰው ስለፈፀመው ጀብድ ምስክር በመጥቀስ በሽለላና በቶከራ ተናገረ ወይም ምርኮውን አቀረበ ወይም አዳኝ ያደነውን አቅርቦ አሳየ።

ግድያ ስ 1. የመገደል ተግባር። 2. ሽሚያ፥ ርብርቦሽ፥ ትግል። እቃውን ያገኘሁት በስጉት ጉድያ ነው።

ተገደለ ግ እንዲሞት ተደረገ።

ተጋደለ ግ አንድ ነገር ለማግኘት ወይም ለመፈፀም ከፍተኛ ጥረት አደረገ፥ በጣም ታገለ፥ ተግግረተ።

ተጋዳይ ቅ ለአገር ነፃነትና ለክብር ወይም ለቆመለት አላማ ሲል ሀይወቱን አሳልፎ የሚሰጥ።

ተጋድሎ ስ አንድን አላማ ለማሳካት የሚደረግ ከፍተኛ ትግል።

አጋደለ ግ አሻማ፡ አራኮተ፡ አታገለ፡፡

ገደለ ስ 1. ፅሁፃ ወይም ሌላ ነገር የቦረቦረውና ወደታችና ወደጎን ርዝመት ያለው ቦይ፡ አዘትት፡፡ 2. ከተራራ ሜሩ እስከ ግርጌ ያለ የመሬት አካል፡፡

ገደለ ገባ 1. ተባላሽ፡ ያለውጤት ቀረ፡፡ 2. ትልቅ ችግር ላይ ወይም ስህተት ላይ ወደቀ፡፡ 3. ከገደል ሜሩ ላይ ወደ ታች ወደቀ፡፡

ገደላገደል ገደል የባዛበት፡፡

የገደል ማሟቶ ስ 1. በገደል ወይም እንደ ገደል ባለ ነገር አካባቢ ሲጮሁ ከገደሉ ጋር ተጋጭቶ የሚመመለስና በተመሳሳይ መልክ የሚሰማ ጨህት፡ ድምፅ፡ ቅ 2. (ዘይ.) የራሱን ሳይሆን የሌላ ሰው ሃሳብ የሚያስተጋባ (ሰው)፡፡

ገደላማ ቅ ገደላገደል፡፡

ገደሙ ግ ገዳም እንዲሆን አደረገ፡፡

ገዳም ስ መነኮሳት ከአለማዊ ኑሮ ተገለለው በዘይማናታዊ ስርአትና ደንብ እየተዳደሩ የሚኖሩበት ቤተክርስቲያን ያለበት ቦታ፡፡

ገዳም ገባ አለማዊ ኑሮን በመተው መንፈሳዊ ኑሮን ለመኖር ገዳም ውስጥ መቀመጥ ጀመረ፡ መነ፡፡

የገዳም አባት ስ የገዳም ሹም፡ የመነኮሳት አስተዳዳሪ፡ አበምኔት፡፡

ተገደሙ ግ ገዳም ሆነ፡፡

አስገደሙ ግ ገዳም እንዲሆን አስደረገ፡፡

*ገደመ

ገደማ ስ አካባቢ፡ ወደ ሁለት ሰአት ገደማ ይመጣል / ቤቱ ወደ ፒያሳ ገደማ ነው፡፡

ጋድሚያ ቅ (ስድብ) እንትልፋም፡ ሰነፍ፡፡

ጋድም ስ ርብራብ፡፡

ግድም ስ ገደማ፡፡

ተጋደመ ግ 1. ወደ ጎን በቁመቱ ተዘረጋ፡፡ 2. ተኛ፡፡

ተገዳደሙ (ነውር) የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፡፡

አጋደመ ግ በቁመቱ አስተኛ፡ ዘረጋ፡፡

አጋደመው 1. ዘረጋው፡ በቁመቱ አስተኛው፡፡ 2. ጣለው፡ ዘረረው፡፡

አግዳሚ ስ 1. አግዳሚ ወንበር፡፡ 2. ወደጎን በቁመቱ ተዘርግቶ የሚቀመጥና ለተለያየ ግልጋሎት የሚውል (አጣናብረት፡፡)፡፡

አግዳሚ ወንበር ስ ወደ ጎን ቁመቱ ረዥም ሆኖ ብዙ ሰው ሊያስቀምጥ የሚችል ወንበር፡፡

አግድመት ስ ሽቅብ ወይም ቁልቁል ሳይሆን በጎን በኩል የሚያስኬድ መንገድ፡፡

አግድም ቅ ቀጥ ብሎ ሳይሆን ወደጎን፡፡ የዛፉ አበቃቀል ላገድም ነው፡፡

አግድም አየ በንቀት አየ ወይም ተመለከተ፡፡

አግድም አደግ (ስድብ) ሳይቀጣ ያደገ፡ ባለፈ፡፡

አግድሞሽ ስ 1. አግድመት፡፡ 2. ወደ ጎን፡፡

*ገደረ

ተገደረ ግ ታበዩ፡ በኩራት ተወጠረ፡፡

ተገዳደረ ግ 1. ዝክ. 2. ተፎካከረ(እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ በማለት)፡፡

ተግዳሮት ስ 1. ትእቢት፡ ማንአላብኝነት፡፡ 2. ሽመጥ፡፡

*ገደረረረ

ግድርድር(ገደርዳራ) ቅ አንድን ነገር ለማድረግ፡ ለማግኘት፡... እየፈለገ እንደማይፈልግ መስሎ የሚቀርብ፡ ፍላጎቱን የማደብቅ ወይም አቅሙ ከሚፈቅድለት በላይ ለማድረግና ያለው ለመምሰል የሚያዘር፡፡

ተግደረረረ ግ 1. አንድን ነገር ለማድረግ ወይም ለማግኘት እየፈለገ እንደማይፈልግ መስሎ ቀርቦ፡ ፍላጎቱን ደበቀ፡፡ 2 ሳይኖረው እንዳለው መስሎ ቀርቦ (ሃብት፡ ገብረት)፡፡

ተግደርዳሪ ቅ ግድርድር፡፡

አግደረረረ ግ 1. በልቡ እየፈለገ በአቶ አልፈልግም ወይም አላደርግም የሚልን ሰው እሺ እንዲል ደጋግሞ ለመነ፡ ጠየቀ፡፡ 2. ለተወሰነ፡ ለጥቂት ጊዜ አቆየ፡፡ ያለኝ ገንዘብ እስከ ደመወዝ ያገደረድረኛል፡፡

አያግደረድርም 1. ያለው አነስተኛ ነው፡ ለብዙ ጊዜ አይበቃም፡፡ 2. አያኮራም፡፡

ገደቦ ግ 1. አገደ፡ ገታ፡ ከላከለ፡፡ 2. ወሰነ፡ ገደብ አበጀ፡፡ 3. ግድብ ሰራ፡ ከተረ፡፡

ገደብ ስ 1. ልክ፡ መጠን፡ ወሰን(የጊዜ፡ የውለታ፡...)፡፡ 2. ማእቀብ፡፡

ገደቡ ተነሳ ታገዶ ወይም ተከልከሎ የነበረው ነገር እንዲካሄድ፡ እንዲከናወን ተፈቀደ፡፡

በገደብ 1. ልቅ ባለሆነ ሁኔታ፡ በውሱን (የጊዜ፡ የግንኙነት)፡፡ 2 በተወሰነ ውለታ፡፡ ባጿ ሁለተኛ ሲጋራ ሳያወስ ታል ገብቶ በገደብ ታረፈ፡፡

ግድብ ስ ውሃ መጠነና ከፍታው ጨምሮ ጉልበት ኖሮት ለሃይድሮ ኤሌክትሪክ ሃይል ማመንጫነት እንዲያገለግል ወይም የውሃ እጥረት በሚኖርበት ወቅት ውሃ አጠራቅሞ ለማቆየት ሲባል ወይም ውሃ ወደ አልተፈለገ አቅጣጫ እንዳይፈስ ለማድረግ ወይም ውሃውን ለእርሻ ስራ ለማጥል በአፈር፡ በአሽሞ ወይም በድንጋይ ወይም በሲሚንት ተገንብቶ የሚሰራ መከለያ፡ ማገጃ፡፡

መከተሪያ።

ተገደበ ግ ገድብ ተሰራለት (ውሃ)።

ገደደ¹ ግ ጠመመ፤ ዘመመ።

ገዳዳ ግ ጠማማ፤ ወልጋዳ፤ ዘመም ያለ።

ተጓጋደደ ግ ተጣመመ፤ ዘመም አለ።

አንጋደደ ግ 1. ተጓጋደደ። 2. አጣመመ፤ ዘመም አደረገ።

ገደደ² ግ ቸገረ። የሉ ነገር መቸ ገደደኝ።

ግዳጅ ስ 1. ከራስ ስሜትና ፍላጎት ውጪ በሆነ ተፅእኖ አንድን ተግባር የማከናወን ሁኔታ ። 2. በመንግስት፣ በፖለቲካ ድርጅት፣...ትእዛዝ መሰረት የሚፈፀም የጦርነት፣ የአሰሳ፣ የጥበቃ፣... እንቅስቃሴ።

ግዳጅ ሃደል (ግዳጅ ላይ ነው) ለውጊያ ወደ ጦር ሜዳ ሃደል።

ግዴታ ስ 1. መሆን ወይም መፈፀም ያለበት፣ የማይቀር ነገር። 2. ሃላፊነት። ልጅን የማባደግ ግዴታ አለበት። 3. ግዳጅ።

ግዴታ ገባ አንድን ነገር ሊፈፀም ወይም ሊያደርግ ተዋዋለ፤ ተስማማ፤ ቃል ገባ።

ግድ 1. ውዴታና ፈቃደኝነት የሌለበት። 2. መሆን ወይም መፈፀም ያለበት፣ የማይቀር፣ አስፈላጊ። ገድ ሆኖብኝ ለገጅ ላልመጣም ነበር |የሉ መምጣት ገድ ነው።

በግድ ያለፍላጎት፣ በማስገደድ።

የግዱን ሳይፈልግ፣ አማራጭ ሲያጣ።

ግድ አለ አስቸገረ፣ አስወገደ ያዘ። ስሉ ጋር ለገድሃድ ገድ አለኝ።

ግድ የለም 1. የዛቻ አነጋገር። ገድ የለም ለሁን ብታመልጠኝ በሂሳ አንገሃለሁ። 2. ይሁን፣ ምንም አይደለም (መስማማትን፣ ቅር አለመስኘትን ለመገለፅ)። 3. አታስብ፤ አትወክት እኔ እፈፀመዋለሁ ለማለት የሚነገር።

ግዴለሽ ግ ቸላ ባይ፣ ቸልተኛ፤ ሃሳብ የለሽ። ተገደደ ግ ያለፍላጎት፣ በሃይል ወይም በትእዛዝ እንዲያደርግ ሆነ።

አስገደደ ግ ያለፍላጎት፣ በሃይል ወይም በትእዛዝ እንዲፈፀም ወይም እንዲከናወን አደረገ።

ገደገደ (ገረገደ) ግ 1. አቆመ፤ ተከለ (የእንጨት አጥርን ወይም ገድግዳን)። 2. አቆመ፤ ገተረ(ባልሆነ ቦታ ወይም ሁኔታ)። 3. ቆዳን ወጥሮ በቸካል መታ።

ግድግዳ ስ ወደ ላይ ቁመት ወደ ጎን ርዝመት እንዲኖረው ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከጡብ ወይም ከብሉኪት፣... የሚሰራ የቤት ወይም የህንጻ ጎንፍ ቁመት ወይም ከፍሎችን ለመከፋፈል፣ ለመለያየት ወይም አንድን ነገር ከሌላው ለመለየት የሚያገለግል መከለያ።

የግድግዳ ሰአት ስ ገድግዳ ላይ የሚለቀል ትልቅ ሰአት።

የግድግዳ ወረቀት ስ በቤት ውስጥ ገድግዳን ለማስገጥ ሙሉ በሙሉ ገድግዳው ላይ የሚለጠፍ ወረቀት።

ተገደገደ ግ 1. ቆመ፤ ተተከለ(የአጥር ወይም የግድግዳ እንጨት)። 2. ቆመ፤ ተገተረ (ባልሆነ ቦታ ወይም ሁኔታ)። 3. ተወጠረ(ቆዳ በቸካል)።

*ገደገደ

ገድጋዳ ግ 1. ቀጥ ብሉና ሚዛንን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ የማይችል፤ የሚዛዛወዝ። 2. ፈደሎችን እየቆጠረና እየጎተተ የሚያነብ ወይም የሚናገር።

ተገደገደ(ተገደገደ) ግ ቀጥ ብሉና ሚዛንን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ ተሳነው፤ ተውተረተረ።

አገደገደ(አገደገደ) ግ ቀጥ ብሉና ሚዛንን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ እንዳይችል አደረገ፤ አውተረተረ።

ገደፈ¹ ግ 1. ያም ፈታ ወይም ፈሰከ ወይም ጊዜው ሳይደርስ ያምን ሻረ። በላ። 2. ሲያነብ ወይም ሲፅፍ ፈደልን ወይም ቃልን ተወ። ዘለለ። 3. በኮከብ ቆጠራ ጊዜ አንድን የተወሰነ ቁጥር ለሌላ ለተወሰነ ቁጥር አካፍሎ ቀሪውን ያዘ።

ግዱፍ ግ ተቀንሶ እንዲወገድ የተደረገ የቁጥር መጠን (በኮከብ ቆጠራ ስሌት ጊዜ)።

ግደፈት ስ በመጻፍ ወይም በማንበብ ጊዜ ፈደልን ወይም ቃልን በመርሳት ወይም በመዘለል የሚፈፀም ስህተት ወይም ሌላ ማንኛውም ስህተት።

ተገደፈ ግ 1. በንብብ ወይም በዕህፈት ጊዜ ፈደል ወይም ቃል ተዘለለ ወይም ተተወ። 2. አንድ ቁጥር ለሌላ ቁጥር ተካፈለ (የኮከብ አቆጣጠር ስሌት)።

አገደፈ ግ እንዲፈሰክ ወይም ያም እንዲፈታ አደረገ (ምግብ በማቅረብ፣ በመስጠት)።

አስገደፈ ግ 1. ጊዜው ሳይደርስ ያምን አስተቶ አስበላ፤ አስሻረ። 2. አገደፈ።

ገደፈ² "ደገፈ" ን ተመ.

ገዲ "ገዴ"ን ተመ.

ገዳም "ገደመ" ስር ተመ.

ገዳም "ገድ" ስር ተመ.

ገዳይ "ገደለ" ስር ተመ.

ገዳዳ "ገደደ" ስር ተመ.

ገዴ (ገዲ) ስ ደረቀ ነጭ፣ጀርባው ጥቁር፣ ጥፍፋ ቆላ፣ የሆነና እንደ እባብ፣ አይጥ፣...

የመሳሰሉትን የሚመገብ የአሞራ አይነት (በእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ገድ ለ ጥሩ እድል ወይም ጥሩ አጋጣሚ።

ገድ በለኝ የሚተላለው አጋጣሚ፤ እንቅስቃሴ፤ ... የተቃና ወይም የተሳካ እንዲሆን ጀምሮለኝ (ምግብ ወይም መጠጥ በመጋበዝ ወይም የሚሸጠውን እቃ የመጀመሪያ ገዢ ሆኖ በመግዛት...)።

ገደቢስ ቅጽ አድል ቢስ።

ገዳም ቅጽ ጥሩ እድል የሚያጋጥመው፤ እድለኛ።

ገድል ለ 1. (ከር.) የድቃን ወይም ሰማእታት ስለሃይማኖታቸው የተቀበሉት ችግር፤ ፈተና፤... 2. የድቃን ወይም ሰማእታት ስለሃይማኖታቸው የተቀበሉት ችግር ፈተናና የሀይወት ታሪካቸው የተፃፈበት መፅሃፍ።

ገድለኛ ቅጽ የሚያስገርም፤ የሚያስደንቅ፤ ተአምርተ... ስራ የሚሰራ፤ ተአምረኛ።

ገድል ተሰራ ተአምር ተሰራ ወይም ታየ።

ገድጋዳ “ገደገደ” ስር ተመ.

ገጆራ ስ ቀንጨራ።

ገገመ ግ (ያራዳ አነ.) ችክ አለ፤ ድርቅ አለ።

ገገማ ቅጽ 1. ደረቅ፤ ችክ። 2. ያልሰለጠነ።

***ገገመ**

ገመምተኛ (ገገምተኛ) ቅጽ በቅርብ ጊዜ ታሞ የነበረና እየተሻለው ወይም እየዳነ ያለ በሽተኛ።

አገገመ ግ ተሻለው፤ እየዳነ ነው (በሽተኛ)።

ማገገሚያ ስ ታሞ የነበረ ሰው በደንብ እስኪድን ድረስ የሚያስፈልገው የምግብ አይነት ወይም የሚቆይበት ቦታ።

ገረግ ግ ፈላሽ የነበረው ነገር ረጋ፤ ጠጣር ሆነ።

ግግር ቅጽ 1. ፈላሽ የነበረና ወደ ጠጣርነት የተለወጠ፤ የረጋ (ለምሳሌ ግግር በረዶ)። 2. (ዘይ.) ዝምታ የሚያበዛ።

ገጠመ ግ 1. ከደነ፤ ዘጋ። 2. ልክክ አለ፤ በደንብ ተከደነ። 3. ተለያይቶ የነበረውን የአንድ አካል ክፍል አያያዘ፤ ሰካ፤ አንድ አደረገ። **የመኪናውን ላካል ገጠመ።** 4. ተስማማ፤ አንድ ሆነ፤ ልክ ሆነ። 5. ተወዳጀ፤ ጓደኛ ሆነ። 6. አገኘ፤ ደረሰ፤ አጋጠመ። **እንዲህ አይነት ነገር ገጥሞኝ ሊያውቀኝ።** 7. ጦርነት፤ ሙግት፤ ትግል፤ በድብ፤... (ከተቃራኒው ወይም ከተፎካካው ወገን ጋር) አካሄደ። 8. ገጥሞ ደረሰ። 9. ቤት መታ(ገጥሞ)።

ገጣሚ ስ ገጥሞ የሚደርስ።

ገጠመኝ ስ ያለፈ የኑሮ ወይም የሀይወት ልምድ፤ ተሞክሮ።

ገጥሚያ ስ ውድድር፤ ፋክከር(ለምሳሌ የእግር

ኳስ ገጥሚያ)።

ግጥም ስ 1. ስምም ወይም አንድ መሆን። **ከልጅ ጋር ግጥም ናቸው።** 2. ዝግ፤ ቁልፍ፤ እሸግ። 3. በሰንኝ በሰንኝ እየሆነና ቤት እንዳመታ እየተደረገ የሚዘጋጅ ንግግር ወይም ፅሁፍ።

ግጥም ደረደረ ግጥም ደረሰ።

ግጥም ደርዳሪ ግጥሚ።

ግጥም አለ ግ 1. ሞተ፤ ጠም አለ። 2. ደንገት ተገናኘ። 3. ነፍሱ ከሰጋው ተለያየ ወይም የሞተ ያህል ራሱን ሳተ።

ግጥም አድርጎ በደንብ አድርጎ። **ግጥም አድርጎ በላገጥም አድርጎ ለሰረ / ግጥም አድርጎ ጠጣ።**

ግጥምጥም አለ ግ 1. ደንገት ተገናኘ። **ዝያ ላይ ደንገት ከድሮ ጓደኛዬ ጋር ግጥምጥም ላልገኝ።** 2. ተሳካ (ለአንድ ጉዳይ የሚያስፈልጉ የተለያዩ ነገሮች በተመሳሳይ ጊዜ በመገኘትና በመከናወን)።

ተገጣጠመ ግ 1. ደንገት ተገናኘ። 2. አንድን የተወራ ውሸት፤ ሃሚት፤... ለማጣራት ወራውን ወይም ሃሚቱን ካወራው ሰው ጋር የተወራበት ሰው ፊት ለፊት ተገናኝቶ ተነጋገረ። 3. የተለያዩ ነገሮች ወይም ሁኔታዎች በተመሳሳይ ጊዜ ወይም ሁኔታ ተፈፀሙ። 4. ተሳካ (ለአንድ ጉዳይ የሚያስፈልጉ የተለያዩ ነገሮች በተመሳሳይ ጊዜ ማከናወን ተቻለ)።

ተገጣጣሚ ቅጽ ተሰካክቶ አንድ አካል የሚሆን ወይም ሊፈታቱና ሊለያዩ የሚችሉ ትናንሽ ክፍሎች ያሉት። **ተገጣጣሚ ላልጋ / ተገጣጣሚ ለታ።**

ተጋጠመ ግ 1. ተፋለመ፤ ተዋጋ። 2. (ስፖ.) ተወዳደረ፤ ተፎካከረ፤ ተጫወተ።

ተጋጣሚ ስ ተወዳዳሪ፤ ተፎካካሪ (በስፖርት ጫዋታዎች)።

አገጣጠመ ግ 1. አገናኘ፤ ፊት ለፊት አቀራረበ(የተወራውን ሃሚት ወይም ውሸት፤... ለማጣራት ሲባል አውራውንና የተወራበትን ሰው)። 2. የ “አጋጠመ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አጋጠመ ግ 1. አገናኘ፤ ፊት ለፊት አቀራረበ (የተወራውን ሃሚት ወይም ውሸት ለማጣራት ሲባል አውራውንና የተወራበትን ሰው)። 2. አንድ ድርጊት፤ ሁኔታ ደንገት ሆኖ ደረሰ። **ችግር አጋጠመው/እድል አጋጠመው።** 3. የሞተ ሰውን ገዘ፤ አስተካከለ (አይኑን፤ አፋኑን፤... በመዝጋት)።

አገጣሚ ቅጽ ሳይታሰብ በድንገት የሚደርስ፤ የሚሆን፤ የሚገኝ (ጥሩ ወይም መጥፎ ነገር)።

ገጠር ስ ከከተማ ውጪ የሆነ ቦታ፤ ባላገር።

ገጠሬ ስ በገጠር ኗሪ የሆነ፡ ባላገር፡፡

ገጠቢ ግ 1. በመምለጥ ወይም በመላጥ አቆሰለ፡፡
2. ወጣ ገባ አድርጎ ቆረጠ ወይም ላጩ(ለምሳሌ ፀጉርን)፡፡ 3. ከመጠን በላይ ቆረጠ፡ነጩ(ለምሳሌ ሳርን)፡፡ 4. ገረፈ፡ ደበደበ፡ መታ(በአለንጋ፡ በጅራፍ፡...))፡፡

ገጣባ ስ 1. የጋማ ከብት ጀርባ ላይ የሚገኝ ቀስል፡ ቅ 2. ጀርባው ላይ የተላጠ ወይም ቀስል ያለበት(የጋማ ከብት)፡፡ 3. (ስድብ) መላጣ፡፡

ግጥብ ቅ 1. ተልጦ የቆሰለ (የጋማ ከብት ጀርባ)፡፡ 2. ሳርና ቅጠል፡... የሌለበት ወይም የተመለጠ (መሬት)፡፡

ገጠገጠ¹ ግ በብዛት ደረደረ፡፡ ለምሳሌም ጣቶጽ ላይ ተለበት ገጥግጥለች፡፡

ተገጠገጠ ግ 1. በብዛት ተደረደረ፡ ተከማቸ ተግራው አጻራሹ ውስጥ ተገጥግጧል፡፡ 2. ግጥም ብሎ ሞላ፡ ጢም አለ፡፡ አጻራሹ በሰው ተገጥግጧል፡፡

ገጠገጠ² ግ ጠባ፡ መጠመጠ (ጡትን፡ ጡጦን፡...))፡፡

ገጠጠ ግ 1. አፈንግጦ ወይም ወደ ውጪ ወጣ ብሎ ታየ (ለምሳሌ ጥርስ)፡፡ 2. (ዘይ.) ግልፅ ሆኖ ወይም ፈጣ ታየ፡፡

ገጣጣ ቅ 1. ጥርሱ ወደ ውጪ ወጣ ብሎ የሚታይ፡፡ 2. መሳቅ የሚያበዛ፡ መገለጢጥ፡፡

አገጠጠ ግ 1. ገጠጠ፡፡ 2. ሳቀ፡ ገለፈጠ፡፡

*ገጠጠ

ተንጋጠጠ ግ ወደ ላይ ቀና አለ (አንገት)፡፡

አንጋጠጠ ግ 1. ወደ ላይ ቀና አለ፡ ወደ ሰማይ አየ፡፡ 2. አንገቱን አሰገገ፡ አረዘመ (ለማየት)፡፡

ገጣሚ “ገጠመ” ስር ተመ.

ገጣባ “ገጠቢ” ስር ተመ.

ገጣጣ “ገጠጠ” ስር ተመ.

ገጥ “ገፅ”ን ተመ.

ገጪ ግ 1. መታ፡ ለተመ፡ አላተመ፡፡ 2. የግጭት አደጋ አደረሰ፡፡

ግጭት ስ 1. ጥል፡ ጠብ፡፡ 2. አንድ ተሽከርካሪ ሌላ ተሽከርካሪን ወይም ሰውን፡ አንስሳን፡ ንብረትን፡... በመግጨቱ የተነሳ የሚፈጠር አደጋ፡፡

ተገጪ ግ የግጭት አደጋ ደረሰበት፡፡

ተጋጪ ግ 1. ተሳተመ፡ የግጭት አደጋ አደረሰ ወይም ደረሰበት፡፡ 2. ተጣላ፡፡

አጋጪ ግ 1. አሳተመ፡ እንዲጋጭ አደረገ፡፡ 2. መታ፡፡ 3. አጣላ፡ አራብሸ፡፡

*ገጪገጪ

ተንገጪገጪ(ተንገጫገጪ) ግ ሲወዛወዝ ወይም ሲነቃነቅ ድምፅ አሰማ፡፡

አንገጪገጪ(አንገጫገጪ) ግ ወዘወዘ ወይም አነቃነቀ (ለምሳሌ በከረከንቸ ላይ የሚሸከረከር መኪና)፡፡

ገፅ (ገጥ) ስ 1. ፊት፡ መልክ፡፡ 2. በፊት በኩል (የጀርባ ተቃራኒ) ፡፡ 3. የመፅሃፍ፡ የጋዜጣ ቅጠል ወይም ወረቀት ወይም የአንድ ቅጠል ወረቀት አንደኛው ወገን፡፡

ገፅ በረከት ስ ስጦታ፡ እጅ መንሻ፡ መታያ፡፡

ገፅ ባህርይ ስ በልቦለድ፡ በትያትር፡...ድርሰት ውስጥ የሚገኝ ሰው(ለምሳሌ ፍቅር እስከ መቃብር በተባለው መፅሃፍ ውስጥ ከሚጠቀሱት ሰዎች መካከል ጉዳ ካሳ አንዱ ገፅ ባህርይ ነው)፡፡

*ገፈለለ

ተንገፈለለ ግ 1. በጣም ረዥም ሆነ፡ ተንቀጥለለ፡፡ 2. ቁመቱ ከሚገባው በላይ የረዘመ ሆኖ ፍሬ ሳይዝ ቀረ (ለምሳሌ በቆሎ)፡፡

*ገፈለፈለ

ገንፍልፍል(ግፍልፍል) ስ እየፈላ ባለ ወጥ ውስጥ እንጀራ በትላልቁ ቆረሰ ቆረሰ አድርጎ በመጨመርና በማደባለቅ የሚዘጋጅ ምግብ፡፡

ተግፈለፈለ ግ 1. ተፍለቀለቀ፡ ተንተከተከ (ወጥ)፡፡ 2. ገንፍልፍል ተዘጋጀ፡፡

አግፈለፈለ ግ 1. አፈላ፡ አንተከተከ(ወጥን፡ ገንፍልፍልን)፡፡ 2. ግፍልፍል አዘጋጀ፡፡

ገፈራ ስ የፈረሰና የበቅሎ መኖ፡፡

ገፈተረ ግ በሃይል ገፋ፡ አሸቀነጠረ፡፡

ገፈት(ገፈታ) በጠላ ላይ የሚንሳፈሩ የአሻር፡ የብቅል፡ የጊሾ ያልደቀው ክፍል፡ ቁርጥራጭ፡፡

ገፈት ቀማሽ የአንድ ችግር፡ መከራ፡... የመጀመሪያው ተጠቂ፡ አሳር ቀማሽ፡፡

ገፈታም ቅ (ስድብ) ሰካራም፡፡

ገፈገፈ ግ ለረዥም ጊዜ ሳያቋርጥ ከፈለ(አዳን፡ ክፍያን፡...))፡፡

*ገፈገፈ

ግፍግፍ አለ ግ ተንገፈገፈ፡፡

ግፍግፍ አደረገ ግ አንገፈገፈ፡፡

ተንገፈገፈ ግ ተማረረ፡ ተንገሸገሸ፡ ሰለቸ፡፡

አንገፈገፈ ግ አንገሸገሸ፡ አሰለቸ፡፡

*ገፈጠጠ

ግፍጥጥ(ገፍጣጣ) ቅ (ስድብ) ሆዱ የተንዘረጠጠ ወይም ትልቅ የሆነ፡፡

ግፍጥጥ አለ ግ ተንገፈጠጠ፡፡

ግፍጥጥ አደረገ ግ አንገፈጠጠ፡፡

ተንገፊጠጠ ግ ተንዘረጠጠ ወይም ትልቅ ሆነ (ሆድ)።

አንገፊጠጠ ግ አንዘረጠጠ (ሆድን)።

እንግፍጥ ት ሆዱ የተንዘረጠጠ።

ገፈፈ ግ 1. ቆዳን ከስጋ ለየ። 2. ልብስን ከሰውነት ላይ አነሳ። 3. ቀማ፥ ዘረፈ። 4. ለቀቀ፥ ደበዘዘ(ቀለም)። 5. ገለጠ(ዳመና)። 6. ስልጣንን ወይም ማእረግን ቀማ፥ ሻረ።

ገፈፋ ስ ዝርፈዶ፥ ትማያ።

ገፋፊ ት ቀማኛ፥ ዘራፈ።

ገፋ ግ 1. ገፈተረ፥ ወረወረ። 2. ፎቀቅ አደረገ፥ ወደፊት አስጠጋ። 3. ናጠ፥ ወዘወዘ (ወተት ያለበትን እቃ)። 4. ወደ ፊት አመራ፥ ሄደ። 5. እየተሰራ ወይም እየተከናወነ ሄደ (ሰራ)። 6. እየወመረ ወይም እየተለቀ ሄደ(ሆድ)። 7. ረዘመ። ከረምቱ ገፋ። 8. በደለ፥ አንገላታ። 9. ወመረ። እድገቱን አያገፋ ሂደ።

ገፍቶ መጣ ሳይፈለግ በራሱ መንገድና ሁኔታ ሆነ ወይም መጣ።

ግፋ ቢል ቢበዛ፥ ቢወጥር፥ የባለ ቢመጣ።

መግፊያ ስ የወተት መናጫ።

ገፊ ት አደጋ ወይም ችግር የደረሰው እሱ በአካባቢው በመኖሩ ወይም በመገኘቱ ምክንያት ነው ተብሎ የሚታመንበት ነገር ወይም ወላጆቹ፥ ዘመዶቹ፥... በሞት አልቀውበት ብቻውን የቀረ ፤ ገደ ቢለ ።

ግፊያ ስ ከሰው ብዛትና ከመጣበብ የተነሳ የሚፈጠር ትርምስ፥ ትንቅንቅ።

ግፊት ስ ጉትነታ፥ ተፅእኖ፥ ንቅናቄው የውጭ ግፊት አለበት።

ግፍ ስ አንዱ በሌላው ላይ የሚያደርሰው ወይም የሚፈፅመው በደል፥ ክፉ ስራ።

ግፍ ዋለ ክፉ አደረገ፥ ግፍ ሰራ፥ በደል ፈፀመ።

ግፈኛ ት እቅም አለኝ ብሎ ሌላን የሚበድል፥ ግፍ የሚሰራ።

ገፋፋ ግ በል በል አለ፥ አበረታታ፥ ጎተጎተ (አንድን ድርጊት እንዲፈፅም)።

ተገፋ ግ በደል ወይም ግፍ ደረሰበት።

ተገፋፋ ግ በል በል ወይም አድርግ አድርግ ተባለ፥ ተበረታታ፥ ድፍረት አገኘ(አንድ ድርጊት እንዲፈፅም)።

ተጋፋ ግ 1. ተቀናቀነ፥ ተዳፈረ። ስልጣን ተገፋ። 2. ትርምስ ወይም ትንቅንቅ ባለበት ቦታ ገብቶ ከመጣበብ የተነሳ ተገፈታተረ።

እጋፋ ግ እንዲጋፋ ምክንያት ሆነ።

ገፋፊ "ገፈፈ" ስር ተመ.

ገፋፋ "ገፋ" ስር ተመ.

ገፍ ት ብዙ። ከንድር ዝናቡ ገፍ ነው።

በገፍ በብዛት።

ገፍጣጣ "ገፈጠጠ" ስር "ግፍጥጥ"ን ተመ.

ጉ የ "ግ" ፊደል ካለበ ዘር።

ጉለንታ "ጎለንታ"ን ተመ.

ጉሊት¹ ስ 1. ያልደቀቀ አፈር፥ ዓል። 2. በምስጥ የተሰራ ጉብታ።

ጉሊት² "ጎለተ" ስር "ጉልት"ን ተመ.

ጉላንጀ ት 1. በቀላሉ የማይታኘክ፥ መንቻክ ስጋ። 2. (ዘይታ፥ ስድብ) ፀባዩ መጥፎ የሆነ፥ ቸክ።

ጉል "ጋል"ን ተመ.

ጉልህ "ጎላ" ስር ተመ.

ጉልላህ ስ ብዙውን ጊዜ ክብ ሆኖ በተሰራ ቤት ወይም በቤተክርስቲያን አናት ላይ የሚደረግ ድቡልቡል ወይም ክብ ወይም የአካሊል ወይም የዘውድ ቅርፅ ያለውና ከቀርቆር ፥ ከሸከላ፥... የሚሰራ ጌጥ።

ጉልማ "ጎለመ" ስር ተመ.

ጉልምስና "ጎለመስ" ስር ተመ.

ጉልበተኛ "ጎለበተ" ስር ተመ.

ጉልበታም ዝ.ከ.

ጉልበት ዝ.ከ.

ጉልባን ስ የባቂላ ከከ ከስንዴ ወይም ከተፈተገ ገብስ ጋር አንድ ላይ ተቀቅሎ የሚዘጋጅና የፀሎተ ሃሙስ እለት የሚበላ ንፍር።

ጉልት ስ ቀደም ባለው ጊዜ ከንጉስ ይሰጥ የነበረ ርስት።

ጉልተኛ ት ባለጉልት።

ጉልት "ጎለተ" ስር ተመ.

ጉልቻ ዝ.ከ.

ጉልድም "ጎለደመ" ስር ተመ.

ጉልድፍ "ጎለደፈ" ስር "ጎልዳፋ"ን ተመ.

ጉልጎላ(ጉልጎሎ) "ጎለጎሎ" ስር ተመ.

ጉልጥጥ ስ 1. የጉቶ ቂጥ። 2. የቅልጥም ጫፍና ጫፍ፥ የአጥንት ራስ።

ጉሎ(ቃጭማ) ስ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነና ፍሬው ዘይት የሚወጣው የእፅዋት አይነት።

ጉጉሎ ዘንግ (ዘይ.)ጥንካሬ የሌለው፥ አቅመ ቢስ።

ጉጉሎ ዘይት ስ ከጉሎ ተክል ፍሬ የሚዘጋጅ ዘይት።

ጉመር(ገመር) ስ ፍሬው የሚበላ፥ እንደ ሃረግ በዛፍ ላይ የሚጠመጠምና እሾህ ያለው የእፅዋት አይነት።

ጉመደው ስ እንስሳትን የሚገድል የበሽታ አይነት።

ጉማ¹ ስ ሰው የገደለ ሰው ለማች ወገን የሚከፍለው የገንዘብ ካሳ ወይም የነፍስ ዋጋ።

ጉማ² ት ቀራጭ፥ ሙዳ (ሰጋ)።

ጉማምላ ስ በባህር ዳርቻ የሚበቅል ቀላ ያለና አንጓ ያለው የእዕዋት አይነት።

ጉማሬ ስ ቆዳጥ በማም ወፍራምና ፀጉር አልባ የሆነ ትልቅ ጭንቅላት አጭር ጭራና አጫጭር እግሮች ያሉት በወንዝ ወይም በባህር ውስጥ ወይም አቅራቢያ የሚኖር ግዙፍ ሳረ በል እንስሳ።

ጉማሬ

ጉማሬ አለንጋ ስ ከጉማሬ ቆዳ የሚሰራ አለንጋ፤ አከርባጅ።

ጉም ስ አብዛኛውን ጊዜ በከረምት ወራት የሚታይና አልፎ አልፎ ወደታች በመውረድ የምድርን አካል ለተወሰነ ጊዜ የሚሸፍን የተነደፈ ጥጥ የሚመስል ደመና።

ጉም ለበሰ በጉም ተሸፈነ፥ ተከለለ።

የጉም ሽንት ስ 1. ከጉም ውስጥ የሚንጠባጠብና ምድርን የሚያረጥብ የዝናብ ነጠብጣብ። 2. (ዘይ.) የማይጨበጥ፥ ሾላካ (ሰው)።

የጉም ጅብ ስ 1. አካባቢው በጉም በሚሸፈንበት ጊዜ በጉሙ ውስጥ ሳይታይ በመምጣት ቀን በቀን ከብቶችን የሚበላ ጅብ። 2. (ዘይ.) ስስታም፤ ሆዳም።

ጉምሩክ ስ እቃዎች ወደ ሃገር ውስጥ ሲገቡና ከሃገር ሲወጡ ቀረጥ የሚያስከፍልና ወደ ሃገር እንዳይገቡ ወይም ከሃገር እንዳይወጡ የተከለከሉ ነገሮችን የሚቆጣጠር የመንግስት አካል።

ጉምድ “ሳመደ” ስር ተመ.

ጉምጉምታ “ኣሳመሳመ” ስር ተመ.

ጉማጅ “ሳመደ” ስር ተመ.

ጉረሮ “ጉረሮ”ን ተመ.

ጉረኖ ስ የፍየልና የበግ ማጎሪያ፥ ማጎሪያ።

ጉራ ስ የሌለውን አለኝ፥ የማያውቀውን አውቃለሁ፥ የማይችለውን እችላለሁ ወይም እፈፅማለሁ የማለት ወይም ያለውን፥ የሚያውቀውን፥ የሚችለውን፥ የሚሰራውን፥ ...አጋኖ በማውራት የሚቀርብ የዝና ፍለጋ ንግግር ወይም ድርጊት።

ጉራውን ቸረቸረ / ነስነስ / ነዛ/ ነፋ/ ስለአለው ሃብት፥ እውቀት፥ ችሎታ፥... በማጋነን እወራ ወይም የሌለውን አለኝ፥ የማያውቀውን አውቃለሁ፥ የማይችለውን እችላለሁ... አለ።

ጉረኛ ት የሌለውን አለኝ፥ የማያውቀውን አውቃለሁ፥ የማይችለውን እችላለሁ፥ የማያደርገውን አደርጋለሁ የሚል ወይም ስለሃብቱ፥ ስለእውቀቱ፥ ስለችሎታው፥... አጋኖ የሚያወራ።

ጉራማይሌ ስ 1. ሙሉ በሙሉ ሳይሆን አለፍ አለፍ ብሎ የሚነቀስ የጥርስ ንቅሳት አይነት። 2. የተለያዩ ጽንጾችን በማደባለቅ የሚቀርብ ድብልቅ ንግግር ወይም ፅሁፍ (ለምሳሌ የእንግሊዘኛ ቃላት እየተደባለቁበት የሚቀርብ የአማርኛ ንግግር)። 3. ቅይድ፥ ድብልቅ።

ጉራንጉር ስ እንደሌለ ለመተላለፍ የማያመች፥ ጠባብና ወጣ ገባ የሆነ ስፍራ።

ጉራጅ “ሳረደ” ስር ተመ.

[የ]ጉራጌ ሳመን ስ ቁመቱ ረዘም ያለና ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነ የሳመን አይነት።

ጉራዛ ስ ከጣጣና ከዝንጀሮ ወገን የሚመደብ፥ ጢሙና ከትከሻው ጀምሮ በግራና በቀኝ በኩል ያለው አካሉ ነጭ፥ ከአናቱ ጀምሮ እስከ ወጡ ደግሞ ጥቁር የሆነ፥ ዙሪያው ብትን ያለ ነጭ ፀጉር የከበበው ጥቁር ጅራቱ ነጭ የጣለበት ወይም ጫፉ ሳይ ብትን ያለ ነጭ ፀጉር ያለበት፥ ጥቅጥቅ ባለ ጫካ ውስጥ ውሃ አጠገብ በሚገኙ ረጃጅም ዛፎች ላይ የሚኖርና ካንዱ ዛፍ ወደ ሌላ በረጅሙ እየተምዘገዝ መክለል የሚችልና ጣጣ የሚያክል የዱር እንስሳ (ስሌጉ የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ጉራዝማ ት ጉራዛ የሚመስል፥ የነጭና የጥቁር ድብልቅ መልክ ያለው።

ጉራ ስ ድንጋይ የበዛበት ወይም ድንጋያማ የሆነ መሬት።

ጉርምርምታ “ኣረመረመ” ስር ተመ.

ጉርምስና “ሳረመሰ” ስር ተመ.

ጉርሻ “ሳረሰ” ስር ተመ.

ጉርብትና “ኣረበተ” ስር ተመ.

ጉርና ስ የወተት ማጠራቀሚያና መናጫ እቃ።

ጉርና ሆድ (ስድብ) ቀበደድ፥ ቀፈታም።

ጉርናች “ሳረና” ስር ተመ.

ጉርከሻ ስ መጠኑ በእንቅስቃሴ በቁና መካከል የሆነ ለአህል መስፈሪያ የሚያገለግል የስፈት እቃ።

ጉርዳ ስ ሳም እንዳታረገዝ የሚያደርግ የማህፀን ትግር።

ጉርዳ ሆነች አልወለድ ያለች ሳም ማህፀኗን ዘግቶ እንዳታረገዝ የከለከላት ትግር በጉርዳ በሺ እንዲወገድላት ተደረገ።

ጉርዳ በሺ ስ አልወለድ ያለች ሳም ማህፀን ውስጥ እጁን በማስገዛት እንዳታረገዝ የከለከላትን ትግር የሚያስወግድ ወጊሻ ወይም ባለሙያ።

ጉርድ “ሳረደ” ስር ተመ.

ጉርዶሽ ዝከከ.

ጉርጥ ስ በኣብዛኛው በመሬት የሚኖርና በመራቢያው ወቅት ውጥ ውስጥ የሚቆይ፣ ቆዳው ቫካራ የሆነ የእንቁራሪት አይነት።

ጉርጥ አይን ት(ስድብ) አይነ ፈጣጣ።

ጉርጥርጥ “ሳረጠ” ስር ተመ.

ጉርጉጭታ “ሳረገጠ” ስር ተመ.

ጉርሮ(ጉረሮ) ስ ለመተንፈሻና ምግብን ወደ ሆድ ለማውረጃ የሚያገለግል አሸንጓ መሰል ውስጣዊ የሰውነት ክፍል።

ጉርሮው እስኪሰነጠቅ ሮህ በጣም ሮህ።

ጉርሮው ደረቀ በጣም ተጠግ።

ጉሰር “ሳሰረ” ስር ተመ.

ጉሰቆል “ሳሰቆለ” ስር “ሳስቋላን” ተመ.

ጉሰጉሻ “ጉሸጉሻ”ን ተመ.

ጉሸ “ሳሸ” ስር ተመ.

ጉሸርጥ(ግሸርጥ) ስ ስፋ ተፍቆና ደቆ ከተቀቀለ በሂሳ ሴቶች እጅና እገራቸውን ለማትለም ወይም ለማስገጥ የሚቀቡት እንሰሰላ የሚመስል የእፅዋት አይነት።

ጉሸጉሽ (ጉሰጉሻ) ስ ከጭቃ የሚሰራ የእህል ማስቀመጫ፣ ድብኝት።

ጉበት ስ ለሰለሰ ያለፍ ጥቁር ቀይ ቀለም ያለው፣ ሃሞት የሚያመነጭና ደምን የሚያጣራ፣ በሆድ እቃ ውስጥ የሚገኝ የሰውነት ክፍል።

ጉበን ስ ከመዝጊያ እናት በላይ የሚገኝ የበር አግዳሚ፣ የደፍ ተቃራኒ (ሰላሉን ቤት ስር ተመ)።

ጉባ¹ ስ ኮረብታ፣ ቁልልታ፣ ጉብታ።

ጉባ² ስ የማጭድ ቅርፅ ያለው የከብት ቁስል መተኮሻ።

ጉባኢ ስ 1. በአንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት ወይም ለመነጋገር የሚደረግ ስበሰባ።2. የተወሰኑ ጉዳዮችን እንዲያከናውኑ፣ ደንቦችን እንዲያወጡ፣ የማማከር ስራ እንዲሰሩ ተመርጠው ወይም ተሹመው የሚሰሩ ሰዎች ስበሰብ።3. አንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት ወይም ለመነጋገር የተጠራ ተሰብሳቢ በአንድነት የሚገኝበት መድረክ።

ጉብ

ጉብታ ስ ከፍታነት ያለው ቦታ፣ ኮረብታ።

ጉብ አለ ግ 1. ከአካባቢው ከፍ ብሎ ታየ።

2. ቁብ ብሎ ተቀመጠ ፣ ጉች አለ።

ጉብራት “ሳበረ” ስር ተመ.

ጉብር ዝከከ.

ጉብታ “ጉብ” ስር ተመ.

ጉብኝት “ሳበኝ” ስር ተመ.

ጉብዝና “ሳበዘ” ስር ተመ.

ጉብጉባት “*ሳበጎብ¹” ስር ተመ.

ጉብጉብ “*ሳበጎብ” ስር ተመ.

ጉቦ ስ ሀጋዊም ሆነ ሀጋዊ ያልሆነ ጉዳይ ለማስፈፀም ሀጋዊ ባልሆነ መንገድ የሚሰጡት ወይም የሚቀበሉት ገንዘብ ወይም ሌላ የአይነት ስጦታ፣ መግለጽ።

ጉቦ በላ ጉቦ ተቀበለ ወይም ወሰደ።

ጉቦኛ ት ጉቦ ካልተሰጠው ጉዳይ የማይፈፅም።

ጉተና “ሳተነ” ስር ተመ.

ጉትት “ሳተተ” ስር “ሳታታ”ን ተመ.

ጉትቻ ስ ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃስ+... የሚሰራ የጆር ጌታ።

ጉትያ ስ ቁንጮ።

ጉቶ ስ 1. ዛፍ ተቆርጦ ከሰሩ በኩል የሚተረው የዛፍ ጉማጅ። ት 2. (ዘይ.) በጣም አጭር ሆኖ ወፈር ያለና ብዙ የማይንቀሳቀስ (ሰው)።

ጉቶ ፊት ት (ስድብ) ፊቱ ድርፋጭ ያለ፣ ፋንጋ።

ጉች

ጉች አለ ግ 1. ከአካባቢው ተለይቶ ከፍ ወይም ጉብ ብሎ ታየ። 2. ቁጭ አለ።

ጉች ጉች ያለ ጡት ስ ደረት ላይ ፈርጠምና ቀጥ ብሎ የሚታይ የሴት ጡት።

ጉኒና ስ ከተፈተለ የበግ ፀጉር ወይም ከሳር ወይም ከሰለን፣... የሚሰራ፣ መሃሉ ላይ ጉትያ የሚመስል ነገር ያለበትና ብዙውን ጊዜ እረኞች የሚያደርጉት ቆብ።

ጉንቁል “ሳነቆለ” ስር ተመ.

ጉንብሰ “*ሳነበሰ” ስር “ሳንባሳ”ን ተመ.

ጉንዳን ስ በሀብረት የሚኖር፣ ወደ ጥቁረት የሚያደላ መልክ ያለው መጠኑ ከቁጫጭ ከፍ የሚል ተናካሽ የነፍሳት አይነት።

ጉንዳን

ጉንዳን ነው በጣም ብዙ ነው። የመጣው ሀዝብ ጉንዳን ነው።

ጉንድል “ሳነደለ” ስር “ሳንዳላ”ን ተመ.

ጉንድሽ “ሳነደሽ” ስር ተመ.

ጉንዶ ስ ከቀንድ ወይም ከግንድ ተፈልፍሎ የሚሰራ ጥንታዊ የግር መስፈሪያ።

ጉንጉን “ ጎነጎነ” ስር ተመ.

ጉንጫም “*ጎነጫ” ስር ተመ.

ጉንጭ ዝ.ከ.

ጉንፋን ስ በመጥፎ ሽታ ወይም በብርድ ምክንያት የሚመጣ፣ የሚያስነጥስና የሚያስል፣ አከታና ገፍጥ የሚያስከትል የአጭር ጊዜ በሽታ።

ጉንፋት በሰለ የጉንፋን ሀመሙ እየቀለለ መጣ፣ ለመዳን ተቃረበ።

ጉንፋናም ት የጉንፋን በሽታ በተደጋጋሚና በተከታታይ የሚይዘው።

ጉንፍ “ጎነፊ” ስር ተመ.

ጉንፍር “ጎነፍረ” ስር ተመ.

ጉዝንዝ “ጎዘንዝ” ስር ተመ.

ጉዞ “*ንዝ” ስር ተመ.

ጉያ ስ 1. በጭናት መሃከል ወይም በብብት አካባቢ ያለው የሰውነት ክፍል።2. እቅፍ። ልጅጋ በጉያዎ ይዛለች። 3. ከለላ፣ ጥበቃ፣ እንክብካቤ። በላባቱ ጉያ ስር ለየረ ምን ይነሳዋል ?

ጉደኛ “ጉድ” ስር ተመ.

ጉዳም ዝ.ከ.

ጉዳተኛ “ጎዳ” ስር ተመ.

ጉዳት ዝ.ከ.

ጉዳይ ስ 1. አንድ መፈፀም ወይም መከናወን ያለበት ስራ ወይም ተግባር። 2. ከአንድ የተወሰነ ነገር፣ ቦታ፣ ሁኔታ፣ ሰው፣...ጋ የተያያዘ ነገር። የውጭ ጉዳይ መስፈሪያ ቤት።

ባለጉዳይ ት 1. ጉዳይ ያለበት ሰው ወይም አንድ የሚፈልገው ነገር እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ቦታ ሂዶ የሚጠይቅ ወይም የሚያመለክት ፣ የሚከታተል። 2. ነገሩ የሚመለከተው ወይም የሚያገባው።

ከጉዳይ አልጣፈውም ትኩረት አልሰጠውም፣ አላሳሰበውም፣ አላሰጠውም።

ጉዳዩ አይደለም 1.ግድ አይሰጠውም፣ አያሰጠውም። 2. አይመለከተውም።

ጉዳይ አስፈፃሚ /ፈፃሚ ት 1. ከአንድ የተወሰነ ስራ ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ለማስፈፀም ተቀጥሮ የሚሰራ። 2. አምባሳር ባልተሸመበት ሊምባሲ ውስጥ የአምባሳደሩን ቦታ ተከት የሚሰራ ሰው፣ ዲፕሎማት።

—ጉዳይ ስ.የሚቀረው ወይም የሚጎድለው (ብዙንን ጊዜ ለሰለት)። ለላሳት ላለር ጉዳይ።

ጉድ ስ 1. የሚያሳዝን ወይም የሚያላፍር፣ የሚያስደንቅ ድርጊት ወይም ሁኔታ።

2. ያልተለመደ፣ እንግዳና አስገራሚ ነገር። 3. መጥፎን ወይም ጥሩን ነገር ለማዳንት የሚነገር ቃል።

ለጉድ የጎለተው ችግር ወይም መከራ እንዲያይ እድሜው የረዘመ።

ጉድ ሆነ መጥፎ ነገር፣ ችግር፣... አጋጠመው።

ጉድ ታየ የሚያስገርም ወይም የሚያስደንቅ ነገር ታየ።

ጉድ አወጣ ምስጢርን ወይም የተደበቀን ነገር አወጣ፣ አጋለጠ።

ጉድ አደረገው 1. የሚጎዳ ነገር፣ ችግር፣... አደረሰበት። 2. አሞኘው ወይም አጭብረበረው።

ጉድ ፈላ ያልታሰበ ወይም ያልተጠበቀ ድንገተኛ ነገር ደረሰ።

ጉደኛ ት 1. ድርጊቱ ሁሉ አስገራሚ ወይም አስደናቂ የሆነ፣ተአምራኛ። 2. በጣም የሚያምር፣ ቆንጆ። ጉደኛ ቤት ላለው።

ጉዳም ት እንዳይታወቅበት የሚፈልገውና የሚሸሸገው ነገር ያለበት (ሰው)።

ጉድኝ ስ በደጋ አካባቢ ውሃማ በሆነ ቦታ ላይ የሚበቅልና የሚበሉትን እንስሳት ሊገድል የሚችል አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

ጉድጉድ

ጉድጉድ አለ ግ 1. በቤት ውስጥ ወዲያ ወዲህ አለ(ምግብ ለማብሰል፣ለማትረብ ወይም ቤት ለማዘጋጀት፣ ለማፅዳት፣... ወይም እቃን ለመፈለግ)። 2. በቤት ውስጥ ምግብ ሲያበስል ወይም እቃ ሲያዘጋጅ ወይም ሲፈልግ፣... የኮቴ ድምፅ አለማ።

ተንጎዳጎደ ግ 1. ጉድጉድ አለ። 2.(ዘይ.) በድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ ተልከሰከሰ።

አንጎዳጎደ ግ 1. የ”ጉድ ጉድ አለ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 2.በድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ተልከሰከሰ።

ጉድለት “ጎደለ” ስር ተመ

ጉድባ “ጎደባ” ስር ተመ.

ጉድጓድ “ጎደጎደ” ስር ተመ

ጉድፍ “ጎደፊ” ስር ተመ.

ጉዶ ስ እንደ ጎራዴ ያለ ሆኖ ከጎራዴ አጠር ያለ ያለ ማረፊያ።

ጉጉ “ጓጓ” ስር ተመ.

ጉንት¹ ስ ከብ ፊትና ትላልቅ አይኖች ያሉት፣ በቀን ብርሃን ግዮት ስለማይችልና በወለግ ጊዜ ብቻ የሚዘዋወር የአምራ አይነት (በእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ጉጉት² "ግን" ስር ተመ.

ጉጉግ ስ መልኳ ቡሳና ነጭ የሆነ፥ የእግሯ ጣት እንደ ጃንጥላ ቅድ ሆኖ የተያያዘና በውሃ አጠገብ የምትኖር የአሞራ አይነት።

ጉጉስ ስ አባራሪና ተባራሪ በመሆን ፈረሰኞች ዘንግ እየወረወሩ በመወጋጋትና በመመከት የሚጫወቱት የባህል ጨዋታ።

ጉጠት ስ 1. ብዙውን ጊዜ ብረት ቀጥቃጦች የጋለ ብረትን ለመያዝ የሚጠቀሙበት እንደ መቆንጠሚ ያለ መንታ ጫፍ ያለው ብረት። 2. ለመንቀያ ወይም ምስማርን ሰርስሮ ለማውጣት የሚያገለግል ጫፋ ቆልመም ያለ ብረት።

ጉጥ "ኅጠጎጠ" ስር ተመ.

ጉጥር "ኅጠረ" ስር ተመ.

ጉጭማ ስ 1. እላቂ (የደማ)። 2. (ሰድብ) ቁመቱም ሆነ አንገቱ አጭር የሆነና ወፈር ያለ ሰውነት ያለው (ሰው)።

ጉፋያ "ኅፊያ" ስር ተመ.

ጉፋታ ስ ብዙውን ጊዜ ሙሰሊም ሴቶች ፀጉራቸውን እስከ አንገታቸው ድረስ የሚሸፍኑበት ሻሽ።

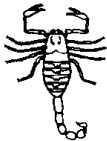
ጉፍጥጥ "ኅፊጠጠ" ስር "ኅፍጣጣ"ን ተመ.

ጊ የ"ግ" ፊደል ባልስ ዘር።

ጊርጊራ "ግርግራ"ን ተመ.

ጊታር ስ እንደክራር እየመቱ የሚጫወቱበት የኮር ዘመናዊ ሙዚቃ መሳሪያ (ስኦሉን) የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ጊንጥ ስ 1. በእንጨት ቅርፊትና በድንጋይ ስር የምትኖር፥ ድራቷ ረዥም ሆኖ ክርክር ያለውና ተናጻፊ መርዘኛ ነፍሳት። ቅ 2. (ዘይ.) ክፉ፥ መርዘኛ።

ጊዜ ስ 1. ከኣለፈው እስካሁን ያለው ወደፊትም የሚመጣው ሰከንድ፥ ሰላት፥ ቀን፥ ሳምንት፥ ወር፥ አመት። 2. ከመምሸቱ ትንሽ ቀደም ብሎ ያለው ሰላት ወይም ወቅት። 3. አንድ ነገር የሚሆንበት ወይም የሚፈፀምበት ወይም የሚገኝበት ወይም የሚሰራበት ተገቢ ወቅት ወይም ሰላት። ለሁሉም ጊዜ አለው።

ለጊዜው ለአሁኑ፥ በቋሚነት ሳይሆን።

በ — ጊዜ — በነበረበት ወቅት፥ ዘመን። በንጉሱ ጊዜ።

በየጊዜው ዘወትር፥ ሁሉጊዜ።

በጊዜ 1. ሰላቱ ከመድረሱ በፊት፥ ቀደም ብሎ። ከቀጠሮው በታ በጊዜ ደረሰው። 2. በጣም ሳይመሽ። ኢያመሽም ወደ ቤቱ በጊዜ ይገባል።

በጊዜው በዘመኑ ፥ በሰላቱ ።

ባለጊዜ ቅ ወቅቱ የፈተደለት ወይም የተመቻቸለት፥ ባለመብት።

ከጊዜ ወደ ጊዜ ከአለት ወደ እለት፥ ከቀን ወደቀን። ከጊዜ ወደጊዜ ሁኔታው እየተቀየረ መጣ።

ያለጊዜው ወቅቱ ወይም ሰላቱ ሳይፈቅድ ወይም ሳይደርስ።

ጊዜ ሰጠ 1. ታገሰ። 2. ሰላት በግራዘም ፋታ ሰጠ።

ጊዜ አጠፋ ያለአግባብ ጊዜ እንዲያልፍ ወይም እንዲያልቅ አደረገ።

ጊዜ ወሰደ ብዙ ሰላት ፈጀ፥ አቆየ።

ጊዜ የለኝም በሰራ ወይም በሌላ ጉዳይ ስለተያዘኩ ተጨማሪ ነገር የማከናወንበት ሰላት የለኝም።

ጊዜ የሰጠው ባለጊዜ።

ጊዜ የወለደው ዘመን ያመጣው።

ጊዜ ያለጊዜ 1. በምሽት። 2. አመቺ ወይም ተስማሚ ባልሆነ ወቅት፥ አጉል ጊዜ።

ጊዜ ያለፈበት ዘመኑ ያለፈ ወይም ዘመናዊ ያልሆነ።

ጊዜ ይቆጥባል ብዙ ሰላት አይፈጅም፥ ይፈጥራ ወይም ያፈጥራል።

ጊዜ ገዛ ሰበብ ፈጥሮ ጊዜን በማራዘም አንድን ነገር ለማከናወን የሚያስችለውን ሁኔታ ፈጠረ ወይም አመቻቸ።

ጊዜ ገደለ ጊዜ አጠፋ።

ጊዜ ጠበቀ አመቺ ወይም ተስማሚ ጊዜ እስኪያገኝ ቆየ።

የጊዜ ስሌዳ ስ ስራዎች የሚከናወኑበትን ሰላት ወይም ወቅት የሚጠቁም ሰንጠረዥ።

ጊዜያዊ ቅ ለአጭር ጊዜ የሚቆይ ወይም ቋሚ ያልሆነ።

ጊዜያዊ ሰራተኛ ስ 1. የሙከራ ጊዜውን ያልጨረሰ አዳስ ሰራተኛ። 2. በቋሚነት ያልተቀጠረ ሰራተኛ።

ጊደር ስ ለመጠቃት የደረሰች እንስት የቀንድ ከብት።

ጊድራ ስ 1. ክፋት፥ ተንኮል። 2. ምቀኝነት።

ጊድረኛ ቅ ክፉ፥ ተንኮለኛ።

ጊጋር ስ እንደወረገጦ ያለ መቆንጠሚ (የአንጥረኛ እቃ)።

ጊጤ ስ ሹል ዘንግ ወይም ጦር፥... እየወረወሩ በመውጋት የውድድር ጨዋታ የሚያደርጉበት የእንዶድ ወይም የፊት ግንድ፥ ጨዋታውም ጊጤ

እየተባለ ይጠራል።
 ጋ¹ የ'ግ' ፊደል ራብእ ዘር።
 ጋ² በስምና በተውላጠስም መጨረሻ እየገባ ቦታን፥ በ _____ አጠገብ መገኘትን፥ ወይም አንድ ነገር የት እንደሚገኝ የሚያመለክት ቃል። ጠረጴዛው ጋ/አሉ ጋ/ አዚያ።

ጋ³
 ጋ አለ ግ የመጋጨት ድምፅ አሰማ፤ ጓ አለ።
 ጋለ ግ 1. ሞቀ፥ተኮሰ፥ ጠበረረ። 2. ደመቀ፥ ሞቀ። ጨዋታው ጋለ።
 ግለት ስ ሙቀት፥ ትኩሳት፥ ግመት።
 ጋል ጋል አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ።
 ተጋጋለ ግ ተሟሟቀ (ወሬ፥ጥል፥ ከርከር፥...)።
 አጋጋለ ግ አሟሟቀ፥ አዳመቀ፥ አባባለ (ወሬን፥ጥልን፥ከርከርን)።

*ጋለለ
 ጋለል አለ ግ ከአንገትና ከትከሻው ወደ ሂላ ዘንበል፥ ደገፍ ብሎ ተኛ፥ ጋደም አለ።
 ጋለል አደረገ ግ አንጋለለ።
 ተንጋለለ ግ በጀርባው ተኛ፥ ተጋደመ።
 አንጋለለ ግ በጀርባው አስተኛ፥ አጋደመ።
 እንግሊላ(እንግላል) ስ የጀርባ መኝታ።
 ጋለሎ "ግለለ" ስር "ግላሎ"ን ተመ.
 ጋለሞታ "ግለሞት" ስር ተመ.

ጋለበ ግ 1. በፈረስ ላይ ተቀምጦ በግልቢያ ሄደ።
 2. እየፈጠነ፥ እየሮጠ ሄደ። 3. ጠለቅ ብሎ ወይም በደንብ ሳይሆን ላይ ላይን በጥድፊያ አንበበ፥ አየ፥...።
 ግለቢያ ስ 1. የፈረስ ሩጫ ወይም በሚሮጥ ፈረስ ላይ ተቀምጦ የሚደረግ የፍጥነት ጉዞ።

ጋመ ግ1. ጋለ፥ ተኮሰ(ሽክላ፥ብረት፥...)። 2.ፋመ።
 ግመት ስ ግለት፥ ሙቀት።
 ተጋጋመ ግ ተፋፋመ፥ ተያያዘ (እሳት፥ ጦርነት፥...)።
 አጋጋመ ግ አሟሟቀ፥ አባባለ፥ አቀጣጣለ (እሳትን፥ ጦርነትን፥...)።

ጋመረ ግ አደገ፥ ጎረመሰ።
 ጋመረች ግ ለአካለ መጠን ደረሰች።
 ጋሙድ ስ ረሃብ።
 ጋሙዳ ፅ ረሃብተኛ።

ጋማ ስ የበቅሎ፥ የፈረሰ፥ የአንበሳ፥... የማጅራት ፀጉር።
 የጋማ ከብት ስ እንደ ፈረሰ፥ በቅሎ፥ አህያ ያሉት የቤት እንሰሳት የወል መጠሪያ ስም።

ጋሚ ስ 1. መሃሉ ተላጭቶ ዙሪያውን የሚቀር የቤት ልጅ ፀጉር (በእሉን የፀጉር አሰራር ስር ተመ.)። 2.ጎንፍ ጎኑ ተላጭቶ ከግንባሩ እስከ ማጅራቱ ድረስ የሚቀር የወንድ ልጅ ፀጉር(በእሉን የፀጉር አሰራር ስር ተመ.)። 3. ለአካለ መጠን ያልደረሰች ወይም ያልደረሰ ልጅ።

ጋምቤሎ-(ገምቤሎ) ስ የዛፍ አይነት።
 ጋሪ ግ ጣራ፥ ለፋ፥ ደከመ።
 ጋሪደ ግ 1. ሽፈነ፥ ከለለ። 2. ግዮት ከለከለ። አይታን ጋሪደው።
 መጋረጃ ስ መስኮት፥ በር፥... ላይ የሚዘረጋ ጨርቅ (ለመከለያ ወይም ለጌጥ)።
 መጋረጃ ተጣለ መጋረጃ ተጋረደ።
 ግርዶሽ(ግርጃ) ስ መከለያ ወይም ከለላ።

ጋሪጠ ግ 1. ቧጨረ፥ ቀደደ (መተላለፊያ ላይ ያለ ሹል ነገር፥ እሾክ፥...)። 2. ደንቀረ፥ መተላለፊያ ዘጋ፥ አወከ። 3. ሰካ፥ ተከለ።

ጋሬጣ ስ 1. እንደ እንጨት ስንጣሪ ወይም እሾክ ያለ ነገር። 2. እንቅፋት ወይም መሰናከል።
 ተጋሪጠ ግ 1. ፊት ለፊት በመቆም ለማየት ወይም ለመሄድ ከለከለ። 2. እንቅፋት ወይም መሰናከል ሆነ። 3. ተሰካ፥ ተተከለ።

ጋሪ ስ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ተሽከርካሪ ጎማዎች ያሉት በፈረስ ወይም በበቅሎ የሚጎተት መጓጓዣ።

ጋሪ
 ጋሪ ነጂ ስ ጋሪ የሚነጻ ሰው።
 ጋሪያት ስ የቁጡነት፥ የብስጩነት፥ የሞገደኝነት፥... ባህርይ።
 ጋሪያታም ፅ ቁጡ፥ ብስጩ፥ ሞገደኛ፥ እልከኛ።

ጋራ¹ ስ ተራራ
 ጋራማ ፅ ተራራማ።
 ጋራ² "ጋር" ን ተመ.
 *ጋራ

የጋራ ፅ ከአንድ በላይ ባለቤት ያለው፥ የግል ያልሆነ፥ የወል። የላቱ የጋራችን ነው |የጋራ ንብረት አለን።
 የጋራ መግለጫ ስ መንግስታት፥ የፖለቲካ

ድርጅቶች... በተለያዩ ጉዳዮች ላይ አንድ አዳም በመወሰድ ይፋ የሚያወጡት መግለጫ።
የጋራ ስምምነት ስ ሁሉንም ወገኖች ሊጠቅም የሚችል ጉዳይ ላይ ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ወገኖች የሚፈራረሙት ውል።

የጋራ ድንበር ስ የተለያዩ ሃገሮችን የሚያዋስን ቦታ።

ተጋራ ግ ተካፊል። የተገኘውን ትርፍ ከወገድሙ ጋር ተጋራ።

አጋራ ግ አካፊል።

ጋራማ "ጋራ" ስር ተመ.

ጋራዥ ስ የተለያዩ ተሽከርካሪዎች የሚታደሱበት ወይም የሚጠጉበት ቦታ። ድርጅት።

ጋራ ስ ዘንጋዳ፣ ገብስ፣ ሰንዴ፣... በመቀላቀል የሚዘጋጅና ብዙውን ጊዜ ከጤና እንጀራ ስር የሚገነዘብ ወፍራም እንጀራ።

ጋራጣ "ጋራጠ" ስር ተመ.

ጋር (ጋራ) ከ" ከ" በመጣመር "አብር" የሚለውን ሃሳብ የሚገልፅ ቃል። ከአብግ ጋር ሂደ ።

ጋሽበ ከተገቢው በላይ በጣም አድጎ ወይም በዝቶ ተጋደመ ፣ ወደቀ(የተዘራ አህል)።

ግሽበት "ዋጋ" ስር "ዋጋጋ ግሽበት"ን ተመ.

ጋሻ¹ ስ 1. ከጎሽ ወይም ከዝሆን ወይም ከጉማሪ ወይም ከበሬ ቆዳ የሚሰራ፣ ብዙውን ጊዜ ከብ የሆነ ቅርፅ የሚኖረውና ከውስጥ በኩል የእጅ ግስገቢያ ወይም ግንገጥ ያለው፣ በውጊያ ጊዜ ለጦር ወይም ለጎራዴ፣... መመከቻ በእጅ የሚያዝ የጦር እቃ። 2. (ዘይ.) መመኪያ፣ አለኝታ።

ጋሻ 1ኛ ፍቺ

ጋሻ ጃግራ ስ የጦር መሳሪያ ተሽከኞ ጌታውን የሚከተል አሽከር።

ጋሻ ሰንጅ ስ ጋሻ የሚሰራ ባለሙያ።

ጋሻ² ስ የመሬት ስፋት መለኪያ(አንድ ጋሻ መሬት አርባ ሂክታር ነው)።

ጋሼ ስ በእድሜ አነስ የሚል ሰው በእድሜ የሚበልጠውን ወንድ የሚጠራበት የአክብሮት ስም።

ጋሽ¹ ስ ሩር ወይም ጥንግ።

ጋሽ² ስ ወበቅ።

ጋበዘ ግ 1. በማብላት ወይም በማጠጣት አስተናገድ። 2. በአንድ ነገር ላይ እንዲሳተፍ ወይም አንድን ነገር (ቲያትር፣ሲኒማ፣...) እንዲመለከት ወስደ፣ ጠራ።3. ሳበ፤ ገፋፋ። ፈጽ ይጋባል /ለጠብ የጋበዘኝ እሱ ነው።

ግብዣ ስ 1. የመብልና የመጠጥ መስተንገዶ። 2. አንድን ነገር እንዲመለከቱ ወይም አንድ ነገር ላይ እንዲሳተፉ የሚቀርብ ጥሪ ወይም ጥያቄ። የግብዣ ወረቀት ስ የጥሪ ወረቀት።

ተጋበዘ ግ 1. ግብዣ ተጠራ ተደረገለት። 2. ልማታ ወይም ልደባደብ አለ፤ ተገለገለ።

ተጋባዥ ፣ ግብዣ የተደረገለት(አንጻዳ)።

ጋቢ ስ በወፍራሙ የተፈተለ ጥንድ ነጠላ በአንድ ላይ ተሰፍቶ የሚዘጋጅና ከላይ የሚለበስ ወፍራም ሽማ።

ጋቤጣ ስ 1. ከኒኪል የሚሰራ ኩባያ የሚመስል የውሃ መጠጫ እቃ። 2. ከኒኪል የሚሰራና ብዙውን ጊዜ ለቅቤና ለወተት መያዣ የሚያገለግል ባለማንጠልጠያ እቃ።

ጋብ

ጋብ አለ ግ በረድ ወይም ቀነስ አለ። ጫታው ጋብ አለ/ዝናቡ ጋብ አለ።

ጋብቻ "ገባ" ስር ተመ.

ጋተ ግ በገድ ይዞ አጠጣ።

አጋተ ዝ.ከ.

ተጋተ ግ በብዛት ጠጣ።

*ጋተ

ግት ስ ወተት በብዛት ቋጥሮ ወይም አጠራቅሞ የያዘ የላም፣የፍየል፣ የበግ፣... ጡት።

አጋተ ግ ወተት በብዛት ያዘ(ጡት)።

ጋት ስ የእጅ ጣቶች በመደዳ ሲቀመጡ ከትንሿ ጣት እስከ ሌባ ጣት ድረስ ያለው ስፋት ወይም የክንድ አንድ ስድስተኛውን ያህል የሚሆን ርዝመት።

ጋኔን(ጋኔል)(ብ.ቁ.አጋንንት) ስ 1. ሰይጣን፣ ርኩስ መንፈስ። ፡ 2. (ዘይ.) ከፉ፣ ርኩስ።

ጋኔን አደረበት ርኩስ መንፈስ ያዘው።

ጋኔን ጎታች ስ በድግምት ጋኔን የሚጠራ አስማተኛ።

ጋኔናም ፣ (ዘይ.) ተናጻጅ፣ ቁጡ።

ጋን ስ 1. ከሽክላ የሚሰራ የጠጅ ወይም የጣላ መጥመቂያ። 2. የ"ውሃ ጋን" ን፣ "ኤሌክትሪክ ጋን"ን ተመ.

ጋን ጋን አለ ግ አፋ ጣላ ጣላ ወይም ጠጅ ጠጅ ሸተተ።

የጋን መብራት ስ እውቀቱንና ችሎታውን

ለሌሎች ያሳስተላለፈ፥ ያሳስተማረ፥ ሌሎች እንዲጠቀሙበት ያሳደረገ ሰው።

ጋንድያ ስ 1. ትልቅ፥ ጠረንገሎ። 2. (ስድብ) መኝታ የሚያበዛ ወይም ሰነፍ።

ጋንጃ ስ ማጅራት።

ጋንጢጥ ስ (ስድብ) ያልተቀጣ፥ ባለጌ።

ጋንጨር ስ 1. ጋኔን፥ ሰይጣን። 2. (ስድብ) ሰይጣናም።

*ጋዘ¹

ተጋዘ ግ አንድ እቃ ከቦታ ወደ ቦታ ተወሰደ ወይም ተጓጓዘ።

አጋዘ ግ እቃን ከቦታ ወደቦታ ወሰደ ወይም አጓጓዘ።

*ጋዘ²

ግዞት ስ አንድን ሰው ከሚኖርበት አካባቢ አንስቶ ወደ ሌላ አካባቢ በመውሰድና በዚያው ቦታ ብቻ ተወሰኖ እንዲቆይ የሚደረግበት የእስራት አይነት።

ግዞተኛ ት በግዞት ላይ ያለ (ሰው)።

ተጋዘ ግ በግዞት እንዲቀመጥ ተደረገ።

አጋዘ ግ በግዞት አስቀመጠ።

ጋዘና ስ ከቀርከሃ የሚሰራና ለእንጀራ ማስቀመጫ የሚያገለግል እቃ።

ጋዜጣ ስ የተለያዩ ዜናዎች፥ ማስታወቂያዎች፥... በየቀኑ ወይም በየወሩ ወይም በሌላ የተወሰነ ጊዜ ታትመው የሚወጡበት ወረቀት።

ጋዜጠኛ ስ ዜናን ወይም ሌሎች ፕሮግራሞችን ለመገናኛ ብዙሃን የሚያጠናቅር፥ የሚያዘጋጅና መረጃን ለሀዘብ የሚያቀርብ ባለሙያ።

ጋዜጣዊ መግለጫ "ፕሬስ ኮንፈረስ"ን ተመ.

ጋዝ ስ 1. ወደ ፈላሽነት ወይም ጠጣርነት ለመለወጥ የሚያበቃው የመቀት ወይም የቅዝቃዜ መጠን ካላገኘ በስተቀር እንደ አየር ሆኖ የሚገኝ ንጠረ ነገር። 2. ለመብራት፥ ለማብሰያ፥... የሚያገለግል ነጻጅ።

ጋዝ ጋዝ አለ ቸከ፥ ተሰለፍ።

ጋዣ ስ የሳር አይነት።

ጋዖ ግ ነደደ፥ ተቃጠለ።

ጋይ ስ ጥሩ ሰብል ሊደዝ ይችላል በሚል እምነት የእርሻን እፈርና ባል እየቆለሉ በእሳት የማጋል ወይም የማቃጠል ድርጊት።

አጋዖ ግ አነደደ፥ እቃጠለ።

ጋዱ ስ ወንበደ፥ ቀማኛ።

ጋዲ ስ በቀንድ ከብቶች የሂሳ እግር ላይ ከጭን

በታች ከጉልበት ግጠፊያ በስተሂሳ በኩል የሚገኝና ላም በምትታለብበት ጊዜ ግሰሪያው (የጋዲ ጠፍር) የሚወለበት ቦታ።

ጋዲ [ጠፍር] ስ ላም በምትታለብበት ጊዜ ወዲያና ወዲህ እንዳትል በእግሩ ላይ የሚታሰር ጠፍር።

ጋድ(ገሃድ) ስ በገና ወይም በጥምቀት በአል ጥዜግ የሚወል የያም ቀን።

ጋድሚያ "ጋደሚያ" ስር ተመ

ጋድም ዝ.ከ.

ጋገረ ግ የእንጀራን፥ የዳቦን፥... ሊጥ በሰጥ ምጣኔ ላይ እስፊት፥ ጠፍጥር በማብሰል እንጀራ፥ ዳቦ፥... አዘጋጀ።

ጋጋሪ(እንጀራ ጋጋሪ) ስ መተዳደሪያዋ እንጀራ ለሌሎች ሰዎች መጋገር የሆነ ሊት።

ጋጋ ግ መታ ወይም አራሉ። በጥፈ ጋጋው።

*ጋጋ

ጋጋታ ስ ትርምስ፥ ገርገር።

ተንጋጋ ግ በብዛት ገር ብሉ ሃደ።

አንጋጋ ግ በብዛት አመጣ ወይም ወሰደ።

ጋጋሪ "ጋገረ" ስር ተመ.

ጋጋታ "ጋጋ" ስር ተመ.

ጋጋኖ ስ አንገቱ ላይ ሁለት እንጥልጥል ያለው፥ በውሃ አካባቢ የሚገኝ፥ ሊጮህ አስደንጋጭ ድምፅ የሚያሰማና የወንዝ አመቱ የማመስል የአምራ አይነት (በእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ጋግርት ስ 1. አይንን የሚያስፈጥና ዝም የሚያሰኝ ወይም ንግግር የሚያስጠላ ሀመም። 2. ከሰው ተለይቶና ዝም ብሎ ለብቻ የመቀመጥ ባህርይ ወይም ጠባይ።

ጋግርት አለባት ወንድ የሚያስጠላ በሽታ አለባት (ወንድ እንዲጠጋት አትፈልግም)።

ጋግርታም ት 1. ጋግርት ያለበት። 2. ከሰው ጋር ተቀላቅሎ መቀመጥ፥ መጫወት፥... የማይወድ። 3. እምቢ ወይም አሻፈረኝ ካለ የማይመለስ በጣም አልሀኛና ንደተኛ የሆነ።

ጋጠ ስ 1. በጥርስ እየገፋ፥ እየሸለጠ ወይም እየሳጠ በላ። ሳር ጋጠ/አጥንት ጋጠ። 2. አግ። ሰው ሲገቡ ነው የሚውሉት።

ግጠህ ውጣው ቸግርህን እራስህ ታገለህ ተወጣው።

ግጠሽ ስ በሚዳ ላይ የሚገኝና ከብቶች የሚገጡት ሳር።

ተጋጋጠ ግ ገብቱ ቦታ ላይ ተላላጠ ወይም ተገሰላጠ።

አጋጠ ግ ከብቶችን ወደ ግጦሽ አለማርቶ ሳር እንዲበሉ አደረገ።

ጋጠረ ፡ ግረ፡ጋረ፡ለፋ፡፡

አጋጠረ ፡ ፡ 1. ጋጠረ፡፡ 2. አለፋ፡፡ አደከመ፡፡
ጋጠጠ ፡ ፡ ሚጠጠ፡፡ ምንም ሳያስቀር ሙልጭ
እድርጎና ከስሩ ቆርጦ አነሳ፡፡ አወደ፡፡

ጋጥ(ጋጣ) ስ የበቅሉ፡፡ የፈረሰ፡፡ የአህያ ፡...
ማደሪያ ቤት፡፡

ጋጠወጥ ፡ (ስድብ) ስነስርዓት የሌለው፡፡
መረን፡፡ ባለ፤፡

ጋፈ ፡ ፡ 1. አፈሰ፡፡ ጠረገ፡፡ 2. (ዘይ.) በብዛት
ጠጣ (ጠጅን፡፡ ጠላን፡፡)፡፡

መጋፊያ ስ 1. ብራኳ፡፡ 2. ለአሻሮ ማንኮሪያ
የሚሆን የብራኳ አጥንት ወይም በብራኳ አጥንት
ትርፅ ከብረት ወይም ከእንጨት ተሰርቶ
ለተመሳሳይ አገልግሎት የሚውል እቃ፡፡

*ጋፊጠ

ተጋፊጠ ፡ ፡ 1. ተጋለጠ፡፡ 2. በአንድ ጉዳይ፡፡
ሰራ፡፡... ላይ እውቀቱን፡፡ ጉልበቱን፡፡... ላይቆጥብ
ሰራ፡፡ በሙሉ ተሳተፈ ወይም ሰራ፡፡

አጋፊጠ ፡ አጋለጠ፡፡ አሳልፎ ሰጠ፡፡

ጋፊፈ ፡ ፡ በብዛት ሰበሰበ፡፡ አግበሰበሰ፡፡

አጋፊፈ ዝ.ክ.

ጋፊኛ ስ የተገላቢጠኸ፡፡ እኔ በተበደለሁ ጋፊኛ
ለሉ ላከረፈኝ፡፡

ጋፍ ፡ ፡ ሞኝ፡፡ ቂል፡፡

ጌ የ"ግ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ጌሾ ስ ቅጠሉና እንጨቱ እየተወቀጠ ወይም
እየተቀቀለ ለጠላና ለጠጅ መጥመቂያ የሚሆን፡፡
መረር ያለ ጣእም ያለው የተከል አይነት፡፡

ጌታ ስ 1. ሃብታም፡፡ ባለፀጋ፡፡ 2. አምላክ፡፡
አያሱስ ክርስቶስ፡፡ 3. ባለቤት፡፡ ሸፈቱ ጌታ
ግንዎ? 4. አለቃ፡፡ የበላይ፡፡

ለጌታ አደረ ለሃብታም አሸከር ወይም ሉሌ
ሆነ፡፡ የጌታ አደረም ይባላል፡፡

ጌቶች (በትርፁ ብ.ቁ. ቢመስልም
የሚያገለግለው በነ.ጠቁ. ነው) በአብዛኛው
አሽከርኞ ወንድ ቀጣሪያቸውን በአከብሮት
ለመጥራት የሚጠቀሙበት ቃል፡፡

ጌኛ ስ መጋዣ፡፡ ለእቃ ማጓጓዣነት የሚያገለግል
ፈረስ፡፡

ጌጠኛ "ግዩጠ" ስር ተመ.

ጌጣጌጥ ዝ.ክ.

ጌጥ ዝ.ክ.

ግ የ"ግ" ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ግሁስ ስ ባህታዊ፡፡ መኝ፡፡

ግለሂስ "ግል" ስር ተመ.

ግለሰብ ዝ.ክ.

ግለት "ጋለ" ስር ተመ.

ግለኛ "ግል" ስር ተመ.

ግላሎ "ግለለ" ስር ተመ.

ግላስ ስ ከሃር ወይም ከግምጃ፡፡ የተሰራ የኮርቻ ልብስ

ግላዊ "ግል" ስር ተመ.

ግላጭ "ግለጠ" ስር ተመ.

ግል

የግል ፡ 1. የራስ፡፡ የብቻ፡፡ 2. የመንግስት
ይዞታ ያልሆነ፡፡

የግል የሚደር ስ በመስሪያ ቤት ውስጥ
የአንድን ሰው የሀይወት ታሪክ፡፡ የትምህርት
ማስረጃ፡፡ የሰራ አፈፃፀም፡፡... የያዙ ሰነዶች
በአንድ ላይ የሚገኙበት ማህደር፡፡ ፋይል ፡፡

ግለሂስ ስ ስህተትን ወይም ጥፋትን አምኖ
በመቀበል በገዛ ራስ ላይ ሂስ ማካሄድና ራስን
በራስ መውቀስ፡፡ መተቸት፡፡

ግለሂስ አደረገ /አካሂደ እራሱን በራሱ
ወቀለ (በብሰበባ ላይ)፡፡

ግለሰብ ስ አንድ ሰው፡፡

ግለኛ ፡ 1. ብቸኛ፡፡ 2. ለራሱ ብቻ የሚያደላ፡፡

ግላዊ ፡ ፡ የግል፡፡

ግልሙትና "ግለሞተ" ስር ተመ.

ግልምቢጥ(ግርምቢጥ) የተገላቢጠኸ፡፡

ግልምጫ "ግላመጠ" ስር ተመ.

ግልቢያ "ጋለበ" ስር ተመ.

ግልባጭ "ግለበጠ" ስር ተመ.

ግልብ "ግለበ" ስር ተመ.

ግልብልብ "ግለበለበ" ስር ተመ.

ግልብጥ "ግለበጠ" ስር ተመ.

ግልቱ "ግለታ" ስር ተመ.

ግልየት ስ በፅሁፍ ጻርና ጻር እንዲሁም በመሃል
ከጥራኩ ግራና ቀኝ ያለው ያልተፃፈበት ቦታ፡፡

ግልድም "ግለደመ" ስር ተመ.

ግልድሞሽ ዝ.ክ.

ግልድው

ግልድው አለ ፡ ፡ ወደቀ፡፡ ተኛ፡፡ ተጋደመ፡፡

ግልድው አደረገ ፡ ፡ ጣለ፡፡ አጋደመ፡፡
አስተኛ፡፡

ግልገል ስ የበግ ፡ የፍየል ፡ የድመት፡፡...

ያልጠነከረ ልጅ፡፡

ግልገል ሙሴ ስ የፅዋ ማህበረተኞች
ምክትል አለቃ፡፡ አስተናባሪ፡፡

ግልገል ሙቀጫ ስ ዘነዘና ፤ የሙቀጫ ልጅ።

ግልገል ሚዜ ስ ከዋናው ወይም ከአንደኛው ሚዜ ቀጠሎ ያለ ምክትል ሚዜ።

ግልገል ሞራ ስ ከወተት አንጀት ጋር የሚገኝ ሞራ ወይም ሰብ።

ግልገል ሰኮና (ሸኮና) ስ ከስኮና(ሸኮና) በላይ ያለ የእንስሳት ትንሽ ጥፍር፤ ጉጥ።

ግልገል አንሳ ስ የሉብ፤ ትልቅ አሞራ።

ግልጋሎት "ግልገል" ስር ተመ.

ግልግል "ግላገል" ስር ተመ.

ግልጥ "ገለጠ" ስር "ግልፅ" ን ተመ.

ግልፅ "ገለጠ" ስር ተመ.

ግልፋፊ "ገለፈፈ" ስር ተመ.

ግልፍ

ግልፍታ ስ ቁጣ፤ ንደት፤ ብስጭት፤ በቀላልና በትንሽ ነገር ምክንያት ተሎ ቱግ ማለት።

ግልፍተኛ ት በትንሹ ነገር ተሎ የሚቆጣ።

ግልፍ አለው ግ ድንገት ተቆጣ።

ግልፍጥ "ገለፈጠ" ስር ተመ.

ግልፍፍ "ገለፈፈ" ስር ተመ.

ግመል ስ ቀመቱና አንገቱ ረጅም፤ በበረሃማ ቦታ የሚኖር፤ ውሃ ጥም ቻይ የሆነና ሻኛ ያለው የቤት እንስሳ(በእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)።
የግመል ሽንት (ዘይ.) ቦታሉ የማይረጋ፤ ተንሸራታች።

ግመሬ "ገመረ" ስር "ገመሬ"ን ተመ.

ግመት "ጋመ" ስር ተመ.

ግማሽ "ገመሰ" ስር ተመ.

ግማታም "ገማ" ስር ተመ.

ግማት ዝ.ከ.

ግም ዝ.ከ.

ግም

ግም አለ ግ 1. ጀመረ፤ ገባ(ከረምት)። ሃምሌ ግም ሲላ። 2. እንደ መድፍ ያለ መሳሪያ ሲተኮስ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ግምል "ገመለ" ስር ተመ.

ግምበኛ "ገነባ" ስር "ግንበኛ"ን ተመ.

ግምባር "ግንባር"ን ተመ.

ግምባታ "ገነባ" ስር "ግንባታ"ን ተመ.

ግምብ "ገነባ ስር" "ግንብ"ን ተመ.

ግምት "ገመተ" ስር ተመ.

ግምጃ ስ ቀይ ሱቲ።

ግምጃ ቤት ስ 1. የመሰሪያ ቤት፤ የድርጅት።... ንብረት ወይም ገንዘብ ማስቀመጫ ቤት። 2. የግምጃ ቤት ሃላፊ።

ግምገማ "ገመገመ" ስር ተመ.

ግረን ስ ላም ስትወልድ መጀመሪያ የሚታለበው ቀይ መሳይ የሆነ ወፍራም ወተት፤ እንገር።

ግሩም "ገረመ" ስር ተመ.

ግረሳ ስ ብዙ ሆኖ የሚሄድና በማሳ ላይ ያለን እህል በመብላት ከፍተኛ ጥፋት የሚያደርስ የወፍ አይነት።

ግራ ስ 1. የቀኝ ተቃራኒ (አንድ ሰው ፊቱን ወደ ፀሃይ መውጫ ሲያደርግ በስተሰሜን በኩል የሚገኘው የሰውነት ክፍል ወይም ቦታ። 2. ቀና ያልሆነ፤ ጠማማ።

ግራ ገባው 1. ተደናገረ፤ ግር አለው። 2. ተጨነቀ።

ግራ አጋባ አደናገረ፤ አወከ።

የግራ ጃኛ ስ በቸሎት ላይ ሆነው ፍርድ በሚሰጡበት ጊዜ ከመሃል ጃኛው በስተግራ በኩል የሚቀመጥ ጃኛ።

ግራ ቀኝ ተመለከተ 1. በሁለት ተቃራኒ ወገኖች ወይም ባለ ጉዳዮች መካከል ሆኖ ሁለቱም የሚሉትን እዳመጠ ወይም ተመለከተ (ውሳኔ፤ ፍርድ፤...ለመሰጠት)። 2. ረጋ ብሎ ወደ ቀኝም ወደ ግራም ልብ አድርጎ አየ ወይም አስተዋለ።

ግራ አዝማች ት በግራ በኩል ያለውን ጦር ለሚያዘምት በጦር አለቃ ይሰጥ የነበረ ማእረግ።

ግራ እጅ ስ በስተግራ በኩል የሚገኘው የሰው አንደኛው እጅ።

ግራ ክንፍ ስ ለሻለሲታዊ ወይም ከሚኒስታዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ጎራ፤ ቡድን፤...።

ግራ ወንበር ስ የግራ ጃኛ።

ግራ ጌታ ስ (ቤ.ክህ.) በትኔ ማህሌት ላይ የ(ቤት ክርስቲያኑ አስተዳደሪ(አለቃ) ከሚቆምበት በስተግራ በኩል የሚቆም፤ ማእረጉ ከቀኝ ጌታው ዝቅ ያለ የመዘምራን አለቃ።

ግራኝ ት በግራ እጅ የሚበላ፤ የሚሰራ፤...።

ግራግራን ስ የሸክላ ማጫወቻ መሳሪያ።

ግራም ስ የከብደት መለኪያ (1/1000 ኪሎ ግራም የሚመዝን)።

ግራምጣ ስ በቀላና በወይደጋ በረሃግረ ውስጥ የሚበቅልና ለስፈት ስራ የሚያገለግል፤ ግንዱ አራት ማእከንነት ያለውና እንደ ቄጠማ ወፍራም የሆነ የላር አይነት።

ግራር ስ እሾህ ያለው፤ ልጡ ጠንካራ የሆነና በብዛት በምቃት አካባቢ የሚበቅል የዛፍ አይነት።

ገራሶ ስ ብሉኖች፡፡ የብረት ጥርሶች፡፡...
እንዳይዝኑና እንዳይጣበቁ ለግለሰባችንት
የሚያገለግል ወፍራም ቅባት፡፡

ገራት "ገራ" ስር ተመ.

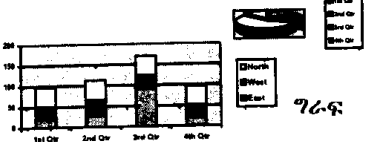
ገራኝ "ገራ" ስር ተመ.

ገራዋ ስ ቅጠሉ እንደጋን፡፡ እንስራ ላሉ የጣላ
መጥመቂያ እቃዎች በማጠቢያነት የሚያገለግል
መራራነት ያለው የእዕዋት አይነት፡፡

ገራዋ ገራዋ አለ ጣእሙ መረረ፡፡

ገራጫ ት በነጭና በጥቁር መካከል ያለ
አመድማ የቀለም አይነት፡፡

ገራፍ ስ የአንድን ነገር መጠን፡፡ እድገት፡፡...
የመሳሰሉትን ለማሳየት በወረቀት ላይ የሚሳሉት
ቀጥታ ወይም ቀጥታ ያልሆኑና አንድ ወይም
ከአንድ በላይ የሁኑ መስመራዊ ምልክቶች፡፡

ገራፍ ስ ለወተት ማለቢያ የሚያገለግል ከስፈት
ወይም ከቅል የሚዘጋጅ ጫሬ ወይም አኩለ፡፡

ገር "ገራ" ስር ተመ

ገር

ገር አለ ግ ተደናገረ፡፡ ተምታታ፡፡

ገርማ ስ 1. ሞገስ፡፡ ክብር፡፡ 2. ገርማ ሞገስ፡፡
ሲያዩት ገርማው ያበረራል፡፡

ገርማ ሞገስ ስ በተፈጥሮ የሚታደሉት
የመረራትና የመከበር ፀጋ፡፡

ገርማዊ (አን. የታ ገርማዊት) ት የንጉስ
የአክብሮት መጠሪያ ፡፡

ገርምቡድ(ገርንቡድ) ስ 1. ለመቀመጫነት
የሚያገለግል የገንድ ጉራጅ 2. በርጫማ፡፡

ገርምቢጥ (ገርንቢጥ) "ግልምቢጥ"ን
ተመ.

ገርሻ "ገረሽ" ስር ተመ.

ገርንቡድ "ገርምቡድ"ን ተመ.

ገርንቢጥ "ገርምቢጥ"ን ተመ.

ገርንድስ (ስድብ) እንቅልፍ የሚያበዛ ወይም
ተጋድዋ የሚውል፡፡

ገርንገሪት ስ ሁለት እጅን ወደሂላ በማድረግ
የሚታሰር የእስር አይነት 1 ፊጥኝ፡፡

የገርንገሪት ታሰረ የፊጥኝ ታሰረ፡፡

ገርዘት "ገረዘ" ስር ተመ.

ገርዝ ዝ.ከ.

ገርድ ስ አውድማ ላይ ምርቱ(ፍሬው) ከገለባ
በሚለይበት ጊዜ ከዋናው ምርት ውስጥ
እየተንገዋለለ የሚወገድ የእህል ፍሬ ስብርባሪ፡፡
በደንብ ፍሬ ያልያዘና በእንቡጥነት የቀረ
እንጭጭ ብጣሪ፡፡ ንፋሽ፡፡... ያለበትና ደረጃው
ዝቅተኛ የሆነ የምርት ክፍል፡፡

ገርድና "ገረደ" ስር ተመ.

ገርድፍ "ገረደፈ" ስር ተመ.

ገርዶሽ "ጋረደ" ስር ተመ.

ገርጃ "ጋረደ" ስር "ገርዶሽ"ን ተመ

ገርጌ ስ 1. በመኝታ ጊዜ እግር የሚውልበት
ቦታ፡፡ 2. በታት፡፡ ስር፡፡ ሴት ከተራራው ገርጌ
ነው፡፡

ገርገም ስ ከድንጋይ ወይም ከእንጨት የሚሰራ
የከብቶች መኖ መብሊያ ወይም መመገቢያ፡፡

ገርገራ (ገርጊራ) ስ ከሸክላ ወገ.ም ከቆር
ቆር፡፡... የሚሰራ የእግን ግጩሻ እቃ (ለእሉን
የሸክላ እቃ ስር ተመ.)፡፡

ገርገራ ስ ሲታረስ የሚያስቸግር ጭንጫ
መራት፡፡

ገርገራት ስ ሲቶች እንደ ብርጉድ የመሳሰሉ
ጥሩ መላካ ያላቸውን የእዕዋት ጢስ
የሚታጠቡበት፡፡ እንደ ዕዋ ያለ እግር ያለው
የሸክላ እቃ፡፡

ገርፊያ "ገረፈ" ስር ተመ.

ገርፋት ዝ.ከ.

ገርፍ ዝ.ከ.

ገርሰሪ ስ 1. መጠጥ በጅምላም ሆነ በመለኪያ
የሚሸጥበት የንግድ ቤት፡፡2. ልዩ ልዩ የምግብ
ሸቀጣሽቶች የሚሸጡበት የንግድ ቤት፡፡

ገሳታም "ጸገሳ" ስር ተመ.

ገሳት ዝ.ከ.

ገሳንገስ ስ 1. ዝባዝንኪ፡፡ ግብረብስ፡፡ 2. ኮተት፡፡

ገሳንገሳም ት 1. አሰሉን. ገሰሉን ሁሉ
የሚሰበሰቡ፡፡ 2. ኮተታም፡፡

ገሳዜ(ገሳጤ) "ገሰፀ" ስር ተመ.

ገስ "ገሰሰ" ስር ተመ.

ገስላ ስ 1. ቁጡ የሆነ ነብር መሳይ አውሬ፡፡ ት
2. ሃይለኛ፡፡ ቁጡ፡፡

ገሽልጥ "ገሽለጠ" ስር ተመ.

ገሽርጥ "ጉሽርጥ" ን ተመ.

ገሽበት "ጋሽበ" ስር ተመ.

ገሽጣ ስ ትርፁ ልብ የሚመስል የሚበላ ፍሬ
የሚያፈራና በቆላ አካባቢ የሚበቅል፡፡ ፍሬውና
ስሩ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል የእፅዋት
አይነት፡፡ ፍሬውም ገሽጣ ይባላል፡፡

ገብሱ "ገባ" ስር ተመ.
 ገቢ ዝከ.
 ገብ ዝከ.
 ገብረ ሃዋርያ "ገበረ" ስር ተመ.
 ገብረ ሰደም ዝከ.
 ገብረ ስጋ ዝከ.
 ገብረ አበር ዝከ.
 ገብረ ገብ ዝከ.
 ገብረ በላ "ገበረ" ስር ተመ.
 ገብረ ጠል ዝከ.
 ገብር¹ "ገበረ" ስር ተመ.
 ገብር² "ገበረ" ስር ተመ.
 ገብርኛ "ገበረ" ስር ተመ.
 ገብር ውሃ ለ ሴቶች ግታ ከመኝታ በፊትና ጠዋት ስራ ከመጀመሪያቸው በፊት ብልታቸውን የሚታጠቡት ውሃ።
 ገብር ውሃ ወጣች ግታ ከመኝታ በፊት ወይም ጠዋት ክሰራ በፊት ብልቷን ታጠባት።
 ገብሰብስ "ገበሰበስ" ስር ተመ.
 ገብአተመሬት "ገባ" ስር "ግባተመሬት"ን ተመ.
 ገብዝ "ገበዝ" ስር ተመ.
 ገብዣ "ጋበዝ" ስር ተመ.
 ገብይት "ገበየ" ስር ተመ.
 ገብዳ "ገበደ" ስር ተመ.
 ገብግብ ለ ትግል ወይም ትንትንት።
 ገብጣ ለ ልብስ ሲጠብ ወሽመጥ ሆኖ የሚገባ ቆራጭ ጨት።
 ገብጦ ለ በአብዛኛው በጎጃም አካባቢ የሚበቅልና ባቂላ መላይ ሆኖ መራራ ጣእም ያለው የአበባ እህል።
 ግተት "ግተተ" ስር ተመ.
 ግት "ግተተ" ስር ተመ.
 ግትልትላም "ግተለተለ" ስር ተመ.
 ግትልትል ዝከ.
 ግትር "ግተረ" ስር ተመ.
 ግትት "ግተተ" ስር ተመ.
 ግትቻ ዝከ.
 ግነት "ግነነ" ስር ተመ.
 ግን ቀደም ብሎ በተነገረው ነገር ላይ አፍራሽ ወይም አጠራጣሪ የሆነ ሃሳብ ወይም አረፍተ ነገር ለማስከተል ሲፈለግ የሚገባ ግያያዣ።

መደበኛ በሆነ ሁኔታ ላይ ብዙ ጊዜ "ነገር ገን" ይባላል። ማለት ውሰድ፤ ገን ተሉ እንድትመልስ /ቀን እጠብቃለሁ፤ ገን ካለመባለ፤ ብዙ መሰናክል ገጥሞን አበር፤ ገን ወጤቱ የተሳካ ሆነ።
 ግንበኛ "ገነባ" ስር ተመ.
 ግንባር(ግምባር) ለ 1. ፀጉር ከበተለበት የራስ ክፍል በታች ከአይን በላይ ያለ የሰውነት ክፍል(አእሉን ራስ ስር ተመ.)። 2. ፊት ለፊት። ለቴ ገንባር ላይ ነው ያለው። 3.(ዘይ.) እድል፤ ገድ። ጥሩ ገንባር አለው። 4. አንድነት፤ ሀብረት። ገንባር ፈጥረው አጠቁት። 5.ጦርነት የሚካሄድበት መስመር፤ጦር ገንባር። 6. ለጋራ አላግ በአንድ አመራር ስር በመጠቃለል የሚታገሉ የተለያዩ ሃይሎች የሚሰባሰቡበት የፖለቲካ መድረክ ወይም ድርጅት። ነፃ ላውጭ ገንባር።
 ግንባሩ አይታጠፍም ወደሂላ አይልም፤ አይበገርም።
 ግንባሩን አስመታ/አስወጋ 1. ወደአንድ ቦታ ለትንሽ ጊዜ ብት በማለት መኖሩን አሳወቀ ወይም አሳየ። 2. ደጅ ጠኛ።
 ግንባሩን ከሰከሰ ተከላተረ።
 የግንባር ስጋ ት የማይፈራ፤ እውነቱን ፊት ለፊት የሚናገር።
 ግንባረ ቦቃ ት ግንባሩ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት (ከብት)።
 ግንባር ለግንባር ለ ፊት ለፊት።
 ግንባር ቀደም ለ የመጀመሪያ፤ ቀዳሚ።
 ግንባታ "ገነባ" ስር ተመ.
 ገንብ ዝከ.
 ገንብጥ "ገነበጠ" ስር ተመ.
 ገንቦት ለ ከሚያዝያ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ዘጠነኛ ወር ስም።
 ገንቦቴ ለ በግንቦት ወር የሚዘራ ገብስ።
 ግንትር "ገነተረ" ስር ተመ.
 ግንኙነት "ግነነ" ስር ተመ.
 ግንዘት "ገነዝ" ስር ተመ.
 ግንዛቤ "ገነዘበ" ስር ተመ.
 ግንዝ "ገነዝ" ስር ተመ.
 ግንድ ለ 1. በስር አማካኝነት ከመሬት ውስጥ የሚሰበውን ውሃና ንጥረ ነገር ተቀብሎ ወደ ተክሉ ቅርንጫፎች አስተላለፈና ቅርንጫፎቹን ተሽክሚ የተከለ ትልቁና ወፍራሙ ክፍል (የዛፍን ስእል ተመ.)። 2. ተቆርጦም ሆነ ሳይቆረጥ የሚገኝ ወፍራም እንጨት። 3. የትውልድ ሃረግ መነሻ።

ግንድ የሚያክል ትልቅ ወይም ገዙፍ የሆነ።
ግንደ ቆርቆሮ ስ በምንቃሩ ግንድ እየቦረቦረ በተቦረቦረው ቦታ ውስጥ የሚኖር ወፍ (በእሱን ወፍ ስር ተመ)።

ግንዲሳ ስ ሳይፈለጥ ወይም ሳይሰነጠት ድፍትን በተወሰነ ርዝመት የተቆራረጠ ግንድ።

ግንድስ "ገንደስ" ስር "ገንዳሳ" ን ተመ.

ግንገና "ገንገነ" ስር ተመ.

ግንጣይ "ገነጠለ" ስር ተመ.

ግንጥል ዝ.ከ.

ግንጭል ስ መንግጭላ።

ግንፍልፍል "ግፈለፈለ" ስር ተመ.

ግኝት "ግነኘ" ስር ተመ.

ግኡዝ ስ 1. ተንቀሳቃሽ ያልሆነና ሀይወት የለለው ነገር። 2. (ዘይ.) የማይናገር(ሰው)።

ግኡዝ ሦታ ስ (ሰዋ.) በተንታዊ የቋንቋ ሊቃውንት ትንተና መሰረት በአንስታይ ወይም በተባለታይ የሦታ መደብ የማይጠቃለል የሦታ አይነት (ለምሳሌ ድንጋይ)።

ግኡዝ ስ 1. የጥንት የኢትዮጵያ የሰነ ፅሁፍ ቋንቋ የነበረና አሁን በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ውስጥ ብቻ በላገልግሎት ላይ የሚገኝ ቋንቋ። 2. ፊደል ገበታ ላይ ቁልቁል የመጀመሪያውን ረድፍ ይዘው የሚገኙት እንደ ሀ፡ለ፡... ያሉት ፊደላት ከዘርቻቸው ማለትም ከካእብ (ሁ፡ሉ፡...)፣ ከሳልስ (ሂ፡ሊ፡...) ተለይተው የሚታወቁበትና የሚጠሩበት የቅርፃቸውና የረድፋቸው አጠቃላይ መጠሪያ። 3. ከላቡቱ የሬዳዊ የዜማ አይነቶች ያንደኛው መጠሪያ።
ግው¹

ግው(እግው) አለ ግ ትልቅ ወይም ወፍራም ነገር ሲጋጭ፣ ሲወድቅ ወይም ሲመታ የሚፈጥረውን አይነት ድምፅ አሰማ።
ግው²

ግው አለ ግ በሃይል ነደደ።ለሳቱ ግው ብሉ ነደደ።

ግዙፍ "ገዘፈ" ስር ተመ.

ግዛት "ገዛ" ስር ተመ.

ግዝረት "ገረዘ" ስር "ግርዘት"ን ተመ.

ግዝት "ገዘተ" ስር ተመ.

ግዝፈት "ገዘፈ" ስር ተመ.

ግዙተኛ "ግጋዘ" ስር ተመ.

ግዙት ዝ.ከ.

ግዢ "ገዛ" ስር ተመ.

ግዱፍ "ገደፈ" ስር ተመ.

ግዳይ "ገደለ" ስር ተመ.

ግዳጅ¹ "ገደደ" ስር ተመ.

ግዳጅ² ስ የወር አበባ፣ አደፍ።

ግዴታ "ገደደ" ስር ተመ.

ግድ ዝ.ከ.

ግድም "ገደመ" ስር ተመ.

ግድርድር "ግደረደረ" ስር ተመ.

ግድብ "ገደበ" ስር ተመ.

ግድንግዲ (ግድግዲ) ስ የአጥራ አይነት።

ግድንግድ ት ወፍራምና ገዙፍ የሆነ።

ግድያ "ገደለ" ስር ተመ.

ግድግዳ "ገደገደ" ስር ተመ.

ግድግዲ "ግድንግዲ"ን ተመ.

ግድፈት "ገደፈ" ስር ተመ.

ግግ ስ ከድድ ውስጥ ወደ ላይ ገና እየበቀለ ያለ የሀፃን ጥርስ።

ግግር "ገገረ" ስር ተመ.

ግጥሚያ "ገጠመ" ስር ተመ.

ግጥም ዝ.ከ.

ግጥብ "ገጠበ" ስር ተመ

ግጦሽ "ጋጠ" ስር ተመ.

ግጫ "እንግጫ"ን ተመ.

ግጭት "ገጪ" ስር ተመ.

ግፈኛ "ገፈ" ስር ተመ.

ግፊት ዝ.ከ.

ግፊያ ዝ.ከ.

ግፍ ዝ.ከ.

ግፍልፍል "ግፈለፈለ" ስር "ግንፍልፍል"ን ተመ.

ግፍጥጥ "ገፈጠጠ" ስር ተመ.

ጎ የ"ገ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ጎህ ስ በደንብ ከመንጋቱ በፊት የሚታይ ብርሃን ወይም ውጋጋን።

ጎህ ሲቀድ በደንብ ከመንጋቱ በፊት ባለው ጊዜ።

ጎህ ቀደደ ጨለማው ተገፈፈ፣ መንጋት ጀመረ፣ የፀሃይ ውጋጋን ታየ።

ጎለመ ግ ለየ፣ ከፈለ፣ ለብቻ አደረገ(የእርሻ መሬትን)።

ጎልማ ስ ላባት ለልጁ የሚሰጠው ትንሽ የእርሻ መሬት።

ጎለመስ ግ 1. ጎልማሳ ሆነ። 2. (ዘይ.) አደገ፣ በሰለ (በእምሮ፣ በአስተሳሰብ)።

ጉልምስና ስ ከወጣትነት በሂላ፥ ከሽምግልና በፊት ያለው የእድሜ ክልል።

ጎልማሳ ስ ከወጣትነት በሂላና ከሽምግልና በፊት ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ወንድ (ሰው)።

አጎላማሽ ቅ አጠናካሪ፥ ተጨማሪ (ፊደል፥ ቃል፥...)።

ጎለሰሰ ገ በቀላሉ ጣለ ወይም አጋደመ።

ጉልሻ ት አቅመቢስ፥ በቀላሉ የሚወድቅ፥ የሚጋደም።

ጎለበተ ገ ጠነከረ፥ ሃይል አገኘ፥ በረታ።

ጉልበት ስ 1. የጭንፍ የቅልጥም መጋጠሚያ የሆነና ወደ ውጪ ወጣ ብሎ የሚታይ የሰውነት ክፍል (በእሉን ሰውነት ስር ተመ.) ። 2. አቅም ሃይል፥ ብርታት። 3. (ዘይ.) በሰራ ላይ የፈሰሰ ወይም የዋለ ሃይል። **ጉልበቷን በዘዘዘች**።

በጉልበት በገድ፥ በሃይል በማስገደድ። **ለሳቲን በጉልበት ነጠቀች**።

በጉልበቱ ያረገዝ ሰነፍ፥ ጉልበት እያለው የማይሰራ።

ጉልበቱን ቆጠበ መስራት የሚችለውን ያህል ከመስራት ተቆጠበ፤ ለገመ።

ጉልበቱን አሳየ 1. ሃይሉን፥ አቅሙን፥ ችሎታውን ተጠቅሞ አሸነፈ፥ ድል አደረገ። 2. የሃይል እርምጃ ወሰደ።

ጉልበቱን አፈሰሰ በስራ ለፋ፥ ደከመ።

ጉልበት ሳመ 1. ጉልበት በመሳም አከበረ፥ አክብሮቱን አሳየ። 2. ተሸነፈ፥ የበታችነቱን ተቀበለ።

ጉልበት አወጣ ሃይል አገኘ፥ በረታ።

የጉልበት ስራ ስ የአእምሮ ስራ ያልሆነ (እንደ ሽክም፥ ቁፋር፥... ያለ ስራ)።

የጉልበት ስራተኛ ስ መሸከም፥ መቆፈር፥... በመሳሰሉና ከስልጠና ይልቅ ጉልበትን በሚጠይቁ ስራዎች ላይ የተሰማራ ሰራተኛ።

የጉልበት ዋጋ ስ አንድ ሰው ለሰራው የጉልበት ስራ የሚከፈል ገንዘብ፥ ደመወዝ ወይም ሌላ ነገር።

ጉልበተኛ ት 1. ሃይል፥ አቅም ያለው። 2. የፈለገውን በገድ ማድረግ ወይም ማስደረግ የሚችል፥ አመፀኛ።

ጉልበታም ት ሃይል ወይም አቅም ያለው።

ጎለተ ገ 1. ጉልቻን ተከለ ወይም አስቀመጠ።

2. በቂጡ አስቀመጠ፥ ቁጭ አደረገ። 3. ያለምንም ስራ ወይም ጥቅም ለረዥም ጊዜ አንድ ቦታ ላይ አስቀመጠ።

ጉልት 1. ስ (ስድብ) ሰነፍ፤ ከተቀመጠበት

ተንቀሳቅሶ መሰራት የማይወድ። 2. ስ. በመንደር ውስጥ፥ በመንገድ ጻር፥... የተለያዩ ሸቀጦች (እንደ ሽንኩርት፥ ድንች፥... የመሳሰሉት) ለዚሁ ስራ ተብሎ በተዘጋጀ መደብ ላይ ተዘርግተው የሚሸጡበት አነስተኛ ገበያ፤ ጉሊትም ይባላል።

ጉልቻ ስ የድስት፥ የምጣዳ... መጣጃ ሆኖ የሚያገለግል ሶስት ድንጋይ ወይም ሽክሳ ወይም ከላይ ከብ ሆኖ ሶስት እግሮች እንዲኖሩት ተደርጎ ከብረት የሚሰራ መጣጃ።

ጉልቻ ራስ ስ (ስድብ) ትልቅ ራስ።

ተጎለተ ገ ያለ ምንም ስራ ወይም ጥቅም ለረዥም ጊዜ አንድ ቦታ ላይ ተቀመጠ።

ጎለንታ (ጉለንታ) ስ ከእርሻ ላይ አፈሩ በነርፍ እንዳይሸረሸር አፈሩን ጻርና ጻር በመቆለል የሚሰራ የነርፍ መከላከያ።

ጎለደመ ገ አፈነገጠ፥ ከመደበኛ ቦታው ወጣ ብሎ ታዋ (አጥንት፥ እንጨት፥...)።

ጉልደም ት የፈነገጠ፥ ወጣ ብሎ የሚታይ (አጥንት፥ እንጨት፥...)።

አጎለደመ ገ ጎለደመ።

ጎለደፈ ገ ደነዘ፥ ደለደመ (ለምሳሌ ስለት)።

ጎልጻፋ ት 1. ስለት የሌለው፥ ጽልጻም (በላዋ፥ ምላጭ፥...)። 2. (ዘይ.) አብራርቶ ወይም አፍታቶ መናገር የማይችል። **አንደበት ጎልጻፋ**።

ተጎላደፈ ገ አብራርቶ ወይም አፍታቶ መናገር አቃተው።

ጎለጎለ ገ በደማ ወይም በማረሻ የተነቀለን አረም አፈሩን በማራገፍ ጣለ። 2. ውሉን አጠፋ፥ ተበተበ (የልቃቂትን፥ የክርን፥...)። 3. በማም ወደ ውጪ አወጣ (ለምሳሌ ምላሱን)። 4. አወጣ፥ በዘዘከ (ምስጢርን፥ በድብቅ የተፈፀመን ነገር)።

ጉልንሉ (ጉልጎላ) ስ በደማ ወይም በማረሻ በተነቀለ አረም ቂጥ ላይ ያለን አፈር የማራገፍና አረመን ከእርሻው ላይ የማስወገድ ስራ።

ተጎለጎለ ገ 1. አፈሩ እየተራገፈ አረመ ከእርሻው ላይ ተነሳ፥ ተወገደ። 2. ውሉ ጠፋ፥ ተተበተበ (ክርን፥ ልቃቂት፥...)። 3. ወጣ፥ ፈጠጠ (አይን፥ ምላሽ፥...)።

***ጎለፈፈ**

ጎልፋፋ ት አትመቢስ፥ በቀላሉ ጉልሰስ የሚል።

ጎሳ ገ 1. ጉልህ ሆነ፥ ደመቀ (ፅህፈት)። 2. ትልቅ

የጎማ ዛፍ ስለ እንደመከና ጎማ የውሃ ጎማ ላለበት... የመሳሰሉትን ለመበራት የሚያስችል ወተት የመሰለ ፈሳሽ የሚያመጥኑ የተክል አይነት።

ጎማ ጫማ ስለ ካለገለ ጎማ እየተቀረጠ የሚዘጋጅ ሽፍን ያልሆነ ጫማ።

ጎማች "ሳመተ" ስር ተመ.

ጎማዳ "ሳመደ" ስር ተመ.

ጎምላላ"ሳመለለ" ስር ተመ.

ጎምቱ ትልቅ ወይም ጨዋ ሰው፣ አዛውንት።

ጎምበሬ(ገንበሬ) ስለ በከረምት ዝናብ ሲዘንብበት ጭቃ የማይሆን የአፈር አይነት።

*ሳረመረመ

ጉርምርምታ ስለ 1. የነድጓድ ድምፅ።

2. ተከታታይነት ያለው የመንጓጓት ድምፅ ።

3. ጉምጉምታ።

ተጉረመረመ ግ የነድጓድ ድምፅ ተሰማ።

አጉረመረመ ግ 1. የነድጓድ ድምፅ አሰማ(ሰማይ)። 2. ሙህ፣ ተንጓጓ(ሆድ)። 3. ዝቅ ባለ ድምፅ የትሬታ አነጋገር ተናገረ፤ አጉተመተመ።

ሳረመሰ ግ 1. ሳረምላ ሆነ። 2. አስቸጋሪ ወይም ጥጋበኛ ሆነ(ለወጣት ልጅ)።

ጉርምሰና ስለ ከ14-18 አመት ያለው የወንድ ልጅ እድሜ።

ሳረምላ ስለ ከ14-18 ገደማ ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ወንድ ልጅ።

ሳረመደ "ሳረመደ" ግ ተመ.

ሳረምላ "ሳረመሰ" ስር ተመ.

ሳረሰ ግ 1. ምግብ እፋ ውስጥ ወመረ። 2. በላ። በሞቱ ትንሽ ጉረሰ እለከ። 3. ጠበኝነት፣ ሽጉጥ፣... ውስጥ ጥይት ተወመረ ወይም ገባ። 4. ያዘ። ባትራው ስንት ድንጋይ ይኦርሳል።

ጉርሻ ስለ 1. አፍ ውስጥ እንደ ሊገባ የሚችልና እጅ መጥፋት የሚይዘው የምግብ መጠን። 2. ዳረሳት። 3. ከመደበኛ ከፍታ ወይም ደመወዝ በተወጣ የሚሰጥ የገንዘብ ስጦታ። 4. ጉባ። 5. ምግብ ሲበላ (ለማትመስ፣ ለማጥገብ፣ ፍትርን ለመግለፅ...) ሲባል አንዱ ለሌላው በእጅ ጠቅልሎ ወደአፋ የሚከትለት ምግብ።

ሳራሽ ሲሆል የሚገርስ። ዘጠኝ ጉራሽ ጠመንጃ።

ሳረበ ግ 1. የውስጥ እጅ ቆዳ በሰራ ብዛት የተነሳ ወይም ሌላው የሰውነት ክፍል ቆዳ በበሽታ ምክንያት ውሃ እየቋጠረ ወይም ሳይቋጥር አካፈኮፈ፣ ጉብ ጉብ አለ። 2. ተወጥሮ የነበረው ወይም መወጠር ያለበት ነገር ረገበ ወይም ላላ አለ። 3. ገለባው ከፍሬው ላይ ሙሉ ጠላት እንዳይሄድ ለማድረግ በመጠኑ ተፈተገ (ሰንደ፣

ገሰስ...)። 4. የፈላ ውሃ ውስጥ የገባ አተር፣ ባቂላ፣... ቆዳው ተወግደደ።

ተጉረበረበ የ"ሳረበ" ግ 1ኛ ፍቺ ተመ.

አጉረበረበ ዝ.ከ.

አሳረበ ዝ.ከ.

*ሳረበተ

ሳረቤት ፣ 1. አትራቢያ፣ አጠገብ ለአጠገብ፣ ትርብ ለትርብ። ለጌና ለሉ ጉረቤት ነን። 2. በአትራቢያ ወይም በድንበር አካባቢ ያለ (ለምሳሌ ሃገር)። ስ 3. መኖሪያ ቤት ከሌላው መኖሪያ አጠገብ ወይም አትራቢያ የሆነ ሰው። ለገጸ ጉረቤቱ ነው።

ጉርብትና ስለ አጠገብ ለአጠገብ ወይም ትርብ ለትርብ በሚኖሩ ሰዎች መካከል ያለ ግንኙነት፣ መቀራረብ።

ተሳራበተ ግ አጠገብ ለአጠገብ ወይም ትርብ ለትርብ ሆነ።

ተሳራባች ፣ ሳረቤት።

አሳራበተ ግ ሳረቤት አደረገ።

አሳራባች ፣ ወሰንተኛ ሳረቤት።

ሳረበጠ ግ 1. ቀረቀረ፣ አልመች ወይም አልሰማግ አለ። 2. አመመ(ሆድን)።

ሳርባባ ፣ የሚቀረቀር፣ ምችት የለለው (መቃመጓ፣ መኝታ...)።

ሳርበጥበባ ፣ ወጣ ገባ፣ ያልተሰተካከለ።

ሳረነነ ግ ጎርናና ሆነ።

ሳርናና ፣ ወፍራም (ድምፅ)።

ሳረና ግ በአገባቡ ባለመግለሱና በማረፋ ምክንያት ጣእመ ተበላሽ (ለምሳሌ ወጥ)።

ጉርናት ስለ እንደወጥ የመሰለው በአገባቡ ባለመግለሱና በማረፋ ምክንያት የሚያመጣው መጥፎ ቃና ወይም ጣእም።

ሳረንሳሪ ስለ ከቆዳ የሚሰራ ስለት ያላቸው እቃዎች መከተቻ።

ሳረደ ግ 1. ቀረጠ፣ ሳመደ። 2. ዘለለ፣ ገደፈ (ፈደደ)።

ጉራጅ ፣ ቀረጭ፣ ጉማጅ።

ጉርድ ስለ 1. የደረሰኝ ቀሪ ካርጂ። 2. ሙሉ ያልሆነ።

ጉርድ ሽሚዝ ስለ እጅጊው አጭር የሆነ ሽሚዝ።

ጉርድ ቀሚስ ስለ ከወገብ በታች ያለውን የሰውነት ክፍል ብቻ የሚሸፍን የሴት ቀሚስ ።

ጉርድ ፎቶ ስለ ከወገብ በላይ ያለውን የሰውነት ክፍል ብቻ የሚያሳይ ፎቶግራፍ።

ጉርዶሽ(ጉርዶ) ለ ተጀምሮ ሳያልት የቀረ ስራ።
ጎራዳ ት አፍንጫው አጭርና ትንሽ የሆነ፤ ፋንጋ።
አጉራዶ ስ ባጭር ባጭሩ የተቆረጠ ግንድ።

*ጎረደደ
ጎርዳዳ ት ጅንን፡ፋንን።
ጎርደድ ጎርደድ አለ ግ በቀስታ በመራመድ ወዲያና ወዲህ ተመላለሰ።
ተንጎራደደ ዝ.ከ.

አንጎራደደ ግ እያሯሯጠ ደበደበ(በጹላ፥ በፍልጥ፥...)።

ጎረደማን(ጎረደማን) ስ በጋማ ከብት ጀርባ ላይ በቀጡን እያሰጫን ከሚያጓጉዝ ነጋዴ ጋር እየተጓዘ ጭነቱን በመጫን፥ በማራገፍ፥ ከብቶቹን በመንጻት፥... አገልግሎት ይሰጥ የነበረ የሲራራ ነጋዴ አሸከር።

ጎረጎማ ት የተሸራረፈ ወይም የወላለቀ (ጥርስ)።
ጎረጎረ ግ 1. ሰረሰረ። 2. በጣት፥ በሳር፥ በሳባ፥... የጀርን፥ የአፍንጫን፥... ውስጥ ነካካ ወይም አከከ። 3. ፈተሽ፥ በረበረ።
ጎረጎደ "ጎደጎደ"ን ተመ.

ጎረጠ ግ ፈጠጠ፥ ወጣ (አይን)።
ጉርጥርጥ(ጎረጥራጣ) ት አይነ ፈጣጣ።

ጎሪጥ ዝ.ከ.
የጎሪጥ አየ በንቀት፥ በጥላቻ፥...አየ፤ የነድን አየ።
ተጉረጠረጠ ግ በቀጣ፥ በንዴት፥... ምክንያት አይኑ ፈጠ ወዲያና ወዲህ ተንከባለለ።
አጉረጠረጠ፤ በቀጣ፥ በንዴት፥... ምክንያት አይኑን በማፍጠጥ ወዲያና ወዲህ አንከባለለ።

ጎረጎጩ ግ ጉሮሮው አካባቢ ድምፅ በማሰማት ጠጣ፤ ጎርጎጭ አደረገ።
ጉርጉጭታ ስ ፈላሽ ነገር ሲጠጣ ጉሮሮ አካባቢ የሚሰማ ድምፅ።
ጉርጉጭ አደረገ ግ የተጎነጨውን በጉሮሮው አወረደ።
ጎርጎጭ አደረገ ዝ.ከ.

ጎረፈ ግ 1. ድፍርስ ውሃ መራት ለመራት በብዛት ፈሰሰ፥ወረደ(በዝናብ የተነሳ)። 2. በብዛት ፈሰሰ (ደም፥እንባ፥...)።3.በብዛት ተመመ፥ ተጎደጎደ። ሀዘቡ ወደ ሰብሰባው ይጎርፋል። 4. በብዛት ቀረበ። ግብዣው ጎረፈ / ጥያቄው ጎረፈ።
ጎርፍ ስ 1. በብዛት የሚፈሰ የዝናብ ውሃ።2. ብዙ አያሌ።
አጎረፈ ግ 1. ጎርፍ ሆነ (የጣለው ዝናብ)። 2. አረፋ ሆነ ወይም አረፋው በደንብ እንዲታይ

አደረገ (ልብስ በሳሙና ሲታጠብ)።
ጎሪጥ "ጎረጠ" ስር ተመ.
ጎራ¹ ስ 1. ከፍተኛ ቦታ፥ ኮረብታ። 2. ፊና፥ ወገን። ሁሉም በጎራው ተሰለፏል።
ጎራ²

ጎራ አለ ግ እግረ መንገዱን ደረሰ ወይም ገባ አለ (ወደ ሌላ ቦታ በመሄድ ላይ ያለ ሰው)።
ጎራ ግ ከመረ፥ ቆለለ (ድንጋይን፥ እንጨትን፥...)።
ጎራዳ "ጎረደ" ስር ተመ.

ጎራዴ ስ ትርፁ ጎበጥ ብሎ ረዘም ያለና በአንድ በኩል ብቻ ስለት ያለው ባለእጅታ የጦር መሳሪያ።

ጎራ ስ ዋሻ፥ ጉድጓድ።
ጎርምጥ¹ ስ እግር አካባቢ የሚወጣና በቀላሉ የማይድን ከባድ ቁስል።
ጎርምጥ² ስ በባህር ውስጥ የሚገኝ ባለ ብዙ እግር ነፍሳት።

ጎርበጥባጣ "ጎረበጠ" ስር ተመ.
ጎርባጣ ዝ.ከ.
ጎርናና "ጎረነነ" ስር ተመ.
ጎርዳዳ "ጎረደደ" ስር ተመ.
ጎርፍ "ጎረፈ" ስር ተመ.

ጎሰመ ግ 1. ጎነጠ፥ መታ፥ ወጋ። 2. ደለቀ፥ መታ(ከበርን፥ ነጋሪትን)።
ጎሰረ ግ ጠቀጠቀ፥ አመቀ፥ አጨቀ። 2. በብዛት እፋ ውስጥ ጨመረ።
ጉሰር ። ቀዝር።
ተጎሰረ ግ ተቆዘረ።

ጎሰቆለ ግ ተጎሳቆለ።
ጎሰቋላ (ጉሰቋል) ት የከሳ፥ የመነመነ፥ የተጎዳ(በችግር፥ በሃዘን)።2 በአለባበሱ ቆሽሽ ያለ፥ችግረኛ።
ተጎሳቆለ ግ 1. ከሳ፥ መነመነ፥ ጎረጣ(በችግር፥ በሃዘን ምክንያት)።2. በችግር ምክንያት አለባበሱ ቆሽሽ አለ። 3. በደንብ ካለመያዝ የተነሳ ተበላሽ፥ ተንገላታ(ልብስ፥ እቃ፥...)።

ጎሰጎሰ ግ 1. በብዛት ጠቀጠቀ፥ አመቀ፥ ከተተ። 2. (ዘይ.) በብዛት በላ።
ጎሳ ስ የባህልና የቋንቋ አንድነት እንዲሁም በደምና በስጋ ዝምድና ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ያለውና መጠኑ ከነገድ አነስተኛ የሆነ ማህበረ ህዝብ።
የጎሳ ፖለቲካ ስ በዘር፥ በጎሳ፥ በብሄረሰብ ላይ የተመሰረተ ፖለቲካዊ እንቅስቃሴ።
ጎሰቋላ "ጎሰቆለ" ስር ተመ.
ጎሽ ግ ደፈረሰ።

ጉሽ ት ድፍርስ ወይም ያልጠራ።

ጉሽ ጠላ ስ ድፍርስ ወይም ያልጠራ ጠላ።

ጎሽመ ግ 1. በከርን ነካ ወይም ገፋ አደረገ፡ጎነተለ ፡ መታ። 2. "በነገር ጎሽመ"ን ተመ.

ጎሽመጠ ግ 1. በአሽሙር ተናገረ። 2.

አሽሚጠጠ።

ጎሽ¹ ስ ፈርጣማ ሜንቃና አሜጭር እግሮች እንዲሁም ሰፋፊ ሆነው ወደታች የተቀለበሱ ጆሮዎች ያሉት፤ የማየትና የመስማት ችሎታው ከፍተኛ የሆነ፤ ከቀንድ ከብት ጋር በቅርብ የሚዛመድ የጽር እንሰሳ (ስለሉን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

የጎሽ ፀጉር ስ በአንጻንድ ሰዎች ማጅራት ወይም ጆሮ ግንድ ወይም ግንባር አካባቢ የሚዛመድ ስሰ፡ ለስላሳና ቀላ ያለ ፀጉር።

ጎሽ² 1. እንኳን፤ ጥሩ፤ መልካም፤... ለማለት የሚባል የምስጋናና የማበረታቻ ቃል። ጎሽ የፊ ሊጅ/ ጎሽ በርታ! 2. አባክህ። ጎሽ መፅሃፉን አቀብለን።

ጎሽ አለ ግ እስይ፤ እንኳን፤... አለ።

ጎበረ ግ 1. አበጥ ወይም ወጣ ብሎ ታየ። 2. ልጥፍ፤ ልስት ሳይል ቀረ፤ ኮፊፍ አለ።

ጉብር ስ እንደ ጉጥ ወጣ ብሎ የሚታይ የአንድ ነገር አካል።

ጉብራት ዝ.ከ.

ተጎበረ ግ አበጥ፤ ኮፊፍ፤ ጉብ አለ።

አጎበረ ግ ጎበረ።

ጎበረረ ግ በመድረቁ ምክንያት ጎባጣ ሆነ።

ጎብራራ-(ጎበረረ) ት የደረቀና የጎበጠ።

ተንጎበረረ ግ ጎበረረ።

አጎበረረ ዝ.ከ.

አንጎበረረ ግ ጎብራራ እንዲሆን አደረገ፤ አንጎበደደ።

ጎበሰተ ግ በተደጋጋሚ ሳለ፤ አሁ አሁ አለ።

ጎበበ ግ 1. ልጥፍ ወይም ልስት ሳይል ቀረ፤ ኮፊፍ አለ። 2. ጎበጠ።

ጎባባ ት ጎባጣ።

ተንጎበበ ግ ጎበበ።

አንጎበበ ግ ጎንባሳ ወይም ጎባጣ እንዲሆን አደረገ።

ጎበኘ ግ ተዘዋውሮ እየ ወይም ተመለከተ።

ጉብኝት ስ ስለአንድ ነገር ወይም ቦታ ለማወቅ፤ ለመረዳት ወይም ለማድነት እየተዘዋወሩ የማየት ወይም የመመልከት ድርጊት።

ጎብኚ ስ ታሪካዊ ቦታዎችን ወይም ሌሎች

ነገሮችን እየተዘዋወረ የሚያይ ወይም የሚመለከት ሰው።

አስጎበኘ ግ ከጎብኚው ጋር አብሮ በመዞር ስለሚታየው ነገር ለጎብኚው አስረዳ፤ አሳወቀ።

አስጎበኚ ት ጎብኚዎችን እያዞረ የሚያሳይ፤ የሚያስጎበኝ።

ጎበዝ ግ ጎበዝ ሆነ።

ጎበዝ ት 1. ጀግና፤ ሃይለኛ፤ ብርቱ፤ ጠንካራ። 2. ታታሪ፤ ትጉህ። 3. በአንድ መያ ወይም የእውቀት ዘርፍ፤... ጥሩ ችሎታ ያለው።

የጎበዝ አለቃ ስ በጦርነት፤ በአሰሳ ወይም ሌሎች ተመሳሳይ በሆኑ እንቅስቃሴዎች ወቅት በአንድ አካባቢ የሚገኙ ተዋጊዎችን ወይም አሳሾችን እንዲመራ በአካባቢው ሰዎች በችሎታው የሚመረጥ አለቃ ወይም መሪ።

ጉብዝና ስ 1. ጀግንነት፤ ሃይል፤ ብርታት፤ ጥንካራ። 2. ትጋት፤ ታታሪነት። 3. ጥሩ ችሎታ።

*ጎበደደ

ጎብዳዳ ት ጎባጣ፤ ጎንባሳ።

ጉብድድ አለ ግ ጎባጣ ወይም ጎንባሳ ሆነ።

ጎብደድ አለ ግ ጎንባሳ አለ።

አጎበደደ ግ 1. ጎበጠ። 2. አንበሰ። 3. (ዘይ.) ራሱን ዝቅ በማድረግ ተለማመተ፤ አሸረገደ።

አጎብዳጅ ት ራሱን ዝቅ፤ በማድረግ የሚለማመተ፤ የሚያሸረግድ፤ አድርባይ።

ጎበጎበ¹ ግ ጉብጉባት አበጀ።

ጉብጉባት ስ አንድን ነገር ለማስገጥ ሲባል ጉብ ጉብ እንዲል ተደርጎ የሚሰራ ጌጥ።

ጎበጎበ² ግ ውሃ ያዘ፤ ቋጠረ፤ አጎረበ(የሰውነት ቀዳ)።

አጎበጎበ ዝ.ከ.

*ጎበጎበ

ጉብጉብ ስ የተጎበጎበ ሊጥ።

ተጎበጎበ ግ አብሊት በመብዛቱ ወይም ሊጡ በመቅጠት የተነሳ ለማስተካከል ሲባል ሊጡ ላይ ጽቂት በመመርመር ተለወሰ።

አጎበጎበ ግ አብሊት የበዛበትን ወይም የቀጠነ ሊጥን አወፍሮ ለማስተካከል ጽቂት በመመርመር ለወሰ።

ጎበጠ ግ አንበሰ፤ ጎበሰ፤ የደጋን ቅርፅ ያዘ።

ጎባጣ ት የደጋን ቅርፅ ያለው፤ ጎንባሳ ያለ።

ጎቢጥ ት (ስድብ) ዝ.ከ.

ጎበጥባጣ ት ጎርባጥባጣ፤ ብዙ ቦታ ላይ ጎባጣነት ያለው።

ጎባባ "ጎበበ" ስር ተመ.

ጎባን ስ ጣውንት።

ጎባጣ "ጎበጠ" ስር ተመ.

ጎብራራ "ጎበረረ" ስር ተመ.

ጎብኚ "ጎበኘ" ስር ተመ.

ጎብጻጻ "ጎበደደ" ስር ተመ.

ጎተራ ስ 1. ከጭቃ ወይም ከእንግዳራ ወይም ከቀርቀር፡... አራት ግእዝን ወይም ከብ ሆኖ የሚሰራና ከጻን ያለው የእህል ግስቀመጫ። 2. (ዘይ.) ብዙ የሚበላ፤ ሆጻም።

ጎተራ 1ኛ ፍቺ

ጎተተ (ጎተተ) ግ 1. ባበት ወደ ራሱ አቀረበ። 2. ወደሃላ አስቀረ። አዘዘ። እንዳይፈጥን አደረገ። 3. የማይፈለግን ጉዳይ፣ ሰው፣ ነገር፡... አስከትሎ ወይም ይዞ መጣ። የግልፈለገውን ነገር ለጎተተብኝ። 4. ጠራ (ሰይጣንን)።

ጎታታ (ጎትት) ት ሲሃድ፣ ሲሰራ፡... ፍጥነት፣ ትልጥፍና የለለው፣ ቀርፋ፡...

ጎታች ት ፍጥነትን፣ እድገትን፡... ወደሃላ የሚያስቀር፣ የሚያዘገድ።

ጎታች ባህል ስ ለእድገት፣ ለዘመናዊ፣ ለልጣቴ፡... እንቅፋት የሆነ ባህል።

ተጎተተ ግ ዝግ ወይም ቀስ አለ፤ ተንቀረፈ።

ተጎታች ስ ተሳቢ (የመኪና)።

ተጎተተ ግ 1. በታሰበው ጊዜ ሳይከናወን ወይም ሳይፈጸም ቀረ። 2. አብር ተያይዞ ወይም ተግተልጥሎ መጣ ወይም ሄደ።

አጎተተ ግ በታሰበው ጊዜ ሳይፈጸም ወይም ሳይከናወን እንዲቀር አደረገ (አንድን ጉዳይ)።

*ጎተነ

ጎተና ስ አጠር ያለ ጎፈሬ።

አጎተነ ግ አጠር ያለ ጎፈሬ አሳደገ።

ጎተጎተ ግ አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲፈጸም፡... በተደጋጋሚ በትጋት አሳሰበ፣ ወተወተ፣ ቀሰቀሰ።

ጎተጎች ት አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲፈጸም፡... በተደጋጋሚ በትጋት የሚያሳስብ፣ የሚያስታውስ።

ጎታ ስ ከጭቃ ወይም ከእንግዳራ ወይም ከቀርቀኝ የሚሰራና ከጎተራ አነስ ያለ የእህል ግስቀመጫ።

ጎታታ "ጎተተ" ስር ተመ.

ጎታች ዝ.ክ.

ጎትጎች "ጎተጎተ" ስር ተመ.

ጎቸ ግ በትንሽ በትንሹ ከመረ፣ ቀለለ፤ ቁጭ ቁጭ አደረገ።

ጉች አለ ግ 1. በትንሹ ተቀለለ። 2. ቁጭ አለ፣ ተቀመጠ።

ጉች ጉች ያለ ጡት ቀጥ፣ ፈርጠም ብሎ የሚታይ ያልወደቀ ጡት።

ጎንቆለ (ቆንጎለ) ግ ውሃ ውስጥ የተነከረ ባቂላ፣ አተር፣ ሽንብራ፡... መብቀል ጀመረ።

ጉንቆል ት ውሃ ውስጥ ተነከር የበቀለ (አተር፣ ባቂላ፣ ሽንብራ፡...)።

አጎንቆለ ግ 1. ጎንቆለ። 2. እንዲጎንቆለ አደረገ (ጥራጥራን ውሃ ውስጥ በመንከር)።

*ጎንበ

ተጎናነበ ግ ተከናነበ፣ ተጀቦነ፣ ተሸፋፈነ።

*ጎንበሰ

ጎንባሳ (ጉንብሰ) ት ጎባጣ።

በጉንብሱ ሂደ አጎንብሰ ወይም ጎበጥ ብሎ ሄደ።

ጎንበሰ ቀና አለ 1. ለፋ፣ ደከመ። 2. ተሸቆጠቆጠ። ጎንበሰ ቀና ብሎ ለስተናገድኝ።

ጎንበሰ አለ ግ 1. ጎበጥ ወይም ጎበደድ አለ። 2. አንገቱን ዘንበል ወይም ደፋ አደረገ። 3. ከአንገቱ፣ ከትከሻውና ከወገኑ ወደ መሬት ዘንበል ብሎ ዝቅ አለ።

ተጎንበሰ ግ ከአንገቱ፣ ከትከሻውና ከወገኑ ወደ መሬት ዘንበል ብሎ ዝቅ አለ፤ አንጎበሰ።

ተጎናነበ ግ ጎንበሰ በግላት ይቅር ተባባለ፤ ታረቀ።

አጎንበሰ ግ 1. ጎንበሰ አለ። 2. ራሱን ዝቅ በማድረግ ተለማመጠ፣ አሸረገደ።

አጎንባሽ ት አጎብጻጅ።

ጎንተለ ግ ጎነጠ፣ ጎሽም አደረገ።

ጉንተላ ስ ጉነጣ፣ ጉሽጣ።

*ጎንዘለ

ጎንዘላ ት ዘንፋላ።

ተጎናዘለ ግ ተዘናፈለ።

አጎናዘለ ግ አዘናፈለ።

ጎንደ ግ እራሱን ችሎ ለብቻው መኖር ጀመረ።

ጎናደ ግ ለብቻው ሪሪሳ ላጤ።

ጎንደለ ግ ቀረጠ።

ጎንዳላ (ጉንድል) ት ቆራጣ።

ጎንደበ ግ ቆረጠ፣ ጎረደ፣ ጎመደ።

ጎንደሽ ግ ቆረጠ፣ ቆመጠ።

ጉንድሽ ት (ስድብ) ቆራጣ፣ ቆማጣ (እጅ

ወይም እግር)።

ሃነሃ 7 1. ለሰት ወይም ከዛ በላይ የሆኑ ገመዶችን ወይም ክርችን፡... በአንድነት እያጠላለፈ ገመድ። 2. የፀጉር ጉንጉን ሰራ።3. (ዘይ.) ነገርን ወይም ሰራን አውጠነጠነት ደለተ። ጉንጉን ስ የተሃነሃ (ፀጉር፣ ቃላት...)። ጉንጉን አበባ ስ የ“አበባ ጉንጉን” ተመ.

ሃነጠ 7 1. ወጋ (በጣት፣ በእንጨት፡...)። 2. (ዘይ.) በነገር ነካ ወይም በአሸመር ተናገረ። በነገር ሃነጠ።።

*ሃነጨ

ጉንጭ ስ ከአይን በታችና ከእፍ ግራና ቀኝ በኩል የሚገኝ የሰውነት ክፍል (ስእሉን ራስ ስር ተመ.)።

ጉንጭ አልፋ ንግግር ፍሬ የሌለው አሰልፔ ንግግር።

ጉንጫም ት ጉንጫ ወፍራም የሆነ (ሰው)።

ሃንጨት(ጉንጭት) አደረገ 7 አፉ የሚችለውን ያህል አንደ ጠጣ።

ተሃነጨ 7 1. ዝ.ከ. 2. ጠጣ(መጠጥን)።

*ሃነፀፈ

ተሃነፀፈ 7 1. መላ ሰውነቱን ሸፈነ (ለምሳሌ በልብስ፣ በመሃናፀፈያ)። 2. በለበሰው ልብስ ላይ ደርቦ ለበስ(ባን፣ካፖርት፡...)። 3. (ዘይ.) ተቀዳጀ፣ አገኘ(ከብር፣ ድል፡...)።

መሃናፀፈያ(መሃናጠፊያ) ስ የፅላት መሸፈኛና መሸከሚያ የሆነ ረጅምና ሰፊ ግምጃ።

አሃናፀፈ 7 1. አለበስ፣ ሸፈነ። 2. አቀዳጀ፣ ሰጠ (ከብርን፣ ድልን፡...)።

ሃነፈ 7 1. የለበሰውን ልብስ በጉያው ወይም በብብቱ ወደ ላይ ሰብሰቦ ያዘ።2. አፈነ፣ ሸፈነ(በጨሰ)። 3. አፈር አስታቀፈ(ተክልን)። 4. በመት ውሃ ዘፍዝፎ አጠበ(ልብስን) ወይም ማንኛውንም እቃ። 5. በረመጥና በውሃ አጠበ(በቅባት የተበከለን እቃ)።

ጉንፍ ስ በብብት አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል፤ ጉያ።

ሃናም "ሃን" ስር ተመ.

ሃናዴ "ሃነደ" ስር ተመ.

ሃን ስ 1. በሰውነት ግራና ቀኝ በኩል የሚገኝና ከብብት አስከ ዳሌ ድረስ ያለው የሰውነት ክፍል። 2. በስተቀኝ ወይም በስተግራ በኩል የሚገኝ የማንኛውም አካል፣ ነገር ክፍል።

ከሃንህ ታገኘዋለህ ያደረገከው ወይም የምታደርገው ነገር መጥፎ ውጤት ያስከትላለሃል ለግለት የሚነገር የማስጠንቀቂያ ወይም የዛቻ አነጋገር።

ወደሃን ተጠመዘዘ /ታጠፈ ወደ ቀኝ ወይም ወደ ግራ በኩል ተጠመዘዘ።

የሃን ቁጥር ስ በህዝብ ወይም በጭነት ማመላለሻ መኪናዎች ጎን ላይ ከታርጋ ቁጥር በተጨማሪ የሚገኝ መለያ ቁጥር።

የሃን ንግግር አሸመር።

የሃን ውጋት ሆነበት በጣም ነዝነው፣ ጨቀጨቀው፣ ፋታ ነሳው።

ሃን ለሃን አጠገብ ለአጠገብ።

ሃናም ስ ጎኑ ሰፊ የሆነ።

ሃንባሳ "ሃነበሰ" ስር ተመ.

ሃንዛላ "ሃነዘለ" ስር ተመ.

ሃንዳላ "ሃነደለ" ስር ተመ.

ሃንረ 7 1. ነፋ፣ ቆዚ(ለሆድ)። 2. አጨቀ፣ ጠቀጠቀ፣ ሞላ(ከረጢትን)።

ጉኝር ት ቁዝር።

ሃዘሃዘ 7 1. ነስነስ፣ በተነ፣ አነጠፈ(ሳርን፣ ቅጠልን፡...)። 2. አነጠፈ፣ ደለደለ፣ ጉዘንዝ አደረገ(ለመኝታ፣ለመቀመጫ፡...)።

ጉዘንዝ ስ 1. በቤት፣ በድንኳን፣ በዳስ፣... ወለል ላይ የሚነሰነስ፣ የሚነጠፍ ሳር፣ ቁጠማ ወይም ቅጠል። 2. ምችት እንዲኖረው በመኝታ ወይም በመቀመጫ ላይ የሚደረግ ድልዳል።

ሃደለ 7 1. ፊት የነበረውን ያህል ሳይሆን ቀረ፣ ሙሉ የነበረው መጠኑ ቀነሰ ወይም አነሰ። 2. የሚፈለገውን ያህል ሳይሆን፣ ሳይሞላ፣ ሳይገኝ ቀረ፣ መጠኑ ወይም ብዛቱ አነሰ።

ጉድለት ስ 1. እንከን፣ ስህተት። 2. ማነስ፣ መቀነስ፣ መጉደል። ገንዘቡ ሲቆጠር ጉድለት አሳየ። 3. እጥረት። የቫይታሚን ጉድለት።

ሃደሎ(ሃደሎ) ት 1. ሙሉ ያልሆነ፣ የተቀነሰለት፣ ያልተሟላ። 2. የሰውነት ክፍሉ ወይም አካሉ ያልተሟላ(እጁ ወይም እግሩ የተቀረጠ፣ አይታይ የጠፋ፡...)። 3. (ዘይ.፣ስድብ) አጭር፣ ኩፋሩ።

ሃደሎ ቀን ስ መጥፎ አጋጣሚ(አደጋ፣ ሞት፡...) ያደረሰበት ወይም ያጋጠመበት ቀን።

ሃደሎ ቁጥር ስ ለሁለት ሲካፈል ቀሪ የሚኖረው ቁጥር (ለምሳሌ 3+5፣ 9፣ 11...)።

ተጓደለ 7 1. ሲደረግ የነበረው ወይም የተለመደው ነገር ተቋረጠ፣ ቀረ፣ ተሰተጓላለ። 2. ሳይሟላ ቀረ፣ ጎደለ።

አሃደለ 7 1. ካለው ወይም ከነበረው ነገር ላይ አነሳ፣ ቀነሰ። 2. (የሆነ ሰው ወይም እቃ) ባለመኖሩ ወይም ባለመገኘቱ የተነሳ መከናወን፣ መፈፀም፣... የሚገባው ነገር ሳይከናወን ወይም ሳይፈፀም ቀረ፣ አገዳ።

ጎደራ

ጎደራ ግ ሮሀ፣ አገላ (ለምሳሌ እንበላ)።
 ጎደራ ስ ስሩ እንደ ድንች ከመሬት ተቆፍሮ
 የሚመጣና የሚበላ ትጠላ ሰፋፊ ተክል።
 ጎደራ ግ 1. ጉድባ ሰራ። 2. አድፍጦ ጠበቀ።
 ጉድባ ስ 1. ፈፋ፣ ጉድጓድ። 2. ምሽግ።

*ጎደኘ
 ተጎዳኝ ግ 1. (በሰራ፣ በአላማ፣...) አብሮ ሄደ
 ወይም ተጓዘ፤ ተወዳጀ። 2. ተጣመረ።
 አጎዳኝ ግ 1. (በሰራ፣ በአላማ፣...) አብሮ
 እንዲጓዝ ወይም እንዲሄድ አደረገ፤ አወዳጀ። 2.
 አጣመረ።

*ጎደደ
 ጎዳዳ ት ጅንን፣ ኩሩ።
 ተጓደደ ግ ኩራ፣ ተጀነ፣ ታበዮ።

ጎደጎደ(ጎረጎደ) ግ 1. ጥልቀት ፍረው፤ ጉድጓድ
 ሆነ። 2. ዝርግ የሆነ ወይም ሞላ ወይም ወጣ ያለ
 ነገር ወደ ውስጥ ገባ፣ ተሰረጎደ።

ጉድጓድ ስ ወደ ታች ተቆፍሮ ወይም ተምሶ
 ከፍት የሆነ መሬት።

ጉድጓድ ገብተህ ታመጣለህ ከየትም
 ፈልገህ ታመጣለህ።

ጎድጓዳ ግ ዝርግ ያልሆነ ወይም ወደ ውስጥ
 የሰረጎደ።

ጎድጓዳ ሳህን ስ ዝርግ ያልሆነ፣ እንደብረት
 ድስት የተሰራ ሳህን።

አጎደጎደ ጥልቀት እንዲኖረው አድርጎ ቆፈረ።

*ጎደጎደ
 ነጎድጓድ ስ የመብረት ድምፅ ወይም
 ጉርምርምታ።

ተንጎደጎደ ግ 1. ሮሀ ወይም የነጎድጓድ
 ድምፅ ተሰማ። 2. ተንገሮታዊነት፣ በብዛት ፈሰሰ፣
 ወረደ። 3. በብዛት ሆነ ወይም ተደረገ።

አንጎደጎደ ግ 1. የነጎድጓድ ድምፅ አሰማ። 2.
 በብዛት ሰጠ፣ አሸጎደጎደ። 3. አወረደ፣ አፈሰሰ።
 ዝናቡን አንጎደጎደው።

ጎደፈ ግ 1. አደፈ ወይም ቆሸሸ። 2. ጠፋ፣
 ተበላሸ (ለም፣ ከብር፣ ዝና፣...)።

ጉድፍ ስ ቆሸሻ ወይም ጥራጊ።

አጎደፈ ግ 1. አቆሸሸ። 2. (ዘይ.) አጠፋ፣
 አበላሸ(ለምን፣ ከብርን፣ ዝናን፣...)።

ጎደፈረ ግ ጫረ፣ ማሰ፣ ቆፈረ።

ጎዳ ስ 1. ቀንድ የሌለው(ከብት)። 2. ጥለት
 የሌለው(ጋቢ፣ ኩታ፣...)።

ጎዳ ግ 1. ችግር፣ ስቃይ፣ ሀመም፣... አስከተለ
 (አደጋ፣ ዱላ፣...)። 2. በደለ፣ ቅር አሰኘ፣
 አስቀየመ። 3. አድሎአዊ በሆነ ወይም

ባልተመጣጠነ ወይም ትክክል ባልሆነ፣... ሁኔታ
 አንድን ነገር አደረገ። ለሰውን ሲያሳድስ ለጎን
 ጎራተኛ/ላ/ ጫግውን ሲሸጥላን በየጋ ጎራተኛ።
 ጉዳት ስ 1. ችግር፣ ስቃይ፣ ጉስቀልና(በሀመም፣
 በአደጋ፣ በግዝን፣... ምዝንያት የሚመጣ)። 2.
 ትክክል፣ ተገቢ፣ ተመጣጣኝ ባልሆነ ሁኔታ
 የተፈፀመ ድርጊት። የአንድ ነገር መሰበር፣
 መበላሸት፣... ወይም የአካል መጉደል።

ጉዳተኛ ት ጉዳት የደረሰበት(ሰው)።

ጎጆ ት ጉዳት የሚያስከትል።

ጎጆ ባህል ስ በሰው ላይ ጉዳት የሚያመጣና
 ሂላቀር የሆነ ባህል፣ ልማድ።

ተጎዳ ግ የቅርብ ዘመድ ሞተበት። ለገሌ ላባቱን
 ተጎዳ።

አጎዳ ግ (የሆነ ሰው ወይም እቃ) ባለመኖሩ
 ወይም ባለመገኘቱ የተነሳ መከናወን ወይም
 መፈፀም የሚገባው ነገር ሳይከናወን ወይም
 ሳይፈፀም ቀረ፣ አጎደለ።

ጎዳና ስ መንገድ።

ጎዳዳ "ጎደደ" ስር ተመ.

ጎድን ስ 1. በግራና በቀኝ በኩል ከአከርካሪ
 አጥንት እስከ ደረት አገድም የሚዘረጋና በቀኝ
 አሰራ ሁለት በግራ አሰራ ሁለት ሆኖ የሚገኝ
 የደረት አጥንት። 2. ጎን። 3. ጎድን! እንዳይገፋህ
 ወይም ዞር በል ለማለት የሚነገር ቃል(የተጫነ
 አሁያ በሰዎች አጠገብ በሚተላለፍበት ጊዜ)።

የጎድን አየ 1. ገረመመ። 2. ገላመጠ።

ጎድን ጥብስ ስ ለምግብነት ከነላጥንቱ
 ተጠብሶ የሚዘጋጅ የከብት ጎድን።

ጎድጓዳ "ጎደጎደ" ስር ተመ.

ጎደሎ "ጎደለ" ስር ተመ.

ጎጆ "ጎዳ" ስር ተመ.

ጎጆ ስ 1. ጎጆ ቤት። 2. (ዘይ.) የትዳር ኑሮ።

ጎጆ ቀለስ 1. ጎጆ ቤት ሰራ። 2. ትዳር
 መሰረተ።

ጎጆ ወጣ 1. ትዳር መሰረተ። 2. እራሱን ችሎ
 ለብቻው መኖር ጀመረ (ከሚሰኩ፣ ከወላጆቹ ጋር
 ይኖር የነበረ)።

ጎጆ መውጫ ላልተደራጀና የራሱን ቤትና
 ትዳር ገና ለሚመሰርት ሰው የሚሰጥ
 ግጭት(ገንዘብ፣ እቃ፣...)።

ጎጆ ወጪ 1. አዲስ ትዳር መስራች። 2.
 እራሱን ችሎ ለብቻ መኖርን ገና የጀመረ።

ጎጆ አወጣ ለአንድ ሰው ገንዘብ፣ እቃ፣...
 በመስጠት ራሱን እንዲችል ወይም እንዲቋቋም
 አደረገ።

ጎጆ ቤት ስለ አነስተኛ የሳር ቤት።

ጎጆ ቤት

የጎጆ ኢንዱስትሪ ስለ እንደ ፋብሪካ ውስብስብ ቴክኖሎጂና የማምረቻ መሳሪያዎችን ሳይጠቀም በቤት ወይም በመኖሪያ አካባቢ ተወስኖ ልዩልዩ የፍጆታና የአገልግሎት ውጤቶችን የሚያመርት አነስተኛ ኢንዱስትሪ።

ጎጠረ ግንኙ ቀበተተ(ሆድን)።

ጉጥር ት (ስድብ) ሆዱ የተነፋ ወይም ጉስር ያለ።

ጎጠጎጠ ግ ወጋ፡ወጋ አደረገ። በጣቱ ጎጠጎጠው።

*ጎጠጎጠ

ጉጥ ስለ 1. በእንጨት ላይ እንደ ጡት ጉብ ጉብ ብሎ የሚታይ የእንጨቱ ክፍል። 2. በማንኛውም ነገር ላይ አበጥ ወይም ጉብ ብሎ የሚታይ አካል።

አጎጠጎጠ ግ 1. መውጣት ወይም ማደግ ጀመረ(ጡት)። 2. አበቀለ፡ አጎመጎመ(ተከል ላይ የሚወጣ ጉጥ)።

አጎጠጎጠ ት ጡቶቿ ቆም ቆም ማለት የጀመሩ ወይም ለአካል መጠን የደረሰች (ልጃገረድ)።

አጎጠጠ ት 1. አጎጠጠ። 2. ቆም ቆም ማለት የጀመረ ጡት።

ጎጥ ስለ 1. ጉብታ፡ ኮረብታ። 2. መንደር።

ጎፈረ ግ አደገ ወይም እንደ ጎፈሬ ሆነ(ፀጉር)።

ጎፈሬ ስለ ተከርከሞና ተበጥሮ ቀጥ ብሎ የሚቆም ፀጉር

ጎፈር ስለ 1. የአንበሳ ወይም የዝንጀሮ ጋማ ወይም ፀጉር። 2. እንደ ቆብ ተዘጋጅቶ በራስ ላይ የሚጠለቅ የአንበሳ ወይም የዝንጀሮ ፀጉር ። 3. ከአንበሳ ቆዳ የተዘጋጀ ለምድ።

አጎፈረ ግ ፀጉሩን እንደ ጎፈሬ አሳደገ።

ጎፈነነ ግ አንገሽሽ፡ አንገፈገፈ(ጣለም)።

ጎፍናና ት የሚያንገሽሽ፡ ጎምዛዛ (ለጣለም)።

ጎፊያ ጉፋያ ሆነ።

ጉፋያ ት 1. የማይታኘብ አንጀ(ሰጋ)። 2. የከሳና ያረጀ (ከብት)። 3. (ዘይታ፡ስድብ) ያረጀ፡ የሸመገለ(ሰው)።

ጎፈጎፈ ግ አረጀ፡ ሸመገለ።

ጎፍጓፋ ት (ስድብ) ያረጀ፡ የደከመ።

ጎፊጠጠ ግ በእርጅና ወይም በሀመም ምክንያት ጎበጠ።

ጎፍጣጣ(ጉፍጥጥ) ት (ስድብ) ያረጀ፡ የደከመ።

ተንጎፊጠጠ ግ ጎፊጠጠ።

ጎፊጨረ ግ በጥፍሩ ጫረ፡ ግጨረ፡ ሷጠጠ።

*ጎፊፊ

ጎፋፋ ት ቀርፋፋ፡ ቅልጥፍና የሌለው፡ ጎታታ።

ተንጓፊፊ ግ በአለባበሱ ዝርከርክ ብሎ እየተጎተተ ወይም እየተንቀረፈፈ ተራመደ፡ ሃደ።

ጎፋ ግ በረገገ፡ ወገሽ።

ጎፍላ¹ ስ በሞተ ጥጃ ቆዳ ውስጥ ገለባ በመጠቅጠት የሚሰራ የጥጃ ምስል።

ጎፍላ² ስ በሽጉጥ ማህደር፡ በመጎናፀፊያ፡... ዙሪያ የሚገኝ የከር ወይም የሃር ወይም የሱፍ ዘርፍ።

ጎፍናና “ጎፊነነ” ስር ተመ.

ጎፍጓፋ “ጎፊጎፊ” ስር ተመ.

ጎፍጣጣ “ጎፊጠጠ” ስር ተመ.

ጓ¹ የ “ግ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጓ²

ጓጓታ ግ በመተረማመስ ወይም በመጋጨት የሚሰማ ድምፅ።

ጓ አለ ግ እንደ በርና መስኮት ያለ ነገር ሲጋጭ የሚሰጠውን ድምፅ አይነት ሰጠ።

ጓጓ አለ ግ ተንጓጓ።

ጓጓ አደረገ ግ አንጓጓ።

ተንጓጓ ግ በመተረማመስ ወይም በመጋጨት በተደጋጋሚ ጓ ጓ የሚል ድምፅ ሰጠ።

አንጓጓ ግ በማተረማመስ ወይም በማጋጨት በተደጋጋሚ ጓ ጓ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ጓል(ጉል) ት ያልደቀቀ፡ አንኳር (የአፈር፡ የሰኳር፡ የጨው...)።

*ጓመጠ

አጓመጠ ግ ባቱ ሙሉ ጎርሶ አኘከ ወይም አላመጠ።

ጓሚያ ስለ 1. ያልበለለ ወይም ገና ጥሬ የሆነ(ፍራፍሬ)። 2. ከጮርታነት ያለፈና በቃሪያነት ደረጃ ላይ ያለ ፍራፍሬ።

ጓሮ ስለ ቤት ጀርባ ያለ ቦታ።

የጓሮ አትክልት ስለ እንደ ሽንኩርት፡ ጎመን፡ ድንች ያለና በቤት አካባቢ የሚተክል አትክልት።

ጓሳ ስለ ለገመድ፡ ለቤት ክፍን፡ ለወፍጮ

መጥረጊያ፡... የሚያገለግልና በደጋ አካባቢ የሚገኝ ቀጭንና ቫካራ የሳር አይነት፡፡

ጓን ግ ወደ ላይ ተወረወረ፡፡ ነጠረ፡፡

አንን ግ ወደ ላይ ወረወረ ወይም አነጠረ፡፡

ጓንት ሲበላጅ ቅርፅ ከሳስተካ ወይም ከሰፍ ወይም ከቆዳ፡... የሚሰራና ለአያንዳንዱ ጣት ግስገቢያ ያለው የእጅ ሽፋን፡፡ የእጅ ሹራብ፡፡

ጓንት

ጓንዴ ስ ስድስት ጥይት የሚጎርስ አፈ ዱልዱም የጠመንጃ አይነት፡፡

*ጓዘ

ጉዞ ስ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ በእግር ወይም በሌላ የመጓጓዣ አይነት የሚደረግ እንቅስቃሴ፡፡ ጉዞ ፍታት ስ (ኢ .ኢ. ተ. ቤ .) አስከሬን ከቤት ወጥቶ መቃብር ቦታ እስኪደርስ ድረስ ሰባት ቦታ ላይ እያረፈ ለሰባት ጊዜ የሚደረግለት የፀሎተ ፍትሃት አይነት፡፡

ጓዝ ስ አብሮ ያለ ወይም የሚኖር ብዙ እቃ፡ ከተት ወይም ቤተሰብ፡፡

ጓዙን ጠቀለለ ያለውን እቃ ወይም ንብረት ሁሉ ጠቅልሎ ለመሄድ ተነሳ፡፡ ተዘጋጀ፡፡

ተጓዘ ግ 1. ሄደ፡፡ ተራመደ፡፡ 2. ጉዞ አደረገ፡፡ 3. ገስገሰ፡፡ በበላላው ጎሳና ተጓዘ፡፡

ተጓዥ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ የተነሳ ወይም በመሄድ ላይ ያለ፡፡ 2. በአንድ ቦታ ረገቶ የማይቀመጥ ወይም መንገድ የሚያበዛ፡፡

ተጓዝ ግ ብዛት ያለው እቃ ወይም ሰው ከአንዱ ወደ ሌላው ቦታ ተጭኖ ተወስደ፡፡ ሄደ፡፡

መጓጓዣ ስ 1. ከቦታ ወደ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመንቀሳቀስ የሚያገለግል የጋማ ከብት፡ መኪና፡አውሮፕላን፡... (ስእሉን የሚቀጥለው ገፅ ላይ ተመ.)፡፡ 2. በመኪና፡ በአውሮፕላን፡ በመርከብ፡... ለመጓዝ የሚከፈል ገንዘብ፡፡

አጓዘ ግ ብዛት ያለውን እቃ ወይም ሰው ከቦታ ወደ ቦታ ወሰደ፡፡

አጓዝ ግ ብዛት ያለውን እቃ ወይም ሰው ከቦታ ወደ ቦታ ወሰደ፡፡

ጓያ ስ በእሸትነቱ ከተመገቡት፡ እሸትም ባይሆን እንኳ እሱን በልቶ በላይ ላይ ወተት ወይም ተልባ ከተጠጣበት ይሰብራል ወይም ያሽመደምዳል የሚባል አተር መሳይ እህል፡፡

ጓደኛ "ጓድ" ስር ተመ.

*ጓደደ

ተጓደደ ግ ኮራ፡ ተጀነነ (በትእቢት)፡፡

አጓደደ ግ አኮራ፡ ጀነነ፡፡

ጓዳ ስ በዋናው ቤት ውስጥ የሚገኝና ለማንኛውም

ቁሳቁስ ማስቀመጫ የሚሆን ልዩ ክፍል፡፡

ጓዳዋን ያውቃል ምስጢሯን፡ ገመናዋን፡ አናፈሯን ያውቃል፡፡

የጓዳ በር የምስጢር ወይም የሰርቆሽ በር፡፡

ጓድ ስ 1. ጓደኛ፡፡ 2. በላሻሊዝም ወይም በከሚኒዝም ስርአት ውስጥ ያሉ የፖለቲካ አራማጆች እርስ በርሳቸው የሚጠራቀቡት የአቶ ወይም የክቡር መተኪያ ስም፡፡ 3. ለአንድ ሰራ ወይም ተልእኮ የተመደበ ቡድን፡፡

ጓደኛ ስ 1. ባልንጀራ፡፡ 2. አቻ፡ ተመሳሳይ (በእድሜ ወይም በሌላ)፡፡ 3. ወዳጅ፡፡

ጓደኛ አፈራ ጓደኛ አገኘ ወይም አበጀ፡፡

ጓጉንቸር¹ ስ 1. በአፈርና በድንጋይ ውስጥ የምትኖርና ቆዳዋ ቫካራ የሆነ የእንቁራሪት አይነት፡፡

ጓጉንቸር² ስ ተገጠላማይ የበር ቁልፍ (ስእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)፡፡

ጓህለ ግ 1. (እንደ ዱቄት ያለ ነገር በውሃ ሲበጠበጥ) በድንብ ሳይሟሟ ወይም ሳይፈርስ ቀረ፡፡ አልፎ አልፎ እንደኳስ ተደብላቡሉ ተገኘ፡፡ 2. በእግር ብዙ ከመጓዝ ወይም ከባድ ስራ ከመሰራት የተነሳ በሰውነት ላይ አልፎ አልፎ ህመም ተሰማ፡፡ ሰውነት ጣመነ፡፡

ጓጓላ ግ (በውሃ ከተበጠበጠ እንደ ዱቄት ካለ ነገር ውስጥ አልፎ አልፎ ሳይሟሟ ወይም ሳይፈርስ እየተደበለበለ የሚገኝ ዱቄት፡፡

ጓህረ ግ ሙሀ፡ አሃራ፡፡

አጓህረ ዝ.ከ.

ጓህት "አጓህት" ን ተመ.

ጓህጠ ግ 1. በጣት፡ በእንጨት፡... ነካ ነካ ወይም ወጋ ወጋ አደረገ፡፡ 2. ለማስታወክ ጉሮሮውን በጣቱ ነካ ነካ አደረገ፡፡ 3. አስታወክ ወይም አስመለሰ፡፡

አስጓህጠ ግ አስታወክ ወይም አስመለሰ፡፡

ጓጓ ግ ተመኘ፡ ሳመጀ፡ ፈለገ፡፡

ጉጉ ቅ አንድ ነገር ለማድረግ፡ ለማግኘት፡... ከፍተኛ ፍላጎት ወይም ምኞት ያለው፡፡

ጉጉት ስ ከፍተኛ ፍላጎት ወይም ምኞት፡፡

አጓጓ ግ 1. አማራ፡ ስሜት ሳበ፡፡ 2. እንድን ነገር በማሳገጥ ሌላው ሰው እንዲመኝ ወይም እንዲፈልግ አድርጎ አስገመጀ፡፡ 3. አላሳ፡፡

ጓጓታ "ጓ²" ስር ተመ.

*ጓጠጠ

ማንጓጠጥ ስ ማናናቅ፡ማጣጣል ወይም ማሽግጠጥ፡፡

ተንጓጠጠ ግ ተናቀ፡ተሸግጠጠ፡፡

አንጓጠጠ ግ እናናቀ፡ አቃለለ፡ አዋረደ ወይም አሸግጠጠ፡፡

ጓፈለ ግ አደፈ፡ ቆሸሸ (ልብሰ)፡፡

አጓፈለ ግ አቆሸሸ፡ አሳደፈ፡፡

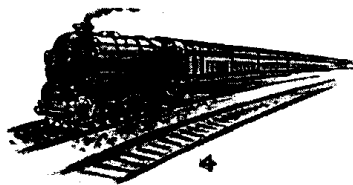
1

2

3

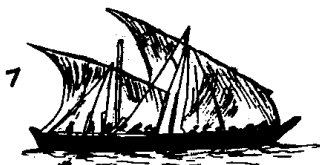
4

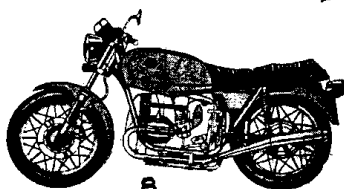
5

6

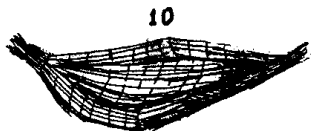
7

8

9

10

1. ብስክሊት
2. አውቶቡስ
3. የቤት መኪና
4. ባቡር
5. ሂሊኮፕተር

6. አይርፕላን
7. ጆልብ
8. ሞተር ብስክሊት
9. መርከብ
10. ታንኳ

ጠ ከ"ገ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል(ግእዝ ሆኖ)።

ጠህነን ግ ጀነ፥ አኮራ።

ተጠህነን ግ ተጀነ፥ ኮራ።

ጠህፕ¹ ግ 1. ተናደደ፥ ተቆጣ፥ ተበሳጠ። 2. መታ፥ ጠለዘ፥ መደወተ።

ጠህፕ² ግ ፈጠ፥ አደቀቀ።

ጠለለ ግ 1. ጠራ፥ ኩልል አለ፥ ዝቃው ወደታች የተጣራው ወደላይ ሆነ። 2. ተጣራ፥ ነጠረ(ወርቅ፥ ብር፥...)።

ጠለላ ስ የጠለለ አንት።

ጥላይ ት የጠለለ፥ የተጣራ (ፈላሽ) ።

አጠለለ ግ 1. አጣራ፥ አቀረረ። 2. አተላው ወደታች ዘቅጦ የተጣራው ወደላይ ሆነ።

ማጥለያ ስ ከሽቦ ወይም ከስንደዶ ተታቶ የሚሰራና ለማጥራያነት ወይም ለማጥለያነት የሚያገለግል ወንፊት መስል እቃ፥ ወንጠፍት።

*ጠለላ¹

ተንጣለለ ግ 1. በብዛት ፈሰሰ፥ ተኛ፥ ተጥለቀለቀ (ውሃ፥ ደም፥...)። 2. ሰፊ ሆኖ ተሰራ (ቤት፥ ድንኳን፥...)።

አንጣለለ ግ በሰፋት ሰራ፥ ተከለ (ቤትን፥ ድንኳንን፥...)።

*ጠለላ²

ጠለላ ስ ከለላ፥ ተገን።

ተጠለለ ግ ተከለለ ወይም ጸነ (ከዝናብ፥ ከፀሃይ፥ ...)።

መጠለያ ስ 1. መከላከያ (ከዝናብ፥ ከፀሃይ፥ ...)። 2. መጠጊያ፥ ማደሪያ፥ ማረፊያ ቦታ።

አስጠለለ ግ 1. አስጠጋ፥ ለጊዜው ማረፊያ ወይም ማደሪያ ሰጠ። 2. መጠለያ ወይም ተገን ሆነ። ዛፉ አያስጠልልም።

ጠለላ¹ "ጠለለ" ስር ተመ.

ጠለላ² "ጠለለ" ስር ተመ.

ጠለመ ግ ውሃ ውስጥ ሰጠመ፥ ዘቀጠ። 2. ጠፋ፥ ጠልቆ ቀረ።

ጠለሰ ግ ጥላ ጣለ፥ ጠለሰ ሆነ።

ጠለሰ ስ የፀሃይ ብርሃን በቀጥታ የማያገኘው ወይም የማያርፍበት ቦታ ፥ ጥላ።

ጠለሰመ ግ ጠንቋይ ወይም ደብተራ የሃረግ፥ የሰው ፥... ምስል እያስመሰለ ሳለ ወይም የጥን ቁልፍ ወይም የአስማት ዕሁፍ ዓፈ።

ጠልሰም ስ 1. ከብር ወይም ከሌላ ማእድን ይሰራ የነበረ የሴቶች ያንገት ጊጥ። 2. የተለያየ ስእል ያለበት የጥንቆላና የአስማት ዕሁፍ የያዘ ጥቅል ብራና ወይም ወረቀት።

ጠለሰ "ጠለሰ" ስር ተመ.

ጠለሽት "ጥላሽት"ን ተመ.

ጠለቀ¹ ግ 1. ዘቀጠ፥ ሰጠመ። 2. ወደ ውስጥ ዘልቆ ገባ። 3. በጣም ጎደጎደ። 4. ገባ። ፀሃይ ጠለቀች።

ጠላቂ ስ ከባህር ወይም ከወንዝ ውስጥ ጠልቆ የሚገባ ዋናተኛ።

ጣልቃ በመካከል ወይም በማቋረጥ ወይም አልፎ አልፎ (ያለ፥ የገባ፥ የሚገባ፥...)።

ጣልቃ ገባ 1. በማይመለከተው ወይም በማያገባው ነገር ገባ። 2. ያለተራው ወይም ያለበታው በሌላው መካከል ገባ።

ጣልቃ ገብ ት በጣልቃ፥ በመካከል የሚገባ።

ጥልቅ ት 1. ወደታች በጣም ርቀት ያለው (ውቅያኖስ፥ ጉድጓድ፥...)። 2. ሰፊና ዝርዝር የሆነ (እውቀት፥ ምርምር፥...)። 3. ስሜትን የሚነካ። ጥልቅ ሃዘን ተሰምቶታል።

ጥልቅ መርፌ ስ የጥልፍ መስሪያ የሆነ በጣም ትንሽ መርፌ።

ጥልቀት ስ 1. የወደ ውስጥ ወይም የወደታች ርቀት (የባህር፥ የወንዝ)። 2. ወደታች ወይም ወደ ውስጥ ያለ የርቀት መጠን። የጉድጓዱ ጥልቀት ላገድ ሚትር ነው። 3. መጠን፥ ስፋት (የእውቀት፥ የምርምር)።

ጥልቅ አለ ግ 1. ዘው አለ ወይም ድንገት ገባ። 2. በማይመለከተው ነገር ውስጥ ገባ። በሰው ጉዳይ ጥልቅ አትበል።

ጥልቅ ብዩ ት በማያገባው ወይም በማይመለከተው ነገር የሚገባ።

ጠለቀ² ግ ጨለፈ፥ ደነበቀ(ፈላሽን)። 2. ጨለፈ፥ አወጣ (ወጥን)።

መጥለቂያ ስ ውሃን ወይም ሌላ ፈላሽ ነገርን ከበርሜል፥ ከእንስራ፥ ከጉድጓድ፥... መቅጀ።

ጠለቀ³ ግ ገባ፥ ተደረገ። የአባባ ጉንጉን በላገቱ ጠለቀለት።

አጠለቀ ግ 1. ለበለ (ለምሳሌ ጅራብ፥ ሱራ)። 2. አለበሰ (ለሌላ ሰው)። 3. በብዛት ያዘ፥ አለ በሰ። እከክ አጠለቀው።

ተጥለቀለቀ ግ በብዛት ተሸፈነ፥ ተሞላ (ለምሳሌ በጎርፍ)።

አጥለቀለቀ ግ በብዛት ሸፈነ፥ አለበሰ፥ሞላ (ለምሳሌ ጎርፍ፥...)።

ጠለንጅ(ጠሌንኸ) ስ ግንዱ አንን ያለው አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ጠለዘ ግ መታ፡ ነረተ።

*ጠለጠለ

ጥልጥል አለ ግ ተንጠለጠለ።

ጥልጥል አደረገ ግ አንጠለጠለ።

ተንጠለጠለ ግ 1. ተሰቀለ። 2. ከፍ ያለ ቦታ ላይ ወጣ፥ ተቀመጠ። 3. አጠረ (ልብስ)። ሊዘንብ ወይም ሊጥል ተቃረብ(ዝናቡ)። 5. ሊወድቅ ወይም ሊፈርስ ትንሽ ቀረወ። ግንቡ ተንጠልጥሏል። 6. ተጀምሮ ሳያልቅ ወይም ሳይፈፀም ቀረ። ጉዳዩ እንደተንጠለጠለ ቀረ።

ተንጠላጠለ ግ ወጣ (ዛፍ፥ ገደል፥...ላይ)። 2. በሰው ድጋፍ ወደ አንድ ደረጃ ተሸጋገረ።

አንጠለጠለ ግ 1. ሰቀለ። 2. በጆሮ ላይ አደረገ(ጌጥን)። 3 በእጁ ያዘ። ሽንጣውን አንጠልጥሎ ወጣ። 4. ስሜትን ያዘ፥ ግረዝ፥ አጓጓ። 5. ሳይጨርስ በጅምሩ ተወ።

እንጥልጥል ት 1. የተንጠለጠለ ወይም ያላለቀ(ጉዳይ) ። 2. ተንጠልጣይ የሆነ፥ (ለምሳሌ የጆሮ ጌጥ)። 3 በአንዳንድ በጎች ወይም ፍየሎች አንገት ላይ ተንጠልጥለው የሚታዩና እንደ ጡት ጫፍ ያሉ አካላት።

ጠለፈ ግ 1. አሰናከለ፥ አወላከፈ። 2. በጨርቅ ላይ በከር እየሰፋ አስገጠ፤ የጥልፍ ስራ ሰራ። 3. አድብቶ በሃይል ወይም በማስገደድ ወሰደ (ልጃገረድን ለትዳር)። 4.ነጥቆ ወሰደ፥ ቀማ (አምራ)። 5. አትጣጫውን አስለውጦ ወደሚፈለገበት ቦታ ወሰደ (ወንዝን)። 6. አስገድዶ አትጣጫ አስቀየረ (ብዙውን ጊዜ አውሮፕላንን)። 7. አሰረ(በገመድ)። 8. በፈጃቶ ወይም በስልክ ለሌላ ሰው የሚተላለፈውን መልእክት በምስጢር አደመጠ። 9. የስልክ፥ የኤሌክትሪክ፥... መስመርን ከሌላ መስመር ቀጠለ።

ጠለፋ ስ 1. ከመንገድ አስገድዶ በመውሰድ ሚስት የማግባት ድርጊት። 2. አትጣጫን መለወጥ (ለምሳሌ የወንዝን አፈሳሰስ)።

የጠለፋ ዋሽ ስ ባለእዳን ለማቅረብ ዋሽ የሚሆን ሰው።

ጥልፍ ስ በተሟሰ፥ በተለየ ጨርቅ፥... ላይ በመርፈና በከር ተወሳሰቦ የሚሰራ ጌጥ።

ጥልፍ ቀሚስ ስ በጥልፍ የተጌጠ የአበሻ ቀሚስ።

ጥልፍልፍ ት 1. ተወላሰቦ የተሰራ (ለምሳሌ ጫማ)።

ጥልፍ

2. ውስብስብ።

ተጠለፈ ግ 1. አትጣጫው ተለወጠ (የወንዝ አፈሳሰስ)። 2. ተገዶ አትጣጫ ቀየረ (አውሮፕላን)።

ተጠላለፈ ግ ተያያዘ፥ ተወሳሰበ፥ ተቆላለፈ።

አጠላለፈ ግ አወሳሰበ፥ አቆላለፈ፥ አስተሳሰረ።

ጠላ ስ ከላብስ ወይም ከማሽላ ወይም ከዳጉሳ ወይም ከበቆሎ እንዲሁም ከብትልና ከጌሾ በቤት ውስጥ የሚዘጋጅ መጠጥ።

ጠላ አነሳ የተጣራውን ወይም የጠለለውን ጠላ ከአተላ እየለየ በሌላ እቃ ቀጸ።

ጠላ ጠመቀ ጠላ አዘጋጀ።

የጠላ ቂጣ ስ በጠላ ጥንሰስ ውስጥ የሚገባ ቂጣ።

ጠላ ቤት ስ ጠላ የሚሸጥበት ቤት፤ መሸታ ቤት።

ጠላ² ግ አልወድ አለ፥ ጥላቻ አሳየ።

ጠላት ስ 1. የማይወዱት ወይም የሚጠሉት ሰው። 2. ባላጋራ፥ ባላንጣ። 3. በአንድ አገር ላይ የዘመተ ወራሪ።

ጠላት አፈራ/ ገዛ ጠላት አበጀ።

ጥል ስ 1. ጠብ ፥ አምባጓር፥ ግጭት። 2. ጠበኛ፥ ኩርፍ።

ጥለኛ ት የተጣላ፥ ጠበኛ፥ ኩርፈኛ።

ጥላቻ ስ የመጥላት፥ ያለመፈለግ፥ ያለመፍቀድ፥ ፀር የመሆን ስሜት።

ተጠላ ግ የማይወድድ፥ የማይፈቀድ ሆነ።

ተጣላ ግ 1. ጠብ ፈጠረ፥ ተጋወ፥ ቅራኔ ውስጥ ገባ። 2. አልሰማማ አለ፥ አመመ። የጠጣሁት መጠጥ ተጣላን።

አጣላ ግ ጠብ እንዲፈጠር አደረገ፥ አጋወ።

አጣይ ት ከወዲያና ከወዲህ ወሬ እያቀበለ ሰውን የማያጣላ።

አጥላላ ግ ዋጋቢስ አድርጎ ተናገረ፥ አጣጣለ፥ አራከለ፥ አናናቀ።

አስጠላ ግ 1. እንዲጠላ አደረገ። 2. አስቀየመ፥ መጥሮ ሆነ፥ የማይፈቀር ወይም የማይወደድ ሆነ።

አስጠለታ ት የማያምር፥ ደስ የማይል፥ አስከፈ ወይም አስቀያሚ የሆነ።

*ጠላ

ጥላ ስ 1. ከሰሌን ወይም ከጨርቃ ጨርቅ፥... የሚሰራ የፀሃይና የዝናብ መከላከያ፤ ጃንጥላ። 2. የፀሃይ ጨርር በቀጥታ ያላረፈበት ቦታ። 3. በአንድ አካል ላይ ብርሃን በከፊል ባረፈ ጊዜ ብርሃን ባላረፈበት ወገን በኩል ጥቁር ሆኖ

የሚታይ የአካሉ ምስል። 4. (ዘይ.) መከታተል። ሰውዬው የሄደበት ጥላ ነው።

ጥላ ሆነበት የግብር ስጋ ግንኙነት የፈፀመ ወይም ከፀሃይ ላይ ቆይቶ የሰውነቱ ሙቀት ገና ያልበረደ።... ሰው ህመምተኛ ወደተኛበት ክፍል ወይም ቤት ውስጥ ስለገባ ህመምተኛው ህመም ተቀብሎበት። ፀናበት(ለምሳሌ የተገረዘ ህፃን፣ የኩፍኝ፣ ... ህመምተኛ)።

ጥላ በረደ አየሩ ቀዝቀዝ ወይም ሙቀቱ ቀነሰ (ከቀትር በሂሳ የፀሃይ ሙቀት እየቀነሰ በመሄዱ)።

ጥላ ነኝ የግብር ስጋ ግንኙነት የፈፀመ ወይም ከፀሃይ ሙቀት ላይ የቆየ ሰው፣ ቀስለኛን ወይም ኩፍኝ ወይም ፈንጣጣ፣... የያዘውን ሰው ለመጠየቅ ወደ ህመምተኛው ቤት መግባት እንደማይገባው ለማሳሰብ የሚናገረው አባባል።

ጥላ ጣለ 1. የፀሃይ ግለት በረደ። 2. የፀሃይ ብርሃን በዳመና ወይም በዛፍ ተጋረደ።

ጥላው ቀለለ ቀትረ ቀላል ሆነ፣ ሰውነቱ ጭር አለ።

ጥላ ቢስ ርጋታ የሌለው፣ ከውካዋ፣ ቀትረ ቀላል፣ ግርማ ግብን የሌለው ።

ጥላወጊ ለ ሙተት ወይም አስማት በተደረገበት ሹል ነገር የለው ጥላ ያረፈበትን ቦታ በመውጋት ሰውየውን ህመምተኛ ለማድረግ ወይም ለመግደል ይችላል የሚባልለት አስማተኛ ወይም ድርጊቱ (መተቱ፣ እስማቱ)።

አጠላ 1. ጥላ ጣለ። 2. ከፀሃይ፣ ከዘናብ ወይም ከብርሃን በጥላ ተከለሰ፣ ተጋረደ።

ጠላቂ "ጠለቀ" ስር ተመ.

ጠላት "ጠላ" ስር ተመ.

ጠሊንኹ "ጠሊንጅ" ን ተመ.

ጠል ለ 1. በላር ወይም በቅጠል ላይ ተንቀርቦ የሚገኝ ርጉበት ወይም ጤዛ። 2. ዝናብ፣ ርጉበት። ለግይ ጠል ካወረደ መሪት ይራባል። 3. ልምላሜ።

ጠልሰም "ጠለሰመ" ስር ተመ.

***ጠመለመለ**

ጥምልምል ለ አትም ወይም ጥንካራ የሌለው።

ተጥመለመለ 1. ሽባ፣ አትመቢስ ሆነ። 2. ተጣጠፈ፣ ተጠቀለለ።

አጥመለመለ 1. አዝልፈለፈ፣ አሽመደመደ፣ ሽባ፣አትመቢስ አደረገ። 2. አጣጠፈ፣ ጠቀለለ።

ጠመመ 1. ጎበጠ፣ ተወላገደ፣ ጋደደ፣ አለ። 2. (ዘይ.) ከፋ፣ ፈቃደኛ አልሆነ አለ፣ ከፋ አለበት።

ጠማማ ፣ 1. ጎጣ፣ ወልጋዳ፣ ገዳዳ። 2. (ዘይ.) ከፋ፣ ቅን ያልሆነ።

ጥመት ለ (ዘይ.) ከፋት፣ የጠባይ ወልጋዳነት።

ተጣመመ 1. ተወላገደ፣ ተንጋደደ፣ ጎበጠ።

አጣመመ 1. አንጋደደ፣ አዘነበለ፣ አሳበጠ። 2. እንዳይሆን፣ እንዳይሳካ አደረገ (ንዳይን)።

***ጠመረ**

ጣምራ ፣ ጥንድ፣ ሁለትነት ያለው።

ጣምራ ጦር ለ 1 መንታ ጫፍ ያለው ጦር።

2. አየተጋዝ የሚዋጋ ሁለት የጦር ሃይል ።

ጥምር ፣ ጥንድ፣ የተጣመረ፣ የተባበረ።

ጥምር ቃል ለ ከአንድ በላይ በሆኑ ቃላት የተመሰረተ ቃል፣ ሃረግ።

ተጣመረ 1. አንድ ላይ ተደረገ፣ አንድ ሆነ፣ ተባበረ።

ተጣማሪ ለ 1. (ሰዊ.) አንድን ስም ለማጉላት በተደራቢ የሚገባ ቃል። አበበ ተጣሪው ነገ ይመጣል በሚለው ውስጥ "ተጣሪው" ተጣማሪ ነው። ፣ 2. ተጫሪ ፣ ተገዳጅ፣ አበር።

አጣመረ 1. አንድ ላይ አደረገ።

አጣማሪ ፣ ቀንጃ፣ ጓደኛ።

ጠመሰሰ 1. ጣሰ፣ ገለጠ (ደንገ፣ ዳዋን)።

ጠመቀ 1. ከተለያየ የአሁል አይነት ጠላን ወይም ቢራን አዘጋጀ። 2. ጨመቀ፣ ጠመዘዘ (እርጥብ ለብሰን)። 3. አጣራ፣ ደህናውን ከአተላ ወይም ካለሰር ለየ።

ጠመቀ 2. 1. በውሃ ወይም በፀበል ነከረ፣ ዘፈቀ።

ምጥማቅ ለ የማጥመቂያ ቦታ ወይም ገንዳ።

ጥምቀት ለ (ክር.) 1. ክርስቶስ የተጠመቀ በትን ቀን በግብ ተር 11 ቀን የሚከበር በላል። 2. ክርስትና መነሳት፣ መጠመቅ።

ጥምቀተ ባህር ለ በጥምቀት ዋዜማ ታቦት ከቢተክርስቲያን ወጥቶ የሚያድርበትና የጥምቀት በላል የሚከበርበት ቦታ።

ተጠመቀ 1. ክርስትና ተነሳ። 2. ፀበል ተረጨ፣ ተነከረ።

አጠመቀ 1. በውሃ ወይም በፀበል ነከረ፣ ዘፈቀ። 2. ክርስቲያን አደረገ።

አጥማቂ ለ የሚያጠፋ ካህን።

ጠመኔ ለ በጥቁር ሰሊዳ ላይ ለመግፈያ የሚያገለግል፣ የተለያየ ቀለም ያለው፣ ከፍራ የሚሰራ የፀሐፊት መሳሪያ፣ ችክ።

ጠመንጃ (ጠበንጃ) ለ የተለያየ መጠንና አይነት ያለውና ጥይት የሚጎርስ፣ ለጦርነት ወይም ለጥበቃ ወይም ለአደን የሚጠቀሙበት የጦር መሳሪያ።

ጠመንጃ አቀባበል በጠመንጃ ውስጥ ያለውን ጥይት ወደ ቧንቧው አስገብቶ ለተኩስ አዘጋጅ።

ጠመንጃ አጎረሰ ጥይት በጠመንጃው ውስጥ አስገባ።

[የ]ጠመንጃ መፍቻ ስ ሜቱ ሾል ብሎ ጠፍጠፍ ያለና ብሎኖችን ለመግጠም ወይም ለመፍታት የሚያገለግል መሳሪያ።

የጠመንጃ ዘንግ ስ የጠመንጃን ውስጠኛ አካል (ቧንቧን) ለማፅዳት የሚያገለግል ቀጭን የብረት ዘንግ።

***ጠመዘመዘ**

ጠመዘማዛ ት ቀጥተኛ ያልሆነ፣ ዘወርዋራ (መንገድ፡...) ።

ጥምዝምዝ አለ ግ ተጥመዘመዘ፣ ተጠግዘዘ።

ተጥመዘመዘ ግ 1. ቀጥተኛነት የሌለው ወይም ዘወርዋራ ሆነ። 2. ተሰቃየ፣ ተፍተለተለ፣ ታመመ (ሆኗ)።

አጥመዘመዘ ግ 1. እመመ (ሆኗን)። 2. አፍተለተለ፣ ጠመዘዘ።

ጠመዘዘ ግ 1. አጣመመ፣ ቆለመመ። 2. ጨመቀ፣ ጠመቀ (የረጠበ ልብስን)። 3. አዞረ፣ አትጣጫ ቀየረ (ለምሳሌ የመኪናን)። 4. (ዘይ.) ሃሳብን፣ እቋምን ቀየረ ወይም አስቀየረ (በማግባባት፡...)።

ጥምዝ ት የተጠመዘ፣ ጥቅል።

ጥምዝ ወርቅ ስ እንደሸቦ ያለና የተጠቀለለ ወይም የተጠመጠመ የወርቅ ጌጥ።

ጠምዛዛ ስ 1. ቀጭን ሆኖ ጥንካሬ ያለው፣ በቀላሉ የማይሰበር 2. (ዝይ.) ችኩ፣ ገታራ (ሰው)።

ተጠመዘዘ ግ 1. ተጣመመ፣ ተቆለመመ። 2. አትጣጫ ቀየረ።

ተጠግዘዘ ግ ተቆላመመ፣ ተጣመመ።

አጠግዘዘ ግ አቆላመመ፣ አጣመመ።

ጠመዝማዛ “*ጠመዘመዘ” ስር ተመ.

ጠመኸጥ (ጠመጅ) ስ ስንደ የሚመስለና ገለባው በቀላሉ የሚላቀቅ የገብስ አይነት።

ጠመደ¹ ግ 1. ቀንበርን በበሬዎች አንገት ላይ በማነቆ በማሰር ለእርሻ አዘጋጀ። 2. ጀመረ፣ ተያያዘ (ሰራን)። 3. ከፋኛ ጠላ።

ጥማድ ት ጥንድ (በሬ)።

ተጠመደ ግ 1. ቀንበር ተጭኖበት ለእርሻ ተዘጋጀ (በሬው)። 2. በሰራ ተያዘ ወይም አንድ ነገር በማድረግ ላይ ሆነ። በፈት በሰራ ተጠምዷል። 3. ተጠላ፣ በከፋ ሁኔታ የሚተኮርበት ሆነ።

ተጣመደ ግ ከፋኛ ተጣላ፣በነገር ተያያዘ።

አጣመደ ግ ከፋኛ አጣላ፣ በነገር አያያዘ። 2. አንድን በሬ ከሌላ በሬ ጋር አቀናጀ ወይም ጠመደ።

አጣማጅ ስ 1. አብሮ የሚጠመድ ቀንጃ በሬ። ት 2. አብሮ የሚሰራ፣ የሚሰማራ፡...የሰራ፣ ባደጀ።

ጠመደ² ግ መሳሪያን፣ ፈንጃን፣ ወጥመድን (እንዲፈነዳ፣እንዲይዝ፡...) አዘጋጅቶ አስቀመጠ።

ወጥመድ ስ 1. እንሰሳትን ለመግደል ወይም ለመያዝ የሚያገለግል መሳሪያ። 2. ሌላን ሰው ለመጉዳት፣ ለማሰናከል፡... የተጠነሰሰ ሌራ፣ ተንኮል፡....

ወጥመዱ ያዘለት ያሰበው ተንኮል ወይም ሽር ተሳሳለት።

ወጥመድ ውስጥ ገባ 1. በመጥፎ ወይም በተወሳሰበ ነገር ውስጥ ገባ። 2. የተንኮል ወይም የሌራ ሰለባ ሆነ።

አጠመደ ግ 1. ወጥመድን እንዲይዝ፣ ፈንጅን እንዲፈነዳ አድርጎ አዘጋጅቶ አስቀመጠ። 2. አሳን ከባህር፣ ከወንዝ፡... በመረብ ወይም በመንጠቅ አወጣ ወይም ያዘ። 3. ሌራ፣ደባ አዘጋጀ።

ጠመጅ “ጠመኸጥን”ን ተመ.

ጠመጠመ ግ 1.በራስ ማሰሪያ፣ በሽጥ፡... ራስን ሽፈን ወይም አሰረ። 2. አንድን ነገር በሌላ ነገር ላይ እየደጋገመ በማዞር ጠቀለለ (ለምሳሌ) ገመድን በእንጨት ላይ)። 3. ተንኮል፣ ሽር፣ ነገር ሰራ።ነገር ጠመጠመበት።

ጠምዝማሚ ት 1. ካህን፣ ቄስ። 2. (ዘይ.) ነገረ ሰራ።

ጥምዝምዝ ስ የ “ጥምጥም”ን 1ኛ ፍቺ ተመ. **ጥምጥም** ስ 1. በራስ ላይ የተደገለለ፣ የታሰረ ሻሽ። ት 2. የተጠመጠመ፣ ጠመዝማዛ የሆነ(መንገድ፣ ነገር፡...)።

ጥምጥም አለ ግ 1. ተጠመጠመ። 2. ሰውነት ጸበረ፣ ጎላ፣ ጠነከረ። **ጥምጥም ያለ ሰውነት**።

ተጠመጠመ ግ 1. በአንድ ነገር ላይ በተደጋጋሚ በመዞር ተጠቀለለ፣ ተተበተበ። 2. አንቆ፣ አቅፍ አድርጎ ያዘ።

ጠማ

ጠማ አለ ግ 1. በሰለ፣ ጎመራ (አሸት)። 2. መጠጥ አለ።

ጠማ¹ ግ 1. አሰኘ፣ አሰፈለገ፣ አማረ (መጠጥ፣ ውሃ)። 2. (ዘይ.) ፈለገ፣ አሰኘው። **ትምህርት ጠምቶታል**።

ጥማት(ጥም) ስ (የውሃ፣ የመጠጥ፣ የእውቀት) ፍላጎት።

ጥም ቆረጠ አረካ፡ አጠገ (መጥጥ)።
 ተጠግ ፡ 1. መጠጣት አሰኘው (ውሃን)። 2. (ዘይ.) አስፈለገ፡ ፈለገ፡ (እውቀት፡ ትምህርት)።
 አስጠግ ፡ የውሃ ጥም አሳደረ፡ አስከተለ።
 ጠግግ "ጠመመ" ስር ተመ.
 ጠምበለል "ጠንበለል"ን ተመ.
 ጠምጣሚ "ጠመጠመ" ስር ተመ.
 ጠሞረ ፡ የተለያየ ቀለማት ያላቸውን ክርቶ አንድ ላይ በግድረግ ሸረበ።
 ጥመር ፡ የተጠሞረ፡ የተሸረበ (ጥለት፡ ክር)።
 ተጠሞረ ፡ የተለያየ ቀለም ያለው ክር በአንድ ላይ ተሸረበ።
 ጠጂጋ ፡ ከሲታ።
 ጠረመሰ ፡ 1. ሰረገደ። 2. ሰበረ፡ ሸረፈ። 3. አስተኛ፡ ጣስ (ለምሳሌ አጥርን)።
 ተጠረመሰ ፡ 1. ተሰረገደ። 2. ተሰበረ፡ ተሸረፈ። 3. ተኛ፡ ወደቀ (ለምሳሌ አጥር)።
 ጠረረ ፡ የፀሃይ ሙቀት ጋለ፡ ጠራራ ሆነ።
 ጠራራ-(ፀሃይ) ፡ የእኩል ቀን ሃይለኛ የፀሃይ ሙቀት ። በጠራራ ፀሃይ ወደታ ትሃጸላሆ።
 ጠረሰ ፡ 1. ዶላደመ፡ ደነዘ፡ አልቆርጥ አለ (ሰለት)። 2. አላንክ አለ፡ የሚሰቀጥጥ ስሜት ፈጠረ (ጥርስ)።
 ተጣረሰ ፡ 1. እርስ በእርስ ተደባደበ። 2. እርስ በርሱ ተፋፀ፡ ተጋፀ (ለምሳሌ ጥርስ)። 3. ተቃወነ፡ ተበላሸ (ክርክር፡ የነገር ስልት)።
 አጣረሰ (አንጣረሰ) ፡ 1. አግታ፡ አደባደበ። 2. አቃወነ፡ አፋለሰ፡ አበላሸ (ክርክርን፡ የነገር ስልትን) ።
 ጠረሰመ ፡ ጠረመሰ፡ሰበረ፡ አደቀቀ።
 ጠረቀ ፡ 1. ጠረነቀ፡ አጥብቆ አሰረ። 2. ቸነከረ። 3. (ዘይ.) ብዙ አወራ፡ አወጋ። ለጉፋን ለገረጠ ወረውን ሲጠርቅ ያለ። 4. (ዘይ.) እስኪጠገብ በላ።
 ጠርቅ ፡ (ዘይ.) ብዙ የሚበላ፡ ሆኗም።
 ተጠረቀ ፡ የተጠረነቀ፡ ጠብቆ ታሰረ።
 ጠረቀመ ፡ 1. ወጋ፡ ሰካ። ለገህ ጠረቀመጣት። 2. አጥብቆ አሰረ። 3. ዝም አሰኘ። 4. አጥብቆ ዘጋ ፡ ቆለፈ። 5. በጥፊ መታ፡ አጠናፈረ። በጥፊ ጠረቀመጣት።
 ተጠረቀመ ፡ ፡ ተሰካ፡ ገባ። ለገህ ተጠረቀመጣት። 2. ዝም አለ። 3. ተዘጋ፡ ተቆለፈ።
 *ጠረቀመ
 ጥርቃሞ ፡ 1. ከጥም ከጥም የተሰበሰበ። 2. ፋይዳ ቢስ፡ እርባና ያለኝ።

ጥርቅም ፡ የተጠራቀመ፡ ከተለያየ ቦታ የተሰበሰበ፡ ሰበሰብ።
 ጥርቅምትም ፡ ከየቦታው የተሰበሰበ፡ ግሳንገሰ።
 ተጠራቀመ ፡ 1. ተከማቸ፡ ተሰበሰበ። 2. ቀስ በቀስ ብዙ ሆነ።
 አጠራቀመ ፡ 1. አከማቸ፡ሰበሰበ፡ አስቀመጠ (ለምሳሌ ገንዘብን)። 2. አንድ ላይ አስቀመጠ።
 ጠረቃ ፡ ጸበረ፡ ወፈረ (ሰውነቱ)።
 አጠረቃ ፡ ጸጸበረ፡ አወፈረ።
 ጠረቆሽ ፡ የሽቆረ፡ ቀደደ።
 ጠረበ ፡ 1. በመጥረቢያ፡ በመር፡...አየታዝ አስተካከለ፡የሚፈለገውን ቅርፅ እንዲይዝ አደረገ (እንወትን፡ ድንጋይን)። 2. (ዘይ.) ነቀፈ፡ ተቸ፡ ወረፈ(ሰውን)። በላላ ሂስ ጠረበው።
 መጥረቢያ ስ የአንወት መቆረጫ ወይም መፍለጫ ምሳር።
 ማጥረቢያ
 ጠራቢ ፡ ድንጋይን፡ እንወትን በመጥረብ ወይም በመቆርቆር፡... ቅርጽ ቅርፅ የሚያወጣ (ሰው)።
 ጠርብ ስ ለቤት ወይም ለአጥር፡ መስሪያ የሚያገለግል ረጅም ፍልጥ።
 ጠርብ ያህላል ረጅምና ወፍራም ነው።
 ጥራቢ ፡ ድንጋይ፡ እንወት፡... ሲጠረብ የሚወድቅ ስብርብ፡ ድቃቂ፡ ፍቅፋቂ።
 ጥርብ ፡ የተጠረበ ወይም የተሰተካከለ (ድንጋይ፡ እንወት)።
 *ጠረበበ
 ተንጠረበበ ፡ 1. ተንደረበበ፡ ጤም ያለ ሆነ እስከ አቶ ሞላ (ስፍር)። 2. አኮረፈ። 3. ተንጠረዘዘ፡ ዝናብ ሊጥል ደረሰ (ደመና)።
 አንጠረበበ ፡ የጣምላይሞላ በድርብ ሰፈረ።
 ጠረነቀ ፡ 1. አጥብቆ አሰረ፡ ቀፈደደ። 2. መታ፡ ጠሰቀ።
 ጠረን ስ የአካል ወይም የሰውነት ሽታ።
 ጠረንገለ(ጠረንገላ) ፡ ወደላ፡ ጠብደላ።
 *ጠረወዘ
 ጠርዋዛ ፡ ከልዋላ፡ ገልዋዛ።
 ጥርውዝ ጥርውዝ አለ ፡ ወዲያ ወዲህ ተንከላወሰ፡ ተንገላወደ።
 ተንጠራውዘ ፡ ተንከላወሰ፡ ተንገላወደ።
 አንጠራውዘ ፡ አንከላወሰ፡ አንገላወደ።

ጠረዝ ግ 1. የተፃፈባቸውን ወይም ያልተፃፈባቸውን ብትን ወረቀቶች ወይም የብራና ትጠሉች በመፅሃፍ መልክ አዘጋጀ (ወረቀቶቹን ወይም የብራና ትጠሉቸን አንድነት በመስፋት፡፡ በግጣባት+...)፡፡ 2. ያረጀ ወይም ፕራዙ የተከፈለ መፅሃፍን እንደገና አደሰ፡፡ ደሰሰ፡፡ 3. አሰረ፡፡ ጠፈረ(ለምሳሌ የተበታተነ እቃዎችን አንድነት በግድረግ)፡፡ 4. ለነሙ (እንደ አገልግላት ቀናተ.. ያለ የሰፊት እቃን)፡፡ 5. መታተ፡፡ ጠረቀመ፡፡

ጠራሽ ለ የፕራዝ ሰራ ባለሙያ፡፡

ጠርዝ ለ የአንድ አካል ጫፍ፡፡ ጻር፡፡

ጠርዝ አስያዝ ስርዓት፡፡ መስመር አስያዝ (ነገሩን)፡፡

ፕራዝ ለ 1. የመፅሃፍ ትርፅ (በአንድ ላይ የተያያዘ ወይም የተሰፈሩ ብራና ወይም ወረቀት)፡፡ 2. ብትን ወረቀቱ ወይም ብራናው የተያያዘበት ስፈት፡፡

ፕራዝ ነጠት ት 1. ስለአንድ የእውቀት ዘርፍ ጠለት ያለ ትምህርት ሳይኖረው ወይም በደንብ ሳያውቅ ወይም ሳይግር በግንባ እንደተግረና እንደግደመች ሆኖ የሚያወራ፡፡ 2. (ዘይ.) ያልተረጋገጠተ ተባራሪ (ወራ)፡፡

ፕርዝ ለውነቱ ድድር ያለ አጭር ሰው፡፡

ተጠረዝ ግ ታሰረ፡፡ ተተበተበ፡፡ ተጠፈረ፡፡ ተሸፈነ፡፡

***ጠረዘዘ**

ጠርዛዛ(ጠረዘዝ) ት 1. ሆደ ቀብዳ፡፡ ስርግጣ፡፡ 2. (ዘይ.) ቀብራራ፡፡ ኩሩ፡፡

ተንጠረዘዘ ግ 1. ተንቀበደደ፡፡ ተንዘረጠጠ፡፡ 2. (ዘይ.) ኮራ፡፡ ተንቀባረረ፡፡

አንጠረዘዘ ግ 1. አንቀበደደ፡፡ አንዘረጠጠ፡፡

ጠረገ ግ 1. እፅዳ፡፡ ወለወለ፡፡ አጠራ፡፡ 2. አወደ፡፡ ከሰሩ ቀረጠ፡፡ 3. ግጠጠተ፡፡ ወርሶ ወሰደ፡፡ 4. ወረሰተ፡፡ ገደለ፡፡ ተላላፊ በሽታ ገብቶ ጠረጋቸው፡፡ 5. ወርሶተ፡፡ ግጠ በላ፡፡ 6. በሃይል መታ (በዱላ)፡፡

መጥረጊያ ለ እጅታ እንዲኖረው ተደርጎ ከሰላን ወይም ከናይላን ክር ወይም ከቃጫ፡፡... የሚሰራና ለቤት ግልጽነት የሚያስገልግል መሳሪያ፡፡

ጠራጊ ለ ቤት ወይም መንገድ የሚያፀዳ፡፡

ፕራጊ ለ 1. አስፈላጊ ባለመሆኑ ከተለያዩ ቦታዎች (ከቤት፡፡ ከገቢ፡፡...) ላይ እየተጠረገ እንዲወጥስ የሚደረግ ቆሻሻ፡፡ 2. በድሰት ወይም በሰንገ ውስጥ የቀረ መጣጥ ወጥ ወይም የምግብ ፍረቱ፡፡ 3. (ዘይ.፡፡ስድብ) የማይረባ፡፡ ምናምንቴ (ሰው)፡፡

ፕርጊያ ለ 1. የተጠረገ፡፡ አባጣ ጎባጣው የተሰተካከለ፡፡ የተደለደለ ሰፊ መንገድ፡፡ ጎዳና፡፡

2. አንድ ነገር ለመሰራት ወይም ለግክናውን አትጣጫ የግብያዝ ጅግር፡፡

ፕርግ አለ ግ 1. እብስ፡፡ ጥልጥ ብሉ ሂደ፡፡ 2. ሙልጭ ብሉ ሂደ፡፡

ተጠረገ ግ እብስ ብሉ ሂደ፡፡ ተጠርጎ ሂደ፡፡

ተጠራረገ ግ ተያይዞ ሂደ፡፡ ተጠራርገው ሂዱ፡፡

ጠረጠረ ግ 1. አንድ ነገር ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ አሰብ፡፡ ስጋ፡፡ ፈራ፡፡ 2. እምነት አጣ ወይም ሳይተግመን ቀረ፡፡

ጠርጣሪ ት 1. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ የሚያስብ፡፡ የሚገምት፡፡ 2. ጎበዝ፡፡ ጎቱ፡፡

ጠርጣሪ ት ጎቱ፡፡ ጠንቃቃ፡፡

ፕርጣሪ ለ አንድን ነገር እምኖ አለመቀበል፡፡ ግመንታት፡፡ መስጋት፡፡ መወላወል፡፡

ፕርጥር ለ 1. እርግጠኛ ያለመሆን ሁኔታ፡፡ 2. ስጋት፡፡ እምነት ግጣት፡፡

ፕርጥር የለውም እርግጥ ነው፡፡

ተጠረጠረ ግ አንድ ነገር አድርጓል ወይም ፈፅሏል ተብሎ ታሰበ፡፡ ተገመተ፡፡ ታማ፡፡

ተጠርጣሪ ት አንድን ወንጀል ፈፅሏል ተብሎ የሚገመት፡፡

አይጠረጠርም 1. እርግጥ ነው፡፡ ፈተናውን እንደሚያልፈው አይጠረጠርም፡፡ 2. እምነት የሚጣልበት ወይም ታማኝ ነው፡፡

ተጠራጣሪ ግ 1. ስጋ፡፡ ፈራ፡፡ ይሆናል ወይም አይሆን ይሆናል ብሉ አሰብ፡፡ 2. አመነታ፡፡ አወላወለ፡፡ እምነት አጣ፡፡

ተጠራጣሪ ት 1. እምነት የለለው፡፡ 2. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ የሚያስብ፡፡

አጠራጠረ ግ እውነተኛ ወይም እርግጠኛ መሆኑ አጠያያቂ ሆነ፡፡

አጠራጣሪ ት ሙሉ በሙሉ የማይታመንበት፡፡ አጠያያቂ፡፡

ጠረጠረ ግ 1. ፈለፈለ፡፡ ሽፋኑን ወይም ገለፈቱን አነሳ (የባቂላን፡፡ የሽንብራን፡፡...)፡፡ 2. እየፈለፈለ በላ (የባቂላን አሹት ወይም እሹት፡፡...)፡፡

ፕርጣሪ ለ የሽንብራ ወይም የባቂላ ፍሬ ሽፋን፡፡ ገለባ፡፡....

ተንጠረጠረ ግ 1. ተንቀረቀበ፡፡ የሚፈለገው ከማይፈለገው እንዲለይ ተደረገ(ለምሳሌ እንክርዳዱ ከሰንደ)፡፡ 2. በብርድ፡፡ በድንጋጤ ምክንያት ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ፡፡

አንጠረጠረ ግ 1. አንቀረቀበ፡፡ ፍሬውን ከገለባ ለየ፡፡ 2. አንቀጠቀጠ፡፡ አንዘጠፈፈ (ብርድ፡፡ ድንጋጤ)፡፡ 3. (ዘይ.) አብጠረጠረ፡፡ በዝርዝር ተነተነ፡፡ አንጠርጥር ያውቀዋል፡፡

እንጥርጣሪ ለ ብጣሪ፡፡ እንትጥቃጭ፡፡

ጠረጠሰ ፡ 1. ደለደሙ፡ ደነዝ፡ 2. (ዘይ.)

አረጀ፡ ወረሰ፡

ጠርጣሳ ፡ 1. የደለደሙ፡ የደነዝ፡ 2. (ዘይ.)

ያረጀ፡ የወረሰ፡

ጥርጥስ ፡ ቸርቸፍ፡ ስለት አልጣ፡

ጠረጴዛ ስ ላይ ጠፍጣፍና ክብ ወይም ባለአራት ማእዘን የሆነ፡ በአብዛኛው አራት ወይም ሶስት እግር ያለው፡ ከእንጨት ወይም ክብረት፡... የሚሰራና ለእቃ ማስቀመጫ ወይም ለመመገቢያ፡ ለመግፈያ፡... የሚያገለግል የቤት ቁሳቁስ፡

በጠረጴዛ ዙሪያ በውይይት፡ በድርድር፡ በድንት፡ በጠረጴዛ ዙሪያ መፍታቱ ስልጣኔ ነው፡፡

የጠረጴዛ ልብስ ስ ለጠረጴዛ እንደሸፋንና እንደጌጥ ሆኖ የሚያገለግል ጨርቅ ወይም ጥላሳቲክ፡

የጠረጴዛ ሰአት ስ በጠረጴዛ ላይ የሚቀመጥ ተለት ያለ ሰአት፡፡

የጠረጴዛ ኪስ ስ የጠረጴዛ አካል ሆኖ ከጠረጴዛው ጋር አብሮ የሚሰራ የእቃ ማስቀመጫ ክፍል፡ መሳቢያ፡፡

የጠረጴዛ ኳስ ስ ሁለት ሁለት ወይም አንዳንድ ሰው የያዙ ሁለት ቡድኖች መረብ አማድም መሥላ ላይ በተወጠረበት ጠረጴዛ ላይ ለዚህ የተሰራ ኳስን በራሱት እየመቱ ኳሷን በተቃራኒ ቡድን ክልል ላይ ለማሳረፍ የሚደረግ የውድድር ጨዋታ፡፡ ጨዋታው የሚካሄድበትም ኳስ በዚህ ስም ይጠራል፡፡

ጠረፈ ፡ ግ አሰራ፡ ቀረቀበ፡ ጠፈረ፡

ጠረፍ ስ 1. ወሰን፡ ድንበር፡ 2. ጻር አገር፡፡

ጠረፍ ጠባቂ ስ የሃገርን ጻር ድንበር የሚጠብቅ ወይም የሚያስከብር ወታደር፡፡

ጠራ ፡ 1. እከሌ በማለትና ስምን በመጥቀስ ድምፅ አሰማ፡ ተናገረ፡፡ 2. ተናጋሪው ወዳለበት እንዲመጣ አደረገ ወይም ጠየቀ ወይም ና ወደ እኔ አለ፡፡ 3. ሰየመ፡ ስም አወጣ፡፡ 4. እንዲመጣ ወይም እንዲከፈል ጋዘኑ፡ ጠየቀ (ለግብዣ፡ ለስብሰባ፡...)፡፡ 5. አቃጨለ፡ የደወል ድምፅ አሰማ፡፡ ስለሱ ጸየጠራ ነው፡፡

መጥሪያ ስ 1. ከፍርድ ቤት ወይም ከፖሊስ ጣቢያ ወይም ከቀበሌ፡... ተከላሽን ወይም ምስክርን ለማቅረብ ወይም ለመጥራት የሚሰጥ ደብዳቤ፡፡ 2. ሲጫኑት ድምፅ የሚያሰማ ወይም የሚደውልና ለተራ የሚያገለግል ደወል፡፡

ጥሪ ስ 1. ስምን በመጥቀስ መጥራት፡፡ 2. በአንድ አይነት ጉዳይ ወይም ስነስርዓት ላይ በመገኘት የጉዳዩ ተካፋይ ወይም ተሳታፊ እንዲሆን የሚጠይቅ መልእክት ወይም ግብዣ፡፡ የጥሪ ወረቀት ስ (ለግብዣ፡ ለስብሰባ፡...) እንዲመጡ ወይም እንዲሳተፉ ለማድረግ የሚሰጥ

የግብዣ ወረቀት ወይም ደብዳቤ፡፡

ተጠራ ፡ 1. ተናጋሪው ወዳለበት ወይም መልእክቱን ወደአስተሳሰራው ዘንድ እንዲሄድ ተነገረው፡፡ 2. ስም ወጣለት፡ ተሰየመ፡ ተባለ፡፡ ከተግው አዳስ አባጣ ተብሎ ተጠራ፡፡ 3. እንዲመጣ ወይም እንዲከፈል ተጋበዘ፡፡

ተጠሪ ስ ወኪል፡ እንደራሲ፡፡

ተጣራ ፡ ግ ሙከ ብሎ ስምን ጠራ ወይም እገላ፡፡

ተጠራራ ፡ ግ አንጽ ሌላውን እየጠራ ተጠሰበ፡፡

አስጠራ ፡ ግ ስምን በጥሩ ወይም በመጥር ነገር አስነሳ፡፡

ጠራ ፡ 1. ፀዳ፡ ንፁህ ሆነ፡፡ 2. ጠለለ፡ የተጣራ ሆነ፡፡ 3. ወለል አለ፡ ደመና የሌለው ሆነ (ሰማይ)፡፡

ጥሩ ፡ 1. ንፁህ፡ የተጣራ፡፡ 2. ደህና፡ ቀንጆ፡፡ ጥራት ያለው፡፡ 3. መልካም፡ ማለፊያ፡፡ 4. እሺ፡ ይሁን ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡

ጥራት ስ ጥሩነት፡ ብቃት (የእህል፡ የሰራ፡ የእቃ፡...)፡፡

ተጣራ ፡ 1. ንፁህ ሆነ፡ ጠራ፡፡ 2. ተረጋገጠ፡ እውነቱ ታወቀ (ነገር)፡፡ 3. ተሸጠ፡ አለቀ (ሸቀጥ፡...)፡፡ 3. ልቅም ተደርጎ ተሰራ(ተዘረከርከ የነበረው)፡፡

አጠራ ፡ 1. አፀዳ፡ ንፁህ አደረገ፡፡ 2. አጠለለ፡ አጣራ፡፡ 3. ላያዘረከርከ ልቅም አድርጎ ሰራ(ተዘረከርከ የነበረው)፡፡

አጣሪ ስ ቸርቻሪ ነጋዴ (ልዩ ልዩ ሽቀጦችን)፡፡

አጣራ ፡ 1. መጠጥን ከተጠመቀበት ወይም ከተጣለበት ወደ ሌላ እቃ እያጠለለ ገለበጠ፡፡ 2. አረጋገጠ፡ እውነቱን አወቀ፡፡ 3. ጨርሶ ሽጠ (ሽቀጣ ሽቀጥን፡...)፡፡ 4. ልቅም አድርጎ ሰራ፡፡

ማጣሪያ ስ 1. ማጥለያ፡ ወንጠፍት፡፡ 2. (ስፖ.) ለመጨረሻ ውድድር የሚቀርቡ ተወዳዳሪዎችን ለመለየት የሚደረግ ውድድር፡፡

[የ] ማጣሪያ ሽያጭ ስ የነበረውን ሽቀጥ በመሉ በሌላ ለመተካት ወይም የንግድ ዘርፉን ለመለወጥ፡... ቢፈለግ እቃዎቹን ከመደበኛ የታችው በመቀነስ የሚካሄድ ሽያጭ፡፡

ጠራራ "ጠረረ" ስር ተመ.

*ጠራራ

ተንጠራራ ፡ ግ ቁመቱ የማይደርስበት ቦታ ለመድረስ እጁን ዘረጋ፡፡ 2. ሰውነቱን በመለጠጥ ወይም በመዘረጋጋት አፍታታ፡፡ 3. ተኩራራ፡ ያልሆነን ለመሆን ሞከረ፡፡

አንጠራራ ፡ 1. እጅና እግሩን በሃይል በመዘርጋት ለማስረዘም ሞከረ (አንድ ነገር ለመንካት ወይም አንድ ነገር ላይ ለመድረስ)፡፡

2. እኩራራ።

ጠራቢ “ጠረበ” ስር ተመ.

*ጠራውዘ

ጠርዋዛ ት ከልዋላ።

ጥርውዝ ጥርውዝ አለ ግ ወዲያ ወዲህ ተንከላወሰ።

ተንጠራውዘ ግ ተንከላወሰ።

አንጠራውዘ ግ አንከላወሰ።

ጠራዥ “ጠረዘ” ስር ተመ.

ጠራጊ “ጠረገ” ስር ተመ.

ጠር “*ፀረረ” ስር “ፀር” ን ተመ.

ጠርሙስ ስ ከመስታወት መሳይ ነገር የሚሰራ ከአፋና ከአንገቱ ጠባብ የሆነ የፈሳሽ መያዣ።

ጠርቅ “ጠረቀ” ስር ተመ.

ጠርቡሽ ስ በራስ ላይ የሚደረግ የቆብ አይነት።

ጠርብ “ጠረበ” ስር ተመ.

ጠርዋዛ “*ጠረውዘ” ስር ተመ.

ጠርዛዛ “*ጠረዘዘ” ስር ተመ.

ጠርዝ “ጠረዘ” ስር ተመ.

ጠርጣሪ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

ጠርጣራ ዝ.ክ.

ጠርጣሳ “ጠረጠሰ” ስር ተመ.

ጠር

ጠር ሃረግ ስ ቀርኖ ቅርጫት የሚሰራበት ጠንካራ የሆነ የሃረግ አይነት።

ጠር ነፋስ ስ ሃይለኛ እውሉ ነፋስ።

ጠሰቀ ግ 1. አጥብቆ አሰረ፣ ቀፈደደ። 2. በብዛት በላ። 3. አመቀ፣ ጠቀጠቀ። 4. ነረተ ፣ ደሰቀ።

ጥሰቅ ት የዋላ።

ጥሰቅ ያለ ሰውነት ስ ሙሉ ሰውነት።

ጥሰቅ አደረገ ግ 1. ቀሰፍ ያዘ፣ አሳስተነፍሰ አለ (ሀመም)። 2. ጠሰቀ።

ጥሰቅ አድርጎ በላ በደንብ አድርጎ በላ።

ጠሰጠሰ ግ 1. ነቀዘ፣ ጠነጠነ (እንጨት)። 2. (ዘይ.) አረጀ፣ ወረወሰ።

ጠሰጣሳ ት ያረጀ፣ የወረወሰ።

ጠቀለለ ግ 1. ሸበለለ፣ ጠመጠመ። 2. ሰበሰበ፣ አንድ አድርጎ ያዘ። 3. መትቶ ጣለ። 4. ህጋዊ ባልሆነ ግንኙነት የደፈራትን ልጃገረድ ወይም ያሰረዛትን ሴት አገባ። 5. ወመረ፣ አካተተ። ግንዛቤቱን መጣቶችንም ይጠቀሳል። 6. የጋራ የነበረን ነገር ለብቻው ወይም ለግሉ አደረገ። መጠቀለያ ስ ሴቶች ፀጉራቸውን

የሚጠቀሱበት ከጥላስቲክ ወይም ከብረት የተሰራ እቃ፤ ቢጎዳጎ።

ጠቅላላ ተው.ግ. ሁሉም፣ በሙሉ። ት 2. ሁሉንም የሚይዝ ወይም የሚያካትት።ጠቅላላ ሪፖርት።

በጠቅላላ ተው.ግ. 1. በሙሉ። 2. ሙሉ በሙሉ በአንድነት፣ በአጠቃላይ፣ በድምር።

ጠቅላላ ምርጫ ስ 1. ሁሉም አባላት የተሳተፉበት ምርጫ። 2. አጠቃላይ የአመራር አባላትን ለመምረጥ የሚካሄድ ምርጫ።

ጠቅላላ ውጤት ስ የተገኘው ሁሉም ውጤት በድምር።

ጠቅላላ ገቢ ስ የተገኘው ሁሉም ገቢ በድምር።

ጠቅላላ ጉባኤ ስ ሁሉንም አባላት የሚያጠቃልል ወይም የሚወክል ሰብሰባ ወይም ጉባኤ።

ጠቅላይ ት 1. የበላይ፣ ከፍተኛ። 2. በስር የተለያዩ ነገሮችን፣ ክፍሎችን የሚያካትት።

ጠቅላይ ሚኒስትር ስ የአንድን ሃገር መንግስት ወይም መስተዳድር የሚመራ የሚኒስትሮች ሰብሳቢ።

ጠቅላይ ግዛት ስ ከፍለ ሃገር (ከ1966 እ.ም. በፊት ይባል የነበረ)።

ጥቅል ት 1. የተጠቀለለ፣ ሽብልል። ስ 2. በወፍራሙ የተሰኘ ሊጥ። 3. ድምር። 4. በአንድነት የተጠቀለለ ወይም የታሰረ ነገር፣ እቃ፤ እስር።

የጥቅል ስም ስ (ስዋ.) ብዙ ነገሮች በአንድነት ተጠቃለው የሚጠራበት ስም(ለምሳሌ መንጋ፣ እፅዋት)።

ጥቅል ጎመን ስ ትጠሉ በአንድነት እየተጠቀለለና እየተነባበረ የሚበቅል፣ መልኩ ነጣ የሚልና ቅርፁ ድቡልቡል የሆነ የጎመን አይነት።

ተጠቃለለ ግ ጥቅል ጎመን 1. ተፈፀመ፣ተከናወነ፣አለቀ።

ሴሚናር ተጠቃለለ። 2. አንድ ላይ ተደመረ፣ ተካተተ።

አጠቃለለ ግ 1. አንድ ላይ አደረገ፣ አካተተ። 2. ደመደመ (ንግግርን፣...)። 3. የግሉ ወይም የብቻው አደረገ።

ማጠቃለያ ስ 1. ማሳረጊያ፣ ማብቂያ፣ መወረሻ። 2. መደምደሚያ።

አጠቃላይ ት 1. ሁሉንም አካቶ የሚይዝ ወይም የሚያሳትፍ። 2. ሁሉንም የሚመለከት፣ የሚያቅና። 3. ዝርዝር ያልሆነ።

በአጠቃላይ ተው.ግ. 1. በድምር፣ በሙሉ።

2. በጥቅለ-ት ባጭሩ (ቀደም ሲል የተገለፀው ወይም የተዘረዘረው ነገር ሲጨመቅ ወይም በአንድነት ሲሰበሰብ)።

ጠቀሙ ግ 1. ረዳ፣ አገልገል፣ በጀ። 2. ቢቃ፣ አጠገብ።

ጠቃሚ ት ጥሩ፣ ተፈላጊ፣ የሚያገለግል።

ጥቅም(ጠቀሚታ) ስ 1. እርባና፣ ፋይዳ፣ ረብ። 2. አገልግሎት። 3. ትርፍ ወይም ውጤት።

ከጥቅም ውጪ ሆኖ ተበላሽ፣ ከብልሽት የተነሳ አገልግሎት የግደሰጥ ሆነ።

ከጥቅም ውጪ አደረገ አበላሽ፣ አሰናከለ።

ጥቅም አሳዳጅ ለገል ጥቅሙ የሚገኝ።

ጥቅም የለውም 1. ምንም አያገለግልም። 2. ትርፍ የለውም።

ተጠቀሙ ግ 1. ተገልገለ። ረቂቅን ለመጥፋት ለርሳስ ተጠቅመናል። 2. ረብ፣ ፋይዳ፣ ትርፍ አገኘ።

ተጠቃሚ ት 1. ተገልጋይ። 2. ረብ፣ ፋይዳ፣ ትርፍ የሚያገኝ።

ተጠቃቀሙ ግ ተረዳዳ፣ ተጋገዘ (አንዱ ሌላውን በመጥቀም)።

አጠቃቀም ስ 1. በአንድ ነገር ወይም መሳሪያ ለመገልገል የሚያስችል እውቀት፣ ችሎታ (የአስፋፊት፣ የአዘጋግተኛ...)። 2. አንድ ነገር በአገልግሎት ላይ የሚወልደው መንገድ፣ ዘዴ፣ እውቀት። የቃላት አጠቃቀም።

ጠቀሙ ግ ሰፋ፣ ደረተ፣ ጣ።

ጠቀሚታ “ጠቀሙ” ስር “ጥቅም”ን ተመ.

ጠቀራ(ጠቀሮ) ስ ጥላሽ፣ ጥቀርሻ።

ጠቀራም ት ጥቀርሻ የለበሰ፣ የጠቀረ።

ጠቀሰ ግ 1. ጠራ፣ አመለከተ (በእጅ፣ በአይን)። 2. ለመረጃ ወይም ለምስክርነት ከንግግር፣ ከዕሁፍ... ያገኘውን እንዳለ ቀድቶ ወይም ወሰደ (ቃል ወይም በዕሁፍ አቀረበ (ምንጩን ጠቅሰ)።

ጥቅስ ስ 1. ለመረጃነት፣ ለምስክርነት፣... ከአንድ መፅሃፍ ወይም ንግግር ውስጥ የተወሰደ ዕሁፍ፣ አባጣል።

ጥቅሻ ስ በአይን ወይም በእጅ የሚደረግ ጥሪ ወይም ምልክት።

ጠቀሰ አደረገ ግ በምልክት ወይም በጥቅሻ ጠራ።

ተጠቃቀሰ ግ 1. በጥቅሻ መልእክት፣ ሃሳብ ተለዋወጠ። 2. ተጠራራ። ለሰቶ ለሦቶ ከመሳሰሉት ተጠቃቅሰው ያሉ።

ተጠቃቀሰበት በመጠቃቀስ አሸጋግጠው (አጠባባቢው ያለውን ሰው)።

ተጣቀሰ ግ ተመላክተ፣ ተወራረሰ።

ጠቀሰ ግ ነከረ (ወጥን በእንጀራ፣ ቀለምን በብርሕ ...)።

አጠቀሰ ግ እንጀራን ወይም ዳቦን በወጥ፣ በተለባ፣... ነከረ (ለመብላት) ወይም ብርሕን ቀለም ውስጥ ነከሮ እወጣ (ለመጥፍ)።

አጠቃቀሰ ግ እንጀራን ወይም ዳቦን ወጥ አሰነካ (ለመብላት)።

ጠቀጠቀ ግ 1. አመቀ፣ አወቀ። 2. ዘጋ፣ ወተፈ(ቀዳዳን)። 3. አፍንጫን አፈነ፣ አላስተነፍሰ አለ(ጉንፋን)። 4. ረገጠ፣ ደቀደቀ፣ ረመረመ። 5. ዘርዛራ፣ሽከሻከ እንዳይሆን አደረገ (ወንፈትን፣ ጨርቅን)። 6. ብዙ ቦታ በሳ (በሹል ነገር)። 7. አለፍ አለፍ እያለ ወጋ ወጋ አደረገ፣ አሰጢ (ዳቦን፣ ቂጣን)። 8. (ዘይ.) አብዝቶ ጎረሰ፣በጣም እስኪጠግብ በላ። 9. (ዘይ.) ነካካ (በነገር)።

ጠቃጠቆ ት 1. የነጠብጣብ ምልክት፣ ዝንጉርጉር፣የተለያዩ ቀለማት ስብጥር። 2. አልፎ አልፎ የጠባሳ ምልክት ያለበት። ረገጣማ ያልጠፈው ራሱ ጠቃጠቆ ሆኖ ተረ።

ጥቅጥቅ ት 1. ዘርዛራ ወይም ሽከሻከ ያልሆነ። (ጨርቅ፣ ወንፈት)። 2. ተቀራርቦ የበቀለ፣ ጭፍግ ወይም ጭፍቶ ያለ (ለምሳሌ (ጫካ)።

ጥቅጥቅ ያለ ጨለማ ድፍን ያለ፣ እይታን ፈፅሞ የሚከለክል፣ ድቅድቅ ያለ ጨማ።

ጥቅጥቅ አደረገ ግ ጠቀጠቀ።

ጥቅጥቅ አድርጎ ካደ ፈፅሞ ካጸ።

ተጠቀጠቀ ግ 1. ተዘጋ፣ ተደፈነ (አፍንጫ)። 2. ዘርዛራ እንዳይሆን ተጠጋግቶ ተሰራ (ሹራብ፣ ጨርቅ...)።

ጠቃ ግ ሰረረ፣ እንስቲቷ ላይ ወጣ፣ መታ(ለእንስሳት)።

ጠቅ አደረገ ግ ወጋ።

ተጠቃች ግ ተሰረረች (ጊደር)።

አስጠቃ ግ አሰረረ።

*ጠቃ

ጥቃት ስ 1. በደል፣ ገፍ፣ ጭፍ። 2. የገደል ርምጃ (የጦርነት)።

ጥቃተኛ ት ገፍ፣ በደል የተፈፀመበት።

ተጠቃ ግ 1. ገፍ፣ ጭፍ ደረሰበት፣ ተበደለ። 2. ሽንፈት ደረሰበት።

አጠቃ ግ 1. በደል፣ ገፍ አደረሰ፣ ጨቆነ (ሰውን)። 2. በውድድር ወይም በጦርነት አሸነፈ፣ የበላይነትን ያዘ።

አጥቂ ስ 1. በደል፣ ገፍ፣ ጭፍ የሚያደርስ። 2. (በውድድር፣ በጦርነት፣...) የበላይነትን የያዘ፣ ያየለው ወገን። 3. በእግር ኳስ

ወዋታ ጊዜ በተቃራኒው ቡድን ላይ ገብ ለግብፃውያን ሰፊት ለፊት መስመር የሚጓወት ተጓዦች።

አስጠቃ ግ 1. በደላ፡ ገፍ እንዲደርስ እደረገ ወይም መንገድ ከፈተ። 2. ትቃት እንዲመጣ ምክንያት ሆነ።

ጠቃጠቆ "ጠቀጠቀ" ስር ተመ.

ጠትላላ "ጠቀለለ" ስር ተመ. ፤

ጠትላይ ህ.ክ.

ጠቆመ ግ 1. አመለከተ፡ አሳየ፡ ነገረ። 2. ነካ፡ ወጋ፡ ደነቀለ። 3. የሚያሳክክ የሰውነት ቆዳን በጣት ወይም በጥፍር ወጋ። 4. ለምርጫ፡ ለውድድር በእውነት አቀረበ።

ጠቋሚ ለ 1. አመልካች፡ አንድን ሁኔታ የሚታላይ። 2. የሚመራ፡ የሚያሳይ (አትጣጓን)። 3. ሊመራ ወይም ሊወዳደር ይገባ ብሎ የሚያምንበትን ሰው በእውነት የሚያቀርብ።

ጥቆማ ለ 1. በሚሰጠር፡ በድብት መንገር። ነገር በጥቆማ ተደርጎታል። 2. ለምርጫ ወይም ለውድድር እውን የግትረብ ሂደት።

ተጠቆመ ግ 1. በሚሰጠር ተነገረ። 2. ለምርጫ ወይም ለውድድር ቀረበ።

ተጠቋሚ ለ ለምርጫ ወይም ለውድድር የቀረበ፡ እው።

ተጠቋቆመ ግ ተጠቃቀሰ።

ጠቆረ ግ 1. ከሰል ወይም ጥላሽት መሰለ። 2. ደመና ያዘ፡ ዝናብ አረገዝ (ሰማይ)። 3. ፈላሙ ላይ የተቀረፀው የፎተግራፍ ምስል እንዲታይ ሆነ ወይም ተደረገ። 4. ከጉዳት፡ ከብቃት፡ ከፀሃይ ሃሩር፡... የተነሳ መልኩ ጠየመ፡ ከሰል መሰለ።

ጠቋራ ፡ በጣም ጥቁር፡ ከሰል የመሰለ።

ጥቁራት ለ ንትላት፡ ውትራት።

ጥቁራ ዝንጀሮ ለ ጠቆር ያለ መልክ ያለው የዝንጀሮ አይነት።

ጥቁር (ብ.ጥ ጥቋቁር) ፡ 1. የከሰል መልክ ያለው። 2. የነጭ ቀለም ተቃራኒ፡ ከሰል ወይም ጥላሽት የመሰለ የቀለም አይነት። 3. ጣይም ወይም ጥቁር ቆዳ ያለው ህዝብ ዘር የሆነ (ሰው)።

ጥቁር ውሽ ውለድ (እር.) ጉድ ውለድ።

ጥቁር መጣፍጥ ለ ጥቁር አዝመድ።

ጥቁር ምላስ ፡ እርግጥን ይደርሳል ተብሎ የሚረራ (ሰው)።

ጥቁር ራስ ለ ያልመነከሰ፡ ቆብ ያልጓነ፡ አለግግ የሆነ ሰው።

ጥቁር ሰሌዳ ለ በጠመኔ እየተፃፈበት ለግብተኛዎች እንዲያገለግል፡ ብዙውን ጊዜ ጥቁር ቀለም ተቀብቶ የተዘጋጀ ሰሌዳ።

ጥቁር ሰማይ ለ ደመና የሌለበት የጠራ ሰማይ።

ጥቁር ሰማያዊ ፡ 1. ደግሞ ጠቆር ያለ ሰማያዊ መልክ ያለው። ለ 2. ጠቆር ያለ ሰማያዊ ቀለም።

ጥቁር ሰንደ ለ ፍሬው ጠቆር የሚል የሰንደ አይነት።

ጥቁር አዝመድ ለ ለዳቦ፡ ለወጥ ጣጣፊጫ የሚያገለግል ፍሬው ጥቁር የሆነ ቅመም።

ጥቁር እንግዳ ለ 1. መተቶ የማያውቅ፡ ከፍተኛ ከብርና መስተንገዶ የሚደረግለት ሰው። 2. የጉንዳን የምስጢር ሰው።

ጥቁር እንጨት ለ ወስጡ ድፍንና በጣም ጠንካራ የሆነ የእንጨት አይነት፤ የኢ።

ጥቁር ደመና ለ በሰማይ ላይ ጨለማ መስለ- የሚታይ ዝናብ ያዘል ደመና።

ጥቁር ድንጋይ ለ ጠንካራ የሆነ፡ በተላላ የማይበርና የማይፈረሰክክ የድንጋይ አይነት።

ጥቁር ዝብያ ለ ህገወጥ የሆነ ጉብይት፡ በተለይም የውጭ ምንጣሪ ልውውጥ።

ጥቁር ገብስ ለ ፍሬው ጠቆር የሚል የገብስ አይነት።

ጥቁር ጤፍ ለ ከሌላው ጤፍ ይልቅ በብረት ግለጽ፡ የበለፀገና፡ እንጀሬው ሲጋር በናማ መልክ የሚይዝ የጤፍ አይነት።

ተጠቆረ ግ 1. ተነተሰ፡ ተወቀረ። 2. በአመድ ታሽ (ዘንጋዳ)።

አጠቆረ ግ 1. መልክን አጠየመ (ሃሩር፡...)። 2. በአመድ አሽ (ዘንጋዳ)። 3. በምርጫ ፈተና ጊዜ ከተሰጡት የመልስ ምርጫዎች መካከል፡ መልሱን በመምረጥ በተሰጠው ተራ ቁጥር ወይም ፈደል ስር ባለው የመልስ ቦታ ላይ ምልክት እደረገ፡ ተባ። 4. ፎተግራፍ በፊልም ላይ እንዲታይ እደረገ (ፊልሙን በተለያየ የፎተግራፍ ቅመሞች ውስጥ በመጨመር)።

አስጠቆረ ግ ፊልሙ ላይ ፎተው ወይም ምስሉ እንዲታይ እደረገ።

ጠቋሚ "ጠቆመ" ስር ተመ.

ጠቋራ "ጠቆረ" ስር ተመ.

ጠበለተኛ "ፀበል" ስር "ፀበለተኛ"ን ተመ.

ጠበል "ፀበል"ን ተመ.

ጠበል ጣዲት "ፀበል" ስር "ፀበል ፀዲት"ን ተመ.

ጠበረረ ግ 1. በጣም ጋለ፡ ሰማ (ምጣና) ። 2. ጥቀ፡ ጠራራ ሆነ (ፀሃይ)። 3. ደረቀ፡ ተቃጠለ (ተክል፡ ትጠል)።

አጠበረረ ግ 1. አጋለ፡ አሰግ (ምጣና)። 2. አደረቀ።

*ጠበረራ

ጠብራራ (ጥብርር) ፡ ቀብራራ፡ ኩሩ፡ ጅንን፡

ጥብርር አለ ግ ትብርር አለ፡ ኩራ፡ ታቦዮ፡

ተንጠባረረ ግ ኩራ፡ ተንቀባረረ፡ ተጀነን፡

አንጠባረረ ግ አንቀባረረ፡ አኩራ፡ ጀነን፡

*ጠበረበረ

ተጥበረበረ ግ ተብረቀረቀ፡ ተብለወለወ፡ ተንፀባረቀ፡

አጥበረበ (አጭበረበረ) ግ አንፀባረቀ፡ አብረቀረቀ፡ አብለወለወ፡ አይን እንዳያይ አደረገ (ነፀብራቅ፡ ብልጭልጭታ)፡፡

ጠበሰ ግ 1. ዘይት፡ ቅቤ፡... ወምሮ በእሳትአንወረወረ፡ አበሰለ (ሰንጉ፡አትክልትን)፡፡ 2. ለበሰለ፡አቃጠለ፡ተከሰ፡3.መታ (በጥይት፡በአርወሚ፡...)፡፡ 4. (ዘይ.) አቃጠለ፡ አናደደ፡ አባረረ፡ በነገር ጠበሰን፡፡ 5. (ያራዳ እኒ.) ሴትን አሽኮረመመ፡ አባበለ፡፡

መጥበሻ ስ እጅታ ያለው ሆኖ ከብረት ወይም ከሽክሳ የሚሰራና ለሰጋ፡ ለድንች፡... መጥበሻነት የሚያለግግል አቃ፡፡

ጠባሳ ፡ ት 1. በቃጠለ፡ በቆሰለት ምክንያት ሰውነቱ ሳይ ምልክት ያለበት፡፡ ስ 2. በእሳት ተቃጥሎ ወይም በሌላ ምክንያት ቆሰሎ ከዳነ በሂሳ በሰውነት ላይ የሚቀረው ምልክት፡፡ 3. (ዘይ.) የመጥፎ ድርጊት አሻራ፡፡

ጠባሳው የማይሻር የማይረሳ፡ ሁሉም የሚከነክን ፡፡

ጥብስ ፡ ት 1. ያለ ውሃ በዘይት፡ በቅቤ ወይም በእሳት ብቻ የበሰለ (ምግብ)፡፡ ስ 2. በዘይት፡ በቅቤ ወይም በእሳት ብቻ የበሰለ ስጋ ፡፡

ጥብስ ወጥ ስ ለጋው ለብቻ ከተጠበለ በሂሳ የሚሰራ ወጥ፡፡

ተጠበሰ ግ ተቃጠለ፡ ተናደደ፡ አረረ (በነገር)፡፡

ተጣበሰ ግ (ያራዳ እኒ.) አንድ ነገር ለማግኘት፡ ለማከናወን፡ ጉዳይ ለማስፈፀም ታገለ፡ ተሯሯጦ ወይም በሌላ ሰው አማካይነት አለቢያም በራሱ ቅልጥፍና አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ቻለ፡፡

ጠበሰቀ ግ መታ፡ ነረተ (በዱላ፡ በቡጢ)፡፡

ጠበቀ¹ ግ 1. እዋለ፡ አገደ (ከብትን)፡፡ 2. ተንከባከበ፡ እያዩ፡ እየተከታተለ መጥፎ ነገር እንዳይመጣ ጥንቃቄ አደረገ፡ አደጋ እንዳይደርስ ተቆጣጠረ፡፡ 3.ቆዩ፡ ተራ እስኪደርስህ ጠብቅ፡፡ 4. አከበረ (ሀገን፡ መብትን፡...)፡፡

ጠባቂ ስ 1. አደጋ እንዳይደርስ ጥንቃቄ ወይም እንክብካቤ የሚያደርግ (በሰው፡ በንብረት ላይ)፡፡ 2. ከብት የሚያግድ፡ እረኛ፡፡

ጥበቃ ስ ጉዳት ወይም አደጋ እንዳይደርስ ጥንቃቄ የማድረግ፡ የመከታተል ተግባር፡፡

ጥበቃ ጓድ ስ የአንድን አካባቢ ፀጥታ ወይም ስነ ስርዓት ለማስከበር የተመደበ ሰው፡ ቡድን፡፡

ጥብቅ ፡ አንዳታረገዝ የግብረሰጋ ግንኙነት ከግድረግ የተቆጠበች (ሴት)፡፡

ተጠበቀ ግ 1. በጥንቃቄ፡ በእንክብካቤ ተያዘ፡፡ 2. እንዳለ ሆነ፡ ፀና፡፡ 3. ተከበረ፡ ተግባራዊ ተደረገ (ሀገን፡ ደንብ)፡፡ 4. ተከለከለ፡ ተቆጠበ፡ ተወገደ፡ ተገለለ፡፡ ~~ከመጥ ተጠብቆ ይኖራል፡፡~~ አስጠበቀ ግ እንዲጠብቅ፡ እንዲከበር አደረገ፡፡

~~መብቅን አስጠበቀ፡፡~~

ጠበቀ² ግ ጠነከረ፡ ጠና፡ ከረረ፡ በተላላ የማይፈታ ሆነ፡፡

የጠበቀ ሰላምታ የጋለ፡ ከፍ ያለ ሰላምታ፡፡

የጠበቀ ግንኙነት የቀረበ ግንኙነት፡ ወዳጅነት፡፡

ጠባቂ ፡ ት 1. ጠንካራ፡ ልል ያልሆነ፡፡ 2. ጠብብ፡፡

ጥብቅ ፡ ት 1. ጠንካራ፡ የከረረ፡ በተላላ የማይነቃነቅ፡ የማይፈታ፡፡ 2. ጥና፡ ብርቱ፡፡

ለጥብቅ ጉዳይ ትረፈገፈህ/ጥብቅ ግክጠንቀቂያ፡፡

3. የቅርብ፡ ታማኝ፡ እገላ ጥብቅ ወዳጅ ነው፡፡

4. ጠንቃቃ፡፡ 5. (ዘይ.)ንቱግ፡ ስባታም፡፡

አጠበቀ ግ 1. አጠነከረ፡ እንዳይላሳ፡ በተላላ እንዳይፈታ አደረገ፡፡ 2. አልተው አለ፡ አከረረ (ሃዘንን፡ ነገርን)፡፡

አጥባቂ ፡ ት ሁኔታዎችን በተላላ የማያይ፡ አክራሪ፡፡

አጥብቆ ተው ግ 1. በጣም፡ ነገር አጥብቆ ይሸገዳል፡፡ 2. አጠንክሮ፡ ደጋግሞ፡ ~~ሰለሰውጥው አጥብቆ ጠየቀን፡፡~~

ጠበቀ³ ግ 1. ቆዩ፡ እስኪመጣ ጠብቀው፡፡ 2. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሎ ገመተ፡ አሰበ (አንድ ነገር)፡፡ 3. አንድ ነገር እስኪሟሆን ታግሶ ቆዩ፡፡

ተጠበቀ ግ ይሆናል ተብሎ ተገመተ፡፡ የተጠበቀውን ያህል ወጤት አግኝተናል፡፡

ተጠባባቂ ግ 1. ጠበቀ፡፡ 2. ተከታተለ፡፡ በአይነ ቁሬኛ ተመለከተ፡፡

መጠባባቂያ ስ 1. ለጥንቅቅ፡ ለአደጋ... ጊዜ የተቀመጠ ገንዘብ፡፡ 2. በንደረ፡ በተበላሸ ነገር ፋንታ በምትኩ የሚገባ አቃ፡፡

ተጠባባቂ ፡ ት 1. ምትክ፡ በንደረው ፋንታ የሚተካ፡ የሚገባ፡፡ ስ 2. ሹመቱ ወይም የተሰጠው የሃላፊነት ቦታ ገና ያልፀደቀለት ወይም ለጊዜው ብቻ ሃላፊ ሆኖ እንዲሰራ የተመደበ፡፡ 3. በአንድ የውድድር ወጭታ ወቅት የተመደበው ተጫዋች በጎዳ ወይም በሌላ ትግር መጫወት ባይችል በንደረው እንዲተካ የሚመደብ ተጫዋች፡፡

*ጠበቀ¹

መጣብቅ ስ ማጣበቂያ።

ጣብቂያ ስ 1. ጠባብ የሆነ መተላለፊያ ቦታ። 2. ዊንና ዊን የሚነካበት ቦታ። 3. (ዘይ.) አስቸጋሪ፣ አስወናቂ ሁኔታ።

ተጣበቀ ግ 1. ተያያዘ፣ ተላከከ፣ ተለጠፈ (በሙጫ፣ በሙቅ፣...)። 2. በሁለት ነገሮች መካከል ገብቶ ተወቅነ፣ ታፈነ፣ ተወነቀ። 3. ልክክ፣ ልጥፍ አለ።

አጣበቀ ግ 1. ላከከ፣ ለጠፈ፣ አያያዘ (በሙጫ፣ በሙቅ፣...)። 2. ያዘ (ሙጫው፣ ማጣበቂያው)። 3. በመካከል አስገብቶ አፈነ፣ አስወነቀ። 4. ጠበበ፣ አልበቃ አለ (ልብስ፣ ጫማ)።

ማጣበቂያ ስ እንደሙጫ፣ ሙቅ ያለ የተለያዩ ነገሮችን ለማያያዝ ወይም ለመለጠፍ የሚያገለግል ነገር።

አጣብቂኝ ስ 1. ሰውነትን የሚያጣብቅ፣ ሰፊ ያልሆነ ልብስ። 2. በጣም አስወናቂ፣ አስቸጋሪ ሁኔታ። 2. በሁለት ድንጋዮች መካከል የሚገኝ እጅግ በጣም ጠባብ የሆነ መተላለፊያ።

*ጠበቀ²

ጠበቃ ስ ባለጉዳይን ወክሎ በፍርድ ቤት የሚከራከር፣ የሚሟገት፣ ነገረ ፈጅ፣ አቡካቶ። የህግ ጠቅም ይባላል።

ከጠበቃዬ ጠበቃዬ ይናገርልኝ፣ ይሟገታልኝ ለማለት የሚነገር አባባል።

ጠበቃ ወለደ ለጉዳዩ የሚከራከርለትን ሰው አቆመ ወይም ወክለ።

ጠበቃ ገዛ ለጉዳዩ በፍርድ ቤት የሚከራከርለትን ጠበቃ አቆመ (ገንዘብ ከፍሎ)።

ጥብቅና ስ ሌላን ሰው ወክሎ የመሟገት፣ የመከራከር ተግባር።

ጥብቅና ቆመ ስ ሌላውን ሰው ወክሎ ተሟገተ፣ በፍርድ ቤት ተከራከረ።

ጠበበ ግ 1. አልበቃ አለ፣ አነሰ (ለምሳሌ ልብስ)። 2. ሰፋት አጣ፣ አነሰ (በታ፣ መሬት፣...)። 3. ትንሽ ሆነ፣ አነሰ። እድሉ እየጠበበ መጣ።

ጠባብ ት1. ሰፋት የሌለው። ጠባብ ድልድይ/ጠባብ ክፍል። 2. በልክ ያልተሰራ፣ በቂ ያልሆነ። ጠባብ ልብስ። 3. ውሉን የሆነ፣ አነስተኛ። አጸሰ ሰራተኛ ለመቅጠር ያለው እድሉ በጣም ጠባብ ነው። 4. የተጠጋጋ፣ የተቀራረበ። ውድድሩን ያስነቀ፣ በጠባብ የነጥብ ልዩነት ነው።

ጠባብ ብሄረተኛ ት ለጎሳው ብቻ የሚያስብና የሚያደላ፣ በሌላው ላይ ጥላቻ የሚያሳይ።

ጠባብ ብሄረተኝነት ስ የጠባብ ብሄረተኛ አቋምን የያዘ አመለካከት።

ጠባብ አስተሳሰብ (አመለካከት) ጥልቀት የሌላው፣ በሰፋት የማይገነዘብ እርቆ ማየት የጎደለው።

ጥበት ስ ሰፊ ያለመሆን፣ መጥበብ፣ የሰፍራ ወይም የቦታ ማነስ።

ተጣበበ ግ ተወናኝቀ፣ ተፋፈገ።

አጠበበ ግ 1. ሰፋቱን ቀነሰ፣ አሳነሰ፣ ጠባብ አደረገ። 2. ያለመጡ አሳንሶ ሰራ ወይም ሰፋ (ልብስን፣ ጫማን)።

አጣበበ ግ 1. አወናኝቀ፣ መፈናፈኛ ቦታ አሳጣ። 2. ሰፍራን ወይም ቦታን ሞላ፣ ያዘ። ገበያውን ያጣበበው የኮንትሮግንድ እቃ ነው።

*ጠበበ

ጠቢብ ት ብለህ፣ አዋቂ።

ጥበብ ስ 1. ብልሃት፣ እውቀት፣ ዘይቤ። 2. በተለያዩ ዲዛይንና ቀለም የሚሰራ የሃበሻ ልብስ ጥለት።

በጥበብ ተውገ. በዘይቤ፣ በብልሃት።

ጥበበኛ ት አዋቂ፣ ብልሃተኛ፣ ዘይቤ የሚያውቅ።

ተጠበበ ግ (በፍልስፍና፣ በእውቀት፣...) ተራቀቀ፣ ተፈላለፈ።

ጠበንጃ "ጠመንጃ" ን ተመ.

ጠበኛ "ጠብ" ስር ተመ.

ጠበደለ ግ ወፈረ፣ ወደለ።

ጠብደል ት ወፍራም፣ ወደል።

አጠበደለ ግ በጣም አወፈረ፣ አወደለ።

ጠበጠበ ግ 1. ገረፈ፣ ሸነቆጠ። 2. በቀስታ መታ መታ አደረገ።

ጥብጠብ ስ (ከር.) በክርስቶስ ላይ የተፈጸመውን ግርፋት ለማሰብና የሰቃዩ ተካፋይ የመሆንን እምነት በምሳሌ ለማመልከት፣ የሰቅለት በአል በሚከበርበት እለት ቀሳውስት የምእመናን ጀርባ በወይራ ዝንጣፈ በቀስታ መታ መታ በማድረግ እያንዳንዱ ምእመን ምን ያህል መስገድ እንዳለበት ትእዛዝ የሚሰጠበት ስርአት።

ጥብጥባት ስ የግርፋት ምልክት፣ ሰንበር።

ጠቢብ "ጠበበ" ስር ተመ.

ጠባ¹ ግ መገመገ፣ መጠመጠ(ጡት)።

አጠባ ግ ጡጦ በመስጠት መገበ።

አጠባች ጡት በመስጠት መገበች።

አጥቢ እንስሳት ስ ልጆቻቸውን ጡት በማጥባት የሚያሳድጉ እንስሳት።

ጠባ² ግ 1. ነጋ፣ ብርሃን ሆነ፣ ወገግ አለ

(ሌሊቱ፥ ሠለግው)። 2. ገባ፥ ባተ። **መስከረም ጠባ።**

ጥቢ ስ ከረምት አልፎ መስከረም እንደገባ ያለው ጊዜ።

ጥባት ስ ንጋት።

አጥቢያ ስ ንጋት።

አጥቢያ ኮከብ ስ ንጋት ላይ ገላ ብሉ የሚታይ ኮከብ።

ጠባ ግ አረደ፥ ብልት አወጣ (ለምሳሌ ፍየልን)።

ጠባሳ "ጠበሰ" ስር ተመ.

ጠባቂ "ጠበቀ"¹ ስር ተመ.

ጠባቃ "ጠበቀ"² ስር ተመ.

ጠባብ "ጠበበ" ስር ተመ.

ጠባይ ስ 1. አመል፥ ባህርይ። 2. አንድ እቃ፥ መሳሪያ ወይም መኪና በትክክል የሚሰራበት ሁኔታ፥ ዘዴ። የመኪናዎን ጠባይ ያውቀዋል። 3. ሁኔታ። የአየር ጠባይ።

ጠባዩ ተለወጠ 1. ጠባዩ ተበላሽ። 2. በፊት የነበረውን ጠባይ ቀየረ።

የጠባይ ጉድለት የጠባይ ብልሹነት።

ጠብ ስ ጥል፥ አምባገር።

ጠብ አበቀለ /አነሳ ተጣላ፥ ጥል ጀመረ።

ጠብ ጫረ ነገር ቆሰቆሰ ፥ ተነኮሰ።

ጠበኛ ፥ 1. ጥለኛ፥ ባላጋራ፥ ባላንጣ። ከሰውየው ጋር ጠበኛ ነኝ። 2. ጠብ ወይም አምባገር የሚወድ፥ ነገረኛ።

ጠብ

ጠብታ ስ በአንድ ጊዜ ጠብ የሚል የተወሰነ መጠን ያለው ፈሳሽ (የመድሃኒት ወይም የሌላ ነገር)።

ጠብ አለ ግ መሬት፥ እቃ፥... ላይ ወደቀ፥ አረፈ (የፈሳሽ ነጠብጣብ ወይም ሌላ ነገር)።

ጠብ አይለውም ስስታም፥ ሙቅ ነው።

ጠብ አይልም አይጠራቀምም። የዛሬው ስራ ጠባ አይልም።

ጠብ አደረገ ግ በትንሹ ጣለ፥ አፈሰሰ፥ አወረደ። 2. ገደለ። ወገ ጠብ አደረገው።

ጠብ እርግፍ አለ በደስታ ተቀበለ፥ አስተናገደ፥ ተሸቆጠቆጠ።

ጠብ እርግፍ አድርጎ ተወ ፊፅሞ፥ ሠርሶ ተወ።

ጠብ ጠብ አለ ግ ተንጠባጠበ።

ጠብ ጠብ አደረገ ግ አንጠባጠበ።

ተንጠባጠበ ግ ቀስ እያለ በትንሹ በትንሹ ወረደ፥ ፈሰሰ። 2. ቀስ እያለ መጣ፥ ተገኘ። ሰው እየተንጠባጠበ መጣ።

አንጠባጠበ ግ 1. በትንሹ በትንሹ አፈሰሰ፥ አወረደ፥ ጣለ። 2. አልፎ አልፎ አወረደ፥ ወረወረ፥ ጣለ። 3. በየቦታው አገረከረከ፥ በተነ።

ጠብራራ *ጠበረረ* ስር ተመ.

ጠብታ "ጠብ" ስር ተመ.

ጠብደል "ጠበደለ" ስር ተመ.

ጠቦት ስ ጦት መጥባት ያጽረጠና ከወጠጠ እነሰ ያለ የበግ ወይም የፍየል ግልግል።

ጠነሰሰ ግ 1. ጠላ ለመጥመቅ፥ አረቂ ለማውጣት፥... ብቅልና ጊሽን በጠበቀ፥ አዋሃደ። 2. ወጠነ፥ አዘጋጀ (ደባን፥ ተንኮልን፥...)።

ጠንሳሽ ፥ አቀናባሪ፥ ጀማሪ፥ ወጣኝ (ሌራን፥ አድማን...)።

ጥንሰሰ ስ 1. የጠላ ጠመቃ ጅምር (የጊሽና የብቅል ብጥብጥ)። 2. የአንድ ነገር ወይም ተንኮል ውጥን፥ እቅድ።

ጥንሰሰ መሰለ ዳመና መለለ፥ ጠቀረ።

ተጠነሰሰ ግ ታቀደ፥ ተወጠነ፥ ተቀነባበረ (ሌራ፥ ተንኮል፥...)።

ጠነቀለ ግ በጥቂቱ ወይም በትንሹ ቆነጠረ (ቅቢን፥ ማርን፥...)።

***ጠነቀረ**

ጥንቅር ስ ጥርቅም፥ ስብስብ።

ተጠናቀረ ግ ተጠራቀመ፥ ተሰበሰበ።

አጠናቀረ ግ አጠራቀመ፥ ሰበሰበ።

ጠነቀቀ ግ እንዳይበላሽ፥ ውጤቱ መጥፎ እንዳይሆን፥... ጥንቃቄ አደረገ። ስራህን ጠንቅቀህ ስራ።

ጠንቅቆ ያውቃል ሙሉ በሙሉ ወይም በደንብ አድርጎ ያውቃል።

ጠንቃቃ (ጥንቅቅ) ፥ ዝርዝር ያልሆነ፥ ብልህ፥ አስተዋይ፥ ልባም።

ጥንቃቄ ስ አንድ መጥፎ ነገር ከመፈፀሙ ወይም ከመድረሱ በፊት ወይም ብልሽት፥ ስህተት፥ ችግር፥... እንዳይፈጠር ለመከላከል የሚደረግ ትኩረት፥ ዝግጅት፥ እንክብካቤ።

ጠንቅቆ አለ ግ ተጠነቀቀ።

ተጠነቀቀ ግ 1. ተዘጋጀ (መጥፎ ሁኔታን ለመከላከል)። 2. አደጋ፥ ክፉ ነገር፥ ብልሽት፥... እንዳይደርስ ጥንቃቄ አደረገ።

ተጠነቀቀ ግ ተፈፀመ፥ ተከናወነ፥ ተሰርቶ አለቀ። ለግጥና ትናንት ተጠናቀቀ።

አጠናቀቀ ግ አከናወነ፥ ፈፀመ፥ ሠራለ።

አስጠነቀቀ ግ 1. አስገነዘበ፥ ማሳሰቢያ ሰጠ።

2. ጥንቃቄ እንዲደረግ አዘዘ።

ማስጠንቀቂያ ስ 1. አንድ ነገር መደረግ

እንዳለበት ወይም እንደሌለበት ለግላወቅ በፅሁፍ ወይም በቃል የሚሰጥ ግስጠንቀቂያ ትእዛዝ። 2. ጥንቃቄ እንዲደረግ የሚሰጥ ምልክት።

በግስጠንቀቂያ ታላሌ ጥፋቱን ሌላ ጊዜ ቢደገፍ መጥፎ ሁኔታ ወይም ቅጣት ሊከተል እንደሚችል ተገልጾለት ለጊዜው ይቅርታ ተደረገላት።

ጠነቆለ¹ ግ በአስማት በጥንቆላ ይህ ይሆናል ብሎ ተነበየ። ተናገረ።

ጠንቋይ ስ በአስማት ወይም ዛጎል፣ ጠጠር በመጣል ይህ ይሆናል ብሎ የሚናገር፣ የሚተነበይ፣ እንዲሁም በአስማት፣ በመተት አግካይነት የተለያዩ አስገራሚ ድርጊቶችን የሚፈፅም ነው ተብሎ የሚነገርለት ሰው።

ጥንቆላ ስ ወደፊት እንዲህ ይሆናል ወይም ይጀረጋል ብሎ የመናገርና እንዲሁም በአስማት ወይም በድግምት፣... አግካይነት የተለያዩ አስገራሚ ድርጊቶችን የመፈፀም ተሟር።

አስጠነቆለ ግ ከከብ አስቆጠረ፤ ስለ እድሉ ወይም ስለሚያጋጥመው ሁኔታ ለግወቅ ወይም ለድካም ነገር እንዲያጋጥመው ጠንቋይ ዘንድ ሄዶ ጠየቀ፣ አስጠየቀ።

ጠነቆለ² ግ ወጋ፣ ደነቆለ። እንደወት ላይኔን ጠነቆለኝ።

***ጠነበረ**

ጠንባራ ት (ስድብ) እውር፣ ደንባራ።

ጠንባራ ሽሮ (የጌ. እኑ.) ቅጥት የሌለውና በጥፋ ሁኔታ ያልተሰራ የሽሮ ወጥ።

ተጠናበረ ግ ተደናባረ።

አጠናበረ ግ 1. አደናበረ። 2. በጥፋ መታ፣ አጮለ፣ አጠናገረ።

ጠነበሰ ግ በጥፋ መታ፣ አጮለ።

ጠንባሳ ት (ስድብ) ወንባሳ፣ ደንባራ።

አጠናበሰ ግ 1. አወናበሰ፣ አደናበረ። 2. በጥፋ መታ፣ አጮለ።

ጠነበዘ ግ 1. በጣም ሰከረ። 2. ታወረ፣ ደንባዛ ሆነ።

ጠንባዛ ት (ስድብ) 1. ደንባዛ፣ ሰከሮ የሚደናበር። 2. ላይኑ የማያይ።

ጥንብዝ አለ ግ በጣም ሰከረ።

ጠነባ ግ ገማ፣ ሸተተ።

ጥንብ (ጥምብ) ት 1. የበሰበሰ፣ የገማ። 2. (ስድብ) ቆሻሻ፣ ግማታም።

ጥንቡን ጣለ ረከለ፣ የሚፈልገው ወይም የሚገዛው አጣ።

ጥንብ አንሳ ስ የሞተ እንስሳን ስጋ የሚበላ አሞራ፣ጅፈ አሞራ።

ጥንባት ስ መጥፎ ሽታ፣ ግማት።

አጠነባ ስ አገማ፣ መጥፎ መጥፎ እንዲሸት አደረገ።

ጠነነ ግ 1. ዘንበል አለ፣ አገደደ። 2. ጠመመ፣ ከፋ። 3. ከበደ፣ አዋኪ ሆነ፣ አቃተ። ትምህርቱ ጠነነ።

ጠናና ት 1. ዘንበል ያለ፣ገዳ። 2. ጠግግ፣ ከፋ።

አጠነነ ግ 1. አዘነበለ፣ አገደደ። 2. ከፋ፣ ጠመመ፣ ለገመ። 3. አከበደ፣ አዋኪ ወይም አስቸጋሪ አደረገ።

ጠነከረ ግ 1. በረታ፣ ጎበዘ። ትምህርትህን ጠነከረህ ተገር። 2. ጠና። አጥንቱ ጠነከረል። 3. አየለ። ጠላት እየጠነከረ መጣ ። 4. ጠጠረ፣ ከረረ። 5. ከበደ፣ አስቸጋሪ ሆነ።

ጠነካራ ት 1. ብርቱ፣ ጎበዘ። በቸገር የማይፈታ ጠነካራ ሰው። 2. ጠጣር፣ ከራራ፣ ጠባቂ። 3. ታላላቅ የማይበላሽ፣ የማይሰበር፣... ጥፋ (እቃ፣...)።

ጥንካራ ስ ብርታት። 2. ጥብቅ፣ አቅም።

ተጠናከረ ግ 1. ተበረታታ፣ ጎበዘ። 2. ሃይሉ ወመረ ወይም ከበፊቱ የተሻለ ወይም የበለጠ እንዲሆን ተደረገ።

አጠነከረ ግ 1. አበረታ፣ ሃይል ሰጠ። 2. አስቸጋሪ አደረገ።

አጠናከረ ግ ሃይል ወመረ ወይም ከበፊቱ የበለጠ እንዲሆን አደረገ።

ማጠናከሪያ ት ቀደም ሲል በነበረው ላይ እየተወመረ የነበረውን የበለጠ የሚያሻሽል፣ የሚያሰፋ። የማጠናከሪያ ትምህርት/ የማጠናከሪያ አዋጅ።

ጠነነ ግ 1. አሳት ሰለእነሰው በደንብ ሳይበሰል ቀረ። 2. አረጀ፣ ገረጀ። 3. (ዘይ.) ተሰለቸ፣ እጅ እጅ አለ።

ጠናዛ ት (ስድብ) ያረጀ፣ የሽመገለ፣ የገረጀ።

አጠነዛ ግ በደንብ ሳይበሰል ቀረ።

***ጠነገ**

ጥንግ ስ ከጠናር ተጠርዞ የተሰራ ፋር።

አጠነጋ ግ 1. በጥፋ፣ በጹላ፣... መታ። 2. ቀላ፣ ለጋ (ጥንግን)።

***ጠነገረ**

ጠንጋራ ት 1. ሽውራራ፣ አይኖቹ በየፊናቸው ወደ ተለያየ አቅጣጫ የሚመለከቱ የሚመስሉ። 2. እውር።

ተጠናገረ ግ 1. ተንሸዋረረ። 2. ታወረ።

አጠናገረ ግ 1. እንሸዋረረ። 2. እውር አደረገ። 3. በጥፋ መታ፣ አጠናፈረ።

ጠነጠነ¹ ገ አረጀ፡ ሸመገለ፡፡

ጥንጥን ስ 1. እንጨት የሚበላ የትል አይነት፡ ቁንቁን፡ ነቀዝ፡2. ነቀዝ ወይም ቁንቁን ከበላው እንጨት የሚወጣ ዱቄት መሰል ነገር፡፡

ጥንጥን ሆነ በጣም ደቀቀ፡ ዱቄት ሆነ፡፡

ጠነጠነ² ገ 1. መታ፡ ደበደበ፡ 2. ወረወረ፡ በተነ፡ ሃብቱን ጠነጠነው፡፡

*ጠነጠነ

ጥንጥን ስ ልቃቂት፡ ድውር፡፡

አጠነጠነ ገ 1. አዳወረ፡፡ 2.ጠመጠመ፡ ጠቀለለ (ለምሳሌ ፈትልን)፡፡ 3.(ዘይ.) ተበተበ፡ ሸረበ (ነገርን)፡፡ ነገር ግጠንጠን ይወዳል፡፡

ጠነፈፈ ገ ጠፈፍ ወይም መጠጥ አለ፡፡

ጥንፊት ጳ 1. ከንፍሮ፡ ከአሹት፡... ላይ የሚወገደውና ሲጠነፈፍ የሚወጣው ፈሳሽ ፡2. እሳቂ፡ መጣጭ፡ ጭላጭ (የፈሳሽ)፡፡

አጠነፈፈ ገ 1. እንጠፈጠፈ፡ አፈሰሰ፡ አስወገደ (ለምሳሌ ውሃን ከንፍሮ ውስጥ)፡፡ 2. ጨረሰ፡ አጂጠጠ፡፡

ማጠንፈፊያ ስ ፈሳሽን ለብቻው (ከንፍሮ፡ ከፓስታ፡...) ለይቶ ለማፍሰስ ወይም ለማጥለል የሚያስችል እቃ፡ ወንጠፍት፡፡

ጠና ገ ጠነከረ፡ በረታ፡፡

መጥኔ ይስጥህ ብርታቱን፡ ጥናቱን ይስጥህ ሃገለት የሚነገር አባላል፡፡

በጠና በሃይል፡ በብርቱ፡ በጠና ታጃል፡፡

ፅኑ (ጥኑ) ጳ 1. ብርቱ፡ ጠንካራ፡ 2. ከባድ፡ ከፍተኛ፡ ፅኑ ረሃብ፡፡

ፅኑ እስራት ስ ከሌሎች እስራቶች ይበልጥ እስራቱ የሚከብድበት የእስራት አይነት፡፡

ፅናት(ጥናት) ስ ጥንካራ፡ ብርታት፡ ችግርን መከራን የመቋቋም ችሎታ፡፡

ጠና አለ ገ ጠነከረ፡ በረታ፡፡

ጠና ያለ ጳ በሰል ያለ፡ በጣም ያላረጀ (ለሰው)፡፡

ተፅናና ገ ተበረታታ፡ ተረጋጋ (ከሃዘን)፡፡

አፅናና (አጥናና) ገ አረጋጋ፡ አበረታታ፡፡

ማፅናኛ (ማጥናኛ) ስ የሃዘን ማስረሻ፡፡

አፅናኛ (አጥናኛ) ጳ አበረታች፡ የሚያበረታታ፡ የሚያረጋጋ፡፡

*ጠና

ጥናት ስ 1. የተማራትን በመከለስ፡ በማንበብ፡ በመወያየት ጉዳዩን ይበልጥ የመረዳት ሂደት፡ ቅፅላ፡ 2. በሰለንድ ነገር በይበልጥ ለማወቅ ወይም ለመረዳት የሚደረግ የንባብ ወይም የክለሳ ተግባር፡፡ 3. በአንድ ጉዳይ ላይ በማተኮር ስለ

ሁኔታው፡ ስለ ችግሩ፡ ስለ መፍትሄው ትንተናና ማጠቃለያ የሚሰጥ የምርምር ተግባር ወይም ውጤት፡፡

ተጠና ገ 1. ታወቀ፡ ግልፅ ሆነ፡ ስለምንነቱ ይበልጥ ታወቀ፡፡ 2. በምርምር፡ በጥናት ግልፅ ሆነ ወይም ተገመገመ፡፡

ተጠናና ገ ጠባይ ለጠባይ ወይም ባህሪ ለባህሪ ተዋወቀ፡፡

አጠና ገ 1. የተማረውን በመከለስ ወይም እንደገና በማንበብ ይበልጥ አወቀ፡ ተረዳ፡ ተንከበ፡፡ 2. ጥናት፡ ምርምር አደረገ፡፡

አጥኚ ስ ስለአንድ ነገር ሁኔታና ምንነት መርምሮና አጥንቶ የሚያቀርብ ተመራማሪ፡፡

አስጠና ገ ስለአንድ ነገር ጥናት እንዲካሄድ አደረገ፡፡

ጠናና “ጠነነ” ስር ተመ.

ጠናዛ “ጠነዘ” ስር ተመ.

ጠኔ ስ ፅኑ ረሃብ (አትም የሚያሳጣ፡ የሚጥል)፡፡

ጠኔያም ጳ (ስድብ) ረሃብ ያጠቃው፡ ችጋራም፡፡

ጠንሳሽ “ጠነሰሰ” ስር ተመ.

ጠንቀኛ “ጠንቅ” ስር ተመ.

ጠንቃቃ “ጠነቀቀ” ስር ተመ.

ጠንቅ ስ 1. የበሽታ ወይም የሌላ መጥፎ ነገር ውጤት፡፡ 2. ሰብብ፡ መዘዝ (የበሽታ፡ የመጥፎ ነገር፡...)፡፡

ጠንቀኛ ጳ መዘዘኛ፡ መጥፎ ውጤት የሚያስከትል፡፡

ጠንቋይ “ጠነቆለ” ስር ተመ.

ጠንበለል(ጠምበለል) ስ 1.እንደሃረግ ራሱን ችሎ የማይቆምና ጥሩ መላካ ያለው የእፅዋት አይነት፡፡ 2. (ዘይ.) ለግላጋ (ወጣት)፡፡

ጠንባራ “*ጠነበረ” ስር ተመ.

ጠንባሳ “ጠነበሰ” ስር ተመ.

ጠንባዛ “ጠነበዘ” ስር ተመ.

ጠንካራ “ጠነከረ” ስር ተመ.

ጠንገሎ “ጠረንገሎ” ን ተመ.

ጠንፍ ስ ጻርቻ፡ ጠርዝ፡፡

ጥንፍ (ፅንፍ) ዝ.ክ.

አጥናፍ (አፅናፍ) ስ ጻርቻ፡ ጠንፍ፡፡

ከአጥናፍ እስከ አጥናፍ ከጻር እስከ ጻር፡ ከጠረፍ እስከ ጠረፍ፡ በመላው ሃገር፡፡

*ጠወለወለ

ጥውልውል አደረገ ገ አጥወለወለ፡፡

አጥወለወለ ገ አትለሽለሽ፡ አዞረ፡፡

ጠወላገ ግ 1. ልምላሜ አጣ፡ እንደመድረቅ አለ። 2. ተሳላቆለ።

ጠውላጋ ግ 1. የጠወላገ፡ እንደ መድረቅ ያለ (ተክል)። 2. (ዘይ.) የተሳላቆለ፡ ሃይል ያነሰው፡ ደካማ።

ጠወረ "ጦረ" ን ተመ.

ጠዋት "ጧት" ን ተመ.

ጠውላጋ "ጠወላገ" ስር ተመ.

ጠዘጠዘ ግ 1. ጠቅ ጠቅ እያደረገ አመመ፡ ነዘረ (ቁስል)። 2. ነደፈ፡ ወጋ፡ ጠቅ አደረገ (ለምሳሌ ንብ፡ ተርብ)። 3. (ዘይ.) ጨቀጨቀ፡ ነተረከ (በነገር፡...)።

ጥዝጣዝ ስ እየቆየና ጠቅ ጠቅ እያደረገ የሚያም ወይም የሚነገር ህመም።

ተጠዛጠዘ ግ 1. ተዋጋ፡ ተተጋጋገ፡ ተቆናደደ (በጅራፍ፡ በቀስት፡ በጥይት፡...) ። 2. (ዘይ.) በነገር ተነታረከ፡ ተሰዳደበ።

ጠየመ ግ መልኩ በጥቁርና በቀይ መካከል ሆነ፡ ደበብ ያለ ቀለም ያዘ።

ጠይም (ብቁ . ጠያይም) ት መልኩ ጥቁር ወይም ቀይ ሳይሆን መሃከለኛ ወይም ደበብ ያለ የሆነ(ሰው)።

አጠየመ ግ 1. በፊት ከነበረው ትንሽ ጠቆር አደረገ (መልክን)። 2. (ዘይ.) ፊትን አከፋ (ከጥላቻ የተነሳ)።

ጠየቀ ግ 1. የአንድን ሰው ወይም ነገር ምንነትና ግንኙነት፡ አድራሻ፡... ለመረዳት ወይም ለማወቅ ጥያቄ አቀረበ፡ መልስ ፈለገ። 2. አየ፡ ጎበኘ (በሽተኛን፡ አራስን፡...) ። 3. መረመረ፡ አውጣጣ። 4. አንድ ነገር እንዲደረግለት ወይም እንዲፈፀምለት ፍላጎቱን ነገረ። 5. ለጋብቻ ወይም ለወዳጅነት መፈለጉን ለተፈለገው ሰው ገለፀ። 6. አስፈለገ፡ ስራ ለመቀጠር ጂፕሎማ ጠየቀ/ሀገግውን ለመጨረስ ብዙ ገንዘብ ጠየቀ /ለድል ለመብቃት ብዙ መስዋእትነት ጠየቀ።

መጠይቅ ስ ስለ አንድ ነገር መረጃ በሚሰበሰብበት ወቅት አስፈላጊውን መረጃ ሊያስገኝ የሚችሉ ጥያቄዎች ወይም ጥያቄዎቹን ያያዘ ትል።

ልጠየቅ በእስጥ አገባ ሙጉት ጊዜ ከሳሽ "ተጠየቅ" ሲል ተከሳሽ "ልጠየቅ" በግለት የክሉን ቃል ለመስማት ዝግጁ መሆኑን ይገልፀበት የነበረ አባባል።

ጠያቂ ት 1. ዘመድን፡ ወዳጅን፡ ሀመምተኛን፡... የሚጎበኝ። 2. ጥያቄ አቅራቢ።

ጠያቂዬ ነው በየጊዜው የሚጠየኝ፡ ችግሪን የማዋውና የሚረዳኝ ነው።

ጥያቄ ስ ስለ አንድ ነገር ለማወቅ፡ ለመረዳት ወይም አንድ ነገር ለማግኘት በመፈለግ በቃል

ወይም በህጉ ለሚመለከተው የሚቀርብና መልስ የሚሻ ሃሳብ።

ጥያቄ አቀረበ ጠየቀ።

ተጠየቀ ግ 1. ጥያቄ ቀረበ ወይም ቀረበለት። 2. ሃላፊነት ውስጥ ገባ ። በዚህ ውሳኔ እኔ እጠየቅበታለሁ።

ተጠየቅ 1. በእስጥ አገባ ሙጉት ጊዜ ከሳሽ ተከሳሽን "ከሱን ስማና መልስ ስጥ" ለማለት ይናገረው የነበረ ቃል ወይም አባባል። 2. እርስ በርሳቸው የተያያዙና የማይፋለሱ ሃሳቦች ከአንድ መንደርደሪያ ሃሳብ በመመንጨትና ከርሱም ጋር በመያያዝ በተወሰኑ የአስተሳሰብ ህግጋት መሰረት ወደ ትክክለኛ መደምደሚያ የሚያመራበት ሁኔታ።

ተጠያቂ ስ ሃላፊ፡ የጉዳዩ ባለቤት፡ ተጠሪ። 2. በሃላ ምሁር፡ ሊቅ (ለሚቀርብለት ትምህርታዊ ጥያቄ አጥጋቢ መልስ ሊሰጥ የሚችል) ።

ተጠያያቂ ግ በተወሰነ ጊዜ እየተገናኘ ሃሳብ ተለዋወጠ፡ ተወያየ፡ ተረዳዳ።

አጠየቀ ግ ማስረጃ ሆነ፡ አረጋገጠ። ትናንት አለመምጣቱ ከሃሳባችን የተለየ መሆኑን ያጠይቃል (የቆየ አባባል)።

አጠያያቂ ግ 1. አፈላገ፡ እዲፈለግለት አደረገ (የሚሻውን ነገር ለማግኘት)። 2. አጠራጣሪ ሆኖ ተገኘ።

አጠያያቂ ት በግልፅ ያልታወቀ፡ አጠራጣሪ፡ አወጋጋቢ።

አስጠየቀ ግ በሃላፊነት አስከለሰ፡ አስወነጀለ። የህዝብን ገንዘብ ያለአግባብ ግባክን በሀገ ያስጠይቃል።

ጠየቀ "ፀየፈ" ስር "ፀያፍ"ን ተመ.

ጠይም "ጠየመ" ስር ተመ.

ጠይብ ስ 1. በድሮ ስርአት እንደ ሸማኔ፡ እንጠረኛ፡... ያሉትን ባለው-ያዎች እንዲሰሰው የሚጠሩበት ቃል። 2. ቡዳ።

*ጠደፈ

ጥድፊያ ስ ችኮላ፡ ፍጥነት (የስራ፡ የአካሄድ)።

ተጣደፈ ግ 1. ተቻኪለ (አንድን ነገር ቶሎ ወይም በፍጥነት ለማድረግ)። 2. በፍጥነት ወይም ቶሎ ቶሎ ተሰራ፡ ተካሄደ (አንድ ስራ)።

አጣደፈ ግ 1. አቻኮለ። 2. አዋከበ። 3. ቶሎ ቶሎ አፋጠነ (ሰራን፡...)። 4. ፋታ ወይም ጊዜ የማይሰጥ ሆነ።

አጣዳፈ ት 1. አስቸኳይ፤ በቶሎ መካሄድ፡ መከናወን፡ መሰራት፡ መቅረብ፡... ያለበት። 2. ጊዜ የማይሰጥ (በአጭር ጊዜ ለሞት፡ ለጉዳት፡... የሚያደርስ)። አጣዳፈ የተታግጥ በሽታ።

ጠዲቅ "ፀደቀ" ስር "ፀዲቅ"ን ተመ.

ጠጻ

ጠጻ "ፀዳ"ን ተመ.

ጠጻ ስ እንወትና ትጠሉ ጊሽ የሚያህልና የሚመስል የእፅዋት አይነት።

ጠጂ(ጠጅተ) ግ ጠጅ ጣለ ወይም ጠመቀ።

ጠጅ ስ ማርና ጊሽን በማደባለቅ የሚዘጋጅ ቢጫ መልኩና አልኮልነት ያለው መጠጥ።

ጠጅ ጣለ ጠጅ ጠመቀ ወይም እዘጋጀ።

ጠጅ ቀጂ ስ የጠጅ ቤት አሳላፊ፥ አስተናባሪ።

ጠጅ ቤት ስ ጠጅ የሚሸጥበትና የሚጠጣበት ቤት።

ጠጅ አሳላፊ ስ ጠጅን ለጠጪዎች የሚያድል ወይም የሚያቀርብ።

ጠጂ ሳር (ጠጅ ሳር) ስ ነጣ ያለ መልክ ይዞና እንደ እንግጫ ሆኖ የሚበቅል፥ ጥሩ ሽታ ያለው ሽኩራ የሳር አይነት።

ጠገራ¹ [ብር] ስ ብር ከሚባለው የማእድን አይነት የተሰራና በዱር ጊዜ ያገለግል የነበረ ገንዘብ።

ጠገራ² ስ በአንድ በኩል ብቻ ስለት ያለው፥ ጭንቅላቱ ወፍራም የሆነና ቀጥ ካለ እጅታ ላይ የሚሰካ መጥረቢያ።

ጠገራ³ ስ ለደማ፥ ለመጥረቢያ፥ ለማረሻ፥... መስሪያ የሚያገለግል ድብልብል ብረት።

ጠገብ ግ 1. ሆዱ ሞላ፥ ረካ (በመብል፥ በመጠጥ)። 2. (ዘይ.)ኩራ፥ ማንኳለብኝ አለ፥ በትእቢት ተሞላ። 3. ፍቅሩን፥ ፍፍቁትን ተወጣ። 4. በብዛት አገኘ። መራቅ ዝናብ ጠገብ።

ጠገብ ስ በበቂ ሁኔታ ያገኘ፥ የተገነዘበ፥... ለግለት የሚያገለግል ከፊለ ቃል። ውሃ ጠገብ / ጆሮ ጠገብ።

ጥጉብ ስ 1. ያረዝቸ (ለአህያ፥ ለፈረስ)። 2. ወፍራም (ለመፅሃፍ)።

ጥጋብ ስ 1. የሆድ መመሳት፥ እርካታ(በምግብ፥ በመጠጥ)። 2. (ዘይ.) ኩራት፥ ትእቢት፥ ማን አለብኝነት፥ እብራት። 3. የእህል ችግር የሌለበት ጊዜ። ዘንድሮ ጥጋብ ነው።

ጥጋበኛ ስ ትእቢተኛ፥ እብራተኛ።

ተጣገብ ግ ፍቅሩን፥ ፍፍቁትን ተወጣ፥ ወረሰ (እርስ በርስ)።

አጣገብ ግ 1. ሆዱ እስኪሞላ አበላ፥ አጠጣ። 2. አረካ (የተበላው ምግብ፥ መጠጥ)። 3. ትእቢተኛ፥ እብራተኛ፥ ኩራተኛ እንዲሆን አደረገ። 4. በብዛት በመስጠት፥ በማስገኘት፥ በማቅረብ፥... አረካ። ዝናብ አጣገብ።

አጥጋቢ ስ የሚያረካ፥ ደስ የሚያሰኝ፥ ብቃት ያለው፥ ...።

ጠገን ግ 1. የተሰበረን አጥንት አስሮ እንዲድን አደረገ። 2. የተሳዳ፥ የተበላሸ ነገር

አስተካከለ፥ አበጀ፥ አደሰ፥ ደሀና አደረገ። 3. (ዘይ.) ጠቀመ፥ ደገፈ፥ ረዳ።

ጠጋኝ ስ 1. የአድሳት ሰራ የሚሰራ የእጅ ባለሙያ። 2. መሰረታዊ ለውጥ ሳይሆን የነበረውን ሁኔታ በመጠኑ በማሻሻል ብቻ ለውጥ ለማድረግ የሚሞክር የፖለቲካ አዝማሚያ ያለው።

ጥገኛ ስ የተሰበረ፥ የተሳዳ፥ የተበላሸ እቃን ማስተካከል፥ ማደስ፥ ማበጀት።

ጥገኛዊ ለውጥ ስ መሰረታዊ ያልሆነና በነበረው ላይ ብቻ መጠነኛ የሆነ መሻሻልን የሚያስከትል ለውጥ።

ጥገኝ ስ ተሰብሮ፥ ተበላሽቶ የነበረና የተሰራ ወይም የታደሰ (እቃ)።

አስጠገን ግ አሰራ፥ አስበጀ(የተበላሸን፥ የተሰበረን እቃ)።

ጠገነን ግ ዘገነን፥ ሰቀጠጠ፥ አስቆጣ።

ጠገን ግ መጠጥ አለ፥ ደረቀ (ቁስል፥ ጭቃ)።

ጠገግ¹ ስ ፍራሽ ወይም ጉዝጓዝ የሌለው የእንወት አልጋ፥ ቆጥ።

ጠገግ² ስ የሰንሰለት አንድ ሞላላ ቀለበት።

ጠጉር "ፀጉር"ን ተመ.

*ጠጋ

ጥግ (ጥጋት) ስ ተገን ያለው ወይም በኮረብታ፥ በግድግዳ፥... አጠገብ ወይም ስር የሚገኝ ቦታ።

ባለጥግ ባለውን።ጠላቱ ባለጥግ ስለሆነ ልረታው አልቻለም።

ጥግ ያዘ 1. ተጠጋ፥ ጥግ ላይ ሆነ። 2. ደሀና ቦታ ወይም ስፍራ፥... ያዘ።

ጥጋጥግ ስ የተራራ፥ የኮረብታ፥ የገደል ስር።

ጥገኛ ስ 1. ራሱን ያልቻለ፥ በሌላ እርዳታ የሚኖር። 2. በሌላው አካል ወይም ድርጅት ጥላ ስር የሚንቀሳቀስ (ንኡስ ክፍል)። 3. ኑሮው፥ ሀልውናው፥ ሀይወቱ በሌላው ላይ የቆየ (የነፍሳት ወይም የእፅዋት አይነት)።

ጥገኛ ሃረግ ስ የማያስር አንቀፅ ያለበት የአረፍተ ነገር ንኡስ ክፍል።(ለምሳሌ "ከሃድኩ አልመጣም"። በሚለው አ.ነገር ውስጥ "ከሃድኩ" የሚለው ጥገኛ ሃረግ ነው)።

ጠጋ አለ ግ ቀረብ አለ (በአካል፥በስሜት፥ በአስተያየት፥ በመጠን፥...)።

ጠጋ አደረገ ግ አቀረበ፥ አስጠጋ።

ተጠጋ ግ 1. ቀረበ፥ ጠጋ አለ። 2. ጥገኛ ሆነ፥ በሌላ ሰው እርዳታ ኖረ። ከሃብታም ተጠጉ፥ ይኖራል። 3. አካለ፥ ደረሰ፥ የተሸለመ፥ ሰዎች ወደ ሺህ ተጠጉ፥ 4. ተከለለ፥ ተገን አደረገ።ጅብን ቢወጉ በአህያ ይጠጉ።

አይጠጋውም ምንም ያህል ቢበላ ሰውነት አይሆንውም፤ አይጠረቃም።

መጠጊያ ስ 1. ከአደጋ መሸሽያ፣ ከቱ ጊዜን ግሳለፊያ (ሰው፣ ቦታ፣...)። 2. መጠለያ።

ተጠጋጋ ግ 1. ተቀራረበ። 2. ከአንድ ቦታች የሆነ ክፍልፋይ ቁጥር ከግማሽ በላይ በመሆኑ ወደሙሉ ቁጥርነት ተለወጠ (ለምሳሌ፡ 5.6 ሲጠጋጋ 6.00 ይሆናል)።

ተጣጋ ግ ከላ፣ ቀገገ።

አጠጋጋ ግ 1. አቀራረበ። 2. ከግማሽ በላይ የሆነ ክፍልፋይ ቁጥርን ወደ ሙሉ ቁጥር ለወጠ።

አጣጋ ግ 1. አጋጠ፣ አሳተመ፣ መታ። 2. ክፍልፋይ ቁጥርን ወደ ሚቀርበው መጠን አሸጋሽገ፣ ለወጠ። (ለምሳሌ፡ 2.7 ሲጣጋ 3. ይሆናል)።

አስጠጋ ግ 1. አቀረበ፣ አንዱን ነገር ከሌላ ገን ወይም አጠገብ አስቀመጠ። 2. መጠጊያ ሆነ፣ ረጸ።

ጠጋች “ጠን” ስር ተመ.

ጠጠረ ግ 1. ጠነከረ፣ በረታ፣ ጠና። 2. ደደረ፣ እንደ ጠጠር ሆነ። 3. (ዘይ.) ከበደ፣ ቀላል አልሆነ አለ።

ጠጠር ስ 1. ትናንሽ ወይም ጥቃትን ድንጋይ። 2. እንደ ልቅሞች፣ ገበጣ፣ ዳማ፣... ያለ መቀታዎችን ለመጫወት የሚያገለግሉ መጫዎቻቸው።

ጠጠር ጣይ ስ ጠጠር እየበተነ ወይም እየጣለ ይህ ይሆናል ወይም ይህ ይደረጋል የሚል ጠንቋይ።

ጠጣር ት 1. ጠንካራ። 2. ፈሳሽ ያልሆነ 3. (ዘይ.) ከጣድ፣ አስቸጋሪ።

ጥጥር ዝ.ከ.

ጠጣ ግ 1. ወደ ሆዱ አስገባ፣ ሞጠ፣ ፋት አለ፣ ጨለጠ (ፈሳሽን)። 2. ወሰደ፣ ተነነጠ (አልኮል መጠጥን)። 3. አጨነ፣ ማገ፣ መጠጠ። (ሲጋራን፣ ትንቢት)። 4. መጠጠ። ወረቀቱ ቀለሙን ጠጣው። 5. ውሃ ተጨመረበት፣ ፈሰሰበት (አትክልት፣ ግንብ፣...)።

መጠጥ ስ 1. በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ የሚጠጣ ነገር። 2. አልኮልን ያለውና የሚጠጣ ፈሳሽ። መጠጥ ሲበዛ ለጤና ጠንቅ ነው።

መጠጥ አወረደ መጠጥ በሳጥን ወይም በጅምላ ገዛ (ለመጠጥ ንግድ ቤት)።

መጠጫ ስ 1. እንደ ኩባያ፣ ዋንጫ ያለና ለመጠጫነት የሚያገለግል እቃ። 2. እንደ ሽንብቆ ያለ የጋያ መሳቢያ (የትንቢት ጭስ መማገያ)። 3. ለመጠጥ የሚሆን ገንዘብ። መጠጫ ሲያጣ በጊዜ ይገለ።

የመጠጥ ውሃ ስ ለመጠጥ የሚሆን ውሃ።

ጠፈ ት 1. ሰካራም፣ መጠጥ የሚያበዛ። ስ 2. ወደ መሸታ ቤት በመሄድ መጠጥ እየገዛ እዚያው ቁጭ ብሎ የሚጠጣ ደንበኛ።

ተጣጣ ግ 1. ተቻቻለ፣ እዚያው በዚያው ሂሳብ ተወራረደ፣ ተከፈለ። 2. እየተጠራራ፣ እየተገባበዘ ጠጣ (ቡናን፣ ጠበል ጠዲትን)።

አጠጣ ግ 1. ውሃን ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገርን እንዲጎጭ ሰጠ። 2. ውሃ ጨመረ፣ አፈሰሰ (አትክልት፣ ግንብ፣... ላይ)። 3. መጠጥ ጋበዘ። 4. በገበጣ ጨዋታ ጊዜ በውግ ላይ ጠጠር ጨመረ። ወይም በካርታ ጫወታ ጊዜ በበላው ካርታ በተጨማሪ ተመሳሳይ ቁጥር ያለውን ካርታ ጨመረ።

አስጠጣ ግ (ያራዳ አነ.) እንዲታወቅ አደረገ፣ አጋጠ።

ጠፈረ ግ 1. አጥብቆ አሰረ፣ ቀፈደደ። 2. ግገረ፣ አዋቀረ፣ ታታ (የቤትን ጣራ፣ ገድግዳ)።

ጠፍር ስ ከከብት ቆዳ ተተልትሎ የተዘጋጀ ግሰሪያ።

ጠፍር ነካሽ “ጫኒ” ስር “መጫኛ ነካሽ”ን ተመ.

ጠፈረ ግ በጥፊ መታ፣ አሮሎ።

አጣፈረ (አጠናፈረ) ግ በጥፊ መታ፣ አሮሎ።

ጠፈር ስ ከምድር ከባቢ አየር ውጪ ያለ ቦታ፣ ሰማይ።

ጠፈርተኛ ስ ለልዩልዩ ሰራ ወይም ምርምር በመንኮራኩር ወደጠፈር የሚሄድ ወይም የሚላክ ሰው።

የጠፈር መንኮራኩር ስ በጠፈር ውስጥ መንክ የሚችል ሰው ሰራሽ በራሪ አካል።

ጠፈጠፈ ግ 1. ወፍራም ሊጥን በምጣድ ላይ ዘረጋጋ (ለመጋገር)። 2. የከብት እበት ከብት እንዲሆን በመሬት ላይ በእጁ እየተመተመ ዘረጋጋ። 3. (ዘይ.) ደጋግሞ በጥፊ መታ። 4. ጠፍጣፋ ወይም ዝርግ አደረገ (ደጋግሞ በመቀመጥ፣ በመምታት፣...)።

ጠፍጣፋ ት ድብልብል ወይም ሞላላ ያልሆነ፣ ዝርግ።

ጥፍጥፍ ስ 1. የተጠፈጠፈ የከብት እበት። ት 2. (ዘይ.) ድፍጥጥ፣ እፍንጫው ቀጥ ያላለ።

*ጠፈጠፈ

ጠፈጠፍ ስ ዝናብ ከክነበ በሂሳ ከቤት ጣሪያ፣ ከዛፍ ቅርንጫፍ፣ ከጃንጥላ ላይ የሚገጠጠጠጠ የዝናብ ውሃ፣ ፍሳሽ።

ተንጠፈጠፈ ግ እየተንጠጠጠ ፊሶ አለቀ፣ ደረቀ (ውሃ አገለሎ የነበረ ነገር)።

አንጠፈጠፈ ግ እምጠጠጠ አፈሰሰ አደረቀ (ፈላገት)።

እንጥፍጣፈ ፡ 1. እቃ ላይ የቀረ ትንሽ ፈላገት። 2. ሙጣ።

ጠፈፈ ግ መጠጠ መድረግ ጀመረ።

ጠፍታ ስ ዝርከርከት የሌለበት ሁኔታ።

ጠፈፍ አለ ግ መጠጠ ደረሰ አለ።

ጠፍ አለ ግ 1. መጠጠ ደረሰ። 2. (ዘይ.) ገፅህ ዝርከርከት የሌለው ሆነ። ጠፍ ያለች የሌት ወይዘር።

ጠፍ¹ ግ 1. ታጣ አላገኘ አለ፤ ወደ አለመኖር ተለወጠ። 2. ላያላውን ሃደ፤ ከበለለ አደራሻውን ሰወረ። 3. አልም አለ፤ ተደረገመ(አይን፤ አሳት፤...)። 4. ሞቶ ተወለደ ወይም እንደተወለደ ሞተ (ሆነ)። 5. ተበላሽ፤ መጥፎ ሆነ (ልብስ ወይም ሌላ እቃ)። 6. ተረሳ፤ ተዘነጋ። ለሙ ጠፍብኝ። 7. ምግባሩ፤ ጠባቡ ተበላሽ፤ ተለወጠ። 8. ወጪ ሆነ። ለመስተገዳደ ብሔ ገንዘብ ጠፍ። 9. ስተተ፤ ተወ። ፍርሃቱ ጠፋለት። 10. ሳይመጣ ወይም ሳይታይ ቆየ። ስምጉን ጠፋህ፤ አላገኘህም። 11. ተሰረዘ፤ የግይታይ ወይም የግይንበብ ሆነ (ሁፍ፤...)። የጠፍ የግይታውት። ውሉ የጠፍ /መፍትሃው የጠፋ።

መጥፎ ፡ 1. አስቀያሚ፤ የግምገማ። 2. ክፉ፤ ተንክለኛ፤ ጠባቡ ብልሹ። 3. የግይታውን፤ የግይመቸ፤ ጥሩ ያልሆነ(ጊዜ፤ ቦታ፤...)።

ጠፈ ፡ 1. ግኝ። ሁሉም ላላፈ ጠፈ ነው። 2. አላቂ። የላባት ጠፈ ነው።

ጠፍ ፡ 1. ያልታረሰ፤ ያልለግ (መራት)። 2. ለምነት የሌለው (መራት)። 3. ባለቤት የሌለው (ብዙውን ጊዜ ለከብት)። የጠፍ ከብት።

ጠፍ ሆነ ባደግ ሆነ።

ጠፍ ከለም ፡ ከፈል ለም ከፈል ጠፍ የሆነ (መራት)።

ጠፍ ጨረቃ ስ የጨረቃ ብርሃን የግይታይበት፤ ድፍን ጨለማ የሆነበት ሌሊት።

ጥፋ ፡ 1. ብልሹ፤ ጠባቡ መጥፎ። 2. የግምገማ፤ አስቀያሚ፤ ደስ የግይል (መልክ)።

ጥፋት ስ 1. ስህተት፤ ትክክል ያልሆነ ስራ። 2. ከህግ፤ ከደንብ ውጭ የተፈፀመ ድርጊት። ተግዳሮት ጥፋት ስለሰራ የትግት ሞት ተሰጠ። 3. ጉዳት፤ ብልሹት። እርፉ በጉዳት ላይ ጥፋት አደረሰ።

ጥፋተኛ ፡ 1. ወንጀለኛ። 2. ስህተተኛ፤ በደል የፈፀመ።

ጥፈ ፡ ባለቤቱ ያልታወቀ ወይም ወድቆ የተገኘ (ለምሳሌ ገንዘብ)።

ተጣፋ ግ (ሂሳ.) ክፍልፋይ ቁጥር ያለቀ ሊያካፍል በግኝታ ቁጥር ተከፋፈለ። ለምሳሌ 2/4 በሁለት ሲጣፋ 1/2 ይሆናል።

ተጠፋፋ ግ ሳይገኝን ቀረ፤ ተጣጣ፤ አንዱ የሌላውን አድራሻ አጣ።

አጠፋ ግ 1. ረሳ፤ ዘነጋ (ያውቀው የዘረዘውን)። 2. አባከነ (ገንዘብን፤ ጊዜን...)። 3. ተላሳተ፤ ትክክል ያልሆነ ድርጊት ፈፀመ። 4. ገደለ፤ ጨረሰ፤ አወደመ። ሙድገቱ ተባባሾን አጠፋቸው። 5. አበላሸ፤ አገደ፤ ጉዳት አደረሰ። 6. መጥፎ ጠባቡን አስተግረ። 7. ከህግ፤ ከደንብ ውጭ የሆነ ነገር ፈፀመ። 8. አስወገደ፤ እንዳይኖር አደረገ። ስራ አጥነትን አጠፋ። 9. እንዳይታይ፤ እንዳይታወቅ፤ እንዳይሰማ አደረገ። ለድራሻውን አጠፋ። 10. አንድ ነገር እንትስታሲውን፤ ስራውን እንዲያቆም አደረገ። ሞተሩን አጠፋ /መብራቱን አጠፋ።

አጥፈ ፡ 1. ወንጀለኛ። 2. ስህተተኛ፤ በደል ፈጥረ። 3. ጠባቡ ብልሹ፤ ስርአት የለሽ።

አጥፈኛ ጠፈ ገዳይና ግኝ።

አጠፋፋ ግ 1. ደባበቀ፤ ሽፋኑን (መረጃን)። 2. ጨረሰ፤ አባከነ (ገንዘብን)።

አጣፋ ግ ክፍልፋይ ቁጥርኝን ያለቀ ሊያካፍል በግኝታ ቁጥር አቃለለ፤ አካፈለ። (ለምሳሌ 2/4 በሁለት ሲያጣፋት 1/2 ይሆናል)።

ጠፋ² ግ 1. በጥፈ መታ፤ አጭለ። 2. እንዘርትን ለማሽከርከር በጭን ላይ አፍተለትሉ አሾረ።

ጥፈ ስ 1. ውስጥ እጅ (ከመጻፍ እስከ ጣት ጫፍ ያለው የእጅ አካል)። 2. በውስጥ እጅ አግካይነት የሚደረግ ምት። 3. ከአይን ስር ያለው ቆዳ እብጠት በሽታ።

በጥፈ ከደንበት/ላሰው/ አላሰው/ መረገበት በጥፈ መታው።

ተጣፋ ግ ምኝ ወይም ሽውታ የታችኛውን የአይን ሽፋን አሳበጠ።

አጣፋ ግ 1. ጋቢን ወይም ኩታን ዘርግቶ በቀኝና በግራ ትክክው ላይ ጣል በማድረግ ለበለ።

2. በጥፈ መታ፤ አጭለ።

ጠፍ "ጠፋ¹" ስር ተመ.

ጠፍር "ጠፈረ¹" ስር ተመ.

ጠፍታ "ጠፈፈ" ስር ተመ.

ጠፍጣፋ "ጠፈጠፈ" ስር ተመ.

ጡ የ "ጠ" ፊደል ካለብ ዘር።

ጡሊ¹ ስ መንገደኛ ውሃ የሚይዝበት ቅል፤ ትምጫና።

ጡሊ² "ጡል" ስር ተመ.

ጡል

ጡሊ ት ቀዥቃዣ፥ ዘዋራ፥ ከውካዋ።

ጡል ጡል አለ ግ ወዲያ ወዲህ ተመላለስ፥ ተንከውከው፥ ተንቀዣቀዣ።

ጡረተኛ “ጦረ” ስር ተመ.

ጡረታ ዝ.ክ.

ጡር ስ ግፍ፥ በደል።

ጡር ሰራ በደል፥ ግፍ ፈፀመ።

ጡር አለበት ግፍ ሰርቷል፥ በድሏል።

ጡረኛ ት ግፈኛ፥ በደለኛ።

ጡብ ስ ከሸክላ አፈር የሚሰራና አራት ማእዘንነት ያለው፥ ለግንብ መስሪያ የሚሆን ሸክላ።

ጡብ

ጡብ አለ ግ 1. ከላይ ወደ መሬት ዘሎ ወረደ፥ ዱብ አለ። 2. ዘለለ፥ እንግጥ አለ።

ጡብ ጡብ አለ ግ ዱብ ዱብ፥ እንግጥ እንግጥ አለ፥ ዘለለ።

ጡት ስ 1. በሰው ደረት ወይም በእንስሳት ጉያ ላይ ተንጠልጥሎ የሚገኝ፥ ልጆቻቸው የሚመገቡትን ወተት የሚያመነጭ የሰውነት ክፍል (በወንዶች ላይ ያለው ግን ትንንሽ ከመሆኑም ሌላ ወተት አይወጣውም) (በእሉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. በማንቆርቆሪያ፥ በኩስኩስት፥... ጎን በኩል ወጣ ብሎ የሚገኝ የፈሳሽ ማውረጃ ቀዳዳ።

ጡት ተጣባ የጡት ልጅና የጡት አባት ወይም እናት በመሆን ተዛመደ።

ጡት አጠባ የጡት ልጅ አደረገ።

ጡት ጠባ የአንድን ሰው በማር የተቀባ አውራ ጣት በጡት ምሳሌ በመጥባት ተዛመደ፥ ልጁ ሆነ።

ጡት ጣለ ጡት መጥባት ተወ።

የጡት ልጅ ስ ከትውልድ ሃረግ ውጭ የሆነና የአንድን ሰው በማር የተነከረ አውራ ጣት በመጥባት እንደ ልጅ ሆኖ የተዛመደ ሰው።

የጡት መያዣ ስ ሴቶች ጡታቸውን ደግፎ እንዲይዝላቸው የሚያደርጉበት፥ ብዙውን ጊዜ ማንገቻ ያለው አነስተኛ የጡት መደገፊያ ልብስ ።

የጡት አባት ስ የጡት ልጅ ለሚሆነው ሰው (ከትውልድ ሃረግ ውጭ ለሆነ) በማር የተነከረ ጣቱን በማጥባትና ቃል ኪዳን በመጥባት እንደ አባት ሆኖ የተዛመደ ሰው።

የጡት እናት ስ የጡት ልጅ ለሚሆነው ሰው (ከትውልድ ሃረግ ውጭ ለሆነ) በማር የተነከረ ጣቷን በማጥባትና ቃል ኪዳን በመጥባት እንደ እናት ሆኖ የተዛመደች ሴት።

ጡት አስጣይ ስ ተከታይ ታናሽ ወንድም

ወይም እህት።

ጡንቻ ስ 1. የመለጠጥና የመጠጠር ባህርይ ያለው፥ ከትከሻ እስከ ክርን ባለው የክንድ ክፍል ላይ የሚገኝ ፍርጥም ያለ ስጋ። 2. በሰውና በእንስሳት ሰውነት ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች ላይ የሚገኝ፥ የመለጠጥና የመከማተር እንዲሁም የመሰብሰብ ባህርይ ያለውና ለእንቅስቃሴ የሚያስፈልግ ጠንካራ ስጋ። 3. (ዘይ.) ሃይል፥አትም፥ ጉልበት።ጡንቻውን ላሳም።

ጡንቻውን አዳበረ (ስጋ.) የተለያዩ እንቅስቃሴዎችን በመስራት ጡንቻውን አዳበረ፥ አፈረጠመ።

ጡንቸኛ ት ሃይለኛ፥ ጉልበተኛ፥ ተደባዳቢ (ሰው)።

ጡን ጡን አለ “ጦነጦነ” ስር ተመ.

ጡከት. “ጦዘ” ስር ተመ.

ጡከ

ጡከ አደረገ ግ ፈሳ፥ አንዛረጠ።

ጡጥ

ጡጥ አለ ግ አነስና አጠር ያለ የፈሰ ድምፅ ተሰማ ቁት አለ።

ጡጥ አደረገ ግ አነስና አጠር ያለ ድምፅ ያለው ፈሰ ፈሳ።

ጡጥም ከፈሰ ተቆጠረች በጣም ትነሿም ጉዳይ እንደ ትልቅ ቁም ነገር ታየች ወይም ተቆጠረች ለማለት የሚነገር።

ጡጦ ስ ሀፃናት ወተት ወይም ሌላ ፈሳሽ የሚመገብበት (እንደ ጡት የሚመጠምጡት ወይም የሚጠቡት) ከፕላስቲክ የሚሰራ ጠርመሰ መሰል እቃ ና በእፍ የሚጠጣው ጫፍ በአንድነት ወይም በተናጠል የሚጠሩበት ስም (የሚጠባው ጫፍ የጡጦ ጫፍም ይባላል)።

ጡጦ አይጠባም ሀፃን አይደለም፥ አይታለልም።

ጡጫ ስ የታጠፈ ወይም የተወበጠ የእጅ ጣት፥ ቡጢ።

ጡጫ ሆድ ስ የተወጠረ ወይም የተቆዘረ ሆድ።

ጢ የ “ጠ” ፊደል ላለስ ዘር።

ጢል

ጢሎሽ ስ የዛፍን ቅርንጫፍ በማዝመም ወይም ገመድን እንወት ላይ በማሰርና በላዩ ላይ በመንጠለጠል እየተወሃወዙ የሚጫወቱት እንደ ጅዋጅ ያለ የልጆች ወዋታ።

ጢል አለ ግ ተንጠለጠለ፥ ተሰቀለ።

ጢቃ “ጂም”ን ተመ.

ጢቃ አለ ግ በጣም ሞላ።

ጢር አለ ገ ከራ፥ ታበዩ፥ ተጀነነ።

ጢራ ፥ ከሩ፥ ጅንን።

ጢሰኛ “ጨሰ” ስር “ጨሰኛ”ን ተመ.

ጢሰ “ጨሰ” ስር “ጨሰ”ን ተመ.

ጢሻ “ጥሻ”ን ተመ.

ጢቅ¹

ጢቅ አለ ገ ሞላ፥ ጢም አለ።

ጢቅ አደረገ ገ ሞላ፥ በብዛት ከተተ፥ ጠቀጠቀ (ሻንጣን፥...)።

ጢቅ²

ጢቅታ ስ አፈናጥረው የተፋት ምራት።

ጢቅ አለ ገ 1. ምራቁን በጥርሶቹ መካከል አፈናጥሮ ተፋ። 2. (ዘይ.) ተፀዋፊ፥ አጥላላ።

ጢብኛ “ጥብኛ”ን ተመ.

ጢን

ጢን አለ ገ 1. ሞላ፥ ጢም አለ። 2. (ዘይ.) ከራ፥ ተንቀሳባሪ። 3. (ዘይ.) በጣም ሰከረ።

ጢንጦ ስ ከሌሎች ጋር በመካፈል የሚገኝ አነስተኛ መሬት።

ጢው

ጢው አለ ገ ሮሠተ ጡጥ አለ (ፊስ)።

ጣ¹ የ “ጠ” ፊደል ራብላ ዘር።

ጣ²

ጣ አለ ገ እሳት ሲነድ ወይም ሲፈናጠር የሚያስገባውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

ጣለ ገ 1. ወረወረ፥ አሸቀነጠረ። 2. ደበለለ፥ ዘረረ (በትግል) ። 3. እንዲወድቅ፥ እንዲጠፋ አደረገ። ስር ጣለ። 4. ግንደሰ፥ ከሰፋ ቆረጠ (ዛፍን)። 5. መገልገል፥ መጠቀም ተወ (አንድን እቃ)። 6. እለምርውን ስቶ እንዲወድቅ አደረገ (ብዙውን ጊዜ የአእምሮ ሀመም)። 7. ከፊል (የአቁብ መዋሮውን)። 8. መታ፥ ገደለ ወይም አቀሰሰ (በመሳሪያ)። 9. በርካሽ ሸጠ። 10. እንዳያልፍ አደረገ (በፈተና)። 11. ተወ። በውደውን ጥሎ ሄደ። 12. ወሰነ፥ መደበ። መተን ጣለ። 13. (የገ.አነ.) ሰጠ። በሞሩ ትንሽ ገንዘብ ይጥለላታል።

በ — ላይ ጣለ በ — ላይ አሳረፈ። ሃፊነቱን በሌላ ላይ ጣለ።

ጣለበት 1. አይነት ጋረደው፥ ከለለው፥ እንደልብ ግዋት ተሳነው፥ (በበሽታ ምክንያት)። 2. አዘዘበት፥ ፈረደበት።

ጣል አደረገ ገ ተወት አደረገ፥ ችላ አለ።

ጣል ጣል አደረገ ገ አራከሰ፥ አዋደቀ፥ አጣጣለ።

ጥሎ ማለፍ ስ (ሰጥ.) በተለያዩ ብዙ ቡድኖች

መካከል በሚደረግ የእግር ኳስ ወይም ሌላ ውድድር ላይ ተሸናፊው ቡድን እየወጣና አሸናፊው ቡድን ወደሚቀጥለው ደረጃ እየለፈ ቀሪዎቹ የሚጋጠሙበት የውድድር ሂደት።

መጣያ ስ ሚዛኑን ለማስተካከል በጭነት ላይ የሚጨመር ትንሽ ነገር።

ጣጣለ ገ ተወ።

ጣጥሎ ሂደ ገ ትቶ ሂደ (እቃውን፥ ንብረቱን፥ቤቱን፥...)።

ጥለት ስ 1. በፊት ላይ የሚወጣና ፊትን የሚያጠቁር ማዲያት። 2. (ዘይ.) የእግዚአብሔር ቁጣ፥ መላት።

ጥሎሽ ስ በጋብቻ ሰነሰርአት ላይ ከሙሽራው ለሙሽራዋ የሚለጥ ገፀበረከት፥ ስጦታ።

ተጣለ ገ ተተወ፥ ከጥቅም ውጭ ሆኖ ወደቀ።

አጣጣለ ገ አዋደቀ፥ አራከሰ።

አጣጣል ስ አገገፍ (የፊደል)።

አስጣለ ገ 1. አጻነ፥ አተረፈ (ከአደጋ፥ ከጉዳት፥...)። 2. አስተወ።

ጣልቃ “ጠለቀ” ስር ተመ.

ጣመ ገ 1. ጣፈጠ፥ ጥፋ ጣእም ኖረው (ምግብ፥ መጠጥ፥...)። 2. ደሰ እሰኝ፥ አረካ (ንግግር፥ ፅሁፍ፥ ስራ ፥...)። 3. ገገገፋ ጣመኝ።

ጣእም ስ 1. የአንድ ነገር የጣፋጭነት ወይም የመራራነት ስሜት። ጣእመኝ አልተመሰከረም። 2. ጣፋጭነት። ጣእም አለው። 3. ዋጋ፥ ጠቀሜታ፥ ጥሩነት። የአናት አባት ጣእም/ የገንዘብ ጣእም። 4. አስደሳችነት፥ ውበት።

ጣእም አጣ 1. አልጣፍጥ አለ። 2. ለዛ አጣ፥ አስጠላ፥ ቸከ።

ጣእመ በሲስ ፥ ለዛ የሌለው፥ የማያስደስት።

ጣእመ ዜማ ስ የሚሰብ ወይም የሚያስደስት የዜማ ቃና ።

ተጣጣሚው ገ ተሰማማ፥ ተዋደደ፥ አብር የሚሄድ ሆነ።

የማይጣጣም የማይሰማማ፥ አብር የማይሄድ።

አጣጣሚው ገ 1. ጣእምን ለመለየት በምላሱ ፈተሽ፥ ቀመሰ ። 2. አብላላ፥ ተገነዘበ (ነገርን)። 3. አሰማማ፥ አብር እንዲሄድ አደረገ። 4. አደነቀ። ሰነሰውናን የግጣጣም ችሎታ አለው።

ጣመኝ ገ ደከመ፥ ንጎለ (ሰውነት)።

ጣመን ስ ከጉዞ ወይም ከጉልበት ስራ የሚመጣ ድካም፥ የሰውነት መንጎል።

ጣማ

ጣማ ገንዘብ በገዛ ራስ ድካም፥ በልፋት የተገኘ የሃቅ ገንዘብ።

ጣምራ “ጠመረ” ስር ተመ.

ጣረ ገ ተጣሳረ::

ጥረት ስ ልፋት+ ትጋት+ ድካም (አንድ ነገር ለማግኘት+ ለመስራት+...):

ተጣጣረ ገ ለፋ+ ደከመ+ ታገለ+ ብርቱ መኩራ እደረገ (ከአላግ ለምድረስ):

*ጣረ

ጣር(ግእር) ስ 1. 'ጭንት+ ስቃይ::2. ነፍስና ስጋ በሚለያዩበት ጊዜ የሚሰጥ ፅኑ የሆነ የህመም ስሜትና ስቃይ::

ጣር በዛበት በጭን ተሰቃየ! ነፍሱ ከሰጋው በተሉ አለለይ አለች::

ጣረ ሞት (ግእረ ሞት) ስ አለልክ ተጭንና አስጠሊታ+ ጥጋጋ የሆነ ገፅታ::

ጣረ ሞት (ግእረ ሞት) ይዞታል እያጣረ ነው::

አጣጣረ ገ ጣር ላይ ሆነ ሊጥት ደረሰ::

ጣራ (ጣሪያ) ስ 1. ከግድግዳ በላይ ያለ የቤት መጥቅር+ ባጥ+ ከጻገ::2. የከፍታ መጠን:: የደመወዙ ጣሪያ አምስት መቶ ብር ነው::

ጣር “ጣረ” ስር ተመ.

ጣሰ ገ 1. ለበረ+ አፈረሰ:: 2. በሃይል አለፈ+ ገፍቶ አልፎ ሃደ:: 3. ተላለፈ+ አፈረሰ (ሀገን+ ስርአትን...): 4. ጎፈሬ የዝርዝር ፀገር ፆረባ ሰራ:: 5. ፈጠ (አሻርን):

ተጣሰ ገ ፈረሰ+ ላይከበር ቀረ (ሀገ):

ጣሰሰ ገ ለሸለሸ+ አጋደመ (ጫካን):

ጣሳ ስ ከቅርቅር የሚሰራና ለመያዣ+ ለመጥለቂያ+ ለመስፈሪያ የሚያገለግል የቤት እቃ ወይም ቀላቀስ::

ጣቃ ስ ያልተሰፋ+ ትልቅና ጥቅል የሆነ ብትን ጨርቅ::

ጣቢያ ስ 1. የአንድ ተገባር ግንኙኝ ቦታ ወይም መስሪያ ቤት:: የምርምር ጣቢያ /ፖለቲካ ጣቢያ::

2. ፖሊስ ስር “ፖሊስ ጣቢያ”ን ተመ.

ጣባ ስ ትርፅ ጎድጓዳ ላህን የመሰለና ከሸክላ ወይም ከእንጨት የሚሰራ የቤት እቃ (በእሉን የ”ሸክላ እቃ” ስር ተመ)::

ጣብቂያ “ጠበቀ” ስር ተመ.

ጣት ስ በእጅና በእግር ጫፍ ላይ የሚገኝና አንፃ ያለው ተገባታሽ የሰውነት ክፍል::

ጣቱን ቀሰረበት ዛተበት+ በተቃዋሚነት ወይም በጠላትነት ተነሳበት::

ጣቱን ይጠባል እንዴ! እንደ ህፃን ይታላላል ወይ!

የጣት ቤዛ ስ ልብስ የሚሰፋ ወይም የሚዘመዝም ሰው መርፈው ጣቱን እንዳይወጋው

በሊባ ጣቱ ላይ የሚሰካው መከላከያ ፣ ከጠቀሰ::
የጣት ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በእጅ ጣት የጣት ቤዛ ላይ የሚደረግ ጌጥ::

የጣት ውሃ ስ በእጅ መታጠቢያ የሚተርስ ውሃ::

የጣት ፊርማ ስ ጣትን ቀለም በግስነትና አሻራን በወረቀት ላይ በማሳረፍ የሚፈረም ፊርማ::

ጣእም “ጣመ” ስር ተመ.

ጣእት ስ ሰዎች እንደ አምላክ የሚያመልኩበት ድንጋይ+ ዛፍ ወይም ከድንጋይ+ ከእንጨት+... የሚሰራ ምስል::

ጣውሳ ስ 1. ተሰንጥቶ የተላገ እንጨት:: 2. ከተላገ እንጨት የተሰራ የቤት ወለል::

ጣውንት ስ ጎጥን(አንዲት ሴትን በተለያየ ጊዜ ያጡ ወንዶች ወይም አንድን ወንድ በተለያየ ጊዜ ያጡ ሴቶች እርስ በርሳቸው ያላቸው ገንኙነት መጠሪያ::

ጣዎስ ስ ጅራቱ የሚብለጠለጥ+ አንገቱና ራሱ ለግያሂ መልክ ያለው ተለቅ ያለ ወፍ! አፈ ገነትም ይባላል:: (በእሉን “ወፍ” ስር ተመ.)

ጣዝማ ስ ከንብ እነስ ከትንኝ ከፍ የምትልና ግሯን በመራት ውስጥ የምትጋግር የንፍሳት አይነት::

ጣዝመት (ዘይ.) ልባም+ ባለሙያ (ሴት)::

ጣዝማ ግር ስ ጣዝማ የምትሰራው ወለላ ግር::

ጣደ ገ ለግብሰል+ ለመቀቀል ወይም ለግፍላት እሳት ላይ ወይም እሳት ያለበት ምድጃ ላይ አስቀመጠ (ምጣድን+ ድስትን+...):

ጥዶ ዘለል ት 1. ከውክየ+ ወፈፈ:: 2. የጣደችውን ሳታወጣ ወይም ሰራው ሳያልት ትታው ወራ ፍለጋ የምትዛር::

ምጣድ ስ ከሸክላ ወይም ከብረት የሚሰራ ለእንጀራ+ ለጻብ+ ለቲጣ+... የሚሰራ የሚያገለግል ጠፍጣፋና ክብ የሆነ የቤት እቃ::

ምጣድ ሽር ስ ሽርን ከዘይትና ከሌሎች ትመጥቅ ጋር አዋህዶ በምጣድ በግብሰል የሚዘጋጅ እንደ ወጥ የሚያገለግል የእንጀራ ግባያ::

ተጣደ ገ 1. እሳት ላይ ተደረገ(ድስት+ ምጣድ+...): 2. እሳት ጻር ተቀመጠ+ ተወዘፈ (ሰው)::

ጣዲቅ “ፀደቀ” ስር “ፀዲቅ”ን ተመ.

ጣጋ ት ከሲታ+ ኮላሳ::

ጣጣ ለ 1. ችግር፤ ውጣውረድ፤ ውስብስብነት።
2. መዝገብ።

ጣጣ ገባ መከራ፤ ችግር ውስጥ ዝ።

ጣጠኛ ት መከራው፤ ችግር የበዛ። 2. መዝገብ።

*ጣጣ

ጣጣቱ ለ 1. ከህመም ያድናል እየተባለ በሽተኛን በጋለ ብረት የመተኮስ ድርጊት። 2. ለፍላጊ። 3. የሚንጣጣ ድም።

ተንጣጣ ግ 1. እየተቀነ ያለ ተልባ ወይም ግሽላ የሚያሰጣውን አይነት ድም። 2. ለረለለ።

አንጣጣ ግ 1. የሚንጣጣ ተከታታይ ድም። 2. አሰባሰብ።

ጣጣለ "ጣለ" ስር ተመ.

ጣጣቱ "ጣጣ" ስር ተመ.

ጣፊ ግ በተቀደደደ ልብስ ላይ ሌላ ወርቅ ደርቦ ሰፋ፤ ጠቀሙ፤ ደረተ። 2. ላላከከ። ጥቀታን ለእኔ ላይ ጣራለሁ።

መጣፊያ ለ በተቀደደደ ወርቅ ላይ ተለጥሮ የሚሰፋ እራሴ ወይም ቆራጭ ወርቅ።

ተጣፊ ግ ተደረተተቀዳው እራሴ ወርቅ ተደርቦበት ተሰፋ።

ጣፊጠ ግ ጣሙ፤ ጥሩ ጣእም አገኘ (ምግብ፤ መጠጥ)።

ጣፋጭ ት 1. የሚጥም፤ ጥሩ ጣእም ያለው፤ የሚጣፍጥ። 2. ስኳርነት ያለው።

አጣፊጠ ግ 1. አጣሙ፤ ጥሩ ጣእም እንዲኖረው አደረገ (ምግብን፤ መጠጥን)። 2. አጣራ፤ አስቸጋ (ነገርን)።

ጣጣፊጫ ለ (ምግብን፤ መጠጥን) የሚያጣፍጥ፤ ጥሩ ጣእም እንዲሰጥ የሚያደርግ ትመም ወይም ሌላ ነገር።

ጣፊያ ለ በሀድ ውስጥ በጎራ በኩል በላይኛው ክፍል የሚገኝ፤ ስቅርታ ያለ ቀይ መልክኛ ጥለል ያለ ትርፅ ያለው፤ ደምን በመስራት ለግጥራቱና ለግጣራት የሚጠቅም የሰውነት ክፍል።

ጣፋ ለ ከወርቅ፤ ከብርቅ... የሚለፈ የጋሻ ጌጥ።

ጣፋጭ "ጣፊጠ" ስር ተመ.

ጣፎርዶ ት (ሰድብ) ጋጠመተ፤ ባለጊ።

ጤ የ "ጠ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ጤስ "ወሰን" ን ተመ.

ጤት ለ ድብረት፤ መደላድል (ጭነት እንዳይገኝ በጋግ ከብት ጀርባ ላይ የሚደረግ)።

*ጤ

ተጤን ግ ተመረመረ፤ ልብ ተባለ፤ ተስተጥለ።

አጤን ግ መረመረ፤ ለስተጥለ፤ ልብ አደረገ።

ጤና ለ ደህንነት፤ ከበሽታ ዝ መሆን።

ጤና ሰጠ ሰላም ሰጠ።

ጤና ነሳው 1. ሰላም እንዳያገኝ አደረገው፤ አወከው። 2. ህመምተኛ ወይም ታግሟ ሆነ።

ጤና አገኘ ታጥ ጥበረው ዳነ፤ ጤነኛ ሆነ።

ጤና ይሰጥልኝ ሰዎች በሚገኝበት አንዳንድም በሚለያዩበት ጊዜ የሚለዋወጡት የሰላምታ ቃል።

ጤና መኮንን ለ በህክምና ትምህርት የሰለጠነ ባለሙያ።

[የ]ጤና ረዳት ለ የተወሰነ የህክምና እርዳታ አስጣጥ ትምህርት የተግራ የጤና ባለሙያ።

ጤና ቢስ ት 1. ለዘውትሮ የሚያመው፤ በሽተኛ። 2. ነገረኛ፤ ጠበኛ።

ጤና ጣቢያ ለ ደረጃው ከሆስፒታል አነስ የሚል መለስተኛ የህክምና እርዳታ የሚሰጥበት የህክምና ተቋም።

ጤነኛ ት 1. የማያመው፤ ህመም የለው።

ጤናማ ይባላል። 2. እንከን፤ ችግር። የለለበት።

ጤናማ "ጤነኛ"ን ተመ.

ጤናዳም(ጤና አዳም) ለ ከአገር ባህል መድሃኒት ጋር እየተቀመመ ወይም ብቻውን ለመድሃኒትነት ያገለገላል የሚባልና ጥሩ ሽታ ያለው ተክል።

ጤንነት ለ ደህንነት፤ የሰውነት፤ የአካል ጤናማ መሆን።

ጤዛ ለ በላርና በቅጠል ላይ ጧት ጧት ወይም ዝናብ ከዝነብ በ ሂሳ ተንቀርቦ የሚታይ የውሃ ጠብታ።

ጤዛ ጣለ በላርና በቅጠል ላይ የውሃ ጠብታ ተንቀርባለች።

ጤዛ ረገፈ ጤዛው ደረቀ።

ጤፍ ለ ተፈጥቶና በቀጭኑ ተባክቶ ሲጋገር እንጀራ የሚሆን ትናንሽ ፍሬዎች ያሉት የአህል አይነት፤ ፍሬውም ጤፍ ይባላል።

ጥ የ "ጠ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ጥለት¹ ለ በነጠላ፤ በተሟሰ፤ በጋቢ... ዳር ላይ የሚሰራ፤ የተለያየ ቀለም ያለው ክር፤ አዳይት።

ጥለት ጣለ በሽግ፤ በከታ... ዳር ላይ ጥለት ሰራ፤ በጥለት አስጊጠ።

ጥለት² "ጣለ" ስር ተመ.

ጥለኛ “ጠላ²” ስር ተመ.
 ጥላ “ጠላ” ስር ተመ.
 ጥላሽት(ጠለሽት÷ ጥላት) ስ በእላት ጠላ
 ምክንያት የሚፈጠር ጥቁር ቆሻሻ÷ ጥቀርሻ።
 ጥላሽት ለበሰ ፊቱ በጣም ጠቆረ (በሃዘን÷
 በወሃይ÷ በድንጋጤ÷... የተሳሳ)።
 ጥላሽት ቀባ ስም እጠፋ ፤ እዋረደ።
 ጥላቻ “ጠላ²” ስር ተመ.
 ጥላይ “ጠለለ” ስር ተመ.
 ጥል “ጠላ²” ስር ተመ.
 ጥልማሞት “ፅልመት” ስር “ፅልማሞት”ን
 ተመ.
 ጥልምያኮስ“ፅልመት”ስር “ፅልመያኮስ”ን
 ተመ.
 ጥልቀት “ጠለቀ¹” ስር ተመ.
 ጥልቅ ዝ.ከ.
 ጥልቆ ስ እነስተኛ መጥረቢያ።
 ጥልጣል ስ ከቂጠማ የሚሰራ የቤት ወለል ምንጣፍ።
 ጥልፊያ “ጠለፈ” ስር ተመ.
 ጥልፍ ዝ.ከ.
 ጥልፍልፍ ዝ.ከ.
 ጥሎሽ “ጣለ” ስር ተመ.
 ጥመት “ ጠመመ” ስር ተመ.
 ጥሙር “ጠሞረ” ስር ተመ.
 ጥማት “ጠማ” ስር ተመ.
 ጥማድ “ጠመደ¹” ስር ተመ.
 ጥም “ጠማ” ስር “ጥማት”ን ተመ.
 ጥምልምል “*ጠመለመለ” ስር ተመ.
 ጥምር “*ጠመረ” ስር ተመ.
 ጥምቀት “ጠመቀ” ስር ተመ.
 ጥምቢራ (ጥንቢራ)
 ጥምቢራው ዞሯል በጣም ሰክሯል።
 ጥምብ “ጠነባ” ስር ተመ.
 ጥምዝ “ጠመዘዘ” ስር ተመ.
 ጥምጣም “ጠመጠመ” ስር ተመ.
 ጥምጥም ዝ.ከ.
 ጥሞና “ፅሞና”ን ተመ.
 ጥረሽ ስ ሳይሰካ (ኩፍ ሳይል) የሚጋገር ሰስና
 ደረት የሆነ የገብስ ቂጣ።
 ጥረት “ጣረ” ስር ተመ.
 ጥሩ “ጠራ²” ስር ተመ.
 ጥሩምባ ስ 1. ከነሃስ ወይም ከሌላ ተመሳሳይ

ነገር የሚሰራ÷ ከፍ ያለ ድምፅ የሚያወጣና
 በትንፋሽ የሚሰራ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን
 የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)። 2. የመኪና
 ጥሩምባ።3. (ዘይ.) ወሬኛ÷ ለፍላፈ።
 ጥሩምባ ነጌ ስ ጥሩምባን በመጠቀም
 የሙዚቃ ድምፅ የሚያሰማ ወይም የጥሪ
 መልእክትየሚያስተላልፍ ሰው።
 ጥሩር ስ በቀድሞ ጊዜ
 ወታደሮች ስርነት ላይ ሲሰግሩ
 ለመከላከያነት የሚለብሱት
 ከብረት የሚሰራ የጦር ልብስ።
 ጥሪ “ጠራ¹” ስር ተመ.
 ጥሪት ስ እንጡራ ሃብት÷
 ንብረት።
 ጥሪር ስ ከሸንበቆ ወይም
 ከቀርካሃ ወይም ከሃረገት...
 የሚሰራ እንልግል+ መሳብ+
 ቅረጫት።
 ጥሪቢ “ጠረቢ” ስር ተመ.
 ጥሪት “ጠራ²” ስር ተመ.
 ጥሪዝ “ጠረዝ” ስር ተመ.
 ጥሪጊ “ጠረገ” ስር ተመ.
 ጥሬ ስ 1. ያላሳመ÷ ያልደቀቀ÷ ያልተፈጸመ
 እህል። 2. ያልበሰለ÷ ያልሞከከ÷ ያልገመረ
 (ፍራፍሬ)። 3. ቆሎ÷ ንፍር። የቆሎ ተግሪ ጥሬ
 በልቶ÷ ውሃ ጠጥቶ ነው የሚግረው። 4.በእላት
 ያልበሰለ ወይም ያልተቀላለ (እህል÷ ስጋ)። 5.
 (ዘይ.) ነፍስ ያላወቀ÷ ማስተዋል የሚያንሰው።6.
 ከሚፈለገው ደረጃ ያልደረሰት ገና የሆነ።፯ዳዩ ገና
 ጥሬ ነው።
 ጥሬ ነው 1. አልተገዳም÷ አላለቀም (ልብስ)።
 2. አልበሰለም÷ ለመበላት አልደረሰም። 3.
 አልሰለጠነም(ለሰው)።
 ጥሬ ስጋውን በሉት እሙት።
 ጥሬና ብስለቶ ÷ የጥሩና የመጥሩ÷ የሚረባና
 የማይረባ ነገር ትልቅል።
 ጥራጥሬ ስ እንደ ባቂላ÷ አተር÷ምስር÷... ያለ
 የእህል አይነት የወል መጠሪያ።
 ጥሬ ካብ ስ ጭቃ÷ ፍራ÷ ስሚንቶ
 ያልገባበት÷ በድንጋይ ብቻ የተሰራ ካብ።
 ጥሬ ዘር ስ (ሰዋ.) ከግላዊ ቃል በእርባታ ዘዴ
 የሚፈጠርና በስምነት ሊያገለግል የሚችል ውልድ
 ቃል (ለምሳሌ መነነ ብሎ ምናኔ፤ ሰቀለ ብሎ
 መስቀለ፤ ለፋ ብሎ ልፋት፤ ጸነ ብሎ
 መድሃኒት÷... የመሳሰለው ሁሉ)።
 ጥሬ ገንዘብ ስ ብር ብቻ (እቃን ወይም ሌላ
 ንብረትን ሳይጨምር)።

ጥሩር

ጥሬ ጥጥ ስለ ያልተለወጠ ወይም ፍሬው ያልወጣ ጥጥ።

ጥሬ ጨው ስለ ያልተፈጠረ ውጤት አሸባሪ።

ጥሬ ፈጅ ስለ ቡላ መልክ ያለውና ብዙ ሆኖ ባንድነት የሚሄድ፣ ለህል የሚበላ የወፍ አይነት፤ ወረሰ።

ጥር ስለ ከታህሳስ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ለምስተኛ ወር ስም።

ጥርስ ለ 1. በሰውና በእንስሳት ላይ ውስጥ የሚገኝ፣ ለምግብ መፍጫ የሚያገለግል፣ ነጭና ጠንካራ የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. የማጭድ ወይም የመጋዝ ዘርዛራ የሆነው ስለት። 3. አባጭ ወይም ብጉንጅ በሚፈርጥበት ጊዜ ከውስጡ የሚወጣ ጠጠር ያለ መገል። 4.

ጥርስ

እንቅስቃሴን ከአንድ አካል ወደ ሌላ ለማስተላለፍ፣ ፍጥነትን ለመቆጣጠር፣ እቅጣጫን ለመቀያየር።... የሚያገለግልና በዘርዛራው የተከረከረ ጠርዝ ያለው የሞተር ወይም የማሽን፣... ክፍል።

በጥርሱ ሽፕ በፈገግታ ደለለ፣ አታለለ፣ ሸነገለ።

ጥርሱ ረገፈ ጥርሱ ወለቀ (ብዙውን ጊዜ ከአንድ በላይ ጥርስ)።

ጥርሱን ቆረጠመ ጥርሱን አፋው፣ አንተፈውጠ (በእንቅስቃሴ ጊዜ)።

ጥርሱን ሸርፏል/ ሰብሯል እድጜው ከፍ በማለቱ በፈት የነበረው ጥርስ ወልቆ ሌላ አብቅሏል (አንድ በቅሎ፣ ፈረሰ፣... ያለ እንስሳ)።

ጥርስ አወጣ 1. ጥርስ አበቀለ። 2. ባለ፣ ጥረደ (መጋዝን፣ ግጭድን፣...)።

ጥርሱን ነክሽ ዛተ፣ ፎም ያዘ።

ጥርስ ገባ ተጠላ፣ ተጠመደ።

የጥርስ ሃኪም ስለ በተለይ በጥርስ ህክምና የሰለጠነ ባለሙያ።

የጥርስ ሳሙና ስለ ጥርስን ለማፅዳት የሚያገለግል ሳሙና።

የጥርስ ብሩሽ ስለ ጥርስን ለማፅዳት የሚያገለግል ብሩሽ።

ጥርስ በረዶ ት ጥርሱ በጣም ነጭ የሆነ።

ጥርስ ፍንጭት ት በፈት ጥርሶቹ መካከል ከፍት ቦታ ያለው፣ ፍንጭትም ይባላል።

ጥርሳም ት 1. ጥርሱ ወደ ውጭ የወጣ፤ ገጣጣ። 2. መሳቅ የሚያስፃ።

ጥርቃሞ “ጠረቀመ” ስር ተመ.

ጥርትም ህ.ክ.

ጥርትምትም ህ.ክ.

ጥርብ “ጠረብ” ስር ተመ.

ጥርኝ ስለ ገላዋ ዝባድ በመባል የሚታወቀውንና ጥሩ መላክ ያለውን ከክ መላይ ወዝ የሚያመነጭ እንደ ድመት ያለች የአውሬ አይነት፤ ከአካሏ የሚመነጨውም ከክ መላይ ወዝ ጥርኝ ወይም ዝባድ ተብሎ ይጠራል (በእሱን የፋር እንስሳ ስር ተመ.)።

ጥርኝ ፈረሰ ስለ መልኩ ገራጫ የሆነ ፈረሰ።

ጥርኝ² ት የአፍኝ ግማሽ፤ በአንድ የውስጥ እጅ ሊያዝ የሚቻል መጠን፤ አንድ ጥርኝ ቆሎ።

ጥርዝ “ጠረዝ” ስር ተመ.

ጥርጊያ “ጠረገ” ስር ተመ.

ጥርጣራ “ጠረጠረ”² ስር ተመ.

ጥርጣራ “ጠረጠረ”¹ ስር ተመ.

ጥርጥር ህ.ክ.

ጥርጥስ “ጠረጠስ” ስር ተመ.

ጥስት “ጠስቀ” ስር ተመ.

ጥሻ(ጢሻ) ስለ ጸዋ፣ ጥቅጥቅ ያለ ሳርና ቁጥቋጦ።

ጥቀርሻ ስለ ዉስ በሚወስበት ቤት ጣሪያ ወይም ከርኳስ ላይ የሚገኝ የዉስ ብናኝ ጥርትም፤ ጥላሽት።

ጥቁራት “ጠቆረ” ስር ተመ.

ጥቁራ ህ.ክ.

ጥቁር ህ.ክ.

ጥቂት ት በጣም ትንሽ፤ መጠኑ ወይም ቁጥሩ አነስተኛ የሆነ።

ጥቃተኛ “ጠቃ” ስር ተመ.

ጥቃት ህ.ክ.

ጥቅለላ “ጠቀለለ” ስር ተመ.

ጥቅል ህ.ክ.

ጥቅም “ጠቀመ” ስር ተመ.

ጥቅምት ስለ ከመስከረም ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ሁለተኛ ወር ስም።

ጥትስ “ጠቀሰ” ስር ተመ.

ጥትሻ ህ.ክ.

ጥትጥት “ጠቀጠቀ” ስር ተመ.

ጥቆግ “ጠቆመ” ስር ተመ.

ጥቦቃ “ጠቦቀ”¹ ስር ተመ.

ጥቦቦኝ “ጠቦቦ” ስር ተመ.

ጥቦብ ህ.ክ.

ጥቦት “ጠቦቦ” ስር ተመ.

ጥቢ “ጠባ”² ስር ተመ.

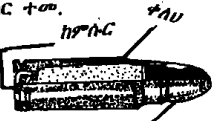
ጥቢኛ(ጢብኛ) ስ ሙሉሙሉ ጸባ+ ሀብት።
 ጥባት "ጠባ²" ስር ተመ.
 ጥብርር "ጠበረረ" ስር "ጠብራራ"ን ተመ.
 ጥብስ "ጠበስ" ስር ተመ.
 ጥብቅ¹ "ጠበቀ²" ስር ተመ.
 ጥብቅ² "ጠበቀ¹" ስር ተመ.
 ጥብቅና "ጠበቀ²" ስር ተመ.
 ጥብቆ ስ ጠበብ ብሉ የተሰፋ የልጅ ልብስ።
 ጥብጠባ "ጠበጠበ" ስር ተመ.
 ጥብጣብ ስ 1. ከፈትል ወይም ከተለያየ ጥለት ተገንገኖ የሚሰራ የሱሪ መታጠቂያ ቨምቀቆ።
 2. በካባ ላይ በስተፊት በኩል በግራና በቀኝ የሚወርድ ጌጥ 3. እንደ መቀነት ያለ ቀጭንና ረጅም ወርት። አዳሱ መንገድ በተመረቀ ጊዜ ጥብጣቡን የቆረጡት ስራ አስኪያጁ ናቸው።
 ጥብጥባት "ጠበጠበ" ስር ተመ.
 ጥኑ "ጠና" ስር "ፅኑ"ን ተመ.
 ጥና "ፅንሃህ"ን ተመ.
 ጥናት¹ "ጠና" ስር "ፅናት"ን ተመ.
 ጥናት² "ጠና" ስር ተመ.
 ጥንስስ "ጠነስስ¹" ስር ተመ.
 ጥንቁቅ "ጠነቀቀ" ስር "ጠንቃቃ"ን ተመ.
 ጥንቃቄ "ጠነቀቀ" ስር ተመ.
 ጥንቅሽ ስ 1. መልኩ እንደ በቆሉ አገዳ ያለ ሆኖ ቀጠን ቀጠን የሚል ሽንኩሪ፤ ጥንቅሽ አገዳ። 2. አገዳው እንደ ሽንኩሪ ጣፋጭነት ያለው የማሽሳ አይነት።
 ጥንቆላ "ጠነቆላ" ስር ተመ.
 ጥንቢራ "ጥምቢራ"ን ተመ.
 ጥንባት "ጠነባ" ስር ተመ.
 ጥንብ ዝ.ከ.
 ጥንታዊ "ጥንት" ስር ተመ.
 ጥንት ተው.ገ ድር፥ ቀድሞ።
 ጥንተ አካል ስ በቀድሞ ዘመን ወይም ከረጅም ጊዜ በፊት የነበረ የሰው ወይም የአውሬ ወይም የሌላ ነገር አካል ከፍል፤ ትሪት።
 ጥንታዊ ፥ የድር፥ በቀድሞ ዘመን የነበረ ወይም ከድር፥ ከጥንት ጀምሮ የነበረ፥ ያለ።
 ጥንቸል ስ የፍየል ግልገል የምታክል፥ ስትሂድ ጡብ ጡብ እያለች የምትዘል፥ አጭር ጅራትና ረጅም ጅር ያላት እንስሳ(ሰሌጋን የጸር እንስሳ ስር።
 ጥንካሬ "ጠነከረ" ስር ተመ.
 ጥንዚዛ ስ ሲበር ጥዝ ጥዝ የሚል ድምፅ የሚያሰማና ተቁር ወይም አረንጓዴ የሆነ በራሪ

ነፍሳት።

ጥንዚዛ

ጥንዚዛ የመሰለ በጣም ተቁር የሆነ።
 ጥንዢት "ጥንጃት"ን ተመ.
 ጥንድ ፥ ሁለት፥ መንታነት ያለው።
 በጥንድ በጥንድ ሁለት ሁለት በመሆን።
 ጥንድ በሪ በአንድነት እርሻ ላይ የሚሰማር፥ የተፋናጁ ሁለት በረምቶ።
 ጥንድ ጫማ አንድ ላይ የሚደረግ የሁለት እግር ጫማ።
 ጥንጃት (ጥንዢት) ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል፥ መልኩ ነጣ ስለሆነ ሆኖ እሾህ ያለው፥ ለጠላ እቃ ማጠና፥... የሚያገለግል የእፅዋት አይነት።
 ጥንግ "ጠነገ" ስር ተመ.
 ጥንጣን "ጠነጠነ¹" ስር ተመ.
 ጥንጥን "ጠነጠነ" ስር ተመ.
 ጥንፍ "ጠንፍ" ስር ተመ.
 ጥዋ "ፅዋ"ን ተመ.
 ጥዋት "ጧት"ን ተመ.
 ጥውር "ጦረ" ስር ተመ.
 ጥዝ
 ጥዝ አለ ገ ንብ ወይም ጥንዚዛ ሲሮህ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።
 ጥዝጣዜ "ጠዘጠዘ" ስር ተመ..
 ጥዩፍ "ፅዋፊ" ስር "ፅዩፍ"ን ተመ.
 ጥያቄ "ጠየቀ" ስር ተመ.
 ጥይት ስ ውስጡ በባሩ ድየተሞላና አረር የተገጠመለት ቀለህ (በጠመንጃ፥ በሽጉጥ ተደርጎ ከምሰሩ ሲወጋ ተቀጣጥሎ ጥይት የሚፈነዳ ወይም የሚተኮስ)።
 የጥይት ራት ሆነ በጥይት ተመትቶ ሞተ።
 ጥይት ነው ጎበዝ፥ፈጣን፥ቀልጣፋ ነው።
 ጥድ(ፅድ) ስ እንጦቱ ጠንካራ የሆነ ትልቅ የዛፍ አይነት።
 ጥድፊያ "ጠደፊ" ስር ተመ.
 ጥጽ ዘለል "ጣደ" ስር ተመ.

ጥይት

ጥጃ ለከፊያው ከፍ የሚላክ ሳር መብላት ውሃ መጠጣት የሚችል የላም ልጅ።

ጥጃ ሆኖ ት ሆኖ ተዘር ያለ።

ጥገት ለ ጥጃ ያላት የምታጠባና የምትታለብ ላም።

ጥገና "ጠገን" ስር ተመ.

ጥገኛ "ጠጋ" ስር ተመ.

ጥገብ "ጠገበ" ስር ተመ.

ጥጋበኛ ጊ.ክ.

ጋብ ጊ.ክ.

ጥጋት¹ ለ ያልታረሰ ወይም እፃሪ የሆነ መሬት።

ጥጋት² ለ ጥገ።

ጥጋጥግ "ጠጋ" ስር ተመ.

ጥገ ጊ.ክ.

ጥገን "ጠገን" ስር ተመ.

ጥጥ ለ 1. በቀላ አካባቢ የሚበትል፣ እምቡጡ ሲፈነዳ በውስጡ ለላብሰና ለላላም አገልግሎት የሚውል ለሰላላ የሆነ ነጭ ጭገር የሚገኝበት ተክል። 2. ከጥጥ ተክል የሚገኝ ተባዝተና ተፈትሎ ድርናግግ የሚሆን ለሰላስ ጭገር፣ ፍገድ።

[የ] ጥጥ ፍሬ (ጥፍጥሬ) ለ በጥጥ ውስጥ የሚገኝ ጥቁር ፍሬ።

የጥጥ ፍገድ ለ ሊለቀም የደረሰና እምቡጡ የፈነዳ ጥጥ።

ጥጥር "ጠጠረ" ስር ተመ.

ጥፋ "ጠፋ"¹ ስር ተመ.

ጥፊ "ጠፋ"² ስር ተመ.

ጥፋተኛ "ጠፋ"¹ ስር ተመ.

ጥፋት ጊ.ክ.

ጥፊ¹ ለ ቅጠሉ ጫት የሚመስልና የእከከ ወይም የፈረ መድሃኒት ይሆናል የሚባል፣ ገንዱ ለእርፍና ለጥፈር ስራ የሚያገለግል የዛፍ አይነት።

ጥፊ² "ጠፋ"¹ ስር ተመ.

ጥፍሪንዶ "ጥፍሪንዶ"ን ተመ

ጥፍር ለ በእጅና በእግር ጣት ጫፍ ላይ የሚበትል ጠንካራ የሆነ የአካል ክፍል።

የጥፍር ጥረድ ለ ለጥፍር መጥረጃና ግለሰብ የሚያገለግል አነስተኛና ሽኩራ ብረት።

የጥፍር ቀለም ለ ሲቶች ጥፍራቸውን የሚያውቁበት ቀለም።

ጥፍረ መጥምጥ ለ ጥፍር ላይ በሚደርስ እደጋ ምክንያት የሚመጣና ጥፍርን የሚያወልቅ ወይም የሚያጠቁር ሀመም።

ጥፍሪም ት (ሰድብ) ባለጊ፣ ሰድ።

ጥፍሪንዶ(ጥፍሪንዶ) ለ ወተት የሚመስል ረብሽ ነገር የሚወጣው፣ ልጡ ለቀገ (ለጅራፍ ጫፍ) የሚሆንና እንደ ጥጥ ያሉ አበባዎች የሚያወጣ የእፅዋት አይነት።

ጥፍጥሬ "ጥጥ" ስር "ጥጥፍሪ"ን ተመ.

ጥፍጥፍ "ጠፈጠፈ" ስር ተመ.

ጦ የ "ጠ" ፊደል ሳብሊ ዘር።

*ጦለ

ተጦለ ገ ገርዱና ገለባው ከፍሬው (ከምርቱ) ተለየ።

አጦለ ገ በግጦያ ገርድን፣ ገለባን ከፍሬው ለየ።

ግጦያ ለ ከስገደደ ወይም ከጥራንጭ እንደ መጥረጊያ ሆኖ የሚሰራ ገርድንና ገለባን ከፍሬው ለመለየት የሚያገለግል እቃ።

*ጦለጦለ

ጦለጦለ ሳ ት (ሰድብ) ከውከት፣ ዘጥ።

ተንጦለጦለ ገ ተንከወከው፣ አርፎ አልቀመጥ አለ፣ እዚያም እዚያም ሄደ።

አንጦለጦለ ገ አንከወከው፣ አዞረ።

ጦለ ለ ሲቶች በአንገታቸው ላይ የሚደርሷትና በሁለቱም ጫፎች በኩል ጥለት ያላት አንድ አርብ ነጣ።

ጦለጦለ "ጦለጦለ" ስር ተመ.

ጦሉታ ለ ሲገርቶበት ወይም ሲያወናጭት ድምፅ የሚያለግው ወይም የሚመሠው የጅራፍ ጫፍ፣ ቀግ።

ጦመ "የመ"ን ተመ.

ጦማር ለ ደብዳቤ፣ በፅሁፍ የሰፈረ መልእክት።

ጦረ (ጦወረ) ገ ያረጀን ወይም የደከመን ሰው ረዳ፣ አገዝ፣ ተንከባከበ (በምግብ፣በልብስ፣ በመልእክትና በመሳሰሉት)።

ጡረታ ለ 1. የመንግስት ወይም የግል ድርጅት ሰራተኛ በአገልግሎት ላይ እያለ በደንቡ መሰረት የተወሰነ ገንዘብ በየወሩ በተቀማጭ መልክ ከደመወዙ እየተቀነሰ የሚቀመጥበትና እትሙ ሲደክም ወይም የእድሜ ገደቡ ሲደርስ ከሰራ ውጪ ሆኖ ለራሱ ወይም ለቤተሰቡ የመተዳደሪያ አበል የሚሰጥበት ሁኔታ። 2. ሽማግሌን ወይም እትሙ ደካማን በኑር የመርዳት ተግባር።

ጡረታ ወጣ የተወሰነው የእድሜው ገደብ በመድረሱ ወይም በሀመም ምክንያት የነበረበትን የሰራ ቦታ ለቀቀ፣ ከሰራ ተሰናበተ።

የጡረታ አበል ለ በጡረታ ላይ ላለ ሰው የሚከፈል ገንዘብ።

ጡረተኛ ስ የእድሜው ገደብ በመድረሱ፡
ወይም በሌላ ምክንያት ስራ ያቆመ ወይም ከስራ
የተሰናበተ ሰው።

ጥውር ት ኑሮው በቤተሰብ፡
በወጻጅ፡...የሚረዳ፡ ተጠቅሮ።

ጧሪ ት በሽምግልና ወይም በእርጅና ጊዜ
የሚረዳ፡ የሚያግዝ፡ የሚንከባከብ።

ተጠረ(ተጠወረ) ግ በሽምግልና ወይም
በእርጅና ጊዜው እየተረዳ ኖረ።

ተጧሪ(ተጠቀረ) ት እየተረዳ የሚኖር።

ጦር ስ ከብረት የሚሰራና በሁለቱም ጎኑ ስለታም
የሆነ ሹል ጫፍ ያለው ለመውጊያ የሚያገለግል
መሳሪያ። 2. በጦርነት ጊዜ የሚሰለፍ
ሰራዊት፡ወታደር፡...። ጦር መጣ።

እንደጦር ይፈራል ከመጠን በላይ
ይፈራል። ለውዱን እንደ ጦር ይፈራዋል።

ጦሩ ተፈታ ተቀጧው ሰራዊት ተሸነፈ፡ ድል
ሆነ።

ጦር ሰበቀ ለመወርወር ወይም ለመውጋት
ጦሩን ነቀነቀ፡ ተዘጋጀ።

[የ] ጦር ሃይሎች ስ የምድር ጦርን፡ የአየር
ሃይልን፡...የመሳሰሉ የተለያዩ የጦር ሰራዊት
ክፍሎችን የሚያጠቃልል መጠሪያ።

የጦር ልምምድ ስ ብቃትን ከፍ ለማድረግ
የሚካሄድ የውጊያ ልምምድ።

የጦር መሪ ስ በጦርነት ላይ የተሰለፈ ተቀጧ
ቡድንን የሚመራ የበላይ አዛዥ፡ አዝማች።

የጦር መሳሪያ ስ የጭት ወይም የማቀሰል
አደጋ ወይም ሌላ ጥፋት ሊያደርስ የሚችል
እንደ ጦር፡ ሽጉጥ፡ ስምብ፡... ያለ መሳሪያ።

የጦር መኮንን ስ ከምክትል መቶ አለቃ
ጀምሮ ከፍተኛ ግእርግ ያለው የጦር ሰራዊት
ባልደረባ።

የጦር ምርኮኛ ስ በጦርነት ጊዜ ተግርኮ
የተያዘ ተቀጧ።

[የ] ጦር ሰራዊት ስ የአንድን ሃገር ጻር
ድንበር የሚጠብቅና ሉአላዊነትን የሚያስከብር
ወታደራዊ ሃይል።

የጦር አማካሪ ስ በጦር ሃይሎች ውስጥ ልዩ
ልዩ ምክርችና አስተያየቶችን የሚሰጥ የሰለጠነ
ወይም ልምድ ያለው የጦር መኮንን።

የጦር አበጋዝ ስ የጦር መሪ።

የጦር አካዴሚ ስ ከፍ ያለ ወታደራዊ ሙያ
የሚቀሰምበት የትምህርት ተቋም።

የጦር አዛዥ ስ የጦር ሃይል ክፍልን
ለማንቀሳቀስ ወይም ለማዝመት የሚችልና
ትእዛዝ የሚሰጥ ከፍተኛ ባለስልጣን።

የጦር አዝማች ስ የጦር መሪ።

የጦር ካሳ ስ በጦርነት ላይ ለደረሰ ጉዳት
አጥፊው ወገን ለተጓጂው የሚከፍለው ካሳ።

የጦር ወንጀለኛ ስ በጦርነት ጊዜ እስረኞችን
ያሳግባብ የማስቃየት፡ ሰላማዊ ሰዎችን
የመጨናጠፍና የመሳሰሉትን አሰብአዊ ድርጊቶች
የፈፀመ ሰው።

የጦር ዝበሬ ስ ሃይለኛ ተቀጧ።

የጦር ጉዳተኛ ስ በጦርነት ላይ የመቁሰል
አደጋ የደረሰበት ወታደር ወይም ተቀጧ።

ጦር ሚዳ ስ ጦርነት የተደረገበት ወይም
የሚካሄድበት ቦታ።

የጦር ሚዳ መነፅር ስ በጦርነት ጊዜ
የሚገለገሉበት ሩቁን አቅርቦ የሚያሳይ መነፅር።

ጦር ሰፈር ስ ወታደር ወይም ሰራዊት
የሰፈረበት ቦታ፡ ካምፒ።

ጦር ውርወራ ስ ከተወሰነው ቦታ ላይ
በመሆን ጦርን እርቅ ለመወርወርና አሸናፊ
ለመሆን የሚደረግ ስፖርታዊ ውድድር።

ጦር ግንባር ስ የውጊያ፡ የፍልሚያ ቦታ፡
የጦርነት መስመር።

ጦር ጠማሽ ስ ጦርነት ናፋቂ ወይም ፈላጊ።

ጦረኛ ት 1. የጦርነት ዘዴ ወይም ስልት
አዋቂ፤ የጦር ጀግና። 2. ጦር ጠማሽ። ✓

ጦርነት ስ 1. በተቃራኒ ወገን ወይም ሃገሮች
መካከል የሚደረግ የመሳሪያ ውጊያ፡ ፍልሚያ።
2. ትግል፡ ግብግብ። እቃ ለመግዛት ያለው
ጦርነት ከባድ ነው።

የጦርነት ደመና አንዣባል ጦርነት
ሊጀመር ወይም ሊካሄድ ተቃርቧል።

ጦርነት አወጀ ጦርነት እንደሚጀመር ወይም
እንደሚካሄድ በይፋ ተናገረ።

ጦርነት ከፈተ ውጊያ ጀመረ።

ጦስ ስ 1. ሰብብ፡ ምክንያት። 2. ችግር፡
መዘዝ፡ መከራ።

ጦሰኛ ት መዘዝ።

ጦስኛ ስ በደጋና በወይና ደጋ የሚበትል፡ ጥሩ
ሽታ ያለውና ለትመምነት የሚያገለግል አነስተኛ
የእውቀት አይነት።

ጦሽ

ጦሽ አለ ግ 1. እርጥብ እንጨት ሲነድ

የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. ፊነዳ።
3. በሃይል ሳቀ ወይም አለቀሰ።

ጠሽ አደረገ ግ 1. አፈነዳ፥ አጮሀ። 2. በሃይል አሳቀ ወይም አሰለቀሰ።

ተንጦሽጦሽ ግ ተንጣጣ።

አንጦሽጦሽ ግ አንጣጣ (በመቁላት፥ በመጥበስ፥ በመተኮስ፡፡)

*ጦነጦነ

ጦንጧፍ ፥ ከውካዋ፥ ጦልጧላ፥ ዘዋሪ።

ጦ-ንጦ-ን አለ ግ ከውካው፥ ጦልጦል አለ።

አጦነጦነ ግ ወዲያ ወዲህ ተንከወከወ፥ ጦልጦል አለ።

ጦዘ ግ ከረረ፥ ተጠመዘዘ (ክር)። 2. (ዘይ.) ተጋጋለ፥ ሞቀ።

ጦ-ዘት ስ በልብወለድ ፅሁፍ፥ በፊልም፥... ውስጥ የታሪኩ ሂደት ከፍተኛ ቦታ የሚደርስበትና ስሜት የሚይዝበት፥ በስተመወረሻ አካባቢ ያለው የድርሰቱ አካል።

አጦዘ ግ 1.አከረረ፥ጠመዘዘ።2. በሃይል መታ፥ ጠለዘ፥ ሊጋ (ኳስን)። 3.(ዘይ.) መታ፥ ደበደበ።

ጦዘጦዘ ግ አረጀ፥ ሸመገለ።

ጦዝጧዛ ፥ ያረጀ፥ የሸመገለ።

*ጦዘጦዘ

ጦዝጧዛ ፥ ከውካዋ።

ተንጦዘጦዘ ግ ተንከወከወ።

አንጦዘጦዘ ግ አንከወከወ።

ጦዝጧዛ¹ “ጦዘጦዘ” ስር ተመ.

ጦዝጧዛ² “*ጦዘጦዘ” ስር ተመ.

ጦጣ ስ እንደ ዝንጀሮና ጉሬዛ ከዛፍ ላይ የሚወጣ፥ ብልጥ ነው የሚባል የዱር እንሰሳ።(በእሱን የዱር እንሰሳት ስር ተመ.)

ጦፈ ግ 1. ነደደ፥ ተቃጠለ፥ ተንቀለቀለ (እሳት)። 2. (ዘይ.) በሃይል ተበሳጨ፥ ተናደደ። 3. ደመቀ፥ ተሟሟቀ። ጨዋታው ጦፈ።

ጧፍ ስ ለመብራት የሚያገለግል በስም የተነከረ ክር ወይም ፈትል።

ተጧጧፈ ግ 1. ተቀጣጠለ፥ ተያያዘ (እሳት)። 2.ሞቀ፥ ደራ፥ ተጋጋለ።(ለምሳሌ ወሬ፥ ጦርነት፥...)

አጧጧፈ ግ በሰፊው አካሄደ።ንግዱን አጧጥሮታል።

ጧ¹ የ “ጦ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጧ²

ጧ ብሎ ተኝቷል ሃይለኛ እንቅልፍ ወስዶታል።

ጧ አለ ግ 1. አንድ ነገር ሲበጠስ ወይም ሲፈነዳ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. ተበጠሰ። 3. ፊነዳ። 4.ኧ አለ፥ ተዘረረ፥ ተዘረጋ።

ጧ ያለ ሜዳ ስ ወጣ ገባ የሌለው ለጥ ያለ ሜዳ።

ተንጧጧ ግ ተንጣጣ፥ ተንጦሽጦሽ፥ ደጋግሞ ፈነዳ።

አንጧጧ ግ አንጣጣ፥ አንጦሽጦሽ፥ አፈነዳ።

ጧሪ “ጦረ” ስር ተመ.

ጧት (ጠዋት፥ ጥዋት) ስ ማለዳ፥ ንጋት ላይ ያለው ጊዜ።

ጧፍ “ጦፈ” ስር ተመ.

ጨ

ጨ ከ "ጠ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

ጨሊህ ግ ደረቀ። ከረረ።

ጨለሄ ት ድርት ያለ። የከረረ።

ጨለሙ ግ 1. ማታ ሆነ። የፀሃይ ብርሃን አለፈ። መሽ። 2. አልታይ አለ። ብርሃን ታጣ። ለቀ። ጨለሙ። 3. ከለለ። ጋረደ። ሽፈነ። ትርጕ። ለንጻላይ ጨለሙከኝ። 4. ጠቆረ።

ጨለሙበት የሚያደርገው ግራ ገባው።

ጨለማ(ጭለማ) ለ የፀሃይም ሆነ የሌላ ነገር ብርሃን የሌለበትና ግዮት የማይቻልበት ቦታ ወይም ጊዜ።

ጨለማ ለበሰ 1. ጠቆረ። 2. ጨለማን ተገን አደረገ። ተከለለ።

ጨለማ በላኝ ረዳት ወይም ደጋፊ አጣሁ። ለችግር ተጋለጥኩ።

ጨለማ ዋጠው 1. ጥቅጥቅ ባለ ጨለማ ውስጥ ሆነ። 2. ግራ ገባው። ጨነቀው። የሚያደርገውን አጣ።

ጨለማን ተገን አደረገ ጨለማን ተከለለ(ተደብቆ ጉዳት ለማድረስ።)።

ጨለማው ገፈፈ ጨለማው ተወገደ።ብርሃን ሆነ።

ጨለማ ፊት 1. ጥቁር የሆነ(ሰው)። 2. ፊቱ ላይ ፈገግታ ወይም ደስታ የማይታይበት። ያዘነ። የቆቆጣ። የተቸገረ። ሁሌ የከፋው የሚመስል።

አጨለሙ ግ 1. ብርሃን አሳጣ። 2. አሰናከለ። አበላሸ (እድልን። ተሰፋን።...)።

*ጨለቀ

ቋለቃ ለ ከግር ወይም ከስኳር ጋር የተመታ የተልባ ወይም የኑግ ወይም የሰለጥ ብጥብጥ።

አጨለቀ ግ ኑግን ወይም ተልባን ወይም ሰለጥን ከግር ወይም ከስኳር ጋር አሸ። መታ። በጠበጠ።

ጨለቁ ለ በአብዛኛው ሙሉ በሙሉ ቢጫ ሆኖ ከከንፎቹ በላይ አሸዋማ የሆኑ መልክ ያለውና የተዘራ አህል የሚበላ ወማይ የሚያክል ወፍ (ለአሉን ወፍ ስር ተሙ)።

ጨለቅለቃ ለ አይን ላይ የሚያንፀባርቅ ወይም የሚያብረቀርቅ በሰፊው የተንጣለለ ውሃ።

ጨለጣ ግ 1. ባዶ አደረገ። ወረሰ። አጠነፈፈ (ፈሳሽን። መጠጥን)። 2. ወርሶ ጠጣ።

ጨላጣ ት (ስድብ) የገንዘብጥ። ሞላጫ። ዋሽ።

ጭላጭ ለ በብርጭቆ ወይም በሌላ እቃ ውስጥ በትንሹ የቀረ ፈሳሽ።

ጭልጥ አለ ግ 1. በሃደበት ቀረ። ቆየ። ጠፋ። 2. ሃደ። ነገደ። እብሰ አለ(በሃላብ። በእካል)። 3. አለቀ። ተሟጠጠ (ለፈሳሽ ነገር)።

ጭልጥ ያለ እልም ያለ። በሃይል። በጣም

ሆነ። ጭልጥ ያለ ሊባ/ጭልጥ ያለ ወሽታም።

ጭልጥ ያለ ገደል ጅው ያለ ረጅም ገደል። አጫለጠ ግ 1. ከዚያም ከዚህ እያንቃረረ ቀዳ ወይም ጠጣ። 2. አብሮ ጠጣ። አጣጣ (የመጠጥ ዓደኛ)።

አጫላጭ ለ የመጠጥ ቤት ዓደኛ።

አንጫለጠ ግ ጠጣ።

ጨለጨለ ግ ለመለሙ። አቆጠቆጠ(የበልግ አህል። ሳር)።

ጨሌ ለ አዲስ የወጣ ለምለም ሳር ወይም ቡቃያ።

ጭል ጭል አለ ግ 1. መብቀል ጀመረ(ሳር)። 2. በትንሽ በትንሹ ወረደ። ፈሰሰ (ፈሳሽ)። 3. በትንሽ በትንሹ ታየ። ሆነ። ተደረገ።

አጨለጨለ ግ አቆጠቆጠ። አበቀለ። መለምለም ጀመረ።

ጨለቁ ግ 1. በጭልፋ። በጣሳ።... አወጣ። ቀዳ። ጠለቀ (ወጥን። ፈሳሽን።...)።2. በጥቂቱ ወሰደ። ቆፀለ (ነገርን። ትምህርትን። ...)። 3. ነጠቀ። ቀማ።

መጨለፊያ(መጭለፊያ) ለ ጭልፋ።

ጭሉፋት(ጨሉፋት) ለ ቀማኛ። ነጣቂ።ሌባ።

ጭልፋ ለ ወጥን። ፈሳሽ ነገርን። ንፍርን።... ከጎድጓዳ እቃ ውስጥ (ድስት።ሳህን። ግስር) ለማውጣት እንዲያገለግል ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከቀንድ።... የተሰራ ጎድጎድ ያለ ባለ እጀታ እቃ።

ጨላጣ "ጨለጠ" ስር ተሙ.

ጨሌ "ጨለጨለ" ስር ተሙ.

ጨሌ ለ ጥቃትንና ክብ ሆኖ ከመስታወት ግእድን በተለያዩ ቀለማት የተሰራ። በክር ተሰክቶ የሚያያዝበት ቀዳዳ ያለውና ለአምልኮት። ለጌተ።...የሚጠቀሙበት ዶቃ መሰል ጌጥ።

ጨሌ ጣላ በጨሌ ጠነቀለ።

ጨሌ ጣይ ለ በጨሌ የሚጠነቀል።

ጨሌያም ት (ስድብ) በጨሌ። በጥንቆላ የሚያምን።

ጨሌ ሳለጋሜ ለ እንደ ደጋን ቆልመም ያሉ ቀንዶችና ረዥም ሆነው ጫፋቸው ላይ ፀጉር ያለባቸው ጀርዎች ያሉት። ብዙውን ጊዜ ሳር።

ትጠላትጠልፍ ውሃ በሚገኝበት ቆላማ ስፍራ የሚኖርና እንደ ፈረስ ጋማ ያለው ትልቅ የጽር እንስሳ፤ ቶራ ፈረስ።

* መመለቀ

መምላቃ (መመለቅ) ት 1. (ስድብ) እድፋም፥ ቆሻሻ። 2. (ስድብ) ለፍጻዳ፥ ጥልቃቃ፥ ባለጌ።

ጭምልቅ አለ ግ 1. በቆሻሻ ተበከለ፥ ተለከለ። 2. ጠቀረ፥ ጸጥ ወይም ጭቃ ሆነ። 3. ተጥላቀቀ፥ ተለፋደደ።

ጭምልቅ አደረገ ግ 1. ለወሰነ፥ አወጣለቀ (በጭቃ፥ በቆሻሻ)። 2. አጥላቀቀ፥ አባለገ(ልጅን)። ተወማለቀ ግ 1. በጭቃ ወይም በቆሻሻ ተለወሰ፥ ተነካካ፥ ተበከለ። 2. ተነከረ፥ ተዘፈቀ። በእጽ ተወግሏል። 3. ተጥላቀቀ፥ ተለፋደደ፥ ባለገ።

አወማለቀ ግ 1. አባለገ፥ አጥላቀቀ(ልጅን)። 2. በጭቃ ወይም በቆሻሻ... ለወሰነ፥ አነካካ።

መመረ ግ 1. አከለ፥ በነበረው ላይ ደመረ። 2. አበረከተ፥ አበዛ። 3. አገባ፥ ደለ፥ ከተተ። 4. አደገ፥ ትልቅ ሆነ። 5. በዛ፥ በረከተ። 6. ከፍ አደረገ። ፍጥነቱን ወመረ።

ጭማሪ ት ፊት በነበረው ላይ በሂሳ የታከለ፥ የተወመረ (ደሞዝ፥ ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር)።

ጭምር መጥ. በተወማሪ፥ እንድ ላይ፥ አብር። አንተም ጭምር እንድትመረ።

ተወመረ ግ 1. ቀድሞ በነበረው ላይ ተደመረ፥ ታከለ። 2. ከፍ አለ። ደምዝ ተወምርላታል። 3. እንድ ሆነ፥ አበረ። ልጅም ከላባቱ ጋር ተወምሮ ሰደበኝ።

ተወማሪ ት 1. በነበረው ላይ የታከለ፥ ተደራቢ። ስ 2. በፊት የተነገረውን የሚያገለብት፥ የሚያበረታ ተመሳሳይ ወይም ተቀራራቢ ሃሳብ፥ አስተያየት።

በተወማሪ በተደራቢ፥ ሌላ፥ በማከልም ለማለት የሚያገለግል ቃል። በተወማሪ በትርብ ተን እንደምጣ ለገልጸልህ እወዳለሁ።

ተወማሪ ግ ታከለ፥ ተደመረ። ሌሎች ወጪዎች ሲወግሙ ገንዘቡ ይበዛል።

መመቀ ግ 1. ፍራፍሬን ወይም ሌላ ነገርን በእጅ ወይም በመሳሪያ በመጫን ፈሳሹን ከወሰጠ። 2. እርጥብ ልብስንና የመሳሰለውን ነገር በሃይል በመጫን፥ በመጨበጥ፥ በመጠምዘዝ ያዘለውን ውሃ አስወገደ፥ አንጠፈጠፈ። 3. እንባ እንዲወጣው አይኑን ጭፍን ጭፍን አደረገ። 4. (የፅሁፍን፥ የንግግርን) ሃሳብ አሳጠረ፥ ፍሬ ነገሩን አጣርቶ አወጣ። 5. በጣም፥ በሃይል ተጫነ ወይም አጠበቀ (ሲያቅፍ ሲጨብጥ)። መጭመቂያ ስ እንደብርቱካን፥ አናናስ።

ማንነት... ያሉት ፍራፍሬዎች የሚመቁበት ወይም ከተለያዩ እፅዋት ዘይትን ወይም ሌላ ነገርን መጭቀ ለማውጣት የሚያስችል መሳሪያ።

ጭማቂ ስ 1. ከብርቱካን፥ ከአናናስ፥ ከማንነት... ተወምቆ የወጣ መጠጥ። 2. ባጭሩ ተውጣጥቶ የቀረበ የሃሳብ ወይም የፅሁፍ ፍሬ ነገር።

መመተ ግ 1. አረመመ፥ ዝምተኛ ሆነ። 2. ረጋ፥ አደብ ገዛ፥ መንቀሻቀሻ ወይም መከለፍለፍ ተወ።

ጭምት ት 1. ዝምተኛ። 2. ረጋ ያለ፥ አደብ ያለው፥ የማይንቀዝቀዝ።

አመመተ ግ ጭምት አደረገ።

መመተረ ግ የሰውነት ቆዳን ወይም ሌላ ነገርን አኮማትሮ ወይም አወማድዶ ያዘ፥ ሸበሸበ፥ ጨረመተ (እርጅና፥ እሳት፥...)።

ጭምታራ ት ኮምታራ፥ ጭምዳዳ፥ ጨማታ።

ተወማተረ ግ ተኮማተረ፥ ተወማደደ፥ ተጨረመተ።

አወማተረ ግ አኮማተረ፥ አወማደደ፥ አጨረመተ።

መመደደ ግ 1. ሸበሸበ፥ ሸመቀቀ፥ መመተረ። 2. አጥብቆ ያዘ፥ ጨበደ፥ እንቅ አደረገ። 3. አሳንቀሳቅሶ አለ፥ ጨበጠ፥ ቀሰፈ (ሀመም)።

ጭምዳዳ ት 1. የተወማደደ፥ የተሸበሸበ። 2. (ስድብ) ፊቱ የማይፈታ፥ ሁሉ የተከፋ የሚመስል። 3. ጨባጭ፥ ጨማታ።

ተወማደደ ግ ተወማተረ፥ ተኮማተረ፥ ተሸማቀቀ።

አወማደደ ግ አወማተረ አኮማተረ፥ አሸማቀቀ።

መመገገ ግ ጨገገ፥ ቁጥርጥርአደረገ።

አጠቆረ(ለምሳሌ ፊትን በብስጭት፥ በመከፋት፥...)።

መመጨመ¹ ግ ደጋግሞ ወይም መላልሶ ሳመ።

መመጨመ² ግ በቤት ዋልታ ዙሪያ ማገር

አሰረ፥ ታታ፥ ጠመጠመ።

ጭምጭማት ስ በዋልታ ዙሪያ ተጠጋግተው የሚማገሩ ወይም የሚታቱ ቀጫጭን ማገርች በእንድነት።

ተመመጨመ ግ በቤት ዋልታ ዙሪያ ማገር ተሰራ፥ ተታታ፥ ተጠመጠመ።

መምላቃ *መመለቀ* ስር ተመ.

መምባሳ *ጨነበሰ* ስር ተመ.

መምታራ *መመተረ* ስር ተመ.

መምዳዳ *መመደደ* ስር ተመ.

መምጫማ ት አይት ጭፍንፍን ያለና እንባ ያዘለ። ላይነ መምጫማ።

*ጨረመመ

*ጨረመመ

ጨርግማ ት 1. የተወላገደ፣ የተጨራመተ፥ ስርጉድጉድ። 2. (ስድብ) ጨርግታ፥ ፊቱ የተወገደደ።

ተጨራመመ ግ ተጣመመ፥ ተጨራመተ፥ ተወላገደ።

አጨራመመ ግ አጣመመ፥ አጨራመተ፥ አወላገደ።

*ጨረመተ

ጨርግታ ት 1. ጉብጥብጥ ያለ፥ የተሰረገደ፥ የተወላገደ(ቆርቆሮ ወይም ሌላ ነገር)። 2. (ስድብ) ሰውነቱ የተወገደደ፥ ያረጀ ወይም በጣም የሸመገለ።

ተጨራመተ ግ ጉብጥብጥ፥ እጥፍጥፍ አለ፥ ተከማተረ።

አጨራመተ ግ ጉብጥብጥ፥ እጥፍጥፍ፥ ውላግድግድ አደረገ፥ ሰረጓጎደ፥ አከማተረ።

*ጨረረ

ጭርር አለ ግ እርር፥ ድብን፥ ቅጥል አለ።

ጭርር አደረገ ግ እርር፥ ድብን፥ ቅጥል አደረገ።

ተንጫረረ ግ 1. ተቃጠለ፥ አረረ፥ ደበነ፥ ተከማተረ(በፀሃይ...) ። 2. ደበነ፥ አረረ (በንደት)።

አንጫረረ ግ አቃጠለ፥ አሳረረ፥ አደበነ፥ አከማተረ።

*ጨረረ

ጨረራ ስ 1. ጨርረ። 2. ከኤሌክትሮክ ወይም ከሌላ ተመሳሳይ ነገር የሚመነጭ የብርሃን ሃይል ወይም ሙቀት።

ጨረር ስ 1. ከፀሃይ የሚፈነጠቅ ብርሃን፥ ሙራ። 2. በጣሪያ፥ በግድግዳ፥ በበር፥ በመስኮት ብስ በኩል ወይም ቀዳዳ የሚገባ የፀሃይ ብርሃን። የጨረር ሃይል ስ ከፀሃይ ብርሃን ወይም ሙቀት የሚገኝ ሃይል ወይም ጉልበት።

ጮራ ስ ከፍተኛ ሃይል የሌለውና ፀሃይ ስትወጣ ፍንጮቶቹ ብሎ የሚታይ የፀሃይ ብርሃን፥ የብርሃን ፍንጣቂ።

ጨረሰ ግ 1. አጠናቀቀ፥ ፈፀመ፥ ከወነ፥ ደመደመ፥ አበቃ፥ አከተመ። 2. ባዶ አደረገ፥ አሟጠጠ። ምግቡን ጨረሰ። 3. ገደለ። 4. ጉዳት አደረሰ። ተባይ ጨረሰን/ ሌባ ጨረሰን። 5. የተወሰነ ጊዜ (ቀን ወር፥...) ወሰደ፥ ፈጀ። ሰራው ላሰራ ለመት ጨረሰ። 6. ፊጆ፥ ተጠቀመ። በዚህ ወር ብዙ ግጥ አወርሰናል። 7. በላ። መሪያም ለ5 ሺሎ ግትር ገዛ ሁለት ሊትር ቢንዚን ትወርሳለች። 8. ካለበት ደረጃ በላይ መሄድ የማይችለበት ሁኔታ ላይ ደረሰ፥ አሟጠጠ። ትላገብቱን ጨረሰ። 9. አለቀበት።

ለበሉን ጨርሷል።

ጨርሶ ተወ.ግ. ፊፅሞ። አረቱን ጨርሶ አይጠግም/ ጨርሶ ይገርህ።

መጨረሻ ተወ.ግ. 1. መፈፀሚያ ፥ ግብቂያ ፥ ግጠናቀቂያ። 2 በጃ፥ ከሁሉም በስተሃላ። መጨረሻ ላይ መተቸ/ ከሁሉም የተሻለ ወጤት ላገኘ።

በመጨረሻ በግጠቃለያ ወይም ባጠቃላይ ለግለት የሚያገለግል የአረፍተ ነገር ግያያዣ። በመጨረሻ ልገልፅ የሚችል።...

በመጨረሻው ሰላት ለፍጥነት ትንሽ ሲቀረው ወይም የተወሰነው ጊዜ ሊያልት ሲል። በመጨረሻም ደቂቅ የሌሊታ ታሉን ስጦ/ በመጨረሻው ሰላት በምርጫው እንደሚተካ ገለ።

የመጨረሻ 1. የማይቀየር፥ የማይሻሻል፥ የማይለወጥ። የመጨረሻ ቃል/ የመጨረሻ ትእዛዝ። 2. አጃ የማይገኝለት። የመጨረሻ ጥሩ ሰው ነው። 3. ግሚጣ። የመጨረሻ ልዩነት ገፊ ነው።

ጭራሽ ተወ.ግ. 1. በፍፁም፥ ፊፅሞ። ጭራሽ ላላገኘሁም። 2. ይባስ ብሎ፥ እንዲያውም። ይቅርታ እንደመጠየቅ ጭራሽ ታርፋለህ?

በጭራሽ ተወ.ግ. በምንም ላይነት፥ ፊፅሞ። በጭራሽ አልነገርሁም።

ጭራሹት ጭራሽ።

ጭርሶ አለ ግ 1. ለሞት ተዳርሰ፥ ደከመ። 2. አለቀ።

ጭርሶ አደረገ ግ 1. ፊፅሞ ጨረሰ፥ ምንም ሳይቀር አሟጠጠ። 2. አደከመ፥ ለሞት አደረሰ። ሰውነቱን በሽታ ጭርሶ አደረገው።

ተጨረሰ ግ አለቀ። ሰራው ሙኛ እንደተጨረሰ ላላውትም።

ተጫረሰ ግ ተፋጀ፥ ተታደለ፥ ተላለቀ።

አጨራረሰ ስ በአንድ የድርጊት ሂደት ግጠቃለያ ወይም ውጤት በማሳያ ደረጃ ላይ የሚታይ ከንጥኔ። ሱድት ጥሩ ጫወታ ያሳይኛ አጨራረሰ ላይ ደካማ ይሆናል።

አጫረሰ ግ 1. የሌላውን ገንዘብ አብሮ በመጠቀም ተሎ እንዲያልት አደረገ። 2. እርስ በርሱ እንዲገዳደል፥ እንዲተላለፍ አደረገ።

አጫራሽ ት የሌላውን ገንዘብ አብሮ በመጠቀም፥ ጠጣት፥...እንዲባከን የሚያደርግ።

አስጨረሰ ግ 1. አስፈጀ፥ አስገደለ። 2. የተጀመረው ነገር፥ ወር፥ ሰራ፥... እንዲያልት አደረገ።

*ጨረቀ

ጭርቂያም ት (ስድብ) ሽንታም።

ጭርቅ አለ ግ በትንሹ ፊስብ ብሎ ቆመ

(ብዙውን ጊዜ ለሽንት)።

ጭርቅ አደረገ ግ በትንሹ ሸና፥ ጠብጠብ አደረገ።

አጨረቀ ግ ሽንቱን በትንሹ ሸና።

ጨረቂት ስንጣት ያለው የማሽሳ አይነት።

ጨረቃ ስ በመራት ዙሪያ እየዞረች ከሃይደ የምታገኘውን ብርሃን ወደ መሬት የምትፈነጥቅ፥ ጠፈር ውስጥ ካሉት አካላት አንዷ ወይም በሌላ ጥላኔት ዙሪያ የሚዞር ተመሳሳይ አካል።

ጨረቃ ምድር ያዘች ኡደቷን ወደ መጨረሰ ተቃረበች፥ ጧት ጧት መታየት ጀመረች።

ጨረቃ ተወለደች ጨረቃ በትንሹ ታየች፥ ተገለጠች፥ ብቅ አለች (እንደገና ኡደቷን ለመጀመር)።

ጨረቃ ነው የጨረቃ ብርሃን አለ (ማታ ወይም ሌሊት ላይ)።

ጨረቃ ወጣች ጨረቃ ብርሃኗን ሰጠች፥ አሳየች።

ጨረቃ የመሰለ ነጭ የሆነ፥ ፈካ ብሉ የሚታይ ።

የጨረቃ አር ስ ከእንጨት ላይ ተጣብቆ የሚገኝና ጠበቅ አድርገው ሲይዙት እርጥቡ የሚፈርጥ፥ ደረቁ ፍርክስ የሚል፥ ነጣ ወይም ቀላ ያለ እንቡጥ መሰል ነገር።

ጨረቋ ግ ፍሬ ጀመረ፥ጮርቃ ሆነ።

ጮርቃ ቅ 1. እንጭጭ፥ ለጋ (ፍሬ)። 2. በጣም ያሳደገ፥ ያልጠና (ልጅ)። 3. (ዘይ.) በእስተሳሰቡ ያልበሰለ (ሰው)።

ጮርቃ በርበሬ ስ ያልበሰለ፥ ያልቀላ ቃሪያ በርበሬ።

ጨረባ ስ መልኩ ቡሳ የሆነ የወፍ አይነት፥ በጽል፤ ጥሬ ፈጅ።

የጨረባ ተገዝር ጫጓታ የበዛበት፥ መደማመጥ የሌለበት፥ ስነ ስርአት ያጣ ስብሰባ ወይም ንግግር።

ጨረት ግ በመንተብ፥ በመፋት፥ በመፋተግ ፀጉር ወይም ጭራ መሰል ነገር አወጣ።

ጭረት ስ በመንተብ፥ በማለት፥ በመፋተግ ንኮንያት የወጣ ፀጉር ወይም ጭራ መሰል ነገር።

አጨረተ ግ ፋቀ፥ ፈገፈገ፥ ጭረት እንዲወጣ አደረገ።

***ጨረተ**

ጨረታ(ጫረታ) ስ አንድን ነገር የመሸጫ መነሻ የጋውን ወስኖ፥ከዚያ በላይ ብልጫ ያለውን የጋ ለግሰት ገዢ ለመሸጥ የሚዘጋጅ የጋ ውድድር(ቀክከር) ልዩ የሽያጭ ስርአት።

ለጨረታ ቀረበ አንድ ነገር በጨረታ ወይም

በውድድር የጋ አብላጦ ለከፈለ እንዲሸጥ ለገበያ ወይም ለሽያጭ ቀረበ።

በጨረታ ገዛ አንድን ነገር በውድድር የተሻለ ክፍያ ሰጥቶ ገዛ።

ጨረታ ወጣ አንድ ነገር በጨረታ እንዲሸጥ ለገበያ ቀረበ።

ጨረታ አወጣ አንድን ነገር በጨረታ ለመግዛት ወይም ለመሸጥ ወይም አንድን ስራ ለማሰራት ለውድድር አቀረበ።

የጨረታ ማስታወቂያ ስ አንድን ነገር በጨረታ ለመግዛት፥ ለመሸጥ ወይም አንድን ስራ ለማሰራት ተጫራችን ለውድድር የሚጋብዝ ማስታወቂያ።

ተጫረተ ግ ለግዥ ወይም ለሽያጭ ወይም አንድን ተግባር ለማከናወን በየጋ ተፎካከረ፥ ተወዳደረ (በፅሁፍ ወይም በቃል፥ በግልፅ ወይም በምስጢር)።

ተጫራች ቅ የጨረታ ተፎካካሪ፥ ተወዳዳሪ (ሰው)።

አጫረተ ግ በየጋ አወዳደረ፥ አፎካከረ፥ አበላለጠ (በቃል ወይም በፅሁፍ፥ በግልፅ ወይም በምስጢር)።

አጫራች ቅ ጨረታ የሚያካሂድ (ሰው)።

ጨረነቀ ግ ወቀነ፥ ተጫነ።

ጨርናቃ ቅ አንገተ አጭር (ሰው)።

ጨረገደ ግ 1. ሳርን፥ ቅጠልን፥... በአንድነት አወደ። 2. መታ፥ ደበደበ (በሽመል፥ በዱላ፥...)። 3. በብዛት ጥርግ አድርጎ በላ።

***ጨረገገ**

ተንጨረገገ ግ ተንዠረገገ፥ ተንጠለጠለ(ፍሬ)።

አንጨረገገ ግ አንዠረገገ፥ ብዙ ፍሬ አፈራ።

***ጨረጨረ**

ጭርጭር አለ ግ ተንጨረጨረ።

ተንጨረጨረ ግ 1. ተጠበሰ፥ ተቆላ፥ በእሳት በጣም ተቃጠለ (ሰጋ፥ ቅቤ፥...) ። 2. ተከነ፥ አረረ፥ ደበነ(በንዴት)።

አንጨረጨረ ግ 1. ጠበሰ፥ ቆላ፥ እስኪያር አቃጠለ። 2. አተከነ፥ አሳረረ፥ አናደደ፥ ክፉኛ አበሳጠ። 3. አስጮሀ።

ጨረጨሰ ግ በጣም አረጀ፥ ሸመገለ።

ጨርጫሳ (ጨረጨሰ) ቅ (ሰድብ) ያረጀ ያፈጀ፥ አርጌ፥ ሽማግሌ ወይም አርጊት።

ጨረፈ ግ በጨርፍታ መታ፥ ለኮፍ ወይም ነካ አደረገ።

ጨርፍታ ስ በመጠኑ፥ በከፊል፥ በትንሹ የማየት፥ የመስማት፥ የመምታት፥... ሁኔታ።

በጨርፍታ አያት።

*ጨፈፈ

ጭፍፍ አለ ገ ተንጨፈፈ።

ተንጨፈፈ ገ ተንጨፈፈ። ተንዘፈፈ።

አንጨፈፈ ገ አንጨፈፈ። አንዘፈፈ።

ጨፍታ "ጨፈ" ስር ተመ.

ጨግግ "ጨመመ" ስር ተመ.

ጨግታ "ጨመተ" ስር ተመ.

ጨቅ ስ ከሱፍ ወይም ከጥጥ ወይም ከሃር ከር የሚዘጋጅና ለልብስ፣ ለመሽፈኛ፣ ለመጋረጃ፣... የሚያስገልግል የፋብሪካ ስራ ወይም የሽመና ውጤት።

ጨቁን ግለ አበደ፣ ወፈ።

ጨቁን ግቁን አለ ሰብ፣ ምክንያት አበደ።

ጨቅ ሆነ 1. ለሰለለ፣ ለፋ (ቆጃ)። 2. በግም ሰከረ። 3. በህመም ምክንያት ሰውነቱ መነመነ፣ ደከመ።

ጨቅ ለባሽ (የን.አኑ.) መናጢ ድሃ፣ ምንም የሌለው።

ጨቃም ቅ (የን. አኑ.) ቅርንጥፋት፣ ዘባተሳም፣ ቡትታም።

ጨናቃ "ጨነቀ" ስር ተመ.

ጨጫሳ "ጨጨሰ" ስር ተመ.

ጨ (ጢስ) ገ 1. በመንደሩ፣ በመቃጠል ምክንያት በነነ፣ ተነነ፣ ተትላላለ፣ ወጣ (ጢሱ፣ እንፋሎቱ)። 2. ተናደደ፣ ተበላጨ። 3. በግም ተወደደ፣ ሞታ ቀጠለ። የመሆኑ ሞታ እንደድርው አይደለም፤ ጨለ። 4. በግም አረጀ፣ ጨጨሰ። የጨሰ ሽግግሌ።

ሳይጨሰ ነደድ ሲነድ ጨሰ የማይወጣው ጭራር እንጨት።

ጨሰ(ጢስ) ስ ግንደ፣ ግእጢንት ወይም ሌላ ነገር ሲቃጠል ወይም በእሳት ሲያያዝ የሚፈጠረው ጉም ወይም እንፋሎት መሰል ነገር።

በጨሰ በእያንዳንዱ ቤት። በጨሰ ሁለት ሁለት ዝር ከፈለገ።

ጨሰ መታው ጨሰ ጨሰበት ወይም ጨሰ መሰለ።

[የ] ጨሰ እንጨት ስ ሲቃጠል ጨሰ ጥፋ ሽታ ያለው እንጨት።

ጨሰ መውጫ ስ የመኪናን ወይም የሌላ ሞተርን፣ ለማንቀሳቀስ የሚቃጠለው የቢንዚን ወይም የናፍታ ጨሰ ወደ ውጭ የሚወጣበት ቧንቧ መሰል አሸንጻ።

ጨሰኛ (ጢሰኛ) ስ በሰው መሬት ላይ ቤት ስርቶ እያረሰ ሲሶ፣ እርሶ ወይም እኩሌታ ለባለመሬቱ ይሰፍር የነበረ ዝብ።

ተጫጫሰ ገ 1. ተያያዘ፣ ተቀጣጠለ (እሳቱ)። 2. ተገግቶ፣ ተጋጋለ (ጠቡ፣ ነገሩ...)።

አጨሰ ገ 1. ግንደን፣ የጢስ እንጨትን፣ ግእጢንትን በማቃጠል ጨሰ እንዲወጣ አደረገ። 2. ግን፣ ጠጣ(ትንባሆን፣ ሲጋራን)። 3. መታ (በጥፊ፣ በጥይት)። 4. በጥፋ ሞታ ሸጠ። 5. አበገነ፣ አናደደ።

ግጨሻ ስ እግንና የመሳሰለው የሚጨሰበት ገል ወይም ሌላ እቃ።

አጫሽ ስ ሲጋራ የሚያጨሰ ወይም የሲጋራ ሱሰኛ።

አጫጨሰ ገ 1. እያያዘ፣ አቀጣጠለ(እሳትን)። 2. አገግቶ፣ አጋጋለ (ጠብን፣ ነገርን)።

ግጨጫሽ ስ ግያያዣ ወይም ግቀጣጠያ ከብት፣ ፋንድያ፣ ገብስብስ፣...።

ጨቀየ ገ በውሃ ወይም በዝናብ ራስ፣ በካ፣ ተጨግለቀ፣ ጭቃ ሆነ(መሬት)።

ጭቃ ስ 1. በዝናብ ወይም በውሃ የራሱ፣ የቦካ ወይም የተጨግለቀ መሬት ወይም አፈር። 2. ግጥ፣ አረንጃ፣ ረገረገ መሬት። 3. (ስድላ) ረህጥ፣ ሰነፍ (ሰው)።

ጭቃ መራጊ ስ ሙያው ገድገዳን በጭቃ መምረገ የሆነ ሰው። ጭቃ ረጋጭ ይባላል።

ጭቃ ረገጠ ገድገዳ የሚመረግበትን ጭቃ ከጭቅ ጋር አዋህዶ አባከ።

ጭቃ ረጋጭ / አቡኪ ስ ለምርጥ ሰራ ተስግሟትን ያለውን አፈር በውሃ እያሳቀጠና ከጭቅ ጋር እያቀላቀለ አስኪቦካ ድረስ በመርገጥ የቤት ገድገዳን የሚመርግ ባለሙያ።

[የ] ጭቃ ሱሪ ስ በከረምት ወይም በጭቃ ጊዜ የሚለበስ አጭር ሱሪ።

ጭቃ እሽህ ሳይታወቅበት በሰው ምር የሚጠቃ ወይም የሚጎዳ፣ ተንኮለኛ (ሰው)።

[የ] ጭቃ ጅራፍ የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ ንግግር (ሳይጠብቁት የተነገረ)።

ጭቃ ሹም ስ በቀድሞ ስርአት የመሬት ስሪት ውስጥ የእካባቢው በህዝብ ተመርጦ፣ ከአጥቢያ ጳኛና ከመልክኛ በታች እንደ መንግስት ሹም ሆኖ የሚያስገልግል ሰው።

ጭቃ ቀለም ስ የሰደለደ ቀለም ያለው መግፈያ፣ አስኪርቢቱ።

ጭቃ ቅባት ስ ፈሳሽ ያልሆነ ቅባት።

ጭቃ ቤት ስ ገድገዳው በእንጨት ተሰርቶ በጭቃ የተመረጠ ቤት (የሸክላ፣ ወይም የድንጋይ ቤት ያልሆነ)።

ጭቃ አፍ፣ ቅ ሲሳደዝ ለአፋ ለከት የሌለው፣ ተሳዳሪ።

ጨፈፈ¹ ገ 1. ነክዝ፣ ወተወተ፣ ነተረከ።

በነገር አለለች። 2. ጠቀሜታ ሊፈን ወተፈ። 3. መላላላ ወጋ (በጦር፣ በሹል ነገር።...)። 4. እርጥብ ጊዥን፣ ቃሪያን፣ በቀሉን፣... ወቀጠ።

መልቀቂያ (መልቀቂያ) ለ እንጀራ ቢጋገር እንዳይነሱበት በአካባቢው በምግብ መሃል ያለውን ቀዳዳ ለመድረግ በውሃ እየተራሰ የሚጠቀሙት የጨርቅ ትልቃይ።

ጨርቅ ት ነዝናዛ፣ ነጥራዛ፣ በነገር የሚያሰለች።

ጭቅጭቅ ለ 1. ንዝንዝ፣ ንጉርክ። 2. ጠብ፣ አለመስማማት። 3. መግት፣ የፍርድ ቤት ነገር። **ጭቅጭቅ** ት ተነዝናዛ፣ ተነታራኪ።

ተልቀቂያ ግ 1. ተነዝናዛ፣ ተነታራኪ። 2. ተከራከረ፣ ተግጥተ፣ ተጣላ።

ተልቀቂያ ቂ ት ተነዝናዛ፣ ተነታራኪ፣ ጭቅጭቅ የማይለለቸው።

አልቀቂያ ግ አጣላ፣ አወዛዝ፣ አነታራክ።

አልቀቂያ ቂ ት አወዛዝ፣ የሚያጣላ፣ የሚያነታርክ፣ አከራካሪ የሆነ(ነገር፣ ንብረት፣...)።

ጨቀጠ ግ ጨቀቀ፣ በዝናብ ወይም በውሃ ራሱ።

ጨቀጠ ለ ውሃ ያለበት ጭቃ መራት።

ጨቅላ ለ 1. አራሱ፣ ሊጋ፣ ሰውነቱ ያልጠነከረ፣ ርጥብ ሆነ። ልጅ። 2. (ዘይ.) አስተሳሰቡ ያልበሰለ፣ አርቆ የማያስብ፣ የማያስተውል።

ጨቅላ “ጨቀጠ” ስር ተመ.

ጨቅን ግ 1. ተጫነ፣ ገፍቶ፣ ረገጠ፣ አጣብቆ ያዘ። 2. በአገዛዙ ወይም በሃላፊነቱ በደለ፣ ገፍ ፈፀመ፣ አስቃየ፣ መብት ገፈፈ።

ጨቅኝ ግ ገፍ ሰራ፣ በዳይ፣ መብት የሚነፍግ (በአስተዳደር፣ በአገዛዝ)።

ጨቅኝ ግ መብቱና ነፃነቱ የተገፈፈ፣ በደለ፣ ስቃይ የደረሰበት።

ጨቅኝ ለ 1. መብትን፣ ነፃነትን የመግፈፍና የማስቃየት ድርጊት። 2. የመጨቅን መብት የማጣት ወይም የመከላከል ሁኔታ።

ተልቅኝ ግ ተሰቃየ፣ ገፍ ተሰራበት፣ በደለ ተፈፀመበት፣ መብቱ ተገፈፈ(በአስተዳደር፣ በአገዛዝ፣...)።

ተልቅኝ ት በደለ፣ ስቃይ፣ ገፍ የደረሰበት (ለው)።

***ጨበረረ**

ጨበረረ (ጨብራራ) ት የተንጨበረረ፣ የተንጨፈረ፣ ያልተበጠረ (ፀጉር)።

ጨበራ ት የተንጨበረረ፣ የተንጨፈረ፣ የቆመ፣ ያልተበጠረ(ፀጉር)።

ተንጨበረረ ግ ተንጨፈረ፣ ቆመ (ፀጉር)።

አንጨበረረ ግ አንጨፈረ፣ አንፈረ፣ አቆመ (ፀጉር)።

እንጭብራ ለ ራሱ ብትን ዘንጋዳ።

***ጨበረበረ**

ተጭበረበረ ግ ተታለለ።

አጭበረበረ ግ አታለለ፣ አሳሳተ፣ አደናገረ።

አጭበርባሪ ት አታላይ፣ አወናባጅ።

ጨበራ ለ ቀይነት ያለው አፈር።

ጨበራ “ጨበረረ” ስር ተመ.

***ጨበሰበሰ**

ጨበሰባሳ ት በጭስ፣ በበሽታ፣... የተጭበሰበሰ፣ የተወናበሰ፣ ጭጭጭ (አይን)።

ተጭበሰበሰ ግ 1. ተጭፈነፈነ፣ በደንብ አላይ አለ (አይን)። 2. በደንብ አልነድ አለ፣ ጨሰ (እርጥብ እንጨት)።

አጭበሰበሰ ግ አጭፈነፈነ፣ አላላይ አለ (አይን፣...)።

ጨበጠ ግ 1. እጁን ከሌላ ሰው እጅ ጋር በማያያዝ ሰላምታ ሰጠ ወይም ሰላምታ ተለዋወጠ። 2. ያዘ፣ የራሱ አደረገ። **ሰላማን መንገት ጨበጠ።** 3. ጭብጦ አዘጋጀ። 4. አንድን ነገር በጥቶቹና በመዳረፍ አስገብቶ ያዘ። 5. ጥቶቹን ኮርምቶ በመጻፉ ላይ ያዘ ወይም ለሰጡ መምቻ እንደሚሆን አደረገ። 6. ዋጋውን አስወደደ። **ኃጋይው የሚሸጥበትን ዋጋ ጨበጠ።** 7. ጉዳዩን አስሮ ያዘ፣ እንዳይፈፀም አደረገ። **ጉዳዩ እንዳይፈፀም የጨበጠብኝ ዝብ ልግ ነው።** 8. ኮረመተ፣ አሰራ፣ አሰቃየ (ብርድ፣ ረሃብ፣ በሽታ፣ ችግር፣...)። **ብርዱ ሰውነቱን ጨበጠታል።** 9. አወቀ፣ ተረዳ፣ ያዘ(ጉዳይን፣ ነገርን፣...)። **ፍሬ ያሳቡን ጨበጠታል።** 10. (ዘይ.) አስቀመጠ፣ አጠራቀመ፣ ያዘ (ሃብትን፣ ንብረትን፣...)።

መጨበጫ ለ የአንድ ነገር መያዣ ወይም እጅታ፣ በእጅ አጥብቆ ለመያዝ አመቺነት ያለው የአንድ ነገር አካል።

መጨበጫ የለውም 1. በገለፅ አይታወቅም፣ ዝብርቅርቅ ነው፣ አይያዝም (ሃሳብ፣ ፍላጎት፣...)። 2. ለመያዣ አያመቻም።

ጨበጣ (የጨበጣ ውጊያ) ለ በላንጃ ወይም በሰደፍ ወይም በሌላ በእጅ የሚያዝ መሳሪያ በመጠቀም አጠገብ ለአጠገብ ሆኖ ግብግብ የሚጋጠሙበት ውጊያ።

ጨበጣ ግ (ስድብ) 1. ኮርማታ፣ አጭርና ቀጭን። 2. በሀመም ምክንያት አካሉ የተከራመተ (ሰው)።

ጨበጣ ግ ጉፋግ፣ ሰስታም።

ጭብጥ ለ የአንድ ነገር ወይም ጉዳይ ፍሬ ሃሳብ።

ጭብጡን አፈሰሰ ጭብጡን ለመስካሪ ነገር ወይም ገለጠ፡ አስረዳ።

ጭብጥ ስ 1. የተወበጠ እጅ፡ ኩርኩም፡ ቡጢ፡ ጡጫ። 2. በአንድ እጅ መጻፍ ውስጥ የተወበጠ (ጥሬ፡ ሳር፡...)። 3. ትንሽ ወይም ጥቂት ነገር። **ጭብጥ ላሉ ይዞ ወደ ላሻሮ ጤጋ።**

ጭብጥ ስ 1. ተጋግሮ በትኩሱ የተደበለበለ እንጀራ (የመንገደኛ ስንት)። 2. ከበላና ከግር ተደብሶሉ የተዘጋጀ ምግብ፡ ስንት።

ተወበጠ ግ 1. ተያዘ፡ ተገኘ፡ ታወቀ። **ሃላዩ ተወበጠላኛል።** 2. ተኮራመተ፡ ታሰረ (በሃዘን፡ በበሽታ፡...)።

የተወበጠ በግልፅ የታወቀ፡ የተረጋገጠ።

ተወባጭ ቅ በእርግጥ ያለ፡ የሚኖር ወይም በአካል የሚገኝ (ለነገር፡ ለክስተት፡ ለአካላዊ ነገር)።

ተወባጭ ሁኔታ ስ አንድን ነገር አስመልክቶ በአንድ ወትት የሚታየው ወይም ያለው ነባራዊ (ትክክለኛው) ሁኔታ ወይም ነገር።

ተወባጥጠ ግ 1. ተኮራመተ። 2. ተጣጠፈ፡ ተወግደደ። 3. የእጅ ሰላምታ ተለዋወጠ፡ እጅ ለእጅ ተያያዘ።

አወባጠጠ ግ በእጅ ማወባጠጥ አማካይነት አስግግ፡ አስታረቀ።

አስወበጠ ግ 1. የጉዳዩን ፍሬ ሃሳብ ወይም ቁም ነገር አስያዘ፡ አስረዳ። 2. ሰጠ፡ በእጁ አንዲይዝ አደረገ።

ወበጠ ግ ለመለሙ፡ አቆጣጠሩ ትጠል አወጣ።

አወበወበ ዝ.ክ.

***ወበወበ**

ጭብወባ ስ ሁለት ውስጥ እጆችን በማግኘት የሚፈጠር ድምፅ (ዘፈንን፡ለቅሶን ለማጻመት፤ ደስታን፡ ስምምነትን ለመግለፅ እንዲሁም ለመጣራት የሚደረግ)።

ተወበወበ ግ ጭብወባ ተደረገ።

አወበወበ ግ 1. ሁለት ውስጥ እጆችን አግታ፡ አጣፋ፤ ቸብቸብ አደረገ። 2. ነገር አጻፋ፡ አቶክቶክ።

አወበወበበት ተደሰተበት፡ ተዝናነበት፡ ጠጣበት፡ ወፈረበት (ገንዘቡን)።

አወብጭቦ ቀረ ጽንዖ ሳያገኝ ባዶ እጁን ቀረ።

አወብጭቦ ተቀበለ በደስታ ተቀበለ።

አወብጫቢ ቅ ነገር አጻናቂ፡ አቶክቷኪ፡ አንብቃቢ።

አስወበወበ ግ አድናቆትን እገኝ ወይም አተረፈ ደስ አለኝ።

ወበደ “ወበደ” ስር ተመ.

ወባ ስ ከሰል የሚሆን ወይም የወተት ግእጢንት የሚያደርጉት የግራር አይነት።

ወባጣ “ወበጠ” ስር ተመ.

ወባጭ ዝ.ክ.

ወብራራ “ወበረረ” ስር ተመ.

ወብጥ(ወብጠ) ስ ሽንት የሚከለክልና የሚያቃጥል የአባል ዘር በሽታ።

ወቦደ ግ አጥብቆ ያዘ፡ወበጠ፡ አፈፍ አደረገ።

ወቦደ ቅ ሃይለኛ፡ ጠንካራ፡ ጉልበተኛ (ሰው)።

ወነቀ ግ ቸገረ፡አወከ። **ለበሽታው መድሃኒት ሰላማ ወነቀው።**

ወነቀኝ ጠበበኝ ቸገረኝ፡ የማደርገውን አጣሁ፡ ተሰቃየሁ።

ጭንቅ ስ ችግር፡ ስቃይ፡ መከራ፡ ፍርሃት።

የጭንቅ አማላጅዋ ስ የቅድስት ግርያም የትልል ስም።

ጭንቅት ስ በህመም በልዩ ልዩ ችግር ምክንያት አእምሮን፡የሚያስቃይ፡ የሚረብሽ ወይም በጣም የሚያሳስብ መጥፎ ስሜት።

ጭንቅታም ቅ ፈሪ፤ በሆነው ባልሆነው ተንቀት ወይም ፍርሃት የሚያበካ።

ተወነቀ ግ ተቸገረ፡ ተጠበበ፡ ታወከ፡ ተሰቃየ፡ የሚያደርገውን አጣ፡ግራ ተጋባ (በህመም፡ በችግር፡ በሃሳብ፡...)።

ተወናነቀ ግ በጣም ተጣበበ፡ ተጠጋጋ፡ ተደራረበ፡ አሳፈናፍን አለ።

አወናነቀ ግ በጣም አጠጋጋ፡ አደራረበ፡ አጣበበ።

አስወነቀ ግ አስቸገረ፡ መፈናፈኛ ከለክለ።

ወነቅረ ግ 1. አንድ አይነት ወፍኖ አየ ወይም ተመለከተ። 2. በቀጻጻ አየ። 3. የተወናቀረ ወይም የተጭፈነ፤ ፅሁፍ ዓፈ፡ በሜወረ።

ወነቅረ(ጭንቁር) ቅ ወምባሳ (ለአይን)።

ጭንቁርቁር ቅ 1. ጭምብስብ። 2. በደንብ የማይነበብ፡ የተባራወረ (ፅሁፍ)።

ተወናቅረ ግ (ለፅሁፈት) የማይነበብ ሆነ፡ ተባራወረ።

***ወነበሰ**

ወነባሳ (ወምባሳ) ቅ 1. በደንብ የማይነድ፡ የሚወስ (እሳት)። 2. የተወናበሰ፡ በደንብ የማያይ (አይን)።

ጭንብስብስ ቅ የተወናበሰ፡ በደንብ የማያይ (አይን)።

ተወናበሰ ግ 1. በደንብ የማያይ ሆነ፡

ተጨማሪ ተጨማሪ። 2. በጭስ ታፊነት ታወቀ።

አጠቃላይ ግ ግጥም አወከ። አስቸገረ(አይንን)።

ጨነቀ ግ ቀረጠ። ቀረጠ። አጨነቀ።

ጨነቀ ግ 1. ፅንሰ ከመወለድ ጊዜው ቀደም ብሎ ህይወት አልባ ሆኖ ወጣ። 2. (የተተኮሰ ጥይት) ተበላሽ። ከሸፈ።...። 3. የታለሙ። የታቀደው ጉዳይ ሳይሳካ ቀረ። ተጓጎለ። ተሰናክለ።

ጨነቀች ግ አስወረደች። ቀኑ ሳይደርስ ህይወት የሌለው ፅንሰ ከግህፃኗ ወጣ።

ጭንቃቹ ፡ (በድብ) 1. ያለ ቀኑ የተወለደ። 2. ጨነቀ። ድወይተኮሰግና። ስ 3. ጭቆ የወጣ ፅንሰ። ሽል።

ተጨናገፈ ግ ተጓጎለ። ከሸፈ። ተሰናክለ (የታቀደ። የተጀመረ ስራ ወይም ሌላ ነገር)።

አጨናገፈ ግ አስተጓጎለ። አከሸፈ። አሰናክለ። አደናቀፈ።

አስጨናገፈ ግ ፅንሰ ህይወት አልባ ወይም ውርዳ ሆኖ እንዲወጣ አደረገ (በሽታ ወይም ሌላ ችግር)።

***ጨነቀ**

ጨነቀ ፡ የተሰናክለ። አጓጉል የቀረ። ለውጤት ያልበቃ።

ተጨናነለ ግ ተጓጎለ። ተሰናክለ። ለውጤት ሳይበቃ ቀረ።

አጨናነለ ግ አሰናክለ። አጓጉል አደረገ። ያለውጤት አስቀረ።

***ጨነቀ**

አጨናነቀ ግ መታ። ከቶኛ አሳመመ። ምች አጨናኖሮ ጣለው።

ጨነቀራ “ጨነቀረ” ስር ተመ.

ጨነቀላ “ጨነቀላ” ስር ተመ.

ጨነቀ ስ 1. ልምጭ። አርጨጫ። ለበቅ። 2. አገዳው ቀጥ ብሎ የሚወጣ የጤፍ አይነት።

ጨነቀላ “ጨነቀላ” ስር ተመ.

ጨነቀ ግ 1. ከቶ ሆነ። ከርሀራሃ። ከሃዘነታ ራቀ። 2. ቻለ። ታገሰ። በራታ። ደፈረ። 3. ቀረጠ። ሳያመነታ ቀረ። ጨነቀ ሃደ።

ጨነቀች ፡ ርሀራሃ ወይም ሃዘነታ የሌለው።

ጭካኔ ስ 1. ከቶ። ርሀራሃ። ሃዘነታ የሌለበት ስሜት። 2. ብርታት። ድፍረት። ትእግስት።

ጨነቀ ግ አረጀ። ጨነቀ (ለሰው)።

ጨነቀች ግ ቁፍ። ጭር አለች። ደርድሮ ሃያ አምስት አገቀላል ከወለደች በሂሳ ጨነቀች።

ጨነቀ ፡ 1. ያረጀ። የጨነቀ (ለሰው)። 2.

ቁፍ። ጭር ያለች (ደር)።

ጨነቀች “ጨነቀች” ስር ተመ.

ጨነቀች “ጨነቀች” ስር ተመ.

***ጨነቀ**

ጨነቀ (ጨነቀ) ስ 1. ንግግር። ውይይት። 2. ልፊያ። ድራያ። ቀልድ። 3. የሚያስቅ። የሚያዝናኖ ወሬ ወይም ንግግር። 4. ውድድር ወይም ትክክር ያለበትና የሌለበት የቤትና የውጪ ስፖርት። መዝናኛ። ሌላም አይነት እንትስቃሌ። 5. ዘፈን። ዳንስ። ውዝዋዜ።...።

ጨነቀ ፡ ፈረሰ ጨነቀው አበቃ። አቆመ። ጨነቀ ፈረሰ ጸባ ተቆረሰ።

ጨነቀው ፡ ውጭ (ስፖ.) በእግር ኳስ ጨነቀ ሳይ ከሚፈፀሙና ትግት ከሚያስጡ ስህተቶች አንዱ።

የጨነቀ የቀልድ። የምር ያልሆነ።

ጨነቀው ስ ወሬ። የርስ በርስ ውይይት ወይም ንግግር።

ተጨነቀ ግ 1. ተነጋገረ። ተወያየ። 2. ተላፋ። ተቃለደ። 3. የጨነቀ ወይም የውድድር እንትስቃሌ አደረገ። 4. ዘፈነ። ጨነቀ።

ተጨነቀበት 1. ጉድ ሰራው። ያሳለበውን ነገር ፈፀመበት። 2. ቀለደበት። አሸፈበት። 3. አሳግባብ ተጠቀመ። ገንዘቡን ተጨነቀበት።

መጨነቀ ስ 1. እንደ ኳስና አሻንጉሊት ያለ ለጨነቀ የሚያገለግል እቃ። 2. መቀለጃ። ግሽፊያ። አንባሳ ሲያረጅ የዝንብ መጨነቀ ይሆናል። 3. እንደ ክራር። ግሊንቆ። ጸግ። ካርታ የመሳሰሉ እቃዎች ወይም መሰሪያዎች።

ተጨነቀች ፡ 1. ቀልድኛ። ጨነቀ አዋቂ። 2. በእግር ኳስ። በመረብ ኳስ ወይም በሌላ አይነት ጨነቀ የሚሳተፍ።

አጨነቀ ግ 1. አነጋገረ። አወያየ። አንገዳውን አጨነቀው። 2. አባበለ። እንዳያለቅስ አደረገ (ሀገንን)። 3. (ስፖ.) በዳኝነት መራ። እግር ኳስ ያጨነቀ የዝብረው ዳኝ ታመመ። 4. በጨነቀ እንዲሳተፍ አደረገ። ፈቀደ። አስገባ። ኳስ የሚጨነቁት ልጆች አጨነቁት ብላቸው እንቢ ሌሎች።

ማጨነቀ ስ ልጅ እንዳያለቅስ ማባበያ ወይም ግታለያ የሚሆን ልዩ ልዩ እቃ።

አጨነቀች ስ 1. የሚያነጋገር። የሚያወያይ። የሚያዝናኖ ቀልድ አዋቂ ሰው። 2. (ስፖ.) የእግር ኳስ ወይም የሌላ ስፖርታዊ ውድድር ዳኝ።

ጨነቀ ስ 1. በግብሩ ወይም በጠባዩ ጥፋ ስነ ምግባር ያለው። ከአፀያል ተግባር የራቀ(ለው)። 2. ያልተግረ። ግደም።

ጨነቀ “ጨነቀ” ስር ተመ.

ጨው ስ ምገብ ጥሩ ጣእም እንዲያገኝና ሳይበላሽ እንዲቀይ ለግድረገ ሮሚያላገልግልና ከመራት ወይም ከውሃ ሮሚገኝ ነጥ ጣእድን ፤ አሸበ ።

ጨው ሆነ 1. ተወደደ። 2. ጌጌ።

ጨው መሰለ ነጥጥ ሆነ።

ጨው ጨው አለ የወው ወይም የመኮምጠጥ ጣእም ሰጠ።

ጨደደ ገ 1. ቀደደ፣ ሰነጠ። 2. ከበደ።

ጨገሬታ(ጥገሬታ) ስ ጻካ፣ ደብላ፣ ምልክት። ገለቃው ጨገሬታ ጠፍቷል።

ጨገገ ገ 1. ጨለመ፣ ጥጋግ ሆነ። 2. ከበደ፣ ጨፈገ።

ጥጋግ ስ እፃራ የተሸከመ ወይም ጉም ሮሚመሰል አየር።

ጥጋግ ፊት የከፋው ሮሚመሰል (ሰው)።

አጨገገ ገ አጨፈገገ፣ አከፋ(ፊትን)።

ጨጎረ ገ 1. ፀጉር አወጣ ወይም አበቀለ(ሰውነት)።

2. አረም አበቀለ (መሬት)።

ጥገር ስ በሰዎች ብብትና አባለ ዘር አካባቢ ሮሚበቅል ፀጉር፤ ጥጉኝ።

ጥገሩ ቆመ ነገር ነገር አለው።

ጥገራም ት ብዙ ፀጉር ያለው።

አጨጎረ (አጨገረ) ገ 1. ሰውነቱ ፀጉር አወጣ ወይም አበቀለ። 2. አረም አበቀለ።

ጨጎራ ስ በሰዎች በእንስሳት ሆድ ሮሚገኝ፣ ለምግብ መፍጫነት ሮሚያላገል እንደ ከረጢት ያለ አካል።

የጨጎራ በሽታ ስ በጨጎራ ውስጠኛ አካል ላይ ሮሚሰጣ ህመም።

ጨጎራ ፊት ት 1.በኩፍኝ ወይም በፈንጣጣ ምክንያት ፊቱ የተበላሸና ጠቃጠቆ ያለበት። 2. ጥፍግግ ያለ፣ የተከፋ ሮሚመሰል።

ጨጨብሳ ስ ተሰባብሮ በቅቢ የታሸ ቂጣ።

ጨጮ(ጨጮ) ስ በወይና ደጋ ሮሚበቅልና ሲንድ እየተንጣጣ ሮሚፊናጠር የቆጥቋጠ አይነት ።

ጨፈለቀ ገ 1. ረገጠ፣ ቆጠ፣ ደፈጠጠ። 2. ለየብቻ የነበረውን አንድ ላይ አደረገ፣ አቀላቀለ። ወርቆቹን አሳጠፍላቱ ለላንጉቱ የገለለ አሰራሁ። 3. ገመሰ፣ ተረተረ፣ ሰነጠቀ ወይም የመጀመሪያውን እርሻ አረሰ ።

ጥፍልቅ ት የመጀመሪያ እርሻ።

ተጨፈለቀ ገ 1. ለየብቻ የነበረው አንድ ላይ ተደረገ፣ ተቀላቀለ፣ ተዋሃደ። 2. ተገመሰ፣ ተሰነጠቀ፣ የመጀመሪያው እርሻ ተከናወነ።

ጨፈረ ገ 1. በአመት በላል፣ በሰርግ፣ በልዩ ልዩ ደስታ ቀን፣... እየከፈነ ዘለለ፣ ባላንጉት ወረደ፣ ተወዘወዘ። 2. (ዘይ.) ቦረቀ፣ ተደሰተ። 3. (ዘይ.)

በንደት ወይም በቁጣ ብዙ ተናገረ።

ጥፈራ ስ ዝላይ፣ ጻንኪራ፣ ውዝዋዝ (የደስታ፣ የፈንጠዝያ)።

ጥፋር ዝ.ክ.።

ተጨፈረ ገ ጥፈራ ተደረገ።

ተጫፈረ ገ ተጣመረ፣ በአጫፋሬ ምእላድ ተያያዘ።

አጫፈረ ገ (ሰዋ.) አገናኘ፣ አጣመሮ ለምሳሌ ወንድሙና እህቱ ነገ ይመጣሉ በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ ኘ። አጫፋሪ ነው፤ ወይም ወንድሙ፣ እህቱ፣ አክስቱም ነገ ይመጣሉ በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ ኘ። አጫፋሪ ነው)።

አጫፋሪ ት 1. አበር፣ ግበረ አበር፣ አብር ሮሚሃድ፣ደጋፈ። ስ 2. አያያዥ ወይም አጣግሪ ምእላድ።

አስጨፈረ ገ 1. እንዲዘፈን፣ እንዲጨር አደረገ። 2. አስደሰተ። 3. አናደደ፣ አበሳጨ፣ አስቆጣ።

*ጨፈረረ

ጨፍራራ (ጨፈረረ) ት በቅጡ ያልተበጠረ (ፀጉር)።

ጥፍርር አለ ገ 1. በጣም ተንጨፈረረ፣ ቆመ(ፀጉር)። 2. ደረቀ (እፅዋት)። 3. (ዘይ.) ሞተ፣ ተፈነቸረ።

ተንጨፈረረ ገ 1. ተንጨበረረ (ፀጉር)። 2. ዛፍ ከድርቅ የተነሳ ቅጠሎቹን ሌራጉሮ እንወፍቱ ብቻ ቀረ። 3. (ዘይ.) ሞተ።

አንጨፈረረ ገ 1. ፀጉር ከተገባው በላይ በግደጉ ወይም በወግ ባለመያዙና ባለመበጠሩ ደርቆና ቀጥ ብሎ እንዲቆም ወይም ደግሞ ስርአት ባጣ መልኩ እንዲመሰቃቀልና እንዲንጨበረር አደረገ

2. ወደ ላይ አቆመ፣ ዘረጋ። ለጽን ለንጨፍሪ ጌታቱ ጌታቱ ለያለ ይግጠን ዘር።

ጨፈቀ ገ 1. ለሰቀ፣ ለጥ ቀጥ አደረገ(ጨፈቃ ላይ ከባድ ነገር በግስቀመጥ፣ በመጫን፣በመርገጥ)።

2. መታ፣ ደበደበ። 3. አጠጋጋ፣ ጠቀጠቀ።

ጨፈቃ ስ ትንንሽ ትርንጓዴ ያለው ቀጫጭን እንወጥ (ለቤት ግድግዳ ለአጥር፣... ሰራ ሮሚያላገልግል)።

ተጨፈቀ ገ በጨፈቃው ላይ ከባድ ነገር ተጥፍቦት ልሰት እንዲል ተደረገ።

ጨፈነ ገ 1. አይኑን ከደነ፣ ገጠመ። 2. ደበዘዘ፣ ብርሃን ጠፋ (በጉምና በዝናብ ምክንያት)።

ጨፋኝ ት አይት በደንብ የግይገለጥ ወይም የግያይ (ሰው)።

ጥፍን ት 1. የታወረ ወይም የግያይ (አይን)። 2. ግልፅ ያለሆነ። 3. የግያመዛከን ወይም የግያስተወል። 4. በቂ ምክንያት የሌለው ወይም ያልታሰበበት። ጥፍን የለሰራት ለርምጃ።

በጥናት በመላት ሳይመራው፤ በድፍረት።
ጥናትንና ትዕልን የሆነ።
ተወሰነ ግንባራው ተከደ፤ ተሸፈነ(አይን)።
ተጥፊነት ግን 1.አየሩ በገም፤ በጥጋግ
ተሸፈነ፤ ወላግ ሆነ። 2. ተደብሰበት ግልፅ
ሳይሆን ተረ።

ወረዘገ ግን 1. ከበደ፤ ጠቀረ (የአየር ሁኔታ)።
2. (ዘይ.) ፊትን አጠቀረ፤ አወግደደ።

ወፍጋጋ ት 1. የጠቀረ፤ የከበደ(የአየር
ሁኔታ)። 2. (ዘይ.) የግይጠላው፤ ፊቱ የከበደ፤
የተከፋ የግራሰል።

ጥናግግ ዝ.ክ. ።

ጥናግግ አለ ግን ጠቀረ፤ ከበደ (አየሩ)።

ጥናግግ አደረገ ግን አወግደደ፤
አካላተረ(ፊትን)።

ወረወረ¹ ግን 1. ቁጥጭጥን፤ ትጠላትጠልን፤...
በሰለት ወይም በመጥረቢያ፤... መለመለ፤
መነጠረ። 2. በዱላ፤ በመጥረቢያ፤...መታ፤
ደበደበ፤ ከተከተ። 3. በጣም ሰደበ፤ ዘለፈ። 4.
በብዛት ገደለ፤ ፈጀ፤ ወረሰ።

ወፍጫፊ ት ወኮች፤ አረመኔ፤ ህዝብን
የማፈጅ።

ጥናጥፋ ስ 1. የጅምላ ፍጅት፤ ገድያ። 2.
እፅዋትን የመቀረጥና የማጥፋት ድርጊት።

ጥናጫፊ ስ 1. ቁርጥራጭ፤ ትርፍራፊ
(የእንጨት፤ የነገር)።2. ከነገሩ ጋር የተያያዘ ነገር
ግን እንደ ዋና ፍሬ ነገር የማይወሰድ ነጥብ
ወይም ሃሳብ።

ተወረወረ ግን 1. ተመነጠረ(ዛፍ፤ሳር፤
ትጠል፤...)። 2 በብዛት ተገደለ (ሰው)። 3.
(ዘይ.) ተሰደበ፤ ተዘለፈ።

ወረወረ² ግን አጠበ (ልብስን)።

ወረወረ ስ እግር የሚቆራርጥና የሚሰነጣጥት
የክረምት ጭቃና ውሃ።

ተንወረወረ ግን 1. ተንቸረፈ፤ ወዛ። የፈቱ
ወዝ ተንወረወረ። 2. ታጠበ፤ ተለቀለቀ
(ልብስ)።

እንወረወረ ግን 1. አጠበ፤ እፅዋት አለቀለቀ
(ልብስን) 2. (ዘይ.) ሰደበ። በስድስ
ለንወረወረው።

እንጥናጫፊ ስ የልብስ እጣቢ።

ወፋና "ወረወረ" ስር ተመ.

ወረ ስ 1. ለምለም ሳር የሚበቅልበት ውሃማ
መሬት። 2. ውሃ ባለበት መሬት ላይና በወንዝ
ዳር የሚበቅል ረጃጅም የሆነ ለምለም ሳር።

ወፍራራ "ወረወረረ" ስር ተመ.

ወፍጋጋ "ወረዘገ" ስር ተመ.

ወፍጫፊ "ወረወረ" ስር ተመ.

ወፍግግ "ወረወረ" ስር ተመ.

ወህት "ወህ" ስር ተመ.

ወላፋት "ወለፈ" ስር "ወላፋት"ን ተመ.

ወላውላ

ወላውላ ት አይነ ትንንሽ።

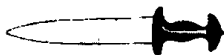
ወላውላ አለ ግን ክፍት ክድን አለ (ትንሽ
አይን)።

ወርር

ወርር አለ ግን 1. ሆኖ በህመም ወይም
በመታወክ ምክንያት ሆኖ። 2. ውሃ ሲንቀረቀር
የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

ወቅት ት ስባታም፤ ገብጋባ።

ወብ ስ እንደ ቢላዋ ያለ ሆኖ ከአንድ ወይም
ከሁለት በኩል ስለት ያለውና በወገብ ሳይ
የሚታጠቁት የጦር መሳሪያ።

ወብ

ወው ስ 1 የወፍ አይነት። 2 (ዘይ.) በጣም
ትንሽ ልጅ (ተራ. እነ)።

ወፍ ስ "ወ" ፊደል ሳልሰ ዘር።

ወሰኛ "ወሰ" ስር ተመ.

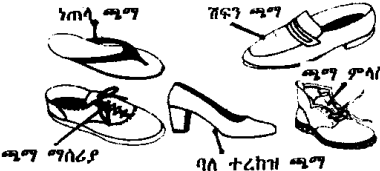
ወሰ ዝ.ክ

ጫ¹ የ"ወ" ፊደል ራብእ ዘር።

ጫ²

ጫ አለ ግን እረጭ፤ ፀጥ አለ።

ጫማ ስ 1. ከቁርጥምጭት በታች ከተረከዘ
እስከ ጣት ድረስ ያለውና መሬት መርገጫ
የሆነው የሰውነት ክፍል። 2. ከቆዳ ወይም
ከፕላስቲክ ወይም ከሸራ የተሰራ በእግር
የሚጠለት የእግር መርገጫ፤ መጫሚያ። 3.
የቀመት፤ የክፍታ፤ የርቀት መጠን መለኪያ
(አንድ ጫማ መጠን 0.305 ሜትር ነው)።

ጫማ ማስሪያ

ጫማ

ጫማ ላባ/ሳመ ተለግመጠ።

ጫማ አደረገ ጫማን በእጉ ላይ ለመለቀቅ፡፡

ጫማውን ጨረሰ አንድን ጉዳይ ለመፈጸም... ያለመሰልቸት ደክመው ተመላለሱ፡፡

የጫማ ማሰሪያ ስ ጫማ ከእግር ላይ እንዳይወልቅ የሚታሰርበት ወሬር ያለ ክር፤ ሲር፡፡

የጫማ ማንኪያ ስ ጫማን ለማጥለቅ የሚረዳ ከተንድ ወይም ከፕላስቲክ፡፡ የሚሰራ እቃ፡፡

የጫማ ምሳሰ ስ ፊት ለፊት በጫማ ክር ግሰሪያዎች መካከል ያለውን ክፍት ቦታ የሚሸፍን ስሰ ቀዳ፡፡

የጫማ ቀለም ስ ቀዳ ነክ የሆነ ጫማን ለማለስለስና ለማሳመር የሚያገለግል ትባትነት ያለው ቀለም፡፡

የጫማ ቡርሽ ስ ጫማን ቀለም ለመቀባትና ለመውልድ የሚያገለግል ቡርሽ፡፡

ጫማ ሰፊ ስ ጫማን በልክ ወይም በእግር መጠን (ቁጥር) የሚሰፋ ወይም የተቀደደውን የሚጠገን ባለሙያ፡፡

ጫማ ጠራጊ ስ ጫማን በመውልድና በማሳመር በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰራተኛ፤ ሊሰትርም ይባላል፡፡

ተጫማ ገ ጫማ አደረገ፡፡

መጫሚያ የ"ጫማ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ.

ጫረ ገ 1. እሳትን ከምድቅ ውስጥ በገል ወይም በሌላ ነገር ዝቆ አወጣ፡፡ 2. የክብሪትን እንወት ራስና በክብሪት ቤቱ ጎን ላይ ያለውን ሽኩ ክፍል በማፋተግ እሳት አወጣ፡፡ 3. ጋሬጣ፤ እንወት፤ ምላቂ፡፡... የሰውነትን ክፍል ወይም የፈላጊ ነገር አካል በመጠኑ ሰነጠቀ ፤ ባወረ፤ ፋቀ፡፡ 4. መራትን በትንሹ ቆፈረ፡፡ ደር እየጫረች ትሰላለች፡፡ 5. (የግ.እነ.) ባፈ፡፡ 6 (ዘይ.) ጀመረ፤ ተነኮሰ (ነገርን፤ ጠብን)፡፡

መጫሪያ ስ 1. የእሳት መውሰጃ ገል፡፡ 2. ቅኝባ ለመሰብሰብ የሚያገለግል የተቀለመመ፤ ጥርሶችና ረጅም እጅታ ያለው የእርሻ መሳሪያ፡፡

መጫሪያ

ጫረት ስ እንደ ሰረዝ ያለ ምልክት፡፡ 2. ከሆራድ የዜግ ምልክቶች አንዱ ምልክቱም (ኅ) ነው ፡፡

ተጫረ ገ እንድ አካል ወይም የሰውነት ክፍል ተባወረ ፤ ተሸነተረ፤ ተፋቀ (በጋሬጣ ፤ በእንወት፡፡)፡፡

ተጫጫረ ገ 1. ብዙ ቦታ ላይ ተባወረ፤

ተሸነታተረ፤ ተፋቀ፡፡ 2. አንዱ ከሌላው ቤት እሳት ወሰደ፡፡

አጫረ ገ ተነኮሰ፤ ጀመረ (ነገርን፤ ጠብን)፡፡

ጫረታ "ጫረተ" ስር "ጫረታ"ን ተመ.

ጫትማ ስ ጉሎ፡፡

ጫተረ ገ ሰፋ፤ ደክመ (በሰራ)፡፡

ጫት ስ ለጋ ቅጠሉ የሚታኘኝ ሰብ የሚያስይዝ የእዕዋት አይነት፡፡

ጫት ቃመ ገ ጫቱን እየተጠፈና እየተጠሰ አኘከ፡፡

ጫት ቃሚ ት ጫትን አዘውትሮ የሚያኘክ (ሰው)፡፡

ጫን ገ 1. እቃን፤ ሸተጥን፡፡... በመኪና፤ በከብት፤ በመርከብ፡፡... ላይ አኖረ፤ አደረገ፤ አሸከመ፡፡ 2. ከአንድ ሃገር ወደ ሌላ ወሰደ፤ አጓጓዘ (እቃን)፡፡ 3. አሳፈረ፡፡ አሰር ሰው የጫን መኪና፡፡ 4. አንዱን በሌላው ላይ ደረሰ፤ አኖረ፤ አሳረፈ፤ አስቀመጠ(ከላይ)፡፡ ራጋጋይ ጫነክት፡፡

መጫኛ ስ በከብት ጀርባ ላይ ጭነትን ለማሰር የሚያገለግል ጠፍር፡፡

መጫኛ ነካሽ ስ (የጌ.እነ.) ሸተጥን በአህያና በበትሉ እያጓጓዘ የሚሸጥ ነጋዴ፤ ጠፍር ነካሽም ይባላል፡፡

ጫን ስ 1. ከባድ ሽክም፡፡ 2. ከአትም በላይ የሆነ ሰራ ወይም ሃፈሪነት፡፡ 3. ጭቆና፡፡

ጭነት ስ ሽክም፤ በኢጋሰስ፤ በአህያ፤ በመኪና፡፡... የተጫነ እቃ፡፡

የጭነቱ ልክ ስ አንድ ተሽከርካሪ ሊይዝ የሚችለውና የተፈቀደለት የእቃና የሰው ብሣት ወይም መጠን፡፡

የጭነት መኪና ስ የተለያዩ እቃዎችን የሚሸከም፤ የሚያጓጉዝ (በዙሙን ጊዜ ከባድ መኪና) (በእለት ልዩነትና ስር ተመ)፡፡

የጭነት ከብት ስ ለጭነት አገልግሎት ግለትም ለሽክም ብቻ የሚውል ከብት፤ አጋሰስ፡፡

ጫን ስ አሰር ግድጋ ያህል የሚይዝ የሰፍር መልኪያ (አንድ ጫን በቀና ወይም በማድጋ የሚይዘው መጠን እንደየአካባቢው ይለያያል)፡፡

ጫን ጫን ተነፈሰ ገ በጣም ወይም በሃይል ተነፈሰ (ከድካም፤ ከበሽታ፡፡... የተነሳ)፡፡

ጫኝ ስ ሸተጥን ከሆነ ቦታ በኢጋሰስ ወይም በአህያ የሚያጓጉዝ ሰው፡፡

ጫን አሳ ገ 1. ተጫነ፤ አጠባቀ፡፡ 2. በደለ፡፡

3. ወቅት አደረገ፡፡

ተጫኔ ገ 1. እቃው፤ ሸተጥ፡፡... በመኪና፤ በእንስሳ ጀርባ፤ በመርከብ፡፡... ላይ ተደረገ፤ ለመጓጓዝ ተዘጋጀ ወይም ገዛ ጀመረ፡፡ 2. ሃገት ነሳ፡፡ 3. አግባቡን ደፈጠጠ፤ ገፋ፡፡ 4. ተፅእኖ

ወይም ገፊት አደረገ።

ተጫጫን ገ ቀፊፊ፡ ከበደ፡ ሰውነት ድክም አለ።

ጫንቃ ስ 1. በትከሻና በትከሻ፡ በእንገትና በጀርባ መካከል ያለው የሰውነት ክፍል፡ ደንደሰ።

2. ትንሽ።

በ _____ ጨንቃ በ _____ ድጋፍ፡ እርዳታ። በሰው ጫንቃ ይኖራል።

ጫኖ ስ ከደረቱ በላይ ጥቁር ሆኖ ከጆሮዎቹ አካባቢ ግራጫ መልክ ያለው፡ በሃይቆችና በትናንሽ ወንዞች አካባቢ የሚገኝ፡ በመጠን ከዳክዬ የሚበልጥ የአሞራ አይነት።

ጫኝ “ጫኝ” ስር ተመ.

ጫካ ስ በብዛት ችፍን ብሎ የበቀለ ልዩ ልዩ ዛፍ፡ ቁጥጽጦ የሚገኝበት ቦታ፡ ደን።

ጫወታ “*ጨወተ” ስር “ጨዋታ” ን ተመ.

ጫጉላ [ቤት] ስ ሙሽራና ሙሽሪት ለተወሰነ ጊዜ የሚሞሽሩበት ቤት።

ጫጨ(ጫጫ) ገ ኮሰስ፡ ከሳ፡ ቀጠኑ፡ ሰለለ።

ጫጨት ስ 1. ከእንቁላል የወጣ ወይም የተፈለፈለና ገና የላደገ የዶሮ፡ የወፍ፡ የአሞራ ልጅ። ት 2. ትንሽ (ልጅ)።

*ጫጫ

ጫጫታ ስ ከፍተኛ ድምፅ የሚሰማበት የብዙ ሰው ንግግር፡ ሁካታ።

ተንጫጫ ገ 1. ብዙ ሰው ተሰብስቦ ከፍ ባለ ድምፅ እርስ በርስ ተነጋገረ፡ አወራ። 2. በብዛት ሆኖ የሠራት ድምፅ አሰማ (ሰው+ወፍ+...)። 3. አለቀሰ (ብዙ ሰው አንድ ላይ)።

አንጫጫ ገ እንዲንጫጫ አደረገ፡ አሰራህ (ልጆችን፡ ...)።

ጫጫ “ጫጨ”ን ተመ

ጫጫረ “ጫረ” ስር ተመ.

ጫጫታ “*ጫጫ” ስር ተመ.

ጫፍ ስ 1. የአንድ ነገር የላይኛው ወይም የታችኛው የመጨረሻው ክፍል። 2. መሃል ያልሆነ፡ ጳር ወይም ጠርዝ። 3. መጨረሻ። 4. ከዋናው ጉዳይ ወይም አካል ጥቂት ብቻ፡ ትንሽ ነገር፡ ዋናውን ያልሆነ፡ ዝርዝርን ያልያዘ። ጫፍ ይዘህ ብዙ አታውራ።

ጫፊን ንካኝ እስቲ አጠገቢ ደርሰህ ትንሽ ምታኝ የማለትና የማስፈራራት አነጋገር።

ጫፋን ጫፋን በዝርዝር ላይሆን እንዳንዱን።

የዚህን ወራ ጫፋን ማፋን ስምጅዋለሁ።

ጨ የ “ጨ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ጭ የ “ጨ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ጭለማ “ጨለመ” ስር “ጨለማ” ን ተመ.

ጭሉፋት “ጨለፈ” ስር ተመ.

ጭላሃ ስ ትንሽ እንገኛ።

ጭላት ስ ጭፊት።

ጭላዳ ስ ተራራማና ድንጋጭን በሆኑ በኢትዮጵያ ደጋማ በታዎች የሚገኝ፡ በጠጉሩ ርዝመትና ለሰላሳነት እንዲሁም በቀለሙ በናማነት ከሌ ሎቹ የዝንጀሮ ዝርያዎች በቀላሉ የሚለይ፡ ከመቀመጫው በተጨማሪ በደረቱና በእንገቱ ላይ መላጣ ያለው የዝንጀሮ አይነት (በእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)።

ጭላጭ “ጨለጠ” ስር ተመ.

ጭል

ጭላንጭል ስ 1. የግድግዳ፡ የመስኮት፡ የጣራ፡... ቀዳዳ (ብርሃን ዘልቆ የሚገባበት)። 2. መጠነኛ እይታ (የነገር፡ የተሰፋ)። የተሰፋ ጭላንጭል።

ጭልታ ስ የነገር፡ የሃሳብ ጭላንጭል።

ጭል ጭል አለ ገ 1. በትንሽ በትንሹ ታየ(መብራት)። ኩራዟ ጭል ጭል ትላለች። 2. በጥቂት በጥቂቱ ወረደ፡ ፈሰሰ(ውሃ)።

ጭልል

ጭልል አለ (ጭል አለ) ገ እንዳች አለባ ሆነ፡ ጭ አል።

ጭል [A] ያለ ሜዳ ለጥ ያለ ሜዳ።

ጭልቃ “*ጨለቀ” ስር ተመ.

ጭልታ “ጭል” ስር ተመ.

ጭልጌ(ጭልጌ) ስ ከወይዘሩ ቆዳ የሚዘጋጅ ስለቻ።

ጭልፊት ስ 1. በክረምት የማትታይ (ጫውት፡ ስጋ፡... የምትነጥት) የአሞራ አይነት (በእሉን አሞራ ስር ተመ)። 2.(ዘይ.) ነጣቂ ለባ፡ ሞጥላፋ።

ጭልፋ “ጨለፋ” ስር ተመ.

ጭመረ “ጨመረ” ስር ተመ.

ጭማቂ “ጨመቀ” ስር ተመ.

ጭም አለ ገ ፀጥ፡ ጫ አለ።

ጭምር “ጨመረ” ስር ተመ.

ጭምብል ስ ከሹራብ ወይም ከጨርት ወይም ከእንጨት... በተለያየ ትርፅ የሚሰራና አንድ ሰው ማንነቱ በተመልካች ተለይቶ እንዳይታወቅ ፊቱን የሚደብትበት ወይም የሚከልልበት የፊት ገፅታ ሽፋን ወይም መሽፈኛ።

ጭምት “ጨመተ” ስር ተመ.

ጭምጭማት “ጨመጨመ” ስር ተመ.

ጭምጭምታ ስ በይፋ ያለውጣ ወይም

ያልተረጋገጠ ወራ።

ጥረት፡፡“ጫረ” ስር ተመ.

ጥሩ ስ ላባዎቹ ተቁር ሆነው ሊላው አካሉ አሸዋግ መልክ ያለው ደንቢጥን የሚያክል የወፍ ዘር (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ጥሪ ስ የከብቶችን ቆዳ በምንቃረ እየወጋች የምታቀስልና ደም የምትመጥ ሊፈቀድ የወፍ ላይነት፤ አረጭ (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

- ጥራ ስ 1. ድራት።
- 2. የአንድ ነገር የሂለኛ አካል ክፍል።
- 3. ከፈረስ ወይም ከበረ ድራት ወ ይ ም ከቃጫ፡...

ጥራ 3ኛ ፍቺ

የዝንብ መከላከያ።

- 4. ተከታይ፤ ከሂሳ ከሂሳ ሱክ ሱክ የሚል።
- 5. በአስተሳሰብ፤ በውድድር፡... ወደሂሳ የቀረ።
- 6. የአንድ ነገር ፍንጭ፤ ምልክት።

ጥራ ቆናኝ የዝንብ መከላከያ ጥራ እየነገነና እያሰጠ የሚሰራ ባለሙያ።

ጥራ አወጣ/ አበቀለ በጣም ተናደደ።

ጥራው አይያዝም አንድ ቦታ ላይ አይቀመጥም፤ ሲፈለግ አይገኝም (ሰው)።

ጥራውን ቆላ 1. ጥራውን አወዛወዘ፤ ነሰነሰ (ፈረሰ፤ ወሻ፡...)። 2. ተፍነከነከ፤ በጣም ተደሰተ። 3. ተለግመጠ።

ጥራውን ይዞ ተከራከረ የገዛውን ከብት ለእኔ ነው ባይ ሳይለት ወይም ሳይሰጥ በእጁ እንዳደረገ ተከራከረ።

ጥራው ራሴ በጣም ብልጥ የሆነ፤ ቀልጣፋ።

ጥራሮ ስ 1. ለግገዶ የሚያገለግል የደረቀ ቀጫጭን እንጨት ወይም የዛፍ ቅርንጫፍ። 2. ቀጭን (እግር)።

ጥራሽ “ጫረሰ” ስር ተመ.

ጥራቅ ስ 1. አራት አይና ነው ተብሎ የሚታሰብና ሰው ይበላል የሚባል የሰው ጅብ። 2. አረመኔ፤ ጨካኝ፤ ርህራሄ የሌለው።

ጥራንፎ ስ የዛፍ ቅርንጫፍ፤ ዛፍ ላይ እንዳለ የደረቀ ጥራሮ።

ጥራ ስ ረዥም ጦር።

ጭር

ጭር አለ ገ 1. ፀጥ፤ ረጭ አለ፤ ድምፅ ጠፋ። 2. በአካባቢው የሚንቀሳቀስ ሰው ጠፋ፤ ባዶ ሆነ። 3. ሰውነቱ በድንጋጤ፤ በሀመም፤... የተነሳ ክባ፤ ኮሰሰ። 4. የመጥሪያ ደወል የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ጭር አለች እንቁላል መጣል ተወች (ዶሮ)።

ጭርቂያም “ጨረቀ” ስር ተመ.

ጭርት ስ በሰው አካል ላይ (ብዙውን ጊዜ አንገትና ፊት ላይ) የሚታይና እያሳከከ ስፋት የሚመራ የቆዳ በሽታ።

ጭርንቁሰት ስ ቡትቱ፤ የተጣጣፈ አሮጌ ጨርቅ።

ጭርንቁሳም ት (ሰድብ) ቡትቱ ለባሽ።

ጭቁን “ጨቆን” ስር ተመ.

ጭቁኝ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባልና ሽታው የግያሰደስት (የሚያንሸግሽ) የቅጠል አይነት።

ጭቃ “ጨቀየ” ስር ተመ.

ጭቅቅት ስ የሰውነት ቆሻሻ፤ እድፍ።

ጭቅቅታም ት (ሰድብ) እድፋም፤ ቆሻሻ።

ጭቅና ስ፤ ከሸንጥ ጋር አብሮ የሚወጣና በጣም ለስላሳ የሆነ የብልት አይነት።

ጭቅጭቅኛ “ጨቀጨቀ” ስር ተመ.

ጭቅጭቅ ዝ.ከ.

ጭቆና “ጨቆን” ስር ተመ.

ጭቅ ት (ሰድብ) አጭርና ቀጭን የሆነ፤ ድውይ።

ጭብጥ “ጨበጠ” ስር ተመ.

ጭብጥ ዝ.ከ.

ጭብጠ ዝ.ከ.

ጭብጠባ “ጨበጠጠ” ስር ተመ.

ጭቦ ስ ገፍ፤ በደል፤ በሽር፤ በተንኮል፤ በሃሰት የተፈፀመ ነገር።

ጭቦኛ ት ግፈኛ፤ በደለኛ፤ በተንኮል፤ በሃሰት የሚሰራ።

ጭነት “ጫነ” ስር ተመ.

ጭን ስ ከጉልበት በላይ ከብሽሽት በታች ያለ የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ጭን በቅሎ ስ ባለቤቷ ብቻ የሚቀመጥበት በትሎ።

ጭን ገረድ ስ በጥንት ዘመን በዘመቻ ጊዜ ከጌታዋ ጋር አብራ የምትሄድና የምትተኛ ሴት።

ጭን ፈረሰ ስ ባለቤቱ ብቻ የሚቀመጠው ወይም የሚጋልበው ፈረሰ።

ጭንቀታም “ጨነቀ” ስር ተመ.

ጭንቀት ዝ.ከ.

ጭንቁላ ስ ግሰር።

ጭንቁር¹ ስ በፊት ላይ (ብዙውን ጊዜም አፍንጫ ላይ) የሚወጣና አፍንጫን የሚያበላሽ ቀስል፤ ሺህኝ፤ ቁንጭር።

ጭንቁር² “ጨነቆረ” ስር ተመ.

ጥንቁቅ ዝ.ክ.

ጥንት “ወነቱ” ስር ተመ.

ጥንቅላት ለ 1 የራሱ ትል። 2 እውቀት፥ ግስተዋል፥ የግመዝን ችሎታ።

ጥንቅላቱ ሳበጃል እውቀቱ ወይም የግመዝን፥ የግስተዋል ችሎታው ቀድሞ ከነበረበት ደረጃ ተንሷል።

ጥንቅላት የለውም አያመዛዝንም።

ጥንቅላተ ቢስ (ስድብ) ግመዝን የግይቻል።

ጥንቅላታም ት (ስድብ) ትልት ጥንቅላት ያለው።

ጥንቅሉ ዝ.ክ.

ጥንብሰብስ “ወነበስ” ስር ተመ

ጥንጋፍ “ወነገፈ” ስር ተመ.

ጥንጃ ት ዘሩ ከሌላ ጋር ያልተደባለቀ ወይም ያልተዋሃደ። **ጥንጃ ላገራ**።

ጥንጃ ለ 1. ድንጋያማ ወይም አለታማ መሪት። 2. በተላላ የግይገሰስ (የግይደፈር) የልጃገረድ ድንገል።

ጥካኔ “ወከነ” ስር ተመ.

ጥኮ ለ ከበሰ ዱቄት በቅቤ ታሸቶ የሚዘጋጅ ምግብ።

ጥው

ጥው አለ ገ 1. በጆሮ ውስጥ የውሀት ድምፅ ተሰማ። 2. ከሳ፥ ገረግ (የሰው ፊት)።

ጥው ያለ ሚዳ አቀበትና ቁልቀለት የሌለው ለጥ ያለ ሚዳ።

ጥው ያለ በረሃ ምንም ሰው የሌለበትና ድምፅ የማይሰማበት በረሃ።

ጥው ጥው አለ ሙሀ፥የሚጨት አይነት ድምፅ አሰማ።

ጥውውት “ወውት” ስር ተመ.

ጥዳ ለ ለአምልኮ ባለድ የሚደረግ እርድ።

ጥዳ አለ ገ 1. ለአምልኮ ባለድ መስዋእት አቀረበ ወይም ደም አፈሰሰ። 2. ገደለ። **ተጠንቀቅ ጥዳ እንዳልላሁ**።

ጥድ ለ የጤፍ ገለባ።

ጥገራም “ወጎረ” ስር ተመ.

ጥገራታ “ወገራታ” ን ተመ.

ጥገር “ወጎረ” ስር ተመ.

ጥገኝ ለ ጥገር።

ጥገግ “ወገግ” ስር ተመ.

ጥገት ለ በገጠር አካባቢ በጥቃ ወይም በገንብ

ቤት ገድገዳ ላይ የሚሰራ የኩራዝና የአንጻንድ እቃ ግስተመገባ በታ።

ጥገት ለ ፍሬው ልብስ ላይ የሚከሰትና የሚጣበት የእፅዋት አይነት።

ጥገት ፊት የማይጠገው፥ ፊቱ የማይፈታ።

ጥጥን ለ ተጫጥ።

ጥጥ

ጥጥ አለ ገ 1. ፀጥ፥ ረፍ፥ ዝም አለ፤ ሳይናገር ቀረ። 2. በድንገት ሞተ።

ጥጥ እንዳትል ድምፅ እንዳታስግ ወይም እንዳትናገር።

ጥጥ ምጥጥ የለም ድምፅ ግለግት ወይም መተንፈስ የለም።

ጥፈራ “ወፈረ” ስር ተመ.

ጥፋር ለ 1. የትንድብ ፀጉር። 2. የዝንባላ፥ የቲምር ወይም የሰለን ቅጠል።

ጥፋር “ወፈረ” ስር ተመ.

ጥፍልት “ወፈለቀ” ስር ተመ.

ጥፍን “ወፈነ” ስር ተመ.

ጥፍንፍን ዝ.ክ.

ጥፍግግ “ወፈገገ” ስር ተመ.

ጥፍፍፍ “ወፈፍፍ” ስር ተመ.

ጥፍጫፊ ዝ.ክ.

ጮ የ”ወ” ፈደል ሳብእ ዘር።

ጮህ ገ 1. ከፍ ያለ ድምፅ አሰማ ወይም ሰጠ።

2. ኡኡ፥ እራ፥... አለ፥ የድረሱልኝ ጥሪ አሰማ።

3. ድምፅ አሰማ(ዶሮ፥ ውሾ፥ ጅብ፥...)። 4. አቤት አለ፤ አቤቱታ አቀረበ(ለዳኛ፥ ለሹም)። 5. ድምፅ አውጥቶ አለቀሰ። 6. ተቆጣ።

ጮሀበት ተቆጣው።

ጫሂ ት 1. ድምፁን ከፍ አድርጎ የሚናገር፥ ለፍፈፈ። 2. (የጥንት አነጋገር) አቤቱታ አቅራቢ።

ውሀት ለ 1. ከሰው፥ ከእንስሳ ወይም ከሌላ ነገር የሚወጣ ከፍተኛ ድምፅ። 2. ጫጫታ፥ ሁካታ፥3. እራታ፥ኡኡታ።

ውሀቱን ቀመኝ አቤቱታ ማቅረብ ወይም ብሶቱን ማሰማት፥ መከሰሽ... የሚገባው ተበዳዩ እያለ፥ በደል አድራጊው (ፈፃሚው) በደል እንደደረሰበት ሆኖ ተናገረ፤ በተበዳዩ ወገን ላይ እርሮ አሰማ ለማለት የሚነገር አባባል።

ጮክ አለ ገ ድምፁን ከፍ አድርጎ ተናገረ።

ተጮህ ገ ኡኡ፥ እራ፥... ተባለ፥ ተለቀሰ፥ ኡኡታ ተሰማ (በሃዘን፥ በድንጋጤ፥ እርዳታን በመሻት)።

ተጨማሪ ገ 1. ሳይደማመጥ ሁሉም በየፊናው ተናገረ፥ ተንጫጫ። 2. ተላቀሰ።

አጮሀ ግ 1. ከፍ ያለ ድምፅ እንዲያሰማ
አደረገ። 2. መታ። በጥፊ አጮሀው።

አጫጭሀ ግ ሽብር በመፍጠር እንዲጮሀ
አደረገ፤ አንጫጫ።

አሰጮሀ ግ እንዲጮሀ ወይም ጨህት
እንዲያሰማ አደረገ።

*ጮለ

አጮለ ግ በጥፊ መታ፤ አጠናገረ።

ጮሌ ት ብልጥ።

ጮመ ግ በጣም ሰባ።

ጮማ ስ በጣም ስብ ወይም ነጭ የሆነ የከብት
ስጋ።

ጮረረ ግ ወረደ፤ ተንቆረቆረ፤ ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

መንጮረር ስ ጣሪያ ላይ የሚሰራ የዝናብ
ውሃ መውረጃ አሸንፏ።

ጮራ "ጮረረ"² ስር ተመ.

ጮርቃ "ጨረቋ" ስር ተመ.

ጮቄ ስ በጣም ደጋ የሆነና ጨቀጨቅ ያለበት
ቦታ።

ጮቅ¹ ስ የክረምት ጭቃ።

ጮቅ² ስ በእግር ጣቶች መሃል የሚወጣ ቁስል
ወይም ስንጥቃት።

ጮቤ ስ ሁለት እግርን በአንድነት እያነሱ የራስን
ቂጥ በመምታት የሚደረግ ዝላይ።

ጮቤ መታ/ ረገጠ በጣም ተደሰተ።

ጮካ ት ጮሌ ብልጥ።

ጮጮ¹ ስ ከእንደደ፤ ከእክርማ ወይም ከግራምጣ
ተሰፍቶ ለወተት ማለቢያነት የሚያገለግል የቤት
እቃ (ስእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

ጮጮ² "ጨጮ"ን ተመ.

ጫ የ "ጨ" ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጫሂ "ጮሀ" ስር ተመ.

ጸ ከ"፱" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ
ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።
ጸ-የ"ጸ" ፊደል ካለብ ዘር።
ጸ-የ"ጸ" ፊደል ባልብ ዘር።
ጸ-የ"ጸ" ፊደል ራብእ ዘር።
ጸጉሚን (ጸጉሚት ጸጉሚት) ስ በዘመነ
ዮሃንስ፥ ግቴዎስና ግርቆስ አምስት አምስት

ቀናት በዘመነ ሉቃስ ግን ስድስት ቀናት ያሉትና
ከነሃሴ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አስራ ስስተኛ
ወር።
ጳጳስ (ብ.ቁ. ጳጳሳት) ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.)
ማእረጉ ከኢጲስቆጶስ በላይ ከሊቀጳጳስ በታች
የሆነ መንፈሳዊ አባት።
ጵጵስና ስ የጵጵስና ማእረግ ወይም ስልጣን።
ኢጲጲስ ግ የጵጵስና ማእረግ ወይም ስልጣን
ሰጠ።
ጺ-የ"ጸ" ፊደል ሃምስ ዘር።
ጵ-የ"ጸ" ፊደል ሳድስ ዘር።
ጸ-የ"ጸ" ፊደል ባብእ ዘር።

ፀ

ፀ ከ"አ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ) ።

ፀሃይ ስ 1. መሬትና ሌሎች ፕላኔቶች ዙሪያዋን የሚዘርዋት ብርሃንና ሙቀት የምትሰጥ ከከብ፤ ጀምሮ። 2. ከፀሃይ የሚገኝ ሙቀት።

ፀሃይ መታው/ከነው 1. (ለሰው) የፀሃይ ሙቀት ጎዳው አደከመው። 2. ፀሃይ አደረቀው። ሞቀው።

ፀሃይ ወጣ 1. የፀሃይ ብርሃን ታየ። ነጋ። ቀን ሆነ። 2. (ዘይ.) ችግር። ሃዘን።... ተወገደ። ደስታ ሆነ።

ፀሃይ ገባች /ጠለቀች ጨመ። መሸ።

የፀሃይ ቆብ ስ ለፀሃይና ለብርድ መከላከያ ሲባል የሚደረግ ቆብ።

የፀሃይ ግርዶሽ ስ የፀሃይ ብርሃን በከፊል ወይም በሙሉ በጨቃ መከለል ወይም መጋረፍ።

ፀሃፊ "ዓፈ" ስር ተመ.

ፀለየ ግ አምላክን ለመነ። ተማፀነ። ወይም አመሰገነ።

ፀሎት ስ ለአምላክ የሚቀርብ ልመና።ምስጋና።

ፀሎት አደረሰ ፀሎት ፀለየ። ደገመ።

ፀሎተ ሃሙስ ስ ከፋሲካ እሁድ በፊት የሚገኘው ሃሙስ የሚጠራበት ስም።

ፀሎተ ማእድ ስ ከማእድ በፊትና በኋላ የሚፀለይ ፀሎት።

ፀሎተ በረድ ስ በረዶ እንዳይጥልና በሰብል ላይ ጉዳት እንዳያደርስ የሚፀለይ ፀሎት።

ፀሎተኛ ት ለፈጣሪው ዘወትር ፀሎት የሚያቀርብ፤ ሃይማኖተኛ።

***ፀረረ**

ፀር(ጠር) ስ ጠላት ወይም ተስማሚ ያልሆነ ወይም ተቃራኒ ነገር።

ፀረ — **የ** — ጠላት ወይም ፀር ለማለት የሚያገለግል ከፊል ቃል። **ፀረ ጃምክራሲ /ፀረ አይርፕላን** ።

ተፃረረ ግ ተቃወመ።ተቃረነ። ተጣላ።

ተፃራሪ ት ተቃዋሚ። ተቃራኒ። ባላንጣ።

ፀበል(ጠበል) ስ 1. ህመምተኞች ፈውስ ለማግኘት የሚጠቡት ወይም የሚጠመቁበት የተፀለየበት ውሃ። 2. በተፈጥሮ ፈዋሽነት ያለውና ብዙውን ጊዜ በታቦት ስም የሚጠራ የምንጭ ውሃ። 3. ለክርስትና፤ ለከርስትና፤ ለማህበር፤ ለተገዛዪ የተዘጋጀ ድግስ (ምግብ፤ መጠጥ)።

ፀበል ትመስ (ለክርስትና፤ ለከርስትና፤... የተዘጋጀውን) መጥተህ ተጋበዘ።

ፀበል ፀዲት (ጠበል ጠዲት) ስ ለክርስትና፤ ለከርስትና፤... የተዘጋጀ ድግስ (ምጥበና መጠጥ)።

ፀበለተኛ (ጠበለተኛ) ስ በህመም ምክንያት ፀበል በመጣጣትና በመጠመት ላይ ያለ ሰው።

***ፀበረቀ**

ነፀብራት ስ 1. ብልጭታ። 2. አንድን ሁኔታ። አስተሳሰብ የሚያመለክት ድርጊት ወይም ሃሳብ።

ተንፀባረቀ ግ 1. ብርሃን እንደመስታወትና ውሃ ባሉ አካላት ላይ ካረፈ በኋላ ተቀልብሶ በሌላ አካል ላይ ብልጭልጭታ አሳየ። 2 ተብለጨለመ። 3. የራስ የሆነ ወይም ከሌላ ሰው የተወሰደ አንድ አይነት አስተሳሰብ በንግግር ወይም በድርጊት ላይ ታየ። ተከስተ። ተገለጠ።

አንፀባረቀ ግ 1. አብረቀረቀ።አብጨለመ። 2. አግረ። ተዋበ። 3. የራስ ወይም የሌላ ሰው የሆነን አንድ አስተሳሰብ በንግግር ወይም በድርጊት አሳየ። አስተጋባ። ግልፅ አደረገ።

አንፀባራቂ ት 1. የሚያብልጨልጭ። 2. የሚያምር። ውብ።

ፀነሰ ግ ወጠነ።

ፀነሰች ግ በማህፀኗ ሽል ያዘች። አረገዘች።

ፅንሰ ስ 1.ሽል። 2. ውጥን።

ፅንሱ ወረደ ጨነገ።

ፅንሰ ሃሳብ ስ ስለአንድ ነገር በአእምሮ ውስጥ የተቀረፀ ግንዛቤ።

ተፅነሰ ግ 1. ተረገዘ።2.ተወጠነ።

ፀና ግ 1. ረጋ። ቆመ። 2. ፀደቀ(ፍርድ። ውላኔ)።

ፅናት(ጥናት) ስ ያለማሳወል። በአንድ አጽም ላይ መርከቅ።

ፀናፅል ስ መዘምራን (ካህናት) ማህሊት በሚቆሙበት ጊዜ በቀኝ እጃቸው ይዘው ወደላይና ወደታች በማንቀሳቀስ የሚያትጨለጭሉት የቤተክርስቲያን የዘማራ መሳሪያ (ስለሌን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ፀአዳ ስ 1. ንፁህ። የፀዳ። 2. ነጭ።

***ፀየፈ**

ፀየፍ (ጠየፍ) ት 1. ነውር። የሚያስጠላ። የሚያስቀይም። 2.ሰው ፊት ወይም በአደባባይ መነገር የማይገባው (ነገር)።

ፅየፍ(ጥየፍ) ት ተጠየፈ። እጅግ ጥንቁቅ (የማይፈልገውን ነገር ወይም ምግብ ባለመንካት ወይም ባለመጠቀም)።

ተፀየፈ(ተጠየፈ) ግ ናቀ። ጠላ።

ፀፀት ለ ባላደረገው፡ ባልሰራው፡ ባልተናገረው፡...
የሚያስኝ የሃዘን ወይም የቀጭን ስሜት፡፡

ተፀፀተ ግ ባላደረገው፡ ባልሰራው፡... አለ፡
ተቆጠ፡ ባደረገው፡ በሰራው፡... አዘነ፡ ቅር
ተሰኘ፡፡

ፀ የ“ፀ” ፊደል ካለብ ዘር፡፡

፯ የ“ፀ” ፊደል ሳልስ ዘር፡፡

፯ም (ጢም) ለ በአገጭ፡ በጉንጭና በከንፈር
አካባቢ የሚበቅል ፀጉር፡፡

፯ም አወጣ ፯ም አበቀለ፡፡

፯ም መላጫ ለ ምላጭን በውስጡ መያዝ
የሚችልና ለመላጫነት የሚያገለግል ባለእጅታ
መሳሪያ፡፡

፻ የ“ፀ” ፊደል ራብእ ዘር፡፡

፻ሀል ለ የትዱስ ቁርባን መያዣና ማቅረቢያ ዝርግ
ሳህን፡፡

፻እረሞት “ጣእረሞት”ን ተመ.

፻እር “ጣእር” ን ተመ.

፻ዲቅ “ፀደቀ” ስር ተመ.

፻ድቅ ዝ.ከ.

፻፩ ግ 1. በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ ቀለም
ባለው ነገር (ብእር፡ እስከረብቶ፡...) የፊደላትን
ቅርፅ አስቀመጠ፡ ከተበ፡ 2. ፅሁፍ ወይም
ድርሰት አዘጋጀ፡ ደረሰ፡ 3. በፅሁፍ ገለፀ ወይም
አሳመነ፡ 4. ደብዳቤ ላከ፡ 5. ቀለም በማውረድ
በወረቀት ወይም በብራና ላይ ምልክት ማድረግ
ቻለ (ብእር፡ እስከረብቶ)፡፡ እስከረብቶው መፃፍ
ጀመረ፡፡

መጣጥፍ ለ በእንድ ርእሰ ላይ የተፃፈን
ማብራሪያ፡ ገለፃ፡ ምርምር፡... የያዘ አጭር
ፅሁፍ፡፡

መፅሃፍ (ብ.ቁ. መፃህፍት) ለ በእጅ ወይም
በታይፕ ወይም በህትመት መሳሪያ የተፃፈ፡ ብዙ
ገጾች ያሉትና በጥራዝ መልክ የተዘጋጀ ፅሁፍ፡፡

መፅሃፍ ገላጭ ከኮብ ቆጣሪ፡ ጠንቋይ፡፡

መፅሃፍ ቅዱስ ለ ብሉይና ሃዲስ ኪዳንን
አጣምሮ የያዘ መፅሃፍ፡፡

ፀሃፌ ለ 1. በፅሁፍ ስራ ላይ የተሰማራ
ሰራተኛ፡ 2. ለእንድ ባለስልጣን ደብዳቤዎችን
የማቀርቅና በታይፕ የመፃፍ፡ መዛግብትን
የመያዝ፡ መልእክቶችን የመቀበል፡... ስራ
የሚያከናውን ሰራተኛ፡ 3. ፅሁፍ አዘጋጀ ወይም
ደራሰ፡፡

ፀሃፌ ትእዛዝ ለ ከንጉስ የሚሰጡ ትእዛዞችን
የሚፅፍና የሚልክ እንዲሁም ከውጭ የሚመጡ
ደብዳቤዎችን እየተቀበለ ለንጉስ የሚያቀርብ
የሚጎደግጥና ማእረግ የነበረው ባለስልጣን፡፡

ፅሁፍ ለ 1. በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ የተፃፈ

ወይም የሰፈረ ነገር፡፡ 2. በእንድ ርእሰ ጉዳይ ላይ
የተጠናቀረ ዘገባ፡፡ 3. የአፃፃፍ ወይም የፊደል
አጣጣል ሁኔታ፡፡

የፅሁፍ ፈተና ለ ለቀረበ ጥያቄ መልሱ
በፅሁፍ ብቻ የሚቀርብበት ወይም የሚሰጥበት
የፈተና አይነት፡፡

ፅህፈት ለ 1. በቀለም፡ በብእር፡... አማካኝነት
ወረቀት፡ ብራና፡... ላይ የሰፈረ ነገር፡፡ 2.
አፃፃፍ፡ የፊደል አጣጣል፡፡ 3. ለተለያየ ነገር
መድሃኒት ወይም መፍትሄ ይሆናል እየተባለ
በተለያየ ቀለም በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ
ተፅፎና ተጠቅልሎ በሰውነት ላይ የሚታሰር
ክታብ፡፡

የፅህፈት መሳሪያ ለ እንደ እርሳስ፡
እስከረብቶ፡ ወረቀት፡ ማስመሪያ፡... የመሳሰሉና
ለፅሁፍ ስራ የሚያገለግሉ እቃዎች፡፡

የፅህፈት ስራ ለ ከፅሁፍ ስራ ጋር የተያያዘ
ስራ፡፡

የፅህፈት ጠረጴዛ ለ የፅህፈት ስራ
የሚከናወንበት ጠረጴዛ፡፡

ፅህፈት ቤት ለ የእንድ ድርጅት ወይም
መሰሪያ ቤት የአስተዳደር፡ የፅህፈት ስራ፡...
የሚከናወንበት ቦታ፡ ቢሮ፡፡

ተፃፃፊ ግ መልእክትን በፅሁፍ ተለዋወጠ፡፡

፯ የ“ፀ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ፅ የ“ፀ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ፅሁፍ “፯፩” ስር ተመ.

ፅህፈት ዝ.ከ.

ፅላት ለ ታቦት፡ በላዩ ላይ ስመ እግዚአብሄር
የተፃፈበት የእንጨት ሰሌዳ፡፡

ፅላተ ሙሴ /አራት/ ኪዳን ለ በብሉይ
ኪዳን እንደተፃፈው እግዚአብሄር ለሙሴ
የሰጠውና አስርእቱ ትእዛዛት የተፃፉበት የድንጋይ
ሰሌዳ፡፡

ፅልመት ለ 1. ጨማ፡፡ 2. ጥቁረት፡፡

ፅልማሞት (ጥልማሞት) ለ 1. ጥቅጥቅ
ያለ ጨማ፡፡ 2. በጣም የጠቀረ፡ ጥቁር የመሰለ
ነገር፡፡

ፅልምያኮስ (ጥልም ያኮስ) ለ 1. በጣም
ጥቁር የሆነ፡ ጠቋራ፡፡ ለ 2. ሰይጣን፡፡

ፅሞና (ጥሞና) ለ እርጋታ፡ ዝግታ፡፡

በፅሞና በእርጋታ፡ የተነገረውን ሁሉ በፅሞና
አዳመጠ፡፡

ፅት “ጠና” ስር ተመ.

ፅና “ፅንሃህ”ን ተመ.

ፅናት¹ “ፀና” ስር ተመ.

ፅናት² “ጠና” ስር ተመ.

ፅንሃህ (ፅንሃ፥ ፅና፥ ጥና) ስ ከብረት ወይም ከነሃስ የሚሰራ የቤተክርስቲያን እጣን ማጨሻ፤ ሻኩራ።

ፅንስ "ፀንሰ" ስር ተመ.

ፅንፍ "ጠንፍ" ስር "ጥንፍ" ን ተመ.

ፅቀ(ጥቀ) ስ 1. ከሸከላ ወይም ከቀንድ፥... የሚሰራ ለመጠጫ የሚያገለግል እቃ። 2. በመላእክት፥ በሰማእታት፥... ስም ማህበር የሚጠጥ ምእመናን በፀበል መልክ **ፅንሃህ** የተዘጋጀውን ጠላ የሚሾሙበት ትንሽ ገንቦ። 3. በመላእክት፥ በሰማእታት፥... ስም የሚጠጣ ማህበር። 4. (ዘይ.) እድል፥ እጣ፥ ፋንታ።

ፅቀውን አነሳ (በግብዣ ወቅት) መጠጥ የተቀሰበትን ብርቂቆ ወደላይ ከፍ አድርጎ በመያዝ ግብዣው ለተካሄደበት ጉዳይ ያለውን ድጋፍ፥ ደስታ፥... ገለፀ።

ፅቀው ሞላ እድሜው ደረሰ፥ የተወሰነው የገፍ ጊዜ አለቀ። **ፅቀው ሲሞላ ሁሉም የሰራውን ያገኛል።**

ፅዱ "ፀዳ" ስር ተመ.

ፅዳት ዝ.ክ.

ፅድ "ጥድ"ን ተመ.

ፅድት "ፀደቀ" ስር ተመ.

ፅሬ ስ 1. የአበባ ወቅት፤ "ወርሃፅሬ" ም ይባላል። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) ቅድስት ድንግል ማርያም ልጇን ይዛ ወደ ግብፅ የተሰደደችበትን ጊዜ በማሰብ ከመስከረም 26 እስከ ህዳር 6 ቀን የሚደረግ የምት፥ የፀሎትና የማህሌት ወራት።

ፅሬረዳ ስ የተለያየ ቀለምና ጥሩ መላካ ያለው የአበባ አይነት፤ ተከሎም ፅሬረዳ ይባላል።

የ ም"ፀ" ፊደል ላብእ ዘር።

የመ(ጠመ) ን 1. ሃይማኖታዊ በሆነ ምክንያት

ለተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰአት መብላትና መጠጣት ተወ፤ ከምግብ ተቆጠበ። 2. በስርአተ ሃይማኖት ምክንያት ለተወሰኑ ቀናት ስጋ፥ ቅቤ፥ ወተት፥... ከመመገብ ተቆጠበ።

የም ስ 1. ሃይማኖታዊ በሆነ ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰአት መብላትና መጠጣት፤ ፈፅሞ ሙሉ በሙሉ መተው ወይም የተወሰኑ የምግብ አይነቶችን፥ ተግባሮችን፥ ... መተው። 2. የም የሚያምበት ጊዜ፥ ወቅት።

የሙን (ጠሙን) ዋለ ምግብ ላይቀምስ ዋለ።

የም ሻረ 1. የም መያሙን ትቶ ወይም ዘንግቶ ያለሰአትና ያለ ጊዜው በላ። 2. በም ጊዜ የፍሰክ ምግብ በላ።

የም ያዘ መም ጀመረ።

የምም ምግብ ስ እንደ ስጋ፥ ቅቤ፥ ወተትና እንቁላል፥... ያሉትን የማይጨምር የምግብ አይነት።

የምም ቆሎ ስ 1. የሁዳዴ የም ሲያልት ለነፍስ አባት የሚሰጥ እህል ወይም ዱቄት፥...። 2. በም ጊዜ ምእመናን ለካህናት የሚሰጡት ቆሎ(በገጠር አካባቢ)። 3. ቀደም ሲል በነበረው ስርአት በም ጊዜ ገባር ለሹም ወይም ለባለርስት ይሰጠው የነበረ የቆሎ እህል።

የምም ወጥ ስ 1. ስጋ ወይም ቅቤ የሌለው ወጥ። 2. (ዘይ.) ችኩ፥ ለሃ የሌለው (ሰው)።

የመ ድን ስ 1. በሁዳዴ የም ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚዘመር ያፈጻዊ ድርሰት። 2. ከላይ የተጠቀሰውን ዜማ የያዘ መፅሃፍ።

የመኛ ስ የምን ስርአት ተከትሎ የሚያም ሰው።

፲፯ ዝ.ክ.

የታ ስ ወገን (የእንስት ወይም የተባለት)።

፯ የ"ፀ" ፊደል ፍንፅ ዘር።

፯፯ "የመ" ስር ተመ.

ፈ ከ "ፀ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ህሃ) ።

ፈለመ ግ 1. ቀድሞ መታ ወይም ወጋ።ውሃ ለተደመ ገዳፍ ለፈለመ። 2. ተለመ፣ አንድ ፈር ቀደደ (ለእርሻ)።

ፍልሚያ ስ 1. ትግል፣ ግብግብ፣ ውጊያ። 2. ጥል፣ አምባገነን።

ፍልም ስ ትልም።

ተፋለመ ግ ትግል፣ ግብግብ፣ ውጊያ ገጠመ።

ተፋላሚ ት ባላንጣ፣ ተፎካካሪ (በትግል፣ በውጊያ)።

ፈለሰ ግ 1. ተሰደደ፣ አንፋን ጥሎ ሄደ። 2.

ተነቀለ፣ ተመነገለ፣ ተፈነቀለ።

መፍለሰ ት 1. ጥርስ ሸራፋ፣ ወላቃ። 2. ክራንቻ ጥርሱ ወልቆ በፊት በኩል ከታችና ከላይ ሁለት ጥርስ ያለው (በቅሎ)።

ፈላሻ ስ 1. ይኖርበት የነበረውን አገር ለቆ በመሄድ በሌላ አገር የሚኖር ህዝብ 2. ቤተ እስራኤል።

ፍልሰልሰ ት የወላለቀ፣ የፈራረሰ።

ተፋለሰ ግ 1. ተለዋወጠ፣ በተባለው ጊዜ ሳይሆን ቀረ። ለሉ በመቅረፉ ፕሮግራሞችን ተፈለሰ። 2. ተበታተነ፣ ተለያየ፣ ተዘበራረቀ (አንድ ላይ የነበረ፣ በስርአት የተቀመጠ ወይም ተመሳሳይ የነበረ ነገር)። 3. ተቧቀሰ፣ ተደባደበ።

አፈለሰ ግ 1. ነቀለ፣ አወለቀ። 2. ነቅሎ ወይም አንስቶ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ። 3. መታ። በኮርኮም አፈለሰው።

አፋለሰ ግ 1. በታቀደው ወይም በተወሰነው ጊዜ እንዳይሆን አደረገ። 2. አዘበራረቀ፣ በታተነ (በአንድ ላይ፣ በስርአት የተቀመጠን ወይም ተመሳሳይ የነበረ ነገር)። 3. አጣላ፣ እንዳይሰማው አደረገ።

ፈለሰመ "ፈለሰፊ"ን ተመ.

*ፈለሰሰ

ፈልሳሳ(ፈለሰሰ) ፣ በምቾት ወይም በድለት ያለ፣ ደስተኛ።

ተንፈላሰሰ ግ ተመቸው፣ ደላው ወይም ተንደላቀቀ።

አንፈላሰሰ ግ እንዲመቸው ወይም እንዲደላው አደረገ፣ አንደላቀቀ።

ፈለሰፈ(ፈለሰመ) ግ በምርምር ወይም

በጥናት አዲስ ነገር ሰራ፣ አገኘ።

ፈላሰፋ (ፈላሰማ) ስ 1. የፍልስፍና ሰው። 2. አንድን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ የሰራ፣ የፈጠረ፣ ያገኘ ሰው። 3. ጥበበኛ፣ አዋቂ፣ ተመራማሪ።

ፈልሳፊ ፣ አንድን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ የሰራ፣ ያገኘ፣ የፈጠረ።

ፍልስፍና ስ 1. ስለ ተወላው አለም እውነት፣ በተለይም የተፈጥሮን አመጣጥ፣ ምክንያትና ምንነት እንዲሁም ይህ ሁሉ ነገር የሚመራበትን ስርአትና እውነት ለማወቅ ወይም ለማግኘት ጥናት የሚያደርግ የእውቀት ዘርፍ። 2. በተራ ቁጥር አንድ በተጠቀሰው የእውቀት ዘርፍ መሰረት በአንድ ነገር ላይ በተደረገ ጥናትና ምርምር አማካኝነት የሚገኝ ግንዛቤ፣ እምነት፣ እውቀት፣ የሰሪው አተያይ ።

ተፈለሰፈ ግ በምርምር አንድ አዲስ ነገር ተሰራ፣ ተፈጠረ።

ተፈላሰፈ ግ ተመራመረ፣ ተራቀቀ።

ተፈላሳፊ ስ ተመራማሪ።

አፈላሰፈ ግ አመራመረ።

ፈለቀ ግ 1. ከስር ወደላይ ወጣ፣ ፈለሰ፣ መነጪ (ለምሳሌ ምንጭ)። 2. ብልጭ አለ፣ በረቀ፣ አንፃባረቀ (ብርሃን)።

ፍልቅ አለበት አቀረሸው (ህግን)።

ፍላቂ ት ሙሉ ፈላሽ ከያዘ ብርጭቶ፣ ጦርመሰ፣...ላይ በትንሹ ቡልት ብሎ የሚፈለው ፈላሽ።

ፍልቅልቅ ት ፊቱ ላይ ፈገገታ ወይም የደሰታ ስሜት የሚታይበት።

ፍልቅልቅ አለ ግ ተፍለቀለቀ።

ተፍለቀለቀ ግ 1. በጣም ፈላ፣ ተንተከተከ። 2. ፊቱ በደስታ በራ፣ ተደሰተ፣ ፈነደቀ።

አፈለቀ ግ 1. አወጣ፣ አመነጪ (ውሃን)። 2. ከራሱ (ከእለምርው) አንቅቶ ወይም አመንጭቶ አቀረበ። ሳዲስ ያሳዘ ላፈለቀ።

ፈለቀቀ ግ 1. የተጣበቀ ነገርን ለየ፣ ከፈለ፣ ፈረቀቀ። 2. የጥጥ ፍሬን ለማውጣት ፍንድን አላላ። 3. የጥጥ ፍንድን ለየላላና ፍሬውን ከውስጡ አየፈለገ አወጣ።

ፍልቃቂ ት ትተያያዘ ወይም ከተጣበቀ ወይም ድኖች ከሆነ ነገር ውስጥ ተለይቶ ወይም ተከፍሎ የወጣ አንዱ ክፍል። የብርታኝን ፍልቃቂ።

ፍልቅቅ ት 1. ፍሬውን ለማውጣት እንዲያመቸ ተብሎ የላላ (የጥጥ ፍንድ)። 2. ተያይዞ ወይም ተጣብቆ የነበረና በሂሳም በከፊል የተላቀቀ፣ የተሰነጠቀ።

ተፈለቀቀ ግ 1. ተያይዞ ወይም ተጣብቆ የነበረው በከፊል ተላቀቀ፣ ተሰነጠቀ። 2. የጥጥ ፍንድ፣ የአበባ እምቡጥ... ሽፋኑን ሰንጥቆ

ፈለቀጠ

ወይም ፈልቅቆ ወጣ (ወደውጭ)።
ፈለቀጠ ግ ከፈለፉ ገመሰ፥ ፈለቀቀ (ሎጂን፥ ብርትኳንን፡...)።

ፍልቃጭ ፥ ከፋይ፥ ግግሽ፥ ፍንካች።

*ፈለከለከ

ፍልከለከ አለ ግ ተፍለከለከ።
ተፍለከለከ ግ በብዛት ተንቀሳቀሰ፥ ተላወሰ፥ ተርመሰመሰ (ትላትል፥ ነፍሳት)።
አፍለከለከ ግ አርመሰመሰ።

ፈለገ ግ 1. ሻ፥ ወደደ፥ ፈቀደ። 2. የጠፋን ወይም አስፈላጊ የሆነን ነገር ለማግኘት ሞከረ፥ ጣረ።

ፍለጋ ስ የጠፋን ወይም የሚያሻን ነገር ለማግኘት የሚደረግ ሙከራ፥ ጥረት።

ፍላጎት ስ አንድ ነገር ለማድረግ፥ ለማግኘት፥ ለመሆን የመሻት ስሜት።

ተፈለገ ግ አስፈላጊ ሆነ።

ተፈላጊ ፥ 1. ጠቃሚ፥ ተገቢ፥ ተስማሚ።
ጽንጥላ ለከረምት ተፈላጊ እቃ ነው። 2. ተወጻጅ። የሊትዮጵያ ቡና በጣም ተፈላጊ ነው።

ተፈላላጊ ግ 1. ተጠያየቀ፥ ተሳበበ። 2. እንዲሉላውን ለማግኘት ጣረ። 3. ፈለገ። እስኪሰላክባቸው የሚሸጥ ቤት እንዳለ ተፈላላጊልኝ።

ተፈላላጊ 1. ተዋደዱ(ተቃራኒ የታወቁ በፍጥር)። 2. ለፀብ፥ ለገድያ ተሳበበ።

አፈላላጊ ግ እንድን ነገር ለማግኘት በየቦታው፥ በየአትጣጫው ፈለገ ወይም አጠያየቀ።

አፋላጊ ግ የጠፋ ነገር ለማግኘት በሚደረግ ፍለጋ ረዳ፥ ተጣበረ።

አስፈለገ ግ 1. ተፈላጊ፥ ጠቃሚ ሆነ። 2. እግረ፡አዲስ ልብስ አስፈለገኝ። 3. አንድ ነገር መኾን፥ መደረግ፥ መገኘት፥... እንዳለበት ግድ ሆነ።

አስፈላጊ ፥ ጠቃሚ፥ ተፈላጊ።

ፈለገ ስ 1. ከእጅና እግር ጣት እንዲሁም ከተረከቡ ላይ እየተላጠ የሚነሳ ቆዳ። 2. መሬት ላይ የሚያርፈው የኩቲ፥ የሜግ፥ የእግር ቅርፅ፤ ጽኑ። 3. አርአያ፥ ምሳሌ። የወንድሙን ፈለገ ተከትሎ ሃሺም ሆነ።

ፈለጠ ግ 1. ሰነጠቀ፥ ገመሰ፥ ሸነሸነ (ለምሳሌ እንወትን)። 2. ተረከከ፥ በዱላ መታ (ጭንትላትን)። 3. በጣም አመመ (ራስ ምታት)።

ፈላጭ "እንወት ፈላጭ" ን ተመ.

ፈላጭ ቆራጭ 1. አምባገነን፤ በህዝብ ፍላጎትና ፈቃድ ሳይሆን እንዳሻው የሚመራ ወይም የሚያስተዳድር (መራ፥ መንግስት)። 2. ሌሎችን በመጫን ራሱ እንደፈለገው ብቻ

ማንኛውንም የሚያደርግ።

ፍላጭ ስ የፍልጥ ስንጣራ፥ ቁራጭ።

ፍልጥ ስ የተሰነጣጠቀ፥ የተፈላለጠ እንወት።

ፍልጥ ያህላል ትልት ነው (ብዙውን ጊዜ ለጥርስ)።

ፈለፈለ¹ ግ 1. ቦረቦረ፥ ሰረሰረ። 2. በተነበበረ ወይም በተጠጋጋ ነገር ስር ወይም መካከል ሰርሰሮ ለመግባት ታገለ። 3. ፍሬን ከሸፋኑ፥ ከቆረቆንዳው ለየ፤ ጠረጠረ።

ፈልፍሎ አወጣ (የተደበቀ ነገርን፥ ምስጢርን፥...) ፈልጎ ወይም ተከታትሎ ይፋ አወጣ።

ፈልፈላ ፥ 1. ተንኮለኛ፥ ሽረኛ። 2. የተደበቀ ነገር የማያመልጠው፥ ሰርሳሪ።

ፍልፍል ፥ ከእንቁሪባው ወይም ከቆረቆንዳው የተላቀቀ የባቂላ፥ የበቆሎ፥... ፍሬ።

ፈለፈለ² ግ ብዙ ልጅ ወለደ።

ፈለፈለች ዶር ወይም ወፍ ለታቀፈችው እንቁላል ሙቀት በመስጠት ጫውት እንዲወጣ አደረገች።

ፍልፍል ፥ ከእንቁሪባው ወይም ከሸፋኑ የተላቀቀ የባቂላ፥ የበቆሎ፥... ፍሬ ።

ተፈለፈለ ግ ተቀፈቀፈ፥ ጫውት ከእንቁላል ውስጥ ወጣ።

ፈለጥ ስ 1. በምሳሌ፥ በግፅፅር፥ በተረትና ምሳሌ፥... አጣካኝነት የሚቀርብና ስሜትን የሚስብ የአንጋገር ዘቶ፤ ዘይቤ። 2. የባህርይ፥ የልማድ፥ የአሰራር ዘቶ።

ፈሊጣዊ አንጋገር ስ ሁለት ቃላት ለየብቻቸው ሆነው ሲነገሩ ከሚሰጡት ሃሳብ ውጪ በአንድ ላይ ሲጣመሩ የሚሰጡት የተለየ ሃሳብ (ለምሳሌ እጅ አጠራ +ልኩ ወለቀ፥ አይን አውጣ፥ ሆደ ሰፊ)።

ፈላ¹ ግ 1. ተፍለቀለቀ፥ ተንተከተከ (እሳት ላይ የተጣደ ውሃ፥ ወጥ፥...) 2. ሊጣጣ ደረሰ (እሳትላይ የተጣደው ቡና ወይም ሻይ)። 3. (ጥንሰሰና እንኩር በአንድ ላይ በመሆን) ተብላላ።

ፈላበት የጥጋብ ወይም የኑርምስና ስሜት ተሰጥው።

እንፋሎት ስ ከሚፈላ ውሃ ወይም ሌላ ፈላሽ ነገር ላይ የሚወጣ ጭስ መጠል ነገር፤ ተን።

ፍላሎት ስ የታፈነ፥ የታመቀ የሃዘን ወይም የንዴት ስሜት።

ፍል ፥ በጣም የሞቀ ወይም የፈላ(ውሃ)።

ፍል ውሃ ስ በተፈጥሮ ከመሬት እየፈለቀ የሚወጣ ሙቅ ውሃ።

ፈላ² ግ 1. በቀለ፥ ችግ አለ (ችግን)። 2. (ዘይ.) ለብዛት ታቸ፥ ቁጥሩ ጨመረ።

አፈላ ገ ፍሬ ዘርተ ችግኝ አበቀለ።
ፍል ስ ችግኝ።

ፈላስጥ "ፈለሰፈ" ስር "ፈላስፋት"ን ተመ.

ፈላስፋ "ፈለሰፈ" ስር ተመ.

ፈላሻ "ፈለሰ" ስር ተመ.

ፈላጭ "ፈለጠ" ስር ተመ.

ፈልሳሳ "ፈለሰሰ" ስር ተመ.

ፈልሳሬ "ፈለሰፈ" ስር ተመ.

ፈልፈላ "ፈለፈለ" ስር ተመ.

ፈረመ ገ 1. አንድን ፅሁፍ ሀጋዊ ለግድረገና በይዘቱ መስጥጥቱን ለመግለፅ በፅሁፉ ገርጌ ስሙን ገፈተ ፈርገውን እናረጋ። 2. (ዘይ.) በፈርግ አፀደቀ። ስምጥቱን የፈረመ የዘርፉ።

ፈርግ ስ 1. አንድን ፅሁፍ ሀጋዊ ለግድረገና ስምጥቱን ለመግለፅ የሚመለከተው አካል በፅሁፉ መጨረሻ ላይ ከስም ጋር የሚኖረው የራሱ የሆነ የጣት አሻራ ወይም የፅሁፍ ፖልክት። 2. ውል፣ ስምጥንት።

ፈርግ ቀደዱ ተፋቱ፣ ጋብቻቸው ፈረሰ።

ተፈረመ ገ የፈርግ ፖልክት ተደረገበት።

ተፈራረመ ገ በፅሁፍና በፈርግ ተዋዋለ (ለጋብቻ ወይም ለሌላ ጉዳይ)።

አፈራረመ ገ በፅሁፍና በፈርግ አዋዋለ።

*ፈረመረመ

ፍርምርም ት ትገህ፣ ተጣጣረ።

ተፍረመረመ ገ ተፍጨረመረ፣ ተጣጣረ።

አፍረመረመ ገ አፍጨረመረ፣ አተጋ።

ፈረሰ ገ 1. ተናደተ ተፈነቃተለ፣ እንዳልነበር ሆነ። 2. ተሻረ (ሀገ፣ ስርአት፣ ውል፣ ደንብ)። 3. ተበተነ፣ ሳያልት ተቋረጠ (ስብሰባ)። 4. ሳይሆን፣ ሳይሳካ ቀረ። ቀጠሮው ፈረሰ። 5. ቆምተና፣ ደረመን አጠቃው። ስሙንቱ ፈረሰ ። 6. በሰበሰ (ፈላ)።

ፈራረሰ ገ ፈረሰ፣ ወዳደተ፣ እንዳልነበር ሆነ።

ፈራሽ ት 1. ቋሚ ያልሆነ፣ ግጥ። 2. ዘላቂነት የለለው፣ ጊዜያዊ።

ፍራሽ ት ከፈረሰ ቤት ወይም አተር ላይ የሚሰበሰብ እቃ (እንጨት፣ ቆርቆሮ፣...)።

ፍርስራሽ ሽ.ከ.

ፍርስ አለ ገ (ዘይ.) በጣም ሳቀ ወይም በጣም አለቀሰ።

ፍርስ አደረገ ገ (ዘይ.) በጣም አሳቀ ወይም በጣም አስለቀሰ።

ተፋረሰ ገ 1. ሳይስጥጥ ቀረ (በሃሳብ፣ በውል፣...)። 2. ከሸፈተ ሳይሳካ ቀረ።

አፈረሰ ገ 1. ናደተ ፈነቃተለ፣ እንዳልነበር አደረገ። 2. ሻረ፣ ጣበ። ሀገ ላፈረሰ። 3. ተቃወመ፤ አልስጥጥ አለ። 4. መድሃኒትነቱን እንዲያጣ አደረገ፣ አረከሰ። 5. ትስፍውን፣ ምንክህናውን፣...ተወተገን ጣበ፣ ስርአቱን ተለፈ። 6. ቃል በገጣበት ወይም በተስጥጥበት መሰረት ሳያደርግ ቀረ፤ ከዳ። 7. ቀደም ሲል የተነገረን ሃሳብ ትክክል እንዳልሆነ አሳየ ወይም አረጋገጠ። ረምረውን አፈረሰ።

አፍራሽ ት 1. ገንቢ ወይም ጠቃሚ ያልሆነ(ሃሳብ፣ ድርጊት)። 2. አሉታዊ (ሃሳብ ወይም አገላለፅ)።

አፈራረሰ ገ ናደተ አፈረሰ፣ እንዳልነበር አደረገ።

አፋረሰ ገ እንዳይሳካ፣ ስምጥንት እንዳይኖር አደረገ።

ፈረሰች¹ ስ በደረሰት በኩል የሚገኝ የዶር ብልት።

ፈረሰች² "ፈረሰ" ስር ተመ.

ፈረሰች ስ አስራ ሰባት ኪሉ ያህል የሚመዘን የቡና፣ የበርበርና የሌሎች ልዩ ልዩ ነገሮች ክብርት መለኪያ።

ፈረሳ ቤት ስ ሰውነት ላይ ችፍ ብሎ የሚወጣ የእኩክ አይነት።

ፈረሰ ስ 1. ከቤት እንስሳት አንዱ የሆነ፣ ለሰላሳ ጋማና ጭራ እንዲሁም አራት እግሮች ያሉትን ለመጓጓዣ የሚያገለግል የጋማ ኩብት (ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ)። ት 2. (ዘይ.) ሀ. ረከፍጥና ጉዞና የሆነ ሰው። ለ. ተጠንቅቆ የማይራመድ፣ ደንብራ (ሰው)።

የፈረሰ ስም "አባ" የሚለውን ቃል እያስተደመ የሚነገር፣ ፈረሰ የመጋለብ ወይም የመቀመጥ ጥያ ወይም ችሎታ ላላቸው ነገሶች፣ መሳፍንት፣ መኳንንትና ጀግኖች የሚሰጥና የባለፈረሱን ጠባይ፣ ምኞት የሚገልፅ ስም፤ "አባ ታጠቅ"፣ "አባ ጳገው" የመሳሰለው አይነት ስም።

የፈረሰ ዘንግ ስ ገንዱ ወስጠ ክፍት ሆኖ ቅልጥም ያለው፣ በእናቱ አካባቢ ድብልብል የሆነ የአበባና የፍሬ መምጥ ኳስ መሰል ነገሮች የሚገኝበት አነስተኛ የእፅዋት አይነት፤ ራስ ከምር።

የፈረሰ ጉልበት ስ 750 ያህል ኪሉ ዋት ጉልበት ያለው የሞተር ጉልበት መለኪያ።

ፈረሰች³ ት ፈረሰ ጉልቢያ አዋቂ ።

ፈረሰች ውሃ ስ በዝናብ ምክንያት ወንዝ በሚሞላበት ጊዜ ንፁህ የነበረውን የወንዝ ውሃ እያደፈረሰ ከዋናው የውሃው ሙላት ፊት ለፊት የሚጋለበው ድፍርስ ወይም ደራሽ ውሃ።

*ፈረቀ

ፈረቃ ስ (የመማሪያ፣ የመስሪያ ጊዜ) ተራ፤

ወረዳ። ተግራሞቹ በፈረቃ ይግራሉ።

ተፈራረቀ ግ አንድን ነገር በየተራ አደረገ፤ አንዱ ሌላው ተተካ።

አፈራረቀ ግ ከአንዱ በኋላ ሌላውን ተካ፤ አለዋወጠ።

*ፈረቀረቀ

ፍርቅርቅ ት በምግድ ላይ እያለ ስለነፈሰበት የተሰነጣጠቀ፤ ፍርክርክ (እንጀራ ወይም ጸቦ)።

ተፍረቀረቀ ግ ተሰነጣጠቀ፤ ነቃ፥ ተፍረክረክ (ጸቦ፥ እንጀራ)።

አፍረቀረቀ ግ ፍርቅርቅ እንዲሆን አደረገ፤ አፍረክረክ።

ፈረቀቀ ግ ለያየ፥ ነጣጠለ፥ ፈለቀቀ።

መፈርቀቂያ ስ ሽብልት።

ተፈረቀቀ ግ ተፈለቀቀ፥ ተነጣጠለ፥ ተለያየ።

አፈራቀቀ ግ አለያየ፥ አራራቀ። ለጥፍ ለፈራቀ ቀጋል።

ፈረቃ **ፈረቀ** ስር ተመ.

*ፈረነሰ

ፍርገሰ (ፈርናሳ) ት ዘና ብሉ ወይም ተንፈላሰ የሚተኛ፥ የተኛ።

ፍርገሰ አለ ግ ተፈረነሰ።

ተፈረነሰ ግ ዘና ብሉ ወይም ተንፈላሰ ተኛ።

ፈረገጅ ስ የቆጸው ቀለም ነጭ የሆነ የውጭ አገር ሰው።

*ፈረከረክ

ፍርክርክ(ፈረከራካ) ት 1. የሚፈረፈር፥ የሚሸራረፍ። 2. ፈራ፥ ቡክን።

ፍርክርክ አለ ግ ተፍረከረክ።

ተፍረከረክ ግ 1. ተሸራረፈ፥ ተፈረፈረ። 2. መበታተን፥ መለያየት፥ መፈራረስ።... ጀመረ (አንድ አይነት አላማ ወይም ሃሳብ የነበረው የፖለቲካ ድርጅት፥ ቡድን፥...)። 3. በፍርሃት ተርበተበት፥ ተርበደበደ።

አፍረከረክ ግ 1. ሸራረፈ፥ ፈረፈረ። 2. መለያየት፥ መበታተን እንዲፈጠር አደረገ (አንድ አይነት አላማ ወይም ሃሳብ በነበረው የፖለቲካ ድርጅት፥ ቡድን፥... መካከል)።

ፈረከሰ ግ 1. ገመሰ፥ ሰነጠቀ። 2. አደቀቀ፥ ሰባበረ (ለምሳሌ ድንጋይን)። 3. ፈነከተ፤ አቀሰለ (ራሱን)።

ፈርካሳ ግ (ስድብ) በርጋዳ፥ እግረን አፈራቃ፥ በርግዳ የምትቀመጥ (ሴት)።

ፍርክሰ ት የተገመሰ፥ የተሰነጠቀ።

ፍርክሰከሰ አለ ግ ፍርሰርሰ አለ (ለምሳሌ የተቀቀለ ድንች፥ ባቂላ፥... በጣም ከመብሰሉ

የተነሳ)።

ተፈረከሰ ግ ተገመሰ፥ ተሰበረ።

ተፈረከሰች ግ (የጥላቻ አኒ.) ብርግድ ብላ፥ እግረን አፈራቃ ተቀመጠች።

ተፈረካከሰ ግ ፍርክሰከሰ አለ።

*ፈረከከ

ፈርከካ ት በፍርገት፥ አካባቢ ቀበሌ እንዳለበት ሁሉ ጭንፍ ጭን የግይጣጋጋ፥ የተራራቀ፥ በርጋዳ።

ፈርከከ አለ ግ ተንፈራከከ።

ፈርከከ አደረገ ግ አንፈራከከ።

ተንፈራከከ ግ ተራራቀ፥ ተለያየ፥ ተበራገደ (ለምሳሌ ጥንፍ ጭን)።

አንፈራከከ ግ አራራቀ፥ ለያየ፥ በረገደ (ለምሳሌ ጥንፍ ጭን)።

ፈረከራካ **ፈረከረክ** ስር "ፍርክርክ"ን ተመ.

*ፈረዘዘ

እንፍርዝ ት 1. ሆዱ የሞላ፥ የጠገበ። 2. (ዘይ.) ዘና፥ ረጋ ያለ።

ፈርዘዛ (ፈረዘዝ) ት 1. ዝ.ክ.። 2. (ዘይ.) ደስተኛ የሆነ፥ ሰላም ወይም ርጋታ ያለው።

ፍርዝዝ አለ ግ ተንፈረዘዘ።

ተንፈረዘዘ ግ 1. ጠገበ፥ ሆዱ ሞላ። 2. (ዘይ.) ተደሰተ፥ ሰላም፥ እርካታ ወይም ርጋታ አገኘ፥ ተዘናኘ።

አንፈረዘዘ ግ 1. አጠገበ። 2. አለደሰተ። 3. ዘና፥ ረጋ አደረገ።

ፈረደ ግ 1. ፍርድ፥ ውሳኔ ሰጠ። 2. ጥፋተኛ አደረገ። ስጦ በሉ ላይ ፈረደ። 3. ባለውቃቢ ውቃቢዬ ነገረኝ የሚለውን መልስ ለጠያቂዎቹ (ለአስጠንቅቶቹ) ተናገረ።

ፈረደበት መጥሮ ወይም ከፋ ነገር አጋጠመው ወይም ደረሰበት።

የፈረደበት መከረኛ፥ ያልታደለ።

ፍረደኝ ጉዳዩን አይተሀህ ተመልክተህ ውሳኔ ወይም ጻኝነት ሰጠኝ። ሀዝብ ፍረደኝ።

ፍርደኝ ት ለፈፀመው ጥፋት በፍርድ ቤት ተፈርዶበት ወህኒ ቤት በአለር ላይ የሚገኝ።

ፈራጅ ስ ፍርድ ወይም ውሳኔ ሰጪ፥ ጻኛ።

ፍርድ ስ የጻኛ ወይም የፍርድ ቤት ውሳኔ። ፍርድ ገምድል ትክክለኛ ያልሆነ ወይም አድሉላዊ ፍርድ የሚፈርድ።

ፍርዱ ቀጠነ ፍርዱ ተዛባ፥ ተጓደለ።

ፍርድ ሸንጎ ስ በተበሉኗ በገበሬ ግህበራት ውስጥ ከነዋሪው ሀዝብ መገል ተመርጦ የጻኝነትን

ሰራ ያከናወን የነበረ ኮሚቴ (ከ1966 አብዮት ወዲህ እስከ 1983 አ.ም.)።

ፍርድ ቤት ስ ጻፉት ፍርድ የሚሰጡበት የጻፉት ሰራ የሚከናወንበትና ሀገ የሚተረጎምበት መሰሪያ ቤት።

ፍርዷ ስ መጥሮ አጋጣሚ፣ ጣጣ፣ ችግር።

ተፈረደ ገ ፍርድ ተሰጠ፣ ተበየ።

መፋረጃ (መፍረጃ) አደረገ ገ ሰው እንዲወትሰው ወይም እንዲፈርድበት አደረገ።

ተፋረደ ገ ጉዳዩን ለፍርድ አቀረበ።

ይፋረደዋል ላደረሰው በደል፣ግፍ፣... ይከሰዋል ወይም ለፍርድ ያቀርባል።

ተፋራጅ ት ተከራካሪ፣ ከሳሽ።

አስፈሪደ ገ ጉዳዩ ወይም ከሱ እሱን በሚጠቅም ሁኔታ እንዲፈርድ አደረገ።

ፈረድ ስ ውሃ የሽረሽረው ፈፋ፣ ጉዳዩ።

ፈረጅ ገ በአንድ የተወሰነ መመዘኛ ወይም መለኪያ መሰረት በአይነት በአይነቱ፣ በመልክ በመልኩ... ከፋፈለ፣ ለየ፣ መደበ።

ፈርጅ ስ 1. ወገን፣ ከፍል፣ መደብ። 2. የሽግ እንዲ አርብ (ለምሳሌ አንድ ነጠላ ሁለት ፈርጅ አንድ ጋቢ ደግሞ አራት ፈርጅ ሽግ ይኖረዋል)።

*ፈረገረገ

ፍርግርግ አለ ገ ተፍረገረገ።

ተፍረገረገ ገ ተንፈራገጠ።

አፍረገረገ ገ አንፈራገጠ።

*ፈረገጠ

ፍርግጥ ፍርግጥ አለ ገ ተፈራገጠ።

ተፈራገጠ (ተንፈራገጠ) ገ ተጋድሞ ወይም ተጎቶ እግሩን በግጠፍ፣ በመዘርጋት ወይም በግጥራጩት ወዲያና ወዲህ ተንቀሳቀሰ፣ ተወራጩ (በሀመም፣ በትዝግት... ምክንያት)።

አፈራገጠ (አንፈራገጠ) ገ ተጋድሞ ወይም ተጎቶ እግሩን ወዲያ ወዲህ በግንቀሳቀሰ፣ በግጠፍ በመዘርጋት... አንቀሳቀሰ፣ አወራጩ (በሀመም፣ በትዝግት... ምክንያት)።

ፈረጠ¹ ገ 1. ውስጡ የነበረው ፈሳሽ ፈንድቶ ወጣ፣ ፈሰሰ (ለምሳሌ ጡት፣ ቁስል፣ አባጭ)። 2. ተሰብሮ ወይም ተጨፍቶ በውስጡ ያለው ፈሳሽ ፈሰሰ (እንቁሳል፣ ቴግቴም፣...)። 3. (ዘይ.) ወጣ፣ ይፋ ሆነ (እውነት)። 4. ጠፋ፣ ፈሰሰ (አይን)።

ፍርጥ ብትል ፈፅሞ፣ በጭራሽ፣ ምንም ቢሆን ለግለት የሚያገለግል አገላለፅ። ፍርጥ ብትል ገንዘብ አይሰጥም።

ፍርጥርጥ አለ ገ 1. በውስጡ ያለው መግል፣ ፈሳሽ ወጣ፣ ነፈረቀ (ቁስል)። 2. ወጣ፣

ገልልፅ አለ (እውነት)።

ተፍረጠረጠ ገ 1. መግለ፣ ፈሳሹ እንዲወጣ ተደረገ፣ ነፈረቀ (ቁስል)። 2. ወጣ፣ ይፋ ሆነ (እውነት)።

አፍረጠረጠ ገ 1. አድፈጠፈጠ፣ አመገለ (ቁስል)። 2. ይፋ አውጥቶ ተናገረ (እውነት)።

ፈረጠ² ገ ወደቀ፣ ተፈጠፈጠ።

አፈረጠ ገ ጣለ፣ ከሰከለ፣ ፈጠፈጠ።

ፈረጠመ ገ ዳበረ፣ ወፈረ፣ ጠነከረ (ለሰውነት)።

ፍርጥም (ፈርጣማ) ት ሰውነቱ የዳበረና የጠነከረ።

ፍርጥም ያለ ዝ.ከ.

አፈረጠመ ገ 1. ፈረጠመ። 2. ፈርጣማ እንዲሆን አደረገ።

ፈረጠጠ ገ 1. ሽመጠጠ፣ ሮጠ። 2. ሸሽ።

ፈርጣጭ ት 1. ከፍርሃት የተነሳ የሚርጥ፣ የሚሸሽ። 2. ከብላይ።

*ፈረጠጠ

ተንፈራጠጠ ገ እግሮቹን አራርቆ፣ በጣም ከፍት ቆመ ወይም ተቀመጠ። ሰውየው ተንፈራጠ ቆመ።

አንፈራጠጠ ገ እግሮቹን አራርቆ፣ በጣም ከፍት ቆመ ወይም ተቀመጠ እግሮቹን አንፈራጠ ቀጋል።

ፈረፈረ ገ 1. እንጀራ ወይም ጸቦ ቆራርሶ ወጥ ወይም ቁሊት ውስጥ በመፈትፈት ፍርፍር አዘጋጀ። 2. በትንንሹ ቆራርጠ፣ ቆራርሶ (ጸቦን እንጀራን)። 3. ሸረሸረ፣ ቦረቦረ።

ፈረፈረ ስ ጎርፍ የቦረቦረው ወይም የሸረሸረው መሬት።

ፍርፋሪ ስ 1. ተበልቶ የተረፈና የነጻነት ወይም የተቆራረሰ እንጀራ፣ ጸቦ፣ ትርፍራፊ። 2. ከተቆራረሰ ጸቦ፣ ኪከ፣... ላይ ከስር የሚቀረው የደቀቀ ቁርስራሽ።

ፍርፍር ስ እንጀራ ቆራርሶ ቀጠን ባለ ወጥ፣ መረት ወይም ቁሊት ውስጥ በመጨመርና በመጠት ደረት አድርጎ በመፈትፈት የሚዘጋጅ ምግብ።

*ፈረፈረ ገ 1. ተቆራረሰ፣ ደቀቀ። 2. ተቦረቦረ፣ ተሸረሸረ።

*ፈረፈረ

ፍርፍር አለ ገ ተንፈራፈረ።

ተንፈራፈረ ገ ተንፈራገጠ፣ ተወራጩ፣ ተንደፋደፈ።

አንፈራፈረ ገ አንፈራገጠ፣ አወራጩ፣ አንደፋደፈ።

ፈሰስት፡5. ወጣ (ለምሳሌ ዘር ከወንድ ብላት)፡፡
6. በብዛት ሆኖ ታዋ ወይምወጣ፡፡ ሰጪ ግዳ ላይ
ፈሰስታ/የፈሰሰው ገንዘብ ትንሽ አይያዝልህ፡፡

ፈሰስ ስ 1. በዝናብ ጊዜ ከጣሪያ የሚወርድ
ውሃ፤ ጠፈጠፍ፡፡ 2. የውሃ መሃጃ ቦይ፡፡ 3. ሹሩባ
በተሰራ ፀጉር፤ በሹሩባዎቹ መካከል ያለው ክፍት
ቦታ፡፡ 4. (ብዙውን ጊዜ ለመንግስት) ተመላሽ
የሚሆን ገንዘብ፡፡

ፈሳሽ ስ እንደ ውሃ ወይም ዘይት ያለና
በቀላሉ መፍሰስ የሚችል ጠጣር ወይም ጋዝ
ያልሆነ ነገር፡፡

ፍሳሽ ስ 1. ቀዳዳ ከሆነና ከሚያፈስ ጣሪያ ላይ
የሚወርድ የዝናብ ውሃ፡፡ 2. እጣቢ + የቆሽሽ ውሃ
ወይም ጎርፍ፡፡

ተፋሰስ ግ 1. እየፈሰሰ ባከነ፤ ተበታተነ፡፡ 2.
ወጪ ገቢን ተሳሰበ፡፡

ተፋሰስ ስ በስተውጭ በኩል በቤት ጣሪያ
ዙሪያ ለዝናብ መከላከያ ተብሎ የሚሰራ ታዛ፡፡

አፈሰስ ግ 1. ደፉ፤ ከነበለ፤ በተነ፡፡ 2. ሽንቁር
ወይም ቀዳዳ በሌለው አልደዝ አለ፤
አንጠጣጠበ፡፡ 3. ስልጣን ከሆነቱን አፈረሰ፡፡ 4.
ከሳ፤ ሰውነቱ ቀንሰ፤ ያልሰባ ሆነ፡፡ መብቱ
ላፍሰሏል፡፡ 5. እንጀራ ጋገረ፤ አሰፋ፡፡ 6.
ተናገረ፤ ገለፀ (ኑዛዜን)፡፡ 7. ዘርን ከሰውነቱ
(ከብላት) አስወጣ፤ አስወገደ (ወንድ)፡፡8. በብዛት
አወጣ (ገንዘብን፡፡)፡፡

አፋሰስ ግ 1. እያፈሰሰ አባከነ፤ በታተነ፡፡ 2.
ወጪ ገቢን አሳሳ፤ ሂሳብ አስተሳሰበ፡፡

ፈሰስ(ፈሰገ) ግ የመን ፈታ፤ ገደፈ፡፡

ፋሲካ (ፋሲጋ) ስ 1. ሃምሳ አምስት ቀናት
የሚፈጀው የሁዳዴ የም አብቅቶ የመ-
የሚፈታበትና በአሉ የሚከበርበት እለተ እሁድ፤
ትንሳኤ፡፡ 2. ለተወሰኑ ቀናት ከተቃመ በሂሳ ፍቺ
የሚደረግበት ቀን፤ ፍሰስ፡፡ 3. (ዘይ.) ደስታ፡፡
ቤታቸው ሁልጊዜ ፋሲካ ነው፡፡

ፍሰክ (ፍሰግ) ስ 1. ለተወሰኑ ቀናት ከተቃመ
በሂሳ የመ አብቅቶ ፍቺ የሚደረግበት ቀን፡፡ 2.
ሰጋ፤ ቅቤ፤ እንቁላል፡፡... የሚበላበት ወይም
የግደያምበት ጊዜ፡፡

የፍሰክ (የፍሰግ) ት በፍሰክ ጊዜ የሚበላ
(ለምሳሌ ስጋ፤ ቅቤ፡፡)፡፡

ተፈሰስ (ተፈሰገ) ግ የም ተፈታ፡፡

ፈሰፊሰ ግ 1. ደጋግሞ መታ፤ ደበደበ፡፡ 2.
አንድን ነገር በብዛት አደረገ፡፡ ምግብን፤
ሰራውን፡፡... ፈሰፈሰው፡፡

ፈሳ ግ 1. በአይነ ምድር መውጫው በኩል
መጥር ሽታ ያለው አየር ከሆዱ አስወጣ፡፡ 2.
ግሽሽ + ተወግተረ፤ ተነፈሰ፡፡

ፈሰፊሰ(ፈሰፋሳ) ት ፈረ፤ በኩን፡፡

ፈሰ ስ 1. መጥሮ ሽታ ያለውና በአይነምድር
መውጫ በኩል ከሆድ የሚወጣ የተቃጠለ አየር፡፡

2. (ዘይ.) ፈረ፡፡

ፈሱ ቆረጥ/ዘረጥ አለ 1. (ተራ እነ.) የፈሰ
ድምፅ አሰግ፤ ፈሳ፡፡

ፈሱን ቀደደ (ተራ እነ.) ፈሱን አንዛረጠ፡፡

ፈሱን ቆረጠ /ጨረሰ (ተራ እነ.) እንድን
ነገር ለማከናወን ወይም ለማግኘት በጣም ለፋ፡፡

ፈሱን አሰረጨው (ተራ እነ.) 1. በጣም
አለፋው፡፡ 2. አዘረጠው፤ በሃይል ደበደበው፡፡

ፈሱን ጠበሰ /ጨረሰ (ተራ እነ.)
መከራውን አየ፤ ተሰቃየ፡፡

ፈሳም (ስድብ) ት 1. ቶሎ ቶሎ የሚፈሳ፡፡ 2.
(ዘይ.) ፈረ፤ በኩን፡፡

ፈሰንዱስ ት ፈሳም፡፡

አስፈሳ ግ 1. በሃይል መታ፤ ደበደበ፡፡ 2.
በጣም ከበደ(ለምሳሌ ሽክም) ፡፡

ፈሳሽ “ፈሰስ”ሰር ተመ.

ፈሰ “ፈሳ” ሰር ተመ.

ፈሰንዱስ ዝ.ከ.

ፈሰፋሳ “ፈሳ” ሰር “ፈሰፊሰ”ን ተመ.

* ፈቀረ

ፍቅር ስ 1. ከፍተኛ የሆነ የመውደድ ስሜት
(ለምሳሌ የሃገር ፍቅር /የአገት ፍቅር/ መንፈሳዊ
ፍቅር)፡፡ 2. በሁለት ተቃራኒ የታዎቹ መካከል
ያለና በወሲብ ፍላጎት ላይ የተመሰረተ የመቀደድ
+ የመሳሳብ ስሜት፡፡ 3. ወላጅ፤ ስምም፡፡ ለገሌ
ለገሌ ፍቅር ናቸው፡፡

በፍቅር ወደቀ ፍቅር ያዘው፡፡

ፍቅር አደረበት በአንድ ነገር ላይ ከፍተኛ
የሆነ ፍላጎት፤ የመውደድ ስሜት ፍረው፡፡
የመሰረተ ፍቅር አደረበት፡፡

ፍቅር ያዘው ከተቃራኒ የታ ጋር በወሲባዊ
ፍላጎት ላይ የተመሰረተ የመውደድ ስሜት
አደረበት፡፡

የፍቅር ደብዳቤ ስ ለፍቅረኛ የሚጻፍ
ደብዳቤ፡፡

ፍቅረ ንዋይ ስ የገንዘብ መውደድ፡፡

ፍቅሩ ጠና ስ የጥጥ ፍንድ የሚያካከል
ወሳኝታዊ አበባ ያለውና በነካው ነገር ላይ ሁሉ
የሚጣበቅ፤ መጠኑ አስተናግር የሚያከል የእፅዋት
አይነት፡፡

ፍቅረኛ ስ ከወሲባዊ ፍላጎት ጋር በተያያዘ
ሁኔታ የሚወዱት ወይም የሚያፈትሩት ሰው፤
ወላጅ፡፡

ተፈቀረ ግ ተወደደ ፡፡

ተፈቃቀረ ገ ተዋደደ+ ተስማማ::

ተፋቀረ ገ ተዋደደ+ ተገባባ::

አፈቀረ ገ 1. ፍትረኛ አደረገ። 2. ወደደ::

አፍቃሪ ት የሚያፈትር+ የሚወድ::

አፈቃቀረ ገ አፋቀረ+ እንዲዋደዱ አደረገ።

አፋቀረ ዝ.ከ.

ፈቀት (ፈት)

ፈቀት አለ ገ ራት+ ገሽሽ+ ገለል አለ::

ፈቀት አይልም አይሄድም+ አልፍ አይልም+ አይንቀሳቀስም::

ፈቀት አደረገ ገ አራተ+ ገለል+ ገሽሽ አደረገ። ገፋ::

ፈቀደ ገ 1. ፈቃድ ሰጠ። 2. ወደደ+ ፈለገ+ ከጀለ:: 3. ቆጠረ+ አስተዋለ+ ተከታተለ:: ከብተኛን ፍቀዳቸው 4. ተመለከተ+ በአይት ፈለገ። ከሰው መካከል ብፈትደው አጣሁት። 5. ጠበቀ+ ጥንቃቄ አደረገ። ሆኑን ፍቀደው::

በዘፈቀደ እንዳሻው+ እንደፈለገው+ እንደፈቀደው::

እንደፈቀደው እንዳሻው+ እንደፈለገው::

ፈቃድ(ፍቃድ) ለ 1. አንድ ነገር ለማድረግ+ ለማከናወን የሚመለከተው ክፍል መስማማቱን ገልጾ ጉዳዩን ለሚያከናውኑት አካል የሚሰጠው ግብረኝ። ጉጉድ ፈቃድ/ መንጃ ፈቃድ። 2. ለተወሰነ ጊዜ ከከራ ነፃ መሆን እንዲቻል የሚለገ አረፍቶ። 3. ፍላጎት+ በምናገት። ያለ ለሌ ፈቃድ የሚሆን ነገር የለም::

ፈቃድ ሰጠ 1. አንድ ነገር ግድረገ እንዲቻል ፈቀደ+ ተስማማ። 2. ለተወሰነ ጊዜ ከከራው ላይ እንዲቀር ፈቀደ+ ተስማማ::

ፍቃድ ወሰደ ለማረፍ ወይም ሌላ ጉዳይ ለማከናወን ፈቃድ ጠይቆ ከከራ ገበታው ላይ ቀረ።

የፈቃድ ወረቀት ለ አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለማከናወን መፈቀዱን የሚገልፅ የዕሁፍ ግብረኝ።

ፈቃድ ፈፃሚ ት እሺ ባይ+ ታሣዥ::

ፈቃደኛ ት ገዳጅ ሳይኖርበት በራሱ ፍላጎትና በምናገት አንድ ነገር ለማድረግ የተነሳሳ ወይም የተዘጋጀ::

ፈቃድ+ ጠባቂ። ሆኑ ፈቃድ የለውም::

ተፈቀደ ገ እንዳይደረግ ተከልክሎ ወይም ታገደ የነበረው ነገር መከልከሉ ቀረ፤ ፈቃድ ተሰጠ።

ተፈቃቀደ ገ ተጠያየቀ+ ተሳሰበ።

ተፈቃቀዱ ለፍትር+ ለጋብቻ+... ተፈላለገ።

ለገሊትና ለገሊ ተፈቃቅደዋል::

አስፈቀደ ገ 1. ፈቃድ ጠየቀ:: አለቃህን አስፈቅድ። 2. ፈቃድ አገኘ። ከከራ የቀረው አስፈቅዶ ነው::

ፈቀፈቀ ገ 1. ፋተ+ ላገ። 2. የተጣበቀ+ የተላከከ ነገርን ለማሳቀት ፈገፈገ።

ፍትፋቂ ት 1. እንወት ወይም ሌላ ነገር ሲፋት የማወጣው ድቃቂ ወይም ገለባ። 2. ከምግድ ላይ አልነሳ ያለ የትኩስ እንጀራ ሰብርባሪ።

*ፈቀፈቀ

ፈትፈት አለ እየተቀቀለ ያለ ነገር በመጠኑ ፈላ+ ፈለትለት አለ::

ፈትፈት አደረገ ገ እየተቀቀለ ያለ ነገርን በመጠኑ አፈላ+ ፈለትለት አደረገ።

ተንፈቀፈቀ ገ 1. ፈላ+ ተፍለቀለቀ (እየተቀቀለ ያለ ነገር)። 2. (ዘይ.) ስትለት ብሎ አለቀሰ። 3. በተከታታይ ተተክሎ (ለምሳሌ መትረፍ)።

አንፈቀፈቀ ገ 1. አፈላ+ አፍለቀለቀ:: (እየተቀቀለ ያለ ነገር)። 2. ስትለት እድርጎ አለቀሰ። 3. በብዛትና በተከታታይ ተከሰ። መትረፍን አንፈቀፈቀው::

ፈቃ ገ ሰውነትን በስለት በጣ+ ሰነጠቀ::

ፈቃደኛ “ፈቀደ” ስር ተመ.

ፈቃድ ዝ.ከ. ፈቃድ ዝ.ከ.

ፈት “ፈቀት” ን ተመ.

ፈተለ¹ ገ 1. ፕፕ አባዝቶ ወይም ፈልቅቶ በእንዝርት እያከረፈ ፈትል እንዲሆን አደረገ። 2. ገመደ+ ሸረበ።

ፈታይ ት ፕፍ የመፍተል ችሎታ ያላት (ሴት)።

ፈትል ለ ፕጦ ተባዝቶ በእንዝርት እየተከረፈ የሚዘጋጅ ግጉ+ ክር+ ድር።

አፋተለ ገ 1. እጃቸን ወይም እግሮቹን እርስ በርሳቸው አሸ+ አፍተለተለ። 2. እርስ በርሱ አንዱን ከሌላው ጋር አጋመደ+ አጣመረ።

ፈተለ² ገ ተረበ+ አሸጋጠጠ።

ፈታላ ት ተረበኛ+ አሸጋጣፊ።

*ፈተለተለ

ፍትልትል (ፈተልታላ) ት ትልፍና የሌለው+ ጎታታ (በአካሄድ+ በስራ)።

ፍትልትል አለ ገ ተፍተለተለ።

ፍትልትል አደረገ ገ እፍተለተለ።

ተፍተለተለ ገ 1. ሲታሽ እየተደበለበለ ወይም እየተጠለለ መላ ወጣ+ ተነሳ (ለምሳሌ የሰውነት እድፍ)። 2. ተጎተተ+ አልፈጥን አለ (በአካሄድ+ በስራ)።

አፍተለተለ ግ 1. እያሽ የሰውነት እድፍን እንዲወጣ አደረገ፡፡ 2. እንዲጎተት፡፡ እንዳይፈጥን አደረገ፡፡ 3. ሆድን ቆረጠ፡፡ አመመ፡፡

*ፈተለክ

ፈተለክ አለ ግ 1. በድንገት ወይም በፍጥነት ርጠ፡፡ አመለጠ፡፡ 2. ከአንድ ነገር ውስጥ የነበረ ነገር በድንገት ወጣ፡፡

ፍትልክ አለ ግ 1. ከታሰረ ወይም ከተጠላለፈ ክር፡፡ ገመድ፡፡... ላይ እንዴ ከፍል ላልቶ ወይም ተፈትቶ ወይም ሾልክ ወጣ፡፡ 2. ፈተለክ አለ፡፡

ተፈተለክ ግ በድንገት ወይም በፍጥነት ርጠ፡፡ አመለጠ፡፡

አፈተለክ ግ 1. በድንገት ወይም በፍጥነት ርጠ፡፡ አመለጠ 2. በድንገት አመለጠ፡፡ (ከእጅ፡፡ ከአፍ፡፡...) ፡፡ 3. ከታሰረ ወይም ከተጠላለፈ ክር፡፡ ገመድ፡፡... ላይ እንዴ ከፍል ላልቶ ወይም ተፈትቶ ወይም ሾልክ ወጣ፡፡

ፈተልታላ*፡፡*ፈተለተለ* ስር "ፍትልታል"ን ተመ.

ፈተሽ ግ 1. ፈለገ፡፡ መረመረ፡፡ ጎረጎረ (የጠፋ እቃን ለማግኘት)፡፡ 2. የተደበቀ ወይም ህጋዊ ያልሆነ ነገርን ፈለገ ለማግኘት በረበረ፡፡ 3. ጉልበትን፡፡ ጥንካሬን ወይም አንድ ነገር መስራት አለመስራቱን ሞከረ፡፡

ፈታሽ ስ በፍተሻ ስራ የተሰማራ ሰው፡፡

ፍተሻ ስ 1. ህጋዊ ባልሆነ መንገድ የሚወጡና የሚገቡ እቃዎችን፡፡ ሰዎችን፡፡... በአንድ በተወሰነ ቦታ ላይ ሆኖ የመቆጣጠር ስራ፡፡ 2. ኪሳ፡፡

ፈተተ ግ ቆረሰ፡፡ ገመሰ (ሀብትን፡፡ ዛቲን)፡፡

ተፋተተ ግ እየቆረሰ ወይም እየገመሰ ተከፋፈለ፡፡

አፋተተ ግ እየቆረሰ ወይም እየገመሰ አካፈለ፡፡

ፈተነ ግ 1. ጠየቀ፡፡ ፈተና ሰጠ፡፡ 2. ሞከረ፡፡ ፈተሽ፡፡ 3. መረመረ፡፡ ወርቅ በላሳት ይፈተናል፡፡

ፈተና ስ 1. አንድ ሰው ስለአንድ የተወሰነ ነገር ማወቅ አለማወቁን ለመገንዘብ በፅሁፍ፡፡ በቃል ወይም በተግባር እንዲያሳይ የሚቀርብ ጥያቄ፡፡ 2. ችግር፡፡ መከራ፡፡ ስቃይ፡፡ ያልታሰበ ፈተና ገጠመው፡፡

ፈተና ወሰደ ስለአንድ የተወሰነ ነገር ማወቅ አለማወቁን በፅሁፍ፡፡ በቃል ወይም በተግባር እንዲያሳይ ተደረገ፡፡

ፈተናውን ደፈነ የተሰጠውን የፈተና ጥያቄ ሙሉ በሙሉ መለሰ፡፡

የፈተና ወረቀት ስ ለፈተና ተብሎ የተዘጋጀ ጥያቄ የተጻፈበት ወረቀት፡፡

ፈታኝ ግ 1. በጣም አስቸጋሪ፡፡ አድካሚ፡፡

የሞት ሽረት ትግል ያለበት (ሁኔታ፡፡ ወቅት፡፡...)፡፡ ፈታኝ ወቅት ላይ ነኝ፡፡ 2. የፈተና ጥያቄዎችን ለተፈታኝ የሚያቀርብ ወይም በፈተናው ወቅት ተፈታኞችን የሚቆጣጠር (ሰው)፡፡

ፍትኑ ፡፡ ፈሞሽነቱ ተምክሮ የተረጋገጠ፡፡ የታወቀ፡፡ ፍቱን መድሃኒት፡፡

ተፈተነ ግ የችግር፡፡ የመከራ፡፡ የስቃይ ጊዜ አላለፈ፡፡

ተፈተነ ፡፡ ተመርምሮ፡፡ ተፈትሾ ጥራቱ ወይም ብቃቱ የታየ፡፡

ተፈታኝ ፡፡ 1. ስለአንድ የተወሰነ ነገር ማወቅ አለማወቁን ለማረጋገጥ በፅሁፍ፡፡ በቃል ወይም በተግባር ሊጠየቅ የቀረበ (ሰው)፡፡

ተፈታተነ ግ 1. ታገለ፡፡ ተከታተለ (በነገር፡፡ በተንኮላ)፡፡ 2. አጓ፡፡ አማረ፡፡ አሰኘ (ለማሳሳት፡፡ ችግር ላይ ለመጣል)፡፡

ተፈታታኝ ፡፡ በክፉ ነገር የሚከታተል፡፡ 2. የሚያጓ፡፡ የሚያሰኝ (ስህተት ውስጥ ለማስገባት)፡፡

ፈተገ ግ 1. ገብሰን፡፡ ሰንደን፡፡... በውሃ እያራሰ ገለፈ፡፡ እንዲለቅ ወቀጠ፡፡ ሸክሸከ፡፡ 2. በሃይል አሸ፡፡ 3. ቆዳን አለፋ፡፡ ገለጠ፡፡ 4. ፈገፈገ፡፡ ላጠ፡፡ እገሬን ድንጋይ ፈተገኝ፡፡ 5. ራስ ሞረሞረ፡፡ ረገብ ፈተገኝ፡፡

ፍትግ ፡፡ ተወትጦ ገለፈ፡፡ የለቀቀ (ገብሰ፡፡ ሰንደ፡፡...)፡፡

ተፈታተገ ግ ተመላለጠ፡፡ ተገጣጠበ (ሰውነት)፡፡

ተፋተገ ግ 1. ተላፋ፡፡ ታገለ፡፡ 2. ተፈጋፈገ፡፡ ተሻሸ፡፡ 3. (ዘይ.)ተፋው፡፡ ተከራከረ (በተለያየ ሃሳብ፡፡ አመለካከት)፡፡

አፋተገ ግ 1. አላፋ፡፡ አታገለ፡፡ 2. አፈጋፈገ፡፡ አስተሻሸ፡፡ 3. አፋው፡፡ አከራከረ፡፡

ፈተፈተ ግ 1. እንጀራን ወይም ጸባን፡፡... ወጥ፡፡ መረት፡፡...ውስጥ ቆራሪሶ በመውመር ፈረፈረ፡፡ 2. (ዘይ.) በማያገዛው ጉዳይ ገብቶ ነገር አሰከ፡፡ 3. የመነካካሽ ወይም የመጠከጠክ አይነት ህመም ተሰማ፡፡

ፈትፍቶ አጎረሰ ጥፋ፡፡ አመቺ እድርጎ ወይም አሳምሮ ሰጠ፡፡ አቀረበ (ለምሳሌ ትምህርትን)፡፡

ፈትፋች ፡፡ በሰው ጉዳይ ውስጥ ገብቶ ቀና ያልሆነ ሃሳብ የሚሰጥ፡፡ ነገረኛ፡፡ ወሰዋላ፡፡

ፍትፍት ስ 1. እንጀራን ቆራሪሶ በሰጋ መረት ወይም ማገያ ሊሆን በሚችልና ፈላጊነት ባለው ሌላ ነገር ውስጥ ጨምሮ በመለወጥ የሚዘጋጅ ምግብ፡፡ 2. (ዘይ.) ቀላል፡፡ የማያስቸግር፡፡

ክፍትፍቱ ፊቱ አቀባበልና ፈገግታ ከማንኛውም ስጦታ ወይም ግብዣ ይበልጣል

ለግለት የሚነገር አባባል።

ፊታ ግ 1. የታሰረ፣ የተቋጠረ፣ የተያያዘን ነገር አላቀቀ፣ አለያየ።2. የታሰረበትን አወለቀ፣ በጠሰ። ውሻው ፈትቶ ጠፋ። 3. ትዳሩን አፈረሰ፣ ከሚስቱ ተለያየ። 4. ከእስር ቤት አስወጣ፣ ነፃ ለቀቀ። 5. አጠፋ፣ አፈረሰ፣ አወከ፣ በተነ። ለገር ፈታ። 6. አሸነፈ፣ ድል አደረገ። ጦር ከፈታው ወሬ የፈታው ይበልጣል። 7. ለሞተ ሰው የፍታት ፀሎት አደረገ። 8. የገዝተውን ተው፣ ሻረ፣ ግዝቱን አነሳ።9. ገደፈ።ያም ፈታ። 10. ተረጎመ፣ ገለጠ፣ አብራራ፣ ፍቺ ሰጠ። 11. አቃለለ፣ መፍትሄ ሰጠ። ችግሩን በቀላሉ ፈታው። መፍትሄ ስ የችግር ማቃለያ፣ ማስወገጃ ዘዴ ወይም መንገድ።

ፊት ት አግብታ የፈታች (ሴት)።

ፍታት ስ ለሞተ ሰው የሚፀለይ ፀሎት።

ፍቺ ስ 1. የትዳር ወይም የታብቻ መፍረስ፣ መፋታት። 2. ትርጉም።

ፊታ አለ ግ ቀልጠፍ፣ ፈጠን፣ ዘና አለ (ለንግር፣ ለስራ)።

ተፈታ ግ 1. የታሰረው፣ የተቋጠረው፣ የተያያዘው ተላቀቀ፣ ተለያየ። 2. ያሙ አብትቶ ፍሰክ ሆነ። 3. የተሰበሰበው ተበተነ። ገበያው ተፈታ።

ተፈታታ ግ ተላቀቀ፣ ተለያየ (የተቋጠረው፣ የተያያዘው)።

ተፋታ ግ ከሚስቱ ተለያየ፣ ትዳሩን አፈረሰ።

ተፍታታ ግ 1. ተቆጣጥሮ ወይም ተተብትቦ የነበረ ነገር ተነጣጠለ፣ ተለያየ። 2. እስርስር ብሎ የነበረው ሰውነት ዘና አለ፣ ተዘናኘ።3. ተብራራ(ሃሳብ)።

አፈታ ግ በብዛት ወረደ፣ ፈሰሰ (ደም)።ደም አፈታት።

አፋታ ግ ባልና ሚስትን አለያየ።

አፍታታ ግ 1. ተቆጣጥሮ ወይም ተተብትቦ የነበረን ነገር አነጣጠለ፣ አለያየ።2. እስርስር ብሎ የነበረውን ዘና አደረገ፣ አዘናኛ (ሰውነትን በስፖርት)። 3. አብራራ (ሃሳብ)።

ፊታላ "ፊተለ²" ስር ተመ.

ፊታሽ "ፊተሽ" ስር ተመ.

ፊታኝ "ፊተኝ" ስር ተመ.

ፊታይ "ፊተለ¹" ስር ተመ.

ፊት "ፊታ" ስር ተመ.

ፊትል "ፊተለ¹" ስር ተመ.

ፊትፋች "ፊተፊተ" ስር ተመ.

ፊቸል ስ የተጣበቀ ወይም የተቸነከረ ነገርን ለመንቀል የሚያገለግል መንቀያ፣ ጉጠት።

ፊነቀለ ግ 1. የተጣበቀ፣ የተተከለ ነገርን ከስፋ ነቀለ፣ አወጣ፣ አፈለሰ። 2. ከፍተኛ የሆነ የላት፣ የደስታ፣ የለቅሶ፣... ስሜት ከውስጥ አሸንፎ ወጣ።ላት ፈነቀለው። 3. አፈናቀለ።

መፊንቀለ መንግስት ስ የላንድ አገር ሀገመንግስት ከሚፈቅደው ውጪ ገለበሶች ወይም ቡድኖች በአመፅ የሚያካሂዱት መንግስትን የመቀየር ተግባር፣ መንግስት ግልበጣ፣ ኩዴታ።

ተፊነቀለ ግ ፈለሰ፣ ወጣ፣ ተነቀለ።

ተፊናቀለ ግ ከመኖሪያ ቦታው ለትቆ ወደ ሌላ ቦታ ለመኖር ሄደ (በጦርነት፣ በድርት፣... ምክንያት)።

ተፊናቃይ ት ከመኖሪያ ቦታው ለትቆ ወደ ሌላ ቦታ ለመኖር የሄደ(በጦርነት፣ በድርት፣... የተነሳ)።

አፊናቀለ ግ ከመኖሪያው፣ ከስራው፣ ከትዳሩ አባረረ፣ አሰወገደ።

ፊነቸረ ግ 1. ገደለ። 2. ጣለ፣ ዘረረ።

ተፊነቸረ ግ 1. ወደቀ። 2. ሞተ።

ፊነከረ ግ በጣም ከፈተ፣ በለቀጠ፣ ወዲያና ወዲህ ዘረጋ (ለምሳሌ ጭንፍ ጭንፍ)

ፊንካራ ት (ስድስ) ጉያዋን የማትከልል፣ ጭንፍ ከፍታ የምትቀመጥ።

ፊነከተ ግ 1. ጭንፋላትን ተረከከ፣ መታ። 2. ከፈለ፣ ገመሰ። 3.ፈረከሰ፣ አደቀቀ።

ፍንካች ት ከላንድ ነገር ላይ ተከፍሎ ወይም ተፈንክቶ የወጣ፣ ክፋይ።

ፍንክት ት የተገመሰ፣ የተፈነከተ፣ ስንጥቅ።

*ፊነደረ

ፊንዳራ ት ፈጡ ወደ ሂሳ ያፈነደደ፣ ያፈነገጠ።

ፍንድር አለ ግ አፈነደረ።

አፈነደረ ግ ከወደ ሂሳ ወጣ አለ፣ አፈነገጠ (ፈጥ ወይም ሌላ ነገር)።

*ፊነደሰ¹

ፊንዳሳ ት ድንቡሽቡሽ ያለ ወፍራም።

ፍንድስ አለ ግ ተፈነደሰ።

ተፈነደሰ ግ ተጋደመ፣ ተኛ (ብዙውን ጊዜ ወፍራም ሰው)።

*ፊነደሰ²

ፍንድስድስ አለ ግ 1. ፍርከሰከሰ፣ ስንጥቅጥቅ አለ (የተቀቀለ ድንች፣ ንፍር፣...)። 2. ብዙ ቦታ ላይ ፈነዳ (ቁስል)።

ተፈነዳደሰ ግ ዝ.ከ.

ፊነደቀ ግ ተደሰተ፣ ቦረቀ፣ ፈነጨ።

*ፊነደደ

ፊንዳዳ ት (ሰድብ) ከወገኑ ሰበር ብሎ ዊጡ ያፈነደረ።

ፍንድድ ት ጉንብስ።

ፊንድድ አለ ገ 1. አፈነደረ (ቂጥ)። 2. መቀመጫውን ወደ ሂላ በማፈንደር አገነበሰ።

ፍንድድ አለ ዝ.ክ.

አፈነደደ ገ 1. አፈነደረ (ቂጥ)። 2. አገነበሰ።

ፊንዳ ገ 1. ዲ አለ፥ ሮህ። 2. ፊካ። ለበግው ፈነዳ። 3. ተተረተረ፥ ተሰነጠቀ (እንስራ፥ ኳስ፥ ጎማ፥...)። 4. ፈረጠ፥ መገለ። ቀለሱ ፈነዳ። 5. ይፋ ወጣ፥ ተገለጠ፥ በሁሉም ቦታ ተከሰተ። ላብዮት ፈነዳ/ ተደብቆ የቆየው ምስጢር ፈነዳ። 6. ሲቆላ ፊካ (ፊንድኸ)።

ፊንድኸ ስ ሲቆሉት የሚፈካ የማሽላ አይነት፤ አበባ ቆሎ።

ፊንጃ ስ የሚፈነዳ የጦር መሳሪያ፤ ቦምብ።

ፊንጃ ቀበረ ፊንድቶ ጉዳት እንዲያደርስ ፊንጃን መሬት ውስጥ ወይም በሰውር አስቀመጠ።

ፍንዳታ ስ 1. እንደ ቦምብ፥ ድማሚት፥... ያሉ ነገሮች መፈንዳት። 2. እንደ በንብ፥ ድማሚት ያሉ ነገሮች ሲፈነዱ የሚያሰሙት ድምፅ ወይም ጨህት።

ፍንድ ስ ከቅርፊቱ ተላቅቆ የሚወጣ የጥጥ ጓል።

ፊንገለ¹ ገ ገፍቶ ወይም ገፍትሮ ጣለ።

ፊንጋላ ት ተስተካክሎ ወይም ተደላድሎ የማይቀመጥና በተላሉ የሚፈነገል።

ፊንግል ስ በቶሎ የሚገድል የዶሮ በሽታ።

ፍንግል አለ ገ ተፈነገለ።

ታፈነገለ ገ 1. ወደቀ፥ ክንብል አለ። 2. (ዘይ.)ጥተ።

ፊንገለ² ገ (ባሪያን) አፍኖ ሸጠ።

ፊንጋይ " ባርያ" ስር "ባርያ ፊንጋይ"ን ተመ.

*ፈንገጠ

አፈንገጠ ገ 1. የነበረበትን ቦታ፥ መስመር፥... ለቀቀ። 2. ከፓርቲው፥ ከሱድት፥... ተለየ።

አፈንጋጭ ስ በአመለካከቱ፥ በፖለቲካ አጽሙ ከፓርቲው፥ ከሱድት፥ .. ተለይቶ ለብቻው የሆነ፤ ተቃዋሚ፥ አንጃ።

*ፈንጠረ

ፊንግራ ት ገለልተኛ፥ ብቸኛ፥ ከሌላው ራቅ ያለ።

ፍንግሪ ት ተፈናጥሮ ወይም ተወርውሮ የወጣ

የአንድ ነገር ሽራፊ። የአላት ፍንግራ።

ፈንጠር አለ ገ ገለል አለ ወይም ራቅ አለ። ፈንጠር ብሎ ቀጋል።

ፍንጥርጥር አለ ገ እየተፈናጠረ ብትንትን አለ።

ተፈንጠረ ገ ተፈናጠረ።

ተፈንጣጠረ ገ ተፈናጥሮ ተበታተነ፥ ተረጨ።

ተፈናጠረ ገ 1. ዘለለ፥ እንጣጥ አለ። 2. ተወረወረ። ፍንጋዩ ተፈናጥሮ መታው/ የፈላ ዘይት ተፈናጥሮ አቃጠለን።

ተስፈንጠረ ገ ተፈናጠረ።

ተስፈንጣሪ ት 1. ተወርዋረ። 2. (ፖሊ.) ግራ አክራሪ።

አፈናጠረ ገ ወረወረ፥ አሸቀነጠረ።

አስፈንጠረ ዝ.ክ.

ፈንጠቀ ገ 1. ወጣ፥ አበራ (ፀገይ)። ፀገይ ፈንጠቀች። 2. ደፋ፥ አፈሰሰ (ውሃን)። ውሃውን ፈንጥቀው። 3. ረጨ፥ በተነ። 4. ሙሉ ከነበረው ፈሳሽ ላይ በትንሹ አፈሰሰ፥ ቡልቅ አደረገ። 5. አልፎ አልፎ ጣል ጣል አለበት (ለቀለም፥ ለጌጥ)። ነጭ የፈንጠቀበት ቀሚስ።

ፍንጣቂ ት የተፈናጠቀ ወይም የተረጨ ጠብታ።

ተፈናጠቀ ገ ተረጨ።

አፈናጠቀ ገ ረጨ፥ አርከፈከፈ።

ፈንጠዝ ገ በደስታ ቦረቀ፥ ዘለለ፥ ጨፈረ።

ፈንጠዘጥ ስ ደስታ፥ ቡረቃ፥ ጭፈራ።

*ፈንጠጠ

ተፈናጠጠ ገ በበትሎ፥ በፈረሰ፥ ... ጀርባ ላይ ወይም በብስክሌት፥ በሞተር ሳይክል ላይ ከሚጋልበው ሰው ጋር በመደረብ ከበስተሂላው ተቀመጠ።

ተፈናጣጭ ት በበትሎ፥ በብስክሌት፥... ላይ ዋናውን ጋላቢ ተጠገቶ በስተሂላው በኩል በመቀመጥ አብሮ የሚጋልብ (ሰው)።

አፈናጠጠ ገ በበትሎ፥ በፈረሰ፥... ጀርባ ላይ ወይም በብስክሌት፥ በሞተር ሳይክል ላይ የሚጋልብ ሰው በስተሂላው በኩል ሌላ ሰው ደርቦ ጫነ።

ፈንጨ ገ 1. ዘለለ፥ ቦረቀ። 2. በጣም ተደሰተ፥ ፈነደቀ።

ፈንጨበት (በንዴት፥ በቆጣ) ብዙ ተናገረው።

*ፈንፊነ

መፈናፊኛ ት መንቀሳቀሻ፥ መላወሻ። ከፍሉ መፈናፊኛ የለውም፥ ጠባብ ነው።

ተፈናፊነ ገ ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተንቀሳቀሰ።

ተጠጋጋ።

አፈናፊን ግ እንዲንቀሳቀስ፤ ወዲያ ወዲህ እንዲል አደረገ (በዙውን ጊዜ በአገልግሎት ላይ የሚውለው በአፍራሽ ቅርፅ ነው)። የሰራው ብዛት ላላፈናፍን ላለው።

ፈንታ “ፋንታ”ን ተመ.

ፈንዜ ስ ቀጠን ብሎ ንበጥ ያለ የጎራዴ አይነት

ፈንዳራ “ፈንደረ” ስር ተመ.

ፈንዳሳ “ፈንደሰ” ስር ተመ.

ፈንዳዳ “ፈንደደ” ስር ተመ.

ፈንድሻ “ፈንዳ” ስር ተመ.

ፈንጂ ዝ.ከ.

ፈንጋላ “ፈንገለ” ስር ተመ.

ፈንጋይ “ፈንገለ” ስር ተመ.

ፈንግል “ፈንገለ” ስር ተመ.

ፈንጠዝያ “ፈንጠዝ” ስር ተመ.

ፈንጣራ “ፈንጠረ” ስር ተመ.

ፈንጣጣ ስ በሰውነት ላይ እንደ እክክ ሆኖ የሚወጣና ጠሳሳ የሚተው ተላላፊ በሽታ።

ፈከረ “ፍከረ” ን ተመ.

ፈካ ግ 1. እንደ ፈንድሻ ያለ እህል ሲቆላ እንደ አበባ ፈንዳ። 2. አበባ፣ ፈንዳ(አበባ)። 3. በፊቱ ላይ ደስታ ታዩ፣ ፈገግ አለ። ፈቱ ፈካ።

ፈካ አለ ግ በፊቱ ላይ ደስታ ታየ፣ ፈገግ አለ።

ፈካ ያለ ብሩህ የሆነ ወይም ያልደመቀ። ፈካ ያለ በግያዢ (ቀለም)።

ፈወሰ ግ አዳነ፣ አሻረ።

ፈዋሽ ት 1. አዳኝ። ሊያሰሳ ፈዋሽ ነው። 2. ፈውስ የሚሰጥ፣ የሚያድን።

ፈውስ ለ ከበሽታ መዳን፣ ደህንነት።

ተፈወሰ ግ ዳነ፣ ፈውስ አገኘ።

ፈዘዘ ግ 1. ድምቀት አጣ፣ ደበዘዘ (ቀለም)። 2. ሃይሉን ቀነሰ፣ ደበዘዘ። 3. ነቃ አልል አለ፣ ናበዘ፣ ቦዘ።

ፈዛዛ (ፍዝ) ት 1. ደማት ያልሆነ፣ ደብዛዛ (ቀለም)። 2. ነቃ ነቃ የማይል፣ ናባዛ።

አፈዘዘ ግ 1. አደነዘዘ፣ አነሆለለ። በመድሃኒት አፈዘዘው። 2. በጣም አስደነቀ፣ አስገረመ፣ ስሜትን ግረከ።

አፍዝ አደንግዝ ስ ያፈዛል ወይም ያነሆልላል ተብሎ የሚታመንበት የአስግት አይነት ወይም መተት።

ፈዋደ ግ ጠቀመ፣ ረባ።

ፈይዳ ስ ጥቅም፣ እርባና።

ፈደፈደ ግ ያዘ፣ አስቃየ (ረሃብ፣ ብርድ)።

ፈጅ¹ ግ አቃጠለ፣ ለበለበ።

ተፋጅ ግ አቃጠለ፣ ለበለበ።

ፈጅ² ግ 1. ጨረሰ፣ ፈፅሞ አጠፋ። አዲሱ በሽታ ሰውን ሁሉ ፈጅ። 2. ያዘ፣ ቻለ። እንስራው ሃያ ሲትር ውሃ ይፈጃል። 3. አወጣ፣ ወሰደ። ሹራቱ 100 ብር ፈጅቷል።

ፍጅት ስ 1. እርስ በርስ መጫረስ፣ መተላለቅ። 2. ጭትጭት፣ ውዝግብ።

ፍጅታ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ የሚያልቀው ወይም ጥቅም ላይ የሚውለው መጠን። 2. የንግግር ተራ ወይም ፋንታ።

ተፋጅ ግ 1. ተጫረሰ፣ ተላለቀ፣ ተጋደለ። 2. ተጨቃጨቀ፣ ተነታረከ።

አፋጅ ግ 1. አጨቃጨቀ፣ አነታረከ። 2. አጋደለ፣ አጨራረሰ።

ፈገመ ግ 1. ወደቀ፣ ተደፋ። 2. ሞተ።

ፍገም አለ ግ 1. በገንባሩ ወይም ባፍጢሙ ወደቀ፣ ድፍት አለ። 2. ሞተ።

*ፈገመገመ

ፍገምገም ት ሲሄድ የሚንገዳገድ።

ተፍገመገመ ግ ተውተረተረ፣ ተንገዳገደ።

አፍገመገመ ግ አውተረተረ፣ አንገዳገደ።

ፈገረ “ፍገረ”ን ተመ

ፈገገ ግ ፈካ፣ በራ።

ፈገገታ ስ ላት በማለት በፊት ላይ የሚታይ የደስታ ስሜት።

ፈገግ አለ ግ 1. ላት በማለት ደስታውን፣ እድናቆቱን፣... ገለፀ። 2. ጥቁረቱ ቀነሰ፣ ቀላ አለ (ለቆዳ ቀለም)። 3. ነጣ ወይም ፈካ አለ (ቀለም ወይም የቆሽሽ ልብስ ሲታጠብ)።

ፍገግ ፍገግ አለ ግ ላት ላት አለ (ሀገን)።

ፈገፈገ ግ 1. አሸ፣ ወለወለ (ለግፅዳት)። 2. ፋቀ፣ ፈቀፈቀ።

ተፈገፈገ ግ ተላላጠ፣ ተፋቀ።

ተፈጋፈገ ግ አንድ አካል ከሌላው ጋር በሃይል ተሻሸ።

ፈጋራ ስ ረብ፣ የኩስ መውጫ።

ፈገጠው ተው፣ የራሱን ጉዳይ፣ እንደፈለገህ።

ፈገጠው ፈገጠው ተብሎ።

*ፈጠመ

ፍጥምጥም(ፍጥጥም) ስ የጋብቻ ውል ወይም ፈርግ (በተጨማሪ የቀለበትን 3ኛ ፍቺ ተመ.)።

ተፈጠመ ግ በህግ የተጠየቀውን ወይም

አድርገው የተባለውን ለመፈጸም ቃል ሰጠ፤ ግዴታ ገባ።

ተፈጣጣሚ ግ ተዋዋለ ወይም ተፈራረመ (ለጋብቻ)።

አፈጣጣሚ ግ አዋዋለ ወይም አፈራረመ (ለጋብቻ)።

ፈጠረ¹ ግ 1. አስገኘ፤ ሰራ። እግዚአብሔር በመጀመሪያ ሰግዶና ምድርን ፈጠረ። 2. ዋሽ፤ ያልሆነ ወይም ያልተደረገ ነገር ተናገረ። ፈጥሮ ያወጁ። 3. ወለደ። እናቱ ከፈጠረችን ጀምሮ እንደዚህ ላይነት ነገር አላቸሁም። 4. አደረገ፤ ሰራ። ምን ፍጠር ነው የምትለኝ?

ፈጠራ ስ 1. በምርምር፣ በሙከራ... የሚገኝ የአውቀት ውጤት የሆነ አዲስ ነገር። 2. ከእለምር በማመንጨት የሚሰራ የልብ ወለድ ወይም ስነተበባዊ ሰራ። የፈጠራ ፅሁፍ። 3. ውሽት። የፈጠራ ወረ።

ፈጣሪ ስ እግዚአብሔር።

ፍጡር ስ በምድር ላይ የሚኖር ሰው ወይም እንስሳ።

ፍጥረት ስ 1. በምድርና በሰማይ ያለ ግንኙኛው ነገር። 2. ፍጡር። 3. አፈጣጣሚ፣ ተፈጥሮ። 4. ልጅ። ስንት ፍጥረቶች አሉህ? እንደፍጥርጥሩ እንደፈለገ፤ እንዳሻው።

ተፈጠረ ግ 1. ያልነበረ ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ ተሰራ። 2. ሆነ፤ መጣ፤ ተከሰተ። በመከላከላቸው ቀራጅ ተፈጠረ።

ተፈጥሮ ስ 1. የአንድ ነገር መለያ፣ ባህርይ፣ ጠባይ፣ ሁኔታ፣ አሰራር፣ አፈጣጣሚ። 2. እንደ ተራራ፣ ወንዝ... ያለ ሰው ሰራሽ ያልሆነ ነገር። ተፈጥሮን ግድግዳ ይወዳል።

የተፈጥሮ ት ሰው ሰራሽ በሆነ መንገድ ያልተገኘ፤ ያልተሰራ፤ ያልተፈጠረ።

የተፈጥሮ ሃብት ስ በተፈጥሮ የሚገኝና በጥንቃቄ ላይ የሚውል እንደ ውሃ፣ ማእድን፣ ነጻጅ... የመሳሰለው ነገር።

የተፈጥሮ ህግ ስ በእለም ላይ ያለ ግንኙኛው ነገር በተፈጥሮ ባህርዩ የሚያከናውነውና እያንዳንዱ የሚመራበት ተፈጥሮአዊ ስርአት (እንደመብላት፣ መጠጣት፣ መወለድ፣ መሞት፣ መምሽት፣ መንጋት፣ የወራት መለዋወጥ... ያለ)።

አፈጣጣሪ የ "ተፈጥሮ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ..

ፈጠረ² ግ በእግር ኳስ አጠቃቀሙት ላይ ኳስን ወዲያ ወዲህ እያንከባለለ አታለል።

ፈጠራ ስ በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስን ይዞ ለግለፍ ወይም ላለመነጠት ወዲያና ወዲህ በማንከባለለ እያታለለ የመጓደኛውን ዘዴ ወይም ቴክኒክ።

ፈጠረቀ ግ 1. አንድን ነገር አንቆ፣ አጥብቆ፣ ጨምቆ ያዘ። 2. አፈነዳ፣ አፈረጠ። 3. ፈነከተ፣ ተረተረ። ግንባሩን በጽላ ፈጠረቀው። 4. በሃይል ወርውሮ ጣለ።

ፈጥሮቆ ያዘ 1. አስገድዶ፣ አስጨንቆ ያዘ። 2. ወጥሮ፣ አጣብቆ ያዘ።

ተፈጠረቀ ግ 1. ፈነዳ፣ ፈረጠ። 2. ወደቀ፣ ተፈጠፈ።

ፈጠራ¹ "ፈጠረ" ስር ተመ.

ፈጠራ² "ፈጠረ" ስር ተመ.

ፈጠነ ግ 1. ቸኮለ፣ ቀለጠፈ። 2. ቶሎ ሆነ።

ፈጥኖ ደራሽ ት 1. በቸግር ጊዜ ቶሎ ለእርዳታ የሚደርስ (ሰው፣ መልአክ፣ ...)። ስ 2. ቸግር በተፈጠረበት ወይም ፀጥታ በሚደፈርበት ቦታ ሁኔታውን ለማረጋጋት ወይም ለመቆጣጠር ቶሎ በቦታው የሚገኝ ወታደራዊ ክፍል።

ፈጣን ት 1. ቀልጣፋ። 2. ቶሎ የሚደርስ፣ ብዙ ጊዜ የማይፈጅ። 3. ቶሎ የመገንዘብ፣ የመረዳት... ቸሎታ ያለውን ንቁ።

ፍጥነት ስ 1. በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ የአንድ ጉዳይ ቶሎ የመፈጸሙ መጠን፣ ልክ። 2. ቅልጥፍና። 3. ቸኮላ፣ ጥጽፊያ።

ተፋጠነ ግ በቶሎ ወይም ሳይዘገይ ተከናውነ።

አፈጠነ ግ 1. ቀለጠፈ፣ በፍጥነት፣ ሳይዘገይ፣ በቶሎ አከናውነ። 2. በፍጥነት የሚከናወን አይነት ሆነ፣ ቀለለ። ስራው አፈጠነ።

አፋጠነ ግ 1. ቶሎ፣ ሳይዘገይ ወዲያውኑ አከናውነ። 2. አጣደፈ።

አፋጣኝ ት አስቸኳይ፣ አጣዳፊ።

ፈጠጠ ግ 1. ጎረጠ፣ ተጎለገለ (አይን)። 2. በደንብ ወደ ውስጥ ካለመግባት፣ ካለመቀላቀል፣ ካለመብሰል፣ ... የተነሳ ወደ ውጪ ወጣ፣ ጎሳ ብሎ ታየ። የተዘራው ዘር ፈጠ ታየ /ወጡ ውስጥ ያለው ሽንኩርት ፈጠ ታየ።

ፈጠጤ ስ 1. እህል ተዘርቆ አፈር ሳይለብስ በመቅረቱ ከላይ ሆኖ የሚታይ ዘር። 2. ፈጣጣ (ለአይን)።

ፈጣጣ ት አይት የፈጠጠ ወይም አይት ወጣ ወጣ ብሎ የሚታይ።

ተፋጠጠ ግ ፊት ለፊት ተገጣጠመ፤ በመፈራራት፣ በጥላቻ፣ በጠላትነት ተያየ።

አፈጠጠ ግ 1. ትክ ብሎ ወይም አትኩሮ ተመለከተ። 2. አይኑን ጎለገለ፣ አጉረጠረጠ። 3. ቀላወጠ፣ ከጀለ። 4. ተቆጣ፣ ጥል ፈለገ። 5. ጉላህ፣ ግልፅ ሆኖ ታየ።

አፍጣሞ ት ቀላዋጭ።

ያፍጣሞ ስ ለቀላዋጭ ሰው የሚሰጥ ምግብ ወይም ጉርሻ።

አፋጠጠ ግ አስወቀቱ ወጥሮ ይዘ።
ፈጠፈጠ ግ 1. ፈነከተ፥ ፈረከሰ (በዙውን ጊዜ ጭንቅላትን)። 2. ጣለ፥ አፈረጠ።

ተፈጠፈጠ ግ 1. ተፈነከተ፥ ተፈረከሰ። 2. ወደቀ፥ ፈረጠ።

ፈጣሪ “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፈጣን “ፈጠነ” ስር ተመ.

ፈጣጣ “ፈጠጠ” ስር ተመ.

ፈጪ ግ 1. አደቀቀ፥ ሰለቀ። 2. ጨለለቀ፥ ዳጠ። 3. አብዘቱ አደረገ፥ ፈፀመ፥ ... ። ወረውን ሲፈጭ አመሽ/ያን ሁሉ መንገድ በእገፊ ፈጪሁት።

ወፍጮ ስ በፊደል ተራው ተመ.

ፈጪ (ፈጪይታ፥ ፈጭታ) ስ በመፍጨት ስራ የምትተዳደር ሲት።

የፈጪይ ስ በመፍጨት ስራ ለምትተዳደር ሲት የሚከፈላት የጉልበት ዋጋ።

ፍጡ ስ የተፈጨው ዱቄት።

ተፋጪ ግ 1. ተፋተገ፥ ተፈጋፈገ (ለቢላዋ)። 2. ተጨቃጨቀ፥ ተከራከረ።

*ፈጨረጨረ

ተፍጨረጨረ ግ ለፋ፥ ተጣጣረ።

ተፍጨርጫሪ ግ ታታሪ።

አፍጨረጨረ ግ 1. እንዲጣጣር፥ እንዲፍጨረጨር አደረገ። 2. አለፋ፥ አጣጣረ።

*ፈጨጨ

ፍጭጭ አለ ግ በጥቂቱ ወጣ፥ ፈሰሰ (ለምሳሌ መግልፍ እኹን)።

*ፈጨፈጨ

ፈጨፈጭ ግ የወረዛ ወይም ውሃ የጸጠረ (መሬት)።

ፈጭፋጫ የሚያስቀዝው ወይም የሚያስቀምጠው።

ተንፈጨፈጨ ግ 1. ረጠበ፥ ወረዛ፥ ጨቀየ። 2. ቀዘነ። 3. እርጥብ እንደሆነ ሲነድ አረፋ መሳይ ነገር በግውጣት ቸሰ አለ።

አንፈጨፈጨ ግ አስቀዘነ።

ፈጪ “ፈጪ” ስር ተመ.

ፈጪ ስ በወንዝ ወይም በጅረት ዳር የሚገኝ አሸዋ ወይም ጠጠር።

ፈጪይ “ፈጪ” ስር “ፈጪ”ን ተመ.

ፈጭታ ዝ.ከ.

ፈጭፋጫ “ፈጨፈጨ” ስር ተመ.

ፈፀመ ግ 1. ጨሰ፥ አጠናቀቀ። 2. ሰራ፥ አደረገ፥ አከናወነ። ወንጀል ለመ።

ፈፅሞ ተው.ግ. ጭራሽ፥ ጨሰ። እቃው መኖሩን ረፅም አሳየሁም።

ፍፁም ግ 1. ፈፅሞ። 2. ምንም እንኳን ወይም ጉድለት ወይም ስህተት የሌለው። 3. የበቃ፥ የድጎት ደረጃ የደረሰ። በገዳሙ ውስጥ አንድ ፍፁም ባህታዊ ዝገሩ።

በፍፁም ተው.ግ. በጭራሽ።

ፍፁም ቅጣት ምት ስ (ስፖ.) የፍፁም ቅጣት ክልል ተብሎ በተወሰነው አካባቢ ጥፋት ሲፈፀም ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ የቅጣት ምት።

ፍፃሜ ስ መጨረሻ፥ ማለቂያ፥ ማከተሚያ፥ መደምደሚያ።

ተፈፀመ ግ 1. አለቀ፥ ተጠናቀቀ፥ አበቃ። 2. ተሰራ፥ ተከናወነ።

ተፈፃሚ ግ 1. ተገባራዊ። መመሪያው ተፈፃሚ ሊሆን አልቻለም። 2. ተገባራዊ የሚሆን።

አሰፈፀመ ግ አስጨሰ፥ ፍፃሜ እንዲያገኝ አደረገ።

አሰፈፃሚ ግ 1. አንድ ስራ በተገቢው ሁኔታ መካሄዱን የሚከታተልና የሚቆጣጠር። ስ 2. አንድን ህግ፥ መመሪያ፥ ጉዳይ፥... ተገባራዊ የሚያደርግ ወይም የሚያስደርግ ክፍል ወይም አካል። ጉዳዩን ህግ አሰፈፃሚው አካል ይከታተላል።

አፈፃፀም ስ 1. አስራ፥ አንድን ነገር በስራ ላይ የማዋል ሂደት። 2. ተገባራዊነት። በመመሪያው አፈፃፀም ላይ ቸገር አለ። 3. አጨራረስ።

ፈፋ ስ ጎርፍ የሰረዘው ወይም የሸረሸረው ጉድባ፥ ገደል።

ፋ የ”ፈ” ፊደል ካለብ ዘር።

ፋር

ፋርቲ (ፋርፋር) ስ እንደ ቆርኪ፥ ክብ የትል ስባራ፥... ያሉት ሁለት ቦታ በመብላትና ክር በቀዳዳዎቹ በማስገባት እያሸከረከሩ የሚጫወቱበት የልጆች መጫወቻ።

ፋር አለ ግ 1. በድንገትና በፍጥነት ብር ወይም ቱር አለ። 2. የጋሚ ከብት በአፍንጫው አየር በማስወጣት ድምፅ አለማ።

ፋር ፋር አለ ግ ፋርቲ ሲሸከረከር የሚያሰማውን እይነት ድምፅ አለማ።

ፋርሽ “ፍረሽ” ስር ተመ.

ፋርቲ “ፋር” ስር ተመ.

ፋርፍ ስ በዘመናዊ የዳቦ መጋገሪያ ከፋርና ዱቄት የሚጋር ነጭ ዳቦ።

ፋርና ዱቄት ስ ለፋርና የሚሆን በጣም ነጭ

የሆነ የሰንደ ፋቲት::

ፋርሽካ "ፍሩሽካ" ን ተመ.

ፋርሽካ ለ ከፍት ወይም ዝን የሆነና እንደ ጋሪ ያለ፣ ለሰው ወይም ለእቃ፣... ግንኙኝ የሚሆን የበርሰ ክፍል::

ፋርፋር "ፋር" ስር "ፋርቲ"ን ተመ.

ፋር ለ የሚያስተሰ በአፍንጫ ንፍታ የመሰለ ነገር የሚያስወግ የጋግ ክብት በሽታ::

ፋትራ ለ ዛር ወይም ውቃቢ ያለበት ቃል፡፡

ፋት

ፋት አለ ን 1. በትንሹ ጠጣ፣ ተመሰ:: 2. ቶሎ ጨረሰ፣ አጠናቀቀ::

ፋት ቢለት ጭልጥ በጣም ትንሽ ወይም ተቂት የሆነ::

ፋት አደረገ ን በፍጥነት ጨረሰ፣ አጠናቀቀ:: ስራውን በላንድ ጊዜ ፋት አደረገው::

ፋንን "ፍነነ" ስር "ፍናና"ን ተመ.

ፋንጋ ት ፊቱ አጭርና አፍንጫው ጎራዳ የሆነ::

ፋከራ "ፍከረ" ስር ተመ.

ፋካ ለ 1. እንደ ፊሳሽ፣ ብርሃን፣ አየር፣... ያሉ ነገሮችን እንዲያስተላልፍ በግንብ ላይ አልፎ አልፎ የሚበጅ ሽንቀር፣ ቀዳዳ:: 2. በተዘጋ በር ወይም ጉድጉዳ በኩል ለመነጋገር ወይም መልእክት ለመለወጥ የሚያስችል እንደመሰከት ያለ ትንሽ ቀዳዳ::

ፋከከር "ፍከረ" ስር ተመ.

ፋገራ "ፍገረ" ስር ተመ.

ፋጠት "ፋጠ" ስር ተመ.

ፊ ምፊ" ፊደል ላለስ ዘር::

ፊለት ለ እንደ ዝንብ፣ ቢምቢ፣ ቀንጫ፣... ያሉ የቤት ውስጥ ተባቦችን ማጥፊያ መድሃኒት::

ፊላ ለ ተጠን ያለና የሽንበቆ ላንፋ የሚመስል፣ በወንዝ ዳር የሚበትል የሳር አይነት::

ፊል

ፊል ፊል አለ ን 1. ከመረት ፍልት ፍልት እያለ ወጣ (የምንጭ ውሃ):: 2. ፊላ፣ ተፍለቀለቀ (ቀጭን ወጥ)::

ፊልም ለ 1. ካሜራ ውስጥ ተደርጎ ምስል የሚቀረፅበት ስለ ፕላስቲክ መስል ነገር:: 2. "ሲኒማ" ን ተመ.

ፊልም ቤት ለ ሲኒማ ቤት::

ፊልትሮ ለ 1. የሞተርን ዘይት የሚያጣራ የመኪና እቃ:: 2. አየር አጣርቶ ወደ ካርቡሬተር የሚያስተላልፍ የመኪና እቃ::

ፊር

ፊር አለ ን ፊሽካ ቢነፋ የሚለጠውን ድምፅ አይነት አለግ::

ፊሽካ ለ በትንተኛ አማካይነት እንደ ተጨት ያለ ወይም ፊርር... የሚል ድምፅ የሚያወጣ፣ ከቆርቆሮ ወይም ከሊላ ነገር ሊበራ የሚችል አካተትና እቃ (በዙውን ጊዜ የበጋሮት ዳኞችና ፖሊሶች የሚገልጹበት)::

ፊቀን ለ እንደ ገንቦ፣ መንቀል፣ እንሰራ፣... ያለ የውሃ መያዣ እቃ::

ፊቀኝ "ፊቀ" ስር ተመ.

ፊቃውራሪ ለ በቀድሞ ጊዜ በጦርነት ወቅት በፊት በኩል ያለውን ጦር ለሚመራ ወይም የፊት ጦር አዝማች ለሚሆን ሰው ይሰጥ የነበረ የማረጋገ ስም::

ፊት ለ 1. ከአገጭ እስከ ግንባር መጨረሻ ያለውና አፍ፣ አፍንጫ፣ አይን፣... ያለበት የራስ ክፍል:: 2. በፊት ላይ የሚታይ የመቆጣትን፣ የመደሰትን፣... ሁኔታ የሚገልፅ ስሜት:: ከፍተኛ ፊቱ:: 3. ቀድሞ የሚታይ፣ ከውጭ በኩል ያለ የላንድ ነገር ገፅታ ወይም አካል:: መስፍው በፊቱ በኩል ተገድቷል:: 4. ቀድሞ፣ ጥንት፣ ድር፣ በፊት:: ፊት እንገናኝ ዝርር አሁን ገን ተገናኝተን እናውቃለን::

ከፊቱ ይነበባል የተሰማው ስሜት ፊቱ ላይ ይታያል ወይም ያስታውቃል::

ፊቱ ሳንባ መሰለ ፊቱ ቀላ (ከብስጭት፣ ከንዲት፣ ከፀሃይ ብዛት፣... የተነሳ)::

ፊቱ ተለወጠ /ተለዋወጠ/ ልውጥውጥ አለ በንዲት፣ በድንጋጤ፣ በሃፍረት፣ በሀመም፣... የተነሳ ፊቱ ላይ የሚታየው ስሜት ተለወጠ ወይም ተቀየረ::

ፊቱ ደም መሰለ ተናደደ፣ ተቆጣ::

ፊቱን መለስ ምህረት አወረደ፣ ይቅር አለ፣ ታረቀ (በዙውን ጊዜ እንደአብሃር)::

ፊቱን አይመልስም አያወላውልም፣ አያፈገፍም፣ ውሳኔውን አይሸርም፣ ውሳኔውን አያሸርም::

ፊቱን ቋጠረ ተከላተረ፣ የመቆጣት ወይም የመናደድ ስሜት ፊቱ ላይ ታየበት::

ፊቱን አስመታ/ አስወጋ ወደ አንድ ቦታ ለትንሽ ጊዜ ብቅ በማለት መፍራን አላወቀ፣ አሳየ::

ፊቱን አዞረ ጠላ፣ ተቀየረ፣ ችላ አለ::

ፊቱን ከሰሰሰ ፊቱን አካተረ፣ አጠቀረ::

ፊቱን ኮሶ አስመሰለ ፊቱን ጨገገ፣ አከላተረ::

ፊቱን ከፋው የሃዘን ወይም ያለመደሰት ስሜት በፊቱ ላይ ታየ::

ፊት ሰጠ 1. ተቃለደ። 2. መቆጣትና መቆጣጠፍን ትቶ እንደ ልቡ ወይም እንዳሻው እንዲሆን አደረገ፤ አቀበጠ። 3. እንዲቀርበው ወይም እንዲወዳጀው አደረገ።

ፊት ነሳ ችላ አለ፡ አላቀርብ አለ።

ፊት አሳዖ ፊት ሰጠ።

ፊት ፊት አለ ቀደም ቀደም አለ።

ወደፊትተው. 1. ለሚቀጥለው፡ ለሚመጣው ጊዜ። 2. የአንድ ድርጊት እንትሰቃሊ እንዲቀጥል ለማበረታታት ከመፈከር ጋር የሚባል። ግይምነትን ለማጥፋት ወደፊት፤ 3. በግንባር ትይዩ ወደአለው አትጣጫ። ወደፊት ሂድ።

ፊት ለፊት ተው. 1. ግንባር ለግንባር፡ በአካል በመገናኘት (በአንድ ጉዳይ ላይ ለመነጋገር፡ ለመወያየት፡...) 2. ትይዩ። ሉቃ ከት/ቤተ ፊት ለፊት ነው። 3. በፊት በኩል ያለው አትጣጫ። 4. በአሸመር ወይም በሰውር ያለሆነ፤ በግልፅ። ፊት ለፊት ሰደበው።

ፊት መመለሻ /መግለጫ ስ እጅ መንሻ፤ ስጦታ።

ፊት መሪ ስ በሰልፍ ጊዜ ከፊት ሆኖ የሚመራ።

ፊትና ሂሳ ተው. በቅደም ተከተለ፡ በመከታተል።

ፊተኛ ት 1. ቀድሞ የነበረ። 2. ከፊት ያለ።

ፊና ስ ወገን፡ በኩል። ሁሉም በየፊናው ሄደዱ።

ፊናንስ [ፖሊስ] ስ ሀጋዊ ቀረጥ ያልተከፈለባቸው ወይም ፈቃድ የሌላቸው እቃዎች በገበያ ላይ እንዳይውሉ ወይም ከሃገር ወደሃገር እንዳይዘጋጁ የሚቆጣጠር አካል።

ፊን

ፊን አለ ግ 1. ውሃ ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገር ቀጠንና ረዘም ብሎ በሃይል ወጣ፤ ተረጨ። 2. (ዘይ.) ድንገት ተቆጣ፤ ተቆናጠረ።

ፊን ፊን አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ፤ ተቆናጠረ።

ፊንጢጣ ስ በሰውና በእንስሳት አካል ላይ የሚገኝ የአይነንድር ወይም የኩስ መውጫ።

ፊኖ¹ ስ ሲሚንቶና ደቃት አሸዋ ከውሃ ጋር ተደባልቆ የሚዘጋጅ የግደግዳ መለሰኛ፤ልሱም ፊኖ ይባላል።

ፊኖ² [ዱቄት] ስ ፋርኖ ዱቄት።

ፊኛ ስ 1. ሽንት በቆሻሻነት ወደ ውጭ ከመውጣቱ በፊት በሰውነት ውስጥ የሚጠራቀምበት ክረጢት። 2. በትንፋሽ እየተነፋ እንደ ኳስ የሚለጠጥ የልጆች መጫወቻ ላስቲክ።

ፊው

ፊው አለ ግ 1. የተጨት አይነት ድምፅ ተሰማ። 2. በድንገትና በፍጥነት ሽው አለ፤ ቱር አለ።

ፊውዳሊዝም ስ ከባሪያ አሳዳሪው ስርአተ ማህበር ቀጥሎ የመጣ ገበሬውና የመሬት ከበርቲው ዋነኛ መደቦች ሆነው የሚገኙበት ስርአተ ማህበር።

ፊውዳል ስ 1. በፊውዳሊዝም ስርአተ ማህበር የመሬት ባለቤት የሆነና ስልጣን ያለው የገዢ መደብ። ት 2. የፊውዳል ስርአተ ማህበር አመለካከትን የያዘ ወይም የሚያንፀባርቅ።

ፊደል ስ ገንግርን በፅሁፍ ለማስፈር የሚያስችልና ድምፅን ወክሎ የሚቆም ምልክት (ለምሳሌ ሀተተ...)።

ፊደል ቆጠራ / ለየ ፊደሎችን (ፊደላትን) ተማረ፤ ማንበብ ቻለ። ፊደል የቆጠረው ቁስ ት/ቤት ነው።

ፊደል አስቆጠረ/አስለየ ፊደል አስተማረ፤ አሳወቀ።

ፊደል ሃዋርያ ስ በቂስ ት/ቤት ልጆች የፊደል ትምህርት ከጨረሱ በሂሳ ንባብ ማንበብ የሚለግመዱበት የጥሃንስ መልእክት አጭር ፅሁፍ።

ፊደል ተራ ስ የፊደሎች ቅደም ተከተል።

ፊደል ገበታ ስ በአንድ ቋንቋ ውስጥ ያሉ ፊደላት በሙሉ በቅደም ተከተላቸው ተመዝግበው የሚገኙበት ወረቀት ወይም ሰሌዳ።

ፊጥ

ፊጥ አለ ግ ከፍ ወይም ረዘም ያለ ነገር ላይ ወጥቶ ቁጢጥ፣ ቁጭ፣ ቁብ አለ።

ፊጥኝ ስ ሁለት እጅን ወደሂሳ በማዞር የሚያስሩት አስተሳሰብ።

የፊጥኝ አሰሪ ግ ሁለት እጅን ወደ ሂሳ፤ በማድረግ አሰረ።

ፋ የ “ፈ” ፊደል ራብእ ዘር።

ፋልማ ስ በወንዝ ዳርና ዳር የሚገኝ ለም የሆነ መሬት።

ፋመ ግ ፍም ሆነ።

ፍም ስ እንጨት ወይም ከሰል በእሳት ተቀጣጥሎ ክልላሉ ካለቀ በሂሳ የሚቀረውና ወደ እሳትነት ተለውሎ የሚገኘው የእንጨቱ ወይም የከሰሉ አካል።

ፍሙ ወረደ እንጨቱ ወይም ከሰሉ ነዳ ፍም ሆነ።

ተፋፋመ ግ ተሟሟቀ፣ ተጋጋለ፣ ተጠጠፈ (ጦርነት፣ ጠብ፣ ክርክር፡...)።

አፋመ ግ 1. ፍም ሆነ፤ ፍም በብዛት ወረደ። 2. ከእንጨት ወይም ከከሰል ፍም አዘጋጀ።

አፋፋመ ግ 1. አግግቶ፡ አጋጋለ። 2. አግደፈ፡ አስጨንቆ ያዘ። አዳረሰ። ምጡ አፋፍግታል።

ፋረ ግ ሚረ፡ ቆፈረ (በጥፍር፡ በደማ፡...)።

ፋራ ስ የሰው ወይም የከብት ዱካ።

ፋሮ ስ መራት የሚጭር ወይም የሚቆፍርና እግርቹ አሚጭር የሆኑ እንደ ድመት ያለ አውራ።

ፋራ¹ ት (ያራዳ እነ.) ያልሰለጠነ፡ ከርፋፋ፡ ባላገር።

ፋራ² "ፋረ" ስር ተመ.

ፋራናይት ስ የሙቀት ወይም የትዝቃዜ መጠን መለኪያ። 212⁰ ፋራናይት 100⁰ ሴንቲግሬድ ይሆናል።

ፋራፋንጎ "ፈረፋንጎ"ን ተ.መ.

ፋርማሲ ስ የመድኃኒት መሸጫ መደብር።

ፋሮ "ፋረ" ስር ተመ.

ፋሲካ (ፋሲጋ) "ፈሰከ" ስር ተመ.

ፋሲ ስ 1. ከሰለቱ በኩል ወደ እጅታው ህጠፍ ያለና እንጨት ለመጥረብ፡ ምስግር ለ መ ም ታ ት ና ለ መ ን ቀ ለ

የሚያለገልግል የአናሂ ፋሲ 1ኛ ፍቺ መጥረቢያ።

*ፋሽከ

ፍሽኪያ (ፍሽጊያ) ስ ግዛጋት።

አፋሽከ (አፋሽጎ) ግ አዛጋ።

ፋሻ ስ 1. ለቁሰል መሸፈኛ ወይም ማሰሪያ የሚያለገልግል በጥቅል ሆኖ የሚዘጋጅ ነጭና ረኝም ጨርቅ።

ፋሽሰት ስ 1. አጀማመሩ በአጣሊያ ውስጥ የሆነውን የቀኝ ከንፍ አከራሪና አምባገነናዊ አመለካከትን የያዘ የፖለቲካ መስመር ተከታይ። 2. (ዘይ.) አረመኔ፡ ጨካኝ፡ ነፍሰ ገዳይ።

ፋሽን ስ በአንድ በተወሰነ ወቅትና ቦታ በህብረተሰቡ ዘንድ ቀደም ሲል ከነበሩት የበለጠ ተቀባይነት ያለው ጊዜ አመጣሽ አስተሳሰብን፡ አነጋገርን፡ ልብሰን፡ አለባበስን፡ የፀጉር አሰራርን፡... የሚመለከት ሁኔታ ወይም አድራጎት።

ፋሽት ያለፈበት በአንድ በተወሰነ ወቅትና ቦታ በህብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ኖሮት በሂላ ገን ተቀባይነት ያጣ (የአስተሳሰብ፡ የአነጋገር፡ የልብስ፡ የአለባበስ፡ የፀጉር አሰራር፡... ላይነት)።

ፋሽኮ ስ ከወገቡ በታች በሰሌን የተሸፈነና ቂጡ ላይ እንደ ማተት ሆኖ የተሰራ ማስቀመጫ ያለው የቪኖ ጠርመሰ።

ፋሽኮ

ፋቀ¹ ግ 1. ላጥ፡ መለጠ፡ ፈገፈገ። 2. በመፋቂያ ጥርስን አግገጠ፡ አፀዳ። 3. ሰረዘ፡ ደመሰሰ፡ አጠፋ (ፅሁፍን)።

መፋቂያ ስ የጥርስ ማፅደያ፡ መግጫ እንጨት።

ፋቂ ስ ለልዩ ልዩ አገልግሎት ሊውል የሚችል የእንስሳት ቆዳን እየፋቀና እያለፋ የሚያለሰለስ ባለሙያ።

ፋቀ² ግ አቃረ።

ፋቅ ስ ቃር።

አፋቀ ግ አቃረ።

ፋቂ "ፋቀ¹" ስር ተመ.

ፋቅ "ፋቀ²" ስር ተመ.

ፋብረካ ስ በተለያዩ ማሽኖች የተለያዩ ቁሳቁሶች በብዛት የሚመረቱበት ድርጅት።

ፋታ ስ ጥቂት እረፍት።

ፋታ ሰጠ እንዳይቸገር፡ እንዳይጨነቅ፡ እንዳይጣደፍ፡... ጊዜ ሰጠ።

ፋነነ ግ 1. ፈረጠጠ፡ ቦረቀ፡ ፈነጨ። 2. በውደታ ወይም በገዛ ፈቃዱ ዘመተ። 3. አውደለደለ፡ ቦዘነ።

ፋኖ ስ ሳይታዘዝ በፈቃዱ የሚዘምት፡ ወደ ዘማች።

ፋና ስ የጧፍ፡ የፋኖስ፡... መብራት ወይም ብርሃን።

ፋና ወጊ ስ በድሮ ጊዜ በቤተመንግስት ወይም በመኳንንት ቤት ግታ ግታ የእንጨት ወይም የጧፍ መብራት ይዞ የሚቆም አሽከር።

ፋንታ (ፈንታ) ስ 1. ድርሻ። ይህ ጸቦ የጸኔ ፋንታ ነው። 2. ተራ፡ ወረፋ። አሁን መጫወቱ የኔ ፋንታ ነው። 3. ምትክ። በእኔ ፋንታ እሱ ይገዳል።

ፋንድያ ስ የጋማ ከብት ኩስ።

ፋኖ "ፋነነ" ስር ተመ.

ፋኖስ ስ ነጭ ጋዝ ተጨምሮበት መስታወት መሰል ብርጭቆ ውስጥ ያለው ክር ሲቀጣጠል ብርሃን ሊሰጥ የሚችል የመብራት እቃ።

ፋኖስ

ፋክቲር ስ ለተገዛ እቃ፡ ለትራንስፖርት፡... ለወጣ ወጪ ማሰራጃ እንዲሆን የወጣው የገንዘብ

ልክ የተፃፈበት ወረቀት፤ ደረሰኝ ወይም ማስረጃ።
ፋይል ስ የሀይወት ታሪክ ወይም የክስ ወይም የማመልከቻ፤... ደብዳቤዎችን የያዘ ማህደር፤ ክላሰር፤ ደሴ።

ፋይል ከፊት 1. ክስ መሰረተ። 2. አንድን ጉዳይ በተመለከተ የተፃፉ የሚፃፉ ደብዳቤዎች የራሱ መለያ ቁጥር ባለው ማህደር ውስጥ እንዲቀመጡ አደረገ።

ፋይናንስ ስ የገንዘብ ዝቢና ወጪ ነክ ጉዳይ። የአስተዳደርና ፋይናንስ አገልግሎት።

ፋይዳ “ፊየደ” ስር ተመ.

*ፋይደስ

አፋይደስ ግ አውደለደለ፤ ያለበራ ወዲያ ወዲህ አለ።

አፋይደሽ ፤ (ስድብ) አውደልዳይ።

ፋይደት ስ የሚከረፋ ሽታ ያለው፤ ጅራቱ ጎፍላ የሆነና መልኩ ጥርኝ የሚመስል አውራ (ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ፋገ ግ በትንሹ የነበረው እየሰፋ ሂደ (እሳት፤ ቁስል)።

አፋገ ግ ፋገ።

ፋገረ (ፏገረ) ግ 1. ለፋ፣ ወጣ ወረደ፤ ደከመ።
2. ሜረ፤ ጎደፈረ፤ ቆፈረ፤ ፎገረ።

ፋጉሎ ስ 1. ተመምቆ ዘይቤ ከወጣ በሂላ የሆነባቸው የጉግ ወይም የተልባ አስር፤ አተላው።
2. (ዘይ፤ ስድብ) መልክ ጥፋ።

ፋጋ ስ ለጠላ መጠጫ፤ ለውሃ መጥለቂያ፤... የሚያገለግል አፈ ሰፊ አንክላ ወይም የቅል ጉማጅ።

ፋፋ ስ ከተለያዩ የእህል አይነቶች በፋብሪካ ውስጥ ተዘጋጅቶ በላስቲክ እየታሸገ ለሀፃናት ምግብነት የሚቀርብ የምግብ ጽቂት።

ፋፋ ግ ወፈረ፤ ጸበረ (ሀፃን፤ ተከል፤...)።

ፊ የ “ፊ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ፊራ ስ በንክኪ የሚተላለፍ የተሰበ በሽታ።

ፊርማታ ስ የከተሞ አውቶስ ቆሞ ተሳፋሪዎችን የሚያሳፍርበትና የሚያወርድበት ቦታ።

ፊቆ ስ በተራራና በገደል የምትኖርና ፍዋ የምትመስል የዱር እንሰሳ (ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ፊንጣ ስ አንበጣ የሚመስል፤ ሳር የሚበላና ሲሄድ ጡብ ጡብ የሚል የፍሳት አይነት።

ፊንጣ

*ፊዘ

ፊዘ ስ ቀልድ፤ ባልት።

ፊዘኛ ፤ ቀልደኛ፤ባልተኛ።

አፊዘ ግ ቀለደ፤ አላገጠ፤ አሾፈ።

ፊጠ ስ ፍሬው ሰፊጥ የሚመስል፤ ሲበሉት የሚሰናጥና ብዙውን ጊዜ ለመድሃኒትነት የሚገለገሉበት የቅመም አይነት።

ፍ የ “ፊ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ፍለጋ “ፊለገ” ስር “ፊለግ”ን ተመ.

ፍላሎት “ፊላ” ስር ተመ.

ፍላሽ ስ በቤት ውስጥ ወይም በቂ ብርሃን በሌለበት ቦታ ፎቶግራፍ ለማንሳት እንዲቻል ተፈላጊውን ብርሃን የሚሰጥ የካሜራ መብራት።

ፍላቂ “ፊለቀ” ስር ተመ.

ፍላጎት “ፊለገ” ስር ተመ.

ፍላጭ “ፊለጠ” ስር ተመ.

ፍላፃ ስ ቀስት።

ፍላ¹ “ፊላ¹” ስር ተመ.

ፍላ² “ፊላ²” ስር ተመ.

ፍልሚያ “ፊለመ” ስር ተመ.

ፍልም ዝ.ክ.

ፍልሰታ ስ (እ .አ .ተ .ቤ.) ከነሃሴ 1 እስከ ነሃሴ 16 ቀን ድረስ ያለው የምን ጊዜ።

ፍልሰልሰ “ፊለሰ” ስር ተመ.

ፍልሰሰሰ “ፊለሰፊ” ስር ተመ.

ፍልቃቂ “ፊለቀቀ” ስር ተመ.

ፍልቃጭ “ፊለቀጠ” ስር ተመ.

ፍልቅልቅ “ፊለቀ” ስር ተመ.

ፍልቅቅ “ፊለቀቀ” ስር ተመ.

ፍልጥ “ፊለጠ” ስር ተመ.

ፍልፈል ስ በመሬት ውስጥ የሚኖር፤ አፈሩን ከውስጥ እየቆፈረና ወደ ውጭ እየገፋ የሚቆልል አይደ መስል አውፊ።

ፍልፍል “ፊለፊለ²” ስር ተመ.

ፍሎረሰንት ስ ረጅም ዘንግ የሚመስል የእምጋል አይነት።

ፍም “ፋመ” ስር ተመ.

ፍሩሽካ (ፋርሽካ) ስ 1. ጽቂት በፋብሪካ ሲዘጋጅ የሚገኝ ለእንስሳት መኖነት የሚያገለግል ተረፈ ምርት፤ የእህል አስር። 2. የእንጨት (የጣውላ) ፍቀፋቂ፤ ሰጋቱራ።3. (ዘይ.) የማይረባ፤ ጥራት የለለው።

ፍሪሲዎን ስ ሞተርና ትራንስሚሲዮን ከካምቢዎ ጋር በማገናኘትና በማለያየት

የመኪናውን ፍጥነት ለመጨመርና ለመቀነስ የሚያስችል የመኪና እቃ።

ፍራዳ ስ የተቀላበ የእርድ ከብት ወይም ሰንጋ።

ፍራዳ ጣለ ሰንጋ ወይም በሬ ወይም መሊና አረደ።

ፍራጅ ስ የተለያየ መጠን ያለውና በእሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ፣ ምግብን ወይም ሌላ ፈሳሽ ሃርን፣ መድሃኒትን፣... አቀዝቅዝና ሳይበላሽ ለረጅም ጊዜ ጠብቆ ለማቆየት የሚያገለግል፣ እቃ፣ ግብዓት ወይም በረዶ ቤትም ይባላል።

ፍራሽ “ፈረሰ” ስር ተመ.

ፍራሽ ስ ጥፕ፡ሰፓንጅ፣ ቁርጥራጭ ጨርቅ፣... በአልጋ ልክ በተስፋ ከረጢት መሰል ጨርቅ ውስጥ አስገብቶ በመስፋት የሚዘጋጅና በመተኛነት የሚያገለግል ድልዳል።

ፍራት (ፍራቻ) “ፈራ” ስር “ፍርሃት” ን ተመ.

ፍራንክ ስ 1. ሳንቲም። 2. ገንዘብ።

ፍራንክ ቫሉታ ስ ከሃገር ውስጥ የውጭ ምንዛሪ ሳይጠየቅ መሳሪያዎችንና እቃዎችን በፈቃድ ወደ ሃገር ውስጥ በማስገባት የሚካሄድ ንግድ።

ፍራክሽን (ሂሳ.) ስ ክፍልፋይ ።

ፍራፍሬ “ፈራ” ስር ተመ.

ፍሬ ዝ.ክ.

ፍሬን ስ የተሽከርካሪ እግሮች እንዲቆሙ ለማድረግ ወይም ፍጥነትን ለመቆጣጠር የሚያስችል የተሽከርካሪው አካል።

ፍሬን ለቀቀ አእምሮውን መቆጣጠር እስኪሳነው ድረስ በጣም ስከር።

ፍሬከርሰኪ (ፍሬፈርሰኪ) “ፈራ” ስር ተመ.

ፍርሃት “ፈራ” ስር ተመ.

ፍርምርም “ፈረመረመ” ስር ተመ.

ፍርምባ ስ ከአንገት በታች በፊት እግሮች መካከል የሚገኝ የከብት አካል ክፍል ወይም ብልት።

ፍርሰራሽ “ፈረሰ” ስር ተመ.

ፍርቅርቅ “ፈረቀረቀ” ስር ተመ.

ፍርንሰ “ፈረነሰ” ስር ተመ.

ፍርንትት ስ በብልትና በጭን መካከል ያለ፣ ቆዳው ለስላሳ የሆነ የሰውነት ክፍል፣ ብሽሽት።

ፍርኩታ ስ የተባረባረ ዋሻ፣ ጎሬ።

ፍርከርከ “ፈረከረከ” ስር ተመ.

ፍርከስ “ፈረከስ” ስር ተመ.

ፍርድ “ፈረደ” ስር ተመ.

ፍርሻ ዝ.ክ.

ፍርግርግ ስ 1. እንደ ኢክስ(x) ምልክት ሆኖ ወይም በሰዶፍ የሚበጅ ግጥር። 2. ከብረት በተሰራና ባለመስተዋት በሆነ የብረት መዝጊያ ወይም መስኮት ላይ ከብረት ዘንጎች በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ መከታ ወይም መከልከያ፣ ግራል።

ፍርጥም “ፈረጠመ” ስር ተመ.

ፍርፋሪ “ፈረፈረ” ስር ተመ.

ፍርፍር ዝ.ክ.

ፍላሽ “ፈሰሰ” ስር ተመ.

ፍሰሃ ስ ደስታ።

ፍሰክ (ፍሰግ) “ፈሰከ” ስር ተመ.

ፍሽኪያ (ፍሽጊያ) “ፋሽከ” ስር ተመ.

ፍቃድ “ፈቀደ” ስር “ፈቃድ”ን ተመ.

ፍቅረኛ “ፈቀረ” ስር ተመ.

ፍቅር ዝ.ክ.

ፍቅፋቂ “ፈቀፈቀ” ስር ተመ.

ፍተሻ “ፈተሽ” ስር ተመ.

ፍቴን “ፈተነ” ስር ተመ.

ፍታት “ፈታ” ስር ተመ.

ፍትህ ስ ትክክለኛ ፍርድ፣ ብያኔ፣ ውሳኔ፣ በሀገ መሰረት መዳኘት።

ፍትሃብሂር ስ 1. ከወንጀል ውጪ የሆኑና ከገንዘብ፣ ከንብረት፣... ጋር የተያያዙ ጉዳዮች የሚታዩበትና ፍርድ የሚሰጥበት ህግ። 2. የፍትሃብሂር ህግ የተፃፈበት መፅሃፍ።

ፍትሃንገስት ስ በዘመናዊ መልክ የተዘጋጁት ፍትሃብሂርና ወንጀለኛ መቅጫ መግህፍት ከመፃፋቸው በፊት መንፈሳዊና ስጋዊ ጉዳዮችን በተመለከተ የዳኝነት ጉዳይ ይታይበት የነበረ የሀገ መፅሃፍ።

ፍትሃዊ ት ትክክለኛ፣ ሀጋዊ።

ፍትልትል “ፈተለተለ” ስር ተመ.

ፍትወት ስ 1. ምኞት፣ ፍላጎት። 2. ፍትወተ ስጋ።

ፍትወተ ስጋ ስ የወሲብ ፍላጎት።

ፍትግ “ፈተገ” ስር ተመ.

ፍትፍት “ፈተፈተ” ስር ተመ.

ፍች “ፈታ” ስር ተመ.

ፍናቅ ስ ጉድጓድ ወይም ጉድባ የበዛበት ያልተስተካከለ ቦታ።

ፍናቋ ት 1. ፍናቅ። 2. የግንብ ንቃቃት፣ ብስ፣ ሽንቁር።

ፍናፍንት ስ የወንድም የሴትም የተፈጥሮ

መለያዎች ሆሉት ሰው፤ ወንጃገረድ።
ፍንትው አለ ግ ገልፅ ሆኖ ወይም ቁልጥ ብሎ ታየ።

ፍንካች “ፈነከተ” ስር ተመ.

ፍንከች

ፍንከች አይልም ግ 1. አይበገርም፤ አይደረርም። 2. ንትንት፤ ዝንፍ አይልም፤ የማይለወጥ፤ የፀና ነው።*ከተናገረው ፍንከች አይልም።*

ፍንጽታ “ፈነዳ” ስር ተመ.

ፍንድ ዝ.ከ.

ፍንድድ “ፈነደደ” ስር ተመ.

ፍንጃል ስ የቡና ወይም የሻይ መጠጫ፤ ሰኔ።

ፍንጣሪ “ፈነጠረ” ስር ተመ.

ፍንጣቂ “ፈነጠቀ” ስር ተመ.

ፍንጥር

የፍንጥር ስ ከብት፤ እቃ፤... ሲሸጥ ዝርና ሻጭ ገንዘብ አዋጥተው ላሻሻጧቸው ወይም ላስማጧቸው ሰዎች የሚያደርጉት የደሰደሰ ግብዣ።

ፍንጭ ስ 1. የወሬ ወይም የአንድ ጉዳይ ጭላንጭል ወይም ምልክት። 2. የቁሰል፤ የእበጥ ቀዳዳ ወይም አፍ።

ፍንጭት ስ 1. በላይኛው ሁለት የፊት ጥርሶች መካከል ያለ ክፍተት። 2. ጥርሱ ፍንጭት የሆነ ሰው።

ፍንፅቅ ዘር ስ እንደ ሂ ተላ፤ ጧ፤... ያሉ የፈደላት ዘር።

ፍካሬ ኢየሱስ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሃዋርያት የነገራቸውንና በሰምንተኛው ሺህ የሚደረገውንና የሚሆኑትን ነገር ይናገራል ተብሎ የሚታመንበት የትንቢት መፅሃፍ።

ፍዝ “ፈዘዘ” ስር “ፈዛዛ” ን ተመ.

ፍየል ስ የበግ ቅርፅ ያለው፤ አካሉ ከርድድ ባሉና አጫጭር በሆኑ ፀጉሮች የተሸፈነ የቤት እንስሳ (ሰሌን-የቤት እንስሳ ስር ተመ.)።

ፍየለ ፊጅ ስ በደጋና በወይና ደጋ አካባቢ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

ፍየል ምላስ ት (ዘይ.) ለፍላፊ+ቀባጣሪ።

ፍዳ ስ መከራ፤ ስቃይ።

ፍዳ አስቆጠረ መከራ አላየ፤ አሰቃየ።

ፍዳውን አየ ብዙ ተሰቃየ፤ መከራ ተቀበለ።

ፍጅት “ፈጅ” ስር ተመ.

ፍጅታ ዝ.ከ.

ፍግ ስ በበረት ውስጥ ደርቆ የተሰበሰበ ወይም የደቀቀ እበት፤ ፍንድያ፤ በጠጥ።

ፍገምገም “ፈገመገመ” ስር ተመ.

ፍጡር “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፍጥምጥም “ፈጠመ” ስር ተመ.

ፍጥረት “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፍጥነት “ፈጠነ” ስር ተመ.

ፍጥጥም “ፈጠመ” ስር “ፍጥምጥም” ን ተመ.

ፍፁ “ፈፁ” ስር ተመ.

ፍፁም “ፈፀመ” ስር ተመ.

ፍፃሜ ዝ.ከ.

ፍ የ“ፈ” ፊደል ሳብእ ዘር።

*ፍለፍለ

ፍለፋ (ፍለፍል) ት ተጓዦች፤ ሳቂታ።

ተንፍለፍለ ግ ተንዝቀዝቀቀ፤ በብዛት ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

አንፍለፍለ ግ በብዛት አፈሰሰ፤ አንዶለዶለ፤ አንዝቀዝቀቀ (ፈሳሽ)።

ፍለ ስ ለመጠጫና ለውሃ መጥለቂያ የሚያገለግል ሽከና የሚመስል ቅል።

ፍለፋ “ፍለፍለ” ስር ተመ.

ፍረሽ ግ ሳተ፤ ተሳሳተ፤ እበላሽ (በልጆች ወዋታ ስርአት) ።

ፍርሽ ስ ለጆች እንደ ሰኞ ማከሰኞ፤ ጠጠር፤... ያሉ ወዋታዎችን በሚጓወቱበት ጊዜ ስህተት የሰራውን ተጓዦች ተሳስተሃል ለማለት የሚጠቀሙበት ቃል።

ፍርሽ ሆነ 1. ተሳሳተ (በልጆች ወዋታ)። 2. ከሸፈ።

ፍረፍር ስ የሚያሳክክ ደቃት ብናኝን በራስ ቆዳ ላይ የሚያስከትል በሽታ፤ ብናኝም ፍረፍር ይባላል።

ፍርማሊቲ ስ አንድን ጉዳይ ለማከናወን መግላት ያለባቸውና ስርአትና ደንብን ተከትለው የሚፈፀሙ ድርጊቶች።

ፍርማጆ ስ የደረቀ አይብ።

ፍርም ስ 1. መልክ፤ አይነት፤ ቅርፅ። በዚህ ፍርም ይሰራ። 2. ቅፅ። የትጥር ፍርም። 3. ቅንጥ። እገሉ አካሄዱ ፍርም አለው።

ፍርፍ ስ (ስፖ.) በተያዘለት ጊዜና ቦታ ለውድድር ባልቀረበ ወይም በውድድር ጊዜ ወዋታው እንዲጸረጥ የሚያደርግ የስነ ስርአት ጉድለት በፊፀመ ወገን ላይ የሚጣልና አጥፊውን ወገን ተሸናፊ የሚያደርግ ቅጣት።

*ፍሽፍሽ

ፍሽፋሽ ት ምስጢር መያዝ የማይችል፤ ወረዳ።

ተንፎሽፎሽ ግ 1. ወሬ ነዛ። 2. በሃይል ወይም በብዛት ፈሰሰ(ፈሳሽ)።

አንፎሽፎሽ ግ በብዛት አፈሰሰ፤ ለቀቀ (ፈሳሽን)።

*ፎቀቀ

እንፋቅቅ ስ በቂጥ እየተንፋቀቀ መሄድ።

ፎቃቃ ት (ስድብ) መሬመድ የማይችልና በቂጥ እየተንፋቀቀ የሚሄድ።

ፎቀቅ አለ ግ 1. በቂጥ እየተንፋቀቀ ወይም እየተሳበ ሃደ። 2. ራቅ ወይም እልፍ አለ፤ ፈቀቅ አለ።

ፎቀቅ አደረገ ግ ገፋ፥ ፈቀቅ አደረገ።

ተንፋቀቀ ግ በቂጥ እየተሳበ ወይም እየተንሸራተተ ሃደ።

አንፋቀቀ ግ ፎቀቅ አደረገ።

*ፎቀቀ²

ፎቃቃ ት (ስድብ) አሳባቂ፥ አዋሽ።

አንፋቀቀ ግ አሳበቀ፥ አዋሽ።

አንፋቃቂ ት (ስድብ) ወሬ ወዲያና ወዲህ የሚያመላልስ፥ አሳባቂ።

ፎቀፎቀ ግ የተላከከ ወይም የተጣበቀ ነገርን ለማላቅ ፈገፈገ (ብዙውን ጊዜ ምጣድ ላይ የተጣበቀ እንጀራን፥ ቂጣን፥...)።

ፎቃቃ¹ “ፎቀቀ¹” ስር ተመ.

ፎቃቃ² “ፎቀቀ²” ስር ተመ.

ፎቅ ስ ወደላይ ተደራርበው የተሰሩ ቤቶች ወይም ከፍሎች ያሉበት ሀንፃ ፤ ደርብ ።

ፎተተ ግ ሸረደደ፥ አሸጧጠ።

ፎታች ት አሸጧጣጥ።

ፎቴ ስ ሰፋ።

ፎቶግራፍ (ፎቶ) ስ በካሜራ አማካኝነት በፊልም ተቀርቦ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ወረቀት ላይ የሚታተም የአንድ ነገር ምስል።

ፎቶግራፍ ተነሳ በካሜራ ምስሉ ተቀረፀ።

ፎቶግራፍ አነሳ በካሜራ የአንድን ነገር ምስል ቀረፀ።

ፎቶግራፍ ማንሻ ስ ካሜራ።

ፎቶግራፍ አንሺ ስ ፎቶግራፍ በማንሳት የሚተዳደር ባለሙያ።

ፎነን ግ አፍንጫን ቆረጠ ወይም ጎመደ።

ፎናና (ፉንን) ት (ስድብ) አፍንጫው የተቆረጠ። 2. አፍንጫው አጭር የሆነ።

ፎከራ (ፈከራ) ግ 1. የፊፀመውን ጀብዱ በድንፋታ (ጀግንነትን ወይም ወኔን በሚቀሰቅስ ሁኔታ) ተናገረ፤ ዘራፍ አለ። 2. ዛተ፥ አስፈራራ።

ፎከሮባኛ።

መፈከር ስ የአንድን ትግል ወይም እንቅስቃሴ የቅርብም ሆነ የሩቅ አላማና አትጣጫ ለማመልከት በአጭር ሃረግ ወይም አረፍተ ነገር ተዘጋጅቶና በትልቅ ተፅዕኖ የሚታይ ወይም በቃል የሚባል መሪ ሃሳብ።

ፉከራ ስ አንድ ሰው ስለፊፀመው ጀብዱ እያነሳ በድንፋታ (ጀግንነትን ወኔን በሚቀሰቅስ ሁኔታ) የሚለው ቃል። 2. ዛቻ።

ፉከከር ስ 1. አንዱ የሆነውን፥ ያደረገውን፥... ሌላው ለመሆን፥ ለማድረግ፥... ወይም በልጡ ለመገኘት የሚደረግ ጥረት፥ ውድድር። 2. አንተ አድርግ አንተ አድርግ መባባል።

ተፎካከረ ግ 1. አንዱ የሆነውን፥ ያደረገውን፥... ሌላው ለመሆን፥ ለማድረግ፥... ወይም በልጡ ለመገኘት ጣረ፥ ሞከረ፤ ተወዳደረ። 2. አንተ አድርግ አንተ አድርግ ተባባል።

ተፎካካሪ ት 1. ተቀራራቢ፥ አቻ (በሃብት፥ በእውቀት፥...)። 2. ተወዳዳሪ።

ፎከተ ግ 1. የሰውነት ቆዳን በጣም አድርጎ አከከ። 2. (ዘይ.) በድህነት በጣም ተቸገረ። 3. ያላደገ ሳርን ከስር ፈግፍን አወደ፥ ጋጠጠ።

ፎከት ስ እከከ፥ ደረመን።

ፎከታም ት (ስድብ) እከካም።

*ፎደፎደ

ፎደፋዳ(ፎደፎድ) ት እርብትብት።

ተንፎደፎደ ግ ተንበደበደ፥ ተብረከረከ።

አንፎደፎደ ግ አንበደበደ፥ አንቀጠቀጠ።

ፎገረ (ፈገረ) ግ ከብት፥ ውሻ፥... መሬትን ፋረ፥ መነቀረ፥ ቆፈረ።

ፎገረ² ግ (ያራዳ አነ.) 1. ደለለ፥ አታለለ። 2. ፎተተ፥ አሸጧጠ።

ፉገራ ስ 1. ማታለል፥ መደለል። 2. ፋተታ፥ ግሽጧጠ።

ፎጋሪ ት 1. አታላይ። 2. ፎታች።

ተፎገረ ግ ተነቃበት፥ ታወቀበት።

አስፎገረ ግ አስነቃ፥ እንዲታወቅበት አደረገ።

ፎጠና ስ ወጣት፥ ሰታ፥ ኮበሌ።

ፎጣ ስ ሰውነትን፥ እጅን፥... ታጥቦ ለማድረቂያ የሚያገለግል፥ እርጥበትን መምጠጥ የሚችል ጭገር ያለው ወፍራምና ለስላሳ የሆነ ጨርቅ።

ፋ¹ የ “ፈ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ፋ²

ፋ አለ ግ 1. ድንገት በሃይል ፈሰሰ። 2. በግ፥ ደመቅ አለ (ብዙውን ጊዜ ለመብራት)።

ፋሽረ

አንዲሸረ ግ አዘጠዘጠ፡ አምቧተረ፡ ጉራ ነዛ።

አንዲሸረ ት (ስድብ) አዘጠዘ፡ አምቧታሪ፡ ጉረኛ።

ፋደደ ግ እንደ ጅብ ጎንበስ ጎንበስ፡ ደፋ ቀና አያስ ጎሰጎሰ ፡ ሮጠ።

ፋድድ ፋድድ አለ ግ ፋደደ።

ፋገረ "ፋገረ"ን ተመ.

*ፋጠ

ፋጠት ስ አፍን አሞጥሙጦና ከናፍርን አጥብቦ፡ በመካከሉ ባለው ጠባብ ቀዳዳ አየር

በማስወጣት የሚፈጠር ድምፅ።

አፋጠ ግ ፋጠት አሰማ።

*ፋፋ

ፋፋቴ ስ ከገደል አፋፍ ላይ በሃይልና በብዛት ተወርውሮ የሚወርድ ውሃ።

ፋፋ አለ ግ 1. በብዛት እየተንበላቦለ ፈሰሰ።

2. ፋፋቴ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ተንፋፋ ግ በሃይልና በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ፡ ተንፃሿ (ፈላሽ)።

አንፋፋ ግ በሃይል አፈሰሰ፡ አወረደ (ፈላሽን)።

T

T ከ “ፈ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ፐርሰኔል ስ 1. የሰራተኛ ግስተዳደሪያ ክፍል።2. የሰራተኛ ግስተዳደሪያ ክፍል ሃላፊ።

ፐ የ “ፐ” ፊደል ካለብ ዘር።

ፐሽኢፕ ስ በተለይ የእጅና የትከሻ አካባቢ ጡንቻዎችን ለማጠናከር ሲሳል በእግር ጣቶችና በእጅ መዳከር መራት ላይ ተመርኩዞ ሰውነትን ቀጥ ሊድርን በመዘርጋትና የሰውነትን ክብደት ወደላይና ወደታች በማንቀሳቀስ የሚሰራ የጅምናስቲክ አይነት።

ፒ የ “ፒ” ፊደል ሳልበ ዘር።

ፒራሚድ ስ ባለሰብ ወይም ባለአራት ማእዘን መሰረት ኖርት ገኖቹ ወደላይ እየረዘሙ ሄደው ሸጣጣ ቅርፅ በመያዝ አንድ ቦታ ላይ እንዲጋጠሙ ተደርጎ የሚሰራ ቅርፅ (ለምሳሌ የግብፅ ፒራሚዶች)።

ፒራሚድ

ፒሳ ስ ተርኖ ጭቅ በሰቡ ተጋግሮ ይደራረብና እንደአስፈላጊነቱ የተማተም ስልስ ወይም ሞርታዶላ ወይም ጅዝ።... በላዩ ላይ ተደርጎበት የሚበላ የምግብ አይነት።

ፒንሳ ስ ብረታብረቶችን ቆንጥጦ ለመያዝ፣ ለሽቦ መቁረጫ፣ ለምስግር መንቀያ፣... የሚያገለግል አነስተኛ መሳሪያ።

ፒያኖ ስ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(በእሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።

ፒጃማ(ቢጃማ) ስ በሱሪ፣ በቀሚስ፣... መልክ የሚዘጋጅና ለመጎታ ጊዜ ብቻ የሚያገለግል ሰፋ ያለ ልብስ።

ፒፓ ስ የትንባሆ ማወሻ።

ፓ የ “ፐ” ፊደል ራብእ ዘር።

ፓራሹት ስ ከአይርፕላን ዘሎ አየር ላይ

እየተንሳፈቱ ቀስ በቀስ ምድር ላይ ለማረፍ የሚያገለግል ጃንፕላ መሰል መሳሪያ፤ ጃንፕላ።

ፓርላማ ስ 1. የመንግስት መማከርት ጉባኤ።2. መማከር ተ ጉባኤ.

የሚያደርጉበት አዳራሽ። ፓራሹት

ፓርቲ ስ 1. ተመሳሳይ አስተሳሰብ፣ እምነትና አላማ ባላቸው ሰዎች የሚጽዱምና የራሱ የሆነ ደንብና ፕሮግራም የሚኖረው አካል (በዙውን ጊዜ በፖለቲካ መስመር)።2. ብዙውን ጊዜ ዳንስ የሚኖርበት ግብዣ።

ፓርክ ስ በተፈጥሮ የሚገኝ፣ ልዩልዩ አውሬዎችና አእዋፍ የሚኖሩበት፣በመንግስት ተከለሎ ሰዎች እንዲጎበኙት የሚደረግ ቦታ።

ፓስቲ ስ የተርኖ ጭቅ ሊፕ በሰቡ ከተዳመጠ በሂላ በዘይት የሚጠበስ የምግብ አይነት።

ፓስቲኒ ስ የማከሮኒ አይነት።

ፓስታ ስ በተወሰነ ቁመትና ውኆረት ተሽምልሎ ከተቆራረጠ የሰንዶ ጭቅ ሊፕ ተዘጋጅቶ ከደረቀ በሂላ ተቀቅሎ የምግብ አይነት።

ፓስታል ፋርኖ ስ እንደ ጸቦ ሆኖ ከፓስታ የሚሰራ ምግብ።

ፓስፖርት ስ ስለአንድ ሰው ማንነት ተፈላጊውን መግለጫ የያዘና ግለሰቡ ከአገር ውጭ እንዲዘዋወር የሚያስችለው በመንግስት የሚሰጥ ሰነድ ወይም መታወቂያ።

ፓትርያርክ ስ በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ከፍተኛው ማእረግና ስልጣን ያለው መንፈሳዊ መሪ ወይም መንፈሳዊ አባት።

ፓኬት ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነ እቃ የያዘ ጥቅል፤ እሽግ።

ፓኮ ስ ዝኪ.

ፓይለት ስ አይርፕላን አብራሪ።

ፓፓያ (ፓፓዬ) ስ ለሰላሳና ጣፋጭ የሆነ፣ ባብዛኛው ሞላላ ቅርፅ ያለውና ከጥቁር አካሙድ ከፍ የሚለ ጥጽቁር ዘርች ያሉት የሚበላ የፍራፍሬ አይነት፣ ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ፓፓያ ይባላል።

ፔ የ “ፐ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ፔሬድ ስ ከፍለ ጊዜ።

ፔርሙዝ ስ የተፈላ ፈሳሽ (ሻይ፣ ቡና፣...) ሳይቀዘቅዝ ለረዥም ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰዓት በውስጡ እንዲቆይ የሚያደርግ እቃ።

ፔቲካሽ ስ ጥቃቅን እቃዎችን ለመግዛት ወጪ የሚሆን ገንዘብ (በመስሪያ ቤት አካባቢ)።

ፔኒሲሊን ስ ጀርሞች እንዳያደጉ ወይም

እንዳይራሱ የሚከላከል ፀረ ባክቲሪያ የሆነ መድሃኒት።

ፔጻል ስ ብስክሊት በሚነጻበት ጊዜ የእግር ጫማ የሚያርብበትና ካቴናውን ለማሽከርከር የሚረዳ መርገጫ።

ፔጻሳጂ ስ የማስተማር ሙያ ሳይንስ።

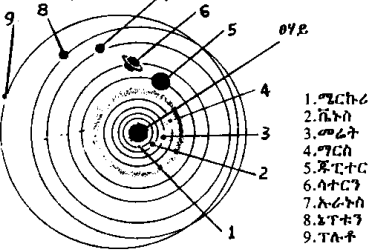
ፕሉቶ ስ ከፀሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት ዘጠነኛ ሆኖ የሚገኝና በፀሃይ ዙሪያ ከሚሽከርከሩት ፕላኔቶች አንዱ (በተጨማሪ ፕላኔትን ተሙ)።

ፕላስተር ስ በአንድ በኩል ሙጫነት ያለው ሆኖ ከፈርቅ ወይም ከፕላስቲክ የሚሰራ ማጣበቂያ።

ፕላስቲክ ስ በቀላሉ ሊተጣጠፍና ልዩ ልዩ ቅርፅ ሊይዝ የሚችል፣ ውሃ የማያሳልፍ፣ እሳት በቀላሉ የሚያቀልጠውና እንደ ዝናብ ልብስ፣ ባልጻ፣ ጀሪካን፣... ያሉ ነገሮች የሚሰሩበት በተፈጥሮ ወይም በሰው ሰራሽነት የሚገኝ ቁስ።

ፕላቲኒም ስ ግራጫ መልክ ያለውና ከብረት ከኖል የሆነ ንጥረ ነገር።

ፕላኔት ስ እንደ መሬት ያለ፣ በፀሃይ ዙሪያ የሚዞርና በሀዋ ውስጥ የሚገኝ አካል (ሚርኩሪ፣ ቬኑስ፣...) ።

ፕላኔት

ፕላን ስ 1. እትድ 2. ንድፍ።

ፕላን አወጣጣ ፕላን (እትድ) ነደፈ፣ አዘጋጀ።

ፕላንዝማ ስ በሰውነት ውስጥ የደም ሴሎችን የሚሸክም ቢጫ መሰል ፈሳሽ።

ፕሬስ ስ 1. ጋዜጠኛ፣ መፅሃፋች፣ የሬዲዮና የቴሌቪዥን ዘገባዎች። 2. በጋዜጠኝነት ሙያ የተሰማሩ ሰራተኞች ስራቸውን የሚያካሂዱበት መስሪያቤት ወይም ድርጅት።

ፕፕራስ መማለጫ በመንግስት አካል፣ በፖለቲካ ፓርቲ፣... የሚሰጥና በመገናኛ ብዙሃን የሚገለፅ አፈሲላዊ መማለጫ።

ፕፕራስ ነፃነት ህዝብ ሊያውቃቸው የሚገቡ ዜናዎችና ሚዛናዊ አስተያየቶችን ያለምንም ተፅእኖና ፍራቻ በነፃ የመገለፅ መብት።

ፕሬስ ኮንፈረንስ ስለአንድ አቢይ ጉዳይ በሚመለከተው አካል በኩል በመገናኛ ብዙሃን ለዝብብ ይፋ ለማድረግ የሚካሄድ ቃለ ምልልስ፣ ጋዜጣዊ መግለጫዊ ይባላል።

ፕራዚዲዩም ስ በዋናዋና የመንግስትና የፓርቲ ሰብሰባዎች ወይም ጉባኤዎች ላይ ሰብሰባዎችን ወይም ጉባኤዎችን የሚመራና አመራር የሚሰጥ የሰዎች ስብሰባ ወይም የባላይ አካል።

ፕራዚዳንት ስ የአንድ አገር ወይም ድርጅት፣... የባላይ መሪ፣ ሹም።

ፕሮቲን ስ እንደሰጋና እንቁላል ባሉ የምግብ አይነቶች ውስጥ የሚገኝና ለሰውነት ግንባታና ለጤንነት በጣም አስፈላጊ የሆነ አልሚ ምግብ።

ፕሮቴስታንት ስ 1. በዘመነ ተሃድሶ (ሬርሚሽን) ክርማ ቤተክርስቲያን ተገንጥሎ የወጣ የክርስትና ሃይማኖት ቅርንጫፍ። 2. ከላይ የተጠቀሰው ሃይማኖት ተከታይ።

ፕሮቶኮል ስ በመንግስት አመራር አባላትና አካላት አካባቢ ልዩ ልዩ ከንቅያዎችንና ስነስርዓቶችን የሚመለከት የማእረግ ደረጃ ቅደም ተከተል።

ፕሮቶኮል ስምምነት ስ በሃገሮች መካከል የሚደረግ የትምህርት፣ የባህል፣ የኢኮኖሚ፣... ስምምነት፣ ውለታ (ውል)።

ፕሮቶኮል ሹም ስ የመንግስትን የፕሮቶኮል ስነስርዓት የሚያስከብር ሃላፊ።

ፕሮጀክተር ስ ተንቀሳቃሽ ወይም የማይንቀሳቀሱ የፊልም ስእሎችን በነጭ ስለጻ ላይ ለማሳየት የሚያገለግል መሳሪያ።

ፕሮጀክት ስ ከላት ተገለት መደበኛ ስራ በተለየ የሁኔታ አንድን ስራ ለማከናወን የተዘረጋ እቅድ።

ፕሮግራም (መርሃ ግብር) ስ 1. አንድ ተግባር የሚከናወንበት የተወሰነ የጊዜ ክልል። የቴሌቪዥን ፕሮግራም ሰንት ሰላት ላይ ይጀምራል። 2. እቅድ። ኑሮውን በፕሮግራም የሚመራ ሰው ነው። 3. የተወሰነ የጊዜ ርዝመት የተመደበላቸው ድርጊቶች ዝርዝር። የሰብሰባው ፕሮግራም ደርሶሃል።

ፕሮግራም አወጣጥ እቅድ ነደፈ፣ የተለያዩ ስራዎች ቅደም ተከተል የሚሰሩበትን ጊዜ መደብ።

ፕሮፊሰር ስ በዩኒቨርሲቲ፣ በኮሌጅ፣ በሙያ ጥናት ተቋም ውስጥ በሚያደርገው ምሁራዊ ስራ (በጥናትና ምርምር፣ በማስተማር፣...) ከፍተኛ አስተዋፅኦ ላደረገ ሊት ወይም ምሁር የሚሰጥ ማእረግ።

ፕሮፌሽናል ት በአንድ የሙያ ዘርፍ ስልጣን በቂ እውቀት ያለውና በዚያው ሙያ የሚተዳደር፤ ባለሙያ።

ፕሮፌሽን ስ በስልጣን የሚገኝ ሙያ።

ፕሮፓጋንዳ ስ አንድን የተወሰነ ሃሳብ ወይም እምነት በተለያዩ ስልትና የስርዓት ዘዴ በማስተላለፍ የህዝብን አስተያየት ለመሳብ፤ ድጋፍ ለማግኘትና አመለካከትን ለመቀየር የሚደረግ ጥረት።

ፖ የ "ፕ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ፖለቲካ ስ ከስልጣንና አገር ከማስተዳደር አኳያ አንድ መንግስት ከሚያስተዳድረው ህዝብና ከሌሎች መንግስታት ጋር ያለው ግንኙነት ሁኔታ፣ አመለካከት፣ እንቅስቃሴ፤ ስነመስተዳድር ወይም የመስተዳድር ሳይንስ።

ፖለቲካ ተናገረ በስልጣን ላይ ያለውን መንግስት የሚነቅፍና አመፅ ሊያስነሳ የሚችል ነገር ተናገረ።

የፖለቲካ ጥገኛ ስ በፖለቲካ ምክንያት ከአገሩ ተሰዶ በባለድ አገር የሚኖር ሰው።

የፖለቲካ ጥገኝነት በፖለቲካ ምክንያት ከራስ አገር በመሰደድ በባለድ አገር መኖር።

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ስ በምርት ሂደት ውስጥ በሰዎች መካከል የሚፈጠረውን የኢኮኖሚ ግንኙነት (ምርትን፣ ክፍፍልን፣ ልውውጥንና ፍጆታን) የሚገዙ ማህበራዊ ህጎችን የሚያጠና ሳይንስ።

ፖለቲከኛ ስ የፖለቲካ ሰራ የሚሰራ የፖለቲካ ሰው።

ፖሊሲ ስ በመንግስት፣ በፖለቲካ ፓርቲ ወይም በኩባንያ የሚዘጋጅ የተግባር መመሪያ።

ፖሊስ ስ ሰላምና ፀጥታን እንዲሁም ህግን የሚያስከብር፣ ወንጀልን የሚከላከል፣ በመንግስት የተቀጠረ መለዩ ለባሽ።

ፖሊስ ጣቢያ ስ ፖሊስ ተግባሩን የሚያከናውንበት ፅህፈት ቤት።

ፖሊዮ ስ ልምሻ።

ፖምፕ ስ የመኪና፣ የብስክሌት ንግን፣...አየር ለመሙላት የሚያገለግል መሳሪያ።

ፖርቶመጋሊያ ስ እንደ ታክስ፣ እውቀብስ፣... ባሉ መኪናዎች አናት ላይ የሚገጠምና ለእቃ መጓጃቸው ወይም ማስተመጫ የሚያገለግል የመኪና እቃ።

ፖስተር ስ አንድን ነገር ለማስተዋወቅ ወይም ለማስተማር ሲባል ብዙ ህዝብ ሊያየው በሚችልበት ቦታ በትልልቅ ወረቀት የሚለጠፍ የማስተማሪያ ወይም የማስተዋወቂያ ስእልና ፅሁፍ።

ፖስታ ስ ብዙውን ጊዜ በፖስታ ቤት በኩል ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ የሚላክ ፅሁፍ ወይም መጠኑ እንስተኛ የሆነ ሌላ እቃ የሚከተትበት የተለያዩ መጠን ያለውና ሊታሸግ የሚችል የወረቀት ክረጢት።

ፖስተኛ ስ ፖስታ የሚያመላልስ ሰራተኛ።

[የ] ፖስታ ሳጥን ስ 1. በፖስታ ቤት በኩል የሚላኩ ደብዳቤዎች፣ መፅሔቶች፣... የሚከተቱበት ወይም የሚጠራቀሙበት ሳጥን። 2. የሚላኩላቸው ደብዳቤዎች፣ መፅሔቶች፣... ይጠራቀሙበት ዘንድ ተገልጋዮች ከፖስታ ቤት የሚከራዩትና መለያ ቁጥር ያለው ሳጥን።

ፖስታ ሳጥን ቁጥር ስ ለፖስታ ሳጥን የሚሰጥ መለያ ቁጥር።

ፖስታ ቤት ስ የአገልግሎት ዋጋ በማስከፈል ፖስታዎችን እየተቀበለ በአድራሻቸው የሚልክ፣ የሚያስተላልፍ፣ የሚያድል መንግስታዊ መስሪያ ቤት።

ፖታሽ ስ ሳሙና፣ ማዳበሪያ፣... ለመስራት የሚያገለግል ኬሚካል።

ፖፖ ስ የሽንት እቃ፣ መክፈያ።

የአእማድ ግሰች ከነቅፅልና ስምቻቸው ጋር።
(የቃሉን ፍቺ በአንፃሩ ከሚገኘውና
በትእምርተ ጥቅስ ውስጥ ከሰፈረው መነሻ ቃል
ስር ተመልከት።)

ተለ

ተለመሰሰ	-“ለመሰሰ”
ተለመነ	-“ለመነ”
ተለመደ	-“ለመደ”
ተለመጠ	-“ለመጠ” ¹
ተለመጠጠ	-“ለመጠጠ” ²
ተለማመነ	-“ለመነ”
ተለማመደ	-“ለመደ”
ተለማመጠ	-“ለመጠ”
ተለማማጅ	-“ለመደ”
ተለማማጭ	-“ለመጠ”
ተለማኝ	-“ለመነ”
ተለሳለሰ	-“ለሰለሰ”
ተለሸለሸ	-“ለሸለሸ”
ተለቀሰ	-“ለቀሰ”
ተለቀቀ	-“ለቀቀ”
ተለቀተ	-“ለቀተ”
ተለቃ	-“ለቃ”
ተለቃለቀ	-“ለቀለቀ”
ተለቃሽ	-“ለቀሰ”
ተለባለበ	-“ለበለበ”
ተለባበሰ	-“ለበሰ”
ተለከፈ	-“ለከፈ”
ተለከፈ ²	-“ለከፈ”
ተለካ	-“ለካ” ¹
ተለካከፈ	-“ለከፈ”
ተለካካ	-“ለካ” ¹
ተለኮሰ	-“ለኮሰ”
ተለወጠ	-“ለወጠ”
ተለዋወሰ	-“ለወሰ”
ተለዋወጠ	-“ለወጠ”
ተለዋዋጭ	-“ለወጠ”
ተለዋጭ	-“ለወጠ”
ተለዘበ	-“ለዘበ”
ተለየ	-“ለየ”
ተለያየ	-“ለየ”
ተለደፈ	-“ለደፈ”

ተለገሰ	-“ለገሰ”
ተለገመ	-“ለገመ”
ተለጠለጠ	-“ለጠለ”
ተለጠሰ	-“ለጠሰ”
ተለጠቀ	-“ለጠቀ”
ተለጠጠ	-“ለጠጠ” ¹
ተለጠፈ	-“ለጠፈ”
ተለጣጠቀ	-“ለጠቀ”
ተለጣፈ	-“ለጠፈ”
ተለፈፈ	-“ለፈፈ”
ተለፋ	-“ለፋ”
ተለፋለፈ	-“ለፈለፈ”
ተለፋደደ	-“ለፈደደ”
ተለፋጩቀ	-“ለፈጩቀ”
ተላለቀ	-“ለለቀ”
ተላለፈ	-“ለለፈ”
ተላላሰ	-“ለላሰ”
ተላላከ	-“ለከ”
ተላላኪ	-“ለከ”
ተላላጠ	-“ለጠ” ¹
ተላላፈ	-“ለላፈ”
ተላመደ	-“ለመደ”
ተላቀሰ	-“ለቀሰ”
ተላቀቀ	-“ለቀቀ”
ተላበሰ	-“ለበሰ”
ተላተመ	-“ለተመ”
ተላከ	-“ለከ”
ተላከከ	-“ለከከ”
ተላከፈ	-“ለከፈ”
ተላካፈ	-“ለከፈ”
ተላወሰ	-“ለወሰ”
ተላዘዘ	-“ለዘዘ”
ተላገደ	-“ለገደ”
ተላገገ	-“ለገገ”
ተላገጠ	-“ለገጠ”
ተላጋ	-“ለጋ” ¹
ተላጠ ¹	-“ለጠ” ¹
ተላጠ ²	-“ለጠ” ²
ተላጠ ³	-“ለጠ” ³
ተላጠቀ	-“ለጠቀ”
ተላጩ	-“ለጩ”
ተላፈ	-“ለፈ”
ተላፋ	-“ለፋ”
ተልመጠመጠ	-“ለመጠ” ¹

ተሐከሰከሰ -“*ለከሰከሰ”
 ተሐከፈከፈ -“ለከፈ”
 ተሐከሰከሰ -“*ለኮሰ”
 ተሐከፈከፈ -“ለኮፈ”
 ተሐገዘገዘ -“*ለገዘገዘ”
 ተሐገመገመ -“ለገመ”
 ተሐፈሰፈሰ -“*ለፈሰፈሰ”

ተመ

ተመለሰ -“መለሰ”
 ተመለከ -“*መለከ”
 ተመለከተ -“*መለከተ”
 ተመለከኩት -“*መለከተ”
 ተመለጠ -“መለጠ”
 ተመላለሰ -“መለሰ”
 ተመላለጠ -“መለጠ”
 ተመላላሽ -“መለሰ”
 ተመላሽ -“መለሰ”
 ተመላከተ -“*መለከተ”
 ተመልካች -“*መለከተ”
 ተመረረ -“መረረ”
 ተመረቀ -“መረቀ”
 ተመረተ -“መረተ”
 ተመረኮዘ -“*መረኮዘ”
 ተመረዘ -“መረዘ”
 ተመሪ -“መሪ”
 ተመራ -“መራ”
 ተመራመሪ -“መረመረ”
 ተመራማሪ -“መረመረ”
 ተመራቂ -“መረቀ”
 ተመራጭ -“መረጠ”
 ተመሰለ -“መሰለ”
 ተመሰቃ -“*መሰቃ”
 ተመሳቀለ -“*መሰቀለ”
 ተመሰገነ -“*መሰገነ”
 ተመሰጠ -“መሰጠ”
 ተመሳሰለ -“መሰለ”
 ተመሳሳለ -“መሰለ”
 ተመሳሳይ -“መሰለ”
 ተመሳከረ -“መሰከረ”
 ተመሰጠረ -“*መሰጠረ”
 ተመሰገነ -“*መሰገነ”
 ተመቀኝ -“*መቀኝ”
 ተመታ -“መታ”
 ተመቸ -“*መቸ”
 ተመቻቸ -“*መቻቸ”
 ተመነሽ -“መነሽ”
 ተመነደገ -“መነደገ”

ተመነጠቀ -“መነጠቀ”
 ተመናመነ -“መነመነ”
 ተመናቀረ -“መነቀረ”
 ተመናቸከ -“መነቸከ”
 ተመናጨቀ -“*መነጨቀ”
 ተመኘ -“*መኘ”
 ተመከረ -“መከረ”
 ተመከ -“*መከ”
 ተመከኘ -“*መከኘ”
 ተመከከረ -“መከረ”
 ተመዘበረ -“መዘበረ”
 ተመዘነ -“መዘነ”
 ተመዘዘ -“መዘዘ”
 ተመዘገበ -“መዘገበ”
 ተመደበ -“መደበ”
 ተመገበ -“መገበ”
 ተመጠነ -“መጠነ”
 ተመጠጠ -“መጠጠ”
 ተመጣጠነ -“መጠነ”
 ተመጣጣኝ -“መጠነ”
 ተመጨለሰ -“መጨለሰ”
 ተመፀውተ -“መፀውተ”
 ተመፃደቀ -“*መፃደቀ”
 ተመፃዳቂ -“*መፃደቀ”
 ተመፅዋች -“መፅዋች”
 ተመለጨለጨ -“መለጨ”
 ተማለደ -“ማለደ”
 ተማመነ -“አመነ”
 ተማማረ -“*መሃረ”
 ተማረረ -“መረረ”
 ተማሰለ -“መሰለ”
 ተማታ -“መታ”
 ተማከረ -“መከረ”
 ተማዘዘ -“መዘዘ”
 ተማገረ -“ማገረ”
 ተማፀነ -“*ማፀነ”
 ተምባባ -“*ባባ”
 ተምታታ -“መታ”
 ተምነሽነሽ -“መነሽነሽ”
 ተምዘገዘገ -“*መዘገዘገ”
 ተምዘገዘገ -“*መዘገዘገ”
 ተሞላ -“ሞላ”
 ተሞላቀቀ -“*ሞላቀቀ”
 ተሞላፈጠ -“*ሞላፈጠ”
 ተሞሽለቀ -“ሞሽለቀ”
 ተሞሽረ -“ሞሽረ”
 ተሞሽለቀ -“ሞሽለቀ”
 ተሞናሞነ -“*ሞነሞነ”
 ተሞናደለ -“*ሞነደለ”
 ተሞኘ -“*ሞኘ”

ተሞክሽ	-**ሞክሽ
ተሞዳሞዶ	-**ሞዶሞዶ
ተሞገሰ	-**ሞገሰ
ተሞግሞጠ	-**ሞግሞጠ
ተሟላ	-**ሞላ
ተሟሟቀ	-**ሞቀ
ተሟሟተ	-**ሞተ
ተሟገተ	-**ሞገተ
ተሟጠጠ	-**ሟጠጠ

ተረ

ተረመረመ	-**ረመረመ
ተረማመደ	-**ረመደ
ተረሳ	-**ረሳ
ተረሳሳ	-**ረሳ
ተረሸነ	-**ረሸነ
ተረቀቀ	-**ረቀቀ
ተረበሸ	-**ረበሸ
ተረበረበ	-**ረበረበ
ተረባረበ	-**ረበረበ
ተረባበሸ	-**ረበሸ
ተረታ	-**ረታ
ተረታታ	-**ረታ
ተረከበ	-**ረከበ ²
ተረካቢ	-**ረከቢ ²
ተረካክቧ	-**ረከቧ ²
ተረዳ	-**ረዳ
ተረጅ	-**ረዳ
ተረዝ	-**ረዝ
ተረጋገጠ ¹	-**ረገጠ
ተረጋገጠ ²	-**ረገጠ
ተረጋጋ	-**ረጋ
ተረጠበ	-**ረጠበ ²
ተረጠጠ	-**ረጠጠ
ተረጣቢ	-**ረጠቢ
ተረጨ	-**ረጨ
ተረፈረፈ	-**ረፈረፈ
ተራመደ	-**ረመደ
ተራማጅ	-**ረመደ
ተራረደ	-**ረደ
ተራራቀ	-**ራቀ
ተራቀቀ	-**ረቀቀ
ተራቆተ	-**ራቆተ
ተራበ	-**ራበ
ተራበሸ	-**ረበሸ
ተራባ	-**ረባ
ተራኮተ	-**ረኮተ
ተራወጠ	-**ረወጠ

ተራዘመ	-**ረዘመ
ተራገመ	-**ረገመ
ተራገበ	-**ረገበ
ተራገጠ	-**ረገጠ
ተራገፈ	-**ረገፈ
ተራጋጭ	-**ረገጠ
ተራጨ	-**ረጨ
ተርመሰመሰ	-**ረመሰመሰ
ተርመጠመጠ	-**ረመጠ
ተርሞጠሞጠ	-**ረመጠ
ተርበተበተ	-**ረበተበተ
ተርበደበደ	-**ረበደበደ
ተርከፈከፈ	-**ረከፈከፈ
ተርገበገበ	-**ረገበ
ተርገደገደ	-**ረገደ
ተርገፈገፈ	-**ረገፈገፈ
ተሯሯጠ	-**ርጠ

ተሰ

ተሰለለ	-**ሰለለ
ተሰለለለ	-**ሰለለ
ተሰለቀ	-**ሰለቀ
ተሰለበ	-**ሰለበ
ተሰለቸ	-**ሰለቸ
ተሰለፈ	-**ሰለፈ
ተሰላቸ	-**ሰለቸ
ተሰላፈ	-**ሰለፈ
ተሰመረ	-**ሰመረ
ተሰማ	-**ሰማ ¹
ተሰማ	-**ሰማ ¹
ተሰማራ	-**ሰማራ
ተሰረረች	-**ሰረረ
ተሰረሰረ	-**ሰረሰረ
ተሰረቀ	-**ሰረቀ ¹
ተሰረዘ	-**ሰረዘ
ተሰረዩ	-**ሰረዩ
ተሰረገ	-**ሰረገ ¹
ተሰረጎደ	-**ሰረጎደ
ተሰራ ¹	-**ሰራ ¹
ተሰራ ²	-**ሰራ ²
ተሰራጩ	-**ሰረጩ
ተሰቀለ	-**ሰቀለ
ተሰቀቀ	-**ሰቀቀ ¹
ተሰቃዩ	-**ሰቀዩ
ተሰበረ	-**ሰበረ
ተሰበሰበ	-**ሰበሰበ
ተሰበከ	-**ሰበከ
ተሰባሪ	-**ሰበረ

ተሰባሰበ -“ሰበሰበ”
 ተሰባቀለ -“*ሰበቀለ”
 ተሰባበረ -“ሰበረ”
 ተሰባጠረ -“ሰበጠረ”
 ተሰነቀ -“ሰነቀ”
 ተሰነቀረ -“ሰነቀረ”
 ተሰነበጠ -“ሰነበጠ”
 ተሰነባበተ -“ሰነበተ”
 ተሰነዘሩ¹ -“ሰነዘሩ”
 ተሰነገ² -“ሰነገ”
 ተሰነገ² -“ሰነገ”
 ተሰነጠቀ -“ሰነጠቀ”
 ተሰነጣጠቀ -“ሰነጣቀ”
 ተሰናሰለ -“*ሰነሰለ”
 ተሰናበተ -“ሰነበተ”
 ተሰናኘ -“*ሰነኘ”
 ተሰናከለ -“ሰነከለ”
 ተሰነዘረ -“ሰነዘረ”
 ተሰናዳ -“*ሰነዳ”
 ተሰኘ -“*ሰኘ”
 ተሰካ -“ሰካ”
 ተሰካካ -“ሰካ”
 ተሰወረ -“ሰወረ”
 ተሰዋ -“ሰዋ”
 ተሰየመ -“ሰየመ”
 ተሰየፈ -“ሰየፈ”
 ተሰደረ -“ሰደረ”
 ተሰደበ -“ሰደበ”
 ተሰደደ -“ሰደደ”
 ተሰገሰገ -“ሰገሰገ”
 ተሰገጠ -“ሰገጠ”
 ተሰጠ -“ሰጠ”
 ተሰፈረ¹ -“ሰፈረ”
 ተሳለ -“*ሳለ”
 ተሳለመ -“*ሳለመ”
 ተሳለቀ -“*ሳለቀ”
 ተሳለ² -“ሳለ”
 ተሳላ -“*ሳላ”
 ተሳላሚ -“*ሳላሚ”
 ተሳማ -“ሳማ”
 ተሳሰረ -“አሰረ”
 ተሳሰበ -“አሰበ”
 ተሳቀቀ¹ -“ሰቀቀ”
 ተሳሳበ -“*ተሳበ”
 ተሳሳተ -“ሳተ”
 ተሳበ -“ሳበ”
 ተሳበበ -“*ሳበበ”
 ተሳቢ -“ሳቢ”
 ተሳተ -“ሳተ”
 ተሳተፈ -“*ሳተፈ”
 ተሳተፈ² -“*ሳተፈ”

ተሳነፈ -“ሰነፈ”
 ተሳከረ -“ሰከረ”
 ተሳካ -“ሰካ”
 ተሳደበ -“ሰደበ”
 ተሳደደ -“ሰደደ”
 ተሳዳቢ -“ሰደቢ”
 ተሳገ -“ሳገ”
 ተሳፈረ² -“ሰፈረ”
 ተሰለመለመ -“ሰለመ”
 ተሰለከለከ -“*ሰለከለከ”
 ተሰመነመነ -“*ሰመነመነ”
 ተስማሚ -“ሰማ”
 ተስማማ -“ሰማ”
 ተስረቀረቀ -“*ረቀረቀ”
 ተስረገረገ -“ሰረገ”
 ተስበደበደ -“*ሰበደበደ”
 ተስተናገደ -“*ነገደ”
 ተስገመገመ -“*ገመገመ”
 ተስገበገበ -“*ሰገበገበ”
 ተስፈነጠረ -“ፈነጠረ”
 ተስፈንጣሪ -“ፈነጣሪ”
 ተስፋፈ -“ሰፋ”
 ተስፋፋ -“ሰፋ”

ተሸ

ተሸለመ -“ሸለመ”
 ተሸለሸለ -“ሸለሸለ”
 ተሸለቀቀ -“ሸለቀቀ”
 ተሸለተ -“ሸለተ”
 ተሸለፈፈ -“ሸለፈፈ”
 ተሸላለመ -“ሸለመ”
 ተሸላሚ -“ሸለመ”
 ተሸመቀቀ -“ሸመቀቀ”
 ተሸማቀቀ -“ሸመቀቀ”
 ተሸረሸረ -“ሸረሸረ”
 ተሸረከተ -“ሸረከተ”
 ተሸረጠ -“ሸረጠ”
 ተሸረፈ -“ሸረፈ”
 ተሸራጭጠ -“ሸረጭጠ”
 ተሸራፈፈ -“ሸረፈ”
 ተሸራሽ -“ሸረሽ”
 ተሸራሽረ -“ሸረሽረ”
 ተሸሸገ -“ሸሸገ”
 ተሸበለለ -“ሸበለለ”
 ተሸበረ -“*ሸበረ”
 ተሸበሸበ -“ሸበሸበ”
 ተሸበበ -“ሸበበ”
 ተሸባረ -“*ሸባረ”
 ተሸነሸነ -“ሸነሸነ”

ተሸነቀረ -“ሸነቀረ”
 ተሸነቆረ -“ሸነቆረ”
 ተሸነተረ -“ሸነተረ”
 ተሸነገለ -“ሸነገለ”
 ተሸነፈ -“*ሸነፈ”
 ተሸናገረ -“*ሸናገረ”
 ተሸናፈ -“*ሸነፈ”
 ተሸና -“ሸና”
 ተሸከመ -“*ሸከመ”
 ተሸከሸከ -“ሸከሸከ”
 ተሸካሚ -“*ሸከመ”
 ተሸወደ -“ሸወደ”
 ተሸደሸደ -“ሸደሸደ”
 ተሸጋሸገ -“*ሸሸገ”
 ተሸጋገረ -“*ሻገረ”
 ተሸጋጋሪ -“*ሻገረ”
 ተሸጎረ -“ሸጎረ”
 ተሸጎጠ -“ሸጎጠ”
 ተሸጠ -“ሸጠ”
 ተሸፈነ -“ሸፈነ”
 ተሸፈነ -“ሸፈነ”
 ተሸፋፈነ -“ሸፋፋ”
 ተሸላከ -“ሸላከ”
 ተሻለ -“*ሻለ”
 ተሻማ -“*ሻማ”
 ተሻረ¹ -“ሻረ”
 ተሻረ² -“ሻረ”
 ተሻረከ -“*ሸረከ”
 ተሻሸ -“እሸ”
 ተሻሻለ -“*ሻለ”
 ተሻተተ -“ሸተተ”
 ተሻከተ -“*ሸከተ”
 ተሻገረ -“*ሻገረ”
 ተሻጋሪ -“*ሻገረ”
 ተሻጠ -“ሻጠ”
 ተሸመደመደ -“*ሸመደመደ”
 ተሸሞኝሞኝ -“*ሸሞኝሞኝ”
 ተሸረከረከ -“*ሸረከረከ”
 ተሸቀነደረ -“*ቀነደረ”
 ተሸቀነጠረ -“*ቀነጠረ”
 ተሸቀዳደመ -“ቀደመ”
 ተሸቆለቆለ -“ቆለቆለ”
 ተሸቆጠቆጠ¹ -“*ሸቆጠቆጠ”
 ተሸቆጠቆጠ² -“*ሸቆጠቆጠ”
 ተሸበለበለ -“*ሸበለበለ”
 ተሸከረከረ -“*ሸከረከረ”
 ተሸከርከረ -“*ሸከርከረ”
 ተሸከመከመ -“*ሸከመከመ”
 ተሸከረመመ -“*ሸከረመመ”
 ተሸኮነተረ -“*ኮነተረ”
 ተሸኮንታሪ -“*ኮነተረ”

ተሸለከ¹ -“ሸለከ”
 ተሸመ¹ -“ሸመ”
 ተሸመ² -“ሸመ”
 ተሸቀ -“ሸቀ”
 ተሸፈ -“*ሸፈ”
 ተሸሚ -“ሸመ”¹

ተቀ

ተቀለመ -“*ቀለመ”
 ተቀለበ -“ቀለበ”¹
 ተቀለበለ -“ቀለበለ”
 ተቀለደ -“ቀለደ”
 ተቀለጠመ -“*ቀለጠመ”
 ተቀለጣጠመ -“ቀለጠመ”
 ተቀለጣጠፈ -“ቀለጠፈ”
 ተቀላለደ -“ቀለደ”
 ተቀላቀለ -“ቀላቀለ”
 ተቀላበ -“ቀለበ”
 ተቀላጠፈ -“ቀለጠፈ”
 ተቀመጠ -“*ቀመጠ”
 ተቀመጠለ -“ቀመጠለ”
 ተቀመጣጠለ -“ቀመጠለ”
 ተቀማመሰ -“ቀመሰ”
 ተቀማቀመ -“*ቀመቀመ”
 ተቀማጠለ -“*ቀማጠለ”
 ተቀማጭ -“*ቀመጠ”
 ተቀረማመተ -“*ቀረመተ”
 ተቀረቀረ -“ቀረቀረ”
 ተቀረደደ -“ቀረደደ”
 ተቀረፈ -“ቀረፈ”
 ተቀረፈተ -“ቀረፈተ”
 ተቀረመተ -“*ቀረመተ”
 ተቀረረበ -“ቀረበ”
 ተቀረራቢ -“ቀረበ”
 ተቀረደደ -“ቀረደደ”
 ተቀሰረ -“ቀሰረ”
 ተቀሰቀሰ -“ቀሰቀሰ”
 ተቀሰፈ -“ቀሰፈ”
 ተቀሸረ -“ቀሸረ”
 ተቀቀለ -“ቀቀለ”
 ተቀበለ -“*ቀበለ”
 ተቀበረ -“ቀበረ”
 ተቀበተተ -“ቀበተተ”
 ተቀባ -“ቀባ”
 ተቀባበለ -“*ቀበለ”
 ተቀባባ -“ቀባ”
 ተቀተረ¹ -“ቀተረ”¹
 ተቀተረ² -“ቀተረ”²
 ተቀተረ³ -“ቀተረ”³

ተቀታተረ -“*ቀተረ”
 ተቀነሰ -“ቀነሰ”
 ተቀነባበረ -“*ቀነበረ”
 ተቀነዘፈ -“ቀነዘፈ”
 ተቀነደለ -“ቀነደለ”
 ተቀነጠሰ -“ቀነጠሰ”
 ተቀነጠበ -“ቀነጠበ”
 ተቀነጣጠበ -“ቀነጠበ”
 ተቀናሽ -“ቀነሰ”
 ተቀናነሰ -“ቀነሰ”
 ተቀናበረ -“*ቀነበረ”
 ተቀናጀ -“*ቀነጀ”
 ተቀናጣ -“ቀነጣ”
 ተቀኘ -“*ቀኘ”
 ተቀዛቀዘ -“ቀዘቀዘ”
 ተቀየመ -“*ቀየመ”
 ተቀየረ -“ቀየረ”
 ተቀየጠ -“ቀየጠ”
 ተቀያሪ -“ቀየረ”
 ተቀያየመ -“*ቀየመ”
 ተቀያየረ -“ቀየረ”
 ተቀያያሪ -“ቀየረ”
 ተቀያየጠ -“ቀየጠ”
 ተቀደመ -“ቀደመ”
 ተቀዳሚ -“ቀደመ”
 ተቀዳጼ -“ቀዳ”
 ተቀዳጸመ -“ቀደመ”
 ተቀዳደደ -“ቀደደ”
 ተቀዳጀ -“*ቀደጀ”
 ተቀዳጅ -“ቀደደ”²
 ተቀጠጠ -“ቀጠጠ”
 ተቀጠፈ -“ቀጠፈ”
 ተቀጣ -“ቀጣ”
 ተቀጣይ -“ቀጠለ”
 ተቀጣጠለ¹ -“ቀጠለ”
 ተቀጣጠለ² -“*ቃጠለ”
 ተቀጣጠረ -“ቀጠረ”
 ተቀጣጠበ -“ቀጠበ”
 ተቀጥላ -“ቀጠለ”
 ተቀዉ -“ቀዉ”
 ተቀፅላ -“ቀጠለ”
 ተቀፈቀፈ -“ቀፈቀፈ”
 ተቀለጠለዉ -“*ቀለጠ”
 ተቀላላ -“ቀላ”
 ተቀነጠነጠ -“*ቀነጠነጠ”
 ተቃለለ -“ቀለለ”
 ተቃለደ -“ቀለደ”
 ተቃለጠ -“ቀለጠ”
 ተቃላጅ -“ቀለደ”
 ተቃመሰ -“ቀመሰ”
 ተቃማ -“ቀማ”

ተቃረበ -“ቀረበ”
 ተቃረነ -“*ቀረነ”
 ተቃረጠ -“ቀረጠ”
 ተቃራኒ -“*ቀረነ”
 ተቃቃሪ -“*ቃቃሪ”
 ተቃበጠ -“ቀበጠ”
 ተቃኘ -“ቀኘ”
 ተቃወመ -“*ቀወመ”
 ተቃዋሚ -“*ቀወመ”
 ተቃወሰ -“ቀወሰ”
 ተቃጠለ -“*ቃጠለ”
 ተቃጣ -“ቃጣ”
 ተቃጠለ -“ቃጠለ”
 ተቅለለለለ -“ቀለለ”
 ተቅለበለበ -“*ቀለበለበ”
 ተቅለጠለጠ -“ቀለጠ”
 ተቅመደመደ -“*ቀመደመደ”
 ተቅረፈረፈ -“ቀረፈ”
 ተቅበዘበዘ -“ቃበዘ”
 ተቅበጠጠጠ -“ቀበጠ”
 ተቅነዘነዘ -“*ቀነዘነዘ”
 ተቅዘመዘመ -“*ቀዘመዘመ”
 ተቅጠለጠለ -“ቃጠለ”
 ተቆለቆለ -“ቆለቆለ”
 ተቆለፈ -“ቆለፈ”
 ተቆላ -“ቆላ”
 ተቆላለፈ -“ቆለፈ”
 ተቆላመመ -“ቆለመመ”
 ተቆላመጠ -“ቆለመጠ”
 ተቆልማሚ -“ቆለመመ”
 ተቆመ -“ቆመ”
 ተቆመጠ -“ቆመጠ”
 ተቆማመጠ -“ቆመጠ”
 ተቆረሰ -“ቆረሰ”
 ተቆረበ -“ቆረበ”
 ተቆረቆረ -“ቆረቆረ”
 ተቆረጠ -“ቆረጠ”
 ተቆረማመደ -“ቆረመደ”
 ተቆረመደ -“*ቆረመደ”
 ተቆረረጠ -“ቆረጠ”
 ተቆረቆሰ -“ቆረቆሰ”¹
 ተቆራኘ -“*ቆራኘ”
 ተቆራጭ -“ቆረጠ”
 ተቆራፊደ -“ቆረፈደ”
 ተቆርጃሪ -“ቆረቆረ”
 ተቆሳሰለ -“ቆሰለ”
 ተቆሳቆሰ -“ቆሰቆሰ”
 ተቆታኦ -“*ቆታኦ”
 ተቆነ¹ -“ቆነ”²
 ተቆነ² -“ቆነ”³
 ተቆነ³ -“ቆነ”³
 ተቆነጃጅ -“ቆነጅ”

ተቆነጠጠ -“ቆነጠጥ”
 ተቆናቆነ -“ቆነቆነ”
 ተቆናጠረ -“*ቆነጠረ”
 ተቆናጠጠ -“ቆነጠጠ”
 ተቆዘረ -“ቆዘረ”
 ተቆጠረ -“ቆጠረ”
 ተቆጠበ -“ቆጠበ”
 ተቆጣ -“*ቆጣ”
 ተቆጣጠረ¹ -“ቆጠረ”
 ተቆጣጠረ² -“ቆጠረ”
 ተቆጣጣ -“*ቆጣ”
 ተቆጣጣሪ -“ቆጠረ”
 ተቆጩ -“ቆጩ”
 ተቆጩጩ -“ቆጩ”
 ተቆጩጩ -“ቆጩ”
 ተቆረቦ -“ቆረቦ”
 ተቆረጠ -“ቆረጠ”
 ተቆራጭ -“ቆረጠ”
 ተቆሰሰ -“ቆሰሰ”
 ተቆጥመ -“ቆመ”
 ተቆደሰ -“*ቆደሰ”
 ተቆጠረ¹ -“ቆጠረ”
 ተቆጠረ² -“ቆጠረ”
 ተቆፈ -“*ቆፈ”²

ተበ

ተበለሸሸ -“*በለሸ”
 ተበለጠ -“በለጠ”
 ተበለጠጠ -“በለጠጠ”
 ተበላ -“በላ”
 ተበላለጠ -“በለጠ”¹
 ተበላሸ -“*በለሸ”
 ተበረቀሰ -“በረቀሰ”
 ተበረታታ -“በረታ”
 ተበረከተ -“በረከተ”
 ተበረዘ -“በረዘ”
 ተበረገደ -“በረገደ”
 ተበራታ -“በረታ”
 ተበራከተ -“በረከተ”
 ተበራዩ -“*በረዩ”
 ተበራገደ -“በረገደ”
 ተበራገገ -“በረገገ”
 ተበሰረ -“*በሰረ”
 ተበሰሰሰ -“በሰሰሰ”
 ተበሰከ -“በሰከ”
 ተበሳ -“በሳ”
 ተበሳሰከ -“በሰከ”

ተበሳቆለ -“በሰቆለ”
 ተበሳበሰ -“በሰበሰ”
 ተበሳጩ -“*በሰጩ”
 ተበሸረከ -“በሸረከ”
 ተበሸተ -“በሸተ”
 ተበሻቀጠ -“በሸቀጠ”
 ተበቀለ -“በቀለ”
 ተበተነ -“በተነ”
 ተበታተነ -“በተነ”
 ተበከለ -“በከለ”
 ተበከረኝ -“*በከረ”
 ተበዝባኝ -“በዘበዘ”
 ተበደረ -“*በደረ”
 ተበደረገ -“*በደረገ”
 ተበዳሪ -“*በዳሪ”
 ተበጀ -“በጀ”
 ተበጀጀ -“በጀ”²
 ተበጠረ¹ -“*በጠረ”¹
 ተበጠረ² -“*በጠረ”²
 ተበጠሰ -“በጠሰ”
 ተበጠበጠ -“በጠበጠ”
 ተበጣሸ -“በጣሸ”
 ተበጣበጠ -“በጣበጠ”
 ተበጣጠሰ -“በጣሸ”
 ተበጣጠቀ -“በጣቀ”
 ተበጫጨቀ -“በጨቀ”
 ተበለጠ¹ -“በለጠ”¹
 ተበላ¹ -“በላ”
 ተበላ² -“በላ”
 ተበረረ -“በረረ”
 ተበረከ -“በረከ”
 ተበረዘ -“በረዘ”
 ተበረደ -“በረደ”
 ተበራሪ -“በረረ”
 ተበሰለ -“በሰለ”
 ተበቃ -“በቃ”
 ተበበረ -“*እበረ”
 ተበባሪ -“*እበረ”
 ተበበሰ -“*እበሰ”
 ተበባሰ -“ባሰ”
 ተበነነ -“በነነ”
 ተበበለ -“*በበለ”
 ተበዛ -“በዛ”
 ተበደለ -“በደለ”
 ተበገዣ -“በገዣ”
 ተበለጠለጠ -“በለጠ”²
 ተበለጠለጠ -“*በለጠ”
 ተበላላ -“ቆላ”
 ተበረቀረቀ -“በረቀ”
 ተበረከረከ -“በረከ”
 ተበረጀረጀ -“*በረጀረጀ”

ተብራራ -“ቦራ”
 ተብሰከሰከ -“ቦሰከ”
 ተብቃቃ -“ቦቃ”
 ተብተከተከ -“ቦተከ”
 ተብክነክነ -“ባክነ”
 ተብጠለጠለ -“*ብጠለጠለ”
 ተብጠሰጠሰ -“ብጠሰ”
 ተቦረሸ -“ቦረሸ”
 ተቦረቦረ -“ቦረቦረ”
 ተቦተረፈ -“ቦተረፈ”
 ተቦደሰ -“ቦደሰ”
 ተቦጠለቀ -“*ቦጠለቀ”
 ተቦጨቀ -“ቦጨቀ”
 ተቦጫጨቀ -“ቦጨቀ”
 ተቧደነ -“ቧደነ”
 ተቧጨረ -“ቧጨረ”

ተተ

ተተለመ -“ተለመ”
 ተተረማመሰ -“*ተራመሰ”
 ተተረተ -“ተረተ”
 ተተረተረ -“ተረተረ”
 ተተረጎመ -“ተረጎመ”
 ተተራመሰ -“*ተራመሰ”
 ተተበተበ -“ተበተበ”
 ተተቸ -“ተቸ”
 ተተነበዩ -“ተነበዩ”
 ተተናኮለ -“ተነኮለ”
 ተተናኮሰ -“ተነኮሰ”
 ተተከለ -“ተከለ”
 ተተኪ -“ተካ”
 ተተካ -“ተካ”
 ተተካይ -“ተከለ”
 ተተኮሰ -“ተኮሰ”
 ተተወ -“ተወ”
 ተተገ¹ -“ተገተገ¹”
 ተተፈተፈ -“ተፈተፈ”
 ተተፋ -“ተፋ”
 ተታለለ -“*ታለለ”
 ተትመሰመሰ -“* ረመሰመሰ”
 ተትረፈረፈ -“ተረፈ”
 ተትከነከነ -“ተከነ”

ተቸ

ተቸመቸመ -“ቸመቸመ”
 ተቸረቸፈ -“ቸረቸፈ”
 ተቸበቸበ -“ቸበቸበ”
 ተቸነከረ -“ቸነከረ”
 ተቸከለ -“ቸከለ”
 ተቸከቸከ -“ቸከቸከ”
 ተቸገረ -“ቸገረ”
 ተቸለ -“ቸለ”
 ተቸቻለ -“ቸለ”
 ተቸኮለ -“ቸኮለ”

ተኃ

ተኃላለ -“ኃላለ”
 ተኃሰነሰ -“ኃሰነሰ”
 ተኃሳ -“*ኃሳ”
 ተኃሳሳ -“*ኃሳ”
 ተኃሳው -“ኃሳ”
 ተኃበበ -“*ኃበበ”
 ተኃበዘ -“ኃበዘ”
 ተኃባረረ -“ኃበረረ”
 ተኃባበረ -“*ኃበረበረ”
 ተኃባቢ -“*ኃበበ”
 ተኃቃነቀ -“ኃቀነቀ”
 ተኃክረ -“ኃክረ”
 ተኃከሰ -“ኃከሰ”
 ተኃካ -“ኃካ”
 ተኃካከከ -“*ኃካከከ”
 ተኃካካ -“ኃካ”
 ተኃዛነዘ -“ኃዘነዘ”
 ተኃዛናኻ -“ኃዘነዘ”
 ተኃደለ -“ኃደለ”
 ተኃደፈ -“ኃደፈ”¹
 ተኃዳ -“ኃዳ”
 ተኃዳደለ -“ኃደለ”
 ተኃገረ -“ኃገረ”
 ተኃገነገ -“ኃገነገ”¹
 ተኃጋገረ -“ኃገረ”
 ተኃጎተ -“*ኃጎተ”
 ተኃጠለ -“ኃጠለ”
 ተኃጠፈ -“*ኃጠፈ”
 ተኃጣጠረ -“*ኃጠረ”
 ተኃጣጣሪ -“*ኃጠረ”
 ተኃጠ -“ኃጠ”
 ተኃጫነጠ -“*ኃጫነጠ”
 ተኃፃፀረ -“*ኃፀረ”
 ተኃፋ -“ኃፋ”
 ተኃፋለለ -“ኃፋለለ”

ተነፋነፈ - "ነፈነፈ"¹
 ተናቀ - "ናቀ"
 ተናቆረ - "ነቆረ"
 ተናበበ - "ነበበ"
 ተናበረ - "ነበረ"
 ተናነቀ - "እነቀ"
 ተናኘ - "ናኘ"
 ተናካሸ - "ነካሸ"
 ተናወጠ - "ነወጠ"
 ተናዘዘ - "ናዘዘ"
 ተናደ - "ናደ"
 ተናደደ - "ነደደ"²
 ተናደፈ - "ነደፈ"¹
 ተናደጅ - "ነደጅ"²
 ተናደፈ - "ነደፈ"¹
 ተናገረ - "ነገረ"
 ተናጋ - "ነጋ"
 ተናጋሪ - "ነገረ"
 ተናጠ - "ናጠ"
 ተናጠላ - "ነጠላ"
 ተናጠለ - "ነጠለ"
 ተናጠቀ - "ነጠቀ"
 ተናጠበ - "ነጠበ"
 ተናፈረ - "ነፈረ"
 ተናፈሰ - "ነፈሰ"
 ተናፈቀ - "ናፈቀ"
 ተናፈጠ - "ነፈጠ"
 ተናፋቂ - "ናፋቂ"
 ተንሰለጀጀ - "ሰለጀጀ"
 ተንሰቀሰቀ - "ሰቀሰቀ"
 ተንሰፈሰፈ - "ሰፈሰፈ"
 ተንሳፈፈ - "ሰፈፈ"
 ተንሰለሰለ - "ሰለሰለ"
 ተንሸረሸረ - "ሸረሸረ"
 ተንሸራሸረ - "ሸረሸረ"
 ተንሸራተተ - "ሸረተተ"
 ተንሸቀሸቀ - "ሸቀሸቀ"
 ተንሸወረረ - "ሸወረረ"
 ተንሸረረ - "ሸረረ"
 ተንሸተተ - "ሸተተ"
 ተንሸፈፈ - "ሸፈፈ"
 ተንሸካሸከ - "ሸከከ"
 ተንቀለቀለ - "ቀለቀለ"
 ተንቀለበሰ - "ቀለበሰ"
 ተንቀለጠጠ - "ቀለጠጠ"
 ተንቀረቀበ - "ቀረቀበ"
 ተንቀረበበ - "ቀረበበ"
 ተንቀረደደ - "ቀረደደ"
 ተንቀረፈፈ - "ቀረፈፈ"

ተንቀራፈፈ - "ቀረፈፈ"
 ተንቀሳቀሰ - "ቀሳቀሰ"
 ተንቀሳቃሽ - "ቀሳቀሰ"
 ተንቀሸረረ - "ቀሸረረ"
 ተንቀበቀበ - "ቀበቀበ"
 ተንቀበደደ - "ቀበደደ"
 ተንቀበረረ - "ቀበረረ"
 ተንቀወቀወ - "ቀወቀወ"
 ተንቀዋለለ - "ቀወለለ"
 ተንቀዠቀዠ - "ቀዠቀዠ"
 ተንቀጣቀጣ - "ቀጣቀጣ"
 ተንቀፈረረ - "ቀፈረረ"
 ተንቀፈደደ - "ቀፈደደ"¹
 ተንቀፈደደ - "ቀፈደደ"²
 ተንቃቃ - "ቃ"
 ተንቆረሰሰ - "ቆረሰሰ"
 ተንቆረቆረ - "ቆረቆረ"
 ተንቆረበበ - "ቆረበበ"
 ተንቆረዘዘ - "ቆረዘዘ"
 ተንቆረፈፈ - "ቆረፈፈ"
 ተንቆራባ - "ቆራባ"
 ተንቆራጠጠ - "ቆራጠጠ"
 ተንቆሽቆሽ - "ቆሽቆሽ"
 ተንቆሽበለ - "ቆሽበለ"
 ተንቆጠቆጠ - "ቆጠቆጠ"²
 ተንቆጣቆጣ - "ቆጣቆጣ"¹
 ተንቆጫቆጫ - "ቆጫቆጫ"
 ተንቋሽሽ - "ቋሽሽ"
 ተንበለበለ - "በለበለ"
 ተንበለጠጠ - "በለጠጠ"
 ተንበላጠጠ - "በለጠጠ"
 ተንበረከከ - "በረከከ"
 ተንበሸሸ - "በሸሸ"
 ተንበከከከ - "በከከከ"
 ተንበዛበዛ - "በዛበዛ"
 ተንበደበደ - "በደበደ"
 ተንበጣረረ - "በጣረረ"
 ተንበጫበጫ - "በጫበጫ"
 ተንበለለ - "በለለ"
 ተንበረቀቀ - "በረቀቀ"
 ተንበቀቀ - "በቀቀቀ"
 ተንበዣባዣ - "በዣባዣ"
 ተንበገገገ - "በገገገ"
 ተንበጫረቀ - "በጫረቀ"
 ተንበጫባጫ - "በጫባጫ"
 ተንበለለ¹ - "በለለ"
 ተንበለለ² - "በለለ"
 ተንበባ - "በባባ"
 ተንበቸ - "በቸቸ"

ተንተረከከ “ተረከከ”
 ተንተረፈፈ “ተረፈፈ”
 ተንተራሰ “ተራሰ”
 ተንተሰተሰ “ተሰተሰ”
 ተንተበተበ “ተበተበ”
 ተንተባተባ “ተባተባ”
 ተንተከተከ “ተከተከ”
 ተንተገተገ “ተገተገ”
 ተንታታ “ታታ”
 ተንተሰቶሰ “ቶሰቶሰ”
 ተንቷቷ “ቷ”
 ተንቸረፈፈ “ቸረፈፈ”
 ተንቸከቸከ “ቸከቸከ”
 ተንቸፈረረ “ቸፈረረ”
 ተንቸረረ “ቸረረ”
 ተንቻቻ “ቻቻ”
 ተንከላወሰ “ከላወሰ”
 ተንከረባበተ “ከረባበተ”
 ተንኮረፈፈ “ኮረፈፈ”
 ተንከረተተ “ከረተተ”
 ተንከራተተ “ከራተተ”
 ተንከባለለ “ከባለለ”
 ተንከባከበ “ከባከበ”
 ተንከተከተ “ከተከተ”
 ተንከወከወ “ከወከወ”
 ተንከዋተተ “ከዋተተ”
 ተንከፈረረ “ከፈረረ”
 ተንካካ “ካካ”
 ተንከሻከሻ “ከሻ”
 ተንኮፈኮፈ “ኮፈኮፈ”
 ተንኳለለ “ኳለለ”
 ተንኳሽ “ኳሽ”
 ተንኳተተ “ኳተተ”
 ተንኳኳ “ኳ”
 ተንዘለዘለ “ዘለዘለ”
 ተንዘላዘለ “ዘላዘለ”
 ተንዘረበበ “ዘረበበ”
 ተንዘረዘረ “ዘረዘረ”
 ተንዘረጠጠ “ዘረጠጠ”
 ተንዘረፈፈ “ዘረፈፈ”
 ተንዘራጋ “ዘራጋ”
 ተንዘራፈጠ “ዘራፈጠ”
 ተንዘፈዘፈ “ዘፈዘፈ”
 ተንዘፈጠጠ “ዘፈጠጠ”
 ተንዛዛ “ዛዛ”
 ተንዛፈፈ “ዛፈፈ”
 ተንዠረገገ “ዠረገገ”
 ተንዠቀጠቀጠ “ዠቀጠቀጠ”
 ተንዠባረረ “ዠባረረ”

ተንዠዋለለ “ዠዋለለ”
 ተንደላቀቀ “ደላቀቀ”
 ተንደረደረ “ደረደረ”
 ተንደረበበ “ደረበበ”
 ተንደረከከ “ደረከከ”
 ተንደቀደቀ “ደቀደቀ”
 ተንደበሰሰ “ደበሰሰ”
 ተንደበዘዘ “ደበዘዘ”
 ተንደበደበ “ደበደበ”
 ተንደባለለ “ደባለለ”
 ተንደከደከ “ደከደከ”
 ተንደፋደፈ “ደፋደፈ”
 ተንደሰሰ “ደሰሰ”
 ተንደከከ “ደከከ”
 ተንደለደለ “ደለደለ”
 ተንደሸደሸ “ደሸደሸ”
 ተንደለጀለ “ደለጀለ”
 ተንደላጀለ “ደላጀለ”
 ተንገለጠጠ “ገለጠጠ”
 ተንገላታ “ገላታ”
 ተንገላጀጀ “ገላጀጀ”
 ተንገረበበ “ገረበበ”
 ተንገረገበ “ገረገበ”
 ተንገሸገሸ “ገሸገሸ”
 ተንገበገበ “ገበገበ”
 ተንገተገተ “ገተገተ”
 ተንገቸገቸ “ገቸገቸ”
 ተንገዋለለ “ገዋለለ”
 ተንገደገደ “ገደገደ”
 ተንገዳገደ “ገዳገደ”
 ተንገዘገዘ “ገዘገዘ”
 ተንገጫገጫ “ገጫገጫ”
 ተንገፈጠጠ “ገፈጠጠ”
 ተንገፈገፈ “ገፈገፈ”
 ተንጋለለ “ጋለለ”
 ተንጋተተ “ጋተተ”
 ተንጋደደ “ጋደደ”
 ተንጋጋ “ጋጋ”
 ተንጋጠጠ “ጋጠጠ”
 ተንጎራደደ “ጎራደደ”
 ተንጎደጎደ “ጎደጎደ”
 ተንጎዳጎደ “ጎዳጎደ”
 ተንጎፈጠጠ “ጎፈጠጠ”
 ተንጎበበ “ጎበበ”
 ተንጎደደ “ጎደደ”
 ተንጎጎ “ጎጎ”
 ተንጎጠጠ “ጎጠጠ”
 ተንጎፈፈ “ጎፈፈ”
 ተንጠለጠለ “ጠለጠለ”
 ተንጠላጠለ “ጠላጠለ”

ተንጠረበበ -"*ጠረበበ"
 ተንጠረዘዘ -"*ጠረዘዘ"
 ተንጠረጠረ -"*ጠረጠረ"²
 ተንጠራራ -"*ጠራራ"
 ተንጠራወዘ¹ -"*ጠራወዘ"
 ተንጠራወዘ² -"*ጠራወዘ"
 ተንጠበጠበ -"*ነጠበ"
 ተንጠባረረ -"*ጠባረረ"
 ተንጠባጠበ¹ -"*ጠባጠ"
 ተንጠባጠበ² -"*ጠባጠ"
 ተንጠፈጠፈ -"*ጠፈጠፈ"
 ተንጣለለ -"*ጣለለ"¹
 ተንጣጣ -"*ጣጣ"
 ተንጦለጦለ -"*ጦለጦለ"
 ተንጦሽጦሽ -"*ጦሽ"
 ተንጦዘጦዘ -"*ጦዘጦዘ"
 ተንጧጧ -"*ጧ"
 ተንጨረገገ -"*ጨረገገ"
 ተንጨረጨረ -"*ጨረጨረ"
 ተንጨረፈፈ -"*ጨረፈፈ"
 ተንጨበረረ -"*ጨበረረ"
 ተንጨፈረረ -"*ጨፈረረ"
 ተንጫረረ -"*ጫረረ"
 ተንጫጫ -"*ጫጫ"
 ተንፀባረቀ -"*ፀባረቀ"
 ተንፈላሰሰ -"*ፈላሰሰ"
 ተንፈረዘዘ -"*ፈረዘዘ"
 ተንፈረከከ -"*ፈረከከ"
 ተንፈረገጠ -"*ፈረገጠ"
 ተንፈረጠጠ -"*ፈረጠጠ"
 ተንፈረፈረ -"*ፈረፈረ"
 ተንፈቀፈቀ -"*ፈቀፈቀ"
 ተንፈጨፈጨ -"*ፈጨፈጨ"
 ተንፎለፎለ -"*ፎለፎለ"
 ተንፎሽፎሽ -"*ፎሽፎሽ"
 ተንፎደፎደ -"*ፎደፎደ"
 ተንፋቀቀ -"*ፋቀቀ"
 ተንፋፋ -"*ፋፋ"

ተከ

ተከለሰ -"ከለሰ"¹
 ተከለከለ -"ከለከለ"
 ተከላከለ -"ከለከለ"
 ተከላካይ -"ከለከለ"
 ተከመረ -"ከመረ"
 ተከማቸ -"*ከመቸ"
 ተከረቸመ -"ከረቸመ"

ተከረከረ -"ከረከረ"
 ተከራረመ -"ከረመ"
 ተከራከረ -"*ከረከረ"
 ተከራዖ -"*ከረዖ"
 ተከራይ -"*ከረዖ"
 ተከርቸዋ -"ከረቸመ"
 ተከሰከለ -"ከሰሰ"
 ተከሰተ -"ከሰተ"
 ተከሰከለ -"ከሰከለ"
 ተከላሽ -"ከሰሰ"
 ተከላከለ -"ከሰከለ"
 ተከበረ -"ከበረ"
 ተከባከበ -"ከበከበ"
 ተከተለ -"*ከተለ"
 ተከተበ -"ከተበ"
 ተከተተ -"ከተተ"
 ተከታለበ -"*ከተለበ"
 ተከታተለ -"*ከተለ"
 ተከታተመ -"ከተመ"¹
 ተከታታይ -"*ከተለ"
 ተከታይ -"*ከተለ"
 ተከንቸረ -"ከንቸረ"
 ተከናነበ -"*ከነበ"
 ተከናወነ -"*ከነወነ"
 ተከፋ -"ከፋ"
 ተከፋቸ -"ከፋተ"
 ተከፋፈለ -"ከፈለ"
 ተከረፈፈፈ -"ከረፈ"
 ተከነሰነሰ -"*ከነሰነሰ"
 ተከራራ -"ከራ"
 ተክለለ -"ክለለ"¹
 ተክለበ -"ክለበ"
 ተካረመ -"ከረመ"
 ተካረረ -"ከረረ"
 ተካሰ -"ካሰ"
 ተካሰሰ -"ከሰሰ"
 ተካበደ -"ከበደ"
 ተካተተ -"ከተተ"
 ተካነ -"ካነ"
 ተክለለ -"ኦክለ"
 ተክከለ -"ክለ"
 ተካይ -"ተክለ"
 ተካፈለ -"ከፈለ"
 ተካፋቸ -"ከፋተ"
 ተካፋይ -"ከፈለ"
 ተክለበለበ -"ክለበ"
 ተክለፈለፈ -"*ክለፈ"
 ተክበሰበሰ -"*ክበሰበሰ"
 ተክተፈተፈ -"*ክተፈ"
 ተክነፈነፈ -"ክነፈ"
 ተክለከለ -"ኮለከለ"¹

ተኮለታተፈ -“*ኮለተፈ”
 ተኮላሸ -“*ኮላሸ”
 ተኮላተፈ -“*ኮለተፈ”
 ተኮረመተ -“*ኮረመተ”
 ተኮራረፈ -“*ኮራረፈ”
 ተኮሳተረ -“*ኮሳተረ”
 ተኮነተሸ -“*ኮነተሸ”
 ተኮናተረ -“*ኮናተረ”
 ተኮፈሰ -“*ኮፈሰ”
 ተኮፋነነ -“*ኮፋነነ”
 ተኳለ -“ኳለ”
 ተኳረፈ -“*ኮረፈ”¹
 ተኳሰ -“*ኳሰ”
 ተኳኳለ -“ኳለ”

ተወ

ተወለከከፈ -“ወለከፈ”
 ተወለወለ -“ወለወለ”
 ተወለደ -“ወለደ”
 ተወለጋገደ -“ወለገደ”
 ተወላመመ -“*ወላመመ”
 ተወላመጠ -“*ወላመጠ”
 ተወላከፈ -“ወለከፈ”
 ተወላዳ -“*ወላዳ”
 ተወላጅ -“ወለደ”
 ተወላገመ -“ወለገመ”
 ተወላገደ -“ወለገደ”
 ተወረረ -“ወረረ”
 ተወረሰ -“ወረሰ”
 ተወረወረ -“ወረወረ”
 ተወረደ -“ወረደ”
 ተወራ -“*ወራ”
 ተወራረሰ -“ወረሰ”
 ተወራረደ -“ወረደ”
 ተወራራሽ -“ወረሰ”
 ተወራወረ -“ወረወረ”
 ተወራጅ -“ወረደ”
 ተወራጪ -“*ወረጪ”
 ተወሰነ -“ወሰነ”
 ተወሰወሰ -“ወሰወሰ”
 ተወሰደ -“ወሰደ”
 ተወሳ -“*ወሳ”
 ተወሳሰበ -“*ወሳሰበ”
 ተወሸመ -“ወሸመ”
 ተወሸቀ -“ወሸቀ”
 ተወሸከተ -“ወሸከተ”
 ተወሻገረ -“ወሻገረ”
 ተወቀረ -“ወቀረ”

ተወቀሰ -“ወቀሰ”
 ተወቀጠ -“ወቀጠ”
 ተወቃ -“ወቃ”
 ተወቃሽ -“ወቀሰ”
 ተወባራ -“ወበራ”²
 ተወተፈ -“ወተፈ”
 ተወታተፈ -“ወተፈ”
 ተወነባበደ -“ወነበደ”
 ተወነጀለ -“ወነጀለ”
 ተወነገ -“ወነገ”
 ተወነጠ -“*ወነጠ”
 ተወነጨፈ -“ወነጨፈ”
 ተወናበደ -“ወነበደ”
 ተወናከረ -“*ወነከረ”
 ተወናወነ -“*ወነወነ”
 ተወናጨፈ -“ወነጨፈ”
 ተወናፈለ -“*ወነፈለ”
 ተወከለ -“ወከለ”
 ተወካይ -“ወከለ”
 ተወዘተ -“ወዘተ”
 ተወዘወዘ -“ወዘወዘ”
 ተወዘፈ -“ወዘፈ”
 ተወዘወዘ -“ወዘወዘ”
 ተወዛዋሾ -“ወዘወዘ”
 ተወዛዛ -“ወዛ”
 ተወዛገበ -“*ወዛገበ”
 ተወደረ -“ወደረ”
 ተወደሰ -“*ወደሰ”
 ተወደነ -“ወደነ”
 ተወደደ -“ወደደ”
 ተወዳደረ -“*ወደረ”
 ተወዳዳሪ -“*ወደረ”
 ተወዳጅ -“ወደደ”
 ተወገዘ -“*ወገዘ”
 ተወገደ -“*ወገደ”
 ተወጋ -“ወጋ”
 ተወጠረ -“ወጠረ”
 ተወጠነ -“ወጠነ”
 ተወጣ -“ወጣ”
 ተወጣጠረ -“ወጣረ”
 ተዋሃደ -“*ዋሃደ”
 ተዋለደ -“ወለደ”
 ተዋረደ -“ወረደ”
 ተዋረድ -“ወረደ”
 ተዋሰነ -“*ዋሰነ”
 ተዋሰ² -“*ዋሰ²”
 ተዋሳኝ -“ወሰኝ”
 ተዋቃ -“ወቃ”
 ተዋበ -“*ዋበ”
 ተዋከበ -“*ወከበ”
 ተዋወቀ -“ወቀ”

ተዋዋለ -“ዋለ”²
 ተዋዛ -“*ዋዛ”
 ተዋደቀ -“ወደቀ”
 ተዋደደ -“ወደደ”
 ተዋጋ -“ወጋ”
 ተዋጣ -“ወጣ”
 ተጫለበለበ -“*ወለበ”
 ተጫገገገገ -“*ወገገገ”
 ተጫሸለሸለ -“ወሸለ”
 ተጫተረተረ -“*ወተረ”
 ተጫተበተበ -“*ወተበተበ”
 ተጫተፈተፈ -“ወተፈ”
 ተጫጣጣ -“ወጣ”

ተዘ

ተዘለለ¹ -“ዘለለ”¹
 ተዘለለ² -“ዘለለ”²
 ተዘለቀ -“ዘለቀ”
 ተዘመዘመዐ -“ዘመዘመዐ”
 ተዘረረ -“ዘረረ”
 ተዘረከተ -“ዘረከተ”
 ተዘረዘረ -“ዘረዘረ”
 ተዘረገፈ -“ዘረገፈ”
 ተዘረጋ -“ዘረጋ”
 ተዘረጋጋ -“ዘረጋጋ”
 ተዘረጠጠ -“ዘረጠጠ”
 ተዘረፈ -“ዘረፈ”
 ተዘረፈጠ -“*ዘረፈጠ”
 ተዘራ -“ዘራ”
 ተዘራዘረ -“ዘረዘረ”
 ተዘቀዘቀ -“ዘቀዘቀ”
 ተዘበራረቀ -“ዘባረቀ”
 ተዘበጠ -“ዘበጠ”
 ተዘባረቀ -“ዘባረቀ”
 ተዘባበተ -“ዘበተ”
 ተዘባነነ -“*ዘበነነ”
 ተዘነቀ -“ዘነቀ”
 ተዘነተረ -“ዘነተረ”
 ተዘነጋ -“ዘነጋ”
 ተዘነጠለ -“ዘነጠለ”
 ተዘነጠፈ -“ዘነጠፈ”
 ተዘናከተ -“*ዘነከተ”
 ተዘናዘነ -“ዘነዘነ”
 ተዘናጋ -“ዘነጋ”
 ተዘናፈለ -“*ዘነፈለ”
 ተዘከረ -“ዘከረ”
 ተዘወተረ -“*ዘወተረ”
 ተዘዋወረ -“ዘረ”
 ተዘዋዋሪ -“ዘረ”

ተዘየነ -“ዘየነ”
 ተዘገነ -“ዘገነ”
 ተዘገጃጀ -“*ዘገጃጀ”
 ተዘጋ -“ዘጋ”
 ተዘጋጀ -“*ዘገጃጀ”
 ተዘጠረ -“ዘጠረ”
 ተዘፈቀ -“ዘፈቀ”
 ተዛለለ -“ዘለለ”¹
 ተዛለቀ -“ዘለቀ”
 ተዛመተ -“ዘመተ”
 ተዛመደ -“*ዘመደ”
 ተዛረፈ -“*ዘረፈ”
 ተዛቀ -“ዛቀ”
 ተዛባ -“ዘባ”
 ተዘነቀ -“ዘነቀ”
 ተዛነፈ -“*ዘነፈ”
 ተዛነፍ -“*ዘነፈ”
 ተዛና -“ዘና”
 ተዛወረ -“ዘረ”
 ተዛዘለ -“እዘለ”
 ተዛዘበ -“ታዘበ”
 ተዛዘነ -“እዘነ”
 ተዝልገለገ -“*ዘልገለገ”
 ተዝልፈለፈ -“*ዘልፈለፈ”
 ተዝበረበረ -“*ዘበረበረ”
 ተዝረከረከ -“*ዘረከረከ”
 ተዝረጠረጠ -“*ዘረጠ”
 ተዝረፈረፈ -“*ዘረፈ”
 ተዝቦጠቦጠ -“*ዘቦጠቦጠ”
 ተዝናና -“ዘና”
 ተዝንረንረ -“*ዝንረንረ”
 ተዟዟረ -“ዘረ”
 ተዟዟሪ -“ዘረ”

ተኸ

ተኸሞለሞለ -“*ዝሞለሞለ”
 ተኸንረንረ -“*ዝንረንረ”

ተዋ

ተዋዋ -“እዋ”

ተደ

ተደለለ¹ -“ደለለ”¹
 ተደለቀ¹ -“ደለቀ”¹
 ተደለቀ² -“ደለቀ”²
 ተደለዘ -“ደለዘ”
 ተደላደላ -“ደለደለ”

ተደመለለ -“ደመለለ”
 ተደመመ -“*ደመመ”
 ተደመሰሰ -“ደመሰሰ”
 ተደመጠ -“*ደመጠ”
 ተደማመጠ -“*ደመጠ”
 ተደማጭ -“*ደመጠ”
 ተደረመሰ -“ደረመሰ”
 ተደረሰ -“ደረሰ”¹
 ተደረበ -“ደረበ”
 ተደረደረ -“ደረደረ”
 ተደረጃጀ -“ደረጀ”
 ተደረገ -“*ደረገ”
 ተደረገመ -“ደረገመ”
 ተደራረበ -“ደረበ”
 ተደራራቢ -“ደረበ”
 ተደራራጊ -“*ደረገ”
 ተደራቢ -“ደረበ”
 ተደራደረ -“ደረደረ”
 ተደራዳሪ -“ደረደረ”
 ተደራጀ -“ደረጀ”
 ተደሰተ -“*ደሰተ”
 ተደሳች -“*ደሰተ”
 ተደቀለ -“ደቀለ”
 ተደቀነ -“ደቀነ”
 ተደቆሰ -“ደቆሰ”²
 ተደበለለ -“ደበለለ”
 ተደበላለቀ -“ደባለቀ”
 ተደበረ -“ደበረ”
 ተደበቀ -“ደበቀ”
 ተደበደበ -“ደበደበ”¹
 ተደባለቀ -“ደባለቀ”
 ተደባበቀ -“ደበቀ”
 ተደባደበ -“ደበደበ”¹
 ተደባዳቢ -“ደበደበ”¹
 ተደነሰረ -“*ደነሰረ”
 ተደነቀ -“ደነቀ”
 ተደነቀረ -“ደነቀረ”
 ተደነቃቀፈ -“*ደነቀፈ”
 ተደነገገ -“ደነገገ”
 ተደነጋገረ -“*ደነገረ”
 ተደነጎጎረ -“ደነጎረ”
 ተደናቀፈ -“*ደነቀፈ”
 ተደናቂ -“ደነቀ”
 ተደናቆረ -“ደነቆረ”
 ተደናበረ -“ደነበረ”
 ተደናከረ -“*ደነከረ”
 ተደናገረ -“*ደነገረ”
 ተደናገጠ -“ደነገጠ”
 ተደናጎረ -“ደነጎረ”
 ተደከረ -“ደከረ”

ተደካ -“ደካ”¹
 ተደወለ -“ደወለ”
 ተደወረ -“ደወረ”
 ተደገሰ -“ደገሰ”
 ተደገፈ -“ደገፈ”
 ተደጋገመ -“ደገመ”
 ተደጋገፈ -“ደገፈ”
 ተደጋጋሚ -“ደገመ”¹
 ተደጋጋፈ -“ደገፈ”
 ተደጎመ -“ደጎመ”
 ተደፈረ -“ደፈረ”
 ተደፈቀ -“ደፈቀ”
 ተደፈነ -“ደፈነ”
 ተደፈጠጠ -“ደፈጠጠ”
 ተደፋ -“ደፋ”
 ተደፋፈረ -“ደፈረ”
 ተደፋፋ -“ደፋ”
 ተዳማ -“ደማ”¹
 ተዳረሰ -“ደረሰ”¹
 ተዳረቀ -“ደረቀ”
 ተዳበለ -“ደበለ”
 ተዳራ -“*ደራ”¹
 ተዳቀለ -“ደቀለ”
 ተዳቀቀ -“ደቀቀ”
 ተዳቆሰ -“ደቆሰ”
 ተዳረገ -“ዳረገ”
 ተዳነ -“ዳነ”
 ተዳኘ -“ዳኘ”
 ተዳከመ -“ደከመ”
 ተዳወለ -“ደወለ”
 ተዳወረ -“ደወረ”
 ተዳደረ -“አደረ”
 ተዳዳሪ -“አደረ”¹
 ተዳፈነ -“ደፈነ”
 ተዳፈነ -“*ዳፈነ”²
 ተዳፋ -“ደፋ”
 ተድመነመነ -“ዳመነ”
 ተድበለበለ -“*ደበለበለ”
 ተድበሰበሰ -“ደበሰ”
 ተድበከበከ -“*ደበከበከ”
 ተድጎለጎለ -“*ደጎለጎለ”
 ተድፈነፈነ -“ደፈነ”
 ተድፈጠፈጠ -“*ደፈጠፈጠ”

ተጀ

ተጀመረ -“ጀመረ”
 ተጀበነ -“ጀበነ”
 ተጀነነ -“ጀነነ”
 ተጀነጀነ -“ጀነጀነ”
 ተጀጃለ -“ጀለ”

ተገ

ተገለለ -“ገለለ”
 ተገለሰሰ -“ገለሰሰ”
 ተገለሰ¹ -“ገለሰ”
 ተገለሰ² -“ገለሰ”
 ተገለሰ³ -“ገለሰ”
 ተገለሰጠ -“ገለሰጠ”
 ተገለሰጠጥ -“ገለሰጠ”
 ተገለደመ -“**ገለደመ”
 ተገለገለ -“**ገለገለ”
 ተገለጠ -“ገለጠ”
 ተገለጠጠ -“ገለጠጠ”
 ተገለፈጠ -“ገለፈጠ”
 ተገለፈፈ -“ገለፈፈ”
 ተገላመጠ -“ገላመጠ”
 ተገላበጠ -“ገላበጠ”
 ተገላወደ -“**ገላወደ”
 ተገላገለ -“ገላገለ”
 ተገልጋይ -“**ገልገል”
 ተገመለ -“ገመለ”
 ተገመተ -“ገመተ”
 ተገመጠ -“ገመጠ”
 ተገማመተ -“ገማመተ”
 ተገማሸረ -“**ገማሸረ”
 ተገረመ -“ገረመ”
 ተገረደች -“ገረደች”
 ተገራ -“ገራ”
 ተገሰሰ -“ገሰሰ”
 ተገሰፀ -“ገሰፀ”
 ተገሸለጠ -“ገሸለጠ”
 ተገሸላለጠ -“ገሸላለጠ”
 ተገሸረ -“ገሸረ”
 ተገበዘ -“**ገበዘ”
 ተገበዞ -“ገበዞ”
 ተገቢ -“ገቢ”
 ተገባ -“ገባ”
 ተገባደደ -“**ገባደደ”
 ተገተረ -“ገተረ”
 ተገታ -“ገታ”
 ተገነባ -“ገነባ”
 ተገነዘበ -“**ገነዘበ”
 ተገነደሰ -“ገነደሰ”
 ተገነጠለ -“ገነጠለ”
 ተገነፈለ -“ገነፈለ”
 ተገነፋ -“**ገነፋ”
 ተገነኘ -“**ገነኘ”
 ተገነጣይ -“ገነጣይ”
 ተገኘ -“**ገኘ”
 ተገዙተ -“ገዙተ”
 ተገዘዝ -“ገዘዝ”
 ተገዛ -“ገዛ”

ተገደለ -“ገደለ”
 ተገደመ -“ገደመ”
 ተገደረ -“**ገደረ”
 ተገደበ -“ገደበ”
 ተገደደ -“ገደደ”
 ተገደገደ -“ገደገደ”
 ተገደፈ -“ገደፈ”
 ተገዳደመ -“ገዳደመ”
 ተገዳደረ -“**ገዳደረ”
 ተገጠገጠ -“ገጠገጠ”
 ተገጣጠመ -“ገጣጠመ”
 ተገጣጣሚ -“ገጣጣሚ”
 ተገፊ -“ገፊ”
 ተገፋ -“ገፋ”
 ተገፋፋ -“ገፋፋ”
 ተገረመረመ -“**ገረመረመ”
 ተገረበረበ -“ገረበ”
 ተገረጠረጠ -“ገረጠ”
 ተገረገገጠ -“**ገረገጠ”
 ተገለጠ -“ገለጠ”
 ተገረጠ -“ገረጠ”
 ተጋራ -“**ጋራ”
 ተጋበዘ -“ጋበዘ”
 ተጋባ -“ገባ”
 ተጋባኝ -“ጋባኝ”
 ተጋተ -“ጋተ”
 ተጋተረ -“ገተረ”
 ተጋዘ -“**ጋዘ”
 ተጋዘ² -“**ጋዘ”
 ተጋደለ -“ገደለ”
 ተጋደመ -“**ገደመ”
 ተጋዳይ -“ገደለ”
 ተጋዝ -“ገዝ”
 ተጋጋለ -“ጋለ”
 ተጋጋመ -“ጋመ”
 ተጋጋጠ -“ጋጠ”
 ተጋጠመ -“ገጠመ”
 ተጋፊ -“ገፊ”
 ተጋፈጠ -“**ጋፈጠ”
 ተጋፋ -“ገፋ”
 ተጊጠ -“**ገጠ”
 ተገለሰለሰ -“**ገለሰለሰ”
 ተገለሰለለ -“**ገለሰለለ”
 ተገመነመነ -“ገመነ”
 ተገማማ -“ገማ”
 ተገበሰበሰ -“**ገበሰበሰ”
 ተገባቢ -“ገባ”
 ተገባባ -“ገባ”
 ተገተለተለ -“**ገተለተለ”
 ተገተረተረ -“ገተረ”
 ተገደረደረ -“**ገደረደረ”

ተግደርዳሪ -“ገደረደረ”
 ተግፈለፈለ -“ገፈለፈለ”
 ተጎለተ -“ጎለተ”
 ተጎለጎለ -“ጎለጎለ”
 ተጎላደፈ -“ጎላደፈ”
 ተጎመረ -“ጎመረ”
 ተጎመተ -“ጎመተ”
 ተጎማለለ -“ጎማለለ”
 ተጎራበተ -“ጎራበተ”
 ተጎራባች -“ጎራበተ”
 ተጎሰረ -“ጎሰረ”
 ተጎሳቆለ -“ጎሳቆለ”
 ተጎበረ -“ጎበረ”
 ተጎበጎበ -“ጎበጎበ”
 ተጎተተ -“ጎተተ”
 ተጎታች -“ጎተተ”
 ተጎነበሰ -“ጎነበሰ”
 ተጎነጩ -“ጎነጩ”
 ተጎናበሰ -“ጎናበሰ”
 ተጎናዘለ -“ጎናዘለ”
 ተጎናፀፈ -“ጎናፀፈ”
 ተጎዳ -“ጎዳ”
 ተጎዳኝ -“ጎደኝ”
 ተጋመተ -“ጋመተ”
 ተገተተ -“ገተተ”
 ተገዘ -“ገዘ”
 ተገኝ -“ገዘ”
 ተገደለ -“ጎደለ”
 ተገደደ -“ጎደደ”
 ተገጎለ -“እጎለ”

ተጠ

ተጠህነነ -“ጠህነነ”
 ተጠለለ -“ጠለለ”²
 ተጠለፈ -“ጠለፈ”
 ተጠላ -“ጠላ”²
 ተጠላላፈ -“ጠለፈ”
 ተጠላፈ -“ጠለፈ”
 ተጠመቀ -“ጠመቀ”²
 ተጠመዘዘ -“ጠመዘዘ”
 ተጠመደ -“ጠመደ”
 ተጠመጠመ -“ጠመጠመ”
 ተጠማ -“ጠማ”
 ተጠማዘዘ -“ጠመዘዘ”
 ተጠምረ -“ጠምረ”
 ተጠረመሰ -“ጠረመሰ”
 ተጠረቀ -“ጠረቀ”
 ተጠረቀመ -“ጠረቀመ”
 ተጠረዘ -“ጠረዘ”

ተጠረገ -“ጠረገ”
 ተጠረጠረ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠሪ -“ጠሪ”
 ተጠራ -“ጠራ”¹
 ተጠራረገ -“ጠረገ”
 ተጠራራ -“ጠራ”
 ተጠራቀመ -“ጠረቀመ”
 ተጠራጠረ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠራጣሪ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠርጣሪ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠቀመ -“ጠቀመ”¹
 ተጠቀጠቀ -“ጠቀጠቀ”¹
 ተጠቃ -“ጠቃ”
 ተጠቃለለ -“ጠቀለለ”
 ተጠቃሚ -“ጠቀመ”¹
 ተጠቃቀሰ -“ጠቀሰ”¹
 ተጠቃች -“ጠቃ”
 ተጠቆመ -“ጠቆመ”
 ተጠቆረ -“ጠቆረ”
 ተጠቋሚ -“ጠቆመ”
 ተጠቋቆመ -“ጠቆመ”
 ተጠበሰ -“ጠበሰ”
 ተጠበቀ¹ -“ጠበቀ”¹
 ተጠበቀ² -“ጠበቀ”³
 ተጠበበ -“ጠበበ”
 ተጠባበቀ -“ጠበቀ”³
 ተጠባባቂ -“ጠበቀ”³
 ተጠነሰሰ -“ጠነሰሰ”¹
 ተጠነቀቀ -“ጠነቀቀ”
 ተጠና -“ጠና”
 ተጠናቀቀ -“ጠነቀቀ”
 ተጠናበረ -“ጠነበረ”
 ተጠናበሰ -“ጠነበሰ”
 ተጠናና -“ጠና”
 ተጠናከረ -“ጠነከረ”
 ተጠነጠዘ -“ጠዘጠዘ”
 ተጠየቀ -“ጠየቀ”
 ተጠየቅ -“ጠየቀ”
 ተጠየፈ -“ጠየፈ”
 ተጠየቂ -“ጠየቀ”
 ተጠያየቀ -“ጠየቀ”
 ተጠጋ -“ጠጋ”
 ተጠጋጋ -“ጠጋ”
 ተጠፋፋ -“ጠፋ”¹
 ተጣለ -“ጣለ”
 ተጣላ -“ጣላ”²
 ተጣመመ -“ጠመመ”
 ተጣመረ -“ጠመረ”
 ተጣመደ -“ጠመደ”
 ተጣማሪ -“ጠመረ”
 ተጣረሰ -“ጠረሰ”

ተጣራ¹ - "ጦራ"¹
 ተጣራ² - "ጦራ"²
 ተጣሰ - "ጣሰ"
 ተጣቀሰ - "ጠቀሰ"
 ተጣበሰ - "ጠበሰ"
 ተጣበበ - "ጠበበ"
 ተጣበቀ - "ጠበቀ"¹
 ተጣደ - "ጣደ"
 ተጣደፈ - "ጠደፈ"
 ተጣገበ - "ጠገበ"
 ተጣጋ - "ጠጋ"
 ተጣጠበ - "አጠበ"
 ተጣጠፈ - "አጠፈ"
 ተጣጣ - "ጠጣ"
 ተጣጣ² - "አጣ"
 ተጣጣመ - "ጣመ"
 ተጣጣረ - "ጣረ"
 ተጣፈ¹ - "ጣፈ"¹
 ተጣፋ² - "ጠፋ"²
 ተጤ - "ጤ"¹
 ተጥለቀለቀ - "ጠለቀ"³
 ተጥመዘመዘ¹ - "ጠመዘመዘ"
 ተጦረ - "ጦረ/ጠወረ/"
 ተጧሪ - "ጦረ"
 ተጧጧፈ - "ጦፈ"

ተጨ

ተጨመረ - "ጨመረ"
 ተጨመመ - "ጨመመ"²
 ተጨማመረ - "ጨመረ"
 ተጨማሪ - "ጨመረ"
 ተጨማተረ - "ጨመተረ"
 ተጨራመመ - "ጨረመመ"
 ተጨራመተ - "ጨረመተ"
 ተጨቃጨቀ - "ጨቃጨቀ"¹
 ተጨቃጫቂ - "ጨቃጨቀ"¹
 ተጨቅነ - "ጨቅነ"
 ተጨቅኝ - "ጨቅኝ"
 ተጨበጠ - "ጨበጠ"
 ተጨበጨበ - "ጨበጨበ"
 ተጨበጠጠ - "ጨበጠ"
 ተጨነቀ - "ጨነቀ"
 ተጨናቆረ - "ጨናቆረ"
 ተጨናበሰ - "ጨናበሰ"
 ተጨናነቀ - "ጨነቀ"
 ተጨናገፈ - "ጨነገፈ"

ተጨናጎለ - "ጨነጎለ"
 ተጨሰቀ - "ጨሰቀ"
 ተጨፈረ - "ጨፈረ"
 ተጨፈቀ - "ጨፈቀ"
 ተጨፈነ - "ጨፈነ"
 ተጨፈጨፈ¹ - "ጨፈጨፈ"¹
 ተጨማ - "ጨማ"
 ተጨረ - "ጨረ"
 ተጨረሰ - "ጨረሰ"
 ተጨረተ - "ጨረተ"
 ተጨረች - "ጨረተ"
 ተጨነ - "ጨነ"
 ተጨወተ - "ጨወተ"
 ተጨዋች - "ጨወተ"
 ተጨማረ - "ጨረ"
 ተጨማሰ - "ጨሰ/ጨሰ/"
 ተጨነ - "ጨነ"
 ተጨማነ - "ጨነ"
 ተጭበረበረ - "ጭበረበረ"
 ተጭበሰበሰ - "ጭበሰበሰ"
 ተጭፈነፈነ - "ጭፈነ"
 ተጭሀ - "ጭሀ"
 ተጭጭሀ - "ጭሀ"

ተፀ

ተፀየፈ - "ፀየፈ"
 ተፀያፈ - "ፀየፈ"
 ተፀዳዳ - "ፀዳ/ጠዳ/"
 ተፀፀተ - "ፀፀተ/ጠፀተ/"
 ተፀረረ - "ፀረረ"
 ተፀራረ - "ፀረረ"
 ተፀናና - "ጠና"

ተፈ

ተፈለቀቀ - "ፈለቀቀ"
 ተፈለሰፈ - "ፈለሰፈ/ለለመ/"
 ተፈለገ - "ፈለገ"
 ተፈለፈለ - "ፈለፈለ"²
 ተፈላለገ - "ፈለገ"
 ተፈላለጉ - "ፈለገ"
 ተፈላሰፈ - "ፈለሰፈ"
 ተፈላፈ - "ፈለፈ"
 ተፈላገ - "ፈለገ"
 ተፈረመ - "ፈረመ"
 ተፈረቀቀ - "ፈረቀቀ"
 ተፈረነሰ - "ፈረነሰ"
 ተፈረከሰ - "ፈረከሰ"

ተፈረካከሰ -"ፈረከሰ"
 ተፈረደ -"ፈረደ"
 ተፈረፈረ -"ፈረፈረ"
 ተፈራ -"ፈራ"
 ተፈራረመ -"ፈረመ"
 ተፈራረቀ -"ፈረቀ"
 ተፈራገጠ -"ፈረገጠ"
 ተፈሰከ/ተፈሰገ/ -"ፈሰከ"
 ተፈቀረ -"ፈቀረ"
 ተፈቀደ -"ፈቀደ"
 ተፈቃቀረ -"ፈቀረ"
 ተፈቃቀደ -"ፈቀደ"
 ተፈተለከ -"ፈተለከ"
 ተፈተነ -"ፈተነ"
 ተፈታ -"ፈታ"
 ተፈታተነ -"ፈተነ"
 ተፈታተገ -"ፈተገ"
 ተፈታታ -"ፈታ"
 ተፈታታኝ -"ፈተኝ"
 ተፈታኝ -"ፈተኝ"
 ተፈነቀለ -"ፈነቀለ"
 ተፈነቸረ -"ፈነቸረ"
 ተፈነደሰ -"ፈነደሰ"
 ተፈነዳደሰ -"ፈነዳደሰ"
 ተፈነገለ -"ፈነገለ"
 ተፈነጠረ -"ፈነጠረ"
 ተፈነጣጠረ -"ፈነጣጠረ"
 ተፈናቀለ -"ፈነቀለ"
 ተፈናቃይ -"ፈነቀለ"
 ተፈናጠቀ -"ፈነጠቀ"
 ተፈናጠረ -"ፈነጠረ"
 ተፈናጠጠ -"ፈነጠጠ"
 ተፈናጣጥ -"ፈነጣጥ"
 ተፈናፈነ -"ፈነፈነ"
 ተፈወሰ -"ፈወሰ"
 ተፈገመ -"ፈገመ"
 ተፈገፈገ -"ፈገፈገ"
 ተፈጠመ -"ፈጠመ"
 ተፈጠረ -"ፈጠረ"
 ተፈጠረቀ -"ፈጠረቀ"
 ተፈጠፈጠ -"ፈጠፈጠ"
 ተፈጣጠመ -"ፈጣጠመ"
 ተፈጥሮ -"ፈጠረ"
 ተፈፀመ -"ፈፀመ"
 ተፈፃሚ -"ፈፀመ"
 ተፋለመ -"ፋለመ"
 ተፋለሰ -"ፋለሰ"
 ተፋላሚ -"ፋለመ"
 ተፋረሰ -"ፋረሰ"
 ተፋረደ -"ፋረደ"
 ተፋራጅ -"ፋረደ"

ተፋሰሰ -"ፋሰሰ"
 ተፋሰሰ -"ፋሰሰ"
 ተፋተተ -"ፋተተ"
 ተፋተገ -"ፋተገ"
 ተፋታ -"ፋታ"
 ተፋጀ¹ -"ፋጀ"¹
 ተፋጀ² -"ፋጀ"²
 ተፋጠነ -"ፋጠነ"
 ተፋጠጠ -"ፋጠጠ"
 ተፋጩ -"ፋጩ"
 ተፋፈረ -"ፋፈረ"
 ተፋፈነ -"ፋፈነ"
 ተፋፋገ -"ፋፋገ"
 ተፋፋመ -"ፋፋመ"
 ተፋለከለከ -"ፋለከለከ"
 ተፋለቀለቀ -"ፋለቀ"
 ተፋረመረመ -"ፋረመረመ"
 ተፋረቀረቀ -"ፋረቀረቀ"
 ተፋረገረገ -"ፋረገረገ"
 ተፋረጠረጠ -"ፋረጠ"
 ተፋተለተለ -"ፋተለተለ"
 ተፋታታ -"ፋታ"
 ተፋገመገመ -"ፋገመገመ"
 ተፋወረወረ -"ፋወረወረ"
 ተፋወርወረ -"ፋወረወረ"
 ተፎካከረ -"ፎከረ"
 ተፎካከረ -"ፎከረ"
 ተፎገረ -"ፎገረ"

ታ

ታመመ -"አመመ"¹
 ታመነ -"አመነ"
 ታማ -"አማ"
 ታማማ -"አመመ"¹
 ታማኝ -"አመነ"
 ታረመ -"አረመ"
 ታረሰች -"አረሰ"²
 ታረቀ -"አረቀ"
 ታረዘ -"አረዘ"
 ታሰበ -"አሰበ"
 ታሸ -"አሸ"
 ታቀበ -"አቀባ"
 ታቀፈ -"አቀፈ"
 ታበለ -"አበለ"
 ታተመ -"አተመ"
 ታተተ -"አተተ"
 ታነቀ -"አነቀ"
 ታነፀ -"አነፀ"
 ታኘከ -"አኘከ"

ታከመ -“አከመ”
 ታከረ -“አከረ”¹
 ታከከ -“አከከ”
 ታካሚ -“አከመ”
 ታወረ -“አወረ”
 ታወቀ -“አወቀ”
 ታወከ -“አወከ”
 ታወደ -“አወደ”²
 ታወጀ -“አወጀ”
 ታዋቂ -“አወቀ”
 ታዘለ -“አዘለ”
 ታዘዘ -“አዘዘ”
 ታዛዥ -“አዘዘ”
 ታዩ -“አዩ”
 ታደለ -“አደለ”
 ታደመ -“አደመ”²
 ታደሰ -“አደሰ”
 ታደነ -“አደነ”²
 ታዳሚ -“አደመ”²
 ታጀለ -“አጀለ”
 ታገተ -“አገተ”
 ታገዘ -“አገዘ”
 ታጋሽ -“አገሰ”
 ታጋች -“አገተ”
 ታገለ -“አገለ”
 ታጠበ -“አጠበ”
 ታጠፈ -“አጠፈ”
 ታጣ -“አጣ”
 ታጣፈ -“አጠፈ”
 ታወቀ -“አወቀ”
 ታፈረ -“አፈረ”
 ታፈሰ -“አፈሰ”
 ታፈነ -“አፈነ”
 ታፈገ -“አፈገ”
 ትገቅገቅ -“አነቀ”

አለ

አለመለመ -“ለመለመ”¹
 አለመነ -“ለመነ”
 አለመደ -“ለመደ”
 አለመጠ -“ለመጠ”¹
 አለማመጠ -“ለመጠ”
 አለሰለሰ -“ለሰለሰ”
 አለሳለሰ -“ለሰለሰ”
 አለቀለቀ -“ለቀለቀ”
 አለቀመ -“ለቀመ”
 አለቀሰ -“ለቀሰ”
 አለቀቀ -“ለቀቀ”
 አለቀተ -“ለቀተ”
 አለቃለቀ -“ለቀለቀ”

አለቃቀሰ -“ለቀሰ”
 አለቅላቂ -“ለቀለቀ”
 አለበሰ -“ለበሰ”
 አለባበሰ -“ለበሰ”
 አለተለተ -“ለተለተ”
 አለከለከ -“ለከለከ”¹
 አለከፈ -“ለከፈ”
 አለካካ -“ለካ”
 አለኳኳሰ -“ለኮሰ”
 አለዋወጠ -“ለወጠ”
 አለዘበ -“ለዘበ”
 አለዘዘ -“ለዘዘ”
 አለያየ -“ለየ”
 አለደለደ -“ለደለደ”
 አለገገ -“ለገገ”
 አለጎመ -“ለጎመ”
 አለጠለጠ -“ለጠለጠ”
 አለጣጠቀ -“ለጠቀ”
 አለፋ -“ለፋ”
 አለፋለፈ -“ለፈለፈ”
 አለፋፈቀ -“ለፈፈቀ”
 አላላ -“ለላ”
 አላመ -“ለመ”
 አላመጠ -“ለመጠ”
 አላሰ -“ለሰ”
 አላቀ -“ለቀ”
 አላቀሰ -“ለቀሰ”
 አላቀቀ -“ለቀቀ”
 አላቆጠ -“ለቆጠ”
 አላበ -“ለበ”
 አላባሸ -“ለበሰ”
 አላተመ -“ለተመ”
 አላተነ -“ለተነ”
 አላከከ -“ለከከ”
 አላከፈ -“ለከፈ”
 አላኮሰ -“ለኮሰ”
 አላኳሸ -“ለኮሰ”
 አላወሰ -“ለወሰ”
 አላወጠ -“ለወጠ”
 አላገጠ -“ለገጠ”
 አላጋ -“ለጋ”
 አላጋጭ -“ለገጠ”
 አላጠቀ -“ለጠቀ”
 አልመዘመዘ -“ለመዘመዘ”
 አልሚ ምግብ -“ለሚ”
 አልቃሻ -“ለቃሻ”
 አልቃሽ -“ለቃሻ”
 አልባሽ -“ለበሰ”
 አልከሰከሰ -“ለከሰከሰ”
 አልከፈከፈ -“ለከፈ”
 አልኮሰኮሰ -“ለኮሰ”

አልኮፊኮፊ -“ለኮፊ”
 አልገዝገዝ -“*ለገዝገዝ”
 አልጎመጎመ -“ለጎመ”
 አልፈሰፈሰ -“*ለፈሰፈሰ”
 አልፈ -“ለፋ”

አመ

አመሃኘ -“*መከኘ”
 አመለከ -“*መለከ”
 አመለከተ -“*መለከተ”
 አመለካከት -“*መለከተ”
 አመላለሰ -“መለሰ”
 አመላከተ -“*መለከተ”
 አመልካች -“*መለከተ”
 አመረረ -“መረረ”
 አመረቀዘ -“መረቀዘ”
 አመረተ -“መረተ”
 አመረገደ -“መረገደ”
 አመራ -“መራ”
 አመራመራ -“መረመረ”
 አመራር -“መራ”
 አመሰቃቀለ -“*መሰቀለ”
 አመሰገነ -“*መሰገነ”
 አመሰጠረ -“*መሰጠረ”
 አመሳሰለ -“መሰለ”
 አመሳቀለ -“*መሰቀለ”
 አመሸ -“መሸ”
 አመሸከ -“መሸከ”
 አመሸሸ -“መሸ”
 አመቸ -“*መቸ”
 አመቺ -“*መቸ”
 አመቻቸ -“*መቸ”
 አመነሸ -“መነሸ”
 አመነኮሰ -“መነኮሰ”
 አመነጨ -“መነጨ”
 አመነቀረ -“መነቀረ”
 አመናጨቀ -“*መነጨቀ”
 አመካኘ -“*መከኘ”
 አመዘነ -“መዘነ”
 አመዘዘነ -“መዘነ”
 አመዘዛኝ -“መዘነ”
 አመገለ -“መገለ”
 አመጠቀ -“መጠቀ”
 አመጠጠ -“መጠጠ”
 አመፃደቀ -“*መፀደቀ”
 አመለጨለጨ -“ጸለጨ”
 አማለደ -“ማለደ”²
 አማላጅ -“ማለደ”²
 አማረረ -“መረረ”
 አማረጠ -“መረጠ”

አማራጭ -“መረጠ”
 አማሰለ -“መሰለ”
 አማተረ -“ማተረ”
 አማታ -“መታ”
 አማከለ -“*ማከለ”
 አማከረ -“መከረ”
 አማካሪ -“መከረ”
 አማካይ -“*ማከለ”
 አማዘዘ -“መዘዘ”
 አማገ -“ማገ”
 አማገጠ -“ማገጠ”
 አማጠ -“*ማጠ”
 አማጭ -“መጣ”
 አማፀነ -“*ማፀነ”
 አምራች -“መረተ”¹
 አምባረቀ -“ባረቀ”
 አምባቀቀ -“*በቀቀ”
 አምታታ -“መታ”
 አምታች -“መታ”¹
 አምቧተረ -“*ቧተረ”
 አምነሸነሸ -“*መነሸነሸ”
 አምዘገዘገ -“*መዘገዘገ”
 አሞለሞለ -“ሞለሞለ”
 አሞላቀቀ -“*ሞለቀቀ”
 አሞላፈጠ -“*ሞለፈጠ”
 አሞቀሞቀ -“ሞቀሞቀ”
 አሞተ -“ሞተ”
 አሞናሞነ -“*ሞናሞነ”
 አሞናደለ -“*ሞናደለ”
 አሞኘ -“*ሞኘ”
 አሞካሸ -“*ሞከሸ”
 አሞጻሞደ -“*ሞደሞደ”
 አሞገሰ -“*ሞገሰ”
 አሞጣሞጠ -“ሞጣሞጠ”
 አሞጨሞጨ -“ሞጨሞጨ”
 አጂለጠ -“ጂለጠ”
 አጂለጨ -“ጂለጨ”
 አጂላ -“ሞላ”
 አጂጂቀ -“ሞቀ”
 አጂጂቂ -“ሞቀ”
 አጂጂተ -“ሞተ”
 አጂረተ -“*ጂረተ”
 አጂሸ -“*ጂሸ”
 አጂነነ -“ጂነነ”
 አጂገተ -“ሞገተ”
 አጂጠጠ -“ጂጠጠ”
 አጂጨ -“ጂጨ”

አረ

አረመደ	-**ረመደ"
አረማመደ	-**ረመደ"
አረማመድ	-**ረመደ"
አረሰረሰ	-“ረሰረሰ"
አረሳሳ	-“ረሳ"
አረቀቀ	-“ረቀቀ"
አረበረበ	-“ረበረበ"
አረባ	-“ረባ"
አረብራቢ	-“ረበረበ"
አረከሰ	-“ረከሰ"
አረካ	-“ረካ"
አረካከበ	-**ረከበ ² "
አረካካቢ	-**ረከበ ² "
አረዘመ	-“ረዘመ"
አረገረገ	-**ረገረገ"
አረገዝ	-**ረገዝ"
አረገደ	-“ረገደ"
አረጋ	-“ረጋ"
አረጋገጠ	-**ረገጠ"
አረጋጋ	-“ረጋ"
አረግራጊ	-**ረገረገ"
አረጠበ	-“ረጠበ ¹ "
አረፈቀ	-“ረፈቀ"
አረፈደ	-“ረፈደ"
አራመደ	-**ረመደ"
አራማጅ	-**ረመደ"
አራራቀ	-“ራቀ"
አራሰ	-“ራሰ"
አራቀ	-“ራቀ"
አራቀቀ	-“ረቀቀ"
አራቆተ	-**ራቆተ"
አራበሽ	-“ረበሽ"
አራከሰ	-“ረከሰ"
አራኮተ	-**ረኮተ"
አራወጠ	-**ረወጠ"
አራዘመ	-“ረዘመ"
አራደ	-“ራደ"
አራገበ	-**ረገበ"
አራጋቢ	-**ረገበ"
አራገፈ	-“ረገፈ"
አራጠበ	-“ረጠበ ¹ "
አርመጠመጠ	-“ረመጠ"
አርቃቂ	-“ረቀቀ"
አርበተበተ	-**ረበተበተ"
አርበደበደ	-**ረበደበደ"
አርከፈከፈ	-**ረከፈከፈ"
አርኪ	-“ረካ"
አርገበገበ	-**ረገበ"
አርገደገደ	-“ረገደ"

አርገፈገፈ
አርጋጅ
አርጣጣ
አርፋጅ
አፎጠ
አጅሯጠ

-**ረገፈገፈ"
-“ረገደ"
-“ረጣጣ"
-“ረፈደ"
-“ፎጠ"
-“ፎጠ"

አሰ

አሰለለ
አሰለመ
አሰለሰ
አሰለሰለ
አሰለሰሰ
አሰለሰፑ
አሰለሰጠ
አሰለሰጠ
አሰለፉ
አሰላ¹
አሰላ²
አሰላፍ
አሰላላፍ
አሰላፈ
አሰልጅ
አሰልጣኝ
አሰመረ¹
አሰመረ²
አሰመጠ
አሰማ
አሰማ
አሰማራ
አሰረረ
አሰረፀ
አሰሪ
አሰራ
አሰራር
አሰራጭ
አሰቃቂ
አሰቃዩ
አሰባ
አሰባሰበ
አሰባቀለ
አሰባጠረ
አሰነበተ
አሰነፈ
አሰናበተ
አሰናኘ
አሰናከለ
አሰናጻ
አሰኘ
አሰከረ
አሰዩፈ

-“ሰለለ¹"
-“ሰለመ¹"
-“ሰለሰ"
-“ሰለሰለ"
-“ሰለሰሰ"
-“ሰለሰፑ"
-“ሰለሰጠ"
-“ሰለሰጠ"
-“ሰለፉ"
-“ሰላ¹"
-“ሰላ"
-“ሰለፈ"
-“ሰለፈ"
-“ሰለፑ"
-“ሰለጠነ"
-“ሰመረ"
-**ሰመረ"
-“ሰመጠ"
-“ሰማ"
-“ሰማ¹"
-“ሰማራ"
-“ሰረረ"
-“ሰረፀ"
-“ሰራ¹"
-“ሰራ¹"
-“ሰራ¹"
-**ሰረጭ"
-“ሰቀቀ"
-**ሰቀዩ"
-“ሰባ"
-“ሰባሰበ"
-“ሰባቀለ"
-“ሰባጠረ/ሰባጠረ/"
-“ሰነበተ"
-“ሰነፈ"
-“ሰነበተ"
-“ሰነኘ"
-“ሰነከለ"
-“ሰነጻ"
-“ሰነኘ"
-“ሰከረ"
-“ሰዩፈ"

አስማጠ -“*ማጠ”
 አስረቀረቀ -“*ረቀረቀ”
 አስረከበ -“*ረከበ”
 አስረዘመ -“ረዘመ”
 አስረዳ -“*ረዳ”
 አስረጅ¹ -“አረጅ”
 አስረጅ² -“*ረዳ”
 አስረገዘ -“*ረገዘ”
 አስረገደ -“ረገደ”
 አስረገጠ¹ -“ረገጠ”
 አስረገጠ² -“*ረገጠ”
 አስረጋጭ -“ረገጠ”
 አስሰለለ -“ሰለለ”
 አስሾመ -“ሾመ”
 አስቀላመደ -“ቀላመደ”
 አስቀመጠ -“*ቀመጠ”
 አስቀማ -“ቀማ”
 አስቀረ -“ቀረ”
 አስቀሳፈተ -“ቀሳፈተ”
 አስቀበረ -“ቀበረ”
 አስቀባዠረ -“ቀባዠረ”
 አስቀባጠረ -“ቀባጠረ”
 አስቀና -“ቀና”
 አስቀኘ -“*ቀኘ”
 አስቀየመ -“*ቀየመ”
 አስቀያሚ -“*ቀየመ”
 አስቀደመ -“ቀደመ”
 አስቀደሰ -“ቀደሰ”
 አስቀደደ -“ቀደደ”
 አስቀዳሽ -“ቀደሰ”
 አስቀጠረ -“ቀጠረ”
 አስቀፀለ -“ቀፀለ”
 አስቂኝ -“ሳቀ”
 አስቆመ -“ቆመ”
 አስቆረበ -“ቆረበ”
 አስቆረጠ -“ቆረጠ”
 አስቆራቢ -“ቆረጠ”
 አስቆጣ -“*ቆጣ”
 አስቆጪ -“ቆጪ”
 አስጽፈ -“ጽፈ”
 አስበለጠ -“በለጠ”
 አስበላ -“በላ”
 አስበየነ -“በየነ”
 አስተላለፈ -“አለፈ”
 አስተማመኝ -“አመኝ”
 አስተማማኝ -“አመኝ”
 አስተማረ -“*መሃረ”
 አስተማሪ -“*መሃረ”
 አስተረጎመ -“ተረጎመ”
 አስተርጓሚ -“ተረጎመ”
 አስተሰረዩ -“*ሰረዩ”

አስተሳሰበ -“አሰበ”
 አስተሳሰብ -“አሰበ”
 አስተሳበለ -“አሰለ”
 አስተሳበረ -“አበረ”
 አስተሳባሪ -“አበረ”
 አስተቸ -“ተቸ”
 አስተኝተኝ -“ተኝተኝ”
 አስተኝፈሰ -“ተኝፈሰ”
 አስተናባሪ -“አስተናበረ”
 አስተናገደ -“*ነገደ”
 አስተናገደ -“*ነገደ”
 አስተናጋጅ -“ተነተነ”
 አስተገታኝ -“ተኝ”
 አስተኝ -“አከለ”
 አስተካከለ -“ተከለ”
 አስተካሸ -“ተከለ”
 አስተዋወቀ -“አወቀ”
 አስተዋዋቂ -“አወቀ”
 አስተዋዘለ -“አዘለ”
 አስተዋዘበ -“ታዘበ”
 አስተዋዘነ -“አዘነ”
 አስተያየ -“አየ”
 አስተዳደረ -“አደረ”
 አስተዳዳሪ -“አደረ”
 አስተዳደር -“አደረ”
 አስተዳደግ -“አደገ”
 አስተፋ -“ተፋ”
 አስታመመ¹ -“አመመ”
 አስታረቀ -“*አረቀ”
 አስታራቂ -“*አረቀ”
 አስታቀፈ -“አቀፈ”
 አስታከከ -“አከከ”
 አስታወቀ -“አወቀ”
 አስታወከ -“*አወከ”
 አስታወሰ -“ታወሰ”
 አስታገሰ -“ታገሰ”
 አስታጎለ -“አጎለ”
 አስታጠቀ -“ታጠቀ”
 አስቸኮለ -“ቸኮለ”
 አስቸኳይ -“ቸኮለ”
 አስቸገረ -“ቸገረ”
 አስቸጋሪ -“ቸገረ”
 አስቻለ -“ቻለ”
 አስነሰረ -“ነሰረ”
 አስነሳ -“*ነሳ”
 አስነበበ -“*ነበበ”
 አስነከሰ -“አነከለ”
 አስነካ -“ነካ”
 አስነወረ -“*ነወረ”
 አስነዋረ -“*ነወረ”
 አስነገረ -“ነገረ”

አስነጎተ -“*ነጎተ”
 አስነጠሰ -“*ነጠሰ”
 አስናቀ -“ናቀ”
 አስከበረ -“ከበረ”
 አስከተለ -“*ከተለ”
 አስከታይ -“ከተለ”
 አስከነጻ -“ከነጻ”
 አስከፋ -“ከፋ”
 አስከፈ -“ከፋ”
 አስካሪ -“ሰከረ”
 አስካካ -“*ካካ”
 አስኮረፈ -“*ኮረፈ”
 አስኮበለለ -“ኮበለለ”
 አስኮኖኝ -“ኮነኝ”
 አስወረደ -“ወረደ”
 አስወራ -“*ወራ”
 አስወሰደ -“ወሰደ”
 አስወቀሰ -“ወቀሰ”
 አስወነጀለ -“ወነጀለ”
 አስወደደ -“ወደደ”
 አስወጋ -“ወጋ”
 አስዋበ -“*ዋበ”
 አስዋኘ -“ዋኘ”
 አስዘነጠ -“ዘነጠ”
 አስደመመ -“*ደመመ”
 አስደሰተ -“*ደሰተ”
 አስደሳች -“*ደሰተ”
 አስደበደበ -“ደበደበ”¹
 አስደነሰ -“ደነሰ”
 አስደነቀ -“ደነቀ”
 አስደናቂ¹ -“ደነቀ”¹
 አስደገመ¹ -“ደገመ”¹
 አስደገመ² -“ደገመ”²
 አስደገደገ -“*ደገደገ”
 አስደገፈ -“ደገፈ”
 አስደገደገ -“*ደገደገ”
 አስጀመረ -“ጀመረ”
 አስገመተ -“ገመተ”
 አስገመገመ -“*ገመገመ”
 አስገረመ -“ገረመ”¹
 አስገራሚ -“ገረመ”²
 አስገሳ -“*ገሳ”
 አስገበረ -“ገበረ”
 አስገበገበ -“*ሰገበገበ”
 አስገነዘበ -“*ገነዘበ”
 አስገኘ -“*ገነኘ”
 አስገደለ -“ገደለ”
 አስገደመ -“ገደመ”
 አስገደደ -“ገደደ”²
 አስገደፈ -“ገደፈ”¹
 አስጊ -“*ሰጋ”

አስጊጠ -“*ገዋጠ”
 አስጎመጀ -“ጎመጀ”
 አስጎበኘ -“ጎበኘ”
 አስጎበኘ -“ጎበኘ”
 አስጓጎጠ -“ጓጎጠ”
 አስጠለለ -“*ጠለለ”²
 አስጠሳ -“ጠሳ”²
 አስጠማ -“ጠማ”
 አስጠራ¹ -“ጠራ”¹
 አስጠቃ¹ -“ጠቃ”
 አስጠቃ² -“*ጠቃ”
 አስጠቆረ -“ጠቆረ”
 አስጠበቀ -“ጠበቀ”¹
 አስጠነቀቀ -“ጠነቀቀ”
 አስጠነቆለ -“ጠነቆለ”¹
 አስጠና -“*ጠና”
 አስጠየቀ -“ጠየቀ”
 አስጠገነ -“ጠገነ”
 አስጠጋ -“*ጠጋ”
 አስጠጣ -“ጠጣ”
 አስጣለ -“ጣለ”
 አስጨረሰ -“ጨረሰ”
 አስጨበጠ -“ጨበጠ”
 አስጨነቀ -“ጨነቀ”
 አስጨነገፈ -“ጨነገፈ”
 አስጨፈረ -“ጨፈረ”
 አስጮሀ -“ጮሀ”
 አስፀየፈ -“*ፀየፈ”
 አስፀየፈ -“*ፀየፈ”
 አስፈለገ -“ፈለገ”
 አስፈላጊ -“ፈለገ”
 አስፈረደ -“ፈረደ”
 አስፈሪ -“ፈሪ”
 አስፈራራ -“ፈራ”
 አስፈላ -“ፈላ”
 አስፈቀደ -“ፈቀደ”
 አስፈነጠረ -“ፈነጠረ”
 አስፈፀመ -“ፈፀመ”
 አስፈፃሚ -“ፈፀመ”
 አስፋፋ -“ሰፋ”²
 አስፎገረ -“ፎገረ”²
 አሰመሶመ -“*ሰመሶመ”
 አሰከሶከ -“*ሰከሶከ”

አሸ

አሸለበ -“ሸለበ”
 አሸለተ -“ሸለተ”
 አሸመቀ -“ሸመቀ”
 አሸማቀቀ -“ሸመቀቀ”

አሸረጠ -“*ሸረጠ”
 አሸራሽ -“*ሸረሸ”
 አሸሽ -“ሸሽ”
 አሸቀሽቀ -“ሸቀሽቀ”¹
 አሸበረ -“ሸበረ”
 አሸበረቀ -“*ሸበረቀ”
 አሸበረከ -“*ሸበረከ”
 አሸበሸሸ¹ -“ሸበሸሸ”
 አሸበሸሸ² -“*ሸበሸሸ”
 አሸባሪ -“ሸባሪ”
 አሸብራቂ -“*ሸበረቀ”
 አሸብሻቢ -“*ሸበሸሸ”
 አሸተ -“ሸተ”
 አሸነፈ -“*ሸነፈ”
 አሸናከፈ -“ሸነከፈ”
 አሸናገረ -“*ሸነገረ”
 አሸናፈ -“*ሸነፈ”
 አሸንቆጠ -“ሸንቆጠ”
 አሸከመ -“*ሸከመ”
 አሸከሸከ -“ሸከሸከ”
 አሸጋሸገ -“*ሸገሸገ”
 አሸጋገረ -“*ሸገረ”
 አሸጠ -“ሸጠ”
 አሸፈተ -“ሸፈተ”¹
 አሻለ -“*ሻለ”
 አሻማ -“*ሻማ”
 አሻማ -“*ሻማ”
 አሻረ -“ሻረ”
 አሻረ -“ሻረ”
 አሻረከ -“*ሻረከ”
 አሻሽ -“ አሻ”
 አሻሻለ -“*ሻለ”
 አሻሻጠ -“ ሸጠ”
 አሻሻጭ -“ ሸጠ”
 አሻቀለ -“ ሻቀለ”
 አሻተተ -“ ሸተተ”
 አሻከረ -“ ሻከረ”
 አሻኮተ -“*ሻኮተ”
 አሻወኮ -“ ሸወኮ”
 አሻገረ -“*ሻገረ”
 አሻገተ -“ ሻገተ”
 አሻጋሪ -“*ሻገረ”
 አሻጠረ -“ ሻጠረ”
 አሻፈደ -“ ሻፈደ”
 አሻለገ -“ ሸለገ”
 አሸሉ-ከለከ -“ ሾለከ”
 አሸመደመደ -“*ሸመደመደ”
 አሸሞንሞን -“*ሸሞንሞን”
 አሸግጠጠ -“*ሸሞጠጠ”
 አሸቀነደረ -“*ቀነደረ”

አሸቀነጠረ -“*ቀነጠረ”
 አሸቀዳደመ -“ቀደመ”
 አሸቀለቀለ -“ቀለቀለ”
 አሸቆጠቆጠ -“*ሸቆጠቆጠ”¹
 አሸቆጠቆጠ -“*ሸቆጠቆጠ”²
 አሸበለበለ -“*ሸበለበለ”
 አሸከረከረ -“*ሸከረከረ”
 አሸከርካረ -“*ሸከረከረ”
 አሸካካ -“*ካካ” ስር
 አሸከመከመ -“*ሸከመከመ”
 አሸከረመመ -“*ሸከረመመ”
 አሸከነተረ -“*ሸከነተረ”
 አሾለ -“ሾለ”
 አሾለከ -“ሾለከ”
 አሾረ -“ሾረ”
 አሾቀ -“ሾቀ”
 አሾክጀኪ -“ሾክ”
 አሾጠጠ -“ሾጠጠ”
 አሾፈ -“*ሾፈ”
 አጀፈ -“*ሾፈ”

አቀ

አቀለመ¹ -“ቀለመ”¹
 አቀለመ² -“*ቀለመ”
 አቀለመደ -“*ቀለመደ”
 አቀላወጠ -“ቀላወጠ”
 አቀላጠፈ -“ቀለጠፈ”
 አቀመሰ -“ቀመሰ”
 አቀመቀመ -“ቀመቀመ”²
 አቀማመሰ -“ቀመሰ”
 አቀማመጥ -“*ቀመጠ”
 አቀማቀመ -“*ቀማቀመ”
 አቀማጠለ -“*ቀማጠለ”
 አቀረረ -“ቀረረ”
 አቀረሸ -“ቀረሸ”
 አቀረበ -“ቀረበ”
 አቀረኗ -“ቀረኗ”
 አቀራመተ -“*ቀረመተ”
 አቀራረበ -“ቀረበ”
 አቅራረበ -“ቀረበ”
 አቀሰሰ -“ቀሰሰ”
 አቀበለ -“*ቀበለ”
 አቀበረ -“ቀበረ”
 አቀበጠ -“ቀበጠ”
 አቀባበለ -“*ቀበለ”
 አቀባበል -“*ቀበለ”
 አቀባበረ -“ቀበረ”
 አቀታተረ -“*ቀተረ”

አቀነባበረ -“*ቀነባረ”
 አቀነጻ -“*ቀነጻ”
 አቀና -“*ቀና”
 አቀናበረ -“*ቀነበረ”
 አቀናባሪ -“*ቀነባሪ”
 አቀናነሰ -“*ቀነሰ”
 አቀናጀ -“*ቀነጀ”
 አቀናጣ -“*ቀነጣ”
 አቀንቃኝ -“*ቀነቃኝ”
 አቀያየመ -“*ቀየመ”
 አቀያያሚ -“*ቀየሚ”
 አቀያየጠ -“*ቀየጠ”
 አቀዳደመ -“*ቀደመ”
 አቀጣጠለ¹ -“*ቀጠለ”
 አቀጣጠለ² -“*ቃጠለ”
 አቀጠመ -“*ቀጠመ”¹
 አቀፈፈ -“*ቀፈፈ”²
 አቀለጠጠ -“*ቀለጠ”
 አቀላ -“*ቀላ”
 አቀራቢ -“*ቀረቢ”
 አቀሰል -“*ቀሰለ”
 አቀነጠነጠ -“*ቀነጠነጠ”
 አቃለለ -“*ቀለለ”
 አቃለደ -“*ቀለደ”
 አቃለጠ -“*ቀለጠ”
 አቃልጣ -“*ቀለጠ”
 አቃመ -“*ቃመ”
 አቃመሰ -“*ቀመሰ”
 አቃማ -“*ቀማ”
 አቃረ -“*ቃረ”
 አቃረጠ -“*ቀረጠ”
 አቃበረ -“*ቀበረ”
 አቃቃ -“*ቃቃ”
 አቃቃረ -“*ቃቃረ”
 አቃተተ -“*ቃተተ”
 አቃና -“*ቀና”
 አቃወሰ -“*ቀወሰ”
 አቃዠ -“*ቃዠ”
 አቃጠለ -“*ቃጠለ”
 አቃጠረ -“*ቀጠረ”
 አቃጣሪ -“*ቀጠረ”²
 አቃጠለ -“*ቃጠለ”
 አቄለ -“*ቄለ”
 አቄመ -“*ቀየመ”
 አቅለሰለሰ -“*ቀለሰ”
 አቅለሸለሸ -“*ቀለሸለሸ”
 አቅለበለበ -“*ቀለበለበ”
 አቅለጠለጠ -“*ቀለጠ”
 አቅለጥልጥ -“*ቀለጠ”
 አቅልጥ -“*ቀለጠ”
 አቅመደመደ -“*ቀመደመደ”

አቅራቢ -“*ቀረረ”
 አቅራቢ -“*ቀረረ”
 አቅራቢ -“*ቀረቢ”
 አቅበጠጠጠ -“*ቀበጠ”
 አቅነዘነዘ -“*ቀነዘነዘ”
 አቅኚ -“*ቀኝ”
 አቅዘመዘመ -“*ቀዘመዘመ”
 አቅበዘበዘ -“*ቃበዘ”
 አቅጠለጠለ -“*ቃጠለ”
 አቅለቆለ -“*ቆለቆለ”
 አቅላመመ -“*ቆለመመ”
 አቅላመጠ -“*ቆለመጠ”
 አቅላማጭ -“*ቆለመጠ”
 አቅልጃይ -“*ቆለቆለ”
 አቆመ -“*ቆመ”
 አቆረማመደ -“*ቆረመደ”
 አቆረቢ -“*ቆረቢ”
 አቆረጠ -“*ቆረጠ”
 አቆራመደ -“*ቆረመደ”
 አቆራፈጠ -“*ቆረጠ”
 አቆራፈደ -“*ቆረፈደ”
 አቆራቆሰ -“*ቆረቆሰ”
 አቆራጃሽ -“*ቆረቆሰ”¹
 አቆራኘ -“*ቆረኘ”
 አቆርጃኝ -“*ቆረቆዘ”¹
 አቆበቆበ -“*ቆበቆበ”
 አቆበቆቢ -“*ቆበቆቢ”
 አቆታኛ -“*ቆተኛ”
 አቆንጀ -“*ቆንጀ”
 አቆናጠጠ -“*ቆነጠጠ”
 አቆጋ -“*ቆጋ”
 አቆጠቆጠ -“*ቆጠቆጠ”²
 አቆጣጠር -“*ቆጠረ”
 አቆመጠ -“*ቆመጠ”
 አቆረሰ -“*ቆረሰ”
 አቆረጠ -“*ቆረጠ”
 አቆራጭ -“*ቆረጠ”
 አቆጃጃመ -“*ቆመ”
 አቆጃጃም -“*ቆመ”
 አቆተ -“*ቆተ”
 አቆደሰ -“*ቆደሰ”
 አቆፈ -“*ቆፈ”

አበ

አበለጠ -“*በለጠ”
 አበለፀገ -“*በለፀገ”
 አበላ -“*በላ”
 አበላሽ -“*በለሽ”
 አበላለጠ -“*በለጠ”

አበላሽ - "በለሸ"
 አበረረ - "በረረ"
 አበረቀ - "በረቀ"
 አበረታታ - "በረታ"
 አበረኩተ - "በረኩተ"
 አበረዘ - "በረዘ"
 አበረደ - "በረደ"
 አበራ - "በራ"
 አበራዩ - "በረዩ"
 አበሰረ - "በሰረ"
 አበሰበሰ - "በሰበሰ"
 አበሳበሰ - "በሰበሰ"
 አበሳጩ - "በሰጩ"
 አበሻቀጠ - "በሸቀጠ"
 አበቀለ - "በቀለ"
 አበቃ - "በቃ"
 አበነነ - "በነነ"
 አበከረ - "በከረ"
 አበዛ - "በዛ"
 አበደረ - "በደረ"
 አበዳሪ - "በዳሪ"
 አበጀ - "በጀ"
 አበጃጀ - "በጀ"
 አበገነ - "በገነ"
 አበጠረ¹ - "በጠረ¹"
 አበጠረ² - "በጠረ²"
 አበጣበጠ - "በጣበጣ"
 አባለጠ - "በለጠ"
 አባላ - "በላ"
 አባረረ - "በረረ"
 አባረቀ - "በረቀ"
 አባረዘ - "በረዘ"
 አባራ - "በራ"
 አባራሪ - "በረረ"
 አባቃ - "በቃ"
 አባሰ - "በሰ"
 አባበለ - "በበለ"
 አባባሰ - "በሰ"
 አባካኝ - "በከነ"
 አባዘተ - "በዘተ"
 አብለጠለጠ - "በለጠ"
 አብለጩ - "በለጩ"
 አብላላ - "በላ"
 አብራሪ - "በረረ"
 አብረቀረቀ - "በረቀ"
 አብረከረከ - "በረከ"
 አብረጀረጀ - "በረጀረጀ"
 አብራራ - "በራ"
 አብራድ - "በረድ"
 አብሳሪ - "በሰሪ"
 አብሰከሰከ - "በሰከ"

አብሶ - "ባሶ"
 አብሻቂ - "በሸቀ²"
 አብሸቅ - "በሸቀ²"
 አብቃቃ - "በቃ"
 አብከነከነ - "በከነ"
 አብጋኝ - "በገነ"
 አብገነ - "በገነ"
 አብጠለጠለ - "በጠለጠለ"
 አብጠሰጠሰ - "በጠሰ"
 አቦነነ - "በነነ"
 አቦዘነ - "በዘነ"
 አቧለተ - "በጧለተ"
 አቧደነ - "በጧደነ"
 አቧገተ - "በጧገተ"

አተ

አተለቀ - "ተለቀ"
 አተረማመለ - "ተረማመለ"
 አተረተረ - "ተረተረ"
 አተረፈ - "ተረፈ"
 አተራመለ - "ተረማመለ"
 አተበተ - "ተበተ"
 አተባ - "ተባ"
 አተነነ - "ተነነ"
 አተኮረ - "ተኮረ"
 አተጋ - "ተጋ"
 አተፈተፈ - "ተፈተፈ"
 አተፍታፈ - "ተፍተፈ"
 አታለለ - "ታለለ"
 አታላይ - "ታለለ"
 አታረፈ - "ተረፈ"
 አታከተ - "ታከተ"
 አታካኙ - "ታካተ"
 አታገለ - "ታገለ"
 አታረፈረፈ - "ተረፈ"
 አታራፈ - "ተረፈ"
 አትከነከነ - "ተከነ"
 አቶሰቶሰ - "ቶሰቶሰ"
 አቶሰቷሽ - "ቶሰቷሽ"

አቸ

አቸከ - "ቸከ"
 አቻቻለ - "ቻለ"
 አቻኮለ - "ቸኮለ"

አኃ

አነረነረ	-“አነረነረ”
አነሰረ	-“ነሰረ”
አነሳ	-“አነሳ”
አነሳሳ	-“አነሳ”
አነሳሽ	-“አነሳ”
አነቀረ	-“አነቀረ”
አነቀሽ	-“አነቀሽ”
አነቀፈ	-“ነቀፈ”
አነቃ	-“ነቃ”
አነቃቃ	-“ነቃ”
አነቃነቀ	-“ነቀነቀ”
አነቆረ	-“አነቆረ”
አነቆጠ	-“ነቆጠ”
አነበበ	-“አነበበ”
አነበነበ	-“አነበነበ”
አነባበረ	-“አነበረረ”
አነባበረ	-“አነበረበረ”
አነብናቢ	-“አነበነበ”
አነቦጫ	-“ነቦጫ”
አነታረከ	-“ነተረከ”
አነከተ	-“ነከተ”
አነካነከ	-“አነካነከ”
አነካካ	-“ነካ”
አነኮረ	-“ነኮረ”
አነወረ	-“አነወረ”
አነዘረ	-“ነዘረ”
አነዘዘ	-“አነዘዘ”
አነዛነዘ	-“ነዘነዘ”
አነዛናዥ	-“ነዘነዘ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገነገ	-“ነገነገ” ²
አነጋ	-“ነጋ”
አነጋገረ	-“ነገረ”
አነጋገሰ	-“ነገሰ”
አነጋጋሪ	-“ነገረ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገረ	-“ነገረ”
አነገተ	-“አነገተ”
አነገደ ¹	-“ነገደ”
አነገደ ²	-“ነገደ” ²
አነጠሰ	-“አነጠሰ”
አነጠፈ	-“አነጠፈ”
አነጣጠለ	-“ነጠለ”
አነጣጠረ	-“አነጠረ”
አነጣጣሪ	-“አነጠረ”
አነጫነጫ	-“አነጫነጫ”
አነፃፀረ	-“አነፃፀረ”
አነፈሰ	-“ነፈሰ”

አነፈነፈ	-“አነፈነፈ” ²
አነፋለለ	-“ነፈለለ”
አነፋረቀ	-“ነፈረቀ”
አነፍናፈ	-“አነፈነፈ” ²
አናቆረ	-“አነቆረ”
አናበበ	-“አነበበ”
አናባቢ	-“አነበበ”
አናናቀ	-“ናቀ”
አናከሰ	-“ነከሰ”
አናካ	-“ነካ”
አናወዘ	-“ናወዘ”
አናወጠ	-“አነወጠ”
አናዘዘ	-“ናዘዘ”
አናደደ	-“ነደደ” ²
አናዳጅ	-“ነደደ” ²
አናገረ	-“ነገረ”
አናጋ	-“አነጋ”
አናጋሪ	-“ነገረ”
አናጠቀ	-“ነጠቀ”
አናጫ	-“ነጫ”
አናፈሰ	-“ነፈሰ”
አናፈጠ	-“አነፈጠ”
አናፋሽ	-“ነፈሰ”

አን

አንሰለጀጀ	-“ሰለጀጀ”
አንሰረሰረ	-“አንሰረሰረ”
አንሰራፋ	-“አንሰረፋ”
አንሰፈሰፈ	-“አንሰፈሰፈ”
አንሳፈፈ	-“ሰፈፈ”
አንሸረሸረ	-“አንሸረሸረ”
አንሸራሸረ	-“አንሸረሸረ”
አንሸራተተ	-“አንሸረተተ”
አንሸራታች	-“አንሸረተተ”
አንሸቀሸቀ	-“ሸቀሸቀ” ²
አንሸዋረረ	-“አንሸረረ”
አንሻረረ	-“አንሻረረ”
አንሻተተ	-“አንሻተተ”
አንሻፈፈ	-“ሸፈፈ”
አንሺ	-“አነሳ”
አንሾካሾካ	-“ሹክ”
አንሿከከ	-“ሹከከ”
አናጫ	-“ነጫ”
አንቀለቀለ	-“አንቀለቀለ”
አንቀላበሰ	-“አንቀለበሰ”
አንቀረቀበ	-“አንቀረቀበ”
አንቀረበበ	-“አንቀረበበ”
አንቀረደደ	-“ቀረደደ”

አንዘፈዘፈ -**ዘፈዘፈ"
 አንዘፈጠጠ -**ዘፈጠጠ"
 አንዛረጠ -**ዘረጠ"
 አንዛራጭ -**ዘረጠ"
 አንዛዛ -**ዛዛ"
 አንዠረገገ -"ዠረገገ"
 አንዠቀዠቀ -**ዠቀዠቀ"
 አንዠባረረ -**ዠባረረ"
 አንዠጥለለ -**ዠጥለለ"
 አንደላቀቀ -**ደላቀቀ"
 አንደረበበ -**ደረበበ"
 አንደረከከ -**ደረከከ"
 አንደረደረ -**ደረደረ"
 አንደቀደቀ -**ደቀደቀ"
 አንደበሰሰ -**ደበሰሰ"
 አንደበዘዘ -**ደበዘዘ"
 አንደበደበ -**ደበደቦ"
 አንደባለለ -"ደበለለ"
 አንደከደከ -**ደከደከ"
 አንደፋደፈ -**ደፈደፈ"
 አንደከከ -"ደከከ"
 አንደሰሰ -**ደሰሰ"
 አንደለደለ -**ደለደለ"
 አንደሸደሸ -**ደሸደሸ"
 አንጀለጀለ -**ጀለጀለ"
 አንጀላጀለ -**ጀለጀለ"
 አንገለጀጀ -**ገለጀጀ"
 አንገለጠጠ -**ገለጠጠ"
 አንገላታ -**ገላታ"
 አንገላወደ -**ገላወደ"
 አንገላጀጀ -**ገለጀጀ"
 አንገረበበ -**ገረበበ"
 አንገረዝ -**ገረዝ"
 አንገሸገሸ -**ገሸገሸ"
 አንገዝዝ -**ገዝዝ"
 አንገብጋቢ -**ገብገብ"
 አንገቸገቸ -**ገቸገቸ"
 አንገጥለለ -**ገጥለለ"
 አንገዛዝ -**ገዝዝ"
 አንገደገደ -**ገደገደ"
 አንገጫገጪ -**ገጪገጪ"
 አንገፈገፈ -**ገፈገፈ"
 አንገፈጠጠ -**ገፈጠጠ"
 አንጋለለ -**ጋለለ"
 አንጋሽ -"ጋሽ"
 አንጋተተ -**ጋተተ"
 አንጋጠጠ -**ገጠጠ"
 አንጋደደ -"ገደደ"
 አንጎራደደ -**ጎራደደ"
 አንጎደጎደ -**ጎደጎደ"

አንጎዳጎደ -"ጎድ"
 አንጎበበ -"ጎበበ"
 አንጠራራ -**ጠራራ"
 አንጠራውዘ -**ጠራውዘ"
 አንጠበጠበ -**ጠበረረ"
 አንጠባረረ¹ -"ጠባ"
 አንጠባጠበ² -"ጠበ"
 አንጠፈጠፈ -**ጠፈጠፈ"
 አንጣረሰ -"ጠረሰ"
 አንጣሪ -"ጎጠረ"
 አንጣፈ -"ጎጠፈ"
 አንጦለጦለ -**ጦለጦለ"
 አንጦሽጦሽ -**ጦሽ"
 አንጠረገገ -**ጠረገገ"
 አንጠረፈፈ -**ጠረፈፈ"
 አንጠፈረረ -**ጠፈረረ"
 አንጫለጠ -"ጠለጠ"
 አንጫጫ -**ጫጫ"
 አንፀባረቀ -**ፀባረቀ"
 አንፀባራቂ -**ፀባረቀ"
 አንፈረዘዘ -"ፈረዘዘ"
 አንፈራገጠ -**ፈረገጠ"
 አንፈረፈረ -**ፈጠፈጠ"
 አንፈጠፈጠ -**ፈጠፈጠ"
 አንፎለፎለ -**ፎለፎለ"
 አንፎደፎደ -"ፎደደደ"
 አንፋቀቀ¹ -**ፎቀቀ"
 አንፋቀቀ² -**ፎቀቀ"
 አንፋቃቂ -**ፎቀቀ"
 አኖረ -"ኖረ"
 አኖቀኖቀ -**ኖቀኖቀ"
 አኖቅኖቅ -**ኖቀኖቀ"
 አኗኗር -"ኖረ"

ለከ

አከጥቸ -**ከጥቸ"
 አከራካሪ -**ከረከረ"
 አከራየ -**ከረየ"
 አከራይ -**ከረየ"
 አከሰከሰ -"ከሰከሰ"
 አከሰከሰ -"ከሰከሰ"
 አከበበ -"ከበበ"
 አከታተለ -**ከተለ"
 አከታከተ -"ከተከተ"
 አከነፈሰ -**ከነፈሰ"
 አከኖወነ -**ከነወነ"
 አከገፋሽ -**ከነፈሰ"

አከፋ - "ከፋ"
 አከፋፈለ - "ከፈለ"
 አከፋፋ - "ከፋ"
 አከፋፋይ - "ከፈለ"
 አኩራራ - "ኩራ"¹
 አኩራፊ - "ኩረረ"¹
 አካለለ - "ከለለ"
 አካለበ - "ከለበ"
 አካሰሰ - "ከሰሰ"
 አካካሰ - "ካሰ"
 አካፋይ - "ከፈለ"
 አክለበለበ - "ከለበ"
 አክለፈለፈ - "ከለፈ"
 አክራሪ - "ከረረ"
 አክሳሪ - "ከሰረ"
 አክሳይ - "ከለለ"
 አክበሰበሰ - "ከበሰበሰ"
 አክተፈተፈ - "ከተፈ"
 አክነፈነፈ - "ከነፈ"
 አከፋፋ - "ከፋ"
 አኮላተፈ - "ኮለተፈ"
 አኮለታተፈ - "ኮለተፈ"
 አኮለሽ - "ኮላሽ"
 አኮራ - "ኮራ"
 አኮራረፈ - "ኮረረፈ"¹
 አኮሳተረ - "ኮሰተረ"²
 አኮበለለ - "ኮበለለ"
 አኮተኮተ - "ኮተኮተ"
 አትኮትኳች - "ኮተኮተ"
 አኮናተረ - "ኮናተረ"
 አኮናታሪ - "ኮናተረ"

አወ

አወለቀ - "ወለቀ"
 አወላለቀ - "ወለቀ"
 አወለካከፈ - "ወለከፈ"
 አወለወለ - "ወለወለ"
 አወለጋገደ - "ወለገደ"
 አወላመመ - "ወለመመ"
 አወላከፈ - "ወለከፈ"
 አወላወለ - "ወላወለ"
 አወላዋይ - "ወላወለ"
 አወላጻ - "ወለጻ"
 አወላገመ - "ወለገመ"
 አወላገደ - "ወለገደ"
 አወረሰ - "ወረሰ"
 አወረዛ - "ወረዛ"
 አወረደ - "ወረደ"
 አወራ¹ - "ወራ"
 አወራ² - "ወራ"

አወራረሰ - "ወረሰ"
 አወራረደ - "ወረደ"
 አወራጩ - "ወረጩ"
 አወሰለተ - "ወሰለተ"
 አወሳ - "ወሳ"
 አወሳሰበ - "ወሰሰበ"
 አወሳወሰ - "ወሰወሰ"
 አወሸናገረ - "ወሸነገረ"
 አወሸከተ - "ወሸከተ"
 አወሻገረ - "ወሸገረ"
 አወናበደ - "ወነበደ"
 አወናባጅ - "ወነባጅ"
 አወናከረ - "ወነከረ"
 አወናውን - "ወነውን"
 አወነጩፈ - "ወነጩፈ"
 አወናፈለ - "ወነፈለ"
 አወካ - "ወካ"
 አወዛ - "ወዛ"
 አወዛወዛ - "ወዛወዛ"
 አወዛገበ - "ወዛገበ"
 አወዛጋቢ - "ወዛገበ"
 አወያዩ - "ወያዩ"
 አወያይ - "ወያዩ"
 አወደለ - "ወደለ"¹
 አወደመ - "ወደመ"
 አወደሰ - "ወደሰ"
 አወዳደረ - "ወደረ"
 አወገዘ - "ወገዘ"
 አወጋ - "ወጋ"
 አወጣ - "ወጣ"
 አወፈረ - "ወፈረ"
 አዋሃደ - "ወሃደ"
 አዋለ - "ዋለ"
 አዋለለ - "ዋለለ"
 አዋለደ - "ወለደ"
 አዋለገ - "ዋለገ"
 አዋላጅ - "ወለደ"
 አዋረደ - "ወረደ"
 አዋራ - "ወራ"
 አዋራጅ - "ወረዳ"
 አዋሰ - "ዋሰ"
 አዋሰነ - "ወሰነ"
 አዋሳኝ - "ወሰኝ"
 አዋሸከ - "ወሸከ"
 አዋሸኪ - "ወሸከ"
 አዋቀረ - "ወቀረ"
 አዋተተ - "ዋተተ"
 አዋከበ - "ወከበ"
 አዋዋ - "ዋዋ"
 አዋዋለ - "ዋለ"²
 አዋዛ - "ዋዛ"

አዋዩ -“ዋዩ”
 አዋይ -“ዋለ”
 አዋደደ -“ወደደ”
 አዋጊ -“ወጋ”
 አዋጋ -“ወጋ”
 አዋጠ -“ዋጠ”
 አዋጣ -“ወጣ”
 አውለቀለቀ -“ወለቀ”
 አውለበለበ -“*ወለበ”
 አውራጅ -“ወረደ”
 አውሸለሸለ -“ወሸለ”
 አውተረተረ -“*ወተረ”
 አውተበተበ -“ወተበተበ”
 አውተፈተፈ -“ወተፈ”
 አውካካ -“*ወካ”
 አውጠነጠነ -“ወጠነ”
 አውጣጣ -“ወጣ”

አዘ

አዘለቀ -“ዘለቀ”
 አዘመመ -“ዘመመ”¹
 አዘመረ -“ዘመረ”
 አዘመተ -“ዘመተ”
 አዘረዘረ -“ዘረዘረ”
 አዘረጠ -“*ዘረጠ”
 አዘራ -“ዘራ”
 አዘቀዘቀ -“ዘቀዘቀ”
 አዘቀጠ -“ዘቀጠ”
 አዘበራረቀ -“ዘባረቀ”
 አዘበጠ -“ዘበጠ”
 አዘባረቀ -“ዘባረቀ”
 አዘባነነ -“ዘበነነ”
 አዘነበ -“ዘነበ”
 አዘነበለ -“*ዘነበለ”
 አዘነጋጋ -“ዘነጋጋ”
 አዘነጠ -“ዘነጠ”
 አዘናዘነ -“ዘነዘነ”
 አዘናጊ -“ዘነጋጋ”
 አዘናጋ -“ዘነጋጋ”
 አዘከረ -“ዘከረ”
 አዘወተረ -“*ዘወተረ”
 አዘውታረ -“*ዘወተረ”
 አዘዋወረ -“ዘረ”
 አዘገመ -“*ዘገመ”
 አዘገዩ -“ዘገዩ”
 አዘገጠ -“ዘገጠ”
 አዘገጊ -“*ዘገጋ”
 አዘጋ -“ዘጋ”
 አዘጋጀ -“*ዘገጀ”
 አዘጋጅ -“*ዘገጀ”

አዘጠዘጠ -“*ዘጠዘጠ”
 አዘጥዛጭ -“*ዘጠዘጠ”
 አዛለ -“ዛለ”
 አዛለቀ -“ዘለቀ”
 አዛመተ -“ዘመተ”
 አዛመደ -“*ዘመደ”
 አዛማጅ -“*ዘመደ”
 አዘረፈ -“*ዘረፈ”
 አዛባ -“ዘባ”
 አዛነቀ -“ዘነቀ”
 አዛቆን¹ -“ዛቆን”¹
 አዛቆን² -“ዘቆን”²
 አዛበረ -“ዛበረ”
 አዛነፈ -“*ዘነፈ”
 አዛወረ -“ዞረ”
 አዛገ -“ዛገ”
 አዚመ -“*ዘዋመ”
 አዝለገለገ -“*ዘለገለገ”
 አዝለፈለፈ -“*ዘለፈለፈ”
 አዝማሪ -“ዘመረ”
 አዝማች -“ዘመተ”
 አዝረበረበ -“*ዘረበረበ”
 አዝረከረከ -“*ዘረከረከ”
 አዝረጠረጠ -“*ዘረጠ”
 አዝረፈረፈ -“*ዘረፈ”
 አዝቦጠቦጠ -“*ዘቦጠቦጠ”
 አዝናና -“ዘና”
 አዝናኝ -“ዘና”
 አዝካሪ -“ዘከረ”
 አዝጋማጂ -“*ዘገመ”
 አዝጎረጎረ -“*ዝጎረጎረ”
 አዞረ -“ዞረ”
 አዟረ -“ዞረ”
 አዟዟረ -“ዞረ”

አዠ

አጥፍላጥፍለ -“*ዠፍላጥፍለ”
 አጥጎረጎረ -“*ዠጎረጎረ”

አደ

አደለመጠ -“ደለመጠ”
 አደላ -“*ደላ”
 አደላደለ -“ደለደለ”
 አደመጠ -“*ደመጠ”
 አደማ -“ደማ”
 አደረሰ -“ደረሰ”¹
 አደረቀ -“ደረቀ”
 አደረጀ -“ደረጀ”

አደረገ -“ደረገ”
 አደራረሰ -“ደረሰ”
 አደራረበ -“ደረበ”
 አደራደረ -“ደረደረ”
 አደራዳሪ -“ደረደረ”
 አደራጀ -“ደረጀ”
 አደሽዳሽ -“ደሽደሽ”
 አደሽዳሽ -“ደሽደሽ”
 አደቀቀ -“ደቀቀ”
 አደበደበ -“ደበደበ”
 አደባዩ -“ደባዩ”
 አደባዩ -“ደባዩ”
 አደባደበ -“ደበደበ”
 አደነቃቀፈ -“ደነቃቀፈ”
 አደነቆረ -“ደነቆረ”
 አደነገዝ -“ደነገዝ”
 አደነጋገረ -“ደነገረ”
 አደነጋገረ -“ደነገረ”
 አደናቀፈ -“ደነቀፈ”
 አደናቃፈ -“ደነቀፈ”
 አደናቆረ -“ደነቆረ”
 አደናበረ -“ደነበረ”
 አደናከረ -“ደነከረ”
 አደናገረ -“ደነገረ”
 አደናገጠ -“ደነገጠ”
 አደናጋሪ -“ደነገረ”
 አደናገረ -“ደነገረ”
 አደንዛዥ -“ደነዘዘ”
 አደከመ -“ደከመ”
 አደዘደዘ -“ደዘደዘ”
 አደዥዳዥ -“ደዘደዘ”
 አደገደገ -“ደገደገ”
 አደጋገመ -“ደገመ”
 አደግዳጊ -“ደገደገ”
 አደፈረሰ -“ደፈረሰ”
 አደፊኑ -“ደፊኑ”
 አደፊጠ -“ደፊጠ”
 አደፋፈረ -“ደፈረ”
 አደፍራሽ -“ደፈረሰ”
 አዳለጠ -“ዳለጠ”
 አዳላ -“ደላ”
 አዳመቀ -“ደመቀ”
 አዳመኑ -“ዳመኑ”
 አዳረሰ -“ደረሰ”
 አዳሸቀ -“ዳሸቀ”
 አዳቀለ -“ደቀለ”
 አዳበለ -“ደበለ”
 አዳከረ -“ዳከረ”
 አዳወረ -“ደወረ”
 አዳዋሪ -“ደወረ”
 አዳገመ -“ደገመ”

አዳገተ -“ዳገተ”
 አዳጋች -“ዳገተ”
 አዳጠ -“ዳጠ”
 አዳፊኑ¹ -“ደፊኑ”
 አዳፊኑ² -“ዳፊኑ”
 አድመኑመኑ -“ዳመኑ”
 አድማጭ -“ደመጠ”
 አድራጊ -“ደረገ”
 አድርቅ -“ደረቀ”
 አድበሰበሰ -“ደበዘበዘ”
 አድበከበከ -“ደበከበከ”
 አድጎለጎለ -“ደጎለጎለ”
 አድፊፊኑ -“ደፊኑ”
 አድፈጠፈጠ -“ደፈጠፈጠ”
 አድፋጭ -“ደፈጠ”
 አድፋፊ -“ደፋ”
 አድፋፋ -“ደፋ”
 አደለደመ -“ደለደመ”
 አደረረ -“ደረረ”
 አደበረ -“ደበረ”

አጀ

አጃጃለ -“ጀለ”

አገ

አገለለ -“ዳገለለ”
 አገለጭተ -“ዳገለጭተ”
 አገለባበጠ -“ገለበጠ”
 አገለደመ -“ዳገለደመ”
 አገለገለ -“ዳገለገለ”
 አገለበጠ -“ገለበጠ”
 አገላገለ -“ገላገለ”
 አገልጋይ -“ዳገለገለ”
 አገመረ -“ገመረ”
 አገማመተ -“ገመተ”
 አገረገረ -“ገረገረ”
 አገላ -“ዳገላ”
 አገላ -“ገላ”
 አገላደደ -“ገበደደ”
 አገነበጠ -“ገነበጠ”
 አገነተረ -“ገነተረ”
 አገነነ -“ገነነ”
 አገነገነ -“ገነገነ”
 አገነፈለ -“ገነፈለ”
 አገነፋ -“ዳገነፋ”
 አገነዘበ -“ዳገነዘበ”
 አገኘ -“ዳገኘ”

አገዘፈ -“ገዘፈ”
 አገዛዝ -“ገዛ”
 አገደፈ -“ገደፈ”¹
 አገገመ -“*ገገመ”
 አገጠጠ -“ገጠጠ”
 አገጣጠመ -“ገጠመ”
 አጉረመረመ -“*ጎረመረመ”
 አጉረበረበ -“ጎረበ”
 አጉረጠረጠ -“ጎረጠ”
 አጋለጠ -“ገለጠ”
 አጋመሰ -“ገመሰ”
 አጋማሽ -“ገመሰ”
 አጋባ -“ገባ”
 አጋተ¹ -“ጋተ”
 አጋተ² -“*ጋተ”
 አጋተረ -“ገተረ”
 አጋኝ -“ገኝ”
 አጋዘ¹ -“*ጋዘ”¹
 አጋዘ² -“*ጋዘ”²
 አጋደለ -“ገደለ”
 አጋደመ -“*ገደመ”
 አጋጋለ -“*ጋለ”
 አጋጋመ -“ጋመ”
 አጋጠ -“ጋጠ”
 አጋጠመ -“ገጠመ”
 አጋጣሚ -“ገጠመ”
 አጋጩ -“ገጩ”
 አጋፈጠ -“*ጋፈጠ”
 አጋፈፈ -“ጋፈፈ”
 አጋፋ -“ገፋ”
 አጌጠ -“*ገፆጠ”
 አግለበለሰ -“*ገለበለሰ”
 አግለበለበ -“*ገለበለበ”
 አግማማ -“ግማ”
 አግበበበሰ -“*ገበበበሰ”
 አግባባ -“ገባ”
 አግተለተለ -“*ገተለተለ”
 አግደረደረ -“ገደረደረ”
 አግዳሚ -“*ገደመ”
 አግፈለፈለ -“*ገፈለፈለ”
 አጎለደመ -“ጎለደመ”
 አጎላ -“ጎላ”
 አጎላማሽ -“ጎለመሰ”
 አጎመጎመ -“ጎመጎመ”
 አጎረበ -“ጎረበ”
 አጎራበተ -“*ጎረበተ”
 አጎበረ -“ጎበረ”
 አጎበደደ -“*ጎበደደ”
 አጎበጎበ -“ጎበጎበ”
 አጎበጎበ² -“*ጎበጎበ”
 አጎበዳድ -“*ጎበደደ”

አጎተኝ -“*ጎተኝ”
 አጎነቆለ -“ጎነቆለ”
 አጎነበሰ -“*ጎነበሰ”
 አጎናዘለ -“*ጎነዘለ”
 አጎናፀፈ -“*ጎነፀፈ”
 አጎንባሽ -“*ጎነበሰ”
 አጎደለ -“ጎደለ”
 አጎደፈ -“ጎደፈ”
 አጎዳ -“ጎዳ”
 አጎዳኘ -“*ጎዳኘ”
 አጎጠጎጠ -“ጎጠጎጠ”
 አጎፈረ -“ጎፈረ”
 አጎተተ -“ጎተተ”
 አጓኝ -“ጓኝ”
 አጓዘ -“*ጓዘ”
 አጓደለ -“ጎደለ”
 አጓደደ -“*ጓደደ”
 አጓጎረ -“ጓጎረ”
 አጓጓ -“ጓጓ”
 አጓፈለ -“ጓፈለ”

አጠ

አጠለለ -“ጠለለ”
 አጠለመ -“ጠለመ”
 አጠለቀ -“ጠለቀ”³
 አጠላ -“*ጠላ”
 አጠላለፈ -“ጠለፈ”
 አጠመቀ -“ጠመቀ”²
 አጠመደ -“ጠመደ”²
 አጠማዘዘ -“ጠመዘዘ”
 አጠረቃ -“ጠረቃ”
 አጠራ -“ጠራ”²
 አጠራቀመ -“*ጠረቀመ”
 አጠራጠረ -“ጠረጠረ”¹
 አጠራጣሪ -“ጠረጣሪ”¹
 አጠቀሰ -“ጠቀሰ”
 አጠቃ -“*ጠቃ”
 አጠቃለለ -“ጠቀለለ”
 አጠቃላይ -“ጠቀለለ”
 አጠቃቀመ -“ጠቀመ”
 አጠቃቀሰ -“ጠቀሰ”²
 አጠቆረ -“ጠቆረ”
 አጠበረረ -“ጠበረረ”
 አጠበቀ -“ጠበቀ”²
 አጠበበ -“ጠበበ”
 አጠበደለ -“ጠበደለ”
 አጠባ -“ጠባ”
 አጠነባ -“ጠነባ”
 አጠነነ -“ጠነነ”

አጠነከረ -“ጠነከረ”
 አጠነዛ -“ጠነዛ”
 አጠነጋ -“*ጠነገ”
 አጠነጠነ -“ጠነጠነ”²
 አጠነፈፈ -“ጠነፈፈ”
 አጠና -“*ጠና”
 አጠናቀቀ -“ጠነቀቀ”
 አጠናበረ -“*ጠነበረ”
 አጠናበሰ -“ጠነበሰ”
 አጠናከረ -“ጠነከረ”
 አጠናፈረ -“ጠፈረ”
 አጠወለገ -“ጠወለገ”
 አጠየመ -“ጠየመ”
 አጠየቀ -“ጠየቀ”
 አጠያየቀ -“ጠየቀ”
 አጠያያቂ -“ጠየቀ”
 አጠገበ -“ጠገበ”
 አጠጋጋ -“*ጠጋ”
 አጠጣ -“ጠጣ”
 አጠፋ -“ጠፋ”¹
 አጠፋፋ -“ጠፋ”¹
 አጣላ -“ጠላ”²
 አጣመመ -“ጠመመ”
 አጣመረ -“*ጠመረ”
 አጣመደ -“ጠመደ”¹
 አጣማጅ -“ጠመደ”¹
 አጣረሰ -“ጠረሰ”
 አጣበቀ -“*ጠበቀ”¹
 አጣበበ -“ጠበበ”
 አጣይ -“ጠላ”
 አጣደፈ -“*ጠደፈ”
 አጣዳፊ -“*ጠደፈ”
 አጣጋ -“*ጠጋ”
 አጣጣለ -“ጣለ”
 አጣጣል -“ጣለ”
 አጣጣመ -“ጣመ”
 አጣጣረ -“*ጣረ”
 አጣፈረ -“ጠፈረ”²
 አጣፈጠ -“ጣፈጠ”
 አጣፋ -“ጠፋ”²
 አጣፋ² -“ጠፋ”²
 አሴነ -“*ሴነ”
 አጥለቀለቀ -“ጠለቅ”³
 አጥላላ -“ጠላ”²
 አጥመለመለ -“*ጠመለመለ”
 አጥመዘመዘ -“*ጠመዘመዘ”
 አጥማቂ -“ጠመቀ”²
 አጥቂ -“*ጠቃ”
 አጥበረበረ -“*ጠበረበረ”
 አጥባቂ -“ጠበቀ”²
 አጥቢ -“ጠባ”¹

አጥናና -“ጠና”
 አጥናኝ -“ጠና”
 አጥኝ -“*ጠና”
 አጥወለወለ -“*ጠወለወለ”
 አጥጋቢ -“ጠገ”
 አጥፈ -“ጠፋ”
 አጦለ -“*ጦለ”
 አጦነጦነ -“*ጦነጦነ”
 አጦዘ -“ጦዘ”
 አጧጧፈ -“ጦፈ”

አጩ

አጩለመ -“ጩለመ”
 አጩለቀ -“*ጩለቀ”
 አጩለወለ -“ጩለወለ”
 አጩመተ -“ጩመተ”
 አጩማለቀ -“*ጩማለቀ”
 አጩማተረ -“ጩማተረ”
 አጩማደደ -“ጩማደደ”
 አጩፊቅ -“ጩረተ”
 አጩረመመ -“*ጩረመመ”
 አጩረመተ -“*ጩረመተ”
 አጩራረሰ -“ጩረሰ”
 አጩሰ -“ጩሰ”
 አጩቃጩቀ -“ጩቀጩቀ”¹
 አጩቃጩቅ -“ጩቀጩቀ”¹
 አጩበጩበ² -“ጩበጩበ”
 አጩበጩበ² -“*ጩበጩበ”
 አጩባበጠ -“ጩበጠ”
 አጩባጩቢ -“*ጩበጩበ”
 አጩናበሰ -“ጩነበሰ”
 አጩናነቀ -“ጩነቀ”
 አጩናገፈ -“ጩነገፈ”
 አጩናነለ -“ጩነነለ”
 አጩገረ -“ጩገረ”
 አጩገገ -“ጩገገ”
 አጩጎረ -“ጩጎረ”
 አጩለጠ -“ጩለጠ”
 አጩላጭ -“ጩለጠ”
 አጩረ -“ጩረ”
 አጩረሰ -“ጩረሰ”
 አጩረተ -“*ጩረተ”
 አጩራሽ -“ጩረሰ”
 አጩራች -“*ጩረተ”
 አጩሽ -“ጩሰ”
 አጩወተ -“*ጩወተ”
 አጩዋች -“*ጩወተ”
 አጩጫሰ -“ጩሰ”
 አጩፈረ -“ጩፈረ”

አጫፋሪ -“ጨፈረ”
 አጭበረበረ¹ -“*ጨበረበረ”
 አጭበረበረ² -“*ጨበረበረ”
 አጭበርባሪ -“*ጨበረበረ”
 አጭበሰበሰ -“*ጨበሰበሰ”
 አጮሀ -“ጮሀ”
 አጫጫሀ -“ጮሀ”

አፀ

አፀዳ -“ፀዳ”
 አፀኖኖ -“ጠኖ”
 አፀኖኝ -“ጠኖ”

አፈ

አፈለሰ -“ፈለሰ”
 አፈለቀ -“ፈለቀ”
 አፈላ -“ፈላ”
 አፈላለገ -“ፈለገ”
 አፈላሰፈ -“ፈለሰፈ(ፈለሰመ)”
 አፈረሰ -“ፈረሰ”
 አፈረጠ¹ -“ፈረጠ”
 አፈረጠመ -“ፈረጠመ”
 አፈራ -“*ፈራ”
 አፈራረመ -“ፈረመ”
 አፈራረሰ -“ፈረሰ”
 አፈራረቀ -“*ፈረቀ”
 አፈሰሰ -“ፈሰሰ”
 አፈቀረ -“*ፈቀረ”
 አፈቃቀረ -“*ፈቀረ”
 አፈተለከ -“*ፈተለከ”
 አፈታ -“ፈታ”
 አፈነደረ -“*ፈነደረ”
 አፈነደደ -“*ፈነደደ”
 አፈኖቀለ -“ፈነቀለ”
 አፈኖጠረ -“*ፈነጠረ”
 አፈኖጠቀ -“ፈነጠቀ”
 አፈኖጠጠ -“*ፈነጠጠ”
 አፈኖፈነ -“*ፈነፈነ”
 አፈዘዘ -“ፈዘዘ”
 አፈጠነ -“ፈጠነ”
 አፈጠጠ -“ፈጠጠ”
 አፈጣጠመ -“*ፈጠመ”
 አፈጣጠር¹ -“ፈጠረ”
 አፈፃፀም -“ፈፀመ”
 አፈዘ -“*ፈዘ”
 አፍለቀለቀ -“ፈለቀ”
 አፍለከለከ -“*ፈለከለከ”
 አፍረመረመ -“*ፈረመረመ”

አፍረቀረቀ -“*ፈረቀረቀ”
 አፍረከረከ -“*ፈረከረከ”
 አፍረገረገ -“*ፈረገረገ”
 አፍረጠረጠ -“ፈረጠ”
 አፍራሽ -“ፈረሰ”
 አፍቃሪ -“*ፈቀረ”
 አፍተለተለ -“*ፈተለተለ”
 አፍታታ -“ፈታ”
 አፍገመገመ -“*ፈገመገመ”
 አፍጨረጨረ -“*ፈጨረጨረ”
 አፉጨ -“*ፉጨ”

የርዝመት መለኪያ

10 ሚሊ ሜትር (ሚ. ሜ.)	_____	1 ሴንቲ ሜትር (ሴ. ሜ.)	_____
10 ሴንቲ ሜትር	_____	1 ደሲ ሜትር (ደ. ሜ.)	_____
10 ደሲ ሜትር	_____	1 ሜትር	_____
10 ዴካ ሜትር	_____	1 ሃክቶ ሜትር (ሃ. ሜ.)	_____
10 ሃክቶ ሜትር	_____	1 ኪሎ ሜትር (ኪ. ሜ.)	_____
100 ሴንቲ ሜትር	_____	1 ሜትር	_____
1 ኢንች	_____	2.54 ሴንቲ ሜትር	_____
1 ሴንቲ ሜትር	_____	0.3937 ኢንች	_____
1 ሜትር	_____	0.3048 ሜትር	_____
1 ማይል	_____	3.28 ሜትር	_____
		1.609 ኪ.ሜ.	_____

የክብደት መለኪያ

10 ሚሊ ግራም (ሚ. ግ.)	_____	1 ሴንቲ ግራም (ሴ. ግ.)	_____
10 ሴንቲ ግራም	_____	1 ደሲ ግራም (ደ. ግ.)	_____
10 ደሲ ግራም	_____	1 ግራም	_____
10 ግራም	_____	1 ዴካ ግራም (ደ. ግ.)	_____
10 ዴካ ግራም	_____	1 ሃክቶ ግራም (ሃ. ግ.)	_____
10 ሃክቶ ግራም	_____	1 ኪሎ ግራም (ኪ. ግ.)	_____
1000 ግራም	_____	1 ኪሎ ግራም	_____
1000 ኪሎ ግራም	_____	1 ቶን	_____
1 ግራም	_____	0.035 አጠንሰ	_____
1 አጠንሰ	_____	28.35 ግራም	_____
1 ፓውንድ	_____	0.4536 ግራም	_____
1 ኪሎ ግራም	_____	2.2046 ፓውንድ	_____

የስፋት መለኪያ

100 ስኩዌር ሚሊ ሜትር (ስኩ. ሚ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሴንቲ ሜትር (ስኩ. ሴ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሴንቲ ሜትር (ስኩ. ሴ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ደሲ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ደሲ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሜትር (ስኩ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሜትር (ስኩ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ዴካ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ዴካ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሃክቶ ሜትር (ስኩ. ሃ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሃክቶ ሜትር (ስኩ. ሃ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ኪሎ ሜትር (ስኩ. ኪ. ሜ.)	_____
1 ሜትር ካሬ (ሚ. ካ.)	_____	10.76 ሜትር ካሬ	_____

የይዘት መለኪያ

10 ሚሊ ሊትር (ሚ. ሊ.)	_____	1 ሴንቲ ሊትር (ሴ. ሊ.)
10 ሴንቲ ሊትር (ሴ. ሊ.)	_____	1 ዴሲ ሊትር (ዴ. ሊ.)
10 ዴሲ ሊትር (ዴ. ሊ.)	_____	1 ሊትር
1 ሜትር ኩብ (ሜ. ኩ.)	_____	1000 ሊትር
1 ጋሎን	_____	3. 7854 ሊትር

የጊዜ መለኪያ

60 ሴኮንድ	_____	1 ደቂቃ
60 ደቂቃ	_____	1 ሰአት
24 ሰአት	_____	1 ቀን
7 ቀናት	_____	1 ሳምንት
30 ቀናት	_____	1 ወር

- 52 ሳምንታት እና 5 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) 6 ቀናት ወይም	}	1 አመት
- 365 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) 366 ቀናት ወይም		
- 12 ወራትና እና ባለ 5 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) ባለ 6 ቀን የጳጉሜ ወር		

የቁጥር መለኪያ

12 ነጠላ ነገር	_____	1 ደርዘን
12 ደርዘን	_____	1 ግርስ

የገንዘብ ምንዛሪ

100 ሳንቲም	_____	1 ብር
----------	-------	------

የሰአት አቆጣጠር

1: 00	_____	አንድ ሰአት
3: 10	_____	ሶስት ሰአት ከአስር ደቂቃ
5: 15	_____	አምስት ሰአት ከሩብ
8: 30	_____	ስምንት ሰአት ተኩል
12: 35	_____	ለአንድ ሰአት ሃያ አምስት ጉዳይ
2: 45	_____	ለሶስት ሰአት ሩብ ጉዳይ

የቀን አቆጣጠር

576 አ.አ.	_____	አምስት መቶ ሰባ ስድስት አመተ አለም (ከክርስቶስ ልደት በፊት)፤
1990 አ.ም.	_____	አስራ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አመተ ምህረት (ከክርስቶስ ልደት በኋላ)፤
8/10/90	_____	ሰኔ ስምንት ቀን አስራ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አመተ ምህረት፤

ቁጥር

የአማርኛ ቁጥር

፩	— 1	፲	— 10	፲፩	— 11	(፩)፻፲፭	— 115
፪	— 2	፳	— 20	፲፪	— 12	(፩)፻፳	— 120
፫	— 3	፴	— 30	፲፫	— 13	፪፻	— 200
፬	— 4	፵	— 40	፲፬	— 14	፲፻	— 1000
፭	— 5	፶	— 50	፲፭	— 15	፲፱፻፲	— 1990
፮	— 6	፷	— 60	፲፮	— 16	፳፻	— 2000
፯	— 7	፸	— 70	፲፯	— 17	፵፻	— 4000
፰	— 8	፹	— 80	፲፰	— 18	፲፻	— 10000
፱	— 9	፺	— 90	፲፱	— 19	፳፻፻	— 200,000
፲	— 10	(፩)፻	— 100	፳	— 20	፻፻፻	— 1,000, 000

የሮማውያን ቁጥር

I	— 1	XI	— 11	XXI	— 21
II	— 2	XII	— 12	XXV	— 25
III	— 3	XIII	— 13	XXX	— 30
IV	— 4	XIV	— 14	XL	— 40
V	— 5	XV	— 15	L	— 50
VI	— 6	XVI	— 16	LX	— 60
VII	— 7	XVII	— 17	LXX	— 70
VIII	— 8	XVIII	— 18	LXXX	— 80
IX	— 9	XIX	— 19	XC	— 90
X	— 10	XX	— 20	C	— 100